No. 1. Donderdag 1 Januari 1920. 20ste Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

1920.

Weder een nieuw jaar! Wat zal het brengen voor de wereld, voor „Oost en West"?

Veel veranderde, nieuwe toestanden ontstonden, waaraan men zich heeft aan te passen. Er tegen in te gaan is niet raadzaam. Meeleggen is de boodschap. De bakens zijn verzet, de koers moet in verband daarmede gewijzigd worden. Klagen helpt hier niet. Men heeft den toestand onder de oogen te zien, den loop der zaken te onderkennen en dáár zijn voordeel mede te doen. „Oost en West" sliep niet, doch was door den oorlog en zijn gevolgen in haar handelen beperkt. De oorlog is geëindigd, de vrede staat eindelijk zijn intrede te doen, een volkerenbond, hoe dan ook, zal ontstaan, ruime perspectieven openen zich.

De hand nu aan den ploeg; het doel klaar voor oogen. Veel valt er te doen, veel in te halen, veel te herstellen. Leden van „Oost en West" werkt allen daartoe mede, spant allen uwe krachten in en helpt ons bevestigen den band die het Moederland met zijne Koloniën bindt. Steunt ons door belangstelling en door geld! Bij eene contributie van ƒ2.50 en zoo een, als leden nog bijgder, kan onze Vereeniging in deze tijden niet bestaan, niet werken en handelen, het moet zijn ten minste ƒ 5.—.

Het ligt aan U om 1920 voor „Oost en West" te doen worden een goed, voorspoedig jaar. Wij vertrouwen op Uw hulp en steun en wenschen U van harte toe:

„Een Gelukkig Nieuwjaar!"

A. J. GOOSZEN,

wd. Secretaris van het Hoofdbestuur.

Ned. Oost-Indië in 1919.

I.

Het is een goede, oude gewoonte van verstandige zakenlieden, om aan het einde van een jaar de balans van hun bedrijf op te maken, meer om de resultaten er van te zien, dan om te constateeren in hoeverre fouten in het afgeloopen jaar werden begaan en welke de gebeurtenissen zijn geweest, die „de groote lijn" hebben beheerscht. Wanneer wij ons hier wagen aan de opstelling van een balans van Neerland's „koloniaal bedrijf", dan is het echter meer om het laatste dan om het eerste te doen; het trekken der conclusies toch zal dan gevoegelijk aan den lezer kunnen worden overgelaten.

Het koloniale geheugen is over het algemeen zeer zwak; de hervormingsgeschiedenis van N.-I. bevat vele herhalingen en doublures. Van de lessen der historie wordt over het algemeen voor de daden van het heden maar bitter weinig profijt getrokken; in Indië vergeet men snel de groote dingen van een goed bestuurder. Het va-et-vient der hooggeplaatste ambtenaren heeft daar schuld aan, het klimaat wellicht ook; hoe het zij, in Indië wordt snel geleefd en het koloniale geheugen is niet sterk. De kroniekschrijver mag dan ook de satisfactie hebben, dat zijn kronieken méér beteekenen dan alleen een simpele opsomming van plaats gehad hebbende, min of meer belangrijke gebeurtenissen, welke het leven op politiek en economisch gebied hebben gekenmerkt.

Het jaar 1919 is voor Indië een veel bewogen jaar geweest; de bestuurder onzer tropische gewesten in de toekomst zal, wil zijn beleid tot heil zijn van het land, vaak het nu afgesloten hoofdstuk in de annalen moeten opslaan. Het bevat vele goede lessen, welke men lang niet alle zonder schade of schande heeft geleerd.

De aandacht der Indische regeering werd in de eerste maanden van dit jaar zeer ernstig bezig gehouden door het vraagstuk der voedselvoorziening. In vele residenties heerschte ernstig rijstgebrek; invoer van buiten ging gepaard met zeer groote moeilijkheden. Slechts door buitengewone inspanning, waarbij men moeilijk geestdriftig kan zijn over de organisatorische talenten van het meerendeel onzer Indische bewindsmannen, is het gelukt in den nood te voorzien.

Het is in hooge mate betreurenswaard geweest, dat de kwestie der voedselvoorziening politiek vertroebeld werd. Als een concessie aan onverantwoordelijke inlandsche leiders *) stelde de landvoogd op een onzaligen dag aan de orde een mogelijke inkrimping van het suikerareaal met niet minder dan 25 procent en maanden achtereen hebben de inlandsche revolutionnairen uit deze kwestie politieke munt geslagen. De kwestie van de inkrimping is een bron van groote ontevredenheid geworden. De goedgeloovige inlander nam maar al te grif van zijn voormannen aan, dat de suikercultuur uit den booze was en dat zij de eenige oorzaak was — men sprak zeer wijs van een op den spits gedreven Europeesch landbouw-mercantilisme — van den op dat tijdstip heerschenden voedselnood.

Als ooit den inlandschen volksleider de gelegenheid schoon geboden was om te bewijzen, dat hij het werkelijk goed meent met zijn volk, dat hij werkt voor zijn welvaart en niet voor het hoera-geroep van eenige aanbidders van zijn in den regel beeldrijk woord, dan was het wel in die dagen van den voedselnood, toen hij, in plaats van daadwerkelijke hulp, politieke bespiegelingen gaf. Want men had toch wel te bedenken, dat *de suikercultuur maar zes procent der gronden* in gebruik heeft, zoodat het logisch zou zijn geweest de aandacht eens te vestigen n i e t op wat op deze 6 pCt. der gronden geschiedt, maar wèl op hetgeen terecht komt van de productie op het overige tientallen malen grootere grondencomplex. Het was toen de taak der volksleiders geweest iets bij te dragen om het zelfbewustzijn te helpen ontwaken bij de honderdduizenden, die bij deze gronden belang hebben, grondbezitters of landarbeiders, aan wie nog het geringste economisch besef vreemd is en die nog niet goed weten hoe hun grond behoorlijk bewerkt moet worden. Het volkomen negligeeren van de belangen van die honderdduizenden was even laakbaar, als de heftige aanvallen onbillijk waren, welke in die maanden van zekere zijde op de grootcultures werden gericht. Van de zijde der inlandsche politici weigerde men het nuchtere feit te constateeren, dat de suikercultuur van de sawahs ongeveer 6 procent innam en van de geheele oppervlakte met paddi beplant ongeveer 5½ procent. Tegelijk zagen zij over het hoofd het even nuchtere, maar diep treurige feit, dat de inlander nog lang niet weet hoe hij het meeste en beste product uit zijn grond kan halen en hoe hij leven moet om het niet direct weer te verliezen door de praktijken van Chineesche en Arabische woekeraars en van inlandsche groot-grondbezitters in de dessa's, die duizenden inlanders geheel in hun macht hebben met al de vreeselijke gevolgen van het „soort over soort".

Van de politieke munt uit deze zoo ongelukkig door den landvoogd aan de orde gestelde kwestie der inkrimping geslagen, hebben verscheidene inlandsche volksleiders maandenlang geleefd. In zekere lagen der bevolking zijn zij er in geslaagd blijvende ontevredenheid te verwekken. Toen in de maand Mei officieel bekend werd, dat van inkrimping van het suikerareaal was afgezien, werd opnieuw gelegenheid geboden voor een onzalige politieke propaganda. Met het wapen der staking in de hand gingen enkele agitatoren de suikerstreken door en toen, omstreeks dienzelfden tijd, de regeering een arbeidscommissie installeerde, sprak men railleerend van de grootere urgentie eener officieele stakingscommissie.

De 20ste Mei is in het afgeloopen jaar een merkwaardige datum geworden. Het was dien dag, dat heel Indië met ontzetting kennis nam van de eerste vreeselijke berichten der groote Kloet-uitbarsting, welke in den nacht van 19 op 20 Mei had plaats gehad.

Op den morgen van dienzelfden dag sprak de Gouverneur-Generaal de Indische „troonrede" uit in een plechtige bijeenkomst van den Volksraad, welke rede een der merkwaardigste staatsstukken van den jongsten tijd mag worden genoemd. De rede van de landvoogd kwam in den chaos der rampzalige berichten van dien dag als een welkome en bijna instinctief begeerde baken, die, na de ellende weer den koers aangaf voor den nieuwen weg, die met de levenssterke herinnering aan het vreeselijke, weer van dag tot dag moest worden gevolgd. Er waren blijkens die rede eenige forsche stappen gedaan u i t de richting der „Ideal"-politiek i n die, de eenig-noodige nog in dit tijdperk van koloniaal leven — van een gezonde „Real"-politiek. Een tijdvak van aarzeling en gewrongenheid scheen met deze rede in 's landsvoogds houding afgesloten.

De bladzijden van rouw in het Boek der Indische geschiedenis over het afgeloopen jaar zijn gevuld met de tragische verhalen van de ontzaglijke Kloetramp, die aan bijna zes duizend menschen het leven kostte. Het zijn verschrikkelijke cijfers, welke den omvang van de ramp kunnen uitdrukken. De aanplant werd vernield van 8203 bouws sawah en 19657 bouws drogen grond, waarvan 6883 bouws erven met de daarop staande woningen 8969), verdeeld over 104 desa's. Van de met steenen, modder en zand bedekte bouwgronden moest een groot gedeelte voor goed worden afgeschreven. De schade aan gewassen en eigendommen in de desa's toegebracht, beliep *f* 2.225.000, die aan eigendommen in de stad Blitar alleen bijna één millioen gulden

Hier past het dankbaar te herdenken wat in Indië zoowel als in Nederland door de Liefdadigheid in die dagen van ellende werd verricht.

En in gedachten keeren wij een oogenblik terug naar het wijde, grauwe moddergraf van Siengat, aan den rand waarvan wij stom geslagen door d'aangeschouwde ellende hebben gestaan, na dien macaberen nacht van den 20sten Mei, waar duizenden, verraderlijk in het donker door het Monster overvallen, den dood gevonden hadden.

Geen groene zode ligt op de wijde grijze moddervlakte, waaronder de duizenden ongenoemde dooden liggen, niets breekt er de eentonigheid van het grauwe doodendek. Op dezen doodenakker kon alleen de Herinnering bouwmeester zijn.

Hier heeft het Noodlot geslagen in dien onvergetelijken nacht, geslagen zóó onmeedoogend en fel, dat men nu nog voor de ontelbaar zwaar bezochte slachtoffers dezer ontzaglijke ramp het hoofd gebogen houdt.

De groote, gulle hulp van het Moederland in die dagen van ellende wordt in de inlandsche kringen, die niet politiek bedorven zijn, nog steeds, ook nog zooveel maanden later, dankbaar herdacht. In andere kringen sprak men van „het zondige kapitaal", dat niet meer dan zijn plicht deed... Het waren die kringen, wier hulp zich enkel heeft bepaald tot een theoretisch woord van wee-beklag.

J. KONING.

*) Het is met een opgewekt hart, dat wij hier naar voren brengen een uitlating van den nieuwen Minister van Koloniën, dezer dagen in de Tweede Kamer gehoord, n.l. dat hij het mogelijke zal doen om het goedwillende inl. volk te beschermen tegen zekere onverantwoordelijke zoogenaamde „volksleiders". — K.

Oost-Indische Causerie.

De Tweede Kamer heeft de Indische begrooting vlug afgehandeld, veel bijzonders deed zich daarbij niet voor. De belangstelling der Kamerleden was niet bijster groot. Waarom en waarvoor ook? Het dempen van de een of andere sloot in St. Jacoba-Parochie is immers van veel meer aanbelang dan alles, wat ginds in de koloniën geschiedt. En het toonen van belangstelling in de zaken van Lutjebroek levert kiezers op! Dat zegt óók wat! Gelukkig dat Dr. van Ravesteijn aan het einde geen hoofdelijke stemming vroeg: het quorum was niet aanwezig. En de kiezers worden n.b. gestraft, als zij hun stemplicht verzaken, m.a.w. niet gaan stemmen op Kamerleden, die spijbelen, zooveel ze maar willen. De oude garde was, als altijd, evenwel trouw op haar post. Het supprimeeren van gedeelten uit het Garoet-rapport bij voorlezing daarvan aan den Volksraad, werd m.i. terecht aan kritiek onderworpen. Van die verzwijging had den Volksraad mededeeling behooren te worden gedaan. Eerstens was het verzwegene van weinig aanbelang en ten tweede had men moeten bedenken.

dat bij ontdekking achter zulke zaken méér gezocht wordt, dan er in werkelijkheid inzit. De sop was, op zich zelf beschouwd, de kool niet waard en m.i. bestond er voor den heer Albarda allerminst aanleiding, om daaraan eene motie tot toekenning van het recht van enquete voor den Volksraad vast te koppelen.

Onverkwikkelijk en overbodig was zeker mede het in-debat-brengen van Westersche godsdienst-kwesties. Wat interesseert het Indische volk het gekrakeel bij de Indische begrooting tusschen Katholieken en Protestanten? Immers niets, en de daaraan bestede tijd kan in zijn direct belang beter benut worden. Hetzelfde geldt mede voor hen, die zich geroepen gevoelen om in de Kamer historische overzichten van de Inlandsche beweging te geven. Een verwijzing naar het extra-politiek nummer van „Koloniale Studiën" van October 1917 of een ander periodiek is daartoe voldoende. Er wordt en werd onnoodig gepraat, tijd vermorst voor niets. De Kamer liep leeg, niemand luisterde er naar.

De communisten hadden, bij monde van de heeren Wijnkoop en van Ravesteijn, heel wat te vertellen. Er was dan ook inderdaad stof genoeg! Wijnkoop wilde den G.G. al vast maar laten schorsen, zoomede alle ambtenaren, die medegewerkt hebben aan het ontslag van Dr. Hazeu. Dat zou 'n heele opruiming kunnen geven! Evenals elders gaven ook hier de communisten weer voet aan de reactie, die in Indië den G.G. ook wil loozen.

Opheffing van de z.g. exorbitante rechten vindt ook in mij een voorstander, al erken ik gaarne, dat men de toestanden ginds absoluut niet gelijk kan stellen met die van hier. Mede zoude ik den garen rot Sneevliet met alle genoegen nog een kans hebben gegeven, om zijne externeering, of liever de daarvoor aangevoerde motieven, aan flarden te rukken, figuurlijk gesproken dan. Want dat kan hij hoor, als de beste! Eerlijk gezegd, ik had daarover al lang een boek verwacht, over die externeering. Zoo iets als het door hem en Baars geschreven werd over zijn proces.

* * *

Ik heb iemand valschelijk beschuldigd in dit blad van 27 November j.l., n.l. den heer Tjojkroaminoto, voorzitter van den Centralen S. I. Afgaande op een Indisch pers-telegram schreef ik, dat hij beweerd had, dat de S. I. den parlementairen weg niet kon volgen. Dat is blijkbaar onjuist! Althans in het Vrijzinnig Weekblad van 8 November j.l. komt een artikel voor getiteld „Het jongste S. I.-congres", van de hand van K(erkkamp), voorzitter van den N. I. Vrijzinnigen Bond, in welk artikel ik de volgende passage aantref:

„Als men zoo de zaak beschouwt, kan men des te meer waardeering hebben voor de kalme beslistheid, waarmede de algemeene leider, de heer Tjokroaminoto, betoogde, dat van een revolutionnaire actie geen sprake mag zijn en het doel moet worden bereikt langs wettigen weg."

Dat klinkt heel anders! Mijne excuses, heer T.

Den Haag, 25-12-'19. S. J. AAIJ,
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Inlandsche beweging.

„Tusschen het ultra-nationalistisch geschetter van een fanatieke Inlandsche pers en de misplaatste propaganda van een zekere groep imitatie-bolsjewieken ter eene zijde, en het schampere geluid van de leiders der conservatieve en reactionnaire campagne aan de andere zijde, klinkt zoo nu en dan een bezadigde stem, die op overtuigende wijze een van juist inzicht blijk gevend pleidooi houdt voor de ongehinderde en ongeforceerde e v o l u t i e van de Inl. maatschappij. Zulk een geluid hoort men hier gaarne, en het is des te aangenamer, wanneer het komt uit de Inl. beweging zelve. Het bewijst, dat ook die Inlanders, die in staat zijn de problemen, welke de ontwikkeling van deze koloniën met zich brengt, in hun juiste verhoudingen te zien, niet blind zijn voor de fouten van hun eigen rasgenooten, noch voor de moeilijkheden, welke het westersch gezag in Indië ondervindt bij zijn streven om die ontwikkeling in een voor alle partijen bevredigend spoor te leiden.

En het aantal Inlanders, dat zich geleidelijk opwerkt tot dat vermogen van juist en ruim oordeelen, wordt steeds grooter. Er gaat zooveel om in de Inl. wereld, dat wij niet zien en veelal niet eens vermoeden. Ook Kromo hoort thans veel meer dan vroeger, wat er in de wereld daarbuiten te koop is, en al zal hij 't meeste niet b e g r ij p e n in dien zin, welken wij aan dat woord hechten, hij krijgt toch meer en meer een voorbeeld om aan te toetsen wat er woelt en broeit in zijn eigen samenleving. Men moge hierover denken zoo men wil, doch men kan de feiten niet uitschakelen. En het zijn vooral hier de kalme stemmen uit de Inl. wereld zelve, die voor het Eur. gezag zooveel licht kunnen brengen in de vele moeilijke problemen, waarvoor het zich ziet geplaatst."

Aldus de „Java Bode", die vervolgens een gedeelte plaatst van het artikel „De Indische beweging en haar bestrijders", geschreven van „Inlandsche zijde", voorkomende in de „Loc." Uit dit laatste art. nemen wij over:

„En waar men van Inl. zijde zich bereid verklaart tot toenadering, hangt het nu dus af van de andere partij, of samenwerking mogelijk is, ja of neen. Nu kan men schamper zeggen, dat het een toontje-lager-zingen van de „revolutionnairen" te danken is aan de bajonetten of eigenlijk de kogels te Garoet. Maar daartegen kunnen we dit aanvoeren, dat de gemoederen in de Inl. wereld en dus ook de houding van de Inl. beweging geheel anders zouden zijn geweest, indien niet spoedig na den moord op hadji Hasan aan 't licht was gekomen de djimat-zwendelarij en het bestaan van de S. I. afdeeling B., welke beide feiten haast door alle weldenkende Inlanders ook veroordeeld zijn. Hadden deze feiten ons niet als het ware den mond gesnoerd, dan was men over de schietpartij zelf nog lang niet uitgepraat. In plaats dat men zich daardoor zou laten afschrikken, hadden de stemmingen, zooals in het begin trouwens ook duidelijk gedemonstreerd werd, juist heftiger kunnen zijn. Doch, zooals gezegd, ook de Inl. wereld zelf vindt nu de zwendelarij en het afd. B.-gedreig ontoelaatbaar, zoodat de gestrengheid van de regeering in dit opzicht, ook naar het oordeel van de Inlanders, volkomen gerechtvaardigd is. Vandaar dat men zich als het ware eenigszins schaamt, de kwade praktijken niet eerder te hebben ontdekt. Daarom wil men nu het verzuim, of hoe men het noemen wil, voor zooveel men kan, goedmaken.

Hieruit blijkt, dat de voormannen van de Inl. beweging vatbaar zijn voor rede; dat ze dus niet alles goedkeuren, wat maar van de bevolking komt, doch wel degelijk een maatstaf aanleggen aan de handelingen van hun volgelingen.

Dat men ook aan den anderen kant een behoorlijken maatstaf aanlegge aan de volksopleving."

Javaansche Kunstnijverheid.

Uit een critiek van „Hansi" in de „J. B." over een desbetreffende tentoonstelling te Weltevreden, nemen wij de volgende gedeelten over:

„Wat wij in deze tentoonstelling in hoofzaak missen, is groepeering in de samenstelling, terwijl toch met het aanwezige materiaal, hetwelk hier en daar zeer mooi specimen vertoont, een beter algemeen effect zou verkregen zijn."

„Om de Indische ornamentiek goed toe te passen, is behalve een groote kennis van de Indische kunst en al wat daarmede samenhangt, ook persoonlijke smaak en zin voor practisch ontwerpen, noodig.

De tentoongestelde koperen voorwerpen getuigen van wansmaak, wat niet de schuld is van Indië en

hare oude beschaving, noch van Europa met haar nieuwere cultuur, maar van overmoed, die uit gebrek aan diepgaande kennis is voortgesproten. Het zou mogelijk kunnen zijn om onder leiding van iemand, die diep de Oostersche en Westersche begrippen aanvoelt, op Kunstnijverheid-gebied iets goeds te leveren, maar zonder dien leider, die tevens op de hoogte moet zijn van Oostersche handarbeid, zal er voor eerst niet anders dan inférieure kwaliteiten geleverd worden.

Het is jammer, dat in dezen tijd nu wij hier op kunstgebied zoo op ons zelf aangewezen zijn, zoo licht over tentoonstellingen van Indische Kunstnijverheid gedacht wordt, met het resultaat, dat noch uitzending, noch samenstelling bevredigen.

Is het niet gerechtvaardigd om nu eens een practisch onderzoek in te stellen, in hoeverre Oostersche en Westersche werkwijze ten opzichte der Ind. kunstnijverheid een voor ieder bevredigend resultaat in de productie kunnen opleveren.

In Holland zijn zeker wel kunstnijveraars te vinden, die zich voor deze kwestie willen interesseeren en die in samenwerking met menschen uit de handelswereld een verslag zouden kunnen opmaken, waaruit de al of niet levensvatbaarheid der Ind. Kunstnijverheid blijkt.

Bij de toepassing van Indische versieringsmotieven op hedendaagsche gebruiksvoorwerpen, gaat het er niet om of er een zekere hoeveelheid voorwerpen van eigen vinding te koop aangeboden wordt, maar wil de Kunstnijverheid levensvatbaarheid hebben, en houden, dan dient zij zich door informatie op de hoogte te stellen van de vraag naar den aard en de hoeveelheid der te maken voorwerpen.

De opleving van de Kunstnijverheid kan en mag niet alleen ten bate van de enkeling komen, maar zij is wel degelijk een zaak van algemeen belang; en niet als zoodanig opgebouwd, zal de Indische Kunstnijverheid een kwijnend kindje blijven."

De campagne tegen den G.-G.

Evenals de „Loc." en de „J. B." keurt ook de „Deli Courant" deze perscampagne af. Het schrijft o. m.: „En het lijkt ons juist gezien, dat de bestuurder in den tegenwoordigen tijd zich niet kan handhaven op het standpunt van de laatste tientallen jaren. Dat moet zich wreken. De gansche wereld is bevangen door een buitengewone beweging. Wie daarin niet tot zekere hoogte meegaat, die wordt in het eind meegesleurd, als de wateren den dam hebben doen barsten. Dat wordt, voor zoover wij thans kunnen zien, door de N.-I. regeering betracht en haar optreden is ons inziens zelfs in het belang van hen, die bevreesd zijn dat op deze wijze het Ned. gezag ondermijnd wordt.

Vooral waar nog zoo kort geleden te Garoet blijk is gegeven, dat de ontwikkelingsgang slechts zoo snel zal gaan, als de Regeering dat wil en niet zooals de opruiende vereenigingen dat zouden wenschen. Onder de bedreiging van het geweer aan den voet.

Verder lezen wij: „De G. G. gaat niet weg, wat er ook over en tegen hem geschreven wordt, voordat zijn bestuursperiode om is. Dan komt er waarschijnlijk een ander in zijn plaats. Wij hopen, dat de nieuwe G. G. een krachtdadig zakenman zal zijn, met een scherp economisch inzicht, een man als Vissering of Treub, om er maar een paar te noemen.

Sinds 1911 vragen wij dat bij elke landvoogdbenoeming, omdat wij vooral heil zien in de economische ontwikkeling van deze landen als basis voor tevredenheid, rust en de verdere ontwikkeling. In zooverre hebben wij succes, dat dergelijke stemmen meer en meer opgaan, zoodat wij niet twijfelen of in het eind zal het zoover komen. Maar in afwachting daarvan steune men de Regeering zooveel mogelijk tegenover de partijen, die haar belagen. En dat is juist wat de supporters van een campagne tegen den G.-G. niet doen. Terwijl zij betoogen het gezag te willen hooghouden."

Het Tobameer en omstreken.

Aan de „Deli Crt." schrijft men o.a.: Was tot voor korten tijd het Tobameer moeilijk, ja soms onmogelijk te bereiken, door het openstellen van den nieuwen weg tot Si Bagandiug is er groote verbetering in gekomen. Nog een tweetal maanden en de weg zal klaar zijn tot Parapat en daarmede zal het wonderschoone Tobameer, de attractie van Sumatra, een nieuwe periode ingaan. Reizigers kunnen dan met de auto's tot aan het meer komen, zoodat het vermoeiende bergklimmen tot het verleden zal behooren.

De groote Tobaweg, de verbinding over land van Oost- naar Westkust, is nog niet gereed. De weg zal tweemaal langs de oevers van het meer gaan, bij Prapat en bij Balige.

Prapat zal de plaats worden voor hen, die hun week-end aan het meer willen doorbrengen; van Siantar uit is het in 1½ uur per auto te bereiken. Met het bouwen van een hotel is reeds een aanvang gemaakt.

Het bestuur heeft met Balige, voorloopig alleen te bereiken met motorbootjes, groote plannen. Het heeft schitterend mooie omstreken. Het klimaat aan het Tobameer is zeldzaam. Door de groote oppervlakte en reusachtige diepte van het meer behoudt het water de warmte die het overdag van de zon opvangt, waardoor het geheele klimaat geregeld wordt. In dit zeer regelmatige klimaat kan men altijd buiten zijn.

Aan een verhuizing van den zetel van het gewestelijk bestuur van Tapanoeli naar Balige zit zooveel vast, dat bedoelde plannen eerst dan behoorlijk geformuleerd kunnen worden als de richting waarin de Bataklanden zich zullen ontwikkelen geheel vast staat.

De oude bard.

„Mataram" meldt, dat de heer van Meurs van plan is het oude zangersleven weer te hervatten en het rustig bestaan te Magelang vaarwel te zeggen. „Zou dit voor den heer Van Meurs niet op teleurstellingen uitloopen?" vraagt het blad en vervolgt: „Indië is in den laatsten tijd zoo sterk veranderd; het oude gemoedelijke type van Europeanen is grootendeels verdwenen en er is een ander geslacht gekomen met andere gewoonten en verlangens. Enfin, laat ons er het beste van hopen!"

Een model-boerderij.

Ziehier nu eens twee planters, — aldus de „Sum. Post" — die niet met hun geld naar Europa zijn vertrokken om het daar te verteren en dus aan te wenden ten bate van het land, waar het werd verdiend. Hun namen? Wat doen ze er toe. Voor U is 't voldoende te weten, dat deze beide uitzonderingen op den regel, deze Indië lief gekregen hebbende planters, in de nabijheid van Siantar tusschen de heuvelen een modelboerderij hebben gesticht. Natuurlijk niet met uitsluitend oogmerk, de naar goede melk smakkende menschheid te dienen. Natuurlijk ook om hun geld op een rendabele wijze te beleggen. Maar 't blijft dan toch in elk geval in dit land. 't Wordt aangewend op een wijze, die 't een met 't ander vereenigt. Deden allen, die zich hier in Indië een kapitaaltje verwierven zoo, zeker zou het ontwikkelingsproces van Indië zich in veel sneller mate dan nu het geval is, kunnen voltrekken. Maar terzake.

Siantar boft met zoo'n boerderij. De melk, die er vandaan komt is niet duur — goedkooper dan die, welke de Klingaleesche melkboeren leveren — en eenige tientallen procenten beter. Ge zoudt er zóó kaas of boter van willen maken. Aan de beesten en hun voedering wordt dan ook alle mogelijke zorg besteed. De beheerder, in wien we een oud-ambtenaar bij de posterijen in Medan herkenden, geeft er zijn ziel en zaligheid aan. Hij behandelt de vele koeien, kalveren, geiten, schapen en zwijnen — stel u voor: een boerderij in 't Batakland zonder zwijnen — alsof 't zijn bloedeigen kinderen zijn. Te sukkelen valt alleen met 't personeel, waaronder, tengevolge van de afgelegen plek, nog al eenige mutatie plaats heeft. Maar ook in dàt euvel zal wel te voorzien zijn, zoodra alle gebouwen, pondoks enz. gereed zijn.

Zonder twijfel gaat deze boerderij een mooie toekomst te gemoet. Zij heeft de sympathie en het vertrouwen van de omwonenden. Zij helpt eenerzijds de

Eur. bewoners aan uitmuntende melk en werkt anderzijds krachtig aan de veredeling van den Simeloengoenschen veestapel. En waar de Batakkers — hoe indolent in doorsnee ook — op dat gebied nog al leergierig zijn, wordt deze boerderij van twee energieke planters zonder twijfel een factor van beteekenis in de economische ontwikkeling van 't wel Simeloengoen geheeten, maar niet langer „verlaten" en „eenzaam" zijnde land.

UIT DE INDISCHE PERS.

Waardevolle gedachten voor de Inlandsche en Chineesche ouders in Ned.-Indië, die, in het belang van de voltooiïng der Westersche opvoeding, hunne kinderen naar Europa of Amerika willen zenden. Onder het hoofd „Our guardianship in the East" komt in het bekende Engelsche tijdschrift „Nineteenth Century and After" een artikel voor van de hand van den heer J. E. Marshall, rechter in het Nationale Hof van Appel in Egypte, hetwelk zulke belangrijke gegevens bevat, ook voor de Inlandsche en Chineesche ouders in Ned.-Indië, dat de Redactie van de „Sinar Sumatra" in haar nummer van 20 October 1919 dit opstel bespreekt.

Wel is waar, zegt die redactie, vindt men in gemeld artikel geen bepaald nieuwe denkbeelden, doch zij, die den inhoud kunnen volgen, kunnen er toch uit leeren welk eene groote waarde aan een rechtvaardig bestuur moet worden toegekend.

Ten opzichte van het streven der Oostersche jeugd om in het Westen de opvoeding te voltooien, zegt de schrijver van het artikel, dat de bedoeling toch in elk geval blijft, onverschillig of men er gedwongen dan wel vrijwillig naar toe gaat, om de typisch Westersche gedachten, zeden en gewoonten te leeren kennen.

Of de resultaten na de vijf laatste ongunstige jaren evenwel bevredigend zijn geweest, valt moeielijk te verklaren.

Bij een groot deel der jeugd zijn de Westersche gedachten en gewoonten niet begrepen en ook niet tot rijpheid kunnen komen, terwijl de omgang van de Oostersche jeugd met de Westersche niet in het voordeel was van gene.

De Oostersche studenten sluiten zich te veel bij elkander aan, met het gevolg dat, als zij dan nog iets weten van de Westersche samenleving, deze kennis hoofdzakelijk gekregen is uit boeken, die nu juist niet tot de eenvoudigste behooren, of door de ervaring, welke zij hebben opgedaan in de huishoudingen van de families, waarbij zij inwonen.

Wanneer de jongelieden uit het Oosten in het Westen aankomen dan hebben zij, zonder eenigen twijfel, de beste bedoelingen, doch de Westersche toestanden en omstandigheden zijn dan nog te machtig. En bepaalde vrienden, die hun den besten weg kunnen wijzen, zijn nog niet bij de hand.

De leeftijd, waarop de jongelieden naar Europa of Amerika gaan is bovendien over het algemeen te jong. Sommigen hunner keeren reeds op jeugdigen leeftijd naar hun land terug, al het leelijke medenemende van de Westersche samenleving dat in hun lichaam en ziel doorgedrongen is.

De Westersche scholen en universiteiten zijn niet geschikt voor Oostersche leerlingen, omdat alles wat dáár geleerd wordt, tot uitkomst heeft dat de Oosterling al verder van zijn land komt te staan.

Zij behouden eene gebrekkige kennis van hun eigen taal en dientengevolge missen zij de gave om zich bescheiden uit te drukken.

Het eigen land verlaten hebbende als een eenvoudig persoon, keeren zij als verfijnde individuen daarheen terug, stellen hooge eischen aan het leven en willen op royale wijze blijven voortleven, ook al staat de beurs dit niet toe.

Hun land ontvangt dus eigenlijk een vreemdeling, die de gewoonten en gebruiken van zijn land is vergeten en zich dientengevolge geïsoleerd gevoelt.

Intusschen heeft de student zich zeer ingespannen en het einddoel van zijne studies in den vorm van een titel of diploma bereikt.

Gewapend hiermede en zich sterk en gewichtig voelende, klopt hij, teruggekeerd in zijn land, op een Gouvernementskantoor aan om antwoord te vernemen op zijn ingediend verzoek om plaatsing, doch aangezien er dikwijls geen vacature is, is het resultaat gewoonlijk, dat hij op de lijst van candidaten wordt geplaatst.

Ook in het particuliere is men gewoonlijk wel van werkkrachten voorzien, zoodat geduld moet worden uitgeoefend tot dat eene plaats openkomt.

Op die wijze komt de afgestudeerde geleidelijk terecht bij het gilde van de leegloopers en begint hij aan politiek te doen.

De pen wordt ter beschikking gesteld van hooge idealen als de vrijheid der menschheid, dan wel wordt daarmede de noodzakelijkheid aangetoond, dat er een grondwet moet zijn, welke als steun van het nieuwe Staatsgebouw moet dienen.

De Oosterling wordt, als hij teruggekeerd is in zijn land, werkelijk voor eene zeer moeilijke keuze gesteld. Of hij moet trouw blijven aan zijn land en zijne landgenooten, of zich aansluiten bij de vreemdelingen. En besluit hij tot het laatste, dan wijst de praktijk aan, dat vele landgenooten hem afstooten en hunne huizen voor hem gesloten houden, waardoor hij zich ook niet gelukkig gevoelt.

Uit het opstel van den heer Marshall blijkt, dat het onderwerp, waarvan hier sprake is en dat reeds zóólang zoo vele Nederlanders bezig houdt, ook de belangstelling heeft van de Engelschen, die blijkbaar voor dezelfde moeielijkheden staan.

De oplossing van deze aangelegenheid blijft trouwens een zeer moeilijk probleem, want tusschen Oost en West bestaat nu eenmaal een groote kloof op het gebied van het zieleleven, welke moeielijk te overbruggen is, ook al gaan vele Oostersche jongelieden voor hunne opvoeding naar het Westen.

Een geheel wederzijdsch begrijpen is vooreerst uitgesloten, doch dat neemt niet weg dat men in het belang der Oostersche jeugd toch kan zoeken naar een weg, die in de gegeven omstandigheden de minst schadelijke is.

De redactie van de „Sinar Sumatra" is van meening dat, willen de Oostersche jongelieden de Europeesche instellingen, zeden en gewoonten goed kunnen begrijpen en weerstand kunnen bieden aan de schadelijke Westersche invloeden, zij vooral niet op te jeugdigen leeftijd hun land mogen verlaten.

Zij raadt den Chineeschen en Inlandschen ouders aan eerst na het onderwijs op de scholen en universiteiten in eigen land hunne kinderen naar het Westen te zenden en er voor zorg te dragen, dat zij geheel en al op de hoogte zijn van eigen zeden en gewoonten.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Dezelfde belastingregeling gelde voor alle bevolkingsgroepen in Ned.-Indië. In een artikel van de *Perniagaan* van 9 October 1919 komt een schrijver voor dit beginsel op, naar aanleiding van het feit, dat door de Europeanen bezwaren zijn ingebracht tegen de door den Directeur van Financiën te Batavia voorgestelde nieuwe belastingregeling, die, als zij door de Staten-Generaal zal zijn aangenomen, gelijkstelling van het belastingtarief zal brengen voor allen in Ned.-Indië, die dáár met den fiscus in aanraking komen.

De vroegere belastingregelingen, waarbij de verschillende categorieën van personen tot betaling van verschillende bedragen op bepaalde grondslagen verplicht waren, zullen dan worden opgeheven.

Dat die verschillen niet onbelangrijk zijn, kan, onder meer, hieruit blijken, dat de Europeaan beneden een inkomen van *f* 75 per maand of *f* 900 's jaars vrijgesteld is van betaling der inkomstenbelasting, terwijl de Chinees beneden de *f* 5 per maand of *f* 60 's jaars vrijgesteld is.

Bij de nieuwe regeling worden de Europeanen, Inlanders, Chineezen en Arabieren in zooverre gelijkgesteld, dat van alle categorieën gelijkelijk boven een inkomen van *f* 120 's jaars inkomstenbelasting zal worden geheven.

De Europeanen geven als bezwaar tegen de nieuwe regeling op, dat de levensvoorwaarden, waaronder zij in Ned.-Indië leven, veel moeielijker zijn voor hen dan voor de Inlanders en de andere Aziaten en dat zij dientengevolge niet met die personen kunnen worden gelijkgesteld.

Ook heben de Europeanen er bezwaar tegen dat in de nieuwe regeling in het geheel niet wordt gerept van „kinderaftrek", een beginsel dat in de Europeesche belastingregelingen overal is vastgelegd.

De schrijver van het artikel gaat met dit laatste bezwaar geheel accoord, doch eischt alleen hetzelfde beginsel op voor de andere bevolkingsdeelen van Ned.-Indië, want, zegt hij, de opvoeding der kinderen van de Chineezen, Arabieren en Inlanders eischen even goed groote geldelijke offers van de zijde der ouders als van de Europeanen.

Het protesteeren door de Europeanen tegen de vaststelling van een gelijk belastingtarief voor alle bevolkingsdeelen vindt de schrijver onbillijk, en hij vestigt hierbij de aandacht op het feit, dat een Chinees met een jaarlijksch inkomen van ƒ630 4 pCt. van dat inkomen afdraagt aan den fiscus en dat de Europeaan pas datzelfde percentage betaalt als hij een inkomen heeft van ƒ 30.000.

De opgebrachte en in 's lands kas gestorte belastinggelden dienen tot algemeen nut te worden gebruikt, doch het verschil ten deze tusschen Europeanen en Chineezen is dat genen daarvan het meeste en dezen het minste voordeel genieten.

De schrijver wijst daarbij onder meer op de Schoolgebouwen van Middelbaar- en Lager Onderwijs, die door de Regeering zijn opgericht, op welke instellingen het getal Europeesche leerlingen dat van de Chineesche leerlingen verre overtreft.

Bovendien vervullen de Europeanen veel meer betrekkingen bij de Openbare Diensten, die daarvoor goede bezoldigingen ontvangen, terwijl het aantal Chineezen, dat in Openbaren Dienst is getreden, gemakkelijk kan worden geteld.

En toch is de belasting voor den Chinees veel zwaarder dan voor den Europeaan [1]).

Zijn de Europeanen van meening, dat de levensvoorwaarden in Ned.-Indië voor hen zwaarder zijn dan voor de andere bevolkingsgroepen, dan blijve die meening eene persoonlijke uiting; althans de schrijver ziet niet in waarom die levensvoorwaarden niet zouden kunnen worden gematigd.

En hij begrijpt ook niet dat, als een Chinees met een bezoldiging van ƒ 75 per maand behoorlijk kan rondkomen, een Europeaan dat ook niet zou kunnen doen.

Natuurlijk, als elke schrijver op een Departement den grand Seigneur wil uithangen, dan is zijn traktement zeker niet voldoende om daarvan rond te komen, laat staan de belasting te betalen.

Laat daarom, zegt de schrijver, iedereen de tering naar de nering zetten.

Deze methode is proefhoudend gebleken over de geheele wereld en zij, die daarvan afwijken, moeten de gevolgen maar ondervinden.

Mochten de Europeanen in Ned.-Indië dit eens ter harte nemen!

Toenadering tusschen de Noordelijke en Zuidelijke partijen in China. Tot gedelegeerde van de Noordelijke partij op de conferentie met de Zuidelijke partij in China is benoemd de heer Mr. Wang Yitang. Deze conferentie zal te Sjanghai worden gehouden.

In tegenwoordigheid van den Kabinet-Minister heeft de President van de Chineesche Republiek met den heer Wang Yitang onderhandeld en dezen van de noodige instructies voorzien, waarna ten huize van dezen een gesloten vergadering werd gehouden teneinde de noodige voorzieningen en maatregelen te treffen die tot eene spoedige beëindiging van de bestaande geschillen konden leiden.

Aan de heeren Wu-Ting-Chang en Hau-Fak-Su, die als gemachtigden van de Noordelijke partij hun ontslag hadden genomen, werd verzocht alsnog in functie te blijven en uit de provincie Kiangsu werden telegrammen ontvangen, waaruit bleek, dat men het werk der conferentie wilde steunen.

Mr. Wang Yitang heeft van zijne aanstelling en van de taak, welke hem was opgelegd, telegrafisch kennis gegeven aan alle buitenlandsche Chineesche gezanten.

De delegatie-chef van de Zuidelijke Partij, de heer Tang-Shao-Yi, die zich met de aanstelling van Mr. Wang Yitang heeft vereenigd, hoopte dat karakter en bekwaamheid van de leden der conferentie tot eene gunstige eindbeslissing zouden leiden. (Perniagaän 7 October 1919).

[1]) De schrijver brengt hier blijkbaar niet in rekening de omstandigheid dat de Chineezen, Arabieren en andere Aziaten vreemdelingen zijn, die in Indië met den handel geld verdienen en daarvan kunnen genieten.

De Nederlander is natuurlijk ook een vreemdeling in Ned.-Indië, doch er is toch nog een verschil tusschen hem en den Aziaat, omdat gene, behalve het geld verdienen, door het bijbrengen van wetenschap, energie, durf, geld, leiding, enz. meer tot de algeheele ontwikkeling van Indië bijdraagt dan deze.

Dat de Nederlander als bestuurder en als bezittend-vreemdeling op den voorgrond treedt, behoeft niet te verwonderen.

Intusschen is het verklaarbaar dat de schrijver, als strijder voor de Chineesche belangen, voor zijne parochie opkomt.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het wadoekstelsel op Java.

Zoolang er op Java sprake is van een eigenlijke suikerindustrie, zoolang heeft er strijd bestaan tusschen de belangen van die industrie en die van de Inlandsche landbouwers. Een der brandendste vraagstukken is daarbij ongetwijfeld de waterverstrekking aan beide partijen. Teneinde nu tot een beide partijen bevredigende oplossing te geraken, is door een „Commissie in het belang van het Irrigatiewezen op Java en Madoera" (bestaande uit de heeren J. van der Marel, Ch. G. Cramer en J. E. van der Stok) een onderzoek ingesteld, waarvan de resultaten zijn vastgelegd in een nota, getiteld:

„Voorstel betreffende eene algemeene doorvoering van het Wadoekstelsel en eene daarmede gepaard gaande afschaffing van de zoogenaamde dag- en nachtregeling."

Landsopvoedingsgesticht te Semarang.

De eerste gouvernementeele inrichting voor dwangopvoeding werd den 1en Maart 1918 te Semarang geopend. Op het einde van dat jaar waren er in opgenomen 78 pupillen (3 Europeanen, 3 Chineezen, 1 Indo-Arabier en 71 Inlanders), die bijna allen in een zeer verwaarloosden toestand, ondervoed, lijdende aan chronische malaria en scabies binnenkwamen. Wat sedert hun opname in het gesticht in het werk is gesteld om deze knapen te gewennen aan orde en tucht, waarheidsliefde, eerlijkheid, arbeidzaamheid, enz. vindt men vermeld in een „Verslag omtrent het beheer van den toestand van het Landsopvoedingsgesticht te Semarang gedurende het dienstjaar 1918".

Onze Zendingsvelden.

Als No. II van een door den Zendingsstudie-Raad uitgegeven serie geschriften „Onze Zendingsvelden" is verschenen „Posso (Midden-Celebes), door Dr. N. Adriani, afgevaardigde ter Bijbelvertaling van het Ned. Bijbelgenootschap". Hoewel uit den aard der zaak dit werk hoofdzakelijk eene geschiedenis der, betrekkelijk jonge, zending in het Posso'sche inhoudt, vindt men daarnaast belangrijke gegevens op geographisch en vooral op ethnographisch en taalkundig gebied. Het is van algemeene bekendheid dat de schrijver, door jarenlang verblijf in die streken en ernstige studie van het volk, beter dan iemand anders deze onderwerpen kon behandelen. Het boek bevat tal van interessante plaatjes en een zendingskaart van Posso.

Korte Berichten Burgerlijke Geneesk. Dienst.

No. 6 der z.g. „Korte Berichten van het Hoofdbureau van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst" bevat een korte beschrijving der hondsdolheid en haar voorkomen in Ned.-Indië, zoomede de middelen harer bestrijding.

No. 7 bevat gegevens over de vliegen en hoe ze te verdelgen.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

In de December-afl. schrijft Dr. H. 't Hoen over het veeteeltbedrijf in onze Oost-Indische koloniën. Een inderdaad belangrijk vraagstuk, vooral in verband met het feit, dat de veestapel in hoofdzaak de arbeidskracht

levert voor het bewerken van den grond. Schr. doet middelen aan de hand om de veeteelt in zoodanige banen te leiden, dat Indië mettertijd geheel kan voorzien in zijn behoefte aan ploeg- en trekvee voor het landbouwbedrijf en transportwezen en ook aan slacht- en melkvee.

Onder het opschrift: „Adat en rechten op den grond" bespreekt Prof. Dr. H. Blink het geschrift van Prof. Mr. C. van Vollenhoven: De Indonesiër en zijn grond. — Verder vindt men in deze afl. een overzicht eener publicatie van het Dep. van Landbouw (afd. Handel) over sago en sagoproducten in Ned.-Indië.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Inhoud van deel 75, afl. 3—4: Een Tijl Uilenspiegelverhaal in de Boeroetaal, door J. A. F. Schut. — Een Maleische getuigenis over den weg des Islams in Sumatra, door Dr. Ph. S. van Ronkel. — Aanteekeningen op een ouden Ramajana-tekst, door Dr. Ph. S. van Ronkel. — De eerste opname van het Diëng-plateau. Handschrift van H. C. Cornelius, door Dr. N. J. Krom. — Bijdrage tot de kennis van de Majo-inwijdingsfeesten bij de Marindineezen in Zuid Nieuw-Guinea, door L. Berkhout. — De wording van het Philippijnsche Regeeringsreglement van 1916, door Mr. C. van Vollenhoven. — Gustaaf Willem baron van Imhoff als gouverneur van Ceylon, 1736—1740, door A. K. A. Gijsberti Hodenpijl (met twee schetskaartjes). — Het koninkrijk Crivijaya, door J. Ph. Vogel. — Notulen der Bestuursvergaderingen van het Kon. Instituut T.-, L. en V. k. v. N. S. van 21 Juni, 20 September en 18 October 1919.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 20 (van 14 Nov.) bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Een nieuwe uitvinding op rubbergebied (het tapvlak voor afstroomend regenwater gevrijwaard), door H. van Meurs (slot). — Nog een nieuwe uitvinding op rubbergebied, door C. F. B. — De thee-export, door een belanghebbende bij de theecultuur. — Het voedselvraagstuk, door J. Doorman. — In de rubriek „Landbouwberichten uit Indische bladen" vindt men o.a.: De kolonisatie. — Het verbod van rijstinvoer. — De mangga-tentoonstelling te Bangil. — De positie der employé's in de bergcultures in het algemeen en die van de rubbercultuur in het bijzonder in verband met vakopleiding, door J. Mollet.

Koloniale Studiën.

No. 5 van den 3en jaargang (Oct. 1919) houdt in: Huisvesting van contractkoelies, door J. Tideman. — Verkorting van schooltijden, door Dr. W. C. C. Boorsma. — Dactyloscopie, door A. van den Bovenkamp (met Naschrift). — Vrije volksverplaatsing, door Dr. R. Broersma. — Opleiding van Inlandsche onderwijzeressen, door Mr. A. B. Cohen Stuart. — De Inlander als ambachtsman. — Boekbespreking, enz.

Handelsberichten.

In het nummer van 25 dezer het vervolg van het artikel over het voorkomen en de teelt van rotan in den Indischen Archipel, het gebruik dat men er van maakt en den handel in dat product. — Verder bevat dit nummer een overzicht van de opbrengst der in- en uitvoerrechten en accijnzen op Java en Madoera over de eerste 9 maanden van 1919 (vergeleken met de opbrengst over hetzelfde tijdvak van 1918). — Een vervolg van opgave van adressen van importeurs in Oost-Indië, enz.

Zeemansgids voor den Oost-Indischen Archipel.

Bij Mouton en Co. te 's-Gravenhage verscheen de vierde druk van deel IV van den „Zeemansgids voor den Oost-Indischen Archipel". Inhoud: Zuidkust Borneo, Straat Makassar, Oostkust Borneo tot en met St. Lucia-baai, Westkust van Celebes van Djeneponto tot Stroomenkaap.

Nadrukkelijk wordt dezerzijds er op gewezen, dat de „Zeemansgids" niet alleen voor zeevarenden veel gemak oplevert, maar vooral ook geografen er een dankbaar gebruik van zullen kunnen maken. Een alphabetisch register aan het slot van elk deel vergemakkelijkt de raadpleging.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 39 bevat: Stadsnegers (in Suriname), door d. J. d. J. (vervolg). — Chineezen-Vereeniging in Nederland „Chung Hwa Hui". — Het woonhuis in Karo-batakstijl. Laoe si Momo (slot).

Nationale staatkundige Gids.

Het nummer van 25 dezer artikelt over de plannen van belastingunificatie in Indië. Schr. betoogt, dat het voornemen der Indische regeering (waarmede naar het schijnt de nieuwe minister van Koloniën niet medegaat, althans nadere bestudeering dien bewindsman gewenscht voorkomt) geen toejuiching verdient. Op het oog is het billijk dat alle ingezetenen op gelijke wijze worden aangeslagen in de belastingen. Maar de koloniale maatschappij is, wat enkele idealisten er in mogen zien, voorloopig volstrekt niet één geheel, één Indonenische samenleving. De argumenten, welke schr. aanvoert om zijn betoog te versterken, kunnen hier geen plaats worden verleend.

De naam Sarekat Islam B.

Prof. C. Spat schrijft in de N. R. Ct. van 27 dezer:

„Naar Indische berichten van den laatsten tijd, zoude de B in den naam S. I. B., de berucht geworden afdeeling B van de S. I. in de Preanger, de aanvangsletter zijn van het Arabische woord b a r g o k, hetwelk zoude beteekenen „verzet tegen het wettig gezag". Deze mededeeling moet op een misverstand berusten, een van de twee is onjuist, òf het woord bargok, òf de vertaling er van. Het is niet waarschijnlijk, dat de Arabische meervoudsvorm boegrat, opstandig, in het Maleisch als bograt synoniem gebruikt met doerhaka, ongehoorzaam, opstandig, in het Soendaneesch zoude zijn verbasterd tot bargok. Veeleer kan worden ondersteld, dat met bargok is bedoeld berego, bergo (met geheel doffe e's), bergok, welke Soendaneesche vormen overeenstemmen met Maleisch bergoek, alle verbasteringen van Arabisch Lerga', waarvan de slotklank, voorgesteld door een omgekeerde komma, wel iets lijkt op k als sluiter. Barga' nu beteekent sluier. De afdeeling B van de S. I. is waarschijnlijk geheeten: de afdeeling met den sluier, dat is de geheime afdeeling. Met welk doel zij den sluier draagt, blijkt uit den naam volstrekt niet."

We gaven aan deze uitlegging van Prof. S. eene plaats, ook omdat in deze rubriek speciale aandacht werd gevestigd op een artikel van den heer J. Koning in de Haagsche Post (zie Koloniaal Weekblad van 18 dezer), getiteld: „Kansen op revolutie in Ned. Oost-Indië", waarin schrijver aan dat woord „bargok" dezelfde beteekenis hechtte als de Indische berichten waarop Prof. S. zinspeelt.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

De Dec.-afl. opent met een bijdrage van Dr. G. Krause over kunst van Zuid-Bali, verlucht met eenige platen naar opnamen van den schrijver. — De heer A. J. Luijt schrijft over Dr. N. J. Krom, den nieuw benoemden hoogleeraar in de oudheidkunde en de oude geschiedenis van den Indischen Archipel aan de Leidsche Universiteit. Schr. juicht deze benoeming toe en wijst op de groote verdiensten van den benoemde, wiens portret aan de beschrijving is toegevoegd. — Over de vaart op Indië voorheen en thans schrijft d. B. V. (is zeker wel J. F. L. de Balbian Verster?); ook hierbij toepasselijke afbeeldingen. — Overigens is deze afl. gevuld met eene geïllustreerde beschrijving van het turbine D. S.S. „Patria" van de Rotterdamsche Lloyd.

* * *

Voor het overige wordt volstaan met het vermelden van titels:

Is de komst der Koningin wenschelijk of niet? door P. van der Bijl (De Banier 1919, No. 46).

Nederland's Koloniën in Oost-Indië tijdens den oorlog, door H. Ch. G. J. v. d. M. (Handel en Bedrijf 1919, No. 24).

Een voor Hevea schadelijke oeret (Holotrichia leucophthalma Wied), door P. Arens (Archief voor de Rubbercultuur in N.-I., Nov. 1919).

Indian publications, by F. M. Knobel. — Characteristic traits of the Javanese, by Ch. F. H. Dumont (with illustrations). (Commercial Holland. Vol. II. No. 14).

Jaarcijfers voor het Koninkrijk der Nederlanden. Koloniën 1917. Bewerkt door het Centraal Bureau voor de Statistiek ('s-Gravenhage, Gebr. Belinfante).

Een feestweek op Mentawei (vervolg en slot). (De Rijnsche Zending, Dec. 1919).

Een Oostersch bouwwerk. Medan's Missigit, door G. G. van der Kop (met ill.). — Nog iets omtrent de slaven en den slaventijd, door Glanor. (De Reflector, 15 Nov. 1919).

America's prospects in the Dutch East Indies. — Labour-difficulties in the Dutch East Indies. (The Dutch East Indian Archipelago. Vol. II. No. 24—25).

Verslag van het Volkscredietwezen loopende tot ultimo Juli 1919. Met 10 Bijlagen. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Sarongs and similar checked woven goods, by D. van Lookeren Campagne (with illustrations). (The Pioneer 1919, No. 9).

Veerassen en veeteelt in Ned.-Indië, door Dr. M. 't Hoen. Met afbd. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

Caoutchoucbedrijf op Noesakambangan. Verslagen over 1914 tot en met 1917. (Departement van Justitie in Ned.-Indië). (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Zijne Excellentie S. de Graaff, Minister van Koloniën (met portret). (Economisch Weekblad 9 Dec. 1919).

Een pleidooi voor het gebruik van Chilisalpeter bij de Indische cultures, door Tj. van der Ploeg. Met afb. (Maastricht, Firma Leiter-Nypels).

Het jubileum-nummer van het Archief voor de Suiker-Industrie in Ned.-Indië, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Het boschwezen en de grondpolitiek in de Buitenbezittingen, door J. van Schouwenberg. — Prijs van consumptiesuiker op 1 Jan. 1920 in verschillende landen, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. (De Indische Mercuur 1919, No. 52).

Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië. Tweede druk onder redactie van D. G. Stibbe, met medewerking van W. C. B. Wintgens en E. M. Uhlenbeck. Derde deel: N.-Soema. ('s-Gravenhage, M. Nijhoff. — Leiden, E. J. Brill).

De West en onze Leden in de West.

De verkoop van de West, dan wel een gedeelte van de West, heeft veel stof opgewaaid. Was dat noodig? Immers neen, want Nederland mist de bevoegdheid, laat staan het recht, om over een dergelijk voorstel uitspraak te doen. De West is geen bezitting, doch eene kolonie en nog wel eene, die autonomie bezit. De Oppermacht van deze Kolonie berust bij de Kroon, niet bij de Kamers. Suriname en Curaçao worden beide bestuurd door Gouverneurs, benoemd door de Koningin en namens Haar met de uitvoerende macht bekleed. De Gouverneurs worden ter zijde gestaan door een raadgevend lichaam, de Raad van Bestuur, waarvan de leden door de Kroon worden benoemd. De Gouverneur moet het advies van dat college inwinnen over alle te maken Koloniale Verordeningen en kan het over andere aangelegenheden raadplegen.

De wetgevende macht wordt uitgeoefend door de Koloniale Staten, waarvan de Leden door de ingezetenen worden gekozen. Deze Koloniale Staten kunnen de Koloniale Verordeningen welke hun door den Gouverneur worden aangeboden, goedkeuren, wijzigen of verwerpen. Na goedkeuring, al dan niet gewijzigd, worden deze der Koningin aangeboden. Zij alleen heeft het recht ze, den Raad van State, gehoord, te vernietigen, indien de verordening in strijd is met de Wet of met eenig Koninklijk Besluit, dan wel met het algemeen belang van het Rijk of van de Kolonie.

Aan de Koloniale Staten zijn verder toegekend het recht van initiatief, petitie, interpellatie en, last not least, het budgetrecht.

De begrootingen der Koloniën worden door de Gouverneurs den Kolonialen Staten aangeboden, welke haar, al dan niet gewijzigd, vaststellen.

Dat thans de vaststelling der begrooting door de Koloniale Staten slechts eene *voorloopige* is en de *definitieve* vaststelling bij de Wet, d.i. door de Staten-Generaal in Nederland, plaats vindt, geschiedt omdat ter aanvulling van de koloniale middelen eene bijdrage noodig is uit 's Rijks Schatkist.

Bedroop de West zichzelf, dan had ook de Volksvertegenwoordiging in Nederland niets met de begrooting te maken, tenzij deze door de Kroon niet goedgekeurd mocht worden, in welk geval de Kamers in hoogste ressort uitspraak hebben te doen.

De West verhoudt zich dus tot het Moederland ongeveer als de Dominions, Australië en Canada, tot het Vereenigde Koninkrijk Groot-Brittanië. Wat zouden de bewoners van deze dominions wel zeggen als eenige snuggere Britten het in hun hoofd kregen over een verkoop van hun gebied te schrijven of zelfs te spreken!?

Onder de bevolking van Suriname — ongeveer viermaal de oppervlakte van Nederland — bevinden zich ± 2250 blanken, waarvan 1000 Europeanen, onder die van Curaçao een 1400-tal blanken, onder deze laatsten nog geen 500 Nederlanders. Echter onder die blanken in Suriname telt „Oost en West" een 80-tal, onder de Nederlanders in Curaçao slechts een 10-tal leden, dit is toch percentsgewijze méér dan in Nederland.

Hoe men in Suriname met onze Vereeniging medeleeft, blijkt weer uit het schrijven van onzen ijverigen vertegenwoordiger aldaar, den heer Oudschans Dentz, een der samenstellers van onze brochure: „Onze West" en van het album: „Onze West in Beeld en Woord" [1]).

De heer Oudschans Dentz schrijft ons:

„Met heel veel belangstelling heb ik in het Koloniaal Weekblad gevolgd alles, wat er gesproken en geschreven is over de hervormingsplannen van het blad en op een afstand wil ik met een enkel woord mijn gevoelen mededeelen.

a. De vorm van het blad is onhandig. Een kleiner formaat m. i. verkieselijker (Zie West-Indische Gids).

b. De aankondigingen staan hinderlijk tusschen den tekst. Dat is smakeloos. Het blad verliest aan blijvende waarde. Men gooit het na lezing weg. Een blad in goed formaat en beter ingericht wordt bewaard. Wie van de leden bezit zijn oude jaargangen nog? Ik geef de mijne aan de Koloniale boekerij van het Gouvernement.

c. De rubriek Suriname heeft hier veel belangstelling en trekt veel lezers. Niet het minst daaraan is de toeneming van het aantal leden in Suriname toe te schrijven.

d. Op verzoeken hier of het geen aanbeveling verdient een afdeeling op te richten met bestuur, ben ik nimmer ingegaan. Dan gaat er maar weer een groot bedrag af van de jaarbijdragen en aan een afdeeling is geen behoefte hier. Laat men hier lid-lezer blijven.

e. De kolom litteratuur-overzicht wordt zeer gewaardeerd. Het zou in de hoogste mate te betreuren zijn, indien men die liet vervallen. Zij is voor de velen buiten Nederland een vraagbaak. Ik kan er niet genoeg op aandringen deze te behouden, liefst uit te breiden met vermelding van uitgevers en prijzen.

Het zal mij aangenaam zijn, indien u het bovenstaande wil bekend maken aan de commissie, zoo noodig in het weekblad opnemen."

Zooals onze lezers bespeurd zullen hebben, werd reeds aan bijna al deze wenschen tegemoet gekomen.

Voor Curaçao hebben wij den heer H. Meerdink, inspecteur bij het onderwijs aldaar, aangezocht om als vaste vertegenwoordiger en correspondent op te treden. Het desbetreffende schrijven met bijlagen schijnt te loor gegaan te zijn. Echter de pogingen om contact te krijgen zijn hervat.

Aan beide vertegenwoordigers, die van Suriname en die van Curaçao zonden wij het noodige propaganda-materiaal in de hoop, dat een flinke toename van het aantal leden daar het gevolg van zal zijn. Ook dáár, zoo in Suriname als in Curaçao, heete het: Vereenigt U!

Eendracht slechts maakt macht!!

A. J. GOOSZEN.

[1]) Zie onze Leestafel, Heulstraat 17.

Suriname.

De Voorzitter heeft er spoed achter gezet en zoo heeft de Tweede Kamer, als van ouds, de Surinaamsche begrooting vóór Kerstmis behandeld. Zij werd in de vergadering van 19 December, na een korte gedachtenwisseling, zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Van de sociaal-democratische fractie was het de heer van Kol, die jaren lang als woordvoerder optrad. Na zijn overgang naar de Eerste Kamer, trad de heer Kleerekoper als West-Indische specialiteit van de fractie in de Tweede Kamer op. Deze afgevaardigde kende de koloniën niet uit eigen beschouwing, wat steeds een groot nadeel is. Bij deze

begrooting was de heer de Jonge de woordvoerder der fractie. In hetzelfde nadeel als de heer Kleerekoper verkeert ook deze afgevaardigde. Zijn rede was een bespreking van het geheele beleid ten aanzien van Suriname.

Wij kunnen hem hier op dien weg natuurlijk niet volgen. Vóór al zijne desiderata verwezenlijkt zijn, zullen heel wat Ministers op het Plein in den Haag en Gouverneurs op het Plein te Paramaribo elkander hebben opgevolgd.

Voor den snellen opbloei van de kolonie verwachten wij van den ondernemingsgeest van Nederlandsche — en buitenlandsche! — kapitalisten meer dan van regeeringsmaatregelen. Daarom zien wij dan ook met verlangen het verslag van het Suriname-Studie Syndicaat tegemoet.

De heer de Jonge hoopt, dat de Minister de voorstellen in grondige overweging zal nemen, maar waarom voegt hij er bij, dat de Minister die voorstellen eenigszins met een „korreltje zout" moet opnemen? Wat doet het „korreltje zout" hier? De heer de Jonge kent immers die voorstellen nog niet.

„De rijstcultuur is tegengewerkt door het departement van landbouw", verklaart de spreker. Wij hooren dit voor het eerst en zijn zoo vrij het te betwijfelen.

De volgende verklaring van den spreker laat aan duidelijkheid te wenschen over:

„En de Liberia-koffie, dit product, zoo uitnemend gedijende op Suriname's vruchtbaren bodem, dat een afschuwelijk misverstand in Nederland den nek om had willen draaien, terwijl door den krachtigen landvoogd, die er nu met trots op mag terugzien, daarmede goede resultaten zijn bereikt."

Bedoelt de spreker de geschiedenis van de tusschenplanting van Liberia-koffie in de bacovenvelden, waarin de Regeering destijds niet heeft willen treden?

Zoowel de heer de Jonge als de volgende spreker — de heer van Vuren — bevelen de voorstellen der Suriname-commissie betreffende de bestuursregeling aan. Wij zouden den heeren de lezing aanbevelen van de rede door den oud-Gouverneur Lely in de vergadering van de Tweede Kamer van 8 Febr. 1912 gehouden. Voor zooveel wij weten zijn de daarin aangevoerde bezwaren tegen de voorstellen der Suriname-commissie nooit weerlegd.

Zeer sympathiek was hetgeen de heer van Vuren zeide over den verkoop der West-Indische koloniën.

Ook de heeren Rutgers en Scheurer voerden nog even het woord. Zooals te verwachten was van een pas opgetreden Minister, die nooit in de West geweest is, was zijn beantwoording van de sprekers zeer sober.

„Bovenal — zeide de Minister — zal het de algemeene bestuursinrichting zijn, daaronder begrepen het nauw daarmee samenhangend onderwerp van de regeling der financieele verhouding tot het moederland, de regeling van het kiesrecht voor de Koloniale Staten, enz., waarop bij die beraadslaging (met gouverneur Staal) zijn aandacht zich zal richten."

Uit de rede van den Minister nog deze aanhaling:

„Onderwijs, verhooging van den arbeidszin der bevolking, verspreiding van practische landbouwkennis — in het algemeen verhooging van de intellectueele en economische krachten der bevolking — al deze punten zullen voor mij onderwerpen zijn van ernstige beschouwing en, naar ik hoop, van vruchtbare behartiging."

* * *

In het G. B. No. 66 1919 is de resolutie van 30 Oct. 1919 No. 3537 verschenen, houdende vaststelling van een Nader Gewijzigd Reglement voor de Geneesk. School van Paramaribo.

De gemaakte wijzigingen komen in hoofdzaak hierop neer, dat men voortaan op die school kan opgeleid worden als districtsgeneesheer of als particulier geneesheer. Met 1 Nov. 1919 en vervolgens om de 2 jaren zal aan de Geneesk. school wederom de gelegenheid worden geopend voor een door den gouverneur te bepalen aantal candidaten om kosteloos tot districtsgeneesheer te worden opgeleid, mits de ouders of voogden zorgen voor de noodige boeken, instrumenten, enz.

Zij, die hunne kostelooze opleiding als districtsgeneesheer hebben genoten, kunnen gedurende zes maanden na hun bevoegdheid in het milit. hospitaal onder toezicht van den chef van den geneesk. dienst worden te werk gesteld. Zij nemen op zich de verplichting den lande zes achtereenvolgende jaren te dienen.

Ingeval zij binnen één jaar na hun diploma geen benoeming hebben kunnen erlangen, kunnen zij ontheffing van de op hen rustende verplichting den gouverneur aanvragen.

Het blad „*Suriname*" van 14 November, het nieuwe reglement besprekende, geeft eenige wijzigingen aan de hand, die overweging verdienen.

* * *

In een druk bezochte vergadering van den „*Bond van Surinamers in Nederland*", den 20en December te Amsterdam in het Paleis voor Volksvlijt gehouden, is met algemeene stemmen de volgende motie aangenomen:

De Bond van Surinamers in Nederland spreekt zijn verontwaardiging uit over de uitlating van „eenige leden" der Tweede Kamer in het voorloopig verslag op de begrooting van Suriname, betreffende den verkoop van deze kolonie; geeft als zijn meening te kennen, dat dergelijke uitlatingen, in het bijzonder van Kamerleden, niet bevorderlijk zijn voor een hechten band tusschen moederland en kolonie; besluit, door middel van de pers of anderszins deze motie ter kennis te brengen van den minister van koloniën, van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van het koloniaal bestuur van Suriname, en gaat over tot de orde van den dag.

Curaçao.

De begrooting in de Tweede Kamer.

De behandeling der begrooting is dit jaar al heel pover geweest. De heer Van Vuuren gaf het wachtwoord... „afwachten", omdat er èn een nieuwe Gouverneur èn een nieuwe minister gekomen is. Men zou anders zoo zeggen, dat er zelden meer behoefte en meer gelegenheid was om eens flink de zaken onder de oogen te zien. Wij denken hierbij aan de motie van den Kolonialen Raad van 10 Mei l.l., aan de actie op de Bovenwindsche eilanden, de onderwijskwestie, de landbouwaangelegenheden en de onderwerpen, die tot verschil van meening tusschen Kolonialen Raad en Bestuur hebben aanleiding gegeven. Weinig van dit alles is ter sprake gekomen en niets in omvang, evenredig aan het belang der zaak. De minister moest ook volmondig toegeven, dat hij niet op de hoogte was.

De heer Van Vuuren heeft het voor de zooveelste maal — tevergeefs mogelijk weer. — gehad over de samenstelling van den Kolonialen Raad, en op de belangen daarbij niet alleen aan de Bovenwindsche eilanden maar ook van Aruba en Bonaire gewezen. Kenschetsend voor de kennis van dezen afgevaardigde is, dat van Aruba en Bonaire „n u g e e n e n k e l o f é é n l i d in de Koloniale Staten zit". Hoe lang is het ook weer geleden, dat de laatste vertegenwoordiger van Aruba uit den Raad verdween? De gegevens, waarover de heer Van Vuuren in deze beschikt, zijn niet bepaald nieuw. Meer bij was deze afgevaardigde, toen hij wees op het verschil in uitlegging van het Regeeringsreglement door minister en gouverneur ten opzichte van de mogelijkheid, om onder vigueur der tegenwoordige bepaling tot gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs te komen. Ook wij hebben hierop gewezen. Over de beweging op St. Martin maakte deze afgevaardigde zich niet ongerust, mogelijk eene geruststelling voor den Minister, die zeide, zich te hebben afgevraagd, „of, in den grond der zaak, het gemis van het gevoel, in eigen bescheiden woning zooveel mogelijk baas te zijn, niet de grondtoon van die stemming (van ontevredenheid) was".

De heer Bulten vestigde andermaal de aandacht der Regeering op de struisvogelpolitiek.

Dit was alles.

De nieuwe onderwijsverordening.

Over één, zij het zeer belangrijk, onderdeel slechts willen wij het hier hebben. De Gouverneur zegt in de toelichting bij zijn ontwerp het volgende: „Zal het onderwijs in de kolonie tot grooter ontwikkeling komen dan moeten aan de onderwijskrachten hoogere eischen gesteld worden, dan moet de voertaal bij het onderwijs op de Benedenwindsche eilanden het Nederlandsch zijn, dan moet op de Bovenwindsche eilanden aan het Engelsch de plaats worden gegeven, die het toekomt, als de taal, die het jeugdige kind mede op school brengt, zonder dat den jeugdigen Nederlandschen onderdaan de gelegenheid onthouden wordt het Nederlandsch goed te leeren."

Deze zin zou logisch zijn, als voor „Nederlandsch" op de eerste plaats geschreven was „Papiementsch". Immers, dat is de „taal", die de jeugdige Benedenwindscher „op school brengt". Er ontbreekt aan bovenstaande „toelichting" ieder motief, waarom onderscheid gemaakt zou moeten worden tusschen de voertaal op de Bovenwindsche eilanden en die op Curaçao, Aruba en Bonaire. Dat onderscheid k a n hierin gezocht worden, dat het Engelsch eene wereldtaal is en het Papiementsch alleen gesproken wordt op onze Benedenwindsche Antillen — en hoe verschillend dan nog — en misschien ook verstaan in eenige Venezuelaansche kustplaatsen.

Wat hier zoo maar als een axioma beweerd wordt, dat het Nederlandsch voertaal moet zijn, is niet onaanvechtbaar. Thans is dit wettelijk „zooveel mogelijk" het geval. De vruchten van dit systeem hebben mogelijk niet voldaan. Het Papiementsch is de landstaal gebleven bij hoog en laag. En veel van het Nederlandsch, op school geleerd, is vergeten, omdat de gelegenheid heeft ontbroken het geleerde te onderhouden. Niet alleen, dat het Nederlandsch het Papiementsch niet verdrongen heeft, het is er ook nog ver van af, dat Curaçao eene vergelijking met Suriname ten opzichte van de plaats, die het Nederlandsch zich veroverd heeft, kan doorstaan. Het is ook wel de vraag, of het Nederlandsch vruchtdragend geleerd is op de scholen. Voor eenige jaren werd beweerd, ook in den Kolonialen Raad, naar wij meenen, dat de kinderen Nederlandsch konden lezen en een versje in het Nederlandsch opzeggen, als de autoriteiten kwamen, maar... werd het ook begrepen wat men las of opzegde? Dat schijnt nu beter te zijn. Wij hebben het oog op de volksscholen, vooral in de buitendistricten. In het Koloniaal Verslag van 1915, het eerste, dat over het onderwijs voldoende licht verspreidt, wordt gezegd: „Op de scholen in de buitendistricten (van Curaçao) was het duidelijk merkbaar, en des te verder van de stad des te duidelijker, dat, ondanks den ijver van het grootste deel der leerkrachten, nog maar matige uitkomsten werden verkregen, vooral wat het spreken en verstaan van Nederlandsch betreft." Het volgend jaar worden de „matige" uitkomsten o.a. hierdoor verklaard, „dat het Nederlandsch, waarin het onderwijs wordt gegeven, voor hen een volkomen vreemde en zeer moeilijke taal is, die zij buiten den schooltijd nooit hooren spreken." In de hoogste klassen zijn de uitkomsten „nog vrij gunstig". En in 1917 schrijft de inspecteur: „Het voorschrift der onderwijsverordening, dat ook op de buitenscholen het onderwijs zooveel mogelijk in het Nederlandsch gegeven moet worden, eischt van sommige leerkrachten het bezigen van een taal, die zij niet voldoende kennen of gebruiken". Het volgend jaar sloeg de schaal plotseling om. Mogelijk wordt daar reeds eene voorbereiding tot het nieuwe voorstel gereed gemaakt. Het laatste Koloniaal Verslag zegt n.l.: „Op de meeste scholen nam het aantal leerlingen, dat Nederlandsch, dat tot hen gesproken wordt, verstaat, sterk toe en werd ook het aantal van hen, die zich in het Nederlandsch, zij het nog niet onberispelijk, durven uitdrukken, grooter. In deze is het zeker: de aanhouder wint. De uitkomsten toonden aan, dat, als op den ingeslagen weg werd voortgegaan, en vooral de ongunstige omstandigheden, waarin de buitenscholen verkeeren, wat leerkrachten betreft, worden verbeterd, niet behoeft te worden betwijfeld, dat binnen niet al te langen tijd het Nederlandsch op die scholen voertaal kan zijn, d.w.z. dat het geheel in het Nederlandsch, dus volgens de directe leerwijze, kan worden onderwezen, zonder van vertalen gebruik te maken."

Inderdaad, de hier geschetste vooruitgang mag schitterend genoemd worden, en niet te zeer kan men roemen de belangelooze opoffering van hen, die zich beijveren, om der Curaçaosche jeugd deze noodige kennis bij te brengen. Maar als het werkelijk de bedoeling is, zonder meer vanaf het eerste leerjaar het Nederlandsch verplichte voertaal van het onderwijs te maken, dan vreezen wij zeer, dat de behaalde vooruitgang niet in stand blijven zal. De conclusie, waartoe het laatst aangehaalde verslag komt, slaat ook niet terug op hetgeen daaraan voorafgaat, wordt althans daardoor niet gewettigd. Dank zij het systeem-Nederlandsch z o o v e e l m o g e l ij k voertaal, zijn de vermelde resultaten bereikt en dat wel in de hoogere klassen; begint men nu met den uitsluitend Papiementsch sprekenden kinderen de allereerste beginselen in eene geheel vreemde en bovendien zeer moeielijke taal bij te brengen, dan gaat dit onderwijs over hunne hoofden heen, en wordt het, en blijft het ook later sukkelen. Het loffelijke doel wordt op deze wijze voorbij gestreefd. Men zal het o.i. niet buiten de landstaal kunnen stellen, om den kleinen de allereerste kennis bij te brengen; eerst wanneer zij in de kennis der Nederlandsche taal eenige vorderingen hebben gemaakt, zal men zich van deze taal als voertaal kunnen bedienen.

Misschien ook ware de oplossing te vinden in het op het tweede Koloniaal Onderwijscongres aanbevolen stelsel van voorklassen, waar het Nederlandsch in de landstaal geleerd wordt. Hoewel dit niet speciaal met het oog op Curaçao c.a. besproken is, valt daaruit mogelijk ook voor deze kolonie leering te trekken. Als het stenografisch verslag verschenen is, zal er wellicht reden bestaan, hierop nader terug te komen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De haven voor Z.-W. Afrika.

De vraag is weer aan de orde: Swakopmond of Walvischbaai? De South African Review roept de aandacht ervoor weer op. Sedert de bezetting van Swakopmond door Britsche troepen is men bezig de daar aangevoerde hout- en ijzermaterialen naar Walvischbaai over te brengen, de Review betwijfelt of dit van een juist inzicht getuigt en geeft daarom een vergelijking tusschen de twee punten.

De weg naar Walvischbaai loopt door een zandige duinstrook. Bij sterken wind geraakt de spoorbaan zoo onder 't zand bedolven, dat zij herhaaldelijk niet te gebruiken is. 't Land waardoor de lijn overigens loopt, is een woestijn, waaruit en waarvan niets voor de spoorwegexploitatie te verwachten is.

Voor Swakopmond heeft de treindienst geregeld plaats. De voor een militair doel aangelegde baan ligt ver genoeg van de zandduinen. Werd de lijn echter bij de rivier Swakop gelegd, dan zou zij voorbij een tweehonderdtallen landbouwondernemingen gaan.

De kust bij Walvischbaai ligt beneden zeepeil, de lentevloeden overstroomen geregeld de stad. Daarom zijn de weinige huizen van beteekenis, die er zijn, op palen gebouwd. Swakopmond ligt boven zeepeil op een goeden grindbodem.

Bij Walvischbaai is voor de watervoorziening alleen te rekenen op gedistilleerd zeewater. Naar men zegt, zou goed drinkwater te krijgen zijn uit Zandfontein, op 25 mijlen gelegen; de aanleg van een buizenverbinding of de aanvoer zou zeer veel kosten. De Swakop zelf geeft bij zijn monding geen bruikbaar water, maar 5 mijlen hoogerop is er altijd volop zoet water.

Bij Walvischbaai vindt men een zestigtal huizen van hout en ijzer, een inlandsche kerk, een hotelletje en twee winkels. Geen hospitaal, geen geneesheer, geen laboratorium voor chemisch onderzoek, geen kapper, als eenige plaats van verzet is de gelagkamer van 't stationnetje te noemen; de levensbehoeften worden uit Swakopmond aangevoerd.

Swakopmond telt twee kerken, een hospitaal, een

sanatorium, vijf bankinstellingen, 't mooiste postkantoor van 't geheele protectoraat, politiehuizen, een lichttoren, een rechtbank, alle gebouwen evenals 't flinke station, in steen opgetrokken. Daar zijn bovendien minstens zes groote winkels, vijf goede hotels, slagers, bakkers, geneesheeren, apothekers, kappers, de landbouwinstellingen uit de streek leveren er versche groenten, eieren, melk, enz.

'*t Klimaat van Swakopmond is gunstig. De plaats is electrisch verlicht en bezit een ijsfabriek.

Blijkt uit 't voorafgaande al dat de South African Review het pleit voor deze plaats als gewonnen beschouwt, zij heeft de voorname factor van de haveninrichting tot het laatste bewaard, om daardoor nog een krachtige bevestiging aan haar betoog toe te voegen.

Beziet men alleen een kaart, dan lijkt de Walvisenbaai een uitstekende haven te vormen, maar bij plaatselijk onderzoek blijft hiervan niet veel over. Thans kan een schip van 5000 ton de landingsplaats slechts tot op twee mijl naderen. Er is dus altijd overlading noodig; de bodem laat niet toe door vergraving hierin te voorzien. Dan doen zich bovendien nog vulcanische erupties voor, die zwavel en modder uitwerpen. Dit neemt soms zoodanigen omvang, dat de gezondheidstoestand lijdt door de zwaveldampen en den stank der gedoode rottende visschen.

Bij Swakopmond vindt men op de kaart geen haven, daar is een open baai. De zee is er diep tot op 850 yard van de kust; men behoeft er slechts een pier te bouwen, zooals te Plymouth of te Madras, om er een van de mooiste kunsthavens van de wereld van te maken.

De S. A. R. vraagt de zending door het Britsche parlement van een bekwame, onbevooroordeelde en onpartijdige commissie. De raad schijnt ons verstandig, maar als de tegenstelling inderdaad zoo sterk is, als de Revieuw aangeeft, moeten wij onze verwondering toch uitspreken, dat de benoeming van een commissie noodig is. De practische geest van den Engelschman had dan al lang de Walvischbaai buiten kwestie moeten stellen.

Chineesche studenten in Frankrijk.

Onlangs is een groep van 200 Chineesche studenten te Parijs aangekomen. Zij willen de in China ingezette studiën in Frankrijk voortzetten, en velen wenschen dit vooral voor een speciale tak van studie te doen. 't Meerendeel hunner heeft de Fransch-Chineesche school te Peking doorloopen. Nog een 800-tal maakte toebereidselen om hen spoedig te volgen; in de eerst volgende 2 jaren wordt zelfs op een 5 à 6000-tal gerekend. Van Fransche zijde wordt dit sterk aangemoedigd. — Verflauwt Nederland niet in zijne aanmoediging van Zuid-Afrikaansche studenten, om hier te lande hunne studiën te kunnen voltooien? Wordt het belang, dat Frankrijk begrijpt door de Nederlanders wel voldoende begrepen?

Het diamant evenwicht.

In de in deze maand te Londen gehouden jaarvergadering der South African Diamond Corporation gaf de president, de heer B. Oppenheimer, in zijne uitvoerige mededeelingen omtrent de in Brighton opgerichte diamantslijperijen, ook een oordeel over de diamantmarkt in het algemeen. Dit komt hierop neer. De laatste jaren hebben een enorme uitbreiding naar de vraag van diamanten gevonden in 't Verre Oosten. Britsch Indië, China, Japan, de Straits settlements, Nederlandsch-Indië koopen thans grooter hoeveelheden dan de vijandelijke landen voor den oorlog. Het evenwicht, dat bedreigt scheen te worden door de economische ineenstorting van Duitschland, Rusland en Oostenrijk, is dientengevolge volledig hersteld.

Georgië en Azerbaidjan.

Tegenwoordig melden zich zoo vele nieuwe staten aan, dat 't is om de kluts erbij kwijt te raken. Nationaliteiten scheiden zich van een staatkundige eenheid af, na dit gedaan te hebben, op grond van 't zelfbeschikkingsrecht der volken, ontkennen zij hunnerzijds dit recht voor een buurvolk, of voor een onderdeel van een volksstam, dat ook weer over zich zelf zou willen beschikken. In die worsteling hooren wij van opkomende staten, die, erkend of niet, eenigen tijd een twijfelachtig eigen bestaan leiden, om zich òf als een levensvatbare mogendheid te bevestigen, òf strijdensmoede weer als provincie, protectoraat, a.a.z. onder een vreemde vlag te komen.

Er zijn twee verre Transkaukasische republieken, waarvan men ten onzent eigenlijk maar weinig hoort, en die zich toch zoo aan 't organiseeren zijn, dat de kans op een zelfstandig voortbestaan voor haar zeer groot lijkt, Georgië en Azerbaidjan.

Reeds bij de vrijheidsuitroeping van 26 Mei 1918 had Georgië een Nationalen Raad. De vrijheidsacte hield in, dat 't Georgiësche volk souvèrein is in den vrijen staat, die een democratische republiek is. Deze acte werd bevestigd op 12 Maart 1919 door de volksvertegenwoordiging, gekozen volgens 't stelsel van algemeen, geheim, rechtstreeksche verkiezing door de beide sexen en de evenredige vertegenwoordiging.

De Nationale Raad vormt 't hoogste orgaan. Daaruit wordt een constitueerende vergadering gevormd, die 12 Maart 1919 voor 't eerst te Tiflis samenkwam. Daarin hebben zitting 109 sociaal-democraten, 8 sociaal federalisten, 8 nationaal-democraten, 5 revolutionnair-socialisten. Minderheden hebben enkele vertegenwoordigers.

De budgetten dragen nog 't karakter van voorloopige voorzieningen. 't Is kort geleden dat de Britsche troepen 't land verlaten hebben. Op de provincie Batoem — het rijke petroleumveld — rust nog een hypotheek, die afgelost moet worden als Georgië niet afhankelijk van Groot-Brittannië wil blijven. Dit heeft de regeering intusschen niet belet reeds blijk te geven van groote organisatorische gaven. De provinciale besturen zijn autonome lichamen, de landen zijn verdeeld en aangewezen, 't onderwijs wordt krachtig aangevat, de rechtspraak is geregeld, een postdienst is over 't geheele land ingevoerd, de organisatie voor een volksleger, onder leiding van geoefende officieren, is gereed en de vorming der onderdeelen gaat gestadig voort.

Voor den oorlog gaf 't budget van Georgië een vrij aanzienlijk overschot. De regeering verwacht, dat de zelfstandige staat dien toestand zal kunnen doen terugkeeren, als de momenteele schuldenlast zal zijn afgewenteld.

Van Azerbaidjan kan in menig opzicht hetzelfde worden gemeld. De twee democratische republieken, die beide hare onafhankelijkheid uitgeroepen hebben en door een gekozen volksvertegenwoordiging bevestigd zagen, kijken blijkbaar naar elkanders beleid en ervaring. In Azerbaidjan is het Parlement alles. 't Bestaat uit 120 leden, waaronder vertegenwoordigers der minderheden. De voorzitter heeft 't recht het hoofd van den staat te kiezen en een voorzitter-minister met de samenstelling van het kabinet te belasten. De aanwijzing van de vertegenwoordiging ter vredesconferentie geschiedde ook bij stemming van 't Parlement.

't Budget berust op vastere grondslagen dan dat van Georgië. Voor 1919 waren ontvangsten en uitgaven, tot een bedrag van 665 millioen roebel, in evenwicht gebracht.

Het gebied is verdeeld in 6 provinciën, maar Daghestan heeft 't verlangen te kennen gegeven om bij Azerbaidjan gevoegd te worden. Hierover is overleg noodig met de republiek West-Kaukasus. 't Leger telt reeds een vijftigduizendtal mannen.

Beide landen weten de bolsjewistische invloeden te weren of althans te bedwingen. Hunne pogingen om als zelfstandige mogendheden erkend te worden, hebben tot nu toe bij de groote heeren van den dag nog geen gehoor gevonden. Maar er zijn toch teekenen, dat 't daartoe wel zal komen. Daar zij zich bereid verklaren om een evenredig deel der Russische schuld over te nemen, vindt hunne erkenning ook steun bij velen die daarbij geïnteresseerd zijn.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING *op Zaterdag 10 Januari 1920*, om 2 uur n.m. in het Hotel ,,Pays Bas'', Janskerkhof, te Utrecht.

Agenda:

1e. Notulen. (Zie K. W. 30 October 1919, no. 44).
2e. Instelling der Propaganda-commissie. (Zie K. W. 20 November 1919, no. 47).
3e. Voorstel tot wijziging der Statuten. (Zie K.W. 25 December 1919, No. 52).
4e. Mededeeling betreffende het contract met de uitgeefster van het Koloniaal Weekblad.
5e. Rondvraag.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

N.B. Na afloop van de vergadering zal deelgenomen kunnen worden aan een gemeenschappelijken maaltijd in hetzelfde hotel à *f* 5.50 per persoon.

Men wordt verzocht voor de deelname van te voren tijdig te berichten aan de Secretaresse der afdeeling Utrecht, mej. J. J. Lagers, Burgstraat 18, aldaar.

Aangeteekend wordt dat de vergadering toegankelijk is voor alle leden der vereeniging ,,Oost en West''

in en buiten Utrecht, en dat zij, tijdig daarvan berichtende, aan den gemeenschappelijken maaltijd kunnen deelnemen.

—

EEN NAVOLGENSWAARDIG VOORBEELD.

De afdeeling „Breda" laat onder de leden circuleeren portefeuilles inhoudende: „Indië", het geïllustreerd maandblad „Indië, Oud en Nieuw" en andere kleinere geschriften en boeken, betrekking hebben op onze Oost- en West-Indische koloniën. Een der vrouwelijke bestuursleden, met den titel van Bibliothecaresse is belast met de verzending der portefeuilles en het beheer der kleine afdeelings-bibliotheek.

Voor kleinere afdeelingen en afdeelingen met groote kringen komt ons voor, ware dit voorbeeld na te volgen, ware het slechts om de leden te herinneren aan hun lidmaatschap van de Afdeeling en „Oost en West", dat toch niet alleen bestaat in het toezenden, door en vanwege het Hoofdbestuur, van het Koloniaal Weekblad!

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Verpleegsters bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië.

Ter vervulling van de betrekking van verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië kunnen derwaarts worden gezonden een groot aantal ongehuwde ziekenverpleegsters met Nederlandsch diploma voor ziekenverpleging, die niet jonger dan 20 jaar en niet ouder dan 35 jaar zijn.

Deze verpleegsters kunnen worden werkzaam gesteld in eene der centrale burgerlijke ziekeninrichtingen (Batavia, Semarang, Soerabaja), ten behoeve van het geneeskundig schooltoezicht, de opleiding van inlandsche verpleegsters en vroedvrouwen en voorts overal, waar het belang van den dienst zulks vordert. Bij welk gedeelte van den dienst belanghebbenden in Indië zullen worden geplaatst, kan hier te lande niet worden medegedeeld.

Ingeval gegadigden reeds voor Indisch of Nederlandsch pensioen geldigen diensttijd achter den rug hebben en reeds eenige jaren in Indië zijn werkzaam geweest, derhalve met het klimaat vertrouwd zijn geraakt, kan door den Minister van Koloniën worden afgeweken van de leeftijdsgrens van 35 jaar.

De bezoldiging bedraagt *f* 175 per maand, met 3 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 's maands tot *f* 250 's maands. (Aan de betrekking van hoofdverpleegster is eene bezoldiging verbonden van *f* 300 per maand met 2 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 's maands tot *f* 350 per maand, terwijl directrices eene bezoldiging genieten van *f* 350 per maand met 4 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 25 's maands tot *f* 450 per maand.)

De diensttijd, welke na het verwerven van Nederlandsche of hiermee gelijkwaardige diploma's in een lands-, gemeentelijke of particuliere zieken- of krankzinnigeninrichting binnen of buiten de keerkringen is doorgebracht, telt onderscheidenlijk voor vol en voor de helft mede voor de vaststelling van de aanvangsbezoldiging en c.q. vor de toekenning van de verdere regelmatige bezoldigingsverhoogingen.

Waar daartoe gelegenheid bestaat wordt aan de verpleegsters behalve huisvesting, desgewenscht ook voeding, licht en bediening van landswege verschaft, waarvoor een bedrag van *f* 75 's maands (voor de hoofdverpleegsters *f* 100 's maands) op de bezoldiging wordt ingehouden. Voor het geval de betrokkene er de voorkeur aan geeft in eigen voeding te voorzien, wordt *f* 33 's maands minder ingehouden. Geniet buitenwonend verpleegpersoneel voeding vanwege de inrichting waarbij het werkzaam is, dan zal daarvoor aan den lande een bedrag van *f* 33 per maand zijn te vergoeden. Waar de gelegenheid tot het verschaffen van volledigen kost en inwoning van landswege nog niet bestaat, genieten de verpleegsters boven hare bezoldiging eene bijzondere toelage.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrusting ten bedrage van *f* 750, indien de aanvangsbezoldiging minder dan *f* 200 's maands, van *f* 1000, indien die bezoldiging *f* 200 's maands of meer, en van *f* 1250, indien de aanvangsbezoldiging *f* 250 's maands bedraagt;

b. eene voorloopige bezoldiging — ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag, waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat — van *f* 125 's maands, indien de aanvangsbezoldiging minder dan *f* 200 's maands, van *f* 150 's maands, indien die bezoldiging *f* 200 's maands of meer bedraagt;

c. overtocht voor landsrekening in de 2de klasse.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz. staan de uit te zenden verpleegsters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen; Rijks- en gemeentedienst kunnen voor Indisch pensioen worden geldig gemaakt.

Het pensioen bedraagt dan per jaar 3 maal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

De uit te zenden verpleegsters zijn verplicht de in verband met hare uitzending voor den Indischen dienst aan haar of te haren behoeve van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede allé andere aan haar ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den haar aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaren na hare aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 2½ ten honderd voor de gewone bijdrage aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding ten behoeve van gemeld fonds eene halve maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met berekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 maandelijksche termijnen. Bij vermeerdering van bezoldiging het bedrag van die vermeerdering over eene halve maand.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de Afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. diploma('s) en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop, waarin de plaats waar en de tijd gedurende welken zij na de verkrijging van het (de) diploma('s) in de verpleging zijn werkzaam geweest, in verband met de toe te kennen bezoldiging nauwkeurig moeten worden aangegeven.

(Nederlandsche Staatscourant van 15 December 1919, no. 263).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 2. Donderdag 8 Januari 1920. 20ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Wie helpt?

In het „Koloniaal Weekblad" no. 51 van 18 December j.l vroeg ik om 2 lange ligstoelen voor twee zieken (T.B.C.-patiënten), een Soendanees en een Javaansche vrouw, die den 14en Februari a.s. naar Indië zullen terugkeeren. Hierop heb ik één stoel ontvangen. Wie helpt aan den tweeden?

Den Haag, 2 Januari 1920.

J. OUDEMANS.
p.a. Ministerie van Koloniën.

Indiërs, allen die belang stelt in Indië, vereenigt U!

Als „Indiërs" zijn niet alleen te beschouwen zij, die onder de keerkringen, hetzij in Oost- dan wel in West-Indië, het levenslicht zagen, doch ook allen, die daar voor zaken, in dienst of voor hun genoegen verbleven. Eens de Indiën hebbende leeren kennen, vergeet men ze nimmer, ze pakken ons en blijven invloed op ons uitoefenen. En zelfs de Nederlanders, die er niet waren, staan — voor zichzelve onbewust — onder dien invloed. Wat toch zou Nederland zijn in de rij der mogendheden, zonder zijn Koloniën, wat zou de toestand zijn in de Koloniën zonder Nederland?

Indië verloren,
Rampspoed geboren!

Nog meer in Indië dan in Nederland.

Wordt dit van weerskanten wel voldoende beseft, is men wel genoeg doordrongen van het feit, dat onze belangen één zijn, nog steeds samengaan!?

Wel ontwikkelt Indië zich krachtig, vooral door verbetering en uitbreiding van de volksontwikkeling door onderwijs, werkt Nederland daartoe naar beste krachten mee. Het houdt Indië niet klein, doch voedt het op, bereidt het voor om eenmaal op eigen beenen te kunnen staan. Geleidelijk, maar zeker, wordt dáár op aangestuurd. De teugels thans reeds los te geven zou leiden tot anarchie, tot ineenstorting van hetgeen moei- en zorgzaam werd opgebouwd, tot een terugzinken van Indië tot de toch niet gewenschte toestanden van voorheen.

Echter men laat te veel, ja bijna alles op de Regeering aankomen en al spant deze zich nog zoo in, zij alleen is met haar beperkt corps ambtenaren niet in staat te doen wat er gedaan zal moeten worden, om onze Indiën, vlugger dan tot nu geschiedt, tot vollen wasdom te brengen. Hulp van buiten moet haar steunen: „particulier initiatief!" En dat initiatief ga niet alleen uit van de zending — van welke geloofsbelijdenis of nationaliteit en hoe goed bedoeld dan ook — of van enkele groote, verspreide ondernemingen, doch van een groote, machtige vereeniging, waartoe toetreden alle Indiërs, allen die belang stellen in Indië en die vereeniging zij:

„Oost en West."

Haar doel: „den band tusschen Moederland en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken, beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in 't bijzonder, te bevorderen", is schoon en sympathiek, omvat al wat van particulier initiatief redelijkerwijze verlangd kan worden.

Doch om dit doel te kunnen bereiken, moet „Oost en West" sterker zijn en zij kan dat worden door aansluiting en toetreding van allen, die onze Indiën leerden kennen, van allen die belang in onze Indiën stellen Daarom, vereenigt u, treedt toe, wordt lid of begunstiger van

„Oost en West"!!

A. J. GOOSZEN,
wd. secr. van het Hoofdbestuur.

Ned. Oost-Indië in 1919. *)

II.

De taak van de Indische regeering, — wij wezen

*) Men zie het „Kol. Weekblad" van 1 Januari l.l.

er reeds op in het eerste gedeelte van dit overzicht — is buitengewoon moeilijk geweest in het afgeloopen jaar. De revolutionnaire beweging nam in omvang toe, waartegenover helaas niet te stellen was een toename van het economisch besef bij den Inlander. In stede van een sociaal-economisch voorspoedig, is 1919 voor Indië een politiek-overdadig jaar geworden.

De indische regeering heeft op loffelijke wijze gepoogd op verschillend gebied verbeteringen aan te brengen door het instellen van bijzondere commissies, zooals ook in Nederland tallooze staatscommissies werden ingesteld, maar waarvan de meeste weer na eenige jaren roemloos zijn verdwenen.

Onder de nieuw benoemde regeerings-commissies van het Indische gouvernement, is de Arbeidscommissie een van de voornaamste en bovendien ook de commissie van wier arbeid het meeste nuttig effect te verwachten valt. De arbeidsverhoudingen in welk bedrijf ook in Indië, bleven reeds al te lang van dien aard, dat zij in een geordende maatschappij allerminst thuisbehooren, ondanks de bemoeienis van de Arbeidsinspectie in de buitenbezittingen en de macht van het B. B. op Java en Madoera. Er valt dan ook ongetwijfeld nuttig werk voor de Arbeidscommissie te verrichten en er staan inderdaad een aantal punten op haar werkprogram, die dringend regeling behoeven naar de meening van ieder, die een open oog heeft voor de belangen zoowel van den werkgever als van den werknemer, waar deze rechtstreeks verband houden met de economisch-natuurlijke factoren, waaronder de welvaart van een land zich ontwikkelen moet. De commissie zal zich echter hebben te hoeden voor een al te sterk doorgevoerde imitatie van het Westen, omdat, wat voor een Westersch-ontwikkelde maatschappij geschikt is gebleken, volkomen falen kan in zijn toepassing op de verhouding tusschen den Europeeschen patroon en den inlandschen werkman.

Een droevig verschijnsel, dat men, vooral in de eerste helft van het afgeloopen jaar, kon waarnemen, was dat der *toenemende misdadigheid* onder de bevolking in verschillende streken van Java. Een en ander was aan de aandacht van de Indische regeering niet ontsnapt en in zijn reeds eerder geciteerde „troonrede" van 20 Mei 1919, wees de Gouverneur-Generaal op de noodzakelijkheid van een krachtiger handhaving der veiligheid te plattelande, waartoe aanmerkelijke versterking en betere organisatie der politie vereischt is. In den loop van het jaar werd het corps „veldpolitie" geformeerd, dat onder de goede opperste leiding van den heer van Hambracht reeds belangrijke diensten bewees.

De *credietwaardigheid van Indië* heeft de bewindsmannen in het afgeloopen jaar ook heel wat zorgen gebaard. Het groot-kapitaal, ook het Buitenlandsche, vertoonde neigingen „kopschuw" te worden, naarmate de revolutionnaire beweging veld won en de centrale regeering daartegenover een aarzelende houding bleef aannemen. Het is intusschen duidelijk, dat Indië zonder dat kapitaal en zonder de energie welke het in Indië leidt, binnen weinige decennia tot een onherbergzaam gebied, tot een soort moreele en economische wildernis van het Verre Oosten verworden zou. Indië vraagt voorts millioenen voor de ontwikkeling van zijn hulpbronnen. Voor dat alles is noodig, dat het kapitaal vertrouwen in Indië blijft houden; de koers welke de regeering bij haar bestuursbeleid volgt, zal daarbij de maatstaf zijn. Dat de snel gegroeide revolutionnaire beweging in Indië zal uitgroeien tot een revolutionnair exces van niet geringen omvang, behoeft natuurlijk geenszins het kapitaal en de Hollandsche ondernemende jonge mannen terug te houden. De Britsch-Indische geschiedenis is daar om te bewijzen dat het gezag in die dagen van opperste spanning zich wel te handhaven weet; wij bedoelen natuurlijk de geschiedenis van vroeger jaren en niet zooals die in April l.l. al te bloedig geschreven werd.

In geen geval — zoo heeft zich ook de Landvoogd uitgedrukt — zal vrees voor averij het schip van staat kunnen weerhouden zee te kiezen.

Als ieder jaar, hadden ook in 1919 verschillende congressen plaats, zooals het Decentralisatiecongres, het Douane-congres, het Indische S.D.A.P.-congres, het Indiërscongres, e.a. *Het congres der Indiërs* mocht dit jaar in verband met de hernieuwde actie van Douwes Dekker meer dan gewone belangstelling ondervinden. Het congres moest voor degenen, die hadden verwacht, dat uit de z.g.n. Indische beweging toch wel *iets* goeds althans voor Indië's toekomst zou kunnen groeien, een groote teleurstelling worden. Zelfs het „Vrijz. Weekblad", dat in den regel voor iedere zoogezegde evolutionnaire beweging een overmaat van waardeering heeft, constateerde, dat het de Indiërs voorloopig nog maar te doen is om het biologeeren van de onwetende massa. Zoo groeit natuurlijk een organisatie wel in omvang, werd zeer terecht opgemerkt, maar niet in kracht; er moeten in de eerste plaats werkers komen, die wat tot stand kunnen brengen. Aan meeloopers en hoeraroepers heeft men niets.

De arbeid van den *Volksraad* kan moeilijk rech-

Feuilleton.

Herinneringen.

I.

Hu, wat is 't al koud! 'n Paar dagen geleden de winterbloemen op de glazen! Zoowaar dwarrelen nu de sneeuwvlokken al neer; pas begin November — nù al winter! Ik haast me naar m'n hoekje, en zoo — wat ineengedoken voor 't vuur, warm ik me de verkleumde handen en voeten.

En de vlokken worden al dichter en voller — vannacht zullen ze zacht blijven neervallen om morgen als 'n warm hermelijnen mantel de lieve aarde te bedekken, de velden buiten, de hei, boom en struik...

Ik hoorde 'n kindje zeggen, toen ik buiten liep: „en uit die droge hemel, maatje, komt al die natte witte wol!"...... en 't aanvaardde het mysterie, éven — ook maar héél éven — met iets als verbijstering in z'n onschuldige kijkers, die misschien voor 't eerst met besef 't wonder zagen gebeuren......

Even glimlachte ik bij 't denken aan 't kindje, en toen sloten zich mijn oogen om verder nog weg te gaan met m'n gedachten, zooals dat nu steeds gebeurt, als ik zoo alléén zit.

En plots was ik weer in 't zonneland, zie ik den helblauwen hemel weerspiegeld in de nog niet beplante rijstvelden, hoor ik 't zachte ruischen van de afvoerbeekjes bij de terrassen, en dan... dessahutjes [1]) dicht bij de stad doemen op uit de verte, een perkoetoet [2]) roekoet zoo weemoedig — nu komen de eindelooze rietvelden... soms is het één wuiving van lila glans, als de riethalmen menschenhoog zijn opgebloeid — dat is 'n weelde voor 't oog!... en nu zie ik de stad Djocja, met heel haar oud-Javaansche omgeving, de oude muren, de nauwe straatjes van den Kraton — het volk, dat daar tusschen door dwarrelt en schuift; — de vrouwtjes slank en lenig, gracielijk loopende in haar sombere kleedij, donkere kabajas, nòg donkerder sarong — enkele stakkerds zware lasten torsende, als lastdieren — de mannen, even slank en lenig, de haarwrong in den nek, het bolerovormige jasje eng om schouders en heupen, de soms zeer kostbare sarong met veel plooien vóór op de voeten vallende en een tip den grond rakende, de hooge muts op 't hoofd, en achter op den rug, sierlijk schuin tusschen baadje en sarongband gestoken, de soms met steenen bezette kris.

Druk pratende, maar hier nooit luidruchtg, schui-

[1]) Dorpshutjes.
[2]) Soort kleine duif.

ten laten gelden op een algemeene appreciatie. Het college toonde maar al te veel met een tropisch volk gemeen te hebben, dat het een te groote mate van vrijheid niet verduwen kan en al heel licht tot buitensporigheden komt, die een economisch nadeel beteekenen. De „verpolitieking" van Indië komt voor een goed deel op zijn rekening. De drama's van Toli-Toli en Garoet houden nauw verband met deze politieke verwording. De vrijwel volkomen afwezigheid van een politiek van *efficiency* en van het werkelijke besef der meest dringende economische behoeften van het land, wettigen de vrees voor nog meer politieke catastrofen.

In de geboekstaafde geschiedenis van het Oosten staat maar weinig opgeteekend omtrent belangrijke politieke stroomingen uit vroeger tijden, zoodat een vergelijking moeielijk te treffen is. Zeker is het echter, dat de geschiedschrijver van later jaren de historiebladen van Indië's ontwikkeling, welke thans geschreven worden, zal rekenen tot de zwarte bladzijden uit Insulinde's archieven, om *de ziekelijke overdaad van zoogezeyde politieke begrippen* en om de rampzalige armoede aan economisch besef bij degenen, die geroepen waren Indië's welvaart te bevorderen en zijn positie als groot koloniaal rijk te versterken ten aanzien van internationale centra van den wereldhandel in een tijd, dat de volkeren der wereld zich mobiliseerden voor den grooten economischen strijd der eerste vredesjaren.

Voor de ambtenaren bij het *Binnenlandsch Bestuur* is 1919 een belangrijk jaar geworden. Reeds lang heerschte bij het uitgebreide korps dezer ambtenaren, die vaak onder zeer zware omstandigheden het Nederlandsche gezag hebben hoog te houden, een in alle opzichten gerechtvaardigde ontevreden stemming. De regeering had reeds lang aan hun billijke wenschen moeten voldoen, waarmede zij niet alleen een corpsbelang zou hebben behartigd. Een zoo gewichtige tak van staatsdienst als het Binnenlandsch Bestuur, is een zaak van het grootste *algemeen* belang. De benoeming van den heer Broekveld tot directeur van Binnenlandsch Bestuur heeft gelukkig nieuwe perspectieven geopend. Het is te verwachten, dat spoedig weer het geschokte vertrouwen der B. B. mannen hersteld zal zijn in het beleid en den goeden wil der Hooge Regeering. Zij heeft toch ook te bedenken, dat de B. B. ambtenaren in hun strijd allen achter zich hebben staan, die weten de zegeningen van het Nederlandsche Gezag in onze overzeesche gewesten te waardeeren.

Het Indische *bezoldigingsstelsel* heeft ook in 1919 de volle aandacht gehad. Hier en daar werden reeds verbeteringen ingevoerd; toch heerscht bij vele takken van dienst nog groote ontevredenheid. De zgn Schakelcommissie zette in November l.l. haar standpunt uiteen tegenover de voorstellen van de regeering.

Scheepvaart, handel en cultures hebben over het algemeen in 1919 een goed jaar te erkennen. De voorstellen in zake het heffen van een *suikerbelasting* en van een uitvoerrecht op tabak hebben de goede verwachtingen zelfs niet ernstig geschaad; in alle opzichten bleek de groote bereidwilligheid van de suikerindustrie om in tijden van nood 's lands financiën bij te springen. Op economisch gebied werden ook in 1919 zoowel op Java als in Deli en elders in de Buitenbezittingen door het particulier initiatief wonderen verricht.

De betrekkingen van Nederl.-Oost-Indië met de omliggende landen konden in 1919 gunstig worden genoemd. Door de economische mobilisatie bij andere koloniale mogendheden, kregen de Indische handel en scheepvaart gelegenheid zich uit te breiden. De betrekkingen met Cochin-China werden nauwer: die met Japan werden aanzienlijk verbeterd. In de routes van het wereldverkeer kwamen voor Indië eenige voordeelige wijzigingen.

„Efficiency" moet boven de poort geschreven staan, waardoor de bewoners van Indië het nieuwe jaar zijn ingegaan. Aan de funeste verpolitieking van het volk dient zoo spoedig mogelijk een einde te komen. „Het Indische volk" en de „economisch zwakke inlander" hebben vóór alles de eerste tijden nog noodig te weten wat *Arbeid* is; zonder nuttigen en rusteloozen arbeid werd geen volk groot. En ieder, die er zich schuldig aan maakt, zijn oog door een politiek fata morgana te boeien, is oorzaak, dat het houweel den jongen volkszoon zwaarder te dragen wordt en hij het ten slotte ontevreden uit de handen gooit, waardoor de bodem van zijn land niet geven kan, wat een volk behoeft, dat ernstig naar welvaart streeft. De politieke ziekten van thans kunnen zijn karakter ook onmogelijk ten goede komen. En volken gaan niet door een zwak of door verzwakking van intellect, maar wel door verzwakking van karakter ten gronde. Karaktervorming nu, is het laatste, wat men in de Inlandsche politiek, zooals die thans te constateeren valt, moet zoeken. Men zal ze er, helaas, niet vinden.

J. KONING.

---

felt de menschenmassa voort, den breeden Toegoeweg langs.

De allee van tamarindeboomen is van een bijzondere schoonheid, de takken raken elkaar en de weg, bijna een uur gaans, lijkt een eerepoort van groen. Ontelbare Orchideesoorten woekeren voort tusschen 't gebladerte van die eeuwenoude reuzen, en 's avonds en 's nachts geurt het rondom uit onzichtbare bloemkelken... Oostersche nacht vol mysterie en hartstocht! Maar in de gloeihitte van de middagzon is 't er een bedrijvigheid zonder weerga. Bij de passar [3]) hurken de venters voor hun schatten neer — het oude, soms half vergane koperwerk wordt door den blanda [4]) nog gretig gekocht; namaak antieke Dourga- en Siwahbeeldjes vond ik er, en koper van de fijnste tot de grofste soorten; toch is er veel afgekeurd werk onder, afgekeurd door de permanente Indische Kunstnijverheidsbazar, die van den werkman menig voor den leek nog volmaakte vaas of batiklap weigerde aan te nemen.

Verderop hangen de sarongs, hoofddoeken en slendangs [5]) in sombere kleurenpracht — en dan zie ik ineens de vruchtenpassar — de vrouwtjes, vroolijk ginnegappende achter bergen van donkere mangistans, wijnroode ramboetans met hun stekeltjes, goudgele djeroeks [6]) en de kleine, weinig ooglijke doekoes, terwijl in weelderige overdaad de ananas op den grond ligt gestapeld — vruchten, overal rondom mij, ik val er bijna over, en achter mij gloeien de roode lomboks in mandjes naast de koele komkommers en de blauwpaarse tèrong [7])... en de vrouwtjes, vriendelijk knikkende, laten mij rondzien, wij maken een praatje, er wordt afgedongen, nòg eens, nòg eens en toch koopen wij, blij van die weelde wat mee te kunnen nemen.

En als mijn wagentje al aardig gevuld is, stap ik in en laat me brengen langs de aloon-aloon [8], met in 't midden de heilige waringinboomen, langs de zandvlakte, waar 't moeizaam loopen is en waar de ontelbare Kratonstraatjes op uitkomen — onder de witte poort door, naar mijn huis...

En ik sluit de oogen weer en zie 's avonds de lichtjes gloeien en blik op naar den sterrenhemel, het Zuiderkruis vlak vóór mij, en ik denk, als 't maanlicht straks dat alles zoo fantastisch beschijnt, de omtrekken van het oude fort, de muren en poortjes van de vorstenburcht — dat 't 'n sprookjeswereld is; al 't groezelige is weg — 't kalm voortschuifelende volk behoort er bij — 't is onreëel... het is... 't Oosten.

M. M. LINDNER—VAN VLIET.

[3]) Markt.
[4]) Hollander.
[5]) Soort shawl, ook gebruikt als draagdoek.
[6]) Soort sinaasappel.
[7]) Aubergine.
[8]) Hier het Kratonplein.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Verwoeste levens.

In de *N. Soer. Crt.* lezen wij: ,,Verblijf houdende in een pension van een der bergplaatsjes in West-Java, werden wij getroffen door de nameloos ellendige omstandigheden van een echtpaar, dat eveneens in die logeergelegenheid zijn tenten had opgeslagen. De man droeg de meest afzichtelijke kenteekenen der syphilis; bij de vrouw openbaarde deze ziekte zich in een dagelijkschen achteruitgang van haar gezichtsvermogen; zij moest in het huis en daarbuiten worden rondgeleid. Zij hadden een aardig kind, een meisje van negen jaar, waarbij de eerste verschijnselen der kwaal reeds opgetreden, doch onderdrukt waren.

Na de geschiedenis van deze familie beschreven te hebben, vervolgt het blad: ,,Eerlijk gezegd, deze tragedie greep ons aan. Wij weten het wel, zij is niets ongewoons, want er zijn honderden analoge gevallen, welke men zonder veel moeite kan opmerken en andere honderden, welke aan onze aandacht ontgaan, omdat zij zich in het verborgen afspelen. Maar ons trof daar in de bergen de schrille tegenstelling tusschen m o o i-Indië, de ijle, koele lucht, een keur van natuurschoon, een schat van bloemen, in veelheid van kleur en geur...... en d o n k e r-Indië, beklagenswaard om het zedeloos gewroet der velen die, bezwijkend voor elke verleiding, in Indië in de gelegenheid zijn, méér dan elders, hun kwade lusten op misdadige wijze bot te vieren. Die slooperswerk verrichten, instede van te bouwen aan eigen en anderer geluk; die zich leenen voor het ondermijnen van Indië's volksgezondheid en voor de toekomst dezer landen een niet te onderschatten gevaar vormen.''

Schr. wijst vervolgens op de onmogelijkheid om in dit geval echtscheiding te verkrijgen, waar de echtgenoot dit niet wenscht en bespreekt daarna de m a a t s c h a p p e l ij k e zijde van de kwestie: ,,In het pension waren verscheidene gasten en enkele kinderen, die in dagelijksche nauwe aanraking kwamen met de bewuste familie. Er bestond dus gevaar voor contact-infectie. De mogelijkheid is zeer zeker niet zoo groot als zij dikwijls heet te zijn, — zij wordt sterk overdreven — maar in dit speciale geval b e s t o n d die kans. Quarantaine-voorschriften en de epidemie-ordonnantie vinden hier van zelf geen toepassing. Er is dus geen enkele bepaling, welke het groote publiek eenigszins zou kunnen beschermen tegen het besmettingsgevaar, dat de lijders in een zeker stadium voor hun omgeving hebben. En dan, is het geen misdaad tegenover de gemeenschap, kinderen te verwekken, waarvan men vooruit met vrij groote zekerheid kan zeggen, dat zij zullen zijn zwak, ziekelijk, achterlijk en wellicht met allerlei zonderlinge neigingen behept; stumpers, die kunstmatig in het leven gehouden moeten worden en later noodzakelijk het onderspit moeten delven in den telkens zwaarder wordenden bestaansstrijd? Indië vooral heeft behoefte aan een krachtige, ijverige nakomelingschap!''

,,Waarlijk, het wordt hoog tijd, dat de wetgever deze aangelegenheid ter hand neemt'', besluit Schr., ,,en zich door weloverwogen voorschriften keert tegen het sluipende monster. Niet dat dan weldra het leed geleden zal zijn. Maar dan kan er tenminste i e t s gedaan worden voor de ongelukkige slachtoffers en heeft men een wapen in de hand tegen degenen, die aan al dat kwaad debet zijn. Thans staat men er absoluut machteloos tegenover.''

Lessen van elders.

In verband met de huidige Inlandsche beweging put de heer Zentgraaff, in een zeer lezenswaardig artikel in ,,Mataram'', eenige lessen uit lord Roberts werk: *Forty one years in India.* Aan de hand daarvan komt hij tot de volgende conclusie, mede overgenomen in het ,,Soer. Hbl.'' en het ,,N. v. d. D.'':

Dit is de cardinale fout: de volslagen miskenning van het typisch Oostersche dezer samenleving door personen die, uit onbekendheid daarmee, eene weinig critisch aangelegde en geruimen tijd tot slaafsche volgzaamheid geneigde millioenenmassa willen impregneeren met hunne zuiver Westersche begrippen.

In wezen is dit een ernstige aanranding van het Oosten, juist door hen, die pretendeeren te strijden voor de belangen en de vrijheid van den Oosterling.

Jonge en vurige sociaal-democraten, christelijke en onchristelijke, zij komen met alle geweld de Oostersche massa omvormen naar hun eigen idealen; zij komen in hun bladen en tijdschriften met tevoren pasklaar gemaakte schema's; zij decreteeren, dat de Oosterling daarmee gelukkig moet zijn, evenals een ei, dat men 5 minuten in kokend water houdt, moet zijn hard gekookt, wààr ter wereld men dit ook doet...... en zij etaleeren slechts hun absolute onkunde ten opzichte van het Oosten, hun volslagen ongeschiktheid om iets goeds tot stand te brengen. O, zij laten geen spoor na; hun arbeid is reeds te voren tot onvruchtbaarheid gedoemd...... het Oosten met zijn reusachtige inertie moet men niet voortdringen (,,do not hustle the east'', zei Kipling), noch dwingen tot eene levensbeschouwing, welke veelal lijnrecht tegenover de eigene staat. Niettemin trekken zij, hardnekkig en enthusiast, voren in den Oceaan. En als zij omzien, is het spoor van hun arbeid reeds verdwenen......... Doch zij ploegen en zwoegen voort in de zalige overtuiging, dat zij nuttigen arbeid van blijvende waarde verrichten. Het eenige gevolg hunner actie is: groeiende onbehaaglijkheid en onrust onder het volk, dat, zich niet kunnende oriënteeren, de vrije leuzen overneemt, zooals leuzen van een beter lot immer worden aanvaard, en ten slotte zijn ontevredenheid in andere richting uit.

Dit is het meest eigenaardige in dit Oosten met zijn vele raadselen, met zijn zonderlinge psyche, welke nauwgezette en zorgvuldige observatie vraagt alvorens zich te leenen tot juiste beoordeeling....... dat men dit Oosten niet behoeft te kennen, noch te begrijpen, om er over mee te praten. Althans de ervaring leert dit. Personen, die graag zouden erkennen, dat zij over stoelenmatten of klompenmaken — wij nemen nog al eenvoudige voorbeelden — niet moeten oordeelen, omdat zij er niets van weten, achten zich van den plicht tot zelfbeperking ontslagen, zoodra het de Oostersche samenleving geldt. In uiterste ongebondenheid trekken zij er op los. En zoo praat iedereen mee, en adviseert, en veroordeelt en hervormt; en elke boot, die uit Holland arriveert, brengt jongemannen mede, adviseurs en hervormers, met of zonder principes, die zich op dit arme zwijgende Oosten werpen.

Aldus: ,,the endeavours of well-intentioned faddists''.

Terugtrekkend kapitaal.

De ,,Deli Courant'' meldt, dat een paar groote Amerikaansche maatschappijen, die een aanzienlijk kapitaal voorloopig bestemd hadden voor den aanleg van rubberondernemingen op Sumatra, deze plannen definitief hebben laten varen, in verband met het voornemen tot afschaffing der poenale sanctie en de heffing van uitvoerrechten.

De Good Year Mij., die het plan had in de nabijheid van Medan, voor de consumptie van het Oosten een fabriek op te richten, waar voorloopig 6.000 arbeiders werk zouden vinden, later op te voeren tot 20.000 man, heeft van haar voornemen afgezien. Het plan is afgestuit op het standpunt der regeering inzake het arbeidsvraagstuk. De fabriek komt thans te Los Angeles.

De groote uitbreiding der cultures is afgestuit op de komende uitvoerrechten. Thans heeft men het oog laten vallen op Cochin China.

De Sarikat-Islam.

In de uitgave van ,,de Nationale Bibliotheek'' is een belangwekkende brochure verschenen, een open

brief aan een lid van de S. I., door Alimin Prawirodirdjo. Deze brief, aldus de „Java Bode", wijst de groote fouten aan in de organisatie van de S. I. en is een poging om tot een zuivering te komen. Als nationalist voert de schr. alleen strijdt tegen het Eur. kapitalisme, maar laat het Inl. kapitalisme ongemoeid. Waar deze nationalist tot betere toestanden van zijn volk wil komen, is dit zeer onzuiver gedacht. Heeft het Eur. kapitalisme zijn groote fouten, deze fouten zijn dadelijk aan te wijzen en kunnen door sociale maatregelen worden verminderd; grover en dieper in het Inl. volksleven grijpende zijn de excessen van het Inl. kapitaal. Het Eur. kapitaal laat den Inlander nog wat over, het Inl. kapitalisme neemt de laatste overblijfselen.

De *brochure* is een eerlijke verklaring. Het is een vriend, die de S. I. haar feilen toont, maar geeft toch menigmaal een herhaling van wat anderen reeds hebben beweerd.

De schr. verwijt de S. I. haar onoprechtheid, het niet eerlijk voor den dag komen met hare bedoelingen. O.a. zegt schr. „Ons politiek program houdt niet de waarheid in."

Dan klaagt schr. over gebrek aan kracht, over gebrek aan politieke eenheid, waardoor de plaatselijke leiding vaak in handen komt van lieden, die daartoe niet de bekwaamheden bezitten, over gebrek aan materieele eenheid, gebrek aan contrôle.

Vervolgens klaagt schr. over gebrek aan maatschappelijke moraliteit en gebrek aan kader en het intellectueele isolement en het godsdienstig element. Hij wil dit over boord werpen. Door den godsdienst blijven velen nog uit de organisatie. Hij wil de S. I. openstellen voor een ieder en ontwerping van een eerlijk beginsel-program.

De „J.-B." besluit: „Zooals gezegd, de schrijver toont zich hier als een oprecht man. De vraag is of zijn streven zal worden gesteund. Velen zien in de S. I. een organisatie voor eigen gewin, vandaar de excessen. Maar de brochure verdient de aandacht van velen, vooral van hen, die een gezonde Inlandsche beweging willen met goed-vastgestelde beginselen."

Een ernstige klacht.

Het hoofdbestuur van de „Vereeniging van werkplaatstechnici bij de Staatsspoor- en Tramwegen in Ned.-Indië", heeft aan verschillende dag- en vakbladen in Nederland een waarschuwing gezonden. Zij gevoelt zich verplicht hen, die een betrekking ambiëeren bij het gouvernement in N.-I., er ernstig op te wijzen, dat ook in Indië de toestand gedurende en na den oorlog belangrijk gewijzigd is en de prijzen der huishuren, levensmiddelen en andere levensbehoeften enorm zijn gestegen.

Vervolgens beschrijft zij een geval van een opzichter-werkplaats, uitgekomen met een salaris van *f* 125 's maands. De heer G. v. A. v. S. te R., door het Min. v. Kol. belast met het aanwerven van ambtenaren voor de Staatsspoor in N.-I., zou hem op zijn vraag, of men van *f* 125 's maands in Indië behoorlijk kon leven, de verzekering hebben gegeven, dat men met dat salaris in Indië, ook als men gehuwd is, behoorlijk kon rondkomen. Zij waarschuwt, dat deze inlichting onjuist is.

Meerdere Indische bladen namen deze waarschuwing over. Evenzoo het „Soer. Hbl.", dat er aan toevoegt: „Wij betreuren het zeer, dat een ambtenaars-vakvereeniging tot een zoo ernstige openbare waarschuwing als de hiervóór afgedrukte, heeft moeten besluiten. Zij heeft echter volkomen gelijk. Het is niet de eerste maal, dat aan aspirant-gouvernements ambtenaren in de lagere rangen voorspiegelingen worden gedaan, welke absoluut met de waarheid in strijd zijn. Reeds jaren wordt daarover geklaagd, zonder resultaat natuurlijk!" Het blad vond een waarschuwing als die van de Vereeniging van werkplaatstechnici *noodig* en hoopt, dat het resultaat moge zijn, niet dat de lust om naar Indië te gaan, er door wordt ondermijnd, doch dat de Minister van Koloniën door zijn handelend ingrijpen ten aanzien van de voorlichters, die onjuiste inlichtingen geven, het geschokte vertrouwen weder weet te herstellen.

Snel recht.

De „N. Soer. Crt." meldt: Een dame in hotel V. d. Eb, te Bondowoso, deed 's avonds om 7 uur aangifte bij de politie van het verdwijnen van een beurs met geld. De baboe werd van den diefstal verdacht. Om 11 uur 'savonds wordt door de politie een onderzoek ingesteld, het terrein afgezocht met lantaarns en de beurs gevonden achter de bijgebouwen. Baboe die bekent, krijgt den volgenden morgen door den landrechter, een gepensionneerd officier, drie maanden gevangenisstraf toebedeeld.

Het „N. v. d. D." dit overnemende, voegt er aan toe: „Er is over de benoeming van een officier tot landrechter niet steeds in gunstigen zin gesproken. Wel, wanneer we met deze benoeming op weg zijn naar „s n e l r e c h t", dan is er al veel mee bereikt......"

UIT DE INDISCHE PERS.

De persoonlijke vrijheid van den Inlander en den daarmede gelijkgestelde in Ned.-Indië. Verleden jaar is door den Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof in Ned.-Indië aan de Gewestelijke en Plaatselijke Besturen een circulaire gezonden inzake de preventieve inhechtenisstelling van den Inlander en daarmede gelijkgestelde in Strafzaken.

Daarbij werd — met verwijzing naar de Staatsbladen van 1912 no. 455 en 1917 no. 497 [1]) — aan de ambtenaren, die tot het in preventieve hechtenis stellen bevoegd zijn, in herinnering gebracht dat de preventieve gevangenen met den meesten spoed moesten worden ontslagen en in vrijheid gesteld, zoodra het bleek dat de gevangenis overvuld en de aanhouding niet strikt noodzakelijk was en dat die ambtenaren den weg zouden aangeven, waarop die personen zouden moeten worden aangehouden, zoodra het bleek dat de beschuldiging op goeden grond berustte.

Het is waar dat de tijd, welke in preventieve hechtenis wordt doorgebracht, in rekening kan worden gebracht bij het bepalen van de hoegrootheid der straf (Staatsblad 1910, no. 144).

Dit betreft dan natuurlijk de schuldigen, doch hoeveel leed is niet aangebracht aan de preventieven, die later, wegens gebrek aan bewijs, worden ontslagen?

Het is om die reden zoo dringend noodig dat, alvorens de beschuldigde in preventief arrest wordt gesteld, een grondig vóóronderzoek plaats heeft door de desahoofden en dat zij nauwkeurig overwegen of de preventieve hechtenis wel urgent is.

De Europeesche ambtenaar moet aan de ondergeschikte Justitie-ambtenaren de noodige aanwijzingen geven, opdat — zonder noodzaak — den Inlander geen leed worde aangedaan of diens familieleden in moeilijkheden worde gebracht.

Wanneer een preventieve gevangene weet te ontvluchten, dan mag niet worden volstaan met de indiening van een rapport alleen, doch moet naar hem worden gezocht totdat hij, zoo mogelijk, gevonden wordt.

Zoo luidde in het kort ongeveer de circulaire van den Procureur-Generaal.

Het preventief arrest dient:

1e. om den beschuldigde niet aan het politietoezicht te onttrekken;

2e. om het politie-onderzoek niet te vertroebelen in verband met de verklaringen, die de getuigen zullen geven;

3e. om den beschuldigde te beletten uit wraak nieuwe misdrijven te begaan.

Nu is in de praktijk voor den Inlander allicht één dezer motieven aanwezig en diens preventieve aanhouding zeer gemakkelijk.

Volgens het Inlandsch Reglement is aan het desahoofd een groote bevoegdheid toegekend met betrekking tot de voorloopige aanhouding van Inlanders.

Deze is plichtmatig, als er werkelijk grond voor de beschuldiging bestaat, doch zij kan ook op vermoeden geschieden en dat is veel ernstiger, want

[1]) Met 1 Januari 1918 in werking getreden.

als een desahoofd ook maar eenigszins kan gissen dat een Inlander iets slechts in den zin heeft, kan hij hem zijne vrijheid ontnemen.

En ook het onder-districtshoofd kan daartoe overgaan, als er getuigenverklaringen van 2 personen zijn en dan de beschuldigde onder politiegeleide opzenden naar hooger autoriteit.

De Inlander en de daarmede gelijkgestelde geraakt derhalve wel spoedig zijne vrijheid kwijt.

Bij schuldigverklaring wordt de tijd, in preventieve hechtenis doorgebracht, in rekening gebracht, maar wie betaalt de toegebrachte schade, als de preventieve wordt vrijgesproken van het ten laste gelegde en uit de gevangenis is ontslagen?

In waarheid, de regeling van de preventieve inhechtenisstelling heeft onnoemlijk veel leed in tal van Inlandsche families gebracht. Men denkt zoo gemakkelijk over de vrijheidsberooving van den Inlander en om die reden is dè circulaire van den Procureur-Generaal van groot belang.

Toch is dat stuk voor den schrijver van het artikel in de „Kaoem Moeda" van 23 October 1919 eene teleurstelling geweest, omdat hij, na de kennisname daarvan, vernam dat de leden van de Afdeeling B van de Sarekat Islam-Vereeniging waren gearresteerd, zonder dat men wist wat de afdeeling eigenlijk was.

De arrestanten werden in een kamer van de gevangenis aangehouden, met het gevolg dat de president van de Sarekat Islam-Vereeniging, afdeeling Tjiandjoer, overleed en de anderen 2 à 3 maanden lang van hunne vrijheid werden beroofd, zonder dat zij wisten of zij zouden worden vervolgd of vrijgelaten.

En wie betaalt nu aan die lieden de toegebrachte materieele schade, vraagt de schrijver.

De lezers van de „Kaoem Moeda", zegt hij, kunnen hieruit zien hoe met de persoonlijke vrijheid van den Inlander wordt gehandeld en dat de circulaire van den Procureur-Generaal in het geheel geen ontijdige daad was.

Daarin staat te lezen, dat de politie klaarheid in eene strafrechtzaak moet brengen op verklaringen van de desahoofden en dan beoordeelen of de urgentie bestaat, dat iemand van zijne vrijheid wordt beroofd.

Doch men kan er verzekerd van zijn dat, als een desahoofd iemand opzendt ter bewaking, de wedono, met het oog op mogelijke ontvluchting, de inhechtenisstelling beveelt en dat hoogere autoriteit daarmede instemt.

Blijkt het later, dat de persoon onschuldig is, och, de Tjamat, de Wedono en de assistent-resident behoeven toch de geldelijke schade niet te dragen.

Voor de Sarekat Islam-Vereeniging is zulk een optreden van de politie een bepaald gevaar, gegeven het feit dat deze laatste tegen de beweging dier vereeniging is en zich aan de circulaire van den Procureur-Generaal weinig laat gelegen liggen.

De Inlander heeft de overtuiging, dat het met zijne persoonlijke vrijheid niet al te nauw genomen wordt en dat hij door de politie van eigen landaard wordt onderdrukt.

De schrijver raadt zijne landgenooten aan geduld uit te oefenen, doch te blijven aandringen op persoonlijke vrijheid bij de bevoegde autoriteiten langs legalen weg.

Hij wil het hierbij laten, doch zal op de zaak terugkomen als dit noodig mocht blijken te zijn.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Langzame vooruitgang van de moderne Chineesche beweging in Ned.-Indië. De heer Tiong-Hoa-Djin schrijft dien langzamen vooruitgang toe aan de hooghartige houding, welke de rijke en oude Chineezen in Ned.-Indië tegenover de met minder aardsche goederen gezegende en jonger in leeftijd zijnde landgenooten aannemen.

In de „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po" van 21 October 1919 zegt hij o.m., dat men in alle nieuwsbladen herhaaldelijk kan lezen van aansporingen tot de Chineezen om hun plicht te doen en de aaneensluiting van rijken en armen, oude en jonge Chineezen in Ned.-Indië te bevorderen en deze voortdurend te doen zijn, vooral sedert tal van bedrijven, welke vroeger door de Chineezen werden uitgeoefend, door de Regeering in eigen beheer werden genomen, doch wanneer men de verwaandheid van den Chineeschen bezitter, de aanmatiging van den Chineeschen kapitalist en den hoogmoed van den ouden Chinees ten opzichte van den jongere, met het oog op zijne jaren, in de praktijk waarneemt, dan begrijpt een ieder, zegt hij, dat van zulk eene aaneensluiting in de werkelijkheid weinig terecht kan komen.

Aan dat feit moet men de vertraging, waarvan hier sprake is, toeschrijven.

Terwijl het voegzaam zou zijn dat deze beweging veel daadwerkelijken steun ondervond van de Rijken en Ouden, ontwaart men juist geringe belangstelling bij dezen en niet het minst bij de bestuursleden van de Tiong-Hoa-Hwe-Kwan-Vereeniging, die zich nog wel als voorgangers en leiders der moderne Chineesche Beweging opwerpen.

De schrijver weet wel, zegt hij, dat deze openhartige verklaring niet in den smaak zal vallen van de betrokken personen, doch hij vindt toch dat het zijn plicht hier is om in het openbaar te getuigen, opdat het leelijke in de moderne Chineesche Beweging in Ned.-Indië niet langer bestaan blijve dan strikt noodzakelijk is.

Hij wil daarbij in toepassing brengen het bekende spreekwoord:

„Belet een vriend het verkeerde te doen, als ge er
„zeker van zijt dat dit gevaar oplevert en ook zelfs
„dan nog, wanneer hij daarover ontstemd geraakt."

Want juist door het toonen van die feilen bewijst ge dat ge een goed vriend zijt.

En zoo moeten, naar schrijvers meening, alle modernen optreden en tegengaan dat zij zich vergissen in hunne beoordeelingen en handelingen.

Wanneer zij dat kunnen doen, dan zullen de samenkomsten en vergaderingen van de Chineezen in Ned.-Indië een behoorlijk karakter dragen, zóódanig, dat ieder die daar tegenwoordig is zijne rechten en gevoelens geëerbiedigd ziet en dat er geen rekening wordt gehouden met het feit, of iemand rijk of arm dan wel jong of oud is.

Men vergete hier niet, dat de arme zoo dikwijls den rijke van dienst kan zijn, als deze zich vergist.

De jongere heeft er „recht" op dat de oudere in jaren naar zijne stem luistert, vooral als de overtuiging vaststaat, dat deze hem in kennis en scherpzinnigheid overtreft.

Eerst wanneer dit door de Rijken en Ouden wordt begrepen kan men gunstige resultaten verwachten van de besprekingen op de vergaderingen.

Men moet die bestuursleden van eene vereeniging in de werkelijkheid op eene samenkomst eens zien zitten, zegt de schrijver en dan waarnemen hoe het dáár toegaat. Van het begin tot het einde van de vergadering zitten ze daar als houten poppen. Zij spreken zoo goed als nooit tegen elkander, hetzij uit bescheidenheid of misschien ook wel omdat men geen ruzie wil maken, doch om welke oorzaak die stilzwijgendheid dan ook geschiedt, de leden van de vereeniging zien er eene hooghartige houding in, welke niet behoorlijk is en die tot gevolg heeft, dat er weinig resultaten worden bereikt.

Niettemin roept iedereen om „Vooruitgang" en nog eens „Vooruitgang".

Doch laten de Rijken en Ouden, de voorgangers en leiders, zich zelven eerst eens herzien, zegt de schrijver.

Zij kunnen er op aan dat, wanneer zij zich werkelijk minder hoogmoedig aanstellen, zij daarvan geen schade zullen hebben, integendeel, zij kunnen er op rekenen dat zij door de massa zullen worden geëerbiedigd en geëerd.

Het kan niet genoeg worden herhaald, zegt de schrijver, dat de moderne Chineesche beweging in Ned.-Indië niet vooruitgaat en beveelt hij den voorzitters van de verschillende Chineesche vereenigingen aan om, wanneer zij bijeenkomsten openen, met luide stem aan de leden mede te deelen, dat de

rechten van rijk en arm, van jong en oud gelijkelijk worden geëerbiedigd.

Dit zal het resultaat der besprekingen ten goede komen.

De conversatietoon tusschen man en vrouw in het Chineesche gezin in Ned.-Indië. Het onderwerp van de ruzie tusschen den man en de vrouw in het Chineesche gezin in Ned.-Indië, tengevolge van eene slechte woordenkeus bij de conversatie tusschen hen beiden, is reeds dikwijls in het Vrouwenblad van de „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po" besproken, zegt L. P. N. van Semarang in het nummer van 21 October 1919 en hoewel velen de gegeven wenken, welke ten beste werden gegeven, hebben opgevolgd, zoo blijft het ruwe woord in de meeste gezinnen toch gehandhaafd.

Schrijfster begrijpt zoo iets niet, om reden men door het bezigen van eene ruwe taal zich zelf vernedert, waartoe niet weinig bijdraagt het feit dat, als man en vrouw elkander toespreken met de ruwe Bataviaasche persoonlijke voornaamwoorden „loe" en „goewa", dit, vooral als er ruzie is, een alleronaangenaamsten indruk op anderen maakt.

Toen schrijfster nog jong was en bij familieleden logeerde, werd zij door de ouderen zelfs met „nona" aangesproken en persoonlijk had zij dus over den toon in het gezin niet te klagen, doch zij had toch liever gezien dat de man wat eerbiediger sprak tot zijn eigen vrouw en minder de woorden „loe" en „goewa" gebruikte.

Ook de vrouw gaat in deze niet vrij uit en de schrijfster is van oordeel, dat het haar zeer zeker past zich in te toomen en te beheerschen, wanneer zij met haar man spreekt.

Het ligt voor de hand, dat de schrijfster deze aangelegenheid vele malen met hare vrouwelijke familieleden en kennissen heeft besproken en dan was van de zijde der vrouwen steeds het antwoord, dat zij zich als vrouwen van zulk eene kwaliteit beschouwden, dat zij niet vriendelijk tot den man behoefden te spreken of te lachen.

Aangezien schrijfster met deze meening in het geheel niet accoord gaat, onderwerpt zij deze zaak aan het oordeel van de lezeressen, die, zonder twijfel, evenals zij, gelooven dat een beschaafde omgang in een gezin met eenige kinderen tusschen man en vrouw zeer goed bereikbaar is.

Eene zorgzame en geduldige vrouw, die haren man met consideratie bejegent, moet door dezen wel op prijs worden gesteld, evengoed als eene vrouw het in hooge mate zal waardeeren, dat haar man wellevend en bescheiden tegen haar optreedt.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Indische Leven.

No. 14 van dit nieuwe weekblad bevat op de eerste pagina het portret van den nieuwen minister van koloniën, met kort bijschrift. — Verder weder een serie portretten van leden van het Soerakarta'sche vorstenhuis. Voorts een geïllustreerd artikel over het zendings-hospitaal „Immanuel" te Bandoeng, waarin uitsluitend inlanders verpleegd worden. — Ten slotte levensbijzonderheden van den op 14 Nov. j.l. te Bandoeng overleden generaal-majoor P. J. Spruyt, met op de begrafenis betrekking hebbende illustraties.

No. 15 is grootendeels gewijd aan herinneringen aan de Lombok-expeditie van 1894; schrijver is de oud-luit.-kol. J. Hildring, toenmaals luit.-adjudant van het 9e bataljon infanterie, dat het eerst naar Lombok werd gezonden.

De Java-Post.

Naar aanleiding van de in den Volksraad aangenomen motie betreffende de scheiding van Kerk en Staat, bevat No. 48 van de „Java-Post" een tweetal beschouwingen. De schr. van het eerste artikel, S. van Oppenkamp, neemt als uitgangspunt zijner bezwaren tegen de houding van den Volksraad artikel 122 van het Regeerings Reglement, luidende: In de bestaande inrichting en het bestuur der Christelijke kerkgenootschappen wordt geen wijziging gebracht dan met wederzijdsch goedvinden van den koning en het bestuur van het betrokken kerkgenootschap.

De tweede schrijver „Dixi", bespreekt meer de practische zijde van de zaak; 't meest frappeerde hem bij de behandeling dezer „question brûlante", de houding van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst, die verklaarde „ter zake nog geen oordeel" te hebben. Dit verwondert „Dixi" en hij geeft dien Directeur den raad om eens persoonlijk te gaan zien wat de Missie heeft gewrocht op het gebied van volksopvoeding, onderwijs, enz., in Borneo, Timor, de Kei-eilanden, Nieuw Guinea en ook op Java. Misschien zal hij dan ook tot het inzicht komen, dat in de invloedssferen der missionarissen veel minder roof- en moordpartijen en diefstallen voorkomen dan d a a r b u i t e n, dat orde en rust daar nimmer in die mate verstoord worden, dat de politie met wapengeweld tusschenbeide behoefde te komen, zooals geschied is te Leles, Koedoes, Toli-Toli, in Kediri enz. „Waar de missionaris arbeidt, behoeft geen hoofdcommissaris van politie Ruempol met zijn tot de tanden gewapende sbirren in gepantserde auto's zich ooit te vertoonen, wordt een niet onder cijfers te brengen besparing aan gevangenisruimte verkregen, heerschen orde, rust en veiligheid. I s d i t g e e n S t a a t s b e l a n g v a n d e e e r s t e o r d e, d a t a a n s p r a a k g e e f t o p S t a a t s s t e u n?"

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 21: Zuid-Sumatra landbouwzaken, door Dr. R. Broersma. — Mimosa invisa, door W. M. van Helten (betoog dat deze plant, een leguminose-soort, uitstekend als groenbemester kan voldoen). — Nederlandsch Instituut voor Volksvoeding, door K. — In de rubriek Cultuurberichten enz. vindt men o.m.: Korea als Japansche kolonie. — Papiergrondstoffen in de Philippijnen. — De verscheping van Java-tabak. — Bangkok rijst. — Werkverschaffing.

Het Nederlandsche Zeewezen.

In het Nr. van 1 dezer geeft de hr. J. W. J. Wellan een aan een Maleisch handschrift ontleend overzicht der eertijds in Malakka geldende scheepvaartwetten, uitgevaardigd ten tijde der regeering van Sultan Mohammed Sjah (1276—1333), toen Malakka het handelscentrum was van geheel Indië, van China, van de Molukken, enz.

Verder worden enkele regels gewijd aan Bandoeng, de zich zoo snel ontwikkelende stad.

Indologenblad.

Het Nr. van 24 Dec. brengt een aantal gegevens bijeen, welke voor de Indologen ten aanzien van studie en vereenigingsleven practisch nut hebben; in andere jaren werd een en ander gepubliceerd in een jaarboek of speciaal jaarnummer, waarvan de uitgave thans achterwege blijft.

Verder bevat het Nr. het portret van Prof. dr. H. T. Colenbrander en een artikel van W. Huender Wzn.: Een eigenaardig vraagstuk met het oog op den handel in Ned.-Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

De hr. S. Kalff opent afl. 40 met een causerie over „Bataviasche logementen", waaruit o.m. blijkt, dat het Indische hotelwezen eigenlijk eerst in de laatste jaren op dien naam aanspraak kan maken, wellicht als gevolg van het toenemend vreemdelingenverkeer. — Onder het opschrift „Een reisherinnering uit Indië", vertelt B. Prinsen van een uitstapje naar Prigen en Indro Kilo (Oost-Java).

Lichtstralen op den Akker der Wereld.

Afl. VI van jaarg. 1919 bevat een uitvoerige levensbeschrijving van Ludwig I. Nommensen, pionier en ephorus der Batakzending, door C. Th. Scharten. Bijna een menschenleven lang heeft Nommensen met groote zelfverloochening en heerlijk geloofsoptimisme gewerkt onder een volk, dat hem als vijand ontving en later op de handen droeg. Toen hij, in den ouderdom van 84 jaar, nog onverwacht midden uit zijn arbeid werd weggeroepen, verbreidde zich het gerucht van Nommensen's dood in een oogenblik tijds over heel het Bataksland. Duizenden uit Toba, uit Silindung en andere plaatsen snelden toe om nog eenmaal den ontslapene te zien. Zooveel mogelijk liet men hem in de sterfkamer toe en gingen zij langs zijne doodsponde. Het is niet te veel gezegd, dat heel de Bataksche Christenheid om den beminden overledene treurde.

Orang Peladang.

In het Dec. Nr. vindt men een en ander over de werkkring en het leven van den employé op een cultuuronderneming, medegedeeld door den hr. C. M. Hamaker (hoofdadministrateur van Kiara-Pajoeng). — Verder een aan de „Telegraaf" ontleend artikel van P. J. Zurcher Jr.: Over Java en nog wat. De aankomst in Indië.

Publicaties van het Ned. Ind. Landbouw Syndicaat.

Afl. XX van den elfden jaarg. bevat den tekst eener voordracht van den hr. J. R. Harmsen over bestrijding

der bruine binnenbast-ziekte. — Afl. XXI brengt o.m. een lezing van Dr. Th. Wurth over de uitbarsting van den Kloet op 20 Mei 1919 (bouw en eruptie-verschijnselen van een vulkaan in 't algemeen, daarna van den Kloet in het bijzonder; mededeelingen over de lahars en de gevallen asch en bespreking van de aangerichte schade op koffie- en rubberondernemingen; discussie). — In afl. XXII komt de zgn. ,,teeltdwang-ordonnantie'' ter sprake, waartegen geprotesteerd wordt.

De Reflector.

Onder veel merkwaardige foto's met korte onderschriften, bevat No. 47 van ,,De Reflector'' nog een geïllustreerd artikel over het landgoed ,,Pondok Gedé'' (uit historisch oogpunt interessant), zoomede het slot van ,,Nog iets omtrent de slaven en den slaventijd'', door Glanor.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 1: Kroniek van de voortbrenging en de verdeeling van suiker (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Selectie-proeven met Deli-tabak, door J. A. Honing, besproken door P. Hondius Jzn. — Het jubileumnummer van het Archief voor de suikerindustrie in Ned.-Indië, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Economische toestand van Suriname (ontleend aan het verslag van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Paramaribo over 1918). — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz.

Drinkwatervoorziening in Padang.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen een beschouwing aangaande eene algemeene drinkwatervoorziening in de gemeente Padang, in opdracht van den Directeur B. O. W. samengesteld door den tijd. hoofdingenieur D. A. Koster (Mededeelingen en rapporten van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken. Afdeeling G. Werken in het belang der gezondheid. 1919. No. II).

De Gids.

Het Januari-Nr. bevat een beschouwing van den hr. D. M. G. Koch, getiteld: ,,Indische problemen''. Volgens schr. hebben in de laatste 4 à 5 jaren de toestanden en verhoudingen in Indië zich met een zoodanige snelheid ontwikkelt, dat ook in de kringen dergenen die het land eerst eenige jaren geleden verlieten, in vrij sterke mate onbekendheid blijkt te heerschen met aard, omvang en beteekenis der nieuwe problemen, waarvan hij, in zijn uitvoerig opstel, een beeld tracht te geven.

Handboek voor Cultuur- en Handelsondernemingen.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam verscheen de 32e jaargang (1920) van het bekende Handboek voor cultuur- en handels-ondernemingen in Nederlandsch-Indië.

Indisch nummer van Ons Leger.

Het aldus getitelde 15 Dec. Nr. van het maandelijksch orgaan der Nederlandsche vereeniging ,,Ons Leger'', bevat een toepasselijke inleiding ,,Groot-Nederland weerbaar!'' van generaal C. J. Snijders en verder verschillende bijdragen, als: Een weerbaar volk, door Dr. R. Tumbelaka. — Indië weerbaar, door J. F. van der Linde van Sprankhuizen. — Indië's weerbaarheid, door C. van der Pol. — De verdediging van Nederlandsch-Indië, door A. J. C. Jonquière. — Weerbaarheidscongres te Bandoeng.

Locale Belangen.

De hr. J. B. Ruzius vervolgt in afl. 10 (16 Nov. '19) zijn beschouwing over ,,de Indische gemeenten en de onderwijsvoorziening''. — In de rubriek ,,Decentraliana'' een korte bespreking van H. F. Tillema's ,,Kampongwee''. Gezegd wordt o.a., dat sinds het vertrek van den hr. Tillema er gelukkig wel wat verbeterd is, doch de toestanden nog allerminst ook maar eenigszins bevredigend zijn te noemen.

Tijdschrift voor Indische Geneeskundigen.

Uit den inhoud van No. 6, jaargang 1919: Ainhum, door Soedo Pramin (met ill.). — Locale anästhesie bij besnijdenissen, door Moh. Saleh. — Hondsdolheid, door R. Séno. — Verslag van het onderzoek naar de oorzaak van een aantal gevallen van febris typhoïdea, die zich te Kraksaän zouden hebben voorgedaan in één huis, en waarvan de oorzaak werd toegeschreven aan slecht drinkwater, door S. W. de Wolff.

Suriname.

De artikelenreeks in het blad ,,Suriname'' onder het hoofd ,,*Hoe Suriname van de opgedane ondervinding van onze naburen voordeel kan trekken*'', wordt nog steeds voortgezet. In het nummer van 21 November vonden wij reeds het 10de vervolg. De artikelen bevatten vele merkwaardige beschouwingen, maar leenen zich niet tot een korte samenvatting. Mochten zij afzonderlijk verschijnen, dan stellen wij ons voor daarop terug te komen, omdat de beschouwingen zeer uitlokken tot gedachtenwisseling, in het bijzonder hetgeen de schrijver aanvoert ter verdediging van de kolonisatie met Zuid- en Noord-Europeanen. Dit is een onderwerp, dat van alle kanten bekeken moet worden vóór men tot nieuwe proefnemingen overgaat.

* * *

,,Suriname'' van 25 November schrijft onder het hoofd ,,*Een voorbeeld voor ons Bestuur*'':

De Daily Argosy d.d. 13 November j.l. de langdurige droogte besprekende, meldt met voldoening dat het bestuur van Georgetown aan de bevolking, die natuurlijk zeer veel gebrek aan drinkwater had, 60.000 gallon goed drinkwater kon verkoopen uit de gouvernementsregenbakken.

Wanneer zal de Surinaamsche burgerij kunnen wijzen op zulke bakken, die het drinkwatergebrek hier ter stede voor een groot deel zullen opheffen.''

Wij zouden hieraan de opmerking willen toevoegen dat, als aan de bevolking van Georgetown drinkwater verschaft moet worden uit gouvernementsregenbakken, het drinkwatervraagstuk ook door onze buren niet naar behooren is opgelost. En dat voor een vraagstuk, dat zoo nauw samenhangt met de volksgezondheid. In het verzamelen van water in regenbakken zal men nooit een afdoende oplossing vinden.

* * *

Hetzelfde blad schrijft nog onder het hoofd ,,*Precies als bij ons*'':

,,De Daily Argosy van 14 November j.l. doet een luide klacht opgaan over de West Indian and Panama Telegraph Co.

Ook daar klaagt men over de slechte bediening van die maatschappij en wel: ongeregeld en weinig belangrijk nieuws, slecht papier, bulletins worden te dicht opeen geschreven, zoodat, waar het papier bovendien transparant is, het geschrevene bijna niet te lezen is... domme fouten in het overseinen, zoodat vaak dubbele kosten gemaakt moeten worden.

Het blad raadt aan om de subsidie aan de maatschappij in te houden zoolang zij geen afdoende verbeteringen heeft aangebracht.''

* * *

Suriname staat sedert eenigen tijd in het teeken der bonden. Van de oprichting van menigen bond hebben wij reeds melding gemaakt. Nu lezen wij, dat er ook een s j o u w e r s b o n d is opgericht en dat 106 sjouwers zich als lid hebben laten inschrijven.

De heer N e l s o n, voorzitter van de vereeniging ,,Volksbelang'', die op verzoek de stichtingsvergadering leidde, wees er op dat gouverneur v a n A s b e c k had opgemerkt dat, naar verschillende teekenen te oordeelen, bij de Surinaamsche bevolking een levendig besef was waar te nemen, dat zij werkzaam kan zijn voor haar eigen belangen. Verder zeide de heer Nelson, dat in de allereerste plaats getracht moest worden de moreele voordeelen te bereiken, want uit de moreele voordeelen vloeien de andere van zelf voort.

,,De ambtenaren, de onderwijzers, de politiemannen, de planters, de ambachtslieden hebben hun bond en waarom mogen de sjouwers geen bond hebben? De sjouwers toch zijn in onze samenleving even nuttig als elk ander mensch en op hen ligt ook een zekere verantwoordelijkheid, want door een dom of onoordeelkundig optreden hunnerzijds kan de geheele gemeenschap lijden.''

* * *

De West-Indische Kamer te Amsterdam heeft het initiatief genomen tot het uitgeven van een West-Indischen kalender in 12 bladen, waarop voorkomen de voornaamste gegevens met betrekking tot Suri-

name en Curaçao. Het doel is, dat voor iederen zakenman de aanteekeningen praktische aanwijzingen zullen zijn. Door het verleenen van een subsidie heeft de kamer er toe mede gewerkt, dat de prijs door de uitgevers kan worden gesteld op 75 cents franco thuis. De Kamer hoopt, dat de West-Indische kalender in ieder kantoor een plaats zal vinden.

Bestellingen te doen bij de uitgevers de Amsterdamsche Boek- en Steendrukkerij, Warmoesstraat, Amsterdam.

Wij hopen dat de kalender een ruime verspreiding zal vinden.

Curaçao.

Papiementsche Bijbelvertaling.

Ds. G. J. Eijbers, predikant der Vereenigde Protestantsche Gemeente, heeft het Nieuwe Testament in de landstaal overgebracht. De uitgave is bezorgd door het Nederlandsche Bijbelgenootschap te Amsterdam in keurig netten band met helderen druk. De ontvangst op Curaçao moet een succes geweest zijn: in één maand waren de 450 exemplaren der eerste zending uitverkocht. Het is de eerste complete uitgave van dit gedeelte van den Bijbel, die het licht ziet. Tot nu toe waren van Protestantsche zijde nog slechts afzonderlijke gedeelten vertaald in druk gegeven, en dit is al zoo lang geleden, dat reeds eenige jaren terug slechts met de grootste moeite een enkel exemplaar verkregen kon worden.

Meer wellicht nog dan de vertaling moet de schrijfwijze den heer Eijbers zorg gegeven hebben. In dit opzicht doet de uitgave ontegenzeggelijk wat vreemd aan. Hoewel ieder in zekeren zin naar welgevallen Papiementsch schrijft, heeft toch eenige gangbaarheid gekregen de schrijfwijze van La Cruz, die al jaren lang geregeld wekelijks in een systeemloos systeem ook hierin stilzwijgend voorlichting geeft, eenige jaren geleden gevolgd door het daartegenover opgerichte Protestantsche weekblad *Vox di Pueblo*. Deze schrijfwijze is voor een belangrijk deel de Hollandsche, waarover destijds de staf gebroken is door A. Jesurum in een lezenswaardig artikel in het Eerste Jaarlijksche Verslag van het geschied-, taal-, land- en volkenkundig genootschap, gevestigd te Willemstad, Curaçao (1897), die meent, dat door de Hollandsche spelling van Spaansche woorden, waaruit voor meer dan 90 pCt. het Papiementsche bestaat, een verwarring ontstaat, „die het aanleeren van het Spaansch moeilijker maakt en geenszins strekken kan om de kennis van het Hollandsch gemakkelijk te maken.”

Ds. Eybers komt nu met een eigen systeem, dat in velerlei opzicht, zooals in het aangehaalde artikel is bepleit, rekening houdt met de etymologie der woorden. Bovendien is er een meer dan gewoon gebruik van accenten. Voor zoover dit gedaan is, om het verschil in beteekenis, gelegen in de klemtoon aan te wijzen, lijkt het eenvoudig en nuttig, maar overbodig, wanneer, vrij ongeregeld en onstelselmatig ook een gewone klemtoon aldus aangegeven wordt. Wij kunnen in dit blad hierover niet meer schrijven; naast de heugelijke verschijning dezer uitgave komt ons echter de schrijfwijze van den vertaler belangrijk genoeg voor om er de aandacht op te vestigen.

Wijziging van het Regeeringsreglement.

In ons nummer van 31 Juli l.l. hebben wij verwondering uitgesproken, dat bij de voorgestelde wijziging van het Regeeringsreglement niet gebruik is gemaakt, om ook art. 17 te wijzigen, dat, naar men zeide, een hinderpaal is voor dienstreizen van den Gouverneur via andere koloniën naar de Bovenwindsche eilanden. Eerst nu valt onze aandacht op het Kon. Besluit van 3 Maart 1919 No. 96 „waarbij de Gouverneur van Curaçao wordt gemachtigd om bij dienstreizen in hem noodig voorkomende gevallen, voor korten tijd de kolonie te verlaten.

Ongeloofelijk.

De administratie van financiën der kolonie heeft tegenwoordig eene afdeeling „Economische voorlichting.” Het moet wel beschamend voor dezen dienst geweest zijn, toen zij in het belang van den handel een uittreksel openbaar maakte van de volledige lijst der *Nederlandsche* diplomatieke en consulaire ambtenaren, waaruit blijkt, dat briefwisseling in het *Nederlandsch* niet mogelijk is, o.a. met de consulaire ambtenaren te Mayaquez en Ponce op Porto-Rico, te Georgetown en Port of Spain (Trinidad), te Bogota, Cartagena en Rio Hacha in Columbia, te Santiago de Cuba, op geheel Haiti, te Coro, Puerto Cabello en Tucacas. In Tampico is gelukkig de vice-consul, die geen Nederlandsch schijnt te kunnen lezen, afwezig en is de waarnemer die taal wel machtig. Wij volstaan met het opnoemen van deze enkele plaatsen, waar zonder veel moeite tal van zeer geschikte Nederlanders te vinden zijn. 't Is ongeloofelijk treurig. Zou het ons nationaal eergevoel niet belangrijk versterken, wanneer eens op middelen werd gezonnen om het Nederlandsch als „voertaal” van het Nederlandsche consulaatwezen ingevoerd te krijgen.

Regen.

In de laatste week van November zijn „prachtige regens” gevallen naar de *Amigoe* meedeelt. In de buitendistricten was men die week overal aan het planten.

* * *

De ontvangen Curaçaosche bladen loopen tot 28 Nov. 1919.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De koloniën en de groote politiek.

De koloniale kwesties blijven voor alle landen van buitengewoon gewicht. Trekken de nationale, economische en sociale vraagstukken meer de aandacht van 't groote publiek, de staatslieden weten dat de moeilijkheden, zoowel van de buitenlandsche als van de binnenlandsche politiek, voor een groot deel beheerscht worden door hetgeen de koloniën eischen, door hetgeen de koloniën geven kunnen en door hetgeen de mogendheden zelf en onderling aan die koloniën geven en nemen willen.

Is het al lang bekend, dat deze factoren zóó hebben ingewerkt op de staatkunde, welke tot den grooten oorlog geleid hebben dat zij als een der voornaamste aanleidingen daartoe moeten worden beschouwd, een nu door de Fransche regeering uitgegeven Geelboek is dit nog eens nader komen belichten. De manoeuvre, waardoor Frankrijk Italië reeds lang vóór den oorlog los had weten te maken van den Driebond met Oostenrijk en Duitschland, waartoe het op papier bleef behooren, die manoeuvre speelde om koloniën-belangen.

In December 1900 sloten Frankrijk en Italië een geheime overeenkomst, waardoor de uitbreiding van Italië's invloed in Tripolitanië gelijken tred zou houden met die van de Franschen in Marokko. Deze heette een aanvulling te zijn van de vroeger gesloten overeenkomst betreffende Tunis en de Fransch-Italiaansche bezittingen aan de Roode Zee.

Delcassé, die van 1898 tot 1905 minister van buitenlandsche zaken bleef, wist de groote politiek, onder verschillende opvolgende ministeries, te leiden, door telkens koloniale vraagstukken tot inzet te nemen. Zoo wist hij 't Fasjoda-incident en den Boerenoorlog te benutten. In 1904 bracht hij de Entente met Groot-Brittannië tot stand. Op de Marokko-conferentie van 1906 werd 't ieder duidelijk, dat Italië niet langer met zijn sympathie bij den Driebond stond. Volgens de documenten van 't nu verschenen Geelboek wisselden Italië en Frankrijk echter reeds op 1 November 1902 geheime verklaringen, waaruit blijkt hoe de lijn van 't contract van 1900 doorgetrokken werd. Frankrijk verbond zich tot strikte onzijdigheid in geval Italië zou worden aangevallen of door een rechtstreeksche uitdaging zelf 't initiatief tot een oorlog zou nemen. Italië beloofde precies hetzelfde aan Frankrijk, het schakelde zich zoo dus uit als bondgenoot van elken te verwachten vijand van Frankrijk.

Niet minder gewichtig dan in de geschiedenis, die 1914 tot den inzet van een wereldoorlog gemaakt heeft, blijft de rol der koloniën in de geschiedenis, welke ons de afwikkeling van den ruim vierjarigen oorlog moet brengen.

Wij heben de dezer plaatse zoo vaak op de hieraan verbonden beslommeringen gewezen, dat wij er nu niet in den breede willen op ingaan, maar door even stil te

staan bij enkele der punten van vernieuwde actualiteit zal overigens ook voldoende blijken dat het kluwen nog veel warknoopen heeft.

In Soedan is de ontevredenheid zoo uitgeslagen, dat Engeland er een expeditie zal heen zenden, om de overtuiging terug te doen keeren dat men er tevreden behoort te wezen. — In Egypte, waar de missie Milner naar een oplossing zoekt, om er 't entente-standpunt te doen aanvaarden, broeit en loeit het bedenkelijk. — Bij de Britsch-Indische grenzen komen stammen om beurten een eigen opvatting over 't zelfbeschikkingsrecht der volkeren verkondigen. Volgens de jongste berichten heeft de stam der Mahsoed, die dit refrein 't laatste aanhief, zich weer onderworpen. Welke volgt?

Door geheel Britsch-Indië heerscht maar matige tevredenheid over de oplossing van het Montagu-Schelmsford-rapport, aangeboden voor de emancipatie der kolonie.

Dezelfde politiek, die de keizers van Oostenrijk en Duitschland tot bannelingen maakte, moest ook den sultan van Turkije van zijn troon verdreven hebben, maar de Mahomedanen uit de koloniën der ententelanden verbieden den heeren, die zich te Parijs almachtig waanden, aan hun grooten Heer te Stamboel te raken.

Den 23en November had te Delhi in Britsch-Indië de eerste bijeenkomst plaats van 't algemeen Indisch congres, om voor de belangen van 't kalifaat op te komen. Een 300-tal vertegenwoordigers uit alle deelen van de Britsche koloniën waren opgekomen, veelal ernstige mannen, geenszins 't type van den relletjesmaker. Verschillende moties werden aangenomen.

De eerste motie drukte uit dat het, met het oog op de ontzettende gevolgen, die 't sluiten van den vrede kan hebben voor Turkije, 't kalifaat, de heilige steden en Perzië, de plicht van elk Indisch Mohamedaan is om niet aan het vreugdevertoon deel te nemen, maar steun te verleenen aan de commissie te Delhi, die tegen de feesten propagandeert. Een tweede motie verklaart, dat indien met Turkije geen regeling wordt getroffen, die de Muzelmannen bevredigt, een boycot voor Britsche waren zal worden afgesproken. Een commissie bereidt de uitvoering (c. q.) voor. Een derde motie spreekt uit, dat wanneer deze gebeurtenissen zich mochten voordoen, de Mohamedanen geleidelijk alle samenwerking met de regeering zullen verbreken. Ook ter voorbereiding hiervan is een commissie benoemd.

Een afvaardiging is benoemd van aanzienlijke voormannen, o.a. den Radja van Mastoedabad, om naar Engeland en zoo noodig naar N.-Amerika te gaan, om de gevoelens der 80 millioen Britsch-Indische mohamedanen aan de verantwoordelijke staatslieden te doen kennen. Men hoopt de toepassing van de uitspraak der 2e en 3e motie te voorkomen, maar als 't moet zal men gereed zijn om ze toe te passen.

Dat is een oorlogsverklaring aan den Oppersten Raad, die besloten schijnt te hebben, den Sultan uit Europa te bannen en zijn zetel van Konstantinopel ergens naar Klein-Azië over te brengen.

Frankrijk heeft zich verheugd met de toewijzing van 't mandaat over de voormalige Duitsche bezittingen in Togo en Kameroen, België en Groot Brittannië zijn mandaathouders van 't vroegere Duitsch Oost-Afrika geworden. Mandaathouders echter van den Volkerenbond, die vooralsnog niet bestaat en die dus ook geen mandaathouders kan hebben.. De Opperste Raad heeft de verdeeling der andere Duitsche koloniën wel pasklaar gemaakt: Z.-W.-Afrika en 't eiland Naoeroe in de Stille Oceaan aan Engeland; Duitsch Samowa aan Nieuw Zeeland; Duitsch Nieuw Guinea aan Australië; de Marschall-, Caroline- en Marianne-eilanden aan Japan, maar... er is ook hier een „maar". Japan wil niet hooren van inlijving van eilanden, waarheen de Japansche emigratie tot nu toe vrij stond, bij een der Britsche dominions, die van Japansche immigratie niet willen weten. Uitzoeken, oplossen, al maar weer.

Frankrijk en Engeland, bedacht op het heil der volkeren, die onder Turksch juk hebben gestaan, besloten bij de besprekingen te Londen, dat hunne politiek er op gericht blijft „krachtig de nationaliteiten te beschermen, die, zooals de Armeniërs, over meerdere Turksche vilayets verspreid zijn, zonder dat men van een Armeensch land kan spreken." En nu komt een Fransch hoogleeraar, prof. Ch. Richet, voorzitter van 't Fransche comité voor Armenië, protest tegen deze opvatting aanteekenen. Er is geen Armenië meer, omdat de Turken door massamoorden, door massa uitdrijving en massa verbanning der Armeniërs uit hun land gedreven hebben?! Er zijn nog ongeveer anderhalf millioen Armeniërs in 't oude Ottomanische rijk, en een gelijk aantal verblijft in de dappere kleine republiek van de Kaukasus. Zij allen vragen vrij te leven in een eigen land. De bescherming, zooals die bedoeld is in Londen, voldoet dus alweer volstrekt niet.

De kwesties van Mesopotamië, Syrië, Palestina, Klein-Azië, Thracië zijn niet zoo opgelost, dat de betrokken bewoners tevreden zijn en evenmin zoo dat de Europeesche mogendheden, die er zich bij betrokken beschouwen, tevreden zijn.

De positie van den vorst van Hedzjas en zijn verhouding tot den Khalief-Sultan blijkt moeilijk tot bevrediging van den nieuwbakken koning te regelen.

In tegenstelling met Wilson, die (vóór zijn ziekte) in Amerika een grooter figuur was, dan hij in de samenwerking met de Europeesche politieke voormannen vermocht te blijven, kan generaal Smuts op de Zuid-Afrikaners niet zooveel indruk maken als hij op de vooraanstaande ententeleiders in Europa vermocht te maken. De ententepolitiek heeft in Zuid-Afrika 't pleit nog geenszins gewonnen. Behalve de onderlinge wrijvingen tusschen regeeringen in 't Verre Oosten en in Amerika, die samen toch nog tot de entente behooren, blijft de rassenboycot een der vervelendste internationale puzzles. De Britsch-Indiërs zijn niet welkom bij de hartelijk bevriende strijdgenooten in Canada en Zuid-Afrika. Canada wil evenmin als Australië de Japanners als welkome immigrees begroeten. Chineezen, reeds veelal uitgewezen omdat zij de arbeidsmarkt bederven, worden voortaan nog te meer gevreesd om de dreigende bemoeizucht van de politieke Chineesche drijvers met elk stukje grond waarop een Chinees den voet gelieft te zetten.

En nu begeven wij ons niet in de combinaties, waarmede ook groote koloniale belangen gemoeid gaan, zooals de Afganistansche-, Perzische-, Mexicaansche moeilijkheden, of 't Bolsjewikisch-Siberische vraagstuk, waarbij aan Japan een zoo grooten invloed wordt gegeven, dat iedereen voelt dat dit rijk zich tot een Duitschland in 't Oosten, ja tot een Duitschland in de wereld wil maken. De oplossing van den oorlog heeft den vijand in 't westen dus slechts verslagen, om een niet minder te vreezene in 't Oosten groot en sterk te maken.

Als de Raad of Commissie, die een vraagstuk te behandelen heeft, meent 't te kunnen kneden en vormen, spat en druipt de vormlooze massa tusschen de vingers en de vuist door en moet weer een andere methode gezocht worden om de materie te beheerschen. Meent men hiermede een eind op streek te zijn, dan herhaalt hetzelfde geval zich weer met luttele variatie.

De politiek wordt beheerscht door de koloniale vraagstukken, die zij zou willen beheerschen. De politiek raakt verward in de koloniale vraagstukken, die zij te ontwarren heeft. Zal 1920 uitkomst of oplossing brengen?

63 Wagons goede waar aan 't bederven te Marseille.

Onder de transportmoeilijkheden, die wij van hier en daar vermeld vinden, komt ook een bericht voor van 63 waggons met postpakketten voor Algerië en Tunis bestemd, die te Marseille in 't Joliette-station nog opgeladen lagen. Bovendien waren daar nog een 35.000 postpakketten in de localen opgestapeld, die sedert 1 December aangekomen en den 22en d.a.v. nog niet verzonden waren. Daar de inhoud, in verband met de Kerst- en Nieuwjaarsdagen, veelal aan bederf onderhevig is, kunnen de gevolgen der opeenhooping erg en ergerlijk worden, al zijn „de beste wenschen" meegegeven

Uit 't Boerenland.

Het blijft ons een teleurstelling, dat Nederland zoo weinig belangstelling toont voor de hartelijke uitingen van broederschap in Zuid-Afrika. Toen kort geleden onze dagbladen het bericht gaven van de totstandkoming van de stoomvaartlijn, die, van Rotterdam uit, een geregelden dienst op Zuid-Afrika zou openen, en toen al weldra bleek, dat daarbij niet alleen commercieele, maar ook ethische motieven beoogd werden, las 't Nederlandsche publiek dit als een van de vele berichtjes van zijn dagelijksch nieuwsblad. Geheel anders in Zuid-Afrika, waar 't nieuws met meer dan groote belangstelling, door velen zelfs met geestdrift begroet is. Men voelde zich daar door die nieuwe en geregelde verbinding nader tot Nederland gebracht en juichte daar hartelijk om.

Wij vinden in een correspondentie in de N. R. Ct. van 30 December (Avondbl. D) opnieuw aanleiding onze landgenooten nog eens te wijzen op 't proces, dat zich in Zuid-Afrika aan 't voltrekken is. Wij zouden zoo gaarne meer wedergevoel in ons land opwekken ten opzichte van de 800.000 stamgenooten in 't nieuwe land der Oud-Hollandsche Boeren. Uit die correspondentie knippen wij hier een paar zinsneden.

„Kaapstad is ongetwijfeld een van de mooiste steden der wereld De statige Tafelberg, de fraaie badplaat-

sen, de mooie pier en de prachtige omgeving — op al deze is de Afrikaander met recht trotsch. Tot vóór den wereldoorlog echter moest hij op al zijn lofuitingen laten volgen: ,,Dis net jammer dat die plek so Engelsch-gezind is.'' Dat is nu alles veranderd. Kaapstad is lang niet meer zoo Engelsch-gezind als vroeger. Mén kan overal in de winkels en openbare gebouwen met het Afrikaansch terecht. De tweetalligheid wordt thans veel strenger doorgevoerd. Doch vooral is Kaapstad op het oogenblik minder Engelsch-gezind, doordat er thans duizenden Afrikaanders wonen. De meerderheid der artsen, die tegenwoordig de praktijk uitoefenen 'n Kaapstad, zijn Afrikaanders. En een Engelsche arts voorspelde zelfs, dat het binnen niet vele jaren met zijn Engelsche collega's ,,klaar-praat'' zou zijn, daar de concurrentie van de Afrikaanders te sterk wordt.''

,,Reusachtig is de uitbreiding die De Burger ondergaan heeft Het blad, of liever, De Nationale Pers, heeft thans een kapitaal van 100.000 p.st. De aandeelhouders zijn duizenden uit het volk, zoodat deze zaak met recht een volksonderneming genoemd kan worden. De dagelijksche oplage van De Burger alleen is tegenwoordig meer dan 20.000. Die Huisgenoot, een maandblad dat sedert enkele jaren door de Nationale Pers uitgegeven wordt, heeft reeds 8000 inteekenaren. Bedenkt men dat deze bladen door de groote afstanden niet veel in Transvaal gelezen worden, en dat de heele Hollandsch-Afrikaansche bevolking niet meer dan 800.000 telt, dan spreken deze cijfers boekdeelen voor den leeslust die er is in de Kaap-Provincie onder de Afrikaanders. De Nationale Pers geeft thans ook tal van boeken uit. De geringste oplage van een nieuw boek — en boeken komen nu bij tientallen — is 2000 exemplaren. Het is een verkwikking voor den Afrikaander om van zulken intensen vooruitgang te hooren. Het volk is wakker geschud en wat er ook moge gebeuren, het lijdt geen twijfel dat de Hollandsche Afrikaner ook zijn stempel op dit reusachtig land gaat zetten.''

De Prins van Wales gaat naar Indië.

Pas terug van een reis door Canada en Noord-Amerika, waar hij vele sympathieën wist te winnen, maakt de Prins van Wales zich nu gereed voor een reis naar Britsch Indië. De koning heeft hiervan officieel mededeeling gedaan. Zooals men weet, heeft de koning-keizer van Indië, met de tegenwoordige koningin, toen hij zelf nog kroonprins was, die reis ook gemaakt en herinnert hij nog gaarne aan de toen aangeknoopte banden. Het bericht wordt nu door de groote steden in Indië met geestdrift begroet. Dit wil niet zeggen, dat 't aller instemming heeft; 't spreekt van zelf, dat de partij, die zich als anti-gouvernementeel beschouwt, in die geestdrift niet deelt, maar allen, die overtuigd zijn 't welzijn van Indië te dienen, door langs den weg van geleidelijke evolutie tot emancipatie te komen, zien in de komst van den sympathieken Prins, van een der medestrijders van de tienduizenden Indiërs, die aan den oorlog deelnamen, een stap ter bevordering van die evolutie, zij verwachten er niets dan goeds van, als de toekomstige souverein zich door eigen aanschouwen komt overtuigen, dat Britsch-Indië rijp is om een groote mate van zelfbestuur te krijgen.

Japansche wrijving.

Japan blijkt nog steeds niet gemakkelijk mede te nemen voor de beslissingen, die de toonaangevende mogendheden pasklaar wenschen te maken. De te Londen bijeengekomen commissie betreffende 't bestuur der voormalige Duitsch Oost-Afrikaansche kolonie had daarvoor 't type aanbevolen van het mandaat van den Volkenbond, overgebracht op een specialen mandaathouder, wiens macht zoo ver gaat dat hij vrijwel geheel baas in de kolonie wordt. De Opperste Raad van de Vredesconferentie keurde dit goed. De Japansche delegatie, die tot de kleine minderheid behoorde, welke een meer beperkt mandaat aanbeval, heeft hare goedkeuring voorbehouden.

Bij den Oppersten Raad werd door Matsoei, namens Japan er tegen geprotesteerd, dat men de Australische wetten, welke immigratie van Japanners verbieden en een verbod van in- en uitvoer vaststellen, wil uitstrekken tot Nieuw-Guinea en den Bismarck-Archipel, die aan Australië zijn toegewezen. Het dringt aan op vrije mededinging en gelijkheid van rechten.

Ook in betrekking tot de Siberische kwestie is Japan niet tevreden over 't beleid der bondgenooten, i.c. over Noord-Amerika. Japan waarschuwt, ik wil 't in Siberië desnoods wel alleen opknappen, waar weet dan wel, dat ik mij daar dan ook voor de toekomst blijvend een eerste plaats en eerste rol toedenk. Daar Amerika hierop blijkbaar liefst niet ingaat, wordt ook daar een vuurtje gestookt, dat de vredesverwachting reeds aan-

tast. Sjindehara, de Japansche gezant te Washington, heeft met minister Lansing meermalen geconfereerd over den steeds ernstiger wordenden toestand in Siberië, waar de aanvallen der Bolsjewiki tegen de Japanners steeds veelvuldiger worden. Willen de Amerikanen er niet verder oprukken en hun troepen versterken, dan zal Japan 't zijn plicht achten zijn tegenwoordige linie te handhaven, waartoe 't de noodige troepen zal zenden. De moordpartijen en de vermeestering van spoorweggedeelten, welke in afwachting hiervan mochten voorkomen, zullen voor de verantwoording der Ver. Staten komen.

Japan wenscht in overeenstemming met Amerika te handelen, maar gaat Lansing hierop niet in, dan zal Japan er zich alleen weten te behelpen.

Droog Amerika.

Wij ontleenen 't volgende aan een correspondentie in de N. R. Ct. van Woensdag 24 Dec. (Avondbl. C.):

J.l. Zaterdag is in Canada de droogte geëindigd. D.w.z.: het drankverbod, dat als oorlogsmaatregel gold, is er afgeloopen, en niet — zooals in de Ver. Staten wèl — van kracht gebleven. Het gevolg van deze gebeurtenis doet zich vooral sterk gevoelen in de Ver. Staten. Want thans gaan er duizenden Amerikanen naar Canada, om daar het Kerstfeest te vieren op de ouderwetsche wijs. In New-Yorksche telegrammen aan de Engelsche bladen wordt van dien uittocht van dorstige Amerikanen naar Canada een ongetwijfeld gechargeerde, maar niet onvermakelijke beschrijving gegeven. Mag men die berichten gelooven, dan zou het aan sommige stations, waar de treinen naar Canada vertrekken, een formeel gedrang zijn van dergelijke Kerstmisgangers. De auto-stoeten op de groote wegen van de Unie naar Canada heeten overweldigend. Soms is het gedrang van dien aard, dat de heele optocht tijden moeten wachten, tot de weg weer vrij is.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING *op Zaterdag 10 Januari 1920*, om 2 uur n.m. in het Hotel ,,Pays Bas'', Janskerkhof, te Utrecht.

Agenda:

1e. Notulen. (Zie K. W. 30 October 1919, no. 44).
2e. Instelling der Propaganda-commissie. (Zie K. W. 20 November 1919, no. 47).
3e. Voorstel tot wijziging der Statuten. (Zie K.W. 25 December 1919, No. 52).
4e. Mededeeling betreffende het contract met de uitgeefster van het Koloniaal Weekblad.
5e. Rondvraag.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

N.B. Na afloop van de vergadering zal deelgenomen kunnen worden aan een gemeenschappelijken maaltijd in hetzelfde hotel à *f* 5.50 per persoon.

Men wordt verzocht voor de deelname van te voren tijdig te berichten aan de Secretaresse der afdeeling Utrecht, mej. J. J. Lagers, Burgstraat 18, aldaar.

Aangeteekend wordt dat de vergadering toegankelijk is voor alle leden der vereeniging ,,Oost en West'' in en buiten Utrecht, en dat zij, tijdig daarvan berichtende, aan den gemeenschappelijken maaltijd kunnen deelnemen.

—

Centraal-Comité voor opleiding van Indische Jongelieden.

UITNOODIGING tot bijwoning van de *Vergadering* op *Zaterdag 17 Januari 1920*, om 2 uur nam. in de Leeszaal van het Gebouw van ,,Oost en West'', Heulstraat 17, den Haag.

Agenda:

1e. Notulen.
2e. Ingekomen brieven.
3e. Mededeelingen van den Heer J. G. Hietink.
4e. Wat verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Van de Redactie-Commissie:

Causerie met Lichtbeelden over *„Hindoeïsme en Hindoekunst in den O.-I. Archipel"*, door den heer W. J. Giel, voor de vereeniging „Kunst aan Allen", op *Donderdag 22 Januari* om 8 uur in „Pulchri Studio", welke lezing voor niet-leden dier vereeniging kan worden bijgewoond tegen betaling van ƒ 0.50.

Plaatsbespreking voor niet-leden op den dag der lezing van 2—4 uur n.m.

Van de Afdeeling Amsterdam:

ALGEMEENE VERGADERING op *Vrijdag 16 Januari 1920*, des avonds 8 uur in een der zalen van het American-Hotel.

Agenda:

1. Notulen der vorige Algemeene Vergadering.
2. Ingekomen stukken.
3. Het verslag der afdeeling over 1919.
4. Het verslag van den Penningmeester.
5. Verkiezing van drie nieuwe Bestuursleden, die periodiek aftreden en herkiesbaar zijn, namelijk Mr. H. Smeenge, Mr. Dr. C. F. Schoch en M. P. Voûte.
6. Opmaken van een dubbeltal voor een lid van het Hoofdbestuur, wegens periodiek aftreden van den heer C. de Vries.
7. Verkiezing van een afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde voor de Algemeene Vergadering.
8. Besprekingen Filmavond te houden door Mevrouw Dour. W. C. Clifford Cocq van Breughel, uit Breda.
9. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

Namens het Bestuur:
De Secretaris.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Veeartsen bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederl.-Indië.

Tot benoeming van veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst in Nederlandsch-Indië kunnen eenige veeartsen, niet ouder dan 30 jaar, derwaarts worden uitgezonden, nadat zij zich eventueel voor den hun wachtenden werkkring hebben voorbereid.

Ter plaatsing in vasten dienst komen in aanmerking Nederlandsche onderdanen, die in het bezit zijn van het diploma van veearts van de voormalige Rijksveeartsenijschool, dan wel van de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht of van een gelijkwaardig buitenlandsch diploma, terwijl zij moeten kunnen aantoonen voldoende praktische ervaring te bezitten.

De voor den Indischen dienst bestemde veeartsen kunnen worden verplicht vóór hun vertrek eene nadere opleiding te ontvangen in sommige vakken, welke met het oog op hun werkkring in Indië van belang moeten worden geacht. Daartoe kan hun worden opgedragen een leergang te volgen onder genot van eene toelage, waarvan het bedrag nader zal worden bepaald.

Zij die bestemd zijn bovengenoemden leergang te volgen, moeten zich bij notarieele akte verbinden tot terugbetaling van alle gelden, welke aan hen of te hunnen behoeve terzake worden voldaan, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden dan wel binnen 5 jaren na hunne aankomst in Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift (dat gericht moet zijn aan de 9e Afdeeling, Personeele Zaken, burgerlijke dienst) te wenden tot het Departement van Koloniën.

Bij hunne verzoekschriften moeten de gegadigden overleggen:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van hunne opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld waar en wanneer de gegadigde geboren is, of hij al dan niet gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de betrekking is verbonden eene aanvangsbezoldiging van ƒ 275 's maands met drie tweejaarlijksche en vier driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 75 's maands, tot een maximum van ƒ 800 's maands.

De aanvangsbezoldiging wordt naar gelang van de praktijk vastgesteld.

Aan de uitzending naar Nederlandsch-Indië is verbonden:

1°. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting van ƒ 1250. Bedraagt de aanvangsbezoldiging ƒ 350 's maands of meer, dan wordt eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten van ƒ 1500 genoten;

2°. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië, van ƒ 150, ƒ 200 of ƒ 250 's maands, al naar gelang de aanvangsbezoldiging ƒ 275, ƒ 350 of ƒ 425 en meer per maand bedraagt;

3°. overtocht voor landsrekening als reiziger der eerste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

4°. voor gehuwden uitkeering van het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

5°. eene extra gratificatie van ten hoogste ƒ 4000;

6°. een bedrag van ƒ 300 voor de aanschaffing van een goed bacteriënmicroscoop met immersie-systeem en een Abbe's verlichtingsapparaat.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal plaats hebben gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging en wel in eens of met bijberekening van rente van 5 ten honderd 's jaars in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk een maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, zijn verplicht de deswege aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden terzake van overtocht en van tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, zoomede alle andere aan hen in verband met hunne terbeschikkingstelling van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, indien zij niet binnen den hun aan te wijzen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst daar te lande uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant
van 29 December 1919, no. 271).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin. Leverancier van H. M. de Koningin. 48

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. **AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin.**

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

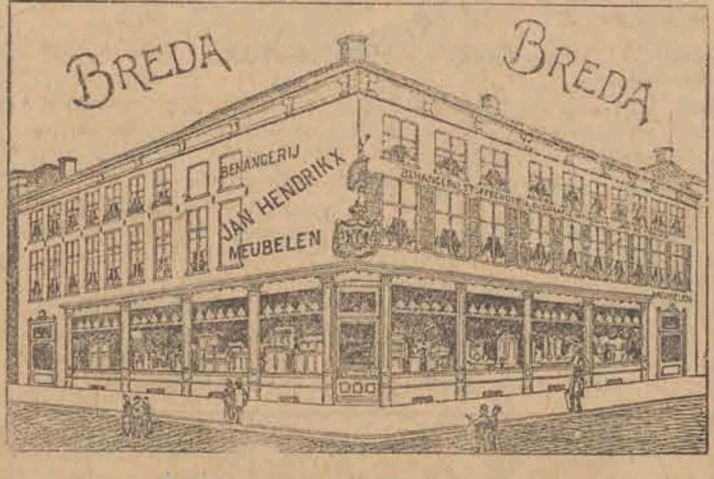
MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902. 30

BOSCHSTRAAT 1. 104

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 ...... Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sorteering, prima coupe en kwaliteiten.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.

UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN

LUIERMANDEN.

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443

OPGERICHT 1835. 201

Piano- en Muziekhandel.

GEBR. DIEBEN (Fa C. J. DIEBEN)

Stoomwasscherij „Het Bonte Paard".

Witte Singel 86 LEIDEN Interc. Tel. 1206

Eerste Electrische Bleek-Installatie.

☞ De wasschen worden in Den Haag afgehaald en bezorgd. 206

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

Van 7 tot 17 Januari 1920

Groote Jaarlijksche Opruiming

De Magazijnen zijn geopend van 9 tot 5 uur.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10

202 Prins Hendrikstraat 98-106

Opruiming

Voor Dames CONFECTIE

ALLEEN Prins Hendrikstraat

133

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag

.. Telefoon 6225 ..

180

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*. 95

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Koloniaal Belang is een Algemeen Nederlandsch Belang !!

Hoe lang reeds werd aan het hoofd van ons Orgaan hierop de aandacht gevestigd! en toch, hoe weinig is deze waarheid nog tot de massa van het Nederlandsche volk doorgedrongen.

Het ligt op onzen weg om aan deze onwetendheid een eind te maken. Al werkt het „Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" met macht en kracht, ook wij moeten in dezelfde richting medewerken.

Mevrouw de Douairière Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breughel-Roelofs, te Breda, de Heer P. J. Heesterman, van de Leidsche Studenten afdeeling, organiseerden reeds filmavonden, thans hield mevrouw P. H. Limburg-Kooy te Leeuwarden op 16 en 17 December j.l. filmavonden en den 17en een matinée voor schoolkinderen. Ook zou een matinée voor militairen gegeven worden, doch aangezien dezen onverwacht naar Harderwijk werden opgeroepen, kon dit niet doorgaan. Financieel was het resultaat gunstig. Het beoogde doel: meerdere kennis omtrent onze koloniën te verspreiden, werd bereikt, echter van versterking van den band, dien Nederland met de koloniën verbindt, bleek weinig, slechts één nieuw lid trad toe, een ander trad terug, toen het offertje van één dubbeltje per week gevraagd werd.

Wij brengen mevrouw Limburg-Kooy onze hulde en zeggen haar dank voor haar steunend handelen!

Men ziet echter blijkbaar nog niet in, dat wij het doel, waarnaar wij streven, slechts kunnen bereiken, als achter ons staan vele, zeer vele leden en begunstigers, die ons steunen.

En, zooals wij ook reeds in ons vorig artikel aangaven, moeten daartoe allen samen gaan, die belang hebben bij, belang stellen in onze koloniën, Nederlanders zich bij Indiërs aansluiten, tot heil van Nederland en Koloniën.

Eendracht maakt macht!

Daarom leden van „Oost en West" gordt U aan, werpt U in het gareel, brengt zelve Uw contributie op peil en werft leden en begunstigers aan onder Nederlanders en Indiërs.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Oost-Indische Causerie.

De bijzondere aandacht mag in dit blad wel eens gevestigd worden op de door den nieuwen Minister van Koloniën op 22 December a p. in de Tweede Kamer gesproken woorden over de toekomstige verhouding tusschen Nederland en Oost-Indië.

Uit het kort verslag citeer ik ter zake het volgende:

„Spreker kan niet diep ingaan op zijn plannen voor de toekomst. Hij kan alleen de hoofdlijnen aangeven van de te volgen politiek. In hoofdtrekken verschilt die niet van de beginselen, met zulk gunstig gevolg door zijn voorganger in practijk gebracht. In het algemeen bestaat bij spreker de meeste homogeniteit met de staatkundige richting van den heer Idenburg. Reeds in sprekers beschouwing van algemeenen aard in de Memorie van Antwoord kon spreker zijn opvatting neerleggen en zijn plannen eenigszins nader preciseeren.

„*Ontwikkeling in het Nederlandsch staatsverband.* Uitdrukkelijk wijst spreker op deze woorden. Hierbij is de beslissende overweging, dat een jarenlang samengaan tusschen de twee volken een onderlingen band heeft gesmeed, die het Nederlandsche bewind maakt tot het beste voor de staatkundige, maatschappelijke en geestelijke ontwikkeling van het Indische volk.

„In het feit van dit jarenlange samengaan wortelt ook een niet te miskennen hoogere beschikking. Op het Nederlandsch gezag ligt de plicht om de volken van den Archipel op te voeden op maatschappelijk en geestelijk gebied tot een hooger peil.

„Ook in staatkundig opzicht. In aansluiting daarmee richtte spreker het oog op een ruimere sfeer. Wij moeten onzen taak blijven vervullen, totdat wij daar kunnen verdwijnen. Spreker meent, dat er een verschiet zal komen, waarin ook voor koloniale verhouding tot Nederland geen plaats is. Hij is daarvoor niet bevreesd. Als er dan is geen vijandschap, maar een samenvoeging in een groot Nederlandsch staatsverband, is dat voor spreker geen schrikbeeld, maar de bekroning van het doel, waaraan de krachten worden gewijd.

„Zal er verscheidenheid van meening bestaan — door allen, die niet gelooven in het destructieve denkbeeld van een vijandig Indië, kan, naar spreker meent, zijn opvatting in een nationalen plicht van Nederland tegenover Indië worden aanvaard."

Tot zoover de minister, wiens rustige, niet voor tweeledige uitlegging vatbare woorden niet zullen nalaten bij de weldenkende Nederlanders en Indiërs dien indruk te vestigen, welke zij ten volle verdienen.

Juiste woorden, geuit op de juiste plaats op den juisten tijd! Aan het verzoek, voorkomende in mijne causerie in dit blad van 27 November j.l., werd wel spoedig voldaan.

* * *

Mede verdient de volle aandacht onderstaand bericht, dat uit Soerabaja aan de „Nieuwe Rotterdamsche Courant" werd geseind. Als het juist is, is alle commentaar overbodig! Eén vraag dringt zich dan evenwel met onweerstaanbaar geweld op en wel deze: Waren deze bijzonderheden niet bekend vóór de behandeling van de Indische begrooting in de Tweede Kamer? Zoo ja, waarom werden deze dan niet bijtijds officieel aan den Minister van Koloniën geseind, waardoor veel onnoodig gepraat c.a. voorkomen had kunnen worden? De lezer oordeele zelf. Hier volgt het bericht:

Het Rapport Hazeu.

Het „Soer. Handelsblad" heeft gepubliceerd de authentieke weerlegging van het Hazeu-rapport in zake het Garoet-incident, waaruit blijkt, dat de hoogste magistraat in Indië den landvoogd ernstig heeft gewaarschuwd aan het rapport niet te veel beteekenis te hechten, in verband met de verkregen resultaten van het rechterlijk onderzoek van mr. Filet. Uit alles is gebleken, dat de bevolking van het Garoetsche zeer ingenomen is met de regeling van den padi-inkoop, welke zoo goed is, dat zij aan andere afdeelingen ten voorbeeld is gesteld.

Thans is gebleken, dat Hassan's verzet niets uitstaande had met de padi-levering, want de wedana van Leles, bang voor Hassan, ontsloeg dezen clandestien van de verplichte padi-leveringen, stelde den Loerah van Tjikendal een bedrag van 168 gulden ter hand om van anderen in de dessa 42 picol padi te koopen, welke Hassan moest leveren. Hij behoefde dus geen padi meer aan het gouvernement af te staan.

S. J. AAIJ,
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Den Haag, 7 Januari 1920.

IN MEMORIAM.

O. P. BESSELING, Adviseur van het Volkscredietwezen in Nederl.-Indië.

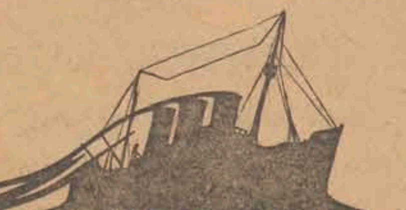
I.

Op een dag in November j.l. langs het Ministerie van Koloniën loopende, zag ik daar op eens tot mijne aangename verbazing den kortelings uit Indië met verlof aangekomen, in hoofde dezer vermelden hoofdambtenaar, op het Plein staan. Wij wisselden in haast eenige woorden, spraken af elkaar dien dag nog te ontmoeten, alvorens hij naar Amsterdam, zijn verblijfplaats, zou terugkeeren; tot onze wederzijdsche groote spijt, kon echter niets meer van die ontmoeting komen. Begin December informeerde ik naar zijn adres met de bedoeling schriftelijk voort te gaan, waar we op dien dag mondeling geëindigd waren.

Intusschen had ik van zijn in Augustus verschenen geschrift: „*Het Ned.-Ind. Volkscredietwezen*" No. 6/7, Serie III, van „*Onze Koloniën*" eene bespreking voor den „*Tijdspiegel*" gemaakt, die op 20 December verzonden en ontving op 21 December van hem een brief, waarin hij mij verklaarde „ten allen tijde bereid te zijn naar Den Haag te komen", om mij „inlichtingen over het Volkscredietwezen c.a. te geven". Toevallig den volgenden dag ontving ik de drukproef dier bespreking en deelde ik hem ook dit in het antwoordschrijven mede, eraan toevoegende, dat zijn bezoek mij natuurlijk zeer welkom zoude zijn en zeer op prijs gesteld zoude worden, mits het minstens drie dagen van te voren meldende; voorts had ik daar eenige punten aangegeven, die ik wenschte te bespreken. Hiertoe behoorden behalve zijn geschrift, tot midden '18 en het laatst verschenen verslag over het Volkscredietwezen tot midden '19 loopende, ook nog het in '19 verschenen Koloniaal Verslag van Britsch-Indië over 17/18, dat wel korte, maar ongedacht merkwaardige mededeelingen over de Coöperatie daar te lande bevat, waarop hier niet verder kan worden ingegaan. Besseling had het voornemen om eene studiereis naar dit land, vooral met het oog op de Coöperatie, te maken. Zoo ook naar Denemarken, dat ik in een kort artikel als voorbeeld van Coöperatie voor Indië had gesteld. Er waren dus stof en punten van samenwerking te over geweest voor gedachtenwisseling, waardoor de sinds Mei 1916, toen ik uit Indië vertrok, eenigszins verbroken draad had kunnen worden opgevat.

In een toestand dus van heugelijke afwachting en zekere voorvreugde op de interessante mededeelingen en zelfs wellicht waardevolle uitspraken van een in dezen wel meest bevoegden persoon, kreeg ik den 30sten December, 's middags in de leeskamer van het Ministerie van Koloniën van den heer Carpentier Alting, midden in een gesprek, de lakonieke vraag te hooren: „Weet ge, dat Besseling overleden is?" en toonde deze als droeve bevestiging het juist ontvangen particuliere rouwbericht. Welk een treurige verrassing en zeer treffende bevestiging van „de mensch wikt......"; maar hier was in sterk levensverkorten zin beschikt; een nog te jonge boom uit het menschenbosch geveld.

Ik achtte het eene vanzelf sprekende piëteitsplicht om den volgenden dag op de Oosterbegraafplaats de laatste eer te gaan bewijzen aan iemand, dien ik in Indië behalve als mensch, bovenal als Landsdienaar heb leeren hoogschatten, op een arbeidsveld van Staatsbemoeienis, waaraan ik altijd groote en gunstige beteekenis voor Land en Volk verbonden heb geacht, als factor van gewicht voor de sociaal-economische ontwikkeling der naaste toekomst, die om verschillende redenen zeer belangwekkend belooft te worden. Die gunstige beteekenis en uitwerking van het Volkscredietwezen is deels direct en aantoonbaar, deels indirect, eenigszins verhuld en daardoor niet dadelijk, dan wel moeielijk zichtbaar. Zooals elders bij nieuwe regelingen van min of meer ingrijpenden aard en over een wijd gebied, met in vele opzichten ongelijke toestanden en afwijkende, plaatselijke verhoudingen, is het ook bij het Volkscredietwezen geweest: struikelen en opstaan, zoeken en tasten en mistasten; ook is er menige ongewilde en onbedoelde euvele en dorre tak uit dezen boom gesproten, die door zijn afval letsel en wonden heeft veroorzaakt; onverschilligheid tot vinnige tegenwerking toe, vooroordeel, verkeerd begrijpen, wantrouwen, onredelijke activiteit, onberaden ijver zijn oorzaken geweest van tegenslagen. Ergernis en teleurstelling zijn daarvan het gevolg geweest en hebben de beslommeringen en lasten niet helpen verlichten, die het deel zijn geweest van hen en van hunne helpers, die de leiding hadden. Ze zijn dus niet altijd op rozen gelegerd geweest.

Maar ze waren er zich anderzijds ook van bewust, dat het moeilijk anders kon; dat het een groot wonder en voor de eerste keer zou zijn geweest, als alles langs een leien dak, en zonder stroefheid langs een glad en geëffend pad was voort en vooruit gegaan. Maar tegenover schaduwen en doornen overwoog gelukkig verreweg het licht; de boom is gegroeid, vruchten zijn gerijpt; het schip kwam vooruit, ondanks storm, windstilte en ondiepten. En aan die voorwaartsbeweging heeft ook Besseling zijn eervol aandeel gehad; hij heeft er het zijne in ruime mate toe bijgedragen om te stuwen en te bevestigen, te trekken en te consolideeren, zoowel als adviseur, alsook in de jaren, voordat hem die hooge functie werd toevertrouwd. Na de Wolff van Westerroode en Carpentier Alting heeft hij als bekwaam gezagvoerder het vaartuig van het Volkscredietwezen, zich door de wereldomstandigheden in nog moeilijker vaarwater bewegende dan in normale tijden, weten te sturen door, over en langs nieuwe zwarigheden, terwijl de reeds bestaande in het minst niet waren ingekrompen.

Aan hen, die belang stellen in en wetenschap begeeren omtrent dit eigenaardige, halfambtelijke, moderne Indisch Bedrijf, zij het bovenvermelde geschrift ter lezing aanbevolen. Een tragisch lot heeft beschikt, dat dit niet werd een, als het ware in boekvorm samengevat verhoogd rustpunt, van waaruit de schrijver een terugblik en ook een vooruitblik kon werpen, met daartusschen in als hoofdzaak een interessant momentoverzicht en toestandsbeschrijving; een vooruitblik, waarin besloten ware een zeker toekomstprogramma, een werkplan en ontwikkelingsbaan tevens, die hij, althans voor een deel, zelf zou betreden, en dacht nog gedeeltelijk zelf te kunnen volvoeren of verwezenlijken. Hij sprak mij ook van studieplannen gedurende zijn verblijf in Europa. Neen: juist betrekkelijk kort na de voltooiing en uitgave van dat geschrift klonk voor hem het noodlottig „hora est" en het geschrift is daardoor niet geworden een volkslitterair rustpunt, zekere caesuur in de levensbaan van een werker, maar helaas een eindpunt van dien aard. Men zou het kunnen noemen een ongewild, vakkundig testament, waarin een bekwaam man zich samenvattend uitspreekende, hart en ziel heeft gelegd, maar ook zijne wenschen en verwachtingen daaromtrent heeft gegeven. Dit wetende, zal men met zekeren weemoed kennis nemen van dit ongedacht en onverwacht zwanenzang geworden geschrift.

Maar ook hierbij geldt het „every cloud has a silvery liwing". Wij moeten n.l. met dankbaarheid aan het feit denken, dat men thans ook in breederen n.l. van buiten het bedrijf staanden, over het zeer belangwekkende stuk koloniale economie en politiek, in het veel omvattende begrip Volkscredietwezen vervat en besloten, binnen een klein bestek, op meesterlijke wijze is voorgelicht en dit zijn wij verschuldigd aan de geestkracht en toewijding van iemand, die gewerkt hebbende zoolang het dag was, ook nog dezen extra arbeid heeft willen verrichten en kunnen voltooien vóór het nacht werd; van iemand, die in den helaas te korten dag ruim gegeven heeft, door zijn eigen werkkracht, vlijt, zijne breede en ernstige opvatting van wat hij plicht achtte en die reikte buiten en over het niet al te breede gangpad heen, waar binnen bij de meesten de ambtelijke plichtmatigheid is begrensd en waarover zich hun ambtelijk leven heen beweegt.

E. SCHMüLLING.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Douwes Dekker gearresteerd.

In het kamp der extremisten, schrijft de red. in Midden Java van het „Soer Hbl.", heerschte groote vreugde naar aanleiding van de invrijheidstelling van hadji Misbach, een der Solosche „Insulinde"-leiders, die beschuldigd werden de hand te hebben gehad in de bekende affaire van ongeveer een half jaar geleden. De beschuldiging was, dat hij de bevolking zou hebben aangezet tot het weigeren van bij peranatan van den zelfbestuurder verplichtend gestelde diensten, ergo: strafbare opruiing.

De Voorz. van den landraad — of de landraad? — overwoog, dat peranatans, hoezeer ook wettelijke kracht hebbend in het gebied, waarop zij toepasselijk zijn, geen wettelijke voorschriften zouden zijn in den zin van art. 160 onzer strafwet, zoodat opruiing tot verzet tegen die peranatans geen strafbare handeling zou zijn.

Deze beslissing is voor de Vorstenlanden, met zijn ingewikkelde toestanden op juridisch gebied, van zeer groote beteekenis.

Men heeft er tot dusver steeds anders over gedacht en ook de landraadsvoorzitters legden — als gevolg van een *Staatsblad*, waarin ook de peranatans worden genoemd — steeds straf op wegens overtreding van die peranatans.

De vraag rijst, in hoeverre de politieke omstandigheden aanleiding zijn geweest om thans aan nieuwe overwegingen ruimte te geven.

De resident heeft zich met een protest over deze beslissing gewend tot de hoogere rechterlijke autoriteit, wat inzake hadji Misbach niet kan helpen, waar alleen de raad van justitie te Semarang over de beschikking van den landraadsvoorzitter te Solo te oordeelen heeft.

Het protest van het bestuur zal dan ook alleen ten doel hebben een zoodanige wijziging van ons strafwetboek te krijgen, dat ook in den zin van art. 160 peranatans met wettelijke voorschriften worden gelijk gesteld. Thans is de rust in Solo afhankelijk gemaakt van de luimen der opruiers.

Bij de toelichting op art. 160 in de „Geschiedenis van het Nieuwe Wetboek van Strafrecht" lezen wij: „Waar het toch geldt de bestraffing van misdrijven tegen de openbare orde begaan, kon het ook uit een zuiver rechtskundig oogpunt bezien, geen bedenking hebben, ook de opruiing tot ongehoorzaamheid aan wettelijke voorschriften of krachtens wettelijk voorschrift gegeven ambtelijke bevelen tot een misdrijf te stempelen, zelfs dan, als die ongehoorzaamheid op zichzelve niet strafbaar is gesteld, indien slechts gegronde vrees bestaat, dat een dergelijke opruiing tot ernstige verstoring der openbare orde zal leiden. En dat dit in de Indische maatschappij met haar geheel andere toestanden veel meer te duchten is dan in de Nederlandsche, valt niet te ontkennen. Men denke o.a. aan opruiing tot niet-betaling van belastingen of tot niet-voldoening aan wettig gegeven bevelen, ook buiten de gevallen, bedoeld in Art. 211 (216). Dergelijke feiten mogen niet straffeloos kunnen plaats hebben. Zij kunnen tot zeer gevaarlijke gevolgen leiden, gevolgen van oneindig meer gewicht dan die, welke door opruiing, tot het plegen van een eenvoudige, dikwijls weinig beduidende over treding veroorzaakt worden."

De mentaliteit van de samenstellers der wet was dus een andere dan die van den Soloschen Landraadvoorzitter.

„De kwestie is ook hierom van zoo groot belang", vervolgt de red., „omdat — althans zoo werd ons medegedeeld — dezelfde overwegingen ten opzichte van de peranatans der zelfbesturen ook hebben gegolden bij den raad van justitie van Semarang, die rechtsingang tegen Douwes Dekker weigerde. Daarom werd in Midden Java zooveel beteekenis gehecht aan ons telegram, meldend, dat Douwes Dekker toch zal worden vervolgd."

Schr. vermeent, dat uit den aard der zaak ook hadji Misbach alsnog zal worden vervolgd.

D.d. 6 Jan. seinde Aneta uit Weltevreden aan „het Vad.": „Douwes Dekker is gearresteerd en gevankelijk overgebracht naar Semarang in verband met de Solo-zaak."

Sarikat Hindia en Sarikat Islam.

In de „Java Bode" lezen wij: Eenigen tijd geleden verscheen een bericht in de Eur. pers, meldende de aanstaande oprichting van de Sarikat Hindia te Solo, welke een samensmelting zou zijn van Insu-

linde met den Sarikat Islam. De redactie van dit bericht was niet duidelijk, aangezien Sarikat Hindia, de Maleische vertaling van Indische Partij, thans de aangenomen naam is van Insulinde. Er volgde dan ook in de Inl. bladen een tegenspraak, behelzende dat van een samensmelting van die twee vereenigingen geen sprake was, maar dat...... te Solo een vergadering zou worden gehouden, waarop sprekers zoowel van Insulinde als van den S. I. zouden optreden. Deze vergadering heeft inmiddels plaats gehad en zooals uit de Verslagen daarvan blijkt, werd zoowel door Soewardi als door Tjokroaminoto verklaard, dat de S. I. en de S. H. eigenlijk beide voor dezelfde idealen strijden en wel tegen het imperialisme en het kapitalisme. Volgens een Inl. blad, overwegen Tjokroaminoto en Sosrokardono de opinie van de algemeene vergadering te vragen omtrent het openstellen van den S. I. voor niet-Islamieten. Deze zouden wel geen leden zijn met volle rechten, die mede beslissen over godsdienstzaken, maar slechts een versterking van den S. I. vormen in zijn actie op politiek en economisch gebied. Deze denkbeelden bleven echter nog maar in gedachten en zijn nog geenszins tot voorstellen geworden.

Op het aanstaande congres van den S. I. is ook het optreden van Douwes Dekker en Soewardi als sprekers aangekondigd, iets wat tot nu toe niet de gewoonte was.

„De opinie van het streng Islamitische deel van den S. I. over het nieuwe denkbeeld", vervolgt de J. B., „zal zeker niet gunstig zijn. De Mohamedaansche invloeden in deze vereeniging hebben echter vooral in den laatsten tijd niet gunstig gewerkt en er zijn uit de Inl. wereld verscheidene stemmen opgegaan om daartegen te waarschuwen. Het is dan ook zeer wel mogelijk, dat de andere partij in den S. I. het denkbeeld gaarne zal aanvaarden, in de hoop daardoor een tegenwicht te krijgen tegen den invloed der Arabieren en Hadjis."

De praatjes van Abdoel Moeis.

Op het vierde nationaal congres van den S. I. te Soerabaja beweerde de volksmenner Abdoel Moeis, dat de Regeering een geheime circulaire had verspreid, waarin het aan de ambtenaren verboden wordt lid van den S. I. te worden. De „Java Bode" sommeerde den heer Abdoel Moeis het bestaan der circulaire te bewijzen, door openlijk bekend te maken onder welk nummer deze werd uitgezonden. Het blad is er van overtuigd, dat het hem onmogelijk is.

Schr. vervolgt: „Wij meenen nog op een andere uitlating van den heer Abdoel Moeis te moeten wijzen, waardoor het karakter van dezen volksleider en dit Volksraadlid in een eigenaardig licht komt, dat wij overigens niet willen kwalificeeren. Ze toont aan dat de heer A. M. er niet tegen opziet leugens te vertellen, wanneer hij de onwetende massa wil beinvloeden en als het kan, opzweepen.

Deze heer toch acht het niet beneden zich te beweren, dat oud-Min. Pleyte, na zijn ministerschap, directeur der Bataafsche werd, terwijl het toch algemeen bekend moet worden geacht, dat niet mr. Pleyte, maar diens broer directeur der Bataafsche is geweest.

Maar nog afkeurenswaardiger wordt de uitlating van dezen volksvertegenwoordiger, wanneer hij een insinuatie richt aan het adres van den heer Idenburg, den tegenwoordigen Min. van Kol. Als er ooit een man is geweest, die van zijn hooge positie geen misbruik heeft gemaakt, als er ooit iemand is geweest, die onkreukbaar en eerlijk, nooit dacht aan materieel voordeel, dan was het en dan is het de heer Idenburg.

En het wordt een gemeenheid, wanneer men zijn door laster en verdachtmaking vergiftigde pijlen afschiet op zulk een man.

Allen, die het wel meenen met de Inl. beweging, moeten zorgen, dat lieden als Abdoel Moeis nooit een grooten invloed krijgen op die beweging. Wij hebben front tegen hen te maken. Wat hun ontbreekt aan verstand en inzicht, pogen zij te maskeeren door een groot woord en demagogisch geschreeuw. En de Inlanders, die bij de leiders nog niet weten te onderkennen het onderscheid tusschen helder inzicht, groote bedachtzaamheid, verwarrende domheid en hol gedaas, loopen er al te gauw in. En daarop speculeeren lieden als ons volksraadlid."

Duitschers naar Indië.

Door tusschenkomst van het consulaat-generaal van het Duitsche Rijk te Batavia, zoeken Duitschers, thans nog in Japan vertoevend, een werkkring in Ned.-Indië. De Ind. Regeering heeft te kennen gegeven, dat zij in Indië welkom zullen zijn.

De „Pr. Bode" schrijft hierover o.a.: „De meesten der sollicitanten hebben internationale beroepen en ik maak me sterk, dat Insulinde, hetwelk immers zoo'n gebrek aan technische krachten heeft, heel wat van die menschen onder dak zal kunnen brengen. Ik wil geen gratis reclame maken voor deze werkzoekenden. Maar het is in het belang van onzen Oost, als de hand wordt gelegd op zooveel mogelijk arbeidskrachten, die hier heel nuttig werkzaam kunnen zijn. Er valt nog zooveel te doen om deze landen op verschillend gebied vooruit te helpen en het geklaag over het gebrek aan onderlegde technici u.s.w. is algemeen.

De zaak van den „soldatenraad".

Uit Magelang meldt men aan de „N. Soer. Ct.": De krijgsraad velde vonnis over de militairen, die in November 1918 te Soerabaja soldatenraden wilden vormen, welk vonnis nog door het Hof bekrachtigd moet worden. Geëischt werd tegen den aanvoerder 6 jaren gevangenisstraf, de anderen kregen naar rato van al of niet grootere medewerking, 4, 3, 2 tot 1 jaar toe. Bijna allen zijn vervallen verklaard van den militairen stand, op 2 oudgedienden na, die bitter berouw toonden.

Het onderzoek duurde ongeveer tien maanden. Schr. voegt er o.a. aan toe: „De krijgsraad stond in dezen niet voor een gemakkelijke zaak. Het was moeilijk uit te maken, wie er bewust gehandeld hadden uit communistische gevoelens en wie eenvoudig als dom vee waren meegesleept. Toch mocht de ernst van het feit, waaraan zij zich schuldig gemaakt hebben: „samenspanning tot omverwerping der wettige regeering," niet uit het oog worden verloren.

Allen bekenden, het slachtoffer geweest te zijn van gladde vogels als Sneevliet, Baars, Brandsteder, Kraan c.a. en zeer zeker valt aan te nemen, dat de hoofdschuldigen in deze zaak nog vrij rondloopen. Ik geloof wel, dat er onder de 16 beklaagden eenigen zijn, wier berouw niet oprecht is en die in hun hart nog revolutionnair zijn, maar er zijn er zeker onder, die in de geheele beweging een poging zagen tot lotsverbetering maar meegehold zijn. Deze menschen komen in een gevangenis, door toedoen der hoofdschuldigen."

De Ambonees.

Uit de telegrammen zijn ons bekend de botsingen der militairen met de politie te Soerabaja. In de Militaire Societeit te Soerabaja had kort daarop een lezing plaats over den bekenden Amboneeschen held, kapitein Jonker, die indertijd Soerabaja voor de O.-I. Compagnie veroverde.

Het Volksraadslid Soselissa verkreeg ook het woord en wees er op, dat de Amboneezen steeds trouw waren gebleven aan de Koningin, *hun* Koningin, en aan de Nederlandsche driekleur, en dat hij het daarom betreurde, dat zij — ofschoon dat niet in de bedoeling had gelegen — door hun verstoren van de orde onlangs en hun optreden tegen het tweede gezagsmiddel van de regeering, de politie, den indruk hadden gevestigd, die regeering minder trouw te zijn.

Het was een schoon oogenblik, toen het Volksraadslid, de Nederlandsche driekleur ontplooiende, zijn landgenooten uitnoodigde, den eed van trouw aan de Koningin en het Nederlandsche gezag af te leggen.

Het „Soer. Hbl.", dit vermeldend, schrijft vervolgens: „Wanneer het Soerabajasche publiek, door een deel der Pers in zijne opinie opgezet tegen dit oertrouwe deel van ons leger, de spontaniteit had gezien, waarmede die eed werd afgelegd en het en-

thusiasme, dat daarbij heerschte, dan zou het, evenals wij, bij het lezen van een entrefilet in het „Soer. Nwsbl.", waarin smalend gesproken wordt „van de loyaliteit van den „fieren" *(sic)* Ambonees" een kriebeling van ergernis hebben gekregen.

De hoofdredacteur, die ongetwijfeld te goeder trouw was, is nog jong en kent ons leger niet. Hij neme van ons aan, dat op de loyaliteit van den Ambonees *absoluut* te rekenen valt, dat het onpolitiek en zeer onhandig is, om die loyaliteit in twijfel te trekken en te tornen aan een der hechtste hoeksteenen van ons gezag, want dat hij daardoor, wel verre van de wrijving weg te nemen, die *bestaat* tusschen de militairen (dus niet de Amboneezen) en de politie, deze vermeerdert." En verder: „Men late de maatregelen, die zij daartoe noodig achten, gerust over aan die autoriteiten. Zoowel de politie als het leger zijn hier aan zulke goede handen toevertrouwd, dat de autoriteiten terzake niets meer te leeren hebben."

„Wij hechten volkomen geloof aan den eed van trouw, door den Ambonees gisterenavond afgelegd; wat meer zegt, wij zouden op hem vertrouwd hebben, ook zonder dien eed. In een oogenblik van verhitting hebben de kinderen Ambon's een grove dwaling begaan. Als verzachtende omstandigheid moge gelden het warme bloed dier donkere broeders, datzelfde warme bloed, dat ons leger zoo vaak ten goede kwam, wanneer het tot den aanval overging.

Zij hebben die dwaling niet alleen ingezien, maar ruiterlijk erkend; zij hebben als teeken van berouw met geestdriftige eenstemmigheid aan hun woordvoerder in den Volksraad den eed van trouw herhaald aan ons gezag. Wel verre van hen verder lastig te vallen met ongemotiveerde verdachtmakingen dient men ons dus bij te vallen met een Bravo anaq-anaq Ambon!"

UIT DE INDISCHE PERS.

Wijlen Hadji Hasan. De Garoet-zaak had bij de besprekingen van de Indische Begrooting voor het jaar 1920 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal de aandacht der partijhoofden, die het ten toon gespreide bestuursbeleid slechts ten deele konden goedkeuren.

De naam van Hadji Hasan werd bij die gelegenheid veel genoemd en over het algemeen was men van meening, dat het doodschieten van dezen persoon tijdens de verwikkelingen, onnoodig of ontijdig was.

Ook op het 4de Congres van de Centrale Sarikat-Islam, dat te Soerabaja gehouden werd, is het geval van Hadji Hasan ter sprake gekomen, aangezien door de afdeeling te Semarang een voorstel was ingediend, met het doel op het graf van wijlen Hadji Hasan een teeken te plaatsen, waarop aangegeven zoude zijn, dat Hadji Hasan door het Bestuur was doodgeschoten.

De verslaggever van dit congres zegt daarover in de *Kaoem Moeda* van 5 November 1919 het navolgende:

Wijlen Hadji Hasan was geen lid van de Sarikat-Islam-Vereeniging en stelde er ook geen prijs op dat men hem over die vereeniging sprak.

Hij was een welgesteld man, die in het bezit was van tuinen en rijstvelden en die in het oog van den Inlander tot de Groot-grondbezitters behoorde.

Persoonlijk presteerde hij geen handenarbeid en liet zijne tuinen en sawahs door zijn werkvolk bewerken.

Zijn geheele bestaan was dus van eene hoedanigheid, dat wel zeer verschilde van de groote massa der leden van de Sarikat-Islam-Vereeniging, die — zooals bekend is — meer tot de economisch zwakken behooren.

Tengevolge van de verschillende stemmingen onder de congresleden is het Semarangsche voorstel niet aangenomen en dit feit was tot op zekere hoogte een voordeel of hulp voor het Bestuur, doch wel werd op het congres eer en eerbied bewezen aan wijlen Hadji Hasan.

En dat kon ook niet anders, want al was de bestuursregeling van den padiopkoop ook nog zoo mooi in elkander gezet, zij voldeed niet aan den kleinen landbouwer, die op geen gemakkelijke wijze rijst kon krijgen, terwijl het doodschieten van Hadji Hasan al geheel en al ongemotiveerd was.

En ware Hadji Hasan een rijstopkooper geweest, die het Volk boven den maximum-prijs rijst had verkocht, dan ware het Semarangsche voorstel stellig niet ingediend.

Hieruit zou dus blijken, dat de meening van het congres vrijwel evenwijdig loopt met die welke in de Tweede Kamer is geuit en dat het doodschieten van Hadji Hasan een overijlde daad is geweest.

Een Inlandsche Afgevaardigde naar Nederland. Het schijnt in de bedoeling van de Centrale Sarikat-Islam te liggen, den heer H. A. Salin, verantwoordelijk redacteur van het Inlandsche dagblad *Neratja*, te Weltevreden, naar Nederland af te vaardigen.

Volgens mededeeling, voorkomende in de *Kaoem Moeda* van 5 November 1919, schrijft A. H. W., dat, hoewel de heer Salim niet als eene kleingeestige persoonlijkheid bekend staat, hij toch niet het algemeen vertrouwen geniet.

Deze personen zijn dan ook van meening, dat als hij door de Sarikat-Islam-Vereeniging afgevaardigd wordt, hij op zijne reis naar Nederland vergezeld moet zijn van een ander persoon, opdat die hem in de gaten kunne houden.

De heer Salim is over dat gebrek aan vertrouwen in het geheel niet boos, omdat de vergadering uitgemaakt heeft, dat zulk een toezicht geheel overbodig zou zijn en dat er geen gevaar bestaat dat hij zijwegen zal bewandelen.

Mocht onverhoopt dit toch gebeuren, dan zijn er personen genoeg in Nederland, die hem van de zijwegen zullen afhouden.

De schrijver beschouwt den heer Salim als een eerlijk man en zegt, dat men hem gerust zijn vertrouwen kan schenken, terwijl geen twijfel behoeft te bestaan of hij zal de stem van den Inlander krachtig in Nederland doen hooren.

Er zijn slechts weinig lieden van zijne bekwaamheid in Ned.-Indië, die zulk een taak op zich kunnen nemen.

Ten opzichte van de practische uitvoering dezer reis, wordt, met betrekking tot het geldelijk gedeelte, gezegd, dat als geen *f* 6000.— bij elkander kan worden gebracht, deze reis niet kan doorgaan.

En deze *f* 6000.— moeten er vóór Januari 1920 zijn. Het zou jammer zijn, als dit bedrag niet bijeen zou kunnen worden gebracht, want dan zou de heer Salim zijne stem in de Garoetzaak niet kunnen laten hooren in Nederland.

De Sarikat-Islam zal zich ter dege moeten inspannen.

De leden kunnen dit doen door hun arbeid ter beschikking te stellen en het Orgaan der Vereeniging met geld te steunen.

Kan de Sarikat Islam het alleen doen, dan is dat eene poging die doet zien tot hoever de financieele kracht der vereeniging gaat.

Doch hulp van buiten is ook zeer gewenscht, want het doel waarnaar gestreefd wordt, is niet alleen in het belang van de leden der vereeniging, maar ook in het belang van het algemeen.

Koeliewerving. Het gevaar voor de Inlandsche jeugd om in handen van Inlandsche koeliewervers te vallen blijft nog steeds bestaan.

In de *Kaoem Moeda* van 6 November 1919 komt ten minste weer een ronselverhaal voor, dat gelukkig nu eens goed afgeloopen is.

Zekere Pa Wangsa, van een der kampongs van Bandoeng,, had een 15-jarige dochter, die op den 4en November plotseling was verdwenen.

De ouders hadden haar naar de passar gezonden, doch zij was niet teruggekeerd.

De vader dacht terstond aan het ronselen door een werver voor een Delitransport en riep de hulp van de politie in, die het geluk had haar aan te treffen in het Deli-depot te Kebon Klappa.

Zij wilde echter niet naar huis terug en weigerde de haar toegezonden *f* 5 in ontvangst te nemen.

Het meisje scheen geheel onder den invloed van

den werver geraakt te zijn, vermoedelijk tengevolge van het ingeven van zekere medicijnen.

Toen zij bij hare weigering bleef volharden, werd de Sarekat Islam in den arm genomen om te trachten haar te overreden terug te keeren naar de ouderlijke woning, doch zij was niet meer in het Depôt en zooals het heette naar Batavia vertrokken.

En haar naam kwam in de boeken niet voor. Het kamponghoofd te Bandoeng seinde aan den wervingcommissaris te Batavia met verzoek om aanhouding van het meisje, dat ook werkelijk terugkwam, doch eerst nadat het kampongvolk te hoop was geloopen.

„Het nieuwe Weekblad „Persatoean Hindia" (Indië één). Onder het motto „Rawe-Rawe-Rantas" is op Zaterdag 8 November 1919 het eerste nummer verschenen van het weekblad „Persatoean Hindia" onder redactie van den heer Soewardi Suryaningrat en dat uitgegeven wordt bij de drukkerij P. G. H. B. te Djocjacarta, terwijl de administratie gevestigd is te Semarang. Het blad verschijnt elken Zaterdag.

Medewerkers zijn de heeren Baginda Dahl Abdullah, P. F. Dahler, Darnakoesoema, dr. E. P. E. Douwes Dekker, I. S. Kauw, Tjipto Mangoenkoesoemo, R. M. Soerjo Pranoto en andere, leiders van naam van de Inlandsche Beweging in Ned.-Indië.

Het is het Centrale Orgaan van de Nederlandsch-Indische Partij (Het Indisch Verbond Sarekat Hindia) en beoogt het behandelen van de algemeene politiek in het belang van alle Ned.-Indische rassen en stammen.

De abonnementsprijs is ƒ 1.50 per 3 maanden. Aangezien het woord „rawe" beteekent een Indische plant, waarvan de haren op de bladstengels een hevige jeuk veroorzaken en „Rantas" een superlatief van hevig is, zoo zou het wel kunnen zijn dat dit blad onder de pikante weekbladen moet worden gerekend.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„De profeet Kong-Hoe-Tjoe." De leer van dezen Oosterschen wijze werd nu meer dan 2000 jaren geleden in Groot-China verspreid en heeft gedurende al die eeuwen aan millioenen Chineezen groote tevredenheid geschonken.

Zij, die de Heilige boeken „Soe-Sie" en „Ngo-Keng" kunnen lezen en begrijpen, volgen die leer nog en prijzen in de hoogste mate de wijze lessen, welke door den Profeet daarin zijn neergelegd.

De geleerden van verschillende nationaliteiten erkennen die wijsheid en de waarde daarvan en het is die belangstelling in de Chineesche wijsbegeerte geweest, die aanleiding aan de Chineezen in Groot-China heeft gegeven om meer aandacht aan hun ouden godsdienst te schenken.

Zij worden zich bewust van het schoone, dat die leer van den Profeet Kong-Hoe-Tjoe oplevert, nadat zij jaren lang haar hadden verwaarloosd, hetgeen tot gevolg heeft gehad dat de Christelijke leer in Groot-China meer wortel heeft kunnen schieten dan het geval zou zijn geweest, als zij zich meer aan den ouden godsdienst hadden laten gelegen liggen.

Zij, die tot het Christendom overgingen, waren lieden die voor hun leven leiding zochten, welke de Chineesche godsdienst hun, uit gebrek aan geschikte krachten, niet geven kon en het is derhalve onbillijk hun den overgang tot een anderen godsdienst te verwijten.

Voor de buitenlandsche Chineezen en derhalve ook voor die, welke in onze koloniën wonen, is de naam van dezen Oosterschen Wijze minder bekend, zegt de heer Tiong-Hoa-Djin van Cheribon in de „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po" van 28 October 1919.

En als zij over hem spreken, dan is het meer met de lippen dan met het hart, met het gevolg dat zij, uit een godsdienstig oogpunt, als het ware, vrijwel staan voor de gesloten deur van een huis, waar gelegenheid zou kunnen bestaan om van de Heilige Leer kennis te nemen.

Doordien onze Chineezen geen leiders hebben, is de oude Chineesche godsdienst voor hen begraven en dat zal zóó blijven, als zij zich niet aaneensluiten en geld weten te verzamelen om de uitgaven, welke aan de uitzending van bekwame godsdienstleeraren verbonden zijn, te bestrijden. En, wanneer deze leiders dezelfde plichtsbetrachting zullen tentoonspreiden als de Christen-zendelingen voor de verspreiding van hun godsdienst, dan zal men zien dat de oude Chineesche godsdienst spoedig met een krachtig licht zal schitteren.

Verder zullen gebouwen moeten worden opgericht, welke tot verzamelpaats zullen moeten dienen voor het „Gehoor", dat naar de redevoeringen van die godsdienstleeraren zal komen luisteren en waarvan de kosten gelijkelijk over alle Chineezen zullen moeten worden verdeeld.

Het beste zal zijn als voor het behandelen van deze aangelegenheid een afzonderlijk comité wordt benoemd.

In Groot-China schijnt men, volgens de berichten in de nieuwsbladen, hetzelfde te willen doen; onder anderen willen de Chineezen te Shanghai een kerkgebouw voor het beoogde doel oprichten.

De boedelscheiding van een Chineeschen Erflater en de Burgerlijke Stand voor de Chineezen in Ned.-Indië. De Maleisch-Chineesche bladen hebben zich tot heden weinig uitgelaten over de nieuwe regeling van den Burgerlijken Stand voor de Chineezen in Ned.-Indië en, al is het mogelijk dat zij daarvan het een en ander hebben gezegd, dan zijn er in elk geval toch eenige onderwerpen, welke nadere toelichting vereischen.

Want voor iemand, die niet vertrouwd is met de voorgeschiedenis van de wijze, waarop de regelingen tot stand zijn gekomen, is het zeer moeilijk de belangrijkheid daarvan te begrijpen.

Het is om die reden dat in de „Perniagaän" van 17 October 1919 een „Orang Loear", d.i. een buitenstaander, het navolgende ten beste geeft:

Een vermogend Chinees, laat ons zeggen de heer A., is gestorven en laat verscheidene zoons en dochters na uit het legale huwelijk met zijne eerste vrouw. Daarna is hij nogmaals wettig gehuwd met zijne tweede vrouw, welk huwelijk is ingeschreven in de huwelijksregisters, die door Kong Koan worden bijgehouden.

De betrokken Weeskamer die met het beredderen van den boedel is belast, verdeelt nu de nalatenschap van A. gelijkelijk onder al de kinderen van A. uit het eerste huwelijk, volgens de voorschriften van het Erfrecht in het Europeesch Burgerlijk Wetboek, hetwelk met 1 Mei 1919 in werking is getreden, terwijl de tweede vrouw van A., hoewel zij ook wettig gehuwd was, van de geheele nalatenschap niets krijgt.

Het ligt voor de hand, dat het publiek de vraag stelt dat, waar deze tweede vrouw niets krijgt, of de dochters uit het eerste huwelijk wel recht hebben op een uitkeering, in aanmerking genomen de feiten dat beide legale huwelijken vóór 1 Mei 1919 werden gesloten en de geboorte der kinderen vóór dien datum plaats had.

De schrijver van het artikel geeft daarop het volgende antwoord:

Met 1 Mei 1919 zijn, behoudens enkele uitzonderingen — tegelijk met het in het leven roepen van een Burgerlijken Stand voor de Chineezen in Ned.-Indië — tal van bepalingen van het Europeesch Burgerlijk Wetboek op hen van toepassing verklaard, met het gevolg dat als een Chinees op 1 Mei 1919 of later een huwelijk sluit zonder huwelijksche voorwaarden deze verbintenis, evenals in Nederland, wordt beschouwd als een huwelijk in gemeenschap van goederen.

Zij, die vóór dien termijn van 1 Mei 1919 gehuwd waren, vielen onder de bepalingen van de oude wet, ook al waren er huwelijksche voorwaarden gemaakt.

En nu vraagt men wat toch de reden is, dat de dochters uit het eerste huwelijk van A als volle erfgenamen werden beschouwd, niettegenstaande het huwelijk vóór 1 Mei 1919 werd gesloten en die kinderen allen vóór dien datum waren geboren.

Het antwoord hierop is, zegt de schrijver, dat die dochters hare rechten ontleenden aan de bepalingen, voorkomende in het Indisch Staatsblad 1917 No. 129, dat eveneens op 1 Mei 1919 in werking trad.

Al is het dat de vader gehuwd was vóór 1 Mei

1919, dan kent de wet aan de dochters toch het recht van te erven toe; een recht dat niet afhankelijk is van het tijdstip van het huwelijk des vaders, doch als het huwelijk na dien datum tot stand was gekomen dan erven de dochters gelijk op met de zoons.

Wat de toestand van de tweede vrouw van A. betreft, zij heeft geen aandeel in de goederengemeenschap, om reden het huwelijk vóór 1 Mei 1919 was gesloten en Staatsblad 1917 No. 129 toen nog niet van kracht was verklaard.

Ware zij na dien termijn zonder huwelijksche voorwaarden gehuwd, dan zou er van gemeenschap van goederen sprake kunnen zijn en haar een deel der nalatenschap kunnen worden toegewezen.

De nalatenschap van A. moest derhalve aan alle erfgenamen worden toegewezen, zelfs met uitsluiting van legaten, als die waren toegekend.

De kinderen van de tweede vrouw hebben gelijke aanspraken op de erfenis, ook zelfs die welke nog niet ter wereld zijn gekomen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Mercuur.

No. 2 opent met een artikel van Dr. N. H. Swellengrebel: De vooruitzichten der malariabestrijding in Ned.-Indië. Als eerste en voornaamste bestrijdingsmiddel noemt schr. het uitroeien der gevaarlijke Anophelessoorten, waarvan eerst in de laatste jaren bijzondere studie is gemaakt, en daarnaast natuurlijk de bestrijding door gebruikmaking van kinine, muskietengaas, enz. — Prof. Dr. F. A. F. C. Went schrijft over in Manilla genomen proeven om uit het sap van den nipah-palm suiker te bereiden; ook alcohol wordt ervan verkregen. — De hr. C. Lekkerkerker bespreekt het werk van G. F. de Bruyn Kops: Overzicht van Zuid-Sumatra. — De hr. W. C. Dickhoff publiceert statistieken over de Java-suikerindustrie gedurende het tijdvak van 1894—1898. — Verder bevat dit nummer nog een bericht omtrent de gouv. kina-onderneming over het 3e kwartaal van 1919 en overigens de gewone rubrieken: Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, enz.

De Ingenieur.

Dr. ir. J. Rueb schrijft in No. 2 eene beschouwing over het ontstaan der alluviale tinertsafzettingen van Banka en Billiton. — Voorts vindt men in hetzelfde nummer een korte herdenking van ir. A. L. Bakhuis (overleden 4 Dec. Ao. Po. te Soerabaja), door ir. R. A. van Sandick.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

Den 11en Oct. j.l. hield Prof. Dr. J. H. F. Kohlbrugge een voordracht in een bestuursvergadering van het K. N. A. G., getiteld „Primitieve denkwijze”, waarvan de tekst thans, vermeerderd met een literatuur-opgave (waaruit kan blijken dat het medegedeelde op het feitenmateriaal der ethnologie berust), is opgenomen als eerste artikel van de dezer dagen verschenen afl. van het tijdschrift van genoemd genootschap. — Dr. L. Rutten en Dr. W. Hotz publiceeren het tiende en elfde (tevens laatste) verslag van de geologische expeditie naar Ceram (met kaarten). — Eerstgenoemde schrijft vervolgens een artikel: „Ontwikkelingsmogelijkheden van het eiland Ceram”. Schr. is niet bijzonder optimistisch gestemd ten deze: de economische toestand van Ceram is op het oogenblik nog droevig, voornamelijk tengevolge der traagheid van de bevolking. Alleen indien het gelukt, de bevolking in haar geheel op een niveau van verhoogde werkzaamheid te brengen, zal z.i. het aspect van het eiland veranderen, zal Ceram van een doodsche wildernis in een welvarend land kunnen veranderen. — In de rubriek „Mededeelingen” schrijft C. Craandijk over het werk der Nederlandsche opnemingsvaartuigen in den Oost-Indischen Archipel, 1915—1920 (met kaart). — Onder het opschrift „Een en ander betreffende het weven in den Indischen Archipel” volgt dan een overzicht eener voordracht van B. M. Goslings over dit onderwerp. — Voorts bevat deze afl. nog een literatuur-overzicht met betrekking op de Nederlandsche koloniën, een korte necrologie van Dr. S. H. Koorders en een bericht dat de Parijsche Academie van Wetenschappen den Tchihatchef-prijs van 3000 frs. heeft toegekend aan den hr. E. C. Abendanon voor zijn standaardwerk over Midden-Celebes.

Teysmannia.

Inhoud van jaarg. 30, afl. 9: Dr. W. K. Roepke. Een afscheidswoord bij zijn vertrek uit Indië (wegens benoeming tot hoogleeraar in de tropische bergculturen aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen), door P. van der Goot. — Een nieuwe richting in de studie der lagere wieren, door P. van Oye. — Cacaoproductie in het Britsche rijk, door M. van der Meer. — Boekbespreking (Veerassen en veeteelt in Ned.-Indië, door Dr. H. 't Hoen, door Witkamp. — De bloementuin. Handleiding voor de cultuur van bloemen in Ned.-Indië, door E. J. Voûte, door H. J. Wigman Jr. — Oostkust van Sumatra. Bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau, door K. van der Veer). — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Hindia zelfbestuur, oleh N. Spykman.

Onder dezen titel is, gedrukt met Maleischen zoowel als Hollandschen tekst, een door de Commissie voor de Volkslectuur te Weltevreden uitgegeven geschrift verschenen, met de bedoeling om zoo objectief mogelijk de economische zijde van het bestuur over Ned.-Indië te behandelen en de verschillende daarmede verband houdende vraagstukken nader te belichten. Oorspronkelijk als een serie artikelen in de Inlandsche pers verschenen, is het geschrift thans vermeerderd o.a. met een historisch overzicht van Nederland's koloniale politiek. De schr. hoopt dat zijn werk er toe zal bijdragen een wederzijdsch vertrouwen en een daaruit voortvloeiende samenwerking tusschen Inlanders en Europeanen mogelijk te maken, tot heil van Indië en zijn bevolking.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der November-afl.: Het verslag van de Commissie tot herziening der bezoldiging van het militair personeel van de landmacht, door A. H. Treu. — Samenwerking tusschen artillerie en waarnemers in vliegtuigen, door A. Cramwinckel. — De militair-geneeskundige dienst op civiele leest geschoeid? door J. — Schietwedstrijden, scherpschuttersproef en prijsschieten bij de infanterie, door H. C. Creutz Lechleitner. — Spangeweren en springlansen, door C. Marcus. — Bewaren van leer in de magazijnen van het Leger, door L. — Iets over het Chineesche leger in 1919.

The Dutch East Indian Archipelago.

No. 26 (van 20 Nov.) bevat verschillende, meest korte, bijdragen, waarvan we noemen: The destiny of the Dutch East Indies. — Possibilities of Australian trade with Java. — Brief outline of the plans for the first Neth.-India annual fair. — The harbour mouvement at Priok. — Java, big market for Australian goods. — The future of lake Toba and neighbourhood.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 22: Bastverkoop en kina-analyses, door Dr. H. L. H. Zakrzecki. — De landbouw in de Vorstenlanden, door L. — Grondbehoud en waterregeling, door W. H. V. — Productieve aanplant en enkele andere opmerkingen betreffende de administratie van cultuurondernemingen van overjarige gewassen, door J. Brukker.— Een nieuwe uitvinding op rubbergebied. Het tapvlak voor afstroomend regenwater gevrijwaard (Naschrift), door H. van Meurs. — De rubriek Landbouwberichten uit Indische bladen bevat o.a.: Voedselschaarschte en wagennood, door K. van der Veer. — De rijstdistributie, door A. Hegt. — Inlandsche coöperatie. — Het bedrijf van „Insulinde” te Kediri. — De „kolonisatie”. — Javanen-kolonisatie. — Uitbreiding der cultures.

Blaadje van de Centrale Kas.

Het 15 Nov.-nummer van dit orgaan van den dienst van het Volkscredietwezen bevat o.a.: De contrôle op de Afdeelingsbanken, door J. H. Boeke. — Nog eens Centrale Kas contra Afdeelingsbanken, door H. C. van Middenbach de Rooij. — Duimafdrukken in de Dessaregisters, door W. L. Mesman.

Nationale Staatkundige Gids.

No. 35 hoofdartikelt over: „Het Garoet-incident en de kennis der Indische maatschappij”. Schr. behoort tot hen die van meening zijn, dat de Indische Regeering in deze zaak niet geheel vrij uitgaat, zij het onbewust. De genomen maatregel (verplichte rijstlevering door de bevolking) met al de treurige gevolgen van dien, zou wellicht in een Westersche maatschappij verklaarbaar zijn, maar in Indië moet men zich van op Westersch gedachte toestanden baseerende maatregelen weten te onthouden.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 41: De Gouverneurs-Generaals van Oost-Indië. XI. Carel Reyniersz, door N. (met portret). — Medan. Een merkwaardige stad in een merkwaardig land (met ill.). — Listen regeeren de sterken.

Maleische dwerghert-verhalen, vertaald door B. Th. Brondgeest.

Geen O. W. maar V. W.

Pastoor Vertenten te Merauke lucht zijn ergernis in de Java-Post (van 5 Dec. l.l.). Geen O(orlogs) W(inst), maar V(ogel) W(inst), Paradijs-vogel-oentoeng is er in Merauke (Zuid-Nieuw-Guinea). Nog nooit stond de plaats zóó in het teeken van den paradijsvogel als nu. De prijs is hoog, hooger dan vóór den oorlog: 900, 1000 tot 1300 gulden de 20 stuks (een kodi). Er werd in 1919 voor een waarde van meer dan 800.000 guldens geschoten, nagenoeg uitsluitend in het reusachtig gebied van den Digoel. 't Regent op het kantoor aanvragen om consenten.

We geven den schr. even zelf het woord: ,,Daar hangt op 't oogenblik een parvenu-lucht in Merauke, waarin zelfs een O. W.er zich niet wel zou gevoelen. Er wordt zóó groot gedaan, zóó kinderachtig, zóó naief groot, dat alle comedie er bij verbleekt. 't Is om het uit te proesten! Als ze een borrel bestellen van 40 cent, betalen ze met een briefje van 25 pop, ze dragen de briefjes in hun zak als een zakboekje. Toean, zei me een jager, men ziet in Merauke niets als gouden tanden, ,,gigi mas sadja''. En zoo begrijpt men de evenredige verhouding welke er bestaat tusschen het aantal gedoode vogels en de inkomsten van den Japanschen tandmeester. Met de vorige boot kwam een Chineesch fotograaf mee. De man meende meer dan voldoende voorraad te hebben medegebracht. Al dagen komt hij te kort! Portretten 3 à ƒ 10.—, groot formaat 3 voor ƒ 25.—. Wat komt het er op aan! Een jager kocht een paard en hing het een band van rinkelende bellen aan. Toen hij voor 't eerst uitreed, liep alles uit om te zien, wat er gaande was! 't Beste eten en drinken is niet te duur, er wordt gefeest, gefuifd en vuurwerk afgestoken, er wordt grof gespeeld. Dat iemand ƒ 6000 en meer op een speelavond verliest is geen uitzondering.''

De West-Indische Gids.

In de zeer interessante Nov.-afl. van dit maandschrift worden de volgende onderwerpen behandeld: Struisvogelteelt op Curaçao, door Dr. Th. Lens (met ill.) — De naam Suriname, door Fr. Oudschans Dentz. — De eerste in Suriname benoemde landmeters, door Fr. Oudschans Dentz. — De kleeding der Surinaamsche bevolkingsgroepen in verband met aard en gewoonten (met ill.), door Th. van Lelyveld (vervolg: de Indianen). — De geneeskundige organisatie in de kolonie Curaçao, door Dr. N. Waterman. — Suriname's handelsbeweging 1683—1712, door Mr. R. Bijlsma. — De geschiedenis van den koninklijken slaaf. Roman, door Aphra Behn (vervolg). — Wetgeving. — Koloniale Raad. Curaçao. — Adres West-Indische Kamer. — Uit de pers (Het Kerkplein te Paramaribo. — 't Landbouwonderwijs in Suriname). — Boekbespreking. — Bibliographie.

De Indische Gids.

De heer J. Habbema opent de Jan.-afl. met een artikel: Het schrikbeeld der overbevolking van Java. Hoewel het voor de meeste menschen onomstootelijk vaststaat dat Java overbevolkt is (thans dient het weer als een argument om het eiland te industrialiseeren), wil schr. toch nog eenmaal een poging doen om aan te toonen, dat die overbevolking slechts in de verbeelding bestaat, een fictie is. Z.i. is de groote fout, dat men veelal dichtheid van bevolking verwart met overbevolking (in den zin van naderend onheil, exodus op groote schaal van de bevolking e.d.). De dichtheid van bevolking is in elk geval een factor van zeer ondergeschikt belang voor het overbevolkt zijn van een land, hoe paradoxaal dat moge klinken; van veel meer belang is het lage peil van kennis en ontwikkeling en vooral het gebrek aan energie van het volk dat het land bewoont. Voor hen die zich door het spook: overbevolking van Java laten bang maken, moet het een zonderling verschijnsel zijn dat in Europa de dichtst bevolkte landen het meest welvarend zijn (Engeland, Duitschland, België, ons land) en de schaarsch bewoonde landen veel meer de verschijnselen vertoonen die men als typisch voor overbevolking beschouwt (Oostenrijk-Hongarije, Rusland en Ierland). Schr. merkt in zijn betoog verder op, dat al omstreeks 1892 gesproken werd van overbevolking van Java (Encycl. v. N.-I., 1e druk sub: ,,Bevolking''). Toen bedroeg de bevolking van Java ± 25 millioen zielen. Sedert dat tijdstip is die bevolking met meer dan 6 millioen toegenomen en desniettegenstaande is er niets ernstigs gebeurd, geen hongersnood, geen uittocht op groote schaal van Javanen naar elders. Zij moeten nog altijd met hooge handgelden en voorschotten worden ,,gelijmd'', om het land te verlaten.

Ter wille van de plaatsruimte kunnen wij van de overige bijdragen in dit Ind. Gids-nummer slechts de titels vermelden: Het proefstation voor het Indische Boschwezen, door Prof. Dr. A. H. Berkhout. — De gevolgen van de dubbeltjes-politiek bij het Boschwezen in Ned.-Indië, door W. H. van der Haas. — De economische verdediging van Duitsch Oost-Afrika, door A. M. W. van Renesse. — Door de Toradjalanden, door ir. J. Frijling. — Overigens de vaste rubrieken: Varia (Desaraden. — Wat de heer Schadee ons vertelde). — Revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en Industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.).

Ingezonden.

Iets over de luiheid van Surinaamsche negers.

Geachte Redactie,

Vergun mij, eenigszins uitvoerig te antwoorden op hetgeen daaromtrent in uw blad van 30 October vermeld stond, hetwelk mij toevallig eerst veel later in handen kwam.

Baron v. Asbeck brak inderdaad een ridderlijke lans voor de niet-luiheid van den Surinaamschen neger, welk pleidooi mij wel eenigszins verwonderde, maar waarop ik meende niet te moeten reageeren op een onderwijscongres, mede uit bescheidenheid, wegens het late uur. Maar nu uw correspondent de aandacht op mijne z.i. foutieve bewering vestigde, mag ik dit stellig wel even met bewijzen staven.

In het pleidooi van den heer v. Asbeck werd n.m. eene vergelijking gemaakt tusschen de talrijke baliekluivers, dagdieven en werkschuwen, welke wij helaas ook hier in allengs grooter aantal beginnen te tellen en die, zooals iedereen toch weet, tengevolge van de oorlogstoestanden, stakingen, enz. in bedroevende mate zijn toegenomen — en de luiheid van den neger (of kleurling) in gewone omstandigheden, waarover ik het had.

Juist wijl de neger zoo sterk is en uitstekend k a n werken, wat hij bewijst, wanneer hij van sommig zwaar werk, zooals boomen kappen en delven, met gemak 2 à 3 maal zooveel aflevert, als de overigen, Javanen of Britsch-Indiërs, vind ik, dat het van groote luiheid getuigt, dat hij z o o z e l d e n zorgvuldig zijn eigen grondje bebouwt of zich laat vinden om g e r e g e l d welk ander werk ook uit te voeren, zelfs al wordt hem dit flink boven de gewone tarieven betaald. Dit is voor mij de groote oorzaak, waarom de doorsnee neger of -kleurling zoo weinig tot werkelijke welvaart komt. Europeesche emigranten naar Canada of de V. S. komen in den landbouw prachtig terecht — maar werken dan ook con amore.

Stel u eens voor, dat de regeering h i e r aan arbeiders zoo fabelachtig rijken grond zou kunnen aanbieden à ƒ 4 slechts per Hectare en per jaar en zooveel als ze maar bebouwen konden. Gelooft u, dat er velen hier zouden voorkomen, die zich zouden vergenoegen met door de bank maar 2 dagen in de week daarop te werken, stukken braak te laten liggen, overal het wied te laten opschieten, dikwijls niet eens te willen omspitten? En liever dan maar in lompen blijven loopen en in een onooglijk hutje blijven wonen, terwijl men zich in weinige jaren door flink werken een aardig huis kon permitteeren? Getuige de resultaten door e n k e l e ijverige negers, m e e r d e r e Javanen en n ó g m e e r Britsch-Indiërs bereikt.

Neen, geachte redactie, zóó'n buitenkansje om spoedig tot blijvende welvaart te geraken, zouden weinigen van o n z e Hollandsche jongens laten schieten!

Maar er is meer. Toen hier hongersnood dreigde, ging onze kleine burgerij, die nooit gespit had, met graagte aan den arbeid in de duizenden volkstuintjes. Ook de boeren produceerden enorm veel meer, toen er kans was op behoorlijke winst.

Welnu, daar waren de Surinamers b ij n a n i e t toe te krijgen in hun prachtig en vruchtbaar land. Ja, zelfs niet, toen Gouverneur Staal zich de ongehoorde moeite getroostte, om persoonlijk zelfs op de afgelegenste grondjes met gloed de noodzakelijkheid van verhoogde productie van eerste levensmiddelen te bepleiten. Dit zijn enkele typische staaltjes uit duizenden.

Men zoekt naar allerlei redenen, om Suriname's gebrek aan vooruitgang te verklaren, men doet aan de regeering vele verwijten en eischt allerlei kostbare verbeteringen, die uit den zak van den Nederlandschen belastingbetaler moeten komen, die het heusch héél wat harder heeft dan zijn donkere broeder.

Maar de hoofdreden is m.i. deze: dat de vrijheid om weinig of niets uit te voeren, eene luxe, welke zich in normale tijden slechts een gering percentage van onze Nederlandsche bevolking permitteert, en welke, vooral

als het rijke ingezetenen betreft, aan de gemeenschap geen groote schade berokkent — voor een overgroot deel bij de arme bevolking in Suriname regel is. Terwijl dáár door de blanken als regel wel terdege gewerkt wordt, doch door gebrek aan arbeidskrachten komen ook zij niet vooruit.

De Barbadiaansche negers worden daarentegen in hun land door een samenloop van omstandigheden gedwongen om te werken: overbevolking, dure, vrij schrale grond, gepaard aan flinke, consequent volgehouden tucht van de regeering, welke van het m.i. zeer rechtvaardig en logische principe uitgaat, dat, waar de gemeenschap gratis op allerlei wijzen voor hen zorgt en hen goed onderwijs gaf, zij ook recht er op heeft, dat de burgers productief worden en niet armlastig. Resultaat: zeer verhoogde algemeene levensstandaard. Daar wordt niet mee gespot en dit begrip wordt zoowel in de school als o.m. aan opgeschoten slungels, die loopen te lanterfanten, krachtig bijgebracht. Deze worden al heel gauw door den politieman opgebracht, gesteund door het kort recht en gaan naar een opvoedingsgesticht, waar ze op allerlei wijzen leeren begrijpen, dat werken een heilige plicht voor ons allen is.

Diezelfde negers vinden in Suriname niets van dat alles: haast geene enkele beperking op het recht van luiheid en onwil. Is het wonder, dat ze uit den band springen?

Ik vertrouw, dat binnen afzienbaren tijd 't gezond verstand en de drang der omstandigheden den vloedgolf van luiheid zullen keeren, welke, in verband met en tengevolge van vele oorzaken, tijdelijk het blanke ras in eene zeer moeilijke positie heeft gebracht.

Dat vertrouwen heb ik niet in onze Surinaamsche negers, die ik echter wegens hun geheelen aanleg niet laag schat en voor snelle verbetering vatbaar acht, ook wat hun luiheid betreft.

Moge de school, doelbewuster dan voorheen, bij ons onderwijs aldaar, vooràl den weg banen tot het intelligent en opgewekt beoefenen van landbouw, in het land dat bijna uitsluitend in deze richting een welvarende en gezonde toekomst aan millioenen zou bieden. Maar moge ook de geest van vaderlijke tucht, welke speciaal de regeering van Barbados tot verschillende praktische en doeltreffende maatregelen inspireerde, ook in onze kolonie doordringen.

Dàt is de geheele luiheidskwestie „in an nutshell", zooals deze bij ondergeteekende, na eene jarenlange ervaring, tot eene oprechte overtuiging is gegroeid. Mèt eene rationeele oplossing!

U dankend voor de plaatsruimte,

Hoogachtend,

Dre. P. VAN HEERDT TOT EVERSBERG—
QUARLES VAN UFFORD.

Curaçao.

De Koloniale Raad.

In Nederland is de vraag naar „rechtstoestand", waaronder een behoorlijke rechtstoestand wordt verstaan, sinds jaren aan de orde van den dag, en wellicht hare oplossing nabij. In Curaçao zal ongetwijfeld de ambtenaarsvereeniging zich met hetzelfde onderwerp bezig houden. Ook de rechtstoestand van den Kolonialen Raad mag wel eens geregeld worden. De desbetreffende artikelen van het Regeeringsreglement zijn ons niet onbekend, maar de Raad zelf heeft in hare bekende motie blijk gegeven met den gang van zaken, formeel zeker gedekt door het Regeeringsreglement, niet tevreden te zijn. Toen is overwogen, dat het in den laatsten tijd herhaaldelijk voorkomen, dat de Regeering van het Moederland afwijkt van de beslissingen van den Raad, „het aanzien van den Raad ernstig schaadt." Afgescheiden van het koppelen dezer motie aan de benoeming van mr. Ellis tot lid van den Raad, hebben wij aanstonds te kennen gegeven iets van deze misnoegdheid te verstaan. En die misnoegdheid zal er niet minder op geworden zijn, als de Raad kennis neemt van de wijze, waarop zijne begrooting hier te lande behandeld is. Tal van uitspraken van den Raad zijn door den Minister eenvoudig op zij gezet met de mededeeling, dat hij het standpunt van den Raad niet deelt. Ook zonder dit onzerzijds in alle gevallen wel te doen, kunnen wij volkomen begrijpen, dat het aanzien van den Raad door eene dergelijke handelwijs geschaad wordt. Voor het minst mag worden verlangd, dat meer aandacht blijkt gewijd te zijn aan de beschouwingen van het vertegenwoordigend college der kolonie. En wat te denken van de met algemeene stemmen door den K. R. verworpen voorstellen, om een hooger salaris toe te kennen aan uit te zenden ambtenaren, dan wettelijk [1]) vastgesteld is. Feitelijk werd dit reeds lang gedaan. En nu achteraf de K. R. heeft beslist (wie lacht daar?), dat dit niet mag, denkt zeker niemand, dat het zal ophouden. Klaarheid tusschen Regeering en Raad lijkt niet ongewenscht.

Polemiek.

Wij stellen het zeer op prijs, wanneer men aan onze opmerkingen in de kolonie aandacht schenkt. Natuurlijk ook als men van een ander gevoelen dan door ons — naar ons oordeel in het wèl-begrepen belang der kolonie — voorgestaan, blijkt geeft. *Voz di Pueblo* van 15 Dec. l.l. leest ons de les, omdat wij wat gespot hebben met hare opmerking, dat „de groote massa, die zich niet bekommert om den Clerus, beslist te vinden is voor den verkoop". (Zie K. W. van 9 Oct. l.l.). Nu is dat, als men het ernstig opvatten wil, een moeilijk punt. Wij weten niet *hoe* groot die massa is. *Voz di Pueblo*, die ongetwijfeld als orgaan van die massa gelden wil, zegt, dat haar blad „verreweg de grootste circulatie hier en elders heeft". Op dezen grond moeten wij aannemen, dat zeer velen zullen te vinden zijn voor den verkoop der kolonie. Maar eilieve, dezelfde mail brengt ons *De Curaçaosche Courant* van 5 Dec. (aangename St. Nicolaas-verrassing!) en *De Vrijmoedige* van 11 Dec., die van eene geheel andere gezindheid blijk geven. Het blijft natuurlijk mogelijk, dat deze bladen er geen prijs op stellen het hunne lezerskringen naar den zin te maken, maar die zullen der redacties dan wel op de vingers tikken.

Wij zwijgen natuurlijk van de *Amigoe di Curaçao*, die, volgens *Voz*, „zóó slecht op de hoogte van de zaken der kolonie (is), dat het pas in het K. W. alhier eind November ontvangen, als „eene onthulling" gelezen heeft hetgeen in ons (Voz') nummer van 2 September j.l. voorkwam betreffende de strooming onder onze bevolking ten opzichte van den verkoop der kolonie.

Ook overigens lijkt ons weinig hoog de bestrijding van *Voz*, om n.l. den indruk te verklaren, dat Curaçao „als een politiek offer gebracht is aan de Roomsch Katholieke staatspartij". In de Tweede Kamer zou de minister geprezen zijn, omdat de tegenwoordige gouverneur weer een R. K. is, en niet omdat hij bekwaam is. Maar dat prijzen komt toch zeker alleen voor rekening van den prijzer, niet van de Regeering, die blijk gegeven heeft van wel degelijk een bekwaam man, die zeker op den steun ook van *Voz* rekenen mag, aangezocht te hebben.

Wij lezen *Voz di Pueblo* met belangstelling en meer dan één artikel van bekwame hand heeft onze instemming, maar wij kunnen de gedachte niet van ons afzetten, dat op het redactie-bureau wel eens spoken gezien worden.

Kleine berichten.

De West-Indische Gids van November 1919, in het begin van Januari verschenen, bevat belangwekkende artikelen van dr. Th. Lens over de *Struisvogelteelt op Curaçao* en van dr. N. Waterman over *De geneeskundige organisatie in de kolonie Curaçao.*

Hr. Ms. „Zeeland" is 3 Januari 1920 vertrokken van Curaçao naar Holland.

Naar Vaz Dias verneemt, is de proef door de Kon. West-Indische maildienst genomen met *de vaart op de Antillen en Midden-Amerika*, zoo uitgevallen, dat besloten is eene vaste vierwekelijksche verbinding in het leven te roepen.

L. Leent †. Een oud-gediende, schier bij ieder, die korter of langer in de kolonie vertoefde, bekend, is 10 December l.l. overleden. Ongeveer vijftig jaar was Luïs Leent in dienst der kolonie, jarenlang als bode bij den Kolonialen Raad en ter secretarie.

[1]) Zie K. W. van 23 October en 20 November 1919.

Hollandsch-voertaal! De *Amigoe* heeft in haar nummer van 6 en 13 Dec. l.l. hare Hollandsche vaartlijst vervangen door eene... Papiementsche.

De Regen. De *Amigoe* schrijft d.d. 13 Dec. l.l.: „Ook deze week hebben we hier weer mooie regens gehad, vooral Woensdag. Doch al deze regens waren maar korte buien, ofschoon het water in dien korten tijd met veel geweld neerviel. De regen valt dit jaar erg plaatselijk. Over het algemeen heeft Santa Rosa tot nu toe nog het minste gehad. Ofschoon we nu weer volop drinkwater hebben, zullen tot op heden nog wel weinig regenbakken zijn overgeloopen.

Bij K. B. van 29 Dec. 1919 is aan den officier van administratie 2e klasse J. Vons op 1 Februari 1920 eervol ontslag uit den zeedienst verleend.

Wij ontvingen Curaçaosche bladen tot 15 December 1919.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Kaïro-Kaap luchtdienst.

Volgens officieele mededeeling is een luchtweg, geheel over Britsch gebied, ingericht van Kaïro tot Kaapstad, dus van de Noordkust tot de Zuidpunt van Afrika. Voor den dienst en de landingsplaatsen is Afrika in een noord-, midden- en zuidsectie verdeeld. De eerste van Kaïro tot Nimoele, een kleine havenplaats aan den witten Nijl, ten N. N. W. van Albert Nyanza, is in rechte strekking ongeveer 1500 Eng. mijl. De tweede tot Abercorn in N. Rhodesia, nabij den zuidelijken arm van 't Tanganyikameer, is slechts ruim 900 mijl. De derde tot Kaapstad is de langste, n.l. 2000 mijl.

Het heeft een jaar hard werken gekost om hiervoor alles voor te bereiden, te verkennen en in te richten. In het verslag hiervan worden niet alleen de moeilijkheden aangetroffen, die terrein en natuur te land, te water en in de lucht te overwinnen gaven, maar vindt men ook de bezwaren vermeld, die zoo menige andere onderneming gedwarsboomd hebben of deden mislukken, zooals de plagen der witte mieren, der muskieten, der tsétsévlieg.

Het is wel een teeken van den tijd, dat de lang verlangde doorloopende weg van 't eene naar 't andere einde van Afrika, 't eerst door de lucht is verkregen. En deze is niet alleen bestemd voor wetenschappelijke reizen of tochten van enkelingen, de bedoeling is juist om er een handelsroute van te maken.

Wanneer worden luchtroutes geopend van Atjeh, via de Lampongsche districten, naar Batavia en Soerabaja, van Java naar Borneo en Celebes?

Schaduwen vóóruit.

In September l.l. is te St. Germain een overeenkomst, betreffende den invoer van spiritualiën in Afrika, gesloten, waarbij de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, België, 't Britsche rijk, Frankrijk, Italië en Portugal zich verbinden 't drankmisbruik te bestrijden in de aan hun bestuur onderworpen gedeelten van Afrika. Vraagt men zich dan af, welke gedeelten daar aan Amerika of Japan toegewezen zijn, dan kan men die niet vinden. Het deelnemen van die mogendheden aan deze overeenkomst zal dan verklaard moeten worden door den zin, waarin de toepassing wordt vastgesteld voor de **territoires, qui sont ou seront soumis à leur autorité, dans la totalité du continent africain.** De beteekenis kan wel geen andere wezen, dan dat in een toekomst, die niet heel ver af wordt gewaand, aan Amerika en Japan bestuursgebieden in Afrika worden toegedacht. Door den volkerenbond? Of in spijt van den volkerenbond?

De Parijsche oplossing voor de Syrische kwestiën.

Emir Feycal, afgevaardigde van zijn vader, den koning van Hedchas, die met Clemenceau en Lloyd George is komen beraadslagen over de begrenzing van 't nieuwe rijk in de richting van Syrië, zou het tot een bevredigende oplossing hebben weten te brengen, of zou zich tot een dergelijke oplossing hebben laten brengen en weer op reis zijn naar zijn land. Als algemeene richtsnoeren, die dientengevolge aan de goedkeuring der vredesconferentie worden voorgelegd, worden vermeld: Hedchas legt zich neer bij een Fransch mandaat over Syrië; Frankrijk stemt in met de vorming van een Arabischen staat, die de vier steden Damascus, Hama, Homs en Aleppo omvat en welke met den steun van Fransche staatslieden en inspecteurs zal worden bestuurd. In 't gebied van Bekah, dat door Libanon zoowel als door Arabië wordt opgeëischt, zal de politie voorloopig worden uitgeoefend door een Arabische gendarmerie, geëncadreerd met Fransche militaire inspecteurs. De vredesconferentie zal definitief over de toewijzing van dit gebied beslissen. De emir heeft de economische en financieele medewerking van Frankrijk aanvaard.

Dat lijkt in orde. Nu is de Daily Expres echter een bericht komen brengen, dat onze voorstelling van den algemeenen gang der koloniale kwesties ter vredesconferentie, in ons voorgaand weekblad, ook voor Syrië nader van toepassing komt verklaren. Volgens, via Damaskus, ontvangen berichten, wint de nationalistische beweging in Syrië veld en sluiten nieuwe benden zich bij prins Dandasja en Ramazanbei aan. Deze leiders dringen krachtig aan op de verdrijving van de Franschen. In een groote vergadering te Damaskus is besloten, een nationale conventie bijeen te roepen, om tot zelfbestuur te komen en plannen te maken voor de verdediging van 't land. Dandasja zou Tel Klakh veroverd hebben. Vele stammen zouden zich voor den strijd gereed maken. Zelfs was de chef van den staf van generaal Gouraud, naar ouderwetschen trant, naar de bergen ontvoerd. Hij is, volgens nader bericht, weer vrij gelaten, maar 't is toch teekenend voor de heerschende stemming en de te verwachten strijdmiddelen.

Hoe zal de koning van Hedchas dit opvatten? Zal hij, in gemeenschap met Frankrijk, ten strijde trekken om den Parijschen wil in Syrië tot wet te maken? Tot welken prijs zal dit beproefd worden? In Margyoen en Tali Kalek is reeds zwaar gevochten. Bij Alexandretta en andere punten op de grens van de Fransche zône hebben bloedige ontmoetingen plaats gehad.

Britsch-Indiërs voor Guiana.

In December kwam te Delhi een commissie uit Britsch Guiana aan, die de emigratie naar deze Zuid-Amerikaansche kolonie wenscht te bevorderen. Het hoofd der deputatie Attorney general J. J. Nunan zette in een rede uiteen, dat de bedoeling niet was om goedkoope werkkracht voor eenigen tak van landbouw te krijgen. Het gaat om 't belang van een kolonie, die zoo groot is als Groot Brittannië zelf, doch die behoefte heeft aan bevolking. Het gaat om vrije landverhuizing van gezinnen. Zij krijgen vrijen overtocht en verzekering van werk tegen het geldend loon, dat nu 2 rupies per dag is. Voor de verzekering van terugkeer desgewenscht zijn vaste regels aangenomen. Wie zich voor landbouwwerk verbindt voor 3 jaren, òf bij een werkgever, òf op eigen gelegenheid, krijgt de toezegging van 5 acres goed bruikbaar bouwland, in de nabijheid van een markt of factory. Ander land kan tegen voordeelige voorwaarden worden gekocht. Met 't oude contractenstelsel moet heelemaal gebroken worden. Alles wat naar dwang tot gaan of blijven zweemt moet vermeden worden. De overeenkomsten moeten beiderzijds geheel vrijwillig zijn.

Door een subsidie gesteund, moet een geregelde stoomvaartverbinding tusschen de Indische en de Guianasche haven onderhouden worden, waarvan de emigranten zonder persoonlijke kosten gebruik kunnen maken.

De bevolking in Guiana bestaat nu reeds voor 45 percent uit Indiërs (14.500). De staatkundige regeling berust op gelijkstelling van alle rassen. De kolonisten kunnen er zich spoedig thuis gevoelen, de grond is vruchtbaar, het klimaat is gezonder dan dat van Br.-Indië.

Voor het eerste jaar zou men op 5000 volwassenen van de beide seksen willen rekenen, voor dezen is op behoorlijke huisvesting en geneeskundige verzorging gerekend.

De voornaamste producten der kolonie zijn suiker, rijst, cacao, koffie en vee.

Een neutrale mogendheid mandaathouder van den Volkerenbond.

Als de „Times" goed ingelicht is, zou 't voornemen bestaan, indien de Vereenigde Staten blijven weigeren het mandaat over Armenië te aanvaarden, Noorwegen uit te noodigen om dit, alsmede dat over de aangrenzende streken, die onder Turksche heerschappij hebben gestaan, te aanvaarden.

Het bericht komt ons weinig waarschijnlijk voor. Om de in en op Armenië inwerkende vreemde invloeden meester te worden en te blijven, zal een groote inspanning van langen duur gevergd moeten worden. Dit moet, wil 't practisch resultaat hebben, gepaard gaan met het bevestigen van de grondslagen van de Armeensche staatkundige en maatschappelijke gemeenschap op zoodanige wijze, dat uit de woestenij en den chaos een geordende, naar binnen en naar buiten sterke, staat zal ontstaan. Met allen eerbied, dien wij voor Noorwegen hebben, betwijfelen wij toch of het de

eigenschappen en middelen bezit, om, zelfs als mandaathouder van den volkerenbond, die taak in 't verafgelegen, moeilijk te bereiken land naar behooren te kunnen vervullen. En de toestand in Armenië vraagt niet om een proefneming, maar om een krachtige wilsuiting.

Intusschen is 't feit toch al van beteekenis, dat door een invloedrijk blad als the Times nu reeds aan een neutrale mogendheid de taak van mandaathouder van den Volkerenbond wordt toegedacht. Is 't waar, dat dit voornemen opgekomen is bij de groote heeren, die de lakens uitgeven, dan neemt de beteekenis ervan natuurlijk nog toe. Een eerste stap is dan gedaan om zich uit het separatisme los te maken.

Engineering and motoring.

't Is misschien voor belanghebbenden en belangstellenden wel interessant er melding van te maken, dat the Times of India (Bombay) bij elk Dinsdagnummer een gratis „Indian Motoring Supplement" en elken Vrijdag een gratis „Indian Engineering Supplement" geeft. Deze geïllustreerde supplementen zijn ook voor niet geabonneerden op 't dagblad te krijgen voor tien rupies per jaar.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

CENTRAAL-COMITE VOOR OPLEIDING VAN INDISCHE JONGELIEDEN.

VERGADERING op *Zaterdag 17 Januari 1920*, om 2 uur nam. in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17, den Haag.

Agenda:

1e. Notulen.
2e. Ingekomen brieven.
3e. Mededeelingen van den Heer J. G. Hietink.
4e. Wat verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

RECTIFICATIE.

De Heer Dr. H. H. Zeijlstra maakte er opmerkzaam op, dat in de Concept-Notulen der Hoofdbestuursvergadering op 27 November 1919 (K. W. No. 47, blz. 11, 1e kolom) de opmerking van den Heer Gerdes Oosterbeek verminkt werd weergegeven.

Achter het woord „afdeeling", regel 2, kolom 2, ontbreekt „van het N. O. G.", terwijl het antwoord van den Heer Zeijlstra: „dat de Heer Gerdes Oosterbeek, noch eenig ander lid van de afdeeling Apeldoorn van Oost en West, ooit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, deze kwestie met het comité voor Indische Lezingen en Leergangen heeft behandeld en dat dus hierover niet aangevallen kon worden", geheel is weggelaten.

Voor deze omissie bieden wij onze verontschuldigingen aan.

Deze aangelegenheid zoude echter in de volgende Hoofdbestuursvergadering, waarin de notulen nog moeten worden goedgekeurd, ter sprake zijn gebracht.

Een naar aanleiding van het vorenstaande gevoerde correspondentie is oorzaak, dat deze rectificatie nu reeds wordt bekend gesteld.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Van de Redactie-Commissie:

Causerie met Lichtbeelden over „*Hindoeisme en Hindoekunst in den O.-I. Archipel*", door den heer W. J. Giel, voor de vereeniging „Kunst aan Allen", op *Donderdag 22 Januari* om 8 uur in „Pulchri Studio", welke lezing voor niet-leden dier vereeniging kan worden bijgewoond tegen betaling van ƒ 0.50.

Plaatsbespreking voor niet-leden op den dag der lezing van 2—4 uur n.m.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

LEZING voor de leden met hunne introducé's op *Dinsdag 27 Januari 1920* in de Oranje Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer Dr. H. H. Zeijlstra, Directeur Kol. Landbouw-Museum, Deventer.

Onderwerp: **Java's Plantengroei** (met lichtbeelden).

Toegangsbewijzen zijn te verkrijgen vanaf Maandag 19 Januari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30— 12 en 2—4.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

DE BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING TE UTRECHT.

Zaterdag j.l. werd in vervolg op de in October te Utrecht gehouden buitengewone algemeene vergadering opnieuw een buitengewone vergadering gehouden — ditmaal in Hotel des Pays Bas — die door een voldoende aantal afgevaardigden was bezocht. Nadat de notulen van de vorige vergadering waren gearresteerd, opende de Voorzitter met een korte inleiding, waarin hij er op wees, dat het Hoofdbestuur geen dwangbevel had noodig gehad, om de belofte in te lossen, die het op de vorige vergadering had gedaan. Er openbaarde zich op de vorige vergadering een stemming onder de leden, die zich uitte in het verwijt aan 't Hoofdbestuur, dat dit niet genoeg stoom had opgezet. Het Hoofdbestuur meende niet meer te kunnen doen dan het gedaan had: de brandstof ontbrak. Evenwel werd toen besloten, dat het Dagelijksch Bestuur in overleg zou treden met de Propaganda Commissie en de Redactie-Commissie, om naar andere middelen van actie uit te zien. Als gevolg van die conferenties werd besloten de Propaganda-Commissie permanent te verklaren. Tegelijkertijd had een verandering plaats in het Hoofdbestuur, waar als waarnemend Secretaris optrad de heer A. J. Gooszen. Deze toonde terstond een buitengewone kracht te kunnen ontwikkelen; we zijn hem dankbaar voor het vele goede, dat hij reeds in het belang van de Vereeniging heeft gedaan. In de Propaganda-Commissie, waarvoor een Reglement werd opgesteld, dat spreker in zijn geheel voorlas, namen de volgende heeren zitting: Th. Brondgeest Sr., Voorzitter; A. J. Gooszen, Secretaris-Penningmeester; Ed. Cuypers, S. van Lier Ezn en J. D. Petit Jr. De Voorzitter stelde de vraag, of de vergadering zich met dezen loop van zaken kon vereenigen.

De heer B r o n d g e e s t had in opdracht van de afdeeling Haarlem, om te verklaren, dat deze afdeeling zich niet met de zienswijze van het Hoofdbestuur kon vereenigen, omdat de Propaganda-Commissie feitelijk de taak zou gaan overnemen van het Hoofdbestuur, en zij, wat haar taak betreft, niet op één lijn stond met de Studie-Commissie, etc. De heer Brondgeest diende tot uiting van de opvatting-Haarlem, een motie in. De afdeeling bleek zich alleen met de instelling van een Propaganda-Commissie te kunnen vereenigen, als zij uitsluitend bestond uit leden van het Hoofdbestuur.

Het voorstel-Haarlem, bestreden door Voorzitter en Secretaris, werd niet ondersteund. De vergadering nam na eenige discussie de mededeelingen van het Hoofdbestuur voor kennisgeving aan, waarna de Voorzitter den leden der Propaganda-Commissie dankte voor hun bereidwilligheid om daarin zitting te nemen en hen feliciteerde met hun benoeming.

Vervolgens kwam aan de orde het voorstel tot statutenwijziging, allereerst het voorstel tot verhooging der contributie van ƒ 2.50 tot ƒ 5.—. De Voorzitter motiveerde deze verhooging door te wijzen op de verhoogde eischen, aan de kas der Vereeniging gesteld, door verhoogde werkloonen, drukkosten, etc. Een rijksdaalder van vroeger staat thans gelijk met ƒ 5. De leden krijgen op 't oogenblik veel cadeau voor weinig geld. Evenwel houdt het voorstel in, dat de leden, die op 't oogenblik minder dan ƒ 5 betalen, tot geen hoogere contributie verplicht zijn. Willen personen hun sympathie betuigen voor het streven der Vereeniging zonder toe te treden als lid, dan kunnen zij zich aanmelden als begunstigers, die ten minste ƒ 1 per jaar betalen. Zij deelen niet in de voorrechten van de leden wat het Weekblad betreft, maar steunen toch de kas.

De heer B r o n d g e e s t vond de laatste bepaling paskwillig. Zij, die hun sympathie met het werk der Vereeniging willen uitspreken, doen dat niet door één gulden per jaar te betalen. De minimum-bijdrage van begunstigers moest volgens hem op een rijksdaalder worden gesteld.

Een discussie ontspon zich tusschen de leden van het

Dagelijksch Bestuur eenerzijds en den heer van Lier anderzijds, over de vraag, of de bijdrage van een begunstiger in h a a r g e h e e l behoorde ten goede te komen aan het Hoofdbestuur of slechts t e n d e e l e. Het Dagelijksch Bestuur bepleitte het eerste, de heer van Lier verdedigde het laatste. De Secretaris wees op den slechten financieelen toestand van de Vereeniging. Het Hoofdbestuur heeft geen fondsen meer en kan zonder die toch niets doen. De bestaande commissies tappen den boom af en de afdeelingen houden den boom zwak. Wanneer de afdeelingen tekort komen, moeten zij door nieuwe leden te werven hun aandeel in de contributies verhoogen.

De heer v a n L i e r stelde tegenover dit betoog de redeneering, dat wanneer de afdeelingen 40 pCt. voor zich mogen houden van de bijdragen der begunstigers, die door haar geworven zijn en die geen bepaalde voorwaarden aan hun bijdrage hebben verbonden, de afdeelingen veel sterker geprikkeld worden daarvoor te ijveren, dan wanneer alles aan de kas van het Hoofdbestuur toevalt. Verschillende dames en heeren namen aan deze discussie deel.

Daarna werd gestemd over het voorstel-Haarlem, om de minimum-bijdrage van begunstigers vast te stellen op ƒ 2.50. Het werd verworpen met 27 tegen 10 stemmen.

Een voorstel-van Lier om het woord „contributie" te vervangen door het Nederlandsche woord „bijdrage" gaf het Hoofdbestuur aanleiding tot de toezegging, waarmee de voorsteller genoegen nam en de vergadering accoord ging, om te trachten zooveel mogelijk de vreemde woorden door Hollandsche te vervangen.

Men zette daarna de beraadslagingen over het voorstel tot verhooging van de contributie voort. De heer G e r d e s O o s t e r b e e k formuleerde er de ernstigste bezwaren tegen, omdat het in vele afdeelingen niet meer lukken zou nieuwe leden te winnen. Hij vreesde, dat in de toekomst nog alleen begunstigers zouden toetreden.

De S e c r e t a r i s verdedigde het voorstel echter met klem, omdat op peil gebrachte contributie de eenige mogelijkheid is, om de Vereeniging wat te laten presteeren.

Het voorstel tot verhooging der contributie tot ƒ 5.— werd ten slotte aangenomen met 34 tegen 33 stemmen. Alleen de afdeeling Apeldoorn stemde tegen. Utrecht stemde voor onder voorbehoud.

Alsnu kwam aan de orde de wijziging van art. 13 der Statuten, bedoelende dat van de contributies der nieuwe leden in plaats van 40 pCt. voortaan 60 pCt. in de kas van de Vereeniging wordt gestort.

De heer B r o n d g e e s t formuleerde daartegen ernstige bezwaren, voornamelijk daarop steunende, dat door het bestuursvoorstel voor langen tijd de toestand stationnair blijft. Hij ontwikkelde een geheel ander voorstel, strekkende dat te beginnen met 1920 van de eerste 50 leden eener afd. 50 pCt. wordt geheven, van de 200 volgende 60 pCt. en van de leden boven dat aantal 70 pCt. Het bestuursvoorstel drukt volgens spreker onevenredig zwaar op de kleine afdeelingen, die verreweg in de meerderheid zijn. De grootste afdeeling, de Haagsche, kon volgens den heer Brondgeest daartegen geen bezwaar hebben, daar zij bij de verdeeling der gelden zooals hij voorstelde, toch nog ƒ 675 behield. Tegen dit laatste werd aangevoerd, dat de Secretaris van de Haagsche afdeeling alleen reeds ƒ 600 kost.

De heer S o m e r m e ij e r wees op de moeilijkheid om te berekenen hoeveel contributie de eerste 50 leden bij de bestaande ongelijke contributie-betaling vertegenwoordigen. Namens de afdeeling Utrecht stelde hij voor 40 pCt. te heffen van de contributies beneden de ƒ 5.— en 60 pCt. van de contributies daarboven.

De heer v a n L i e r deelde mede, van de afdeeling Amsterdam een bindend mandaat te hebben, zoodat hij alleen kon stemmen over het bestuursvoorstel. De heer G e r d e s O o s t e r b e e k, die voorzag, dat het aantal begunstigers zou toe- en 't aantal leden afnemen, kwam terug op zijn vraag, of de afdeelingen van de bijdrage der begunstigers geen profijt zouden trekken.

Naar aanleiding daarvan deed de heer Z u y d e r h o f f het voorstel, om voor de bijdragen der begunstigers, voor zoover door de afdeelingen aangebracht, eveneens de regeling te doen gelden van 40 pCt. en 60 pCt. met deze restrictie, dat de afdeelingen als maximum zouden kunnen ontvangen ƒ 10.— per begunstiger.

Dit bemiddelingsvoorstel werd tegelijk met het bestuursvoorstel bij acclamatie aangenomen. Aan het Hoofdbestuur werd overgelaten art. 13 verder te redigeeren. Goedkeuring op de statutenwijziging zal aangevraagd worden bij den Minister van Justitie.

De S e c r e t a r i s deed vervolgens eenige mededeelingen inzake het Koloniaal Weekblad. Tot nog toe werden de advertentie-kosten vooruit betaald in het begin van 't jaar; gebeurde er iets waardoor het blad niet meer kon verschijnen, dan zou alles moeten worden terugbetaald. Thans zijn wij met den uitgever overeengekomen, dat ieder kwartaal de advertentie-kosten verrekend worden. Voorts zullen de uitgever en de Vereeniging gelijkelijk deelen in de advertentie-inkomsten, terwijl vroeger de uitgever 60 pCt. kreeg. Ten slotte is de regeling zoo getroffen, dat wanneer eventueel het contract verbroken wordt, de adverteerders met ons meegaan. Door deze nieuwe exploitatie zal het jaar 1920 een zeer zorgelijk jaar zijn, maar het is de eenige manier om ten slotte vooruit te komen en de medewerkers behoorlijk te kunnen salariëeren.

Vervolgens deelde hij mede, dat de Vereeniging stappen gedaan heeft, om aan haar werk bekendheid te geven op de mailbooten, om de inlanders op de booten te wijzen op het tehuis voor inlanders, om de jongelui, die uit Indië hier komen studeeren, aan een onderdak te helpen, de verlofgangers een tehuis te bezorgen en hun adressen te verschaffen, waar zij behoorlijk bediend en niet afgezet worden. Hij riep speciaal met betrekking tot dit laatste punt, mede in verband met de advertentie-afdeeling van het weekblad, de medewerking der afdeelingen in. Het blad moet door zijn advertenties een betrouwbare vraagbaak op elk gebied zijn voor degenen die uit Indië naar Holland komen en ook voor hen, die in Nederland zijn. Tenslotte wees de heer Gooszen er nog op, dat het model van het Weekblad eerst na '21 veranderen kan in verband met het loopend contract, maar dat de tekst reeds nu afgescheiden van de advertenties wordt gedrukt.

Bij de rondvraag wees de heer T i l l e m a op de wenschelijkheid om te zoeken naar een weg, waardoor het persoverzicht van Indische bladen en tijdschriften niet meer in vier verschillende tijdschriften verschijnt, maar ter besparing van onnoodige drukkosten, papier porto, etc. geconcentreerd wordt. Ook gaf hij een wenk ten opzichte van de advertenties der vereeniging en van Boeatan, welke laatste niet suggestief genoeg zijn.

De heer T j e e n k W i l l i n k bepleitte met klem 't zoeken van samenwerking der vereeniging met andere lichamen, die op hetzelfde terrein werken als Oost en West, zooals het Koloniaal Instituut en het Indisch Genootschap

De heer B r o n d g e e s t betoogde, dat hij reeds vroeger een radicaal voorstel gedaan had tot samensmelting. Dat is echter afgestuit op den onwil van het Koloniaal Instituut.

De heeren Tjeenk Willink en Tillema voelden er sterk voor om het nog eens te probeeren, nu de tijden zoo geweldig zijn veranderd. De voorzitter stond er evenwel pessimistisch tegenover, omdat de vereenigingen zoo'n verschillende karakter hebben en een afwijkend terrein bestrijken.

De heer Cuypers ondersteunde het verzoek van den heer Tillema tot concentratie van de bestaande bladen.

De voorzitter sloot de vergadering onder dank voor de opkomst.

A. J. GOOSZEN.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f $0.01^1/_2$;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199. Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 4. Donderdag 22 Januari 1920. 20ste Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Op Peil brengen der Contributies.

Bijna in elk der laatste nummers van ons orgaan wezen wij er op, dat het — wil onze vereeniging haar doel *kunnen* bereiken en haar statuten gestand doen — onafwijsbaar noodig is, dat de contributie op peil wordt gebracht. Alles is duurder geworden, niet door waardevermeerdering, maar door de dépréciatie van het betaalmiddel. Hierdoor vertegenwoordigt de vroegere gewone contributie van ƒ 2.50 slechts de waarde van ƒ 1.25. Wil men dus „Oost en West" *blijven* steunen op dezelfde wijze en met dezelfde kracht als men dit tot nu toe deed, dan moet men daartoe zijn contributie verdubbelen, waardoor wij niet meer, doch slechts dezelfde waarde als voorheen ontvangen.

Voor velen onzer leden bleven onze oproepen gelijk dien eens roepende in de woestijn, was het aan doovemansdeur geklopt. Men kwam er niet toe de briefkaart te schrijven, waarin men ons mededeelde, dat men zijn contributie op peil bracht. Slechts enkelen, ongeveer 5 pCt., deden dat!

Op de Buitengewone Algemeene Vergadering, 10 dezer te Utrecht gehouden, werden de Statuten ten opzichte van de contributieregeling van „Oost en West" gewijzigd en werd de contributie op *ten minste* ƒ 5.— gebracht, met dien verstande, dat zij, die thans minder betalen, tot geen hoogere contributie *verplicht* zijn. Maar hoe kunnen wij er dan komen, hoe bestaan? Wij hebben ons nu gewend tot de rechtstreeks onder het Hoofdbestuur ressorteerende leden, en gaven de afdeelingen in overweging hetzelfde ten opzichte hunner leden te doen, met een briefkaart, waarin wij het vertrouwen uitspreken, dat gezien het schoone doel onzer Vereeniging, naar de verwezenlijking waarvan wij zoo gaarne *krachtig* willen streven, men ons naast sympathie den daarvoor zoo noodigen daadwerkelijken steun zal willen verleenen, door op peil brengen zijner contributie.

Vóór 10 Februari a.s. geen tegenbericht ontvangen hebbende, wordt aangenomen, dat men ons dien steun niet onthoudt en er in toestemt, dat automatisch de contributie op peil wordt gebracht.

Waar wij tot nu toe reikhalzend uitzagen naar bericht, meldende op peil brengen der contributie, doch de meesten onzer leden blijkbaar niet tot schrijven konden komen, hopen wij thans hartgrondig, dat dit laatste nu voor alle aangeschrevenen het geval zal zijn.

De wd. Secr. van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Een Notaris met Indisch radicaal te 's-Gravenhage.

Na het overlijden van den notaris van den Bergh werd in Maart 1917 door het Hoofdbestuur, handelende in dezen overeenkomstig de Statuten van „Oost en West", een verzoekschrift gericht aan den Minister van Justitie, om, in het belang van de bij Nederlandsch-Indische zaken geïnteresseerde inwoners van 's-Gravenhage, aan te dringen op het vervullen der ontstane vacature door een notaris, die ook met de Nederlandsch-Indische wetgeving en toestanden vertrouwd was.

Immers, vele inwoners van Den Haag, die met Nederlandsch-Indië zakenbemoeienis hebben, ondervonden moeilijkheden met in Nederland opgemaakte notarieele acten, bestemd voor Nederlandsch-Indië.

De verschilpunten der Nederlandsche en Nederlandsch-Indische wetgeving, voor zoover een notaris daarmede te maken heeft, zijn zeer groot, zoodat het meermalen gebeurt, dat vóór het opmaken van notarieele acten eerst het advies ingewonnen moet worden van een Indisch raadsman, waardoor belanghebbenden in dubbele kosten vervallen.

Sedert het overlijden van den te 's-Gravenhage gevestigden notaris Ligtenberg, was aldaar geen

notaris, volkomen op de hoogte van het Indisch notariaat.

Ons verzoekschrift had niet het gewenschte resultaat.

Toen thans bekend werd, dat te 's-Gravenhage 3 vacante notarisplaatsen waren, wendde het Hoofdbestuur zich opnieuw tot den Minister van Justitie. Onder de sollicitanten toch bevond zich nu één candidaat, de heer H. G. C. Dénis, die zoowel Indisch als Nederlandsch candidaat-notaris was.

Hoe belangrijk het Indische notariaat afwijkt van het Nederlandsche blijkt reeds uit het feit, dat de Hollandsche candidaat, die zich aan het Indische examen onderwerpt, voor het eerste deel een aanvullingsexamen moet afleggen en het tweede en derde deel opnieuw moet doen.

Thans heeft ons verzoekschrift uitwerking gehad en werd de heer Dénis, Laan van Meerdervoort 278 te 's-Gravenhage, benoemd tot notaris aldaar.

Zoodra deze heer zijn kantoor geopend zal hebben, zal hierop in ons orgaan de aandacht der leden worden gevestigd.

Ook in deze vermeent de vereeniging „Oost en West" de belangen van het Indische publiek, lid en geen lid, wederom te hebben behartigd.

De wd. Secr. van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Ned. Oost-Indië in verband met hetgeen de Vredesconferentie met betrekking tot Turkije besluiten zal.

De chef van het Persbureau van het Algemeen Nieuws- en Telegraaf-Agentschap, Aneta, schrijft ons het volgende:

In de Nieuwe Rotterdamsche Courant van Zaterdag 27 December leest men onder het opschrift „*De toestand*" in de rubriek Buitenland o.a.:

Alle staten, die in hun koloniale rijken over Muzelmansche onderdanen regeeren, zullen belang hebben bij wat de vredesconferentie te Parijs na Nieuwjaar over Turkije zal besluiten. Er is nu reeds een bedenkelijke gisting onder de Mohammedanen gaande naar aanleiding van booze geruchten over de plannen der geallieerden.

Daaraan verbindt hij het verzoek, om ten behoeve der bij Aneta aangesloten Indische en Nederlandsche bladen te willen mededeelen, of en in hoeverre deze uitspraak ook geldt ten aanzien van Ned. Oost-Indië, zoomede tot welke beschouwingen wij daarin aanleiding mochten vinden o.a. in verband met de Indische beweging en wat wel genoemd wordt „het ontwaken van Indië".

In het Vaderland, Avondblad van 12 Januari, leest men de beschouwingen, waartoe dezelfde vraag, gericht tot personen die geacht worden de toestanden in Indië te begrijpen, aanleiding gegeven heeft. Prof. Snouck Hurgronje antwoordde, dat het Z.H.E.G. niet mogelijk zou zijn, binnen de grenzen van een normaal dagbladartikel op eenigszins degelijke wijze het onderwerp te behandelen. Daartoe zou, aldus oordeelt de hoogleeraar, minstens een tijdschrift-artikel vereischt zijn, en omdat te schrijven ontbreekt hem niet de lust — hij hoopt er dan ook wel eens toe te komen — maar vooreerst ontbrak hem volstrekt de noodige tijd.

De heer H. H. van Kol, lid van de Eerste Kamer, berichtte, wegens dringend werk onmogelijk een antwoord te kunnen inzenden.

Uit die antwoorden reeds blijkt voldoende, hoe moeilijk het is een grondig antwoord op de gestelde vraag te geven. Het is zonder twijfel, dat al wat ten aanzien van het Turksche rijk voorvalt, en omtrent den zetel van het Mohammedanisme besloten wordt, de bijzondere aandacht moet hebben van de ijverige Mohammedanen, ook bij de volgelingen van den Islam in Ned. Oost-Indië. Of op zichzelf, hetgeen de Vredesconferentie omtrent Turkije besluit, gisting zal brengen in Ned. Oost-Indië, is niet dadelijk te verwachten, vooral als men de zaak zuiver politiek, geheel vrij van den schijn zelfs van geestdrijverij, weet te houden. Maar de ondervinding heeft wel geleerd, dat waar ontevredenheid heerscht, waar reeds onrust woelt, het werken met den naam van den Turkschen heer rustverstoring kan bevorderen en den Islam daar stellen tegenover het Christendom.

Anders kan het zijn, dat wanneer werkelijk een *ontwaken van Indië* te verwachten is, Indië zich stelt niet op een bekrompen, eng standpunt, het de zaken beziet met helderen, onbevooroordeelden, onbevangen blik. Is dit echter vooreerst in onze algemeen verdwaasde wereld mogelijk?

Kansen op Revolutie in Nederl. *) Oost-Indië.

Onder bovenstaanden, alarmeerenden titel verscheen in de „Haagsche Post" van 13 Dec. een artikel van de hand van den heer J. Koning, redacteur van het „Soer. Handelsblad". Alarmeeren kan veel onheil voorkomen, valsch alarm kan veel onheil stichten! Waarmede ik niet bedoel te zeggen, dat i. c. valsch gealarmeerd werd. Dat zal de toekomst behooren uit te wijzen. Wij zijn geen clairvoyants. Maar ik stel dit voorop: revolutie is geen maakwerk, zij spruit uit de verhoudingen voort. Mede zal de misschien niet al te verre toekomst onverbiddelijk toekenning van zelfbestuur voor ons Indië opeischen en zal ons gezag, onze suprematie, zich slechts dan kunnen handhaven en standhouden, als en zoolang het als onmisbaar zal worden gevoeld. En als ik in een mijner vroegere artikelen daarover de hoop uitsprak dat de Regeering gelegenheid zou vinden, om alle misverstand omtrent de handhaving van de Nederlandsche suprematie uit den weg te ruimen, dan deed ik zulks in de overtuiging, dat het Nederlandsche volk en zijne Regeering de kunst zullen verstaan, om ons oppergezag metterdaad onmisbaar te maken voor onze koloniën, in het belang van beide partijen. Schrijver dezes is geen geestverwant van den heer Koning. Om misverstand te voorkomen: hier behoor ik tot de vrijzinnig-democraten, ginds tot den N.-I. vrijzinnigen bond, werkende, kort samengevat, onder het devies: tegen de reactie en tegen de revolutie. Waar mij evenwel uit de artikelen van den heer K. omtrent den toestand in het Trenggaleksche bekend is, dat zijn hart op de goede plaats zit en warm klopt voor het Indische volk, zoo wensch ik op zijne beschouwingen over de revolutiekansen nader in te gaan. Dat de heer K. door het schrijven van bedoeld artikel in de kaart van de Indische revolutionnairen heeft gespeeld — natuurlijk ongewild! — staat voor mij vast als een paal boven water. Dezen toch zien niets liever dan zulk geschrijf, dat uiteraard meerderen afschrikt voor en afhoudt van een vertrek naar onze koloniën, waar we voor de ontwikkeling en volgens velen ook voor het benaderen van de b a l a n c e o f p o w e r voorloopig geen mannetje kunnen missen. Het ligt evenwel niet op mijn weg, om te visschen naar de tendenz van 's heeren K.'s artikel en de draagwijdte van het geschreven woord is den heer K., gegeven zijn métier, zeer zeker overbekend. Dat de evolutie van het inlandsche volk niet zoo rustig verloopt, als door velen werd verwacht en gaarne gewild, is een feit. Maar een besliste fout is het, om die opleving als eene op zich zelf staande te beschouwen, haar te zien als een gelocaliseerd iets en haar niet te zien in samenhang en logisch verband met de zich thans in nagenoeg geheel Azië afspelende zaken, in de op handen zijnde radicale veranderingen in de betrekkingen tusschen Oost en West. Problemen, die opgelost moeten en gelukkig ook kunnen worden zonder bloedvergieten, al twijfel ik daaraan, eerlijk gezegd, wel eens, gegeven de zoo uiteenloopende mentaliteit van beide partijen. Maar gestreefd moet worden naar eene onbloedige

*) Gaarne voldoen wij aan het verzoek van den schrijver tot overname van het volgende artikel uit de „Haagsche Post". Red.-Comm.

oplossing! Het artikel van den heer K. op den voet volgende, erken ik volgaarne, dat de Indische revolutionnaire beweging mede geleid wordt door al te jeugdige, onpractische idealisten, bij wie elke normale kijk op de specifiek tropische proporties (ik zou hier liever zeggen: op een ideaal streven naar een vrije Indische natie à la Rabindranath Tagore) ontbreekt. Het zijn inderdaad ethisch verdwaasde Nederlanders, die dergelijke actie vereenzelvigen met de evolutie van het inlandsche volk. Dat de Indische Regeering niet altijd even gelukkig is geweest met hare adviseurs, ik erken het gaarne. Deze tijden vragen menschen met een breeden, practischen kijk op het opbruisende Aziatische leven. Geen boekenwurmen, geen bureaucraten, die kunnen overal elders beter werk verrichten dan juist daar waar studeerkamers met ramen met gekleurde ruiten uit den booze zijn. Dat velen die in de binnenlanden nauwen omgang hebben met het volk en die het doen en laten van de leiders van zeer nabij gadeslaan, anders tegenover de zaak staan, dan de in de hoofdsteden verblijvenden, is in algemeenen zin volkomen juist. Maar daarom is nog niet juist de overtuiging dier binnenlanders, dat revolutie systematisch, zij het vaak inlandsch-onhandig, wordt voorbereid en dat binnen enkele jaren noodzakelijk bloedige klappen moeten vallen. Beklaagde zich de bekende S. I.-leider Alimin, voorzitter van de afdeeling Garoet, kortgeleden niet in eene brochure aan de S. I.-leden over de onoprechtheid der S. I., over het gebrek aan kracht, politieke eenheid, contrôle en kader, zoomede over haar intellectueel isolement? En zij, die de onoprechtheid niet doorzien, beweert Alimin, die haten ons uit een vrees, waargeen reden bestaat, o m d a t w ij i n d e r d a a d d o o r o n z e i n n e r l ij k e v e r d e e l d h e i d n i e t s t e r k z ij n: er moet eene algemeene en gelijke actie in de geheele S. I. komen. Kan men met dergelijke menschen een a l g e m e e n e revolutie systematisch voorbereiden? M. i. zal dat niet bizonder gemakkelijk gaan. En al geeft nu ook de oprichting van de z.g. afdeeling B en het feit dat Sosrokardono, commissaris van de centrale S. I., in verband daarmede werd gearresteerd, veel, zelfs heel veel te denken, dat alles wettigt nog niet de beoordeeling van een systematische voorbereiding tot revolutie over de geheele linie. Toen ik een tweetal jaren geleden eenige maanden over Java reisde, trof ik in de binnenlanden velen aan, die toen reeds bij daglicht spoken zagen. Volkomen te billijken! Maar als over een 20-tal jaren het huidige geslacht van koloniale werkers in de binnenlanden, dat den inlander steeds gedwee en volgzaam kende, zal zijn opgevolgd door een nieuw, dat met de huidige toestanden opgroeide, dan zal alles gewoon, o zoo gewoontjes lijken. Laten wij maar eens terugdenken, een dertigtal jaren her, toen de sociaal-democraten hun intrede hier deden. Daarmede wil niet gezegd zijn, dat er geen waakzaamheid moet worden betracht. Verre van dat; deze is en blijft geboden, de Indische volkspsyche is daardoor in vele opzichten te onberekenbaar. Plaatselijke excessen, heftige zelfs, acht ik dan ook beslist niet uitgesloten. Daarvoor is dikwijls maar bitter weinig noodig: kleine oorzaken hebben vaak groote gevolgen. Ook daartegen moet onmiddellijk en met kracht worden opgetreden, om uitbreiding van het verzet te voorkomen.

De heer K. schrijft op gezag van dr. Snouck Hurgronje den toestand toe aan de funeste uitingen van het pan-islamisme. En ook hier is het weer dezelfde Alimin, die den godsdienstigen band van de S. I. wil vervangen door een band, gevormd door het sociale en nationale gevoel, en openstelling van de in Sarekat India te herdoopen S. I. vraagt voor een ieder. De jeugdige communist Alimin, tusschen ( ) een afgedwaalde leerling van dr. Hazeu, volgt getrouw de richting van zijn vroegeren leermeester Sneevliet. En ook volgens mijn meening moet de politieke economische democratie het bindmiddel worden bij actie voor en door het Indische volk. Niet omdat alsdan aan de scherpe actie een einde zal komen, integendeel, maar de actie kan dan tenminste gevoerd worden op gezonde basis met uitsluiting van alle gevaarlijk godsdienstfanatisme. De feiten van den dag wettigen de uitspraak, dat de kansen op een spoedige revolutie in Indië groot zijn, schrijft de heer K. verder. Een gevolgtrekking dus! Aan de hand van welk feiten onderzoek? vraag ik. Zelfs een wijziging zonder uitstel in den regeeringskoers en een verandering in het opperste gezag in 't tropisch gebied, kan die revolutiekansen slechts weinig meer doen verminderen, beweert de heer K. dan. Ja, ja, de G.-G. moet weg! daar zit 'm de kneep. Maar daaraan doe ik beslist niet mede. Op gevaar af van door den heer K. bij de niet-gezonddenkenden te worden ingedeeld, schaar ik mij toch niet aan de zijde van de volgens hem gezond-denkende reactionnaire Indisch-Europeesche pers, aan wier welgemeende waarschuwingen de G.-G. zich blijkbaar niet stoort. Die pers wil den landvoogd laten verdwijnen. Dien landvoogd staat — en iederen opvolger zou staan! — niets anders te doen dan welwillend, soepel, te zijn tegenover de evolutie. Beschermende de goede en bestrijdende de slechte elementen. Men moet de zaken niet in scheeve proporties zien, ook niet de kansen op een revolutie in Ned. Oost-Indië. Men kan eischen bescherming en veiligheid van persoon en goed, een en ander voor zoover zulks in den uitgebreiden archipel mogelijk is. De algemeene-, de veld- en de gewapende politie worden daartoe aanhoudend uitgebreid. Het leger is betrouwbaar. Men is paraat! Wat wil men nog meer? Verandering van koers? Tegen den Aziatischen stroom inroeien? Het kàn geen ernst zijn, als men zich eens in de uiteindelijk zeer zeker heillooze gevolgen indenkt. Wij hebben zorg te dragen niet machteloos te zijn, de evolutie niet radeloos: voor geen van beiden heeft de geschiedenis ooit medelijden gehad. Wij kunnen de leiding slechts behouden, als wij den polsslag des tijds verstaan en medevoelen. Als wij als koloniale mogendheid begrijpen, willen begrijpen, den her- en omvormingsdrift levende in de Aziatische millioenen, niet te breidelen door gepeuter, klein gedoe. Als men naar een oplossing voor de huidige moeilijkheden wil zoeken, zal men naar andere middelen moeten uitzien dan het onmogelijkmaken van een G.-G. die de volksbeweging welwillend gezind is. Met leuzen en frazen houdt men de millioenenmassa niet tegen, hetgeen toch ook niet de bedoeling zal zijn. Revolutie is te vermijden door evolutie, van regeeringszijde belichaamd in vooruitziende staatkunde en politiek, tijdig vrijwillig gevende wat anders ontijdig wordt afgedwongen, en vooral niet remmende het opbruisende volksleven.

Pourquoi diable écrit-on l'histoire, puisque personne n'en profite.

Ten slotte nog dit, heer K. In het Koloniaal Weekblad, in het nummer van 4 dezer, komt een artikel van uw hand voor over de Indische begrooting. Het slotgedeelte daarvan luidt als volgt:

„Uit het geheele Voorloopig Verslag der Tweede Kamer in zake de Indische begrooting spreekt de gelukkige tendenz Indië het beste te geven, wat mogelijk is. Maar daarvoor is noodig, dat niet enkel op misstanden kritiek wordt uitgeoefend en dat vragen, schriftelijk of niet, worden gesteld, wélke de oorzaken van deze misstanden zijn. De eigenlijke oorzaak ligt veel dieper: er zijn te weinig Hollanders in Indië om behoorlijk de groote taak te kunnen volbrengen, waarvoor Nederland thans staat en de roeping te kunnen vervullen welke het als koloniseerende mogendheid thans heeft om de inheemsche bevolking behoorlijk toegerust te leiden naar het groote doel eener politieke zelfstandigheid. Hopen wij, dat in deze richting de discussies eens worden geleid bij de aanstaande begrootingsdebatten."

Tot zoover de heer K., die als diepere oorzaak van vele misstanden aangeeft, dat er te weinig Hollanders in Indië zijn, waarover hij bij de begrootingsdebatten gaarne een en ander in het midden ge-

bracht zoude zien. En ziet! zegge en schrijve negen dagen later verschijnt in de „Haagsche Post" een artikel van zijn hand onder den titel: „Kansen op revolutie in Ned. Oost-Indië". Das stimmt, nicht wahr! En....., als revolutie niet trekt, trekt niemendal.

S. J. AAY,
O.-I. ambtenaar met verlof.

Comité voor Koloniale Historische Studiën.

In een op Dinsdag 13 Januari j.l. ten kantore van het Koloniaal Instituut te Amsterdam op initiatief van de besturen van het Koloniaal Instituut en het Historische Genootschap te Utrecht bijeengekomen vergadering van vertegenwoordigers van die beide instellingen, van het Departement van Koloniën en van diverse organisaties, vereenigingen en genootschappen, wier werkzaamheden geheel of ten deele aan koloniale belangen zijn gewijd, is besloten tot de oprichting van een comité voor koloniale historische studiën. Dit comité stelt zich ten doel de bevordering van de wetenschappelijke geschiedvorschingen aangaande de vroegere en hedendaagsche Nederlandsche koloniën, zoowel wat betreft de geschiedenis van vroegere eeuwen als die van den tegenwoordigen tijd, alsmede de belangstelling in deze koloniale historie aan te wakkeren.

Men zal trachten dit doel onder meer te bereiken door de aandacht te vestigen op onderwerpen op dit gebied gelegen, die voor wetenschappelijk onderzoek in aanmerking komen, door voorlichting en steun te verleenen bij het doen van dergelijke onderzoekingen en bij het publiceeren der resultaten daarvan.

Voorts door het uitschrijven van prijsvragen.

Tot leden van het bestuur van het comité zijn benoemd de heeren: dr. H. F. R. Hubrecht, dr. mr. S. Muller Fzn., prof. dr. G. W. Kernkamp, F. A. Liefrinck, J. W. IJzerman, prof. dr. H. Th. Colenbrander, D. F. W. van Rees, mr. dr. S. van Brakel en prof. D. G. Stibbe.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Industrie en Kapitalisme.

De Heer J. G. Boon bestrijdt in het „Soer. Hbl." de volgende uitlating op het 4e S. I. congres te Soerabaja: „De wong tani is geen proletariër. Maar hij wordt daartoe verlaagd, wanneer de nijverheid zich hier uitbreidt. Het proletariaat wordt geboren uit de nijverheid en om die op te voeren, is kapitaal noodig. Industrie en kapitalisme maken den proletariër."

Schr. zegt, dat waar er nagenoeg geen Inlandsch kapitaal is, hier slechts sprake is van buitenlandsch kapitaal. Het is hem onbegrijpelijk, dat ontwikkelde menschen, die hun land naar een hoogere trap van beschaving willen opvoeren, de groote waarde van de industrie voor Indië kunnen ontkennen. De economische toestand van Indië zou zich op het huidige moment anders afteekenen, wanneer bijv. de landbouwindustrie niet krachtig bijdroeg in de inkomsten van den staat. Ons gouvernement zou de stijgende en rechtmatige verlangens naar meer en beter onderwijs, naar hoogere ontwikkeling niet kunnen bevredigen, wanneer het industriëel-Indië niet bijdroeg.

Het werktuig, eigendom van den werkgever, wordt beschouwd als de groote vijand van den arbeider. Maar o.a. in de garenindustrie is de onhoudbaarheid dezer stelling reeds aangetoond. Ongetwijfeld kan invoering van betere werktuigen een deel der arbeiders overbodig maken, schoon de loonen van de resteerende stijgen. Dit momenteele kwaad kan slechts verholpen worden door toevoer van nieuw kapitaal, door openen van nieuwe industriëele ondernemingen, waar de overtollige arbeiders plaats vinden. Het toenemend gebruik van werktuigen was oorzaak, dat ieder werktuig medingers vond in een groot aantal andere. Daardoor herleeft steeds de vraag naar arbeid. Wel verre van het kapitaal te weren, ligt Indië's toekomst in een ruimschootsche toevloeiing hiervan.

Schr. toont de enormiteit aan van het op het S. I. congres verkondigde, dat kapitaal geweerd moet worden, doch geeft toe, dat de woordvoerders zich op een basis stelden, waarop het socialistisch deel der menschheid zich plaatst. Zij meenen, dat het niet aankomt op de *voortbrenging*, maar dat de *verdeeling* het groote vraagstuk van het heden moet zijn. Hij haalt dan aan het economische boek *Progress and Poverty* van den Amerikaan Henry George, waarin geleerd wordt, dat bij de bestaande inrichting der maatschappij, het toenemen van de voortbrenging aan de talrijkste klassen niet ten nutte komt. Hiertegenover wordt een geschrift van Mr. N. G. Pierson aangehaald. Van het Utopia, dat deze zich voorstelde, om zijn stellingen empirisch te belichten, is men de laatste jaren verder verwijderd dan ooit. De vermeerdering van voortbrenging is in de oorlogsjaren onrustbarend achteruitgeloopen en dank zij den verkeerden socialistischen grondslag, waarop de arbeider zich baseert en waardoor hij meent betere bestaansvoorwaarden te krijgen door middel van mindere productie, welke hij in de eerste plaats zoekt in minderen arbeid, is die terugloop nog niet tot stilstand gekomen. Slechts snel en krachtig opvoeren der productie kan de menschheid brengen tot een punt even hoog en hooger dan vóór den oorlog werd ingenomen. Hiertoe is noodig samenwerking van kapitaal en arbeidskrachten. Beide machten moeten elkaar als vrienden de hand reiken. Wanneer de productiekosten te hoog zijn, is er geen productie en daardoor geen arbeid. Billijk was het, dat de veel te hooge arbeidsuren langzamerhand werden gereduceerd, terwijl het juist was dat de loonen omhoog gingen, maar wil de arbeider die voordeelen behouden, dan moet er iets gedaan worden om den arbeid meer „efficient" en meer productief te maken. Dit kan slechts bereikt worden door betere methoden, betere machinerieën en betere industrieele organisatie. De vermeerderde productie kan dus alleen gebracht worden door den werkgever, door *het kapitaal*, ofschoon daarbij natuurlijk ook verlangd wordt een vriendschappelijke co-operatie van den werknemer. Werknemer en werkgever zijn absoluut op elkaar aangewezen. Schr. concludeert:

„De met zijn volk het eerlijk meenende politicus leere dus niet het kapitaal te bestrijden, maar een volmaakte co-operatie tusschen kapitaal en arbeid te bevorderen. Een wereld zonder kapitaal zou een wereld zijn zonder productie-werktuigen en daarom — in aanmerking genomen de snel wassende bevolking en de vermindering van de voor landbouw beschikbare gronden — een agoniseerende wereld."

Ook acht Schr. de uitlating: de wong tani is geen proletariër, onjuist. Hij is niet volmaakt bezitloos, maar zijn grondbezit is onvoldoende om zijn gezin te onderhouden, laat staan zijn kinderen op te voeden, hetgeen Jong Indië terecht nastreeft. De suikerindustrie oefent een gunstigen invloed uit op het dwingende streven naar inkomstenvermeerdering. Een klein millioen menschen stroomt naar de suikerstreken, een deel voor goed zich daar vestigend, een ander deel voor eenige maanden. Een inkrimping van den rietaanplant of een ophouden met werken van de fabriek, zou zeer veel schade berokkenen aan het werkvolk, dat dan geen geld zou bezitten om de vermeerderde padi te koopen.

Wat voor Indië een vermindering van de productie der suikerindustrie beteekend zou hebben, zegt Schr., „wordt eerst heden goed gedemonstreerd, nu de behoeften aan inkomsten van onze regeering zoo gerezen zijn, dat zonder de baten, welke de suikerindustrie haar in den schoot werpen zal, deze op geen andere wijze te bevredigen zouden zijn geweest.

Hierbij dient door de inlandsche leiders wel goed te worden overwogen, dat die meer en meer stijgende

geldbehoeften onzer regeering voortspruiten uit haar voldoen aan de verlangens der Jong Indische leiders, om het volk meer onderwijs, betere hygiënische toestanden, betere irrigatie enz. te brengen. Hun streven om het gouvernement steeds meer en meer te drijven in een hollend voortschrijden op den weg, die in de richting van de ontwikkeling van het Javaansche volk loopt — hollend omdat de gang geen gelijken tred kan houden met de financieele en personeele krachten, daartoe beschikbaar —, gepaard aan een niet onder stoelen of banken geschoven neiging om datzelfde gouvernement in het verkrijgen der daartoe benoodigde baten te bemoeilijken, doet daarom pijnlijk aan. Het wijst òf op een totaal gemis aan economisch inzicht, òf — en dat is nog erger — op een jagen naar politieke resultaten, waarbij slechts een onnoemelijk klein deel der Javaansche bevolking: het weinig scrupuleuse intellect, baat zou vinden, maar dat voor het volk en bloc de meest funeste gevolgen na zich zou slepen."

De heer J. G. Boon besluit: „Voor het heil van Indië is noodig een gestadige toevloeiing van kapitaal. Het is wenschelijk, dat dit niet alleen van Nederlandsche zijde komt, maar ook van buitenlandsche, omdat: *a*. het e. g. slechts in onvoldoende mate zal kunnen worden verkregen; *b*. het l.g. ons gouvernement te hulp zal snellen, wanneer van zekere zijde een aanslag op dat kapitaal gepleegd zou willen worden.

In verband met punt *b*. is het alleszins begrijpelijk, dat de S. I. leiders, die vóór alles hun eigen voordeel zoeken en de nadeelen daaruit voor de massa voortspruitende, op den koop toe willen nemen, zich kanten tegen de invoering van kapitaal in het algemeen, maar vooral van *buitenlandsch* kapitaal. Wij Nederlanders danken hen van harte voor dit openleggen der kaarten en zullen onze maatregelen daarnaar nemen."

Moreel geweld.

Deze uitdrukking, door Tjokroaminoto op het 4e S. I.-congres gebezigd om aan te geven van welke middelen de S. I. zoo noodig gebruik zou maken, gaf aan de „Sum. Post" de volgende opmerkingen in de pen:

Wat is moreel geweld? Wat kàn moreel geweld zijn? Moreel geweld kan zijn een zich verrassend snel baan breken van een zóó overtuigende politieke moraal, dat de bestaande politieke situatie plotseling plaats maakt voor een andere, een nieuwe, politieke situatie. Een geestelijke revolutie alzoo! Van zoodanig moreel geweld en hare uitwerking hebben wij een frappant voorbeeld gezien in de centrale rijken van Europa, op 't moment hunner ineenstorting als monarchieën. Wij hebben daar gezien een zich plotseling baan brekende, nieuwe intuïtie, welke in een ommezien, en feitelijk zonder tegenstand van belang of burgeroorlog, een geheel nieuwe politieke situatie schiep. Wij weten echter ook: primo, dat dit „moreele geweld" zich openbaarde bij cultureele en politiek geschoolde, ervaren volken; secundo, dat het proces dezer geestelijke revolutie — welke zich overigens in zwakkere golven aan de naburige landen mededeelde — het onmiddellijk politiek-psychologisch gevolg was van het gemoed der betrokken volkeren diepschokkende, gebeurtenissen en plotselinge veranderingen in de positie dier cultuurvolken tegenover de buitenwereld.

Dat beide hier genoemde voorwaarden voor een optreden van zoodanig „moreel geweld" hier in Indië ontbreken, behoeft geen betoog. Het moreele geweld zou hier slechts kunnen uitgaan — niet van 2½ millioen leden der S. I., die van de zaak zelve, den geestelijken ommekeer, geen begrip kunnen hebben, — doch van de enkele leiders der Inlandsche volksbeweging, voorzoover dan staande in het teeken van S. I. en Indische Partij. Onder deze omstandigheden — te weten, wanneer alleen de leiders eener beweging eenig begrip kunnen hebben van moreel geweld en geestelijke revolutie — wordt de zaak een geheel andere! Wanneer Tjokroaminoto — en naar zijn voorbeeld de andere leiders, groote en kleine — voor hunne 2.5 millioen volgelingen het „moreele geweld" prediken, dan kan dat bij die 2.5 millioen volgelingen op 't een of ander moment slechts worden: daadwerkelijk geweld; 't geen dan niet meer is moreel, doch wel degelijk: „gewapend" geweld. Hier in Indië zou de theorie van Tjokroaminoto in de practijk slechts kunnen zijn of worden: een revolutionnaire opstand zijner 2.5 millioen volgelingen, en dus een poging tot daadwerkelijke gewelddadige omverwerping van de bestaande orde van zaken, om daarvoor in de plaats te doen treden, ja, wat?, dat weet niemand, doch in elk geval — gezien de totale ongeschiktheid der Inlandsche volksmassa om op dit oogenblik een equivalent te leveren voor de uitheemsche economische leiding...... een chaos. Een chaos echter, waarin andere „uitheemsche imperialistische en kapitalistische overheerschers" niet zouden berusten, dien zij integendeel — machtiger dan de Nederlandsche overheersching — zouden overmeesteren, en, naar wij meenen, niet ten bate of ten voordeele der inlandsche bevolking, tegenover welke de Nederlandsch-Indische regeering sedert jaren reeds de richting volgt eener geleidelijke ontwikkeling van de politieke en economische volkskrachten met als einddoel: volledig zelfbestuur.

De moordenaars in Toli Toli.

Het „Soer. Hbl." vernam uit Menado, dat de moordzaak te Toli Toli berecht is. Er zijn in totaal 75 veroordeelden. De moordenaars van den controleur en van den radja, 6 in getal, zijn veroordeeld tot de doodstraf. Eén hadji kreeg levenslange gevangenisstraf, 3 andere leiders werden tot 18 jaar veroordeeld. De 2 moordenaars van den belastingschrijver worden gestraft met 20 jaar; de overigen met 15 jaar en minder. onder wie 48 met straffen beneden de 10 jaar. Van de 75 veroordeelden zijn 57 per Edie te Menado aangebracht. De overige 18 volgen.

Vereeniging van ambtenaren B. B.

De red. in Midden Java schrijft aan het „Soer. Hbl.": Er zijn onder de ambtenaren van B. B. in den laatsten tijd stemmen opgegaan tegen de wijze, waarop de vereeniging van ambtenaren van B. B. naar buiten werkt, vooral nu de omstandigheden oorzaak waren van het plegen van meer overleg tusschen het departement en de vereeniging. Tot dusver vertegenwoordigde de ass. resident Van der Jagt het in Europa zetelend bestuur dier echt Indische vereeniging, doch men voelt, dat verandering hierin zeer wenschelijk is. Men behandelt daarom thans de wenschelijkheid de Vereeniging in Indië te reorganiseeren, zoodat men hier een afdeelingsbestuur of afdeelingsbesturen zou krijgen.

Over het nut dier reorganisatie zal wel eenstemmig worden gedacht, zoodat men mag aannemen, dat de doorvoering nog slechts een kwestie is van tijd. Bovendien ook de instelling van den Volksraad maakt een beter georganiseerde vertegenwoordiging der Vereeniging in Indië wenschelijk.

Verder is nog in behandeling een plan tot instelling van raden van beroep, waartoe de ambtenaren van B. B. zich bij allerlei kwesties zouden kunnen wenden. Een eisch des tijds, waaraan moet worden tegemoet gekomen, waartoe de regeering ook bereid schijnt te zijn.

UIT DE INDISCHE PERS.

Het 4de Congres van de Sarikat-Islam-Vereeniging (Broederschap tusschen alle Indische Revolutionnairen). Het 4de Congres van deze vereeniging werd op 26 October 1919 te Soerabaja geopend in tegenwoordigheid van een 3000-tal personen. Voorts waren aanwezig verschillende afgevaardigden van de plaatselijke afdeelingen der vereeniging uit geheel Ned.-Indië, alsmede vertegenwoordigers van de Nationale Indische Partij (de Sarikat Hindia), de Indische Sociaal-Demokratische Partij, de Indische Sociaal-Demokratische vereeniging, Boedi Oetomo,

en andere vereenigingen, tot een gezamenlijk aantal van 30 vereenigingen.

Het Indisch Gouvernement was vertegenwoordigd door dr. Hazeu en den heer Gercke, terwijl als plaatselijke autoriteiten aanwezig waren: de gemachtigde van den Resident, de Regent, de Hoofdcommissaris van Politie en anderen.

De vergadering werd geleid door den heer Tjokroaminoto als voorzitter, die in zijne openingsrede alle aanwezigen welkom heette en er met nadruk op wees, dat dit 4de congres meer beteekenis had dan één der vorige bijeenkomsten, aangezien de tegenpartij zich opmaakte om de moderne Indische Beweging den kop in te drukken.

Het optreden van deze reactie was al sedert lang gebleken door de arrestatie van verschillende volksleiders, opdat deze zouden kunnen worden gestraft en aan het leiderswerk zouden kunnen worden onttrokken.

Hoewel volgens de Indische voorschriften het vrije woord aan de sprekers in de vergaderingen in Indië is gewaarborgd, zoo beval hij dezen toch aan matigheid bij de woordenkeus te betrachten, niet uit vrees doch ter vóórkoming dat de wettelijke bepalingen werden overschreden.

Spreker releveerde het noodlot, dat de bevolking van Ned.-Indië treft, door te staan onder het bestuur van den vreemdeling, die alles regelt en de grenzen aangeeft waarbinnen de Inlander zich moet bewegen en werken en aangezien deze geen stem heeft in de hoofdleiding van Indië, moet daaruit wel onverschilligheid voor den gang van zaken en verschil van rechten voor de verschillende bevolkingsdeelen volgen.

De bestaande wetten zijn niet in overeenstemming met den geest van den tegenwoordigen tijd, terwijl achter de wettenmakers staan de kapitalisten, eene zaak, die daarom voor den landbouwer van zulk een groot belang is, omdat zij zoodoende nooit rechtvaardig zal worden opgelost.

De Sarikat-Islam-Vereeniging telt thans meer dan een half millioen leden, een aantal dat zóó groot moet worden geacht, dat men van eene vereeniging niet meer kan spreken. Het is Indië zelf.

Spreker heeft van de tegenpartij de aanwijzing gekregen om de beweging der partij binnen de perken der wet te leiden en hij en de andere volksleiders wenschen niets liever dan dat, doch om parlementair te blijven bij zulke leelijke wetten en de leiders kalm te houden, is eene zaak die gemakkelijker is te bespreken, dan uit te voeren.

Zoolang er geen Parlement in Ned.-Indië is, kan hij niet parlementair optreden en zijn hij en zijne leiders aangewezen op het gebruik maken van geweld. Doch dit woord vatte men niet in verkeerden zin op. Spreker bedoelde daarmede „moreel geweld" en niet „wapengeweld" of ander geweld, doch hij wilde blijven strijden en protesteeren om de onderdrukte landgenooten te beschermen.

Daarna kwam de heer Soerjopranito, lid van de Centrale Sarikat-Islam, aan het woord.

Hij gaf eenige inlichtingen met betrekking tot de Revolutionnaire Vakcentrale, die als hoofd en leider zal optreden van allen, die een vak beoefenen. Dit comité is nu een zestal maanden geleden te Bandoeng werkzaam om deze aangelegenheid te regelen.

Spreker had het vervolgens over het standenstelsel, den klassenstrijd tusschen het kapitalisme en het proletariaat en over het Imperialisme, welke drie vijanden de Vakcentrale zal bestrijden, terwijl deze ook wil aansturen op het verkrijgen voor Indië van een parlementaire vertegenwoordiging en een Raad van State.

De rede werd met handgeklap van de aanwezigen toegejuicht.

De heer H. A. Salim, commissaris van de Centrale Sarikat-Islam, vergeleek eerst den toestand van het Indische volk met dien van vroeger en op de groote en krachtige veranderingen, die hadden plaats gegrepen, om daarna te komen op de macht van het kapitaal, dat gewoonlijk eigenmachtig optreedt en maar doet wat het wil, zonder rekening te houden met de belangen van het volk, dat toch ook rechten heeft.

Het erkennen van die rechten door het kapitaal is een zeer moeilijke zaak en het eenige middel om daartoe te geraken is de staking en te zorgen dat er een gevulde weerstandskas is.

Het optreden van den afgevaardigde van de Sarikat Hindia (Nationale Indische Partij), den heer Soewardi Surijaningrat, werd door het gehoor met een krachtig handgeklap begroet.

Men riep: „Leve Soewardi, de banneling! Leve de Sarikat Hindia, Leve de Indische Partij," met het gevolg dat de heer Soewardi groote moeite had om aan het woord te komen.

Hij wees er op, dat de Sarikat Hindia eensgezind was met de Nationale Indische Partij en met de Vakcentrale, doch dat hij, hoewel instemmende met de denkbeelden van den leider der Vakcentrale, den heer Soerjo Pranoto, toch in herinnering moest brengen dat de Sarikat Hindia, behalve eene vereeniging voor nationale politiek, eene volkspartij was, die het Indische volk wil beschermen en met het volk de beweging wil medemaken.

Er is geen verschil tusschen het streven van de Sarikat-Islam en de Sarikat-Hindia.

Beide instellingen werken nationaal en democratisch en strijden tegen de onderdrukking van het volk door het kapitaal en tegen den kapitalist.

Het verschil tusschen de Sarikat-Islam en de Sarikat-Hindia bestaat alleen hierin, dat de eerste alleen Mohamedanen in de vereeniging opneemt en de laatste iedereen, zoowel Mohamedanen als Christenen, Boedhisten enz.

Elke godsdienst wordt daar geëerbiedigd.

Daarna hadden nog verschillende sprekers het woord, o.m. de heer Dengah, als vertegenwoordiger van de Indische Sociaal-Democratische Vereeniging, de gemachtigde van de Inlandsche Onderwijzersvereeniging, van het inlandsch personeel bij 's lands Burgerlijke Openbare Werken en van het Boschwezen.

Deze laatste, de heer Marco, werd door den assistent-resident tot de orde geroepen. Hij ging niet accoord met het feit, dat men aan de Vakcentrale het woord revolutionnair had toegevoegd; hij beschouwde dat als reclame. Men zegt, zeide hij, dat het oogenblik voor eene revolutie nog niet aangebroken is doch, naar sprekers meening, kan dit terstond of langzaam geschieden.

Hij verweet het gedrag van de menschen, dat nog leelijker is dan dat van de kerkvogels en varkens, en het zijn vooral de kerkvogels, die veel eten. De dieren in het bosch zorgen nog voor het voedsel der jongen. Bij de geboorte van kinderen is soms niets aanwezig.

Is dat nu rechtvaardigheid? vraagt de spreker. Wij komen nu in beweging en moeten niet langer wachten (Persatoean Hindia 15 Nov. 1919).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Chineesche leiders. Iedere partij, iedere groote groep van personen en iedere nationaliteit heeft leiders noodig, althans wanneer ten doel wordt gesteld de politieke, economische en geestelijke ontwikkeling van het volk te verhoogen, zegt „Anetio" in de „Perniagaän" van 18 October 1919.

Zonder die leiders zou men zulk een groep kunnen vergelijken met een stofveger zonder handvat.

De Nederlanders en Javanen in Ned.-Indië hebben reeds leiders, die op verschillende wijze getuigen voor hunne zaak en de Chineezen dáár hebben ook hunne leiders, doch het is in de hoogste mate te betreuren, dat de meesten hunner vreesachtig van natuur zijn en te bang zijn openhartig te spreken of zelfbewust op te treden. Het gevolg daarvan is, dat hun stem overvleugeld wordt door vele andere stemmen, die valsch klinken, terwijl tot overmaat van ramp de personen die geleid moeten worden, zich inbeelden, dat zij veel bekwamer zijn dan de leiders zelf. Zij stellen de actie van die leiders in het geheel niet op prijs.

Alvorens verder te gaan, zal het goed zijn eerst

eens na te gaan hoe het in Groot-China met de volksleiders is gesteld om daarna deze te vergelijken met de Ned.-Indische.

Zooals bekend, hebben de volksleiders in Noord- en Zuid-China getracht op eene vredelievende wijze tot eene schikking te komen, doch tot heden werd dat doel niet bereikt. De oorzaak daarvan was, dat bij die volksleiders het eigenbelang te sterk op den voorgrond trad, terwijl aan de belangen van millioenen onderdanen zoo goed als niet werd gedacht.

Ieder leider meende voor zichzelf de waarheid in pacht te hebben en verweet den anderen zijne domheid.

Van ongelijk bekennen was geen sprake. En het gevolg hiervan is geweest, dat de conferentie niet door kon gaan [1]).

Het schijnt wel, zegt de schrijver, dat Groot-China niet gelukkig kan zijn zonder vreemde inmenging in de Chineesche zaken, doch, als men de toestanden op den keper beschouwt, is zulk eene inmenging toch nog zoo kwaad niet.

Het Chineesche Gouvernement is slap, het geeft geen vertrouwen naar buiten en is alles behalve gezond vanwege de gebrekkige integriteit. De ambtelijke leiding is verkeerd.

Wil men dit Gouvernement dus verbeteren, dan zal in geheel tegenovergestelde richting moeten worden opgetreden en voor de integriteit van alle landsdienaren in de eerste plaats moeten worden zorg gedragen. Ware deze niet zoo gebrekkig, dan zou van studentenopstootjes nimmer sprake zijn geweest.

Deze geheele redeneering komt feitelijk hierop neer, dat er wel volksleiders zijn in Groot-China, doch dat van hunne leiding niets goeds bespeurd wordt, hetgeen hetzelfde is alsof zij er niet zijn.

En zoo is het ook vrijwel in Ned.-Indië.

Wel hoort men somtijds zeggen dat er verscheidene Chineezen zijn, die min of meer hunne leiders volgen, doch wat ziet men eigenlijk van hen?

Er is een enkele schreeuwer, die alles wat het Nederlandsch Bestuur regardeert, naar beneden haalt en zoodoende zich en zijne volgelingen in moeilijkheden met het Gezag wikkelt, doch de schrijver vraagt zich af, hoe het mogelijk is, dat zóó iemand met zulke afdwalende begrippen zichzelf als „leider" kan opwerpen.

Zijne lezers, zegt de schrijver, mogen zich hierbij de volgende vragen stellen:

Zijn wij, Chineezen, reeds los van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap?

Zorgen de Gemeenteraden thans beter voor de aangelegenheden in de Chineesche wijken?

Is het belastingtarief voor de Chineezen reeds op gelijken voet gebracht met het Europeesche?

Zijn wij, Chineezen, vrijgesteld van de militie?

Doch wanneer die vragen worden gesteld, dan behoeft dat toch niet te geschieden op de schreeuwerige manier van enkele leiders, waardoor nog veel meer vijanden worden gemaakt.

Van dit laatste trekken die leiders zich natuurlijk niets aan, want zij zijn overtuigd van het feit dat het gelijk aan hun kant is; bovendien betalen zij hunne belastingpenningen en zij moeten dus wel schreeuwen, opdat de Regeering bevreesd worde voor het naderend gevaar.

Natuurlijk behoeven wij niet te zwijgen, zegt de schrijver, want dat zou den indruk geven dat alle zaken goed geregeld waren, doch de gebruikelijke manier van schreeuwen verdient toch geen aanbeveling.

Waar waren onze leiders, toen de weldadigheidsbazar ten huize van den heer Oen-Tong-Hwoe werd gehouden?

Wel kwamen de Nederlanders van bepaalde kwaliteit en bezocht de Chineesche Consul-Generaal deze bazar, doch de Chineezen, die er hadden moeten zijn, schitterden door hunne afwezigheid.

En daaronder waren verscheidene zoogenaamde leiders van de Chineezen, en dat nog wel op een Chineeschen feestdag!

[1]) Eerst na zeer veel moeite is het onlangs aan den President der Chineesche Republiek gelukt eene nieuwe Conferentie bijeen te roepen en wel te Sjanghai.

Wat moet de Chineesche Consul-Generaal daarvan denken?

En hoe kan er sprake zijn van vooruitgang bij de Chineezen in Ned.-Indië, wanneer de leiders onverschillig zijn voor den eerbied, dien de landgenooten hun willen bewijzen en de rijken zich van het uitoefenen van weldadigheid onthouden, met het doel om slechts geld te sparen en dat bij den dood mede te nemen in het graf?

Wij hebben dus, zegt de schrijver, geen bekwame leiders, die tot voorbeeld kunnen dienen en den toestand der Chineezen kunnen verlichten en dat maakt dat wij bevreesd worden en twijfelen aan de toekomst.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Spoorwegverkenning in Noord-West-Borneo.

Bij Albrecht en Co. te Batavia is verschenen: Verslag eener spoorwegverkenning in Noord-West-Borneo (Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen. Mededeelingen. Opname No. 13), samengesteld door ir. J. C. F. van Sandick en den gep. luit.-kol. V. J. van Marle. Deze lijvige boeken (3 deelen in 2 banden) bevatten veel wetenswaardigs over N.-W.-Borneo. Het eerste bespreekt land en volk in 't algemeen; 't tweede beschouwt den hedendaagschen economischen toestand: bevolkingscijfers, landbouw, boschproducten, visscherij, enz., enz., om dan op 't verkeer neer te komen en daarna op de huidige tramplannen. Het derde deel geeft interessante bijlagen over de Chineezen, onderwijs, islam, zending, enz. Vele en welgeslaagde foto's verluchten den tekst. De eindconclusie der schrijvers luidt: „Besluitende, kan de spoedige aanleg der tramlijn Pontianak—Sambas met overtuiging worden aanbevolen. Het zij nogmaals herhaald, dat hare totstandkoming met spanning en ongeduld wordt afgewacht, omdat zij alleen de welkome oplossing belooft te zijn van het brandende verkeersvraagstuk in N.-W.-Borneo...... Samenvattende alle redenen, die den aanleg wettigen, dringt zich met nádruk één eisch naar voren, dat met spoed tot dien aanleg worde overgegaan met terzijdestelling van alle mogelijkerwijze zich in den weg stellende factoren" (Ontleend aan „Java-Post").

De Indische Mercuur.

Als mededeeling No. 6 van het Dep. van Landb., Nijverh. en Handel te Buitenzorg, bevat No. 3 van de Ind. Merc. een beschouwing van W. M. Gutteling over: „Zijdeteelt in Ned.-Indië". Schr. vermeldt de verschillende proeven, welke in den loop der jaren (beginnende met G. G. Zwaardecroon) zijn genomen om de zijdeproductie in Indië te verbeteren en uit te breiden, proeven die nagenoeg alle mislukten of slechts geringe resultaten opleverden. Daarna vestigt schr. de aandacht op de zijderupskweekerij van den hr. L. de Vries te Pematang Siantar (S. O. K.), eenige jaren geleden opgericht, die zeer bevredigende uitkomsten oplevert en als voorbeeld kan dienen. — Verder bevat dit nummer den tekst eener rede, uitgesproken door den hr. S. P. van Eeghen, als voorzitter der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam, over zooveel betrekking hebbend op onzen kolonialen handel. — Overigens de gewone rubrieken: Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, hout- en boschproducten, enz.

Handleiding Inl. Bestuursambtenaren.

Van het onder den titel: „Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera" verschijnend seriewerk zijn weder twee nummers verschenen, n.l.: No. 23/G. B. Petroleum-ordonnantie, en No. 31/J. Het toezicht op de drukpers. Beide bevatten Hollandschen zoowel als Maleischen tekst.

Bulletin Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië.

In Bulletin No. 192 wijdt Dr. J. A. W. een waardeerend artikel aan Dr. H. C. van den Vrijhoeff [1]), die den 8en Dec. Ao. Po. zijn 25-jarig jubileum als arts in Indië herdacht (aanvankelijk als officier van gezondheid; daarna als chirurg-gynaecoloog; in het tijdvak 1901—1912 wijdde hij al zijn krachten aan het Diaconessenhuis Tjikini). — Verder noteeren wij uit dit nummer nog een artikel van Dr. H. van Barneveld: Ziektegeschiedenissen voor geëvacueerde patiënten.

[1]) Ook de „Reflector" van 6 Dec. 1919 wijdt een waardeerend (geïllustreerd) artikel aan den jubilaris.

Handelsberichten.

Het nummer van 15 Januari bevat o.a.: Bwool (kort algemeen overzicht dezer onderafd. der res. Menado). — Economische gegevens loopende over Juni van Banka en onderh., Celebes en onderh., Billiton en Lampongsche districten. — In- en uitvoerstatistieken. — Lijst van de voornaamste uitvoerfirma's in de kolonie Suriname.

Excursie-gids voor Krakatau.

Prof. Molengraaff vestigt in de jongste afl. van het T. G. A. de aandacht op een werkje: Excursie-gids voor Krakatau, door B. G. Escher (Weltevreden, 1919). Volgens den recensent is het een keurig uitgevoerd boekje, dat na een kort overzicht der geologische geschiedenis van Krakatau een beschrijving geeft van de er aan toegevoegde kaart, panorama's en blokdiagrammen. Het is voor iederen geoloog van waarde dat boekje in bezit te hebben, naast Verbeek's klassieke werk van het jaar 1885.

Maandblad samenwerkende Zendingscorporaties.

In het Jan.-nummer vindt men het eerste gedeelte eener beschouwing over de onlangs te Utrecht, Haarlem en Den Haag, ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan der Utrechtsche Zendings-Vereeniging, gehouden tentoonstelling (waarop in het Kol. Weekblad bereids de aandacht werd gevestigd). — Verder bevat hetzelfde nummer o.m.: Het volksonderwijs op Halmahera, door N. de Neef. — Reisherinneringen uit Ned.-Indië, door Mr. J. W. Flieringa (vervolg). — In een Christen-dessa. Uit een brief van Mevr. M. Nortier-Gunning.

Locale Belangen.

De hr. J. B. Ruzius vervolgt in afl. 11 zijne beschouwingen over „De Indische gemeenten en de onderwijsvoorziening". — De hr. v. W(ijngaarden) bespreekt het optreden van den nieuwen Minister van Koloniën, Z.Exc. S. de Graaff, in verband met het door dezen bewindsman eventueel in te nemen standpunt ten opzichte der verdere ontwikkeling van het locaal zelfbestuur. — In de rubriek „Decentralisatie" o.m. bijzonderheden over een ontwerp-ordonnantie strekkende tot aanvulling der Inlandsche gemeente-ordonnantie (desaraden).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud van den 3en jaarg., algem. gedeelte No. 1: Variabiliteitsonderzoekingen bij Hevea Brasiliensis, door J. G. J. A. Maas. — Phytophtora Measii Mc. Rae op Hevea Brasiliensis, door J. G. J. A. Maas. — De invloed van het uur van den dag, waarop getapt wordt, door Dr. A. W. V. de Jong. — Iets over de resultaten, behaald met synthetische rubber, door ir. W. Spoon.

Koloniaal Tijdschrift.

De Jan.-afl. opent met een bijdrage, getiteld: „Van Vollenhoven over de voorgenomen wijziging van art. 62 Regeeringsreglement", bestaande 1o. uit een bespreking van Mr. C. van Vollenhoven's geschrift: „De Indonesiër en zijn grond" (1918); 2o. den tekst van art. 62 R. R. (1854 en ontwerp 1918); en 3o. den pennestrijd tusschen Prof. v. V. en den hr. Van der Kemp in het Kol. Weekblad over de landrenteregelingen van Raffles en Commissarissen-Generaal. De hr. Gonggrijp verdedigt met warmte het door Prof. v. V. ingenomen standpunt inzake het Indonesische grondenrecht en is van meening dat een onderzoek — ware dit mogelijk — ongetwijfeld zou uitwijzen dat de groote massa der mannen van de praktijk achter Z.Hooggel. staat.

Onder het opschrift: „Meer licht", bespreekt de hr. De Vr. de z.g. „Ontvoogding van Indië", speciaal met betrekking op de positie der ambtenaren B. B. tengevolge dier ontvoogding. — Een „Buitenbezittingen-controleur" schrijft over detacheering van Java-controleurs naar de Buitenbezittingen (een maatregel welke volgens schrijver tot veel onbillijkheden aanleiding geeft). — Mr. J. H. Abendanon vervolgt zijne beschouwing over het onderwijs in Britsch-Indië. — Een goed gedocumenteerde, historische bijdrage, levert de hr. P. H. van der Kemp, met een opstel: „De verbeurdverklaring van het particuliere land Maloeka in Bandjermasin en de verwijdering van den eigenaar A. Hare uit Indië. — De hr. S. Kalff verhaalt bijzonderheden over den hr. Bekking, naar aanleiding van zijn ongevraagd ontslag als resident van Rembang in 1861. — Overigens de gewone rubrieken: Kroniek (Het afgeloopen jaar in Indië. — Minister De Graaff in de Tweede Kamer). — Persoverzicht. — Bibliographie.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 42: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XII. Joan Maetsuyker, door N. — Medan.

Een merkwaardige stad in een merkwaardig land (slot), door M. J. — Patrouilleleven (vervolg), door M. A. van der Lijke.

Mudato.

Van „Mudato", het tijdschrift der vereeniging tot bestudeering van de muziek, de dans- en tooneelkunst van Oost- en West-Indië, verscheen de 2e afl. De hr. R. M. Noto Soeroto schrijft er een artikel in over de wajangbeeldkunst als grondslag eener Javaansche schilderschool, met veel illustraties en een portret van den Javaanschen schilder Raden Saleh. — R. M. A. Soorjo Poetro geeft het eerste gedeelte eener beschouwing over de Javaansche muziek en hare verhouding tot de andere Aziatische en tot Europeesche muziek.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 23: Analyseering van kinabast, door C. F. B. — Voedselvoorziening in Oostkust van Sumatra, door R. B. — Poetjoek-divagatie, door Veteraan. — Kan de Javaan patjoellen? Eene patjoelmethode, door J. Doorman. — Uit de rubriek „Landbouwberichten uit Indische bladen" noteeren we: Rietbranden en Kloetasch. — De rijstinvoer. — Grootrijstbedrijf en kolonisatie, door R. Broersma. — Javanen-kolonisatie. — De planterswereld tegenover de Inlandsche beweging.

Volksgezondheid in Indië.

In het Jan.-No. van „Gemeentereiniging" schrijft de hr. H. F. Tillema een doorwrocht artikel, getiteld: „Een en ander over de beteekenis van weg en straat voor de volksgezondheid in Indië". Plaatsgebrek noopt ons te volstaan met de bloote vermelding van den titel; nadere kennismaking met den inhoud zij ten zeerste aanbevolen.

Nog eenige titels.

De ontvoogding van Indië; samenhang der maatregelen en plannen, door Prof. Mr. C. van Vollenhoven (Indisch Genootschap. Verg. van 24 Oct. 1919).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië over het jaar 1917. Deel I. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verslag betreffende den Gouvernements-pandhuisdienst over het jaar 1918, 2 deelen. (Batavia, G. Kolff en Co.).

De Nieuwe Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting te Weltevreden (met ill.). (Het Indische Leven. 1e jaarg., No. 18).

Nadere beschouwingen over de opiumwet, door G. J. Salm en P. v. d. Wielen. (Pharmaceutisch Weekblad, jaarg. 1919, No. 46).

Vergelijking en idenficatie van verschillende vormen van rook-opium, door F. D. Simons. (Pharmaceutisch Weekblad, jaargang 1919, No. 46).

Krontjong als muziekinstrument, als melodie en als gezang, door A. Th. Manusama (met platen en notenschrift). (Batavia, G. Kolff en Co.).

Een voorbereiding tot een korte studie der wajangverhalen, door Eng. B. (Theosofisch Maandblad voor Ned.-Indië, 18e jaarg., No. 8).

Een en ander over adoptie volgens de regelen dienaangaande in Stsbl. 1917, No. 129, besproken door H. W. Roeby. (Tijdschr. voor Notarisambt, Venduwezen en Fiscaalrecht, 7e jaarg., No. 15).

Wie is de eerste Europeaan op Java geweest? (De Java Post 1919, No. 50 en 51).

Kleine werken ter verbetering van den gezondheidstoestand ter hoofdplaats Batavia, door H. van Breen. (Ind. Bouwkundig Tijdschr., 1919, No. 17).

Beschouwingen over de leus: scheiding van kerk en staat, in hare toepassing op de verhouding tusschen de protestantsche kerk in Indië en het Ned.-Ind. Gouvernement, door J. Mooij. (Stemmen voor Waarheid en Vrede, Nov. 1919).

Les Indes Néerlandaises pendant la guerre mondiale, par H. J. Lovink. (Grotius, Ann. 6, p. 1).

Herdenking van de stichting van Batavia, door J. C. Overvoorde. (Bull. Ned. Oudh. Bond, jaargang 12, bl. 172).

Enkele opmerkingen naar aanleiding van de menigvuldigheid van eenige constitutieziekten van de tropen, door C. D. de Langen. (Ned. Tijdschr. v. Geneeskunde, jaarg. 63, dl. II, bl. 1638).

Een en ander over den rijstbouw en de waarde van rijst als voedingsmiddel, door H. C. Kerkkamp. (Vrijzinnig Weekbl., jaarg. III, bl. 243 en vgg.).

Frappez, frappez toujours, door A. Willemse (over de schrijfwijze der O.-I. aardrijkskundige namen). (De Amsterdammer, 13 Dec. 1919).

Gevaarlijke cijfers (over bevolking van Ned.-Indië), door H. F. Tillema. (Tijdschrift voor Sociale Hygiëne, Dec. 1919).

Mattheus van den Broecke, bewindhebber der Oost-Indische Compagnie (met portret). (De Kroniek, jaarg. V, bl. 328).

De Garoet-affaire... und kein Ende. Atavisme. (De Reflector, 6 Dec. 1919).

Het Jaarfeest van den Bond van Surinamers in Nederland.

In de Koningszaal van het Genootschap Natura Artis Magistra hield de Bond om 8 uur nam. haar eerste jaarfeest. Aan den ingang van de zaal werden de genoodigden ontvangen door eenige Surinaamsche jonge dames in het bekende, wijd uitstaande costuum der lagere standen, die bloemen, Surinaamsche versnaperingen, o.a. geglaceerde aardnootjes, enz., enz. aanboden. Op het programma en op het achterscherm van het podium prijkte het Surinaamsche wapen, een schild, waarop een 17e eeuwsche koopvaarder, stevende met volle zeilen, het schild geflankeerd door een paar Indianen met veeren hoofdsieraad en gordel, boog en pijlkoker. Het voor- en achterscherm waren gedrapeerd met Surinaamsche wapens, Surinaamsche ethnographica, enz. op den voorgrond.

De voorzitter heette de talijke aanwezigen welkom en gaf als verklaring van de geringe opkomst der Surinamers op, het feit, dat dienzelfden middag een gewaardeerd makker grafwaarts gedragen was, waardoor men niet in feeststemming was. De Gouverneur van Suriname was door ongesteldheid, de heeren H. van Kol en Dr. Benjamins waren door drukke bezigheden verhinderd het feest bij te wonen. Waar de heer van Kol het woord had zullen voeren, werd den waarn. secretaris van Oost en West, kolonel Gooszen, verzocht te willen spreken. De secretaris en de penningmeesteres brachten hun verslag uit, waarna de eigenlijke feestavond begon met het inzetten van het Surinaamsch Volkslied, van Ds. C. Hoekstra, dat door de aanwezigen, zoo goed en kwaad als het ging, werd meegezongen.

De tekst luidt:

Suriname's trotsche stroomen,
Suriname's heerlijk land,
Suriname's fiere boomen,
Trouw zijn wij aan U verpand.
Mochten weer de vloten varen,
Dat de handel welig bloei',
Dat fabrieken welvaart baren,
Dat hier alles welig groei'!

God zij met ons Suriname!
Hij verheff' ons heerlijk land!
Doch dat elk zich dan ook schame,
Die zijn eere maakt tot schand.
Recht en waarheid te betrachten,
Zeed'lijk rein en vroom en vrij,
Al wat slecht is te verachten,
Dat geeft aan ons land waardij.

Vervolgens werden op de piano eenige Surinaamsche liederen en dansen ten beste gegeven, waarbij de gecostumeerde dames en eenige Surinaamsche heeren den dans uitvoerden.

Mej. Stella Kalf gaf eenige zeer verdienstelijke zangnummers, afgewisseld door bas- en tenor-soli.

De heer Gooszen releveerde, dat de opgeworpen verkoop van Suriname verbittering had gewekt en dat, zooals ook uit de rede van den voorzitter was gebleken, de Westerling zich één met Nederland gevoelt. Maar waar men nu eenmaal niet kan verkoopen, hetgeen men niet bezit en onze West geen bezitting, doch een autonome kolonie, een dominion is, kan van een verkoop nimmer sprake zijn. De West en de Oost vormen met Nederland één ondeelbaar Groot Nederland. Waar echter uit de door den voorzitter gereleveerde statuten van den Bond bleek, dat deze ongeveer hetzelfde beoogt, als „Oost en West", stelde hij de vraag, waarom men niet samen ging, eendracht toch maakt macht.

De voorzitter verklaarde, dat de Bond na een moeilijken strijd van een jaar zich vooruit voelde gaan en krachtig worden en op eigen beenen wilde staan. De heer Gooszen repliceerde, dat van een absorbeeren van den Bond in Oost en West geen sprake zou zijn, alleen Oost en West wilde haar jeugdigen broeder steunen en voorlichten. Het zou beter zijn de toegestoken hand te grijpen, dan deze af te wijzen.

Ds. A. E. Boers uit Suriname, die op het program voor eene rede stond vermeld, zeide, dat hem dit niet bekend gesteld geworden was. Hij was wel bereid later over Suriname en Surinaamsche toestanden te spreken, dan echter voorbereid. Hij wenscht den Bond alle goeds.

Ten slotte voerde de heer S. van Lier Ezn., de bekende Surinamer, het woord. Hij zeide, dat het zoo jammer was, dat van de zoovele hier te lande op allerlei gebied studeerende Surinamers, toch waarlijk niet de minsten, zoo weinigen later hun krachten en verworven kennis aanwendden ten bate van Suriname. Dit was voor hun geboorteland een groot verlies aan energie. En, zij wisten het zelve, in Suriname viel nog veel te doen. Aan dat land, hun eigen land, moesten zij hun leven wijden.

De feestavond werd besloten door een zeer geanimeerd bal.

Het trok onze aandacht, dat de jeugdige bond van jeugdige Surinamers dien avond reeds toonde eenige leiding en voorlichting nog noodig te hebben, anders zou hij niet in gebreke zijn gebleven de zoovele andere Surinamers, toch ook in Amsterdam vertoevende, tot hun feestavond uit te noodigen.

Ook wij wenschen den Bond van harte groei en voorspoed toe en Oost en West is als oudere zuster nog steeds bereid steun, hulp en voorlichting te verleenen, aansluiting te vergemakkelijken. G.

Suriname.

Een korte afwezigheid is oorzaak geweest, dat in het vorige nummer onze wekelijksche kroniek moest achterwege blijven. Toch is de rubriek „Suriname" niet blank gebleven. *Dre. P. van Heerdt tot Eversberg—Quarles van Ufford* heeft n.l. niet op zich laten zitten de opmerking, die wij in het Koloniaal Weekblad van 30 October 1919 aan haar adres maakten naar aanleiding van haar uitlating op het Koloniaal Onderwijscongres betreffende de „luiheid" der negers in Suriname. De oud-Gouverneur *Baron van Asbeck* had dadelijk protest aangeteekend tegen hare bewering. Onder het hoofd: „*Iets over de luiheid van Surinaamsche negers*" komt de Douair. op hare stelling terug en tracht die te bewijzen.

Van onzen kant hebben wij zoo dikwijls in dit blad dat vraagpunt belicht — zie o.a. Het Koloniaal Weekblad van 3 April 1919 — dat wij meenen daarop niet behoeven terug te komen. De schrijfster zal het ons niet ten kwade duiden, wanneer wij haar zeggen dat haar zienswijze niet meer slaat op den tegenwoordigen toestand. Bovendien achten wij het wenschelijk aan de aangevallenen het woord te laten om den aanval af te weren, wat zij zeker niet zullen nalaten, zoodra zij kennis krijgen van het ingezonden stuk.

Even nog in verband met deze kwestie een aanhaling uit *C. Lekkerkerker's Land en Volk van Sumatra*, Leiden, Brill, 1916: „Waar een volk als onvatbaar voor ontwikkeling, ongeneigd tot geregelden

arbeid wordt gekenschetst, is daar niet dikwijls gebrek aan volkskracht door veel ziekten de oorzaak dier eigenschappen? Is daar de hygiënist niet eer noodig dan de onderwijzer en de economische ijveraar?"

* * *

De vereeniging van Gouvernements-bureau-ambtenaren, de Bond van Ambtenaren bij den actieven dienst der belastingen en de vereeniging van ambtenaren en verder personeel in dienst van het Militair Hospitaal hebben een vergadering gehouden met het doel om eene betooging te houden ten gunste van salarisverbetering op deugdelijken grondslag voor alle landsdienaren.

De meeste hoofdambtenaren, de meeste leden der Salarisverbetering-commissie, en andere hooggeplaatste autoriteiten en Statenleden woonden de vergadering bij.

Als leider der bijeenkomst trad de heer H. F. Esser op.

Er werd o.m. een motie aangenomen, waarin aan het slot het gevoelen der vergadering wordt uitgesproken,

dat met alle gepaste middelen moet worden bevorderd, dat de verbetering der salarissen op deugdelijken grondslag zoo spoedig mogelijk in werking zal treden, en dat het daarvoor in de eerste plaats noodig is de door den gouverneur ingestelde commissie zoo volledig mogelijk in te lichten, om na het bekend worden van het rapport der commissie, in onderling overleg te overwegen, wat in eendrachtige samenwerking verder te doen zal zijn.

* * *

In de vergadering van 24 Nov. j.l. hebben de Kol. Staten van Suriname de ontwerp-verordening tot wijziging der bauxiet-verordening aangenomen.

* * *

Naar de Surinamer verneemt, heeft de Bauxiet-Compagnie het plan om voor haar bedrijf op Moengo een twee duizend Javanen aan te werven.

De agent-generaal is naar Moengo vertrokken vermoedelijk in verband met de Javaansche aanwerving voor dit bedrijf.

* * *

In Londen vertoevende kwam ons de N. R. Ct. van 8 Januari avondblad C in handen, waaruit wij het volgende knipten:

„LONDEN, 7 Januari. (Part.) Een telegram uit Rio de Janeiro, 't welk gisteren te New-York ontvangen was, behelst, dat een Braziliaansch blad er lieden uit Fransch-, Nederlandsch- en Engelsch-Guyana van beschuldigt, de Brazilianen in de staten Amazonas en Para te berooven van onberekenbare rijkdommen.

Er wordt beweerd, dat die personen in de binnenlandsche oerwouden op groote schaal gutta-percha, goud, fijne houtsoorten en edelgesteenten stelen en uitvoeren, zonder daarvan aan Brazilië rechten te vergoeden. Voorts wordt beweerd, dat Britsche, Nederlandsche en Fransche maatschappijen duizenden (personen?) gebruiken, die systematisch de Braziliaansche grensstaten leegplunderen, door het beschikbaar stellen van stoomschepen, die de grenzen overgaan door zijrivieren van de Amazone en vandaar weer naar de zeehavens gaan."

Waarbij de redactie van de N. R. Ct. het volgende aanteekent:

„Dit laatste gedeelte van het telegram, over die stoomschepen, die de grens overgaan enz. is een zoo vermakelijke onzin, dat het heele bericht niet au sérieux behoeft te worden genomen. De grens tusschen Brazilië en b.v. Nederlandsch Guyana is n.l. een waterscheiding, waarover heen geenerlei scheepsverkeer mogelijk is. Men zou met evenveel geloofwaardigheid kunnen spreken van stoombootverkeer tusschen Garderen en Elspeet. Red.)"

* * *

Het heeft in Suriname gehageld. In het blad „Suriname" van 2 December schrijft Periscopist:

„Zei ik niet voor eenige weken dat de wereld op z'n kop stond? Wat werkelijk geen nieuws was — staatkundig en ekonomies tenminste. Maar deze acrobatenstand schijnt zich nu ook tot het meteorologiese te gaan uitstrekken. Immers het heeft in het Saramacca-district gehageld. Mirabile dictu, wonderlik om 't te zeggen, zouden de ouden er aan toevoegen.

't Klinkt ongelooflik, maar wij schijnen het wonderbaarlike toch te moeten aksepteren, afwachtende dat de geleerden hun verklaringen of hypothesen zullen geven.

Tussen Groningen en Frederici's gift zijn stukjes ijs naar beneden gerold. Dit wordt niet alleen door tal van Brits-Indiërs verklaard, die de hagel op zinken daken hebben horen kletteren, die hebben opgevangen en tussen hun kiezen hebben gekauwd, maar ook gezagvoerders en andere zeer geloofwaardige personen hebben onafhankelik van elkaar hetzelfde verschijnsel waargenomen."

Curaçao.

Onderwijs.

In ons nummer van 1 dezer stelden wij ons voor op de kwestie Nederlandsch-voertaal terug te komen na ontvangst van het stenografisch verslag van het Koloniaal Onderwijscongres. Wij wezen er reeds eerder op, dat de belangen van Curaçao door het Congresbestuur al te zeer verwaarloosd zijn. En het is aan den ijver van den heer H. I. Nijman te danken geweest, dat bij de bespreking van „het voorbereidend onderwijs aan alle bevolkingsgroepen in Nederlandsch Oost- en West-Indië naast de in de praeadviezen behandelde belangen van de Oost en van Suriname ook gesproken is over Curaçao. Na een schets van den tegenwoordigen toestand te hebben gegeven, beantwoordde de heer Nijman de vraag of het wenschelijk is werkelijk voorbereidend onderwijs in te voeren bevestigend. Behalve de redenen, die daarvoor in Nederland worden aangevoerd, geldt daarvoor in Curaçao de kwestie van de taal. Hiervan zeide spreker:

„Daarbij moeten wij de Kolonie in twee deelen splitsen, n.l. de Bovenwindsche en Benedenwindsche eilanden. Op de Bovenwindsche eilanden St. Martin, St. Eustatius en Saba wordt, zooals bekend mag worden verondersteld, Engelsch gesproken, terwijl in het begin op de scholen het onderwijs ook in die taal wordt gegeven. Al verschilt het Engelsch van de bevolking nu wel van het normale Engelsch, men kan toch vaststellen, dat het kind geen groote moeilijkheden heeft met de taal op school gebruikt. Wij kunnen dus zeggen, dat dezelfde redenen, waarom in Nederland voorbereidend onderwijs gewenscht wordt, ook voor deze eilanden gelden.

Een ander geval is het met de Bovenwindsche (lees: Benedenwindsche) eilanden Curaçao, Bonaire en Aruba. Hier toch is de landstaal Papiementsch, een mengelmoes van verbasterde Spaansche, Nederlandsche en andere woorden. Als de kinderen op school komen, verstaan zeer weinigen het Nederlandsch, zoodat in den eersten tijd het onderwijs niet die resultaten oplevert, die het zou kunnen hebben, als de kinderen die taal machtig waren. Een groot gedeelte van den tijd moet worden besteed om de kinderen eenigszins met het Nederlandsch vertrouwd te maken. Vooral op deze eilanden zouden derhalve voorbereidende scholen zeer zeker op haar plaats zijn. Het fröbelonderwijs op deze scholen zou dan meteen dienstbaar gemaakt worden om de kinderen eenige kennis van het Nederlandsch bij te brengen, zoodat zij, als zij met hun 6e jaar op de L.- of M.U.L.O.-school komen, er niet geheel vreemd tegenover staan. Wanneer dus een voorbereidende klasse aan de scholen werd verbonden onder leiding

van eene bevoegde onderwijzeres, dan zal dit het volgende onderwijs zeer ten goede komen."

Spreker's conclusies waren:

1. Het voorbereidend onderwijs in de Kolonie Curaçao verkeert nog in een primitieven toestand.

2. Goed voorbereidend onderwijs is zeer gewenscht.

3. Indien slechte sociale toestanden een reden kunnen zijn om voorbereidende klassen op te richten, dan geldt dit ook voor de kolonie Curaçao.

4. De andere redenen, waarom voorbereidend onderwijs gewenscht is, zijn dezelfde, als die voor Nederland gelden.

5. Voor de Benedenwindsche eilanden komt hier nog bij, dat het onderwijs op de L.- en M.U.L.O.-school meer vrucht zal dragen, indien bij het voorbereidend onderwijs de leerlingen eenigszins met het Nederlandsch vertrouwd geraken.

6. Groote afstanden en armoede zullen de ontwikkeling van dit onderwijs tegenhouden.

* * *

Baron van Asbeck heeft de volgende merkwaardige dialoog meegedeeld, die hij op St. Eustatius gehad heeft met een kleinen jongen, die met hem en den Gouverneur meeliep, toen deze heeren van schoolbezoek kwamen en naar boord terugginge van het oorlogsschip, waarop Baron v. Asbeck commandant was.

Baron v. A.: Ga je naar boord?
De jongen: Ja, jij ook? Heb je een boot?
Baron v. A.: Ja, ik heb een boot.
De jongen: Mag ik mee?
Baron v. A.: Ja zeker mag je mee.
De jongen: Je bent van ochtend bij ons op school geweest.
Baron v. A.: Ja.
De jongen: Heb je mij niet gezien?
Baron v. A.: Dat weet ik niet, ik herken je niet. Wat spreek je thuis?
De jongen: Engelsch.
(Verzuchting van Baron v. A.: Ja, Engelsch, zooals dit op Bovenwindsche eilanden helaas veel het geval is.)

* * *

Een nieuwe Protestantsche kerk.

Het voornemen schijnt te bestaan te Willemstad eene tweede Protestantsche Kerk te bouwen, en wel op Otrabanda. Een tweede, veronderstellen wij, want het zal wel niet in de bedoeling liggen de kerk in het fort op te heffen. Het is mogelijk, dat hieraan behoefte bestaat, maar het komt ons niet overbodig voor dat die behoefte aangetoond wordt. De cijfers, die de K. V. van den Protestantschen eeredienst geven, wijzen helaas niet op stijgende belangstelling. H. M. de Koningin heeft voor den bouw der nieuwe kerk eene belangrijke bijdrage geschonken. Het is niet waarschijnlijk, dat anderen dit voorbeeld zullen willen volgen.

* * *

Mailverslag.

In September kwam op de Bovenwindsche eilanden veel influenza voor, terwijl de gezondheidstoestand op de Benedenwindsche eilanden in October niet gunstig was te noemen.

De in de maand September op de Bovenwindsche eilanden gevallen overvloedige regens hebben deze eilanden nog juist bijtijds van eene mislukking van den oogst gered.

Op de Benedenwindsche eilanden heerschte nog steeds gebrek aan drinkwater, waardoor de sterfte onder het vee blijft aanhouden.

De prijs van stapelhoeden is gestegen van *f* 4.50 tot *f* 5.12½.

De werkzaamheden aan de Santa Barbara-mijnen zijn weer aangevangen.

De toestand van handel en scheepvaart is gunstig.

De economische toestand is over het algemeen ongunstig ten gevolge van de hooge prijzen der levensmiddelen.

De Koninklijke.

Berichten uit Caracas, aldus weet de Information te melden, maken gewag van een groote activiteit der Koninklijke in het belangrijke olieterrein bij het meer van Maracaibo (Venezuela). De maatschappij treedt hier op door middel van de Caribbean Petroleum Co., waarvan zij de controle heeft.

Als concurrenten vindt ze tegenover zich o.a. de Columbian Petroleum Co., de Maracaibo Exploration en de Carib Syndicate. De voornaamste moeilijkheid schijnt op het oogenblik te zijn de aanleg van een pijpleiding naar Cartagena. De afstand is 200 mijlen en de streek is bergachtig.

(N. R. Ct.)

* * *

Kapitein der inf. O.-I. leger W. J. de Vries, van gedetacheerd uit Curaçao teruggekeerd, zal 7 Febr. e.k. met het s.s. Insulinde naar Oost-Indië terugkeeren.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Van en met Portugal.

Aan eene officieele mededeeling van het Portugeesche gezantschap in Den Haag is het volgende ontleend:

De emigratie naar Zuid-Amerika (Brazilië, een oude **Portugeesche kolonie**), die tijdens den oorlog verboden was, is slechts een hervatting van een gewoon feit. Vóór den oorlog emigreerden 80.000 personen per jaar. De emigratie werd, evenals in Italië, steeds beschouwd als een bron van inkomsten voor het land. Het zijn niet de meest ontwikkelden die emigreeren, maar integendeel zij, die den ruwsten landarbeid verrichten. De economische toestand is gelijk aan dien van alle landen, die aan den oorlog hebben deelgenomen. Er is geen grond meer in omloop, zooals dit zelfs in onzijdige landen het geval is.

De daling van den wisselkoers in Portugal, waar de gulden thans driemaal zooveel waard is, moet voor den Nederlandschen handel slechts één gevolgtrekking open laten: Portugal en zijn koloniën zijn de landen, waar men thans moet koopen, méér dan eenig ander zuidelijk land.

De Fransche financiers en de koloniën.

De minister van Financiën, Klotz, heeft in de Fransche Kamer een uiteenzetting van den financieelen toestand gegeven, die in de pers druk besproken en toegejuicht is. Wij meenen voor twee passages eruit hier bijzondere aandacht te moeten vragen. Over de rijkdommen van Frankrijk sprekende, wees hij erop, dat men zich niet tot het moederland mag beperken. Frankrijk strekt zich in Kongo en Oubangui tot ten Zuiden van den evenaar uit. Met Indochina, Madagascar en de oude koloniën beschikt 't over een gebied, dat alle soorten van klimaat en bevolking, maar ook alle soorten van rijkdommen op en onder de aardoppervlakte bevat. Hetgeen men samen in den oorlog doorgemaakt heeft, bracht nog nadere overeenstemming. Frankrijk moet alles doen wat in zijn vermogen is om de handelsbetrekkingen met zijne koloniën te verbeteren; het kan van daar bijna alles krijgen wat het zelf niet voortbrengt en toch noodig heeft: rijst, vee, plantenolie, zuidvruchten, granen, hout.

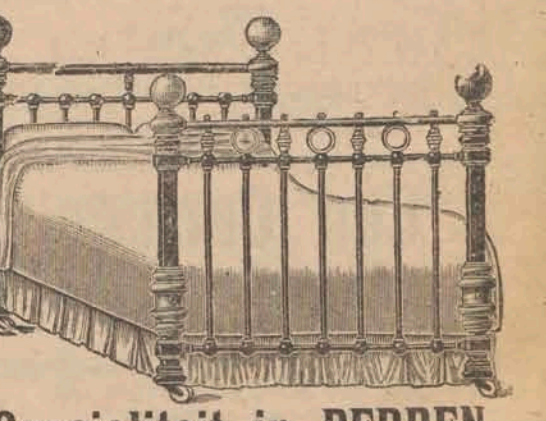
De beteekenis van deze woorden wordt vooral hierin gezocht, dat voor 't eerst een minister in een officieele verklaring 't verband doet uitkomen tusschen de natuurlijke rijkdommen van de landen overzee en 't nationale vermogen.

Hierbij sloot de tweede opmerking aan. Het krediet moet uitgebreid worden. Om de koloniën tot haar volle waarde te doen komen en dit ook ten bate van Frankrijk te doen strekken, moet een nationaal krediet voor overzee geschapen worden.

De minister, die intusschen démissionair is, kon bij dit streven rekenen op den steun van de koloniale groep, die zich onlangs in de Fransche Kamer gevormd heeft, en die zijn werkzaamheid ook juist vooral in die richting wil doen strekken.

Koloniale volksvertegenwoordigers?

Onlangs deelden wij mee, dat 't voorstel, om 't aantal koloniën uit te breiden, dat in de Fransche Kamer een vertegenwoordiger mag kiezen, geen meerderheid heeft mogen vinden. In verband hiermede is 't wel van belang de Fransche koloniën eens op te sommen, die geen afgevaardigde mogen kiezen. In 't algemeen wordt meestal gezegd: „de Fransche koloniën hebben

„kiesrecht"; hierop is echter veel af te dingen, vooreerst doordien vele koloniën 't recht niet hebben, vervolgens doordien 't recht zich geenszins uitstrekt tot alle inlanders, die in de bevoorrechte koloniën wonen. Uitgesloten zijn de bezittingen in de Zuidzee, Nieuw Caledonië en de Nieuwe Hebriden, Tongkin, Annam en Cambodja, Madagascar, Midden-Afrika, Dahomey, de Ivoorkust, Guinea, Senegal en Nigre, de Somaliskust, Saint Pierre en Miquelon.

Misschien zal iemand, die zich goed op de hoogte acht van de Fransche instellingen, de opmerking plaatsen, dat 't meerendeel dezer koloniën een vertegenwoordiger heeft in de „C o n s e i l s u p é r i e u r d e s c o l o n i e s." Maar mogen wij hem dan herinneren aan een mededeeling, die wij vroeger hier ook al eens gaven, de leden van deze C. S. d. C. hebben hetzelfde voorrecht als die van den „Raad van defensie" in Nederland, de raad heeft over niets te adviseeren, kan zich met niets bemoeien, want — hij wordt niet opgeroepen noch geraadpleegd.

Harem demonstratie.

Wij weten nog niet goed, welke waarde en beteekenis aan 't volgende dagbladbericht te hechten. Nu en dan kwamen er wel eens berichten over emancipatie-bewegingen onder mohamedaänsche vrouwen, maar een massa-bijeenkomst als nu gemeld is, meenen wij, iets nieuws.

„De vrouwen van 500 harems heben een massa-vergadering gehouden in de Koptische kerk te Kaïro en een motie aangenomen, waarin zij de volkomen onafhankelijkheid van Egypte eischen. Alle Egyptische prinsessen en andere vrouwelijke leden van het koninklijke gezin bereiden een proclamatie voor, waarin zij protesteeren tegen het Engelsche protectoraat".

Onder het koninklijke gezin zal men wel dat van den Khedive of Sultan hebben te verstaan. Als de prinsessen in massa uit de harems loopen, zullen zij hiertoe wel door de heeren-gebieders aangespoord zijn. Heel democratisch lijkt de geheele opzet dus niet. Maar misschien is de aristocratische vrouwenbeweging juist een poging, om de leiding der anti-Engelsche strooming voor de hoogere kringen te behouden.

Van Europeesch standpunt beschouwd zou 't meer begrijpelijk klinken, dat de haremdames voor hare persoonlijke vrijheid en voor hare persoonlijke onafhankelijkheid opkwamen, tegenover haar eigen heeren. Dit kan, als minder actueel, nu wel buiten 't program gebleven zijn, en daarom toch een stille wensch voor de toekomst vormen. Amerika gaf den stoot tot verbreking van 't isolement van Japan; Japan groeide hierdoor tot een mogendheid, die zich nu, in korten tijd, tot de gelijke en een scherpe mededingster van de Vereenigde Staten heeft gemaakt. Zou het zoo niet kunnen gaan met de mohamedaansche vrouw, nu de man den eersten grooten stap gedaan schijnt te hebben, om haar uit haar isolement te roepen en zij dadelijk moties van politieke strekking bespreekt en aanneemt? Dan zou ook in dit opzicht het nieuwe tijdvak van de geschiedenis, dat zich nu aan het zetten is, aan het breken zijn met een verouderde, op den duur niet bestaanbare instelling. Intusschen hebben wij eerst af te wachten wat de Egyptische vrouwen nog zullen doen om tegenover Milner's zending te getuigen voor de nationale vrijheid en de nationale onafhankelijkheid.

Treurige toestanden.

Volgens een uit Kongo te Antwerpen aangebracht bericht, richt de lepra schrikwekkende verwoestingen aan in 't gebied van Aroemini. In het door België bezette gedeelte van Duitsch Oost-Afrika moet het kwaad in mindere mate voorkomen.

In Kenoe zijn aan meningitis van Januari tot September 2500 sterfgevallen onder de bevolking aangegeven.

Georgië en Azerbeidjan.

Wij waren wel actueel, toen wij dezer weken een denkbeeld gaven van de organisatie van de republieken Georgië en Azerbeidsjan, en de meening uitspraken dat er evenveel aanleiding kon bestaan om deze, tusschen de Kaspische en Zwarte Zee gelegen republieken te erkennen, als men gevonden had om andere jonge staten te erkennen. Sedert dien heeft de Opperste Raad ze niet alleen in de rij der mogendheden opgenomen, maar is aan haar taak te Parijs ook nog heel bijzondere aandacht geschonken. Den 19en namen Lloyd George, Nitti, maarschalk Foch en maarschalk Wilson, admiraal Beatty e.a., onder presidium van Clemenceau, aan een vergadering deel, waarin Tsjeidze, Tseretelli met Awalof, als vertegenwoordigers van Georgië, en Ali Mardan Bek met Topsjibasjef, als vertegenwoordigers van Azerbeidsjan, optraden. De jonge staten loopen gevaar van door de Bolsjewikische zendelingen en legers aangetast te worden. Zij betwijfelen of zij, zonder hulp van buiten, vooralsnog sterk genoeg zijn om dat gevaar af te wijzen. De raad heeft over de materieele hulp gesproken welke hun verleend zou kunnen worden, zonder dat het tot een officieele inmenging komt.

Groot-Brittannië heeft bij het sterk maken van deze republieken zeer veel belang. Het kan er een dam van maken voor 't tegenhouden der op Perzië en Britsch-Indië gerichte Bolsjewikische invloeden. Het zou vermoedelijk zelfs wel gaarne overgaan tot krachtig en openlijk versterken van de krijgs- en politiemacht der staatjes, maar de stemming onder de Engelsche arbeiders is hier tegen; deze wenscht immers de Sovjetregeering in haar doen en laten niet van buitenaf te doen dwarsboomen. Hierdoor heeft Engeland zijn rol in Siberië al moeten opgeven, en 't mag deze dus niet naar de Kaukasus verplaatsen. Zelfs wordt beweerd, dat de faciliteiten, die Engeland aan Sovjet-Rusland verleent tot 't verkrijgen van eenige gewilde handelsartikelen, een verzoeningsdaad is tegenover hetgeen toch nog voor Georgië en Azerbeidsjan gedaan zal worden.

Voor hen, die de Bolsjewiki als een bedreiging voor Europa beschouwen, kan 't een teleurstelling zijn, dat de Opperste Raad, de Entente, of de Volkerenbond niet flink partij durft kiezen. Niet alleen aan de hier genoemde jonge staten, maar ook aan Europeesche staten, als Polen, zou dan steun te verleenen zijn. Oorlog? Misschien, maar in dit geval toch zuiver defensief. Aan de Bolsjewiki ware te beduiden: blijft in je land, komen jullie er buiten, dan steunen wij wie van jullie predikers en troepen niet gediend is.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

LEZING voor de leden met hunne introducé's op *Dinsdag 27 Januari 1920* in de Oranje Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer Dr. H. H. Zeijlstra, Directeur Kol. Landbouw-Museum, Deventer.

Onderwerp: **Java's Plantengroei** (met lichtbeelden).

Toegangsbewijzen zijn te verkrijgen vanaf Maandag 19 Januari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30— 12 en 2—4.

Van „Persinggahan":

(Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Indische Bedienden van de Vereeniging „Oost en West", v. Boetzelaerlaan 2, Den Haag, Tel. Schev. 248).

Op 12 Jan. j.l. heeft de Haagsche Mandoline Club „Orpheus" in de recreatiezaal van het Tehuis voor Nederlandsch-Indische Bedienden „Persinggahan" aan tal van baboe's en jongens een aangenamen avond bereid, door aldaar belangeloos een goed geslaagd concert te geven. Het weer werkte helaas niet mede, waardoor er minder gasten waren, dan er anders zouden geweest zijn. Maar toch hebben ruim een 30-tal Inlanders genoten van wat „Orpheus" te hooren gaf.

In het fraaie program was mede opgenomen het zingen van krontjong-liedjes met guitaarbegeleiding door den president van de club, den heer Kramer, die zeer in den smaak vielen, waarna door eenige Inlandsche gasten werd gezongen en getandakt, zoodat de leden van „Orpheus" ook eens kennis konden maken met Indische zang- en danskunst. Zoo ging de avond spoedig om en het was bijna 11 uur, toen het slotnummer geëindigd was. De directeur dankte, uit naam van de Inlanders, de dames en heeren van „Orpheus" voor den prettigen avond, waaraan zij zeker met voldoening zullen terug denken. De president deed daarna de toezegging dat de club gaarne nog eens terug zou komen, welke mededeeling met applaus werd begroet.

Van de Redactie-Commissie:

Onlangs werd te Leiden, Heerengracht 31, gevestigd een agentschap van onze firma G. Kolff + Co., Batavia—Weltevreden.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek, hiervan melding te willen maken.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 5. Donderdag 29 Januari 1920. 20ste Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Medewerking.

Op de Buitengewone Algemeene Vergadering te Utrecht op 10 dezer (waar buiten het hoofdbestuur en de afgevaardigden der afdeelingen 2 — zegge: *twee* — belangstellende leden aanwezig waren), releveerde de voorzitter, dat in de vorige Buitengewone Algemeene Vergadering zich eene stemming onder de aanwezigen had geopenbaard, zich uitende in het verwijt, dat het hoofdbestuur niet genoeg stoom opzette. Het hoofdbestuur *kan* echter — hoe gaarne het dat ook zou willen — niet méér doen, *als de brandstof ontbreekt.*

Onder het vele, dat het reeds doet, zie Koloniaal Weekblad 1919, Nos. 48, 49, 50 en 51, behoort de uitgave van het Koloniaal Weekblad, het orgaan der vereeniging, vormende den onmisbaren schakel tusschen hoofdbestuur, afdeelingen en leden. Per nummer kost thans dat blad aan het hoofdbestuur ƒ 6.50 per jaar. Kosteloos wordt het den leden verstrekt. Waar echter het hoofdbestuur tot nu toe slechts 40 pCt. van de contributies der leden, ressorteerende onder de afdeelingen, kreeg, bedraagt dit dus voor een lid met een contributie van ƒ 1.— slechts ƒ 0.40, bij eene contributie van ƒ 2.50, ƒ 1.— per jaar, waarvoor eene waarde van ƒ 6.50 verstrekt moet worden. En wat bij dezen toestand te zeggen van oude leden, die den nieuwen leden diets maken, dat de nieuwe contributie niet ƒ 5.—, doch ƒ 2.50 is en men niet meer *behoeft* te betalen!?

Is de contributie op peil gebracht, dus op ten minste ƒ 5.—, en wordt dáárvan 60 pCt. afgedragen, dan komt per lid en per jaar ƒ 3.— ten bate van het hoofdbestuur. Reeds het Koloniaal Weekblad alleen zou dan — alle andere noodzakelijke uitgaven nog buiten beschouwing gelaten — een groot deficit opleveren, ware het niet dat daarvoor advertentiekosten binnenkomen; echter deze zijn zeer afwisselend en wisselvallig en vormen géén hechte, soliede basis voor eene vereeniging als „Oost en West".

Uit het vorenstaande volgt dus, dat wanneer de afdeelingen en leden niet medewerken, zij, toch de wortels van den boom, geen sappen aanvoeren, doch deze aan den stam onttrekken. En hoe wil men dan, dat de twijgen, op dien stam ontsproten, zich tot krachtige takken ontwikkelen? Men zegt: „Van „Oost en West" gaat geen kracht uit!" „Het Koloniaal Weekblad moet beter zijn!" Eilieve, gaarne willen wij aan die eischen en wenschen voldoen, doch daarvoor is medewerking van *alle leden* — in de eerste plaats in den vorm van op peil gebrachte contributie — noodig als brandstof, om den noodigen stoom te *kunnen* opzetten en kracht te *kunnen* ontwikkelen!

Dankbaar zijn wij onzen begunstigers, die onzen nood inziende, krachtig steunen en hierdoor *daadwerkelijk* medewerken, dankbaar ook onzen leden, die hunne contributie op peil brachten en hierdoor de door de tijdsomstandigheden ontwrichte verhouding herstelden.

Namens het Dagelijksch Bestuur van het Hoofdbestuur:
De wd. Secretaris
A. J. GOOSZEN.

Indische Ambtenaren.

Evenals voor de Hollandsche collega's komt ook in Indië de regeling van de rechtspositie der ambtenaren spoedig aan de orde. Voorwaar geen overbodige luxe, temeer niet waar de Indische Regeering kort geleden in een rondschrijven aan hare ambtenaren de noodige reserve in de politiek meende te moeten opleggen. Dat nu is op zichzelf niet zoo vreeselijk en in een half ontwikkeld land als Indië heusch geen overdreven eisch, maar het is en blijft een teer regeeringswapen, een moeilijk voogdijschap. 't Is er mee als met de z.g. exhorbitante rechten! De bepaling, de macht tot ingrijpen is noodig, maar in de toepassing schuilt het groote gevaar. Het zwaard van Damocles zweeft lustig boven de hoofden; de berechting is — althans in het oog der betrokkenen — niet altijd met voldoende objectieve waarborgen

omgeven. Daarom heb ik voor dergelijke eenzijdige administratieve berechting — hoe noodzakelijk haar behoud ook moge schijnen! — nimmer bijster veel gevoeld, afhankelijk als zij is van wisselende inzichten. Van verschillende zijden werd de Indische Regeering dan ook terzake in den Volksraad aangevallen en waar de deelneming van Indische ambtenaren in publieke aangelegenheden nog al bijzonder groot is, juich ik de door den regeeringsgemachtigde, den heer Muurling, op 28 November a. p. in dien raad gesproken, welwillende woorden van harte toe. De circulaire is geen premie op onthouding, maar daarentegen een houvast voor deelname aan het politieke leven, zoo sprak de heer M. o.m. Ik had trouwens van dezen G.-G. niet anders verwacht! Maar we zijn er nog niet: duidelijker omschrijving der circulaire is onmogelijk, zoo luidde het antwoord op het verwijt van vaagheid. Dáár zit 'm de kneep! Vaagheid is in dergelijke zaken niet te vermijden, anders ontbreekt alle houvast voor de hanteerders van het wapen en daarom, en om vele andere redenen, valt de regeling van den rechtstoestand der Indische ambtenaren zoo zeer toe te juichen.

Verschillende aangelegenheden zullen alsdan eindelijk uniform geregeld worden. Het is te hopen, dat ook aan de nagelaten betrekkingen van overleden Indische ambtenaren zal worden gedacht. Eene uitkeering van eenige maanden loon van den overledene is heusch geen onbillijke eisch. Mede is een betere wachtgeldregeling urgent en verdient ernstige overweging om hem gedurende b.v. het eerste jaar nà zijne pensionneering een bepaald procent van zijn wedde in stede van pensioen uit te keeren, teneinde hem niet al te veel ineens te doen achteruitgaan. De levensstandaard voor de Europeesche maatschappij in Indië is abnormaal hoog, maar... kan men dezen naar meer normaal peil drukken? De Indische Regeering wil de aantrekkelijkheid van den Indischen dienst voor geïmporteerde krachten méér zoeken in goede verlofsvoorwaarden en pensioenen dan in hooge traktementen, doch laat het laatste woord hierin bij de betrokkenen. Als ik in die materie wat te zeggen had, ging ik met de Indische Regeering mede. De misère begint eerst, voor velen dan, als zij het pensioen erlangen, waarnaar zij zooveele jaren verlangd, als 't ware gesnakt hebben. Weg illusie! Het wil mij daarom voorkomen, dat hoogere pensioenen te prefereeren zijn boven hooge traktementen, die voor het overgroote meerendeel „zóó gewonnen, zóó geronnen" zijn. Een flink pensioen gedurende den moeilijksten tijd van het leven is mij méér waard dan een hoog traktement in den gemakkelijksten tijd. Verhoogt men de pensioenen flink, dan kan men m.i. zonder bezwaar den pensioengerechtigden leeftijd voor ambtenaren en officieren op b.v. 50 jaren stellen, mede in het welbegrepen, alhoewel niet altijd gevoeld belang der betrokkenen zelf. Zieke, afgekeurd wordende ambtenaren behooren, evenals voor de Hollandsche collega's is voorgesteld, minstens een jaar de volle en gedurende nog twee jaren 70 pCt. der wedde te ontvangen. Bij herziening der verlofsinkomsten behoort mede aan de zieke verlofgangers te worden gedacht. Evenwel niet door de geneeskundige commissie te doen bepalen of zij zooveel pCt. extra noodig hebben, máár door hen tegen deugdelijk bewijs de uitgaven voor specialistische behandeling te vergoeden. Zóó alleen verkrijgt men den waarborg, dat de gevoteerde gelden voor het juiste doel worden besteed.

S. J. AAIJ,
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Den Haag, 22 Januari 1920.

De 1ste Nederl.-Indische Jaarbeurs.

Deze zal van 17 Mei tot 1 Juni a.s. te Bandoeng, onder beschermheerschap van Z.Exc. den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, worden gehouden. Door het secretariaat der vereeniging Nederlandsch-Indische Jaarbeurs te Bandoeng, Oosteinde 39, aldaar, werden ons de plannen toegezonden. De Jaarbeurs bevindt zich op een terrein, ingesloten tusschen de Banda-, Biliton-, Soenda- en Menadostraten. Het monumentale, permanente hoofdgebouw maakt front naar deze laatste straat. De overige gebouwen: de machine-hal en monsterkamers, zijn semi-permanent, met gepleisterde bilikwanden. Op het terrein bevinden zich een Europeesche, een Chineesche en een Inlandsche restauratie; voor de eerste een parkaanleg, waarin de muziektent.

Het ontwerp werd gemaakt en uitgevoerd door de firma C. P. Schoemaker en Ass., architecten-ingenieurs.

Omtrent het doel der jaarbeurs bestaat verschil van inzicht.

Van de Ned.-Indische Jaarbeurs heeft nu het secretariaat in Nederland, Oudebrugsteeg 16, Amsterdam, een schrijven ontvangen, teneinde de aandacht te vestigen op het feit, dat het karakter van het Ned.-Indische Jaarbeurs-Instituut in Nederland niet ten volle wordt begrepen. Het doel van de Nederlandsch-Indische Jaarbeurs is bevordering van de Nederlandsch-Indische nijverheid in den meest uitgebreiden zin. Uit het buitenland geïmporteerde goederen als speelgoed, mode- en toiletartikelen, sigaren, sigaretten, snuisterijen, kramerijen, brandkasten, schrijfmachines, rijwielen, conserven, dranken, suikerwerken en tal van dergelijke zaken kunnen derhalve voor expositie op de a.s. jaarbeurs niet in aanmerking komen. Buitenlandsche machinerieën, grondstoffen (half en heel), mogen worden geëxposeerd, behoudens de restricties gemaakt in de laatste circulaire. Om eenige voorbeelden te noemen: inzending van diverse machines voor de vervaardiging b.v. van gloeikousjes, pennen, touw, emballage-artikelen, knoopen, textielgoederen, glas, aardewerk, enveloppen, speelgoed, sigaren, sigaretten, matten, kleeden, lederwerken, suikerwerken, odeurs, zeep, enz., huishoudelijke artikelen en voorwerpen, evenals de voor de vervaardiging daarvan benoodigde grondstoffen, zal gaarne worden tegemoet gezien, zoo ook b.v. drukinkten, kleurstoffen, essences voor de limonade en reukwerkfabricage. Personenauto's, vrachtauto's en motorrijwielen mogen alleen worden tentoongesteld, indien zij uitmunten door constructieve verbetering, waardoor aanzienlijke besparing aan bedrijfskosten dan wel zeer lage aanschaffingskosten wordt verkregen. Toegestaan is het tentoonstellen van motorploegen, omdat deze dienen ter moderniseering of het invoeren van nieuwe bedrijven. Teneinde te vermijden, dat aan de Ned.-Indische Jaarbeurzen het karakter van tentoonstellingen wordt gegeven, was beperking noodig.

Eindigen wij deze korte mededeeling met een opgave van de indeeling in hoofdafdeelingen en groepen, daar deze ook voor mogelijke inzenders in Nederland of voor hoofden van in Indië gevestigde firma's en fabrieken, hier te lande woonachtig, van belang kunnen zijn:

De Jaarbeurs zal bestaan uit 3 hoofdafdeelingen (ieder weder onververdeeld in 8 groepen), n.l.:

I. Monsters van voortbrengselen en van fabrikaten van zuiver inheemschen oorsprong.

II. Monsters van voortbrengselen en van fabrikaten van niet-volledig inheemschen oorsprong.

III. Expositie en demonstraties van voorwerpen van anderen aard dan onder monsters zijn te rangschikken.

Deze 8 groepen zijn de volgende:

1. Gouvernements-monopolies e. d.
2. Machinerieën, landbouwwerktuigen e. d.
3. Bouwmaterialen en aanverwante artikelen en voorwerpen (ontwerpen van gebouwen enz.).
4. Voortbrengselen van Landbouw, Bosch- en Mijnbouw.
5. Boekdrukkerij en aanverwante vakken, kantoor- en administratie-benoodigdheden.
6. Chemicaliën en artikelen van ziektenverpleging.
7. Kunst, byouterieën, juweelen, goud- en zilverwerken.
8. Diversen.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek hieraan bekendheid te geven. G.

Indonesisch Verbond van Studeerenden.

Op 1 Januari j.l. werd te Den Haag een Raadsvergadering gehouden, die een, voor onderling vertrouwen en samenwerking der zoo uiteenloopende lementen, zeer vruchtbaar verloop had. Vertegenwoordigd waren de Asp.-Plantersvereeniging, Bond van Zendeling-Kweekelingen, Chung Hwa Hui, Indische afd. der N. C. S. V., Indische Vereeniging, Indische Ver. van het L. S. C., Indologenvereeniging, Je Maintiendrai (cand. asp.-verificateurs), Van Verre (U. S. C.), Ver. van a.s. Staatsingenieurs in N. O. I. en de Ver. van Ind. cadetten.

Het belangrijkste punt was de vraag over het al of niet behandelen van politiek-getinte onderwerpen op de congressen. Velen hadden zich den laatsten tijd gestooten aan de scherpe uitlatingen.

De afgevaardigde der Zendeling-Kweekelingen wees er op, dat het Verbond de politiek niet wil om haarzelf of om het debat, maar omdat zij niet gemist kan worden bij het onderling verstaan van partijen en personen. Wat de praktische zijde betreft, betoogde hij, dat in het Verbond waar Indonesiërs en Hollanders samen komen, men altijd een antithese zal voelen, waardoor men een dringende behoefte krijgt tot gedachtenwisseling daarover. Genegeerd kan deze antithese toch niet worden. En wat de principieele zijde aangaat, het Verbond stelt zich ten doel den omgang en de samenwerking zijner leden te bevorderen, zoowel gedurende hun studietijd in Nederland, als later waartoe groepen personen elkaars denkwijze zullen moeten kennen. Ten aanzien der congressen werd besloten dat de scherpe tegenstelling tusschen „debatdag" en andere dagen moet vervallen, bovendien zullen de verslagen der debatters aanzienlijk worden beperkt en voorts zullen persoonlijke voorafgaande besprekingen van den voorzitter met de inleiders worden overgelaten aan diens beleid.

Aangedrongen werd op uitbreiding van de werkzaamheden van het Verbond, terwijl men voorts besloot het eerstvolgend congres te houden einde Juli of begin Augustus.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Een alarmeerende rede.

De heer W. de Vos, hoofdadministrateur van de onderneming „Tjoeroeg", heeft op de te Bandoeng gehouden vergadering van de Rubberplanters o.m. het volgende gezegd:

Waar de verwording der Inlandsche maatschappij zienderwijze om zich heen grijpt en een bedreiging is geworden voor alle takken van bedrijf, terwijl de Regeering in haar volmaakt passieve houding blijft volharden, zijn de planters wel genoodzaakt zich daartegen te weer te stellen. In deze tijden kan het zijn nut hebben, dat in breede kringen gehoord wordt, wat er onder de rustige burgers van Indië gedacht en gevoeld wordt.

Enkele gunstige uitzonderingen buiten beschouwing latend, kan men van den S.-I. zeggen, dat hij een staatsgevaarlijke beweging is, die dagelijks de gemoederen van het Inlandsche volk, dat ons thans nog in overgroote meerderheid welgezind is, vergiftigt en op roof, moord en revolutie aanstuurt. Die welgezinde meerderheid slinkt met den dag. Een gevaar, minstens zoo groot, zoo niet grooter dan de S.-I., is de extremistische Inlandsche pers.

Spreker leest vervolgens een bloemlezing voor van hetgeen alzoo in een tijdsverloop van twee weken door die pers is geschreven, en vraagt dan: „Mogen wij planters met onze vrouwen en kinderen, levende tusschen een honderdvoudige Inlandsche bevolking, verstoken van elke bescherming, lijdelijk aanzien, dat wij worden voorgesteld als bloedzuigers en roovers, die niet beter verdienen dan verdelgd te worden?"

Spr. vervolgt: „De gevolgen van deze hetzerei, die ik twee jaren geleden in een oproep tot de ingezetenen van N.-I. voorspeld heb, zijn niet uitgebleven. Ik herinner ook thans weer aan Djambi, Koedoes, Toli Toli en Leles en ik voorspel thans wederom: als niet spoedig met kracht wordt ingegrepen, zal dit slechts de eerste serie zijn van de bloedige reeks die de naaste toekomst ons brengen zal.

In verschillende takken van Gouvernementsdienst heerscht een toestand van anarchie, die in geen enkele goed geordende staatsregeling geduld wordt. Vele Inlandsche pandhuisbeambten verschijnen dagelijks voor hun Europeesche chefs met een gezicht van: „Doe me eens wat, als je het hart hebt." Staaltjes van de meest ongeloofelijke minachting en brutaliteit worden bij uitzondering met overplaatsing, slechts zeer zelden met ontslag gestraft.

Een groot contingent van de Inlandsche onderwijzers behoort tot deze revolutionnaire partij en vergiftigt het gemoed van de Inlandsche jeugd. Zoo woekert de verwording voort in alle lagen van de Inlandsche maatschappij.

Aanslagen op geëmployeerden in de cultures, die voorheen op Java tot de uitzonderingen behoorden, zijn thans aan de orde van den dag. Massaroofpartijen kunnen slechts door gewapende politie bedwongen worden.

Het leven in deze gewesten wordt een kansspelletje, dat elken dag grooter risico brengt. Wat is de houding van de Regeering tegenover dezen stand van zaken? Zij is het toonbeeld van volslagen willoosheid; van doortastendheid, een beheerschen van den toestand geen schijn of schaduw.

Gelaten wacht zij de dingen af, die komen zullen en die haar altijd weer verrassen. Komt het tot een uitbarsting van volkshaat, dan zijn wij volkomen afhankelijk van de accidenteele karaktervastheid van den plaatselijken bestuursambtenaar, wien dan nog altijd het zwaard van Damocles boven het hoofd hangt, dat de Regeering hem uitwerpt.

Ik herhaal het, de veiligheid van lijf en goederen in deze gewesten is een kansspelletje geworden. De schuld aan het bloed dat gevloeid is, aan den dood dér bestuursambtenaren, der Chineesche opgezetenen van Koedoes, ook dat van de slachtoffers onder de opgezweepte bevolking zelve, valt in haar vollen omvang terug op deze Regeering.

Vraagt ge mij af, of ik den toestand geheel hopeloos inzie, dan zeg ik daarop volmondig „neen". Een krachtig Landvoogd, een man van de daad, kan de rust en orde in deze koloniën in weinige maanden hersteld hebben. Er zal krachtig ingegrepen moeten worden, maar bloed behoeft er niet te vloeien. Dat dit spoedig moge geschieden in het belang van deze gewesten."

De „Java Bode", deze rede overnemend, voegt er o.a. aan toe: „Het hart van de kwestie wordt o.i. geraakt, wanneer wij zeggen, dat de bevolking der ondernemingen den gunstigen bodem biedt.

Wanneer de revolutionnaire opstokers succes hebben, dan komt het voor een groot gedeelte door de ontevredenheid der bevolking over de toestanden.

De rede van den heer De Vos is slechts het kijken naar één kant, is het niet-steken van de hand in eigen boezem, is het zich niet afvragen of ook niet op de planters, op de ondernemers voor een deel de schuld rust van de ook door ons zoo zeer betreurde onrust. Voor zij in den persoon van den Landvoogd de schuld zoeken van de onrust, zouden zij verstandig doen, zich zelven af te vragen of zij niet zelven veel kunnen doen, dat de revolutionnaire stroom onschadelijk verloopt.

Verhooging der loonen, verbetering der arbeidstoestanden en arbeidsvoorwaarden kunnen medewerken, dat de rust onder de bevolking terugkeert, als er, inderdaad, van onrust onder het grootste deel der bevolking kan worden gesproken."

Als een onverdachte getuigenis haalt het blad vervolgens aan, wat de heer Zentgraaff in „Mataram" schreef: „Ruim twee maanden geleden hebben wij in verschillende dagbladen gewezen op de toenemen-

de armoe ten platten lande (Klaten voornamelijk), en op het feit dat de loonen, door de kolossale stijging van allerlei onmisbare artikelen en levensbehoeften, absoluut niet voldoende waren. Waaruit dus volgt dat, indien de revolutionnaire vakcentrale een handig gebruik maakt van de situatie en zich op de loonsverhooging werpt, zij in zeer gunstige conditie staat en de betrokken werkgevers zelfs niet zullen kunnen rekenen op eenige sympathie bij degenen, die over het eventueel hangend geschil een oordeel kunnen uitspreken.

Hetgeen de heeren aan zichzelf te danken hebben. Zij zijn genoeg gewaarschuwd, doch zij sloegen alles in den wind. Loonsverhooging is een eisch van eerlijkheid, van recht; zij staat geheel buiten elken vorm van politiek, doch zij is daarom niet minder urgent. Het is een kwestie van verstand, of onverstand, of men haar al dan niet wil toestaan." De „Java Bode" voegt er aan toe, dat deze toestanden niet alleen slaan op de Vorstenlanden, maar dat zij vrijwel overal zoo zijn.

Vervolgens citeert het blad, wat de heer Kerkkamp in het „Vrijzinnig Weekblad" schrijft, wijzende op den economischen toestand van den daglooner: „Ondanks de duurte was van een stijging der loonen geen sprake; gemis aan organisatie, overvloed van werkkrachten verklaren dit onnatuurlijk verschijnsel. Voor den Inlandschen daglooner beteekent de tegenwoordige duurte behalve onvoldoende voeding, gebrek aan het noodigste. Deze toestand is onhoudbaar, en nu geen uitzicht bestaat, dat een flinke stijging der loonen door eigen kracht (arbeidsorganisatie) kan worden verkregen, is het zeer zeker overheidsplicht een algemeene loonstijging in de hand te werken."

Het vaststellen van minimumloonen lijkt den heer K. een te gevaarlijke proefneming, zoodat van overheidswege het voorbeeld gegeven moet worden door een verhooging van b.v. 40 pCt. van de dagloonen van de door haar uitgevoerde of aanbestede werken. Het zou den Lande op enkele tientallen millioenen guldens komen te staan, doch het betreft hier een dringend noodige en in alle opzichten gerechtvaardigde hulp aan een categorie van werknemers, welke meer dan eenig andere onder de gevolgen van de duurte gebukt gaat.

De „Java Bode" besluit: „Als de heeren planters inzagen, dat door een verbetering der toestanden den gewetenloozen opstokers een wapen uit de hand wordt geslagen, dan zouden redevoeringen, als die van den heer De Vos, achterwege kunnen blijven."

Rietbranden.

In het departement „Kediri" van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten, omvattende 22 fabrieken, bedroeg het aantal rietbranden over 1919, tot en met October, 152 tegen 523 in 1918. Het verbrande oppervlak bedroeg in 1918 in totaal 1066 bouws, terwijl over 1919 307 bouws riet in vlammen opging. Dit vermeldend, voegt het „Soer. Hbl." er aan toe: „De militaire bewaking heeft dus op bevredigende wijze aan het rietbrandeneuvel paal en perk gesteld. 301 bouws verbrand oppervlak vertegenwoordigen echter nog een heel bedrag. Wij hebben echter goeden moed, dat dit het volgend jaar nog wel heel wat minder zal zijn... mits de Volksraad er zich maar niet mede bemoeit. De vraag in het afdeelingsverslag omtrent de vestiging van een garnizoen te Kediri komt ons zeer verdacht voor......

Vlugge promotie.

In de „Pr. Bode" lezen wij, dat 18 tweede luitenants, begin Augustus 1919 tot officier benoemd, na ongeveer drie maanden met verlof in Holland te zijn gebleven, tot eersten luitenant aangesteld zijn. Nog géén dezer 18 is in Indië aangekomen, nog geen dag dienst hebben ze gedaan. 't Tekort is wèl nijpend.

Borstbeeld voor pastoor Verbraak.

Na den dood van dezen verdienstelijken geestelijke vormde zich een comité, ten einde te zijner gedachtenis te Magelang een monument op te richten, waartoe zoowel in als buiten het leger gelden werden bijeengezameld.

Volgens de „Pr. Bode" zal de beeldhouwster mej. Grada Rueb de vervaardiging op zich nemen. Welken vorm het monument zal krijgen, is nog niet uitgemaakt. Men hoopt in Nederland nog eenige meerdere gelden bijeen te brengen, want de prijzen van alle materialen zijn dermate hoog dat, ondanks het feit, dat het Ministerie van Koloniën een oud bronzen kanon ter beschikking heeft willen stellen, de beschikbare middelen wellicht niet toereikend zullen zijn om te laten vervaardigen wat men wenscht. Van diverse zijden echter komen nog bedragen binnen, zoodat mag worden verwacht, dat spoedig het ontbrekende zal zijn aangevuld.

Uit Sabang.

De heer K. schrijft aan boord van het s.s. „Grotius" aan het „Soer. Hbl." o.a. over de moeilijkheid voor de schepen om kolen op te doen. Aldus was de „Grotius" genoodzaakt 1100 ton Ombilin kolen te Sabang in te nemen voor ruim zeventig duizend gulden. Het groote voordek van het schip tusschen „het vooruit" en het eetsalon van de eerste klasse was tot kolenbergplaats ingericht. Daar lagen een paar meters hoog de Ombilinkolen opgestapeld. Alleen Colombo kon 250 ton aanvulling geven. De Cardiffkolen deden zoowat honderd gulden per ton, tegen dertig gulden vóór den oorlog; de Ombilinkolen hadden prijzen van ongeveer twaalf en vijf en dertig gulden per ton. De heer K. voegt hier aan toe: „Men kan veilig aannemen, dat in deze tijden de hoofdmachinisten der groote vaartstoomers voor buitengewoon moeilijke opgaven staan en dat zij met het meeste overleg te werk moeten gaan, om, tegelijk zuinig werkend, uit de kolen te halen, wat er uit te halen valt, ten einde de plaatsen van bestemming te kunnen bereiken, nu van de groote kolenstations voorloopig maar weinig te verwachten valt. De indruk is algemeen, dat de kolenvoorziening nog wel eenigen tijd zeer precair zal blijven en dat het best mogelijk is, dat de geregelde mailvaartdiensten weer voor korteren of langeren tijd ontwricht zullen worden."

Parelmoer-Industrie.

In Australië zal regeeringssteun worden verleend voor de vestiging van eene industrie voor de vervaardiging van parelmoeren artikelen, als hemdsknoopjes, knoopen, vouwbeenen en messenheften. De „Java Bode", dit meldend, voegt er aan toe: „Waar ook in de zeeën van onzen Archipel, vooral in het Oostelijk deel, veel parelschelpen worden aangetroffen, doet zich de vraag voor of zich hier geen uitnemende gelegenheid voordoet om in dezelfde richting met steun van den Lande werkzaam te zijn ter bevordering van de inheemsche industrie."

UIT DE INDISCHE PERS.

Maleische handelaren. Reeds sedert lang bestond ter hoofdplaats Padang (westkust van Sumatra) een bond van 12 Maleische handelaren, die de belangen van alle Maleische handelaren behartigde en waarvan het bestuur was samengesteld uit een kapitein en 2 luitenants.

Deze samenstelling van het bestuur was eene navolging van die, welke bij de Chineezen bekend is.

De bond, waarvan hier sprake is, is thans opgeheven en zullen de Maleische handelaren zich in den vervolge verstaan met de Chineesche, Arabische en Klingaleesche handelaren, welke besprekingen een gunstig verloop kunnen hebben, nu de Japansche handel geboycot wordt door de Chineezen.

Ook zal zeker van gunstigen invloed zijn het feit dat de handelsbetrekkingen met Europa en Amerika belangrijk zijn toegenomen, terwijl men eveneens gunstige verwachtingen koestert van de nieuwe scheepvaartverbinding met Triëst.

Het zal wel de handel in copra (gedroogde klapper) zijn, die de Maleische handelaren schadeloos zal moeten stellen voor de inspanning, welke zij hebben ontwikkeld.

Met dien coprahandel komt er veel geld onder het volk. Hij neemt steeds toe, omdat de groote afnemers Europa en Amerika dit artikel noodig hebben.

voor de fabricage van boter en kaas, terwijl Indië de olie er van noodig heeft voor braadolie.

De inlander gebruikt de boter met cocosvet gemengd voor medicijn tegen ingewandsziekten (Oetoesan Malaijoe 18 October 1919).

Preventief in hechtenis gestelde personen in de gevangenis ter hoofdplaats Benkoelen (eiland Sumatra). Hadji Mohamad, voorzitter van de Sarikat-Islam-Afdeeling ter hoofdplaats Benkoelen en uitgever van het Maleische Nieuwsblad „Poetra Hindia", is, wegens overtreding van het Drukpersreglement, ter hoofdplaats Benkoelen in preventieve hechtenis gesteld. Aan deze arrestatie ging die van den redacteur der Poetra Hindia, J. Hassan, vooraf.

Deze laatste had, nadat hij reeds 14 dagen in de gevangenis had doorgebracht, de flesch, die de geheimen bevatte, geopend en verklaard dat het artikel, dat tot de vervolging aanleiding had gegeven, geschreven was door Hadji Mohamad, hetgeen hij bewees door de copie van het stuk over te leggen.

J. Hassan werd daarop in vrijheid gesteld en Hadji Mohamad kwam in zijne plaats.

Deze aangelegenheid is nog steeds in behandeling.

Met betrekking tot het bewuste artikel in de Poetra Hindia zegt „Tas" in de „Oetoesan Melaijoe" van 16 October 1919, dat aan dat stuk tal van andere personen hebben medegewerkt en dat dit reeds bewezen is ten opzichte van den persoon van den hulponderwijzer op de IIe school te Benkoelen, Dahlan, die, 3 dagen na de arrestatie van Hadji Mohamad, eveneens in de gevangenis werd gezet en daarin nog verblijf houdt.

Voorts zijn Taloe, assistent Demang en Idoen, hulponderwijzer aan de school te Tais, te dezer zake uit hunne functiën geschorst.

En naar de handelingen van de andere medewerkers wordt nog een onderzoek ingesteld.

Ten aanzien van het verleden van Hadji Mohamad merkt de schrijver op, dat hij, nu ongeveer 3 jaren geleden, bij het begin van de Sarikat-Islam-beweging in Benkoelen, dáár ook reeds ageerde en toen de „Poetra Hindia" oprichtte.

Het was destijds een belangrijke pennestrijd in dit blad met de „Tjahaija Sari Tjermin", waarin Soetan Andomo tegen de beweging van de Sarikat-Islam in Benkoelen optrad en aan Hadji Mohamad persoonlijke nevenbedoelingen verweet, met het gevolg dat, met het verdwijnen van de „Poetra Hindia", ook die pennestrijd ophield.

De *Tjahaija Sari Tjermin* werd spoedig daarna ook niet meer uitgegeven en toen kwam op 30 Juli 1919 de *Poetra Hindia* weer te voorschijn met Hadji Mohamad als uitgever.

Hij was overwinnaar in dezen strijd gebleven en schreef sedert dien tijd er maar op los, met het gevolg als boven vermeld.

De Menangkabauer zij planter of handelaar, doch geen loontrekker. Deze raad wordt aan het Menang-Kabausche volk gegeven door Datoe Soetan Maharadja, gepensionneerd Djaksa en wel in de *Oetoesan Melaijoe* van 22 October 1919; in de eerste plaats op grond van het feit, dat de voorouders altijd planters en handelaren zijn geweest.

Planten beteekent door eigen inspanning in zijn eigen levensonderhoud voorzien en de gunstige uitkomsten daarvan kan men waarnemen in Deli, waar de meeste Europeesche planters in aanzienlijken geldelijken welstand het land verlaten.

En hoevele sawahvelden en rijke klappertuinen zijn er niet in het land van Menangkabau achtergelaten door de voorouders, die van geen loontrekken wilden weten?

Slaat men nogmaals een blik op de Oostkust van Sumatra, dan kan men zien hoe de planter en de handelaar in de groote Maatschappij daar meer geëerd worden dan zelfs de Gouverneur.

De Menangkabauer spitse dus zijne gedachten niet op den wensch om een zeker traktement in loondienst te verwerven.

De schrijver, afkomstig uit Soelit Ayer uit de XX Kota's, is gepensionneerd Djaksa en kan dus tot op zekere hoogte als voorbeeld dienen.

Vergrijsd in den Staatsdienst mocht het hem niet gelukken geldelijken welstand te verwerven, terwijl tal van zijne landgenooten zich als planters, handelaren, leveranciers of als aannemers gemakkelijk geldelijk kunnen bewegen.

Als een meer actueel voorbeeld kan dienen, dat de Hoofddjaksa te Padang, Intji Datoe di Negeri Rangkajo Besar, die op hoogen leeftijd is, steeds tractement heeft ontvangen en nog altijd even onbemiddeld is.

En stelt men daartegenover eens den persoon van Radja Mangkoeto, die, als koffie-transport-aannemer, zóóveel verdiende, dat hij naar Nederland kon vertrekken en een door een goudsmid van Kota Gedang vervaardigden kleinen waringinboom van goud aan een Nederlandsch Museum ten geschenke kon geven.

Bovendien bevorderde hij met zijn geld de industrie in Kota Gedang, waardoor die plaats groote bekendheid heeft gekregen ter Westkust van Sumatra.

De Javaan, zoowel de man als de vrouw, neigt meer naar het koelie-contract.

De sawahs en ladangs zijn op Java zeer veel in handen van de kapitalisten, met het gevolg, dat zij noch planten, noch handel drijven en de handel in handen komt van de Chineezen en Arabieren.

Anderen zoeken als loontrekkenden eene betrekking bij den Staat.

De Menangkabauer moet dit voorbeeld niet volgen, doch er naar streven planter of handelaar te worden, welke functiën hem meer eer en aanzien zullen verschaffen dan die welke de ambtelijke loontrekker geniet.

Samenstelling van het nieuwe bestuur van de Centrale Sarikat-Islam-Vereeniging. In het onlangs te Soerabaja gehouden congres van den Sarikat-Islam, is het Centraal Bestuur dier vereeniging thans samengesteld als volgt:

Voorzitter: de heer O. S. Tjokroaminoto.

Onder-Voorzitters: 1e. de heer Abdoel Moeis; 2e. de heer Soerjopranoto.

1e Secretaris: de heer Sosrokardono.

2e Secretaris: de heer Brotosoehardjo.

3e Secretaris: de heer Rachmat.

Adviseur: 1e. de heer Hadji Achmad Dachlan; 2e. de heer Djojosoediro.

Commissarissen: a. voor Noord-Sumatra de heer Mohamad Samin; b. voor Zuid-Sumatra de heer Bratanata; c. voor Borneo de heer Amir Hasan.

En verder: 1e. de heer Hasan Djajadiningrat; 2e. de heer Soekirno; 3e. de heer Semaoen; 4e. de heer Hadji Achmad Siadrili; 5e. de heer H. August Salim; 6e. de heer Alimin; 7e. de heer Hadji Fachroedin; 8e. de heer Abikoesno Tjokrosoejoso; 9e. de heer Marco.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Viering van den geboortedag van den Chineeschen Wijze Kong-Hong-Tjoe en opening van het Lie-Hak-Hauw-gebouw (meisjesschool) te Buitenzorg.

I.

Op de gebruikelijke wijze is 20 October 1919, des morgens tusschen 9 en half 10 uur, te Buitenzorg de geboortedag van den grooten Chineeschen profeet door de Chineezen gevierd in het gebouw van de Tjong-Hoa-Hwee-Kwan-Vereeniging aldaar.

Het feest werd geopend door den heer Kwee-Tek-Hoey, vice-president van gemelde vereeniging en als vervanger van den voorzitter.

De luitenant Thung-Tjoan-Ha liet zich verontschuldigen tengevolge van verhindering.

De heer Kwee-Tek-Hoeij heette alle aanwezigen, 170 in getal, waaronder 20 Chineesche dames en meisjes, welkom en deelde mede dat het nu de 17de maal was, dat het geboortefeest van den Profeet Kong-Hong-Tjoe in deze vereeniging en in het vereenigingsgebouw werd gevierd.

Gelukkig kon hij constateeren, dat de opkomst vrij wat aanzienlijker was dan 17 jaar geleden en hij twijfelde er niet aan of de aanwezigen zouden heden met hunne gedachten zijn in de provincie Shantung, alwaar de groote Wijze werd geboren, leefde en begraven, nu ongeveer 2000 jaar geleden.

Na deze toespraak traden de leerlingen van de Tjong-Hoa-Hwee-Koan te Buitenzorg in rijen naar voren tot aan het portret van den Profeet en bewezen daar hunne hulde door driemaal het hoofd te buigen en het lied Kong-Seng-Ko te zingen.

Verder stond een der onderwijzers van de Buitenzorgsche school, de heer Tjio-Pek-Ho op en wees de leerlingen op het mooie en nuttige van de leer van den Chineeschen Wijze, terwijl hij het werk van de Chineesche school der vereeniging prees.

Ten slotte zongen de leerlingen het lied Kuo-Yo, waarna de aanwezigen, waaronder men den Chineeschen Consul-Generaal, den heer Ouw-Yang-Kee en diens echtgenoote opmerkte, zich begaven naar het schoolgebouw Tiong-Hoa-Lie-Hak-Hauw, hetwelk naast het Vereenigingsgebouw is gelegen.

Het openen van dit schoolgebouw, dat door de bemoeienis van den heer Thung-Tjoen-Pok en ten behoeve van de Chineesche meisjes tot stand kwam, nam meer tijd in beslag, n.l. van 11 uur 's morgens tot kwart voor één uur 's namiddags en geschiedde in tegenwoordigheid van de heeren Ouw-Yang-Kee, Kwee-Tak-Hoeij, Aug-Yan-Goan en mejuffrouw Wu-Chi, onderwijzeres aan deze nieuwe meisjesschool.

Het was wel jammer, doch doordien het inmiddels laat werd, moest van enkele nummers van het programma worden afgezien.

De thee werd rondgediend, de leerlingen van de Tiong-Hoa-Hwee-Kwan-school te Buitenzorg zongen de liederen Tiong-Hoa-bin-Kok, Kokko en Kuo-Yo, terwijl de leerlingen der Fröbelklasse, onder begeleiding van een viool, welke door mejuffrouw Mangold (onderwijzeres) werd bespeeld, eveneens een lied ten beste gaven.

Het is een goede daad geweest dat men tot de oprichting van deze meisjesschool is overgegaan, want deze inrichting zal niet alleen de ontwikkeling der Indische Chineesche meisjes bevorderen, doch het onderwijs zal tevens een blik doen slaan op de Chineesche vrouwenbeweging in Groot-China.

En daarop wezen vooral de aanwezige Chineesche sprekers in hunne toespraken.

De Chineesche Consul-Generaal, de heer Ouw-Yang-Kee, was daarbij kort en drukte zijne tevredenheid uit dat de plechtigheid speciaal het onderwijs gold, daarbij memoreerende hoe het onderwijs in Groot-China was.

Het onderwijs voor vrouwen heeft dáár ten allen tijde bestaan, zeide hij, doch dat was alleen „Huisonderwijs" en dat was niet uitgebreid genoeg om de vrouwen belangrijk vooruit te brengen.

Thans is het geheel anders. Er zijn niet alleen in Groot-China tal van scholen opgericht, waar de vrouwen de noodige huishoudkennis kunnen opdoen, doch er zijn nu tal van onderwijsinrichtingen waar men algemeene en sociale wetenschap kan studeeren.

En dat is juist wat de vrouw zoo noodig heeft, wil zij later aan hare roeping als moeder voldoen.

Al was het dat de Chineesche vrouw in Groot-China vroeger slechts Huisonderwijs genoot, toch waren er toen reeds vrouwen die zeer vaardig waren met de pen en reeds geschiedenis schreven en verzen maakten.

Dit feit wees er op, dat de vrouw zeer goed in staat is zich intellectueel te ontwikkelen en dat, als het onderwijs in goede banen wordt geleid, dit veel nut kan stichten.

Reeds zijn er vele Chineesche vrouwen die in de provincie hare kennis ter beschikking stellen van het publiek, doch dit onderwijs is nog niet geheel en al goed geregeld.

Het zou zeer jammer zijn, als de Chineesche vrouwen zich niet aan het onderwijs lieten gelegen liggen en den tijd te veel benutten met het hazardspel en de spreker hoopte dan ook, dat de oprichting van deze nieuwe school er toe zou bijdragen dat men het hazardspel zou laten varen en den waren weg zou weten te vinden.

De toespraak van den heer Kwee-Tek-Hoeij was uitgebreider en gaf daarbij een overzicht van het ontstaan der tegenwoordige Chineesche scholen in Ned.-Indië [1]).

In de maand Juni 1900 werd een brief rond gezonden, waarin de heeren Phoa-Keng-Hok, Khoe-A-Fan en nog eenige andere personen te Batavia steun verzochten voor het doel dat zij beoogden, n.l. eene vereeniging te stichten van Chineezen dáár ter plaatse.

Dit was de T. H. H. (Tjiong-Hoa-Hwee) vereeniging, welke ten doel had o.m. scholen op te richten, zoowel voor jongens als voor meisjes.

Twee jaar later werd te Buitenzorg de T. H. H. K. (Tjiong Hoa Hwee Kwan) vereeniging opgericht met een school, welke gedurende 2 jaren als een tak van de Bataviasche school werd beschouwd.

Deze vereeniging ontving 14 jaren na de oprichting rechtspersoonlijkheid van het Europeesch Bestuur.

In de laatste 17 jaren genoten ongeveer 10,000 leerlingen onderwijs op deze school, waaronder een paar honderdtallen meisjes.

In het begin was het de meening van vele Chineezen, dat het onderwijs voor vrouwen nog niet zoo noodig was en werden de weinige meisjes, die op school gingen, van de jongens gescheiden gehouden, terwijl het denkbeeld om afzonderlijk scholen voor meisjes op te richten praktisch niet uitvoerbaar was wegens gebrek aan leerkrachten.

Eerst sedert 10 jaren beschikt men over vrouwelijke leerkrachten uit Groot-China en dat aantal is nog zeer gering, terwijl de meisjesschool te Batavia pas sedert 4 jaren over eigen Chineesche onderwijzeressen beschikt.

In de laagste klasse van de Buitenzorgsche school zijn de meisjes niet van de jongens gescheiden.

Op deze school leerden de meisjes vroeger reeds naaien, borduren enz., doch het was zeer ongeregeld.

Pas in het jaar 1916 is dit onderwijs zóódanig geregeld, dat 2 maal 's weeks deze handwerkles gedurende 2 uren wordt geleid door mejuffrouw Mangold.

(Wordt vervolgd.)

[1]) Aangezien de mogelijkheid bestaat dat dit onderwerp de belangstelling heeft van enkele lezers, wordt deze toespraak hier eenigszins uitgebreid weergegeven.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De West-Indische Gids.

Inhoud van de Dec.-afl.: Sanitaire beschouwingen in verband met immigratie van werkkrachten in Suriname, door Dr. R. Römer (wordt vervolgd). — De kleeding der Surinaamsche bevolkingsgroepen in verband met aard en gewoonten, door Th. B. van Lelyveld. Slot: De immigranten (met ill.). — Het leven op St. Eustatius omstreeks 1792, medegedeeld door Dr. J. de Hullu. — Houtdistillatie in Suriname, door H. J. Homulle. — De verzekeringskas van de firma Kersten en Co. te Paramaribo, door B. J. Kluvers. — Memorie van het Comité tot bevordering van den Middenstandslandbouw in Suriname. — Boekbespreking. — Uit de pers. — Bibliographie. — Mededeelingen.

Mededeelingen Burgerlijke Geneeskundige Dienst.

Deel VI van jaargang 1919 bestaat uit een studie van Dr. N. H. Swellengrebel en J. M. H. Swellengrebel-de Graaf: Beschrijving van de larven der Ned.-Indische Anophelinen (met tal van afbeeldingen).

In- en Uitvoer.

In het nummer van 21 dezer een gedocumenteerd artikel van Dr. H. C. Prinsen Geerligs over de verhouding van met Inlandsche en met Europeesche cultures beplante grondoppervlakte en daarvan verkregen oogsten op Java. Schr. toont o.m. aan, dat de met producten voor de Europeesche markt beplante oppervlakte slechts een klein gedeelte uitmaakt van de totale bouwbare bodemuitgestrektheid van Java.

De Tropische Natuur.

Uit den inhoud der Dec.-afl.: Dr. S. H. Koorders † 16 Nov. 1919, door Docters van Leeuwen. — Naar den top van den Tjikorai (met ill.), door Andjing-Oetan. — Een weinig eischende aquarium-visch, door Dr. P. van Ove. — Hollandsche bekenden in Indië. II. De gemeene kamille, door v. W. — Trinil, door C. A. Wisse. — Zijn de gibbons rechtshandig? door Dr. Z. Kamerling.

De Reflector.

No. 50 (van 30 Dec. 1919) is terecht getiteld: „Vliegnummer"; tal van foto's getuigen van de welverdiende hulde, gebracht aan de koene vliegeniers, gebrs. Smyth, bij hun bezoek aan Java. — Verder kieken met betrekking op een luchtreisje van den Gouv.-Generaal in eigen persoon. — In hetzelfde nummer o.m. nog het eerste gedeelte van een beschouwing over drukpers en journalistiek in Indië.

Weekblad voor Indië.

In No. 35 portret (met bijschrift) van den nieuwen resident van Soerabaja, den heer Schippers. — J. P. beschrijft „Een stukje van het Oost-Javaansche bergland" (Ardjoeno-Weliran). — No. 36 geeft kieken (met beschrijving) van de historische vliegtocht gebrs. Smyth. — Verder een artikel van „Paideia" over de „loutering" van de Inlandsche beweging; benevens een beschrijving (met mooie plaatjes) van de Minahassa (van Langowan naar Kawangkaon); en het slot der artikelenreeks „Javaansch muziekschrift", door L. Bandara.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 24: Een Chinees in den Volksraad over den Chineeschen koeli in Deli, door Dr. R. Broersma. — Klauwbeslag bij runderen, door J. F. C. Raabe. — Bastverkoop en kina-analyses, door Dr. H. L. H. Zakrzecki. — In de rubriek: Landbouwberichten uit Indische bladen o.m.: Nieuwe belastingen voor de cultures. — Kromo en de voedselvoorziening. — Emigratie. — Prof. Roepke. — Javanen-kolonisatie.

Van Wee en van Vree.

Twee schetsen uit het land der Alfoeren op Ceram, door H. Krayer van Aalst (Den Haag, Boekhandel van den Zendings-Studie-Raad).

Evenals het van denzelfden schrijver verschenen „Liefde-Macht" zijn deze schetsen geheel op feiten gegrond en berusten ze op eigen waarneming en medeleven. Interessante foto's verluchten den tekst.

Congres Taal-, Land- en Volkenkunde van Java.

We ontvingen het programma van het eerste Congres voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Java, te houden te Soerakarta op 24, 25 en 26 December 1919. Behalve eene vermelding der namen van eere- en comité-leden, bevat het een uitvoerig overzicht van de lakon Soedamala (wajang poerwa-voorstelling), welk stuk den 2en congresdag vertoond zal worden, en van het tooneelstuk „Dewi-Angreni" (wajang orang), hetwelk gespeeld wordt den 3en congresdag.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 43: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XIII. Rijcklof van Goens, door N. — Reisherinneringen uit Indië. Soerabaja, door K. (wordt vervolgd). — Noodzaak en nut van volksonderwijs voor den modernen Javaan, door E. L. K. Schmülling (met voorwoord van mr. J. H. Abendanon. — Uit het dagboek van een Hollander in Indië. IV. 'n Regenbui, door J. Croiset.

Ned.-Ind. Bladen v. Diergeneeskunde en Dierenteelt.

Behalve de bijdragen, welke van zuiver vakkundigen aard zijn, vindt men in afl. 4 van dl. XXXI van bovengenoemd tijdschrift nog de volgende opstellen: Zelfmoord bij dieren, door J. F. C. Raabe. — Dierenteelt en dierenartsen, door Dr. B. Vrijburg. — Nogmaals reorganisatie van den diergeneeskundigen dienst en dierenteeltconsumenten, door C. S. Jeronimus. — Een typisch voorbeeld van coöperatief bedrijf. — Veeteelt op Java, door C. S. Jeronimus.

De Ingenieur.

In No. 3 geeft de ir. A. A. Meijers, onder het opschrift: „Technische lessen en vraagstukken op het gebied van den Indischen havenbouw", een uiteenzetting van het ongeval dat op 28 Februari 1919 te Soerabaja plaats heeft gehad bij den bouw van de steenkolenkade, welk werk onder directie van den schr. is ontworpen en werd uitgevoerd (een tegenvaller, waarvan de herstelling op ƒ 750.000 geschat is). — In hetzelfde nummer nog een stukje van ir. R. A. van Sandick. Ingenieurs voor den Indischen post-, telegraafen telefoondienst.

Verdediging van Ned.-Indië.

Bij H. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem verscheen een brochure, getiteld: De verdediging van Nederlandsch-Indië met een vloot van klein materiaal, door E. J. Langelaan, oud-luit. ter zee 1e kl. Met een bijdrage van luit. ter zee 1e kl. A. Vos Jr.: De ontwikkeling van de onderzeeboot. Uitgegeven in opdracht van de Kon. Ned. Vereeniging „Onze Vloot".

Nederlandsch-Indisch Rubbertijdschrift.

Onder andere artikelen bevat het 15 Dec.-nummer: Een nieuwe uitvinding op rubbergebied. Het tapvlak voor afstroomend regenwater gevrijwaard, door H. van Meurs (Naschrift). — Brand in rubber rookhuizen (met ill.). — De positie van Singapore ten aanzien van de rubbercultuur in omliggende landen. — Gezamenlijke actie der administrateurs van cultuur-ondernemingen, door G. J. Zuyderhoff.

Locale Raden.

De hr. J. B. Ruzius beëindigt in afl. 12 zijne beschouwingen, getiteld „De Indische gemeenten en de onderwijsvoorziening". — In de rubriek „Decentraliana" een uit de „Waterstaatsingenieur" overgenomen stuk betreffende ontslagweigering aan ingenieurs en opzichters bij den Waterstaat.

Holland's East India.

Er is wederom een nieuw Indisch tijdschrift opgericht; het eerste nummer is van 5 Dec. 1919 en getiteld: Holland's East India, a fortnightly commercial, economical and general Review. Editor-Publisher: A. A. van der Kolk, Buitenzorg. Editor in Europe: J. W. A. Croiset van Uchelen, The Hague.

Het 1e nummer bevat een vrij lang artikel (geillustreerd o.a. met het portret van Prof. Dr. M. Treub) over „the Department of Agriculture, Industrie and Commerce at Buitenzorg". — Verder o.a. „Long lease" in Holland's East India. — Commerce with the Dutch East Indies, by K. Wybrands. — Peeps in Holland's East India. Buitenzorg (met mooie illustraties). — Steel-industry in Middle-Celebes. I. The ore-fields (ontleend aan een rapport van ir. J. Koomans).

The Dutch East-Indian Archipelago.

Beknopte inhoudsopgave van vol. II, No. 27: Rubber in Dutch West Borneo. — The hat industry in Java. — Industrialism growing in Dutch East Indies.

Handleiding Havenbeheer.

Als uitgave van het Departement van Burgerlijke Openbare Werken (Mededeelingen en Rapporten, Reeks V, Havenwezen No. 3) is een handleiding in twee deelen verschenen, samengesteld om te dienen tot voorlichting van hen, die in een of andere kwaliteit te maken hebben met het bedrijf of beheer der Ned.-Indische havens.

Onderafdeeling West-Ceram.

Voor de ambtenaren en officieren, die in de onderafdeeling West-Ceram dienen, werden door den toenmaligen kapitein van den generalen staf F. J. P. Sachse gegevens omtrent land en volk bijeengebracht, welke in nota-vorm zijn gedrukt (bij G. Kolff en Co. te Batavia).

In hoofdtrekken weergegeven, bevat die Nota: Aardrijkskundige beschrijving, voortbrengselen, klimaat, bevolking, middelen van bestaan, transportmiddelen, bestuurs-, politieke en economische toestand, verhouding tot het Ned.-Indische Gouvernement (historisch overzicht). — Verder een aantal Bijlagen, waaronder een uit ethnologisch oogpunt zeer belangrijke, getiteld: Het Kakihan-verbond op Ceram, volgens mededeelingen van den ter dood veroordeelden kapitein prang Marcus Kakiaij e.a.

Volgens een Voorbericht ligt het in de bedoeling deze Nota te verwerken in eene „Mededeeling" van het Encyclopaedisch Bureau, handelend over het eiland Ceram in zijn geheel.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 4: Vorming van glycerine uit suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Galobelicus nicotianae Koningsberger (schadelijk insect), door J. E. A. den Doop, besproken door Prof. Dr. W. Roepke. — De Minangkabousche negari, door L. C. Westenenk, besproken door C. Lekkerkerker. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige vaste rubrieken.

The Import and Export Trader.

Het Januari-nummer bevat een uitgebreid en geillustreerd artikel over „The Deli Company and the Amsterdam Sumatra tabacco market". — Verder o.m. gegevens over „Plantations in the Dutch East Indies of perennials".

De Taak.

Op de navolgende bijdragen in het weekblad „De Taak" wordt de aandacht gevestigd; de cijfers tusschen haakjes geven het nummer aan waarin ze voorkomen. Dr. G. A. J. Hazeu (met portret), door H. Dj. (12—13). — Padi-opkoop (13—14). — De Deli-assistenten-regeling. — Indische revolutionarisme (15). — Dessaraden.

— Het C. S. I. Congres (26 Oct.—2 Nov. 1919), door H. A. S. (16). — De veldpolitie. — Het rapport-Hazeu. — Het C. S. I.-Congres (18). — Het Regeeringsbeleid. — Nationalisme, door Dr. Ratu Langie (17). — De Indonesiër en zijn grond, door B. ter Haar Bzn. (bespreking van Prof. van Vollenhoven's onder dien titel verschenen geschrift (20).

Mededeelingen Alg. Proefstation der A. V. R. O. S.

Op de twee jongste zeer belangrijke publicaties van dit Proefstation zij de aandacht gevestigd (in andere bibliografieën vonden we deze niet vermeld) n.l.: Algemeene serie-No. V. Dairi. Inlandsche en Europeesche landbouw in verband met aansluiting aan het wegennet van Sumatra's Oostkust, door H. Loos (met schetskaart der Dairi-landen); en No. VI: Productiecijfers van oliepalmen, door Dr. A. A. L. Rutgers; en Vetbepalingen bij oliepalmvruchten, door ir. Jhr. F. C. van Heurn (beide geïllustreerd).

* * *

Tweede Koloniaal Onderwijscongres, 's-Gravenhage 22, 23 en 24 October 1919. Stenografisch verslag (Den Haag, Drukkerij Korthuis).

Nota betreffende de plannen tot ombouw van den spoorweg ter hoofdplaats Bandoeng (Bandoeng, 1919).

Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren. Request aan Zijne Excellentie den Gouv.-Generaal van Ned.-Indië, houdende verzoek om verbetering van de pensioenen. Juli 1919. Afschrift aangeboden aan de Leden van den Raad van Indië, den Volksraad, de Tweede Kamer der Staten-Generaal, enz. (Batavia, 1919).

Suriname.

Blijkens de ontvangen nieuwsbladen en tal van particuliere berichten is het in Suriname een en al beweging, men mag zelfs zeggen gisting, inzake de salarisregeling van landsdienaren. Ons zijn toegezonden de ,,Ontwerp-regeling van eene Algemeene Herziening der Bezoldigingen van het Personeel in 's Lands dienst in Suriname'' (Overdruk van het Gouv. Advertentieblad van 3 December 1919) en het ,,Rapport van de Commissie van Prae-Advies, ingesteld door het Sur. Onderwijzers-Genootschap, inzake de ,,Bezoldigingsregeling'' van het Personeel in 's Lands dienst in Suriname''.

Het bestuur van het onderwijzersgenootschap verzocht hierbij onzen steun, opdat bij de behandeling en vaststelling van een salarisregeling voor onderwijzers in Suriname rekening worde gehouden met de wenschen in het Rapport neergelegd.

Bij een bespreking in ons nummer van 7 Augustus 1919 van een verzoekschrift door de Vereeniging van Gouvernements bureau-ambtenaren in Suriname den Gouverneur aangeboden, gaven wij als onze meening te kennen, dat de wenschen der Vereeniging niet onbescheiden waren. Wij voegden er aan toe niet te twijfelen, of Bestuur en Regeering zouden daaraan tegemoet komen, in het belang van de ambtenaren, maar in de eerste plaats in het belang van den dienst.

Op 26 November heeft te Paramaribo een druk bezochte vergadering van landsdienaren van allerlei rang plaats gehad onder leiding van den heer *Esser*. Na een uitvoerige gedachtenwisseling werd de volgende motie aangenomen:

,,De landsdienaren in de kolonie Suriname, ten deele georganiseerd in de Vereeniging voor Gouvernements Bureauambtenaren in Suriname, den Bond van Ambtenaren bij den Actieven Dienst der Belastingen in Suriname en de Vereeniging van Bureau- en verder personeel in dienst van het Militair Hospitaal te Paramaribo, ten deele niet in bepaalde organisaties ondergebracht,

In groote meerderheid tezamen gekomen op Woensdag 26 November 1919 des avonds 8 uur in het Kinotheater Bellevue, voor het houden van eene betooging voor salarisverbetering op deugdelijken grondslag voor alle landsdienaren in deze kolonie,

van oordeel:

dat reeds in zeer normale tijden, lang voor het uitbreken van den thans geëindigden wereldkrijg, de loonen, inzonderheid die der lagere ambtenaren, beambten en andere landsdienaren, ten eenenmale onvoldoende waren om behoorlijk te voorzien in de redelijke eischen, die aan het levensonderhoud gesteld mogen worden, zoodat reeds jaren her salarisverbetering voor de landsdienaren dringend noodig was;

dat sedert het uitbreken van den oorlog de onvoldoendheid van de salarissen door de enorme stijging der prijzen van de allereerste levensbehoeften zich in nog sterkere mate heeft doen gevoelen, zoodanig zelfs, dat moet worden geconstateerd, dat er sedert dien en nog heden ten dage ondervoeding van vele landsdienaren en hunne gezinnen plaats vindt;

dat aan dezen toestand, zoowel in het belang van de landsdienaren zelf als in dat van den Landsdienst ten spoedigste een einde dient te worden gemaakt;

dat het eenige afdoende middel daartoe is den landsdienaren voor het heden en de toekomst een behoorlijk salaris te verzekeren;

dat het Bestuur van deze kolonie, ofschoon reeds eenige jaren erkennende de noodzakelijkheid van salarisverbetering voor alle landsdienaren eerst een tweetal weken geleden er toe is overgegaan eene commissie in te stellen, aan welke is opgedragen den Gouverneur van voorlichting te dienen omtrent een door Zijne Excellentie ontworpen regeling betreffende deze materie;

dat elk uitstel in dezen voor de landsdienaren verlenging van hun zeer benarden toestand beteekent;

dat echter slechts eene salarisverbetering op deugdelijken grondslag aanbeveling verdient en dat tegen eene onvoldoende regeling met kracht dient te worden opgekomen;

dat ter bereiking van het voren omschreven doel eendrachtige samenwerking tot het einde toe van alle landsdienaren hoogst gewenscht is;

van oordeel wijders, dat de landsdienaren in dienst van het Militair Hospitaal te Paramaribo, hoewel bezoldigd uit 's Rijks kas, evenzeer onder te lage loonen lijden en het wenschelijk is ook dat personeel te betrekken in de nieuwe salarisregeling.

Spreken als hun gevoelen uit:

dat met alle gepaste middelen moet worden bevorderd, dat de verbetering der salarissen op deugdelijken grondslag zoo spoedig mogelijk in werking zal treden; en dat het daarvoor in de eerste plaats noodig is de door den Gouverneur ingestelde Commissie zoo volledig mogelijk in te lichten, om na het bekend worden van het rapport der Commissie, in onderling overleg te overwegen wat in eendrachtige samenwerking verder te doen zal zijn.''

,,De Surinamer'' van 30 November, de vergadering besprekend, zegt daarvan het volgende:

,,Aan den leider en allen onze gelukwensch voor de waardige en doeltreffende wijze waarop deze actie gevoerd is. Zij kan niet anders dan ieders goedkeuring wegdragen.

Deze actie is een voorbeeld voor vele dergelijke acties in Nederland gevoerd, en bij kennisneming er van zal de waardeering voor de landsdienaren van Suriname in Nederland zeer zeker toenemen. En wij twijfelen er ook niet aan, dat zoowel het Bestuur alhier als de Regeering in Nederland deze waardeering op daadwerkelijke wijze toonen zal.''

* * *

Bestuur en Regeering staan voor een inderdaad moeilijke en veelomvattende taak. De regeling moet afdoende zijn, juist omdat ze zoolang is uitgebleven, doch zal ze afdoende zijn dan zal ze zeer veel geld kosten, maar goed besteed geld. Onvoldoende bezoldigde ambtenaren zijn de duurste die men heeft.

Ook de salarisregeling van de bijzondere onderwijzers zal heel wat moeilijkheden opleveren. Reeds zagen wij in ,,De Nederlander'' van 22 Januari een ingezonden stuk van het ,,Christelijk Onderwijzersgenootschap Broederschap'' in Suriname, waarin de hulp van het blad wordt ingeroepen om te komen tot gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

* * *

Volgens de Surinaamsche bladen is te Paramaribo opgericht de Vereeniging voor Handel en Nijverheid in Suriname. Blijkens artikel 2 harer statuten, stelt

zij zich ten doel de bevordering van handel en nijverheid in Suriname, in den ruimsten zin des woords.

De vereeniging meent, dat er, naast de bestaande Kamer van Koophandel en Fabrieken te Paramaribo, ruimte is voor een lichaam, dat — tot zekere hoogte in dezelfde richting werkende — meer in het bijzonder beoogt een stelselmatige studie van de voornaamste economische vraagstukken der kolonie.

Daarnevens zal zij zich toeleggen op het verzamelen van statistische gegevens.

Zij vertrouwt, dat de medewerking, die daarvoor van verschillende kanten noodig zal zijn, haar niet zal worden onthouden. Te meer niet, waar de gegevens zullen strekken ten algemeenen nutte. Zoo ligt het bijvoorbeeld in het voornemen om jaarlijks een economisch overzicht betreffende de kolonie te doen verschijnen.

De studie der staathuishoudkundige vraagstukken zal kunnen leiden tot het uitbrengen van rapporten en adviezen omtrent handel en nijverheid, en — waar noodig — het indienen van adressen bij de bevoegde machten.

Het initiatief tot de oprichting werd genomen door de volgende lichamen (in alphabetische volgorde vermeld): Balata Compagnie Suriname, Curaçaosche Handel Mij., voorheen Sträter Esser en Co., C. Kersten & Co., Nederlandsche Handel Mij., Nederlandsch-Indische Gas Maatschappij, Surinaamsche Bank.

Andere lichamen — en ook personen — kunnen, op de voorwaarden in de statuten vermeld, tot het lidmaatschap der vereeniging worden toegelaten.

Het bestuur bestaat uit de heeren G. Calkoen, voorzitter; S. Beck, ondervoorzitter; G. van Dien Jr., commissaris. Secretaris is de heer W. Kraan.

* * *

Het Stenografisch Verslag van het Koloniaal Onderwijscongres is nu uitgedeeld. Daarin bladerend vonden wij op blz. 37 deze woorden den heer Benjamins in den mond gelegd: „Ik meen, dat de Moravische Broeders geen scholen hebben in het binnenland. Wel zijn er een aantal districtsscholen bij de Boschnegers in het binnenland, maar bij de Indianen niet voor zoover ik weet..."

Het verslag is hier natuurlijk onjuist. De Moravische Broeders hebben behalve de scholen in de Districten een 12-tal scholen bij de Boschnegers.

* * *

„De West-Indische Kalender", die wij nu ontvangen hebben, is inderdaad een zeer nuttige aanwinst voor kantoor en studeerkamer. Wij hopen, dat de onderneming ook een financieel succes zal zijn en dat de uitgave ook in de volgende jaren plaats zal hebben. Alsdan een wensch: voor elke maand een andere mooiere kiek.

* * *

Op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over de Surinaamsche begrooting voor 1920 komen we in ons volgend nummer terug.

Curaçao.

Verbetering.

In ons stukje over „Een nieuwe Protestantsche kerk" staat gedrukt het tegenovergestelde van wat wij schreven. Men leze den laatsten zin aldus: „Het is niet onwaarschijnlijk, dat anderen dit voorbeeld zullen volgen."

Koloniale Historische Studiën.

Verleden week is op eene andere plaats in ons blad melding gemaakt van de oprichting van een comité voor koloniale historische studiën. Met ingenomenheid hebben wij daarvan kennis genomen en ten zeerste hopen wij, dat ook aan Curaçao de noodige aandacht zal worden gewijd. Daaraan behoeft geen afbreuk te doen, dat een speciaal Curaçao-deskundige onder de leden van het bestuur niet genoemd wordt. Mr. van Brakel, bekend door zijne publicaties over de West-Indische Compagnie in het algemeen, zal allicht ook hier een wegwijzer kunnen zijn.

Bijzonder aantrekkelijk lijkt ons, dat men ook de wetenschappelijke geschiedvorscherij wat betreft de geschiedenis van den tegenwoordigen tijd, wil bevorderen. Hiervoor zijn verbindingen met de kolonie noodig, daar, wat Curaçao betreft, de archieven van 1830 niet overgebracht zijn. Omgekeerd zou men er o.i. op bedacht moeten zijn, om den geschiedvorschers in de kolonie de behulpzame hand te bieden bij onderzoekingen, die hier te lande moeten plaats vinden.

Wij stellen ons voor met belangstelling de werkzaamheden van het comité te volgen.

De Begrooting.

Het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer brengt weer tal van vragen naar voren. Meer en meer blijkt, dat, wat Nederland betreft, dit gedeelte der Staten-Generaal heel wat meer deskundig en belangstellend is dan hare zuster aan de overzijde van het Binnenhof. Herziening van het belastingstelsel, de samenstelling van den Kolonialen Raad met de motie over de benoeming van Mr. Ellis, de beweging op St. Martin, de bezoldiging der ambtenaren in verband met het toelagen-stelsel, de voorziening in de behoefte aan stroo voor de vlechtindustrie — al deze onderwerpen maken een punt van bespreking uit. Bovendien zijn een tweetal, de samenstelling van den Raad en de afscheiding der Bovenwindsche eilanden, nog nader besproken in het ontwerp tot wijziging van het Regeeringsreglement in verband met de aanstelling van één gezaghebber voor de drie eilanden.

Als een soort ultimatum staat aan het slot van het uittreksel in de „N. R. Ct.":

„Sommige leden hebben den minister in overweging gegeven, dit wetsontwerp terug te nemen en met bepalingen aan te vullen betreffende een andere wijze van samenstelling van den Kolonialen Raad. Indien Z.Exc. niet bereid mocht zijn daartoe over te gaan, dan ontving men gaarne bepaalde toezegging, wanneer de samenstelling van den Kolonialen Raad zal worden gewijzigd."

Niettemin vreezen wij, dat het voorloopig bij woorden blijven zal.

Statistiek.

Eene vergelijking der op handel en scheepvaart betrekking hebbende cijfers over de tweede kwartalen 1917, 1918 en 1919, geeft voor de geheele kolonie de volgende uitkomsten:

	1919.	1918.	1917.
Invoer	ƒ 1.867.627	ƒ 1.948.897	ƒ 1.710.231
Uitvoer	„ 1.343.416	„ 683.255	„ 672.025
Doorv.	KG. 23.687.556	KG. 1.299.957	KG. 15.109.888

West-Indische Kalender.

In samenwerking met „Oost en West" is door de West-Indische Kamer te Amsterdam een kalender uitgegeven, waarvan uit den aard der zaak niet anders dan goed te zeggen valt. Jammer, dat slechts vier verschillende foto's en daarbij geen van de Bovenwindsche eilanden, de 12 bladen sieren. Over de belangrijke inlichtingen achter de kalenderbladen een drietal opmerkingen, waartoe eene vluchtige inzage ons aanleiding geeft; de rechtsmacht in strafzaken der raden van justitie behoort tot het verleden, onder huisarbeid missen wij naast de Ver. Huisarbeid te Paramaribo de Vereeniging Huisvlijt te Willemstad, terwijl onder Pers *Voz di Pueblo* (gedeeltelijk Nederlandsch, gedeeltelijk Papiementsch) niet had mogen ontbreken.

Kleine Berichten.

Wij ontvingen Curaçaosche bladen tot 24 December l.l.

Al weer heeft een ernstige brand gewoed. De woning van den heer Haayen, juist tegenover de Koningin Emmabrug aan de Overzijde, met daaronder gelegen auto-garage, is afgebrand. De brandspuit voldeed niet aan de verwachtingen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het Bolsjewistisch gevaar.

Het blijft een hinken op twee gedachten. De bedrei-

ging wordt gevoeld telkens en telkens weer. Komt zij te na, dan worden maatregelen getroffen. De gewenschte uitslag, het afdoend resultaat, wordt niet gauw genoeg bereikt. In de landen, van waaruit de maatregelen genomen zijn, gaan protesten op tegen de offers in geld en menschen, men zegt laat de Russen toch vrij in 't zelf beredderen van hun zaken. Het gevaar is dan meestal wat minder dreigend geworden, de genomen maatregelen verslappen of worden ingetrokken. Na eenigen tijd zet de Bolsjewiki-beweging weer in kracht uit. De buurtstaten en die waarin de Bolsjewistische propaganda merkbaar is, worden weer ongerust. De kringgang begint weer.

De vraag is momenteel weer in volle actualiteit gebracht en de wijze van behandelen wijst op een voortzetten van een hinken op twee gedachten. Dit uit zich reeds in de manier waarop de toestand wordt bekeken. Moet aan de randstaten Georgië en Azerbeidjan in de Kaukasis, aan Polen en Letten in Oost-Europa hulp verleend worden als dammen, die den rooden vloed moeten tegenhouden, waar hij eenerzijds Perzië en Britsch Indië, anderzijds Midden Europa bedreigt? In Engeland is blijkbaar een partij, die Churchill tot voornaamsten leider heeft, er voor daar flink hulp te brengen, al wordt dit ook maar half toegegeven. De Raden-regeering wenscht en wil zich niet bepalen tot de binnenlandsche aangelegenheden, zegt men. Zij huldigt 't geloof, dat het Bolsjewisme alleen bestaanbaar is wanneer het algemeen in- en doorgevoerd wordt. De middelen, welke zij dienstig oordeelt om hare begrippen in de practijk om te zetten, zijn maar al te goed bekend. Deze partij acht 't daarom een internationaal belang om tegen de Soviët op te treden overal waar deze neiging toont om zich naar buiten te uiten; vreesde zij niet voor een al te moeilijke taak te staan, dan zou zij 't Bolsjewisme in Rusland zelf willen bestrijden. Door deze partij, die in Frankrijk ook aanhangers heeft, is 't besluit doorgevoerd om 't Britsche Middellandsche zee-eskader naar de Zwarte Zee te zenden, is het plan geopperd om 200.000 man naar de Kaukasische republieken te sturen en is de gedachte uitgegaan om maarschalk Foch met een zending naar Polen te belasten, teneinde uit te maken in hoever daar iets gedaan behoort te worden. Als van die missie Foch en van de 200.000 man niets komt, wijst dit er op, dat de stem van Asquith gehoor gevonden heeft, die er nog wel in schijnt te gelooven, dat vrede met Rusland mogelijk is en dit land zich tot zijn eigen aangelegenheden zal willen bepalen. Hulp aan Polen, Georgie, Azerbeidjan zou volgens die opvatting, maar leiden tot het aanmoedigen van een offensief van deze kleine staten. De Engelsche pers, die dit inzicht deelt, wijst er op, dat de 200.000 man door Engeland zou moeten worden gegeven, daar Frankrijk alle handen voor den weder-opbouw noodig heeft en strijdens moede is. Lloyd George, die tusschen de uitersten in staat, is voor een politiek van tegemoetkoming ten opzichte van Rusland. De randstaten kunnen, voor verdedigende maatregelen, wel steun in materiaal en voorraden krijgen, maar moeten zich zelf dan redden. Door bemiddeling van de coöperaties zal Engeland Rusland kunnen voorzien van artikelen, waaraan 't groote behoefte heeft. Volgens de laatste berichten, zou Churchill zich met een oplossing volgens deze zienswijze vereenigd hebben. De tweeslachtigheid tot stelsel verheven!

Zoo gaat 't ook in Siberië. De entente heeft hare troepen van daar teruggeroepen. Amerika en Japan zouden 't verder opknappen. Maar de Vereenigde Staten, die in hun eigen gebied een Bolsjewiki-jacht uitvoeren, hebben den lust verloren om op grooten afstand aan den strijd deel te nemen, hunne troepen hebben bevel gekregen terug te keeren. Nu moet Japan 't daar alleen klaar spelen. Japan spreekt ronduit uit in 't Bolsjewisme een wereldgevaar te zien en 't zich daarom tot taak te stellen den strijd door te zetten. Maar zal 't volbrengen van die uiterst moeilijke taak zijne krachten niet te boven gaan? Zullen de Japanners zich gedwee naar 't verre land laten opcommandeeren? Hierin zal wel weer een kritiek oogenblik komen en dan — dan wordt bij 't hinken op twee gedachten weer tot andere maatregelen overgegaan en de geschiedenis zal zich weer herhalen.

Entente, Volkerenbond of welke staten-organisatie moet hier beslissen? Alleen door de internationale kwestie als een vraag van algemeen belang te behandelen en door in onderling overleg tot het vaststellen van een te volgen en met beslistheid door te voeren lijn te komen, is aan het hinken op twee gedachten een einde maken. De poging om orde en organisatie te brengen in den tegenwoordigen economisch-financieelen chaos is van een Nederlander uitgegaan. Is er hier, of elders, ook geen invloedrijk man, die een poging aandurft om vastheid te brengen in de lijn, die te volgen is om 't Boljewistisch drijven tot Rusland te beperken?

Japan—China.

Graaf Oesjida, de Japansche minister van buitenlandsche zaken, heeft in de Volksvertegenwoordiging een verklaring afgelegd, die hoop geeft op een bevredigende oplossing van de z.g. Sjantoeng-kwestie. Volgens hem is Japan van den beginne af besloten geweest Kiautsjau aan China terug te geven; dit geschilpunt bestaat dus eigenlijk niet langer. Het andere, de Sjantoengspoorweg, is uit den weg te ruimen door een gezamenlijke exploitatie, overeenkomstig het Chin.-Jap. verdrag van 1918. De Jap. en de Chin. regeering werken samen om de goede verstandhouding te bevorderen en aan de anti-Japansche demonstraties een einde te maken. Japan is bereid China, voor zooveel noodig, financieel te steunen. 't Beijvert zich, in gemeenschap met andere mogendheden, om den vrede te doen terugkeeren tusschen de partijen, die elkander in N. en Z. China bestrijden.

Poulet bereikte Australië niet.

Door een bericht in the Times of India (Ml. Ed.) van 27 December staat nu vast, dat de Fransche vliegenier-kapitein Poulet en zijn medereiziger machinist Benoist Australië niet hebben bereikt. Hij heeft 't slechts tot Moulmein in Burma gebracht en is nu op de terugreis per schip naar Marseille. „Slechts" is hier in betrekkelijke beteekenis gebezigd, want de geheele prestatie is er toch eene van bijzondere stoutmoedigheid en volharding geweest. De reis, in circa 2 maanden van Parijs naar Burma, is vol wederwaardigheden en tegenvallers geweest. Zij werd ondernomen met een vliegtuig, dat hiervoor niet speciaal was ingericht, ook van de punten voor oponthoud was heel weinig voorbereid. 't Is een stuk geweest met den Franschen slag opgevat en doorgevoerd.

De reizigers zijn niet ontmoedigd. Zij waren voornemens de onderneming spoedig te hervatten, wellicht met een ander model vliegtuig, maar dan toch weer met Rhone-machines, zooals zij nu ook gebruikten, al zullen deze eenige wijziging hebben te ondergaan voor 't gebruik in 't warme klimaat. Zij zullen dan uitrustingstukken, a. z. z. naar vooruit te bepalen landingspunten zenden.

Luchtdienst Bombay—Karachi.

Een officieele mededeeling van den Postmaster-generaal maakt de instelling bekend van een post-luchtdienst tusschen Bombay en Karachi. In Januari beginnende en voortgezet, zoolang de ongunstige moeson het niet beletten zal, worden de vluchten gedaan in aansluiting met de aankomst en het vertrek van de mailbooten te Bombay. Voor de verzorging wordt een verhoogde frankeering gevergd, die geldt zoowel voor de brieven, die per mailboot verder worden vervoerd, als voor de brieven die in Engeland op de post gedaan worden, voorzien van „via Bombay—Karach air service".

De afstand tusschen Karachi, nabij de grens van Britsch-Indië en Beloedchistan aan de Perzische zee gelegen, en Bombay is ongeveer als die van Amsterdam tot Marseille, of van Batavia tot Padang eenerzijds of tot Lombok anderzijds.

Indiërs in Oost- en Zuid-Afrika.

De East Africa Merchant's committee heeft in Bombay een vergadering gehouden om uiting te geven aan de ontevredenheid over de uitsluiting der Indiers van de onder Britsche vlag gekomen gedeelten van Oost-Afrika. Bij de opening wees de voorzitter, Husseinbhoy A. Laljee, erop dat de Indiërs in de laatste 100 jaren veel hebben bijgedragen tot ontwikkeling van de bronnen van Oost-Afrika en tot bevordering van zijne handelsbelangen en hij noemde het een ironie der omstandigheden dat juist zij, die 't pad voor de Britten geëffend hebben, nu achtergesteld en zelfs met uitsluiting bedreigd werden. Hij sprak de hoop uit, dat 't koloniale departement die dwaling en dat onrecht zou herstellen. De vergadering nam een motie aan, waarin verontwaardiging wordt uitgesproken over het onrecht Britsch-Indische onderdanen in Oost-Afrika aangedaan, wier geslacht daar reeds eeuwen gevestigd was en die er pioniers voor de ontwikkeling zijn geweest, vóórdat een andere natie daar kwam, terwijl zij 't tevens zijn geweest die Groot-Brittannië in staat hebben gesteld er de vooraanstaande plaats te verwerven, welke 't daar inneemt. De meeting protesteerde krachtig tegen de pogingen van de blanke kolonisten om verdere immigratie van Indiërs te beletten en aan dezen zoodoende de meest elementaire rechten van 't Britsch onderdaanschap te onthouden. Zij drong er bij den Secretary of State op aan maatregelen te nemen opdat de Indiërs en gelijke rechten zullen krijgen als andere onderdanen van het Rijk.

Tegelijk met dit bericht, bracht de mail ons een beschouwing over 't Indiërs-vraagstuk in Zuid-Afrika, die

de oplossing, welke zich geenszins een plaatselijk belang beperkt, niet vergemakkelijkt. In de Volksvertegenwoordiging van Zuid-Afrika hebben twee afgevaardigden gesproken van toename van de „Asiatic menace". In Natal en de Kaap wordt een anti-Asiatic campagne gevoerd. De South Africans league riep bij de stembus op tot verkiezing van candidaten, die zich tegen 't Aziatisch gevaar uitgesproken hebben. Bij de verkiezingen in Februari zal deze propaganda een rol spelen. Er is een commissie werkzaam om over dit vraagstuk rapport uit te brengen, maar de Britsch-Indiërs verwachten, dat zij onder den indruk van de anti-Aziatische atmosfeer niet onpartijdig zal oordeelen en adviseeren. De voormannen der Indiërs beijveren zich intusschen om hun gematigde verlangens met volharding te bepleiten. Het is wel een spel van 't noodlot, in hetzelfde land waar de Boeren opkomen voor hun rechten en vrijheid tegenover de Britten, noemen de kaffers zich weer bekort in hun rechten en vrijheid door de Boeren, en komen de Indiërs om rechten en vrijheid vragen zoowel aan de Boeren als aan de Britten. Hoe moeilijk blijkt 't, zich een onpartijdige opvatting van de begrippen rechten en vrijheid te vormen voor zichzelf en ten opzichte van anderen.

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Tijdelijk buitengewoon Voorzitter van de Landraden te Toeloengagoeng c. a. (Kediri).	Op een nader door den Directeur van Justitie te bepalen dag in de maand April of Mei '20.	De eventueel met verlof vertrekkende Ambtenaar is Mr A. J. A. Bake.
Landrechter te Magelang (Kedoe).	4 April 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende Ambtenaar is Mr. E. F. R. A. Nierstrasz.
Voorzitter van de Landraden te Garoet c.a. (Preang. Regentschappen).	Op een nader door den Directeur van Justitie te bepalen dag in de maand Jan. of Febr. '20.	De eventueel met verlof vertrekkende Ambtenaar is Mr. E. L. M. van Son.

Van het Hoofdbestuur:

STUDIE-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 9 Februari 1920* om 2 uur nam., in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Houtstraat 17, Den Haag.

Agenda:

1e. Notulen.
2e. Reglementswijziging (wordt nog toegezonden).
3e. Ingekomen stukken.
4e. Rondvraag.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

RECTIFICATIE.

Het „Jaarfeest van den Bond voor Surinamers in Nederland" vond plaats op Zaterdag 17 Januari j.l. De Gouverneur van Suriname, de heer Staal, die door ongesteldheid verhinderd was het feest bij te wonen, is met verlof in Nederland. G.

Van de Ned. Afd. der N.-I. Mij. v. Nijverh. en Landb.:

OPENBARE VERGADERING op *Woensdag 4 Februari 1920*, 's avonds 8 uur, te 's-Gravenhage, in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis (Groenmarkt), Zaal No. 4.

Onderwerp:

Problemen bij de Suikerriet-Cultuur in Ned-Indië, toegelicht door lichtbeelden.

Spreker: Dr. Ph. van Harreveld.

De Voorzitter: P. J. VAN HOUTEN.
De Secretaris: L. STIBBE.

Toegang vrij, ook voor niet-leden.

Van de Afdeeling Breda:

LEZING VAN RADEN MAS A. SOORJO POETRO OVER INDONESISCHE MUZIEK.

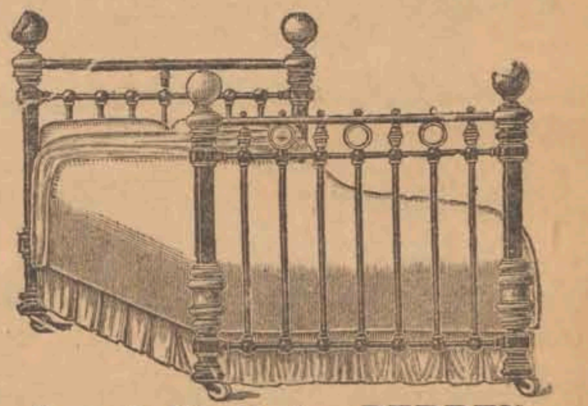
Na een korte inleiding, waarin de groote invloed van de muziek en hare uitingen op ons gemoedsleven vluchtig uiteengezet werd, gaf spreker voor de afdeeling Breda een aardig staaltje van de Javaansche liedjes, die door de jonge kinderen bij hunne spelletjes gezongen worden. Die liedjes, als uitingen van jeugdige, overtollige kracht, die met de bewegingen van die spelletjes gelijken tred houden, klonken oneindig lieflijk en naief. Dan volgde een verhaaltje, dat de moeder aan hare kleine kinderen vertelt; daarin treden sprekende dieren op, wier uitingen eveneens door zang vertolkt werden. Van het slaaplied, bij het slaapmatje van een kind, dat daarmede in slaap gesust wordt, handelde het volgende nummer van Raden Mas A. Soorjo Poetro's programma. Het was de mooie legende van Pandji Laras, den Prins, die door zijn onoverwonnen merkwaardigen vechthaan zijne moeder bevrijdt en door haar, de op zoo wreede wijze uitgestoken oogen, terug te brengen en de door boozen laster door haren gemaal, den vorst van het land, tot de doodstraf veroordeelde, weder in genade te doen aannemen. Door aanhankelijkheid van den dienaar, met de volvoering van de doodstraf belast, behield de ongelukkige vorstin wel is waar het leven, werd echter van hare beide oogen beroofd, omdat juist die oogen als bewijs voor den vorst moesten dienen voor de tenuitvoerbrenging van het gegeven bevel. Niet zoo gauw zag de jeugdige prins, die door zijne frappante gelijkenis met den vorst door het geheele hof als diens zoon erkend werd, de oogappels zijner moeder, die men in de vertrekken van den Vorst bewaarde, of hij nam het besluit, die dierbare oogen aan de arme beroofde moeder terug te brengen, die dadelijk genezen zijnde van hare blindheid, tot haren gemaal terugkeerde, en zich met hem verzoenend, geëerd en geliefd aan het hof verder leefde. Merkwaardig in deze legende is de kracht, die er uitging van de moederoogen, die den zoon met hunne oneindige liefde als bij ingeving tot zich trokken. Deze heerlijke symbolische vorm, die de dichter aan zijne heldin gaf en de uitingen dier moederliefde, werden door den spreker-zanger op meesterlijke wijze vertolkt. Voor hen, die door een langdurig verblijf in onze Oost-Indische kolonies, kennis mochten maken met de volksziel en de muzikaliteit der Indonesiërs, zal voorwaar de avond van 20 dezer herinneringen opgewekt hebben van lang voorbije, gelukkige jaren in de keerkringen doorleefd. Want de zanger-causeur gaf met zijn mooie sympathieke stem zulk eene treffende vertolking dezer Javaansche legende.

Dan volgde een kort intermezzo, waarin de vader met den ouderen zoon een gesprek voert over de betrachting van een edele levensleer.

Ook liet de spreker door een gezongen voorbeeld duidelijk uitkomen, hoe langzamerhand de oorspronkelijk Arabische gezangen, thans in de Moskeeën vervangen zijn door verjavaanschte zangwijzen. En naar aanleiding hiervan gaf de spreker een duidelijke uiteenzetting van de rythmische hoedanigheid der Javaansche muziek, door middel van de notenteekens en maatvormen uit de Hindoemuziek afgeleid en ter verduidelijking voor de toehoorders met Javaansche en Europeesche noten-teekens enz. aangetoond.

Spreker bracht vervolgens nog naar voren het feit, dat een Javaansch orchest niet optisch (dus door een maatslaanden dirigent), maar door den orchestmeester door middel van den handtrom, dus phonetisch, gedirigeerd wordt, waardoor de danseressen en dansers de maatgolvingen makkelijker volgen kunnen; dit ter verduidelijking van de zeer ongelijkmatig aangebrachte rustpunten in de Javaansche muziek (Gamelang).

Ten slotte reciteerde Raden Mas A. Soorjo Poetro een Wajangverhaal, waarna de presidente der Bredasche afd., mevr. Jhr. Dour. W. C. Clifford Kocq-v. Breugel den spreker hartelijk dankte voor zijne mooie, hoogst leerzame lezing en den door voorbeelden in alle onderdeelen verduidelijkten Javaanschen

solozang; zij hoopte, dat deze eerste lezing in een volgend seizoen door een tweede gevolgd mocht worden, waarop het talrijk opgekomen auditorium met een warm applaus antwoordde.

Deze zeer goed geslaagde bijeenkomst verdient alleszins navolging, vooral ook omdat het optreden in nationale dracht van dezen kunstminnenden Javaanschen vorstenzoon, al reeds dadelijk sympathieke gevoelens bij zijn gehoor wekte.

Nieuwe leden traden toe.

Breda, 22 Jan. 1920. W. C. K. v. B.-R.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

HET VERBLIJF VAN Hr. Ms. PANTSERSCHIP KORTENAER IN MEXICO IN 1914.

Voor de afdeeling Utrecht van „Oost en West" hield de gep. kapitein ter zee L. P. W. van der Wal in het Gebouw van den Protestantenbond een lezing met lichtbeelden.

In zijn openingswoord memoreerde de Voorzitter de aangename wijze waarop beide vereenigingen met elkaar in aanraking kwamen en er dadelijk overeenstemming werd verkregen omtrent het uitnoodigen van den spreker voor dezen avond. Dit is daarom des te aardiger, omdat beide vereenigingen het zelfde doel, n.l. het behoud van onze koloniën nastreven.

Nu mag men zeggen, dat Mexico buiten onze koloniën ligt, toch zal deze voordracht aantoonen, dat eene goede marine voor het behoud der koloniën wenschelijk is.

De heer v. d. Wal, het woord verkrijgende, zet allereerst uiteen, dat het doel zijner voordracht is te doen zien, hoe een marineofficier buiten zijne eigenlijke werkzaamheden en het gevechtsklaar houden van zijn schip, toch veel kan doen voor zijn land.

Op zeer onderhoudende wijze verhaalt spreker dan hoe de binnenlandsche onlusten in Mexico, waar de opstand ging tegen het bewind van den toenmaligen president Huerta, gevaar opleverde voor de in Mexico wonende Europeanen. Dit was aanleiding, dat hij met de „Kortenaer", in begin 1914 in de Middellandsche zee voor een oefeningsreis vertoevende, de opdracht kreeg naar Mexico te gaan en daar den loop der gebeurtenissen af te wachten.

In Curaçao aangekomen, kreeg spr. de telegrafische opdracht, om naar Tampico te vertrekken, waar een uitgebreide Nederlandsche kolonie gevestigd is bij de daar aanwezige petroleumbronnen. Spr.'s opdracht was o.a. den Nederlanders en Nederlandschen schepen, die hulp te verleenen, welke noodig zou zijn.

Uitvoerig verhaalt spreker dan de wijze, waarop hulp aan Nederlandsche en ook aan vreemde onderdanen werd verleend over het verloop van de reis van de Kortenaer, waarbij de vertooning van zeer fraaie lichtbeelden de voordracht verduidelijkte.

Met een hartelijk woord van dank aan den spreker sloot de Voorzitter de door verschillende militaire autoriteiten bijgewoonde vergadering.

Uit het Utrechtsch Dagblad.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

1 leeraar in de plant- en dierkunde.
13 leeraren in de Nederlandsche taal.
2 leeraren in de aardrijkskunde.
4 leeraren in het Duitsch.
3 leeraren in het Fransch.
2 leeraren in het Engelsch.
8 leeraren in de wis- en natuurkunde.
5 leeraren in het teekenen (akte Me).
1 leeraar in de geschiedenis.
2 leeraren in de Staatswetenschappen.

Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 gouvernementstandheelkundigen.

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.

1 microbioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen d.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Bouwkundig ingenieur, civiel-ingenieur, opzichter, tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Civiel-ingenieur, werktuigkundig ingenieur, ingenieur voor het signaalwezen.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.

Een opziener over de smederij en een onderopziener over de draaierij bij den artillerie-constructiewinkel te Soerabaja.

Een baassmid, tevens bankwerker, en een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electro-technisch ingenieur, electro-technisch ambtenaar 1ste kl., electro-technisch ambtenaar 2de kl., adsp. electro-technisch ambtenaar, telefoonopzichter 1ste klasse, instrumentmaker 1ste en 2de klasse, radiotechnisch ambtenaar 2de klasse, adspirant-radio-technisch ambtenaar.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Adjunct Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse, adspirant-commissaris van politie.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 2 en 3 Januari 1920, No. 1).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 6. Donderdag 5 Februari 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

BRAVO!

Met groote vreugde vestigen wij de aandacht onzer trouwe lezers op achterstaande *lange* lijst van *begunstigers, nieuwe leden* en *contributie-verhoogingen*, welke ongetwijfeld mede te danken is aan de volijverige propaganda van den onvermoeiden Secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging. Moge diens goede voorbeeld in deze veel navolging vinden, want die lijst is stellig voor verlenging vatbaar.

Red.-Com.

Nogmaals Propaganda!

Bij dit nummer werd gevoegd een Propagandablaadje met Oproep, een overzicht gevende van hetgeen „Oost en West" *beoogt* en *is*, wat het *doet* en eene oproeping tot aansluiting.

Commentaar is overbodig.

Het doorloopen van dat blaadje zal den Lezer de overtuiging schenken, dat onze Vereeniging veel doet en nog meer *wil* doen en dat zij er in alle opzichten naar streeft het gestelde in de Statuten getrouwelijk na te komen.

Als eene vereeniging als „Oost en West", uit gebrek aan medewerking en steun van de zijde van Nederlanders als Indiërs, haar werk zou moeten staken, zou dit zijn een schande voor Nederland en de Indiërs, een slag in het aangezicht der geheele natie, van blank en bruin, koren op den molen der revolutionnairen. Daarom *moet* „Oost en West" blijven bestaan, zij *moet* voorwaarts blijven schrijden op den ingeslagen weg, doch zij *kan* dat niet, als haar den noodigen financieelen steun onthouden wordt, wanneer van de leden zelve geen propaganda uitgaat.

Voor wat persoonlijke propaganda vermag, verwijzen wij naar de in dit nummer voorkomende opgave — sedert 23 December 1919 — van het aantal nieuwe begunstigers en nieuwe leden en van leden, die hun contributies verhoogden, dan wel op peil brachten.

Nu volge ieder lid het voorbeeld dier laatsten en beijvere zich bovendien, gebruik makende van het Propagandablaadje, om nieuwe leden tot „Oost en West" te doen toetreden. Doch niet alleen dit, doch men brenge ook die nieuwe leden er toe, mede te werken tot uitbreiding van het aantal onzer leden, opdat meer kracht kan uitgaan van „Oost en West".

Namens het Dagelijksch Bestuur van het Hoofdbestuur:

De wd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

Het Ned.-Ind. Volkscredietwezen. *)

door O. P. Besseling.

(Onze Koloniën. Baarn, Hollandia-Drukkerij.)

Onder de wijzen, waarop men eene veelomvattende aangelegenheid van economisch-financieelen aard kan bespreken, lijkt het voor mij een kort bestek, het beste toe, om van de te boek gestelde feitelijke uitkomsten het voornaamste mede te deelen.

In dit geschrift wordt in het begin gewezen op den grondlegger en stootgever aan dit Volkscredietwezen, wijlen De Wolff van Westerroode; denzelfden, op wiens onvergankelijke verdiensten ik in den „Tijdspiegel" van April 1918 wees, in het artikel „Denemarken als voorbeeld in coöperatie voor Indië."

In 1897 zette deze man, destijds Assistent-Resident van Poerwokerto, in een artikel in het „Tijdschrift van Nijverheid en Landbouw", dat zeer de aandacht trok,

*) Op verzoek van den schrijver overgenomen uit „De Tijdspiegel". Red.-Comm.

zijne ideeën uiteen: „hoe de tani, inlandsche landbouwer, door 't verleenen van een doelmatig en opvoedend crediet uit den staat van verval en armoede zou kunnen worden opgeheven en zich zou kunnen onttrekken aan den doodelijken greep van den woekeraar." (Zie Besseling blz. 6 en 7.) Dit nu was de zaadkorrel, waarop ik toen doelde, als door dezen bekwamen gaardenier te kiemen gelegd. „Beminnelijk optimisme!" zegt B. over de denkbeelden van hem, „die vol bewondering voor de nuttige uitwerking der door hem bestudeerde Raiffeisensche- en Schulze-Delitsche Volsbanken, op het sociale en economische leven van den boerenstand, vooral in Duitschland en Italië, meende, dat, mits slechts den tani practisch het nut van samenwerking in de dessa werd getoond, deze, geholpen door den krachtigen steun en leiding van de Europeesche en inlandsche bestuursambtenaren, binnen niet al te langen tijd in staat zou zijn, om credietinstellingen zelf te beheeren en economisch te benutten voor zijn bedrijf."

Wat echter desalniettemin in het 20-jarig tijdsverloop bereikt is, moge nog ver van de Wolff's ideaal af staan, het is toch belangwekkend genoeg, om kort aan te geven hoe de stand van zaken is in onze dagen. De ondervolgende gegevens zijn echter ontleend aan het Verslag van het Volkscredietwezen tot Juli 1919.

Het ambtelijke personeel in het belang van het V.C.W. was op eind Juli '19: 303, w.v. 280 inlandsche functionarissen. De 83 Afdeelings- of Volksbanken hadden op eind '18 bijna 24 millioen gulden aan uitstaande leeningen, verdeeld over ruim 480.000 schuldbewijzen. Het grootste deel der bedrijfsmiddelen bestond tot ruim 17 millioen uit deposito's. Met het sparen gaat het nog slecht; de spaargelden der inboorlingen zijn bij elkaar slechts een halve ton, die der Europeanen echter meer dan 8 ton. Ongeveer de helft werd geleend voor landbouw en veeteelt; 8 ton voor handelsdoeleinden, de rest was vooral voor ambacht en nijverheid, visscherij, aankoop en herstellingen aan huizen, delging van schulden. Het totaal der in 1918 debiteuren geworden personen bedroeg bijna 570.000. De rente bedroeg voor het grootste aantal banken meer dan 12 pCt., meestal 15 pCt. Dat klinkt in Europeesche ooren wel hoog, maar in een betrekkelijk kapitaal-arm land als Indië is de onderlinge leenrente in doorsnee veel hooger; 30 tot 50 pCt. zijn geen zeldzaamheid. Wat den achterstand betreft, dus hetgeen na den vervaltijd nog niet was terugbetaald, dit was ruim 10 pCt. op eind 1918, terwijl aan dubieuse en wanbetalende debiteuren moest worden afgeschreven bijna 3½ ton of 1½ pCt., zoodat men op grond hiervan kan zeggen, dat het volksfatsoen, blijkens de stiptheid in afbetaling, van den Indonesiër hoog staat, vooral als men bedenkt, dat achterstand en afschrijving voor een groot deel het gevolg zijn van het onoordeelkundig toestaan en uitgeven van leeningen.

Een tweede soort credietinstellingen, die in vele opzichten, en sterk, afwijken van de evengenoemde, zijn de dorpsbankjes. Hun aantal bedroeg op eind 1918 ruim 2800; zij leenden in 1918 aan ruim 650.000 personen ongeveer 7½ millioen uit; tegen 1917 is het bedrijf wat teruggegaan: het bedroeg toen ruim 685.000 personen en ruim 8.7 millioen. Toch moet deze achteruitgang in vele opzichten als een geluk worden aangemerkt, want er kon worden en er is inderdaad meer gewerkt aan hechtermaking, aan reorganisatie en aan ontwikkeling van het coöperatief karakter daarvan. Op dien achteruitgang zijn o.m. ook economische moeilijkheden, wellicht ook de griep, van invloed geweest. Door de uitbarsting van den Keloed moesten de uitstaande leeningen van 12 dessabankjes, tot een bedrag van ƒ 4600, worden afgeschreven en een groot gedeelte daarvan komt ten laste van de Blitarsche Afdeelingsbank. Deze dorpsbankjes worden met een beginkapitaal, dat in den regel niet meer bedraagt dan ƒ 200, zeer zelden stijgt boven de ƒ 1000 en dat tegen matige rente geleend wordt van de afdeelingsbank van het ressort, opgericht. De beheerders ervan zijn het dorpshoofd, bijgestaan door eenige medebestuurders, meestal landbouwers, in den regel analphabeten; 4 à 5 zulke banken vormen een kring, die den boekhouder-schrijver bezoldigen. De rente is 1 à 3 pCt. 's maands en dus zeer aanzienlijk geringer dan die door andere geldschieters voor dit soort van crediet bedongen.

De derde soort zijn de dorpsgraancredietschuren of dessaloemboengs, wier doel is, om onder billijke voorwaarden aan de gemeentenaren op hun verzoek voorschotten te leenen in padi (halmrijst) als zaaizaad, loon voor het landbouwbedrijf, voor levensonderhoud in den schralen tijd of voor andere nuttige doeleinden. De rente bedraagt 25 à 40 pCt. voor het meerendeel dier loemboengs; het restant berekent nog 50 pCt. Het zuiver vermogen der 10385 op eind September 1918 op Java aanwezige dessaloemboengs bedroeg, in geld 5¾ millioen, in padi 2¾ millioen Pikols, dus bij elkaar in geld 14 millioen (de Pikol à ƒ 3). De schuren vertegenwoordigen eene waarde van ruim 1½ millioen, terwijl het aantal leeners bedroeg 1.422.936. De boekhouding is over geheel Java nagenoeg uniform geregeld; alle loemboengs staan in geldelijke relaties met de afdeelingsbanken. Hun aantal is tegenover 1917 met 478 gedaald en men verwacht nog in de eerste jaren verdere vrij snelle daling; maar zeker is, dat in vele dessa's de loemboeng zoo is ingeweven in de dorpshuishouding, dat daar de conservatieve inlandsche gemeentenaren er niet licht toe zullen overgaan haar op te heffen.

Een zeer belangrijke schakel in dezen keten van ± 13.000 credietinstellingen, of juister sluitsteen en middelpunt daarvan, vormt de Centrale Kas, die in begin 1913, naar het voorbeeld der Pruisenkas, in werking trad met een maximaal werkkapitaal van 5 millioen, waarvan echter feitelijk als grondkapitaal op eind 1918 werkzaam was ƒ 2.875.250. Waar de uitzettingen der Volksbanken aan groot risico onderhevig zijn, is het bestaan van eene Centrale Bank, die steun verleent in moeilijke tijden, voor haar, niet alleen om deze, maar ook nog om andere redenen, van onschatbare waarde.

Op grond van wat heden is bereikt en tot stand gebracht, kan men, nu men sinds eenige jaren ginds staat in het teeken van krachtiger Geldwirtschaft, en die in de toekomst nog meer zal aansterken, voor het Volkscredietwezen geen andere dan gunstige prognose daarover uitspreken. Het is eene zeer goede gedachte geweest hierover voor breeder kring te spreken en Besseling heeft zich op voortreffelijke wijze door eene heldere en zaakrijke uiteenzetting van deze taak gekweten.

E. SCHMüLLING.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Overzee-Instituut.

Onze eminente mannen in de handelswereld wezen er reeds jaren geleden op, dat een Koloniaal Instituut, alleen voor de Koloniën, de Nederlandsche zoowel als de Ned.-Indische belangen slechts onvolledig kan dienen. In „het Overzee-Instituut", uitgave van J. Noorduyn en Zn., Gorinchem, stelden zij daarom voor het Koloniaal Instituut uit te breiden tot een Overzee-Instituut, waarin men vindt de producten en handelsgegevens van de geheele wereld behalve Europa, en waarbij de Ned.-Indische gewesten de kern zouden vormen.

Schr. van dit artikel in het „N. v. d. D.", de heer J. F. Lankamp, vervolgt: „Met de hier bedoelde uitbreiding zou iets grootsch, iets specifiek-Nederlandsch tot stand worden gebracht, een gebouw of paleis, dat met zijn ruime zalen en rijkdom aan producten en gegevens van alle vreemde overzee- en in het bijzonder van de eigen Koloniën, de bewondering afdwingt van landgenoot en vreemdeling, waar men elken dag inlichtingen kan inwinnen omtrent hetgeen er op de wereldmarkt voorvalt. Tendentieuze berichten, door minder scrupuleuze personen in de wereld gezonden om kapitaal te lokken, kunnen hier gecontroleerd worden, terwijl de stichting de sympathie voor Nederland in de overzeesche gewesten zou versterken, door alle verre landen met Nederland van volk tot volk in nauwere aanraking te brengen en in het bijzonder in Nederland de economische beteekenis der eigen overzeesche gewesten zoowel als hunne ontwikkeling, in het licht te stellen."

In 1910 hebben deze vooraanstaande mannen er reeds op gewezen, dat in de naaste toekomst de groote beteekenis der ontwikkeling van N.-I. zoude liggen in een verschuiving der directe handelsbetrekkingen. Sedert is door de tijdsomstandigheden over de geheele wereld het besef levendig geworden, dat alle overzeesche gewesten als economisch zelfstandig en als volkomen gelijkwaardig moeten worden beschouwd. De vergelijking der cijfers over 1888 en 1908 toonde reeds voldoende, dat een nieuw handelstijdperk voor Insulinde was ingetreden en het directe verkeer met Amerika, Australië en Azië spoedig den handelsomzet met Europa zoude overvleugelen. Door den oorlog is dit proces verhaast en

iedereen in Nederland heeft in zaken met N.-I. rekening te houden met de zoozeer gewijzigde handelspositie onzer rijke Koloniën.

Schrijver acht het van groot nationaal belang in Indië de aandacht te vestigen op de werkzaamheid der vaderlandsche Nederlanders, die, trots de bezwaren en tegenwerking van belangengroepen, onvermoeid blijven aansturen op het groote doel, en het als een dringende eisch beschouwen, dat het Nederlandsche volk, de groote massa, met de Nederlandsche koloniën gaat medeleven, en het daarom in de gelegenheid willen stellen de Koloniën te bezien in het werkelijke licht waarin zij zich vertoonen, d.w.z. in hun verband met andere overzeesche markten en gewesten, en hiervoor de algemeene belangstelling op te wekken.

De toekomst van Indië is zoo geweldig, dat op deze gewesten voor zaken-doeleinden steeds meer in vreemde landen de aandacht zal worden gevestigd. Daarom is het een levensbelang, dat Moederland en Koloniën niet van elkander vervreemden.

Waarom staan Nederland en Ned.-Indië niet dichter bij elkaar en kan nog altijd ieder alarmeerend bericht, nu hier, dan ginds, ontstemming te weeg brengen? vraagt schr. en antwoordt: omdat de groote massa in Nederland ongetwijfeld niet genoeg van Indië afweet. „Het weet iets van N.-I. met betrekking tot het verleden, maar het mist totaal het inzicht in de positie van N.-I. in het heden. Het weet veel te weinig van de beteekenis die N.-I. in het wereldverkeer toekomt. Ditzelfde gebrek aan inzicht wreekt zich bij iedere gelegenheid, waar Nederlanders uit de overzeesche gewesten na jaren terugkeeren in het vaderland en zich teleurgesteld terugtrekken. In hen verliest Nederland, afgescheiden van hun fortuin, de aangewezen krachten om van volk tot volk de toenadering in de hand te werken, die voor de blijvende samenwerking van Nederland en N.-I. thans meer dan ooit een levensvraag moet worden geacht."

„Wij leven in een tijd," vervolgt schr., „waarin in het bijzonder voor alle dringende economische hervormingen hare vreedzame afdoening binnen enge tijdgrenzen is afgemeten. Op economisch zoowel als op politiek gebied leiden misverstanden tot gisting en tegenover deze gisting staat de kennis der feiten, die te laat worden geopenbaard, machteloos. Daarom is het een dringende eisch dat met de toenadering van Nederland tot N.-I. door een voorstelling der feiten in bedoelden zin, in Nederland een aanvang wordt gemaakt."

Dit alles overwegende, betuigt schr. zijn instemming met de oprichting van het Overzee-Instituut, dat beoogt die feiten naar voren te brengen en allereerst in de hoofdplaats des lands het groote publiek de beteekenis van N.-I. en zijne positie in het wereldverkeer zoo levendig mogelijk voor oogen te stellen. Het wil aan den grooten weg, in voor een ieder toegankelijke lokalen, kosteloos beschikbaar stellen alle gegevens, statistieken, bescheiden en handelsmonsters, welke de groote en snelle ontwikkeling van alle overzeesche gewesten in beeld brengen en onder de overzeesche gewesten aan de Nederlandsche overzeesche gewesten de eereplaats toekennen, die hun in de hoofdstad van Nederland van nature toekomt.

Schr. besluit: Er valt hier iets schoons tot stand te brengen, iets dat noodig is en werkelijk ten goede komt aan de moderne economische voorlichting van den meest breeden kring der burgerij. Laten wij daaraan onze sympathie schenken. Wat van N.-I. noodig is, is de duidelijke verklaring dat men het plan toejuicht!"

Duitsche goederen.

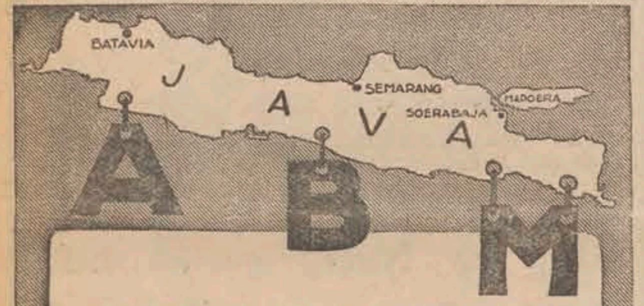
Het is opmerkelijk zooveel Duitsche goederen met de laatst aangekomen schepen in Indië vanuit Holland werden aangebracht; zelfs met een Engelsch schip was dit het geval, aldus de „N. Soer. Crt." Voornamelijk zijn het ijzerwaren, speelgoed en Kerstversierselen. Voor de firma Schlieper was de helft van de *Samarinda* bestemd. De pisoblatti van de Madoereezen worden met groote partijen uit Duitschland ingevoerd; de Amerikaansche en Japansche messen blijven daarentegen onverkocht. De Duitsche industrie schikt zich gaarne naar de wenschen van de koopers; daarin zou het geheim schuilen, dat de Duitschers vol hoop zijn, dat zij de Indische markt wederom zullen kunnen heroveren. Een daling van prijzen, als gevolg van het instroomen van Duitsche goederen, is reeds ontstaan. Hoe meer concurrentie hoe beter, wanneer de thans onmogelijk hooge prijzen slechts dalen!

De stofplaag.

Een zeer lezenswaardig artikel schrijft de bekende heer H. F. Tillema in de „Loc." over: „een en ander over de beteekenis van weg en straat voor de volksgezondheid in Indië." Wij ontleenen er het volgende aan: „Ik heb getracht na te gaan of stof inderdaad *directe* hygiënische gevaren oplevert dan wel of het meer dient te worden beschouwd als een *indirect* gevaar. Technische en hygiënische werken loopen in dit opzicht niet parallel. De technici leggen grooten nadruk op den *hinder*, maar ze overschatten het *gevaar* ervan. Om dit te illustreeren volgt een opgave van uitspraken in de technische en hygiënische literatuur. O.a.: „Het is van algemeene bekendheid, dat de groote kindersterfte voor een groot deel is te wijten aan stof en dat het inademen van stof — organisch en on-organisch — ernstige keel-, neus- en longaandoeningen ten gevolge heeft. Dat het de oorzaak is van keelpijn, neusaandoeningen en tuberculose en dat het leidt tot slechte toestanden op sanitair gebied. Het vermindert de waarde van eigendommen en oogsten langs de groote wegen gelegen." „Straatstof vormt een zaak van leven en dood. Tal van zomerwoningen zijn onverkoopbaar geworden, omdat men er last had van stof." „Al de verwoestingen door oorlog aangericht tienmaal vermenigvuldigd, verdwijnen in het niet, vergeleken bij de vernieling door stof aangericht. Het is de oorzaak van tuberculose." „In een land, waar de „route moderne" is aangelegd, is geen stof, de auto's kunnen er rijden zoo hard als ze willen, de eigendommen zullen er hun waarde hebben herkregen, cultures langs de wegen zullen er floreeren, les maladies microbiennes ont presque disparu, bewoners, dieren, planten zullen er een uitstekende gezondheid genieten." „Van belang is de richting van de straat ten opzichte van ruimte en zon, de hoogte der huizen langs de straat, de beplanting. In de meeste gevallen wordt de longtering door de lucht verspreid, dank zij de fijne stofdeeltjes waaraan de bacteriën vastkleven. Typhus wordt door de lucht verspreid. Pneumonie ook." „Vermindering van het stof op straat beteekent ook minder stof in huis." „Straten moeten zoo geruischloos mogelijk zijn met het oog op de rust in de stad, wat een hygiënisch belang is." „Direct gevaarlijk is het door zieke menschen of dieren geïnfecteerde stof." „Bij de hygiëne dient men niet alleen te letten op de woning, maar ook op de plaats waar ze staat, de woonplaats, in ruimeren zin, de straten en de wegen. De aard van den ondergrond, de wijze van aanleg der straten, de aard van het plaveisel, de wijze, waarop dit wordt onderhouden en gereinigd, zijn van groote beteekenis voor de gegezondheid en de bewoners."

In verband met hetgeen de Sidin, de Bataviaasche tuinjongen op zijn kerfstok heeft, vermeld ik nog even een uitspraak over huisafval. „Er is veel over de gevaarlijkheid van huisafval geschreven en gesproken, maar goed geconstateerde gevallen van de aanwezigheid van pathogene organismen in, en de verspreiding door dien afval zijn uiterst zeldzaam." Nu dient de afvalbak of -emmer in huis om er alle mogelijke ongerechtigheden in te doen, zooals oude verbandwatten, inhoud van spuwbakjes enz., zoodat het wel degelijk mogelijk is, dat pathogene organismen er in geraken. Die organismen kunnen er maandenlang (in Europa) in blijven leven. „Men moet het gevaar in dit opzicht niet te hoog aanslaan." Muggen, vliegen, muizen, ratten, in een woord, allerlei ongedierte vermeerdert er zich in en kan indirect tot verspreiding van infectieziekten medewerken.

„Is dit gevaar voor verspreiding nog nooit geconstateerd, dit neemt niet weg, dat elk pogen door het aesthetische gevoel ingegeven, den afval te verwij-

deren en op een geschikte manier te bewaren door den hygiënist moet worden toegejuicht, want de hygiëne heeft tot doel: bevorderen der reinheid."

Uit het bovenstaande blijkt, dat technici het gevaar voor de volksgezondheid van het stof der wegen te hoog aanslaan. Stof is in de eerste plaats in hooge mate hinderlijk, zoodat bestrijding met alle mogelijke middelen dient te worden aangemoedigd. Pas in de tweede plaats is het gevaarlijk; in de tropen, waar het vuil slordig wordt weggeworpen, wellicht meer dan in Europa.

Over wegen en straten in de tropen heb ik in mijn literatuur zoo goed als niets kunnen vinden: Ik weet uit gesprekken met hygiënisten en medici, dat het gevaar van verspreiding van infectieziekten door stof zeer gering wordt geacht, want de desinfecteerende en drogende kracht der tropische zon is zoo sterk, dat schadelijke organismen, gesteld dat ze op straat of op den weg worden gedeponeerd, zeer spoedig zullen afsterven en uitdrogen, zoodat hun gevaarlijkheid uiterst gering is. Wel vermoedt men op goede gronden, dat keel en oogaandoeningen er door in de hand worden gewerkt. Ook het gevaar van het begieten van de wegen met het vuile water uit de goten en leidingen wordt heel gering geacht, al is het natuurlijk uit een opvoedkundig oogpunt raadzaam het begieten met zuiver water te doen. Indirecte gevaren zijn er wel; ik wees reeds op het belang van de wijze van aanleg bij den stedenbouw.

Op de beteekenis voor de volkshuisvesting van verkeers- en woonstraten, op die van de breedte, op die der richting met het oog op de toetreding van licht en lucht, en vóór alles op die van de kosten, wordt in werken handelend over het woon- en het woningvraagstuk zoo nadrukkelijk gewezen, dat het niet noodig is er hier nog verder de aandacht op te vestigen. Waar hierop echter in geen der technische werken, die ik over het wegenvraagstuk raadpleegde, de aandacht wordt gevestigd, meende ik goed te doen op de buitengewoon belangrijke beteekenis die de weg in dit opzicht voor de volksgezondheid heeft, te wijzen. Misschien is dit wel de hoofdzaak! Dat de weg door verkeerde afwatering of verkeerd onderhoud aanleiding kan geven tot de verspreiding van malaria-muskieten, dat men door de natuurlijke afwatering te verhinderen, heele landstreken ongezond kan maken, dat een goede weg waarover vlug verkeer mogelijk is, voor medische hulp aan de bevolking, van zeer groote beteekenis is, ook hierop zij slechts in het voorbijgaan de aandacht gevestigd.

Ook voor de economische ontwikkeling van een land zijn de wegen van primaire beteekenis en hierdoor weer voor de hygiënische; want het geld, noodig voor de vele verbeteringen der volksgezondheid, moet worden verkregen door vermeerdering van den welstand der bevolking, die nauw verband houdt met de ontwikkeling der verkeersmiddelen, terwijl de volksgezondheid de volkskracht en de energie ten zeerste beinvloedt en deze weer noodig is voor verbetering van economische toestanden.

De beteekenis der wegen en straten voor de volksgezondheid is, zooals uit het bovenstaande blijken moge, geweldig — al hecht men er meestal de engere beteekenis aan, dat de betrekking tusschen volksgezondheid en weg onderhouden wordt door het stof en de hinderlijke geluiden van de straat. Stof is van groote beteekenis voor wandelaars, voetgangers, voor de huizen, langs de wegen voor den plantengroei, zoodat de *indirecte* beteekenis van het stof — om alleen dien factor van het vraagstuk te noemen, zeer groot is. De stofbestrijding als element van den invloed van weg en straat op de volksgezondheid, is dus ons aller aandacht waard.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Rampokpartij in Bekasi" (Residentie Batavia). In den nacht van 18 op 19 October 1919, tusschen 11 en 12 uur, zijn een 25- tot 30-tal als politieagenten verkleede gewapende kamponglieden het huis binnengedrongen van één der landheeren te Bekasi.

Toen deze hen hoorde aankomen, vluchtte hij naar den zolder, doch nam 4 geweren mede voor zijne verdediging.

Van dáár vuurde hij op de roovers, met het gevolg dat één hunner doodelijk werd getroffen en één gewond.

Drie roovers bereikten daarna den zolder, waar een hevige worsteling plaats vond.

Het zinken plafond stortte naar beneden en de vechtenden vielen op den grond. De landheer werd gebonden aan handen en voeten en met neerschieten bedreigd als hij den sleutel van de brandkast niet gaf, waarop de dieven de brandkast openden, ongeveer *f* 1000 daaruit namen en toen het hazenpad kozen.

De gedoode roover bleek te zijn iemand uit de kampong Tjikerang.

De autoriteiten verschenen weldra op het landgoed, doch omtrent den uitslag van het onderzoek is nog niets bekend. (Perniagaän 21 October 1919).

Aftreden van den Inlandschen Redacteur uit de Redactie van de „Sinar Sumatra". Volgens ontvangen berichten is de heer Mohamad Noer galar Radja Marah uit de redactie van de „Sinar Sumatra" getreden.

De reden daarvan zoude zijn, dat er geen overeenstemming van inzichten bestond tusschen hem en den hoofdredacteur den heer Lim-Koen-Hian, een persoonlijkheid, die, zooals de „Soenting" van 14 November 1919 zegt, van meening is dat hij den Inlander maar kan laten werken als een koeli.

Dit geschil kwam niet onverwacht. Het bestond reeds lang en sproot hoofdzakelijk voort uit het feit, dat de in de „Sinar Sumatra" gebruikte taal niet die van het land van Sumatra was, doch het Bataviaasch-Maleisch.

Het einde van den laatsten Woensdag van de maand Safar. Ter hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra) bestaat het gebruik dat, zoowel mannen als vrouwen, groot en klein, op den laatsten Woensdag van de maand Safar, van elk jaar, uit hun huis gaan met het doel de slechte geesten daaruit te verdrijven en op eene door hen uitgezochte geschikte plaats een bad te nemen, in de hoop dat gezondheid en reinheid van hart hun deel zal zijn.

In het jaar 1919 viel die Woensdag op 19 November.

Alle onderwijzers en de leerlingen van de Inlandsche scholen hadden afgesproken op dien dag te zullen gaan naar Batoe Sikabau, welke plaats gelegen is tusschen Soengei Beramas en Boengoes. („Soenting" 14 Nov. 1919).

Handel in vrouwen. De politie heeft de hand gelegd op een Chinees, oud 59 jaar, genaamd Tan-Iè-Boe, alias Y-Tan, die beschuldigd wordt van handel in vrouwen beneden den leeftijd.

Deze persoon spreekt zeer goed Engelsch en Nederlandsch en woont te Singapore, alwaar hij een bloeiend advocatenkantoor heeft.

Te voren was hij op een advocatenkantoor in functie, doch associeerde zich later met een Nederlandsch advocaat en richtte te Singapore een advocatenkantoor op.

Toen deze laatste stierf bleef hij alleen werkzaam op dat kantoor, dat een groote cliëntèle heeft.

Behalve dat hij de betrekking van advocaat uitoefent, is hij ook nog van beroep geneesheer en verkoopt als zóódanig medicijnen.

Toen hij door de politie te Soerabaja in den val liep, bezocht hij Java, voorgevende handelszaken te willen regelen en vrouwen te zoeken, die voor de betrekking van doctores zouden worden opgeleid.

Hij werd gearresteerd in het Oost-Java-Hotel te Soerabaja en had in zijne omgeving reeds een 20-tal meisjes, die voor de zoogenaamde docterschool waren bestemd.

Hij ontkende eenige slechte bedoelingen te hebben, doch de aanwijzingen tegen hem waren zóó bezwarend, dat hij werd gearresteerd.

Twee der meisjes, die er zeer goed uitzagen, werden ter onderzoek in het Stadsverband te Soerabaja opgenomen.

Eenige gegevens met betrekking tot het ontstaan van de hoofdplaats Soerabaja. Aan de „Pewarta Soera-

baja'' van 22 October 1919 werd ten deze het navolgende ontleend:

Omstreeks het jaar 1450 werd het strand van Soerabaja bezocht door een Palembanger of iemand van Noord-Sumatra, die zich dáár vestigde in het belang van de verspreiding van het Mohamedaansche geloof. Deze persoon heette Raden Rachmad en was gehuwd met eene vrouw van vorstelijke geboorte met name Tjempe en afkomstig uit Siam en afstammelinge van een Arabisch geestelijke.

Raden Rachmad was verwant aan den Vorst van Madjapahit, Angkawidjaja, die gehuwd was met de oudste zuster van Tjempe.

Het was de moeder van deze, die Raden Rachmad naar Java zond en die dáár door de vorstelijke families goed werd ontvangen.

Zelfs was men zóódanig met hem ingenomen, dat men hem niet alleen uithuwelijkte aan één der Javaansche prinsessen, doch men bouwde ten zijnen behoeve bovendien nog een paleis te Ngampel (in de nabijheid van Soerabaja), alwaar hij een 3000-tal familieleden moest onderhouden.

Raden Rachmad noemde deze plaats Ngampel Dhante, terwijl hij in de geschriften bekend is onder den naam van Soenan Ngampel.

Hij stichtte er een godsdienstschool, die zooveel vermaardheid kreeg, dat zij ook buiten Java bekend was.

Het was hem echter niet beschoren veel van de uitkomsten van zijn werk te aanschouwen.

Hij stierf te Soerabaja omstreeks het jaar 1453 en werd dáár begraven.

Zijn graf verschilde niet veel van dat der andere aldaar begraven vorstelijke personen.

Het volk en ook de Javaansche grooten bewezen den persoon van Raden Rachmad steeds den grootsten eerbied door regelmatig grafbezoek en ter plaatse gebeden op te zeggen, doch de begraafplaats met zijne duizendtallen Moslimsche graven heeft plaats moeten maken voor eene militaire versterking tijdens den strijd met de Portugeezen, die aan de vestiging van Ngampel Dhante den naam Soerabaja gaven.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Viering van den geboortedag van den Chineeschen Wijze Kong-Hong-Tjoe en opening van het Lie-Hak-Hauw-gebouw (meisjesschool) te Buitenzorg.

II (Slot).

Vervolgens deelde de heer Kwee-Tek-Hoei mede, dat de resultaten van het gegeven onderwijs mochten worden gezien en prees hij de leiding van de onderwijzeres, mejuffrouw Mangold, en haar tact om met de kinderen om te gaan.

Het is aan geen twijfel onderhevig, of de meisjes kunnen bij goede leiding het op intellectueel gebied tot eene vrij groote hoogte brengen, doch dan moeten de jongens en meisjes niet in dezelfde klas vereenigd blijven om reden dat, als de meisjes zich met handwerken bezig houden, er voor de jongens niets te doen is.

Dit gebrek moest veranderd worden, doch de oplossing was niet zoo gemakkelijk te vinden, ten eerste omdat er geen geschikt gebouw te vinden was en ten tweede met het oog op de hooge kosten.

Doch ten slotte is het gelukt op dit gebouw, dat nu geopend is, beslag te leggen voor de som van *f* 9000 en er hypotheek op te nemen.

Het onderwijs behoeft dus niet meer te worden onderbroken en de meisjes kunnen op deze school nu het Mandarijn-Chineesch en de Engelsche taal leeren.

Mejuffrouw Wu-Chi is de onderwijzeres op de school en wordt weldra bijgestaan door eene tweede uit China afkomstige onderwijzeres.

De kosten van deze school zijn vrij hoog. De onderwijzeressen ontvangen *f* 250 per maand en de onderwijzeres in handwerken *f* 120 pér maand.

De maandelijksche uitgaven bedragen *f* 400 of *f* 5000 's jaars, terwijl er slechts *f* 2000 beschikbaar is, d.i. dus voor een maand of vijf, zoodat spreker zich verplicht rekende de Chineezen te Buitenzorg op te wekken tot het verleenen van geldelijken steun aan deze nieuwe inrichting en hen aan te sporen de meisjes naar deze school te zenden.

Na deze toespraak kreeg Miss Wu-Chi het woord. Deze dame is blijkbaar een krachtig vrouwspersoon met energieke neigingen en gewoonten.

Terugdenkende aan Groot-China was zij begaan met 't Noodlot dat dit land en zijne bewoners treft, want dit land verkeert altijd in gevaar door de jarenlange hinderlijke inmenging en beleedigingen van de zijde der Vreemdelingen,

Ditzelfde geldt tot op zekere hoogte voor de Chineezen op Java, doch dáár heeft men nu tenminste een Chineeschen Consul-Generaal, die de belangen van de landgenooten kan behartigen. Toch konden nog onregelmatigheden plaats hebben, zooals onlangs is gebleken uit de zaak te Koedoes.

Terwijl de Chineesche vrouwen in Indië van vele toestanden op de hoogte zijn, weten de vrouwen in Groot-China weinig of niets van hetgeen buiten hun land omgaat.

Het gevaar voor Groot-China bestaat, volgens spreekster, hierin dat de bevolking van dit land eenmaal in den toestand van slavernij zal geraken, zooals nu reeds het geval is met Korea (Japan) en Engelsch Voor-Indië, want het is nu eenmaal een bekend feit, dat, als een land zijn eigen zaken niet kan regelen, er dan een ander komt die het wel kan.

De mogelijkheid bestaat, dat men, over hetgeen hier gezegd wordt, verbaasd zal staan, in aanmerking genomen dat China een groot, uitgestrekt rijk en sterk bevolkt land is, doch de spreekster zeide, dat men het feit niet uit het oog moest verliezen dat van de 400 millioen zielen er 200 millioen vrouwen zijn die niet veel meer doen dan slapen en opstaan.

De andere 200 millioen mannelijke onderdanen zijn de werkers, zoowel in als buitenshuis, want de Chineesche vrouw is niet in staat huiswerk te verrichten. Het zijn de mannen die dit doen en het is om die reden dat zij zich niet met de publieke zaak kunnen bemoeien.

De Chineesche vrouw mag zich in dit opzicht tot de Europeesche richten en haar tot voorbeeld nemen.

Miss Wu-Chi verzocht het gehoor haar goed te begrijpen.

Zij had geenszins de bedoeling te zeggen dat er geen bekwame menschen in China zijn, doch zij wilde de aandacht vragen voor hetgeen leelijk is in de Chineesche maatschappij en dat de Chineesche vrouw weinig of geen onderwijs geniet.

En dit is van zeer groot belang te achten, want de vrouw is het voornaamste element in de moderne beweging.

Zij is te vergelijken met de wortels van een plant of met het fundament van een huis.

Zij staat zooveel naderbij tot het kind dan de man en als zij dit kind weet op te voeden en de huishouding behoorlijk kan waarnemen dan komen de mannen ook in betere conditie en kunnen deze zich aan de openbare zaak laten gelegen liggen.

De vrouw moet zich niet werpen op het mannenwerk, doch haar eigen werk verrichten en wanneer dit noodig is moet men elkander kunnen steunen.

Spreekster is van meening, dat bij het onderwijs de meisjes en jongens gescheiden moeten zijn.

Wat de Chineesche vrouwen in Indië betreft, ontmoet zij zoo dikwijls personen die op de Inlandsche vrouwen gelijken en die ontkennen Chineesche vrouwen te zijn. Deze verkeeren in eene soort van onwetendheid die droevig stemt en die tot gevolg heeft dat ook de kinderen onwetend zijn, hetgeen de Chineesche onderwijzers en onderwijzeressen maar al te dikwijls ondervinden.

Zij spreken niets als Maleisch en kennen de Chineesche taal niet.

Gelukkig zijn er reeds tal van Chineesche meisjesscholen op Java, waar men niet alleen de talen leert doch ook andere wetenschappen en handwerken, die nuttig kunnen zijn in geval men een levensbestaan moet zoeken, zoodat het zich laat aanzien dat een be-

langrijke vooruitgang op intellectueel gebied te verwachten is [1]).

De laatste spreker was de heer Ang-Yan-Goan. Deze gaf met hulp van cijfers een overzicht van den vooruitgang van het onderwijs in Groot-China.

Aangezien te dezen aanzien in het Kol. Weekblad van 11 December 1919 No. 50 reeds tal van statistische gegevens ten beste werden gegeven, kan hier met een loutere mededeeling van het feit worden volstaan en naar dat nummer worden verwezen.

Ten slotte zij nog vermeld, dat in de galerij van het nieuwe schoolgebouw twee tafels waren geplaatst waarop het borduurwerk, kantwerk en naaiwerk van de vrouwelijke leerlingen van de Buitenzorgsche school waren ten toon gesteld.

Dit fraaie handwerk werd door de aanwezigen gekocht en bracht ± f 200 op.

Moge de Lie-Hak-Hauw-school te Buitenzorg groeien en bloeien in het belang van een spoedigen vooruitgang!

[1]) De verslaggever van het feest schrijft in de Perniagaän van 21 October 1919, dat hij hoopt dat van dien voortuitgang over 10 of 20 jaren zal blijken, want anders heeft Miss Wu-Chi nog kans dat zij voor een grootspreekster zal worden gehouden.

LITERATUUR-OVERZICHT.

In het jongste nummer van „Bergopwaarts" bepleit de hr. I. C. van Hoeve de wenschelijkheid der aanstelling van Inlandsche zendelingen.

„Wat de opleiding der Evangeliedienaars in onze koloniën betreft," aldus de schrijver, „zoo heeft men als regel aangenomen, dat de Europeanen de zendelingen van Indië moeten wezen. Wie zal de eerste zendeling uit de Inlandsche bevolking wezen met dezelfde bevoegdheden als de Europeesche? Welke zendingsvereeniging durft op de zendingsschool een Inlander aan te nemen, niet alleen voor de opleiding van hulpprediker der Indische kerk, zooals reeds met een tweetal is geschied, maar voor de vorming van een zendeling onder de Javanen en Maleiers? Men zou voor zulk een daad een monument behooren op te richten. Wanneer zal de gedachte ingang vinden, dat niet alleen de Europeaan, maar ook de Christen Inlander voldoende vermogens bezit om de studie met goeden uitslag te voltooien en om later zelfstandig aan 't hoofd te staan van een zendingsressort?

Een zendeling uit het volk en voor het volk.

Wie gevoelt niet de bekoring, hierin gelegen, en de kracht die van zulk een man kan uitgaan.

Nog steeds staan wij in Holland op 't zelfde standpunt als voorheen: zendelingen uitzenden, helpers in Indië aanstellen, terwijl de bevolking in het Oosten ontwaakt en zich inspant om tot zelfstandigheid te geraken, welke beweging ook tot de Christengemeente is doorgedrongen. Zal de zending met haar taak gereed staan, als eenmaal de dag zal aangebroken zijn, waarop Indië de hulp van 't Moederland niet meer noodig zal hebben?

Reeds thans worden Inlanders benoemd tot verantwoordelijke betrekkingen. Zij zijn gezet in de Inlandsche rechtbanken, zij worden gekozen in verschillende raden, zelfs in den volksraad. Inlanders zijn belast met het bestuur over groote landschappen en aangesteld als regenten, controleurs, inspecteurs, medici en ingenieurs.

De zending acht hen niet geschikt zelfstandig op te treden."

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Januari-afl. bevat een opstel van R. M. Noto Soeroto: „Wayangbeeldkunst als grondslag eener Javaansche schilderschool." Deze studie, verlucht door afbeeldingen en het portret van den Javaanschen schilder Raden Saleh (1814—1880) werpt in de eerste plaats een helder licht op de beteekenis der wayangfiguren, waarvan de meeste Europeanen zich een verkeerde voorstelling maken en er iets wanstaltigs en gedrochtelijks in zien. Schr. besluit zijn beschouwing: Boedi Oetomo heeft bij het 100ste geboortejaar van Raden Saleh een „Raden Saleh-fonds" gesticht, ten doel hebbende om de studie van ontluikende Javaansche schilders te bekostigen. Niet Raden Saleh echter zou ik tot voorbeeld willen aanwijzen voor toekomstige Javaansche schilders. In de richting van Raden Saleh kan een Javaan het zeker wel heel ver brengen, maar niet zal daardoor een eigenlijke Javaansche schilderkunst ontstaan. Hiervoor is noodig bewuste kennis van den

eigen aard, liefdevolle bestudeering der eigen tot reeds zoo groote volkomenheid gegroeide wayangbeeldkunst en levendige belangstelling in de kunst van onze eigen broeders, de Baliërs.

Dezelfde afl. bevat nog het eerste gedeelte van een kwistig geïllustreerd artikel van den hr. J. A. Loebèr Jr. over bamboe-ornament van Nederlandsch Nieuw-Guinea. Volgens schr. heeft de Papoea het zeer ver gebracht in het versieren zijner bamboekokers; al is dit Papoea-ornament niet zoo elegant als het Dajaksche, niet zoo teer en fijn bewerkt als dat der Toradja's, niet zoo frisch als het Timoreesche bamboe-ornament, het mag er zijn, omdat het iets heel eigen heeft, zich karaktervol van al het andere onderscheidt.

Het Nederlandsch eskader in Oost-Indië.

Bij Mart. Nijhoff te 's-Gravenhage is (volgens een vrij uitvoerige bespreking in de N. R. Ct. van 1 dezer) van de hand van den gep. vice-admiraal F. Bauduin verschenen: Het Nederlandsch eskader in Oost-Indië, benevens eenige beschouwingen over een toekomstige Nederlandsche marine.

De schrijver, die gedurende de beide eerste oorlogsjaren commandant was van het Nederlandsch eskader in Oost-Indië, heeft in dit smakelijk uitgevoerd, met verscheidene afbeeldingen versierde boekwerk de verrichtingen van dat deel onzer marine geschetst. De aan alle herinneringen verbonden weemoed moet voor hem in dit bijzonder geval wel vooral hierin zijn gelegen, dat het bestaande materieel, naar hij zelf constateert, zoo goed als op is en dat men gevoegelijk zou kunnen zeggen dat de Marine niet meer bestaat. Alleen put de heer Bauduin uit de beschrijving van hetgeen de Marine heeft gedaan en van de aan haar gestelde eischen de hoop, dat men tot de overtuiging zal komen, dat wij een Marine noodig hebben.

Begrijpelijkerwijs speelt de handhaving van de neutraliteit een groote rol hierbij.

In het hoofdstuk over de toestanden en vraagstukken gedurende den eersten tijd van den oorlog merkt schr. op, dat de gevechtswaarde van ons eskader, tegenover welke van de oorlogvoerende partijen ook, absoluut nul was.

De Ingenieur.

In No. 5 een artikel van den ir. E. C. Abendanon, getiteld: „Een jong-palaeozoïsch en een devonisch fossiel van Celebes?", naar aanleiding van een tweetal mededeelingen van prof. ir. H. A. Brouwer over het voorkomen van fossielhoudende palaeozoïsche afzettingen op Celebes en van devonische afzettingen in den Oost-Indischen Archipel in „De Ingenieur", resp. van 8 Nov. en 29 Nov. 1919.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 44: De Jagerstammen in Borneo's oerwouden, door N. — Reisherinneringen uit Indië. Soerabaja (vervolg), door K. — Patrouilleleven. IV. Terreinhindernissen, door M. A. van der Lijke. (Het over Soerabaja handelend artikel bevat tal van zeer interessante foto's).

Handelsberichten.

Het nummer van 29 Januari bevat mededeelingen over het voorkomen en gebruik van bamboe in den Oost-Indischen Archipel en verder o.m. economische gegevens over de navolgende gewesten der buitenbezittingen: Menado (Maart '19), Wester-afdeeling van Borneo (Mei), Timor en onderhoorigheden (Mei), Atjeh en Onderhoorigheden (Mei).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

In de Dec.-afl. schrijft Dr. C. Heusser over de voortplantingsorganen van Hevea Brasiliensis Müll. Arg. Het uitvoerige artikel is verduidelijkt door tal van illustraties. — Ir. J. C. Hartjens bespreekt den invloed van verschillende bereidingswijzen op „shortness" van sheetrubber.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Oorspronkelijke bijdragen in Dl. XII, afl. 11. Het omzakken der djati-stammen in jonge plantsoenen der houtvesterij Bandjaran, door J. Beumée en N. Beumée-Nieuwland. — Nog eens langs nieuwe banen, door A. E. J. Bruinsma. — Over de Damaksche djati-bosschen in 1772 (E. H. B. Brascamp), door Z. van Doorn. — Korte mededeelingen, referaten, enz.: Overzicht van de uitkomsten der in het eerste halfjaar 1919 gehouden openbare verkoopingen, enz. — De wondeplek bij het boschwezen in Ned.-Indië, door Prof. A. te Wechel. — Een laatste stap terug, door C. H. P. van Diggelen.

Cultura.

De hr. J. J. Parels wijst in het Januari-nummer van „Cultura" over proefnemingen met djali bras, als

nieuw voedingsgewas voor Ned.-Indië. Uit die proeven is gebleken, dat dit gewas (de wetenschappelijke naam er van is Coix Lacryma L.) voor de volksvoeding op Java belangrijke beteekenis kan krijgen. Men zal echter dit product op uitgebreide schaal voor den inlandschen landbouwer moeten demonstreeren daar deze, in-conservatief als hij is, er eerst noode toe over zal gaan het gewas te planten. En waar het hier een kwestie van smaak geldt (djali bras is voedzaam, goed verteerbaar en heeft een smaak als gort), zal het product eerst langzaam aan zijn intrede in de inlandsche huishouding doen.

Over den Boroboedoer.

Bij M. Altmann te Leipzig is verschenen: Der Tempel von Boro-Budur, eine buddhistische Studie, von Dr. Georg Mahn.

Blijkens het voorwoord is het geschrift een omgewerkte uitgave van een in 1913 in het tijdschrift „Die Erde" verschenen beschouwing van denzelfden schrijver. Het keurig gedrukt boekje van ruim 90 blz. klein kwarto formaat, wordt besloten met een 24-tal fraai uitgevoerde afbeeldingen, welke op het monument betrekking hebben. Over de waarde van het geschrevene kunnen we geen oordeel uitspreken, en volstaan dus met de aandacht van deskundigen er op te vestigen.

De Indische Mercuur.

Uit den inhoud van No. 5: „Kleine Landbouw" in Ned.-Indië en Amerika, door H. F. K. Douglas (belangrijk resultaat van persoonlijke waarneming in Amerika). — Commercial oils, door J. F. Lauchs, besproken door J. J. A. Wijs. — Teeltdwangordonnantie. — Schatting der Java-Suikerproductie oogst 1919 en der beplante oppervlakte voor campagne 1920, door W. C. Dickhoff (ontleend aan het Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië). — Huidenhandel en lederindustrie in Britsch-Indië. — Uitvoer van en invoer op Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, benevens de overige vaste rubrieken.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Inhoud van No. 25. Oorspronkelijke bijdragen: Vakonderwijs voor cultuur-employé's, door van Uffelen. — Nogmaals „De vliegmachine in dienst van Ondernemingen", door G. V. Rhemrev. — Positieverbetering van het Europeesch personeel, werkzaam in de cultures in Ned.-Indië, door K. Knot. — Planter, hoe ziet uw keuken er uit. — Rubriek landbouwberichten uit Indische bladen: De rijstdistributie. — De reorganisatie van het Boschwezen. — Voorstel tot doorvoering van het Wadoek-stelsel, enz.

* * *

Ten besluite nog eenige titels.

Verslag van den dienst van het Boschwezen in Nederlandsch-Indië over het jaar 1917. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Verslag omtrent de gouvernements-kina-onderneming te Tjinjiroean (Bandoeng) over 1918. (Bandoeng, Boekhandel Visser en Co.).

Een voor Hevea schadelijke oeret (Holotrichia leucophthalma Wied) (Mededeelingen van het Proefstation Malang. No. 28).

Zullen we de Indische kerk gaan dienen? door L. Knappert. (Teekenen des Tijds, 1919, bl. 223).

Een en ander betreffende de geologie en agrogeologie van Sumatra's Oostkust, door Dr. E. C. Julius Mohr. (Mededeelingen Deli Proefstation, serie II, No. 7).

Dysenterie en bilharzia in Suriname en een opmerking over de werking van emetine, door C. Bonne. (Ned. Tijdschr. voor Geneesk. 1919, II, bl. 1718).

De geschiedenis van de „Koninklijke" (petroleummaatschappij), door H. Ch. G. J. van der Mandere (Industrieel Weekblad, jaarg. 13, bl. 170 vgg.)

Drukpers en journalistiek in Indië (vervolg). (De Reflector, 20 Dec. 1919).

Suriname.

Een overzicht te geven van het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over de ontwerp-begrooting van Suriname voor 1920 gaat bezwaarlijk, wegens den aard van dit staatsstuk. Wij zullen ons moeten bepalen tot het doen van enkele grepen daaruit:

Eenige leden waren van gevoelen, dat er weinig aanleiding bestond voor het houden van algemeene beschouwingen, daar men toch zou vervallen in het herhalen van meestal oude klachten.

Wat aangaat de verhouding van het opperbestuur en de Koloniale Staten, werd er op gewezen, dat niet altijd aan deze laatsten de minder goede verstandhouding te wijten is. Naar aanleiding van de meermalen aangeheven klachten te dien aanzien, zou men gaarne uit duidelijk omschreven feiten vernemen, in welke gevallen en wanneer door de Koloniale Staten een verkeerd gebruik is gemaakt van hun bevoegdheden. Ten aanzien van de wenschelijkheid van bestuursreorganisatie zou men gaarne het oordeel van den minister vernemen over de denkbeelden, ontwikkeld in de „West-Indische Gids", onder den titel „De Koloniale Staten van Suriname." Het oordeel van den Minister over de verschillende daarin gedane voorstellen zoude men gaarne vernemen, vooral wat betreft het toetsingsrecht der Tweede Kamer en het instellen van een West-Indischen Raad in Nederland, ter voorlichting van den Minister, zooals dit door den heer van Ommeren op 6 Mei 1918 in de Koloniale Staten werd verdedigd.

Omtrent den financiëelen toestand werd opgemerkt, dat voorstellen, die kunnen leiden tot vermeerdering der productie, die de bevolking zouden doen toenemen en de middelen der schatkist kunnen verhoogen, door den Gouverneur niet worden gedaan.

De positie van het bijzonder onderwijs werd niet in overeenstemming geacht met het beginsel der gelijkstelling van het openbaar en het bijzonder onderwijs, dat voor het moederland is aangenomen en ook voor de koloniën behoort te worden doorgevoerd.

Welke is de meening der Regeering ten aanzien van het Rapport der Suriname-Commissie, waarbij werd voorgesteld eene zoodanige splitsing van de begrooting, dat een deel daarvan bij de wet, het andere door de Koloniale Staten zoude worden vastgesteld?

Eenige leden waren van oordeel, dat het request der bureau-ambtenaren van 10 April 1919, om eene betere salarisregeling, op grond van de daarin aangevoerde krachtige argumenten, eene gunstige en spoedige beschikking verdient.

De benoeming van eene Commissie van onderzoek op welke wijze de inheemsche industrie kan bevorderd worden, een deskundig onderzoek naar de aangetroffen ijzerertsen en een handboek over de kolonie in de Engelsche taal, op ruime schaal verspreid, ten einde vreemd kapitaal te lokken, werden aanbevolen.

Eveneens worden een wetenschappelijk onderzoek naar de ethnologie der Indianen (*West-Indische Gids*, October 1919) en het invoeren van een afzonderlijk wapen voor Suriname en Curaçao (*West-Indische Gids*, Juli 1919) wenschelijk geacht.

Het streven moet worden gericht op het verkrijgen van immigranten, die zich blijvend in de kolonie willen vestigen. Wellicht zoude het zenden van „laukeh's" naar Britsch Indië in dat opzicht wel resultaten kunnen opleveren.

Het vaststellen van behoorlijke minimum-loonen, ook voor de arbeiders in de bauxiet-industrie, werd door sommige leden noodzakelijk geacht.

Men vreesde, dat de stichting van een school tot opleiding van jongelieden voor den grooten landbouw geen succes zal hebben zoo lang de vooruitzichten in dit bedrijf niet veel gunstiger worden.

Samentrekking der betrekking van chef van den militairen geneeskundigen dienst met die van geneeskundig inspecteur, met gelijktijdige omzetting van het zoogenaamd militair in een burgerlijk hospitaal, werd wenschelijk geacht.

Die samentrekking bestaat reeds vele jaren en is tallooze malen op goede gronden afgekeurd.

Hoe komt de Eerste Kamer op eenmaal tot dezen wensch?

Een drinkwaterleiding voor Paramaribo, onmisbaar uit sanitair oogpunt, blijft nog altijd tot de vrome wenschen behooren, terwijl in het naburig

Demerara de artesische boringen op tal van plaatsen een steeds grooter succes opleveren.

* * *

De „Nieuwe Rotterd. Courant" van 29 Januari, Ochtendblad A, heeft een artikel *„Japansche expansie naar het Westen en het Zuiden."* Het is het verslag van een lezing op 31 October te Osaka gehouden door graaf Otani Kozoei. Ook voor Suriname is er uit de interressante lezing wat te leeren, waarom wij daaruit het een en ander knippen:

......„Weliswaar komen in de Straits Settlements veel Chineesche en Tamil arbeiders voor, maar hun aantal in Nederlandsch Indië is gering. Nu zou men wel van de inboorlingen als arbeidskrachten gebruik kunnen maken, maar zooals ik tevoren reeds zeide, is, behalve op Java, het land schaarsch bevolkt. Dit is dus een punt, dat wel ernstige overweging verdient. Arbeidskracht is voor ondernemingen onontbeerlijk. In welke richting moet de oplossing van die moeilijkheid gezocht worden? Men moet de resultaten van den menschelijken arbeid verhoogen door menschen als menschen te gebruiken en niet als machines. Ik bedoel, men moet partij trekken van hunne menschelijke intelligentie en niet alleen hun brute kracht. Zelfs een groote sterke vent als ik moet het afleggen tegen een os of een paard en hoe zou men dan nog zwakkere menschen met die dieren willen laten concurreeren! Wij Japanners hebben nog al te veel de neiging door menschen den arbeid te laten verrichten, die even goed en beter door vee kan worden gedaan. Het is mij bij mijn terugkeer in Japan weer opgevallen, zoowel in Tokio als in Osaka, hoe de Japanner het werk doet van ossen en paarden. Als Japan de gelijkheid der rassen verkondigt, dan moet er gezorgd worden, dat menschen niet worden gebruikt als vee. (Applaus).

Om op Indië terug te komen...... van groot belang is voor ons het voorkomen op vele plaatsen van petroleum. Daar deze in Nederlandsch Indië zeer overvloedig is, worden hare derivaten gebruikt in allerlei soorten van motoren en automobielen. In Japan is de aanvoer van petroleumproducten altijd een moeilijk probleem, doch in Indië levert die geenerlei bezwaren op en de prijs is er de helft minder dan hier. Daarom zijn ook minerale oliën aangewezen voor het gebruik bij machinerieën voor ontginning en landbouw. Want de vervanging van menschenkracht door ossen en paarden beschouw ik slechts als een eersten stap. Ossen en paarden zijn daar zwak en naar mijne meening zal men met machines nog veel betere resultaten kunnen bereiken. De landbouw moet er gedreven worden op soortgelijke wijze als tegenwoordig in Amerika geschiedt.

Ik heb onlangs een bezoek aan Tokio gebracht om landbouwmachines te zien en die bezichtiging heeft mij tot mijn genoegen de overtuiging geschonken, dat ook op beperkte schaal machinale ploegen met vrucht kunnen worden aangewend en ik ben dan ook zelf van plan ze te gaan gebruiken.

En ook gij, mijne heeren van Osaka, indien gij overweegt in Indië cultuurondernemingen aan te vangen, moet gij van den beginne af aan uwe plannen baseeren op de aanwending van machinale arbeidskracht. Zoo ge vertrouwt op menschelijken handenarbeid, dan zullen de resultaten zeker teleurstellend zijn. Machinale ploegen heeft men in allerlei soorten, groote en kleine, sterke van 70 of 80 P.K. en zwakke van 20 à 25 P.K. naar gelang van terreingesteldheid en oppervlakte. Op harden grond kan men zware machines bezigen, op zacht terrein alleen lichte. Zulke machines kunnen door één man bediend worden. Als de grond niet al te kleverig en hard is zou men daarmede op een dag wel een H.A. kunnen bewerken. Zoo iets zou men met ossen of paarden niet licht bereiken. Het oppervlak, dat ik een hectare noemde, moet men niet al te letterlijk nemen; alles hangt af van de gesteldheid van den bodem."......

Het is opmerkelijk, dat gelijksoortige denkbeelden als door graaf Otani Kozoei zijn geuit, ook reeds zijn verdedigd in Surinaamsche bladen.

Curaçao.

Mevrouw Helfrich. †

De Maasbode heeft verleden week het bericht gebracht, dat op 14 Januari l.l. op Curaçao is overleden de echtgenoote van Gouverneur Helfrich.

Een zware slag heeft hierin den Landvoogd getroffen, die nog geen vol jaar de moeilijke taak vervult, met zooveel enthousiasme door hem aanvaard. En nog maar eenige weken was de Gouverneur terug van zijne reis naar de Bovenwindsche eilanden, waar zeker niet het lichtste deel van zijn bestuurslast ligt, toen zijne gade onder omstandigheden, die wij nog niet weten, van hem weggenomen werd.

Reeds hierom is dit verscheiden voor de kolonie een verlies. Maar er is meer. Mevrouw Helfrich heeft ook zelf op verschillende wijzen hare sympathie voor land en volk getoond. Vooral in de oprichting der vereeniging „Huisvlijt", waartoe zij in de kolonie het initiatief genomen heeft overeenkomstig het overleg, gepleegd met eenige dames onzer West-Indische commissie, heeft zij blijk gegeven aanstonds te gevoelen, waar hulp noodig was en hoe deze in zoo delicate zaak doeltreffend kon verleend worden. Zij zal zich hierdoor ongetwijfeld een monument in veler harten gesticht hebben.

Het Gouvernementshuis, dat na het vertrek van Gouverneur De Jong van Beek en Donk zoo lang eene vriendelijk recipieerende gastvrouwe had gemist, heeft slechts korten tijd dit gemis hersteld mogen zien.

Als geloovig Roomsch Katholiek weet Gouverneur Helfrich waar de troost, die hij zoekt, te vinden is. Worde die hem rijkelijk geschonken.

Koloniaal Verslag 1919.

Eindelijk ligt het K. V. over 1918 voor ons. Hier en daar doen wij een greep uit de in hoofdzaak met die van andere jaren overeenkomstige mededeelingen.

Op Curaçao is de economische toestand gaandeweg verbeterd. „Talrijke overgangen van onroerende goederen in de handelswijken te Willemstad vonden plaats; nieuwe kantoren, bergplaatsen en winkels werden gebouwd of verbouwd; op de scheepstimmerwerven werden voortdurend nieuwe schepen gebouwd."

Van Curaçao vertrokken 337 en van Aruba 700 arbeiders naar Cuba, aangelokt door dagloonen van 2.40 dollar. „De toestand van deze arbeiders moet, volgens getuigenis van velen hunner, buitengewoon gunstig zijn. Zij genieten een ruim dagloon, zoodat zij hunne achtergebleven gezinnen naar behooren kunnen onderhouden. De behandeling zijdens de werkgevers is zeer humaan en het werk niet bovenmatig zwaar." Velen zijn teruggekeerd, evenals van hen, die, als gewoonlijk, van Aruba en Bonaire naar Venezuela vertrokken.

Op alle eilanden buiten Curaçao was de economische toestand minder gunstig, Saba uitgezonderd. St. Martin klaagt over de hooge loonen en het gebrek aan scheepsruimte, waardoor de houtindustrie leed; St. Eustatius had met de ongunstige weersgesteldheid te kampen.

Omtrent het bekende gevecht in den Raad van politie op St. Eustatius deelt het verslag mee: „De zesde door de landraden op *St. Eustatius* als spoedvergadering op 5 April uitgelokte vergadering, waarin de gezaghebber de meening handhaafde, dat hij aan geen landraad een verontwoordelijkheid kon overdragen, welke hem door het centraal gezag is opgelegd, moest worden gesloten wegens niet te herstellen ordeverstoring. De landraden, de heeren J. C. Every en W. J. F. Mussenden, verzetten zich tegen die sluiting, waarop het tot handtastelijkheden kwam. De Raad van politie veroordeelde genoemde heeren, overeenkomstig den eisch, tot eene geldboete van onderscheidenlijk ƒ 400.— en ƒ 300.— ter zake van het feit, omschreven bij art. 313juncto 317 van het Wetboek van Strafrecht (P. B. 1913, No. 67).

Op de Benedenwindsche eilanden bedroeg de regenval: op Curaçao 656, op Aruba 431, op Bonaire 492 m.M.

In verband met hetgeen wij in ons voorlaatste num-

mer meedeelden, is het van belang, dat de Vereenigde Protestantsche gemeente op 2 Augustus 1918 reeds besloten heeft tot de oprichting van een nieuw kerkgebouw in Otrabanda te Willemstad, „met het oog op de omstandigheid, dat de meeste gemeenteleden in dat stadsgedeelte verblijf houden.” In de gemeente zelf werd hiervoor tot het einde van 1918 zes à zeven duizend gulden bijeengebracht.

Het Ondersteuningsfonds „Nederlandsche Antillen” keerde op Curaçao *f* 1700.—, op Bonaire *f* 700.— uit tot leniging van den nood, ontstaan door de griep-epidemie. Het kapitaal van dit fonds bedroeg 31 December 1918 ruim *f* 100.000.—.

In de Eerste Kamer is meermalen gevraagd naar de werking van de verordening op het „onderzoek naar het vaderschap”, die, zooals men weet, door den Kolonialen Raad unaniem verworpen is, en toen bij Koninklijk Besluit opgelegd is. Zestien gevallen werden door den Voogdijraad op Curaçao onderzocht, drie werden ingetrokken door de moeders, „onder mededeeling dat zij zich met de vaders omtrent het onderhoud van de kinderen hadden verstaan”, in negen gevallen werden „de vaders bereid gevonden geregelden steun voor het onderhoud van de kinderen te verleenen”; slechts ééne moeder, niet tevreden met hetgeen de Raad van den vader wist te verkrijgen, wendde zich tot den rechter met onbekenden uitslag.

Van de voogdijraden op de overige eilanden heet het, als steeds, dat omtrent hunne werkzaamheid „geen bijzonderheden” te vermelden zijn. Inderdaad, zelfs deze mededeeling is voor die voogdijraden „geen bijzonderheid”.

Uit het verdere verslag hopen wij de volgende week nog eenige mededeelingen te doen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De nieuwe geest.

Wanneer een huivering het geheele menschdom dooreen schudt, wanneer zelfs de volkeren, die om hun kalmte bekend zijn, aan verontrustende troebelen ten prooi zijn, wanneer het Noorden duizelt, dan zou 't abnormaal zijn dat het Zuiden niet in beweging kwam. Inderdaad is 't Zuiden dan ook wel degelijk in beweging en meer in 't bijzonder; dat aan gene zijde van de Middellandsche Zee. Aldus begint M. Delafasse een beschouwing over wat hij den nieuwen geest noemt, die zich ook in Afrika doet gevoelen. In zijn artikel, in La Dépêche Coloniale, stelt hij dan de vraag: is het een vruchtbare adem, of de voorlooper van een cycloon?

Egypte verontrust de Britsche staatslieden. Italië heeft, door een grondwet aan Tripolis te geven, getracht te ver gaande eischen te voorkomen. 't Fransche gebied in Noord-Afrika lijkt kalmer, vermoedelijk omdat 't reeds eerder voorrechten gekregen heeft, waarom elders nog gevraagd moet worden, meent de schrijver, maar een manifestatie in Tanger en eenige relletjes in Marokko verdienen toch aandacht. Verder, aan de overzijde van de groote woestijn, spreekt zich een geest uit, die daar vóór den oorlog niet bekend was. In Senegal, Soedan, Midden- en West-Afrika zijn daar uitingen van aan te wijzen. Dit geldt niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats voor die landen, die een meer gevorderden trap van beschaving bereikt hebben, integendeel zelfs. 't Lijkt of de ingetreden veranderingen zich 't sterkste uiten in de streken, die als 't meest achterlijk werden beschouwd, of die hun oorspronkelijke instellingen het beste trouw waren gebleven, zooals b.v. in West-Afrika.

Als staaltjes van waarneming brengt de schr. bij, dat de Senegaleesche kiezers in 1914 een der hunnen naar de Kamer zonden en hem in 1919 weer herkozen. De Soedanneezen hebben tot verrassing van wie hen kenden in vijf jaren tijd een evolutie tot zelfstandig denken doorgemaakt, die de vraag opwerpt: tot waar zal dit gaan? De werkstaking der arbeiders en inlandsche ambtenaren van Kayes heeft geen grooten omvang gehad, maar wijst toch op het begrijpen en toepassen van een strijdmiddel, en dat is wel van beteekenis.

Het heeft thans geen nut meer om te vragen of 't verstandig is geweest een haard te ontsteken, die tot een brand kan uitslaan. Goed of slecht, er is een bron van geestkracht aangeboord. Haar wezen moet bestudeerd worden om te weten wat er van te hopen, wat er van te vreezen is. Onze krachten, zegt Delafasse, moeten er aan gewijd worden den geest te begrijpen, te leiden en de vaart ervan te temperen of aan te moedigen naar onze bevinding in overeenstemming met de omstandigheden.

Dit komt ons inderdaad, ook voor de uitingen van dien nieuwen geest, in de Nederlandsche koloniën, de aangewezen methode voor. Willen begrijpen, willen doorgronden, om de nieuwe energie in goede banen te leiden. Niet oppervlakkig waarnemen en, zonder den geest doorgrond te hebben, nu eens toegeeflijk, dan weer onverbiddelijk tegenover uiterlijke verschijnselen optreden.

Nog meer zwarte krijgers naar Europa.

Bij decreten van 30 Juli en 4 December 1919 is de militaire dienst, bij aanwijzing of vrijwillige verbintenis, georganiseerd voor Fransch West- en Midden-Afrika, alsmede voor Madagascar. Een soortgelijke regeling was in de maak voor de koloniën in de Zuidzee en de kust van Somali, terwijl zij ook voor Indochina verwacht wordt. Dit is een voortzetting en bestendiging van de recruteering, die tijdens den oorlog ingevoerd is. Zijn vroeger, tegen de tijdelijke overplanting van zooveel inlanders naar Europa, alleen luide bedenkingen uitgesproken van Duitsche zijde, thans laten de Fransche bladen een dergelijk geluid hooren. Naar 't schijnt zijn de inlandsche soldaten noodig door de bezettingseischen van 't Duitsche gebied en zullen zij dus eerst een contingent voor Europa leveren, maar daarna 't aantal in hun land gemoderniseerden vermeerderen. Behalve het nadeel dat hierin gezien wordt, wordt nog op een ander gewezen. De koloniën hebben zelf behoefte aan handen. Guinea b.v., dat om arbeiders vraagt, moet 4000 nieuwe soldaten geven. Bovendien echter zal een veel grooter aantal mannen, die in de kracht van hun leven zijn, en juist daardoor in aanmerking komen om voor den legerdienst bijzonder geschikt geacht te worden, van daar over de grenzen naar de Britsche, Portugeesche koloniën of naar Liberia uitwijken. Hierin ligt tevens opgesloten, dat de getroffen maatregel ook groote ontevredenheid wekt.

Boven en behalve de 200.000 man, die in deze organisatie betrokken zijn, leveren Marokko, Algiers, Tunis nog belangrijke contingenten. Dit gaat in tegen den oproep dien het moederland tot de koloniën gericht heeft, om veel, om meer te leveren en het getuigt van gebrek aan vooruitziende politiek, want voor een momenteel doel, dat op andere wijze te verhelpen of uit den weg te ruimen zou wezen, worden met zekerheid groote gevaren en nadeelen voor de toekomst geschapen, die dan niet meer af te weren zullen zijn.

Onvriendelijk Siam.

Naar wij lezen, maakt de Siameesche regeering bekend, dat vreemdelingen afkomstig uit landen, die tot de vijanden van Siam behoord hebben, slechts toegelaten worden wanneer zij van een speciaal daartoe verstrekte toestemming zijn voorzien, welke in geen geval voor langer dan een maand geldig zal zijn.

Stamboel blijft.

De sultan van Turkije zal niet naar Klein-Azië behoeven te verhuizen. Dit is weer een van de vele kwestiën, waarvoor de opperste raad zich heeft moeten voegen naar den volkswil. Tijdens den oorlog was reeds te kennen gegeven dat Engeland Europa geheel van de Turken wilde verlossen, het zag daarin de eenige afdoende oplossing van de eeuwige Balkanruzie. Lloyd George heeft de hoop op de verwezenlijking van dit denkbeeld niet prijs gegeven. Hij kwam daar herhaaldelijk zoo duidelijk voor uit, dat de Mahomedanen uit alle deelen van de wereld, en misschien wel 't allerkrachtigst uit de Britsche koloniën zelf, in allerlei vorm protesten tegen dit voornemen uitten. Ook de onderminister van koloniën, de Indiër Lord Sinha deed zijn waarschuwende stem hooren. Daar kwam bij dat noch Clemenceau, noch de Fransche pers met 't denkbeeld konden instemmen.

In Turkije was de pers een tijd aan banden gelegd, maar toch wist men toen, met heimelijk vervaardigde aanplak- en strooibiljetten, de gemoederen in beroering te houden. De overtuiging ontstond, dat een door den oppersten raad genomen besluit om den khalief sultan te verplichten Stamboel te verlaten, tot ernstige uitingen van verzet zou leiden overal waar mohamedanen wonen.

Wordt de gevoeligheid der Turken al gekwetst door het denkbeeld, dat de verbinding van de Bosporus met de Zwarte Zee onder internationale contrôle zal komen, dit voornemen spreekt tot de Turken, en vooral tot de Moslims buiten Turkije toch niet zoo treffend als dat om den Grooten Heer te verdrijven uit de stad, die in hunne vereering, door een traditie van vijf eeuwen, bijna even hoog staat als die der erkende heilige plaatsen. Daar kwam de vraag bij: hoe daarna met Konstantinopel zelf? Hoe als de Balkanvrede toch niet verkregen werd? De ondervinding, opgedaan bij den strijd

in en om de Bosporus spoorde, evenmin als de directe bemoeienissen, die men met Balkanaangelegenheden gedaan had, tot groote liefhebberij aan, om daar in heden en toekomst als regelaar, organisator, bestuurder op te treden. Syrië, Mesopotamië, Egypte werkten mee om 't gewicht der moeilijkheden nu juist weer ten volle te voelen. Hoe zou aan daarvoor te stellen eischen, aan menschen, materiaal, geld te voldoen zijn?

Amerika had reeds bedankt voor 't voorrecht van een mandaat over Turkije te aanvaarden. Hoewel de Italianen zich een voorname taak in 't oostelijk deel van de Middellandsche Zee toedenken, hebben zij geen lust in de eigenlijke Turksche kwestie de kastanjes uit 't vuur te halen, zij wenschen met de Turken in vrede te leven, ook om niet opnieuw in beslommeringen te geraken in Noord-Afrika.

Men weet nog niet precies hoe de rolverdeeling gedacht is, maar het schijnt uitgemaakt te zijn dat de Porte te Konstantinopel zal blijven. Kunnen hierdoor de gemoederen reeds voor een goed deel bevredigd zijn, naar gefluisterd wordt zou nu nog een poging gedaan worden om van den sultan zelf het verzoek te doen uitgaan, om Groot-Brittannië voor de leiding van en het toezicht op de Turksche zaken aan te wijzen. Lloyd George zou dan zijn zin wel niet ten volle gekregen hebben, maar 't oude Konstantinopel zou toch onder rechtstreekschen Britschen invloed komen.

Aan den wensch (of moet men zeggen, aan den eisch) der Muzelmannen zou wel gehoor zijn gegeven, maar Engeland kan er zich mee troosten, dat het naast den opper-khalief een plaats heeft gekregen, waardoor het in de oogen van alle volgelingen van den Islam, heinde en ver verspreid, hoog gereleveerd zal worden en waardoor het ook tegenover Frankrijk en de andere mogendheden een zeker benijd suces zou behalen.

Van Duitsche onder Amerikaansche vlag.

De Vereenigde Staten hebben zich een zoo groot deel van de Duitsche transatlantische booten toegewezen gezien, dat dit niet nagelaten heeft bij bondgenooten ontstemming te wekken. Praktische zakenmenschen als de Amerikanen zijn, hebben zij aan een internationale handelsvloot-maatschappij voor den aankoop en het beheer van die oorlogsbuit de exploitatie overgegeven. Diezelfde praktische geest heeft hen zich doen heenzetten over de gevoeligheden, die andere ententelanden nog weerhouden om de relaties met de voormalige vijanden te hervatten. Onder de vlag van de American line zullen binnenkort de „Kronprinzessin Cecilie", nu „Mount-Vernon" geworden, de „Kaiser Wilhelm II", nu als „Agamemnon", de „Kronprinz Wilhelm" tot „George Washington" herdoopt, de Duitsche havens terugzien.

Engeland voelt zich door deze voortvarendheid onaangenaam getroffen, Frankrijk staat er verlegen tegenover, omdat 't bij zijne landgrens den handel met Duitschland bemoeilijkt en eigenlijk de volkeren van elkander zou wenschen te isoleeren.

De leer, die van Amerika uitgaat en in praktijk wordt gebracht, is de bevestiging van hetgeen velen beweerd hebben, dat de gemeenschappelijke belangen de volkeren tot elkander zullen brengen, al is daardoor niet gezegd, dat de wrok en de veeten zullen slijten tot verdwijnen toe. Concurrentie dempt kloven, maar doet ook nieuwe ontstaan.

De genoemde oud-Duitsche schepen zijn echter geenszins de eenige, die Amerika voor de groote vaart inricht. Wij vinden vermeld, dat ter voorziening in het zeer gevoelde gebrek aan een passagiersdienst tusschen de Oostkust van de V. S. en de havens van Zuid-Amerika de volgende omzetting plaats vindt van voormalige Duitsche transportschepen in Amerikaansche gouvernements-passagiersbooten, waaronder er zijn, die tot de mooiste mailstoomers zullen gaan behooren. „Prins Joachim" wordt „Mocassin", „Sierra Cordoba" wordt „Callas, „Friedrich der Grosse" wordt „Huron, het vlaggeschip „Groszer Kurfürst" wordt „Aeolus", „Prins Eitel Friedrich" wordt „Kalb", „Prinzessin Alice" wordt „Princess Matoika" en „Prinzessin Irene" komt als „Pocahontes" weer in de vaart.

Hierdoor is 't mogelijk in korten tijd een geregelden passagiersdienst te organiseeren van New-York, via St. Thomas, Pernambuco, Rio de Janeiro, Santos, Buenos Aires, vice versa. De Muuson Steamshipline zal den dienst in beheer nemen. Maar mede wordt het Amerikaansche gouvernement hierdoor in staat gesteld ook nog een dienst in te richten op Venezuela, Columbia en Brazilië. Zoo brengt deze oorlogswinst de deelen van groot-Amerika nader tot elkander.

Een Indiër onderkoning van Britsch-Indië?

Onder de betuigingen van instemming met de voorgenomen bestuursreorganisatie voor Britsch-Indië, zooals deze is ontstaan uit het bekende Montagu—Chelmsford-rapport, en gewijzigd in „the reform bill" vastgelegd is, verdient die van mevrouw Besant bijzondere vermelding. Vooreerst omdat deze dappere en onvermoeide strijdster voor Home Rule voor Indië in de nieuwe wet het middel ziet, waardoor Indië zich tot een zelfstandig bestaan kan ontwikkelen, maar ook omdat zij in de, op 20 December '19 in Morarji Gokuldass-hall te Bombay uitgesproken rede, het vooruitzicht durfde openen op de aanwijzing van een Indiër als bestuurder van Britsch-Indië. Volgens haar heeft 't werk van Lord Sinha, die nu onder-minister van Koloniën is, in Europa zooveel waardeering gevonden, dat hij in Engeland algemeen beschouwd wordt als bestemd om de eerste Indiër-Gouverneur te worden.

Kan er voor de Nederlandsche regeering in deze niets te leeren zijn? „The reform bill", waarvoor het „Joint comittee" de laatste lijnen heeft aangegeven, bevat veel dat der overweging ten volle waard is, omdat de toestanden in Britsch-Indië zooveel meer overeenkomst hebben met die in Nederlandsch-Indië, dan voor de andere Britsche koloniën het geval is. Maar kan ook in 't brengen van Indiërs in de hoogste verantwoordelijke betrekkingen niet een voorbeeld ter overweging liggen, wanneer de plaats van secretaris-generaal aan het D. v. K., van vice-president in den Raad van Indië of van Gouverneur-Generaal te vervullen komt?

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Landrechter te Buitenzorg (Batavia).	15 Mei 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. J. K. Onnen.
Griffier van den Raad van Justitie te Semarang.	Eén week voor het vertrek van het ss. J. P. Coen van Tandjoeng Priok in de maand Jan. '20.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. E. Hesselink.
Voorzitter van de landraden te Grisee c.a. (Soerabaja).	Op een nader door den Directeur van Justitie te bepalen dag in de maand Mrt. of April 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. C. L. van Delden.
Voorzitter van den landraad te Bangkalan (Madoera).	2 Januari 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. C. J. de Gast.
Voorzitter van den landraad te Menado (Celebes en Onderhoorigheden).	Met ingang van een dag in de maand April of Mei 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. A. J. C. van Hamel.

Van het Hoofdbestuur:

STUDIE-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 9 Februari 1920* om 2 uur nam., in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Agenda:

1e. Notulen.
2e. Reglementswijziging.
3e. Jaarverslag.
4e. Ingekomen stukken.
5e. Rondvraag.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

LEZING (met lichtbeelden) op *Dinsdag 24 Februari a.s.* in de Oranje-Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer W. D. H. Baron van Asbeck.

Onderwerp: „**Suriname**".

Toegangskaarten te verkrijgen vanaf Maandag 9 Februari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30—12 en van 2—4.

Aan laatstgenoemd adres kunnen deze kaarten ook schriftelijk worden aangevraagd.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIË VAN TWEE TANDARTSEN.

Ter voorziening in het tandheelkundig onderwijs aan de Indische artsenscholen en in de tandheelkundige hulp in de bezittingen buiten Java en Madoera kunnen naar Nederlandsch-Indië worden gezonden een tweetal tandartsen, die in het bezit zijn van het in Nederland verworven getuigschrift van tandarts of tandmeester, ten einde daar te lande te worden benoemd tot gouvernementstandheelkundige.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);

b. vrije overtocht in de eerste klasse, ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de dienstbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat;

d. indien de uit te zenden tandartsen gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

e. een renteloos voorschot van ten hoogste ƒ 6000 voor de aanschaffing van een in het bijzonder voor reizen in de tropen geschikt instrumentarium.

De bezoldiging bedraagt ƒ 450 (vier honderd vijftig gulden) 's maands met eene tweejaarlijksche verhooging van ƒ 100 (een honderd gulden) 's maands en vier driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt een hoogste bezoldiging van ƒ 850 (achthonderd vijftig gulden) 's maands.

Aan hen, die in het bezit zijn van eenige ervaring op tandheelkundig gebied, kunnen reeds dadelijk eene of meer van deze verhoogingen worden toegekend.

De werkzaamheden van de gouvernementstandheelkundigen zullen bestaan in:

1°. het geven van tandheelkundige leergangen aan de Indische artsenscholen, te weten:

a. een leergang, waarin slechts de beginselen der tandheelkunde en het verrichten van eenvoudige kunstbewerkingen den leerlingen wordt bijgebracht;

b. een leergang voor opleiding tot Indisch tandheelkundige;

2°. het maken van rondreizen door de buitenbezittingen tot verleening van tandheelkundige hulp; de regeling van de rondreizen — welke beperkt blijven tot de hoofdplaatsen der gewesten en enkele andere plaatsen, en waarin alleen worden opgenomen die gewesten, binnen welke nog geen particulier Europeesch tandheelkundige gevestigd is — geschiedt door den hoofdinspecteur, chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Gedurende deze rondreizen staan de gouvernementstandheelkundigen onder het toezicht van den inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst van het ambtsgebied, waarin zij tijdelijk werkzaam zijn.

Voor de behandeling van landsdienaren door de gouvernementstandheelkundigen worden door den hoofdinspecteur, chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst, tarieven vastgesteld, en wel achterstaand tarief A voor ambtenaren, die eene maandelijksche bezoldiging van ƒ 400 en daarbeneden, en tarief B voor hen, die meer dan ƒ 400 per maand inkomen hebben.

Tarief A komt overeen met het tarief, vastgesteld door den militairen geneeskundigen dienst voor de tandheelkundige behandeling van officiersgezinnen, terwijl tarief B het tarief is, volgens hetwelk de tandheelkundigen op Java hunne bemiddelde patiënten plegen te behandelen.

Voor de behandeling van particulieren wordt voorshands geen tarief vastgesteld.

De Indische Regeering behoudt zich echter de bevoegdheid voor, zoo noodig, binnen redelijke grenzen in de tarieven A en B wijziging te brengen, zoomede ook voor hulp aan particulieren een tarief vast te stellen.

Elke plaats zal in het algemeen eenmaal per jaar door een der tandheelkundigen worden bezocht.

Particuliere praktijk op Java en Madoera is den gouvernementstandheelkundigen verboden.

Gedurende hunne rondreis behouden de gouvernementstandheelkundigen hunne bezoldiging, doch kunnen zij geen recht doen gelden op eenige vergoeding van reis- en verblijfkosten.

Voorloopig bestaat het plan de gouvernementstandheelkundigen telkens een half jaar te doen besteden aan het te geven onderricht en aan hunne rondreizen.

Het instrumentarium en alles wat de gouvernementstandheelkundigen voor hunne praktijk noodig hebben, wordt door hen zelf aangeschaft.

De benoodigdheden voor het door hen te geven onderricht worden voor landsrekening genomen.

Door den hoofdinspecteur, chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst, wordt bepaald, welke kunstbewerkingen de tandheelkundigen steeds in staat moeten zijn op hunne rondreizen te verrichten en in verband daarmede welke instrumenten, chemicaliën en benoodigdheden zij verplicht zijn op die reizen steeds met zich te voeren.

Voor de terugbetaling van het hun zoo noodig te verleenen renteloos voorschot zullen zij vóór hun vertrek naar Indië eene notarieele schuldbekentenis moeten aangaan.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 Februari a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en de datum van geboorte.

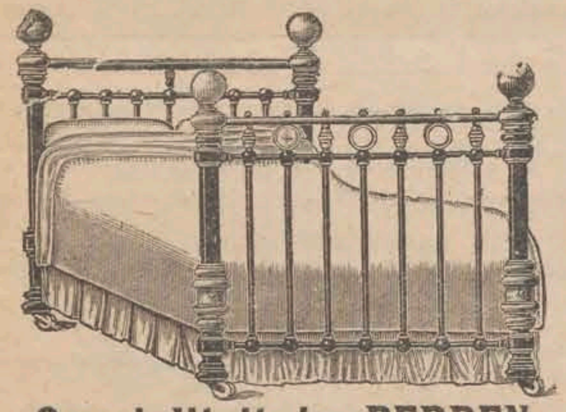
De uit te zenden tandartsen zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 15 Januari 1920, No. 10.)

Begunstigers, nieuwe Leden, Contributie-verhoogingen en op Peil gebrachte contributies benevens Abonnés sedert 23 Dec. 1919.

Begunstigers.

	Per jaar.
Javasche Bank, Amsterdam	ƒ 250.—
Java-China-Japanlijn, Amsterdam	„ 100.—
Nederl. Indische Escompto Mij., Amsterdam	„ 100.—
Koloniale Bank, Amsterdam	„ 100.—
Koninklijke Paketvaart Mij., Amsterdam	„ 100.—
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam	„ 100.—
Handelsvereeniging Amsterdam te A'dam	„ 100.—
Ned. Handel-Mij., Heerengracht, Amsterdam	„ 100.—
Surin. Bank, Heerengracht 577, Amsterdam	„ 100.—

H. G. Th. Crone, N. Z. Voorburgwal 104, Amsterdam	ƒ 100.—
Rubber Cultuur-Mij. „Amsterdam, Heerengracht 362, Amsterdam	„ 100.—
S. L. van Mierop en Co's. Handelmaatschappij, Rokin 96, Amsterdam	„ 100.—
Javasche Cultuur Mij., Amsterdam	„ 100.—
Indische Handels Compagnie, Amsterdam	„ 50.—
Uniebank, Amsterdam	„ 50.—
Tiedeman en van Kerchem, Heerengr. 435/437, Amsterdam	„ 50.—
Mevr. v. d. Linden van Snelrevaart, Breda	„ 1.—

Nieuwe Leden.

J. D. Fernandes, Amsterdam	ƒ 10.—
Paul den Tex, Amsterdam	„ 10.—
J. van Hasselt, Haarlem	„ 10.—
D Hudig, Amsterdam	„ 10.—
L. M. D. Valstar, Bloemendaal	„ 10.—
W. R. Menkman, Amsterdam	„ 10.—
P. C. Adrian, Amsterdam	„ 10.—
H. Meinesz, Haarlem	„ 10.—
P. M. J. Kock, den Haag	„ 5.—
F. H. Carbentus Gerritzen, den Haag	„ 5.—
H. J. Meijer, Teteringen	„ 5.—
J. Hofland, Den Haag	„ 5.—
J. C. A. Bunnink, den Haag	„ 5.—
P. L. de Gaay Fortman, Amsterdam	„ 5.—
P. P. Huisveld, den Haag	„ 5.—
J. W. Roessingh van Iterson, den Haag	„ 5.—
C. J. van Leeuwen, Apeldoorn	„ 5.—
Wed. J. C. Bernelot Moens, Haarlem	„ 5.—
E. den Dooren de Jong, den Haag	„ 5.—
Halkema, den Haag	5.—
H. Williams, Groningen	„ 5.—
J. J. Coenen, den Haag	„ 5.—
J M. van Oostrom Soede, Groede	„ 5.—
G. Th. Coers, den Haag	„ 5.—
J. D. Houtzagers, den Haag	„ 5.—
A. E. Boers, Suriname	„ 5.—
W. R. de Greve, Hilversum	„ 5.—
J. Snellen van Vollenhoven, den Haag	„ 5.—
A. C. van den Bijllaardt, Warmond	„ 5.—
E. R. Wolff, den Haag	„ 5.—
L. Knappert, den Haag	„ 5.—
H. Th. van IJseldijk-Nijland, den Haag	„ 5.—
H. J. L. Muskeijn, Vlissingen	„ 5.—
W. J. M. van de Poel, den Haag	„ 5.—
J. A. H. Coops, den Haag	„ 5.—
J. R. R. Prévot, Breda	„ 5.—
J. F. Rijkens, den Haag	„ 5.—
R. J. Limburg Azn., Leeuwarden	„ 5.—
S Sprée, Rijswijk (Z.-H.)	„ 5.—
M. B. Reiman, Amsterdam	„ 5.—
J. P. van der Ploeg, den Haag	„ 5.—
N. H. van der Lee, Utrecht	„ 5.—
Bibliotheek U.S.S.V., Utrecht	„ 5.—
Mej. Himpe, Breda	„ 5.—
A. H. Stofkamp, Tandjong Pinang	„ 5.—
W. Boetje, den Haag	„ 5.—
W. H. Beck, den Haag	„ 5.—
J. P. Gentil, den Haag	„ 5.—
W. Sonneveld, den Haag	„ 5.—
G. D. P. J. Hotz, den Haag	„ 5.—
H. Schulze, den Haag	„ 5.—
L. R. W. Gey van Pittius, den Haag	„ 5.—
C. H. C. Waal, den Haag	„ 5.—
A. de Wit, den Haag	„ 5.—
F. de Bakker, den Haag	„ 5.—
J. Stroomberg, den Haag	„ 5.—
W. A. Bor, den Haag	„ 5.—
J. R. Jochem, Nijmegen	„ 5.—
W. E. L. K. Audran, den Haag	„ 5.—
L. H. C. Beijens, den Haag	„ 5.—
E. Roodhuyzen, Amersfoort	„ 5.—
A. Ruysch van Dugteren, Leeuwarden	„ 5.—
J. G. Tromp, den Haag	„ 5.—
J. A. H Broeze van Groenau, den Haag	„ 5.—
D. Merens, den Haag	„ 5.—
E. L. C. Schiff, Voorburg	„ 5.—
P. F. Hoeksema de Groot, den Haag	„ 5.—
J. C. Koster, den Haag	„ 5.—
F. C. Thomson, den Haag	„ 5.—
G. J. Eijbers, Curaçao	„ 5.—
E. A. Ebbink, den Haag	„ 5.—
J. G. B. van Heek, den Haag	„ 5.—
H. G. van Nouhuys, den Haag	„ 5.—
J. G. van de Stadt, den Haag	„ 5.—
M. van Winssen, den Haag	„ 5.—
J. Stigter, den Haag	„ 5.—
H. F. L. Krämer, Rijswijk	„ 5.—

J. C. C. Nijland, 's-Hertogenbosch	ƒ 5.—
M. L. Pliester, den Haag	„ 5.—
H. A. Meyer, Amsterdam	„ 5.—
J. H. Hendrikse, Amsterdam	„ 5.—
J. Th. Terburgh, Amsterdam	„ 5.—
R. van Ameyden van Duyn, Den Haag	„ 5.—
John Bel van Toor, Hilversum	„ 5.—
W. C. van der Meulen, Hilversum	„ 5.—
Sordam, Suriname	„ 2.50
S. M. Teng, Leiden	„ 2.50
C. A. van Reijen, Leiden	„ 2.50
L. Onvlee, Leiden	„ 2.50
P. Voorhoeve, Leiden	„ 2.50

Contributie-verhoogingen.

H. E. Levert, den Haag	van ƒ 5.—	op ƒ 10.—
J. Bierens de Haan, Amsterdam	„ „ 5.—	„ „ 10.—
R. A. Kaiser, Huis ter Heide	„ „ 5.—	„ „ 10.—
J. P. C. Hartevelt, den Haag	„ „ 5.—	„ „ 7.50
J H. Dibbetz, den Haag	„ „ 2.50	„ „ 6.—
S. J. Weg, Groningen	„ „ 1.50	„ „ 2.50

Op peil gebrachte contributiën.

F. K. Scherius, den Haag	„ ƒ 5.—
Hidde Nijland, den Haag	„ „ 5.—
C. L. C. de Bruin, den Haag	„ „ 5.—
J. Wolterbeek Muller, den Haag	„ „ 5.—
P. S. van Ronkel, Leiden	„ „ 5.—
W. van der Gaauw, Rotterdam	„ „ 5.—
G. A. Römer, Apeldoorn	„ „ 5.—
J H. Boschman, den Haag	„ „ 5.—
C. W. B. Thieme geb. du Bois van Alderwerelt, Amsterdam	„ „ 5.—
N. J. C. van Polanen Petel, den Haag	„ „ 5.—
P. Hubrecht, Doorn	„ „ 5.—
G. M. van Blankensteijn, Haarlem	„ „ 5.—
H. G. Leuring, Bandoeng	„ „ 5.—
J. E. Bijlo, Bandoeng	„ „ 5.—
F. B. Munnink, Djocdjakarta	„ „ 5.—
A. H. G. Fokker, den Haag	„ „ 5.—
Mevr. Fokker, den Haag	„ „ 5.—
P H. van Hengst, Amersfoort	„ „ 5.—
W. J. Boucher, den Haag	„ „ 5.—
H. C. M. Reijens, Leiden	„ „ 5.—
J. H. van Baar van Slangenburgh, Haag	„ „ 5.—
H. G. Heijting, den Haag	„ „ 5.—
Mej. A. Henny, den Haag	„ „ 5.—
W. van Gelder, den Haag	„ „ 5.—
Mevr. Wed. van der Willigen-Köhler, Teteringen	„ „ 5.—
J. C. E. van Deventer, Teteringen	„ „ 5.—
J C. Winssen, Bandoeng	„ „ 5.—
H. J. Vermeer, Huis ter Heide	„ „ 5.—
C. A. Goldenberg, Deventer	„ „ 5.—
A. H. J. G. Walbeehm, Leiden	„ „ 5.—
S. Kalff, Haarlem	„ „ 5.—
H W. Scheuer, den Haag	„ „ 5.—
H. A. Kooy, Haarlem	„ „ 5.—
J. H. Fuchter, den Haag	„ „ 5.—

Bijdragen.

	In eens.
J. Koning, Amsterdam	ƒ 10.—

Abonnementen.

	Per jaar.
Poolsch Koffiehuis, Amsterdam	ƒ 5.—
Café de Kroon, Amsterdam	„ 5.—
Hotel van Gelder, Amsterdam	„ 5.—
Hotel Café Restaurant Schiller, Amsterdam	„ 5.—
Grand Café Neuf, Amsterdam	„ 5.—
Bracks' Doelen Hotel, Amsterdam	„ 5.—
Krasnapolski, Amsterdam	„ 5.—
Amstelhotel, Amsterdam	„ 5.—
Hotel de l'Europe, Amsterdam	„ 5.—
Hotel Victoria, Amsterdam	„ 5.—
Th. Meerman, Amsterdam	„ 5.—

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeelerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 7. Donderdag 12 Februari 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

LEZING

(met lichtbeelden) voor de leden van de Vereeniging „Oost en West", afd. 's-Gravenhage, op *Dinsdag 24 Februari a.s.* in de Oranje-Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer W. D. H. Baron van Asbeck.

Onderwerp: **„Suriname"**.

Toegangskaarten te verkrijgen vanaf Maandag 9 Februari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30—12 en van 2—4.

Aan laatstgenoemd adres kunnen deze kaarten ook schriftelijk worden aangevraagd.

Adresveranderingen en Adressen.

In No. 46 van 13 November 1919 van ons Orgaan gaven wij reeds aan hoe te handelen bij vertrek uit Nederland naar Indië of omgekeerd.

Men geve ons zoo mogelijk tijdig een adres in Indië of Nederland op, waarheen het Koloniaal Weekblad ter op- en doorzending kan worden gezonden, dan wel men melde ons tijdig het vertrek, met verzoek het Orgaan aan te houden en zoodra mogelijk uit Indië of in Nederland het adres. De aangehouden en op nieuw verschijnende nummers worden dan onmiddellijk daarheen verzonden.

Helaas wordt aan dezen wenk nog te weinig gevolg gegeven, zoodat de als onbestelbaar teruggezonden exemplaren zich ophoopen en onzen Administrateur tot wanhoop voeren.

Verder verzoeken wij onzen leden dringend hun adresverandering — ook tijdelijke — rechtstreeks aan de Administratie van het Kol. Weekblad, Heulstraat 17, Den Haag, te willen melden. Met de anderhalvecents briefkaartenformulieren, op alle postkantoren verkrijgbaar, is dit eenvoudig en goedkoop genoeg. Onzen Administrateur wordt daardoor veel tijd aan uitzoeken en correspondentie tot navraag bespaard, een tijd die kostbaar is en nuttiger in het belang der vereeniging kan worden aangewend.

Ten slotte vermelde men bij de correspondentie met de leden van het Dagelijksch Bestuur, Redactie en Administratie van het Koloniaal Weekblad — tenzij strikt persoonlijk — slechts de functie en niet den familienaam van den functionnaris. Hierdoor kunnen de stukken ook bij zijn afwezen behandeld worden, terwijl er anders vertraging ontstaat, doordat ze blijven liggen om door dengene, wiens naam op het adres vermeld stond, persoonlijk te worden geopend.

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur:
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Java's Plantengroei.

Over dit onderwerp hield Dinsdag 27 Januari j.l. om 8 uur nam. Dr. H. H. Zeylstra, Directeur van het Landbouw Museum te Deventer, in de Oranje Societeit voor de afdeeling 's-Gravenhage der Vereeniging „Oost -en West" eene belangrijke lezing met lichtbeelden. Spreker releveerde, dat op den plantengroei, wààr dan ook, warmte, vochtigheidstoestand en bodemgesteldheid van invloed zijn. De warmte is van invloed op de soorten, vocht en bodem, op het uiterlijk. Bij veel vocht, bosschen en struikgewas, bij weinig vocht, gras, wildernissen. Zoowel in 't woud als op de grasvlakten, wordt een voortdurende strijd om 't bestaan gevoerd tusschen de planten onderling, zoo ook tusschen het woud en de graswildernis.

Onze Indische Archipel behoort tot het gebied der wouden, maar tengevolge van 't verschil in neerslag

ook als een gevolg der moessons, vindt men op Sumatra, Borneo en West-Java de altijd groene tropische regenwouden, op Oost-Java en de kleine Soendaeilanden en Zuid-Celebes de loofverliezende moesson bosschen — in den drogen tijd bladerloos — en op Timor geen bosschen meer, doch savanna's, graswildernissen met verspreid staande boomen.

Ook op de bergen met hun verschil in temperatuur en vochtigheidstoestand op verschillende hoogte, is veel verschil in vegetatie en waar de toppen zich boven de wolkenzee verheffen, vindt men een plantenbeeld, dat aan savanna's herinnert.

In den strijd tusschen woud en alang-alang en glagah onderling verbreekt de mensch het evenwicht door den roofbouw op ladangs, die, na de ontwouding, als zij daarna weer verlaten zijn, door deze grassoorten overwoekerd worden.

Met tal van lichtbeelden werden de verschillende soorten van vegetatie gedemonstreerd en de aanwezigen als 't ware weer in de oerbosschen en langs strand en kust, in 't gebergte en op de vlakten en vruchtbare sawah's, met hunne bekoorlijke dessa's, teruggevoerd.

Op een kaart van Java werd Junghuhn's indeeling in vier plantengordels, naar gelang de hoogte en temperatuur — heet, matig, koel en koud — aangegeven.

Vindt men den inlandschen landbouw en de Europeesche laagland-cultures in bijna den geheelen heeten gordel, de koffie, thee, cacao en kina-cultuur vindt men in den gematigden, zelfs tot in den koelen gordel. Is een plantengroei in het oerbosch en in 't gebergte schoon, interessanter haast nog is de strandflora der heete zone, waarvan na de pauze een overzicht werd gegeven. Aan de zandige of rotsachtige kusten vindt men boven de vloedlijn kustbosschen of een uit kruidachtige planten en kleinere heesters bestaande tropische duinflora. Ook de strijd om 't bestaan dier planten, vooral die der mangrove- of rirophorenbosschen werd gedemonstreerd.

Een talrijk opgekomen publiek volgde met zeer veel belangstelling deze hoogst interessante voordracht.

Jammer, dat deze gelegenheid niet is aangegrepen tot het maken van propaganda voor „Oost en West". Dat de bijeenkomsten toch niet steeds blijven aangename verpoozingen, een onder onsje, voor de over 't algemeen reeds met Indië bekende leden der afdeelingen, doch worden aangegrepen als een middel om onze Vereeniging sterker te doen worden, door ook bij buitenstaanders belangstelling op te wekken, hun hart voor Indië te doen krijgen en hen er toe te brengen lid te worden van „Oost en West". G.

Ned.-Ind. Officiersvereeniging.

Op Zaterdag 31 Januari j.l. hield om 3 uur nam. de N.I.O.V. eene Algemeene Vergadering in het café Hollandais, Groenmarkt te 's-Hage.

Hoofdschotel was het oprichten van eene afdeeling 's-Gravenhage van N.I.O.V.

De Voorzitter deelt mede, dat bij het oprichten van N.I.O.V. er gerekend was op eene afdeeling Nederland. Aangezien echter volgens de statuten in een afdeelingsbestuur geen gepensioneerden zitting mogen hebben en dit toch hier te lande, ware het slechts uit een oogpunt van continuiteit, noodzakelijk was, werd deze afdeeling omgezet in de Vertegenwoordiging van N.I.O.V. voor Nederland. Deze Vertegenwoordiging is in Nederland het Orgaan van het Hoofdbestuur van de Ned. Ind. Off. Ver. te Bandoeng, vormt de schakel tusschen dat bestuur en het Departement van Koloniën, Volksvertegenwoordigers, andere Vereenigingen, Bonden enz. Met de in Nederland vertoevende leden van N. I. O. V. had de vertegenwoordiging feitelijk niet te maken. Echter zoolang er nog geen afdeelingen door de leden gevormd waren, nam de vertegenwoordiging de taak van een afdeelingsbestuur op zich. Thans hebben eenige leden in den Haag het denkbeeld geopperd eene afdeeling 's-Gravenhage op te richten. Dit zal de taak der vertegenwoordiging verlichten en zullen door de afdeeling uitgewerkte voorstellen voorgebracht, uit haar midden commissies daartoe benoemd kunnen worden.

Een verlichting van het werk der vertegenwoordiging was noodig. Het werk werd te omvangrijk! Administrateur en secretaris vroegen hun ontslag, omdat zij dat werk, naast hun eigen werkkring, niet meer konden waarnemen. Het is nu gewenscht het secretariaat en het administrateurschap te vereenigen en dit op te dragen aan een persoon, die daarvoor meer tijd beschikbaar zal hebben, terwijl het levend element zal geleverd worden door de afdeeling den Haag, wellicht spoedig te volgen door afdeelingen Breda en Nijmegen. Op deze wijze kan meer bereikt worden en kan meer voeling zijn tusschen vertegenwoordiging, hoofdbestuur en leden in Nederland.

Het samenvoegen van beide voornoemde functies wordt goedgekeurd en benoemd tot secretaris-administrateur der vertegenwoordiging van N. I. O. V. in Nederland de gep. majoor I. L. de heer J. A. Soetens, Buys Ballotstraat 15, den Haag.

De voorzitter deelt mede, dat het stenografisch verslag van de op 29 Dec. j.l. gehouden algemeene vergadering niet voor publicatie oorbaar is en daarom niet wordt voorgelezen.

Den secretaris wordt verzocht het jaarverslag voor te brengen.

Meerdere belangstelling kan geconstateerd worden. In 't afgeloopen jaar werden 3 algemeene vergaderingen gehouden en een door de leden in den Haag, waarbij 't bestuur van „Bendor" was uitgenoodigd. (Zie Kol. Weekbl. d.d. 18 Dec. 1919, No. 51). De vertegenwoordiging bestond op 1 Januari 1920 uit de heeren H. A. Kooy, gep. luit.-kol. inf., voorzitter; J. H. Fuchter, kapt. der inf., secretaris; C. de Bruin, gep. ritm., administrateur; A. J. Goossen, kol. b. d.; P. L. de Gaay Fortman, luit.-kol. genie; M. van Welie, majoor artillerie; P. F. Hoeksema de Groot, kapt. inf.

De verrichtingen van de vertegenwoordiging waren de volgende:

a. Op verzoek van het H.B. en na zich in verbinding gesteld te hebben met het Dep. v. Kol. en het Kamerlid den heer Ter Hall, werd verkregen, dat aan de vooruitreizende leden van Gouvernementspassagiers overtocht van Indië naar Nederland kan worden verleend tegen Gouvernementstarief, mits niet reizende in eene lagere klasse en onder overlegging van eene verklaring van den betrokken Departementschef.

Terugwerkende kracht tot 25 Maart 1919, zullende de Landsdienaren, die meenen aanspraak te mogen maken op restitutie van het boven bedoeld tarief betaalde passagierskosten voor hun gezin, zich hebben te wenden tot de betrokken afd. van het Dep. van Kol. Een woord van bijzonderen dank wordt hier gebracht aan den heer Ter Hall voor zijne bemoeienis in dezen.

b. Het Dep. van Kol. heeft nu eene regeling getroffen voor gehuwde officieren, die sanatoriumverpleging noodig hebben. Zij kunnen, zoo zij met het oog op huisgezin die kosten niet kunnen betalen, opgenomen worden in het hospitaal der Koloniale Reserve te Nijmegen à raison van *f* 2.— per dag voor een hoofd- en *f* 1.— voor een subaltern-officier.

c. Op een verzoekschrift aan den Minister van Kol. om herziening van de uitrustingsgelden van officieren van het N.-I. leger, reeds hier te lande aanwezig, en die voor dienst te werk gesteld worden aan militaire inrichtingen hier te lande, in dien zin, dat zij op gelijken voet behandeld worden als zij, die uit Indië worden uitgezonden, werd beschikt, dat voor de officieren, gedetacheerd aan de Rij- en Hoefsmidschool, eene verhooging van de tegemoetkoming reeds in overweging is genomen, doch dat geen termen zijn gevonden voor de overige groepen tot verhooging over te gaan.

De motieven, welke tot dit besluit leidden, zijn der vertegenwoordiging nog onbekend.

d. Naar aanleiding van een verzoekschrift van het hoofdbestuur aan H. M. de Koningin, om ook actief dienende officieren lid van den Raad van Toezicht

op het beheer van het Weduwen- en Weezenfonds te doen zijn, verklaarde de Min. van Kol. zich bereid door eene commissie de mogelijkheid te doen overwegen en werden uit een voordracht van 5 officieren daarna als leden der commissie benoemd, de majoor-intendant A. de Wit en de kapitein van den Generalen Staf A. F. H. Winter.

e. Ook door haar bemoeiing werd verkregen dat het zakgeld van de cadetten der K. M. A. en C. S. en der leerlingen van den H. C., gerekend vanaf 1 Juli 1919 opnieuw werd vastgesteld, waarbij de bedragen belangrijk werden verhoogd en tevens werd voorzien in de kosten van voeding tijdens den tijd, dat de aspirant-officieren met verlof worden gezonden. De periode, dat zij na hun officiersexamen en vóór hunne benoeming tot officier dak- en huisloos rondzwerven is hiermede voorbij.

f. Het verslag der militaire bezoldigings-commissie werd ontvangen en besproken in den boezem der vereeniging, waarbij speciale aandacht werd gevestigd op de tractementen in Holland en aan de pensioenen.

Eene commissie werd benoemd om deze kwestie nader onder de oogen te zien en met het Dep. van Kol. daarover overleg te plegen.

g. Op een verzoekschrift van de vertegenwoordiging aan den Min. van Kol. om eene vergoeding voor reiskosten, dan wel van verhuiskosten te verleenen aan de officieren van het N.-I. leger, in opleiding voor Japansche tolk, werd geantwoord, dat degenen die meenen redenen te hebben tot het indienen van een dusdanig verzoek, zich terzake rechtstreeks hadden te wenden tot den Minister van Koloniën.

De vertegenwoordiging vestigt de aandacht er op, dat zij gaarne zal reageeren op verzoeken, mits deze behoorlijk gegrond zijn op feiten en de leden de zaak bij naam en toenaam noemen.

Het in druk verschijnen van het „Vademecum voor den Indischen officier" heeft eenige belemmering ondervonden, doch staat spoedig te verschijnen.

Van de „Gegevens omtrent de verschillende garnizoenen op Java en de Buitenbezittingen" zijn op aanvraag voor de leden bij den administrateur gratis exemplaren verkrijgbaar.

Het „Zakboekje voor den officier van het Ned.-Ind. Leger", door kapitein F. Treffers, is à *f* 0.50 per exemplaar eveneens voor de leden verkrijgbaar gesteld.

De heer Bannink gaf in de algemeene vergadering van 29 December j.l. een rondblik in de verschillende bezoldiging van Indische ambtenaren en officieren. De voorzitter wees er op, dat de officier voortaan ook ambtenaar moest worden, d.w.z. in het corps „Officials" en de factor „werkloosheid" in zijn pensions, veroorzaakt door het gedwongen uittreden, op speciale wijze moet berekend worden, hetzij door een nieuw capitulantenstelsel, hetzij, zooals de heer Bannink aangaf, door gratificaties.

Een woord van dank werd gebracht aan den heer van de Kasteele, kapitein der genie, die wegens vertrek naar Indië als secretaris aftrad en sedert het oprichten der Vertegenwoordiging zijn beste krachten aan de N. I. O. V. gaf en aan den heer Stoutjesdijk, ritmeester, die eenigen tijd het administrateurschap waarnam.

Met vreugde en dankbaarheid werd geconstateerd, dat ook dit jaar de samenwerking met het Dep. v. Kol. uitstekend behouden bleef.

Hierna wordt behandeld het financieel verslag. Ook hier een oploopen der uitgaven. Bedroegen deze in 1917 *f* 350, in 1918 werd dat *f* 530, in 1919 *f* 1000 en nu geraamd voor 1920 *f* 1200. Waar gemiddeld 100 leden in Nederland vertoeven, zijn dus per lid *f* 12 noodig, terwijl het orgaan van uit Indië kosteloos wordt verstrekt. De contributie zal dus verhoogd *moeten* worden; hieraan is geen ontkomen. Ook het hoofdbestuur in Bandoeng zal moeten bijspringen. Na eenig debat wordt met algemeene stemmen aangenomen, de contributie van een luitenant te brengen van *f* 0.50 op *f* 1.— en van een kapitein van *f* 1.— op *f* 1.50 per maand, resp. *f* 12.— en *f* 18.— per jaar.

(Een daad waaraan de leden van „Oost en West" wel een voorbeeld mochten nemen. Ook luitenants en kapiteins baden zich niet in weelde, doch zien de *noodzaak* in hun vereeniging in stand te doen blijven! De wd. secretaris van het hoofdbestuur van O. en W.).

Vervolgens wordt overgegaan tot het oprichten van de afdeeling den Haag. Als voorloopig bestuur worden gekozen de heeren A. de Wit, majoor-intendant; A. T. M. Winter, kapitein van den Generalen Staf en J. A. C. Bannink, kapitein der infanterie.

De voorzitter heet de nieuwe afdeeling welkom, rekent op samenwerking, terwijl zij van de zijde der vertegenwoordiging op allen steun kan rekenen.

Vervolgens leest de voorzitter de aanteekeningen voor, gesteld op het request van den gep. majoor J. A. Soetens inzake de pensioenen.

Alle stukken worden gesteld in handen van de nieuwe afdeeling den Haag om ze te bestudeeren en te dienen van advies. Er zal echter haast mede gemaakt en overleg met het Dep. v. Kol. gepleegd moeten worden.

Na een debat wordt besloten de in de vorige algemeene vergadering aangenomen motie-Koster, welke blijkt op een onjuiste basis te berusten, niet door te zenden.

Aan den aftredenden administrateur de heer C. de Bruin en secretaris J. A. Fuchter wordt dank betuigd.

Kolonel Gooszen deelt mede, dat ook hij wegens vertrek naar Indië zal moeten aftreden. Hij maakt van de gelegenheid gebruik om als wd. secretaris van het hoofdbestuur der vereeniging „Oost en West" de aandacht op deze vereeniging te vestigen. Deze bevordert den band tusschen Moederland en Koloniën. Wil N. I. O. V. blijven bestaan, dan moet ook die band er nog zijn. Deze band heeft versterking noodig, daarom handelt en treedt toe als lid. 12 nieuwe leden traden toe tot „Oost en West!"

G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Indische legertoestanden.

„Heeft Brandsteder waarheid of onwaarheid gesproken, toen hij beweerde, dat de Indische soldaat alleen de keuze heeft tusschen Ngawi of Tjimahi, tusschen het strafdetachement en de gevangenis?"

„Onwaarheid!" roept de heer K. W. uit in een zijner 13 artikels over Legertoestanden in het „N. v. d. D.", het resultaat van zijn onderzoek in de kazernes, hem door het Legerbestuur toegestaan. „Goddank, onwaarheid! Maar na dien juichkreet past de erkentenis: niet heelemáál onjuist zijn de klachten door Brandsteder geuit; zijne conclusie moge falen, sommige althans der feiten en toestanden waarop hij die baseert, kunnen niet worden weggeredeneerd."

K. W. wijst o.a. op het groote verschil in huiselijkheid van het eene dagverblijf ten opzichte van het andere en concludeert: „Er blijft nog wel wat te doen tot veraangenaming van het Indische soldatenleven."

Naar aanleiding van meerdere goede veranderingen uit den laatsten tijd, o.a. den bouw van een fraaie kazerne te Djati-Ngaleh bij Semarang, merkt schr. op: „Indien men er wat vlugger bij was geweest, indien men zich niet had laten *dwingen*, gelooft Ge niet dat men dan met minder had kunnen volstaan, terwijl nu het meerdere zelfs ternauwernood bevrediging schenkt? Het voorbeeld van de Marine is ten deze welsprekend."

Uit zijn slotartikel nemen wij o.a. over: Intusschen, mijne kritiek betreft veel meer het verleden dan het heden. Het Legerbestuur wil het goede, terwijl ik geene woorden van lof genoeg heb voor de stoere werkers van den Geneeskundigen Dienst: Dr. Neeb, Dr. van Gulik, Dr. van Genderen Stort, Dr. Gerritsen, Dr. Arends...... *j'en passe et des meilleurs.*

De generaal Van Rietschoten, eindelijk, is een nobele figuur, een kaerel uit één stuk, rechtvaardig en vaderlijk voor zijne jongens; een m a n, een soldaat en een l e i d e r van mannen. Ik gevoel behoefte om uiting te geven aan mijne bewondering voor de stalen werkkracht, de toewijding, de goedheid des harten en het helder inzicht van den generaal. Hij is eerlijk, hij is onbevreesd, hij gaat recht door zee! Ik wensch den soldaat geluk met zulk een verstandig en humaan chef; hij doet beter op dezen te vertrouwen dan gehoor te verleenen aan *louche* inblazingen van menschen, die gaarne misbruik zouden willen maken van zijne goede zaak, om er hunne eigen duistere belangen mee te dienen.

Indien mijn aandrang en die van welmeenende medestanders op het Legerbestuur dit gevolg had, dat den minderen militair gelegenheid werd geboden om een vak te leeren, zou hij van de hem gegeven kans gebruik maken? Ik vrees van neen! Hoe weinigen zijn het, die zich opgeven voor de kaderschool, terwijl de anderen liever „kankeren" over hun treurig lot, of er een borrel tegen aangooien, in plaats te pogen aan de niet al te zware voorwaarden tot toelating te voldoen. Maar het is werkelijk verbazend te bemerken hoe weinig fut er bij velen in zit. Zij laten zich leven, zij drijven den stroom af, willoos en doelloos.

De soldaat heeft te weinig te doen! De ledigheid speelt den duivel met hem. En het bewijs? Alle officieren die ik er over sprak, geven hem d i t testimonium: „Kankeren en mopperen is hem aangeboren; ontevreden en rumoerig zijn ze b ij n a àllen, onbetrouwbaar is er nagenoeg geen een. Laat hem te velde moeten trekken, gij zult verbaasd staan in den garen, gewilligen, opgeruimden Hollandschen jongen van heden, den vervelenden, recalcitranten lijntrekker van gisteren te herkennen. Of liever, n i e t te herkennen!"

Daar zit dus een goede kern in onze jongens. En ik wilde dat ik de pen van een R u d y a r d K i p l i n g had......, welk een *Soldiers Three* ware er van den Ned.-Indischen soldaat te schrijven! Ik heb typen gezien die niet behoeven onder te doen voor de onsterfelijke trits: Mulvaney, Learoyd en Ortheris.

Maar zou men belangstelling voor zulk een boek voelen? Dat is het zwakke punt: het gebrek aan waardeering, oorzaak van het verschrikkelijke isolement, waarin de soldaat hier leeft. Indien wij burgers dan tot hem zeggen: „Ga niet naar gelegenheden, waar gij u verlaagt, waar gij schade toebrengt aan uwe gezondheid, en lichaam en ziel beide bevuilt"...... laat ons dan tegelijk zorgen dat andere plaatsen voor hem openstaan. N i e t alleen „Militaire Tehuizen"......! Hoe goede bedoelingen ook bij de oprichting daarvan hebben voorgezeten, zij zijn te gewild, te...... hoe zal ik het zeggen? te nederbuigend. Jan *is* soms een kind, maar hij wil niet als een kind behandeld worden.

Wat mankeerde er aan ons leger tot dusver?

Zorg — èn hóóger plichtsgevoel — van de militaire autoriteiten, belangstelling en waardeering van de zijde van de burgerij. Het eerste euvel is verdwenen; er wordt door de chefs krachtig gewerkt aan verbetering van het m a t e r i e e l e lot van den soldaat, en weldra zal dat niet veel meer te wenschen overlaten.

Maar nu het tweede, het ergste kwaad! Het helpt niet veel of men den soldaat lekkere soep geeft,...... en voortgaat hem als een uitgestootene, een p a r i a te behandelen. Hieraan kunnen de o f f i c i e r e n niets doen; in die „legertoestanden" moet door de b u r g e r ij verbetering worden gebracht. De soldaat dient mee te werken, natuurlijk. Maar hij is trotsch en schuw. Het is aan ons om hem het eerst de hand toe te steken.

Een nieuw hotel te Weltevreden.

Geruchten gingen er al lang, schrijft men aan de „Loc.", plannen waren er ook wel, maar tot een beslissing kwam het niet. Thans is er een beslissing: de Staatsspoor bouwt een voorloopig hotel op het Koningsplein in den N.-W. hoek, tellende ruim honderd kamers. In Mei 1920 zal het gereed zijn. Directeur wordt de heer Herscheit, die vroeger enkele jaren hotel Toegoe te Jogja beheerde.

In de behoefte aan goede hotelruimte te Weltevreden zal over eenige maanden zijn voorzien.

De Regeering en de planters.

Uit het Regeeringsantwoord op de Algemeene Beschouwingen, in den Volksraad uitgesproken door den heer Muurling en opgenomen in de „Loc.", nemen wij het volgende over, ook in verband met het artikel „*Een alarmeerende rede*" in het Kol. Weekblad van 29 Januari j.l.: De Regeering staat boven de partijen; met een beroep op Nederland, zegt zij, dat het steeds de middenpartijen zijn, die de maatregelen door voorloopers aanbevolen, te goeder tijd tot uitvoering brengen. De Regeering verwijst als waarschuwing naar de geschiedenis der Fransche en Russische revolutie; dit speciaal tot degenen die onbarmhartig alle teekenen van opleving neerslaan. De Regeering betreurt het, dat de stemmen uit de planterskringen niet in dezen Raad worden gehoord; daarin zal in de volgende zitting hopelijk verandering komen.

De Regeering beantwoordt in het algemeen in stellig ontkennenden zin, dat de planters bezorgd zouden moeten zijn voor de veiligheid hunner gezinnen. De planters zien te weinig de beweging groeien. De Regeering betreurt de aanslagen op assistenten, maar zij kan niet iederen planter persoonlijke bescherming verleenen, evenmin als in de steden. De planters moeten meer rekening houden met de veranderde mentaliteit der bevolking en in betere behandeling en betere loonen middelen ter verbetering zoeken en niet in wapening. De onverstandige uitlatingen, als onlangs in plantersvergaderingen werden gehoord, verscherpen slechts de toestanden.

Loonsverhooging.

De Arbeidscommissie stelde den planters 164 vragen, ter schriftelijke beantwoording, schrijft de heer K. W. in het „N. v. d. D."

Vraag 85 luidt: „Waardoor stijgen de loonen?" Een oud en ervaren planter uit de Preanger antwoordde hierop: „Door vermindering der productie, aanzienlijke teruggang der arbeidsprestatie en sterk toenemende zucht naar weelde en vermaak."

Een geheel ander persoon, de heer Bosscha van M a l a b a r — toch wáárlijk niet de eerste de beste! — beantwoordde vraag 86 aldus: „Loonsverhooging heeft vermindering van arbeidspraestatie tengevolge. Het aanbod van arbeidskrachten neemt in den regel bij loonsverhooging slechts in geringe mate toe."

Dit zijn dan toch dingen, waarover de planters, „levende te midden der bevolking", wèl en zelfs bij uitstek kunnen oordeelen......

Het is voor menschen die Indië k è n n e n geen geheim, dat de Inlander precies zoo veel werkt als noodig is om juist e v e n in zijne behoeften te voorzien. Verdubbelt men zijn maandsalaris, dan komt hij maar 15 dagen binnen. De oorzaken van deze funeste laksheid zijn vele, maar eene der voornaamste is alweer d e o n v e i l i g h e i d v a n h e t b e z i t, die *kanker* van Indië.

In de Mededeelingen van het Bureau voor de Bestuurszaken der Buitenbezittingen, bewerkt door het Encyclopedisch Bureau, Deel II, Afl. 3, 2e stuk, komt op pag. 200 de volgende treffend-juiste uitspraak voor, gedateerd: Weltevreden, 6 Februari 1919 en geteekend door het Hoofd van den dienst der Arbeidsinspectie, den heer E. J. van Lier:

„Met opzet wordt hier de i n l a n d s c h e werknemer speciaal genoemd, daar diens eischen volstrekt niet in de eerste plaats uitgaan naar een zoo hoog mogelijk loon. Bij zijne betrekkelijk geringe levensbehoeften heeft de inlandsche koelie een bepaald minimum-loon noodig, waarvoor hij in ruil eene zekere hoeveelheid arbeid wenscht te verrichten. Zijn verdere wenschen gaan niet in de éérste plaats uit naar een mogelijke verhooging der loonen, doch vooral naar een zoo laag mogelijk houden der arbeidspraestatie."

Deze uitspraken stelt K. W. tegenover het oor-

deel van de Regeering, weergegeven in haar antwoord op de Algemeene Beschouwingen in den Volksraad, bij monde van den heer Muurling: „de Regeering vereenigt zich absoluut niet met de meening, dat loonsverhooging vermindering van arbeidspraestatie ten gevolge zal hebben. Wel zullen misschien de arbeiders als gevolg der loonsverhooging eenigen tijd minder praesteeren, maar na zulk een korte overgangsperiode zal een en ander zich snel herstellen."

Rietbranden.

Bij schering en inslag komen nog altijd rietbranden voor, haast overal in de suikerstreken, en de tegenwoordige volksleiders zouden maar al te graag deze misdrijven willen toeschrijven aan de schuld der fabrikanten, schrijft men aan het „Soer. Hbl." Niets is echter minder waar en tallooze vonnissen van landraden zouden kunnen aanwijzen, dat dergelijke branden uit moedwil hoofdzakelijk worden bedreven door lieden, die hun landgenooten het licht niet in de oogen gunnen.

Uit een aantal „officieele politierapporten", uitgebracht in de afd. Kendal, blijkt nu weder dat haat en nijd onder elkaar de drijfveer is geweest der laatst uitgebroken rietbranden, waarbij de daders achterhaald werden. De een stak er den brand in, omdat zijn zuster door den tuinwaker was bedrogen, de ander omdat hij een veete had tegen den mandoer; weer een ander, omdat hij een hekel had aan den mantri-politie, en zoo gaat het voort; geen één, dat een aanklacht kan zijn tegen de fabriek.

Uit een andere correspondentie aan het „Soer. Hbld." blijkt, dat veelal vonken van locomotieven branden veroorzaken in de tuinen.

Gewapende Koelies.

Naar aanleiding van den moord op den heer Peters, afdeelings-employé van de rubber-onderneming „Kaliredjo" in het Banjoewangische, schrijft de heer K. B. een artikel in het „Soer. Hbl.", waarin o.a. gewezen wordt op het slechte gehalte der politie aldaar en op de wijze, waarop de koelies op de ondernemingen zich tegenwoordig „wapenen". 't Is voor den employé, die op zijn afdeeling geheel alleen zit, te midden van een bevolking, die in haar opvattingen van recht en billijkheid toch altijd vreemd is aan zijn eigen gedachtengang, een voortdurende bedreiging. Vooral de Madoereezen ziet men tegenwoordig nooit zonder hun messen, zelfs waar ze die bij hun werk in het geheel niet noodig hebben. En 't zijn niet alleen kapmessen en arits, doch allerlei soort moordtuig, waarvan wij op een der door ons bezochte ondernemingen een aardige collectie mochten zien.

In de kota is het nog erger. Komt eens op de stations en ziet de Inlanders, zooals ze op reis gaan! De enorme heften van hun piso's grijnzen u uit hun gordels tegemoet. Dit zijn toch niet alle werktuigen? Een Inlander, die in zijn Zondagsche kleeren een reisje gaat maken, heeft toch z'n gereedschappen niet noodig! Waarvoor dan dat wapentuig?

Onder de planters is er dan ook reeds over gesproken, of het niet doenlijk zou zijn den koelies te verbieden ander gereedschap te dragen, dan strikt noodig is voor hun werk. Men zou bijvoorbeeld alleen aan de mandoers kunnen toestaan „zich te wapenen". Ook hier waren de administrateurs van de ondernemingen in het Zuid-Banjoewangische op hunne vergadering echter van meening, dat het zeer stellig *op den weg van het gouvernement* ligt om een bepaling tegen het onnoodig dragen van dergelijke gevaarlijke instrumenten in het leven te roepen.

In Nederland is het zelfs verboden met een degenstok te loopen. 't Is dan óók te dwaas, dat hier dé Inlanders vlijmscherpe messen bij zich dragen. Op enkele ondernemingen heeft men reeds de klaarblijkelijk voor verdachte doeleinden gereedgemaakte messen in beslag genomen. Dit is de meest afdoende oplossing, al zou 't nog radicaler zijn, wanneer een algemeen verbod werd uitgevaardigd. Het wordt meer dan tijd.

UIT DE INDISCHE PERS.

Het jaar 1919. Bij het einde van het jaar 1919 wijdt ook de Redactie van de „Sinar-Hindia" in haar nummer van 31 December een woord aan den algemeenen toestand, waarin het Ned.-Indische volk verkeert en is zij van meening dat het staat in het teeken van de Beweging, welke van een ernstig streven getuigt en met eene tot heden ongekende energie in het afgeloopen tijdvak is opgetreden.

Het is de Sarikat-Islam-vereeniging met hare verspreide afdeelingen in geheel Ned.-Indië, die door hare actie steeds meer haar doel nadert en in het belang van het menschdom op geheele zelfstandigheid aanstuurt, om zoodoende het volk in staat te stellen zijne eigen rechten uit te oefenen.

Dat men in het kamp der tegenpartij zucht over de evolutie, welke het volk thans doormaakt, omdat die vooruitgang natuurlijk tot schade strekt van het tegenwoordig Gezag, daarover behoeft niet lang te worden gesproken, want het is nu eenmaal zóó dat waar winst is, er verlies moet zijn en dat waar het goede is, ook het slechte bestaat.

De tegenpartij beschuldigt de Sarikat-Islam-vereeniging dat zij de hand heeft gehad in de verwikkelingen in de Preanger, in Djambi, in Toli-Toli enz. en heeft de beweging door hare maatregelen willen breken, doch het feit valt te constateeren dat, sedert die Regeeringsactie, de volksbeweging juist in kracht is toegenomen, om reden God dat zoo wil.

Hoevele bezwaren hebben de volksleiders bij hunne actie niet moeten overwinnen en welk leed is hun niet aangedaan in den vorm van arrestaties, doch hoe dit zij, de hoop wordt gekoesterd dat het jaar 1920 de groote volksbeweging een schrede verder zal brengen.

Zeer zeker valt nog veel te wenschen over, doch het is het oprechte streven der Redactie om naar haar krachten de volksbelangen te dienen, waar van anderen geen hulp te verwachten is.

De wijze waarop de volksbeweging in Europa zich ontwikkelt, kan men lezen uit de dagelijksche berichten in de nieuwsbladen en geeft aanleiding tot nauwgezette overweging, want er blijkt ten duidelijkste uit hoe de volken eenstemmig en zoo noodig met geweld hunne verlangens wenschen te bevredigen.

Allen die daarmede instemmen, moeten het werk steunen van de redactie, die zich voorstelt mede te werken aan de opruiming van de vuiligheid, welke op de wereld bestaat en het algemeen belang wenscht te dienen.

Met den wensch dat nieuwe kracht, nieuwe eensgezindheid en nieuwe macht de bevolkingsdeelen van Ned.-Indië samen zullen binden ter bereiking van dezelfde groote gedachte, sluit de Redactie haar overzicht.

Het Bolsjewisme in Ned.-Indië. Ned.-Indië is een land dat ten allen tijde met gevaren wordt bedreigd.

Vóór het uitbreken van den wereldoorlog sprak men van het Chineesche gevaar; later hoorde men van de bedoelingen van Japan om belangstellend naar andere landen uit te zien en zijn invloed daarheen over te brengen.

Toen kwamen verscheidene ziekten, honger en thans zien de besturende voormannen door hunne brillen het bolsjewisme in Ned.-Indië aankomen.

En wanneer dit de twee grootste volksgroepen van Ned.-Indië, n.l. de Inlanders en de Chineezen bereikt, dan kan men wel zeggen, dat het geheele land van het bolsjewisme is doordrongen.

Hier zij opgemerkt dat dat bolsjewisme in het geheel niet zijn oorsprong behoeft te vinden in vreemde landen; men kan het in Ned.-Indië terstond krijgen, als het groot-kapitaal dáár voortgaat met te dringen, den kleinen man weinig loon betaalt, hem niet in staat stelt met handenarbeid zijn levensonderhoud te verdienen en den strijd tegen de machines aan te binden.

Wordt op een of andere wijze niet tegemoet gekomen aan de belangen van den Inlander, dan zal men ook in Ned.-Indië den strijd zien van den werkman tegen elk bezit.

Bij de bespreking van dit onderwerp vraagt „Troeno" in de „Pewarta Soerabaja" van 16 November 1919 zich zelven af welke blaam den Inlander onderwerpelijk treffen kan en zijn antwoord daarop is „Niets".

Het is moeielijk den Inlander in dezen tegenwoordigen tijd en nadat men hem zekere kennis heeft bijgebracht, ten laste te leggen dat hij zichzelf arm vindt tengevolge van de uitbuiting van het kapitaal, dat hem tegen veel te laag loon laat werken.

Of dat de rijkdom van Indië bijna geheel terecht komt in de zakken van de geldmannen, terwijl hij als bewoner van het land daarvan zoo goed als niets te zien krijgt, om reden hij zich tegen de kapitalistische praktijken niet kan verzetten.

Geen geldelijke schatten wenschende of kunnende verzamelen, vraagt de kleine man slechts eene menschwaardige bejegening als mensch en als helper van den rijkdom en de toekenning van een loon dat evenredig is aan zijne arbeidsprestatie.

Nu is het wel waar dat het verzoek om loonsverhooging dikwijls vergezeld gaat van kwaden wil van de zijde van den arbeider, n.l. als de werkgever niet in dat verzoek treedt, doch de praktijk wijst aan dat dit staken bijna nooit vergezeld gaat van bloedvergieten.

Hebben de vele roofpartijen en brandstichtingen in Indië dan misschien een bolsjewistischen ondergrond, vraagt de schrijver?

Hoogstwaarschijnlijk niet, antwoordt deze. Misdrijven, als waarvan hier sprake is, komen in de Westersche samenleving eveneens veel voor; in elk geval had de jongste groote roofpartij te Koedoes met het bolsjewisme niets uit te staan.

Deze en andere roofpartijen ontstonden uit persoonlijke twisten en kregen een grooten omvang, doordien de beleedigde tegen betaling een aantal lieden aanwierf en door het toebrengen van zooveel mogelijk schade voldoening wilde hebben voor de ondervonden tekortdoening.

Deze daders waren schavuiten, doch geen bolsjewiki.

Het feit, dat gegoede en rustige Inlanders zich hebben aangeboden om in het conflict te Koedoes als tusschenpersoon tusschen partijen op te treden, wijst er ook op dat hier geen bolsjewisme in het spel was.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Het jaar 1919". Met de gebruikelijke verontschuldigingen voor de in het jaar 1919 begane fouten en de beste wenschen voor familieleden, vrienden, bekenden en lezers van de „Pewarta Soerabaija" voor het jaar 1920, geeft dit blad in zijn nummer van 31 December 1919 een overzicht van de in het afgeloopen jaar plaats gehad hebbende gebeurtenissen, waaraan het navolgende is ontleend:

Was het jaar 1918 een ongelukkig jaar voor de Chineezen, dat van 1919 stond in het teeken van de Beweging.

In Groot-China gold in de eerste plaats de boycot tegen Japan, welke door vaderlandslievende Chineezen in het leven was geroepen als protest tegen de overgave van Chineesch grondgebied aan Japan, welke de geheele Chineesche wereld heeft ontstemd.

De beweging ging geheel van het volk uit, zonder eenige bestuursbemoeienis en zou zeker niet hebben plaats gehad wanneer het volk niet het gevoel had gehad, dat het in zijne teederste gevoelens was beleedigd.

Tusschen China en Nederland heeft een kleine verwikkeling plaats gehad, tengevolge van de duidelijk uitgesproken pro-Duitsche neigingen van onzen gezant, den heer Beelaerts van Blokland, waardoor de neutraliteitsgrens werd overschreden.

De daad van de vrij spoedige vervanging van dezen diplomaat door een anderen gezant werd in China zeer gewaardeerd.

Verder had men in Groot-China de beweging tusschen de Noordelijke en Zuidelijke broeders, welke tot heden nog niet tot eene overeenstemming heeft geleid, met het gevolg dat de tusschen de partijen aanwezige vijandige stemming is blijven bestaan.

Moge het jaar 1920 de oplossing van dit geschil brengen.

Het dooden van Chineezen door Japanners te Foochow in de maand November 1919 heeft bij allen groote verontwaardiging teweeg gebracht en het zal er nog toe leiden dat de oorlog tusschen China en Japan onvermijdelijk wordt, waarin Amerika, wegens de groote belangen in laatstgenoemd land, zal worden betrokken en dan wel met de grootste voordeelen zal gaan strijken.

In het begin van het jaar 1920 zetten de Chineezen te Soerabaja eene beweging op het getouw, door te protesteeren tegen de militie en het Nederlandsch onderdaanschap, terwijl de Chineesche timmerlieden tot staking overgingen.

Het pandhuispersoneel kwam eveneens in actie en staakte.

Het uitvoerverbod van rijst uit Saigon, Rangoon en Siam naar Indië ontstemde zoowel den handel als het volk.

Te Tangeran deed het volk een aanval op een rijstwinkel van een Chinees, welke geheel werd geplunderd.

Te Koedoes ontstonden verwikkelingen tusschen de Chineezen en het volk, waarbij eenige Chineezen het leven lieten en veel werd geroofd. Er werd geld bijeen gebracht om de Chineezen daarvoor schadeloos te stellen.

Met ingang van 1 Mei 1920 trad voor de Chineezen de Wet op den Burgerlijken Stand en het Privaatrecht in werking.

De uitbarsting van den Kloet op 18 Mei 1919 bracht veel schade toe aan menschen en landerijen.

In de maand Augustus 1919 kwam de Garoetzaak en het doodschieten van Hadji Hassan in de Pers ter sprake.

Van 25 October tot 3 November 1919 had het congres van de Sarikat-Islam-vereeniging plaats te Soerabaja, bij welke gelegenheid vele protesten werden ingediend, die betrekking hadden op den suikeraanplant, het doodschieten van Hadji Hassan, de arrestatie van Sosrokardono, het opstootje te Toli-Toli (Celebes), enz., enz.

Den 25en December kwam de Radicale Concentratie tot stand. De verschillende politieke vereenigingen in Ned.-Indië kwamen voor dat doel te Djocjakarta bijeen en stelden de te volgen gedragslijn vast. Den dag daarop volgende constitueerde zich de vakcentrale, d.i. de vereeniging van alle personen die een vak uitoefenen en stelde daarbij haar programma vast.

Het is van zeker belang de aandacht op deze twee laatste combinaties te vestigen, want daaruit blijkt dat de Ned.-Indische arbeiders zich ernstig opmaken om de bestaande beweging te schragen en den strijd aan te binden tegen den kapitalist.

Tot nu toe traden de Indische arbeiders altijd gematigd en geduldig op en had geen aaneensluiting plaats, doch wanneer zij onder zekere leiding komen en hunne leiders door dik en dun volgen, dan zal een geheel andere toestand intreden en kan men voor vele verrassingen komen te staan.

Tot heden is het niet gebleken, dat de Ned.-Indische Volksleiders met elkander accoord gaan. Zij slaan spoedig op hol, behooren dientengevolge al heel gauw tot de verliezende partij, terwijl het beheer van de toevertrouwde gelden in opspraak komt.

In het kort zij gezegd, dat de evolutie, welke het volk doormaakt, vrij langzaam gaat en dat het onderwijs in denzelfden toestand is gebleven als waarin het het vorige jaar was.

Het gebrek aan leerkrachten werd sterk gevoeld.

Met de evolutie van de Chineezen in Ned.-Indië is het niet anders.

Het eenige wat de bijzondere aandacht heeft getrokken is hunne meerdere aanhankelijkheid aan het Moederland, hetgeen zoo duidelijk is gebleken tijdens de Boycot-beweging tegen Japan.

Ondeugende Europeesche schoolkinderen te Soerabaja. In de „Tjhoen Tjhioe" is reeds herhaaldelijk geklaagd over handelingen van de uit school komende Hollandsche jongens, die, huiswaarts gaande, 's middags het in de trams aanwezige publiek hin-

deren door het werpen van kleine steenen. Maar in het bijzonder heeft dit plaats op het tramtraject Pasar Besar—Kepoetran. Tengevolge van die klachten is het eenigen tijd wel beter geweest, doch sedert is men op nog onbeschaamder wijze begonnen het publiek te plagen .

Het schijnt wel dat hoe meer onderwijs de jeugd geniet hoe brutaler zij wordt.

Laten Chineesche jongelui datzelfde eens doen, zegt de schrijver, en men zou eens zien hoe spoedig de politie zich in die aangelegenheid zou mengen.

Intusschen hoopt zij, namens het publiek, dat de zaak de aandacht zal trekken van hen wien het aangaat.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Economisch-historisch Jaarboek.

In het vijfde deel van het Economisch-Historisch Jaarboek, uitgegeven door de vereeniging het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief ('s-Gravenhage, M. Nijhoff), vindt men een tweetal bijdragen met betrekking op de Indiën, n.l. 1e. een historisch overzicht van de koeliecontracten ter Oostkust van Sumatra van 1880—1920, medegedeeld door Dr. P. Endt; en 2e. eene toelichting, door W. L. Groeneveld Meijer, der Memorie betreffende het oprichten van eene Bank voor de Nederlandsche West-Indische bezittingen, van J. van den Bosch (aanwezig in het Rijksarchief te 's-Gravenhage).

Rechtsbedeeling onder de Inlanders.

Bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage is verschenen een tweede herziene uitgaaf van Mr. W. A. P. F. L. Winckel's Rechtsbedeeling onder de Inlanders en daarmede gelijk gestelde personen in Ned.-Indië. Inlandsche strafvordering, rechtsbedeeling van het Landgerecht. Hoewel dit werk in de eerste plaats bestemd is voor Ned.-Indische rechterlijke ambtenaren, verwacht schr. dat het ook met vrucht zal kunnen worden geraadpleegd door bestuursambtenaren en anderen, die met den steeds wassenden stroom van wettelijke voorschriften te maken hebben.

Vragen van den Dag.

De heer J. Habbema houdt in het Jan.-Nr. een causerietje: ,,De tropische zomerwarmte voor huiselijk gebruik.'' Schr. maakt melding van enkele proefnemingen op dit gebied en teekent o.m. aan: Als onze groote uitvinders, onze corypheeën op natuurkundig gebied, daarop hun gedachten eens concentreerden om zonnewarmte ,,vast te leggen'' en dienstbaar te maken voor praktisch gebruik, voorloopig in de tropen, omdat in ons ,,gematigd'' klimaat de zon ons zoo dikwijls in den steek laat. Er zou geen prijs te duur en geen belooning te groot zijn voor een oplossing van deze quaestie. Welke milliardair, vraagt schr., looft eens een deel van zijn schatten daarvoor uit? Het zou in dezen tijd van brandstoffenschaarschte de redding van de wereld kunnen zijn.

Weekblad voor Indië.

Onder het opschrift ,,Een kijkje in het Zoölogisch Museum te Buitenzorg'' geeft in No. 37 de hr. W. Kooiman Jr. eene algemeene beschrijving van den walvisch, naar aanleiding van een zich aldaar bevindend skelet van een reuzenexemplaar, hetwelk 31 M. meet en indertijd aan Java's Zuidkust is aangespoeld. In geen enkel museum in Europa treft men een skelet van zulk een kolossale afmeting aan.

In No. 38 o.m. tekst en illustratie eener wayangvertooning, onlangs opgevoerd te Madioen ten bate der Moh. godsdienst-vereeniging ,,Islamiah'' aldaar en de Kloetnoodlijdenden.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der Dec.-afl.: Paedagogiek en psychologie op de Kon. Mil. Academie? door F. Kroon. — De officiersopleiding, door M. — Een medisch stamboek, door O. v. G. — Opvoer van levensmiddelen naar de Gajoe Loeös, door F. F. Milius. — Eenige onjuistheden van het voorloopig schietvoorschrift voor de infanterie, enz. — In de rubriek boekaankondiging wordt de volgende titel vermeld: Jong-Indië, economisch en militair weerbaar. De economische, politieke en strategische ligging van Indisch-Nederland, door M. F. Lichtendahl.

Orgaan van de N.-I. Officiersvereeniging.

De Nov.-afl. bevat o.a.: De Barisankorpsen op Madoera, door S. Prins. — Verplegingsofficieren, door Intendant. — Hoe is strenge organisatie en krachtig persoonlijk initiatief te vereenigen? door D. — Het weduwen- en weezenfonds voor de officieren der landmacht in Ned.-Indië. — Het Ned.-Indische leger en de geslachtsziekten, door E. H. Hermans. — Militaire paedagogiek, door K.

Commercial Holland.

Het zeer omvangrijke ,,Shipping-number'' van Jan., bevat onder tal van andere geïllustreerde bijdragen ook een artikel van Dr. E. B. Kielstra: The Java-China-Japan Lijn'' en van Prof. Dr. H. Blink: The shipping of the Netherlands from past to to-day.

Zendingsperiodieken.

Het Missiewerk. 1e jaarg. No. 3. Bevat o.a.: Apostelen der Melaatschen (in Suriname) Mgr. Willem Wulfingh, door J. L. Jansen. — Indië en de Indische Missies. III. De Missie van Curaçao, door E. A. Meijer. — De zending der Protestanten in Ned. Oost-Indië en hare actie in het moederland tot het jaar 1800, door Pr. Tillemans. — Indische Missiekroniek.

Sint-Claverbond. Jan. 1920. Pastoor H. van Meerwijck z.g.

Annalen van het Missiehuis te Tilburg. Febr. 1920. Een zonne-legende, door P. Vertenten, missionaris op Ned. Zuid Nieuw-Guinea. — De jeugd op Tanimbar, door H. Kamerbeek.

Orgaan der Ned. Zendingsvereeniging. Febr. 1920. Het huwelijk bij de bewoners van Mekongga (Kolaka) op Zuid-Oost-Celebes, door H. van der Klift.

Maandblad der samenwerkende Zendingscorporaties. Febr. 1920. De ethnografische tentoonstelling, gehouden bij gelegenheid van het 60-jarig bestaan der Utrechtsche Zendingsvereeniging (slot). — Een revolutionnaire daad, door H. Lasschuit (over het korten van het haar door de bewoners van Halmaheira wanneer zij tot het Christendom overgaan). — De djamboer (vergaderplaats bij de Bataks) in Deli, door L. Bodaan.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 45: De zwervende stammen in Borneo's oerwouden (vervolg), door N. — Patrouille-leven. V. Atjeh, door M. A. van der Lijke. — De thuiskomst, door M. C. Kooy-van Zeggelen. — Ned.-Indische Jaarbeurs te Bandoeng.

Onze Eeuw.

In het Febr.-nummer het eerste gedeelte van een bijdrage van Mej. C. M. Vissering: Naar het dal van Kedoe. Schr. verwijlt hoofdzakelijk bij het schoone bouwwerk, den tempel van Boroboedoer. Als Overste van Erp, die met groote piëteit den herstellingsarbeid aan den Boroboedoer heeft verricht, dit gevoelvol geschreven artikel onder oogen komt, zal hij met voldoening het volgende kunnen lezen: ,,Niet lang geleden stond de tempel Mendoet als een sprookjesruïne, een mysterie van steen, overgroeid door hoog geboomte. Wortels en planten werkten de opeengestapelde trachietblokken los; door kracht van zon en regen viel 't gebouw ten offer aan de werking van het tropisch klimaat. Met bewonderenswaardige toewijding zijn de ruïnen der Oostersche tempels naar den vromen geest en naar 't schitterend voorbeeld der Indische bouwmeesters door Nederlandsche kunstenaars hersteld; in navolging hunner verwonderlijke vindingrijkheid zijn zonder metselwerk de steenen der muren gevoegd; zonder houtwerk, dat in 't tropisch klimaat te spoedig wordt verwoest, de gebouwen opgetrokken; zijn ongevoegd, ongeschraagd, de zwaarwichtige daken en monumentale poortgewelven, in opstapelingen van steen op steen, herrezen, schoon en evenredig van den voet tot de nok.''

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in Nr. 26: Kinabelangen, door E. R. van der Hoeven. — Poetjoek-divagatie contra natuurlijke snoei, door A. de Koning. — De Chilisalpeter en de suikerrietcultuur, door F. Ledeboer. — Struikvorm bij vruchtboomen, door J. J. Ochse. — De rubriek landbouwberichten uit Indische bladen bevat o.a.: Wijziging in de voedingsgewoonten ter Oostkust van Sumatra. — Eenige opmerkingen bij het ontwerp-ordonnantie tot regeling van de rechtsverhouding tusschen werkgevers en assistenten op de landbouwondernemingen ter Oostkust van Sumatra.

In- en Uitvoer.

Het nummer van 4 dezer bevat het eerste gedeelte eener beschouwing over de Ned.-Indische vezelstoffen. Na een beknopte inleiding (waarbij een grafische voorstelling van de in de jaren 1910 t/m. 1917 uitgevoerde hoeveelheden) worden bijzonderheden medegedeeld over de navolgende soorten: Agave (sisal), Abaca (Manilla-hennep), cocos- of klappervezel, Arèn, katoen, rami en jute-achtige vezels.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 6: Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 1. Enkele gegevens over Java-jute (Hibiscus cannabinus L.), door Dr. L. P. de Bussy. — Bereiding van glycerine, uit suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan. Een en ander betreffende de geologie van Sumatra's Oostkust, besproken door S. Hondius Jz. — Invloed van het tapsysteem en de cultuuromstandigheden op latex en rubber, door Dr. O. de Vries. — De overzeesche handel na den oorlog. — Cultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente rubber-literatuur.

Tijdschrift voor Sociale Hygiëne.

In dit tijdschrift wijdt de heer H. F. Tillema eene beschouwing aan de pestbestrijding op Java. De schr. geeft in zijn betoog een overzicht van de wijze waardoor de infectie, welke tot de rattenvloo, die hoofdzakelijk in onzindelijke inlander-woningen gedijt, teruggebracht moet worden, ontstaat en hij toont aan hoe deze bestreden kan worden. Voorts vestigt hij de aandacht op het optreden van onze regeering met betrekking tot de bestrijding dier ziekte, welk optreden hij ten zeerste looft. En hij besluit:

„Het resultaat is schitterend geweest; praktisch gesproken kwam er in die huizen geen pest meer voor. En nu doet het mij persoonlijk groot genoegen de uitspraak van den deskundigen schrijver (Van Loon in zijn werk „Pest en pestbestrijding'') te lezen, dat het bij voldoende contrôle mogelijk is gebleken, „den Javaan te kunnen gewennen aan een goed verlicht, zindelijk huis.'' Te vaak hoort men verkondigen, dat het met de medewerking van den Javaan zoo slecht is gesteld. Pas nog heeft de Minister van Koloniën dit in de Tweede Kamer gezegd. Dergelijke onjuiste uitspraken werken uiterst remmend op de zoo hard noodige verbeteringen. Ik zou de uitspraak van Van Loon met andere kunnen aanvullen, doch hoop dit later wel eens te kunnen doen. Hoofdzaak voor ons is, dat gebleken is, dat men door flink aan te pakken een ziekte als de pest meester kan worden, dat de bestrijdingsmaatregelen niet afstuiten op den onwil van onwetende Javanen (ik weet zeer wel dat een goede dosis tact en kennis van de gewoonten en zeden dier menschen niet kan worden gemist) en dat er ook wel geld te vinden is, evenals toegewijde menschen...... als men maar wil!

„En ik hoop, dat het voorbeeld van bovengenoemde ziekte stimuleerend zal werken op de bestrijding van de vele andere ziekten, die de volkeren van het onvolprezen Indonesische „Gemeenebest'' teisteren, ze onvatbaar maken voor hooger ontwikkeling!''

Het vorenstaande is ontleend aan de Ind. Merc., welk blad nog mededeelt: Blijkens een uit Ned.-Indië ontvangen telegram bedroeg het aantal pestgevallen op Java in December in Soerabaja 7, Salatiga 2, Magelang 24, Temanggoeng 1052, Wonosobo 8, alle met doodelijken afloop.

* * *

Ten besluite nog enkele titels.

J. Koning (redacteur Soerabajasch Handelsblad). Karakterschets (De Hollandsche Revue, 25 Dec. 1919).

Het eerste Nederl. Ind. Nauurwetenschappelijk Congres, door C. D. Langen. (Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde. Eerste helft No. 3, 17 Jan. 1920).

Het raadsel van Halmaheira, door K. (over herkomst en taal der bewoners). (Vrijzinnig Weekblad, 15 Nov. 1919).

Koloniaal Instituut. Afdeeling Volkenkunde. Zevende Indologische leergang 15 Maart—12 Juni 1920. (Opgave der leervakken, leeraren en werkrooster).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over het jaar 1918. Deel III (Buitenbezittingen). (Batavia, G. Kolff en Co.).

Plantaardige oliën en vetten, door J. Butter. (Handel en Bedrijf, 13e jaarg. No. 26).

Over de vulkanen van het eiland Tidore, door C. E. A. Wichmann. (Versl. verg. Natuurk. Afd. der Kon. Akad. van Wetensch. Deel XXVII, 2e gedeelte).

Suriname.

In het „*Economisch-Historisch Jaarboek*, Bijdragen tot de Economische Geschiedenis van Nederland, uitgegeven door de Vereeniging Het Nederlandsch Economisch-Historisch Archief, gevestigd te 's-Gravenhage, vijfde deel, 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff 1919, vinden wij een „*Memorie betreffende het oprichten van eene bank voor de Nederlandsche West-Indische bezittingen*,'' van J. van den Bosch, medegedeeld door W. L. Groeneveld Meijer. Het is wel opmerkelijk, dat deze Memorie eerst nu, 92 jaren nadat zij opgesteld werd, wordt gepubliceerd.

Aan de Memorie gaat vooraf een korte, zeer belangrijke beschouwing, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Gedurende de eerste tientallen jaren na de teruggave van Suriname aan Nederland was de toestand der kolonie in alle opzichten slecht te noemen. Het regeeringssysteem was zoodanig ingericht, dat wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht nauw verbonden waren; het bestuur was in handen van vaak onbekwame ambtenaren, corruptie kwam veelvuldig voor, de belastingen waren hoog en onrechtvaardig, vele plantages werden verlaten en op de andere heerschten achterlijke toestanden, die door gebrek aan kapitaal, incompetentie der administrateurs en absenteïsme der eigenaren zelden verbeterd werden. De gevolgde handelspolitiek sloot allen handel met andere landen dan Nederland vrijwel uit, het muntwezen werd herhaaldelijk gewijzigd, terwijl de wisselkoers op Holland van 1816 tot 1826 daalde van *f* 1.25 tot 3.27 Sur. de Hollandsche gulden. Sedert 1761 had men in Suriname een papiercirculatie, die allengs opgezet was; in 1811 noteerde het pond sterling te Paramaribo *f* 48.10. Door verschillende omstandigheden steeg de koers en was bij de teruggave in 1816 normaal, n.l. 1 gulden Hollandsch, *f* 1.25 Surinaamsch. Langzamerhand liepen de koersen weer terug, echter na den brand te Paramaribo in 1821 1 gulden Hollandsch *f* 1.82 Sur., in 1826 reeds *f* 3.27 gold.

In den loop der jaren werden in verband hiermede verschillende maatregelen genomen; in 1821 o.a. werd alle geld, dat voor uitvoer geschikt was, dus Nederlandsche munt, verboden en bleef alleen het koloniale kaartengeld in omloop.

Deze maatregel hielp niets, daarom werd in 1826 de oplossing in tegenovergestelden zin gezocht en werd bij K. B. van 18 Augustus 1826 het Nederlandsche muntstelsel in de kolonie ingevoerd. In omloop kwamen dus alle Nederlandsche muntstukken en de biljetten van de Nederlandsche Bank te Amsterdam en van de Société Générale te Brussel.

Practisch kwamen in omloop 2 millioen biljetten van de Société Générale en *f* 400.000.— specie; genoemd lichaam ontving hiervoor eene inschrijving groot *f* 2.400.000.— op een nieuw ingericht Grootboek van Surinaamsche 5 pCt. rentegevende schuld. Het in omloop zijnde kaartengeld werd tegen den koers van *f* 100: 310 ingetrokken, zoodat degenen, die op herstel der koersen gerekend hadden, nu officieel hun bezit tot op een derde Nederlandsche waarde teruggebracht zagen. Men had over het hoofd gezien, dat hiermee aan de oorzaak van den ongunstigen wisselkoers niets veranderd was, daar alles wat Suriname betrok, met goederen betaald moest worden en een groot deel zonder terugbetaling aan de eigenaren in het moederland gezonden werd. Het saldo werd in geld vereffend en het ruilmiddel begon dan ook spoedig af te vloeien.

Een ander nadeel was, dat de toch al hooge belastingen niet evenredig verlaagd waren en er zelfs een nieuwe patentbelasting ingevoerd was.

Talrijk waren dan ook de klachten en requesten aan den koning en toen een ontslagen gouvernementssecretaris eene nota tot hem richtte, bevatte het stuk zooveel krasse en geargumenteerde beschuldigingen en grieven, dat men inzag, dat ingegrepen moest worden en werd de generaal van den Bosch als commissaris-generaal der West-Indische Bezittingen met vrijwel onbeperkte volmacht uitgezonden „om

den staat van zaken aldaar na te gaan en de noodige voorzieningen te doen plaats grijpen." "

* * *

Bij de Tweede Kamer zijn ingediend wetsontwerpen tot wijziging van de Reglementen op het beleid der Regeering in de kolonie Suriname en in de kolonie Curaçao, strekkende tot geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs ook in die koloniën.

* * *

De gouverneur van Suriname, de heer Staal, die na zijn aankomst hier te lande ongesteld werd, is thans weer hersteld, zoodat dezer dagen de ambtelijke besprekingen met den minister van koloniën en anderen, welke het doel zijn van zijn overkomst, zullen aanvangen.

In verband hiermede is een van de lokalen van het departement van koloniën als werk- en ontvangvertrek ter beschikking van den heer Staal gesteld.

* * *

In „*Neerlandia*" van deze maand vertelt de heer *Fred. Oudschans Dentz* van de vertooning in Suriname van de rolprent, de tocht der Koningin in Zuid Limburg en Zeeuwsch Vlaanderen.

Curaçao.

De Gouverneur op St. Martin.

De *Amigoe di Curaçao* en *De Vrijmoedige* bevatten beide mededeelingen omtrent het bezoek van den Gouverneur aan St. Martin. Ook daar schijnt de heer Helfrich weder, door zijn eenvoudig en belangstellend optreden veler harten gewonnen te hebben, zoo zelfs, dat de landraad Waymouth, leider van de afscheidingsbeweging, in eene toespraak tot den Gouverneur op diens receptie verklaard heeft, overtuigd te zijn, dat een rechtvaardig bestuur in democratischen geest, gelijk hij van dezen Landvoogd verwachtte, aan de misstanden op de Bovenwindsche eilanden een einde zou maken en daarom wilde hij niet langer op eene afscheiding der Bovenwindsche eilanden uit het verband met Curaçao en onderhoorigheden aandringen.

Zeven dagen is de heer Helfrich op St. Martin geweest en heeft alles in oogenschouw genomen, wat op zijne belangstelling aanspraak maken kon: de zoutpannen, Cul de sac, verschillende plantages, het fort Amsterdam, de gouvernementskantoren, de scholen, enz. Ook is een bezoek gebracht aan de Fransche autoriteiten op het eiland. Conferenties zijn gehouden met den raad van politie, planters en zelfs met den Voogdijraad, wat eene geschikte gelegenheid biedt, om in het volgend Koloniaal Verslag als eene bijzonderheid te vermelden.

Gouverneur Helfrich schijnt de gave te hebben, om zonder het decorum, dat zijn rang en positie meebrengt, te schaden, tot zijne onderdanen te komen, hunne wenschen aan te hooren en hunne belangen te behartigen. *De Vrijmoedige* eindigt aldus: „In navolging van den Romeinschen veldheer Julius Cesar kan hij (de Gouverneur) nu zeggen: *veni, vidi* en moge hij ten opzichte van de verbetering van onzen economischen toestand daarop het *vincit* laten volgen." Zij het voor het minst een *vici*.

Onderwijs.

Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao, strekkende tot geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs ook in die koloniën.

Aldus een bericht in de bladen. Zoodra wij de stukken hebben, hopen wij hierop terug te komen.

Koloniaal Verslag 1919.

II.

Omtrent den *gezondheidstoestand* geeft het K. V. belangrijke mededeelingen. Van de bestrijding der besmettelijke geslachtsziekten wordt veel verwacht. De bevolking werkt mee en de nieuwe verordening zal dwangmiddelen tegen de onwilligen mogelijk maken. Zeer gunstige natuurlijke verhoudingen wekken de verwachting, dat vooral het hoofdeiland een bij uitstek gezonde plaats zal worden, wanneer de drinkwatervoorziening en de faecaalafvoer afdoende zullen zijn geregeld.

Tengevolge van de griep-epidemie was het sterftecijfer hoog.

	1918	1917
Curaçao	21.20 ‰	15.1 ‰
Aruba	16.02 ‰	10.98 ‰
Bonaire	11.1 ‰	9.8 ‰
St. Martin	21.4 ‰	15 ‰
St. Eustatius	46.8 ‰	26.6 ‰
Saba	15.2 ‰	10.65 ‰

Op St. Eustatius en Saba was geen geboorte-overschot.

Het *Onderwijs*-hoofdstuk klaagt nog al over gesukkel met leerkrachten. Niettemin zijn ook in de buitendistricten van Curaçao de resultaten van het Nederlandsch moedgevend; op Aruba valt het Nederlandsch spreken „in het algemeen moeilijk"; van Bonaire wordt niets verteld; op St. Martin gaat alles „zeer goed" en op St. Eustatius en Saba hebben de plaatselijke schoolcommissies, als hoedanig de raden van politie zouden moeten optreden, maar niets van zich laten hooren. Op eenige niet geldelijk gesteunde bijzondere scholen schijnt nog al eens te worden afgeweken van de verordeningen; er werd daartegen maar niet opgetreden...... „met het oog op de voorgenomen invoering van een nieuwe onderwijs-verordening." Een onderwijzer, die naar St. Martin was overgeplaatst van Curaçao en daarheen niet met de gelegenheid vertrokken is, werd voor drie weken geschorst. Of hij toen vertrokken is, meldt het verslag niet.

De *hoeden-vlechtnijverheid* heeft buitengewone vorderingen gemaakt op het gebied der techniek. Verscheept werd alleen naar Noord-Amerika. 1918 was, wat de uitvoer betreft, wel beter dan 1917.

De handel was middelmatig.

Personalia.

De door het overlijden van den heer H. P. de Vries opengevallen plaats aan het hoofd van het kantoor van de K. W. I. M. zal worden bezet door den heer A. A. Boom, thans op Curaçao. Laatstgenoemde zal als generaal-agent voor West-Indië worden opgevolgd door den heer W. R. Menkeman, die ook na het vertrek van den heer de Vries van Curaçao daar eenige jaren is geplaatst geweest. De heer Menkman zal einde Februari met de *Stuyvesant* van Amsterdam naar zijne nieuwe standplaats vertrekken.

Naar de bladen meedeelen is Ds. W. van den Brink, predikant bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente op Curaçao, voornemens tegen 1 Mei a.s. ontslag te vragen.

Een ander maal hebben wij onze blijdschap mogen uitdrukken, dat het, zooals door den Gouverneur aan den Kolonialen Raad was meegedeeld, is mogen gelukken dr. Waterman te behouden als hoofd van den Openbaren Gezondheidsdienst. Reeds uit de bij de begrooting hier te lande gewisselde stukken vreesden wij te moeten opmaken, dat dit inderdaad niet het geval is gebleven, maar wij hoopten op tegenbericht. In de *Amigoe di Curaçao* lezen wij nu, dat blijkens particuliere berichten op Curaçao ontvangen, dr. Waterman is benoemd tot bacterioloog aan het Groot Stedelijk Ziekenhuis te Rotterdam.

Ds. Eijbers is 6 dezer met de *Crijnssen* naar Curaçao teruggekeerd.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De groote staking in Bombay.

In een brief door Sir Narayan Chandavarkar, voorzitter van het Labour Settlement Committee te Bombay, gericht aan de Secretary

of the Bombay Millowner's Association, werden de eischen van de stakers in de volgende punten kort samengevat.

1. Bij de Regeering aandringen op lager prijzen van voedingsartikelen, kleeding en andere levensbehoeften. 2. De werkgevers waarborgen een blijvende loonsverhooging van 50 pCt. en eene van 35 pCt. voor den tijd dat de hooge prijzen blijven gelden. 3. 't Bestaande stelsel van 12 werkuren worde teruggebracht op 8 werkuren per dag, met één uur rust instede van een half uur (eenige afdeelingen vroegen slechts om den 10-urigen werkdag). 4. Een jaarlijksche bonus tot het bedrag van het loon over een maand. 5. Sluiting der mills op Zon- en feestdagen zonder loonsvermindering. 6. Een maand vooruit opzeggen van een aangestelde, of betaling van één maand loon indien de opzegging op korten termijn geschiedt. 7. Betaling der maandloonen op den 15en. 8. Dienstcertificaten bij volbrachten dienst, ook bij vertrek uit eigen beweging. 9. Verzekering tegen ongevallen in 't bedrijf. 10. Instelling van voorraden graan, kleeding enz., zoodat deze tegen den kostenden prijs kunnen worden verstrekt. 11. Uitbetaling van 't loon voor de dagen van deze staking. 12. Aanstelling van geneesheeren, die zich geheel wijden aan het personeel, zoodat dit in de werkplaats en thuis vrije geneeskundige behandeling zal krijgen. 13. Een maand verlof, ziekteverlof inbegrepen, voor 11 maanden arbeid. 14. Werkgevers zorgen voor gezonde, goedkoope woningen voor het personeel. 15. Vol loon bij ziekte.

Aan de toelichting ontleenen wij hier nog enkele gegevens. De loonsverhooging werd gevraagd in verband met den levensstandaard, die voor alle klassen veranderd is. De jaarlijksche uitkeering van 't loonsbedrag over één maand (4) wil een aandeel in de winst aan de arbeiders ten goede doen komen. De 8 werkuren zijn voor de katoennijverheid gedacht van 8 uur v.m. tot 12 uur, dan één uur rust, vervolgens van 1 tot 5 uur n.m.

De lange duur van deze omvangrijke staking, in de belangrijkste nijverheid van Bombay, is niet alleen van groote beteekenis geweest voor de rechtstreeksch betrokkenen wederzijds en voor de bewoners van Bombay, of andere plaatsen, waarop de staking overgeslagen is, maar ook voor de geheele groote samenleving in een tijd, waarin nijpend gebrek aan goede en goedkoope kleeding bestaat.

Volgens Reuter is de staking, die meer dan een maand geduurd heeft, opgeheven. Alle katoenfabrieken werken weer gewoon. De werkgevers hadden een aanbod van loonsverhooging en verkorting van arbeidstijd gedaan. Dit was niet aangenomen, maar ten slotte hebben de arbeiders moeten toegeven, omdat hun ondersteuningsfonds uitgeput was.

De uitleveringskwestie.

Mocht het waar zijn, dat aan de Duitsche lijst nog een aanvulling toegevoegd wordt voor de boosdoeners in de Balkanstaten, dan zal het namental niet ver van 900 afblijven, maar 't treft dan te meer dat in den aan de Duitsche regeering gestelden uitleveringseisch al eenige vooraanstaande mannen van de Jong-Turksche partij vermeld zijn. Waarom Djemal-, Enver- en Talaat Pasja van Duitschland gevraagd, dat ze niet heeft en ze dus niet geven kan, indien aan Turkije zelf ook nog een eisch gesteld zal worden, waaraan 't ten hunnen opzichte echter evenmin zou kunnen voldoen, aangezien ze, naar verzekerd wordt, niet binnen 't bereik van Sultan's arm zijn. Dit vragen van 't onbereikbare, gevoegd bij 't vermelden van reeds overledenen en bij het verwijt van Engeland aan Frankrijk, dat er vergissingen in de lijst voorkomen, doet aan den ernst van de ingestelde actie twijfelen. De vraag moet zich opdringen of de zwarte lijst niet meer als „vonnis" dan als „oproep" bedoeld is. Al zou dit den ernst zeker niet verbeteren, toch ware 't te hopen, dat 't zoo mocht zijn. Vooruit is niet te zeggen hoeveel van de 900 c.q. door de aan te wijzen rechters veroordeeld zullen worden, maar wel staat vast dat de geschiedenis hen, die de oproeping mochten doorvoeren, allen scherp zal veroordeelen. De afschuwelijke oorlog is in zoo menig opzicht een stap achteruit geweest op den weg der beschaving, dat deze er waarachtig nog niet bij behoeft te komen. Opvallend is dat de mogendheden, die in de rij der beschaafde staten tot de jongeren behooren, Amerika en Japan, den uitleveringseisch niet hebben willen onderteekenen. Hadden bij deze weigering de staten, die in Europa den toon willen aangeven, bedacht, hoe zij, zonder de hulp van de Vereenigde Staten, heel veel kans hadden gehad nu de overwonnenen te zijn, dan zou dit er hen wellicht toe gebracht hebben ook in de uitoefening van de overwinningsmacht samenwerking met Amerika te betrachten.

Er zijn er die veronderstellen, dat 't Frankrijk juist om een weigering van Duitschland te doen is geweest, om daardoor recht te krijgen op een verlengde, wellicht blijvende bezetting van 't gebied ten westen van den Rijn. Ook dit zal eventueel dan geschieden zonder medewerking en instemming van Japan en Amerika.

Mocht het wel tot een rechtsuitspraak komen, dan zullen zeker vele harde vonnissen vallen; bij een zóó opgezette in staat van beschuldiging-stelling kan bezwaarlijk mildheid van den niet-onpartijdigen rechter verwacht worden. Zal St. Helena dan weer in gebruik gesteld worden, of zullen Duitsche en Turksche oorlogsschuldigen in 't gebrek aan werkkrachten in Fransch-Guyana moeten gaan voorzien? Dit zou aan 't uitleveringsvraagstuk van den ex-keizer en den kroonprins ook nog een scherpen kant geven. Stond dit op zichzelf, Groot-Brittannië en Frankrijk zouden, na eenig tegenstribbelen, den eisch wellicht maar onder 't loodje kunnen leggen. Maar bij veroordeeling van velen, die in hun oog minder schuldig zijn dan keizer en kroonprins, zal het moeilijker worden in de straffeloosheid der naar Nederland uitgewekenen te berusten. Nederland kan daardoor een langer gerekt aandringen te doorstaan krijgen.

Intusschen wonen van de andere opgeëischten ook eenigen in neutrale landen; hierop zal de Duitsche regeering in haar antwoord wel wijzen. Dit zal die neutrale landen dan voor dezelfde vraag plaatsen, waarop Nederland reeds fier geantwoord heeft, en hierin kan voor de geallieerden weer — in tegenstelling met 't hier voorafgaande — een aanleiding liggen om de zaak dan ook tegenover de anderen maar niet door te zetten. De zwarte lijst kan dan in 't oog dergenen, die ze opgemaakt hebben, de schandpaal blijven waaraan de 900 tentoongesteld zijn. Voor de volken, die de „centralen" genoemd worden, zal zij het eerste punt van eensgezindheid blijven na de honderdvoudige verbrokkeling waarin zij sedert de strategische débacle vervallen waren. Zelfs zij, die inderdaad op de bank der beschuldigden hadden mogen komen, zullen door de lijst voor het Duitsche volk tot „martelaren" gestempeld zijn. Als Turkije eenmaal een verjongingskuur doorstaat, kan de lijst ook helpen om de namen te herinneren van hen, die in den grooten oorlog streden tegen de mogendheden, welke de Turken uit Europa wilden verdrijven.

Van deze lijst zal niemand direct genoegen of voldoening krijgen; voor de toekomst zal zij, hoe de toepassing ook worde, een geheel andere uitwerking nalaten dan de opstellers er zich van hebben voorgesteld. Zij is weer een nader en nieuw bewijs dat het der staatkunde van onzen tijd aan de staatslieden ontbreekt noodig om het groote gebeuren tot een goede oplossing te leiden.

Aviatiek.

Vliegen, vliegen, vooruit maar.
Dat is de ware geest van onzen tijd.

Ik herinner mij dit refrein van een cabaretlied vele jaren geleden. Als ik mij in dien tijd terugdenk, vind ik 't nu bijna belachelijk, dat men toen, in de fin de siècle-stemming, in figuurlijken zin van vliegen durfde spreken en dat men toen in ernst dacht met zevenmijls laarzen te vorderen. Nu wij inderdaad een tijdperk ingetreden zijn waarin de geschiedenis in maanden omwentelingen brengt, welke anders voor een geleidelijke evolutie het werk van eeuwen had kunnen zijn, nu zouden wij het refrein meer te pas kunnen aanheffen, en dan behoefde niet 't figuurlijk-, maar dan kon 't werkelijk vliegen daarbij een sterke bevestiging van 't vliegrefrein zijn.

Er is een drukte in de lucht, die daar eerstdaags een voorschrift: „rechts houden" noodig gaat maken.

Drie Fransche vliegeniers ondernamen op 3 vliegmachines de vlucht van Parijs naar Algiers en over Tomboektoe naar Dakar, naar de Fransche bezittingen in N.-Afrika dus en dan over de Sahara naar die in West-Afrika. De vliegeniers zijn majoor Vuillemin, kapitein Mezergues en luitenant Villacoublay.

Tegelijk maakten de Engelsche kapiteins Broome en Cockerill zich gereed om uit Brooklands (op 30 K.M. van Londen) via Parijs en Kaïro naar de Kaap te vliegen, een afstand van 11.250 K.M.

Nader vonden wij zelfs bericht van drie vliegtuigen die naar Kaïro op weg zouden zijn, om de vlucht van Afrika's N.-O. punt naar de Kaap te ondernemen. Met een der Vickers Vimy-vliegtuigen gaat dr. Chalmers Mitchell, de secretaris van het zoölogisch genootschap, mee, die onderweg belangrijke geografische, geologische, plant- en dierkundige studies hoopt te kunnen maken. Hij zal ook onderzoeken in hoever de mogelijkheid bestaat dat insecten zich, door mee te gaan, verplaatsen.

De afstand Kaïro—de Kaap is ongeveer 7800 K.M., die men in 12 à 14 dagen hoopt af te leggen. Vele etappe-plaatsen zijn ingericht.

Naast deze prestatie lijkt het slechts een aardigheid melding te maken van een vlucht van den Franschman Poulain van 2 M. 10. En toch is deze niet zonder beteekenis en perspectief. Hij zou er namelijk in geslaagd zijn een machine zonder motor te vervaardigen. Eerst lichter dan de lucht, daarna zwaarder dan de lucht, nu zonder motor; dat wordt eerst echt als de vogel, door eigen wiekslag.

Aan de aviatiekberichten van belang kunnen wij nu ook de volgende van eigen bodem toevoegen, zooals de Nederlandsche pers ze onlangs gegeven heeft.

Vermoedelijk zal de vliegtocht naar Java, te ondernemen door luitenant ter zee 2e klasse Backer en reserve 1e luitenant-vlieger van Wulfften Palthe, arts, einde Maart of begin April kunnen worden ondernomen.

De route, die de vliegers zullen volgen, is voorloopig vastgesteld als volgt: Amsterdam, Nantes, Toulon, Napels, Athene, Cyprus, Bagdad, Basra, Bender Abbas, Karatsji, Bombay, Calicut, Carical, Madras, Calcutta, Rangoon, Mergui, Penang, Singapore, Batavia.

Nog twee andere zeeofficieren zullen met een landvliegtuig den vliegtocht naar Ned.-Indië ondernemen, waarbij het vertrek vermoedelijk van den Helder zal plaats hebben.

Hun route is voorloopig aldus bepaald: Pisa, Athene, Cairo, Bagdad, Bushir, Bender Abbas, Karatsji, Delhi, Calcutta, Rangoon, Penang, Singapore, Batavia.

Op alle plaatsen in de beide routes vermeld zal hoogstwaarschijnlijk benzine voorradig zijn. Met de buitenlandsche regeeringen wordt hieromtrent reeds overleg gepleegd.

De missie Milner.

Spoediger vermoedelijk dan verwacht werd keert lord Milner uit Egypte naar Engeland terug. De overeenstemming, die hij met de nationalisten gezocht heeft, is niet verkregen, naar verzekerd wordt, omdat zij voor den inzet tot overeenstemming van Groot-Brittannië een formeele verklaring eischten betreffende de onafhankelijkheid van Egypte. De opdracht van de missie-Milner was echter juist een oplossing te vinden, waarbij Egypte onder Britsch protectoraat zou blijven. Milner verklaarde zich wel bereid iedere uiteenzetting in verband met de onafhankelijkheidskwestie aan te hooren; een bericht laat hem ook naar Londen teruggaan, omdat hij de regeering voorstellen voor de toekomstige regeling wil voorleggen, maar de hoofdindruk is dat de zending is mislukt en dat hij 't antwoord niet gevonden heeft voor 't: wat nu?

Wie weet of Clemenceau, die naar Egypte op reis is voor verzet en rust, er als oude rot in 't oplossen van staatkundige moeilijkheden, het antwoord voor de Engelsche vrienden niet vindt zonder het te zoeken.

Verkoop van de Galapagos-eilanden.

Als de schepen der groote stoomvaartlijnen, 't Panamakanaal uitvarend, koers naar Australië zetten, passeeren zij, op een afstand die, van Panama gemeten, ongeveer gelijk is aan dien van Lissabon tot de Canarische eilanden, of ook van Amsterdam tot Christiania, de groep der Galapagos of Schildpadeilanden, waarvan Albemarle het voornaamste is en die tot de republiek Ecuador behoort.

Nu is bij het parlement van Ecuador een wetsontwerp ingediend om de regeering te machtigen die eilanden aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika te verkoopen. Volgens de toelichting zijn zij economisch van weinig waarde, maar is hunne strategische ligging van belang, omdat zij den oostelijken ingang van 't Panamakanaal beheerschen.

Omtrent den prijs is in 't wetsontwerp niets bepaald; men hoopt echter, zegt 't bericht, dat hij voldoende zal zijn om de heele binnen- en buitenlandsche schuld van Ecuador te delgen, die zoowat 3 millioen dollars bedraagt.

Terwijl de Volkerenbond in beraad wordt genomen, blijven de Vereenigde Staten, indien dit nieuwtje waarheid bevat, bedacht op 't versterken van hunne strategische positie. Dat zij de Deensche eilanden aankochten, die dicht bij de Vereenigde Staten liggen, kon Monroeleer zijn, maar deze ver afgelegen eilanden in de Stille Oceaan, dat geeft inderdaad te denken!

Slaapziekte-epidemie.

Het Handelsblad van Antwerpen geeft verontrustende berichten over de vorderingen der slaapziekte in Kongo. De in 1888 nog dichtbevolkte Kongo-oevers dreigen nu stroomafwaarts van Bosolo geheel ontvolkt te worden. De plaag verspreidt zich ook over de gebieden der zijtakken, die zij tot aan de bron volgt, en dringt tot in de boschgebieden door.

Volgens het blad, is de bevolking van Moenjana, Beneden Katanga, Oebanghi, het Bomoebekken, het Beniland, Kwango en deels van de districten Kasai en Midden-Congo letterlijk weggemaaid. De gunstigste schattingen geven nu een bevolking van 10 millioen op, waar in 1907 van 30 millioen gesproken werd. Districten vier maal zoo groot als België, b.v. Kwango en Moenjana, tellen ieder nog slechts 100.000 inwoners.

Ook daar dus buitengewone ellende! Ook die ellende dus nog bij de vele, die het heden reeds als buitengewone plagen te boeken geeft!

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

PROPAGANDA-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 14 Februari 1920* om 2 uur nam. ten huize van den Heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Agenda:

1°. Notulen.
2°. Propaganda.
3°. Het oprichten van een Bond van Nederl. Indische Verlofgangers.
4°. Tehuizen voor verlofgangers.
5°. Rondvraag.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

ALGEMEENE VERGADERING op *Donderdag den 26 Februari 1920* ten 3 ure n.m. in de bovenzaal van de Openbare Leeszaal.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Rekening en verantwoording.
3. Verkiezing afgevaardigden naar de Algemeene Vergadering der Vereeniging.
4. Opmaken lijst candidaten voor een plaats in het Hoofdbestuur.
5. Opgave onderwerpen, welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien.
6. Uitgeleende boeken aan de Openbare Leeszaal.
7. Verhooging van contributie en
8. Rondvraag.

De Secretaris,
F. GERDES OOSTERBEEK.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

INSTRUMENTMAKERS VOOR DEN POST-, TELEGRAAF- EN TELEFOONDIENST IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd instrumentmakers 1ste en 2de klasse.

De instrumentmakers 1ste klasse mogen niet ouder zijn dan 35 jaar, moeten grondig bekend zijn met het instrumentmaken en in staat zijn alle herstellingen aan de gebruikelijke telegraaf- en telefoontoestellen en -inrichtingen, alsmede aan meetinstrumenten geheel zelfstandig te verrichten.

Voorts moeten zij op de hoogte zijn van de stroomloopen en de werking en behandeling dier toestellen en in staat zijn die toestellen geheel zelfstandig te monteeren, in bedrijf te stellen en te regelen, terwijl zij ook theoretische kennis moeten bezitten.

Tot aanbeveling strekt voldoende kennis van de Duitsche of Engelsche taal, om daarin gestelde vaktijdschriften te kunnen lezen.

De instrumentmakers der 2de klasse mogen liefst niet ouder zijn dan 25 jaar en moeten eene goede theoretische en practische schoolopleiding als instrumentmaker hebben gehad, zoodat verwacht mag worden dat zij zich onder leiding verder in hun vak goed zullen bekwamen.

Aan de betrekking van instrumentmaker 1ste klasse is verbonden eene aanvangsbezoldiging van f 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van f 50 (vijftig gulden) 's maands alzoo tot een maximum van f 400 (vierhonderd gulden) 's maands.

De instrumentmakers 1ste klasse kunnen bij gebleken geschiktheid en bestaande vacature worden bevorderd tot opperinstrumentmaker op eene aanvangsbezoldiging van ƒ 425 (vierhonderd vijf en twintig gulden) 's maands. De maximum bezoldiging bedraagt ƒ 475 (vierhonderd vijf en zeventig gulden) 's maands, te bereiken met 2 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 (vijf en twintig gulden) 's maands.

De instrumentmakers 2de klasse genieten eene aanvangsbezoldiging van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, met 4 tweejaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 (vijf en twintig gulden) 's maands, alzoo een maximum van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands.

Voor de instrumentmakers der 2de klasse staat verder bevordering open tot instrumentmaker 1e klasse.

In verband met practijk kunnen eene of meer verhoogingen boven de aanvangsbezoldiging worden toegekend.

Zij, die voor plaatsing in eene der genoemde betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. bewijzen van bekwaamheid;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen, benevens de datum van geboorte.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht in de 2de klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting ten bedrage van ƒ 1000 (een duizend gulden) voor de instrumentmakers 1ste klasse en van ƒ 750 (zevenhonderd vijftig gulden) of ƒ 1000 (een duizend gulden) voor instrumentmakers 2de klasse al naar gelang hun aanvangsbezoldiging ƒ 150—ƒ 200 of ƒ 200—ƒ 250 per maand bedraagt;

c. voor gehuwden uitkeering van ééne maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 125 (eenhonderd vijf en twintig gulden) à ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands (al naar gelang van de aanvangsbezoldiging) voor de instrumentmakers 2de klasse en van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) à ƒ 200 (tweehonderd gulden) 's maands al naar gelang van de aanvangsbezoldiging voor de instrumentmakers 1ste klas, voor allen ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz. staan de instrumentmakers gelijk met de overige burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederlandsche Staatscourant van 27 Januari 1920 No. 18).

INGENIEURS VOOR DEN INDISCHEN POST-, TELEGRAAF EN TELEFOONDIENST.

Ter benoeming tot ingenieur bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië kunnen eenige ingenieurs, niet ouder dan 27 jaar, derwaarts worden uitgezonden, nadat zij zich eventueel voor den hun wachtenden werkkring hebben voorbereid.

Ter plaatsing in vasten dienst komen in aanmerking Nederlandsche onderdanen en wel in de onderstaande volgorde:

1°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electro-technische ingenieurs;

2°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aanteekening voor electro-techniek, volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad No. 227);

3°. aan eene buitenlandsche hoogeschool of universiteit gediplomeerde electro-technische ingenieurs of werktuigkundig electro-technische ingenieurs;

4°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

5°. officieren en gewezen officieren van 's Rijks zeemacht, opgeleid aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, en officieren en gewezen officieren van het wapen der genie van 's Rijks landmacht of het leger in Nederlandsch-Indië, opgeleid aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, voor zoover genoemde officieren voldoende ervaring op het gebied der electro-techniek in het algemeen en in het bijzonder ten opzichte der zwakstroom-techniek bezitten.

Voorts kunnen aangenomen worden buitenlanders, in het bezit van een onder 3°. bedoeld diploma, met dien verstande, dat zij niet in vasten, maar in tijdelijken dienst geplaatst worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van ƒ 5500 (vijf duizend vijfhonderd gulden), onder welk bedrag eene extra premie van ƒ 4000 (vier duizend gulden) is begrepen en voor hen, die een buitenlandsch diploma bezitten, eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting van ƒ 1500;

c. voor gehuwden, die in vasten dienst geplaatst worden, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië,

d. voor gehuwden, die in tijdelijken dienst geplaatst worden, verhooging van het bedrag der tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting met het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging;

e. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 200 (tweehonderd gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging bedraagt ƒ 350—ƒ 1000 's maands, in dier voege, dat na 1, 2 en 4 jaar verhoogingen van ƒ 50 en verder om de 3 jaren verhoogingen van ƒ 100 's maands worden toegekend, zoodat het maximum van ƒ 1000 na 18 jaar werkelijken dienst bereikt zal zijn.

Zij, die in alle opzichten geschikt worden geacht voor den hoofdingenieursrang, kunnen na 16 jaren werkelijken dienst als ingenieur worden bevorderd tot genoemden rang, waaraan eene bezoldiging is verbonden van ƒ 1000 (een duizend gulden) 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen onderscheidenlijk van ƒ 200 en ƒ 150 's maands, terwijl zij, die na zoodanigen diensttijd den rang van hoofdingenieur niet deelachtig worden, blijven doordienen als ingenieur op de bovenaangegeven bezoldiging.

Voor hen, die reeds ingenieurspraktijk bezitten, kan de aanvangsbezoldiging al dadelijk verhoogd worden met zoovele periodieke verhoogingen als evenredig is aan het aantal jaren ingenieurspraktijk.

Ingenieurspraktijk in Europa zal voor 9/10 en die in de tropen in haar geheel medetellen, aanverwante praktijk in Europa zal voor 9/20 en aanverwante praktijk in de tropen voor de helft medetellen.

(Nederlandsche Staatscourant van 28 Januari 1920 No. 19).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 8. Donderdag 19 Februari 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

LEZING

(met lichtbeelden) voor de leden van de Vereeniging „Oost en West", afd. 's-Gravenhage, op *Dinsdag 24 Februari a.s.* in de Oranje-Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer W. D. H. Baron van Asbeck.
Onderwerp: **„Suriname".**

Toegangskaarten te verkrijgen vanaf Maandag 9 Februari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30—12 en van 2—4.

Aan laatstgenoemd adres kunnen deze kaarten ook schriftelijk worden aangevraagd.

Het op peil brengen der contributie.

Van 26 der bijna 180 rechtstreeks onder het Hoofdbestuur ressorteerende — dus niet tot afdeelingen behoorende — leden in Nederland kregen wij bericht, dat zij niet genegen waren hun contributie op het voor het voortbestaan en krachtig werken van „Oost en West" toch noodige peil van *ten minste f 5* te brengen. Van de 150 overigen mag dus worden aangenomen, dat zij het belang en den nood onzer Vereeniging inzien en ons dus werkelijk willen steunen.

Toch zullen wij hun nog een gefrankeerde circulairebriefkaart doen toekomen om alsnog bevestiging te erlangen.

Van de afdeelingen zond Amsterdam, reeds voordat wij dit deden, eene circulaire rond, waarin er op werd gewezen, dat de contributie voor *nieuwe* leden op *f* 5 werd gesteld, dat de oud-leden niet *verplicht* zijn hoogere contributie te betalen, doch dat het der afdeeling aangenaam zoude zijn indien men daartoe *onverplicht* zou willen overgaan, omdat de verschillende uitgaven van de Vereeniging deze verhooging beslist noodzakelijk maken.

Een briefkaart was bijgevoegd om het genomen besluit mede te deelen.

Door de afdeelingen Apeldoorn, Breda, Deventer, 's-Gravenhage en Leiden werden onze circulatiebriefkaarten ter rondzending aangevraagd. Van een en ander is het resultaat nog niet bekend.

Groningen verzette zich tegen de beweging.

En toch *moet* „Oost en West" blijven bestaan, zal thans hebben te streven niet alleen naar het *versterken* van den band, die Nederland en Koloniën verbindt, doch in de eerste plaats naar het *behouden* van dien band.

Hebben onze leden, belanghebbenden in onze Indiën, zich wel eens de vraag gesteld, wat hun positie, hun lot zou zijn als die band niet meer bestond?

Daarom, al is het doel, het streven van „Oost en West" altruïstisch, door dat te steunen, door aansluiting bij onze Vereeniging, dient men zoowel het algemeen als het eigen belang.

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur:

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Landbouw, Industrie, Planter en Politiek.

Het is in ons Oost-Indië al net eender gesteld als overal elders ter wereld: de reorganisatie en het totbloei-brengen van de maatschappij zijn heusch niet het monopolie van de eene of andere richting, welke ook. Velen verafschuwen zelfs alles wat naar politiek zweemt. Er bestaat inderdaad vaak wel reden toe, vooral als de voormannen zich op het standpunt stellen van „het doel heiligt de middelen". Buitenkamers anders zijn dan binnenkamers, is mede een fout van velen, voortspruitende uit de

zucht naar het winnen van zieltjes tot meerdere glorie van de partij. Demagogie is een niet te onderschatten gevaar; zij vergiftigt de maatschappij, het publieke leven, biologeerende de niet realiseerende massa. Hoe ontwikkelder de massa is, hoe minder vat demagogen en volksmenners op haar hebben. Naast schaduwzijden zijn er gelukkig ook heel wat lichtzijden te bespeuren en, mits in goede handen, is de politiek een wetenschap, welke zonder overdrijving onmisbaar kan worden genoemd voor het volkswelzijn. Gestadig toch houdt die staatkunde zich bezig met die vraagstukken, welke het algemeen welzijn van alle landskinderen beoogen. Is er, eerlijk ingezet en beëindigd, een schooner taak denkbaar?

Oogenschijnlijk felle tegenstanders zijn door een onzichtbaren band verbonden. De resultante van aller krachten, doen en streven vloeit ten slotte ineen en zooals wijlen Jean Jaurès het in zijn standaardwerk „La révolution française" naar voren brengt, het doel van elke politieke vereeniging is het behoud van die natuurlijke en onveranderlijke rechten van den mensch: vrijheid, eigendomsrecht, veiligheid en weerstand tegen verdrukking. Dit geldt óók nu nog, onverzwakt, maar wordt helaas door de bovenliggende partijen, de in alle opzichten sterkeren, nog tè vaak vergeten. Maar daarom niet ontmoedigd, óók niet in Indië: het vormen van eene in alle opzichten gezonde maatschappij, gezond voor zoover zij vormende een menschengemeenschap, eene verzameling van individuen met alle menschelijke fouten en gebreken, gezond kàn zijn, eischt tijd, véél, héél veel tijd.

Een dankbaar object voor de uiterste politieke partijen is altijd geweest, en zal het tot in lengte van dagen blijven ook: het industrieel proletariaat.

Het zou mij te ver voeren om alle daartoe overigens voor de hand liggende redenen naar voren te brengen. Zij zijn trouwens overbekend! De landbouwende bevolking daarentegen is altijd zeer moeilijk in beweging te brengen geweest, zij is conservatief van aard en heeft zoo hare eigen afzonderlijke belangen. Wel heeft men het niet aan pogingen daartoe laten ontbreken, maar de resultaten waren steeds verre van schitterend. Rusland bewijst zulks weer voor de zooveelste maal. Ook in Oost-Indië heeft de politieke agitatie op den eigenlijken landbouwer, den echten orang tani, nog maar bijster weinig vat. Ook daar probeert men wel den arbeider en den boer in bonden te vereenigen als b.v. in den Kaoem boeroeh dan tani, maar dat vlot niet zoo goed als in den S. I. met den Islam als bindmiddel. Vandaar ook dat de sociaal-democratie als afzonderlijke partij niet bijster veel opgang maakt en zich, noodgedwongen, met andere partijen, waarmede zij zich m.i. onder andere omstandigheden beslist niet zou afgeven, tot eene radicale concentratie heeft verbonden, om althans iets te schijnen en te bereiken. Nu toch kan zij, mits met tact optredende, immers hare beginselen laten inwerken op die andere groepen. Haar tijd breekt eerst goed aan, als in Indië een industrieel proletariaat zal zijn verrezen. Met de invoering en uitbreiding der industrie zal m.i. het socialisme geleidelijk in kracht en aanzien toenemen.

Senator van Kol en anderen willen, zooals bekend, naar Japan's voorbeeld Indië doen metamorphoseeren van landbouw- in industriestaat. Het zij zoo, maar of het er gelukkiger en beter door zal worden, blijft voor velen nog steeds een open vraag.

Toch is het de orang tani, die het de suikercultuur thans lastig maakt. De landbouwer, die zijne gronden aan de fabrieken verhuurt en bij de suikercultuur koelie is gedurende den tijd, dat eigen akker hem niet van noode heeft. Bij gebreke van een industrieel proletariaat is het cultuur-proletariaat, gegeven de groote winsten welke de cultures in het algemeen maken, een dankbaar object voor de volksleiders. Wie als ik een ruime toevloeiing van kapitaal naar Indië nog steeds zeer noodzakelijk acht, kan niet anders doen dan de weinig tegemoetkomende houding van de werkgevers tegenover de rechtmatige eischen van de werknemers betreuren. De werkgevers toch zijn oorzaak van de verpolitieking van de ingezette actie om hooger loon enz. De oprichting van de zoowel onnoodige als overbodige revolutionnaire vakcentrale is een direct gevolg van hunne halstarrige houding, afwijzend staande tegenover die rechtmatige eischen. Door hunne houding is van eene economische, eene politieke actie gemaakt! De tijden zijn duur, óók voor den Indischen orang tani, en als de cultures van de hoogste winsten nagenoeg niets willen afstaan voor de arbeiders, dan loopt het uit op buigen of barsten. Maar dan is Leiden in nood, dan is er geschreeuw om justitie, leger en politie, maar ook dan zal de regeering niet verder kunnen gaan dan tot bescherming van lijf en goed, omdat zij zich geen partij kan, zal en mag stellen in de billijke loonactie en stelt zij zich partij, dan zal het zijn aan de zijde der werknemers, niet omgekeerd.

Nog op 29 November a.p. wist de heer Muurling naar aanleiding van onrustbarende berichten in den Volksraad de volgende woorden te plaatsen:

„Ik kan deze tegenspraak fundeeren op recente mededeelingen van de hoofden van gewestelijk bestuur op Java, die op de onlangs gehouden vergaderingen ten Paleize één voor één verslag uitbrachten over den politieken toestand in hun gewest. In de éene streek bleek de toestand anders dan in de andere, maar de algemeene indruk is, dat op Java zeer zeker geen dusdanige toestanden bestaan, dat in politieken zin van ernstige tijden gesproken kan worden."

Als die toestand verslechtert, dan zal dit voor een niet gering deel het gevolg zijn van de in Holland zetelende directies van de Indische cultuurmaatschappijen, die maar steeds op hun geldkist blijven zitten, zoodoende het personeel hunner ondernemingen blootstellende aan gevaar ter wille van den geldbuidel van aandeelhouders e.a. Le veau d'or est toujours debout! De rijst is duur en schaarsch thans in Indië en ook de suiker moet de bevolking duur betalen. Is het wonder, dat men ontevreden wordt met de lage loonen? En is het niet al te gek, dat men in het suikerland bij uitnemendheid door de bevolking de suiker met goud wil laten betalen?

De Volksraad, waakzaam als altijd, kwam daar dan ook zeer terecht tegen op en nam op 18 December a.p. een motie aan om de Regeering uit te noodigen zich de beschikking over voldoende hoeveelheden suiker te verschaffen en deze te distribueeren tegen matigen prijs, en tot onvoorwaardelijke uitvaardiging van een suikeruitvoerverbod met aanvaarding van het licentiestelsel ter zake.

En wilt ge nu de mentaliteit eens leeren kennen, lezer, van de woordvoerders van het kapitaal? Luistert dan:

Het komt ons voor — schrijft de „Indische Financier — dat de Regeering zich door bovenbedoelde motie niet zal laten beïnvloeden en dat deze geen wijziging in hare gedragslijn zal brengen. Het zwaarst zouden getroffen worden de nog voorradige tweede hand suikers uit oogst 1919, en nu mag al veel daarvan op speculatie gekocht zijn, het blijft een feit, dat de aankoop daarvan is geschied tot hooge prijzen, tot in de veertig gulden toe, en daarom zou een uitvoerverbod voor die suikers onbillijk zijn.

Voor de effectenmarkt heeft de bovenbedoelde motie, naar de meening van het financieele orgaan, geen andere beteekenis dan dat deze nog eens, ten overvloede, illustreert hoe de politiek op allerlei wijzen de suikerindustrie op Java wenscht te bemoeilijken, absoluut tegen de bevolking van Ned.-Indië in, omdat deze slechts goed gediend kan worden, wanneer het die industrie naar wensch gaat.

Het „Nieuws van den Dag van N.-I." merkt ter zake heel droogjes op:

„Tot zoover de „Ind. Financier", die de zaak, welke hij voorstaat, een beetje heel erg overdrijft, naar ons voorkomt.

Wanneer de Regeering, zooals in de motie-Vreede wordt gevraagd, de suiker welke Indië noodig heeft, opkoopt tegen ƒ 20 per pikol, terwijl de kostprijs circa ƒ 8 is, dan kan men toch moeilijk gaan beweren dat de suikerindustrie „bemoeilijkt" wordt. En ook is het zeer zeker overdrijving, om te beweren dat

het toekennen aan de suikerindustrieelen van een winst van „slechts" ƒ 12 per pikol — in plaats van de ƒ 24 per pikol, welke zij verkrijgen bij een verkoop tegen den marktprijs van ƒ 32 — „absoluut ingaat tegen de belangen der bevolking". De bevolking heeft er zeer zeker belang bij dat het der suikerindustrie goed gaat, maar dat is toch immers het geval, wanneer per pikol ƒ 12 winst wordt gemaakt?

De uitdrukking: „wanneer het de suikerindustrie naar wensch gaat", is voorts al heel rekbaar.

Vroeger gingen die menschen niet boven een winst van ƒ 2 per pikol, thans is een winst van ƒ 12 zelfs niet meer voldoende... Aan dergelijke steeds verder gaande wenschen behoeft niet altijd, en zonder eenige tegenspraak, te worden toegegeven. Dat zal een ieder moeten toegeven."

Zóó is het, er dient paal en perk gesteld aan dit onverantwoordelijk gedoe! En de planters, gramophonen en spreektrompetten van hunne directies, mogen zich wel bedenken, dat zij beter wat van hunne tantièmes kunnen laten vallen, dan voortdurend omringd te zijn door ontevreden arbeiders, voor wie de strijd om het bestaan met den dag óók moeilijker wordt.

Dat de Inlandsche pers meermalen de perken te buiten gaat, is mede een gevolg van de halsstarrige houding van het cultuur-kapitaal, dat zich tegen billijke, onafwijsbare eischen van de arbeiders stelselmatig verzet. Daartegen helpen geen alarmeerende redevoeringen als van den heer W. de Vos van Tjoeroeg (zie dit blad van 29 Januari j.l.), die al jaren geleden alarm schreeuwde en toen den welgemeenden raad kreeg wat broom te gebruiken. Men zal wat men noemt „over de brug" moeten komen en het was dan ook een zeer goedkoop applaus, dat de heer G. Gonggrijp, lector aan de Ned. Handelshoogeschool, behaalde, toen hij op 6 November a. p. in eene vergadering van de Ned. afdeeling der N.-I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw (let op het milieu!) beweerde:

„Het kwaad door de democratie gesticht is, dat om het dagelijksch brood niet meer wordt gebeden, maar gevloekt en geschreeuwd. Toch zal de wereld niet eerder gelukkig worden, alvorens men weer leert, voor het dagelijksch brood ook te werken!"

Ja, ja, die democratie heeft wat op haar geweten! De Inlandsche werknemer moet maar fluks gaan bidden voor zijn dagelijksch brood en het resultaat zal zijn, dat de planters „met zooveel leed begaan" de offers aannemen in den vorm van alleszins gerechtvaardigde loonsverhooging. Zeker, de wereld is gelukkig, als zij met werken haar dagelijksch brood kan verdienen, maar de toestanden zijn in-rot, de wereld is diep-ongelukkig als zij met dagelijksch werken géén brood kan verdienen. En daartegen nu, heer Gonggrijp, wil en zal de democratie strijden! Zij wil niet, maar zij eischt een plaatsje onder de zon voor koelie zoowel als planter.

Door eene niet in goede aarde gevallen uitlating van den heer Muurling in den Volksraad ten opzichte van de planters zijn heel wat pennen in beweging gebracht. Ik wil mij ter zake geen partij stellen, maar neem volgaarne over wat heer M. in de zitting van den Volksraad van 28 November a. p. in het midden bracht:

„Maar de planter moet niet aansturen op verscherping van tegenstellingen, maar op verzachting daarvan door verbetering van arbeidsvoorwaarden en door menschwaardige behandeling. Onverstandige uitingen als op plantersvergaderingen in den laatsten tijd vernomen, dringen in den huidigen tijd ook tot de bevolking zelve door en winden de gemoederen op. Dat men dit bedenke!"

Nu moet volgens insiders de toestand bij de Preanger cultures heel wat beter zijn dan bij de suikercultuur. De loonen vooral zijn hooger, maar ook hier zijn het weer eigen landslieden, de mandoers, die den dommen koelie nog altijd wat van zijn zuur verdiend loon weten af te troggelen. Soort over soort is niet altijd genade.

Hoe het ook zij, volkomen onderschrijf ik, hetgeen Mr. Marchant in „De Vrijzinnig Democraat" van 31 Januari j.l. opmerkt. Schrijvende over de nieuwe beginselverklaring van den V. D. B., zegt hij o.m.:

„Het winstbejag moet zich meer en meer laten intoomen, waar het den producent de eerbiediging van het zedelijk en lichamelijk welzijn van werknemers uit het oog doet verliezen. Aldus moge tijdelijk het resultaat van een bepaald bedrijf worden opgevoerd, de voortbrengende kracht van het volk in zijn geheel gaat er duurzaam door achteruit."

* * *

„Meer en meer wordt ingezien, dat de zuiver private ondernemingsvorm, waarbij de bedrijfsleiding geheel ligt in handen van de vertegenwoordigers van het kapitaal, niet onder alle omstandigheden de hoogst bereikbare productiviteit waarborgt, noch een rechtvaardige verdeeling van het arbeidsproduct. Ook alweer omdat het voortbrengend vermogen tot het uiterste moet worden versterkt en de een niet ten koste van den ander een onevenredig deel van de vruchten van den arbeid naar zich toe mag halen, kunnen de zaken niet op haar beloop worden gelaten, indien aan de eischen niet wordt voldaan en regelend ingrijpen verbetering belooft."

Den Haag, 3-2-'20. S. J. AAIJ,
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Regeeringsantwoord.

Kort en bondig is de inhoud van het regeeringsantwoord omtrent het algemeen beleid, door den heer Muurling tegenover den Volksraad uitgesproken: Dat de regeering, zich rekenschap gevende van de oorzaken der tijdsverschijnselen, deze verschijnselen begrijpelijk, natuurlijk en daarom niet verontrustend acht; dat zij een binnen wettige baan gehouden Inlandsche beweging als onvoorwaardelijken factor van Indië's vooruitgang beschouwt; dat zij tevens vast besloten is om de in den overgangstijd onvermijdelijke excessen met kracht te keeren. Aldus de heer L. in de „Loc.", uit wiens hoofdartikel wij o.a. eveneens het volgende overnemen:

„Indië verkeert pas in schemering. De dageraad is nog nergens doorgebroken." Deze woorden mogen geruststellen hen, die meenen dat de Indische regeering het land reeds waant in het volle daglicht van den modernen tijd. Er is realiteitsbesef in de erkenning dat de dageraad nog slechts gloort en de zon nog niet boven de kim is gestegen. Maar — dat, wat er gloort, *is* dan toch werkelijk de dageraad. In deze erkenning ligt het geloof aan den nieuwen tijd, die in een door banden van orde bedwongen vrijheid moet worden voorbereid. Er zijn er velen, die in het glorende licht slechts een misleidend fata morgana willen zien. Het regeeringsstandpunt geeft blijk van meer vertrouwen. Daarin zit trouwens het criterium der richtingen in de koloniale politiek. Wie niet vertrouwt, zal den vooruitgang willen belemmeren; wie vertrouwt, beijvert zich hem te bevorderen en te leiden in de juiste baan.

Juist onderscheidde de regeering de drie groote groepen, welke men schier in elken staat terugvindt: de voorloopers, zaaiers van ideeën; de middenpartijen, verwezenlijkers van een deel der ideeën; ten slotte de remmers. Alle drie groepen zijn noodig. Ten overvloede legde de regeering uit, dat zij zelve niet doet, niet kan en niet mag doen, aan partijpolitiek. Zij heeft zich boven partijen te plaatsen.

Niettemin blijft zij vooral in de middenpartijen de verwezenlijkers zien. „Zekere groepen" — dat zijn dan de remmers — verlangen van de regeering onthouding van medezeggenschap aan de bevolking. „Juist zij, wier noeste arbeid Indië doet deelnemen aan het wereldverkeer, dringen aan op het neerleggen van de Inlandsche beweging". Men zou dan

echter Indië, zooals de heer Bergmeyer het zeide, hermetisch moeten afsluiten. Maar er is nu eenmaal verkeer met de buitenwereld en — „gedachten zijn tolvrij”. De regeering betreurde het, dat stemmen, gelijk er in enkele plantersvergaderingen werden gehoord, hier in den Volksraad *niet* tot uiting komen. Hier — zeide de regeeringsgemachtigde — is het tournooiveld......

Tot slot noteert de heer L. zonder commentaar o.a. de volgende uitspraken en mededeelingen van de regeeringstafel gedaan:

De regeering beschuldigt Abdoel Moeis niet van rechtstreeksche connectie met den moord te Toli-Toli, neemt aan dat hij dien niet heeft gewild, ziet wel verband tusschen dezen moord en zijn onoverwogen uitingen tot een weinig ontwikkelde bevolking.

De Nationale Indische Parij blijft, niettegenstaande camouflage en mooie woorden, haar karakter behouden.

De regeering acht de positie van zelfbestuurder (Thaib, toengkoe van Peureula) onvereenigbaar met het lidmaatschap der N. I. P.

Het criterium van ontoelaatbaarheid van politieke actie van ambtenaren is dat *het gezag als zoodanig* wordt aangetast.

Voor Indië is in bewerking een regeling van de rechtspositie der ambtenaren.

Maatstaf voor de houding der regeering ten opzichte van Brandsteder was niet zijn persoon, doch hetgeen hij bereikte: ondermijning van krijgstucht en gezag.

Voor juridisch niet-geschoolden valt 't moeilijk te begrijpen waarom de een wel, de ander niet wordt vervolgd.

Meer bekendheid van Indië in 't moederland is noodig, doch er dienen van hier uit geen valsche voorstellingen te worden gezonden.

Omtrent administratieve maatregelen tegen de pers, een denkbeeld, ten tweede male geventileerd, is nog geen beslissing genomen; in elk geval zal de Volksraad er over worden gehoord.

Het is nog niet zeker wanneer het rapport-Hazeu over de afdeeling B van de S. I. gereed zal zijn, evenmin of het zal worden gepubliceerd.

Deze overgangstijd eischt overgangsvormen.

Het oude stedehouderschap der B. B.-ambtenaren moet van karakter veranderen, zoodra de burgerschapszin zich meer ontwikkelt.

De moed tot klagen is in Indië toegenomen. Klachten vormen een veiligheidsklep.

Zij, die ongunstig oordeelen over de Inlandsche beweging, moeten de oorzaken van klachten wegnemen.

Een in te stellen economische raad moet bestaan uit eerste rangs krachten, daar hij den opbouw van het economisch stelsel heeft te ontwerpen.

De regeering streeft naar meer contact met de vertegenwoordigers der gewesten, ook buiten Java, met wie ook geregeld conferenties zullen worden gehouden.

Men moet de verschijnselen begrijpen om te kunnen bevorderen wat gedaan dient te worden.

Een beteekenisvolle vliegdag.

De komst van Ross Smyth, den eersten vliegenier, wien het gelukte van Europa Indië te bereiken, opent nieuwe perspectieven in het wereldverkeer, wijst een nieuwen weg en nieuwe mogelijkheden aan voor het verkeerswezen, zet een nieuwe area in voor het beschavingswerk tusschen de volkeren, door den oorlog zoo vernietigd, lezen wij o.a. in de „Java Bode.”

De toekomst ligt in de lucht, want wij staan pas in het begin van de luchtvaart. Zoo is de komst van den Australischen vliegenier Ross Smyth een prachtige daad, een krachtige stoot voor den verderen bloei van het luchtverkeer.

De Gouverneur-Generaal zette den beteekenisvollen vliegdag in met een tocht met een onzer vliegtuigen onder luitenant Drost van Weltevreden naar Kali Djati. Deze daad van onzen Landvoogd is niet alleen een moedige, maar ook een van wijs inzicht en van fijn begrip.

In een onderhoud met de pers over zijn tocht, verklaarde Z.E., dat hij tot zijn spijt eigenlijk niets bijzonders kon mededeelen. „Het was een schitterende tocht geweest. Toch had hij een anderen indruk van zijn tocht gekregen, dan hij had verwacht na de beschrijvingen van vliegtochten, welke hij in de couranten had gelezen. Z.E. meende, dat iemand, die last van zeeziekte had, wel degelijk hetzelfde gevoel moest hebben in een vliegtuig. Den indruk, dat men niet voelde dat men vloog, had hij niet. De schommelende beweging van het schuitje, het op en neer gaan van het vliegtuig, waren even voelbaar als op een schip.”

Om half vier werd het bekend, dat Ross Smyth even te Tangerang was gedaald, maar weer dadelijk voor Kali Djati was opgestegen. Drie officieren-vliegeniers, de heeren Drost, Behrends en Ten Zeldam stegen van Kali Djati op, hem tegemoet. Zij begaven zich op een groote hoogte en zagen dus Smyth niet toen deze naar Kali Djati vloog. Smyth zag wel onze vliegeniers boven zich.

Kapitein Leenderts maakte onderwijl met zijn klein vliegtuig een tocht boven het terrein, terwijl luitenant De Ruyter een „looping the loop” uitvoerde.

De aankomst van Ross Smyth op het vliegterrein met zijn talrijk publiek, was indrukwekkend. Plotseling ontdekte een Engelsche dame een vliegtuig tegen een groote wolk. De chef-mechanicien van het vliegterrein, met zijn geoefend oor, hoorde het geluid van twee motoren. „Dat is Ross Smyth”, riep hij. De G. G. werd gewaarschuwd en al het publiek stormde over het terrein. Ross Smyth vloog over het terrein, keerde terug, een moment scheen het alsof hij tegen de hangars terecht zou komen, maar met een zwenking naar links daalde hij op het terrein. De G. G. reed met zijn adjudant per auto naar het vliegtuig, dat langzaam naar de hangars werd gedreven. Honderden draafden de geweldige machine tegemoet, welke op een teeken van kapitein van Houten, commandant van het vliegterrein, werd stopgezet. Toen het publiek bij de machine kwam en Ross Smyth gewaar werd, bezig zijn vliegpak uit te trekken, steeg een werkelijk ontroerend gejuich op voor dezen kranigen vliegenier. Hij glimlachte even. De G.-G. kwam naar het vliegtuig. Ross Smyth daalde uit het schuitje, salueerde den G.-G. met de hand aan de officierspet en de G.-G. drukte hem hartelijk de hand, hem gelukwenschend met zijn behouden aankomst. Weer steeg een gejuich op. Onze vliegeniers namen Ross Smyth op hun schouders en brachten hem onder hoera-geroep naar den auto van den G.-G. Men reed naar de mess der officieren, van waaruit de vliegmachine bezichtigd werd. Uit de beschrijving van de machine, gebouwd met als grondgedachte de welhaast beroemd geworden Vimy-constructie, vermelden wij o.a., dat de Rollsmotoren als wonderen van volmaaktheid werden beschreven. Er bestaan maar vier stuks van dit model — twee op het vliegtuig, waarmede Alcock en Brown over den Atlantischen Oceaan vlogen; twee op het vliegtuig waarmede kapitein Ross Smyth naar Australië vliegt. Een zeer interessant feit is, dat de aeroplane op verschillende kleine gedeelten mascottes draagt van de machine, die de Atlantische vlucht maakte. De radiator is een van de machines van Sir John Alcock's historische vliegmachine; de „Verey-pistol” is dezelfde, welke bij die gelegenheid gebruikt werd. De stuurboordmotor van het vliegtuig werd destijds over den Oceaan gezonden, teneinde als reserve-motor voor Alcock te kunnen dienen.

Ross Smyth is een symphatieke verschijning. Vrij lang, mager, maar gespierd, rossig, het gelaat gebrand door de zon, kalm en rustig, eenvoudig in zijn manieren. Hij droeg de officiers-uniform van het Australische leger, evenals zijn broer Keith Smyth, terwijl de „mecanics” Bennett en Schiers de onderofficieren-tunica droegen. Een rij van lintjes waren

op de uniform van kapitein Ross Smyth zichtbaar, zoo de ordelinten van de „Air force Cross", de „Distinguished Flying Cross", de „1915 Star" en de „General Service" en „Victoria" medailles.

Ross Smyth bracht den nacht met den Landvoogd door in het bamboezen bivak. Den volgenden morgen steeg Ross Smyth om 7.30 op naar Soerabaya. Om 7.50 steeg de G.-G. met luitenant De Ruyter op voor een vlucht boven Bandoeng en Garoet.

De Java Motor Club.

Naar aanleiding ven een autotocht door Midden-Java schrijft K. W. in het „N. v. d. D." o.a.:

„Ik heb geen woorden van lof genoeg voor deze Vereeniging. Zij is de voorzienigheid van den toerist op Java. Haar weg-aanwijzingen zijn zoo klaar, zoo praktisch, zoo op de juiste punten aangebracht, men voelt zich zoo waarlijk veilig onder hare hoede — dat er waarlijk wel eens op gewezen mag worden. Een woord van warme hulde aan Bestuur en Consuls!"

Uit de militaire wereld.

Naar aanleiding van het gehekel in de pers van het examen, dat een zestal luitenant-kolonels hebben moeten afleggen, ten einde hun geschiktheid voor den kolonels-rang te bewijzen, is, zooals het „Soer. Hbld." mededeelt, dit blad er op gewezen, dat dit nieuwe systeem tracht te voorkomen de te persoonlijke beoordeeling; de eene hooge chef stelt meer en moeilijker eischen aan de onder hem geplaatste oversten dan de andere. En thans worden allen op één wijze beoordeeld.

Nieuwe industrieën.

De N. V. Hasekamps distilleerderij en likeurstokerij te 's-Gravenhage, richt op het haventerrein te Soerabaja een distilleerderij en likeurstokerij op. Hieraan is verbonden een flesschenfabriek, die tevens allerhande glaswerk en vuurvast materiaal vervaardigt. („Loc.")

Reeds een drietal jaren werkt de Eerste Ned.-Indische Stoomverf- en Vernisfabriek te Magelang met zeer veel succes. De capaciteit dezer fabriek is momenteel 10000 K.G. verf per maand, doch wordt thans door bijplaatsing van nieuwe machines opgevoerd tot ongeveer 30.000 K.G. per maand.

In Boeboetan wordt eveneens een Verffabriek opgericht. In Soerabaja, te Pasar Besar Wetan, is geopend een bijkantoor voor Ned.-Indië van de N.V. „Motorenfabriek Deutz", agenten der Gas-motorenfabriek Deutz te Keulen. In Indië is een groot aantal Deutz-motoren in gebruik bij de Bataafsche Petroleum Mij., op suikerfabrieken, in electrische centrales, drukkerijen, bioscopen, hotels enz. Thans wordt een nieuwe Diesel-motor vervaardigd, eenvoudiger dan de gewone Diesel-motor, doordat de lucht compressor en de geheele lucht-inblaas-inrichting is vervallen. Door zijn grooten eenvoud is deze machine bijzonder voor Indië geschikt, want wij weten, wat een ingewikkelde machine in handen van het Inlandsche personeel beteekent; hij onderzoekt — *priksa* — eenige onderdeelen en de machine ligt uit elkaar. Een show-room zal worden opgericht waar de verwacht wordende voorraad zal worden ten toon gesteld, zooals ruwolie-motoren, zuiggasmotoren en generatoren voor houtskool, ampas, hout- en houtafval, klapperdoppen enz., materialen, die hier gemakkelijk zijn te verkrijgen. („Soer. Hbld.")

UIT DE INDISCHE PERS.

De Rijstverkoop in Ned.-Indië. Aan de klachten over gebrek aan rijst, welke door de Inlanders zijn voorgebracht, is door de Voedingscommissie in Ned.-Indië in zooverre tegemoet gekomen, dat de kleine man thans op verschillende plaatsen en bij kleine hoeveelheden rijst kan koopen, zonder dat al te lang behoeft te worden gewacht.

Zoo zijn te Batavia en te Weltevreden 12 verkoopplaatsen aangewezen, waar het volk zich rijst tegen betaling kan verschaffen, met het gevolg, dat de groote massa zich kan verdeelen en de politie de orde kan handhaven.

Verder is door de Commissie bepaald, dat aan elke warong in de kampong eene hoeveelheid rijst van 6 zakken zal worden verstrekt, die de waronghouder verplicht is aan het kampongvolk te verkoopen, zonder aanzien des persoons.

Deze hoeveelheid dient voor 10 dagen. Ieder kooper krijgt dan zooveel als hij voor één dag noodig heeft.

De hoeveelheid rijst, die de gezamenlijke warongs te Batavia en Weltevreden dagelijks noodig hebben, bedraagt 750 zakken of 1250 pikol, zoodat 125 warongs in de rijstverstrekking voorzien onder controle van de voedingscommissie.

Doch in het geheel zijn er 1200 warongs, met het gevolg, dat de rijstverstrekking om de beurt plaats moet hebben. De hoeveelheid rijst, die de inlander echter ontvangt, is minder dan die welke hij gewoon is te gebruiken.

De lezer zal natuurlijk wel terstond begrijpen, zegt de schrijver in de *Sinar Hindia* van 12 November 1919, dat in die kampong-warongs de kleine man de dupe is van de chicanes der waronghouders en dat als gene rijst wil koopen tegen den vastgestelden prijs, deze verklaart, dat er geen voorraad is.

Eerst als er boven den maximum prijs wordt betaald, komt de rijst te voorschijn en men begrijpt derhalve, hoe de kleine man onder deze wijze van doen zucht.

De Voedingscommissie, die van deze praktijken op de hoogte is, wil natuurlijk gaarne aan de nooden van de kleine koopers tegemoet komen en heeft om die reden niet alleen de politie in den arm genomen om toezicht uit te oefenen op de verkoopers, doch daarbij ook de hulp ingeroepen van het publiek.

Ieder particulier, die in deze aangelegenheid behulpzaam wil zijn, heeft het recht zich te overtuigen of de 6 pikol rijst in de warong aanwezig zijn en hij kan zich op elk uur van den dag toegang tot de warong verschaffen, doch is verplicht ingeval van ontdekte onregelmatigheden, daarvan aan de politie kennis te geven.

Ook de redactie van de *Sinar Hindia* stelt hare kolommen open voor hen, die overtredingen bij den rijstverkoop constateeren, opdat aan de warong-houders in dat geval de acte van aanstelling kunne worden ontnomen.

In elke warong is één verkooper en één kassier, respectievelijk met een traktement van ƒ 35 en ƒ 25 's maands.

Het binnengekomen geld wordt den dag volgende op de ontvangst, des morgens ten 8 ure, gestort bij Dr. Helleman te Jacatra.

Voor hen, die zich bij dezen dienst willen verbinden, bestaat de gelegenheid zich te richten tot den hoofdredacteur van de Volkslectuur, Kramat 75 te Weltevreden.

In de 12 plaatsen van verkoop te Batavia en Weltevreden zijn steeds 5 bezoldigde personen aanwezig, die toezicht houden op den verkoop.

Te Tegal zijn tengevolge van den rijstverkoop onregelmatigheden voorgevallen in het district Adiwarno.

De bevolking, die geen rijst machtig kon worden, trok in haar geheel op naar den Wedono van het district, met het doel deze tot den rijstverkoop te dwingen.

Het conflict ontstond, volgens den correspondent van de *Sinar Hindia*, doordien er slechts één verkoopgelegenheid bestond, niettegenstaande er duizenden personen waren, die honger leden en rijst noodig hadden. De betoogers konden het niet langer aanzien en aanhooren, dat hunne kinderen om voedsel vroegen en zij niet in staat waren dit te geven, terwijl zij van meening waren, dat de wedono het in zijn macht had om hun tegemoet te komen.

En toen ter middernacht, te ongeveer half 3 uur, er nog dozijnen lieden wachtten om geholpen te worden, kwam het tot een botsing met den verkooper.

De assistent-wedono en de commissaris van politie kwamen met de noodige macht om de orde te herstellen, hetgeen gelukte, hoewel een steen van bui-

ten in de woning van den wedono terecht kwam en het gezicht van den commissaris trof.

En dit alles ter wille van den rijstverkoop, zegt de correspondent.

De Sarikat-Islam Vereeniging mengde zich in zooverre in deze zaak, dat het bestuur aan den Resident van Pekalongan telegrafeerde, met het verzoek een onderzoek in te stellen.

Het achtte zich daartoe verplicht, aangezien het geen vertrouwen had in de onpartijdigheid van de landsdienaren, die het rapport hadden op te maken en in te dienen aan hooger autoriteit.

Volgens het bericht werd door het bestuur beslag gelegd op de aanwezige rijst, welke in handen was van de Chineesche handelaren en was 's morgens ten 6 ure het publiek geholpen.

Ten half 10 ure 's morgens begon de verkoop opnieuw.

Ganden Seta schrijft uit Tegal, dat de rijstverkoopregeling daar ter plaatse ook gebrekkig werkt en telkens aanleiding geeft tot verwikkelingen.

Terwijl de prijs van één picol rijst in de maand September *f* 12 bedroeg, steeg hij in het eind van de maand October tot *f* 16.— per picol en dan was het artikel moeielijk te krijgen.

Den 1en November werd van bestuurswege het bevel uitgevaardigd, dat bij een ieder, die boven den maximum-prijs rijst verkocht, het product in beslag zou worden genomen, waarop de verkoopers den verkoop staakten.

Waar de bevolking gewoon is de rijst bij kleine hoeveelheden aan te schaffen, omdat het geld voor grootere hoeveelheden niet beschikbaar is, daar kan men begrijpen met welke moeilijkheden het volk te kampen heeft.

En aangezien het volk opdrong, was de wedono wel verplicht al het mogelijke in het werk te stellen om rijst machtig te worden.

De gouvernementsrijst mocht nog niet worden verkocht.

Wel werd op 3 November 1919 eene hoeveelheid rijst van 70 picol ten huize van den Patih aan de bevolking verkocht, doch per persoon kreeg men niet meer dan 2 katti voor den prijs van 11 cent.

Boedi Oetomo mocht geen rijst verkoopen, hoewel 800 personen daarop wachtten.

Gelukkig hadden zij nog een voorraad van 1 maand in huis.

Op den duur moet het vertrouwen van het volk in de Regeeringsmaatregelen toch worden geschokt.

Wat is toch de reden, dat de gouvernementsrijst niet wordt verdeeld? vraagt men.

Moet dan daarmede worden gewacht totdat de geheele bevolking honger lijdt?

Tal van personen, die de voorschriften van de groote vasten niet opvolgen en rijst willen eten, zouden gaarne tegen elken prijs dat voedingsmiddel koopen, doch dit is naar het schijnt niet aanwezig.

Hoe die zaak eigenlijk zit, weet de schrijver ook niet, want de politie beweert, dat er voldoende rijst van uit Cheribon wordt ingevoerd, doch dat de Chineesche handelaren tot nadeel van het volk te veel munt slaan uit de omstandigheden.

Zij brengen de rijst binnen en houden die vast en dat is de reden, dat er te Tegal en Brebes gebrek is aan rijst.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Groot China. Ten tijde van de Tjeng-dynastie was men van hoogerhand huiverig zekere deelen van het Chineesche volk in staat te stellen winst te maken, terwijl het aan dagelijksche gevaren bloot stond. Dit is dan ook de oorzaak, dat de zaken in Groot-China gewoonlijk slecht marcheerden en het land zeer gebrekkig door andere nationaliteiten werd geëerbiedigd.

Het is niet mogelijk dit te loochenen, evenmin als men ontkennen kan, dat Groot-China niet in staat is zijne onderdanen in de goede richting te leiden en deze in beweging te brengen, zóódanig dat het land in voorspoed toeneemt en het volk er een rustig levensbestaan geniet.

De schatten van China's bodem zijn geheel of gedeeltelijk in handen van de vreemdelingen, die de voordeelen, welke zij daaruit trekken, ieder naar zijn eigen land overbrengen en hoewel er reeds vele Chineezen zijn, die dit met leede oogen aanzien, zoo zijn ze, wegens hun gebrekkige kennis, niet in staat daaraan paal en perk te stellen.

En al zouden zij nu door eigen arbeid het land willen ontginnen, dan zouden zij toch op het werk van de vreemdelingen stuiten.

Zoo is het nu al gedurende zoo langen tijd geweest, dat, zoowel de bestuurders als het volk, geheel onverschillig zijn voor dezen toestand en zich daarvan weinig aantrekken.

De redenen dat men in China niet tegen de vreemdelingen durft optreden, zijn onder meer:

1e. dat China zelf voelt, dat het over het algemeen niet intellectueel genoeg ontwikkeld is;

2e. gebrekkige gemeenschapszin bij het volk, tengevolge waarvan het bestuur zeer slap is.

En, aangezien het bestuur zóó slap is, zien de vreemdelingen met zekere geringschatting op het volk neer en storen zij zich in het geheel niet aan al de bezwaren, die worden voorgebracht.

Ware het volk krachtiger in zijn optreden en het bestuur minder slap, zonder twijfel zouden de zaken er veel beter voorstaan, in aanmerking genomen, dat China één der uitgestrekste landen der wereld is met groote schatten in den bodem en het grootste zielenaantal.

Wanneer men eens wil weten, zegt T. Chinaman uit Semarang in de *Tiong Hoa-Wi-Sien-Po* van 18 November 1919, hoe brutaal en aanmatigend de vreemdeling ten opzichte van den Aziaat optreedt, dan leze men eens de Chineesche dagbladen en dan zal men tot de overtuiging komen, dat de daarbij gebezigde taal van dien aard is, het allen schijn heeft, dat van de zijde van den vreemdeling twist wordt gezocht met China, louter met het doel om het land nog meer voor hem open te stellen dan nu het geval is.

En in Europa en in Amerika opent de blanke nog meer zijne oogen en schreeuwt het „te wapen voor het Chineesche Gevaar" uit.

Wij, Chineezen, zegt de schrijver, moeten om die reden waakzaam zijn, want als het Westen en Amerika opnieuw in beweging komen, dan zullen ons nog veel grootere gevaren te wachten staan dan die, welke wij tot heden hebben doorgemaakt.

Wel is waar tracht China door de oprichting van scholen en verbetering van het onderwijs thans hooger op te komen en gelukt dit ook wel ten deele, doch deze evolutie staat nog in het teeken van den boom, die vruchten moet afwerpen.

Wil men dit laatste bevorderen, laten de Chineezen dan niet half-weg blijven staan, doch in alle zaken eensgezind zijn, opdat zij gezamenlijk kunnen werken aan den opbouw van het Chineesche Rijk.

Het brutaal optreden van Japansche soldaten in Shantung. In verband met het boven medegedeelde over het optreden van de vreemdelingen in Groot-China, viel de in de „Pewarta Soerabaja" van 20 November 1920 voortgebrachte klacht op over het brutaal optreden van de Japansche soldaten, die in Shantung in garnizoen liggen en ten gevolge waarvan de Chineesche bevolking, die daaraan niets schijnt te kunnen doen, in een wanhopigen toestand verkeert.

De Japanner schijnt van meening te zijn dat, aangezien het Chineesche volk een zacht Oostersch volk is, hij daarmede kan doen zooals hem goeddunkt.

En die stemming is er niet beter op geworden sedert aan den Japanner in het district Pou-Shan-Siou niet toegestaan werd dáár ter plaatse een glasfabriek op te richten.

Zoo drong, nu eenigen tijd geleden, een groep Japanners, gesteund door Japansche soldaten, de kerk te Fang-Taij-San binnen en joegen den dienstdoenden geestelijke er uit. De kerk werd daarna omver gehaald en richtten de Japanners dáár een eigen gebouw op.

Verder werd de Chinees Kuo-Tat-Shan door eenige Japansche soldaten gekweld om reden hij in zijn dorp

iets niet goed scheen te hebben gedaan, en, hoewel hij vergiffenis vroeg, ontving hij toch met een scherp wapen een slag tegen zijn hoofd. Hij riep toen om hulp, doch kreeg opnieuw met een scherp wapen zoovele wonden dat hij het aflegde.

De bevolking van Shantung is over dit gebeurde zeer ontstemd en heeft de hulp ingeroepen van het Chineesche bestuur, opdat dit bij de Japansche Regeering tegen zulk een schandelijk hardhandig optreden kunne protesteeren.

Een oordeel van de Redactie der „Sinar Sumatra" over de Chineezen in Ned.-Indië. In de „Perniagaän" van 18 November 1919 komt Si Meong op tegen eene beschuldiging, welke door de Redactie van de „Sinar Sumatra" tegen de Chineezen in Ned.-Indië is ingebracht, als zouden deze bij behartiging van de volksbelangen meer streven naar het verkrijgen van lof dan het vervullen van een plicht.

En zij vergeten daarbij, dat zulk een lof van het publiek te vergelijken is met de rook, die in het luchtruim verdwijnt.

De Redactie wijst er op, dat de groote Chineesche wijsgeer Khong Tjioe leert dat elke daad, hetzij een goede of een kwade, afhangt van het gevoel dat de persoon beheerscht op het oogenblik, dat hij de daad verricht en dat deze les geheel overeenstemt met de gedachte van den wijsgeer Plato, die zegt dat men eene handeling eerst dan *goed* kan noemen als zij wordt verricht door een persoon, die het als een *plicht* beschouwt de daad te volvoeren.

Verder leeraart de profeet Khong Tjioe dat zij, die den lof najagen van de dorpsgenooten, de dieven zijn van *het Goede*.

En tot die dieven van *het Goede* rekent de Redactie vele Chineezen en vooral zij, die de leiders zijn van vergaderingen.

Deze vergaderingen kunnen eerst dan een behoorlijk karakter dragen, wanneer deze leiders werkelijk de belangen van de vereeniging bevorderen en afzien van de behartiging van het eigenbelang.

Dat Si Meong tegen deze beschuldiging opkomt is verklaarbaar.

Hij zegt daarbij, dat de Redactie van de „Sinar Sumatra" blijkbaar de eigenschappen van den enkelen mensch goed heeft bestudeerd, doch dat hij faalt wanneer hij generaliseert en alle Chineezen over dezelfde kam scheert.

Si Meong erkent gaarne dat hij niet op de hoogte is van al de opstellen over de wereldsche zaken die dagelijks verschijnen, doch dat feit neemt niet weg dat hij wel weet dat de door de Redactie van de „Sinar Sumatra" toegekende eigenschap aan de Chineezen niet alleen of in het bijzonder bij hen voorkomt.

Het is eene eigenschap, die aan alle menschenrassen eigen is en als er ooit sprake is van het behartigen van het Eigenbelang door de verschillende rassen, dan behoeft de Mongool zeker niet in de eerste rij te staan.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De hoofdredacteur opent de Febr.-afl. met een beschouwing van de belangrijkste gebeurtenissen en verschijnselen in Oost- en West-Indië gedurende het jaar 1919. — Dr. J. W. Gunning beantwoordt het artikel van Dr. Bonebakker (I. G. Dec. 1919) over volksonderwijs in Indië, in verband met landbouw en bedrijf. — De hr. J. Kreemer (Archivaris van het Atjeh-Instituut) geeft een overzicht van de huidige samenstelling en de inkomsten van het Landschapsbestuur in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden, voorafgegaan door aanteekeningen van historischen aard. — Overigens de gewone maandelijksche rubrieken: Varia. — Revue van brochures enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie van Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

In de Febr.-afl. wijdt de hr. J. Koning waardeerende woorden aan den nieuwen Minister van Koloniën, Zijne Excellentie S. de Graaff (met portret). — De hr. J. A. Loeber Jr. besluit zijn kwistig geïllustreerd artikel over bamboe-ornament van Nederlandsch Nieuw-Guinea. — R. M. A. Soorjo Poetro geeft een voorloopige mededeeling omtrent het nieuwste systeem van Javaansch notenschrift. Ten slotte wijdt K. W. L. B. een serieuse bespreking (met illustraties) aan het werk van W. N Beaver: Unexplored New-Guinea.

Economisch-Statistische Berichten.

In de Nos. van 4 en 11 Febr. vervolgt Mr. J. W. Ramaer zijn verhandeling over de „Nieuwe belastingen in Ned.-Indië" (het eerste gedeelte verscheen in Econ.-St. Ber. van 12 Nov. '19). Schr. levert een welsprekend betoog — dit is de hoofdzaak zijner beschouwingen — dat het Europeesche, in Indische cultuurondernemingen belegd, kapitaal te zwaar wordt belast in de belastingvoorstellen der Indische Regeering.

De Ingenieur.

No. 7 bevat den geïllustreerden tekst eener voordracht van ir. A. A. Meijers over den aanleg en de exploitatie van de haven van Soerabaja. — De ir. R. A. van Sandick bespreekt met enkele woorden de voltooiing der spoorwegverbinding Koeta Radja—Medan; na jaren van strijd over de wijze waarop deze verbinding tot stand moest komen, is de door de Deli Spoorweg-Maatschappij begeerde oplossing gekozen.

In- en Uitvoer.

Het nummer van 28 Jan. bevat een uitvoerig opstel van den hr. L. van Itallie: „Voorziening in de behoefte aan vaste plantenvetten". Schr. brengt hierin o.m. ter sprake de beteekenis der cultuur van cocos- en oliepalmen in Ned.-Indië, omdat de uit beide te bereiden vetten zich in hooge mate bruikbaar toonen voor spijsvetbereiding en ook voor industrieele toepassingen. — In hetzelfde nummer geeft de hr. Schmülling een beredeneerd overzicht van het Verslag der Handelsvereeniging te Medan over het jaar 1918.

No. 6 (van 11 dezer) heeft, behalve het vervolgartikel over de Nederlandsch-Indische vezelstoffen, een bijdrage van den hr. v. d. Waals: De kansen van een sago-industrie in Ned.-Indië. Als uitgangspunt neemt schr. het verschijnsel dat jaarlijks eenige millioenen kilogrammen ruwe sago en gezuiverde sago uit Ned.-Indië naar Singapore worden vervoerd, om daar ter plaatse hoofdzakelijk tot paarl-sago te worden verwerkt alvorens doorgezonden te worden naar Europa. Terecht noemt de schr. het een onlogische toestand, dat Ned.-Indië met zijn enorme sagoproductie een industrie in den vreemde in leven houdt, terwijl de Indische Regeering zelf zoekt naar middelen om de oprichting van Indische industrieën te bevorderen.

Weekblad voor Indië.

Onder het opschrift „Wetenschappelijk onderzoek in Nieuw-Guinea in vroeger jaren" schrijft C. N. in No. 39 een artikel (hetwelk vervolgd zal worden) over de verrichtingen van de zgn. „Natuurkundige Commissie", welke in 1826 werd uitgezonden en in haar onderzoek ook Nieuw-Guinea betrok. Deze expeditie werd tevens dienstbaar gemaakt aan het vestigen van een post op Nieuw-Guinea. — In hetzelfde nummer nog: „Jachtschetsen in de Padangsche Bovenlanden", door M. W.

The Dutch East-Indian Archipelago.

Onder tal van kleine stukjes bevat No. 28 van dl. II een aan de „Japan Advertiser" ontleend artikel van H. C. Buurman: „Old Japanese Dutch relations", naar aanleiding van het onlangs door baron Van Asbeck aan Nagasaky en Hirado gebracht bezoek.

Algemeen Landbouw-Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 27: Algemeene plantenteelt. Inleiding, door A. de Koning. — Uit veld en dessa. Bijplanting van ananas, door Dessaman. — Veeverzekering, door J. F. C. Raabe. — De rubriek landbouwberichten uit Indische bladen bevat o.a.: De „dag" van de Deli-Maatschappij (naar aanleiding van de viering van het 50-jarig bestaan), door Omega. — Arbeidsregeling van de cultures. — Chineesche koelie-immigratie.

Treubia.

Afl. 3 van deel I van dit nieuwe periodiek [1]) wordt geheel in beslag genomen door eene geïllustreerde bijdrage van den hr. W. Reuter, getiteld: „An account of a finbackwhale (Balaenoptera spec.), which was washed ashore on the South-coast of the Preanger Regencies in December 1916."

Nationale Staatkundige Gids.

No. 37 bevat een artikel over de „Politiek der Koloniale regeering", zijnde een kritiek op hare houding tegenover de inlandsche beweging, welke door schr. te zwak en te slap wordt genoemd. — In No. 39 een kri-

1) De volledige titel is: Treubia. Recueil de travaux zoologiques, hydrobiologiques et océanographiques. (Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. 's Lands Plantentuin).

-ische bespreking van het opstel van den hr. Koch (Gids Jan. '20), getiteld „Koloniale problemen".

Orgaan van de N.-I. Officiersvereeniging.

Hoofdzakelijke inhoud der Dec.-afl.: Im memoriam Generaal Spruyt. — De Barisankorpsen op Madoera (vervolg), door S. Prins. — Beperking van den militairen groet, door S. S. — Het bevorderen van de kameraadschap en het saamhoorigheidsgevoel, door Paideia. — De Inlandsche militie (uit den Volksraad). — Verwaarloozing van graven (van gesneuvelde militairen). — Bezoldiging van officieren-magazijnmeester, door Magazijnmeester.

Locale Belangen.

De hr. D. J. A. Westerveld publiceert in afl. 13 het eerste gedeelte van een opstel „Een belangrijke beslissing voor woningbouwvereenigingen", handelend over de werkzaamheden van de woningvereeniging „Semarang". — Verder vindt men in deze afl. nog bescheiden met betrekking op de instelling der Regentschapsraden en op de straatverlichting van de gemeente Semarang.

Departement van den Landbouw in Suriname.

Het door dit Departement uitgegeven Bulletin No. 37 is getiteld: Eenige opmerkingen over de bestrijding van insecten, schadelijk voor Liberiakoffie, door A. Reijne. (I. Bestrijding van groene schildluis in Liberiakoffie; II. Een lastige mier in de Liberiakoffie; III. De koffiethrips).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 7. Staatslandbouwondernemingen in Indië, door A. E. J. Bruinsma. (Schr. wijst op de voordeelen van staatsexploitatie, vreest geen concurrentie (althans geen doodende) met particuliere ondernemingen en oppert het denkbeeld om staatslandbouwondernemingen op eenigszins groote schaal dienstbaar te maken aan de vorming van Indische, speciaal Inlandsche, oud-leerlingen der landbouwscholen voor de bekleeding van hoogere en lagere betrekkingen op landbouwondernemingen). — Invloed van het bolsjewisme op de suikerindustrie in Rusland, voornamelijk in de Oekraine. — Rubbercultuur in Indo-China. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Kol. Instituut (afdeeling Handelsmuseum) uitgaande opgave van literatuur over vetten, oliën en wassen.

De Banier.

Onder den titel „Over de persoonlijke verhouding van Indiërs en Europeanen van Engelsch-Indië" geeft men in No. 2 van „De Banier" het eerste gedeelte eener vertaling van een opstel in „The International Review of Missions". — Verder bevat dit nummer o.m. het standpunt der Indische Regeering (gericht bij schrijven van den eersten gouv.-secretaris, aan de gemeenteraden) inzake decentralisatie van het onderwijs (wordt vervolgd).

Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië.

In afl. 45 geeft de heer W. C. Dickhoff evenals in vorige jaren een schatting der Java-suikerproductie, oogst 1919, en der beplante oppervlakte voor campagne 1920. — Afl. 46 brengt eene beschouwing van Mr. A. S. Hirsch: Het rietbranden-vraagstuk in den Volksraad en in de praktijk.

Tevens zij de aandacht gevestigd op het jubileumnummer, weliswaar gedateerd Mei 1918 (25-jarig bestaan van het tijdschrift), doch naar het schijnt, hier te lande eerst heel kort geleden bekend geworden, waarin o.a. de volgende bijdragen geplaatst zijn: Geschiedenis van het Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië, door W. C. Dickhoff. — Necrologieën (J. C. Boot, R. J. Bouricius, J. J. Hazewinkel, E. Kersten, J. D. Kobus, S. C. van Musschenbroek, Dr. H. Winter). — Over Suikerrietgronden in de afdeeling Demak, door C. J. van Lookeren Campagne. — 18 jaar onderlinge fabricatie-contrôle, door Carp. — Terugblik, door J. M. Delfos. — Het watergehalte der ware eindmelasse, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Herinneringen, door W. H. Th. Harloff. — Het vraagstuk der serehziekte, door S. A. Arendsen Hein. — De opleiding tot suikerfabrikant, door W. de Waard. — Rietzaaien voorheen en thans, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Het jongste nummer (Jan.-Febr. '20) is samengesteld uit een aantal bijdragen, uitgegeven ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan der Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geographie. Slechts enkele dezer bijdagen hebben rechtstreeks betrekking op Indië, n.l.: De Ned. Ver. voor Economische Geographie. 17 Dec. 1909—17 Dec. 1919, door Prof. Dr. H. Blink; en De economische geographie der koloniën, door Mr. J. C. Kielstra.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 46: De zwervende stammen in Borneo's oerwouden (vervolg), door N. — Patrouilleleven. Atjeh (vervolg), door M. A. van der Lijke. — De thuiskomst (slot), door M. C. Kooij-van Zeggelen.

Indisch Tijdschrift voor Spoor- en Tramwegwezen.

De hr. H. van Tongeren publiceert in No. 10 van jaargang VII een met tal van teekeningen en een kaartje verduidelijkt opstel over de voornaamste kunstwerken in het baanvak Seulimeum—Gedeh Breuë van de Atjehtram. Verder bevat dit nummer, behalve eenige bijdragen van zuiver technischen aard, het vervolg van S. A. Reitsma's beschouwingen: Eenige bladzijden Indische spoorwegpolitiek. 10. De voorgeschiedenis der Indische spoorwegen (vervolg).

* * *

Ten slotte nog enkele titels (in hoofdzaak ontleend aan de lijst van aanwinsten der boekerij van het Dep. van Koloniën over Januari 1920).

Stofbestrijding en wegenaanleg, door W. de Haan (Indisch Bouwkundig Tijdschrift, 30 Nov. 1919).

De weg naar Indië en de Kaap de Goede Hoop in de 17e eeuw, door C. J. Wijnaendts Francken (Aanteekeningen van het verhandelde in de Sectie-vergaderingen van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van K. en W. 1919).

Verslag der Staatsspoor- en Tramwegen in Nederlandsch-Indië over het jaar 1917. Deel II. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera. No. 24 B. B. Vuurwapenen, buskruit en munitie. A. In- en uitvoer. B. Bezit, vervoer en handel. (Batavia, Ruygrok en Co.).

Bijdrage tot de ontleding van het Inlandsch landbouwbedrijf. Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. Mededeelingen van den Landbouwvoorlichtingsdienst No. 3. (Batavia, 1919).

IJzererts in Ned.-Indië. Verslagen en mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen. No. 7. (Weltevreden, 1919).

Korte gids voor de tempelbouwvallen in de Prambanan-vlakte, het Diëng-plateau en Gedong Sanga, door Dr. M. Lulius van Goor. Met 8 foto's en 7 kaarten. Oudheidkundige dienst in Ned.-Indië. (Weltevreden, 1919).

Afvoer van faecaliën in de tropen middels rottingkelders met bodemreiniging. Samengesteld bij de afd. G. van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken. (Weltevreden, 1919).

Inleiding tot de volkenkunde van Nederlandsch-Indië, door J. C. van Eerde. Volksuniversiteitsbibliotheek No. 1. Met drie kaarten. (Haarlem, Erven F. Bohn, 1920).

Verbetering.

In het vorig overzicht is een domme vergissing begaan, gevolg van oppervlakkig lezen. De lezers van het onder het hoofd „Onze Eeuw" geplaatste stukje moeten wel verbaasd gestaan hebben over die onzinnige verwarring van Boroboedoer en Mendoet.

Suriname.

Zooals het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer deed verwachten is de Memorie van Antwoord betreffende de Surinaamsche begrooting voor 1920 een lijvig stuk geworden. Wij kunnen daaruit slechts eenige grepen doen:

De opvatting van de leden, die voor het houden van algemeene beschouwingen ten aanzien van het onderwerpelijk wetsontwerp geen aanleiding vonden, eerbiedigende, meent de Minister te moeten opkomen tegen de aan de mededeeling daarvan vastgeknoopte opmerking, die de gedachte zou kunnen wekken alsof van bestuurszijde niet is gestreefd naar de verbetering van toestanden in Suriname. Het tegendeel is waar; intusschen maakt reeds de ongunstige geldelijke toestand, waarin de kolonie verkeert nog afgezien van andere omstandigheden, het raadzaam behoedzaamheid te betrachten bij het beramen

van ingrijpende maatregelen.

Den Minister is van eene „betreurenswaardige verhouding” tusschen opperbestuur en koloniale staten niets bekend. Met de Staten heeft de Minister van Koloniën trouwens geen rechtstreeksche aanraking.

De juistheid van de opmerking, dat de Staten-Generaal dit jaar op onvolledige wijze omtrent de begrooting werden ingelicht, mag de Minister niet toegeven.

Ondanks de door eenige leden der Kamer op zijne houding ten deze uitgeoefende critiek zal de Minister zich verplicht zien zich ten aanzien van onderwerpen, die diep gaande studie van Surinaamsche toestanden vereischen in den eersten tijd nog met zeker voorbehoud uit te spreken. Te meer nu het tijdelijk verblijf in het moederland van den Gouverneur der kolonie mogelijk tot besprekingen zal leiden, waarbij omtrent de hoofdlijnen van bestuur nieuwe gezichtspunten worden geopend. Gemis aan waardeering van den arbeid zijner ambtenaren mag in die houding allerminst worden gezien. Daarin teekent zich alleen af de wensch om belangrijke beslissingen niet anders dan na rijp overleg met die ambtenaren, zooveel mogelijk naar eigen inzicht te nemen.

Ook zonder de instelling van een commissie van deskundigen staat het den Minister vrij ook buiten commissoriaal verband deskundig advies in te winnen, een hulpmiddel waartoe zijn ambtsvoorgangers meermalen zijn overgegaan. Ook hij zal niet nalaten, waar noodig, de hier te lande te verkrijgen voorlichting in te roepen.

Aan de ongunst der tijden is het in hoofdzaak te wijten, dat de Gouverneur door hem overwogen belangrijke voorstellen, die zouden kunnen leiden tot vermeerdering der productie, tot toeneming van de bevolking en tot verhooging van de middelen der kolonie, nog niet aan de orde heeft kunnen stellen. De te dezen aanzien met den heer Staal te voeren besprekingen zullen voor den Minister den grondslag vormen voor de met betrekking tot de kolonie in de toekomst te voeren geldelijke en economische politiek.

De Minister kan niet toegeven dat de vertraging die de definitieve regeling van de bauxietexploitatie in de kolonie heeft ondervonden „door toedoen van het Departement van Koloniën” (zooals het in het Voorloopig Verslag wordt uitgedrukt), aan de kolonie groot nadeel heeft toegebracht en aan de schatkist aanzienlijke baten heeft doen derven.

Ten gevolge van noodzakelijk gebleken overleg met den Gouverneur en met de bij de bauxiet-winning betrokken Amerikaansche onderneming — waarvan de vertegenwoordigers in den nazomer van 1919 hier te lande aankwamen — is een beslissing hieromtrent niet eerder mogelijk geweest.

De Minister moet tot zijn leedwezen verklaren, dat hij nog niet in de gelegenheid is geweest zich een oordeel te vormen over het voorstel der Suriname-Commissie betreffende splitsing der koloniale begrooting en hetgeen daarmede verband houdt.

De beslissing omtrent eene algemeene herziening van de ambtenaarssalarissen zal zooveel mogelijk worden bespoedigd. De moeilijkheid, die zich bij die herziening voordoet, betreft in hoofdzaak de dekking van de daaruit voortvloeiende uitgaven. De Minister acht het n.l. niet wenschelijk om daartoe alleen de Rijksbijdrage te doen bezigen; een behoorlijk deel van die kosten moet in de kolonie worden opgebracht.

De Minister zal de bijzondere aandacht van den Gouverneur vragen voor de aanbevolen maatregelen ter bevordering van de inheemsche industrie, voor het verspreiden op ruimere schaal van een in het Engelsch te stellen handboek voor de kolonie, ten aanzien van een wetenschappelijk onderzoek naar de ethnologie der aldaar voorkomende Indianen en ten aanzien van het officieel gebruik van afzonderlijke wapens voor de koloniën Suriname en Curaçao.

Omtrent een deskundig onderzoek van landswege naar de ontginbaarheid van de in de kolonie aangetroffen vindplaatsen van ijzererts zal waarschijnlijk eerlang eene beslissing worden genomen.

Het ligt niet in het voornemen van den Minister door het verleenen van geldelijken of moreelen steun van landswege eventueele nieuwe proefnemingen met kolonisatie van Nederlandsche landbouwers in Suriname te bevorderen, zoolang de mogelijkheid van welslagen niet stellig is aangetoond.

De Minister zal gaarne de aandacht van den Gouverneur vragen voor de aanbeveling om proeven te doen nemen met aanplant van enkele nieuwe gewassen en voor de vraag of bevordering van den bouw van een Gouvernementssuikerfabriek op coöperatieven grondslag hernieuwde overweging verdient.

De onderhandelingen om de totstandkoming van een station voor draadlooze telegrafie te Paramaribo te bevorderen, zijn weder opgevat. Al leiden deze onderhandelingen binnenkort tot een gunstig resultaat dan zal toch in verband met den tijd, voor de vervaardiging, verzending en oprichting gevorderd, de inrichting van het station in dit jaar niet kunnen worden te gemoet gezien.

Bevordering van de rijstcultuur in Suriname was vóór en tijdens den oorlog een onderdeel van het werkprogram van het Departement van den Landbouw, dat niet zonder succes ten uitvoer werd gebracht. Deze cultuur is thans zoodanig in omvang toegenomen, dat de kolonie in de naaste toekomst in eigen behoefte aan rijst kan voorzien. Verdere uitbreiding der cultuur is dus alleen voor den uitvoer van rijst van belang.

Voor de bestudeering van vraagstukken, met bevloeiing van landbouw-complexen samenhangend, zal de nieuw aan te stellen ingenieur-agronoom de aangewezen man zijn. Tot voor kort betroffen de op den voorgrond tredende vraagstukken meer de ontwatering van landbouwgronden dan de irrigatie.

De Minister is geen voorstander van het blijvend heffen van opcenten op sommige belastingen. Gaarne zal hij zijn aandacht wijden aan het aanbevolen denkbeeld om tot eene volledige herziening van het bestaande belastingstelsel over te gaan, al meent hij voorshands dat het middel van partieele herziening spoediger tot het doel, de versterking van de gewone koloniale inkomsten, zal leiden.

* * *

Onder den naam van „Srinam Bharath Uday Pres” zal met ingang van Januari 1920 worden uitgegeven een nieuwsblad met medewerking van de Britsch-Indiërs in Suriname.

Het zal in Hindostaansche karakters (Dewa Nagri) worden gedrukt voorloopig 2 keer per maand. Nu en dan zullen stukken in het Hollandsch en Engelsch worden opgenomen.

Eigenaar: Pandit Chandrsekhar Sharma.
Redacteur: Shiwnandan Tripathi.

Curaçao.

Consulaatwezen.

Op 6 Dec. l.l., wij hebben er destijds melding van gemaakt, stelde de heer Van Kol schriftelijk in de Eerste Kamer den Minister van Koloniën eenige vragen over de behartiging der economische-, handels- en scheepvaartbelangen van Nederland en zijne koloniën in en om de landen der Amerikaansche Middelzee. Aangedrongen werd op versterking van het Nederlandsche consulaatwezen in West-Indië. Het na twee maanden ontvangen antwoord luidt:

„Reeds in den loop van 1917 hebben de toenmalige Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Koloniën overleg gepleegd ten aanzien van de beantwoording van de vraag, op welke wijze handel en scheepvaart tusschen Nederland en de Nederlandsch West-Indische koloniën zouden kunnen worden bevorderd en aan de belangen van den kolonialen handel steun zou zijn te verleenen.

Tot uitzending naar West-Indië van een ervaren

consulair ambtenaar, ten einde ter plaatse het onderwerp, alsook eenige meer naar voren tredende vraagstukken van politiek-economischen aard, met betrekking tot de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden in studie te nemen, werd overeenstemming verkregen. De oorlogstoestand en de stremming van het verkeer, die daarvan het gevolg was, hebben echter stoornis veroorzaakt in den consulairen dienst en belemmerend gewerkt op de uitvoering van die plannen. Eerlang zal, naar dezerzijds gehoopt wordt, de voorgenomen uitzending kunnen plaats vinden. De door evenbedoelden consulairen ambtenaar in te dienen rapporten zullen den grondslag vormen voor de overweging van eventueel verder van regeeringswege te nemen maatregelen van bijzonderen aard."

Men vraagt zich af, waarom over dit weinig positiefs brengende antwoord 68 dagen is gedacht.

* * *

Aan de Memorie van Antwoord der Eerste Kamer ontleent de „N. R. Ct." het volgende:

De minister deelt mede, dat de gouverneur inderdaad eene commissie heeft benoemd om onderzoek te doen naar de maatregelen, welke ter verbetering van de koloniale middelen behooren te worden genomen. Of daartoe eene volledige hervorming van het eerst in 1908 grondig herziene en opnieuw geregelde belastingstelsel noodzakelijk is, acht de minister niet aan twijfel onderhevig. Naar hij meent, zal waarschijnlijk met eene nadere regeling van de grondslagen der heffingen kunnen worden volstaan.

De minister zal na kennis te hebben genomen van de inzichten van den gouverneur, welke hij eerlang tegemoet ziet, gaarne de vraag overwegen, of de behoefte aan eene wijziging van het Regeeringsreglement om te geraken tot eene herziening van de samenstelling van den Kolonialen Raad, van zoo dringenden aard is te achten, dat het niet wenschelijk is daarmede te wachten totdat eene algemeene herziening van het reglement aan de orde kan worden gesteld.

Bij de overweging van de vraag of het gewenscht is in het bestuur der kolonie eene administratieve scheiding tot stand te brengen in dien zin, dat voor de bovenwindsche eilandengroep een rechtstreeks onder het opperbestuur staand gouverneur wordt aangesteld, dient rekening te worden gehouden met de zeer aanzienlijke kosten, die zulk een maatregel zou medebrengen en met het gering aantal inwoners dier eilanden. Er zouden dan ook niet zeer dringende redenen moeten worden aangevoerd om zulk een maatregel aannemelijk te maken.

Er bestaat naar de meening van den minister geen redelijke grond voor den geopperden twijfel of tijdens de oorlogsjaren wel altijd voldoende maatregelen zijn genomen om in de behoefte aan levensmiddelen te voorzien.

De minister acht het aan twijfel onderhevig, of de door sommige leden aanbevolen invoering van een sociale wetgeving, beoogende de bescherming van de arbeiders, de emigratie zal vermogen tegen te houden.

De minister zal het oordeel van den gouverneur vragen over de van de oprichting van waterschappen te verwachten voordeelen.

De aanplant van stroo leverende palmen in Suriname is nog niet voldoende gevorderd om den uitvoer van stroo naar Curaçao in hoeveelheden van eenige beteekenis mogelijk te maken.

Aan de behoefte aan voorlichting op landbouwkundig gebied op de bovenwindsche eilanden zal, naar de meening van den minister, voorloopig voldoende worden tegemoet gekomen door uitzending van een praktisch onderlegd deskundige, die op zijn reis daarheen vermoedelijk een der nabij gelegen Engelsche eilanden zal bezoeken om zich op de hoogte te stellen van de uitoefening van het landbouwbedrijf aldaar.

De minister zal gaarne met den gouverneur in overleg treden over den door den heer Mörser Bruins in een lezing behandelde vraagstukken in verband met de verbetering van den landbouw en de veeteelt.

Het onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien, wordt voortgezet.

Ten aanzien van de regeling van de drinkwatervoorziening elders op dien voet deelt de minister de vrees van zijn ambtsvoorganger, dat de verwezenlijking daarvan op het kostenbezwaar zal afstuiten.

De verbetering van de haventoestanden op het eiland Aruba heeft de aandacht van den gouverneur.

Wij veronderstellen, dat die waterschappen-kwestie min of meer een canard is. In het V. V. was in overweging gegeven, om ook voor Curaçao waterschappen op te richten, en aldus door samenwerking der „gegadigden" meer kracht te kunnen uitoefenen. „Gegadigden?" Waartoe? Zou hier niet aan verwarring met Suriname moeten gedacht worden. (Zie „De West-Indische Gids" Dec. 1919, No. 165).

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Spitsbergen aan Noorwegen.

Onlangs is een overeenkomst gesloten tusschen Groot-Brittannië, Italië, Denemarken, Zweden, Noorwegen, de Ver. Staten, Japan en ons land, waarbij Spitsbergen aan Noorwegen is toegewezen, onder waarborgen van vrij verkeer voor andere landen. Nu heeft Tsjitsjerin, de commissaris van buitenlandsche zaken der Sovjet-regeering, tot Noorwegen, Groot-Brittannië, Italië, Frankrijk, de Ver. Staten en Japan een protestnota gericht, omdat dit besluit genomen is zonder Rusland daarin te kennen. Het gaat echter niet alleen om die formeele tekortkoming, blijkbaar zou Rusland zelf ook aanspraken op 't groote eiland in den Noordelijken IJszee hebben willen doen gelden. De nota zegt, dat alle belanghebbende staten vroeger het standpunt hebben ingenomen, dat Spitsbergen niemands land was en dat in het bijzonder Noorwegen dit herhaaldelijk heeft verklaard. Maar dan volgt ook, dat Rusland zeer groote belangen heeft bij de jacht, de visscherij en de mijnen en er niet aan denkt een regeling te erkennen, van wier totstandkoming het uitgesloten is geworden.

Wat is de Monroeleer?

Onder de vele onduidelijkheden van het Volkenbondsverdrag behoort ook het noemen van de Monroeleer in art. 21. Ieder weet zoo in 't algemeen dat deze zegt: „Amerika voor de Amerikanen", maar niemand weet de eigenlijke draagkracht van die leer en die leuze. Die onzekerheid bestaat niet alleen bij de oningewijden, maar de Amerikaansche staatslieden weten zelf niet hoe zij 't er mee hebben. Zoo heeft Paradès, minister van buitenlandsche zaken in de republiek S. Salvador, zich tot de regeering te Washington gewend om een juiste bepaling van de Monroeleer te krijgen, nu deze in 't verdrag is opgenomen en daardoor algemeen geldend recht wordt. Hij wijst erop, dat volgens de staatssecretaris Root: „de Monroeleer gegrond is op het recht van 't N. Amerikaansche volk om zich zelf als natie te verdedigen; zij kan niet worden toegepast op alle volken van Amerika of op verscheidene hunner." Die beperking tot N. Amerika kan de bedoeling niet wezen, meent Paradès, maar daar zij door een gezaghebbend staatsman verkondigd werd, maakt zij een juridisch nauwkeurige bepaling te meer noodig.

Nog iets à propos van de Monroeleer.

Bij de opvatting van de uitbreiding van de Monroeleer tot Z. Amerika ligt 't in die lijn, de koloniën die Europeesche staten in dat werelddeel hebben, ook gaarne te ver-Amerikaniseeren, aangezien daardoor de kans op bemoeienis van Europeesche regeeringen met Amerikaansche aangelegenheden vermindert. Die uitbreiding van die opvatting brengt tevens mee, dat N. Amerika zich wel mag bemoeien met aangelegenheden Midden- en Z. Amerika betreffende zonder herinnerd te worden aan het: wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet. Dat die opvatting de in N. Amerika heerschende is, kan al afgeleid worden uit het bericht in ons vorig nummer over het voornemen tot overname van de Schildpadeilanden van Ecuador, alsook uit de pogingen van Amerikaansche zijde herhaaldelijk aangewend om Europeesche bezittingen in 't eilandengebied van de golf van Mexico of op 't vasteland van Zuid-Amerika onder de vlag van de Ver. Staten te brengen.

Zijn dergelijke geruchten opgekomen en weersproken over de Ned. koloniën in de West; heeft de Britsche minister onlangs in het Lagerhuis op een interpellatie terzelfder zake geruststellend mogen antwoorden, nu is de beurt weer aan Frankrijk.

Volgens een artikel in de „Chicago Tribune" zou er

over gedacht worden, door den verkoop van Fransch-Guiana, Guadeloupe en Martinique aan de Ver. Staten, de Fransche valuta te herstellen. Dat is als voldoende ernstig beschouwd om 't kamerlid voor Guadeloupe H. Berenger er toe te brengen in een brief aan Poincaré heftig tegen een dergelijke gedachte op te komen. De koloniën hebben het hare bijgedragen tot „de schitterende overwinning”, deze zou bezoedeld worden door een verkoop van hare bewoners, Fransche onderdanen.

Daar de betrokken ministers er zich altijd toe bepalen slechts het standpunt der eigen regeering te vertolken, hetgeen doorgaans geschiedt in den vorm van een verzekering dat men geen duimbreed zou willen verkoopen, is daaruit niet met zekerheid op te maken, in hoever van Washington uit getracht wordt van den geldnood der Europeesche staten partij te trekken om in 't bezit te komen van koloniën, die voor de bezitters uit een economisch standpunt beschouwd, veelal weinig waarde hebben, ja soms financieele lastposten te zijn. Maar daar, naar wij ons herinneren, niet uitdrukkelijk tegengesproken is dat dergelijke aanzoeken gedaan zijn lijkt 't ons, dat er toch wel iets en misschien veel van waar is. Wij meenen ook in de geslaagde onderhandelingen met de Deensche regeering en in de officieel erkende met die van Ecuador aanwijzigingen te zien voor de groote waarschijnlijkheid, dat de Ver. Staten ten deze in stille actie zijn. Wij zouden dit ook zeer verklaarbaar vinden. Bij 't solidariteitsgevoel van 't Pan-Amerikanisme ligt er iets vervelends in stukken van Amerika als koloniaal gebied van Europeesche mogendheden te zien. Komt 't denkbeeld van den Volkerenbond tot zijn recht, dan wordt thans de landenverdeeling voor lang geconsolideerd; thans is dus 't oogenblik er nog om over wijzigingen te spreken. Zakenmenschen, als de Amerikanen zijn, trachten zij van den juist bestaanden geldnood in Europa partij te trekken. Wij vinden, zeggen wij, dit zeer goed verklaarbaar. Doch daarmede is geenszins gezegd, dat de wederpartij daarom ook maar op 't aanbod moet ingaan. Bij haar wegen andere argumenten en motieven, die niet in dollars uit te drukken zijn, en die juist daarom niet in een koopsom zijn om te zetten.

Dezelfde overweging, dat de landsgrenzen meerdere vastheid kunnen krijgen door den Volkerenbond, kan de koloniale mogendheden ook tot steun strekken bij hare weigering om op Amerika's voorstel in te gaan. Kon de zwakke toegeven uit vrees anders toch eens gedwongen te worden om zonder vergoeding af te staan, wat hij nu nog „voordeelig” kan verschacheren, in die Volkerenbond kan hij een geruststelling zien ter waarborging van bestaande rechten.

Elders is reeds gezegd, dat het verzet in de Ver. Staten tegen aansluiting bij den Volkerenbond te zoeken is bij vrees voor beperking van de vrijheid van beweging als souvereinen staat, wat wij hier in 't midden hebben gebracht zou een nadere bevestiging kunnen zijn van deze zienswijze. De groote gedachte van Wilson, in edelmoedige overpeinzing aan de wereld aanbevolen, zou dan voor den praktischen geest van zijn landgenooten te edelmoedig zijn.

De verkiezing in Z.-Afrika.

Over een viertal weken zal de verkiezing voor den Volksraad in Zuid-Afrika plaats vinden. Dat is ruim een half jaar vroeger dan ze in 1915 gehouden werd. Volgens een correspondentie in de „N. R. Ct.” (Av.bl. 12 dezer) ligt de reden hiervan in de omstandigheid, dat de regeering alleen maar tot einde Maart over geld beschikt en een weigering vreest als zij aan het Parlement, in zijn tegenwoordige samenstelling, geld vraagt om haar politiek tot October door te voeren. Het volk moet nu maar beslissen; krijgt de Zuid-Afrikaansche partij (regeeringspartij) een meerderheid, dan gaat alles op den huidigen voet voort. Gelukt dit niet, dan zal een compromis uitkomst moeten geven.

Deze is dan 't meest waarschijnlijk met de Unionisten, al hebben generaal Smuts en Sir Thomas Smartt ieder voor zijne partij verklaard, een eigen program te hebben; maar zij vinden elkander in hun opvatting over 't blijven van Zuid-Afrika onder Britsche vlag.

De Nationalistische partij, die in generaal Hertzog een bewonderde leider vindt, staat juist in dit opzicht lijnrecht daartegenover. Zij vindt vele aanrakingspunten met de Arbeiderspartij, die bij deze verkiezing wel veel stemmen winnen zal. De arbeiders zijn voorstanders van belastingen op grond, en vooral op grond, die niet ontgonnen wordt. De Nationale partij, die vele boeren telt, wil daarvan niet weten. Maar beide spreken den wensch naar een vrije republiek openlijk uit, en zij voelen volstrekt niets voor de vrije immigratie van Britsch-Indiërs, alleen omdat men allen te zamen onderdanen van eenzelfde Britsche Rijk is.

Het kiesstelsel is niet zoo dat de uitslag iets zal hebben van een juiste evenredige vertegenwoordiging. Integendeel, al staan de partijen, in 't groot genomen, ieder op een eigen standpunt, reeds bij de stembus hebben in verschillende districten compromis plaats, die erop wijzen dat de Zuid-Afrikaansche partij of de „Sap” met de Unionisten vooral sterk gekant is tegen de „Nat.”, zelfs in die mate, dat zij samenwerking met de Arbeiderspartij niet versmaadt als dit noodig is om de kansen van een Nat. te verminderen.

In een verdere toekomst is een meerderheid van Nat. en Arbeiderspartij te zamen in den Volksraad geenszins onwaarschijnlijk, bij de verkiezing in Maart zullen zij 't echter nog wel niet winnen. De Sap. zal dan wel met de Unionisten te samen een program voor de naaste regeeringsperiode moeten combineeren, om zoodoende de noodige kracht en geldmiddelen beschikbaar te krijgen.

Australische lijn naar Java.

„Handelsberichten” maakt melding van een bericht, volgens welk de Australische regeering besloten heeft, met eenige schepen een geregelden dienst te openen tusschen Australië, Java en de Pacific-eilanden. De s.s. Dremada en Delingra zijn er reeds voor aangewezen, een derde wordt er aan toegevoegd. Er bestaat nog geen zekerheid of deze lijn in concurrentie zal treden met de bestaande Nederlandsche voor de verscheping van suiker, daar de kosten voor de Australische vrachtvaart hooger zijn, meent men in Nederl. handelskringen, dat de Nederl. lijn er toch wel in slagen zal zich te handhaven.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

PROPAGANDA-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 6 Maart 1920* om 2 uur nam. ten huize van den Heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Agenda:

1°. Notulen.
2°. Propaganda.
3°. Het oprichten van een Bond van Nederl. Indische Verlofgangers.
4°. Tehuizen voor verlofgangers.
5°. Rondvraag.

De wd. Secretaris
A. J. GOOSZEN.

COMMISSIE VOOR WEST-INDIE.

VERGADERING op *Dinsdag 24 Februari a.s.* om 2 uur nam. in de Leeszaal van het Gebouw der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Agenda:

1°. Notulen.
2°. Vaststellen van het jaarverslag 1919.
3°. Samenkomst met Z.Exc. den heer G. J. Staal, Gouverneur van Suriname.
4°. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

ALGEMEENE VERGADERING op *Donderdag den 26 Februari 1920* ten 3 ure n.m. in de bovenzaal van de Openbare Leeszaal.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Rekening en verantwoording.
3. Verkiezing afgevaardigden naar de Algemeene Vergadering der Vereeniging.
4. Opmaken lijst candidaten voor een plaats in het Hoofdbestuur.
5. Opgave onderwerpen, welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

6. Uitgeleende boeken aan de Openbare Leeszaal.
7. Verhooging van contributie en
8. Rondvraag.

De Secretaris,
F. GERDES OOSTERBEEK.

Van de Indologen-Vereeniging te Leiden:

Het bestuur is samengesteld als volgt; J. H. Statius Muller, praeses; W. J. van de Moosdijk, abactis; L. Coomans de Ruiter, quaestor; W. Huender, assessor I; S. G. Nooteboom, assessor II.
Ab-actiaat: Rijn en Schiekade 76.

Van de Afdeeling Nijmegen:

ALGEMEENE VERGADERING op *Zaterdag 21 Februari 1920* des namiddags half drie in Métropole.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag.
2. Rekening en verantwoording.
3. Verkiezing afgevaardigde ter Alg. Verg. der Vereeniging.
4. Verkiezing van Bestuursleden voor de periodiek aftredende HH. Kamerman en Watrin en voor een bestuurslid voor de vacature Molenbroek.
5. Benoeming eener Commissie tot nazien der Geldelijke Verantwoording over 1920.
6. Rondvraag.

De Secr.-Penningm.,
F. E. LUITJES.

Van het informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

OPROEPING VAN ARTSEN VOOR DEN GENEESKUNDIGEN DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië is de spoedige uitzending noodig van geneesheeren, die in het bezit zijn van een diploma als Nederlandsch arts, ten einde daar te lande, hetzij in vasten dienst met een achtjarig, hetzij in tijdelijken dienst met een vijf- of driejarig dienstverband, te worden werkzaam gesteld òf bij den burgerlijken geneeskundigen dienst en de pestbestrijding, òf uitsluitend bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de eerste klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 3000 (drie duizend gulden) voor de artsen, die een tijdelijk dienstverband van 3 jaren aangaan, en van f 5000 (vijf duizend gulden) voor hen, die een tijdelijk dienstverband van 5 jaren aangaan, dan wel ter benoeming in vasten dienst worden uitgezonden;

c. indien de uit te zenden geneesheeren gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, en wel voor zooveel de voor vasten dienst uit te zenden geneesheeren betreft als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor zooveel de voor tijdelijken dienst uit te zenden geneesheeren betreft als verhooging van de onder b bedoelde tegemoetkoming;

d. eene voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande:

voor hen, die eene opdracht hebben ontvangen tot het volgen van den leergang in bacteriologie en hygiëne (zie hieronder), met den dag, volgende op dien, waarop zij den leergang hebben doorloopen;

voor de anderen met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en voor allen voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

e. voor de voor tijdelijken dienst uit te zenden geneesheeren binnen 1 jaar na ontheffing van de tewerkstelling — tenzij deze ontheffing medebrengt de verplichting om gelden terug te storten — recht op overtocht naar Nederland op denzelfden voet als omschreven onder a.

Ingeval een mede in het belang der pestbestrijding uitgezonden geneeskundige door de uitvoering van gevorderde of bevolen dienstverrichtingen bij die bestrijding of aan de onmiddellijke gevolgen van die dienstverrichtingen mocht komen te overlijden, zal zijne weduwe aanspraak kunnen maken op een pensioen van f 160 's maands, welk bedrag naar gelang van het aantal kinderen kan stijgen tot f 184 's maands, terwijl, wanneer alleen kinderen achterblijven, een onderstand wordt verleend, afhangende van het aantal kinderen, met een minimum van een-derde van het weduwenpensioen en een maximum van f 184 's maands. Aan de overige nagelaten betrekkingen zal geldelijke onderstand kunnen worden verstrekt op denzelfden voet als aan die van landsdienaren in vasten dienst (zie Indisch Staatsblad 1875, No. 92, en 1910, No. 234).

De geneesheeren, die zich voor vasten dienst verbinden of een dienstverband van 5 jaren aangaan, zullen, alvorens te worden uitgezonden, eene opdracht ontvangen tot het volgen van een leergang in bacteriologie en hygiëne, ter voorbereiding voor hun aanstaanden werkkring.

Aan de opdracht tot het volgen van den leergang, welke 6 à 7 maanden duurt, wordt verbonden eene toelage voor den duur van den leergang, en, zoo noodig, vergoeding van reis- en verblijfkosten op den voet van de deswege bestaande bepalingen.

Bedoelde toelage wordt berekend naar de aan belanghebbenden in Indië te verleenen aanvangsbezoldiging, met dien verstande, dat zij niet minder dan f 200 en niet meer dan f 400 per maand zal bedragen.

Voor het met vrucht volgen van den leergang wordt aan betrokkenen door den leider van den cursus een getuigschrift uitgereikt.

De bezoldiging in Indië bedraagt f 400 's maands, met 6 verhoogingen, elk van f 100 's maands, waarvan de eerste na 1 jaar en de overige telkens na 3 jaren dienst.

Gegadigden, die reeds artservaring bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid als arts binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen. Voorts zal voor de vaststelling der aanvangsbezoldiging van de artsen, die in het bezit zijn van bovenbedoeld getuigschrift aan den leergang, de waarde van 1 Indisch dienstjaar worden toegekend.

Voor lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten dag der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden 2 maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

(De in de drie voorafgaande alinea's opgenomen bepalingen gelden slechts voor de voor vasten dienst uit te zenden geneesheeren).

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich bij een gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9e afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma;
b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld de plaats en de datum van geboorte, zoomede of men voor den burgerlijken geneeskundigen dienst en de pestbestrijding, dan wel uitsluitend voor den burgerlijken geneeskundigen dienst wenscht te worden uitgezonden, of men in vasten dan wel in tijdelijken dienst wenscht te worden uitgezonden, en in het laatste geval of men een drie- of vijfjarig dienstverband wenscht aan te gaan.

(Nederlandsche Staatscourant van 29 Januari 1920, No. 20.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen; wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

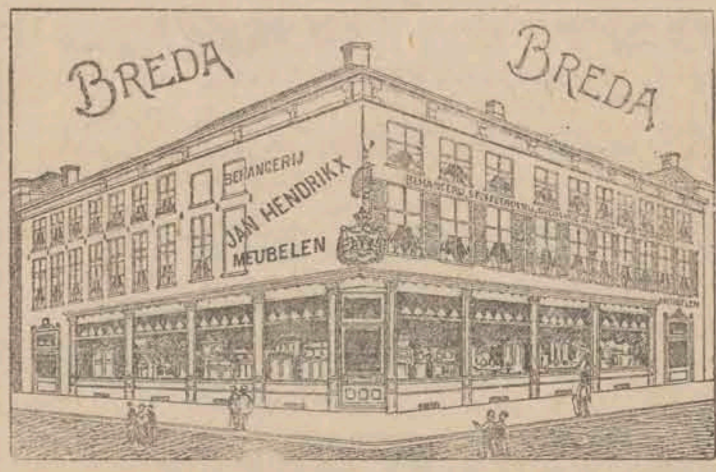
MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902. 30

BOSCHSTRAAT 1. 104

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 ...... Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sorteering, prima coupe en kwaliteiten.

N.V. Autogarage „CITO"

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

160

Luxe Verhuur-Auto's

Firma Gez. DE GRIJS

BOTERMARKT 24 - LEIDEN - TELEF. 1322

Specialiteit in 204

Uitzetten en Luiermanden

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg.pl. Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE. 49 SOERABAIJA.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

SPORTARTIKELEN

TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN

voor Dames Heeren en Kinderen

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag

„ Telefoon 6225 „

180

Fa G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. H. 6882

Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Mooie collectie Bontstellen

Seal Bisam Mantels

187

Modemagazijnen

van Bommel

202

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

Opruiming

Voor Dames CONFECTIE
ALLEEN Prins Hendrikstraat

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*. 95

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

No. 9. Donderdag 26 Februari 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„OOST EN WEST"

Leden, Afdeelingen, Hoofd- en Dagelijksch Bestuur.

Dagelijks komt het voor, dat leden niet rechtstreeks onder het Hoofdbestuur ressorteerende, zich met aangelegenheden der Vereeniging betreffende, wenden tot dat bestuur. Hoezeer er ook op uit om den leden in alle opzichten ter wille te zijn, is dit toch niet de juiste weg, en leidt tot vertraging en onnoodige kosten, omdat die brieven of briefkaarten weer ter behandeling naar de afdeelingen, waartoe de leden behooren, moeten worden gezonden.

Het komt ons dan ook voor, dat het niet overbodig is een resumé te geven uit de Statuten der Vereeniging en het Huishoudelijk Reglement van het Hoofdbestuur, met eenige toelichtingen, opdat men van positie, werkkring en taak van Leden, Hoofdbestuur en Afdeelingen op de hoogte kome.

Het doel van „Oost en West" is: den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken, (thans in de eerste plaats dien band te behouden, te doen blijven voortbestaan) en het bevorderen, zoowel van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

Voor wat betreft de wijze, waarop onze Vereeniging tracht dit doel te bereiken, voor wat door haar werd en wordt gedaan, verwijzen wij naar het Propaganda-blaadje, gevoegd bij het Kol. Weekblad, van 5 Febr. j.l., no. 6.

Aan de Vereeniging, opgericht door wijlen den Kolonel der Genie, G. E. V. L. van Zuylen, 3 Mei 1899, is rechtspersoonlijkheid verleend.

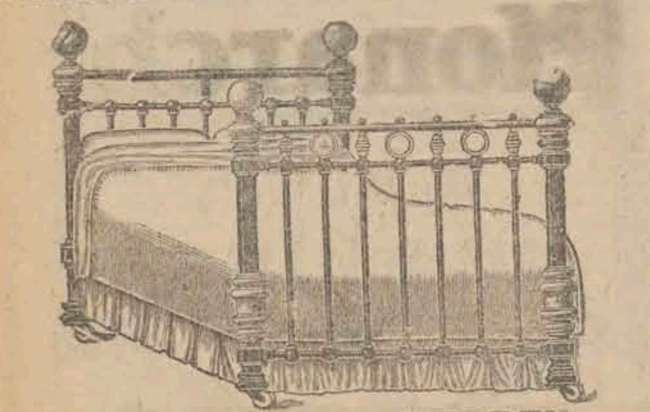
Het vereenigingsjaar valt samen met het kalenderjaar. Om lid of begunstiger te worden moet men zich wenden tot een lid van het Hoofdbestuur of een afdeelingsbestuur, doch in de practijk kan ook ieder lid eene aanmelding aannemen. Deze aanmeldingen worden overgebracht aan den Secretaris van het Hoofdbestuur voor zoover het leden betreft niet wonende in het gebied eener afdeeling, anders aan den Secretaris der betrokken afdeeling.

In den loop van het jaar, vóór 1 October, als lid toetredende is men de volle contributie over het Vereenigingsjaar verschuldigd. Opzegging van het lidmaatschap moet schriftelijk vóór 15 December van het vereenigingsjaar plaats vinden, bij gebrek waarvan het lidmaat- of begunstigerschap naar het volgende jaar doorloopt.

Alle veranderingen van woonplaats of adres, op peil brengen of verhoogen van contributie, opzegging van het lidmaat- of begunstigerschap, moeten door de leden, tot eene afdeeling behoorende, worden opgegeven aan den Secretaris der afdeeling, door begunstigers en andere leden aan den Secretaris van het Hoofdbestuur.

De Secretarissen doen hiervan t e n s p o e d i g s t e mededeeling aan den Administrateur van het Orgaan der Vereeniging.

Zooals wij reeds in onze artikelen „Adresverandering", Kol. Weekbl. van 13 November 1919, no. 46, en „Adresveranderingen en Adressen" in het Kol. Weekbl. van 12 Febr. j.l., no. 7, aangaven, en zooals steeds in het hoofd van dat blad wordt aangegeven, berichte men echter elke verandering van woonplaats onmiddellijk aan den Administrateur van het Koloniaal Weekblad, Heulstraat no. 17, Telefoon Haag no. 4519, dit met het oog op eene richtige bezorging van het Orgaan. Deze Administrateur stelt dan het Hoofd- en de Afdeelings-

besturen met de adresverandering in kennis. Deze werkwijze is wel het eenvoudigste en meest practische, al is het echter niet de reglementaire weg.

(Wordt vervolgd.)

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Commissie voor West-Indië.

Jaarverslag over 1920.

De samenstelling der Commissie onderging de volgende veranderingen:

Het lid, Prof. Dr. J. Boeke, zag zich door zijne drukke werkzaamheden genoodzaakt het lidmaatschap neer te leggen; daarentegen vond de Commissie den heer Mr. B. de Gaaij Fortman bereid als lid toe te treden.

Door het nederleggen van zijne betrekking als Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West" trad de heer E. F. Grooss ook als Lid en Secretaris der Commissie af; in zijne plaats werd benoemd de Oud-Kolonel A. J. Gooszen.

Nog steeds bleef de Commissie verstoken van de medewerking der heeren Van Aalst en van den Brandhof, uit hoofde van hunnen gezondheidstoestand.

Het lid, Prof. Grutterink, nam als vertegenwoordiger van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West" zitting in de Kamer van Handelsinlichtingen voor West-Indië.

Vergaderingen werden gehouden op 27 Februari, 19 April, 26 Juli en 20 December.

In de bijeenkomst op 19 April was de Commissie in de gelegenheid kennis te maken met den heer O. L. Helfrich, benoemd Gouverneur van Curaçao en zijne echtgenoote, voor hun vertrek naar die kolonie.

Op 26 Juli zag de Commissie haar lid, den heer Kasteleyn, teruggekeerd van zijne reis naar Suriname, opnieuw in haar midden.

Vernomen hebbende, dat de geringe deelname van handel en nijverheid der Nederlandsche Koloniën aan de dit jaar gehouden derde Jaarbeurs te Utrecht de aandacht van bezoekers, ook uit het Buitenland, had getrokken, wendde de Commissie zich tot den Minister van Koloniën met het verzoek telegraphisch de tusschenkomst van de Gouverneurs der West-Indische Koloniën in te roepen, ten einde, ieder in zijn ressort, de betrokken personen en lichamen op het belang van deze aangelegenheid te wijzen.

Aangezien tegen de inwilliging van dit verzoek bezwaar bleek te bestaan, richtte de Commissie zich per brief tot beide bestuurshoofden; de daarop ontvangen antwoorden zijn weergegeven in het Koloniaal Weekblad van 20 November 1919, no. 47, onder het hoofd: „Onze Koloniën op de Nederlandsche Jaarbeurs".

In het belang van den afzet van voortbrengselen van huisvlijt bleef de betrokken sub-Commissie zich beijveren; verwacht mag worden dat de oprichting der Vereeniging „Huisvlijt" op Curaçao aan dit belang ten goede zal komen.

W. J. COHEN STUART,
wd. Voorzitter.

A. J. GOOSZEN,
wd. Secretaris.

Vreemd Bewind op Eigen Bodem.

Over dit onderwerp hield de heer J. E. Stokvis op 21 Februari j.l. om 7.30 u. n.m. in het „Gouden Hoofd" te 's-Hage eene lezing voor de Indische Vereeniging.

Spr. zegt, dat het koloniale vraagstuk plichten oplegt aan de overheerschers, veel vraagt van de overheerschten. De Westerling vertoeft slechts in 't Oosten met het denkbeeld terugkeer naar eigen bodem in 't hart. Hun toestand daar is eene van onnatuur. Toch zijn zij de overheerschers. En de overheerschten, die er thuis zijn, worden er beschouwd als minderwaardigen. Toch was dit vroeger een groot en machtig volk; zie hun bouwwerken eens, hun heldendichten. Wat bleef er van over? Volgens spr. slaven, hoogstens belangwekkende slaven. Een vreemde beschaving wordt hen opgedrongen. Zeker, de druk van eigen ras is ook zwaar, denk aan den Arabier, den hadji. Maar toch voelen zij den drang naar vrijheid in eigen land en wenschen niet de vreemde beschaving en ontwikkeling. Het zou zelfbedrog zijn van den Westerling te meenen, dat zij in hun zorg voor ons heil weldoen.

Spr. haalde uitspraken in Britsch-Indië daarvan aan. Zelfs uit de 18e eeuw. De Britten beweren, dat zij een einde maakten aan den voortdurenden onderlingen stijd en vrede brachten.

De grief van den Oosterling is niet alleen de terugstelling, doch voornamelijk het niet baas zijn op eigen bodem; „vreemd bewind op eigen bodem!" 't Is een verschijnsel de geheele wereldgeschiedenis door, waar nationale baat- en eerzucht zich niet bekommerde over den overheerschte. Zeker de rijkdommen uit den bodem behooren ten nutte te komen aan 't algemeen, doch dit door internationaal verkeer. Vreemde overheerschers richtten zich langs de beste wegen naar de rijkste landen. Vroeger en thans ook nog. De koloniale kwestie is eene economische distributie-kwestie.

Wordt de overheerschte sterk genoeg, dan houdt iedere maatstaf tot overheersching op. Beschavingsleer is misleiding, deze zou zich niet slechts tot de mooiste en rijkste landen wenden. Echter de wapenen van den overheerscher worden ten slotte geslepen tot wapenen tegen hem zelve. De spoorwegen brengen hem voordeel, maar den overheerschten bewegingsvrijheid. Nijverheid en culturen vragen om geschoold personeel. De pers dringt thans ook tot den overheerschte door. Het kennen van het Nederlandsch overbrugt een kloof, brengt de rassen tot elkaar. Iedere blanke in de koloniën moet staan aan de zijde van den overheerschte. Zonder het geld, dat thans aan de koloniën onttrokken wordt, is voor deze zelve geen ontwikkeling mogelijk. Dat geld moet er zijn voor onderwijs en volksontwikkeling.

Spr. ging na hoe verschillende koloniale mogendheden hunne functies opvatten. Vroeger was het begrip koloniën identiek met bezit en winst. Ook art. 1 der Nederlandsche Grondwet spreekt van bezittingen. Uitspraken in die richting van Raffles in 't begin der 19e eeuw en van verschillende staatslieden in 't midden dier eeuw werden geciteerd. Spr. zegt, dat al durft niemand dit thans naar buiten te verdedigen, het feit blijft bestaan. 't Cultuurstelsel is uit, doch de winsten uit Indië gaan thans niet meer in de schatkist, doch in de brandkasten van particulieren. Men raadplege slechts de verslagen van in- en uitvoerrechten. De export overtreft ruim den import. Uit de Indische winsten worden Nederlandsche uitgaven als spoorwegen, bruggen enz., bestreden, in Indië zelve worden die werken betaald uit de huishoudkas. Die huishoudgelden behooren ten bate te komen aan diegenen, die ze opbrengen; buitengewone uitgaven behooren uit buitengewone middelen bestreden te worden. Thans gaan de Indische leeningen er grif in.

De Indische beweging vindt haar oorzaak in de begane Regeeringsfouten. Spr. betoogde, dat alleen de Oosterling zou weten hoe hier thans gehandeld zou moeten worden en daarom geen Westersche inmenging moest dulden. Men moet gescheiden samengaan. Het koloniaal probleem is een machtsprobleem, doch ook deze twee kunnen samengaan. Voor den overheerschte geldt niet in de eerste plaats welzijn, doch vrijheid. Spr. is sociaal-democraat en staat als zoodanig tegenover het kapitaal, dus ook tegenover het Westersch systeem. Van het kapitaal zal de overheid nimmer medewerking erlangen. Het

produceeren geschiedt thans slechts ter wille van persoonlijk voordeel, zonder dat de gemeenschap er door gebaat wordt.

Na de pauze ontwikkelde zich een levendig debat. De heer Mooyen was van meening, dat van Indië geen sociaal-democratisch maar, in het belang van het land zelve, zelfs voorloopig een kapitalistisch standpunt moet worden ingenomen. De heer Soerjo Poetro is het over 't algemeen met spr. eens, doch uit een ethisch-sociale politiek in den geest als door Prof. Snouck Hurgronje voorgestaan. Een geestelijke annexatie der bevolking, anders zal geleend moeten worden en komt vreemd kapitaal naar Indië. Een ander heeft het over het koloniale uitbuitingssysteem, weer een ander verzet zich tegen de aangehaalde, doch verandere uitspraken. Veel veranderde, ook de uitspraken der schrijvers. Nog een ander zegt, dat niet steeds winst doch ook andere motieven, als het zoeken naar betere wei- en cultuurgronden, begeerte naar macht, strijd voor het geloof, tot overheersching voerden. Ook een strijd om afzetgebieden, grondstoffen, enz. Hoe de oplossing moet zijn, durft spreker niet te zeggen. Echter het kapitalisme moet vaarwel gezegd worden — vervangen door coöperatie. Er valt nog zooveel te doen, dat er nog voldoende ruimte is voor particulier initiatief.

De heer Stokvis zegt, dat de sprekers het hem niet gemakkelijk gemaakt hebben, hij wierp één probleem de zaal in en kreeg er wel tien terug. Dit is te veel om op in te gaan. De economische of de cultureele factor moet op den voorgrond staan. Het Westen geeft gemak, het Oosten geluk!

De Indonesiër moet waardeeren de technische vooruitgang gebracht door de Westersche beschaving. Socialisme beteekent niet persé staken. Het dualistisch bestaan in Indië is een gevolg van het kapitalisme en zal eerst daarmede eindigen. Zouden Java en Indië zelfstandig willen zijn, dan zou 't wereldverkeer moeten stilstaan, groot-industrie haar intrede hebben gedaan. Aan de volksopvoeding zal nog veel gedaan en door de groot-industrie ten bate van de gemeenschap gebracht moeten worden. Hoe het socialisme er in de toekomst uit zal zien kan niemand zeggen, hoogstens schatten. Echter de gemeenschap moet de beschikking hebben over de productie.

De voorzitter dankte daarna den spreker voor zijne voordracht; de aanwezigen voor hunne belangstelling.

Kolonel Gooszen, wnd. Secretaris van „Oost en West", vroeg daarna het woord. Hij hield zich buiten het debat. Hij was het met spr. eens dat Indië en Nederland moesten blijven samengaan, omdat zij elkander noodig hebben. Van het gescheiden samengaan zal eerst sprake kunnen zijn, als Oost-Indië zich zoodanig zal hebben ontwikkeld, dat daaraan, evenals aan West-Indië, autonomie kan worden verleend. Dat het de Regeering daarmede ernst is, daarvan getuigt de aanwezigheid van de leden der Indische Vereeniging hier te lande en hier ter plaatse. Hij vestigde de aandacht op de vereeniging „Oost en West", die er naar streeft den band tusschen Nederland en Oost- en West-Indië te versterken, thans zelfs dien te behouden en hier te lande studeerende Indonesiërs en Nederlandsch-Indische bedienden tegemoet komt. De laatsten hebben een Tehuis; blank tracht hen daar het leven aangenaam te maken door voordrachten, muziekavondjes, enz. en wat deed en doet bruin voor zijn rasgenooten? „Oost en West" is arm, heeft steun noodig en waar wij hetzelfde willen, kunnen wij door aansluiting en samengaan méér bereiken dan tot nu toe het geval was. Spr. wil geen lijst laten passeeren, doch geeft het denkbeeld in overweging.

De voorzitter dankt en belooft dit te zullen doen. Hij releveert echter, dat door de Indische Vereeniging meermalen de aandacht van den gedelegeerde der studie-commissie, den heer Hietink, op aankomende Indonenische jongelieden werd gevestigd en zij ook zelve deze hielp en steunde. Hierna werd de vergadering gesloten.

G.

Nederl.-Ind. Officiers-Vereeniging.

De nieuw gevormde afdeeling 's-Gravenhage van N. I. O. V., zie het Kol. Weekbl. van 12 Febr. j.l., no. 7, hield reeds Zaterdag 21 Febr. d.a.v. om 2.30 uur nam. in het „Gouden Hoofd" te 's-Hage haar Eerste Algemeene Vergadering.

Een 34-tal leden waren opgekomen. De voorzitter van het Voorloopig Bestuur opende de vergadering en heette de aanwezigen welkom. Een uittreksel uit de Statuten van N. I. O. V. en van het Huishoudelijk Reglement voor de Vertegenwoordiging in Nederland, benevens een Concept Huishoudelijk Reglement voor de afdeeling werden rondgedeeld. Na voorlezing en artikelsgewijze toelichting, werd dat met algemeene stemmen aangenomen en gearresteerd.

Vervolgens werd overgegaan tot het verkiezen van een afdeelingsbestuur. De leden van het voorloopig Bestuur deelden mede, dat waar zij hier te lande dienst deden, zij geen tijd hadden, om anders dan als commissaris in het bestuur zitting te nemen, met verzoek daarmede rekening te willen houden. Verlofgangers hadden meer tijd. Gekozen werden als Voorzitter de luit.-kolonel der Inf. E. A. Ebbink, als Secretaris-Penningmeester A. J. C. van der Kuyl, 1e luit. mil. adm. en als Commissarissen de majoor-intendant A. de Wit, de kapitein van den Generalen Staf A. F. M. Winter en de kapitein der Inf. J. A. C. Bannink, welke allen verklaren hunne benoeming te aanvaarden. Den wnd. Voorzitter wordt verzocht de leiding der vergadering te behouden.

Daarna wordt het woord gegeven aan kapitein Bannink. Spr. gaat uit van de veronderstelling, dat de in het Orgaan, omtrent de tractements- en pensioenkwestie gepubliceerde rapporten, den hoorders bekend zijn.

Als grondslag is aangenomen aansluiting bij de regelingen, geldende voor burger-ambtenaren. Spr. acht dit echter niet voldoende. Er zijn ten opzichte van officieren eigenaardige verschillen en bezwaren.

Zoo is het aanvangstractement van een 2e luitenant, nominaal ƒ 300, — in werkelijkheid — na alle kortingen — ƒ 162, — te weinig om er gehuwd van te kunnen leven. De Regeering zou eerst nagaan hoe dit zal worden voor en bij burger-ambtenaren.

Over de verlofstractementen, zegt spr., dat deze op den leest van die der burger-ambtenaren geschoeid zijn, doch waar deze ambtenaren daarmede niet tevreden zijn en zelfs 75 pct. verhooging vroegen, zal dit ook voor officieren moeten gelden. Op welke schaal dit zal moeten geschieden, ware aan den Minister over te laten.

Verder de tractementsregeling der hier te lande te werk gestelde officieren. Moet dat zijn het verlofstractement en eene toelage, dan wel aansluiting bij de tractementen der Nederlandsche officieren met eene toelage, als thans per jaar ƒ 400 voor een luitenant, ƒ 600 voor een kapitein en ƒ 800 voor een hoofdofficier? Spr. is voor eene aansluiting bij de tractementen der verlofgangers, immers iedere verlofganger kan het overkomen, dat hij hier te lande in dienst wordt gesteld.

Dan de pensioensregeling, voor allen, ook de nog actief dienenden, van zoo groot belang, omdat het ook hun toekomst is!

Hadden wij tot nu toe het vaste pensioen overeenkomstig den rang, de Indische Commissie stelde voor aansluiting bij de regeling voor burgerambtenaren. Dit zou zijn 3 maal het laatste maandtractement, hetgeen voor kapiteins en majoors naar boven werd afgerond. Echter bij de burger-ambtenaren werd de schaal reeds gebracht van 3 op 4 maal het laatste maandtractement. Waarom werd daar niet bij aangesloten?

Wat het verlofstractement betreft, moet dit zoodanig zijn, dat de verlofganger zijn verlof in opgewekte stemming, en niet in zorg, kan doorbrengen. Juist om op te frisschen wordt verlof verleend.

Wat de pensioenskwestie betreft is aansluiting bij de burgerregeling moeilijk, omdat een niet voor bevordering geschikt geacht officier de gelederen moet verlaten en niet door doordienen zijn dagelijksche zorgen verminderen en zijn pensioen vermeerderen kan.

Spr. zou zijn voor geheele aansluiting bij de civiele regeling met terugwerkende kracht. De positie en toekomst van den officier moet aantrekkelijk gemaakt worden, anders wordt men geen officier meer. Dat is de tijdgeest.

Vervolgens worden eenige ondergeschikte punten te berde gebracht, waarin Indische officieren en ambtenaren bij ambtenaren hier te lande achter staan, zooals verhuiskosten, bij ziekte, hoe lang ook, behoud van vol tractement, bij afbreken van de carrière door afkeuren vóór het ingaan van het pensioen nog 1 jaar, en 2 jaar 70 pCt. van dat tractement.

Na de pauze worden de punten groepsgewijze besproken. Men is er voor zich tot de hoofdzaken te bepalen en aansluiten bij de bevoegdheid der vertegenwoordiging in Nederland.

Tengevolge hiervan wordt het punt aanvangstractement van 2den luitenant teruggenomen.

Wat de verlofstractementen betreft, zijn deze voor burgerambtenaren onvoldoende, dan zijn zij dat ook voor officieren. Verhooging kan gevraagd worden niet als vereeniging doch bij collectief request.

De voorzitter releveert de geschiedenis van de bezoldiging bij te werk stellen hier te lande.

Er zijn verschillende gezichtspunten. N. I. O. V. diende een rapport in op basis: aansluiten bij bezoldiging Nederlandsche landmacht met toelage. Beter is de zaak thans te laten rusten.

Over de pensioensregeling ontwikkelde zich een levendig debat, waarbij verschillende gezichtspunten tegenover elkaar gesteld werden. Aangezien men niet tot een resultaat kwam en het toch een kwestie van zoo belangrijken en ingrijpenden aard is, werd besloten ze commissionaal te maken. Zoodra de commissie met haar rapport gereed zal zijn,op bekwamen zelfs zeer veel spoed wordt aangedrongen — zal een nieuwe vergadering belegd worden, waarbij de voorzitter hoopt, dat de belangstelling zal zijn als nu. Ook de kwestie van het collectief kan dan te berde worden gebracht.

De secretaris-administrateur van de Vertegenwoordiging in Nederland van N. I. O. V. de heer J. A. Soetens, Buys Ballotstraat 15 Den Haag, verzocht den leden, om kosten te besparen, hunne contributie hem kwartaalsgewijze te willen overmaken: *f* 3.— voor een luitenant en *f* 4.50 voor een kapitein of hoofd-officier.

De nieuwe Voorzitter zegt daarna het voorloopig bestuur dank voor hetgeen het in dien korten tijd verricht heeft. Beveelt zich van de zijde der leden voor dezelfde belangstelling aan.

Kapitein Winter dankt en geeft den presidentshamer over, hij hoopt, dat de afdeeling zal bloeien. Echter niet alleen het bestuur, maar ook de leden moeten werken. Niet alleen materieelen (als contributie voor de afdeeling is — buiten die aan de vertegenwoordiging — *f* 3.— 's jaars, dus voor beiden samen *f* 15.— voor een luitenant en *f* 21.— voor een kapitein per jaar. G.) — doch ook moreelen steun. Maakt propaganda, werkt voorstellen uit en brengt deze voor.

Zóó alleen kan men er komen. G.

N a s c h r i f t. Van deze gelegenheid maakte de wn. Secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West" gebruik de aandacht op die Vereeniging te vestigen. Als er geen band meer is tusschen Nederland en Koloniën, hebbben al de hier gevoerde besprekingen geen zin omdat men aangewezen is op de Indische middelen en deze er dan niet meer zijn. Om dien band te behouden moeten we ons dus, ook voor ons zelf willen vereenigen en trachten dezen te versterken. 14 nieuwe leden traden toe.

Losse Opmerkingen.

XV.

De heer Aaij citeerde met instemming in het nummer van 19 Februari j.l. een uitlating van den heer Muurling in den Volksraad van 28 November:

„Maar de planter moet niet aansturen op verscherping van tegenstellingen, maar op verzachting daarvan door verbetering van arbeidsvoorwaarden en door menschwaardige behandeling. Onverstandige uitingen als op plantersvergaderingen in den laatsten tijd vernomen, dringen in den huidigen tijd ook tot de bevolking zelve door en winden de gemoederen op. Dat men dit bedenke!"

Waarop de heer Aaij vervolgt:

Nu moet volgens insiders de toestand bij de Preanger cultures heel wat beter zijn dan bij de suikercultuur. De loonen vooral zijn hooger, maar ook hier zijn het w e e r eigen landslieden, de mandoers, die den dommen koelie nog altijd wat van zijn zuur verdiend loon weten af te troggelen. Soort over soort is niet altijd genade.

Het woordje „weer" is door mij onderstreept.

Ter illustreering van deze betere toestanden in de Preanger diene de mededeeling, dat de directeur van de Bandoengsche kininefabriek over het afgeloopen boekjaar *f* 475.000 (een half millioen minus 25 mille!) aan tantième toucheerde, welk cijfer ik echter niet uit de boeken heb kunnen controleeren, doch gehaald heb uit gesprekken met eenige absoluut geloofwaardige planters in de Preanger.

Wèl heb ik èn bij de werkgevers èn bij de betrokken werknemers en werkneemsters het feit kunnen constateeren (in December 1919), dat op ondernemingen boven Garoet vrouwen werken als theeplukster van des morgens 6 tot des middags 2 uur *voor dertien centen per dag.*

En dat mannen zwaren veldarbeid verrichten (patjollen, enz.) van des morgens zes tot des middags vijf uur *voor vijf en twintig centen per dag.*

De namen dezer ondernemingen, mitsgaders hunner directies, staan in m'n notitieboekje.

Bovendien werken er ook zéér jeugdige kinderen voor ongeveer de helft van die bedragen!

Voor wat betreft de onderstreping van het woordje „*weer*" in bovenaangehaalde zinsnede, herinner ik hier aan meerdere berichten in de Indische pers, dat *employé's* (d. z. geen mandoers, maar Europeanen of Indo-Europeanen!) wel eens *minder* loon uitbetalen dan in de boeken voorkomt, zoodat ze b.v. voor hetzelfde totaal-loon véél meer koelies aan 't werk hebben dan de buitenwacht berekent!

Of...... de zuur verdiende centjes van den dommen koelie in eigen zak stoppen!

Wie kennissen heeft onder „arbeidsinspectie" informeere eens naar dergelijke staaltjes!

Soort over soort is niet altijd genade! Accoord! Maar soort over ander soort is meestal heelemaal geen genade! Vooral niet op afgelegen buitengewesten...

* * *

De heer K(arel) W(ijbrands), een van de weinige Europeesch-Indische journalisten, die *precies* voor zijn brute meening uitkomt — en die meening meermalen op zeldzaam duidelijke wijze neerschrijft — bracht, blijkens het „N. v. d. D. van N.-I." van 3 Januari, een bezoek aan de Roomsch-Katholieke kweekschool tot opleiding van inlandsche onderwijzers te Moentilan (nabij Djockja). Hij vergeleek de salarissen der abiturienten dezer kweekschool met die der Normaalschool. Die van de Normaalschool (5 jaar lagere school en 4 jaar normaalschool) worden onderwijzer 2e kl. aan inlandsche scholen met aanvangsinkomsten van *f* 36 per maand!

Die van de R. K. kweekschool te Moentilan (6 jaar Nederlandsch onderwijs en 6 jaar kweekschool) worden onderwijzer aan Hollandsch-Indische scholen op een aanvangssalaris van *f* 60 per maand.

Duurtetoeslagen etc. in beide getallen inbegrepen.

Beide aanvangssalarissen noemt de heer K. W. terecht belachelijk laag. Maar bij het *f* 60 salaris van de Christenen schrijft hij de volgende openhartige verzuchting:

„En het gevolg is dat deze goede krachten, meerendeels Christen-jongelieden, voor het inlandsch onderwijs verloren gaan, waar zij zulk een wenschelijk tegenwicht konden vormen tegen „nationalistische" heerschappen.

Dit is de ware Regeerings-zuinigheid...... die de wijsheid wel eens bedriegt!"

Men zal zich herinneren dat ik het meermalen gehad heb — ook in dit blad — over *de leer van de kern en het tegenwicht*, zooals die in het Indische leger wordt toegepast en die door Z.E. den Legercommandant in den Volksraad werd ontkend!

Regeeringspersonen moeten — uit den aard hunner betrekking — somwijlen de taal gebruiken om hunne gedachten te verbergen!

Journalisten staan daarin „vrijer".....

* * *

Een administrateur van een der Insulinde Oliefabrieken schreef mij het volgende:

„Wij betalen de koelies zwaar, hoewel hun ar-„beidsprestatie gering is.

„Om de menschen aan te moedigen geregeld op „'t werk te komen, had ik bepaald, dat wie geen „enkelen dag in de week verzuimde één dag loon „extra zou krijgen. Van de 35 man (één ploeg) wa-„ren er twee, die dit werd uitbetaald.

„Daaruit viel het bewijs te leveren, dat ik te veel „betaalde, want de Maleier is zoo lui, dat als hij „voor één dag eten heeft, hij dien dag niet gaat „werken.

„De mannen zijn geen hoofd van 't gezin en alles „behoort de vrouw, die haar man ook te eten geeft. „Je ziet dan ook weinig mannen werken; wèl daar-„entegen veel den geheelen dag in de lapan (wa-„rong) lummelen.

„En dat komt, omdat de natuur die menschen te „rijk gezegend heeft.

„Een strijd om het bestaan, zooals wij die kennen, „is voor hem terra incognito."

* * *

Wèl is het voor de leiders van de zgn. Indische beweging een ontzaggelijke taak om de reusachtige Indische massa politiek „bewust" te maken!

Er werd door den heer Stokvis in zijne voordracht voor de Indische Vereeniging op 21 Februari j.l. op gewezen, dat de „economische" bewustmaking (m.a.w. de dubbeltjes-kwestie) *te* veel op den achtergrond staat!

„Politiek" zonder duiten leidt tot corruptie, tot extremistische beroepspolitici, tot destructieve revolutionnaire relletjes, enz., waarbij de domme massa onverbiddelijk het gelag betaalt (voor de beroepsleiders) *aan den werkenden overheerscher*.

Wil Indië politiek onafhankelijk worden, dan moeten de Indiërs in de eerste plaats hunne *economische* positie verbeteren. En dat kan niet alleen door contributie te betalen aan revolutionnaire propagandisten, die van de politiek *leven*.

Daartoe zal moeten worden *gewerkt*...... *gewerkt* met hoofd *en met handen*...... *gewerkt* aan onderwijs...... aan vakvereenigingen...... aan coöperatie... aan hygiëne (lees Tillema!)...... en aan vele andere factoren, waarin Indië — tot groot verdriet van talrijke onderdanen van de „overheerschende" natie — nog zoo achterlijk is.

Niet de politieke propaganda alléén zal den Indiërs hunne zoo rechtmatig begeerde onafhankelijkheid schenken.

De groote massa, door *arbeid*, hygiëne, onderwijs, enz. tot economischen welstand gebracht, zal aan wantoestanden, als hierboven aangestipt, een eind kunnen maken en dan hare politieke onafhankelijkheid kunnen *afdwingen*!

En dan zal het van de houding van het Westersch kapitaal afhangen, of deze *dwang* gepaard zal gaan met bloedig geweld tusschen blank en bruin.

Of zal de geschiedenis diegenen in het gelijk stellen, die tusschen blank en bruin nog eerst een periode van *geel* voorspellen?

M.i. *terecht* noemde de heer Stokvis het koloniale vraagstuk eene *tragedie!*

Den Haag, 22 Februari 1920.

H. J. VERMEER.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het alcohol-vraagstuk.

Aan een hoofdartikel in de „Loc." van den heer B. Volkers ontleenen wij o.a.: De snelheid, waarmee 's werelds toestanden zich wijzigen, is werkelijk af en toe verbluffend. Men denke slechts aan de verrassend algemeene afsnijding der haarstaarten in het vroeger oer-behoudende China, aan de plotselinge wegschuiving van de Duitsche „Gottesgnaedigen", enz. Het is soms of een frissche luchtstroom plotseling een oude instelling wegvaagt — en nog wel zonder tegenstand van beteekenis. Zoo schijnt tegenwoordig een anti-alcoholwind te waaien. Lazen we niet van de „drooglegging" van Amerika en nu onlangs van de aanstaande behandeling van „local-option" in de Tweede Kamer in Holland?

„Local-option", plaatselijke keuze, beteekent: gemeentelijk zelfbeschikkingsrecht ten aanzien van den drankverkoop. Door een plaatselijk referendum uitmaken, den bestaanden toestand te handhaven, dan wel den drankhandel te beperken of misschien geheel te verbieden.

In Nederland is de nu spoedig te verwachten invoering van plaatselijke keuze ongetwijfeld te danken aan het moeizame streven van de drankbestrijders. Onder hun invloed daalde het gebruik aan jenever enz. per hoofd van de bevolking van ongeveer 10 liter in 1880 tot ongeveer de helft in 1912.

En hoe staat het in Nederlandsch-Indië? Zeer waarschijnlijk is het drankgebruik onder de Europeanen sedert het begin van deze eeuw afgenomen en zeker verminderde het algemeen vrij sterk in de laatste jaren door den gestoorden invoer. Maar gaat men de statistieken na van den invoer en van de binnenlandsche accijnzen vóór den oorlog, dan wordt men onaangenaam getroffen door een sterke toename van het alcoholgebruik, waaruit op te merken valt, dat dit *gevaarlijke genotmiddel* hoe langer hoe meer in den smaak valt van de Inlandsche bevolking. Berekend in alcohol van 50 pCt., bedroeg de toename gedurende 1909 tot 1914 jaarlijks 200.000 liter of bijna 7 pCt., bij een bevolkingsaanwas van 1.1 pCt. Nog sprekender zijn de cijfers van sommige dranken afzonderlijk. De toename van het arakgebruik bedroeg per jaar gemiddeld 9 pCt., van whisky 13 en van bier 14 pCt. Met de door de bevolking zelf gemaakte gegiste dranken is natuurlijk geen rekening gehouden.

Men is nu bezig op Java jenever te maken en er bestaan plannen te Soerabaja een groote fabriek van gedistilleerd op te richten. *Verontrustende verschijnselen!*

Wie weet wat de gevolgen zijn geweest van de invoering van alcohol in Afrika; wie erkent, dat de Indianen in Amerika zoo goed als uitgeroeid zijn door het vuurwater, zal zich bezorgd afvragen: waar moet het heen met Indië? Waarom niet het voorbeeld van Amerika gevolgd en als beschermende maatregel allen invoer en bereiding van gedistilleerd verboden?

Al was het alleen maar een verbod voor de Inlandsche bevolking. Zoo goed als het opium verboden is voor Europeanen en dezen dit verbod geenszins als een vrijheidsbelemmering voelen, evengoed zouden de Inlanders bevrijd kunnen worden van het gevaar, dat hen dreigt door alcoholmisbruik. Local-option is in Indië een onding; de gevaren, die deze economisch zoo zwakke maatschappij loopt, kunnen de Inlanders niet inzien voordat het te laat is. Gouverner, c'est prévoir! *Wie van onze volksraadleden* zal den handschoen in het krijt werpen, wie zal de kampvechter zijn?

Inlandsche ziekenverpleging.

De „Java-Bode" en het „N. v. d. D." namen uit het weekblad „*Indië*" het volgend oordeel over van mej. Dr. Valk, de Europeesche doktores, chef van de *Inlandsche* ziekenverpleging Boedi Kemoelian te

Batavia, over de aspirant-verpleegsters aldaar:

„We heben 44 meisjes in opleiding, dochters van gegoede inlanders, ze hebben een 2e klasse Inlandsche school doorloopen, krijgen een 4-jarige opleiding, waarvan de eerste drie jaren uitsluitend aan ziekenverpleging en het 4e uitsluitend aan verloskunde gewijd zijn. Ze zijn dol op lessen, theorie, maar hun werk......"

„Men zou zoo zeggen, zij als Inlandschen tegenover de Inlanders moesten geheel bezield zijn van innig verlangen om haar volk te helpen en vooruit te brengen. Daar merk je nooit iets van. Ik had b.v. eens een vrouw, die zeer, zeer ziek was. Twee verpleegsters kregen opdracht bij de vrouw te waken en zeer nauwkeurig op pols èn ademhaling acht te geven. Om half 2 werd ik opgebeld: „Dokter, de patiënt heeft geen pols meer". „Waarom roep je mij niet iets eerder? ik kom dadelijk." „Hoeft niet meer dokter, de patiënt is al koud." Zoodra hadden we onze hielen gelicht, de hoofdverpleegster en ik, of ze haalden stilletjes een kussen en sliepen, en de vrouw, waarvoor ze zorgen moesten, stierf zonder eenige hulp! Dit is helaas niet slechts één keer, maar meermalen voorgekomen.

Eens hadden we, om iets anders te noemen, twee kindertjes op de zaal, beide met afzichtelijke wonden. Beiden moesten dagelijks een sublimaatbad hebben, één pastille voor ieder kind. Tien dagen achtereen worden ze apart gebaad; dan op een dag kom ik op de zaal en zitten beide kinderen in één bad met twee pastilles. „Te kort gedaan had ze de kinderen toch niet," zei de verpleegster verontwaardigd, toen ik haar beknorde!

Als ze 't maar even doen kunnen, meteren ze alle kinderen vlug af met één meter, die zonder ontsmet te zijn van 't eene kind naar 't andere gaat. En wij verbazen er ons nog over, dat één geval van dysenterie een heele zaal besmetten kan!

Een klein kindje werd eens binnen gebracht met een zware huidziekte. Het kreeg natuurlijk alles apart, ja de verpleegsters moesten het kind helpen met een ander schort voor en haar handen telkenmale in lysol ontsmetten.

Op een morgen kom ik onverwachts op de zaal en vind de zustertjes erg vroolijk te zamen. Bij het huidzieke kindje in bed hadden ze een ander kind gezet, omdat „het zoo'n aardig spannetje was." Van berouw geen sprake, zelfs niet toen het andere kind eenige dagen later ook besmet bleek.

Het is waar, ze zijn dol op kinderen, maar ze laten een kind kalm alleen sterven, zonder dat iemand er bij zit, zonder dat ze zelfs een scherm om 't bedje zetten, en een kindje met zware keeltuberculose, dat nog maar fluisterend spreken kan, doen ze na, als het om water smeekt, maar geven het niet waarom 't zoo moeilijk vraagt."

Op de vraag of mejuffrouw Valk dan geen toekomst zag in dit werk, gaf zij te kennen, dat ze haar leven toch niet zou wijden aan iets, waar zij geen toekomst in zag. Er was immers reeds vooruitgang. „Er is aan het Inlandsche volk nog zooveel op te voeden en men is nog maar zoo kort geleden daarmee begonnen. *Langzaam gaat het en vele tientallen jaren zullen nog moeten verloopen*, eer wij over de resultaten van het opvoedingswerk ook maar eenigermate tevreden kunnen zijn; maar het komt, daar ben ik zeker van. En in dat geloof doe ik blijmoedig en vertrouwend dat, wat ik doen kan."

De heer K. W. neemt dit oordeel op in het „N. v. d. D." in een hoofdartikel: „*Het dommelende Oosten*". Aan zijn commentaar ontleenen wij o.a.: Het blijmoedig geloof van mej. Dr. Valk, dat er resultaten zullen komen, al zal het, naar zij zich uitdrukt, niet vlug gaan, deelen wij slechts ten halve.

Zoolang het Oosten niet c h r i s t e l ij k is geworden, in woord èn in gedachten, zoolang zal er geene ontwaking zijn. Alleen de Z e n d i n g kan van dit volk van indolenten, een volk van denkende en gevoelende wezens maken, met liefde, met plichtsbesef, met zelfopoffering.

Het is uitsluitend daarom dat de duistere partijen van Revolutie en Anarchie de Zending tegenwerken. Zij is hun gevaarlijkste vijandin.

De Koedoes-zaak.

De heer Z. geeft in het „Soer. Hbl." eenige algemeene beschouwingen over de Koedoeszaak, uit den aard der zaak slechts voor zoover daartoe aanleiding bestaat in verband met het ter terechtzitting geblekene. De dieper liggende oorzaken blijven in het duister; het ligt niet op den weg van den rechter naar die oorzaken te delven, hoogstens kan hij zijn onderzoek tot de aanleiding uitstrekken.

Het staat dan wel vast, dat in de optochten, welke enkele malen door de Chineezen van Koedoes tot uitbanning van den influenzaduivel zijn gehouden, vertooningen voorkwamen, welke beleedigend konden zijn voor het gevoel der Mohamedaansche, althans der Inlandsche bevolking. Het wekt verbazing, dat het bestuur te Koedoes deze grievende vertooningen in bedoelde optochten heeft kunnen toelaten, optochten die zelfs de mesdjid passeerden, te meer daar er te Koedoes reeds lang spanning heeft bestaan, waarvan aan te nemen is dat althans het inlandsch bestuur op de hoogte was. Instede dat bij het passeeren van dien optocht voorbij de mesdjid excessen plaats hadden, zien wij echter den volgenden dag de beestachtige excessen eener blijkbaar georganiseerde volksmassa in de Chineesche buurt.

Men is in gebreke gebleven al dadelijk een onderzoek in te stellen naar de organisatie dier opstandige beweging, die thans niet in rechten vaststaat. Voor ieder onbevooroordeelde is het echter een uitgemaakte zaak, dat de samenkomst der groote volksmassa nabij de mesdjid het gevolg was eener georganiseerde actie. Het maakt al een zeer zonderlingen indruk, dat ook het Inlandsch bestuur te Koedoes naar dit hoogst belangrijk onderdeel der zaak vrijwel geen onderzoek en zeer zeker geen systematisch onderzoek heeft ingesteld. De meest eenvoudige samenwerking tusschen patih en ass.-wedono ontbrak. „Hieraan is het in de eerste plaats te wijten, dat vermoedelijk nimmer behoorlijk licht over deze kwestie zal opgaan. Het moet volkomen uitgesloten worden geacht, dat dit licht nog eens zal kunnen worden ontstoken, dank zij het groot manco aan geschiktheid en energie in diverse lagen van het Inlandsch bestuur," concludeert schr.

Om te weten of de S. I. schuldig is, is het conditio sine qua non over voldoende gegevens betreffende de organisatie te beschikken. De organisatie zal wel immer in het duister gehuld blijven. Daaruit volgt, dat ook nimmer te bewijzen zal zijn òf de S. I. als zoodanig de hand heeft gehad in de organisatie van het Koedoes-drama. De voor den S. I. minder aangename consequentie hiervan is, dat ook zijn onschuld in deze richting nimmer zal blijken. Over de diepere oorzaken van het drama, de organisatie en den aard der leiding zwijgt ieder als het graf.

Ter terechtzitting komt men herhaaldelijk sterk onder den indruk, dat het inlandsch bestuur eigenlijk bang was — en wellicht nog is — voor den S. I. De bijwoning der S. I. vergadering door den patih den dag nà de vechtpartij bij den optocht, dus op den morgen van den ongeluksdag, waar het ging om een zuivere bestuursbemoeienis, moet tengevolge hebben gehad, dat de S. I. zich nog meer ging beschouwen als een leidende macht, waaronder ook inlandsche bestuursambtenaren zich gewillig bukten.

Het onderzoek heeft niet kunnen bewijzen of de S. I. qua organisatie, schuldig moet worden verklaard; niettemin heeft het zonneklaar doen blijken: „*dat de leidende figuren uit de kringen van den S. I. ook een leidende rol in het Koedoes-drama hebben gespeeld.*" Op de bank der beklaagden zitten: van den S. I., de vice-president, de adviseur, een commissaris, de adj.-secretaris, de president van kring Prawoto, de mandoer van het kantoor en niet minder dan tien leden, te Koedoes zeer bekende kiahis, godsdienstleeraars en hadji's.

Het Islamitisch karakter der gebeurtenis treedt vooral door dit laatste sterk op den voorgrond. Onder laatstbedoelde tien leden van den S. I. vindt men den vice-voorzitter en eenige onderwijzers der Arabische schoolvereeniging en het staat vast, dat deze lieden over grooten invloed beschikken.

De heer Z. besluit: „Wij achten ons niet gerech-

tigd in onze conclusies verder te gaan. Wanneer de voornaamste vragen inzake Koedoes onbeantwoord moeten blijven, dan is dit alleen te wijten aan de hoogst gebrekkige en verwarring stichtende wijze, waarop door inlandsche ambtenaren, al of niet bevangen door S. I.-vrees, het voorloopig onderzoek is gehouden. Uit het feit, dat de leidende S. I.-figuren een leidende rol in het Koedoes-drama speelden, trekke ieder overigens de conclusies, welke het gezond verstand hem voorhouden. Wij herhalen: het vonnis inzake Koedoes is nog niet geveld. Het laatste en hoogste woord is aan den rechter. Wij gaan slechts, naar hetgeen uit de ten laste legging en het tot dusver ter terechtzitting behandelde bleek, op onze journalistieke meening af."

UIT DE INDISCHE PERS.

Een moeilijke beslissing voor den Rechter te Medan (Oostkust van Sumatra). De Raad van Justitie te Medan had op Dinsdag 4 November 1919 de strafzaak te behandelen van den inlander Saloen, een jongen van 13 jaar, die beschuldigd werd van moord, gepleegd op een Europeesch meisje van 7 jaar, ten einde zich te wreken over de ondervonden bejegening van de zijde van den vader van het meisje, den heer v. O., administrateur van de onderneming Poelau Ramboeng. Deze had hem nog wel als „Anak mas" (aangenomen zoon) aangenomen.

Beklaagde had een stuk bamboe in den mond van het meisje gestoken, aan de gevolgen waarvan zij overleed.

Volgens het onderzoek liep Saloen 4 dagen, nadat de moord in de maand Juni 1919 op de onderneming had plaats gehad, met het geheim van de misdaad rond.

Dáár zocht men te vergeefs naar het kind en toen ging beklaagde naar mevrouw v. O., zeggende dat hij een doekoen (vrouwelijke inlandsche geneeskundige) wilde raadplegen om te weten te komen waar zijn speelkameraadje zich ophield. Toen dit verzoek werd toegestaan, keerde beklaagde spoedig terug met de mededeeling dat de vader van de doekoen verklaard had dat het kind in het bosch sliep, waarop naar de aangewezen plek werd gegaan en het slachtoffer dood en in zóódanigen toestand werd aangetroffen dat vele vleeschelijke deelen van het lichaam reeds door dieren en insecten waren aangevreten.

Bij het voorloopig onderzoek, dat zeer ernstig werd geleid, ontkende beklaagde eerst iets van de zaak te weten, doch ten slotte viel hij door zijn eigen verklaringen door de mand en erkende het misdrijf te hebben gepleegd als vergelding voor het hartzeer dat hem van de zijde van den vader van het meisje was toegebracht. Hij had het meisje naar den rivieroever gelokt, daarna in het water geduwd en vervolgens in het bosch gedood.

Of beklaagde geweld had gepleegd op het meisje kon door den geneesheer Dr. Dommering niet worden geconstateerd, aangezien het lijk in beschadigden toestand werd aangetroffen.

Als inlander was beklaagde natuurlijk voor zijn dagelijkschen Rechter, den Landraad, gebracht, doch aangezien deze niet anders kon beslissen dan hem ter beschikking van het Bestuur te stellen, ten einde hem, met het oog op zijn jeugdigen leeftijd, te doen opnemen in een verbeteringgesticht, achtte de Raad van Justitie het noodig dat een nader onderzoek werd ingesteld.

Deze Raad riep de hulp in van Dr. Dommering, die een uitvoerig rapport indiende en tot de conclusie kwam, dat de geestvermogens van den beklaagde in goeden toestand verkeerden. Hij wist het gebruik van geld zeer goed, was op de hoogte van eene dagverdeeling en de kennis van tal van zaken, die niet op de scholen geleerd worden, was hem niet vreemd.

Het verschil tusschen goed en kwaad kon hij echter niet begrijpen, het gevoel van berouw kende hij niet, evenmin als dat van medelijden en de slotsom van den geneesheer was, dat Saloen een geboren misdadiger was.

De vraag, welke straf moest worden opgelegd, was niet gemakkelijk te beantwoorden, doch vast stond, dat beklaagde, die in voórarrest was, niet vrij meer in de gemeenschap kon rondloopen.

Gevangenisstraf werd niet geschikt geoordeeld, met het oog op den jeugdigen leeftijd en waardoor hem de gelegenheid werd ontnomen zich te beteren.

Het was echter mogelijk, dat beklaagde ouder was dan 13 jaar en misschien wel 17 jaar of althans boven de 16 jaar kon zijn, doch toen de voorzitter van den Raad van Justitie deze vraag aan den geneesheer stelde, kon hij daarop niet stellig antwoorden en was hij van meening, dat plaatsing in een verbeteringgesticht voor zeer langen duur en onder streng toezicht voor den beklaagde de beste oplossing was.

De adviseur van de vereeniging „Pro Juventute", Mr. van Unen, wees op de provocatie van de zijde van den heer v. O., ten gevolge waarvan de beklaagde hem wilde treffen in zijn kind, zoomede op de bekentenis en op de misdrijven, die de kinderen in Europa ook dikwijls begaan. En aangezien hij van oordeel was, dat beklaagde in den toestand verkeerde, dat hij zich in den loop der jaren wel kon verbeteren, adviseerde ook hij tot opname in een verbeteringgesticht onder strenge tucht en voor langen tijd.

Het is te hopen, dat het gesticht daartoe in staat zal zijn, zegt de schrijver in de *Sinar Hindia* van 13 November 1919.

Gevecht tusschen Amboneesche en Menadoneesche militairen te Poerworedjo (Java). Op 10 November 1919 werd een Ambonsch soldaat op den grooten weg te Poerworedjo door een aantal Menadoneesche militairen omringd en met een kapmes zoodanig toegetakeld met 7 wonden, dat hij in het militair hospitaal werd opgenomen.

De wonden waren wel ernstig, doch niet doodelijk.

Toen de Menadoneezen in de kazerne terugkeerden, werden zij in arrest gesteld en stelden de wederzijdsche landgenooten zich partij, doch het kader wist de hoofdmannen te kalmeeren, terwijl de militaire autoriteit door consigneeren herhaling van conflicten trachtte te voorkomen.

(*Sinar Hindia*, 13 Nov. 1919).

Tentoonstelling van Mangga-vruchten. Door de vereeniging „Mardi Korno" te Bangil (Java) werd op 2 November 1919 eene tentoonstelling van Manggavruchten gehouden in het residentiehuis te Pasaroean.

Bij die gelegenheid werd door vele heeren het woord gevoerd, die allen den vooruitgang op dit gebied prezen.

Er waren 90 soorten van Mangga tentoongesteld.

Men hoopt op samenwerking met het personeel van de Gouvernementstuinen, waardoor de ontwikkeling van deze vruchtenteelt zeer zou worden bevorderd.

Het aantal bezoekers steeg tot 13000 De mantri-Goeroe van de Hollandsch-Inlandsche school hield eene voordracht over de verbetering van de vruchtenteelt. (*Sinar Hindia*, 17 Nov. 1919).

Het N.-I. Gouvernement als handelaar. In de *Poewarta Soerabaja* van 20 November 1919 wordt protest aangeteekend tegen het feit, dat de Indische regeering zich, behalve met de voedselvoorziening, nu ook al gaat bemoeien met den handel in Amerikaansche schrijfmachines.

Bij circulaire is n.l. bepaald, dat de Indische firma's, die Amerikaansche schrijfmachines invoeren, deze moeten aankoopen bij het gouvernements-inkoopbureau in Amerika, ter voorkoming van prijsopdrijving.

De bij dezen handel betrokken handelaars te Weltevreden en Soerabaja hebben dientengevolge een rekest aan de Regeering ingediend en tegen den Regeeringsmaatregel bezwaren ingebracht en er o.m. op gewezen, dat de duurdere prijs van de schrijfmachines (100 pCt.) hoofdzakelijk een gevolg is van de hooge transportkosten.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het conflict tusschen de Noordelijke en Zuidelijke partijen in Groot-China. In het Koloniaal Weekblad

van 1 Januari 1920, No. 1, werd het een en ander medegedeeld met betrekking tot de pogingen, welke door den President der Chineesche Republiek in het werk zijn gesteld om eene toenadering tusschen de Noordelijke en Zuidelijke partijen in Groot-China in het leven te roepen.

De gedelegeerde van de Noordelijke partij, de heer Wang Yitang, zou met den gedelegeerde van de Zuidelijke partij, den heer Tang-Shao-Yi, samenkomen, terwijl de conferentie te Shanghai zou worden gehouden.

Toch schijnt het met die besprekingen niet al te best te vlotten; althans de „Pewarta Soerabaja" van 15 November 1919 bevat de mededeeling, dat in den bestaanden toestand nog geen verandering is gekomen en dat beide partijen vrij onverschillig staan tegenover het groote vraagstuk dat voor China van zulk een groot belang is.

Het heeft er veel van, zegt de berichtgever, of beide partijen het er nu op gezet hebben om zekere kracht te ontwikkelen en dat er onder die omstandigheden van een samengaan geen sprake kan zijn.

Niettemin is er iets uitgelekt dat in zoover gunstig is, n.l. dat de heer Dr. Sun-Yat-Sen, de bekende Zuid-Chineesche leider, eene ontmoeting zou hebben met den heer Tuan-Chi-Yai van de Noordelijke partij.

Deze heer Tuan-Chi-Yai is een vriend van Japan en heeft, volgens berichten uit Peking, pogingen aangewend om voor dat land uit den weg te gaan, hetgeen, als hem dit gelukt, hem dwingt elders steun te zoeken.

Op dit oogenblik staan beide heeren nog vijandig tegenover elkander en trachten elkander vrees in te boezemen, doch, hoewel de heer Tuan-Chi-Yai tot de scherpzinnige en krachtige figuren behoort in China, die reeds veel nuttigs heeft tot stand gebracht, zoo heeft hij toch vredelievende aanrakingen gezocht met den heer Dr. Sun-Yat-Sen, die, zooals bekend is, beschikt over een zéér helderen gedachtengang en stellig een toegestoken hand niet zal weigeren. Bij die pogingen tot toenadering liet de heer Tuan-Chi-Yai weten, dat, ingeval van een aaneensluiting van de beide partijen in China, Japan daarna geen steun meer kon verstrekken.

Bij den heer Dr. Sun-Yat-Sen sprak dit vanzelf, terwijl hij de meening was toegedaan, dat, als er van het verleenen van steun sprake was, Amerika of Engeland in de eerste plaats daarvoor in aanmerking zouden komen.

In die landen valt iets te leeren voor China en dat was de reden waarom hij vroeger steeds Engeland's hulp had ingeroepen, doch helaas te vergeefs. Niettemin gelooft hij toch, dat het eenmaal tot die hulpverstrekking van Engeland zal komen.

De heer Dr. Sun-Yat-Sen blijft steeds volharden bij zijne pogingen om het Chineesche publiek op de hoogte te houden van zijne denkbeelden en actie. Zoo hield hij op een der laatste dagen van de maand October 1919 voor een groot en belangstellend publiek eene voordracht in het gebouw van de Wereldvereeniging van Chineesche Studenten te Sjanghai, waarbij hij melding maakte van het verslag met betrekking tot het persoonlijk onderhoud dat hij had gehad met den gedelegeerde van de Noordelijke partij, den heer Wang-Yitang. Aangezien deze op de hoogte was van de vredelievende neigingen van den spreker, liet hij hem weten dat, als de heer Wang-Yitang wilde medewerken aan de vorming van één nieuw Parlement voor geheel China, hij daaraan zijn vollen steun zou geven en alles zou doen om die taak te vergemakkelijken.

Toen de heer Wang-Yitang Peking verliet om de reis naar Zuid-China te ondernemen, stuitte hij dáár op een tegenstand, die zijn persoon gold en die tot gevolg had dat hij gedwongen werd te Nanking te verblijven tot het conflict was opgelost. Daarna stuurde hij een afgevaardigde naar Dr. Sun-Yat-Sen, die dezen vroeg hoe hij het toch moest aanleggen om tot eene vredelievende schikking te geraken en waarop het antwoord werd gegeven, dat, als de heer Wang-Yitang wilde medewerken aan de vorming van een nieuw Parlement voor geheel China, hij moest zorgen zoo spoedig mogelijk te komen.

Dr. Sun-Yat-Sen zou dan zorgen dat de geheele beweging in goede banen zou worden geleid.

De heer Wang-Yitang kwam over en eerst daarna had de ontmoeting plaats. Het onderhoud duurde vrij lang en van beide zijden was men openhartig.

De heer Wang-Yitang deed het voorstel om de twee bestaande Parlementen tot één Parlement te vereenigen en dan een nieuwe Grondwet in het leven te roepen, doch de heer Dr. Sun-Yat-Seng bleef op zijn stuk staan en eischte dat een geheel nieuw Parlement zou worden gevormd. Voor het geval niet in dien eisch kon worden getreden was het beter dat de opstand opnieuw uitbrak, waarop de heer Wang-Yitang antwoordde dat hij eerst later daarop bescheid kon geven.

Gegeven deze omstandigheden deelde de heer Dr. Sun-Yat-Sen zijn gehoor mede, dat er nu slechts twee mogelijkheden bestonden, n.l. òf de vorming van één wettig Parlement òf een nieuwe revolutie en dat, als alle aanwezigen eenstemmig en eensgezind dezen weg wilden inslaan, hij voor een voortdurende rust kon instaan.

Geheim militair verdrag tusschen China en Japan. De Zuidelijke Partij in China verlangt in het algemeen belang de openbaarmaking van het geheim militair verdrag, hetwelk met Japan gesloten is en waarvan een 14-tal documenten in handen zijn van den heer Wang-Yitang, gedelegeerde van de Noordelijke Partij.

Het is nu gebleken, dat Japan 450 millioen Dollar aan China heeft geleend, terwijl het schijnt dat daarbij allerlei regelingen zijn getroffen met betrekking tot China's strijdmacht, zoowel te land als ter zee, tot de handhaving der politie, de beschikking over de ijzer- en steenkoolmijnen, enz.

Verdere verwikkelingen in China. Telegrammen uit Peking maken melding van tal van kleine gevechten, welke plaats hebben tusschen de Zuidelijke en Noordelijke partijen. Deze laatsten hebben zich aangesloten bij roovende overgeloopen personen van het Zuidelijke leger. Dit leger schijnt over geen voldoende hoeveelheid oorlogsmateriaal te beschikken.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De West-Indische Gids.

De hr. A. van der Deure opent de Januari-afl. met een artikel over de rechtszekerheid van den grondeigendom in Suriname. Schr. constateert dat het hiermede treurig is gesteld en pleit o.a. voor de invoering van het Torrensstelsel. — Dr. R. Römer vervolgt zijn sanitaire beschouwingen in verband met immigratie van werkkrachten in Suriname. — Pr. P. A. Euwens publiceert het eerste gedeelte van een opstel: Curaçao's eeuwfeest, 1816 — 4 Maart — 1916. Deze breed opgezette historische bijdrage verdient volle belangstelling en bevat interessante bijzonderheden (o.a. over de inneming van Curaçao door de Engelschen op 1 Januari 1807). — Mr. R. Bijlsma schrijft over „Militairen als gouverneur van Suriname in de eerste helft der achttiende eeuw." — Verder bevat deze afl.: Eerste Kamer der Staten-Generaal. Zitting 1919—1920 (over de wijziging van het Regeerings-Reglement van Curaçao). — Bestuursinrichting van Suriname. — Uit de pers (Vereeniging van Oost- en West-Indische katholieken, enz.). — Bibliographie. — Mededeelingen.

Indologenblad.

In No. 7 schrijft H. J. H(oekstra) een artikel over den eed in den Indischen Archipel (wordt vervolgd). — Onder het opschrift „Een wenk over geld voor de Oostgangers" vindt men raadgevingen voor hen, die naar Indië vertrekken en aan de tusschenstations inkoopen willen doen. — Verder bespreekt K. W. L. B. de geschriften van Dr. N. Adriani en Ds. Rauws over de Zending, resp. in Posso en Nieuw-Guinea.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 47: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XIV. Cornelis Speelman, door N. — Reisherinneringen uit Java, Malang en het Tenggergebergte (met mooie illustraties), door K. (wordt vervolgd). — Aan boord van een mailstoomer. Het Suezkanaal, door J. Croiset.

The Ceylon Antiquary and Literary Register.

In afl. 2 van deel V (Oct. 1919) schrijft J. P. Lewis over „Old Dutch custom at Batticaloa", speciaal over

de namen bij onze voorvaderen op Ceilon in gebruik (en niet alleen op Ceilon natuurlijk), als frikkadel, poffertjes, wafel, broeder, pannekoek, enz., allemaal namen met betrekking op de gastronomie.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 28 van den 4en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt. Het vermenigvuldigen van cultuurplanten, door A. de Koning. — Voedselvoorziening in Bantam. — Causerieën over natuurwetenschap, door H. van Meurs. — De toepassing van phosphorzuur-bemesting bij de cultures, door M. — De thee-export, door L. Beling. — In de rubriek Landbouwberichten uit Indische bladen vindt men o.a.: Verhooging van de productie met voedingsgewassen. — De Kedirische Landbouwvereeniging. — De Malangsche Plantersvergadering. — Verslag omtrent de gouv. kina-onderneming te Tjinjiroean.

Buiten. Geïllustreerd Weekblad.

De Nos. 5 en 6 (31 Jan. en 7 Febr.) bevatten een met tal van kiekjes verlucht opstel van Mevr. M. B. de Lange de-Bruijn: Dagelijksche dingen van Curaçao. Wellicht bevat dit vlot geschreven artikel stof tot bespreking voor den schrijver der rubriek ,,Curaçao'' in het Kol. Weekblad; dezerzijds wordt er intusschen gaarne de aandacht op gevestigd.

Kolonisatie en poenale sanctie.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen het ,,Verslag nopens de overwogen plannen en maatregelen betreffende de kolonisatie van Javaansche werklieden op de cultuurondernemingen ter Oostkust van Sumatra, in verband met de voorgenomen afschaffing van de zoogenaamde poenale sanctie in de koelie-ordonnantie.'' Het verslag is samengesteld door den hr. C. Lulofs, die van regeeringswege als leider werd toegevoegd aan een comité (bestaande uit den president van A.V.R.O.S. en eenige hoofdadministrateurs van cultuurondernemingen ter Sum. O. K.). Deze korte vermelding zal o.i. wel voldoende zijn om de belangstellenden in het onderwerp tot nadere kennismaking met het geschrift aan te sporen; alleen willen we ter voldoening van ingekomen vragen omtrent de juiste beteekenis van ,,poenale sanctie'', waarover in den laatsten tijd herhaaldelijk wordt geschreven, het volgende aanteekenen (met gebruikmaking der woorden uit het verslag zelf). Onder poenale sanctie wordt verstaan de bepalingen houdende strafbedreiging tegen inbreuk op de werkovereenkomsten van de zijde der werklieden en tegen weigering om den verplichten arbeid te verrichten, alsmede die betreffende de terugbrenging met den sterken arm van werklieden naar de onderneming.

De Banier.

In No. 3 (16 Januari '20) is opgenomen het slot van het artikel over de persoonlijke verhouding van Indiërs en Europeanen in Engelsch-Indië (vooral in verband met de Christelijke zending). — Verder eveneens het slot van ,,Het standpunt der Regeering inzake decentralisatie van het onderwijs'', ter kennis van het publiek gebracht door den 1en gouv.-secretaris Vreede.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. XXIV van den 11en jaargang bevat de Notulen der Alg. Verg. van de Soekaboemische Landbouwvereeniging, gehouden 22 Sept. A.p. Van de daarin behandelde onderwerpen en voordrachten vermelden we: Korte mededeeling inzake het voedselvraagstuk, door Reynst. — De jaren 1917 t/m. 1919 en de Helopeltis op Tjipongpok, door H. van Warmelo. — Hoe men de maïs moet onderhouden en hoe men rijst kookt. — Ten slotte een voordracht van den hr. Stortenbeker over ,,de Soekaboemische Landbouwvereeniging en den Sarikat Islam'', welke met aanhoudend applaus en bravogeroep werd beloond, waaruit het volgende, teekenende citaat: ,,De leiders van den Sarikat Islam hebben niet het recht het volk in de Preanger op te zweepen tot opstand, enz.; ik tart een ieder, om te ontkennen, dat de cultures niets anders dan voorspoed en welvaart, ja zelfs weelde in de Preanger gebracht hebben. Het volk in de Preanger heeft het recht niet om ontevreden te zijn, nog minder om revolutie te willen spelen; daarvoor is het den planters te veel dank verschuldigd en het is dan ook meer dan onvergeeflijk, dat de Sarikat Islam met zijn acties het vroolijke, gelukkige Soendaneesche volk tracht te vervormen tot een troep bandelooze schavuiten.''

De Indische Mercuur.

Prof. Dr. F. A. F. C. Went schrijft in No. 8 een artikel, getiteld: ,,Buitenzorg zetel van een faculteit van wis- en natuurkunde? Een gevaar voor den landbouw in Indië.'' Hoewel schr. den tijd nog lang niet gekomen acht voor het oprichten eener universiteit in Indië, vreest hij niettemin dat de Indische Regeering aan den van zekere zijde uitgeoefenden drang geen weerstand zal kunnen bieden. Mocht het er dus van komen dat zulk ,,een derde rangs-Universiteit'' op Java wordt gesticht, dan hoopt schr. dat althans geen natuurwetenschappelijke faculteit te Buitenzorg zal worden gevestigd. Prof. W. zet uiteen, dat daarmede aan den Indischen landbouw onberekenbare schade zou kunnen worden berokkend, als voornaamste argument aanvoerend dat de te Buitenzorg aanwezige krachten door hun benoeming tot professor met al de gevolgen van dien, aan hun eigenlijke, zoo nuttige, taak zouden worden onttrokken. — Verder vindt men in genoemd nummer een artikel van M. W. Etty over de suikerindustrie in Antigua. — Eene bespreking, door C. H. L. Baelde van ,,Pest en pestbestrijding'', door Dr. F. H. van Loon. — Goud- en zilvermarkt in 1919. — Opmerkingen over wol in Britsch-Indië. — Voorts de gewone rubrieken: De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz. — In de rubriek Technisch overzicht der suikerindustrie nog uitvoerige mededeelingen over op Hawaii genomen proeven om uit ampas papier te vervaardigen.

Uitbreiding Technisch Onderwijs.

Onder dit opschrift schrijft de Ind. Merc. (Nr. 8, blz. 127): De commissie, aan welke was opgedragen de Regeering voor te lichten omtrent de gelegenheid voor technisch onderwijs in Ned.-Indië, is met haar arbeid gereed gekomen. Zij heeft haar conclusies bij de Regeering ingediend; het rapport volgt later, melden de met de laatste mail ontvangen Indische bladen. De commissie blijkt van oordeel dat inderdaad aan uitbreiding van het technisch onderwijs behoefte bestaat. Zij beveelt aan de oprichting van middelbare technische scholen, in den geest als indertijd reeds door den toenmaligen hoofdinspecteur der S.S., den heer Damme, ontworpen. De Regeering zal vermoedelijk dit voorstel overnemen in dien zin, dat de op te richten middelbare technische scholen aansluiten op de mulo scholen, naar boven aansluiting zullen geven op de technische hoogeschool. Eindconclusies der commissie zullen binnenkort in druk worden uitgegeven, zoodat wij spoedig in staat zullen zijn hieromtrent meerdere bijzonderheden mede te deelen.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick wijdt in No. 8 een beschouwing aan den dienst voor waterkracht en electriciteit in Indië, naar aanleiding van het eerste jaarverslag en de studie van ir. A. Groothoff: Het waterkrachtwezen in Ned.-Indië (verschenen in ,,Koloniale Studiën'').

Handelsberichten.

No. 675 bevat gegevens over de a.s. vierde ,,Jaarbeurs'' te Utrecht, voor zoover daarbij de Koloniën officieel betrokken zullen zijn. — Verder bevat dit nummer een uitvoerig overzicht van den inhoud van het werk van den ir. J. Koomans over de stichting van een staalindustrie op Midden-Celebes. — Voorts o.m. een korte economische beschrijving van het landschap Teupah op het eiland Simeuloe (of Simaloer).

Der Neue Orient.

In No. 2 van Band 6 schrijft Prof. Dr. R. Fitzner een opstel over ,,Die Kopraerzeugung in Niederländisch-Indien.'' Een tweetal kaarten, één van Ned.-Indië als geheel en één van Java, geven een duidelijk beeld van de streken waar de cocospalm voorkomt en in welke hoeveelheid.

In- en Uitvoer.

Dr. C. te Lintum schrijft in het nummer van 18 dezer het eerste gedeelte van een historische bijdrage over de spoorwegen op Java.

De Macedoniër.

Uit den inhoud van het Febr.-No.: Zending en Evangelisatie, naar F. Monninger, door H. Dijkstra. — Het Godsbegrip der Mohamedanen en de zuilen van den Islam, door L. Tiemersma (wordt vervolgd). — Uit mijn camera, door H. Dijkstra.

Javaansch of Indisch nationalisme.

Onder dezen titel verscheen bij H. A. Benjamins te Semarang (reeds in 1918, doch waarschijnlijk tengevolge van den oorlog hier te lande eerst nu bekend) een geschrift: ,,Javaansch of Indisch nationalisme'', hetwelk de volgende hoofdstukken bevat: Javaansch nationalisme, door R. M. S. Soeriokoesoemo. — Federatie of Unie (een toekomstprobleem), door A. Muhlenfeld. — Het Indisch nationalisme en zijn rechtvaardiging, door Tjipto Mangoenkoesoemo (met kantteekening van mej. Bertha Walbeehm). — Onze principes. Het Indisch en Javaansch nationalisme, door J. B. Wens. — Wederwoord, door A. Muhlenfeld. — Een slotwoord, door

Tjipto Mangoenkoesoemo. — Nawoord, door J. B. Wens.

Mededeelingen van het Proefstation te Medan.

Na de verbeterde communicatie tusschen Indië en Nederland, zijn we weder in de gelegenheid ook op het hierboven genoemde periodiek de aandacht te vestigen.

Van enkele in 1919 verschenen Nrs. volgt hier de inhoud: No. III. Bestrijding der tabaksluis in Deli, door J. E. A. van den Dorp. — Aanteekeningen over de Lasioderma-bestrijding, door Id. — Een en ander over de „Groene Capside'', door Id. — No. IV: Bemestingsproeven bij de tabak in het veld, door Dr. K. Diem. — No. VI: Selectie-proeven met Deli-tabak (vervolg), door J. A. Honing. — No. VII: Een en ander betreffende de geologie en agrogeologie van Sumatra's Oostkust, door Dr. E. C. J. Mohr. — Bespuitingsproeven met arsenicum in verband met verbranding en rupsenvraat, door J. van Dijk. — Over den slibafvoer van de Deli-rivier, door Dr. S. Tijmstra Bzn. — No. VIII: Een nieuw model voor sorteerloodsen, door M. Imhoff. — Bemestingsproeven op zaadbedden in het najaar van 1917, door J. van Dijk.

* * *

Een stem uit Indië over de bevordering der productie, door B. Braat Jzn. (Tijdschr. der Maatschappij voor Nijverheid, Febr. 1920).

Gegevens omtrent de koffiebessen-boeboek, door Dr. W. Roepke (met platen). (Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten No. 38).

Bepalingen betreffende het gevangeniswezen. Deel I. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen. (Batavia, Landsdrukkerij).

Agrarische regelingen voor de zelfbesturende landschappen buiten Java en Madoera. Samengesteld door het Dep. van B.B. Afd. Agrarische Inspectie. (Weltevreden, Visser en Co.).

From Sindanglaya to Garoet (with illustrations). — From Bandoeng to Garoet (with illustrations). (Picturesque Neth. East India. Vol. I. No. 7).

Het Javaansche schimmenspel, door Constant van de Wall. (In de jongste afl. der Vereenigde tijdschriften „Caecilia'' en het „Muziekcollege'').

Wetboek van Koophandel voor de kolonie Suriname en uitvoeringsbesluiten. ('s-Gravenhage, Gebr. van Cleef, ƒ 2.10). 1)

1) Op verzoek zullen we — zoo mogelijk — in den vervolge de prijzen der vermelde boeken opgeven. In den regel zal 't echter niet mogelijk zijn bij Indische uitgaven.

Suriname.

Als naweeën van den wereldoorlog hebben de Missiën in Suriname het zwaar te verantwoorden. In het begin van December van het vorige jaar — zie ons nummer van 4 December — verscheen in eenige Katholieke bladen een beroep van Mgr. Th. van Roosmalen, Tit. Bisschop van Antigonie, Apostolisch Vicaris van Suriname, met verlof in Nederland, op de liefdadigheid van Nederland's Katholieken. Ondanks alle bezuiniging, zelfs op het noodzakelijke, steeg de schuldenlast der Missie schrikbarend. De inkomsten verminderden en de uitgaven stegen maar al door.

Pater Verheggen uit Suriname trekt nu het land door om lezingen te houden en belangstelling te wekken voor het werk der Missie.

Onlangs kwam de heer Voullaire, Bisschop van de Evangelische Broedergemeente uit Suriname, hier aan. In de *Bredasche Courant* vinden wij het verslag van een zeer interessante lezing, door hem aldaar gehouden op een vergadering door het „Tehuis voor Militairen'' belegd. De spreker, die 25 jaar in Suriname heeft doorgebracht in dienst der zending, schetste het leven der Boschnegers, een zeer interessant deel van Suriname's bevolking.

En nu vinden we in *Het Algemeen Handelsblad* een ingezonden stuk onder het hoofd „*De Herrnhutters in Suriname*'', van de hand van Baron van Asbeck, oud-gouverneur van Suriname, waarin krachtig wordt aangedrongen op hulp voor de zending.

Een „Herrnhutter'' heeft aan den oud-Gouverneur geschreven:

„Ik zoude u van harte dankbaar zijn wanneer u aan het publiek in Nederland duidelijk kon maken, dat wij Herrnhutters nog wel ƒ 34.000 waard zijn.''

En nu schrijft Baron van Asbeck:

„Die ƒ 34.000 zijn het berekende bedrag van het onmiddellijk benoodigde om de zending in Suriname gaande te houden. Indien het Bestuur der Broedergemeente in Herrnhut, dat de gelden tot nu, voor Suriname jaarlijks noodig, bijeenbracht — Nederland zelf draagt jaarlijks ongeveer ƒ 9000 bij — in deze onmiddellijke behoefte zou moeten voorzien, zou het pl.m. 700.000 Mark moeten bijeenbrengen en daartoe ziet het geen kans. Wordt er nu niet op andere wijze in voorzien, dan moet aan de Herrnhutter-zending in Suriname een einde worden gemaakt.

Ik weet niet of het voorgaande duidelijk maakt, dat die „andere wijze'' moeilijk anders kan zijn dan Nederlandsche hulp. Rust niet op Nederland, op regeering en volk, de plicht de handen ineen te slaan voor dit reddingswerk? Is dat niet een eereschuld tegenover de 185 jaren arbeid?''

En dan deelt Baron van Asbeck mede, dat Bisschop Voullaire, die Suriname kent als geen, hier te lande wil optreden en de nooden der zending uiteenzetten; hij wil trachten het dreigend gevaar af te wenden met Nederlandsche hulp; hij heeft vertrouwen in het Nederlandsche volk en begint zijn rondgang met goeden moed.

Wij geven in overweging om van de plaatsen waar en de datums waarop de lezingen gehouden zullen worden, ook in het Koloniaal Weekblad mededeeling te doen.

* * *

Niet alleen in Suriname is men op zijn „tijdschoten'' gesteld. Onder dit opschrift zendt een vriendelijke lezeres ons het hieronder volgende uitknipsel, vermoedelijk uit de *Nieuwe Rotterdamsche Crt.*

„De commissie voor het marktwezen te Blackburn heeft van het ministerie van binnenlandsche zaken vergunning gekregen om het kanon op de veemarkt, dat om één uur 's middags op marktdag werd afgeschoten, om den tijd aan te geven, weer in dienst te stellen. Tijdens den oorlog was aan dit kanon krachtens de rijksverdedigingswet het zwijgen opgelegd. De commissie had in Maart geschreven, om vergunning te vragen, het tijdsein in eere te herstellen, maar kreeg geen antwoord. In Juni werd nog eens een brief gestuurd en kreeg men bericht, dat de zaak „de aandacht had.'' In September ging een derde dringende brief in zee, maar er kwam nog geen antwoord.

In de vorige maand werden nieuwe vertoogen tot den minister van binnenlandsche zaken gericht en, na tien maanden wachtens, is de vergunning nu afgekomen.''

Meent de vriendelijke lezeres hiermede gouverneur Staal en den Minister van Koloniën te zullen vermurwen om de tijdschoten te Paramaribo — althans het ochtendschot — te herstellen, dan vreezen wij, dat haar een teleurstelling wacht. Wellicht zou ze meer succes hebben als ze trachtte de economische waarde van het ochtendschot in cijfers uit te drukken.

* * *

Aan *Handelsberichten* van 19 Februari ontleenen we de volgende mededeeling van het Departement van Koloniën betreffende de *Jaarbeurs te Utrecht:*

Evenals op de vorige Utrechtsche Jaarbeurzen zal de 4de Afdeeling van het Ministerie van Koloniën ook ditmaal op de Jaarbeurs vertegenwoordigd zijn. Wederom zal op het Vreeburg het bekende koloniale paviljoen worden betrokken en daarin een verzameling monsters van producten uit Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao worden uitgestald. Het paviljoen waarin vroeger ook de spreekkamer en de wachtkamer was, wordt thans geheel voor de monsterverzameling ingericht, welke verzameling aanmerkelijk kon worden uitgebreid en verbeterd door de ontvangst van een groot aantal monsters uit de

verschillende koloniën. Bovendien hebben de koloniale besturen een groote collectie foto's gezonden betreffende de cultures, de nijverheid, den handel, de scheepvaart, het mijnwezen, de maatschappelijke samenleving, enz., welke foto's thans in het paviljoen bezichtigd kunnen worden. En ten slotte zal een aantal duidelijke graphieken een denkbeeld geven van de productiekracht onzer koloniën en zal een tweetal speciaal daarvoor geschilderde kaarten de buitenlandsche bezoekers aangaande ligging en den omvang van de Nederlandsche Koloniën op de hoogte stellen.

Onmiddellijk naast het koloniaal paviljoen zal men nu de spreekkamer en de wachtkamer van het Departement van Koloniën aantreffen (monsterkamers no. 313 en 313a). De heer van der Worff, commies bij de 4de Afdeeling, zal daar van 9—12 en 2—5 uur zitting houden voor het verstrekken van inlichtingen betreffende handel, nijverheid en landbouw van de koloniën. De heer van der Waals, hoofdcommies bij genoemde Afdeeling, zal bovendien door het bezoeken van de daarvoor in aanmerking komende „stands" nagaan, welke belanghebbenden nog gewezen kunnen worden op de mogelijkheid van het betrekken van koloniale grondstoffen.

Ook op de vierde Jaarbeurs zal het Departement v. Koloniën gelegenheid vinden wederom vele landgenooten de groote economische beteekenis van de Nederlandsche koloniën voor oogen te houden. Het Departement verwacht, dat opnieuw een groot aantal fabrikanten en kooplieden zich in de spreekkamer van het Departement op de jaarbeurs zal vervoegen voor het bespreken van de mogelijkheid tot het aanknoopen of het uitbreiden van handelsverbindingen met onze koloniën. Zij. die tijdens de jaarbeurs aan hun „stand" gebonden zijn, kunnen zich schriftelijk tot den vertegenwoordiger van het Departement wenden, waarna een van de ambtenaren persoonlijk de gewenschte inlichtingen zal komen verstrekken."

Curaçao.

De bladen, met de laatste mails ontvangen, loopende tot half Januari, geven weinig stof voor mededeelingen, die onzen lezers zullen belang inboezemen. Zoowel *Amigoe* als *Voz* wijden hoofdartikelen aan het overlijden van mevrouw Helfrich en de rouw waarin de geheele kolonie deelt, die bij hare teraardebestelling daarvan blijk gaf.

Meer dan in den oorlog doet de voedselvoorziening van zich spreken. Herinneren wij ons goed, dan is het Bureau voor Voedselvoorziening, waarvan de oud-inspecteur der belasting het hoofd is, eerst eenigen tijd na het sluiten van den wapenstilstand opgericht. De invoer van maïs- en tarwemeel heeft dit bureau nu aan zich getrokken, om te kunnen zorgen voor geregelden voorraad en billijke prijzen. De handel is daarover niet best te spreken, maar de heer Statius Muller betoogt, dat het optreden van het Gouvernement noodig en gematigd is.

Een artikel in *Voz di Pueblo* luidt den strijd in over de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, die in de kolonie nog uitgestreden zal moeten worden, echter niet, naar wij meenen, bij de thans aanhangige verordening maar bij die, welke een uitvloeisel zal zijn van de thans in de Staten-Generaal voorgestelde wijziging van het Regeeringsreglement.

In *de West-Indische Gids* is de bekende historicus Pater Euwens een artikel begonnen over „Curaçao's eeuwfeest, 1816 — 4 Maart — 1916. Een breede opzet — het eerste stuk behandelt alleen nog maar de inneming van Curaçao door de Engelschen op 1 Januari 1807 — doet eene hoogst interessante, wèl gedocumenteerde geschiedbeschrijving verwachten. De geleerde schrijver heeft zelfs kans gezien, zijne bijdrage met twee platen te verluchten, die hij dankt aan de welwillendheid van den heer R. Brisbane-Wilson in Canada, een afstammeling van den Engelschen admiraal Sir Charles Brisbane, die in 1807 Curaçao voor de Engelschen bezette. Het is o.i. een verblijdend verschijnsel, dat vooral de nieuwere geschiedenis van de kolonie die aandacht trekt. Hamelberg heeft er op gewezen, dat het uiterst moeilijk is onpartijdig de geschiedenis te schrijven van zaken, waarin personen betrokken zijn, wier nakomelingen nòg deel uitmaken van de kleine Curaçaosche maatschappij. Deze moeilijkheden mogen echter niet afhouden van een werk van zoo uitnemend belang voor de tegenwoordige tijden. Het onderzoek zij er te degelijker, de beschrijving te onpartijdiger om. Men kome langs dezen weg geleidelijk tot wat het Comité voor Koloniale historische studiën noemt „de wetenschappelijke geschiedvorschingen — wat betreft de geschiedenis — van den tegenwoordigen tijd." Mooi gezegd is anders, maar de bedoeling komt ons juist voor. Des heeren Euwens artikel hopen wij te mogen begroeten als het begin der Curaçaosche geschiedbeschrijving van de 19de eeuw.

* * *

Aan het speurend oog van den schrijver van het Indische litteratuur-overzicht is, als wij ons niet vergissen, ontsnapt een artikel over „Dagelijksche dingen van Curaçao" in *Buiten* van 31 Januari en 7 Februari l.l. Misschien valt het stuk niet onder de „litteratuur", maar in ieder geval is het vermeldenswaard om de aardige kiekjes, die wij nog niet eerder zagen, tusschen enkele andere, die van meer bekendheid zijn. Tot de „dagelijksche dingen", waarmee Mevrouw M. B. de Lange-de Bruijn, de schrijfster, zich op Curaçao bezighield, behoort blijkbaar ook de lectuur van de West-Indische Encyclopaedie. Ten minste daaraan schijnt nog wel een en ander ontleend, en daarom zijn eenige mededeelingen niet direct up to date. Het doet wat vreemd, wanneer men in 1920 met een beroepsstatistiek van 9 jaren geleden komt, en de Arubianen prijst om hunne leergierigheid en emigratie naar Cuba tegenover de Curaçaoenaars, alsof verleden jaar niet het emigratie-vraagstuk op het hoofdeiland eene der brandende kwesties was. Wat o.a. de ambtenaren zullen zeggen van de bewering, dat, naar het oordeel van de schrijfster, het gebruik van de plaka ($2\frac{1}{2}$ centstuk) als „eenheidsmunt" een bewijs is van den zooveel lageren levensstandaard? Waarschijnlijk dat Mevrouw het getroffen heeft, of weinig-eischend was. In die meening wordt men versterkt als men bemerkt, dat de schrijfster het gebruik van „Europeesche" groenten in de tropen eigenlijk eene uitspatting schijnt te vinden. Maar die zullen er op Curaçao de duurte niet inbrengen. De proeven van Papiamentsch zijn niet onberispelijk.

Overigens: als „dagelijksche dingen" ter lezing aanbevolen en nogmaals: de kiekjes zijn alleraardigst.

De ex-keizer.

De „N. R. Ct." van 21 dezer meldt:

Volgens een telegram uit Parijs zegt de „Petit Parisien" in een artikel, waarin zij zich met de toekomstige verblijfplaats van den gewezen keizer bezig houdt, dat de Nederlandsche regeering waarschijnlijk een ver afgelegen oord daartoe zal aanwijzen. Zij heeft zich met de keuze dier verblijfplaats bezig gehouden en het Parijsche blad zegt te weten, dat de Nederlandsche regeering bezwaar maakt in Nederlandsch-Indië een verblijfplaats voor den ex-keizer aan te wijzen, wegens de moeilijkheden aan zijn bewaking verbonden en de gisting, die zijn aanwezigheid onder de bevolking zou kunnen veroorzaken. De Nederlandsche regeering zou daarentegen geneigd zijn haar keus te vestigen op Curaçao."

Wij bevelen Klein-Curaçao aan.

Personalia

Tot mede-directeur van de Curaçaosche Handelmaatschappij is benoemd de heer L. Kuipers.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Vrede?

Enver Pacha, een der op de eerste ententelijst van uit te leveren oorlogsschuldigen, zal wel niet naar Leipzig gaan om zich voor den Duitschen rechter te verantwoorden voor zijn aandeel in de Armeensche gruwelen. Hij is daarentegen druk in de weer in zijn schuld te volharden. Hij heeft zich aan 't hoofd gesteld van een nieuwe Turksche beweging, die overal steun zoekt tegen de ententemogendheden. Er wordt melding gemaakt van een bijeenkomst van generaals te Sivas. Enver's broeder Noeri pacha, steunt hem krachtig, Khasbit pacha is zijn chef van den staf, Carlovitz Kaizner, een Duitscher, wordt als een der drijvende krachten genoemd. Overblijfselen van de 4 Turksche legerkorpsen in Azië vormen de kern van zijn leger, waarbij zich overigens allerlei soort van landaarden aangesloten hebben. Hij rekent op den steun der Bolsjewiki en van Duitschland. Reeds treden zijne aanhangers op in Adserbeidjan, Daghestan, Turkestan en Afghanistan. Door bemiddeling van de Germano-Turksche comité's in Zwitserland rekent hij weldra ook in Noord Afrika weer van zich te doen spreken. Hij verklaarde zich voorstander van een zeer uitgebreide agitatie, een algemeene mobilisatie actie en een voortvarend offensief.

Een legerkorps onder Moestapha Kemal pacha is tegen de Armeniërs gericht, die zich dan ook reeds dringend om spoedige bescherming tot de groote Europeesche mogendheden gericht hebben. Wij spreken hierover aanstonds meer uitvoerig.

Deze berichten stemmen wel overeen met die, welke, van andere zijde, komen over een stelselmatig werken van de Bolsjewiki om den Islam in de geheele wereld tegen wat zij noemen „de Britsche dwingelandij" op te zetten. In de Egyptische troebelen worden de namen van Italiaansche socialistische extremisten genoemd, bij relletjes in Algerië en Marokko worden Spaansche anarchisten gesignaleerd.

Weten wij ook uit andere berichten reeds lang, dat het Roode Rusland zijn woelige geest heel ver doet uitstralen, omtrent zijne bedoelingen ten opzichte van Britsch Indië is weer iets naders bekend. Onder voorzitterschap van Voznerensky, „commissaris voor Oostersche zaken", is in Moskou een gemengde commissie gevormd van Russen en uitgeweken Hindoes, onder welke eenige der bekende propagandisten voor de onafhankelijkheid van Indië, die, tijdens den oorlog, reeds te Stokholm en te Berlijn in actie zijn geweest.

Die commissie moet de kern vormen voor 't toekomstige Sovjetbestuur over Indië. Van een in Samara gehouden meeting zou, volgens een mededeeling van Voznerensky, het verzoek ingekomen zijn om in Maart reeds met rood offensief tegen Indië in te zetten, en hierop zou, namens de regeering geantwoord zijn, dat een dergelijk offensief reeds in de militaire plannen van Trotzky opgenomen is.

Armenië.

Onder de op te lossen puzzles is er wellicht geen zoo moeilijk als 't Armeensche vraagstuk. Spelen de andere onder omstandigheden, die door een vertraging van enkele maanden niet veel in aanzien en wezen veranderen, voor duizende Armeniërs kan elk uitstel marteling en dood beteekenen. Wanneer nieuwe wereldbeschouwingen zich baan willen breken, wordt dit veelal met een fellen strijd ingezet, die eigenlijk een verzaking is van den broedermin, welke aan de nieuwe gedachte tot grondslag ligt en welke, naar 't heet, ook haar doel bepaalt. Zoo was 't met het christendom, met den islam, met de vrijheidsgedachte der Fransche revolutie, zoo nu weer met 't Bolsjewisme. De eerste krachtige inspanning, de dweepende strijddrang, doen de stroom aanvankelijk wijduit veld winnen. Dan komt een tijdperk, waarin het nieuwe zijn actie naar buiten beperkt, om zich vaster te bevestigen in het gewonnen terrein, zoover is 't met de nieuwe agitatie, 't Bolsjewisme nog niet, maar de vredesneigingen van Moskou kunnen toch al in die richting wijzen. In die periode van inwendige consolidatie blijft het de dweepers een doorn in 't oog indien in het land, dat zij als hun gebied beschouwen, een stam of landschap weerspannig is aan 't aanvaarden van hun leer; tegen die ongeloovigen blijven zij dan veelal hun dweepzucht botvieren. Dit is het lot der Armeniërs in 't Mohamedaansch Turksche Rijk.

Ruw en meedoogenloos, als de Turksche staatsman en strijder meer algemeen is dan die van eenigen anderen landaard, hebben de T. gouverneurs over Armenië en de uitvoerders van hunne bevelen jarenlang gruwelijke folteringen aan het volk voltrokken. In de eerste jaren van den oorlog ging dit nog voort, duizenden werden in hun land doodgemarteld of, na uit hun land verdreven te zijn, in een leven gejaagd, dat erger was dan slavernij. Het scheen of na het succes der Britsche wapenen daar eindelijk een beter tijdperk aan mocht breken. Maar 't einde van den oorlog bracht een vermindering van 't beschermende ententeleger. Armenië mocht niet meer aan Turkije terugkomen, daarover is men 't eens. Het is al met zijn zelfbeschikkingsrecht begonnen. 't Gedeelte dat tot Rusland behoord heeft, is een zelfstandige republiek. 't Andere gedeelte heeft zich ook tot een republiek uitgeroepen. Eenerzijds wordt om bescherming van de entente, anderzijds om een mandataris van den Volkerenbond over Cilicië gevraagd. Bescherming is mede noodig tegen het imperialisme der nieuwbakken buurstaten. Maar de vraag om bescherming of om een mandaathouder blijft onbeantwoord. De V. S., die veel belangstelling getoond hebben, bedankten voor 't voorrecht. Nederland, waaraan vroeger reeds gedacht werd als reorganisator van 't arme land, wil de hand blijkbaar nu liever niet in het wespennest steken.

Deze onthouding, dit gebrek aan lust en moed bij allen, om de Armeensche zaak aan te pakken, heeft de Turksche agitatoren juist lust en moed gegeven om de vroegere bedrijvigheid te hervatten en het plaatsen van Enver pacha op de aanvankelijke lijst der uit te leveren oorlogsschuldigen uit hoofde van zijn aandeel in de Armeensche gruwelen, heeft zeker nog olie in de vlam geworpen. Het gruwelijk drijven van weleer is hervat, geheel op ouderwetschen trant.

De Armeniërs zijn de eenige Turksche onderdanen geweest, die in den oorlog partij gekozen hebben vóór de entente; zij vormen 't eenige object waaraan de overwonnenen wrok en teleurstelling kunnen koelen. Treft hierdoor alweer het noodlot hun te zwaarder, omgekeerd zouden zij daarom ook met meer vertrouwen op steun van de entente moeten kunnen rekenen. Wat heeft deze voor hen gedaan. Aan den sultan van Turkije is medegedeeld, dat hij te Konstantinopel mag blijven, mits hij er voor zorgt, dat de Armeensche gruwelen niet worden voortgezet. Wat kan die sultan daaraan echter doen? De legerafdeelingen, die nu in Armenië optreden onder Moestapha Kemal pacha, beschouwen zich niet als uitvoerders van Sultan's opgedracht, maar volgen de leiding van Enver pacha, die zich los van de Porte beschouwt, met eerbiediging van den Sultan alleen als geestelijk hoofd. De voorwaarde aan den Sultan gesteld is niets meer dan een schijnvertooning. Indien hij er niet aan voldoet — en hij kan er niet aan voldoen — blijft hij toch te Konstantinopel, de Britsche regeering durft hem van daar niet te verdrijven, rekening als zij te houden heeft met den wensch van hare vele Mohamedaansche onderhoorigen. Wellicht zal de gestelde voorwaarde Moestapha Kemal aansporen om nog wat meer voort te maken met de uitroeiing van de gehate Armeniërs, daarbij een handje geholpen door de jonge buurstaten Georgië en Adzerbeidjan, die al gedeelten van Armenië bezet hebben. Spoedige hulp is hier noodig; 't laat zich echter niet aanzien, dat deze van eenige zijde te verwachten is. Arme bondgenooten van de machtige overwinnaars!!

De gekke Moelah.

Kort geleden vonden wij melding gemaakt van een gezamenlijk optreden van Italië en Engeland in Somaliland, waar de gekke Moelah, 10 jaren nadat hij officieel dood verklaard was, zich weer zou hebben doen gelden. Wij moeten bekennen van euveldaden zijnerzijds niet veel gehoord te hebben, maar, als Groot Brittannië geen Europeeschen oorlog heeft, is 't erg gevoelig voor slechte bedoelingen van zwarte en bruine Mohamedaansche partijleiders. Volgens een verklaring in het Lagerhuis gedaan, is de veldtocht in 3 weken, vooral door een succesvol gebruik maken van de vliegenierafdeeling, tot een volkomen overwinning gebracht, waaraan alleen ontbreekt, dat de Moelah zelf ontsnapt is. Hij heeft weer, evenals na de expedities van 1901, 1902, 1903 en 1904, een goed heenkomen in de woestijn gevonden, van waar hij het spel te kwader tijd weer hervatten kan, zooals hij — ook na de in 1905 gesloten vrede, volgens de Britsche beschuldigingen meermalen deed. Merkwaardiger wijze liet hij dit tusschen 1914 en 1919 echter na. De vroeger op hem bevochten overwinningen hebben Engeland 36 millioen gulden gekost, zonder dat hij gepakt of onschadelijk gemaakt werd. Prettig vooruitzicht nu een nieuwe reeks van overwinningen ingezet is. Er zijn er die betwijfelen of het wel dezelfde gekke Moelah is als de jaren geleden reeds als dood erkende. Indien de functie erfelijk mocht zijn, zou de zaak er niet minder netelig door worden.

Robert Peary.

Peary, wiens overlijden bericht is, is voor de groote massa vooral de ontdekker van den Noord Pool. Zijne prestatie als zoodanig zal hem tot in de verre toekomst ook naam geven. Nansen had in zijn tocht van 1893—1896 het recort gekregen. Alle na dien gedane pogingen om 't verder te brengen waren mislukt, daaronder ook die van Andree, die met zijn luchtballon in 't onbekende verdwenen is, in October 1919 werd de wereld verrast door twee elkander spoedig volgende berichten, dat Dr. F. A. Coock en R. Peary er, onafhankelijk van elkander, beiden in geslaagd waren den N. Pool te bereiken. Volgens nadere gegevens zou Peary dit den 6en, Coock den 21en April 1909 gedaan hebben. Terwijl uitgemaakt en vastgesteld werd dat 't verhaal van Coock op phantasie berustte, zoodat de eerst verworven roem in blaam en smaad werd omgezet, bevestigde het onderzoek, door het Nationaal geographisch genootschap ingesteld, het goede recht van Peary als ontdekker van den Pool. Hij was daartoe in Juli 1908 naar Grantland scheep gegaan, van waar hij den tocht verder met sleden volbracht.

Men weet, dat bij het eerste bereiken van den Zuid Pool zich inderdaad 't geval voordeed, dat twee expedities er elkander na korten tijd volgden, en zóó nauwkeurig op 't poolpunt kwamen, dat zij elkanders aanwezigheid konden bevestigen, uit daar ter plaatse achtergelaten bewijzen. Of Peary voor de N. Pool ook het wiskundig als zoodanig te bepalen punt bereikt heeft, zal misschien later weer eens betwijfeld of bestreden worden, maar daar komt 't ook niet op aan, hij heeft 't punt bereikt, dat volgens de door hem vastgelegde aanteekeningen de Noord Pool is. Over enkele K.M. gaat 't niet. Zooals wij zeiden, hierdoor zal hij tot in lengte van dagen in de geschiedenis voortleven.

Toch zijn, uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwd, de vele reizen door hem volbracht om de gesteldheid van Groenland te bepalen, van grooter beteekenis geweest. Hij heeft uitgemaakt, dat Groenland een eiland is en heeft de kusten en 't binnenland verkend.

Behalve vele kleinere geschriften, heeft hij uitvoerige werken over zijn reizen en waarnemingen uitgegeven, van welke Northward over the Great Ice, Nearest the Pole en the North Pole de meest bekende zijn.

Peary was in 1856 in Pennsylvanië geboren. Hij is in Amerika, en ook daar buiten, een vereerde figuur gebleven.

Hertog Johann Albrecht zu Mecklenburg.

Het jongste nummer van de Deutsche Kolonialzeitung van 20 Januari j.l. wijdde zijn hoofdartikel aan het vijf en twintig jarig presidium van de Deutschen Kolonialgesellschaft van hertog Joh. Alb. zu Mecklenburg. Treffend was het, daarin den wensch te lezen, dat het den vereerden voorzitter nog lang gegeven moge zijn, de D. K. met sterke hand te leiden, terwijl de bladen juist bij de aankomst van dit nummer der Deutsche Kolonialzeiting het bericht gaven van het overlijden van den hertog.

Hij werd 15 Januari 1895 te Dresden tot voorzitter gekozen. Bekend zijn zijne groote reizen, waarvan hij belangwekkende beschrijvingen uitgaf. De leiding van de D. K. is, in 't tijdvak van de opkomst der Duitsche koloniën, geen eerebaantje geweest en het verlies dier koloniën is zeker een slechte bekroning van den onvermoeiden arbeid geweest.

Het vermelde hoofdartikel brengt hem vooral hulde voor hetgeen hij gedaan heeft om de beteekenisvolle koloniale vraagstukken op politiek, sociaal en wetenschappelijk gebied voor Duitschland naar een goede oplossing te leiden. Veel werd van hem nog verwacht om de koloniale gedachte onder de Duitschers levendig te houden, de opdracht, die de D. K. zich nu zelf als hoofdtaak gegeven heeft.

Hertog Johann Albrecht was, zooals men weet, een halfbroeder van Prins Hendrik der Nederlanden.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

PROPAGANDA-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 6 Maart 1920* om 2 uur nam. ten huize van den Heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Agenda:

1°. Notulen.
2°. Propaganda.
3°. Het oprichten van een Bond van Nederl. Indische Verlofgangers.

4°. Tehuizen voor verlofgangers.
5°. Rondvraag.

De wd. Secretaris
A. J. GOOSZEN.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Voorzitter van de landraden te Madioen en Ponorogo.	2 Jan. 1920.	De eventueel met ziekteverlof vertrekkende ambtenaar is Mr. A. van Olst.

Van de Afdeeling Leiden:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Donderdag 26 Februari 1920*, 's namiddags 4.15 uur, in het Nutsgebouw.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslag over 1919.
2. Rekening en verantwoording over 1919.
3. Verkiezing van twee bestuursleden door het periodiek aftreden der Heeren Dumont en van Ronkel.
4. Verkiezing van twee afgevaardigden en plaatsvervangers naar de Algemeene Vergadering der Vereeniging.
5. Opmaken van een candidatenlijst voor de voor de Afdeeling open vallende plaats in het Hoofdbestuur door het periodiek aftreden van het lid den heer van Hamel.
6. Rondvraag.

De Secretaris,
Mr. E. RIJKE.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

AGENDA voor de JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Dinsdag 9 Maart a.s.* des avonds 8 uur in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

1°. Jaarverslag over 1919.
2°. Rekening en Verantwoording der Penningmeesteres over 1919.
3°. Begrooting 1920.
4°. Verkiezing van 3 bestuursleden; periodieke aftreding van Mevrouw E. Th. Nijenhuis-van Beusekom en de Heeren R. Zuijderhoff en L. A. Bakhuis.
5°. Opmaken van dubbeltallen voor de verkiezing van 2 leden voor het hoofdbestuur, periodieke aftreding van Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher en den Heer R. Zuijderhoff.
6°. Voorstellen ter behandeling op de jaarlijksche Algemeene Vergadering van het Hoofdbestuur.
7°. Rondvraag.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Rotterdam:

ALGEMEENE VERGADERING ten kantore der Nederl. Handel Mij. ten 2 ure op *Donderdag 11 Maart a.s. 1920.*

1. Notulen der vorige Algemeene Vergadering.
2. Jaarverslag over 1919.
3. Rekening en verantwoording over 1919.
4. Verkiezing nieuwe Voorzitter.
5. Verkiezing nieuwe Secretaris.
6. Verkiezing nieuwe Bestuursleden.
7. Verkiezing afgevaardigde ter Algemeene Vergadering.
8. Opgave onderwerpen, welke onze afdeeling eventueel wenscht te berde te brengen.
9. Hetgeen verder ter tafel gebracht zal worden.

Z. MARCELLA,
Secretaris.

Ingezonden.

Aan de Redactie van „Het Koloniaal Weekblad" te 's-Gravenhage.

Memorie van Toelichting behoorende bij het verzoekschrift van de Vereeniging van Indische Verlofgangers, gedagteekend 23 Februari 1920.

Alhoewel de bij K. B. van 9 Juli 1919 No. 70 (Ned. St. Ct. No. 187) vastgestelde duurtebijslag bij de betrokkenen in ruimere mate waardeering mocht ondervinden dan de ter zake getroffen vorige regelingen, voldoet ook deze laatste regeling niet aan billijke klachten en verwachtingen. De waarheid toch is, dat niemand, zelfs op zóór bescheiden voet levende, van zijne verlofsinkomsten kan rondkomen.

Het logisch gevolg hiervan is, dat zij òf zich in schulden moeten steken òf reusachtig van hunne gespaarde gelden moeten interen òf om hieraan te ontkomen, vroegtijdig naar Indië moeten terugkeeren.

Hierbij mag niet uit het oog worden verloren, dat de bespaarde gelden van velen bestaan uit de opbrengst van hunne vendutie en dat zij, deze verbruikende, zich bij terugkeer in schulden moeten steken voor hunne nieuwe inrichting.

Bij de beoordeeling van een en ander vergelijke men niet de verlofsinkomsten van den Indischen ambtenaar met de inkomsten waarvan hij, die altijd in Nederland gevestigd was, op bescheiden voet levende kan rondkomen. Immers, het is een algemeen bekend en ook door den vorigen Minister van Koloniën in de Tweede Kamer erkend feit, dat de Indische verlofganger en zelfs de oud-Indischman, ontwend als zij zijn aan de Nederlandsche levenswijze, hier duurder leven en moeilijker kunnen rondkomen dan degenen, die hun gansche leven hier hebben doorgebracht. Om het hier eens populair te mogen uitdrukken: vooral de Indische verlofganger wordt in de meeste plaatsen gewoonweg „gevild", zonder dat hij bij machte is zich hiertegen noemenswaardig te verzetten.

Immers, hij moèt zich en zijn gezin kleeden en voeden, en wat vooral ook gewicht in de schaal legt: hij moèt een dak boven het hoofd hebben en van zijn verlofstraktement mede de zware rijks- en gemeentebelastingen opbrengen. Hij heeft géén keus ten opzichte van zijn onderdak, hij heeft nièt den tijd om rustig uit te kijken, hij moèt onderdak hebben, onmiddellijk na aankomst...... met al de gevolgen van dien. Alléén op de kleinere plaatsen en ten plattenlande is de toestand meestal iets beter, maar het laat zich toch volkomen begrijpen, dat de Indische verlofganger niet dan in uitersten nood daarheen trekt. Immers, velen hunner zijn gedurende hun actieven diensttijd aangewezen op geïsoleerde plaatsen op Java en de buitenbezittingen en brengen hun verlof derhalve niet gaarne door op van de buitenwereld nagenoeg afgesloten plaatsen.

Bezit hij eenige middelen, dan gelukt het hem een enkele maal met den huur der woning het meubilair over te nemen, waardoor hij wellicht voor al te groot nadeel gevrijwaard blijft; bezit hij die niet, dan is hij verplicht gemeubileerde kamers te huren met of zonder pension en daarvoor de exorbitante prijzen van den huidigen tijd te betalen.

De aandacht moge tevens worden gevestigd op de hooge uitgaven verbonden aan de aanschaffing van eene Europeesche garderobe voor zichzelf en zijn gezin, iets waaraan nagenoeg geen hunner ontkomt.

Het wil overbodig voorkomen over deze uiteraard ten departemente bekende aangelegenheden in den breede uit te wijden. Het daaromtrent in de Staten-Generaal gesprokene en de bestaande index-cijfers spreken immers voor zich zelf. Het zij ons evenwel vergund de welwillende aandacht te vestigen op het groote verschil tusschen de verlofsinkomsten van gouvernements- en gemeenteambtenaren. Deze laatsten toch genieten in lagere betrekkingen méér verlofstraktement dan personen in de hoogste gouvernementsbetrekkingen. Om slechts één voorbeeld te noemen! De verlofstraktementen van de gemeente Batavia — die van Semarang en Soerabaja zijn nòg hooger — zijn b.v. voor:

Act. traktement *f* 300.—, verlofstraktement *f* 225.—, Gouvernement *f* 165.—; act. traktement *f* 400.—, verlofstraktement *f* 300.—, Gouvernement *f* 195.—; act. traktement *f* 500.—, verlofstraktement *f* 350.—, Gouvernement *f* 225.—.

Opgemerkt wordt, dat de burgemeester van Batavia den Raad inmiddels een voorstel deed toekomen, om de genoemde bedragen te verhoogen.

Adressanten achten het niet op hunnen weg liggen door het voeren van eene scherpere actie naar buiten publieken steun te zoeken voor hunne billijke wenschen; zulks vinden zij in flagranten strijd met de Indische belangen, welke vooralsnog op alle gebied toestrooming van Europeesche werkkrachten eischen. Zij vleien zich dan ook met de hoop, dat hun toestand gevoeld en gedeeld zal worden, zich uitende in eene welwillende behartiging van hunnen werkelijk treurigen financieelen toestand.

Het zal duidelijk zijn, dat een met financieele zorgen gepaard gaand verlof niet kan beantwoorden aan de bedoeling van het verleenen van verlof en ten zeerste wordt betreurd, dat meerderen onzer gedurende hun (ziekte) verlof verplicht zijn een emplooi te zoeken, teneinde hun gezin voor kommer te vrijwaren.

Het is slechts noode, dat adressanten dezen weg inslaan. Als goede ambtenaren toch hebben zij rekening te houden met de belangen der gemeenschap en het is hier dan ook geen verzoek om hooger loon dan hun toekomt, maar een billijk verzoek om zoodanige verlofsinkomsten, dat zij daarvan behoorlijk gedurende hunnen verloftijd kunnen rondkomen, om nà afloop daarvan met opgewektheid en zònder schulden hun dienst te hervatten.

Waar de levensstandaard in Europa zoo hoog is gestegen en naar voorspeld wordt, niet belangrijk meer zal dalen, wordt in de eerste plaats een radicale herziening van de verlofsinkomsten ingaande 1 Januari 1920 bepleit, omdat regelingen als de onderhavige duurtebijslag, hoe goed bedoeld ook, altijd onbillijkheden met zich medebrengen. Mocht daarvoor volgens hooger oordeel de tijd nog niet zijn aangebroken, dan eerst ware, mede vanaf evengenoemden datum, over te gaan tot verhooging van den duurtebijslag bedoeld bij Kon. Besluit van 9 Juli a. p. No. 70, waarbij, evenals bij eene herziening der verlofstraktementen, in het bijzonder rekening ware te houden met de lagere verlofsinkomsten. In de tweede plaats ware, om al dadelijk eenigszins aan den noodtoestand tegemoet te komen, één maand extra-traktement over 1919 toe te kennen. De motieven toch, welke tot het nemen van een zoodanigen maatregel ten aanzien van de Nederlandsche en Indische ambtenaarswereld hebben geleid, gelden in niet mindere mate voor den Indischen verlofganger.

Een afzonderlijk woord moge nog worden gewijd aan artikel 5 van meergenoemd Kon. Besl. Met volle waardeering van den grondslag van dit artikel, wil het bij handhaving van een duurtebijslag méér gewenscht voorkomen, dat door met verlof wegens ziekte zijnde ambtenaren kwitantiën mogen worden ingediend ter erlanging van restitutie van uitgaven voor specialistische behandeling en medicijnen. Niet alleen dat het voor den geneeskundigen raad zéér moeilijk valt uit te maken, wie al dan niet in aanmerking behoort te komen voor een hoogeren duurtebijslag, óók het richtig gebruik van die verhooging valt absoluut buiten alle contrôle. Het gevaar is immers niet denkbeeldig, dat die hoogere bijslag noodgedwongen wordt aangewend voor het onderhoud van het gezin, waardoor het doel van de toekenning wordt voorbijgestreefd. Bekend zijn gevallen dat ambtenaren met verlof wegens ziekte, die geen hoogeren bijslag erlangden, véél hoogere kosten voor specialistische behandeling te betalen hadden dan collega's die wèl hoogeren bijslag verkregen. Eene rationeele regeling, welke waarborgt dat ieder ziek ambtenaar, waarvoor zulks noodig is, zich onder geneeskundige behandeling kan en zal stellen, is te bereiken door afschaffing van de huidige bepaling en vergoeding tegen deugdelijk bewijs van de gemaakte kosten.

Bij eene herziening van de verlofstraktementen ware deze gunstige bepaling voor de met verlof wegens ziekte zijnde ambtenaren te handhaven en te regelen als boven aangegeven.

Alhoewel noode moge hier mede uiting worden gegeven aan de algemeene klacht, dat het N.-I. Gouvernement de verlofsinkomsten van zijne ambtenaren verre laat beneden die van alle andere Indische werkgevers.

De voorgestelde maatregelen waren, met het oog op den noodtoestand, te nemen zonder voorafgaande machtiging van den begrootingswetgever.

Aldus met algemeene stemmen vastgesteld en aangenomen op de algemeene vergadering van 14 Februari 1920.

Het Bestuur,

(w. g.) S. J. AAIJ, Voorzitter.
,, D. VAN GEUNS, Secr.-Penningm.
,, H. J. COOPS, Leden.
,, J. M. GASILLE, "
,, L. H. W. VAN SANDICK, "

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven**, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent**, porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname**, door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao**, door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Middelbare Koloniale Landbouwschool

te DEVENTER.

Aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te **Deventer** is, met ingang van 1 September 1920, te vervullen de betrekking van: 381

Leeraar in algemeene landbouwkunde, bemestingsleer en kennis van den grond.

Salaris f 3360.— tot f 5280.— bij 19 of meer lesuren per week of f 850.— benevens f 140.— tot f 220.— per wekelijksch lesuur (verminderd met 4 % standplaatsaftrek) bij 10 tot en met 18 lesuren per week.

Sollicitaties **vóór 16 Maart a.s.** bij gezegeld adres te richten tot den Directeur van voornoemde school, door wien, op verzoek, nadere inlichtingen worden verstrekt.

N°. 10. Donderdag 4 Maart 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„OOST EN WEST"
Leden, Afdeelingen, Hoofd- en Dagelijksch Bestuur.

(Vervolg).

De Vereeniging is zooveel mogelijk ingedeeld in afdeelingen.

De binnen het gebied eener afdeeling wonende leden der Vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur dier afdeeling. Voor studenten- of jongelieden-afdeelingen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. Deze kunnen zich rechtstreeks tot het Hoofdbestuur verhouden.

De buiten eene afdeeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het Hoofdbestuur der Vereeniging. Bij verhuizing uit eene afdeeling kan men echter aan het Hoofdbestuur het verzoek doen lid dier afdeeling te blijven.

Het grens-gebied der afdeelingen werd als volgt vastgesteld:

AMSTERDAM met Sloten, Nieuwer-Amstel, Ouder-Amstel, Watergraafsmeer en Diemen;
APELDOORN met Beekbergen, Loenen en Loo;
ARNHEM met Elst, Oosterbeek, Heelsum, Rosendaal, Westervoort, Wageningen, Rhenen, Velp, De Steeg en Renkum;
BREDA met Ginneken, Princehagen en Teteringen;
DEVENTER met Twello, Terwolde, Wilp en Diepenveen;
's-GRAVENHAGE met Scheveningen, Voorburg, Rijswijk en Wassenaar;
GRONINGEN met de provincie;
HAARLEM met Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Schoten en Velzen;
LEIDEN met Oegstgeest, Zoeterwoude en Leiderdorp;
NIJMEGEN met Mook en Middelaar, Beuningen, Hatert, Hees, Neerbosch, Ubbergen, Beek, Berg en Dal, Erlecom, Kekendom, Lenth, Ooy, Sersingen, Heumen, Malden, Wijchen, Niftrik en Weert;
ROTTERDAM met Schiedam, Vlaardingen, Hoek van Holland, Maassluis, Overschie, Hilligersberg en Schiebroek;
UTRECHT met de Bildt, Doorn, Huis ter Heide, Bosch en Duin, Doedenscheweg, Amersfoort, Zeist, Driebergen en Baarn.

Leden, wonende buiten deze gebieden, ressorteeren dus rechtstreeks onder het Hoofdbestuur. Geschillen daaromtrent worden door het bestuur beslist.

Verder heeft de Vereeniging eene studenten-afdeeling te Leiden, terwijl zich de vereeniging Landbouw-Museum te Deventer bij haar aansloot.

Iedere afdeeling kiest haar eigen bestuur, hetwelk deze afdeeling zelfstandig vertegenwoordigt, echter alleen in zaken uitsluitend de afdeeling betreffende.

Het huishoudelijk reglement en de statuten der afdeelingen, evenals alle wijzigingen of aanvullingen daarvan, behoeven de instemmingen van het Hoofdbestuur.

Het doel, de taak der afdeelingen is dezelfde als die der vereeniging zelve: den band tusschen Moederland en Koloniën versterken, wederzijdsche belangen bevorderen en last not least, door versterken der afdeelingen de Vereeniging sterker maken en tot krachtig werken in staat stellen.

De afdeelingen zijn de wortels, het Hoofdbestuur de stam, de verschillende instellingen en commissies de twijgen op dien stam ontsproten, waarvan de ontwikkeling tot krachtige takken afhangt van het gevoed worden van den stam door de wortels. Voeren deze geen sappen aan, dan kan de stam zich niet ontwikkelen, de ontsproten twijgen zouden verdorren. Dus niet de afdeelingen ieder op zichzelf en voor

zichzelf, doch allen voor één en één voor allen, ter wille van ons schoone en sympathieke doel!

(Slot volgt).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur:
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Opleiding voor Indische Culturen.

Het Studiefonds van de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer, dat jongelui van goeden ijver en goeden aanleg financieel steunt door geld ter leen te verstrekken om hun de opleiding voor assistent bij de Indische culturen mogelijk te maken, mocht dezer dagen het zeer welkome bewijs van instemming met haar streven ontvangen door de ruime gift van ƒ 6000, door de Deli Maatschappij te Amsterdam geschonken. Reeds vroeger hebben andere maatschappijen als de Handelsvereeniging Amsterdam, de Klattensche Cultuur Maatschappij enz. het Studiefonds krachtig gesteund.

Dit moge een bewijs zijn, dat de cultuurmaatschappijen gaarne opgeleide werkkrachten willen hebben, en dat dus voor flinke Nederlandsche jongelui wegen genoeg openstaan om zich een goede toekomst bij de Indische culturen te verzekeren.

De Vierde Nederlandsche Jaarbeurs.

23 Februari. 'n Prachtdag! Utrecht, voor wat betreft de omgeving der terreinen van de Jaarbeurs, en de straten, welke deze verbinden, in feestdos. Van uit den stompen spits der Domtoren vlaggen naar de vier windstreken.

De monsterkamers, standgebouwen enz. bevinden zich op het Vredenburg, de Neude, St. Janskerkhof, Lucas Bolwerk, Tivoli en de Maliebaan, respectievelijk voor verschillende groepen. De terreinen zijn door eene hoofdstraat verbonden, waarover smalle witte doeken gespannen, waarop aanwijzingen, en omdat men daarvoor toch omhoog moest zien, dergelijke doeken met allerlei reclame-annonces.

Om half 10 vereenigden de genoodigden zich in den Stadsschouwburg, waarna om 10 uur verschillende autoriteiten op het podium verschenen, waaronder werden opgemerkt de Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel IJsselsteyn; Arbeid, Aalberse; Buitenlandsche Zaken, van Karnebeek. Voorts de voorzitters der Eerste en Tweede Kamer, verschillende Kamerleden, de Commissaris der Koningin in Utrecht, leden van de Provinciale Staten en den Gemeenteraad, enz.

Na een woord van welkom tot de aanwezigen zette de burgemeester, mr. J. P. Fockema Andreae, uiteen, dat de Raad van Beheer het zijn plicht had geacht om, niettegenstaande den minder gunstigen economischen toestand, de vierde Jaarbeurs voor te bereiden. Door den dood van den leidenden stuwkracht mr. Van Zijst, was spr. voor diens functie ingevallen en had met trots zijn ambt aanvaard in 't belang van de Jaarbeurs en van Utrecht.

De redenaar bracht vervolgens dank aan allen, die aan de Beurs weder steun hebben verleend en gewaagde daarbij met groote ingenomenheid van het plan, dat prinses Juliana den eersten steen voor het nieuwe permanente gebouw zal leggen. (Hetgeen den 23en d.a.v. plaats vond, G.).

Het aantal inzenders is kleiner dan 't vorige, doch grooter dan in 't tweede jaar der Jaarbeurs, ongeveer 1100. Een monsterkamer, die in 1919 ƒ 375 aan huur deed, kostte nu ƒ 500.

Al is men voor de toekomst besloten tot internationalisatie, dit jaar is het nog de Nederlandsche industrie alleen, welke er hare krachten toont. Echter verschillende buitenlandsche mogendheden zonden hare vertegenwoordigers, bij wie men algemeene inlichtingen op handels- en industrieel gebied kan bekomen.

Spr. besloot met van harte den wensch uit te drukken, dat de vierde Nederlandsche Jaarbeurs rijke vruchten moge afwerpen en dat de gedachten omtrent een sterk opgaande lijn in de ontwikkeling van Nederlandsche Jaarbeurs en Nederlandsche industrie beide werkelijkheid moge worden!

Minister van IJsselsteyn wees er daarna op, hoe de instelling, gesticht in de moeilijkste jaren, zich niettemin ontwikkeld heeft tot het krachtige lichaam dat straks het vaste Jaarbeursgebouw zal beheeren.

Niet zonder zorg is de toekomst voor onze industrie. Moeilijkheden, waaraan men voorheen niet dacht, veroorzaken, dat de exportnijverheid bange tijden doormaakt. Spr. wees op de daling van den wisselkoers en de stijging der kolenprijzen, terwijl telkens andere moeilijkheden zich voordoen. Toch kan er blijvend gerekend worden op de ontembare energie op het doorzettingsvermogen van ons volk.

Het instituut der Jaarbeurzen is een der middelen om te trachten eenige bezwaren, waaronder de industrie gebukt gaat, te overwinnen. Het vormt niet alleen het jaarlijksche vereenigingspunt tusschen de industrieelen en hun afnemers hier te lande, maar tracht nieuwe débouché's te zoeken en te openen. Bij de vervulling dier grootsche taak deinst het bestuur der Jaarbeurzen niet terug, noch voor financieele moeilijkheden, noch voor de ongunstige vooruitzichten. Spr. betreurde met den vorigen spreker den dood van mr. van Zijst, doch uitte de overtuiging, dat zijn krachtige geest het bestuur zou stalen bij het voortzetten van het door hem begonnen werk.

Met den wensch, dat de volgende Beurs geopend zal worden in het groote vaste gebouw, dat het beste bewijs van het vertrouwen is, dat èn 't bestuur in Utrecht èn 's Lands Regeering in het instituut hebben, verklaarde spr. de Vierde Nederlandsche Jaarbeurs geopend.

Hierna had een rondgang over de Beursterreinen plaats.

Nu denke men zich de monsterkamers niet als kramen of étalages. 't Zijn afgesloten vertrekken, als 't ware kantoortjes, waar men zaken kan afsluiten en tevens de monsters zien. Alleen in de standgebouwen vindt men open étalages of tafelvlakken, waar men er langs wandelende een vrij overzicht heeft. Een Jaarbeurs is geen Tentoonstelling, doch eene beurs, waar zakendoenden elkaar ontmoeten op hun eigen terrein en in hun eigen branche. G.

(Wordt vervolgd).

Losse Opmerkingen.

XVI.

25 Februari j.l. gaf de Haagsche Kunstkring een Indischen avond, die tot berstens toe gevuld was met een kunstminnend publiek, dat in een temperatuur om in damp over te gaan zichzelf nekkramp bezorgde om *Jodjana* te zien dansen.

Er werden verzen van *Noto Soeroto* voorgedragen — heel mooi — die een klaphulde bezorgde aan den bescheiden Javaan, die onze taal zoo meesterlijk onder de knie heeft!

Er werden Oostersche liederen gezongen door *Arie Vadèsta* met een W e s t e r s c h e stem; en — hoe goed die stem ook was — het typisch Indische cachet kon aan die liederen *niet* gegeven worden. Het was een min of meer zonderlinge imitatie van een kunst, die niet hooger of lager staat dan het Westersche lied, maar die er *naast* staat; geheel anders!

Maar de „massa” was opgekomen voor de exotische dansen. En die waren echt en hoogst interessant, terwijl de piano-begeleiding het Oosten vrij zuiver imiteerde.

Des nachts — vermoedelijk tengevolge van die tropische hitte — had ik een droom.....

Ik droomde dat ik kon dansen — als Jodjana — en dat ik optrad in de groote theaters van het Westen. Avond aan avond trok ik stampvolle zalen; de menschen betaalden krankzinnige prijzen; de theater-directeuren stonden en file onder mijn hotel-balcon om contracten af te sluiten.

In twee, drie theaters trad ik soms op één avond

op. In Parijs — per auto mij verplaatsende van A. naar B., alwaar ik nà de pauze tien minuten moest dansen — werd ik gevolgd door een onafzienbare stoet bewonderaarsters en bewonderaars in motorrijtuigen, die achter mij aan snorden om ook in dat tweede theater mijn kunst te savoureeren.

Ik werd meermalen bedolven onder bloemen en... couverts...

Al mijn tooneel-requisieten en garderobe droeg ik bij mij in een paar handkoffertjes; ik was m'n eigen impressario en administreerde mijn eigen boeltje; en...... ik liet ze b e t a l e n!!

Na verloop van één jaar bracht ik in het Oosten eenige millioenen terug, om daar......

. . . .

De heer *Jodjana* vergeve mij, dat ik hier op zoo Westersch-materialistische wijze over zijn Oostersche „kunst" schrijf!

Het was máár een droom......

* * *

Eenige cijfers uit de begrooting voor 1920 van het zelfbestuur Solo:

Aan den Soenan	ƒ	715.099
„ zoons, dochters en verdere familieleden	„	282.744
„ abdi dalem en vrouwelijke dienaren	„	70.497
„ abdi dalem pradjoerit	„	53.579
„ id. kadipaten	„	115.060
Totaal	ƒ	1.236.979

De begrooting sluit met een totaal, zoowel aan inkomsten als uitgaven, van ƒ 5.424.120.—, zoodat er een aardig percentage afgaat voor het hof.

Het officieele gedeelte van het huis van den Rijksbestuurder zal op 's Rijkskosten worden gemeubeld, waarvoor een Semarangsche firma ƒ 25.000 zal rekenen.

Aangezien op de begrooting uitgaven moesten voorkomen, verband houdend met de huidige tijdsomstandigheden, n.l. ƒ 25.000 voor reliefworks, ƒ 21.000 aankoop zaadpadi en ƒ 85.000 duurtetoeslag, moest de post „Openbare werken" met ƒ 130.000 bezuinigd worden.

Oude bruggen, enz. moeten dan nog maar een poosje mee, nadat ze wat zijn opgelapt!

Voor Djokja is de verhouding nog wat ongunstiger; daar gaat de helft heen aan het Hof en de Kepatihan.

* * *

In No. XIV (Kol. Weekblad van 6 November '19) had ik het over dure hotelprijzen, in verband met het feit, dat voor Soewardi en gezin voor 2 dagen in een eenvoudig pension ƒ 54 moest worden neergeteld.

„Hotel des Indes" sloeg 8 Januari j.l. de prijzen der kamers op met ƒ 2.50 voor één persoon en ƒ 6 voor twee personen per dag. O.a. omdat het vleesch zoo duur is geworden?

Als men dus samen logeert schijnt méér vleesch gegeten te worden dan als solitaire!

Intusschen brengt die opslag per maand een kleine ƒ 10.000 méér in het laadje en dat heeft Hotel des Indes met z'n 25 pCt. dividend hard noodig.

Op 1 Januari j.l. ging „Grand Hotel Java" over voor 1¼ millioen in handen van een Chineesche kongsi. De vorige eigenaar, de heer Smeets, verdiende aan die transactie een goede vijf ton.

Een paar dagen later bood een andere Chineesche kongsi ƒ 1.600.000, doch de tegenwoordige eigenaars vragen 2 millioen.

In afwachting daarvan hebben zij het hotel verpacht aan den heer De Groot, ex-manager van het Hotel der Nederlanden, voor ƒ 10.500 per maand; voedingsuitgaven, bediendenloonen, licht, belasting, enz. niet inbegrepen...... zoodat ze 10 pCt. maken zonder eenige zorg. Terwijl de pachter de prijzen een weinig opsloeg en op het eten zal bezuinigen.

In „Hotel der Nederlanden" zijn reeds vier of vijf eigenaren schatrijk geworden.

In Soerabaja idem, idem; in Semarang, Bandoeng, Djoedja, Solo, dito, dito.

Enz., enz., enz....... de Europeesche traktementen kunnen tegenwoordig wel een Westersch stootje verdragen.

* * *

In *de Beweging* treft men nu en dan suggestieve berichten aan, zonder commentaar, van onderstaand kaliber:

Rustig Egypte. — Een simpel telegram:

„Een nationalist pleegde een bomaanslag op den „premier. Deze was op weg naar het ministerie, toen „de aanvaller een bom naar hem wierp en een revol-„verschot op hem loste. Er werden drie revolvers in „zijn bezit gevonden."

„De Beweging" is geen nieuwsblad, maar een partij-orgaan...... der nationalisten.

En de partij verzekert herhaaldelijk, bij monde van D. D., Tjipto e.a., dat zij geen bloedige revolutie wenscht......

Oók bestreed Dr. Tjipto in den Volksraad — bij de militie-voorstellen — dat de Indiër er zooveel belang bij zou hebben dat Indië niet van overheerscher verwisselt!

Welke bestrijding steun vond bij den Hollandschen socialist, den heer Cramer!

Als Oost en West deze heeren eens tracteerde op een gratis reisje in Korea? Om een „studie" te maken van de „Japansche" manieren om bommenwerpende nationalisten „onafhankelijk" te maken......

Den Haag, 2 Maart 1920.

H. J. VERMEER.

Lezing over Suriname.

De heer W. D. H. Baron van Asbeck, oud-gouverneur van Suriname, hield 24 Februari j.l. om 8 uur 's avonds in de Oranje-Societeit eene lezing met lichtbeelden voor de afdeeling 's-Gravenhage.

Spr. besprak de verschillende cultures in Suriname en de oorzaken, die telkenmale tot mislukking leidden. De cacao en de lotenziekte, de bacoven- (pisang) en de sinaasappelcultures, die mislukten door de transportmoeilijkheden. En juist de sinaasappelcultuur beloofde zoo'n toekomst, omdat deze vruchten in Europa aankwamen, wanneer deze vruchten uit Zuid-Europa niet meer ter markt kwamen en onze eigen vruchten nog niet rijp waren. Verder de katoen, die naar Amerika gaat. Voor de toekomst beloven de cocospalmen, de cultuur van palmen voor „'t stroo" der hoeden en sisal (agave-vezels) succes. De Surinaamsche koffie is zeer goed, doch is de bes rijp, dan moet de pluk vlug plaats vinden, waarvoor dan dikwerf niet voldoende werkkrachten beschikbaar zijn. De Liberia-bes kan het 14 dagen houden en kan daarom met minder werkkrachten geplukt worden. Uitvoer van deze koffie had plaats naar Oostenrijk en Duitschland.

De oorspronkelijke bewoners van Suriname waren Indianen, nu uitgeweken naar 't Zuiden; in het gebergte en de bosschen. Het grootste deel der bevolking bestaat uit de met geweld geïmporteerde negers, hunne afstammelingen en de kleurlingen. De boschnegers zijn de afstammelingen van uitgeweken en gevluchte slaven, die in de bosschen hun toevlucht zochten en daar thans nog zich vrij en onafhankelijk gevoelen, hun eigen gouverneur en hoofden hebben, al erkennen zij 't koninklijk gezag en erlangen zij een koninklijke bevestiging hunner aanstelling.

Aan de kust vindt men als kolonisten Franschen, Zwitsers, Duitschers, Portugeezen, Chineezen en Hollandsche boeren. De eersten losten zich op in de bevolking. De Hollandsche boeren werden in 1845 aangevoerd, eerst door 't klimaat en de levensomstandigheden gedecimeerd, doch de overblijvenden en hunne afstammelingen pasten zich aan. Een dergelijke koloniseering, mits goed voorbereid, kan herhaald worden. De Chineezen werden handelaren.

Als werkkrachten wordt beschikt over Surinamers, Britsch-Indiërs en Javanen. De immigratie der Britsch-Indiërs hield op. Zij konden na afloop van hun contract terugkeeren, doch velen geven er

de voorkeur aan te blijven als vrije, kleine landbouwers. Den Surinamer trekt dat minder, niettegenstaande zij er door landbouwonderwijs toe worden opgewekt. Zij geven de voorkeur aan 't wonen in de stad als kleine beambten en politie-dienaren.

De bodem is vruchtbaar, doch eischt goede verzorging en draineering. Al trachten wij de kolonie te ontwikkelen, de stoffelijke uitwerking der genomen maatregelen is gering, tengevolge van den tragen aard der eigenlijke Surinamers. Al slaan de Regeering, de Roomsch Kath. missie en de Hernhutters de handen ineen, ter bereiking van het zoo gewenschte doel, 't zal tientallen jaren duren voor de bevolking op 't gewenschte peil zal zijn gebracht. Door de geringe ontwikkeling der bevolking kan zij op de door haar gekozen volksvertegenwoordiging geen contrôle uitoefenen.

Vervolgens gaf spr. een overzicht van het Bestuur, waarvoor wij verwijzen naar het artikel „Onze West en onze leden in de West'', Kol. Weekblad van 1 Jan. 1920, No. 1.

Zoolang de volksontwikkeling geen hooger peil zal hebben bereikt, kan er nog geen sprake zijn van gegemeentebestuur, decentralisatie en uitbreiding van kiesrecht. Spr. vergelijkt den toestand met die van Britsch-Guyana, waar 't laatste reeds plaats vond, doch daar is het geen couleur de rose.

Wat 't boschwezen betreft, werden goede houtsoorten langs de rivieren afgevoerd, doch het hout begint in de nabijheid er van schaars te worden; zoo gaat het ook met de balata (een rubbersoort), die hoe langer hoe verderopgezocht moet worden. De goudindustrie voldeed niet aan de hoog gespannen verwachtingen, toch is er goud. Met de bauxietexploitatie gaat het beter. Bij de verschillende exploitaties worden de werknemers beschermd tegen de werkgevers; echter ook 't omgekeerde heeft plaats. Ook de werknemers hebben hunne verplichtingen na te komen.

Wegen zijn er weinig, de rivieren met haar eigenaardige moeilijkheden, stroomversnellingen en vallen, vormen de hoofdverbinding. De spoorweg van Suriname naar de goudvelden stelt men zich in de toekomst voor doorgetrokken tot het Braziliaansche net.

Echter alle moeilijkheden ten spijt, Suriname *gaat* vooruit, vooral nu de scheepvaartmaatschappijen medewerken en er geregelde aanvoer van Javaansche werkkrachten plaats heeft. Na ommekomst van zijn contract voor 5 jaren, waarbij hij het in alle opzichten *beter* heeft dan in zijn dessa, staat hij voor de keus terugkeer naar zijn land, of eigen vrije landbouwer op eigen erf, en het grootste deel geeft aan dit laatste de voorkeur.

Met cijfers geeft spr. een treffend beeld van den vooruitgang van Suriname in de laatste jarenreeks.

Na de pauze werden een serie lichtbeelden vertoond: Paramaribo, de verschillende cultures, de kust-, savanna- en heuvelzônes, boschnegers en indianen met hunne dorpen en hutten, de rivieren met hare stroomversnellingen, het goudwasschen en verschillende bevolkingsgroepen.

Een warm applaus bedankte spr. voor zijn interessante en wetenswaardige voordracht. G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Inlandsche Ziekenverpleging.

Mevrouw S t o k v i s, die te Semarang ijvert voor de oprichting van een ziekenverpleging voor de Inlandsche en Chineesche bevolking, met gebruikmaking zoo veel doenlijk van Inlandsch personeel, schrijft aan de „Loc.'' o.m. dat zij — zonder verklaring of verontschuldiging door dr. Valk van de door haar genoemde feiten (zie Kol. Weekbl. dd. 27 Febr.), — het een hard en *onrechtvaardig* oordeel zou vinden, een oordeel dat zij niet onweersproken laten kan. Schr. vervolgt: „Wij allen, die in het belang van de Inlandsche ziekenverpleging werkzaam zijn, weten de groote moeilijkheden, die er aan zijn verbonden; wij herinneren ons nog maar al te goed, hoe een jaar of zes geleden de toestanden in de meeste Inlandsche hospitalen waren; hoe wel en wee van de patiënten afhing van volkomen onbeschaafde, ononiwikkelde, ongeroutineerde, onbetrouwbare baboe-verpleegsters; hoe er geknoeid werd met de voorschriften; hoe de heele „verpleging'' één groote bespotting was van wat verpleging behoort te zijn. En wij weten ook, hoe enorm dat nu reeds in sommige inrichtingen verbeterd is, dank zij de werkzaamheid van een handjevol jonge Javaansche leerlingen en de leiding van enkele toegewijde, bekwame Europeesche verpleegsters, ofschoon deze opleiding iets nieuws en ongekends was in de Javaansche maatschappij. Zou men den ouden toestand terugwenschen? Begrijpt men wel goed, wat het zeggen wil, dat wij allen — dr. Valk óók — beginnen moesten met iets totaal nieuws; dat wij, door niet plotseling te veranderen omstandigheden als leerlingen kregen een klein aantal zeer jonge meisjes van omstreeks 16 jaar oud; dat deze jonge meisjes tehuis in het geheel geen leerschool hadden doorloopen van hard werken, van waken, van ernstigen verantwoordelijken arbeid; dat deze meisjes dikwijls kwamen en komen uit een milieu, waar de meest elementaire begrippen van hygiëne ontbreken, waar men geheel andere opvattingen heeft dan wij, Westerlingen, over ziek zijn en sterven: — en bedenkt men daar dan wel bij, dat deze kinderen onder zeer onvoldoende toezicht het nieuwe zware werk moesten leeren, omdat er haast geen Europeesche zusters waren die belangstelling hadden voor de ziekenverpleging van en door de Javanen?

Is het niet de fout der omstandigheden, méér dan die der Inlandsche leerling-verpleegsters, dat er dingen hebben kunnen gebeuren als Dr. Valk vermeldt? Zeker, er zijn fouten geschied, hier ook, ik ben nuchter genoeg om dat te erkennen; maar wij zullen — hoe wij zulke fouten ook betreuren — billijk genoeg blijven om in te zien dat wij het recht missen, op grond van die fouten de Inlandsche verpleegster omlaag te halen. Immers, wij hebben niet kunnen wachten, tot wij Inlandsche meisjes hadden, oud en wijs en ervaren en zelfstandig en ernstig genoeg om het moeilijke werk der zelfopoffering op zich te nemen; wij hebben niet kunnen wachten, tot wij voldoende Europeesche zusters hadden, die met toewijding en zorg ons steunen wilden bij de opleiding (moreel en technisch). Er was een noodtoestand, die verholpen moest worden. En ik geloof niet, dat Dr. Valk er verstandig aan gedaan heeft, en er de goede zaak mee heeft gediend, haar oordeel zoo, zonder meer, aan het publiek in handen te geven.'' Schr. besluit:

„Had Dr. Valk liever er op gewezen, hoe dringend wij om Europeesche zusters verlegen zijn, om beschaafde en hoogstaande vrouwen, om ons te helpen bij het moeilijke maar mooie werk; had Dr. Valk liever eens de aandacht gevestigd op de verheugende feiten van vooruitgang, die er toch zeker bij haar ook wel te constateeren waren, gelijk ze bij ons tot onze groote vreugde *in ruime mate* te constateeren zijn! Dit zou de leerlingen (en de zusters-) tot opwekking en tot prikkel zijn geweest, en meer goeds gesticht hebben dan de tot verkeerd begrip en tot onjuist en venijnig oordeel leidende woorden van Dr. Valk.''

Een waardig protest.

Met waardeering maken wij — aldus de „Java Bode'' — melding van het feit, dat ook in den gemeenteraad van Batavia een krachtige stem zich heeft doen hooren tegen de handelwijze van den z.g. volksleider Abdoel Moeis. Forsch doch waardig, teekende de heer A. van Nieuwenhoven Helbach gisteravond in den gemeenteraad protest aan tegen de pogingen van het lid Abdoel Moeis om op de handelingen van het hoofd van gewestelijk bestuur een blaam te werpen. Scherp hekelde de heer Helbach de handelwijze van Abdoel Moeis, wien door den resi-

dent rijst werd verstrekt om deze tegen de maximum-prijs te verkoopen en die desondanks de rijst 41 cents per gantang hooger verkocht. Terecht wees dit raadslid er op, hoe weinig medewerking er is van Inlandsche zijde, wanneer de Europeaan het goed met de bevolking voorheeft.

Wij achten het scherpe verwijt van den heer Helbach aan het adres van Abdoel Moeis alleszins verdiend. Indien de Inlandsche vereenigingen eerlijk wenschen te strijden voor de belangen der bevolking, dienen wij leiders als Abdoel Moeis te desavoureeren en wel zoo spoedig mogelijk, opdat zij niet de sympathie en den steun van alle weldenkenden verliezen.

Moord op planters.

Op een gehouden vriendschappelijke bijeenkomst van de Zuid-Banjoewangi-planters werd de volgende motie aangenomen:

„De Zuid-Banjoewangi-planters, bijeen in de 14-daagsche bijeenkomst te Sawo Djadjar;

gelet op den kort geleden plaats gehad hebbenden moord op de onderneming „Kaliredjo", welke moord door een meer voldoend sterk politiekorps misschien had kunnen voorkomen;

in verband met het feit, dat de uitbreiding van de politie geen gelijken tred heeft gehouden met de vermeerdering van de bevolking, waardoor de veiligheid van persoon en goed zeer sterk is afgenomen;

achten de versterking van de politie in deze streek dringenden regeeringsplicht."

De heer Zentgraaf vermeldt deze motie in een zijner vier artikelen over „Banjoewangische zaken" in het „Soer. Hbld." en voegt hier o.a. aan toe: Teneinde ook den elders wonenden planter in de gelegenheid te stellen een oordeel te vellen en zijn richting af te teekenen, zijn wij verplicht nog even terug te komen op de oorzaken van den moord op den ongelukkigen Peters, hoezeer wij dit om diverse redenen liever achterwege hadden gelaten. Het geldt hier echter de afschuwelijke slachting van een Europeeschen employé, die als een sympathiek mensch bekend stond en het is de plicht van den journalist, om met zoo groot mogelijke duidelijkheid de oorzaak van dit drama aan te wijzen.

Wij aarzelen geen moment met als oorzaak te noemen: de wantoestanden, welke zich al sinds jaar en dag op de onderneming „Kaliredjo" hebben ontwikkeld. Op „Kaliredjo" kon allerlei geboefte, dat op andere ondernemingen niet gewild meer was, nog terecht, terwijl de op deze onderneming geboden gelegenheid tot dobbelen — althans het niet tegengaan daarvan — magnetisch werkt op allerlei slecht volk. Aldus werd „Kaliredjo" de plaats, waar de criminaliteit het sterkst tot uiting moest komen. De feiten zijn daar om dit te bewijzen. Een paar jaar geleden werd op „Kaliredjo" de opzichter Meyer vermoord. Daarna werd door volk van dezelfde onderneming, een afschuwelijke roofmoord gepleegd, waarbij een Inlandsch handelaar en een kind werden geslacht. Verder is een mandoer dier onderneming afgemaakt, terwijl ten slotte de heer Peters als slachtoffer viel.

En het duidelijkst spreekt het volgende: dat de troep moordenaars bijna geheel bestond uit lieden, die indertijd van een naburige onderneming zijn weggezonden, omdat zij zulke boeven en dobbelaars waren!

Men dient daarbij in het oog te houden, dat de mentaliteit van het volk zich in ongunstigen zin wijzigde, en nog steeds wijzigt. Er wordt als gevolg hiervan ook door den Mandoereeschen koelie niet zoo lang meer geaarzeld met het aanranden van den Europeaan. Om futiliteiten steekt hij thans de hand uit naar den blanke.

Hoe het mogelijk kon zijn, dat niet reeds dadelijk na de vroegere moorden, welke iederen ingewijde het bestaan van wantoestanden op „Kaliredjo" duidelijk moeten hebben aangetoond, zuiverend op die onderneming is opgetreden, is een vraag, welke de voor een en ander verantwoordelijk te achten personen maar met hun geweten moeten uitmaken. Het doet ons genoegen, dat onder de Z.-B.-planters ten dezen vrijwel een communis opinio bestaat en het pleit voor hun gezond inzicht, dat zij aan de moordzaak-Peters geen andere actie willen vastknoopen dan in de motie tot uiting komt. Elke stap verder zou hun vele gerechtvaardigde grieven in discrediet brengen.

De bekentenissen van Douwes Dekker.

De „Java-Bode" bevat de vertaling van het zeskolomlange artikel van de „Straits Times" over de bekentenissen van D. D.

Het „N. v.d. D." schrijft hierover: „Wat ons hindert, is het blijkbare genoegen waarmee wordt g e w r o e t in de waarlijk ontzettende bekentenissen van een diep-gevallen mensch. Zelf-vernedering, wanhoop, leugens ook al, en armzalige pogingen om een glimp aan zijne daden te geven, spreken uit die regels, die als met modder en bloed geschreven schijnen. Wij willen onze kolommen daar niet mee bezoedelen. Wij vinden D. D. een slecht en gevaarlijk mensch, maar...... hij is een m e n s c h. Wij hebben hem bestreden, maar wij versmaden het om ons over zijn diepen val te verheugen. Eerder gevoelen wij medelijden met den man van gaven, die, door gebrek aan moreelen steun en zelf-tucht, door grenzenlooze ijdelheid, zoo ver van den weg afweek."

De „Loc." besluit een desbetreffend artikel met: „De thans weergegeven zelfontmaskering nommer zooveel zet den treurigen held ervan in een demonisch licht, waarop de oogen van het gezag hier te lande scherp gericht dienen te blijven. Men reageere op zijn publicaties niet met een: farceur va!; de lectuur van het blad *De Beweging* sterkt ons wekelijks in de overtuiging, dat D. D.'s in de Straits Times omschreven houding tegenover de Nederlandsche regeering, feitelijk ongewijzigd is gebleven. Men blijve voor D. D. op zijn volle hoede!"

Het „Soer. Hbld." besluit het entrefilet over D. D. aldus: „De onthullingen van de Straits Times brengen niets nieuws en wij kunnen slechts hopen, dat deze hernieuwde publicatie omtrent de mentaliteit van den man, die door de regeering vrijwillig op de inlandsche maatschappij werd losgelaten, haar de oogen moge openen, voor het groote gevaar, dat zijn aanwezigheid en actie beteekenen voor de rustige ontwikkeling dezer landen.

Door het bannen van de agitatorische elementen uit de Indische samenleving zou de regeering, zou de huidige gezagsdrager zich de waardeering van allen kunnen verzekeren, die thans zich tegen zijn beleid opponeeren. Want de actie van de zgn. reactionnaire Pers, van de planters en van de meerderheid van het Europeesche deel der Indische Maatschappij tegen het huidige bestuursbeleid heeft niet ten doel het neerslaan van een gezonde inlandsche beweging, doch is gericht op het bevrijden van dit land van de agitatorische elementen, wier actie alles dreigt te vernielen, hetgeen met zooveel moeite en zorg werd opgebouwd."

UIT DE INDISCHE PERS.

De Europeaan in Ned.-Indië en de Sarikat-Islam. Op het jongste congres van den Sarikat-Islam, dat te Soerabaja is gehouden, heeft de heer Alimin het denkbeeld ter sprake gebracht om personen, die den Mohamedaanschen godsdienst niet belijden, toch als lid in de Sarikat-Islam-Vereeniging op te nemen.

Het congres is in dat voorstel niet getreden, doch men had er geen bezwaar tegen dat deze personen als donateurs van de vereeniging werden aangenomen.

Dit onderwerp had de aandacht van de redactie van „de Locomotief", die het bericht plaatste, dat vermoedelijk alle behoeftige Indo's tot den Mohamedaanschen godsdienst zouden overgaan en dan lid van de Sarikat-Islam-Vereeniging zouden worden.

Over een maand of zes zou men allicht meer van deze zaak afweten.

De berichtgever van de ,,Perniagaän" van 17 November 1919 voegt hier aan toe, dat het hem niet zou verwonderen dat dan de toongevers van de partijpolitiek zich eveneens zullen laten besnijden en dan als lid van den Sarikat-Islam zullen toetreden.

Een Inlandsch oordeel over de aanstaande instelling der desaraden. Aneta schrijft daarover in de ,,Perniagaän" van 17 November 1919, dat, al is het dat men dankbaar gestemd moet zijn voor het doel dat in het betrekkelijke ontwerp wordt beoogd, het er toch nog even ver van af is dat men tevreden is.

Het geheele ontwerp draagt, zijns inziens, het karakter van lapwerk.

Het herstelt iets dat defect is, doch het brengt geen algeheele verandering in den tegenwoordigen toestand, die als onbruikbaar wordt beschouwd door den modernen Gemeente-man.

Het laat zich dan ook aanzien, dat het ontwerp weinig succes zal hebben.

90 pCt. van de desa's kennen aan het ontwerp geen belangrijke waarde toe, terwijl de resteerende 10 pCt. het te hoog aanslaan.

Wanneer de urgentie wordt erkend om het bestaan der desa's hooger op te voeren en deze urgentie ook voorkomt op het programma der leiders van de politiek, laat men dan dit ontwerp veranderen en daarmede niet te lang wachten.

Het bestuur wake er voor dat de Inlander niet zegt dat de Regeering de kinderen zoet wil houden en dat zij deze regeling geeft omdat er om is gevraagd.

En het volk zou dit allicht denken als het ziet dat geene groote veranderingen in het leven worden geroepen.

Wordt het ontwerp uitgevoerd, dan zal men het langs zich heen zien gaan en vele zaken bij den desaraad voorbrengen met het doel na te gaan hoe alles functionneert.

,,Pleitbezorgers voor het Indische Volk". In de ,,Persatoean Hindia" noodigt de redactie van dat weekblad alle onderdanen van Ned.-Indië en de leden van de verschillende vereenigingen uit om haar op de hoogte te houden van de grieven, die zij mochten hebben, meer in het bijzonder voor het geval er sprake is van bepaalde onderdrukking of vernedering van het ras, van welke zijde ook.

Over de wijze van het voorbrengen der klachten zij de klager niet bezorgd; daarvoor zorgt de redactie wel.

Zij maakt er dezen attent op dat, behalve een pseudoniem, de ware naam van den klager ook aan de redactie bekend moet zijn en dat men van strikte geheimhouding verzekerd kan wezen.

De taak, welke de redactie van de ,,Persatoean Hindia" op zich heeft genomen, is er eene van zeer wijde strekking.

Goed geleid, kan zij van groot nut zijn voor het volk en voor het bestuur, dat er prijs op stelt op de hoogte te zijn van hetgeen er omgaat onder de massa.

Streng onderzoek naar de gegrondheid der klachten en onthouding van elke partijstelling daarbij zij den onderzoeker hierbij aanbevolen, ook niet het minst ter voorkoming van verwarring.

Een cursus voor de leden van de revolutionnaire Vak-Centrale te Bandoeng. In de ,,Persatoean Hindia" van 22 November 1919 geeft de leider van de revolutionnaire vakcentrale te Bandoeng, de heer Soerjopronoto, kennis aan de kameraden dat, zoolang deze vereeniging over geen eigen orgaan beschikt om daarin de gedachten en de belangen der vereeniging te openbaren, dit zal geschieden in het weekblad de ,,Persatoean Hindia".

De leiders der vakcentrale zullen derhalve in dit weekblad een leidster vinden, dat als het ware een schriftelijken cursus zal geven aan de leden van de vakcentrale.

In dien cursus zal geleidelijk worden behandeld het beginsel- en strijdprogramma der vak-centrale, in verband met de politiek die gevoerd wordt, de vakactie en coöperatie, het staatsrecht van Ned.-Indië en de kritiek daarop, de staathuishoudkunde en meer in het bijzonder het socialisme, de leer der organisatie, vragen en antwoorden over en op de moeielijkheden, welke zullen worden voorgebracht.

De vak-centrale zal blijven voortgaan met te strijden voor de rechten van het volk en tegen de versterkte vesting van het kapitaal; zij zal de verdrukten onder één vlag vereenigen en den strijdzang aanheffen.

Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat de heer Soerjopranoto op het 4de congres van den Sarekat-Islam te Soerabaja, het werkprogram van de vakcentrale als volgt omschreef:

1°. opdat de gemeenschap beschikke over den ijver en de energie van alle onderdanen, moet de Regeering het Bankwezen en de industrie regelen;

2°. de arbeid zij zoowel aan mannen als vrouwen opgedragen, met dien verstande, dat zwangere vrouwen, ouden van dagen en kinderen van het vervullen van zwaren arbeid uitgesloten zijn;

3°. dagarbeid van 8 uren;

4°. nachtarbeid van 6 uren;

5°. toekenning van pensioen aan hen, die niet meer werken kunnen;

6°. hulp aan zieken;

7°. democratische onderwijsverstrekking.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Winst en verlies voor Ned.-Indië. Onder dit hoofd wordt in de *Pewarta Soerabaja* van 20 November 1919 door Troeno eene politieke beschouwing gegeven, waaraan het navolgende is ontleend.

Iedereen zegt, dat de voor- en tegenspoed van Ned.-Indië afhankelijk is van den persoon van den Gouverneur-Generaal en de wijze, waarop hij van het hem toegekende gezag gebruik maakt.

Oppervlakkig beschouwd schijnt deze bewering juist te zijn, doch als men het onderwerp wat dieper bekijkt, dan komt men tot de overtuiging, dat in de plaats van den Gouverneur-Generaal, de Minister van Koloniën moet worden gesteld.

De tegenwoordige Landvoogd begrijpt den nieuwen tijd en tracht Ned.-Indië te leiden naar de zelfstandigheid, waarnaar het verlangt, daarbij er naar strevende om al de bezwaren, die dit pogen in den weg staan, geleidelijk te ondervangen.

Dat daarmede veel tijd gemoeid is, spreekt van zelf.

Wat het bestaan van den Volksraad betreft, zij, die de toekomst weten te voorspellen, zeggen, dat het een zwetscollege zal worden, doch de Landvoogd tracht dezen Raad telkens voor te lichten en er op te wijzen, dat het bestaan van den Volksraad een trede verder is op de trap, die naar zelfstandigheid voert en dat het in de bedoeling ligt hem geleidelijk meer bevoegdheden toe te kennen.

Maar, zoovele malen als die Volksraad bijeenkomt vindt het Inlandsch element dat er weinig vruchten van den boom vallen, behalve dan als er vele stemmen opgaan om verhooging van bezoldiging van het personeel bij de verschillende takken van dienst en het moeielijke daarbij is, dat, wanneer aan de eene categorie de verhooging is toegekend, een andere categorie het daarbij niet laat zitten, doch met kracht voor hare parochie opkomt.

Nu zijn er wel eenige Inlandsche leden in den Volksraad, doch het aantal is betrekkelijk klein en hun stem legt het al spoedig af tegenover de meerderheid.

De voorstellen, die van Regeeringswege binnenkomen, worden door den Regeeringsadviseur verdedigd, doch, zooals reeds boven is gezegd, is de Minister van Koloniën eigenlijk de man, die de geheele zaak beheerscht. Hij maakt, zoo noodig, zwart wat wit is en als het hem gelieft, maakt hij de Indische voorstellen tot scheurpapier, behalve die, welke betrekking hebben op de vermeerdering van de inkomsten des lands of die de verspreiding van het Christendom kunnen bevorderen.

Ten opzichte van het laatste onderwerp is het duidelijk, dat het beginsel van scheiding van Staat en Kerk streng moet worden gehandhaafd en het was dus van het Volksraadslid, den Regent Djajadiningrat, goed gezien, toen hij in den Raad het voorstel

indiende, dat de moskeegelden zouden worden besteed voor de Mohamedaansche kerken en niet voor andere doeleinden benut.

Deze motie was daarom zoo goed, omdat zij het bestaande gevoel bij het volk wegnam, dat hier niet altijd de rechtvaardigheid werd betracht.

De schrijver vreest echter, dat deze motie, evenals zoovele andere voorstellen, welke op de Ministerstafel liggen, naar de prullenmand zullen worden verwezen, hoewel 's lands gelden met de motie niet zijn gemoeid.

Het moet op het Departement van Koloniën wel worden begrepen, dat men den eenen godsdienst niet boven den anderen moet stellen en dat de evolutie van Ned.-Indië den eisch stelt, dat aan geen godsdienst bezwaren in den weg worden gelegd om zich te ontplooien.

Godsdienstzaken moeten godsdienstzaken blijven, doch op het terrein van den vooruitgang trachte men eensgezindheid en samenwerking te verkrijgen.

Nu is het wel waar, dat op dit oogenblik in het openbaar niemand gedwongen wordt een anderen godsdienst te belijden, doch even waar is het, dat in het geheim door de betrokken voorgangers wel degelijk naar uitbreiding van hun godsdienst wordt gestreefd en dat bij eventueele verschillen hieruit botsingen moeten voortvloeien.

En, aangezien deze de evolutie moeten tegenhouden, zijn er tal van personen als vrijdenkers, vrijmetselaars, enz., die aan het volk het voorbeeld willen geven, dat zij op politiek gebied den godsdienst geheel en al uitschakelen.

Zoo denkt het Ned.-Indische volk er ook over, dat niet wenscht den band met Nederland te verbreken, zelfs al treedt soms een landsdienaar op die de verspreiding van zijn godsdienst in zijn schild voert.

Omtrent het verleden van den nieuwen Minister van Koloniën de Graaf zegt de schrijver, is dit bekend, dat hij het tot hooge functies in Indië heeft gebracht en natuurlijk geheel op de hoogte is van de regelingen, die een nieuwe bestuursorganisatie beoogen.

Zijne inzichten op algemeen politiek terrein weet men evenwel niet.

Behalve over uitgebreide kennis, moet tegenwoordig een Minister van Koloniën ook beschikken over 2 andere voorname eigenschappen, n.l. rechtvaardigheidszin en kracht, wil hij aan Indië, dat in een staat van wording is, een passende bestuursrichting geven.

Een glijden langs een hellend vlak zou tot schade zijn van beide partijen.

De evolutie, waarin Ned.-Indië verkeert, is niet tegen te houden, doch de leiders van die beweging dienen te begrijpen, dat zij, waar het volk nog niet in staat is de bestuurstaak over te nemen, zich zelfbeheersching en zelfbeperking hebben op te leggen.

Met geleidelijke intellectueele ontwikkeling van het volk kan Ned.-Indië een vrij land worden, dat zich ontplooien kan, mits men zich onthoude van het beginsel van het uitknijpen der citroen en van het verdubbelen der belastingen.

Eene school voor Chineesche meisjes te Batavia. Werd onlangs een uitvoerig verslag gegeven van de opleving der Chineesche meisjesschool te Buitenzorg, thans schijnt Batavia niet te willen achterblijven en werd daar ter plaatse op Zondag 16 November 1919 een openbare vergadering gehouden van 15 toonaangevende Chineesche heeren, w.o. werd opgemerkt de heer Ouw-Yang-Kee, de Chineesche consul-generaal.

Het doel der vergadering was de oprichting van eene school voor Chineesche meisjes te Batavia.

Er werden verschillende redevoeringen gehouden van nagenoeg gelijken inhoud als de toespraken, welke te Buitenzorg werden uitgesproken, waarna tot de oprichting van de school, waaraan een internaat zal worden verbonden, werd besloten.

Er is ƒ 79794.92 voor noodig, welk bedrag men hoopt te verkrijgen van de Bataviaasche Chineesche ingezetenen *) door middel van inteekenlijsten.

*) Op dit oogenblik bedraagt het aantal Chineezen te Batavia ± 10000.

Of het Nederlandsch op de school zou worden onderwezen, zou later worden beslist.

Met betrekking tot de gehouden redevoeringen, kan hier nog worden vermeld, dat de Chineesche Consul-Generaal sprak in het Mandarijn-Chineesch, hetwelk vertaald werd in het Maleisch door mejuffrouw Chang, hoofd eener Chineesche meisjesschool (te Buitenzorg?) en dat hij de urgentie aantoonde van het geven van uitgebreider onderwijs aan de Chineesche meisjes, in verband met de positie in de toekomst als huishoudster en als moeder.

De voorzitter, de heer Tjio-Ma-Tjouw drong op het betoonen van klinkende belangstelling aan en wees er op, dat door het geven van onderwijs aan het Chineesche meisje, men achteruitgang van het Chineesche ras kon voorkomen.

De Chineesche geneesheer Dr. Yap-Hong-Tjoen, bezag de zaak eveneens van den practischen kant en beval aan het vragen van eene subsidie aan de Regeering, waar de Chineezen hooge belastingen betaalden en de Regeering veel geld ten koste legde aan de oprichting van scholen voor inlanders.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Tropische Natuur.

De 1e afl. van jaarg. 1920 bevat de volgende geïllustreerde opstellen: Javaansche Amorphophallus-soorten, door C. A. Backer (beschrijving van nieuw gevonden soorten van het zgn. slangenblad). — Een praatje over tijgervallen en pelantiks, door J. C. van der Meer Mohr Jczn. (bedoeld zijn de primitieve vallen, welke door de bewoners der Padangsche Bovenlanden worden gebruikt). — Iets over de ruigpoot kuifarend (Spizaëtus limnaëtus Horsf.), door Sody. — Een Indische paarlemoervlinder (Argynnis hyperbicus C. javanica Oberth.), door S. Leefmans.

Mededeelingen Burgerl. Geneesk. Dienst.

Deel VII van jaarg. 1919 der „Mededeelingen van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst in Nederl.-Indië", brengt een rapport van de hh. E. P. Snijders en R. Pratomo over een dysenterie-epidemie in Tanah Poetih en omgeving (Sum. Oostkust) gedurende Mei—Augustus 1917. Als een der 'oorzaken — zoo niet de hoofdoorzaak — van deze kwaadaardige epidemie noemen rapporteurs de door hen aangetroffen slechte hygiënische toestanden (beter wellicht: misstanden) in genoemde kampong. Een en ander wordt geillustreerd door een aantal plaatjes, op de wijze van H. F. Tillema's „Van wonen en bewonen", enz.

Verder bevat dit deel een publicatie van N. H. Swellengrebel en J. M. Swellengrebel-de Graaf over de eischen die verschillende Anophelinen stellen aan de woonplaatsen hunner larven.

In en Uitvoer.

Dr. C. te Lintum besluit in het 25 Febr. Nr. zijn beschouwing over de spoorwegen op Java. Een toegevoegd schetskaartje geeft een overzicht van de spoor- en tramwegen met aanduiding der lichamen, die ze exploiteeren, een en ander volgens de dienstregeling eindigend met 1 Juli 1919. Een vergelijking met een kaartje van den toestand in 1894 geeft een indruk van den vooruitgang der laatste 25 jaren. — In hetzelfde Nr. nog gegevens over den Engelschen handel met Nederland en koloniën in 1919.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 9: Bemestingsproeven op tabakszaadbedden, door Dr. L. P. de Bussy. — Helopeltisbestrijding, door E. L. Siahaja en O. van Vloten, besproken door Prof. Dr. W. Roepke. — Onderzoek naar de bruikbaarheid van de z.g. Lijnen-selectie-methode, door J. J. Paerels. — De ware toestand van de Continentale beetwortelsuiker-industrie. — Gouvernements Guttaperchaonderneming „Tjipetir". In- en uitvoer van Java en Madoera. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige vaste rubrieken.

Handelsberichten.

Onder het opschrift „Nederlandsch-Indië en de Nederlandsch nijverheid" bevat het Nr. van 26 Febr. van „Handelsberichten" 1o: eene opsomming der voornaamste Indische grondstoffen, waarvan de aanwending in Nederland ruimere toepassing zal kunnen vinden dan tot dusverre en 2o. een dergelijke opgave van Nederlandsch fabrikaat, waarvan de afzet in Indië nog voor vergrooting vatbaar is. Belanghebbenden kunnen nadere inlichtingen bekomen bij de vierde afdeeling van

het Ministerie van Koloniën te 's-Gravenhage en in de spreekkamer dezer afdeeling in het koloniaal paviljoen op de Jaarbeurs te Utrecht (Vredenburg).

In hetzelfde Nr. lezen we nog onder het hoofd: Surinaamsche rijstsoorten. De bijzondere aandacht van belanghebbenden wordt gevestigd op de volgende Surinaamsche rijstsoorten, tijdens de Utrechtsche Jaarbeurs in het Koloniaal Paviljoen op het Vredenburg te bezichtigen, n.l.: Skriviman koti, Moetmoeri, Boeloeh poetih, Bruinmissie en Creoolrijst.

De eerstgenoemde drie soorten hebben een groeitijd van 5½ tot 6 maanden. Zij geven, in vergelijking met andere soorten, de hoogste opbrengst en worden dan ook het meest geteeld. Een proefveld, aangelegd in 1916, leverde per H.A., voor elke soort, gemiddeld 69 zakken padi van 70 K.G. Ter vergelijking diene, dat een opbrengst van 50 zakken padi à 70 K.G. per H.A. reeds zeer goed genoemd wordt.

De twee laatstgenoemde soorten hebben een groeitijd van 4½ tot 5 maanden, doch de opbrengst is belangrijk minder dan van de eerstgenoemde variëteiten (n.l. iets minder dan de helft). Zij hebben echter weinig water noodig en worden dus bij voorkeur in den kleinen regentijd geteeld.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 48: Stadsnegers (in Paramaribo), door d. J. d. J. (vervolg). — Reisherinneringen uit Java. Malang en het Tenggergebergte (slot). — Gods engelen zelf (Indische schets), door M. E. Reitsma—Brutel de la Rivière. — Een herinnering (van een reis op de Barito), door P. te Wechel. — Eene korte aanteekening over de Doesoen (-Dajak) vrouw, door P. te Wechel.

The Import and Export Trader.

In de Febr.-afl. een geïllustreerd artikel over „The vegetable fibres of the Netherlands Indies", zoomede een graphisch overzicht (met kaartjes) van de belangrijkste uitvoerproducten van Oost-Indië over de jaren 1910—1917.

Commercial Holland.

No. 16 (Febr. 1920) bevat een uitvoerig en mooi geïllustreerd artikel van den hr. J. J. Paerels, getiteld: Tea culture in Java". — De hr. C. H. K. Borghardt schrijft over „The Dutch Oversea shipping-trade".

Holland's East India.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 2: Our new Minister for the Colonies (with portrait). —The wood-alienation policy of the Netherlands East-Indian Government (with illustrations). — International association for rubber cultivation in the Netherlands Indies. — Steel-industry in Central Celebes II (with map). — Peeps in Holland's East India. — Poelaboean Ratoe (Wijnkoops-baai) [1].

Dienst voor Waterkracht in Ned.-Indië.

Bij de N. V. Mij. Vorkink te Bandoeng is verschenen het eerste Jaarverslag van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië (Aug. 1917 tot ult. 1918). — Het geschrift is geïllustreerd met zeer fraaie reproducties van foto's en bevat ook eenige kaarten, terwijl als bijlage I is toegevoegd een historisch overzicht van de verrichtingen van het Waterkrachtbureau der Staatsspoorwegen in Ned.-Indië, welke in vele opzichten een waardevolle voorbereiding zijn geweest tot de taak der jonge organisatie waarover het eigenlijke verslag handelt.

De Gids.

Onder het opschrift „Indonesische grondrechten en Nederlandsche juristen" bevat het Febr.-Nr. van „de Gids" eene kritische bespreking van Prof. van Vollenhoven's jongste brochure over den Indonesiër en zijn grond, door den hr. C. J. Hasselman. De schr. wraakt het in prof. v. V.'s geschrift, dat het zich met buitengewone heftigheid richt tegen de bureau-ambtenaren die de grondslagen ontwerpen voor onze agrarische politiek in Indië. „Volgens de schildering van Prof. van Vollenhoven heeft men in den bureaustand weinig minder te zien dan een pandaemonium bezield met bloeddorstige wraakgierigheid tegenover den onschuldigen Indonesiër." Vervolgens wijdt hij uit over Prof. v. V.'s standpunt ten opzichte der bestuursambtenaren," die niet te klagen hebben over gemis aan waardeering van de zijde van den Leidschen hoogleeraar" en bespreekt daarna de positie der rechterlijke ambtenaren. De hr. Hasselman laat hierbij doorschemeren dat de door Prof. v. V. geconstateerde mislukkingen in ons agrarisch beleid wel eens zouden kunnen worden geweten aan een onvoldoende vorming der voor Indië bestemde juristen aan de Nederlandsche universiteiten.

[1] Van dit periodiek (concurreerend met het eveneens te Buitenzorg verschijnende veertiendaagsche tijdschrift „The Dutch East Indian Archipelago") verschijnt ook een Fransche editie („Les Indes Hollandaises").

De Cultures op Sumatra.

Volgens eene mededeeling in het Ned.-Ind. Rubbertijdschrift (van 15 Jan.) is er een belangrijk rapport verschenen van Dr. Pekelharing, hoofd der afdeeling Landbouweconomie, inzake de resultaten van het onderzoek naar de landbouwtoestanden en vooruitzichten in Sumatra, in verband met het doortrekken van de Palembang-spoorweg door Midden-Sumatra naar de Oostkust.

Deze resultaten komen, samengevat, op het volgende neer: In de afdeeling Korintji, Boengo Bangko en Sarolangoen leggen uitgestrekte terreinen, welke geschikt zijn voor groot-culturen. De factoren daarvoor zijn aanwezig. Economisch verkeeren al deze afdeelingen in zeer ongunstige omstandigheden voor zoover het transport betreft. Korintji heeft het voordeel dat er een rijstoverschot is, voldoende om een groot aantal contractanten te voeden. In de afdeeling Boengo Bangko en Sarolangoen zal de rijstvoorziening echter moeilijk en kostbaar zijn, zoolang geen invoer van buiten Ned.-Indië plaats heeft of in een eenvoudige, goedkoope oplossing ter tegemoetkoming aan de behoefte aan voedingsmiddelen zal zijn voorzien.

* * *

Ter bekorting volgen hier nog eenige titels:

De exploitatie van het djatidunningshout (Praeadvies voor de dienstvergadering der 2e en 5e Inspectie-afdeeling), door W. en J. H. Becking. (Tectona, 12e jaargang. Extra-Nr.).

Het bezoldigingsvraagstuk voor Indië, door Mr. A. M. Joekes (Indisch Genootschap, Alg. Verg. van 27 Nov. 1919).

Industrialisatie en overbevolking, door A. K. — Indische dienstplicht voor ambtenaren, door A. v. W. — De Zending, door A. Middelkoop. (Hindia Poetra, Febr. 1920).

Een belangrijke beslissing voor woningbouwvereenigingen, door D. J. A. Westerveld (vervolg). — Regentschapsraden, door Chr. P. van Wijngaarden. (Locale Belangen, 16 Jan. 1920).

Een Indisch Parlement. I. Pro, door Paideia. — Loemimoeöet en Toar. Een Minahassische sage, door J. M. van Blankenberghe. (Weekblad voor Indië, 18 Jan. 1920).

Mededeelingen van staatkundigen en algemeenen aard betreffende Nederlandsch-Indië gedurende 1918. Volgens het Koloniaal Verslag van 1919. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Verslag omtrent het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Ned.-Indische leger over het jaar 1918. Goedgekeurd bij beschikking van den Minister van Koloniën van 6 Nov. 1919, No. 85. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Max Havelaar of de Koffij-veilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij, door Multatuli. Uitgegeven naar den druk van 1875; met alle door den schrijver later bijgevoegde noten, naar aanwijzing van Mevr. de wed. M. Douwes Dekker—Hamminck Schepel. Ingeleid door Prof. Dr. J. Prinsen J.Lzn. Geïll. naar oorspronkelijke afbeeldingen en portretten. (Amsterdam, J. M. Meulenhoff, f 2.30).

Tropische natuur en tevredenheid, door Prof. Dr. A. H. Blaauw. — De rubber in Djambi. — Uit Java's midden (Djokjakarta), door Thomas. (Orang Peladang, Febr. 1920).

Het karakter van Dr. S. H. Koorders eenigszins geschetst, door D. van Mullem. (De Reflector, 17 Jan. 1920).

Bemestings-, nawerkings- en vruchtwisselingsproeven op Java en ter Oostkust van Sumatra. Verslag over den Westmoesson 1917—1918, door Dr. C. van Rossem. (Mededeelingen van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw, No. 3, 1919).

Wetenschappelijk onderzoek in Nieuw-Guinea in vroeger jaren (slot), door C. V. (Weekblad voor Indië, 11 Jan. 1920).

Algemeen overzicht van de rubber-cultuur in Ned.-Indië in 1918. — Arbeidsregeling voor de cultures. (Ned.-Indisch Rubbertijdschrift, 15 Jan. 1920).

Oudheidkundige aanteekeningen, door P. V. van Stein Callenfels. II. a. Het Sindokraadsel opgelost.

b. Canggu. c. Sanghyang adri Kumukus. (Oudheidkundig Verslag, 2e kwartaal 1919).

De glasindustrie ter Oostkust van Sumatra. (Pharmaceutisch Weekblad 1920, No. 5).

De afvoer van faecaliën in de tropen door middel van rottingkelders met daarop aansluitende wegzinking van de uitgerotte vloeistof in den bodem, door ir. C. A. E. van Leeuwen. (De Waterstaatsingenieur, Oct. 1919).

Multatuli en de ethische koloniale politiek, door Prof. Kernkamp. (Jongste Nr. van de „Groene" Amsterdammer).

Ingezonden.

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad.

Geachte Redactie,

In Uw No. van 19 Febr. j.l. komt een stuk voor van de hand van den heer S. J. Aay, O.-I. ambtenaar met verlof. Daarin wordt beweerd, dat de onrust op en om de suikerondernemingen op Java een gevolg is van de halsstarrige weigering van de zijde der in Nederland zetelende directies dier ondernemingen om de loonen van het werkvolk en de vergoeding voor den grondverhuur ook maar eenigszins in overeenstemming te brengen met den duurderen levensstandaard van die inlanders, die aan de suiker hun grond verhuren en in aanplant of fabriek arbeid voor loon verrichten.

„Als die toestand verslechtert, dan zal dit voor een „niet gering deel het gevolg zijn van de in Holland „zetelende Directies van de Indische cultuurondernemingen, die maar steeds op hun geldkist blijven zitten, zoodoende het personeel hunner ondernemingen „blootstellende aan gevaar ter wille van den geldbuidel van aandeelhouders e.a. Le veau d'or est toujours debout."

Als een bewijs van de mentaliteit van die Directies wordt dan een stukje aangehaald uit „De Indische Financier", waarin bezwaar werd gemaakt tegen de uitvoering van de bekende motie Vreede over naasting van groote hoeveelheden suiker voor lagen prijs ter distributie onder de Inlandsche bevolking. Ten slotte wordt herinnerd, dat een zekere heer de Vos, administrateur van een rubber-onderneming van een Belgische maatschappij in de Preanger, in een redevoering in een rubberplantersvergadering te Bandoeng tegen de Regeering gefulmineerd heeft over de moeilijkheden, die aan het kapitaal in den weg worden gelegd door een slap bestuur. Dit alles wordt aan de directies der suikermaatschappijen op den hals geschoven, want, zegt de heer Aay, de toestand op de ondernemingen in de Preanger is nog heel wat beter dan bij de suikercultuur; de loonen vooral zijn hooger, enz.

Tegen die beweringen past toch wel een woord van tegenspraak. Er is geen quaestie van, dat de Directies in Nederland loonsverhooging zouden tegengaan of hun personeel in Indië van zulke maatregelen zouden terug houden. Reeds in Maart 1919, toen er sprake was van voedselschaarschte in de buurt van suikerfabrieken, heeft de Bond van Eigenaren van Ned. Indische Suikerondernemingen, waarvan ik voorzitter ben, naar Indië geseind, dat elke maatregel om de bevolking te helpen tot ongelimiteerde bedragen werd goedgekeurd. Eenige druk op de loonen werd, voor zoover mij bekend, nimmer op de administrateurs van uit Holland geoefend. Die loonen zijn, wanneer men ze met de Hollandsche bril bekijkt, inderdaad laag, maar in dit opzicht staat de suikerindustrie precies op hetzelfde standpunt als de Regeering en als andere cultuurondernemingen op Java. De loonen in de suikerindustrie zijn zelden lager dan die, welke door het land betaald worden en het is duidelijk, dat dit ook niet anders kan. Het is voor de eerste maal, dat ik hoor, dat in de Preanger de loonen hooger zouden zijn dan bij de suiker. Ik heb altijd gehoord, dat in de Soendalanden de laagste loonen betaald worden. In hoeverre de loonen voldoende zijn, is van hier uit moeilijk te beoordeelen. Maar, nog eens, daarmede bemoeien de Directies hier zich niet. Of liever zij geven hun personeel op Java de meest mogelijke bevoegdheid om, rekening houdende met de prijsstijging van de levensbehoeften, de loonen te verhoogen. Uit talrijke berichten blijkt dan ook, dat de loonen verhoogd worden. Men dient echter de verschillende categoriën van den arbeid te onderscheiden; de loonen van het fabriekspersoneel werden overal aanzienlijk verhoogd, die van de fabriekskoelies evenzeer; ook de transportloonen van het riet werden bijna overal met 20 pct. of meer verhoogd. Voor de arbeiders in den aanplant is de quaestie meer ingewikkeld. Zoo lees ik in een rapport van den administrateur van een fabriek, waar nog nimmer eenige onrust onder de bevolking was: „Naar mijn inzien zou een loonsverhooging (in den aanplant) momenteel niet wenschelijk „zijn, daar het bedrijf van de onderneming daarmede „geschaad zou worden. De loontrekkende arbeiders, „die in den aanplant geregeld werken, hebben voor het „grootste deel taakwerk te verrichten, waardoor zij „het geheel in hun hand hebben om meerdere verdiensten per dag te kunnen krijgen. Niettegenstaande „zulks het geval is, werken de veldarbeiders in doorsnede niet langer dan 4 uren en maximum 6½ uur per „dag en zou dus de kans voor de onderneming groot „zijn, dat door een eventueele loonsverhooging de „tijdsduur als bovenbedoeld, minder wordt, waardoor „dan de onderneming er niet mede gebaat zou zijn en „financieel ook niet de bevolking."

Ik wil nu niet beweren, dat die redeneering niet voor tegenspraak vatbaar is, maar men dient zich toch in de positie van een fabrikant, tevens planter, te verplaatsen. Slaat hij de loonen op, dan komen de menschen maar den halven tijd uit en komt zijn aanplant niet op tijd in den grond. Het Javaansche volk herinnert mij in dit opzicht aan dien Spanjaard, die een strootje lag te rooken met de bak met schoenpoetsgerei als teeken van zijn ambt vóór zich, zich koesterende in den zon. Op de vraag van een voorbijganger, die gaarne zijn schoenen zag gepoetst, antwoordde de man: Dank u, ik heb al gegeten.

Volkomen ben ik en zijn alle Directies hier te lande het met den heer Aay eens, dat wij in Indië moeten werken met een tevreden bevolking, maar ik ontken ten sterkste, dat van hieruit iets gedaan wordt om te beletten dat dit doel bereikt wordt. Het tegendeel is waar. Laten wij hopen dat de verhooging van de loonen, die thans onafwijsbaar intreedt of ingetreden is, bestendigd zal kunnen blijven en dat de suikerprijzen, ook na een paar jaar van hoog-conjunctuur, op een niveau blijven, die een aanmerkelijke verhooging van de productiekosten verdragen kunnen.

De heer Aay begint zijn artikel met een lofrede op de politiek, waarin hij als lid van den Gemeenteraad te Batavia reeds de eerste schrede heeft gezet; zijn betoog tegen de suikerindustrie en de Directies heeft een politiek tintje; het is, zou ik bijna zeggen, een dankbaar werk om op de industrie te schimpen. Ik kan alleen zeggen, dat wij hier en onze vrienden in Indië niettegenstaande alle moeilijkheden die wij ondervinden, zullen voortgaan op den weg, dien wij den juisten achten, dankbaar natuurlijk voor juiste opmerkingen, maar tamelijk ongevoelig voor beweringen, die niet op feiten gegrond en zelfs door de feiten worden tegengesproken.

Laten onze bedillers eens bedenken, hoe moeilijk het is om een volk, dat in luilekkerland leeft, dat geen koude, geen behoeften kent buiten die van het meest primitieve bestaan, het voordeel te doen begrijpen van sparen of van meer te verdienen, voor welk doel ook dan voldoende is voor het dagelijksch brood. Alles wordt verwacht van de ondernemers, maar niemand denkt er aan, dat die bevolking zelve toch ook wel iets zou kunnen en moeten doen om vooruit te komen. Van de pogingen, die de suikerindustrie hiertoe deed en doet, zou ik tallooze voorbeelden kunnen aanvoeren, maar tevens van de teleurstellingen, die telkens weder werden ondervonden. Met het uitstrooien van een goudregen over de bevolking, die er geen gebruik van weet te maken, komen we er niet. Het probleem der opheffing van de bevolking laat ons evenmin koud als een ieder, die het wel meent met onze Koloniën. Daarop kan de heer Aay gerust zijn.

Hoogachtend uw dr.,
J. W. RAMAER.

Den Haag, 22 Februari 1920.

Geachte Redactie!

Het Bestuur van de Vereeniging van Indische Verlofgangers entameerde uit de dagbladen de bekende kwestie met de Rott. Lloyd.

Daarop werd gisteren dit antwoord ontvangen van de Directie der Rott. Lloyd:

„.......erkennende het voor uitgeleiders onaangenaam is, niet tot de terreinen onzer maatschappij te worden toegelaten, wij daarin gaarne verandering willen brengen, zoodra de verhoudingen dit weer toelaten, doch voorloopig zal dit nog wel onmogelijk zijn. De toestand hier en te Amsterdam kunnen niet met elkander vergeleken worden......"

Namens bovengenoemd Bestuur:
S. I. AAIJ.

Suriname.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 25 Februari is de begrooting van Suriname voor 1920 zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Daaraan is voorafgegaan een beraadslaging die 18 kolommen van de Handelingen beslaat. Een overzicht van het verhandelde te geven is, wegens de veelheid van de ter sprake gekomen onderwerpen, niet wel mogelijk. De sprekers waren de heeren Van Kol en de Waal Malefijt en de Minister van Koloniën. Met groote kracht bepleitte de eerste spreker de onderscheidene verbeteringen en hervormingen, meermalen door hem verdedigd. Het slot zijner rede volge hier: „In een van de vele geschriften, welke mij in de laatste dagen onder de oogen gekomen zijn, las ik ook de volgende vraag: „Wanneer krijgt ons arm doch vruchtbaar Suriname ook eens een beurt?" Ik zal het antwoord hierop geven. Dat arme, doch vruchtbare Suriname krijgt een beurt, zoodra aan den Nederlandschen bureaucratischen slendergeest de kop is ingedrukt; dat arme, doch vruchtbare Suriname krijgt een beurt, zoodra een vooruitstrevend bestuur opmaakt een vast plan, dat perspectieven opent, dat durft vooruit te zien: dat arme, doch vruchtbare Suriname krijgt een beurt, zoodra het moederland offers wil brengen, die onmisbaar zijn om de economische ontwikkeling van Suriname mogelijk te maken.

En zoo niet — ik zeg het uit den grond van mijn hart: ik hoop dat het nooit zoo ver moge komen —, dan is het de plicht van Nederland als koloniale Mogendheid en is het een recht van de bewoners, dat een andere Mogendheid, bijv. Amerika, het heft in handen neemt en de taak vervult, welke wij niet konden dan wel niet wilden volbrengen."

De heer De Waal Malefijt brak een lans voor de onverwijlde gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs en voor de hervormingsplannen van de Suriname-commissie. Een opmerking, die hij bij de bespreking van dit laatste punt maakte, vinde hier haar plaats: ......„Maar wanneer men voor een begrooting staat, die met een tekort van bijv. 1 millioen sluit, is de vraag of het moederland 1 millioen plus f 50.000 of 1 millioen min f 50.000 moet bijpassen niet van zoo overwegend belang, dat dit den doorslag kan geven bij de beoordeeling of een post al of niet op de begrooting kan worden gebracht."

De spreker laat dan iets verder in zijn betoog hierop volgen dat hij zelf als Minister van Koloniën posten van de begrooting heeft moeten nemen, waarvan men bij zich zelf dacht „het ware mij heel wat aangenamer als ik die post niet van de begrooting behoefde af te voeren."

Uit de rede van den Minister kregen wij den indruk dat Zijne Excellentie afdrijft naar de voorstellen van de Suriname-commissie. Meermalen hebben wij in dit blad als onze meening verdedigd dat Suriname bij de bedoelde hervorming van de bestuursregeling geen baat zou vinden. Wij kunnen ons bovendien — wanneer men de zaak van een Nederlandsch standpunt beschouwt — geheel vereenigen met de redevoering door den oud-gouverneur Lely op 8 Februari 1912 in de Eerste Kamer gehouden. Het betreffende gedeelte van die rede is gereproduceerd in „De West-Indische Gids" van Januari 1920, blz. 270—274.

* * *

Onder den naam „Onze Berichten" is te Paramaribo het eerste nummer verschenen van het maandblad der Vereeniging van Gouvernements Bureau Ambtenaren in Suriname.

Aangaande het doel van het blad schrijft de redactie o.m.:

„Met mannelijke ernst zonder schroom of vreezen, opkomen voor de belangen harer leden, maar tevens met gepastheid en waardigheid, zonder in het minst uit het oog te verliezen den eerbied, welke verschuldigd is aan het boven ons gestelde gezag.

„De belangen van de ambtenaren zal zij dienen met hart en ziel. Maar het is niet hare bedoeling, dat de kolommen van dit orgaan steeds gevuld zullen zijn met allerlei persoonlijke grieven der ambtenaren. Neen, persoonlijke grieven worden als regel in den boezem der vereeniging zelf, in hare vergaderingen, behandeld en bedisseld. Tegemoetkoming daaraan of opheffing daarvan worden eerst „en famille" bij de Bestuursmachten gezocht. Eerst dan wanneer deze doof blijven voor gegronde grieven of rechtmatige verlangens, worde het een en ander middels Onze Berichten gebracht voor het tribunaal van het Publieke Oordeel!"

Tot ontwikkeling van de leden zal o.m. een vragenbus worden geopend, waarin inlichtingen zullen worden gegeven betreffende den algemeenen dienst.

* * *

„De West" van 2 Januari schrijft: De Plantersbond heeft zich gewend tot de beheerders van verschillende plantages in zake de bezoldiging van opzichters. De Bond meent, dat een vol opzichter, berekend voor zijn taak, ten minste honderd gulden 's maands behoort te verdienen. Verschillende plantages hebben vrijwillig het salaris gebracht op het door den Bond noodig geacht minimum.

De beheerder van Frederiksdorp wenschte niet toe te geven aan den drang van den Bond, waarop deze besloot den betrokken opzichter weg te halen van de plantage. Deze kon aanstonds worden geplaatst op de plantage Elisabethshoop op een traktement van f 1200 's jaars.

Frederiksdorp staat thans onder boycot van den Plantersbond, waarvan alle leden zich verbonden hebben deze plantage niet te dienen.

* * *

„De West" van 13 Januari deelt mede, dat het met den luchtdienst in Cayenne vrij goed schijnt te gaan. Een der lokale bladen bevat een advertentie van de Maatschappij van Luchtranstport, dat een geregelde dienst bestaat tusschen St. Laurent en Iini. Duur der reis: twee uur.

* * *

In „De West" van 16 Januari lezen we, onder het hoofd: „*Een onverwachte belasting van buiten*": De wetgevende vergadering in Demerara heeft eind December een transito-belasting ingevoerd. Dat wil zeggen dat alle goederen voor andere landen bestemd, die in Demarara worden overgescheept, met één percent van de waarde zullen worden belast.

Deze belasting zal in hoofdzaak Suriname treffen, daar hier veel goederen, vooral uit Canada en Engeland, worden aangevoerd met overscheping in Demerara.

* * *

Uit hetzelfde nummer, onder het hoofd „*Een ernstige klacht*" nog dit:

In den „Plantersgids" kwam onlangs een bericht voor, dat door het minder tactvol optreden van een der controleerende ambtenaren van het Immigratie-departement, een geest van verzet wordt uitgelokt onder Javaansche immigranten, en werd de vrees uitgesproken dat daardoor wel eens slachtoffers zouden kunnen vallen onder het plantage personeel.

Thans vernemen wij, dat van den heer Spence, directeur der suiker-ondernemingen in Nickerie, bericht is ontvangen, dat de Javaansche arbeiders aldaar niet meer hebben gewerkt na het laatste bezoek van den sub-agent voor immigratie, den heer Westra.

Het zal in verband hiermede zijn, dat de heer Westra zich gisteren weder naar Nickerie heeft begeven.

* * *

Over „*Vrije emigratie uit Britsch-Indië*" schrijft „De West" van 20 Januari:

„In Demerara is men zeer verheugd over het bericht uit Britsch Indië, dat de regeering aldaar toegestemd heeft in het openen van een vrije emigratie uit Britsch Indië.

De voorwaarden zijn nog niet volledig bekend.

Dit resultaat schijnt te danken aan de commissie van afgevaardigden uit Demerara die, na een bezoek aan Engeland, eenige maanden geleden doorreisde naar Indië.

Het bericht kan ook voor Suriname van beteekenis worden. Er zal misschien in Indië geen bezwaar bestaan, om deze emigratie ook toe te staan naar Suriname dat op het stuk van behandeling der emigranten steeds is geroemd door alle inspecteurs welke op gezette tijden van wege de Britsch Indische regeering werden uitgezonden om de immigreerende landen te inspecteeren.

De Britsch Indische kolonie in Suriname zal niets liever zien dan dat meerdere landgenooten hierheen komen, en zal gaarne medewerken om de emigratie naar Suriname aan te moedigen onder hare landgenooten.

Wij meenen dat het voornemen bestaat, om begin Maart de Madioen naar Britsch Indië te zenden, met ongeveer 900 repratieerende Britsch Indiërs. Dit zou wellicht een uitgezochte gelegenheid zijn, om eenige afgevaardigden van de kolonie naar Indië te zenden, om ter zake onderhandelingen te openen met de Britsch Indische regeering. Met dezelfde gelegenheid zouden eenige laukehs daarheen gezonden kunnen worden, om, bij welslagen, aanstonds met de werving een aanvang te maken."

* * *

Hetzelfde nummer van „De West" bevat nog de volgende berichten:

„Het bestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond deelt mede, dat het zich voorstelt gedurende dit jaar een reeks van geschiedkundige lezingen te geven voor de leden, betrekking hebbende op belangrijke verschijnselen en gebeurtenissen van de kolonie Suriname."

* * *

„Professor Grutterink is, met vier maanden verlof, overgekomen in Suriname, om voor rekening van de groote Rotterdamsche firma Muller en Co., een onderzoek in te stellen naar ijzer-erts in de kolonie.

Het voorkomen daarvan is reeds lang bekend, doch de jongste ontdekking van den ingenieur Douglas, die o.m. in het Nassau-gebergte groote hoeveelheden van dit erts aantrof van hoog gehalte, geeft aanleiding tot verder onderzoek."

* * *

In Suriname staakten, volgens de mailberichten, de sjouwers en de karrelieden. Zij eischen hooger loon. De Sjouwersbond zond aan den Gouverneur het volgende adres:

Geven met verschuldigden eerbied te kennen:

dat de Surinaamsche Sjouwersbond in staking op den drie en twintigsten Januari negentienhonderd twintig ter verkrijging van hoogere loonen, protesteert bij deze tegen het tewerk stellen van Curaçaonaars aan de steiger van de K. W. I. M.

Het wetboek van strafrecht neemt alle onderdanen in bescherming tegen aanranding van hunne bezittingen of van hun leven.

Voor de handhaving daarvan wordt een groot politiekorps op de been gehouden.

De leden van den Sjouwersbond hebben geen ander bezit, dan hun werkkracht.

Zoodra deze werkkracht tot niets doen gedoemd wordt, komt hun bestaan, hun leven, in gevaar.

De Curaçaonaars zijn gekomen en hebben hun werk weggenomen en daarmede hun brood.

De politie verbiedt het niet, het wetboek van strafrecht straft het niet.

Is er voor hun dan geen recht?

Moeten zij dan verdragen dat het eenigste wat zij bezitten hun wordt ontnomen?

Zij roepen tot U, Gouverneur van Suriname, in de hoop dat Gij hun recht zult doen.

Zij eischen van U bescherming, tegen den indringerigen vreemdeling, het is niet teveel gevraagd wanneer ze eischen, dat het weinige werk wat hier is voor hen blijft.

Zij willen alle dagen werken voor een behoorlijk loon. Tot nu is er van de 365 dagen van het jaar nog geen 250 dagen werk voor hen.

Is het dan geen misdaad dat vreemdelingen ook nog dit weinige wegnemen?

Recht voor een, recht voor allen. Beschermt U de rijken, bescherm dan ook ons.

* * *

Onder het hoofd: *„Bolsjewistisch Suriname?"* deelt „De West" van 27 Januari een zeer lange en eigenaardige motie mede, aangenomen door de Vereeniging van Scheepsgezellen in hare algemeene vergadering van 25 Januari, in welke motie de vergadering als haar oordeel uitspreekt „dat de heer W. A. de Starler onwaardig, althans onbekwaam moet worden geacht om langer als chef van de afdeeling Verkeer te Water te worden gehandhaafd." Zij brengt de motie ter kennis van den Gouverneur „met verzoek spoedig maatregelen te willen nemen om de opgezweepte en ongeruste gemoederen van het personeel tot bedaren te brengen."

„De West" verneemt, dat de Gouverneur het bestuur van den bond ontboden heeft en er op staat dat de resolutie wordt ingetrokken.

* * *

In het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over het ontwerp toetreding tot het Volkenbondsverdrag wordt de vraag gedaan, of, naar de meening van de Regeering, de mogelijkheid bestaat, dat aan Nederland voor zijn Oost- en West-Indische koloniën, op den voet als aan Engeland voor Britsch-Indië is toegestaan, nog een tweede stem zoude worden toegekend.

* * *

Wij ontleenen aan „De Telegraaf" van 28 Februari het volgende bericht:

„Naar het „Indisch Nws." verneemt, is bij de Regeering het denkbeeld gerezen om, bij wijze van tijdelijke voorziening, gebruik te maken van de aan de geneeskundige school in de kolonie Suriname opgeleide en aldaar overcomplete geneeskundigen tot dekking, althans tot vermindering, van het tekort aan geneeskundigen in Indië zoowel bij ondernemingen van land- of mijnbouw op de buitenbezittingen als bij de scheepvaart.

Daartoe zou de tusschenkomst van de Hoofden van Gewestelijk Bestuur zijn ingeroepen, onder mededeeling dat de heer M. Nassy, oud buitengewoon lid van den Raad van Bestuur en oud Districts-Commissaris in Suriname, thans als correspondent van de immigratie voor Suriname te Weltevreden woonachtig, zich heeft bereid verklaard als bemiddelaar op te treden tusschen eventueele werkgevers hier en de Surinaamsche artsen, die een plaatsing in Ned-Indië begeeren."

Curaçao.

De Begrooting in 1e Kamer.

De heeren Kraus en Van Kol, die beiden de kolonie uit eigen aanschouwing kennen, hebben het woord gevoerd bij de openbare behandeling der begrooting. Ook nu weer overtrof deze in belangrijkheid die aan de overzijde van het Binnenhof. Vooral de heer Kraus heeft het opgenomen voor de belangen der Bovenwindsche eilanden, maar scheen niet te weten, dat de afscheidingsbeweging reeds weer afgezworen is. Intusschen is er wel wat te zeggen voor de gedachte van dezen spreker, om den Kolonialen Raad uit te schakelen waar het om maatregelen, de Bovenwindsche eilanden betreffende,

gaat. Dit college toch telt geen vertegenwoordigers dezer eilanden, en slechts eenige leden kennen die uit eigen aanschouwing.

De samenstelling van den Kolonialen Raad in dit eilandenrijk zal altijd een moeilijk punt blijven. De heer Van Kol heeft hierop weer eens gewezen, ook op de wenschelijkheid van meer evenredige vertegenwoordiging. Echter meende deze afgevaardigde, dat er twee Roomschen in het College zitten; dit aantal is bij de jongste benoeming met één vermeerderd.

Merkwaardig onjuist was wat de heer Kraus vertelde van de rechtspraak op de Bovenwindsche eilanden. „Recht wordt gesproken," zeide deze afgevaardigde, „naar Nederlandsche wetboeken, waarvan geen Engelsche vertaling is, en werd, tot voor kort, slechts te hooi en te gras gedaan door een omgaand rechter, die met een schoener uit Curaçao moest overkomen."

De landbouw op de Bovenwindsche eilanden in het algemeen en de zoutindustrie op St. Martin in het bijzonder waren evenzeer onderwerpen van gedachtenwisseling.

Wij meenden steeds, dat er weinig liefhebbers waren voor den gouvernementsdienst op de Bovenwindsche eilanden. De heer Van Kol vertelde anders: „Voor het werk dat er te doen valt worden vaak jonge ambtenaren uit Curaçao daarheen gezonden, *bij wijze van gunst of gratie aangewezen*, doch die weinig belangstelling toonen voor die eilanden."

Het antwoord van den Minister had niet veel om het lijf. Slechts dit belangrijke vernamen wij, dat van den gouverneur een „allerminst onverdeeld gunstig advies" over de struisvogelpolitiek is ingekomen. En overigens: veel zal worden overwogen en met de wenschen der kolonie zal worden rekening gehouden, maar bepaalde toezeggingen kon de Minister niet doen. Zoo is Curaçao weer eens op audiëntie geweest en zijn de afgevaardigden, die voor de belangen der kolonie spraken, met de stereotype, nietszeggende audiëntie-beloften naar huis gestuurd.

Emigratie.

De M. v. A. 1e Kamer op de begrooting noemt de emigratie van werkkrachten „niet zeer onrustbarend" en komt dan met cijfers aan van...... 1918. Wij hebben indertijd aan de „Amigoe" de cijfers over 1919 ontleend, die den Minister wellicht anders zouden hebben doen spreken. De heer Van Kol toonde in de 1e Kamer aan, dat deze cijfers wel terdege onrustbarend zijn en de „Amigoe" van 24 Januari l.l. cijfert, dat $\frac{1}{4}$ der werkende mannen van Aruba naar Cuba en Venezuela zijn vertrokken, om daar werk te zoeken.

Nieuwe Stoomvaartlijn.

De „Windward Island Line", gevestigd te Mobile (Alabama) heeft Curaçao in haar vaarplan op West-Indië opgenomen. De „Amigoe" vraagt, of hierdoor niet eene gemakkelijke stoomverbinding met onze Bovenwindsche eilanden zou kunnen worden tot stand gebracht over Guadeloupe. De Minister heeft in de 1e Kamer zoo juist verklaard, dat hij de zaak der stoomverbinding tusschen Boven- en Benedenwindsche eilanden zou overwegen. Wij vreezen dat het juist is, wat wij hoorden, dat de „paketvaart" al weer zoo goed als van de baan is. En het gouvernement heeft juist een nieuwe paketschoener de „Virginia" aangekocht, zooals La Cruz meldt.

Vereeniging van West-Indiërs te New-York.

Aan „Neerlandia" ontleenen wij het volgende:

„The Orange Aid Society", een vereeniging bestaande uit voormalige bewoners der West-Indiën, vierde haar tienjarig bestaan op Dinsdag 20 Januari j.l. in St. Marks Hall. Mede aanwezig waren o.a. de waarn. Consul-Generaal D. J. Steyn Parvé, vice-consul A. J. Schrikker, Prof. Dr. A. v. C. P. Huizinga, voorzitter afd. „Nieuw-Nederland" A.N.V.; D. G. Verschuur, voorzitter „Eendracht maakt Macht", benevens een aantal andere genoodigden der genoemde vereenigingen.

Het programma, dat zeer aantrekkelijk was, bevatte o.a. Hollandsche volksliederen, gezongen door het zangkoor der vereeniging.

Tevens werden een aantal toespraken gehouden door vertegenwoordigers van Curaçao (de heer Rob 't Zeppenfeldt); Suriname (de heer Henry Smith); St. Martin (de heer Orlando Illidge); St. Eustatius (de heer Mussenden); Aruba (de heer J. H. van Putten); Bonaire (de heer Henry Dorner); Saba (mej. Vera Smith); waarbij bleek, dat de sprekers veel werk gemaakt hadden van hun studiën.

Het hoogtepunt van den avond werd evenwel bereikt, toen de heer Steyn Parvé, wien bij den aanvang der vergadering door een der jonge dames een hartelijk welkom was toegeroepen, een toespraak hield en aanbood een telegram van hulde aan H. M. Koningin Wilhelmina te zenden.

Het feest, dat druk bezocht was en eindigde met een danspartij, was een succes voor deze jonge, over zeer goede krachten beschikkende vereeniging.

J. d. V.

Personalia.

Kapitein H. M. C. van Dijk, van het O.-I. leger, wordt hier te lande terug verwacht van gedetacheerd in Curaçao.

Naar wij vernemen, zal binnenkort mevrouw dr. van Breemen-Kruyt, hoofd der Wilhelminaschool te Willemstad, met verlof repatrieeren.

Op 20 Januari is op Curaçao overleden de heer J. van Baars, de verdienstelijke oud-rector van het St. Elizabethsgasthuis. De overledene bereikte den leeftijd van 69 jaar, waarvan hij ruim 40 jaar in dienst der R. K. missie in de kolonie doorbracht.

De heer Van Kol heeft in de Eerste Kamer medegedeeld, dat dr. Waterman, hoofd van den gezondheidsdienst voor de kolonie, niet zal verloren gaan.

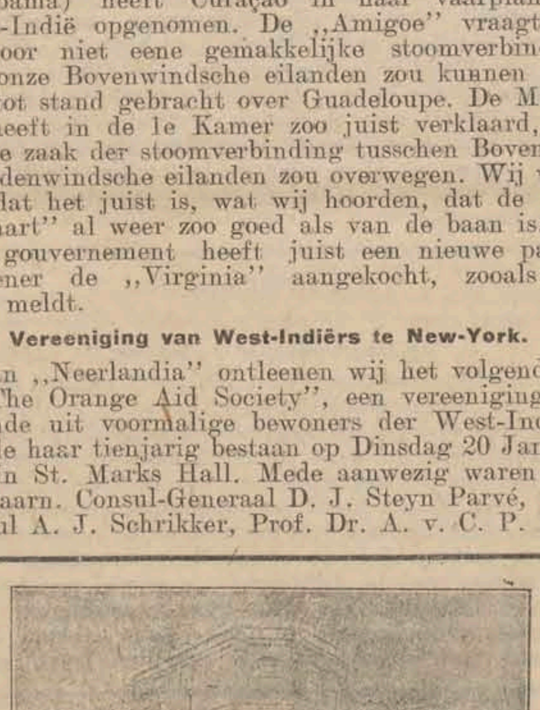
Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Fransche koloniale programma's.

De opgetreden nieuwe minister van koloniën in Frankrijk, A. Sarraut, heeft voor de lezers van „La Dépêche Coloniale" de denkbeelden wel willen ontwikkelen die ten grondslag liggen aan zijn koloniaal program. Dit valt samen met een enquête door de directie van hetzelfde blad ingesteld bij alle leden van de koloniale Kamergroep, om hun oordeel te leeren kennen over een in enkele punten kort samengevat program van urgentie, hun door de directie zelf toegezonden. Dank zij deze werkzaamheid kan men zich dus een denkbeeld vormen van de wenschen, welke bestaan in de harten der Fransche politici, die zich de koloniale zaken meer in 't bijzonder aantrekken. Daar er veel meer overeenstemming dan verschil is, zou men op spoedige verwezenlijking, althans van 't algemeen gewenschte, durven hopen, indien de ondervinding niet waarschuwend in herinnering bracht, hoe langzaam Frankrijk werkt aan de ontwikkeling van zijne koloniën.

In het onderhoud met den redacteur van L. D. C. zeide Sarraut, dat het vredesverdrag het einde gebracht had van het tijdperk van verovering of koloniale uitbreiding. Alle krachten zijn nu te richten op voortbrengen, in verband echter met een goede inboorlingenpolitiek en decentralisatie. Naar gelang het gebied zich uitbreidde, werd een gelegenheidswetgeving en een voorloopige organisatie ingevoerd. Wat zoo te hooi en te gras in elkaar werd gezet, moet nu in een meer praktischen vorm worden om- en vastgezet.

Ten einde de rijkdommen van 't overzeesche gebied in ruime mate aan Frankrijk ten goede te doen komen, is in de allereerste plaats een handelsvloot noodig. Daarnaast komt de eisch om zeer spoedig de groote werken uit te voeren, als aanleg van spoorwegen, wegen en havens, die door den oorlog onuitgevoerd zijn gebleven. Om dit alles te bereiken is geld noodig, milliarden zelfs. Werd met deze laatste vraag volstaan met een verwijzing naar de plannen van den onlangs afgetreden minister van financiën Klotz, voor een

crédit national d'outre mer, waaarover wij eerder in deze rubriek geschreven hebben, op de andere punten is minister Sarraut dieper ingegaan.

Om een handelsvloot te krijgen, die in de behoeften voorziet, zijn associatie en medewerking van moederland en koloniën onvermijdelijk noodig. Het kan niet van 't moederland alleen uitgaan. Ook voor het tweede punt, de te volgen inboorlingenpolitiek, ligt de goede oplossing in dezelfde lijn. Alle groote ontwerpen, alle mooie droomen zijn slechts te verwezenlijken door de medewerking van en in samenwerking met de inlanders. De associatie-politiek is de eenige waardige opvatting. En zij berust niet op een utopie, in dit opzicht gaan belang en gevoel samen. De Europeaan kan in die ver afgelegen gewesten slechts werken in een milieu van vrede en veiligheid, dat alleen te verzekeren is door een volstrekt loyale onderlinge verhouding met de millioenen inboorlingen.

Minister Sarraut acht die verhouding verzekerd door de samenwerking in den oorlog. De volkeren, die onder Fransch bestuur staan, hebben getoond in de Franschen voogden, beschermers, gidsen te erkennen, die hen naar een betere toekomst brengen, welke zij zonder die leiding nooit zouden hebben leeren kennen. Deze opvatting van 't verleden moet zich in de toekomst nog sterker doen gevoelen. Men heeft de inboorlingen opgeroepen om hun bloed voor Frankrijk te storten. De aangegane schuld legt den plicht op om hun onderwijs te geven, hen te beschermen, hen, in verhouding tot hun ontwikkeling, deelgenoot te maken in de gemeenschappelijke zaak.

Dit staat dan weer in verband met het als derde genoemde punt: decentralisatie. Hij wil aan de hooge ambtenaren een groote mate van zelfstandigheid geven. In Indochina heeft hij bij ondervinding de bezwaren leeren kennen verbonden aan een door vele voorschriften te beperkte vrijheid der gouverneurs. Onder contrôle van den ministeer en van 't parlement moet 't initiatief der gouverneurs vrije baan vinden, in samenwerking met de bestuursorganen in de kolonie en met de vertegenwoordigers van de inlandsche bevolking. Deze laatsten moeten niet gekozen worden volgens een voor alle koloniën gelijk stelsel, maar wel overal naar een stelsel dat zich aanpast bij den graad van ontwikkeling van het betrokken volksdeel.

Zijn droom gaat overigens voor Fransch Afrika tot een samenvoeging van de daar verbrokkelde deelen tot een Afrikaansche eenheid onder eenhoofdig bestuur. Dat is weer een bestuurscentralisatie in de algemeene decentralisatie-idee.

Het urgentieprogramma, door de directie van L. D. C. aangegeven in haar enquêtebrief aan de leden van de koloniale groep der Kamer, is samengevat in deze vier punten. 1e. Aan de koloniën de middelen verschaffen voor vervoer over zee, in veel grooter mate dan deze thans beschikbaar zijn; in de behoefte aan schepen kan deels worden voorzien uit de aan Frankrijk toegewezen Duitsche tonnenmaat.

2e. Betere inrichting van de koloniale havens.

3e. Uitbreiding van het spoorwegnet (verlenging van eenige bestaande lijnen, voltooiing van de Flues-Kayes-lijn, aanleg van een baan in Kongo, enz.).

4e. Vermeerdering en verbetering van de arbeidsvoorziening, eensdeels door bestrijding van de ontvolking, de kindersterfte, de inlandsche ziekten, andersdeels door ruime ontwikkeling van het beroepsonderwijs, in het bijzonder van dat voor den landbouw.

Wij zullen, het spreekt vanzelf, niet alle antwoorden vermelden, die L. D. C., aanvangende met haar nummer van 17 Februari, heeft weergegeven. Een betrekkelijk groot aantal volstaat met instemming te betuigen, of geeft het urgentieprogram in een beetje andere woorden weer. Van datgeen wat anderen er tegen in brengen of er aan toevoegen, meenen wij hier alleen het voornaamste te moeten geven.

De député des Bouches du Rhône, voorzitter van de Kamer van Koophandel te Marseille, Hubert Giraud, wil het eerste punt omzetten in het verschaffen van vervoermiddelen voor den handel over zee aan de maritieme onderneming, die den handel op de koloniën eigenlijk drijven.

Wil de afgevaardigde van de Bas Rhin, Jaeger, de inspanning successievelijk gericht zien op een der koloniën, te beginnen met Noord-Afrika, de deken van de Kamer, député van de Seine-inférieure, Siegfried, wil haar in de eerste plaats gericht zien op de verkrijging van de grondstoffen, waaraan de Fransche nijverheid groot gebrek heeft.

Vele député's voegen aan de 4 punten de in Frankrijk te voeren „propaganda" toe, in overeenstemming met den heer Raynaldy, die om apostelen vraagt, welke Frankrijk zijn eigen koloniën zullen leeren kennen en liefhebben. De heer Tapponnier wijst hierbij nog op 't belang van een goede vertegenwoordiging, ook in 't buitenland, om daar volle en juiste waardeering te verkrijgen voor hetgeen Frankrijk en de koloniën op de wereldmarkt kunnen brengen.

De afgevaardigde van de kolonie Réunion, G. Boussenot, roept om ruimer deelneming van 't Fransche kapitaal in de koloniale ondernemingsgeest en om aanmoediging van de Franschen die naar de koloniën gaan, in tegenstelling met de bemoeilijking, welke deze thans te vaak van bestuurszijde ondervinden.

Ter beëindiging halen wij — verkort — drie wenschen aan, welke de député van l'Ain, secretaris van de koloniale groep, in 't nummer van 25 Februari breeder heeft uitgewerkt: a. De regeering stelle een soort inventaris op van de rijkdommen der koloniën, opdat Frankrijk wete wat daar te krijgen is. b. Zij stelle omgekeerd de Fransche nijverheid op de hoogte van de behoeften der koloniën. c. Een stelselmatige koloniale propaganda, bij welk punt hij herinnert aan 't plan voor een koloniale tentoonstelling te Parijs in 1925, die de grondslag zou worden voor een blijvend koloniaal museum. Maar blijvend moet ook worden de propaganda in boek, revue, dagblad en vooral in de inrichtingen van lager- en middelbaar onderwijs.

De Turksche kwestie.

Hoe moeilijk of 't ook is het iedereen naar den zin te maken en hoeveel last een politiek leider ook vaak van oude plunje kan hebben, Lloyd George heeft de gave om tegenstrijdige belangen te bevredigen, of althans te paaien, en onder zijn oude plunje heeft hij beschouwingen en toezeggingen beschikbaar van zóó uiteenloopende en soms zelfs zóó tegenstrijdige strekking, dat hij zich, zelfs in zijn inconsequentie, altijd als zeer consequent kan voordoen, door zich op een dier vroegere verklaringen te beroepen. Zoo ook weer bij de in het Lagerhuis gehouden rede over de betreffende Konstantinopel te volgen politiek. Tijdens den oorlog stond hij aan de zijde van hen, die den sultan buiten Europa wilden drijven. Bij de behandeling ter vredesconferentie drong de stem der Mahomedanen uit alle deelen van de wereld, en wel 't sterkste uit Britsch Indië, tot de vergaderzaal door, dreigend klonk deze: „wie aan den Grooten Heer te Stamboel komt, krijgt met ons te doen." De uitspraak luidde, dat de Sultan te Konstantinopel mocht blijven. Maar vóórdat dit als een officieele beslissing geformuleerd was, stevende een Britsch smaldeel naar de Bosporus, om daar voogdij te gaan uitoefenen, en mede vormde zich in Engeland zelf een vrij sterke protestbeweging tegen 't verlaten van het tijdens den oorlog ingenomen standpunt. Voor elk ander dan Lloyd George zou het moeilijk zijn geweest 't kluwen te ontwarren. Hij herinnerde aan zijn in December gehouden redevoering, waarin hij over de Dardanellen sprekende gezegd had: „de poortwachter zal niet dezelfde zijn en er zal een andere wachter aan de poort staan"; daarmede is volstrekt niet bedoeld geweest, dat de Porte verplaatst moest worden. De uitspraak zal, zeide hij, naar de letter en den geest in vervulling gaan. De dardanellen zullen geïnternationaliseerd en geneutraliseerd worden.

Naast deze verklaring van een doortrekken der vroeger reeds aangegeven lijn, liet hij toch den uit Indië gekomen invloed recht wedervaren. De twee Indische vertegenwoordigers ter vredesconferentie, de maharaja van Bikamir en lord Sinha, beiden geen Mohamedaan, hebben sterk doen uitkomen, dat de Britsche onderdanen in Indië het verdrijven van de Turken uit Konstantinopel als een grove trouwbreuk zouden beschouwen.

Waarom zou men het ook doen? vroeg Lloyd George. Wraakzucht zou beneden de waardigheid van 't Britsche volk wezen. Straf? De vredesvoorwaarden zullen de Turken, ook zonder dit, zwaar genoeg straffen. Den sultan wordt meer dan de helft van zijn Rijk ontnomen en zijn hoofdstad, waar hij blijven mag, bevindt zich onder geallieerde vlag. Hij is zijn leger, vloot en gezag kwijt.

Over de vredesvoorwaarden zeide hij, dat als eerste doel de vrijheid der zeeëngten beoogd werd, als tweede de bevrijding der niet-Turksche gebieden van de Turksche overheersching. Zelfs voor een Turksch bestuur over de overwegend Turksche landstreken worden voorwaarden gesteld, daarvoor moeten betrouwbare waarborgen gegeven worden voor bescherming der minderheden en voor de tot nu toe veelal belemmerde ontwikkelingsmogelijkheid.

Turkije zal van de bewaking der zeeëngten ontheven worden, zijn forten worden ontmanteld, in de nabijheid er van mag het geen troepen hebben. De geallieerden zullen zelf het toezicht over den toegang tot de Zwarte Zee regelen en beschermen.

Ten slotte verzekerde hij, dat alle voorzorgsmaatregelen, die in de macht der entente zijn, getroffen zijn, om de christelijke minderheden in de toekomst onder

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

de onmiddellijke bescherming van Engelsche, Fransche en Italiaansche strijdmachten te stellen.

Men voelt de poging weer om allen te bevredigen of althans te paaien. Of dit met succes zal worden bekroond? De Mohamedanen vinden het bezetten van de Dardanellen en de voogdij over Konstantinopel een vermomde verbanning van den Sultan. De Britsche malcontenten verwachten daarentegen dat de Turken binnenkort, alle maatregelen ten spijt, weer de oude politiek en de oude practijken in hun Europeesch gebied zullen hervatten. Wat van de toegezegde bescherming der minderheden en der christenen te wachten is wordt door 't lot der Armeniërs op treurige wijze gedemonstreerd. Vooralsnog is niemand tevreden.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

PROPAGANDA-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 6 Maart 1920* om 2 uur nam. ten huize van den Heer Ed. Cuypers, Jan Luykenstraat 2, Amsterdam.

Agenda:

Zie Kol. Weekblad 26 Febr. 1920, No. 9.

De wd. Secretaris
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

AGENDA voor de JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Dinsdag 9 Maart a.s.* des avonds 8 uur in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

1°. Jaarverslag over 1919.
2°. Rekening en Verantwoording der Penningmeesteres over 1919.
3°. Begrooting 1920.
4°. Verkiezing van 3 bestuursleden; periodieke aftreding van Mevrouw E. Th. Nijenhuis-van Beusekom en de Heeren R. Zuijderhoff en L. A. Bakhuis.
5°. Opmaken van dubbeltallen voor de verkiezing van 2 leden voor het hoofdbestuur, periodieke aftreding van Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher en den Heer R. Zuijderhoff.
6°. Voorstellen ter behandeling op de jaarlijksche Algemeene Vergadering van het Hoofdbestuur.
7°. Rondvraag.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Rotterdam:

ALGEMEENE VERGADERING ten kantore der Nederl. Handel Mij. ten 2 ure op *Donderdag 11 Maart a.s. 1920.*

1. Notulen der vorige Algemeene Vergadering.
2. Jaarverslag over 1919.
3. Rekening en verantwoording over 1919.
4. Verkiezing nieuwe Voorzitter.
5. Verkiezing nieuwe Secretaris.
6. Verkiezing nieuwe Bestuursleden.
7. Verkiezing afgevaardigde ter Algemeene Vergadering.
8. Opgave onderwerpen, welke onze afdeeling eventueel wenscht te berde te brengen.
9. Hetgeen verder ter tafel gebracht zal worden.

Z. MARCELLA,
Secretaris.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

OPROEPING VAN TWEE PSYCHIATERS VOOR EEN OP TE RICHTEN INSPECTIE-BUREAU VOOR HET KRANKZINNIGENWEZEN BUITEN DE GESTICHTEN IN NED.-INDIE.

Wanneer de daartoe op de ontwerp-Indische begrooting voor 1920 gebrachte gelden zullen zijn toegestaan, bestaat voor een tweetal psychiaters gelegenheid om c.q. na eenige voorbereiding naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden, ten einde te worden werkzaam gesteld op een nieuw in het leven te roepen inspectie-bureau voor het krankzinnigenwezen buiten de gestichten daar te lande.

Aan de betrekking is eene bezoldiging verbonden van ƒ 500 per maand, met vijf verhoogingen van ƒ 100 per maand telkens na drie jaren dienst, terwijl voor een der uit te zenden artsen uitzicht bestaat op eene spoedige bevordering tot inspecteur op eene bezoldiging van ƒ 1000 's maands, met eene verhooging van ƒ 200 's maands en eene van ƒ 150 's maands, telkens na drie jaren dienst, tot een maximum van ƒ 1350 's maands.

Gegadigden die reeds ervaring bezitten kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid als psychiater binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening in de eerste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 5000;

c. indien de uit te zenden psychiaters gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende totdat daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwen 2 maanden en door ongehuwden 1 maand bezoldiging en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk 1 maand bezoldiging te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, enz. staat de psychiater gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië

De uit te zenden psychiaters zijn verplicht de in verband met hunne voorbereiding en uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van voorbereiding en uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 8 jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen moeten zich vóór 15 Maart 1920 bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9e afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld.

(Nederlandsche Staatscourant van 10 Februari 1920, No. 28.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin. Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

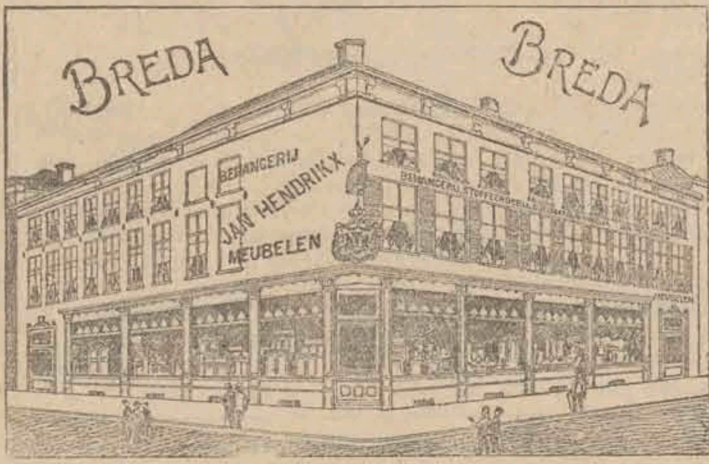
Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 ...... Telefoon 2005
Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sorteering, prima coupe en kwaliteiten.

BOSCHSTRAAT 1. 104

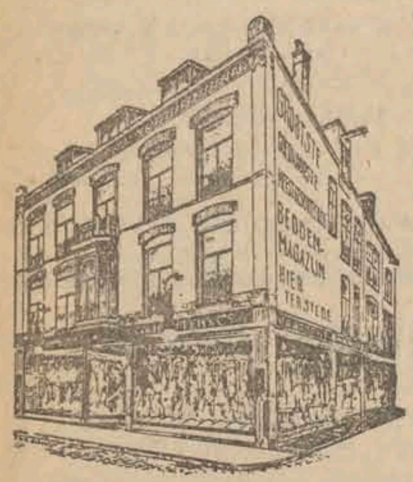
MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902. 39

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

SPORTARTIKELEN

TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN

voor Dames Heeren en Kinderen

Techn. Installatiebureau „ZWART"

's-Gravenhage

Hoofdkantoor: VAN BOETZELAERLAAN No. 310
TELEFOON SCH. 1499 218
Filiaal: REINKENSTRAAT No. 22 b/d L. v. Meerdervoort.

Verwarming - ELECTRICITEIT - Sanitair

Toonzaal van Electr. Verlichtings- en Verwarmingsapparaten

Fa G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. H. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

187

Middelbare Koloniale Landbouwschool

te DEVENTER.

Aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te **Deventer** is, met ingang van 1 September 1920, te vervullen de betrekking van:

Leeraar in algemeene landbouwkunde, bemestingsleer en kennis van den grond.

Salaris f 3360 — tot f 5280.— bij 19 of meer lesuren per week of f 850.— benevens f 140.— tot f 220.— per wekelijksch lesuur (verminderd met 4 % standplaatsaftrek) bij 10 tot en met 18 lesuren per week.

Sollicitaties **vóór 16 Maart a.s.** bij gezegeld adres te richten tot den Directeur van voornoemde school, door wien, op verzoek, nadere inlichtingen worden verstrekt.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*.

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen

levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

No. 11. Donderdag 11 Maart 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

LEZING

(Met Lichtbeelden)

voor de leden van de Vereeniging „Oost en West", afd. 's-Gravenhage, met hunne introducées op *Dinsdag 23 Maart a.s.* in de Oranje Sociëteit Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds. Spreker de heer E. ROODHUIJZEN.

Onderwerp: **De Tabakscultuur in Deli.**

Toegangskaarten te verkrijgen vanaf Vrijdag 12 Maart a.s. in „Boeatan", Heulstraat 19 en L. v. Meerdervoort 187 van 10.30—12 en van 2—4.

Aan laatstgenoemd adres ook schriftelijk aan te vragen.

„OOST EN WEST"

Leden, Afdeelingen, Hoofd- en Dagelijksch Bestuur.

(Slot.)

Uit en door de leden wordt een Hoofdbestuur verkozen. Elke afdeeling van 25 leden of meer moet daarin vertegenwoordigd zijn door ten minste een harer leden, de afdeeling 's-Gravenhage zelfs met 4 of 5 leden. Het hoofdbestuur vergadert tenminste 2 maal 's jaars te 's-Gravenhage. Het heeft, binnen de grenzen, in de jaarlijksche algemeene vergadering door de leden vast te stellen, de beschikking over de goederen en geldmiddelen der Vereeniging.

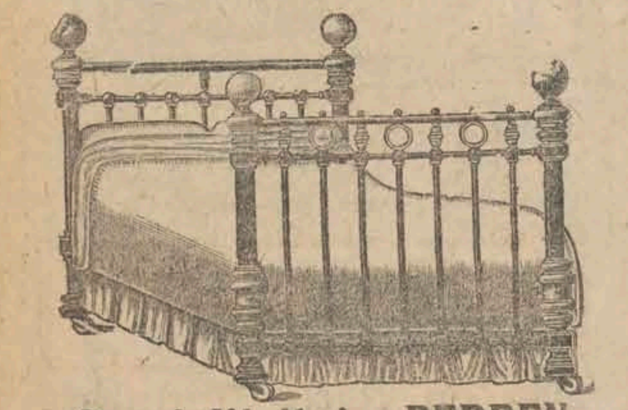
Uit de binnen het gebied der afdeeling 's-Gravenhage woonachtige leden van het Hoofdbestuur worden door de Algemeene Vergadering benoemd een voorzitter, een onder-voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Worden beide laatste functies door één persoon vervuld, dan bovendien een plaatsvervangend secretaris-penningmeester. Deze Hoofdbestuursleden vormen te zamen het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging. In en buiten rechten wordt de vereeniging vertegenwoordigd door den voorzitter of ondervoorzitter, den secretaris en den penningmeester.

Het Dagelijksch Bestuur vergadert in den regel eenmaal 's weeks en is belast met den dagelijkschen gang van zaken en met de uitvoering van de besluiten door het Hoofdbestuur en de Algemeene Vergadering genomen. Waar de behandeling eener zich voordoende zaak niet op het nemen van een besluit door het Hoofdbestuur kan wachten, handelt het Dagelijksch Bestuur onder nadere goedkeuring van het Hoofdbestuur.

Als geldmiddelen beschikt het Hoofdbestuur over de bijdragen der rechtstreeks daaronder ressorteerende leden en over 60 pCt. der contributies der leden behoorende tot de afdeelingen. Verder over de bijdragen van begunstigers, giften in eens, schenkingen, legaten, erfstellingen e.d., wanneer daaraan door de gevers of schenkers geen bijzondere voorwaarden zijn verbonden.

In de jaarlijksche algemeene vergadering worden telkens voor het volgende jaar de grenzen gesteld, binnen welke de uitgaven, veroorzaakt door den dagelijkschen gang van zaken en door de uitvoering van eenige bepalingen in statuten en Huishoudelijk Reglement zich mogen bewegen.

Het Hoofdbestuur heeft de bevoegdheid afdeelin-

gen uit de kas der vereeniging financieel te steunen, in het bijzonder voor het verspreiden van populaire kennis omtrent onze koloniën en het steunen van de ontwikkeling van nijverheid, in 't bijzonder inlandsche kunstnijverheid.

Wederkeerig verleenen de afdeelingen, voor zooveel mogelijk, financieelen steun aan het Hoofdbestuur, zoo dit noodig mocht zijn.

Het Hoofdbestuur — dat toch niet alles zelve doen kan — heeft de bevoegdheid commissies in het leven te roepen, welke het bestuur of de afdeelingsbesturen ter zijde staan in het verrichten van een deel der werkzaamheden ter bereiking van het doel der vereeniging. Het Hoofdbestuur stelt de instructies voor elk der commissies vast. Om onderling voeling te houden en in verband te blijven is gewoonlijk de secretaris van het Hoofdbestuur tevens secretaris dier commissies. Zijn taak is waarlijk geen sinecure en een zeer veel omvattende. Wordt echter hem voldoende personeel ter zijde gesteld, zoodat hij zich tot de hoofdzaken kan bepalen en de administratieve werkzaamheden en andere details aan anderen kan over laten, dan is dat zeer wel mogelijk. Doch voor het te werk stellen van zoodanig personeel is weer geld noodig! Het hangt dus van onze begunstigers, onze leden en voornamelijk van de afdeelingen af, of dit geld er zal zijn of komen en dus krachtig werken mogelijk is. Hoofd-, Dagelijksch Bestuur en de Commissies zijn er toe bereid. Begunstigers, leden en afdeelingen hebben slechts de middelen er toe te verschaffen!

Namens het Dagelijksch Bestuur
uit het Hoofdbestuur:
De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

De Vierde Nederlandsche Jaarbeurs.

(Vervolg en Slot.)

Nabij den hoek, links van den ingang van het terrein Vredenburg, het Koloniaal Paviljoen van het ministerie van Koloniën. Rechts daarvan in de monsterkamers 313 en 313a het Bureau van Handelsvoorlichtingen vanwege dat Departement, waar de commies der 4e afdeeling, de heer van der Worff inlichtingen verstrekt en ook vroeg om eenige exemplaren van ons Orgaan en van het Propagandablaadje om ook voor „Oost en West", wier streven van koloniaal belang is, propaganda te maken. Wat de uitslag zijn zal?

In de wacht- en spreekkamer, verschillende foto's en gegevens van en omtrent onze Oost- en West-Indiën. In de laatste keurig ingelegde, houten Surinaamsche meubelen.

In 't Paviljoen langs de wanden sprekende graphieken van den handelsomzet, tin-productie, uitvoer van Ned. Indische producten, wereldproductie van suiker, productie van Java- en Sumatratabak, uitvoer van thee uit Ned. Indië, enz., ontworpen door den Heer Rouw, lector aan de Technische Hoogeschool te Delft. Dan een kaart, aangevende de verhouding van Ned. Oost-Indië tot Europa, dat er geheel door bedekt wordt, waarbij nog een stuk als geheel Ned. Nieuw Guinea er buiten valt.

Verder langs de wanden, kina, houtsoorten, tabak, boengkil, rotansoorten; gewasschen, gecrêpeerde en gerookte rubbersheets, vezelstoffen, idjoek en agavevezels of sisal.

In de hoeken etalagekasten voor Suriname en Curaçao, in de eerste bananen (pisang) in allerlei stadia, ook in meelvorm, lokushars, roekoezaden, prachtrijst in halmen, in bolster en gepeld, vischlijm, sinaasappels, massia amara en wandelstokken uit en blokken van verschillende houtsoorten. Curaçao met monsters van zout, gouderts, fosforzure kalk, katoen, wol, ook de bekende merinos, aloë, likeur, citroenschillen, dividivi, hoeden en sisal.

Het midden wordt ingenomen door een groote etalagekast waarin overzichtelijk en in allerlei stadia zijn gerangschikt, genotmiddelen, (koffie, cacao, thee), voedingsmiddelen (suiker, rijst, sago, arrowroot, maïs, tapioca), specerijen (vanille, notemuscaat, foelie, peper, kruidnagelen, kaneel, lombok), olie en oliehoudende producten (copra, katjang, ricinus, heveazaden, tengkawangvet, kemiri, kapokpitten, kanari, sesamzaden en sojaboonen), getah, kleur- en looistoffen (gambir, pinang, mangrovebast, tannadine, indigo, drakenbloed en anatozaden), aetherische oliën (lemon grass-olie, citronellaolie, kajoepoetih, sandelhout en akar wanggi), gommen en harsen (damar en copal), kapok, delfstoffen (petroleum, asfalt, parafine, kerosine, terpentijn), verder paarlemoerschelpen en Tangerranghoeden. Overigens nog een standaard met foto's, gezichten in stad- en kampong, van cultures en industriën.

't Geheel maakt een goed verzorgden, zij het wat stijven indruk.

't Paviljoen uitkomende heeft men rechts het Handelspaviljoen, waarin ook de Commissie voor den Nederlandsch-Zuid-Afrikaanschen Handel haar monsterkamers heeft. Hier zijn particulieren aan den gang om voor hun producten een importgebied te veroveren. Een zeer overzichtelijke verzameling van Zuid-Afrikaansche voor export bestemde producten is er geëtaleerd. Deze omvat monsters: mais, wol, katoen, tabak, looibast, looiextract, palmhout, huiden en vellen, struisveeren, wijn, vruchten, gedroogd en op water, jams, terwijl in 't midden een tafel staat met versche keurige perziken, prachtige sinaasappelen, druiven, pisang, enz. Verder tabak, asbest en asbestvilt en eene verzameling mineralen, welke laatste na afloop der jaarbeurs bestemd is voor de Technische Hoogeschool te Delft. Fraaie foto's in verband met de Zuid-Afrikaansche nijverheid zijn er te zien, en aangezien geen export kan plaats vinden zonder behoorlijke verbindingen, zond de Directie der Holland-Zuid-Afrikalijn een model van een harer schepen, geeft inlichtingen, staat de friesversiering van de monsterkamer in het teeken der nieuwe stoomvaartverbinding en bevat motieven aan de stoomvaart ontleend.

Tegenover deze poging — toch van het buitenland — om er in te komen, doet het vreemd aan, dat onze handelaren in Indië zich op de Jaarbeurs bijna niet toonen. Onze West-Indische commissie deed eene poging om Suriname en Curaçao daartoe op te wekken, doch de vraag, voornamelijk van Amerikaansche zijde, naar de producten daar, overtreft verre het aanbod, zoodat voor het aanknoopen van handelsbetrekkingen met het moederland geen heil verwacht werd. Toch vernamen wij van betrouwbare zijde, dat in deze eene kentering is ingetreden, doch op de Jaarbeurs blijkt daarvan niet.

Wat onze „Oost" betreft, kwam de Handelsvereeniging Amsterdam uit in de monsterkamers 5335 en 5337, Maliebaan-Noord, met tapiocameel, vlokken en parels, melasseproducten als veevoeder, dextrine, een reuzenbaal sisalvezels en een prachtkabel als sisalprodukt. In de monsterkamers 5327 en 5329 tracht de Batavia-Arak Maatschappij haar product als B. A.M.-Arak, en als „American drinks" daarvan, ingang te doen vinden. Stippen we nog aan, dat in de monsterkamers van Jurgens margarinefabrieken en die der maatschappij tot exploitatie van de Nederlandsche Plantenboterfabriek copra, een paar cocosnoten en foto's van klapperboomen voorkomen, dan is omtrent het particulier initiatief der Oost-Indische cultures op de Jaarbeurs ook alles gezegd.

Toevallig ontdekten we op het terrein Lucas Bolwerk in de monsterkamers 3070—3073, de, niet in den ons aan den ingang Vredenburg verkochten officieelen catalogus voorkomende, inzending van de afdeeling Handels Museum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. Toch is deze inzending, slechts betrekking hebbende op Oost-Indië, zeer der moeite waard, omdat zij eene waardevolle en uitgebreide aanvulling vormt op die in het Koloniaal Paviljoen en omdat hier tentoongesteld worden de producten en bij enkele wat daarvan vervaardigd wordt. Lang-

de wanden hangen graphische voorstellingen, meer gedetailleerd als dáár. Op de houtsoorten en basrelief uitgebeiteld een tak met bladeren, vruchten en bloemen en daarbij een foto van den boom. Verder voedingsmiddelen voor mensch en dier, oliën en vetten, caoutchouc, rubber, ook in gerookte en crêpe sheets, kina, suiker, als melasse en ruwe suiker, koffie en cacao, aetherische oliën, benzine, damar en copal, stok- en gomlak, looi- en kleurstoffen, mineralen, schildpad en wat daarvan gemaakt wordt, hetzelfde van paarlemoer, hoorn, kokosvezel en klapperdop, idjoek, rotan, bamboe en pandan met vlechtwerk, ook biezen en biezenmatten, koffo, kapok met garens, ruwe en. geteelde zijde, geklopte boombast, sisal, manilla-touw en jute producten. Een bureau van den inlichtingsdienst voor Indische cultures geeft op dat gebied toelichting.

Zeer hopen wij, dat op de volgende Jaarbeurs de cultures zelve ook in dezen geest zullen uitkomen. De Jaarbeurzen zijn permanent geworden, van de gebouwen had de eerste steenlegging door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana plaats; in stede van uitsluitend nationaal, zullen zij internationaal worden, een reden te meer voor onze koloniën om te toonen, dat zij niet bij andere koloniën, die *zeker* zullen uitkomen, als thans reeds Zuid-Afrika deed, behoeven achter te staan en op elk gebied den toets der vergelijking kunnen doorstaan.

G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Onderwijs aan Indiërs.

In een zijner artikelen in het „Soer. Hbld." over „Indië in het teeken der proefneming" wijst de heer J. G. Boon er op, dat Britsch-Indië zich veel te snel op het middelbaar- en hooger onderwijs geworpen heeft, omdat het lager onderwijs nog absoluut onvoldoende was doorgedrongen tot de groote massa. Macaulay's raad luidde: „Laat ons in Indië onderwijsinrichtingen openen, om de bevolking te doen deelen in het vreedzame en onsterfelijke rijk van onze moraal, onze kunst, onze literatuur, onze wetgeving", en alom verrezen middelbaar- en hooger onderwijsinrichtingen. De Br.-Indiërs zijn van handenarbeid afkeerig; zij zijn verzot op het bekleeden van gouvernementsbetrekkingen, terwijl zij een souvereine minachting hebben voor alles wat met handel en industrie samenhangt en een vereering voor alle betrekkingen die een wetenschappelijk tintje hebben: medicus, jurist, onderwijzer. Dit hebben zij gemeen met onze Indiërs. In Br.-Indië verkreeg men ten slotte een geleerden- en semi-geleerden stand, veel te groot voor de bestaande behoefte. Bij de bepaling van de uitgebreidheid van middelbaar- en hooger onderwijs aan inlanders te geven, moge de „Babou", de geletterde proletariër, de oorsprong van alle onrust in Br.-Indië, ons ten voorbeeld zijn!

De heer Boon vervolgt: „Dient het elementair onderwijs volmaakt hand aan hand te gaan met landbouw en vakonderwijs, bij het middelbaar onderwijs zal er naar gestreefd moeten worden den Inlander bij zijn beroepskeuze te leiden in die lijnen, waarvan zijn land in de toekomst de meeste vruchten zal kunnen plukken: handel, scheepvaart en industrie.

Wat het hooger onderwijs aangaat, zal gewaakt moeten worden, dat de behoeften der markt niet overvoerd worden, zoodat men hier niet kunstmatig den „Babou"-stand fokt.

Wanneer men thans reeds ziet, hoe inlandsche leden van den Volksraad, met wat lager- of wat onvoltooid middelbaar onderwijs in de mars, zich een oordeel aanmatigen over ons bestuur, dan kan men daarnaar afmeten, wat ons te wachten staat, wanneer wij een semi-geleerden inlandschen stand krijgen van een omvang, grooter dan dringend noodig is. Onze huidige volksleiders, met hun minimale ontwikkeling, zijn gerecruteerd uit den kleinen beambtenstand, waarin zij geen voldoening vonden voor hun, in verhouding tot hun capaciteiten, belachelijke aspiraties; de toekomstige zullen — wanneer wij daartegen op practische wijze niet ernstig waken — getrokken worden uit een geleerd- of semi-geleerd proletariaat, dat het, volgens zijn oordeel, onvoldoende waardeeren zijner kundigheden uitsluitend wijten zal aan het feit, dat een overheerschend volk het de plaats in de maatschappij onthoudt, waarop het aanspraak meent te kunnen maken. Wij zullen doen aangroeien het stelletje dolzinnige activisten, die, met diepen haat bezield niet alleen tegen alles wat Nederlandsch, maar tegen alles wat Europeesch is, strevende zijn om hun toevlucht te nemen tot elke krachtproef, die belooft hun verbitterde ijdelheid een uitweg te geven. Wij zullen een aparte klasse van déclassés krijgen, op welke de democratische ideeën, welke zij niet voldoende kunnen verteren, als gift zullen werken."

Schr. wenscht, dat aan de ontwikkeling van het lichaam nog veel meer aandacht wordt verleend dan thans het geval is en dat aan de sport een ruime plaats bij het onderwijs gegeven wordt. Ook wijst hij er op, dat de karaktervorming in de Angel-Saksische landen zoo de volle aandacht heeft op de onderwijsinrichtingen, in tegenstelling van bij ons vaderlandsch onderwijs.

De heer Boon besluit: „Ziehier in zeer korte trekken onze denkbeelden weergegeven inzake de lijnen, waarin onze proefnemingen op het gebied van onderwijs dienen te gaan. Uitdrukkelijk dient daaraan toegevoegd te worden, dat geen der verschillende instellingen van onderwijs, nóch het primaire-, nóch het vak-, nóch het middelbaar-, nóch het hooger onderwijs de Inlanders zullen veranderen in Europeanen. Physiologisch en psychologisch gedetermineerd in hun mentaliteit door de herediteit, het milieu, de maatschappij, zullen zij blijven kinderen van het Maleische ras en zullen zij nooit kunnen evolueeren in onzen geest."

Uitwassen der politiek.

De gemeenteraad van Semarang heeft met slechts twee tegenstemmen den welbekenden heer Baars, die kortgeleden vergeefs probeerde in Hilversum aangesteld te worden, benoemd tot gemeente-ingenieur. Volgens de toelichtingen van den gemeenteraadsvoorzitter is juist deze revolutionair-socialist de eenige ingenieur in Nederland en Indië, die in dienst van de gemeente Semarang wil werkzaam zijn.

Over deze benoeming lezen wij in de „Loc." o.a. verder: Nu laat men in deze tijden van personeelsschaarschte zoowel bij het gouvernement als in het particuliere nogal eens noodgedwongen iets van zijn eischen vallen. Wie niet bepaald met het Kaïnsmerk op het voorhoofd loopt, mag zich voor 't overige min of meer onmogelijk hebben gemaakt, hij vindt te eeniger tijd een nieuwe en veelal winstgevende baan. Het gaat er mee als in groote gezinnen onder den druk van oppersten dienstbodennood: men werpt dan allerlei vroegere minimumeischen overboord. Zoo kon dan de burgemeester van Semarang er toe komen iemand voor te dragen, wiens politieke antecedenten juist in deze dagen het tegendeel van een aanbeveling zijn. De heer Baars, die geen kans zag om Rusland binnen te komen, vindt een vroeger weggeworpen ingenieursbetrekking te Semarang nu weder goed genoeg en zal zich gaarne naar Semarang begeven op kosten van een publiekrechtelijk lichaam, waarvan hij grondslag en wezen krachtens zijn politiek geloof verfoeit.

Waarborgen tegen een herhaling en hervatting van zijn politieke actie zijn blijkbaar niet door den heer Baars gegeven. Wel valt uit de woorden van den voorzitter af te leiden, dat deze voor zich geen hervatting van die actie voorziet. Men zal het er maar op wagen. Mislukt de proef, dan is de gemeente alweder een nieuwe en dure ervaring rijker. Dat men deze waarborgen niet vooraf heeft geëischt,

acht de Loc. intusschen een groote fout. De gemeentelijke machine moet loopen en zonder ingenieur zou het nu eenmaal niet gaan.

Uit dàt motief viel desnoods over de antecedenten van den candidaat heen te stappen. Maar men had *zekerheid* moeten hebben omtrent den stand zijner politieke bedoelingen. Wat trouwens geheel in overeenstemming met het standpunt van den voorzitter zou zijn geweest, dat er onderscheid valt te maken tusschen politieke *overtuiging* en politieke *werkzaamheid*. Men had zelfs zoo ver moeten gaan, van den heer Baars te eischen, dat hij ook achter de schermen geen politieke werkzaamheid voert van de soort, welke hij tevoren hier heeft beoefend. Zijn voorganger Sneevliet heeft in Semarang in stilte reeds genoeg politiek besmettingswerk verricht.

Intusschen vermeldt het „N. v. d. D.", dat, indien een voldoend aantal adhaesie-betuigingen verkregen wordt, het lid van den Gemeenteraad te Semarang, de heer Hartingsveld, zich tot den Landvoogd zal wenden met een request, waarin met verwijzing naar art. 15 van het decentralisatie-besluit, — waarin de bevoegdheid van den G.-G. bepaald wordt tot het vernietigen van door Locale Raden genomen besluiten, — verzocht wordt de beslissing van den gemeenteraad te Semarang, inzake de benoeming van den heer Baars te willen vernietigen.

Omtrent de houding, aangenomen door een adept van Sneevliet, het Semarangsche gemeenteraadslid Semaoen, ontleenen wij aan de Loc.: Brutaalweg heeft deze in de raadszitting verklaard, dat hij het college alleen beschouwt als een tribune, geschikt om straffeloos te spreken, maar dat hij van het verrichten van raadswerk nu en later in 't geheel niet is gediend. Ziedaar de opvatting van openbare plichten, waartoe de door Sneevliet, Baars c.s., verkondigde politiek noodwendig voert. Semaoen teekent zich zelf hier als een politieke lijntrekker, die anderen het werk laat doen en zelf alleen uit is op het applaus van de galerij. Dat deze opvatting in strijd is met de goede trouw, welke ook in de politiek niet kan worden gemist, deert het spijbelende raadslid blijkbaar niet. Dat ze in strijd is met heel den geest van ons gemeenterecht, ook dit legt vermoedelijk geen gewicht in de schaal. Misschien kan het nog helpen te wijzen op art. 47 der Locale Raden Ordonnantie, bepalende dat de Raden „commissies hunner leden kunnen belasten met werkzaamheden in het belang van de uitvoering hunner taak". Echter een strafbepaling bij dit artikel ter correctie van weigerachtige leden wordt gemist. De decentralisatie-wetgever heeft dergelijke politieke uitwassen niet kunnen voorzien.

De „Loc." besluit: De regeering zal goed doen deze leemte ten spoedigste aan te vullen. Een ergerlijk misbruik van het raadslidmaatschap, gelijk hier wordt bedreven, kan in een tijd, dat voor de locale raden een steeds zwaardere taak in de volkszorg, een steeds ruimer aandeel aan de landsbemoeiing is weggelegd, niet worden geduld.

Snel Recht.

Bij Staatsblad 1919 No. 689 zijn er belangrijke wijzigingen in de strafprocedure afgekondigd. In een hoofdartikel van de „Loc." vestigt de heer t. H. R. de aandacht op dat gedeelte van genoemd Staatsblad, waarbij in het Inlandsch Reglement een nieuwe titel XI A wordt ingevoerd: „Van de Summiere procedure".

Bij ontdekking op heeterdaad en daarop gevolgde aanhouding ter zake van een der volgende misdrijven: mishandeling, mishandeling welke zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, mishandeling, gepleegd met voorbedachten rade, diefstal, verduistering gepleegd door hem, die het goed uit hoofde van zijn persoonlijke dienstbetrekking of van zijn beroep, of tegen geldelijke vergoeding onder zich heeft, en oplichting, dan wel ter zake van medeplichtigheid daaraan of poging daartoe, — heeft de procedure op een snelle en zeer vereenvoudigde wijze plaats, door Schr. in het kort beschreven. De inwerking treding geschiedt op een door den G.-G. te bepalen tijdstip.

De heer t. H. R. eindigt: „Het is te hopen, dat deze wijzingen spoedig in werking zullen treden. Al geldt het hier alleen maar de op heeterdaad betrapte gevallen, hiervan doen zich vaak genoeg voor om de inwerkingtreding met verlangen te gemoet te zien."

Nogmaals: De bekentenissen van D. D.

In een hoofdartikel: „Hulp?...... of Waarschuwing?" beschrijft de heer K. W. in het „N. v. d. D." de beschouwingen van Driestar in het *Bat. Nwsbl.* over Douwes Dekker's zelfbeschuldiging. Driestar komt tot het vermoeden: dat de Regeering der Straits Settlements aan de onze op een geschikt oogenblik eenige sterke troeven in handen speelt, om haar te helpen in haar spel. En dit uit sympathie en dankbaarheid voor de hulp, door den G.-G. aan Ross Smith verleend......!

K. W. neemt mèt het „*Bat. Nwsbl.*" aan, dat er méér beteekenis achter het geïnspireerde artikel van de „*Straits Times*" zit. Na een uitvoerige toelichting komt K. W. echter tot de gevolgtrekking: „De Britsche Regeering waarschuwt! Op behendige, op diplomatieke wijze leest zij aan ons Bestuur de les: „Doe uw voordeel met wat ik U omtrent het gevaarlijke heerschap mededeel, maak hem en zijn *kontjo's* onschadelijk; zorg dat er geene opstootjes bij U komen, waardoor de Engelsche belangen worden geschaad......!"

Menno van Meeteren Brouwer.

Van dezen bekenden Indischen teekenaar lezen wij in de „Pr. Bode" o.a.: „Diep doordrongen is hij ook in de Indische figuur. Hij teekent werkelijke *Inlanders* en verder nog, hij chargeert hen. En hun bijzondere eigenschappen, hetzij ze behooren tot den ouden of hypermodernen tijd, treden fel naar voren, doch „Inlanders" blijven zij, hetgeen wel een bewijs is voor de beslistheid, waarmede hij zijn onderwerp beheerscht. Hoe moeilijk het is voor den Westerling om de Oostersche figuur te treffen, hebben ons de tentoonstellingen van „Indische" schilders bewezen."

UIT DE INDISCHE PERS.

Het Algemeene Congres te Medan (Oostkust van Sumatra), naar aanleiding van de hooge rijstprijzen. Op den 30en November 1919 had op de Esplanade te Medan eene samenkomst plaats van ongeveer 30 Inlandsche vereenigingen, aan het hoofd waarvan zich de afdeeling van de Sarikat-Hindia te Medan had gesteld en welke ten doel had besprekingen te houden over de hooge prijzen van de rijst en van de andere voedingsmiddelen.

Het aantal aanwezige mannen en vrouwen van de verschillende bevolkingsgroepen bedroeg 10 tot 11 duizend. *)

Van de zijde van het bestuur waren aanwezig de controleur van Beneden-Deli (zonder ambtsteekenen) en de commissaris van politie.

De Europeesche pers was niet vertegenwoordigd (waarschijnlijk sloeg men van uit de verte den gang van zaken gade) terwijl van de Inlandsche pers aanwezig waren de *Pewarta Deli*, *Andalos*, *Sama Rata*, *Benrh Mardika* en de *Sinar Asia*.

De politie wist op keurige wijze de orde te handhaven en ook de vermomde rechercheurs traden met tact op.

Even na 4 uur 's middags opende de heer Mohamad Noeh, president van de Sarikat-Hindia (Insulinde) de samenkomst en heette alle aanwezigen welkom. Hij releveerde, dat men des Zaterdags te voren de driekleur had ontplooid, doch dat de vlag in verband met de omstandigheden was ingehaald.

Men moest toch niet vergeten, dat het ontplooien der vlag eene uiting van vreugdebetoon was, terwijl

*) Het zielental ter hoofdplaats Medan bedraagt ± 30000.

de toestand, waarin het volk verkeerde, tengevolge van de dure levensmiddelen, zóódanig was, dat van een vreugdebetoon geen sprake kon zijn.

Spreker vroeg de rustige aandacht van zijn gehoor voor hetgeen gesproken zou worden, daarna ernstige overdenking daarvan en kalmen terugkeer na de afloop der samenkomst, opdat de bestaande moeilijkden, ook voor de familieleden der aanwezigen, niet zouden worden vergroot.

Het lag toch in de bedoeling om de hulp van de Regeering onderwerpelijk in te roepen.

Reeds herhaalde malen is mij gevraagd, zeide de voorzitter, wat toch wel de reden mag zijn van de hooge rijstprijzen, maar ik moet het antwoord op deze vraag steeds schuldig blijven en dat hij in deze niet alleen stond, bewees het feit dat ook de heer Vredevoogd in de openbare vergadering, welke in de Oranje Bioscoop was gehouden, op diezelfde vraag geen antwoord had kunnen geven.

Het eenige dat hij van deze duistere zaak kon mededeelen was, dat het Europeesch bestuur telegrammen uit Rangoon, Saigon, Siam enz. had ontvangen met het bericht, dat ook dáár ter plaatse de rijstprijzen zeer waren gestegen.

Spreker had de overtuiging, dat het Europeesch bestuur niet onwillig was hulp te verleenen, doch dat het bevreesd was geldelijke schade te lijden.

Voor het geval deze meening de juiste was, was dit wel beschamend voor een land als Deli, van waar de Regeering millioenen guldens had getrokken en waar gebrek aan voedingsmiddelen een tot heden onbekend feit was.

Na de rede was de heer Mohamad Samin, president van de afdeeling Medan van den Sarikat-Islam, als vertegenwoordigende een gedeelte van het Volk, aan het woord en deelde mede, dat hij op 3 Augustus 1919, namens het volk, een verzoek aan het Bestuur had ingediend, om aan het volk gelegenheid te geven goedkoope rijst aan te schaffen, doch dat dit werd geweigerd.

Eerst nadat de motie van dezelfde strekking in de algemeene vergadering van 9 November 1919 was aangenomen, werd de prijs van de rijst vastgesteld op 21 cent per kati voor personen met een inkomen van *f* 30 's maands, terwijl 4 dagen daarna die prijs op *f* 0.34 werd gebracht. Spreker protesteerde daartegen in het openbaar, opdat het Bestuur daarvan kennis zou kunnen nemen.

Het bewijs dat de toestand voor het volk ernstiger is dan men wel dacht, was gelegen in het feit dat één der leden van den Sarikat Islam hem, spreker, 's morgens mededeelde de hand aan zich zelven te zullen slaan als er geen voedingsmiddelen kwamen, aangezien hij het hongerlijden van zijn gezin en zijne familie niet langer kon aanzien.

Spreker vernam later, dat de prijs van de rijst thans op 23 cent per kati was gebracht voor de armsten en 34 cent voor den middenstander en dat het Gouvernement daarbij een geldelijke schade had van 4 cent per kati. Doch ook tegen dien prijs moet een persoon met *f* 30 's maands tractement, als hij een gezin te onderhouden heeft, zijne geheele bezoldiging neerleggen voor de aanschaffing van het eerste voedingsmiddel.

De rijken schijnen niet bereid te zijn het Bestuur geldelijk te steunen.

Alle schade zal dus weer door den middenstand moeten worden gedragen en spreker verzocht om die reden dringend aan het Bestuur, wel die voorzieningen te nemen dat de schade gelijkelijk over deze categoriën zou worden verdeeld.

Behalve de geldelijke aderlatingen en de dure voedingsmiddelen, moeten de armen en de middenstanders de Regeering ook nog helpen ingeval van bedreiging door een buitenlandschen vijand, in den vorm van het vervullen van den militieplicht.

Doch als op die wijze het bestuursbeginsel van „Nederland en Indië één" tot uitvoering moet komen, laat dan de Regeering zich toch aan het moeilijk bestaan van den arme en van den middenstander gelegen laten liggen en er evenmin als de rijken tegenop zien geld voor den aankoop van goedkoope voedingsmiddelen beschikbaar te stellen. Op den langen duur zou dit geldbesparing kunnen zijn.

De Regeering zal verder de tractementen van de landsdienaren moeten verhoogen en het volk moet zich aaneensluiten en eensgezind zijne klachten bij de meerderen inbrengen, wil het verbetering van toestanden verkrijgen.

Met handgeklap werd deze rede begroet.

De heer Raden Mangoen Atmodjo wees er op dat de honger, na den 5 jaren langen rampzaligen oorlog in Europa, nu ook Medan had bereikt.

Wel zag de hoofdplaats er aangenaam uit, doch in de kampongs werd honger geleden en had men opgemaakt hetgeen men had.

Zijn inziens was het 't beste zich tot de Regeering te wenden, die de nooden van het volk wel begreep.

Wel was dit reeds te vergeefs herhaalde malen gedaan, doch men moest het toch maar weer probeeren om gedaan te krijgen, dat de rijst tegen goedkoopen prijs beschikbaar werd gesteld.

Want, vraag ik u geachte vergadering, zeide de spreker, hebben wij honger of niet en daarop riepen allen: ja, wij hebben honger, waarop spreker zeide, dat het dan een plicht van een vaderlijke Regeering was om te helpen.

Wij vragen die hulp nu en als zij niet wordt verleend staat het ernstigste te vreezen.

Moge deze smeekbede de gewenschte uitwerking hebben op het Bestuur. (Oetoesan Hindia, 13 Dec. 1919.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Overvolle gevangenissen. In de Chineesche kampongs te Batavia loopen tal van Chineezen rond met boeken onder den arm en geld aan de menigte vragende, zoogenaamd in het belang van de uitbreiding van het wegennet in Groot-China.

Deze personen, die direct uit China zijn aangekomen, zijn bedriegers, die men zoo spoedig mogelijk in verzekerde bewaring moet stellen.

Het is trouwens in het geheel niet onwaarschijnlijk, dat zij het juist daarop aanleggen, met het doel om in dezen tijd van dure voedingsmiddelen onder dak te komen en op die wijze te trachten voedsel machtig te worden.

Zij zouden dan niet anders doen dan hetgeen vele Javanen reeds lang in praktijk hebben gebracht en waardoor de gevangenissen op Java overvol zijn.

Uit Kediri wordt o.m. geschreven, dat, terwijl het aantal gevangenen in de maanden November tot Maart gemiddeld 700 à 800 man bedraagt, er tegenwoordig wel 900 zijn, die van de goede voeding in de gevangenissen gebruik maken.

De verstrekte rijst met sayoeran, djagong, het rundvleesch, de gezouten visch, tempe, Spaansche peper, het zout en eene voldoende hoeveelheid koffie laten zich zeer goed smaken en het is dus zeer goed te verklaren, dat zoovele hongerlijders aan een opname in de gevangenis boven het leven daar buiten de voorkeur geven.

(*Perniagaän*, 19 November 1919).

Is Japan Imperialistisch? Het is bekend, dat de Chineesche Pers in Ned.-Indië zich regelmatig bezig houdt met het Japansche volk en zijne Regeering en zoo heeft de redactie van de *Perniagaän* in haar nummer van 20 November 1919 zich de beantwoording van de vraag voorgesteld, of Japan imperialistisch is of niet.

De Japanners zelf loochenen beslist, dat zij militaristisch zijn en wijzen daarbij op het kapitalistisch imperialisme in Amerika, dat thans de geheele wereld bedreigt, doch, wanneer men dit onderwerp wat duidelijker wil bezien, doet men, volgens de redactie, goed, eerst eens kennis te nemen van hetgeen enkele toonaangevende Japanners daarover zeggen.

En als zoodanig noemt zij het eerst den heer Dr. Nitobe, redacteur van de *Boessido* („De Japansche ziel"), een welbekende persoonlijkheid in Japan en tot heden hoogleeraar aan de Universiteit te Tokio.

Hij reist op dit oogenblik in Amerika en Europa en heeft daar nu al de gelegenheid gehad op te merken het gevoel van ontstemming, dat er heerscht ten opzichte van Japan, waar de militaire partij den

boventoon voert en waar men niet in staat is den invloed van die partij den kop in te drukken.

Genoemde geleerde beschouwt Japan op dien grond een gevaar voor de vrijheid en voor de democratie.

Reeds een paar jaar geleden heeft hij voorspeld, welk eene schade deze militaire partij aan het land moest toebrengen, toen zij zich schaarde aan de zijde van Duitschland en die voorspelling heeft zich bewaarheid.

Er is geen grooter schade voor een land denkbaar dan dat de bestuurders blind zijn voor de voorwaartsche beweging, welke de geheele wereld doormaakt en zich blind staren op eerbiedsbetoon.

Het is niet alleen, dat de Japansche militaire partij de lessen, welke uit den grooten oorlog zijn te trekken, niet kan begrijpen, doch zij is bovendien ontrouw aan haar land en brengt door hare taal dit in gevaar.

Hare aansluiting bij Duitschland heeft het schadelijk gevolg gehad van eigen isolement.

De schrijver erkent, dat de vooruitgang van Japan veel te danken heeft aan de militaire partij, die hij gaarne als de helpster van het land wil beschouwen, doch zij dient zich stelselmatig te onthouden van zaken van politieken of diplomatieken aard en het spreekwoord in toepassing brengen van: „Schoenmaker houd je bij je leest."

Daarna laat de redactie aan het woord den hoofdredacteur van het Japansche nieuwsblad *Mainietsji*, dat te Osaka verschijnt en zijn ambtgenoot van de *Asahi*, het meest gelezen nieuwsblad van Japan, die beiden een spiegelbeeld geven van de algemeen verspreide conservatieve denkbeelden van het Japansche volk.

Na er op gewezen te hebben, dat Duitschland de sympathie van de geheele wereld heeft verspeeld om reden het als devies had aangenomen „òf Duitsch òf dood", komt de schrijver op Japan en vraagt hij, met het oog op den aanwas van de bevolking, wat het nu eigenlijk wil en wat het wil doen?

Slaat het een blik op de steden langs de kust van den Grooten Oceaan of op de eilanden in het Zuiden daarvan en op Australië?

En dan gelooft de schrijver hier te moeten zeggen dat Japan gaarne het voetspoor zou volgen van de Duitsche denkbeelden, zooals die voor den oorlog waren en dat het Japansch devies is „Japansch en geen Chineesch."

Het is niet de bedoeling om hier iets kwaads of onaangenaams te zeggen doch wel, dat, als dit beginsel consequent in toepassing wordt gebracht, Japan op de wereld even gehaat zal zijn als Duitschland.

De Redatie van de *Perniagaän* teekent hierbij aan:

Reeds nu heeft Japan in China de sympathie verloren en als het tijdstip zal zijn aangebroken, dat dit land zich te weer stelt, dan zou aan Japan wel eens hetzelfde kunnen overkomen hetgeen Duitschland nu heeft moeten ondervinden.

Het is natuurlijk zeer moeielijk om den omvang te meten van de ontstemming, welke in Europa en Amerika tegen Japan heerscht en even moeielijk zal het voor het Japansche volk zijn om zich zelf te herzien, doch men kan wel als zeker aannemen, dat het voor Japan beter is, zich naar de Amerikaansche politiek te richten, dan naar de Duitsche, die altijd heeft gefaald.

En al moge er ook veel op de Amerikaansche politiek zijn aan te merken, toch is zij humaner en billijker dan de Duitsche, die van de grootste zelfzucht en halsstarrigheid steeds heeft blijk gegeven.

Een valsche God. Bij den heer Kwee-Tek-Hoay te Buitenzorg is te koop voor *f* 3 plus *f* 0.14 cent verzendingskosten, dit in boekvorm uitgegeven tooneelstuk in 6 bedrijven en waarin een schets wordt gegeven van de verschillende soorten van bestaan van de Chineezen in Ned.-Indië, in dezen modernen tijd.

Het boek bevat 134 bladzijden en is voorzien van 6 foto's, benevens een zangstukje.

Behalve dit kan men in het boek vinden:

1e. eene beschouwing over de middelen om de liefdadigheidsopera-uitvoeringen van de Chineezen beter tot haar recht te doen komen;

2e. de wijze waarop men op het tooneel een valschen God moet vertoonen;

3e. een afschrift van een opstel van den heer Soong-Tsung-faung M. A. professor aan de Rijksuniversiteit te Peking, handelende over het Chineesche drama in den tegenwoordigen tijd en waarin de verschillende volksbewegingen en de evolutie in Groot-China besproken worden, vergezeld van 2 foto's van Mei-Laufang, den in geheel China bekenden tooneelspeler, toen deze nog de vrouwenrollen vervulde;

4e. een verslag uit de Shanghai-Gazette over de uitvoering eener liefdadigheids opera-voorstelling in het Lyceum Theater te Shanghai op 1 Juli 1919, uitgevoerd door Chineesche jonge meisjes en de leerlingen van de Matijre School te Shanghai.

Het geheele werk is keurig verzorgd.

(Advertentie, voorkomende in de *Perniagaän* van 19 November 1919).

Examens voor de Ned.-Indische Chineesche jongelieden in China. In de maand December 1919, zouden, volgens mededeeling in de *Perniagaän* van 19 November 1919, aan de Universiteit te Hongkong de examens plaats hebben van de Ned.-Indische Chineesche jongelieden, die daar ter plaatse de Chineesch-Engelsche school bezoeken.

De vakken, waarin examen zou worden afgenomen, zijn: de Engelsche taal, wiskunde, aardrijkskunde, teekenen, boekhouden, lezen en schrijven in de Chineesche taal.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De Maart-afl. van dit tijdschrift brengt een opstel van den hr. P. Th. Justesen over den Goenoeng Merapi in de Padangsche Bovenlanden, een van de meest indrukwekkende en interessante vulkanen in Ned.-Indië. Eenige schetskaartjes en foto's vergezellen de beschrijving. — Prof. Dr. F. A. F. C. Went wijdt waardeerende woorden aan de nagedachtenis van Dr. S. H. Koorders, „een van de merkwaardigste mannen van Indië", zooals de schr. zegt. — De hr. J. van Roon bespreekt het verslag van den topografischen dienst in Ned.-Indië over het jaar 1918. — De hr. W. O. J. Nieuwenkamp geeft een beschrijving van het kostuum van een Moo of koppensneller op Timor (met teekeningen van den schrijver). — In de rubriek „Mededeelingen" vindt men bijzonderheden over de a.s. onderzoekingsexpeditie naar het centrale bergland van Nieuw-Guinea. — De rubriek Literatuur bevat o.m. een bespreking van een tweetal publicaties, waarop dezerzijds nog niet de aandacht is gevestigd, n.l.: Het verband tusschen den plistoceenen ijstijd en het ontstaan der Soendazee, en de invloed daarvan op de verspreiding der koraalriffen en op de land- en zoetwaterfauna, door G. A. F. Molengraaff en Max Weber; en: Cyclonen in den Oost-Indischen Archipel, door C. Braak.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick geeft in No. 10 een levensbeschrijving (met portret) van den hr. J. H. Menten (overl. op 87-jarigen leeftijd, 9 Jan. j.l. te 's-Gravenhage), wiens naam onafscheidelijk verbonden is aan de industrieele ontwikkeling van de Zuid-Oostkust van Borneo. — Ir. J. E. Inckel geeft een bijdrage „Het Indisch Centraal Aanschaffingsbureau, een nieuwe regeeringsdienstak". Deze instelling zal ressorteeren onder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel en samenwerken met het gelijksoortige aan het Departement van Kolonniën verbonden lichaam.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 49: De Lampongers (vervolg), door N. — Oorspronkelijk ruilverkeer in Oost-Indië, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Flitsen lief en leed, door C. O. van der Plas. — Verder vindt men in deze afl. eenige afbeeldingen van zwaardgrepen, die een schitterend getuigenis afleggen van de versieringskunst der Dajaks op Borneo.

Neerlandia.

In de rubriek „Oost-Indië" wijdt v. L. een bespreking aan de Jan Pietersz. Coen-Stichting te Batavia, een „Leerlingentehuis", tot de totstandkoming waarvan reeds een half millioen is bijeengebracht.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Afl. 4 van den 4en jaargang bevat de navolgende bijdragen: Onze rijstcultuur, door J. J. Leys. — Opkomst en nieuwe wegen der cocos-cultuur, door P. van der Wolk (ontleend aan „Cultura"). — Eenige waarnemingen over het optreden van de verwelkingsziekte bij de Liberia-koffie in Suriname, door A. W. Drost (met Naschrift van Dr. G. Stahel). — Zoete pataten, door J. J. Leys. — Een onderzoek over de vertakking en bloeiwijze van Theobroma-cacao en Th.-bicolor, door G. Stahel. — De motboorder van het suikerriet, door A. Reyne. — De Landbouwtentoonstelling op Coronie. — Kolonisatie van Suriname door Nederlandsche boeren (met plaat: groep afstammelingen van Hollandsche kolonisten in Suriname).

Indologenblad.

In het Nr. van 4 Maart wordt het van grondige studie getuigend artikel „De eed in den Ned.-Indischen Archipel" voortgezet. Het stuk is onderteekend P. J. H. (dus vermoedelijk P. J. Heesterman, een der redacteuren van het blad; in onze vermelding van het eerste gedeelte van dit artikel schreven we het toe aan den hoofdredacteur H. J. Hoekstra, die aan de redactie van het Kol. Weekbl. rectificeering verzocht dezer onjuistheid).

Zendingstijdschrift „De Opwekker".

De Jan.-afl. van dit te Soekaboemi verschijnend verschijnend maandblad bevat o.m. het begin eener veelbelovende beschouwing over den invloed van den oorlog op den Zendingsarbeid. I. De omvang van den oorlog.

Handelsberichten.

Naar aanleiding van een in „The Board of Trade Journal" voorkomend bericht, waarin gewezen wordt op het over de geheele wereld heerschend tekort aan kamfer, terwijl naar dit product, vooral in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, een steeds toenemende vraag blijkt te bestaan, geeft het 4 Maart-Nr. van „Handelsberichten" een korte beschrijving van de in ons Indië gewonnen kamfer. Zooals men weet, wordt het product verkregen van den vooral op Sumatra voorkomenden kamferboom. Baroskamfer, onder welken naam het Indische product bekend is, wordt o.a. toegepast in reukwerkfabrieken, bij de bereiding van Oost-Indischen inkt, het balsemen van lijken, enz.

Het klimaat van den Idjen.

We ontvingen een publicatie, waarvan de titel luidt: het Idjen-Hoogland. Monografie V. Afl. 1. Het klimaat van den Idjen, door Dr. C. Braak. Uitgegeven door de Kon. Natuurk. Vereeniging, bij C. Kolff en Co., Batavia—Weltevreden.

Volgens dezen titel zijn er dus reeds andere publicaties over het Idjen-Hoogland verschenen, waaraan echter — zooals het helaas zoo dikwijls gaat — slechts in Indië bekendheid schijnt te zijn gegeven. Welke ondernemende Indische uitgever durft het, in welbegrepen eigenbelang, toch aan een maandelijksche opgave van alle in Indië uitgekomen werken te laten drukken en ruim verspreiden, ook in Nederland? Het debiet van den Indischen boekhandel in het algemeen moet er wel bij varen!

Het genoemde geschrift is keurig gedrukt in rood- en zwartdruk op roy. 4° formaat en bevat, behalve den tekst, eenige kaartjes en diagrammen. De schrijver geeft achtereenvolgens klimatologische reisindrukken van het Idjen-plateau, algemeene beschouwingen, uitkomsten van waarnemingen over wind en regen, zonneschijn en bewolking, om te besluiten met eenige praktische wenken, waartoe zijn onderzoekingen van het klimaat der Idjen-Hoogvlakte hem aanleiding gaven.

De Indische Mercuur.

Uit den inhoud van Nr. 10: Kroniek van de voortbrenging en verdeeling van de suiker (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Het Indische boschwezen gedurende 1917, door Prof. A. te Wechel. — Ontleding van de rijstcultuur in Nederlandsch-Indië, door Dr. L. P. de Bussy. — Vereeniging Centraal Rubberstation. — De buitenlandsche handel van Ceylon in 1918. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft een opgave van recente literatuur over cacao, kina, koffie, suiker, tabak en thee.

De Reflector.

Onder het opschrift „De positie van de Indische bureau-ambtenaren", houdt M. M. in No. 4 van „De Reflector" een pleidooi voor betere bezoldiging der ambtenaren van den Indischen administratieven dienst (zij die dus het z.g. „groot-ambtenaarsexamen" hebben afgelegd). — Y. R. schrijft over oude mijnen in het Krawangsche bij Plered; volgens oude beschrijvingen zouden deze streken groote minerale rijkdommen bevatten, wat schr. aanleiding geeft het vermoeden te opperen, dat — bij ernstig onderzoek — de juistheid er van wel eens zou kunnen blijken. — Verder bevat dit Nr. nog eenige foto's met bijschrift van een lijkverbrandingsplechtigheid op Bali, welke onlangs heeft plaats gehad.

Weekblad voor Indië.

In het Nr .van 25 Jan. vervolgt „Paideia" zijn beschouwing over een eventueel Indisch Parlement. — Verder vindt men in hetzelfde Nr. het eerste gedeelte eener geïllustreerde bijdrage over het „Zendings-hospitaal der Methodisten te Tjisaroea en...... een praatje over opium". — Ook wordt de aandacht gevraagd voor het schoon gelegen bergplaatsje Pengalengan bij Bandoeng.

The Dutch East Indian Archipelago.

Vol. II, No. 29, bevat o.a. de volgende artikelen: The cinchona plant industry in Java. — Java teas. — Dragon's blood. — Java and Sumatra. A brief summary of their products.

Orgaan der Ned.-Ind. Officiersvereeniging.

Hoofdzakelijke inhoud der Januari-afl.: Militaire opvoeding, door Paideia. — De bezoldigingsvoorstellen in den Volksraad. — Regeling van eerezaken door officieren. — De miskenning van het Hoofdbestuursbeleid. —De positie der Indische officieren in Nederland.

Caecilia en Muziekcollege.

In de Maart-afl. van de vereenigde tijdschriften „Caecilia en Muziekcollege" besluit de hr. Constant van de Wall zijn artikelenreeks over het Javaansche schimmenspel.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Maart-afl. bestaat uitsluitend uit een reeks foto's, welke, meer dan de levendigste beschrijving zou kunnen, een beeld geven van de groote verwoestingen, die de jongste Kloet-uitbarsting heeft aangericht in een volkrijk en vruchtbaar deel van Java.

Onze Eeuw. Maart 1920.

Mej. C. M. Vissering besluit in haar opstel „Naar het dal van Kedoe" hare beschrijving van den Boroboedoer.

J. Pzn. Coen en Batavia of Nieuw Hoorn.

In de rubriek „Leestafel" van bovengenoemd nummer van „Onze Eeuw" bespreekt E. B. K. (Dr. E. B. Kielstra) het eerste deel van Jan Pietersz. Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. In enkele bladzijden geeft Dr. K. een overzicht van het lijvige werk, dat ongetwijfeld zal bijdragen tot nadere kennismaking met deze hoogst interessante documenten.

Aan het slot van zijne aankondiging zegt Dr. Kielstra: „De andere opmerking is deze. In de geschiedenisboekjes wordt ons verhaald dat de naam Batavia, tijdens de belegering in 1619 aan ons fort gegeven, op last der bewindhebbers gehandhaafd bleef, ondanks Coen's verlangen om de stad naar zijne geboorteplaats Nieuw-Hoorn te noemen. Nu heb ik de geheele correspondentie doorgelezen, doch nergens eene aanwijzing van dat verlangen aangetroffen. Heb ik die over 't hoofd gezien, of is het eene...... legende?"

Deze opmerking van Dr. Kielstra gaf ons aanleiding uit oude beschrijvingen het een en ander op te diepen, waardoor althans eenig licht kan worden ontstoken over deze zaak.

In de eerste plaats geven we Dr. K. de verzekering, dat hij inderdaad niets over het hoofd heeft gezien. De eenige passage in Coen's brieven aan de Bewindhebbers, welke zinspeelt op den aan Jacatra gegeven naam, luidt: „Volgens U.E. ordre [1]) hebben de stadt ende 't fort van dese plaetse in 't coninckrijck van Jacatra gelegen, Batavia genaempt." (Brief van 16 Nov. 1621; Coen, dl. I, blz. 668).

Toch bestond die naam Batavia reeds veel eerder, want kapitein Van Raey had, op een moment dat Coen zich in de Molukken bevond, aan onze bezetting (of fort) te Jacatra dien naam gegeven. Het was op den 12en Maart 1619, dat Van Raey „met groote plegtigheid de bevolking bijeen en de bezetting in de wapenen riep (en) onder het hijsschen der vlaggen, het luiden der klokken en het drinken van den eerewijn, het fort Jacatra met den naam Batavia (liet) doopen." [2])

1) Zie den tekst dezer „Ordre", dd. 1 Maart 1621, bij De Jonge Opkomst, enz. dl IV, blz. CXXXVII.
2) Zie hierover nader De Jonge, IV, blz. CXII.

Dat Coen er zich evenwel niet mede kon vereenigen komt niet onduidelijk uit in zijn brieven aan H.H. XVII; zoo is bijv. die van 26 Oct. 1620 nog gedagteekend „In ons fort Jacatra". Eerst na den uitdrukkelijken last van zijn meesters ging hij er toe over den naam te gebruiken en schreef dan ook onder den reeds aangehaalden brief van 16 Nov. 1621: „Int fort Batavia". Ook gaf Coen, uit de Molukken teruggekeerd, onbewimpeld zijn misnoegen te kennen over de handeling van Van Raey, blijkens de woorden van P. v. d. Broecke, die met v. R. (tijdens Coen's afwezigheid) een belangrijke rol in de gebeurtenissen te Jacatra had gespeeld: „Op den 26 Martij (lees Mei 1619) arriveerden den Generaal Coen, met een vloot van 17 schepen, uyt Moluccas voor Batavia, die qualyck te vreden was, wy de plaets Batavia (sonder syn consent) gheheten hadden; liet den naam uitvegen. [3])

Dit bericht wordt bevestigd en aangevuld door J. Camphuis in zijne door Valentijn (dl. IV, I, bl. 489) gepubliceerde beschrijving van „Batavia's grondvesting", door C. opgesteld in het jaar 1667, toen deze latere Gouverneur-Generaal nog koopman en eerste klerk ter „generale Secretarye tot Batavia" was. Camphuis vult v. d. Broecke's mededeeling aan, schrijvende „dat de heer Gouverneur in het Kasteel gekomen zijnde, den naam Batavia, die met groote letters aan de galderye en boven de poort van het nieuwe huis Mauritius geschreven stond, had laten uitvegen"; en verder: „Anderen voegen daer by, dat zyn Ed. die doorgaans en by alle gelegenheden liet blyken, dat hy aangedaan en bevangen was met een overgroote genegenheid en liefde tot de stad van zijn geboorte, dezelve ook gaarne zoude vernoemt, en van het veroverde Jakatra een nieuw Hoorn gemaakt hebben."

Als men in het oog houdt dat Camphuis als klerk op de Algemeene Secretarie te Batavia ongetwijfeld de beschikking heeft gehad over de aldaar berustende officieele bescheiden en particuliere brieven, en hij zijn aanteekeningen slechts ongeveer 40 jaar na Coen's tijd in Indië te boek heeft gesteld, mag men, uit hetgeen Camphuis schrijft, o.i. gerust concludeeren, dat Coen inderdaad pogingen heeft gedaan om aan het door hem veroverde Jacatra den naam zijner geboortestad Hoorn te verbinden, ook al blijkt dit niet uit zijn brieven aan de Bewindhebbers in het vaderland.

3) Journaelsche aenteykeningh enz., Amsterdam, 1648, blz. 99.

Suriname.

Onder het opschrift *„Het hoofd koel houden"*, schrijft „De Surinamer" van 29 Januari:

„De Vereeniging van scheepsgezellen in 's Lands Dienst heeft Zondag een motie aangenomen, waarin de verwijdering van den heer W. A. De Sturler als chef van de Afdeeling Verkeer te Water wordt geëischt, omdat hij zich aan onredelijke verdachtmakingen, spionagedienst etc. heeft schuldig gemaakt.

De Vereeniging is helaas den verkeerden weg opgegaan en matigt zich tegen de Overheid rechten aan, welke zij niet bezit.

Zelfs de Kol. Staten bezitten niet de bevoegdheid het ontslag van een ambtenaar te v o r d e r e n. Alleen kan een adviseerende stem worden uitgebracht.

De Vereeniging stelt een handelwijze, waaraan het Bestuur niet kan toegeven, wil het niet de anarchie in de hand werken.

De Vereeniging is in haar volste recht de grieven, welke naar haar meening bestaan, aan het Bestuur voor te leggen en op de wegneming er van aan te dringen. Op het Bestuur rust de zware plicht aan alle gegronde motieven tegemoet te komen. Maar het mag zich niet laten dwingen door dreigementen van ondergeschikten. Zulks brengt het algemeen welzijn in gevaar.

De scheepsgezellen worden aangespoord om niet te staken, indien aan hun eisch niet wordt voldaan.

Zulke staking is volstrekt te veroordeelen en in alle deelen onrechtvaardig en misdadig.

Vooreerst omdat zij tegen het algemeen belang is, en tweedens omdat de uiterste nood, waarin een staking geoorloofd kan zijn, hier niet bestaat. Er bestaan andere middelen om de grieven weg te nemen, welke door het Bestuur dan ook moeten worden aangewend.

En wij verwachten van het gezonde verstand der schepelingen, dat zij zulks zullen inzien, en geen onbezonnen daden stellen.

Een arbeidsraad is een vereischte geworden.

Moge het Bestuur daarom eveneens op verstandige wijze handelen, en de zaak tot een bevredigende oplossing brengen en wel zonder eenig dralen. Zulks is de eenige weg, welken ook het Bestuur heeft te volgen.

Onpartijdig dient de zaak te worden onderzocht. Heeft de chef V. t. W. door zijn verkeerde handelwijze zich onmogelijk gemaakt, dan mag het Bestuur hem ook niet handhaven.

Een onpartijdige commissie tot regeling van arbeidsgeschillen is een noodzakelijk iets geworden ook voor Suriname, gelijk in Nederland, waar Minister Aalberse bij de Algemeene Staatsbeschouwingen over de Staatsbegrooting in Nov. jl. (Hoofdst. 10a) deze heeft toegezegd."

* * *

Tot aanvulling van ons bericht in het vorige nummer over de staking van de sjouwers te Paramaribo ontleenen wij aan bovengenoemd nummer van „De Surinamer" het volgende:

„Er werd een scheidsgerecht samengesteld, waaraan beide partijen zich zouden onderwerpen. Maar vóór het scheidsgerecht bijeenkwam verscheen plotseling een strooibiljet van het Steuncomité, waarin de sjouwers werden aangespoord om vol te houden.

„De heer R. D. Simons, die de leiding van het scheidsgerecht had, had vooraf aan den waarn. gouverneur gevraagd of de sjouwersbond zich aan de uitspraak van het scheidsgerecht zou onderwerpen. Daar zulks niet in de verklaring stond, welke het bestuur van den volksbond des morgens onderteekend had, werd de secretaris van den bond ontboden. De secretaris verscheen en verklaarde, dat de bond zich inderdaad bij de beslissing zou neerleggen en legde die verklaring in den brief vast.

Intusschen kwam het strooibiljet van het Steuncomité uit. De heer Simons ontbood daarop het Bestuur van den Sjouwersbond en vroeg naar de houding welke de sjouwers zouden innemen, daar het strooibiljet hen aanspoorde om de staking door te zetten. Daarop antwoordde een der bestuursleden, dat de leden verklaard hadden te zullen blijven staken totdat hun 75 cent per uur gegeven wordt, en zij niet voor 74,9 ct. aan het werk zouden gaan.

De heer Simons zette daarop aan de Bestuursleden uiteen, dat dan het scheidsgerecht geen zin had, wat deze inzagen.

Daarop deelde de heer R. D. Simons het voorgaande aan de leden van het scheidsgerecht mede, die daarop besloten niet bijeen te komen daar zulks toch op niets zou uitloopen."

Het blad keurt de handelwijze van het Steuncomité, dat een zware verantwoordelijkheid op zich heeft geladen, ten zeerste af. Voorts deelt het blad mede, dat ook de pogingen, door het centraal bestuur der vakvereenigingen aangewend om de sjouwers tot bezinning te brengen, schipbreuk hebben geleden.

Tot zoover „De Surinamer".

Naar onze meening moeten in een kolonie met zóó heterogene bevolking de leiders van zulke bewegingen dubbel voorzichtig zijn. Eenmaal de hartstochten gaande gemaakt hebben zij den loop van zaken niet meer in handen, maar worden zelf medegesleept. Het besluit der sjouwers om zich niet te houden aan de beslissing van het scheidsgerecht moge een les zijn.

* * *

Uit „De Surinamer" van 11 Januari de volgende berichten:

„Nu de bauxiet-verordeningen afgekondigd zijn, worden de werkzaamheden met grootere kracht op Moengo voortgezet. Maandag j.l. zijn ongeveer 130 nieuwe werklieden naar Moengo vertrokken. Echter wordt op den terugkeer van den directeur der maatschappij, den heer Engelhart, uit Amerika gewacht

om het bedrijf alsdan nog meer uit te breiden. Naar wij vernemen, zullen alsdan nog wel een 300 timmerlieden worden aangevraagd.

* * *

Dezer dagen is de ,,Idealia'' een motorjacht van den heer Tiffany, varende onder kapitein Theo Meyers uit Amerika onze haven binnengevallen.

Dit schip zal een geregelde vaart tusschen de stad en de Marowijne onderhouden.

* * *

En uit het nummer van 22 Januari dit:

In de kolonie is ontvangen de drukproef van den platten grond Paramaribo, bewerkt door den Chef van de opnemingsbrigade. den heer Spirlet.

De drukproef is reeds een bewijs voor de buitengewoon juiste en nauwkeurige uitwerking der kaart. De uitgave belooft ook buitengewoon fijn in kleurendruk te zullen zijn.

* * *

De Surinaamsche Immigranten Vereeniging hield op 11 Januari j.l. eene algemeene vergadering waarin met den voorzitter en de bestuursleden ongeveer 500 leden, w.o. 80 Javaansche leden, aanwezig waren.

De vergadering werd geopend door den heer L. Sing, die wegens vertrek naar Britsch-Indië, zijn ontslag als voorzitter indient, met de mededeeling dat hij van plan is naar Suriname terug te keeren.

De heer S. Persad deelt mede, dat de Br.-Ind. Regeering vrije immigratie heeft toegestaan naar Britsch-Guyana, onder voorwaarde, dat de aldaar nog onder contract werkzaam zijnde immigranten terstond worden ontslagen van hunne verplichtingen als contractanten.

Dit is een zwaar offer voor de planters in Br. Guyana, maar gelet op den arbeidersnood die daar heerscht, hebben zij den eisch der Br.-Ind. Regeering ingewilligd.

Er is ook terstond met de werving van vrije arbeiders begonnen en het eerste transport zal denkelijk in Maart a.s. van Calcutta vertrekken.

Spreker hoopt, dat Suriname in deze niet zal dralen en de noodige stappen zal doen teneinde van de Br.-Ind. Regeering gedaan te krijgen, landverhuizing van gezinnen uit Britsch-Indië toe te staan.

Hierna legde spreker het nut uit van landbouwcrediet; hij toont met voorbeelden aan, hoe de landbouwers in Br.-Guyana in korten tijd welgestelde menschen zijn geworden, doordien zij in de uitoefening van het kleinlandbouwbedrijf kunnen rekenen op den financieelen steun van de landbouwcredietbank; teneinde de landbouwers tegemoet te komen, heeft de Hoofdbank op verschillende landbouwcentra filialen opgericht.

Spreker zegt dank aan de Sur. Bank voor hare hulp aan klein-landbouwers: het zou bevorderlijk zijn, indien de Bank een filiaal opricht in Nickerie; voorts zegt hij, dat de Bank alleen aan eigenaars van grondjes crediet verstrekt; het zou echter aanbeveling verdienen indien een weg gevonden kon worden om ook huurders van perceelen tegemoet te komen.

De heer S. Persad verzoekt de Vereeniging de aandacht van het Kol. Bestuur te vestigen op de wenschelijkheid om de naturalisatie der in Suriname gevestigde Br.-Indiërs gemakkelijk en goedkoop te maken; ten slotte vestigt spreker de aandacht op de Bauxiet-verordeningen volgens welke geen Br.-Indiërs mogen worden tewerkgesteld bij de ontginning van delfstof. Dit is uit den tijd; dit verbod sluit Britsch-Indiërs uit van voordeelig werk en het Bestuur behoort daarom het op te heffen.

De heer Karimbux vestigt de aandacht op de loonen op de plantages.

Hierover heeft de Vereeniging zich reeds vroeger tot het Bestuur der Kolonie gewend, doch zonder den gewenschten uitslag. Wel zijn de loonen op de plantages gestegen, doch niet algemeen en over het algemeen niet in voldoende mate. Nu de landsdienaren, de gezagvoerders en de opzichters op de plantages hoogere bezoldigingen ontvangen, wordt het ook tijd, dat er aan de arbeiders wordt gedacht. Op de noodzakelijkheid van loonsverhooging voor gecontracteerde immigranten moet nogmaals worden gewezen, zoonoodig door de aandacht van de Ned. Ind. Regeering op deze noodzakelijkheid te vestigen.

Spreker zou gaarne zien, dat hier een tijdschrift wordt uitgegeven, waarin de Br.-Indische bevolking op de hoogte wordt gesteld wat er zooal in onze omgeving voorvalt; nu er over een Hindostansche drukkerij kan beschikt worden, verzoekt hij den leden om hunne medewerking te verleenen tot uitgifte van een blad.

Spreker wil wijzen op een toestand waaraan nu een einde dient te komen n.l. bij geschillen op de plantages tusschen immigranten en werkgevers worden in Commissies, welke de Districts-Commissaris voorlichten, nooit immigranten benoemd. De Vereeniging zal het zeer op prijs stellen, als daarin ook vertegenwoordigers der arbeiders worden opgenomen. Daartoe geschikte personen kan de Vereeniging aanwijzen, althans onder de Br.-Indiërs.

Curaçao.

Wijziging van het Regeeringsreglement.

Het voorstel tot wijziging van het Regeeringsreglement, strekkende tot geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs, dat wij reeds 12 Februari l.l. aankondigden, ligt thans voor ons. Voorgesteld wordt van artikel 180, dat thans luidt:

> Zooveel de middelen gedoogen, zorgt de overheid, dat het lager onderwijs de verkrijging der allereerste kundigheden onder het bereik brenge ook der onvermogenden.
>
> Zij doet dit door ondersteuning van bijzondere of oprichting van openbare scholen,

het tweede lid aldus te lezen:

> Zij doet dit door bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

Ook zonder in den kolonialen schoolstrijd partij te kiezen, meenen wij over dit voorstel wel een enkele opmerking te mogen maken. De Minister van Koloniën beschouwt de principiëele kwestie blijkbaar opgelost, want de Memorie van toelichting bevat niet de minste toelichting tot het voorstel. Alleen de mededeeling, dat de Gouverneurs wijziging van het Regeeringsreglement niet noodig achten, maar de Minister die niettemin voor gewenscht houdt.

Wij herinneren aan wat wij schreven in ons nummer van 23 October 1919 over de beteekenis van het tegenwoordige art. 180 Rr., dat zeer uitdrukkelijk het bijzonder onderwijs op den voorgrond bedoelt te stellen. In het advies van den Raad van State, afgedrukt in Bordewijk's *Handelingen*, blz. 735, lezen wij: ,,De Raad is van oordeel, dat het bijzonder onderwijs in de kolonie op den voorgrond behoort te staan, omdat het zich bereids als zoodanig in de kolonie heeft ontwikkeld en wel met gunstig gevolg en dat vervolgens bij ongenoegzaamheid van het bijzonder onderwijs, de overheid de bijzondere school tijdelijk zal kunnen subsidiëeren.

Wordt langs dien weg het lager onderwijs niet gebracht onder het bereik van al de onderwijs-behoevenden, dan eerst zal de overheid haar eigen school behooren te openen. Wààr de behoefte aan oprichting van Gouvernements-scholen blijkt, behoort zulks ook te geschieden, voor zooveel de middelen het toelaten.

Het komt wenschelijk voor, dat die verlichting duidelijk uit het artikel blijkt.''

Dien voorrang, door den Raad van State gewenscht, zien wij uitgedrukt in het Regeeringsvoorstel, dat later wet geworden is. Anders oordeelt de schrijver van het artikel over ,,Onderwijs'' (Suriname) in de *West Indische Encyclopaedie*, die meent dat het bijzonder onderwijs het eerst genoemd is, omdat er destijds zoo goed als geen ander onderwijs in Suriname bestond. In ieder geval was dat in Cura-

çao anders, gelijk men in hetzelfde werk enkele bladzijden verder ook lezen kan. Overduidelijk is het anders niet, wat de Raad van State bedoeld heeft, en of hij het door hem verlangde behalve de laatstgenoemde verplichting voldoende in het artikel uitgedrukt heeft gevonden. Uit de woorden van den Raad is mogelijk af te leiden, dat men wenschte: in de eerst plaats ongesubsidiëerd bijzonder onderwijs; daarna, als dit niet voldoende was, *tijdelijke* subsidie, om te trachten met dezen steun het bijzonder onderwijs „genoegzaam" te doen zijn; en ten slotte, mocht ook dit niet lukken, opening (sic) van gouvernements-scholen. Maar stelde men in het laatste geval zich voor, dat de subsidie aan het bijzonder onderwijs zou ophouden?

In ieder geval, wij herhalen het, is in art. 180 het bijzonder onderwijs op den voorgrond gesteld, en aan subsidiëering van de bijzondere school de voorrang gegeven boven oprichting van openbare scholen. Waarschijnlijk is de samenkoppeling van de beide Regeeringsreglementen voor Suriname en Curaçao aanleiding tot verwarring geweest, want deze regeling was niet in overeenstemming met den historisch geworden toestand. Als men er mee rekening houdt, dat in 1865 op Curaçao, Aruba, Bonaire en St. Martin landsscholen waren, dan volgt uit art. 180, dat naast het openbare onderwijs het bijzondere op subsidie aanspraak had, of liever, dat men naast het gesubsidieerd bijzondere onderwijs het openbare niet heeft willen doen verdwijnen.

Ook daarna is de historische ontwikkeling anders geweest, dan men met het Regeeringsreglement in de hand had mogen verwachten. Er is een strijd ontstaan tusschen openbaar en bijzonder onderwijs, niet ongelijk aan den schoolstrijd hier te lande, een strijd, die door den wetgever van 1865 bedoeld noch voorzien is. Immers voor het minst moet men zeggen, dat het Rr. welwillend stond tegenover het bijzonder onderwijs.

Het ligt niet op onzen weg als kroniekschrijver, wij zeiden het reeds, om in dezen beginselstrijd partij te kiezen. Ook niet nu het standpunt der bestrijders van de bijzondere school in de kwestie der subsidieering in het moederland overwonnen is. De toestanden hier en daar zijn misschien ook niet geheel te vergelijken. Evenzeer achten wij het van weinig belang, of voor de bedoelde gelijkstelling wijziging van het Regeeringsreglement noodig is. Het standpunt van de Gouverneurs lijkt ons juist, zelfs kunnen wij ons voorstellen — het volgt uit het bovenstaande — dat *bevoorrechting* van het bijzonder onderwijs boven het openbare niet in strijd met art. 180 wordt geacht. Maar over de nieuwe redactie willen wij wel een enkel woord zeggen.

Vooreerst zien wij in het voorgestelde tweede lid den voorrang van het bijzonder onderwijs gehandhaafd. Anders in art. 192 lid 7 der Grondwet: „Het bijzonder algemeen vormend lager onderwijs, dat aan de bij de wet te stellen voorwaarden voldoet, wordt naar denzelfden maatstaf als het openbaar onderwijs uit de openbare kas bekostigd."

In de tweede plaats komt het ons voor, dat er een zekere tegenstrijdigheid bestaat tusschen het bestaande eerste lid, dat zonder meer onveranderd blijft en het nieuwe tweede lid. Art. 180 lid 1 beperkt de zorg voor het onderwijs in het algemeen door den toestand der middelen. Dit is natuurlijk zeer goed mogelijk, zoo lang die zorg bestaat in ondersteuning van bijzondere- en oprichting van openbare scholen. Gedoogen de middelen het niet, dan kan men de ondersteuning verminderen of desnoods doen ophouden en geen eigen scholen oprichten, zoodat deze beperking in het tegenwoordige artikel theoretisch bestaanbaar was, al stoorde men zich in de praktijk weinig aan deze beperking in de zorg voor het onderwijs. Maar nu gaat men dit onderwijs *bekostigen*, en niet alleen het openbare, waarover men zelf baas is, en dat men kan uitbreiden of beperken naar welgevallen in zekeren zin, maar ook het bijzondere onderwijs, dat anderen geven, waarover men, wanneer het aan de gegeven voorschriften slechts voldoet, niet te zeggen heeft, waarvan men de uitbreiding niet tegenhouden kan, omdat het *vrij* is, en dat men dus, ook al gedoogen de middelen het niet, bekostigen moet.

Het komt ons voor, dat nu men eenmaal meende, art. 180 te moeten wijzigen, men zich niet tot het tweede lid had moeten bepalen, maar zich ook rekenschap had moeten geven van het verband tusschen de beide deelen van dit artikel en van de beteekenis van het eerste lid op zichzelf. De onsierlijke aanhef van dit laatste zou reeds daarom moeten vervallen, omdat die beperking bij een zoo gewichtig volksbelang in het bijzonder uit den tijd is.

Betalen.

De „buitengewone inkomstenbelasting" is minder nog dan andere belastingen in de kolonie met graagte betaald.

> „Onder zeer buitengewone omstandigheden tot stand gekomen, beantwoordt deze belasting niet aan zeer elementaire eischen van recht en billijkheid. Hooge inkomens gaan dikwijls vrij uit, middelmatige worden belast. Daarbij komt, dat voor eene interpretatie, welke de administratie aan een artikel der verordening gegeven heeft, de onbillijkheid der belasting nog verscherpt wordt en het rechtsgevoel van de aangeslagenen, die niet van den ontdekten uitweg profiteeren kunnen, ernstig wordt gekrenkt."

Aldus schrijft de Koloniale Raad in eenen brief aan den Gouverneur, waarin aangedrongen wordt op intrekking dezer belasting op grond, dat dit „binnen een jaar na het eindigen van den oorlogstoestand" had moeten zijn voorgesteld, terwijl de oorlogstoestand feitelijk bij het sluiten van den wapenstilstand zou zijn geëindigd. Intusschen verklaart de Raad zich bereid tot medewerking, om te komen tot heffing van opcenten op de gewone inkomstenbelasting.

Wij weten niet, welke bezwaren, die zelfs het rechtsgevoel zouden hebben geschokt, de Raad tegen de verordening heeft, maar dat de fiscus bereid zou zijn, ook de gevraagde terugwerkende kracht tot 1 Mei 1919 aan de intrekking te verleenen, zou eene overwinning op den fiscus zijn, waarvan wij de mededeeling niet gaarne aan onze lezers zouden onthouden, als 't zoover komen mocht.

Consulaatwezen.

In ons blad van 8 Januari l.l. schreven wij over het consulaatwezen in West-Indië. De *Amigoe di Curaçao* neemt dit over en voegt er aan toe:

> „Wij weten niet of er ook oorzakelijk verband bestaat tusschen het bovenstaande bericht...... en de..... vragen van het 1e Kamerlid van Kol aan den Minister van Koloniën. In ieder geval juichen wij het van harte toe, dat er eens van officiëele zijde de aandacht gevestigd wordt op dezen ergerlijken toestand. In zeer vele der bovengenoemde plaatsen zijn zeker Curaçaoenaars gevestigd, die onze taal uitstekend verstaan, om voor het vervullen van het Consulaat in aanmerking te komen en die hun taak minstens zoo goed zouden behartigen als velen dezer vreemdelingen.
>
> Wij herinneren ons eens gehoord te hebben van een der officieren van een onzer oorlogsschepen, dat in 1910 of 1911 een reis voor vlagvertoon naar Cuba gemaakt had, dat het hem een voortdurende ergernis geweest was in bijna alle havenplaatsen van Cuba het Nederlandsch consulaat aan een Duitscher te zien toevertrouwd, die tevens het Duitsch consulaat waarnam. Welke behartiging van Nederlandsche handelsbelangen is van zoo iemand te verwachten? Men kon veeleer verwachten, dat hij, waar onze belangen met de Duitsche in concurrentie kwamen, als regel de onze zou tegenwerken of minstens op den achtergrond schuiven.
>
> Wij weten niet of nu na den oorlog nog dezelfde personen ons consulaat aldaar waarnemen. In ieder geval is een onderzoek dienaangaande niet overbodig en verdient een Nederlander of Curaçaoenaar in die gewesten verre de voorkeur boven een vreemdeling."

* * *

De Staatscourant deelt mee, dat door een vaderlandslievend ingezetene der kolonie een bedrag van f 950.—, aanvankelijk bestemd als bijdrage voor een

te stichten fonds voor de nationale verdediging, als gift ten behoeve van 's Rijks schatkist is overgemaakt. Aan den schenker is de dank der regeering betuigd.

* * *

In de kolonie is een comité voor noodlijdende Oostenrijksche en Hongaarsche kinderen opgericht.

* * *

Voz di Pueblo weet te vertellen, dat er weer eens eene reorganisatie der politie op til is. Prosit!

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Nog steeds en weer de Turksche kwestie.

In de geschiedenis van onzen tijd zou het woord „entente" — gebruikt voor het begrip „entente cordiale" — de eensgezindheid, de innige overeenkomst hebben moeten bestempelen en karakteriseeren. Maar had de oorlog de illusie gegeven, dat dit waar gemaakt kon worden voor de gemeenschappelijke haat, nu, na den volstreden grooten slag, wat buit te verdeelen, doch veel meer ellende te herstellen en rampzaligheid te verhelpen is, nu zet zich onder hen, die geallieerden waren, het beeld van entente en concorde om in dat van krakeel en discorde.

Eerst twist de Raad te Parijs of te Londen; met wat geven en nemen komen Frankrijk en Engeland b.v. tot overeenstemming omtrent de houding t.o.v. Sovjet Rusland. Komt Japan dan echter in verzet tegen de gevonden oplossing, dan is Frankrijk daarover eigenlijk in zijn schik. Sterker teekent 't totaal gemis aan overeenstemming en aan lijn zich in de Konstantinopel-kwestie. Ook daarover waren Frankrijk en Engeland 't eens geworden. Maar nog vóórdat Wilson zich tegen de beslissing om den Sultan in Konstantinopel te laten had uitgesproken, was er een rapport ingekomen van admiraal Robeck, volgens hetwelk de toestand in Konstantinopel en een van den Engelschen dominee H. Buxton, volgens hetwelk die in Cilicië onhoudbaar zijn geworden, zoodat Engeland al, met goedkeuring van Frankrijk en Italië, besloten had, krachtig handelend in de Turksche hoofdstad op te treden. Dit voedt het wantrouwen weer van de mohamedanen, die, zooals wij onlangs reeds meldden, al niet veel geloof hechtten aan de toezeggingen van Lloyd George. En Lloyd George heeft weer heelemaal niet gedraaid. Immers hij opende den Sultan het vooruitzicht op het behoud van zijne positie, indien deze er voor zorgde dat de niet-mohamedaansche minderheden beschermd werden; hiervan blijkt echter niets, daar de moorden op de Armeniërs ongestoord op groote schaal doorgaan, iets dat iedereen wist, zooals wij 't ook, zonder groote mate van helderziendheid, konden voorspellen.

De vredesconferentie te Londen heeft uitgemaakt, dat Thracië, Smyrna en het achterland meerendeels aan Griekenland zullen komen, dat daarvoor een deel van de Turksche staatsschuld overneemt. Tevens werd besloten aan Turkije een booze nota te zenden, vooral naar aanleiding van de voortgezette gruwelen en wegens de anarchie, die, volgens het rapport van den vlootvoogd, commandant van 't smaldeel dat de wacht houdt in de Dardanellen, admiraal Robeck, in Konstantinopel heerscht.

Na het verlies van Arabië, Palestina, Syrië, Mesopotamië, Armenië, komt nu vermoedelijk nog dat van Cilicië, Adana, een deel van Smyrna en Thracië. Zou dit al genoeg zijn om bij de Turken wrok en wraaklust te zetten, het besluit om aan Turkije geen vloot te laten en zijn leger zeer te beperken, moest de nationalistische beweging nog meer voedsel tot verzet geven. De pot op 't vuur gaat al meer en meer aan 't koken en aan 't pruttelen. Britsche troepen zullen Konstantinopel komen bezetten, ze zijn ergens in de nabijheid al beschikbaar. Misschien wel die, welke tegen den Gekken Moelah gestreden hebben? De Ver. St. zeggen: de Turk moet uit Konstantinopel! Een verrassing! Als 't nu nog ware geweest: men late aan de Turken het zelfbeschikkingsrecht! Maar neen: de Turken er uit, of wij zijn verder de entente niet meer trouw. Daarentegen roepen de mahomedanen uit alle richtingen: „als de Turken er niet blijven, zullen wij opspelen."

Onder den drang of het geprikkel van deze tegenstrijdigheden, is 't Turksche ministerie afgetreden. Iszet Pasha wordt als formateur van een nieuw kabinet beschouwd. Daarmede zou de regeering weer onder nationalistischen invloed komen. Het zal voor de geallieerden veel moeilijker vallen om hun wil hier door te drijven dan ten opzichte van een der centrale Europeesche mogendheden. Immers de nationaal-Turken zijn over een gebied verspreid, dat noch door economische, noch door militaire maatregelen gemakkelijk te beheerschen is, en, den wapenstilstand en de vredesconferentie ten spijt, zijn aanvoerders van Turksche troepen in 't veld gebleven.

De revanche is hier begonnen. Uitgeput Turkije blijkt altijd nog en weer krachten beschikbaar te hebben. Arm Turkije blijkt altijd nog en weer geld beschikbaar te hebben. Verslagen Turkije blijkt altijd nog en weer strijdlustig te zijn. Als Turkije den strop om den hals heeft, zorgt Allah steeds weer voor iemand, die het koord doorsnijdt.

Door de Sahara.

De rijkdom van Fransch Soedan, de groote kolonie in 't Negergebied, komt de Europeesche markt slechts weinig ten goede, door 't gemis van een voldoende gemeenschap met de Middellandsche Zee. Veelvuldig zijn de plannen voor den aanleg van een spoorweg door de Sahara, die over een hemelsbreedte van 2000 K.M. de kolonie van Algerië scheidt. Van Oran loopt een spoorbaan via Ain Sefra en Figoeis naar Colomb-bechar, maar het verder doortrekken stuit op zoodanige bezwaren, vooral door het klimaat en door gebrek aan water, dat men het tot nu toe niet aandurfde.

Er is een zeer nauwkeurige en op ruime schaal opgezette verkenning noodig van alle terreinomstandigheden. Door het gebruik van auto en vliegtuig denkt men eindelijk de gewenschte resultaten te kunnen bereiken. Een verkenningstocht bereikte een jaar geleden het plateau van Ahnet, 1500 K.M. ten Z. van Algiers; volgens onlangs ingekomen berichten is men tot 1100 K.M. van Tomboktoe gevorderd. Deze langzame vorderingen geven wel aan, dat er kolossale moeilijkheden te overwinnen zijn. Bij welslagen zal Soedan schapen, runderen, rijst, katoen, hout, delfstoffen, enz. aan Frankrijk kunnen bezorgen.

Koloniale prijsvraag.

De „Professorenrat des Kolonialinstituts in Hamburg" had in Juli 1913 een prijsvraag uitgeschreven: „Door welke practische maatregelen is in onze koloniën een vermeerdering van het geboortecijfer en een vermindering van de kindersterfte bij de inboorlingen — des wirtschaftlich wertvollsten Aktivums unserer Kolonien — te bereiken?"

De voor de indiening bepaalde tijd was, door den oorlog, in het gedrang gekomen, de prijsvraag is in haar ouden vorm (zelfs het „onze" koloniën blijft ongewijzigd) nu weer in herinnering gebracht, met 1 April 1920 als eindtermijn. De uitslag zal uiterlijk 1 Januari 1921 worden bekend gemaakt.

De belangstelling blijft en wordt gaande gehouden!

Mededeelingen.

Van de Chineezen Vereen. „Chung Hwa Hui":

Het Bestuur der Chineezen Vereeniging „Chung Hwa Hui" is samengesteld als volgt:
Sim Ki Ay, *President* (Frans Halsstraat 13, Amsterdam.)
Tan Tek Tsjoan, *Secretaris*, (Spoorsingel 30, Delft.
Djie Ting Ham, *Thesaurier.*
Oei Hoo Tjioe, *1e Commissaris.*
Phoa Liong Djin, *2e Commissaris.*

T. T. TAN,
Secretaris.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

NOTULEN VAN DE BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING VAN DE VEREENIGING „OOST EN WEST" TE UTRECHT OP 10 JANUARI 1920.

Aanwezig de Hoofdbestuursleden: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter; R. Zuijderhoff, ondervoorzitter; H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, J. P. Th. J. Brondgeest, Mevr. Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel—Roelofs, T. Gerdes Oosterbeek, F. E. Luitjes, Z. G. Ph. Marcella, H. F. Tillema en A. J. Gooszen, wnd. secretaris, waarvan mevr. Clifford en de heeren Brondgeest, Gerdes Oosterbeek, Marcella en Tillema tevens resp. optreden als afgevaardigden van de afdeelingen Breda, Haarlem, Apeldoorn, Rotterdam en Groningen.

Voorts de afgevaardigden: S. van der Lier Ezn. (Amsterdam), H. D. Tjeenk Willink (Deventer), mevr. E. Th. Nijenhuis—van Beusekom ('s-Gravenhage), mr. E. Rijke (Leiden) en H. Somermeijer (Utrecht).

Zoomede de belangstellende leden: mevr. G. van Beresteijn—Tromp, mej. J. J. Lagers, Ed. Cuypers en L. D. Petit Jr.

Niet vertegenwoordigd waren de afdeelingen Arnhem en Nijmegen.

De Voorzitter opent om 2 uur n.m. de vergadering met een woord van welkom en met de hoop, dat ze goede vruchten zal mogen afwerpen.

De notulen der vorige algemeene vergadering werden hierop vastgesteld.

Daarna herinnerde de Voorzitter eraan, dat deze buitengewone algemeene vergadering een voortzetting is van de algemeene vergadering in October l.l. te Utrecht gehouden. Het bestuur heeft getoond geen dwangbevel noodig te hebben. Het heeft aan de belofte, toen gegeven, om spoedig met definitieve plannen te komen, voldaan. Er openbaarde zich op die vergadering een stemming die oordeelde, dat wij niet genoeg stoom opzetten. Wij meenden niet méér te kunnen doen dan wij gedaan hadden. Anderen huldigden een andere opvatting, en meenden dat de middelen om intenser te werken gemakkelijk te vinden waren. Er is toen door de Propaganda-commissie, de Redactie-commissie en het Dagelijksch Bestuur een gecombineerde vergadering gehouden, ten einde ten zien of de menschen samen waren te brengen. Er is ten slotte besloten, dat aan het Hoofdbestuur een commissie zou worden toegevoegd voor het werk, dat het meende niet alleen te kunnen doen, en men oordeelde het 't beste voor dit doel de Propaganda-commissie, die reeds voorloopige wenken had gegeven, permanent te maken. Men vereenigde zich met een voorloopig schema, dat alle punten bevatte, die men wenschelijk oordeelde, dat ter hand zouden worden genomen. Zooals gezegd, was het bestuur van oordeel, dat het niet meer stoom kon opzetten, omdat het aan brandstof ontbrak. Door een toeval, namelijk het aftreden van den secretaris, kregen wij als waarnemer van diens functie een machinist op de locomotief, die een buitengewone kracht weet in te spannen en dan ook al heel wat gedaan heeft. Wij zijn hem dankbaar voor zijn arbeid door middel van het Koloniaal Weekblad, door opwekkingen tot toetreding als lid, tot contributieverhooging, enz. Bij de gehouden besprekingen zijn de heeren van de vorige Propaganda-commissie gevraagd, of zij bereid waren definitief het Hoofdbestuur bij te staan. Behalve de heer Zeijlstra, die als lid van de Centrale Commissie van Lezingen etc. meende een enkel punt uit het concept-reglement niet te kunnen onderschrijven, verklaarden de overige heeren zich bereid zitting te blijven houden in de commissie, die als volgt werd samengesteld: T. Brondgeest Sr., voorzitter; A. J. Gooszen, secretaris; Ed. Cuypers, S. van Lier Ezn., L. D. Petit Jr. en Z. G. Ph. Marcella.

De Propaganda-commissie heeft al vergaderd en enkele wenschen van de algemeene vergadering vervuld. Met haar goedkeuring is voor haar arbeid een concept-reglement samengesteld, hetgeen in de eerstvolgende Hoofdbestuursvergadering ter goedkeuring zal worden voorgebracht.

Na voorlezing van dat concept vraagt de Voorzitter, of een van de dames of heeren bezwaren heeft tegen dat reglement of men nog een nadere toelichting wenscht.

De heer Brondgeest (Haarlem), niet sprekend als bestuurslid of als voorzitter van de Propaganda-commissie, maar als afgevaardigde van de afdeeling Haarlem, deelt mede, dat deze afdeeling bezwaren heeft tegen de samenstelling van de Propaganda-comsie. Wanneer een Propaganda-commissie noodig is, aldus redeneerde men, dan moet men die vinden in het Hoofdbestuur zelf. Het is niet juist haar te vormen uit leden ook buiten het Hoofdbestuur. De afdeeling stelt diensvolgens een motie voor, luidende aldus:

„De afdeeling Haarlem en Omstreken van de Vereeniging „Oost en West" kan zich niet vereenigen met het voorstel tot instelling van een Propaganda-commissie, bestaande uit leden buiten het Hoofdbestuur, aangezien zij vermeent, dat de werkzaamheid van een dergelijke in te stellen commissie geheel tot den werkkring van het Hoofdbestuur behoort."

De heer Marcella (Rotterdam) begrijpt niet, waarom de afdeeling Haarlem meent, dat er niet een aparte Propaganda-commissie naast het Hoofdbestuur kan staan.

De Voorzitter wijst op de andere commissies, als de Studiecommissie, de Nijverheidscommissie, etc.; moeten alle leden dier commissies leden van het Hoofdbestuur gemaakt worden?

De heer Brondgeest (Haarlem) heeft op de afdeelingsvergadering dat bezwaar ook te berde gebracht. Men heeft toen echter gezegd, dat al die andere commissies niet te vergelijken zijn met een Propaganda-commissie. Deze neemt de taak der vereeniging zelf ter hand. Die beoogt immers propaganda. Als de Propaganda-commissie goed werkt, vervult ze voornamelijk de taak van het Hoofdbestuur. Spreker heeft geantwoord, dat al was die zienswijze juist, de Propaganda-commissie toch op zichzelf nuttig werk zou kunnen doen als oppositie, die tot daden prikkelt. Maar men bleef vasthouden, dat men aan de leden van een Propaganda-commissie niet de taak kon opdragen, die des Hoofdbestuurs is.

De Voorzitter maakt attent op artikel 18 van het Huishoudelijk Reglement, waarbij het Hoofdbestuur het recht heeft commissies in 't leven te roepen, die het terzijde staan in de werkzaamheden, welke in het doel liggen van de vereeniging. Het Hoofdbestuur stelt de Propaganda-commissie volkomen vrij, maar heeft haar toch niet met 't doel ingesteld, om de oppositie uit te maken.

Nadat de heer Brondgeest nog heeft verklaard, dat hij zich met de idee van zijn afdeeling niet kan vereenigen, vraagt de Voorzitter, of men het voorstel van de afdeeling Haarlem ondersteunt. Niemand blijkt zich bij de motie te kunnen aansluiten.

Op een desbetreffende vraag van den heer Tjeenk Willink (Deventer), deelt de voorzitter mede, dat hij van iedere commissievergadering kennisgeving behoort te ontvangen (wat evenwel in werkelijkheid slechts zelden gebeurt) en dat hij het recht heeft alle commissievergaderingen bij te wonen.

Het Reglement van de Propaganda-commissie wordt voor kennisgeving aangenomen.

De Voorzitter feliciteert de leden der commissie met hunne benoeming en dankt hen voor hun bereidwilligheid, om in de Propaganda-commissie zitting te nemen. Het Bestuur belooft haar de meest hupsche medewerking in het belang van „Oost en West" voor de toekomst. Hij dankt den Secretaris voor diens ijverigen arbeid en wijst op de reeds verkregen resultaten.

Hij stelt vervolgens aan de orde het voorstel tot wijziging van de statuten, een punt, dat met het voorgaande ten nauwste samenhangt. Zal het Hoofdbestuur krachtiger optreden, dan moet het daartoe ook de middelen ontvangen. Die heeft het thans niet. De contributie is nog altijd ƒ 2.50, hoewel de eischen aan de kas gesteld, in 't bijzonder ook voor het „Koloniaal Weekblad" in den vorm van werkloonen, drukloonen etc. ontzettend zijn gestegen. De contributie moet op peil worden gebracht. Een rijksdaalder van vroeger staat gelijk met ƒ 5 van thans. De meeste leden hebben dit gevoeld en zijn bereid de contributie te verhoogen.

Voorstel tot wijziging van art. 5 der Statuten.

Oud-Artikel 5.

De Vereeniging bestaat uit: eere-leden, leden-begunstigers en leden, die allen dezelfde rechten hebben.

Tot eere-leden kunnen door de algemeene vergadering, op voorstel van het Hoofdbestuur of 10 leden, benoemd worden zij, die zich bijzonder verdienstelijk jegens de vereeniging hebben gemaakt.

Leden-begunstigers zijn zij, die ƒ 5.— of meer jaarlijksche contributie betalen of eene bijdrage geven van minstens ƒ 100.— ineens.

Leden zijn zij, die eene jaarlijksche contributie van minstens ƒ 2.50 betalen, met dien verstande, dat zij, die reeds lid zijn op ƒ 1.—, ƒ 1.50 of ƒ 2.— 's jaars, tot geen hoogere contributie verplicht zijn. *)

Rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen kunnen begunstigend lid of lid worden.

Alle leden ontvangen kosteloos, zoo het verschijnt, het orgaan der vereeniging en hebben vrijen toegang, met recht tot introductie, tot de lokalen der vereeniging, behoudens het bepaalde in de volgende alinea.

Alle leden hebben vrijen toegang tot tentoonstellingen, lezingen en voordrachten der vereeniging, tenzij door het hoofd- of afdeelingsbestuur een voor leden verminderd entrée is vastgesteld.

Leerlingen van inrichtingen van M.U.L.O., middelbaar- of gymnasiaal onderwijs en van vakscholen, kunnen tegen betaling eener jaarlijksche contributie van minder dan ƒ 2.50, met een minimum van ƒ 0.50, het recht verkrijgen, de van de Vereeniging uitgaande vergaderingen, lezingen, enz. bij te wonen. Zij hebben geen stemrecht en ontvangen niet het orgaan der vereeniging. Op de contributie dezer jongelieden is het bepaalde in art. 13 niet toepasselijk. *)

1) Jaarl. Alg. Verg. 11-7-'14. Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 3-10-'14, No. 69.

De 1e alinea te doen luiden:

De vereeniging bestaat uit: eere-leden, leden en begunstigers.

De 3e alinea te vervangen door:

Leden zijn zij, die eene jaarlijksche contributie van ten minste ƒ 5.— betalen, met dien verstande, dat zij-

die thans minder betalen, tot geen hoogere contributie verplicht zijn, terwijl leden van studenten-afdeelingen, als bedoeld in art. 10, kunnen blijven volstaan met eene contributie van ten minste ƒ 2.50 per lid en per jaar.

De 4e alinea te vervangen door:

Begunstigers zijn zij, die uit sympathie met het streven der vereeniging zich verbinden ten minste ƒ 1.— 's jaars ter versterking van de kas bij te dragen.

De 5e alinea te doen luiden:

Rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen kunnen lid of begunstiger worden.

In de laatste alinea het cijfer ƒ 2.50 te vervangen door ƒ 5.—.

Nadat de Voorzitter het voorstel gelezen heeft, antwoordt hij op een vraag van mevr. Clifford (Breda) dat alle leden, die reden hebben hun contributie niet te verhoogen, toch dezelfde rechten behouden. Met het oog op die personen, die liever geen lid zijn van Oost en West, maar toch hun sympathie willen betuigen met haar streven, is de bepaling gemaakt, dat men als begunstiger kan toetreden en dan betaalt wat men wil tot een minimum van ƒ 1.—. Een dergelijke bepaling vergemakkelijkt onze propaganda.

De heer Brondgeest (Haarlem), acht juist deze bepaling paskwillig. Dat iemand, die de vereeniging steunen wil, één gulden in een jaar betaalt in een tijd, dat de rijksdaalder ƒ 5 is, kan hem niet bevallen. De afdeeling Haarlem gaat met hem accoord en stelt voor, om te lezen in plaats van één gulden: ƒ 2.50.

De Voorzitter ziet in deze bepaling niets kinderachtigs in zooverre een minimum is genoemd. Men is natuurlijk volkomen vrij, om méér te geven.

De heer van Lier (Amsterdam) stelt voor, om te lezen inplaats van „contributies" het Hollandsche woord bijdragen.

De Secretaris wijst op het practische bezwaar, dat dit voorstel meebrengt, omdat de „bijdragen" van de „contributies" onderscheiden moeten blijven. De „bijdragen" komen in de kas van het Hoofdbestuur, terwijl van de „contributies" het Hoofdbestuur slechts 40 pCt. ontvangt.

De heer van Lier stelt hierop de vraag, hoe 't gaat met de gelden van de Propaganda-commissie. De Secretaris antwoordt, dat de Propaganda-commissie alleen die gelden ontvangt, die speciaal voor haar bestemd zijn. Heeft ze gebrek, dan klopt ze aan bij de Vereeniging. Zoo gaat het met de andere commissies eveneens. Zij vragen sappen van den boom, en de afdeelingen, de wortels, houden helaas den boom zwak.

De heer v. Lier wijst er op, dat van alle geregelde inkomsten een deel toevalt aan het Hoofdbestuur. Moet een jaarlijksch bedrag, waarmee iemand de Vereeniging steunt, in zijn geheel naar het Hoofdbestuur? Wanneer er een deel blijft voor de afdeeling, zullen de leden-propagandisten weten te strijden èn voor de afdeeling èn het geheel.

De Secretaris betoogt, dat wanneer de afdeelingen tekort komen, de leden hun contributie op peil hebben te brengen. Haar inkomsten blijven dus verzekerd. Met het Hoofdbestuur staat het anders. Alle afdeelingen concentreeren zich in het Hoofdbestuur. Zonder de noodige fondsen kan dit niets doen.

Mevrouw Clifford (Breda) meent, wanneer bij het verstrekken van bijdragen niet uitdrukkelijk gezegd is, dat het geld voor de afdeeling is bestemd, dat het dan moet toevallen aan de kas van het Hoofdbestuur. Het H. B. is het centrale lichaam, waarvan de kracht uitgaat. De afdeelingen moeten uitgaan van de leuze „allen voor één" en dit niet verzuimen om een extraatje te zien krijgen.

De heer Luitjes (Nijmegen) wijst er op, dat iedere secretaris-penningmeester voor zijn kas zal ijveren. Komt iemand met een gift, dan zal de penningmeester in het belang van de afdeeling allicht de bijdrage voor de afdeelingskas zien te krijgen.

De Voorzitter: Men mag het Hoofdbestuur niet in den steek laten.

De heer Luitjes: Het werk der afdeelingen is toch even goed in het belang der vereeniging.

De heer v. Lier: Wanneer wij van de bijdragen maar 40 pCt. krijgen, dan geeft dat al een veel grooteren prikkel.

De Voorzitter: Als de afdeelingen maar goed begrijpen, dat zij moeten samenwerken en dat 't niet moet komen tot afscheiding.

Mej. Lagers (Utrecht) acht het 't meest geschikt, wanneer van begunstigers-bijdragen een geringer percentage naar het Hoofdbestuur gaat.

De heer v. Lier wil juist méér.

De Secretaris waarschuwt nogmaals, dat wanneer de afdeelingen zich er op toeleggen, de bijdragen van de begunstigers te ontvangen, zij het Hoofdbestuur schaden.

De heer Luitjes acht dit een wanbegrip. De kas van de afdeeling is bestemd voor hetzelfde doel als die van het Hoofdbestuur.

Mevr. Clifford is het met die redeneering niet eens. Het Hoofdbestuur heeft veel grootere uitgaven te doen voor zijn commissies, propaganda, drukwerken, etc. Het Hoofdbestuur moet dan ook het meeste geld hebben

De Secretaris waarschuwt tegen het Hollandsch provincialisme, dat zich hier weer uit. Het kind wil slechts leven voor zichzelf en onthoudt het noodige aan het gezin. In de eerste plaats moet bloeien de Vereeniging, die gesteund moet worden door de afdeelingen, welke zichzelf sterk maken door leden te werven, niet door een inerte houding. De afdeelingen hebben nog geen gevolg gegeven aan zijn devies, om de contributies op peil te brengen. Zelf is 't spreker gelukt een 70-tal menschen er toe te bewegen hun contributie te verhoogen. We hebben het geld hard noodig. Onze huisbewaarder is ons onlangs weer komen vertellen, dat hij 't voor zijn belooning niet meer doen kan, de huishuur vloog op, enz., enz.

De heer Somermeijer (Utrecht) stelt daartegenover, dat de afdeelingsbesturen voor dezelfde vermeerdering van uitgaven staan als het Hoofdbestuur. Het is niet zoozeer onwil of gebrek aan energie, dat zij zich aan die moeilijkheden niet kunnen onttrekken. Spreker zou den naam kunnen noemen van iemand, die jarenlang lid geweest is van het Hoofdbestuur en die onmogelijk meer kan betalen dan thans gevraagd wordt. De uitgaven voor de levensbehoeften zijn schrikbarend gestegen, terwijl de pensioenen dezelfde gebleven zijn. Het gevolg is, dat verschillende leden genoodzaakt worden te bedanken.

De Voorzitter, die er aan herinnert, dat de discussies meer over artikel 13 dan over artikel 5 loopen, vraagt of het denkbeeld van de afdeeling Haarlem wordt ondersteund. De afdeeling Breda ondersteunt het.

De heer Zuijderhoff betoogt ter verdediging van het bestuursvoorstel, dat dit het eenige middel is om de kleine luiden tot ons te trekken. Als we het minimum brengen op ƒ 2.50, dan krijgen we weer minder menschen.

Het voorstel-Haarlem, om de minimum-bijdrage voor begunstigers te stellen op ƒ 2.50, wordt verworpen met 27 tegen 10 stemmen.

Vóór stemmen de afdeelingen Breda, Deventer, Haarlem en de Voorzitter.

Tegen de afdeelingen Amsterdam, Apeldoorn, Den Haag, Groningen, Leiden, Rotterdam, Utrecht.

Mevrouw Nijenhuis ('s-Gravenhage) acht het gevallen besluit ook voor de weduwen van gewicht. Zij hebben een voor de omstandigheden klein pensioen en kunnen nu toch voor ƒ 1.— toetreden als begunstigster.

De heer v. Lier handhaaft zijn voorstel, om te lezen „bijdragen" van leden en „bijdragen" van begunstigers.

Nadat de Voorzitter verklaard heeft, dat het Bestuur gaarne een wijziging van het reglement en de statuten zal ondernemen, om zooveel mogelijk de vreemde woorden door Hollandsche te vervangen, is de heer v. Lier bereid deze kwestie geheel aan de diligentie van het waakzaam Bestuur over te laten.

De aanwezigen vereenigen zich hiermede.

De heer Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn) ontwikkelt bezwaren tegen het bestuursvoorstel tot verhooging der contributie tot ƒ 5. Wanneer dat gebeurt, zullen we in Apeldoorn geen leden voor de Vereeniging kunnen winnen.

De heer Tillema (Groningen): In Groningen ook niet.

De heer Somermeijer vraagt, of het bedrag niet lager gesteld kan worden.

Mevrouw Clifford wijst er op, dat zij, voor wie de contributie te hoog is, begunstigers kunnen worden. Het onderscheid is alleen, dat zij dan het Koloniaal Weekblad niet krijgen.

De heer Gerdes Oosterbeek vreest, dat er dan alleen maar nieuwe begunstigers zullen komen, geen nieuwe leden. Daarmee wordt ons doel, dat de financiën versterkt worden, niet bereikt.

De Voorzitter betwist zulks, omdat tegenover de bijdragen van begunstigers geen uitgaven komen te staan.

De Secretaris heeft gisteren nog het verwijt gehoord van een lid, dat het Koloniaal Weekblad „niets is". Spr. heeft hem geantwoord, dat de schuld aan hem zelf lag. Hoe kunnen we onze medewerkers aan het blad aansporen iets bijzonders te leveren, als wij geen fondsen hebben? Iemand, die de Engelsche ziekte heeft, kan niet aan een wedloop deelnemen. Alle verwijten, die de leden aan 't adres van Oost en West

maken, vallen in de eerste plaats terug op henzelf. Het wordt Oost en West door de leden zelve onmogelijk gemaakt, iets bijzonders te doen.

De Voorzitter, die waarschuwt niet persoonlijk te worden, noemt het ongelukkig, wanneer uit Apeldoorn niet veel nieuwe leden meer komen. Als ze begunstigers worden lijden wij echter geen enkel verlies. Spreker hoopt op beter succes, ook in de andere afdeelingen.

De heer Marcella, die iets voelt voor de redeneering van den heer Gerdes Oosterbeek, namelijk dat in kleine plaatsen de verhooging veel gewicht in de schaal legt, acht het wellicht niet onwenschelijk aan de afdeelingsbesturen het bepalen van de contributie over te laten.

De heer Brondgeest zegt, dat de vijf gulden noodig zijn voor het Weekblad, anders kan het onmogelijk bestaan. Die minder betaalt wordt begunstiger en krijgt het Weekblad niet.

De heer Somermeijer meent, dat hier meer gewicht gehecht wordt aan het Weekblad dan de leden eraan toekennen. Het Weekblad wordt, jammer genoeg, somtijds niet gelezen.

De heer Gerdes Oosterbeek: Dat ligt niet aan het Weekblad. Al was 't nog zoo goed, dan bleef dit nog zoo. Veertig procent van de leden is lid om de lezingen te kunnen bijwonen.

De heer Brondgeest: Dat mogen de begunstigers ook.

De heer Gerdes Oosterbeek: Maar als er meer begunstigers komen, is het resultaat, dat het H.B. geen geld genoeg krijgt.

De heer Brondgeest: Daarom wilde ik zoo straks van het minimum voor begunstigers *f* 2.50 maken. Nu krijgt men menschen, die van bijna alle voordeelen profiteeren en niet meer betalen dan *f* 1.—.

Over het bestuursvoorstel wordt gestemd.

Het wordt aangenomen met 34 tegen 3 stemmen, zoodat de contributie gebracht is op *f* 5.—.

Tegen is alleen de afdeeling Apeldoorn.

De afdeeling Utrecht stemt voor onder voorbehoud.

(Wordt vervolgd).

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributieverhoogingen benevens Abonnés, sedert 5 Februari 1920.

Per jaar.

Begunstigers.

Maintz en Co., Amsterdam N. Spiegelstraat 17, voor Handelsvennootschap vh. Maintz en Co., Amsterdamsch kantoor voor Indische Zaken en Alg. Ned. Ind. Electriciteits Maatschappij	*f* 250.—
Curaçaosche Handel Maatschappij, Amsterdam, de Ruyterkade 139	,, 100.—
Insulinde Cultuur Syndicaat, Amsterdam Rokin 75-79	,, 100.—
Cultuur Maatschappij de Vorstenlanden, Amsterdam, Sarphatistraat 94	,, 100.—
J. M. W. Dusseldorp en Co., Amsterdam, Keizersgracht 473	,, 100.—
Lindeteves-Stokvis, Amsterdam, J. W. Brouwerplein 2	,, 100.—
Cultuur Mij. ,,Soeban Ajam'' van Heeckeren en Co., Amsterdam, Kerkstraat 252	,, 100.—
Nederlandsche Rubber Mij., Amsterdam, Heerengracht 464	,, 100.—
Kon. Hollandsche Lloyd, Amsterdam, Prins Hendrikkade 34	,, 100.—
F. M. Delfos en S. E. Ramondt, Amsterdam, Keizersgracht 158	,, 100.—
N.V. L. E. Fels en Co.'s Handel Mij., Amsterdam, Heerengracht 124-126	,, 100.—
Handels Vereeniging ,,Java'', Amsterdam, Keizersgracht 259	,, 50.—
Handel Mij. v.h. Kerkhoff en Co., Amsterdam Keizersgracht 141	,, 50.—
Ned. Ind. Portlandcement Mij., Amsterdam, Prins Hendrikkade 123	,, 25.—
W. Tengbergen en Co., Amsterdam, Keizersgracht 141	,, 25.—
De Kock en van Heel, Amsterdam, N. Doelenstraat 12-14	,, 10.—
Mej. F. van Wickeren, Nijmegen, Frankenstraat 11	,, 1.—

Nieuwe Leden.

G. W. de Bruyn, den Haag	*f* 5.—
A. Enthoven, Zeist	,, 5.—
H. J. M. van Raalte, Vlissingen	,, 5.—
C. J. Fens, den Haag	,, 5.—
G. J. Berenschot, den Haag	,, 5.—
W. Paar, Amsterdam	,, 5.—
G. A. Ilgen, den Haag	,, 5.—
J. J. van Wermeskerken Jr., Utrecht	,, 5.—
W. Meijer, Paramaribo	,, 5.—
H. J. Bierman, Paramaribo	,, 5.—
Mevr. van der Wolk-Bouman, den Haag	,, 5.—
A. P. H. van der Ploeg, den Haag	,, 5.—
J. P. van der Ploeg, den Haag	,, 5.—
W. Cremer, den Haag	,, 5.—
K. Simon Thomas, Utrecht	,, 5.—
W. Filet, den Haag	,, 5.—
A. Rhee, Breda	,, 5.—
P. Jongert, Scheveningen	,, 5.—
B. G. S. Schregardus, den Haag	,, 5.—
A. van Lith, den Haag	,, 5.—
A. J. C. van der Kuyl, den Haag	,, 5.—
H. van Doornum, den Haag	,, 5.—
S. C. Plantenga, den Haag	,, 5.—
W. F. van der Hoff, den Haag	,, 5.—
A. H. Pinxter, den Haag	,, 5.—
E. C. Brusse, den Haag	,, 5.—
L. W. Taale, den Haag	,, 5.—
O. W. Veldhuyzen, den Haag	,, 5.—
J. J. Felix, Scheveningen	,, 5.—
M. H. Schaafsma, den Haag	,, 5.—
C. J. L. Schüller, den Haag	,, 5.—
Mevr. Benschop-Baronnesse van Voorst tot Voorst, Ginneken	,, 5.—
G. H. Brandt, Utrecht	,, 5.—
J. F. Waller, den Haag	,, 5.—
E. Middelburg, Loenersloot	,, 5.—
J. M. C. Parisius, Paramaribo	,, 5.—
A. J. Preseun, Den Haag	,, 5.—
L. de Roo de la Faille, den Haag	,, 5.—
H. J. Both, den Haag	,, 5.—
J. W. de Voogt, Nijmegen	,, 5.—
Adalbert Zilg, Arnhem	,, 5.—
H. J. Rozendaal, Arnhem	,, 5.—
H. Ch. Gooszen, Lochem	,, 5.—
Jos. Havelaar, Rotterdam	,, 5.—
H. M. van Straaten, Rotterdam	,, 5.—
C. J. Pluygers, Rotterdam	,, 5.—
D. M. Meertens, Rotterdam	,, 5.—
M. Koch, Rotterdam	,, 5.—
W. Scherpenhuijzen, den Haag	,, 5.—
J. L. J. F. Ezerman, den Haag	,, 5.—
Mevr. J. Pottinga, Voorschoten	,, 5.—

Contributieverhoogingen.

G. L. Mulder, Bussum	van *f* 10.—	op *f* 15.—
Mevr. M. ten Bosch-Bosscher, den Haag	,, ,, 10.—	,, ,, 12.50
R. Zuyderhoff, den Haag	,, ,, 10.—	,, ,, 12.50
G. A. Cox, Utrecht	,, ,, 2.50	,, ,, 10.—
O. L. Helfrich, Curaçao	,, ,, 2.50	,, ,, 10.—
S. W. van Hettinga Tromp, Soerabaja	,, ,, 3.—	,, ,, 10.—
R. A. J. van Delden, Hilversum	,, ,, 2.50	,, ,, 10.—
H. G. Leuring, den Haag	,, ,, 5.—	,, ,, 7.50
O. de Bordes, den Haag	,, ,, 4.—	,, ,, 7.50
B. M. D. Essers, Bergen	,, ,, 2.50	,, ,, 7.50
Mevr. van Zijll de Jongh-baronesse van Westerholt, den Haag	,, ,, 5.—	,, ,, 6.—
J. E. Meijer, Paramaribo	,, ,, 2.50	,, ,, 4.—
Mevr. D. Reiche-Walter, Leiden	,, ,, 2.—	,, ,, 3.—
Mej. T. Heytman, Utrecht	,, ,, 2.50	,, ,, 3.—
Mevr. Breukink-van der Mandele Utrecht	,, ,, 2.—	,, ,, 3.—
A. Pulle, Utrecht	,, ,, 2.—	,, ,, 3.—
J. H. den Daas, Utrecht	,, ,, 2.50	,, ,, 3.—
J. J. Lagers, Utrecht	,, ,, 2.50	,, ,, 3.—
Mevr. P. H. Gruijter	,, ,, 2.—	,, ,, 3.—
W. C. de Haas	,, ,, 1.50	,, ,, 3.—
W. Munniks de Jongh, Haag	,, ,, 1.50	,, ,, 2.50

Nieuwe abonné's.

Nieuwe of Literaire Societeit (de Witte) den Haag	*f* 5.—
Hotel Pomona, den Haag, Molenstraat 53	,, 5.—
Hotel de Zalm, den Haag, Molenstraat 49	,, 5.—
Societeit de Besognekamer, den Haag	,, 5.—
Hotel Bellevue, Nijmegen	,, 5.—
Hotel Mulder, Nijmegen	,, 5.—
Hotel de Bonte Os, Nijmegen	,, 5.—
Oranje-hotel, Nijmegen	,, 5.—
Hotel Metropole, Nijmegen	,, 5.—
Hotel Poort van Cleve, Nijmegen	,, 5.—
Café National, Nijmegen	,, 5.—
Café Belvédère, Nijmegen	,, 5.—
Café F. C. Meurs, Nijmegen	,, 5.—
Hotel Sluys, Arnhem	,, 5.—
Café Central, Arnhem	,, 5.—
Hotel de Zon, Arnhem	,, 5.—
Hotel des Pays Bas, Arnhem	,, 5.—
Café National, Arnhem	,, 5.—

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 12. Donderdag 18 Maart 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

LEZING

(Met Lichtbeelden)

voor de leden van de Vereeniging „Oost en West", afd. 's-Gravenhage, met hunne introducées op *Dinsdag 23 Maart a.s.* in de Oranje Sociëteit Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds. Spreker de heer E. ROODHUIJZEN.

Onderwerp: **De Tabakscultuur in Deli.**

Toegangskaarten te verkrijgen vanaf Vrijdag 12 Maart a.s. in „Boeatan", Heulstraat 19 en L. v. Meerdervoort 187 van 10.30—12 en van 2—4.

Aan laatstgenoemd adres ook schriftelijk aan te vragen.

„Oost en West"
Ethisch, toch Practisch.

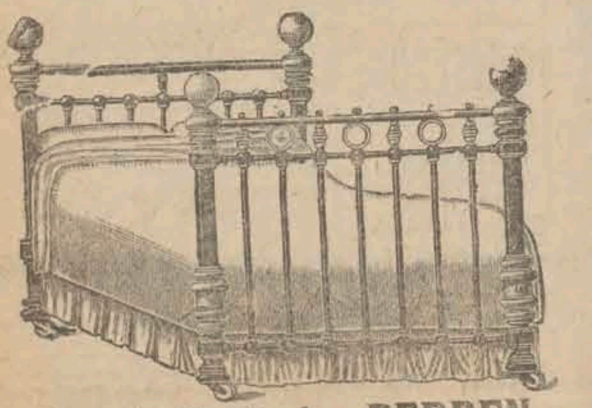
Het is moeilijk deze twee eigeschappen of liever begrippen te doen samengaan. Toch zijn beide in de vereeniging „Oost en West" belichaamd. Ethisch is het streven naar voortdurende versterking van den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën, practisch het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

Ethisch, toch practisch is de wijze waarop „Oost en West" haar doel tracht te bereiken, n.l. door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Oost- en West-Indische bezittingen en koloniën;

2. het steunen van alles wat dienen kan om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de inlandsche kunstnijverheid;

3. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hun opvoeding en onderwijs

uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel achtergelaten heeft en desverlangd het houden van toezicht over die kinderen;

4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen enz., aan naar Oost- en West-Indië vertrekkende of van daar aangekomen personen;

5. het geven van raad wat betreft hotels, pensions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medische hulp, inkoopen en zoo voorts, op verlangen aan uit de Indiën komende personen;

6. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden;

7. het medewerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de vereeniging „Oost en West";

8. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

Ethisch is dit streven, omdat dit alles gaat zonder er kosten voor in rekening te brengen. En dit streven kan alleen dan ethisch *blijven*, indien de leden, maar vooral de afdeelingen, begrijpen, dat het Hoofdbestuur, dat toch de Vereeniging belichaamt en vertegenwoordigt, krachtig, ook financieel, moet worden gesteund.

(Wordt vervolgd).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

De Chineezen en het Nationaliteitsbeginsel.

Over dit onderwerp hield de heer Mr. P. H. Fromberg, voor de Chineezen Vereeniging Chung Hwa Hui, op Zaterdag 6 Maart j.l. om 8 uur nam. in Hotel „Twee Steden" eene lezing.

De voorzitter opent de vergadering en vestigt er de aandacht op, dat het bestudeeren van, het doordringen in de phsyche der bevolking, ook die der Chineezen voor Indië en Nederland van groot belang is en door den spreker de kern der kwestie zal worden aangevoerd.

Met een beroep op uitspraken van de heeren Oudendijk en Ezerman wees spr. op de ongunstige reputatie welke Nederland in China geniet wegens het in Indië gevolgde regime van ongelijkheid, in welk regime de verklaring ligt van de nationale richting, door de Chineezen in Indië ingeslagen.

In 1918 werd in den Volksraad verbetering geconstateerd. Spr. citeerde echter treffende voorbeelden, ook op gebied van burgerlijk recht. De Sarekat Islam stelt de Chineezen voor als vertegenwoordigend het zondige kapitaal, van welks economischen druk de bevolking moet worden verlost.

Spr. zegt, dat de Chineezen in Indië geen vreemdelingen zijn, doch Indonesiërs, zoowel de peranakan als de uit China aangekomenen. Door geheel China loopt de lijn van het nationaliteitsgevoel, zich ook uitende in pogingen zich te bevrijden van vreemden druk. De Chineezen in Indië blijven niettegenstaande de bloedvermenging, den band met China gevoelen, wààr ook blijven zij Chineezen.

Nemen thans in Indië de Europeanen nog eene bevoorrechte positie in, dit is niet vol te houden. Op gelijkstelling van allen moet worden aangestuurd, eene herziening van art. 109 van het Regeerings Reglement moet deze brengen, daarin ware slechts onderscheid te maken tusschen Indonesiërs en vreemdelingen.

In het nationaliteitsgevoel der Chineezen ligt de oorzaak van de huidige actie. Dit is echter geen reden om zich buiten het Staatsverband te stellen. Door geboorte op Nederlandsch grondgebied is de Chinees Nederlandsch onderdaan, doch de Chinees beroept zich op zijn bloed, ook in den vreemde. Dit is dualiteit. De wet van 1910 heeft geen natie vormende kracht. De Chineezen zullen in Indië een cultuurcentrum blijven vormen. Kiesrecht en vertegenwoordiging zijn nog een open vraag. Op de Holland-Chineesche scholen zij echter ook gelegenheid het Chineesch te beoefenen, op de Universiteiten in Indië worde deze taal opgenomen onder de Oostersche talen. Dit is geen groeps- doch een algemeen belang. Het devies is gescheiden samen gaan, maar dan toch samen gaan, waarbij het algemeen belang den doorslag behoort te geven en moet voorgaan. Algemeen belang gaat dus in Indië voor nationaliteit.

De Heer Ezerman is 't geheel met spr. eens. Op zijn reizen op de Molukken en Nieuw Guinea, vond hij overal Chineesche handelaren. Zij zijn de pioniers der beschaving. Zij brengen behoeften bij en verhoogen den levensstandaard.

De Heer Tang Sioe Hie zegt, dat de Chinees zich geen Nederlander voelt, doch zich Chinees blijft gevoelen. Eenzelfde band die Nederland en Indië verbindt vereenigt China met de Chineezen in Indië. Wel zijn ze Indonesiërs doch geen Nederlanders.

De Heer Noto Soeroto is wel voor een samengaan van Indië met Nederland, doch dan Indië zelfstandig. Dan gaan ook de Chineezen mee.

Mr. Fromberg had groot debat verwacht en vindt in stede daarvan instemming. Hij beantwoordt de verschillende sprekers. Hij ziet in de Chineezen in Indië den trait d'union met het wereldverkeer. Na nog eenig debat sluit de voorzitter de vergadering met een woord van dank.

De Heer Van der Kemp verklaart dat de niet gelijkstelling der Chineezen met Europeanen een smet is op onze wetgeving, die moet worden uitgewischt.

In de pauze vestigde de Heer Gooszen de aandacht der aanwezigen op „Oost en West" en gaf in overweging aansluiting te zoeken.

G.

Vaste Opmerkingen.

In het nummer van 26 Februari j.l. vermeent de heer Vermeer mij terecht te moeten wijzen naar aanleiding van een zinsnede, vookomende in een artikel van mijn hand in een vroeger nummer. Bedoelde tirade luidt:

„Nu moet volgens insiders de toestand bij de Preanger-cultures heel wat beter zijn dan bij de suikercultuur. De loonen vooral zijn hooger, maar ook hier zijn het w e e r eigen landslieden, de mandoers, die den dommen koelie nog altijd wat van zijn zuurverdiend loon weten af te troggelen. Soort over soort is niet altijd genade."

Het woordje „weer" werd door den heer V. onderstreept en triomphantelijk knoopt hij er eene beschouwing aan vast over afkeurenswaardig optreden van eigen landslieden. Alsof ik bedoeld had dergelijk gedoe te vergoelijken! Ik denk er niet aan, maar het hoeft te pas of te onpas niet overal met de haren er worden bijgesleept. Minder loon uitbetalen dan in de boeken voorkomt, is als regel ten nadeele van de onderneming doch niet van den koelie, die zich niet zoo gemakkelijk met een tekort aan loon laat afschepen. Men moest het eens durven wagen, de koelie weet heusch wel wat hem toekomt. Aftroggelen beteekent door mooie praatjes iets zien te krijgen of bedriegelijk ontfutselen i.c. dus onder een of ander voorwendsel den koelie een gedeelte van zijn r e e d s u i t b e t a a l d loon afhandig maken. Dat is heel wat anders dan de gevallen, welke de heer V. opsomt. Goed te praten is niets wat slecht is, slecht is slecht en daarmee uit, maar gevallen van a f t r o g g e l e n zijn mij van Europeanen nimmer ter oore gekomen.

Over het door den directeur der Bandoengsche kininefabriek ontvangen enorme bedrag aan tantième werd reeds heel wat geschreven. Het is heusch

geen geheim, wat de heer V. ons vertelt. De heer V. blijft echter in gebreke. Het ging niet om de hooge tantième van dien directeur, maar om de loonen der koelies en hoe het hiermede staat bij die kininefabriek, vertelt hij ons niets. En dáárop komt het aan! Of er dan op die hooge tantième niets te zeggen, niets te concludeeren valt? Zeker, maar waarom zou ik? waar zelfs vurige socialisten zulks niet d e hoofdzaak vinden.

Lees er het boek „Vers la démocratie nouvelle" (Paris 1917) maar op na. Dit werd geschreven, onder den schuilnaam Lysis, door een Franschen socialist, medewerker van het socialistische blad „La guerre sociale", het in 1915 in „La victoire" herdoopte blad van Gustave Hervé. Sprekende over den Duitscher Thijssen zegt hij, dat deze millioenen heeft verdiend, maar ook aan 35 duizend personen werk verschaft. Om aldus te vervolgen: Wij in Frankrijk zouden zulk een schandaal niet hebben geduld en in onze vooruitstrevende kringen zijn we algemeen van meening, dat het beter is 35000 arbeiders in ellende te zien leven, dan één mijnheer zijn fortuin te laten maken."

Een schandaal, een groot schandaal, zijn evenwel de loonen voor theepluksters van dertien en voor zwaren veldarbeid verrichtende mannen van vijf en twintig centen per dag in het Garoetsche. Daaraan hebben we houvast, dat is iets concreets! En de namen dezer ondernemingen mitsgaders van hunne directies mogen m. i. dan ook niet verborgen blijven in het notitieboekje van den heer Vermeer. Deze dienen gepubliceerd, op de kaak gesteld, aan de openbaarheid prijsgegeven!

Het zal den heer V. bekend zijn, dat in de overbevolkte afdeeling Garoet de werkkrachten goedkoop zijn, maar dat alles wettigt nog geenszins — vooral niet in dezen tijd van goede theeprijzen! — de gesignaleerde uitbuitersloonen en dat in dezen duren tijd! Vele der Preanger cultuur-ondernemingen zijn voor werkvolk aangewezen op de onder hunne mandoers van hot naar her trekkende koelies uit het Garoetsche.

S. J. AAIJ,
Den Haag 4/3 '20. O.-I. Ambtenaar met verlof.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Congres voor Taal-, Land- en Volkenkunde.

Aan een hoofdartikel in de „Loc.": „Het eigene van een volk", ontleenen wij o.a.: Anderhalf jaar na het Javaansch Cultuurcongres te Solo, werd kortgeleden, eveneens te Solo, het eerste Congres voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Java gehouden onder den begaafden president dr. Hoesein Djajadiningrat. In tweeëerlei opzicht heeft dit congres verlevendigd het besef, welk een hoogte de Javaansche cultuur eenmaal moet hebben bereikt. Zijn de bronnen van den heer Westenenk juist, dan waren het de Javanen, die in den Hindoetijd den grondslag voor de hoogaangeslagen Minangkabausche wetgeving hebben gelegd, en wordt de hypothese van dr. Bosch door nadere onderzoekingen bevestigd, dan hebben de Javanen als bouwmeesters zich onvergankelijken roem verworven. Maar ook buiten de vergaderzaal, bij dans, tooneel en schimmenspel ons hier in dit oud-Javaansche milieu in den meest verfijnden vorm geboden, werd men met eerbied vervuld voor een beschaving, welke het tot zoo kunstzinnige uitbeelding van haar innerlijkheid heeft gebracht.

Toch kon men, bij zijn bewondering voor het oude volkseigene, in schoonen vorm ons hier getoond, zich niet verhelen dat men toch slechts den blik sloeg in een grijs en, leek het, afgesloten verleden. Wie schrijft er heden ten dage stukken voor het Javaansche tooneel? Wie schept de nieuwe figuren voor het schimmenspel? Wie verrijkt de gamelanmuziek met nieuwe gedachten? Wie bouwt er nieuwe monumenten van architectuur? Wel leeft daar nog de kracht en het talent om ons het oude meesterlijk te vertolken, maar tevergeefs zien wij naar moderne scheppers uit. En wij moesten opnieuw wel weer denken aan hetgeen bij ons opkwam, toen wij kennis kregen van het eerste plan tot het houden van een Javaansch cultuurcongres: zal de Javaan, door het zoeken naar oude waarden niet worden afgehouden van het vol profijt van het nieuwe? Zal, door deze veneratie van het volkseigene in 't verleden, „het evenwicht tusschen Westersche en Oostersche invloeden" wel worden tot stand gebracht?

Op den laatsten congresavond heeft de heer Karsten van het onbevredigende dier vragen iets weggenomen. Hij heeft het Javaansche verleden over het heden heen met de toekomst verbonden. In zijn voordracht over de Javaansche bouwkunst heeft hij den weg gewezen om op die oude cultuur een nieuwe op te trekken. Ook hij drong aan op het verzamelen van materiaal, maar nu niet enkel voor wetenschappelijk, maar ook voor practisch doel: Men toone aan het Javaansche volk van heden wat het op het gebied van bouwkunst ook nu nog vermag en men wekke het daardoor op om met behoud van het volkseigene zich te bekwamen tot veredeling en verbetering van deze kunst. Terecht voerde de heer Van Vuuren hierbij aan, dat de te stichten openluchtmusea zich daartoe bij uitstek zullen leenen. Het levende voorbeeld wekke.

De heer Karsten bewoog zich met zijn voordracht geheel in de richting van het „J a v a-i n s t i t u u t", welks doel immers op de stichtingsbijeenkomst in deze bewoordingen is omschreven: „de ontwikkeling van de inheemsche cultuur — in den meest uitgebreiden zin van het woord — van Java, Madoera en Bali te bevorderen."

Wanneer het nu *de taak* zal zijn *van het Java-Instituut*, om de stof, op de congressen voor taal-, land- en volkenkunde saamgebracht, ook in dien zin te verwerken, dat ze ten goede komt aan de levende en scheppende belangstelling voor een toekomstige Javaansche cultuur, dan zal het volk het eigene uit vroeger dagen een prikkel zijn, om dat wat nog heden zijn eigendom is tot ontwikkeling te brengen voor de toekomst. Door in te keeren in de eigen oudheid zal het dan niet het heden verdroomen, doch kracht zamelen voor een nieuwen tijd.

Behartenswaardige woorden.

Uit een entrefilet in het „Soer. Hbld." nemen wij o.a. over: Als een met het Westen overeenkomstige uiting van den tijdgeest moet ongetwijfeld worden aangemerkt de verhoogde vakactie in Ned.-Indië, welke zich demonstreerde in de geboorte van nieuwe vakvereenigingen, in de stichting van een Federatief Verbond van Vakvereenigingen en in min of meer ernstige conflicten met de werkgevers, zoowel ter Sumatra's Oostkust als op Java.

Voor de werkgevers, die op dit tijdsteeken willen letten en er prijs op stellen het deraillement te voorkomen, waardoor het maatschappelijk leven in Europa en Amerika nu reeds zoo langen tijd is ontwricht, houden enkele passages uit president Wilson's boodschap van 2 Dec. j.l. aan het Congres behartenswaardige wenken in. Besprekende den huidigen stand van zaken in de arbeidswereld, verklaarde de president: „De groote allerwege heerschende onrust, waaruit de eisch te voorschijn trad eener onmiddellijke overweging der tusschen kapitaal en arbeid gerezen moeilijkheden, maant ons, orde te stellen op eigen zaken. Eerlijk gezegd, van permanente of wel durende regelingen tusschen kapitaal en arbeid, waarbij geen rekening wordt gehouden met de fundamenteele conceptiën, waarvoor de arbeiderswereld jaren lang heeft gestreden, kan geen sprake zijn."

„De door de arbeiders gestelde eischen in bijzonderheden analyseeren, wil niets anders zeggen, dan dat men het rechtmatige hunner klacht erkent ten aanzien van velerlei zaken, die er aan ten grondslag liggen. De werkman eischt voldoende loon; hij eischt

het recht op, te kunnen leven en arbeiden in een hygiënische omgeving, zoowel thuis als op de werkplaats, benevens het recht om zijn kinderen te kunnen verschaffen hetgeen hun toekwam: onderwijs en medischen bijstand, indien noodig.

„De arbeider heeft niet alleen het recht op een genoegzaam loon, maar ook het kapitaal mag aanspraak maken op redelijke compensatie voor belegging en de bescherming der Regeering in gevallen van nood."

Tot zoover Wilson's boodschap, waarin leering ligt besloten voor ale werkgevers, die den geest des tijds w i l l e n verstaan. De agitatorische elementen in onze samenleving, die de inlandsche vakbeweging trachten te beïnvloeden en in het revolutionnaire spoor pogen te dringen, houden rekening met Wilson's woorden, waar hij in dezelfde boodschap zegt: „Het recht van den arbeider om zijn werk neer te leggen, 's onaantastbaar en mag door geenerlei regeeringsdaad worden bemoeilijkt maar daar is een alles overheerschend recht, het recht n.l. der regeering, hare onderdanen te beschermen en haar macht en majesteit tegen uittartingen van *n'importe* welke klasse te bevestigen."

Chineesche Kongsies.

De „Pr. Bode" uit haar groote voldoening, dat de Regeering eindelijk besloten heeft om krachtiger op te treden tegen die elementen in de Chineesche wereld, die zich verbeelden, dat zij hier een bandietisme kunnen beoefenen, als in sommige streken van hun land gebruikelijk. De uitwassen van de Japansche boycot; de terreur die tegenover andersdenkende Chineesche ingezetenen uitgeoefend werd; de nog niet opgeklaarde vermoording van drie Japansche kooplieden te Batavia; de onthullingen van den heer Mouw, ambtenaar voor Chineesche zaken, over het voorkomen van bolsjewisme onder de pas uit China geïmporteerden — het zijn in den laatsten tijd vele ergernissen geweest voor de ordelijke ingezetenen van deze landen. Al vaak bepleitte het blad de uitwijzing van die slechte en gevaarlijke elementen.

Schr. wenscht, dat de Regeering óók haar aandacht wijdt aan het kongsie-wezen, dat maar al te vaak aanleiding geeft tot bloedige excessen onder de Chineezen. De moordzaak-Liem Boen Hoat heeft voor de zooveelste maal doen zien welk een fel-vijandige geest er tusschen die z.g. „kongsies" bestaat. De 14 beklaagden in deze zaak zijn allen veroordeeld tot gevangenisstraffen, loopende van vijf jaren tot levenslang. Het verontrust schr., dat de doodstraf op geen enkelen beklaagde is toegepast, hoewel zij toch dubbel en dwars verdiend was. Hij acht het niet onmogelijk, dat na het sterk pleidooi van Mr. Lips bij den landraad de gedachte aan de mogelijkheid van dwaling niet geheel verworpen is; en dan bestaat altijd nog de kans, dat de appèl-rechter het bewijs onvoldoende acht.

Schr. besluit: „Welnu, deze gruwzame en onbeschaamde moord, met het daarop gevolgde uiterst lastige proces, is weer een uitvloeisel van het beruchte kongsie-wezen; dàt is de bron van het kwaad."

De acte van beschuldiging tegen D. D.

In het Kol. Weekblad dd. 15 Jan. j.l. deelden wij mede, dat Douwes Dekker gearresteerd was. De „Loc." publiceert de acte van beschuldiging; daarin wordt gezegd, dat D. D. op 3 Juli 1919 op de onderneming „Polan Hardjo" in Klaten de cultuurdienstplichtigen tot staking heeft opgeruid in het Maleisch, welke woorden door zijn tolk in het Javaansch werden overgebracht. De Raad van Justitie verwierp op 15 Oct. den rechtsingang aangezien het ten laste gelegde niet werd beschouwd als in het openbaar mondeling opruien tot eenig strafbaar feit; en dit uit overweging, dat de desbetreffende Soenans-pranatan geen wettelijke kracht bezit, welk oordeel het Hoog Gerechtshof in zijn vonnis van 24 Dec. verwierp.

Coöperatieve Woningbouw.

De heer van W. komt in het „N. v. d. D." in zijne beschouwingen over dit onderwerp tot de conclusie, dat bij een eventueelen coöperatieven woningbouw in Indië slechts zeer enkele huizen door de vele overplaatsingen, zoolang bewoond zullen worden tot zij eigendom van den bewoner zijn geworden. In de meeste gevallen zal echter het huis worden verlaten alvorens het zoo ver is, waardoor over de jaren dat het bewoond werd een te hooge huur betaald is, daar deze gebaseerd was op de afbetaling van het huis. Schr. meent uit dien hoofde den coöp. Woningbouw voor Indië beslist te moeten ontraden. Hij ziet voorloopig nog geen verbetering in den bestaanden toestand van het woningvraagstuk en vreest, dat het gebrek aan goedkoope huizen nog wel zal blijven toenemen.

Tandjong Priok.

Uit een verslag in het „N. v. d. D." over de aankomst van den Britschen kruiser „Hawkins" in de haven van Tandjong Priok vermelden wij, dat de Eerstaanwezend Officier van Gezondheid met een bedenkelijk gezicht informeerde naar den gezondheidstoestand te Tandjong Priok, welke haven in het buitenland geen goeden naam heeft, al is dan ook de laatste jaren hierin eenige verbetering te bespeuren. In het bijzonder interesseerde de medicus zich voor malaria en niet nader aan te duiden ziekten.

Officiers Tooneelvereeniging.

Met een brio, een meesleepend entrain, een speelvaardigheid, bij dilettanten maar al te dikwijls hopeloos zoek, werd door de Officiers-Tooneelvereeniging het Von Mosersche, dus deugdelijk beproefde kluchtspel „*De Bibliothecaris*" ten tooneele gevoerd. Welhaast zonder uitzondering is door alle medespelenden in hun respectievelijke uitbeeldingen getuigd van ernstige studie, van goeden wil (een zeer voornaam element voorwaar!), van een juist inzicht tevens in, ja meerdere malen zelfs van een geacheveerd bezonnen aanvoelen der onderscheidene over- en overgechargeerde typen (van karakters reppe men liever niet) waaraan deze specifiek Duitsche, iet-of-wat plomp vermakelijke klucht al bijster rijk is. („Loc.")

Ingezonden.

In uw blad dd. 29 Febr. 1920 las ik onder de rubriek „Uit de Europeesche pers" een stukje getiteld Inlandsche ziekenverpleging, met aanhalingen uit een gesprek door mij met Mevrouw Reitsma gevoerd.

Mijn besprekingen met Mevrouw Reitsma gevoerd en mijn lezing voor den Vrouwenraad gehouden op 1 April 1919 (waarin ik o.m. dezelfde onderwerpen behandelde als waarover Mevr. R. schrijft) hebben geen ander doel gehad dan den huidigen toestand der ziekenverpleging en de verloskundige hulp in Boedi Kemoeliaan (het ziekenhuis opgericht door de vereeniging ter bevordering van de Inlandsche ziekenverpleging te Weltevreden) te doen zien zooals die werkelijk is.

Bij dat gesprek en bij die lezing kon ik niet denken, dat de door mij aangehaalde voorbeelden buiten het verband waarin ik ze mededeelde, aan het Indisch krantenlezend publiek zouden worden voorgelegd in een vorm, die in meerdere of mindere mate antipathie moet wekken tegen leerlingverpleegsters en leerlingvroedvrouwen.

En voor antipathie bestaat in werkelijkheid geen reden.

Het werk van de vereeniging ter bevordering van de Inlandsche ziekenverpleging, die o.m. ten doel heeft Inlandsche meisjes in de gelegenheid te stellen verpleegster of vroedvrouw te worden, moet den steun van een ieder hebben en verdient dien steun ten volle. Immers de vereeniging verspilt haar werkkracht niet aan onwaardigen.

Fouten worden niet alleen bij de Inlandsche leerling-verpleegsters gevonden. Zij worden ook elders geconstateerd, door ieder die verpleegsters en vroedvrouwen opleidt.

Daarenboven mogen wij niet vergeten, dat wij hier te doen hebben met meisjes van voor 't meerendeel 15, 16 en 17 jaar. Het zijn nog kinderen, die geen andere opleiding hebben genoten dan die eener 2e kl. school. Van het daar geleerde is reeds veel vergeten als zij zich bij ons als leerling aanmelden, omdat zij meest na haar schooltijd een tijdje thuis zijn geweest, waar de

gelegenheid tot onderhouden van het geleerde niet bestaat. Ook moeten wij in het oog houden, dat gedurende dat thuis zijn, het leven van het Inlandsche meisje, ook nog in dezen tijd zeer veel verschilt van het leven van haar Europeesche zusters.

Is het wonder als zij achter staan bij dezen van denzelfden leeftijd, al komen zij voort uit de hoogste maatschappelijke kringen der Inlandsche maatschappij?

Wat den godsdienst betreft, het getal der christenmeisjes, dat in opleiding is, zal allicht tegen dat der Mohamedaansche opwegen, maar ik heb nooit gemerkt, dat het verschil van godsdienst invloed had op haar plichtsgevoel.

Opvoeding en leiding hebben de meisjes noodig van verstandige vrouwen, met tact, toewijding, geduld, beschaving en ontwikkeling, die haar taal spreken, die haar gewoonten kennen, die haar trachten te begrijpen, die daardoor karakterfouten tot een minimum reduceeren en de goede eigenschappen: liefde voor kinderen, eindeloos geduld, gelijkmoedigheid, handigheid en zachtheid, aankweeken.

Het aantal der vrouwen, in het bezit dezer eigenschappen is beperkt en men zal haar moeten bezoldigen naar haar verdiensten, wat groote geldelijke lasten zal vorderen van de vereeniging.

Ook zullen de leerlingen in een internaat ondergebracht moeten worden, waar, hoe sober het overigens ook moge zijn ingericht, aan de tegenwoordigen eischen der hygiëne voldaan wordt.

De opleiding zal moeten geschieden in een ziekenhuis, waar eveneens aan alle eischen ten opzichte der hygiëne voldaan wordt en waar alle middelen voor de opleiding vereischt, voorhanden zijn.

Juist omdat de inlanders tegenwoordig hun dochters meer vrijheid laten om zich te ontwikkelen en omdat de jonge meisjes lust hebben in leeren, moeten zij, waar zooveel aan haar opvoeding ontbreekt, gedurende haar studietijd het beste van het beste hebben.

Dat alles brengt groote kosten met zich en daarom hopen wij op den steun van velen.

Wij mogen niet blind zijn voor de gebreken, al zijn wij blij met de reeds verkregen resultaten, die getuigen dat ons streven geen utopie is. Er zijn al jonge vrouwen voldoende gevormd om tot zelfstandig werken in staat te zijn.

Raadpleeg ik mijn herinnering van een zestal jaren geleden en vergelijk ik den toestand van de verpleging in het stadsverband van t o e n met die van n u, dan mag ik mij verblijden, dat wij zooveel vooruitgegaan zijn.

Als wij letten op het steeds aangroeiend aantal patiënten, dat voor kinderziekten of voor verlossingen hulp komt vragen aan 't ziekenhuis Boedi Kemoeliaan, dan blijkt dat de bevolking een toenemend vertrouwen heeft in het werk dezer jeugdige leerlingen, want dwang van welken aard ook, wordt op de bevolking niet uitgeoefend om zich tot Boedi Kemoeliaan te wenden.

Het vormen van een groot aantal goede Inlandsche verpleegsters en vroedvrouwen gaat wel is waar langzaam maar zeker en het zal des te spoediger gaan, naarmate er meerderen doordrongen worden van de noodzakelijkheid steun te verleenen, opdat het steeds grooter wordend aantal meisjes, dat verzoekt toegelaten te worden tot de vroedvrouwschool, daartoe de gelegenheid zal vinden. En zij allen zullen het geleerde in toepassing kunnen brengen, of omdat zij werkzaam gesteld zullen worden aan een der vele ziekenhuizen op Java en buitenbezittingen, die verpleegsters zoo noodig hebben, of omdat zij zich vestigen om haar zieke landgenooten bij te staan als hulp gewenscht of noodig is.

Er bestaat dringende behoefte aan verbetering van verloskundige hulp en zuigelingenverpleging in heel den Archipel.

Mogen velen mijn „blijmoedig geloof", dat wij resultaten zullen zien van onze opleiding tot verpleegster en vroedvrouw, deelen en het streven van de vereeniging ter bevordering van de Inlandsche Ziekenverpleging te Weltevreden en elders steunen, hetzij door hun werkkracht te harer beschikking te stellen, wetende dat een zware maar dankbare taak hun wacht, hetzij om financiëelen steun, opdat op andere plaatsen dergelijke opleidingsscholen als Boedi Kemoeliaan opgericht kunnen worden.

WILHELMINA VALK,
Den Haag. Gouvernementsarts met verlof.

UIT DE INDISCHE PERS.

De voedselvoorziening in Ned.-Indië voor het jaar 1920. Moest in het jaar 1919 gebrek aan rijst in Ned.-Indië worden geconstateerd, het laat zich, volgens de „Kaoem Moeda" van 17 December 1919 aanzien, dat ten dezen opzichte in het jaar 1920 geen verbetering zal komen.

Ware de rijstoogst voor dat jaar toch, zelfs op „vermoedelijk voldoende" kunnen worden geschat, dan zou de Landvoogd de Residenten van Java niet voor eene samenkomst hebben bijeengeroepen, teneinde met den Directeur van Landbouw het onderwerp der rijstvoorziening in Ned.-Indië te bespreken en daarna de noodige maatregelen te nemen.

Het schijnt werkelijk noodzakelijk te zijn geweest dat het Bestuur handelend optrad.

Over de wijze, waarop de rijst in het jaar 1920 moet worden verstrekt, is de opinie van het publiek verdeeld.

Een deel daarvan acht het 't meest raadzaam om den vroegeren toestand van verkoop op vele plaatsen te bestendigen, ook in aanmerking genomen de mogelijkheid, dat de rijstoogst in de Residentie Bantam gunstig zou kunnen uitvallen, terwijl een ander deel aan de verstrekking van rijstkaarten de voorkeur geeft.

Het Bestuur heeft zich met het laatste denkbeeld vereenigd en het kaartenstelsel in praktijk gebracht.

Het spreekt van zelf dat ook aan deze nieuwe regeling, evenals aan al de vorige, het een en ander ontbreekt, doch, wanneer het publiek in de gegeven omstandigheden wat goedwillig is en mede wil werken om de regeling te doen slagen, dan kunnen de moeilijkheden wel worden ondervangen.

In het begin is er sprake van geweest om de Buitenzorgsche regeling op de andere plaatsen in Ned.-Indië toe te passen. Te Buitenzorg moest de werkgever voor het rijst-etend personeel opkomen ten assistent-resident kantore, hetgeen alfabetisch geschiedde, d.w.z. dat hij wier namen met een A tot bijv. D. begonnen, enz., enz., op den bepaalden dag moest verschijnen en dan de namen, de functie, de namen der kampongs, de namen der vrouwen en kinderen en het aantal bedienden moest opgeven.

In de praktijk toegepast, bleek het evenwel, dat vele Europeanen aan de opdracht niet konden voldoen, aangezien zij onmogelijk hun werk in den steek konden laten.

De inlandsche ambtenaren werden van de Europeanen gescheiden, ontvingen gedrukte blanco staten en moesten die schriftelijk invullen, doch velen hunner waren ziek, konden niet komen en konden dus ook niet aan de opdracht voldoen.

De inlandsche ambtenaren in de kampongs kregen het bevel om zich op bepaalde dagen op het wedonokantoor te verzamelen en werden dus weer afgescheiden van de massa.

De verkregen opgaven gaven nog al aanleiding tot verwarring, doordien velen, als zij gasten te huis hadden, meer rijst etende personen opgaven dan er in werkelijkheid aanwezig waren. Verder gaf men bijv. op voor de personen B, C, D, E, F, doch B, die onder een ander kantoor ressorteerde, gaf hetzelfde aan en kregen zij derhalve een dubbel rantsoen.

Het Bestuur persoonlijk een telling te laten houden had ook al bezwaren in, want in vele inlandsche huishoudens moet vroeg worden opgestaan en naar het buitenwerk gegaan, met het gevolg, dat vele personen niet thuis zouden zijn als de telling zou worden gehouden.

Men ziet, dat in theorie de zaak misschien goed is geregeld, doch om zulk eene regeling practisch te laten slagen, zal in de eerste plaats medewerking van de massa noodig zijn.

En voor de bestuursambtenaren is de taak moeielijk, vooral, waar de Nederlander, volgens den schrijver, nog al spoedig klaar staat met het uitdeelen van standjes.

Hij doet om die reden een beroep op de welwillendheid van het publiek en van de vele bestaande vereenigingen, om aan het uitvoeren van de bestaande regelingen mede te werken, ter voorkoming van verdere verwarring, daarbij overwegende, dat er geen volmaakt menschenwerk bestaat en dat als er geen leiding is, de geheele rijstverstrekking in 't honderd loopt.

Twee vrouwelijke moordenaars. In den nacht van den 6en December 1919 heeft in de kampong ,,Baroe'' ter hoofdplaats Soerabaja, een vreeselijke moord plaats gehad, welke werd gepleegd door twee inlandsche vrouwen.

Het slachtoffer, was een Hindoesch (Bombay) meisje van 7 jaar, waarnaar door den vader reeds een week lang werd gezocht en dat door twee inlandsche vrouwen in hare woning was gelokt.

Het lijk van het meisje werd zwaar beschadigd gevonden in een koffer, welke naar een huis in de kampong Kali Sossok was gebracht.

Daar had men de afgekapte handen en voeten en het lichaam in het privaat geworpen.

Volgens het onderzoek van de recherche had men het kind, nadat het in huis was gelokt, gewurgd en de versierselen, welke het droeg, geroofd.

De waarde daarvan bedroeg ± f 350. De beide vrouwen zijn door de politie gearresteerd waarvan een de gouden halsketting van het meisje droeg en welk voorwerp is herkend.

(Djawa Tengah, 16 Dec. 1919)

Gevaarlijke Inlandsche Geheime Genootschappen. Eén dezer genootschappen draagt den naam van ,,De Broederschap'' en heeft tot doel het onveilig maken van de omstreken van Bandoeng.

De politie te Bandoeng was van deze beweging op de hoogte en het is haar gelukt tal van leden der vereeniging, welke zijtakken heeft, in arrest te stellen.

Doch het hoofd der beweging of wel de voorzitter der vereeniging, loopt nog vrij in Garoet rond.

Het is te hopen, dat men ook hem spoedig zal vatten, niet het minst in het belang der bevolking zelve, die anders wel eens last van hem zou kunnen krijgen.

Een andere vereeniging van gelijke hoedanigheid als de boven vermelde, is opgericht in de desa's Bolak Batou, Tjangkring en Bandoeng.

De leden hebben gezworen het bestaan van alle andere menschenrassen, die geen lid van de Vereeniging zijn, te zullen bemoeielijken, elkander steun te zullen verleenen, de politie te zullen misleiden en als men gearresteerd wordt de grootst mogelijke geheimhouding te zullen bewaren.

Van deze vereeniging zitten reeds 7 leden achter slot ter hoofdplaats Bandoeng.

Niettemin blijft de onveiligheid daar ter plaatse en ook te Tjimahi onrustbarend, zoodat het te hopen is, dat het Bestuur, dat actief optreedt, weldra winst zal kunnen boeken.

(Djawa Tengah, 18 Dec. '19).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Is Japan kapitalistisch? In het vorig Kol. Weekblad werd uit de ,,Perniagaän'' van 20 November 1919 de voorgebrachte vraag besproken, of Japan imperialistisch was. De schrijver vervolgt dat artikel in datzelfde blad, door ook het kapitalistisch streven van Japan te behandelen en zegt daarover het navolgende:

Een gedeelte van de Japansche pers verwijt aan Amerika, dat de maatschappij dáár zoo kapitalistisch is samengesteld, doch dan rijst onwillekeurig de vraag, of men datzelfde oordeel niet kan uitspreken over de Japansche maatschappij, die toch ook onder den invloed van de geldmannen staat.

Het lijdt geen twijfel, of de partijpolitiek in Japan is geheel en al in handen van de groot-kapitalisten en van de maatschappelijk hooggeplaatsten en dat deze geldelijk ook groote voordeelen genieten, bewijst wel het feit, dat de vennootschappen, in verhouding tot de massa, weinig belasting betalen.

De ,,Zji-Zji'', het Japansche blad van den middenstand, zegt in het hoofdartikel van 30 Juli 1919, dat Japanners met een jaarlijksch inkomen van 3000 yen 7 pCt. belasting betalen, terwijl zij, die jaarlijks 200.000 yen ontvangen, slechts 30 pCt. daarvan aan den fiscus voldoen.

En waar de maatschappijen dividenden uitkeeren van 50 tot 70 pCt., daar laat het zich verklaren dat het volk tegenover die winstmakende maatschappijen vijandig staat.

Landsdienaren hebben o.m. een groote weefmaatschappij opgericht, die niet alleen 100 pCt. winst uitkeert, doch bovendien vrijgesteld is van de bindende voorschriften, welke in de fabriekswet zijn opgenomen.

Onlangs heeft er te Yifoe een spoorwegongeluk plaats gehad, tengevolge van het feit dat men het spoorwegpersoneel 24 uren achtereen had laten werken. Ook op de werkkracht van het personeel van den Post- en Telegraafdienst wordt geheel en al beslag gelegd tegen een veel te karig loon. Aan verbetering van deze toestanden wordt niet gedacht uit vrees voor het kapitaal, en als er al een enkele maal eene nieuwe regeling in het leven wordt geroepen, dan is die gewoonlijk veel te laat voor het volk en alleen zeer voordeelig voor de geldmannen.

Reeds sedert eenigen tijd is men in Japan bezig om het bedrag van het in omloop zijnde geld te verminderen.

De reserve van het goudgeld met een betrekkelijk gering goudgehalte is zeer gering, doch de uitgifte van papiergeld van 30 tot 1100 millioen yen gestegen.

De machthebbenden zijn bevreesd dat de industrie schade zal lijden en laten om die reden de uitgifte van papiergeld onbeperkt toe, in de meening verkeerende dat dientengevolge de prijs van het geld zal stijgen en die van de handelsartikelen zal dalen.

Doch de geldmannen zien nu ook wel in, dat de uitgifte van eene onbeperkte hoeveelheid papiergeld uit den booze is en dat de daaruit voortgekomen staking een groote slag voor de Japansche nijverheid is geweest.

In de ,,Tokijo Asahi'' wordt er op gewezen, hoe het Japansche kabinet, gesteund door enkele kapitalisten en speculanten, de geroofde goederen verdeelde en dientengevolge de overtuiging heeft doen ontstaan bij het volk, dat het Kabinet er alleen maar is om die personen vooruit te helpen.

De Regeering gaf trouwens zelf het voorbeeld aan de speculanten om de prijzen op te drijven.

De tabak van de Japansche Regie steeg plotseling 20 pCt. in prijs, nadat onder een vorig ministerie de prijs ook reeds met 20 pCt. was verhoogd.

In het jaar 1918 gaf dit eene winst aan de Regeering van 70 millioen en was dus, naar de meening van het publiek, eene prijsverhooging niet bepaald urgent.

De bestaande toestanden in Japan onder dit licht bezien, is het zeer moeilijk Japan te prijzen boven Amerika.

De Regeering in dit laatste land heeft echter den steun van het volk achter zich, omdat zij handelt krachtens den volkswil, doch in Japan staan de zaken anders.

Het Japansche volk is gemakkelijker weg te doezelen dan het Amerikaansche en de Japansche pers, in handen van de Regeeringsmannen, is daarbij een groote kracht.

Verwikkelingen in de provincie Hoktjioe (Groot-China). In de ,,North China Herald'' komt een bericht uit Peking voor, waar in melding wordt gemaakt van nieuwe verwikkelingen tusschen Chineezen en Japanners in de Chineesche provincie Hoktjioe.

De Chineesche ambtenaren te Hokian werpen de schuld daarvan op de Japanners en deze verklaren dat de onrust is ontstaan tengevolge van de handelingen van de Chineesche studenten, die den handel tusschen Chineesche en Japansche handelaren steeds moeilijkheden in den weg leggen en het volk verbieden om bij die Japanners, die onder bescherming van de Japansche Regeering staan, goederen in te koopen.

De Chineesche generaal Lie-Hoo-Kie te Hokian ontkent de bestaande spanning, op grond van door den Japanschen consul-generaal aldaar verstrekte gegevens en zegt, dat hij de openbare orde wel kan handhaven.

Naar zijne meening is het geschil door de pers te

veel opgeblazen en kan het bij minnelijke schikking wel worden opgelost.

Intusschen hebben 2 Chineesche studenten het leven in deze zaak gelaten, tengevolge van de door de Japanners toegebrachte verwondingen en heeft de Japansche Regeering een oorlogsschip naar Hoktjioe gezonden, dat op de buitenree ver van de kust geankerd ligt.

De Chineesche bevolking is zeer ontstemd op de Japanners en dit feit is zeer zeker niet bevorderlijk voor de toenadering van de beide rassen, welke voor de rustige ontwikkeling van Oost-Azië zoo noodig is.

De Hokjanners te Shanghai hebben telegrafisch protest aangeteekend bij de Regeering te Peking tegen het optreden van de Japanners in de provincie Hoktjioe. (Djawa Tengah 16 Dec. 1919).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Literatuurlijst voor het Adatrecht.

Een nuttig werk heeft stellig de in 1917 opgerichte Adatrechtstichting volbracht door het bezorgen van haar ,,Literatuurlijst voor het adatrecht van Indonesie'', die in de afgeloopen week bij Nijhoff is verschenen. Binnen een bestek van 192 blz. geeft de lijst: vooreerst een alphabetisch gerangschikte opsomming van wat, in het Nederlandsch en in andere talen, over Indonesisch adatrecht verschenen is, hetzij in boeken, hetzij in tijdschriftartikelen; voorts dezelfde opsomming, doch nu geographisch en te gelijk naar onderwerpen gerangschikt, zoodat hij, die b.v. over familierecht van Zuid-Sumatra of over Boegineesch grondenrecht wil ingelicht zijn, terstond het noodige bijeenvindt; terwijl ten slotte een korte rubriek Chineezenrecht en een korte rubriek Godsdienstig recht het werkje besluit.

Behalve gegevens uit Nederlandsch-Indië omvat de opgesomde stof ook gegevens uit de overige Indonesische landen: Formosa (Japansch), Philippijnen (Amerikaansch), de Engelsche stukken van Nieuw-Guinea en Borneo, het Portugeesche stuk van Timor, het Maleische schiereiland (Engelsch), de Tjams in Fransch-Indochina en Madagaskar (Fransch). Blijkbaar met het oog daarop zijn zoowel het voorbericht als de opschriften in het boek drietalig: in Nederlandsch, Engelsch en Fransch. De bijdragen uit het Nederlandsche deel van Indonesië vormen echter in deze lijst verreweg de hoofdschotel.

We twijfelen niet, of de lijst zal velen gebruikers tot wezenlijk nut zijn. Veel tijdroovend gezoek in catalogi en repertoria wordt hem bespaard.

Nog verdient vermelding, dat, blijkens een beknopte mededeeling voorin het werkje, de Adatrechtstichting — welke te Leiden gevestigd is — bijstand ondervindt van een commissie te Batavia, van een commissie te Manilla en van deskundigen in Amerika, te Londen, te Parijs en te Lissabon. In Japan (voor Formosa) wordt naar een medewerker gezocht.

Aan deze, aan de N. R. Ct. ontleende, aankondiging wordt slechts toegevoegd, dat het geschrift is samengesteld door den archivaris van de adatrechtstichting, mr. W. J. Muller.

Koloniaal Tijdschrift.

De Maart-afl. van het Koloniaal Tijdschrift (hetwelk van de oprichting af maandelijks verscheen, doch in den vervolge slechts om de 2 maanden zal uitkomen), opent met een artikel van den hr. S. Kalff, ,,Multatuli als ambtenaar'', een zeer interessant stuk, dat een helderen kijk geeft op de levensopvattingen van Douwes Dekker, niet alleen als ambtenaar, maar ook als mensch. — De hr. H. Craandijk schrijft over ,,Koeliecontracten''; schr. is niet tegen de afschaffing der poenale sanctie, die z.i. overbodig zal zijn, wanneer met de volgende factoren rekening wordt gehouden: ,,Vrijheid van werving, vrijheid van beweging, belang van den arbeider bij de uitkomsten van het bedrijf der cultuurondernemingen. — Over het beleid der plaatselijke ambtenaren in de Garoetzaak artikelt de hr. C. O. van der Plas; de schrijver zoekt de oorzaak van het gebeurde in de besluiteloosheid, de weifelende politiek der Indische Regeering. — Een niet onderteekend artikel wraakt de benoeming van den hr. van der Marel tot resident van Cheribon. — De hr. E. L. K. Schmülling bespreekt ,,het rietbrandeneuvel in de jaren 1911 t/m. 1918 volgens het Koloniaal Verslag''. — Verder bevat de afl. nog: Resident Bekking in Rembang, door S. Kalff (slot). — De Pickering, gezagvoerder Edes, bij de schipbreuk van de Evertsen in 1819, door P. H. van der Kemp. — De ontvoogding van Indië, door G. (naar aanleiding eener voordracht van Prof. van Vollenhoven over dit onderwerp). — Koloniale literatuur. — Kroniek (De Indische begrooting in de Eerste Kamer. — Het rapport van dr. Hazeu. — Een tergende benoeming, n.l. van den hr. Van der Marel tot resident), door Tertius. — Vreemde koloniën, door Prof. D. G. Stibbe. — De rubriek ,,Bibliographie'' komt in deze afl. niet voor en is, naar we vernemen, vervallen.

Teysmannia.

Inhoud van af. 10, jaarg. 1919: Iets over de Amerikaansche of suikermaïs en de toepassing er van voor het huishoudelijk gebruik, door M. van der Meer, met naschrift door K. van der Veer. — Schaduw-, sier- en laanboonen (vervolg), door H. J. Wigman Jr. (met platen). — De fabricatie van citroenolie en calciumcitraat in Sicilië, door Utermark. — Nog iets over een soort van druif, door J. J. Smith. — Druiventeelt, door Van Uffelen, met naschrift, door K. van der Veer. — Sprokkelingen op landbouwgebied (bereiding van zoete Oranje-olie. — Jute-cultuur. — Pisangafval als potaschbron. — Djali Bras, enz.).

De Indische Gids.

De heer S. Kalff opent de Maart-afl. met eene beschouwing, getiteld ,,Multatuli en Insulinde'', eene aanvulling als 't ware van bovengenoemd artikel in 't Koloniaal Tijdschrift [1]). — De hr. J. Th. Furstner artikelt over ,,Vlootbezuiniging''; in hoofdzaak komt zijn betoog hierop neer, dat voor Indië althans een behoorlijke vloot moet worden onderhouden, in de eerste plaats omdat Engeland, Amerika en Japan, niettegenstaande allerlei ontwapeningsvoorstellen, er op uit zijn hunne oorlogsvloten niet alleen in stand te houden, doch duchtig te versterken. ,,De brandstof voor een nieuwen oorlog ligt in het Oosten huizenhoog opgestapeld.'' — Aan de Britsch-Indische Regeeringshervorming (in verband met de toekenning van grootere zelfstandigheid aan dat land) wijdt mr. J. H. Abendanon een uitvoerig opstel. — Ten slotte bespreekt kapitein J. C. A. Bannink het verslag der commissie tot herziening der bezoldiging van het militair personeel der Indische landmacht. — Overigens de gewone maandelijksche rubrieken: Varia. — Revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Bibliographie van Oost- en West-Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 50 bevat: De Lampongers (vervolg), door N. — Oorspronkelijk ruilverkeer in Oost-Indië, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis (vervolg). — Listen regeeren de sterken. Maleische dwerghertverhalen, vertaald door B. Th. Brondgeest (vervolg).

In- en Uitvoer.

In No. 10 het eerste gedeelte eener artikelenreeks van Th. O. d. C. over onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten over 1920. We ontleenen aan deze voorbeschouwing den navolgenden zin: Te midden van de economische en financieele ontwikkeling, die de rampzalige wereldoorlog bracht, staat het crediet van Ned.-Indië ongeschokt en ondanks de naweeën van den strijd, die het oude Europa nog steeds teisteren, heeft Insulinde in 1919 een zeer goed jaar gemaakt en zijn de vooruitzichten voor 1920 bevredigend.

De Taak.

Op de navolgende bijdragen in de laatst hier te lande ontvangen Nos. van het weekblad ,,De Taak'' wordt de aandacht gevestigd: No. 23: Bezoldigingsstelsel. — Inlandsche ziekenverpleging. — No. 24: Het Solosche Congres voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Java, door K. de J. — Indiërs naar Holland. — No. 25: Indië in Nederland (Koloniaal Onderwijzerscongres), door J. E. S. — Een modern zelfbestuurder (n.l. Kandjeng Goesti P. A. A. P. Prang Wadana), door S. K. (met portret). — No. 26: Gouvernementswetenschap, door S. K. — Raden Saleh, door G. G. v. d. K. — No. 27: De Indonesiër en zijn grond, door B. ter Haar Bzn. — Garoet, door K. de J. — Karang Asem (zelfbesturend landschap op Bali), door K. de J.

Vrijzinnig Weekblad.

Het Nr. van 17 Jan. van het ,,Vrijzinnig Weekblad, Orgaan van den Ned.-Ind. Vrijzinnigen Bond'', bevat een beschouwing van den hr. H. F. Tillema: ,,Gevaarlijke cijfers'' getiteld. Aan de hand van gedrukte bronnen wijst schr. er op, dat op verschillende eilanden de bevolking stationair blijft, ja zelfs uitsterft. Men moet z.i. dan ook voorzichtig zijn met de officieele berichten van den laatsten tijd dat de bevolking van Indië zoo belangrijk is toegenomen. Dat voorzichtigheid

[1]) Een derde opstel van S. Kalff over Multatuli, vindt men in de Febr.-afl. van Morks' Magazijn, getiteld: Multatuli en Potgieter.

werkelijk geboden is, blijkt uit de navolgende mededeeling van den heer T.: „Tot slot wil ik nog even vermelden, dat het is gebleken, dat de Javaansche bevolking van Batavia niet 105.000 bedroeg, zoals men dit op 31 Dec. 1916 nog meende, maar ruim 181.000!...... Waar men zich vlak onder de oogen der regeering zoo „vergist" heeft, kan men nagaan hoe het met die cijfers elders is gesteld.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 11: Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 2. Vetleverende palmen uit de geslachten Attalea en Maximiliana, door Dr. J. Temminck Groll (met afbeeldingen). — Les amandes et l'huile de palme, door Prof. Dr. P. van Romburgh. — De ware toestand van de continentale beetwortelsuiker-industrie. — De bloemknopswants en de zaadwants bij de thee, door Dr. C. Bernard. — De rijstsituatie in Oost-Azië op ult. Sept. 1919. — De economische ontwikkeling van Sumatra. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Opgave van literatuur over rubber.

Weekblad voor Indië.

No. 43 bevat het slot van het geïllustreerde artikel: Het Zendingshospitaal der Methodisten te Tjisaroea en een praatje over opium, door W. Kooimans Jr. — Verder een opstel: Vrijheid van drukpers en het recht van de vrije meeningsuiting, door Paideia. — Ten slotte o.m. het vervolg der Jachtschetsen uit de Padangsche Bovenlanden, door M. W.

Het Indische Leven.

In No. 25 vindt men het portret (met bijschrift) van den heer J. van der Marel, tot dusver Inspecteur voor agrarische zaken en verplichte diensten, wiens benoeming tot resident van Cheribon zooveel pennen in beweging heeft gebracht.

Jaarverslag van den Topograph. Dienst in Ned.-Indië.

Verschenen is de veertiende jaargang van bovengenoemd jaarverslag. Behalve een overzicht van hetgeen deze tak van dienst in het jaar 1918 heeft verricht, bevat het boek eenige „bijdragen van gemengden aard", interessant door inhoud zoowel als illustratie. Die bijdragen behandelen de volgende onderwerpen: West-Bali, door R. E. P. Maier (aardrijkskundige beschrijving, bevolking, geschiedenis, toekomst, het particuliere land Tjandikesoema). — Hindoe-oudheden nabij Buitenzorg, door J. W. E. de Ruiter. — Een en ander omtrent het Rindjanigebergte op Lombok, door L. H. C. Horsting. — Een greep uit Cheribon's verleden, door J. M. van Gils. — De vogelnestklippen van Karangbolong, door A. F. Mönnich. — Fotografie ten dienste van kaarteeringen, door L. F. van Gent. — De stereo-autograaf (dienende voor het mechanisch in kaart brengen van stereometrisch gefotografeerde terreingedeelten), door J. C. F. Ohlhardt.

De Waterstaatsingenieur.

Uit den inhoud der Nov. '19-afl.: Bepaling der niveau-veranderingen in een reservoir van een waterkrachtwerk door middel eener sommatiekromme, door ir. C. G. J. Vreedenburgh. — Geologisch overzicht van Java en Madoera, door ir. G. J. N. Hengeveld. — De invloed van bosschen op het regime der rivieren, door ir. J. H. Thal Larsen. — De werkkring en de bezoldiging van ingenieurs in dienst van locale raden, door ir. M. de Wolff.

Handelsberichten.

In No. 678 vindt men het eerste gedeelte eener beschrijving van de haven van Curaçao (Willemstad). Het thans opgenomen gedeelte handelt over de havenverbetering en de werven.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

No. 5 (Algemeen gedeelte) van den 4en jaarg. bevat: Vlekken op sheets, door ir. F. C. van Heurn en Dr. K. Heusser. — Een practisch rookhuisje, door ir. J. C. Hontjens en E. Göbel. — Werkzaamheden van het Algemeen Proefstation der A.V.R.O.S. 1 Juli 1918—30 Juni 1919. — De rubbercultuur ter Sumatra's Oostkust, naar Dr. N. R. Pekelharing.

Nederlandsch-Indisch Rubbertijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van de 4e jaarg., 2e halfjaar, No. 10: Toestand en vooruitzichten van de rubbercultuur op Sumatra, naar Dr. N. R. Pekelharing. — De Oostkust vermoord (naar aanleiding van het voornemen om de poenale sanctie af te schaffen). (Ontleend aan een artikel van K. W. in het Nieuws v. d. Dag v. N.-I.). — Plantersvergadering Semarang-Kedoe. — Rubbercultuur in Indo-China. — De rubber-industrie in de Maleische Staten en de dollarkoers. — Een praatje over rubber.

Locale Belangen.

De hr. J. F. H. A. Later vangt in het Febr.-Nr. van „Locale Belangen" eene beschouwing aan, getiteld: Pandhuisdienst en Locale besturen. Schr. zegt, dat voor wie eenigermate op de hoogte is met de economische toestanden onder de bevolking van Indië, de steeds toenemende bloei van het pandhuiswezen onder leiding van het gouvernement, aanleiding geeft tot ernstige ongerustheid. Volgens den hr. L. is de bloei van dat bedrijf een bewijs, niet dat de pandhuizen voorzien in een behoefte, maar dat ze een verleiding vormen om misbruik te maken van een wijze om aan geld te komen, die daarentegen juist in zichzelf een rem tegen het gebruik ervan wezen moest.

* *
*

Ten besluite nog enkele titels.

Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Ned.-Indische leger. Wetenschappelijke balans op 31 Dec. 1917 (met 25 staten). ('s-Gravenhage „Luctor et Emergo". 1920).

Suriname Studie-Syndicaat. Rapport der Studie-commissie naar aanleiding van haar bezoek aan Suriname (met platen). (Rotterdam, Gebrs. Tuinzing. 1920).

De strijd der S.D.A.P. op koloniaal gebied, door H. van Kol (brochure van 16 blz.) (Amsterdam, Uitg. Mij. „Ontwikkeling" 1920).

Regeering en Zending, door M. Lindenborn (Stemmen des Tijds. Febr. 1920).

Van de Zuidelijke Preangerregentschappen, door H. Franssen van de Putte. (Op de Hoogte, Januari 1920).

Korte berichten van het Hoofdbureau van den Burg. Geneesk. Dienst No. 4. Schuft. (Weltevreden).

Verslag omtrent handel, nijverheid en landbouw van Ned.-Indië gedurende 1918 (Publicaties van de afdeeling Handel, 1909, No. 9).

Nota over het ontstaan en den groei van den dienst der zoutregie in Nederlandsch-Indië. (Batavia. 1919).

Unknown New Guinea by Lieut. E. W. Pearson Chinnery. (United Empire. March 1920).

Suriname.

Verschenen is het door allen, die belang stellen in de toekomst van Suriname, met ongeduld verwachte „*Rapport der Studie commissie*" van het „Suriname Studie-Syndicaat". Het is een boekwerk van 215 kwarto bladzijden, verlucht met 42 mooie illustraties. Wij stellen ons voor op het Rapport terug te komen, zoodra wij de gelegenheid hebben gehad het te bestudeeren, inmiddels onze lezers verwijzende naar het resumé van de hand des heeren K a s t e l e y n en K l u v e r s in „*De West-Indische Gids*" van Februari j.l.

Voor heden bepalen wij ons tot het overschrijven uit het voorwoord (van de hand van den heer Kasteleyn) van het navolgende:

„Bij het opsporen der maatregelen, die tot een opbloei van Suriname moeten leiden, heeft de commissie zich niet laten beïnvloeden door dit hoofdprincipe van het beheer der kolonie [de zuinigheidspolitiek]; integendeel zij heeft zich tot leiddraad gekozen hetgeen de leiders der groote cultuurondernemingen, op wier kennis de Gouverneur een beroep deed, zouden doen, indien hun ondernemingen door allerlei omstandigheden achteruit gegaan waren, terwijl aan de levensvatbaarheid niet werd getwijfeld. Dezen zouden niet nagelaten hebben met voorbijzien van alle tot nu toe geleden verliezen aan alle eischen, die gesteld moeten worden, te voldoen, met opruiming der factoren, die tot den achteruitgang aanleiding hadden gegeven.

Dit is ook voor Suriname de eenige weg, die tot herstel der kolonie kan leiden".....

.......„Nederland moet toonen in staat te zijn al wat het zijne is te verzorgen en naar beste krachten te verbeteren. Doet het dit niet, blijkt het alleen zijn aandacht aan Oost-Indië te kunnen wijden, toont het dat het boven zijn krachten gaat een door zijn vruchtbaarheid algemeen geroemd land meer productief te

maken, dan behoeft het waarlijk geen nader betoog, dat het vroeger of later den terugslag van zijn onvoldoend beheer zal ondervinden.

Zoover mag Nederland het niet laten komen; het moet zijn uiterste krachten inspannen om Suriname tot bloei te brengen. Zonder eene energieke poging daartoe gedaan te hebben, zij het ook, dat groote bedragen daarmee gemoeid zijn, mag het deze kolonie niet aan haar lot overlaten."

* * *

De gisting in Suriname is, volgens de laatste mailberichten, toegenomen. De staking der sjouwers, die bemiddeling afgeslagen hebben, was, toen de mail vertrok, nog niet geëindigd. Nu hebben ook arbeiders op de Bauxiet-onderneming het werk neergelegd en zijn naar Paramaribo vertrokken. De gouvernementsambtenaren verkeeren in opwinding wegens de salarisregeling en nu is er ongelukkig een conflict tusschen Gouverneur en Koloniale Staten bijgekomen. Het gaat om de uitgifte in concessie van den heuvel van Rorac, een rijks bauxiet-massief aan een Noorsch-Nederlandsche combinatie, de Nederlandsche Mijn Exploratie en Exploitatie Maatschappij, terwijl er oudere aanvragers waren.

De last tot de uitgifte der concessie is den Gouverneur gegeven door den Minister van Koloniën. Dit werd in Suriname toevallig vernomen. Daar het niet aannemelijk was dat het de bedoeling der regeering zou zijn om een zoo kostbaar bezit uit te geven onder de gewone voorwaarden (een concessierecht van 10 cent per hectare, geleidelijk stijgend tot een gulden en een retributie van 25 cent per ton op het gewonnen product) en voor de uitgifte onder buitengewone voorwaarden een koloniale verordening noodig was, richtten de Statenleden Simons, de Vries en Kraan het volgend schrijven tot den Voorzitter van het College:

Naar ondergeteekenden hebben vernomen, is door de Naamlooze Vennootschap Exploratie en Exploitatie Maatschappij aangevraagd concessie tot ontginning van Bauxiet op Rorac.

Ondergeteekenden achten het in het belang van de kolonie wenschelijk de vraag onder de oogen te zien, of een dergelijk waardevol bezit als de Bauxietterreinen van Rorac niet bij openbare inschrijving zouden moeten worden uitgegeven.

Zij verzoeken UHoogedelGestr. ter bespreking van deze aangelegenheid een spoedvergadering van de Koloniale Staten (in comité) uit te schrijven, zoo eenigszins mogelijk nog voor hedenavond.

Zoo dit laatste niet mogelijk is, verzoeken ondergeteekenden UHoogEdelgestrenge aan den Gouverneur te willen vragen met de uitgifte van bovengenoemde terreinen te wachten tot de Staten — wat dan binnen enkele dagen kan geschieden — gelegenheid zullen hebben gehad deze aangelegenheid te bespreken.

De voorzitter belegde een vergadering voor Vrijdagavond d.a.v. en verwittigde den Gouverneur van het te bespreken onderwerp.

Zijne Excellentie deelde daarop den voorzitter mede, dat hij op het punt stond de concessie, ingevolge bekomen opdracht uit Nederland, te verleenen aan de Nederlandsche Mijnexploratie en Exploitatie Maatschappij. De Gouverneur was echter bereid de uitgifte uit te stellen tot Maandag, doch verklaarde bij voorbaat dat een langer uitstel voor hem niet mogelijk was.

Na de inlichtingen, door den Gouverneur verstrekt, diende de heer May de volgende motie in, die aangenomen werd met 6 tegen 4 stemmen:

„De Koloniale Staten,

„Overwegende dat, blijkens mededeeling van den Gouverneur, het voornemen bestaat om het bauxietterrein van Rorac — behoudens terugbetaling aan de kolonie van de voor bauxiet-exploratie uitgegeven gelden — uit te geven aan eene maatschappij onder de gewone concessievoorwaarden der bauxietverordening 1919;

„Overwegende dat, naar het oordeel van deskundigen, bij de uitgifte van dit complex aanzienlijke voordeelen te bedingen zijn voor de kolonie;

„Overwegende dat het daarom wenschelijk is de uitgifte op te schorten, ten einde nader te overwegen onder welke voorwaarden in den zin van art. 3 van de bauxietverordening 1919 deze behoort te geschieden;

„Overwegende dat, blijkens inlichtingen van den gouverneur, het voornemen bestaat reeds Maandag 9 Februari 1920 de concessie uit te geven;

„Overwegende verder, dat door den gouverneur, blijkens mededeelingen aan den voorzitter der Staten gedaan, zelfs in het geval de Staten een verordening zouden goedkeuren ter reserveering van Rorac, die verordening niet zou worden vastgesteld en de concessie toch uitgegeven zou worden;

„Overwegende dat door het initiatief van een lid der Staten een ontwerp-verordening van die strekking bij de Staten is ingediend;

„Besluiten zich telegrafisch te wenden tot het opperbestuur met verzoek het daarheen te leiden, dat de uitgifte van de concessie worde opgeschort, in afwachting van een te zenden adres aan zijne Excellentie den Minister van Koloniën en tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en gaan over tot de orde van den dag."

De heer May heeft tevens een ontwerp tot wijziging der bauxiet-verordening ingediend.

Intusschen is Maandag 9 Februari de concessie door den gouverneur verleend aan de Nederlandsche Mijnexploratie en Exploitatie Maatschappij.

De heeren Simons en May hebben hierin aanleiding gevonden om hun ontslag te nemen als lid der Koloniale Staten.

De heer De Vries, die aan de beurt van aftreden was, heeft zich, om dezelfde reden, niet herkiesbaar gesteld.

De waarnemend Gouverneur heeft in het *Gouvernements Advertentieblad* zijn standpunt uiteengezet, waarvan het slot aldus luidt:

„De Staten hebben mij niet gevraagd of ik in het belang der kolonie met den Minister in overleg wilde treden. Zij hebben de belangen der kolonie bij mij niet voorgedragen.

Maandagochtend heb ik de concessie verleend, omdat ik meende dat dit in het belang der kolonie was. De zienswijze der Staten, mij alleen uit de motie bekend, heb ik uit eigen beweging overwogen, maar als te licht bevonden afgewezen, omdat ik het mogelijk onmiddellijk geldelijk voordeel van minder belang acht dan de zekerheid, dat men een monopolie verhindert.

Was ik niet overtuigd geweest, dat het belang der kolonie het best gediend werd door uitgifte als heeft plaats gehad, dan zoude ik daartoe niet zijn overgegaan. En alleen de gouverneur is in deze bevoegd, volgens de door de Staten goedgekeurde verordening.

Het recht van petitie is door mij niet geschonden.

Waar de beslissing bij mij berustte, had de petitie tot mij gericht moeten zijn, niet tot den minister of de Tweede Kamer, aan wie de uitvoering der bauxietverordening niet is opgedragen."

Op ons maakt deze geheele zaak een pijnlijken indruk. Waarom kon de Gouverneur, *bij wien de beslissing over de uitgifte der concessie berustte*, die beslissing niet uitstellen?

Kon de Noorsch-Nederlandsche combinatie niet wachten, geen dag en geen nacht? Was er niets te zeggen voor het standpunt van de meerderheid der Koloniale Staten? Was het niet wenschelijk, dat de Staten-Generaal kennis kregen van de dessous van deze zaak vóór er een beslissing viel? Heeft de wnd. Gouverneur er aanstoot aan genomen dat de petitie niet tot hem gericht was?

Het is te hopen, dat de Staten-Generaal de zaak niet stilzwijgend zullen voorbijgaan, maar ernstig onderzoeken of de beslissing niet in strijd is met de bauxietverordening.

* * *

Den 11en Februari heeft de kiesvereeniging *Eendracht maakt Macht* te Paramaribo eene vergadering gehouden, waarin het een en ander gezegd is dat wij betreuren. Men had de vergadering moeten

uitstellen tot de gemoederen gekalmeerd waren.

In verband met de Roracgeschiedenis heeft de kiesvereeniging besloten geen candidaten voor de Koloniale Staten te stellen. Wij zijn zeer benieuwd wat de verkiezingen nu zullen opleveren. En wat als de vacaturen niet vervuld worden?

* * *

Naar „*Suriname*" van 13 Februari van den heer W. E. van Romondt, agent te Paramaribo van de *Raporel Line* verneemt, heeft deze stoomvaartlijn, thans vereenigd met de Clyde Steamship Co., welke deel uitmaakt van een der grootste Amerikaansche scheepvaartmaatschappijen, n.l. de „*Atlantic gulf and West Indies Steamship Lines*", het vaste plan in haar geregelden dienst tusschen West-Indië en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika ook Suriname op te nemen.

„Het is een verblijdend bericht — aldus het blad — dat er nu weer een geregelde en vlugge verbinding tusschen Suriname, de andere West-Indische havens en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika ontstaat en aan den handel zal deze nieuwe gelegenheid zeer zeker ten goede komen."

* * *

Naar „*De West*" van 10 Februari verneemt, is er bericht ontvangen, dat zich een Amerikaansch eskader van oorlogsschepen en vliegtuigen in de West-Indische wateren bevindt en dat het mogelijk is, dat dit eskader een bezoek zal brengen aan Suriname.

* * *

De „N. R. Ct." van 10 Maart vermeldt het volgende bericht d.d. 6 Febr. uit Semarang aan „*De Loc.*":

Morgen vertrekken per s.s. Merauke 770 gouvernementskoelies naar Suriname door bemiddeling van het kantoor Soesman.

* * *

In de Akademisch-Indische Week aan de Nederl. Handels-Hoogeschool zal op Dinsdag 23 Maart, des v.m. te 11 ure, Baron van Asbeck een voordracht houden over Suriname (met lichtbeelden).

Suriname op de Ned. Jaarbeurs.

In „Onze Koloniën op de Nederlandsche Jaarbeurs", Kol. Wbl. 20 November 1919, No. 47, stelden wij het schrijven van den Gouverneur van Suriname omtrent deze deelname bekend.

Thans werd door de West-Indische Commissie de volgende brief ontvangen:

1. In aansluiting aan het dezerzijdsch schrijven van 24 September 1919 No. 3148, heb ik de eer U mede te deelen, dat vanwege het Departement van den Landbouw per stoomschip „Frederik Hendrik" aan het adres van het Koloniaal Etablissement te Amsterdam worden opgezonden de goederen, bestemd voor de Utrechtsche Jaarbeurs 1920.

2. Aan den Directeur van meergemeld Etablissement is bij toezending van het cognossement o.m. het verzoek gedaan, voor eene spoedige doorzending der goederen te willen zorg dragen.

3. De inzending bestaat uit:
23 blokken hout,
1 baal Surinaamsche Liberiakoffie,
1 baal cacao,
2 balen suiker,
1 kist met oliesoorten,
1 kist met vezelsoorten,
1 kist met kleine houtmonsterkistjes en 1 kistje gedroogde bacoven.

4. Zooals hieruit blijkt, zijn de hoeveelheden niet al te klein genomen. Na afloop van de Jaarbeurs kan een en ander aan de monsterkamers uitgedeeld worden of beschikbaar worden gesteld voor onderwijs- en andere inrichtingen.

5. Met het oog op de ongeregelde scheepsgelegenheid was het niet mogelijk de opzending eerder te doen geschieden. Niettemin hoop ik, dat de goederen op tijd hunne bestemming zullen bereiken.

Hoewel het te betreuren valt, dat deze bezending door de tijdsomstandigheden te laat gekomen is om op de Jaarbeurs dienst te doen, is toch de goede wil gebleken en kunnen maatregelen getroffen worden, dat op de vijfde Nederlandsche Jaarbeurs deze zending, zoo noodig aangevuld, dienst kan doen. Aan Curaçao en Oost-Indië het voorbeeld van Suriname te volgen. G.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Ook Syrië vrij.

Emir Feisal is, door zijn bezoek aan Europa en door zijn omgang met de eersten onder de toonaangevenden in de politiek van onzen tijd, niet tot bescheidenheid gekomen. Men zal zich herinneren, dat hij maar heel voorwaardelijk tot een overeenstemming met de groote heeren gekomen was. Volgens zijn opvatting, moest aan het uitroepen van zijn vader Hoessein, tot koning van de Hedchas, de beteekenis worden gegeven, dat deze de vorst zou worden over de Arabische landen, en hadden de Europeesche mogendheden hem daarom ook de vrije hand te laten in de Arabische gedeelten van Syrië en Palestina. Bij het accoordje, waartoe men kwam, werd van beide zijden genoegen genomen met een ongeveer aangegeven grens, die later nauwkeuriger zou worden bepaald, maar beiderzijds voelde men toen al, dat dit een oplossing was, die verbergen moest dat eigenlijk geen oplossing gevonden was. De zwarte prins had zich door de blanke hoogmachtigen minder van zijn stuk en zijn eischen laten afbrengen dan Wilson.

Na den terugkeer in zijn land behoefde men dan ook niet lang op uiting van zijn inzicht te wachten. En hij kwam er toe zich in een rede, voor 't nationaal comité te Damas uitgesproken, uitdrukkelijk bij de Arabische beweging aan te sluiten, die in Syrië broeide. „Wij hebben", zeide hij daar, „slechts een doel, de onafhankelijkheid van de Arabische natie. Ik heb u gezegd: Indien gij de onafhankelijkheid wilt, dan kunt gij die slechts door 't leger verkrijgen. Daarom heb ik aan 't volk gevraagd mij een leger te geven om zijn onafhankelijkheid te waarborgen. Ik had vernomen, dat 't volk besloten had zich te verdedigen, daarop heb ik gedacht: het heeft een chef noodig om het aan te voeren en te organiseeren. In een vorige rede heb ik gezegd: d e n a t i e, d a t b e n i k, men heeft hiervan opgemerkt, dat het een herhaling is van het beroemde woord van Lodewijk XIV. De vraag is slechts of ik 't recht heb het uit te spreken. Ik vind dit in het recht, mij verleend door 't Arabische volk, d.w.z. 't volk van Irak, Hedchas, Palestina en Syrië, het recht om dat volk te vertegenwoordigen en te verdedigen."

In afwachting, dat het geheele Arabische volk onder één koning zal komen, heeft emir Feisal zich al vast tot koning van Syrië laten kronen. Niet prettig voor Frankrijk, dat zich in Syrië als den door het volk gewenschten protector beschouwde. In Palestina komt deze beweging ook in botsing met de Britsche bemoeienissen. Palestina bestaat uit een Arabische moot in 't noorden, uit een Syrische moot in 't westen, 't oostelijk deel behoort tot Transjordanië, het zuidelijk deel staat onder de occupied enemy territory administration.

Wezen wij er de vorige week op, dat in den Turkschen nationalistischen strijd de eerste revanchekrijg begonnen is, het geval van koning Feisal, van wien men mag aannemen, dat hij met goedkeuring van zijn vader, den koning van Hedchas, handelt, brengt de eerste afval van een bondgenoot van de entente nog vóórdat de vrede bevestigd is. En die afvallige roept het den stichters van den volkerenbond uitdrukkelijk toe: I k s t a g e w a p e n d t e g e n o v e r j u l l i e. W i l l e n j u l l i e m ij b e d w i n g e n, k o m t d a n o p. H e t S y r i s c h e v o l k, g e s t e u n d d o o r h e t A r a b i s c h e v o l k, w a c h t g e w a p e n d o m z ij n e o n a f h a n k e l ij k h e i d t e v e r d e d i g e n.

Konstantinopel is bezet, maar daarmee is de Turksche kwestie niet uit. Syrië is onder Fransch protectoraat geplaatst, maar is daarvan niet gediend. Egypte is tot een Britsch protectoraat verklaard, maar is daarmede volstrekt niet tevreden. De aan Turkije ontnomen rijken willen niet van vreemden opperheer verwisselen, zij zeggen: vrij van den Turk, maar nu ook vrij van elke andere overheersching. Instede van zich t w e e v r i e n d e n gemaakt te hebben, die zouden meehelpen om een vijand in 't nabije Oosten te kort-

wieken en te bedwingen, hebben de groote entente-mogendheden daar d r i e v ij a n d e n tegenover zich gesteld. Deze drie koningen uit het Oosten jagen de vredeboodschap leelijk in de war!

De beweging door het Panamakanaal.

Hoewel tijdens den oorlog de statistische gegevens omtrent het bedrijf van 't Panamakanaal niet geregeld verschenen, kan men toch weer over genoeg cijfers beschikken om zich een beeld over de beweging te vormen.

Sedert 15 Augustus 1914 passeerden 7970 schepen met 29.862.791 reg. ton het kanaal tot 30 Juni 1919. Neemt men in aanmerking dat het kanaal 7 maanden versperd was, dan geeft dit een gemiddeld van 155 schepen en 579.841 ton per maand, hetgeen dus zoowat 5 schepen per dag beteekent. De optimisten, die zich vroeger aan voorspellingen waagden, schatten dit aantal vanaf het begin der openstelling op 20 per dag. Professor Johnson, die zich aan berekeningen waagde, stelde de tonnenmaat voor 't eerste jaar op 10½ millioen en voor 1925 op 14 millioen. Heeft de oorlog eenige schepen dien weg doen kiezen, dit weegt niet op tegen den invloed welke hij ten nadeele van het verkeer gehad heeft. Ook na den oorlog is de doorvaart echter nog ver beneden de vroeger uitgedrukte verwachting gebleven.

De opbrengst is, als onderneming, ook zeer ver gebleven van het daarvoor geraamde. Bij de bouwkosten van 450 millioen dollars was wel geen groote winst te verwachten, maar de illussie van 2 à 3 pCt. meende men zich toch te mogen maken. Tot nu toe werkt men met een toenemend deficit; in 1918 waren de inkomsten 6.429.083 dollars, de uitgaven 20.787.625 dollars.

Voor de verdeeling der nationaliteiten, wier vlag de doorvarende schepen droegen, loopt 't artikel van R. Hennig, in de Deutsche Kolonialzeitung, waaraan wij een en ander ontleenen, slechts over 3 jaren, en dat zijn ten volle oorlogsjaren.

	1914—'15	1915—'16	1916—'17
Groot-Brittannië	465	358	780
Vereenigde Staten	470	238	464
Noorwegen	42	45	150
Chili	35	33	99
Peru	4	30	86
Nederland	7	15	74
Japan	6	23	72
Denemarken	23	18	43
Costa Rika	?	?	23
Spanje	?	?	20
Zweden	18	?	18
Frankrijk	?	?	9
Rusland	7	—	—
Andere natiën	11	27	38
Totaal	1088	787	1876

De vooruitgang van Noorwegen, Nederland en Japan viel samen met een achteruitgang van den vaart dier natiën door 't Suezkanaal.

De stakingen in de steenkolenmijnen, de eischen van korte werktijden en hooge loonen hebben zoowel in Europa als Amerika belemmerend op de scheepvaart ingewerkt, zoodat het intreden van den normalen toestand nog op zich laat wachten.

Het komt ons nog interessant voor een overzicht te geven van de voornaamste vervoerde artikelen, al loopt dit ook slechts tot 31 December 1916.

Salpeter ruim	2,5 millioen t.	Ertsen pl.m.	200.000 t.
Steenkolen pl.m.	800.000	Cokes	150.000
Suiker	600.000	Koper	150.000
IJzerwaren	400.000	Spoorwegmat.	150.000
Petroleum	400.000	Katoen	100.000
Hout	300.000	Cacao	66.000
Gerst	250.000	Alcohol	25.000
Graan	200.000	Tabak	7.000
Oliën	200.000	Thee	4.000

Hierbij wordt aangeteekend, dat het hooge cijfer voor graan bijzonder opvallend is, wijl de vrees was uitgesproken, dat dit niet bestand zou zijn tegen de groote hitte van de tropenzône.

Katoen in Australië.

Volgens een bericht uit Melbourne heeft de ontdekkingsreiziger David Lindsay in 't noordelijk gebied van Australië uitgestrekte streken gevonden, die voor den landbouw geschikt zijn te maken en waar ook de veefokkerij zal kunnen worden uitgeoefend, niettegenstaande zij tot nu toe op de kaart zijn aangegeven als geheel onvruchtbaar. 't Noodige water is er op betrekkelijk geringe diepte te krijgen. Lindsay sprak de overtuiging uit, dat daar katoen met goed gevolg zal kunnen worden verbouwd. Thans reeds groeit de katoen er hier en daar in 't wild, tot op 200 mijlen naar 't binnenland in; de zaden moeten er door vogels en de wind naar toe gebracht zijn. Dit houdt een belofte in voor stelselmatige cultuur.

De haven van Bombay.

Bij gelegenheid van het jaarlijksch bezoek, dat de Haven trustees te Bombay ontvangen, stelden zij hunne gasten een boekje ter hand, dat aldus begon:

Allen, die iets te maken hebben met het bestuur en het beheer van de haven van Bombay, kunnen er met trots op wijzen, dat de beschikbaar gestelde middelen en instellingen gelijken tred gehouden hebben met de groote toename van de nijverheid en den handel van de stad in de laatste jaren. De uitbreiding van de haven, de opening van het Alexandra dok, de aanleg van de Port Trust Railway, de aanwinst bij Sewri en andere kort geleden voltooide- of in uitvoering zijnde werken, leggen getuigenis hiervoor af. De beteekenis van deze uitbreiding is door den oorlog minder tot haar recht gekomen, maar de hooge vlucht van het militaire vervoer, dat beslag legde op alle hulpbronnen van de haven, heeft nu afgedaan en de Port Trust heeft er zich toe gezet de verdere grootsche plannen te verwezenlijken, die als eischen voor de toekomst te beschouwen zijn, in verband met het herleven van den handel.

Een interessant geval.

Het hof van appèl van Allahabad heeft een interessante uitspraak gedaan in verband met de Britsch-Indische spoorwegwet. Zekere Brybassa Lal was veroordeeld tot een boete van 10 Rs. omdat hij — inlander — plaats had genomen in een 3e kl. wagon, r e s e r v e d f o r E u r o p e a n s a n d A n g l o - I n d i a n s. De medereizigers hadden zich daartegen verzet; de tusschenkomst van den stationschef had hem niet van inzicht doen veranderen, zoodat de politie er bij te pas was gekomen. Voor den rechter bekende hij, maar verklaarde hij dat de wet aan de spoorwegautoriteiten niet het recht geeft een compartiment voor een afzonderlijken landaard te reserveeren. 't Aanvankelijke vonnis werd bekrachtigd. 't Hof van appèl zag in den getroffen maatregel in 't geheel geen rassenkwestie en evenmin was er eenige bevoorrechting in te zoeken. Het was eenvoudig een algemeene maatregel ten genoege van het reizende publiek. Deze laat Europeanen bijeen, hij laat Indiërs bijeen. Had iemand hiertegen bezwaar, dan behoorde hij zich te wenden tot de daarvoor in de spoorwegwet aangewezen autoriteiten. Wie tegen het getroffen voorschrift ingaat, stelt zich strafbaar.

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Voorzitter van de landraden te Bandoeng e. a.	8 Juli 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. A. J. C. M. Nelissen.
Voorzitter van den landraad te Meester-Cornelis.	15 Juni 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. L. F. A. Baron de Kock.
Voorzitter van de landraden te Banjoemas e. a.	Op een nader door den Directeur van Justitie te bepalen datum in de mnd April 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. C. H. van Traa.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

NOTULEN VAN DE BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING VAN DE VEREENIGING „OOST EN WEST" TE UTRECHT OP 10 JANUARI 1920

(Slot.)

De V o o r z i t t e r stelt thans aan de orde artikel 13 van de statuten.

Oud-Artikel 13.

De afdeelingen storten jaarlijks, en wel vóór ultimo Februari, in de kas van het Hoofdbestuur eene som, welke voor iedere afdeeling berekend is op 40 pCt. van de door haar in het laatst verstreken jaar in totaal ontvangen contributies, met behoud echter van een minimum, berekenbaar naar den maatstaf van gemiddeld ƒ 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Januari van het loopend jaar lid eener afdeeling was.

Als maatregel van overgang kan over 1915 volstaan worden met eene bijdrage van 34 pCt., over 1916 met eene bijdrage van 38 pCt., zullende eerst over 1917 het volle bedrag van 40 pCt. verschuldigd zijn; echter telkens met inachtneming van het in de vorige alinea gesteld voorbehoud.

Hieronder zijn niet begrepen de contributies van leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkrijgen door eene bijdrage van minstens ƒ 1.— in eens te storten. Deze bijdragen worden aan het Hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen.

Van erfstellingen en van alle legaten en schenkingen boven de ƒ 100.— aan eene afdeeling vermaakt of giften daaraan gedaan van minstens ƒ 100.—, waaronder niet te verstaan de bijdragen van leden, bedoeld in het 3e lid van dit artikel, moet aan de kas van het Hoofdbestuur 25 pCt. worden afgestaan, tenzij dit in strijd is met eene door den gever gemaakte bepaling [1]).

Het Hoofdbestuur heeft het recht eene afdeeling geheel of gedeeltelijk te ontheffen van de storting in de 1e alinea bedoeld, en zulks over het eerste jaar van haar bestaan.

De financieele verplichting tegenover het Hoofdbestuur van buiten Nederland gevestigde afdeelingen, wordt voor elk van die afdeelingen afzonderlijk geregeld. Die regeling is onderworpen aan de goedkeuring der algemeene vergadering.

1) Jaarl. Alg. Verg. 9 Juli 1910, X. Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 15 Aug. 1910, No. 28.

Voorgestelde wijziging.

In de 1e alinea 40 pCt. te vervangen door 60 pCt.; het slot der zinsnede te doen luiden: behoudens dat aan elke afdeeling als minimum verzekerd blijve het volgens de vroegere bepalingen haar op ultimo December 1919 toekomende, zoolang het getal leden der afdeeling niet daalt beneden het op gemelden datum bestaand getal leden der afdeeling. Bij daling beneden dat getal wordt het aandeel der afdeeling in de contributie naar evenredigheid verminderd.

De 2e alinea moet, als verouderd, vervallen.

De 3e alinea te doen luiden: Onder vorenstaande bepalingen zijn niet begrepen giften in eens, schenkingen, legaten, erfstellingen en dergelijke. Deze bijdragen worden, wanneer daaraan door den gever of schenker geen andere bijzondere voorwaarden verbonden zijn, aan het Hoofdbestuur afgedragen.

De 4e alinea komt naar aanleiding van het vorenstaande te vervallen.

De heer Brondgeest heeft, evenals de afdeeling Haarlem, ernstige bezwaren tegen de hier voorgestelde verandering. Een bijdrage van 60 pCt. is te veel of te weinig. Voorts heeft spreker bezwaar tegen het voorbehoud, waardoor van de thans betaalde contributies het oude percentage geheven blijft. Hij heeft een voorstel, dat hem rationeeler lijkt. Namelijk, dat te beginnen met 1920, van de contributies der eerste 50 leden eener afdeeling 50 pCt. geheven wordt; van de contributies der 200 volgende leden 60 pCt. en van de contributies der leden boven het aantal van 250: 70 pCt. Wanneer men een gelijke heffing aanneemt van 60 pCt. drukt dat onevenredig. Er zijn maar 2 afdeelingen met meer dan 100 leden; alle andere zijn kleine afdeelingen. Deze lijden door de nieuwe regeling aanzienlijke schade. Laat ze liever 50 pCt. behouden, dan hebben ze een fonds, waarop ze kunnen voortwerken. Bovendien, wanneer spreker's voorstel aangenomen wordt, dan is het niet noodig het voorbehoud te maken, dat het Bestuur voorstelt. Het voorbehoud veroorzaakt, dat de toestand feitelijk blijft zooals hij is. Dan verandert er alleen iets van de nieuwe leden. Dat voorbehoud maakt dus eigenlijk van de bepaling een doode letter, terwijl de bedoeling moet zijn, het Hoofdbestuur direct tegemoet te komen, en tevens rekening te houden met de bezwaren der kleine afdeelingen. Spreker vermoedt, dat de afdeeling 's-Gravenhage de eenige afdeeling met meer dan 250 leden, geen bezwaar kan hebben, van de leden boven dat getal nog 10 pCt. meer te betalen. Hij heeft een berekening gemaakt en kwam tot de conclusie, dat deze afdeeling bij zijn voorstel jaarlijks behoudt een bedrag van ƒ 675.—, hetgeen spreker ruimschoots voldoende lijkt, om de afdeeling in staat te stellen aan haar leden te geven, wat zij noodig acht. Door spreker's voorstel krijgt het Hoofdbestuur meer, terwijl de afdeelingen minder zwaar worden getroffen.

Als de heer Zuijderhoff den heer Brondgeest opmerkt, dat zijn voorstel onmogelijk op deze vergadering kan worden beoordeeld, antwoordt de voorsteller, dat hij in de vergadering van het Hoofdbestuur een veel ingrijpender voorstel heeft gedaan, waarop echter geen acht is geslagen.

Mevrouw Nijenhuis betoogt, dat door het voorstel-Brondgeest de afdeeling Den Haag het sterkst wordt getroffen. De heer Brondgeest oordeelt heel gemakkelijk, maar hij had eens moeten zien hoe moeilijk het is geweest in Den Haag de uitgaven met de inkomsten te doen kloppen.

De heer Brondgeest: U blijft toch beschikken over ƒ 675.—.

De heer Goos zen: Aan den secretaris moet billijkheidshalve voor het administreeren dier groote afdeeling een salaris van ƒ 600.— worden toegekend.

Nadat enkele opmerkingen gemaakt zijn over de praktische uitvoerbaarheid van het voorstel-Brondgeest en over de vraag, of de afgevaardigden erover kunnen stemmen, omdat zij een bindend mandaat hebben, deelt de heer Somermeijer mede, dat Utrecht een ander voorstel heeft, n.l. om 40 pCt. te heffen van de contributies beneden ƒ 5.— en 60 pCt. van de contributies boven ƒ 5.—. Op die manier worden de financiën van de afdeelingen niet vermindert, terwijl het Hoofdbestuur wel degelijk voordeel heeft.

De heer Gerdes Oosterbeek merkt op, dat de afdeelingen wèl nadeel zullen ondervinden, wanneer namelijk het aantal leden daalt en het aantal begunstigers, van wier bijdragen de afdeelingen niets ontvangen, gaat toenemen.

Hierop doet de heer Zuijderhoff, die dit bezwaar voelt, een bemiddelingsvoorstel n.l. dat van de bijdragen der begunstigers, voor zoover ze door een afdeeling zijn aangebracht, de afdeeling ontvangt 40 pCt. en het Hoofdbestuur 60 pCt., met deze restrictie, dat de afdeeling niet meer ontvangt dan ƒ 10.—. Dan houdt de afdeeling er belang bij om begunstigers te verwerven en het Hoofdbestuur krijgt zijn deel van de bijdragen.

Dit wordt bij acclamatie aangenomen. De redactie ervan wordt overgelaten aan het Hoofdbestuur.

De heer Brondgeest waarschuwt nog eens tegen aanneming van het bestuurvoorstel. Het Hoofdbestuur krijgt er niets meer door en gaat dus op de flacon. We behoeven niet meer op nieuwe leden te rekenen en we zullen dus, vreest spreker, door deze geschiedenis achter 't net visschen.

De heer v. Lier: We moeten zorgen meer nieuwe leden te werven.

De heer Brondgeest deelt nog mede, dat ook de afdeeling Haarlem tegen het bestuursvoorstel is.

Het bestuursvoorstel wordt z.h.s. aangenomen.

De voorzitter vraagt en verkrijgt voor zich en den secretaris machtiging tot het aanvragen van de ministerieele goedkeuring en het aanbrengen in verband hiermede van eventueele formeele wijzigingen.

De Voorzitter stelt alsnu aan de orde punt 4 van de agenda: bespreking van het Weekblad. Hij geeft daarna direct het woord aan den Secretaris.

De Secretaris deelt mede, dat het weekblad gedeeltelijk moet drijven op de advertenties, daar de contributies vroeger geschoeid zijn op een verkeerde basis. De advertentie-kosten nu — aldus was tot dusver de gewoonte — worden in het begin van het jaar voldaan. Gebeurde er iets in het loopende jaar, b.v. zou het weekblad eens plotseling niet verschijnen, dan zouden we alles moeten terugbetalen. Zoo was ook de gewoonte geworden, dat het voorafgaande jaar wat de uitgaven betreft gedekt werd door de inkomsten van het volgende jaar. Daar is thans een eind aan gemaakt. Vroeger ontving de uitgever van de advertentie-inkomsten 60 pCt., de Vereeniging 40 pCt. We zijn nu overeengekomen, dat we voortaan ieder kwartaal de advertentie-inkomsten zullen verrekenen, terwijl de vereeniging en de uitgever elk de helft van de inkomsten ontvangt. Voorts is geregeld, dat als het contract met den uitgever mocht worden verbroken, de adverteerders met ons medegaan naar den nieuwen uitgever. De exploitatiecijfers van het blad zijn sinds het begin van den oorlog verdubbeld. In 1914 bedroegen de exploitatiekosten ƒ 6500, in 1919 daarentegen ƒ 13000. We kunnen nu weer vooruit. Het jaar 1920 zal vanzelf sprekend een zorgelijk jaar zijn. Maar in 't eind hopen we toch op bevredigende resultaten.

De Voorzitter: Het nieuwe contract is namens de Vereeniging geteekend door Voorzitter en Secretaris.

De Secretaris zette zijn mededeelingen inzake de nieuwe actie van het Dagelijksch Bestuur voort. Spreker is naar de verschillende Stoomvaart maatschappijen gegaan, zoodat op den publiekmaker der Oost- en West-Indische mailbooten, de aandacht van naar Nederland gaande jongelieden wordt gevestigd op het Koloniaal Weekblad, waar zij het adres voor inlichtingen bij hun aankomst aldaar kunnen vinden.

Het weekblad ligt ter raadpleging op de leestafels der 1e, 2e en 3e klasse, terwijl de gezagvoerder en de administrateur ook ieder een exemplaar ontvangen. Verder zal op plakkaten in het baboeverblijf worden geannonceerd, waar zich hier het Tehuis bevindt voor Nederlandsch-Indische bedienden. Zij, die hier komen

studeeren, zullen gewezen worden op den gedelegeerde van onze studie-commissie, die hen zelfs van boord kan afhalen, voor een onderdak wil zorgen, alle mogelijke inlichtingen verstrekt. We dienen er voor te zorgen, dat de inlanders en verlofgangers hier niet in handen vallen van menschen, die hen trachten af te zetten. Dat kunnen we bereiken door in ons Weekblad te zorgen voor goede advertenties van soliede firma's, zoodat de menschen gemakkelijk de adressen leeren kennen, waar ze niet worden gevild, maar behoorlijk bediend. 450 verlofgangers hebben intrekking van hun verlof gevraagd, toen zij ontwaarden hoe ongastvrij Nederland was. Ook zulke dingen moeten wij trachten te ondervangen.

De heer van Lier meende, dat dit niet aan de ongastvrijheid van ons volk moest geweten worden, maar eenvoudig aan het groote gebrek aan woningen.

De Secretaris gaf toe, dat het woord ongastvrijheid een lapsus linguae was. Maar in ieder geval zal de Propaganda-Commissie er iets op moeten vinden, dat de verlofgangers in Holland een behoorlijk tehuis vinden. Spreker wekte ten slotte nogmaals de afdeelingen op, om de administratie van het weekblad in kennis te stellen van door haar gewenschte adverteerders in haar omgeving. Op die manier zijn wij ook wat onze annonces betreft een baak in zee en geven goede, betrouwbare aanwijzingen.

Op een vraag, of het model van het Weekblad niet veranderd wordt, antwoordde de Secretaris, dat het model overeenkomstig het contract tot 1921 hetzelfde blijft. De vorm van den inhoud is wel reeds veranderd. De tekst is nu geheel afgedrukt op het middendeel van het blad. Deze veranderingen zijn reeds te danken aan de voorloopige Propaganda-commissie.

RONDVRAAG.

Bij de rondvraag voerde allereerst de heer Tillema het woord. Deze kon zich met den inhoud van de rubrieken „Wat de Inlander zegt" en „Wat de Chinees vertelt" niet vereenigen. Er staat gewoonlijk veel te weinig in. De bewerker zou goed doen, zich te abonneeren op de uittreksels uit de inlandsche pers, die iedere week van de Commissie voor Volkslectuur verschijnen.

Mevrouw v. Beresteyn, die den heer Tillema beantwoordde, deelde mede, dat de vorige medewerker van deze rubrieken het bedoelde uittreksel raadpleegde. Maar de tegenwoordige bewerker leest zelf de bladen. Toen filtreerde een ander, nu doen we het zelf.

De heer Tillema wees er vervolgens op, dat er in ons land vier overzichten verschijnen van de Indische bladen en tijdschriften, namelijk in de Indische Gids, het Koloniaal Tijdschrift, het Koloniaal Weekblad en het Tijdschrift van het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap. Het persoverzicht kost zoodoende viermaal meer dan noodig is. Kunnen we niet een middel vinden om het pers- of literatuuroverzicht in één blad te laten verschijnen. Dan wordt versnippering voorkomen.

Mevr. v. Beresteyn: Dit is het openstooten van een open deur. Want dezelfde persoon maakt het overzicht van alle tijdschriften.

De heer Tillema: Maar dan wordt het toch viermaal gezet en gedrukt, op verschillende drukkerijen, dat veroorzaakt ontzettend veel drukloon. Dan komen er nog de porto's bij en het papier. Spreker berekent, dat die rubriek in het Koloniaal Weekblad alleen al ƒ 5000 kost. Is er geen weg te vinden, om aan dien toestand een einde te maken. Wij leven in een moeilijken tijd en de grootste zuinigheid is noodzakelijk. Het is onzin, dat in een klein landje als 't onze vier gelijke overzichten verschijnen in verschillende periodieken.

Spreker betoogde verder, dat het voldoende is wanneer de advertentie van de Vereeniging om de 14 dagen in het orgaan afgedrukt wordt, instede van, zooals nu, iedere week. De advertentie van „Boeatan" achtte hij niet suggestief genoeg. Dan heeft hij nog een opwekking over „Boeatan" voor een vergadering en petit comité.

De Voorzitter antwoordde, dat des heeren Tillema's wenken ernstig zullen worden overdacht.

De heer Tjeenk Willink vestigde in aansluiting aan de woorden van den heer Tillema de aandacht der vergadering opnieuw op de versnippering, die hier te lande bestaat in de behartiging van Indische belangen. Kan de vereeniging Oost en West zich niet wenden tot de commissie voor Indische leergangen en tot het Koloniaal Instituut om samenwerking te verkrijgen. Het Koloniaal Instituut toch is het meest krachtige lichaam in ons land, dat voor Indië werkt. Het heeft één gebrek: het is een Amsterdamsche vereeniging en neemt den schijn aan, of Indië er is voor Amsterdam, inplaats van voor heel Nederland. Maar kan er desniettemin geen modus gevonden worden, waardoor „Oost en West" als 't ware wordt de zuster of broeder, die meer speciaal in de provincie werkt? Kunnen we nog niet verder gaan? Het is toch een dwaasheid, dat er in Den Haag een Indisch Genootschap bestaat, dat werkt naast „Oost en West". Het Indisch Genootschap heeft een huis en een bibliotheek; bij vereenigde exploitatie zouden de kosten ongetwijfeld veel geringer zijn. Waarom moeten wij daarnaast nog een eigen gebouw hebben? Waarom niet één gebouw tezamen? Moet er hier altijd versnippering blijven. Spreker meende, dat wij ons kunnen spiegelen aan het Kolonial Gesellschaft in Duitschland, dat meer deed dan al onze vereenigingen hier. Spreker gaf tenslotte in ernstige overweging zich ten deze met het Koloniaal Instituut te Amsterdam te verstaan.

De Voorzitter antwoordde, veel voor de idee van vereenigd optreden te gevoelen, maar men moet niet vergeten, dat de verschillende vereenigingen elk een geheel apart doel hebben. Het Indisch Genootschap is een heel ander iets dan onze vereeniging, beweegt zich meer uitsluitend op politiek gebied. Het Koninklijk Instituut draagt een zuiver wetenschappelijk karakter. Het Koloniaal Instituut is ook weer anders dan wij. Spreker achtte de bedoeling heel goed; maar betwijfelde of het plan te verwezenlijken zou zijn.

De heer Tjeenk Willink betoogde, dat het Koloniaal Instituut toch in eenzelfde richting wil werken als wij. Het is z.i. een fout, dat het bestuur van Oost en West zich veelmaals beweegt op zoo'n eng gebied. Wat jammer b.v., dat de wetenschappelijke bibliotheek van het Indisch Genootschap zoo angstvallig haar deuren sluit! Het onderlinge verschil achtte spreker zoo groot niet. Wanneer de zaak krachtig aangepakt wordt onder één hoofdleiding en met nevenbesturen, dan kunnen we veel krachtiger optreden dan nu.

De heer Brondgeest wees er op, dat dit denkbeeld van vereeniging niet nieuw is. Spreker heeft hetzelfde idee reeds een paar jaar geleden aan de orde gesteld en toen zeer radicaal aangedrongen op samensmelting. De Propaganda-commissie heeft zich toen voor de zaak gespannen en zich tot het Bestuur van het Koloniaal Instituut gewend met het verzoek, of dit bereid was samen te doen ter vermijding van de noodlottige versnippering.

Het antwoord kwam hierop neer: „de heeren willen niet!"

De heer Tillema: De tijden zijn veranderd. 't Zal blijken, dat wij dien kant uit moeten. Laten we 't dus nog eens probeeren.

De Voorzitter legde nog eens nadruk op het verschil.

De heer Cuypers achtte samensmelting dringend noodig. Hij stelde voor, in aansluiting aan het betoog van den heer Tillema, om onzen voortvarenden secretaris aan het werk te zetten, teneinde te trachten alle bladen in één vorm te gieten. Dan is er tenminste maar één redactioneel gedeelte, wat in de kosten een verbazende besparing geeft. Laat de Propaganda-commissie eens naar een weg ter oplossing zoeken.

De heer Brondgeest verzocht het Bestuur om die leden, die geen prijs stellen op de ontvangst van het Weekblad, uit te noodigen daarvan mededeeling te doen aan het Hoofdbestuur. Dan kunnen de nummers, die zij niet willen hebben, dienst doen voor propaganda.

De Voorzitter antwoordde, dat dit al zooveel mogelijk gebeurt.

De heer Luitjes meende, dat de leden, die het Weekblad niet lezen, zulks toch niet erkennen.

De Voorzitter sloot hierop de vergadering, na dank gezegd te hebben voor de mededeelingen en voor de opkomst.

De wnd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

Naschrift.

Ingevolge de machtiging verleend in de Buitengewone Algemeene Vergadering van 10 Januari 1920, heeft het Dagelijksch Bestuur de redactie der artikelen 5 en 13 der Statuten vastgesteld als volgt:

Art. 5.

De vereeniging bestaat uit: eereleden, leden en begunstigers.

Tot eereleden kunnen door de algemeene vergadering, op voorstel van het hoofdbestuur of 10 leden, benoemd worden zij, die zich bijzonder verdienstelijk jegens de vereeniging hebben gemaakt.

Leden zijn zij, die voor hun lidmaatschap ten minste ƒ 5.— (vijf gulden) 's jaars betalen, met dien verstande, dat zij, die thans minder betalen tot geen hoogere betaling verplicht zijn; terwijl leden van studentenafdeelingen, als bedoeld in art. 10, kunnen blijven volstaan met ten minste ƒ 2.50 (twee gulden vijftig cent) per lid en per jaar te betalen.

Begunstigers zijn zij, die uit sympathie met het streven der vereeniging zich verbinden ten minste ƒ 1.— (een gulden) 's jaars ter versterking van de kas bij te dragen.

Rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen kunnen lid of begunstiger worden.

Alle leden ontvangen kosteloos, zoo het verschijnt, het orgaan der vereeniging en hebben vrijen toegang, met recht tot introductie, tot de lokalen der vereeniging, behoudens het bepaalde in de volgende alinea.

Alle leden hebben vrijen toegang tot tentoonstellingen, lezingen en voordrachten der vereeniging, tenzij door het hoofd- of afdeelingsbestuur een voor leden verminderde toegangsprijs is vastgesteld.

Leerlingen van inrichtingen van M.U.L.O., middelbaar- of gymnasiaal onderwijs en van vakscholen, kunnen tegen betaling van minder dan ƒ 5.— (vijf gulden) 's jaars, behoudens een minimum van ƒ 0.50, het recht verkrijgen, de van de vereeniging uitgaande vergaderingen, lezingen, enz. bij te wonen. Zij hebben geen stemrecht en ontvangen niet het orgaan der vereeniging. Op de betalingen dezer jongelieden is het bepaalde in art. 13 niet toepasselijk.

Art. 13.

De afdeelingen storten jaarlijks, en wel vóór ultimo Februari, in de kas van het hoofdbestuur eene som, welke voor elke afdeeling berekend is op 60 pCt. van wat de onder haar staande leden in het laatst verstreken jaar voor het lidmaatschap hebben betaald, behoudens dat aan elke afdeeling als minimum verzekerd blijve het volgens de vroegere bepalingen haar over 1919 is toegekomen, zoolang het getal leden der afdeeling niet daalt beneden het op ultimo December 1919 bestaand getal leden der afdeeling. Bij daling beneden dat getal wordt het minimum der afdeeling naar evenredigheid verminderd.

Van de jaarlijksche bijdragen van begunstigers, als bedoeld in het 4e lid van art. 5, door de afdeeling aangebracht, mag deze almede 40 pCt. voor zich behouden, echter voor geen enkel persoon tot een hooger bedrag dan van ƒ 10.— (tien gulden).

Onder vorenstaande bepalingen zijn niet begrepen giften in eens, schenkingen, legaten, erfstellingen en dergelijke. Deze bijdragen worden, wanneer daaraan door den gever of schenker geen andere of bijzondere voorwaarden verbonden zijn, aan het hoofdbestuur afgedragen.

Het hoofdbestuur heeft het recht eene afdeeling geheel of gedeeltelijk te ontheffen van de storting in de 1ste alinea bedoeld, en zulks over het eerste jaar van haar bestaan.

De financieele verplichting tegenover het hoofdbestuur van buiten Nederland gevestigde afdeelingen, wordt voor elk van die afdeelingen afzonderlijk geregeld. Die regeling is onderworpen aan de goedkeuring der algemeene vergadering.

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West",

C. R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK, Voorzitter.
A. J. GOOSZEN, wnd. Secretaris.

Op Peil gebrachte contributies, sedert 5 Februari 1920.

Per jaar.

Naam	van ƒ	op ƒ
C. van Vollenhoven, Leiden	2.50	5.—
Leeuwendaal, den Haag	2.50	5.—
W. van Lingen, den Haag	2.50	5.—
C. O. Heuvelink, den Haag	2.50	5.—
B. A. Sanders, Hilversum	3.—	5.—
R. van Leent, den Dolder (Utr.)	2.50	5.—
C. R. Ruempol, Utrecht	2.50	5.—
J. Th. Petrus Blumberger, den Haag	2.50	5.—
E. C. Abendanon, Wassenaar	2.—	5.—
M. C. Henriquez, den Haag	2.50	5.—
Mevr. G. W. C. van Zijll de Jongh-van der Tuuk, Arnhem	1.50	5.—
W. A. P. F. L. Storm van 's-Gravensande, den Haag	3.—	5.—
J. Th. Hora Siccama, den Haag	2.50	5.—
E. M. van Hille, den Haag	3.—	5.—
K. J. de Goede, Deventer	2.50	5.—
D. C. Gomperts, den Haag	2.50	5.—
D. Burger, den Haag	2.50	5.—
J. H. Meiss, den Haag	2.50	5.—
W. J. Beck, Tandjong Pinang	2.50	5.—
J. A. van Delden, den Haag	3.—	5.—
M. C. Rouveroy van Nieuwael den Haag	2.50	5.—
H. A. Soetens, den Haag	2.50	5.—
H. C. F. Vermandel, A'dam	4.—	5.—
M. C. Offerhaus, Dieren	2.—	5.—
Han Tiauw Tjong, Delft	2.50	5.—
A. C. E. Bijnen-van Geuns, Brummen	2.50	5.—
A. van der Kolff, Bergen	4.—	5.—
Geill Azn., Bergen op Zoom	2.50	5.—
G. van Olden, Hilversum	2.50	5.—
C. H. M. van der Ven, Tilburg	2.50	5.—
Wittop Koning, Overveen	2.50	5.—
A. Groenendijk, Ouddorp	2.50	5.—
W. Stork, Hengelo	3.—	5.—
C. H. Koot-Lottering, Nieuw-Helvoet	2.50	5.—
W. C. Dogterom, Deventer	2.50	5.—
L. W. C. van den Berg, Delft	2.—	5.—
N. W. Disper, Bergen op Z.	2.50	5.—
Mevr. E. de Meijer, Utrecht	2.50	5.—
Mevr. S. B. Zeverijn-van Oordt, Hilversum	2.50	5.—
J. Haringhuizen, Delft	2.50	5.—
Mevr. Kattenburch, 's-Hertogenbosch	2.50	5.—
N. de Vicq, Nieuw Amsterdam	3.—	5.—
P. Hofstede Crull, Tiel	2.50	5.—
P. Tilma, Kollum	2.50	5.—
W. H. L. van Leersum, den Helder	2.50	5.—
H. A. v. Lockhorst, Eindhoven	4.—	5.—
Witte van de Velde, Gouda	1.50	5.—
J. F. van Mantsvelt, Sittard	2.50	5.—
F. M. Delfos, Hilversum	1.50	5.—
J.W.Gunning, Noordwijkerhout	2.50	5.—
J. van der Hoeven, Eefde	2.50	5.—
M. J. D. Claessens, Sittard	2.50	5.—
J. W. Lem, Zutphen	2.50	5.—
J. L. van Gennep, den Haag	2.50	5.—
C. R. Bakhoven, 's-Bosch	2.50	5.—
J. H. de Waal Malefijt, Katwijk a. d. Rijn	2.50	5.—
Mevr. H. G. van Hille-van Woudenberg Hamstra, Zutphen	2.50	5.—
J. Bienfait, Huizen	2.50	5.—
H. V. Baron Bentinck, den Haag	2.50	5.—
A. Charlouis, den Haag	2.50	5.—
Mevr. van Asch van Wijck, den Haag	2.50	5.—
A. Breevoordt, den Haag	3.—	5.—
W. Blanken, den Haag	2.50	5.—
G. van den Berg, den Haag	3.—	5.—
H. Breitenstein, den Haag	2.50	5.—
C. Bake, den Haag	2.50	5.—
Mevr. J. C. L. Cambier, den Haag	2.50	5.—
J. Fauel, den Haag	2.50	5.—
Mevr. W. O. Gallois-Hester, den Haag	2.50	5.—
Tj. de Haan, den Haag	2.50	5.—
C. F. H. Gravelotte, den Haag	2.50	5.—
A. L. C. van Heel, den Haag	2.50	5.—
C. Gerlach, den Haag	2.50	5.—
Mej. E. Driessen, den Haag	2.50	5.—
R. A. Cornelissen, den Haag	2.50	5.—
C. A. Fock, den Haag	2.50	5.—
Mevr. M. Eyssel-Tak, den Haag	2.50	5.—
C. Heijman, den Haag	2.50	5.—
Th. F. C. van Dooren, den Haag	2.50	5.—
D. van Geuns, den Haag	2.50	5.—
P. van Duyn, den Haag	2.50	5.—
B. Cohen, den Haag	2.50	5.—
Mevr. L. A. C. A. Eschauzier-Pabst, den Haag	2.50	5.—
G. W. W. L. B. Baron van Hoevell tot Nijenhuis, den Haag	2.50	5.—
W. L. Einthoven, den Haag	2.50	5.—
Mevr. A. H. Doorn-Jansen, den Haag	2.50	5.—
J. Coenraad, Hilversum	2.—	5.—
G. A. F. Molengraaff, Delft (alleen voor 1920)	2.—	5.—

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALINS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buys Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 13. Donderdag 25 Maart 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

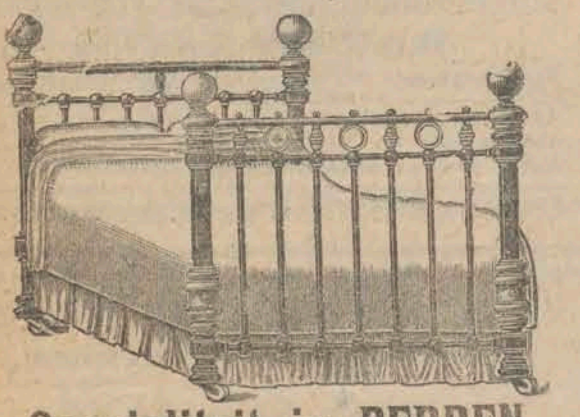
———o———

(Vervolg).

Om haar doel te bereiken beweegt „Oost en West" zich niet in hooger spheren, doch is vooral practisch werkzaam. De kennis van de Indiën, welke zij tracht te verspreiden, is van populairen aard. Dat ons Informatie-bureau niet meer geraadpleegd wordt voor het onderdak brengen van kinderen uit Indië, is niet onze schuld. Wij beschikken over goede adressen en inlichtingen, waarvan een ieder, dit dat wil en noodig heeft, kan gebruik maken. Deze adressen zijn bekend, ook bij den Secretaris der afdeeling 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187, Tel. H. 2655.

Over ons orgaan, het „Koloniaal Weekblad", behoeven wij niet uit te wijden. Het is het *eenigst* blad in Nederland, dat *wekelijks* een *volledig* overzicht geeft van eigen en vreemde koloniën en van wat op koloniaal gebied in Nederland voorvalt.

De advertenties vormen voor degenen, die uit de Indiën komen en voor hen, die er heen willen gaan, een handwijzer voor goede, betrouwbare adressen, zij vormen als 't ware een voortzetting van onzen inlichtingsdienst. Door onze samenwerking met de Directies van de Stoomvaart-maatschappijen „Nederland", „Rotterdamsche Lloyd", „Koninklijke West-Indische Maildienst" en „Koninklijke Hollandsche Lloyd" ligt het blad ter raadpleging en lezing op de leestafels der 1e, 2e en 3e klasse, zoowel van de uit- als thuisvarende booten. Verder ligt het op de leestafels der voornaamste societeiten, hotels, café's en leeszalen. Geschiedde de toezending

dàäraan jaren lang kosteloos, de nood der tijden dwong ons thans een beroep op de eersten te doen, die met ons doel en streven sympathiseerende, bijna allen nu de abonnementsprijs voldoen. Ook zóó wordt „Oost en West" gesteund.

(Wordt vervolgd).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Jaarverslag van de Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West", over 1919.

In den loop van het verslagjaar verloor de Commissie hare leden: Dr. Hendrik Muller wegens vertrek en de heer E. F. Grooss, omdat hij aftrad als Secretaris van „Oost en West" en daardoor ambtshalve ophield Secretaris der Studie-Commissie te zijn. De heer Hendrik Muller herdenken wij gaarne als een ijverig lid, dat de vergaderingen trouw bijwoonde en steeds getoond heeft, een warm hart voor de Indonesische studenten te hebben. Zeer noode missen wij den heer Grooss, die zijn taak als secretaris der Studie-Commissie jarenlang nauwgezet waargenomen heeft.

De heer Mr. J. H. Abendanon had wegens vertrek naar het buitenland als Vice-Voorzitter zijn ontslag genomen; na zijn terugkomst nam hij zijn plaats als lid weer in.

Nadat de Commissie eenigen tijd zonder voorzitter en onder-voorzitter geweest was, verklaarden de heeren Oudemans en Professor Snouck Hurgronje zich bereid, respectievelijk die functie op zich te nemen.

Als nieuwe leden werden in den loop van het jaar benoemd mevrouw E. van Deventer-Maas en professor J. Haringhuizen, terwijl als Secretaris optrad de nieuwe wd. secretaris van „Oost en West", de heer A. J. Gooszen, zoodat de Studie-Commissie aan het einde van het verslagjaar als volgt was samengesteld:

G. J. Oudemans, Voorzitter; Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Onder-Voorzitter; A. J. Gooszen, wd. Secretaris; Prof. Dr. A. H. Berkhout; Prof. Mr. D. van Blom; Mr. J. H. Abendanon; Mevrouw E. van Deventer-Maas; Prof. J. C. van Eerde; A. N. J. Fabius; Prof. Ir. J. Haringhuizen c.i.; H. H. van Kol; Prof. Dr. J. J. van Loghem; W. K. Tehupeiory en Dr. H. D. Tjeenk Willink.

Gedurende het verslagjaar werden 3 vergaderingen gehouden, t.w. op 24 Mei, 6 September en 29 November. De vergadering in het eerste kwartaal kon door ontstentenis van Voorzitter en Onder-Voorzitter niet gehouden worden.

In het vorig jaarverslag werd met een enkel woord melding gemaakt van plannen van het „Centraal Comité voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland", om te Batavia een „Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland", kortweg „Indische Commissie" genaamd, te stichten. Aangezien de pogingen daartoe o.a. door de gebrekkige postgemeenschap, als gevolg van den oorlog, en ook door verschil van meening over eenige artikelen van het door het Centraal Comité alhier opgestelde reglement, niet voldoenden voortgang hadden, werd dezerzijds bij schrijven van den voorzitter van 8 Juni 1919, No. 43, aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën verzocht, den Gouverneur-Generaal uit te noodigen, de leden der Indische Commissie te benoemen. Hierover was aan 't eind van het verslagjaar nog niets naders bekend.

Van het aanbod van het Centraal Comité, om ƒ 500.— naar Indië over te zenden, ten einde de Indische Commissie in staat te stellen eventueel noodige uitgaven te doen, is tot heden geen gebruik gemaakt.

Met de benoeming van een alleszins bevoegd persoon, die de aanraking met de uitgezonden jongelieden zoude onderhouden en als het ware hun raads- en vertrouwensman zoude zijn, is de Studiecommissie zeer goed geslaagd in den persoon van den heer Hietink, oud-directeur van een opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren. Deze bepaalde zich niet alleen tot de door de „aangesloten vereenigingen" ondersteunde jongelieden, doch zoekt ook vele andere in Nederland studeerende jongelieden uit Oost- en West-Indië, ook Chineesche en Amboineesche, op en steunt hen met raad en daad waar hij kan. Hij werd tevens uitgenoodigd de vergaderingen van de Studiecommissie bij te wonen, waarin hij verslag uitbrengt van zijne werkzaamheden. Op verzoek van het Ministerie van Koloniën oefent hij ook toezicht uit op de Inlandsche cadetten van Alkmaar en Breda, waarmede, naar het bleek, een zeer nuttig en noodig werk verricht wordt, o.a. om voor het logies der cadetten in de vacanties te zorgen, aangezien zij dan niet op de militaire scholen kunnen blijven.

Op de vergaderingen werden verschillende vraagstukken omtrent opvoeding en uitzending naar Europa van Indische jongelieden grondig besproken. Verschillende voorstellen zullen aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën worden gedaan, die echter nog niet zoover gevorderd zijn, om ze in dit jaarverslag reeds te bespreken.

Het Centraal Comité zond, naar aanleiding van de uit Indië ontvangen bemerkingen, een gewijzigd reglement in, dat echter bij de behandeling in de vergadering van 6 September geamendeerd en ter nadere goedkeuring aan dat comité teruggestuurd werd.

Wat het aantal Indische studenten betreft, na het einde van den oorlog is dit sterk toegenomen; tot haar voldoening kan de commissie vaststellen, dat de later aangekomen jongelieden over het algemeen hun taak ernstig opvatten.

Van de reeds vroeger hier vertoevenden slaagden er in 't verslagjaar vier voor arts (waarvan een gepromoveerd), één voor ingenieur, één in de rechten, één voor dr. in de wiskunde, één voor tropisch landbouwkundige, één in het eindexamen en twee voor het voorbereidend examen van den Indischen dienst.

Den Haag, 2 Februari 1920.

De Studie-Commissie van Oost en West:
De Voorzitter,
J. OUDEMANS.
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

De „Indische Week" der Leidsche Universiteit.

Wij staan wederom in het teeken der Indische weken aan de Hooge Scholen, welke ten doel hebben bekendheid met en belangstelling in Nederlandsch-Indië bij de Nederlandsche studenten te bevorderen door voordrachten over allerlei onderwerpen, die op onze koloniën betrekking hebben.

De Leidsche Universiteit begon; deze week hebben zij plaats èn te Groningen èn te Rotterdam. Jammer dat deze twee samenvallen en wij dus, waar men slechts op één plaats tezelfdertijd aanwezig kan zijn, ons tot Groningen zullen moeten bepalen. Een betere regeling, waardoor belanghebbenden van buiten af de Indische weken, waar dan ook gegeven, kunnen volgen, ware aan te bevelen.

In de Leidsche week heeft de „griep" ingegrepen, zoodat het vastgestelde programma niet kon worden gevolgd en de voordracht van den heer Gonggrijp, Lector aan de Ned. Handelsschool te Rotterdam, moest uitvallen.

Maandag 15 Maart, om 1.30 nam., opende de rector-magnificus Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis in het Groot Auditorium de Indische week. Nederland en zijn Koloniën zijn in verschillende opzichten, en niet het minst voor den man van wetenschap, innig verbonden. Het is voor den afgestudeerde, die het leven intreedt met eene engheid van inzicht, bevorderd door de verregaande specialiseering van onzen tijd, noodzakelijk, dat ook tropisch Nederland binnen zijn gezichtskring worde gebracht. Voor onze koloniën geldt in hooge mate, dat zij naast een schoon veld voor wetenschappelijk werk, gunstige materieele bestaansvoorwaarden bieden; een niet geringe reden om met tevredenheid werkzaam te zijn.

Hierna voerde Dr. A. van de Sande Bakhuijzen, Consul-Generaal van Nederland te Singapore, het woord over: „Nederlandsch-Indië bij de beroepskeuze."

Het is in Indië een dagelijks geuite klacht, dat men in Nederland zoo weinig weet van de koloniën en, wat erger is, er zoo weinig belangstelling voor toont, dit laatste als een gevolg van het eerste.

Aan het onderwijs hier te lande kleeft de fout Indië te weinig recht te doen wedervaren.

Spr. schetst de ligging van Insulinde, waarlangs alle groote verkeers- of liever vaarwegen loopen. Wij liggen er niet rustig, doch timmeren er aan den weg. Hoe wij aan den rol van overheerscher kwamen zal spr. laten rusten; we zijn er en dat legt groote en zware verplichtingen op. Wij hebben daartoe onze jonge en beste krachten er heen te zenden. Bij vergelijking met Britsche en Fransche koloniën kunnen wij den toets doorstaan. Dit is een voordeel. De formule op grond waar-

van op de Parijsche conferentie aan Duitschland zijne koloniën werden ontnomen geeft te denken. Koloniaal beheer is voogdij, waarin wij ons moeten laten leiden door de belangen van Insulinde alleen. Oost-Azië, Indonesië is nog onmondig, de gunstige levenswaarden daar leidden er toe. Voor onze jongelieden ligt er een ruim arbeidsveld. Insulinde heeft een belangrijk deel der wereldproductie in beheer. Hierdoor heeft Nederland een stem in het wereldkapittel en in vele zaken. Spr. wijst op het Britsche beheer, hoe het vrede, orde en voorspoed bracht in de Federated Malay States, de Straits. Hoe van Heutsz en Snouck Hurgronje den basis legden voor ons gezag over Sumatra. Op dezen weg moeten wij voortgaan en, buitenlandsche en binnenlandsche stokebranden ten spijt, rustig voortwerken. Ons ideaal zij, de koloniën op te leiden tot zelfstandigheid. Insulinde geeft zich rekenschap van hetgeen in zijn omgeving geschiedt. Wij moeten het Aziatisch standpunt doorgronden. Niet als vroeger de presentkaasjes, doch de besten moeten naar Indië gaan.

Ook Insulinde maakte gedurende den oorlog zorgelijke tijden door, maar door de omstandigheden hoe langer hoe meer van Nederland gescheiden, moest het zelve het initiatief nemen en werd zelfstandig. Direct contact werd verkregen met Amerika, Japan, enz., waardoor belangrijke bezuiniging verkregen werd.

Uit den landbouw, uit de cultures, zijn de middelen te putten tot ontwikkeling der bevolking. Europeesche krachten zijn hiervoor noodig. Niet alleen vakkundigen, doch ook gestudeerden, het intellect. Spr. geeft treffende voorbeelden van het wisselen van carrière, de in het individu sluimerende krachten kunnen er zich uiten en tot ontwikkeling komen, buiten het keurslijf van den norm. Insulinde is 't land der onbegrensde mogelijkheden!

Daarna werd geschetst, wat op het terrein van rubber-, thee-, tabak- en koffie-cultures wordt gedaan. Er zit leven in de brouwerij!

Moet men ons land niet dankbaar zijn, dat de rector-magnificus prof. Nieuwenhuis, Snouck Hurgronje, Cremer, van Heutsz, Colijn, Vissering en van Aalst hun kennis in de koloniën opdeden en haar waarde bewezen?

Vindt gij — aldus richtte hij zich tot de studenten — in hun carriere ook niet een bemoediging om zulk een voorbeeld eens te volgen?

Spr. besloot met een opwekking tot de studenten om ter dege te overdenken, welke verplichtingen ze tegenover Insulinde hebben en wat schitterende kansen dat land bereid is den studenten te geven.

Daarna hield Dr. J. Th. Terburgh, sous-chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst in Ned.-Indië in het Botanisch Laboratorium eene lezing met lichtbeelden over: „De gezondheidstoestand der Inlandsche bevolking op Java en Madoera". Spr. bepaalde zich tot deze eilanden, omdat van de buitenbezittingen in dit opzicht nog te weinig bekend is. Waar nog geen statistieken te leveren zijn, uit gebrek aan geneeskundigen, moet men afgaan op de sterftecijfers, die sedert de jaren 1908 werden verzameld, hoewel die niet geheel juist zijn, omdat er nog geen burgerlijken stand is en niet alle gevallen worden aangegeven. Het is niet juist, dat de gezondheidstoestand ellendig zou zijn, al is dit zoo op enkele plaatsen, de algemeene gezondheidstoestand is bevredigend en beter dan in Britsch Indië en de Philippijnen. Evenals in Panama en de Philippijnen wordt in Indië de hand aan den ploeg geslagen. Het gemiddeld sterftecijfer is 20 °/₀₀, wat voor 20 jaar in Nederland ten plattelande ook nog het geval was. Hoe zou de groote en geregelde volkstoename in 40 jaar gestegen van 19½ tot 33 millioen, te rijmen zijn met een ongunstigen gezondheidstoestand?

Met verschillende graphieken wordt aangetoond het stijgen van het sterftecijfer bij epidemieën en bij plaatselijk onhygiënische toestanden en de daling, wanneer daarin verbetering werd gebracht.

Met lichtbeelden, grootendeels ook voorkomende in „Kromo Blanda" [1]) van den heer Tillema, werden die ongunstige toestanden gedemonstreerd, doch ook de verbeteringen. Deze houden echter verband met de beschikbaar gestelde gelden en de ter beschikking komende werkkrachten. Op grond daarvan verzet spr. zich tegen de zoo dikwerf geuite onwelwillende kritiek. Personeel is in Indië noodig. Dat is onder u aanwezig. Gaat naar Indië. Ge zult niet terugkomen met goud beslagen, doch voldaan over hetgeen ge er hebt gepresteerd, eindigde spr., zich tot zijn hoorders wendende.

16 Maart hield Raden Mas Arjo Soerjo Poetro in het Groot auditorium van het Academisch gebouw eene voordracht over: „Het karakter der Javaansche muziek".

Spr. releveert, dat dit ontleend wordt aan de levensbewogenheid van hen, die ze produceeren. Muziek is eene uiting van het dagelijksch leven en zal er nimmer uit verbannen worden; zij is een uiting van het sentiment, het inwendige leven.

Men onderscheidt harmonische en niet-harmonische muziek. De rein-harmonische muziek heeft haar bepaalde intervallen, d.i. toonsverhoogingen, 7 tonen. De Javaansche muziek met haar 5-deelige toonladder is niet rein-harmonisch, doch is ze daarom onwelluidend?

In het Javaansche vijftonige stelsel heeft men noch mineur, noch majeur, doch rythme, de matig rythmische snelheid, als b.v. bij het welkomstlied, het versnelde rythme, als het tempo van stroomend water, om strijd en heftige gemoedsbeweging uit te drukken.

Bovendien kent de Javaan bij den solozang het metrum of maatvrije rhytme.

Ook liet spreker door een gezongen voorbeeld duidelijk uitkomen, hoe langzamerhand de oorspronkelijk Arabische gezangen, thans in de Moskeeën vervangen zijn door verjavaanschte zangwijzen. En naar aanleiding hiervan gaf de spreker een duidelijke uiteenzetting van de rythmische hoedanigheid der Javaansche muziek door middel van de notenteekens en maatvormen uit de Hindoemuziek afgeleid en ter verduidelijking voor de toehoorders met Javaansche en Europeesche noten-teekens enz. aangetoond.

De Javaansche muziek past zich aan aan de natuur. Uren lang kan men er naar luisteren.

Spreker bracht vervolgens nog naar voren het feit, dat een Javaansch orchest niet optisch (dus door een maatslaanden dirigent), maar door den orchestmeester door middel van den handtrom, dus phonetisch, gedirigeerd wordt, waardoor de danseressen en dansers de maatgolvingen gemakkelijker volgen kunnen; dit ter verduidelijking van de zeer ongelijkmatig aangebrachte rustpunten in de Javaansche muziek. (Gamelang).

De Javaansche muziek heeft meer dan de Hindoesche en Chineesche zich voor de poorten van Europa doen hooren en is een nieuw verschijnsel voor de moderne Europeesche muziek-aesthetiek.

De voordracht werd verduidelijkt door phonetische en instrumentale demonstraties.

17 Maart hield Dr. N. H. Swellengrebel van het Instituut voor tropische hygiëne te Amsterdam, in het Groot Auditorium eene lezing over: „De malaria in Ned.-Indië". Spr. schetst de beteekenis van de malaria voor Ned.-Indië, vooral als zij epidemisch optreedt, en een der belangrijkste factoren voor de vermindering der volkskracht is. De malaria wordt door eenige soorten van anophelis van mensch op mensch overgebracht. Alle broedplaatsen der anophelis te doen verdwijnen is onmogelijk. Het terrein is te groot; de omstandigheden werken niet genoeg mede. De behandeling in het groot met kinine van allen, die malariaparasieten in hun bloed hebben, is ook niet toe te passen. Wat ook werd en wordt gedaan, men is op het gebied der malariabestrijding nog in het stadium van proefnemingen. Spr. waarschuwt tegen te hoog gespannen verwachtingen. De reserve tegenover de malariabestrijding in acht genomen blijkt juist en verstandig geweest te zijn. Nu kan en moet iets gedaan worden, al is men van het resultaat niet zeker.

Daarna kwam aan het woord Mgr. M. J. D. Claessens te Sittard, die sprak over: „De katholieke missie bij de oermenschen van Nederlandsch Zuid-Nieuw-Guinea."

Spr. heeft gedurende zijn 30-jarig verblijf als missionnaris in de tropen Indië lief gekregen. Hij wil de Marindineezen schetsen om aan te toonen hoeveel er nog te doen valt om die lieden uit hun barbaarschheid op te heffen. Van hun voorgeschiedenis is weinig bekend. Als een groote volksstam, ganschelijk verschillende van de overige volksstammen van Nieuw-Guinea, leven zij ter Zuidkust. Spr. schetst dien stam in bijzonderheden. Hun beschaving is in alle opzichten primitief. Doch al zijn het koppensnellers, menscheneters, kinderroovers en bloedwrekers, de menschen zijn beter dan hun daden. De man eet veel, drinkt veel, jaagt veel en laat zijne vrouw werken. Tegen het koppensnellen en andere barbaarschheden is de Regeering straffend opgetreden, doch beter is het den ondergang van dat volk tegen te gaan door het stichten van scholen en het onderbrengen van de goedgezinden onder hen in concentratiekampen.

Spr. gaat na hetgeen er sedert 1905 door de missie is verricht, maar veel valt er nog te doen. Steun van de Indische Regeering voor dit missiewerk wordt niet verstrekt, maar het werk blijft niettemin schoon en de missionarissen hadden voorloopig veel succes. Toen

[1]) Zie onze leestafel Henlstraat.

kwam de tegenslag. De aanraking met de vreemden die Ned. Zuid-Nieuw-Guinea binnendrongen bracht het bederf. Afschuwelijke ziekten drongen binnen en bedreigen dit natuurvolk met den ondergang. Dit moet worden tegengegaan. Nederland moet hier door daden toonen zijn roeping te begrijpen en hier redding brengen, wil men later niet behoeven te zeggen: „Hier woonde weleer de volksstam der Marindineezen!"

18 Maart hield Dr. A. Pulle, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, in het Botanisch laboratorium, eene lezing met lichtbeelden over: „Rumphius, Junghuhn en de Flora van Nederlandsch-Indië". Rumphius en Junghuhn vullen elkander aan als onderzoekers van de flora onzer koloniën. Hoewel beiden Duitschers, zijn zij door ambt en werk Nederlanders geworden en in dienst van hun wetenschap gestorven. Spr. schetst den levensloop van Rumphius, die als koopman der V. O. C. op de Noordkust van Hitoe op het eiland Amboina, in het fort Rotterdam, te midden zijner onderzoekingen blind werd. Naar Ambon overgeplaatst, werd zijn huis het middelpunt van hem van alle zijden toegezonden curiosa. Daar werkte hij met behulp van zijn zoon en anderen voort. In 1674 werden bij een aardbeving zijn vrouw en dochter gedood. In 1687 gingen bij een grooten brand zijn verzamelingen, boeken en platen te loor, alleen uit zijn aanteekeningen moest alles weder worden opgebouwd. Zoo ontstonden zijne werken: het Ambonsch kruidboek, de Ambonsche Rariteitenkamer en het Ambonsch Dierenboek. In 1692 naar Holland gezonden gingen de manuscripten te loor, doordat het schip, dat ze overbracht, in den grond werd geboord. Opnieuw aan den arbeid, tot zijn zoon in 1697 met de manuscripten te Amsterdam aankwam. Eerst 34 jaar na Rumphius dood (1702), in 1736, werden beide eerst genoemde boeken, het derde ging te loor, door prof. Burmann te Amsterdam uitgegeven en vormen thans nog de wetenschappelijke basis der Indische flora.

Junghuhn (1809—1864) is in vele opzichten een tegenhanger van Rumphius, zoowel wat werkwijze als wat karakter betreft. Spr. schetst dan in het kort Junghun's levensloop, zijn Sturm- und Drangperiode, zijn gevangenschap en ontvluchting, om uitvoeriger te spreken over J.'s planten-geografisch werk, neergelegd in het beroemde boek „Java", in 1854 verschenen en nog steeds een onovertroffen standaardwerk op het gebied van de planten-geografie.

Junghuhn excelleerde door scherp waarnemen en de kunst dat weer te geven. Zijne verdeeling van Java in hoogtezônes is nog onaangevochten. Hij was de Humboldt van Java.

Spr. wekt zijne toehoorders op de voetstappen van verdienstelijke mannen als Rumphius en Junghuhn te volgen. Ook voor hen ligt nog een ruim arbeidsveld open.

Daarna hield Dr. J. W. Gunning, zendingsdirector te Oegstgeest, eene lezing over: „De Protestantsche Zending in Nederlandsch-Indië."

Wij verwijzen hiervoor naar onze artikelen over de lezingen: „De betere kennis van de Protestantsche Zending in Nederlandsch-Indië," uitgesproken bij de Indische week der Technische Hoogeschool te Delft (Kol. Wbl. van 30 October 1919, No. 44) en „Christelijke Zending of Neutrale Beschaving" (Kol. Wbl. van 4 Dec. 1919, No. 49).

19 Maart werd de Indische week besloten met een voordracht met lichtbeelden over: „De Hindoe-Javaansche kunst" in het Botanisch Laboratorium.

Spr. gaf aan, dat het ontstaan der Hindoe-Javaansche cultuur, die van 't begin onzer jaartelling tot het einde der 15e eeuw in een groot deel van den Archipel de heerschende is geweest, in het duister ligt. Eerst sedert de 8e eeuw is haar ontwikkeling te volgen, waarbij het Indonesisch element op den voorgrond treedt, vooral in Midden-Java. Hoewel daardoor veel verloren ging, werd zij een nationale kunst van het volk. In het bijzonder blijkt dit uit de ornamentatie, waarbij de tradities der Hindoes zijn losgelaten.

Ook werd aangetoond, dat van de teksten, die aan de heiligdommen in beeld werden gebracht, oorspronkelijk de religieuse strekking het voornaamste was, maar gaandeweg alleen hun waarde als decoratief element in aanmerking wordt genomen.

Aan de hand van een groot aantal lantaarnplaten lichtte spr. den ontwikkelingsgang der Hindoe-Javaansche kunst nader toe.

Hiermede waren de reeks der voordrachten afgeloopen.

Bij het zien dier reuzenwerken, overviel ons, evenals bij het aanschouwen der pyramiden in Egypte, de gedachte aan al het leed, het zweet en bloed, dat aan die zoo merkwaardige overblijfselen uit een grauw verleden toch immer kleven.

De rector-magnificus, prof. dr. A. W. Nieuwenhuis, hield ter sluiting nog een korte toespraak, waarin hij zijn vreugde uitdrukte over het welslagen der Leidsche Indische Week en allen die daaraan hadden medegewerkt dank bracht.

Na afloop werd in de Stadsgehoorzaal vanwege het Indonesisch Verbond van Studeerenden vertoond het Javaansch schimmentooneel „Warjong Koelit", fragment uit het verhaal van de verdwijning van prinses Reino Herowati of de goocheltoeren van Kyahi Semar. Raden Soerjoe-Poetro gaf daarbij een vertolking en toelichting van den tekst. De vertooning werd opgeluisterd door wajangmuziek.

Jammer, dat de Westersche zon het doek van voren belichtte, zoodat de „blantjong" niet in staat was de schaduwen der poppen op het scherm te voorschijn te doen komen. De schimmen waren daardoor meer dan schimachtig. Men heeft toen echter den goeden wil voor de daad te nemen en nam dit ook, blijkende uit den schoonen krans en de prachtige bloemstukken, den heer Soerjo Poetro verleend. G.

Losse Opmerkingen.

XVII.

In de „Beweging", het orgaan van de Sarekat-Hindia (Nationaal-Indische partij), lees ik het volgende:

„Kowe". — Een onzer partijgenooten, dr. T., zit in de expres van Soerabaja naar Kertosono. Op het station Goebeng voorzag hij zich van wat lectuur; nam ook „het Weekblad voor Indië" mee.

Tegenover hem in de coupée zit een als heer gekleed Europeaan.

Als dr. T. zijn weekblad ter zij legt, vraagt de tot heer vermomde:

„Apa saja boleh lihat kowe-poenja soerat chabar?" [1])

En mèt strekt hij er de hand reeds naar uit.

Onze dokter brengt zijn weekblad rustig buiten het bereik van de blanke hand, kijkt den snuiter rustig aan en zegt dan eindelijk rustig:

„Tidah boleh. Kenapa kowe tidah beli soerat chabar sendiri? Goewa djoega beli. Lain dari pada ini, lebih baik kowe bitjara belanda sadja, sebab kowe tidah bisa bitjara melajoe jang pantes." [2])

Hilariteit bij de omgeving. De vermomde heeft zich een andere zitplaats uitgezocht.

De goede manier geweest.

Dat was niet bepaald Oostersch-beleefd van dien dr. T.! Dat heb ik wel eens ànders meegemaakt.

In 1901, een paar maanden in Indië en nog vòl Maleische grammatica en poëzie — zat ik in den trein tegenover een Inlander en vroeg:

„*Zègh, akoe minta korèk!*"

De man zei niets, glimlachte vriendelijk en hield netjes een vlammetje voor mijn cigarette.

„*Kowe maoe djoega satoe?*" [4])

Beleefd hoofdschudden......

Een poos later komt de conducteur binnen en vraagt aan den Inlander:

„*Mana kowe-poenja kaartjes?*" [5])

Waarop het antwoord: „Als 't u belieft, mijnheer!"

De conducteur voelde blijkbaar de terechtwijzing en kreeg een kleur.

Ik, een oogenblik later: „Spreekt u Hollandsch? O, dat heb ik niet geweten!"

Stilzwijgend-glimlachend-toestemmend knikje.

Weer een oogenblik later, geïrriteerd door die hautaine stilzwijgendheid: „Waar werkt u?"

Antwoord: „*Saja regent Semarang sadja!*" [6])

„O!......", en meteen verborg ik mij in m'n hoekje achter mijn leesboek, wel niet goed beseffende wat een regent eigenlijk was, maar niettemin be-

---

[1]) Mag ik jouw krant inkijken?

[2]) Waarom koop jij er zèlf geen? Ik (goewa is heel plat!) heb 'm óók moeten koopen! En bovendien moet jij maar liever Hollandsch spreken, want behoorlijk Maleisch ken jij niet!

[3]) Ik verzoek 'n lucifer.

[4]) Wil jij óók een cigarette?

[5]) Waar is jouw kaartje?

[6]) Ik ben slechts de Regent van Semarang.

grijpende dat ik een danig beroerd figuur had geslagen.

Dicht bij Semarang gekomen, begon de Regent een gesprek met mij, waarin hij o.m. liet uitkomen dat hij mij mijn brabbeltaaltje volstrekt niet kwalijk nam, omdat hij aan mijn koffertje — met Lloyd-etiquette — zag dat ik nog niet lang in d'n Oost was!

Bij het verlaten van den trein werd ik er nog even aan herinnerd, dat ik verzuimd had mij voor te stellen, door een blik naar dat koffertje en de minzaam uitgesproken woorden:

„Dag mijnheer V., 't is me héél aangenaam geweest!"

Voortaan was ik wat voorzichtiger met het aanspreken van „Inlanders".

En...... ik geloof, dat de terechtwijzing van den Regent scherper en doeltreffender was dan die goede manier van Dr. T.

* * *

Uit correspondenties aan de Indische bladen kan men lezen, dat momenteel in Solo tegen *f* 3 à *f* 4 kinderen te krijgen zijn, die door moeders uit de streken van Wonogiri te koop worden aangeboden, omdat zij door voedselnood en dure prijzen den geheelen dag moeten arbeiden en zij die kinderen daardoor niet meer kunnen verzorgen.

Een familielid van den correspondent van de „Nieuwe Soer. Crt." kocht onlangs drie kinderen voor een tientje!......

Het was niet voor niemendal, dat de Indische Regeering in den Volksraad — tijdens en na de actie van „Insulinde" in het Solosche — toegaf, dat de toestanden daar „rot" zijn......

En toch wordt er in midden-Java geld genoeg verdiend...... óók door talrijke schatrijke inlandsche handelaren.

Wat zou b.v. de onlangs te Semarang overleden inlandsche millionnair Tasripin, die een slordige 45 millioen achterliet, hier niet een prachtige „Tasripin-stichting" hebben kunnen grondvesten!

En...... voor het aanstaande huwelijk van den Prang-Wedono met de dochter van den Sultan wordt, blijkens berichten in de Indische pers, slechts *f* 150.000 (anderhalve ton) uitgetrokken voor feestelijkheden!

* * *

Wanneer de heer Aaij eens kennis neemt van het stuk, getiteld: „Arbeiders- en Loonbeweging op Java", van de hand van Dr. R. Broersma, voorkomend in het ochtendblad A van de „N. R. Ct." van 20 Maart, en dan daarin leest:

„Het baat niet, zoo men nu loonen van 25 cent per man en per dag brengt op 30, die van 30 op 35 enz. tot misschien 50 cent voor heel enkele streken. Waar men met een organisatie heeft te doen, die, hoe men er over denke en hoe men de leiders schatte, uitvoert wat zij van plan was, kunnen partieele verhoogingen, nu hier dan daar ietwat incidenteel aangebracht, niet baten."

dan zal hij mij ten goede houden, dat ik aan zijne uitnoodiging, om de namen der ondernemingen te noemen waar de door mij gesignaleerde lage loonen worden uitbetaald, niet voldoe. De lijst zou dan — om niet onbillijk te zijn — veel te lang worden.

Mijne opmerking dienaangaande was volstrekt geen „terechtwijzing", maar eenvoudig een „aanvulling".

En de spontane verontwaardiging van den heer Aaij over die lage loonen zou aanleiding geven tot de veronderstelling, dat Z.Ed. vermoedelijk niet voldoende op de hoogte is.

* * *

In een hoofdartikel in het Indische N. v. d. D., de kampvechter voor het behoud van Indië als „bezitting", wordt het begrootingsrecht voor Indië besproken en onder meer betoogd, dat de wijze staatslieden vergeten dat de Europeesche arbeidsbeweging een halve eeuw noodig heeft gehad om zich te ontwikkelen.

Een staaltje van dezen betoogtrant:

Zou men nu werkelijk denken, dat die beweging, die in Indië niets anders is dan het drijven van enkele, misdadige renegaat-Europeanen, nageaapt door wat wormstekige Inlandsche voormannen, ook hier tot een dergelijke hoogte en macht is gekomen?

„Gelukkig is hun macht feitelijk nog maar zeer klein!" roept de spreekbuis van de reactie triomfantelijk uit.

Niet willende of niet *kunnende* inzien, dat die geringe feitelijke macht zich uitstrekt over groote, minder ontwikkelde massa's, die moeilijk, zéér moeilijk, door hunne leiders in bedwang zijn te houden.

En dat het voortdurend beleedigen, uitschelden en prikkelen van die leiders de daardoor meer en meer wassende „rassenhaat" overgeplant op die massa's, welke rassenhaat, ontstaan en gevoed door westersche superieuriteitswaan, onvermijdelijk leidt tot een geweldbotsing tusschen Oost en West, tusschen blank en bruin, waarbij blank zoowel als bruin het gelag moet betalen...... misschien wel aan geel......

Voor wie valt over de uitdrukking superieuriteits-*waan*" en inderdaad en oprecht gelooft aan een werkelijk *bestaande* superieuriteit, waag ik het hier te vragen, wat er op den duur geschiedt, wanneer men een groep menschen, die honderd maal zoo sterk is als de „superieuren", bij voortduring uitscheldt, vernedert, beleedigt en prikkelt?

Den Haag, 14 Maart 1920.

H. J. VERMEER.

Een wederwoord aan den heer J. W. Ramaer.

Niemand minder dan de voorzitter van den bond van eigenaren van N.-I. suikerondernemingen in eigen persoon, de heer J. W. Ramaer, is in dit blad van 4 Maart j.l. te velde getrokken tegen enkele onderdeelen van mijn artikel „Landbouw, industrie, planter en politiek". Het artikel van den heer R. op den voet volgende, moet ik er al dadelijk op wijzen, dat hij mijn artikel blijkbaar niet aandachtig heeft gelezen en daardoor uit zijn verband rukt, want anders zou de heer R. niet tot de verkeerde conclusie zijn gekomen dat ik — alles wat hij in het begin van zijn artikel opsomt — de directies der suiker-maatschappijen op den hals schuif. Zulks toch stemt niet overeen met de preciese verhouding van het woord- en zinsverband! Het ging — om de betaling van te lage loonen n.l. — tegen de cultuur-maatschappijen *in het algemeen*, petroleum e.t.q. mogen er gerust ook nog bij, ergo *nièt* tegen de suikercultuur *in het bijzonder*. Dat genoemde bond in Maart 1919, toen er sprake was van voedselschaarschte *in de buurt* (let wel!) van suikerfabrieken, machtiging gaf tot steun van de bevolking (wonende *in de buurt* van die fabrieken?!), laat zich toch wel begrijpen. Ik vermoed zoo, dat in het tegenovergestelde geval bij ernstige schaarschte die fabrieken thans van het aardrijk verdwenen zouden zijn. De bevolking was in dien tijd vooral, te recht of te onrecht dat laat ik in 't midden, reusachtig gebeten op de suikercultuur, waartegen enkele volksleiders toen eene onverantwoordelijke, want zònder kennis van zaken, *politieke* actie voerden. Het suikerareaal moèst ingekrompen, coûte que coûte! Volgens de on-dits lag daartoe te Buitenzorg alles klaar en is men ter zake ten slotte gezwicht voor de buitenparlementaire regeermacht, het kapitaal. Intusschen kan het helpen tot *on*gelimiteerde bedragen dien bond aan den rand van een hopeloos bankroet gebracht hebben, waarvan ik evenwel niets hoorde. Jammer dat de heer R. niet mededeelt, hoeveel van dit *on*gelimiteerd bedrag werd besteed. Aannemende, dat de oogst 1919 20 millioen pikols suiker opleverde tegen een kostprijs van *f* 8.— en een marktprijs van *f* 30.— per pikol, dan werd — ik nam globale cijfers — het bagatel van 440 millioen guldens winst gemaakt. De heer van Kol noemde voor 1917 600 millioen. Daarvan kan heusch wel wat af voor den arbeider in de suikercultuur! Toch hoop ik, dat die steun tot *on*gelimiteerde bedragen alleen uit pure menschlie-

vendheid werd gegeven, al was het slechts ter beschaming van de theorieën van Marx, Engels, Lasalle, Lenin, Jaurès, Kautsky, Sneevliet en anderen. Wat nu de loonen betreft, heer R., die zijn beslist tè laag, hoè men die zaak ook bekijkt, hetzij door een Hollandschen of welken bril ook. En de directies zullen verstandig doen, zich wèl en ter dege met het loon te bemoeien, zulks niet uitsluitend ter beoordeeling over te laten aan hun personeel op Java, dat evenals eigenaren en aandeelhouders per saldo belang heeft bij lage loonen, doch niet in staat is, midden in het bosch staande, als hunne directies wereldmarkt en wereldgebeurtenissen te overzien. Want de loonbeweging in de suiker *is* géén specifiek Indisch relletje, de oorzaken zitten véél dieper.

Maar er is reden tot vreugde! Uit talrijke berichten blijkt, zegt de heer R., dat de loonen verhoogd *worden* (worden is géén zijn). Laten wij hopen, vervolgt hij, dat de verhooging van de loonen, die thans onafwijsbaar (let wel!) intreedt of ingetreden is (niet te vroeg, voeg ik eraan toe, en wellicht mede als gevolg van het aangekondigde voornemen van den G.-G. om ter zake in te grijpen) bestendigd zal kunnen blijven. Inderdaad, jaren als 1884 en later, noch serehziekte, wensch ik den suikercultuur. Den hoogconjunctuur van thans wensch ik een vooral spoedig einde. Over het aanvechtbare rapport van dien administrateur zal ik het maar niet in den breede hebben. Uit *kans*rekening concludeeren tot momenteele niet-wenschelijkheid van loonsverhooging: men moest van zoo'n rijk bedrijf eens bij de Westersche arbeiders met dergelijke praatjes aankomen! Heusch, het is voor het kapitaal nog een dorado in de tropen met hier vergeleken. Mijn zegsman over de Preanger-loonen, zelf oud-planter, houdt zijne bewering over de loonen staande (wat de heer Vermeer inmiddels daarover in dit blad publiceerde, wees althans voor de afdeeling Garoet in 'n andere richting). Inmiddels heb ik naar Indië geschreven om vergelijkende cijfers en hoop deze later in dit blad te publiceeren. 't Is mij om de waarheid te doen en om niets anders, persoonlijk heb ik nergens belang bij. Het eenigste getal, dat de heer R. noemt, is 20 pCt. voor de verhooging der transportloonen van het riet. Dat lijkt heel wat, maar als 'n veldarbeider ook 20 pCt. verhooging zou krijgen (de vakcentrale vraagt 50 pCt.!) en hij verdient een kwartje daags, dan wordt zulks tiga pietjis en bij twee kwartjes anam pietjis u.s.w. Waar de levensstandaard echter zoo veel hooger is geworden, zal men met eene zoo geringe verhooging billijkheidshalve niet kunnen volstaan en waar de heer R. zich in deze materie aan anderen spiegelt, vind ik, dat hij zich allesbehalve zacht spiegelt. Wat goed en edel is moet men niet nalaten, omdat anderen het óók niet doen.

Het is wel teekenend, dat de leiders van den Politiek Economischen Bond, de heeren Engelenberg, oud-resident, en Lulofs, aanstaand resident van Guinea? juist hun aanhang zoeken bij de cultuurmannen. Varende onder democratische vlag zijn zij inderdaad je reinste reactionnairen en als de heer E. op propaganda-reis is, wordt hij met vlag en wimpel binnengehaald en is de cultuur-staf voltallig aanwezig. Men zegt, de planter verfoeit in het algemeen alles wat naar politiek zweemt, maar de politiek van den *Politiek* Economischen Bond blijkbaar niet. Zóó ook te Djember, waar de heer E. door 200 dames en heeren op 20 December a.p. ontvangen werd ter oprichting van een afdeeling Besoeki van dien bond. De voorzitter, de heer Van Vollenhoven, hield eene openingsrede naar aanleiding van het door den heer Muurling in den Volksraad medegedeelde regeeringsstandpunt. Ik ontleen daaraan (het stuk is helaas te lang om in zijn geheel op te nemen) het volgende:

,,In de eerste plaats dan de kwestie der minimumloonen.

Men heeft bij de beoordeeling van loonkwestie in de eerste plaats in het oog te houden, dat de ijzeren wet van vraag en aanbod deze materie volkomen beheerscht, tenzij natuurlijk in de streken waar verplichte arbeid bestaat.

Dit is in den Oosthoek niet het geval en wanneer men de loonen van thans vergelijkt met die van 5 jaren geleden, zal men tot inzicht komen, dat de loonstandaard hier wel degelijk den levensstandaard heeft gevolgd.

Zoo zal het blijven voortgaan; naarmate de levensbehoeften stijgen, zal ook het loon vermeerderen. De planter zal, al ware het slechts uit wélbegrepen eigenbelang, die beweging volgen, zelfs waar mogelijk haar den weg banen.

En ten slotte is ook hier alles een kwestie van vraag en aanbod."

,,Wat betreft de vraag, of een beduidende eventueele loonsverhooging den Inlander al dan niet zal baten, zij het volgende opgemerkt:

De Regeering is op dit punt zeer optimistisch. Zij spreekt de verwachting uit, dat loonsverhooging zal brengen tot betere voeding, derhalve tot meer kracht en meer zelf-respect en in het algemeen tot het aanschaffen van meerdere gemakken.

Er ligt iets bekoorlijk naïefs in deze onderstelling welke getuigt van echt Westerschen zin en ongetwijfeld op Westerlingen toepasselijk is. Doch het uitspreken van deze verwachting verraadt tevens een bijna volslagen afwezigheid van inzicht in de psyche van den Oosterling. Deze heeft een andere levensopvatting dan de Westerling. Laatstgenoemde heeft de veelzijdigheid van het leven leeren kennen en waardeeren. Bij hem gaat de neiging naar iets hoogers vooraf aan de mogelijkheid om het hoogere te bereiken. Hij vormt zich plannen en idealen nog vóór hij de gelegenheid heeft deze uit te voeren of te bereiken. Hij stelt te voren vast, wat hij kan doen tot verbetering van eigen positie, van zijn huisvesting, zijn huishoudelijke omstandigheden, van de opvoeding zijner kinderen enz., nog vóór hij over de middelen beschikt om een en ander practisch uit te voeren."

Tot zoover de heer van Vollenhoven. De ijzeren wet van vraag en aanbod en getuigenis van echt Westerschen zin. Ja, ja! Maar dáárom gaat het niet: de vraag, de éénige vraag is: worden de arbeiders behoorlijk betaald, ja dan neen? Niets meer maar ook niets minder! En daarbij dient men zijn geweten te raadplegen, als men zich ten minste de luxe kan permiteeren, er zoo'n ding op na te houden, óók voor anderen dan naaste verwanten c.a.

In ,,De Cultuurbond" van 1 Jan. 1920 vertelt de Heer J. Z. van Dijck van de audiëntie bij den Landvoogd op 22 Dec. 1919, en de aanbieding van het bekende rekest van het Hoofd-bestuur, ter zake van de moordaanslagen op assistenten.

Ik hoop, dat de heer van D. aangedrongen heeft op eene assistenten-regeling voor geheel Indië, als voor Deli in het leven werd geroepen. Beter dan wat ook zal zoo'n regeling hen wellicht beschermen.

Maar het daagt in het Oosten! Op de agenda van eene recente vergadering van vertegenwoordigers van Vorstenlandsche landbouwondernemingen kwamen deze 2 punten voor:

1. Sociale verbetering van ondernemerszijde van het lot van den Javaanschen arbeider en zulks in het licht van den tegenwoordigen tijdgeest.

2. Het afgeven van een overtuigingsverklaring door de vertegenwoordigers van Solosche ondernemingen aan den Resident van Solo, dat de op die ondernemingen toegepaste exploitatie-methode zich geheel aansluit aan de te dien opzichte bestaande regelingen en aan de wenken te dien opzichte gegeven door de commissie van vereenigingszijde belast met een enquête naar de exploitatie-methode van de Solosche ondernemingen."

Het ,,Nieuws v. d. Dag van N.-I." zet boven dit bericht droogweg en teekenend: ,,Als het getij verloopt......"

Erkennende, dat het arbeiders- en loonvraagstuk in Indië hunne eigenaardige zijde hebben, hetgeen men evenwel niet mag gebruiken door zelf hooge winsten op te strijken en den arbeider te min te betalen, kom ik thans op de luilekkerland-kwestie.

De heer R. doet de zaak welke hij voorstaat evenwel geen goed door te schrijven van het Indische volk als een volk, dat in luilekkerland leeft, dat geen koude, geen behoeften kent buiten die van het meest primitieve bestaan. Zeker men kan den arbeider in Indië niet vergelijken met dien uit Europa, men moet de zaak in juiste proporties zien. Het gezegde van den heer R. bewijst echter, dat hij als zoovelen de groote armoede van het volk niet ziet, er zijn millioenen proletariërs in Indië.

In dit door de natuur zoo rijk gezegend land, te Soerabaia b.v., de stad van de Fraser Eaton-suikertransacties, de H. V. A., de suikerhaven, de suikerpers, de suikerpakhuizen, waar het suikergeld rolt, treft men evenwel toestanden aan, als de heer van der Pant in de „Nw. Soer. Crt." beschrijft. In Indië geen armoede, Indië 'n luilekkerland! De rijst doet thans ± ƒ 30 per picol, de suiker 65 ct. per kattie. Luister naar den heer van der Pant:

„Een weg", zei hij en dus stapten wij omlaag. 't Begin was goor, meer niet. Doch verderop wordt het „interessant". Daar liggen, rij naast rij, maar kalmweg in de modder, op de faecaliënbrij, zich schuttend met een dunne kain tegen de zwermen muskieten en den neerplassenden regen, tientallen, om niet te zeggen honderdtallen menschen, althans, wat er van hen over is. Hier „huizen" de bedelaars van professie en degenen, die armer dan arm geworden, niets hebben meer en in het duister van deze sleuf wegschuilen, als doodvermoeide dieren, die niets anders wenschen meer, dan te liggen, om te rusten, al is het in de modder en den stank, omdat hier althans lotgenooten zijn, even ziek en moe en walgelijk, als zij, wat troost geeft, heusch, wat troost geeft.

Wilt gij nog verder mee, lezer? — Of is het genoeg? — Voelt gij nu misschien „medelijden" met het lot dier ellendigen?

In Godsnaam lezer, zeg ja en geef, geef met milde hand een deel van uw dierbare tantièmes en gratificaties en bijverdiensten en — waar gij het vandaan haalt, het kan mij ook eigenlijk niets schelen — maar volgt de inspraak van uw hart en geeft wat ge maar bij mogelijkheid kunt missen aan het Resident-Schippersfonds, opdat deze krankzinnige nachtmerrie een einde neme en wij niet langer leven zullen, vlak naast het „wegrotten" onzer tijdgenooten.

Tot zoover de heer van der Pant. Zeker, er heerscht armoede, véél armoede in dat „luilekkerland". Ik zocht menschen in hunne woningen zoowel als krotten op in Palembang, Djambi, Korintji, Atjeh, Sumatra's Westkust, Borneo, Banka, maar haast nergens trof ik toestanden aan als op Java, vooral ook op de grootere plaatsen. Armoede, pour ma part niet in Westerschen zin, maar dan toch armoede, van wege de zon niet zoo wreed als hier, dat is waar, maar juist door die zon en de rijk gezegende natuur moeilijker te verklaren. Met die armoede ging en gaat meestal gepaard 'n doffe, doffe berusting als in het Trenggaleksche, die het geval nog moeilijker maakt. Wat zei Cyriel Buijsse in zijn Mea Culpa? Dit: „Elk oogenblik worden er (in de natuur) onrechtvaardigheden begaan, misdaden gepleegd. De eene mensch buit er, wetens en willens, den andere uit: het eene dier verscheurt er het andere. En 't moet zoo zijn; de gruweldaad is noodzakelijk, onvermijdbaar. Zij is de Wet en 't Leven zelf onzer ellendige natuur." Ja zeker, en toch...... en toch......

Tot slot nog een enkel woord. De heer R. beweert, natuurlijk niet zonder bedoeling, dat mijn stuk een politiek tintje heeft. En, alsof zulks er ook maar iets mede te maken heeft, wordt n.b. mijn lidmaatschap van den gemeenteraad van Batavia er met de haren bijgesleept, als hoedanig ik de éérste (hoe weet de heer R. zulks?) schrede in de politiek zoude hebben gezet. Als iemand het zou betreuren, dat als i. c. van eene zuivere economische eene politieke actie zoude worden gemaakt, dan ben ik het. In het gewraakte artikel schreef ik reeds, zoowel koelie als planter als (vrijzinnig-democraat) een plaatsje onder de zon te gunnen: dat is mijn politiek, die, erkennende dat er in het praktische leven een zekere, zij het vaak een oogenschijnlijke tegenstrijdigheid tusschen de belangen van patroons en werklieden bestaat, den daaruit voortspruitenden strijd niet wil verergeren, maar naar middelen zoekt om de conflicten te voorkomen of in der minne te regelen. En als die conflicten uitdijen, verscherpen, verpolitieken, is dat als regel een gevolg van de halstarrigheid van het kapitalisme, dat slechts met het mes op de keel afstand doet van een gedeelte van zijn winst, als het niet langer kan en verder verzet onmogelijk is. Hier in Europa heeft de georganiseerde arbeider zijn aankomend loon weten af te dwingen; waar dit resultaat reeds werd bereikt, heeft hij zich in het algemeen belang van verdere actie in die richting te onthouden. Il y a des grenzes! óók aan het kunnen van den werkgever. In Indië is de arbeider evenwel haast niet of slecht georganiseerd, vandaar dat de politieke partijen hem naar gelang van beginsel een handje helpen.

Weet u, wat ik als politicus schrijven zou? Een goudregen strooit gij liever uit over uwe aandeelhouders c.a. dan over de bevolking, die er volgens u toch geen gebruik van weet te maken. (Is de appreciatie van de wijze, waarop de suikerlords hier hun geld verteeren, onverdeeld gunstig?) Een wel wat àl te gemakkelijke redeneering, om de duiten in het eigen laadje te houden! Hoe gij het ook goedpraten wilt: armoede — nogmaals: pour ma part niet in Westerschen zin — heerscht er wel degelijk in dit door de natuur zoo rijk gezegend land en de loonen zijn er over het algemeen te laag. Als ik nog verder wilde gaan en politiek doen, dan zou ik aanhalen wat mr. P. Brooshooft in 1901 in zijne brochure „De ethische koers" schreef: wij drijven hem (den Inlander) in denzelfden poel van ellende, die in de westersche maatschappij millioenen tot aan den hals houdt omsloten: uitbuiting van den man, die niets heeft dan zijn arbeid, door den bezitter van het kapitaal, d.i. van de macht. Ik voeg er onmiddellijk aan toe: het is m.i. gelukkig niet overal zóó meer. Dan zou ik u citaten naar het hoofd slingeren van of uit: Brailsford, Brooshooft, Clive Day, Mr. C. Th. van Deventer en S. idem J.Szn., Handelingen der Staten-Generaal, Hasselman (welvaartsonderzoek), H. N. Hyndman, Karl Kautsky (Sozialismus und Kolonialpolitik), M. L. M. van der Linden, A. Pruijs van der Hoeven, Th. S. Raffles, H. C. B. Schmalhausen, P. J. Veth, Welvaartsverslagen, de Indische Gids, Koloniale Studiën, het Koloniaal Tijdschrift (artikel controleur Simons b.v.) e.t.q., zorgvuldig verzameld door de heeren A. Baars en H. Sneevliet in hun beider werk „het proces-Sneevliet". En als ik zulks niet deed noch doen zàl, dan is het omdat ik niet de politiek maar het menschelijk gevoel wilde laten spreken. Evenals m.i. senator van Kol, toen hij 26 Februari j.l. in de Eerste Kamer zeide, van oordeel te zijn dat de suikerfabrikanten de oorzaak zijn van veel verzet en veel ontevredenheid.

Den Haag, 13-3-'20.

S. J. AAIJ,
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Ingezonden.

Aan de Redactie-Commissie van het
Koloniaal Weekblad.

Een in Indië gevormd comité heeft zich tot taak gesteld de nagedachtenis van wijlen Pastoor Verbraak te eeren, door het oprichten van een eenvoudig gedenkteeken in een der parken te Bandoeng.

Op uitnoodiging van dat comité hebben de oud-luit.-kolonel J. M. van Gogh en ondergeteekende zich in verbinding gesteld met een kunstenaar, die de uitvoering van het werk, voor zoover dat in Europa noodzakelijk is, op zich zal nemen.

De beschikbare fondsen werden bijeengebracht door Ned.-Ind. militairen van alle rangen en rassen, terwijl bovendien een bijdrage van den Kon. Ned. Bond van oud-onderofficieren werd ontvangen.

Nu zijn echter zoowel de arbeidsloonen als de prijzen der materialen zoodanig gestegen, dat de reeds verzamelde gelden ontoereikend zijn en de uitvoering van het gedenkteeken niet verzekerd is.

Ongetwijfeld zullen er onder den zich steeds meer uitbreidenden lezerskring van het Koloniaal Weekblad velen zijn, bij wie nog de herinnering leeft aan de edele figuur, die op Atjeh zoo lange jaren de verpersoonlijking was van belanglooze toewijding en dienende menschenliefde. Mochten zij nog een tribuut aan de nagedachtenis van Pastoor Verbraak willen schenken, dan zal ondergeteekende gaarne de giften in ontvangst nemen en daarvan t.g.t. in dit blad verantwoording doen.

Met dank voor de verleende ruimte,

J. C. KOSTER, Kapt. Gen. Staf N.-I. L.
Lübeckstraat 54, 's-Gravenhage.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Java in studie.

De heer L. van Vuuren, chef van het Encyclopaedisch Bureau, schrijft in de *Java-Bode* een serie artikelen over het Eerste Congres voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Java, te Solo. In het slot doet hij uitkomen, dat hij niet de bedenking van de *Loc.* deelt tegen een uitbreiding van de stof dezer in den vervolge geregeld te houden congressen, van Java tot heel Indonesië. Hij ziet te veel verband in de cultuur der Indonesische volken, dan dat men, met willekeurige begrenzing, de congressen tot Java zou mogen beperken.

In een hoofdartikel in „De Loc." wordt naar aanleiding van deze betooging aangetoond, dat van een schadelijke afscheiding van Java van overig Indië op dit gebied althans geen sprake is. Veeleer van een poging om Java te doen inhalen wat het op een bepaald gebied bij de andere deelen van Insulinde ten achter is geraakt.

In navolging van de reeds bestaanda instituten voor de Bataklanden, Atjeh, Bali, Sumatra's Oostkust, enz. werd het Java-instituut gesticht. Op het Javaansche cultuur-congres van 1918 bleek dat in intellectueelen Javaanschen kring het besef was gegroeid dat de Javanen, repten zij zich niet om den eigen aard van hun volk te sterken door met het beste der oude cultuur de nieuwe te voeden, ten achter zouden geraken bij de andere volkeren van dezen archipel. De voormannen bewoog niet enkel vrees voor verwestersching van het Javaansche volkskarakter, doch evenzeer beduchtheid voor geestelijke overvleugeling door verwante volkeren.

Bij het comité voor organisatie van het eerste congres voor taal-, land- en volkenkunde, waarvan de andere strooming uitging, stond meer het wetenschappelijke doel op den voorgrond. Toch vindt men in de memorie, door dr. Hoessein Djajadiningrat voor dit comité geschreven over een op te richten Java-instituut, het gezond-nationale karakter van dit streven duidelijk terug in de omschrijving van het doel.

Ook in de openingsrede van het laatste congres te Solo was slechts sprake van de Javaansche cultuur. Mr. van Ossenbruggen's verzuchting: dat feitelijk een wetenschappelijke expeditie naar Java noodig ware, illustreerde hierin teekenachtig de achterlijkheid der studie van dit eiland. Aan het slot van deze rede klonk als een toekomstfantasie: „Later zal er wellicht aanleiding zijn om de stof der congressen uit te breiden tot heel Indonesië". Daarom opperde *de Loc.*, dat wellicht meer geestdrift dan overleg deed besluiten met het eerstvolgend congres al dadelijk de stof tot heel Indonesië uit te breiden.

Terwijl er standaardwerken over tal van volken der buitenbezittingen zijn geschreven, moet het eerste werk van dien aard over de Javaansche zeden en gewoonten, het Javaansche dessaleven, nog worden opgesteld. Terwijl omtrent tal van gebieden in de buitenbezittingen — wij noemen b.v. de Bataklanden — al het merk- en wetenswaardige in goed geordende bibliotheken is bijeengebracht, kan men nog zelfs niet den „Java-spiegel" aanwijzen, welke in kort bestek het essentieele van land en volk vertelt. Nu zijn er natuurlijk tal van oorzaken te noemen, waarom juist de studie van het „hoofdeiland" Java is ten achter geraakt. Maar het heeft minder nut die oorzaken op te sporen dan in de wetenschap der achterlijkheid de schade tijdig in te halen. En daarvoor kan nu een telken jaar gehouden congres voor taal-, land- en volkenkunde de beweegkracht zijn.

Op het jongste congres is overigens reeds gebleken, dat geen enge begrenzing in de bedoeling ligt. De bestudeering van de Javaansche cultuur bleek echter reeds zulk een uitgestrekt veld van vorsching en studie op te leveren, dat nog jarenlang de congresprogramma's daarmede gevuld kunnen worden. De „Loc." besluit: Het nut eener vergelijkende volkenstudie van heel Indonesië staat natuurlijk buiten twijfel. Maar dit zij dan het werk van een nieuw instituut, dat over de gegevens van alle reeds bestaande, het Java-instituut inbegrepen, de beschikking zal erlangen — een Indonesisch Instituut, centrale voor de studie van alle Indonesische cultuur.

Uit Java's Midden.

Aan een hoofdartikel in de „Sumatra Post": „*Uit Java's Midden*" ontleenen wij o.a.:

Nergens wordt de vrouw, d.w.z. *de vrouw uit het volk*, zoo uitgebuit als in de Vorstenlanden. Een Batak heeft er een handje van zijn vrouw te laten werken en zelf te luieren, maar die kunst verstaan de Javanen uit Midden-Java oneindig beter. Dikwijls maakt deze van de vrouw een soort economische belegging. Hij houdt er dan verschillende vrouwen op na, meestal oude en leelijke, die hij hard laat werken, en behoudt een jonge, schoone Dulcinea, om de genoegens te deelen in een „dolce far niente", daar de andere vrouwen wel voor de verdiensten zorgen. Vrouwenarbeid komt hier buitengewoon veel voor, en dan vrouwenarbeid, die men beter vrouwen-afbeuling zou kunnen noemen. Al het zware, ruwe, vuile werk, dat men op de Oostkust door koelies, meest Chineezen ziet doen, doen hier vrouwen. Bij het bouwen van huizen, d.w.z. Europeesche gebouwen, dragen vrouwen steenen, sjouwen vrouwen zand, graven vrouwen den grond uit, sjorren vrouwen met palen en balken. Dagelijks ziet men honderden vrouwen met zware lasten op den rug naar den pasar trekken, na dikwijls tochten van dagen te hebben gedaan. Graafwerk gebeurt veelal door vrouwen. Men moet de ongelukkige stakkers zien, zooals ze, bij groepjes, als lastdieren over de wegen trekken.

Of de oorzaak van die schandelijke vrouwen-exploitatie is de armoede, die hier chronisch is, of de gemakzucht en harteloosheid van de mannen, kan ik niet beslissen; misschien ligt de oorzaak in beide. Maar wat me steeds het meest treft, is dat men van die dingen nooit leest in de Inlandsche bladen: dat die toestanden nooit op de kaak worden gesteld door de Inlandsche leiders in hun vergaderingen; dat daarvoor nooit middelen ter verbetering worden genoemd op S. I.-congressen en dergelijke, waar men praat van kapitaal, democratie, parlement en wat dies meer zij, maar nooit zich bekommert over zulke ergerlijke toestanden, die ontstaan door en in het eigen volk.

Waar men wel stroomen van afkeuring over uitstort, dat zijn *de koelies en de poenale sanctie* van de Oostkust, zooals Mohamed Samin deed op het laatste S. I. congres.

Ik houd echter vol, dat iedere koelie in Deli het beslist beter heeft dan de doorsnêe Javaan-desaman in de Vorstenlanden. Het zou voor duizenden van de bevolking der Vorstenlanden een verbetering, zoo geen weldaad wezen, als zij het koelie-bestaan ter Oostkust konden genieten. De vrouwelijke contractanten van Deli's ondernemingen zijn oneindig beter af dan de vrouwelijke werkdieren hier. Velen der koelies vestigen zich, na afloop van hun contracttijd, op de Oostkust.

Het verschil tusschen den Maleier aldaar en den

Javaan valt ieder op, die jaren tusschen de Maleiers heeft gewoond en zich in eens geplaatst ziet te midden van het Javaansche volk. Het typeert zich in allerlei groote en kleine kenmerken en is dikwijls, zoo niet altijd, ten voordeele van den Maleier. Ook in de volksbeweging zien we dat tot uiting komen, daar de Javaansche volksbeweging in haar leer en uiting veel meer revolutionair is dan de Maleische. Zeker, deze maakt zich in woorden en daden wel eens aan excessen schuldig, maar is over het geheel veel nuchterder en daardoor practischer. De Javaan s c h ij n t democratischer, doch de Maleier i s democratischer. Men noemt den Javaan beleefder dan den Maleier, doch het mangelt den Maleier volstrekt niet aan beleefdheid, terwijl de Javaan in hooge mate onbeschoft kan zijn. In een pandhuis werd schr. door de verschillende Javaansche beambten onwelwillend te woord gestaan. Uit alles bleek een opzettelijk, tergend negeeren van hem, als Europeaan. Toen even later de administrateur verscheen, demonstreerden de Inlandsche beambten in zijn bijzijn een lijdelijk verzet, een onwilligheid in 't nakomen van de bevelen, die op de meest heusche wijze door hun chef werden gegeven, die schandelijk was. Wat er op zoo'n wijze van den dienst en het dienen moet terechtkomen, kan ieder begrijpen. Zulke *toestanden bij den pandhuisdienst* zijn helaas geen uitzonderingen, doch regel. De Inlandsche pandhuisbond is een der meest revolutionaire vereenigingen.

Abdoel Mocis, de eenige volksleider op Java die een Maleier is, is ook de meest conservatieve, die slechts nolens volens den revolutionnairen kant opgaat. De Maleiers moeten over 't algemeen niet veel van hem hebben, zij vertrouwen hem niet.

Hij was jaren lang redacteur van de „Neratja", het Inlandsche blad dat zwaar gesubsidieerd werd door het gouvernement en dat hem dus een goede bron van inkomsten opleverde. Toen die subsidie ophield, trachtte hij als redacteur te komen in een der Maleische Oostkust-bladen, wat hem niet gelukte; men prefereerde iemand uit eigen kring. Nu deelt hij de redactie der „Neratja" met Salim. Laatst heeft hij ontdekt, hoe het komt, dat de *Inlandsche leerlingen der voortgezette en middelbare scholen*, zooals kweek- en opleidingsscholen, zoo revolutionnair worden.

De regeering schrijft dat toe aan den invloed der Europeesche onderwijzers met hun revolutionaire neigingen, doch m .i. ligt de oorzaak meer in den aard van het onderwijs. De „Neratja" beweert echter, dat de onderwijzers, de Europeesche wel te verstaan, de oorzaak van den revolutionairen geest onder de leerlingen zijn, niet omdat die onderwijzers de revolutie prediken, maar omdat zij hun Inlandsche leerlingen haten, tegenwerken en overheerschen. Grover, onbillijker, onjuister insinuatie is moeilijk denkbaar. Er blijkt weer eens duidelijk uit, welke manier van strijdvoeren sommige Inlandsche leiders en bladen erop na houden. De Europeesche onderwijzers staan niet met haat tegenover hun leerlingen, integendeel, zij doen vaak meer dan hun plicht is, en velen staan tegenover hun leerlingen met de beste bedoelingen. Zelfs is sommigen onderwijzers wel eens te veel liefde voor het Inlandsche volk verweten, getuige het roode gevaar en revolutionnaire drijven, dat vele der Europeesche bladen in den onderwijzer zien.

UIT DE INDISCHE PERS.

Het Program van de Revolutionair Socialistische Vakcentrale. In de oprichtingsvergadering van 25 December 1919, welke ter hoofdplaats Djocjacarta werd gehouden, is het navolgende program van de Revolutionair Socialistische Vakcentrale vastgesteld. *)

Beginselverklaring.

Tengevolge van het steeds krachtiger optreden van het kapitalisme, is het menschdom in 2 groote categorieën verdeeld, n.l. in bezitters en niet-bezitters of ook in kapitalisten en proletariërs.

Zoolang die kapitalisten de macht in handen hebben gehad, hebben zij niet anders gedaan als het kapitaal geconcentreerd in fabrieken, banken, spoorwegen, enz., enz. en alleen het eigenbelang gediend.

Het gevolg daarvan is geweest, dat de van het kapitaal afhankelijke proletariër totaal is verarmd en dom gehouden.

Vernietiging van dat kapitaal en het in handen nemen daarvan door de proletariërs moet dezen voor oogen staan, met het doel dit te doen strekken voor het belang van het algemeen en wel zoodanig, dat een ieder behoorlijk te eten heeft.

In verband hiermede streeft de Vakcentrale er naar het gezag in handen te krijgen, de levenstoestanden te veranderen en met spoed die veranderingen tot stand te brengen, hetgeen revolutie beteekent.

Het volk dient daarbij te begrijpen, dat het bij het doorvoeren van zulk een sociaal-democratische politieke gedragslijn zekere plichten op zich moet nemen, die stipt moeten worden opgevolgd en er toe zullen leiden dat het eenmaal zelf de bestuursleiding in handen zal moeten nemen.

Ten einde het beoogde doel te bereiken, staan 3 wegen open, n.l.:

1e. het in handen nemen van het gezag;
2e. de vakstrijd;
3e. de coöperatie.

En aan ieder lid der vereeniging is opgedragen om het bestaan van den proletariër bij zijn arbeid te verlichten en te verbeteren.

De leden, die meenen dat zij de kennis daarvan kunnen opsteken in Europa, dat kapitalistisch is, kunnen geen afdoende hulp aan den proletariër verstrekken.

Het is de vereeniging, die de niets-bezitters rijp wil maken, opdat zij hun eigen zaken kunnen regelen en in welstand kunnen geraken.

W e r k p r o g r a m.

A. Algemeene beweging.

1°. Oprichting van Volksraden, die de zaken regelen.

De leden dier raden worden gekozen door het volk.

2°. Alle vruchtdragende arbeid, alsmede die van bank-, handels-, bouwondernemingen, enz., enz., moeten komen aan de gouvernements onderdanen.

In afwachting dient het Gouvernement deze verandering van toestand voor te bereiden.

3°. Verstrekking en verdeeling van den arbeid door het gezag (gouvernement) in dezen zin:

a. de waardebepaling van den arbeid, zoowel voor mannen als voor vrouwen, is gelijk; de arbeid van iedere categorie zij in overeenstemming met de capaciteit, die deze categorie kan ontwikkelen;

—*b.* kinderen beneden de 18 jaar, volwassenen boven de 45 jaar, zijn vrij van arbeidsprestatie, evenals de zwangere vrouw 6 maanden vóór en na de zwangerschap.

B. Loonsbeweging.

1°. Elk loon zij evenredig aan den gepresteerden arbeid en aan de hoegrootheid van het gezin.

2°. De wet bepaalt het minimum-loon.

3°. Het loon dat stijgt boven hetgeen men voor levensonderhoud noodig heeft, moet worden opgeheven.

C. Arbeidsduurbeweging.

1°. De duur van het werk is voor den dag 8 uur en voor 's nachts 6 uur, met een tusschenpoos van 1 uur.

Eén vrije dag in de week, 14 dagen vacantie per jaar, alles vastgelegd in een wet.

D. Beweging voor werkverstrekking.

1°. Een Arbeidsraad treedt als gemachtigde voor de arbeiders op.

2°. Het aanvangsloon, de loonsverhooging worden vastgesteld door den Raad en vastgelegd in eene regeling.

3°. De Raad behandelt de geschillen over loon en bevordering enz. der arbeiders.

4. Bij onvrijwillig ontslag of bij ontslag zonder

*) Zooals bekend, behooren tot deze Vereeniging alleen personen, die een vak beoefenen.

beschikking van den Raad, beslist deze en wordt 3 maanden voedinggeld uitgekeerd.

Alles vastgelegd in een wet.

E. Pensioensbeweging.

1°. Op 45-jarigen leeftijd en na 20 jaren arbeid, wordt pensioen toegekend.

2°. Ook wordt pensioen toegekend aan hen, die tengevolge van arbeidsprestatie invalide worden.

3°. Gedurende ziekte ontvangt de arbeider gedurende 3 maanden vol loon, daarna $\frac{3}{4}$ van het loon en daarna de $\frac{1}{2}$.

F. Beweging voor het toekennen van schadeloosstelling.

1°. Ingeval van opdrachten, bij verhuizingen, logeeren op andere plaatsen dan de woonplaats, moet schadeloosstelling worden toegekend voor de werkelijk gedane verplichte uitgaven.

G. Andere bewegingen.

1°. Betere huisvesting voor de arbeiders.
2°. Kostelooze geneeskundige hulp.
3°. Kosteloos onderwijs.
4°. Kostelooze verstrekking van leermiddelen.
5°. Verzorging der schoolkinderen, met inachtneming van vrijen tijd.
6°. Oprichting van scholen, waarin ook onderwijs wordt gegeven in de gezondheidsleer en schoonheidsleer.
7°. Oprichting van volksbibliotheken.
8°. Verbetering van het gehalte der onderwijzers.
9°. Instelling van onderwijsraden.

(*Sinar Hindia*, 17 Dec. 1919)

De viering van het Mauloedfeest te Soerabaja. De Garebeg Mauloed is dit jaar (1919) te Soerabaja met meer opgewektheid gevierd dan de vorige jaren; hoogstwaarschijnlijk om reden die dag samenviel met den St. Nicolaasdag der Christenen.

Zooals bekend, is de Garebeg-Mauloed de viering van het geboortefeest van Mohamad, den profeet der Mohamedanen, en gaan de Mohamedaansche Inlanders op dien dag de graven bezoeken van de personen, die op Java den Mohamedaanschen godsdienst hebben ingevoerd.

Zij zijn Ibn Maulana te Cheribon, Malik Ibrahim te Grissee en Raden Rachmad te Ampel (Soerabaja).

Het graf van Raden Rachmad ligt geheel achteraan, doch aan de voorzijde van de missigit, ter hoofdplaats Soerabaja, hetgeen iederen Inlander daar weet. *)

Bij het grafbezoek worden allerlei geschenken geofferd, welke den vorigen avond op de pasar malam kunnen worden gekocht en welke markt speciaal voor dat doel wordt gehouden.

Op den dag zelven is het missigit-bezoek natuurlijk zeer druk, zoodat de Directie der Staatsspoorwegen zelfs met het personenvervoer op dien dag rekening houdt en expres-treinen laat loopen.

Van het huren van rijtuigen is zoo goed als geen sprake, aangezien de koetsiers bijna allen naar Ampel zijn.

De pasar-malam te Ampel wordt in de van Deventerlaan gehouden.

(*Perniagaän* van 9 Dec. 1919).

*) Over dezen Raden Rachmad zie men het Koloniaal Weekblad van 5 Febr. 1920, No. 6.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Uitbreiding van het Scheepsbouwbedrijf in China. Evenals de Europeesche oorlog tal van nieuwe industrieën in het leven heeft geroepen en de reeds bestaande heeft uitgebreid, evenzoo heeft die wereldstrijd aan Groot-China de gelegenheid gegeven om zich op de uitbreiding van het scheepsbouwbedrijf toe te leggen. Vooral is dit met groot succes geschied in de groote centra van Shanghai en Hongkong, waar thans scheepsbouwinrichtingen worden aangetroffen, die in de werkelijkheid voor die in Europa niet behoeven onder te doen.

De fabrieken te Shanghai zijn van de nieuwste machinerieën voorzien en vergroot. Zoo levert de ,,Kingnan-Dock-Engineering-Works'', die met Amerikaansch kapitaal werkt, machines en ketels met hulp van electrische kracht.

De scheepswerf is lang 1.5 kilometer en kan schepen van 10.000 ton leveren.

Het droogdok dezer maatschappij is 545 voet lang boven de blokken en 70 voet breed aan de bovenzijde.

De Nicolas Tau Engineering and Shipbuilding Works werkt voor het grootste gedeelte met Fransch kapitaal en beschikt weldra over de geheel voltooide fabriek.

Thans reeds kunnen op de werven 4 schepen van 5000 ton tegelijk op stapel worden gezet.

En behalve schepen, vervaardigt deze fabriek ook ijzeren bruggen, spoorwagens, trammen, enz.

De Shanghai Dock and Engineering Cij. beschikt over 5 scheepsdokken, waarvan het grootste eene lengte heeft van 532 voet boven de blokken en 77 voet breedte. Het kleinste heeft 355 voet boven de blokken en 46 voet breedte.

Alles wordt er vervaardigd met hulp van electrische kracht.

Op dit oogenblik bouwt men er schepen van 3000 tot 5000 ton, doch weldra zal dit 10.000 ton bedragen. Kleine stoomschepen en motorbooten kan men er ook bestellen.

In Hongkong is het scheepsbouwbedrijf omvangrijker dan te Shanghai, om reden men tijdens den oorlog vele schepen moest afleveren aan Engeland en Noorwegen. (Perniagaän, 8 Dec. 1919).

Verscherpen van het toezicht op de verspreiding der besmettelijke geslachtsziekte ter hoofdplaats Soerabaija. Het kwaad der besmettelijke geslachtsziekten ter hoofdplaats Soerabaija heeft bij de Chineezen, vooral bij de jongeren, zulk een omvang aangenomen, dat X. in de ,,Pewarta Soerabaija'' van 10 December 1919 verscherping van het toezicht op de verspreiding daarvan aanbeveelt, in de eerste plaats door de bestaande Chineesche vereenigingen zelve. Doch willen deze daarbij succes hebben, dan zal het noodzakelijk zijn dat de Chineesche vereenigingen te Soerabaija van meer gemeenschapszin blijk geven en op het voorbeeld van Malang trachten zich tot een groote vereeniging aaneen te sluiten, waarvan meer kracht kan uitgaan dan van den enkeling.

Volgens het oordeel van den schrijver beweert de Europeaan, dat de Chinees een scherpzinnig en verstandig organisator is en dat hij gemakkelijk voor aaneensluiting is te vinden, doch waarom geschiedt dat niet ter hoofdplaats Soerabaija, vraagt hij, waar men tal van Chineesche vereenigingen aantreft, die de bevordering van de Chineesche belangen beoogen? Elders is dat wel geschied en derhalve kan het te Soerabaija ook.

Onder de maatregelen, die tot bestrijding van de gevolgen van besmettelijke geslachtsziekten kunnen leiden, rekent men ook het geneeskundig onderzoek vóór het huwelijk, doch wanneer men dit aan de jongelieden, zonder dwang, overlaat, komt er zeker niet veel van terecht.

Zelfs het in praktijk brengen van eene wettelijke regeling heeft onderwerpelijk vele bezwaren in, niet het minst om reden de jeugd op dit punt zoo onverschillig is en in den regel, behoudens een enkele uitzondering, met het lot van het nageslacht geen rekening houdt.

Van hare medewerking is men dus allerminst verzekerd en toch zal er iets moeten worden gedaan om het bestaande kwaad zoo mogelijk te bezweren niet alleen in het belang van het algemeen, doch ook van de jeugd zelve.

Naar de meening van den schrijver kunnen op dit terrein de Chineesche vereenigingen in Ned.-Indië goed werk verrichten, zoolang er van overheidswege niets wordt gedaan.

Zij zouden geneeskundige specialiteiten kunnen aanstellen, die, na onderzoek tegen een billijk tarief, verklaringen zouden kunnen afgeven aan trouwplannen hebbende leden, doch daarbij zal moreele dwang van de zijde der besturen op den voorgrond moeten staan.

En om dien moreelen dwang beter te kunnen uitoefenen, is het zaak dat de vele ter hoofdplaats Soe-

rabaija aanwezige Chineesche vereenigingen samenwerken.

Het spreekt van zelf dat men, om het beoogde doel te bereiken, verschillende bezwaren zal moeten overwinnen, doch bij energieken goeden wil zullen, volgens schrijver, zeker goede resultaten worden verkregen. (Pewarta Soerabaija, 16 Dec. 1919).

Een niet in de Europeesche bladen vermeld plaats gehad hebbend misdrijf. In de „Pewarta Soerabaija" van 16 December 1919 komt het navolgende bericht voor:

Op één der in de haven van Tandjong Perak (Priok?) liggende schepen had men 3 Chineesche timmerlieden laten komen om eenige herstellingen aan boord te verrichten. Deze gingen op Zaterdag 13 December 1919 in een vaartuig naar het schip toe, doch werden onderweg aangehouden door de politie.

Hoe het nu juist met de aanhouding is gegaan, weet men niet, doch 2 van de 3 timmerlieden lagen plotseling te water. Eén daarvan wist zich met moeite te redden, maar de andere verdronk en zijn lijk is tot heden nog niet aangespoeld.

Deze gebeurtenis heeft in de Chineesche gemeente groote ontstemming teweeg gebracht en is gesteld in handen van den Chineeschen Consul-Generaal.

De heer Oei-Tjiang-Hwaij begaf zich den volgenden morgen naar den hoofdcommissaris van politie en naar den Resident, en trachtte daar inlichtingen in te winnen.

De Consul-Generaal zal werk van deze zaak maken en wil in geen geval daarin berusten.

LITERATUUR-OVERZICHT.

In- en Uitvoer.

In No. 11 vervolgt de hr. Th. P. C. J. op de Coul zijn beschouwing over „Onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920. Schr. bespreekt thans het artikel rubber. De rubbercultuur is in Ned.-Indië in den laatsten tijd zoo geweldig uitgebreid, dat zij bijna 50 pCt. van den totalen wereldaanplant bedraagt; de productie is in 1919 de grootste geweest, die tot nu toe in eenig jaar werd bereikt; het staat vrijwel vast dat de opbrengst over genoemd jaar ruim 60 pCt. meer bedraagt dan over 1918. Verreweg het grootste deel der Ned.-Indische productie is in 1919 naar de Vereenigde Staten verscheept. De groote verbruikers koopen thans het ruwe product tot prijzen, die voor de producenten een winst-marge laten van ruim 100 pCt. van den kostprijs. Wel is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat algemeen de productiekosten in onze koloniën zullen stijgen, maar er staat tegenover, dat die kosten bij rubber-ondernemingen automatisch dalen naarmate de plantages het stadium van volle productie bereiken. Ook voor 1920 worden de vooruitzichten voor de Indische producenten gunstig geacht. Wel zal de plantage-productie wederom een belangrijke toename vertoonen, doch de wereldconsumptie houdt daarmede ongetwijfeld gelijken tred.

Indië. Geillustreerd Weekblad.

Afl. 51 brengt weder een vervolg der ethnogr. beschrijving van de Lampongers in Zuid-Sumatra (met een merkwaardige plaat: feestgewaad eener jonge Lampongsche). — De heer E. L. K. Schmülling publiceert het eerste gedeelte van „Eene belangwekkende beklimming van den vulkaan Raoen in Oost-Java". Heel mooie foto's zijn aan dit interessante artikel toegevoegd; die waarop de tochtgenooten en hun dragers zijn afgebeeld, geeft een levendigen indruk van de koude, waarvan de inlanders althans op die groote hoogte (6500 voet) last hebben. — Verder bevat de afl. een stukje Indisch leven van mevr. H. Tobi-v. d. Kop, getiteld „Vendutie".

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. '20, afl. 1: Een afstandsmarsch van infanterie-officierspatrouilles bij de Japansche garde-divisie. — Nieuwe denkbeelden omtrent samenstelling, gebruik, kaliber, munitie en vervoer van de artillerie, op grond van de jongste oorlogservaringen, door H. J. D. de Fremery. — Een en ander over de aanwending van rook als strijdmiddel, door J. A. van Staveren. — De bestrijding van venerische ziekten. — De duikbootoorlog. — Korte mededeelingen.

In de rubriek Boekbespreking vindt men een vrijwel vernietigende kritiek op een geschrift, hetwelk men hier te lande vergeefs tracht in handen te krijgen. Wellicht wordt het verlangen om er kennis mede te maken wel wat bekoeld, als men genoemde kritiek heeft gelezen. De veelbelovende titel luidt: Jong Indië economisch en militair weerbaar. De economische, politieke en strategische ligging van Indisch-Nederland, door M. F. Lichtendahl, eerste luitenant der infanterie.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van deel 59, afl. 6: Het scheepslaboratorium, door Prof. Dr. J. J. van Loghem. — Het lot van pestbacillen in lever en milt van doode dieren, door Prof. Dr. J. J. van Loghem. — Eenige vergelijkende gegevens uit de neuskeel-oorheelkundige praktijk op Java en in Nederland, door Dr. C. E. Benjamins. — Bijdrage tot de kennis van de joodcysten en hunne amoeben, door Y. Rodenhuis. — De toxicologie in Ned.-Indië, door Dr. H. J. van Giffen. — Het voorkomen van Balantidium coli in Ned.-Indië, door S. L. Brug. — Enkele epidemiologische opmerkingen aangaande de griep in de afdeeling Malang 1918, door P. B. van Steenis. — Jaarverslag van de Landskoepokinrichting en het instituut Pasteur te Weltevreden, over het jaar 1918.

Het tegelijkertijd uitgekomen Bijblad van deel 60 (No. 1) bevat het verslag over het jaar 1917 van den dienst der pestbestrijding in Ned.-Indië.

Indisch Genootschap.

Het verslag der vergadering van 16 Jan. j.l. is in druk verschenen; het bevat de voordracht van Prof. J. F. Niermeyer over „de ontwikkeling der Javaansche dorpsgemeenschap in den modernen tijd" en de daarop gevolgde discussies, waaraan werd deelgenomen door de h.h. Carpentier Alting, Schmülling, Van der Plas en Van Vollenhoven.

Handelsberichten.

In het No. van 28 Maart is opgenomen het vervolg der beschrijving van de haven van Curaçao (Willemstad) en de inrichtingen welke er mede in verband staan. — Onder het hoofd „Suriname" vindt men eenige bijzonderheden over het aldaar voorkomende rozenhout, met de mededeeling dat binnenkort een uitvoerig artikel over dit onderwerp zal worden gepubliceerd door den houtvester J. W. Gronggrijp, in de „Ind. Mercuur". — Over Oost-Indië bevat hetzelfde nummer nog korte mededeelingen, getiteld als volgt: Sumatra's Westkust gedurende het 3e kwartaal 1919. — Handelsbeweging van de haven Padang gedurende November 1919. — Rubber, enz.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Febr.-afl.: Resumé van het Rapport (1919) der Studie-Commissie van het Suriname-Syndicaat, door J. S. C. Kasteleyn en B. J. Kluvers. — De beteekenis van het anthropologisch onderzoek op Aruba, Curaçao en Bonaire, door Dr. J. P. B. de Josselin de Jong. — Het mijnwerk der Societeit van Suriname op den Van-den-Bempdenberg 1729—1741, door Mr. R. Bijlsma. — De geschiedenis van den koninklijken slaaf, door Aphra Behn (vervolg). — Eerste Kamer der Staten-Generaal (over het Reg. Reglt van Curaçao). — Tweede Kamer der Staten-Generaal (id. Curaçao en Suriname). — Bibliographie.

De Reflector.

Het No. van 7 Febr. bevat een korte beschrijving van een ramp in de res. Kedoe op 13 Jan. j.l. Tengevolge van zware regens heeft toen op den Goenoeng Pajoeng een aardstorting plaats gehad, waardoor het gehucht Kemoetoek-Koelon onder de aarde- en moddermassa bedolven is geraakt. Het gehucht telde 114 zielen, waarvan zich slechts 60 wisten te redden; de materieele schade is eveneens zeer beduidend. Een foto van het geteisterde gebied geeft een indruk der groote verwoesting.

Het Indische Leven.

In de Nos. 25 en 26 van dit weekblad vertelt „Burga" de legende van de steenen beelden bij Modjokerto. Het verhaal, waarin een prins en prinses een rol spelen, die ten slotte beiden in steen veranderen, dateert uit het bloeitijdperk van Madjapahit. Nu nog ziet men dicht bij Modjokerto, waar eens het rijk van Madjapahit lag, op een puinhoop van opeengestapelde trachiet-blokken een reusachtig, afschuwelijk beeld met een kolossaal hoofd, waarin groote, uitpuilende oogen en een ontzettend wijden mond met groote slagtanden. En dicht bij staat een beeld, half mensch, half vogel, dat met booze oogen naar 't liggende beeld op den puinhoop ziet. De overlevering zegt, dat 't eerste beeld eens de reus Menak Djinggah (zoon van vorst Praboe Arimba) was en het tweede de booze prinses van Madjapahit, die door haar eigen schuld dit schrikkelijk lot over beiden afriep.

Algemeen Landbouw-weekblad voor Ned.-Indië.

Na eenige weken, tengevolge eener staking bij den

drukker (firma Nix te Bandoeng), niet verschenen te zijn, is het Alg. Landbouwweekblad weer uitgekomen. Met een entrefilet „de staking geëindigd" opent het No. van 6 Febr. — Verder vervolgt A. de Koning zijn beschouwingen over „Algemeene plantenteelt". — De hr. J. F. C. Raabe schrijft over middelen ter verbetering van den veestapel op Java en Madoera. — Over een nieuw model sorteerloods voor tabaksondernemingen (uitvinding van den hr. Imhoff) schrijft Dr. R. Broersma. — Verder vermelden we uit de rubriek Landbouwberichten uit Indische bladen de volgende stukken: Ricinusolie. — Een nieuwe suikerfabriek in Banjoewangi. — Brand in rubberrookhuizen. — De landbouw in Sumatra. — Verslag omtrent de Gouv. kinaonderneming te Tjinjiroean (Bandoeng) over 1918 (vervolg).

Geologie van Java.

In het vorig overzicht werd onder het hoofd „De Waterstaats-Ingenieur" o.m. de titel vermeld eener bijdrage van Dr. G. J. N. Hengeveld in het November nummer van genoemd maandschrift. Dit zeer belangrijke opstel bevat een geologisch overzicht van Java en Madoera, vergezeld van een geologische kaart, een verbeterde uitgave van die van Verbeek en Fennema, welke niet alleen door nieuwe onderzoekingen op dit gebied op enkele plaatsen verbetering vereischte, maar bovendien in den handel in het geheel niet meer te verkrijgen is. In de beschrijving, bij deze fraai uitgevoerde kaart behoorend, is een nieuwe verdeeling van de op Java en Madoera voorkomende gesteenten aangenomen, eveneens in overeenstemming met de nieuwste onderzoekingen.

Eene aankondiging in het Alg. Landb. Weekbl. deelt mede, dat van kaart en omschrijving overdrukken verkrijgbaar werden gesteld, zoodat een ieder, die belang stelt in de geologische gesteldheid van Java en Madoera, zich op zeer billijke wijze daarvan een exemplaar kan verzekeren. De prijs bedraagt n.l. slechts ƒ 1.50, terwijl bovendien nog een viertal bladzijden reproducties van zeer duidelijke foto's een goed denkbeeld geven van de verschillende geologische formaties.

Iedereen, die te maken heeft met den boven- of ondergrond van Java, hetzij op landbouwkundig of industrieel gebied, vindt reeds op deze kaart en in de beschrijving enkele kleine geologische aanwijzingen, die toch van groot nut kunnen blijken te zijn.

De Ingenieur.

In het Nr. van 20 dezer beantwoordt de ir. W. Cool de opmerkingen van den ir. W. Elenbaas, door dezen gemaakt in „De Ingenieur" van 8 Nov. Ao. Po., naar aanleiding eener voordracht van eerstgenoemde: Technische lessen en vraagstukken op het gebied van den Indischen havenbouw.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 12: Berichten van de afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 2. Vetleverende palmen uit de geslachten Attalea en Maximiliana (Babassu, Cohune en Marsipa), door Dr. J. Temminck Groll. II. Cohunenooten (met afbeeldingen). — De toestand van de suikerindustrie in Podolië en in Polen. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. (Emigratie van Javanen en Soendaneezen naar de Buitenbezittingen, enz.). — Koloniaal Museum. Afd. Handelsmuseum. Literatuur over vetten, oliën en wassen.

Gezagvoerder W. Bagchus. †

In de rubriek Personalia bevat bovengenoemd Ind. Merc.-Nr. het volgende bericht: Met leedwezen vernemen wij het overlijden van den heer W. Bagchus, tot aan den oorlog actief dienend gezagvoerder van den Rotterdamschen Lloyd, welks meeste passagiers hij op gelukkige wijze heeft overgevoerd, terwijl het hem ook nog gegeven was het gezag uit te oefenen op het nieuwe en grootere type der mailbooten, waarvan de Insulinde de eerste was.

De vele passagiers, die de heer Bagchus naar de tropen heeft gebracht en vandaar weer huiswaarts leidde en bij wie de overledene in hoog aanzien stond, zullen steeds den man blijven herdenken, die er altijd een eer in stelde hen aan boord ter wille te zijn en die zeker allen zijn vrienden werden en bleven.

Orgaan van de Vereeniging „Indië Weerbaar".

We vestigen alsnog de aandacht op den inhoud van afl. 4 van den 2en jaargang (Oct. 1919) van „Indië Weerbaar", welke in verschillende opzichten belangwekkend is. Ten eerste bevat het een artikel van den hr. H. E. Steinmetz met behartenswaardige wenken over het reizen in den Archipel. — Paideia besluit een beschouwing, getiteld „Economie en ethiek". — Verder een geschiedkundig overzicht van de verdediging van Ned.-Indië, samengesteld uit Koloniale Verslagen, „De militaire positie van Ned.-Indië", door E. A. A. van Heekeren en het rapport der Staatscommissie voor de verdediging van Ned.-Indië. — Ten slotte een aan het Bataviaasch Handelsblad ontleend artikel „Indië Weerbaar in de dagen der Compagnie", vermeerderd met eenige kiekjes betrekking hebbend op den Mardijker „Majoor Jantji". De inhoud van dit artikel was er niet minder interessant om geweest, wanneer de schrijver de bron waaruit hij putte niet in een geheimzinnig waas had gehuld, door aan te vangen met „In een der afleveringen van een Nederlandsch tijdschrift verscheen onlangs een zeer interessant en fijn gesteld artikel, waarin de auteur, een bekend Oost-Indisch geschied- en kroniekschrijver, een beeld geeft van de verschillende compagnieën...... enz."

We kunnen de verleiding niet weerstaan dit even te verduidelijken, gedachtig aan het eere wien eere toekomt. Zie nl. Dr. F. de Haan, De laatste der Mardijkers (Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, dl. 73, 1917, blz. 219 vgg.).

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Verslag over de in 1917 genomen proeven met het opzamelen van bevloeiingswater gedurende den nacht in wadoeks van beperkten omvang, teneinde dit water overdag voor bevloeiingsdoeleinden te benutten, door Ch. G. Cramer. (Weltevreden, G. Kolff en Co.).

De uitbarsting van den Kloet. Album, bevattende 30 reproducties naar fotografieën van de ateliers Kurkdjian en Herrmann te Soerabaja, welwillend afgestaan o.a. door H. M. de Koningin. (Amsterdam, uitgave van de N. V. tot Exploitatie van het Tijdschrift „Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw").

Eenige opmerkingen bij het ontwerp-ordonnantie van de rechtsverhouding tusschen werkgevers en de assistenten op de landbouwondernemingen ter Oostkust van Sumatra (vervolg en slot), door J. Z. van Dijck. (De Cultuurbond. No. 18. 15 Jan. 1920).

Beteekent de lage stand van de Duitsche valuta den ondergang van de Zending der Broedergemeente in Suriname? (Berichten uit de Heiden-Wereld, 25 Febr. 1920).

De voorstellen der Ned.-Indische Bezoldigings-Commissie, door F. Treffers. (De Militaire Spectator, Febr. 1920).

Bij het eeuwfeest van Multatuli's geboorte, door M. Padberg. (Studiën. 1920, bl. 17).

Aanteekeningen omtrent de avifauna van Deli (Sumatra's Oostkust), door D. J. van Balen; en: Over vogels van Deli (Sumatra). (Jaarb. Club Ned. Vogelk. No. 9, 1919).

Multatuli en zijn „Vorstenschool", door J. Saks (= F. M. Wiedijk). (Groot Nederland 1920, bl. 102).

Suriname.

In ons vorig nummer haalden wij eenige zinsneden aan uit het voorwoord van het Rapport der Studie-Commissie [van het Suriname Studie-Syndicaat] naar aanleiding van haar bezoek aan Suriname.

De lezing van het uitvoerige, met buitengewone zaakkennis samengestelde en vlot geschreven rapport was ons een waar genoegen. Op elke bladzijde ontwaart men, dat hier zakenmenschen van het beste type aan het woord zijn, mannen met scherp inzicht en breede opvattingen, die niet bang zijn voor groote, afdoende maatregelen.

De opzet van het rapport is practisch. Op het voorwoord (van de hand van den leider van het Syndicaat, den heer Kasteleyn) en een korte inleiding volgt een beknopte beschrijving van land en volk. In dit hoofdstuk trekt vooral de aandacht de voorgestelde organisatie van het Departement van Landbouw in Suriname. Dan volgt een uitgebreid overzicht van den landbouw, waarin elk onderdeel uitvoerig wordt behandeld, eerst de bestaande cultures

daarna landbouwproducten, waarvan de verbouw zou kunnen beproefd worden. Hier hadden nog eenige andere genoemd kunnen zijn.

Zeer belangrijk zijn ook de beschouwingen over den kleinen landbouw. In dit hoofdstuk wordt ook gesproken over de kolonie van de afstammelingen der Hollandsche boeren nabij Paramaribo. De Studie-commissie kan, gezien hetgeen de Hollandsche boeren en hunne nakomelingen in 75 jaar bereikt hebben, niet enthousiast zijn voor het kolonisatie-plan van den heer Leys.

Een zeer interessant hoofdstuk is ook dat over Boschexploitatie (hout, balata, mangrove en andere boschproducten). Terloops deelen wij hier mede dat — volgens de „Handelsberichten” van 18 Maart — binnenkort van de hand van den heer J. W. G o n g g r ij p, houtvester in Suriname, thans met verlof hier te lande, een uitvoerige beschrijving van het Surinaamsche *rozenhout* in „De Indische Mercuur” zal verschijnen.

In het hoofdstuk over den mijnbouw wordt o.m. aangeteekend, dat de creolenbevolking zeer geschikt is voor het goudbedrijf en er gaarne in werkt.

Het belangrijkste hoofdstuk van het rapport is o.i., dat over het a r b e i d e r s v r a a g s t u k, 't welk van alle kanten bekeken wordt.

Het slothoofdstuk — onder het motto: „*Treet de voorgaande misslagen in geen consequentie*”. J. P. Coen (Brief van 29/9/1618) — heeft tot hoofd: „M a a t r e g e l e n t o t v e r b e t e r i n g v a n d e n t o e s t a n d i n S u r i n a m e”. Liet onze ruimte het toe, wij schreven hier een groot deel van het hoofdstuk over. Nu dat niet het geval is, bepalen wij ons tot de volgende aanhalingen:

„In den laatsten tijd heeft de opvatting over de verplichtingen, die een mogendheid tegenover hare koloniën heeft, een groote wijziging ondergaan. Mochten deze vroeger meer beschouwd worden als objecten, waarvan men zooveel mogelijk profijt trachtte te trekken, tegenwoordig staat op den voorgrond de verplichting de kolonie tot ontwikkeling en zelfstandigheid te brengen. Wat Suriname betreft is Nederland daarin allerminst geslaagd, hetgeen niet aan de kolonie zelf kan worden toegeschreven, want het daaraan grenzende maar minder vruchtbare Demerara, dat tot 20 April 1796 ons toebehoorde en daarna in Engelsche handen overging, is thans finantieel geheel onafhankelijk en maakt een gansch anderen indruk dan Suriname, niettegenstaande beide landen op genoemd tijdstip in denzelfden primitieven toestand verkeerden......”

......„*Op het oogenblik dat Nederland er toe besluit om in een betrekkelijk korten tijd de bedragen beschikbaar te stellen, die het anders in een groot aantal jaren zal moeten toestaan, zonder de kolonie noemenswaardig vooruit te brengen, wordt wellicht ook de mogelijkheid geboren, dat Nederland voor goed van het subsidieeren van Suriname verlost wordt, want, wordt dit geld nuttig en practisch besteed, dan zal het zoo vruchtbare Suriname, evenals zoo menig vroeger verwaarloosde onderneming, spoedig in staat zijn de aan haar ontwikkeling bestede gelden terug te betalen.” (In het Rapport vet gedrukt).*

En nu de conclusies:

„Had Nederland een gedeelte der vele millioenen, die het nu reeds aan de kolonie ten koste gelegd heeft, te rechter tijd aan haar geleend, dan is er geen motief aan te voeren, waarom Suriname niet even goed als het minder vruchtbare Demerara reeds lang finantieel onafhankelijk zou zijn.

Nog is het niet te laat, al zal Nederland ook veel grootere bedragen beschikbaar moeten stellen, dan waarmede het op het juiste moment, toen er zoo dringend om gevraagd werd, had kunnen volstaan.

Door deze les uit het verleden ter harte te nemen, en, met inachtneming van het door de Welvaart-Commissie voorgestelde finantieele plan, thans te besluiten de eerste jaren de gelden aan de kolonie te leenen, die anders hoogstwaarschijnlijk in den loop van een groot aantal jaren in den vorm van subsidies zonder resultaat aan de kolonie geschonken zullen worden, kan Suriname tot ontwikkeling en finantieele onafhankelijkheid gebracht worden, indien de gelden besteed worden:

1e. Aan het in goeden staat brengen van veel dat thans verwaarloosd is (wegen, loozingen, kanalen etc. etc.).

2e. Aan het onverwijld invoeren van voldoende immigranten voor de door gebrek aan werkkrachten snel achteruitgaande plantages.

3e. Aan de bevordering der immigratie en kolonisatie in den uitgebreidsten zin des woords, door eigen werving op Java, speciaal voor het vervoer van emigranten ingerichte scheepvaartverbindingen, aanleg van irrigatiewerken voor de vestigingsplaatsen van immigranten.

4e. Aan de uitrusting van een aan alle eischen des tijds beantwoordend departement van landbouw, handel en nijverheid.

5e. Aan de uitbreiding der communicatie-middelen, zoowel in de kolonie als met de buitenwereld, door wegen, kanalen, draadlooze telegrafie, etc.

6e. Aan verbetering van den hygiënischen toestand.

Voor deze hulpverleening aan Suriname stelle Nederland den eisch, dat de in de koloniën te heffen belastingen in een meer billijke verhouding tot de hier te lande te betalen belasting gebracht worden; de kolonie ook van haar kant dient het uiterste te doen om tot ontwikkeling te komen, waartoe alle tot werken geschikte inwoners het hunne zullen moeten bijdragen.

Gaat deze eerste krachtige poging van Nederland om Suriname te ontwikkelen vergezeld van:

1e. het terugbrengen der verlaten plantages in het domein;

2e. het aanmoedigen van vreemd kapitaal;

3e. een verandering in den bedrijfsvorm der plantages;

4e. een uitbreiding van het kapitaal van de Cultuurbank;

dan twijfelen wij niet, of Suriname gaat een goede toekomst tegemoet en zal binnen niet al te langen tijd finantieël onafhankelijk zijn.”

Het woord is nu aan de Nederlandsche Regeering en aan de Staten Generaal. Daarna aan den Nederlandschen ondernemingsgeest. Nu of nooit!

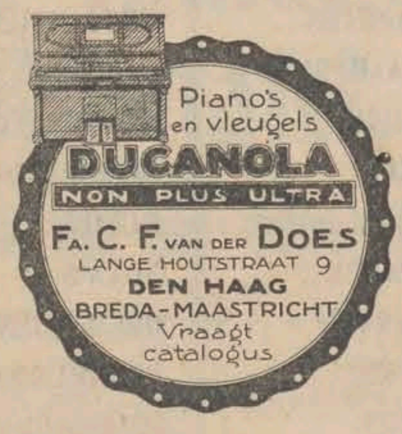
Curaçao.

Spoken.

„Voz di Pueblo” bespreekt ons stukje van 15 Januari 1920 in een hoofdartikel, en betoogt, dat er in de kolonie veel meer sympathie voor de Vereenigde Staten bestaat, dan wij wel zouden denken, en voegt ons toe: „Collega, herziening van uwe meening omtrent deze zaak is een eisch der werkelijkheid.” Waarom daaraan onmiddellijk moet voorafgaan: „Geen wonder, dat het K. W. zijne overtuiging niet wil prijsgeven,” begrijpen wij niet. Als „Voz” zegt, dat er eene eenigszins beteekende strooming, als bovenbedoeld, bestaat, nemen wij dat als feit aan. Wij zijn niet in de kolonie en kunnen ons dus niet rechtstreeks rekenschap geven van hetgeen daar plaats vindt dan door de pers en door persoonlijke berichten. Het beweren van de heeren Lansberg en Winkel, wier bekwaamheid als raadsleden wij gaarne erkennen, kwam ons eene weinig gedocumenteerde bewering voor. Wanneer nu blijkt, dat deze heeren uit kieschheid zich sober uitgedrukt hebben, aanvaarden wij ook dit. Moge „Voz” een wakkere bondgenoot zijn in den strijd tegen het — zij het nog slechts uit de verte — dreigende gevaar.

De Buitengewone Inkomstenbelasting.

De Gouverneur heeft uitvoerig geantwoord op het bezwaarschrift van den Kolonialen Raad. De groote nood van de Koloniale kas is aanleiding geweest, dat de verordening nog niet is ingetrokken. Ware dit geschied op 1 Mei 1919 in plaats van op 1 Mei 1920, gelijk nu in het voornemen ligt, dan zou de Koloniale kas ruim ƒ 70.000 gederfd hebben, waartegenover slechts een „zeer abnormaal hoog” bedrag aan

opcenten op de gewone inkomstenbelasting een acquivalent zou hebben kunnen zijn. Ook is de heffing in 1919/20 billijk, omdat in dit jaar geheven wordt van de winsten in 1917 en 1918 gemaakt en juist in die jaren zijn in de Kolonie winsten gemaakt, die te danken zijn aan de groote veranderingen in het verkeer en de behoeften, welke de oorlog teweeg bracht. Over de bezwaren, door den Kolonialen Raad tegen uitlegging der wet geopperd, onderhandelt de Gouverneur nog met den Minister van Koloniën.

Uitkeering in eens.

Aan den Kolonialen Raad is voorgesteld ook aan de Curaçaosche ambtenaren een maand extra-salaris over 1919 te betalen. Eenigszins onduidelijk komt ons deze bepaling voor: „mede wordt ten behoeve van het personeel bij het bijzonder onderwijs een maand salaris uitgekeerd, berekend naar een twaalfde gedeelte van het bedrag in 1919 aan subsidie uitgekeerd aan het bijzonder onderwijs.” Beteekent dit, dat dit salaris niet rechtstreeks aan de gegadigden wordt uitbetaald, en dat het geheele subsidie-bedrag voor de berekening in aanmerking komt? Dit zou ons dan niet juist voorkomen.

Emigratie.

In Januari zijn weer niet minder dan 280 Arubianen naar Cuba vertrokken, gelijk de „Amigoe” meedeelt.

De Hulp-Landbouwkundige.

Blijkens een bericht in de „Staatscourant” is de heer G. van der Plaats te Berlikum ter beschikking gesteld van den Gouverneur van Curaçao, ten einde te worden belast voor den duur van ten minste drie jaren met de waarneming van de betrekking van assistent-landbouwkundige, voorloopig met bestemming voor de Bovenwindsche eilanden in die Kolonie.

Zooals men weet, heeft de Koloniale Raad de voor hulp-landbouwkundige uitgetrokken gelden bij de behandeling der begrooting afgestemd, en geraden den landbouwkundige van Curaçao naar St. Martin te verplaatsen. De Regeering heeft de bedoelde posten echter hersteld en de Kamers zijn meegegaan. Wat nu echter die voorloopige bestemming voor de bovenwindsche eilanden beduidt?

Hard-gaat-ie!

De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp tot wijziging van het Regeeringsreglement (geldelijke gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs) reeds aangenomen. Zonder beraadslaging of stemming.

Enz. Enz.

De heer .... is benoemd tot Koloniaal schrijver, secretaris van den Raad van politie, notaris, scheepsmeter en hypotheekbewaarder op Bonaire.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Neutraal, ook voor de zaak van Groot-Nederland.

Bij den strijd in de Belgische volksvertegenwoordiging, waarbij de afgevaardigde Hubin, met behulp van onware of scheef weergegeven voorstellingen, stemming tegen Nederland trachtte te maken, kon terecht verklaard en verzekerd worden, dat van Nederland uit geen pro-Vlaamsche of anti-Waalsche invloeden op België inwerken. Voor hen, die Hubin en zijne aanhangers te bestrijden hadden, gaf dit kracht van betoog, en van een politiek standpunt bezien is dit afzijdig houden van Nederland ook als een daad van goede buurmanschap te waardeeren. Maar desalniettemin is er in ons flegmatisch, als onverschillig toezien bij hetgeen onze stamverwanten en taalbroeders te verduren hebben om hunne gehechtheid aan stam en taal, is er in dat koud blijven bij de hatelijkheden, die aan het adres van ons land en ons volk uitgesproken worden, is er in dat niet uiten van eenig meegevoel met de Vlamen, waar zij opkomen en moedig strijden voor gelijke rechten van Vlaam en Waal, is er in dat gebrek aan belangstelling, aan wederkeerigheid van ons ten opzichte van de zuidelijke broeders, toch iets dat als een tekortkoming, als een ontbreken van verwantschapsbesef, pijnlijk aandoet en verwondert. Onze houding inzake het Leuvensche studentencongres heeft gelukkig wat gloed doen ontbranden.

Ditzelfde geldt voor den strijd, die onze stamverwanten in Zuid-Afrika voeren. Wij hebben hierop in deze rubriek al meer gewezen, maar het wordt nu weer bewaarheid door het gebrek aan belangstelling eerst voor hetgeen de verkiezing van het parlement daar zou kunnen brengen en nu voor hetgeen de uitslag inderdaad gebracht heeft.

Daar is een partij, die het best vindt, dat Z. Afrika een Britsche kolonie blijft en die dan ook niet beter vraagt dan de banden met het „moederland” nog nauwer aan te halen. Zij heet die der Unionisten. Een andere partij voelt wel wat voor een vrij Zuid-Afrika, maar zij mist het vertrouwen in haar eigen landslui, zoodat zij dezen niet sterk en knap genoeg acht om op eigen beenen te staan, zij meent dat 't voorhands voor de goede ontwikkeling van 't land niet alleen beter maar zelfs bepaald noodig is onder Britsche voogdij te blijven. Zij heet de Zuid Afrikaansche partij, de Z. A. P., en heeft generaal Smuts tot leider. Dan is er de partij der Nationalisten, met generaal Hertzog als leider, voor wie de vrijheidsgedachte boven en vooraan staat. In Nederland zijn er wel menschen, die het standpunt der Zappen als het meest verstandige en meest practische beschouwen. Wie zelf de vrijheid geniet, weet vaak niet meer hoe de afhankelijkheid drukt en kwelt. Wie hiervoor echter nog niet afgestompt is, moet voor den strijd der Nationalisten te meer gevoelen, omdat het er om gaat het land van 't echt oud-Hollandsche Boerenvolk weer geheel vrij en onafhankelijk te maken. De stembusstrijd op 10 Maart gestreden ging om het vóór of tegen die leuze, als richtsnoer voor Zuid-Afrika's toekomstpolitiek. En die strijd is door de Nationalisten gewonnen.

De Unionisten hadden door geheel het land te zamen minder candidaten gesteld (50), dan de helft van het totaal aantal vertegenwoordigers (134). Behalve de vermelde partijen dong ook de Arbeiderspartij mee. Zij heeft verbazend in aanhang gewonnen, maar zij heeft door het aantal van slechts 5 leden, dat zij tot nu toe in 't Parlement heeft, bij dezen strijd er niet aan gedacht regeeringspartij te kunnen worden. Bijkomende wenschen en geschilpunten brachten wat schakeering in den veldtocht, maar in hoofdzaak liep hij om de vraag: 't Britsche rijk danwel Zuid Afrika eerst.

De partijverhoudingen zijn:

Oude Parlement.		Nieuwe Parlement.	
Z. A. P.	52	Z. A. P.	
Unionisten	38	Unionisten	
Nationalisten	27	Nationalisten	
Arbeiders	5	Arbeiders	
Onafhankelijken	6	Onafhankelijken	
Onbezette zetels	2	Herstemmingen.	
Totaal was	130	Totaal wordt	13[illegible]

*) Met groote kans voor de Nationalisten.

Voor geen partij alleen een regeeringsmeerderheid, maar zelfs als de Z. A. P. en de Unionisten, die elkander bij den stembusstrijd geholpen hebben, zouden willen samengaan, komen zij nog niet tot de helft. Zoowel voor de Arbeiderspartij als voor de Nat. is nog van beteekenis, dat hun candidaat in eenige districten slechts met een kleine meerderheid verslagen is (er is geen evenredige vertegenwoordiging), waardoor de uitslag nog sterker in hun voordeel spreekt, want dit verschijnsel wijst voor een groeiende partij evenzeer op winst als 't voor een terugloopende partij op verlies wijst.

De Nat. zijn de sterkste partij geworden. Alleen kunnen zij de leiding nog niet op zich nemen, maar welke combinatie het ook moge komen voor de zaak van Groot-Nederland, die geen politieke zaak is, is deze politieke overwinning in elk geval van groot belang.

Wel telt de Z. A. P. ook heel veel goede, echte Boeren, maar de partij van 't Hollandsche of Dietsche element bij uitnemendheid is toch die der Nationalisten. Zij is dit ook weer en te meer juist door het stellen van den vrijheidseisch boven alles. Haar overwinning moet de toenadering van Zuid-Afrika tot Nederland bevorderen.

Wij hadden zoo gaarne gemerkt, dat velen in Nederland dit hadden meegevoeld en hieraan uiting hadden gegeven. Terwijl datgeen wat de Nederlandsche regeering in mooie en dappere neutraliteit doet, in het buitenland vrij algemeen met verdachtmaking en kleinering bejegend wordt, spreken stamverwanten in Vlaanderen en Zuid-Afrika het duidelijk uit trotsch op die verwantschap te zijn. Maar bij den moeilijken strijd, die zij in hun land zelf voeren, komt vaak geen — of slechts een te flauw geluid uit Nederland hun van medegevoel getuigen. Dat is nu weer de schaduwzijde van onze neutraliteit, die zoo o.i. te ver gedreven wordt.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALINS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Baijs Balletstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Huishoudelijke- en Keuken-Artikelen.

Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902. 30

Fa G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. H. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

187

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING 158

Behangerij Stoffeerderij

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,

Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAIJA.
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

JOH. ZWART

TECHN. INSTALLATIE-BUREAU VOOR AANLEG ELECTRISCH LICHT, ELECTRO-MOTOREN, VERWARMING, HUISTELEFOONS EN SCHELLEN

H. 3743 218

Bureau en Magazijnen: **REINKENSTRAAT 22**
.. .. nabij Halte Laan van Meerdervoort H. S. M. .. ..

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE

CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 50[illegible]

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN.

Bediening aan huis zonder prijsverhooging

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

1

SPORTARTIKELEN

TRUIEN
GOLFERS (Sportmantels)
MUTSEN
KOUSEN
ECHARPES
HANDSCHOENEN

voor Dames Heeren en Kinderen

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag

.. **Telefoon 6225** ..

180

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146

'S-GRAVENHAGE 229

Hof-, Rijks- en Gemeenteleveranciers

Modemagazijnen

van Bommel

202

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

Handschoenen
in stof en leder

Kousen en Sokken

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*.

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer **f 22.000.000.**

98

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet.

N°. 14. Donderdag 1 April 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

Voor de boekwerkjes, welke „Oost en West" uitgeeft, om populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië te verspreiden, de serie boekwerkjes, uitvoerige inlichtingen over den werkkring en vooruitzichten in Staats- en Particuliere betrekkingen gevende, verwijzen wij naar de voorlaatste bladzijde van ieder nummer van ons Orgaan.

Wat onze Leeszaal betreft, kunnen wij thans zeggen, dat deze gezien mag worden. Kon deze gedurende den winter niet verwarmd worden, nu het weer milder wordt, behoeft de koude geen beletsel meer te wezen en houden wij ons voor een druk bezoek aanbevolen.

Op de leestafel, op het courantenrek en in de kasten vindt men ter lezing en raadpleging de ondervolgende dag-, week- en maandbladen, tijdschriften en periodieken.

A. Europeesche dagbladen:

1. Java Bode.
2. Bataviaasch Nieuwsblad.
3. Soerabajaasch Handelsblad.
4. Soerabajasche Courant.
5. Locomotief.
6. Preanger Bode.
7. Deli Courant.
8. Nieuwsblad voor het Gouvernement van Atjeh en onderhoorigheden.
9. Curaçaosche Courant.
10. Amigoe di Curaçao.
11. Voz di Pueblo.

B. Europeesche week-, halfmaandelijksche- en maandbladen.

1. De school van Ned.-Indië. Orgaan van het Ned. Ind. Onderwijzers Genootschap.
2. Indologenblad. Orgaan der Indologen Vereeniging, Leiden.
3. Javasche Courant, officieel Nieuwsblad.
4. De Banier. Christelijk Weekblad voor N.-Indië.
5. Het Bondsblad. Orgaan van de Vereeniging „De Indische Bond."
6. De Beweging. Algemeen Politiek Weekblad, officieel orgaan der Nationale Indische Partij. (Sarekat Hindia).
7. Deutsche Wochenzeitung fur die Niederländé.
8. Wederopbouw. Maandschrift gewijd aan de Jong-Javaansche Beweging en het Javaansche Geestesleven.
9. Maandblad der vier samenwerkende Zendingscorporaties.
10. De Plantersgids. Orgaan van den Algemeenen Plantersbond.

C. Inlandsche dagbladen:

1. Pewarta Soerabaja.
2. Sinar Sumatra.
3. Djawa Tengah.
4. Kaoem Moeda.
5. Perniagaän.
6. Warna Warta.
7. Neratja.
8. Sinar Hindia.
9. Oetoesan Melajoe.

B. Inlandsche en Chineesche weekbladen:

1. Thahaja Timor (verschijnt om den anderen dag)
2. Soenting Melajoe.
3. Tiong Hoa Wi Sien Po.
4. Si Po.

(*Wordt vervolgd*).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Eenige beschouwingen uit den Oosthoek van Java.

Aan een ons ter inzage gezonden particulieren brief van September '19 uit Banjoewangi ontleenen wij het volgende:

„De vraag naar olie heeft iets dat op eene economische omwenteling gelijkt teweeggebracht. Toen wij jong waren, verkochten de inlanders hunne klappers voor 2½ ct., soms bij groote hoeveelheden voor nog minder, nu krijgen ze er 15 ct. voor en als ze de moeite willen nemen om de klappers tot copra te verwerken, kunnen ze er nog meer aan verdienen. Die winsten komen bijna alle in den zak van den orang tani terecht, want alhoewel er eenige rijke inlanders zijn die vrij groote klappertuinen hebben, behooren de meeste boomen aan de desalui en ieder heeft maar eenige boomen. De sommen, die dan de inlanders voor klappers en copra alleen hier in B'wangi in de laatste jaren zijn uitbetaald, zijn fabelachtig en B'wangi is maar éene plaats in dit uitgestrekte rijk! Voor goede copra betalen de fabrieken nu ongeveer / 30 per pikol en een jaar of twintig geleden was de prijs / 7 en dat vond men enorm. De winsten zouden nog meer wezen, als de eigenaren wilden wachten totdat de vruchten geheel rijp zijn. Ze worden veelal onrijp geplukt, deels uit zucht om het geld spoedig in handen te krijgen, deels uit vrees voor dieven. Tot nu toe heeft de Regeering de klappercultuur als iets beschouwd dat maar aan den inlander moest overgelaten worden, maar nu de klapper zoo'n voorname factor in het Indische leven is geworden, zal zij moeten ingrijpen om de misstanden te bestrijden en om de cultuur aan te moedigen."

„Ge hebt missschien in de kranten gelezen, dat er op het oogenblik zoo'n gebrek aan zilvergeld, vooral pasmunt is. Dit schijnt over geheel Indië het geval te wezen en men verdiept zich in allerlei gissingen omtrent de oorzaak. De een beweert, dat de leiders van S. I. den inlanders den last hebben gegeven om al hun geld op te potten om de Regeering in moeilijkheden te brengen, anderen beweren dat de Arabieren en Chineezen het bewaren, om het tegen een hoog agio in te kunnen wisselen. Beide verklaringen komen mij vrij onwaarschijnlijk voor. Het is niet onmogelijk, dat de inlanders een groote som aanhouden met het oog op het heropenen van de gelegenheid naar Mekka te kunnen gaan. Dat hebben ze nu in geen vijf jaren kunnen doen en er zullen wel duizenden wezen die graag gaan willen. Zooals ge weet, kost de passage een paar honderd gulden en neemt ieder aspirant-hadji een / 500 mede, waarvan geen cent weer in Indië komt. Het is natuurlijk moeilijk op zoo'n uithoekje een oordeel te vormen, maar niemand schijnt er aan gedacht te hebben dat zoo veel geld voor copra wordt uitbetaald en dat blijft een poosje bij de inlanders voordat het weer in circulatie komt. In de krant stond, dat om de 14 dagen ongeveer 60 mille aan klein geld van Soerabaja naar Makassar wordt verzonden. Het gebrek is ineens nijpend geworden. De Javasche Bank kan haar bankpapier niet verzilveren, de andere banken kunnen geen klein geld krijgen voor hunne ondernemingen. Er zijn lui die een toko binnen loopen, iets koopen voor een paar gulden en dan een bankje van / 300 of / 500 ter betaling aanbieden en als de tokohouder dit niet kan wisselen zeggen, dat ze niet kunnen betalen! Ik heb zeer weinig verstand van bankzaken, maar het komt mij voor dat de Javasche Bank „has been caught napping", zooals de Engelschen zeggen. Is eene circulatiebank niet een soort vliegwiel die zilver munt — desnoods ook van andere metalen — verstrekt wanneer er behoefte aan is en het weer absorbeert als er te veel van is? Hoe het ook zij, de Javasche Bank is nu bezig om hoopen bankpapier uit te geven ook van / 1 en / 2.50. Ik meen eens gelezen te hebben dat dit nog al een gevaarlijk middel is; er zijn landen waar het bankpapier ver beneden pari staat, maar ik denk niet dat het Gouvernement en de Javasche Bank zoo'n maatregel lichtzinnig zullen nemen. Nu is er een ordonnantie uitgevaardigd, dat den 22en September een ieder, als hij meer dan / 500 zilver in zijn bezit heeft, daarvan opgave moet doen op straffe van boete, gevangenisstraf en verbeurdverklaring! Het komt mij voor een beetje tyranniek te wezen. Het is ook een der maatregelen die haat en nijd ten gevolge hebben. Het schijnt voornamelijk tegen de lui, die het klein geld oppotten, gericht te zijn en die zullen het zoo weten te verbergen, dat het Gouvernement er alleen achter zal komen door huiszoekingen te doen. Ik denk wel, dat de Regeering om pasmunt geseind heeft; zoodra dit in omloop komt, moeten de Chineesche en Arabische speculanten hun pasmunt loslaten, willen ze geen verlies lijden."

„Het is zeker, dat de inlander in de laatste jaren veel meer op zijn stuk staat tegenover den Europeaan, maar ik kan niet zeggen, dat wij hier tot nu toe veel last er van hebben ondervonden. De inlander hier is altijd onafhankelijk tegenover den Europeaan geweest, want hij gevoelt zich nooit verplicht voor hem of voor wien dan ook te werken; bevalt hem het werk bij een ander niet, dan slaat hij zijn patjoel over zijn schouder en gaat naar zijn sawah toe. Het percentage van werknemers in Indië is natuurlijk niet met die in Europeesche landen te vergelijken. Met uitzondering van eenige categorieën van inlanders, voornamelijk in de groote steden die als huis- en kantoorbedienden, koelies bij het lossen en vervoeren van goederen, enz., zijn de meeste inlanders hun eigen baas, maar hoeveel arme lui in Europa kunnen zeggen dat ze van de werkgevers geheel onafhankelijk zijn?"

„De huis- en kantoorbedienden, de mandoers op de fabrieken en ondernemingen en andere inlanders, die onmiddellijk onder Europeanen en Chineezen werken, staan ook op een hoogere trap van beschaving dan de orang tani. Ze zijn over het algemeen goed gehuisvest, hebben volop eten en dragen nette kleeren. Nu en dan zal er één wezen, die eene bevlieging gevoelt om zich als rajah op te werpen, maar over het algemeen begrijpen die lui dat ze onder hunne eigen hoofden niet veel te vertellen zouden hebben en voelen dan ook niet veel voor werkstakingen en andere buitensporigheden."

„De Regeering schijnt nu ook in te zien, dat zij de S. I.-opruiers lang genoeg hun gang heeft laten gaan. Het ware misschien ook verkeerd geweest eerder in te grijpen; licht zouden de lui beweerd hebben dat zij in hunne vrijheid te kort waren gedaan, maar nu dat er werkelijk verzet gepleegd is zal het zelfs het roodste Tweede Kamerlid moeilijk vallen te bewijzen, dat de Regeering ongelijk heeft met den sterken arm op te treden."

Het kan nuttig zijn, deze beschouwingen van een onafhankelijk, naar onze meening objectief oordeelend man, onder de aandacht van onze lezers te brengen.

Red.

De „Academisch-Indische Week" te Groningen.

Te Groningen bepaalde de Indische week zich niet tot de voordrachten, gehouden in de Aula van het Academiegebouw, die door het college van curatoren der Universiteit daartoe ter beschikking werd gesteld, doch de burgerij zelve werkte mee. In de étalages van verschillende winkels en magazijnen, zag men Indische kleederdrachten en kleeding, foto's, boek- en plaatwerken, meubels, koperwerk en wapens, comestibles, geweven stoffen, vlechtwerk en wat niet al, ook door particulieren daarvoor afgestaan. Men zou zoo iets in Groningen niet verwacht hebben. Een burger-comité had zich gevormd, waarin de voorzitter en de secretaris, prof. dr. van Bemmelen, de heer Tillema en verschillende leden der afdeeling Groningen van „Oost en West" zitting hadden genomen.

Door subsidie van het Gemeentebestuur en door inschrijving waren de noodige fondsen verkregen.

Iederen middag van 2 tot 4 werden in het Cinema Palace, daartoe welwillend door den Directeur, den heer Uges, ter beschikking gesteld, Indische films van het Koloniaal Instituut en van Pathé kosteloos voor verschillende groepen van schoolgaande kinderen vertoond, waarbij de professoren van Bemmelen en Schouten, de kolonels Giel en Gooszen en de heer van Staveren uit Den Haag met succes als explicateurs optraden en dankbaren bijval oogstten. 's Avonds werden eenige Indische films tusschen het gewone programma ingelascht en werden dan eveneens verklaard.

Het komt ons voor, dat zoo'n Indische week voor de burgerij van den Haag, mits goed georganiseerd, schitterend zou kunnen slagen en een uitnemend iets voor de propaganda voor onze vereeniging „Oost en West" zou kunnen wezen. Voor dit laatste wordt zij ook in Groningen benut.

Afdeeling den Haag komt in 't geweer, sla hier de hand aan den ploeg!!

Maar nu de Academisch-Indische week zelve, waarvoor wij ons naar Groningen begaven.

Om 2 uur nam. werd deze geopend door den rector-magnificus Prof. Dr. A. Klein, die na de aanwezigen welkom te hebben geheeten, in verband met zijn professoraat in de gezondheidsleer, zijn gedachten liet gaan over den gezondheidstoestand in Nederlandsch-Indië. Spr. schetste de decimineerende werking der inheemsche tropische ziekten, waartegen de strijd moet worden aangebonden, hetgeen tot nu toe niet voldoende op den voorgrond werd gebracht. De algemeene grondbeginselen der hygiëne gelden ook voor de tropen. Men ondervindt bij de toepassing daarvan geen medewerking, doch zelfs tegenwerking van de zijde der bevolking. De te nemen maatregelen zullen niets uitwerken, tenzij de bevolking eerst van het nut en heil er van doordrongen zal zijn. De ontwikkeling van het hygiënisch zintuig eener bevolking houdt gelijken tred met de beschaving en ontwikkeling van die bevolking. Spr. zou het met een variant op de bekende uitspraak willen uitdrukken als: „Iedere bevolking bezit het sterftecijfer, dat zij verdient!"

Met voorbeelden uit de middeleeuwen, en zelfs uit de vorige eeuw, lichtte spr. dit toe.

Onkunde, bijgeloof, vooroordeel, het zijn niet alleen bij cholera en pest, maar bij tal van andere ziekten, te allen tijde de grootste vijanden geweest van de hygiëne. En niet alleen in lang vervlogen eeuwen maar ook nog in de nieuwere en nieuwste tijdperken van de historie van ons eigen werelddeel.

Wat in Europa nu reeds werd bereikt, kan ook in Indië worden bereikt, doch de weg daarheen, de algemeene ontwikkeling der bevolking, zal een lange zijn. Veel nuttig werk werd reeds verricht door een voortvarende Regeering, door bekwame bestuursambtenaren, door kundige geneesheeren, door zendelingen en tal van anderen. Maar nog oneindig veel meer arbeid moet er gedaan worden.

En dit kan slechts bereikt worden door de uitzending naar Indië van een voldoend aantal hygiënische specialisten. Immers iedere geneeskundige is geen hygiënist. Een hygiënist is een specialiteit, evenals men oor-, neus- en oogartsen, chirurgen en interne medici heeft.

De moderne hygiëne is geheel van karakter veranderd, dank zij de technische verbetering der microscoop, waardoor nauwkeurige microscopische onderzoekingen mogelijk zijn geworden. In de epidemiologie, gebaseerd op dat onderzoek, is nog veel verborgen. Zoowel therapeutisch als pathalogisch moet de strijd tegen besmettelijke ziekten worden aangebonden.

Hoewel spr. toejuicht, dat van wege het Departement van Koloniën de a.s. officieren van gezondheid en geneesheeren voor den burgerlijk geneeskundigen dienst een aanvullingscursus van eenige maanden in hygiëne kunnen volgen, is dit niet voldoende. Naar Ned.-Indië dienen uitgezonden te worden een groot aantal hygiënische specialisten, die voorzien van de noodige wetenschappelijke hulpmiddelen, de leiding op hygiënisch gebied in bepaald omgrensde districten in handen nemen.

Nu zijn in ons land slechts weinig hygiënische specialiteiten te vinden, omdat dit vak, hoe schoon en belangrijk ook, te weinig vooruitzichten biedt. Dit moet veranderen in het belang van den gezondheidstoestand der Indische bevolking. Er stroomen dan jonge, energieke krachten toe, de hygiënische laboratoria onzer universiteiten staan te allen tijde gereed deze a.s. hygiënische specialiteiten te ontvangen en op te leiden.

Spr. eindigde met het uitspreken van de hoop, dat deze Academische Indische week er toe moge bijdragen, dat de academische jeugd wordt opgewekt na het voltooien van hun studie in Ned.-Indië een werkkring te zoeken en te vinden, die èn hun zelf èn de inlandsche bevolking in alle opzichten de grootst mogelijke voldoening schenkt.

Vervolgens hield dr. Ph. van Harreveld, directeur van het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie te Pasoeroean een voordracht over „De beteekenis der Europeesche cultures in Nederl.-Indië".

Spreker wenschte eerst iets mede te deelen omtrent den aard en den omvang dier cultures om te doen zien welke beteekenis zij hebben, ook voor de voorziening met voedings- en genotmiddelen in andere gebieden. Daarna besprak hij de vraag of deze Europeesche cultures in afzienbaren tijd door het Inlandsche volk zouden kunnen worden overgenomen dan wel of zij blijvend Europeesch moeten zijn met het oog op de belangen van Indië, zoowel als van de consumenten in andere landen.

De voornaamste der landbouwproducten, die onder leiding van Europeanen in Ned.-Indië worden verkregen zijn suiker, thee, koffie, tabak, kina, cacao, rubber, cocosolie, cassave en sisalhennep. Zij worden verbouwd op de plekken, die voor ieder het meest geschikt zijn ook wat het klimaat betreft, dat in West-Java, b.v. zooveel vochtiger is dan in Oost-Java. Daar de planters bovendien, in Ned.-Indië alle hulpmiddelen der moderne landbouwwetenschap bij die cultures te baat nemen, kunnen hun cultures zeer goed concurreeren met dezelfde cultures in andere tropische landen.

Omdat cijfers een slecht beeld geven, doordat, wanneer ze in de millioenen loopen, ze gaan boven bevatting, zal spr. de productie omslaan over de bevolking in Nederland en uitdrukken in K.G. per hoofd.

Van suiker wordt b.v. 1400 mill. KG. per jaar uitgevoerd of 233 KG. per hoofd. Voor de cultuur wordt een oppervlakte van ongeveer 150000 H.A., d.i. bijna 2/3 maal de provincie Groningen, gebezigd, hetgeen in vergelijk met den natten rijstbouw op sawahs, 18 maal zoo veel, niet veel is te noemen, vooral waar het suikerriet op zijn oppervlak 5 maal zooveel voedingswaarde voortbrengt als welke andere Inlandsche cultuur ook. Een voordeel is nog, dat de grond niet wordt uitgeput. De suiker bestaat van het water uit den grond, het koolzuur uit de lucht. Het uitgeperste suikerriet, de ampas, dient als brandstof en keert in aschvorm als bemesting op den akker terug.

Alleen in een daartoe geschikt klimaat geeft het suikerriet een groote oogst. Oost- en Midden-Java zijn er het best voor geschikt.

De thee verlangt een vochtig klimaat en gedijt het best in de bergstreken van West-Java. De uitvoer was 48 millioen KG. op 8 KG. per hoofd.

Koffie verlangt afwisselend vocht en droogte en gedijt best op ontboschte berghellingen in Oost-Java. Export 88 millioen K.G. of 14.5 K.G. per hoofd.

Op deze wijze behandelt spr. ook de andere cultures er op wijzende, dat de rubbercultuur bijna geheel in Engelsche handen is en dat de rijke humus in Deli, oorzaak is van een weelderigen plantengroei, waardoor de groote, breede en soepele tabaksbladeren worden verkregen, welke zoo uitnemend voldoen en gezocht zijn als dekblad.

Na met een aantal lichtbeelden den aard der cultures getoond te hebben, toont spr. aan, waardoor de Europeesche cultures in Indië zich van de Inlandsche cultures onderscheiden.

Hij wijst er op, dat ziekten, als malaria enz., vijanden der cultures zijn en men alle maatregelen moet nemen om de werkkrachten daarvoor te behoeden. Hiervoor is kapitaal noodig.

Waarom moet aan de Europeesche cultuur de voorkeur gegeven worden? Omdat die beschikt over dat kapitaal en over intellect; niet alleen vakkundigen,

doch ook universitair opgeleide krachten, voor de proefstations, laboratoria, hygiëne, ziekeninrichtingen en sanatoria. Over een en ander beschikt de Inlander niet. Hij zou e e r s t kapitaal moeten vormen, d a a r n a het intellect kunnen trekken.

Spreker demonstreerde met lichtbeelden het Inlandsch thee- en suikerbedrijf tegenover het Europeesche en de vele wetenschappelijke zorgen der Europeesche planters voor hun cultures. De resultaten zijn het best te zien aan het product per Hectare; bij de Europeesche rietcultuur is dit o.a. geregeld meer dan twee maal zoo groot als bij de Inlandsche. Een Hectare rietaanplant leverde gemiddeld in 1840 nog slechts 2000 Kilogram suiker per oogst; in 1875 was dit 5800 K.G.; in 1900 reeds 8000 K.G.; terwijl in 1917 het record van gemiddeld 11500 K.G. suiker per Hectare uit den Java-aanplant werd verkregen; producties van 18000 K.G. suiker per Hectore komen thans reeds dikwijls plaatselijk voor.

Onder leiding van haar landbouwleeraren bevordert de Regeering de Inlandsche cultuur van thee, rubber, enz., doch ofschoon die Inlandsche cultures geheel kunnen aanleunen tegen de Europeesche bedrijven, blijven zij op een lager peil.

Welk voordeel voor Java levert nu het export-surplus van Java's Europeesche cultures, zijnde per inwoner van Nederland 233 K.G. suiker, 8 K.G. thee, 14.5 K.G. koffie, 16 K.G. tabak, 85 gram kinine, 3½ ons cacao, 8 K.G. rubber, 16 K.G. cocosvet, 16 K.G. cassave, voorts vezels, specerijen enz.?

Men hoort vaak beweren, dat die surplus-uitvoer Java arm maakt. De lijn van invoer, staande tegenover dien uitvoer, leert echter anders. Voor uitgevoerde waarden kreeg Java een enorme waarde terug. Het zou mooier zijn, als de Inlander zelve het kapitaal had kunnen bijeenbrengen, waarmee in zijn land de bosschen ontgonnen, de wegen en spoorwegen aangelegd, de fabrieken gebouwd zijn, zoodat hij behalve het arbeidsloon ook de ondernemerswinst kon genieten. Maar aan zich zelf overgelaten, zou dit volk nog steeds geen rijweg in zijn land hebben, laat staan een spoor- of tramweg, terwijl er van surplus-product vrijwel geen sprake zou zijn. De vroeger periodiek optredende hongersnooden zouden dan op Java nog altijd voortbestaan zooals zij thans nog optreden in de tropische streken waar Europeesch gezag en Europeesche verkeerswegen ontbreken.

Eerst als de Europeesche exporthandel en -industrie gekomen zijn, zet de Inlander er zich toe, een surplus te kweeken om begeerenswaardige importartikelen te kunnen koopen. Zelf een afzet voor het surplus te organiseeren gaat de krachten van het tropische ras nog te boven.

Men stelt pogingen in het werk den Javaan op te bouwen. Crediet- en spaarbanken werden opgericht. Deze, toch zoo nuttige, instellingen pakken niet.

Als de gemiddelde voedingswaarde van een H. A. tarwe in Nederland op 100 gesteld wordt, is dit voor rijst 40, voor aardappelen 146, voor rogge 58.

Van surplus op 2.8 millioen H.A. sawahrijst kan op Java geen sprake zijn en toch wordt rijst uitgevoerd.

De cassaveknol, ketella, vervult o.a. in West-Indië dezelfde rol van hoofdvoedsel als bij ons de aardappel; hij kan op Java ook dadelijk een groot voedselsurplus leveren, doch dat surplus wordt daar voor de voeding weinig op prijs gesteld, omdat de Javaan aan rijst als voedsel zoozeer de voorkeur geeft. Zoo kan van inlandsch surplus van voedsel niet veel komen en moet de Europeaan weer leiding geven. Juist in den allerlaatsten tijd is het Departement van Landbouw begonnen maatregelen te nemen voor goedgeleide grootbedrijven van rijst, die het surplus moeten scheppen dat noodiger wordt naarmate de import van rijst uit Siam en Achter-Indië bezwaarlijker wordt.

Inlandsch beheer is het einde van alle surplus. De Inlandsche maatschappij gaat geregeld vooruit, doch niet verder dan de leiding gaat van de meer energieke rassen en niet van langer duur dan die leiding bestaat.

De Javaan mist spaarzin. Hij werkt om te leven, doch leeft niet om te werken. De gunstige levensomstandigheden, het gevaar van bezit onder despotische vorsten en hoofden leidden daartoe. Op Java is geen middenstand, deze wordt gevormd door de handeldrijvende Arabieren en Chineezen. Een wijde klove gaapt tusschen het volk en zijn hoofden en vorsten.

Hoe zou dit ras dan de Europeesche cultures met een voldoend surplus kunnen drijven? En voor een land zonder surplus van een belangrijk product kan in de toekomst geen plaats zijn aan den disch der wereld. Elk land heeft bij te dragen aan de voorziening der wereldbehoeften en op Nederland rust de plicht te zorgen, dat Nederl.-Indië haar thans zoo schitterend tot ontwikkeling gekomen surplus-productie handhaaft op het verworven hooge peil.

Spr. eindigt met den wensch, dat ook de Groningsche Universiteit haar aandeel blijft leveren in het intellect, dat noodig is voor het drijven der Europeesche cultures in Ned.-Indië.

Dinsdag 23 Maart hield de heer L. E. Dom van Rombeek, chef der afdeeling ,,Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst'' aan het Departement van Koloniën, een voordracht met lichtbeelden over de Désa. De heer Dr. J. C. Koningsberger was door ziekte verhinderd zijn lezing over ,,Snelheid van ontwikkeling en groei in Ned.-Indië'' te houden.

Voor de voordracht van den heer van Rombeek verwijzen wij naar het verslag daarover uitgebracht in het Kol. Weekbl. van 23 Oct. 1919, No. 43 over: ,,Indische week aan de Technische Hoogeschool.''

Woensdag 24 Maart sprak Dr. C. W. Th. baron van Boetzelaar van Dubbeldam, oud-zendingsconsul in Ned.-Indië, over: ,,Regeering en Zending in Ned. Oost-Indië.'' Spr. begint met een historisch overzicht.

Onder de Compagnie was een vrije ontplooiing van de zendingsactie niet mogelijk, daar deze zulk eene vrije ontwikkeling naast zich niet zou geduld hebben. Toch hebben de kerken in Nederland getracht te doen wat zij konden. Na 1815 treedt de Indische kerk te voorschijn, zeer afhankelijk van den staat, maar onafhankelijk van de kerken in Nederland. Er bestaat gegronde hoop, dat aan het eerste een einde komt, wanneer hare reorganisatie haar beslag krijgt. Deze kerk omvat de protestanten.

In de 19e eeuw ontplooide zich naast de Indische kerk het particulier initiatief op het terrein der zending. De zendelingen moesten echter voorzien zijn van een bijzondere toelating van de zijde der Regeering, dit ook om arbeiden van verschillende kerken en richtingen op eenzelfde terrein te voorkomen.

Onze Regeering staat neutraal tegenover de verschillende godsdiensten, doch deze werken zeer ingrijpend in op de Inlandsche maatschappij. Het neutraal zijn der Regeering bevorderde het uitbreiden van den Islam, zoodat een groot deel der buitenbezittingen geislameerd werd. Hier tegenover late de Regeering het particulier initiatief, dat niet neutraal behoeft te zijn, meer de vrije hand.

In de waardeering van den zendingsarbeid van de zijde der Regeering is een kentering ten goede gekomen; zij wordt meer en meer aangezien als een cultuurfactor van beteekenis en waar zij op maatschappelijk terrein optreedt, zooals bij het geven van onderwijs, bij het verleenen van geneeskundige hulp, bij pogingen tot verbetering van landbouw of veeteelt, bij studie van Indische talen en letterkunde, enz., daar komen hare pogingen in aanmerking voor het ontvangen van Regeeringssubsidies. Met behulp van deze Regeeringssubsidies heeft de zending hare werkzaamheden op die terreinen weder veel verder kunnen uitbreiden, dan het haar zonder die hulp mogelijk zou geweest zijn. Vooral het zendingsonderwijs heeft in de laatste tientallen jaren een hooge vlucht genomen.

Een breed terrein van aanraking tusschen zending en Regeering is thans ontstaan.

Van grooter belang nog dan de arbeid op deze terreinen door de zending verricht is voor de Regeering de hulp door de zending geboden bij de ontwikkeling van de in beschaving nog achterstaande streken der buitenbezittingen. De voorbeelden zijn er om te bewijzen, welke goede vruchten de samenwerking tusschen bestuur en zending in zulke streken in korten tijd kan opleveren.

Als laatste terrein van aanraking werd de rechtstoestand der Inlandsche Christenen genoemd.

Na de instelling van het Zendingsconsulaat te Batavia verklaard te hebben, sluit spr. zijn voordracht met den wensch, dat zijne woorden den indruk mogen gewekt hebben, dat de zending recht heeft op de belangstelling van alle Nederlanders van welke politieke of godsdienstige richting zij ook mogen zijn.

Daarna hield de ZeerEerw. Pater Jos. F. A. Frencken S.J. van Maastricht een rede over: ,,De invloed van den R. K. missie-arbeid op de beschaving in Ned. Oost-Indië.

Spr. gaf hierbij een uitgebreid overzicht en aaneenschakeling van feiten, waardoor zijn weleerw. wenschte te bewijzen den heilrijken invloed van het R. K. Missiewerk op beschaving, ontwikkeling en kennis op velerlei gebied.

Daarbij werd getreden in een uitvoerige beschouwing van den toestand in de vier hoofdcentra der R. K. Missie: Borneo, Kei, Timor en Flores; de geestelijke en maatschappelijke omstandigheden geschetst vóór en na den arbeid der R. K. missionarissen en nagegaan hoe de gevolgen van hun arbeid zijn gebleken uit: de

regeling der onderlinge betrekkingen in huisgezin en maatschappij; verheffing van den arbeid; opheffing der slavernij en onderwijs voor allen.

Donderdag, 25 Maart, hield Prof. Dr. H. A. Brouwer van de Technische Hoogeschool te Delft eene voordracht over: „Exploratiewerk van den Indischen mijningenieur", terwijl Vrijdag, 26 Maart, Raden Mas Ario Soorjo Poetro een lezing hield over: „de Javaansche muziek".

Voor beide onderwerpen verwijzen wij resp. naar het Kol. Wbl. van 30 October 1919, No. 44: „De Indische Week der Technische Hoogeschool te Delft" en het Kol. Wbl. van 25 Maart j.l., No. 13: De „Indische Week" der Leidsche Universiteit.

Zaterdag, 27 Maart, sprak de heer Dr. E. Moresco, Secretaris-Generaal aan het Departement van Koloniën, over: „Ras en volk in de koloniale politiek".

Na eene omschrijving van de begrippen van ras en volk, het eene berustende op afstamming, het andere op historie, toont spr. met eenige voorbeelden aan hoe het rasverschil eerst in de laatste vier eeuwen tot scheiding leidde.

Spr. gaf daarna een uitvoerig overzicht van de theorie der anthropo-sociologische school, die er naar streeft op de grondslag der rasonderscheiding een nieuwe wereldbeschouwing te bouwen en den weg te banen voor een natuurwetenschappelijke opvatting der geschiedenis. Die opvatting brengt mee, dat aan de afstamming een alles overheerschende beteekenis wordt toegeschreven; wat een volk is en worden kan hangt zoo goed als geheel af van de ras-elementen waaruit het is samengesteld, zeer weinig van de omgeving waarin het is geplaatst, van opvoeding, denkbeelden of instellingen. De superioriteit van de blanke rassen boven de gekleurde en van het blanke ras bij uitnemendheid, het Germaansche, boven alle anderen, behoort mede tot de hoofdinstellingen dezer school. De tegenstanders erkennen wel verschil in oogenblikkelijk peil tusschen de rassen en volken, doch niet in hun aangeboren vatbaarheid voor ontwikkeling. Naar hun meening kan elk volk in enkele geslachten op hooger peil komen.

Werd echter door den wetgever, zooals in zelfstandige staten als in koloniën, het rasverschil genegeerd, dan werd het beoogde resultaat niet alleen niet verkregen, doch zelfs de eerbied voor de wet ondermijnd.

Erkenning van 't rasverschil met een streven om ieder volksdeel naar eigen aard tot ontwikkeling te brengen en op hooger plan te doen samenwerken, gaf steeds beter uitkomsten.

De politiek wil zich gaarne door de wetenschap doen voorlichten, echter zelve de leiding behouden, waar de resultaten nog zoo weinig vaststaan. Wordt het beginsel persoonlijke vrijheid der Westersche Staten overgebracht op volken van gekleurd ras, dan moet de ontwikkeling der daaruit voortspruitende instellingen aan zichzelve worden overgelaten. Geheel verschillende vormen zullen te voorschijn komen, de groei zal niet bij jaren, doch bij geslachten geteld moeten worden.

Echter alleen op deze wijze zal Europa, Azië en Afrika nut kunnen doen trekken van de hier opgedane ervaring.

De rector-magnificus, Prof. Dr. A. Klein, nam daarna het woord, bedankte de aanwezigen voor hunne belangstelling en uitte den wensch, dat de Indische Week voor de Groningsche Universiteit vruchten zal opleveren.

G.

Wij onderschrijven dezen wensch ten volle.

Aanbeveling verdient het o.i. om in den vervolge op de „Indische weken" ook één dag aan onze West te wijden.

Ingezonden.

Geachte Redactie!

„Het water komt ons wel na aan de lippen." Als vrouw van een gep. Oost-Ind. ambtenaar kon ik dezer dagen mij niet weerhouden deze klacht te uiten. Ik twijfel niet, of ieder gepensionneerde zal hiermee instemmen. 't Is misschien overbodig hierover in uw blad te schrijven. Toch hoop ik onder de lezers en lezeressen van „Oost en West" een meer bevoegd persoon te mogen opwekken om den treurigen toestand, waarin zooveel gep. ambtenaren — „nieuwe armen" — verkeeren, met klem onder de aandacht te brengen van degenen, die hierin verbetering kunnen stichten.

Hoe dankbaar was ik den oud-Gouverneur-Generaal Idenburg, toen deze tijdens zijn ministerschap er krachtig toe wilde meewerken om het lot der gepensionneerden te verbeteren! Moeten wij de toen gewekte hoop laten varen? Moet het weinigje, dat door groote zuinigheid werd overgespaard (een ambtenaar wordt nooit rijk), geheel opraken? Wij gaan niet *stapvoets*, maar *hollend* achteruit. En geen wonder. Alle levensbehoeften worden 3 à 4 maal duurder, de belastingen stijgen aldoor en het geld moet er wezen, dus maar interen. Aan groote zuinigheid zijn wij allen reeds gewoon; dit leerden we wel in de oorlogsjaren. Het was vanzelf sprekend en daarover zal ik niet te zeer klagen. Over eenige „luxe" behoeft zelfs niet gesproken te worden. Aan kleeding en andere noodzakelijke behoeften werd zoo min mogelijk uitgegeven, maar langzamerhand kan men die uitgaven onmogelijk meer uitstellen; als fatsoenlijk mensch is men toch verplicht behoorlijk voor den dag te komen. Zoo zijn er verscheidene zaken, die ons drukken en geen enkel lichtpunt is er. Maar neen, dit is onjuist. In het vorige jaar werden we verrast met een duurtetoeslag. Wat een blijdschap was dat!

Toen na bijna 30-jarig verblijf in Indië mijn man op raad van den dokter naar Holland terugkeerde, dachten we een rustigen ouden dag te zullen hebben, als we onze kinderen tot hunne bestemming hadden gebracht. Twee van hen zijn ook in Gouvernementsdienst. Onze zoon, die pas zijn studie voltooid had, vernam, dat een Indisch Regeeringspersoon, toen met verlof in Holland, jongelui voor den Indischen dienst zocht. Toen onze zoon zich aanmeldde, werd op een zeer spoedig vertrek aangedrongen, al ware het over Siberië, want het was in den oorlogstijd. Hoewel *vrije* passage in uitzicht gesteld was, kwam daar niets van en moesten de ouders hiervoor zorgen, eveneens voor zijne vrouw. Natuurlijk werd ook geen gratificatie voor uitrusting verstrekt en requestreeren hielp niet. Voor dien tak van dienst was geen regeling getroffen. Collega's, die later vertrokken, genoten die voordeelen wel. Bij aankomst in Indië werd onze zoon wel dadelijk geplaatst, zooals hem beloofd was. Is het te verwonderen, dat zelfs oud-ambtenaren er toe komen aan de jongelui te ontraden naar Indië te gaan in Gouvernementsbetrekking? Immers laat elke maatschappij de personen, die zij in dienst neemt, op hare kosten uitkomen. Wij zullen wel niet de eenigen zijn, die zulke ervaringen hebben opgedaan bij het Gouvernement. Wellicht zijn het de drukkende tijden, die mij een en ander doen zeggen, dat ik in normale omstandigheden zeker zou verzwijgen.

't Is niet uit eigenbelang *alleen*, dat ik het bovenstaande schrijf, maar ook voor anderen, want ik weet gepensionneerden, die door geldelijke zorgen zenuwziek zijn geworden, ja, zelfs ken ik een echtpaar, dat zich van het leven wilde berooven, maar gelukkig nog bijtijds hierin verhinderd werd.

Er zou nog meer over dit onderwerp gezegd kunnen worden, maar ik laat het hierbij met den vurigen wensch, dat dit schrijven nut moge stichten.

Een trouwe lezeres van
„Oost en West."

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Inlandsche militie.

In een hoofdartikel in het „Soer. Hbl." schrijft de heer J. G. Boon o.a.: Krijgen de voorstellen van het legerbestuur kracht van wet, dan zal een inlandsche militie ons moeten steunen in de defensie onzer koloniën. Het gevaar daaraan verbonden is, dat op zulk een militie niet te rekenen zal vallen en dat gevaar teekent zich nu reeds af in de debatten van den Volksraad.

De heer Teeuwen, zijn doel: de spoedige losmaking van Indië van het Nederlandsche gezag, vast voor oogen, diende een motie in, waarvan het derde punt in hoofdzaak hierop neerkwam, dat het uitsterfsysteem op de aanvullingstroepen uit Nederland zou moeten worden toegepast, m.a.w. dat ons gezag hier uitsluitend gedragen zou worden door inheemsche troepen. De heer Tjipto betoogde, dat de Indiër er geen belang bij heeft, wanneer hij eventueel van buitenlandschen heerscher zou moeten verwisselen. De heeren Abdoel Moeïs en Tjokroaminoto onthielden zich zeer handig van stemming inzake de inlandsche militie-voorstellen. Deze militie heeft verre van de sympathie van de massa en dus wagen zij het er niet op voor zulk een weermacht te stemmen,

welke — wat zij er thans ook tegen mogen zeggen — hunne *volle* sympathie heeft. Herinneren de heeren zich ook, vraagt schr., dat er eens een bekende inlandsche volksleider zei: „Een inlandsche militie die moeten wij hebben; wij moeten niet alleen geweren voor den Javaan hebben, maar ook menschen, die die wapens behoorlijk aan den schouder kunnen brengen, dan zijn wij spoedig met Indië's bevrijding gereed."

„Boedi Oetomo" schijnt het volkomen met schr. eens, waar zij bij monde van den heer Dwidjosewojo verklaarde, dat zij betwijfelde of de actie tegen de militie der z.g. volksleiders wel *uit overtuiging* gevoerd wordt. De meening, door bedoelden volksleider geuit, was Douwes Dekker ook vroeger toegedaan. De heer Boon kan dan ook de optimistische meening van den legercommandant niet deelen.

De wereldoorlog heeft ons geleerd, dat een oorlogvoerenden staat er alles aan gelegen is om het „heimatfront" te doen ineenstorten. Men had daar te doen met kunstmatig aan elkaar gesmeede rijken, zooals Rusland en Oostenrijk. Waar er echter sprake is van een overzeesche *bezitting*, wat Ned.-Indië is, is het voor een aanvaller kinderspel, om zoowel het heimat- als het eigenlijke front te doen ineenstorten. Met eenige millioenen, wat kwistig verdeeld onder weinig scrupuleus aangelegde volksleiders, wordt dit doel snel en afdoend bereikt.

Schr. besluit dit gedeelte van zijn artikel met: „De instelling eener inlandsche militie, vooral waar deze op eenigszins ruime schaal wordt toegepast, zal zijn *het begin van het snel daarop volgend eind van het Nederlandsche gezag in deze gewesten.*"

Vervolgens beschrijft de heer Boon uitvoerig hoe Indië alleen te verdedigen is door een buitengewoon krachtige marine, waarvoor wij echter nooit in staat zullen zijn. Daarom acht hij de defensie onzer koloniën slechts mogelijk, wanneer deze wordt opgebouwd in het raamwerk van de oorlogsmiddelen van mogendheden, wier belangen met de onze samengaan.

De veiligheidsklep.

In een hoofdartikel in „De Loc." betoogt Sayonara, dat de aandacht van Indië in de naaste toekomst gericht zal zijn op Siberië. De dunbevolkte Noord-Aziatische laagvlakte zal het tooneel worden van gebeurtenissen, welke van invloed zullen zijn op den loop der wereldgeschiedenis. In die onherbergzame oneindigheid zal door de botsing tusschen de krachtigste voorvechters der democratie en het meest aristocratische volk ter wereld over het lot van Oost-Azië beslist worden.

Het bevreemdt, dat de Geallieerden hun vroegeren bondgenoot, Rusland, in de handen van zijn ergsten vijand, Japan, hebben overgeleverd. Door Duitsche officieren hervormd, is het Russische leger een krachtige vechtmachine geworden. Of het echter tegen den Japanschen kolos is opgewassen? Naar menschelijke berekening zal de roode vloedgolf tegen den Japanschen muur breken. Oost-Siberië is daarmede voor de Slaven verloren en aan de Mongolen teruggegeven.

Dat Engeland voor het besluit was, is te begrijpen. Vermelden wij alleen dat door de bezetting van Siberië de Japansche aandacht van Australië en Britsch-Indië wordt afgeleid, tevoren maakte Australië zich zeer ongerust over het plan van Japan de stevig gegrendelde Australische deur te forceeren.

Een der redenen van het toegeven van Amerika aan de Japansche wenschen inzake Siberië zal wel geweest zijn de hoop, dat dit het gedrang voor zijn Californische deur zal beëindigen. Als de Volkenbond een feit zal zijn geworden, zal Amerika de bepalingen tegen de Japansche immigratie vermoedelijk niet kunnen handhaven en daarom is het maar beter dat de „gele stroom" afgeleid wordt naar het Westen.

De nooit bewezen stelling: „Japan is overbevolkt. Het moet ruimte hebben voor zijn overschot", is een slagwoord dat iederen Japanner op de lippen ligt. Japan is er een stoomketel op hoogspanning door geworden. Het is zeer verstandig van Engeland en Amerika geweest, de veiligheidsklep open te zetten. Japan heeft thans gelegenheid een flinke „plaats in de zon" te veroveren, door een gebied te bezetten zoo groot als Europa, wel dun bevolkt, maar met rijke hulpbronnen.

Schr. besluit: „Ook aan Indië onze welgemeende gelukwenschen! De veiligheidsklep zal voor een kwart eeuw actie naar het Zuiden verhinderen. Uitstel is echter geen afstel! Daarom tevens een opwekking, dat met dezen tijd gewoekerd wordt, om *Indië economisch weerbaar te maken.*"

Opvoeding der Indische jeugd.

Aan de verslagen van de „Java Bode" over de belangwekkende lezingen van Dr. Nieuwenhuis over de puberteitsjaren, ontleenen wij o.a.: Achtereenvolgens behandelde hij de op dien leeftijd op den voorgrond tredende eigenschappen en wees daarbij op de groote tegenstellingen, die zich dan openbaren. De puberteitsjaren vormen den leeftijd van de uitersten. Zoo wordt het meest idealistisch verlangen naar altruïsme gevonden naast het grofste egoïsme, groote activiteit naast de schromelijkste laksheid, fijngevoeligheid naast wreedheid, enz. De bekende schrijvers op paedagogisch gebied, Stanley Hall en Mendousse, maakten dezen leeftijd tot een onderwerp van studie en verschilden alleen in zooverre van meening, dat de eerste volgens Mendousse te veel generaliseerde en de tegenstellingen niet zoo veelvuldig in hetzelfde individu werden aangetroffen, als hij wilde doen voorkomen.

Als heilzame afleiding en middel tot ontlading voor den overprikkelingstoestand beveelt Stanley Hall het beoefenen van sport aan, doch onder deskundige leiding, zoodat zij niet tot oververmoeienis leidt, zooals meermalen voorkomt vooral bij voetbal en de z.g. vaardigheidsproeven, wat dan juist de tegenovergestelde uitwerking heeft en vaak leidt tot sexueele uitspattingen.

Spreker is ook een groot voorstander van het kampeeren, dat in Engeland en in Amerika reeds lang en in Holland den laatsten tijd ook sterk in zwang komt. Behalve de voordeelen op lichamelijk en aesthetisch gebied wordt daarbij tevens op gelukkige wijze gebruik gemaakt van de neiging tot groepvorming, die zich in de puberteitsjaren openbaart.

Spreker releveert dan nog eenige andere op den voorgrond tredende eigenschappen, zooals ijdelheid, het verlangen naar toejuiching, waarvan een dikwijls overdreven zucht tot wedijver (vooral in Amerika) het gevolg is, dweperij op godsdienstig gebied (het gemakkelijk afleggen van „geloften", ascetisme), het verlangen naar redeneeren, kastegeest, met weinig waardeering voor de opinie van ouderen, dorst naar talenkennis, vreemde woorden (geheime taal), verlangen naar moraliteit (idealen!), doch daartegenover neiging tot misdaad.

Spreker wijdt lang uit over jeugdcriminaliteit, die vooral de laatste jaren, waarschijnlijk onder den invloed der oorlogstoestanden, op bedenkelijke wijze is toegenomen. Merkwaardig is het, dat een groot percentage der meest fanatieke bolsjewiks, anarchisten, revolutionnairen en derg. jeugdmenschen zijn, wat overigens uit het voorgaande gemakkelijk is te verklaren.

Zooals uit het in 1918 verschenen officieele Rowlatt-rapport blijkt, werd ook in Britsch-Indië misbruik gemaakt van de juist op dien leeftijd te voorschijn tredende eigenschappen. Door *een verstandige leiding van het opgroeiende geslacht* had het Engelsche gouvernement veel kwaads kunnen voorkomen.

Spreker vreest, dat ook in Ned.-Indië hetzelfde gevaar dreigt en beveelt dan voor de middelbare scholen bij wijze van afleiding het beoefenen van sport, minder intellectualistisch onderwijs en een meer aesthetische opvoeding aan. Zoo wordt de beoefening van muziek (het zingen!), literatuur, teekenen, dansen, natuurkennis enz., tot nu toe nog te zeer verwaarloosd, terwijl het onderwijs hoofdzakelijk bestaat uit dor geheugenwerk, dat aanleiding geeft tot gedachtenloos napraten: het materialisme.

het alles uitgedrukt willen zien in cijfers, viert hoogtij! Ook moeten de jongens niet te veel aan zich zelf worden overgelaten, ze moeten liefst gehuisvest worden in internaten, zooals er reeds enkelen op Java bestaan en waarvan de Regeering den bouw aanmoedigt.

Van hooger loonen.

In de „Banier” lezen wij: Een malle ervaring — men geeft zijnen Inlandschen werknemers een douceur — en als „bij wijze van protest” blijven ze van 't werk weg, zoolang als de gift reikt tot levensonderhoud. Planters staan beteuterd over de uitwerking van loonsverhooging.

Dat de „Inlander” daarover 't een en ander hooren moet, is logisch. Maar het komt mij voor, dat het verschijnsel toch niet zoo typisch „Inlandsch” is en dat men, zij het ook onder andere vormen, het ook bij andere landaarden terugvindt en wel bij die klassen, die insgelijks op een gering dag- of weekloon leven. Zoo gaat de Europeesche soldaat, die „veel op zak” heeft, aan den rol, de Chinees zoekt de dobbeltafel en kit. Allen raken ze uit hun evenwicht, zoolang het „onwennige bezit” hen drukt.

Om bij het werkvolk op de ondernemingen te blijven: in verband met de geringe koopkracht bieden de warongs ook slechts de allereerste levensbehoeften aan; omgekeerd kent het volk geen meerdere behoeften. Koopwaar en koopkracht staan in innigen samenhang. Neemt de koopkracht toe, dan vermeerdert ook de verscheidenheid van koopwaar. De behoeften volgen, dus stijgt de levensstandaard. Wil het evenwicht tusschen een en ander behouden blijven, dan is echter een geleidelijke overgang noodig. Stelt men de werknemers plotseling in 't bezit van belangrijk hooger loon, dan weten zij niet, wat daarmee aan te vangen, want hun behoeften hebben zich nog niet gewijzigd. De koelie kan er derhalve geen plezier van hebben, tenzij hij vrijaf neemt.

Wellicht dient het aanbeveling, met loonsverhoogingen eens den geleidelijken weg te beproeven. Een kleine verhooging van het dagloon met b.v. 5 cents is te gering om er spijbelende een dag op te teren, nochtans wordt de invloed op de koopkracht der bevolking merkbaar; er komt dus meer verscheidenheid in het aanbod van koopwaar en allengs wijzigen zich de behoeften. Is er tenslotte weer evenwicht gekomen tusschen loonstandaard en levensstandaard, eerst dan volge de tweede stap. Dusdoende zal het misschien mogelijk zijn, om zonder schokken en malle ervaringen geleidelijk de bevolking op hooger sociaal niveau te brengen.

Knoeiproducten.

Men schrijft uit Kediri aan „de L o c.”:

Het nog steeds hoog in prijs blijven van levensmiddelen in blikken, bussen, vaatjes, flesschen enz. is oorzaak geweest dat diverse knoeiers in Oost-Azië en ook hier op de groote kustplaatsen, zich hebben toegelegd op het namaken van diverse artikelen, verpakt in de oude bekende blikken of flesschen, dan wel imitaties daarvan, doch waarvan de inhoud bij het gebruik door den slechten smaak onmiddellijk den namaak verraadt.

Deze vervalschingen, welke grootere afmetingen hebben aangenomen dan menigeen wel denkt — men maakt hier in Indië met succes diverse soorten van wijnen, port, sherry, macaroni, honing, worstsoorten enz. enz. — toont de noodzakelijkheid aan van de *oprichting van een Indischen keuringsdienst* voor levensmiddelen, welke toezicht diende te houden, niet alleen op den verkoop van levensmiddelen en dranken, welke door hunnen ouderdom of beschadiging nadeelig geacht moeten worden voor de gezondheid, doch ook op de voortbrengselen der knoeiers en giftmengers der groote steden, welke tegen veel te hooge prijzen aan het Indisch publiek te slikken worden gegeven, of wel, na gekocht te zijn, moeten worden weggesmeten, omdat zij niet te gebruiken zijn.

In de binnenlanden vindt men in de Chineesche toko's artikelen, die door hun uitwendigen toestand reeds verraden, dat ze reeds van eerbiedwaardigen ouderdom zijn, blikken met haast geen etiket meer en vol deuken en bulten. De argelooze koopers ondervinden bij gebruik van die artikelen herhaaldelijk de onaangename gevolgen daarvan in den vorm van buikloop en lichte vergiftiging. Het is voor het meerendeel verlegen rommel, uit de hoofdsteden of op venduties aldaar als zeebeschadigd verkocht.

Het zou daarom voor het publiek en ook voor den importhandel zeer gewenscht zijn, indien de fabrikanten genoodzaakt werden om *den datum van aanmaak* der verschillende levensmiddelen en dranken op de bussen, flesschen enz. *af te stempelen*. Men had dan hier in Indië een heel mooie controle op al die artikelen en het publiek zou er ten zeerste mede gebaat zijn. Door dezen maatregel zouden dan tevens de binnen- en buitenlandsche knoeiproducten, in het belang van de hygiëne en de beurs van het publiek, kunnen worden geweerd.

UIT DE INDISCHE PERS.

Beschouwing over de Veldpolitie in Ned.-Indië. In elke geregelde maatschappij is het de taak van de politie om de rust en orde te verzekeren en te regelen, met het doel den goeden gang van zaken te bevorderen.

Zij dient er voor te waken, dat het slechte volk geen uitvoering kan geven aan zijne booze plannen en dat ieder burger de voorgeschreven bevelen opvolgt.

Doch, wil de politie die taak kunnen vervullen, dan zal de sterkte van hare macht in de eerste plaats voldoende moeten zijn. Eerst dan kan het Inlandsch gezin zich veilig gevoelen in het afgelegenste dorp en kan spaarzin tot ontwikkeling komen.

Bovendien worden de beslommeringen van het bestuur tot een minimum teruggebracht.

In Ned.-Indië is de politiemacht nog nooit op behoorlijke sterkte geweest.

Alle regelingen waren tot heden op ouden leest geschoeid en hadden meer ten doel er over te waken, dat de gelden tijdig en behoorlijk binnenkwamen dan dat op de belangen van het volk werd gelet.

Ook was de uitvoering van de politietaak, behoudens uitzondering natuurlijk, opgedragen aan personen van minimum kwaliteit tegen een minimum loon.

De uitkomsten konden dan ook niet anders dan gebrekkig zijn.

Oproeping, aanhouding, opsluiting enz. werden lukraak uitgevoerd, waartegenover de Inlander geen enkel recht kon doen gelden.

Zekere rechten van den Inlander zijn wel in de Indische wetten omschreven, doch dat wil nog niet zeggen, dat zij ook in de praktijk werden of konden worden toegepast.

Wil men dezen toestand verbeteren, dan zal versterking van de politiemacht met goed geschoold en goed bezoldigd personeel, dat zijn arm ook kan uitstrekken tot de afgelegenste oorden, noodzakelijk zijn.

Maar zulk eene politiemacht zal dan dienen te begrijpen, dat zij er niet is om de oude toestanden te handhaven en de meerdere wapens te gebruiken voor een ruw optreden tegen de massa.

Een geheel afzonderlijke tak van dienst onder een eigen hoofd zal wel in het leven moeten worden geroepen en toch heeft dit laatste dit bezwaar in, dat, wanneer te veel macht in één hand wordt gegeven, het verantwoordelijkheidsgevoel der ondergeschikten daalt.

Dit gevaar zou nog ernstiger zijn, als zulk eene uitgebreide politiemacht geheel ter beschikking werd gesteld van den Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof in Ned.-Indië, die, behalve als opspoorder van misdrijven en handhaver van de wetten, dan ook nog als bestuursman zou optreden.

Zulk eene cumulatie van belangrijke functies verdient in de praktijk geen aanbeveling, hetgeen ook het oordeel was van de commissies, die in de jaren 1852 en 1893 het politieonderwerp in Nederland hadden te regelen.

Doch dáár waren destijds de intellectueele krach-

ten aanwezig en had het volk reeds medezeggingschap in het bestuur, zoodat die aangelegenheid veel gemakkelijker haar beslag kon krijgen dan nu in Ned.-Indië het geval is, waar het volk zoo goed als niets te zeggen heeft, de veiligheid van persoon en goed veel te wenschen overlaat, waar de Inlander gemakkelijk in arrest wordt gesteld en waar de politie zoo gemakkelijk toegang in de huizen heeft.

Hoe minder deze volksrechten geregeld zijn, hoe sterker de politie is, vooral als het geheele politiegezag in één hand is, terwijl men onderwerpelijk te doen heeft met een overheerscht ras, dat thans pogingen doet om zich vrij en onafhankelijk te maken.

Dit laatste is eene daad, die, bezien van uit het standpunt van den Procureur-Generaal, door dezen moet worden beschouwd als „rebellie", waartegen hij, krachtens de bestaande wetten, in moet gaan.

Feitelijk is hij de steunpilaar van het oude stelsel, die zich verzetten moet tegen het nieuwe principe.

Dit geldt nu het politiek terrein, doch op economisch terrein bemerkt men zijne inmenging ook wel, zooals nog niet zoolang geleden is gebleken tijdens de boycotbeweging van de Chineezen tegen de Japanners, naar aanleiding van het ruw optreden in de bekende Foochowzaak in Groot-China.

Volgens den schrijver van dit opstel, dat voorkomt in de „Neratja" van 15 en 16 December 1919, waren de toen genomen politiemaatregelen minder in het belang om de rust van het volk te verzekeren dan wel om de moderne beweging den kop in te drukken.

Het was dan ook wel verklaarbaar, dat in den Volksraad het voorstel werd gedaan om overal op Java te beschikken over talrijke belangrijke centrale politieposten, van waaruit men snel en krachtig kon optreden, met hulp van motorfietsen en van bewapening der manschappen met karabijn.

Dit voorstel geeft den schrijver aanleiding tot de navolgende beschouwing, n.l. dat zulk eene politieuitbreiding niet mag beteekenen versterking van het gezag, met het doel het volk weder de vroegere vrees voor het Binnenlandsch Bestuur op te dringen of dit opnieuw het stilzwijgen op te leggen en te vóórkomen dat critiek op het Binnenlandsch Bestuur wordt uitgeoefend.

Een dergelijke onderdrukking zou het begin van gevaar in zich houden.

De volkswil is nu eenmaal niet meer tot zwijgen te brengen, ook niet door toepassing van geweld.

Sluit men den weg tot ontplooiing voor het volk af, dan zal men de beweging langs clandestienen weg weder te voorschijn zien komen.

En de weg van geweld maakt op het volk den indruk van onrechtvaardigheid. Het geweld lokt tegengeweld uit in den vorm van stille moorden, branden, relletjes of het maken van lawaai.

In den Volksraad waarschuwde de heer Tjokroaminoto en daarbuiten de heer Oetoijo tegen de bezwaren, die moeten voortspruiten uit eene politieregeling, welke niet op een gezonden gedachtengang was gebaseerd.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De partijpolitiek in Ned.-Indië. Het terrein der politiek is in de laatste jaren zeer uitgebreid in Ned.-Indië en in verband daarmede het aantal politieke vereenigingen en partijen evenredig toegenomen.

Elke vereeniging en elke partij heeft een doel, waarop zij aanstuurt en dat onderling nog al sterk verschilt, doch beschouwt men deze partijpolitiek in haar geheel, dan kan men daarin, evenals in Europa en elders, 2 groote groepen onderscheiden, n.l. de linksche of radicale partij en de rechtsche of meer behoudende partij.

De eerste streeft er naar met snelheid en kracht haar wil op te dringen en door te zetten, terwijl de andere partij geleidelijk en op bezadigde wijze veranderingen in de maatschappij wil brengen, welke gebleken zijn urgent te zijn.

Onder de partijen, die tot de eerste categorie behooren, moet men thans rekenen de pas gevormde „Radicale Concentratie", die een ieder, die niet tot hare partij behoort, maakt tot het voorwerp van beleediging en kwaadsprekerij.

Die partij gelooft dat te kunnen en mogen doen, om reden zij meent dat hare actie niet te weerstreven is en zij zich bovendien sterk gevoelt, hetgeen men duidelijk kan waarnemen in den Volksraad, wanneer de voormannen dier Radicale Concentratie dáár aan het woord zijn.

Deze Concentratie omvat verschillende andere vereenigingen, nl.:

1°. de Sarikat Islam, waarvan het aantal leden verreweg het grootst is.

Een deel, dat niet onbelangrijk is, volgt de leiders onherroepelijk. Men geeft zich geheel aan de leiders over, zóódanig zelfs, dat deze thans met de leden kunnen doen wat zij willen.

2°. Boedi Oetomo. Deze vereeniging begaf zich vroeger niet op politiek terrein, doch is daarop getreden na de Garoetzaak en nadat zij zich had aangesloten bij het tot Nederland gerichte protest met betrekking tot het doodschieten van Hadji Hasan.

Het Bestuur van Boedi Oetomo bestaat uit intellectueelen en het gehalte van de leden dezer vereeniging kan men niet vergelijken met dat van de massa van de Sarikat Islam.

Deze leden weten op politiek gebied zeer goed wat hun te doen staat en zij volgen geenszins blindelings hunne leiders.

3e. De Nationale Indische Partij.

Deze is geheel en al van een Revolutionair karakter.

Vroeger waren de meeste Indo's lid van deze vereeniging, doch in getalsterkte treedt nu het inlandsche element op den voorgrond.

Het doel dezer vereeniging is het Nederlandsch gezag in Ned. Indië omver te werpen en zij ontziet daarbij geen middelen, die tot dat doel moeten leiden.

Vroeger was het 't streven van de Indische bevolkingsgroepen één *natie* van *Indiërs* te maken, waartoe alle in Ned.-Indië geborenen zouden kunnen behooren, dus zoowel Nederlanders, Franschen, Chineezen, Arabieren, enz.

4e. De Indische Sociaal Democratische Vereeniging of de Vereeniging van de Indische Bolsjewiki.

Zij staat vijandig tegenover den kapitalist en wil dezen aantasten, terwijl zij rekenen, dat tot de kapitalisten ook behooren alle welgestelden uit een maatschappelijk oogpunt.

Reeds sedert geruimen tijd stichten zij veel onrust in Ned.-Indië.

5e. De Sociaal-Democratische Arbeiders Partij.

Deze is nu opgenomen in de Indische Sociaal Democratische Partij en streeft er naar hetzelfde doel te bereiken, doch op wat gematigder wijze.

Bolsjiwiki van het zuiverste water zijn ze niet.

Zooals reeds gezegd werd, eischen de leiders dezer radicale partijen steun en stipte opvolging van de aangenomen beginselen der vereenigingen.

Dit werd door de behoudende partijen in Ned.-Indië zeer goed ingezien en begrepen, met het gevolg, dat zij telkens stootten op de beginselen van de radicale concentratie en zich nu eveneens aaneen sloten om een nieuwe federatie te vormen.

Dit scheen vooral noodzakelijk na de houding van de radicale concentratie in de bekende Garoetzaak en welke de welvoegelijkheidsgrens overschreed.

Tot deze nieuwe federatie behooren:

1. de Christelijk Ethische Partij;
2e. de Katholieke Partij;
3e. de Economische Bond;
4e. de Vrijzinnige Bond.

En het schijnt, dat het Indo-Europeesch Verbond, dat onlangs werd opgericht, zich bij de Rechtsche groep wil aansluiten.

Terwijl de rechtsche en linksche groepen, met betrekking tot de kracht, welke van ieder uitgaat, zich met elkander kunnen meten, zoo wordt vermoed, dat de behoudende partij het toch tegen den tegenstander zal moeten afleggen, omdat zij niet opgewassen schijnt tegen diens grootspraak en diens praktijken van achterklap en leugen.

(*Perniagaän* van 23 December 1919).

Vervoer van Chineesche werklieden. Gedurende den wereldoorlog werd de in Deli geoogste tabak opgeschuurd en het koelietransport uit China gestaakt.

Dat vervoer van Chineesche werklieden was vóór den oorlog geheel in handen van een Duitsche firma te Swatow, doch is thans overgegaan aan de Directie der Java-China Lijn te Batavia, die onlangs het stoomschip „Waerwijck" naar Swatow zond, met het doel 1000 Chineesche werknemers van de plaats naar Deli over te brengen.

Generaal Ming, die te Swatow het gezag uitoefent kwam vóór het vertrek van het stoomschip met een 1000-tal Chineesche soldaten aan boord en eischte van den vertegenwoordiger der Plantersvereeniging de betaling van 65 dollar voor iederen Chinees tegen den koers van ƒ 2.60.

Aangezien de uitbetaling van dit aanzienlijk bedrag zonder overleg met de directie te Medan niet kon plaats hebben, werd derwaarts getelegrafeerd, doch het antwoord ontvangen, dat daarop niet kon worden ingegaan, met het gevolg, dat het schip zonder eenige lading Swatow verliet.

Een dergelijke behandeling van zaken is niet in overeenstemming met de buitenlandsche gebruiken, zegt de schrijver in de *Perniagaän* van 19 December 1919, die het tevens betreurt, dat de Plantersvereeniging te Medan niet terstond een persoon naar Swatow heeft gezonden om plaatselijk een onderzoek in te stellen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Geschiedenis van Java.

Geschiedenis van Java, door W. Fruin Mees. Deel I. Het Hindoe-tijdperk, met 30 platen en 3 kaarten. Uitgave van de Commissie voor de Volkslectuur. Prijs geb. ƒ 3.50, gecart. ƒ 4. Dr. Hoesein Djajadiningrat schrijft er o.a. van in de Inleiding: „Het mag derhalve wel een heugelijk feit genoemd worden, dat, van hetgeen het voortgezette archaeologisch en historisch onderzoek van Java aan resultaten heeft geleverd, mevr. Fruin nu een synopsis heeft gegeven. Met ijver en toewijding heeft zij het verspreide materiaal bijeenverzameld en op overzichtelijke wijze in eenvoudige, onopgesmukte taal — het werk is als volksboek en niet in de laatste plaats voor inlandsche lezers bestemd — weergegeven. Zonder de bronnen voor onze kennis van Java's oude geschiedenis opzettelijk te bespreken, laat de schrijfster toch voldoende blijken, welke die bronnen zijn: inscripties op steen en metaal, overblijfsels van bouwwerken (enz.). Bovendien zal zij aan 't eind van 't geheele werk een overzicht geven van de geraadpleegde boeken en artikelen, teneinde tevens den weg tot diepere studie van de Javaansche geschiedenis te wijzen." (De Java-Post).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

In No. 31 van den 4en jaargang vervolgt A. de Koning zijn beschouwingen over algemeene plantenteelt. — Onder het opschrift „Voorlichters van het Nederlandsche publiek", steekt C. F. B. den draak met een in „De Veldbode" geplaatst artikel over de rubbercultuur in Ned.-Indië. — Dr. P. van Leersum schrijft over „kunstmatige droging van kinabast". — Verder vindt men in de rubriek „Landbouwberichten uit Indische bladen o.m.: Keuring van contractkoelies, door Dr. R. Broersma. — Java's overbevolking. — Malangsche Landbouwvereeniging (over politie en rechtspraak).

In No. 32 de navolgende artikelen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Veeverzekering, door J. F. C. Raabe (vervolg). — Uit het land van den mechanisch gedreven landbouw (Ver. Staten van Noord-Amerika).

Tijdschrift voor Economische Geographie.

De Maart-afl. bevat een opstel „Sumatra's Oostkust gedurende den oorlog in verband met de economische conjunctuur" (ontleend aan het verslag der Handelsvereeniging te Medan, over het jaar 1918). — Verder een korte bijdrage over aardappelteelt in Ned.-Indië, in 't bijzonder op de Karo-hoogvlakte en in Britsch-Indië.

Het Leven in Ned.-Indië. No. 27.

Onder het opschrift „Uit eigen kring" wijdt v. L. (=G. van Loon) een artikel aan den hoofdredacteur van „Het leven in Ned.-Indië", den heer Karel Wybrands, bij diens vertrek naar Europa. Hoewel de schrijver zegt dat hij op K. W. geen lofrede zal houden, stelt hij hem als letterkundige boven...... Multatuli!, want „Multatuli wordt niet meer gelezen en is vaak vervelend." Hoe is 't in Godsnaam mogelijk dat men zooiets schrijven kan op een oogenblik, dat een lawine van lectuur over Multatuli is neergestort!

Wetten en Verordeningen.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen de achtste, geheel herziene druk van „Wetten en Verordeningen betreffende Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao", uitgegeven onder toezicht van Prof. Mr. Ph. Kleintjes. Het werk telt 365 blz., de prijs bedraagt ƒ 6.—.

De Reflector.

In het Nr. van 14 Febr. een artikel, onderteekend S., getiteld: „Hoe tracht de Regeering te voorzien in haar tekort aan ambtenaren?" — M. M. wijdt een waardeerend woord (met portret) aan de nagedachtenis van den hr. P. A. de Nijs Bik, bekend o.a. als volijverig lid van den Bataviaschen Gemeenteraad. — In de rubriek „Los en Vast" een stukje naar aanleiding der benoeming van den nieuwen resident van Cheribon, aanvangend als volgt: B.B.-ambtenaar is een baantje waar de klad inkomt. Primo opent het de gelegenheid om aan den eersten den besten halsafsnijder ten offer te vallen. Secundo vordert het een breeden rug, omdat alles wat in deze gezegende streken verkeerd gaat — en dat is niet zoo heel weinig — op rekening van den B.B.-ambtenaar komt. En als er — tertio — eens een kans komt op een gouden pet, dat zet een ander het hoofddeksel vlak voor je neus op. Men kan zich nu een voorstelling maken van de gemoederen onder de B.B.-ambtenaren over de benoeming van den nieuwen resident van Cheribon, den heer Van der Marel, buitenstaander, die zoowat het geheele korps over het hoofd gesprongen is en nu rustig gaat uitzien, of het lid van den Raad van Indië De Roo de la Faille niet spoedig zijn zetel hem ten gerieve wil ontruimen......"

Notulen van het Bat. Genootschap van K. en W.

Afl. 2—3 van deel 47 der notulen van de Bestuurs- en Alg. Vergaderingen van het Bat. Genootschap bevat, behalve hetgeen dat rechtstreeks betrekking heeft op het Genootschap zelf, een drietal Bijlagen, inhoudende: Verslag aangaande de boekerij over het jaar 1918. — Schrijven aangaande het graf van Soenan Mangkoerat Mas te Imogiri. — Schrijven van den hr. J. P. Koster betreffende de koperen martavaan van Borneo (voor nadere bijzonderheden over dit bronzen voorwerp zie Notulen deel 46, blz. 162).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 13: Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 2c. Vetleverende palmen uit de geslachten Attalea en Maximiliana (Babassu, Cohune en Maripa). Met afbeeldingen. III. Maripa-noten, door Dr. J. Temminck Groll. — Bereiding van glycerine uit rietsuiker-melasse, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De economische ontwikkeling van Sumatra (vervolg). — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen. — Literatuur.

Weekblad voor Indië.

No. 45 geeft bijzonderheden over de opening van de polikliniek „Mardi waloejo" te Semarang, voor de oprichting waarvan mevr. dr. N. Stokvis-Cohen Stuart zoo bijzonder heeft geijverd.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 52: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XV. Joannes Camphuys (met portret), door N. — Een belangwekkende beklimming van den vulkaan Raoen in Oost-Java (vervolg), door E. L. K. Schmülling (met portret). — Patrouilleleven (vervolg), door M. A. van der Lijke. — Iets over kinderopvoeding in Indië, door H. Tobi-van der Kop.

Hygiëne in Ned.-Indië.

In het jongste Nr. van de „Haagsche Post" wordt onder de nieuwe boeken het volgende vermeld: „Waakt en wekt, of het typhus- en choleraspook in onze Indische woningen, pensionaten, hotels, enz.; populair-hygiënische verhandeling op klein en groot economisch bied" is de titel van een brochure, uitgegeven door D. van Mullem bij de N. V. Uitg.-Mij. Evolutie te Weltevreden.

Indisch Tijdschrift voor Spoor- en Tramwegwezen.

De Nov.-afl. bevat het vervolg van H. van Tongeren: De voornaamste kunstwerken in het baanvak Seulimeum—Gedeh—Breuë van de Atjeh-tram; en eveneens het vervolg van S. A. Reitsma's beschouwin-

gen over de Indische spoorwegpolitiek (van particuliere tot Staatsexploitatie; het tijdvak 1869—1873. Rapport Kool—Henket. De wetsontwerpen Van Bosse en het advies der commissie van 1871).

The Import and Export Trader.

In het Nr. van 22 Maart een uitgebreid artikel over ,,The foreign trade of the Netherlands in 1919'' en verder het vervolg van ,,The vegetable fibres of the Netherlands Indies'' (met illustraties).

The Dutch East Indian Archipelago.

Hoofdzakelijke inhoud van vol. II, No. 30: Advertising Sourabaya harbour abroad. — The cinchona plant industry in Java. — The growth of indigo in the Dutch East Indies. — Establishment of a steel industry in Mid-Celebes. — The demand for coconut and other vegetable oils.

Berichten van den St. Claverbond.

Het Maart-Nr. bevat een interessant artikel van F. Sträter over het eiland Noesa Kembangan (aan de Zuidkust van Java, tegenover Tjilatjap), verblijfplaats voor zwaargestrafte inlanders van heel den Archipel. — Verder noteeren we uit dit Nr.: Het kind van Java, door L. A. Rood. — Bij welke gelegenheid pastoor Verbraak z. g. den bijnaam van ,,de onkwetsbare'' verwierf, door G. Jonckbloet. — Een Japansch gezantschap naar den Paus in de 16e eeuw, door P. Schermer. — Uit het heden der wereld-missie, door J. van Rijckevorsel.

Locale Belangen.

De hr. J. F. H. A. Later vervolgt in het Nr. van 16 Febr. zijn artikel over ,,Pandhuisdienst en Locale besturen''. Schr. motiveert zijne opvattingen, dat het eigenlijke lommerdwezen uit paedagogische en economische overwegingen door tal van maatregelen moet worden beperkt. Doch alleen door decentralisatie van deze instelling verwacht schr. resultaten, welke werkelijk kunnen dienen tot opheffing van het volk. — In de rubriek ,,Decentraliana'' is opgenomen ,,Een merkwaardig rekest'' van het lid van den Semarangschen gemeenteraad J. C. van Hartingsveldt, waarin deze verzoekt de benoeming van den hr. A. Baars tot ingenieur in gemeentedienst te Semarang te willen vernietigen.

De Tropische Natuur.

Inhoud van jaarg. IX, afl. 2: Iets over den Sero (otter), naverteld door S. L(eefmans). — Javaansche Amorphophallus-soorten (vervolg). Met determinatietabel voor de Javaansche soorten van Amorphophallus Bl. (Slangenblad), door C. A. Backer (met ill.).

Elsevier's Geïllustreerd Weekblad.

Het Maart-Nr. bevat een van portretten voorzien artikel: Multatuli en Duymaer van Twist. Op zijn bekende onderhoudende wijze schetst de schr., de heer S. Kalff, o.m. de houding van Douwes Dekker ten opzichte van Duymaer van Twist tijdens en na diens gouverneur-generaalschap. Het artikel eindigt: ,,Van daar dat zijn geboortedag, 2 Maart 1820, een datum is gebleven in de geschiedenis van het groote eilandenrijk, dat hij het eerst doopte met den naam van Insulinde, dat zijn naam als kampioen van een onderdrukt volk de namen van gouverneurs-generaal, zelfs van de besten, overschittert. Nederland mag hem, een eeuw na zijn geboorte, herdenken als de man, die zich eene geheel eenige plaats veroverde in de republiek onzer letteren en die, zoolang de Nederlandsche taal gesproken zal worden, verdient geëerd te worden als de apostel der vrije gedachte, als onvergelijkelijk taalvirtuoos en als machtige koloniale agitator.''

Buiten. Geïllustreerd Weekblad.

In het nummer van 20 dezer schrijft J. M. van Blankenberghe een stukje over de merkwaardige begraafplaatsen in de Minahassa, welke sedert de invoering van het Christendom aldaar, meer en meer in onbruik zijn geraakt. Deze geornamenteerde steenen doodkisten, ,,waroega'' genaamd, bevatten niet alleen het stoffelijk omhulsel van den overledene, doch tevens diens wapens, lijfsieraden, enz. In het dorp Sawangan (tusschen Menado en Tondano) zijn deze waroega's, voor zoover ze hier en daar verspreid waren, bijeengebracht en worden daar voor verder verval behoed.

Koloniale Studiën.

De Dec.-afl. van dit tweemaandelijksch periodiek heeft den volgenden inhoud: Indische problemen, door D. M. G. Koch. — Het grondhuurvraagstuk op Java, door J. W. Meijer Ranneft, met naschrift door Mr. A. B. Cohen Stuart. — Regeering, Centrale Kas en volkscredietinstellingen, door A. Vuyk Jzn., met naschrift door Dr. J. H. Boeke. — Latijn en Grieksch, door H. Fievez de Malines van Ginkel. — Gedachtenwisseling.

(Een centraal instituut voor de opleiding van landmeters en topografen. — Het plantage-vraagstuk in de Bataklanden. — Het dactyloscopeeren, als algemeene Regeeringsmaatregel ter tijdelijke vervanging van een Burgerlijken Stand voor de Inlandsche bevolking). — Persoverzicht. — Kroniek (wetgevende kroniek, financieele kroniek). — Boekbespreking.

Pharmaceutisch Weekblad.

In No. 11 van jaarg. LVII (1920) vindt men een korte bijdrage over Nederlandsch-Indische kamfer.

Vergelijkende taalwetenschap.

Prof. Dr. Renward Brandstetter, van wiens hand verschillende vergelijkende taalstudiën verschenen, heeft opnieuw een dergelijk geschriftje uitgegeven; de titel is: Architektonische Sprachverwandtschaft in allen Erdteilen. Als Manuskript gedruckt''.

Verslag Weduwen- en Weezenfonds.

Ter Zuid-Hollandsche Boek- en Handelsdrukkerij te 's-Gravenhage is verschenen het verslag omtrent het weduwen- en weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen over 1918. (Met 11 bijlagen).

Nationale Staatkundige Gids.

Het Nr. van 25 dezer bevat een artikel: ,,Regeering en particuliere ondernemers.'' Schr. stelt in het licht dat, hoewel de regeering ten opzichte der particuliere cultuurondernemingen er naar streeft de contractarbeid te doen vervangen door vrijen, zij zelve in het algemeen er niet aan denkt dezen maatregel in practijk te brengen bij haar eigen landbouw- en andere ondernemingen. Men zou toch tenminste mogen verwachten dat, als er proefnemingen in die richting moeten worden gedaan, de regeeringsondernemingen het voorbeeld zouden geven.

Hetzelfde Nr. van de ,,Nationale'' brengt verder een stukje ,,Multatuli en de godsdienst.''

Suriname.

Vrijdagavond, 26 Maart, heeft de heer Kasteleyn, de leider van het Suriname Studie Syndicaat, voor het *Indisch Genootschap*, geleid door Prof. v. Vollenhoven, een lezing gehouden over Suriname's toekomst.

Zooals te verwachten was, na de grondige studie, door het Syndicaat gemaakt van den toestand der kolonie, was de lezing buitengewoon belangwekkend.

Spreker wees er op, dat velen in den lande er de kolonie een grief van maken, het de kolonie kwalijk nemen, dat zij nog steeds den steun van het moederland behoeft. Moet men de schuld hiervan aan het moederland of aan de kolonie geven? Om hierop te antwoorden, gaf spreker een historisch overzicht van den ontwikkelingsgang van de kolonie Suriname en de Britsche kolonie Demerary, die eertijds ook een Hollandsche kolonie was, alles toegelicht met sprekende graphische voorstellingen en leerzame tabellen, die, hopen wij, hier of daar vastgelegd zullen worden.

De conclusies, die spreker trok uit het gedurende een eeuw door Nederland en Engeland gevoerde beheer, vielen niet uit ten gunste van Nederland. Terwijl Engeland dadelijk krachtig aanpakte en van den beginne trachtte de Engelsch geworden kolonie financieel zelfstandig te maken, was de politiek van Nederland ten opzichte van Suriname feitelijk niet anders dan een opeenvolging van fouten, die door den spreker onverbiddelijk werden blootgelegd. Ondanks de zuinigheid die steeds door het moederland betracht werd, heeft het ten slotte meer aan Suriname ten koste gelegd dan Engeland aan Demerary.

De Koloniale Staten mogen niet verantwoordelijk gesteld worden voor den toestand waarin Suriname thans verkeert. Dit vertegenwoordigend lichaam werd in een zeer kritieken tijd — kort na de afschaffing der slavernij — voor een onmogelijke taak geplaatst: het weder doen opleven van een kwijnende kolonie. Hoe kon het daar ooit in slagen tegenover de kortzichtige bezuinigingspolitiek van het moederland?

Naast de fouten door het moederland begaan, wees spreker ook op de lichtpunten, die niet ontbroken hebben, goed gemeende, maar slecht uitgevoerde of

ontijdig gestaakte pogingen om de kolonie te hulp te komen.

Spreker vergeleek de kolonie bij een kind van vermogende ouders, aan welks opvoeding deze niets ten koste willen leggen, maar het slechts voor den hongerdood willen behoeden. Daarom mag het moederland de kolonie haar hulpbehoevendheid niet verwijten.

Wordt deze politiek niet verlaten, dan zal de kolonie meer en meer achteruitgaan. In de plaats van de politiek van mondjesmaat, moet komen een politiek van krachtig aanpakken. Spreker zet dan uitvoerig uiteen, hoe dit zal kunnen geschieden. In de eerste plaats is noodig het aantal arbeidende inwoners zeer belangrijk te vergrooten. Daardoor stijgt het productievermogen van de kolonie zonder dat de bestuursuitgaven noemenswaardig toenemen. Het kapitaal moet worden geinteresseerd voor den grooten landbouw, doch dit zal niet mogelijk zijn zoolang de kapitaalbezittenden niet verzekerd zijn dat de kolonie, die een goed klimaat en een zeer vruchtbaren bodem bezit, beschikt over voldoende arbeidskrachten.

Naast den grooten landbouw moeten de levensvoorwaarden voor den kleinen landbouw verbeterd worden, opdat een kern van gezeten kleine landbouwers ontsta. Op den duur moet de kolonie onafhankelijk worden van den aanvoer van werkkrachten van buiten.

Een goed wegennet is onontbeerlijk, hervorming en uitbreiding van het landbouwdepartement noodzakelijk.

Voor dit alles is veel geld noodig. Het is betere politiek aan de kolonie dit geld in een kort tijdsbestek te l e e n e n, dan het in vele jaren in den vorm van jaarlijks terugkeerende, stijgende subsidies te s c h e n k e n. Er is geen enkele grond om te meenen, dat bij veranderde politiek Suriname niet spoedig tot bloei zou geraken.

Spreker verklaarde zich voorstander van het voorstel der Suriname-commissie van 1911, wat betreft het begrootingsrecht der kolonie.

Ten slotte sprak de heer K a s t e l e y n de hoop uit, dat Suriname door een veranderde politiek moge worden een bloeiende ,,twaalfde provincie'' van ons land, gelijk het vroeger genoemd werd.

B a r o n v a n A s b e c k, oud-gouverneur van Suriname, nam daarop het woord om in een korte, maar gloedvolle rede, hulde te brengen aan het Suriname Studie Syndicaat voor zijn hoogst belangrijken en onbaatzuchtigen arbeid. Spreker verklaarde, dat het in de koloniale geschiedenis wel een eenig feit was, dat particulieren geheel belangeloos zulk een omvangrijken arbeid in het belang eener kolonie op zich namen en zoo voortreffelijk ten uitvoer brachten.

Het luide applaus bewees hoezeer de aanwezigen instemden met deze welverdiende hulde.

Na de pauze had er eenig debat plaats, waaraan deelgenomen werd door Prof. Mr. van Blom, Mr. Joekes, de heeren van Spall, van Ommeren (lid der Koloniale Staten), Baron van Asbeck, Mr. Maclaine Pont en den heer Kluvers.

Tegenover het verwijt, dikwijls aan de kolonisten gemaakt — ook door den inleider — dat zij te veel van het Gouvernement verwachten (,,*lanti sa pai*'') wees de heer van Ommeren er op, dat men *hier* heeft ongevallenverzekering, invaliditeits- en ouderdomsverzekering, enz., die allen in de kolonie ontbreken. Verder merkte hij op, dat het gemakkelijk verkrijgbaar stellen van geneeskundige hulp voor onvermogenden, den ,,*obia dokter*'' — die in Demerary nog welig tiert — heeft overwonnen.

Zeer terecht kon Prof. v a n V o l l e n h o v e n verklaren, dat het een succesvolle avond geweest is.

* * *

Omtrent de Rorac kwestie — zie ons nummer van 18 Maart — het volgende: het *Gouvernements-Advertentieblad* van 17 Februari bevat deze verklaring van den voorzitter der Koloniale Staten, den heer D r a g t e n:

In verband met de verklaring van den waarnemenden Gouverneur van Suriname in het Gouvernements

Advertentieblad van Vrijdag 13 Februari j.l., moge ik eveneens de navolgende verklaring geven:

Op Zaterdagmorgen — 7 Februari — stelde ik, nadat de door de Staten gewenschte inlichtingen van den Gouverneur waren verkregen, de vraag: ,,of, indien een door de Staten eventueel aangenomen wijzigingsverordening werd toegezonden, deze zoude worden vastgesteld, waarop het antwoord volgde:

,,Neen, ik stel de verordening niet vast, maar geef de concessie uit.''

Deze vraag op het einde van het onderhoud wellicht herhaald: ,,dus U stelt de verordening niet vast'', werd beantwoord met ,,Neen, dat denk ik wel niet.''

Aangezien dit punt voor de juiste beoordeeling van den loop der verrichtingen in die zaak in de Staten niet van gewicht ontbloot is, meende ik de mededeeling daarvan niet te mogen achterwege laten.

De Voorzitter der Koloniale Staten,
DRAGTEN.

,,De West'' van 17 Febr. teekent hierbij o.m. aan:

Bovenstaande verklaring typeert het eigenaardig karakter van het gerezen misverstand tusschen Gouverneur en Kolon. Staten.

De Gouverneur publiceerde een verklaring, omdat hij — terecht — van oordeel was, dat de voorstelling in de pers niet geheel juist was.

De voorzitter publiceert een verklaring, omdat hij meent, dat de Gouverneur zich vergist.

Periscopist (zelf statenlid) erkent vandaag, dat hij zich op één punt heeft vergist in zijn voorstelling der feiten.

Ook wij moeten erkennen ons in het eerste overzicht der zaak vergist te hebben, en wel ten aanzien van het gesprek van Vrijdag.

Het is één en al verwarring, waaruit zelfs de Statenleden, laat staan anderen, niet kunnen wijs worden.

Zoo is het in deze heele zaak gegaan. De Staten meenden, dat de Gouverneur vast besloten had de concessie Maandag te verleenen, wat zij ook mochten doen, zoodat huns inziens de eenige uitweg was om de bemiddeling van het Opperbestuur in te roepen.

De Gouverneur verklaart, dat hij geen oogenblik overleg met de Staten heeft afgewezen, en dat men zich tot hem had kunnen wenden, als men nader overleg met het Opperbestuur wenschte.

De Staten achten zich tekort gedaan door den Gouverneur, de Gouverneur acht zich gepasseerd door de Staten.

Het wordt bijna een kluchtspel en wij gelooven, dat de leden, die niet medededen aan den overijlden uittocht uit de Staten, het verstandigst hebben gehandeld.

Het blad blijft echter van oordeel, dat de Gouverneur, toen hem ten slotte uit een afschrift van de verzonden telegrammen bleek, dat de Staten het oordeel van het opperbestuur wenschten in te roepen, verkeerd heeft gedaan met niet te wachten.

* * *

In ,,Suriname'' van 17 Februari geeft ,,Periscopist'' een uitvoerige, scherpe kritiek op de in het *Gouvernements Advertentie-Blad* van 13 Februari geplaatste verklaring van den waarn. Gouverneur, waarvan wij in ons nummer van 18 Maart het slot mededeelden.

Hoe meer wij van de zaak kennis nemen, hoe meer wij het betreuren, dat de waarn. Gouverneur — wetende dat de Koloniale Staten telegrafisch een adres hadden gezonden aan de Regeering en aan de Tweede Kamer — de uitgifte der concessie van *Rorac* niet heeft uitgesteld. De Regeering zal zich toch niet het mes op de keel hebben laten zetten door de Noorsch-Nederlandsche combinatie, die de concessie had aangevraagd?

* * *

Het personeel van drukkerijen in Suriname heeft een Typografen-Vereeniging opgericht.

* * *

Ook de heer *A. F. C. Curiel* heeft ontslag genomen als lid der Koloniale Staten.

Curaçao.

De West-Indische Gids van Februari 1920 bevat een artikel van Dr. J. P. B. de Josselin de Jong over „de beteekenis van het archaeologisch onderzoek op Aruba, Curaçao en Bonaire.” De bekende verzameling-Van Koolwijk in het Ethnographisch Museum is voorwerp van de behandeling door den schrijver.

* * *

De staat van de opbrengst der middelen over het 4e kwartaal van 1919 geeft belangrijk hoogere cijfers dan het overeenkomstige tijdvak van 1918. Het invoerrecht is niet minder dan *f* 30.000 hooger en de accijns op gedistilleerd, wijn en bier *f* 12.000. Onder de inkomsten van onderscheiden aard trekt de aandacht het uitvoerrecht van mijnproducten ad *f* 6839 tegen nihil in het vorige jaar; de loodsgelden zijn verdubbeld en tot *f* 12.000 gestegen, terwijl de sluitpost van „alle andere ontvangsten” ruim *f* 140.000 is, zoodat de totale ontvangst ruim twee ton meer bedragen dan in het tweede kwartaal 1918.

* * *

De voorgestelde dertiende-maand-uitkeering is in den Kolonialen Raad met instemming ontvangen. De uitwerking der gedachte achtte men echter niet billijk tegenover de laagst bezoldigden. De volgende uitkeering werd in overweging gegeven:

a. aan gehuwden of kostwinners van ouders, grootouders, broeders of zusters anderhalve maand salaris voor zoover zij eene bezoldiging genieten van *f* 1600.—;

bedraagt het salaris meer dan *f* 1600.—, dan wordt over het meerdere tot en met *f* 4000.— een halve maand salaris toegekend;

b. voor ongehuwden, eigen huishouding voerende, 75 pCt. van de volgens vorenstaande beginselen berekende tegemoetkoming;

c. voor alle andere ongehuwden 50 pCt. van de volgens letter berekende tegemoetkoming.

* * *

Hoewel de Koloniale Raad reeds meermalen ontwerpen tegen de danspartijen ontworpen heeft, meende het Bestuur andermaal verplicht te zijn eene aanvulling van de „Algemeene politiekeur 1917” in dien geest voor te stellen. Verwacht mag worden, dat de Raad thans de uitvoering en keurig toegelichte voorstellen zal aannemen.

* * *

Personalia.

De heeren W. Bardel en J. C. Henriquez zijn erkend en toegelaten als consul op Curaçao achtereenvolgens van de Vereenigde Staten van Amerika en van de Dominicaansche republiek.

Naar wij vernemen heeft de heer C. B. J. Wijttenburg, directeur der gevangenissen op Curaçao den dienst der kolonie met pensioen verlaten. Een verdienstelijk ambtenaar gaat met den heer Wijttenburg heen, die lange jaren op voorbeeldige wijze zijne moeilijke taak heeft vervuld. Zoo weinigen als het op prijs gesteld zullen hebben met hem in zijne betrekking in aanraking te komen, — zoo velen hebben het gewaardeerd, wanneer hunnen weg den zijnen kruistte op een of ander gebied van maatschappelijken arbeid of persoonlijke dienstverleening. Er werd weinig ondernomen — en er is veel op touw gezet in de kolonie — of de heer Wijttenburg, in den arm genomen, was de ziel der onderneming en hare drijvende kracht; en bekend om zijne hulpvaardigheid, was hij de vraagbaak voor velen, die zich in de kolonie kwamen vestigen, en schier voor allen, die haar na korteren of langeren tijd weer verlaten gingen. Het is evenwel allerminst onze bedoeling weg te cijferen, wat de heer Wijttenburg was voor hen, die aan zijn opzicht en zorg werden toevertrouwd. Niet te veel is het gezegd, dat hij door de belangstellende en tactvolle wijze, waarop hij voor velen hunner ook na hun ontslag wist te zorgen, eene blijvende herinnering in de kolonie heeft achtergelaten.

Mr. F. G. Schalkwijk, referendaris ter provinciale griffie van Noord-Holland, is ter beschikking gesteld van den gouverneur, ten einde aanvankelijk voor den tijd van 5 jaren, te worden belast met de waarneming van het ambt van lid van het hof van justitie.

De Koloniale Raad heeft voor drie plaatsen de volgende dubbeltallen opgemaakt: I. M. L. Maduro en Jossy C. Henriquez, F. W. P. Winkel en J. J. Beaujou, Ed. S. Lansberg en D. de Marchena Jr. De eerstgenoemden zijn allen aftredend.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Lloyd George blijft een grootmeester in het verklaren van de door hem gevolgde politiek, ook waar deze door dwaalgangen en kronkelpaden geleid heeft.

Er kwam een afvaardiging uit Britsch-Indië naar Londen, om de gevoelens te vertolken van de mohamedaansche onderdanen van het Britsche rijk, die zich ongerust maken dat, bij het bepalen der vredesbepalingen voor het Turksche rijk, te na zal worden gekomen aan de grootheid van den Kalief, welke behalve sultan van Turkije, ook geestelijk vorst der muzelmannen is.

Volgens het nu openbaar gemaakte verslag van de ontvangst, werd de afvaardiging, aan wier hoofd Mohamed Ali stond, te woord gestaan door Lloyd George, vergezeld van Fisher en sir William Dake als vertegenwoordigers van den minister van koloniën Montagu en het departement voor Indië.

In een uitvoerige uiteenzetting van de gevolgde gedragslijn zette Lloyd George al dadelijk voorop, dat de opperste raad te Parijs bij het behandelen van deze aangelegenheid geenszins onkundig was gebleven van — noch onverschillig voor de wenschen van Indië. Deze hadden in den maharaja van Bikamir en in lord Sinha uitstekende vertolkers gehad.

„Ik wilde,” zeide hij, „dat de Indische Mohamedanen beseften, dat hun zaak zeer zorgvuldig en zeer krachtig uiteengezet was en met nauwgezette zorg was aangehoord, niet alleen door de vertegenwoordigers van het Britsche rijk, maar, op hun verzoek, ook door den oppersten raad der geallieerden. Ik wilde voorgoed uit den geest van elken Muzelman van het rijk de gedachte bannen, dat wij Turkije zouden behandelen volgens andere beginselen, dan wij hebben toegepast bij de beoordeeling van christelijke landen. Wij zijn in oorlog geweest met drie christenlanden en een Mohammedaansch rijk. Met geen hunner hadden wij den oorlog gezocht. De bestuurders van Turkije hebben zelf ons den oorlog opgedrongen. Ik geloof niet, dat wij zelfs den oorlog tegen Turkije voorbereid hebben. Wij hebben heel dikwijls voor Turkije gevochten. Turkije heeft, op het oogenblik, dat wij in den verschrikkelijksten strijd gewikkeld waren, die Engeland of eenig ander land ooit gestreden heeft, ons plotseling den oorlog verklaard. Het feit, dat wij geen vrijen doortocht door de zeeëngten hadden, heeft den oorlog met ten minste twee jaar verlengd. Turkije gooide plotseling de poort dicht voor den neus van den bondgenoot, die het altijd ter zijde had gestaan en die op het oogenblik geen enkel geschil met dat land had van welken aard ook.

Daarom wilde ik niet, dat eenig Mohamedaan in Indië zich zou verbeelden, dat wij dezen oorlog tegen Turkije begonnen zijn als een kruistocht tegen den Islam.

Ik begrijp niet, dat Mohamed Ali toegevendheid voor Turkije inroept. Hij vraagt om recht en recht zal Turkije wedervaren. Recht is geschied jegens Oostenrijk; jegens Duitschland is op verschrikkelijke manier recht geschied; waarom zou Turkije den dans ontspringen? Turkije meende, dat het een veete jegens ons had. Wat was dat voor een veete? Waarom deed het mee en stond ons op verraderlijke manier naar het leven en wilde het de vrijheid der wereld vernielen, toen wij in dezen strijd op leven en dood gewikkeld waren? Is er eenige reden, waarom wij andere maatregelen zouden toepassen op Turkije, dan wij hebben toegepast jegens de christelijke landen Duitschland en Oostenrijk.

Ik wil, dat de Mohamedanen in Indië zich goed in de ooren zullen knoopen, dat wij Turkije niet streng behandelen, omdat het Mohamedaansch is. Wij passen juist dezelfde beginselen toe als jegens Oostenrijk, dat een groot Christenland is. Deze beginselen zijn de beginselen van zelfbeschikkingsrecht toegepast op de rijken, die hun recht om te heerschen verspeeld hebben.

De Arabieren hebben hun onafhankelijkheid uitgeroepen. Zij hebben Faisal tot koning van Syrië uitgeroepen. Zij hebben geëischt, dat zij van de Turksche heerschappij bevrijd zouden worden. Wordt nu voorgesteld, dat de Arabieren onder Turksche heerschappij zouden blijven alleen omdat zij Mohamedanen zijn? Moet niet dezelfde mate van onafhankelijkheid en vrijheid aan de Mohamedanen worden toegekend als aan de Christenen? Kroatië heeft zijn vrijheid geëischt en wij hebben het die gegeven. Dat is een christenland. Syrië heeft zijn vrijheid gevraagd en krijgt die eveneens. Wij passen dezelfde beginselen toe als het christenstreken betreft en de heerschappij van den sultan op te leggen aan Arabië, dat deze niet wenscht, zou beteekenen, dat wij de Arabieren iets opdrongen, waarover wij niet denken het op te dringen aan deze christenlanden.

Daar zijn nog andere punten.

Een daarvan is Thracië. Het is heel moeilijk goede inlichtingen uit Thracië te verkrijgen. Ik heb Turksche en Grieksche inlichtingen nopens Thracië. Zij toonen weinig verschil. Beide geven toe, dat de mohamedaansche bevolking er verre in de minderheid is. Als dat juist is en het beginsel van zelfbeschikkingsrecht moet worden toegepast, staat het vast, dat heel Thracië aan Turkije moet worden ontnomen.

Neem Smyrna. Daar geldt hetzelfde. Wij beschikken over uiterst zorgvuldige gegevens van een zeer onpartijdige commissie nopens het heele vraagstuk van de provincie Smyrna. Wij hebben daaruit gezien, dat een groote meerderheid der bevolking uit niet-Turken bestaat. Er zijn Muzelmannen, daar waar ook Grieken zijn, maar de groote meerderheid van de bevolking geeft, naar mijne meening, ongetwijfeld de voorkeur aan het Grieksche boven het Turksche bestuur.

Wat het vraagstuk aangaat van de wereldlijke macht van den kalief, raakt het vraagstuk van de wereldlijke macht van een geestelijk vorst niet alleen den Islam; het is ook een der grootste strijdpunten van het Christendom. Er zijn Roomsch-Katholieken, die er in gelooven en er zijn Roomsch-Katholieken, die er niet in gelooven. Ik wensch geen oordeel uit te spreken, maar sinds de Paus van zijn wereldlijke macht beroofd is, is zijn geestelijke macht even groot en heel waarschijnlijk zelfs grooter dan ooit. Ik wil niet tusschenbeide komen in een godsdienstig twistpunt, waarin lieden van hetzelfde geloof een verschillend standpunt innemen. Er zijn Mohamedanen, hoogst ernstige, geloovige Muzelmannen, die nopens de wereldlijke macht een standpunt innemen, dat hemelsbreed van dat wat de heer Mohamed Ali thans inneemt, verschilt. Al wat ik weet is dit. De Turk zal de wereldlijke macht behouden in de Turksche landen; daarvan willen wij hem niet berooven. Evenmin echter willen wij, dat hij macht zal behouden over landen, die niet Turksch zijn.

Dat is het beginsel, dat wij in de Christenlanden toepassen en dat moet ook jegens den Turk gelden."

Tot zoover de verklaringen, zooals de N. R. Ct. ze van den Engelschen draadloozen dienst ontving. Niet gemeld werd, of Mohamed Ali geantwoord heeft. Hij zal de handigheid van de vergelijkingen wel niet hebben ontkend, misschien heeft hij, de aangegeven lijn volgende, gevraagd of de geallieerden ook in Berlijn en Weenen de teugels van 't staatsbewind zelf in handen zullen gaan nemen, zooals in Konstantinopel? Ook kan hij aangevoerd hebben, dat de afvaardiging niet was gezonden om den oppersten raad te verwijten, dat deze geen onderscheid had gemaakt tusschen christen en mohamedaan, maar dat zij juist tot zending had er op te wijzen, welke bijzondere positie de Groote Heer te Stamboel als hoofd van de muzelmannen bekleedt; werd daarmede rekening gehouden, dan zou het plan, om den Kalief uit Europa te verdrijven, moeten afstuiten op het, door Lloyd George zelf aangehaalde, voorbeeld van den Paus, die in het Vaticaan te Rome gebleven is.

Ruwe klanten.

Bij het eerste optreden van Australiërs in den oorlog kenmerkten zij zich door zoodanige ruwheid en ongebondenheid, dat de aanvoerders vaak geen raad wisten. De lang doorwerkende eischen van de krijgstucht, de gevoelige, bloedige wijze ook, waarop de vijand voor elke baldadigheid en onverschilligheid strafte, hadden de stoutheid wat gebreideld. Maar blijkbaar is de aard sterker gebleven dan de leer. Uit Colombo komt de klacht, dat Australische soldaten, die per Friedrichsruh naar hun land terugkeerden, zich daar tijdens hun verblijf schuldig hebben gemaakt aan ruwheid, rooverij en geweldpleging. Een achttal drong b.v. in 't Bristolhotel door, dwong, met de revolver in de hand, den kassier de sleutels van de safe af te geven. In hun poging gestoord vóórdat hun doel bereikt werd hadden de schuldigen zich voor de politie te verantwoorden. Berooving van inlandsche geldwisselaars, vernielingen aan rickshaws, vechtpartijen met studenten en politie waren andere kwellende baldadigheden, waardoor 't vertrek der oorlogshelden meer welkom was dan hunne komst. Of zij in Australië zelf met groot verlangen verwacht worden?!

Een goed bankjaar.

In de jaarlijksche bijeenkomst van de aandeelhouders van de Bank of India, den 27en Februari j.l. te Bombay gehouden, gaf de voorzitter een overzicht van de vorderingen in het afgeloopen jaar gemaakt. De winst bedroeg 11,18,778-10-1 Rs., waarvan echter 89,981 Rs. voor belasting af moest, zoodat 10,28,797-10-1 Rs. overschoten. Voor 1918 was dit 7,84,129-2-5 Rs. geweest. Dit uitstekend resultaat werd vroeger niet bereikt. Aan de shareholders konden 2 pCt. meer uitgekeerd worden; de interest steeg van 6½ pCt. in 1915 geregeld tot 14 pCt. over 1919.

Vergelijking van de twee laatste jaren geeft:

	1918	1919
Fixed deposits	Rs. 202 lakhs	Rs. 280 lakhs
Current accounts	279	457
Cash	119	181
Investments	62	161
Total working capital	552	912

De voornaamste gebeurtenis in 't afgeloopen jaar was wel de verdubbeling van het maatschappelijk kapitaal, door uitgifte van 100.000 nieuwe aandeelen van 100 Rs., die aan de leden der maatschappij aangeboden worden tegen een premie van 50 Rs. per aandeel.

(The Times of India. Ml. ed. 28 Febr.)

Belgisch Kongo.

Wij hebben onlangs melding gemaakt van de portie, België toegedacht bij het verdeelen van de Afrikaansche taart. Twee rijke provinciën, Roeanda en Oeroendi, in 't N.-W. van het voormalige Duitsch Oost-Afrika, verlengen Belgisch Kongo in Oostelijke richting. Maar het is opvallend te zien, hoe Groot-Brittanië zich een stuk, een snee van de taart, voorbehouden heeft. Het heeft immers een groot plan, een Kaap-Kairo spoorbaan geheel over Britsch grondgebied. Bij volledige toewijzing der twee vermelde provinciën aan België, zou de uitvoering van dit plan zeer worden bemoeilijkt; door in het Oostelijk gedeelte ervan een strook onder Britsche vlag te brengen, zou de verwezenlijking daarentegen juist zeer bevorderd worden. Zoo is 't dus voorgesteld en beklonken; den Belgen zal dit vergoed worden door economische voordeelen. De producten van Oost Kongo zullen langs de oude Duitsche centraal baan van Kigoma aan het Tanganijikameer, naar Dar es Salam aan den Indischen Oceaan vervoerd worden. Deze gemeenschap van Kongo met den Oceaan kan voor de handelsontwikkeling van 't land van groote beteekenis worden. Minister Frank is, zooals men weet, op weg naar Kongo om ter plaatse 't beste stelsel te bestudeeren om de kolonie tot haar volle waarde te doen komen.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

CULTUURSCHOOL TE MALANG.

Aan de Cultuurschool te Malang (Oost-Java) kunnen geplaatst worden twee onderwijzers in het bezit van de hoofdakte en de landbouwakte. Er wordt prijs op gesteld, dat een van hen tevens in het bezit is van de akte wiskunde l.o.

Boven de bezoldiging ingevolge onderstaande regeling is aan de plaatsing verbonden eene buitengewone verhooging van ƒ 100 (eenhonderd gulden) per maand.

De bezoldiging van een onderwijzer 2e klasse — tot welke betrekking de uit te zenden personen benoemd worden — bedraagt ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, met zes driejaarlijksche verhoogingen, de eerste vier van ƒ 50 (vijftig gulden), de beide laatste van ƒ 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, zoodat de eindbezoldiging na 18 dienstjaren ƒ 600 (zeshonderd gulden) 's maands bedraagt.

Vaststelling van eene nieuwe bezoldigingsregeling met terugwerking van 1 Januari 1920, waarbij na 17 jaar dienst een maximum van ƒ 700 's maands als onderwijzer 2de klasse wordt genoten, is in overweging.

Aan hen, die 6 of meer dienstjaren bij het openbaar of bijzonder onderwijs in Nederland hebben, wordt de eerste verhooging van ƒ 50 (vijftig gulden) 's maands toegekend. Bedraagt de Nederlandsche diensttijd minder dan 6 jaar, dan wordt de eerste verhooging toegekend, zoodra de diensttijd in Indië, vermeerderd

met de helft van den Nederlandschen diensttijd, 3 jaar bedraagt.

Aan de uitzending is verbonden, behalve vrije overtocht (c.q. ook voor het gezin) in de eerste klasse, eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden), benevens eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de dienstbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat, van ƒ 200 (zegge tweehonderd gulden) of ƒ 250 (zegge tweehonderd vijftig gulden) 's maands voor hem met zes dienstjaren.

Voor het bezit der landbouw-, wiskunde- en andere akten, met uitzondering van die voor de vrije- en orde-oefeningen der gymnastiek en die voor schoonschrijven, wordt toegekend eene bijzondere toelage van ƒ 75 (vijf en zeventig gulden) voor iedere akte, met dien verstande echter dat voor twee of meer akten in hetzelfde vak de toelage eenmaal wordt toegekend. Voor het bezit van eene akte voor de Fransche taal en voor de Maleische taal en volkenkunde van Nederlandsch-Indië bedraagt de toelage ƒ 100 (eenhonderd gulden).

De uit te zenden onderwijzers zijn verplicht om, ingeval zij de reis naar Nederlandsch-Indië moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken), buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaar na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen, onverwijld in 's lands kas terug te storten wat is betaald wegens tegemoetkoming voor uitrusting en wegens overtocht naar Indië.

Voor hen zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., ook zooals die later mochten worden gewijzigd of aangevuld.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen. Het jaarlijksch pensioen bedraagt dan driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging gedurende 24 maanden genoten.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks- en gemeentedienst worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt één pCt. van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). De dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioe**nen en van 5 ten honderd** voor de gewone bijdragen aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Bij eerste indiensttreding is verschuldigd door ongehuwden als buitengewone contributie eene maand, door gehuwden als buitengewone en huwelijkscontributie 2 maanden bezoldiging, te voldoen in eens of, met bijberekening van rente ad 5 pCt. 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Ter voldoening daaraan wordt eene gratificatie uit 's lands kas verleend.

Zij die voor uitzending op den bovengenoemden voet in aanmerking wenschen te komen, moeten zich bij verzoekschrift vóór 15 April a.s. tot de 9e afdeeling (Personeele Zaken) van het Departement van Koloniën wenden onder overlegging van:

a. hunne akte van bekwaamheid;
b. hunne geboorteakte;
c. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;
d. een bewijs van voldoening aan de militie, afgegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor zij geloot hebben.

In de verzoekschriften moet worden opgegeven of men al of niet gehuwd is en casu quo het aantal en den leeftijd der kinderen.

Zij, die 6 of meer dienstjaren bij het onderwijs hier te lande hebben, behooren bovendien de bewijzen daarvan over te leggen.

Allen worden vóór hunne uitzending onderworpen aan een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek.

(Nederlandsche Staatscourant
van 8 Maart 1920, No. 47).

STUDIETOELAGEN CANDIDAAT-INDISCHE RECHTERLIJKE AMBTENAREN.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat het voornemen bestaat om aan een aantal jongelieden die in de rechtswetenschap studeeren, **of met die studie een aanvang zouden wenschen te maken** en die zich voor den dienst in Nederlandsch-Indië willen verbinden, op den voet van het Koninklijk Besluit van 18 Januari 1915 No. 21 (Indisch Staatsblad No. 737), eene studietoelage toe te kennen, ten einde zich voor den Indischen rechterlijken dienst te bekwamen.

Zij, die als candidaat-Indisch rechterlijk ambtenaar zijn aangewezen, worden, na den graad van doctor in de rechtswetenschap te hebben verkregen en na voldaan te hebben aan het faculteitsexamen of aan het Indologisch examen, onderscheidenlijk bedoeld bij de artikelen 24 en 24bis van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (Nederlandsch Staatsblad No. 87), zooals dit luidt ingevolge de artikelen III en IV van het Koninklijk besluit van 23 Februari 1916 (Nederlandsch Staatsblad No. 79), ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesteld, teneinde daar te lande te worden geplaatst in rechterlijke betrekkingen.

De toelage bedraagt ƒ 1000 's jaars en kan gedurende 4 of 5 jaar worden genoten, welke tijdvakken evenwel in bijzondere gevallen met ten hoogste 1 jaar kunnen worden verlengd.

Gegadigden zullen vóór 15 April 1920 een gezegeld verzoekschrift moeten richten aan den Minister van Koloniën, welk verzoekschrift moet worden toegezonden aan den voorzitter der commissie tot voorbereiding van de aanwijzing van candidaat-Indische rechterlijke ambtenaren, prof. mr. dr. J. Oppenheim, Jan van Nassaustraat 87, Den Haag. Op aangeteekende stukken te vermelden: „Bijkantoor Balistraat".

In het verzoekschrift zullen een of meer personen moeten worden opgegeven, die bereid zijn omtrent gedrag en karakter van den gegadigde inlichtingen te verstrekken, terwijl daarbij tevens moet worden overgelegd het getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene universiteit, dan wel, indien men reeds in het bezit daarvan is, het diploma van het met goed gevolg afgelegd candidaatsexamen in de rechten.

Zij, die de rechtsstudie nog moeten beginnen, gelieven tevens op te geven, welke inrichting van middelbaar of voorbereidend hooger onderwijs zij hebben afgeloopen.

(Nederlandsche Staatscourant van
22 Maart 1920, No. 57).

Van de Afdeeling Nijmegen:

JAARVERSLAG OVER 1919.

Het aantal leden, dat op 31 Dec. 1918 48 bedroeg, verminderde, door toetreding van 17 en uittreding van 20, met 3 en bedroeg alzoo op 31 Dec. 1919 45. Door persoonlijke propaganda had 't Bestuur eenige leden weten te werven. Als gewoonlijk bedankten er eenigen bij 't ophalen der contributie.

In de algemeene vergadering van 4 Maart werden de periodiek aftredende bestuursleden Verniers van der Loeff en Luitjes herkozen. De H.H. Haye, v. d. Beek en Wethmar werden in die vergadering benoemd om de commissie te vormen voor verificatie der jaarrekening over 1919; terwijl de Hr. Kamerman gekozen werd als afgevaardigde ter jaarlijksche algemeene vergadering. De laatste werd ook afgevaardigd ter buitengewone algemeene vergadering te Utrecht op 27 September.

Door vertrek van het bestuurslid Molenbroek ontstond in 't Bestuur een vacature, die tusschentijds niet werd aangevuld.

De stand der afdeelingskas veroorloofde niet het doen houden eener lezing.

Namens het Bestuur,
De Secr.-Penningm.,
F. E. LUITJES.

Geldelijke Verantwoording over 1919.

B a t e n.

Contributiën	ƒ 171.50
Totaal	ƒ 171.50

L a s t e n.

Nadeelig saldo op 31 Dec. 1918	ƒ 13.30⁵
Inningskosten	,, 3.—
Drukwerk in 1918	,, 7.05
Afdracht aan het Hoofdbestuur	,, 50.05
Zaalhuur	,, 2.—
Restitutie reiskosten	,, 24.10
Porti	,, 2.03⁵
Saldo op 31 Dec. 1919	,, 69.96
Totaal	ƒ 171.50

Het Afdeelings-Bestuur,
KAMERMAN, Voorzitter.
F. E. LUITJES, Secr.-Penningmeester.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALINS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Nº. 15. Donderdag 8 April 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

Voor heden slechts een bloote opsomming van hetgeen onze Leeszaal biedt, en dan zijn we er toch nog niet.

E. Tijdschriften en Periodieken.

1. De Indische Gids. Tijdschrift voor Nederlandsch Indië.
2. De West-Indische Gids.
3. Koloniaal Tijdschrift, uitgegeven door de Vereeniging van Ambtenaren bij het B. B.
4. Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.
5. Indië. Geïllustreerd Weekblad voor Nederland en Koloniën.
6. Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, uitgegeven door het Kon. Instituut voor de T[illegible] en Volkenkunde van Ned.-Indië.
7. Teysmannia, onder redactie van Dr. W., G. Boorsma en K. van der Veer, met veler medewerking.
8. Cultura. Officieel Orgaan van het Nederl. Genootschap voor Landbouwwetenschap.
9. Orgaan van de Nederlandsch-Indische Officiers-Vereeniging.
10. Hindia Poetra. Orgaan van het Indonesisch Verbond van Studeerenden.
11. Koloniale Studiën. Tijdschrift van de Vereeniging voor Studie van Koloniaal Maatschappelijke vraagstukken.
12. De Taak. Algemeen Indisch Weekblad.

13. Bulletin van het Koloniaal Museum te Haarlem.
14. Neerlandia. Orgaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond.
15. De Cultuurbond. Orgaan voor den bond van Cultuurgeëmployeerden in Ned.-Indië.
16. Handelsberichten. Wekelijks uitgegeven door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, met medewerking van de Ministeries van Binnenlandsche Zaken en Koloniën.
17. De Toorts. Staat- en Letterkundig Weekblad voor Holland, Vlaanderen en Zuid-Afrika.
18. Onze Koloniën, onder redactie van R. A. van Sandick, C. I.
19. Het Reddingswezen. Tijdschrift van den Koninklijken Nationalen Bond voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken.
20. Tijdschrift voor Economische Geographie. Orgaan der Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geographie.
21. Mudato. Tijdschrift der Vereeniging tot bestudeering van de Muziek, den Dans en de Toonkunst voor Oost- en West-Indië.
22. Houw en Trouw. Veertiendaagsch Tijdschrift der Vereeniging van Oud-Leerlingen der Openbare Handelsschool te Amsterdam, onder leiding van Jan Feith.
23. Geist des Ostens. Zeitschrift der Gesellschaft für Kunde des Ostens.
24. Technisch Studenten Tijdschrift. Officieel Orgaan van de Vakvereenigingen der Studeerenden aan de Technische Hoogeschool.
25. Mededeelingen vanwege het Nederlandsch Zendeling Genootschap. Tijdschrift voor Zendingswetenschap.
26. De Planter. Orgaan der Vakvereeniging voor Assistenten in Deli.
27. West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

(Wordt vervolgd).

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur.

De wnd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Emancipatie.

Met „Emancipatie", wordt bedoeld de vrijverklaring der slaven in West-Indië in 1863.

Telken jare wordt deze voor de gekleurde bevolking zoo belangrijke en gedenkwaardige gebeurtenis herdacht.

Zoo ook ten vorige jare.

Door den heer Th. A. C. Comvalius, Lid van Comité „Volksbelang" te Paramaribo, werd toen een Emancipatie-toespraak gehouden, waarbij deze heer, volgens eigen uitspraak „een roetzwarte neger", puntsgewijze naging wat sedert het Gouden Eeuwfeest der Emancipatie in 1913 was bereikt, waarbij vooruitgang op velerlei gebied mocht worden geconstateerd. Om de 5 of 10 jaren zal het Comité Volksbelang bijeenkomen om na te gaan wat in dat tijdsverloop het negerras verder bereikte.

Wijze lessen gaf hij ten beste voor zijn ras. Het wennen aan geregelde bezigheid, betrachten van spaarzaamheid, eenvoud en vooral eendracht. Het negerras bestaat uit zwart, bruin en geel. Waarom schamen de laatsten zich voor hun origine, willen zich losscheuren en hun Ras verloochenen?

De tegenwerking, die het Negerras in Afrika en Amerika ondervindt, de in het oog loopende minachting voor en onrechtvaardigheid tegen dat ras, hebben aanleiding gegeven tot het houden van het Pan Afrikaansch Congres te Parijs in Januari van dit jaar door de bemoeiing van den Amerikaanschen Neger, Dr. Dubois en Clemenceau, minister premier van Frankrijk. Onder de vele bepalingen, die getroffen zijn, treden twee sterk op den voorgrond.

1o. „Ieder uit het Negerras, die door ontwikkeling en beschaving met andere rassen kan concurreren, zal met deze gelijk staan voor de Wet, voor de Justitie en toegang verkrijgen tot alle ambten."

2o. „Wanneer de neger, welk deel van de wereld hij ook moge bewonen, zich in een dezer rechten ziet te kort gedaan, heeft hij het recht zich daarover te beklagen."

De regeeringen van Engeland, Amerika, Frankrijk, Portugal en België hebben hun instemming met deze bepalingen getoond.

In Suriname bestaat reeds eenheid van rassen voor de wet, gelijke rechten voor den Surinamer als voor den geboren Nederlander.

De heer Comvalius zond ons een aantal exemplaren van het boekje, waarin zijne lezenswaardige rede werd afgedrukt.

Voor *f* 0.25 per exemplaar + *f* 0.01[5] voor port, per postwissel, toe te zenden aan den Secretaris van het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, is het werkje, dat wij ten zeerste kunnen aanbevelen, verkrijgbaar. Dat het vele koopers moge vinden is onze oprechte wensch.

G,

De N.-I. Vrijzinnige Bond.

In dit blad van 1 dezer komt in de rubriek „Uit de Chineesche pers" met den ondertitel „De partijpolitiek in Ned.-Indië", een entrefilet voor uit de „Perniagaän" van 23 December 1919. Daarin staat o.m., dat de *behoudende* partijen in N.-I., telkens stuitende op de beginselen van de radicale concentratie, zich eveneens aaneensloten om een nieuwe federatie te vormen. Tot die federatie zou o.a. ook de N.-I. Vrijzinnige Bond behooren! Niet alleen dat mij, die nog steeds in relatie staat tot dien bond, van eene dergelijke aaneensluiting absoluut niets bekend is, maar ik protesteer met klem tegen de qualificatie van den N.-I. V. B. als van eene *behoudende* partij. Als een der voormannen en als mede-oprichter tevens ex-hoofdbestuurslid van dien bond, verwerp ik die onjuiste aanduiding. Ik kan daartegen niet beter doen dan hieronder de beginselverklaring van dien bond te laten volgen, welke, dateerende van ultimo 1916, waarschijnlijk binnenkort herzien zal worden.

1. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond stelt zich op het standpunt dat elk loyaal streven naar zelfbestuur der bevolking van Nederlandsch-Indië krachtig moet worden gesteund. Te dien einde zal de Bond streven naar:

a. uitbreiding en verbetering van het onderwijs;

b. voortgezette organisatie van de autonomie der daardoor vatbare gebiedsdeelen en medewerking van die autonome gebiedsdeelen aan de uitoefening der algemeene bestuurstaak (voortgezette bestuursdecentralisatie);

c. toekenning van kiesrecht voor alle vertegenwoordigende lichamen aan Europeanen en Inlanders of daarmede gelijkgestelden, voorloopig op basis van de individueele ontwikkeling;

d. geleidelijke uitbreiding van de bevoegdheden van den Volksraad.

2. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond verklaart de maatschappelijke ontwikkeling zoowel van de economisch zwakke Europeanen als van de Inlanders krachtig te willen bevorderen en bestrijdt de maatschappelijke oorzaken, welke tusschen de leden der verschillende bevolkingsgroepen en klassen ongelijkheid scheppen of verscherpen ten aanzien van hunne ontwikkelingsvoorwaarden.

Klassen- en rassenstrijd worden verworpen.

3. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond streeft naar gelijke rechtszekerheid voor de verschillende bevolkingsgroepen.

4. De Nederlandsch-Indische Vrijzinnige Bond verklaart zich voorstander van weerbaarmaking van Nederlandsch-Indië in die mate, dat de economische ontwikkeling hierdoor niet wordt belemmerd.

Den Haag, 2-4-'20.

S. J. AAIJ.

De Javasuiker-Industrie.

Voor dit onderwerp hield de heer F. van der Ben, voor de Ned. Afd. der Ned. Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw, Woensdag 31 Maart, een causerie in het Zuid-Hollandsche Koffiehuis. Spr. was hiertoe gekomen door de rede van Dr. Harreveld, Directeur van het Oost-Java-Proefstation te Pasoeroean, waaruit men den indruk moest krijgen, dat de belangrijke productie-toename aan suiker per bouw sedert 1840 alleen of hoofdzakelijk was toe te schrijven aan de steeds verbeterde cultuur-methodes en door het ontdekken van de oorzaken der serehziekte.

Spr. zal thans iets mededeelen omtrent zijn herinneringen en ervaringen gedurende 50 jaren, sedert 1866 indirect en direct bij en in de suiker-cultures gewerkt hebbende.

Als groot-industrie nam de suiker-cultuur in 1830 een aanvang bij de invoering van het cultuurstelsel. Het fabriceeren stond er op een lageren trap van ontwikkeling. In den beginne waren voor het sluiten van suiker-contracten geen liefhebbers te vinden, omdat men er geld op moest toeleggen. De Chineesche werkwijze was toen nog in zwang, doch na invoering van door een waterrad gedreven Europeesche cylinders, verdrievoudigde de opbrengst. Na 1836 werd dan ook het Gouvernement bestormd met aanvragen, zoodat een rangregeling moest worden ingesteld, zelfs een aanbesteding werd gehouden. Met de cylinders met waterrad werd het riet meer gemangeld dan geperst, zoodat de sapextractie hoogstens 50 pCt. bedroeg tegen nu met moderne molens en drie- of viervoudige persing 75 à 80 pCt.

Het fabricaat was zeer primitief en werd gewoonlijk geleid door een Chineeschen „baas-suikerkoker". Na het afkoken in luchtledige pannen ging nog veel verloren bij de afwerking der naproducten. Onwetendheid, onkunde en dikwerf grenzelooze onverschilligheid speelden op vele fabrieken een groote rol.

In 1874/'75 kwam een keerpunt in de fabriekscontrôle. In dien tijd werd het water als drijfkracht voor den molenarbeid geheel of gedeeltelijk aan de fabrieken onttrokken en *moesten* deze zich stoommolen-installaties aanschaffen van grootere capaciteit. Ook kwamen de rietweegbruggen in gebruik, waardoor het snij- en transportloon naar vasten maatstaf kon worden bepaald en een contrôle-factor voor de beoordeeling van het fabricaat werd ingeleid.

Spr. bezocht in 1879 een paar fabrieken en trof daar nog ongelooflijke wantoestanden aan, waardoor 40 pCt. van het product te loor ging. Of te veel vuur, of te veel water veroorzaakten schade. De eigenaar klaagde dan ook over den tegenval der finantieële resultaten.

Echter waren er ook fabrieken, waar onder de gegeven omstandigheden prachtige resultaten verkregen werden, van 100 tot 150 picols suiker per netto bouw!

Een proef werd in 1885 genomen met het diffusiesysteem voor saponttrekking, doch hoewel deze proef gelukte, werd dit systeem op den duur niet gehandhaafd, omdat de molenarbeid voortgang maakte en betere resultaten waarborgde.

Was 1874/75 een keerpunt in de fabricage, in 1884/85 kwam men eerst tot algemeene ontwaking door het dalen der suikerprijzen, als een gevolg van de concurrentie der bietsuikerindustrie. Men geraakte hierdoor tot onderlinge samenwerking: de slagboom van wantrouwen en geheimzinnigheid verviel. Men kwam tot het oprichten van proefstations. Met dankbaarheid gewaagt spr. van den grootschen arbeid van Dr. Prinsen Geerligs, die zoowel theoretisch als practisch leerde, hoe het fabriceeren van suiker moet worden opgevat. Ook de industrie ging zich beijveren goed werk te leveren en de suikerfabrikanten van raad en daad te dienen, waarbij de firma Gebrs. Stork en Co., te Hengelo (O.) zich een groote reputatie heeft verworven.

Spr. hoopt, dat na het voorgaande men tot de conclusie zal zijn gekomen, dat de belangrijke toename der suiker-productie per netto bouw niet alleen is te danken aan verbeterde cultuur-methodes, doch ook, en niet voor een onbelangrijk deel, een gevolg is van de groote verbeteringen, die de fabrieksinrichtingen hebben ondergaan en de steeds meer naar perfectie strevende werkwijze, waarbij werd getracht de fabricatie-verliezen tot het meest onvermijdelijke te beperken.

In het tweede deel zijner causerie behandelde spr. de zoo gevreesde suikerriet-ziekte.

Hij ging daartoe opnieuw de geschiedenis na. Tot 1882 leefde men op Java in de veronderstelling, dat het stekken van de toppen van het suikerriet en het planten dier stekken niet het minste gevaar opleverde. Wel viel in dat jaar de productie tegen, maar men nam het, gezien de droogte van dat jaar niet zeer ernstig op. Inmiddels nam de sereh-ziekte ernstig toe. Op de fabrieken ging men hier en daar werken met geïmporteerd riet, hetgeen wel succes had, maar de ziekte bleef heerschen. Velen meenden de oorzaak der ziekte ontdekt te hebben, doch de wetenschap heeft thans uitgemaakt, dat de sereh-ziekte altijd heeft bestaan, doch de planters het niet wisten. Spr. meent, dat, héёft inderdaad de ziekte altijd bestaan, zij gedurende lange jaren gesluimerd moet hebben, om zich op een zeker oogenblik in al haar felheid te openbaren.

Nog gaf de heer v. d. Ben tot besluit eenige staaltjes uit de practijk en komt tot de conclusie, dat de sereh-ziekte den planters heeft geleerd zich in te spannen voor verbetering van fabrikaat en aanplant, naast een goede wetenschappelijke voorlichting.

De heer Stibbe merkt op, dat spr. het had over slecht beheer. Waaraan lag dat? Spr. antwoordt, dat de zaak te eenvoudig werd opgevat. Het Gouvernement stelde grond ter beschikking; de bevolking beplantte dien. Men had de hulp der ambtenaren. Het kwam er niet zoo op aan. Het administrateurschap ging bij erfopvolging, dikwerf zonder voorbereiding, over. Op de bemesting werd geen of onvoldoende toezicht gehouden. Toch werd er geld verdiend, al was 't niet zoo veel als nu, doch het had méér kunnen zijn. Dr. Harreveld deed het goed een veteraan op het gebied der suikerindustrie te hebben mogen hooren. Men leert er meer door dan door litteratuur. Immers toentertijd waren er geen wetenschappelijke waarnemers. Hoe kwam b.v. de serehziekte in haar verloop van W. naar O.? Hoe verloopt de griep? Spr. geeft uitleg van eene graphische voorstelling van de opbrengst aan suiker per bouw van 1840 tot heden, klimmende van 23 tot 130 pikol, echter met sterke sprongen, stijgingen en inzinkingen. Hij verklaart deze door natte en droge jaren. Na staking der Gouvernementscultuur, eigen cultuur, waarbij eene stijging van 65 tot 90 picols, ook bij serehziekte. Deze ziekte is moeilijk te ontdekken. Dr. H. geeft toe, dat de verbetering der fabricage den doorslag gaf. Mr. Maclaine Pont merkt op, dat hij op zijne vele reizen in verschillende gebieden en rijken, tot zelfs in proef- en botanische tuinen, serehziekte aantrof.

Dr. H. zegt dat sereh = droogte.

Hierna sluit de voorzitter met een woord van dank de vergadering. G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Atmosfeer.

Aan de *Sum. Post* ontleenen wij: In zijn „Indian nationalist" zegt *E. Bevan* met treffende juistheid: „Een meer vriendschappelijke onderlinge omgang zou de politieke problemen niet oplossen, zij zou alleen de atmosfeer, waarin zij besproken worden, doen veranderen. Zulk een omgang zou een kans doen ontstaan voor wederzijdsche sympathie, niet in den zin van onbepaalde en sentimenteele welwil-

lendheid, maar van een nauwkeurig bewust worden van elkanders gevoelens en overtuigingen."

Ook in *ons Indië* is de politieke atmosfeer een zoodanige, dat elk vraagstuk, van wèlken aard ook, in bittere vijandschap en wederzijdsch wantrouwen bespreking vindt. Er is in 't algemeen geen onderlinge waardeering, geen poging om elkander te leeren verstaan. Er is slechts wrok, en afgunst, en nijd, en kleineering. Zoowel in de pers als op 't spreekgestoelte.

Lees er de *bladen* op na. Die van uiterst-rechtsche richting kunnen in de Inlandsche beweging geen grein goed zien. Zij willen haar slechts met machtsmiddelen bestrijden. Zij moet verdwijnen. De bladen van uiterst-links doen voor deze mentaliteit al niet onder. Zij zaaien haat en strooien vergift rond. Zij kunnen in 't Nederlandsche gezag niets goeds zien. Al wat de regeering tot stand brengt, wordt gewantrouwd en veelal verkeerdelijk uitgelegd. Er is geen waardeering, noch eenige poging er toe!

Sla er de *Handelingen van den Volksraad* eens op na. Wannéér hoort ge eens de stem van een, die op samenwerking en onderlinge waardeering aandringt? 't Is al critiek wat de klok slaat. Uiterst-rechts schimpt en bespot uiterst-links. Uiterst-links doet niet anders. Beide groepen staan iedere minuut van den dag gereed om elkander de heftigste verwijten te doen.

Op de *politieke vergaderingen* is 't al niet anders gesteld. Verdachtmakingen, ook persoonlijke, zijn er schering en inslag. Niet enkel met argumenten worden de tegenstanders bestookt; ook met geschimp en gespot. En de bedekte toespelingen op de gebreken van 't ras zijn er aan de orde van 't uur.

En hoe is 't in 't *dagelijksch leven?* Hoe is de verhouding tusschen den Europeaan en den Inlander in 't algemeen? Ziet gene niet veelal in superieure minachting op dezen neer? Worden in 't maatschappelijk leven de Inlanders niet dikwijls als minderwaardigen, als wezens zonder ziel en hart bejegend? Helaas ja! Vele Europeanen hebben zich nog niet boven 't superioriteits-idee kunnen verheffen en zien nog dagelijks in minachting, zoo niet in verachting, op den Inlander neer. Gevolg: een zoo stroeve verhouding als maar mogelijk is; een lang sluimerend gebleven, maar nu gaandeweg meer tot uiting komende vijandschap van 't eene ras jegens 't andere.

Hoe 't dan kan en moèt zijn? Op die vraag heeft prof. Van Eerde getracht in „De Gids" een antwoord te geven. Wederzijdsch meeningsverschil acht hij natuurlijk geen hinderpaal. Wanneer aan beide zijden maar de overtuiging heerscht dat men het goede wil, dat men elkanders heil bedoelt, dat niet met minachting of verachting tot een oplossing kan worden geraakt, maar met onderlinge samenwerking en genegenheid. En dan definieert hij:

„Wat zeggen wil: een goede manier van optreden van den Europeeschen werkgever, een juiste behandeling van den Indischen werknemer, een betere wijze van den omgang tusschen beiden, een wederzijdsch begrijpen van elkanders wenschen en bedoelingen; dat alles wekt op eene landbouw- of nijverheidsonderneming bij de individuen een gemoedsgesteldheid op, die niet berust op vaak ten onrechte vermoed prestige, maar op aanhankelijkheid bij het nastreven van hetzelfde doel.

Wat bovendien zeggen wil: een vertrouwelijken omgang tusschen Europeeschen bestuurder en Indischen bestuurde, die niet verkregen wordt met ruwheid, aanmatiging, hormat-eischen, terughoudende bejegening, een hoogen toon, handtastelijkheden, schamperen spot, mar door strikte rechtvaardigheid, bezadigdheid, 't geven van uiteenzetting van de bedoelingen, belangstelling. Zoodoende wordt bij den Indiër opgewekt: verantwoordelijkheid, plichtsbesef.

Zoodoende wordt in den Indiër gezien de volle medemensch, een medemensch, anders dan wij, niet minderwaardig, doch verdienend onze hulp en onzen steun, als hij dien vraagt en noodig heeft."

Gulden woorden, die in elke Indische werkplaats, op elke onderneming te vinden moesten zijn. Ze moesten in 't hart van den Europeaan worden gegrift *nog vóórdat hij naar Indië gaat.* Zij dienen als de basis van elk arbeiden in deze landen te worden beschouwd. Omdat de toepassing ervan alleen kan leiden tot 't scheppen van die atmosfeer, welke noodzakelijk is om in alle rustigheid en weloverwogenheid — twee belangrijke elementen in elk bestuur en zeker in dat over een tot ontwaking gekomen volk — den grooten staatkundigen en economischen arbeid in dit land te volbrengen.

't Worde begrepen! Vóórdat 't te laat is.

Middelbaar-Onderwijs zaken.

De heer Z. Stokvis, inspecteur van het M. O. in Indië, is kortgeleden in Nederland aangekomen, om ten behoeve van het middelbaar en technisch onderwijs in Indië eenigen tijd werkzaam te zijn.

Het doel van deze reis is van meervoudigen aard, zegt *de Loc.* Niet alleen zal de heer Stokvis, met het oog op het tekort aan bevoegde leerkrachten bij het M. O. in Indië, in het moederland voordrachten houden met het doel om de personeele en paedagogische verhoudingen bij het M. O. in Indië in Nederlandsche onderwijskringen nader bekend te maken, maar ook zal hij zich op de hoogte gaan stellen van verschillende nieuwe zaken op onderwijsgebied in Nederland, waarvan Indië leering zou kunnen trekken.

Wat eerstgenoemd doel van deze reis betreft, zoo ligt het in de rede dat de heer Stokvis in Nederland zoo veelzijdig mogelijke inlichtingen zal hebben te verstrekken en dat hij een reeks voordrachten zal hebben te houden in de centra van ons land. Het moet in de bedoeling liggen, zoowel de nadeelen als de voordeelen ronduit mee te deelen, opdat zij die op grond van hun persoonlijke omstandigheden de voordeelen tegen de nadeelen achten op te wegen, zich geroepen mogen achten om zich aan het M. O. in Indië te verbinden. Geen „werftocht" dus, doch een bekendmaking van wat nadere bekendheid verdient. Van zelf valt daarbij voor den inlichter de noodige voorzichtigheid in acht te nemen, opdat niet, gelijk zoo vaak is geschied, het besluit om naar Indië te gaan voor den betrokkene een teleurstelling worde.

Het inwinnen van inlichtingen en het verzamelen van gegevens over het onderwijs in Nederland zelf, zal uiteraard in overleg met onderwijsautoriteiten daar te lande hebben te geschieden. De onderwerpen, welke voor bestudeering in aanmerking komen, zijn vele; wij noemen: de lycea, inrichtingen welke, naar men weet, beoogen de beroepskeuze te verschuiven tot een leeftijd welke meer waarborg biedt van ernst en onderscheidingsvermogen, en dat wel door zooveel mogelijk de voordeelen van hoogere burgerscholen en gymnasia beide in zich te vereenigen; de afschaffing van de eindexamens der M. O.-inrichtingen als staatsexamens en vervanging daarvan door schoolexamens, voor de eigen leeraren der inrichtingen af te leggen; het Fransch op de lagere scholen; het toelatingsexamen voor de H. B. S.; lichamelijke opvoeding; het meisjesonderwijs, in 't bijzonder met het oog op de nieuwe meisjes H. B. S.'en, een soort lycea met een zesde klasse boven den vijfjarigen cursus. Voorts zal in Nederland te bespreken vallen, in hoeverre een regeling zou zijn te treffen, opdat middelbare examens, in Indië afgelegd, *effectus civilis* in Nederland kunnen erlangen. Terwijl mede op het programma dient te worden geplaatst het toezicht op Indische jongelieden, die in Nederland met een beurs studeeren.

Een uitgebreid en belangwekkend programma, naar men ziet, waarvan de afwerking van groote beteekenis kan worden voor het middelbaar en technisch onderwijs in Indië, indien — wat wel het geval schijnt — de Indische regeering volle medewerking wil verleenen om aan de hand van de te verwerven gegevens het onderwijspeil in Indië hooger op te voeren.

Het gevangeniswezen.

De correspondent van het *Soer. Hbl.* te Kediri schrijft o.a.:

Vroeger waren de gevangenen, wat men noemt, doodeters, maar nadat het gevangeniswezen den geïnterneerden allerlei ambachten heeft geleerd, is het gevangeniswezen een goudmijn voor het gouvernement geworden, omdat door de verschillende gevangenissen de meest uiteenloopende artikelen kunnen worden geleverd, welke tegen zeer behoorlijke prijzen grif van de hand gaan. Men maakt thans van het leer van de leerlooierij te Solo alle artikelen welke gevraagd worden, schoenen voor het leger, riemen, sabelscheeden, revolverholsters en patroontasschen enz., alles keurig en tot in de puntjes afgewerkt. Men is in staat uw geheele huis keurig te meubileeren, tot zelfs de klamboes aan uw ledikant en de bladen voor de wasch- en andere tafels enz. van namaakmarmer afkomstig uit de gevangenis te Malang.

Voor de gevangenen is er voldoende werk; ze worden, in tegenstelling met vroeger, om zoo te zeggen met open armen ontvangen en zijn zeer nuttige en goedkoope werkkrachten geworden.

Hotels op Java.

De redacteur van de *Deli Crt.*, ter Oostkust teruggekeerd, heeft het in zijn blad nog steeds over Java. Hij doet een heel boekje open over de hotels en hij is er niet bijster over te spreken. Het „N. v. d. D." ontleent er o.a. het volgende aan:

Wat zouden de eigenaars of beheerders zich druk maken? Hun hotels zijn vol, zelfs méér dan vol. Op de meeste telegrammen om plaats krijgt men het vriendelijke antwoord „Onmogelijk". De bemiddeling van een goede kennis ter plaatse wil dan toch nog wel eens helpen. Maar bij zoo'n veel grootere vraag dan aanbod kan men natuurlijk niet kieskeurig zijn. Ten slotte is men blij dat men een plaatsje krijgt, hoe dan ook. Zeker, er zijn enkele goede en heel goede hotels, dat wil zeggen: voorbeeldig is er niet één, maar het gros is absoluut beneden peil. De keuken is meestal nog het beste en het kan wel zijn, dat het publiek ten slotte daarom het meeste geeft.

Wanneer echter de Javahotels het toerisme uit vreemde landen naar Java willen trekken, dan hebben zij er voor te zorgen, dat de gasten bij hun entrée geen vuil linnengoed op de bedden vinden, dat de handdoeken ook in den Westmoesson geen zuur riekende, ongewasschen lappen zijn, dat de badkamers geen muffe hokken zijn die niet behoorlijk worden schoon gemaakt, enz. Zeker, 't is een onsmakelijk praatje, maar het is noodig, zelfs in de hotels die als de beste bekend staan. En dan de vliegenplaag!! Of men houdt er in de hotels uitgestrekte stallen en mestvaalten op na, òf de hotels zijn toevallig in de buurt van die inrichtingen gebouwd. Dr. Vervoort heeft over de vliegenplaag te Medan geschreven en er voor gewaarschuwd, maar wat moeten de geneesheeren in Solo, in Djokja of in Soerabaja wel doen?

Hoe is het mogelijk, dat het publiek dat accepteert? Nergens méér dan in Indië is men gewend zich bij dergelijke toestanden neer te leggen. „Het is altijd zoo geweest en het zal altijd wel zoo blijven", wordt den nieuwkomer geleerd. Maar is het niet een wonder, dat Indië niet nog veel meer geteisterd wordt door besmettelijke ziekten, zooals cholera, dysenterie, enz.?

Voor het publiek geeft verder de doorslag, dat men wel op die hotels is aangewezen. Er zijn geen betere...... En ze zijn alle vol...... Java heeft, zoo goed als geheel Indië, een groot tekort aan hotels. In verschillende plaatsen wordt dan ook de oprichting van nieuwe voorbereid of overwogen. Op enkele plaatsen heeft dat zelfs tot een onverkwikkelijke speculatie en ruzie geleid onder de nieuwe aandeelhouders, zelfs voordat de eerste steen gelegd is.

Er is ondertusschen één groote verontschuldiging voor de aldus aangeklaagde hotels. Altijd zijn zij weer op slecht personeel aangewezen. De nieuwe hotels zijn goed, maar één of twee jaar daarna wordt de boel weer verwaarloosd. Het schijnt, in het algemeen gesproken, onmogelijk te zijn de bedienden zóó na te rijden en te controleeren, dat de kamers goed schoon worden gehouden, enz., enz.

Een paar keer sprak schr. met buitenlandsche toeristen over deze zaken en hoorde als hun opinie, dat deze gebreken van het hotelbedrijf op Java het toerisme langen tijd zullen drukken. Wanneer Java's hotelwezen beter was ingericht, dan zou dat het bezoek heel wat bevorderen. Vooral de Amerikanen, gewend aan de uitnemende hotels in hun eigen land, zijn over de Javasche caravansera's weinig te spreken. Hetgeen begrijpelijk is.

Het artikel besluit: Neen, wanneer Java, nu na den oorlog, een land wil worden van het groottoerisme, dan moet er op hotelgebied nog heel wat verbeterd worden. Misschien dat de groote spoorweg- en scheepvaartmaatschappijen, die nu de zaak willen aanvatten, in dat opzicht iets zullen kunnen bereiken. Te hopen is het.

UIT DE INDISCHE PERS.

Beschouwing over de veldpolitie in Ned.-Indië (slot). De heer Oetoijo ziet in den maatregel van de oprichting van kazernes voor de veldpolitie op de hoofdplaatsen niet veel heil en gelooft, dat men van daar uit de kampongdieven, de roovers en de dobbelaars niet kan bestrijden. Ook acht hij het minder doelmatig om voor deze bestrijding gewapende lieden te gebruiken. Hij geeft de voorkeur aan de instelling van rechercheurs, die in het geheim de handelingen van het slechte volk kunnen nagaan en de wegen kunnen volgen, welke het inslaat.

Die veldpolitie zal buiten de steden belangrijke diensten kunnen bewijzen bij het oogstvervoer van de landbouwondernemingen, vooral als de karren op de groote wegen pleisteren, verder bij suikerrietbranden, enz., doch of het volk, als zoodanig, er veel profijt van zal hebben, was, volgens den heer Oetoijo, twijfelachtig.

En waar een ervaren, bezadigd inl. bestuursman zóó spreekt, daar durft de schrijver van het artikel in de *Neratja* van 16 December 1919 wel verklaren, dat eene politieregeling als de bedoelde niet leidt tot rustverzekering of tot bescherming van persoon en goed, doch wel tot versterking van het gezag der overheerschende machthebbers.

Niettemin blijft versterking van de politiemacht hoogst urgent, zoowel in het belang van het volk en dorp, als in het belang van de moderne volksbeweging.

Het is toch geen politietaak om die te bestrijden, doch wel om op te treden tegen hen, die die zaak niet begrijpen.

Verder is het van het hoogste belang om het bestaande verschil in rechten van de bevolkingsdeelen in Ned.-Indië op te heffen, in de eerste plaats wel met betrekking tot de bescherming van persoon en goed, opdat vergissingen bij oproepingen, aanhoudingen en voorloopige inhechtenisstelling van de Inlanders niet meer zoo gemakkelijk kunnen plaats vinden als vroeger het geval was.

Gelijkstelling voor alle onderdanen zij hier de leus, want wanneer daartoe niet wordt overgegaan, dan wacht het gezag groote moeielijkheden, waarvan het niet mogelijk is de gevolgen te overzien.

De taak der politie zij louter bestuurshulp in het belang van rust en orde en er voor te waken, dat aan het volk geen geweld worde aangedaan.

Zij vervolge het kwade volk en bescherme den rustigen burger, zonder aanzien des persoons.

Beide functies dienen van elkander te worden gescheiden en eischen speciale opleiding van het personeel.

De preventief werkende politie werke onder het toezicht van het binnenlandsch bestuur.

De repressief werkende politie arbeide onder leiding van de rechterlijke macht.

De tegenstanders van zulk eene scheiding bij de politie zijn van meening, dat dientengevolge het dadelijke vóór-onderzoek van een beklaagde wordt bemoeielijkt, doch de voorstanders voeren daartegen aan, dat de verklaringen en getuigenissen der politiedienaren toch de waardevolle beteekenis blijven behouden voor het rechterlijk college.

Men houde dus aan de scheiding vast. Wordt

dientengevolge de taak der politie verzwaard, dan verhooge men de bezoldiging.

Wil men daarbij in de moderne lijn blijven, dan moet men de keuze van het politiepersoneel, buiten het Bestuur om, overlaten aan de desaraden, regentschapsraden, gemeenteraden of door andere colleges, welke samengesteld zijn door personen, die door het volk gekozen zijn.

Dat personeel werkt dan onder de directe bevelen van zulk een college, doch dat dit pas kan geschieden, zoodra „de decentralisatie" een voldongen feit zal zijn geworden, spreekt van zelf.

Voor eene politie in geheel Ned.-Indië, die hare taak goed zal kunnen volbrengen en voor geene partij gevaar oplevert, zullen derhalve de navolgende maatregelen noodig zijn, n.l. gelijke rechten voor alle bevolkingsdeelen, geheele werkelijke decentralisatie van bestuur, scheiding van preventieve en repressieve politie en in geen geval het gezag over de politie in één en dezelfde hand.

(*Neratja*, 18 December 1919).

De korporaal-politie of rechercheur en de padi-opkoop. Een rechercheur is een landsdienaar in dienst van de geheime politie, die in opdracht heeft om op bedekte wijze inlichtingen in te winnen met betrekking tot begane misdrijven, slecht volk op te sporen en dit zoo mogelijk aan te houden.

Op groote plaatsen verliezen die lieden zich, ook al zijn zij in functie, onder de menigte èn zijn ze bij de groote massa niet bekend, doch in het binnenland is de toestand anders en als daar een vreemde zich beweegt dan wordt hij zonder twijfel door de bevolking wel nagegaan en gevolgd en weet men vrij spoedig in de kampong met wien men te doen heeft.

De rechercheurs zijn dan ook zeer goed bekend in den omtrek van de plaats waar zij gestationneerd zijn, hetgeen wel het best blijkt uit het feit, dat de bevolking hem reeds den titel heeft gegeven van korporaal-politie.

Keok schrijft in zijn „Praatjes" van 30 December 1919 in de *Kaoem Moeda*, dat die rechercheurs in de kampong, ook nog wel eens iets anders doen dan zich wijden aan de taak van de geheime politie en in hun eigen belang zich ter beschikking stellen van clandestiene rijstopkoopers, niettegenstaande de rijstschaarschte, distributie en rantsoeneering-voorschriften van bestuurswege.

Een van deze rechercheurs noemt hij korporaal Kartapradja, die aldus optrad tegenover Hadji Abdoel Samah van de kampong Bandjaran.

Dezen was aangezegd, dat hij 12 picol rijst aan het Bestuur moest verkoopen en aan dat verzoek zou hij voldoen, toen plotseling op 4 October 1919 de korporaal Kartapradja ten huize van den Hadji verscheen, den rijstvoorraad onderzocht, hem mededeelde dat de verkoop daarvan stop werd gezet en dat hij hem van de 12 picol 8½ picol overliet. Tien dagen later deelde hij Hadji Abdul Samah mede dat deze 8½ picol aan het Bestuur moesten worden verkocht, doch de Hadji weigerde, aangezien hij dien rijstvoorraad voor eigen levensonderhoud noodig had.

Het einde was evenwel, dat de korporaal-politie en de Loerah van Kiangroke ter plaatse verschenen en dat van den Hadji nog 2 picol tegen ƒ 5.— per picol werden afgekocht.

Het is te hopen, zegt de schrijver, dat de wedono van Bandjaran, na kennisname van deze zaak, niet zal blijven zwijgen, doch haar zal onderzoeken en den korporaal-politie eens ter verantwoording zal roepen, n.l. of de algemeene opinie bevestigd zou kunnen worden, dat deze tweede heffing tegen een voor deze tijden ongehoord lagen prijs wederrechtelijk zou hebben plaats gehad.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Ernstig conflict tusschen China en Japan. De ongeregeldheden, welke te Foochow in het afgeloopen jaar tusschen Japanners en Chineezen hebben plaats gehad en waarover reeds het een en ander werd medegedeeld in de nummers van 7 en 8 van het Kol. Weekblad van dit jaar, hebben in de verschillende Chineesche provincies tot groote volkssamenkomsten aanleiding gegeven, die de strekking hadden tegen het gewelddadig optreden van de Japanners te protesteeren.

Ook ontving de Chineesche Regeering een telegram van Generaal Wu-Pei-Fu, commandant van de 30ste Divisie, in garnizoen te Hunan, waarin hij er aan herinnerde dat het plegen van baldadigheden door de Japanners tegenover Chineezen al zoo dikwijls was voorgekomen en dat zij ook op verscheidene plaatsen in de provincie Shantung onrust stichtten.

Hij verzocht maatregelen te nemen ten einde aan dien toestand een einde te maken, waarbij hij zijne medewerking beloofde voor het geval diplomatieke onderhandelingen niet tot eenig resultaat konden leiden.

In het Lagerhuis van de Republiek werd de Chineesche Regeering geïnterpelleerd over dit onderwerp en daarbij gevraagd hoe het nu stond met de besprekingen over de Japansche plagerijen, als waarvan Foochow getuige was geweest.

Het gedrag van de Japanners, die in China verblijf houden, overschrijdt de welgevoegelijkheidsgrens, wordt gezegd.

Nadat tal van Chineezen door de Japanners tijdens de opstootjes waren gewond geworden, hebben èn de studenten èn de politie zich niet meer kunnen beheerschen, toen zij zagen op welke wijze de Chineesche Regeering door de Japanners werd beleedigd en de ambtenaren, uit vrees voor verdere verwikkelingen, bleven zwijgen als poppen.

Bovendien gaf de langzame diplomatieke weg geen resultaten.

Het was een leugenachtige daad van den Japanschen gezant te Peking, toen hij, bekend met de langzame wijze waarop de Chineesche Regeering de buitenlandsche zaken pleegt te beredderen, van zijn zijde in een protest liet uitkomen dat Japan de beleedigde partij in de Foochowzaak was.

De Chineesche Regeering moest dus als onschuldige beschuldigde op het protest antwoorden van den schuldigen klager.

Het zal de vraag zijn of het Chineesche corps diplomaten, tot wiens bevoegdheid deze aangelegenheid behoort, deze scheeve zaak zal weten recht te zetten en of het de tusschen Japan en China bestaande tractaten zal kunnen begrijpen.

Nadat de onlusten te Foochow hadden plaats gehad, ankerde een Japansch oorlogschip ter reede van die plaats en zette de commandant een detachement matrozen en eene sterke politiemacht aan den wal, eene daad, die in strijd was met het tusschen China en Japan bestaande tractaat en welke de Chineesche Regeering, zonder protest aan te teekenen, liet begaan.

De Chineesche Regeering liet zich dus, tengevolge van eigen schuld, beleedigen en moest het, volgens de ontvangen berichten, aanhooren, dat de Japansche Regeering aan den Chineeschen Gezant te Tokio te kennen had gegeven dat de Chineesche Regeering over het gebeurde te Foochow haar spijt had te betuigen.

En dit, niettegenstaande het algemeen bekende feit, dat er wel Chineesche doch geen Japansche slachtoffers te Foochow waren gevallen.

De leden van het Lagerhuis in China begrijpen de noodzakelijkheid niet dat de Chineesche Regeering onderwerpelijk zooveel geheim houdt.

Zulk eene geheimzinnigheid moge in groote internationale politieke zaken zin hebben, in de Foochowzaak paste zij allerminst en als van Regeeringswege geen klare wijn wordt geschonken, dan mag zij geen groote uitkomsten verwachten van hare bemoeienissen.

In het Zuiden van China bestaat op dit oogenblik een opgewonden stemming bij het volk, dat dagelijks de Japansche matrozen door de straten van Foochow ziet marcheeren en de Japansche politie haar taak ziet uitoefenen.

Het volk en de volksleiders verlangen opheldering van de Centrale Regeering met betrekking tot de be-

sprekingen, welke door haar en de Japansche Regeering worden gehouden en waaraan deze niet schijnt te kunnen voldoen.

Het Centraal Gouvernement heeft reeds een telegram ontvangen van generaal Li-Hou-Shi te Tuchun (provincie Fukien), waarin hij te kennen heeft gegeven dat hij, overeenkomstig de bevelen, in overleg is getreden met de Japanners, met het doel gedaan te krijgen dat de ter reede van Foochow en de in de riviermondingen van Tukien liggende Japansche oorlogsschepen worden teruggeroepen, doch dat deze besprekingen nog tot geen uitkomst hebben geleid.

Ook de Commissaris van Buitenlandsche Zaken heeft met de commandanten van de Japansche oorlogsbodems gesproken over hetzelfde onderwerp, doch zij verklaarden niet te kunnen vertrekken, zoo lang zij van de Japansche regeering geene bevelen daartoe hadden ontvangen.

Als voorloopig resultaat werd alleen bereikt, dat de commandanten den matrozen niet gewapend aan land zouden laten gaan.

Met betrekking tot de Japansche politie werd door den chef te Foochow verklaard, dat hij geen hoop had op de terugtrekking van deze macht, aangezien de Japansche consul juist op het handhaven daarvan had aangedrongen.

Hij achtte zich niet in staat de aangelegenheid tot een goed einde te brengen en had om die reden de uitzending van een deskundige verzocht.

(*Sinar Sumatra*, 8 Januari 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Eigen Haard.

No. 13 van „Eigen Haard'' bevat een opstel van den hr. H. G. Cannegieter „Multatuli-literatuur''. Schr. bespreekt den inhoud van een tweetal biographieën welke, behalve de tallooze opstellen in dagbladen en tijdschriften, het licht hebben gezien naar aanleiding der herdenking van Multatuli's honderdsten geboortedag. Deze, door ons nog niet genoemde, geschriften zijn getiteld: Multatuli, door dr. J. van den Bergh van Eysinga-Elias (in de reeks „Onze groote schrijvers'', bij J. M. Meulenhoff te Amsterdam) en: Het leven en de werken van Eduard Douwes Dekker (Multatuli), door J. de Gruyter (Amsterdam, Uitgeversmaatschappij „Elsevier''), deel I.

De Gids.

In het April-Nr. publiceert de controleur B.B. J. C. Vergouwen eene beschouwing „Agrarisch recht of onrecht'', waarbij hij zich op hetzelfde standpunt plaatst dat Prof. van Vollenhoven inneemt inzake de Inlandsche grondrechten (ontwikkeld o.a. in diens geschrift „De Indonesiër en zijn grond''). Schr. is van meening dat, indien de voorgestelde wijziging van art. 62 R.R. wet wordt, daarmede een proces van wetgeving over de Inlandsche bevolking wordt voltrokken, dat eerst, als de dag der gestrenge toepassing komt, zijn gevolgen aan ieder zal openbaren. Onheilspellend luidt het slot: „Het bloed dat dan ongetwijfeld vloeien zal — wie den Inlander kent zal dit geen opgeschroefde taal vinden — kome dan over de hoofden dergenen die den doorslag gaven.''

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van No. 33: Uit het land van den mechanisch gedreven landbouw (Ver. Saten van N.-A.), door Douglas (slot). — Rubbercultuur in Indo-China. — Beschouwingen op het gebied van oliehoudende zaden. — De Sojaboon. — Verslag over de aardappelproeven in den Tengger, door W. E. K. van Lijnden.

No. 34: Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — Enkele opmerkingen over anatomie en selectie van Hevea, door Dr. W. Bobilioff. — De zgn. verouderingstheorie en wat daarmee in verband staat, door v. U.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 14: Der Kampf zwischen Rohr- und Rübenzucker, von Dr. T. Zeller, besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Crotalaria Urasamoensis als groenbemester, door Dr. L. P. de Bussy. — Het katoenvraagstuk. — Het derde deel van de Encyclopaedie van Ned.-Indië, besproken door J. F. Snelleman (een gemoedelijke maar toch rake critiek op verschillende artikelen). — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz.

In- en Uitvoer.

De hr. Th. o. d. C(oul) vervolgt in No. 12 zijn beschouwingen over onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920. Schr. behandelt het artikel koffie en teekent o.m. aan, dat het jaar 1919 — in tegenstelling met de twee laatste oorlogsjaren — voor de Indische producenten zeer goede financieele resultaten heeft opgeleverd. Ook lijken de vooruitzichten voor 1920 zeer bevredigend; de meeste onzer Indische koffie-ondernemingen hebben een belangrijk deel van den ditjarigen oogst op levering verkocht tot winstgevende prijzen. Tegen een huidigen kostprijs van circa ƒ 25.— per picol afgeleverd aan Indische afscheephaven, wordt thans voor Robusta uit oogst 1920 een prijs betaald van ƒ 60.— à ƒ 65.—, terwijl eenige maanden terug nog hoogere noteeringen golden.

In No. 13 vervolgt de schr. met het artikel thee; ook hierbij dezelfde optimistische stemming: De Ned.-Indische thee-producenten hebben in 1919 uitstekende financieele resultaten kunnen behalen. De vooruitzichten voor 1920 zijn eveneens gunstig; de noteeringen die thans in Indië en hier voor thee gelden, zijn van dien aard, dat op het artikel een winst van circa 80 pCt. gemaakt kan worden, ondanks eene vermeerdering in den kostprijs van circa 40 pCt.

De Waterstaatsingenieur.

Hoofdzakelijke inhoud van de Dec.-afl.: Australië en haar nijverheid, door ir. C. A. E. van Leeuwen. — Bij het opmaken der rekening, door Redactie (handelt over den achteruitgang van de sterkte van het ingenieurscorps van den Waterstaat en „Exodus in grooten stijl''). — Houtzagerijen met houtstapelplaatsen ten dienste der B.O.W., door J. Dogterom. — Beginselen in acht te nemen bij het ontwerpen van rioleerings- en afwateringswerken in groote gemeenten, door ir. C. A. E. van Leeuwen. — Boomverzorging, door ir. C. G. la Fontaine.

Onze Missiën in Oost en West.

In afl. 3 van den 3en jrg. schrijft miss. B. J. J. Visser over de nieuwe Apostolische prefectuur in Indië (Celebes en omliggende eilanden zijn n.l. onlangs afgescheiden van het Vicariaat Batavia). — Vervolgens leest men bijzonderheden over het Ursulinenklooster te Noordwijk (Batavia) en het R. K. Weeshuis te Tjandi. Daarna een belangrijke voordracht van Dr. M. Neyens over de Kaja-Kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea. (Ontstaan van Merauke en vestiging van het Gouvernement; land en volk; zeden en gewoonten; het koppensnellen). — Ten slotte bevat deze afl. het vervolg van Mgr. M. J. D. Claessens' voordracht (gehouden op de Indische week der Techn. Hoogeschool te Delft) over de R. K. Missie op het eiland Flores (II. De R. K. Missie op Flores ten tijde der Portugeesche overheersching. III. De hedendaagsche Missie op Flores).

Economisch-Statistische Berichten.

De ir. E. C. Abendanon schrijft in het Nr. van 31 Maart van „Economisch-Statistische Berichten'' eene verhandeling, getiteld: „Grootindustrieën in Midden-Celebes en hunne bedrijfspolitieke grondslagen''. De schrijver, voor wien het een groote voldoening mag wezen dat zijn voorspellingen omtrent de aanwezigheid van reusachtige hoeveelheden ijzererts in Midden-Celebes geheel zijn uitgekomen, geeft in zijne verhandeling de grondlijnen aan waarop de exploitatie van de ontdekte schatten op de meest economische wijze zal kunnen geschieden.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 53: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XVI. Willem van Outhoorn, door N. — Een reisherinnering uit Indië. Naar het Idjen-plateau, door B. Prinsen (met ill.). — Overplaatsing, door H. Tobi-van der Kop. — Patrouille-leven. VII. Moeilijke oogenblikken, door M. A. van der Lijke. — De Indische week aan de Universiteit te Leiden, 15—19 Maart 1920, door W. G. J. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Commercial Holland.

In het Maart-Nr. schrijft de hr. C. H. K. Borghardt een artikel over „the Dutch ocean shipping trade''. — De hr. Ch. F. H. Dumont publiceert een opstel: Glances into native life in the East Indies (illustrated from photographs in the collection of the Ethnographical Museum at Leiden).

Orgaan Ned. Ind. Officiersvereeniging.

De beschouwing over de Barisankorpsen op Madoera van Prins, wordt in de Febr.-afl. voortgezet; schr. geeft thans een historisch overzicht van de krijgsverrichtingen in Indië, waarbij die troepen betrokken waren. — Over uitbetalen van soldijen en opmaken van

aantooningen schrijft C. L. — Kap. van den Berge wijst op de moeielijkheden, welke kunnen ontstaan, door opdrachten enz. aan „minderjarige officieren." — Verder bevat de Febr.-afl. o.a.: Verzorging van graven (van gesneuvelde militairen), door C. — Een waarschuwing (aan eventueele verlofgangers tegen het dure leven in Holland), door A. Merkelbach. — De bezoldigingsvoorstellen in den Volksraad.

Ned. Indisch Rubbertijdschrift.

Uit den inhoud der 15 Febr. afl.: Een batokhanger, door G. v. Rhemrev. — Maatregelen in het belang van de gezondheid in rubbertuinen. — Hevea-ziekten, veroorzaakt door Diplodia, door M. F. Vincens. — De emigratie naar de Lampongs. — In de rubriek Korte berichten leest men: Aan het door den landbouwleeraar A. J. Koens uitgebracht rapport van een reis in het gewest Amboina tot het instellen van een onderzoek naar den toestand en de vooruitzichten van den landbouw, ontleenen wij het volgende: Rubber stond op de lagere, betere gedeelten van de door mij bezochte ondernemnig te Lijang niet minder dan op Java, op de heuvelen en de hellingen echter niet voordeelig. Nergens zijn de boomen nog getapt, zoodat over de latexproductie nog geen cijfers bekend zijn. De bevolking heeft nog nergens rubber aangeplant.

Nederlandsch Indië. Oud en Nieuw.

De hr. J. J. Paerels opent de April-afl. met een zeer leerrijke en mooi geillustreerde verhandeling over de cassave, cultuur en industrie in Ned.-Indië. Het is in het bijzonder de wortelknol dezer plant, welke voordeel oplevert, n.l. als direct voedingsmiddel (na geschild en gekookt te zijn) voor de Inlandsche bevolking en verder vooral als uitvoerproduct in den vorm van meel. Hoewel de bereiding van het cassavemeel in Ned.-Indië slechts een kwart eeuw oud is, werd er in 1915 niet minder dan 44 millioen K.G. van verscheept, waarvan verreweg het grootste gedeelte van Java kwam.

Verder bevat de afl. een, eveneens geillustreerd, artikel: „Sajang kene (Ambon en zijn bewoners)", door C. Schouten. — Ten slotte besluit R. M. A. Soorjo Poetro zijn studie: Muziekschrift voor Java's toonkunst.

Een nuttig geschrift.

Voor den in deze dagen van duurte zeer luttelen prijs van ƒ 2.— is een geschrift verschenen, getiteld als volgt: Een boekje voor allen die naar Indië vertrekken. Populaire schetsen over land en volk van Indië, door Th. J. A. Hilgers (oud-hoofd eener school in N.-I.) met medewerking van C. Lekkerkerker (oud-inspecteur van het Inl. onderwijs in N.-I.) Uitgegeven door het „Tijdschrift voor ziekenverpleging", bij J. H. de Bussy te Amsterdam.

Uit den inhoud stippen we enkele hoofdzaken aan, opdat men eenig idée krijge van het doel hetwelk den schrijvers voor oogen stond. Hygiënische toestanden in en om onze groote Indische steden (met illustraties). — De bevolking van Ned.-Indië. — Omgang met den zieken inlander in verband met het volkskarakter. — De Europeaan in Ned.-Indië in zijn verhouding tot den Inlander (voorheen en thans). — Uit de Indische volkenkunde. — Nieuwe bevolkingscijfers. — Kaartje: Globaal overzicht van de woonplaatsen der voornaamste volksstammen in Ned.-Indië.

* * *

Ten slotte nog enkele titels.

J. H. Meerwaldt. † — Moderne stroomingen en onrust in de Bataklanden. (De Rijnsche Zending. Maart 1920).

Lezing van den hr. J. Th. Petrus Blumberger over stemmingen en stroomingen in de Sarekat Islam. (Vereeniging „Moederland en Koloniën". 1920. No. 1).

Eduard Douwes Dekker (met portret), door v. L. (Neerlandia. Maart 1920).

De Kaja-Kaja en dierenbescherming (vervolg), door P. Vertenten. (De Java-Post, 27 Febr. 1920).

Het arbeidsvraagstuk op Java. (Nationale staatkundige Gids, 1 April 1920).

Nuttige wenken aan veehouders. Toestand en middelen tot verbetering van den veestapel en de veeartsenijkundige dienst in Suriname, door E. Vleming (Departement van den Landbouw in Suriname. Bulletin No. 38. December 1919).

Curaçao.

Aruba.

Eene correspondentie in *La Cruz* van 18 Februari 1920 geeft belangwekkende bijzonderheden over de emigratie. Wij ontleenen daaraan een en ander.

In de eerste drie dagen van Februari zijn 189 passagiers ingescheept naar Cuba, waaronder 19 vrouwen en kinderen. In Januari alleen zijn 610 werklieden van Aruba naar Cuba vertrokken. Het schijnt, dat er nu geen mannen meer zijn, die naar Cuba kunnen gaan, zegt de briefschrijver. Onder de arbeiders en arbeidsters die het eiland verlaten hebben zijn plantage-arbeiders, timmerlieden, smeden, kleermakers, zeelieden, visschers, waschvrouwen, naaisters, hoedenvlechtsters e.a. Het getal van hen, die dit jaar weggegaan zijn, vermeerderd met dat van hen, die verleden jaar niet teruggekeerd zijn, wordt geschat op een vierde deel der bevolking [1]), n.l. 2413 personen, die naar Cuba en Venezuela vertrokken zijn, waaronder misschien een 250 Curaçaoenaars en vreemdelingen, waartegenover staat, dat ook nog vele Arubianen naar Curaçao, de Bovenwindsche eilanden, de Vereenigde Staten, Panama, Columbia en Guatemala gegaan zijn om te arbeiden.

Griep.

Zoowel op Aruba als op Curaçoa heerscht de Spaansche griep weder, naar hetzelfde blad meedeelt.

St. Martin.

Wij hadden nog niet eerder gelegenheid om de aandacht te vestigen op eenige mededeelingen omtrent de Bovenwindsche eilanden, die F. E. baron Mulert doet in *De West-Indische Gids* 1e jg. No. 6 uit het werk van De Rochefort. Laatstgenoemde was omstreeks het midden der 17de eeuw Waalsch predikant op de Bovenwindsche eilanden.

Omtrent de verdeeling van Sint-Martin tusschen de Hollanders en de Franschen deelt deze schrijver het volgende mee: „Maar op het eynde van het jaar 1648, soo slechten hij (de Spanjaard) de sterckte en verliet het eyland. Hetwelke bespeurt zijnde door mijnheer de Ruyter, die een van de groote schepen voerde, die mijnheer Lampsius gewoonlijk in Amerika stiert, en die voor dien tijd omtrent de kuste van dit eyland van St. Maarten was, soo gink hij te St. Eustatius volck lichten, dat hij er over voerden, om het te bewonen, en daar bezitting af te nemen, in den naam van Mijne Heeren de Staten der Vereenigde Provinciën.

De tijding van den uyttocht der Spanjaarden uyt dit land, ter selver tijd gekomen zijnde tot de kennisse van mijnheer den Generaal der Francoysen, zoo reede hij vaardiglijk een schip toe, en stelden er in een getal van brave mannen, om het recht en den eysch van onse (de Fransche) natie te vernieuwen, die dit eyland beseten hadden, vóór d'ontweldiging der Spanjaarden. Sedert hebben de Francoyschen en de Hollanderen dit land in minsaamheyt gedeelt en sy leven 'er te samen in seer goeden onderlingen verstande."

Dit verhaal wijkt af van de wèl gedocumenteerde beschrijving van Du Tertre in zijn standaardwerk: *Histoire générale de l'establissement des colonies françaises dans les Ant.-Isles de l'Amerique.* (Volgens dezen zouden immers na het vertrek der Spanjaarden vijf Hollanders en vier Franschen elkander op het eiland ontmoet hebben. Men sprak af, den Hollandschen commandeur op St. Eustatius en den Franschen gouverneur-generaal op St. Kitts van het gebeurde kennis te geven en hen uit te noodigen het eiland in bezit te nemen. De Hollanders, het eerst onderricht, bezetten echter het geheele eiland, maar moesten later aan de Franschen, die onder de Louvilliers Poincy zich aanmeldden, een gedeelte afstaan. Op 17 Maart 1648 werd de desbetreffende overeenkomst gesloten. Men vindt het verhaal uit-

[1]) Op 1 Jan. 1919 had Aruba 9076 inwoners, d.i. 254 minder dan een jaar vroeger door emigratie naar Cuba. K. V. 1919.

voerig bij H. J. Hamelberg, *De Nederlanders op de West-Indische eilanden II. De Bovenwindsche eilanden St. Eustatius, Saba, St. Martin*, bladz. 14 e.v. Hamelberg zelf geeft aan deze beschouwing de voorkeur boven een andere, waarvoor ook historische gegevens bestaan en volgens welke de Hollanders reeds in 1644 of 1645 het eiland op de Spanjaarden veroverd zouden hebben.

Personalia.

De heer M. C. Henriquez, officier van gezondheid 2e kl. O.-I. L., is ingedeeld bij de Koloniale Reserve.

De heer C. R. Debrot is erkend en toegelaten als consul van Venezuela op Bonaire.

Staatsblad 89 bevat de wet van 26 Februari 1920, houdende vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor 1920.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Javaansche koelies naar Nieuw-Caledonië en Oceanië.

In „La Dépêche Coloniale'' van 14 en 15 Maart geeft G. Julien, gouverneur des colonies, een artikel dat, op de thans gebruikelijke manier van reclame-opschriften, zichzelf aldus aankondigt: Un important problème résolu. La main-d'oeuvre immigrée en Océanie, en daaronder, nog steeds als opschrift: „Le décret que vient de faire signer M. Albert Sarraut offre toutes les garanties qu'il est possible de désirer.''

De schr. ziet in het decreet van 24 Februari zonder twijfel het tijdperk van de economische herleving van die verre koloniën. Oceanië kan met zijn eigen zwakke bevolking niet de noodige handen geven om den bodem tot zijn waarde te brengen, de nieuwe regeling van de immigratie geeft wat de kolonisten, landbouwers, industrieelen, enz. noodig hadden. Volgens G. Julien is het bijzonder mooie van de nieuwe regeling hierin gelegen, dat de recruteering en de aanvoer van vreemde werkkrachten onder alle omstandigheden volbracht worden onder de rechtstreeksche contrôle en verantwoordelijkheid van het plaatselijk bestuur. De immigranten, wier rechten gewaarborgd zijn door een voorschrift, zullen zich bij contract verbinden, en zullen dus voor den tijd van hun dienstverband staan tegenover deze of gene onderneming, vereeniging, a.a.z., waardoor de werkgever vastheid verkrijgt van personeel en van rendement. Alle uit een menschlievend oogpunt te nemen voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om van weerszijden het verbreken van 't contract en slechte behandeling te voorkomen, dan wel zoo noodig te straffen. Om voor de verbondenen physiek en moreel gezonde toestanden te verzekeren, om de moederschap en de jeugd te beschermen, alsmede om den terugkeer na afloop van 't contract desgewenscht en met eerlijke verrekening van de verschuldigde bedragen te waarborgen, hebben de syndics régionaux en de commissaire de l'immigration au chef-lieu opdracht tot toezicht en handelen.

Het artikel maakt den indruk van eerlijk in de goede strekking van het decreet te gelooven, het volgende bericht, uit Nederlandsch-Indië, over een werving naar Nieuw-Caledonië, die nog wel geen gevolg kan wezen van het decreet van 24 Februari voor Océanië, maar die toch volvoerd is door de personen, in wier handen de werfbelangen gelegd zijn, geeft echter te denken. Of zal het nieuwe decreet aan die toestanden juist een einde maken?

De heer van Ghert, hoofdredacteur van de Nieuwe Soer. Crt., die een reis naar Australië maakt, heeft in een zijner reisbrieven gewezen op de treurige omstandigheden, waaronder Javaansche koelies, naar Nieuw-Caledonië worden getransporteerd. Hetgeen hij daarover mededeelt, geeft inderdaad een zoo treurigen indruk, dat men zich afvraagt, hoe zijn nog menschen daarvoor te vinden? en waarom wordt die emigratie toegestaan, ja blijkbaar zelfs bevorderd door de overheid?

Het betrokken werfbureau (de schrijver hoorde de naam Killebrand noemen) — schijnt moeite gedaan te hebben om de physiek meest inferieure collectie bijeen te brengen, die maar te vinden was. Tobbers, waarvan de een lijdt aan dysenterie, gene aan malaria, een derde aan een opgezette lever, een vierde kan van zwakte haast niet op zijn beenen staan. Wat de planters in N. C. met zulke werkkrachten moeten uitvoeren is den schr. een raadsel, en niet minder: waarom men deze menschen te Semarang koelbloedig aan boord heeft laten gaan.

Worden ze eenmaal op de onderneming in N. C. werkzaam, niet geheel afhankelijk van het bon plaisir der werkgevers? Wel zijn deze laatsten verplicht hen na afloop van hun contract naar Java terug te zenden, maar het is den schr. bekend, dat allerlei trucs worden toegepast om de menschen te houden, hetgeen goedkooper is dan weer nieuwe werkkrachten te laten komen.

Als Fransche kolonisten in N. C. werkkrachten van Java noodig hebben, waarom laten zij die dan niet met een Fransch schip halen? De heer van Ghert noemt het de welwillendheid te ver gedreven om ze hun nog met een Hollandsch schip te brengen ook.

Van de aankomst te Noumea schrijft hij o.a. het volgende: „'s Morgens vroeg, 28 December, kwam aan boord de dokter, die een masker droeg en onmiddellijk een aanvang maakte met het keuren der koelies. Gedurende de reis zijn er pl.m. 24 overleden; bijna elken nacht werden een of meer lijken overboord gezet. De keuring was zeer streng, ze duurde een paar uur; ook de inlandsche matrozen en de bedienden werden onder het mes genomen; de passagiers niet, met uitzondering van eenige zieken. Koorts en zwaar hoesten komen veel voor, wat natuurlijk een gevolg is van de aanwezigheid der koelies.'' Verder luidt het: „Intusschen waren dien dag 25 zieke koelies, onder wie één pokken- en één lepralijder, van boord gehaald en naar het quarantainestation overgebracht. Er was in dit station slechts plaats voor 30 koelies, zoodat geen sterveling wist, waar de overige 300 onder dak gebracht zouden worden.''

Wij meenen hier met deze aanhalingen te kunnen volstaan. Wij hoopten dat het vermelde Fransche decreet nieuwe toestanden zou scheppen, maar bij de mededeelingen van v. Ghert is sprake van een proefneming. Zou dit dan een voorlooper voor Nieuw Caledonië wezen van 't nu gedecreteerde decreet voor Océanië? Zouden vele honderden Javanen tot proefkonijnen gemaakt zijn? Het geheel geeft den indruk dat een werfbureau en een scheepvaartmaatschappij menschenmateriaal uit winstbejag ter slachtbank voeren. 't Wordt zoo niet veel beter dan slavenhandel door een al dan niet deugdelijk contract gedekt. En de overheid schijnt de middelen niet te hebben of niet toe te passen om dien zoo gepatenteerden menschenhandel onder voldoende contrôle te stellen.

Emigratie van Aruba naar Cuba.

Niet zonder bedoeling plaatsen wij dit bericht vlak onder het stuk waaruit blijkt dat Javaansche werkkrachten voor vreemde koloniën gezocht en geleverd worden.

De „Amigoe di Curaçao'' meldt: Gedurende de eerste 3 dagen van Februari zijn van Aruba 189 werklieden naar Cuba vertrokken, w.o. deze keer ook 19 vrouwen en kinderen. Tot op den 3en Februari waren op Aruba 610 personen genoteerd, die van 't begin van dit jaar, dus in één maand tijds, naar Cuba waren vertrokken. Het schijnt, dat op Aruba niemand meer over is om nog naar Cuba te gaan. Als bewijs daarvoor diene dat de barken, die de werklieden naar Cuba hebben overgebracht, nu weer reizen naar Maracaibo en andere havens maken.

Naar schatting zijn in 't geheel van Aruba alleen bijna 2500 personen naar Cuba vertrokken, dus ongeveer bijna ¼ der bevolking.

Geldt dit hier slechts het tijdelijk oversteken, om met de spaarpenningen naar Aruba terug te keeren, of wel een uittocht? Welke is dan de reden van dien uittocht op groote schaal?

De verdeeling van de Fransche koloniale troepen in Januari 1920 over de wereld.

Het is zeker wel belangwekkend de verdeeling weer te geven van de koloniale afdeelingen, op welke, ook na het beëindigen van den oorlog, nog in zoo ruime mate een beroep wordt gedaan om ook een gedeelte van de legertaak buiten hun eigen land te volbrengen.

In Frankrijk omvat 't koloniale legerkorps 3 infanterie-divisiën, een artillerie-brigade, afdeelingen verplegingsdienst, stafdienst, telegraafdienst. De infanterie-regimenten zijn over de havenplaatsen Brest, Cherbourg, Bordeaux, Rochefort en Marseille verdeeld, 2 ervan zijn in Parijs gelegerd. De artillerie houdt garnizoen in Loriënt, Cherbourg, Charenton, Toulon en 't kamp van Coëtquidan.

Het Rijnleger: 1 Marokkaansche-Madagascarsche brigade van 2 infanterie-regimenten, 1 Senegaleesche brigade van 6 bataljons.

In de Orient zijn 12 Senegaleesche tirailleur-bataljons gedetacheerd.

In de Levant staat 1 regiment Senegaleesche tirailleurs en 1 batterij artillerie.

In Algiers en Tunis vormen de Senegaleesche tirailleurs 1 regiment en 2 bataljons.

In Marokko zijn 6 gemengde regimenten gelegerd, elk samengesteld uit 1 bataljon Europeanen en 2 of 3 Senegaleesche bataljons.

In China heeft Frankrijk 1 regiment en 1 batterij koloniale troepen.

Eindelijk de koloniën zelve.

Indochina 3 brigades infanterie, samen 8 regimenten en 1 artillerie-brigade. Voor een groot deel Annamieten en Tonkineezen.

West-Afrika 5 bataljons vormen een Senegaleesch korps, daarnaast zijn er nog 4 regimenten van Seneg. tirailleurs en 1 infanterie bataljon. Maar bovendien wordt er een ,,zwarte reserve'' onderhouden van 2 regimenten tirailleurs, 1 artillerie regiment en een genie compagnie.

Madagaskar met Oost-Afrika 2 infanterie-regimenten, 3 regimenten tir. malgaches, 1 bataljon Seneg. tir. en 1 regiment artillerie.

Midden-Afrika 2 regimenten Seneg. tir. en nog 3 zelfstandige bataljons.

Antillen 2 infanterie compagnieën, 1 batterij artillerie.

Stille Zuidzee 2 infanterie compagniën.

Kust van Somalis 2 compagnieën Seneg. tir.

Van het totaal der in Frankrijk, in 't Rijngebied, de Levant en in Marokko gelegen koloniale troepen verstrijkt vóór 1 Juli voor 95000 inlanders de termijn waarvoor zij onder de wapens zijn, terwijl bovendien vóór dienzelfden datum voor nog 3500 vrijwilligers van verschillenden rang de termijn van hunne verbintenis verloopt.

Dit verklaart de noodzakelijkheid waarin Frankrijk zich bevindt om, naast en behalve de organisatie van zijn leger in 't moederland, zooals dit door den dienstplicht aangevuld zal blijven, bedacht te blijven op een aanvulling door inboorlingen uit de koloniën. Wellicht had 't dit niet verwacht, toen het zijne overwinning vierde, maar de regeering heeft nu een groote mate van haar aandacht te schenken aan de recruteering van 't zwarte element, aan zijne uitrusting, dienstverrichting, indeeling, bevorderingskansen, verscheping, legering in garnizoenen en kampen, alles overeenkomstig de eigenaardige eischen van physieken en moreelen aard, die onafscheidelijk aan dit vraagstuk verbonden blijven.

Patriotisme in de lucht.

Evenals er voor de Australiërs een bijzondere bekoring lag in het feit, dat het twee Australiërs waren, die het eerst de vlucht Engeland—Australië volbrachten, terwijl toch genoeg mededingers van andere nationaliteit meestreefden, zoo was het voor de Zuid-Afrikanen nog een vergrooting van de blijdschap, bij de eerste volbrachte Kairo-Kaap-, ja zelfs Londen-Kairo-Kaap-vlucht, in de vliegeniers twee landgenooten te mogen begroeten, van Rijneveld en Brandt hebben de eerepalm ook behaald in concurrentie met vele anderen. Het streelde ons Nederlandsch medegevoel die goede Hollandsche namen te lezen. Had het ons eenigszins spijtig aangedaan, dat de eerste vlucht van West-Europa naar Nederlandsch-Indië niet door Nederlanders mocht worden volbracht, en hinderde het ons dat, nu de oproeping voor een vlucht Nederland-Indië eindelijk uitgevaardigd is, de mededinging daartoe tot landgenooten beperkt te zien (alsof onze vliegeniers de concurrentie niet aandurven), in de prestatie van van Rijneveld en Brandt vinden wij eenige genoegdoening, al zal deze in de historie op naam van de Britsche aviatiek geboekt blijven.

4 Febr. vertrek van van Rijneveld-Brandt uit Londen met de Silver Queen I, op 11 Febr. in Opper Egypte vernietigd. 22 Febr. vertrek uit Kairo met de Silver Queen II. Bereikt werd Kartoem den 24, Mangalla den 25, Kidoemoe den 26, Tanganijika den 29 Febr., Livingston den 2, Boeloewayo den 5 en, na nogmaals van vliegtuig verwisseld te hebben, den 20 Maart Kaapstad. De afstand Londen-Kairo is ongeveer 4450 KM., die van Kairo tot de Kaap 8400 K.M.

Hadden wij, zooals bekend, liever gezien, dat voor de vlucht Nederland-Java de deelname ruim ware opengesteld, zoowel om de beteekenis van de overwinning te vergrooten, als om de kans op slagen te vermeerderen, nu eenmaal het besluit gevallen en de voorbereiding volbracht is, zien wij met vertrouwen onze landgenooten de reis aanvaarden, vertrouwen op hen en op den onmisbaren steun van de regeeringen, in wier gebied zij hunne landingspunten zullen nemen.

Binnenkort zullen, wordt nu gemeld, 1e luitenant Koppen en Dr. Wulfften Palthe met een Albatros de reis aanvaarden. Goede reis, goede moed!

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Lid van den Raad van Justitie te Semarang.	8 April 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. D. J. Rebel.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 24 April 1920*, om 2.30 nam., te 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187.

Agenda:

1. Notulen. (Zie Kol. Weekblad van 20 November 1919, No. 47).
2. Goedkeuring Reglement Propaganda-Commissie.
3. Id. Reglement Tehuis Nederlandsch-Indische Bedienden ,,Persinggahan''.
4. Goedkeuring wijziging Artikel 3. Reglement Studie-Commissie.
5. Vervallenverklaring van leden van het lidmaatschap wegens wanbetaling.
6. Benoeming van een Hoofdcorrespondent voor Nederlandsch Oost-Indië.
7. Voordracht aan de aanstaande Algemeene Vergadering ter vervulling van vacatures in het Hoofdbestuur.
8. Bespreking van de Agenda voor en vaststelling van plaats en datum, waarop de a.s. Algemeene Vergadering zal worden gehouden.
9. Jaarverslag, rekening en verantwoording, begrooting voor 1921.
10. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.
11. Rondvraag.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling Nijmegen:

LEZING (met lichtbeelden) van de Afd. Nijmegen, voor de leden van de vereeniging ,,Oost en West'' met hun huisgenooten en andere geïntroduceerden, op *Vrijdag 16 April a.s.*, in de bovenzaal van het Hotel ,,De Bonte Os'', Molenstraat. Aanvang 8 uur 's avonds. Spreker de heer B. ALKEMA van Apeldoorn.

Onderwerp: **Wandelingen in de Preanger-Regentschappen.**

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Ter plaatsing in Nederlandsch-Indischen dienst worden gevraagd civiel- en bouwkundige ingenieurs voor den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken, civiel- en werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen, waterbouwkundige en electrotechnische ingenieurs voor den dienst voor waterkracht en electriciteit, ingenieurs voor den post-, telegraaf- en telefoondienst, bij voorkeur met Delftsch diploma en anders met een daaraan gelijkwaardig diploma.

De werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen en de waterbouwkundige en electrotechnische ingenieurs voor den dienst voor waterkracht en electriciteit moeten in het bezit zijn van het diploma bedoeld bij artikel 118 der Hooger-onderwijswet (Staatsblad 1905, No. 181).

Voor den post-, telegraaf- en telefoondienst komen in aanmerking de ondervolgende personen, die niet ouder dan 27 jaar mogen zijn:

1o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electrotechnische ingenieurs;

2o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aanteekening voor electrotechniek, volgens artikel 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad No. 227);

3o. aan eene buitenlandsche hoogeschool of universiteit gediplomeerde electrotechnische ingenieurs of werktuigkundig electrotechnische ingenieurs;

4o. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

5o. officieren en gewezen officieren van 's Rijks zeemacht, opgeleid aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord en officieren en gewezen officieren van het wapen der genie van 's Rijks landmacht of het leger in Nederlandsch-Indië, opgeleid aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, voor zoover genoemde officieren voldoende ervaring op het gebied der electrotechniek in het algemeen en in het bijzonder ten opzichte der zwakstroom-techniek bezitten.

Voorts kunnen aangenomen worden buitenlanders, in het bezit van een onder 3o. bedoeld diploma, met dien verstande, dat zij niet in vasten, maar in tijdelijken dienst geplaatst worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9e afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Dapartement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c.q. ook voor wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting, ten bedrage van ƒ 5500 (vijf duizend vijfhonderd gulden), onder welk bedrag eene extra premie van ƒ 4000 (vier duizend gulden) is begrepen, en voor hen, die een buitenlandsch diploma bezitten, eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting van ƒ 1500;

c. voor gehuwden, die in vasten dienst geplaatst worden, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. voor gehuwden, die in tijdelijken dienst geplaatst worden, verhooging van het bedrag der tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting met het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging;

e. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 200 (tweehonderd gulden)'s maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging bedraagt ƒ 350—ƒ 1000 's maands, in dier voege, dat na 1, 2 en 4 jaar verhoogingen van ƒ 50 en verder om de 3 jaren verhoogingen van ƒ 100 per maand worden toegekend, zoodat het maximum van ƒ 1000 na 19 jaar werkelijken dienst bereikt zal zijn.

Zij, die in alle opzichten geschikt worden geacht voor den hoofdingenieursrang, kunnen na 16 jaren werkelijken dienst als ingenieur worden bevorderd tot genoemden rang, waaraan eene bezoldiging is verbonden van ƒ 1000 (een duizend gulden) 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen onderscheidenlijk van ƒ 200 en ƒ 150 's maands, terwijl zij die na zoodanigen diensttijd den rang van hoofdingenieur niet deelachtig worden, blijven doordienen als ingenieur op de bovenaangegeven bezoldiging.

Bij uitzending in tijdelijken dienst bedraagt de bezoldiging ƒ 500 's maands, met na 1 en 3 jaren verhoogingen van ƒ 50 's maands. Bij eventueelen overgang in vasten dienst wordt een bezoldiging genoten gelijk aan die van ingenieurs in vasten dienst met eenzelfde aantal dienstjaren.

(Nederlandsche Staatscourant van
25 Maart 1920 No. 60).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.

Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 gouvernementstandheelkundigen.
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
1 microbioloog bij den burgerlijken geneesk. dienst.
1 apotheker (voor opleiding apothekersbedienden).
2 ongehuwde apothekersbedienden.
4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).
1 instrumentmaker artsenschool Soerabaja.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger voor de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig- en electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Bouwkundig ingenieur; civiel-ingenieur; opzichter; tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener (met vakopleiding) bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen.
Adjunct-boekhouder bij de Ombilin- en Boekitasammijnen.
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:

Civiel-ingenieur; werktuigkundig ingenieur; ingenieur voor het signaalwezen.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.

Een baassmid, tevens bankwerker en een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electrotechnisch ingenieur; electro-technisch ambtenaar 1ste kl.; electro-technisch ambtenaar 2e kl.; adsp-electro-technisch ambtenaar; instrumentmaker 1ste en 2de klasse; radio-technisch ambtenaar 2de kl.; adspirant-radio-technisch ambtenaar.

Onderwijzer bij het Europeesch lager onderwijs.
Adjunct Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse; adspirant-commissaris van politie.

3de officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van
1 Maart 1920 No. 42).

Van de Afdeeling Apeldoorn:

VERSLAG OVER 1919.

Het aantal leden der afdeeling klom van 60 op 63. In plaats van mejuffrouw K. Ament werd mevrouw J. E. Janssen geb. Staalman tot lid van het Bestuur benoemd; wegens vertrek naar Utrecht moest zij echter weer voor deze functie bedanken.

Den 3 Maart hield de heer Dr. J. W. Gunning, zendings-director, wonende te Oegstgeest, in de bovenzaal van de Openbare Leeszaal een lezing over „De Opvoeding der Volken in de Koloniën", welke lezing tamelijk goed bezocht was.

Den 28 Juni herdacht de afdeeling met een luisterrijk feest in het Theehuis van het Hotel „de Nieuwe Kroon" het 300-jarig bestaan van Batavia op 30 Mei 1619. De dag van het feest was oorspronkelijk bepaald op 31 Mei, doch wegens een sterfgeval in de familie van den heer J. P. J. H. Clinge Doorenbos, welke dien dag zou optreden, werd het een maand uitgesteld. Dank zij diens medewerking, slaagde het feest uitstekend, doch de kosten vielen erg tegen; slechts voor ongeveer de helft konden zij uit de opbrengst der entrée's worden gedekt.

In October werden door het Bestuur, naar aanleiding van een daartoe door het Hoofdbestuur gedaan verzoek plannen beraamd om een informatiebureau op te richten. Wegens gebrek aan gegevens moest daarvan echter worden afgezien.

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

Namens het Bestuur,
CALMEIJER, Voorzitter.
T. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

Geldelijke Verantwoording over het jaar 1919.

Inkomsten.

Voordeelig saldo vorig jaar	f	7.26
Contributies loopend jaar	„	178.50
Rente	„	0.12
Opbrengst feestavond herdenking stichting Batavia (op 28 Juni 1919)	„	215.20
Opbrengst lezing Dr. J. W. Gunning op 3 Maart 1919	„	6.50
Saldo tekort	„	90.55
	f	498.13

Uitgaven.

Aan het Hoofdbestuur			f	51.—
Inningskosten			„	4.05
Vergaderingen			„	5.—
Aanschaffing boekwerken			„	20.30
Bureaukosten			„	6.93
Advertentiekosten			„	10.96
Kosten feestavond herdenking stichting Batavia:				
Honorarium	f	100.—		
Kosten pianist en piano	„	65.05		
Pl. belasting	„	37.—		
Zaalhuur en bijkomende kosten	„	65.—		
Huur piano		—		
Kosten maken tooneel	„	13.91		
Bloemen	„	4.—		
Drukwerken	„	47.85		
Advertentiekosten	„	48.60		
Kleine onkosten	„	18.48		
			„	399.89
			f	498.13

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

CALMEIJER, Voorzitter.
T. GERDES OOSTERBEEK, Secretaris.

Candidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal candidaten voor de van de afdeeling openvallen plaatsen in het Hoofdbestuur:

T. Gerdes Oosterbeek.
G. Koldewijn.

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

Namens het Bestuur,
De Secretaris,
T. GERDES OOSTERBEEK.

Opgave van onderwerpen, welke de afdeeling op [de] jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien.

Geldelijke steun aan de afdeelingen voor het maken van propaganda en voor het verspreiden van kennis over onze Indiën.

Apeldoorn, den 26 Februari 1920.

Namens het Bestuur,
De Secretaris,
T. GERDES OOSTERBEEK.

Van de Afdeeling Breda:

JAARVERSLAG 1919.

Het verslagjaar is voor onze afdeeling zeer gunstig geweest. Het aantal leden is belangrijk toegenomen. Bedroeg dit ult. December 1918 37, op het eind van 19[19] was het tot 59 gestegen, alzoo een vermeerdering van [22].

Het krachtig initiatief van onze presidente heeft da[artoe] niet weinig bijgedragen. Op haar aansporing zijn [te] Breda, te Tilburg, te den Bosch en te Bergen op Zoom filmavonden en matinées gearrangeerd, die zoowel hi[er] als elders tal van leden hebben doen toetreden.

In het begin van het jaar hield de heer Brondge[est] een voordracht met lichtbeelden over het leven in Indië. Den 20en November werd een gezellige bijeenkomst [ge]houden in de Poort van Kleef.

In de plaats van den heer van der Valk, die na[ar] Indië vertrok, werd als vice-praesis gekozen den he[er] Schmöle, terwijl Mevr. van der Willigen-Köhler [als] bibliothecaresse de plaats innam van Mevr. v. Bart[en] Tissot van Patot, die naar elders vertrok.

L. VISSER, Secr.

Verantwoording der gelden over 1919.

Baten.

Aan saldo ult. December 1918	f	25.[illegible]
Aan contributies over 1919	„	140.[illegible]
Van mevrouw Dour. Clifford Cocq van Breugel tot stijving der kas (Uitsluitend bestemd ter bestrijding der kosten van lezingen).	„	100.[illegible]
Totaal	f	265.[illegible]

Lasten.

Afdracht aan het Hoofdbestuur 40 pCt. van f 140.50	f	56.[illegible]
Voor inning contributie en incasseering per post	„	6.[illegible]
Abonnement Nederland en Koloniën	„	10.[illegible]
Engelbrecht zijn rekening	„	33.[illegible]
Broese en Co. zijn rekening	„	12.[illegible]
Onkosten lezing op 21 Januari	„	40.[illegible]
Lokaalhuur	„	13.[illegible]
Aan Thullier voor lantaarn, enz.	„	9.[illegible]
Aan Mej. Madeleine Speet	„	25.[illegible]
Aan porto's	„	2.[illegible]
Verschotten van den Secretaris	„	7.[illegible]
Nog in kas	„	49.[illegible]
Totaal	f	265.[illegible]

Breda, den 17 Februari 1920.

De Penningmeester,
E. G. A. TAENZER.

Breda, den 25 Februari 1920.

Gezien en accoord bevonden.

(w. g.) LANGENBACH.
(w. g.) H. J. DUIJVELAAR.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

VERSLAG OVER 1919.

Bestuur.

Zonder verandering.

In de algemeene vergadering van 26 Februari werd[en] Mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt geb. van Ma[...] seveen en de Heeren Dr. H. D. Benjamins en J. [...] Soetens herkozen.

Leden.

Op 1 Januari bedroeg het aantal leden	772
Bijgekomen	174
Totaal	946
Afgegaan:	
Naar andere afd.	50
Overleden	14
Bedankt	63
	127
Aantal leden op 31 December	819

Een vooruitgang van 47 leden.

Statuten.

Geen wijziging.

Buitengewone Alg. Vergaderingen.

Hadden niet plaats.

Voordrachten, lezingen, enz.

Lezingen werden gehouden: 1 door den heer C. Lekkerkerker over „Stroomingen onder de Inl. bevolking in Ned.-Indië", 2 door den heer R. D. Abdoellah over: Hooger Onderwijs in Ned. Indië.

Leeszaal.

Onderging geen verandering. Het aantal bezoekers is zeer gering.

Commissie voor opvoeding, onderwijs, enz.

Aanvragen:	
Opvoeding kinderen	5
Pensions en gem. kamers	7
Lessen in talen	2
Lessen in machineschrijven en stenografie	1
Aanbiedingen:	
Opvoeding kinderen	16
Pensions en gem. kamers	9
Lessen in talen	1
Overname inrichting	1

Commissie voor hulp aan werkzoekenden en raad aan naar Ned.-Indië vertrekkenden.

Aanvragen:	
Juffr. voor huishouding en kinderjuffrouw	5
Baboes	10
Aanbiedingen:	
Juffr. voor de huishouding en kinderjuffrouw	19
Baboes	11
Particulier verpleegster	2
Winkeljuffrouw	1
Voor het hotelwezen	1

Sinds de opening van „Persingahan", tehuis voor Ned.-Ind. bedienden, werd de zorg voor die bedienden aan den Directeur van dat tehuis overgedragen.

De Voorzitter,
R. ZUYDERHOFF.
De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Candidatenlijst in dubbeltallen voor het Hoofdbestuur.

1. Vacature C. R. Bakhuizen van den Brink.
   1. Mr. W. Sonneveld.
   2. L. A. Bakhuis.
2. Vacature mevrouw M. ten Bosch-Bosscher.
   1. Mevr. M. ten Bosch-Bosscher.
   2. Mejuffr. C. M. Bouman.
3. Vacature R. Zuyderhoff.
   1. R. Zuyderhoff.
   2. H. W. Scheuer.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Voorstellen ter behandeling op de jaarlijksche Algemeene Vergadering.

Geene.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Rekening en Verantwoording over 1919.

Ontvangsten.

Saldo Ao. Po.	*f* 859.08
Contributies	„ 2280.50
Rente	„ 15.—
Totaal	*f* 3154.58

Uitgaven.

Aan het Hoofdbestuur	*f* 984.80
Toelage aan den Secretaris	„ 600.—
Huur leeszaal en bureau	„ 400.—
Aandeel telefoon en Gids	„ 41.—
Onkosten rekening afgevaardigde	„ 30.90
Rekening Giunta d'Albani	„ 22.05
Linschoten Vereeniging en Adresboek	„ 15.—
Lezers, zaalhuur en uitgaven lezingen	„ 110.—
Inning contributies, porto's en bureaukosten	„ 84.23
Saldo	„ 866.60
Totaal	*f* 3154.58

De Penningmeesteres,
(w. g.) M. TEN BOSCH-BOSSCHER.

De Commissie van Verificatie,
(w. g.) M. G. MEIER.
B. VAN HENGEL.
H. HESSELAAR.

Voor eensluidend afschrift.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Leiden:

VERSLAG VAN HET DOOR DE AFDEELING VERRICHTE GEDURENDE 1 JANUARI 1919 TOT 1 JANUARI 1920.

Aangenaam is het Uw Secretaris om, evenals in het vorige, ook in dit verslag te kunnen constateeren, dat onze Afdeeling in het jaar 1919 wederom haar leden iets interessants heeft kunnen aanbieden.

En ditmaal bepaalde zich dat niet tot een enkele lezing door den heer Huges, oud hoofdadministrateur eener Tabaksmaatschappij op Sumatra voor de studenten en onze afdeeling op 8 April j.l. gehouden over: „Gedachten over onze koloniale toekomst", doch ongeveer een maand later werd die voordracht gevolgd door een Javaanschen kunstavond, gegeven door den Indonesischen Kunstkring „Langen Drijo", het initiatief waartoe zoowel door gemelde afdeelingen als de Leidsche Kunstvereeniging werd genomen. De voordracht en kunstavond oogstten veel bijval.

Wat verder ons Bestuur aangaat, in plaats van de heeren Scheuer en Monod de Froideville, die respectievelijk naar Den Haag en Oost-Indië verhuisden, werden de heeren v. Ronkel en Walbeehm als bestuursleden gekozen. Deze laatste nam bovendien van den heer Monod de Froideville diens functiën als Penningmeester over.

In het aantal leden kwam eenige wijziging. Bedroeg dat volgens het vorige verslag 44, door overlijden, bedanken en verhuizing naar elders van een grooter aantal dan dat der nieuw toegetreden leden, werd dat getal teruggebracht tot 37. Een nog al groote achteruitgang derhalve! En waar het helaas tot heden zoo moeilijk viel zelfs Indische gepensionneerden en verlofgangers, die hier ter stede woonden, als nieuwe leden te werven, is het te vreezen, dat de kansen tot toetreding nog geringer zullen worden door de — hoewel noodzakelijke — ingevoerde verhooging van contributie van *f* 2.50 tot *f* 5.—. Laat ons echter hopen, dat meerderen zich zullen aanmelden als begunstigers door, als sympathiseerend met het streven der Vereeniging, zich te verbinden minstens *f* 1 's jaars ter versterking van de kas bij te dragen.

De financiëele toestand blijft gunstig; een vrij belangrijk bedrag kon op nieuwe rekening worden overgebracht.

Leiden, Februari 1920.

De Secretaris,
(w. g.) E. RIJKE.

Rekening en Verantwoording.

Inkomsten.

1 Jan. Per saldo	*f* 75.85
20 Jan. Contributie over 1919 van 44 leden	„ 95.50
1 Febr. Rente over 1918 op het spaarboekje	„ 2.94
2 Febr. Contributie over 1918 van Mr. de Laat de Kanter	„ 2.50
	f 176.79

Uitgaven.

20 Jan. Inningskosten der contributie over 1919: 44 maal *f* 0.10	*f*	4.40
12 Febr. Afgedragen aan den Penningmeester van het Hoofdbestuur 40 pCt. der in 1918 geinde contributie (*f* 101.50)	,,	40.60
12 Febr. Verzendingskosten idem	,,	0.15
14 Maart. Zaalhuur algemeene ledenvergadering Februari	,,	2.50
6 April. Porti convocatie lezing 8 April	,,	0.50
16 Mei. Zaalhuur vergadering 25 April	,,	3.25
5 Juli. Reis- en verblijfkosten van den afgevaardigde Monod de Froideville naar de algemeene vergadering te Deventer (was zelf penningmeester, waarom geen kwitantie is afgegeven)	,,	25.30
19 Sept. Zaalhuur algemeene ledenvergadering op 19 Sept.	,,	2.50
31 Dec. Porto	,,	0.02
Te zamen	*f*	79.22
Saldo	,,	97.57
Telt	*f*	176.79

Leiden, 17 Januari 1920.

De Penningmeester,
WALBEEHM.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

VERSLAG OVER HET JAAR 1919.

In het jaar 1919 traden 20 nieuwe leden tot onze afdeeling toe. Wij verloren er echter 22, door vertrek of bedanken voor het lidmaatschap.

Op 1 Januari 1920 telde de afdeeling 100 leden.

Mevrouw van Oeveren-van Schaik en mej. J. J. Lagers, die op 1 Januari volgens rooster moesten aftreden, werden herkozen en namen de benoeming aan.

In Mei werd de heer S. H. Tjabring als penningmeester vervangen door den heer H. Somermeijer.

In het jaar 1919 werden voor de leden der afdeelingen 3 lezingen gehouden.

De eerste had plaats op 20 Januari. Spreker de heer Mr. H. J. Boelen uit Amsterdam. Onderwerp: Ceylon onder de Oost-Indische Compagnie en onder het Engelsch bestuur.

De tweede op 16 Maart, toen de heer Dr. van Cappelle uit 's-Hage een voordracht hield over Suriname, zijne bevolking, enz.

Op 10 Nov. sprak alhier de heer Dr. L. F. de Beaufort uit Leusden. Het onderwerp, door hem behandeld, luidde: ,,Paradijsvogels en paradijsvogeljacht''.

Al deze lezingen werden door lichtbeelden verduidelijkt.

Zooals steeds droegen wij ook dit jaar 5 gulden af aan het Oranjekruis, terwijl wij per circulaire aan onze leden geldelijken steun vroegen voor de in Ned. Oost-Indië door de Kloet-ramp getroffenen.

Ons bestuur kon de som van *f* 112.64 aan het H.B. afdragen voor dat doel.

Van de boekjes door de vereeniging uitgegeven en bij den secretaris verkrijgbaar, werd geen enkel verkocht, noch ter lezing gevraagd.

Wat den financieelen toestand betreft, zie jaarverslag van den Penningmeester.

J. J. LAGERS,
Secretaris.

Verslag van den financiëelen toestand over 1919.

De financieele toestand der afdeeling was in het afgeloopen jaar weinig bevredigend. Begonnen met een voordeelig saldo van *f* 29.93½, sloot het met een van *f* 31.08. Aan contributies werd een bedrag van *f* 311.— geïnd, d.i. *f* 50.— meer dan over 1918, daarentegen werden geen giften ontvangen (in 1918 *f* 757.—), zoodat de ontvangsten in het geheel slechts *f* 311.08 bedroegen tegen *f* 336.50 het jaar te voren.

Alleen door bezuiniging op de uitgaven en wel door slechts 3 lezingen te houden in plaats van 4, zooals de laatste jaren gebruikelijk was, was het mogelijk de uitgaven met de inkomsten ongeveer in evenwicht te houden.

Utrecht, 26 Februari 1920.

De Penningmeester van Oost en West,
afdeeling Utrecht,
SOMERMEIJER.

Van de Afdeeling Rotterdam:

JAARVERSLAG OVER 1919

Het is haast moeielijk voor 1919 een jaarverslag sam te stellen, doordat er nog steeds geen voorzitter geko zen is en de opengevallen plaatsen van het Bestuur no niet zijn aangevuld; verder, doordat de meeste zaken menschen zoodanig met zorgen en beslommeringen zij overladen, bleef er zeer weinig tijd over om zich de be langen van de afdeeling aan te trekken. Wij zullen ho pen en trachten hierin zoo spoedig mogelijk veranderin te brengen, doch de tijdsomstandigheden moeten zic dan zeer ten gunste van een geregeld leven wijzigen e daar ziet het voorloopig nog niet naar uit.

Het ledental bleef ongeveer stationair, bedroeg op Januari 1919 72, verminderde door overlijden en beda ken met 7 en vermeerderde met 5 nieuwe leden, zood dit op 1 Januari 1920 70 bedroeg. De staat der geld middelen is voldoende. Op 1 Januari was in kas bij d Bank-Associatie *f* 407.53.

Rotterdam, 31 December 1919.

Z. MARCELLA, Secretaris.

Rekening en Verantwoording over 1919.

Debet.

1 Jan. Saldo	*f*	375.8
31 Jan. Incasso	,,	79.9
4 Febr. Incasso	,,	26.5
6 Febr. Incasso	,,	31.6
11 Febr. Incasso	,,	34.8
14 Febr. Incasso	,,	27.0
17 Febr. Storting	,,	2.5
18 Febr. Incasso	,,	12.3
31 Maart. Rente	,,	1.5
13 Mei. Incasso	,,	4.9
30 Juni. Rente	,,	1.5
17 Sept. Storting	,,	2.5
30 Sept. Rente	,,	1.5
31 Dec. Rente	,,	1.5
	f	604.0
1 Jan. Saldo	*f*	407.5

Credit.

31 Jan. Storting ,,Onze Vloot'' Aandeel Java Kunstavond	*f*	25.1
11 Febr. Masereeuw en Bouten drukwerk	,,	2.9
12 Febr. Gebr. Chabot v. ,,Onze Vloot''	,,	6.9
14 Febr. Hoofdbestuur Postcheque en giro	,,	90.3
19 Febr. Abus. verantw. d.d. 14 Febr.	,,	5.—
1 Maart. Tr. a. Hoofdbestuur	,,	50.—
31 Maart. Commissie ⅛ pCt.	,,	0.2
31 Maart. Zegel	,,	0.0
10 April. Masereeuw en Bouten, drukwerk	,,	13.0
15 Mei. Masereeuw en Bouten, drukwerk	,,	2.7
30 Juni. Commissie ⅛ pCt.	,,	0.0
5 Sept. Retourkosten	,,	0.1
31 Dec. Saldo	,,	407.5
	f	604.0

(w. g.) A. VEDER,
Penningmeester.

Nagezien en accoord bevonden.
Februari 1920.

(w. g.) Z. MARCELLA,
wnd. Voorzitter.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hiktink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
I. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Huishoudelijke- en Keuken-Artikelen.

Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

1858 — 1900

Baden en Geysers.

Gas- en Elec. Ornamenten

Haarden en Kachels.

P. J. VEELO & ZNEN

DEN HAAG

Lange Houtstraat 15B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING

158

Behangerij Stoffeerderij

Fa G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermakers.
Bontwerkers.
's-Gravenhage
Daendelsstraat 8. Tel. H. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Mooie collectie Bontstellen
Seal Bisam Mantels

187

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

30

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443

OPGERICHT 1835.

201

Piano- en Muziekhandel.

N.V. Autogarage „CITO"

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

160

Luxe Verhuur-Auto's

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handwever

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSS

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 24

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

Voor Voorjaar en Zomer

komen onze collecties geregeld aan.

LINGERIES VOOR DAMES EN KINDEREN.

Blouses	**Echarpes**
Costumes	**Zomerstoffen**
Sportjassen	**Zephyrs**

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

202

Handschoenen
in stof en leder

Kousen en Sokken

N. V. MEUBELFABRIEK V/H LE COINTRE & CO.

164

Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Japijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

180

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg.*

98

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer **f 22.000.000.**

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet

No. 16. Donderdag 15 April 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

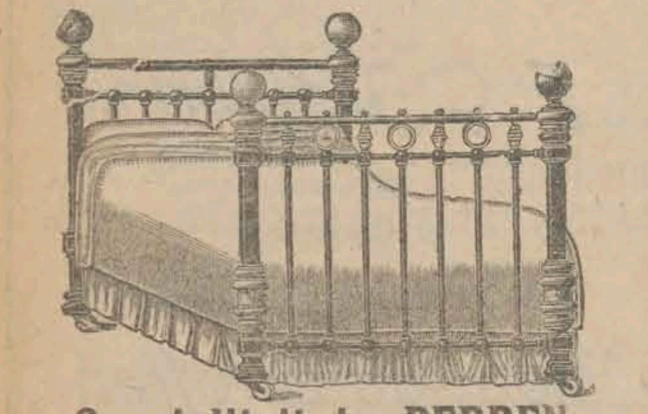
—o—

(Vervolg).

Met onze Leeszaal komen wij ditmaal gereed.

F. Jaarboeken, Verslagen en Diversen.

1. Mededeelingen van het Bureau voor de Bestuurszaken der Buitenbezittingen, *Encyclopaedisch Bureau.*
2. Verslagen van de Vergaderingen van den Volksraad te Batavia.
3. Jaarboeken van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië.
4. Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation.
5. Mededeelingen van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst in Nederlandsch-Indië.
6. Maandstatistieken. — Invoer der voornaamste Handelsartikelen in het vrij verkeer op Java en Madoera, door Particulieren.
7. Koloniaal Instituut te Amsterdam. — Uitgaven van de verschillende daaronder ressorteerende Instituten. Mededeelingen van de afdeeling Handelsmuseum.
8. Begrootingen van Nederlandsch-Indië.
9. Mededeelingen van de Commissie tot ontwikkeling van de Fabrieksnijverheid in Ned.-Indië.
10. Mededeelingen en rapporten van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië.
11. Exporter's Directory of the Netherlands East Indies, published bij the Division of Industry and Commerce of the Department of Agriculture, Industry and Commerce, Buitenzorg (Java).

12. Verslag van het Volkscredietwezen.
13. De Waterstaats Ingenieur. Orgaan der Vereeniging van Waterstaats Ingenieurs in N. O.-Indië.
14. Verschillende werken op Cultuurgebied in Ned.-Indië. Populaire handboekjes over Ned.-Indische landbouwproducten onder den hoofdtitel „Onze Koloniale Landbouw".

G. Diverse plaatwerken.

Het „Koningin Emmaboek" 1879—1904 van „Oost en West".
De Koloniale Tentoonstelling te Semarang, 20 Aug. —22 Nov. 1914, 2 Deelen.
Onze West in Beeld en Woord, door Fred. Oudschans Dentz en Herm. J. Jacobs.
„Kromo Blanda", over 't vraagstuk van „het wonen" in Kromo's groote land, door H. F. Tillema.
Kampongwee!, aangeboden door A. S. Tillema-Weehuizen en H. F. Tillema.
Bandoeng. De stad op de Hoogvlakte! Uitgave comité van actie. Bandoeng, October 1918.
Van Wonen en Bewonen, van Bouwen, Huis en Erf, door H. F. Tillema.
Picturesque Dutch East Indies. Uitgave Official Tourist Bureau, Rijswijk 17, Weltevreden, Java.
Van Dongens Oliefabrieken, Blitar, enz. enz.

De ons ter recensie aangeboden werken zijn na de bespreking in het Koloniaal Weekblad in de Leeszaal ter inzage. Laat H.H. uitgevers deze gelegenheid aangrijpen om voor hunne uitgaven op Indisch of Koloniaal gebied reclame te maken. De gelegenheid wordt geboden!

Na dit algemeene overzicht van hetgeen onze Leeszaal en Leestafel biedt, zal men toch niet weer zeggen: „Oost en West doet niets".

Wij mogen onze Leeszaal een der best voorziene, zoo niet de best voorziene, in Nederland noemen. Uitdrukkelijk wordt er echter op gewezen dat het geen bibliotheek is en wij ons ook hier niet op streng wetenschappelijk gebied bewegen, doch in den geest van ons orgaan, „het Koloniaal Weekblad", geven het actueele, dagelijksch voorkomende, hetgeen men in een bibliotheek niet zoo zeer vinden zal. Wij vullen hier practisch een leemte aan.

De Leeszaal is voor onze leden toegankelijk dagelijks van 9.30 voorm. tot 4.30 nam. Men weet nu wat men er zoeken en vinden kan. Wij houden ons voor een druk bezoek van Indiërs en Nederlanders, die zich met actueele aangelegenheden op koloniaal gebied op de hoogte willen houden of stellen, ten zeerste aanbevolen.

De stof is er, grijpt toe!

Laat velen toetreden als lid om, naast het andere dat wij aanbieden, ook hiervan te profiteeren.

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur:

De wnd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

De Jan Pieterszoon Coenstichting.

Ter gelegenheid van de herdenking te Batavia op 30 Mei 1919 van de grondvesting dier stad, nu driehonderd jaar geleden, kwam te Batavia tot stand de Jan Pieterszoon Coen-stichting, welke ten doel heeft de oprichting en instandhouding van een tehuis voor te Batavia schoolgaande jongelieden van allerlei standen, een internaat voor leerlingen van instellingen van verdergaand onderwijs voor alle landaarden, een gelegenheid dus voor ouders uit de Binnenlanden, die hunne kinderen op de hoogere instellingen van onderwijs op de hoofdplaatsen een ruimere opvoeding of opleiding willen doen deelachtig zijn, maar daartoe door de moeilijkheid om voor dezen een geschikt, naar hunne beurs draagbaar onderkomen te vinden, tot dusver niet naar hun wensch konden slagen.

Het comité, op initiatief van den Gouverneur-Generaal te Batavia gevormd, had reeds spoedig de beschikking over een som van ƒ 438.160, door belangstellenden bijeen gebracht. Men wil beginnen met zulk een tehuis te Batavia op te richten, maar de wenschen strekken ook verder; de stichting wil ook steun verleenen en toezicht verkrijgen op gelijksoortige instellingen in Nederlandsch-Indië, buiten Batavia gevestigd of te vestigen.

Naar schatting zullen te Batavia alleen reeds ongeveer 600 kinderen voor opneming in een leerlingen-tehuis in aanmerking komen. Het voornemen bestaat de exploitatie-kosten geheel uit de pensiongelden der kinderen te bestrijden. Het voor den bouw en de inrichting benoodigde geld wil men echter door giften bijeenbrengen. Volgens de begrooting wordt voor een Tehuis met 6 „huizen", plaats biedende aan 300 kinderen, ruim ƒ 900.000 en voor een Tehuis met 12 „huizen" ƒ 1.480.000 vereischt. Het blijkt dus, dat al is het comité te Batavia reeds dadelijk met een flinke som voor den dag gekomen, er nog veel noodig is om het gewenschte doel te bereiken.

De huizen moeten niet alleen dienen ter voorziening in de bestaande behoefte van „goede kost en inwoning" tegen matig tarief, maar moeten vooral ook van opvoedenden aard zijn. Het leerlingentehuis wordt te dien einde volgens het Engelsche „house system" ingericht. Een beperkt aantal leerlingen (het comité denkt zich een 48-tal) bewoont, onder leiding van een huisvoogd, een „huis", vormt dus een gezin. Een aantal huizen, gelegen rondom gemeenschappelijke speelterreinen en gebouwen, vormt een Tehuis, dat onder leiding van een directeur staat. Aan het Tehuis zullen een spelleider en een arts verbonden zijn.

Nederland zal nu toonen wat het voor Indië's jeugd in verband met Indië's toekomst over heeft!

Uit Indië is den Minister van Koloniën te kennen gegeven, dat er prijs op zou worden gesteld, indien ook hier te lande pogingen worden aangewend, om daarvoor geldelijken steun te verwerven. Te dien einde heeft Z.E. de Minister den 22en Maart een comité geïnstalleerd van een groot aantal personen, met Nederlandsch-Indië in betrekking staande of gestaan hebbende, die zich bereid verklaard hebben, om hier te lande belangstelling te wekken voor de Jan Pieterszoon Coen-stichting en gelden te haren behoeve bijeen te brengen.

In dat comité is ook de vereeniging „Oost en West" door haren voorzitter vertegenwoordigd.

Het is ontegenzeggelijk, dat het boven omschreven plan met vreugde door de leden van „Oost en West" zal worden begroet. De vereeniging „Oost en West" heeft van hare oprichting af steeds er naar gestreefd om de belangen van de ingezetenen van Nederlandsch-Indië in algemeenen zin te bevorderen, en wat de studeerende jongelingschap betreft, in diens belang een studiecommissie tot stand gebracht, waaruit met den steun der Regeering en in overleg met Indië een Centraal Comité is voortgevloeid, aan hetwelk verbonden is de Indische commissie, zijnde een voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland. Een alleszins bevoegd persoon is gevonden, die met liefde en toewijding zich geeft, om door vriendelijken omgang aanraking te onderhouden met de uit Indië gekomen jongelieden en op te treden als hun raads- en vertrouwensman, terwijl gedacht wordt over en waarschijnlijk eerlang door de Nederlandsche Regeering zal zijn aangewezen een tehuis voor de hier studeerende Indische jongelieden.

De vereeniging „Oost en West" zal dus in het voorzien in de behoefte aan tehuizen voor de schoolgaande jongelingschap in Nederlandsch-Indië als 't ware een voortzetting kunnen zien van haar werk. Moge die vereeniging dan, gesterkt door grootere en kleinere bijdragen van vele harer leden, een beteekenende som kunnen afdragen aan het Nederlandsch comité. Moge tevens de verschillende afdeelingen van „Oost en West" ook moeite doen en er in slagen, om mede buiten den kring harer leden belangstelling te wekken voor de Jan Pieterszoon Coen-stichting en bijdragen daarvoor verkrijgen.

Regeringszorg en de Suikerdistricten.

—o—

Aanleiding tot dit schrijven vormen 'n paar artikelen in de laatstverschenen nummers van „Oost en West", waarin ook „De suikertoestanden op Java" ter sprake zijn gebracht; uitgangspunt er van is 't door prof. Mr. J. C. Kielstra te Wageningen (in ZE. brochure „De suikerindustrie op Java en hare behoefte aan grond") aanbevolen middel, om de gestadig toenemende ontevredenheid, afgunst en onrust onder de ingezetenen der suikerdistrikten weg te nemen, althans te bestrijden.

Wij citéren daaruit:

1.) „Welnu, ik geloof, dat men in die afgunst heeft te zien één van de nadeelige gevolgen van de centralisatie in 't „financieele beheer."

2.) „Men wil van die winsten" (op de S.) „mede profiteeren, een aandeel genieten in 't profijt, waartoe men het gevoel heeft, door den grond en door den arbeid het zijne bij te dragen."

3.) „Wat dadelijk kan geschieden, is: toekennen van een aandeel der geheven belastingen aan die plaatselijke inlandsche rechtsgemeenschappen, die nu reeds bij de suikerindustrie betrokken zijn, doordat zij gronden aan de fabrieken verhuren en doordat de bevolking in de industrie, hetzij op de velden of in de fabrieken, werkzaam is. Niet het Gouvernement, de Centrale Regeering, geniete meer alles, wat de nijverheid aan de gemeenschap opbrengt; ook de plaatselijke gemeenschap ontvange haar billijk aandeel daarin."

Om meer dan een reden achten we deze wenken ten zeerste behartenswaardig; de spoedige toepassing van dit middel-ter-bevrediging zou o.i. èn voor de toekomst der S-industrie, èn voor die der daarbij betrokken bevolkingsgroepen van onberekenbaar nut kunnen zijn.

Niemand, zelfs niet de felste bestrijder der „toestanden in de suiker", die eenig inzicht heeft in de beteekenis der grootindustrieën voor land en volk en voor de wereldhuishouding, zal (tenzij dan uit pure kwaadwilligheid) durven ontkennen, dat de „Europése„ grote S.-kultuur voor Indië 'n levensbelang is: voor de ekonomiese toestand, de volkswelvaart, is ze eenvoudig onmisbaar.

De direkte voordelen, welke ze afwerpt en die voor 'n groot deel de ingezetenen der S.-distrikten ten goede komen, mogen veilig op ong. ƒ 60 millioen p.j. geschat worden, terwijl de fiscus honderden millioenen int aan alle mogelijk denkbare „belastingen, invoerrechten en accijnsen."

In dit verband mag hier gereleveerd worden, dat de d é s a 's in S.-streken, wat woningen, erven, wegen, zindelikheid, enz. betreft, 'n gunstige uitzondering maken bij 'tgeen men elders opmerkt.

De S-kultuur is onontbeerlik voor Indië en moet deswege niet alleen blijven bestaan, maar met volle kracht werken en haar produktie, zo mogelik, opvoeren, en dit niet in de eerste plaats met de bedoeling, de ondernemers en de aandeelhouders ruime dividenden en tantiemes uit te keren, doch vooral (en daar is het aantal belanghebbenden duizendmaal talrijker), om aan de vraag naar 't artikel op de wereldmarkten te kunnen voldoen, die nog jaren lang op 'n tekort zal blijven wijzen, om tevens in staat te zijn, jaarliks grote kapitalen aan belastingen, grondhuren, werklonen, vrachten etc. over Indië en Java te kunnen uitstorten, waarmee de volkswelvaart nauw verband houdt.

Noch van Bestuurswege, noch langs de kronkelpaden van revolutionair-kommunistiese agitatie moeten haar belemmeringen in den weg gelegd worden; de Regering dient haar bedrijfszekerheid te waarborgen om redenen van economie.

Dit laatste klemt te meer, naardien de S., in tegenstelling met de andere Indiese grote kultures, niet over eigen gronden beschikt, 'tgeen 'n groot bezwaar betekent, telken jare veel s o e s a h veroorzaakt en de mogelikheid niet uitsluit, dat, bij doorgezette onwil aan de zij ener opgehitste bevolking i.z. 't opmaken der vereiste grondhuurkontrakten, 't ganse bedrijf voor korter of langer tijd op losse schroeven gezet wordt.

•

Tegenover deze „verklaring van de rechten der S.-industrie" staat de rechtsvraag of te wel 't gevoelen der bevolking, (in eigen boezem ontkiemd of van buiten gepropageerd), van de o r a n g t a n i, van herkomst bedacht moet worden; we kunnen dit verlangen zeer wel billiken, t welk in deze periode van ongekende S. voorspoed natuurlik te duideliker aan den dag treedt, wat er op wijst, dat het nu tijd is, om na korte voorbereiding tot het inwilligen ervan over te gaan.

Nu geven we gaarne toe, dat over dit punt lang en breed geredetwist kan worden; we erkennen, zo nodig, de mogelikheid, dat het op staathuishoudkundige gronden niet te verdedigen is......: men stelle hier 't prakties inzicht boven de logica der wetenschap.

De Madoerése of Javaansche k o e l i blijft bij deze z'n „overtuiging", en daar komt het hier op aan.

Belanghebbenden zullen verstandig doen, met die mening rekening te houden, waarnevens zich openbaart 'n zekere mate van afgunst, ontstaan uit het kontrast tussen de rijke S. fabriek en de arme k o e l i, tussen de t o e a n b e s a r en de o r a n g k e t j i l.

Want de fabriek vertegenwoordigt in de opvatting van deze laatste „de rijkdom" en de inlandse bevolking is arm. Arm aan kapitaal, arm aan geld en goed en bovendien arm aan geestelik bezit.

Deze armoe, (die wel is waar, in 't in menig opzicht gezegende Insulinde van anderen aard is en minder drukt dan ten onzent) komt geenszins ten laste der S. industrie; men zoeke eerder haar oorsprong in de staat van maatschappelike achterlikheid, waarin de arbeidersbevolking verkeert en waaruit ze niet dan met grote moeite, geregeld onder lijdelik verzet harerzijds, schijnt te kunnen worden opgeheven......

Armoe, in tweeledige zin, en achterlikheid vormen ginds in de k a m p o n g de vruchtbare bodem voor 't zaad van ontevredenheid en verzet, dat er door opruiende volksmisleiders, met 'n bekrompen verstand en 'n ruim geweten, door de S. I. en de Fabrieksbond en 'n weinig rassenhaat met kwistige hand in uitgestrooid wordt, ...die armoe en achterlikheid, omgeven door rijkdom en hoge ontwikkeling der techniek, spannen ook 't doek waarop de eersten hun even bedrieglike als aanlokkelike g a m b a r h i d o e p van bezitsgemeenschap en aardse gelukzaligheid toveren....

Wat kan er gedaan worden, om de bestaande ontevredenheid weg te nemen? Verhoging der lonen?

Wij voor ons hebben de overtuiging, dat de gunstige uitwerking van dit middel van zeer tijdeliken aard is, als noodzakelik gevolg van de veranderende duurtetoestand.

Zover gekomen met dit G e s c h r e i b s e l, valt onze aandacht op 't bericht in de dagbladpers, dat de Suikerbond 'n dadelik ingaande verhoging der daglonen aanbeveelt met het oog op dreigende stakingen „onder de a.s. maaltijd."

Waar 't Bestuur van deze Bond bestaande uit personen, die tot oordelen over aangelegenheden der S. kultuur volkomen bevoegd zijn, en z'n leden allen rechtstreeks 'n groot belang hebben bij de ongestoorde gang der „campagne", daar nemen we, zonder voorbehoud, aan, dat het arbeidsloon in tuin en fabriek onverwijld verhoogd en „op peil" gebracht moet worden.

Genoemd Bestuur zal 't echter met ons eens zijn, dat door een of 'n reeks van loonsverhogingen ten behoeve der arbeiders ginds evenmin als hier de „toestanden" zullen verbeteren; geld heeft de biezondere eigenschap ,dat elke vermeerdering ervan 't

verlangen naar meer in zich draagt, en hogere lonen zijn geen geneesmiddel tegen de duurtekwaal, eer 't tegendeel.

De door de S. bond aanbevolen maatregel zal dan ook bij toepassing slechts voor zeer korte duur enige kalmte kunnen brengen in deze woelige tijden; loons verhoging op zichzelf is allerminst in staat, de ontevredenheidsbacil te doden; daartoe zijn andere, meer i n w e r k e n d e middelen nodig.

In de bekrompen ruimte van z'n zieleleven als binnen de g e d e k-omwanding zijner hutwoning hangt nog de zware walm der p a l i t a; alleen langs de weg van betere verlichting in stoffelike en geestelike zin zal er goede kans bestaan, de „kleine man" tevredenheid en gemoedsrust in z'n geliefde d è s a terug te geven.

Om niet verkeerd te worden verstaan, zij hier de opmerking ingelast, dat we natuurlik vóór verhoging der lonen zijn, zo menigmaal de p a s a r-prijzen dit uitwijzen. En dan moeten die verhogingen te rechter tijd ingaan, om de gevaarlike situatie te voorkomen, dat ze door middel van stakingen als anderszins afgedwongen worden.

Tegenover die bedrijfsrechten der S. industrie staat aan de zij der ondernemers de morele verplichting, mede te werken aan de geestesontwikkeling, de zelfstandigmaking van 't Javaanse volk; heeft de periodieke herziening van de loonstandaard "in de suiker", in verband met de hedendaagsche, nog vrij primitieve, toestanden in de Inlandse samenleving, hoofdzakelik betrekking op de voeding en kleding, en is de invloed daarvan van weinig duurzamen aard, — hier moet gedacht worden aan de opvoeding van 'n nog achterlik ras, die blijvend inwerkt en welker resultaten in telkens grotere mate op de komende generaties overgaan; hier mag herinnerd worden aan 't n o b l e s s e o b l i g e van 't Nederlanderschap in de warme omlijsting onzer jongere „bruine broeders".

Van de grote kultures ginds mag verwacht worden, dat ze 't hare ertoe bijdragen, de Javaan 't leven te veraangenamen, hem geleidelik op te voeren tot 'n hoger peil van prakties kunnen en kennen.

Onze Inlandse werkkrachten en hun gezinnen mogen niet, uit gemakzucht en onverschilligheid, weerloos overgeleverd worden aan de funeste inblazingen van kommunistiese waanzin en evenmin verlaagd worden tot willoze werktuigen in de koude handen van winzucht; boven deze twee zetelen hart en geweten: op de sterke schouders der grootindustrie rust 'n deel der schone en benijdbare taak, welke 't Nederland is gegeven, in Indië te vervullen: de bevolking te ontwikkelen en daardoor tot meerdere welvaart te brengen, haar beter te wapenen in de levensstrijd, die ook onder haar in steeds scherpere vormen optreedt.

De toestanden, welke in al te schrille kleuren in de „Max Havelaar" getekend zijn, liggen gelukkig ver achter ons, maar we zijn er nog niet! 't Blijft nog steeds 't eerste punt op de agenda van 't bestuursbeleid, dat de Inlander uit z'n achterlikheid opgeheven moet worden, helaas maar al te dikwijls ondanks hemzelven!

Algemeen oordeelt de Indiesman omtrent de kwestie der lonen:

„De Javaanse werkman moet voldoende loon ont-
„vangen, om zich en z'n gezin te voeden en te kle-
„den, z'n woning te onderhouden, nu en dan eens
„aan 'n s e l a m a t a n" deel te nemen; al 't meer-
„dere zou, bij zijn gemis aan spaarzin, z'n kinder-
„like pronkzucht, enz. uit den boze zijn"......; voor de weldenkende en doordenkende werkgever ligt hierin geen houdbare reden, om van die luchtige levensopvattingen, van die zwakke zij in de volksaard, partij te trekken of misbruik te maken, daarbij uit den treure herhalende: „Al 't andere is uit den „boze, ergo: ik geef niet meer!"

Wie naar deze gevolgtrekking z'n houding in zake loonuitkering bepaalt, en n i e t s m e e r geeft onttrekt zich voor 'n deel aan z'n geldelike verplichtingen jegens de bevolking, bedoele de d é s a-gemeenschap, en werkt op die wijze niet mede aan haar zozeer gewenste vooruitgang.

De ervaring heeft ons, Indiesmannen, geleerd, dat de „o r a n g k e t j i l", evenals kinderen, de waarde van 't geld niet kent (terwijl hij leeft in 't voor hem gevaarvolle midden van „uitgeslapen" rassen en rasgenoten, die om strijd „de spaarzaamheid betrachten".

'n Dageliks overschot aan d o e ï t zou hem allicht in de verleiding brengen, dwaze dingen te doen, die hem „scha doen aan lijf en ziel."......

Bij deze stand van zaken zou 't inderdaad afkeuring verdienen, z'n dagloon te hoog op te voeren; daar treedt echter te zijnen aanzien de zedelike plicht in de plaats der geldelike, daar treft de werkgever in de dorpsgemeenschap de tusschenschakel aan, waarover hij zich van die plicht kan kwijten, om door uitkeringen aan de d è s a-kassen in de S. centra de geleverde arbeid meer naar den eis te belonen en de Javaan langs 'n omweg verstandelik en zedelik vooruit te doen gaan.

Dit is in algemene bewoordingen de taak, welke de „koloniale omstandigheden" mede op de schouders der S. industrie hebben gelegd.

Is de S. zich van deze plicht bewust en verschaft ze de nodige hulp en bijstand aan de bevolking?

Er is gelegenheid, tal van feiten te verzamelen, welke 'n bevestigend antwoord op deze vragen wettigen: buiten en behalve de honderden millioenen, waarvan boven sprake was, besteedt ze aanmerkelike sommen aan werken van nut en weldadigheid in de S. distrikten en elders. Waar nood heerst, daar treedt ze lenigend op: 'n beroep op 't S. kapitaal is nooit vergeefs geweest.

De nog al eens gehoorde opmerking van vijandige zij, dat deze hulpvaardigheid toch ook en misschien wel voornamelik voortspruit uit eigenbelang of vrees riekt steeds naar kwaadaardigheid en doet welbeschouwd geen afbreuk aan 't wezen der zaak.

Vooreerst is 't voor 'n „handig criticus" niet moeilik, de smaak van alle weldaden, waar en door wie ook bedreven, met het bijtend vocht der verdachtmaking te bederven, en bovendien gaan weldadigheid en eigenbelang in deze materie zeer wel samen.

Want beide groepen, zo die van de opgezetenen der S. distrikten als die der industriëlen zijn in gelijke mate belanghebbenden bij 't S. bedrijf; voor beide is deze grootindustrie de bron van bestaan; 'n verlamming ervan zou de betrokken bevolking doen terugvallen naar lager maatschappelik peil: 't eigenbelang der ondernemers loopt vrijwel evenwijdig met dat der bevolkingsgroep.

Laat het welbegrepen (eigen-)belang aan weerszijden daarom gerust tot het aanbrengen van verbeteringen en tot weldoen prikkelen: o r a n g t a n i en rietkultuur beide genieten daarvan.

Vanwaar, in weerwil van 't hier aangevoerde, die toenemende ontevredenheid onder de Inlanders in de S. centra?

De verklaring van dit verschijnsel ligt hoofdzakelik in de verkondiging van 't „evangelie der ontevredenheid" in de fabrieksk a m p o n gs, dat, getrouw aan z'n roeping, van geen vriendschappelik overleg gediend is, doch, op hoog, Westers, voorbeeld, haat en verzet kweekt tegen 't bedrijf en geen beter middel wenst aan te bevelen, dan 't tweesnijdend zwaard van werkstakingen, sabotage, rietbranden e.t.q., ten einde „door de chaos tot het licht" te komen!

Verder is de S. de voornaamste der grote Indiese kultures en als zodanig de hoge boom, die veel wind vangt; daarenboven beleeft ze jaren van ongekende bloei, wat wel geschikt is, de afgunst op te wekken en te verergeren.

Vervolgens oefent de S. industrie haar bedrijf uit

in de dichtstbevolkte vlakten van Java en onder 'n opeengepakte menigte fabrieksvolk schuilen steeds veel slechte elementen.

En eindelik is 't tot nog toe niet mogelik, dat de „vrijwillige" steunarbeid der S. ondernemingen geschiedt volgens de vaste lijnen ener wettelike regeling en in de richting van 'n oordeelkundig vastgesteld doel, deswege niet met beleid en eensgezindheid aangepakt kan worden, niet genoeg „in 't oog loopt." Om al deze belemmerende omstandigheden is 't waarlik niet te verwonderen, dat de beoogde resultaten dezer „steunbeweging" uitblijven en dat het in de k a m p o n g voorlopig wel zal blijven gisten.

In 't ontbreken van 'n algemene en doeltreffende leiding zien we de hoofdfaktor voor 't bestaan en blijven bestaan der ontevredenheid; langs bredere weg en voor de „kleine man" meer waarneembaar moeten we komen tot de maatschappelike ontwikkeling der bevolking en tot beter begrijpen en samenwerken. Hier geldt als richtsnoer: „Doe wel en zie om!"

't Vaststellen van 'n regeling in deze valt buiten de competentie der S. industrie, dit behoort tot de zorg en 't beleid van 't Opperbestuur. En zo komen we terug op 't advies van Prof. Kielstra, waarmee we dit art. inleidden, n.l. dat het Gouvernement besluite, 'n gedeelte der S. belastinggelden te bestemmen ten behoeve der streken van herkomst van 't produkt en daadwerkelik optrede i. z. 't besteden daarvan tot dadelik nut der opgezetenen, waarbij samenwerking met de betrokken fabrieksondernemingen wel niet zal mogen ontbreken.

In de huidige tijdsomstandigheden ligt de noodzakelikheid, dat van Bestuurswege ten spoedigste de voor de hand liggende voorzieningen getroffen worden: is de Indiese Regering niet de grootste belanghebbende „bij de suiker?" En heeft de noodlijdende" Indiese schatkist geen overheersend belang bij de bestendige bloei van 't S. bedrijf?

Bijaldien 't ons in 't bovenstaande gelukt mocht zijn, aannemelik te maken, dat er voor de S. industrie werkelik 'n zedelike verplichting bestaat om de Inlandse bevolkingsgroepen der S. centra maatschappelik voort te helpen, desnoods met 'n zoet lijntje „mee te tronen" op de weg van vooruitgang, hoeveel te meer geldt dit dan niet ten aanzien van B a p a G o e b e r n e m e n, 't vaderlik Gouvernement?

Welnu, dat de Regering spoedig ingrijpe en de arbeid in deze richting doe aanvangen tot Nut van 't Algemeen en ten faveure van alle suikerbelangen.

Wat kan er „over 't hoofd van de d è s a-man heen" te zijnen nutte gedaan worden?

In 't algemeen komt de zaak hierop neer: Aan 't bestaande Regeringsprogram moet met versneld tempo gewerkt en dat Program zelf naar de eisen des tijds herzien worden.

Beperken we ons tot het aanduiden van enkele hoofdpunten op de verlanglijst:

Onderwijs: d è s a-scholen met bevoegde leerkrachten; eenvoudig landbouwonderwijs; voorlichting op hygiënies gebied; aanbrengen van nuttige kennis omtrent de rietsuikerkultuur;......

Verbetering der woningtoestanden: zindelikheid, huiselike gezelligheid, verlichting;......

Drinkwatervoorziening; anopheles- en rattenverdelging;......

Ziekenverpleging: Doktors Djawa; ziekenhuizen;......

Kraamvrouwenverzorging: Inlandse vroedvrouwen;...... en wat dies meer zij.

't Terrein ter bewerking is uitgebreid genoeg, toch vragen veefokkerij en vruchtenteelt nog onze aandacht...... Met vereende krachten en vooral met veel goede wil aan de zij van de d è s a-man kan daar veel goeds tot stand komen.

Dat het Gouvernement deze opbouwende arbeid stelle tegenover 't sloperswerk van enkele politieke warhoofden.

Ten slotte: Doet de S. industrie, in verband met bovenstaand werkplan, genoeg?

Och, dit woordje krijgt pas klank en betekenis, als 't einde der wereld daar is, en...... onze taak in Indië is nog in eeuwen niet afgewerkt.

S. A. BARTSTRA,
Utrecht, 6 April 1920. Gep. O.-I. Ambtenaar.

Katholieke Koloniale Staatkunde. *)

Het is een niet te loochenen feit, en hoevele malen is er in dit blad reeds niet op gewezen, dat de belangstelling van een groot gedeelte van ons volk inzake Indië, uiterst miniem was. Vooral onder de Katholieken bestond er jaren lang niet de minste belangstelling. Weinig Katholieke krachten gingen naar Indië; in tegenstelling met de geloovige Protestanten bestond een Katholieke Indische partij totaal niet.

De laatste jaren, die ontegenzeggelijk van een groote toename der belangstelling in Indië getuige zijn, hebben ook aanschouwd een verblijdend krachtige en steeds groeiende sympathie van het Katholieke element onzer bevolking voor onze koloniën.

Toen onze voorvaderen 300 jaar geleden begonnen met de stichting van ons thans zoo uitgestrekt koloniaal rijk, was het Moederland Protestant. Juist in het begin van 1600 overheerschte het Protestantisme daar uitsluitend en dit duurde tot in de eerste helft der 19e eeuw. Gedurende al dien tijd waren zij die naar Indië togen bijna uitsluitend Protestant. In het midden van 1800 begon in Nederland de Katholieke partij op te komen en thans is zij, na zoovele jaren van strijd, uitgegroeid tot de machtigste politieke partij in den lande. Het spreekt van zelf dat, om dit te bereiken, alle krachten ingespand moesten worden. De organisatie in Nederland vorderde alles voor zich op en ook gedurende dien tijd was de trek van Katholieken naar Indië maar zeer matig.

De andersdenkenden konden zich in die eeuwen vrij ontwikkelen. Vandaar die sterke Protestantsche kern. Zoo verklaart zich ook de alleszins gerechtvaardigde vrees van Katholieke ouders om hun kinderen naar Indië te sturen, waar die dan kwamen te staan in een omgeving die bijna geheel andersdenkend, soms zelfs vijandig gezind was. Vandaar dat men het hun afraadde: „Een overtuigd Katholiek kon er toen geen carrière maken."

Er had dus al dien tijd in Indië geen Katholiek leven bestaan. Nu moesten er alle krachten ingespannen worden om den achterstand, ontstaan *buiten onze schuld*, in die 250 jaar van onderdrukking en 50 jaar van moederlandsche organisatie, ingehaald worden.

Op initiatief van den HoogEdelgestr. Heer W. H. Bogaardt, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, werd in September 1912 te Den Bosch opgericht de „*Indische Missievereeniging*". Als doel drukt zij uit in hare statuten: „Het verleenen van steun aan de beschaving van de inheemsche bevolking der koloniën door bekeering tot het Christendom."

Deze vereeniging had dus uitsluitend het oog op de verwaarloozing van onzen nationalen plicht jegens de inboorlingen van Insulinde, om ze te kerstenen, om aan eigen onderdanen de voorkeur te geven boven ons totaal vreemde ongeloovigen.

Als voorzitter werd de heer Bogaardt gekozen, terwijl Mgr. M. J. D. Claessens, oud-pastoor van Buitenzorg, als secretaris optrad.

Behalve Koninklijke goedkeuring, werd de Kerkelijke in een vleiend schrijven verleend, terwijl

*) Zie: „Maasbode" van 16 Januari—31 Januari en 14 Februari 1920, Avondblad, 1e Blad en „Java-Post" van 2 en 9 Januari 1920.

Zijne Eminentie Kardinaal van Rossum, het Beschermheerschap aanvaardde.

In Juli 1917 verscheen de eerste aflevering van haar tijdschrift: „Onze Missies in Oost- en West-Indië."

21 Augustus 1917 wendden de heeren O. L. Helfrich (thans Gouverneur van Curaçao) en mr. W. J. Brantjes van Rijn zich tot de Oost- en West-Indische Katholieken in Nederland, om tot de oprichting te komen van een vereeniging, welke zich ten doel zou stellen, in overeenstemming met de Katholieke beginselen, mede te werken aan de ontwikkeling en bloei onzer koloniën en den band tusschen deze en het Moederland hechter aan te halen. Dit geschiedde.

Ter bereiking van dit doel:

1°. Neemt de vereeniging in studie en adviseert in sociale, economische en politieke koloniale aangelegenheden;

2°. wekt zij door woord en geschrift belangstelling op;

3°. staat zij desgewenscht met raad en daad bij hen, die uit de koloniën in Nederland komen of derwaarts gaan.

Zoo werkt de „*Vereeniging van Oost en West-Indische Katholieken in Nederland*". Mr. Pleyte, destijds Minister van Koloniën, zeide haar aanstonds medewerking en steun toe. Na Kerkelijke en Koninklijke goedkeuring werd de oud-missionaris Pater Jos. Frencken S. J. als adviseur toegevoegd.

Iets, waarmede deze vereeniging vooral succes heeft is, dat zij niet alleen den naar de koloniën vertrekkende de verlangde gegevens geeft, maar ook zoo noodig verontruste familieleden gerust stelt, terwijl gezorgd wordt voor een behoorlijke introductie in Indië bij Katholieke families aldaar.

Vele ouders die, uit vaak ongemotiveerden angst, hun kinderen van onze koloniën, en daardoor veelal van een goede toekomst, verwijderd houden, werden aldus gerustgesteld en voorgelicht.

De vereeniging zal er naar streven, dat de Katholieke gemeenschap in onze koloniën zoo uitgebreid en krachtig mogelijk zij. Men zal dus eenerzijds den lust om naar onze koloniën te gaan aanwakkeren bij daartoe lichamelijk en geestelijk geschikte Katholieke jongens en meisjes, anderzijds zal men alles bevorderen wat de Katholiciteit in de koloniën ten goede kan komen. Men zal studiebeurzen voor Katholieke jongelui beschikbaar stellen, Indische leergangen houden en a.s. koloniale ambtenaren in staat stellen hun theoretische kennis aan de praktijk van oud-Indisch-gasten en verlofgangers te toetsen, hun leeren, welke taak hun als Katholiek in 't bijzonder wacht in de koloniën.

Te Batavia werd, eenige jaren terug, opgericht de „Katholieke partij voor politieke actie". Als eenige politieke organisatie der Katholieken in onze Oost, nam die vereeniging het initiatief tot de noodzakelijke verkiezingsactie, strekkende om een Katholiek in den Volksraad te brengen.

Deze verkiezingsactie stelde de noodzakelijkheid van een algemeene organisatie der Katholieken in Indië voor goed aan de orde. De bodem was dus bewerkt en vruchtbaar; de wacht was alleen nog op het initiatief. Een propagandareis vanuit Batavia had de stichting van plaatselijke vereenigingen te Semarang en Soerabaja tot resultaat. Deze drie organiseerden nu de partij (Nov. 1918). In den loop van 1919 kwamen tot stand plaatselijke vereenigingen te Djokjacarta en Magelang, terwijl in voorbereiding waren vereenigingen te Buitenzorg, Malang en Medan.

Men was er zich van bewust dat slechts dan hun denkbeelden kans op verwezenlijking hadden, wanneer deze werden overgenomen door de politiek thans zoo machtige partijgenooten in het Moederland bij de koloniale wetgeving.

Maar slechts dàn kon van samenwerking sprake zijn, wanneer de partij zich had uitgesproken in een behoorlijk omlijnd en wel gemotiveerd program. Dit was ook noodzakelijk met het oog op de politieke bewustmaking der Katholieken in Indië. Dus allereerst een program van koloniale Staatkunde. Het partijbestuur begreep het geheele gebied van politieke en sociale problemen niet te beheerschen. Om dus geen dilettantenwerk te verrichten, moest voor dezen arbeid het Roomsch Intellekt van geheel Indië mobiel gemaakt worden. Die mobilisatie is zeer naar wensch verloopen. Een vragenlijst ging in zee aan het adres van talrijke vooraanstaande Katholieken in Indië, met het verzoek van hun gevoelens te laten blijken aangaande die vraagstukken, ten aanzien waarvan zij, uithoofde van ambt, vak of beroep, tot oordeelen bevoegd zijn te achten. Zoo werden alle specialiteiten, waarover de Roomsche Indische gemeenschap beschikte, aan 't werk gezet. Naar hun antwoorden nu werd het program, volgens de beginselen der Katholieke Staats-, maatschappij- en moraalleer, opgebouwd. Zoo werd begin Januari 1920 het ontwerp, dat als grondslag moet dienen voor overleg met de Katholieke organisaties in 't Moederland, in de Javapost gepubliceerd.

Dit *ontwerp-program* is verdeeld in de navolgende 16 paragraphen:

Staatsinrichting, Volksgezondheid en Volkshuisvesting, Volkskracht en Volksmoraliteit, Onderwijs, Godsdienst, Burgerlijke Stand, Bewegingsvrijheid, Algemeene Sociale Wetgeving, Arbeidswetgeving, Landbouw, Veeteelt en Visscherij, Industrie, Verkeerswezen, Credietwezen, Rechts- en Gevangeniswezen, Politie en Veiligheid, Defensie.

Hieruit zij opgemerkt, dat de partij o.m. verlangt: krachtige doorvoering der bestuursdecentralisatie (§ 1a) en opheffing van art. 123 R.R. (§ 5a).

Binnenkort zal worden aangeboden aan de organisaties in het Moederland, in het bijzonder aan de Katholieke Kamerclub, een gedrukte nota, bevattende:

a. Een overzicht van het historisch ontstaan der politieke en sociale situatie in Indië;

b. geschiedenis der Indische organisatie tot en met de oprichting en ontwikkeling der Indische Katholieke partij;

c. een uitgewerkt concept- koloniaal program met uitvoerige toelichting;

d. een gedetailleerd plan van samenwerking met de organisatie van het Moederland.

De voorzitter der Indische Katholieke Partij, de heer L. J. M. Feber, zal dit voorjaar naar Holland overkomen met volledige volmacht en onverwijld beginnen met de organisatie.

„Deze organisatie wordt in Indië zeer noodzakelijk en wenschelijk geacht en door de extremisten buitengewoon gevreesd." (Msb. 9 Januari 1920).

Moge deze actie dan vruchtbaar zijn!

En dat zal het zeker zijn, tot richtsnoer nemend het dilemma door den Indischen Redakteur van de Maasbode zoo scherp gesteld:

„Het begin van onze politieke kracht is gelegen in de beginselen — zeer zeker; maar voor de doorwerking dier beginselen in deze maatschappij is nog wat anders noodig dan de gezondheid, de schoonheid, de waarheidsliefde dier principen; daarvoor hebben wij noodig dragers van-, krachtdadige woordvoerders voor die beginselen, die wij kennen als superieure en uitkomst biedend in de verwarring van vandaag. Aan zulke dragers en wakkere werkers hebben wij gebrek......

Rotterdam, 3 April 1920.

KEES VAN HOEK.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Professor Knappert over Indië.

De bekende Leidsche hoogleeraar in de Theologie, aldus de „Java Bode", heeft in het kerkelijke Tijdschrift „Teekenen des tijds" de vraag beantwoord:

Mag men theologische studenten aanraden later Indisch predikant te worden?

Overweegt zelven! zegt hij. Geen hoezeegeroep heb ik voor U aangeheven. Het gaat om het verlaten van eigen land, van maag en vriend en om het leven in eene aangrijpend schoone, maar ons wel vreemde wereld, waarvan de grootschheid, de ontzaglijkheid, de geheimzinnigheid bewondering wekken, maar ook vreezen, ook treurigheid. Het gaat om ingespannen arbeid in eene omgeving, wier vertrouwen vaak nog moet gewonnen worden, voor eene bezoldiging, hooger wel dan in het vaderland, maar in dezen tijd althans nauwelijks voldoende. Het gaat om veel geduld en blijmoedigheid, om echte, ruime menschelijkheid, om ootmoed, om de noodzakelijkheid zichzelven op hoog geestelijk peil te houden. Doch hem, die dit alles betalen wil en God voor schoone gaven danken, hem wacht een rijk leven van beteeken's en invloed. Hij zal geen wonderen doen, zoomin als ook de voortreffelijksten zijner voorgangers, op wie de Indische kerk roem draagt, dat in hun tijd deden.

Maar als ik, na helaas al te kort verblijf, denk aan dat wondere land, waar het goede en het booze, het schoone en leelijke, het verheffende en het neerdrukkende beurtelings u ontroeren of verschrikken; als ik denk aan zoovelen, daar ontmoet; met hun warme hartelijkheid, hunne onbegrensde gastvrijheid, hun kranig, onverdroten arbeiden, in een land dat zij liefhebben, maar waar toch, in de korte pooze b.v. van dalenden avond, het heimwee hen zoo smartelijk bekruipen kan; als ik denk aan de taak die wij daar hebben, door de historie ons opgelegd, tegenover de volken, die ons bestuur niet ontberen kunnen, en tot het volbrengen waarvan alle Nederlanders daar geroepen worden — als al deze gedachten en herinneringen mij vervullen, dat er de hartezenuw van trilt — dan hoop ik zoo vurig, dat althans sommigen van de allerbesten onder u met hun gaven daar zullen gaan woekeren, opdat zij, gevende en ontvangende, steunend en gesteund wordend, de schoonheid der onzienlijke dingen zullen prediken in woord en daad, tot eigen en anderer zegen.

Prof. Knappert eindigt zijn waardeerend artikel met de volgende verstandige waarschuwing: Hij echter, die na enkele jaren dienst in het vaderland, door geldzorgen radeloos geworden, het besluit neemt om het in 's hemelsnaam maar eens in de Oost te gaan probeeren, al heeft hij niet wat hem daarvoor geschikt maakt, vergrijpt zich aan de Indische Maatschappij.

De volgorde.

Wij lezen in de „Sum. Post": De neiging van velen om de aanslagen en misdragingen in de cultures altijd maar weer te schuiven op den breeden rug van de Inlandsche beweging en meer in 't bijzonder op dien van de volksleiders, begint ook in uiterst-rechtsche kringen weerzin te wekken. Begrepen wordt — eindelijk! — dat, waar twee kijven, beiden schuld hebben, en dat wie een meer normale verhouding wil doen ontstaan, zich met zijn verwijt niet enkel naar één zijde mag richten.

Zoo lezen wij nu in het „Soer. Hbld." een merkwaardig artikel: „De waarheid". Het is 'n klaar en eerlijk betoog culmineerend in dezen volzin: Het moet maar eens duidelijk worden gezegd: er zijn Europeanen, die perkara's door hun eigen schuld ontstaan, trachten te schuiven op de huidige verandering in de houding van den inlander.

Gewezen wordt dan op enkele aanvallen die aanvankelijk op rekening van de Inlandsche „verwording" werden gesteld doch die later òf gefingeerd, òf het gevolg van de wantoestanden bleken te zijn. Terecht waarschuwt het Soerabajasche orgaan tegen een dergelijke misleiding, welke de actie van de planters ter verkrijging van meer veiligheid in discrediet brengt.

Het „Soer. Hbld." verdient dank voor dit eerlijk protest, dat, wel van die zijde gekomen, een onverdacht karakter draagt. Niet genoeg kan er op gewezen worden, dat, waar de Inlandsche bevolking van een zijde voortdurend op haar rechten of vermeende rechten gewezen wordt, de plichten, die de „andere" zijde te haren opzichte heeft er des te zwaarder door worden. Met 't vroegere systeem van Maul halten komt men er in Indië niet meer. De inlander wenscht niet langer als slaaf behandeld te worden. Hij begint zich zijn positie van denkend wezen bewust te worden. En wie er, desondanks, niets anders dan ruwheid en onverstand en meedoogenloosheid tegenover weet te plaatsen — en vele, nog veel te vele Europeanen leven dagelijks in die sfeer van jaren her, — heeft de gevolgen te ondervinden, het risico te dragen.

De noodzakelijkheid om vooral in de cultures — waar veelal één Europeaan tegenover honderd inlanders geplaatst staat — alles te doen om den socialen vrede te bestendigen dan wel te verkrijgen, en dus ook om het peil der leidende personen zoo hoog mogelijk op te voeren, begint dan ook meer en meer te worden gevoeld. Eenerzijds wordt bijna dagelijks vernomen van plantersvergaderingen, bijeengeroepen ter bespreking van de rechtspositie en het economisch lot van de Inlandsche werknemers, anderzijds zien wij, hoe vooral op Java de Europeesche werknemers vereenigingen voortdurend aandringen op een conscientieuze schifting onder 't aan te stellen personeel, opdat dit voor zijn moeilijke taak ten volle berekend zal zijn. Een poging in die richting is reeds de aanstelling van employé's, die aan een der landbouwscholen hun opleiding hebben ontvangen.

Begrepen wordt — de waarschuwing van het „Soer. Hbld." wijst er weer op, — dat wie plichten verlangt, moet beginnen met rechten te geven. En dat men met het gefraseer over de Inlandsche beweging — dien breeden rug — en de daaruit voortgevloeide algemeene „verwording" geen stap verder komt. De grootste rechtvaardigheid betracht, de hoogste humaniteit toegepast, en dàn 'tgeen er van de „verwording" nog overblijft, met kracht èn overtuiging bestreden! Zóó is de volgorde!

Uit het Garoet-drama.

Uit een hoofdartikel van K. W. in het „N. v. d. D.": „Biddende Menschen en Statuten" nemen wij o.m. over:

Wat heeft men niet geweeklaagd over het koel en forsch den kop indrukken van de Garoetsche oproerbeweging! Dat wat blijkt nu? Volgens het zeer uitvoerige en zorgvuldige verslag der terechtzitting, voorkomende in het „Bat. Nwsbl.", verklaarde de getuige Hadji Padri het volgende omtrent doel en wezen van den S. I.:

„Hij zelf is lid der afd. B., heeft ook last gekregen, met wit goed en gewapend naar Tjimarèmè te gaan, om ingevolge zijn eed, mee te strijden tegen de kafirs tot omverwerping van het gezag, door den prang sabil (heiligen oorlog).

Hij heeft de zegening der wapens, enz. te Tjimarèmè in de mesdjid bijgewoond, heeft gezien, hoe H. H. de plaats van den imam op den preekstoel innam, en de lieden aanspoorde tot den heiligen oorlog; daarnaast werden de gewone reinigingen en gebeden verricht, er waren toen duizenden menschen voor hetzelfde doel aanwezig. Get. is, nadat hij den eersten dag, dat het bestuur kwam, telaat gekomen en heengegaan, omdat het geen godsdienstkwestie bleek te zijn, waarom het ging.

Uitvoerig vertelt hij de ceremonie in de mesjid, hoe tot slot H. H. de geloofsbelijdenis voorlas, die nagedreund werd door 76 uitverkorenen. Zeer openhartig vertelt hij alle geheimen der afd. B.:

Op den dag, dat de adviseurs der S. I. op een paard zouden rondrijden:

Ad. 1 zouden alle S.I. leden, afd. B. zich moeten klaar houden voor den prang sabil en de S. I. leden afd. A. opdragen voor hun gezinnen en goederen zorg te dragen. Zij zelf zouden geruimen tijd afwezig zijn, mochten niet zeggen waarheen.

Ad. 2 zou ieder lid der afd. B. zich dan een horloge moeten aanschaffen, om steeds precies den tijd

te weten, waarop hij zou moeten handelen (op last).

Ad. 3. Ieder, die aangewezen werd, om ergens bij Europeanen, Chineezen of anti-S. I.-ers in dienst te treden, bij Inl. gouv.-ambtenaren en Europ. idem, die last ontvingen om in dienst te gaan bij telefoon of telegraaf, bij spoorwegen als wisselwachters, bij de artillerie voor de kanonnen, ja, waar ook, zou dat niet mogen weigeren; zij waren aangewezen, om bedoelde personen op een nader te bepalen tijdstip te vermoorden, dan wel de wissels der spoorwegen te vernielen, de kanonnen te vernagelen, de telefoon- en telegraaflijnen door te snijden, de toestellen te vernielen, etc., etc.

Ad. 4. Als de adviseurs zouden rondrijden, het paard met een wit cijfer op zwart papier voor de borst, zou dat beteekenen den last, om dien nacht op het uur, door dat cijfer aangegeven, de personen, bij wie ze in dienst waren, allen tegelijk te vermoorden; dit zou overal op Java op hetzelfde oogenblik gebeuren. Alles was geregeld.

Ad. 5. Was het cijfer zwart op wit, dan wilde dat zeggen, dat de moord overdag op dat uur moest plaats hebben.

Get. had uit tal van gesprekken op zijn vele reizen (hij is karbouwenhandelaar) gemerkt, dat het stelsel en de plannen overal waren voorbereid, o.m. in Bandoeng, Tjiamis, Tasikmelaja, Tjiawi en waar ook. De organisatoren waren, volgens get., volgens sommigen Hadji Bakri en Hadji Ismail; volgens anderen was het Tjokroaminoto.

Get. deelt ook nog mede, dat er feitelijk maar één eed is voor den S. I., die van afd. B.; die van afd. A. is bekend gemaakt met de statuten, welke zeer onschuldig zijn. De adviseur van den S. I. te Tjipare had get. verteld, dat die statuten, vermeldende als doel opheffing der bevolking, maar poera-poera waren, de sluier om de ware motieven te bedekken; anders had men nooit rechtspersoonlijkheid verkregen."

„Ik geloof niet, zegt de corr., dat er tijdens de zitting zulk een belangrijke verklaring is afgelegd; deze getuige was in het voorloopig onderzoek niet gehoord. Men kan nu eens nagaan, waaraan de Eur. bevolking op Java had blootgestaan, indien de resident der Preanger en zijn ambtenaren niet zoo flink waren opgetreden. Luidt in deze verklaring niet de doodsklok van den S. I., althans voor haar officieel bestaan?"

Examens Middelbaar Onderwijs.

Reeds eenigen tijd geleden is door de Indische regeering het plan overwogen, om in Indië de mogelijkheid te scheppen tot het opleiden voor en het afnemen van examens M.O. In de eerste plaats werd gedacht aan de wiskunde-akte K 1 en aan de A-akten voor de moderne talen. Overleg werd reeds gepleegd met de Hollandsche regeering omtrent de uitvoering van het denkbeeld. In den loop van dit jaar zal het waarschijnlijk mogelijk blijken reeds tot gedeeltelijke verwezenlijking van het plan over te gaan. Door de opening van de Technische Hoogeschool te Bandoeng n.l. zal kunnen worden beschikt over ervaren leerkrachten voor de wiskundige vakken. Naar wij vernemen ligt het in de bedoeling van het Departement van Onderwijs om in verband daarmede aldaar een cursus te openen voor de akte K 1 en wellicht ook voor de akte K 5. (Loc.)

Het quarantaine-station te Sabang.

Het „Nwsbl. van Atjeh" schrijft over deze kwestie o.m. het volgende: „Sabang behoort, ten aanzien van de te nemen quarantaine-maatregelen, tot de havens der 1e klasse, en moet derhalve in het bezit zijn van een quarantaine-station met de noodige middelen ter ontsmetting en verdelging van ratten, vlooien, vliegen, muskieten en ander ongedierte. Waar Sabang als het ware een verzamelplaats van alle uit het Westen (Djeddah, Voor-Indië) komende schepen vormt, men het gevoegelijk „de poort tot Indië" kan noemen, daar is onnoodig om nader aan te toonen, dat het quarantaine-station aldaar behoort te voldoen aan de hoogst te stellen eischen, ten einde afdoende paal en perk te stellen aan de invasie van epidemieën, welke maar al te veel slachtoffers zouden eischen in dit zoo schraal van geneeskundige hulp voorziene land. Tot nu toe behelpt men zich met een gebrekkig ingericht tijdelijk quarantaine-station op het eiland Roebiah, want nog altijd is men het er niet over eens, waar de permanente inrichting, welke een capaciteit voor 2000 personen moet hebben, moet worden gebouwd. Naast dit eiland heeft men ook de streek aan de Noordkust der in het Zuiden gelegen Balohanbaai op het oog.

In beginsel is, dunkt ons, een niet te groot eiland de aangewezen plaats voor een quarantaine-station: niet alleen, omdat het een betere afzondering waarborgt, dan een omheind of ommuurd station op den vasten wal, doch ook omdat zoo'n eiland meer afdoende muskieten- en rattenvrij is te maken."

„De inrichting aan de Balohanbaai zal, om een goed isolement te waarborgen, omringd moeten zijn door een hoogen, diep in den grond gebouwden muur. Groote moeilijkheden zal het beveiligen van de inrichting tegen muskieten, vliegen, ratten, enz. met zich brengen, gezien het groote moeras en de uitgestrekte bosschen en kampongs in den omtrek.

Het eiland Roebiah lijkt ons als quarantaine-station dus het meest geschikt en wij hopen dat de Regeering eindelijk eens den knoop doorhakt en met den bouw van het station laat beginnen. Sabang met zijn tot nog toe gebrekkige quarantaine-inrichting blijft een groot gevaar opleveren voor Indië.

Waar deze kwestie het wel en wee van millioenen betreft, daar hebben we vermeend, ze onder de publieke aandacht te moeten brengen."

UIT DE INDISCHE PERS.

De Europeesche en Inlandsche Bestuursambtenaar in Ned.-Indië.

I.

Hetgeen de Regent van Djapara in de zitting van den Volksraad met betrekking tot de bestaande verhouding tusschen deze twee categorieën van landsdienaren in Ned.-Indië heeft gezegd, heeft in het corps van het Binnenlandsch Bestuur op Java nog al deining teweeg gebracht, terwijl het den kleinen Javaanschen ambtenaar heeft ontstemd.

In elk geval is dientengevolge de lust voor den Javaan om bij het Bestuur in dienst te treden er niet op verhoogd.

De Regent wees onder meer al dadelijk op het strenge optreden van den Europeeschen ambtenaar tegenover den Inlandschen pryaji, eene houding, die door de bestaande instructies niet werd voorgeschreven en die geleidelijk door het Europeesch element in het leven was geroepen met het doel om de massa van het volk te bereiken.

In het geheele optreden trad de wil op den voorgrond te toonen, dat de Inlandsche pryajis geen volkshoofden waren doch landsdienaren, die de bevelen van de meerderen hadden op te volgen.

Het gevoelen der volkshoofden werd in ambtszaken nooit gevraagd en als een enkele maal een Inlandsch hoofd den moed had om bezwaren in te brengen tegen het in toepassing brengen van een gedachten maatregel, dan was het antwoord van den Europeeschen ambtenaar daarop gewoonlijk:

Alles goed en wel, doch ik draag ten slotte de verantwoordelijkheid van den maatregel.

De bedoeling van den Regent was niet om te beweren dat de bestuursbevelen niet goed waren, doch wel om aan te toonen dat de wijze van uitvoering niet deugde, aangezien het verantwoordelijkheidsgevoel van de Regenten en hoofden daalde en een deel hunner het 't gemakkelijkst vond om tegenover het Europeesch Bestuur maar steeds „ja en amen" te spelen.

Met de lagere ambtenaren was dit nog veel meer het geval.

Wanneer de Regenten of andere hoogere Inlandsche ambtenaren bij de uitvoering van zekere bestuursbevelen koppig waren en op die wijze hunne ontstemming wilden uiten, dan kwamen de gevolgen van zulk een houding hierop neer, dat de reputatie van het Inlandsch Bestuur werd geschaad.

Doch voor de jongeren, op wier handelingen zoo vele oogen gevestigd zijn, is het aannemen van zulk

een houding veel moeilijker, in aanmerking genomen de omstandigheid dat zoo dikwijls hun levensbestaan daarmede is gemoeid.

Het is de taak van den inlandschen ambtenaar om, met of tegen zijn zin, er voor te zorgen, dat de bestuursbevelen onder het bereik komen van het volk.

Maakt hij daartegen te veel bezwaren, dan heet het, dat hij iemand is met hersens van minimale kwaliteit en dan volgt de straf wel, terwijl de ambtenaar, die tegen zijn gevoel in, de bevelen toch uitvoert, iemand is die eene uitstekende reputatie geniet en van zijne bevordering verzekerd is.

Het is duidelijk, dat zulke landsdienaren al spoedig „instrumenten zonder eigen wil" zijn in handen van hooger autoriteit en dat zij met zich zelven in conflict komen, wanneer zij de reputatie van een goed ambtenaar te zijn, moeten koopen door al hunne gevoelens voor het volk op te bergen of op zijde te zetten.

Naar aanleiding van deze rede, heeft een persoon, die zich teekent „een pryaji Moedah", in de *Neratja* van 17 en 23 December 1919 zich aan het schrijven gezet en zich de beantwoording van de navolgende vragen ten doel gesteld, n.l.:

1e. Is het waar, dat de Inlandsche ambtenaren niet meer als volkshoofden worden beschouwd?

2e. Is het waar, dat het Inlandsche ambtenaarscorps een bestuursinstrument is zonder eigen wil.

De schrijver loochent niet het moeilijke van zijne taak, waar hij als jong landsdienaar, met bescheiden positie staat tegenover de gegeven inlichtingen van een Regent met rijke bestuurservaring, doch wat hij al vast in zijn loopbaan heeft gezien, stemt niet overeen met de gegevens van den Regent en verplicht hem te verklaren, dat het met de meegaandheid van het Inlandsch ambtenaarspersoneel werkelijk niet zoo ernstig gesteld is als de Regent heeft voorgesteld en dat als zekere grenzen door het bestuur worden overschreden, tal van ambtenaren behoorlijk van zich afbijten en in het geheel geen bestuursinstrumenten zijn, die over geen eigen wil beschikken.

Hij legt die verklaring gaarne des te eerder af, opdat de jeugd niet al te veel luistere naar de beweringen van den Regent, want wie wenscht bij zulk eene toekomst nog te treden bij een tak van dienst, waar van de landsdienaren dergelijke eigenschappen worden verlangd en nadat men de cursussen op de scholen heeft afgeloopen.

Onwillekeurig doet zich de vraag voor, hoe of het te Djapara dan wel in het Regentschap gesteld moet zijn en of daar toestanden bestaan, zooals in de rede, welke in het openbaar werd uitgesproken, werden blootgelegd.

De schrijver kent den Regent van Djapara R. M. T. A. Koesoemo Oetoijo zeer goed en behoort tot hen die hem hulde brengen voor zijne talenten.

Aan groote kennis paart hij groote bestuurservaring en het is dus te Djapara zeker niet gemakkelijk om van hem een willoos bestuursinstrument te maken.

Doch als bewijs dat er meerdere Regenten en ook lagere hoofden zijn geweest, die den strijd tegen de bestuursambtenaren durfden aanbinden en daaruit zegevierend zijn getreden, toont de schrijver door voorbeelden aan.

Die voorbeelden bevestigen slechts de waarheid, dat er onder de Inlandsche ambtenaren tal van moedige personen zijn, die voor hun recht durven opkomen en van hun hersens een goed gebruik maken; die hun eigen wil hebben en zich door hooger geplaatsten niet laten ringelooren.

Maar wanneer het werkelijk is zooals de Regent de toestanden heeft geschetst, dan is het hoogst noodzakelijk, dat er een onderzoek wordt ingesteld, opdat men wete waar de fout schuilt dat de pryajistand zoo geworden is.

Volgens den schrijver ligt de schuld bij de Regenten zelf en stelt hij zich voor deze meening waar te maken. *(Wordt vervolgd).*

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„De Amerikanen in China". De belangstelling, welke de Amerikaansche Senaat ten opzichte van China in den laatsten tijd heeft betoond, gold wel in de eerste plaats het gewijzigde voorstel met betrekking tot het territoriaal gedeelte van Shantung, zooals dat in het vredescontract van Versailles was geformuleerd.

Zooals bekend, was het de bedoeling van het voorstel, om de door Duitschland verkregen rechten op het Shantunggebied over te dragen op China, waartoe het vroeger had behoord en niet op Japan, zooals in het vredestractaat was bepaald.

Dat de Amerikaansche Senaat daarbij niet de bedoeling had China niet over te leveren aan Japan en het Chineesche Rijk intact te laten, was even duidelijk voor den ingewijde als dat deze begreep, dat de belangstelling der Amerikanen voor de Chineesche zaken één der hoofdfactoren is van de Amerikaansche politiek aan de overzijde van den Stillen Oceaan.

Dit wordt gemakkelijker begrepen, wanneer men slechts de kaart van Noord-Amerika raadpleegt en daarbij weet dat dit land, ook tengevolge van den grooten oorlog, het met de economische ontwikkeling van het gebied tusschen Canada en Mexico en de kust van den Stillen Oceaan, zóó volhandig heeft gekregen, dat 't wel naar andere streken moet omzien.

Het gevolg daarvan is geweest de bezetting van verschillende eilanden als vaste punten, ten behoeve van de oprichting van kolen- en telegraafstations en van alles wat met de steeds uitbreidende Amerikaansche scheepvaart in verband staat.

Als voorbeeld kan o.a. daarvoor dienen de tusschen de jaren 1880 en 1900 bezette eilanden in de Zuidzee, die voor eene koloniseering minder geschikt bleken en de in het jaar 1898 op de Spanjaarden veroverde Filippijnen.

Waren de Amerikanen er dus in de laatste jaren op uit om hun gezag uit te breiden en de eerste viool te spelen in het gebied van den Stillen Oceaan, zij hebben daarbij Japan als concurrent op hun weg gevonden en dat was dan ook de reden, dat in het jaar 1905 de toenmalige president van de Vereenigde Staten van Amerika, Roosevelt, zich als scheidsrechter opwierp in het conflict tusschen Rusland en Japan. Hij vreesde n.l., dat, ingeval van succes aan Japansche zijde, dit Rijk te machtig zou worden, eene vrees die na den Europeeschen oorlog zeker niet minder door de Amerikanen wordt gevoeld.

Economisch gaat Japan steeds vooruit en tal van zaken worden er op modernen voet uitstekend geregeld.

Wat Japan echter mist om zich verder op uitgebreide schaal te ontwikkelen zijn de gewichtige grondstoffen, steenkolen van superieure kwaliteit en ijzer, welke materialen juist in het uitgestrekte gebied van China veelvuldig voorkomen en dientengevolge in de jaren 1870, 1880 en 1890 de belangstelling hadden van Japan.

De Japansche politiek werd toenmaals beheerscht door de Gele Zee-politiek, een streven dat, zooals men weet, met succes is bekroond en door Amerika begrijpelijkerwijze met leede oogen wordt aangezien.

Amerika kan als groote zeemogendheid zich onmogelijk meer tevreden stellen met de in den Grooten Stillen Oceaan aanwezige steenkolenstations, doch moet ook invloed uitoefenen in de groote handelscentra van de Chineesche kust.

Het nestelen van de eene partij in China lokt datzelfde doel van de tegenpartij uit.

De wijze, waarop dit door Amerika is geschied, is met hulp van geld de macht in handen te krijgen.

De Amerikaansche kolonies in de havensteden van China zijn talrijk en nemen steeds in omvang toe en als de toestanden op scheepvaartgebied zich zullen hebben hersteld, dan lijdt het geen twijfel of het in de havens liggende aantal stoomschepen zal wel voor verreweg het grootste gedeelte onder Amerikaansche vlag varen.

In afwachting dat dat tijdstip komen zal, is in Amerika al vast een consortium tot stand gekomen, dat de bedoeling heeft China te befinancieren en de

noodige geldsommen beschikbaar te stellen, opdat dit land niet elders zich van kapitaal voorzie.

Een ander middel ter verkrijging van meerderen invloed is de uitwisseling van werkkrachten tusschen China en Amerika, een systeem dat vóór den oorlog ook met Europa in praktijk is gebracht.

De goede verhouding tusschen professoren en studenten werkte de aaneensluiting van de studenten in de hand en zoo is Amerika er toe gekomen dit stelsel ook op China toe te passen.

(Sinar Sumatra, 5 Januari 1920).

Het veertienjarig bestaan van het Chineesche Weekblad „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po". Dit weekblad, waarbij ook een vrouwenblad onder de redactie van Lim-Titie-Nio behoort, heeft thans 14 jaren bestaan. Het wordt te Buitenzorg, onder de leiding van de heeren Thio-Sian-Lok en The-Pek-Thaij, uitgegeven en is het orgaan van de Jong-Chineesche Partij in Ned.-Indië. Het heeft ten doel een lichtbron te zijn voor de mannen en vrouwen en een leerschool voor allen, met trouw aan H. M. de Koningin der Nederlanden.

Het feit dat dit weekblad reeds 14 jaren bestaat, danken de Redactie en Administratie niet het minst aan de trouwe adverteerders, lezers en lezeressen, waardoor groote steun werd verkregen.

In het overzicht van den algemeenen toestand in Ned.-Indië en in China, hetwelk in het nummer van 6 Januari 1920 (het eerste van het 15de jaar) door de Redactie werd gegeven, wijst zij op 2 ernstige punten, n.l.:

1°. de dure rijstprijzen in Ned-Indië;
2°. de slechte verhouding tusschen China en Japan.

De dure rijstprijzen zijn een gevolg van rijstschaarschte, in verband met de gewijzigde toestanden, zooals die uit den grooten oorlog zijn voortgesproten. (Toch valt die schaarschte op, waar Java altijd een goed rijst produceerend land is geweest en nog nooit gebrek heeft gehad). De voedselvoorziening moet thans van bestuurswege aan den gang worden gehouden door licentieverstrekking en distributieregeling.

De slechte verhouding tusschen China en Japan is een gevolg van de plaats gehad hebbende ongeregeldheden te Foochow, waarbij niet alleen enkele studenten het leven lieten en velen werden gewond, doch tevens deze stad tegen den zin van China door Japansche troepen werd bezet.

Deze daad heeft het aanzien van de Chineesche Republiek niet verhoogd, terwijl men hoopt dat bij de behandeling van deze verwikkeling het gezag zich niet zal laten leiden door de vroegere meegaandheid van de Teng-Dynastie.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen.

Van dit periodiek (uitgave van den Dienst van het Mijnwezen in Ned. O.-I.) verscheen het 10e Nr., handelend over de Lematangkolenvelden (in Zuid-Sumatra), met nadere beschrijving van het Boekit-Asemkolenveld. Deze kolenvelden ontleenen hun beteekenis vooral aan het feit, dat daarin koolsoorten worden aangetroffen, welke tot nu toe aan de overige Indische koolafzettingen ontbraken en, onmisbaar als zij waren voor sommige technische doeleinden, daarom alleen uit het buitenland betrokken konden worden. Genoemde publicatie bevat een overzicht der topografie en geologie der betrokken terreinen, eene uiteenzetting der physische en chemische eigenschappen der Boekit-Asemkolen en eene beschrijving van het onderzoek en de ontginning der koollagen, een en ander verduidelijkt door platen en kaarten.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Mr. F. D. Holleman vervolgt in afl. 10—12 van dl. 112 zijn wijdloopige beschouwingen over het adatrecht van de afdeeling Toeloengagoeng. Schr. bespreekt thans een viertal contracten, waarbij de grond (in het bijzonder bouwgrond) het voorwerp eener overeenkomst is.

Hindia Poetra. Org. Ind. Verbond van Studeerenden.

Uit den inhoud van de Maart-afl.: Een druppel olie op het woelige water, door R. M. A. Soorjo Poetro. (Een opbouwend artikel naar aanleiding van meeningsverschillen in den boezem van het Indonesisch Verbond). — Eduard Douwes Dekker (2 Maart 1820—2 Maart 1920), door Liod. — De Multatuli-vertolker (n.l. Dr. W. Rooyaards) in intiemen kring van het Indonesisch Verbond, door Soerjo Poetro. — Ingezonden stukken. I. Meer menschen naar Indië, door J. J. Gobius du Sart. II. Industralisatie en overbevolking, door Darmarwan Mangoengkoesoemo.

Blaadje van de Centr. Kas v. h. Volkscredietwezen.

We ontvingen van dit orgaan de afl. van Dec. 1919, Jan. en Febr. 1920, welke o.a. inhouden: Een wijze van sparen, door I. Rauws (antwoord aan W. R. Thomson). — Regeering, Centrale Kas en Volkscredietinstellingen, door A. Vuijk Jzn. (met naschrift van Dr. J. H. Boeke). — O. P. Besseling †, door J. H. B. — De verplichte aangifte en registratie van gronden bij verandering van eigenaar en van recht, door W. L. Mesman (met naschrift van J. H. Boeke en Slangen). — Th. H. V. Palm †, door J. H. B. — De contrôle op de Afdeelingsbanken (vervolg), door J. H. Boeke.

Handleiding Inlandsche Bestuursambtenaren.

Van de serie: „Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera" zijn wederom twee Nrs. verschenen, n.l.: No. 30. Het zoutmonopolie (Batavia, Ruygrok en Co.), *f* 0.50 en No. 38. De pandhuis-regie (Weltevreden, Uitg.-Mij. „Papyrus"), *f* 0.30. Deze boekjes zijn uitgegeven door het Dep. van Binnenlandsch Bestuur en bevatten Hollandschen zoowel als Maleischen tekst.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

No. 1 van den vierden jaargang (in uiterlijk verschillend van zijn voorgangers), bevat weder een stukje over de Arowakken van Zuid-Amerika, door d. J. d. J. (met interessante foto: een groep Arowakken uit Zuid-Guyana). — De hr. H. Ch. G. J. van der Mandere beschrijft de ontwikkeling der Nederlandsche scheepvaart van Nederland op Oost-Indië (wordt vervolgd).

Verder vindt men in dit Nr.: Indische brieven over „Planters lief en leed", door O. M. A. — Voor de Jan Pieterszoon Coen-stichting te Batavia, door A. W. Nieuwenhuis. — „Daar can in Indien wat groots verricht worden", door J. G. Duyvetter (verzoek om geldelijken steun voor de J. Pzn. Coen-stichting). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

In- en Uitvoer.

In No. 14 voortzetting der beschouwingen van Th. o. d. C. over de Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920. Thans bespreekt schr. het artikel suiker; waren zijne beschouwingen over de reeds behandelde cultures zeer optimistisch, die over suiker is bepaald om er van te watertanden! Zoo schrijft hij o.a.: Het jaar 1919 is voor de Java-suikerindustrie een der beste geworden die zij tot nu toe heeft medegemaakt. Wel is de productie teruggevallen door minder gunstige weersgesteldheid en door de vrijwillige inkrimping van den aanplant, doch de sterk oploopende prijzen, die voor het artikel bedongen konden worden, hebben de financieele resultaten zeer gunstig beïnvloed. Terwijl in den aanvang van 1919 de prijs voor superieure suiker, uit oogst 1919 te leveren, circa *f* 13.— per picol bedroeg, is deze noteering in enkele maanden tijds tot boven *f* 20.— per picol gestegen, waardoor de Java-Suikerproducenten-Vereeniging voor de bij haar ingebrachte suikers een doorsnede-prijs van circa *f* 18.— per picol bedingen kon. De kostprijs van den oogst 1919 is tengevolge van verminderde productie en verhooging der algemeene kosten hoog geworden. Voor de meeste fabrieken zal de kostprijs op circa *f* 10.— per picol uitkomen, hetgeen voor fabrikanten een winstmarge laat van circa *f* 8.— per picol (vóór den oorlog werd een winst van circa *f* 3.— per picol zeer bevredigend geacht).

De vooruitzichten voor de Indische suikerproducenten voor 1920 zijn — op het oogenblik beoordeeld! — waarlijk schitterend. De verkoop van de uit oogst 1920 te ontvangen suiker is wederom (bijna in totaal) in handen gegeven van de Java-Suikerproducenten-Vereeniging. De eerste verkoopen van ditjarig product begonnen tegen den prijs van *f* 32.— per picol superieur (voor mindere soorten *f* 30.—), welke noteering geleidelijk verhoogd werd; de laatst gemelde transacties werden afgesloten tegen *f* 37.— à *f* 40.— per picol superieure hoofdsuiker.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 15: Opgave omtrent reeds bekende vindplaatsen in Ned.-Indië van grondstoffen voor de vervaardiging van aardewerk, porselein en glas, door Dr. E. C. J. Mohr. — Ontleding van de teelt van bataten en van katjang tanah, door de B. — Het ka-

toenvraagstuk (vervolg). — De overzeesche handel na den oorlog (de handel in lucifers in het verre Oosten, enz.). — Kultuurberichten. (Bevloeiings-, afwaterings- en waterkeeringswerken in Ned.-Indië. — Stand der cultures in Suriname, enz.). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken, benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum), uitgaande opgave van literatuur over verschillende cultures.

Zendingsperiodieken.

In het April-Nr. van „De Macedoniër" vervolgt zendeling L. Tiemersma zijne beschouwing over „Het Godsbegrip der Mohamedanen en de zuilen van den Islam. — De rubriek „Uit mijn Camera", van Ds. H. Dijkstra bevat verschillende, uit zendingsoogpunt, belangrijke stukjes; er is o.m. ook in opgenomen een „Noodkreet" van het Zendingsbestuur der Broedergemeente te Hernnhut over de onmogelijkheid om het zendingswerk in Suriname voort te zetten wanneer geen financieele hulp van Nederlandsche zijde wordt verleend.

Het April-Nr. van het Maandblad der vier samenwerkende corporaties bevat o.a.: De Hollandsch-Indische school te Modjowarno, door M. van Putten. — De Wereldfederatie der Christen Studentenvereenigingen (eenige citaten uit een toespraak van Dr. F. J. Fokkema). — Een gouden ambtsfeest (n.l. van zendeling J. Fr. Niks). — Een zilveren ambtsfeest (van zendeling G. Maan). — Reisherinneringen uit Ned.-Indië, door Mr. J. W. Flieringa. VI. De positie der vrouw op Boeroe.

De West-Indische Gids.

De Maart-afl. opent met een beschouwing van den hr. Tj. Pyttersen, oud-hoofdadministrateur suikerfabrieken op Java, over de waarde van Suriname, meer speciaal over de ontwikkeling van den landbouw en de daarmede in verband staande Europeesche kolonisatie. Schr. geeft in zijn artikel een zachten wenk aan de Java-suikerproducenten hun oog op Suriname gevestigd te houden, want zegt hij, „bedriegen de teekenen niet, dan staan wij aan den aanvang van een ondergang der particuliere suikerindustrie op Java — al zal die niet binnen een paar jaar te verwachten zijn. De geheele inlandsche beweging aldaar, op den duur veel meer dan thans het geval is door invloedrijke politieke machten in ons land gesteund, richt zich op deze cultuur. — Dr. R. Römer vervolgt zijne sanitaire beschouwingen, in verband met immigratie van werklieden in Suriname. — Een interessant opstel is dat van den administrateur van Financiën der kolonie Curaçao A. B. J. Prakken, over de Bovenwindsche eilanden van genoemde kolonie, n.l. Sint Martin, St. Eustatius en Saba. — Mr. S. Bijlsma schrijft over immigratie van Duitschers in Suriname in 1733—1740 (deze kolonisatieproeven hebben blijkbaar al even weinig aan de gekoesterde verwachtingen beantwoord als de latere met Hollandsche boeren). — Op zijn bekende onderhoudende wijze schetst de hr. S. Kalff het leven van Mr. Jan Jacob Mauricius, gouverneur van Suriname tusschen de jaren 1742 en 1751 (slot volgt). — De reeks der artikelen wordt besloten door den hr. J. F. Snelleman met eenige gegevens over de Surinaamsche scholen van de Evangelische Broedergemeente in Suriname. — Overigens de gewone rubrieken: Bibliographie, boekbespreking, enz.

De Taak.

In het Nr. van 7 Febr. vindt men een zeer lezenswaardig artikel van den hr. M. H. Manullang, voorzitter van het Hoofdbestuur der vereeniging Hatopan Christen Batak, naar aanleiding eener beschouwing van den hr. Von Oefele over „het plantage-vraagstuk in de Bataklanden", verschenen in „Koloniale Studiën". De Bataksche schrijver verwijt den hr. v. O. onbekendheid met het Bataksche volk en Bataksche toestanden; al is het Bataksche volk zwak en machteloos, het is niettemin overtuigd, zich spiegelend aan 't voorbeeld van Sumatra's Oostkust, dat intrede van eene kapitalistische maatschappij een doodslag beteekent voor de inboorlingen.

De Haagsche Post.

Een „Oud-Resident" schreef in het Nr. van 27 Maart een stukje, waarin hij o.m. zegt, dat de Indische films van het Koloniaal Instituut, instede van algemeen nut te stichten, veilig en wel in de archieven aldaar liggen opgeborgen en dat alleen „bij enkele buitengewone gelegenheden...... als 't ware schoorvoetend enkele films uit dezen wel bewaarden voorraad aan genoodigden en uitverkorenen worden vertoond, maar het publiek blijft daar nuchter van. Het schoone Insulinde moet toch vooral niet te veel in Nederland gekend worden."

Tegen deze beschuldiging komt de heer C. J. Hasselman (Lid van den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut) op, in het Nr. van 10 dezer van „De Haagsche Post". Verontwaardigd verwijst hij „Oud-Resident" naar het gedrukte laatste jaarverslag van het Kol. Instituut, waar deze „ex-hoogwaardigheidsbekleeder" kan lezen, dat in het verslagjaar door tal van vereenigingen, onderwijsinrichtingen e.d. een zeer ruim en dankbaar gebruik is gemaakt van de filmverzameling en dat het Kol. Instituut voortdurend er op uit is om die verzameling de grootst mogelijke bekendheid te geven.

Indien een gewoon mensch — aldus de hr. Hasselman — verneemt, dat het Kol. Instituut eene serie Indische films heeft doen vervaardigen en wil weten wat er mede geschiedt, zal hij zich om inlichtingen wenden tot het Instituut zelf. Doch een „Oud-Resident" als de hier aan 't woord zijnde „vraagt niet om informatie, maar wacht tot die hem, met de noodige kniebuigingen, op een zilveren presenteerblad, onder een gouden zonnescherm, hoogsteerbiediglijk wordt aangeboden."

The Journal of Geology.

De ir. E. C. Abendanon schrijft in Nr. 7 van Vol. XXVII van dit, te Chicago verschijnend, tijdschrift een uitvoerig artikel: „Aequinoctia, an old paleozoic continent." Na een critisch overzicht der zienswijzen van verschillende auteurs over den ouderdom der kristallijne schisten in den Ned.-Ind. Archipel, komt de schr. tot de conclusie, dat zekerheid hieromtrent slechts te verkrijgen is door een vergelijkende geologische bestudeering der betreffende gegevens in en buiten den Archipel, Z. O. Azië en Australië. Voornamelijk aan de hand van „La Face de la Terre", het standaardwerk van E. Suess, komt schr. dan ten slotte tot het resultaat, dat over een breedte van ca. 45° tusschen de keerkringen op de plaats van den tegenwoordigen O.-I. Archipel gedurende het oud-Palaezoïcum een uitgestrekt continent moet hebben bestaan, waaraan hij den naam van Aequinoctia wenscht te geven. Het is uit de verbrokkeling van dit zeer oude continent, dat na vele geologische gebeurtenissen de grillig gebouwde Archipel van heden ten dage te voorschijn is gekomen.

* * *

Ten slotte eenige titels.

Tabakscultuur ter Java's Oostkust (met ill.), door W. R. de Greve (Aarde en haar Volken, Febr. 1920).

Over Java-Coca, door E. Reens (Pharmaceutisch Weekbl., 27 Maart 1920).

Note sur la culture de quinquina à Java, par Noble (Bull. écon. Indochine, XXII, No. 138).

Studiën over Indo-Australische Lepidoptera. IV. Bijdrage tot de kennis der Heterocera-fauna der Oost-Indische Koloniën (met ill.), door R. van Eecke (Zoölogische Mededeelingen, Dl. V. Afl. 3).

Over biologische processen in den Indischen bodem dcor H. F. Tillema. (Tijdschr. voor Soc. Hygiëne, April 1920).

Jan en Eduard Douwes Dekker, door S. Kalff. (De Nieuwe Gids, Maart 1920).

Multatuli, door F. van der Goes. — Multatuli als historische figuur, door A. H. Gerhard. (De Social. Gids, Maart 1920).

Multatuli, door G. H. Pannekoek Jr. (De Loods, 4 Maart 1920).

Koloniale handelsvoorlichting, door L. J. van der Waals. (Economisch-Statistische Berichten. 10 Maart 1920).

Multatuli beleedigd, door B. de Ligt. — Multatuli als volksopvoeder (slot), door id. — Multatuli's Nonni, door M. F. K. (De Nieuwe Amsterdammer, No. 270).

Herinnering aan Multatuli, door Marie Berdenis van Berlekom. (De Amsterdammer, No. 2229).

Over Multatuli en diens „Vorstenschool", door J. Saks. (Groot Nederland, Maart 1920).

De volksgezondheid in onze West-Indische koloniën, door H. van Kol. (Tijdschr. voor Soc. Hygiëne, Maart 1920).

Suriname.

De uitgifte in concessie van het bauxietmassief Rorac, de daaropgevolgde ontslagneming van eenige leden der Koloniale Staten, de verkiezing van nieuwe leden en de vraag of men de ledige plaatsen ledig zou laten, hebben in de kolonie heel wat beroering gebracht. De bladen zijn vol redactioneele en ingezonden artikelen daarover. „*De West*” betwist de juistheid van de geste der leden, die hun ontslag namen; „*Suriname*” verdedigt den stap. In het nummer van 24 Februari schrijft „Periscopist”:

......„Ik schreef, dat de Koloniale Staten onder de huidige omstandigheden een vorm is van volksmisleiding, omdat het Kollege, zoals de toestand nu is, doet geloven, dat de Surinaamse bevolking iets heeft dat het niet bezit.

En de vraag is dan, hoe kan men daarin verbetering brengen, d.i. trachten te bevorderen en te verkrijgen, dat de Staten voortaan zullen kunnen rekenen op de hun bij Reg. Regl. gewaarborgde rechten, dat is weer, dat de Staten „de Staten” zullen zijn?

Ik behoor tot hen, die menen dat dit zou kunnen geschieden als voor de periodieke verkiezing, die pas achter de rug is, geen kandidaten waren gesteld en als evenzo gehandeld zou worden bij de tussentijdse vakatures, waarin straks zal moeten worden voorzien.”

......„Ik meen, dat als wij hier op 'n ogenblik zonder Staten zouden zitten, dat men in Holland de aandacht zou vergen en dat men daar eens met onze aangelegenheden en met de kwestie van de Staten zich zouden *moeten* bezighouden.

Het is wel treurig, dat zulke maatregelen nodig zijn, maar het is helaas een niet te lochenen feit, dat men er tot nu toe weinig in geslaagd is bij Regering en Volksvertegenwoordiging nauwkeurige aandacht te verkrijgen voor dit stuk Nederland, speciaal voor de bejegening van de Kol. Staten.

Niet zo lang geleden trad het Kollege kollektief af als protest tegen de laatdunkende wijze, waarop het door een minister behandeld was. De bevolking kwam bijeen, de afgetreden leden werden als één man herkozen.

Een „gebaar!” Resultaat? Nihil!

„Woorden zijn genoeg gesproken, laat ons nu eindelik daden zien. Dat geschiedde, daar was een daad, maar een, waarmee dan toch bedroevend weinig bereikt is. Laat ons nu eindelik *krachtige* daden zien.”

* * *

Het loongeschil van de sjouwers met den Kon. West-Indischen Mail is geëindigd, maar op een wijze, die ten zeerste betreurd moet worden. De gebeurtenissen worden door de bladen verschillend verteld, zooals bij zulke gelegenheden steeds het geval is.

„*De Surinamer*” van 7 Maart geeft het volgende relaas:

„Woensdag na aankomst van de boot Aurora ontstond op den steiger oneenigheid tusschen een Curaçaoschen en een Surinaamschen sjouwer Bram Robles. Deze laatste kreeg een flinken stomp. De Surinaamsche sjouwers, die buiten het hek stonden, zagen de ruzie en rukten de poort open, drongen de vier op wacht staande politiebeambten op zij en stormden met stukken brandhout gewapend den steiger op. De Curaçaonaar vluchtte op het schip en van beide kanten werd geworpen.

De agent der maatschappij was aan boord. Bij het hooren van het lawaai verliet hij het schip om zich naar zijn kantoor op den steiger te begeven. De opgewonden menigte achtervolgde hem. Het kantoor werd door den agent gesloten en om politiehulp getelefoneerd.

De ladingmeester Borne, die op den steiger de orde trachtte te herstellen en met een revolver de menigte in bedwang wilde houden, werd overweldigd. De revolver werd hem ontnomen. Er werd toen een schot gelost. Door wien valt nog niet vast te stellen. De heer Borne wordt ervan beschuldigd door de sjouwers, terwijl hij de sjouwers ervoor aansprakelijk stelt. Het schot kwam in het kantoor van den agent terecht.

De menigte bracht den heer Borne eenige slagen toe op den rechterschouder. Zij drongen het kantoor van den agent binnen, omdat zij meenden, dat deze op hen had geschoten. De agent ontkent zulks. De deur werd ingedrukt, het matglas van het tusschenschot van het kantoor, alsook de schilderijen verbrijzeld. Intusschen drongen anderen door de vensters het kantoor binnen. De heer Kwast, die bezig was om militaire hulp te telefoneeren, greep naar zijn revolver, maar de opgewonden menigte ontnam hem het wapen, dat volgens den heer Kwast niet geladen was, en dreef hem in een hoek.

Het personeel van het kantoor werd door de sjouwers, voorzoover zij niet uit eigen beweging de vlucht namen, verwijderd. Een stuk brandhout werd den heer Kwast naar het hoofd geslingerd en sloeg hem den hoed van het hoofd. De fiets werd vernield.

De heer Kwast verkeerde in een hachelijken toestand, want sommige sjouwers wilden hem te lijf, maar werden door twee kameraden tegengehouden. Om erger te voorkomen beloofde de agent de eischen der stakers te zullen inwilligen. Men dwong hem zulks op papier te stellen. Terwijl hij hiermede bezig was, verschenen op het kantoor eerst de commissaris van politie, daarna de proc.-generaal, een detachement gewapende militairen onder luitenant Eland en kort daarop de kapt.-commandant der troepen. De autoriteiten wezen erop, dat de afgedwongen verklaring niet geldig was en de heer Kwast deze kon terugtrekken. Deze meende echter zijne handteekening, onder welke omstandigheden ook gesteld, te moeten honoreeren.

Toen de verklaring afgegeven was, kwam aan de opgewondenheid een einde. De steiger wordt door de politie en een detachement militairen bewaakt.

De sjouwer Bram Robles en een Curaçaonaar werden naar het militair hospitaal vervoerd en op kosten van den K. W. I. M. verpleegd. Van het kantoorpersoneel bekwamen de heer Valentijn en de portier eenige slagen. Voorts werd de heer Van de Leuv door een in het kantoor geworpen stuk brandhout aan den arm getroffen.

Donderdag gingen de sjouwers op den steiger aan het werk.

De justitie stelt een ernstig onderzoek in en de schuldigen zullen gerechtelijk naar verdiensten worden gestraft.”

* * *

„*De West*” van 2 Maart bericht:

„Een gezelschap bekende Hollandsche tooneelspe-

lers en tooneelspeelsters heeft zich bereid verklaard een reis naar Suriname en Curaçao te ondernemen in de maanden Juni, Juli en Augustus van dit jaar en heeft zich tot het Nederlandsch Verbond gewend met verzoek een daarvoor benoodigde waarborgsom bijeen te brengen, die voor Suriname zou bedragen *f* 13000. Waar het gezelschap bestaat uit tooneellisten van goeden naam, heeft het bestuur van de groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond gemeend alles in het werk te moeten stellen om deze onderneming te doen slagen. Het heeft zich daartoe in verbinding gesteld met eenige heeren tot het vormen van een ,,garantie commissie". Deze bestaat uit de volgende leden: mr. J. J. W. Eekhout, R. D. Simons, D. S. Huizinga, A. J. Da Costa, A. F. C. Curiel, A. A. Dragten en J. Bueno de Mesquita.

Het gezelschap bestaat uit: Marie van Westerhoven, Rika Hopper, of Magda Janssens, Alice Wertheim, Jeanette Meger, Nico de Jong, Gobau, Jard Staalduyenen, Wensma en Verrijl."

In ,,*De Surinamer*" van 7 Maart lezen we nog, dat het répertoire bevat oorspronkelijke Hollandsche stukken, o.a. van *Heyermans* en *Mevr. Simons Mees* en vertaalde stukken, o.a. van *Ibsen* en *Shaw*. Het ligt in de bedoeling een reeks van 10 voorstellingen van verschillende stukken te geven.

Het blad is niet goed te spreken over Heyermans en Ibsen.

* * *

Onder het hoofd: ,,*Een maatregel in spe*", schrijft ,,*Suriname*" van 27 Februari:

,,Zooals men weet, verdwenen de groote winsten bij den verkoop van landbouwproducten door de landbouwers in de zakken van de opkoopers en niet in die der eigenaren of wederverkoopers.

De wd. Gouverneur heeft nu met de meeste vendumeesters hier ter stede een bespreking gehouden, teneinde door genoemde heeren de landbouwproducten dadelijk uit de eerste hand bij kleine kavelingen aan verkoopers of verbruikers te doen verkoopen.

Ten einde hiertoe te geraken, zal de verord. van 3 April 1862 (G. B. No. 16) moeten worden gewijzigd, ten einde de drukkende kosten van notaris en getuigen uit te winnen.

De bedoeling is die veilingen op een daartoe ingerichte plaats aan den Waterkant te doen plaats hebben, elken morgen om 7 uur.

Afrekening met de landbouwers geschiedt dadelijk na de veiling."

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Bezoek van Nederlanders aan Japan.

Een telegram uit Tokio maakte gewag van een uitnoodiging gericht aan eenige Nederlanders om Japan te bezoeken. Naar aanleiding daarvan deed de Japansche Commissie van de ver. Nederland in den vreemde een mededeeling in de Nederlandsche bladen opnemen, waarin eerst als algemeen inzicht werd voorop gesteld, dat de belangrijksten der ongehavend uit den oorlog gekomen staten zich onderling dienen te verstaan, teneinde elkanders welvaart niet door vernieuwde concurrentie te schaden. Hiervoor moeten deze volken elkander leeren begrijpen en waardeeren. De Japanners zijn, door talrijke in de laatste jaren aan Nederland en aan zijne koloniën gebrachte bezoeken, reeds overtuigd van de gewichtige rol ons land in de toekomst toegedacht, zoowel op economisch als op politiek gebied.

De Nederlanders echter koesteren veelal nog eenig wantrouwen tegenover Japan; om dit weg te nemen en het pad te effenen voor een nauwe samenwerking tusschen beide landen, heeft een aantal der hoogste Japanners een comité gevormd. Dit heeft zich enkele weken telegrafisch gewend tot de Japansche commissie van de vereeniging Nederland in den vreemde met het verzoek een speciale missie uit de eerste staats- en handelslieden samen te stellen, teneinde in October a.s. Japan te bezoeken en er kennis te nemen van de oprechte gevoelens van vriendschap, welke Japan Nederland toedraagt. Hoewel regeeringspersonen deel uitmaken van 't comité en de Japansche regeering haar volle goedkeuring aan 't plan heeft gehecht, zullen de besprekingen geen officieel karakter dragen.

De Japansche commissie van de ver. Ned. in den vreemde heeft tot nu toe weinig succes met haar poging om op het verzoek in te gaan. De meeste staatslieden wagen het niet in dezen wanordelijken tijd het land voor eenige maanden te verlaten en zijn financieel in den regel niet in staat den tocht te bekostigen. In handels- en scheepvaartkringen schijnt nog niet het juiste besef te zijn doorgedrongen van 't gewicht van de gezochte toenadering.

Aan deze mededeelingen voegde de commissie toe, dat zij dan ook vreesde aan het Japansche comité te moeten berichten, dat in Nederland niet voldoende belangstelling bestaat voor deze uitnoodiging, hoe ongaarne zij daartoe ook zal overgaan, den weinig prettigen indruk begrijpende, die dit in Japan zal maken.

Dit verloop betreuren wij zeer. In de jaren, die den grooten oorlog voorafgingen, is in Nederland en in Ned.-Indië inderdaad een zeker wantrouwen ten opzichte van de Japansche bedoelingen ontstaan. Tijdens den oorlog werd dit door de agressieve geschriften van enkele journalisten nog levendig gehouden; men wist hier niet in hoever zij als eenlingen spraken, dan wel de uiting van velen of wellicht zelfs van invloedrijke personen weergaven. Thans wordt uit Japan zelf een poging gedaan om het zoo ontstane wantrouwen op te heffen en wordt een gelegenheid aangeboden om Japan de oprechtheid van zijn vriendschappelijke gevoelens te laten uiten, een en ander gepaard met het aanbod tot praktische samenwerking ter verhooging van de gezamenlijke welvaart. Het verwondert ons, dat hiervoor de medewerking niet te verkrijgen zou zijn van een voldoend aantal staatslieden en vooraanstaande mannen uit onze handelswereld. Voor moederland en kolonie kan hiermede een veelzijdig eminent belang gemoeid gaan. Wat de kosten betreft, deze kunnen niet onbelangrijk gereduceerd worden, wanneer een deel der commissie zal bestaan uit in Oost-Indië gevestigde vertegenwoordigers van onzen handel. Wij achten het niet onwaarschijnlijk, dat de Nederlandsche en Indische Stoomvaartmaatschappijen, in onderling overleg, vrijstelling van of reductie op de passagekosten zouden verleenen voor hen, die met dit doel naar Japan zullen gaan.

Wanneer Nederland de aangeboden gelegenheid nu versmaadt en het tegenovergestelde van de goede bedoeling bereikt wordt, namelijk verwijdering, dan verzuimt het de bakens te stellen bij het gunstige getij. Hiervan zal het zeker spijt kunnen hebben, want voor de richting, waarin de Japansche handel zich gaat ontwikkelen, worden n u de banen geopend. Dezer dagen bracht de volgende mededeeling weer een aanwijzing hiervoor: ,,Het Japansche stoomschip ,,Kikufu Maru" zal een groote reis doen, ook naar Europa en Indië, met monsters aan boord van voortbrengselen van de Japansche nijverheid, teneinde die te kunnen toonen om propaganda te maken voor de Japansche industrie. Daar 200 kooplieden medegaan, zal het mogelijk zijn onmiddellijk orders te plaatsen."

Japan zoekt, wie zich nu niet laat vinden, zal alle plaatsen ingenomen vinden. Nederland heeft een halve

eeuw geleden zijne goede kansen in Japan aan anderen prijs gegeven; zal het dezelfde fout nu weer begaan?

Internationaal Comité tot bescherming van Inlanders.

In een correspondentie uit Genève in de „Telegraaf" van 8 April komt de mededeeling voor, dat dezer dagen een gewezen missionaris, Harris, te Genève aangekomen is, die secretaris-generaal is van den Engelschen bond tot bescherming van inlanders. Zijn doel is er de ingedommelde belangstelling weer wakker te maken voor een internationaal bureau van de bonden tot bescherming van inlanders.

Na verschillende gedachtenwisselingen met eenige vooraanstaande persoonlijkheden uit de universitaire en philantropische wereld van Genève te hebben gehad, heeft Harris in een bijeenkomst de groote taak uiteengezet, die te verrichten overblijft om den Volkenbond te overtuigen, dat hij zal opkomen voor het menschelijk recht in de behandeling van inlanders en in het koloniaal bestuur. Hij achtte geen plaats meer geëigend om dit werk te centraliseeren en er het internationale bureau te vestigen dan Genève, aangezien Zwitserland geheel belangeloos en neutraal staat tegenover dit koloniale vraagstuk.

Een internationaal comité is opgericht naar het model van 't internationaal Roode Kruiscomité. Het richt zich tot alle persoonlijkheden, die de ethnografische wetenschappen, missies, enz. vertegenwoordigen. Het zal alle documenten centraliséeren, de verschillende nationale bonden voorlichten en de noodige stappen doen bij de belangrijkste organen van den Volkenbond, alsook de publieke opinie trachten te overtuigen om haar medewerking te verkrijgen.

Reeds sedert eenige jaren bestaan nationale bonden in sommige landen, maar zij zijn onafhankelijk van elkander. De Zwitsersche bond, opgericht in 1908, bemoeide zich aanvankelijk slechts met de Kongonegers. In 1913 nam hij het initiatief tot 't stichten van een internationale organisatie. De Engelsche, de Fransche en de Duitsche bonden ontvingen 't voorstel gunstig; 15 Maart 1913 werd te Genève het Internationaal Bureau der bonden tot bescherming van inlanders opgericht. De oorlog maakte een einde aan de werkzaamheden van het bureau, maar 't aantal bonden vermeerderde toch. Men heeft er, behalve in de reeds genoemde landen, reeds in Italië, Peru, Australië, Amerika, Portugal, Bolivia. Nederland komt in de opgave niet voor.

In beginsel zou het B. I. bestaan uit te Genève wonende personen, bijgestaan door een Raad van afgevaardigden, gekozen door de nationale bonden, welke bij de beraadslagingen elk maar één stem zullen mogen uitbrengen.

Irrigatie in het Nijlgebied.

In een door sir M. Macdonald uitgebracht rapport over de irrigatie van de Nijllanden in Egypte en Soedan, komt hij tot de noodzakelijkheid van de volgende groote werken:

1°. Een reservoir voor 't water van de Witte Nijl met een gemetselde barrage te Gebel Aoelia, om de watervoorziening van Egypte in den zomer te verzekeren en daartegen anderzijds te hooge waterstanden te voorkomen;

2°. een klein reservoir voor de Blauwe Nijl, met een dijk te Sennaar, ten behoeve van de vlakte van Gézireh;

3°. een barrage bij Nag-Hamad ten behoeve van de cultures in Boven Egypte, die nog niet begrepen zijn in de bestaande irrigatiewerken;

4°. Een reservoir in den bovenloop van de Blauwe Nijl, om de voorziening van Soedan te verbeteren en de overstroomingen te beheerschen;

5°. een reservoir bij het Albertmeer, vergaarbak voor de aanvragen uit Egypte;

6°. een kanaal in de Soedd-streek, van de hoofdstroom van de Nijl naar het reservoir bij het Albertmeer.

Het rapport geeft nauwkeurige opgaven en uitvoerige statistieken; wordt op de voorstellen ingegaan dan zullen uitgestrekte tot nu toe onvruchtbare streken tot vruchtbare landschappen herschapen worden.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

RECTIFICATIE.

Door een abuis is een grove drukfout ingeslopen in den overdruk van de Nederlandsche Staatscourant van 25 Maart 1920, No. 60, opgenomen op bladzijde 11 van het KOLONIAAL WEEKBLAD van 8 April 1920 No. 15.

Op regel 5 van onder staat de bezoldiging van den in tijdelijken dienst uitgezonden Ingenieur abusievelijk vermeld als te zijn f 500.- 's maands.
Dit moet zijn f 400.- 's maands.

De Secretaris v. h. Informatie-Bureau,
J. L. VAN GENNEP.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 24 April 1920*, om 2.30 nam., te 's-Gravenhage Laan van Meerdervoort 187.

Agenda:

1. Notulen. (Zie Kol. Weekblad van 20 November 1919, No. 47).
2. Goedkeuring Reglement Propaganda-Commissie.
3. Id. Reglement Tehuis Nederlandsch-Indische Bedienden „Persinggahan".
4. Goedkeuring wijziging Artikel 3. Reglement Studie-Commissie.
5. Vervallenverklaring van leden van het lidmaatschap wegens wanbetaling.
6. Benoeming van een Hoofdcorrespondent voor Nederlandsch Oost-Indië.
7. Voordracht aan de aanstaande Algemeene Vergadering ter vervulling van vacatures in het Hoofdbestuur.
8. Bespreking van de Agenda voor en vaststelling van plaats en datum, waarop de a.s. Algemeene Vergadering zal worden gehouden.
9. Jaarverslag, rekening en verantwoording, begrooting voor 1921.
10. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.
11. Rondvraag.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, en hun, die VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan bericht te zenden en het nummer van de adresstrook op te geven aan den Administrateur, Heulstraat 17, Den Haag, Tel. 4519.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven**, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent**, porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname**, door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao**, door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 17. Donderdag 22 April 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

Een ander onderdeel van „Oost en West" is de Commissie tot bevordering der Nederlandsch Oost-Indische nijverheid, kunstnijverheid en huisvlijt. Nu ook in West-Indië kunstnijverheid en huisvlijt begint op te komen en voor de producten een afzetgebied wordt gezocht, staat deze commissie in eene Nederlandsch Oost- en West-Indische omgezet te worden.

In de tentoonstelling- en verkooplokalen, Heulstraat 19, „Boeatan", vindt men een permanente tentoonstelling van Indische voortbrengselen op het gebied van de Inlandsche huisvlijt en kunstnijver-

OPLETTEN!! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Haag

heid uit Nederlandsch Oost- en West-Indië, zooals fraaie batik- en weefstukken, artikelen van geciseleerd en geslagen koper, produkten van vlecht- en houtsnijarbeid, fijn naald- en kantwerk, enz. Uit West-Indië o.a. zeer fraai borduurwerk. Dergelijk werk kan worden nabesteld.

Wederom wordt hier het practische met het ethische verbonden. Immers zoekt „Boeatan" belangeloos in Europa afzetgebieden voor bovengenoemde artikelen. Nu de geregelde verbinding met de over-

zeesche gewesten zich geleidelijk herstelt, hoopt de commissie in Oost- en West-Indië te kunnen vinden personen, die als „Boeatan-commissies" schakels zullen vormen om mede te werken.

Wij doen nogmaals een beroep op de belangstelling van allen, die voelen voor het doen herleven, onder gunstiger omstandigheden, van Indische kunst nijverheid en huisvlijt. Dat zij toch allen dikwijls in Boeatan komen kijken, zoo mogelijk ook koopen of bestellen!

Nog werkt „Boeatan" met verlies. Dat daar een eind aan kome en dat Nederlanders en Indiërs in Nederland toonen, dat een dergelijke instelling in Nederland niet alleen bestaan kan, doch het bestaan er van geapprecieerd wordt.

„Boeatan" is geopend van 10 uur v.m. tot 6 uur n.m. Telefoon Haag No. 4695.

Van 3—5 uur nam. is er gelegenheid de afternoon tea te gebruiken, naar we hopen spoedig weder met Indische kwee-kwee.

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

1870 - 23 April - 1920.

Van de bij Koninklijk Besluit van 23 April 1870 No. 21 gedecoreerden ter zake van hun gedrag bij de expeditie ter kuste van Guinea in de jaren 1869-1870, zijn alléén nog in leven:

P. ten Bosch, gep. vice-admiraal, Ridder Militaire Willemsorde 3e klasse;
en de volgende vijf ridders der M.W.O. 4e klasse:
H. Quispel, gep. Vice-Admiraal.
F. A. van Braam Houckgeest, gep. gen.-maj. tit.
S. L. Vermeer, oud-machinist, gep. ambtenaar Dep. van Marine.
P. L. Bishoff, gep. matroos.
J. van Dijk, gep. marinier.

Hulde aan deze zes Ridders van de M.W.O. bij hun 50-jarig jubileum.

De Jan Pieterszoon Coenstichting.

Uit de eerste oproeping van het comité tot het stichten van een Internaat te Batavia, voorzitter de heer E. A. Zeilinga, president der Javasche Bank, halen wij het volgende aan:

„Het internaat is bestemd voor alle rassen en standen en zal toegankelijk zijn voor allen die binnen zekere leeftijdsgrenzen vallen of zekere scholen bezoeken.

De grootste behoefte bestaat voor zoons van kleinambtenaren, goeroes, mantris, schrijvers, klerken en weduwen, die hunne kinderen met zeer onvoldoende materieelen ruggesteun naar de steden doen vertrekken en hun den geheelen opleidingsduur doorgaans niet meer kunnen geven dan af en toe een kleinigheid voor kleeding, zoodat zij geheel zijn aangewezen op hulp en steun van familie of goede vrienden (soms ook studiefondsen). Van den kant der ouders bestaat doorgaans volslagen onbekendheid met wat het dure stadsleven aan moeilijkheden meebrengt, dikwijls ook onmacht om te steunen.

Hoe noodig zoo'n internaat in Nederlandsch-Indië zelf is kan ook blijken uit het feit, dat talrijke zonen van Chineesche kooplieden van Java en de Buitenbezittingen thans gezonden worden naar een Chineesche school met internaat te Singapore, waar die kinderen voor $ 40.— per maand een even goede huisvesting en even goed onderwijs ontvangen als waarvoor diezelfde ouders *f* 100.— per maand op een der hoofdplaatsen van Java moeten betalen.

Het spreekt van zelf dat deze jongelui, die te Singapore hunne opleiding ontvingen, teruggekeerd naar hun geboorteplaats, meer blijven voelen voor de plaats hunner opleiding dan voor een der hoofdplaatsen van Nederlandsch-Indië en uitbreiding hunner handelsrelaties, zeer ten nadeele van onzen eigen handel, in die richting zoeken.

Dit is mede een der oorzaken van den enormen en veel te grooten invloed die Singapore heeft op den Chineeschen handel en handelaren in onze buitengewesten.

Hieruit volgt tevens het groote belang, dat er voor Batavia in gelegen moet zijn in het bezit te geraken van een goed ingericht internaat, waarheen de ouders met vol vertrouwen hun kinderen kunnen zenden.

Hoe het mogelijk kan zijn zoo'n groot aantal kinderen van verschillend ras en bovendien nog uit verschillende milieu's afkomstig, in een groot internaat te vereenigen, en welke heilzame gevolgen dit hebben moet op de associatie der rassen, hebben wij gezien aan de ontwikkeling der groote college's in Amerika, waarheen kinderen uit alle klassen der bevolking gezonden worden."

Uit de voorstellen van de sub-commissie voor de uitwerking van het plan blijkt welke bestemming men geven wil aan de tot het doel bijeengebrachte gelden.

I. Het door het Comité te verzamelen bedrag worde uitsluitend bestemd voor de tot stand brenging van een of meer *van de stichting uitgaande inrichtingen* ter huisvesting van studeerende jongelieden, in de *eerste plaats te Batavia.*

II. De stichting drage den naam „Bataviasche Stichting voor Leerlingen-tehuizen".

III. De inrichtingen *worden opengesteld* voor leerlingen — voorloopig alleen mannelijke — van de scholen voor middelbaar en ander voortgezet onderwijs, zonder onderscheid van landaard en godsdienst.

IV. De inrichtingen dienen niet alleen ter voorziening in de bestaande behoefte aan goede „kost en inwoning" tegen matig tarief, maar zijn vooral ook van *opvoedkrachtigen aard.*

V. Een inrichting worde zoo mogelijk gevormd uit een aantal bij elkaar gelegen gebouwen en terreinen, welke samen *een onverbrekelijk geheel uitmaken.*

VI. Voor *algemeen gebruik diene:*
een gehoor- (vergader) zaal, een boekerij met leeszaal, verscheidene en verschillende speelvelden, een sportgebouw, een zweminrichting, een park (tuin), een kantoor, een keuken, een wasscherij, een ziekeninrichting en twee werkloodsen.

Voor *afzonderlijk gebruik:*
de verschillende „huizen" (aantal naar behoefte).
Een „huis", voor een bepaald aantal leerlingen (48), bevat:
enkele slaapzalen, een werkgalerij, een eet- (verpoozings) zaal en een woning voor het gezin van den „huisvoogd", onder wiens directe leiding het staat.

Aan de inrichting worden o.m. verbonden:
Enkele „huisvoogden", die (met hun echtgenooten) zorgen voor een goeden, ordelijken gang van zaken in hun „huis", en die zooveel mogelijk medewerken aan de goede opvoeding der leerlingen.
Een „*spelleider*", die met een voor de inrichting aangewezen *arts*, de lichamelijke opvoeding der leerlingen verzorgt.
Een *directeur*, die de algemeene leiding heeft.

De inrichting moet zoodanig zijn, dat de opvoeding zoo veelzijdig mogelijk is, dat ze niet alleen de gemiste huis-opvoeding zooveel mogelijk vervangt, maar voor velen overtreft, dat zij zedelijk en lichamelijk gelijkelijk intensief is, gemoed en verstand ontwikkelt en godsdienstige verdieping mogelijk maakt.

Ook het belang van de opvoeding der meisjes is het Comité niet ontgaan. Daarvan zegt het:

Het gering aantal meisjes, vooral Chineesche en Inlandsche, dat thans hier onderwijs ontvangt, doch buiten woonachtig is, valt toe te schrijven aan het feit, dat de ouders in de binnenlanden en van de buitenbezittingen veel grooter vrees koesteren om hun *dochtertjes* naar den vreemde ter opleiding en opvoeding te zenden. Een goed „Leerlingen-tehuis" te haren behoeven gesticht, zou zeker vele ouders over de bezwaren heen helpen; en voor den gezonden

groei van een jonge maatschappij valt de invloed van de ontwikkelde, welopgevoede vrouw zeker niet te onderschatten.

Daartegen werd aangevoerd, dat voor zoo'n ruimen opzet de financieele draagkracht der stichting ver overschreden zou worden. In alle gevallen diende begonnen te worden met steun en hulp, naar krachten te bieden daar, waar die *nu* zeker het dringendst noodig zijn: aan de mannelijke leerlingen der inrichtingen van voortgezet onderwijs.

Nederlanders, leden van Oost en West, welk een heerlijk schoon arbeidsveld is daar voor ons geopend, waardoor wij onze waarachtige belangstelling kunnen toonen voor Indië en zijne bevolking.

Blijve Coen niet alleen herdacht als het historische beeld van den trouwen dienaar van de aloude Compagnie, van Holland's kracht, moed en taaie volharding, maar groeie zijn naam in onze gedachten op als van een ontwikkelingsbeeld van den tijdgeest, van een streven naar algemeene verbroedering, van een ernstigen, opofferenden menschenmin!

Opent uwe beurzen.

De Studeerende Inlander.

—o—

Over dit onderwerp hield de heer Z. Stokvis, Inspecteur Middelbaar Onderwijs in Ned.-Indië, op Zaterdag 17 April j.l. om 7.30 nam. in zaal 2 van 't café „Hollandais", Groenmarkt, den Haag, eene lezing voor de Indische Vereeniging.

De Voorzitter, de Heer Mas Soebardjo opent de vergadering en zegt, dat het der Indische Vereeniging te doen is om contact te zoeken en te vinden. Dat dit zeer moeilijk is en hij het daarom toejuicht dit gevonden te hebben bij een persoon, staande in het brandpunt der Indische beweging.

De heer Stokvis betuigt, dat de I. V. hem sympathiek is. Zij bestaat toch uit jonge mannen, wier werkkring later in Indië zal liggen. Aan welke voorwaarden heeft nu de hier te lande studeerende Inlander te voldoen? Wat heeft hij te doen, wat te laten? Spr. verzoekt zijne rede te beschouwen als een vaderlijke raad en verwijst naar zijn „Open brief aan de Indiërs, in Nederland studeerende", Semarang 9-4-'19, o.a. opgenomen in de N. R. Ct. 17-5-'19 Spr. had verwacht, dat op dien brief van repliek zoude zijn gediend, doch er kwam zoo goed als niets. Spr. behoort niet tot de groep van koloniale Nederlanders, wier doel het is zich zelf omhoog te werken. Hij kan begrijpen, dat er onder de hier studeerenden zijn, die met weerzin denken aan terugkeer naar hun land, waar zij zich overheerscht gevoelen. Dit sentiment kan zeer verschillend zijn en op verschillende wijzen tot uiting komen. Stel b.v. het geval, dat eensklaps alle Nederlanders Indië verlieten. Wat zou hiervan het gevolg zijn? Een chaos! Hierop is Indië niet voorbereid.

Verder roerde spr. aan de kwestie van de voertaal bij het onderwijs aan Inlanders. Een Nederlander was voor het Maleisch, de Inlanders voor het Hollandsch. In Indië zijn niet voldoende leeraren voor het geven van middelbaar onderwijs in het Javaansch of Maleisch aanwezig. Zelfs knijpt dit nu al op de algemeene middelbare school te Djokja.

Het sentiment kan zich ook op andere wijze toonen, als bron van redelijk inzicht, niet als uitslaande vlam, doch als een stilvlietende beek. Om het doel te bereiken, wordt van den studeerende geëischt, moed, volharding en zelfopoffering. Wordt hieraan door de hier te lande studeerenden voldaan? Velen kwamen na afgelegd eindexamen H.B.S. naar Holland om te studeeren, echter zonder roeping. Dikwerf wordt die studie opgenomen, welke het best lijkt. Dit leidt tot désillusie. De I. V. is de voorhoede van het toekomstleger, deze mag niet verliezen, *moet* voldoen. De leden zouden onderling overleg moeten plegen en de rollen onderling verdeelen naar individueelen aanleg. Zij moeten zich beschouwen als pioniers, met het einddoel hun vaderland den rang onder de Oost-Aziatische volken te doen innemen, welke het toekomt.

Spr. bepaalt zich tot deze inleiding en verwacht debat.

De Heer Casajangan betoogt, dat de Nederlanders in Indië moeten blijven, zoolang ze er noodig zijn. Als voertaal bij het onderwijs ware echter het Hollandsch te vervangen door Maleisch. Wat echter de eerste pioniers betreft, die slaagden vielen af. Spr. zelve ook. Men moet in Indië de stof nemen, zooals ze nu is, evenals dit in Holland b.v. voor 300 jaar 't geval was.

De heer Stokvis zegt, de Nederlanders voor Indië niet overbodig te achten. Hij acht echter het geven van onderwijs door Hollanders in het Maleisch of Javaansch onmogelijk. Dit had ondervangen moeten worden. Het onderwijsbeleid der regeering kwam te laat. De Heer C. repliceert en zegt, dat de Inlanders zelve in deze materie moeten dienen van voor- en toelichting. De Inlander wenscht samenwerking.

De Heer Noto Soeroto acht de Indische talen zelfs voor een Inlander niet geschikt om Westersche ideeën weer te geven. Hij releveert dat het het lot van den pionier is ten slotte te vallen. De Heer Stokvis repliceert.

Kapitein Bannink vraagt het woord op historischen grond. 10 jaren geleden kwam hij met den heer Noto Soeroto door diens schrijven in de N. R. Ct. in aanraking. In zeker opzicht leidde hij toen de eerste schrede der I. V. Het is een open vraag, of de hier studeerende Indiërs niet van Indië vervreemden. Voelt men zich in Indië op zijn plaats, men keere er weder heen.

De Heer Abdoellah heeft het over den Open Brief van den Heer Stokvis. Hij erkent, dat er te weinig gewerkt is, evenwel beterschap trad is. Echter wordt den Indiër wel genoeg toevertrouwd? Het onderwijs in Indië wordt gedreven naar den Hollandschen kant.

De Heer Stokvis repliceert en is van meening, dat de Indiër door te excelleeren zijn land moet vooruitbrengen. Het onderwijs gaat alleen dààr in Hollandsche richting, waar het Hollandsch voertaal is, anders in Indische richting.

Kapitein Vermeer komt terug op den Open Brief, waarop hij wel gereageerd heeft. Spr. verschilde met den Heer St. van opinie en verdedigt nog zijn stelling. Immers mislukking is steeds mogelijk en dat het in dezen niet zóó erg is, blijkt, doordat steeds dezelfde namen worden genoemd. En juist onder dezen excelleeren er op ander gebied. De Heer V. beroept zich op het verslag der Studie-commissie van „Oost en West". De grief van Nederland tegen de I. V. is, dat deze aan politiek doet. Is dat dan aan studenten verboden? Wat doen en deden Russische en Poolsche studenten, studeerende in het buitenland? En dat wordt toegejuicht. En waarom hier niet? Is het vrees voor nationalisme? Thans bestaat er geen verschil tusschen Nederlandsche en Indische aankomende studenten.

De heer St. wil geen feiten en namen noemen. Het begrip ethische richting wordt dikwerf in minachtenden zin gebezigd. Maar wat den studeerende betreft, voor hem geldt in de eerste plaats studeeren, daarna is hij vrij, ook op politiek gebied. Spr. blijft voor en aan den student strenge en hooge eischen stellen.

De Heer Pandoe Soeradhiningrat klaagt over terugstelling. De Indiër is van meet af aan door het Hollandsch gehandicapt. Hij vraagt gelijkstelling der Holl.-Ind. scholen met de Holl. scholen. De Heer St. weerlegt deze eisch.

De Heer Noto Soeroto verklaart, dat men van den Indiër te veel verwacht. Men ziet in hem den Uebermensch en hij is slechts een gewoon mensch. Het toeval, dikwerf slechts het vermogen der ouders, bracht hem tot studeeren.

De Heer St. zegt, dat hij, juist om de groote moeilijkheden, die de Indiër daarbij te overwinnen heeft, steeds respect heeft voor den Inlander, die slaagde voor het eindexamen H.B.S. En waar deze Inlanders hierdoor reeds bewezen, dat de goede stof in hen aan-

wezig is, juist daarom stelt en handhaaft hij zijne eischen.

Verder divageerde het debat over détail-onderwijskwesties en den daarbij bestaanden vicieusen cirkelgang.

Ten slotte lichtte de Heer Stokvis de voertaalkwestie toe en betoogde, dat Indische taal hiervoor gebezigd *kan* worden, omdat de taal zich naar behoefte aanpast.

G.

Rectificatie.

In het artikel ,,Regeeringszorg en de Suikerindustrie'' van S. A. Bartstra in ons blad van verleden week, moet de eerste zin van de tweede kolom luiden:

Tegenover deze ,,verklaring van de rechten der S.-industrie staat het gevoelen der bevolking, — van de orang tani, [1]) ,,die zich één voelt met den grond, dien hij bebouwt'', dat de streek [2]) van herkomst bedacht moet worden;......

Deze zin lag n.l. geheel uit z'n verband, daar 't gedeelte tusschen de noten uit het zetraam was gevallen.

Red.-Com.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Voorkomen en genezen.

In de Sum. Post lezen wij: Er is in enkele Indische bladen met een zekeren ophef melding gemaakt van het bloedbad, dat een generaal in Amritsar heeft aangericht. 't Werd wel verschrikkelijk gevonden, maar 't was noodig. Zoo luidde het oordeel. Als een opstand eenmaal is uitgebroken, dan zijn alle middelen ter onderdrukking ervan geoorloofd. En moet niet achteraf over de slachtoffers worden getreurd.

Natuurlijk werd als steeds, weer geen aandacht aan de oorzaken van de onlusten besteed. Die worden in een zeker deel van de Indische pers altijd en immer op den achtergrond gedrongen. De gevolgen zijn van meer beteekenis. Daar heeft men houvast aan en daar kan men mee aantoonen, hoe verderfelijk die beweging onder 't volk toch eigenlijk is!

Wij voor ons vinden die oorzaken echter juist van grooter gewicht. Omdat die ons den aard van het conflict doen kennen. En omdat er voor ons in Ned.-Indië zooveel uit te leeren valt.

Licht ter zake heeft het Nationale Indische congres te Amritsar verspreid. Daar wees een zekere Pandit Motital Neru op hetgeen aan den opstand vooraf was gegaan. En natuurlijk stuiten wij dan al weer direct op een groven bestuursblunder. Lord Curzon wijzigde de verdeeling van Bengalen en lokte met dien maatregel een hevige beroering uit in 't land, waar tot dusver bijna geen openbaar leven was. Kort daarop werd bij de plaatselijke wetgevende vergadering de wet op de kolonisatie ingediend, strekkende om de rechten van de zoogenaamde kolonisten te beknotten en hun de vruchten van hun arbeid, die de verlate wildernis rondom Lyalpur in een bloeiende streek had herschapen, te ontrooven. Een geweldige agitatie volgde, maar zij werd terstond onderdrukt. Eenige journalisten werden veroordeeld — de wet kwam er door.

Toen gaandeweg brak het oproer uit. De van huisuit weerspannigen maakten onmiddellijk gemeene zaak met de rustige elementen, die nu echter tot onrust waren gebracht. Arrestaties hadden plaats. Enkele politieke leiders van de gematigde partijen werden gedeporteerd. Enkel, en alleen omdat zij zich tegen de nieuwe wet hadden verklaard. Voor de eigen fouten sloot het bestuur de oogen. Slechts werd gelet op de gevolgen ervan. En die werden den minister in geuren en kleuren verteld.

Zoo was de stand van zaken, toen Sir Dennil Ibbetson als gouverneur van de Pentsjab aan 't roer kwam. Recht tegen den nieuwen wind ging hij in. De breede weg van opstapeling van onderdrukking op onderdrukking werd opgegaan, en toen hij het bewind aan Sir Michael O'Dwyer overdroeg, was heel het land in beroering. Tal van incidenten vonden plaats. De vrijheid van een ieder werd beperkt. Wie maar eenigszins onder verdenking stond, werd gevangen genomen en mishandeld. En ten laatste verloren de menschen hun hoofd en grepen naar de wapenen: het bekende Komagata-Maru-incident was daar. In allerijl werden toen oorlogsmaatregelen getroffen — de Defence of India Act kwam tot stand, en op grond daarvan werden tal van vervolgingen ingesteld en vele personen uitgebannen.

In April 1919 eindelijk brak de groote catastrophe uit. Zij werd in bloed gesmoord. En die ferme handeling van een generaal wordt dan nu in een zeker deel van de Indische pers zoo hemelhoog geprezen. Zonder dat aan 't geen er aan vooraf is gegaan ook maar eenige aandacht besteed wordt. Zooals steeds, wanneer de ,,maatschappelijke orde'' verstoord wordt!

Harerzijds mag wel eens worden gedacht aan hetgeen Pandit Motital Neru als zijn conclusie te hooren gaf:

,,Onderdrukking en schrikbewind hebben het leven eener natie nog nooit kunnen dooden, doch steeds slechts de ontevredenheid verhoogd en haar in ondergrondsche kanalen teruggedrongen, van waaruit ongezonde stroomingen bij voorkomende gelegenheid op misdadige wijze zich een uitweg baanden. Dit brengt nieuwe onderdrukking mee, en zoo blijft men in den vicieusen cirkel rondgaan.

Er is niemand die gewelddadigheden en politieke misdaden niet zou betreuren. Doch laten wij niet vergeten, dat deze het directe uitvloeisel zijn van voortdurende onderdrukking. Het is te wijten aan de perversiteit van een bestuur dat blind wenscht te zijn voor de oorzaken van de ontevredenheid en als een waanzinnige stier inrent op alles, wat het waagt het in zijn weg te staan.''

Zoo is het. En werd ook hier in Ned.-Indië, naar veler wenschen een politiek van enkel kracht en geweld gevoerd, we zouden spoedig voor dezelfde conflicten als in Britsch-Indië worden geplaatst. Alleen het betrachten van de hoogste rechtvaardigheid, naar welke zijde ook, kan aan een regeering die macht en die kracht verzekeren, welke noodig zijn om haar plicht te kunnen vervullen, haar taak te volbrengen.

De G. G. en de Inl. volksbeweging.

Wij ontleenen aan de Sum. Post o. m.:

Het standpunt, dat deze gouverneur-generaal van den beginne af, èn tegenover de Inl. politieke vereenigingen èn tegenover de geheele volksbeweging, heeft ingenomen en waaraan hij tot op den huidigen dag is trouw gebleven, is het meest eerlijke, het meest faire, het meest schrandere en het zuiverst politieke, dat ooit denkbaar was of is. Deze gedragslijn was er niet een van ziekelijke lankmoedigheid, doch van ernstige en nauwlettende aanschouwing; een openen van de allerbeste kansen, welke der Inlandsche volksbeweging konden worden gegeven in haar eigen belang; een poging om haar in de goede richting voort te leiden, in stede van roekeloos terug te dringen; een beleid, uitgaande van het eenig juiste inzicht, dat eene volksbeweging, voortspruitende uit een algemeenen tijdgeest, zich heeft uit te leven, willen rust en orde in het land bewaard blijven.

En als er in de woorden, welke de regeering tot de Inl. politieke leiders richtte, gaandeweg een andere toon is gaan klinken, dan is dat niet, omdat de G.-G. gaandeweg zijn gedragslijn wijzigde, maar omdat die politieke vereenigingen allengs van aard en richting veranderden. Dit laatste is voor een ieder glashelder geweest, die het groote verschil tusschen de uitlatingen der elkander opgevolgde S. I.-congressen heeft waargenomen. Iedereen hier in Indië heeft kunnen zien, hoe de voornaamste en meest uit-

gebreide der Inl. politieke vereenigingen stap voor stap in revolutionnaire richting verschoof, en iedereen heeft dus ten volle kunnen begrijpen, hoe en waarom de G.-G. de stukken op het politieke schaakbord allengs heeft verplaatst.

De volksbeweging werd tegemoet getreden met de sympathie van dengene, die niet met bruut geweld wil overheerschen, doch leiding wil geven aan de ontplooiing van de in de Inlandsche bevolking ontkiemende krachten. Aan die beweging is de volle vrijheid gelaten om zich onder die leiding te ontwikkelen. Zonder eenigen reactionnairen dwang van bovenaf is de voornaamste Inl. politieke vereeniging geworden wat zij is. En als zij thans, door de openbare rechtsgedingen in de Garoetzaak en tegen de Afd. B., zich voor een iegelijk vertoont in hare volle naaktheid; als thans, juist in deze dagen, blijkt, hoe zij, al méér in revolutionnaire richting verschuivende ten slotte groepen van extremisten vormde, welke de g e w e l d d a d i g e revolutie in haar vaandel schreven...... dan zal zij nooit en nimmer kunnen zeggen: „Gij, Indische Regeering, hebt van ons gemaakt, wat wij geworden zijn, omdat gij van den beginne af aan onzen groei in andere richting hebt geknot en verstikt!" Al wat de S. I. geworden is, heeft zij aan zich zelve en aan zich zelve alleen te wijten; niemand anders zal zij ooit ter verantwoording kunnen roepen dan haar eigen leiders!

Het artikel besluit: Zoo heeft deze G.-G. zijn taak in deze zeer moeilijke tijden opgevat: even welbewust en karaktervast — ondanks verguizing van de zijde diergenen, wier plicht het was, hem in de uiterst moeilijke situatie dezer tijden te steunen — als schrander en rechtvaardig.

Assistent en Koelie.

Een employé in de Javasche cultures, een man uit de practijk, laat zijn waarschuwende stem in den „Cultuurbond" hooren. Hij schrijft: Persoonlijk zijn mij enkele gevallen bekend, waar door verkeerd optreden van den employé de boel misliep en de schuld dan maar op de S. I. gegooid werd.

De verwildering? Als ik eens kalm om mij heen zie, moet ik bekennen, dat er hier in deze streek, het Bandjarsche, die met Tasikmalaja in een zeer kwaden reuk staat, — daar zag toch die verschrikkelijke afd. B., die nachtmerrie van alle vredelievende burgers, het levenslicht, — weinig sporen van verwildering te bekennen zijn. Het werkvolk hier is een samenraapsel uit alle naburige streken. Brutaal is het in het geheel niet; ja, er zijn wel kerels, die als zijn Heerlijkheid de Djr. Kwassa voorbijkomt, niet vol eerbied terneder hurken, of als zijne Doorluchtigheid de Tuin-employé passeert, zich niet vol ontzag den hoed van het hoofd rukken; er zijn er zelfs die, als men ze uitscheldt voor alles wat leelijk is, (een tiende part zou voor mij voldoende zijn om den belager te lijf te gaan), een brutaal antwoord durven geven; ja, zelfs zijn er, o verschrikking, die als men ze slaat, terug durven slaan; zelfs zijn er op de millioenen enkelen, die hun mes trekken, en in vele van deze laatste treurige gevallen zijn wij vaak nog zelf de meest schuldigen. Een Oosterling denkt nu eenmaal geheel anders dan wij, kalme Westerlingen en dar moeten wij (meer beraden en verstandiger, niet waar?) rekening mede houden.

Het inlandsche volk laat zich niet meer slaan en mishandelen als vroeger; zijn ze u er daarom minder om geworden, mij niet. Wij vechten voor een menschwaardig bestaan, vide Cultuurbond; waarom zouden wij het dan in den Inlander afkeuren? Wij, die hun taal spreken en dagelijks met hen omgaan, kunnen ten minste weten, als wij de moeite nemen om eens verder te zien dan onze neus lang is, dat er voor den Inlander nog veel en veel verbeterd kan worden, en dit gaat nu eenmaal niet zonder strijd.

Daarom, collega's, behandelt uw volk billijk en rechtvaardig; bedenkt, dat men in Europa ook zijn werkvolk niet scheldt en slaat, gunt hun een fatsoenlijk loon, bedenkt, dat de rijst schandalig duur is; *laat u niet van de wijs brengen door krantengeschrijf over verwildering; wanneer gij kalm en nuchter een blik om u heen slaat, zult gij zien, dat die verwildering werkelijk zoo verschrikkelijk nog niet is.*

UIT DE INDISCHE PERS.

„De Europeesche en Inlandsche Bestuursambtenaren in Ned.-Indië".

II. (Slot).

De bestuursbevelen komen door de residenten en assistent-residenten onder het bereik van de regenten, die ze overdragen aan de lagere inlandsche bestuurshoofden en zoo verder aan het volk.

Wanneer die bevelen nu te bezwarend zijn voor den kleinen man, dan zou men zoo zeggen dat het toch in de eerste plaats de regent is die daartegen op behoort te komen in het belang van het volk.

Dit is te meer zijn plicht, omdat, als de bevelen eenmaal de pryaji's hebben bereikt, het zeer moeilijk is de gegeven orders te doen intrekken en den resident of den assistent-resident van het gebrekkige van den maatregel te overtuigen.

Doch dit is meer dan een *plicht*, welke den regent is opgelegd; het is zijn recht.

De regent behoort te zijn en wordt door het volk ook als zoodanig beschouwd als een vader van de familie, wier wel en wee hem nauw ter harte moet gaan en bij wien men zijne moeilijkheden kan voorbrengen.

Zoowel de rijstoogst als het uitzwermen der bevolking, oud en jong, groot en klein, landbouwer en arbeider, alles en allen moet de belangstelling van den regent trekken en dan is hij ook werkelijk de „Radja" in zijn ressort. Zijne functies goed vervullende, wordt hij niet de gevreesde doch de geëerbiedigde man.

Zij, die zichzelf bewust zijn in dezen zin, behoeven niet te buigen voor den resident of assistent-resident, zooals zoo duidelijk is gebleken met wijlen den Pangéran van Soemedang, die nog steeds door het volk en het Europeesch bestuur in hooge eer wordt gehouden en met wijlen de Pangérans van Tjiandjoer en Demak.

Waar zwakke regenten zijn, dáár zijn ook zwakke pryaji's en dat zijn de inlandsche hoofden, die steeds ja en amen zeggen, zooals de regent van Djapara in zijne rede heeft bedoeld.

Het waken tegen de uitvoering van verkeerde bestuursbevelen is eene groote en plichtmatige bevoegdheid, welke aan de regenten gegeven is, niet het minst, omdat iedereen weet dat een Europeesch bestuur, zonder steun van het inlandsch element, vrijwel onmogelijk is.

De residenten zijn zich hiervan bewust en zouden zij zich dan verzetten tegen billijke opmerkingen, welke van de zijde der regenten op gepaste wijze worden voorgebracht?

Toch is het ook de meening van den schrijver, dat, zooals de Regent van Djapara heeft bedoeld, het tegenwoordige bestuurstelsel niet goed is, omdat de Europeesche bestuursambtenaar naar goeddunken over den inlandschen bestuursambtenaar kan beschikken.

Het is het stelsel dat veranderd moet worden en wel in de eerste plaats door de regenten zelf.

De Regeering beweegt zich reeds in die lijn door de zoogenaamde „Ontvoogding", in den vorm van het in het leven roepen van Regentschapsraden en Dessaraden en het staat aan de regenten nu om dat streven te steunen.

Regentenbond „Mangoen Hardjo", treedt op met de andere bestuursvakbonden en zet u in beweging!!

Het is mogelijk dat de taak ietwat moeilijk is voor de verschillende besturen, doch zij is groot en mooi!

Toon aan het volk dat gij geen bestuursinstrument zijt, dat over geen eigen wil beschikt!

Denk er aan dat in deze aangelegenheid alles afhangt van uwe eigen handelingen en daden!

(Neratja 29 December 1919.)

De hoofdplaats Bandoeng. Volgens de opgave, voorkomende in de „Kaoem Moeda" van 10 Januari 1920, bedroeg op 1 Januari van dit jaar het zielen-

tal van de hoofdplaats Bandoeng ruim 90.273 personen, w.o. 9372 Europeanen, 73199 Inlanders en 7702 Chineezen. En nog steeds breidt de gemeente zich uit, hetgeen men bijna dagelijks kan waarnemen door den aankoop van terreinen, vooral aan de Noordzijde van de hoofdplaats, waardoor geheele kampongs, sawahs en begraafplaatsen in het bezit van de gemeente komen.

Het aantal huizen en geasphalteerde wegen neemt steeds toe en men kan moeilijk een woord van lof onthouden aan de gemeente voor de fraaie wijze, waarop de Enropeesche wijk, die 's avonds geheel electrisch is verlicht, is aangelegd.

Ook de begraafplaats voor de Europeanen ziet er zeer fraai uit.

Met het complex kampongs van de Inlanders is het anders gesteld.

Al heeft het Bouw- en Woningtoezicht eenige regelmaat gebracht, toch staan de inlandsche woningen nog overal verspreid, zijn de wegen, ingeval van regen, bijna onbegaanbaar door de modder en voert, bij hoogen waterstand, het water alle vuilnis in de kampongs.

En gedurende den nacht is er natuurlijk geen verlichting. Dit is nu wel niet zoo heel ernstig, want de eigenlijke bevolking zwermt toch uit, maar niettemin zou deze gaarne zien dat de gemeente eenige aandacht schonk aan de Inlandsche begraafplaats te Bandoeng, die, als men haar met andere begraafplaatsen vergelijkt, werkelijk niet voldoende is.

Het aantal zielen bedraagt ruim 73000 Inlanders en dit neemt nog steeds toe en als de gemeente nu alle mogelijke terreinen aankoopt, dan weet men op het laatst niet meer naar welk stuk grond men de dooden brengen moet, vooral als er eene influenza-epidemie heerscht, die vele slachtoffers eischt.

Men denke daarover niet zoo licht, want nog onlangs moesten er van de kampong Lenkong vele lijken naar Tji Lampelas, Telokboejoeng Sasir enz. worden gebracht, alwaar voor één graf de som van ƒ 1.—, ƒ 2.50, ƒ 5.— of ƒ 7.50 moest worden betaald, behalve nog vele andere onkosten meer.

De menschen moeten daarvoor òf geld leenen òf hunne bezittingen naar het pandhuis brengen.

En in beide gevallen moet hooge rente worden betaald.

Het inlandsch publiek vestigt de hoop op de te Bandoeng bestaande Inlandsche vereenigingen, meer in het bijzonder op de Sarikat Islam en op de Inlandsche leden in den Gemeenteraad, die misschien wel bereid zullen zijn hunne aandacht te schenken aan dit onderwerp.

(*Kaoem Boeda*, 13 Januari 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De „Java-Chinese Student's Association te Singapore". Het aantal Chineesche studenten, dat van Java afkomstig is, bedraagt ongeveer 100 en zal weldra worden vermeerderd. In den vreemde verblijf houdende, zien zij zeer goed in dat het in hun belang is zich te vereenigen, niet alleen om elkander onderling van steun te zijn, doch ook om nieuwaangekomenen in te lichten met betrekking tot de nieuwe toestanden, waarin zij te Singapore worden gebracht.

Zoo althans heeft de heer Ten-Gok-Tjhwan, oud-leerling van het Raffles-Instituut te Singapore, deze zaak begrepen en de Chineesche jongelieden van Java bijeen verzameld.

Deze samenkomst had plaats op 31 Mei 1919 in het huis no. 21 van de Race Course Road, des namiddags ten 2 ure, waarna tot het in het leven roepen van eene vereeniging werd besloten, welke den naam heeft gekregen van Java-Chinese Student's Association.

Het bestuur werd samengesteld als volgt:
De heer Tan-Rang Hie, Voorzitter.
De heer Lamo-Ie-Seng, Vice-voorzitter.
De heer Siem-Kie-Siat, Secretaris.
De heer Thio-Tjin-Gwan, 2e Secretaris.
De heer Liam-Kok-Tjong, Penningmeester.

De heer Ong-Tiang-Biauw, 2e Penningmeester.
De heer Liem-Ek-Soei, Auditeur.
De heer Lim-Kian-Hing, Adviseur.
De heer Khoe-Kim-Tjeng, Bibliothecaris.
De heeren Ko-Mo-San, Ong-Tjeng-Gwan, Tan-Tjin-Hwie, Njo-Biauw-Tien, Lin-Kiani-Hing, Commissarissen.

Een verzoekschrift aan het bestuur der Straits-Settlements werd ingediend en de erkenning verleend op 17 September 1919, volgens de Societies Ordinance 1909.

Het doel der vereeniging is:

1°. de levensomstandigheden der jongelieden te regelen;

2°. het hoog houden van de Chineesche gebruiken vergezeld van goed gedrag;

3°. het bevorderen van algemeene kennis;

4°. het behartigen van de wederzijdsche belangen der leden.

Zoolang de vereeniging nog geen eigen gelegenheid heeft om te vergaderen, kan het bestuur beschikken over de woning no. 21, Race Course Road.

Op dit oogenblik zijn 79 studenten als lid van de vereeniging ingeschreven.

Er heeft een oogenblik vrees bestaan, dat vreemde studenten niet op de scholen in de Straits-Settlements zouden kunnen worden toegelaten, doch de heer H. W. Firmstone, Directeur van Onderwijs in de Straits-Settlements en de Federated Malay States heeft verklaard dat, als er, na plaatsing van de leerlingen uit de Straits Settlements, voldoende ruimte beschikbaar is, de vreemde studenten zullen worden aangenomen naarmate zij zich aanmelden en tegen een eenigszins hooger tarief van het schoolgeld.

Dit heeft practisch geen bezwaar, want wanneer de Javaansche leerlingen de 7e klasse van de scholen op Java met goed gevolg hebben afgeloopen en dan naar Singapore gaan, kunnen zij in den regel wel op de Singapoorsche scholen geplaatst worden.

Het bestuur der vereeniging heeft dit aan de belanghebbenden op Java laten weten.

(Perniagaän van 27 December 1919.)

„Nieuw muntmateriaal voor China". In de laatste vergadering van de Britsche Kamers van Koophandel te Shanghai is besloten een verzoek tot de Chineesche Regeering te richten dat de strekking heeft om het bestaande zilveren Chineesche muntmateriaal te vervangen door eene meer moderne soort, n.l. door zilver- en kopergeld en dit te doen vervaardigen onder leiding van een bepaald deskundige.

Men was er van overtuigd, dat dit muntmateriaal beter in den Chineeschen wereldhandel zou voldoen dan het oude Chineesche geld, zoodat de bankiers en groothandelaren onderwerpelijk, ook met het oog op het metaalgehalte, hulp en medewerking hebben toegezegd.

De Chineesche Regeering is, volgens de berichten, dit verzoek gunstig gestemd en heeft besloten tot den aanmaak van zilveren dollars in een te Shanghai op te richten fabriek en onder toezicht van het Centraal Bestuur.

(Tjahaja Timor 19 Januari 1920).

Openbare Vergadering van de te Batavia wonende Chineezen ter bespreking van de Hoktjioezaak *). Op den eersten Kerstdag 1919 is 's morgens in het gebouw Siang-Hwee te Patekaan (Batavia) een openbare vergadering gehouden, met het doel besprekingen te houden over de Hoktjioezaak in Groot-China.

Tal van Chineesche vereenigingen hadden voor dat doel afgevaardigden gezonden, zoodat in het geheel een 100-tal personen verzameld waren en waaronder ook de Chineesche Consul-Generaal, de heer Ouw-Yang-Kee, werd opgemerkt.

De vergadering werd te ruim 10 uur geopend door den heer Khoe-A-Fan, die als voorzitter optrad en het doel der samenkomst uiteenzette.

De taal, waarin gesproken werd, was het Mandarijn-Chineesch, op verzoek van de aanwezigen.

*) De Hoktjioezaak is dezelfde als de Footchowzaak. Hoktjioe is de hoofdplaats van de provincie Hok-Kian, waarin ook Foochow is gelegen.

Het onderwerp, dat door de verschillende sprekers werd behandeld, was de bejegening van China door Japan in de bekende Hoktjioezaak.

Het einde was, dat op een schoolbord 4 voorstellen werden geschreven, n.l.:

1°. aaneensluiting van de Bataviaasche Chineesche vereenigingen met die van elders onder één naam;

2°. Het zenden van een telegram aan de Chineesche Regeering, met verzoek den heer Rie-Ho-Kie, Tuchuss van Hoktjioe, door een meer geschikt persoon te doen vervangen;

3°. het zenden van een telegram aan de Chineesche vereenigingen Hak-Seng-Rian-Hap-Hwee en Kok-Bin-Taij-Hwee te Shanghai, inhoudende het verzoek de Japansche boycott-actie met kracht door te zetten;

4°. hetzelfde aan de Hoakiauw te Lamijang.

Het eerste voorstel werd aangenomen en aan de gezamenlijke vereenigingen de naam Hoa-Kiauw-Kioe-Hok-Houw-Wan-Hwee gegeven, terwijl de telegrammen werden verzonden.

Het bestuur werd samengesteld als volgt:

de heer Khoe-A-Fan, voorzitter; de heeren Nio-Pang-Long en Tan-Tia-Pang, ondervoorzitters; de heer Tan-Pak-Pang, secretaris, de heeren Lie-Tjie-Thong, Jong-Pak-Tjooen, Ngo-Wie-Khong en Lo-Tjoea-That, commissarissen.

Aan de afgevaardigden van de verschillende vereenigingen werd verzocht de gevallen beslissingen aan de leden bekend te maken.

Na nog eenige huishoudelijke aangelegenheden te hebben besproken, werd de vergadering ruim 12 uur 's nachts gesloten.

(Perniagaän, 26 December 1919.)

De „Li-Po". Op 6 December 1919 is het eerste nummer verschenen van het weekblad „Li-Po". Het verschijnt elken Zaterdag en wordt uitgegeven door de Toko en Drukkerij Tie-Tek-Hong.

Redacteur is de heer Lie-Sioe-Seng en het kantoor van de redactie en administratie te Batavia, Pintoe besar. De abonnementsprijs bedraagt *f* 2.— per 3 maanden.

Omtrent richting en doel werd niets bekend gesteld.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De hr. S. Ritsema van Eck opent de April-afl. met eene beschouwing over de instelling der regentschapsraden. Het mag voor den schr. een groote voldoening wezen dat de denkbeelden, door hem ontwikkeld in zijn brochure „De reorganisatie van het bestuur in Ned.-Indië" (gepubl. in Dec. 1911), werkelijkheid zijn geworden, ook al kan hij zich niet ten volle vereenigen met de daarin aangebrachte wijzigingen. De hr. R. v. E. is van meening, dat met de regentschapsraden de Inlandsche bevolking een instituut is gegeven, waarvoor zij de Regeering innigen dank is verschuldigd. — Dr. E. Bonebakker behandelt nogmaals het onderwerp: Volksonderwijs in verband met landbouw en bedrijf. — Een artikel van den hr. A. M. W. van Renesse waarschuwt voor de onrechtvaardige oppositie tegen ons koloniaal beleid (zooals die b.v. in den Volksraad tot uiting komt); dat streven om in iedere Regeeringsdaad onzuivere bedoelingen ten opzichte van de Inlandsche bevolking te zoeken, kan voor een vreemde mogendheid welkom materiaal vormen om als bewijs te dienen voor ons koloniaal wanbeleid. Men houde de motieven voor oogen welke zijn aangevoerd om Duitschland zijn koloniën te kunnen ontnemen. — De heer S. Kalff vertelt op zijn bekende onderhoudende wijze van „een zoon van Tollens te Batavia", n.l. Mr. L. J. A. Tollens, die meende het dichtersbloed van zijn vader te hebben geërfd; de resultaten leert ons de heer K. kennen. — Overigens de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures enz. — Koloniale literatuur. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Handleiding Inl. Bestuursambtenaren.

Van de door het Departement van Binnenl. Bestuur uitgegeven serie geschriften (gedrukt in Holl. en Maleisch) is verschenen No. 42 (Batavia, Ruygrok en Co., *f* 0.25), getiteld: De zegelbelasting en voorschriften namens de: invordering van belastingen, verjaring van vorderingen wegens belastingen, afschrijving van verjaarde vorderingen.

The Wireless World.

Het Febr.-Nr. van dit aan de draadlooze telegrafie gewijd tijdschrift wijdt een kort waardeerend artikel (met fraai portret) aan Dr. C. J. de Groot te Bandoeng, wiens academisch proefschrift: Radio-telegrafie in de tropen ('s-Gravenhage, 1916) reeds de richting zijner studiën aanwees. De schr. in de „W. W." zegt: „One of Dr. de Groot's best known works is his paper entitled: The nature and elimination of strays."

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 2 bevat vervolgartikelen, n.l. Arowakken, door d. J. de J. — De vaart van Nederland op Oost-Indië, door van der Mandere (een historische schets van de ontwikkeling der scheepvaart op de Indiën, met zeer interessante afbeeldingen, o.a. van oude zeilschepen). — Indische brieven over „Planters lief en leed", door O. M. A. — Een en ander over de taak der overheid in Indië.

Mededeelingen. Tijdschrift voor Zendingswetenschap.

Inhoud van deel 64, 1e stuk: Een reis door het westelijk deel van Midden-Celebes, door Dr. Alb. C. Kruyt en J. Kruyt (vooral van belang uit ethnographisch, daar naast uit geographisch oogpunt. — Willem Luyke, door Jonkvr. H. B. de la Bassecour Caan (vervolg). — De Parhoedamdam-beweging, door E. J. van den Berg (duidelijke uiteenzetting van doel, enz. dezer geheimzinnige godsdienstige beweging onder de Bataks). — Over Goeroe-djemaat (gemeente-helpers, voorgangers) door A. Hueting. — Gebruiken bij de naamgeving op Talaoet (Sangir-eil.), door H. J. Stokking. — Uit de Javaansch-Maleische pers (1. Godsdienst en maatschappelijke toestanden. II. Onderwijs. III. De vrouwenbeweging). — Belangrijke verschijnselen op zendingsgebied. (Verandering op het arbeidsveld der Rijnsche Zending op Sumatra, enz.) — Literatuur-aankondiging.

Marineblad.

In de afl. van 10 April komen enkele bijdragen voor, welke in onze rubriek niet onvermeld mogen blijven, nl. In memoriam, Ferdinand Karel Engelbrecht (gep. vice-adm. geb. Batavia 8 Nov. 1842, overl. 's-Gravenhage, 27 Febr. 1920). — Vrijwilligers- of militievloot? Hoe moet de organisatie der Kon. Marine zijn, wat betreft personeel, materieel en financiën (eervol vermelde prijsvraag), door Ferwerda. — Het gezin mee naar Indië, door de Redactie. — Marine en dienstplicht in Ned.-Indië, door A. J. G. Maclaine Pont. — Het boek van admiraal Bauduin (critische bespreking), door C. L. Schepp.

In de rubriek Mededeelingen van de Redactie vindt men eenige prijsvragen uitgeschreven (toelichting: uitgeloofde prijzen, voorwaarden, enz.) Een dezer prijsvragen luidt: Weet Nederland, dat bij eene voortzetting van de tegenwoordige Marinepolitiek Nederland en Koloniën binnen zeer korten tijd ter zee volkomen weerloos zullen zijn en overgeleverd aan den willekeur van hunne naburen? Welke maatregelen moeten genomen worden, om dit te voorkomen?

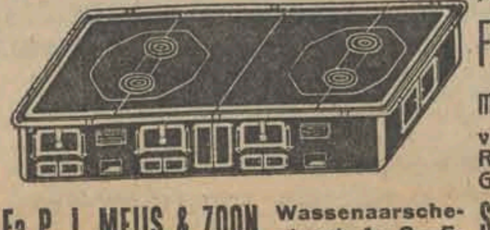
Teysmannia.

Afl. 11—12 van den 30en jaarg. bevat o.m.: Aanteekeningen over orchideeën, door Dr. J. J. Smith. — Landbouwtoestanden en vooruitzichten op Sumatra, door Dr. N. B. Pekelharing. — Technische toepassing van de scheikunde der vetlichamen, door Dr. A. W. K. de Jong. — Schaduw-, sier- en laanboomen (vervolg), door H. J. Wigman Jr. — Machines voor de bereiding van palmolie en de verwerking van palmpitten, door M. van der Meer. — Druiventeelt, door van Uffelen. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Derris als middel tegen insectenplagen. — Een nuttige boom: de algoraba. Enz.). — Ingekomen boeken.

De Banier.

In het Nr. van 12 Maart schrijft Dr. D. A. Rinkes, hoofdambtenaar voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, een lang verweer tegen door de „Nederlander" geoefende critiek over de wijze waarop de Commissie voor de Volkslectuur te Weltevreden haar taak opvat.

Die critiek betrof de volgende punten (welke één voor één door Dr. R. worden weerlegd): a. het bureau vergeet, dat bijv. het Maleisch in de verschillende deelen van den Archipel overal verschilt en dat dus de meeste lezers niets aan de boeken hebben; b. de niet-intellectueele inlander leest niet, zeker geen boeken; c. de intellectueele kent Hollandsch en dan leest hij geen Maleische vertalingen; d. men moest den Inlander zijne pantoens, zijne geestenvertellingen geven of

Arabische vertellingen, geen vertaalde Hollandsche romans; e. de door het bureau vertaalde wetten c.a. zijn nutteloos, want de Inlandsche ambtenaren kennen Hollandsch, en de desaman leert geen wetten; f. het bureau heeft een reuze-staf van hooggesalarieerde lieden, terwijl de oproerige elementen aangewakkerd en ingelicht worden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

We ontvingen gelijkertijd de Nos. 35—37 en noteeren uit den inhoud:

No. 35. De verhouding van de erfpacht tot het werkvolk, door T. Ottolander. — Arbeidsverhoudingen in de Vorstenlanden. — Over de vorming van het melksap van Heva Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff.

No. 36. Bastonderzoek en productieopnamen in verband met uitdunning in oude tuinen, door C. A. Gehlsen. — Bruine binnenbast-ziekte, door J. R. Harmsen. — Vrije arbeiders. — Het arbeidsloon in den landbouw op Java, door R. Broersma. — Het arbeidsvraagstuk. — Over de bereiding van zwavelzure kinine en hare geschiedenis op Java en in Britsch-Indië. — Djarak onder kapok. — Het uitvoerrecht op rubber.

No. 37. Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — De Oostkust-ondernemingen en voedselvoorziening, door B. — Uit veld en dessa (II. Vergrooting van bouwgrond en onderhoud van dammen en waterleidingen), door Dessaman. — Tantième-berekening, door M. Z. — Copal, door K. Meijne. — Sojaboonen in Amerika.

Mededeelingen Ned. Ind. Vereen. „De Orchidee".

Op dit tijdschrift werd dezerzijds nog niet de aandacht gevestigd; ons kwam nog nimmer een Nr. onder oogen, hoewel reeds No. 6 van den tweeden jaargang moet zijn verschenen. De uitgever denkt wellicht als zoovelen zijner Indische collega's, dat hier te lande geen belangstelling bestaat; toch heeft hij ongelijk en we zijn er vast van overtuigd, dat althans de groote bibliotheken een abonnement zouden nemen, wanneer haar daartoe de gelegenheid werd geopend.

Weekblad voor Indië.

No. 47 herdenkt Multatuli. J. V. schrijft woorden van bewondering voor Douwes Dekker als auteur. — W. L. Penning wijdt een gedicht aan Multatuli. — Vervolgens krijgt men eenige fragmenten uit de Max Havelaar, uit Woutertje Pietersen en uit Vorstenschool (een en ander met verschillende portretten van D. D. en een teekening: Max Havelaar's toespraak tot de hoofden van Lebak).

Hetzelfde Nr. bevat nog een artikel (met portretten) over het Solosche zelfbestuur (geschreven door „een inlandschen medewerker").

Rupam. A Journal of Oriental Art.

Onder dezen titel is verschenen het 1e Nr. van een driemaandelijksch tijdschrift (uitgegeven door Ordhendra C. Gangoly te Calcutta), hetwelk ook voor de geleerden hier te lande, die zich voor de Indische godsdiensten en de daarmede verband houdende Hindoe-oudheden van den Indischen Archipel interesseeren, van groot belang belooft te worden. Reeds dit eerste Nr. bevat eenige bijdragen, die deze richting uitwijzen. Speciaal vestigen we de aandacht op het geillustreerde artikel van Aleshay Kumar: Garuda, the carrier of Vishnu in Bengal and Java.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud der Febr.-afl.: De eerste vermeestering van het bentengcomplex in de Paja Reubèë (Pidië) op 20 Jan. 1901 (met kaartje), door A. K. — Organisatie van troepenmenages, door A. M. W. van Renesse. — Een en ander over de aanwending van giftgas als strijdmiddel, door J. A. van Staveren. — „La Subordination", door G. Th. Slothouber. — Vereenvoudiging van administratie op de Buitenbezittingen. — Civiel en Militair gezaghebber, door L.

The Dutch East Indian Archipelago.

Het Nr. van 5 Maart bevat verschillende korte bijdragen, waarvan we slechts noemen: Sumatra practically a new country. — Deep sea fishing. — New interprises in the Lampong Districts. — Kapoc and its cultiviation. — Iron ores in the Dutch East Indies. — Copper in Timor.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 16: Mededeelingen van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. De rijstcultuur in Noord-Amerika, door M. B. Smits (met een voorwoord van den Directeur van Landb., Nijv. en Handel, J. Sibinga Mulder.) — De variëteiten van den Oliepalm, door J. J. Paerels. — De uitvoer van Java gedurende 1919. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft nieuwe literatuur over rubber.

Prijsvraag Soendaneesche dialecten.

Blijkens een door het Bataviaasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen verspreide circulaire heeft deze instelling voor 1920 een prijsvraag uitgeschreven voor de Soendaneesche dialecten. Men herinnert zich wellicht, dat het Genootschap in 1912 een dergelijke prijsvraag heeft uitgeschreven voor de Javaansche dialecten, welke een zeer goed succes had en vele Javaansche taalbeoefenaars (Europeanen zoowel als Javanen) heeft opgewekt om bijdragen te leveren. Onze plaatsruimte laat niet toe de toelichting op deze prijsvraag uit de circulaire over te nemen; men kan haar o.a. raadplegen in de Koloniale Bibliotheek, van Galenstraat, den Haag.

De Aarde en haar Volken.

De April-afl. brengt een geïllustreerd artikel van H. J. v. B., getiteld: De toekomst van Suriname, waarvoor de stof werd geleverd door het bekende omvangrijke rapport van den hr. J. S. C. Kasteleijn c.s.

Verder een stukje „Alle waarde is betrekkelijk", naar aanleiding van Prof. Dr A. W. Nieuwenhuis' opstel over het oorspronkelijke ruilverkeer in Oost-Indië, in het weekblad „Indië".

Nationale Staatkundige Gids.

Bovengenoemd rapport van den hr. Kasteleijn c.s. wordt met een enkel woord besproken in No. 49 van de „Nationale". Hoewel de schr. zich over het werk van het Suriname-Syndicaat zeer gunstig uitlaat, betreurt hij de uitlating in haar rapport, dat het beter zou zijn om het mandaat over de kolonie Suriname aan een andere mogendheid aan te bieden, wanneer het niet mocht gelukken haar tot bloei te brengen. Hij wil deze uitlating liever beschouwen als een „slip of the pen".

Rubber-literatuur.

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift. 1 Mrt. 1920. De vorming van het melksap van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — Enkele opmerkingen over anatomie en selectie van Hevea. Voordracht door Dr. W. Bobilioff. — Selectie van meerjarige cultuurgewassen. — De rubbercultuur op „Tjepetir" in 1918.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. Febr. 1920. Onderzoekingen over bruine binnenbastziekte, door P. E. Keuchenius. — Onderzoekingen over de bast-anatomie van Hevea, door P. E. Keuchenius. — Over den invloed van zwaar tappen op de chemische samenstelling van de latex, door dr. W. H. Arisz. — Tapproeven bij Hevea Brasiliensis, door Dr. A. W. K. de Jong. — Werkwijze en toestel voor het verzamelen en coaguleeren van latex.

* * *

Ten slotte nog enkele titels:

Decentralisatie-Verslag 1918—1919. (Buitenzorg, Archipel Drukkerij).

Regenwaarnemingen op Sumatra's Oostkust, de Oost en Noordkust van Atjeh en in Tapanoeli in 1918, samengesteld door Dr. K. Diem en J. van Dijk. (Mededeelingen van het Deli Proefstation. 2e serie No. IX).

Atmospheric variations of short and long duration in the Malay Archipelago and neighbouring regions, and the possibility to forecast them, by C. Braak. (Verhandelingen No. 5 van het Kon. Magn. en Meteorol. Observ. te Batavia).

Onderzoekingen tot het vinden van een tegen Phytophthora Nicotinianae, de Haan, weerstandskrachtig tabaksras, door Dr. A. d'Angremond. (Proefstation voor Vorstenlandsche Tabak. Mededeeling No. 37).

De pepermarkt te Batavia gedurende 1919. (Handelsberichten, 15 April 1920).

De Soendaneesche vrouw in het licht van het heden, het verleden en de toekomst. Voordracht van Mej. B. H. Lans. (Ind. Genootschap. Vergadering van 6 Febr. 1920).

De maatschappelijke loop van de Javaansche (Indonesische) bevolking, door dr. Radjiman. (Ind. Genootschap. Verg. van 27 Febr. 1920).

Suriname.

Aan de Memorie van Toelichting van de Ontwerp-begrooting van Suriname voor 1921 ontleent „De Surinamer" van 7 Maart o.m. het volgende:

Tot dusver konden geen voorstellen aanhangig worden gemaakt als uitvloeisel van de besprekingen die de gouverneur het voornemen had met den minister van koloniën te houden en tevens waarom bij de thans aangeboden begrooting voor 1921 nog niet blijkt van het resultaat van die besprekingen.

De uitgaven waren voor 1919 geraamd op *f* 5.171.247, waarvoor door leening te dekken *f* 286.550.

Volgens de voorloopige inkomsten bedroegen de uitgaven in totaal *f* 7.128.652, waarvan door leening te dekken *f* 1.304.323, zoodat met de eigen middelen en de rijksbijdrage moeten betaald worden *f* 5.824.329.

De raming werd dus overschreden met *f* 939.132.

In verband met deze overschrijding kan in de eerste plaats genoemd worden de som van pl.m. *f* 275.000 die in dit jaar is of nog zal uitgegeven worden wegens uitkeering voor ééns over het jaar 1919 aan landsdienaren enz. ingevolge de regeling opgenomen in G. B. 1920 No. 4, welke uitkeering niet in de raming begrepen was. Voorts werd aan duurtebijslag in 1919, waarvoor bij art. 180 van de begrooting voor dat jaar *f* 110.000 was toegestaan, pl.m. *f* 260.000 uitgegeven, dus pl.m. *f* 150.000 boven de raming.

In het bedrag der overschrijding is verder begrepen een som van *f* 90.000, zijnde een deel van de kosten voor den aanleg van den Corantijnpolder in het district Nickerie welke som later door de opgezetenen wordt terugbetaald.

Ook verdient nog afzonderlijke vermelding, dat een groot aantal landsdienaren, die tijdens den oorlog wegens de gebrekkige scheepvaartgelegenheid van hun recht op buitenlandsch verlof geen gebruik konden maken, in 1919 naar Nederland vertrokken, vele vergezeld van hun gezin. Hierdoor werd op het artikel voor uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren enz. (art. 14) *f* 62.000 uitgegeven bij een raming van *f* 30.000.

Overigens is de overschrijding hoofdzakelijk toe te schrijven aan de duurte der tijden.

De eindcijfers der ontworpen begrooting voor 1921, vergeleken met die van de begrooting over het loopende jaar zijn: Uitgaven *f* 6.339.691, 1920 *f* 4.860.407. Inkomsten (voor '20 met inbegrip van de buitengewone heffingen) voor 1921 *f* 4.398.213, voor 1920 *f* 4.005.702. Nadeelig verschil voor 1921 *f* 1.941.478, voor 1920 *f* 854.705. Door leening kan worden gedekt voor 1921 met *f* 959.400, voor 1920 met *f* 315.800. Zoodat de Rijksbijdrage is te ramen op *f* 982.078 voor 1921 en op *f* 538.905 voor 1920.

B e u r z e n. Voor het onderwijs in talen en wiskunde in de hoogere klassen van de Hendrikschool die een school voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs is, moet de voorkeur gegeven worden aan personen met middelbare bevoegdheid boven die met een lagere akte; ook voor de opleiding voor de onderwijzersexamens en het afnemen van deze. Het laat zich echter meer en meer aanzien, dat op aanvulling van het onderwijzend personeel met Nederlandsche leerkrachten steeds minder kan worden gerekend. Om deze reden is het gewenscht, dat bijtijds maatregelen genomen worden om de te verwachten open plaatsen te kunnen aanvullen. De beste oplossing acht de Gouverneur het beschikbaar stellen van beurzen voor onderwijzers in Surinaamschen dienst, die daarvoor in aanmerking kunnen komen.

Voorloopig kan worden gerekend op 2 beurzen, hetzij beide voor een taalakte, hetzij één voor een taalakte en één voor een akte wiskunde. Voor overtochtskosten wordt op *f* 600 per persoon gerekend, indien de onderwijzer geen aanspraak heeft op vrijen overtocht wegens langdurigen dienst; voor studie- en verblijfkosten in Nederland op *f* 1600. Voor deze beurzen wordt daarom gerekend op 2 × *f* (600 + 1600) of *f* 4400.

L a n d b o u w. Bij deze begrooting wordt niet meer gerekend op uitgaven voor de school tot opleiding van jongelieden voor den grooten landbouw, waarvoor op de beide vorige begrootingen gelden waren toegestaan. Blijkens de Memorie van Toelichting, behoorende bij de begrooting van 1919, lag het in de bedoeling de jongelieden, die afkomstig moesten zijn van de Hendrikschool of van de St. Paulusschool, eerst een jaar werkzaam te doen zijn in het landbouwbedrijf als leerling-opzichter of op eene daarvoor geschikte boerderij. Daarna zouden zij den theoretischen leergang van twee jaren te Paramaribo volgen.

Toen na eene oproeping van candidaten slechts één persoon zich aanmeldde, die aan de gestelde eischen voldeed, terwijl ook bij de planters, zonder wier medewerking het plan niet uitvoerbaar zou zijn, daartegen overwegende bezwaren bleken te bestaan, werd van de opleiding op deze wijze afgezien.

De gouverneur heeft thans in overweging een ander systeem om jongelieden voor den landbouw op te leiden, dat van geheel andere beginselen uitgaat. Hij kan echter geen toezegging doen, dat reeds bij deze begrooting voorstellen zullen worden gedaan ter uitvoering van het nieuwe denkbeeld.

W e g e n o p v e s t i g i n g s p l a a t s e n. Voorgesteld wordt aan iedere vestigingsplaats een stel hoofd- en dwarswegen te geven, behoorlijk verhard, zij het dan ook maar over een breedte van 0.5 M. Voetgangers kunnen dan zonder bezwaar ten allen tijde gebruik maken van een behoorlijk voetpad. Ook voor de schooljeugd is dit van belang, daar de toestand op sommige plaatsen van dien aard is, dan in den regentijd zeer bezwaarlijk de school kan worden bezocht.

In het geheel zullen er op alle vestigingsplaatsen te zamen aangelegd moeten worden ruim 165 K.M. weg; dit brengt met zich mede eene uitgaaf van rond *f* 70.000. Worden hierbij gevoegd de onderhoudskosten gedurende het jaar van aanleg, het bouwen van de noodige bruggen en het leggen van kokers, dan zal voor het uitvoeren van het wegenplan op de vestigingsplaatsen een som van *f* 100.000 noodig zijn.

De gouverneur stelt zich met gouverneur Staal, van wien dit plan afkomstig is, voor de uitvoering daarvan over drie jaren te verdeelen, zoodat voor 1921 een bedrag van *f* 30.000 voor genoemd doel wordt aangevraagd. Dit bedrag gevoegd bij de *f* 50.000, die ook dit jaar voor het gewone onderhoud en de verbetering der vestigingsplaatsen noodig wordt geacht, is oorzaak dat voor dezen post een bedrag van *f* 80.000 is uitgetrokken.

* * *

Het aantal bonden in Suriname groeit steeds aan. Na een vergadering op 12 Februari gehouden, waarbij de leider P a t e r V e r h e ij e n een uitvoerige rede hield, kwam de Katholieke Volksbond tot stand en gaven ± 150 personen zich als lid op. Het vergevorderde uur was oorzaak, dat nog vele anderen de opgaye hunner namen tot later uitstelden. „De Surinamer" van 15 Februari stelt het aantal leden op ongeveer 200.

Van de rede van P a t e r V e r h e ij e n — in extenso te vinden in „De Surinamer" van 15, 19 en 22 Februari — laten wij hier het slot volgen:

„De conclusie, die zich aan ons opdringt is dus: Mannen-broeders, vereenigt u. Treedt toe en vormt een vereeniging, die door standenfierheid en ware solidariteit en waarachtig plichtgevoel, gepaard aan volhardende plichtsbetrachting, eerbied afdwingt en allengs een macht vormt, die alleen langs den weg van orde en vrede, maar dan op ook onweerstaanbare wijze, u allen voert tot het beoogde doel: verheffing van den werkmansstand onder g o d s d i e n s t i g - z e d e l ij k e n s t o f f e l ij k opzicht."

* * *

Eenige weken geleden schreven wij over een eigenaardige „motie" van den schepelingenbond in Suriname.

„De Surinamer" van 22 Februari deelt nu omtrent die zaak het volgende mede:

„Eenige weken geleden verscheen van de schepelingenbond in „Suriname" een ontijdige motie, waarin van het Kol. Bestuur het ontslag van den afdeelingschef geëischt werd.

De motie was in strijd met den eerbied, verschuldigd aan het gezag, zooals wij vroeger hebben aangetoond — en daarom had de Bond twee onregelmatigheden begaan: die van de opstelling der motie zelve en die der ontijdige publicatie.

De wnd. Gouverneur heeft geëischt dat leedwezen zou betuigd worden over de publicatie der motie in de pers en aanbieding van verontschuldiging voor die publicatie aan den afdeelingschef.

De bond heeft zulks geweigerd. Daarom heeft de Gouverneur de leden van het Bestuur, die de verantwoordelijkheid dragen, voor drie dagen geschorst.

Wij betreuren de houding van den bond. De eisch van den Gouverneur is rechtvaardig en zeer matig. De Gouverneur moest dien eisch ook stellen om het gezag te handhaven.

Van de schepelingen werd immers alleen een desavoueering van de publicatie der motie geëischt en niet van de motie zelve. Daartegen nu bestond geen enkel redelijk bezwaar, want de ontijdige publicatie blijft een niet te rechtvaardige daad.

Jammer dus dat de Bond het advies niet gevolgd heeft der Vereeniging van Bureau-Ambtenaren, die adviseerde om den Gouverneur voor de publicatie excuus aan te bieden, waarin o.i. ook opgesloten lag een dito verontschuldiging aan den betrokken chef. De Vereeniging der Bureau-Ambtenaren heeft door dat advies getoond getrouw te blijven aan haar beginsel: eerbied voor het gezag.

De geschorsten krijgen vergoeding uit de ondersteuningskas van den bond. De bond heeft ook besloten niet tot staking over te gaan. Een blijk van gezond verstand en eerbied voor het gezag. Daarom valt het te meer te betreuren, dat men het gezond verstand niet meer heeft laten spreken in de geheele zaak.

* * *

De „N. R. Ct." van 12 en 13 April — Avondblad D — wijdt zeer waardeerende hoofdartikelen aan het rapport van het Suriname Studie-Syndicaat. Het eerste artikel heeft tot opschrift: „*Suriname's noodtoestand*", het tweede: „*Wederopbouw van Suriname*". Het slot van het tweede artikel volge hier:

„Door het tweetal rapporten, dat van de Mindere Welvaartscommissie van 1911 en het thans verschenen rapport der Studiecommissie, zijn voldoende gegevens voorhanden voor het opmaken van een definitief voorstel.

Het woord is thans aan de Regeering.

Zij kan òf zelf met gebruikmaking van de twee genoemde rapporten en de overige gegevens, waarover zij beschikt, een wetsvoorstel „houdende voorzieningen tot verbetering van den economischen toestand van Suriname" samenstellen en bij de Kamers indienen, dan wel eene — vooral niet te groote — Staatscommissie, waarin dan ook enkele leden der genoemde commissies behooren te worden opgenomen, benoemen met de opdracht, onverwijld een ontwerp voor dergelijk wetsvoorstel op te maken.

Deze laatste weg, hoewel iets langer, schijnt ons de voorkeur te verdienen, omdat daardoor zij, die in Suriname belangstelling hebben getoond, aan de samenstelling van het ontwerp kunnen medewerken en omdat zoodoende tevens omtrent het wetsvoorstel spoediger overeenstemming zal kunnen worden verkregen.

Het zou daarbij aanbeveling verdienen, dat de Minister van Koloniën met de in te stellen commissie voeling houdt, evenals thans geschiedt door den Minister van Justitie met de commissie tot herziening van het burgerlijk wetboek.

Doch in ieder geval schijnt het ons geboden, thans zoo spoedig mogelijk te komen tot een voorstel van wet.

Langer voortgaan op den sinds jaren gevolgden weg, die Nederland steeds verder voert in het subsidie-moeras en Suriname doet blijven in den beschmenden toestand van verwaarloozing, waarin het thans verkeert, schijnt ook ons volstrekt ontoelaatbaar, zoowel uit het oogpunt van Suriname's belan als uit dat van het moederland."

* * *

„Aneta" verneemt van welingelichte zijde, dat dezer dagen aan het Departement van Koloniën een bijeenkomst is gehouden ter bespreking van het rapport van het Suriname Studie-Syndicaat. Aan d bespreking in 's Ministers kabinet namen deel d Minister van Koloniën, de heer De Graaff, de secretaris-generaal, dr. Moresco, de gouverneur van Suriname, de heer Staal, en de oud-gouverneurs d heeren baron van Asbeck, mr. Fock, Idenburg en dr. Lely.

Dus al de in leven zijnde oud-gouverneurs, behalv Mr. W. Tonckens Lzn., die te Schevenigen woont.

Wij hopen, dat spoedig bekend gemaakt zal worden, waartoe de bespreking geleid heeft. Bevoegde deskundigen had men wel niet bij elkaar kunne krijgen.

Curaçao.

De afscheidingsbeweging op St. Martin.

„Voz di Pueblo" van 1 Maart l.l. deelt mee, da „Day by Day", het St. Martinsche blad van de heer J. C. Waymouth weinig te spreken is over d „Amigoe", die, verslag doende van eene recepti bij het verzoek van den Gouverneur op St. Martin dezen landraad heeft doen zeggen, dat hij vast overtuigd is, „dat er nu een eind zal komen aan de mistoestanden op deze eilanden en daarom wil hij nie verder op de afscheiding van St. Martin en Curaçao aandringen". Wij hebben hiervan mededeeling gedaan in ons blad van 12 Februari l.l.:

Daarover lezen wij nu verder in „Voz":

Na even te hebben laten doorschemeren, dat he door den „Amigoe" uitgesproken vertrouwen, da Gouverneur Helfrich bij zijn dienstreis de zaak doo zijn goed beleid zal weten bijeen te houden, den correspondent wel parten gespeeld zal hebben en he woorden heeft doen hooren, die niet gebezigd zijn betoogt het blad, dat de heer W. bovendien 't nie in zijn macht heeft eene actie van de massa der bevolking te doen ophouden, welke actie belichaam is in een adres beteekend door meer dan 450 personen.

Het blad zegt verder, dat de grootste grief in he adres gereleveerd, betrof de rechtspraak, waarin sedert voorzien is door de aankomst op St. Martin van den nieuw benoemden omgaanden rechter op 2 October j.l., maar dat het niet kan toegeven, dat verbetering van den toestand op dat ééne punt al d andere gronden, waarop het verzoek voor afscheiding steunt, kan te niet doen.

> Telkens weer, — aldus de „D. b. D." — geven administratieve gebeurtenissen blijk van de noodzakelijkheid van eenige soort onafhanklijkheid van ons plaatselijk bestuur en de bevolking van het verschillend politiek-social maaksel, genaamd Curaçao.
>
> Eerlang zal de tijd uitwijzen, dat voor het behoorlijk besturen van onze inwendige zaken en het bevorderen van bestaande en ontstaande industriën, het veel beter zal zijn onzen eigen Raad voor de Bovenwindsche eilanden te hebben onder rechtstreeksche contrôle van den Minister van Koloniën, dan voort te gaan onder de versleten bestuursregeling, dagteekenende van 1865.

Intusschen schijnt „Day by Day" ook te hebben gevraagd naar de juiste beteekenis van de verwachting, door ons in K. W. van 27 Nov. l.l. uitgesproken, dat de afscheiding voor de bovenwindsche eilanden niet voordeelig zou zijn in financieel op

zicht. Wij willen onze meening gaarne nader toelichten, maar moeten er dan vooraf op aandringen, dat de redactie, die zich blijkbaar tot ons wendt, ons ook haar blad doet toekomen. Reeds in Juli 1919 hebben wij om ruilverkeer gevraagd en in afwachting daarvan ons blad geregeld toegezonden, maar „Day by Day" mochten wij op onze redactie-tafel nog niet zien.

Voorloopig moeten wij derhalve volstaan met der redactie ter lezing aan te bevelen het artikel van den heer Prakken, administrateur van financiën in de kolonie, over De Bovenwindsche eilanden" in „de West-Indische Gids" van Maart 1920.

De uitkeering ineens.

De Gouverneur heeft verklaard zich niet te kunnen vereenigen met het door den Raad ontworpen voorstel. De nood der schatkist eischt, dat aan ambtenaren boven *f* 2400 voor het meerdere maar een halve maand salaris uitgekeerd wordt en ook ambtenaren boven de *f* 4000 gevoelen de duurte der tijden, in het bijzonder wanneer zij een groot gezin te onderhouden hebben. De Gouverneur meent, dat de door de afdeelingen ontworpen regeling niet alleen 5 à 6 duizend gulden meer kost, maar ook het karakter heeft van een duurtbijslag, hetgeen niet de bedoeling is geweest van deze uitkeering.

Brandweer.

De branden, die verleden jaar in het stadsdistrict hebben gewoed, zijn aanleiding geweest tot het indienen van een ontwerp-verordening tot regeling van de brandweer in het stadsdistrict.

Het personeel zal, naast den brandmeester, die den opperbrandmeester bij verhindering of ontstentenis vervangt, bestaan uit in het stadsdistrict gevestigde leden van de schutterij, het weerbaarheidskorps en de militaire macht, benevens burgers, al welke personen op gezette tijden zullen worden opgeroepen om zich te bekwamen en steeds berekend te blijven voor de taak, die hun wordt toevertrouwd.

Aan leden van de brandweer die in de uitoefening van hun beroep een ongeval krijgen of schade lijden, zal, zoo noodig, uit de Koloniale kas deze schade vergoed worden.

De groote Landbouw.

De Amigoe di Curaçao schrijft:

In een vergadering van den Gouverneur met de planters besprak Z. Exc. welke maatregelen z. i. zouden moeten worden genomen ter bevordering en ontwikkeling van den economischen toestand van de kolonie in algemeenen zin, zoowel van de z.g. groote planters als van de kleine planters.

Aangezien de maatregelen spoedig moeten worden genomen, gaf de Gouverneur te kennen voornemens te zijn na de behandeling der begrooting voor 1921 een wenschelijkheidsbegrooting in te dienen, waarin gelden voor het doel zullen worden aangevraagd.

Hierover het oordeel der Vergadering gevraagd, zeiden alle aanwezigen hun steun toe om het streven van het Bestuur te bevorderen en verklaarden 't eens te zijn met de verschillende door den Gouverneur ter tafel gebrachte voorstellen.

Ten slotte zegt de Gouverneur uitdrukkelijk, dat voor eventueel te verleenen voorschotten, zijnde gelden, die tot de gemeenschap behooren, de noodige zekerheid van terugbetaling moet worden gegeven.

Hoe dat geregeld zal moeten worden, zal later met belanghebbenden overwogen worden, aangezien elk geval op zichzelf zal moeten worden beoordeeld.

Consulaatwezen.

Ook Xoz di Pueblo betuigt instemming met onze opmerkingen in K. W. van 8 Januari 1920, en voegt daaraan toe:

„dat 't jammer is, dat er onder de consulaire ambtenaren, aan wie in een vreemde taal geschreven moet worden, verscheidene Nederlanders zijn, geboren en getogen 'n Nederland of zijne koloniën. En al zegt de officieele lijst dat men aan een bepaalden ambtenaar in het Nederlandsch mag schrijven, dan is 't in sommige gevallen nog zeer de vraag of het

antwoord niet in een vreemde taal zal zijn gesteld."

Terecht laat het blad daarop volgen:

„Doch niet alleen om de taal, ook om andere gewichtige redenen eischt onze consulaatdienst, in deze streken althans eene grondige hervorming. De officieele vertegenwoordiging van onze economische belangen op vele plaatsen is zeer onvoldoende, immers is zij toevertrouwd aan personen, die haar als een „bijbaantje" moeten beschouwen. Dat onder deze omstandigheden, hoe goed ook de bedoelingen mogen zijn van de functionarissen, het prestige van Nederland geschaad en de economische belangen verwaarloosd worden, lijdt wel geen twijfel. Daar komt nog bij, dat onze kooplieden veelal gedwongen zijn zich tot een consulairen ambtenaar in den vreemde te wenden, die zelf koopman is dus gemakkelijk ook een concurrent kan zijn.

Nederland is nu, wat aangaat de verbinding met de West-Indische koloniën in een voordeelige positie en ook voor deze kolonie kan aangenomen worden, dat zij een nieuwe toekomst tegemoet gaat. Voor den handel nu zoowel van Nederland als van de koloniën is in de eerste plaats een noodzakelijke vereischte een zeer actief inlichtingendienst, dien de meeste onzer tegenwoordige consulaire ambtenaren niet in staat zijn aan te bieden, daar zij hun eigen bezigheden hebben, waarvan ze moeten bestaan."

België, zegt het blad, is reeds voorgegaan, zoodat de Nederlandsche „autoriteit" haast zal moeten maken „met een grondige hervorming van den (consulairen) dienst, wil zij ons de kans niet doen loopen achter het net te visschen."

Wij vreezen, dat onze collega na kennisneming van het antwoord van den Minister van Koloniën op vragen van den heer Van Kol, door ons 19 Febr. l.l. meegedeeld, slechts weinig erover gerustgesteld zal zijn, dat ook de Regeering doordrongen is van de gewenschtheid om haast te maken.

Intusschen heeft de Amigoe di Curacao ander werk voor onzen consul op San Domingo, waarmee evenzeer een groot belang der kolonie gediend is.

Het Amerikaansch Militair Bestuur van Santo Domingo, zou n.l. een zeer krassen en ingrijpenden maatregel genomen hebben tegen de immigratie van negers, kleurlingen en Aziaten in die Republiek.

Voortaan zouden geen andere werklieden meer daar toegelaten worden dan die van het Caucasische of blanke ras zijn, ook de verdere huisgenooten of het dienstpersoneel, dat gerekend word tot die werklieden te behooren, mogen slechts blanken zijn.

Op de overtreders van deze bepaling staat een boete van 10 tot 100 pesos en gevangenisstraf van één dag voor elke peso boete, en bovendien straf om van het eiland verwijderd te worden.

Alle werklieden, die geen blanken zijn (die reeds op het eiland vertoeven), wordt een tijdruimte van vier maanden toegestaan om het vereischte verlof aan te vragen of zij op het grondgebied der republiek Santo Domingo mogen verblijven. Na verloop van die vier maanden zullen op hen de bovengenoemde strafbepalingen van toepassing zijn.

Deze bepaling zou reeds den 6 Februari in werking getreden zijn.

Naar aanleiding daarvan schrijft het blad:

„Het bevreemdt ons dat tot nu toe, noch de Hollandsche Consul in Santo Domingo, noch de Consul van Santo Domingo te dezer plaatse deze bepaling hier gepubliceerd heeft. Want voor onze kolonie is daarmee een zeer groot belang gemoeid. Immers zooals de wet volgens bovengenoemd bericht luidt, valt onder die bepalingen voor eerst zeker de bevolking van Saint Martin, waarvan jaarlijks een 800 tot 1000 personen in de suikervelden van Santo Domingo gaan werken. Deze emigratie wordt dus terstond stop gezet. En het zal ons Bestuur lang niet gemakkelijk vallen, zulk een groote menigte, die sinds jaren gewoon was naar Santo Domingo voor verscheidene maanden te verhuizen, zoo in eens aan ander werk te helpen. Of men zou ook dezen den weg moeten openen, voortaan naar Cuba te trekken.

Doch ook van het eiland Curaçao gaan jaarlijks velen naar Santo Domingo. En een zeer talrijke kolonie holandeses (Curaçaoënaars) is langer of korter reeds daar gevestigd, die daar ruimere middelen van bestaan hebben gevonden, dan onze eigen kolonie hun kan verschaffen. En ook dezen allen vallen zeker voor het grooste gedeelte onder deze strafbepalingen.

Het is dus wel wenschelijk, dat in het belang van deze personen worde opgetreden, zoo niet, dan is er veel kans, dat er binnenkort een groote éxodus van daar kan verwacht worden.

ten te oogsten. Alles wat zij beproefd hebben is mi[slukt].

Daar staat het prachtige werk der Franschen, voo[r]onder Lyautey in Marokko, tegenover. Spanje wens[cht] Tanger alleen uit nationale ijdelheid. Op grond v[an] dergelijke beschouwingen dringen zij bij gener[aal] Lyautey en bij de regeering er op aan, geheel Marok[ko], waartoe Tanger behoort, tot Fransch gebied te mak[en] en wel nu, dadelijk!

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Pundjab-rapport.

De commissie, welke door het Nationaal Indiërs Congres benoemd was om een onderzoek in te stellen en rapport uit te brengen aangaande de wanordelijkheden in Pundjab, heeft hare bevinding en conclusiën neergelegd in een verslag, dat drie deelen omvat. Dit is in een eindvergadering der commissie in Delhi vastgesteld.

Het geeft eerst den loop der gebeurtenissen wéer en omschrijft de politiek, welke het bestuur van Sir M. O'Dwijer beheerscht heeft, de Rowlatt acts en de Satyagraha-woelingen. De commissie teekent een levendig protest aan tegen het in hechtenis nemen van Gandhi en de verbanning der doctoren Kitchlew en Satyapal, welke, volgens haar ten onrechte, verantwoordelijk zijn gesteld voor de eerste wanordelijkheden. Zij voegt hieraan toe, dat het deze handelingen van de regeering zijn geweest, die 't vuur in 't kruit geworpen hebben.

De centrale regeering wordt gelaakt en de onderkoning beschuldigd, wegens het zich niet geven van de moeite om de vraag, waarom het in deze ging, in al hare bijzonderheden te onderzoeken en omdat zij het bestuur in Pundjab hebben gehandhaafd en gesteund zonder voorafgaande enquête. Elders spreekt het rapport uit, dat de onderkoning, lord Chelmsford, bij deze gelegenheid onder zijn roeping gebleven is, zoodat hij teruggeroepen behoort te worden. Het rapport verklaart, dat er geen samenzwering tegen de Britsche overheid bestaan heeft, de gebeurtenissen wettigden niet de toepassing van de krijgswet. Ten slotte vraagt 't ook de ontheffing van eenige aangewezene ambtenaren in Pundjab uit hun ambt.

De Indische commissie heeft harerzijds ook een commissie benoemd, onder voorzitterschap van lord Hunter, die dezelfde gebeurtenissen te onderzoeken heeft. Het rapport van haar uitvoerig onderzoek zal in April of begin Mei gepubliceerd worden. Het zal zich wel niet tot het constateeren van feiten en het geven van getuigenissen bepalen, maar ook ingaan op de beschouwingen van 't rapport der commissie van 't Nationaal Indiërs Congres, dat duidelijk het stempel draagt van het extremistisch drijven, waardoor die partij beheerscht wordt.

Tanger Fransch?

Generaal Lyautey is voor zeer belangrijke zaken in Parijs. Het onvoldoende der troepen op 't Maroksche front, afdoening van de muntkwestie worden genoemd naast zijne ontvangst in de Académie française; maar van niet minder belang is de oplossing van het Tangervraagstuk, waarop wij hier nu in 't bijzonder de aandacht wenschen te vestigen.

De Franschen, die in Tanger wonen of er zich voor interesseeren, vragen met aandrang om 't eindelijk tot een beslissing te brengen of Tanger wel dan niet Fransch zal zijn. De Franschen beweren er niet billijk behandeld te worden, geen recht te kunnen doen gelden, zij zien er nu hunne munt zoo in waarde achteruitgaan, dat het Fransche geld reeds soms geweigerd wordt. En met het geld gaat ook de waardeering voor den Franschman er hard achteruit.

Spanje mag, zeggen zij, Tanger niet krijgen. Het heeft er geen enkel recht op. De scholen, hospitalen, geneesheeren, de handels- en bankhuizen, de grond, tot de harten der kleine kinderen toe, alles in Fransch. Spanje heeft in 't gebied, dat 't in Noord-Afrika bezit, slechts haat en verachting van de ingezetenen we[ten te oogsten. ...]

Een Chineesch Instituut in Parijs.

Onlangs maakten wij gewag van de poging do[or] Frankrijk gedaan om den stroom van Chineesche st[u]denten, die, na het sluiten van den vrede, naar [de] Europeesche universiteiten te verwachten was, na[ar] Parijs te leiden. Dinsdag, 13 April, heeft in de Sorbon[ne] de inauguratie plaats gevonden van een nieuw institu[ut] voor hooger onderwijs in het Chineesch en de Chine[e]sche wetenschappen. De stichting is mogelijk gema[akt] door den financieelen steun van de Fransche regeeri[ng] en de Chineesche regeering. De laatste heeft 100.0[00] handschriften geschonken, die een materiaal voor o[n]derzoek vormen, dat eenig in Europa is.

Aan het instituut zelf wordt geen college gegeve[n], maar 't wil een plaats van samenkomst vormen vo[or] de Chineesche studenten te Parijs en de Fransche b[e]cefenaars der Oostersche wetenschappen. Het institu[ut] zal wèl colleges organiseeren aan verschillende fac[ul]teiten der universiteiten. Voor die studies zullen d[i]ploma's kunnen worden behaald.

Weer een illusie, die men loslaat.

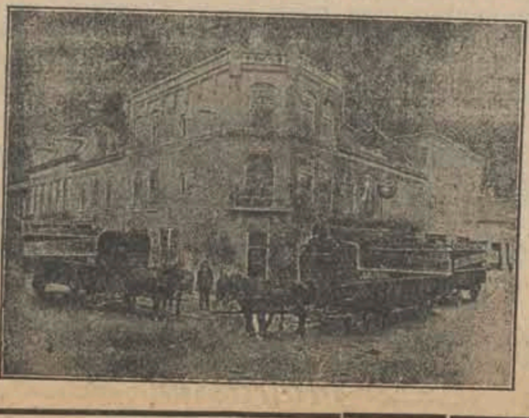
Te midden van den strijd der nationaliteiten, die ha[ar] zelfstandigheid terug vroegen of eischten, nam de ac[tie] der Zionisten een bijzondere plaats in. De illusie, [in] Palestina weer een Joodsch Rijk te doen terugkeere[n] scheen door de trek van „Joden zonder land" daa[r]heen reeds tot een begin van verwezenlijking te kome[n]. In Europa en in Amerika hadden de betuigingen v[an] instemming steun gevonden door groote financieele b[ij]dragen van rijke belangstellenden. Vooraanstaand[e] invloedrijke staatslieden hadden zich voorstanders v[an] het plan getoond. Ook de Arabische machthebbende[n], die tijdens den oorlog even vredelievend ten opzich[te] der entente waren, als zij, nu het vrede is, twistzo[e]kend ten hare opzichte zijn, schenen de vorming v[an] een Joodsch gebied, met een groote mate van zel[f]standigheid, goed te keuren.

. Maar er is nu van die idylle schier niets meer ove[r]. Mohamedanen en Christenen staan in Palestina te [sa]men tegenover het Joodsche streven. In Jerusalem [is] gevochten en bloedig ook! Door het optreden der Ar[a]bieren en het uitroepen van Emir Faisal tot konin[g] van Syrië stellen de Mohamedanen zich daar we[er] tegenover Frankrijk en Engeland, die er protectoraat[s]gebieden zochten. Deze twee entente-vrienden zijn h[et] over de daar te volgen politiek onderling weer geen[s]zins eens. In één opzicht gaan zij echter samen; [zij] zijn door de Jong-Arabische beweging beiden zoo [in] 't nauw gedreven, dat zij geen van beiden meer lu[st] gevoelen de verwikkelingen nog te vermeerderen do[or] zich nu voor de Jodenzaak nog op de bres te stelle[n]. Dacht Groot-Brittannië zich uit de moeilijkheden [te] redden, door van het eenmaal verlangde protectora[at] over Palestina af te zien en dit te doen vervangen do[or] een Arabisch mandaat, hiertegen komt Amerika we[er] op. De openbare meening in de Vereenigde Staten [is] over dit voornemen zelfs heftig verontwaardigd, maar spreekt zich niet uit voor een mandaat van Ame[rika].

De onderlinge verhoudingen worden nog te minde[r] aangenaam, doordien alle nieuw gevormde Arabisch[e] vorsten verklaard hebben den Sultan van Turkije al[s] het geestelijk hoofd van den Islam te blijven eere[n], waardoor diens positie in Constantinopel hechter word[t], terwijl Wilson, zooals men weet, juist van het behou[d] van 't Turksche sultanaat in Europa niet hooren wil.

Japan in de Stille Zuidzee.

De Amerikaansche minister van Marine Daniëls ha[d] in de zitting van een senaatscommissie verklaard, da[t] hij over gegevens beschikte, volgens welke Japan groote versterking zou aanleggen op de, door he[t] vredesverdrag pas verkregen, Carolinen-, Marianne[n]- en Marshall-eilanden. Daar zouden ook basis voor de Japansche vloot in aanleg zijn. Dit bericht heeft va[n] Japansche zijde een officieele tegenspraak ondervon[den]. Het zou onbeleefd zijn deze niet onvoorwaarde[lijk] te aanvaarden, ware het niet dat van Amerikaan[sche] en Fransche, dus van entente-bevriende zijde, aan[be]volen wordt toch een oog in 't zeil te houden. Daa[r] de kwestie Nederland, als goede buur in de Guinee[]sche wateren, niet onverschillig kan wezen, zal het ver[]standig doen met deze landen op den uitkijk te staan.

Beveiliging van den arbeid in Japan.

In dezen tijd, nu de arbeidersklasse zich de hervorming der maatschappij tot taak gesteld heeft, verdient alles onze belangstelling wat in het buitenland gedaan wordt om die klasse naast het besef van hare rechten ook het besef van hare plichten te doen behouden, ten einde zoo de mogelijke kansen te overwegen, om tot de gedroomde drie-eenheid van kapitaal, intellect en arbeid te kunnen komen. In dit verband doen wij hier eenige grepen in de arbeidersorganisatie, kort geleden in Japan tot stand gekomen als „Keizerlijke vereeniging van den arbeid" en waarvan het lid van de Volksvertegenwoordiging Umeskine Suzuki voorzitter is.

Zij stelt zich de studie ten doel van de vraagstukken, die op den arbeid invloed uitoefenen en de goede oplossing ervan te bevorderen. Haar bestuurszetel heeft zij in Osaka, het voornaamste nijverheidscentrum; elders zijn afdeelingen gevormd. Zij heeft de moreele en intellectueele verheffing van de arbeiders tot taak. Zij zal hospitalen bouwen, waar de leden en hunne gezinnen gratis behandeling vinden, scholen voor vakopleiding, recreatie-gebouwen. Een blad zal de onderlinge gemeenschap bevorderen. De oprichting van arbeidersvereenigingen, onder toezicht van de vereeniging, in verschillende steden zal worden bevorderd. Zij wenscht als bemiddelaar op te treden bij geschillen tusschen werknemers en werkgevers. Zij zal er naar streven een bevredigende oplossing te geven voor al de zoo ingewikkelde vraagstukken, die op den arbeid in verband met 't kapitaal betrekking hebben.

De inzet tot deze organisatie, waartoe bekende publicisten, leden van de volksvertegenwoordiging, vooraanstaande mannen op gebied van handel en nijverheid, ingenieurs en arbeiders medewerken, is gegeven door bijeenkomsten, die in het ministerie van binnenlandsche zaken gehouden werden. De noodige fondsen worden verwacht door bijdragen van de gefortuneerde klasse en moeten een zoodanig bedrag bereiken, dat de vereeniging daardoor tegen alle gebeurlijkheden bestand is te achten. De vereeniging kan ook rekenen op subsidies uit de Rijkskas en de fondsen van het keizerlijk huis.

Uit alles blijkt dat het hier voorzorgsmaatregelen geldt tegen de ook in Japan steeds sterker opdringende eischen van de arbeiders.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Zaterdag 24 April 1920*, om 2.30 nam., te 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 187.

A g e n d a:

Zie Kol. Weekblad 15 April 1920, No. 16.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

STUDIE-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 1 Mei 1920*, om 2.30 nam. in de Leeszaal van het gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17.

A g e n d a:

I. Notulen.
II. Ingekomen stukken.
III. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributieverhoogingen, op peil gebrachte contributies en Abonnementen, sedert 10 Maart 1920.

Begunstigers.

	In eens.
N. N.	ƒ 10.—

Nieuwe leden.

	Per jaar.
A. G. Mörzer Bruyns, Den Haag	ƒ 25.—
J. C. Marsman, Soerabaja	„ 10.—
S Meijer, Amsterdam	„ 10.—
D. A. van Waardenburg, Leiden	„ 10.—
J. Zelvelder, Deli	„ 10.—
M. O. Koning, Amsterdam	„ 10.—
Handels-Vereeniging vh. F. Kehding, Medan	„ 10.—
C. L. Blume, Medan	„ 10.—
G. J. Staal, Gouverneur, Suriname	„ 10.—
Mr. J. H. van Hasselt, Den Haag	„ 10.—
J. C. F. van Poeteren, Veur	„ 5.—
K. L. Verstege, den Haag	„ 5.—
E. M. Wissmann, den Haag	„ 5.—
Th. M. A. H. Kockelkoren, Haelen (Limb.)	„ 5.—
W. H. Rassers, Leiden	„ 5.—
D. Abdoellah, Leiden	„ 5.—
Mr. T. B. Pleyte, den Haag	„ 5.—
A. de Vries, Haarlem	„ 5.—
G. C. A. van Dorp, Katwijk aan Zee	„ 5.—
Mr. A. M. Joekes, den Haag	„ 5.—
E. A. van den Bossche, den Haag	„ 5.—
H. Th. Hofs, Amsterdam	„ 5.—
W. J. Rinkel, Bilthoven	„ 5.—
J. J. C. Gaymans, Groningen	„ 5.—
F. J. Nellensteyn, den Haag	„ 5.—
Mr. J. Lieftinck, Haarlem	„ 5.—
J. van Herwijnen, den Haag	„ 5.—
P. J. van Loo, Utrecht	„ 5.—
Dr. Ph. van Harreveld, Pasoeroean	„ 5.—
S. Prins, Amsterdam	„ 5.—
S. Steelinck, den Haag	„ 5.—
A. S. de Jongh, Haarlem	„ 5.—
J. A. Keeman, den Haag	„ 5.—
A. B. van der Laan, Rotterdam	„ 5.—
Mr. E. Hijmans, den Haag	„ 5.—
G. A. C. Heunks, Amersfoort	„ 5.—
P. Westra, Suriname	„ 5.—
J. J. Leys, Suriname	„ 5.—
G. Hennus, den Haag	„ 5.—
A. Vogel, den Haag	„ 5.—
A. B. J. Prakken, Curaçao	„ 5.—
E. Zeiler, Suriname	„ 5.—
J. A. C. J. Paulus, den Haag	„ 5.—
J. Grijseels, Deventer	„ 2.50
P. Lagerwey, Deventer	„ 2.50
W. Verhagen, Deventer	„ 2.50
H. F. van der Wal, Deventer	„ 2.50

Contributieverhoogingen.

H. H. van Kol, Voorschoten	van	ƒ 2.50	op	ƒ 10.—
Gouv. Secretaris, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 10.—
Mr. J. E. Heeres, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 10.—
J. Ledeboer, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 10.—
C. Visser, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 10.—
P. D. Mens Fiers Smeding, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 7.50
G. G. Lion, Voorburg	„	„ 2.50	„	„ 7.50
D. Geester, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 4.—
R. D. Simons, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 4.—
G. van der Schroeff, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 4.—
H. R. Yda, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 4.—
E. Keasberry, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 4.—
J. A. J. Vorderman, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 4.—
Dr. H. Blink, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 4.—
L. Molenbroek, den Haag	„	„ 1.50	„	„ 4.—
Raden Amirambjah Sastrosoewigno, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 4.—
P. A. A. Bucaille, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 4.—
H. Bielke, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.50
Dr. J. Sack, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.50
L. L. Thijm, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.50
J. A. A. In 't Veld, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.50
G. F. M. Liebert, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.50
W. A. Schneider, Rijswijk	„	„ 2.50	„	„ 3.50
F. H. J. J. Suys, Lith	„	„ 2.—	„	„ 3.—
J. C. Engelbrecht, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
W. van Genderen, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
A. Lindveld, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
J. E. de Neef, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
H. A. Reyzig, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
E. J. Simons, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
Dr. J. E. Wesenhagen, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
R. L. Currie, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
A. F. Sordam, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 3.—
F. H. ter Poorten, den Haag	„	„ 1.50	„	„ 3.—
Mevr. G. C. E. Soetens-van den Heuvel, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.—
Mevr. A. J. Immink-Roos, Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.—
Mevr. Ruempol-Schomert, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.—
L. W. E. Gerlach, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.—
Mevr. W. S. du Pré-Lix-Raaven, den Haag	„	„ 1.50	„	„ 3.—
A. van Wetering, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.—
Dr. J. F. Langenbergh, den Haag	„	„ 2.50	„	„ 3.—
P. Tillema, den Haag	„	„ 1.50	„	„ 2 50

Mevr. B. Wijnmalen-Laumacree, den Haag . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 2.50
J. J. Munniks de Jongh, Haag ,, ,, 1.50 ,, ,, 2.50
Mevr. van den Berg-Tulp, Haag ,, ,, 1.50 ,, ,, 2.50
Mevr. E. Salmon-Vas Diaz, den Haag . . . . ,, ,, 1.50 ,,, ,, 2.50
Mevr. A. W. Mees-Moll, Utrecht ,, ,, 1.50 ,, ,, 2.50

Op peil gebrachte contributies.

Mevr. C. Roodenburg, Dordt ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
K. Bouman, Delft . . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. de Gruyter, Delft . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. H. Wegerif Gzn., Apeldoorn ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
H. J. H. Gelderman, Oldenzaal ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. F. Huttinga, Leeuwarden . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. J. H. de Jong van Schouwenburg, Gorsel . . . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
J. Bakker, Suriname . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Th. J. Brouwer, Suriname . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
E. A. Brunings, Suriname . . , ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. F. C. Curiël, Suriname . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
G. R. de la Fuente, Surinam ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
S. H. Gonggrijp, Suriname . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. A. Liems, Suriname . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
N. L. Nahar, Suriname . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Fr. Oudschans Dentz, Suriname ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
R. J. Rens, Suriname . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Tjin A Djie, Suriname . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Fa. Goosen en Swagerman, Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. S. G. Groll, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Dr. G. J. Guffroy, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
W. 's Jacob, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
H. C. Kronouer, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Th. Ketjen, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. A. Keuchenius, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
G. van Lansberge, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. J. Meijer, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. de Roos, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Ph. Silvergieter Hoogstad, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. Vijzelaar den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. W. van den Berg, Voorburg ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
Th. J. A. Diephuis, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mej. G. L. Dom, den Haag . , ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mr. W. A. Einthoven, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. Fock, den Haag . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Finantiëel Nieuws- en Uitlotingsblad den Haag . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. C. Gijsberts, den Haag . . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
J. F. de Gijselaar, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
O. F. Goldman, den Haag . , ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
C. H. Hoedt den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. J. van Houten, Voorburg . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mej. B. L. W. van der Vucht, den Haag . . . . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
A. L. J. C. van Hasselt, Haag ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
Mevr. E. Heyning-de Lang, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
B. C. de Jong, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
M. A. Q. Kluppel, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
F. A. Liefrinck, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. E. van der Linden, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
W. Monhemius, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Dr. J. Rueb, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
C. J. L. von Schmid, den Haag ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
A. A. van Vloten, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. C. van der Wilde, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. E. J. K. Verkouteren-Thesingh, den Haag . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
H. J. van Brink, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. H. Bilgen, den Haag . . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
H. A. Berkhout, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. de Bordes-van Polanen Petel, den Haag . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. Habbema, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
G. L. Hofland, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. H. van der Kemp, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. E. Manuel-Kilian, Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. A. Nederburgh den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. Postma, den Haag . . . ,, ,, 2.5C ,, ,, 5.—
H. Peereboom, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. A. N. Patijn, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
C. F. E. Praetorius, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
E. L. van Rouveroy van Nieuwaal, den Haag . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. A. van der Star, den Haag . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
J. Visser, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
B. J. Visscher, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
H. W. de Vriendt, den Haag . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
W. Westerman, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. Broese van Groenau, Wassenaar . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Dr. C. J. de Bruyn Kops, Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—

D. Grivel, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Gebr. Heynen, Scheveningen . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
Mevr. A. E. Hechtermans-van Buuren, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. J. F. H. Hellendoorn-van Vogelpoel, den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Prof. J. Kraus, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. J. J. van Lessen-Albrecht, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. S. Maas Geesteranus, Haag , ,, 3.— ,, ,, 5.—
Mevr. L. Manupassa, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
F. S. R. J. Gravin van Randwijk geb. Bar. v. Hogendorp, Haag ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
F. H. W. Schill, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. Thie, den Haag . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
M. Valk, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. T. M. Winter, den Haag . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. H. Willemse, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
H. Th. Wijnhof, den Haag . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
J. de Marees van Swinderen, Groningen . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. F. Nijland, Weltevreden . . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
J. F. A. de Rooij, Bussum . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Dr. C. Winkler, den Haag . . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
C. J. Hasselman, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. A. W. S. van Lakerveld-Koch, den Haag . . . . . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
S. Monnikendam, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
D. L. Warnsinck, den Haag . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. A. M. Spaan, den Haag . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
M. E. J. van Coblijn, Suriname ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. R. C. Gonggrijp, Suriname . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
R. A. Isselt, Suriname . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. A. Polak, Suriname . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. N. Koopman, den Haag . . ,, ,, 4.— ,, ,, 5.—
J. F. Plet, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Cultuur Maatschappij „Pondok Gedeh", den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
W. C. Dogterom, Deventer . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
C. A. Potten, B. op Zoom . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
A. Harkema, Beilen, Hooghalen ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. H. C. P. de Bruyn Bussum . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
J. B. van Heutsz, Bussum . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
C. D. Post, Bussum . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
V. H. van den Bergh, Delft . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
R. F. Heyning, Delft . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
E. M. Kunkels, Delft . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
H. Dijkstra, Delft . . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
L. J. C. van Es, Delft . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
Mevr. C. Mensing van Charante, den Haag . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
E. J. J. Roekx, Dordrecht . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Dr. H. J. Lulofs, Gorinchem . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. Schorer, geb. Dijckmeester, den Helder . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. Maas, Hengelo . . . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
D. W. de Monchy, Hengelo . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Cantine, 2e Reg. Infanterie, 's-Hertogenbosch . . . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
Th. van Alebeek, 's-Bosch . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
E. Snellen, 's-Bosch . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
H. E. M. Vogel, 's-Bosch . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
J. C. Loman, Hilversum . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
J. van Hecht Muntingh Napjes, Hilversum . . . . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
A. A. de Jongh, Hoorn . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
P. J. C. Brune, Kampen . . . ,, ,, 3.— ,, ,, 5.—
Cantine Instructie-Bat., Kampen ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
H. J. M. Walenkamp Laren . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
A. M. de Lange, Middelburg . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Mevr. N. Hioolen-Mac Leod, Middelburg . . . . , ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Nooy van der Kol, de Rijp . . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.—
D. Wehrens, Venraay . . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
Corn. J. F. Thieme, Wijk bij Duurstede . . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—
J. B. Sölner, Zutfen . . . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 5.—

Abonnementen.

Kon. Roei- en Zeilvereen. „de Maas", Rotterdam f 5.—
Groote Societeit, Groningen . . . . ,, 5.—
Societeit „de Harmonie", Groningen . . . . ,, 5.—
Studenten Societeit „Musna Fides" Groningen ,, 5.—
Hotel de Doelen, Groningen . . . . ,, 5.—
Hotel-Restaurant „Frigge", Groningen . . . ,, 5.—
Hotel-Restaurant „Willems", Groningen . . ,, 5.—
N. V. Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen . ,, 5.—
Zuid-Hollandsch Koffiehuis, den Haag . . . . ,, 5.—
Café-Restaurant „Gouden Hoofd", den Haag . ,, 5.—
Hotel en Café-Rest. „Terminus", den Haag ,, 5.—
Hotel en Café-Rest. „Victoria", den Haag . . ,, 5.—

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.30** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.30** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N⁰. 18. Donderdag 29 April 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beider DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

W der een onderdeel van „Oost en West" is de Stu ie-commissie.

Het doel der commissie is toezicht te oefenen op de opvoeding en de studie der in Nederland vertoevende jongelieden, afkomstig uit de Nederlandsche Koloniën, hun hulp en bijstand te verleenen en hun verblijf in Nederland zoo aangenaam en zoo vruchtbaar mogelijk te maken.

Zij beoogt vooral de in Nederland voor hunne beschaving en ontwikkeling vertoev nlanders en daarmee gelijkgestelden van diens zijn en zal zich in betrekking stellen met de in oloniën bestaande vereenigingen, fondsen en co issies, die zich de ontwikkeling en beschaving va nlanders en daarmede gelijkgestelden ten doel stell .

Desgevraagd kan zij hare bemoeienis uitstrekken tot niet-inlanders.

In deze commissie zijn de verschillende Hooge- en Middelbare-koloniale-scholen door hoogleeraren en directeuren vertegenwoordigd, terwijl de vereeniging „Ned.-Indische Onderwijs- en Studiekas", de Tjandi-Stichting en het Max-Havelaartonds, een zelfde doel nastrevende en daartoe met ons samen werkende, door gedelegeerden er in vertegenwoordigd zijn.

Met de in Indië van Gouvernementswege opge-

richte „Voorlichtings-commissie voor de opleiding van Indische Jongelieden in Nederland", korter de „Indische commissie" genoemd, heeft de Studie-commissie aanraking en werkt met haar samen.

Door onze commissie wordt de aandacht der Regeering gevestigd op de belangen, nooden en behoeften der studeerende Indische jongelingschap.

Pogingen worden aangewend om te geraken tot de oprichting van een „Tehuis voor Indische studeerenden", waar jongelieden na aankomst in Nederland voor den eersten tijd een onderdak kunnen vinden, tot zij elders een tehuis zullen hebben gevonden en waar zij hunne vacanties desverkiezend kunnen doorbrengen.

Door eene Regeerings-subsidie daartoe in staat gesteld, is aan de Studie-Commissie als gedelegeerde verbonden de heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon 1514, Scheveningen. Deze heer zoekt en onderhoudt de aanraking met de hier te lande studeerende Nederlandsch-Indische jongelieden en is hun raads- en vertrouwensman. Hij bepaalt zich niet slechts tot de vanwege de Regeering of de voornoemde particulieren of particuliere instellingen uitgezonden jongelieden, doch zocht en zoekt ook vele andere in Nederland studeerende jongelieden uit Oost- en West-Indië, ook Chineesche en Amboineesche, op en steunt hen met raad en daad.

Ouders en voogden, welke toezicht op hunne in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, jongelieden, die bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., enz., zelfs van boord afgehaald willen worden, kunnen zich telegrafisch, schriftelijk, mondeling dan wel telefonisch tot hem wenden.

Ook worden alle mogelijke inlichtingen betreffenden steun aan studeerenden verstrekt door den heer G. J. Oudemans, chef van het Bureau: Toezicht voor Studeerenden, Ministerie van Koloniën, 's-Gravenhage.

Door welwillende medewerking der Stoomvaart-maatschappijen: „Nederland", „Rotterdamsche Lloyd", „Koninklijke West-Indische Maildienst" en „Koninklijke Hollandsche Lloyd", werden kaarten op de z.g. publiekmakers der 1e, 2e en 3e klasse der mailbooten aangeslagen, waardoor de aandacht van jongelieden en anderen wordt gevestigd op het op de leestafels dier klassen ter lezing en raadpleging liggende „Koloniaal Weekblad", waarin zij op de voorlaatste bladzijde naar den heer Hietink verwezen en op diens hulp opmerkzaam gemaakt worden.

Ook hier wordt door toedoen van „Oost en West" een gewichtig Indisch en Nederlandsch belang gediend. Nederlanders en Indiërs steunt op uw beurt onze Vereeniging!

Namens het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,

De wnd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

Losse Opmerkingen.

XVIII.

De aandeelen Handelsvereeniging Amsterdam, die 2 Februari j.l. nog genoteerd stonden voor 610 pCt., stonden j.l. Zaterdag 874 pct., dat beteekent dus, dat iemand, die daar eenige maanden geleden zes duizend gulden in stak om eens te „gokken", thans bijna drie mille schoone winst toucheert, zonder iets anders er voor gedaan te hebben dan iederen avond trouw de beursnoteering te bestudeeren.

Suikerfabriek Poerworedjo stond 2 Februari 169 pCt.; thans 281 pCt. Java-Cultuur Maatschappij noteerde 2 Februari 495, thans 700. W. A. Cultuurmaatschappij der Vorstenlanden noteerden 2 Februari 265 en thans 370. En zoo gaat het lieve lijstje door!

Zonder ook maar een poging te wagen om te willen ontkennen, dat deze grabbelpartij uit rijk-Oost-Indië op wettelijke wijze is geregeld...... moet het mij toch eens van het hart, dat juist onder diegenen, die op deze wijze hun fortuin bijeengaren, de meesten worden aangetroffen, die het altijd hebben over dien „luien" Javaan, of over die „dobbelzucht" van den Inlander! Die te pas en te onpas altijd komen aandragen met de bewering, dat de Oosterling absoluut geen spaarzin heeft.

Dat hij van z'n dertig of veertig cent per dag zich geen villa in het Gooi of op Zorgvliet kan laten bouwen!

Tja!...... Mijne opinie is, dat „de Inlander" van deze heeren niets, maar dan ook absoluut niets...... te verwachten heeft.

Deze categorie heeft „belang" bij het voortbestaan van den ouden toestand; v e r z e t zich tegen

Feuilleton.

Herinneringen.

II.

Srimpi dans.

't Was in 1913. Nòg was alles rustig, vredig...... niemand vermoedde, dat de oorlogsduivel zich de tong reeds lekte, ineengedoken zat, gereed voor den sprong...... maar de zwarte rouwvlerken, waarmede hij later Europa zou overschaduwen, rustten nog keurig ineengeplooid hem op den rug — de muil spuwde nog geen vuur en vlammen of walmde verstikkingsdood aanbrengende adem uit...... neen, 't was nog vredig, — en dus maakten wij ons op tot vredig feestvieren ten residentiehuize te Djocja [1]), niet vermoedende dat 't de laatste maal zou zijn voor vele jaren.

En om vijf uur 's middags reeds reden de auto's en equipages voor het terras aan, waar vriendelijk verwelkomende ceremoniemeesters de gasten opwachtten en naar den gastheer geleidden.

Ons rijtuig kwam slechts langzaam vooruit, omstuwd door de menschenmassa, waaronder vele Europeanen, langs de societeit, waar vele families zaten die geen uitnoodiging hadden ontvangen tot bijwoning van het feest, eindelijk den ruimen vóórtuin in, zoo eigenaardig versierd met reuzenbeelden afkomstig van dien weergaloos schoonen tempel Boroboedoer!

Toch kwamen wij op tijd. In groot tenue stonden daar reeds ambtenaren en officieren, dames in baltoilet. De avondmantels, ragfijn van zijde, crêpe de chine of zachte soepele mohair, werden door handige Inlandsche meisjes in de kleedkamers afgenomen, in de groote spiegels werd nog eens vluchtig alles bekeken — een beetje melahpoeder — een tikje rouge — o! zoo weinig......, en daarna wachtte een ieder de komst af van den ouden sultan, die intusschen door den assistent-resident van den Kraton werd afgehaald. Voorafgegaan door cavallerie reed de gouden glazen koets het ruime erf op. De adat [2]), niet duldende dat een Javaan hooger zou zetelen dan zijn vorst, brengt mede, dat een Europeaan de mooie paardjes in bedwang houdt; — nu fanfares, en de grijze, wat gebogen vorst, na begroeting van den resident, treedt binnen, op den arm leunend van zijn „ouderen broeder", zooals het heet. Statig schrijdden zij voort over het marmer der ontvanggalerij door de eveneens met wit marmer belegde feestzaal naar den troon, overkapt door een baldakijn van rood met goud, die aan 't eind hen beiden wacht.

Wij komen nu onze révérence maken, en de vriendelijke oude man, op en top „gentleman", buigt hoffelijk, steeds weer! — Om hem heen zitten zonen, kleinzonen, en achter hem de oude vrouwen, het bovenlijf tot boven de borst ontbloot, elk op een kussen

[1]) Viering H. M.'s verjaardag.

[2]) Adat is volksgewoonte.

„zelfstandigheid" of „onafhankelijkheid" van Indië! Zij colporteeren het „praatje", dat het streven naar zelfstandigheid etc. gepaard gaat met een zucht om ons, Hollanders, „er uit te gooien." Zij doen nèt alsof zij willen „opheffen"...... maar ondertusschen verkneuteren zij zich over de „onrijpheid", waaraan alles kan worden opgehangen als aan een kapstok! Zij voelen zich onrustig, want...... schuldig!

Wanneer typografen in Semarang, met een dagloon van 30 tot 60 cent...... staken, dan vergadert de Raad van Indië om middelen te beramen tegen het bolsjewisme. Daartoe opgezweept door een reactionaire pers...... om tot de conclusie te komen, dat 't nog niet zóó erg is! En wanneer leiders van vakvereenigingen de suikercentra bezoeken, om hun landgenooten op te heffen uit den staat van moreele slavernij, dan brult de gansche Europeesche pers om veldpolitie en marechaussee.

Dan verneemt het „Bat. Nieuwsblad" b.v. uit Madioen, dat er bij den a.s. suikermaaltijd groote moeilijkheden worden verwacht, want dat men daar een krachtproef zal nemen en trachten den bekenden eisch: minimum loon van één gulden per dag! ...... é é n g u l d e n...... door te voeren. En...... jubelt het blad daarachter: men is nu voorbereid!

Directies en administrateurs toucheeren voor hun „kunde" en „doorzicht" tantièmes bij tonnen; Europeesche employé's krijgen door hunne vakvereenigingen er betere salarisregelingen en pensioensregelingen door en...... maken en passant front tegen de opkomende vakvereenigingen der bruine collega's. De beursspeculanten wrijven hunne handen blank aan de zoete winsten! De suiker wordt in Indië met den dag duurder; aan distributie van goedkoope suiker doet de Regeering niet, zooals in Holland! Zij bepaalt zich tot „haar teleurstelling uit te spreken over het wegblijven van een *beau geste* van het suiker-kapitaal"! Regeering en pers, beide vreemd-nationaal, gesteund door den Europeaan in Indië, allen gesalarieerd volgens een vreemd-nationalen loonstandaard, zij allen voelen de ellende, die thans door de duurte in Indië in talrijke inheemsche kringen geleden wordt, niet aan den lijve.

En zij beantwoorden billijken drang naar verbetering met karabijn en klewang!

De toestand in Indië is voor het Indische proletariaat op het oogenblik diep-bedroevend.

* * *

Het Indische „N. v. d. D." van 25 Februari j.l. gaf in een hoofdartikel weer eens een prachtige bevestiging van hetgeen ik reeds jaren — ook in dit blad — beweerd heb, n.l. dat de christen Ambonnees tegen den Mohamedaanschen Inlander wordt uitgespeeld.

Het ging over wrijving in den boezem van het Indo-Europeesch Verbond. Door de afdeeling Batavia werd in het ontwerp-reglement een nieuw artikel 3 ingelascht, waarin als gewoon stemgerechtigd lid worden aangenomen:

a. personen van Europeeschen bloede, enz.;
b. personen van niet-Europeesche bloede, die, uit

hoofde van gemeenschappelijke belangen met de leden van de vereeniging, ter beoordeeling van het hoofdbestuur, het doel der vereeniging krachtig kunnen bevorderen..

Het „B. N." maakt daartegen bezwaar! Doch — zoo betoogt het „N. v. d. D.":

Het bezwaar van het „Bat. Nwsbl." geldt natuurlijk het *sub b.* vermelde, doch dit bezwaar vervalt zoodra men de *dessous* der zaak kent.

Wat toch was het geval?

Door de statuten werd van het lidmaatschap van het I.E.V. uitgesloten een groote groep van *een bijzonder soort Hiergeborenen*, wier rechten geheel congruent waren met die der Indo's, die in wezen Indo's waren, doch officieel *slechts Inlanders* konden heeten, die zich in den loop der tijden geheel vermengden met en opgingen in de groote klasse der Indo's, die zich ten slotte — wat leven en arbeidskring betrof — geheel en al aansloten bij de Indo's. Wij bedoelen de ontwikkelde Amboineezen, die met honderdtallen de gouvernementsbureaux bevolken, die commies zijn en klerk en wat niet al, juist precies als de Indo. De mogelijkheid moest worden geschapen om deze lieden in den grooten Indo-bond op te nemen.

Het blad gaat verder en verklaart, dat er géén of nágenoeg geen verschil bestaat tusschen de talrijke Latumetens, Manubessy's, enz. en de *echte* (?!) Indo's...... en juicht vervolgens:

En de redactie van art. 3 *sub b. getuigt van diplomatiek inzicht en wijs beleid.*

---

dragend het sirihstel — den beker...... De ratoe [3]) vergezelt den sultan nooit buiten den Kraton.

De gamelang is in het midden der zaal opgesteld — de spelers zitten reeds bij hunne instrumenten, en... na rondreiking van koffie en gebak ontstaat een stilte...... wij wachten de prinsesjes, die hier dansen zullen hare heilige dansen...... die ongehuwde, scherp bewaakte kindvrouwtjes, voor één avond overgebracht in een voor háár ongewone sfeer, anders een haremleven leidende zonder afwisseling, zonder iets af te weten van die woelige buitenwereld, als teere droomende lotusbloemen in den stillen vijver van een vergeten park haar jeugd en wellicht jeugdverlangens uitbloeiende tusschen die vele Kratonmuren. En als zij kwamen, was 't haar niet vergund de oogen op te slaan naar die nieuwsgierige mannen en vrouwen, dáár gekomen om haar slanke leden te bewonderen, haar nog niet volwassen lichaampjes te begluren......

Vlak bij den ingang stond ik, en in mijn gedachten zie ik ze door de wijd opengeslagen deuren binnentreden, neen...... zweven, — de fijne voetjes nauw het marmer rakend. Gelijk brooze, zacht beschilderde beeldjes, wie leven is ingeblazen als aan zoovele Galathées door den vurigen wensch van een Pygmalion, zweven ze dus, achter elkaar aan, acht of tien in aantal. Het lijfje is ingesnoerd door een zijden keursje strak de borsten omknellend, de schouders blootlatend. Ook de heupen worden nauw omspannen door de kain pandjang [4]) met 't vorstelijk motief, de lange golvende streep, bebatikt.

Die kain is weer vastgehouden door een fluweelen, heel breeden band, een lange, doorzichtige zijden slendang om de schouders, half om de slanke armen geslagen, — het gitzwart haar zoo glad mogelijk naar achteren getrokken, de haarwrong gevat in een kap van kunstig gevlochten gouddraad met levende melatiebloemen doorregen...... op 't voorhoofd krullokken geschilderd, de wenkbrauwboog opwaarts geleid door een fijne streep houtskool, — onder de oogen beschilderd en heel sterk bepoederd is 't lieve kinderlijke gezichtje. De nagels aan hare handjes zijn rose gemaakt en aan de vingers schitteren kostbare steenen, — ook enkele hebben ringen met steenen aan de toonen van haar voetje.

Steeds de oogen neergeslagen, als beschaamd voor al die vreemden, komen zij de ruime zaal in en maken voor haar heer en den vertegenwoordiger van 't Nederlandsch gezag, de sembàh [5]).

Gamelangtonen tokkelen zacht, 'n oude vrouw, geknield met 't groote boek vóór zich, begint op eentonige wijze den tekst te zingen van het te komen dansdrama.

Achter elk danseresje knielt weer een oude vrouw; zij toch moet gedurende den dans de plooien van het kleed ordenen, de slendang weer effenen, als die zich mocht verwarren...... al die vrouwen hebben 't bovenlijf tot de borst ontbloot, zoo wil het gebruik als hof-

[3]) Ratoe is 1e gemalin.

[4]) Kain pandjang is lange heupdoek.
[5]) Sembàh is eerbiedige groet.

Het was niet noodig den Inlander te krenken of zelfs maar den *schijn* op zich te laden dat men hem te kort wilde doen. De gekozen woorden openen de mogelijkheid om den Amboinees toe te laten, doch den scheidsboom *juist voor den neus van den Inlander te laten vallen. Zonder dat dit met even zoo vele woorden werd gezegd!*

Terwijl tegelijk de rem werd aangebracht, welke we vinden in art. 3 *sub 2*, luidende:

„2. Over de aanneming van de in dit artikel bedoelde leden beslist voor elk geval afzonderlijk het Hoofdbestuur met volstrekte meerderheid van stemmen, al dan niet op voordracht van eene afdeeling."

Wij kunnen dus de toekomst van het I.E.V. onbekommerd tegemoet zien, verklaart de schrijver van dit duidelijk en helder betoog, waarin wij enkele gedeelten cursiveerden, om daarna te besluiten met:

Wij blijven vertrouwen koesteren in de inzichten der leiders, die — minder vrij dan wij en eigenlijk aan handen en voeten gebonden — niet mochten uiten, wat wij hier frank neerschrijven, *hoewel onze meening ook de hunne is:* Wel Amboineezen, geen Inlanders in het I.E.V., aangezien met het binnenhalen van de laatsten het doodvonnis der Vereeniging wordt geteekend!

Precies zooals ik vroeger altijd beweerde in het Leger...... dat de Ambonnees niet als Inlander wordt beschouwd, maar tegen dien in het gareel wordt gebracht aan de zijde van de elf andere provinciën.

Met de Minahassers, wier nationaal gevoel gelukkig niet verdwenen is, maar die in den laatsten tijd blijk geven van een krachtig nationaal sentiment, schijnt men tegenwoordig dergelijke valsche spelletjes niet meer te probeeren!

Mij verwondert het, dat de Ambonneezen, onder wie toch werkelijk talrijke menschen, die het hart hoog dragen, zich al dat geknoei en gekonkel met en in hunne namen maar zoo laten welgevallen.

Dat men daarop nooit eens een protest zelfs hoort!

Wel moet het Portugeesche en het daarop volgende Hollandsche bewind de bevolking in de Molukken zeer gedenationaliseerd hebben!

H. J. VERMEER.

's-Gravenhage, 23 April 1920.

---

tenue, en niet dan schuivend met gebogen knieën bewegen zij zich voort. Nu komt een forsche klank uit de instrumenten — kling-klong, kling-klong — vlugger herhaalt het zich en, het lichaam gerekt, de armen sierlijk gedraaid, hand en vingers rechtuit gestrekt, met in bevallige omdraai de slendang, bewegen zich nu die soepele vrouwenfiguurtjes op het rythme van de haar zoo welbekende melodieën — zij droomen ze, elk muziekdrama heeft eigen karakter, eigen maatverandering; ......soms zwellen de tonen aan, als in uitbarsting van hartstocht, en sneller bewegen zich de dramatische personen, de voeten gaan bijna niet van hun plaats weg, en toch is er àl kracht in den dans,... met korten stoot wordt de slendang naar achteren gewipt, soms staat de handpalm tegen den schouder aan en bewegen zich de vingers in ongekende snelheid op en neer, — dan draait 't hoofd zich op de schouders en merk ik een oogenblik overeenkomst op met Russische dansers door de korte schouderbewegingen...... langzaam sterven de tonen weg, het is als een ver verwijderd geroffel, in de bewegingen komt een matheid, het lichaam ontspant zich en opeens staan zij onbewegelijk.

Dan komt een dans voor twee figuren, twee krijgers voorstellende; zij nemen tenminste pijl en boog en soort kris, en zoo ontstaat daar een dans hoogst belangwekkend om te aanschouwen. Als een der krijgslieden met snelle beweging om den andere heendraait, dien eindelijk treft, zoodat hij in de knie zinkt, komt een zweem van glimlach op beider gelaat — echter verstarren zich de trekken zoo spoedig weer, dat het mij is als hadde ik gedroomd!

Rijsttafel.

'n Woord dat alleen reeds een Indiër in Hollan doet watertanden.

We zullen 't echter niet hebben over 'n rijsttaf door moeder de vrouw, met zooveel moeite en zo bereid, een heerlijk maal, gewoonlijk met famil en goede vrienden gedeeld, noch over de rijsttafel waardoor de afdeeling den Haag — roemruchter zaliger gedachtenis — vroeger beroemd en beken was, zoozeer zelfs, dat de vereeniging „Oost e West" er mede vereenzelvigd werd en als men daa van sprak, hoorde: „Oost en West? O, jawel, daa kan je rijsttafelen!" Ook niet over 't gewone bord rijst, dat met wat sajoer, 'n spiegel-ei, wat gehakt vleesch of visch en sambal, ook lekker smaakt, ma over de rijsttafel, die men in Nederlandsche resta rants bekomen kan. Aangezien men in een vreemd stad niet eerst de advertenties der plaatselijke blade nagaat — gegeven al dat zoo'n advertentie er in zo staan — om na te gaan waar zoo'n restaurant is, rijst tafel ook niet onder de „vermakelijkheden" voo komt, bepalen we ons tot die restaurants, die in on Koloniaal Weekblad de aandacht op zich vestigen 't Zijn het „Indisch Restaurant", Laan van Mee dervoort 68, „Waroong Djawa", Kortenaerkade 10 beide in den Haag en Hotel Pension „Philadel phia", Leidsche Kade 94 te Amsterdam.

De prijzen van een gewoon maal zijn er respectie velijk ƒ 2.50, ƒ 2.75 en ƒ 3.—, terwijl men ook duur dere heeft, met meer toespijzen tot ƒ 5.— toe, e ook afzonderlijke gerechten en toespijzen kan bijbe stellen, varieerende van ƒ 0.25 tot b.v. voor ki ƒ 1.50. Echter aan een gewoon diner tegen voor noemde prijzen heeft men voldoende en geniet o bescheiden wijze. Geven het Indische Restaurant e de Waroong Djawa, naast de rijst en ajoer, visc en een vleeschgerecht, de rest is van meer vegetari schen aard. In „Philadelphia" heeft men prikadel kroepoek, saté en verscheidene gekruide vleeschsche teltjes en is het maal hier wel het duurst, maar oo het suffisantst en krijgt men niet, hetgeen na een een voudige rijsttafel dikwerf het geval is, zoo spoedig weer het gevoel van honger. Het fooien geven is e verboden. Bij het afrekenen wordt hiervoor 10 pCt op de nota gebracht en dit bedrag in de bedienden pot gestort. We troffen er niet veel gasten. Echte de eigenaar was tevreden. We kunnen evenwel onzen Amsterdamschen vrienden en anderen aanraden, hun

---

Onvermoeid blijven de danseresjes, want dadelijk daarnà leiden zij nogmaals een dansdrama in, bij tusschenpoozen begeleid door de eentonige zangstem der oude vrouw, en het heeft voor mij een niet verminderde bekoring — liefelijk en vol gratie blijft het steeds, vol ingetogenheid en ik vergelijk deze statige jonkvrouwelijke bewegingen met de houp-la-la's der meeste Europeesche balletten en onwillekeurig huiver ik — ik weet niet waarom — het leek mij een profanatie van het vrouw-zijn.

Helaas is de inlander nu door de films, met de balletten, zooals de Europeaan die mooi vindt, reeds lang bekend en heeft de eerbied voor de blanke vrouw dan ook in Indië reeds lang afgedaan!

Als eindelijk de volle klokgeluiden zwijgen, schrijden de srimpis langs ons heen om zich te verkleeden en van haar dansen uit te gaan rusten. Wij zien ze een uur later in een ruime zijkamer om een groote tafel geschaard in haar zachte kabaja's vol briljanten spelden, als kindertjes zoo tevreden met de doozen vol fijne bonbons en de reukfleschjes, een attentie van den gastheer — en vroolijk en blij giegelen en praten ze onder elkaar in het zangerige Javaansch. — Is haar slaafschheid te veroordeelen? Zou men ze de onrustige, wreede wereld willen inleiden?...... Als angstige hertjes zouden ze samenscholen en terug verlangen naar de veilige Kratonmuren. Neen, geen Kartini heeft ze nog wakker geschud, die schoone slaapsters, en zij zijn wellicht gelukkiger in haar onwetendheid van al 't booze, héél leelijke der wereld om haar heen!

M. M. LINDNER-VAN VLIET.

schreden eens naar de Leidsche Kade te richten, om er eens goedkoop, goed en lekker te smullen. Wij voor ons zullen dit niet verzuimen als we in Amsterdam zijn, hoe dikwerf we ook reeds van de Haagsche gelegenheden gebruik maken. Ook is het aan te bevelen, die gelegenheden — waar dan ook — aan te grijpen en te benutten om de niet-Indiërs, de totoks, eens met een eenvoudige Indische rijsttafel kennis te laten maken. We wedden, dat het „pakken" zal! G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Unificatie.

De Heer F(annoy), aldus het „N. v. d. D.", spreekt in het orgaan van den Indischen Bond een ernstig woord tot degenen die in Indië met alle macht streven, of zeggen te streven, naar unificatie: naar eenheid van belasting, eenheid van onderwijs, eenheid van rechtspraak, eenheid van wetgeving, eenheid in alles!

Hij wijst daarbij op de tegenstelling, die onmogelijk te ontkennen is, tusschen den Europeaan, bewust of niet-bewust levende naar de levensbeschouwing der Westersche maatschappij, die haar stempel ontving van het Christendom, en den Inlander, bewust of niet-bewust levende naar de levensbeschouwing der Oostersche maatschappij, welke — op zijn hoogst — voortvloeit uit den Islam of het Boedhisme, dan wel Brahmanisme.

Geen rassen-unificatie zal hier langs vreedzamen weg kunnen tot stand komen, anders dan na godsdienstunificatie, zegt de heer F. en hij vervolgt dan:

„Alle arbeid die daar geen rekening mee houdt, zal blijken Sysyphus-arbeid te zijn. Men zwoegt met den steen, tot bijkans aan den top, dan valt hij terug, totdat hij als deze niet oppast, aan het eind den zwoeger verplettert!

Het verschil in levensbeschouwing beheerscht hier alles.

De doorsnee Europeaan die zijn inkomen ziet vermeerderen, benut dit voor vrouw en kinderen. Elke vermindering die hem treft, treft zijne vrouw en kinderen. Omdat hij een gezin heeft en gezinsleven heeft leeren waardeeren.

De doorsnee-Inlander die zijn inkomen ziet vermeerderen, benut dit om zich méér vrouwen aan te schaffen, van welke hij zich niet méér aantrekt dan de vermeerdering van inkomen hem toelaat. Gaat hij in inkomen achteruit, dan ontworstelt hij zich eenvoudig aan de overtollige vrouwen, met hare kinderen. Omdat hij meerdere gezinnen heeft en het enkelvoudige gezinsleven niet heeft leeren waardeeren.

Zoo lang O o s t e r s c h huwelijks-, bezits- en erfrecht hier samen opwassen moeten met W e s t e r s c h huwelijks-, bezits- en erfrecht, zoolang is de heele unificatie-politiek of taktiek, of hoe men het noemen wil, klinkklare onzin, ten bate van de Oostersche, — en ten nadeele van de Westersche idée."

De staking te Semarang.

De verbonden drukkers en dagblad-bedrijven in Semarang ontvingen van het bestuur der Vakcentrale het verzoek om een conferentie. Hierop is afwijzend geantwoord. De „Loc." zegt, in eene motiveering van dit besluit:

„De Vakcentrale, evenals de Semarangsche S. I. door den heer Semaoen gepresideerd, werpt zich op als de representante der zetters en drukkers, zonder dit in werkelijkheid te zijn of te kunnen zijn.

Het valt natuurlijk gemakkelijk genoeg om personeel voor personeel te bepraten tot het erkennen van de Vakcentrale als zaakgelastigde, maar alle ingewijden weten dat de groote meerderheid der Semarangsche typografen eenvoudig handelt onder pressie van de S. I. Het is de S. I., die de staking bij Van Dorp heeft gedecreteerd, die daarna quasi een typografenbond heeft opgericht en nu de beweging weder quasi overdoet aan de Vakcentrale. De werklieden zelven zijn slechts marionetten in dit spel, zouden voor 't meerendeel 't liefst met rust worden gelaten en hun eigen zaken behartigen, waartoe zij tot dusver opperbest in staat zijn gebleken. Zij staan echter onder een soort terrorisme van S. I. en Vakcentrale, en het ware voedsel geven aan dat terrorisme, indien de werkgevers haar als de gevolmachtigden van hun personeel beschouwden."

Elders merkt het blad op: „Op het jongste S. I.-congres te Soerabaya is gebleken dat de Vakcentrale een door en door revolutionnaire organisatie is, en het is dus ongewenscht om, zoolang van S. I.-wege de vakbeweging in revolutionnaire richting wordt gedreven, aan deze actie steun te verleenen door de Vakcentrale als de geroepen vertegenwoordigster der arbeiders te erkennen.

Zoolang de Vakcentrale de Sneevlietiaansche ideeën blijft omhelzen, behoort zij te worden uitgeschakeld."

Het volgende, mede ontleend aan de „Loc.", typeert eveneens de lieden, die in de z.g. Inlandsche vakbeweging het hoogste woord voeren:

„Vooreerst de mededeeling dat ik zelf in Indië ben geboren, van jongs af aan met Javanen heb gespeeld, omgegaan, gewerkt, enz. Sinds 14 jaar werk ik met Javaansche koelies, mandoers, klerken, enz. Ik meen dan ook, dat ik den Javaan wel zoo'n beetje ken.

Welnu, sinds al die jaren dat ik met Javanen werk, zie ik dag aan dag dat de mandoers, de klerken, enz., van de arme koelies een zeker gedeelte van hun zuur verdiende daggeld afnemen. Verdient een koelie bij mijn firma ƒ 0.50 per dag, dan neemt de mandoer of de klerk hem op z'n minst ƒ 0.10 af. Verdient de koelie ƒ 0.70 per dag, dan neemt de mandoer hem gewoonlijk ƒ 0.20 tot ƒ 0.30 af. Geef ik mijn koelies ƒ 1.— per dag, omdat mijn mandoer bij hoog en laag verklaart geen koelies beneden dit dagloon te kunnen krijgen, dan steekt mijn mandoer of klerk ƒ 0.50 daarvan in zijn zak. Onder het raam van mijn kantoor is dagelijks gewoonlijk hoogloopende ruzie tusschen mandoers, klerken en koelies over het af te nemen bedrag der koelieloonen. Flinke en brutale koeljes geven soms niets af, en worden den volgenden morgen bij het zich opnieuw aanmelden voor werk, door de klerken en mandoers weggejaagd, tenzij ze beloven retour-commissie te geven. Ik heb menigmaal getracht een stokje te steken voor deze afzetterij, de mandoers weggedaan en andere mandoers genomen, doch die doen het dan vaak nog erger. Betaalt men zelf de koelieloonen uit, en zegt men den koelies geen retour-commissie te geven aan de mandoers, dan zorgt de mandoer wel, dat men den volgenden dag geen enkele koelie krijgt.

Dit gebeurt niet alleen bij mijn firma, *doch ook bij alle groote handelslichamen*, die mandoers hebben en veel koelies gebruiken.

De heeren S. I.-ers, waarvan mijn klerken en mandoers fanatieke leden zijn, schreeuwen zoo hard, dat de Hollanders de Javanen uitzuigen, bedriegen enz. Is dit vragen en afdwingen van ƒ 0.10, ƒ 0.20 en ƒ 0.50 per koelie op zijn rampzalig dagloon, dan geen vorm van uitzuigen of knevelarij?"

De drukkersstaking is sedert geëindigd.

Opruiïng.

Aneta seinde dd. 16 April aan het „Vad.", dat van Van Burink opnieuw in preventieve hechtenis gesteld is, andermaal wegens opruiïng. Wij lezen in het „Soer. Hbl." o.a. dat deze onderwijzer Van Burink van Paree met niet te miskennen revolutionaire bedoelingen de domme massa in een rijk industriegebied opzet tot ontevredenheid en verzet.

Het blad geeft een staaltje van zijn voortgezette actie op de beruchte Paree-vergadering, ontleend aan

het verslag uit de „Oetoesan Hindia". Wij citeeren hiervan enkele passages:

„Broeders! Denk er niet aan dat ik een Hollander ben en kijk niet naar mijn huid, maar naar mijn hart...... Van broeder Semaoen heb ik bericht gekregen, dat de krant een verslag bevatte van de jongste openbare vergadering te Paree. In dat verslag werd gezegd, dat ik als spreker was opgetreden. Toen traden vele broeders als sprekers op. Deed de gemachtigde van de regeering op die wijze goed en juist? Ik vraag, waarom het gouvernement dergelijke ambtenaren niet wegjaagt?"

„Wij — bedoeld werd: leden van de I. S. D. V. — zijn er voor, dat de Javanen een behoorlijk bestaan krijgen. Gij allen, broeders, weet, dat de Javaansche grond Javaansch eigendom is, doch de Javanen bezitten geen grond."

„Wij weten ook, dat de fabrieken 300 pCt. winst behalen, maar wij krijgen slechts *f* 0.30. Nu is de H. V. A. een beetje bang en zij betaalt haar koelies met *f* 0.50 per dag, maar de I. S. D. V. en S. I. vragen om de koelies minstens *f* 1.00 per dag te betalen. Op dit oogenblik denken de Javanen terecht over een zeer mooi wapen, n.l. dat, waarbij de broeders allen tegelijk niet willen werken, vulgo staken, waarop de suikerfabrieken van zelf genoodzaakt worden om de werkzaamheden stop te zetten."

Een grootsche onderneming.

Naar aanleiding van zijn bezoek aan Java en aan eenige ondernemingen daar, schrijft de heer Van der Laan in de „Deli Crt." o.a: Wat zou menig flink planter van Deli met de handen in het haar staan, als hij op een goeden dag naar Java werd overgeplaatst en daar niet beschikken kon over zijn arbeidszeker contract-volk, maar zich moest onderwerpen aan alle honderd en een grillen en nukken van den meest vrijheidlievenden — om niet van bandeloos te spreken — werkman ter wereld.

Onder die omstandigheden is het een wonder van organisatie op landbouwgebied, dat de Handelsvereeniging Amsterdam heeft weten te bereiken op haar suikeronderneming „Djatiroto". Uit een moeras en een wildernis heeft de krachtige leiding en het doorzettingsvermogen van den Europeaan hier binnen tien jaar tijds een schitterende landbouwonderneming opgebouwd, die jaarlijks millioenen uit den bodem haalt, welke te voren woest en leeg was en waar vrijwel geen mensch kon wonen.

Als men bedenkt, dat op een dergelijke onderneming een 80 Europeanen en een paar duizend Inlanders, welk aantal in den drukken tijd groeit tot 15.000, hun brood en ruim hun brood verdienen; wanneer men weet, dat een dergelijke onderneming jaarlijks bijkans twee millioen gulden aan arbeidsloonen uitkeert, dan beseft men diep de beteekenis van den Europeeschen landbouw voor Indië, zoo terecht indertijd door den Directeur van Landbouw in den Volksraad verdedigd.

Tien jaar geleden kreeg de H. V. A. dit erfpachtsperceel van ruim 7.000 bouw in handen en met een Amerikaansche breedheid van opzet, die dezen keer gelukkig eens een zuiver Hollandsche was, werd met de exploitatie begonnen.

Hier zou de grootste suikerfabriek van Java komen, met een fabrieks-capaciteit van 50.000 picol riet per dag. Wegen en ossekarren zouden nooit voldoende capaciteit bieden om een dergelijke hoeveelheid te vervoeren. Kort en goed werd toen besloten geen wegen aan te leggen, maar railbanen, waarop met eigen locomotieven het riet aangevoerd zou worden; waarmee het werkvolk naar de velden zou kunnen gaan; de Eur. employé's het werk zouden controleeren en waarmee de geheele onderneming gedreven zou worden. Een spoorwegbedrijf, dat op zich zelf een onderneming is.

Een ganschen morgen van acht tot twaalven hebben wij daar in een der motorlorries, als een keurige auto op rails, met een snelheid van 40 K.M. over de perceelen rondgetuft. Hier den aanleg van riettuinen en het planten bezichtigend, elders een bez[illegible] brengend aan de door de Inl. arbeiders bewerk[illegible] sawah's, waar op een andere plaats aan een schit[illegible] rende kolonisatie-kampong, waar de huizen in ke[illegible] rige orde en niet naar het plan van de dessa met h[illegible] kronkelwegjes, zijn neergezet; dan weer langs [illegible] breede irrigatie-leidingen, die er aangelegd zijn [illegible] het overtollige water kwijt te raken. Een volmaa[illegible] bedrijf.

Voor 1919 verwacht men op „Djatiroto" bij e[illegible] oogst van 700.000 picol, een winst van 15 millio[illegible] gulden. Maar zoo is het niet altijd geweest. Na vi[illegible] vijf jaren van exploitatie heeft men op het punt g[illegible] staan de zaak te sluiten, den grond aan de regeeri[illegible] terug te geven en de verwerkte millioenen af [illegible] schrijven. Toen kwam de redding in een advies v[illegible] het Proefstation. De bodem was te rijk, te geil, zo[illegible] als de landbouwer zegt; men moest na het riet p[illegible] planten, dat zou de bodem uitmergelen en hem g[illegible] schikt maken voor een hoogere suikerproductie. E[illegible] zoo geschiedde, met schitterende resultaten en m[illegible] millioenen aan winst.

In de slechte jaren gaf de H. V. A. een deel v[illegible] het perceel terug. Terwijl „Djatiroto" uitgroeide t[illegible] een schitterend bedrijf, ligt Oost-Djatiroto daar a[illegible] een moeras. In een enkel krotje woont er een ee[illegible] zaam Inlander, die tracht op den zuren bodem e[illegible] veldje te beplanten .....

De reuzenwinsten zijn niet gemaakt te koste van de bevolking of de arbeiders. Integendeel: „Djatiroto" heeft alles moete[illegible] doen om het den arbeiders naar den zin te make[illegible] Nog slechts weinige jaren geleden gaf de onderne[illegible] ming meer dan een ton uit voor het aanwerven d[illegible] arbeiders, die in de omgeving niet te vinden waren[illegible] thans is, dank zij de goede betaling, een trek na[illegible] de onderneming ontstaan, die alle werfkosten ove[illegible] bodig maakt. De onderneming telt dan ook niet mi[illegible] der dan 17 grootere en kleinere kampongs voor h[illegible] werkvolk, met een 1500 woningen van de onderne[illegible] ming......

Wat vooral ook een schitterend feit is van doo[illegible] zicht en particulier initiatief, dat is de aanleg va[illegible] een uitstekende waterleiding, — de beste op Java — uit de nabijliggende bergen. Overal in de huizen va[illegible] de Europeanen en in de kampongs vindt men de kra[illegible] nen, die een vrij gebruik toelaten. Hoeveel daarmede uitgespaard is aan de kosten voor hospitaal en ge[illegible] neesheer, is niet te berekenen. Wèl weet men, da[illegible] de eerste jaren honderden zieken moesten worden behandeld, terwijl het hospitaal, dat wij bezochten, thans gedeeltelijk leeg staat.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Een stukje Indische geschiedenis." In het afgeloo[illegible] pen jaar was het 100 jaar geleden, dat de oorlog i[illegible] Palembang uitbrak en geleid heeft tot de algeheel[illegible] onderwerping van dat gebied aan het Nederlandsch gezag.

Voor hen, die een gedeelte van hun leven in di[illegible] Residentie hebben doorgebracht of dat nog zullen doen, en ook voor anderen, is het misschien niet o[illegible] belangrijk te weten op welke wijze die gebeurteni[illegible] die aan de toenmalige Indische Regeering veel zorg baarde, heeft plaats gehad en wat daarvan in de „Oetoesan Malaijoe" van 21 Januari 1920 word[illegible] gezegd.

In het jaar 1668 had Kjahi Sampara, het toen[illegible] malige hoofd van het eiland Banka, het gezag va[illegible] de Vereenigde Oost-Indische Compagnie erkend doch was niettemin verplicht in het begin van d[illegible] volgende eeuw zijn gezag over de gezamenlijke eilanden over te dragen aan den Sultan van Palem[illegible] bang.

De Oost-Indische Compagnie had met dezen vorst al langen tijd te voren handelsrelaties aangeknoopt en ter hoofdplaats een versterking aangelegd op den rechteroever der Moesirivier, met het doel eerst den alleenhandel in peper en daarna (1710) dien in tin uit te oefenen. Dit gelukte vrijwel; althans in het

jaar 1791 verneemt men, dat de vorsten van Palembang jaarlijks 30.000 picol tin en 26.000 picol peper aan de Oost-Indische Compagnie leverden.

In 1811, vóór dat Java aan de Engelschen werd overgegeven, werden de Nederlanders te Palembang òf gedood òf verdreven en werd de versterking geslecht.

Raffles zond zijne commissarissen derwaarts om Palembang en Banka van den Sultan over te nemen, doch Sultan Badroeddin weigerde het gezag der Engelschen te erkennen, met het gevolg dat hij werd afgezet en vervangen door zijn jongeren broeder Ahmad Nadjmoeddin, die beide landen in 1812 aan de Engelschen overgaf.

De Engelsche resident bracht in 1813 Sultan Badroeddin weer op den troon, hetgeen zeer tegen den zin was van Raffles, die dientengevolge verplicht was Sultan Ahmad Nadjmoeddin terug te roepen.

In 1816, na het herstel van het Nederlandsche Gezag, was Raffles als Luitenant-Gouverneur te Benkoelen geplaatst en weigerde hij Palembang aan de Nederlanders over te dragen, tenzij hem daartoe bevel werd gegeven door de autoriteiten in Bengalen.

In afwachting van die bevelen, sloot hij zich aan bij Sultan Ahmad Nadjmoeddin en was diens raadgever bij het verwekken van de verwikkelingen tegen de Nederlanders in Palembang.

Ten einde deze geschillen zoo mogelijk langs vredelievenden weg te beëindigen, zond de Indische Regeering in 1818 den Raad van Indië Muntinghe naar Palembang, aan wien het mocht gelukken zulk eene schikking tot stand te brengen, dat het gebied van deze Residentie, waar de meeste ongeregeldheden hadden plaats gehad, aan Nederland werd overgedragen en het overblijvende deel aan Sultan Badroeddin werd toegewezen.

Deze ontving daarbij den titel van Sultan toea (oude) en zijn jongeren broeder dien van Sultan moedah (jonge).

Hoe de heer Muntinghe aan Sultan Badroeddin, die toch in elk geval zoovele Nederlanders had doen vermoorden en weinige bewijzen van betrouwbaarheid had gegeven, in de waardigheid van Sultan heeft kunnen handhaven, is door niemand ooit goed begrepen.

Doch ook Sultan Ahmad Nadjmoeddin bleek niet vertrouwbaar te zijn en bleef, onder invloed van Raffles, die vanuit Benkoelen zelfs krijgsvolk zond, tegen de Nederlanders ageeren.

De heer Muntinghe, dit gekrieuw ten laatste moede, liet Sultan Nadjmoeddin als banneling naar Java overbrengen en installeerde in 1818 Badroeddin als Sultan van Palembang.

Deze vond den maatregel van den heer Muntinghe nu juist niet een van de scherpzinnigste, lachte in zijn vuistje en begon op verschillende manieren het bestaan der Nederlanders te bemoeilijken. Op die wijze wilde hij blijk geven van zijne vijandige gevoelens, eerst op langzame wijze, doch later, toen hij overtuigd was van het zwakke garnizoen ter hoofdplaats, door een openlijken aanval op de benting, welke evenwel niet slaagde.

Toch bleek het aan het Nederlandsche gezag, dat het niet sterk genoeg was om met kracht aan de omstandigheden het hoofd te bieden en achtte dit het 't meest raadzaam om, in afwachting van de komst van de militaire versterking van Java, op het eiland Banka terug te trekken en van dàaruit leiding aan de Palembangsche zaken te geven.

In het jaar 1819, onder het bewind van den Gouverneur-Generaal van der Capellen, werd die militaire versterking van Java gezonden, doch zij bleek niet sterk genoeg om vóór de monding van de Peladjoerivier iets nuttigs te kunnen uitrichten, hetgeen Sultan Badroeddin al overmoediger maakte.

Eerst in 1821 gelukte het aan den generaal H. M. Baron de Kock den toestand te beheerschen, Sultan Badroeddin naar Ternate te verbannen en een neef van dezen, Amad Nadjmoeddin, als vorst aan te stellen. Deze, een schijnfiguur, bleef in het geheim deelnemen aan de vijandelijkheden, kwam dientengevolge in moeilijkheden, werd verplicht afstand te doen van zijn gezag en in 1824 naar Java overgebracht, waar hij weldra overleed.

Zijn zoon was den Nederlanders al evenmin gunstig gezind en liet dit op duidelijke wijze blijken.

Generaal de Kock kende hem een jaarlijksche schadeloosstelling toe en erkende hem alleen als hoofd van den godsdienst, welke maatregelen hij zoo kwalijk nam, dat hij in 1824 de versterking ter hoofdplaats belegerde.

Deze aanval was echter vruchteloos en nadat zijne weermacht in de bosschen was verloopen en hij nogmaals tevergeefs pogingen had aangewend om zijne zaak in eene voor hem gunstige richting te leiden, gaf hij zich over en werd hij in de maand Augustus 1825 naar Banda verbannen.

Palembang werd daarop tot Gouvernementsgebied verklaard.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Verzoek aan de Chineezen in Ned.-Indië om hulp en bijstand ten behoeve van het Moederland. De tegenwoordige toestand van Groot-China schijnt aan de Chineezen in Ned.-Indië veel zorg te baren.

Van het aanknoopen van vriendschapsbanden op politiek gebied is zoo goed als geen sprake, terwijl op de intellectueele ontwikkeling binnenslands nog zeer veel valt af te dingen.

Zonder twijfel zijn er vele Chineezen die op onderwijs van hunne zoons prijs stellen, doch aan zelfontwikkeling wordt niet gedacht.

De dochters zendt men wel ter schole, doch als zij slechts een beetje zijn opgegroeid, neemt men ze er weer af, evenals trouwens met de jongens, ten einde van hunne kracht in ambacht of huishouding gebruik te maken.

Als de kinderen lezen of schrijven kunnen, vinden de ouders het al heel wel.

Maar op zulk een manier brengt men Groot-China niet vooruit.

Dit land is nu een republiek met een uitgestrekt grondgebied. Het is rijk aan mineralen, doch het volk valt de armoede niet aan en dat is de reden, dat zoovele waardevolle terreinen braak blijven liggen.

Toch zal de Regeering de energie van het volk niet kunnen ontberen, al ware het alleen maar om de schulden te delgen, welke zij bij andere Regeeringen heeft aangegaan.

Zulk eene verhouding is nu niet bepaald van vriendschappelijken aard. Zij is daarvoor te materialistisch van karakter en berust niet op moreele motieven.

Japan bijv. maakt zich ten opzichte van China schuldig aan grootspraak, wanneer het beweert dat het door millioenen te leenen, China van grooten dienst is geweest; integendeel, men zal spoedig kunnen constateeren dat, wanneer China niet op tijd de geldelijke verplichtingen nakomt, Japan terstond op de noodige terreinen beslag zal leggen.

En het schijnt naar die insolventie van China te gaan.

Wil men deze bezweren, dan dient er hulp te komen van de zijde van het volk zelf, met steun van de in het buitenland wonende Chineezen, derhalve ook van de Ned-Indische; een steun, waarnaar men verlangend uitziet en die zonder twijfel op hoogen prijs zal worden gesteld.

Het onderwerp der mijnontginningen moet ter hand worden genomen door kapitaalverstrekking, ook ter voorkoming dat anderen zich daarvan meester maken.

De Chineezen in Ned.-Indië, waarvan zoovelen in geldelijken welstand verkeeren, kunnen er veel toe bijdragen dat China kapitaalkrachtiger wordt dan het nu is en zeker niet het minst door althans de goederen, welke zij zich wenschen aan te schaffen, in China zelf te koopen. Dit is al het minste, wat men van een vaderlandslievenden landgenoot kan verwachten, terwijl men, door op die wijze te handelen, niet anders doet dan het voorbeeld van de Duitschers en Japanners volgen.

De Japanners koopen zelfs hun eigen artikelen,

niettegenstaande zij zeer goed weten hoe de kwaliteit daarvan, in vergelijking met die van andere landen, nu niet bepaald superieur te noemen is.

Een van de oorzaken, waarom China er financieel zoo zwak voor staat, is, dat het buitenland zoo veel goederen invoert en het Chineesche volk deze koopt, doordien die artikelen zooveel goedkooper op de markt worden gebracht, terwijl het land zelf minder uitvoert.

In de „Djawa Tengah" van 17 Januari 1920 roept de persoon, die zich teekent Cheng-Hseu-Sheng, de Chineezen van Ned.-Indië op, met het doel om zich onderwerpelijk in beweging te stellen en niet te wachten totdat het te laat is en China aan den rand van een afgrond staat.

De betooging van Chineesche studenten in de straten van Peking in verband met de Foochow-zaak. Naar aanleiding van de bezetting van Foochow (provincie Fukiën) door de Japanners, hebben duizenden studenten, waaronder ook vrouwelijke, zich op Zaterdag 29 November 1919 in de Tian-Au-Men vereenigd, van waaruit zij in optocht togen naar het kantoor van den President der Chineesche Republiek, met het doel tegen die bezetting te protesteeren.

In den stoet werden vaandels gedragen, waarop geschreven stond, dat men een groet bracht aan Foochow; dat Fukiën een deel was en bleef van China en dat men het volk als broeders erkende.

Verder, dat men protesteerde tegen de Regeeringspolitiek en geen Japansche goederen meer zou koopen.

Vele personen, die deze betooging hebben gezien, zijn van meening, dat de lagere Japansche autoriteiten zich in de Chineesche volksstemming hebben vergist en de hoogere autoriteiten verkeerd hebben ingelicht.

Ook acht men het niet onmogelijk, dat het de bedoeling is geweest een breuk tusschen China en Japan uit te lokken, waartoe schijnt te hebben bijgedragen het gerucht dat verspreid werd, als zoude Japan een 12-tal wegens halsmisdaden veroordeelde Formosanen uit de gevangenis hebben losgelaten en naar Foochow gezonden, om de leiding van de daar te verwekken opstootjes tegen de studenten op zich te nemen.

Deze lieden zouden zijn ondergebracht in het Formosaansche clubgebouw en gesteund worden door de reeds in Foochow aanwezige Formosanen.

Het geld zou, volgens de „Shanghai Gazette", door de Bank of Taiwan zijn verstrekt, terwijl de wapens door het Japansche Consulaat zouden zijn uitgereikt.

De Japansche Consul te Foochow schijnt de geheele leiding te hebben gehad.

De betooging van de Chineesche studenten had een regelmatig verloop, zoodat de politie zich alleen maar met het rijtuig- en karrenvervoer had te bemoeien.

Het rekest, dat zij aan het Departement van Buitenlandsche Zaken hebben afgegeven, hield in het verzoek aan de Regeering, om een vaste richting in de Foochow-aangelegenheid aan te nemen. (Perniagaän, 29 Dec. 1919).

„China en het opium". Zooals bekend, bestaat er een tractaat tusschen China en de Westersche Mogendheden, waarbij bepaald is dat de opiumcultuur en het opiumverbruik in China, behalve voor geneeskundige doeleinden, is afgeschaft. In de werkelijkheid schijnt de toestand evenwel eenigszins anders te zijn; althans in de „Djawa Tengah" van 21 Januari 1920 wordt melding gemaakt van een telegram in de „Times", waaruit zou blijken dat er een belangrijke clandestiene handel in opium bestaat en welk artikel uit Japan naar China wordt ingevoerd.

De personen, die zich daarmede bezighouden, zijn Amerikanen en Engelschen, terwijl de voorraadschuur van het artikel in Japan wordt aangetroffen.

Volgens vertrouwbare berichten schijnt China de vervaardiging van opium in eigen land aan te moedigen en den invoer van dat artikel uit Engelsch-Indië tegen te houden.

De „Times" acht dit nu wel geen ernstig vergrijp, doch raadt China toch aan met kracht vast te houden aan het eenmaal uitgevaardigde verbod.

Of het daartoe in staat zal zijn is een andere vraag, want deed zij het wel, dan zou de revolutionaire actie, die van het Centraal Bestuur uitgaat, wel eens er bij kunnen inschieten.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

De 15 April-afl. bevat een artikel van Prof. Mr. J. C. Kielstra: „Suriname's toekomst", naar aanleiding van het rapport der S.S.S. (hr. Kasteleijn c.s.). Hoewel schr. niet aarzelt zijn bewondering uit te spreken voor den verrichten arbeid, heeft hij toch enkele bedenkingen tegen de voorgestelde maatregelen om Suriname uit zijn verval op te heffen. Zoo koestert hij o.m. geen groote verwachtingen van immigratie van Javaansche werkkrachten (eigenlijk de spil waar alles omheen draait), omdat de Javaansche bevolking in economisch betere omstandigheden verkeert dan men haar voorshands in Suriname kan aanbieden. Verder waarschuwt Prof. K. tegen te hoog gespannen verwachtingen als gevolg van verleenden financieelen steun. Want als na een tiental jaren blijkt dat Suriname, ondanks de daaraan ten koste gelegde gelden, als gevolg van natuurlijke verhoudingen, toch niet tot bloei is gekomen, zou men op grond daarvan Nederland als minder geschikt voor het beheer van koloniën kunnen beoordeelen. Enz.

Orang Peladang.

In het April-Nr. van dit maandblad schrijft de hr. J. A. Oortman Gerlings over het leven van den assistent in de cultures ter S.O.K. — Verder bevat dit Nr. een stukje over den „toestand van de fokkerij en veestapel in de kolonie Suriname" (volgens gegevens uit Bulletin No. 38 van het Dep. van den Landbouw aldaar).

Geologische onderzoekingen in Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is een werk verschenen, waarvan de lange titel luidt: Mededeelingen en Rapporten van het Depart. der Burg. Openb. Werken. Verschillende onderwerpen. No. 1. Geologische onderzoekingen ten behoeve van 's lands Waterstaats-, gewestelijke- en gemeentewerken in Nederlandsch-Indië, door Dr. G. J. N. Hengeveld. Van dit uit 3 deelen bestaande geschrift ontvingen we slechts het eerste deel, waarin zijn opgenomen de geologische onderzoekingen verricht gedurende de jaren 1914 en 1915. (Volgens een generale inhoudsopgave bevat dl. II de uitkomsten over 1916 en '17 en III die over 1918). Aan den eigenlijken tekst gaat een belangrijk hoofdstuk vooraf over de geologische gesteldheid van Java en Madoera (verduidelijkt door een kaart, welke, wat de geologische indeeling betreft, beduidend afwijkt van de bekende kaart van de hh. Verbeek en Fennema).

„De Indonesiër en zijn grond".

In de Febr.-afl. van „Koloniale Studiën" schrijft Mr. G. J. Nolst Trenité een uitvoerig artikel [1]) ter bestrijding van Prof. C. van Vollenhoven's opvattingen over de agrarische rechten van de Inlandsche bevolking, zooals ze zijn vastgelegd in diens jongste geschrift: „De Indonesiër en zijn grond".

In- en Uitvoer.

Het Nr. van 21 dezer bevat een opstel over de olie-industrie in Ned.-Indië, waaruit blijkt, dat deze industrie (voornamelijk wordt klapper-, daarnaast ook katjang-, djarak-, kapok- en palmolie enz. verwerkt) vooral gedurende en na de oorlogsjaren een zeer belangrijke factor op de wereldmarkt is geworden. De meeste fabrieken bevinden zich op Java, waaronder een 14-tal van een capaciteit boven 250 tons ruwe olie per maand. (Sommige produceeren wel 2000 tons per maand). Op de Buitenbezittingen zijn 7 groote ondernemingen, waarvan er 3 eerst dit jaar in werking zullen treden. Als vaststaand mag worden aangenomen dat — met inbegrip der kleinere fabriekjes van de bevolking — de opbrengst in 1920 ongeveer 400.000.000 K.G. ruwe olie zal bedragen (waarvan voor export ± 275.000.000 K.G.). Van de voornaamste maatschappijen, welke zich met het oliebedrijf in Indië bezig houden, vindt men nadere bijzonderheden vermeld.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

In afl. III van den 12en jaarg. is opgenomen (als

[1]) De aflevering zelf werd nog niet ontvangen; de beschouwing van Mr. N. T. bereikte ons als overdruk; de titel luidt: Van Vollenhoven's jongste agrarisch geschrift.

Bijlage I) de tekst eener lezing van den landbouwleeraar W. E. K. Baron van Lijnden, over het aanplanten van voedingsgewassen op ondernemingen, in verband met de teeltdwangordonnantie, gehouden te Malang, 10 Oct. 1919. — Verder is er in opgenomen een causerie over de koffiebessen-boeboek, van Dr. Wurth; van den hr. J. F. G. Raabe over den Javaanschen veestapel en van den hr. J. J. Ochse over ooftteelt.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 17: Rozenhout, Bois de Rose femelle uit Suriname (met ill.), door J. W. Gonggrijp (eerste gedeelte). — ,,Sumatra''- en ,,Java''-methode bij de rijstcultuur, door Dr. L. P. de Bussy. — IJzerertsen in Ned.-Indië (Publicatie No. 7 der Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen). — De handel van Hongkong gedurende het 3e kwartaal van 1919, 1918 en 1917 met Ned.-Indië en eenige andere landen. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. (De afwateringswerken op den Kloet. — Economische gegevens van Curaçao. Enz.). — Arbeidsverhoudingen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft titels van literatuur over vetten, oliën en wassen.

Handelsberichten.

Het Nr. van 22 dezer bevat het eerste gedeelte van een overzicht omtrent den uitvoer van Java en Madoera gedurende het jaar 1919. — Verder o.m. gegevens over den economischen toestand van Curaçao gedurende Februari 1920.

Holland Express.

Onder den titel: Twee belangwekkende eilanden van den Indischen Archipel: Bali en Lombok, geeft de hr. H. Ch. G. J. van der Mandere een populaire beschrijving van land en volk dezer twee meest bekende kleine Soenda-eilanden, in de Nrs. van 17 en 24 April van het weekblad ,,Holland Express''. Voor degenen, die bekend zijn met den reisgids voor toeristen over die eilanden, welke door wijlen Dr. A. H. Pareau werd geschreven (Amsterdam, J. H. de Bussy, 1913), bevat deze beschrijving zoo goed als geen nieuws. De overigen kunnen er wellicht iets uit leeren, maar dezen zullen goed doen de toegevoegde (werkelijk mooie) afbeeldingen niet in verband te brengen met den tekst, daar ze alle betrekking hebben op Sumatra's Westkust. Onderschriften als Batipoeh, Soengai Lasih, Sawah-bewerking, Loeboeng Selassie enz. moeten er wel toe bijdragen de oningewijden in den waan te laten, dat die afbeeldingen hen met Bali of Lombok bezighouden.

Gids voor Tempelbouwvallen.

Als uitgave van den ,,Oudheidkundigen Dienst in Ned.-Indië'' is verschenen ter Landsdrukkerij te Weltevreden een ,,Korte gids voor de tempelbouwvallen in de Prambanan-vlakte, het Diëng-plateau en Gedong Sanga'', samengesteld door (Mej.) Dr. M. Lulius van Goor, ambtenaar bij den Oudheidk. Dienst. Met foto's, kaartjes en plattegronden. Het hoofdstuk over Gedong Sanga is geschreven door den hr. P. V. van Stein Callenfels, evenals een tweetal bijlagen, welke een verklaring geven van reliefs van Tjandi Prambanan.

Rubber-Literatuur.

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift. 15 Maart 1920. Het enten van Hevea, door Oey Tiauw Hok. — De rubber-crisis in Cochin-China, door R. M. Brantz. — Rubbercultuur op een gezonde basis. — De verhouding van de erfpacht tot het werkvolk. — De Amsterdamsche rubbermarkt in 1919. — Hevea en klappers. — Rubbercultuur in Britsch-Guinea.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. Maart 1920. Bark thickness in Hevea Brasilienis, by Dr. C. D. la Rue. — Microtechnische mededeelingen, door C. v. Zijp. — Id. Algem. gedeelte. No. 6. Enkele opmerkingen over anatomie en selectie van Hevea, door Dr. P. Arens. — Over de vorming van het melksap van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — Bastonderzoek en productie-opnamen in verband met uitdunning in oude tuinen, door Gehlsen. — Bruine binnenbastziekte, door Harmsen.

Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation. Rubberserie No. 13. Over den invloed van zwaar tappen op de chemische samenstelling van de latex, door Dr. W. H. Arisz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 3: Arowakken V (Wapisiana), door d. J. d. J. — Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, de nieuw benoemde hoogleeraar in het Javaansch aan de Universiteit te Leiden (met portret). [1] — Indische brieven over ,,Planters lief en leed'', door O. M. A. (vervolg: in de Thee). — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaartm. ,,Nederland'', ,,Rotterdamsche Lloyd''), door H. Ch. G. J. van den Mandere (vervolg). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Het Javaansch Schimmenspel.

De hr. Constant van de Wall, die wegens gezondheidsredenen in Nizza vertoeft, had de vriendelijkheid ons een drietal nummers te doen toekomen van de vereenigde tijdschriften ,,Caecilia'' en het ,,Muziekcollege'' (n.l. van 1 en 15 Febr. en 1 Maart), waarin een leerzame causerie van zijn hand voorkomt, getiteld: ,,Het Javaansch schimmenspel''.

The Import & Export Trader.

Het Nr. van 19 April bevat o.m. een artikel: Results and prospects of the Dutch East Indian plantations (een uittreksel uit de beschouwingen in ,,In-en Uitvoer'' over onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920).

Hanauer Biographien.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan der ,,Hanauer Geschichtsverein'' is een gedenkschrift uitgegeven ,,Hanauer Biographien aus drei Jahrhunderten'', samengesteld door Dr. K. Siebert. We vinden daarin ook het portret met levensbijzonderheden van den beroemden natuuronderzoeker Georg Eberhard Rumphius, Hanauer van geboorte.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Het Nr. van 16 April bevat het eerste gedeelte eener beschouwing van den hr. H. Ch. G. J. van der Mandere over de teruggave van de Indische koloniën aan Nederland (13 Augustus 1814).

De Tropische Natuur.

Afl. 3 van jaarg. IX brengt een geïllustreerd artikel van den hr. H. Schroo over houtbijen (Jav. kombang, Soend. bangbara). — Verder eene bijdrage van den hr. J. Beumée, getiteld: een bezoek aan de modderbron Kesongo (in Rembang).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 38 bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning. — Bij de Marind-Anim (Kaja-Kaja's). Grondbewerking, door P. Vertenten. — Hebben de Molukken waarde voor grootcultuur? door A. J. Koens. — In de rubriek Landbouw- en cultuurberichten vindt men o.m. ,,Kleine landbouw'' in Nederlandsch-Indië en Amerika. — Vlekken op sheets, door E. van Vollenhoven. — De vaststelling der padieprijzen door de Regeering en nog wat.

* * *

Ten besluite nog de titels van eenige, sedert het vorig overzicht ontvangen publicaties:

Bijdrage tot de kennis der krullotenziekte (der cacao), door G. Stahel. (Departement van den Landbouw in Suriname. Bulletin No. 39).

Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië, 1918. (Weltevreden, Albrecht en Co., ƒ 4.—).

Caoutchoucbedrijf op Noesakambangan. Verslagen over 1914 tot en met 1917. Uitgave van het Departement van Justitie in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Verslag van den dienst der zoutregie en van de daarbij behoorende afdeeling: vervoer en verkoop over de jaren 1916 en 1917. Uitgave van het Departement van Gouvernementsbedrijven in Ned.-Indië. (Weltevreden, F. B. Smits).

Rapport, uitgebracht door de Commissie ingesteld tot het houden van een onderzoek inzake het geschil tusschen de directie der Koninklijke Paketvaart-Maatschappij en een deel van haar varend personeel. (Gouv. Besluit No. 2x van 27 Sept. 1919). Met verslag van de vergaderingen der ,,Commissie geschil K. P. M.'' (Weltevreden, Landsdrukkerij, 2 stukken).

Verslag omtrent het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië over het jaar 1918. Met 10 Bijlagen. ('s-Gravenhage ,,Luctor et Emergo'').

De Minahassa (met ill.), door v. d. W. (Weekbl. voor Indië, No. 48). — Baras Kangean (Nog eens: Kangean

1) Men zie ook het Indische weekblad »De Reflector« van 13 Maart j.l., waarin een waardeerend artikel: Dr. Hazeu's vertrek.

in nieuwe banen geleid, door S. (Id. No. 49). — De Minahassa (goudmijn Totok), door G. van der Waals Jr. — De geschiedenis der Java-Suikerindustrie. Voordracht van H. F. M. van Es. (Id. No. 50).

Een brokje geschiedenis van een klein stukje Jacatraschen grond, door Glanor. (De Reflector No. 12).

Regeerings-Almanak voor Nederlandsch-Indië I. Grondgebied en bevolking. Inrichting van het Bestuur van Ned.-Indië en Bijlagen. II. Kalender en Personalia. (Weltevreden, Landsdrukkerij, 2 dln., f 7.—)

Suriname.

Het Rapport van het Suriname Studie-Syndicaat vindt in de pers de waardeering, die het in zoo hooge mate verdient. In onze vorige nummers wezen wij daar op. In schrille tegenstelling daarmede staat het volgende, dat wij overschrijven uit een voortreffelijke beschouwing over het werk en het Rapport van het Syndicaat van de hand van den oud-Gouverneur Baron van Asbeck, waarvan wij het eerste gedeelte aantreffen in de „Economisch-Statistische Berichten" van 21 April:

„Den 3den Maart j.l. stelde het [Syndicaat] de Ministers, de Staatsraden en de Volksvertegenwoordigers, te zamen ongeveer 175 genoodigden, in de gelegenheid te 's-Gravenhage in het Hotel de Twee Steden te vernemen, welke de ervaringen en welke de conclusiën van de Studiecommissie waren. 2½ pCt. der genoodigden was aanwezig. Gelukkig laat de commissie zich daardoor niet ontmoedigen. Zij heeft alleen even gerild bij de aanraking met die „ijskoude onverschilligheid", die 32 jaren geleden al geconstateerd werd door P. M. Netscher."

Deze houding is meer dan ergerlijk. Ze is schandalig. En dat zijn de menschen die te beslissen hebben over het wel en wee der kolonie. Heeft men het in Suriname niet aan het rechte eind, wanneer men daar niet veel verwacht van de belangstelling der Staten Generaal? In het nummer van 16 Januari j.l. schreef „De West":

„De Kamer is niet competent om de aangelegenheden der kolonie te beoordeelen."

Aan de heeren wordt een gelegenheid geboden om van die aangelegenheden iets te vernemen en zij blijven weg!

Wij kunnen het overzicht van Baron van Asbeck, na hetgeen wij in vorige nummers over het Rapport schreven, niet op den voet volgen. De verklaring van den val van den uitvoer van balata van 1 millioen kilo in 1914 tot ruim 200.000 kilo in 1915 is volgens den oud-Gouverneur anders dan die het Rapport geeft. Zijn zienswijze, die naar onze meening de juiste is, volge hier:

„Wat is in het kort de zaak? De nieuwe balataverordening was in Augustus 1914 aangenomen, maar de Minister van Koloniën gelastte haar niet uit te voeren — een handeling, die door de „N. Rott' Courant" onder de staatsrechterlijke monstra van Minister Pleyte werd gerangschikt. — Toen eindelijk in Maart 1915 tot uitvoering kon worden overgegaan, was het te laat. Bovendien had het bestuur der kolonie aan de tappers uit Britsch-Guyana kosteloozen terugvoer daarheen aangeboden, waarvan door velen was gebruik gemaakt; inderdaad „in verband met de voedselschaarschte" zooals de commissie zegt, maar het bestuur zou niet tot dien stap zijn overgegaan als die Demerara-tappers op den gewonen tijd van het jaar arbeid in de balata-industrie hadden kunnen vinden. Ten onrechte zegt dus de commissie, dat de val van 1 millioen kilo in 1914 tot 200.000 kilo in 1915 door de exploitanten zelf gewild zoude zijn. Die val is een gevolg van moederlandsche onrechtmatigheid."

We willen hier nog een zinsnede lichten uit de beschouwingen van den oud-Gouverneur:

........"op de derde plaats, dat voortdurende persoonswisseling, inzonderheid van gouverneurs en administrateuren van financiën, uit wier departement de herziening der balataverordening moest voortkomen, voor deze herziening een onoverkomelijke belemmering was."

Ja juist, die voortdurende persoonswisseling is een ramp voor de kolonie. Wij hebben daar in den treure op gewezen.

Met belangstelling zien wij het vervolg van Baron van Asbeck's beschouwingen te gemoet.

* * *

Ook in „De Aarde en haar Volken" van 20 April een goed overzicht van het Rapport van het Studie-Syndicaat, onder het hoofd „De toekomst van Suriname". Het stuk — geteekend H. J. v. B. — is verlucht met 13 aardige kiekjes. Het slot van het artikel moge hier volgen:

......„Zij (de Commissie) heeft met dit doorgewerkt rapport, vol cijfers en feiten, vol eigen waarnemingen en op goede gegevens gebaseerde conclusies, een belangrijk stuk werd geleverd; laat ons hopen dat de volksvertegenwoordiging en de regeering er de noodige aandacht aan zullen geven. Want het woord is thans aan het landsbestuur; het particulier initiatief zal later nuttig werk kunnen doen en is daartoe (dat blijkt uit dit gansche werk) ook wel bereid, maar eerst zal de regeering voor moeten gaan. En hoewel velen ertegen zijn, nog meer geld aan Suriname op te offeren, lijkt ons dit belangwekkend rapport wel vele motieven te bevatten om ditmaal de poging te wagen in het vertrouwen, dat het hier geen „goed geld naar kwaad geld gooien" zal blijken, doch integendeel een „uitzetten op rente" zal worden."

Aardig kenmerkt Baron van Asbeck in zijn bovengenoemde beschouwing de tot dusverre gevolgde politiek omtrent Suriname als „de politiek der jaarlijksche leven rekkende subsidiën" en die voorgestaan door het Suriname Studie-Syndicaat als „de aanwending eenige jaren achtereen van groote leven wekkende bedragen."

* * *

„De Suriname" meldt, dat de heer Adolf F. C. Curiel, tijdens zijn jongste verblijf in Europa, er in geslaagd is om Fransch kapitaal te interesseeren voor Suriname. Een syndicaat is gevormd, waarvan de heer Curiel zelf deel uitmaakt, dat de possibilities in Suriname zal onderzoeken.

Voor dit doel zijn reeds uitgekomen de heer Ouahee en Cayla. De laatste is landbouwkundig ingenieur.

„De Suriname" had een kort onderhoud met de heeren. Deze konden echter nog geen bepaalde indrukken geven. Zij verklaarden zich vooral te interesseeren voor cultures en zeiden dat veel zou afhangen van het arbeidsvraagstuk. Van belang is, dat men vooraf weet wat de kosten per immigrant zijn en op dit punt niet bloot staat aan verrassingen.

* * *

Er is een expeditie onder leiding van professor Grutterink binnendoor naar Nickerie vertrokken, om van daar de Corantijn op te varen.

Het doel is een onderzoek naar mineralen in te stellen in het bergland dat door de Kabalebo wordt doorsneden, ongeveer ter hoogte waar de Dalbanakreek in de Kabalebo valt.

Bij de expeditie hebben zich aangesloten de heeren J. Boonacker, wd. houtvester, dr. G. Stahel, directeur van het Landbouwproefstation, en A. Reyne, entomoloog. De twee laatstgenoemden zullen het te bezoeken gebied op flora en fauna onderzoeken.

De heer E. J. Kempees, directeur van Openbare Werken en Verkeer reist mede tot Nickerie. Hij keert per eerste gelegenheid terug.

* * *

Volgens „De West" heeft de expeditie van Prof. Grutterink in het Marowijne-gebied *asphalt* ontdekt. Het blad deelt het bericht evenwel onder reserve mee.

* * *

„De West" schrijft:

In de vergadering van 24 Maart van de Koloniale Staten heeft de voorzitter medegedeeld, dat o.m. ingekomen zijn twee gelijkluidende brieven, ontworpen door eene commissie van redactie uit de Staten en gericht aan den Minister en de Tweede Kamer, ter bevestiging van de telegrammen, die de vorige maand naar Nederland werden verzonden in zake de Rorac kwestie.

De ontwerpen, die met algemeene stemmen werden goedgekeurd, luiden als volgt:

De Koloniale Staten van Suriname bevestigen hierbij het telegram d.d. 8 Februari j.l. aan Uwe Excellentie, (Uwe Kamer) luidende (volgt het bekende telegram):

In aansluiting aan het gedrukt verslag der zitting van 7 Februari j.l., veroorlooven zij zich het volgende op te merken.

Uit bedoeld verslag blijkt, dat eenige leden de uitgifte der Rorac concessie aan de Naamlooze Vennootschap Exploratie Maatschappij voldoende gemotiveerd achtten door de overweging, dat door die uitgifte de eventueele vorming van een bauxiettrust in Suriname zou zijn te voorkomen.

De meerderheid der leden was echter van oordeel, dat nader overleg wenschelijk was omtrent de vraag of de voorgenomen uitgifte het meest in het belang was te achten van de kolonie.

Daar de wd. Gouverneur bezwaar maakte om het verleenen der concessie uit te stellen, besloot men zich te wenden tot den minister van koloniën, met verzoek het daarheen te willen leiden, dat de beslissing werd uitgesteld, en aan de Tweede Kamer steun te vragen voor dit verzoek.

De ter zake aangenomen motie en de naar aanleiding daarvan naar Nederland verzonden telegrammen werden op 8 Februari ter kennis gebracht van den wd. gouverneur.

Zijne Excellentie heeft niettemin gemeend daags daarna de concessie te moeten verleenen aan de naamlooze vennootschap Exploratie en Exploitatie Maatschappij, daardoor aan minister en Tweede Kamer de gelegenheid ontnomen om eventueel goedgunstig te beschikken op het verzoek van de Koloniale Staten.

De Koloniale Staten zijn van oordeel, dat deze handelwijze van den wd. gouverneur tegenover het college niet juist is en niet bevorderlijk aan eene goede samenwerking tusschen de gestelde machten in de kolonie.

Te minder was er h. i. reden om tot de onmiddellijke uitgifte der concessie over te gaan, omdat de vraag gerezen was, of — gelet o. m. op het feit dat genoemde maatschappij aan den lande een bedrag van ongeveer *f* 64000 terugbetaalt voor exploratiekosten — hier gesproken kan worden van een uitgifte onder gewone concessievoorwaarden. Eerder schijnt hier aanleiding om te spreken van een uitgifte onder buitengewone voorwaarden, welke, ingevolge artikel 3 der bauxietverordennig, bij of krachtens koloniale verordening behooren te worden vastgesteld.

* * *

Naar „De West" verneemt, bestaat het voornemen om binnenkort een drietal jongelieden uit te zenden naar Nederland om practisch verder te worden opgeleid voor het boerenbedrijf. Men zal zich herinneren, dat voor dit doel een post op de begrooting was gebracht.

Het eerste drietal is gekozen uit afstammelingen der Hollandsche boeren. Het Gouvernement verschaft alleen passage. Voor hun onderhoud moeten de uitgezondenen in Nederland zelf zorgen. Zij moeten twee jaar practisch werken op boerderijen.

* * *

Het kolenvraagstuk wordt ook in de Engelsche kolonie Demerary nijpend. Men stond voor het feit, dat op een gegeven oogenblik het spoorverkeer zou moeten worden stopgezet, bij gebrek aan kolen. Proeven worden genomen met het verstoken van petroleum in de locomotieven, naar het schijnt met aanvankelijk succes.

De „Argosy" vestigt nu de aandacht op het voorkomen van bruinkool in de kolonie. Nu andere brandstoffen zoo duur zijn, meent het blad dat de ontginning van bruinkool aan te bevelen is. Bruinkool is een brandstof die het midden houdt tusschen turf en steenkool.

Het is misschien zaak om aan deze vraag ook aandacht te wijden in onze kolonie, schrijft „De West". Het is bekend, dat bruinkool-lagen ook hier voorkomen.

* * *

Ten slotte een bericht, dat meer dan één lezer verblijden zal:

De gouverneur heeft een ontwerp ingediend bij de Koloniale Staten, strekkende de pensioenen van gepensionneerde en nog te pensionneeren ambtenaren, te verhoogen met 20 percent.

Deze verhooging zal tellen met ingang van 1 Jan. dezes jaars.

Curaçao.

De verbinding met de Bovenwindsche Eilanden.

Bij een wetsontwerp tot wijziging der begrooting voor 1918 is in het V.V. der 1e Kamer gevraagd „of nu eindelijk het tijdstip niet is aangebroken, om een betere verbinding tusschen de eilanden onderling in het leven te roepen." De oude kwestie. Het antwoord van den Minister is verrassend: „Dat oogenblik is inderdaad aangebroken. Het was naar mijn meening al lang aangebroken. Het doet mij genoegen thans de Kamer te kunnen mededeelen, dat inmiddels de Gouverneur van Curaçao een tweede vaartuig heeft aangekocht, een schoener van 150 ton, voor passagiersvervoer ingericht, ter verbetering van het verkeer tusschen de genoemde eilanden."

Het zou ons niet verwonderen, als dit „genoegen" tot den Minister beperkt is gebleven, en althans de steller van de vraag maar matig tevreden is.

In het vervolg van het V. V. werd immers gezegd: „Thans toch wordt die verbinding nog steeds onderhouden door een zeilschoener, wat uit den aard der zaak zeer tijdroovend is en hoogst nadeelig werkt." De Minister schijnt hieruit gelezen te hebben, dat het bezwaar bestaat in het gebruik van slechts één zeilschoener, terwijl uit het verband o.i. volgt, dat er geklaagd werd over de aanwezigheid van maar een z e i l s c h o e n e r. Wij worden in onze meening versterkt niet alleen door wat de geschiedenis van dit „verbindingsvraagstuk" leert, maar ook uit het beroep in het V. V. gedaan, op eene ministerieele toezegging bij de behandeling van de begrooting voor 1919 in de Eerste Kamer. Zien wij goed, dan kan hiermee niet anders bedoeld zijn, dan deze verklaring: „Mocht zich de gelegenheid voordoen van tegen een billijken prijs een stoomschip te koopen, dan zal de ondergeteekende niet aarzelen, daarvan gebruik te maken."

Dit schijnt nu van de baan te zijn. Wat ook waarschijnlijk wordt uit de herhaling der mededeeling, dat overleg gaande is met de K. W. I. M., om een van de Bovenwindsche eilanden in het vaarplan van de maatschappij op te nemen.

De minister gelooft, dat, wanneer ook daaraan is voldaan, aan elken redelijken wensch van de Bovenwindsche (en van de Benedenwindsche?) eilanden zal zijn tegemoet gekomen.

Plantersvergadering.

Wij ontleenen aan Voz di Pueblo nog het volgende omtrent de vergadering van planters, voorgezeten door den Gouverneur, waarin Z. Exc. mededeeling heeft gedaan van zijne plannen ter verbetering van den economischen toestand der bevolking. Het ligt in de bedoeling van gouvernementswege steun te verleenen aan den grooten landbouw, in hoofdzaak voor het aankweeken van veevoedergewassen en rasverbetering en wel in den vorm van

voorschotten voor bevloeiingswerken e. d., alsook aan de kleine planters door grond voor hen beschikbaar te stellen.

Verschillende vraagstukken zijn hierbij ter sprake gekomen, o. a. de mogelijkheid van een tekort aan werkkrachten, als wie wil een grondje van het gouvernement kan krijgen, de menigvuldige diefstallen waarover nog steeds geklaagd wordt, en in verband daarmee de kwestie der vervoerbewijzen, die de gouverneur dacht af te schaffen, maar waartegenover van planterszijde juist op scherper contrôle aangedrongen werd.

De Ex-Keizer.

Het volgende zonderling en allerdwaast bericht publiceerde deze week het Boletin Comercial, overgenomen uit een der bladen der Vereenigde Staten.

,,Het eiland Curaçao, een Hollandsche bezitting op de Noord-Oostkust van Venezuela, verlangt naar de komst van den keizer. Tot op dit oogenblik is het de eenige plaats op de geheele wereld, waar de bewoners hun verlangen te kennen gaven den exkeizer van Duitschland gaarne te willen herbergen.

William Townsend, een koopman van Curaçao, die hier (New York) gisteren aankwam met het ss. Caracas van de Red D.-line bracht het bericht mede, dat de ex-keizer daar welkom zal zijn; niet omdat het volk hem zoo bijzonder genegen is, doch veeleer omdat ze naar hem verlangt als een middel om de toeristen te lokken waardoor de handel daar er weder bovenop kan komen.

Volgens Mr. Townsend bezochten onlangs twee Hollandsche vreemdelingen Willemstad, de hoofdplaats van Curaçao, die een onderzoek instelden naar verschillende huizen en terreinen, waardoor zich het gerucht verspreidde, dat zij daar voor Wilhelm von Hohenzollern en zijn familie een huis wilden bouwen met een afsluiting van ijzeren traliewerk.''

Ziedaar dat curieuse bericht

Vooreerst is hier op het heele eiland geen enkele koopman bekend met den naam Townsend.

En aannemend, dat die mijnheer een maand geleden ons eiland bezocht, gelooven wij niet, dat t o en reeds Curaçao in verband met de komst van den keizer genoemd werd.

Het komt ons meer waarschijnlijk voor, dat die Townsend zich in het bezit van een extra grooten duim mag verheugen, en dat de Amerikaansche reporter een bijzonder smakelijk berichtje voor zijn blad heeft willen phantaseeren ten koste...... van ons eiland. (Amigoe di Curaçao).

De Openbare Leeszaal en Boekerij.

Het schijnt, dat de plannen tot oprichting eener openbare leeszaal en boekerij, waarvoor op de begrooting een bedrag van *f* 10.000 uitgetrokken was, voortgang hebben. Er is eene commissie van beheer benoemd, ondervoorzitter van den onderwijs-inspecteur, waarvan bovendien leden zijn de heeren Pater P. A. Euwens, Ds. J. G. Eybers, Jos. C. Henriquez en kapitein C. van Roggen.

Korte Berichten.

De Hollandsche Bank voor West-Indië heeft een bijkantoor geopend in Caracas.

Volgens eene mededeeling van de administratie van financiën zou de Stoombootreederij Hugo Persson en Co. te Landskrana Curaçao, in het vaarplan van haren maandelijkschen dienst op Venezuela hebben opgenomen.

Staatsblad 90 bevat de wet van 26 Februari 1920 en Staatsblad 131 die van 26 Mrt. 1920, beide houdende wijziging van het Regeeringsreglement; eerstgenoemde regelt de groepsgewijze besturing der bovenwindsche eilanden, terwijl laatstgenoemde beoogt de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs mogelijk te maken.

Personalia.

Kapitein der infanterie O.-I. L., W. T. van der Hoff is bestemd om 29 Mei a.s. met het ss. ,,Insulinde'' naar Oost-Indië te vertrekken.

In den leeftijd van 39 jaar is te Willemstad overleden de heer Antonio Pijpers, hoofd van een internaat, dat veelal door jongelui uit Venezuela en Columbia bezocht werd.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het Turksche kluwen.

Het beginsel van de openbaarheid der diplomatieke beraadslagingen heeft ook bij de conferentie van San Remo weer geen toepassing gevonden. Wel heeft ten slotte officieele kennisgeving van verkregen resultaten plaats gehad, maar deze is eensdeels als correctief te beschouwen voor de mededeelingen, die persvertegenwoordigers, afgaande op opgevangen, uitgedachte of als waarschijnlijk ondersteld geruchten, de wereld inzonden, anderdeels hebben zij de strekking om, bij gemis van een beklonken resultaat, het ongeduld van de belangstellende massa te paaien met stof tot het houden van beschouwingen over de redenen, waarom men nog niet tot een conclusie gekomen is. Deze laatste reden heeft te San Remo bij de afdoening(?) der Turksche kwesties in ruime mate toepassing gevonden; schier voor alle punten is slechts een voorloopige oplossing aangegeven en voor het meerendeel bestaat die voorloopige oplossing dan nog in het verwijzen naar een commissie.

Het sluiten van een vredesverdrag met Turkije is onder de heerschende omstandigheden nog volstrekt niet hetzelfde als het verzekeren van de uitvoering ervan. Zoo heeft Venizelos voor Griekenland heele brokken van Europeesch Turkije weten te bedingen, de Turksche grens zou bij de bekende Tsjataldzja-linie komen. Thracië en zelfs Adrianopel zullen Grieksch worden.

Maar de voorzitter der Turksche delegatie te San Remo heeft er zich over uitgelaten, dat hij nooit een vredesverdrag zou aanvaarden, waardoor Adrianopel aan Griekenland zou komen. Liever alle Muzelmansche krachten tegen de entente ontketenen, dan aan Turkije de rechten en vrijheden, die elk volk bezit, te laten ontnemen. En de militaire commandant van Adrianopel, Jafar Tayar bey, heeft reeds een uitdagende houding tegen de Christeninmenging aangenomen.

De entente erkent het dreigend gevaar wel. Om de uitvoering van het verdrag te waarborgen, achten de maarschalken Foch en Wilson en generaal Badoglio een verblijf van twee geallieerde divisies in Turkije noodig. Maar tegelijkertijd is ook de strijd tegen de nationalisten te voeren, die in 't geheele Turksche of voormalig Turksche gebied een macht worden, wier invloed vaak verder strekt dan die van de officieele autoriteiten. Hierdoor hebben de geallieerden in 't Turksche gebied buiten Europa reeds 200.000 man aan troepen. Griekenland heeft er 100.000 in Klein-Azië. Is dat alles niet voldoende, dan zullen de geallieerden de middelen ,,onderzoeken'' om de sterkte uit te breiden. Venizelos is bijzonder gul in 't aanbieden van hulp, doch in zijn land is, naar verluidt, een komplot ontdekt, waaruit blijkt dat de stemming in 't leger volstrekt niet onvoorwaardelijk te vertrouwen is.

Het Turksche leger heeft bij Belibessir, 75 K.M. ten zuiden van de zee van Marmara, een gevoelige nederlaag tegenover de nationalisten geleden, die van te meer beteekenis is, omdat de houding der regeeringstroepen de bewering bevestigd heeft, dat ook onder hen de nationalisten in aanhang winnen. Het oude verschijnsel zou zich in Turkije wel kunnen herhalen van twee partijen, die zich vereenigen tegen den gezamenlijken vijand.

In Cilicië rukten de nationalisten of Kemalisten tegen Adana op. 't Station Tarsus werd aangevallen. Aintah ingesloten. De Fransche bezettingstroepen trokken overal terug. In Jerusalem zijn vele Joden, leden van 't verdedigingscorps tegen de Arabieren, veroordeeld. Onder hen ook Jabotinsky, stichter van het Joodsche legioen, dat tijdens den wereldoorlog onder lord Allenby in Palestina tegen de Turken heeft gevochten en die nu, na de anti-Zionistische betoogingen in Jerusalem het verdedigingscorps had opgericht.

Hoe heerlijk rustig klinkt dit alles bij het opstellen van een vredesverdrag. Mochten wij niet terecht, in een vorig artikel, vragen of hier de revanche en de vengeance ingezet zijn?

Een militaire en een administratieve commissie zullen de contrôle voor de doorvaart van de Dardanellen

en de Bosporus regelen en toepassen. Admiraal Beatty diende van raad over de vorming van een inter-geallieerde vloot-politie, om de zeeëngten te bewaken.

Er zullen inter-geallieerde commissies zijn, die over de toepassing van vredesbepalingen waken, vooral wat de opgelegde beperking der bewapening betreft. Zou de Opperste Raad zelf wel veel verwachting van hare uitwerking hebben?

Tot een uitspraak over 't lot van Syrië en Cilicië is 't niet gekomen. Frankrijk zal echter 't mandaat over Syrië, Engeland dat over Mesopotamië en Palestina krijgen. Of de Zionistische staat er daardoor komen zal?

De toekomst van Cyprus zal een onderwerp van bijzondere bespreking vormen tusschen Londen en Athene, die 't niet aan Turkije, maar ook aan elkander niet gunnen.

Georgië, Adzerbeidjan en Armenië zullen vriendschappelijk overleg plegen over de gemeenschappelijke grenzen. Wilson zal daarbij scheidsrechter worden. Maar daardoor zal de kwestie van den Armeenschen staat en van het mandaat over Armenië niet opgelost zijn. De eerste staat ook in verband met de toekomst, welke aan Koerdistan zal worden toegedacht, zij zal ter plaatse onderzocht worden door een Italiaansch-Fransch-Engelsche missie. Het mandaat over Armenië was den Volkenbond aangeboden. Deze bedankte, omdat hij niet over de noodige macht en middelen beschikt om een dergelijk mandaat uit te oefenen. Nu zal, naar 't schijnt, een onzijdig gebleven mogendheid uitgenoodigd worden. Werden Zweden en Noorwegen genoemd, anderzijds wordt beweerd, dat Nederland niet alleen aangezocht zou wezen, maar zich ook al bereid verklaard zou hebben. Ook dit is tegengesproken en de eenig overgeblevene oplossing zou dan wezen een klein-Armenië dat op zijn eigen beenen staat. Een internationale leening zou de financieele behoeften van Armenië moeten dekken. Als er echter een mandaathouder noodig werd geacht, wie zal dan voor een zelfstandig Armenië doen wat des mandaathouders was?

Het vraagstuk van de Bagdadspoor blijft in studie en beraad.

Emir Hoesein is als koning van Hedsjas bevestigd, maar uit het optreden van zijn zoon Emir Feisal, koning van Syrië, enz. spreekt niet veel erkentelijkheid.

Met de Turksche schuld is gehandeld, alsof zij ook een stuk Turksch bezit vormt, al is de Porte hiervoor niet aan behoud gehecht. De afgeschafte schuld moet weer erkend worden. Zij wordt binnen drie jaren, onder een Fransch-Italiaansche commissie hersteld. Is 't bericht juist, dan worden de rechten van de houders van schuldbewijzen geheel gewaarborgd. 't Zou bijna te mooi zijn, men vertrouwe er nog maar niet te vast op!

Alsof de geallieerden nog geen menschen, reputatie en geld genoeg verspelen in Duitschland, Oostenrijk, Opper-Silezië, de Balkanstaten en de Mohamedaansche landen, hebben zij het zich nu ook tot taak gesteld 't petroleumgebied bij Batoem, aan de Armeensche grens, tegen de daar opdringende bolsjewiki te verdedigen. Het is of zij per sé op een staatsbankroet willen aansturen. En, moet men de berichten gelooven, dan gaat Japan denzelfden weg op; het zou den oorlog verklaard hebben aan Sovjet Rusland, het gaat zijn oorlogswinst zoo op de roulette zetten en speelt bovendien met de volksstemming, die in Japan tegen dergelijke ondernemingen gekant is.

De V. S. van Noord-Amerika houden zich afzijdig, maar meer als de pruilende, met boos opzet, dan als de wijze, goed gezinde. De Turken moeten Europa uit, zegt Wilson, maar naar de conferentie te San Remo wordt alleen de Amerikaansche gezant te Rome gezonden, met opdracht om er zwijgend aan te zitten. De Armeensche toestanden vinden in de V. S. de sterkste afkeuring, maar Amerika is voor 't mandaat niet te vinden.

De nieuwe Volkenbond is van Amerikaanschen oorsprong, maar hij heeft Amerika's steun niet en aan de Amerikaansche oorlogsvloot wordt met bijzondere ijver voortgewerkt. Wat al puzzle's! En zij missen zelfs 't aantrekkelijke van 't nieuwe.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Thans is verschenen de 2e verbeterde druk van No. 4 der serie „Staats- en particuliere betrekkingen in onze overzeesche bezittingen", getiteld:

DE INGENIEUR IN NEDERLANDSCH-INDIE,

welk werkje door wijlen den oud-hoofdingenieur L. J. C. van Es geschreven was.

Na diens overlijden bewees de oud-hoofdingenieur J. C. Noorduin ons den grooten dienst, door het werkje, nadat het uitverkocht was, op ons verzoek te herzien en waar noodig aan te vullen, zoodat het nu geheel „up to date" is.

Tegen den prijs van ƒ 0.75 en ƒ 0.03 porto is het bij ons verkrijgbaar gesteld.

Namens het Informatie-bureau,
De Secretaris,
J. L. VAN GENNEP.

Van het Hoofdbestuur:

STUDIE-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 1 Mei 1920*, om **2 uur nam.** — *niet* 2.30 als abusievelijk vermeld — in de Leeszaal van het gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17.

Agenda:

I. Notulen.
II. Ingekomen stukken.
III. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling Amsterdam:

JAARVERSLAG OVER 1919.

In 1919 waren aan de beurt van aftreden de heeren: C. H. L. Baelde, Mr. H. J. Boelen en D. H. Wallis de Vries, terwijl de heer C. den Hamer overleden was.

Herkozen werden: C. H. L. Baelde en Mr. H. J. Boelen; gekozen: Ed. Cuijpers en Dr. L. P. de Bussy, zoodat het Bestuur bestond uit:

Jaar van aftr. 1920. Mr. H. Smeenge, Voorzitter.
Jaar van aftr. 1921. C. de Vries, Onder-Voorzitter.
Jaar van aftr. 1921. Dr. L. P. de Bussy.
Jaar van aftr. 1920. Mr. Dr. C. F. Schoch.
Jaar van aftr. 1921. W. C. Bonebakker.
Jaar van aftr. 1920 M. P. Voûte, Penningmeester.
Jaar van aftr. 1922. Mr. H. J. Boelen, Secretaris.
Jaar van aftr. 1922. C. H. L. Baelde
Jaar van aftr. 1921. Ed. Cuijpers.

Tot afgevaardigde en plaatsvervangend afgevaardigde voor de Alg. Verg. werden gekozen de heeren Van Lier en Zon.

Het aantal leden bedroeg op 1 Januari 1919 180 en op 31 December 1919 185, dus een vermeerdering van 5 leden. De toename is gering en de belangstelling blijft gering.

De vergaderingen werden dit jaar vrij goed bezocht, zoo ook onze lezingen. Het dient echter vermelding, dat op onze lezingen zeer weinig leden komen en bijna alle aanwezigen komen op vrijkaarten, de jongelui van de Kweekschool voor Zeevaart, Ambachtsschool, Kweekschool voor Onderwijzers, etc.

Op 10 Januari werd een Javaansche Kunstavond gehouden, die zeer gunstig verliep. Afgehuurd was de Stadsschouwburg; de zaal was geheel uitverkocht, terwijl honderd personen moesten worden afgewezen. De voorstelling werd gegeven door Javaansche jongelui, die hier te lande studeeren te Leiden en te Delft. Gamelang-muziek, Wajangvoorstellingen en dansen werden opgevoerd en het publiek was zeer tevreden.

De Burgemeester van Amsterdam hield een openingsrede uit de Burgemeestersloge.

Na afloop hield het Bestuur receptie in „Trianon", die zeer druk was bezocht en een succes was.

Behalve de décors (een pendoppo, die ƒ 1100.— had gekost), werd aan de kas der Javaansche jongelui nog ƒ 500.— afgedragen. Het financieel resultaat was dus zeer gunstig.

Er was een garantiefonds van ƒ 2000.— gevormd, dat echter niet behoefde te worden aangesproken.

De Javaansche jongelui hebben zich niet allen even sympathiek gedragen jegens de Vereeniging; het kostte heel wat moeite de voorstelling gunstig te doen verloopen. Mogelijk heeft de groote beroering in Europa in dien tijd er toe bijgedragen om hen eenigszins overprikkeld te maken.

Na de uitvoering in Amsterdam hebben de Javaansche heeren er nog verscheidene in Rotterdam, Den Haag en elders gegeven.

Op 28 Februari 1919 hield de heer Soewardi een lezing over de „Indische Beweging". Deze geheel politieke lezing wekte veel belangstelling en er werd een belangrijk debat gevoerd door verschillende aanwezigen met den inleider. Het publiek bleek dit soort lezingen zeer te waardeeren.

Op 9 Mei 1919 werd een lezing met lichtbeelden gehouden door Dr. Th. Lens over „Curaçao", zijn bevolking en economische toestanden, die veel succes had.

Op 31 October hield de heer L. Dom van Rombeek een lezing over „Sprokkelingen op economisch Indisch gebied", met lichtbeelden. Ook deze slaagde goed en gaf een populaire economische beschouwing.

Op 12 December droeg de heer Dr. C. F. de Beaufort een lezing voor over „Paradijsvogels en Paradijsvogeljacht", met lichtbeelden, die ook zeer werd gewaardeerd.

Alle lezingen werden in de Industrieele Club gehouden en de zaal voldeed daar zeer goed.

Toen de vereeniging „De Smeden" een lezing gaf over Bali door Dr. Krause, heeft onze vereeniging zich gecombineerd en een deel der kosten gedragen, waarvoor onze leden vrijen toegang kregen.

Hiermede is het voornaamste medegedeeld.

De Voorzitter,
(w. g.) C. H. L. BAELDE.
De Secretaris,
(w. g.) H. J. BOELEN.

Financieel Verslag over 1919.

Allereerst dien ik te vermelden, dat het kassaldo ƒ 817.27½, dat onze afdeeling te vorderen had van de Erven van wijlen den heer Den Hamer, onzen vorigen Penningmeester, behoorlijk is uitbetaald.

Aan contributies werd in 1919 geboekt een bedrag van ƒ 570.50, tegen ƒ 592.— in 1918.

De kosten der receptie in Trianon na afloop van den Indischen Kunstavond, welke onze afdeeling voor hare rekening heeft genomen, hebben bedragen ƒ 296.05, waar tegenover vermeld dient te worden, dat deze Kunstavond ons een batig saldo van ƒ 158.74½ heeft gelaten.

Aan het Hoofdbureau is weer 40 pCt. afbetaald der geïnde contributies in het vorige boekjaar, zijnde ditmaal ƒ 228.80.

De 5 lezingen hebben ons gekost ƒ 250.20.

De lagere inkomsten en hoogere uitgaven maken dat onze kas met een lager saldo sluit als A.P., n.l. ƒ 423.39.

(w. g.) M. P. VOUTE Jr.

Voor een dubbeltal Hoofdbestuur in de laatst gehouden Bestuursvergadering d.d. 9 Januari j.l. worden de heeren Dr. Baelde en Mr. Boelen voorgedragen.

Van de Afdeeling Haarlem:

VERSLAG OVER HET JAAR 1919.

Het aantal leden bedroeg op 1 Januari 1919 130.

14 leden bedankten voor het lidmaatschap, terwijl 18 nieuwe leden toetraden, zoodat eene vermeerdering van 4 leden plaats had en op 31 Dec. 1919 dus 134 bedroeg.

In het bestuur der afdeeling kwam geen verandering.

Vele inlichtingen werden gevraagd omtrent betrekkingen in Indië en werden de aanvragers met het Koloniaal Arbeids- en Informatie-bureau in verbinding gebracht.

De afdeeling organiseerde 3 bioscoopavonden van Indische films, welwillend afgestaan door de vereeniging „Koloniaal Instituut". Deze avonden vielen zeer in den smaak, vooral bij de leerlingen van middelbare scholen. Een woord van dank aan directeuren dier scholen voor hunne opwekking deze bioscoopavonden bij te wonen, is hier zeker op zijn plaats. Deze drie bioscoopavonden leverden een batig saldo op van ƒ 182.59½.

Verder werd door onze afdeeling, op verzoek van de algemeene Kloetcommissie, een plaatselijke Kloetcommissie voor Haarlem en omstreken opgericht. De inzameling bracht ƒ 3269.— op.

Ik wil besluiten met dank te brengen aan de Haarlemsche Pers, voor hare voortdurende belangstelling en daadwerkelijke medewerking in ons streven belangstelling te wekken en gaande te houden voor onze schoone Koloniën.

Haarlem, 8 April 1920.

De Secretaris,
H. F. WAGENAAR REISIGER.

Verslag van den Penningmeester over het jaar 1919.

De inkomsten werden gedurende het verslagjaar verkregen:

a. Door contributie van 134 leden	ƒ 391.—
b. Door overschot van drie bioscoopavonden, tegen entrée, na aftrek der kosten	„ 182.59½
c. Saldo op 1 Januari 1919	„ 33.33½
Totaal	ƒ 606.93

In het afgeloopen jaar werden drie bioscoopvoorstellingen gegeven met films van het Koloniaal Instituut. De zuivere recette daarvan was ƒ 182.59½.

Aan het fonds, opgericht ter nagedachtenis aan Pastoor Verbraak, werd ƒ 25.— geschonken. Aan de Kloetramp werd ƒ 100 bijgedragen. Verder bedroegen de uitgaven, gespecifeerd als volgt:

1. Bijdrage aan het Hoofdbestuur		ƒ 154.0
2. Bijdrage Pastoor Verbraakfonds		„ 25.1
3. Drukwerken		„ 4.9
4. Reiskosten voorzitter		„ 5.—
5. Bijdrage Kloetramp		„ 100.—
6. Porti		„ 5.—
7. Innen van contributie		„ 12.0
8. Saldo in kas	ƒ 51.40½	
Idem spaarbank	„ 250.—	„ 301.4
Totaal		ƒ 606.9

Het aantal leden der Vereeniging bedroeg op 1 Januari ...

In 1919 werd dit getal vermeerderd door ...

In 1919 bedankten voor het lidmaatschap ...

Rest op 31 December 1919 ...

Haarlem, April 1920.

De Penningmeester,
F. VRIJDAG.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

VERSLAG OVER HET JAAR 1919.

In het jaar 1919 traden 20 nieuwe leden tot onze afdeeling toe. Wij verloren er echter 22, door vertrek of bedanken voor het lidmaatschap.

Op 1 Januari 1920 telde de afdeeling 100 leden.

Mevr. v. Oeveren-van Schaik en mej. J. J. Lager, die op 1 Januari volgens rooster moesten aftreden, werden herkozen en namen de benoeming aan.

In Mei werd de heer S. H. Tjabring als penningmeester vervangen door den heer H. Somermeijer.

In het jaar 1919 werden voor de leden der afdeeling 3 lezingen gehouden.

De eerste had plaats op 20 Januari. Spreker de heer Mr. H. J. Boelen uit Amsterdam. Onderwerp: Ceylon onder de Oost-Indische Compagnie en onder het Engelsch bestuur.

De tweede op 16 Maart, toen de heer Dr. van Cappelle uit 's-Gravenhage een voordracht hield over Suriname, zijn bevolking, landbouw, enz.

Op 10 Nov. sprak alhier de heer Dr. L. F. de Beaufort uit Leusden. Het onderwerp, door hem behandeld, luidde: „Paradijsvogels en Paradijsvogeljacht".

Al deze lezingen werden door lichtbeelden verduidelijkt.

Zooals steeds droegen wij ook dit jaar 5 gulden af aan het Oranjekruis, terwijl wij per circulaire aan onze leden geldelijken steun vroegen voor de in Ned. Oost-Indië door de Kloet-ramp getroffenen.

Ons bestuur kon de som van ƒ 112.64 aan het H.B. afdragen voor dit doel.

Van de boekjes, door de Vereeniging uitgegeven en bij de secretaresse verkrijgbaar, werd geen enkel verkocht, noch ter lezing gevraagd.

Wat den financieelen toestand betreft, zie jaarverslag van den Penningmeester.

J. J. LAGERS,
Secretaresse.

Verslag van den financieelen toestand over 1919.

De financieele toestand der afdeeling was in het afgeloopen jaar weinig bevredigend. Begonnen met een voordeelig saldo van ƒ 29.93½, sloot het met een van ƒ 31.08. Aan contributies werd een bedrag van ƒ 311.— geïnd, d.i. ƒ 50.— meer dan over 1918; daarentegen werden geen giften ontvangen (in 1918 ƒ 75.—), zoodat de ontvangsten in het geheel slechts ƒ 311.08 bedroegen tegen ƒ 336.50 het jaar te voren.

Alleen door bezuiniging op de uitgaven en wel door slechts 3 lezingen te houden in plaats van 4, zooals de laatste jaren gebruikelijk was, was het mogelijk de uitgaven met de inkomsten ongeveer in evenwicht te houden.

Utrecht, 26 Februari 1920.

De Penningmeester van Oost en West,
afdeeling Utrecht,
SOMERMEIJER.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnsen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, François Valentijnstr. 97, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 19. Donderdag 6 Mei 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Bij het in October j.l. om particuliere redenen ontslag nemen van den heer E. F. Grooss, die lange jaren als Secretaris der Vereeniging trouwe en belangrijke diensten heeft bewezen, werd ondergeteekende door het Dagelijksch Bestuur met het waarnemen van de betrekking van Secretaris-Penningmeester belast, totdat deze benoeming door de jaarlijksche algemeene vergadering zou zijn bekrachtigd.

Thans aangewezen zijnde om in Indië in 's lands burgerlijken dienst een betrekking te aanvaarden, ben ik genoodzaakt, de taak, die mij dierbaar was en waaraan ik mij gaarne — het schoone streven en doel der vereeniging voor oogen — van ganscher harte heb gewijd, aan een ander over te dragen. In mijn plaats is door het Dagelijksch Bestuur, met

instemming van het Hoofdbestuur, met de waarneming der betrekking belast de heer J. van Haaften, onzen leden door zijne bijdragen in het Koloniaal Weekblad wel bekend, die zich zelve door deze betrekking aangetrokken gevoelde. Zeer hoop ik, dat hij alle medewerking zal ondervinden om op den thans ingeslagen weg voort te gaan en het hem moge gelukken „Oost en West" naar beste krachten te steunen in haar krachtig voorwaarts schrijden. Vol vertrouwen geef ik hem het roer over.

Zelf blijf ik der Vereeniging getrouw en aanvaardde het Hoofdcorrespondentschap voor Oost-Indië. Veel valt daar voor ons te doen. De oorlog, de naweeën er van, hebben zich er sterk doen gevoelen. De band tusschen het Hoofdbestuur en onze leden in Indië moet opnieuw bevestigd, nauwer aangehaald worden, het aantal onzer leden moet er belangrijk toenemen. Het streven en doel van „Oost en West" moet er meer bekend geraken en zal dan van zelve, uit sympathie en belangstelling, den zoo noodigen moreelen en materieelen steun ondervinden. Ik uit den oprechten wensch, dat het mij vergund zal zijn in dien geest resultaten te verwerven en het zoo vurig gehoopte succes te behalen. Voor de medewerking onzer leden in Nederland als in Indië houd ik mij ten zeerste aanbevolen.

De tijd, die mij voor mijn vertrek nog rest, hoop ik te wijden aan propaganda voor onze vereeniging. Moge het er mede blijven voortgaan als het tot nu toe ging. Dit is mijn oprechte wensch!

A. J. GOOSZEN.

Indische Leergangen voor Onderwijsgevenden.

Het verleden heeft Nederland gemaakt tot voogd van een millioenenvolk en daardoor onze welvaart en onze beteekenis in de wereld afhankelijk gesteld van den band met de Koloniën. Willen wij, dat tot in verre toekomst Nederland eene bijzondere plaats inneemt, dat het de verbindingsschakel zal zijn tusschen de Indiën en het buitenland, dan moeten wij in het heden onzen plicht doen en de jonge overzeesche natiën opleiden tot eene zelfstandigheid, waarbij Westersche voorlichting niet langer onmisbaar is.

Voldoet de school aan den eisch, den jongen Nederlander het besef van deze verantwoordelijkheid bij te brengen? Het besef wakker te roepen van de zedelijke schuld, die het vroegere tijdperk van kolonisatie ons heeft nagelaten? Het antwoord op deze vraag moet ontkennend luiden. In het algemeen houdt het onderwijs niet voldoende rekening met de beteekenis van de Koloniën voor het Moederland. Ieder Nederlander heeft een zekere taak en roeping tegenover de Koloniën te vervullen en het is de school, die de aanstaande staatsburgers tot deze taak moet voorbereiden.

Een schoone rol is aldus den onderwijzer toebedeeld. Helaas stelt zijn eigen vooropleiding in den regel hem niet in staat deze rol te vervullen. Ook dáár heerscht te vaak eenzelfde onderschatting van de bijzondere plaats, die de kennis der Koloniën dient in te nemen; wellicht begrijpelijk bij den grooten omvang der exameneischen en de moeilijkheid voor hen, die nimmer uit aanschouwing de Koloniën leerden kennen, om van een volk, dat zoo zeer van ons, Westerlingen, verschilt, hun leerlingen een levend beeld bij te brengen.

Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen, voortbouwend op den arbeid van de Indische Commissie van het N.O.G., heeft zich o.m. tot taak gesteld, in deze aanvullend op te treden, door in verschillende plaatsen des lands Indische leergangen voor onderwijsgevenden in te stellen. In deze leergangen, bestaande uit omstreeks 12—15 tot één geheel vereenigde voordrachten, opgehelderd door demonstratie van producten en ethnographica, door vertooning van lichtbeelden en zoo mogelijk van films, wordt een overzicht gegeven van land en volk van Nederlandsch Oost-Indië, terwijl het mogelijk is in een volgend jaar een klein aantal voordrachten te houden tot uitvoeriger behandeling van een of meer bijzondere onderwerpen. Deze leergangen en vervolgleergangen genieten vanwege het Rijk geldelijken steun, indien zij aan bepaalde eischen voldoen, terwijl den deelnemers desgewenscht vergoeding van reiskosten wordt toegekend.

Het Comité is er voorts in geslaagd voor de deelnemers aan deze leergangen tot naslaan en verdere studie eenige boekwerken over Indië, o.a. een atlas tegen zeer verlaagden prijs beschikbaar te stellen, waardoor de kern van een eigen koloniaal handboekerijtje gevormd kan worden, dat tot blijvende belangstelling zal leiden.

Het Comité voor Indische lezingen en leergangen is gaarne bereid zijne medewerking voor het tot stand komen van dergelijke leergangen te verleenen op plaatsen, waar een of meer vereenigingen of eene tot dat doel gevormde commissie van belangstellenden zich met de locale regeling wil belasten, en verzoekt hun, die hieromtrent nadere inlichtingen wenschen, zich daartoe te wenden tot den Secretaris van het Comité, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Zwolscheweg 65, te Deventer.

Losse Opmerkingen.

XIX.

In No. XVIII zeide ik eenigszins schamper, dat de Regeering in Indië niet aan distributie van goedkoope suiker doet, zooals in Holland.

De laatste mail bracht o.m. de Locomotief van 18 Maart, waarin ik lees, dat er half Mei met die distributie een begin zal worden gemaakt en wel tegen belangrijk lageren prijs dan thans in den détailhandel bedongen wordt! Die prijs zal bedragen *f* 33.90 per picol... plus de kosten voor vracht, spillage, pakhuishuur, personeel voor de detailleering enz. Dat wordt dus minstens *f* 0.60 per kilo! Het is niet bijzonder goedkoop...... maar ook niet al te duur.

En nu voorspel ik een heele reeks van klaagliederen over knoeierijen, diefstallen, kettinghandel, etc. etc., met en benevens de noodige liefelijkheden aan het adres van den „Inlander" en deszelfs onrijpheid. De Europeesche gemeente in Indië heeft het gescharrel en het geknoei met pluimvee, kaas, brood en broodkaarten, thee, etc., etc. niet aan den lijve ondervonden en kwalificeert „knoeien" als een speciaal „Oostersche" karakter-eigenschap.

Och...... er wordt inderdaad in Indië véél geknoeid en gestolen! De domme Inlander doet het met „centen"...... hier in Europa rekenen de „heeren" met de noodige nulletjes! Er wordt in Indië ontzettend veel gedobbeld; in Europa noemt men dat „gokken" en geschiedt het in 't groot! Ik kan in dat knoeien en in dat dobbelen nog geen „rasseninferieuriteit" ontdekken......

Toen ik nog in het leger was, heb ik wel eens in de pers gewezen op het hoogst onbillijke en irriteerende van berichtjes als: „Gisterenavond liepen wederom twee Europeesche fuseliers beschonken langs den weg op Pasar Senen!" Welk soort berichtjes men om den anderen dag in het politienieuws aantrof. Ik betoogde toen, dat die fuseliers uit hoofde van hun uniform de algemeene aandacht trokken, maar dat er percentsgewijze zeker veel meer „burgers" per dag in kennelijken staat per auto of ander vehikel de Harmonie of Concordia verlieten! Het irriteerende in dat soort berichten lag in het feit, dat zij de publieke meening gansch ten onrechte bewerkten *tegen* Jan Fuselier!

En precies zoo gaat het tegenwoordig in de Europeesche pers ten opzichte van den Inlander!

Van de duizenden en duizenden lagere en minder lage Inlandsche ambtenaren en functionarissen, die rustig en eerlijk hun plicht doen, hoort men niets! Maar het percentage „knoeiers" onder hen (en op een bevolking van 50 millioen is het werkelijke aantal uiteraard niet gering!) wordt tot in den treure dag in dag uit gesignaleerd en besproken in generaliseerende termen, die irriteerend en beleedigend zijn voor de groote fatsoenlijke massa.

De Europeesche pers in Indië is — met Europeesche oogen bekeken — in sterke mate „provinciaal"...... de grootste oplage is nog geen tien duizend...... en met wellust worden de fouten der opkomende Indische maatschappij bekritiseerd en onwelwillend beschouwd.

Waardoor een beslist verkeerd beeld wordt verkregen van den algemeenen toestand en aan het drijven

en stoken van een klein aantal nihilisten veel te veel gewicht wordt toegekend.

En nu is het merkwaardig onlogische van de houding van de Europeesche gemeente in Indië het navolgende:

Wanneer in de Europeesche pers beschouwingen voorkomen over bepaalde technische onderwerpen, het leger b.v. of het B. B., of den pandhuisdienst, of de opium-regie, etc., etc., dan is het strijk of zet, dat de betrokken ingewijden de schouders ophalen en de beschouwingen op de juiste waarde taxeeren! Dan zegt men: „Nou ja! die „Indische" pers......" Maar...... inzake de jong-Indische beweging...... wordt alles voor zoete koek opgeslikt!

Men behoeft slechts een korten tijd met intellectueele Indiërs op voet van gelijkheid om te gaan, om tot de positieve wetenschap te komen, dat de Europeesche pers in Indië de voornaamste oorzaak is van de steeds grooter wordende rassenhaat.

* * *

Een gewezen Intendance-officier, thans een leidende functie bekleedend bij een der grootste industrieele ondernemingen in Indië, kreeg niet lang geleden opdracht om zich in tijd van oorlog bij den Plaatselijken Commandant te melden. Hij diende een rekest in, waarin hij zijne weigering motiveerde...... en kreeg géén antwoord!

En waarop berustte die weigering?

Och, ook dàt is reeds lang algemeen bekend, maar wordt volgens de bekende struisvogel-politiek doodgezwegen!

Maar laat ik den betrokken „deskundige" in zijne beschouwingen even citeeren:

„Ik wilde niet in een leger dienen, dat bestemd is ter slachtbank geleid te worden, want de Intendance blijft nog steeds in gebreke om te zorgen, dat de verpleging in tijd van oorlog aan redelijke eischen voldoet! Weet ge wel, dat er geen oorlogsvoorraden in Indië zijn voor de Intendance? Dat de mobilisatievoorraden niet compleet zijn? Dat de basis van berekening dier mobilisatie-voorraden niet deugt? Weet ge, dat om de Preanger-stelling te verdedigen, in 1916 nog niets gedaan was op verplegingsgebied en er geen opslagruimte was om de voorraden te bergen? Weet ge, dat er niets gedaan was voor de proviandeering van die stelling *en dat de zaak ook thans nog steeds niet in orde is?* Weet ge, dat de schoenenfabriek met leerlooierij buiten die stelling ligt?

Ja, niet waar. Want dat alles heb ik en anderen reeds lang geleden gezegd in de Indische Krijgskundige Vereeniging. En tòch heeft men daaraan nooit de noodige aandacht geschonken!

Eene enquête door de Kamer ingesteld, zou dit alles bewijzen!"

Tot dusver mijn deskundige voorlichter!

Dat het indertijd in het Indische leger op het *mij* bekende terrein (de Infanterie) niet deugde, heb ik toenmaals herhaaldelijk in dagbladen en tijdschriften openlijk aangetoond! Zonder eenige tegenspraak te ontmoeten. Ik herinner o.a. aan een artikel in het Bat. Nieuwsblad in December 1914, kort na de „mobilisatie", waarin ik in een debat met een ander officier betoogde, dat wij (de infanterie-officieren) zonder morren onze troepen ter slachtbank zouden voeren!

Merkwaardige overeenkomst met de uitspraak van een intendant in het jaar 1920!

Intusschen...... is het diep-bedroevend, dat er jaar in jaar uit zoovele kostbare belasting-millioenen weggeworpen worden aan eene instelling, aan eene defensie, die — wanneer puntje bij paaltje moet worden gezet — niet voor haar taak berekend zal blijken.

Op het Departement van Koloniën, op het Indische Oorlogsdepartement (waar ik zelf een paar jaar werkzaam was) en bij de Indische Generale Staf...... is dat alles nog veel beter bekend. Al erkent men dat niet gaarne in het openbaar.

Nu echter de onweerswolken voorbij gedreven zijn en in den laatsten tijd Japan (laten we toch het kind bij den naam noemen!) een zeer vriendschappelijke houding tegenover Nederland aan den dag legt, nu mag dit toch wel eens ronduit in het openbaar gezegd worden.

Eene „enquête" door de Kamer zoude bovenstaande zeer ernstige klacht volkomen kunnen bevestigen!

Voor de bezetting van de Preanger-stelling zijn noodig drie brigades. Voor Soerabaja een brigade. Er is dan geen man in reserve! Nòch voor aanvulling! Sluit dat legertje veertien dagen af en schiet niet! Dan moeten allen zich overgeven.

Zietdaar in een paar woorden de toestand van het Indische leger! Weergegeven door een volkomen van de dessous op de hoogte zijnden Indischen Intendant!

* * *

Er worden tegenwoordig in Indië talrijke schietvereenigingen opgericht! Vooral de „planters" sluiten zich op deze wijze aaneen en krijgen langs dezen zijweg van de Regeering wapens en munitie!

Noodlottige consequenties van de „onthullingen" in de beruchte Garoet-affaire!

Deelt men verscheidene telegrammen en vele persbeschouwingen door vijf (en dat kan men gerust doen), dan blijft er tòch nog genoeg „fraais" over, om te kunnen begrijpen, dat de planters op afgelegen ondernemingen zich tegenwoordig allesbehalve „veilig" gevoelen en...... dan is de oprichting van die schietvereenigingen volkomen verklaarbaar.

Bij excessen van B-afdeelingen en dergelijke zou men al lang vermoord zijn, vóór er van Regeeringszijde hulp zou komen opdagen!

Het feit als zoodanig typeert echter den huidigen toestand!

Den Haag, 3 Mei 1920.

H. J. VERMEER.

Nederl.-Indische Officiers-Vereeniging. (N. I. O. V.)

Afdeeling 's-Gravenhage.

Elders een vergadering moetende bijwonen, konden wij niet op de vergadering van 20 Maart j.l. aanwezig zijn, terwijl door ongesteldheid van den secretaris de notulen buiten ons bereik waren. We zullen nu dan ook een overzicht geven van het verhandelde èn op die algemeene vergadering, èn van die op 28 April j.l. om 8 uur n.m., gehouden op verzoek van een tiental leden van N. I. O. V. in een der zalen van Café Hollandais, Groenmarkt, 's-Gravenhage.

Zooals wij in ons verslag van de vergadering van 12 Februari, t.v. Koloniaal Weekblad van 26 Februari d.a.v., No. 9, aangaven, werd de pensioenregeling voor officieren commissoriaal gemaakt. Het ging om òf het behoud der *rangspensioenen*, dan wel voor het komen tot z.g. *diensttijdpensioenen.*

In den boezem der commissie kwam men niet tot overeenstemming, zoodat de commissie zich splitste in twee sub-commissies, welke elk een verslag van hare bevinding uitbrachten.

I. De sub-commissie, voorstanders der *rangpensioenen*, grondde haar meening op het feit, dat de militaire bezoldigingscommissie (M. B. C.) in Indië zooveel mogelijk het voetspoor heeft gevolgd der voor de Ned. Landmacht geldende wedderegeling en slechts, wat de bezoldiging betreft, aansluiting zocht bij de tractementsregeling voor de ambtenaren B.B. Verder, dat de Indische Regeering het niet mogelijk acht, de regeling der officierspensioenen geheel te doen zijn als die der Europeesche burgerlijke ambtenaren.

Waar het legerbelang eischt dat officieren — voor hen ontijdig — het leger verlaten, als zij niet voor bevordering in aanmerking komen, moet ten aanzien van hun pensioensvooruitzichten een speciale regeling worden getroffen, omdat anders hun pensioen zeer laag kan zijn.

Als grondslag in 1880 werd voor de pensioenen aangenomen het *activiteitstractement* van de ranggenooten van het Nederlandsche leger.

De rangspensioenen zouden thans zijn te brengen in aansluiting met de pensioenregeling voor burgerlijke ambtenaren, echter met een zoodanigen bijslag, dat den kapiteins na volbrachten dienst *f* 5000.— 's jaars verzekerd zij, overeenkomende met de tegenwoordige bezoldiging van een ranggenoot van het Nederlandsche leger.

Het afdeelingsbestuur kon zich met de zienswijze der sub-commissie niet vereenigen. Immers de M. B. C. volgde het voetspoor der Nederlandsche wedderegeling. De Indische Regeering acht gelijksoortige regeling van de militaire en civiele pensioenen niet mogelijk, uithoofde van de omstandigheid, dat zij zich het recht wenscht voor te behouden om op grond van leger- en promotiebelangen officieren, die recht op pensioen hebben en niet voor bevordering in aanmerking komen, uit den militairen dienst te ontslaan.

Waar in Nederland de tractementen der Nederlandsche officieren in 1880 en zelfs in 1914, vergeleken bij burgerlijke ambtenaren, abnormaal laag waren, werd eerst in 1918 aan dien vicieuzen toestand een einde gemaakt. Ook in Indië zullen nu de officierstractementen in overeenstemming worden gebracht met die van andere ambtenaren in staatsdienst. Hiermede houden de pensioenen verband. Werd voor een kapitein *f* 5000.— gesteld, dan zou het legerbelang geschaad worden, omdat vele voor de hoogere rangen het meest geschikte kapiteins ontijdig het leger zullen verlaten om in andere betrekkingen hun geluk te beproeven.

II. De sub-commissie voor de *diensttijdpensioenen* grondde haar meening op het volgende:

De M. B. C. hield in de eerste plaats rekening met den diensttijd, in de tweede plaats met den rang en ontwierp in verband hiermede de bezoldigingsschalen. De Nederlandsche Regeering was in beginsel voor eene regeling der pensioenen van officieren als die der burgerlijke ambtenaren en nam slechts noodgedwongen haar toevlucht tot de rangspensioenen. Doordat thans de bezoldigingen der officieren bij verschillende wapens en diensten gelijk zijn, zijn de bezwaren tegen diensttijdpensioenen ondervangen. Bij verhooging der wedden worden de pensioenen automatisch verhoogd. Verdienstelijke officieren komen daardoor er toe zich aan het leger te blijven wijden.

Waar de verlofsbezoldiging der officieren in overeenstemming wordt gebracht met den civielen grondslag, verdient het aanbeveling dit ook ten opzichte van de pensioenen te doen geschieden, d.i. 4 maal het gedurende de laatste twee jaren genoten maandtractement.

Bij een pensioenneming na 20 jarigen tropendienst op 42- en 44-jarigen leeftijd is dan echter het pensioen te gering en kan niet door doordienen vermeerderd worden. Een minimum pensioen van *f* 4000.— voor een kapitein zou dus moeten worden vastgesteld.

Verder zouden de pensioenen dan zijn:

majoor na 24 jaren *f* 4900 's jaars;
overste na 26 jaar *f* 5800.— 's jaars;
kolonel na 30 jaar *f* 8600 's jaars;
generaal-majoor met meer dan 31 jaar werkelijken dienst *f* 10.000.—.

Het bestuur der afdeeling 's-Gravenhage vereenigt zich met deze voorstellen.

De sub-commissie voor de rangspensioenen zette haar standpunt nader uiteen, legde vooral het zwaartepunt op het gedwongen verlaten van den militairen dienst. Echter niet alleen gedwongen gaat men heen, andere omstandigheden, onafhankelijk van den wil, leiden er toe, d.i. lang verblijf in de buitenbezittingen, opvoeding kinderen, enz. Ook dan moet den gepensionneerden officier een dragelijk bestaan verzekerd zijn.

Het bestuur verdedigt daartegenover zijn standpunt, dat door meerderen wordt bijgevallen. Over het minimum-pensioen voor een kapitein wordt van gedachten gewisseld en ware dit op *f* 4800.— te stellen. De meerderheid verklaart zich voor het diensttijdpensioen. Het voorbrengen der beslissing der afdeeling zal aan het hoofdbestuur in Indië worden overgebracht.

Het 2e punt der agenda, bespreking van een verzoekschrift van de Vereeniging van Indische verlofgangers, kan achterwege blijven, omdat door den Minister weder de verlofstractementen met 50 pCt. verhoogd werden. In een motie wordt deze vereeniging voor haar actie dank betuigd.

Eene poging, aangewend bij de Directie der Rott. Lloyd, om de gelegenheid te heropenen passagiers uitgeleide te doen, had niet het zoo gewenschte resultaat.

Hiermede werd de vergadering van 20 Maart besloten.

De vergadering van 28 April j.l. werd door een 10-tal niet-leden van N. I. O. V. bijgewoond.

Kapitein Brusse, die de vorige vergadering niet heeft bijgewoond, wijst op het verschil in gezichtspunt dat is blijven bestaan. De kwestie is van te groot en te ingrijpend belang om deze te laten rusten en men *moet* tot oplossing komen. De M. B. C. heeft niet voldoende rekening gehouden met de waardevermindering van het geld. Hij is voor eene speciale pensioensregeling voor officieren, die niet mogen doordienen en gedwongen worden heen te gaan. Ook thans behoort z.i. als basis voor het pensioen van den Indischen officier genomen te worden het activiteitstractement van zijn Nederlandschen ranggenoot. De gepensionneerde Indische officier moet zich bij zijn terugkeer in Nederland weder aanpassen aan de toestanden aldaar, waaraan hij ontwend is. Bij sollicitaties vischt hij gewoonlijk achter 't net. Hij heeft zijn bezwaren, die door velen, die achter hem staan, gedeeld worden, neergelegd in een verzoekschrift met uitvoerige toelichtingen. Zij wenschen deze onder de aandacht van den Minister te brengen zelfs buiten N. I. O. V. om. Naar aanleiding hiervan ontwikkelt zich een levendig debat, waarbij allerlei grieven en noodtoestanden te berde worden gebracht. Kolonel Gooszen, als lid der Vertegenwoordiging in Nederland, wijst er op dat het zwaartepunt ten opzichte van beslissingen te nemen ten opzichte van ambtenaren en officieren wel berust in Nederland, doch in deze materie steeds het advies van Indië — vooral van den Volksraad — den doorslag geeft. Hij raadt daarom aan het request te stellen in handen van de Vertegenwoordiging in Nederland ter spoedige overbrenging bij het Hoofdbestuur in Indië.

Met op één na algemeene stemmen werd besloten het request met nota te overhandingen aan de Vertegenwoordiging in Nederland, met verzoek dit request te zenden zoowel aan het H.B. in Indië als aan Z.E. den Minister van Koloniën.

Mocht de vertegenwoordiging hiertoe niet wenschen over te gaan, dan zal het request, door alle voorstanders persoonlijk onderteekend, aan Minister en Kamer worden aangeboden.

Verder werd met vrijwel algemeene stemmen aangenomen een door het Bestuur voorgestelde motie, waarin wordt uitgesproken den wensch om de inkomens der hier te lande te werk gestelde officieren — voor zoover zij reeds in Indië zijn geweest — te berekenen op geheel dezelfde wijze als voor de hier te lande te werk gestelde burgerambtenaren geschiedt.

Deze inkomens zouden dan bedragen het verlofstractement vermeerderd met ¾ deel van de inkomsten van den met den officier in positie gelijk gestelden burger ambtenaar. Dit in te gaan van 1 Januari 1920.

Ook wordt besproken de toelage, toegekend voor eerste uitrusting bij eene indienststelling hier te lande.

De voorzitter deelt mede, dat de verlofstractementen voorloopig met 50 pCt. worden verhoogd en dat de doorvoering wachtte op 't vaststellen der nieuwe tractementen. Deze regeling wordt gerekend in te gaan met 1 Januari 1920 en zal 10 Juni a.s. per mandaat worden uitbetaald. De toelage bij de Koloniale Reserve vervalt met het oog hierop met 1 Mei. Verder wordt verwacht de uitkeering van 1 maand verlofstractement, in Mei.

Op de nog in te dienen suppletoire begrooting is

door den Minister gebracht verhooging der militaire pensioenen vanaf 1 Januari 1920 met 40 pCt. voor die tot en met *f* 2000.—, daarboven 33 pCt. Na voteering door de Kamers zal dit ten spoedigste worden uitgevoerd.

In het request van de Vereeniging van Indische verlofgangers werd als basis aangenomen het activiteitstractement. Voor tractementen van *f* 250.— en minder zou het verlofstractement dan zijn 100 pCt., van *f* 250.— tot *f* 600.— van de eerste *f* 250.— ook 100 pCt., van de volgende *f* 350.— 70 pCt., voor tractementen boven *f* 600.— voor het meerdere 60 pCt. Deze schaal, toegepast op de verlofstractementen van officieren, belooft eene belangrijke vooruitgang en verbetering.

Verder besloot de afdeeling op voorstel van het bestuur met algemeene stemmen de Vertegenwoordiging uit te noodigen uit de kas een batig bedrag te storten tot oprichting van het Momument Verbraak.

Hierna wordt de zeer geanimeerde vergadering gesloten. G.

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

Velen staan nog in dubio, waarin en waar ze hun studie zullen vervolgen, wanneer ze hun eindexamen 3-jarige cursus H.B.S. of daaraan gelijkstaande examens hebben afgelegd. *)

Wanneer de lezer nog niet besloten is, waar naar toe te gaan (of de voogd, waar z'n pupil naar toe te zenden), dan is het hem waarschijnlijk wel aangenaam even, behalve aan kantoorbetrekkingen, ook aan de cultures in Oost- en West-Indië herinnerd te worden.

Een driejarige opleiding op de M. K. L. S. te Deventer geeft aan de leerlingen een theoretische vooropleiding, doch tevens wordt door de werkzaamheden in de smederij, de timmerwerkplaats en den tuin getracht hun praktischen blik te ontwikkelen. In de 2e klasse wordt men voorts nog practisch werkzaam gesteld op een boerderij.

Voor diegenen, die einddiploma 5-jarige H.B.S. behaald hebben en in staat zijn de 2e klasse der M. K. L. S. te volgen, zal — wanneer de nieuwe regeling (die in bespreking is) dat de cursus 6 halfjaarlijksche verhoogingen kent, doorgaat — het *gemakkelijker* worden gemaakt, om zich bij te werken in de landbouwkundige en andere vakken, die niet onderwezen worden in de 4e en 5e klassen der H.B.S.-en.

Zij kunnen n.l. in 't eerste halfjaar der 2e klasse zich bijwerken en in 't 2e halfjaar mee opwerken met diegenen, die de eerste klasse van de M. K. L. S. en dus bovenstaande vakken gevolgd hebben.

Misschien is hier een woord over de amusementen, die ons te Deventer geboden worden, niet ongepast.

Ten eerste biedt het Landbouwcorps het gezellige samenzijn van de L'ers onder elkaar op de societeit, waar tijdschriften, couranten enz. ter lezing liggen en waar gezellige avonden, opgefleurd door 't Landbouwstrijkje, geen zeldzaamheid zijn. Bij de „Kalongs" wordt de scherm- en bokskunde beoefend. „Studiebelangen" zorgt voor goede lectuur. En zoo is er meer, o.a. biedt Deventer zelf zijn mooie omstreken en de IJsel niet te vergeten, welker golven de kano's van de roeivereeniging „Daventria" klieven! Voorts brengen nog de verschillende tennis-, korfbal-, hockey- en voetbalclubs den leerling ontspanning in zijn vrijen tijd.

Inlichtingen omtrent toelatingsexamens worden vanwege de school verstrekt. Aangifte van leerlingen vóór 1 Juli.

A. V.

*) Zij, die overleggen het diploma van te zijn geslaagd voor het eindexamen van een hoogere burgerschool met driejarigen cursus, of het bewijs te zijn bevorderd tot de 4e klasse van een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, of het diploma B der examens van meer uitgebreid lager onderwijs, kunnen geheel of gedeeltelijk, en zij, die overleggen het bewijs van te zijn bevorderd tot de 4e klasse van een gymnasium, kunnen gedeeltelijk van het afleggen van het toelatingsexamen tot de eerste klasse worden vrijgesteld door den directeur en de door dezen voor het afnemen van het examen aangewezen leeraren. Zij moeten tevens overleggen de cijfers, bij een door hen afgelegd examen, als bedoeld in het vorige lid, behaald en de rapporten in hun laatste schooljaar.
(Uittr. Art. 54 Reglement van de leerlingen).

„Ziekenverpleging in Indië".

Over dit onderwerp hield mevr. N. Stokvis-Cohen Stuart, Gouvernementsarts te Semarang, op Dinsdag 27 April j.l. om 8 uur nam. in „De Twee Steden" eene lezing met lichtbeelden voor de Ver. „Het Roode Kruis", welke werd bijgewoond door H. M. de Koningin Moeder en Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

Spr. releveerde, hoe zij 5 jaren geleden reeds getracht heeft hier te lande belangstelling te kweeken voor het toen kortelings opgerichte internaat voor inlandsche meisjes te Semarang, waar deze voor verpleegster en ook voor vroedvrouw worden opgeleid, en wil thans nagaan wat sedert dien te Semarang en ook elders werd bereikt.

Alle aandacht wordt door den Burgerlijk Geneeskundigen Dienst gevestigd aan de opleiding van medisch hulppersoneel, dat in Indië goede diensten kan verrichten en dien dienst, gezien het groot tekort aan artsen, van groot nut kan zijn. Hoewel medische hulp door halfbevoegden wordt verleend, is dit beter dan den nood te laten voortbestaan. Bovendien heeft de inlandsche verpleegster en geneeskundige meer het vertrouwen van het eigen ras en weet medische hulp en hygiënische maatregelen beter ingang te doen vinden, dan zulks den Europeaan mogelijk is. De inlanders in den kampong hebben op 't oogenblik bijna geen medische hulp. Wel is men in Semarang thans een soort wijkdienst begonnen, doch deze kan niet meer verrichten dan het verleenen van eerste hulp. Wij moeten den menschen leeren, die hulp te vragen.

Een groote hulpverleening en voorlichting kan echter slechts tot stand komen door het oprichten van eenige goed ingerichte hospitalen. Echter hiervoor is geschoold personeel noodig, in de eerste plaats verpleegsters. Hiertoe kunnen inlandsche meisjes worden opgeleid, door bekwame en toegewijde Europeesche verpleegsters. Voor deze is in onze koloniën, ook wat de verpleging zelve betreft, een schoone taak weggelegd, welke echter zwaar is en den geheelen mensch vordert. Spr. verwacht veel van den arbeid op medisch gebied in het inlandsch milieu van de inlandsche verpleegster en vooral der vroedvrouw, wier voorschriften door de bevolking gaarne worden opgevolgd. Door den artsennood heeft de Inlandsche verpleegster een veel zelfstandiger werkkring dan een verpleegster hier te lande. Nood breekt hier wet en het is beter iets dan niets te doen.

Spr. geeft verder een overzicht van de opleiding en den duur daarvan, ook hoever deze gaat. De verpleegsters kunnen een diploma mantri 1e klas behalen. De inlandsche meisjes zijn zeer geschikt om opgeleid te worden, leergierig en handig. Voor leiding zijn zij echter, ook na 't behalen van het diploma, minder geschikt, uit gebrek aan organisatietalent en omdat zij hun ondergeschikten niet goed aandurven.

De verhouding van de Europeesche zusters tot de leerlingen is een moeilijke, omdat zij den zaaldienst onder zich hebben, welke den geheelen dag aanleiding geeft tot op- en aanmerkingen. Bij de leerlingen moet de overtuiging gekweekt worden, dat er belangstelling voor haar is, ook buiten het werk. De verhouding tot de doktoren is beter; dezen geven theoretische lessen, waarop de leerlingen bijzonder gesteld zijn.

Riep spr. 5 jaar geleden financieele hulp in voor het Internaat te Semarang, thans roept zij bovendien den steun in voor haar arbeid: „opleiding van inlandsche ziekenverpleegsters en vroedvrouwen", welke zij slechts op succesvolle wijze zal kunnen voortzetten, indien de noodige werkkrachten zich er aan zullen willen wijden. G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De planters en de Regeering.

Het artikel „de G.-G. en de Inl. volksbeweging" van de „Sum. Post" (Kol. Wkbl. No. 17) werd met volle instemming door de „Java Bode" overgenomen, doch door het „Soer. Hbl." en het „N. v. d. D." bestreden. De *Java Bode* gaat verder op dit onderwerp door en zegt o.a.:

Het blijft een kwestie van inzicht in de verhoudingen in onze dagen. Het is een vraag hoe men reageert op wat zich thans, in heel de wereld, aan ons oog vertoont. Het is het standpunt, waarop men zich plaatst bij de beoordeeling wat thans onze maatschappij beroert. Als het „N. v. d. D." de Indische regeering slap noemt, hoe noemt het dan de regeeringen in andere landen, waar het gist, waar telkens bloedige opstootjes voorkomen, waar het economisch leven wordt ontwricht door stakingen, waar aanslagen op autoriteiten en politiedienaren voortdurend voorkomen, zooals in Ierland.

De *Java Bode* heeft indertijd de rede van den heer Stortenbeker, evenals die van den heer W. de Vos (Kol. Wkbl. No. 5) opgenomen. Thans stelt het blad hiertegenover *de redevoering van den heer Ottolander te Djember*.

De heer Ottolander is van meening, dat beide redevoeringen den indruk geven van eenzijdigheid. De volkeren van dezen Archipel hebben evenveel recht zich tot vrije volkeren of tot een vrije natie te ontwikkelen, als wij dit 300 jaren geleden hebben gedaan.

Wat *de houding en het beleid van den werkgever* betreft, kan de heer O. zich volkomen vereenigen met het door den heer Zuijderhoff verklaarde in diens rede te Malang:

„Onze menschen moeten goed gehuisvest, verzorgd en betaald worden. De ondernemingen, die voor een behoorlijke betaling van hun werkvolk zorgen, die betalen het loon dat is overeengekomen, die niet steeds uit zijn op kleine voordeeltjes ten koste van het werkvolk, die niet steeds korten van het loon en die het volk dagenlang laten wachten op betaling, zijn er steeds het beste aan toe en komen op den duur het voordeeligst uit. In de Mozaïsche wetgeving staat zulks reeds voorgeschreven. Onze regeering is van plan minimum loonen bij de wet vast te stellen. Het is wel jammer, dat dit noodig wordt geoordeeld.

Een tweede punt, door den heer Z. genoemd, is het terugbrengen der onnoodig hooge prijzen van voedsel, kleeding en verlichting op de ondernemingen, door middel van coöperatie. Het is onbetwijfelbaar, dat door aankoop in het groot de tegenwoordige detailprijzen kunnen worden gedrukt.

Als derde punt werd genoemd: Het oprichten van scholen op de ondernemingen. Ondernemingen, die veel vaste opgezetenen hebben, kunnen best schooltjes oprichten, waar lezen, schrijven, rekenen en licht landbouwonderwijs aan de mannen, en naaien, verstellen en koken aan de meisjes zoude worden onderricht.

Een vierde punt was: ziekenverpleging. In dat opzicht staat Banjoewangi er goed voor.

Ten laatste: De houding van het personeel. Tegen nieuwelingen uit Holland zeg ik altijd: het moeilijkste in het vak is het overweg kunnen met Inlandsche werklieden; maar het is zeer gemakkelijk, als men ze beschouwt *als menschen*."

De heer O. schaart zich eveneens aan de zijde van den heer Zuijderhoff, die het een *verkeerde politiek* vindt, *stelling tegenover de S. I. te nemen* en de planters opwekt met haar in contact te komen en leiding te geven.

„Ik sluit mij, zeide de heer O., geheel bij deze meening aan. Ook hier is gebleken, dat de beweerde nadeelige invloed van de S. I. op de ondernemingen in het algemeen niet bestaat. Ik sta op zeer vriendschappelijken voet met den voorzitter dier vereeniging te Banjoewangi en besprak met hem en andere Inlandsche leiders vaak maatschappelijke belangen. Met den voorzitter der Centrale S. I. besprak ik ook eind 1918 mijn project voor het aandeel der erfpachtsondernemingen in de voedselvoorziening. Dat zijn oordeeld onverdeeld gunstig was, stelde ik op hoogen prijs. Dat van dit project, niettegenstaande de medewerking, die ik van de verschillende besturen der vereenigingen ondervond, ten slotte niets is terecht gekomen, is voorzeker niet mijn schuld.

Het is niet mijne bedoeling u te bewegen alles goed te keuren, wat alle S. I. vereenigingen doen, maar wel verzoek ik u, niet alles wat zij zeggen of doen onbedachtzaam te veroordeelen of in een kwaad daglicht te stellen."

En nu het *Regeeringsbeleid*.

„Er wordt door sommigen in de laatste twee jaren nogal veel op het regeeringsbeleid afgegeven, en moet veelal de G.-G. zelf het ontgelden. Het komt mij voor, dat het onverstandig is van de erfpachters daaraan mee te doen. Het beginsel van erfpacht staat aan den democratischen kant, en is in zijn oorsprong door vrijzinnigen ontworpen, tegenover de conservatieven, die vasthielden aan het cultuurstelsel. Er is door de regeering nog geen enkele maatregel genomen die tegen de erfpacht ingaat, zoodat ook uit dien hoofde oppositie tegen de regeering door de erfpachters mij onverklaarbaar toeschijnt. Ik meen dat onze regeering en onze G.-G. *nog meer recht hebben op den steun der erfpachters, dan van alle andere klassen der Indische maatschappij*. De erfpacht staat juist, wat de basis van elke landbouwonderneming is, n.l. het grondbezit, op een zuiver standpunt. Er is dus geen kwestie van, dat ooit het tegenwoordige regeeringsinzicht in conflict zal komen met de erfpacht als zoodanig. Wel kan er conflict komen inzake den door ons gebruikten arbeid.

De regeering laat blijkbaar het oude liberale idee van geen bemoeienis met den vrijen arbeid varen. Men helt meer en meer over naar het denkbeeld, dat een arbeider loon moet hebben naar behoefte. Door de instelling van minimum loonen zal een stap in die richting worden gedaan. Behalve de loonkwestie zullen er nog wel meer maatregelen komen, waartegen we gaarne zullen opponeeren. Ik neem alleen maar de belastingkwestie, daar het zeker is dat onze producten zeer zwaar zullen worden belast. De N.-I. schatkist moet echter worden bijgestaan en de tegenwoordige prijs onzer producten maakt een flinken bijstand van onzentwege mogelijk. De oppositie tegen den G.-G. alleen te baseeren op zijne maatregelen voor de zelfontwikkeling der N.-I. volkeren acht ik eenigszins dwaas. Deze oppositie te baseeren op het zooveel mogelijk toelaten van het vrije woord is beneden de traditie van een waar Nederlander. Enkele zinsneden uit de rede, die door den G.-G. is uitgesproken bij de opening van de zitting van den Volksraad in 1919, illustreeren deze mijne in het kort aangeduide meening."

Industrieën.

De *steen- en pannenindustrie* te Sokka (Zuid Kedoe) heeft in den laatsten tijd, dank zij den heer Schoon, directeur der ambachtsschool te Keboemen, een hooge vlucht genomen. Per maand worden 1.500.000 pannen en 800.000 baksteenen afgeleverd. Het product wordt ook uitgevoerd naar China en Japan.

In Deli maakt men de pannen zelf. De heer Colijn, broeder van den ex-minister, bestudeerde daartoe indertijd het werksysteem te Sokka. Evenzoo gaat men te werk in het Palembangsche, waartoe de heer Schoon aldaar vertoeft. De S. S. verleent steeds veel steun aan het Sokka-bedrijf. De S. I. bleef buiten de pannenbakkerij. *(Soer. Hbl.)*

Te Bandoeng is sedert kort een inrichting gereed gekomen, welke kan worden beschouwd als een eerste stap door de Regeering gedaan om *de aardewerkindustrie* in deze gewesten vooruit te brengen: een enkel gebouw, een laboratorium voor ceramiek, in hoofdzaak bestemd voor onderzoek op bruikbaarheid voor de aardewerk-industrie van Indische grondstof-

ten. De heer F. J. M. Koenig kwam als „consulent" voor deze industrie uit Holland. Dezen bekwamen technicus worden echter de krachten onthouden, welke hij zoo dringend behoeft: een kwestie van geld. In Duitschland wordt jaarlijks 1.000.000 mark beschikbaar gesteld voor de betaling der kosten, gedaan voor de staatsfabrieken en diverse vakscholen voor ceramiek. In Frankrijk geniet de staatsporceleinfabriek te Sèvres 700.000 francs aan jaarlijksche subsidie. Dit in de landen, waar de industrie der ceramiek reeds zoo'n groote ontwikkeling heeft bereikt. Het doel, dat men zich te Bandoeng voorstelt te bereiken is waard dat er geld voor uitgegeven wordt. *(Soer. Hbl.)*

Als vaststaand kan worden aangenomen, dat in 1922 door den Limburgschen fabrikant *van porcelein en aardewerk*, den heer Regout, een fabriek op Java zal zijn opgericht. Gehoopt wordt, dat zij de concurrentie tegen het Amerikaansche fabrikaat zal kunnen opnemen, vooral wat de kwaliteit betreft, welke momenteel bij de Amerikaansche achterstaat. *(Deli Crt.)*

De steeds toenemende belangstelling in Zweden voor Ned.-Indië was oorzaak, dat de heer Sjörgen, handels-attaché, verbonden aan het Consulaat-Generaal van Zweden te Batavia, zooveel doenlijk wil trachten *Zweedsche artikelen op de a.s. N.-I. Jaarbeurs* te exposeeren. *(Java Bode.)*

Cheribonsch Batikwerk.

De heer J. C. van Hartingsveldt schrijft aan de „Loc.": Nieuwe opvattingen, nieuwe denkbeelden breken zich allerwege op Java baan, waarvan de uitingen helaas niet altijd even sympathiek zijn. Toch vallen er, en dit vooral onder de meer ontwikkelden, pogingen aan te wijzen om niet alleen door politieke redevoeringen land en volk op te heffen; en hieronder valt zeer zeker te rekenen het streven van de echtgenoote van den Sultan Sepoeh van Cheribon, om de batikkunst in haar naaste omgeving op te heffen en te veredelen.

Wanneer over batikwerk gesproken wordt, denkt het meerendeel der Europeanen zich als plaats van herkomst slechts Pekalongan, Solo en Jogja. Cheribon en voornamelijk het op ongeveer 5 paal afstand gelegen Plered (Troesmi) is echter een zeer voornaam centrum van tjap- en batikindustrie, met een zeer geprononceerd eigen karakter. Vooral het Cheribonsche rood heeft een nuance (naar het paarse), die nergens op Java geïmiteerd kan worden, doch ook de specifiek Cheribonsche motieven wijken in de meeste gevallen af van die van Solo en Jogja. (In Pekalongan hebben Europeesche dames aan de motieven een Westersch karakter gegeven).

Doel van de Raden Ajoe Sultan Sepoeh is nu om de oude Cheribonsche patronen zooveel mogelijk in eere te herstellen, daar vooral de tjap-industrie zich meest van Solosche en Jogjasche stempels bedient, zoodat de inheemsche motieven steeds zeldzamer worden. Om dit te bereiken zijn op het oogenblik in de Kraton Kesepoehan verscheidene batiksters aan het werk, wier product echter verkocht moet worden.

Op mijn verzoek wordt hier te Semarang een keurcollectie ten toon gesteld, speciaal vervaardigd voor Europeanen, zooals tafel- en kapstokkleedjes, bladwijzers, teacosies, kussens, damestasschen enz. Op elk stuk is behalve de plaats van herkomst n.l. „Kraton Kesepoehan" de naam van het gebezigde motief in gebatikte letters vermeld, welke motieven dikwijls ten nauwste samenhangen met de Cheribonsche geschiedenis. Zoo is bijv. het motief „Soenjaragan" niet te verklaren, als men niet weet, dat Soenjaragi of Soeniaragi het lustverblijf der Cheribonsche sultans is, terwijl „Kreta djati soera" de tot op heden nog aanwezige, schoon onbruikbare statiewagen der sultans voorstelt, waaraan talrijke geschiedkundige en legendarische herinneringen verbonden zijn. Verder is verscheidene malen het zeer fraaie „Makara"-motief gebruikt, dat voor zoover mij bekend, in de Midden Javaansche batikkunst niet voorkomt, ofschoon het één van de oudste Javaansche versieringen is, en aan den Boroboedoer, doch dan in de combinatie „Kala-Makara", herhaaldelijk voorkomt. Voor kenners van batikmotieven is hier dus wel iets te leeren.

De collectie is te zien bij „Maison Moreels"; de eigenaar, de heer van der Aa, heeft zich welwillend met den verkoop belast.

UIT DE INDISCHE PERS.

De intellectueele ontwikkeling van de inheemsche vrouw in Engelsch Vóór-Indië. Waar deze ontwikkeling van de inlandsche vrouwen in Ned.-Indië op het doode punt schijnt te zijn gekomen, daar wordt, zoo mogelijk tot opwekking en navolging, door een schrijver in de *Kaoem Moeda* van 22 Januari 1920 een beeld gegeven van de intellectueele ontwikkeling der inheemsche vrouw in Engelsch Vóór-Indië, waaruit men kan zien, waartoe deze op intellectueel gebied in staat is en welken invloed zij reeds op den algemeenen gang van zaken uitoefent.

Vele Engelsch-Indische vrouwen, die den Mohamedaanschen godsdienst belijden, volgen nog het gebruik der Arabische vrouwen en bedekken, als zij zich in het openbaar vertoonen, het gelaat met een sluier.

Doch sedert het onderwijs ook tot de lagere klassen in Engelsch-Indië is doorgedrongen en zijn invloed heeft doen gelden, is er onder leiding van mevrouw Sarojini Naidit een beweging in het leven geroepen, welke ten doel heeft de Engelsch-Indische vrouw algeheele vrijheid van beweging te geven en tal van oude gebruiken af te schaffen.

Deze vrijheidsprinses is eene algemeene bekende persoonlijkheid in Engelsch-Indië, die reeds naam heeft gemaakt door de uitgave van hare verzen en zangen en door haar kennis en tact tal van hare sexegenooten tot volgelingen heeft gemaakt, w.o. ook zij die zich van de bestaande knellende banden willen ontdoen. Haar taak is zonder twijfel moeilijk, want volgens de laatste authentieke statistische gegevens zijn er in Engelsch-Indië van de 212 millioen inwoners slechts 53 millioen die lezen en schrijven kennen, terwijl de anderen veelal in dom bijgeloof voortleven. Voor hen den weg tot vrijheid voor te bereiden heeft veel bezwaren in.

Niettemin zegt een hoofdredactrice van een der groote Nieuwsbladen, dat, al is van het aantal Engelsch-Indische vrouwen nog geen 1 pCt. geschoold, dit toch geen reden is om zich van het streven tot ontwikkeling van het eigen ras te onthouden en de vrouwen te dwingen tot jonge huwelijken.

Alle vrouwen in Engelsch Voor-Indië denken er eveneens zoo over, met het gevolg dat zoowel door de Mohamedanen, als Hindoes en Parsis dringend het verzoek tot de Regeering is gericht om in het belang van het onderwijs hunner kinderen Lagere-, Middelbare- en Hooge scholen op te richten.

Reeds sedert eenige jaren bestaan er tal van tijdschriften, welke onder leiding van bekwame vrouwen worden uitgegeven en die op hooge ontwikkeling van de Engelsch-Indische vrouw wijzen.

Zoo heeft de gemalin van den Maharadja van Beroda een boek uitgegeven, dat als leidster voor de vrouwen kan dienen en waarin geleerd wordt, op welke wijze de Westersche vrouw er in is geslaagd zich de noodige vrijheid van beweging te veroveren.

De gemalin van den vorst van Bopal deed hetzelfde voor hare met minder aardsche goederen gezegende Mohamedaansche zusters, die zich reeds eenigszins intellectueel hebben ontwikkeld.

De gemalin van een der toongevende Maharadja's (Bhaenager?) is een hoogst bekwame redactrice en Miss Sorabji is een der bekendste pleitbezorgsters in Engelsch-Indië.

Zooals bekend, bestaat in Engelsch-Indië nog steeds het door Brahma ingestelde kastenstelsel, n.l. de priesters, de krijgslieden, de handelaren en de massa, welke laatste stand tot op zekere hoogte te vergelijken is met den Javaanschen landbouwer.

Toch is dit niet geheel juist, want een Brahmaan (1e stand) een Soedra (4e stand) doodende, blijft in Engelsch-Indië nog ongestraft rondloopen.

De Brahmaansche instellingen verbieden het huwelijk buiten de kaste, doch daartegen komen de ontwikkelde Mohamedaansche, Hindoesche en Parsische vrouwen op.

Zij willen huwen met wie zij willen, doch blijven zich voorshands bepalen tot de mannen van Britsch-Indië.

Zoo heeft mevrouw Sunalini Challorahaij, de jongere zuster van de reeds genoemde mevrouw Sarojini Naida, die aan de Hooge School te Cambridge heeft gestudeerd, reeds de stoute schoenen aangetrokken en het aangedurfd te huwen met een Britsch-Indischen journalist buiten haar stand.

Mogen er spoedig in Ned.-Indië vele vrijheidsprinsessen opstaan!

Officieele overdracht van de Pamenoekan- en Tjiasemlanden aan het Nederlandsch-Indisch Gezag. Op Dinsdag 30 December 1919, des namiddags ten 1 ure, gaf de Demang van Soebang, per lijst, aan de daarvoor in aanmerking komende personen kennis, dat op dien dag het gezag over de door de Regeering aangekochte landen Pemanoekan en Tjiasam aan haar zou worden overgegeven door de landheeren, met uitnoodiging om die plechtigheid met hunne tegenwoordigheid te willen vereeren.

Voor die gelegenheid was des avonds ten 7 ure van denzelfden dag de pendopo van de Demangswoning in orde gemaakt en werden de gasten onder het spelen van de gamelang ontvangen.

Te voren waren de landshoofden van deze particuliere landen reeds in een rij gerangschikt en zaten zij op de oude wijze gehurkt, hetgeen in dezen tijd een eigenaardigen indruk maakte en dat men meende niet meer in Soebang te zullen verwachten.

Ten 8 ure 's avonds werden de autoriteiten en de landheeren in optocht van uit het groote landhuis ontvangen, daarbij vergezeld van tientallen juichende kinderen en namen de dames en heeren plaats op de voor hen geplaatste zetels onder het spelen van de gamelang, terwijl de landshoofden eveneens hunne plaatsen opzochten.

In het midden van de pendoppo stond een vierkante tafel en daarom heen de stoelen voor de aanwezigen, n.l. rechts voor de Europeanen en links voor de Chineezen.

Van bestuurszijde waren aanwezig de Regent en de assistent-resident van Poerwakarta, terwijl de heeren Hammond, Wolk en Hettema de landheeren vertegenwoordigden.

Nadat de landshoofden hun eerbied hadden betuigd, nam de heer Hettema namens den heer Hammond het woord en gaf deze kennis, dat vanaf heden de landen Pamenoekan en Tjiasem aan het gouvernement werden overgedragen en dat het gezag der landheeren had opgehouden te bestaan.

De landshoofden, wier diensttijd was verstreken, werden gepensioneerd, terwijl aan de anderen alle hulp zal worden verleend (gamelangspel).

Daarna stond de Demang op en dankte voor de weldaden aan de landen bewezen, alsmede voor de tegenwoordigheid der aanwezigen (gamelangspel).

Ten slotte sprak de geestelijke op zachte wijze zijn gebed uit. (Neratja van 6 Januari 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Ernstig conflict tusschen twee ter hoofdplaats Bandoeng aanwezige Chineesche Kongsies. In de maand Maart 1919 werd ter hoofdplaats Bandoeng de Chinees Lim-Boen-Hoat in zijn toko (winkel) vermoord. Deze strafzaak had haar gewoon verloop en de 17 beklaagden werden door den Landraad gezamenlijk tot meer dan 200 jaren dwangarbeid veroordeeld.

De oorzaak van dezen moord was gelegen in de reeds sedert jaren bestaande vijandschap tusschen de Kongsi Jat-Hin en de handelskongsi Kun-Boan-Hoat. Beide kongsies hadden goede en duidelijk omschreven reglementen, doch schenen den Chineeschen Nieuwjaarsdag uitgekozen te hebben om elkaar in de haren te vliegen.

De leider van de Boan-Hoat-kongsi was op goeden voet met de politie en deze laatste op de hoogte van hetgeen er in de andere kongsi geschiedde.

En zoo was het ook het geval op den avond toen Lim-Boan-Hoat werd vermoord.

Het gerucht was hem ter oore gekomen, dat men in de vergadering van de kongsi Jat-Hin besloten had hem uit den weg te ruimen en waarschuwde hij naar aanleiding daarvan de politie, doch met betrekking tot het tijdstip waarop en de plaats waar de daad zou plaats hebben, kon hij geen inlichtingen geven.

Ook anderen konden dit niet doen, aangezien strikte geheimhouding in acht werd genomen, met het gevolg dat op den bewusten avond tal van personen de toko van Lim-Boan-Hoat konden binnendringen en dezen het leven konden benemen.

Het gelukte aan de politie dienzelfden avond den hoofdleider der bende in hechtenis te stellen, doch nog niet de zaak tot klaarheid te brengen.

Dit geschiedde pas na het verhoor van de verschillende deelnemers aan het misdrijf.

Al de beklaagden toonden tijdens de behandeling der strafzaak niet het minste berouw over de gepleegde daad.

In de *Perniagaän* van 31 December 1919 licht de Redactie de verhouding, welke tusschen de 2 kongsies bestaat, nog nader toe en zegt daaromtrent het navolgende:

De twee kongsis Jat-Hin en Hang-Hoat-Tong bestaan reeds meer dan 25 jaren.

De laatste kreeg den naam van Boean-Hoat.

Vanaf het ontstaan, is er te Bandoeng altijd vijandschap tusschen deze twee vereenigingen geweest, welke men als afdeelingen of zijtakken van de Bataviasche kongsies moet beschouwen.

Ook te Singapore, Cheribon, Pekalongan, Semarang, Soerabaja en op nog tal van andere plaatsen treft men vertakkingen van de Bataviasche kongsies aan.

Over het optreden van de politie in deze zaak, is de Redactie van de *Perniagaän* niet al te best te spreken en zij vindt de voor den Landraad door de weduwe van den verslagene afgelegde verklaring, dat haar echtgenoot op goeden voet was met de politie, nu juist niet bijzonder gunstig.

Omtrent de Kongsi Jat-Hin werd de politie door den verslagene steeds op de hoogte gesteld van al hetgeen daar voorviel, doch de leider van de Jat-Hin vernam nooit iets van de politie.

Zulk eene houding wijst op een meten met twee maten, die niet goed te keuren is.

Verder is het opvallend, dat de politie Lim-Boan-Hoat niet beter beschermde en het toeliet dat hij, niettegenstaande de lampen in de toko brandden en er nog vrij veel beweging op staat was, als een varken werd doodgeslagen, hetgeen wijst op een laakbare onverschilligheid.

Had de politie den hoofddader kunnen vatten vóórdat het misdrijf plaats vond, dan had men geen woorden van lof genoeg kunnen vinden om haar hemelhoog te prijzen, terwijl zij nu slechts verwijt verdient, waar zij te voren wist, welke plannen men in het schild voerde en deze niet wist te voorkomen.

De veroordeeling van een 17-tal personen, die in deze zaak waren gemengd, maakt den indruk alsof van hoogerhand deze gelegenheid is aangegrepen om eens schoon schip te maken in de Chineesche gemeente te Bandoeng en daaruit de slechte individuën te verwijderen, doch de autoriteiten moeten het daarbij niet laten, maar die belangstelling ook uitstrekken tot al die vereenigingen, die in den laatsten tijd in Ned.-Indië als het ware uit den grond verrijzen.

Onder het mom van naastenliefde richt men vereenigingen op met geheel andere doeleinden en waarvan het grootste deel er naar streeft andere volksgroepen in hun bestaan te bemoeielijken.

Voor het geval de Regeering daarvan de vaste overtuiging heeft, treuzele zij niet om de leiders van die vereenigingen uit het land te verwijderen.

Wel is waar bestaat er dan kans dat het aantal geheimzinnige genootschappen toeneemt, maar toch moet men aan den maatregel van de verwijdering uit Indië vasthouden om den leiders vrees in te boezemen en hen op die wijze in bedwang te houden.

De kongsies, wier doel het is rust en orde te verstoren, dienen streng te worden gestraft en het is te betreuren, dat dit in de zaak van Lim-Boan-Hoat te Bandoeng niet heeft plaats gehad.

Wel zijn er een 17-tal daders veroordeeld, doch er blijven een nog grooter aantal rondloopen, die zwaarder straf hebben verdiend dan aan den hoofddader van den moord is opgelegd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Neerlandia - en . . . . „Dispereert niet".

De Mei-afl. van „Neerlandia" bevat als gewoonlijk een causerie over verschillende Indische onderwerpen, onderteekend v. L.; schr. bespreekt achtereenvolgens: tegenwoordige toestand en stemming in Insulinde; gebrek aan rijst; vakvereenigingen en stakingen; nog eens „de Jan Pieterszoon Coen Stichting".

Ds. van Lingen vraagt hierbij opnieuw de aandacht voor Coen's gevleugeld gezegde: „Dispereert niet", dat niettegenstaande de vele pogingen van verschillende historici, voortdurend verbasterd wordt aangehaald. De meest voorkomende verminking is wel „ende desespereert nimmer". Ook Ds. v. L. kende de ware woorden niet en schreef nog in het Maart-Nr. van Neerlandia „en desespereert niet", wat den hr. H. D. H. Bosboom aanleiding gaf den schr. in een particulieren brief te wijzen op een artikel van den hr. J. F. L. de Balbian Verster in „Buiten" van 31 Mei 1919, waarin onomstootelijk wordt vastgesteld hoe de juiste tekst van Coen's eigen woorden luidt.

Ds. v. L., dit onder de aandacht zijner lezers brengende, citeert: In den brief, door Coen geschreven op 28 September 1618, aan boord van „het Wapen van Amsterdam", liggende voor Jacatra, aan de patroons in 't moederland (welke brief in originali in 't Rijks Archief bewaard wordt) vindt men 't volgende:

„Dispereert niet, ontsiet Uwe vijanden niet, daer en is ter werelt niet, dat ons can hinderen, noch deeren, wandt God met ons is en trect de voorgaende misslagen in geen consequentie, want daer can in Indiën wat groots verricht worden."

We willen hierbij een oogenblik stilstaan. In de eerste plaats is de aangehaalde brief, die reeds door De Jonge in 1869 werd gepubliceerd (zie zijn „Opkomst", dl. IV, blz. 97—108), niet van 28, doch van 29 September 1619. In de tweede plaats heeft de hr. de Balbian Verster blijkbaar den origineelen brief niet onder de oogen gehad, doch den tekst gevolgd zooals die door De Jonge is weergegeven, aangezien die historicus aan het slot van den geciteerden zin eenige veelzeggende woorden van Coen heeft weggelaten, welke ook de B. V. niet vermeldt. Dat we thans den geheel zuiveren tekst van dien zin, benevens de merkwaardige aanvulling kunnen geven, is te danken aan het sedert de B. V.'s artikel in „Buiten" verschenen eerste deel van het standaardwerk over Coen [1]), dat ongetwijfeld een getrouwe copie geeft van het origineel in het Rijksarchief.

Die tekst dan luidt: „Dispereert niet, ontsiet uwe vyanden niet, daer en is ter werelt niet dat ons can hinderen noch deeren, want Godt met ons is; en trect de voorgaende misslagen in geen consequentie, want daer can in Indien wat groots verricht ende daer connen tegelijck jaerlicx groote rijcke retoeren gesonden worden.

Om welke reden De Jonge de dezerzijds gespatieerde woorden heeft weggelaten, staat niet aan ons te beoordeelen; doel is slechts er de aandacht op te vestigen en tevens daarmede het door Ds. v. L. geschrevene eenigszins aan te vullen.

Overigens hopen we met dien schr. dat Coen's kernachtig „Dispereert niet", het pittige gezegde, hetwelk een zinnebeeld is geworden van Neerlands kracht in moeielijke dagen, in den vervolge alleen zal worden gebezigd in de juiste bewoordingen. Minstens 15000 lezers van „Neerlandia" benevens de duizenden die ook het „Koloniaal Weekblad" telt, zullen nu daartoe kunnen medewerken.

De West-Indische Gids.

Inhoud van de April-afl.: De geschiedenis van den koninklijken slaaf, door Alphra Behn (slot). — Sanitaire beschouwingen, in verband met immigratie van werkkrachten in Suriname, door Dr. R. Römer (slot). — Een Surinaamsch gouverneur uit de 18e eeuw (n.l. Mr. J. J. Mauricius), door S. Kalff (slot). — Twijnen en spinnen, door Joh. F. Snelleman (naar aanleiding van: O. Frödin und E. Nordenskiöld, Ueber Zwirnen und Spinnen bei den Indianern Südamerikas. Göteborg, 1918). — Rockefeller's bestrijding van de mijnwormziekte in Suriname, door H. Bn. van Asbeck. — Wetgeving. — Uit de pers. — Bibliographie.

[1]) Jan Pieterszoon Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. Deel I. Met 2 portr. ('s-Gravenhage, M. Nijhoff, 1919).

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenk. van Ned.-Indië.

Van dit tijdschrift is verschenen afl. 1—2 van deel 76, met den navolgenden inhoud: Measa, eene bijdrage tot de kennis van het dynamisme der Bare'e-sprekende Toradja's en enkele omwonende volken, door Dr. A. C. Kruyt (III. De magische kracht van hoenders en andere vogels. IV. De hond als magisch dier. V. Het regen- en het droogtedier. VI. De magische kracht van boomen en planten). — De vestiging van het Nederlandsch gezag op Borneo's Westerafdeeling in 1818—1819. Naar onuitgegeven stukken, door P. H. van der Kemp. — Grafmonumenten op het Maleische Schiereiland in een oud Maleisch werk vermeld, door Dr. Ph. S. van Ronkel. — Het Oost-Indische Sacspiegeltje (1684), medegedeeld door Dr. J. de Hullu (tekst van een in het Alg. Rijksarchief berustend handschrift, waarvan de auteur onbekend is, over den toestand van de Oost-Indische Compagnie, met inleiding en noten van Dr. de H.) — Het eiland Bonerate, door D. J. C. Kriebel (met kaartje). — Empah fatan, „kloppen van een lijk" op Boeroe, door J. A. F. Schut. — Notulen van bestuursvergaderingen van Nov. 1919—Febr. 1920).

Nationale Staatkundige Gids.

Onder het opschrift „Hoe lang nog" artikelt het Nr. van 29 April over de typografenstaking te Semarang, haar vermoedelijke oorzaken en die harer mislukking.

Indologenblad.

No. 10 van den 11en jaarg. bevat een hoofdartikel over de benoeming van den hr. Van der Marel (tot dusverre Inspecteur van agrarische zaken) tot resident van Cheribon. Onnoodig te zeggen, dat de schr. zich aansluit bij de felle critiek welke deze benoeming heeft teweeggebracht in B.B. ambtenaarskringen. — Van den verderen inhoud zij nog genoemd: Het karakter van de Indische Vereeniging en het Indonesisch Verbond (overzicht eener voordracht van den hr. R. Loekman Djajadiningrat, door H. J. V.) — Brieven uit Indië. De eerste dagen in de practijk.

Zendingsperiodieken.

Het Missiewerk. 1e jaarg. No. 4. Z. D. Mgr. E. S. Luypen en de missie van Java, door C. J. J. Versteegh (met portret). — Rome en de missiën. Heeft koloniale missiepolitiek zegenrijke gevolgen gehad? door C. R. Vullings. — Indië en de Indische missies. (Land en volk van Sumatra. Wat deden de Katholieken. Wat doen de Protestanten?), door P. Tarcisius. — De zendingsactie der Protestanten in het moederland en de koloniën, door A. Tillemans.

De Banier. 25 Maart 1920: Uit het leven van den eersten Toradjaschen Christen (voordracht van Dr. N. Adriani).

De Katholieke Missiën. April 1920. Nieuws uit Midden Flores. Uit een brief van Zr. Gonzagina. — De missie in Suriname. — Uit onze Oost (nieuwe apostolische prefectuur van Celebes, enz.).

Handelsberichten.

Het Nr. van 29 April bevat het vervolg der beschouwingen over den uitvoer van Java en Madoera gedurende het jaar 1919. — Verder een tabellarisch overzicht der handelsbeweging van de haven Makassar gedurende de maand December en het geheele jaar 1919. — Ten slotte een overzicht van de cultures in Suriname in 1919 en statistische gegevens over handel enz. van Curaçao.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 18: Rozenhout, Bois de Rose femelle, uit Suriname (met ill.), door J. W. Gonggrijp (vervolg). — De taxaties van den suikeroogst van 1919—1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Regenwaarnemingen op Noord-Sumatra in 1918. — De met suikerriet beplante oppervlakte van Java. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Maatregelen ter voorziening in de rijstschaarschte in Ned.-Indië. — Economische toestand van Curaçao en van Suriname. Enz.) — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een opgave van nieuwe literatuur over vezelstoffen enz. der afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut.

Cultura.

De hr. P. C. van der Wolk schrijft in het April-Nr. het eerste gedeelte van een verhandeling, getiteld:

Tropen-romantiek (geschiedenis van onze nootmuscaatcultuur). Schr. geeft hierin blijk van groote belezenheid. — Helena de Bruyn vestigt, onder het opschrift de „verwelkingsziekte der bananen, de aandacht op een artikel van E. W. Brandes (in het Amerikaansche tijdschrift „Phytopathology" van Sept. 1919), aan wien het gelukt is de oorzaak dier ziekte te ontdekken. Daar de „verwelkingsziekte" ook in onze kolonie Suriname sinds 1906 zoo'n enorme schade heeft aangericht, dat in geheele streken de bananencultuur opgegeven is, kan het stellig zijn nut hebben, dat de schr. in „Cultura" de voornaamste punten van het onderzoek van B. naar voren brengt.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 39 van den 4en jaarg. bevat de navolgende oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Over den bouw van melkveestallen, door J. F. C. Raabe. — In de rubriek Cultuurberichten o.m. de navolgende onderwerpen: Enkele nieuwe gegevens over Java-jute (Hibisus cannabinus L.), door Dr. L. P. de Bussy. — De Amsterdamsche cacaomarkt gedurende 1919. — Op weg naar vrijen arbeid, door Dr. R. Broersma.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 4: Stadsnegers, door d. J. d. J. — Reisherinneringen uit Java. Van Soerabaja naar Lombok, door C. F. Kruisinga. — Teleurgesteld? door Marie van Kampen. — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaartm. „Nederland"-„Rotterdamsche Lloyd"), door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg).

* * *

Ten slotte een vermelding van titels.

Indische petroleum politiek, door ir. A. L. de Jongh. (Overdruk uit „De Taak" van 21 en 28 Febr. 1920).

Overzicht der getijleer ten dienste der hydrographische opneming. Samengesteld door J. L. H. Luymes, souschef der afd. Hydrographie van het Min. van Marine. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij. f 2.—).

Spraakkunst en taaleigen van het Maleisch, door J. Kats. Deel I. (Weltevreden, N. V. Boekh. Visser en Co. f 2.50).

De reizen van Abel Janszoon Tasman en Franchoys Jacobszoon Visscher ter nadere ontdekking van het Zuidland in 1642/3 en 1644, uitgegeven door R. Posthumus Meyjes. Met 10 kaarten en 68 schetskaarten, landverkenningen en platen. (No. XVII der werken uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging). ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië over het jaar 1918. Deel I. Samengesteld bij het Hoofdbureau der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Batavia, G. Kolff en Co.)

Het Nederlandsch grondgebied in Oost-Indië tijdens den oorlog, door H. Ch. G. J. van der Mandere. (Industrieel Weekblad, jaarg. 13, 1919—20, blz. 269—271 en vgg.).

De notaris in Indië, door E. M. Carpentier Alting. (Weekbl. Privaatrecht, Notarisambt en Registratie, jaarg. 51, 1920, bl. 153).

Koloniale idiomen, door S. Kalff. (Over de Compagniestaal der 17e en 18e eeuw). (Nieuwe Taalgids. jaarg. 14, bl. 88—98 en vgg.).

Multatuli, door G. Brom. (Beiaard, jaarg. 5, 1920-21, dl. I, bl. 68).

Multatuli als historische figuur, door A. H. Gerhard. (Socialistische Gids, jaarg. 5, 1920, bl. 221). — Multatuli, door F. van der Goes. (Id. bl. 213).

Multatuli en Busken Huet, door S. Kalff. (Tijdspiegel, jaarg. 77, 1920, dl. I, bl. 193).

Multatuli en Potgieter, door S. Kalff. (Mork's Magazijn, jaarg. 22, 1920, bl. 57).

Verwaarloosde historische monumenten in de „Groote Oost", door Ch. F. A. Beretta. (De Navorscher, jaarg. 68, bl. 216).

De Surinaamsche planter en pruisische graaf Stephanus Laurentius Neale (1688—1762), door R. Bijlsma. (Maandbl. geneal. herald. genootsch. „De Nederl. Leeuw", jaarg. 38, 1920, bl. 52).

Anthomyiden aus Java, Sumatra, Waigeoe und Ceram, von P. Stein. (Tijdschr. v. Entomologie, dl. 62, 1919. Suppl. bl. 47.) — Bijdrage tot de kennis der Lepidoptera van Z. O. Celebes en omliggende eilanden, door J. H. Jurriaanse en J. Lindemans. (Id. bl. 1).

Het waterkrachtwezen in Ned.-Indië, door V. J. Sonne. (Maandbl. der Ned. Ver. v. Ingenieurs, jaarg. 10, 1920, bl. 23).

Over het belang der chemie van onze koloniën, door P. van Romburgh. (Chemisch Weekblad, 24 April).

Suriname.

In het April-nummer van het *„Tijdschrift voor Economische Geographie"* wijdt Prof. Mr. J. C. Kielstra een uitvoerige bespreking aan het *„Rapport der Studiecommissie"* van het Suriname Studie Syndicaat. Bij veel waardeering toch ook heel wat bedenkingen, die ten doel hebben te hooggestemde verwachtingen te temperen. Ook dit kan zijn nut hebben. Wij zijn het niet eens met al de bedenkingen van Prof. Kielstra, maar kunnen hier niet in een uitvoerige bestrijding treden. Slechts een paar opmerkingen:

„De plantagebouw heeft zich blijkbaar altijd beperkt tot de lage kuststreken; in het binnenland waar volgens de commissie langs de rivieren ook en het oog goede, voor landbouw geschikte, gronden liggen, drong men ook toen niet door."

Dit is niet juist. Tot 1730 waren er tal van plantages aan de Boven-Suriname, tot bijna aan de eerste stroomversnellingen toe. Tusschen dat jaar en het einde van de 18de eeuw werden de meeste dezer ondernemingen verlaten, grootendeels wegens de aanhoudende aanvallen der Boschnegers.

Dat er ziekten onder de landbouwgewassen voorkomen is zeer waar, maar dat is niet alleen aan Suriname eigen. Heeft men in Indië geen plantenziekten?

Van de suiker verwacht de schrijver niet veel. Maar de suikerplantages, die er zijn, hebben zich — met hun verouderde machines — toch steeds gehandhaafd en ook vóór de oorlogsjaren winsten opgeleverd. Anders had men de cultuur wel gestaakt. Wordt er niet voorzien in het gebrek aan werkvolk, dan zal deze cultuur — als menige andere — moeten opgegeven worden. Maar wij zien de toekomst der immigratie niet zoo donker in als Prof. Kielstra. Juist in den laatsten tijd gaat de aanvoer van werkkrachten uit Java weer voorspoedig. Dat de bevolking daar — op Java — tegenwoordig in economisch betere omstandigheden leeft dan men haar voorshands in Suriname kan aanbieden, nemen wij niet zoo grif aan. De contract-emigratie uit Britsch-Indië is door de Engelsche Regeering opgezegd, maar de Britsch-West-Indische koloniën zoeken naar middelen om de vrije emigratie te bevorderen en dat kan Suriname ook doen. Reeds lazen wij in de Surinaamsche nieuwsbladen, dat het Surinaamsche Gouvernement tot dat doel een ambtenaar van het immigratie-departement — een Britsch-Indiër — naar Britsch-Indië heeft gezonden. Opmerkelijk is het, dat de in Suriname gevestigde Britsch-Indiërs de opzegging van de contract-emigratie betreuren.

Van de klappercultuur en de veeteelt heeft Prof. Kielstra goede verwachtingen, mits extensief uitgeoefend.

„Het zal zeker geen gemakkelijke taak zijn — aldus de schrijver — waarvoor ondernemers en kapitalisten, die aan de aansporing der studiecommissie gevolg mochten willen geven, zich geplaatst zien. Het is ook niet aantrekkelijk, uit een oogpunt van belofte van winst, want in Oost-Indië zal met dezelfde moeite en kosten mooier resultaat te bereiken zijn. Maar zooals de commissie zegt, het gaat niet aan, dat wij ons als koloniale mogendheid op onze beste bezittingen blind staren en de andere aan haar lot overlaten. Men zal hier andere, nationale overwegingen moeten laten gelden. Het is een geluk voor ons land, dat wij in handelskringen krachten blijken te bezitten, die daarvoor zoo sterk voelen als nu weer uit dit rapport blijkt."

* * *

Het was ons een waar genoegen weer een nummer te ontvangen van „Op de Uitkijk", en wel No. 152.

Met het jaar 1917 werd het weekblad begraven, maar het was slechts schijndood. Wij wenschen onzen collega geluk met de herleving en verwachten, dat het de redactie in geen enkel opzicht aan steun zal ontbreken.

De toon van de Surinaamsche pers is niet altijd aangenaam.

„Wij vertrouwen dat „Op de Uitkijk", evenals bij zijn eerste bestaan, steeds den juisten toon zal weten te treffen.

„Ook aan de oud-collega's, nu weer collega's, een groet — aldus de redacteur aan het slot van het eerste artikel. Een Nederlandsch schrijfster heeft gezegd: „Strijd moet er zijn. Op de stroom meedrijven is 'n dode-vissen bestaan." Nu, over gebrek aan strijd is hier niet te klagen. Wrijving van gedachte is er wel! En ook wij zullen wel niet steeds als dode waterbewoners op de stroom onzer gebeurtenissen elkaar voorbij drijven, maar op elkaar inzwemmen, zo nu en dan. Dat 't echter nooit in een strijd van inktvissen ontaarde, hoe verleidelik anders die vergelijking in deze wel zou zijn. Deze monsters toch omhullen voor het gevecht zich in een zwarte wolkachtige massa en het terrein van de strijd wordt onzichtbaar. Terwijl van ons, inktstrijders, het doel niet anders kan zijn dan hun, die de strijd volgen, het meest klare inzicht te geven. Wij willen ten slotte alleen de vooruitgang, al zoeken wij misschien elk een andere of dezelfde langs verschillende weg.

Met het vorenstaande kunnen wij volstaan. Van wal nu. Het kompas houdt één richting: Vooruit!"

Wij willen ons het genoegen niet ontzeggen van het artikel „*Onze Tijd*" het slot over te schrijven:

.......„Wij leven te ver buiten het gewoel om in de warreling te worden meegesleurd in ogenblikken, waarop het gevoel het verstand beheerst. Wij missen daardoor het enthoesiasme van het moment, dat zo mooi kan zijn, maar ook zo gevaarlijk.

Alles wordt hier koud opgediend; wij zijn in gunstiger positie, kunnen in bezonkenheid ons deel vragen. Bestuur en bevolking moeten gereed staan voor de juiste daden op de juiste tijd. Niet willen oogsten voor de halmen voedsel bevatten, niet het gewas laten staan op de akker tot het is verdroogd. De juiste daden op de juiste tijd! Is er iets moeilijker te volbrengen? Maar laten wij het beproeven in samenwerking.

In het belang van ons land!"

* * *

„*De West*" van 12 Maart verneemt, dat de Koninklijke West-Indische Maildienst met 1 Mei het contract heeft opgezegd voor het vervoer van passagiers en mails van Suriname. Of onder gewijzigde voorwaarden de maatschappij verder met dat vervoer belast zal blijven, is aan De West niet bekend.

Eenige opheldering vanwege de Regeering zou aan het publiek zeker welkom zijn.

* * *

In „*Suriname*" van 5 Maart heeft de heer O'Ferrall het over de beteekenis van den naam *Moongo* (of Mongo), de plaats waar de etablissementen van de Bauxiet-Maatschappij gevestigd zijn. Bij of nabij deze plaats — zoo is den heer O'Ferrall meegedeeld — moet de Cottica ondergronds loopen en daar donker zijn. De eerste boschneger, die daar aankwam, durfde niet door dat duistere gedeelte van de rivier varen en gaf z'n vrees te kennen door de uitdrukking: *Moon go = ik niet ga:* uitgesproken *Mongo*, den naam van het dorp aldaar.

Wat met „ondergronds" bedoeld wordt is niet duidelijk. Wij hebben meermalen het boschnegerdorp bezocht en vonden de Cottica niet donkerder dan beneden of boven het dorp. De heer O'Ferrall zoekt de verklaring te ver. De Aukaner-Boschnegers noemen een berg „Mongo" (zie C. H. de Goeje, „*Verslag der Toemoekhoemak-expeditie*", blz. 218). Bij het dorp nu neemt men een kleine terreinverheffing waar en die zullen de Boschnegers een berg, *Mongo*, genoemd hebben.

Curaçao.

Ingediend is een wetsontwerp tot regeling omtrent het behoud van uitzicht op Nederlandsch pensioen door onderwijzers bij overgang naar het bijzonder lager onderwijs in de kolonie Curaçao, zoomede omtrent de mate van vergelding met Nederlandsch pensioen van vroeger krachtens detacheering in 's Rijks koloniën bewezen diensten.

Wat het eerste punt betreft, acht de Regeering het gewenscht een maatregel, als voorgesteld, te nemen, hoewel aan bijzondere onderwijzers in Curaçao een pensioen nog niet verzekerd is. De invoering van zoodanige pensioenregeling, zegt de Memorie van Toelichting, maakt een punt van overweging uit. Van Nederlandsche ambtenaren, in de kolonie gedetacheerd, zullen de daar doorgebrachte dienstjaren dubbel tellen.

* * *

Volgens een bericht in de *N. R. Ct.*, heeft de kerkeraad der Vereenigde Protestantsche gemeente zich tot de Koningin gewend met het verzoek, de benoeming van predikanten in West-Indië niet meer te doen geschieden door den gouverneur, doch deze op te dragen aan de commissie tot de zaken der Protestantsche kerken in Nederlandsch Oost- en West-Indië.

* * *

De Kon. West-Indische Maildienst keert over 1919 15 pCt. uit, de Kon. Ned. Stoomboot-Maatschappij 20 pCt. In eerstgenoemd verslag lezen wij, dat een agentschap te Colon geopend is onder leiding van den heer H. E. Kiès,

* * *

Bij suppletoire begrooting voor 1920 worden meer gelden aangevraagd, o.a. voor het verleenen van onderstand aan behoeftigen, die niet in hun onderhoud kunnen voorzien en door de particuliere liefdadigheid niet of niet voldoende geholpen worden. Het aantal dergenen, die voor ondersteuning in aanmerking komen, is ten gevolge van de ongunstige tijdsomstandigheden aanzienlijk toegenomen.

Dat met het oude systeem van hoogere traktementen dan de wettelijk bepaalde, ondanks de uitspraak van den Kolonialen Raad, nog niet gebroken is, blijkt uit de volgende zinsnede, die de *N. R. Ct.* aan de M. v. T. ontleent:

„Met het oog op de belangrijke werken, welke gedurende de eerstvolgende jaren door het departement moeten worden uitgevoerd, acht de gouverneur het noodzakelijk, dat de leiding van den dienst der openbare werken toevertrouwd blijft aan den ingenieur van der Breggen, die afdoende bewijzen geleverd heeft, ten volle voor zijn taak berekend te zijn. De Minister van Koloniën kan zich met deze overweging vereenigen en hij heeft daarom gemeend te moeten heenstappen over het bezwaar, dat het aan genoemden heer te verleenen inkomen aanzienlijk veel hooger is dan dat, aan de hoogstbezoldigde ambten volgens de bestaande regeling verbonden."

Wanneer zal men eindelijk eens in de kolonie voldoende salarissen vaststellen?

* * *

De mailverslagen tot 25 Maart en 13 April l.l., over October—Januari, onlangs openbaar gemaakt, vermelden, wat Curaçao betreft, ongunstige oogstvooruitzichten door geringen regenval. De maïsoogst kan als mislukt beschouwd worden. Op Aruba daarentegen staat de aloë er gunstig voor, evenals de dividivi op Bonaire. Op de Bovenwindsche eilanden was juist overvloedige regenval, die nadeelig voor de katoenaanplantingen was.

Het uitvezelen van sisal heeft met gebrek aan werkvolk te kampen. De hoedenvlechtindustrie gaat vooruit; de uitvoer in 1919 beliep eene waarde van ƒ 628.700.—. De aanvragen van middelsoortfijne- en lataihoeden nemen toe. De fosfaatontginningen op Santa Barbara gaan gestadig voort.

De economische toestand is in Januari eenigszins verbeterd.

De scheepvaart ontwikkelt zich gestadig en het peil van vóór den oorlog is bijna bereikt.

De ontwikkeling der scheepvaart brengt mede een druk vreemdelingenvekeer en een groote vraag naar levensmiddelen voor scheepsprovisie.

Groote vraag blijft bestaan naar Nederlandsche producten, speciaal wat betreft droge goederen en levensmiddelen, hoewel niet ontkend kan worden, dat de tegenwoordige hooge prijzen de koopkracht van de Curaçaosche bevolking te boven gaan.

Waar Willemstad nog steeds beschouwd kan worden als markt van een gedeelte van Venezuela en van Columbia is het waarschijnlijk, dat voor den Nederlandschen handel aldaar een flink afzetgebied kan worden gevonden: in veel opzichten voldoen bepaalde Amerikaansche producten niet."

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Piaster-valuta.

De valuta-kwestie is niet alleen een plaag voor het verkeer der landen onderling, zij maakt zich nu ook al tot een gruwel en twistappel binnen het gebied van eenzelfde rijk en het is of zij 't land treffen wil, dat door zijn onverzoenlijke houding wellicht meer dan eenig ander de heerschende economische wanverhoudingen, die den valutamisstand verergeren, beinvloedt. Frankrijk heeft zijn piasterkwestie en weet er geen oplossing voor te vinden.

Toen de gouverneur-generaal Maurice Long Parijs verliet om zich naar zijn nieuwen post te begeven, had hij zich uitgesproken voor begrenzing van de piasterkoers, eenige Franschen zeggen zelfs dat hij er zich toe verbonden had tegenover den Minister van Koloniën. Bij zijn aankomst in Indochina stond de piaster op 12½ fr., voordat hij op 29 Maart j.l. tot het stellen van een officieel maximum overging, was de koers tot 15 fr. gestegen. En kort nadien werd Frankrijk verrast, verbaasd en verontwaardigd door het overschrijden van dit uiterste door een koersnoteering van 16 fr. De gouverneur-generaal was door zijne omgeving tot een ander inzicht overgehaald. Een deel der Fransche pers beschuldigt hem van beloftebreuk.

Er bestaat in Parijs een Comité d'Indochine, dit vertegenwoordigt, door zijn samenstelling, vrijwel het geheel der bij Indochina betrokken Fransche zaken en kapitalen. Het heeft den minister van koloniën, de publieke opinie zonder veel moeite weten te overtuigen van 't Frankrijk bedreigende gevaar van een hoogen koers van de standaardmunt van Indochine, de piaster. Levering van rubber, koffie, ertsen, door de kolonie aan 't moederland, voorziening van de kolonie uit Frankrijk van machinerieën, landbouwwerktuigen, grondstoffen, a. a. z., 't een en 't ander wordt vrijwel even onmogelijk gemaakt als de handel tusschen Nederland en Polen, maar het treft en hindert meer, omdat het gaat tusschen moederland en kolonie en omdat de kolonie zich er door verrijkt, terwijl *la mère patrie* er millioenen schade door lijdt. En nu, nu Frankrijk zijn herstel voor een niet onbelangrijk deel juist van innige samenwerking met de koloniën verwacht, nu komt de piasterkwestie de illusie en de verwachting bederven. Frankrijk maakt, onder de reactie van het tijdens den oorlog gebrachte groote offer, een tijdperk van zelfgenoegzaamheid door. Met den overwonnene geen consideratie, de verwoeste Fransche welvaart vraagt om herstel. De medestrijders van weleer hebben, België uitgezonderd, den oorlog niet in hun land gehad, en hebben daarom ten opzichte van Frankrijk een schuld van offervaardigheid. De koloniën deelen in Frankrijk's roem en moeten 't zich tot plicht en eer rekenen, na de hulp tijdens den oorlog gebracht, verder ook offervaardigheid te betoonen om 't moederland er economisch boven op te helpen. Dit alles wordt als een recht beschouwd, waarvan af te wijken de schending van een plicht wordt genoemd. Op dat standpunt stonden ook en staan nog de in Indochina-zaken geinteresseerde Franschen, die, geheel te goeder trouw en uit de volheid van hun Fransch gemoed, al was 't ook tevens in volkomen overeenstemming met hunne particuliere belangen, de beperking van den piasterkoers als een groot Fransch belang bepleitten en die daarvoor den minister en den voor Indochina bestemden gouverneur-generaal voor hunne inzichten wisten te winnen.

In het protectoraat zelf beziet men de zaak echter anders. De handelslui in Saigon en Hanoi ontkennen dat Indochina onder den hoogen koers gebukt gaat, wel geldt dit voor eenige ondernemingen, die vrijwel geheel op het verkeer met het moederland aangewezen waren, maar die vormen een klein onderdeel in het groote belang der kolonie. Op zich zelf beschouwd zijn de rubber-, koffie- en andere plantages niet zonder beteekenis en mogen de mijn- en nijverheidsondernemingen van allerlei aard zeker genoemd worden, maar wanneer men de cijfers laat spreken, krijgt men eerst een indruk van hare betrekkelijke waarde.

De bedoelde Fransche ondernemingen vertegenwoordigen een kapitaal van rond 130 millioen francs. De rijstoogst van de geheele kolonie wordt op 1½ millioen ton geschat, bij een (zeer matig gestelden) prijs van 200 fr. per 100 K.G. geeft dit al 3 milliard fr. Wie over het algemeen koloniaal belang te oordeelen heeft, moet zich dus niet richten naar de Europeesche instellingen. De rijst is buiten Indochina gewild en *noodig*, koopers zijn er zelfs tegen hoogen prijs. Hoe hooger de piaster staat, zooveel te meer wordt er verdiend. Werd de piaster naar een lageren koers gedwongen, dan zou de Annamitische inlander minder voor zijn rijst krijgen, maar de tusschenhandelaar, die den nood van het buitenland kent, zou toch niet minder duur verkoopen. De winst zou dus alleen in andere zakken en meerendeels in die van vreemden, terecht komen.

In de Straits Settlements heeft gouverneur Gullifman, onder den invloed van soortgelijke overwegingen als de nu in Parijs geformuleerde, den dollar, die tot 7 fr. geklommen was, plotseling op 2 fr. gebracht. Dit lokte een ernstige economische crisis en een staking onder de arbeiders uit, het blijvend resultaat is, dat Singapore een duurte heeft van de drievoudige prijzen van te voren. Voor Indochina zou hetzelfde te verwachten zijn.

Ontkend wordt ook, dat de gedwongen koersverlaging als daad van patriotisme aan te bevelen zou zijn. Wat beteekenen alweer de enkele millioenen francs die in piasters van Indochina naar Frankrijk gaan, vergeleken bij de milliarden, die aan Engeland en aan de Vereenigde Staten betaald worden voor de uit deze landen betrokken machineriën en grondstoffen? De invloed van de piaster op de Fransche markt is ook niet overwegend. Deze zou den franc-koers niet kunnen opheffen, maar de franc zou de piaster wel, en zonder nut, kunnen meeslepen in zijne depreciatie.

Na erkenning, dat er intusschen ondernemingen zijn, welke onder den hoogen koers lijden, acht men het billijk, dat het voordeel der andere dit nadeel gedeeltelijk zal verhelpen. Geldelijke steun, voorschotten, aankoop van 't product door den staat, deze en dergelijke middelen zullen niet tot hooge winsten leiden, maar zij kunnen de ondernemingen door den kwaden abnormalen tijd heen helpen.

Geklaagd wordt in Indochina eigenlijk alleen door personen, die, toen de piaster op 2¼ fr. stond, à 1 *baisse* gespeculeerd hebben. De *hausse* is voor hen een strop geworden; maar wie speculeert, moet de gevolgen dragen, dat gaat de overheid niet aan. Hadden zij winst gemaakt, dan zouden zij de gemeenschap daarvan geen gedeelte aanbieden.

Tot de argumenten tegen den vrijen koers behoort ook nog het gevaar van den inlander lang aan een waarde van 15 à 16 fr. te gewennen. Bij teruggang tot 12 fr. en lager, die eenmaal komen moet, zal ontevredenheid zich uiten in hoogere looneischen, meent men, die dan 't voordeel van heden zullen doen inboeten. Overigens blijft men van Fransche zijde de kolonie moraliseeren. Elke partij blijft haar standpunt als dat van 't algemeen belang, en dat der tegenpartij als dat van het egoisme beschouwen.

De houding van den gouverneur-generaal M. Long toont wel het duidelijkste aan, voor welke moeilijkheid de autoriteiten staan, die te beslissen hebben. Maar waar een persoonlijkheid als deze gouverneur-generaal is, zich, na een aan den minister gedane toezegging en na een getroffen maatregel, er toe komt binnen ettelijke weken die toezegging ter zijde te zetten en dien maatregel in te trekken, moet de buitenstander wel tot het geloof komen, dat het in de kolonie aangenomen standpunt op sterk overwegende argumenten berust.

Het moge eenigszins paradoxaal luiden, maar, naar 't ons voorkomt, zou het eigenbelang van Frankrijk meebrengen zijn egoisme los te laten en mede te werken om het algemeen handelsverkeer, vooral ook met de nu gekneveld centrale rijken, zoodra mogelijk in der normalen koers te leiden. Dan zal ook de valuta zich in een algemeene wereldnivelleering eerder van zelf regelen, dan bij de isoleering waarin de landen, die elkander toch noodig hebben, thans gehouden worden. Frankrijk heeft dit niet ingezien zoolang deze

kwestie in 't bijzonder de landen van centraal Europa drukte, nu het de gevolgen aan eigen lijf ondervindt door lagen stand van den franc, en door de tegenstelling met de piaster, zou het nu tot ander inzicht komen?

Opium-politiek.

Van hetzelfde bekrompen standpunt getuigt een pleidooi in La Dépêche Coloniale van 21 April, over de opiumverstrekking in Indochina. Daarin wordt bepleit, dat de moreele zijde van het vraagstuk voortaan buiten beschouwing behoort te blijven. De vraag dringt zich op of men het bankroet wil of niet wil. De ondervinding der laatste jaren, waarin de aanmaak van chandoe met drie tiende verminderd werd, heeft aangetoond, dat een afgrond geopend is, die niet te dempen is als men niet tot de vroegere opium-inkomsten terug keert. 't Budget van Indochina is alleen op die manier kloppend te maken. „C'est peut-être désolant; mais c'est comme ça. Et ça ne peut guère être autrement."

Ook moet de verkoop niet meer geschieden door bevoorrechte Franschen of Annamiten. De Chinees heeft getoond bij landgenooten te willen koopen en schuiven. En daar alles er op gericht moet zijn 's lands opiuminkomsten te verhoogen, moet alles daarop gericht zijn. Hooge koloniale politiek!

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

COMMISSIE VOOR WEST-INDIE.

VERGADERING op *Zaterdag 22 Mei 1920 om 2.30 nam.* in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17.

Agenda.

I. Voorstellen van den nieuwen wd. Secretaris.
II. Notulen.
III. Ingekomen stukken.
IV. Deelneming West-Indië 5e Ned. Jaarbeurs.
V. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

REFERENDARISSEN TER ALGEMEENE SECRETARIE IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot referendaris ter algemeene secretarie te Buitenzorg kunnen, hetzij in vasten, hetzij in tijdelijken dienst, het laatste met een 3-jarig dienstverband, worden uitgezonden twee doctoren in de rechts- of staatswetenschap.

Voor uitzending komen slechts in aanmerking personen met eene administratieve ervaring van ten minste 3 jaren op een Departement van Algemeen Bestuur, eene provinciale griffie of de secretarie eener groote gemeente.

Aan de betrekking van referendaris is verbonden eene bezoldiging van ƒ 600 (zes honderd gulden) 's maands, met 2 driejaarlijksche verhoogingen elk van ƒ 100 (een honderd gulden) 's maands.

Na gebleken geschiktheid is t. z. t. bevordering tot hoogeren rang waarschijnlijk.

Voor hen, die in vasten dienst worden benoemd, zijn van toepassing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., ook zooals die later mochten worden gewijzigd of aangevuld.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen. Het jaarlijksche pensioen bedraagt dan driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging, gedurende 24 maanden genoten of gedurende 36 maanden genoten, al naar gelang die bezoldiging ƒ 1000 of minder, dan wel meer dan ƒ 1000 heeft bedragen.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks- en gemeentedienst worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt 1 ptC. van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). Die dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

Aan de uitzending is verbonden, ook voor hen, die een tijdelijk dienstverband aangaan:

a. vrije overtocht in de 1ste klasse, ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting en eerste inrichting ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);

c. eene bijzondere toelage voor administratieve ervaring naar reden van ƒ 100 (eenhonderd gulden) voor elke volle maand ervaring tot een maximum van ƒ 6000 (zes duizend gulden);

d. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging en wel, voor zooveel de voor vasten dienst bestemde personen betreft, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor zooveel de voor tijdelijken dienst uit te zenden personen betreft, als verhooging van de onder b bedoelde tegemoetkoming;

e. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat en bedragende ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands;

f. voor de voor tijdelijken dienst uit te zenden personen binnen één jaar na hun ontslag, tenzij dit medebrengt de verplichting om gelden terug te storten, recht op overtocht naar Nederland, op denzelfden voet als omschreven onder a.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 30 April a.s. bij ongezegeld verzoekschrift (te adresseeren aan de 9e afdeeling van het Departement) te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van eene korte omschrijving van genoten onderwijs en levensloop, hunne diploma's, zoomede eene omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamheden.

In het adres moet worden vermeld plaats en datum van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en het aantal en de leeftijd van zijne kinderen.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie tot schifting van gegadigden voor den Indischen kantoordienst is belast met het onderzoek naar de geschiktheid van de gegadigden.

(Nederlandsche Staatscourant
van 12 April 1920, No. 70.)

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte M a, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
1 civiel- of bouwkundig ingenieur.
1 werktuigkundig ingenieur.
Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
2 gouvernements-tandheelkundigen.
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
1 micribioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
1 apotheker (voor opleiding apothekersbedienden).
12 ongehuwde apothekersbedienden.
4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).
1 instrumentmaker artsenschool Soerabaja.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger voor de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).
Waterbouwkundig- en electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.
Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.
Bij den waterstaat en 's-lands burgerlijke openbare werken:
Bouwkundig ingenieur,
Civiel-ingenieur,
Opzichter,
Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.
Scheikundig ingenieur bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.
Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.
Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).
Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
Adjunct-boekhouder bij de Ombilin- en Boekitasammijnen.
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij het mijnwezen.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen.
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.
Een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-electrotechnisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar.
Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.
Adjunct-Gouvernements-accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.
Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 April 1920, No. 65.)

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Van *Maandag 10 Mei a.s.* zal het kantoor Laan van Meerdervoort 187, tot nader bericht GESLOTEN zijn. Gedurende dien tijd wordt kantoor gehouden *Buys Ballotstraat 15* van 10—2 uur.

De Secretaris,
J. A. SOETENS.

Van de Afdeeling Arnhem en Omstreken:

JAARVERSLAG 1919.

Aan het einde van het jaar 1918 bedroeg het aantal leden der Afdeeling Arnhem 51. Door overlijden, verhuizen en andere oorzaken verminderde dit aantal met een, terwijl in den loop van het jaar 1919 drie nieuwe leden toetraden, zoodat op het eind van het jaar 1919 de Afdeeling 53 leden telde.

Het bestuur werd herkozen in de algemeene vergadering van 22 April 1919.
De stand der geldmiddelen heeft niet toegelaten lezingen te doen houden of gevolg te geven aan het reeds vroeger gekoesterde voornemen van een Indischen Kunstavond. Echter kon den leden worden aangeboden gratis toegang tot een serie lezingen, in het voorjaar van 1919 gehouden door Prof. Dr. Blaauw over „Tropische en Subtropische Natuur". Van deze gelegenheid werd door vrij veel leden gebruik gemaakt.
In het bestuur hadden de volgende mutaties plaats:
de heer Hartevelt werd als penningmeester vervangen door den heer Bijvanck;
de heer van der Schroeff bedankte wegens vertrek uit Arnhem als Secretaris; op het einde van 1919 was deze vacature nog niet aangevuld.

Arnhem, 17 April 1920.

De Secretaris,
H. KERREMANS.

Rekening en Verantwoording over 1919.

Saldo 1918 in kas	f 14.7
Bij spaarbank	„ 134.[illegible]
Contributiën	„ 117.—
	f 265.5

Afgedragen aan het Hoofdbestuur	f 60.—
Prof. Blaauw, lezingen	„ 150.[illegible]
Drukwerk	„ 7.—
Advertentiën	„ 8.[illegible]
Schrijfbehoeften	„ 5.[illegible]
Inning contributiën en schrijfloon	„ 8.[illegible]
Porti	„ 0.3[illegible]
Saldo in kas	„ 1.4[illegible]
Bij Spaarbank	„ 24.[illegible]
	f 266.5

Arnhem, 19 April 1920.

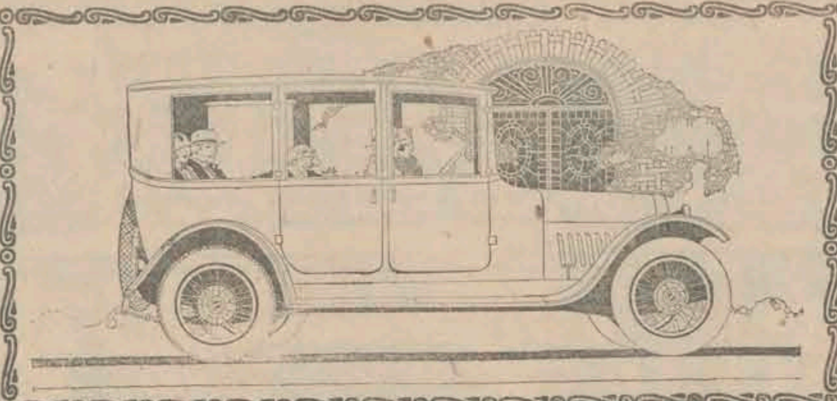
De Penningmeester,
BIJVANCK.

Van de Afdeeling Deventer:

VERSLAG OVER HET JAAR 1919.

De leden van de afdeeling hadden het recht om de lezingen, uitgaande van het Koloniaal Landbouwmuseum, bij te wonen en hadden eveneens vrijen toegang tot de tentoonstelling van schilderijen van den Indischen landschapschilder De Lary uit Hilversum.
Daar door het Koloniaal Landbouwmuseum voldoende gezorgd wordt voor het verbreiden van kennis van en opwekking van belangstelling in Indië, behoefde de afdeeling van Oost en West als zoodanig niets te doen en had alzoo geen uitgaven. Het Museum tracht die belangstelling te wekken door lezingen, door de tentoonstelling van Indische schilderijen, door het houden van bepaalde rondgangen op Zondagmiddag ter bezichtiging van het Museum met belangstellenden, door het houden van een cursus voor onderwijzers, opdat deze beter in staat zullen zijn met hunne leerlingen het Museum te bezichtigen, enz.
De directeur van het Museum, Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., verklaarde zich bereid inlichtingen te geven aan hen die naar Indië wenschen te vertrekken, terwijl ook Dr. H. D. Tjeenk Willink, in zijn functie van directeur van de Mid. Kol. Landbouwschool, dikwijls om inlichtingen betreffende Indië gevraagd wordt en deze steeds gaarne bereid is die te geven.
De leerlingen van de Mid. Kol. Landbouwschool, die lid zijn van de Vereeniging Oost en West, staan direct onder administratie van het hoofdbestuur.
De heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. werd aangewezen als lid van het hoofdbestuur, terwijl Dr. H. D. Tjeenk Willink de afdeeling op de algemeene vergaderingen vertegenwoordigde.
De afdeeling mocht de jaarlijksche algemeene vergadering van de Vereeniging ontvangen en werden toen het Koloniaal Landbouwmuseum en de Mid. Kol. Landbouwschool bezichtigd.

De Secretaris,
H. TJEENK WILLINK.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 20. Donderdag 13 Mei 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Zooals de afgetreden secretaris reeds mededeelde in het Koloniaal Weekblad van 6 Mei j.l., heeft hij zich wegens aanstaand vertrek naar Oost-Indië genoodzaakt gezien zijn betrekking bij het H.B. van Oost en West neer te leggen.

Bij het langzamerhand inwerken in mijn nieuw ambt, waartoe ik mij aangetrokken gevoel, bekruipt mij een eenigszins beklemd gevoel, waar ik bemerk, welk een groote hoeveelheid werk door den afgetreden titularis in het halfjaar dat hij zijn functie heeft bekleed, is verricht, en hoeveel ook door hem op allerlei gebied is tot stand gebracht.

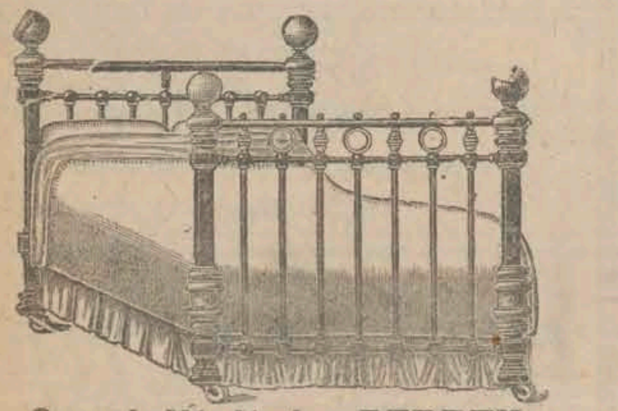
Hem zij daarvoor in alle oprechtheid door mij hulde gebracht.

Dat met zulk een voorganger mijn taak er niet gemakkelijker op wordt, zal een ieder begrijpen, onwillekeurig toch zal men van mij ook dadelijk al

veel verwachten en mocht dit zoo zijn, dan kon men vooral in de eerste tijden wel eens bedrogen uitkomen, want niets is moeilijker dan een energiek voorganger te evenaren en vooral in de eerste tijden.

Ik ben er echter van overtuigd dat ik, evenals mijn voorganger, alle medewerking zal ondervinden en waar dit zoo is, daar zal ik van mijn kant naar beste weten trachten op den thans ingeslagen weg voort te gaan.

Ik acht mij gelukkig dat het mij gegeven is met

den heer Gooszen te blijven samenwerken en ik ben overtuigd dat de belangen van de Vereeniging, die ook zijn de belangen van Moederland en Koloniën, door hem in zijn Hoofdcorrespondentschap voor Ned. Oost-Indië op even energieke wijze als voorheen zullen worden gediend.

Wat mijzelf aangaat, ik zal trachten het woord van den stichter van „Oost en West", wijlen den Kolonel van Zuijlen, dat het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang, zooveel mogelijk in woord als geschrift te verkondigen en geloof ik daarmee ook te dienen de belangen van de Vereeniging „Oost en West".

J. VAN HAAFTEN.

Suriname.

Voor den Bond van Surinamers in Nederland hield Ds. A. E. Broers, predikant der Evangelisch-Luthersche Gemeente te Paramaribo, op Maandag 3 Mei j.l. om 8 uur nam. in het Gebouw voor de Dramatische Kunst, Weteringschans, Amsterdam eene lezing over Suriname.

De avond werd geopend en besloten met het zingen van het Surinaamsche Volkslied, zie Kol. Weekblad van 22 Januari 1920 No. 4, en werd afgewisseld door Surinaamsche liederen en door eenige zangnummers door Mej. Stella Kalf.

Spr. zegt, dat hij over Suriname zal spreken, doch zich tegenover dit vraagstuk verlegen klein gevoelt. Suriname: dat is het oerwoud van den Oceaan tot het Braziliaansche gebergte — en van savannah's en moerassen. De rivieren, komende van het gebergte doorstroomen die geheimzinnige wouden, de wouddieren leven er in, de wilde vogels zweven er boven, doch beseffen niet het geheim, wat er in zit. En ook de mensch kan niet zeggen wat het is. De rivier naar het Oosten is de Marowijne, de rivier van het goud, die naar het Westen de Corantijn, de balatarivier. Zij komen van 't gebergte, waar is de wetenschap der aarde, die mineralen, de historie van het gele goud: een wereld, die haar geheimen verbergt en bewaart. En in die wildernis drongen door de goudzoekers, de god- en de vrijheidzoekers, de ontvluchte slaven. En de Indianen leefden er. Cappel stichtte er Albina, van Stockum exploreerde er, zette den voet op plaatsen, door geen mensch betreden en die na hem wellicht in eeuwen niet meer betreden zullen worden.

Suriname is het land der groote verlatenheid. Toch genezing gevende aan menschen, moe van de leugens der beschaving, aan menschen met kennis, met vergelijking, religieuse dichters, grooter dan die verzen maken.

Suriname is een vraagstuk en dat is het vraagstuk van Nederland! 't Is zoo groot en toch zoo leeg. De tropenflora tiert er, blad, bloesem en vrucht tegelijkertijd, doch bij den grond de naakte stam, op den grond het dorre blad. Niet door mannen van geld, alleen op voordeel belust, is het tot ontwikkeling te brengen, dat is het werk van den idealist, die gelooft en vertrouwt. Voor het Rijngoud vloekte Alberich de liefde, kreeg het goud en de macht. Doch de liefde overwint ten slotte. Een star bestuur kan niets doen, Suriname moet niet geregeerd worden door de uniformpet, doch door liefde. Gouverneur Baron van Asbeck zag dat in.

Er bestaat een voortdurende strijd tusschen arbeid en kapitaal, tusschen individu en Staat, voortspruitende uit drang naar vrijheid.

Toen de Hernhutters en de Katholieke missionarissen in Suriname kwamen, was de Regeering nog slavenhandelaar en erkenden de officieele kerken slaven. En nu de mensch vrij is, is hij nog een slaaf der maatschappij: hij wil zelf beter, doch hij kan niet. Tweemaal zag spr. de beweging van een menschenhart naar de vrijheid, in het Surinaamsche volk. Killinger, die vrijheid beloofde, was revolutionair, zocht en zoekt eigenbelang, stortte anderen in 't ongeluk. En de andere, een Staatsman, wilde de Regeering laten doen, wat de revolutionair wilde, doch als idealist. Hij wilde een Hollandsch bestuur, dat de kolonie naar ideale beginselen besturen moest. Het beginsel en hij werden onpractisch genoemd.

Suriname is leeg, ligt braak, wie zoekt en brengt er de vrede, die moet zijn èn in de maatschappij èn in 's menschen hart? Een tweede proef met Nederlandsche landbouwers in Suriname zal slagen, door den kracht van hun geloof.

Toen de cultures bloeiden, vloeide er geld, het goud, naar Nederland. Omgekeerd moet het goud nu gaan en omgezet worden in idieele dingen. Idealisme moet er komen, ook van de zijde der Regeering, in 't belang van 't algemeen. Er is de klacht, dat de groote landbouw, die der Heeren en maatschappijen, den steun der Regeering heeft, boven den kleinen landbouw, die gedreven wordt, door vrij geworden contractanten, en negers, eigenaars van den kleinen grond. De Regeering zou zien door de oogen van een paar partijhoofden. En is Joodsche familie regeering, achter de wetten zit niet de wetgever, doch de familiemacht. En achter ieder ander streven wordt eigenbelang gezocht. De negerbevolking gunt den Chineezen hun welvaart niet. Hindoebelangen zijn weer andere dan negerbelangen en zoo is er meer. De verkiezingen beoogen niet het algemeen belang, doch zijn tenslotte de uitslag van persoonlijke sympathie en antipathie.

In de Regeering moet idealisme, in den ambtenaar der Regeering ziel zijn. De letter doodt, de geest doet leven. De ambtenaren, de landsdienaren, moeten idealisten kunnen zijn, geen pennelikkers.

Uit idealisme gaf de Regeering volksonderwijs. Echter ontwikkeling schept behoeften. Men leeft niet van brood of bananen alleen. Men spreekt over de vertroosting der verbeelding. Dit is leegte, een niets.

Voor de volksgezondheid wordt weinig gedaan. Er zijn geen speelparken in de stad. Alleen aan den buitenkant, waarheen des Zondags een exodus gaat om voetbalmatches te zien. En de haveloozen zien dat van verre aan. De woningtoestanden zijn ellendig. Een commissie kwam, geld alleen kan verbetering brengen, doch geld is er niet. De bevolking leeft en lacht en zingt, doch is ondervoed, door onvoldoende verdienste. Het volk is klein, het land groot. Toch is er geen landschenking. Geen oproep tot kolonisatie. Het goud- en balatabedrijf is slechts een schijnvoordeel, leidende tot uitputting der bevolking. Geen mensch, die de bosschen ingaat wordt 40 jaar, dan wel, is meer gezond als hij 40 jaar is.

Amerika heeft een algemeen drankverbod. In Nederland lacht men er om. In Suriname is de drank- en opiumbelasting een bron van 's Rijks inkomsten. Op den Zondag mag niets verkocht worden dan alleen drank. Bij de Britsch-Indiërs tiert dronkenschap welig. En toch is die bron schijn. Het geld gaat op aan krankzinnigengestichten, gevangenissen en hospitalen, waar de slachtoffers terecht komen.

Ook was de Regeering idealist bij 't verleenen van steun aan de missie, die er goed werkt. Doch ook hier, als in Amerika, zal het komen tot scheiding van kerk en Staat. Dit zal beteekenen, dat alleen de Roomsch Katholieke kerk zal overblijven, welke niet leeft van den Staat, doch van zijn eigen leden.

Verder nog het rassenvraagstuk, waarin onze Regeering meer idealist is dan Amerika, waar de kleurlingen moeten wijken voor het blanke ras. Er is een kolossale promisceniteit in Suriname, waarvan Nederland de consequenties moet aanvaarden, omdat ze deze zelf veroorzaakt heeft. Hoe deze rassen, zoo verschillend in beschaving en aanleg, tot ontwikkeling te brengen? Waar deze ontwikkeling Europeesch gemaakt is, moet het Europeesch element versterkt worden. Doch deze Europeaan moet doordringen in de volkspsyche. Hij moet zien van den Oosterling de vreemde oogen. Een Europeaan zonder geloof, zonder ideaal kan dat niet.

In Suriname zijn nog Indianen. Arme woudmen-

schen, vreemd in de straten der stad. Enkelen hebben nog de trekken der Inka's, uit het verleden van Mexico en Peru, die der Azteken.

Voor eenigen tijd werden in deze zelfde zaal lichtbeelden van Suriname vertoond. Men lachtte om deze boschnegers en Indianen. Doch de ondergrond is droef. De neger lacht tusschen zijn witte tanden, maar onder in zijn zieleleven is de herinneming gebleven aan de ellende van zijn ras, van zijn historie. En dàt komt op, bij tijden. Dàt straalt hem dan de oogen uit.

Spr. is eens geweest op een plantage en vond in het eenzame plantage-huis gelegen dicht bij den oceaan, het oud plantage-boek, en een inventaris, waarop de roerende bezitting. Naast de vaten gezouten vleesch en spek en drank kwamen daar de slaven in voor, als dingen. Een inventaris van menschen!

Een mensch, die onder den indruk der tropen komt, die deze leert begrijpen, ziet anders uit z'n oogen dan een ander. Een vreemdeling lacht om hetgeen hij ziet, omdat hij 't niet begrijpt. Er wordt altijd gezegd, dat Suriname alleen te redden is door geld, doch daarnaast moet zijn hart en idealisme, anders baat het niet.

Daar zijn menschen, die gewerkt hebben aan een levenswerk en willen rusten.

Is er een mensch, die een groot werk wil doen voor Suriname? Voor dien mensch is er na dat werk een diepe rust. Er ligt een tooverban op het tropisch land. Hij, die het gezien heeft, is er van ontroerd.

G.

Chineesche emigratie naar Deli.

Voor de Chineezenvereeniging „Chung Hwa Hui" hield de heer A. G. de Bruin, oud-adv. v. Chin. zaken, Zaterdag j.l. om 8 uur n.m. in het Restaurant „Riche", Den Haag, een voordracht over „De Chineesche emigratie naar Deli".

Wijzende op de talrijke bevolking, 400 millioen zielen, ¼ van de bevolking der aarde, en de ontzaglijke hulpbronnen van het Chineesche Rijk, meende spr. dat dit in de toekomst grooten invloed zal oefenen op het wereldgebeuren. Het is slechts de vraag of die invloed van actieven dan wel van passieven aard zal zijn. Aan de Jong-Chineezen de zware taak China de plaats te verschaffen waarop dit rijk met zijn eeuwenoude beschaving aanspraak kan maken. Ten einde de buitenlandsche politiek in goede banen te kunnen leiden, moeten zij zich op de hoogte stellen van alle vraagstukken, die China en de Chineezen met de buitenwereld in aanraking brengen. Zij moeten daartoe de psyche en de wordingsgeschiedenis van hun volk kennen en het contact met China niet verliezen. Een politiek van eigenbelang brengt voor de Hollanders, met hun uitgestrekt koloniaal bezit, mee het jonge China bij zijn streven naar kennis te steunen. Daarnaast gebiedt de plicht der erkentelijkheid zulks. Spr. wijst hierbij op de door China geleverde arbeidskrachten in de buitenbezittingen. Deli is daarvan het sprekend voorbeeld.

Voortgaande betoogde spr., dat Sumatra's Oostkust in den loop der tijden driemaal is ontdekt. Wanneer de 1ste ontdekking plaats vond weet spr. niet. De 2de ontdekking was die van Nienhuis, die leidde tot de tabakscülturen en in 1869 tot het oprichten der Deli-Maatschappij met steun der Nederlandsche Handel-Maatschappij. De 3de ontdekking was de politiek van Van Kol. De economische ontdekking van 1863 toonde aan dat Deli veel beloofde, maar reusachtige moeilijkheden, w.o. het vraagstuk der arbeidskrachten, moesten overwonnen worden. De bevolking was dun gezaaid en niet geschikt voor een intensieve tabakscultuur. Daarom werd tot emigratie uit Zuid-China overgegaan. Om goede resultaten te bereiken werd de Deli-Planters Vereeniging opgericht, waarvan het Immigranten-bureau voor alle emigratie-aangelegenheden zorgt. Men volgt de methode koelies, die reeds eenige jaren in Deli zijn geweest, naar China te zenden, om in de dorpen te werven onder hun eigen familie en vrienden. Ter bevordering der emigratie wordt het brievenzenden en geldzenden onder de arbeiders zooveel mogelijk aangemoedigd. In 1917 werden verzonden 13.394 brieven met een bedrag van 115.602.50 dollar en gingen 3210 personen naar China terug met een bedrag van ƒ 277.538.62.

Bijzondere zorg wordt op Deli gedragen voor de hygiëne onder de arbeiders, die zeer goede resultaten oplevert. Tot de schaduwzijden mag worden gerekend het dobbelen en opiumschuiven. Spr. wijst er op, dat door het rusteloos ijveren van den heer v. Kol in de laatste jaren krachtige maatregelen genomen zijn tot bescherming van den arbeider.

Veel van het goede in de emigratie is te danken aan den heer Hoetink, die zeer vertrouwd is met de toestanden in Zuid-China.

Doordat de administrateurs zich auto's aanschaffen — om tijd te winnen — leidde dit alom tot intensieve verbetering van het wegennet. Al vaardigt de Regeering ordonnanties uit, op de uitvoering er van had zij geen contrôle. Door de arbeidsinspectie kwam hierin verbetering.

Al wordt den Chineezen toegestaan hun vrouwen en kinderen te doen uitkomen, het nomadische van de cultuur blijft hiertegen een bezwaar. Ieder jaar worden nieuwe velden bebouwd, de oude verlaten, welke 10 à 12 jaren dan weer braak blijven liggen. Verder geeft spr. een beeld van de cultuur. Ieder koelie krijgt 16.000 planten ter verzorging. Van zijn vlijt en zorg hangt af, hoeveel hij er van maakt. Schiet hij te kort, dan wordt hem *op zijn eigen rekening* hulp ter zijde gesteld. Hierdoor lijdt het geheel niet door onwil of mindere geschiktheid van het individu. 9 maanden wordt op de velden gearbeid, waar de koelies in loodsen kampeeren, daarna wordt 3 maanden op het emplacement gewerkt. Ieder koelie heeft zijn loopende rekeningen; het hangt grootendeels van *hem zelve* af, welke winst hij maakt. Als de koelie zijn gezin heeft doen uitkomen, blijft hij gewoonlijk op Deli en legt zich, na ommekomst van zijn contract, toe op varkensfokken, groenteteelt, dan wel handel.

Thans worden naast tabak, koffie, thee, cacao en rubber verbouwd, voor welke cultures de Javaansche emigranten zich beter eigenen, ook voor andere werkzaamheden. De Javaansche bevolking en ook de vrije bevolking breidt zich meer en meer uit. En ook onder de Javanen, die het er beter hebben dan op Java zelve, gaat het den ijverigen en ordelijken ook het best, hetgeen de mindere broeders met leede oogen aanzien.

Naast de cultures heeft men nog de petroleumexploitatie en de visscherij.

Het groote verschil tusschen den Chineeschen en Javaanschen werkman is, dat de eerste vooruitziet, hopende op de toekomst en de Javaan gewoonlijk leeft van de hand in den tand en de toekomst laat waaien.

Verder behandelt spr. de poenale sanctie van Van Blommenstein. Recruteeren uit de bevolking is niet mogelijk. Nu reeds zijn 200.000 arbeiders noodig en bij uitbreiden der cultures nog meer. De medici zijn voor de poenale sanctie, welke leidt tot opvolging der hygiënische voorschriften en sanitaire maatregelen. Eene donkere zijde blijft het dobbelen en opiumschuiven. Dit laatste zou beteugeld kunnen worden door het beperken der licenties. Echter deze brengen 9.5 millioen 's jaars op.

Vervolgens verklaart spr. waarom het geen zin heeft den assistenten Chineesch te leeren. Dit, omdat deze taal te moeilijk is en men met zooveel verschillende dialecten te doen heeft. En ieder dialect of taal heeft zijn eigen toonstelsel. Naast zijn harden veld- en kantoorarbeid heeft de assistent geen tijd voor zoo'n diepgaande studie en gewoonlijk ook geen aanleg. Met een soort lingua franca, in den geest van het z.g. laag Maleisch, leert men elkander verstaan.

Na de pauze beantwoordt spr. eenige vragen gesteld door kapitein Vermeer en den heer Teng Sioe Hie. Ook in Deli gaat het als overal elders in de wereld. Dat van een woestenij, door initiatief, onder-

nemingsgeest en den durf om het risico te aanvaarden een rijk en vruchtbaar gewest werd gemaakt, wordt vergeten. Men zegt, die winsten moeten komen *ten bate* van het algemeen, doch wanneer instede van met winst met verlies gewerkt wordt, roept men dan ook: die verliezen moeten gebracht worden *ten laste* van het algemeen? Evenals de luie, minder geschikte arbeider zijn ijverigen, geschikten broeder zijn voorspoed benijdt, gaat het ook in de maatschappij. Instede van hulde te brengen aan de ondernemingen, die door hun ijver en talent het goud aan den grond ontwoekerden, misgunt de gewone doorsneemensch hun dat. 't Is in Deli als overal elders op de wereld, sedert onheuglijke tijden: Homo homini lupus! G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Vrijheid of ongebondenheid?

Wij ontleenen aan het „Bat. Nwsbl." o.m.: Er is een actie ingezet tegen, wat men gelieft te noemen: de „muilkorf"-circulaire der Regeering. Daarmede wordt bedoeld de in werkelijkheid zeer gematigde waarschuwing der Regeering aan het adres der ambtenaren, om als dienaren van het Gezag, steeds de grens der betamelijkheid in het oog te houden, wanneer zij zich in het openbaar uitspreken over, of beter: tegen de gevestigde orde van zaken, dus: tegen het Gezag.

Deze circulaire is te herleiden tot korte formules: De vrijheid van het woord is nu iedereen gewaarborgd; de ambtenaar echter wake tegen misbruik dier vrijheid, want hem moet dat dubbel aangerekend worden; daarvoor is hij ambtenaar. Ook vrijheid kent een grens. Die grens is in de circulaire duidelijk getrokken. Met de vrijheid verdraagt zich de grootste vrijmoedigheid, maar geen bandeloosheid. Tegen bandeloosheid is de waarschuwing der Regeering gericht.

Maar zelfs deze alleszins billijke, gansch natuurlijke beperking, welke er feitelijk geene is en in ieders rede valt, vindt verkeerde, gewrongen uitlegging. Men ziet er in — neen! men zocht er in — een vooropgezette poging, om den ambtenaar in zijn vrije meeningsuiting te muilbanden. Het redelijke van den eisch wordt zoo niet vlakweg ontkend, dan toch eenvoudig niet erkend, en de uiterste mogelijkheid eener ultra-reactionaire toepassing van het gebod (van een verbod toch is geen sprake) vormt de basis der actie, welke zich reeds daardoor als door-en-door valsch teekent. Want niemand zal willen ontkennen, dat de Regeering, in het bijzonder de tegenwoordige, een tolerantie aan den dag legt, welke minder gelijkmoedige naturen aan zwakheid toeschrijven.

Als het tegen de Regeering gaat of tegen de ambtenaren — dóór ambtenaren — schijnt ook de grofste verdachtmaking geoorloofd. De ironie van het lot maakt van den ambtenaar den felsten criticus over den ambtenaar. Als achter dergelijke amok-„uitingen-van-den-vrijen-geest" steeds weer als de groote zondebok de Regeering wordt genoemd, worden de rollen omgekeerd. Niet de Regeering controleert de ambtenaren, doch deze vorderen, in naam der „politieke vrijheid", de contrôle op over de Regeering. En in deze omgekeerde rede worden „de ambtenaren" vertegenwoordigd door een klein groepje in westersch vrijheidsbegrip, in westersche vakvereenigings-ideeën, in westersche(lees: Nederlandsche) ongebondenheid geconfijte volksmenners, die zich blind staren op hun „idealen" en daarbij hun onderscheidings-vermogen volkomen hebben ingeboet. Voor hen bestaat geen verschil tusschen West en Oost; vol gevoerd met schoone theorieën en gelijkheidsfrazen, welke vloeken tegen elk Oostersch staatsbegrip, hebben zij geen ander geloof dan de verwezenlijking dier theorieën; voor de eventueele gevolgen zijn en blijven zij onaandoenlijk. D.w.z., gezien van den ideëelen kant. De keerzij der medaille is dat er „politiek gewin" aan zit; en behalve dat, ook ander gewin; men denke aan de suiker-speculaties der heeren Sneevliet en aan de baantjes-vergeverij door den Semarangschen gemeenteraad.

De actie tegen de „muilkorf"-circulaire steunt op de uiterst linksche partijen, wier vertegenwoordigers in den Volksraad te velde trokken tegen den „toon" van de „reactionnaire" pers en aandrongen op krasse maatregelen om de pers te hunnen behoeve tot matiging te dwingen, dus: te muilbanden. Voor zich zelf eischen zij: volkomen vrijheid, d.w.z. overslaande tot bandeloosheid om „de massa" achter zich te krijgen, — tegen hun broodheer, tegen de gemeenschap, hun eigene —, welke hen betaalt, en goed betaalt voor hare instandhouding en hare regelmatige ontwikkeling. Niet zoodra echter neemt een tegenstander de, vergelijkenderwijs zeer beperkte, vrijheid hen op de vingers te tikken, of zij roepen dezelfde Overheid te hulp, welker gezag zij kleineeren en ondermijnen. Al wat zich tegen hen keert, heet reactionair; al wat zich tegen hun ongebondenheid verzet, dient den mond gesnoerd...... Of is het geroep om scherpe maatregelen tegen het „Soer. Hbld." en het „Nieuws v. d. Dag" tot in den Volksraad toe iets anders? Is wellicht de „geprikkeldheid" over den „toon" van de „Locomotief" als een der aanleidingen tot de jongste staking te Semarang — nota bene! de toon der „Loc.", die zich zoo uitermate gunstig onderscheidt juist door haar gematigdheid en haar inachtneming der goede vormen en wier uitgesproken sympathieën voor de Inlandsche beweging notoir zijn — is die „geprikkeldheid iets anders, dan een voor zich zelf opeischen van, tot de uiterste grens gaande vrije critiek, met ontzegging van dat recht aan den tegenstander?

En diezelfde menschen voeren een „actie" tegen deze circulaire der Regeering. Zij ontzeggen der Regeering het recht hun euvelen moed, hun losbandigheid ietwat te breidelen, zij verlangen absolute vrijheid ter verkondiging hunner theorieën, of die al dan niet geschikt zijn voor Indië en vooral onder de huidige omstandigheden. Zij beleggen tezamen vormende nog geen droppel in het millioenen-tal van voor het minst tot spreken gelijkgerechtigden! — beleggen congressen, nemen deftige moties aan, stellen de Regeering in gebreke, zenden telegrammen naar Holland, waar „Partijgenooten" in de Volksvertegenwoordiging den minister vervolgen met absent minded vragen zonder tal en zwaarwichtige redevoeringen.

Het Blad had nog de vraag willen stellen, hoeveel begrip achter de „actie" tegen de „muilkorf"-circulaire der Regeering staat. Niet qualitatief, doch enkel quantitatief. Hoeveel denkende, beter begrijpende stemmen die actie helpen dragen, schragen. Of, en hoeveel, geproportioneerd, geëquilibreerd begrip zit achter de unanimiteit der stemmingen. Om niet onbeleefd te zijn, laat het Blad de vraag achterwege of aanstokers der actie, buiten de enge grens van hun vakvereenigings-filosofie, wel een juist begrip hebben gehad van de strekking hunner moties en wat dies meer zij.

Het blad besluit: De Regeering zal zich, naar wij vertrouwen, door de „actie", de „moties" en het geschreeuw daarbij, niet van de wijs laten brengen. Zij putte integendeel uit het tegen haar op touw gezet relletje het bewijs, dat de „muilkorf"-circulaire inderdaad niet te vroeg gekomen is; en uit dat bewijs putte zij de kracht om die circulaire waar noodig toe te passen.

Minister De Graaff had een heel helder oogenblik toen hij bij de behandeling der Ind. begrooting in de Eerste Kamer verklaarde, dat de ambtenaren zich vóór alles dienen te doordringen van het besef, dat handhaving van het Gezag hun eerste plicht is.

Nakoming van dien plicht heeft niet alleen

de Regeering het recht te eischen, maar de geheele gemeenschap, welke die ambtenaren daarvoor betaalt.

Misplaatst.

In „Samarata", het extremistische orgaan ter Sum.'s Oostk., stelt Bliksem den voedselnood tegenover de millioenen-winst, die ter Oostkust wordt gemaakt. De regeering tracht het dreigend hongergevaar wel te voorkomen, maar eigenlijk meer met woorden dan met daden. Telkens en telkens is aangedrongen op uitbreiding van den padi-aanplant, op 't afstaan van meer gronden, maar zonder effect. De grond is in handen van de ondernemingen en kan te behoeve van het algemeen niet meer worden teruggenomen.

Bedektelijk dreigend met ongeregeldheden, vraagt de Schrijver, of de regeering haar macht nu eens niet kan toonen.

„Natuurlijk wel, zouden wij willen antwoorden, zegt de „Sum. Post", het bovenstaande vermeldend. Maar de noodzaak ertoe bestaat niet. Want nog altijd blijven honderden Inheemschen in gebreke om de gronden die de ondernemingen beschikbaar stellen, te bewerken. Als Bliksem er meer van wil weten, dan raden we hem aan, zijn licht eens bij de ondernemingen in 't Delische op te steken. Hij zal dan vernemen, dat véél meer grond kon worden bewerkt, zoo tallooze Maleiers de handen maar eens uit den mouw wilden steken.

Het verwijt aan de regeering is dus volkomen misplaatst. Het dient naar een andere zijde te worden gericht!"

Vereeniging van Inheemsche Kunst.

Te Semarang is opgericht de Inheemsche Volkskunstvereeniging. In het bestuur werd gekozen het voorloopig comité: Mhd. Joesoef, Ir. Thomas Karsten, R. U. Volhorth en Soekarno. Het plan is om eerst voornamelijk door geregelde gamelang-uitvoeringen, daarna ook door goede tooneelvoorstellingen voor het volk toegankelijk, liefde te wekken voor een kunst, die dreigt te verstikken, zoo niet verloren te gaan. In tegenstelling met de meer of min jammerlijke vertooningen in de Chineesche kamp, zal men hierdoor een basis vormen, waarop de Javaansche kunst ongerept zal voortbestaan, zoodoende het ontstaan eener nieuwe kunst, wortelend in de oude, mogelijk makend.

Dat dezer vereeniging de leden en middelen toestroomen! (Loc.)

UIT DE INDISCHE PERS.

Engeland en de Islam. De Turksche gebieden, welke door Engeland in bezit zijn genomen of nog zullen worden genomen, zijn onder meer Palestina, met de voor de Christenen en Joden heilige plaats Jeruzalem, en Arabië met de voor de Mohamedanen heilige plaatsen Mekka en Medina.

Verder zijn er nog plaatsen in Mesopotamië, welke door de Mohamedaansche secte der Sjiiten in Perzië, eveneens als heilig worden beschouwd.

In de Mohamedaansche wereld werd de omvang van deze Engelsche gezagsuitbreiding evenmin begrepen als de wijze waarop de Engelsche Regeering het met den Mohamedaanschen godsdienst zou klaar spelen, vooral als deze Regeering een rol zou gaan spelen te Constantinopel, de hoofdzetel van het Kaliphaat, waartoe alle kans bestaat, wanneer Amerika het over Constantinopel aangeprezen mandaat niet aanvaardt.

Bovendien beschikt de Engelsche Regeering over den sterken arm van haar aangenomen zoon, den prins Emir Falsoel, die, volgens de jongste berichten, tot vorst van Hedjaz is gekroond en die, na den bekenden rol op de Vredesconferentie te hebben gespeeld, bereid is het hoogere Engelsche gezag te aanvaarden.

Dat deze aangelegenheid het onderwerp der gesprekken is in de geheele Islamsche wereld, is verklaarbaar, evenals de vraag of de Engelsche Regeering in de nieuw bezette plaatsen een militair of civiel bewind zal invoeren en hoe zij mogelijke naijverige gevoelens der Mohamedanen zal weten te ondervangen.

De Turken en Arabieren, die tot de Mohamedaansche secte der Sonnieten behooren, uiten zich hierover naar buiten weinig, doch de Perzische Sjiieten en de Afghaansche sectegenooten houden onderwerpelijk geen slot op den mond en kunnen dat gemakkelijker doen, nu de Engelsche Regeering met den Sjah van Perzië eene overeenkomst heeft aangegaan, waarbij zij diens politiek en diens financieele en militaire aangelegenheden overneemt en feitelijk ook het gezag krijgt over de voor de Sjiieten heilige plaatsen, die in Mesopotanië zijn gelegen.

Die plaatsen zijn de op onderlinge afstanden, niet ver van elkander gelegen steden Koefa, Hillioh, Nedschjed en Kerbela.

Koefa ligt in de nabijheid van Nedschjed en was in de 7de en 8ste eeuw de zetel van het Khalifaat.

Ook was er toenmaals een godsdienstige Hoogeschool gevestigd, welke een grooten naam had.

Met het Khalifaat van Bagdad ging dat van Koefa eveneens achteruit en is er thans slechts overgebleven de kleine kampong Akoela.

Deze plaats trekt nog altijd vele geloovige zielen, die gelooven dat dáár ter plaatse naast het graf van Adam, ook het graf van Ali, den aangenomen zoon en bloedverwant van den Profeet Mohamad is gelegen.

Ook andere voorname Sjiieten liggen er begraven, welke graven voortdurend door de Mohamadanen worden bezocht, vóórdat zij naar Kerbela gaan.

De stad Nedschjed maakt er eveneens aanspraak op het graf van Ali te bezitten, met het gevolg, dat de geloovigen beide plaatsen bezoeken, die trouwens slechts een paar uren van elkander verwijderd zijn.

De steden Hillioh en Kerbela zijn voornamer plaatsen dan Koefa en Nedschjed.

Hillioh ligt op 90 Kilometer afstand van Bagdad aan den rechteroever der Euphraatrivier en telt ongeveer 30000 zielen.

In de nabijheid er van lag het oude Babylon. Met de overblijfselen daarvan is Hillioh opgebouwd en vergroot, terwijl de stad beroemdheid kreeg, doordien Ali dáár woonde en leeraarde.

60 Kilometer van Hillioh en 100 Kilometer van Bagdad ligt Kerbela, de groote heilige plaats voor de Sjiieten, om reden daar Hassein, de groote vriend van Ali, begraven ligt.

De plaats ligt aan de samenvloeiing van twee rivieren, telt 70000 inwoners en is, tengevolge van de vele grafbezoeken, zeer welvarend.

De groote breede weg, die door de stad loopt, geeft haar het uiterlijk aanzien van een moderne stad.

De plaats is tevens aan te merken als een tusschenstation voor de karavanen, die van Perzië naar Arabië trekken.

Verder is het een hoofdstation aan den spoorweg van Bagdad naar de Perzische grens.

Dat de Engelschen de belangrijkheid van Kerbela spoedig hebben ingezien, bewijst wel het feit, dat zij tusschen Bagdad en Kerbela een klein-spoor hebben aangelegd, een kazerne gebouwd en een hospitaal opgericht.

Met de geestelijke hoofden staan zij op uitnemenden voet en zij hebben den tact gehad om één der voornaamste en toongevendste Sjiieten tot Stadhouder aan te stellen, wiens gezag door het volk wordt geëerbiedigd.

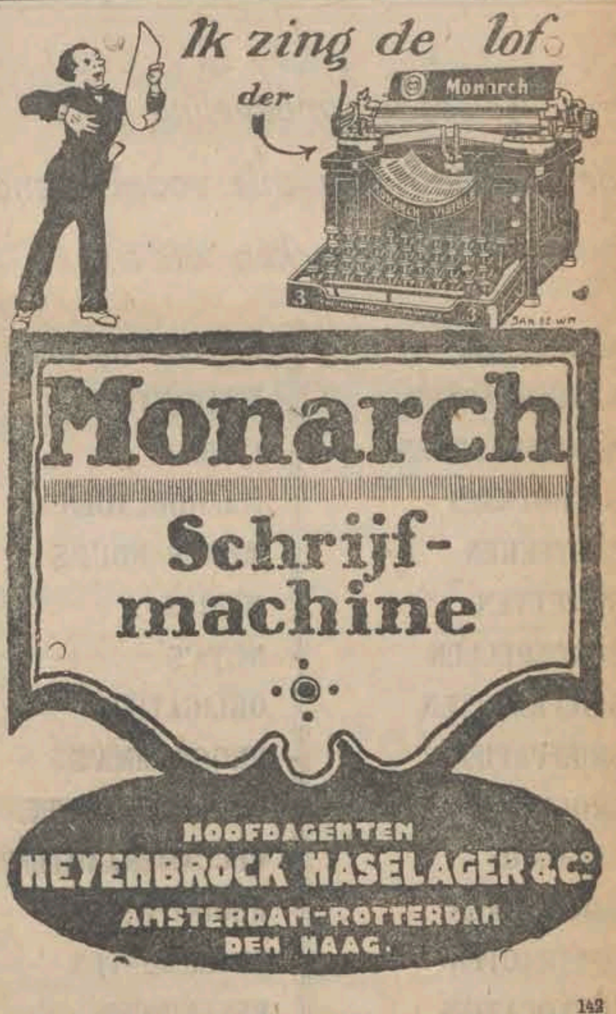
Te Kerbela wonen de voornaamste hoofden van de Sjiietische secte.

Die stad is voor die secte wat Rome voor de Katholieken is.

Men zegt, dat de Mufti van Kerbela het geestelijk gezag heeft over alle Sjiieten in Perzië.

De Perzische geestelijke hoofden in Mesopotanië waren echter meer in aanzien dan die in Teheran en Tebris, een invloed die toenam, sedert Perzië tot de landen onder Russischen invloedsfeer werd gerekend.

De Russen gebruikten dien godsdienstigen invloed voor de uitbreiding van hun gezag. Dit heeft tengevolge gehad, dat de geestelijke Sjiietenhoofden in

Mesopotamië zich onder het Turksch gezag veel vrijer dan elders gevoelden en zich durfden uiten over de gevaren, welke het land bedreigden. Zij werden de vraagbaak voor alle aangelegenheden der Sjiïeten.

Nu de Russen in Perzië zijn verdwenen en de Engelschen hunne plaats hebben ingenomen, veronderstelt men dat deze, al wat de Russen er tot stand hebben gebracht, ongedaan zullen maken.

In elk geval hebben er steeds belangrijke besprekingen tusschen de Engelsche machthebbers en de geestelijke hoofden in Mesopotamië en Perzië plaats gehad, welke tot eenstemmigheid tusschen de beide geestelijke partijen heeft geleid en aan de beide Mufti's van Kerbela en Nedschjed aanleiding heeft gegeven tot het uitvaardigen van eene duidelijke proclamatie. Zij geven daarin aan alle Perzen kennis, dat zij bij deze het volk hunne gelukwenschen aanbieden, nu zij van het Russische juk zijn verlost en dat, waar de nieuwe Engelsche voogden het werkelijk belang van den Islam beoogen en willen bevorderen, het voor het Perzische volk zaak is de vriendschap van West-Europa te zoeken.

Zelfs zijn de godsdienstige hoofden reeds zoover gegaan te verklaren, dat het plicht is alle godsdienstige veeten op zijde te zetten, om met des te meer kracht op de algemeene volksontwikkeling aan te sturen en zich de Westersche wetenschap eigen te maken.

Aanleg van een spoorweg van Teheran naar Kerbela en spoorwegcommunicatie tusschen Bagdad met de Noord-Westelijk daarvan gelegen plaatsen wordt daarvoor ten zeerste aanbevolen, niet het minst in het belang van de bedevaartgangers, die hunne heilige plaatsen dan zonder eenige transportmoeilijkheden kunnen bezoeken. (Soenting Melaijoe van 29 Januari 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Buitenlandsche Chineezen. Ondernemingsgeest en durf waren niet alleen eigenschappen van de Portugeezen, Nederlanders, Engelschen en andere Westerlingen, doch ook van de Oostersche Chineezen, die reeds eeuwenlang hun land verlieten om elders in den vreemde een beter levensbestaan te zoeken dan het eigen land hun geven kon.

De omstandigheden, waaronder zulk een trekken naar elders plaats vond, waren voor de Chineezen vrij wat moeilijker en ongunstiger dan voor de Europeanen, die hoofdzakelijk uit handelsijver daartoe gedreven, zich in het nieuwe land vestigden als heerscher of als toongevend leider in handelszaken, terwijl de Chinees zich met een geheel andere en ondergeschikte positie moest tevreden stellen.

Bovendien waren de Chineezen aan veel grooter willekeur blootgesteld en deden zij de reizen over zee met veel primitiever gebouwde schepen dan de Westerlingen.

Dat zij bij die reizen vele beslommeringen hadden en velen door ziekten, zeerampen enz. het leven er bij inschoten, spreekt van zelf en is trouwens voldoende algemeen bekend.

De gelukkigen, die de reis er goed afbrachten, kwamen in het Oosten voornamelijk terecht te Singapore, op Java, Sumatra, Borneo of op de andere eilanden van den Indischen Archipel.

Het vorenstaande moest uit een billijkheidsoogpunt wel met een enkel woord worden gereleveerd, wanneer men n.l. de hoegrootheid van de door de verschillende landen ontwikkelde energie met betrekking tot dit onderwerp wil meten.

En dan leidt het geen twijfel dat het Mongoolsche ras ten dezen aanzien bij geen ander ras behoeft ten achter te staan.

De redenen, welke den Chineezen aanleiding gaven om op vrij groote schaal naar het buitenland te verhuizen, waren verschillend.

De werkman, die zijn werkkracht tegen een loon ruilde, deed dat zeker dikwijls, omdat hij door den honger of door zekere familieomstandigheden daartoe werd gedreven.

Doch de categorieën van sawahbewerkers, houtkappers, tuinaanleggers, visschers, enz. deden de reis, omdat zij ontevreden waren over het landsbestuur, dat hun geen kans gaf om hunne geheele energie te ontplooien.

Ook vergat het Chineesche volk niet, hoe hunne voorouders, onder de Tjin-dynastie, den grooten Chineeschen muur hadden moeten bouwen in heerendienst zonder loon en daartoe waren opgeroepen louter in het belang van het Keizerlijk Huis.

Hoe het volk onder de Soei-dynastie onder dezelfde voorwaarden een kanaal had moeten graven, terwijl onder de Tjeng-dynastie het dragen van de haarvlecht verplichtend werd gesteld en allen, die aan dat malle bevel geen gevolg wenschten te geven, werden ter dood gebracht.

Het is duidelijk dat velen, al ware het alleen maar om herhalingen van dergelijke feiten te voorkomen, de voorkeur gaven aan een bestaan elders, dat, volgens de tot hen bereikte berichten van vroegere verhuizers, zeker niet minder was dan in eigen land en waar men over zekere vrijheid van beweging kon beschikken.

In de „Perniagaän" van 2 Januari 1920 wordt de opmerking gemaakt dat onder de landen, waar over den ondervonden Regeeringssteun ten opzichte van de Chineezen nu juist niet te roemen valt, het eiland Java behoort.

Zij, wien het geluk had gediend en die kapitaal bijeen hadden kunnen brengen, waren in aanzien, doch de minder gelukkigen ondervonden weinig of geen belangstelling. Onder de oude Oost-Indische Compagnie, tijdens het bestuur van den Gouverneur Generaal Valckenier (1740) was de geringschatting zelfs van dien aard dat eenige duizenden Chineezen, zonder eenige schuld, door het Nederlandsch gezag werden gedood.

Toenmaals regeerde in China Kian-Liong-Koen, een vorst uit de Mandsjoe-dynastie, die thans nog door het Chineesche volk, wegens zijne wijsheid en mildheid, wordt vergood, doch die, toen hij destijds den afgevaardigde van de Oost-Indische Compagnie te Peking ontving, helaas aan dezen mededeelde dat al die Chineezen, die uit het land naar het buitenland trokken, schavuiten waren.

Het gevolg daarvan is geweest, dat de Chineezen in Ned.-Indië op steun uit het geboorteland nimmer hebben kunnen rekenen en dat het hun nooit is gelukt in den vreemde dat aanzien te verwerven, dat aan andere vreemde nationaliteiten is te beurt gevallen.

Doch niettegenstaande al die tegenspoeden, gedurende zoovele jaren, zijn de Buitenlandsche Chineezen toch aaneengesloten gebleven, eene eigenschap, die er op wijst, hoe sterk het Chineesche bloed werkt.

Aangenomen dat het bovenvermelde de plaats gehad hebbende feiten met juistheid weergeeft, dan zouden de oorzaken van de Chineesche emigratie zijn geweest het slechte bestuur in Groot-China met de daaraan verbonden volksuitbuiting en het doel te trachten verbetering te verkrijgen van de maatschappelijke positie door het vormen van kapitaal.

Nu, onder het kapitalistisch stelsel in Indië, heeft de ontplooiing van hunne energie den Chineezen zeer zeker geen windeieren gelegd. Er zijn groot-kapitalisten, klein-kapitalisten, groot-grondbezitters, kleingrondbezitters, er is een vrij ontwikkelde middenstand en vele werklieden vinden er een goed bestaan, met kans op verbetering van welstand. En reeds is aan vele hunner grieven tegemoet gekomen.

Niettemin constateert de Chineesche pers, dat in Ned.-Indië de toestand der Chineezen nog veel te wenschen overlaat.

De Chinees kan er evenwel niet aan denken naar zijn land terug te keeren, waar hij in Ned.-Indië in den groot- en kleinhandel zijn middel van bestaan heeft kunnen vinden en deze handel de schakel is tusschen het Europeesch en Inlandsch kapitaal. Bovendien schijnt er in Groot-China op handelsterrein geen gunstige plaats voor hen te zijn en tot een terugkeer naar zijn vroegeren handarbeid gevoelt hij zich zeker niet aangetrokken.

Voor den werkman is de strijd om het bestaan in China zeker niet minder dan op Java en de Chi-

neezen in Ned.-Indië moeten dus dáár wel verblijf houden, echter met de hoop op de toekomst dat aan de grieven, welke voorgebracht worden, zooveel mogelijk zal worden tegemoet gekomen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De Mei-afl. opent met een geïllustreerd opstel van den hr. P. M. van Bosse, De Kloet en de Mte Pelée (Eigenaardige uitingen van vulkanisme bij eenige vulkanen van Ned.-Indië). De „eigenaardigheid" bestaat hierin, dat een uit gestolde lava bestaande massa in den krater omhoog wordt geschoven; deze massa, karakteristiek „de prop" genoemd, verheft zich dan langzaam tot boven den kraterrand, waarbij de ruimte tusschen rand en prop geleidelijk wordt aangevuld. — Dr. H. J. Lulofs geeft het eerste gedeelte eener verhandeling „Tapobrane's verrijzing op de oude wereldkaart. Eerste berichten over Ceylon, tot den tijd van Ptolemaeus, ± 130 n. Chr." — Over Soemba-weefsels schrijft de hr. W. O. J. Nieuwenkamp. Het is bedroevend te lezen dat de beroemde Soemba-doeken, die tot de fraaiste van den Archipel behooren, meer en meer verdrongen worden door kunstelooze weefsels. De hr. N., die in Aug. 1918 op Soemba vertoefde, schrijft daarover o.m.: „De doeken van Soemba zijn nu een handelsartikel geworden. Op elke boot, die Waingapoe aandoet, worden weefsels te koop aangeboden en bij tientallen gekocht. Het is nu zaak geworden zooveel mogelijk en zoo vlug mogelijk de gewilde koopwaar aan te maken. Daarom worden tegenwoordig geïmporteerde garens gebruikt en geïmporteerde analine-kleuren... Ook de oude motieven, mensch- en dierfiguur en doodskoppenboom, worden meer en meer verdrongen door patronen, ontleend aan etiketten op lucifersdoosjes en inmaakblikjes, aan onze munten en aan plaatjes uit tijdschriften. En zoo ziet men tegenwoordig doeken met steigerende leeuwen om het Nederlandsche wapen, met wapperende vlaggen, met fietsen en stoomschepen." — Onder het opschrift „Ontwikkelingsmogelijkheden op het eiland Ceram", schrijft de overste F. J. P. Sachse enkele opmerkingen bij het artikel van Dr. L. Rutten, over hetzelfde onderwerp in een vorige afl. van het T. A. G. — Ten slotte vermeld de hr. Th. F. A. Delprat bijzonderheden over een uitbarsting van den Merapi in Febr. 1888.

De Reflector.

Het Nr. van 27 Maart bevat „Iets over de Bataks", met een drietal merkwaardige foto's. — Verder o.m. een kiekje van een wajangvoorstelling met kort bijschrift.

Het Nederlandsche Zeewezen.

De hr. H. Ch. G. J. van der Mandere besluit in het 1 Mei-Nr. zijn opstel over de teruggave van de Indische koloniën aan Nederland (13 Aug. 1814), waarover de hr. P. H. van der Kemp een heel boek heeft geschreven, aan de hand van oorspronkelijke stukken.

Sumatra-tabak.

Een bekende en in de betrokken kringen zeer gewaardeerde uitgave heeft zich, nu normale toestanden zijn ingetreden, opnieuw aangemeld, n.l. het statistisch jaaroverzicht over Sumatra-tabak (op handelszoowel als financieel gebied), samengesteld en uitgegeven door den hr. Henri Dentz, makelaar te Amsterdam. De gegevens betreffen de uitkomsten, enz. van verschillende maatschappijen over het oogstjaar 1916; aan het cijfermateriaal gaat een beschouwing vooraf „de tabaksmarkt tijdens de oorlogsjaren".

De Gids.

Prof. Mr. C. van Vollenhoven beantwoordt in het Mei-Nr. de critiek van Mr. G. J. Nolst Trenité op zijn geschrift: De Indonesiër en zijn grond. (Koloniale Studiën Febr. 1920). Het door Prof. v. V. ingenomen standpunt ten opzichte van de rechten der bevolking op den grond in Indië mag verondersteld worden algemeen bekend te zijn; in enkele woorden zegt de schr. het hier zoo duidelijk: „Ik...... wensch uit te gaan van het recht van den landzaat; hem te leiden, zijn medewerking en instemming te zoeken; een agrarische toepassing te geven aan de nieuwe opvoedings- en ontvoogdingsgedachte."

Het Indische Leven.

In het Nr. van 3 April een korte, geïllustreerde beschrijving van „Een Diëngtocht in vier dagen, door M. en R." De schr. vermelden o.a. de volgende bezienswaardigheden: 1°. De zgn. Hindoeput (Soemoer Djala Toenda); dit is een trechtervormige verzakking met vrijwel loodrechte wanden, op wier bodem een wateroppervlakte van ongeveer 150 meter omtrek zichtbaar is. Dit water vertoont een voortdurende kleurverandering, vermoedelijk tengevolge van de breking der lichtstralen, welke kleurverwisselingen een rol in het volksgeloof spelen. 2°. Het „doodendal", (Goa si Djimat), een min of meer kegelvormig bekken, waarin zich vrij koolzuur ontwikkelt, hetgeen op heldere dagen opstijgt en zich met de lucht vermengt, doch bij bewolkten hemel boven den bodem blijft hangen en aldus gevaar oplevert; dat dit gevaar niet denkbeeldig is blijkt uit het graf van den verleden jaar in het dal verongelukten Duitscher, dat als een ernstige waarschuwing op korten afstand van het dal ligt. Het spreekt van zelf, dat verder o.m. gewezen wordt op de talrijke overblijfselen van Hindoe-tempels welke op het Diëng-plateau zijn gelegen.

Vrijzinnig Weekblad van Ned.-Indië. †

Na een driejarig bestaan is dit uitstekend geredigeerde weekblad opgeheven. In een sympathiek afscheidswoord verklaart de Redactie „in den betrekkelijk kleinen kring van medestanders geen voldoende krachten te hebben kunnen vinden om zich belangeloos aan het voortzetten van het blad te wijden". De inhoud van het Vr. W. was niet uitsluitend aan de politiek gewijd; menige bijdrage op het gebied der land- en volkenkunde van Indië bijv. geeft o.i. aan de verschenen jaargangen blijvende waarde.

Holland Express.

De hr. H. Ch. G. J. van der Mandere besluit in het 1 Mei-Nr. zijn zeer lezenswaardige beschouwingen, getiteld: Twee belangwekkende eilanden van den Indischen Archipel, Bali en Lombok. Schr. besluit: „Een bezoek aan Bali en Lombok, het is de moeite overwaard. Het zal de moeite overwaard blijven, zoolang niet het Oosten dusdanig door toeristen wordt bezocht, dat de een of andere exploitant er een voordeel in gaat zien, om den weg naar Bali en Lombok te vergemakkelijken en deze exploitant aan de bevolking gaat leeren, welke voordeelen er zijn te verkrijgen uit een druk vreemdelingenbezoek. Een „Bali-Vooruit", een „Lombok-Vooruit", zij bestaan gelukkig nog niet, maar degenen, die met de regeling en de uitbreiding van dit vreemdelingenverkeer in onzen Archipel zijn belast, zij mogen wel nauwkeurig toezien, dat niet al te groote voortvarendheid aan deze beide nog zoo oorspronkelijke eilanden veel van hunne oorspronkelijkheid gaat ontnemen. Want wanneer dat geschiedde, dan zou tevens een gedeelte van hun natuurschoon zijn verdwenen." De illustraties hebben wederom geen betrekking op de beschreven eilanden.

Rubber-literatuur.

Ned.-Ind. Rubbertijdschrift. 1 April 1920. Watervoorziening voor rubber- en andere bergcultuurondernemingen, zoowel voor menschelijk als voor industrieel gebruik. Lezing van A. Geljema Verheul. — N.-I. Vereeniging voor den Rubberhandel. Bepalingen en voorwaarden betreffende den handel in standaard-kwaliteiten. — De wetenschappelijke methoden bij de productie, de classificatie en de fabricage van rubber. — Hevea en plantenteelt. — Rubbercultuur op een gezonden basis (vervolg). — Vlekken op sheets. — De planters en de Regeering.

Archief voor de Rubbercultuur in N.-I. April '20. Kan men het coagulum door persen droog krijgen? door Dr. O. de Vries. — Causerie over de onderzoekingen in 1919 ten behoeve van de rubbercultuur verricht, door Dr. A. J. Ultée. — Resultaten der proeven genomen op Kedaton-Badaan om eenig inzicht te krijgen over het ontstaan van eigenaardige vlekken op gerookt sheets, door E. van Vollenhoven. — Bruine binnenbastziekte, door J. R. Harmsen, besproken door A. A. L. Rutgers.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 19: Kroniek van de voortbrenging en de verdeeling van de suiker (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Suriname Studie-Syndicaat. Rapport der Studie-Commissie naar aanleiding van een bezoek aan Suriname, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Indische leergangen van onderwijsgevenden. — In- en uitvoer tusschen Japan en Nederland en Nederlandsch-Indië. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen.

Ned.-Indië. Oud en Nieuw.

De Mei-afl. opent met het portret van den hier te lande vertoevenden Kroonprins van Jogjakarta, met zeer sympathiek bijschrift. — De hr. S. Kalff publiceert een artikel over „Sumatraansche oudheden"; prachtige illustraties verduidelijken den tekst. — Over „voorwerpen" en „rubbings" als museum- en studie-

materiaal schrijft de hr. Van Nouhuijs, directeur van het Rotterdamsche Museum voor Land- en Volkenkunde. — Ten slotte geeft Anne Hallema een overzicht van de Java-tochten van den schilder-teekenaar W. O. J. Nieuwenkamp in verband met de genesis zijner litho's.

Commercial Holland.

Het April-Nr. van dit maandblad bevat een artikel (met afbeeldingen) van den hr. J. J. Paerels: Coffee culture in the Dutch East Indies. — Verder gegevens over „The sugar crops of Java during the last ten years.

Orgaan der N.-I. Officiersvereeniging.

Hoofdzakelijke inhoud der Maart-afl.: Het onderwijs aan de Kon. Militaire Academie, door P. J. Graaff. — De Barisankorpsen op Madoera (slot), door S. Prins. — Garnizoensbibliotheken, door C. L. — De rimboeschoen, door Paideia. — Stenografisch verslag der op 20 Dec. 1919 te 's-Gravenhage gehouden alg. verg. der N.-I. Off. Ver. — Nog eens „minderjarige officieren", door Muusze. — Nog eene zijde van het pensioenvraagstuk, door H. A. Kooy. — Een en ander over het dienstvak der militaire administratie, door O. M. A.

Volkshuisvesting.

De aandacht zij gevestigd op afl. 13 van den 3en jaarg. van het Medansche gemeenteblad, hetwelk getiteld is „V o l k s h u i s v e s t i n g n u m m e r". Een bijbehoorende serie photo's geeft een beschamend beeld van de woningtoestanden in sommige kampongs van de welvarende hoofdstad van Sumatra's Oostkust.

Het Gewest Nieuw-Guinea.

Meermalen werden ons inlichtingen gevraagd naar aanleiding van de telegrafische berichten over de benoeming van den hr. Lulofs tot resident van een nieuw gewest: Nieuw-Guinea. We waren echter tot nu toe niet in de gelegenheid die te verstrekken; het hieronder volgende bericht komt er thans aan tegemoet.

Reeds enkele malen werd in dit blad, aldus het „Bat. Nbld.", melding gemaakt van de plannen der Regeering om het gebied der afdeelingen Noord-West en Zuid-Nieuw-Guinea te vereenigen tot een afzonderlijk gewest onder den naam: Nieuw-Guinea.

In de Javasche Courant van 30 Maart vinden wij het desbetreffende Regeeringsbesluit aangekondigd, waaraan wij het volgende ontleenen.

Het bestuur over het gewest Nieuw-Guinea zal worden gevoerd door een resident met standplaats Manokwari, waartoe naar men weet de heer Lulofs is benoemd. Het geheele gewest is ingedeeld in drie afdeelingen. De afdeeling Noord-Nieuw-Guinea wordt gebracht onder het bestuur van een assistent-resident met standplaats Manokwari, bijgestaan door zes gezaghebbers bij het Binnenlandsch Bestuur.

De afdeeling West-Nieuw-Guinea komt onder het bestuur te staan van een assistent-resident — met standplaats Fak-Fak — en twee gezaghebbers bij het B. B.

De afdeeling Zuid-Nieuw-Guinea komt onder het bestuur van een assistent-resident en een controleur van B. B. Beider standplaats is Merauke. Zij worden bijgestaan door een gezaghebber met standplaats Okaba en twee hulpbestuurders.

Voorts is bepaald, dat zoolang een tekort aan controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur buiten Java en Madoera blijft bestaan, bovengenoemde controleursplaats tijdelijk kan worden vervuld door een gezaghebber bij het B. B. op de gewone inkomsten.

De gezaghebbersplaatsen kunnen, zoolang een tekort aan gezaghebbers blijft bestaan, tijdelijk worden vervuld door ambtenaren met den titel van hulpbestuurder op een bezoldiging van ten minste ƒ 250 en ten hoogste ƒ 500 per maand, benevens het genot van vrije woning of bij gemis daarvan een vergoeding voor huishuur van ƒ 50.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 5: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XVII. Joan van Hoorn, door N. (met portret). — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaartm. „Nederland", „Rotterdamsche Lloyd"), door H. Ch. G. J. van der Mandere (met ill.) (vervolg). — Over het stamwezen in Oost-Indië. I. Ter inleiding, door L. — Parhoedamdam (met ill.), door D. B.

* * *

Ten besluite nog eenige titels.

De Chineezen en het nationaliteits-beginsel. Rede voor de vereeniging „Chung Hwa Hui", gehouden op 6 Maart 1920 te 's-Gravenhage, door Mr. P. H. Fromberg.

Verslag betreffende het spoor- en tramwegwezen in Ned.-Indië loopende: tekst over het jaar 1916, zoomede over het tijdvak van 1 Januari tot 1 Augustus 1917 statistieken over het jaar 1916 (derde verslag). (Batavia, Drukkerij „De Verwachting").

Ingenieurs voor den Indischen Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, door Van Kuijk. (De Ingenieur, 8 Mei 1920).

Multatuli-herdenking, door M. Uyldert. (Onze Eeuw, Mei 1920).

Lucifers en lucifersdoosjes uit palmbladeren (korte mededeeling). (Handelsberichten, 6 Mei 1920). — De theemarkt te Batavia in 1919 en de eerste maanden van 1920. (Id.).

Some Malayan Delphacidae (Homoptera), by Fr. Muir. (The Philippine Journal of Science, Vol. XV No. 6).

The battick industry in Java. (Journ. R. Soc. of Arts, 1920, bl. 191).

Bernhard Hagen (1853—1919) (mit Porträt). (Veröffentlichungen aus dem städtischen Völkermuseum Frankfurt am Main, 1920). (Korte opsomming der resultaten van de wetenschappelijke onderzoekingen van wijlen Dr. H.)

Suriname.

In ons vorig nummer bespraken wij in het kort het artikel van Prof. Mr. J. C. K i e l s t r a over het Rapport der Studiecommissie van het Suriname Studie-Syndicaat. Wij zeiden o.m. dat wij de toekomst der immigratie niet zoo donker inzien als Prof. Kielstra en wezen er op dat juist in den laatsten tijd de aanvoer van werkkrachten uit Java weer voorspoedig gaat. In *De West* van 30 Maart, die ons bereikte nadat wij het bovenstaande geschreven hadden, lezen wij nu, dat de wd. Gouverneur aan de Koloniale Staten een ontwerp heeft ingediend „strekkende om als nog op de begrooting voor het loopend jaar een post uit te trekken van een half millioen gulden, als eerste termijn voor de aanschaffing van een nieuw zeeschip."

In de toelichting wijst de Gouverneur er op dat „waar de aanvoer van immigranten uit Java sterk is uitgebreid en zeer waarschijnlijk nog belangrijk zal worden opgevoerd", zich herhaaldelijk het geval zal voordoen, dat een der zeediensten zal moeten vervallen, ingekrompen of uitgesteld worden, zoo er geen nieuw zeeschip kwam. „Rekent men in de naaste toekomst op de aankomst van ten minste 5 à 6 immigrantenschepen per jaar", dan behoeft het geen betoog, enz.

Waaruit blijkt, dat ook het Surinaamsche bestuur de toekomst van de emigratie uit Java minder donker inziet dan P r o f. K i e l s t r a.

* * *

In hetzelfde nummer van *De West* vinden wij onder het hoofd „*Surinaamsche geneesheeren naar Indië*", een rondschrijven door den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst te Batavia van 6 Januari 1920, verzonden aan de hoofden van gewestelijk bestuur in de buitengewesten van Nederlandsch Indië, luidende:

„Het denkbeeld is gerezen om, bij wijze van tijdelijke voorziening, het in de kolonie Suriname aanwezig overschot van daar te lande aan de geneeskundige school te Paramaribo opgeleide geneeskundigen, aan te wenden tot dekking, althans tot vermindering van het tekort aan geneeskundigen hier te lande.

Bedoelde Surinaamsche geneeskundigen, die eene opleiding hebben genoten overeenkomende met die der Indische artsen, welke aan de beide Indische artsenscholen hier te lande (de School tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden en de Nederlandsch-Indische artsenschool te Soerabaja) worden gevormd, zouden hier n.l. een nuttig arbeidsveld kunnen vinden, vooral bij ondernemingen van land- of mijnbouw, welke thans dikwijls slechts met groote moeite en tegen buitensporig hooge traktementen aan hare wettelijke verplichting om een medicus te hebben, kunnen voldoen.

Ook in dienst van zelfbesturende landschappen zal voor bedoelde artsen emplooi te vinden zijn, terwijl

voorts ook hospitaalvereenigingen en ziekenfondsen zich wellicht langs dien weg van medische hulp zouden kunnen voorzien.

Ten slotte zouden de Surinaamsche artsen b.v. ook als scheepsartsen kunnen optreden.

De bedoeling is, dat aan voormelde geneeskundigen, die volgens het Reglement op den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst wettelijk niet bevoegd zijn tot uitoefening van de geneeskundige praktijk hier te lande, na hun aankomst individueel dispensatie zal worden verleend, zoodat zij evenals de hier opgeleide Indische artsen bevoegdheid erlangen tot uitoefening der genees-, heel- en verloskunde."

De West merkt er bij op, dat men te Batavia blijkbaar het teveel aan Surinaamsche geneesheeren wel wat overschat.

* * *

Onder het hoofd „*Wijziging in den Bestuursvorm*", schrijft *De West* van 3 April:

„Na de begrootingsrede door Minister de Graaff onlangs in de Eerste Kamer gehouden, is de kans groot, dat het nu spoedig zal komen tot een wijziging in onzen bestuursvorm.

Hoe die wijziging zal zijn, weet men nog niet. Waarschijnlijk zal men daarbij rekening houden met de voorstellen van de Suriname-Commissie,, die een beperking van het begrootingsrecht der Kol. Staten bepleitte"......

......„Wij voor ons hebben geen bezwaar tegen een splitsing van de begrooting, waarbij een deel der uitgaven voortaan aan de goedkeuring der Koloniale Staten zal worden onttrokken. Want daartegenover zal staan, dat de Staten dan volledig zeggenschap zullen verkrijgen over het ander deel van de begrooting.

De bedoeling van de Suriname Commissie is, dat de gewone huishoudelijke uitgaven geheel door de kolonie zelve zullen worden betaald en dat de Rijkswetgever zich daarmede voortaan niet inlaat. Volledig zeggenschap derhalve in de kolonie ten aanzien van de gewone huishoudelijke uitgaven.

Dit heeft ongetwijfeld een groot voordeel. De minder aangename verstandhouding tusschen de Koloniale Staten en het opperbestuur, vloeide vaak voort uit het ingrijpen in Nederland in allerlei huishoudelijke aangelegenheden, die men in de kolonie beter kan beoordeelen dan elders. Wel is waar is de wetgever daartoe formeel volkomen bevoegd, doch het werkt prikkelend, als keer op keer wordt ingegrepen en zelfs ten aanzien van onbeduidende posten telkens de beslissing van de Staten wordt te niet gedaan.

De bedoeling van de Suriname-Commissie is verder, dat het Moederland — den plicht erkennend om de kolonie tot ontwikkeling te brengen — de maatregelen daarvoor beraamt en de uitgaven voor dit doel op zich neemt. Het zeggenschap daarover zou dan echter uitsluitend in Nederland berusten. Alle uitgaven die direct of indirect van beteekenis zijn voor de economische ontwikkeling van de kolonie, zullen dan onttrokken zijn aan de goedkeuring van de Staten.

Hierop hebben wij een kantteekening.

Het is niet meer dan billijk, dat de eindbeslissing omtrent uitgaven die het Moederland betaalt, in Nederland berust.

Het zou echter zeer onverstandig zijn, om die uitgaven niet alleen aan de goedkeuring, maar ook aan het o o r d e e l van de Staten te onttrekken. Als het Bestuur en Opperbestuur plannen ontwerpen ten behoeve van de kolonie, dan is er een controleerende macht noodig, die deze plannen onderzoekt en aan critiek onderwerpt.

De Staten Generaal — overstelpt met ander werk en zonder kennis van de plaatselijke toestanden — zijn daartoe niet in staat. Het gevolg van de nieuwe regeling zou dus zijn, dat feitelijk Gouverneur en Minister in een onder-onsje de meest belangrijke aangelegenheden der kolonie bedisselen, zonder dat de rechtstreeks belanghebbenden worden gehoord, en zonder dat eenige bevoegde macht daarop effectieve controle uitoefent.

Wij vreezen, dat veel leed hiervan het gevolg zou zijn, en de mislukkingen die vaak het lot waren van de best bedoelde maatregelen, slechts zouden toenemen. Daarom geven wij in overweging om het uitvoerend gezag onder alle omstandigheden de verplichting op te leggen, het oordeel in te winnen van de Koloniale Staten ten aanzien van a l l e aangelegenheden betreffende de kolonie, ook dus ten aanzien van posten die door den Rijkswetgever worden gevoteerd.

Deze eisch wordt niet alleen gerechtvaardigd door het welbegrepen eigen belang van Moederland en kolonie, doch is bovendien volkomen billijk, waar het de bedoeling is, om, tegenover de uitgaven die het Moederland op zich neemt, ook beslag te leggen op een deel van de koloniale inkomsten. Een deel dier uitgaven zal dus door de kolonie zelve worden betaald, en het is, ook van dit standpunt beschouwd, zeker niet onbescheiden als gevraagd wordt om al thans een adviseerende stem ter zake te hebben."

Mogen wij *De West* er op wijzen, dat de Suriname-Commissie (zie haar Rapport 1911, blz. 273) ook over het deel der begrooting, dat ten laste van het moederland zou komen, het *advies* van de koloniale regeering — *Gouverneur, Raad van Bestuur en Koloniale Staten* — wenschelijk achtte, met welk gevoelen het Suriname Studie-Syndicaat (blijkens het Resumé van zijn rapport in *De West-Indische Gids* van Februari j.l. blz. 292) zich vereenigt.

Overigens teekenen wij hier aan, dat wij, zooals wij meermalen in dit weekblad hebben doen blijken, weinig verwachten van de splitsing.

* * *

Aan het jaarverslag van *De Koninklijke West-Indische Maildienst* ontleenen wij het volgende:

„Na de beëindiging van den oorlogstoestand ging de terugkeer tot den normalen toestand voor onze Maatschappij met veel moeilijkheden gepaard. De door de Amerikaansche Regeering in 1918 in beslag genomen schepen werden in de eerste helft van het afgeloopen jaar teruggegeven en stelden ons in staat de verbinding tusschen Nederland en West-Indië, welke in het begin des jaars met de zich hier bevindende s.s. „Commewijne", „Stuyvesant" en „Jan van Nassau" hervat was, evenals die tusschen New-York en West-Indië, te handhaven. Tengevolge van de late oplevering der mailschepen „Crynsen" (in November j.l.) en „Van Renselaer" (in Januari j.l.), zusterschepen van de „Stuyvesant" en de noodzakelijkheid het s.s. „Nickerie" langdurige herstellingen te doen ondergaan, was het evenwel niet mogelijk, de schepen zoo dikwijls en regelmatig te doen vertrekken als wel gewenscht geweest zou zijn, ondanks de hulp door de vrachtschepen der Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij verleend. De congestie in de verschillende havens, met name New-York, vermeerderde de moeilijkheid in niet geringe mate. Wij streven er naar zoo spoedig mogelijk tot een geregeld vaarplan voor onze verschillende lijnen terug te keeren"......

„Onze nieuwe mailschepen zijn voor het stoken van olie ingericht, welke brandstof in West-Indië betrekkelijk voordeelig te bekomen is en een niet onaanzienlijke besparing tegenover kolen oplevert. Ook het s.s. „Nickerie" werd voor olieverbruik uitgerust."

* * *

In de „N. R. Ct." van 3 Mei j.l., Avondblad D, een aardig artikel over den „k r u i d e n p o t" der Boschnegers, waartegen de zendelingen strijd voeren. „Het is toch — aldus de schrijver — inderdaad niet verwonderlijk zes dagreizen boven Kwakoegron onvervalschte heidenen te vinden, met het heidenschen toestel; en merkwaardig bovendien voor ons blanken, die zoo weinig voeling hebben met onze voorvaderen, hier menschen te vinden die, aan de geesten hunner voorvaderen offerend, trachten op een goeden voet met hen te leven."

* * *

De Maasbode schrijft:

Volgens de „Trinidad Guardian" heeft Handley Page Ltd. uit Londen een maatschappij gevormd, genaamd „Handley Page West Indies Ltd." Doel van de onderneming is in West-Indië het commercieele nut van groote vliegtuigen en vliegbooten voor transport- en passagiers- en postvervoer te demonstreeren. De onderneming is gevestigd in Port of Spain. Ze zal vier diensten exploiteeren, alle van Port of Spain uit en wel naar Tobago, 60 mijl; naar Barbados, 195 mijl; naar Cumana, 170 mijl en verder naar Georgetown, 365 mijl. Men hoopt eind Juni met de diensten te kunnen beginnen.

Curaçao.

Oud zeer.

De voorloopige president van Venezuela, senor Bustillo, heeft een boodschap gezonden aan het Congres te Caracas. Daarin wordt o.m. meegedeeld, dat spoedig de diplomatieke betrekkingen met Nederland zullen worden hervat. Deze waren sedert de dagen van president Castro geschorst. (N. R. C.)

Te laat!

De *Amigoe* deelt mee, dat in de week van 5—10 April l.l. de begrooting voor 1921 aan den Raad is aangeboden. Wij hebben de stukken nog niet ontvangen. Terecht vreest het blad, dat het moeilijk zal zijn vóór 11 Mei klaar te zijn. Maar het Gouvernement is dan ook een maand over tijd.

Een nieuwe Stoomvaartlijn.

Er schijnt een machtige trust gevormd van Amerikaansche stoomvaartlijnen, die op de West-Indiën varen. Deze trust heet de: *Atlantic Gulf en West-Indies Steamship Lines.* Deze omvat nu reeds de volgende scheepvaartlijnen: *Clyde Steamship, Mallory Steamship Company, N. Y. en Cuba Mail Steamship Company (Ward Line), N. Y. en Porto-Rico Steamship Company.*

Met de *Clyde Steamship Co.* is in den laatsten tijd ook gecombineerd de *Raporel Line*, die sedert kort een dienst heeft geopend op Suriname. Deze lijn doet de volgende havens aan, New York, Barbados, Demerara, Cayenne, St. Laurent, Paramaribo.

(A. d. C.)

Volgens het *Boletin Comercial* is de heer J. Scheuerman, vroeger onderwijzer aan de Hendrikschool op Curaçao, sedert een paar jaar in New York werkzaam op het Nederlandsch Consulaat, thans in vasten dienst als secretaris van dat Consulaat aangesteld.

A. N. V.

Naar wij vernemen is in plaats van prof. Boeke mevrouw van Breemen-Kruyt opgetreden als afgevaardigde van de groep Nederlandsche Antillen in het hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

De West-Indische Gids.

Met het April-nummer is de eerste jaargang van *de West-Indische Gids* compleet. Wij meenen te mogen zeggen, dat het tijdschrift aan rechtmatige verwachtingen beantwoord heeft. Als wij de afleveringen nog eens doorbladeren, vinden wij meer dan een belangrijk artikel over onze kolonie, dat als historische bijdrage uit vroeger tijd of ter verbreiding van kennis over den tegenwoordigen toestand waarde heeft. Wanneer wij eene opmerking mogen maken, zou het deze zijn, dat in quantiteit aan de kolonie Curaçao niet altijd een evenredig deel van de plaatsruimte is toegekomen. Eene aflevering als de laatste, waarin geen woord aan deze kolonie gewijd is (behalve de mededeeling van een wetsontwerp, waarbij ook Curaçao betrokken is), moest eigenlijk niet de redactietafel kunnen verlaten. Gebrek aan stof zal hiervan wel niet de reden zijn. Het artikel van prof. Boeke in de tweede aflevering en dat van den heer Euwens in het Januari-nummer doen nog een of meer vervolgen verwachten. Of het tijdschrift ook financieel zijnen weg gevonden heeft, weten wij niet. Met vertrouwen kunnen wij hen, die in onze kolonie belang stellen, opwekken, ook op deze wijze hun steun niet te onthouden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Economische toenadering.

Dezelfde postbestelling, die 't vorige nummer van ons weekblad bezorgde, bracht ook de bladen, waarin de rede opgenomen was door den Franschen Minister van Handel, Isaac, uitgesproken bij de opening van de Internationale Handelsconferentie op 3 Mei te Parijs. Hadden wij de beschouwingen in ons weekblad, in verband met piaster-valuta, een week eerder gegeven en aan minister Isaac toegezonden, dan zouden wij ons (met gepaste onbescheidenheid) hebben kunnen verbeelden, dat de staatsman het de moeite waard had gevonden met onze woorden rekening te houden. Met deze zelfvoldoening ons deel niet zijn nu vraag en antwoord te zamen in de bus kwamen, wel blijkt dat de opvatting, die wij, in de hier nog eens weergegeven woorden, uitspraken toch recht van bestaan had. Wij schreven: „Het moge eenigszins paradoxaal luiden, maar, naar 't ons voorkomt, zou het eigenbelang van Frankrijk meebrengen zijn egoïsme los te laten en mede te werken om het algemeen handelsverkeer, vooral ook met de nu geknevelde centrale rijken, zoodra mogelijk in den normalen koers te leiden. Dan zal ook de valuta zich in een algemeene wereldnivelleering eerder vanzelf regelen, dan bij de isoleering waarin de landen, die elkander toch noodig hebben, thans gehouden worden."

Lezen wij nu wat, volgens de korte weergave in de dagbladen, de Fransche minister gezegd heeft: De handelsbetrekkingen hebben zich verplaatst, maar geen land kan in den tegenwoordigen tijd de andere missen. Evenals gedurende den oorlog, is het ook thans nog de taak van Frankrijk, om in de heerschende omstandigheden den band tusschen de geallieerden te handhaven. Elk land moet trachten in het algemeen belang werkzaam te zijn. Men moet opnieuw de natuurlijke rijkdommen, welke voor aller welzijn over de wereld zijn verspreid, inventariseeren.

Een internationale munt is een doel, dat nagestreefd moet worden. Eenheid van gewicht, eenheid van maat, eenheid van munt en een internationaal financieel beheer, gewaarborgd door leeningen van alle deelnemende staten, is geenszins onmogelijk.

De duurte en de wisselcrisis spruiten voort uit goederenschaarschte, want wanneer men minder voortbrengt, kan men ook minder ruilen. Om wederom tot normale toestanden te geraken, moet eerst de geldkoers weer normaal worden. Slechts overvloed en concurrentie kunnen den levensstandaard verlagen.

Volgens deze samenvatting heeft de minister de hand nog wel niet gelegd in die van zijne collega's in de centrale rijken, maar Frankrijk wordt toch in zoodanige woorden tegen zijn neiging tot zelfgenoegzaamheid gewaarschuwd en de noodzakelijkheid tot ruime opvattingen van gemeenschapszin wordt zoo nadrukkelijk uitgesproken, dat dit alles niet veel anders is dan een erkenning, dat het eigenbelang van Frankrijk meebrengt zijn egoïsme los te laten en mede te werken om het algemeen handelsverkeer zoodra mogelijk in den normalen koers te leiden.

Het permanent bureau te Parijs, voor de bestudeering van maatregelen tot stabilisatie der wisselkoersen, beveelt een internationaal ruilinstituut aan, samengesteld uit gedelegeerden van geïnteresseerde natiën, met tot taak de uitgifte van rentedragende goudbons, met zakelijke dekking, verhandelbaar als internationale waarden, uitsluitend voor de betaling van levensmiddelen en grondstoffen.

In Spa zal een vertegenwoordiger der Duitsche regeering mee aanzitten en daar zal o.a. het vraagstuk der kolenleveranties, weer de afhankelijkheid van elkander demonstreeren. Te Parijs zullen voorloopige economische onderhandelingen tusschen Frankrijk en Duitschland plaats vinden, waarvoor Frankrijk industrieelen en economen denkt aan te wijzen.

Ook buiten Frankrijk en buiten den kring der voormalige geallieerden wijzen teekens in dezelfde richting van een terugkeerend elkander zoeken, omdat men elkander niet langer missen kan.

De Amerikaansche handel zoekt relatie met Duitschland vóórdat de politieke relaties weer op dreef zijn.

Uit een klein bericht van 5 dezer: „De Well line te Liverpool heeft een rechtstreeksche stoomvaartverbinding tusschen H a m b u r g, Colombo, Madras en Calcutta in 't leven geroepen. Op 16 Juni vertrekt als eerste schip de Holy Well. Met tusschenruimten van een

maand volgen daarna de Imani en de Shadwell", blijkt de toeleg van den Britschen ondernemingsgeest, om het herstel van den vrede, ook tot herstel van de handelsgemeenschap met Duitschland te maken.

Het gemis van het Russische graan doet zich buiten Rusland even hinderlijk voelen als omgekeerd het gebrek aan vele buitenlandsche artikelen in Rusland. De pogingen om, door bemiddeling van de cooperatieve instellingen, het ruilverkeer met de Bolsjewiki te hervatten, schijnen niet het gewilde resultaat op te leveren. De besprekingen in Kopenhagen hebben weinig rechtstreeksch succes. Maar, in weerwil hiervan, getuigen zij toch van een behoefte om de verbroken economische banden weer aan te knoopen. Hiervan zou ook de opdracht kunnen getuigen, die de Sovjet-regeering (volgens Reuter) aan J. Lied gegeven heeft, om te Londen drie schepen, elk van 3500 ton, te charteren, ten einde daarmede in Juli naar de Siberische wateren te gaan met afgewerkte goederen, ter ruil tegen Siberische producten, welke in September terug zouden kunnen zijn.

Wel durft de Sovjet-regeering zelf nog niet best. Zij heeft rekening te houden met de elementen, die haar ook weer bedillen. Zij heeft aan de internationale arbeidscommissie, op haar vraag of deze een onderzoek mocht instellen in Sovjet-Rusland, nog steeds geen antwoord gegeven, hetgeen, bij de daar heerschende arbeidstoestanden zeker verklaarbaar is. Tal van bezwaren dus, maar de oproep van de stichters der „Unie van intellectueele werkers", Russische mannen, die aanvankelijk in 't daar heerschende régime niet meer noodig schenen, en gericht tot de leiders der openbare meening buiten Rusland, die oproep zal wel niet verzonden zijn buiten medeweten en goedkeuring van Lenin. En het doel er van is de economische en intellectueele betrekkingen te herstellen. Bij het opstellen van die aansporing scheen men in Rusland nog niet doordrongen van de waarheid, dat dit herstel vooraf moest worden gegaan door het herstel van geloof in Ruslands betrouwbaarheid en eerlijkheid, het is echter niet onmogelijk, dat de nederlagen, die de Roode legers geleden hebben, eenerzijds tegen Japan, anderzijds tegen Polen, wat zullen meewerken om Rusland nader tot de overtuiging te brengen, dat wie in de internationale economie en politiek het meegaan niet verstaat, tot het meedoen niet wordt toegelaten. Die overtuiging is er vermoedelijk reeds, maar de erkenning valt moeilijk. Zij worde al doende voorbereid.

Flauwe schijnsels nog slechts, maar zelfs in hun flauwheid toch welkom, als voorboden van de behoefte tot een onderling terugvinden van de te lang vijandig van elkander verwijderd geblevenen.

Nederlandsch bezoek aan Japan.

Nadat wij te dezer plaatse onze teleurstelling hadden uitgesproken over het bericht, dat de van Japansche zijde gedane poging om vooraanstaande Nederlanders tot een bezoek aan Japan genegen te vinden, zou dreigen te mislukken, deed het ons natuurlijk veel genoegen een nadere en nu gunstiger luidende inlichting te lezen. Naar het Haagsche bureau van de Eastern Service verneemt, is de Japansche uitnoodiging wel met sympathie ontvangen, doch is de voor een dergelijk bezoek onmisbare voorbereiding niet zoover gevorderd, dat nog in dit jaar aan de uitnoodiging gevolg kan worden gegeven. Er mag worden verwacht, dat het volgend jaar de verwezenlijking zal zien, wanneer de tijdsomstandigheden medewerken.

Dit bericht komt te goeder tijd, nu Japan, ter gelegenheid van 't vlagvertoon door eenige onzer kruisers, een buitengewoon hartelijke ontvangst bereidt. De regeering is daarbij voorgegaan, maar ook het gemeentebestuur van Yokohama stelde voor die ontvangst ƒ25000 beschikbaar en van particuliere zijde wordt met rijk en gemeenten gewedijverd in belangstelling en hartelijkheid.

Nederland late niet na te toonen, dat het die gevoelens naar volle waarde weet te waardeeren!

Wie zal de protector der Armeniërs zijn?

Volgens den correspondent van de Times te Konstantinopel, hebben vertegenwoordigers van de sovjetregeering aan de Armeniërs voorgesteld de sovjet-republiek het toezicht te verleenen op hun buitenlandsche betrekkingen in ruil voor een blijvende onafhankelijkheid, gepaard met territoriale concessies en militaire hulp. Hij wijst er op, dat het aanbod van militaire hulp meer is dan de geallieerden Armenië beloofd hebben en vreest, dat de Armeniërs, gezien het feit, dat ook Azerbeidsjan onder Russisch toezicht staat, zich zullen afvragen of het niet verstandiger is dit aanbod te aanvaarden dan zich bloot te stellen aan het risico, dat verbonden is aan het afwachten van het antwoord van Amerika.

Volgens dezelfde bron is Bakoe, voordat het zich overgaf, korten tijd door de Russische vloot gebombardeerd. Daar bevinden zich 6000 man roode troepen. Andere bevinden zich te Kasjamaz aan den spoorweg Bakoe-Tiflis. De regeering van Georgië heeft vier lichtingen reservisten opgeroepen, maar moet gebrek hebben aan munitie.

Lang zocht men te vergeefs naar gegadigden voor 't Armeensche mandaat; nu doet zich een liefhebber op — ongevraagd en ongewenscht!

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

COMMISSIE VOOR WEST-INDIE.

VERGADERING op *Zaterdag 22 Mei 1920 om 2.30 nam.* in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17.

A g e n d a.

I. Voorstellen van den nieuwen wd. Secretaris.
II. Notulen.
III. Ingekomen stukken.
IV. Deelneming West-Indië 5e Ned. Jaarbeurs.
V. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

CONCEPT-NOTULEN VAN DE HOOFDBESTUURS-VERGADERING VAN ZATERDAG 24 APRIL 1920.

Aanwezig de leden: C. R. Bakhuizen van den Brink, Voorzitter, R. Zuijderhoff, Onder-Voorzitter, H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt ('s-Gravenhage), Mevrouw Ten Bosch-Bosscher ('s-Gravenhage), J. P. T. J. Brondgeest (Haarlem), H. J. M. Baumann (Arnhem), Mevrouw de Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs (Breda), F. Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn), F. E. Luitjes (Nijmegen), Z. G. H. Marcella (Rotterdam), Dr. H. H. Zeijlstra (Deventer), C. de Vries (Amsterdam) en A. J. Gooszen, wd. Secretaris.

Afwezig met kennisgeving de leden: J. H. van Hamel (Leiden), H. J. Hoekstra (Studentenafdeeling), Mr. Dr. C. F. Schoch (Amsterdam).

Afwezig zonder kennisgeving het lid mejuffrouw J. van der Schuijt (Utrecht).

De Voorzitter opent de vergadering om 2.30 uur n.m. met een woord van welkom aan de aanwezige leden en een woord van grooten dank aan mevrouw Ten Bosch, die wederom haar gastvrije woning ter beschikking van de vergadering heeft willen stellen.

1. Notulen.

Overgaande tot de agenda, vraagt de Voorzitter of een der aanwezigen iets op- of aan te merken heeft naar aanleiding der notulen van de vorige op 10 November j.l. gehouden vergadering, welke notulen al reeds werden bekend gemaakt in het „Koloniaal Weekblad" van 20 November 1919 No. 47. Zulks niet het geval zijnde, worden deze goedgekeurd en gearresteerd.

Hierna leest de wd. Secretaris een schrijven voor van het H. B.-lid H. F. Tillema, waarin deze mededeelt wegens drukke werkzaamheden, in verband met den afstand van Groningen tot de reglementair aangewezen plaats voor de Hoofdbestuursvergadering 's-Gravenhage, voor het lidmaatschap van het H.B. te moeten bedanken.

II. Goedkeuring Reglement Propaganda-commissie. (Bijgevoegd).

De Voorzitter vraagt of men op dat reglement op- of aanmerkingen heeft.

Dr. Zeijlstra stelt daarop voor een wijziging in art. 2 te maken en wordt na eenige discussie besloten dit art. zoodanig te wijzigen, dat bij punt 3 in regel 4 zal worden weggelaten het woordje „met" en in regel 5 de woorden „van het Hoofdbestuur, raad of overleg te plegen", alsmede het woord „Centraal", terwijl het woord „met" zal worden veranderd in „van".

Aan regel 6 toe te voegen de woorden „waarbij het Hoofdbestuur van Oost en West is aangesloten".

Het lid Brondgeest stelt daarop voor in art. 7 regel 4 de woorden „een behoorlijke" te veranderen in „de", welke wijziging wordt aangenomen.

Het reglement Propaganda-commissie wordt daarop goedgekeurd.

III. Goedkeuring Reglement Te Huis Nederlandsch-Indische Bedienden „Persinggahan". (Bijgevoegd).

De Voorzitter deelt bij dit punt mede, dat dit „Te Huis" in alle opzichten aan de behoeften voldoet, het wordt druk bezocht en in vele gevallen is er, waar noodig, steun verleend.

Mevrouw Douair. Clifford vraagt of het niet mogelijk is in aansluiting met „Persinggahan" een cursus te doen houden voor jonge vrouwtjes, wier toekomst in Indië gelegen is, om deze op de hoogte te brengen van de Indische huishouding, Indische bedienden, enz.

De Voorzitter zegt toe deze wenk over te zullen brengen bij de Commissie van het Te Huis en bij den Directeur er van.

Het reglement wordt daarna goedgekeurd.

IV. Goedkeuring wijziging artikel 3 Reglement Studie-Commissie. (Bijgevoegd).

De Voorzitter merkt hierbij op, dat de voorgestelde wijziging in artikel 3 door het Centraal Comité zelf is aangegeven.

De Secretaris deelt daarna mede, dat het Juliana-fonds heeft opgehouden te bestaan, blijft dus nog over de Tjandi-stichting en het Max-Havelaarfonds. Als gedelegeerden dezer fondsen voor de Studie-commissie werden aangewezen respectievelijk de heeren Ir. J. Th. Gerlings en Mr. Dr. A. M. C. Joekes, die als zoodanig daarop als leden der Studie-Commissie worden benoemd.

De voorgestelde wijziging wordt daarop goedgekeurd.

V. Vervallenverklaring van leden van het lidmaatschap wegens wanbetaling.

De Voorzitter deelt bij dit punt mede, dat gebleken was dat de afdeelingen van tijd tot tijd hun boekje te buiten gingen, doordat zij leden wegens wanbetaling schrapten. Een dergelijke schrapping kan echter volgens art. 6 der Statuten alleen maar geschieden door het Hoofdbestuur. Doordat echter de Afdeelingen in deze diligent zijn geweest, kwamen de wanbetalers op één na op hun niet-betaling terug en is de maatregel door de afdeelingen toegepast, niet noodig gebleken.

Het lid Baumann merkt hierbij op, dat het Algemeen Ned Verbond in zulke gevallen inlichtingen in het Bondsblad vraagt omtrent de adressen van zulke leden. Zulk een informatie had meestentijds het gewenschte gevolg.

De Secretaris merkt op, dat voor leden die vertrokken zijn zonder adres achter te laten, men dit steeds kan bekomen aan de bevolkingsregisters.

De Voorzitter geeft bij dit punt de afdeelingen in overweging om in deze zoo diligent mogelijk te zijn, waardoor vervallenverklaring niet of hoogst zelden zal voorkomen.

Voor informatie naar adressen kan de wenk van den heer Baumann worden opgevolgd. Mocht vervallenverklaring echter absoluut noodig zijn, dan dient de voordracht daartoe te worden ingediend bij het H. B.

VI. Benoeming van een hoofdcorrespondent voor Ned. Oost-Indië.

Bij dit punt deelt de Voorzitter mede, dat de wd. Secretaris-Penningmeester, de heer A. J. Gooszen, zijn betrekking zal moeten neerleggen wegens a.s. vertrek naar Indië.

De Voorzitter betreurt dit ten zeerste, want de heer Gooszen heeft in den korten tijd dat hij zijn krachten aan de Vereeniging heeft gegeven daarvoor ontzaggelijk veel gedaan. (Applaus).

Gelukkig is echter de heer Gooszen bereid gebleken om ook in Indië de Verfeeniging te blijven dienen, welk feit de Voorzitter bijzonder verheugt, want gezien de gebleken bijzonder groote activiteit van dit lid, verwacht de Voorzitter zeer veel van zijn a.s. werkzaamheden in Oost-Indië. (Applaus).

De Voorzitter stelt daarop voor, den heer Gooszen met ingang van 1 Mei a.s. te benoemen tot hoofdcorrespondent voor Ned. Oost-Indië, onder nadere goedkeuring van de algemeene vergadering.

De heer Gooszen leest daarop voor hoe of hij zich deze werkkring denkt en de voorwaarden waarop hij genegen is deze te aanvaarden, deze zijn als volgt:

1. Het weder aanknoopen van den band tusschen de leden in Ned.-Indië en het H.B. en deze te bevestigen.

2. Belast zich met de inning der contributiën en houdt aanteekening der mutatiën.

3. Met de correspondenten in contact treden. Op plaatsen waar meer dan 10 leden zijn, onder nadere goedkeuring van het H. B. personen aanzoeken om als correspondent op te treden.

4. Door het zooveel mogelijk maken van propaganda, o.m. door de verspreiding van in de Nederlandsche en Maleische taal gestelde propagandablaadjes, trachten zooveel mogelijk leden te werven.

5. Aanraking zoeken zoowel met de Europeesche Inlandsche pers en daardoor de aandacht vestigen de Vereeniging „Oost en West".

6. Het „Koloniaal Weekblad" op de leestafels voornaamste societeiten ter lezing laten leggen.

7. Trachten om handels-, cultuur-, industrie- en dere ondernemingen als begunstigers te doen toetred

8. Het zoeken van aanraking met den Economisch Bond en met andere Nederland goedgezinde Vereeningingen, zoowel Europeesche als Inlandsche.

9. Het zoo mogelijk uitgeven van een Maleisch blad van het Koloniaal Weekblad.

Na kennis te hebben genomen van de wijze waa zich de heer Gooszen het Hoofdcorrespondentsch denkt, besluit de vergadering dien heer tot dit a te benoemen, met ingang van 1 Mei 1920, onder nad goedkeuring van de algemeene vergadering.

Het lid de Vries merkt daarna op, naar aan ding van het feit, dat de heer Gooszen is benoemd Hoofdcorrespondent voor Ned. Oost-Indië, dat gaarne zou zien, dat die titel werd veranderd in Hoo correspondent voor Ned.-Indië.

In de begrooting van koloniën wordt toch ook all maar gesproken van Ned.-Indië, alleen Marine spre van Oost-Indië. Hij acht het beter dat „Oost" weg laten, daar het voor velen geen prettigen klank he

De Voorzitter merkt naar aanleiding van gesprokene op, dat waar „Oost en West" relaties h èn met Oost- èn met West-Indië, die uitdrukking niet misplaatst is.

Na eenige discussie besluit de vergadering geen andering aan te brengen.

VII. Voordracht aan de a.s. Algemeene vergader ter vervulling van vacatures in het Hoofdbestuur.

Bij dit punt deelt de wd. Secretaris, de heer Gooszen, mede, dat hij het H.B. er tot zijn groote sp mede in kennis moet stellen, dat de door de Veree ging zoozeer gewaardeerde Voorzitter, de heer Bakh zen van den Brink, o.m. met het oog op zijn leeft besloten heeft, als voorzitter en hoofdbestuurslid te treden.

Waar èn het Hoofdbestuur èn hij zelf dit feit zeerste zullen betreuren, gezien de groote activit door den voorzitter steeds betoond, daar kan hij ech de vergadering mededeelen, dat ter eventueele op ging van den voorzitter, Mr. W. Sonneveld, oud van den Raad van Ned.-Indië, zich wel ter beschikk heeft willen stellen. Het verheugt het Dagelijksch stuur zeer, dat een man van zóó bekende bekwaam den en hooge reputatie zich daartoe wel bereid he verklaard.

Als tweede voor de Voorzittersvacature is gepla de heer L. A. B. Bakhuis.

Vervolgens deelt de Secretaris de overige vacatu en de daarvoor voorgedragen personen mede, t.w.:

Vacature R. Zuijderhoff: 1. R. Zuijderhoff, 2. H. Scheuer.

Vacature mevrouw M. ten Bosch-Bosscher: 1. Me Ten Bosch-Bosscher, 2. Mejuffrouw C. M. Bouman.

Arnhem. Vacature H. J. M. Baumann. 1. H. M. Baumann. 2. H. Kerremans.

Apeldoorn. Vacature F. Gerdes Oosterbeek: F. Gerdes Oosterbeek, 2. G. Koldewijn.

Amsterdam. Vacature C. de Vries (stelt zi niet meer herkiesbaar): 1. C. H. L. Baelde, 2. Mr. J. Boelen.

Groningen. Vacature H. F. Tillema: Voor de vacature zijn nog geen eventueele plaatsvervange voorgedragen.

Het lid Baumann zegt dat alvorens over te ga tot het doen eener keuze, hij nog een poging zou wille wagen, teneinde te trachten den zóó verdienstelijke Voorzitter op zijn besluit, dat hij zeer betreurt, te doe terug komen. (Applaus).

De Voorzitter zegt de waardeering van leden ten zeerste op prijs te stellen, maar waar hij rijp beraad tot dit besluit is gekomen, daar vindt 't beter er niet op terug te komen, vooral ook, omda bij hem zijn leeftijd zich langzamerhand meer en mee doet gevoelen.

De vergadering besluit daarop met algemeene stem men voor de vervulling der vacatures voor te drage diegenen die No. 1 op de voordracht zijn gesteld e zal de afdeeling Groningen worden verzocht een twee tal op te willen geven, ter vervulling in de daar ont stane vacature.

VIII. Bespreking van de agenda en vaststelling va de plaats en datum waarop de a.s. Alg. Vergadering zal worden gehouden.

Bij dit punt deelt de Voorzitter mede, dat de afdeeling Haarlem het op prijs zou stellen, indien aldaar de a.s. alg. vergadering zal worden gehouden.

Dienovereenkomstig bepaalt het H. B. de datum der vergadering voorloopig op 6 Juli a.s. en zal deze te Haarlem worden gehouden, plaats en uur nog nader te bepalen.

IX. Jaarverslag, rekening en verantwoording begrooting voor 1921.

Bij dit punt wordt door den Secretaris het jaarverslag voorgelezen.

Na voorlezing merkt de Voorzitter op, dat de wd. Secretaris bijzonder veel werk heeft gemaakt van het verslag en betuigt hij hem, mede namens de vergadering, zijn dank voor zijn uitnemenden arbeid. (Applaus).

Het lid Marcella heeft niet de minste op- of aanmerking op het verslag te maken, maar waar hij te Brussel de Belgische jaarbeurs heeft bezocht en het hem daar is opgevallen op welke schitterende wijze de Belgische regeering met de „Kongo" is te voorschijn gekomen, daar was het voor hem een groote teleurstelling te zien, dat op de jaarbeurs te Utrecht, onze Koloniën nagenoeg niet vertegenwoordigd waren.

Het lid Brondgeest is het volkomen met den vorigen spreker eens, dat lid vindt het een schande, dat onze regeering zoo weinig doet om aan onze Koloniën meer bekendheid te geven.

De Voorzitter, de beide vorige sprekers beantwoordende, merkt op, dat de tijdsomstandigheden in hoofdzaak oorzaak waren dat de Indische zendingen te laat aankwamen. Er zal in deze echter op verbetering worden aangedrongen en is de Voorzitter overtuigd, dat de Koloniën een volgend jaar beter vertegenwoordigd zullen zijn.

De wd. Secretaris merkt nog op, dat het Handelsmuseum en het Koloniaal Instituut wel degelijk en zeer goed vertegenwoordigd waren, jammer genoeg kwamen echter deze inzendingen niet voor in den officieelen wegwijzer en was ook de plaatsing er van zóó gekozen, dat deze niet in het oog viel.

Tenslotte stelt bij dit artikel het lid de Vries nog voor om in het jaarverslag in plaats van het woord „bezittingen" te spreken van „Overzeesche Gewesten."

De vergadering vereenigt zich met het inzicht in deze van den voorsteller.

Bij de behandeling van de rekening en verantwoording, stelt de Voorzitter voor, deze in handen te stellen van de financieele commissie, waartoe wordt besloten.

Bij dit punt deelt de wd. Secretaris mede, dat bij deze rekening en verantwoording de afgetreden Secretaris, de heer Grooss, zeer veel hulp heeft verleend. Met het oog daarop stelt hij namens het Dagelijksch Bestuur voor, dezen afgetreden titularis daarvoor een gratificatie toe te kennen van ƒ 100. Hiertoe wordt besloten.

Door den wd. Secretaris wordt daarop de begrooting voor het jaar 1920 toegelicht.

Bij dit punt vraagt het lid Brondgeest wat de daarop voorkomende post van ƒ 1250 voor propaganda beteekent.

De wd. Secretaris deelt mede, dat indien de Secretaris voor propaganda-doeleinden op reis gaat, de onkosten uit dezen post worden bestreden. Uit dezen post kan ook door de afdeelingen en thans ook door het Hoofdcorrespondentschap „Indië", waar het propaganda betreft, worden geput.

Het lid Luitjes merkt op, dat verschillende café's en restaurants als abonné op het Kol. Weekblad zijn vermeld. Naar het oordeel van dit lid behoorden deze instellingen als lid te zijn ingeschreven, abonné's toch kent de Vereeniging niet.

De wd. Secretaris deelt mede, dat die instellingen thans voor hun abonnement betalen. Vroeger werden onze bladen kosteloos op hunne leestafels gelegd, thans zijn na eenige overreding de meesten hunner er toe overgegaan, hun abonnement te betalen.

Het lid Luitjes zal de zienswijze van den Secretaris overbrengen aan het afdeelingsbestuur.

X. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

Bij dit punt deelt de Voorzitter mede, dat toen voor eenigen tijd geleden de wd. Secretaris ter kennis van het Dagelijksch bestuur had gebracht, dat hij door zijn a.s. benoeming tot landrechter in Ned.-Indië hij ongeveer Mei 1920 zijn secretariaat zou moeten neerleggen, de noodzakelijkheid daardoor ontstond, om naar een nieuwen functionaris om te zien. Het Dagelijksch bestuur meent in den persoon van den heer J. van Haaften, gep. kapitein der mariniers, een geschikten opvolger te hebben gevonden. De heer van Haaften is aan verschillende leden van het bestuur persoonlijk bekend, daarenboven is deze heer bekend door zijn vele geschriften op koloniaal en ander gebied.

Na eenige discussie, waarbij onder anderen verschillende leden wezen op de uiterst moeilijke taak voor den heer van Haaften, om n.l. een man als de heer Gooszen op te volgen, besloot het H. B. den heer van Haaften met ingang van 1 Mei 1920 te benoemen tot wd. Secretaris-Penningmeester, onder nadere goedkeuring van de alg. vergadering en wordt tevens bepaald, dat hij in deze functie in dezelfde rechten en voordeelen zal treden als zijn voorganger.

Mevrouw de Douair. Clifford stelt daarop voor den aftredenden Secretaris nogmaals den algemeenen dank te brengen van het H.B. voor het vele dat hij voor de Vereeniging heeft gedaan. (Instemming en algemeen applaus)

De Secretaris dankt ten zeerste voor deze door hem zeer te waardeeren bewijzen van appreciatie.

XI. Rondvraag.

Bij dit punt deelt de Voorzitter mede, dat hij in zijn kwaliteit als voorzitter van „Oost en West" zitting heeft in het Comité van de Jan Pieterszoon Coen stichting en is hem gevraagd om de afdeelingen wel te willen verzoeken, zoo mogelijk gelden voor die stichting te willen inzamelen. Wanneer de afdeelingen zich daartoe bereid verklaren, dan zullen de voor dat doel noodige circulaires ter hunner beschikking worden gesteld.

Verschillende afdeelingsvertegenwoordigers zeggen hunne medewerking toe.

De Voorzitter stelt voor, dat de Vereeniging zelf voor het goede doel met een gift van ƒ 100 zal voorgaan, waartoe wordt besloten.

Het lid Brondgeest merkt daarna op, naar aanleiding van de propaganda filmavonden, dat de films van het Koloniaal Instituut niet meer aan het doel beantwoorden. Zij zijn verouderd, verregend en niet meer up-to-date. Spreker vindt dat „Oost en West" in deze pressie dient uit te oefenen, ten einde het vervaardigen van nieuwe stellen in de hand te werken.

Dr. Zeijlstra onderschrijft in deze geheel de opinie van den vorigen spreker. Spreker geeft in overweging bij de firma Pathé aan te dringen op de stichting van een agentschap in Ned.-Indië.

De Voorzitter vraagt daarop aan het lid Zuijderhoff, deze aangelegenheid ten sprake te willen brengen in het Comité voor Indische lezingen en leergangen, in welk comité dit lid onze gedelegeerde is.

Genoemd lid zegt zulks toe.

Niemand hierna meer iets ter tafel hebbende te brengen, sluit de Voorzitter de vergadering, na eerst den scheidenden wd. Secretaris alle mogelijke succes te hebben gewenscht in zijn nieuwen werkkring en na nogmaals de gastvrouw te hebben bedankt voor de verleende, zoo gulle gastvrijheid.

Sluiting.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Nederlandsch Comité tot inzameling van gelden voor de Jan Pietersz. Coenstichting.

L. S.

Ten vorigen jare is ter gelegenheid van de herdenking van het 300-jarig bestaan der stad Batavia op initiatief van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië aldaar een Comité gevormd, dat de Jan Pietersz Coenstichting in het leven geroepen en hiervoor gelden bijeengebracht heeft.

Het doel der Jan Pietersz Coenstichting is de oprichting van leerlingentehuizen, te Batavia en ook elders in Nederlandsch-Indië ten behoeve van de schoolgaande jeugd van alle rassen en standen van den leeftijd van ongeveer 12 tot 20 jaar.

Anders dan hier te lande, waar het aantal middelbare scholen zooveel grooter is en men niet met zulke groote afstanden heeft rekening te houden, is men in Nederlandsch-Indië maar al te vaak verplicht zijne kinderen reeds van den twaalfjarigen leeftijd af buiten de plaats van inwoning te doen studeeren.

Dat dit voor zeer velen groote bezwaren met zich brengt, behoeft geen nader betoog. Afgescheiden van de zware financieele lasten, is het gevaar voor een achteruitgang op moreel gebied voor de kinderen verre van denkbeeldig. Door de oprichting van leerlingentehuizen nu, hoopt men in de reeds lang besefte leemte te voorzien. Orde, tucht, goede voeding en ligging, sport, gepaste lectuur en nuttige ontspanning moeten in de plaats van een vaak ongeregelde levenswijze treden.

De plannen zijn nog niet tot in de bijzonderheden uitgewerkt; de hoofdlijnen worden evenwel door het Indische Comité als volgt aangegeven.

Aanvankelijk te Batavia, en gelijk gezegd, zoo mogelijk later ook elders, wordt eene inrichting gevormd ter huisvesting van leerlingen (voorloopig alleen mannelijke), van de scholen voor middelbaar en ander voortgezet onderwijs, zonder onderscheid van landaard of godsdienst.

Op den voorgrond wordt gesteld, dat de huizen niet alleen moeten dienen ter voorziening in de bestaande behoefte van „goede kost en inwoning" tegen matig tarief, maar dat zij vooral ook van opvoedenden aard moeten zijn.

Wil de volksontwikkeling eenigszins in het tempo geschieden, dat door de omstandigheden geboden wordt, dan is voor de aanstaande leiders en voorgangers meer noodig dan eene opvoeding, enkel gericht op schoolkennis, dan is een krachtige veelzijdige educatie noodzakelijk. Te meer klemt dit, wanneer buiten hun wil de ouders daaraan niet kunnen meewerken en de jongens vaak bijkans geheel aan zichzelf zijn overgelaten.

Het Tehuis moet dus de gemiste huisopvoeding vervangen, ja zelfs veelal overtreffen, in dien zin dat het zoowel gemoed als verstand ontwikkelt en godsdienstige verdieping mogelijk maakt.

Het leerlingen-tehuis wordt te dien einde volgens het Engelsche „housesystem" ingericht. Een beperkt aantal leerlingen (het Comité denkt zich een 48-tal) bewoont, onder leiding van een huisvoogd, een „huis" vormt, dus een gezin. Een aantal huizen gelegen rondom gemeenschappelijke speelterreinen en gebouwen, vormt een Tehuis, dat onder leiding van een directeur staat.

Aan het Tehuis zullen een spelleider en een arts verbonden zijn.

Naar schatting zullen alleen in Batavia reeds ongeveer 600 kinderen voor opneming in een leerlingentehuis in aanmerking komen. Het voornemen bestaat de exploitatiekosten geheel uit de pensiongelden der kinderen te bestrijden. Het voor den bouw en de inrichting benoodigde geld wil men echter door giften bijeenbrengen. Volgens de begrooting is voor een Tehuis met 6 „huizen", plaats biedende aan 300 kinderen, ruim ƒ 900.000.— en voor een Tehuis met 12 „huizen" ƒ 1.480.000.— vereischt.

Een belangrijke som werd door het Indisch Comité bijeengebracht, doch veel meer is noodig, wil de stichting eenigermate aan haar doel beantwoorden, en ook in andere gemeenten Tehuizen kunnen vestigen.

Op verzoek van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën hebben de ondergeteekenden dan ook gaarne zitting genomen in een Nederlandsch Comité, dat zich ten doel stelt hier te lande belangstelling te wekken voor de Jan Pietersz Coenstichting en gelden te haren behoeve bijeen te brengen.

Zij vertrouwen, dat velen bereid zijn eene bijdrage te schenken ten bate van het zoo schoone doel, dat de Jan Pietersz Coenstichting beoogt.

Nederlandsch-Indië heeft het zijne gedaan; laat het Moederland dan niet achterblijven, maar toonen, dat het steeds bereid is tot de zedelijke verheffing van zijne koloniën krachtig mede te werken.

Het Nederlandsch Comité noodigt U dan ook met den meesten aandrang uit eene bijdrage aan den Penningmeester, den Heer H. Meinesz, Gedelegeerde van de Javasche Bank te Amsterdam, te doen toekomen.

Het Nederlandsch Comité:

Mr. D. FOCK, Voorzitter.
H. MEINESZ, Penningmeester, p/a. Javasche Bank, Amsterdam.
Jhr. Mr. L. H. VAN LENNEP, Secretaris, p/a. Unie Bank voor Nederland en Koloniën, Nieuwe Spiegelstraat 17, Amsterdam.
Mevr. de Wed. Mr. C. Th. VAN DEVENTER geb. MAAS.
C. J. K. VAN AALST.
R. C. BAKHUIJZEN VAN DEN BRINK.
S. VAN DEN BERGH.
H. CREMER.
S. P. VAN EEGHEN.
G. ESCHAUZIER.
J. Th. GERLINGS.
Prof. Mr. J. E. HEERES.
Dr. H. F. R. HUBRECHT.
ANT. JURGENS.
H. H. VAN KOL.
Prof. Dr. J. KRAUS.
N. H. TER KUILE.
R. VAN LENNEP.
Jhr. H. LOUDON.
J. W. MACDONALD.
A. C. MEES.
E. P. DE MONCHY Rzn.
Mr. J. W. RAMAER.
P. J. ROOSEGAARDE BISSCHOP.
H. G. SCHADD.
J. STROOBACH.
Mr. G. VISSERING.
S. W. ZEVERIJN.

Het Hoofdbestuur deelt bij deze aan de leden der Vereeniging mede, dat het H.B. heeft gemeend gevolg te moeten geven aan de uitnoodiging gedaan door het Comité van de Jan Pieterzoon Coen Stichting om te trachten gelden voor die stichting bijeen te brengen. Eventueele giften kunnen worden gezonden aan den Penningmeester van het Hoofdbestuur en zullen steeds worden verantwoord in het Koloniaal Weekblad.

Vereeniging „Oost en West" .... ƒ 100
Mevrouw M. Bakhuizen van den Brink-Raedt van Oldenbarneveld .... „ 10

Van de Studenten-afdeeling te Leiden:

VERSLAG OVER 1919.

Het doet ons aangenaam aan dit jaarverslag te kunnen beginnen met de mededeeling, dat na een geruimen tijd van inzinking, in de Studentenafdeeling weer nieuw leven is gekomen. De eerste Academische „Indische Week", te Leiden gehouden, schudde de afdeeling wakker. Binnen korten tijd waren er 35 nieuwe leden gewonnen, zoodat het aantal aan het einde des jaars ongeveer 90 bedroeg. De tijd van het jaar maakte actief optreden van het nieuwe bestuur vrijwel onmogelijk; de zomer schijnt nu eenmaal geen geschikte tijd voor lezingen of vergaderingen! Toch werd besloten nog een avond te organiseeren; de heer J. Huges, oud-hoofdadm. in Deli, ontwikkelde voor ons zijn ideeën over de toekomst van Indië. Verder werd in samenwerking met de burgerafdeeling een Javaansche Kunstavond georganiseerd, bij welke gelegenheid we konden genieten van het optreden van het gezelschap „Langen Dryo".

Dat er nieuw leven in onze afdeeling is gekomen, moge een teeken zijn van meerdere belangstelling voor onze koloniën onder de studeerenden.

Het bestuur, bij het begin van het jaar samengesteld uit de heeren H. J. Hoekstra, H. Fabriek en J. P. Duijvendak, resp. als praeses, ab-actis en quaestor, onderging groote wijziging, toen beide laatstgenoemde functionarissen zich genoodzaakt zagen voor de verdere waarneming van hun taak te bedanken. In hun plaats werden resp. gekozen de heeren P. J. Heesterman en P. Voorhoeven.

De praeses trad op als afgevaardigde naar het Hoofdbestuur.

Evenals andere jaren, was het Hoofdbestuur zoo welwillend ons van het financieele beheer te ontlasten, waarvoor wij hier onzen hartelijken dank betuigen.

Leiden, Februari 1920.

P. J. HEESTERMAN,
Ab-actis.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

KLEIN-NOTARISEXAMEN.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 19.. No. 130 (Staatsblad No. 54) ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artt. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand Juni 1920, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van ƒ .. verschuldigd zal zijn.

Zij die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 21 Mei a.s., met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. P. L. A. Collard, Boschlaan 16, Zeist), onder overlegging van eene quitantie van storting bij een der Rijksbetaalmeesters.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin. Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. **AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin**

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

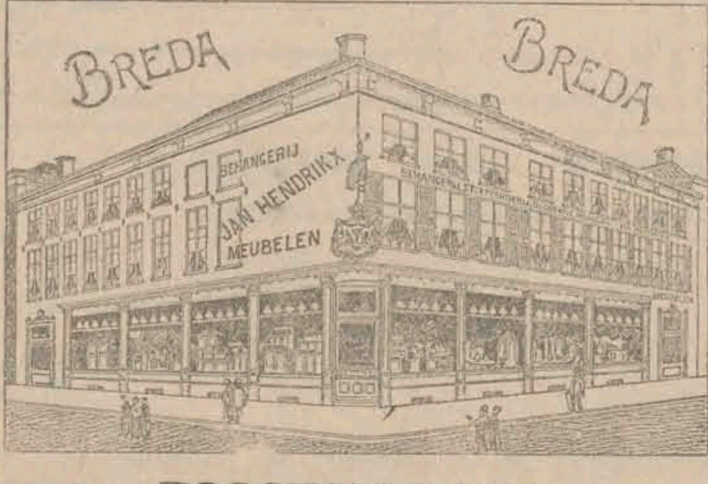
MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902. 30

BOSCHSTRAAT 1. 104

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 ...... Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sorteering, prima coupe en kwaliteiten.

Inrichting voor Complete Meubileering 71

N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK"

Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeerderij .... Matrassen ....

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.

UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN

LUIERMANDEN.

KON. ERK. PITMANSCHOOL

Staatsblad 37.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. D. VEEN

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

Voor Voorjaar en Zomer

komen onze collecties geregeld aan.

LINGERIES VOOR DAMES EN KINDEREN.

Blouses **Echarpes**
Costumes **Zomerstoffen**
Sportjassen **Zephyrs**

Z——H——B

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ

DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Z——H——B

133

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10

Prins Hendrikstraat 98-106

202

Stroohoeden

Boorden - Manchetten

Overhemden

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 6-8 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg.* 95

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

No. 21 Donderdag 20 Mei 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Koloniaal Belang is een Algemeen Nederlandsch Belang.

—o—

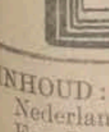
Gedachtig aan mijn voornemen om zooveel mogelijk door woord en geschrift het denkbeeld ingang te doen vinden, dat „het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang" en tevens, dat dit belang in alle opzichten en geheel belangeloos wordt voorgestaan door de Vereeniging „Oost en West", ben ik aan het werk getogen.

Dat ik zou stuiten op onverschilligheid en onkunde, dit wist ik, maar dat ik zou stuiten op zóóveel onverschilligheid en onkunde als ik nu reeds hier en daar deed, had ik nimmer gedacht, nimmer kunnen denken.

Dat de groote massa van het Nederlandsche volk

er zich niet voldoende van bewust is, dat Nederland zijn betrekkelijk vooraanstaande plaats in de rij der volkeren te danken heeft aan zijn groot en machtig Koloniaal bezit, dat is begrijpelijk, ook al omdat op de lagere scholen daaraan over het algemeen zoo weinig aandacht wordt geschonken.

Over dit laatste kan ik met kennis van zaken oordeelen, omdat ik reeds vele jaren lid van de Commissie van Toezicht op het Lager-Onderwijs ben en

in die kwaliteit vele scholen heb bezocht. Mijn medelid in dezelfde afdeeling dier Commissie en ik zelf hebben er echter steeds naar gestreefd in de eerste plaats bij het onderwijzend personeel belangstelling voor onze schoone Koloniën op te wekken en hen te doordringen van de gedachte, dat de kennis van Nederlandsch-Indië en zijn bewoners, voor de jeugd van even groot belang is als die van Nederland zelf.

Dank zij ons onvermoeid streven in deze hebben wij de voldoening mogen smaken, dat op de scholen, onder ons toezicht gesteld, de kennis van onze Indiën meer en meer is verbreid, waarvan het vermoedelijk gevolg is geweest, dat verschillende jongelieden en gelukkig lang niet de minsten, bij het kiezen van een werkkring den blik naar Indië hebben gewend.

Gedachtig aan die succesvolle propaganda door ons op de scholen gevoerd, leek mij thans de beste wijze om, nu ik besloot meer in het algemeen belang mijn bescheiden steentje bij te dragen, ook aan vriend en kennis mededeeling te doen van den nieuwen werkkring, dien ik op mij genomen heb. Van zelf zou mij dan wel de gelegenheid worden geboden om de grootsche gedachte, die ik mee wil voorstaan, meer ingang te doen vinden.

Waar ik kon, ben ik mijn mededeeling begonnen en hoewel ik ook hier en daar enkele waardeerende woorden aan het adres van „Oost en West" te hooren kreeg, was de hoofdindruk, dien ik van mijn toehoorders ontving er eene van lauwe onverschilligheid. Het ergste maakte het een mijner kennissen, nog actief dienend Hoofdofficier, die mij vroeg of de Vereeniging „Oost en West" niet ijverde voor den verkoop van West-Indië aan Amerika. Het allerergste was echter, dat hij er aan toevoegde: „nu, voor mijn part mogen ze 't hebben, wat hebben we er ook aan!"

Dat verkoop van een deel, het gansche bezit op losse schroeven stelt en dat „Indië verloren", voor ons beteekent, „rampspoed geboren", daaraan werd door hem geen oogenblik gedacht.

Inplaats van te trachten hem dit aan het verstand te brengen, ben ik toen, boos over zooveel onverschilligheid, maar weggegaan. Later zag ik in, hoe verkeerd ik had gedaan, want iemand, die een hoog denkbeeld ingang wil doen vinden, mag zich niet zoo spoedig uit het veld laten slaan.

Zooals ik reeds zeide, was het gelukkig, dat niet al mijn ervaringen even ontmoedigend waren als deze.

Tenslotte kom ik tot U allen, gij leden van „Oost en West" met het verzoek om mij te willen steunen in mijn voorgenomen streven, want waar door een eenling niet zoo heel veel kan worden bereikt, daar kan door een gezamenlijk werken, gedachtig aan het „Eendracht maakt Macht" véél worden verkregen.

Op grond van het onbaatzuchtig streven van onze Vereeniging om te werken in het belang van Moederland en Koloniën, is het in de eerste plaats een landsbelang, dat onze Vereeniging zoo sterk mogelijk zij. En waar dit zoo is, daar durft het Hoofdbestuur tot U allen het verzoek te richten, om zooveel mogelijk belangstellenden op te wekken zich te vereenigen en aan te sluiten bij de Vereeniging „Oost en West".

Namens het Dagelijksch Bestuur
uit het Hoofdbestuur,

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Losse Opmerkingen.

XX.

In mijne vorige opmerkingen (6 Mei) berekende ik den verkoopprijs van de distributie-suiker in Indië op 60 cent per Kilo.

Aneta „seinde" op 12 Mei (opgenomen in de dagbladen van 15 Mei), dat de suiker binnenkort gedistribueerd wordt voor circa 35 cent per kati, dat is dus ongeveer 56 cent per kilo.

En...... seint Aneta er bij...... de huidige suikerprijs bedraagt bijna het dubbele! Dus f 1.1[illegible] per kilo!

Goela Djawa en alle mogelijke inlandsche gerechten, waarbij suiker gebruikt wordt, zijn dus ook enorm in prijs gestegen, evenals de rijst.

Dat de traktementen der „kleine-luiden" ook maar in de verste verte geen gelijken tred hebben gehouden met de duurte, wordt o.a. toegegeven door het „N. v. d. D.", welk blad in een paar artikelen voorrekende, dat de huidige bediendenloonen b.v. nog niet eens voldoende zijn om zich te voeden.

In verschillende Indische bladen kon men intusschen ingezonden stukken of circulaires lezen waarin werd aangedrongen op het doen mededeelen der bedienden in de verhoogde salarissen der „toeans".

Blijkbaar zijn dergelijke ingezonden stukken dus nóódig!......

* * *

Eenige oudere nummers van dit weekblad doorlezende, vond ik daarin een stukje overgenomen waarin een beschrijving werd gegeven van de „Patria" en als bijzonderheid daarin vermeld, dat het verblijf der Indische bedienden op die boot zooveel beter was!

In Januari j.l. repatrieerende per „Insulinde", een van de nieuwste Lloyd-booten, constateerde ik — evenals op de „Coen" in Maart '19, gaande naar Indië — dat het bediendenverblijf verre bleef beneden de eischen, die men aan een hygiënisch verblijf voor schepelingen moet en mag stellen.

En toen ik ergens in dit blad las, dat er in de „baboe-verblijven" der mailbooten een kennisgeving wordt opgehangen betreffende de Persinggahan...... toen herinnerde ik mij eveneens de „Insulinde", waar in 't geheel geen baboe-verblijf was nòch eenige slaapgelegenheid voor de door passagiers medegenomen mannelijke bedienden!

Wat zàg men onderweg aan boord?

Baboe's en djongos, slapende in de gangen, voor de deuren hunner toeans en njonja's! Nu en dan middels de uitgestrekte beenen nachtelijke wandelaars bijna latende struikelen.

En wat hóórde men?

Mopperende toeans en njonja's, die zich beklaagden dat hunne bedienden op die manier zwaar verkouden moesten worden, hetgeen weer gevaar opleverde voor hunne eigen kinderen! Voorts mopperen over het feit, dat de aan de deurknoppen opgehangen garde-robe der in de gangen slapenden herhaaldelijk gestolen werd...... en tevens mopperen over het feit, dat ze voor deze bruine passagiers tegenwoordig niet minder dan f 250 moesten betalen, zoodat er toch waarachtig wel een slaapplaatsje op zou kunnen overschieten!

Wat de betrokken belanghebbenden zèlf mopperden...... ach, dat hoort men niet zoo gemakkelijk. Of liever gezegd: dat hooren wij, Westerlingen niet zoo gemakkelijk!......

Met voldoening vernam ik intusschen, dat de Indische Vereeniging, op voorstel van den heer Soerjo Poetro, een onderzoek instelde naar die ergerlijke toestanden aan boord van onze mailstoomers.

Eenige leden van het bestuur dier vereeniging bezochten èn aan boord èn aan wal de verblijven hunner proletarische landgenooten en zagen en vernamen bijzonderheden, die elke beschrijving tarten.

Ook vertrok eenigen tijd geleden een der leden dier vereeniging naar Indië en stelde aan boord van zijn schip een nauwkeurig onderzoek in naar de arbeidsvoorwaarden zijner landgenooten, naar hun logies, kleeding, voeding, etc. etc.; onder meer door zèlf eens een paar nachten af te dalen tot dat verloren hoekje, dat min of meer ironisch de „kraton" genoemd wordt!

Het is te hopen, dat de Indische Vereeniging haar door deze enquête opgestoken licht niet onder de korenmaat zal houden en succes moge hebben.

bij eventueele pogingen tot het verkrijgen van verbeteringen.

* * *

Bij de vele aanmerkingen, die gemaakt worden op de Indische cultuur- en andere ondernemingen ten aanzien van de betaling der inheemsche werkkrachten, mag billijkheidshalve niet vergeten worden de aandacht te vestigen op het zeer vele goede, dat vele dier ondernemingen doen in het belang van de huisvesting, ziekenverpleging, algemeene hygiëne enz. van hun werkvolk.

Al zijn zulke maatregelen grootendeels ingegeven door welbegrepen eigenbelang, toch wordt in dit opzicht in Indië veel, zeer veel goeds verricht!

En zeer gerechtvaardigd lijken mij de klachten van sommige industrieele ondernemingen over het optreden van de arbeidsinspectie in hunne ressorten.

Laat ik een administrateur van een groote onderneming even aan het woord laten (blijkens een van hem ontvangen particulier schrijven):

„Onze daglooners beschouwt men als contractanten, want ze zijn in vasten dienst (ik snap er niets van, maar de Heeren schijnen het te weten!) Nu had ik kort geleden bezoek van een inspecteur van den arbeid, die ontdekte, dat wij woningen hebben gebouwd voor ons vaste werkvolk, geheel vrijwillig, omdat wij ze nu des nachts bij het verwisselen der wachten makkelijker kunnen vinden! Wij doen dat vrijwillig en niet omdat wij er door de een of andere wet toe gedwongen worden en...... ge kunt begrijpen dat die woningen uit welbegrepen eigenbelang, ineens g o e d zijn neergezet en dat de koelies daarin oneindig veel beter gehuisvest zijn dan wanneer ze in hunne eigen onhygiënische kampongs waren gebleven.

En nu moet ik waarachtig op last van dien arbeids-inspecteur ook woningen gaan bouwen voor koelies die ongeregeld, soms maar een halven dag werken; en...... nou worden die woningen geïnspecteerd en worden allerlei eischen gesteld, waaraan de meeste gouvernementsinrichtingen zelve niet voldoen...... talrijke gevangenissen b.v.!

M. a. w. nu bemoeit de arbeidsinspectie zich feitelijk met zaken, die haar geen steek aangaan......... de gemeente geeft toch aan haar straatvegers óók geen woningen en geef je je vaste koelies (niet-contractant en ook niet van buiten af geïmporteerd) huishuur, dan heeft men héélemáál niets te zeggen."

* * *

Zooals bekend, zijn er aan boord van de mailstoomers brievenbussen, die op elke haven gelicht worden door of van wege den administrateur.

Herhaaldelijk komt het voor, dat in die bussen geposte brieven veel te laat hunne bestemming bereiken!

Een onderofficier, die zelf eenige brieven in Priok gepost had, diende een klacht in, dat deze brieven niet terecht waren gekomen en...... toen bleek, dat de bussen de heele reis door Indië niet gelicht waren geworden. Hetgeen pas in Emmahaven, op de terugreis, geredresseerd kon worden!

In de zakenwereld heeft dat geval van verregaande slordigheid heel wat onaangename gevolgen gehad.

En voor de reizigers van of naar Indië moge zulks een vingerwijzing zijn om, òf hun brieven maar liever aan den wal te posten, òf den administrateur nog eens extra aan zijn verplichtingen als hulppost-ambtenaar te herinneren!

Het zou geen kwaad kunnen, wanneer vanwege de directies in de instructies dier titularissen óók nog een streepje werd gezet onder de desbetreffende clausules!......

* * *

Onzen ex-secretaris, thans Hoofdcorrespondent voor Ned. O o s t-Indië, den heer Gooszen, zij hierbij een voorspoedige overtocht en behouden aankomst toegewenscht. Op grond van zijne succesvolle propaganda hier in Nederland ten bate van onze vereeniging mag de hoop daarbij uitgesproken worden, dat het Z.H.E.G. in Indië moge gelukken der vereeniging aldaar nieuw leven in te blazen.

Hoe men zich den band tusschen Nederland en Indië ook denkt, of men een autonoom Indië wenscht onder Nederlandsche suprematie, of men een zelfstandig Indisch gemeenebest verlangt naast en gelijkberechtigd als het grondgebied in Europa, of wel dat men een voorstander is van een door vriendschapsbanden aan Nederland verbonden vrijen en „onafhankelijken" Indischen staat...... het d o e l onzer vereeniging — het v e r s t e r k e n van den band tusschen I n d i ë en N e d e r l a n d, in welken vorm dan ook — zal ieder Nederlander, van welke politieke richting ook, gaarne willen en kunnen onderschrijven en helpen bevorderen.

En ook ieder Indiër, voor zooverre niet vergiftigd door redelooze rassenhaat, die op het „ras" de fouten (of verméénde fouten!) der „individuen" wil wreken!

Den heer Gooszen zij bij de uitvoering van zijn program (zie de concept-notulen hoofdbestuursvergadering 24 April in vorig nummer, waaraan ik nog een punt 10 zou willen toevoegen, luidende: het optreden als, of het zoeken naar correspondent(en), die van uit Indië geregeld aantrekkelijke correspondenties naar het moederblad zenden......) van harte succes toegewenscht.

Den Haag, 17 Mei 1920.

H. J. VERMEER.

Een Rapport. *

Naast de pogingen om de kennis van de koloniën bij de rijpere jeugd te bevorderen, dient in het bijzonder vermeld te worden, dat de in de Algemeene Vergadering van Juni 1911 ingestelde Commissie, in het verslagjaar een rapport indiende inzake het onderwijs en de kennis van de Nederlandsche koloniën op gymnasia, middelbare scholen en inrichtingen tot opleiding van onderwijzers hier te lande. [1]

De Commissie, bestaande uit de heeren W. D. H. Baron van Asbeck, als lid, tevens Voorzitter; Dr. C. P. Gunning; J. IJzerman; Dr. C. te Lintum; R. Schuiling; G. Trouw; Dr. W. A. F. Bannier, aangewezen door het Genootschap van leeraren aan de Nederlandsche gymnasia; J. van Hinte, aangewezen door de Vereeniging van leeraren bij het Middelbaar onderwijs in Nederland, als leden, en ondergeteekende, als lid, tevens Secretaris, was van oordeel, dat het onderwijs op genoemde scholen van de grootste beteekenis is voor de toekomstige verhouding van Nederland tot zijne koloniën, aangezien zij, die in de naaste toekomst geroepen zullen zijn, eene leidende plaats in te nemen in staat en Maatschappij, vrijwel zonder uitzondering een deel hunner voorbereiding op die scholen zullen hebben genoten; de Commissie meende, dat de invloed, die het onderwijs in de kennis van de koloniën en het daardoor verworven besef van hare beteekenis voor het moederland heeft op de keuze van het standpunt, dat de leerling later, als staatsburger, zal innemen ten opzichte van koloniale vraagpunten, niet overschat kon worden.

Voldoet de school aan den eisch, den jongen Nederlander het besef bij te brengen van de verantwoordelijkheid jegens de bevolking der Nederlandsche koloniën? Het besef wakker te roepen van de zedelijke schuld, die het vroegere tijdperk van

*) Ontleend aan het Verslag van het „Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" over 1919.
Red.-Com.

[1]) Voor belangstellenden worden exemplaren van dit Rapport op aanvrage bij ondergeteekende gaarne beschikbaar gesteld.

kolonisatie ons heeft nagelaten? De Commissie moest helaas deze vragen ontkennend beantwoorden; de oorzaken daarvan meende zij te moeten zoeken in de benepen plaats, die aan de kennis van de koloniën is ingeruimd op den lesrooster der scholen, en, bovenal, in het ontbreken van waarborgen, dat de personen, wien dit zoo hoogst gewichtige onderwijs wordt toevertrouwd, de voor deze taak vereischte kunde zich hebben weten te verwerven.

De Commissie meende, dat, waar de welvaart van ons land en de beteekenis van onze plaats in de wereld afhankelijk zijn van de koloniën, ieder Nederlander eene zekere taak en roeping tegenover de koloniën heeft te vervullen en vooral ieder Nederlander, die er zich eene loopbaan zal kiezen, eene zekere verantwoordelijkheid te haren aanzien mededraagt. Voor deze taak behoort de school de aanstaande staatsburgers voor te bereiden. Vooral het gymnasiaal en het middelbaar onderwijs moeten de belangstelling in de koloniën, de kennis van hare beteekenis, het gevoel van saamhoorigheid met hare bevolking bij de leerlingen levendig maken, opdat deze, aldus bezield, het terrein van het hooger onderwijs of van hun maatschappelijken arbeid betreden. Juist deze jongelui zijn het, waaruit voortkomen zij, die de koloniën zoo noodig hebben, om leiding te geven aan de ontwikkeling dier overzeesche gewesten op velerlei gebied en met name van hunne bevolking. Noodzakelijk is het daarom, dat de leerlingen inzicht verwerven in den hedendaagschen toestand en zijne wording. Eenerzijds achtte de Commissie voor verbetering noodzakelijk vermeerdering van den vóór dit onderwijs beschikbaren tijd op den lesrooster der scholen, maar het zwaartepunt van het betoog der Commissie lag op het gebied van de bevoegdheid der leeraren, aan wie dit onderwijs wordt opgedragen, en de gelegenheid om de hiervoor vereischte kundigheden te verwerven. Zij meende, dat het in hooge mate gewenscht zou zijn, aan de Universiteiten ruime gelegenheid te scheppen tot de studie van de aardrijkskunde op zeer breeden grondslag, in het bijzonder van die van de koloniën, en dat voorts de leeraar in de aardrijkskunde in de gelegenheid gesteld moet worden, na het voltooien zijner studiën, de koloniën, in de eerste plaats Nederlandsch Oost-Indië, door aanschouwing te leeren kennen, hetzij door het toekennen van reisbeurzen, hetzij door het detacheeren voor een vijftal jaren bij het M. O. in de koloniën.

Ook omtrent de hulpmiddelen bij de voorbereiding der lessen, zoowel als bij het onderwijs zelve, heeft de Commissie wenschen kenbaar gemaakt en voorstellen gedaan.

In het bijzonder zou zij het toejuichen, indien ingesteld werden vacantieleergangen over de kennis der koloniën voor leeraren, in den geest van de sedert 1906 ingevoerde vacantieleergangen over Nederland. Deze leergangen zouden bijvoorbeeld gedurende enkele dagen in de Kerstvacantie kunnen worden gehouden; zij zouden kunnen bestaan uit voordrachten van hier vertoevende wetenschappelijke reizigers, vertegenwoordigers van de cultures, kenners van de inlandsche samenleving, mijningenieurs en anderen, toegelicht door het materiaal dat voor die lezingen te verzamelen is en gevolgd door vragen en inlichtingen, alsmede debat. Tot die lezingen zouden moeten worden toegelaten de leeraren aan gymnasia, hoogere burgerscholen, handelsscholen, kweek- en normaalscholen, enz.

Deze vancantieleergangen zouden nu reeds in zekeren zin tegemoet komen aan de onvoldoende voorbereiding van de leeraren aan de bedoelde onderwijsinrichtingen. Ook voor zooverre deze thans door eigen studie of in de toekomst door eene verbeterde voorbereiding en eigen aanschouwing in voldoende mate kennis van Indië bezitten, zal dezen leergangen bestaansrecht niet ontzegd kunnen worden.

Moge de arbeid der Commissie te bevoegder plaatse eene welwillende beoordeeling vinden en aanleiding zijn tot het nemen van maatregelen tot verhooging van het peil van het onderwijs betreffende de koloniën.

ZEIJLSTRA,
Directeur Koloniaal Museum te Deventer.

Ingezonden.

Delft, 13 Mei '20.

Zeer geachte Redactie,

Naar aanleiding van het jaarverslag van de Vereeniging „Oost en West", afd. Amsterdam, opgenomen in 't Koloniaal Weekblad van 29 April '20, verzoek ik u om een plaatsruimte, opdat ik op een onjuistheid daarin voorkomend, kan wijzen.

Er staat o.a.: ......„De voorstelling werd gegeven door Javaansche jongelui, die hier te lande studeeren te Leiden en te Delft. ......De Javaansche jongelui hebben zich niet allen even sympathiek gedragen jegens de Vereeniging. ......Mogelijk heeft de groote beroering in Europa in dien tijd er toe bijgedragen om hen eenigszins overprikkeld te maken......"

Zou de geachte secretaris van 't bestuur van „Oost en West", afd. Amsterdam, ook overprikkeld geweest zijn, dat hij zich niet de moeite heeft genomen, om vóór 't opmaken van zijn jaarverslag, zich op de hoogte te stellen van de studierichtingen van die Javaansche jongelui? Alsdan zou hij wel vernomen hebben, dat er onder hen geen Delftsche studenten waren.

Ik acht me verplicht u op die onjuistheid te wijzen, aangezien de gevolgtrekkingen, die uit dat jaarverslag gemaakt zullen worden, zeer zeker niet in 't belang van de Javaansche Delftsche studenten kunnen zijn.

U, zeer geachte Redactie, dankend voor de verleende plaatsruimte, teeken ik mij,

Hoogachtend,
Uw dw.
SOERJOMIHARDJO.

Van Opvoedkundig Belang.

—o—

Gaarne ruimen wij een plaats in voor ondervolgend rondschrijven, daar het opvoedkundig belang van het daarin bedoelde onderwijs van zeer groote waarde kan zijn voor zoowel jeugdige als volwassen personen, die met Indië in betrekking staan, vooral ook voor hen, die daar gaan wonen te midden eener bevolking van zoo verschillend godsdienstige geaardheid. Kennis daaromtrent bijgebracht door een hoogst ontwikkelde, fijngevoelige vrouw kan veel bijdragen tot algemeene bevordering van belangstelling en waardeering.

Red.-Com.

L. S.!

In haar meer dan twintigjarigen arbeid als voorgangster van enkele afdeelingen van den Ned. Protestantenbond, heeft ondergeteekende de ervaring opgedaan dat godsdienstonderwijs, zal het aan zijn doel: innerlijke godsdienstige vorming, beantwoorden, in kleine clubjes, in rustig huiselijk samenzijn moet gegeven worden.

In de groote steden, waar dit onderwijs bij gebrek aan werkkrachten meest aan te groote groepen wordt gegeven om geregeld contact en gedachtenwisseling tusschen leeraar en leerling mogelijk te maken, is h.i. behoefte aan *voorbereidend godsdienstonderwijs*, gegeven in kleine clubjes van 4 of 6 leerlingen van 10—13 jaar.

Ondergeteekende stelt zich vóór dergelijke clubjes te organiseeren en buiten de schooluren gelegenheid te geven tot eenvoudige bespreking van Bijbelsche en andere gewijde onderwerpen. De voorwaarden, daaraan verbonden, zijn voor groepjes van 4 of 6 leerlingen ƒ 30.— en ƒ 25.— per kind en per cursus. Tevens noodigt zij uit tot het bijwonen van een *catechistischen wintercursus voor volwassenen* in het middaguur, waarvan de kosten bij niet meer dan tien deelnemers(sters) ƒ 10.—, bij grooter getal minder zullen bedragen.

Onderwerpen: De verschillende godsdiensten en hun ontwikkeling. Hedendaagsche buitenkerkelijke godsdienstige stroomingen. Oud- en Nieuw Testament.

Ook voor privaatlessen aan leerlingen op meer gevorderden leeftijd stelt zij zich gaarne beschikbaar.

Hoogachtend,

A. BUISMAN,

Godsdienstleerares (Dipl. Ned. Prot. Bond),
Bankastraat 93, Den Haag.

VISCH.

„Visch is een voedsel van den eersten rang en kan in ieder opzicht vleesch vervangen", zegt professor Hamburger.

Tijdens de distributie werd dan ook in den vleeschnood voorzien, door visch verkrijgbaar te stellen, b.v. aan de vischhalletjes. Ook in het leger werd op een paar dagen van de week het vleesch- door een vischrantsoen vervangen. Een oorzaak, dat in vele huisgezinnen niet meer visch wordt genomen, is het inconvenient van het bakken, met de bekende alles-doordringende reuk en 't „spatten"! Waar men nu tegen een paar gulden van buiten af gebakken visch kan krijgen, bestaat dat inconvenient niet meer en kunnen vijf volwassen personen aan 1 K. G. visch een maal hebben voor een paar gulden. Iets voor les nouveaux pauvres om rekening mede te houden!

In 1915 werd te Scheveningen aan de Treylerstraat, vlak bij de Visschershaven, door den Heer D. C. van Ewijck, de „Centrale Vischbakkerij" opgericht, welke eerst uitsluitend voor het leger werkte. Enorme hoeveelheden gebakken visch werden wekelijks naar de verschillende leger-onderdeelen verzonden. Later werd ook gebakken visch direct aan particulieren geleverd en door de snelle uitbreiding van den omzet bleek, dat in een behoefte werd voorzien. De verzending heeft plaats door geheel Nederland tegen rembours, in den Haag en Scheveningen echter aan huis per fiets. Bestellingen kunnen ook telegrafisch aan het adres: „Vischbak Scheveningen" en telefonisch Sch. No. 1050, gedaan worden, echter minstens één dag van te voren, opdat men verzekerd zij beslist versch gebakken visch te ontvangen, omdat er dan met den inkoop op gerekend wordt.

De visch wordt met groote zorg schoongemaakt, krijgt daarna een zoutbad en gaat naar de bakkerij, waar onder groote pannen met fijne Delftsche slaolie van Calvé een fel vuur wordt gestookt, waardoor de temperatuur van de olie op pl.m. 200° C. wordt gebracht. In staaldraadnetten wordt de visch in de kokende olie neergelaten en is door de hooge temperatuur in een oogenblik gebakken.

Behalve het bakken is er nog een andere manier om de visch smakelijk te bereiden, n.l. het warm rooken of het z.g. stoomen; als b.v. de Zuiderzeeharing of de in Engeland zoo zeer gewilde gestoomde schelvisch of Smoked Haddock. De visch wordt na te zijn schoongemaakt en gezouten aan een spit geregen en in een rookhok opgehangen. Dan wordt er gedurende een uur een flink vuur van eiken-spaanders onder gestookt, waardoor de visch in zijn natuurlijk vochtgehaalte gaar wordt; daarna wordt het vuur afgedekt met eiken zaagsel of schaafsel en blijft de visch nog een uur in den rook hangen.

Als regel zijn verkrijgbaar gebakken wijting, schelvisch, schol, spiering, kabeljouw en schar, doch ook zijn leverbaar gebakken tarbot, tong en griet; zooals gezegd, bestellingen liefst één dag van te voren inzenden.

Wij vertrouwen onzen lezers den weg gewezen te hebben om zonder soesah een goedkoop, lekker vischmaal te kunnen bekomen. Men profiteere er van!

G.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Wederzijdsche genegenheid.

In de *Java Bode* schrijft S. K. o.a.: Zelden heeft *Indië's volk* zwaarder verlies te boeken gehad, bij het heengaan van Nederlanders dan thans, nu een man van ongerept karakter en groote gave, Dr. G. J. A. Hazeu, regeeringsadviseur, op 't punt staat zijn levenswerk af te sluiten, om verder als geleerde van naam zijn plaats aan de Alma Mater te Leiden in te nemen. Deze nobele figuur heeft met een onbaatzuchtigheid en groote overgave zijn *tweede* vaderland gediend, als bijna geen ander.

Als Indië's historie geschreven zal worden, zal de historieschrijver deze invloedrijke persoonlijkheid recht laten wedervaren, en zàl blijken, dat de duizenden handteekeningen, die bij zijn vertrek als blijk van sympathie binnen gekomen zijn, zonder dat daarvoor eenige propaganda of ophef gemaakt is, vertolken, om met dr. Hoesein Djajadiningrat, die deze handteekeningen aanbood te spreken, wat duizenden en duizenden van de bevolking, die nog niet in staat zijn hun handteekening neer te zetten, gedacht en gevoeld hebben voor den man, die een kort menschenleven voor hun wel en wee, in alle stilte, opkwam en werkte.

Een der eerste Javaansche geleerden, dr. Hoesein Djajadiningrat, sprak namens zijn geheele volk, bij de aanbieding van een souvenir, o.m.: „Gij gaat heen, door velen van uw eigen landgenooten in den laatsten tijd met hoon en meer dan dat overladen, en toch *geliefd en geëerd door een millioenenvolk.*"

Weinigen hebben het voorrecht genoten den dank in ontvangst te mogen nemen, niet alleen van de Indische en Nederlandsche Regeering, maar tevens van de *bloem* der Indische natie.

Want na dr. H. D. sprak de Pangeran Adipati Praboe Prang-Wedono o.m.: „Ik had het voorrecht u in menig moeilijk en intiem geval als raadgever naast mij te weten, en laat ik het thans zeggen, niemand uwer landgenooten heeft het *vertrouwen* in die mate van ons gehad als u, u die het Javaansche gemoed zoo juist wist te naderen. Laat ik thans, nu u ons gaat verlaten, zeggen, u zult als *voorbeeld* voor mij en de jongeren blijven. Zeer geachte mevrouw en heer Hazeu, laat ik besluiten met de weemoed tot uiting te brengen die uw vertrek bij ons allen heeft opgewekt en u voor alles *dank* zeggen, wat gij in het *publieke* en *particuliere* leven voor mij, voor ons jongeren gedaan hebt."

Dr. Hazeu antwoordde o.a., dat, als er van *dank* brengen sprake was, hij zelf dit te doen had, hij die reeds als leeraar in 't Javaansch uitgekomen, in de Vorstenlanden zóó bijzonder warm ontvangen werd en óók nadien, steeds gedragen door de *sympathie* van Inlandsche, van Javaansche zijde, in staat was het weinige te doen, „zooals ik het gedaan heb."

Aan het slot zegt schr. o.a.: Aan het voorgaande is niets toe te voegen; de fijne bescheidenheid, *het intens mooi gevoel van wederzijdsche genegenheid* tusschen den „overheerscher" en de overheerschten — ze zijn eenig in de koloniale geschiedenis en een eer van het geheele Nederlandsche volk. Het is het summum bonum, het hoogste goed dat een volk kan bezitten en...... schenken.

Vrijzinnig-ethische politiek.

Gaarne erkennen wij de groote verdienste die dr. Hazeu als mensch en als geleerde zich in Indië verworven heeft, zegt de *Banier* o.a. Nog maar al te groot is het aantal Europeanen, die door hondsch en onhebbelijk optreden tegenover den Inlander verbittering en wrok zaaien. Mannen als dr. Hazeu, die den Inlander liefde betoonen, zijn buiten onze zendingskringen te schaarsch, dan dat wij niet dankbaar die uitzonderingen zouden waardeeren. Hij was een eerlijke vertegenwoordiger dier vrijzinnig-ethische politiek, die in een Van Deventer haar parlementair woordvoerder vond.

Als vanzelf vertoonde dan ook dr. Hazeu in zijn optreden als ambtenaar dezelfde gebreken, die de vrijzinnig-ethische politiek kenmerken: een zekere slapheid; een zeker gebrek aan daadkrachtigheid; een eenzijdigheid bij het beoordeelen van de werkelijke toestanden en verhoudingen; een angstvallig, schier bangelijk ontzien van den Islam.

Het Recht van staking.

Wij ontleenen aan de *Sum. Post:* Enkele Indische bladen sporen de regeering aan om beslag te leggen op de weerstandskassen van de vakorganisaties, ten einde zoodoende het uitbreken van stakingen te beletten. Gewezen wordt op hetgeen onlangs in Australië gebeurd is. Daar staakten de scheepsmachinisten, met het gevolg, dat een honderdtal Australische kustvaarders stil lagen en de verbinding met Tasmanië en Nieuw-Zeeland zoo goed als verbroken werd. Wat deed nu het federale gouvernement? Het legde, onder vigueur van een tijdens den oorlog tot stand gekomen voorzieningswet, beslag op alle fondsen van de machinistenvereeniging; aan de Banken werd gelast, geen chèques van de vereeniging uit te betalen en de aan het stakingsfonds contribueerenden werden vervolgd. De stakers konden geen ondersteuning meer erlangen en moesten het hoofd in den schoot werpen.

En deze rigoureuze maatregel, welke in bijzondere tijden, gelijk de oorlog opleverde, geoorloofd kon zijn, zou men nu op Indië willen toepassen. De regeering zal wel wijzer zijn, denken wij. Reeds herhaalde malen toch heeft zij verklaard, zich niet in den economischen strijd te zullen mengen. Doet zij wel zoo, zij zou zich aan de zijde van een der partijen plaatsen. Terwijl zij er b o v e n behoort te staan. Wie tot een dergelijken gevaarlijken stap adviseeren, moeten eens lezen, wat Wilson onlangs in een boodschap aan het Congres ter zake van de roering in de arbeiderswereld betoogde: „Het recht van den arbeider, zoo voerde hij den op regeeringsmaatregelen aandringende werkgevers tegen, is onaantastbaar en mag door geenerlei regeeringsdaad worden bemoeilijkt." Doch hij liet er op volgen: „Daar is een allesoverheerschend recht, het recht namelijk van de regeering, haar onderdanen te beschermen en haar macht en majesteit jegens uittartingen van n'i m p o r t e welke klasse te bevestigen."

Zoo is 't, en zoo zal ook de Indische regeering haar taak wel opvatten. Tracht een der groepen, welke in het economische leven een macht beteekenen, de gemeenschap rechtstreeks te benadeelen, de regeering heeft t o t p l i c h t om in te grijpen en er haar gezag tegenover te plaatsen.

Doch zoolang de strijd blijft binnen de perken der wet, zoolang, gelijk bij de — in wezen dolzinnige — typografenstakingen te Semarang het geval is, het nadeel slechts is aan de zijde van een der partijen, in casu de werkgevers, zoolang heeft de regeering zich afzijdig te houden. Hoogstens kan zij desgevraagd haar bemiddeling tot 't bijeenbrengen van de beide partijen verleenen. Maar zeker mag zij niet het eenige wapen, waarover de economisch-zwakke groep beschikt: de staking, haar uit de handen slaan. Want zoodoende zou zij aan de economisch-sterke groep een onduldbaar, tot tyrannie voerend, overwicht bezorgen. Het recht van staking blijve ook in de Indische arbeiderswereld onaangetast. Al leidt 't dan ook tot veel onaangenaamheden, tot tal van moeilijkheden in de bedrijven, tot vele stagnaties in het economische leven.

Tenslotte zal ook in Indië, gelijk in 't Westen, de maatschappij de wonden, die ze slaat, zelve op n a t u u r l ij k e wijze hebben te genezen. En niet door middel van 't brute gezag, dat niet tot oplossing van de kwesties, niet tot het tezamen brengen van de twee belangengroepen kan leiden, maar de antithese slechts zal verscherpen, de klove verbreeden instede van overbruggen.

De Vakcentrale.

Naar aanleiding van een gedeelte van de beginselverklaring der Vakcentrale, neergelegd voor het S. I. Congres te Soerabaja, schrijft de *Loc.*, dat dit puur communisme is. Vakstrijd met louter revolutionnair politiek doel. Vakstrijd tot machtsverov[ering]. De Vakcentrale als toekomstige Sovjet. Aa[n] dezen opzet valt niet te twijfelen. Wat zien we? D[at] de Vakcentrale thans bezig is in alle grootere sted[en] „afdeelingen" te stichten.

Een Vakcentrale met afdeelingen? Een Vakce[n]trale, die heet te willen zijn het parlement der va[k]vereenigingen, het representatief en tegelijk ric[h]tinggevend college van alle vakbonden in het lan[d], zulk een lichaam, dat als een kroonstuk *op* de va[k]beweging wil staan, heeft behoefte aan *decentral[i]satie?* Het lijkt in 't onzinnige onlogisch. Maar he[t] heeft zijn onmiskenbare bedoeling. Te Semarang, [te] Bandoeng, te Soerabaja, straks zeker in nog vele an[]dere plaatsen wil de Vakcentrale, in werkelijkhe[id] niet *gegroeid uit* de vakvereenigingen, doch als pol[i]tiek hoofdkwartier *daarboven gesteld*, alle locale a[f]deelingen van vakbonden en plaatselijke vakvereen[i]gingen onder commando brengen van Raden van A[r]beid, aan de groote Sovjet ondergeschikt. Door zi[ch] decentralistisch te organiseeren, bereikt de Vakce[n]trale dat zij ook in die vakvereenigingen, welke „a[ls] geheel" nog niet met haar mee willen, de innerlij[ke] leiding allengs stevig in handen krijgt. De hoofdb[e]sturen zullen immers hun gezag over de afdeeling[en] verliezen, naarmate deze plaatselijk onder comman[do] van afdeelingen der Vakcentrale zijn gesteld.

Wie opmerkzaam de berichten leest over de verg[a]deringen tot oprichting van plaatselijke afdeeling[en] der Vakcentrale, kan zich omtrent dezen opzet ni[et] vergissen. Hij zal zich ook niet vergissen omtre[nt] het gevaarlijk, ondermijnend karakter van deze [in] staat in den staat groeiende organisatie, welke m[et] het openlijk aanbevolen middel der algemeene st[a]king, der politieke staking straks zal trachten o[m] naar communistisch doel de politieke macht te ve[r]overen. Ziehier een organisatie, gevaarlijker dan [de] meest revolutionnaire S. I. Zij belemmert eensde[els] de vrije gezonde ontwikkeling der vakvereeniging[en], stuurt anderdeels systematisch aan op den Sovje[t]staat. Ten aanzien van zulk streven moge verwez[en] worden naar het nieuwe vereenigingsrecht, dat g[e]legenheid biedt om door een procedure voor het Hoo[g]gerechtshof een vereeniging te verklaren te zijn „[in] strijd met de openbare orde", waardoor zulk ee[n] vereeniging verboden is met alle wettelijke gevolg[en] van dien.

De Indische regeering zou wel ziende blind moe[]ten zijn om in de oprichting van afdeelingen d[er] Vakcentrale haar doel *nog* niet te herkennen.

De Staking en de landvoogd.

Het *Bat. Nwbl.* meldt, dat op een buitengewo[ne] vergadering van den Raad van Indië inderdaad d[e] staking van de zetters te Semarang het onderwe[rp] van bespreking vormde. Naar de meening van de[n] landvoogd draagt deze staking een communistisc[h] revolutionnair karakter. De vergadering leidde ec[h]ter tot een negatief resultaat, daar de Raad, die te[r] zake op *ambtelijke rapporten* moest afgaan, geen p[o]sitief bewijs kreeg van dat zuiver revolutionna[ir] karakter, waarbij een gerechtvaardigde loonactie a[b]soluut is uitgesloten. Besloten werd een afwachten[de] houding aan te nemen. De regeering is echter stell[ig] besloten krachtig in te grijpen, zoodra het commu[]nistisch of revolutionnair karakter onweerlegbaar [is] gebleken. Daarom zal ten scherpste op de Semaran[g]sche beweging worden gelet.

Het *Soer. Hbl.* vermeent, dat de in de „Loc." g[e]publiceerde berichten een juister kijk op de act[ie] van de voormannen geven dan ambtelijke rapport[en] uit het *verpolitiekte* Semarangsche milieu.

Een deugniet die goed terecht kwam.

De K. P. M. verleende vrije passage 3e kl. naa[r] Bandjermasin aan Iskander Indoen, die vele jar[en] geleden als kleine deugniet van Regeeringswege na[ar] de *Witte Kruis-kolonie* bij Salatiga werd gezond[en]. De knaap bleef na ommekomst van zijn „straftijd" vrijwillig op de Kolonie, ontwikkelde zich tot klee[r]maker en heeft jarenlang met groote trouw en to[e]wijding de Kolonie als zoodanig gediend. Hij breng[t] nu een bezoek aan zijne familie, om daarna naar zij[n] werk en vrouw en kind terug te keeren.

(*Bat. Nwbl.*)

UIT DE INDISCHE PERS.

„Rijstschaarschte te Padang Pandjang (Westkust van Sumatra". In de „Neratja" van 5 Februari 1920 wordt vanuit Padang-Pandjang geschreven, dat de rijstschaarschte ook die plaats heeft bereikt.

Waar voor de picol nog nimmer meer dan *f* 10.— werd betaald, moet men thans *f* 30.— per picol neerleggen.

En bovendien wordt het volk nog bezwaard met verhoogde en vermeerderde belastingen.

Zoo loopt het gerucht, dat eene woningbelasting in geheel de Westkust van Sumatra zal worden ingevoerd.

Terwijl de Inlander zijne oude schulden nog niet heeft voldaan, moet hij al weer nieuwe maken en hoewel de maag niet gevuld is, moet er toch maar weer meer geld zijn.

Het is duidelijk dat zulk een last te zwaar wordt.

Op 29 Januari 1920 heeft eene inlandsche vrouw op de passar te Soempoer (afdeeling Padang Pandjang) haar kind afgestaan aan eene vrouw van Priaman, aangezien zij, zooals zij zeide, geen kans zag om haar kind het noodige voedsel te geven.

Te Sawah-Loento bracht een vader zijn kind van 2 maanden in het bosch, dat na 6 dagen nog levend werd gevonden. Hij kon het lijden van het kind, wegens gebrek aan het eerste voedingsmiddel, niet langer aanzien.

Tijgerplaag op Sumatra's Westkust. De last, welke de bevolking van Sumatra's Westkust van de aanwezigheid van vele tijgers ondervindt, neemt steeds toe, hetgeen duidelijk blijkt uit de voortdurend van daar ontvangen berichten over tijgerovervallen, tot zelfs in de huizen toe.

Zoo werd, volgens de *Perniagaän* van 30 December 1919, een Maleier te Aijer Ding in (Alahan Pandjang) door 2 tijgers besprongen, terwijl hij overdag in zijn huis vertoefde.

Deze moeilijkheden voor de bevolking schijnen niet de aandacht van het Bestuur te trekken en toch zal het goed zijn dat voorzieningen worden genomen ten einde deze aanvallen zooveel mogelijk te beperken.

Want zelfs de personen, die per auto van Fort de Kock naar Tapanoeli, Pajacombo, Fort van de Capellen reizen, voelen zich niet veilig in deze streken, terwijl zij die te Moeara Siponggi den nacht moeten doorbrengen, dikwijls bezwaren daartegen inbrengen.

Te Taroetoeng (Tapanoeli) ligt één compagnie infanterie in garnizoen met detachementen te Padang Sidempoean en te Sidikalang.

Een deel van het XVIIde bataljon is te Padang Pandjang en te Fort de Kock gelegerd.

Onder de militairen zijn zonder twijfel wel Nimrodnaturen, die, niettegenstaande de muskietenplaag in de bosschen, iets voelen voor een spannend tijgerjacht-nachtavontuur.

Voor hen, die niet weten op welke wijze men zulk een avontuur moet aanpakken, is het misschien van belang inlichtingen in te winnen bij den bekenden tijgerjager, den heer Ledeboer, erfpachter te Poerwodjojo en op het Yangplateau, wien het in het jaar 1911 is gelukt een 80-tal tijgers te dooden.

Wanneer zoo iets ook ter Westkust van Sumatra kon plaats hebben, zou de bevolking zeer zeker belangrijk geholpen zijn.

Ook het beschikbaar stellen van geldelijke premies door het bestuur, zou deze aangelegenheid ten goede komen.

Sampang (Madura). De medewerker van de *Neratja*, de heer Idjrakoes, schrijft in het nummer van 7 Jan. 1920, dat op onderwijsgebied Sampang op twee gunstige omstandigheden mag wijzen.

Nu een tweetal maanden geleden werd reeds medegedeeld, dat te Sampang een school voor vrouwen was geopend. Aan het hoofd van die school nu heeft Sampang het geluk geplaatst te zien de echtgenoote van Raden Djojonegoro, onderwijzer aan de Hollandsch-Indische school aldaar.

De leerlingen van de Raden Ajoe zijn jonge gehuwde vrouwen, waaronder enkele hadjivrouwen van gegoede handelaren.

Driemaal 's weeks ontvangen deze leerlingen les in het borduren, doch men hoopt deze cursus zoodanig uit te breiden, dat later ook de Nederlandsche taal, koken en schrijven zal worden geleerd.

Dit bewijs van plichtsopvatting van Raden Ajoe Djojonegoro wordt door de leerlingen in de hoogste mate op prijs gesteld, vooral nu deze, na een aantal lessen gedurende 2 maanden, reeds de goede resultaten van het onderwijs hebben kunnen waarnemen en dat dit geheel belangeloos wordt gegeven.

Aan het nobele echtpaar brengt de schrijver ook namens de leerlingen zijn dank.

Een tweede gunstige omstandigheid voor Sampang is, dat aan het hoofd van die afdeeling een Regent is geplaatst, die de hoofdenschool heeft afgeloopen.

Dit optreden is door de bevolking met vreugde begroet en zij zal, waar de vervulling van eene moeilijke taak door haar wordt begrepen, hem zonder twijfel steunen, in de hoop, dat ook de Bopati den kleinen man zal willen beschermen en de verhouding tot de ondergeschikte kleine ambtenaren zal willen begrijpen.

Hij moet hen niet beschouwen als bestuursinstrumenten, doch trachten een toestand in het leven te roepen, welke van wederzijdsche waardeering getuigt.

Het lijdt geen twijfel of deze nieuwe Regent, die meer dan 16 jaren bestuursdienst heeft, zal zijn plicht serieus opvatten.

De Patih van Sampang was van de bestuursschool afkomstig. Hij had een open oog voor de nooden van het volk en zich ten zeerste ingespannen voor de oprichting van een toko op coöperatieven grondslag.

Ook heeft hij met de jongeren van zijn tijd een liefdadigheidspassar gehouden, met het doel de opbrengst daarvan te besteden voor de oprichting van een meisjesschool.

Er is ongeveer *f* 800 bijeengebracht, doch eene onderwijzer is nog niet gevonden.

Het is te betreuren, dat deze Patih, die blijkbaar zoo nuttig werkzaam was, thans overleden is.

De afdeeling Sampang van de Sarikat Islam-Vereeniging staat onder leiding van Hadji Achmad Sjadzili.

Hij is reeds op jaren en beschikt over een bescheiden kennis, doch zijne belangstelling voor het lot van den kleinen man is zeer groot en boven elken lof verheven.

Dientengevolge heeft hij invloed en onderwerpen de leden zich gaarne aan zijne bevelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De viering van den vrijheidsdag te Nanking. Den 10en October 1919 werd onder groote belangstelling van het Chineesche volk de dag herdacht, waarop aan de provincie Boethiang de vrijheid werd geschonken.

Op dien dag was het in de straten van de stad eene meer dan gewone levendige beweging, terwijl de woningen langs de wegen rijk met bloemen en vlaggen waren versierd.

Ook de scholieren hadden al het mogelijke godaan om door versieringen aan de schoolgebouwen deze een fraai aanzien te geven.

Reeds 2 dagen te voren hadden zij vrij gekregen, terwijl de studenten, zoowel de mannelijke als de vrouwelijke, hun best deden om de viering van dezen feestdag zoo goed mogelijk te doen slagen.

De onderwijzers verzamelden de leerlingen en hielden onder de Chineesche vlag toespraken, waarbij zij alle Chineezen, zoowel in eigen land als in het buitenland, opwekten tot trouw en plichtsbetrachting aan de Chineesche Republiek.

Na met 3 hoofdbuigingen de Chineesche vlag te hebben begroet, werd in optocht door de stad gegaan, waarbij iedere leerling een kleine vlag met de nationale kleuren in de hand droeg.

Men vereenigde zich met de studenten op een

groot plein, waar allen, zoowel jongens als meisjes, aan de volksspelen deelnamen.

Iedere school had voor hare leerlingen een eigen uniform, hetgeen een opgewekten indruk gaf, terwijl een muziekkorps voor de noodige afwisseling zorg droeg.

Van militaire zijde werd op dezen dag belangstelling getoond door het houden van eene parade van al de beschikbare troepen onder bevel van Generaal Lee Shun van Kiangsu.

In den stoet, welke door de straten trok, waren meer dan 5000 studenten, waaronder zeker 2000 vrouwelijke en het was voor den heer Tseng-Wen-Han (Tjan-Boen-Han), die van het verloop van dezen feestdag in de Djawa Tengah van 24 Januari 1920 verslag gaf, zooals hij zegt, eene bijzondere gewaarwording te zien hoe de evolutie in China had wortel geschoten en hoe, zoowel door de mannelijke als vrouwelijke studenten, hun best werd gedaan om vooral niet onder te doen voor de Westersche collega's.

Het is van belang dit op te merken, omdat de leerplannen op de scholen in het Oosten en Westen nog al verschillen en de wijze van sportoefening ook niet dezelfde is.

Men kan het duidelijk opmerken, zegt hij, dat alle studenten met opgewektheid er naar streven hunne kennis te verrijken en dat zij het nut inzien om zich ook aan de muziek en aan de gymnastiek te wijden.

Verder valt het op hoe de vrouwelijke studenten in het streven naar kennisvermeerdering niet onder willen doen voor hunne mannelijke collega's.

Dat is werkelijk geheel iets anders dan hetgeen men bij de Chineesche meisjes op Java waarneemt, die bij de landgenooten in het moederland verre ten achter zijn.

Het schijnt den schrijver toe, dat naarmate deze Chineesche meisjes de Nederlandsche taal meer en meer machtig worden, de nuffigheid evenredig toeneemt. Blijkbaar voelen de leden der Ned.-Indische Chineesche vereenigingen er niet veel voor om hunne dochters en vrouwelijke familieleden, in het belang der intellectueele ontwikkeling, naar China te zenden.

In het geheel toch zijn er te Nanking op de scholen 30 tot 40 buitenlandsche Chineesche meisjes van 10 tot 20 jaar, waaronder slechts 8 meisjes van Batavia, Buitenzorg en Krawang, waaruit blijkt dat Semarang bijzonder schuchter is om dat goede voorbeeld te volgen.

Want, na hetgeen hij te Nanking gezien heeft, durft de schrijver gerust verklaren dat de Chineesche meisjes in Ned.-Indië door een verblijf van eenige jaren te Nanking er stellig niet zullen bederven en beveelt hij zijnen Semarangschen landgenooten dan ook ten zeerste aan om deze aangelegenheid eens in gedachten te nemen.

De meisjes zullen dáár ter plaatse veel kennis opdoen, welke voor het geheele leven nuttig zal zijn en die de waarde als huisvrouw en als moeder zal verhoogen.

Des avonds ten 7 ure had er een Carnaval plaats. Men zag er Indianen, Papoea's, Arabieren, Cowboy's, Javanen (mannelijke en vrouwelijke), Europeesche vrouwen, negervrouwen, enz., terwijl de schrijver zelf als Bombayer verkleed was. Ieder deelnemer had een teng in de hand en het laat zich dus wel verklaren, dat de straten te Nanking tot 12 uur middernacht een vroolijke beweging te aanschouwen gaven.

Een vuurwerk, dat ten half een ure 's nachts werd afgestoken, maakte een einde aan dezen voor vele Chineezen gelukkigen dag.

Betooging tegen Japan door de studenten te Nanking, naar aanleiding van de verwikkelingen tusschen de Chineezen en Japannners te Hoektjioe. In het Koloniaal Weekblad van 29 April 1920, No. 18, is reeds het een en ander medegedeeld omtrent de verwikkelingen, welke tusschen de Chineezen en Japanners te Hoektjioe hebben plaats gehad, naar aanleiding van de bezetting dier plaats door Japansche troepen en waarbij een paar studenten het leven lieten.

Toen het bericht daarvan Nanking bereikte, geraakte de studentenwereld ook dáár in beweging en verzamelden de studenten, zoowel mannelijke als vrouwelijke, zich op den 19en November 1919 op een der grootste pleinen van de stad, teneinde tegen het optreden der Japanners te protesteeren en daarvan mededeeling te doen aan de Chineesche Regeering.

In den namiddag, te ongeveer 1 uur van gemelden dag, waren er meer dan 8000 studenten bijeen, behalve een zeer groot publiek, dat de studenten naar het plein had gevolgd.

Niettegenstaande een hevige sneeuwbui viel, liet niemand zich ontmoedigen en luisterde men met belangstelling naar de 2 eerste toespraken van 2 vrouwelijke studenten, welke met gejuich werden begroet en waarin werd voorgesteld gezamenlijk naar het gouverneurshuis te gaan en den gouverneur te verzoeken telegrafisch het protest der menigte aan de Chineesche Regeering te Peking over te brengen.

En, als niet langs vredelievenden weg succes kon worden verkregen, dat de Chineesche Regeering dan, zoo noodig, den sterken arm zou gebruiken.

Vóór de woning van den gouverneur aangekomen, voerde één der mannelijke studenten het woord, terwijl de gouverneur, die buiten op het balkon stond, aan de verzamelde menigte toezegde, dat hij met spoed aan haar verlangen zou voldoen.

Voorloopig tevreden gesteld ging de volksmassa naar huis, doch verzamelde zich op 6 en 7 December 1919 opnieuw in de straten van Nanking.

De studenten legden, onder aanhaling van voorbeelden (Korea, Tsingtau, Hoktjioe) aan het volk uit hoe de Japansche Regeering optrad en op welke wijze zij het Chineesche volk beleedigde, waarop de studenten, zoowel mannelijke als vrouwelijke, naar 2 Japansche toko's in de San-San-Kaijstraat togen en daar de goederen roofden en alles wat zij zagen kort en klein sloegen.

Het geroofde werd op te voren aangebrachte karren geladen en de politie liet dit alles toe, zonder handelend op te treden. De karren werden naar het groote plein gebracht, de goederen verbrand en daarna de boycot over den Japanschen handel uitgesproken. (Djawa Tengah, 24 Februari 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

In de Mei-aflevering van het Koloniaal Tijdschrift houdt de hr. F. Fokkens onder den titel: Een dringend belang voor Indische landsdienaren en gepensionneerden, een pleidooi voor het stichten van een pensioenfonds ook voor de reeds gepensionneerde Indische landsdienaren en die vóór 1 Januari 1917 zijn in dienst getreden. De schr. geeft uitvoerig aan wat hij in die richting heeft gedaan.

De hr. L. Adam beoordeelt prof. mr. C. van Vollenhoven's De Indonesiër en zijn grond. Hij concludeert:

Het is te hopen, dat het geschrift van den heer Van Vollenhoven niet alleen in handen komt van bestuursambtenaren en andere, die zich het wel en wee van de Indonesische bevolking aantrekken, doch dat ook leden van de Staten-Generaal het met aandacht zullen lezen, voordat zij hunne beslissing nemen.

De hr. C. O. van der Plas heeft het stukje Misverstand? geschreven. In Het Vaderland van 23 December v.j. was een correspondentie uit Semarang geschreven over den gouvernements-rijstopkoop. Daarin kwam deze zinsnede voor:

„De ambtenaren B.B., die dergelijke bevelen moeten uitvoeren, doen dit dikwijls met tegenzin, doch krijgen zij de gewenschte hoeveelheid rijst niet bij elkaar, dan blijft de mauvaise note niet uit."

De schr. is het hiermede in het geheel niet eens. Hij schrijft daarentegen:

Ik zou mijn jongen collega's, die met groote vrees voor die vaaggekende regeering, centrale bureaux, technische diensten vervuld zijn, willen toeroepen: toetst hunne regelingen, voorschriften, verlangens aan de plaatselijke toestanden, waaromtrent gij alléén deskundig zijt. En rapporteert uw bevindingen, zakelijk, opbouwend, maar rapporteert, rapporteert......!

Vraagt het uwen residenten en zij zullen u uit hun groote ervaring zeggen, beter, overtuigender dan ik als jong ambtenaar het kan: is een algemeene regeling

plaatselijk onbruikbaar, kankert niet, maar komt met concrete gedocumenteerde voorstellen en gij kunt zeker zijn, dat hebt gij de zaak goed ingezien, een voorziening niet zal uitblijven.

De hr. P. H. van der Kemp geeft weer een geschiedkundige bijdrage, ditmaal over: Montrado tijdens het herstel van ons gezag in 1818.

Hervormer levert in zijn artikel: Van Cheribon begint de victorie, een pleidooi voor de wenschelijkheid om te geraken tot een krachtiger en moderner vereenigingsleven onder de ambtenaren B.B., waarbij hij niet verzuimt ronduit te zeggen wat aan dat vereenigingsleven, zooals het nog is, hapert.

De hr. L. H. W. van Sandick commentariseert de bijdrage van Hervormer, waarin hij het afkeurt dat die niet met zijn naam teekent, en betoogt, dat de Vereeniging van ambtenaren bij het B.B. in Ned.-Indië onafwendbaar gedreven wordt naar het standpunt van een zuivere vakvereeniging.

De hr. D. W. N. de Boer schreef het artikel: Toba-Bataksche spreekwoorden en zegswijzen.

Onder den titel Marine en B.B. beschrijft C. de Wit wat er eigenlijk met de Mabrook ter reede van Ampenan is geschied, en hoe dit schip is ontsnapt.

Verder bevat deze aflevering nog de rubrieken: Koloniale Literatuur en de Kroniek.

De Indische Gids.

De Mei-afl. wordt geopend met een bijdrage van den hr. J. F. H. A. Later over „De Volkslectuur in Ned.-Indië.” De schr. zet daarin uiteen, hoe het bijbrengen van meer ontwikkeling aan de inlandsche bevolking niet alleen door het scheppen van gelegenheid tot onderwijs kan geschieden, dat er bij het ontbreken van een literatuur, er een gevormd moest worden, en wat niet het gemakkelijkst was, moest worden gedistribueerd. Hij beschrijft dan op onderhoudende wijze hoe het Bureau voor de Volkslectuur, ressorteerende onder het departement van onderwijs, maar zelfstandig staande onder den ter zake deskundigen hoofdambtenaar met den secretaris en de commissie, werkt en wat er al op dit gebied is bereikt.

Dr. Herman ten Kate publiceert een oud reisfragment (van Oct. 1897): Op het Janggebergte. Voor- en tegenstanders van de kwestie of het Jang-plateau een geschikte gelegenheid biedt voor een sanatorium kunnen in dit fragment wel iets van hun gading vinden.

De hr. A. K. A. Gijsberti Hodenpijl levert een geschiedkundige bijdrage (bron: Alg. Rijksarchief) over de inkomsten van een „rechtschapen” gouverneur van Ceylon in den Compagniestijd.

Overigens de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 6: Arowakken (VI. Wapisiana), door d. J. d. J. (met ill.). — Indische brieven over „Planters lief en leed”, door O. M. A. (Vervolg). In de thee. II. — Over het stamwezen in Oost-Indië. II. Stamvorming en bloedverwantschap, door L. — De Bataks als honden-eters (met ill.). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Indologenblad.

Het Nr. van 12 dezer wijdt enkele woorden aan den benoemden Hoogleeraar in het Javaansch Prof. Dr. G. A. J. Hazeu. — Verder geeft S. H. B. V. een kort overzicht van eenige voordrachten over Indische onderwerpen, onlangs op 't kasteel Hardenbroek gehouden op initiatief der Indische afdeeling van de N. C. S. V. — L. publiceert het eerste gedeelte eener beschouwing over de volkshuisvesting in Ned.-Indië.

Verhandelingen Geol. Mijnbouwk. Genootschap.

In het 1e stuk van dl. V van deze publicatie geeft Dr. R. D. M. Verbeek een 7e vervolg van zijn opgave van geschriften over geologie en mijnbouw van Ned. Oost-Indië en omliggende eilanden en streken.

Het Indische Leven.

De hr. Hans van de Wall schrijft in No. 34 eenige bijzonderheden over het kunstleven te Batavia omstreeks 1843. — Verder vindt men in dit Nr. o.m. een belangwekkende foto (met bijschrift) van Lampongsche danseressen en dansers, genomen bij een door Pangeran Koesoemo Joedo (zoon van den Soenan van Solo) en gevolg, gebracht bezoek aan de Lampongsche districten.

In- en Uitvoer.

Dr. H. C. Prinsen Geerligs zet in het Nr. van 12 Mei de redenen uiteen waarom er thans zulk een groote schaarschte aan suiker is over de geheele wereld.

Holland's East India.

Het Nr. van 15 Maart bevat een uitvoerig en met tal van illustraties verlucht artikel: „Bandoeng and the industrial fair 1920”.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 20: Problemen bij de suikerrietcultuur in Ned.-Indië. Voordracht gehouden voor de Ned. Afd. der N.-I. Mij. voor Nijv. en Landb., door Dr. Ph. van Harreveld. — Tegenvallers bij de Cuba suikerproductie, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Verslag omtrent de Gouvernements Kina Onderneming over het vierde kwartaal 1919. — Staalindustrie op Midden-Celebes (ontleend aan een geschrift van den ir. J. Koomans). — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige rubrieken, benevens een opgaaf van literatuur over groote cultures (uitgaande van het Koloniaal Instituut, afd. Handelsmuseum).

Nationale Staatkundige Gids.

Het Nr. van 13 dezer hoofdartikelt over „Hervormingen in het Koloniale Bestuur”, tot uitgangspunt nemend een rapport der Indische commissie, belast met het ontwerpen van de noodig geachte hervormingen in het Indisch bestuur, met den inhoud van welk rapport de schrijver evenwel nog geen kennis heeft gemaakt.

De Ingenieur.

Onder het opschrift „Bezoldiging van ingenieurs in Ned.-Indischen Staatsdienst”, geeft No. 20 van „De Ingenieur” den aan Ind. Stsbl. 1920, No. 131 ontleenden tekst met bepalingen omtrent herziene bezoldigingen van tot de Dep. der B. O. W. en Gouv.bedrijven behoorende ingenieurs. De nieuwe salarisregeling wordt geacht met ingang van 1 April 1918 in werking te zijn getreden. — Ook wordt in hetzelfde Nr. een korte levensbeschrijving gegeven van den ir. D. Drost († 9 Mei j.l. te 's-Gravenhage), van wiens hand o.a. twee zeer belangrijke rapporten zijn verschenen over den aanleg van een bronwaterleiding te Batavia.

Weekblad voor Indië.

In het Nr. van 28 Maart vindt men het vervolg der voordracht van den hr. H. F. M. van Nes over de geschiedenis der Java-suikerindustrie en in het volgend Nr. het slot.

Den Gulden Winckel.

In het April-Nr. van dit maandblad bespreekt de hr. H. C. Müller de Multatuli-literatuur der laatste tijden in een artikel, dat eenig opzien zal verwekken, wijl het geheel van het gemiddeld oordeel der openbare critici afwijkt.

Op de Hoogte.

Mevr. M. C. Kooij-van Zeggelen schrijft in de Maart-afl. over den hier te lande vertoevenden Kroonprins van Jogjakarta (met fraai portret).

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud der Maart-afl.: Indische militaire strafwetgeving. Het wetboek van militair strafrecht en het reglement van krijgstucht, door Mr. P. A. F. Blom. — De tweede vermeestering van de vijandelijke stellingen in de Paja Reubèë (1901), door A. K. — Een en ander over den verbindingsdienst in het algemeen en over dien tusschen infanterie en artillerie in het bijzonder, door J. A. van Staveren. — Het ontdekken van personen in de duisternis. — Volkenbond en vermindering der bewapeningen in het Verre Oosten. Een en ander uit Japan.

Artilleristisch Tijdschrift.

Het Jan.-Nr. van dit tijdschrift vangt aan met een artikel van den hr. S. Kalff over Indische artillerie-scholen, met veel belangwekkende bijzonderheden over deze opleidingsinrichtingen, welke tegen het einde der 18e eeuw opgericht werden. Overigens schijnt schr. onbekend te zijn met de artillerieschool, welke in 1838 te Weltevreden werd opgericht, doch later verdwenen is. Voordien heeft gedurende korten tijd na het herstel van ons gezag een militaire school bestaan, waar o.a. officieren der infanterie en der artillerie gevormd werden; zij werd door den Comm.-Gen. Du Bus de Ghisignies opgeheven. Ook deze inrichting wordt door schr. niet genoemd (I. M. T.)

De Banier.

Onder het opschrift „De Indonesiër en zijn grond”, bevat No. 15 van „De Banier” een overzicht van het onder dien titel verschenen geschrift van Prof. Mr. C. van Vollenhoven. „Het boekje is met de den schrijver eigen klaarheid geschreven, het geeft in korte trekken

een overzicht over het Inlandsche grondenrecht — waardoor de waarde er van ver uitgaat boven die van een strijdschrift — en richt zich met vlijmende scherpte tegen het werk der ,,bureauheeren", waardoor, naar de schrijver aantoont, in vroegeren en lateren tijd de rechten der Inlandsche bevolking op de grofste wijze zijn geschonden."

De Reflector.

Het Nr. van 3 April bevat o.a.: Woningnood in Indië, door D. M. — De Java-Expres (met ill.). — Een praatje over bijen (met ill.). — Legerhonden (met ill.).

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in het Nr. van 2 April: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Causerieën over natuurwetenschap. III. Cultuur- en laboratoriumproduct, door H. van Meurs. — Zoeklichten over den omtrek, door D. N. (een nieuwe rubriek beoogende de lezers op de hoogte te houden van de voornaamste gebeurtenissen op landbouwkundig gebied in de omgeving van Ned.-Indië). — ,,De Soendaneesche Taalcursus", door L. A. Lezer. — De rubrieken Cultuur- en Landbouwberichten bevatten o.a.: De vette olie van rijst. — Cultuur van oliepalmen in West-Afrika. — Mechanisch ploegen. — De invloed van zwaar tappen op de chemische samenstelling van de latex. — De Anglo-Dutch Plantations of Java op Sumatra. — Kleine Landbouw ter Oostkust van Sumatra. — Van oliepalmen-cultuur. — Immigratie naar de Lampongsche districten.

Zendingsperiodieken.

De Opwekker. April 1920: In memoriam. Christiaan Albers, 1837—1920, door A. de M. — De invloed van den oorlog op den zendingsarbeid. III. Duitsche zending in oorlogslanden (vervolg). — Wat we tegen kwamen. (Inlandsche zendelingen. — De Bataklanden sedert de laatste 25 jaar. — De verdeeling van het Turksche rijk en het Mohammedanisme in Ned.-Indië. — Indonesisch verbond van studeerenden).

Orgaan der Nederl. Zendingsvereeniging. Mei 1920. C. Albers. In memoriam, door Ruttink. — Jaarverslag 1919. Djoentikelon, door J. van de Weg (met interessante foto's).

Lichtstralen op den Akker der Wereld. 1920. No. II. Allah Akbar, door M. Lindenborn (met ill.).

Publicaties van de Afdeeling Handel.

No. 5 en 6 der Publicaties in 1919 van de Afd. Handel van het Dep. van Landb., Nijverh. en Handel te Buitenzorg bevatten resp. een ,,Exporter's" en een ,,Importer's Directory of the Netherlands East Indies", beide in 3en, veel vermeerderden druk.

Misa Melayu.

Aldus de titel eener Maleische tekstuitgave in de reeks ,,Malay Literature Series" (Singapore, Methodist Publishing House). Het werk is uitgegeven door den bekenden Malaiïcus R. O. Winstedt, die aan den tekst laat voorafgaan een korte inhoudsopgave in het het Engelsch. Aan het slot deelt de hr. W. mede, dat het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië te 's-Gravenhage een hs. van de Misa Melayu bezit, getiteld: Hikayat Salasilah Perak.

Hindia Poetra.

Verkorte inhoudsopgave der April-afl.: Lezing van Prof. Oppenheimer (over het grootgrondbezit in de Westersche landen). — De Burgerlijke Stand (in Indië), door A. K. — Beschaving, door M. van Dijk (bestrijding van de idee van de zgn. meerwaardigheid van den Europeaan). — De Chineezen en het nationaliteitsgevoel (overzicht eener lezing van Mr. P. H. Fromberg), door A. Kr. — Vreemd bewind op eigen bodem (overzicht eener voordracht van J. E. Stokvis), door Soetisno.

Suriname.

In een onder leiding van den gouverneur van Suriname, den heer G. J. Staal, te 's-Gravenhage gehouden vergadering van het Suriname-Studie-Syndicaat hebben eenige leden zich bereid verklaard mede te werken tot de oprichting van een groote Surinaamsche landbouw-maatschappij, die voorloopig de koffiecultuur ten doel heeft.

Dit korte bericht in de dagbladen is zeer verblijdend nieuws, waarmede wij èn Gouverneur Staal èn het Studie-Syndicaat geluk wenschen. Dit Syndicaat laat het dus niet bij het uitbrengen van een rappor[t].

In de phase van ontwikkeling waarin Surinam[e] verkeert kan de kolonie het grootbedrijf in den land[-] bouw niet missen. De nieuwe landbouwmaatschapp[ij] zal — daarvan houden wij ons overtuigd — de gebre[-] ken vermijden die kleven aan het tegenwoordig[e] plantagebedrijf.

Uit de voorgenomen oprichting van een groot[e] landbouwmaatschappij mogen wij afleiden, dat d[e] bijeenkomst van de leiders van het Studie-Syndicaat[,] de oud-gouverneurs en den heer Staal met den Minis[-] ter van Koloniën, waarvan zij in ons nummer va[n] 22 April melding maakten, tot bevredigende resul[-] taten, wat betreft het arbeidersvraagstuk, heeft ge[-] leid.

* * *

In de *,,Economisch-Statistische Berichten"* va[n] 5 Mei zet Baron van Asbeck zijn belangrijk over[-] zicht van het rapport van het Suriname Studie-Syn[-] dicaat voort.

Over de door het Syndicaat — in overeenstemmin[g] met de Suriname-Commissie van 1911 — gewenscht[e] wijziging van het Regeeringsreglement schrijft Ba[-] ron van Asbeck:

,,Waartoe echter wijziging van het Regeering[s-] reglement en splitsing van de begrooting? Waaro[m] het voor de economische ontwikkeling van Surinam[e] noodige bedrag, dat de commissie meent te moete[n] stellen op 50 à 60 millioen over 10 jaren te verdeelen[,] niet naast de gewone begrooting besteed en bij he[t] ontwerpen van de gewone begrooting rekening ge[-] houden met het op te maken plan tot besteding va[n] dat bedrag? In dezen zin, dat een beperkt aanta[l] onderwerpen — veel beperkter dan in de splitsin[g] van de begrooting betrokken — als immigratie, kolo[-] nisatie, landbouw, wegen, verkeersmiddelen, die be[-] paaldelijk op de economische ontwikkeling recht[-] streeks en overwegend invloed hebben en dus uit d[e] 60 millioen worden bekostigd, tijdelijk niet op d[e] begrooting zullen voorkomen of niet dan als memo[-] rieposten. Het bedrag, het aantal jaren, waarin he[t] zal worden besteed, en de beginselen, waarop de be[-] steding zal berusten, zullen bij de wet moeten wor[-] den vastgesteld en bij diezelfde wet kan worden be[-] paald hoe, voor de jaren van besteding van het ge[-] noemde bedrag, bij de samenstelling van de Suri[-] naamsche begrooting met die besteding zal worde[n] rekening gehouden."

Uit het artikel van Baron van Asbeck nog dit:

,,Geen begrooting van onderdeelen; alleen ee[n] plan, op te maken door den Minister van Koloniën[,] in overleg met den Gouverneur, die Raad van Be[-] stuur en Koloniale Staten kan hooren; uit te voere[n] onder Nederlandsche leiding.

En de leider? De commissie laat hier den draad[,] die door haar geheele rapport loopt, de vergelijking met de groote Cultuuronderneming, slippen. De lei[-] der, mede-ontwerper van het plan, ruim bezoldigd[,] vrij in zijn bewegingen, nu hier te lande, dan i[n] Suriname, zoo noodig Java bezoekend voor immi[-] gratie-belangen, of bloeiende Britsche koloniën o[m] hun methoden te leeren kennen; de leider zal ee[n] gewezen leider van groote ondernemingen moete[n] zijn."

* * *

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wetsont[-] werp tot verhooging van het crediet-bedrag ter voor[-] ziening in het kastekort van den Surinaamsche[n] dienst hier te lande, gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921.

Blijkens de Memorie van Toelichting was de grens van de te verleenen voorschotten op zes millioen gul[-] den gesteld. Tengevolge van de stijging van nage[-] noeg alle uitgaven en in het bijzonder van de belang[-] rijke bedragen, verschuldigd voor den aan- en terug[-] voer van werkkrachten, is deze grens reeds thans overschreden.

Daar volgens het oordeel van de Regeering voor een omzetting van de Surinaamsche vlottende schuld in vaste schuld thans de omstandigheden allerminst gunstig zijn, is het noodig dat, teneinde belemme[-]

ringen in de kasvoorziening van den Surinaamschen dienst hier te lande te voorkomen, de grens, thans gesteld voor het verleenen van kasvoorschotten uit 's Rijks schatkist ten behoeve van de kolonie, wordt verhoogd met het voor de jaren 1920 en 1921 noodig geraamd bedrag van ƒ 1.000.000.

* * *

In de „N. R. Ct." van 12 Mei, Avondblad D, een verslag van de Missie-tentoonstelling te Nijmegen, waarop heel wat interessante voorwerpen uit Suriname te zien waren. Naar de verslaggever hoorde vertellen wordt de tentoonstelling naar Den Haag verplaatst. Wij hopen dat tijd en plaats ook in het Koloniaal Weekblad zullen worden bekend gemaakt.

* * *

Den 15en dezer vierde de heer O. S. Knottuerus te Rotterdam zijn 25-jarig jubileum als directeur der Nederlandsch-Indische Gasmaatschappij.

De „N. R. Ct." schrijft daarover o.m.:

„Allereerst trad mr. Fock naar voren, om als president-commissaris der maatschappij de gelukwenschen van commissarissen aan te bieden. Hij deed uitkomen, dat de maatschappij, die in 1895 een vrij onbeduidende maatschappij met twee gasfabrieken was, nu tal van gasfabrieken en electrische centralen op verschillende plaatsen in Nederl.-Indië heeft. Hetgeen spreker bijzonder heeft verheugd is, dat de jubilaris, zooveel beter dan vele anderen, begrepen heeft de beteekenis van West-Indië, en met ingenomenheid denkt spreker terug aan den tijd, toen hij als gouverneur van onze bezitting in West-Indië, hem mocht toespreken bij de vestiging van de gasfabriek te Paramaribo."

Curaçao.

De Begrooting voor 1921.

De stukken liggen thans voor ons. De eerste indruk is, dat de begrooting belangrijk is, om wat erin wordt gemist. Vooreerst eene mededeeling omtrent de oorzaak van de late verschijning van het ontwerp, en verder wat in uitzicht gesteld wordt, n.l. voor 1920 eene wenschelijkheidsbegrooting en voor 1921 eene aanvullingsbegrooting, die zullen „betreffen uitgaven ten aanzien van te treffen maatregelen, meer in het bijzonder in het belang van de economische opheffing van de kolonie, die geen uistel gedoogen", om nu nog maar te zwijgen van de ontwerp-verordeningen, die te wachten zijn naar aanleiding van de voorstellen van de commissie voor belasting-herziening, en die de gouverneur vertrouwt „spoedig" in het Publicatieblad te zullen zien.

Wij teekenen uit de toelichting het volgende aan:

Voor de politie zijn weer eens „reorganisatie-voorstellen" te wachten; inmiddels zal het korps met 25 man worden uitgebreid.

Het aantal cursussen in de stroohoedenvlechterij op Curaçao zal met 6 stuks voor volwassenen uitgebreid worden.

ƒ 12.000 wordt aangevraagd voor schoolvoeding en kleeding.

Voor den bouw van een nieuw post- en telegraafkantoor wordt als eerste termijn ƒ 50.000.— aangevraagd; het geheel wordt op tweemaal dit bedrag begroot.

Verder zal een nieuw huis van bewaring worden gebouwd; het krankzinnigengesticht zal met twee paviljoens voor eerste klasse patienten worden uitgebreid, terwijl twee ziekenzalen moeten gebouwd worden bij de inrichting tot behandeling van lijders aan besmettelijke geslachtsziekten.

Traktementen.

Vóór veertien dagen vroegen wij: „wanneer zal men eindelijk eens in de kolonie voldoende salarissen vaststellen?" Reeds meermalen hebben wij dit onderwerp aangeroerd en het schijnt, dat thans mogelijkheid van een antwoord binnen afzienbaren tijd bestaat. Wij stelden de laatste maal bovenstaande vraag naar aanleiding van de voorgestelde verhooging over de wettelijke grens van het salaris van den directeur van openbare werken. Het blijkt ons thans, dat een verhooging van niet minder dan ƒ 5600.— (zes en vijftig honderd gulden) aangevraagd wordt, waardoor dit salaris op ƒ 12.000.— **gebracht wordt.** Wij hopen dit voor een goed b e g i n te mogen houden. Hoe intusschen met dit voorstel te rijmen is de mededeeling uit de toelichtende memorie, dat de Minister meent zich voorloopig te mogen neerleggen bij de beslissing van den Kolonialen Raad, die aan het voordeel om „nevens de organieke bezoldiging, eene (niet voor pensioen meetellende) toelage te verleenen", met algemeene stemmen goedkeuring onthield, vatten wij niet, tenzij men meent, dat er reden is onderscheid te maken tusschen „uit te zenden" en „uitgezonden" personen. Trouwens wij meenen nog onlangs van uitzending op eene bezoldiging boven de „organieke" gehoord te hebben.

En nu het antwoord op onze vraag. — Op de begrooting voor 1920 is ƒ 200.000.— uitgetrokken voor *kosten van verbetering van de bezoldigingen, verlofbezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten, voor zoover het niet mogelijk is die aan te wijzen op de artikelen, waarin die bezoldigingen zijn omschreven, met deze toelichting*. Het ligt in de bedoeling om in den loop van 1920 over te gaan tot eene algemeene herziening en verhooging van de bezoldigingen en toelagen van de ambtenaren en beambten in de kolonie. Zoodra de Commissie, ingesteld ten einde na te gaan welke stappen genomen moeten worden om de rechtspositie der ambtenaren en eene herziening hunner bezoldigingen te regelen, rapport zal hebben uitgebracht, zal deze zaak ter hand worden genomen. In verband hiermede wordt voor 1921 een krediet aangevraagd, waaruit de uitgaven voor bedoelde verhooging der bezoldigingen, enz. kunnen worden gekweten, welk krediet gesteld is op ƒ 200.000.—. Uit den aard der zaak is deze raming een globale, aangezien het nog absoluut niet vaststaat met welk percentage de bezoldigingen, enz. zullen moeten worden verhoogd.

Saba zonder dokter.

Saba zal het weer zonder eigen geneeskundige moeten doen door eene vacature op St. Martin, waarheen die van Saba overgeplaatst is. Wanneer op het Fransch gedeelte van St. Martin wel een dokter is, zou het dan niet beter geweest zijn, wanneer men getracht had met dezen tot overeenstemming te komen? Of, althans, zou Curaçao zelf niet tijdelijk een van zijne geneesheeren kunnen afstaan?

R.K. Zendingstentoonstelling.

Te Nijmegen wordt eene R. K. Zendingstentoonstelling gehouden. De criticus van de *N. R. Ct.* zegt ervan: „Van Curaçao Panama-hoeden, af en niet af, van de vlechtschool, met hare dikwijls afgebeelde leerares. Van Saba kantwerk, dat werkelijk mooi is, te midden van veel dat opzichtig en leelijk moet heeten".

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Turksche vredesvoorwaarden.

Er is een hemelsbreed verschil in de manier van kunnen en daardoor ook in die van doen tusschen de twee machten, die de politiek van de toekomst trachten te richten, tusschen de Soviet eenerzijds en de Entente anderzijds. De eerste wil, om tot nieuwe politieke en maatschappelijke verhoudingen te komen, het bestaande omver werpen; dit maakt 't haar gemakkelijk om met alle vormen, gebruiken, regels, rechten, wetten, verdragen te breken, wanneer deze het bereiken van een gewild doel bemoeilijken. Zoodra de andere de neiging toont om het met hetgeen aangenomen of beschreven is eens niet al te nauw te nemen, steekt tegen die vrijmoedigheid een storm van verontwaardiging op, die haar verplicht bakzeil te halen. Is de eerste nog door geen lastige beloften of toezeggingen verbonden en is zij daarentegen gul met het openen van gulden vooruitzichten, waarvoor zij echter geen verantwoordelijkheid aanvaardt, de Entente zit vast aan de duizend beloften in de benarde oorlogstijden gedaan en die veelal niet met elkander in overeenstemming te bren-

gen zijn, hierdoor is zij huiverig om nieuwe toezeggingen te doen, of wordt aan hare goede bedoelingen door de betrokkenen weinig waarde gehecht. De Soviet stelt zich overal aan de zijde der ontevredenen, die zij nog meer ontevreden wil maken, de Entente wil tevredenen maken, terwijl zij zelf over niemand en ook over zichzelf, over niets en ook over haar eigen werk niet tevreden is. Hoe schril deze tegenstellingen ook zijn, toch moeten zij in beteekenis misschien nog achter staan bij deze, dat de Soviet beslissen en handelen kan naar eigen goeddunken, terwijl de Raad van vijf, van vier of van drie, om de Entente-meeningen en -beslissingen te vormen en uit te voeren telkens, in hoofdzaken en bijzonderheden, moet beproeven „de contenter tout le monde et son père". De Russische regeering, Pausschap van het Bolsjewisme, handelt hierdoor snel, energiek, doortastend, verrassend, verandert als zij 't noodig vindt à la minute van stelsel en richting, bereidt een uit te voeren zet voor en grijpt op 't gewilde oogenblik in.

De Opperste Raad? Over elken maatregel van beteekenis oneenigheid. Amerika doet niet meer mee, maar staat er toch niet buiten. Van Japan is zoowat hetzelfde te zeggen. De overgeblevenen zijn 't eerst oneens. Na een conferentie verluidt dat zij 't volmaakt eens geworden zijn. Wordt de gevallen oplossing bekend, dan leest iedereen eruit, dat de geschilpunten terzijde gezet zijn en dat men het dus alleen eens is geworden over datgeen waarover men het niet oneens was. Ook overigens alle nadeelen van een veelhoofdig bestuur in den nadeeligsten vorm, omdat de Entente eigenlijk niet tot een 3-, 4- of 5-hoofdig, maar tot een dertighoofdig monster is gegroeid.

Ook over de oplossing der Turksche kwestie, zooals deze in San Remo bedisseld is, en dezer dagen aan de hooge commissie, welke daarvoor uit Konstantinopel naar Versailles gekomen was, in den vorm van een vredesovereenkomst medegedeeld is, strijkt de adem van dat monster en vóórdat die oplossing officieel bekend was gemaakt, had de Sovietregeering aan al degenen, waarvan men wist dat zij teleurgesteld of geergerd zouden worden, de hand reeds toegestoken met een: de Entente biedt vernedering en wanhoop, wij bieden nieuw leven, nieuwe kracht.

Het vredesverdrag brengt 't Turksche rijk in Europa, ten voordeele van Griekenland, tot zijn kleinst denkbare afmetingen terug. De Bolsjewiki sluiten een militaire overeenkomst met de Turksche nationalisten, waardoor deze hoop hebben op voldoende kracht om Turkije op z'n grootst te behouden. In Versailles wil men Turksch Klein Azië een nieuwe zuid- en oostgrens geven en den Grieken gelegenheid geven om na 5 jaar meester in Smyrna te worden. Hetzelfde militaire verdrag roept de Turken toe: dat nooit, de Grieken vooral er uit! De Opperste Raad stelt de onafhankelijkheid van Syrië en Armenië vast. Syrië heeft zich al een koning gegeven, die niet op de hand van de entente is. Armenië heeft, naar verzekerd wordt, omdat de Entente niet hielp, het voorbeeld van Adzerbeidjan en Georgië volgend, het aanbod van bescherming en hulp van Rusland aangenomen. Turkije moet afzien van Egypte, maar in Egypte staat naast de met Engeland bevriende khedive een sterke partij, die de onafhankelijkheid wil en deze is sterk bolsjewistisch besmet. Niettegenstaande Gr.-Brittannië zich uitdrukkelijk uitgesproken had voor de overbrenging van den Sultan van Konstantinopel naar Klein-Azië en Wilson dit even uitdrukkelijk als zijn verlangen had doen kennen, heeft men het niet aangedurfd; de storm van bedreigingen uit geheel de Mohamedaansche wereld heeft dit voorkomen. Maar het aangeboden vredesverdrag stelt hierbij als voorwaarde, dat Turkije het vredesverdrag zal nakomen. Dit zal den storm wel niet bedaren, daar elke agitator hierin kan leggen wat hij zelf verkiest er uit te halen. Wat zal de Sultan doen? De Opperste Raad heeft Turkije een maand gegeven om bedenkingen tegen de vredesvoorwaarden in te brengen. Maar de Soviet heeft den Sultan anderzijds uitgenoodigd om de door haar met de leiders der nationalisten gesloten conventie te ratificeeren, die hem dan in de armen der nationalisten zou werpen (wier leiders en attendant bij verstek ter dood veroordeeld zijn). Als overwonnene der Entente, Sultan zonder heerlijkheid, òf Khalief-agitator, verzoend met hen, die nog in een groot Turkije gelooven, wat zal de Opperpriester van alle Mohamedanen kiezen?

Turkije mag geen leger, geen vloot meer hebben, zijn eigen financiën niet meer beheeren, het zal onder grievende vreemde voogdij komen. Of het beter zal varen indien het onder leiding van Moskou mocht komen? Hierin verdiept de Turk zich niet, onder den indruk van het fnuikende vredesaanbod der Entente vindt elke Turk de ergste onzekerheid minder erg dan de eischen, die vredesvoorwaarden genoemd worden, maar die als een verklaring van wrok en haat, en dus als een va[n] voortdurende vijandschap, opneemt.

Als Turkije mocht weigeren om de vredesvoorwaarde[n] te aanvaarden, dan zal de Entente weer anderhalf jaa[r] noodig hebben om tot overeenstemming te komen ove[r] hare positie tegenover dezen nieuwen toestand; de So[-]viet zal dadelijk gereed zijn met raad en daad.

Generaal Townsend en de Mesopotamië expeditie.

Generaal Sir Charles Townsend heeft een boek uit[-]gegeven over zijn Mesopotamië-ondervindingen. Me[n] herinnert zich hoe deze opperofficier, van wien men i[n] Engeland groote verwachtingen had, met een divisi[e] van Europeesche en Indische troepen, in 1916 in Ko[et] el Amara, door een Turksch leger ingesloten werd e[n] zich ten slotte met zijn geheele macht moest overge[-]ven, waarna allen in krijgsgevangenschap gingen. D[e] generaal geeft in zijn boek niet alleen een verslag va[n] de gebeurtenissen, maar hij spreekt zijn oordeel uit ove[r] het Mesopotamië-beleid dergenen, die toen in Groot[-] Brittannië aan het roer waren, en dat oordeel is ver[re] van vleiend.

Over het geschiedkundige van het werk zegt Th[e] Times of India (Mail edition 10 April): het ver[-]haal is juist, duidelijk en overtuigend, de schrijver dee[lt] ons precies mee wat hij deed en waarom hij het deed. Wat de waardeering der krijgsverrichting in haar ge[-]heel en in hare bijzonderheden betreft, ontleenen w[ij] hier slechts enkele beschouwingen aan het Times-artikel.

Het oorspronkelijke besluit om een geringe krijgs[-]macht naar de landen bij 't uiteinde van de Perzische golf te zenden, om dit water vrij van vijandelijken in[-]vloed te houden en de Perzische olievelden, wier op[-]brengst vooral der scheepsmacht ten goede kwam, te be[-]schermen, berustte op een gezonden grondslag. Maar met de bezetting van Basra was dit doel bereikt. De eerste strategische fout was de opmarsch van Amara naar Koet el Amara. Tot Amara boden de transporten voor de Britsche troepen minder bezwaren dan die voor de Turken, verder gaande keerde dit om. Men liet zich verleiden door de beteekenis van Koet el Amara als punt van samenkomst van drie belangrijke wegen: de Tigrisweg van Bagdad naar Basra, de Haiweg van Koet naar Nasiriyeh en de Karoenweg naar Mahomerrah. Wilde men het om die reden bezetten, dan vergde 't een sterk garnizoen, waarvan verpleging, voorziening en aanvulling veel offers zouden vergen.

Hieruit volgt al, dat generaal Townsend in 't geheel geen voorstander is geweest van de onderneming naar 't ver gelegen Bagdad. Bij den toenmaligen stand van zaken heeft hij krachtig aanbevolen om geen strijd[-]macht van beteekenis te bestemmen voor oorlogstoo[-]neelen van ondergeschikt belang, maar alle aandacht op het groote strijdtooneel in Frankrijk te concentree[-]ren. De groote heeren in Londen beschikten anders. De Dardanellen-onderneming was mislukt, in Servië lie[-]pen de zaken mis, kon Bagdad bereikt worden, dan zou dit een prachtige afleiding zijn voor de geleden poli[-]tieke nederlagen en de bevelhebber der troepen, gene[-]raal Nixon, „a soldier of the most medio[-]cre calibre, durfde de verantwoordelijkheid voor deze onderneming wel aan, of, hetgeen juister is, durf[-]de evenmin als de andere autoriteiten in Indië tegen den wensch uit Londen ingaan. Townsend waarschuwde echter. Wilde men 't volstrekt doorvoeren, dan waren, behalve de bezetting der garnizoenen, minstens twee divisiën noodig om tegen Bagdad op te rukken en de bescherming der 400 mijl lange gemeenschapslijn van de zee tot Bagdad zou later nog meer eischen. Met zijn oordeel werd in zoover eenige rekening gehouden, dat voor later over de vermeerdering tot twee divisies ge[-]dacht zou worden, de onderneming moest intusschen mèt de beschikbare ééne zwakke divisie beproefd wor[-]den.

Zoodra de troepenmacht van Azizieh oprukte in de richting van Bagdad begon de door Townsend voorspel[-]de ellende. Door onvoldoende voorziening was er weldra gebrek aan alles, mannen, artillerie, munitie, hospi[-]taaluitrusting, geneeskundige verpleging en vooral aan transportmiddelen. Bij Ctesiphon stuitte men op goed aangelegde Turksche versterkingen. Zij werden daar[-]uit verdreven en trokken terug op Diala. Maar de Brit[-]sche macht vond zich zoo volkomen afgesneden van haar basis, dat zij ook achteruit moest gaan. Zij nam, onder generaal Townsend, bij Koet el Amara een sterke stelling in.

Was 't politieke doel niet bereikt, de autoriteiten wa[-]ren toch vol bewondering voor hetgeen Townsend en zijne troepen hadden gepresteerd; zij vertrouwden er daarom op dat deze te Koet el Amara wel 2 maanden stand zouden kunnen houden. Dan zouden zij door een sterke macht afgelost worden. Townsend antwoordde in December 1915: dat zal niet gaan. Zooals hij zich den

toestand zag ontwikkelen en zijn eigen middelen kende, achtte hij versterking of aflossing in 10 à 15 dagen noodig. De aflossing kwam niet binnen dien tijd. Door den aandrang is de voor de ontzetting bijeen te brengen legerafdeeling onder generaal Aylmer niet eerst kalm, rustig en goed georganiseerd, om daarna naar Koet el Amara te gaan, maar is zij zoodra doenlijk daarheen gezonden. Toen zij kwam, was de Engelsche stelling bij Koet el Amara echter reeds geheel in- en afgesloten. Aylmer ging tot een reeks van schermutselingen over, die nergens succes hadden. Townsend zelf hield het, hoewel heelemaal ingesloten, met de beschikbare macht en middelen, tegen de herhaalde aanvallen tot 26 April uit. Het is moeilijk achteraf uit te maken of het ontzet beter zou zijn geslaagd, indien het eerst geduldig georganiseerd ware geworden.

De lange Turksche krijgsgevangenschap is voor de dappere verdedigers van Koet el Amara een zware beproeving geweest. De Mesopotamië-troepenmacht werd hersteld en generaal Maude mocht, terwijl de Turken elders zware verliezen leden, de opmarsch naar Bagdad met succes volbrengen. Maar hierdoor is, voor de geschiedenis, de blunder der vorige onderneming niet uitgewischt. Engeland heeft zich wel meer schuldig gemaakt aan 't ondernemen van militaire expeditiën zonder voldoende voorbereiding, maar in Mesopotamië was dit te minder te verontschuldigen, omdat het daar beoogde doel feitelijk bereikt was, zoodat de niet te verantwoorden onderneming niets goed kon maken van hetgeen op de ver afgelegen oorlogstooneelen mislukt was en daarentegen met vrij groote zekerheid het goede bederven moest dat aan de Persische golf bereikt was.

Onder den indruk van den roep om licht over de gebeurtenissen, benoemde de regeering een commissie, die een rapport uitbracht, dat, door aanwijzingen van enige fouten en schuldigen, den indruk maakte van onpartijdig en onbevooroordeeld te zijn; maar dat hier omschreven wordt als ,,that monstrous accumulation of misrepresentation and perversion''.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

COMMISSIE VOOR WEST-INDIE.

VERGADERING op *Zaterdag 22 Mei 1920 om 2.30 nam.* in de Leeszaal van het Gebouw van ,,Oost en West'', Heulstraat 17.

Agenda.

I. Voorstellen van den nieuwen wd. Secretaris.
II. Notulen.
III. Ingekomen stukken.
IV. Deelneming West-Indië 5e Ned. Jaarbeurs.
V. Hetgeen verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Ingekomen bij het Secretariaat der Afdeeling Haarlem voor de Jan Pietersz. Coenstichting:

van den heer B. M. A. C., Bloemendaal *f* 250.—
,, ,, ,, J. N., Bloemendaal ...... ,, 1000.—

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

TECHNISCHE AMBTENAREN VOOR WATERKRACHT, ELECTRICITEIT EN ANDERE STAATSBEDRIJVEN IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Bij den dienst voor waterkracht en electriciteit in Nederlandsch-Indië en de door dien dienst uit te voeren werkzaamheden ten behoeve van andere Staatsbedrijven daar te lande, zijn te vervullen enkele plaatsen voor practisch ervaren personen met een middelbaar technisch diploma.

In het bijzonder komen zij in aanmerking, die het eindexamen eener middelbare technische school met electrotechniek en stoomwerktuigkunde als verplichte vakken met gunstig gevolg hebben afgelegd. Voorts wordt vereischt eene ruime practische ervaring op het gebied der sterkstroomtechniek, verkregen in het bedrijf of bij de 2montage van electrische centrales en hoogspanningsverdeelnetten of in constructiewerkplaatsen en teekenzalen.

De uitzending zal voorloopig geschieden in tijdelijken dienst met een 5 à 6-jarig dienstverband, doch met de mogelijkheid tot overgang in vasten dienst op nader te bepalen voorwaarden bij beiderzijdsch goedvinden.

Aan het dienstverband is verbonden:

1o. vrije overtocht in de 1ste klasse, heen en terug, e.qq. ook voor het wettig gezin;

2o. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van *f* 2250 (twee duizend tweehonderd vijftig gulden);

3o. eene voorloopige bezoldiging van *f* 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

4o. eene ambtsbezoldiging van *f* 475.— 's maands — ingaande met den eerste van de maand, volgende op die, waarin de benoeming zal hebben plaats gehad, en de werkzaamheden zijn aanvaard, — met 2 driejaarlijksche verhoogingen van *f* 100 's maands bij gebleken geschiktheid en goede plichtsbetrachting, zoodat eene eindbezoldiging van *f* 675 's maands wordt bereikt. In verband met practische ervaring kunnen reeds dadelijk een of meer verhoogingen worden toegekend;

5o. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, welke wordt genoten als verhooging van de onder 2o. bedoelde tegemoetkoming.

Gegadigden behooren hunne ongezegelde verzoekschriften zoo spoedig mogelijk in te zenden aan het hoofd der 9de afdeeling van het Departement van Koloniën, onder overlegging van eene korte omschrijving van genoten onderwijs, opleiding en levensloop, hunne diploma's en getuigschriften, eene omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamheden en van eene opgave van leeftijd, c.qq. of zij gehuwd zijn en van het aantal hunner kinderen.

Zij, die mogelijk in aanmerking komen, zullen worden opgeroepen voor persoonlijke kennismaking en ter geneeskundig onderzoek naar hunne lichamelijke gesteldheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant
van 29 April 1920 No. 83).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte M a, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
1 civiel- of bouwkundig ingenieur.
1 werktuigkundig ingenieur.
Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.
Leeraar in de pathologische anatomie aan de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
2 gouvernements-tandheelkundigen.
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
1 microbioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
12 ongehuwde apothekersbedienden.
4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).
1 instrumentmaker artsenschool Soerabaja.
Verpleegster 1e klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).
Waterbouwkundig ingenieur voor waterkracht en electriciteit.
Electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.
Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.
Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
Bouwkundig ingenieur,
Civiel-ingenieur,
Opzichter,
Technisch ambtenaar,
Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.
Scheikundig ingenieur bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.
Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.
Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).
Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij het mijnwezen.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen.
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.
Een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1e klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2e klasse,
Adspirant-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar.
Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.
Adjunct-Gouvernements-accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 3 Mei 1920, No. 85).

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributieverhoogingen, op peil gebrachte contributies en Abonnementen, sedert April 1920.

—o—

Begunstigers.

Bond van Eigenaren N.-I. Suikerondernemingen, Den Haag . . . f 250.—
Mr. J. W. D. Francken voor de gezamenlijke onder zijne Directie staande Maatschappijen en privé, Amsterdam . . . ,, 100.—
Billiton-Maatschappij, Den Haag . . . ,, 100.—
Nederl.-Indische Spoorweg Maatschappij, Den Haag . . . ,, 100.—
H. E. Oving Jr. Ned.-Ind. IJzer- en Staalhandel, Rotterdam, Geldersche Kade 31 . . ,, 100.—
Weise en Co., Rotterdam, Boompjes 58 . . ,, 100.—
Ned.-Ind. Gasmaatschappij te Rotterdam, Willemsplein 10 . . . ,, 100.—
Int. Crediet- en Handelsvereeniging „Rotterdam", Rotterdam, Westerstraat 42 . . . ,, 100.—
Firma Dikkens en Co., Hengelo . . . ,, 50.—
N. V. Gebr. Naeff, Lochem . . . ,, 50.—
Nederl. Katoenspinnerij, Hengelo . . . ,, 25.—

J. Lodder, Utrecht . . . ,, 1
F. B. Jantsen, Amsterdam . . . ,, 1

Nieuwe leden.

Mr. L. F. A. M. van Ogtrop, Amsterdam . f 10
G. H. Mulder, Indragiri O.-I. . . . ,, 5.
M. Kiveron, Amsterdam . . . ,, 5.
J. Ch. van der Belt, Scheveningen . . ,, 5.
W. J. C. Smit, Den Haag . . . ,, 5.
H. B. van de Rovaart, Den Haag . . . ,, 5.
G. H. Ockerse, Amsterdam . . . ,, 5.
L. Stibbe, Den Haag . . . ,, 5.
P. van der Molen, Utrecht . . . ,, 5.
Mej. C. van Wijk Jurriaanse, Utrecht . . ,, 5.
E. de Vries, Paramaribo . . . ,, 5.
Dr. M. Polak Albina, Suriname . . . ,, 5.
Directeur Algemeen Proefstation der „Avros" Medan . . . ,, 5.
W. van den Brink, Den Haag . . . ,, 5.
J. J. van Eupen, Nijmegen . . . ,, 5.
H. Kerremans, Arnhem . . . ,, 5.
F. Treffers, Den Haag . . . ,, 5.
G. H Loth, Delft . . . ,, 5.
H. Wouters, Scheveningen . . . ,, 5.
A. G. de Bruin, Leiden . . . ,, 5.
W. D. H. Baron van Asbeck, Haarlem . . ,, 5.
H. W. Holtappel, Rotterdam . . . ,, 5.
Mr. P. A. Blaauw, Rotterdam . . . ,, 5.
Th. J. A. Hilgers, Lochem . . . ,, 5.
Mr. F. G. Schalkwijk, Haarlem . . . ,, 5.
Mevr. H. Hartmans-Laeyendecker, Breda . . ,, 5.

Contributieverhoogingen.

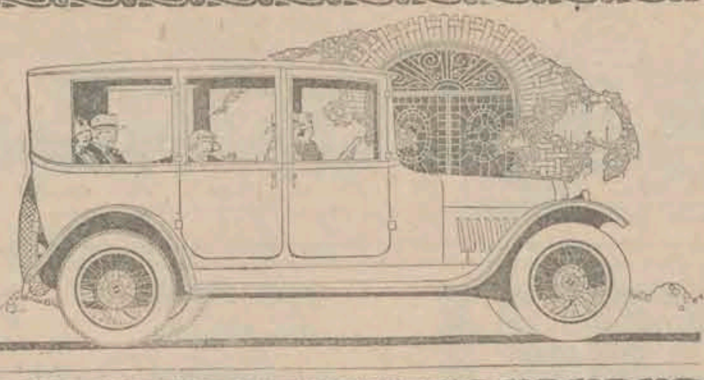
A. C. van der Velden, Soemba van f 2.50 op f 10.
J. J. van Gorsel, Den Haag . ,, ,, 5.— ,, ,, 10.
Mej. C. Meulenhoff, Soerabaja ,, ,, 2.50 ,, ,, 7.
A. J. Reijnvaan, Velp . . . ,, ,, 1.50 ,, ,, 3.
Mej. D. Houthuyzen, Den Haag ,, ,, 1.50 ,, ,, 2.

Op peil gebrachte contributies.

R. P. O. D. Wijnmalen, Den Haag van f 2.50 op f 5.
Prof. J. A. Grutterink, Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
H. G. J. Smits, Arnhem . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
L. F. Schröder, Wageningen . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
H. A. Stöcker, Velp . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
Mevr. M. A. Dunlop-geb. Mikkers, Rosendaal bij Velp . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
Th. Mens Fiers Smeding, Soerabaja . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
Th. Linscheer, Suriname . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
J. P. Monsanto, Paramaribo . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
J. A. van Beek, Suriname . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
M. Willemsteijn, Wageningen ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
A. Gelderman, Arnhem . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
Th. J. F. A. Liefrinck, Arnhem ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
C. H. C. Bijvanck, Arnhem . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
G. de Bruin, Velp . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
Mej. W. van Hoorn, Besoeki . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
P. L. van Bueren, Santpoort . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
E. H. Simon, Semarang . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
G. Schaap, Den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
F. L. H. Storm van 's-Gravesande Den Haag . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
J. Kindermann, Scheveningen . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
E. A. Pan, Haarlem . . . ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.
Mevr. A. S. Lucardie-geb. Daum, Oosterbeek . . . ,, ,, 2.— ,, ,, 5.

Abonnementen.

Eykensluyters en Tromp, Den Haag . . f 5.
Crans en Co., Den Haag . . . ,, 5.
Restaurant Royal, Den Haag . . . ,, 5.
Hotel „De Twee Steden", Den Haag . . ,, 5.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", **Heulstraat 17 en de Firma** MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 22. Donderdag 27 Mei 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

Door omstandigheden moesten wij onze uiteenzettingen over het doel, streven en *werken* van „Oost en West" onderbreken en we waren, hoewel reeds werd vermeld, nog lang niet aan het eind.

Werden verschillende instellingen en sub-commissies reeds besproken, thans is aan de beurt de commissie voor West-Indië oftewel de West-Indische Commissie.

„De Commissie voor West-Indië, ingesteld door de Vereeniging „Oost en West", stelt zich ten doel het behartigen van de belangen van de Nederlandsch West-Indische Koloniën overeenkomstig de statuten der vereeniging „Oost en West".

Art. 3 dier statuten luidt:

„De Vereeniging „Oost en West" beoogt het voortdurend versterken van den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder."

De vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent

onze Oost- en West-Indische bezittingen en koloniën;

2. het steunen van alles wat dienen kan om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de inlandsche kunstnijverheid;

3. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hun opvoeding en onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft en desverlangd het houden van toezicht over die kinderen;

4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen enzoovoorts, aan naar Oost- of West-Indië vertrekkende of van daar aangekomen personen;

5. het geven van raad wat betreft hotels, pensions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medische hulp, inkoopen, enzoovoorts, op verlangen aan uit de Indiën komende personen;

6. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden;

7. het medewerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de vereeniging Oost en West;

8. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

De West-Indische Commissie werkt dan ook geheel in dezen zin. Wel werden haar werkzaamheden door de oorlogsomstandigheden ten zeerste belemmerd en ook thans kan nog geen volle kracht ontwikkeld worden, doch er wordt gedaan wat gedaan kan worden.

Pogingen werden aangewend om ook onze „West" op de 4e Nederlandsche Jaarbeurs vertegenwoordigd te krijgen. Door den Gouverneur van Suriname werd hier op gereageerd. Eene bezending monsters van houtsoorten, koffie, cacao, oliën en vezelstoffen gedroogde bacoven werd opgezonden, echter te l om op de Jaarbeurs dienst te doen. Op de 5e N Jaarbeurs kan deze bezending, zoo noodig aan vuld, tot haar recht komen.

Met de te Curaçao opgerichte Huisvlijtschool w verbinding en voor haar producten in Nederland afzetgebied gezocht en geopend. In „Boeatan" k nen daarna deze producten verkrijgbaar gesteld w den. 't Is een kwestie van tijd en geld. Ook hier „Oost en West" zonder materialen steun niet d wat gedaan *moet* worden. Daarom leden en beg stigers, verleent dien steun!

(Wordt vervolgd).

A. J. GOOSZEN.

Indische Pensioenen.

In de allereerste plaats de voor weduwen en wee verblijdende mededeeling, dat op het Indische grootingsontwerp 1921 drie millioen is uitgetrok voor e e r s t e bijdrage aan de weduwen- en wee fondsen in verband met de voorgenomen pensioe verhooging. Zooals bekend, bedraagt het weduw pensioen thans 16 pCt. van het traktement van d overleden echtgenoot, met een maximum van *f* 1 's maands en een minimum van *f* 20 's maands, de grondslag voor de berekening daarvan meer d *f* 100.— bedraagt. Wanneer die grondslag *f* 100. of daarbeneden is, heeft een en ander plaats n rato van 20 pCt. met een minimum van *f* 8. 's maands. Omtrent de hoegrootheid van het v hoogingspercentage is nog niets bekend. In Ind wordt actie gevoerd voor eene verhooging tot pCt. Al vast één categorie van de nouveaux pauvr waarvoor het leven een tikje dragelijker wordt g maakt. Goddank!

Feuilleton.

De uitbarsting van den Goenoeng Kloet.

EEN HERDENKING.

1919 — 20 Mei — 1920.

De macht des doods zal de menschen
onvoorziens blijven wegrukken.
Horatius.

20 Mei 1919— met welke smartelijke gevoelens zal tot in lengte van dagen een ieder zich dezen rampzaligen datum herinneren, een ieder, die met het lot van Indië en zijn bewoners begaan is. Zoo schreef ons de heer Coert, resident van Kediri, kort na dien schrikwekkelijken nacht van 19 op 20 Mei, nu juist een jaar geleden, toen in een der vruchtbaarste afdeelingen van het gewest ruim vijfduizend menschen een afschuwelijken dood vonden en bijna 20.000 bouws gronden onder den modder werden bedolven, waardoor een schade van verscheidene millioenen werd veroorzaakt.

Tienduizenden in het geteisterde gewest en ook daarbuiten zullen heden dien nacht der verschrikking herdenken, toen na een verraderlijke rustperiode, de Kloet door een hevige exploisie veertig millioen kub. meters water uit het Katermeer slingerde en vermengd met zand en modder en geweldige steenen uitstortte over de vruchtbare landouwen van Blitar.

Sedert dien is menige landbouwer teruggekeerd naar het veld dat eens zijn bouwgrond was, naar de plaats waar eens zijn huis stond. En met zijn onverwoestbaar optimisme nam hij de spade op en de dessa's verrijzen weer en de velden worden opnieuw beplant alsof de steeds dreigende Kloet niet bij voortduring een doodschaduw over het landschap spreidt.

Het is nu dan juist een jaar geleden, dat wij aan het zwaar bezochte gebied een bezoek brachten, toen nog nauwelijks de heete modder was afgekoeld, toen, gezegd wag worden, een oogenblik door geheel de wereld een huivering van ontzetting ging en in Nederland direct na den schrikkelijken slag van het Noodlot daar in de zonnige landen van het Oosten, de Liefdadigheid zich op een zoo schitterende wijze organiseerde.

Bijna onzichtbaar, flauw geteekend, maar niettem toch duidelijk te herkennen, lag het monster dien d ver en hoog boven het wijde graf der vele duizenden, d zijn grilligen wil in een marcaberen, donkeren en o heilspellenden nacht den onverwachten dood had ing jaagd, op dien vroegen, lichten Zondagmorgen in n vels, de laatste ijle nevels van den wijkenden nach grauw en grijs, als droeg hij verraderlijk en beaat als h is, een passend boetekleed, berouwvol en treurend o het namelooze leed in een vruchtbare landstreek weinige bang-benauwde uren onmeedoogend gebracht Het werd al spoedig anders met het klimmen van d zon en het lichter worden van den hemel. Want bij ee bocht in den weg, die van Toeloengagoeng over Ngo noet naar Redjotangang gaat, leverde het monster e geheel ander, een imposant beeld op, vloekend in str met alle landelijke attributen van dat overigens paisib gebied. De atmosferische nevels waren verdwenen, d hemel scheen gebroken te zijn, het licht begon te sp len, soms fonkelend op nog dauwnatte landen, ma langs den smallen weg liepen de menschen sprakeloo met oogen zonder glans als geestelijk zieke zwerve van dorp tot dorp zonder een enkelen blik terzijde werpen, naar het Noorden, daar waar iets later op d morgen, het monster stond, brutaal en onbeschaam hoog ten hemel den rookpluim dragend als een p nache van den grimmigen triomfator, die zegeviere zijn vreemd genot uithijgde na de behaalde overwi ning. Een aangrijpende tragiek werd rusteloos gevoe in de ruime omgeving, in het lichte groen, door het fri sche regenwater van 't aschgrauw al ontdaan, in h gezang van de vogels, hier en daar in de boombouque ten, waarin de kleine kampongs wegschuilen, in d wuivende halmen van de rijpende paddi, want daa achter, niet ver achter den weg, die de verkeersad van het groote leven is, waarlangs onophoudelij auto's snorden, niet ver achter het groen van aanpla en geboomte, wijd en troosteloos onder den zonnige hemel het groote graf, het egaalgrauwe, zonder ee treurboom, zonder een eenvoudig bedehuisje, waar d zwerver zou kunnen knielen, als de zon ter kimm neigt, om stil de dooden te herdenken, de vele duize den, die daar te zamen den eeuwigen slaap waren in gegaan, onder de zware lagen modder ruw en hardvoc tig begraven, want zelfs niet een groene zode, niet één dekte hun laatste rustplaats.

Wanneer men, komende van Toeloengagoeng, naa het Noorden direct rechts afsloeg na het passeeren va

Volgens de elkaar tegensprekende persberichten schijnt het pensioen van de Indische civiele gepensionneerden te worden verhoogd met 33⅓ pCt. Dit percentage lijkt mij het juiste, omdat, naar verluidt, de Indische civiele pensioenen zullen worden verhoogd met het genoemde procent en men kwalijk een hooger pensioen kan toekennen aan reeds gepensionneerden dan de thans actief dienenden zoulen kunnen erlangen. Het feit, dat de Indische *salarissen* voor bepaalde betrekkingen staan te worden verhoogd, kan *in algemeenen zin* nimmer rede zijn, om den grondslag van *reeds toegekend* pensioen te herzien. Waar zou anders het einde zijn? Of de grondslag voor die *nieuwe* berekening aan billijke eischen voldoet is een geheel andere vraag, die met minstens evenveel klem voor de *oude* berekening kan worden gesteld. Thans zal die grondslag voor 20 Indische dienstjaren vier instede van drie maanden van het gemiddelde activiteits-traktement over (de hoogste) twee jaren (24 maanden) worden, wellicht behoudens enkele afwijkingen, zoodat men na 30 dienstjaren de helft van bedoeld traktement als pensioen kan erlangen. De illussie uit de jeugdjaren, dat men na 20 jaren Indischen dienst met een pensioen kon huiswaarts keeren, waarvan men met 'n beetje goeden wil kon rondkomen, is verdwenen, voor goed. En op zichzelf beschouwd, is dit zoo erg niet. In algemeenen zin is er niets tegen, ja is er zelfs veel voor te zeggen, dat men Indië eerst na 30 dienstjaren den rug toekeert. Voor de gezonden al zeer zeker niet en alhoewel betrokkenen uitteraard ook zeer uiteenloopende belangen hebben, is het zoo oogenschijnlijk wel veel aanlokkelijker, om 10 jaren eerder met pensioen te gaan. Veelal oogenschijnlijk, omdat men — het meerendeel dan — toch ook weer over den leeftijdsgrens heen is, waarop met veel kans op succes hier naar eene betrekking kan worden omgezien en wordt deze verkregen, de werkgever bij zijne belooning van het gepresteerde werk rekening houdt met het pensioen van den werknemer. Dit stemt den gepensionneerde ontevreden, een gevoel van minderwaardigheid dringt zich bij hem op en de buitenstaander noemt hem kort maar bondig: een onderkruiper, een beneden-de-markt-werker. Dat velen zich zulks noodgedwongen en om verschillende redenen moeten laten welgevallen, wij weten en betreuren het, vooral als het werk absoluut inferieur is aan hun vroegere positie. Velen, die geen werk kunnen vinden, geen onderkruiper willen en noodzakelijk behoeven te zijn, geen inférieur werk wenschen te doen, dooden hun tijd met lezen, wandelen, patience bridge en meer dergelijke, ten slotte weinig bevredigende zaken. Het moet hier maar eens ronduit gezegd, dat het den gerepatrieerde hier méér oogenschijnlijk dan inderdaad voor den wind gaat. En dan nog de absoluut onjuiste meening der totoks, die, al wat z.g. Indisch is over één kam scherende, in die oud-Indische gasten zonder uitzondering richards zien en daarnaar handelen. Wij weten wel beter, dat het slechts aan een enkelen ambtenaar is mogen gelukken om van zijn tractement iets noemenswaardigs over te leggen. Verbeeld U, ieder gepensionneerd Indisch ambtenaar of officier een richard! 't Is om het uit te brullen!...... Toch zijn we dikwijls zelf oorzaak, dat dit idee nog niet als sprookje naar het rijk der fabelen is verwezen. Gebrek aan...... vul maar in, lezer... om kleur te bekennen. 't Staat zoo gekleed, weet U, om rijker te schijnen dan men is. Het doet me denken aan den persoon, die zijn belastingbiljet hooger invulde dan zijn inkomen was.

Ook de categorie der gepensionneerden valt grootendeels onder de nouveaux pauvres en het zullen vooral de menschen met lagere pensioenen zijn, mits te oud of in de onmogelijkheid verkeerende om nog een surplus bij hun inkomsten te verdienen, die met een verhooging van 33⅓ pCt. over een pensioen van

---

de Brantasbrug bij Ngantroe, kon men per auto rijden tot paal 27, langs den weg, die in normalen tijd via Kalipoetjang tot Blitar leidde, naar welke nabij paal 30 ongeveer door het uitslaan van bruggen verder ontoegangbaar was geworden. Bij het eerstgenoemde punt was een kleine binnenweg, nog, maar moeilijk; voor auto's berijdbaar, welke naar Srengat leidde, de hoofdplaats van het gelijknamige district. De ellende had zich reeds aangekondigd; terwijl men, den rechteroever van den Brantas houdende, voortdurend werd getroffen door het vreedzaam, rustig landschap langs de bochtige rivier, waarbij de pisangs groot en breed-gebladerd en de palmen met hun fijne armen geknakt stonden onder het zware aschgewicht, zag men nu en dan aan zijn linkerhand, waar de bosschage niet te weelderig was een open plek, maar vreemd open, onbestemd, zooals 't op tochten dicht bij zee wel eens gebeuren kan, dat men plotseling een vrij stuk van de zee zien of de zee verondersteld te zijn, daar, waar geen kroon van hoog geboomte meer de aanwezigheid van land verraadt. Die vreemde wijde verte, grijs en monotoom door niets gebroken, door geen woning en geen plant, was het groote graf der ongenoemde duizenden... Srengat was van dit groot moddergraf, dat het gebied bedekte hetwelk vroeger het „stroomgebied" der Kali's Kadjar Temas en Lahar genoemd kan worden, het meest Zuid-Oostelijke punt. Want naar het Westen, het graf doortrekkend, eenige uren te voet, kwam men op het punt, waar eenmaal Oedanawoe was, het meest geteisterde plekje van het zwaar bezochte land. Hier volgde men dan den rand van het moddergraf, dat duizenden menschen omsloot en dat, om zich te vormen, de vernieling noodig had binnen de grenzen van het district van zes duizend bouws sawah gronden en toen duizend bouws tegallen.

Wie het Indische landschap kent kon 't weinig moeite kosten zich voor te stellen, staande aan den rand van 't graf, hoe sappig-groen de sawahs nog moesten zijn geweest, nauwelijks eenige dagen geleden, waar toen de grauwe doodenakker lag als schier een eindelooze vlakte, sinister in haar strenge, grijze eentonigheid. Men moest, na 't eerste moment van onvermijdelijke verslagenheid, bij het eerst aanschouwen dezer woestenij, de fantasie haar werk laten, dat wil zeggen, de fantasie, die van elders, waarheidsgetrouw, uit de herinnering datgene haalde, wat daar zou zijn wanneer het monster het niet anders had gewild. De verbeelding, die hier gemakkelijk was, deed eerst goed beseffen, hoe het landschap in deze streken zwaar was geteisterd.

De grauwe vlakte, gebroken door geen boom en struik, met hier en daar een enkele rotssteen, meer dan anderhalven meter hoog, kilometers meegevoerd in den nacht der verschrikking op de golven der ziedende modder was geen landschap meer, triest en naargeestig zooals er wel andere doode streken zijn, die als het ware in melancholie te zijn gedrenkt.

Dit was geen melancholie meer, dit was ontzetting, dit was geen treurnis meer, dit was doffe wanhoop na radeloosheid en onmacht. De wind woei aan, de weëe lucht van al te lang gelegen lijken kwam onheilspellend mede, dit wijde graf van modder en gesteente scheen een helleoord te zijn voor ons, maar hier paste piëteit, nu het de laatste rustplaats werd van al die duizenden stille, fanatieke, kleine, bruine menschen, die van den Kloet alleen de legenden kenden en het oude verhaal uit vroeger dagen van ontzetting, dat van mond tot mond, van vader op zoon was gegaan.

Hier, aan den zoom van het groote moddergraf, waarvan men in de vele, late middagnevels nauw de overzijde kon zien, waren geen huizen meer en geen sawah's en de menschen, die er moeten zouden leven en den grond moeten bewerken, zouden niet opstaan meer bij hanengekraai of bij het eerste schemerschijnsel van de morgenzon.

Het was een land des Doods: er was geen bloem, er was geen kleur zelfs meer, die leven beloofde, er was geen hoop, er was slechts rouw en angst en de groote ongekende machten, die zelfs in onze verfijnd wetenschappelijke formules geen vaste grenzen vonden.

De lucht der lijken werd sterker, het was of een Doodenwind over 't wijde grauw-grijze graf neerstreek. De wind kwam geluidloos, van ver over het modderland, waaronder de paddi verstikt lag, geluidloos, omdat hij niet spelen kon langs buigende halmen of door het fijne gebladerte der boomen, de nu ontwortelde struiken van dessa-erven, die in modder waren verzakt of onder steenen bedolven. Van achter den goenoeng Pegat, de kleine Strengatheuvels, die den laharstroom dwong zich te splitsen, kwam de doodenwind. Want daar lagen nog de lijken hoog opgestapeld, onbegraven, waar de modderstroom was opgezwiept tegen de, zijn kracht een oogenblik brekende, heuvels. De lijkenlucht werd schier onhoudbaar, maar wie zijn plicht had te doen, blijft op zijn post als hij te helpen had.

(Wordt vervolgd.) J. KONING.

20 jaren niet uit den brand zullen zijn. Ik hoop, dat men van hoogerhand er iets op zal weten te vinden, om hen hierin tegemoet te komen, al twijfel ik er aan in verband met den nieuwen pensioengrondslag voor de actief-dienenden.

Gegeven de verbetering van de hygiënische toestanden in Indië, van het onderwijs en de uitbreiding daarvan, van de wenschelijkheid van meer continuiteit dan voorheen in het ambtelijke e.t.g., van de nadeelen voor velen verbonden aan eene pensionneering op te jeugdigen en voor de arbeidsmarkt hier toch weer te hoogen leeftijd, is er in mijn gedachtengang ruime plaats voor een verschuiving naar boven van den pensioengerechtigden leeftijd, desnoods voor het recht op verkrijgen van pensioen na meer dan 20 jaren. Ik weet wel, dat er bezwaren kunnen en zullen rijzen en dat de groei van Indië voor sommige gevallen uitzondering zal noodig maken, dat alles weet ik, maar — en dit zal men niet grif erkennen — ik acht een verschuiving naar boven niet het minst in het belang van den ambtenaar zelf en zijn gezin, uitzonderingen daargelaten. En zijn excepties op den regel noodig, dat men ze treffe, evenals men zulks voor de directeuren van gouvernements-bedrijven Wenckebach en de Kat deed. Maar, voor wat hoort wat, en dan zal men de pensioenen heel wat beter moeten maken dan thans staat te gebeuren, waartoe dàn ook alle reden aanwezig zal zijn en dan zal het percentage minstens gelijk moeten zijn aan dat waarover de maximum-Hollandsche pensioenen berekend worden. En billijkheidshalve zal men dan eene voorziening moeten treffen voor hen, die door tropische invloeden vroegtijdig worden gepensionneerd. Men zal deze lieden, wier physiek in de tropen geknakt werd, hooger moeten pensionneeren, als blijkt, dat zij daardoor hier in hun onderhoud gehandicapt worden, hetgeen eene commissie van hoogstaande mannen, de geneeskundige raad van het departement van koloniën, zal hebben uit te maken. Ook wanneer zulks later eerst mocht blijken door uitdrukkelijk te constateeren, vroegtijdige invaliditeit zal er voor zoo'n verhooging nog plaats moeten zijn. Hierbij wil ik het voor wat betreft de civiele pensioenen maar laten, al valt er nog heel wat meer van te zeggen.

Over de persberichten aangaande de verhooging der pensioenen van de militaire gepensionneerden kan ik kort zijn. Het Indische leger is nagenoeg in alles steeds zeer stiefmoederlijk bedeeld. Eindelijk wordt daarin afdoende verbetering gebracht. Ook de militaire pensioenen zullen aanmerkelijk worden verhoogd. Naar verluidt zullen de reeds gepensionneerde officieren en militairen hun pensioen verhoogd zien met 40 % beneden de *f* 2.000.— en daarboven met 33⅓ %, met een kleine variatie voor de laag-gepensionneerden. Zoo op het oog dus dezelfde, ja zelfs nog een betere verhooging dan de civiele gepensionneerden. Edoch, de ex-militairen zullen bij lange na niet op gelijk pensioenniveau komen met hunne huidige ranggenooten in actieven dienst, hetgeen voor de civilisten wel het geval zal zijn. Gegeven de groote verdiensten van het Indische Leger van ± 1894 tot ± 1906, zonder te kort te doen aan de periode daarvoor en daarna! —, gegeven de minieme betaling waaronder de pacificatie der buitenbezittingen plaats heeft gehad, kan ik de stemmen volkomen begrijpen, die opgaan om de reeds gepensionneerde Indische officieren en de reeds gegageerde enz. militairen van lageren rang alsnog pensioen te verleenen volgens den met 1 Januari 1920 waarschijnlijk van kracht wordende nieuwen pensioen-grondslag: terugwerkende kracht dus en toepasselijkverklaring voor alle Indische militaire gepensionneerden.

Gelijke monniken, gelijke kappen, is nog altijd Hollandsch!

S. J. AAIJ.

Losse Opmerkingen.

XXI.

In de „Telegraaf" van 20 Mei j.l. komt een zeer interessant artikel voor, getiteld: De actie in de suiker; het standpunt der fabrikanten. Mr. J. van Hasselt, secretaris van de „Beniso" (Bond v Eigenaren van Nederlandsch-Indische Suiker-O dernemingen) betoogt daarin (d.w.z. in een int view), dat de actie van het Indische fabriekspers neel meestal „verpolitiekt" is en dat de gegron heid der economische grieven uiterst précair Kromo wordt door de fabrikanten overladen met g schenken in natura, zooals goedkoope rijst, kato tjes, garens e. d.

Dit waarborgt dat Kromo zich door een loonsv hooging van b.v. 30 tot 60 cents per dag niet „n weelde zal te buiten gaan" en van de zes maar v of nog minder dagen zou „binnenkomen!"

En dan de min of meer koddige conclusie: D maatregel is dus geheel op zijn welzijn gericht!

De opvoedende kracht van lage loonen „in nutshell"...... Deze beschouwingen sluiten slech voor een gedeelte aan bij de openingsrede van d Volksraad, uitgesproken door den Gouverneur-Ge raal op 18 Mei. Aan het telegrafisch verslag ontle ik de volgende zinsneden:

> Eenige voormannen van den Sarekat Isl zijn volstrekt onbetrouwbaar gebleken. De vereeniging is in discrediet geraakt. Go uitingen van de volksbeweging blijven onu baar voor de ontwikkeling van het inlands bestuur bij de gewichtige taak der leidi van de bevolking. *Een deel der onrust on de bevolking komt uit duurte en onvoldoen arbeidsvoorwaarden voort.*
>
> *De werkgevers beloonen eerst na lang ta men en nog ver van algemeen den arb beter.*

In welke zinsneden ik eenige regels cursiveerde.

Dat er veel onzuivere „politiek" bij de suike actie zit...... ook jaloezie op de hooge tantièm (administrateur Djati-Roto krijgt maar event 580.000 gulden in één jaar)...... accoord!

Maar toch zeker minstens evenveel economi Waarom willigen anders — blijkens telegramme — de directies telkens de looneischen in? Aarzele en met tegenzin!

Volkomen juist lijken mij echter de volgende ui latingen in het interview:

> en bovendien onderstreept u dit voor eens — zegt de heer Van Hasselt — wáárom verwacht men toch van óns die groote to schietelijkheid, die het geheele bedrijfslev totaal ontwrichten zou, terwijl de groots werkgevers in Indië, het gouvernement en d S. S. hun koelies niet meer dan wij betalen onze loonstandaard houdt geheel gelijken tre met den hunnen, wat blijkt uit het feit, da op plaatsen, waar keuze is tusschen het gou vernement en de fabrieken, deze laatsten nie over gebrek aan personeel hebben te klagen En dit zou niet het geval zijn, als het gou vernement meer betaalde.

Het is een bevestiging van de algemeene klacht der Indische bevolking, die ik in een mijner vorig opmerkingen ter tafel bracht:

„De vreemd-nationale regeering, gesteund door den Europeaan, allen gesalarieerd volgens een vreemd-nationaal loonstelsel, voelt niet aan den lijve de ellende, in inheemsche kringen geleden tengevolge van de tegenwoordige duurte."

En...... politieke agitatoren vinden in den slechten economischen toestand der massa een prachtbodem voor revolutionaire intriges!

Die economische toestand schiep de revolutionaire stroomingen mitsgaders de politieke agitatoren. En niet omgekeerd schiepen de politieke agitatoren den slechten economischen toestand en de daaruit voortvloeiende revolutionaire stroomingen!

De fabrikanten moeten de zaken niet op hun kop zetten!......

* * *

Degenen, die eens aan de hand van statistische gegevens willen te weten komen, hoe de suikerhee

ten in exponenten durven te spreken, raad ik aan te lezen het artikel van den heer Schmülling, den bekenden coöperator en statisticus, in het „Koloniaal Tijdschrift", getiteld:

Het rietbrandeuvel in de jaren 1911 t/m 1918 volgens het „Koloniaal Verslag".

Ik heb vroeger altijd gedacht, dat dit rietbrandeuvel werkelijk een „ernstig" euvel was en dat h met de zgn. revolutionaire woelingen enorm toenam! Deze indruk werd gevestigd door de opzienbarende publicaties in zake rietbranden enz.

En wat blijkt nu uit dit artikel?

Dat b.v. in 1917 de brandschade nog geen vier per mille was!......

Waarbij ik nog mis een raming van het aantal daarvan, dat door de vonken van voorbijsnellende spoortreinen en ondernemingstreinen veroorzaakt wordt......

Het Kroonverslag besprekende, vraagt de deskundige schrijver leukweg:

„Is het Kroonverslag waarlijk verplicht om aan dit bagatel zooveel ruimte af te staan? Is dit niet te goed voor zulk een overmaat van „omstandigheid"? Laat men soms op een suikeronderneming ook een pakje sigaren door een speciaal veldspoor vervoeren?"

Het artikel zal voor de lezers der „rietbranden en hun „enorme" nadeelen voor de suikerindustrie".... een „openbaring' zijn!

* * *

De directeur van Eastern Service interviewde, blijkens telegrammen, een oud-Nederlander, die reeds 50 jaar in Japan woont.

Nimmer, aldus die Nederlander, werd eenige vreemde vloot(!...) zoo schitterend ontvangen als thans de Nederlandsche oorlogsschepen.

Onze oud-Nederlander acht een innige verstandhouding tusschen Japan en Nederland uiterst gewenscht, daar bij den „toekomstigen, onvermijdelijken oorlog in den Grooten Oceaan" een misverstand omtrent Nederlandsche gevoelens voor Japan uiterst nadeelig zou zijn!......"

Het is jammer, dat die oud-Nederlander niet hier is, want dan zou ik hem zeker eens vragen: „M'n goede vriend! Wat bedoelt ge eigenlijk? Op wat voor oorlog zinspeelt gij? Met Japan samen tegen Engeland of Amerika of (en) met Australië? Of tegen China?"

Hij spreekt orakeltaal!...... Als die maar niet van hetzelfde kaliber is als de taal, die de Duitsche keizer sprak — kort voor den oorlog! — toen hij de Engelsche vloot op de reede van Spithead inspecteerde......en koning George „kuste"......

Overigens ga ik — ook zonder die Nederlandsche vloot(!...) schitterend te hebben zien ontvangen — volkomen accoord met mijn landgenoot, dat we met Japan beter als „vriend" kersen eten......

* * *

In de „Nieuwe Rotterdammer" van 12 Mei een hóógst vermakelijk ingezonden stuk van den heer L. L. Rehotta, radja van Soja, Ambon.

In „klassieke" taal hekelt hij het postje op de Indische begrooting: „uitgaven voor het districtsbestuur in de residentie Amboina": na eerst gebeden te hebben: Geve God, dat de Tweede Kamer altijd „onze" volksvertegenwoordiging moge blijven en dat niet eenmaal ik en „mijn" volk in wanhoop moeten sissen van „Uwe" volksvertegenwoordiging!......

Alle Kamerleden, die gestemd hebben voor deze uitgaaf, zullen aan den val van de vorsten van Soja hebben medegewerkt! Zoo betoogt de diepbedroefde radja...... en besluit:

Gij bijna almachtige volksvertegenwoordiging, wij regenten, wij nazaten van de oude vorsten van Amboina, wij roepen u toe:

Ceux qui vont mourir te saluent.

Blijkbaar prefereert deze democratische radja te „m o u r i r" boven het aanvaarden van de consequentie van dat postje...... zooals hij dat zeer gracieus uitdrukt...... „ons moeten buigen onder een districtshoofd, voortgekomen uit den gemeenen man"......

Ne Jupiter quidem omnibus placet

Den Haag, 24 Mei 1920.

H. J. VERMEER.

Ingezonden.

In Memoriam Pastoor Verbraak.

Geachte Redactie.

Beleefd verzoek ik U, verantwoording te mogen afleggen van de gelden, welke ik heb ontvangen in antwoord op mijn oproep tot steun voor de stichting van een eenvoudig gedenkteeken te Bandoeng ter eere van de nagedachtenis van Pastoor Verbraak.

Van W. J. C. S.	f	2.50
Mevr. N.	,,	10.—
C. F. J.	,,	5.—
Dr. K.	,,	2.50
E. G. O. L.	,,	5.—
S.	,,	2.50
K. C. J. F. B.	,,	2.50
E. Ch.	,,	5.—
N. N. W.	,,	2.50
L. E. W. S.	,,	1.50
R.S.	,,	2.50
Totaal	f	41.50

Mijn dank aan U voor de verleende ruimte, aan de schenkers voor hunne bijdragen.

Mogen zij, die sympathie gevoelen voor het goede doel en wien mijn oproep ontging, mij nog in staat stellen, een tweede verantwoording te publiceeren.

Hoogachtend,

J. C. KOSTER,
Kapitein v. d. Gen. Staf N.-I. L.,
Lübeckstraat 54, Den Haag.

Postrekening 21787.

Het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer heeft van onzen gewezen Secretaris-penningmeester, den heer A. J. Gooszen, onlangs in bruikleen ontvangen eene merkwaardige verzameling ethnographica, voornamelijk afkomstig van Borneo en van Nieuw-Guinea. Daarin ontbreken uiteraard niet de steenen bijlen en de messen en dolken van casuaris-been, welke de werktuigen en gereedschappen van den Papoea uitmaken. Onbekend met de metalen, verkeert deze nog in het steentijdperk, evenals voor duizenden jaren de bevolking van Europa.

De heer Gooszen heeft deze voorwerpen bijeen gebracht op zijn talrijke exploratie-tochten op het eiland Nieuw-Guinea. Zooals men weet mag 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden zich verheugen in het bezit van het leeuwendeel der bij die tochten verzamelde volkenkundige schatten.

Rectificatie.

Door een vergissing onzerzijds is het Rapport van de Onderwijs-Commissie onderteekend met „Zeylstra", Directeur Koloniaal Museum te Deventer.

De bedoeling onzerzijds met die onderteekening was aan te geven, waar exemplaren van het rapport te verkrijgen zijn.

v. H.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De opium-kwestie ter Oostkust van Sumatra.

De *Deli-Crt.* bevat een artikel over het gebruik van opium ter Sum.'s Oostk. De Heer Kan betoogde in den Volksraad, dat de vele millioenen, welke op de opium-verkoopplaatsen ter Oostkust binnenkomen, vrijwel de geheele verdienste van de Chineesche bevolking uitmaken.

Aan de hand van door de opium-regie verstrekte cijfers bewijst het Blad, dat de toestand niet zóó slechts is als deze door den Heer Kan is afgeschilderd, daar het Volksraadslid bij zijn becijfering er geen rekening mede hield, dat de opiumverkoopplaatsen te Medan, Tebing Tinggi, Pangkalan Brandan en vele andere, niet door Chineesche contract koelies wordt gekocht, doch door een ander deel der Chineesche bevolking, welk contingent de Heer Kan buiten beschouwing had gelaten. Ook het gemiddelde loon van den koelie, door den Heer Kan gesteld op 35 cent per dag, bedraagt in waarheid 70 cent.

„Maar, — vervolgt het Blad, — hoe dat alles zij, in ieder geval blijft als een paal boven water staan, dat het opium de Chineesche bevolking economisch uitmergelt. Over de physieke ondermijning kunnen we kort zijn. De medici mogen al vaststellen, dat het matig gebruik van opium, evenmin als het matig gebruik van alcohol, het lichaam behoeft te ondermijnen, ieder die met Chineezen gewerkt heeft — en de Deli-planters in de eerste plaats — weten dat er slechts weinigen zijn, die aan de verleiding van een matig gebruik weerstand kunnen bieden.

De meesten worden geregeld gebruikers en ten slotte misbruikers en daarmee de uitgemergelde geraamten, die op den duur niet meer werken kunnen zonder den prikkel van het opium en ten slotte zelfs niet meer mèt dien prikkel. Dat zijn de menschen, die als wrakken ten slotte terecht komen in het Chineesche hospitaal te Medan of in het asyl te Pematang Siantar, wanneer ze niet voor dien in een sajoertuin of aan den kant van den weg zijn gecrepeerd...... Voor de verpleging van de verongelukten wordt dan een beroep gedaan op de algemeene weldadigheid......"

„Wanneer men weet, — gaat de *Deli Crt.* voort, — dat de totale Chineesche bevolking ter Oostkust, vrouwen en kinderen inbegrepen, geschat wordt op ruim 100.000 zielen, dan blijkt daaruit, dat ten naastenbij elke Chinees in 1919 niet minder dan...... f 100 aan opium heeft uitgegeven."

„Hoe lang zal het nog duren, — vraagt het Blad, — eer krachtig ingegrepen zal worden in het opiumkwaad? Niet aan het einde van het vraagstuk, door asyls en hospitalen, vlak voor het kerkhof, maar aan het begin, door *een radicaal verbod van opium-invoer en -gebruik.*

Zeker, het zal niet gemakkelijk zijn, maar de millioenen, die de schatkist thans uit het opium trekt, zullen met rente binnenkomen in den vorm van meerdere welvaart der bevolking, een betere gezondheid en een opgewekter geest."

Het *Nieuws van den Dag* kan de meening van de Deli Crt., dat een radicaal verbod van opium-invoer en -gebruik een einde aan het opium-kwaad zou maken, niet geheel en al deelen. Het schrijft: „Ook wij zijn overtuigd, dat de toestand in Sumatra, waar op het opium-schuiven geen contrôle wordt uitgeoefend, dringend verbetering behoeft.

Doch afgezien van de financieele nadeelen voor het Gouvernement, welke zoo noodig aan het volksbelang ondergeschikt moeten worden gemaakt, dient de Regeering er rekening mede te houden, dat onder de opium-schuivende Chineezen zeer zeker een hoogst ontevreden, ja zelfs opstandige stemming zou ontstaan, indien hun de opium, die den schuiver tot een levensbehoefte is geworden, zou worden onthouden.

Men trachte echter maatregelen te nemen om het aantal nieuwe schuivers langzamerhand te beperken door ook op Sumatra de maatregelen toe te passen, welke op Java zijn genomen, zooals het registreeren der pijpen en het weigeren van licenties aan personen, die tot dusver nog niet onder de schuivers behooren.

Zoodoende zou de Regeering tot een geleidelijke vermindering van het verbruik kunnen komen. *Een plotselinge afschaffing zou echter fatale gevolgen kunnen hebben.*"

Inlandsche Volksuniversiteit.

De stichting van een Inlandsche volksuniversiteit te Batavia gaat uit van een zeker aantal In-landsche vereenigingen, waaronder wij, na *Boedi Oetomo*, ook de S.I. aantreffen. Het voorlo-pig bestuur van deze nieuwe vereeniging wordt ge-vormd door de heeren: M. Sardjito, R. Soejoedi en M. Sadikoen Tondo Koesomo.

De *Sum. Post* zegt hiervan: „'t Doet goed, na het gebeurde der jaar laatste jaren, na al de betre-renswaardige beroeringen, door onrijpe heethoofden en kwaadwillige elementen in de Inlandsche bewe-ging te weeg gebracht, in den kring der Inlanders weder eens *het besef van den plicht tot volksontwik-keling* naar boven te zien komen.

Merkwaardig is overigens, dat hier in Indië de volksuniversiteit de vóórlooper zal zijn van de In-dische hoogeschool. In Europa heeft het omgekeerde de plaats gehad. Dáár is de volksuniversiteit de lo-gische doortrekking geweest van de idee der „Uni-versity extension": het populariseeren van weten-schap en intellectueele beschaving. In het Westen geschiedde de verbreiding der verstandelijke ontwik-keling dus van boven af, dóórdringende in de volks-massa. Hier te lande echter zien we den aanloop tot eene volksuniversiteit nemen van onderen-op. Zij wordt gesticht, zonder dat zij gevoed en gesteund wordt door een bestaande universiteit, 'tgeen zeer zeker een groot nadeel voor haar is. Intusschen toont dit verschijnsel de behoefte aan een eigen hooger onderwijs in Indië aan.

De Inlandsche vereenigingen, die deze Indische volksuniversiteit stichtten, hebben terecht begre-pen, dat deze zuiver intellectueele arbeid geheel los en vrij moest zijn en blijven van den invloed der politieke vereenigingen. Zij besloten de leiding en organisatie der volksuniversiteit in handen te geven van een afzonderlijk geheel neutraal lichaam.

Opmerkelijk is ook, dat de S. I. aan een organi-satie deelneemt, welke niet alleen de belangen der Inlandsche maatschappij, doch die der geheele In-dische samenleving wil behartigen; immers, deze volksuniversiteit zal toegankelijk zijn voor iedereen, ongeacht welke nationaliteit. Te eer komt dan op het Europeesche deel der samenleving de plicht te rus-ten, om deze Indische volksuniversiteit in alle op-zichten te steunen, zoowel intellectueel als finan-ciëel.

Misleiding.

Wij ontleenen aan het *Bat. Nwbld.* o.a.: Het persbureau „Aneta", reageerend op het verwijt van eenzijdige voorlichting in zake de Semarangsche staking, voorziet de Pers nu ook van mededeelingen rechtstreeks afkomstig van belanghebbende inland-sche zijde, *over stakingsbewegingen* elders. Zoo ver-schenen in de Bladen allerlei snorkende berichten over de *faits et gestes* van den **P**(ersoneel) **F**(abrieks) **B**(ond), het optreden van den „stakingskoning" *Soerjo-pranoto* met zijn officieren etc.

Het Blad heeft, onpartijdigheidshalve, aan die mededeelingen een plaats gegeven, ofschoon — men denke aan de inlandsche berichtgeving omtrent de Semarangsche staking — het tendenzieuse, het on-geloofwaardige er dik op lag. Het Blad wilde niet gezegd hebben de economisch zwakkerij partij niet aan het woord te laten. Maar sedert, na Semarang, het geval Redjoagoeng duidelijk geleerd heeft, dat de andere partij in haar openbare berichtgeving niet slechts sterk tendenzieus, maar bepaaldelijk te kwader trouw is, past het Blad er voor verder mede te werken aan de verspreiding harer berichten en sup-primeerde het een *communiqé* van Soerjo Pranoto. Want met die verspreiding geeft de courant niet de voorlichting pro en contra, welke het publiek be-hoeft, — maar helpt zij de openbare meening, inzon-derheid van het Nederlandsche publiek, vergiftigen.

Vooral in Indië wordt nog maar al te veel be-waarheid het bekende: *Calomniez, calomniez, il en restera toujours quelque chose.* En met verspreiding van lasterpraat zou het Blad in deze bovendien spe-len in de kaart van *citoyen* Bergsma en consorten, voor wie de vuilaardige berichtgeving koren op den molen is.

Gezwegen van het gansch niet denkbeeldige ge-

maar, dat door die verspreiding de toch reeds verbitterde gemoederen ginds in het binnenland, *on the spot*, nog meer verhit worden. Een dergelijke bevordering eener kwade zaak, aanblazing eener gevaarlijke smeuling, kan noch mag op den weg der Pers liggen. De zoo hoog geroemde „objectiviteit" zou hier beteekenen: volledige steun aan de subjectieve meening, neen, de kwade trouw der andere partij, welke juist objectiviteit schuwt.

Films van Indië.

Met het doel filmopnamen op Java, Sumatra, Borneo en Celebes te maken is de bekende Amerikaansche onderzoekingsreiziger en schrijver, de Heer Frederick Burlingham, te Batavia aangekomen.

Eenige bekende „stunts" van zeer recenten datum van den Heer Burlingham zijn: Zijn afdaling in den krater van den „Vesuvius" tot het maken van cinematografische opnamen. Voorts heeft de Heer B. de meest bekende Alpentoppen verfilmd, w.o. den Matterhorn, den Mont Blanc en de Jungfrau.

De Heer B. stelt zich voor om na de mooiste plekken van Java op de gelatine te hebben vastgelegd, in het binnenste van Borneo door te dringen en daar tusschen de Dajaks eveneens cinematografische opnamen te maken. Hierna zullen Celebes en Sumatra aan de beurt komen.

Deze films, welke door een der grootste Amerikaansche film-distributors zullen worden gecontroleerd en op de markt gebracht, zullen eerst in New York en vervolgens in Londen en Parijs op het doek worden gebracht, terwijl het natuurlijk van zelf spreekt, dat deze films dan over de geheele wereld zullen worden vertoond. *(Java Bode).*

De Vliegdienst in Indië.

De journalist Berretty maakte een vliegtocht mede in een H a v i l a n d van Kali Djati over Batavia, Buitenzorg en Bandoeng. In het „Soer. Hbld." schrijft hij o.a.:

Kali Djati! De eens zoo verschrikkelijk klinkende naam van het kleine vlekje tusschen Soebang en Poerwakarta. Een naam welke herinnering wekt aan onzalig geknoei en gepruts, aan tienduizenden-guldens-vorderend dilettantisme en aan een serie vliegengelukjes en ongelukken, met als slot-verschrikking de noodlottige val van generaal Michielsen! Kali Djati werd genoemd Kali Mati.

Dat was vroeger zoo. En nu? Ross Smyth landde op de wijde grasvlakte, noemde en roemde den naam Kali Djati in de wereldpers. De G.-G. vloog naar en van Kali Djati. Tijdens de jongste leger-revue werden vliegdemonstraties gehouden met verbazingwekkende loops, „sideslips", feuillemortes en meerdere dergelijke, in de moderne luchtvaart onmisbare vaardigheidsproeven, waarmede de betrouwbaarheid van den motor, welke gehoorzaam en vlot luistert naar den wil van den aviateur, meer nog wordt aangetoond dan de vaardigheid en behendigheid van den bestuurder.

„Vliegen, — het is tegenwoordig heel gewoon. Niets meer aan", zeide de luitenant-vliegenier Ten Zeldam o.a. En dan kwamen de andere officieren van Kali Djati den spreker interrompeeren — allemaal interrupties om de groote betrouwbaarheid van de tegenwoordige vliegtuigen aan te toonen en waaruit Schr. bleek, met welk een eenvoud, ijver en toewijding deze mannen hun werk verrichten. „De nachtvlucht van onlangs? Niets aan. Ten Zeldam kroop in de machine, zonder dat de autoriteiten er iets van wisten; op twee hoeken van het vliegveld posteerde men twee soldaten met flambouwen en, omdat er niet meer flambouwen waren, werden op de twee andere hoeken twee auto's „gepoot", die haar lichten lieten schijnen. Dat was de „verlichting". Even vlot als de vliegenier was opgestegen, even gemakkelijk landde hij weer".

Vroeger, zoo vertelde Hilgers, de werktuigkundige o.a., werd er alleen gevlogen in de ochtenduren; om tien uur was alles stop; maar nu.........

Als Van Houten, ten Zeldam of De Ruyter, of Behrens, Leenderts, Van Hutten of Drost „onder mekaar" zitten te redeneeren over de vliegerij, wel, het mag zijn vóór of na den lunch, voor zessen 's morgens en voor zessen 's middags, als het in hun hoofd opkomt, dan wandelen ze gemoedelijk naar de hangar en twee minuten later zitten ze in de lucht.

Luit. Ten Zeldam deelde o.a. nog mede, dat de jong-uitgekomen Hollandsche vliegofficieren erg blij zijn, dat Hilgers weer terug is, aan wien het met Leenderts en Van Hutten toch te danken is dat alles op gang gehouden is. Zij vonden eigenlijk alles klaar. Men moet vooral bedenken dat zij toch maar vlogen met de idiootste en gevaarlijkste machines, die er bestaan, die Glen-Martins uit Amerika. Ten Z. zou er voor geen honderd duizend in willen zitten.

En die menschen zaten dan toch maar in die kruiwagens-met-vleugels en met-een-motor en ze vlogen er mee. Vandaag vallen ze, en morgen stijgen ze weer op, om weer te vallen, en om den volgenden dag weer op te stijgen. De lichtste machine van nu heeft méér P. K. dan de zwaarste machines, waarmede indertijd werd gevlogen. Zij hebben toch werkelijk getoond kranige kerels te zijn......

Uit de *Sum. Post* o.a. vernemen wij, dat de Regeering plannen heeft om de *verbinding met de Buitenbezittingen* door middel van vliegmachines te onderhouden. De nieuw benoemde resident van Nieuw-Guinea, de Heer Lulofs zou, om eenigszins op de hoogte van het vliegwezen te komen, naar Kali Djati gaan en tevens een vlucht mede maken.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Wijlen Raden Poerwosoedirdjo Patih van Batang." In de „Djawa Tengah" van 24 Februari 1920 wordt met groot leedwezen medegedeeld het overlijden van Raden Poerwosoedirdjo, Patih van Batang, in den nacht van 21 op 22 Februari 1920.

Wegens ziekte bevond hij zich met verlof te Boemiajoe (Brebes), doch kon dáár geen herstel vinden van de koortsen, waaraan hij reeds zoolang lijdende was.

Wegens zijn zacht karakter genoot Raden Poerwosoedirdjo de sympathie van het volk, dat gaarne zijne bevelen opvolgde.

Na in 1886 de opleidingsschool te Magelang te hebben afgeloopen, was hij de eerste gediplomeerde inlandsche ambtenaar, die te Batang werd geplaatst, het eerst als magang (helper) op het kantoor van den controleur en daarna als schrijver van dezen.

Vervolgens vervulde hij verschillende landsbetrekkingen als mantri van Bendoeng-Bawang, assistent-wedono van Sangoebanjoe, Djaksa van Pemalang, Wedono van Kedoengwoeni, Hoofddjaksa van Pekalongan en eindelijk Patih van Batang.

Een wel besteed leven dus na een 34-jarigen diensttijd. En de bevolking is hem erkentelijk voor al het goede dat hij gedurende zoovele jaren ten toon heeft gespreid!

„Staking in het Drukkersvak te Semarang." In hetzelfde nummer van de „Djawa Tengah" als boven vermeld wordt door den persoon, die zich „Neutraal" teekent, een verslag gegeven van de staking van het arbeiderspersoneel in het Drukkersvak te Semarang, waaraan het navolgende is ontleend:

Reeds sedert ruim één week was een staking uitgebroken in de Drukkerij van de firma Van Dorp en Co. te Semarang, waaraan alle letterzetters, drukkers en binders deelnamen.

Het doel der staking was verhooging van loon te verkrijgen en verbetering van hun algemeenen maatschappelijken toestand.

Zij werd met ernst doorgezet, niettegenstaande het groote geldelijke verlies dat geleden werd en dat ongeveer ƒ 850 per week bedroeg.

Het aantal stakende arbeiders van de firma Van Dorp en Co. bedroeg ongeveer 200.

De Vakcentrale te Semarang mengde zich in deze aangelegenheid en riep de besturen van alle vakbonden in den Schouwburg te samen, ten einde de arbeidersbelangen te bespreken, welke samenkomst tot uitslag had, dat het bestuur van de Typografenbond een ultimatum zond naar de verschillende druk-

kerijen ter plaatse en waarin het navolgende werd gevraagd (geëischt?), n.l.:

1. 20 pCt. loonsverhooging met een minimumloon van ƒ 1.50;
2. voedinggeld ƒ 0.10;
3. een jaarlijksche gratificatie tot een bedrag van 1 maand loon;
4. 15 dagen verlof per jaar;
5. dubbel loon voor den arbeid op Zon- en feestdagen.

Nu bestaat te Semarang ook een Patronenbond, die geleid wordt en waarvan voorzitter is de heer Lievegoed, Hoofdredacteur van „De Locomotief".

Deze bond hield eene vergadering in het Hotel Snabers, waarin besloten werd niet op het ultimatum in te gaan, hetgeen tot het gevolg leidde, dat ook de Vakcentrale op den 18en Februari 1920 te Plampitam te zamen kwam, om, niet het minst wegens de hooge kosten der staking, het onderwerp nogmaals te bespreken.

De Vakcentrale was toen van meening, dat zij in dit geschil alleen kon optreden als scheidsrechter en dat het bestuur van den Typografenbond haar eigen actie moest voeren.

Deze had daartegen te minder bezwaar, omdat het Bestuur de eischen van het ultimatum zelf ook te overdreven vond en wel bereid was tegemoetkomingen te geven.

Dit werd aan de firma van Dorp te kennen gegeven, doch deze weigerde het Bondsbestuur te ontvangen.

Dit bestuur schreef deze houding toe aan de actie van den heer Lievegoed, als voorzitter van den Patronenbond, die, niettegenstaande het gedaan verzoek, eveneens weigerde den Typografenbond te ontmoeten.

Dientengevolge trad de zaak in een ander en meer vijandig stadium en kwam het personeel van de andere drukkerijen in beweging, n.l. van de letterzetters van de firma's Bisschop, Misset, Benjamin en van de Warna Warta, die weigerden te werken en tot een getal van gezamenlijk 1000 personen door de firma's werden ontslagen.

Volgens vertrouwbare berichten, zegt de schrijver Neutraal, is de onderwerpelijke aangelegenheid louter een loonzaak van den Typografenbond.

Er zijn geen andere invloeden werkzaam en als de redactie van „de Locomotief" beweert, dat vereenigingen als Insulinde en de Sarikat Islam de hand hebben in deze verwikkelingen, dan durft de schrijver verklaren, dat deze bewering onwaar is.

Het is nu eenmaal de gewoonte in Ned.-Indië, dat de machthebbers luisteren naar het geschreeuw, dat zoo dikwijls in de Ned.-Indische pers wordt aangetroffen en daarom heeft schrijver het zich tot plicht gesteld door mededeeling van het bovenstaande, mogelijke scheeve begrippen recht te zetten, in de hoop dat dit eene ontevreden stemming bij het volk tegenover het gezag zal voorkomen en dat de politie zich er buiten zal houden.

Er zit absoluut geen politiek in deze stakingsaangelegenheid en het was dan ook eene zeer ongelukkige greep van het Locomotief-beheer, toen zij de politie in den arm nam, teneinde mogelijke roofpartijen van de zijde der arbeiders te voorkomen.

Sedert 23 Februari 1920 wordt 't gebouw van „De Locomotief" door de gewapende politie bewaakt en dat vindt de schrijver jammer, want daaruit ziet het volk niet alleen dat het gezag niet op de hoogte is van den gang van zaken, doch ook hoe partijdig de Regeering staat aan de zijde van het kapitaal.

Het ware eene schoone bestuurstaak geweest, wanneer het bestuur onderwerpelijk als scheidsrechter had kunnen optreden.

Een droevig ongeluk. Op 28 December 1919 zijn in de desa Kertitjala (afd. Indramajoe, Residentie Cheribon, Java) 3 inboorlingen tengevolge van het inademen van vergiftige gassen overleden.

Zij waren in een waterput afgedaald, met het doel deze schoon te maken. Eerst ging één persoon naar beneden en toen deze niet terugkwam, volgden de twee anderen, die eveneens slachtoffers werden.

Het kantoor van de Volkslectuur heeft in de In landsche couranten eene verklaring van het Mij wezen laten bekend maken, dat deze zaak is onde zocht en dat zij tevens de middelen aan de ha heeft gedaan om zonder levensgevaar vervuil drinkwaterputten te reinigen.

(Tjahaja Timor, 16 Februari 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Het zendingswerk der Engelschen in China". Te einde den Engelschen invloed in West-China Tibet uit te breiden, maken de Engelschen gebru van de diensten der missionarissen, die op versch lende zendingsposten in die streken zijn gevestig Zij bezoeken de druk bezochte markten en zijn g kleed op de wijze, zooals bij de bevolking gebruikeli is. Voorts bewegen zij zich vrij onder het volk trachten zóódoende het vertrouwen te winnen en h eigenaardige van het vreemdelingschap tot een m nimum terug te brengen.

Die markten zijn groote handelscentra, waar van kooplieden uit den omtrek met hunne hande waren te samen komen en waar het publiek zich goedkoope wijze van alles kan voorzien.

Levensmiddelen, kleedingstukken van ruwe boo schors, wollen stoffen en zijde van Shantung vin men er even goed als hoofddeksels, schoeisel, leder en houten voorwerpen en allerhande huishoudartik len uit Tibet, waarvan de Westerling nog niet we hoe ze door het volk worden gebruikt.

Voorts kan men er meel, groenten, vruchten, paa den, koebeesten, gevogelte en nog honderden zak meer koopen.

Opvallend is de mededeeling, dat men op de markten wel een 25-tal talen hoort spreken.

De spreek- en schrijftaal is echter hoofdzakelij Yunnan-Chineesch.

De boeken worden in de Engelsche taal gedruk daarna verspreid en zijn van veel nut voor de ve meerdering van de kennis dier taal.

Het gebied, waarvan hier sprake is en dat I Tsjang wordt genoemd, is een zeer dankbaar terre voor de zending.

Waar medische hulp zoo noodzakelijk is bij he herhaaldelijk uitbreken van de epidemische po ziekte, die telkens zulke groote offers van de bev king eischt, wordt zulke hulp van de missionariss zeer gewaardeerd.

Wel is waar beschikken de Chineezen over ee medicijn tegen deze ziekte of wat de inheemsche g neesheeren daarvoor uitgeven, doch gewoonlijk zi de zieke weinig uitwerking van dit geneesmiddel e sterven ouden en jongeren van dagen bij honderde aan deze besmettelijke ziekte.

Ook andere ziekten voeren velen ten grave, doc het bestuur laat zich weinig of niet aan de Volk gezondheid gelegen liggen en toont de grootst m gelijke onverschilligheid.

Het verdrijven der kwade geesten door alle m gelijke middelen kan men nog overal waarnemen.

Verder kan de zending vruchtbaar zijn bij de b strijding van het tabak- en opiumgebruik.

Het rooken van tabak geschiedt met hulp van me talen pijpen, waarvan de kopstukken wel 1 ons tab kunnen inhouden. Zij branden den geheelen dag do en gaan van mond tot mond, zoowel van de huisg nooten als van de gasten en als de tabak opgebran is, vult men het kopstuk opnieuw met de noodig hoeveelheid.

Het papaverplanten en het opiumgebruik zijn i China reeds sedert eenige jaren verboden, behou dens eenige uitzonderingen natuurlijk, doch me rookt nu geen opium meer, doch eet dit of drin het, evenals de Europeesche alcohol en de inlan sche alcohol bevattende producten, welke van d rijst worden vervaardigd.

Als men van de opiumpijp gebruik maakt, dan deze gemaakt van bamboe en zij stijgt in waard naar gelang van het meerdere gebruik dat er van ge maakt is.

Ook op het terrein van de bestrijding van het bijgeloof kan goed werk worden verricht.

Voor de verdrijving van de kwade geesten, die ziekten teweeg brengen, gebruikt men een geestenbezweerder als tusschenpersoon.

In de woning van den zieke ziet men dan een in den bodem geplaatsten plank staan, welke van allerlei teekeningen of figuren is voorzien en omwikkeld is met door touwen vastgemaakte weefsels, waaraan eenige brandende lampen hangen. De zieke wordt in de nabijheid hiervan gebracht, terwijl de aanwezigen op metalen voorwerpen slaan of met knuppels de houten stijlen van het huis bewerken en de geestenbezweerder allerhande gebeden prevelt.

Na eenigen tijd gaat deze met zijne trawanten uit het huis, met medeneming van alle voorwerpen, die verwijderd moeten worden en na de wanden en alle openingen van de woning te hebben bespuwd met een geneesmiddel dat in den mond werd gehouden, is de kwade geest verdwenen en de zaak afgeloopen.

De beterschap van den patiënt trad, volgens den schrijver van het artikel in de ,,Sinar Sumatra'' van 12 Februari 1920, echter eerst in, nadat de Engelsche zusters aan het ziekbed hadden gebeden.

En aangezien dit reeds herhaaldelijk is voorgekomen, wordt het medische werk der Engelsche zending door het volk zeer op prijs gesteld.

Het daadwerkelijk werk dezer zending werd vóórbereid door de verspreiding van met Chineesche letterteekens gedrukte bijbels, door het Engelsche Zendingsgenootschap. Later kwamen de missionarissen, die eveneens zulke Bijbels ter verspreiding bij zich hadden, terwijl talrijke samenkomsten plaats vonden van hen, die in het Nieuwe Geloof vertrouwen stelden.

De uit de Bijbels met Chineesche letterteekens op stoffen gedrukte gezangen werden aan de omwandingen van de huizen opgehangen, terwijl verschillende personen op de markten deze gezangen zongen onder begeleiding van een mandoline, hetgeen steeds veel toehoorders trok.

In het begin was dit optreden wel vreemd voor de bevolking, doch geleidelijkerwijze geraakte zij er aan gewoon en zong zij dan de gezangen gaarne mede.

Bij gebrek aan muzikalen aanleg voor Westersche gezangen, valt het leeren daarvan voor nieuwe geloovigen echter zeer moeilijk.

Was er bij de zanguitvoeringen veel volk bijeen, dan werd die gelegenheid benut om Bijbels uit te reiken.

De eerste in Li-Tsjang tot het Christendom bekeerde was een man uit het volk van 82 jaren, weldra gevolgd door eene vrouw, die alle afgodsbeelden en teekenen van haar en hare familie vernietigde en ze naar de Zendingspost bracht als overtuigend bewijs van hare bekeering.

De bekeerden moeten een proeftijd doormaken van 1½ jaar. Het gebruik van opium en alcohol is dan terstond verboden. Zijn ze daarna in het godsdienstig verband opgenomen, dan heeft de zending weinig moeite met hen.

Zij komen 3 maal 's weeks samen en die bijeenkomsten, waarbij de mannen en de vrouwen van elkander zijn gescheiden, worden druk bezocht.

De Bovenlanden van Thibet worden regelmatig door de zendelingen bereisd, gewoonlijk eenmaal in de twee maanden. Die reizen geschieden te paard of in een draagstoel en met karavanen, die huiswaarts keeren, dan wel per zelf-gevormde karavanen met hulp van handelaren, die met de Tibetanen bekend zijn.

De gidsen zijn gewapende Tibetanen, die groote en wilde honden bij zich hebben en die voor de wacht worden gebezigd.

Die dieren zijn wild, langharig, zwart van kleur, en met lange, platte, neerhangende ooren en gehoorzaam aan hun meester.

Op één dag afstand van Li Tsjang treft men geen pleisterplaatsen meer aan.

Voor het geval men moet overnachten, is men aangewezen op de welwillende gastvrijheid van de bewoners in de dorpen, welke men passeert.

Door het medenemen van tenten kan men het slapen in de open lucht voorkomen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid.

In de Mei-afl. schrijft Prof. J. Klopper over de Indische Technische Hoogeschool, welke in Juli a.s. te Bandoeng zal worden geopend. Voorloopig zal de studie alleen voor civiel-ingenieurs toegankelijk zijn. Bij het opmaken van het leerplan heeft op den voorgrond gestaan, dat de studie zonder voorbehoud gelijkwaardig moest zijn met die te Delft. Gelijkwaardigheid sluit echter niet in gelijkheid en het programma zal dan ook op verschillende punten afwijken van het Delftsche. Een eerste verschil is de vereenvoudiging der propaedeuse, vooral der wiskunde, waarnaar de afdeeling der weg- en waterbouwkunde te Delft reeds sinds jaren streeft. Voorts zal uiteraard bij het onderwijs in de eerste plaats rekening worden gehouden met Indische toestanden; polders, kanalen, sluizen zijn onderwerpen, die bij de studie te Delft meer op den voorgrond treden dan te Bandoeng, waar aan irrigatie, wegaanleg in bergterrein, enz., groote aandacht zal worden geschonken.

Voor de gewone ingeschrevenen, die aan de jaarlijksche examens deelnemen, is het bezit van het getuigschrift eindexamen H.B.S. 5-jarigen cursus of Algemeene Middelbare School vereischt.

In tegenstelling met den toestand in Nederland zal de studie niet geheel vrij zijn, d.w.z. dat vooral in het begin eenige drang op de studenten zal worden geoefend, die hun ijver prikkelt, tijdvermorsing beperkt, en voorkomt dat hun verdere studie blijvend de schadelijke gevolgen er van ondervindt, dat de beginselen nooit voldoende zijn beheerscht.

Waar vervolgens de examens minder tijd in beslag zullen nemen dan te Delft, zoodat de jaarcursus langer wordt, is de studie vierjarig gemaakt.

Ten einde te voorkomen, dat studenten, voor wie de moeilijker onderdeelen der volledige studie te groote bezwaren zouden leveren, als mislukten de hoogeschool verlaten, is de leerstof zoodanig over de opvolgende jaren verdeeld, dat bedoelde onderdeelen pas op het laatst komen, terwijl de eerste drie jaren een afgerond geheel brengen, dat op zich zelf reeds een goede technische opleiding vormt.

De belangstelling in de Hoogeschool neemt in Indië voortdurend toe. Zij zal dan ook onder de beste voorteekenen worden geopend.

In- en Uitvoer.

Onder het opschrift ,,De toekomst van Suriname'', wijdt het 19 Mei-Nr. van ,,In- en Uitvoer'' eene beschouwing aan het rapport van het Suriname-Studie-Syndicaat (hr. Kasteleyn c.s.)

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Uit den inhoud van deel 60, afl. 1: Het voorkomen van de huisrat, Mus rattus diardii Jentink te velde, door Dr. L. O. E. de Raadt. — Lijst van Anophelinen uit het Oosten van den Archipel, met nadere omschrijving van de voor Ned.-Indië nieuwe vormen, door N. H. Swellengrebel en J. M. H. Swellengrebel-de Graaff. — De Geneeskundige Dienst bij de Kloetramp, door Dr. A. J. Salm. — Over chirurgische tuberculose en sporotrichose der Inlanders, door Tj. Wieberdink. — Enkele beschouwingen omtrent het gestel in de tropen, door C. D. de Langen. — De psychose van den Inlander in verband met zijn karakter, door Dr. P. H. M. Travaglino. — Een vereenvoudigde methode van registratie ten behoeve van het geneeskundig staatstoezicht in de tropen, door Dr. W. Th. de Vogel. — Rede, uitgesproken bij de opening van de gecombineerde sectie van mensch- en diergeneeskunde van het eerste Natuur- en Geneeskundig Congrès te Batavia. (Oct. 1919), door P. C. Flu.

Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht.

Bij G. Kolff te Batavia is verschenen een boekwerk, getiteld: ,,Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht voor Nederlandsch-Indië. Bewerkt naar de van Regeeringswege uitgegeven officieele bescheiden, gerangschikt door Mr. A. S. Hirsch, voorzitter van den Landraad te Pasoeroean.'' Behalve een aantal voetnoten, heeft de bewerker aan het geschrift een uitgebreid alfabetisch register toegevoegd, dat het naslaan van het eene of andere onderwerp zeer zal vergemakkelijken. Het aantal blz. bedraagt ruim 600. De prijs van een gebonden ex. is ƒ 15.—.

The Import and Export Trader.

Vol. II No. 5 bevat een artikel ,,The oil industry in

the Netherlands Indies (vertaling der gegevens over de belangrijkste oliefabrieken in Indië, welke onlangs werden opgenomen in het weekblad „In- en Uitvoer").

De Reflector.

Het Nr. van 10 April geeft eenige kiekjes en bijzonderheden van een in de Planten- en Dierentuin te Batavia te houden kermisweek, waarvan de voornaamste aantrekkelijkheid zal vormen een „Oud Batavia". Zoo lezen we o.a.: Donderdag 13 Mei, historische vertooning weergevende de bevestiging in zijn ambt van den Gouverneur Generaal Petrus Albertus van der Parra en dansreceptie door den generaal, spelende in het jaar 1763. Een zestigtal dames en heeren zullen hieraan medewerken. Het batig saldo der feestelijkheden zal strekken om een fonds te vormen voor een beiaard, bestemd voor den toren van een nieuw stadhuis te Batavia. — Verder bevat dit Nr. o.m. een opstel „De volkswelvaart op Java", ontleend aan een beschouwing van Dr. Radjiman.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 41: Reorganisatie van het Thee-proefstation, door B. T. P. — Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Causerieën over natuurwetenschap, door H. van Meurs (vervolg). — De rubrieken over cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Buitenzorg, zetel van een faculteit van wis- en natuurkunde? Een gevaar voor den landbouw in Indië, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Het vervaardigen van papier uit ampas. — De Assistenten-salarissen in Deli. — Uit de natuur, door P. C. — Java en Sumatra-thee gedurende 1919. — Politiek in de Landbouw-Vereeniging. door Dr. R. Broersma. — De plant als voortbrengster van chemische lichamen. — Naar de Indische cultures, door J. J. Bekaar.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 7: Arowakken VII (Wapisiana), door d. J. d. J. — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaartm. „Nederland".—„Rotterdamsche Lloyd" door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Indische leergangen voor onderwijsgevenden. — Listen regeeren de sterken. Maleische dwerghert-verhalen, vertaald door B. Th. Brondgeest (vervolg). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Korte Berichten.

No. 15 van den 10en jaarg. van „Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel" bevat een beredeneerd overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste kwartaal van 1920 (wordt vervolgd).

Zeitschrift für angewandte Chemie.

In het Nr. van 2 April j.l. is opgenomen een artikel over de geschiedenis van de synthetische caoutchouc.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Prof. Dr. H. Blink schrijft in het 15 Mei-nummer een uitvoerig opstel over den oliepalm, zijn verbreiding en economische beteekenis en als nieuwe cultuur in Nederlandsch Indië. — Verder wijdt N. eenige bladzijden aan de eetbare vogelnestjes op Java en over geophagie, waarmede wordt aangeduid het gebruik om aarde als voedsel aan te wenden (o.a. door Chineezen en sommige natuurvolken). — Ook bevat dit Nr. een overzicht der studie van ir. J. Koomans over de stichting van een staalindustrie op Midden Celebes.

De Tropische Natuur.

De hr. J. Beurnée vervolgt in afl. 4 zijn beschrijving (met ill.) van een bezoek aan de modderbron Kesongo. — De hr. J. W. A. van Welsem schrijft „een en ander over de verspreiding van vruchten en zaden". — Ten slotte roert de hr. L. C. Westenenk, die niet alleen resident, doch ook een bekend jager is, een veel besproken onderwerp aan: „Waar blijven de geraamten der wilde dieren, die geen gewelddadigen dood sterven." Ook de heer W. weet geen afdoende verklaring te geven van het verschijnsel, dat nimmer de kadavers van groote dieren worden gevonden: hij vermoedt dat de afgeleefde dieren zich slepen in holen en gaten of (zooals bijv. olifanten) naar moerassen, diep verborgen in de ongerepte wildernis, waar het zware lichaam gedeeltelijk wegzinkt en de beenderen spoedig de vieze kleur van de omgeving aannemen.

De Waterstaatsingenieur.

Uit den inhoud van het Jan. Nr.. Geologische beschrijving van terreins- en weggedeelten van den Tobaweg, toegelicht met een kaartje en reproducties van

foto's, door Dr. G. J. N. Hengeveld. — Beveiliging van bouwwerken tegen bliksemschade, door ir. C. Hilien. — Onder „Ingezonden" schrijft H. Birkat Smith over uitrustingskosten van buitenlandsche ingenieurs, met redactioneel naschrift.

Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten.

No. 39 dezer van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel uitgaande publicatie bevat een beschouwing van Dr. C. J. J. van Hall over ziekten en plagen der cultuurgewassen in Ned.-Indië over het jaar 1919. — No. 40 geeft een rapport van Dr. K. W. Dammerman over planten-quarantaine in Japan, Hawaii en de Vereenigde Staten, in welke landen ten deze scherpere bepalingen bestaan dan in Indië.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 21: Berichten van de Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut: De gambir en hare vervalschingen, door Dr. J. Temminck Groll. — Winst te behalen uit één ton melasse bij verschillende aanwending, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Gouden jubileum der Stoomvaart-maatschappij „Nederland" 1870—1920. — Koffiestatistiek voor Ned.-Indië. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente rubber-literatuur.

Oudheidkundig Verslag.

Het Oudheidkundig Verslag over het derde kwartaal bevat, behalve eene opsomming van de verrichtingen van den „Oudheidkundigen Dienst in Ned.-Indië", een tweetal opstellen als bijlagen. De hr. P. V. van Stein Callenfels schrijft over de „Rajapatni". — Dr. M. Lulius van Goor over de juweelpotten van Kuwera.

Statistisch overzicht zieke militairen.

Bij Gebrs. Belinfante te 's-Gravenhage is verschenen het door het Centraal Bureau voor de Statistiek bewerkte statistisch overzicht der behandelde zieken van het Ned.-Indische leger en van de Koloniale Reserve te Nijmegen over het jaar 1916.

Merkwaardig achten wij de mededeeling (vermeld op bl. 94), dat gedurende het gansche jaar 1916 geen enkele Europeesche soldaat (en slechts één Inlandsche) is overleden tengevolge van voor den vijand bekomen verwondingen. Als men daar tegenover stelt de moorden op assistenten in de cultures en op civiele ambtenaren gepleegd, dan schijnt het militaire beroep in Indië minder gevaarlijk dan uit den aard der zaak zou mogen worden verwacht.

Bijdragen in den „Navorscher" over West-Indië.

Alsnog zij de aandacht gevestigd op eenige korte bijdragen over West-Indië in den jaarg. 1919 van den „Navorscher", n.l.: Lijst van voorwerpen, die door het Gouvernement van Suriname in 1912 zijn opgezonden aan het Rijksmuseum te Amsterdam, afkomstig van het opgeheven Departement der onbeheerde boedels en weezen, door Fr. Oudschans Dentz (bl. 241). — Plakkaat op de invoering van de eerste munt in Suriname door F. E. baron Mulert (bl. 244). — Een merkwaardige particuliere brief over het eerste optreden in Suriname van Gouverneur Heinsius, door Id. (bl. 246). — Rekest en brief uit het eiland Tabago in 1670, door Id. (bl. 257).

* * *

Ten slotte nog enkele titels:

Handleiding ten dienste van Inlandsche bestuursambtenaren. No. 20/O. Militaire zaken (Hollandsche en Maleische tekst). Uitgave van het Departement van Binnenlandsch Bestuur. (Weltevreden, Albrecht en Co, *f* 0.60.)

Leerboek der parasitaire ziekten en der hygiëne door P. C. Flu, Directeur van het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden, Deel I (bespreking der ziekten, welke door parasieten van plantaardigen oorsprong worden veroorzaakt. (Batavia, Javasche Boekhandel en Drukkerij.)

Statistiek van de handelsbeweging der Buitenbezittingen gedurende de jaren 1916, 1917 en 1918. (Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. Publicaties van de Afd. Handel 1919, No. 7 *f* 4.—.)

Verslag omtrent handel, nijverheid en landbouw van Ned.-Indië gedurende 1918. (Publicaties van de Afd. Handel 1919. No. 9 (Buitenzorg, Archipel-Drukkerij *f* 4.—.)

Java, Brahmanische, Buddhistische und eigenlebige Architektur und Plastik auf Java, von Karl With. (Schriftenserie Geist, Kunst und Leben Asiens. Band I.) Mit 165 Abbildungen und 13 Grundrisse. (Hagen i.W., Foltewang Verlag. *f* 12.— Geb.)

Lezing over selectie bij rubber en koffie, gehouden te Solo en Semarang, door Dr. W. Bally. (Mededeelingen van het Proefstation Midden-Java No. 33.)

De verdediging der „bureauheeren" (overgenomen uit „Koloniale Studiën" van Febr. j.l.: Mr. G. J. Nolst Trenité contra Prof. Mr. van Vollenhoven). (De Banier, 16 April 1920.) De opening van het Jongenshuis te Soekaboemi, door v. H. (Id.)

Ueber Kokospalmenkultur, von Ratcliffe (Der Tropenpflanzer, April 1920.) — Pflanzenkrankheiten in den Tropen, von Dr. H. Morstatt. (Id.) — Kautschukkultur in Niederländisch-Indien (Id.)

Ueber Bananen, Bananenplantages und Bananenverwertung, von W. Ruschmann (Beiheft zum Tropenpflanzer, Band XX. Nr. 1—2. April 1920).

Suriname.

In het Maartnummer van de te Paramaribo verschijnende „Plantersgids" lezen we in een artikel over de herleving van de cacao-cultuur o.m.:

„De ondervinding van tal van practische planters sedert dien tijd heeft echter geleerd, dat door middel van het nauwgezet afzoeken der krulloten en de andere zieke organen alleen, afdoende resultaten verkregen kunnen worden.

De tegenwoordig toegepaste methode, aldus bulletin No. 39 van Decr. 1919, bestaat dus eenvoudig in het geregeld en nauwgezet afzoeken der krulloten, versteende vruchten en zieke bloemkussens, het verbranden, of uit het veld verwijderen van deze afgezochte zieke deelen en verder een jaarlijksche snoeiing, waardoor de boomen binnen open en daardoor meer overzichtelijk gemaakt worden.

Volgens Dr. G. Stahel is op het oogenblik deze de meest doelmatige bestrijdings-methode tegen de krullotenziekte.

Hier past zeker een woord van hulde aan de vele praktische planters, die naast de technische voorlichtingen van wetenschappelijke voormannen, door hun nauwgezetheid het hunne hebben bijgedragen om de cacaocultuur voor Suriname weer loonend te maken.

Wat de herleving van de cacaocultuur voor het landbouwbedrijf in deze kolonie beteekent, kan hier niet in het kleine bestek van den plantersgids worden neergelegd.

Ook de vraag, welk stapelproduct de kleinlandbouwer voor de toekomst telen moet, kan, nu er een rationeele bestrijdingsmethode gevonden is, bevestigend worden beantwoord.

Geruimen tijd stond men voor deze open vraag, waarop men haast geen antwoord durfde te geven.

Ook dient nog bekend gemaakt, dat door Dr. G. Stahel het exacte bewijs geleverd is, dat de versteening der cacaovruchten eveneens door de krullotenschimmel wordt veroorzaakt."

* * *

In een onzer vorige nummers schreven wij, dat het wenschelijk was het volle licht te doen schijnen in de „Rorac-kwestie", de uitgifte n.l. van Rorac in concessie voor bauxiet-ontginning aan een Noorsch-Nederlandsch consortium. In „De Telegraaf" van 18 Mei. derde avondblad, vinden wij nu een artikel onder het hoofd „*De Rorac-kwestie. Nederlandsche belangen in Suriname geschaad*", onderteekend „Van Overzee", waarin een uitvoerig overzicht van den lopp van zaken gegeven wordt.

In het Gouvernements Advertentieblad van 13 Februari j.l. schreef de wnd. Gouverneur:

„Na veel gedachtenwisseling, waarbij niet in alle onderdeelen steeds eenstemmigheid heerschte, werd in volkomen overeenstemming besloten, dat de uitgifte van Rorac aan de op initiatief der Regeering tot stand gekomen N. V. Sur. Mijn-E. E. Mij., gevormd door Noren en Nederlanders en wier statuten de door de Regeering noodig geachte waarborgen gaven, dat de gestie in Nederland of Suriname zou zijn, het meest in het belang van die kolonie moest worden geacht."

En nu schrijft Van Overzee:

„Maar wordt inderdaad aan het Nederlandsche kapitaal de leiding verzekerd? De statuten der Mij. geven hierop het antwoord.

Op 8 December 1917 werd bij notarieele acte opgericht de N. V. Sur. Mijn-E. E. Mij., op een kapitaal van *f* 30.000, verdeeld in aandeelen van *f* 1000. Negenentwintig dezer aandeelen werden genomen door zekeren Rolf Marstrander, een Noor, terwijl de oprichter, een Nederlander, houder werd van het dertigste aandeel, vertegenwoordigende de kapitale som van *f* 1000. Marstrander werd tevens voor de eerste vijf jaren tot directeur benoemd. Bij notarieele acte van December 1919 werden de statuten gewijzigd: het kapitaal werd vergroot tot *f* 1.000.000, in duizend aandeelen van *f* 1000, t. w. 976 gewone en 24 preferente aandeelen. Verder werd bepaald dat de gewone aandeelen op naam of aan toonder zouden zijn; de preferente aandeelen zijn op naam. Houders der laatste kunnen alleen bestaan uit Nederlanders of in Nederland of kolonie gevestigde Noren. Uit bovenstaande blijkt:

1o. dat bij de oprichting het Nederl. kapitaal minimaal was betrokken;

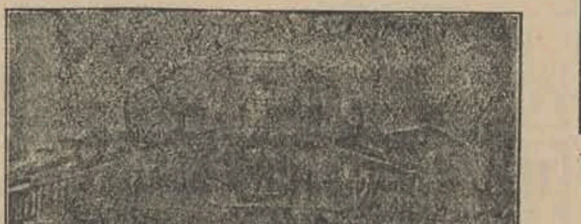
2o. dat de wijziging der statuten en de vergrooting van het kapitaal geen zekerheid brachten, dat het Nederlandsche kapitaal overheerschend zal wezen. Immers 97.6 pct. der aandeelen kunnen op naam of aan toonder zijn dus in handen van alle andere nationaliteiten komen, zelfs in die van de bestaande Amerikaansche concurreerende Mij., die men toch volgens de verklaring van den gouverneur wilde uitsluiten. Wat de bepaling bij de preferente aandeelen betreft, deze is evenmin een waarborg, dat Nederlandsche leiding verzekerd is; niets immers belet den Noren het uitsluitend bezit of de meerderheid der preferente aandeelen, en dus de keuze der directie. Voor de eerste vijf jaren is alvast een Noor benoemd.

Waar blijken nu uit bovenstaande de waarborgen dat de Nederlandsche en meer speciaal de Koloniale belangen hierbij het meest gebaat zijn? Ook rijst de vraag, waarom speciaal Noorsch kapitaal zoo bevoorrecht werd door de Regeering? Zou niet elk ander kapitaal bereid zijn gevonden, misschien nog wel onder voordeeliger voorwaarden de onderneming aan te vatten, ware slechts in de Staatscourant het rapport van den mijningenieur Douglas gepubliceerd en daarna b.v. een openbare inschrijving uitgelokt?

Achter de Ned.-Mijn E. en E. Mij. zit — dit is van algemeene bekendheid — een koopmaan in Suriname, tevens Noorsch consul. De oprichter is diens eerste bediende. Hieruit verklaart zich de naam van Noorsch-Nederlandsche Combinatie en tevens het feit, dat de oprichter, immers kantoorbediende, persoonlijk met slechts *f* 1000 (het Ned. kapitaal) bij de onderneming betrokken is."......

Het artikel eindigt met een krasse beschuldiging van favoritisme aan het adres van de West-Indische Afdeeling van het Departement van Koloniën, een beschuldiging die de Regeering niet op de ambtenaren mag laten zitten. Wij herhalen daarom wat wij in een vroeger nummer schreven, n.l. dat het wenschelijk zou zijn dat een lid van de Staten-Generaal den minister van Koloniën om inlichtingen vroeg.

In het nummer van 21 Mei, eerste avondblad, komt de redactie van „De Telegraaf" op de zaak terug om er op te wijzen, dat het van overheidswege vóór

alles plicht schijnt een duidelijke uiteenzetting te leveren van de zaak, zooals zij zich van meet af aan heeft opgebouwd.

* * *

„In- en Uitvoer" van 19 Mei geeft een zeer waardeerende bespreking van het Rapport van de Studiecommissie van het Suriname-Studie Syndicaat. De bespreking eindigt aldus:

„Woorden zijn er genoeg gesproken, thans is het wachten op daden. Reeds was in de dagbladen te lezen dat de Minister van Koloniën in zijn Kabinet een bespreking over deze aangelegenheid heeft gehouden met de verschillende oud-Gouverneurs der kolonie; tot welke slotsom deze bespreking heeft geleid is echter nog niet gebleken. Daarom is de vraag nu: Wat zal de Regeering doen? En wat de Staten-Generaal?"

* * *

In „De Nieuwe Courant" van 25 April en 13 Mei een artikel van Joh. F. Snelleman, getiteld „Guiana", waarin de schr. op zijn gewone, onderhoudende manier aan de lezers veel wetenswaardigs mededeelt over dit merkwaardige deel van Zuid-Amerika. Het is ongelooflijk zooveel wetenschap als in die 12 kolommetjes is verwerkt. Men leert daaruit heel wat meer en op prettiger wijze van Guiana dan uit menig deftig aardrijkskundig handboek. Artikelen om uit te knippen en te bewaren voor herlezing.

* * *

H. M. de Koningin heeft bekrachtigd o. m. de benoeming tot correspondent van de wis- en natuurkundige afdeeling van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, van Dr. P. C. Flu, directeur van het Geneeskundig laboratorium te Weltevreden.

Dr. Flu is Surinamer van geboorte en heeft zijn eerste opleiding tot geneesheer genoten aan de Geneeskundige School te Paramaribo.

Curaçao.

De Begrooting voor 1920 in de Eerste Kamer.

Persstemmen uit de Kolonie.

De „Amigoe di Curaçao" heeft aan deze behandeling eenige artikelen gewijd, en eenige zonderlinge punten daaruit naar voren gebracht. O.a. wees het blad op de opmerking over „de waterschappen", die wij een „canard" meenden te mogen noemen. Ten slotte schrijft hij over het drankmisbruik als volgt:

Een vreemdsoortigen indruk maakt zoowel in het Voorloopig Verslag als in het Antwoord daarop, de vraag omtrent het drankmisbruik in onze kolonie.

Door een der leden der Eerste Kamer wordt onder § 7 van de Algemeene Beschouwingen gezegd:

„Het steeds toenemend drankmisbruik op Cura-
„çao moet met kracht worden bestreden. Kan de
„Minister eenige cijfers opgeven over het gebruik
„gedurende de tien laatste jaren op de verschillende
„eilanden?"

Wij zouden hier kunnen vragen, op grond van welke gegevens die Senator tot de conclusie komt van het steeds toenemend drankmisbruik op Curaçao? Blijkbaar heeft hij zelf die gegevens niet, want hij vraagt den Minister ze over te leggen. Doch hoe kan hij dan a priori spreken van „steeds t o e n e m e n d drankmisbruik?

Ook ingeval het hem er om te doen was, dat er meer publiciteit aan die cijfers gegeven zou worden, gaat zijn conclusie niet op. Want juist de laatste jaren vertoonen die cijfers een grooten teruggan[g]. Men oordeele

1911,	1912,	1913,	1914,	1915,
459 1000 L.	457 1000 L.	562 1000 L.	510 1000 L.	445 1000 L.

1916,	1917,	1918.
570 1000 L.	276 1000 L.	336. 1000 L.

De groote sprong in 1916 op 570.000 L. verli[est] alle waarde, als men weet, dat in het jaar daar[op] volgende de accijns van 25 op 50 cts. per L. van [...] pct. verhoogd werd. Reden waarom alle imp[or]teurs er voor zorgden een grooten voorraad nog [bij]tijds tegen den lagen accijns van 25 cts. in te sla[an] juist gelijk men ook nu druk in de weer is hetzelf[de] te doen. Logisch zou het zijn het gemiddelde v[an] de jaren 1916 en '17 te nemen en dan komt men [op] 423.000 Liter, wat toch nog lager is dan het jaar [te]voren. Zóó toonen de cijfers dat er sinds 1913 e[en] geregelde teruggang valt op te merken. Men he[eft] evenmin recht om dien teruggang te bewijzen d[oor] het groote aantal werklieden aan te halen, die na[ar] Cuba vertrokken zijn, een categorie van person[en] die zeker onder de vaste kliëntéle van de rumt[a]pers mogen gerekend worden. Want die uittocht na[ar] Cuba kan op de bovenstaande cijfers niet van d[en] minsten invloed geweest zijn, omdat de gro[ote] stroom naar Cuba eerst begon in het begin van h[et] vorig jaar. En, over 1919 zijn de cijfers nog n[iet] gepubliceerd.

Doch waarom hebben de adviseurs van den M[i]nister in de Memorie van Antwoord ook niet daar[op] gewezen? Precies dezelfde gegevens stonden o[p] hun ten dienste. Ja, zij schijnen er zelfs geen eig[en] opinie op na te durven houden, want na bove[n]staande cijfers te hebben meegedeeld, wagen [zij] schuchter de veronderstelling: „Dat het invoercij[fer] „in de jaren 1917 en 1918 belangrijk g e d a a[ld] „is, k a n het gevolg geweest zijn van storing in h[et] „scheepvaartverkeer."

Zij wisten dus niet eens, dat in 1917 er een verh[oo]ging van accijns had plaats gevonden, van daar [de] plotselinge stijging in 1917 en een evenredige d[a]ling in 1918.

En daarmee rekening houdend blijkt, dat reeds v[an] 1913 af de invoer van gedistilleerd een geregeld[e] teruggang aanwees. En niettegenstaande bove[n]staande conclusies en zelfs dat ondanks hun eig[en] conclusie hen tot overtuiging gebracht heeft, d[at] minstens in de laatste twee jaren een aanmerkelij[ke] vermindering van drankmisbruik te constateer[en] valt, blijven zij in hun slotalinea toch nog vast h[ou]den aan de opgedrongen meening van den Sena[tor] (door niets bewezen.) Want zoo laten zij den Min[is]ter zeggen:

„De ondergeteekende zal de bijzondere aandac[ht] „van den Gouverneur vestigen op de betoogde we[n]„schelijkheid om het t o e n e m e n d drankmi[s]„bruik met kracht te bestrijden."

Men begrijpe ons goed.

Wij beweren volstrekt niet, dat het gebruik v[an] sterken drank in onze kolonie binnen m a t i g[e] perken blijft. Evenmin zijn wij tegen het beteugel[en] van het m i s b r u i k maken van sterken dran[k]. Elke poging daartoe in het werk gesteld, kunnen w[ij] niet anders dan toejuichen en zullen wij van har[te] steunen.

Waar wij tegen op komen, dat is alleen de foutie[ve] redeneering en de valsche conclusies van het Voo[r]loopig Verslag en de Memorie van Antwoord en [de] geringe kennis van onze kolonie bij de Adviseurs v[an] den Minister.

Stijving van de schatkist.

De Gouverneur had aanvankelijk beloofd, m[et] ingang van 1 Mei 1920 de buitengewone inkomst[en]belasting, waarover onlangs in den Kolonialen Ra[ad]

…geklaagd, te zullen intrekken. Het lag in de bedoeling, tegelijkertijd de gewone inkomstenbelasting te herzien. Dit laatste ontwerp is niet tijdig gereed kunnen komen, en nu wil de Gouverneur beginnen met eene „zeer geringe" verhooging van het bestaande tarief der inkomstenbelasting en tevens eene verhooging van de accijns op het gedistilleerd, die drie jaren geleden reeds met 100 pCt. is verhoogd. Eerstgenoemde verhooging zal voor belastingbetalers die in de kolonie wonen, 15 pCt. meer vorderen, van die daarbuiten en van rechtspersonen 60 pCt. Hoeveel zij zal opbrengen, raamt de M. v. T. niet. Wel wordt meegedeeld, dat van accijnsverhooging ruim ƒ 100.000.— wordt verwacht. Tegenover de ƒ 80.000.— verlies aan opbrengst door de afschaffing der buitengewone inkomstenbelasting, leveren de nieuwe voorstellen dus nog een belangrijk voordeeltje voor de koloniale kas op. Dat de belastingschroef nog niet zoo erg aangedraaid is, als in het moederland, blijkt uit enkele cijfers, die de M. v. t. meedeelt uit het bestaande tarief der inkomstenbelasting. Bij progressieve heffing wordt van ƒ 12.200.— betaald ƒ 427.—, van ƒ 17.000.— ƒ 765.—, van ƒ 19.400.— ƒ 970.—. Dat zal den heeren tegenvallen, als zij met verlof komen.

De „Amigoe" schreef over dit accijns-ontwerp:

„In verband met de spoedig te verwachten verhooging van accijns op het gedistilleerd, nemen de kooplieden alhier reeds bijtijds hun maatregelen. Alles wat aan sterke dranken in het Entredepot was opgeslagen, is daaruit reeds opgehaald.

Een groote nieuwe voorraad van gedistilleerd is reeds aangekomen of nog onderweg, om bijtijds nog onder de oude wet tegen den lagen koers te kunnen worden ingeklaard. Reusachtige sommen aan accijnsrechten zijn dezer dagen de koloniale kas binnengevloeid en zijn nog te verwachten. Alléén aan accijns op z u i v e r e alcohol (waarvoor tot nu toe 1 fl. per L. wordt betaald) heeft het Gouvernement in den laatsten tijd de som van 100.000 fl. ontvangen.

De Koloniale Raad heeft hierom besloten, dit ontwerp spoedig te behandelen, en den volgenden dag stond de verordening in het Publicatieblad, zoodat a l l e b e s t e l l i n g e n, die onderweg waren volgens de nieuwe bepalingen belast werden.

Hernieuwing van de diplomatieke betrekkingen.

Reuter seint uit Caracas, dat de gevolmachtigden van Nederland en Venezuela het protocol hebben onderteekend tot vernieuwing van de diplomatieke betrekkingen, in 1908 verbroken.

Mijnbouwkundige dienst.

Van een mijnbouwkundigen dienst in samenwerking met Suriname, waarvoor de Koloniale Raad de gelden toegestaan heeft, komt voorloopig niets. Overleg met den Gouverneur van Suriname heeft den Minister aangetoond, dat dit denkbeeld, althans voorloopig, ter zijde moet worden gesteld. Misschien is daarbij aan de resultaten der gezamenlijke landbouw-inspectie gedacht. Niettemin zal de kolonie Curaçao haar mijnbouwkundig ingenieur krijgen voor het instellen van een onderzoek naar de mogelijkheid van Willemstad van eene drinkwaterleiding te voorzien. Bij de volgende koloniale begrooting wil men de positie van dezen ingenieur, wiens werkzaamheden op den duur zich niet tot de studie der watervoorziening behoeven te beperken, regelen.

Voz di Pueblo gelogenstraft!

B.....en wat aangaat het wijzigen van het Reg. Regl. Och... de „Amigoe" houdt zich wel ál te naïef. Of zou het blad werkelijk niet weten wat d a a r a a n vastzit en dat een wijziging niet zoo maar in een vloek en een zucht tot stand komt."

Zie K. W. van 25 Maart 1920 no. 13, bladz. 14, 2e kolom: „Hard-gaat-ie!"

Aruba.

Volgens een verslag van de vergadering der „Gustaaf Adolf-Vereeniging" is volgens het „ondersteuningsplan" een bedrag voor Aruba beschikbaar gesteld.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Nederland in Spitsbergen.

Bij den strijd, die kort geleden gevoerd is, over de bepaling van de vlag waaronder Spitsbergen zou komen te staan, hebben wij er niet veel voor gevoeld de Nederlandsche historische herinneringen in territoriale aanspraken om te zetten. In de toewijzing aan Noorwegen hebben wij de beste oplossing gezien. Maar iets geheel anders is 't natuurlijk, Nederland weer een plaats te zien innemen onder de natiën, die haar ondernemingsgeest op die ver gelegen maar rijke eilandengroep richten. En het verheugt ons nu uitermate thans reeds het vertrek aangekondigd te zien van een vreedzame expeditie, die, naar het zich laat aanzien, voor Nederland een eerste plaats gaat vermeesteren bij de ontginning van de veelbelovende steenkolenvelden. Den 5en Juni verlaat de „Mont Cenis" Rotterdam met een goed samengesteld en goed georganiseerd gezelschap, om een nader onderzoek in te stellen naar het 400 vierkante mijlen groote concessiegebied van de Isefjord Coal company, aanvankelijk een Noorsche maatschappij, waarvan echter meer dan de helft der aandeelen in Nederlandsche handen zijn overgegaan.

Gaat het initiatief uit van den heer Dresselhuys, chef van „van der Eb en Dresselhuys' scheepvaart-maatschappij", die zelf mee gaat om de expeditie te installeeren, na zijn vertrek uit Spitsbergen, zal de leiding overgaan in handen van den ingenieur L. Mangelaar Meertens. Leider van de geologische afdeeling is de ingenieur E. C. Abendanon, luitenant ter zee A. J. Dijkshoorn zal de terreinen in kaart brengen. Verder bestaat het personeel uit een dokter, 2 landmeters, een assistent-ingenieur, een Duitsch ingenieur met assistent, 52 uitgekozen mijnwerkers, 2 marconisten voor de draadlooze installatie, 2 kapiteins en 2 machinisten voor de barkassen, 2 koks en 2 stewards, bij de geologische afdeeling zijn opnemers en dragers ingedeeld. Dan gaan 2 Rotterdammers uit particuliere belangstelling mee, een Noor, voor de Noorsche belangen in de maatschappij, en 5 Noorsche surveyors, die 't land kennen. Mevrouw Abendanon vergezelt haar echtgenoot.

De voorraden worden meerendeels uit Rotterdam meegenomen. Te Christiania worden de barakken ingenomen, die voor een overwintering zullen zijn ingericht. De helft van de expeditie blijft n.l. op Spitsbergen om de dadelijk aan te pakken ontginning door te zetten. Dit jaar denkt men al ongeveer 2000 ton kolen te kunnen leveren. De werkzaamheden zullen, als de uitkomsten aan de verwachtingen beantwoorden, later natuurlijk erg uitgebreid moeten worden. Op het Kaap Bohman-schiereiland beslaat de dicht aan de oppervlakte liggende kolenlaag 8 KM^2. De beddingen op dit schiereiland worden op 16 millioen ton geschat.

De Nederlandsche ondernemingsgeest doet zich hier van zijn beste en mooiste zijde kennen. Zonder veel ophef is een kranig stuk organisatiewerk volbracht, kranig ook in zijn verder streven, dat niet alleen voor Holland tot roem en voordeel wil worden, maar dat mede beoogt aan het overal nijpend kolengebrek tegemoet te komen.

Japan—Nederland.

Na de ontboezeming, die wij gaven bij de verblijdende berichten over de toebereidselen, die Japan maakte om het Nederlandsche eskader en den nieuw optredenden Nederlandschen gezant feestelijk en luisterrijk te ontvangen, zullen wij nu de bijzonderheden over de ontvangst niet weergeven, welke uitvoerig in de dagbladen hebben gestaan. Maar toch meenen wij even te moeten releveeren, dat die berichten gewag maken van hartelijkheid en vriendschapsbetuiging, die uitsteekt boven alles wat Japan in dit opzicht ooit voor andere nationaliteiten gedaan heeft, en dat daarbij de herinneringen aan de vroegere banden tusschen Nederland en Japan op de meest sympathieke wijze werden opgehaald. Brengen wij voor deze herinneringen het werk „Japan-Nederland in Oost-Azië" van G. Nypels (Erven Loosjes, Haarlem) weer onder de aandacht, dat een goed beknopt overzicht bevat van de geschiedenis der Japansch-Nederlandsche relatiën; wat het eerste betreft, de hartelijke vriendschapsbetuigingen, hopen wij dat de beteekenis hiervan ten volle door Nederland zal worden begrepen. Een achttal jaren geleden werd van die zijde een dreigende storm verwacht, nu waait uit dien hoek een weldadige wind! Instede van in vijan-

delijke, naijverige bedoelingen, uit Japan zich in wenschen tot gemeenschappelijk samengaan. Een zoodanig begin is voor onzen gezant den heer de Graeff, veelbelovend; ons volk in moederland en kolonie toone echter ook, dat de goede wil niet slechts van een zijde komt.

Een E. S.-telegram uit Tokio meldt, dat 4 schepen van de Osaka-Chosen Kaiska van begin Juni af een geregelden dienst Japan—Java—Nederland openen. Misschien is dit niets anders dan de aanvang van de vaart Japan—Hamburg, via Britsch Indië. Voor een geheel nieuwe onderneming zou de aankondiging per telegram op korten termijn iets ongewoons zijn. In elk geval blijkt, dat van een geregeld scheepvaartverkeer tusschen Japan en Nederland goede vruchten worden verwacht en dat is een verblijdend teeken.

Afschaffing van de kasteninstelling in Britsch-Indië.

Bij gelegenheid van de eerste steenlegging van de Maratha-boarding te Nasik, heeft de Chatrapati Maharajah van Kolhapoer, een maand geleden, een rede gehouden, die zeer de aandacht getrokken heeft, doordien hij het Boedhistische kastenstelsel daarin aanviel en veroordeelde. Hij verklaarde zich in dit opzicht een bekeerling van de inzichten, waarin hij was opgevoed en die hij lang als onaantastbaar beschouwd had. Vroeger kwam de gedachte niet bij hem op, dat hij de ontwikkeling van anderen belette en achtte hij het een inbreuk op zijn godsdienst de leiding op zich te nemen van vergaderingen, waartoe andere kasten toegang hadden. Nu spoort hij de leiders aan om niet kortzichtig te zijn, om zich meer op de toekomst dan op het verleden te richten. Dan zullen zij inzien, dat opheffing van 't kastenstelsel een noodzakelijkheid is. Hij noemde bestendiging er van zelfs een zonde.

De Maharajah zou het als de gelukkigste dag van zijn leven beschouwen, wanneer hij wist te bereiken, dat men de menschen niet meer als laag staande zou beschouwen om hun geboorte. Zijne pogingen, aangewend om betere begrippen ingang te doen vinden, hebben echter nog tot geen resultaat geleid. De schijnheiligheid der geboorte, die de Brahmanen boven de overigen verheft, is niet langer toelaatbaar. Er moet voor allen een gelijke maatstaf van geboorte aangenomen worden. De Brahmanen moeten 't voorrecht prijsgeven der godsdienstige ceremoniën. Goed beschouwd staan de Brahmanen in een lageren rang dan de Khastriyars.

De Britsche regeering heeft de onderwijsinrichtingen voor iedereen opengesteld. Wij kunnen in geen der Boedhistische instellingen een parallel vinden voor de gelegenheid tot ontwikkeling, welke gegeven is sedert de regeering van koningin Victoria en onder hare opvolgers. Maar de Brahmanen houden de godenspijs der leering naijverig in hunne handen. Zij roepen om Home rule, in de hoop de macht in handen te kunnen houden, en stellen hen, die voor democratische uitbreiding van de volksbevoegdheid zijn, voor als vijanden van 't land.

Men heeft den Maharajah voor de voeten geworpen, dat hij in zijn eigen gebied zijn onderdanen zelf nog geen zelfbestuur gegeven heeft. Hij heeft daarop geantwoord, dat hij aarzelt een constitutioneele omkeer tot stand te brengen, zoo lang het algemeen peil van ontwikkeling der lagere klassen niet opgevoerd is tot dat der hoogere. Het toekennen van politieke bevoegdheden aan een massa van kiezers, die niet genoeg ontwikkeld zijn om een begrip van hunne rechten te hebben, zou een gevaar voor allen opleveren.

Daarom moet „opvoeding en ontwikkeling" als eerste eisch gelden en doorgevoerd worden. De verantwoordelijkheid voor de regeeringsdaden zal van den enkeling op de gemeenschap overgaan. Juist opdat de macht en de invloed van geen kaste het geheel zal beheerschen, moet eerst bekwaamheid van allen bereikt worden.

Een oud Aryan gebruik laat den vader zich terug trekken als de zoon in staat geworden is de lasten van het huishouden op zich te nemen. In overeenstemming met dit gebruik, denk ik, zeide de vorst, met pensioen te gaan, wanneer mijne onderdanen in staat zijn voor zich zelf te zorgen, en hij hoopt, dat het niet lang zal duren om tot verwezenlijking hiervan te kunnen komen.

Het grootste Rijk der aarde.

Als wij de cijfers van André Tribourg, uit de „Petit Parisien" mogen overnemen, strekt het gebied, dat tegenwoordig om den Indischen Oceaan onder Britsche vlag staat, zich uit over het indrukwekkende aantal van 29.500.000 vierkante K.M. Hiervan liggen 8 millioen in Azië, 13 millioen in Afrika, 8.5 millioen in Australië. Daar Groot Brittanië zelf maar 314000 vierk. K.M. meet, is het Rijk om den Indischen Oceaan bijna het honderdvoud van het moederland. Het is bewoond door 42 millioen zielen, die de grootst denkbare mengeling van menschelijke wezens vormen.

Engeland heeft post gevat op alle toegangen naar dien Oceaan en voert er het meesterschap.

De schrijver had er, om den gewilden indruk te versterken en te vervolledigen, nog kunnen bijvoegen, hoeveel vierkante K.M. het gebied, dat in Noord- en Zuid Amerika tot het Britsche Rijk gerekend wordt, beslaat.

Het rantsoen in Katanga.

Generaal Tombeur, vice-gouverneur generaal van Katanga heeft, onder dagteekening van 13 Augustus 1919, een ordonnantie uitgegeven, bevattende verschillende hygienische maatregelen voor de neger-arbeiders in die provincie. Zoowel voor het heil der bevolking als ten bate van de ontwikkeling van dat gedeelte van Kongo, acht Tombeur het niet alleen noodig verschillende middelen aan te wenden voor de verpleging van de vele zieken en ter verbetering van de huisvesting en samenleving van zieken en gezonden, maar wil hij vooral ook het weerstandsvermogen van de arbeiders verhoogen.

Het *Bulletin officiel du Congo belge* van 15 Maart bevat deze ordonnantie. Zij behandelt de organisatie van den hygiënischen dienst voor de nijverheid, de certificaten voor lichamelijke geschiktheid, voorts kleeding, legering, werving en afdanking, rantsoen, transport, huisvesting, leiding der arbeiderskampen, geneeskundige verzorging, statistische gegevens enz., enz.

Wij nemen hier alleen eenige bepalingen betreffende het rantsoen der inlandsche arbeiders over.

Dit moet voor ieder, die bij den landbouw of in de nijverheid te werk gesteld is, wekelijks ten minste de volgende spijshoeveelheden bedragen.

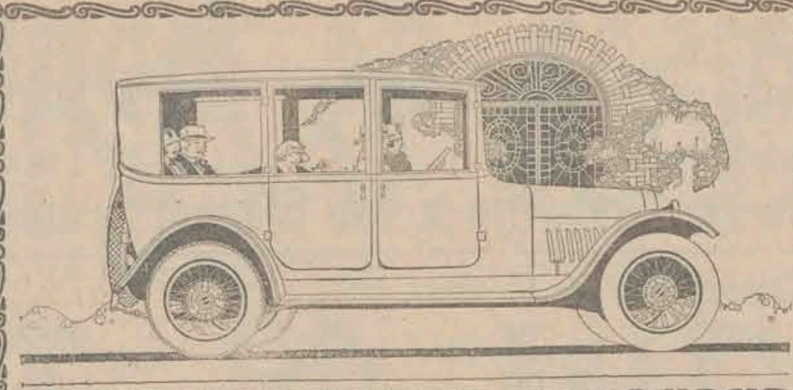
7000 gr. mais-meel of maniok-meel, 1500 gr. versch vleesch, 500 gr. boonen, 300 gr. palm-olie, 105 gr. zout, 500 gr. arachides.

Naar gelang de plaatselijke omstandigheden het mogelijk maken, moet hieraan één KG. groenten en versche vruchten toegevoegd worden.

Rijst kan in plaats van het vermelde meel verstrekt worden, waarbij 750 gr. gelijk gesteld worden met 1 KG. meel. Wanneer geen versch vleesch te krijgen is, kan dit vervangen worden door een gelijke hoeveelheid versche visch, of door geconserveerd vleesch, berekend op 600 gr., rookvleesch op 500 gr., gerookte visch op 800 gr. voor 1 KG. versch vleesch. Ook de vervanging van palmolie is geregeld. Worden andere wijzigingen noodig of onvermijdelijk geacht, dan moet de goedkeuring verkregen worden van den *médecin inspecteur de l'hygiène industrielle.*

Het verkoopen en opkoopen van waren, die als rantsoen uitgereikt worden, is verboden en strafbaar gesteld.

Bovendien is het zorgen voor een voldoende hoeveelheid drinkwater den werkgevers voorgeschreven.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f $0.01\frac{1}{2}$;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* $0.01\frac{1}{2}$.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof—Groenmarkt. AMSTERDAM, Kalverstraat—Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

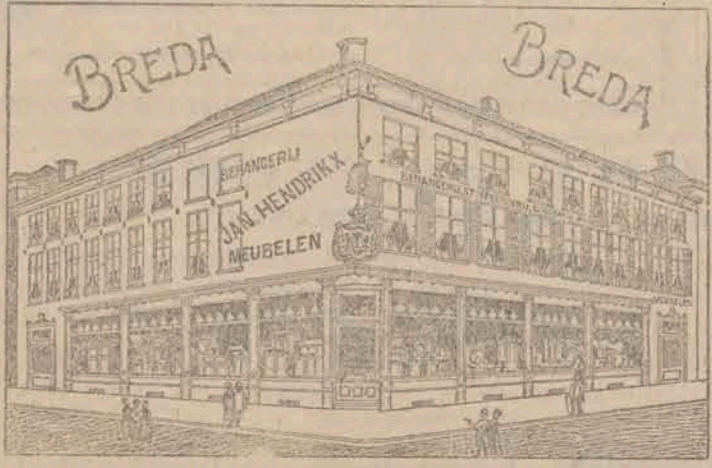
MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902. 30

BOSCHSTRAAT 1. 104

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 ...... Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537 159

.... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ....

Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs

Steeds ruime sorteering, prima coupe en kwaliteiten.

Electro-techn. en Mechanisch Bureau

„HOLLAND"

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electrische Ornamenten, enz.

61 *Baden, Geysers, Waschtafels.*

N.V. Autogarage „CITO"

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

160

Luxe Verhuur-Auto's

J. P. KUIJPERS v/h Coupe fir. Domh

1ste Klas Inrichting voor:

DAMESKLEEDING NAAR MAAT

Specialiteit in Amazone Costumes

BONTMANTELS EN PELTERIJEN

Den Haag - Oude Molstraat 11 - Telefoon H. 932

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

Voor Voorjaar en Zomer

komen onze collecties geregeld aan.

LINGERIES VOOR DAMES EN KINDEREN.

Blouses — **Echarpes**
Costumes — **Zomerstoffen**
Sportjassen — **Zephyrs**

GEBRs HEHENKAMP

Heerenkleermakers

Dameskleermakers

Bontwerkers

Lange Voorhout 25 34

Piano's en vleugels

DUCANOLA

NON PLUS ULTRA

Fa. C. F. VAN DER DOES

LANGE HOUTSTRAAT 9

DEN HAAG

BREDA-MAASTRICHT

Vraagt catalogus

133

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10

202 Prins Hendrikstraat 98-106

Stroohoeden

Boorden - Manchetten

Overhemden

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.

Torenstraat 5-9 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg.* 95

5 pCt. Pandbrieven *tegen beurskoers.*

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk dat aan bijzondere eischen voldoet.

N°. 23. Donderdag 3 Juni 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

(*Vervolg*).

Op aandrang, uitgaande uit den boezem der Vereeniging werd het vorig jaar opgericht de „Propaganda-Commissie".

Het doel dier Commissie is propaganda te maken voor de Vereeniging „Oost en West" en haar streven.

Zij zal haar doel trachten te bereiken door:

1e. De toetreding tot het lidmaatschap aan te moedigen — zoo noodig en mogelijk — met de hulp van een bezoldigd propagandist;

2e. de Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad bij te staan bij de uitgifte en samenstelling van dat Orgaan;

3e. het bevorderen van Lezingen en Filmvertooningen en dergelijke, ter opwekking van de belang-

stelling in de Koloniën, daar waar afdeelingen zijn in samenwerking met de Besturen dier Afdeelingen; waar zulke afdeelingen nog niet bestaan, door raad of overleg te plegen met het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen;

4e. het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen, medewerken aan Jaarbeurzen, in samenwerking met de Commissie tot Bevordering

der Nederlandsch Oost- en West-Indische Nijverheid Kunstnijverheid en Huisvlijt, in overleg met het Hoofdbestuur.

Voor het resultaat van haar werken kan gewezen worden op de vele banken, maatschappijen, ondernemingen en instellingen, welke met meer of minder belangrijke jaarlijksche bijdragen als begunstigers toetraden.

Ook oefende zij invloed uit op den inhoud en indeeling van het Koloniaal Weekblad.

Verder diende de Commissie het Hoofdbestuur in vele aangelegenheden van advies.

Ook deze Commissie *kan* en *wil* krachtiger werken. Nederlanders en Indiërs verleent haar steun!

(Wordt vervolgd).

A. J. GOOSZEN.

Zendingsstudie.

De jaarlijksche Zomer-Conferenties voor Zendingsstudie, uitgaande van den Zendingsstudie-Raad, zullen D. V. ook dit jaar weer gehouden worden te Lunteren bij Ede in het daarvoor bestemde Conferentie-Oord, en wel van 26—31 Juli, 2—7 Augustus en 9—14 Aug. Deze drie Conferenties zullen elk nagenoeg hetzelfde programma hebben, en elk door ten hoogste 150 deelnemers bezocht kunnen worden. De volgende personen zeiden reeds hunne medewerking toe. Dr. J. R. Callenbach (Voorzitter). L. J. van Wijk; Ds. H. C. de Groot; Prof. J. de Zwaan; Ds. W. F. van Helsdingen; Ds. J. D. Wielinga; Mej. C. H. Gunning (van Batavia); Dr: A. M. Brouwer; e.a. Ook verwachten wij een aantal buitenlanders; reeds kunnen wij noemen: Missions-inspector Martin Schlunk, van Hamburg; Dr. Henri Beets van Grand Rapids (Ver. Staten); voorts rekenen wij op een of twee Engelschen en een Franschman. Bovendien zullen er vele Zendelingen met verlof als gast op de Conferentie aanwezig zijn. Juist dezen zomer is een groot deel van hen hier te lande, na de oorlogsjaren.

De kosten bedragen *f* 5.— inleggeld plus *f* 12.50 deelnemersgeld, waarvoor men gedurende de vijf c[on]ferentiedagen volledige huisvesting en voeding o[nt]vangt. Afgevaardigden van vereenigingen e[n] kunnen reductie krijgen.

Nadere bijzonderheden bevat het prospectus, [dat] tegen Juni verschijnt en op aanvrage gaarne toe[ge]zonden wordt door het bureau van den Z. S. [R.,] *Domplein 25, Utrecht*, alwaar ook nadere inli[ch]tingen te bekomen zijn.

Het Zendingswerk in China.

Door J. van Haaften.

Naar aanleiding van het artikel in het K. W. (No. 22 dd. 27 Mei j.l.): „Het Zendingswerk der Eng[el]schen in China", overgenomen uit de Chinees[che] pers, acht ik het niet ondienstig eens het een en [an]der te vertellen over het werk en de geschiede[nis] dier zending in het algemeen, vooral omdat door [bove]rengenoemd artikel onwillekeurig den indruk wo[rdt] gewekt, alsof het zendingswerk in China alleen [in] Engelsche hand is.

Wat ik hier meedeel, heb ik voor een groot d[eel] uit verschillende bronnen geput, voor een deel rust het op eigen ervaring.

Wanneer voor het eerst pogingen zijn aangewe[nd] om het Christendom veld te doen winnen in het R[ij]zenrijk van het Midden, is niet bekend. Men v[er]onderstelt in den loop van de 6e eeuw.

Men weet, dat ongeveer in het midden van d[at] tijdperk een uit Syrië afkomstige, godsdienstige s[ek]te, die der Nestorianen, in dat land zijn gekom[en] en aldaar, voornamelijk in Noord-China, duizend[en] tot het Christendom hebben bekeerd. Eeuwenla[ng] heeft deze orde zich in China weten staande te h[ou]den, totdat in de dertiende eeuw deze sekte met ha[ar] geheelen aanhang door de vervolging van de Mo[n]golendynastie (1215—1368) totaal werd uitgeroe[id].

Blijvende resultaten hebben slechts het roomsc[h]katholieke en het protestantsche geloof opgeleverd.

Wat het Grieksch-orthodoxe geloof aangaat, d[at] kan, wat het bekeeringswerk betreft, buiten rekeni[ng]

Feuilleton.

De uitbarsting van den Goenoeng Kloet.

EEN HERDENKING.

1919 — 20 Mei — 1920.

De macht des doods zal de menschen
onvoorziens blijven wegrukken.
Horatius.

(Vervolg).

Aan den rand van het groote moddergraf, der in den macaberen nacht van 20 Mei verraderlijk door het monster neergeslagen duizenden, aan de grens van dat grauwe land des doods, dat zich palen ver uitstrekte van Srengat tot Oedanawoe, kaal en verlaten onder den hoogen hemel, troosteloos stil en eenzaam tusschen de wijde, verre grenzen van verspreide bosschages verstarde men een oogenblik, alsof ontviel de kracht van te leven in het aanzien der machten van de ellende en den niets-ontzienden dood.

Maar het leven was nog altijd de sterkste. Uit een kleinen ingeschoten hoek van den grooten doodenakker kwam een oude inlandsche vrouw, schamel gekleed met in een vies bemodderd mandje tien, twintig schriele halmpjes van de neergeslagen paddi begraven, maar gered uit de lahar. Zij vormden de vuile halmpjes, met haar modderige mandje, haar grootste en eenigste bezit, nu haar zoons het slachtoffer werden van het grillig monster en haar kleine stukje sawah ligt onder de modder.

Dan viel het licht van de zon al lager over het land: over het groote wijde graf kwam de doodenwind van ver en bracht de eerste fluisteringen van den mystieken tropennacht, nauw verstaanbaar, ofschoon geen vogel aansloeg, geen krekel zong, geen gamelan zijn tonen hooren deed. Geen kleine schemerige lichtplekjes kwamen uit de duisternis, verradend, waar menschen woonden waar nu vernieling huisde, de duisternis w[as] zwart, als het graf der duizenden en het fluisteren v[an] den nacht verstierf over de verlaten vlakte, sch[uw] voor de vreemde stilte, de stilte der dooden, die ontelbaar waren.

Tevoet gaande over de verharde modder op den w[eg] die weg was, om met Multatuli te spreken, van Stre[n]gat naar Qedanawoe, met links en rechts de kleurloo[ze] vlakte, zonder struik of geboomte, zonder eenige st[of]fage, zelfs niet de geringste, die een doodsche woeste[]nij noodig had, om in de verbeelding aan een ook ma[ar] schamel landschap te doen denken, zag men even o[ver] de Kali Temas, die doorwaad moest worden, omdat v[an] de brug, welke daar de vorige week nog lag geen spo[or] meer te bekennen was, eenige verspreide klapperbo[o]men, niet in dichte groepen, zooals zij in den regel i[n]landsche dorpen omkransen en het eigenaardige tr[o]pische cachet aan het landschap geven, maar onreg[el]matig, met hier en daar gevallen stammen in ell[e] richting, afgeknakt als halmen van moeilijk buigzaa[m] riet, neergesmakt met kracht en onverschilligheid [op] zwakke planten en bouwvallige huisjes, waarvan [de] de resten in de modder lagen en nauwelijks waren na [te] speuren. De ravage scheen daar geweldig geweest [te] zijn, omdat het werk der vernieling gemakkelijk mee[r] de te kunnen overzien, waar nog resten waren van he[t] geen daar voor de noodlottige uitbarsting door de do[r]pelingen, nu rustend de groote rust in het wijde mo[d]dergraf, gebouwd werd en geknutseld. Maar de verwoe[s]ting was hier toch aanzienlijk minder dan in het vlak[ke] land, waarover de modder zich had uitgerold als ee[n] sinister dekkleed, waarop geen enkel simpel siermoti[ef] de trieste monotoonheid onderbrak.

Aan deze zijde van het groote graf werd gewerkt o[m] den weg vrij te maken voor een sneller verkeer, d[at] voor opvoer van materialen en vivres hoogst noodz[a]kelijk was. Eenige honderden koelies werkten daar [in] de hitte van de middagzon, met ontbloote bovenlijve[n] met zagen en houweelen, maar men schudde in twijfe[l] het hoofd en haalde de schouders op, als men bedacht hoe groot wel de verwoesting was, zóó groot, dat he[t] toch scheen, alsof deze werkers als nietige atomen i[n]

laten worden, daar de priesters ervan zich immer verschillig voor het missiewerk hebben betoond. Wel zijn er in China talrijke kapellen, waar deze redienst wordt uitgeoefend, maar deze dienen over het algemeen slechts voor aldaar wonende Russen. Bekeerlingen zijn er nagenoeg niet.

De werkzaamheden der beide eerste godsdiensten al ik in vorengenoemde volgorde behandelen, omdat het eerste geloof daarmede eeuwen voor het tweede aangevangen.

Omstreeks het jaar 1300 deed de katholieke kerk eerste poging vasten voet in China te verkrijgen. Paus Gregorius IV zond daartoe eenige gezantschappen naar den Tartarenvorst Koeblai-Khan, die resideerde in Khan-baligh (het tegenwoordig Peking). Leden van die gezantschappen waren o.a. de beroemde Franciscaner monniken Monte-Corvino en Marco-Polo.

De eerste, die in het jaar 1300 aankwam, werd door den vorst zeer voorkomend behandeld. Deze liet zich zelfs door hem onderrichten in de beginselen van zijn leer en stond hem toe in Khan-baligh scholen op te richten. Vele Chineezen lieten zich in die periode bekeeren.

Tot belooning van zijn ijver benoemde Paus Clemens V hem tot aartsbisschop van die plaats. In dat tijdvak scheen het, alsof het katholieke geloof met reusche schreden veld zou winnen. De Keizer was den godsdienst goed gezind en gaf er zelfs bij edict blijk van. Ook in het binnenland maakte men vele proselieten.

Des te grooter was de teleurstelling, toen de opvolger van dezen vorst zijns voorgangers voetsporen niet drukte.

Deze, een fanatiek beleider van den Islam, bedreigde alle Christenen, die zich niet tot zijn geloof wilden laten bekeeren, met den dood.

Vele zendelingen, die dat weigerden, werden op zijn last onthoofd, terwijl het werk der missie totaal verhinderd werd. Hij was het, die in Noord-China de Nestorianen en hun aanhang geheel heeft uitgeroeid.

Toen de Mongolen-dynastie, waartoe hij behoorde, het wisselvallig lot der vorsten en volken had ondergaan en deze door het geslacht Ming was verdreven (1368), dacht Paus Urbanus het tijdstip gunstig om nogmaals een poging te wagen. In het jaar 1370 zond hij daartoe een gezantschap van Franciscaners naar de toenmalige hoofdstad Nanking, waar de beide eerste Ming-keizers hun residentie hadden opgeslagen.

Met dit gezantschap, waarop hij niet was gesteld, maakte de Keizer korte metten, hij liet n.l. alle leden ervan vermoorden.

Na dit geweldadig optreden heeft men van verdere pogingen tot in het midden van de zestiende eeuw afgezien.

Toen is het missiewezen, en wel door den invloed der Portugeezen, in een nieuw stadium gekomen.

Toen ter tijd had China's keizer aan Portugal het schiereiland Macao afgestaan als loon voor bewezen diensten bij de onderdrukking der zeerooverij. Van toen afaan hebben de missiën dat eiland als operatiebasis gebruikt. Spoedig na de inbezitname vestigde er zich een Jezuïten-zending, die weldra door andere is gevolgd.

Door den invloed van Macao's gouverneur stond zijn collega van Kanton aan eenige priesters dezer orde toe zich aldaar te vestigen. Een ervan, een Italiaan, een zekere pater Ricci, stichtte er zelfs een school. Doordat deze school in korten tijd vele leerlingen telde, werden de Chineesche priesters echter naijverig en wisten deze te bewerken dat de vergunning na een paar jaar weer ingetrokken werd. Ricci, die zich daarbij niet neer wilde leggen, begaf zich naar Peking en wist daar zijn zaak met zóó goed gevolg bij den keizer te bepleiten, dat deze hem toestond aldaar een school op te richten. Ricci, die de landstaal zeer goed machtig was en die in hooge mate de gave van het woord bezat, trok aldaar wederom vele leerlingen tot zich. Als een gevolg daarvan werden vele Chineezen bekeerd en werd daarenboven door zijn invloed en voorbeeld het bekeeringswerk in andere deelen van het rijk ook weder ter hand genomen.

Ricci stierf in hoogen ouderdom in dat land, alwaar hij tot overste der Jezuïten was benoemd. Zijn opvolger was de Siciliaan Longobardi. Deze heeft

---

de ontzaglijke uitgestrektheid der natuur, vergeefschen arbeid deden, nutteloos, omdat straks een stormwind kon komen, een nieuwen laharstroom, welke de nog overgebleven boomen vellen zou tegelijk met hen, die het zwakste riet zijn in de natuur, de eeuwige natuur, waarvan de macht onberekenbaar is en de luchten grillig zijn en vernietigend het eene oogenblik, om op te bouwen op den volgenden dag, wat in den nacht daarvoor ten onderging.

Het was hier, staande aan den rand van het groote moddergraf, die schrikkelijke, plots bewust geworden algemenlijke onwetendheid omtrent alle dingen, dat plotseling ontglippen van elk wetenschappelijk systeem of philosofisch stelsel, dat 's menschen geest gemeenlijk bevredigen kan en satisfactie geven aan het gemoed, die de wanhoop bracht in het hart bij het aanzien van een zoo matelooze ellende in weinig uren, onverwacht en onvoorzien over duizenden gebracht. Vol zwakheid en onzekerheid lachte men flauwtjes een oogenblik om de verwatenheid der onderzoekers, omdat de groote grillige natuur toch onverbiddelijk den oorsprong der dingen voor hen verborgen zal houden in een ondoordringbaar geheim. Dit alles speelde door de gedachten in een schier ondeelbaar oogenblik, want het druischt ten slotte lijnrecht tegen de natuur in van den mensch, die liever op wat hij vasten grond waant, een toren bouwt, oneindig hoog, naar zijn vermogen, dan dat hij zich een atoom gevoelde, een niets in de oneindigheid der schepping.

Het voelen hier werd lijden, omdat de hoop gering was en het uitzicht troosteloos. Tegenover de verwoesting stond de hulpverleening in tragische verhouding van het kleine goedwillende tegenover het groote niets-ontziende, tegenover hetgeen was, stond hetgeen men brengen kon in moedeloos-makende proportie. Maar het werk werd voortgezet, de houweelen geheven ontelbare malen en met kracht weer neergevallen, wegen de modder ter zijde in dijken van voeten hoog, boomstammen werden gekapt en gezaagd, rostblokken, manshoogte, midden op den weg door de lahargolven met de alles negeerende nonchalance van den Vuurreus gebracht, werden uitgegraven en met groote inspanning naast den weg gekanteld. Dit waren de werken voor de allernaaste toekomst; van het verleden immers restte niets dan het droef en lang verhaal der weinigen, die overbleven, over hetgeen hun lief was, en dat voor goed was verdwenen.

Onder de hooge welving der zacht-genuanceerde hemelruimte, waaronder het verwoeste gebied zon-beschenen lag, alsof het er nooit anders was geweest, trachtte men zich een oogenblik in te denken in den angst en in het kort, maar vreeselijk lijden der dorpelingen in deze streek in den pikdonkeren nacht vol onheilsgeluiden, aan die zwakken en hulpbehoeftigen, zoekend en tastend, verwezen en verward, zooals de eenvoudige inboorling is, zoodra de dingen maar even vallen buiten de effen sleur van zijn leven en dan voelde men eerst recht de diep-zware, wreede tragiek van dat landelijk leven, met weinig vreugd en verlangen, maar berustend en aanvaardend tegenover de groote krachten der Natuur, welke dit niet dulden konden en dus de vernietiging grondig en volkomen maakten. In het bruut geweld der elementen van dien vreeselijken nacht waren de kreten der diepste menschelijke smart verloren gegaan: zij waren verstomd door het zwaar geluid der neervallende moddergolven, onder het gekraak der instortende woningen, onder het gehuil van het vluchtende vee. En dat alles had nauwelijks eenige uren geduurd. De zon was onder gegaan met haar laatste stralen over groene landouwen, de schemering brengend, waarin de dorpsbewoners zich langs de stille landwegen dessawaarts bewogen, de heldere sterren van den voornacht hadden nog geschitterd hoog aan den hemel boven het land in vredige rust, maar den volgenden morgen, toen eindelijk het zonlicht doorbreken kon, was het land woestenij zonder kleur en leven, waren duizenden menschenlevens geknakt, en verminkten naar lichaam en geest doolden hulpeloos en sprakeloos rond. Dit alles bedenkend met het oog dwalend over de wijde asch-grauwe vlakte, boog men het hoofd in angstig ontzag voor het geweld dezer heta combe, welke wellicht zonder weerga is in de Indische rampengeschiedenis.

(Wordt vervolgd.) J. KONING.

door het Chineesche bijgeloof met vele tegenspoeden te kampen gehad. In het jaar 1616 werd n.l. een deel van het rijk door hongersnood geteisterd. De toenmalige eerste minister raadpleegde, volgens het gebruik, de sterrenwichelaars en deze gaven op, dat het een teeken was dat de goden vertoornd waren over de groote vrijheden, aan de Christenen toegestaan. Bij Keizerlijk edict werden toen alle zendelingen uit het land verbannen en deze trokken naar Macao terug.

Deze verbanning heeft echter slechts kort geduurd. Eigenbelang noodzaakte den Keizer in het jaar 1626 een deel der priesters terug te roepen.

Vele leden der missiën waren n.l. zeer bedreven in de wapensmeedkunst en van die bedrevenheid wenschte de Keizer gebruik te maken. Men vreesde n.l. in dien tijd voor een inval der Mandsjoe-Tartaren.

Niet alleen in die kunst maakten de priesters zich verdienstelijk, ook op wiskunstig gebied muntten zij zeer uit.

Een der missionarissen, Adam Schaal geheeten, voerde veel verbeteringen in de Chineesche tijdrekening in. Deze stond weldra zoo hoog in aanzien bij den Keizer, dat hij gedaan wist te krijgen, dat alle priesters naar zijn land mochten terugkeeren.

Toen na den val der dynastie het gezag in handen der Mandsjoe-Tartaren was gekomen, bleven zich de zendelingen in de gunst van den Keizer verheugen.

De eerste Mandsjoe-keizer Soentsji gaf zelfs vergunning in Peking een kerk te bouwen en ook in het binnenland werden bedehuizen opgericht.

Behalve Jezuïeten had men in dien tijd priesters van de Dominikaner- en Franciscaner orden.

Evenals alle lieden, die naar een hoog doel streven, zijn de beproevingen van die apostelen van het geloof vele geweest. Nog onder de regeering van denzelfden vorst, die hen zoo gezind was, keerden zij terug. Alweer was het bijgeloof er de oorzaak van. In het jaar 1663 kwam er, tengevolge van watersnood en misoogst, een hongersnood over het land. Wederom gaven de sterrenwichelaars de Christenen ervan de schuld. Wie kon men ook gemakkelijker tot zondebok maken dan de zendelingen, die vreemdelingen waren en daarom bij de bevolking weinig gezien.

Op het hooren van die uitspraak ontstak de Keizer in groote woede en hij beval alle missionarissen geboeid naar Peking te doen brengen. Dit geschiedde. In de hoofdstad aangekomen werden zij op zijn last gefolterd en vervolgens verbannen naar Kanton. Wederom heeft toen het zendingswerk een tijd stil gestaan.

(Wordt vervolgd.)

MEMENTO.

(Voor Oudgasten).

Door F. H. A. van der Brugh.

Voor Oudgasten. Want ik spreek van den ouden tijd, van een tijd lang vóór den oorlog, van... maar ik laat U niet langer gissen, ik spreek, nu ja, ik schrijf over *tempo doeloe*, een dertig, veertig jaar geleden, toen de mailbooten der Maatschij. *Nederland* nog, van de Amsterdamsche Rietlanden uit, de groote reis naar Indië aanvaardden, onder de tonen van — ik meen — Zaagman's kapel, zooals de kranten destijds steeds vermeldden.

Ge herinnert ze U die beneden de waterlijn rood geverfde stoomers met de gele pijpen, die voor het traject Amsterdam-Batavia veertig en meer etmalen noodig hadden met inbegrip van het oponthoud op de pleisterplaatsen Southampton, Napels, Port-Said, Aden en Padang.

Over dien tijd dan, zoo tusschen de 70er en 90er jaren a°. p°. zal ik het hebben. O zeker, niet te uitvoerig in een blad als dit, hetwelk zijn plaatsruimte beter gebruiken kan; een krabbel, een indruk, meer niet. En dan nog: met Beschränkung. Destijds dan, tegen het najaar, bevolkten zich de booten van „De Nederland" met het telken jare vaste contingent passagiers: Jeugdige ambtenaren B.B. ter beschikking (spotvogels zeiden: ter verschrikking), dito officieren of aspirantjes van Zee- en Landmacht, van verlof terugkeerende oudere HH. Ambtenaren en particulieren „sadja", al dan niet vergezeld van ega's en kroost, „handschoentjes", een beperkt aantal 2e kl. passagiers — vogels van diverse pluimage — het nimmer ontbrekend detachement militairen, mitsgaders eenige over de 3 klassen verdeelde „presentkaasjes".

Heel jong volkje, dat grootendeels nog ver af was van den meridiaan des levens.

Het afscheid in A'dam...... och, ik sla het maar over; de jeugd treurt niet lang. In Southampton begon het lieve leventje al, daar werden de blommetjes buiten gezet; men bezocht music-halls en bars, reed en roste, maakte het puriteinsche miss lastig — ja waratje dat gebeurde — en trachtte met Dutch sigars de grimmig-uitziende bobbies te vermurwen, wanneer men met dezelven in aanraking kwam, kortom, de op het gebied van 's werelds geneugten niet wegwijze, van den vaderlandschen band los zijnde „levensopgangers", lieten zich gaan als veulens in de wei.

Na Southampton, Napels — Vidi Napoli! 't Zij wat — meer dan voor het groote schilderij naar alle windstreken, dat het oog bij aankomst ter rede verlustigde, trokken enkele levende detailpunten daar de aandacht, als daar waren de naar muntstukjes duikende Napolitaantjes en de koopers van beiderlei kunne die, gewapend met mandolines en violen in hunne vaartuigjes langszij den stoomer kwamen om hunne amoureuze liedekens te kweelen, op reeds van Hollandsche draaiorgels bekende wijsjes, na afloop waarvan de van het scheepsdek dalende zilveren regen in omgekeerde zonneschermen werd opgevangen. Toch, hoe melodieus weerklonken ze over het water, die liedjes, in de Italiaansche morgenlucht.

Vroolijke passagier van weleer, vroolijke oudgast, naar ik hoop, van heden, ligt ze niet in uw gehoororgaan verborgen, deze reminiscentie? Na een kort verblijf, koers naar Port-Said met speelzaal, prachtfoto's...... passons outrê! Aden — waarvan ge nog een vage herinnering hebt van kale rotsen, van „tanks" en kameelen, van overmatige hitte en kolenladen. Maar dan — ten slotte, de groote trek over den Indischen Oceaan, naar het land van bestemming, Padang, Indië......!

De lange, lange tocht, en voor 't eerst op de groote zeereis, doet onder de passagiers, zoo iets als „verveling" zich gevoelen, sporadisch eerst, maar allengs meer, naarmate de bestemming nadert, die bestemming, waarnaar al meer wordt verlangd door oud en jong, oudgast en baar. Totdat de dalende opgewekte stemming weer opleeft en omslaat in een belangstellende bedrijvigheid bij het vernemen van de tijding: Morgen zijn we in Padang.

Die morgen kwam. De boot ligt voor anker, na een groot deel van den nacht te hebben op-en-neer gehouden om bij daglicht te arriveeren. De nevelen van den tropen-ochtendschemer zijn in den aether opgenomen, het is dag.

De scheepsklok kondigt met metalen slagen aan dat het zes uur is.

Een zephyr, het helder blauwe zeewater zachtkens beroerend, waait over het schip en streelt de opvarenden met haar wuiving, de reukzintuigen prikkelend met een aroma van gansch onbekend exotische geuren. Op korten afstand van het schip, een eiland op een reusachtige bouquet gelijk, omzoomd door sneeuwwitte strandlijn, Poeloe Pisang. Op den achtergrond het vaste land, waar het oog aanstonds stuit op den hoogen, majestueusen muur van groen, het gebergte. Nog is het stil aan boord, de stilte van den Indischen morgen, men is bevangen in de aanschouwing van het wonder natuurtafereel, maar dringend nadert meer en meer business-life, nog enkele oogenblikken en de extase vergaat, zooals alles vergaat... Maar de Westerling die eenmaal die stonde heeft doorleefd — een mijlpaal in zijn leven — hij zal dien eersten indruk van Indië niet vergeten, zoolang hij leeft.

Losse Opmerkingen.

XXII.

Ik heb eens een paar maal in mijne opmerkingen het woord „ellende" gebruikt, sprekende over de door de duurte ontstane armoede onder de inheemsche massa!

Naar aanleiding daarvan werd mij door een mijner getrouwe lezers zeer amicaal afgevraagd: „Zeg, makker, overdrijf je niet een beetje?"

Het zij mij vergund in antwoord daarop te herinneren, dat ik in Juli verleden jaar mijne plaatselijke indrukken weergaf (opmerkingen No. XII, dit blad van 18 September '19) uit de Preanger en reeds voorspelde, dat er een algeheele herziening van den loonstandaard zou moeten komen. Dat ik voorts in Augustus schreef over hetgeen ik in Solo zag; dat ik nog niet schreef over het verschrikkelijke, dat te zien is gedurende een reisje langs de Noordkust van Soerabaya via Rembang naar Semarang...... waar ik nagenoeg aan elk station menschelijke wrakken zag sterven......

En als dàt nog niet genoeg is, dan herinner ik aan den kinderverkoop in Midden-Java (No. XVII) en veroorloof ik mij hier de aanhef te citeeren van een correspondentie in de *Locomotief* van 8 April 1920, uit Soerabaya:

> „Nogmaals de armoede.
> In onze laatste correspondentie meldden wij een en ander over de diepe, de grenzenlooze armoede, die geleden wordt in de onderste lagen der Inlandsche maatschappij. Wij wezen op de vele behoeftige zieken, die dagelijks van den openbaren weg worden opgenomen; op de lijken, die men nog steeds 's morgens bij 't krieken van den dag kan aantreffen in afgelegen sloppen of achter goedangs, onder bruggen en dergelijke plaatsen."

De correspondent twijfelt er geen oogenblik aan, of — waar zóóveel medelijden getoond wordt met de stumperds in Weenen — de koorden der beurzen niet gespannen zullen blijven, nu het de arme drommels uit eigen veste geldt.

Het *Soer. Handelsblad* opende een inteekening met een gift van *f* 250.—.

Het wordt iemand wel eens àl te moeilijk, om niet bitter te worden bij het „niet willen erkennen van dergelijke feiten"......

Mag ik nog eens even citeeren, wat ik in Augustus verleden jaar uit Solo schreef:

> „Vlak na een verblijf in de Preanger, wordt men hier getroffen door het méér dan armoedige uiterlijk van woningen en bevolking. Het is werkelijk om te huilen, zoo in-treurig als de meeste menschen hier gekleed over straat gaan en hoe vermagerd en ziekelijk zij er uit zien.
> De slechte economische toestand met als gevolg ondervoeding en ziekte...... behoeven hier niet nader aangeduid te worden; wie oogen heeft en deze wil gebruiken, ziet de ellende......"

En wie dat niet wil gelooven of inzien, die is door de Goden met blindheid geslagen en...... vult u zelf maar in s.v.p.!

En dat bestáát in een land, waar millioenen verdiend worden door arbeid van diezelfde bevolking...... onder leiding en instructie van het energieke Westen weliswaar...... maar toch door den arbeid van die „luie" bevolking!

Zou dat nu heusch allemaal een gevolg zijn van de „karaktereigenschappen van den Oosterling?" Zou dat nu werkelijk en inderdaad een noodzakelijke consequentie zijn van Indische indolentie en fatalisme?

Of...... zou er óók „iets" niet deugen in de maatschappelijke orde?

Den Haag, 31 Mei 1920.

H. J. VERMEER.

Ingezonden.

Gaarne vestigen wij de aandacht op onderstaand schrijven, voorkomend in de „Nieuwe Courant" van 28 Mei j.l.

Red.-Comm.

De toekomstige oorlog tusschen Oost en West.

Een conferentie van leden van den Senaat en het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden heeft goedgekeurd, dat de vlootbegrooting voor het volgende jaar vastgesteld wordt op 436 millioen dollar...... (Ochtendblad van heden).

In Japan smijt men met millioenen naar leger en vloot......

In den Volksraad van Nederl. Oost-Indië werd door den militairen deskundige, kolonel Pabst, gesproken over den „toekomstigen oorlog om en bij den Grooten Oceaan"......

„Eastern Service" seint interviews rond, waarin gesproken wordt van den „onvermijdelijken" grooten oorlog in het Oosten......

In de Nederlandsche Eerste en Tweede Kamers werd — in verband met de twee nieuwe kruisers — tot vervelens toe gepraat over oorlogen en bondgenootschappen in de Indische wateren.

Binnen- en buitenlandsche militaire en maritieme periodieken staan vol met of- en defensieve technische artikelen over den „Krijg in of nabij Azië......"

Enz., enz., enz., enz.......

Maar is de wereld dan krankzinnig. Is de wereld met al zijn knappe koppen één groot gekkenhuis?......

Tijdens den verschrikkelijken en misdadigen oorlog tusschen de Centralen en de overige wereld, verrezen overal de comité's tegen den oorlog, vredesraden en dergelijke als paddestoelen uit den grond. Heele lijsten vol met invloedrijke en „voorname" namen werden tot misselijk-wordens toe gepubliceerd. In alle landen!

Thans is die wereldramp nauwelijks voorbij, of........ al die comité's en raden, die absoluut niets gepresteerd hebben en — àls ze wat hadden kunnen presteeren — véél te laat waren opgericht...... zijn weer ingedommeld en zitten des avonds, welgedaan en zelfgenoegzaam, hun krantje te lezen, waarin ze — als ze hun verstand gebruiken — een nieuwe, vermoedelijk veel ellendiger ramp zien aankomen, voorspellen, voorbereiden!

Waar blijven thans de invloedrijke en knappe koppen, om — nu het nog tijd is — een internationale campagne tegen den oorlog in en bij den Grooten Oceaan te voeren?

H. J. VERMEER,
Oud-Kapitein O.-I. L.

Geachte Redactie,

Uw medewerker H. J. Vermeer noemt onder zijn „Losse Opmerkingen" in No. 22 het ingezonden stuk van den radja van Soja te Ambon, L. L. Rehotta, „hóógst vermakelijk". Ten bewijze dier vermakelijkheid citeert hij eenige door elkander geworpen zinsneden uit dat stuk.

Het is jammer, dat uw medewerker de zaak aldus opvat. Het is m.i. toch alleszins begrijpelijk, dat de radja's van Ambon zich gekrenkt zullen voelen, nu de regeering er toe zal overgaan hun wel hunne aan de adat ontleende macht te laten, echter boven hen, als een bestuursschepping van regeeringswege, een stel districtsbestuurders zal stellen, niet voortgekomen uit den adel des lands. Het is zelfs waarschijnlijk, dat men daarvoor vreemdelingen zal benoemen, hetgeen nu de opleidingsscholen voor inlandsche ambtenaren een telkens grooter contingent gaan afleveren, best mogelijk kan zijn.

Wat beoogde nu de heer Rehotta met zijn ingezonden stuk? Eeuwen lang zijn zijne voorzaten de heerschers van Ambon geweest; zij sloten als vrije contractanten verbonden met de O.-I. Compagnie, zij moesten daarna een langzame afbrokkeling van macht ondergaan en morden niet. Echter thans verschijnt een postje op de begrooting, waaruit, naar het inzicht van den heer Rehotta, blijkt, dat men het inlandsch bestuur op Ambon gaat „reorganiseeren". Zij, die als ik, eene studie van het inlandsch bestuur gemaakt hebben, zullen weten, hoe het verloop van de zaak is. Nog bijna nimmer (slechts Bali en Lombok uitgezonderd) maakte de „reorganisatie" van het inlandsch bestuur onderwerp der bespreking in de Staten-Generaal uit.

Eenmaal slechts zeide Dr. Scheurer (bij Zuid-Sumatra), dat het een belangrijk onderwerp is, meer niet. De schriftelijke behandeling dito. M.i. heeft nu de heer Rehotta, men moge zijn standpunt deelen of niet, er wèl aan gedaan in dezen de Kamerleden eens op hun plicht te wijzen om daarmede een kans te krijgen, dat een belangrijk onderwerp, waarbij het wel en wee van duizenden betrokken kan zijn, niet zoo maar onder den hamer zal doorgaan. En moet men niet de radja's van Ambon bewonderen, die, in plaats van oproer te gaan kraaien, als de „reorganisatie" tot stand komt, kalm en waardig aan de regeering hun ontslag zullen vragen, om als ambtelooze burgers hunne dagen te slijten, zij „de nazaten dier vorsten, die verbonden sloten met de Oost-Indische Compagnie, als souverein met „souverein."

Waarlijk, het in kalme bewoordingen gestelde, van zielenadel getuigende, betoog van den heer Rehotta, verdiende beter lot, dan te worden gekwalificeerd als: hóógst vermakelijk.

Met dank voor de plaatsing,

J. H. HESLINGA.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De S. I. en de Pol. Econ. Bond.

Aan een artikel van *Jan Roechem* in het *Bat. Nwbl.* ontleenen wij o.a.: De S. I. heeft fouten gemaakt; dit wordt ook erkend door de goeden onder de Indiërs; de S. I. van het revolutionisme moet onderdrukt worden, omdat zij is èn tegen ons gezag èn tegen de belangen van het volk. Het revolutionnaire element *moet* bestreden worden, met alle macht.

Moet de S. I. verdwijnen, plaats maken voor een andere vereeniging, voor den Pol. Econ. Bond bijvoorbeeld? Neen. Voor het volk schuilt in den klank van den naam iets, dat aan het ideaal doet denken, dat van het „nationale". Door de afzijdigheid der goede Europeesche elementen kon de S. I. op kromme paden gevoerd worden, valsche leering ingang vinden, werd aan het grove egoisme gelegenheid te over gegeven om de geesten te benevelen.

Plaatst men tegenover de S. I. een beweging, die van boven en dan nog wel van Eur. zijde wordt gepropageerd, zooals bij den P. E. Bond, dan voorkomt men, wat juist bereikt moet worden, dat de gezondere denkbeelden ingang vinden bij het gewone volk; dan wordt de nieuwe beweging van den beginne verdacht gemaakt door wie belang hebben bij bestendiging van het wanbegrip; gebrandmerkt als middel om datgene, dat het volk het hoogste moet achten, het nationaliteitsgevoel, te onderdrukken. De reactie zal tot het uiterste geprikkeld worden en wegen zoeken die in het duister moeten blijven. En om zijn doel te bereiken, zal men zich moeten wenden tot degenen, die uit zich zelf den moed gemist hebben om eigener beweging op te komen tegen een richting, die niet kortelings, doch al eenige jaren ontaarding heeft gebracht; dan heeft men de hulp noodig van bepaalde propagandisten. Dan vervalt men in dezelfde fout, die in den grond de oorzaak is van de afdwalingen der S. I., door het geldelijk belang der leiders te verbinden aan de sterkte der beweging, dat is de weg der corruptie. Dan loopt men gevaar den strijd van de betere elementen in de S. I. zelf, die zich thans, indien zij steun vinden, zullen verheffen, te bemoeilijken, te bezwaren, want zij zullen den volke worden voorgesteld als propagandisten van de door Europeanen opgezette anti-S. I. actie. Dan dwingt men de leiders der S. I. tot stelling nemen tegen den strijd, die van buiten af tegen hun werkwijze wordt gevoerd; men prikkelt, waar verzoend, windt op, waar gekalmeerd, verbittert, waar verbeterd moet worden.

Is de propagandist eerlijk, dan moet hij voelen voor het ideaal, dat ieder volk eigen is, het nationalisme, en dan zal hij op den duur niet in dienst kunnen blijven van een Eur. beweging, die onmogelijk dezelfde idealen kan koesteren.

Is de nationale idee een gevaar voor ons gezag? Zoolang Indië Indië blijft, een verzameling van volken zonder eenheid in denken en leven en streven, zoolang behoeven wij ons koloniaal bezit niet in gevaar te achten; laten wij goede meesters zijn, rechtvaardig en streng, en de nationale gedachte zal zuiverend kunnen werken zonder ons kwaad te doen. Laat men dus dat ideaal der nationale gedachte niet in struisvogel-politiek als niet-bestaande aannemen; dat is de eerste voorwaarde om invloed te krijgen op de beweging.

Wil men zijn krachten geven aan het volk, de nadeelige gevolgen van de gevoerde actie opheffen, dan zal men den weg op moeten van zuivering uit eigen boezem. En de daarvoor beschikbare inlandsche krachten zijn daartoe nog ontoereikend, onvermogend. Dus men zal invloed moeten trachten te krijgen op de leiders, zoo noodig leiders vormen, maar *in* de S. I., *niet er buiten.* Een zuiver inlandsche beweging, geen gemengde, want het doel van Europeaan en Inlander kan niet gelijksoortig zijn, ook al is samenwerking in heel veel opzichten uit practisch oogpunt soms gewenscht en noodzakelijk.

Welnu, de heer Engelenberg, de oprichter van den P. E. Bond, geve zijn poging op, trachte te bereiken, dat zich zijn oude invloed herstelt; roepe de hulp in van de goedgezinde Europeanen, om de beweging in goede banen te leiden; en de Regeering volharde niet in hare onzijdigheid, die door onthouding partijdigheid wordt ten nadeele van het goede dat de S. I. tot stand brengt. Vóóral toone zij Gezag, opdat de nationale idee niet ontaarde in een revolutiegedachte, met het doel om persoonlijke belangetjes van leiders te dienen.

Wil de heer E. goed werk doen, dat hij dan verzamelen blaze voor de Europeanen, die hun krachten willen leenen tot zuivering der S. I.; hij herstelle het contact tusschen loyale Europeanen en de S. I.-leiders.

Wil de Regeering een loyale inlandsche beweging, dat zij dan beschermend optrede en elke poging tot verleiding om in anarchistische richting te gaan den kop indrukke; een Sneevlietsche beweging mag niet meer voorkomen en Van Burink zende zij na diens verdiende afstraffing zijn vriend Sneevliet achterna, opdat hij geen werk vinde in Semarang.

Indië heeft behoefte aan rust, niet aan strijd. Doch geen S. I.'er van het minderwaardige soort en geen suikerfabrikant mag de poging van den heer E. om den Inlander werkelijk op te heffen, kunnen misbruiken. Daarvoor is zijn doel te nobel.

De Landvoogdij.

In verband met een onderhoud, dat de *Deli Crt.* had met het Kamerlid De Muralt, bespreekt genoemd blad de vraag, wie eenmaal den Gouverneur-Generaal Van Limburg Stirum zal moeten vervangen en schuift daarbij de figuur van mr. Fock, den president der Tweede Kamer, op den voorgrond.

Ook de *Sum. Post* bespreekt deze candidatuur en zegt vervolgens: 't Is merkwaardig, hoe men van zoovele zijden verlangt naar het heengaan van den huidigen G.-G. Zoo men al niet rechtstreeks degenen steunt, die den landvoogd binnentijds zoeken weg te werken, duldt men hem toch maar hoogstens tot zijn tijd òm zal zijn. Dat zou dan moeten zijn in het voorjaar van 1921.

Wij voor ons gelooven, dat de heer Van Limburg Stirum den traditioneelen termijn van 5 jaren zal overschrijden, zal *moeten* overschrijden, om de eenvoudige reden, dat er in 1921 geen àndere oplossing voor de quaestie der landvoogdij te vinden zal zijn, tenzij er iemand gevonden kan worden, die precies zijn voetstappen drukt.

Daar is in deze laatste jaren iets bizonders gebeurd in Indië; er is een totale verandering gekomen, welke echter nog velen schijnt te ontgaan.

De eigenmachtige instelling der commissie voor de herziening van onze Indische staatsinrichting en de eigenaardige diplomatieke tactiek, door dezen G.-G. gevolgd tegenover de inlandsche politieke vereenigingen, zijn twee omstandigheden, waardoor deze G.-G. en Indië voorloopig, voor korter of langer tijd, met elkander zijn samengegroeid. Deze beiden kunnen niet van elkander af, zoolang de herziening

nog niet den vasten vorm zal hebben aangenomen in een voorstel aan het opperbestuur, gearresteerd door den Volksraad, en zoolang de inlandsche volksbeweging nog niet haar tweede politieke stadium zal zijn ingetreden, dat noodwendig zal moeten intreden na de débâcle, welke het démasqué te Garoet en Tasikmalaya voor de S. I. geworden is.

De tactiek, door dezen G.-G. toegepast ten aanzien van de zelf-ontwikkeling — uitgeloopen op een zelf-ontmaskering — van de grootste inlandsche politieke vereeniging, kan voorloopig niet gewijzigd worden. Een plotselinge verandering van die tactiek zou een ramp voor Indië kunnen worden. En die tactiek is een zoo eigenaardige, een zoo persoonlijke geweest, dat wij 't ons niet kunnen voorstellen, dat een ander, wie ook, deze op dezelfde wijze zou kunnen voortzetten. Juist dèze dagen zijn voor die tactiek weder hoogst merkwaardig. Men *ziet* de G.-G. als 't ware wachten op de uitwerking van de onthullingen der laatste dagen, op 't geen er nu verder in de S. I. onvermijdelijk zal moeten gebeuren, terwijl Tjokro Aminoto's glorie taant.

't Is mogelijk, dat het proces van dit eerste stadium der politieke volksbeweging binnen het jaar zich geheel zal hebben voltrokken. Doch dèze G.-G. zal in alle geval op zijn post moeten blijven, tot wij zoover zijn. En zijn opvolger zal een man moeten zijn, volkomen gezind om de vrijzinnige staatkunde van den heer v. L. S. voort te zetten. Wij bevinden ons op een weg, waarop we niet meer terug moeten, doch ook niet meer terug kùnnen. In zooverre verkeert Indië in dezelfde positie als het moederland en de andere Europeesche staten. En waar men daarginds terecht inziet, dat men het tempo der vrijzinnige, democratische politiek heeft te versnellen, wil men den toestand meester blijven, zou ook hier de geringste reactie ons noodlottig kunnen worden.

Landbouw met machines.

Graaf Otani Kozoei, die geruimen tijd op Celebes heeft gewoond, heeft te Ozaka een lezing gehouden over Japansche expansie naar het Westen en naar het Zuiden, welke door het *Soer. Hbl.* is weergegeven.

Wij vernemen daaruit o.a., dat hij de Japanners aanspoorde om in N.-I. landbouwondernemingen te entameeren. Ondernemers in Japan zijn geneigd de moeilijkheid van het gebrek aan werkkrachten op de Buitenbezittingen te onderschatten en stellen zich voor, dat zij wel Japansche arbeiders zouden kunnen meenemen, doch dit is een verkeerd inzicht, omdat Japanners hier niet kunnen werken. Gewezen werd op de aanwezigheid van petroleum op vele plaatsen. De arbeid van menschen zal van den beginne af aan moeten worden vervangen door machines. *De landbouw moet h. t. l. op den duur worden gedreven als in Amerika.* Op harden grond ploegen met zware-, op zacht terrein met lichte machinale ploegen; zij kunnen door één man bediend worden; is de grond niet te kleverig en niet te hard, dan kan op een dag wel een hectare worden bewerkt.

De Triestino Lloyd.

Een prachtig passagiersschip, *de Innsbrück*, behoorende tot de Triestino Lloyd, passeerde Singapore op de eerste reis van het Verre Oosten naar Triest. Het behoort tot een vloot bestaande uit zes schepen en werd in 1915 gebouwd. Het schip is ingericht voor 120 eerste klasse en 40 tweede klasse passagiers, meet 7000 ton en lijkt veel op de schepen van de Messageries Maritimes. *(Java-Bode.)*

Het Nederlandsch-Indisch tooneel.

Indië heeft thans zijn eerste eigen Indisch tooneelgezelschap, onder leiding van den heer C. C. Veerhoff. Het heeft een succesvolle tournée door West-Java achter den rug. Te Semarang wordt de première van „De akker schaamt zich niet", spel van blijde verwachting door dr. Jan van Epen, gegeven. Na dit stuk speelt het gezelschap in Midden-Java „Candida" van Shaw en „Spoken" van Ibsen, terwijl het op race-dagen „Klein tooneel" geeft, met werken van Joh. Broedelet, Charivarius, Barbarossa, o.a.

(Loc.)

Schilderkunst in Indië.

Dezer dagen, aldus *de Loc.*, brachten wij een bezoek aan het atelier van den kunstschilder Leonid Gechtoff. Met genoegen constateerden we dat het Indische landschap 'schilders aandacht gaat trekken: wij zagen enkele fraaie doeken met zonsop- en ondergangen, waarin op zijn gedurfde, bijkans brutale manier, Gechtoff de zuiver Indische stemmingssferen weet te treffen.

Eerstdaags gaat de kunstenaar naar koeler oorden, om in een reeks werken zijn visie op het Indische landschap nader vast te leggen.

Een middel tegen rabiës.

Een opmerkelijk resultaat werd in Engeland en Wales gedurende een tijdvak van 18 maanden met Pasteur's anti-rabiësserum behaald. Negentig door dolle honden gebeten personen werden er mede ingeënt en geen hunner kreeg hydrophobie.

UIT DE INDISCHE PERS.

Het Armhuis ter Hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra). In het Maleische Vrouwenblad, de *Soenting Malaijoe* van 20 Februari 1920, wordt medegedeeld, dat, tijdens het jongste Moeloedfeest in het begin van het jaar 1920, ten huize van den heer Datoe Soetan Maharadja, Redacteur van het Maleische blad de *Oetoesan Melajoe*, eene liefdadigheidsvereeniging werd opgericht, met het doel om eene instelling in het leven te roepen, die aan de blinden en gebrekkigen van alle bevolkingsgroepen een onderdak zou kunnen bezorgen en hun hulp en bijstand zou kunnen verleenen.

Het bestuur dier vereeniging werd samengesteld uit de navolgende heeren:

Baginda Aboe Bakar, Voorzitter.

Mahamad Abas gelar Maram Soetan, Onder-Voorzitter.

Soetan Maharadja, kamponghoofd te Padang; Mr. Maharadja, kamponghoofd te Pasar; Marah Ripin, kamponghoofd te Ranak; Soetan Maharadja, journalist, Commissarissen.

Soetan Maharadja Lelo, Secr.-Thesaurier.

Het eerste wat te doen stond was te zien of men de beschikking kon krijgen over een behoorlijk gebouw, waarvoor gelden zouden worden ingezameld door het rondzenden van lijsten of door het houden van liefdadigheidsmarkten, terwijl men aan de Regeering vergunning zoude vragen tot het houden van eene loterij.

Het schijnt, dat het Bestuur van zijne actie rapport heeft uitgebracht aan de bevoegde hoogere autoriteit en dat deze aangelegenheid op die wijze ter kennis is gekomen van de Regeering en van den adviseur voor Arabische en Inlandsche zaken te Batavia.

De Regeering heeft ten minste besloten deze zaak zelf in handen te nemen en de kamponghoofden in opgedracht gegeven een onderzoek in te stellen naar het aantal blinden en gebrekkigen in hun ressort.

Dankbaar gestemd, neemt het bestuur dezer pas opgerichte liefdadigheidsvereeniging thans eene afwachtende houding aan.

Een opvallend binnenlandsch verlof in Ned.-Indië. Blijkens een telegram uit Soerabaya, is, met ingang van de maand Maart 1920, als hoofdredacteur van het *Soerabayasch Nieuwsblad* opgetreden de heer B. B. Faber, controleur bij het Binnenlandsch Bestuur, terwijl uit de officieele berichten blijkt, dat hem, wegens gewichtige redenen, een binnenlandsch verlof voor één jaar is verleend buiten bezwaar van den lande.

Dit in het *Bataviaasch Nieuwsblad* voorkomende bericht heeft aan den verslaggever van de *Kaoem Moeda* in No. 46 van dit blad van dit jaar, aanleiding gegeven tot eene beschouwing, waarin hij aan de Redactie van het *Soerabayasch Nieuwsblad* de vraag stelt wat deze toch wel verstaat onder gewichtige redenen van een binnenlandsch verlof van een ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur, die plotseling de functie van Hoofd-Redacteur van dat blad aanvaardt.

Nadat de heer Weber als zoodanig was afgetreden en vervangen door den heer de Vries, die ook al geen stuur aan het blad kon geven en dientengevolge heen ging, is het *Soerabayasch Nieuwsblad* er niet op vooruitgegaan en zal de heer Faber nu tot taak hebben er voor te waken, dat de matten niet behoeven te worden opgerold.

Ten einde dit doel te bereiken, zijn de krachten van den heer Faber en diens hulp noodig, hetgeen hoogst waarschijnlijk onder „de gewichtige redenen'' van het verlofsbesluit moet worden verstaan.

Of het den heer Faber zal gelukken het *Soerabayasch Nieuwsblad* tot grooter bloei te brengen, zal de tijd moeten leeren.

Ontstemming in de afdeeling Slawi (Tegal). Zooals bekend, verkoopt de Regeering thans in de bestuursafdeelingen rijst aan de inlandsche bevolking, opdat een mogelijk hongerlijden worde vermeden.

Zoo is het ook in de afdeeling Slawi, waar elken Woensdag de gouvernements loemboeng*) wordt geopend en daarna verkoop van de rijst plaats heeft.

En nu vraagt de schrijver H. B. S. in de *Kaoem Moeda* van 6 Maart 1920 hoe het toch mogelijk is, dat, terwijl de bevolking in zulke moeielijke omstandigheden verkeert, er toch nog landsdienaren zijn, die dien toestand niet goed kunnen begrijpen en door hun optreden het lot van den kleinen man slechts verzwaren.

Als voorbeeld daarvan haalt hij het navolgende staaltje aan.

Op 25 Februari 1920, toen de loemboeng te Slawi geopend was, waren daar eenige honderden inlanders en Chineezen verzameld, waaronder vele oude vrouwen, die Donderdags de markt bezoeken.

Bij den padiverkoop valt er nog al padi op den grond en één dezer vrouwen van ongeveer 50 jaar oud, verzamelde de padi, die buiten de omheining van het loemboengterrein werd aangetroffen, toen zij plotseling door de mantri-politie van Slawi werd geslagen en weggejaagd.

Een agent van de politie nam haar van den mantri over en duwde haar voorover, met het gevolg, dat haar kain bijna geheel afgleed.

Was een dergelijke bejegening nu gemotiveerd? vraagt de schrijver.

Waar blijft toch de rechtvaardigheid en welke wetsovertreding werd hier toch begaan?

Is dat nu de hulp ,die het volk van het bestuur verwacht en die het zoo noodig heeft in zijn moeielijk bestaan?

Geen wonder, dat er ontstemming heerscht bij de bevolking van Slawi en de veiligheid er niet beter op wordt.

De schrijver hoopt, dat deze mededeelingen de aandacht zullen trekken van den assistent-resident en dat de mantri-politie van Slawi eens ter verantwoording zal worden geroepen.

*) Loemboeng = rijstschuur.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Regeling van de Chineesche nationaliteit. De heer Hauw-Tek-Kong heeft aan het Chineesche blad „de Sin-Po'' van uit Shanghai geschreven, dat op 17 Januari 1920, des avonds ten 9 ure, aldaar eene vergadering van de Hwa-Kiauw-Lian-Hap-Hwe Vereeniging is gehouden, waarbij ook de heeren Hun-Lie en Han-Hi-Ki, van Soerabaya en Semarang, tegenwoordig waren.

In die samenkomst werden de verschillende wenschen besproken, welke de Chineezen in Ned-Indië bezig houden.

Er werd bij die gelegenheid een comité benoemd, dat de beide genoemde heeren naar Peking zoude brengen en dat bestond uit de heeren Yang-Tscheng, voorzitter; Lie-Ting-Hwie, onder-voorzitter; Lun-Ting-Hoa, Ong-Ting-Wie (de persoon, die vroeger Liap-Tjong-Ong had gedood door middel van een bom) als eere-voorzitter.

Verder waren adviseurs de heeren The-Tjang-Boen, Tjia-Pek-Tian, Tjioe-He-Kioe, Sin-Tok-Ngo, Han-Hie-Kie, Him-Lie en Hauw-Tek-Kong.

De heer Tjia-Pek-Tian had de leiding bij het opmaken van de statuten door de leden der vereeniging, die dagelijks namiddags van 4 tot 6 uur in het Hoa-Kiauw-Lian-Hap-Hwe-gebouw zouden samenkomen.

Laatstgemelde vereeniging zou een rekest indienen bij de Regeering te Peking, inhoudende het verzoek om de nationaliteit van de in Ned.-Indië geboren Chineezen niet te erkennen, welk verzoek zou worden gesteund door de Hokian- en Kwatoeng-vereenigingen in China, die dit verzoek wilden uitstrekken tot alle Chineezen in Ned.-Indië.

Op die wijze, meende men, zou de Chineesche Regeering het best kunnen kennis nemen van de manier, waarop dit onderwerp met de Ned.-Indische autoriteiten zoude kunnen worden behandeld. (Pewarta Soerabaya van 16 Februari 1920).

Het afschudden van het Nederlandsch onderdaanschap door de Chineezen in Ned.-Indië. In aansluiting aan bovenstaande mededeeling viel het artikel op, dat in hetzelfde blad van 17 Februari 1920 door Theo werd geschreven en waarin, met betrekking tot den toestand der Chineezen in Ned.-Indië, onder meer in hoofdzaak het navolgende wordt gezegd:

Hetgeen de Minister van Koloniën in zijn Memorie van Antwoord op de jongste Indische begrooting heeft gezegd over de gelijkstelling van de Chineezen met Europeanen, is voor hen niet bemoedigend en de Chineezen moeten die verklaring wel goed in herinnering houden, zegt de schrijver.

Het zal dus wel uit zijn met het aan het lijntje houden van de Chineesche verlangens in den vorm van het toekennen van beloften van gelijkstelling, welke geleidelijk worden teruggenomen, doch of nu ook de geringschatting der Chineezen en de verschillende strafrechtsplegingen een einde zullen nemen, zal de vraag zijn.

Ingeval deze toestanden niet veranderen, worden de Chineezen wel gedwongen hun steun te zoeken bij het bestuur in het Moederland, vooral nu zij door de opvoering der belastingen de overtuiging krijgen, dat hun aanwezen in Ned.-Indië door de Regeering hoofdzakelijk op prijs wordt gesteld om hun geld.

Wij, Chineezen, zegt de schrijver, moeten ons zelf helpen en in beweging komen.

Wij moeten toonen dat wij ook menschen zijn, die zich niet alles behoeven te laten welgevallen.

Laten wij niet bevreesd zijn voor eene eindoplossing. Zulk eene vrees doet niets bereiken.

Eerst wanneer de Westersche nationaliteiten in de Chineezen ook „menschen'' zullen zien en hun gelijkheidsrechten zullen toekennen, zullen voor de Chineezen betere dagen aanbreken.

„Verzoek om steun''. In één der vorige Koloniale Weekbladen is reeds melding gemaakt van de te Singapore opgerichte „Java-Chinese Students Association'', welke zich ten doel stelde onderlinge hulp en steun te verleenen aan de ongeveer 100 van Java afkomstige Chineesche jongelieden, die te Singapore hunne studies voltooien.

Van dat doel is door den secretaris der vereeniging, den heer Siem Lie Liat, per circulaire aan verschillende instellingen en personen op Java kennis gegeven, waarbij hij er o.m. ook op wees, dat het nuttige werk dat de vereeniging stichtte geldelijke gevolgen na zich sleepte en dat zij geldelijken steun behoefde, aangezien de jongelieden, als leerlingen, nog geen productieven arbeid konden leveren.

Wel deden zij hun best om de onkosten uit eigen middelen te bestrijden, doch ze waren te hoog en was men dientengevolge wel verplicht om de hulp van anderen op Java in te roepen.

Zoo kostte de bibliotheek, welke men wilde aanleggen, 10.000 dollar en de inrichting van het vereenigingsgebouw 750 dollar.

Geldelijke steun van Java zou dus zeer op prijs worden gesteld en als er iets overbleef zou dit bedrag, tegen behoorlijke rente, bij een Bank worden gedeponeerd en de opbrengst daarvan voor de maandelijksche huur van het vereenigingsgebouw worden benut.

In de Pewarta Soerabaya van 26 Februari 1920 wordt dit verzoek door de Redactie van het blad

warm ondersteund.

„Gevangenistoestanden in Ned.-Indië." Het publiek in Ned.-Indië zegt gewoonlijk, dat wanneer iemand in aanraking komt met de gevangenis, dit zijn eigen schuld is.

Doch dit is niet altijd zoo, want er zijn vele gestrafte personen, die de dupe zijn van achterklap en kwaadsprekerij, vooral als de dagelijksche Indische rechter niet op de hoogte is van den gang van zaken of te veel onder den invloed staat van anderen.

Nu moet men niet denken, dat de gestrafte in de gevangenis altijd het werk doet dat voor de hand ligt; hij heeft ook nog rekening te houden met de kuren van de medegestraften, die de nieuw aangekomenen dikwijls op zulk eene onaangename wijze plagen en kwellen, dat de menschen er ziek van worden.

De Chineesche timmerman Thio-Ie-Taij overleed dientengevolge in de gevangenis te Soekaboemi.

Te Semarang was een Chinees in voorloopig arrest, in afwachting van de behandeling zijner zaak. Deze man droeg een zijden broek, die de aandacht trok van de medegestraften en die verlangden dat hij hun die broek zou geven. Hoewel de Chinees op zachte wijze aan 6 dezer gestraften te kennen gaf dat zij niet op hun verzoek moesten aandringen, hielden zij toch aan, met het gevolg dat de eigenaar, zijn drift niet meer meester, hen een flinke rammeling toediende en ze zoodoende van zich af wist te houden.

Hieruit blijkt, dat men niet alleen in de gevangenis dikwijls zijn eigen rechter moet zijn en flink van zich moet afslaan, wil men niet het onderspit delven, doch ook dat zij, die zich niet te weer stellen, als het ware tweemaal worden gestraft, ten eerste door den rechter en ten tweede door de medegestraften.

In de gevangenis te Glodok moest een Chinees slechte rijst eten en toen hij dit weigerde werd hij afgeranseld totdat de rijst was aangenomen, echter met het gevolg dat zij onmiddellijk werd uitgebraakt en de man overplaatsing naar Onrust vroeg.

Onder de menigte heet het dat, als in de gevangenis niet met geld wordt gewerkt, men er in de hel is.

Nu is er in de gevangenis wel een gouvernementsbeheer, doch dit personeel denkt meer aan zichzelf dan aan de gevangenen en laat de zaken maar loopen.

Door te verklaren dat in Ned.-Indië in de gevangenis de rechtvaardigheid wordt betracht, zou men de gezaghebbenden werkelijk beleedigen. (Perniagaän 6 Maart 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Indologenblad.

Het Nr. van 27 dezer bevat het slot van L.'s artikel over de volkshuisvesting in Indië. — De hr. H. J. Vingerhoets spoort de Indologen aan om lid van „Oost en West" te worden; hij schrijft o.a., dat van een candidaat Ind. ambtenaar, die natuurlijk veel belang stelt in Insulinde en zijn bewoners, wel gevergd mag worden, dat hij van die belangstelling getuigt door een vereeniging te steunen, wier doel is hulp aan de Koloniën op allerlei gebied. En verder: „Het orgaan der vereeniging, het Koloniaal Weekblad, is voor een Indoloog, ik zou haast zeggen, onmisbaar, daar het ons op de hoogte houdt van het gebeuren in de koloniën en bovendien een wekelijksch overzicht van verschenen boeken, geschriften en artikelen over die koloniën geeft."

Locale Belangen.

Behalve de vaste rubrieken „Decentralisatie" en „De Indische Raden" bevat afl. 17—18 van het orgaan der Vereeniging voor Locale Belangen een korte beschouwing van den hr. Ruzius: „De stedelijke raden en défaut." Schr. weerlegt hierin de critiek op het werk der gemeenteraden in het algemeen.

Mededeeling No. 38 (bijlage van genoemde afl.) is gewijd aan het negende decentralisatie-congres, hetwelk op 8 en 9 Juni Ao. Po. te Weltevreden is gehouden. Onderwerp: Bestuurshervorming en lokaal belang. Prae-adviseurs: ir. H. J. Kievit de Jonge en Mr. Vierhout.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 42: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Causerieën over natuurwetenschap, door H. van Meurs (vervolg). — Wedijver met de Deli-Langkat-tabak, door R. Broersma. — De rubrieken kultuur- en landbouwberichten bevatten o.a.: Het katoenvraagstuk. — Brazilië's katoenindustrie. — De suikerindustrie in Suriname (ontleend aan het rapport van het Suriname Studie Syndicaat. — Het herstel der flora en fauna van Krakatau, door dr. W. Docters van Leeuwen. — Levende arbeidskrachten en de machine in dienst van het landbouwbedrijf in Indië, door Prof. dr. A. van Bijlert.

Orgaan van de Ned. Ind. Officiers-Vereeniging.

Inhoud der April-afl.: De marechaussée, door Th. van Ardenne. (Een warm pleidooi voor behoud van deze kranige militairen in het Indische leger). — Het standpunt van den officier in de politiek, door Paideia. — De bezoldiging van burgerlijke ambtenaren in Nederland. — Een klacht over ons orgaan (n.l. over ongeregelde ontvangst van de daarop rechthebbenden in Nederland). — Traktementsverbetering, door A. Merkelbach. — De verdediging van Ned.-Indië bezien in het licht der moderne koloniale oorlogsvoering, door H. de Vries. — Nogmaals „Minderjarige Officieren", door van den Berge. — Het onderwijs aan de Kon. Mil. Academie, door F. Kroon. — Het dienstvak der militaire administratie, door C. W. Pantekoek. — Nieuwe bezoldigingen voor het personeel der Nederlandsche landmacht.

Journal of the Straits Branch of the R. A. S.

We ontvingen van dit ook voor ons Indië zoo belangrijk tijdschrift drie Nrs. tegelijkertijd, n.l. No. 79, 80 en 81, respectievelijk verschenen in September 1918, Mei 1919 en Maart 1920. De onderwerpen, die rechtstreeks of zijdelings met Indië in verband staan, laten we hier volgen:

No. 79: Malayan Membraidae, by W. D. Funkhouser. — Some peculiar Papuan customs, by Miss L. S. Gibbs. — The Bornean species of Eugenia, Schefflera and Saurania, represented in the Singapore Herbarium, by E. D. Merrill. — A new Dendrodium, D. gracilipes, from the Rhio Archipelago, by I. H. Burkill. — The Hadramaut Saiyids of Perak and Siak, by R. O. Winstedt. — New and rare Malayan plants. (Series X), by H. N. Ridley.

No. 80: Hindustani, Tamil, Sanskret and other loan words in Malay. — New genera and species of Braconidae, mostly Malayan, by D. T. Fullaway. — On a collection of birds from N. E. Sumatra, by H. C. Robinson and C. Boden Kloss. — Some more Malay words, by R. O. Winstedt.

No. 81: The early Muhammedan missionaries (in the Malay Peninsula and Archipelago), by R. O. Winstedt. — Sidi, Siamang, Adunada, by R. O. Winstedt. — Hikayat Abu Nawas, by R. O. Winstedt. — The empire of the Maharaja, king of the mountains and lord of the isles, by C. O. Blagden. — Taju's Salatin. „The crown of kings", by R. O. Winstedt. — On a collection of birds from N. E. Sumatra (Part II), by H. C. Robinson and C. Boden Kloss.

Rubber-Literatuur.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. 4e jaarg. No. 3. Onderzoekingen over het zetmeel van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — De bepaling der viscositeit als relatieve viscositeit. — Voorschrift voor het bepalen van de relatieve viscositeit. — Vlekken op sheets in verband met het gebruik van sulfiet en bisulfiet, door ir. J. C. Hartjens.

Nederl.-Indisch Rubbertijdschrift, 15 April 1920. Naar de Indische cultures. — Kritiek op kritiek, door v. B. (handelt over de bruine binnenbastziekte). — Vulcanisatieproeven met synthetische rubber. — Rubbercultuur op een gezonde basis (vervolg). — De opleving der rubbercultuur. — Wereldrubbercultuur en distributie.

Orang Peladang.

In het Mei-Nr. is opgenomen het eerste gedeelte eener verhandeling van den hr. B. Alkema over Zondagsrust in de cultures in Ned.-Indië. — Verder bevat hetzelfde Nr. o.a. een aan „De Planter" ontleende nieuwe regeling voor de rechtsverhouding tusschen werkgevers en assistenten op de landbouwondernemingen ter Oostkust van Sumatra. — De hr. A. C. M. Vingerhoets spoort voorts de leerlingen der Deventersche Middelbare Koloniale Landbouwschool aan om lid te worden van de vereeniging „Oost en West".

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 8: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XVIII. Abraham van Riebeek, door N.

(met portret). — Rede, door den Voorzitter der Nederlandsche vereeniging „Ons Leger", generaal B. D. C. J. Snijders, gehouden in de Alg. Verg. der vereeniging „Indië Weerbaar", op 20—22 Mei te Bandoeng (met ill.). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Het Indische Leven.

In het Nr. van 24 April vervolgt de hr. Hans van de Wall zijn „terugblik in het Bataviasche kunstleven van vroegere dagen". — Verder vindt men in hetzelfde Nr. het vervolg van „Laok Mas. Legende van den goudvisch" en het eerste gedeelte van „De Widjojo Koesoemo. Legende der Keizersbloem". — Marco geeft bijzonderheden (met afb.) van een door het Genootschap van In- en Uitwendige Zending te Soekaboemi opgericht tehuis tot opvoeding van verwaarloosde en misdadige jongens. — Een korte beschrijving van de vulkaan Lamongan en het meer Klakah publiceert de hr. van der Veer.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van Nr. 22: Causerie over de Java suikerindustrie, door T. van der Ben. — Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De edele metalen in 1920. — Uitvoer der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera door particulieren. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Financieele berichten en verslagen, zoomede een van het Kol. Instituut (Afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van nieuwe literatuur over vetten, oliën en wassen.

De Reflector.

In No. 2 van den 5en jaarg. wijdt S. v. d. W. zeer waardeerende woorden aan de nagedachtenis van Dr. S. H. Koorders, die door zijn publicaties op botanisch gebied een groote bekendheid heeft gekregen. Een goed gelijkend portret is aan de beschrijving toegevoegd. — Een belangrijk artikel is hetwelk handelt over de diamantvelden van Landak (in de Westerafdeeling van Borneo), met ruime illustreering. De schr. — hij teekent zich Y. R. — die persoonlijk een onderzoek heeft ingesteld, besluit: Nog zij medegedeeld, dat de diamant van Landak ver boven andere diamanten staat door haar prachtgloed en grootere hardheid; ze worden dan ook met 25 pCt. meer betaald. Geen wonder dat handelaren veel diamanten van elders te Pontianak importeeren, om die dan als Landaksteenen te verkoopen. Enkele onzer gevonden steenen lieten we te Amsterdam in de diamantslijperij van den heer Rudelsheim slijpen, ze bleken een waarde te hebben van f 250.— per karaat. Dat een diamantexploitatie in het Landaksche loonend zijn moet is onze overtuiging, mits de deskundige leider daarvan verstand heeft.

* * *

Voor het overige wordt volstaan met een opgave van de titels van verschillende publicaties.

Beschrijving der telegraafverbindingen in Nederl.-Indië. (Gouv. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst). (Weltevreden, 1920).

De nauwkeurigheid van bemestingsproeven bij rijst, alsmede overzicht van de uitkomsten van de bemestingsproeven met stikstof- en phosphorzuurhoudende kunstmest, genomen in de jaren 1911—1917, door Dr. C. van Rossem. (Mededeelingen van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw. No. 4. f 1.20).

Algemeen Ingenieurs Congres. Batavia, 8—15 Mei 1920. 5e Sectie. Mijnbouw en Geologie. Kopererts van Halmaheira, door Prof. ir. S. J. Vermaas. Met bijlage van Prof. ir. J. A. Grutterink.

Aanvullingen en verbeteringen op Swellengrebel's Anophelinen van Ned.-Indië, door Dr. N. H. Swellengrebel. (Weltevreden, Albrecht en Co., 1920).

Verslag over de Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië over het jaar 1916. Deel II. Werken in het belang van de gezondheid. (Batavia, N. V. Uitgevers-Mij. „Papyrus").

Verslag enz. als boven, over het jaar 1914. Eerste gedeelte gebouwen. (Batavia, N. V. Uitgevers-Mij. „Papyrus").

Adresboek van alle in Europa verblijfhoudende Oost- en West-Indische ambtenaren en officieren. 19e Jaargang. Samengesteld volgens officieele gegevens, door J. J. Hoogewoning. (Amsterdam, Boek- en Steendrukkerij voorheen Ellerman, Harms en Co., f 2.40).

Maleisch leesboek, door H. N. van der Tuuk. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. Zevende druk ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Observations made at secondary stations in Netherlands East India. Published by order of the Government of Neth. East India. Vol. VII (1917). (Royal Magnetical and Meteorological Observatory at Batavia). (Batavia, Government Printing Office).

Die Oelpalme (Elaeis guineensis), von Dr. H. Bücher und Dr. E. Fickendey. Botanik, Formenkreise, Kultur, Aufbereitung der Produkte, Handel. (Auslandwirtschaft in Einzeldarstellungen, herausgegeben vom Auswärtigen Amt. Band 2). (Berlin, f 7.20).

De Afdeelingsbanken en de Nederlandsch-Indische Jaarbeurs, door J. H. B. — De boeking van Landraadzaken bij Afdeelingsbanken, door H. F. Schouten. (Blaadje van de Centrale Kas, 15 Maart 1920).

De oliepalm-cultuur. (Handelsberichten, 27 Mei 1920).

De verdediging der „bureauheeren" (vervolg). (De Banier, 23 April 1920).

Groote olieslagerijen in Ned. Oost-Indië. (Oliën en Vetten, IV. No. 43).

De belangen van regeering en handel bij Indische kokoskoeken. (Oliën en Vetten, IV. No. 40).

Verdere bijzonderheden over Ricinusboonen en Ricinusolie. (Oliën en Vetten, IV. No. 41).

Surinaamsche notities, door Jan van de West, bij litho's van Georges Jauneau. (Eigen Haard, 29 Mei 1920).

The cultivation of Sisal hemp in British North Borneo, by R. S. D. Oyly-John. (The British North Borneo Herald, Vol. 38. No. 8. 16 April 1920).

Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen. Mededeelingen Administratieve Dienst. No. 1. Indische spoorwegpolitiek. Deel V. Tekst, door S. Reitsma. Met portretten. (Weltevreden, 1920).

Suriname.

Eerste Kamer.

Eindverslag is uitgebracht over het wetsontwerp tot regeling omtrent het behoud van uitzicht op Nederlandsch pensioen door onderwijzers bij overgang naar het bijzonder lager onderwijs in de kolonie Suriname of de kolonie Curaçao, zoomede omtrent de mate van vergelding met Nederlandsch pensioen van vroeger, krachtens detacheering in 's Rijks koloniën bewezen diensten.

Men gaf zijn ingenomendheid te kennen met dit wetsvoorstel. Nu in Nederland verkregen pensioensaanspraken niet zullen verloren worden bij het overgaan naar het bijzonder onderwijs in Suriname en Curaçao, is de mogelijkheid geopend, dat zich voor die gewesten op ruimer schaal onderwijskrachten uit Nederland zullen beschikbaar stellen.

* * *

Surinaamsche suppletoire begrooting.

Bij het afdeelingsonderzoek der wetsontwerpen tot 1e nadere wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1918, 2e. nadere verhooging van het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1918 wordt gevraagd, wat er aan is van het gerucht, dat eene concessie tot het exploreeren van bauxiet op de plantage Rorac verleend zouden zijn aan een buitenlandsche combinatie met voorbijgaan van Nederlandsche gegadigden.

* * *

Het doet ons veel genoegen, dat door deze vraag de Regeering in de gelegenheid gesteld wordt licht te ontsteken in de Rorac-geschiedenis. Wij hopen, dat het antwoord zoodanig zal zijn, dat *alles* opgehelderd wordt. Na het artikel van Van Overzee in „De Telegraaf" van 18 Mei — zie ons nummer van 27 Mei — is het noodzakelijk, dat de inlichtingen van de Regeering geen enkel punt in het duister laten.

Ook de vraag worde beantwoord, of de Koloniale Staten gelijk hadden toen zij beweerden, dat de uitgifte in concessie van Rorac niet mocht plaats vin-

den zonder een speciale verordening. Een uiteenzetting, welk nadeel *de kolonie* er van zou ondervinden wanneer de concessie in handen gekomen ware van de Amerikaansche maatschappij, die Moengo exploiteert, ware ook zeer welkom.

Of het Noorsch-Hollandsche syndicaat de ontginning zal ter hand nemen op dezelfde grootscheepsche wijze als de Amerikaansche maatschappij, zullen wij afwachten.

In het blad „Suriname" van 6 April vonden wij een beschrijving van de Amerikaansche onderneming Moengo, waaruit blijkt hoe voortreffelijk de opzet is. *Zulk* grootbedrijf is voor de kolonie een zegen en verdient van regeering en bestuur alle medewerking en steun. Wat de maatschappij zich voorstelt te doen op het gebied van de hygiëne verdient navolging. Ook de toepassing van moderne machines voor allerlei werk.

„Geheel onder den indruk — aldus de verslaggever — van dit grootsche plan begaven wij ons ter ruste, in onze droomen een stad ziende verrijzen, die in menig opzicht tot voorbeeld aan P a r a m a r i b o zal strekken."

Of Rorac ooit zulke droombeelden zal oproepen?

* * *

Naar „Suriname" van 2 April verneemt, heeft de heer J a n s, de pas opgetreden chef van het Militair Hospitaal te Paramaribo, aanvankelijk geweigerd de waarneming van de betrekking van Geneeskundig Inspecteur. De heer Jans is op zijne aanvankelijke bezwaren teruggekomen en heeft deze functie aanvaard voor slechts één jaar, zoodat het Bestuur in dien tusschentijd de hand kan leggen op een daarvoor geschikt persoon.

Het blad kent de beweegredenen niet, waarop de heer Jans zijne eerste weigering grondde, maar het verheugt zich in zijn aangenomen houding, „want nu eerst bestaat de kans om in deze betrekking, die een vol man eischt, te voorzien op eene wijze, die resulteert in het belang van den dienst, van de bevolking, van de Kolonie."

* * *

T w e e d e K a m e r.

Ingediend is een wetsontwerp tot aanvulling en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname en van het XIde hoofdstuk der staatsbegrooting, beide voor het dienstjaar 1920.

In verband met de op 31 December j.l. door den gouverneur van Suriname vastgestelde en in het Gouvernementsblad van 1919 onder No. 88 opgenomen verordening tot verhooging van de voorloopig vastgestelde koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1920, is de indiening van het wetsontwerp noodig. Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om die begrooting aan te vullen door toevoeging van eenige nieuwe artikelen.

Zoo wordt voorgesteld om aan verschillende groepen van personen, in dienst van de koloniën Suriname en Curaçao, die volgens de thans daar geldende regelingen geen aanspraak op pensioen hebben, die aanspraak toe te kennen, omdat zij ook verbonden is aan overeenkomstige betrekkingen hier te lande en in Ned.-Indië.

Tevens wordt voorgesteld een pensioenregeling te treffen voor het personeel bij het bijzonder onderwijs in Suriname en Curaçao. Het ligt in de bedoeling, onder bepaalde voorwaarden aan de regelingen terugwerkende kracht te verleenen tot 1 Januari 1906. De kosten hiervan zullen later worden medegedeeld.

* * *

Bij Kon. besluit is benoemd tot gewoon hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden, om onderwijs te geven in de tropische hygiëne, P. C. Flu, directeur van het geneeskundig laboratorium te Weltevreden.

Zooals wij in ons vorig nummer aanteekenden, heeft de heer Flu, die Surinamer van geboorte is, zijn eerste opleiding tot geneesheer aan de Geneeskundige School te Paramaribo genoten. Wij wenschen den jeugdigen professor van harte geluk met deze benoeming, die in Suriname met vreugde zal vernomen worden.

* * *

Te Philadelphia (Ver. Staten van Amerika) is overleden de heer mr. A. P, Visser, oud-lid van het Hof van Justitie in Suriname. Hij bereikte den leeftijd van bijna 70 jaar.

Krullotengenezing.

De West-Indische Kamer meldt ons:

Sedert 15 à 20 jaren wordt de cacao in Suriname geteisterd door de krullotenziekte. Ontzaglijke schade werd daardoor aangericht. Zooals de naam aanduidt toonde de ziekte zich door het uitspruiten in eenen bijzonderen vorm van loten. De Engelschen noemen die „witchbroom" heksenbezem. De ziekte toonde zich echter ook door het versteenen van de vruchten, vandaar de groote schade. De wijze van bestrijding der ziekte werd gevonden voor er omtrent de ziekte zelf een juiste diagnose was gemaakt. Nadat dit in 1915 was geschied door den plantkundige Dr. Gerold Stahel, een Zwitser, in Surinaamschen dienst, kon de bestrijdingswijze nog vereenvoudigd worden. Zij is zoo weinig kostbaar en de resultaten zijn zoo bevredigend, dat, bij een nauwgezette toepassing van de bestrijdingsmiddelen, de cultuur loonend blijft. De bestrijding bestaat alleen in het geregeld en nauwgezet afzoeken van de krulloten, versteende vruchten en zieke bloemkussens, om de 3 à 4 weken. Het resultaat van bestrijding blijkt uit de volgende cijfers van een der plantages:

Tijdperk.	Productie per jaar.		
1904—10	8800 K.G.	voor bestrijding.	gelijk aantal
1913—17	24000 „	na en tijdens de „	boonen.

Curaçao.

De Begrooting voor 1920 in de Eerste Kamer.

P e r s s t e m m e n u i t d e K o l o n i e.

II.

Voz di Pueblo wijdt ook de noodige aandacht aan hetgeen onze Senaat over de begrooting gezegd heeft. Met eenige instemming vermeldt het blad, wat de heer Kraus over de Bovenwindsche eilanden gezegd heeft, waaraan het deze beschouwing vastknoopt:

„Om den weg te volgen, die de heer Kraus aangeeft, zouden de bemoeiingen van den Gouverneur inzake de Bovenwindsche eilanden uitgeschakeld moeten worden en de Gezaghebber, of hoe de Bestuurder van die eilandengroep mocht worden genoemd, in rechtstreeksche verbinding gebracht met den Minister van Koloniën.

Uitvoerbaar is de maatregel zeker, doch het is niet zoo gemakkelijk de machine aan den gang te krijgen. In de eerste plaats zouden de Raden van Politie uitgebreid moeten worden, waardoor zij in staat gesteld worden den wetgevenden arbeid voor de geheele groep op zich te nemen. Financieele regeling, waardoor de begrooting van de groep op de eilanden van die groep komt te drukken, is noodzakelijk en hieraan zit heel wat vast. Men denke alleen aan de ambtenaren, wier salarissen ten laste van de geheele kolonie komen en wier pensioenen eveneens gekweten worden uit één post voor de geheele kolonie. Men zal ons tegenwerpen, dat ook deze ambtenaren, die uit Curaçao gezonden worden, een deel vormen van de grieven der Bovenwinders, doch het feit bestaat en bij eene hervorming is daar zeer zeker rekening mede te houden."

Zooals men weet, wil de heer Kraus alleen nog maar den Kolonialen Raad uitschakelen, waar het de bovenwindsche eilanden betreft.

Minder ingenomen is het blad met wat de heer van Kol gezegd heeft over de vertegenwoordiging der Roomsch Katholieken in den Kolonialen Raad. Schijnt deze afgevaardigde evenredige vertegenwoordiging op de basis van algemeen kiesrecht voor

te staan, *Voz* meent, dat niet verder mag gegaan worden dan een census-kiesrecht als voor de Kamer van Koophandel.

,,Wij halen aan de samenstelling van de Kamer van Koophandel alhier, de eenige instelling, die gekozen wordt naar een kiesstelsel met zeer matigen census: betaling van ƒ 150.— invoerrecht of ƒ 50.— aan alle directe belastingen samen, dat is heusch niet veel en wanneer iemand zelfs dat weinige niet kan opbrengen, dan behoort hij ook geen zeggenschap te hebben waar het het uitgeven van de door anderen opgebrachte gelden betreft.''

Wij zien dan, dat er met dien matigen census 287 kiezers zijn voor de Kamer van Koophandel, waarvan 123 Protestanten, 82 Israëlieten en 82 Roomsch-Katholieken en hoe is de samenstelling van de Kamer van 9 leden? 5 Israëlieten, 3 Protestanten en 1 Roomsch-Katholiek......

Van het totaal hebben dus de Protestanten ruim 42 pCt., de Israëlieten en de Katholieken ieder nog geen 29 pCt. kiezers en de samenstelling van de Kamer geeft eene bezetting van 5/9 of ruim 55 pCt. aan de Israëlieten, 1/3 of ruim 33 pCt. aan de Protestanten en 1/9 of nog geen 12 pCt. aan de Roomsch-Katholieken en dan nog, zooals wij reeds zeiden, is het twijfelachtig of die zetel beschouwd zal worden te zijn bezet door een Katholiek.

De heer van Kol, aan wien deze cijfers en feiten ter overdenking worden voorgehouden en wiens hulp met een ,,non talis auxilium'' (bedoeld zal zijn: non tali auxilio) afgewezen wordt, zal tegen deze verkelijking misschien bezwaar maken.

Het blad laat hierop volgen:

,,Maar, zegt de heer van Kol, wij zijn in een tijd van evenredige vertegenwoordiging en vandaar de onbillijkheid. De evenredige vertegenwoordiging is gebaseerd op het aantal kiezers van elke partij en zou bezwaarlijk goed kunnen werken, anders dan met algemeen kiesrecht. Nu gelooven wij niet dat de heer van Kol te vinden zal zijn voor algemeen kiesrecht in deze kolonie, waar nog niet eens een proef genomen is met een beperkt kiesrecht. Dit zou gelijkstaan met zelfmoord en de rampen zijn niet te overzien. Een volk dat niet alleen politiek geheel onontwikkeld is, doch waarvan het gros nauwelijks lezen en schrijven kan, is niet te begiftigen met een ultra modern kiesrecht als het algemeene.

Wij ijveren zeer voor kiesrecht, doch men zij indachtig dat ons volk in zijn geheel nog niet die ontwikkeling heeft, dat het zelfstandig een oordeel kan vellen.''

Een oud scheepsanker.

Deze week is door de baggermachine aan de Westzijde der haven tegenover het woonhuis van den heer de Gorter een oud scheepsanker opgebaggerd. Het ligt nu opgeborgen bij de smederij op het Rif.

Terstond werd door sommigen het vermoeden geuit, als zou dit anker afkomstig zijn van het fregat van oorlog *de Alphen*, gecommandeerd door kapt. ter zee G. W. A. van der Feltz, dat met zijn geheele bemanning van ruim 200 man den 15 September 1778 in de lucht vloog. Dat schip lag toen tusschen de Kleine en de Groote Klip vastgemeerd.

El Imparcial van September 1903 verhaalde, dat bij traditie bekend was dat het anker van *de Alphen* reeds voor jaren geleden aan de Klip lag en de herinnering aan die vreeselijke ramp bewaarde.

Doch *de Alphen* zal wel méér dan één anker gehad hebben. Ook kan het anker wel afkomstig zijn van den Engelschen kaper onder kapitein Carter, die naast *de Alphen* lag, en mede in de diepte verdween. En zouden er niet nog meer scheepsankers op den bodem onzer haven liggen? Het anker van het Engelsche stoomschip *Mediator*, van de Harrison-lijn, dat op den 5 Juli 1884 bij de Kleine Klip hier in de haven zonk, ligt, meenen wij, ook nog op den bodem.

(Amigoe di Curaçao.)

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het zwarte garnizoen in het bezette gebied van Duitschland.

Door de actie van Morel is de algemeene verontwaardiging los gebarsten over misstanden, welke ontstaan zijn en ontstaan moesten door de aanwijzing van zwarte entente-troepen als bezetting van Duitsche landen. Na dat geruchten over schanddaden vernomen waren, liet Morel een onderzoek ter plaatse gaan instellen en hij vond er toestanden, die nog veel erger waren dan hij had durven gelooven. Op de groote massa hebben de handelingen, door zwarte soldaten bedreven, ter voldoening van hun wellustdriften, het meeste indruk gemaakt, maar toch is dit slechts één der vele gevolgen van een stelsel, dat, om te voorzien in een nood van het oogenblik, de oogen gesloten heeft voor de onvermijdelijke naweeën.

Toen de troepen, die uit Britsch-Indië naar 't Fransche front gekomen waren, geen raad wisten met hun vrije uren, en (dientengevolge tot schrikwekkende uitspattingen kwamen), heeft men daar, door overheidszorg, afleidings instellingen tot stand gebracht, welke zoo goed en zoo kwaad als 't mogelijk was, de verpoozingen uit het geboorteland der vreemdelingen op Franschen bodem overbrachten. Het voorbeeld is toen ook gevolgd voor de afdeelingen der zwarte strijders in Fransche legerplaatsen. Zonder succes is dit niet gebleven, maar zoo goed gepakt als men verwacht had hebben de met zorg georganiseerde instellingen toch niet, doordien...... de factor ,,vrouw'', die aan 't uiterlijke en nog meer aan 't innerlijke van schier elke afleiding en verpoozing stemming geeft, ontbrak.

Voorzagen deze Ersatz vaderlandsche genoegens zoo slechts op onvoldoende wijze in het heimwee der bruine en zwarte strijders, zij konden natuurlijk in 't geheel niet de natuurdrift van de jonge mannen bedwingen, die nog minder dan de Europeesche jongelingen in onthouding een deugd zagen en die van 't ruwe soldatenbedrijf, met zijn elken dag, ja elk uur dreigende gevaren, zeker ook geen kuischheidslessen ontvingen.

Ook hiervoor is door de legerbesturen naar een oplossing gezocht. De georganiseerde legerbordeelen, zoowel die, welke achter de vaste fronten ingesteld werden, als die, welke zich met de mobiele legers verplaatsten, bewijzen, dat deze behoefte geenszins alleen voor de gekleurde krijgers erkend werd, maar tevens, dat de legerbestuurders weten, hoe die behoefte zich ook voor de gekleurde krijgers als een niet te ontgane vraagstuk opdringt. De ondervinding met Chineesche werkafdeelingen in Frankrijk opgedaan, leerde hetzelfde.

Toen de vredesvoorwaarden te Versailles opgesteld werden, moet men overwogen hebben, hoe de garnizoenen zouden te verkrijgen zijn voor het uitgestrekte gebied, dat in West-Duitschland beheerscht zou moeten worden, terwijl de Entente zich ook nog een militaire taak toewees in uitgestrekte gebieden in het nabije Oosten en in Afrika. Frankrijk heeft toen niet slechts besloten om de 200.000 man zwarte troepen, die nog over waren van de scheepsladingen, welke het uit Afrika gehaald had, onder de wapens te houden, maar het heeft dadelijk plannen gemaakt om dit getal belangrijk uit te breiden, een plan van generaal Mangin sprak zelfs van een millioen. Aangenomen schijnt te zijn de uitbreiding tot een totaal van 300.000, waarvoor de koloniën ook blijvend de aanvulling zullen moeten geven. Waar deze in de Duitsche steden kwamen, zonder daar zelfs de Ersatz vaderlandsche genoegens te vinden, met de vele vrije uren, die het garnizoensleven biedt, met de vrij ruime bezoldiging, die door de valuta tot een zeer ruime werd, was, met volslagen zekerheid te voorzien, dat wandaden niet konden uitblijven. Wat gebeurd is, komt niet voor de verantwoordelijkheid van de bedrijvers, maar van hen, die dat niet vooruit hebben willen zien. Dezen hebben zich dan ook al verplicht gevonden van de gemeentelijke overheid in Duitsche garnizoenen de instelling van extra bordeelen te eischen; die schandhuizen hebben echter niet kunnen voorkomen dat Morel een boekdeel heeft kunnen schrijven over gevallen van verkrachting, verleiding, moord, zelfmoord, afschuwelijke ziekten, zelfs bij jonge meisjes, enz. Of dit alles anders geweest zou zijn, indien een Europeesche bezetting de plaats der negerafdeelingen had ingenomen?

De oorlog en de nog voortdurende woelingen hebben zooveel gruwelen te aanschouwen gegeven, dat wij bezwaarlijk bij den blanken soldaat een meer beschaafde opvatting van zijn verhouding tot de bevolking in een overwonnen land mogen verwachten dan van een Afrikaan. Maar toch staat de Fransche soldaat geheel anders in de Duitsche omgeving dan de neger. De

Franschman vindt ook in de vreemde stad toch afleiding naar zijn gading, hij is veelal gewend vrije uren aan iets naar eigen wensch te besteden, zelfs in de vijandige omgeving heeft binnen engeren kring een gemoedelijke aanpassing plaats, met de familie in 't eigen land blijft de verbinding bestaan, verlof onderhoudt die relatie. Soms wordt door het moederland de toenadering en verbroedering zelfs met genoegen gezien en aangemoedigd. Door deze vermelding willen wij geen ideaal-verhoudingen voor den geest tooveren, maar er ligt toch ontegenzeggelijk een verschil in opgesloten tusschen de blanke en de gekleurde garnizoenen in 't Duitsche gebied, verschil waardoor de vermelde treurige gevolgen niet zijn op te heffen, doch wel te beperken en te temperen.

Het schijnt, dat de Fransche regeering dit nu ook erkend heeft; de zwarte bezetting van 't Rijnland zal, naar verluidt, door Fransche regimenten vervangen worden. Hiermede wordt dan aan de grief over die zwarte bezetting, waartegen in Duitschland, in Engeland, in Amerika en ook door de vrouwen in Zuid-Afrika krachtig was opgekomen, tegemoet gekomen.

Ongemengd kan de vreugde over dit besluit helaas echter niet wezen. Vooreerst is het te betwijfelen of het voor alle garnizoenen geldt. Van de ongeveer 80.000 man Fransche troepen, die Duitschland bezetten, bestaat zoowat de helft uit niet-Europeanen. Frankfort, Darmstadt, Offenbach, Hanau, Homburg, Wiesbaden hebben bijna uitsluitend donkere bezetting onder Europeesche officieren. Zullen die circa 40.000 man allen heengaan? Maar zij die heengaan zullen niet naar hun land terugkeeren, doch naar den Levant gaan om daar aan den strijd deel te nemen. De Britsche generaal Thomson uitte de zucht, dat de noodzakelijkheid om honderdduizenden onder de wapens te houden op de onbekwaamheid wijst der staatslieden, die zich verbeelden in Versailles den vrede gemaakt te hebben. Het hierin opgesloten verwijt verliest niets van zijne beteekenis, ongeacht hoe die honderdduizenden in blank en zwart over de overwonnen landen verdeeld zijn; het blijft dus zijn waarde behouden, ook al verplaatst men legers instede van ze af te danken. Maar in de omwisseling ligt bovendien een verplaatsing van de neger-soldaten naar het terrein waar tegenwoordig weer g e s t r e d e n wordt, zoodat hun de eer weer wordt toegedacht om de kastanjes uit het vuur te gaan halen.

De door Morel in schrille kleuren aan de kaak gestelde ellende wordt mede s l e c h t s v e r p l a a t s t; de vrouwen en de samenleving in de Levant zullen niet minder de slachtoffers worden, want ook daar is de Afrikaansche strijder in een vreemd land. 't Lot dier Levant-bewoners behoort ons even na aan 't hart te liggen als dat van de bewoners der Europeesche streken.

Onder hen, die hunne verontwaardiging over de gebeurtenissen in het bezette Duitsche gebied uitgesproken hebben, zullen er zijn, die de gruwelen te erger gevonden hebben, omdat de zwarte man stond tegenover de blanke vrouw en omdat zij den neger als een minderwaardige van de blanke beschouwen. Aan de uitingen van Amerikaansche zijde en van den Zuid-Afrikaanschen vrouwenbond zal dit gevoelsargument wel niet vreemd zijn. Naar onze opvatting ligt de beteekenis van het bedreven feit en van de ondergane smaad niet in het rassenverschil. De Levantsche samenleving de Levantsche vrouw staat daar niet anders tegenover dan de Duitsche, of dan de zwarte, waar zij de bezetting van een schaar vreemde woestelingen te verduren krijgt.

Maar toch ligt het vraagstuk der verscherping van de rassenverschillen niet buiten het hier behandelde onderwerp. Waar wij boven zeiden, dat de sexueele uitspattingen slechts te beschouwen zijn als één der gevolgen van een in zijn geheel verderfelijk stelsel, dachten wij ook aan de verscherping van de rassentegenstelling.

Wij hebben er ons hier niet in te verdiepen in hoever datgeen wat anders is in den Afrikaan en in den Europeaan beter dan wel slechter is, hooger dan wel lager staat, wij hebben slechts te erkennen dat er heel veel nog anders is en dat dit door velen nog als een reden tot verwijdering wordt beschouwd. Wil men tot een toenadering komen, dan is een wederzijdsch leeren kennen, tot een wederzijdsch waardeeren van 't goede in den andere noodig. Alles wat in deze richting medewerkt doet 't vijandige der tegenstelling slijten; alles wat tegen die richting ingaat belemmert de verbroedering. Bij de legering van bruine en zwarte troepen in Frankrijk kon de gedachte nog opkomen — men gelooft zoo gaarne wat men hoopt — dat men daar in vereenden strijd wederkeerige waardeering zou leeren, maar bij de legering van Senegaleezen e.a. in Duitschland of in de Levant, om daar mede te helpen tot het onder den duim houden van een ongelukkige bevolking, kon onmogelijk aan een toenadering van Afrikaan tot Europeaan of Aziaat gedacht worden, maar moest daarentegen de overtuiging vast staan dat de tegenstelling zich in haar dagelijkschen vorm zou verscherpen.

Hierdoor reikt dit gevolg van de vredesvoorwaarden veel verder dan het groote leed, hetwelk reeds dadelijk veroorzaakt wordt; de voorwaarden, die vrede moesten brengen, scheppen een haat en wrok, die de rassen feller tegenover elkander zal plaatsen.

Ook op de onderlinge verhouding der Franschen en Duitschers en der Franschen en Levantbewoners zal die wrok overslaan. Vermoedelijk zullen de Franschen dit reeds spoedig ondervinden, daar zij de zaken in 't nabije Oosten nog moeten afwikkelen.

Heeft voor de mogendheden, die zich een taak toedenken tot opvoeding en ontwikkeling van koloniën of protectoraten, het hooghouden van 't prestige van den blanke alle beteekenis verloren? Dat prestige is geschokt en moest juist weer versterkt worden.

Ook in ander opzicht zullen de Franschen echter nog aan eigen lijf het nadeel van de in deze gevolgde politiek ondervinden. In onverflauwde mededinging wedijveren de Fransche bladen in het bepleiten, dat de economische toekomst van Frankrijk er van afhangt of Frankrijk de schatten zijner koloniën op praktische wijze weet te ontginnen en ten bate van 't moederland te doen komen. Heeft Frankrijk na het winnen van den oorlog kort in de meening verkeerd q u e l e B o c h e p a y e r a, uit dien droom is het vrij spoedig gewekt en het heeft daarvoor den hechteren waarborg genomen, die gelegen is in goede samenwerking van moederland en koloniën. Hoofdtoon bij alle betoogen is echter een voldoende main d'oeuvre en een voldoende transportvloot, die meerendeels nog gebouwd moet worden, zoodat deze tweede eisch eigenlijk slechts een versterking van den eerste is: w e r k k r a c h t e n. Frankrijk roept werkkrachten op om de verwoeste provinciën te herstellen, het heeft werkkrachten noodig om zijn nijverheid weer in werking te stellen, werkkrachten om de onmisbare transportvloot te bouwen en te bemannen, werkkrachten om de koloniën tot groote productiviteit te brengen. Maar instede van zijn eigen soldaten naar huis te kunnen zenden en van de 200.000 man zwarte troepen naar de koloniën te kunnen laten terugkeeren, heeft het zich te Versailles een taak opgelegd, waardoor het aan Frankrijk voor militaire doeleinden meer mannen onttrekt dan vóór den oorlog en waardoor het aan de koloniën een militairen dienstplicht moet opleggen, die hare beste krachten opslorpt en die tot een ontevredenheid stemt, waartegen nu reeds uit die koloniën ernstige waarschuwingen komen. Ontvolkte streken vragen om mannen en men ontneemt hun wat zij nog aan mannen over hebben.

Wie zich in Frankrijk in dezen geest uitspreekt wordt beschuldigd van gebrek aan vaderlandsliefde.

Het gaat hier echter geenszins om een speciaal Fransch belang; zooals vele groote vraagstukken grijpt ook dit tot ver buiten de grenzen van 't land waar 't aanhangig is. Zoowel de tempering van de rassentegenstelling als de economische kwestie is er een van internationaal belang. Men kan er zich voor interesseeren en over uitlaten zonder bemoeizucht met de belangen en zaken, die Frankrijk voor zich zelf heeft uit te maken.

En het feit, dat men in Parijs rekening heeft gehouden met de bemoeienis betreffende de gruweltoestanden in 't bezette Duitsche gebied, kan hoop geven dat stemmen, die van buiten af wijzen op andere gevolgen van de vredesvoorwaarden van Versailles, ook gehoor kunnen vinden. De algemeene opinie blijft nog steeds een machtige factor; wie daarop meent te kunnen inwerken, late het ook voor deze hoogst belangrijke kwestiën niet na.

Nadat 't voorgaande voor afdrukken gereed was, gaf de Frankf. Ztg. een bericht, dat onze verwachting, volgens welke de zwarte bezetting wel niet geheel door een Europeesche vervangen zou worden, reeds waar komt maken. De Senegaleezen in Rijnland zullen door bruine, d.w.z. Algerijnsche en Marokkaansche, troepen vervangen worden. Dat is, wordt er bij gevoegd, den duivel met Beëlzebub uitdrijven. Het Rijnland komt van den regen in den drup.

Wij zien hierin een bevestiging van onze vrees, dat de entente de bezetting van 't Duitsche gebied, die op 15 jaren berekend is, zonder Afrikaansche troepen niet kan volhouden.

De drang van buiten moet er op gericht worden het eene op te heffen, in de hoop ook het andere te doen eindigen.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

VERPLEGERS BIJ DE MILITAIRE HOSPITALEN IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Bij de militaire hospitalen in Nederlandsch-Indië kan een aantal verplegers worden geplaatst, die in het bezit zijn van een Nederlandsch diploma voor ziekenverpleging en niet ouder zijn dan 35 jaar.

Ingeval gegadigden reeds voor Indisch of Nederlandsch pensioen geldigen diensttijd achter den rug hebben en reeds eenige jaren in Indië zijn werkzaam geweest, derhalve met het klimaat zijn vertrouwd geraakt, kan door den Minister van Koloniën worden afgeweken van de leeftijdsgrens van 35 jaar.

De bezoldiging bedraagt f 175 per maand, met 3 driejaarlijksche verhoogingen van f 25 's maands tot f 250 's maands. (Aan de betrekking van hoofdverpleger is eene bezoldiging verbonden van f 290 per maand met 1 driejaarlijksche verhooging van f 25 's maands tot f 315 per maand.)

De diensttijd, welke na het verwerven van Nederlandsche diploma's in eene lands-, gemeentelijke of particuliere zieken- of krankzinnigeninrichting binnen of buiten de keerkringen is doorgebracht, telt onderscheidenlijk voor vol en voor de helft mede voor de vaststelling van de aanvangsbezoldiging en c.q. voor de toekenning van de verdere regelmatige bezoldigingsverhoogingen.

Indien gegadigden volledige kost en inwoning van landswege genieten, wordt van de bezoldiging ingehouden:

voor huisvesting	f 35	per maand.
„ voeding	„ 30	„ „
„ verlichting en bediening . . .	„ 4	„ „
„ bewassching	„ 6	„ „
	f 75	per maand.

Waar geen gelegenheid bestaat tot huisvesting van landswege, wordt aan de verplegers 1ste klasse boven de bezoldiging eene toelage voor duurdere huisvesting toegekend, welke bij plaatsing te Batavia (Weltevreden), Semarang, Soerabaja, Bandoeng en Medan f 50, bij plaatsing elders f 25 per maand bedraagt.

Waar geen gelegenheid bestaat tot verstrekking van voeding van landswege, dan wel waar die gelegenheid wel bestaat, maar belanghebbenden er de voorkeur aan geven zelf in hunne voeding te voorzien, wordt boven de maandelijksche bezoldiging nog eene dagelijksche tegemoetkoming wegens duurdere voeding toegekend, waarvan het bedrag telkenjare door den commandant van het leger wordt vastgesteld.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrusting ten bedrage van f 1125 indien de aanvangsbezoldiging minder dan f 200 's maands, van f 1500 indien die bezoldiging f 200 's maands of meer, en van f 1875 indien de aanvangsbezoldiging f 250 's maands bedraagt;

b. eene voorloopige bezoldiging — ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot den dag waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat — van f 125 's maands, indien de aanvangsbezoldiging minder dan f 200 's maands, van f 150 's maands, indien die bezoldiging f 200 's maands of meer bedraagt;

c. overtocht voor landsrekening in de 2de klasse, c.q. ook voor het wettig gezin.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moeten blijken.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen enz., staan de uit te zenden verplegers gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen; Rijks- en gemeentedienst kunnen voor Indisch pensioen worden geldig gemaakt.

Het pensioen bedraagt thans per jaar 3 maal de hoogste maandelijksche bezoldiging, genoten gedurende 24 maanden.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de Afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement onder overlegging van:

a. diploma('s) en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop, waarin de plaats waar en de tijd gedurende welken zij na de verkrijging van het(de) diploma('s) in de verpleging werkzaam zijn geweest, in verband met de toe te kennen bezoldiging, nauwkeurig moeten worden aangegeven.

(Nederlandsche Staatscourant
van 17 Mei 1920, No. 94.)

GEGRADUEERDE AMBTENAREN BIJ DEN DIENST DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot gegradueerd ambtenaar bij den dienst der Staatsspoor- en tramwegen in Nederlandsch-Indië kunnen worden uitgezonden een dertigtal personen.

Benoembaar zijn zij, die hebben voldaan aan het zoogenaamd groot-ambtenaarsexamen (en de daarvoor in de plaats getreden examens), doctoren in de rechts- of staatswetenschap, officieren en gewezen officieren van 's Rijks land- of zeemacht of van het leger in Nederlandsch-Indië, en verder zij, die naar het oordeel van den Minister van Koloniën in algemeene ontwikkeling met de genoemde groepen van personen gelijkgesteld kunnen worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich uiterlijk op 15 Juni a.s. bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9e Afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma en, zoo mogelijk, getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting ten bedrage van f 2250;

c. voor gehuwden uitkeering van ééne maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië, van f 200 dan wel f 250 's maands, naar gelang van de in verband met de vóórpraktijk toegekende aanvangsbezoldiging.

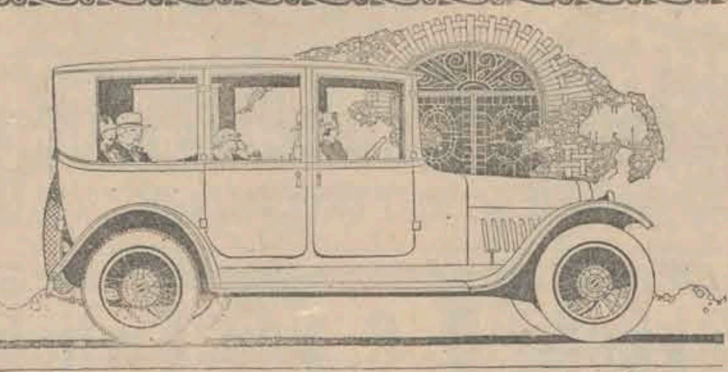
De bezoldiging is als volgt geregeld:

Aanvangsbezoldiging . . .	f 350	's maands.
Na 1 jaar dienst	„ 400	„
„ 2 „ „	„ 450	„
„ 4 „ „	„ 500	„
„ 7 „ „	„ 600	„
„ 10 „ „	„ 700	„
„ 13 „ „	„ 800	„
„ 16 „ „	„ 900	„
„ 19 „ „	„ 1000	„

De bevordering tot hoofdambtenaar, waaraan eene bezoldiging van f 1000 met twee driejaarlijksche verhoogingen, onderscheidenlijk van f 200 en f 150 's maands verbonden is, geschiedt onder voorbehoud dat de belanghebbende in alle opzichten daarvoor geschikt wordt geacht, na 16 jaren werkelijken dienst als gegradueerd ambtenaar, terwijl zij, die na een zoodanigen diensttijd den rang van hoofdambtenaar niet deelachtig worden, blijven doordienen als gegradueerd ambtenaar op voormelde bezoldiging.

Gegadigden, die reeds vóórpraktijk hebben, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen. Het in rekening brengen van de vóórpraktijk geschiedt in dier voege, dat de tijd der spoorwegpraktijk of der praktijk, welke geheel ligt in de lijn van de werkzaamheden bij den dienst der Staatsspoor- en tramwegen in Nederlandsch-Indië en voorts der aanverwante praktijk, binnen de keerkringen doorgebracht, onderscheidenlijk voor vol, en voor de helft en buiten de keerkringen doorgebracht onderscheidenlijk voor de helft en voor een vierde in rekening kan worden gebracht, met dien verstande, dat voor officieren en gewezen officieren der land- of zeemacht, van den officiersdiensttijd eerst twee jaren worden afgetrokken, terwijl de overige officiersdiensttijd als aanverwante praktijk wordt aangemerkt.

(Nederlandsche Staatscourant
van 18 Mei 1920, No. 95).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hiltink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 **exemplaar 5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman. Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.

B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Nº. 24. Donderdag 10 Juni 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

(Vervolg).

Verder heeft de Vereeniging een Fonds tot ondersteuning aan personen, commissiën en instellingen, die aan steun behoefte hebben en in of voor Indië werken.

Voor dat fonds wordt jaarlijksch een bedrag op de begrooting uitgetrokken, welk bedrag, gezien het nog geringe aantal op peil gebrachte contributies door de leden en het thans nog slechts 40 pct. afdragen door de afdeelingen, gering is. Herhaalde malen werd de geldelijke steun der Vereeniging ingeroepen door studeerenden en in nood verkeerenden. Hoewel door het hiervoren gemelde gebrek aan fondsen aan deze verzoeken helaas niet rechtstreeks kon worden voldaan, werd waar mogelijk bemiddeling verleend om in dien nood te voorzien.

Aan de Kartinischool te Buitenzorg, waarvoor in het „Koloniaal Weekblad" eene inschrijving werd geopend werd door de Vereeniging zelve *f* 100 afgedragen, eveneens *f* 100 aan de Kloetcommissie tot leniging van den nood ontstaan door den Kloetramp.

Thans werd wederom *f* 100 bijgedragen aan de Jan Pieterszoon Coenstichting.

Gaarne zouden wij méér doen, doch kunnen dat slechts, indien de afdeelingen en leden ons materieel beter steunen, naast hun ethiek, zich uitende in hun sympathie, ons practisch helpen.

Tenslotte hebben wij ons Informatie-Bureau, dat ingevolge art. 3 onzer Statuten raad geeft voor wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hunne opvoeding en onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft, en desverlangd het houden van toezicht op die kinderen: verder omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen enz. aan naar Oost- of West-Indië vertrekkend of van daar aangekomen personen; ook op verlangen wat betreft hotels, pensions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medisch hulp, inkoopen, enz. van uit de Indiën komende personen.

Hoe meer men van ons Informatie-Bureau gebruik maakt, hoe aangenamer dit der Vereeniging en den secretaris van het Informatie-Bureau, den heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telefoon Haag, no. 4519, is.

Ook hier kunnen en willen wij ethisch werk leveren, belangeloos en toch practisch in den geest van ons streven en doel: de gemeenschappelijke belangen van Nederland en de Indiën bevorderen.

(Slot volgt).

A. J. GOOSZEN.

Het Zendingswerk in China.

Door J. van Haaften.

(Slot.)

Tijdens de regeering van dien Keizer zijn de zendelingen in hun verbanningsoord (Kanton) gebleven. Zijn opvolger trok het besluit echter weer in. Dit was Kangh-si, een der verlichtste mannen van zijn tijd, en groot bevorderaar van kunsten en wetenschappen. Omdat er onder die vreemde priesters zoovele hoogst begaafde mannen waren, oordeelde hij het nuttig, voor de opvoeding van zijn volk, die terug te laten komen. Dezen voldeden volkomen aan de verwachtingen, die hij zich van hun terugkom[st] had gesteld. Uit dankbaarheid, voor de op weten[schappelijk] schappelijk gebied van hen ondervonden hulp, stel[de] China's gebieder het bekeeringswerk geen enkele[n] hinderpaal in den weg. Vermoedelijk zou dit ged[u]rende zijn gereering zoo gebleven zijn, indien ge[en] oneenigheid was ontstaan onder de leden der ver[]schillende orden. Eenige leden der Jezuïeten-orde hadden in dien tijd, als gunst aan den Paus ge[]vraagd, of bij de bekeering der Chineezen de Kerk[]formulieren in de Chineesche taal konden worden uitgesproken. Ook werd o.m. gevraagd toe te staan dat de Chineesche Christenen, hun voorouders, als mede Confucius, zouden mogen blijven vereeren. De vragers beschouwden het verzochte als een te[]gemoetkoming van weinig belang, die de bekeering zeer ten goede zou komen. Van oudsher schrijven n.l. alle godsdiensten, die in het rijk van het Midden heerschen, de ouder- en vooroudervereering voor.

De Paus nu zag hierin een stukje bijgeloof en wilde zijn toestemming daartoe niet geven.

De Jezuïeten van hun kant, wilden zich niet neerleggen bij het besluit van den Kerkvoogd en vroegen, teneinde raad, aan Keizer Kangh-si om raad.

Deze besliste, dat de gevraagde ceremoniën met bijgeloof niets te maken hadden. De Paus van zijn kant wilde niet toegeven en verbood het.

Het einde van de twistvraag was, dat de Keizer zoodanig in toorn ontstak, dat hij den vreemden geestelijken beval zich hieraan te onderwerpen, of anders het land te verlaten. Tevens bepaalde hij dat voortaan alle Christen-priesters, die in zijn land hun ambt wilden uitoefenen, daar voor immer moesten blijven. Slechts een deel der Jezuïeten onderwierp zich aan die bepalingen, de overige verlieten het land, of hielden zich verscholen. Na dien tijd heeft zich de Jezuïetenorde altijd aan die bepaling gehouden, zelfs toen het Missiewezen volkomen vrij was in China.

Deze soort priesters keeren slechts in geval van levensgevaarlijke ziekte, en dan tot herstel van gezondheid, voor een tijd naar het vaderland terug. Teneinde daarenboven den omgang met de Chineezen gemakkelijker te maken, kleedt zich de[ze]

Feuilleton.

De uitbarsting van den Goenoeng Kloet.

EEN HERDENKING.

1919 — 20 Mei — 1920.

De macht des doods zal de menschen
onvoorziens blijven wegrukken.
Horatius.

(Slot.)

Het groote, moddergraf van Srengat had in het Noord-Oosten en Ponggok, als uiterste grens, maar in dien hoek, even boven den goenoeng Pegat, was de verwoesting het grootst en in den bodem daar lagen wellicht de meeste dooden het dichtst bijeen. In dit gebied stond geen bamboestoel, geen klapperboom of pisangboom, hier schreeuwde geen vogel meer, niets was er, dat nog verraden kon, dat er eenige dagen slechts geleden negen dorpen stonden, goed bevolkt met hun eigen familieleven en de tradities, eigen aan deze dorpsbewoners in het diepe binnenland.

De mensch, niets dan een riet, immers, het zwakste in de Natuur, viel het eerste onder de geweldige kracht der onverwachte slagen en boven hem stapelde de gloeiende lahar zich op met boomstronken en rotsblokken, zoodat het graf diep werd en onvindbaar in de nieuwe aarde op de sawahs uitgestort. De werkers langs den weg staakten nu en dan den arbeid: de houweelen rustten, de spaden stonden in den grond, menschelijke ledematen waren gevonden, en daar moest even nieuwsgierig naar gekeken worden, zoolang de lijkenlucht dat mogelijk maakte. Dan ging alles weer z'n gang: over het groote graf werd de weg weer bereid als een soort „bridge of sighs" boven een verdronken land, waarin duizenden hun laatste rustplaats vonden.

Waar schaarsche boomen geknakt en geknoet boven de lahar hier en daar onregelmatig en verspreid uitstaken, lagen de zwaar geteisterde dorpen als Tjandiredjo, Baljeiri, Kebondoeren, Bringinanjai, Langan, Karangbendo, Ronggok, Kawedoessan, Kandangan, Maron, Wonoredjo, Poerwokerto, Bendo Mangoennam, Kototajan, Pikotan, Selam en Passangredjo, waarvan de overgebleven inwoners zoo goed als allen in rouw gedompeld werden. Vooral het aantal omgekomen kinderen was hier groot; zij lagen onder de modder verstikt, maar het sterke leven zegevierde ook hier en tusschen de ruïnen over gevallen stammen en tusschen resten van ingestorte kamponghuizen speelden weer kinderen ongedwongen, als was het alles als een verzetje bij hun dagelijksch vermaak.

De heuvels van den goenoeng Pegat, ten noorden waarvan het groote modderkerkhof van het zwaar bezochte Ponggok lag, warm groen bekleed, frisch en vreemd in de grauwe eentonigheid van den zich wijd in den omtrek uitstrekkenden doodenakker. Er paste een kruis op dezen goenoeng van geringe hoogte, welke hier toch het omliggend land beheerscht: hij lag daar als een grafheuvel, maar waaronder geen dooden slapen, omdat zij de eeuwige rust gevonden hadden kilometers in den omtrek tusschen de paddi en de sawahs, waarop voeten dik de modder drukt.

Er was daar als het ware een groote moddercl[a]ve, het kerkhof der duizenden, te midden van de veelge[]prezen Kloetgronden op den uiterst langzaam-glooienden voet van dien vulkaan. Zij werden in hoofdzaak, zeide men, gevormd door verweerde eruptieve stoffen en zij onderscheidt zich door een zeer bijzonder hygroscopisch karakter. Juist door die eigenaardige gesteldheid der Kloetgronden was het immers mogelijk gebleken in Zuid-Kediri, wat elders onmogelijk was, een hooge rietproductie te winnen op onbevloeide akkers, iets waarvan de bevolkingsrietcultuur, welke hier, met name in het district Ngoenoet, zeer aanzienlijk is, enorme voordeelen trekt.

Wellicht, dat het groote moddergraf ook na twee

orde naar 's lands wijs.

Tijdens mijn verblijf in China heb ik dat verschillende malen kunnen waarnemen, eens op een hoogst eigenaardige wijze en wel te Nanking, in Zuid-China, alwaar ik eenige jaren geleden voor een regeeringsopdracht vertoefde. In die plaats heeft men o.m. verschillende winkels waar wilde beestenvellen worden verkocht. In een ervan trachte ik op een morgen een tijgervel te koopen, maar dat ging zoo gemakkelijk niet, want ik kon mij tegenover den Chineeschen koopman maar niet verstaanbaar maken. In Noord-China, waar ik vandaan kwam, zou ik dat wel gekund hebben, hier echter niet, omdat de Chineesche taal, zooals men willicht weet, er verschillende dialecten op na houdt, die zooveel met elkaar verschillen, dat b.v. een Chinees uit het Noorden onverstaanbaar is voor een b.v. uit Midden- of Zuid-China en dat, niettegenstaande de geschreven taal dezelfde is voor gansch China.

Niettegenstaande al mijn pogingen er toe, kon ik mij voor den koopman maar niet begrijpelijk maken, waarbij nog kwam, dat er zich langzamerhand voor en in den winkel een groote menigte nieuwsgierigen verzamelde, want nieuwsgierig is elke Chinees in hooge mate.

Juist toen ik ten einde raad maar besloot weg te gaan, riep er een uit de menigte en nog wel in de Hollandsche taal, „geef hem twintig dollar en geen cent meer".

Vol verbazing keek ik om, maar hoe ik ook keek, geen enkele Europeaan kon ik ontdekken, totdat eensklaps een Chinees naar voren trad en mij zeide: „Ik ben pater X van de Jezuïetenorde hier ter stede". Eerst begreep ik de toedracht der zaak nog niet geheel, want ik was toen nog niet ingewijd in die gewoonte der Jezuïeten daar te lande, maar hoe het ook zij, deze als Chinees gekleede priester, met een extra langen staart nog wel, die zooals ik naderhand van hem vernam binnen aan zijn hoofddeksel was vastgemaakt, was mij zelfs in China, het land der onbegrensde mogelijkheden, voor het oogenblik toch wel wat machtig.

Toen ik wat van mijn verbazing bekomen was, regelde de priester de voorgestelde koop voor mij en vertelde mij daarna, dat hij Hollander was, geboortig uit Brabant en dat hij mij aan mijn uniform als Nederlandsch officier had herkend.

Deze priester bij wien ik toen den verderen ochtend heb doorgebracht, heeft mij toen een kijkje gegeven op het zendingswerk in het algemeen, en er mijn belangstelling voor gewekt, door mij te doen inzien, dat de zending, afgescheiden nog van het bekeeringswerk, daarenboven zeer veel goed en nuttig werk verricht, niet het minst op het gebied van onderwijs en ziekenverpleging. Tot de verschillende katholieke orden, en v.n. die der Franciscanen, behooren ook vele Hollanders, v.n. afkomstig uit Limburg en Brabant.

Zooals ik hier reeds hiervoor vermeldde heeft zich de Jezuïetenorde om haar doel te bereiken de grootste opofferingen getroost en valt het daarom ook niet te verwonderen, dat in den loop der tijden door deze orde het grootste aantal bekeerlingen zijn gemaakt.

Na den dood van Keizer Kangh-si kregen de Christenen het nog veel kwader te verduren. Joengtsjeng, die toen regeerde, vervolgde de Christenen waar hij maar kon, ook deed hij hun kerken en bedehuizen vernietigen.

De vierde keizer Sjenloeng zette het vervolgingswerk voort, terwijl de vijfde Mandsjoe-keizer bij edict alle Christenen vogelvrij verklaarde.

De meeste dier vervolgingen golden over het algemeen nog niet zoozeer den godsdienst, als wel haat tegen de vreemdelingen en hun werk. Van oudsher is de bewoner van het Hemelsche rijk op godsdienstig gebied tolerant geweest. Hij is echter zeer behoudend en daarom heeft hij langen tijd getracht, den vreemdeling te weren uit zijn, in hun oogen heilig land.

Van dien vreemdelingenhaat is menigmaal door hooge regeeringspersonen gebruik gemaakt, om de schuld van wat zij dikwijls zelf hadden gedaan op den uitlander te werpen, die dan het gelag moest betalen.

Hoe het zij, de Christen-geloofsverkondigers hebben, niettegenstaande de grootste vervolgingen en tegenspoeden, hun pogingen om het doel te berei-

---

drie jaren weer vruchtbaar voor den landbouw wezen zal, dat nieuwe sawahs worden aangelegd en nieuwe dessa's groeien zullen tusschen het jonge geboomte. Dan zal alles weg zijn en vergeten, de angst en het leed van dien fatalen nacht der laatste vreeselijke eruptie, vergeten het wreede lot dier duizenden, vergeten immers, nu geen spoor meer overbleef van hetgeen was, zooals het trouwens overal ter wereld is en is geweest te allen tijde. Het was misschien Lamartine, die de vergankelijkheid en betrekkelijkheid der dingen het fijngevoeligst zegde in „Le golfe de Baia":

„Ainsi tout change, ainsi tout passe,
Ainsi nous-mêmes nous passons,
Hélas! sans laisser plus de trace
Que cette mer où nous glissons
Sur cette mer où tout s'efface."

Geen groene zode lag op de wijde grijze moddervlakte, waaronder de duizenden ongenoemde dooden lagen, geen kruis brak de eentonigheid van het grauwe doodenhek, elk spoor van leven, hoe gering ook, dat hier eenmaal was, was uitgewischt. Maar of men hier weer bouwen zou, huizen bouwen en dorpen? Op dezen doodenakker binnen wijde horizonnen, grauw en triest, kon, zooals hij zich nu nog vertoonde alleen de Herinnering bouwmeester zijn. In breede basreliefs van menschelijk lijden of fresco's van ellende en leed door duizenden zwijgend gedragen, kon zij alleen een tempel voor het noodlot gesticht, dat hier geslagen had in dien onvergetelijken nacht, geslagen zoo onmeedoogend en fel, dat men nu en nog lang hierna voor de ontelbaar zwaar-bezochte slachtoffers dezer ontzaglijke ramp het hoofd gebogen houdt.

De regeering heeft, er zij met lof en waardeering van gewaagd, dit jaar niet stil gezeten en het mogelijke gedaan, om die maatregelen te treffen, waardoor in de toekomst een uitbarsting als die van 1919 voorkomen kan worden. Door de instelling van een vulkanologischen bewakingsdienst zullen de gevolgen van een vulkanische uitbarsting kunnen worden teruggebracht tot de kleinst mogelijke proportie. En wat den Kloet betreft, de berichten uit Indië wijzen er op, dat met de constructie van den Kloettunnel. — een werk, dat 18 jaar te laat werd ondernomen — goede vorderingen worden gemaakt.

Direct na de uitbarsting van 1919 werd de „schuldvraag" gesteld. De verschijnselen en gebeurtenissen toch waren legio, die het nuchter verstand deden begrijpen, dat de omvang van de ramp beperkt had kunnen worden, immers de Kloet stond gesignaleerd als „gevaarlijk" en over geen vulkaan in Indië bestaat wellicht een rijkere literatuur, dan juist over het grillige monster, dat een jaar geleden zoo schrikkelijk heeft huisgehouden.

Het heeft geen zin thans nog weer eens te wijzen op de droeve en grove tekortkomingen van de regeering na de uitbarsting van 1919. Het noodige daaromtrent werd verleden jaar reeds opgemerkt. Thans is het Indische gouvernement waakzaam en actief, maar toch zal het noodig blijken, dat de ramp van 1919 in de herinnering vaak teruggeroepen wordt. Het koloniale geheugen is niet sterk en rampen en misère vergeet men zoo gauw.

De zoo zwaar getroffen landbouw heeft zich nog lang niet hersteld en de armoede in het gewest Kediri is in de geteisterde streken nog steeds groot.

Het beeld van dien Macaberen nacht, waarin geheele gezinnen het leven lieten en welvarende kampongs werden bedolven, zal op dezen dag der droeve herdenking, een jaar later, nog velen die de ramp van nabij hebben medegemaakt, benauwend voor oogen komen en het hart met meelij vervullen voor die vele duizenden, welke nu nog in rouw gaan over de schrikkelijke verliezen van die rampzalige uren.

J. KONING.

ken dat hun heilig scheen, niet gestaakt. Dit strekt hun tot onvergetelijke eer.

Een rustiger periode brak pas na den vrede van Nanking, die in 1841 een einde maakte aan den zg. opiumoorlog tusschen Engeland en China, voor de vreemde zendelingen aan. Bij dien vrede werden n.l. de 5 zoogen. verdragshavens, t.w. Sjanghai, Kanton, Amoij, Foetsjou en Ningpo, voor den buitenlandschen handel opengesteld. Toen werd der missie een ruimer arbeidsveld geopend en uit deze plaatsen zetten zij met nieuwen moed haar pogingen voort.

Een nog gunstiger tijd daarvoor brak aan na den vrede van Peking (1861).

China had n.l. andermaal een krijg gevoerd, nu met Engeland en Frankrijk, waarin het weder het onderspit had gedolven. Bij dien vrede stond China het missiewerk in het gansche land ongehinderd toe.

De Paus verdeelde daarop dat Rijk in 36 vicariaten, aan het hoofd waarvan een bisschop staat. Tegenwoordig zijn er meer dan 1000 priesters van elf differente orden in China werkzaam, allerwegen zijn kerken, scholen en hospitalen opgericht, terwijl het aantal bekeerden op ruim 1½ millioen wordt geschat. Tot dit laatste werk hebben vooral in den laatsten tijd de zusters der orden veel bijgedragen. Deze treden in de verschillende godsdienstige inrichtingen op als ziekenzusters, onderwijzeressen, enz.

In den aanvang van hun optreden werden ze door de bevolking met een zeer wantrouwig oog aangezien. De Chinees kent n.l. slechts gehechtheid aan zijn gezin en aan zijn familie, maar hij heeft in het algemeen geen begrip van naastenliefde. Hem komt het onbegrijpelijk voor, dat zulk een gevoel iemands gansche zijn kan besturen.

Jaren en jaren zijn er voor noodig geweest om dat wantrouwen eenigszins weg te nemen, thans is men op den goeden weg. Thans stellen zich veel Chineezen bij ziektegevallen onder de behandeling van de bekwame doctoren der zending en geven zij dezen den voorkeur boven hun eigen kwakzalvers.

Zooals men begrijpen kan, komt ook deze arbeid tenslotte de bekeering ten goede.

Het Protestantsche geloof is uit den aard der zaak pas veel later in China opgetreden dan het Roomsch-Katholieke.

Aan Engeland komt de eer toe, daarmede het eerst te zijn aangevangen.

In het begin van de vorige eeuw vestigde zich een Engelsch geestelijke, Robert Morrisson genaamd, te Kanton. Daar het zendingswerk toen niet was toegestaan, kon hij slechts in stilte arbeiden en heeft hij daarom niet veel bekeerlingen kunnen maken.

Eerst na den afstand van Hongkong aan Engeland en de opening der 5 verdragshavens, was het mogelijk daarmede aan te vangen (1841).

Allerwege werden toen kerken en scholen opgericht, hospitalen en apotheken gebouwd, allerwegen trachtte men het geloof ingang te doen vinden, door te werken op het gemoed van den Chinees.

In den aanvang zijn die pogingen bijna vruchteloos geweest. Hoe kon het ook anders? Zij, die neiging toonden zich te bekeeren, waren reeds toegetreden tot het katholicisme.

Jarenlang is men echter vol toewijding op den ingeslagen weg doorgegaan en ten slotte heeft het protestantisme ook ingang gevonden in het R[illegible] van het Midden.

Thans schat men het aantal belijders van dat geloof op ongeveer 130.000 zielen.

Hoewel thans onder de zendelingen ook wel andere nationaliteiten voorkomen, bestaat het meerendeel toch uit Engelschen en Amerikanen, waarvan ongeveer de helft vrouwen zijn.

In den tegenwoordigen tijd mag worden aangenomen, dat de moeilijkste tijden voor de zendelingen tot het verleden behooren. Dat wil echter niet zeggen, dat hun beroep zonder gevaar is, verre van daar.

Voor een groot deel bevinden zich de bedehuizen, hospitalen, scholen, inrichtingen enz. in China's binnenland. Daar heeft men over het algemeen onder de onontwikkelde bevolking nog een grooten afkeer van al wat vreemdeling is.

Daar komt gewoonlijk bij onlusten die haat weer boven en juist daar is het veel moeilijker de vreemdelingen te beschermen dan in de groote haven- of rivierplaatsen, waar zich gewoonlijk de vreemde handelslieden concentreeren.

Thans echter, nu China meer en meer is ontwaakt en het ontwaakte China meer dan vroeger aanraking zoekt met den Westerling, zullen in de toekomst die vervolgingen zeldzamer en zeldzamer voorkomen, en zal aan hun grootsch werk minder gevaar verbonden zijn.

Hoe men ook over het Missiewezen denkt, een ieder zal eerbied moeten hebben voor de alle gevaar trotseerende wijze waarop de zendelingen hebben gedaan wat zij beschouwden als hun plicht.

Zij, die van oordeel zijn en mijns inziens met recht, dat men een ieder vrij moet laten in zijn overtuiging, dus ook in zijn godsdienst, zullen moeten toegeven dat het Missiewezen slechts uitgevoerd heeft, wat de Stichter van het Christendom heeft gelast.

In zijn „Gaat dan henen, onderwijst alle de volkeren" (Mattheus 28, vs. 19), heeft Hij die grootsche taak hun opgelegd.

VERSLAG

van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, over het jaar 1919.

In het afgeloopen jaar werden belangrijk meer inlichtingen gevraagd dan in vorige jaren, hetgeen in hoofdzaak daaraan is toe te schrijven, dat de toestanden na den oorlog zich niet hersteld hebben, de prijzen gestegen zijn en de gelegenheid om hier te lande een goed bestaan te vinden er niet op verbeterd is, zoodat velen trachten elders hun geluk te beproeven en, ten onrechte in de meening verkeerende, dat het Informatie-bureau hen aan een betrekking kan helpen, zich tot de Vereeniging wenden of door anderen daarheen verwezen worden.

Verscheidene vreemdelingen behooren hiertoe, vooral Duitschers of Duitschschrijvende Zwitsers (28) welke vermoedelijk naar Zwitserland uitgeweken Duitschers zijn, verder 12 Duitschers uit Berlijn, Belgen en Oostenrijkers, allen, naar hunne brieven te oordeelen, personen van een zekere ontwikkeling, w.o. artsen, verpleegsters, ingenieurs en technici.

De ingewonnen informaties behooren tot de volgende rubrieken:

Betreffende betrekkingen in het algemeen	98	15	113
Betreffende Gouv. betrekkingen ...	29	10	39
Betreffende part. betrekkingen ...	134	84	218
Betreffende de reis, het leven, de kleeding en de toestanden in Indië	20	23	43
Betreffende een bepaalde plaats of streek	7	4	11
Betreffende maatschappijen, ondernemingen of personen	24	7	31
Betreffende brochures, boekwerken over Indië en over betrekkingen aldaar	279	200	479
Betreffende de opleiding tot, studiekosten en vereischten tot ambten, bezoldiging	49	27	76
Betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	11	20	31
	651	390	1041

Het gros der aanvragers bestond uit personen, die niet of weinig onderlegd waren voor cultures enz., doorgaans een M.U.L.O.-school hadden bezocht, zoodat er geen sprake van kon zijn dat zij door particuliere ondernemers of maatschappijen werden uitgezonden. Deze stellen doorgaans tot eisch het diploma van afgelegd eindexamen H.B.S. 5-j. c. of handelsschool en stellen de aangenomenen vaak nog gedurende 6 maanden hier te lande op hunne kantoren tewerk, alvorens ze bij geble-

ken geschiktheid naar Indië uit te zenden.

Door de actie van den chef van de Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst, die overal in Nederland besprekingen hield en propaganda maakte, was het aantal aanvragen van door het Informatie-bureau uitgegeven boekjes, vooral No. 1 „De bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië", in het afgeloopen jaar groot.

Ten behoeve van personen, die voor hunne kinderen of pupillen een tehuis in Nederland zoeken, werd een lijst aangehouden van families, welke genegen zijn om deze, tegen eene billijke vergoeding in huis te nemen.

Nieuwe boekjes werden niet uitgegeven; wel werd door wijlen den heer L. J. C. van Es een aanvang gemaakt met de omwerking van het door hem in 1911 samengestelde boekje No. 4 „De Ingenieur in Nederlandsch-Indië", maar het werd Z.H.E.G. niet vergund den arbeid te voltooien en overleed hij na eene korte ongesteldheid. De heer J. C. Voorduin, oud-hoofdingenieur der B.O.W. in N.-I., was zoo bereidwillig de herziening te vervolgen en is daarmede dezer dagen gereed gekomen, zoodat het boekje nog deze maand zal verschijnen.

Intusschen geraakte de voorraad van „Een boekje over onzen Oost voor hen die er niet geweest zijn", ook uitgeput. Doordien de „Maatschappij tot nut van 't Algemeen" geen herdruk wenscht te bewerkstelligen, zal het Informatiebureau zich er mede belasten, want er is veel vraag naar en sedert 1907, toen het verdienstelijk boekje verscheen, zijn de toestanden in Indië zoo veranderd, dat het hier en daar zal moeten worden gewijzigd en aangevuld.

Zoowel van de Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst als van de ambtenaren van de 9e afdeeling van het Departement van Koloniën werd steeds alle medewerking en hulp ondervonden voor het verstrekken van inlichtingen. Van onze zijde werden de van het Departement ontvangen overdrukken der Staatscourant, waarbij personeel voor den Indischen dienst werd aangevraagd, onder belanghebbenden verspreid, in het Koloniaal Weekblad afgedrukt en zoodoende onder de aandacht van het publiek gebracht.

's-Gravenhage, 10 April 1920.

De Secretaris v. h. Informatie-bureau,
J. L. v. GENNEP.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Vrouwenkiesrecht.

Wij ontleenen aan de *Sum. Post:* De Medansche Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht verlangt het kiesrecht voor, en de verkiesbaarheid van de vrouw in de Indische vertegenwoordigende colleges. Het blad is er sterk voor. Trouwens, wie zal er in 't huidige tijdsgewricht nog t e g e n kunnen zijn? Wie zal den goeden invloed van de vrouw op het maatschappelijk en 't gemeenschapsleven nog kunnen loochenen? En daarom dient haar stem ter plaatse, waar de beslissingen vallen, waar de gemeenschap zich doet vertegenwoordigen, te worden gehoord.

Maar instede van zich nu in volle overtuiging en met alle kracht te werpen op die machten, welke der Indische vrouw tot dusver onthielden, wat der Hollandsche vrouw reeds gegeven is, wendde de Delische Vereeniging voor vrouwenkiesrecht zich tot...... den Medanschen gemeenteraad met het verzoek, terzake de noodige stappen te willen doen. Dat is een fout, in zooverre er eigen zwakheid dan wel onbekendheid met de staatkundige verhoudingen uit spreekt. *Over het recht van de Indische vrouw wordt niet hier, maar in 't moederland bedisseld.* Daar zitten degenen, die mr. Pleyte dwongen om zijn voorstel tot 't invoeren van 't vrouwenkiesrecht ook in Indië te laten vallen. Daar is de wetgever, die Holland gaf, wat Indië niet gegund wordt. En dus dient 't betoog zich naar gene zijde te richten.

En dan niet komende van de vertegenwoordigende colleges, *maar van de vrouw zelf.* De Indische vrouw moet toonen met daden en met woorden, het kiesrecht en de verkiesbaarheid te verlangen, te eischen. Zij moet, telkens als de gelegenheid er gunstig voor is, protesteeren tegen het onrecht, haar aangedaan. Zij moet ageeren, maar ook werken, eischen met woorden, tevens bewijzen met daden, dat hetgeen zij verlangt maar niet is een voldoen aan een modegril, een nastreving van een doel, omdat 't nu eenmaal in de statuten omschreven staat, maar een heilig beginsel, geboren uit de o v e r t u i g i n g, dat ook Indië in zijn openbaar leven het inzicht en de werkkracht van de vrouw b e h o e f t.

Voldoet de Indische vrouw aan dezen eisch? Op deze vraag zou het blad niet gaarne een bevestigend antwoord durven geven. Het moge zijn, dat een kleine groep van onze vrouwen zich voor de openbare zaak warm maakt, verreweg de groote meerderheid legt er een voortdurende onverschilligheid voor aan den dag, bekommert er zich niet om, gaat op in andere dan maatschappelijke belangen.

Niettemin erkent het blad gaarne den p l i c h t van die kleine groep om voor de rechten van de vrouw in 't algemeen op te komen. Maar dan dient er iets aan vooraf te gaan. En wel een werken naar binnen. Een gestadige opwekking van de vrouw om zich voor andere dan de gewone Indische dingen en dingetjes te interesseeren, een voortdurende propaganda voor 't vervullen van een taak, die verder reikt dan 't eigen huis, dat nummer één b l ij v e, maar daarom niet minder belangrijk en minder eervol is.

En dan — als zij zóóver is — wende de Indische vrouw zich niet tot de Indische colleges, welke ook slechts verzoeken kunnen, maar rechtstreeks tot het Opperbestuur dan wel de Volksvertegenwoordiging, waarvan het initiatief moet uitgaan. Strijden langs een omweg heeft altijd weinig succes. Recht op het doel af moet worden gegaan. Niet den man moet de vrouw in deze tehulp roepen. Op eigen kracht moet zij steunen. En die kracht zij niet gelegen in het aantal, in de handteekeningen onder een in te dienen request, maar in den uit d a d e n gebleken wil om, evenals de man, op 't terrein der gemeenschap een rol te vervullen!

Samenwerking op sociaal-economisch gebied.

Het *Soer. Hbl.* plaatste een uit de *Pr. Bode* overgenomen verslag, betreffende de instelling te Bandoeng van een permanente sociaal- economische centrale commissie, *bestaande uit leden van alle politieke vereenigingen* aldaar en ten doel hebbende, om met uitschakeling van alle politieke actie, samen te werken op sociaal-economisch gebied.

Het plan lijkt het Soer Hbl. oogenschijnlijk te idealistisch om kans op practische verwezenlijking te hebben. Toch heeft de promotor van de idee, de heer Burdinsky, bestuurslid van den Pol. Ec. Bond te Bandoeng, kans gezien om het tot de samenstelling van een zoodanige commissie te brengen.

Het blad voegt er aan toe: Het behoeft toch geen betoog, dat gemeenschappelijke arbeid van alle partijen op sociaal-economisch gebied van onschatbare waarde kan zijn voor de rustige ontwikkeling dezer landen. Er is toch ongetwijfeld een ruim neutraal arbeidsveld, waarop alle partijen met vrucht werkzaam kunnen zijn en, dat dit tot nu toe niet het geval was, vindt o.i. zijn oorzaak hierin, dat met uitzondering van den P. E. Bond, alle politieke partijen machtsvorming als eerste doel beschouwen en ter verwezenlijking daarvan de economische kwesties verpolitieken. Wanneer het werkelijk gelukt de sociaal-economische vraagstukken buiten het politieke spel te houden, dan heeft politieke actie van Europeesche zijde hier zoo goed als geen zin meer en kunnen de Westersche Strebers op dat gebied in Indië hun matten wel oprollen.

Daarom is het dan ook, dat het blad twijfelt aan de praktische verwezenlijking van de inderdaad goede idee van den heer Burdinsky, want het voortbestaan van de uiterste politieke partijen in Indië is alleen mogelijk door voortdurende verpolitieking van de sociaal-economische quaesties.

De zuivering van de Inlandsche Volksbeweging.

Onder dezen titel bevat de *Java Bode* twee hoofdartikels van den heer Kandou. Wij ontleenen hieraan o.a.: De hooger-gevormden onder de Indiërs bedenken wel, dat vooral in een tijdsgewricht als dit, waarin weinig scrupuleuze demagogen er op uit zijn de volksbeweging uit te buiten voor eigen doeleinden, hun taak *niet* ligt *buiten*, maar in het brand-

punt van die beweging, als leiders van het nationale streven. De domme, breede volksmassa houdt er immers geen eigen oordeel op na. Ze is zeer suggestibel en laat zich als regel gedwee leiden als een kudde schapen. En als de herders van hetzelfde slag zijn als het meerendeel der tegenwoordige volksmenners, dan wordt die kudde den wolven te gemoet gevoerd. Schr. zou het bijna als misdadig willen aanmerken, als men, zich bewust zijnde hiervan en wetende, dat men als hooger gevormde het ongeluk kan bezweren, zich passief op den achtergrond hield van het politieke tooneel. Niet *hier* is in den tegenwoordigen tijd de plaats van den hooger-gevormde, maar geheel vooraan, in het brandpunt der beweging, daar, waar de strijd op zijn felst woedt en waar hij met zijn beschaving en ontwikkeling zuiverend op de bedorven atmosfeer kan werken.

Wil men de Inlandsche volksbeweging en voornamelijk de S. I.-beweging bevrijden van de communistische en revolutionnaire elementen, dan is een der wegen, die daarheen leiden deze, dat de hooger gevormden geleidelijkerwijs directen invloed trachten te erlangen op die beweging.

Ook de Regeering zou, behalve nauwlettend toezicht op de revolutionnaire leiders, in deze zeer veel kunnen doen. Staatkundige hervormingen b.v. kunnen zeer veel ontevredenheid wegnemen en daardoor aanmerkelijk de actie der anarchisten verzwakken. Het is echter vooral de verheffing van het sociaal-economisch peil der bevolking, die, doordat ze rechtstreeks werkt op het welzijn van den arbeider, wel voedsel kan ontnemen aan de actie der agitatoren. Want het valt niet te ontkennen, dat de anarchisten niet zoo'n invloed op de arbeidersbevolking zouden hebben gekregen, indien er geen reden tot ontevredenheid bestond. En deze ontevredenheid vindt voornamelijk haar oorsprong in sociaal-economische toestanden.

De heer G. W. betoogt in het *N. v. d. D.* in een hoofdartikel *Tot inkeer gekomen?*, dat uit het eerste hoofdartikel van de *Java-Bode* blijkt, dat dit blad een ander standpunt heeft ingenomen tegenover de Inlandsche beweging. G. W. besluit: „Ik acht het intusschen niet van belang ontbloot om te memoreeren, dat toen in October 1905 te Djokja Boedi Oetomo, de eerste Javanenvereeniging werd opgericht, al aanstonds, op de eerste vergadering, het groote strijdpunt werd aangeroerd: zal de beweging moeten uitgaan van de bovenste lagen der inlandsche maatschappij en langzaam moeten doordringen naar de lagere elementen, geleidelijk, zoodra zij daarvoor de noodige geschiktheid zullen hebben verkregen, of wel, zal aanstonds moeten worden begonnen met het bewerken van de groote, nog geheel onvoorbereide menigte. De laatste richting werd toen met veel vuur en zelfs opwinding verdedigd door *Tjipto Mangoenkoesomo*, de eerste door *Dr. Radjiman*, en wij schaarden ons van den aanvang af onvoorwaardelijk aan de zijde van laatstgenoemden hoogontwikkelden Javaan.

Men heeft het sindsdien anders gewild en de funeste resultaten zijn niet uitgebleven. De breede lagen des volks, die nog in het geheel niet in staat zijn om het nuttige te onderkennen van het schadelijke, is men gaan volstoppen met allerlei voor hen onbegrijpelijke denkbeelden, met zeer ongewenschte gevolgen natuurlijk.

Ik beschouw het artikel in de *Java-Bode*, vooral omdat het nu en in dàt blad verschijnt, als een voorteeken, als een aanwijzing dat er eene kentering in Indië aanstaande is."

De regeeringsopdracht van Jhr. R. de Muralt.

In een interview aan de *Java Bode* toegestaan, verklaarde het lid der Tweede Kamer, de heer Jhr. R. de Muralt o.a., dat zijn geheime regeeringsopdracht slechts betreft het inroepen van de medewerking van particulieren, gewesten, gemeenten, enz., ten einde te geraken tot de *oprichting van bureaux in Indië en Holland* voor de plaatsing van jongelieden, die wegens gebrek aan bepaalde diploma's niet in gouvernementsdienst kunnen worden opgenomen, of om welke reden ook, de voorkeur geven bij particulieren, in plaats van bij het Gouvernement in dienst te gaan. De opdracht houdt dus ten nauwe verband met het nijpend personeel-tekort, waarin in samenwerking met de Nederlandsche Regeering zoo veel mogelijk zal worden voorzien.

De heer De M. heeft in Holland tal van gegadigden voor Indië, die echter niet naar Indië gaan, omdat een degelijk bureau in Holland, dat samenwerking zoekt met een dito bureau in Indië, niet bestaat, althans niet georganiseerd werkt.

De Nederlandsche Regeering heeft hem mede opgedragen om na te gaan, in hoeverre er kans zal bestaan om de *beroepsofficieren*, die bij eventueele inkrimping van het Nederlandsche leger zullen vrijkomen, in Indië te plaatsen, zoowel bij het Gouvernement als bij particuliere diensten.

De bestudeering van het koelie-vraagstuk op Sumatra, zoomede het bestudeeren van enkele zaken betreffende het Dep. van B. O. W. en van Gouvernements Bedrijven, zoo ook de bestudeering van de Inlandsche beweging, houden *niet het minste verband* met eenigerlei Regeeringsopdracht.

De heer De M. is van oordeel, dat Indië het voorloopig niet buiten vreemde voogdij zal kunnen stellen. Waar die voogdij aan Nederland door het verleden is toegevallen, moeten wij die voogdij *met kracht* handhaven, doch zeker zoo noodig met opofferingen onzerzijds.

Onder *krachtig optreden* verstaat de heer De M. het uitzetten van menschen uit den Archipel, die gevaarlijk zijn voor de rustige ontwikkeling van Indië. De Ind. Regeering is daarin zeker niet te ver gegaan. Dit zou wel het geval zijn geweest, als de uitgezette personen — vermoedelijk werden Sneevliet c.s. bedoeld — werkelijk vertegenwoordigers waren geweest van breede bevolkingsgroepen. In werkelijkheid waren die agitatoren in hun denkbeelden hun onbewuste volgelingen en argelooze toehoorders verre vooruit. Staatsgevaarlijke menschen hooren niet in Indië thuis, zoolang die heeren niet eene breede schare achter zich hebben.

Het einde van den Volksraad zal een parlement moeten zijn. De Regeering zorge er voor, dat de oppositie in den Volksraad goed vertegenwoordigd is; natuurlijk niet in de meerderheid, want dan is de Regeering het roer kwijt. Zij neme een aantal flinke krachtige mannen, de knapste uit de oppositie, opdat in den Volksraad ook de inzichten van de oppositie goed tot uiting kunnen komen.

Hoewel de heer De M. zich geregeld op de hoogte van de toestanden hield, achtte hij het onmogelijk vanuit Holland Indië te beoordeelen. Indië had zijn hoogste verwachtingen nog overtroffen. Het speet hem zich indertijd verzet te hebben tegen het voorstel om de Kamerleden naar Indië te laten reizen op staatskosten. Hij wilde wel, dat zij er eens allen heen konden...... behalve de communisten natuurlijk, want die sturen er den boel in de war.

De *Java Bode* hoopt, dat dit bezoek er toe zal leiden, dat *meerdere Kamerleden* zich eens persoonlijk in Indië komen overtuigen. Uit persberichten en dan liefst de meest tegenstrijdige, valt h.i. weinig voor hen te leeren.

Een bijzonder Examen voor Boekhouden.

De N. I. Verg. ter bevordering van het handelsonderwijs is er in geslaagd gedaan weten te krijgen, dat ook in Indië kan worden deelgenomen aan het examen in het Boekhouden der Verg. van Leeraren te Amsterdam. In Mei 1920 zal te Batavia gelegenheid worden gegeven aan het bedoelde examen deel te nemen. Het examenwerk wordt naar Holland opgezonden en het uit te reiken diploma is volkomen gelijkluidend en gelijkwaardig aan dat van hen, die in Holland examen doen. *(Bat. Nwbl.)*

UIT DE INDISCHE PERS.

„Inheemsche Kunst-Vereeniging." Door velen zal zeker met vreugde het bericht worden vernomen, dat te Semarang eene vereeniging is opgericht, welke ten doel heeft het gamelangspel tot hooger ontwikkeling te brengen, daarbij rekenende op den steun

van alle ingezetenen in Ned.-Indië.

Het Bestuur dezer Vereeniging stelt zich voor de gamelans, welke in de kratons van Solo en Djocja aanwezig zijn, tot voorbeeld te nemen, zijnde het trouwens algemeen bekend, dat op die plaatsen het meeste werk wordt gemaakt van het gamelanspel en van de Javaansche liederen.

Ter hoofdplaats Solo bestaat reeds lang eene vereeniging van gamelanspelers in den Kraton, welke den naam draagt van „Penantodibijo" en welke o.m. ten doel heeft de belangen der leden te bevorderen en cursussen te geven in het wijogospel.

Deze Vereeniging heeft een goeden naam verkregen en geniet de sympathie, zoowel van het Kratonbestuur als van het publiek.

Het zal niet lang meer duren of men zal naar de Javaansche gamelan-concerten kunnen gaan en de gamelan-concoursen kunnen bezoeken.

Het onderzoek aan boord van de schepen in Ned.-Indië vóór de uitreis. In de *Neratja* van 25 Februari 1920 wordt melding gemaakt van het navolgende te Makassar verzonden telegram:

„Van Soerabaja is te Makassar binnengekomen het stoomschip „Roggeveen", met 400 voor Caledonië bestemde contract-koelies, waarvan tijdens de reis 29 personen overleden.

Volgens het door den geneesheer ingesteld onderzoek is de dood het gevolg geweest van de rijstschaarschte op Java."

Deze mededeeling geeft aanleiding tot verschillende vragen en beschouwingen.

1e. Is het waar wat deze geneesheer zegt?

In het bevestigend geval, zal de Volksraad dan blijven luisteren naar de verklaring dat er voedsel genoeg op Java is en men dáár voor voedselschaarschte niet bevreesd behoeft te zijn?

Intusschen stierven in twee dagen tijds 29 personen van 400, dat is 7¼ pCt. van het geheele transport.

2e. Doch, hetzij de verklaring van den geneesheer juist of onjuist is, in elk geval moeten drie dagen vóór de afreis de lichamen van de gestorven contractarbeiders toch aanwijzingen aan den toezicht hebbenden geneesheer te Soerabaja hebben gegeven, alvorens deze het certificaat van „gezond en sterk" van zijne handteekening voorzag?

3e. Het is natuurlijk mogelijk, dat het geneeskundig onderzoek een paar weken vóór de afreis heeft plaats gehad en dat de personen toen in welvarenden toestand verkeerden, doch dan rijst de vraag of het plichtmatig was deze aangelegenheid maar op haar beloop te laten?

Hoe het zij, de geneesheer te Makassar constateerde den dood van alle overledenen als een gevolg van de voedselschaarschte op Java, eene verklaring, die zoolang zij niet nietig is verklaard, het recht geeft de navolgende schuldigen in deze aangelegenheid te stellen, n.l.:

1e. De Indische Regeering als voedselverstrekster;

2e. de werfagent, die zoolang de contractanten heeft moeten verzorgen;

3e. de geneesheer, die de toestemming tot het overbrengen van deze contractanten gaf;

4e. het scheepsbeheer, in geval geen voeding aan boord van het stoomschip is verstrekt.

De omvang van ieders schuldaandeel in deze zaak vast te stellen is voor den buitenstaander zeer moeilijk, doch wat te constateeren valt is zeker wel de groote onverschilligheid, wellke is betracht door hen, die voor de belangen van deze contractanten hadden te waken.

De Gouverneur van Makassar, de Agent van de Kon. Paketvaart-Mij. aldaar, de vertegenwoordigers van de Pers en alle groote heeren ter hoofdplaats Makassar zijn zeker niet naar de ankerplaats van het stoomschip getogen, om bloemen te strooien op de lijken dezer slachtoffers van den voedselnood op Java, doch laten zij dan ten minste zich wat inspannen en moeite doen, opdat deze aangelegeheid worde onderzocht en de schuldigen gestraft.

Want ook de contract-koelie is een individu met een ziel.

Het Schippersfonds. Ter hoofdplaats Soerabaija is het Schippersfonds in actie getreden door rijstverstrekking onder de armsten der armen aldaar.

Hoofdzakelijk gold dit de bewoners van de kampongs Kalimati, Oedjoeng, Kresian, Pasar Ketjil, Krembangan en nog andere.

De assistent-resident, vergezeld van den Regent en den controleur Kota bezocht genoemde plaatsen, bij welke gelegenheid het bleek, dat vooral het volk van de kampong Kalimati in den zorgvolsten toestand verkeerde.

Het is trouwens uit de politierapporten wel bekend, dat men langs de wegen de menschen in de open lucht des nachts kan zien doorbrengen en dat de politie herhaaldelijk lijken en zwakken van de wegen moet opnemen om ze naar elders te vervoeren.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de voedselverstrekking van het Schippersfonds het aantal dooden en zwakken zal verminderen.

Het geldelijk steunen van dit fonds zij een ieder aanbevolen.

Het bestaan van den gewezen Duitschen Keizer. De *Pewarta Soerabaja* van 11 Februari 1920 deelt met betrekking tot het tegenwoordig bestaan van den gewezen Duitschen Keizer het navolgende mede:

De rechterhand verkeert steeds in een trillenden toestand, terwijl die ziekte ook invloed uitoefent op de beide beenen.

Hoewel geen groot eter, wordt de Keizer niettemin steeds dikker, zoodat het uiterlijk voorkomen geheel gewijzigd is.

In strijd met zijne vroegere gewoonte, spreekt hij zeer langzaam.

Het gelaat wordt daarbij dikwijls zeer bleek.

In zijne gesprekken laat hij uitkomen, dat het niet in zijn voornemen ligt naar Duitschland terug te keeren.

De Duitschers beschouwen hem als een verloren man en de Keizer zelf is van meening, dat de vroegere aanhankelijke gevoelens zijn veranderd.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Verwikkeling aan boord van het stoomschip „Rumphius" ter reede van Batavia. In de *Perniagaän* van 8 Maart 1920 wordt medegedeeld, dat op Zaterdag den 6en Maart 3 Chineesche jongelieden, n.l. de heeren Tsing-Ting-Chun, Ling-Mee-Hsin en Siao-Ting-Sui, aan boord van het stoomschip „Rumphius" van de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij te Batavia kwamen, met het doel via Singapore de reis naar Amerika te aanvaarden, alwaar zij hunne opvoeding zouden voltooien.

Zij hadden deze reis reeds den vorigen Zaterdag met de „Melchior Treub" moeten doen, doch deze was niet doorgegaan en hadden zij daarvan aan de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij kennis gegeven.

Vóór het vertrek van de „Rumphius" gaf de agent dezer Maatschappij echter op ruwe wijze aan de Chineesche jongelieden te kennen, dat zij het stoomschip hadden te verlaten, daarbij dreigende de politie te hulp te zullen roepen, bijaldien niet aan het bevel werd voldaan en de matrozen opdragende de bagage aan den wal te brengen.

De Chineesche jongelieden weigerden aan het bevel van den agent te voldoen en namen er genoegen mede dat zij dekpassagiers zouden zijn, voor het geval er geen 1e klas passagiershutten beschikbaar waren, zooals de Agent beweerde. Hun doel was te Singapore het stoomschip te bereiken, dat hen naar Amerika moest brengen; doch de Agent bleef volharden in zijne weigering om hen met de „Rumphius" over te voeren naar Singapore.

Het was een geluk voor de jongelieden, dat de Chineesche Consul-Generaal, de heer Auw-Jang-Kee ter plaatse aanwezig was en hen kon bijstaan. Hij sprak met den kapitein van het schip, legde dezen den toestand van de reizigers uit en toonde aan dat het niet tijdig bereiken van Singapore hen in groote ongelegenheid zou brengen, doordien zij voor één jaar de studie zouden moeten onderbreken, afge-

scheiden nog van de geldelijke schade, welke hun zou worden toegebracht.

Verder was er een Amerikaan aan boord van de „Rumphius", die het voor de 3 Chineesche jongelui opnam en bereid werd bevonden hen op zijne terugreis naar Amerika te begeleiden.

Dank zij de hulp van deze beide personen konden de jongelieden aan boord blijven en de reis naar Singapore mede maken, doch de houding van den Agent der Koninklijke PaketvaartMaatschappij in deze zaak blijft voor de redactie van de *Perniagaän* een raadsel, omdat de jongelieden geen 1e klas hut verlangden, doch bereid waren als dekpassagier te reizen.

Ook het wegjagen van boord en het te hulp roepen van de politie, alsof men met bandieten te doen had, wordt niet begrepen en maakt den indruk, dat men in dit geval al met een zeer onopgevoed individu te doen had.

De Redactie stelt zich voor deze aangelegenheid nog nader te onderzoeken en daarna op de zaak terug te komen.

De viering van het Tjapgomé te Tanak Abang (Weltevreden) en te Buitenzorg. Evenals in de stad Batavia, op pasan Senen en Pasan Baroe (Weltevreden) werd ook op Tanak Abang het Tjapjome dit jaar met de gewone opgewektheid door de Chineezen gevierd.

Het electrische tramverkeer werd gestaakt, doch deed aan de feestvreugde van de menigte geen afbreuk.

Ook waren er vele toeschouwers.

Een paar malen werd de rust door zakkenrollers verstoord.

Ten ongeveer 10 ure 's avonds werd aan eene Inlandsche vrouw plotseling haar halssnoer ontvreemd en hoewel zij dadelijk groot misbaar maakte, gelukte het den dief toch in de menigte te ontkomen.

Ook in gang Karet werd een Javaan van zijn geld beroofd, doch de vlug-vingerige dader werd gevat, afgeranseld en naar de politiepost te Djambatan Tinggi gebracht.

Eerst na twee uur middernacht begon de feestvreugde te verminderen.

Te Buitenzorg heeft de feestviering wel geleden tengevolge van de hevige regens, welke vanaf 2 uur 's namiddags tot 's avonds vielen. Ten ongeveer half 7 's avonds werd met de tepekong evenwel toch in optocht rondgegaan langs de assistent-residentswoning en door de verschillende Chineesche wijken en hadden de toeschouwers gelegenheid zich te vermaken.

De regelingen, welke door de politie waren gemaakt, voldeden goed.

Als men een hond wil slaan, is er altijd hout genoeg. Dit heeft helaas wederom een Chinees op Java moeten ondervinden, die niet in de gratie stond bij den wedono van de plaats waar hij woonde.

Deze wedono in het Rembangsche, zegt de schrijver in de *Perniagaän* van 10 Maart 1920, had een antipathie tegen den Chinees, omdat deze hem geen geld meer wilde leenen.

Hij had het vroeger al zoo dikwijls gedaan, doch geen terugbetaling ontvangen, met het gevolg, dat geen crediet meer werd verleend.

Nu was het de gewoonte van dezen Chinees, dat hij elken morgen naar de markt ging voor den inkoop van verschillende inlandsche producten, welke hij natuurlijk contant betaalde, doch op een zekeren morgen kwam, nadat afgerekend was, een dessaman, na eenigen tijd weg te zijn geweest, bij hem terug, verklarende, dat hij valsch geld had ontvangen.

De Chinees bestreed dit en gaf zijne verwondering te kennen, dat de dessaman niet terstond kennis van het feit had gegeven en zoo lang was weggebleven, met het gevolg, dat er ruzie ontstond en de politie er bij te pas kwam.

Of nu de oppasser van den wedono opzettelijk in de nabijheid was geposteerd, is natuurlijk moeielijk uit te maken, doch de Chinees werd naar den wedono gebracht en te diens huize proces-verbaal opgemaakt, waarbij de Chinees werd beschuldigd van valsch geld in omloop te hebben gebracht.

Hoewel hij van niets afwist, werd hij niettemin zwaar gestraft.

Bij den rechter kwam de mogelijkheid niet in de gedachte, dat de dessaman ook wel zijn valsch geld aan den man had willen brengen.

Ware dit het geval geweest, dan zou de beschuldigde Chinees zeker zijn vrijgesproken.

Thans was er een beëedigd procesverbaal van den wedono en dientengevolge volgde de straf, want hoe zou het mogelijk kunnen zijn, dat de Chinees in dispuut zou kunnen treden met een wedono.

Zoo ziet men, zegt de schrijver, dat, ware er geld geweest en had de leening plaats kunnen vinden, dezen Chinees vele moeielijkheden zouden zijn bespaard.

Als men een hond wil slaan, is er altijd hout genoeg.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Onder het opschrift „Eene komische Oostinjereis" vraagt de hr. S. Kalff in het 1 Juni-Nr. van het „Nederl. Zeewezen" belangstelling voor het in 1672 verschenen geschrift van Mr. Aernout van Overbeeke (in het jaar 1668 voor Raad van Justitie naar Indië gevaren): „Geestige en vermaeckelicke Reys-beschryvinge, vervattende verscheyde kluchtige voorvallen, en koddige gedachten op de selve, geduerende syn reyse van Amsterdam tot Batavia". Op de hem eigen onderhoudende manier introduceert de hr. K. den joligen advocaat bij zijne lezers. Het artikel wordt in een volgende afl. voortgezet.

Het Indische Leven.

In No. 37 besluit de hr. H. van de Wall zijn „terugblik in het Bataviasche kunstleven van vroeger dagen" (schr. bespreekt thans het operagezelschap van Robert in 1844—'46).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 9: Arowakken VIII (Wapisiana), door d. J. d. J. — De „Hilir" van Moearah Laboeh (met ill.), door d. B. — Indische brieven over „Planters lief en leed", door O. M. A. (vervolg). In de thee III. — Het verhaal van Pai Toea. Eene ervaring met den sapi oetan (Anoa). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Handelsberichten.

Het No. van 3 dezer bevat een beredeneerd overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste kwartaal 1920. — Verder o.m. statistische opgaven van de handelsbeweging van de haven van Padang gedurende Febr. 1920 en van den uitvoer uit Java en Madoera.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Juni-afl. opent met het portret (met waardeerend redactioneel bijschrift) van Prins Mangkoe Negoro VII, een der opmerkelijkste figuren onder de Javaansche voormannen van den tegenwoordigen tijd. — De hr. J. G. Doorman vervolgt zijn geïllustreerde artikelenreeks: In de Preanger. Schr. bespreekt thans de omgeving van Sindanglaja. — De hr. R. M. A. Soorjo Poetro publiceert het eerste gedeelte eener beschouwing: „Van de Javaansche muziek en hare verhouding tot andere Aziatische en tot Europeesche muziek. — Jonkvr. H. B. de la Bassecour Caan schetst de lotgevallen van zendeling W. Luijke, die in 1826 werd uitgezonden en de vijftien eerste jaren van zijn loopbaan doorbracht op de tot de Zuid-Wester-eilanden behoorende eilandjes Moa en Letti. — De hr. A. Lafeber besluit de afl. met eene bespreking van het schitterend geïllustreerd geschrift van Mevr. W. Fruin-Mees: Geschiedenis van Java. Deel I. Het Hindoetijdperk.

De Reflector.

Een geïllustr. artikel in No. 17 van „De Reflector" is gewijd aan de opening van het nieuwe jongenshuis, een der onderdeelen van de Soekaboemische opvoedingsgestichten, stichting van het Genootschap voor In- en Uitwendige Zending. De opening heeft plaats gehad den 12en April j.l. in tegenwoordigheid o.a. van Z.E. den Gouv.-Generaal graaf van Limburg Stirum en diens echtgenoote. Waar het hier een instelling geldt die recht heeft op aller belangstelling, op de liefde en den steun der gansche Indische maatschappij

en met Indië meelevenden, laten we hier het slot van het lange artikel, onderteekend „Max", in zijn geheel volgen.

„Velen, die voorbestemd schenen in de maatschappij onder te gaan, worden hier liefderijk opgenomen, als het kan tegen eenige vergoeding, bij gebrek aan middelen kosteloos. Zij, die gedoemd schenen hun leven aan den zelfkant der samenleving te leiden tot ze zouden ondergaan in den chaos, zouden verstikken in den poel van ellende, worden uit hun verderfelijk milieu getrokken, hier ondergebracht in een vriendelijk tehuis, opgevoed en opgeleid naar lichaam en geest, om straks aan de maatschappij te worden teruggegeven als maatschappelijk bruikbare menschen met een verbeterde moraal, in staat op behoorlijke wijze in eigen onderhoud te voorzien.

En het is met eerbied dat we opzien tot hen, die zich dit opvoedingswerk, zoo moeilijk, gepaard gaande met zooveel teleurstellingen en ontmoedigingen, tot levenstaak kozen. Wijzende op deze nobele werkers, durven wij dan ook een beroep doen op de welwillendheid, de belangstelling en de offervaardigheid der geheele Indische maatschappij. Hier wordt geen weldaad bewezen alleen aan een aantal individuen als zoodanig, maar staag wordt met geheele toewijding tevens gearbeid aan de oplossing van een belangrijk maatschappelijk vraagstuk: de verwaarloosde en misdadige jeugd van Nederlandsch-Indië om te vormen in maatschappelijk bruikbaar menschenmateriaal.

Daarom heeft deze edele maar zeer zware arbeid recht op de belangstelling en de liefde van allen, die het wel meenen met de Indische maatschappij.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 23: Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Een indeeling der oliepalmvarieteiten, door J. J. Paerels. — A rubber plant Survey of Western North America, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Algemeen overzicht van de rubbercultuur in Ned.-Indië in 1918. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum), uitgaande opgave van nieuwe literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, hout- en boschproducten, enz.

De Java-Post.

Op ethnogr. gebied bevat Nr. 17 van „De Java-Post" een artikeltje van Pr. P. Vertenten, getiteld: Wild leven (onder de Kaja-Kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea) en het eerste gedeelte van een opstel: Tandenvijlen op Tanimbar, door Pr. H. Geurtjens.

Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. VII van den 12en jaarg. bevat (als Bijlage I) een voordracht van den hr. G. F. J. Bley, getiteld: „Is zakkenfabrikatie in Ned.-Indië mogelijk?" Een zeer belangrijk onderwerp, als men in 't oog houdt dat er jaarlijks voor 6 tot 7 millioen gulden aan nieuwe goeniezakken op Java wordt ingevoerd, terwijl het gebruik nog steeds toeneemt en de prijzen in de laatste jaren voortdurend in de hoogte zijn gegaan.

Neerlandia.

Ds. van L(ingen) houdt in het Juni-Nr. een causerie over de werkzaamheden van het Koloniaal Instituut te Amsterdam, in het belang der verbreiding van kennis van Indië; ook het Comité voor Indische lezingen en leergangen brengt hij ter sprake.

Cultura.

Onder het opschrift „Tropen-romantiek" vervolgt de hr. P. C. van der Wolk in het Mei-Nr. van „Cultura" zijn interessante beschouwing over de geschiedenis van de nootmuskaat-cultuur. — Verder vindt men in hetzelfde nr. het (aan de Javasche Courant ontleende) verslag omtrent de Gouvernements Kina-onderneming over het vierde kwartaal 1919.

Ned.-Indische Bladen voor Diergeneeskunde.

Behalve eenige bijdragen van zuiver vakkundigen aard, vindt men in afl. 5—6 van deel 31 van bovengenoemd tijdschrift nog de volgende opstellen: Is krijt een schadelijk bestanddeel van voedermiddelen? door Dr. W. C. Doeve. — De bemoeienis van het Gouvernement inzake de paardenfokkerij in de Bataklanden, door P. Zwp. — Historische nota over het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, door J. K. H. de Roo de la Faille. — De zoötechnie in Nederland en Ned.-Indië, door B. Vrijburg. — Een en ander over de voedering van onze legerpaarden, door W. van der Burg.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 43: Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — Politiek in de Landbouwvereeniging, door A. E. Reynst. — Rapport betreffende de in de Afdeeling Bengkalis voorkomende gronden, door H. C. Bongers. — De Molukken en grootcultures, door G. S. Donker van Heel (critiek op een beschouwing van den landbouwleeraar A. J. Koens). — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: De oliepalm-cultuur. — Ned.-Ind. kamfer. — Java-thee in Australië. — Eerste wetenschappelijke bijeenkomst van Indische landbouwtechnici. — De Regeering, publiciteit en arbeidsverhoudingen in de suiker. — De Indische thee-cultuur. — Reorganisatie van het Thee-proefstation.

No. 44: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Veeteeltpraatje, door J. F. C. Raabe. — Over kabelbanen op landbouwondernemingen, door C. F. B. — Zoeklichten over den omtrek. — Onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920 (ontleend aan „In- en Uitvoer"). — De rubber in 1919. — Landbouwberichten uit andere bladen: De poenale sanctie en de Volkenbond. — Onderneming van vervoer in de Lampoengs, door Dr. R. Broersma.

Mededeelingen van de Vereeniging De Orchidée.

Afl. 1 van den 3en jaarg. opent met een beschrijving van aanplant en bereiding van vanille (met ill.). — De hr. D. van Mullem deelt bijzonderheden mede over het kweeken van Orchideeën, de verdelging van vijanden en wijst op literatuur over het onderwerp. — Verder vindt men o.a. medegedeeld, op welke wijze de „Oncidium sphacelatum" tot bloei kan worden gebracht.

De Macedoniër.

Het 1 Juni-Nr. bevat o.m.: Het Godsbegrip der Mohammedanen en de zuilen van den Islam (slot), door L. Tiemersma. — Uittreksel uit een zendingsrede ten vorige jare gehouden te Buitenpost, door Ds. F. W. C. van Helsdingen. — Midden-Java ten Zuiden, door S. Pol (I. Inleiding. II. Het land en zijn bewoners). — Uit mijn Camera, door H. Dijkstra (Christelijke internaten te Djokja. — De „Hapotan Kristen Batak". — Enz.).

De weeftechnieken in Ned.-Indië.

In de rotonde van het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem was gistermiddag — aldus eene mededeeling in de „N. R. Ct." van 6 dezer — groote belangstelling voor de voordracht met lichtbeelden en voorbeelden, die de heer B. M. Goslings, conservator aan het Koloniaal Museum te Amsterdam, hield over de weeftechnieken in Nederl.-Indië.

De heer Goslings bracht een eere-saluut aan de eenvoudige inlandsche vrouw in onzen archipel, die, niettegenstaande haar drukke huiselijke bezigheden, toch nog tijd weet te vinden zooveel onvergelijkelijk schoons op weefgebied tot stand te brengen. Wonderen van kleur en vindingrijkheid vertoonen de verschillende doeken uit alle deelen van Indië, waarvan die uit Soemba, met hun vlammende kleuren, wel geacht mogen worden aan de spits te staan, ook wanneer men in aanmerking neemt, dat al die mooie doeken oorspronkelijk door middel van hoogst simpele weefgetouwen werden vervaardigd. Spreker liet o.a. een vezel-weefgetouw zien, waarmede het oudste weefmateriaal, de vezels, verwerkt werd.

Door middel van een bord, waarop de heer Goslings eenige teekeningen aangebracht had, wist hij de toehoorders veel duidelijk te maken en liet hij zien, hoe de verschillende weefgetouwen behandeld worden en de systemen, waarnaar gewerkt werd. Belangwekkend was, op deze manier ook gade te slaan het evolutieproces, dat op het gebied van de ontwikkeling van de weefgetouwen en hun bewerking vast te stellen valt.

Daarop werd een serie lichtbeelden vertoond. Men zag Dajaksche, Soendaneesche, Balische en Atjehsche vrouwen en meisjes het weven beoefenen; de meest primitieve weeftoestellen tot de modernste weefstoelen toe. Het toppunt van de evolutie op dit gebied noemde spreker den weefstoel, waarop met handen en voeten geweven wordt.

In de pauze werd aan de toehoorders gelegenheid gegeven een en ander te bezichtigen. Daarna liet de heer Goslings verschillende fraaie doeken bewonderen, die in onzen archipel vervaardigd zijn. Spreker deelde mee, dat hij bezig is niet minder dan 370 van die doeken te beschrijven.

Wil' men, zoo zeide hij, een indruk krijgen van de geestesgesteldheid van den inlander, dan moet men zijn weefproducten bekijken, want daarin pleegt hij zijn geheele ziel te leggen.

W. D. H. baron van Asbeck, voorzitter van het museum, zeide den heer Goslings dank.

De massale toetreding tot het Christendom op Nias.

Over de zgn. „Opwekking op Nias", eene toetreding van duizenden heidenen tot het Christendom, is eenigen tijd geleden in zendingsperiodieken heel wat geschreven. Die aangelegenheid is nu weder (op de dezer dagen te Lunteren gehouden Predikanten Zendings-Conferentie ter sprake gebracht en wel door den oud-zendingsconsul Dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Dubbeldam.

Dr. v. B. v. D. stond aanvankelijk eenigszins sceptisch tegenover de beweging op Nias; hij is er echter zelf heen geweest om zich van de waarheid te overtuigen. Hij kent den voorzitter van de Conferentie op Nias, zendeling Fries, als een nuchter en kalm beraden man .Bij de viering van het 50-jarig bestaan der Nias-Zending in 1916 ontstond de behoefte aan verdieping van het geestelijk leven. Overal werden toen dankdiensten gehouden. Toch klonk er een toon van onvoldaanheid. Een half jaar daarna ving de Opwekking aan in de gemeente Hoemene.

Die beweging ging over het geheele eiland heen. Enkele zendelingen stonden er sceptisch tegenover, maar zij werden overtuigd door de feiten. De voornaamste kenteekenen waren: het diepe zondebewustzijn; de drang om de zonde te belijden bij den Europeeschen zendeling; de begeerte om wat verkeerd gedaan was weer goed te maken. 't Was een beweging onder de Christenen begonnen; hun blijmoedig getuigen maakte indruk op de heidenen en zij traden in grooten getale toe. In twee jaren tijds kwam het aantal inlandsche Christenen van 18.000 op 30.000. Over het algemeen moet gezegd worden, dat het gelukt is de beweging in goede banen te leiden. Er zijn enkele verschijnselen geweest, die wezen op bezetenheid, maar die zijn spoedig genezen. Met grooten takt hebben de zendelingen leiding gegeven. Er zijn zelfs een paar gevallen van zelfmoord voorgekomen, maar hoe betreurenswaardig dit zijn moge, het getuigt toch van een diep schuldbewustzijn. De excessen werden echter met kracht tegengegaan.

De kerken waren overvol. De menschen hadden behoefte onderwezen te worden. Veel te veel werd het Evangelie nog als wet opgenomen. Ook nu wilden zij voorschriften van geboden en verboden, omdat het staan in de vrijheid hun te moeilijk viel. De doodenfeesten, het tandenvijlen en andere gebruiken geraakten plotseling in onbruik, zelfs bij de heidenen. De opwekking had een verstrekkenden invloed in het maatschappelijk leven. De beweging als zoodanig is tot staan gekomen. De vruchten blijven. 't Zijn goede vruchten, die ervan getuigen dat de boom goed is.

* * *

Ten slotte nog eenige titels:

Wat gebeurt er met mijn nalatenschap, als ik overleden ben? Door C. J. Graaf von Ranzow. Geschreven voor Europeanen en Japanners, weldra ook voor Chineezen, alsmede voor Arabieren, Mooren en Inlanders, op wie, na hunne vrijwillige onderwerping daaraan, het Europeesch privaatrecht van toepassing is. (Weltevreden, G. Kolff en Co. ƒ 2.75).

Legertoestanden (eene enquète), door K. Wybrands. Overdruk uit het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië, Oct.-Nov. 1919. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

De verdediging der „bureauheeren" **(ontleend aan** „Koloniale Studiën"). Vervolg. (De Banier, 30 April 1920).

Crimineele statistiek van Nederl.-Indië over het jaar 1914. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen.

Internationale Vereeniging voor de Rubber-cultuur in Nederlandsch-Indië. Zesde jaarverslag 1919.

Verslag omtrent den toestand van het Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik" te Rotterdam over het jaar 1919 (met geïllustreerde wetenswaardigheden omtrent ethnografica uit den Indischen Archipel).

Java-coca, door E. Reens. (Pharmaceutisch Weekbl. LVII, 1920, No. 13, bl. 341).

Suriname.

„*Suriname*" van 9 en 16 April zet het verslag van het bezoek aan de Amerikaansche Bauxiet-onderneming Moengo voort:

.......„Ons werd verteld, dat het de Maatschappij was gelukt om de vroeger hier gedetacheerde officier van gezondheid Dr. B o n n e aan haar dienst te verbinden. Dat men de komst van den heer B o n n e, welke op of omstreeks begin Juni a.s. zal zijn, afwachtte, om te trachten, b.v. door het droog maken van de omliggende zwangen, „Moengo" geheel muskietenvrij te krijgen en alle maatregelen te nemen, welke uit een hygiënisch oogpunt noodig zijn om *Moengo* te maken tot het gezondste oord van Suriname.

Het devies van Gorgas „*Sanitation pays*" zal hier het doel zijn.

Om dit doel te bereiken zal op geld niet worden gelet en zal Dr. B o n n e plein pouvoir hebben om in deze alles te doen wat de wetenschap voorschrijft.

Uit het verslag nog deze aanhalingen:

.......„De heer E n g e l h a r d t (de vertegenwoordiger der Maatschappij) is zeer gesteld op menschen met een groot gezin, die hebben bij hem een pré, „hoe meer kinderen hoe beter" zegt hij, want eenmaal hier geplaatst zullen zij, het belang van het gezin begrijpende, niet zoo licht weer weggaan; de kinderen groeien op in het bedrijf en geven later de geschikste arbeiders."

.......„Ook is een ander deel (van den heuvel) uitgegraven en ingericht tot een ruim tennisveld met wire-zetting afgesloten tot een hoogte van 8 à 9 voeten, daar dit veld dicht bij de rivier gelegen is.

Men was thans bezig aan het aanleggen van een eenige honderden meters lange leiding tot afvoer van de faecaliën uit de septic tanks naar eene aan het uiteinde van *Moengo* gelegen kreek, welke niet in contact is met de Costica. De afvoer van faecaliën wordt op voortreffelijke wijze geregeld, vooral met het oog op de anchylostoom bestrijding."

.......„Voor uitspanning na den arbeid zal ook worden gezorgd door het inrichten van een groot *voetbalveld*, waarop matches zullen worden gehouden.

Nog zal worden gebouwd eene groote *electrische centrale*, bestemd voor de verlichting van het geheele emplacement, w.o. de arbeiderswoningen, voor het drijfskracht en ook voor de watervoorziening door het oppompen van het rivierwater naar de te bouwen *filtreerfabriek*, van waaruit buisleidingen het benoodigd drink- en waschwater zullen leiden naar alle woningen, met daarbij behoorende kook- en waschinrichtingen, ook die van de arbeiders."

Voorts lezen wij, dat er een *schoolgebouw* zal komen, geheel naar de eischen des tijds ingericht. Een groot terrein zal worden gereed gemaakt en beschikbaar gesteld aan de verschillende kerkgenootschappen voor het bouwen van kerken.

„Wat het z.g. vereenigd Hollandsch en Noorsch kapitaal voor *Suriname* zal zijn — aldus het blad — weten wij niet; het is toekomstmuziek, wat het Amerikaansch kapitaal voor de kolonie deed en nog doet kan men reeds zien."

* * *

Men schrijft uit Leiden aan de *Nieuwe Rott. Courant*, 2 Juni, Avondbl. D 14:

„De heer Paul Christiaan Flu, directeur van het geneeskundig laboratorium te Weltevreden, benoemd tot hoogleeraar in de tropische hygiëne aan de Leidsche universiteit, werd in 1881 te Paramaribo geboren. Hij bezocht daar de geneeskundige school en werd, een der beste leerlingen, in de gelegenheid gesteld zijn geneeskundige studie in Utrecht voort te zetten, waar hij na korten tijd tot arts werd bevorderd. Na het afleggen van zijn artsexamen legde hij zich meer speciaal toe op de studie van de oogheelkunde, waartoe hij ook in het buitenland, o.a. te Parijs, studeerde en werd inmiddels aangesteld als officier van gezondheid bij het N.-I. leger. Hij werd gedetacheerd in West-Indië, werd leeraar aan de geneeskundige school te Paramaribo en belast met de leiding van het laboratorium aldaar, dat onder zijn leiding een groote uitbreiding heeft ondergaan, waar de grondslag werd gelegd voor tal van onderzoekingen in het ziekenhuis aldaar. Gedurende zijne werkzaamheden aan genoemd laboratorium versche-

den van zijn hand tal van belangrijke wetenschappelijke publicatiën in het Centraalblad voor Bacteriologie en het tijdschrift voor Schiffs- und Tropenhygiëne. De directeur van het geneeskundig laboratorium te Weltevreden, dr. de Haan, vond in deze publicaties aanleiding te trachten, hem aan zijn laboratorium te verbinden. In 1911 aanvaardde de heer Flu de betrekking aan dit laboratorium, bleef daar ook werkzaam, toen dr. de Haan ontslag had genomen, onder directie van dr. Grijns en volgde deze eenige jaren later als directeur op. Ook was hij leeraar aan de school voor inlandsche artsen.

Van de publicaties van den heer Flu zijn vooral bekend die over filariasis en over malaria. Maar ook tal van andere tropische ziekten en hygiënische vraagstukken werden door hem ernstig onderzocht. Een belangrijk aandeel heeft hij gehad in de pestbestrijding en de water- en bodemonderzoekingen. Voor een niet gering deel is de bestrijding van framboesia in de West door middel van Salvarsan aan hem te danken. In verband daarmedé heeft hij met zijn chef, dr. E. A. Koch, indertijd besprekingen gevoerd met prof. Ehrlich te Frankfort. Ook heeft hij een belangrijk aandeel gehad bij de bestrijding van de gele koorts in de West.

Bijzonder groot is het gebied, waarover zijn onderzoekingen zich uitstrekten en dat o.m. omvatte de malaria, cholera, meningococci, dysenterie, amoebenziekten, filariasis, serotozomen, pest en verschillende andere daarmede verband houdende hygiënische en epidemiologische kwesties. De buitengewone werkkracht en veelzijdigheid van den schrijver komen o.m. tot uiting in het kortelings van zijn hand verschenen eerste deel van een leerboek der parasitaire ziekten en hygiëne, waarin hij vooral heeft neergelegd de stof, welke hij als leeraar aan de school voor inlandsche artsen behandelde. Ook is hij leeraar geweest aan de school voor Indische bestuursambtenaren.

De Leidsche universiteit kan, zooals uit het bovenstaande voldoende blijkt, zich gelukkig achten, dat zij de hand heeft kunnen leggen op dezen man, die bij uitstek geschikt is voor het doceeren der tropische hygiëne, welk vak van zoo uitermate groot belang is voor de artsen, die naar Indië gaan. De reputatie, welke de heer Flu op het gebied der tropische hygiëne heeft, maakt zijn benoeming tot een groote aanwinst voor de wetenschap ten onzent.

* * *

Tweede Kamer.

De heer Van Vuuren heeft aan den minister van koloniën de volgende vragen gesteld:

1. Verwacht de regeering, dat de bekostiging op voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs in de kolonies Suriname en Curaçao, door het bij de wet van den 26en Maart 1920 (Stbl. 130) gewijzigde regeeringsreglement gevorderd, binnen korten tijd, uiterlijk in den loop van dit jaar in practijk zal worden gebracht?

2. Zoo neen, acht de regeering het dan niet gewenscht en is zij bereid harerzijds te bevorderen, dat, zooals in het moederland is geschied, althans de volkomen gelijkstelling van de salarissen voorloopig worde ingevoerd met terugwerkende kracht tot 1 Jan. 1920 of althans tot het oogenblik, waarop de wijziging van het regeeringsreglement tot wet is geworden, en dat voor Suriname de subsidieering van de bijzondere scholen niet langer afhankelijk worde gesteld van de kosteloosheid van het bijzonder onderwijs?

3. Indien de regeering om een of andere reden vreest, dat de gelijkstelling of gelijke bekostiging in haar geheel of de gedeeltelijke gelijkstelling, bedoeld in de tweede vraag, niet binnen zeer korten tijd zal tot stand komen, is zij dan bereid het bijzonder onderwijs spoedig een zoodanigen financieelen steun te verleenen, als het bijzonder onderwijs gerekend kan worden meer te ontvangen, indien de gelijkstelling alsnog met ingang van den datum der wijziging van het R.R. zou worden ingevoerd?

Curaçao.

De begrooting voor 1921.

De Koloniale Raad blijft streven naar geldelijke onafhankelijkheid van het moederland. Consequent dringt de Raad telken jare bij de behandeling der begrooting op bezuiniging aan. En niet alleen dàn. Ook o.a. in het Voorloopig Verslag op het ontwerp der nieuwe onderwijsverordening konden „vele" leden niet nalaten te waarschuwen tegen de voorgestelde aanzienlijke verhooging der uitkeering aan het bijzonder onderwijs en te wijzen op de hooge kosten van het openbaar onderwijs. En in den door den Gouverneur in de M. v. T. bij de begrooting uitgesproken wensch, dat door de in uitzicht gestelde belastingverhooging de bijdrage van het Moederland niet zal behoeven te stijgen, vindt de Raad aanleiding de hoop te uiten, „dat door verstandige bezuiniging en rekening houdende met de reeds gemaakte opmerkingen, die bijdrage binnenkort geheel van onze begrooting zal kunnen verdwijnen." Wij helpen het de heeren hopen, ook al uit eigenbelang als belastingbetalende Nederlanders, maar vreezen. En wij vreezen ook, dat de Raad zich van die geldelijke onafhankelijkheid te veel voorstelt. Herhaaldelijk is uitgesproken, dat de Raad niet alleen zelf wenscht te betalen maar ook, volkomen begrijpelijk, dan baas in eigen huis wil zijn. In de laatste jaren heeft de Kolonie zich meer dan eenen maatregel opgelegd gezien, waartegen hare „vertegenwoordiging" zich uitdrukkelijk uitgesproken had. Al wordt nu de Kolonie financieel zoo krachtig, dat zij zichzelf redden kan, dan blijft toch bestaan de bevoegdheid van de Kroon om bij Koninklijk besluit te regelen elk onderwerp, waarin volgens het Rr. bij koloniale verordening of keur is of kan worden voorzien, en om in gemeen overleg met de Staten-Generaal de begrooting vast te stellen, indien zij die, zooals door den Kolonialen Raad aangenomen, niet goedkeurt.

Veel belangrijks is uit het Voorloopig Verslag niet vermeld. Gelet op den korten tijd van voorbereiding, kon dit ook moeilijk anders. Verwacht mag worden, dat het zwaartepunt van de behandeling ditmaal in de openbare beraadslaging zal gelegen hebben wanneer daarvoor ten minste genoeg tijd uitgetrokken is.

Om de landbouwuitgaven te verdedigen geeft de Gouverneur zich nogal wat moeite. Gewezen wordt op de resultaten, verkregen met het invoeren en telen van nieuwe voeder- en voedselgewassen, het verschaffen van zaden en plantmateriaal, het verbeteren van het kleinvee- en pluimveeras en op de toepassing van betere grondbewerking. Bovendien moet in aanmerking komen, dat landbouw en veeteelt belangrijke bestaansfactoren vormen voor een groot deel der bevolking. Dit laatste zal de Raad niet ontkennen, maar, vergissen wij ons niet, dan is men er niet van overtuigd, dat juist dit groote deel der inwoners van de kolonie profijt trekt van deze uitgaven.

Met de Bovenwindsche eilanden, althans met hunne belangen, houdt de Raad zich ditmaal niet op. Als reden daarvoor wordt opgegeven de afscheidsbeweging, die instemming bij den Raad schijnt gevonden te hebben, daar men in deze richting ziet „een groote stap in de richting van een sluitende begrooting van „C u r a ç a o." Daarmee wordt tevens antwoord gegeven op de door ons door „Day by Day" gestelde vraag omtrent onze bewering, dat de afscheiding financieel nadeelig zal zijn voor de Bovenwindsche eilanden. In het V. V. lezen wij en zal ook „Day by Day" gelezen hebben daaromtrent:

„Het zijn — zoo werd betoogd — vooral de uitgaven voor de Bovenwindsche eilanden (op de onderhavige begrooting is een nadeelig saldo van niet minder dan *f* 157.487.—, waarbij nog moeten worden gerekend het aandeel van die eilanden in de uitgaven voor de geheele kolonie, als politie, pen-

sioenen, verbinding enz., voor rekening van laatstbedoelde eilanden) die er de oorzaak van zijn, dat het ideaal, „een sluitende begrooting", thans onbereikbaar is."

Wij hebben de zaak eveneens opgevat als een gewoon rekensommetje en onder elkaar geplaatst de uitgaven voor de Bovenwindsche eilanden en de opbrengst der middelen op dit drietal. Wanneer men op de loopende begrooting buiten beschouwing laat de uitgaven voor de geheele kolonie, vindt men voor St. Martin, St. Eustatius en Saba uitgetrokken niet minder dan ƒ 299.899.—, waartegenover staat, dat die eilanden in de laatste jaren in de koloniale schatkist brachten

in 1916 ƒ 42.934,32
in 1917 „ 39.688,735
in 1918 „ 47.799,63
in 1919 „ 58.614,515

d.i. gemiddeld nauwelijks genoeg om de uitgaven alleen voor Saba te dekken.

Het spreekt vanzelf, dat wij hierbij alleen de zaak bezien van het standpunt der Bovenwindsche eilanden.

Over de afscheiding zelf zegt de Gouverneur, dat Z.Exc. deelt de meening van den Minister, onlangs in de Eerste Kamer meegedeeld, dat een scheiding al dadelijk zal afstuiten op financieele bezwaren, welke onafscheidelijk verbonden zouden zijn aan de meerdere staatkundige zelfstandigheid", terwijl „praktisch de maatregel ook niet bepaald noodig zal voorkomen, mits het plaatselijk bestuur bevredigend wordt georganiseerd, zoodat zuiver lokale belangen zooveel mogelijk ter plaatse kunnen worden geregeld". Hoe deze decentralisatie zal worden ingericht, voegt de Gouverneur daaraan toe, kan ondergeteekende nog niet mededeelen, maar deze zaak blijft voortdurend zijn aandacht houden.

Gelijkstelling openbaar en bijzonder onderwijs.

Het Kamerlid, de heer Van Vuuren heeft aan den Minister van Koloniën gevraagd, of de regeering verwacht, dat de bekostiging op voet van g e l ij k h e i d v a n h e t b ij z o n d e r e n h e t o p e n b a a r o n d e r w ij s i n d e k o l o n i e C u r a ç a o, door het bij de wet van den 26en Maart 1920 (St.bl. 130) gewijzigde regeeringsreglement gevorderd, binnen korten tijd, uiterlijk in den loop van dit jaar in praktijk zal worden gebracht?

2. Zoo neen, acht de regeering het dan niet gewenscht en is zij bereid harerzijds te bevorderen, dat, zooals in het moederland geschiedt, althans de volkomen gelijkstelling van de salarissen voorloopig worde ingevoerd met terugwerkende kracht tot 1 Jan. 1920 of althans tot het oogenblik, waarop de wijziging van het regeeringsreglement tot wet is geworden?

3. Indien de regeering om een of andere reden vreest, dat de gelijkstelling of gelijke bekostiging in haar geheel of de gedeeltelijke gelijkstelling, bedoeld in de tweede vraag, niet binnen zeer korten tijd zal tot stand komen, is zij dan bereid het bijzonder onderwijs spoedig een zoodanigen financieelen steun te verleenen, als het bijzonder onderwijs gerekend kan worden meer te ontvangen, indien de gelijkstelling alsnog met ingang van den datum der wijziging van het R.R. zou worden ingevoerd?

Korte Berichten.

Overleden is de heer Morren, oud-hoofdcommies bij het Rijksarchief, die eenige jaren geleden de daarvoor bestemde archieven uit de kolonie naar Holland kwam halen.

De heeren C. A. Helluumd, consul van Nederland te La Guayra en J. N. C. Henriquez, consul te Maracaïbo zijn benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

De Curaçaosche Handelmaatschappij zal over 1919 16 pCt. dividend uitkeeren.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Onredelijk en ondankbaar West-Europa.

Het Bolsjewikisch gevaar, dat sedert een paar jaar uit Rusland dreigt, heeft gedurende enkele maanden de vuist ook, uit Duitschland, tegen West Europa gericht. Indien de beweging toen in Duitschland geen groote omvang heeft kunnen krijgen, is dit voor een voornaam deel hieraan te danken, dat zij van de rechtstreeksche aanraking met den rooden stroom in Rusland gescheiden is gehouden, door de wijze, waarop Polen zich tusschen beiden schrap gezet heeft. Het besef hiervan moge even tot de westelijke buren van Duitschland doorgedrongen zijn, de massa werd er niet van doordrongen; zij heeft het mislukken van de nabije roode revolutie aanvaard als de verlossing van een noodeloos gevoelde vrees. Noemen wij dit reeds onredelijk en ondankbaar jegens de natie die een groot en geenszins hersenschimmig gevaar afgewend heeft, ook afgezien van den brand die plaatselijk in Duitschland uitgebroken was en ... gebluscht schijnt, is er aanleiding voor West Europa om Polen zeer erkentelijk te zijn, voor de kranige manier waarop het den strijd met de Bolsjewiki voert.

Slechte uitzonderingen niet te na gesproken, beschouwt het geheele menschdom buiten Rusland het Bolsjewisme als een gruwel, die in de werkelijkheid slechts ellende en slavernij brengt, terwijl hij in theorie heil en vrijheid voorspiegelt. Geen land of het hoopt van die bezoeking bevrijd te blijven. Maar wat wordt gedaan om het gevaar af te weren en te keeren? Waar de roode legers optreden vinden zij geen voldoende weerstand. De Soviet heeft meestal propagandisten vooruit gezonden, die men niet heeft durven uitzetten, die men niet onschadelijk heeft willen of durven ma-ken. Zij hebben met drogredenen en drogbeloften w... ontevredenen tot een revolutionnaire partij weten ... vormen. Door intimidatie, door bedreiging met bolsjewistische krachtmaatregelen, die wet noch gevoel eerbiedigen, paraliseeren zij het durven van de meerderheid. Als 't roode leger daarna oprukt, heeft het veelal een gemakkelijke overwinning te behalen. De troepen die het tegen moesten houden, worden door hunne leiders niet meer vertrouwd, de burgerbevolking durft geen verzet aan te teekenen. Indien elders een partij bestaat, die onvoldaan is over den bestaanden toestand, doch in haar verlangens geenszins bolsjewistisch gestemd is — zooals in Turkije, Egypte, Armenië — dan belooft en brengt de Moskousche regeering haar toch steun en hulp, alleen om er den bestaanden staat van zaken omver te helpen werken. Later zal zij ... wel in troebel water kunnen visschen en hoopt zij ... hare denkbeelden in te voeren, al zal zij daartoe aan de ontevredenen, welke zij nu steunt, dan alle illusies en verwachtingen moeten ontrukken.

Terwijl de Sovietregeering zoo tot ver buiten haar gebied vijandig optreedt tegen de regeeringen en tegen de meerderheid van den volkswensch, terwijl zij daartoe middelen gebruikt, die volgens geen elders bestaande begrippen in 't verkeer tusschen mogendheden, volken en menschen toelaatbaar zijn, laat men haar haar gang maar gaan. En wat erger is, nu er één natie is, welke zich daartegen durft verzetten, welke zich daar flink tegen durft verweren, nu is 't alsof West Europa dit onmogelijk wil maken, alsof het Polen wil beletten zich zelf, en daardoor tevens Duitschland, Denemarken, Nederland, België, Zwitserland en Frankrijk te beschermen, die allen bedreigd worden indien Polen bezwijkt. Polen verdient anders en verdient beter.

Toen Polen anderhalf jaar geleden zijne onafhankelijkheid herwon, was het geen goed georganiseerde bloeiende staat, die alleen van vlag had te veranderen om dadelijk op dreef te zijn. Het tegendeel was waar. Had de vreemde overheersching gedurende eeuwen slechts datgeen voor de ontwikkeling van 't land gedaan wat den overheerscher ten goede kon komen en toch de inheemsche bevolking klein zou houden, tijdens den grooten oorlog hadden de Duitschers nog alles uit het land laten wegnemen wat hun in eenig opzicht tot nut kon zijn. De nu nieuw optredende regeering van het nieuw gevormde rijk had uit chaos en wildernis een nieuwen staat te vormen. Dit zou reeds een reuzentaak zijn geweest, wanneer zich geen bijzondere belemmeringen in de omstandigheden hadden doen gelden, maar aan Polen werd geen denkbare bijkomende moeilijkheid bespaard. Er was vrijwel gebrek aan alles, aan grondstoffen en machinerieën, om de nijverheid weer in werking te stellen, aan voedingsmiddelen, aan kleeding, aan gemeenschapsmiddelen; vele Polen waren nog vèr van huis, land in krijgsgevangenschap; instede dat de anderen met dubbele kracht konden werken, moesten de krachtigsten ten strijde opgeroepen worden, want de oorlog

ellende mocht voor andere rijken beëindigd zijn, Polen had te kiezen tusschen opnieuw onder 't Russische juk en daarmede onder dat der Bolsjewiki te komen, of een strijd op leven en dood tegen den rooden beer te aanvaarden. Of dit nog niet genoeg ware, brachten de gevechtsfronten nog besmettelijke ziekten over het land. De typhus heeft blijkbaar zelfs grooter bezorgdheid aan de overige landen gegeven dan de roode epidemie, want ter bestrijding van de ziekte heeft West-Europa wèl hulp gezonden en heeft de Volkerenbond zelfs geld beschikbaar gesteld. Nog is de opsomming echter niet ten einde van de plagen, die over Polen gekomen zijn. Door de „valuta" dreigde de handel met 't buitenland stop gezet te worden. Wat Polen noodig heeft moet 't door ruil tegen datgeen wat 't over heeft — b.v. petroleum, hout — verkrijgen, maar de valuta schakelde 't geld als ruilmiddel uit.

Scheen het bemiddelend bestuur van Entente-ambtenaren in de grensprovinciën, waar de bevolking door een plebisciet over haar toekomstige nationaliteit moet beslissen, een rustig verloop te waarborgen van de voorbereiding dier volksstemming, het is geheel anders geloopen. De intergeallieerde commissiën hebben in 't meerendeel der plaatsen feitelijk niets te zeggen. In stede van een rustige voorbereiding, is daar bijna overal een verwoede campagne gekomen, waarbij het tot allertreurigste voorvallen komt. Zonder er ons van hier uit in te kunnen verdiepen aan wie de schuld is, ligt daarin toch alweer een uitbreiding van het veld der verplichte bemoeienissen van de jonge Poolsche regeering op een zeker ongelegen komende wijze.

En in weerwil van dit alles heeft die regeering, onder de bewonderenswaardige leiding van het hoofd van den staat, maarschalk Pilsudski, de chaos geordend, het kluwen ontward. De textiel-, metaalnijverheid, de ontginning van petroleum- en steenkoolmijnen, de exploitatie der bosschen, de aanleg van spoor- en landwegen, de oprichting van handelshuizen, stoomvaartmaatschappijen voor 't binnenland, en via Dantzig ter zee, het onderwijs, de openbare gezondheid, de uitvoer en de invoer, het belastingwezen, het binnenlandsch bestuur, de diplomatieke betrekkingen, enz., enz., dit alles is in zoodanigen staat van ontwikkeling, dat het niet te gelooven is, dat het pas in zijn tweede jaar van wording is. En naast, en in weerwil van dit alles, moest niet alleen een sterk leger georganiseerd, gevormd, gewapend en geoefend worden, maar had dit leger strijd te voeren tegen de heirscharen van 't groote Rusland, dat ook in Polen de methode toepaste van bolsjewistische heimelijke en openlijke propaganda ter bewerking van de bevolking, om daarna zijn rooden vloed als een overweldigende legermassa op den zwak gewaanden buurman te richten.

Amerikaansche, Engelsche, Fransche legers hadden voor de rooden het veld moeten ruimen en den strijd moeten opgeven. Alleen Japan heeft van dien strijd nog niet ten volle afgezien en is zoo de eenige mogendheid, die, behalve Polen, den moed nog heeft om tegen de Soviet in te gaan, maar toch hebben ook zijne legers het meermalen tegen de Bolsjewiki afgelegd en voert het den kamp verder zonder veel energie. Polen alleen heeft stand gehouden. Polen alleen is tegenover de Bolsjewiki overwinnnaar gebleven. Het heeft bovendien zijn buurstaat Oekraine van de Bolsjewistische overheersching bevrijd.

Zooals wij zeiden, het vindt hiervoor geen erkentelijkheid, geen waardeering van West-Europa, maar het ondervindt van daar nog tegenwerking.

De „beginselen" spelen de menschen vaak parten, zoo ook hierbij weer. Grijpt Rusland tot ver buiten zijn gebied, zendt het legers naar Georgië, Adzerbeidjan, Perzië, zendt het Bolsjewistische oproerpredikers naar Britsch-Indië, China, Japan, dan mag dit, dan komt geen arbeiderspartij of socialistische organisatie in 't buitenland daartegen op. Ja, Engeland trad zelfs met officieele vertegenwoordigers van de Soviet in vriendschappelijk overleg over het hervatten van de handelsrelatiën, die door de levering van locomotieven, rollend materiaal e.d. aan Rusland, tegen op onrechtmatige wijze verkregen goud, zeker nauwe verwantschap krijgen met oorlogsleverantiën. Engeland deed dit, terwijl de Soviet nog honderdduizend ententekrijgsgevangenen aanhoudt, de Britsche missie uit Batoem gevangen houdt, weigert een neutrale commissie, voor onderzoek naar de toestanden, naar Rusland te laten komen en tevens honderdtallen propagandisten in gebied onder Britsche vlag in actie heeft, waar zij vijandig tegen het Britsche gezag optreden.

Maar acht Polen het voor zijne verdediging noodig een strategische positie in te nemen, die wat verder reikt dan de grens, welke een met de toestanden onbekende arbeiderspartij of een socialistische organisatie tot de rechtmatige verklaard heeft, reikt Polen de

hand aan zijn buurstaat Oekraine, omdat hij dezen helpen wil, doch tevens ook uit een zuiver defensief oogpunt, aangezien de veiligheid van Polen daardoor meer verzekerd wordt, dan wordt Polen imperialisme verweten en dan moet aan zijn leger de noodige voorziening aan oorlogsmaterieel onthouden worden. Polen laat met groote vrijmoedigheid en vertrouwen vreemde commissiën in zijn land komen kijken; pas is er nog een socialistische commissie geweest. Polen maakt geen propaganda buiten zijn directen belangensfeer. Polen verdedigt zich. Wie voelt voor recht op vrijheid en op onafhankelijkheid, moest alleen hierom al eerder met 't tegenwoordige Polen dan met 't tegenwoordige Rusland sympathiseeren. Terwijl Rusland getoond heeft geen onafhankelijk Oekraine te willen, geeft Polen de verzekering de onafhankelijkheid van zijn buurman wèl te willen, en de Poolsche staatslieden roepen luide uit, dat zij dit land niet begeeren. Toch wordt het reusachtig imperialistisch drijven aan Rusland niet zwaar aangerekend, maar moet Polen, zijne stellige ontkenning ten spijt, op de blootе beschuldiging, geboycot worden.

De beginselen spelen de beginselruiters vaak parten, zeiden wij. De anti-militairisten willen hun geloof, dat als er maar niet aangevallen wordt geen leger meer noodig zal zijn, op Polen toepassen en zij willen niet erkennen, dat daar een oorlog noodig is zonder dat Polen aanvalt, zij willen niet inzien dat 't onvermijdelijk kan worden een zet voorwaarts te doen, zelfs door de partij, die liever geen oorlog had, zij willen dat Polen de tegenpartij vrij zal laten in hare handelingen, ook om zich vlak bij de Poolsche grenzen zoo sterk en zoo lang te organiseeren als haar goed dunkt, om Polen met zekerheid te kunnen verpletteren.

De beginselruiters moeten ook opkomen tegen 't imperialisme; dit doen zij even eenzijdig en partijdig. Zij voelen met hunne theorieën op de Bolsjewiki, die aan alles maling hebben, geen houvast te kunnen krijgen, daarom verzuimen zij de noodzakelijke wederkeerigheid bij 't toepassen van hun beginsel; daarom vergeten zij, dat zij, bij het terzijde zetten van de wederkeerigheid, juist het imperialisme bij een der partijen toelaten en aanmoedigen en daarom maken zij Polen tot slachtoffer van hun inzicht, door 't tegen te werken in zijn strijd om zijn eigen veiligheid en die van zijn buurman, en geven zij tegelijkertijd een vrijbrief voor het Bolsjewistisch groot imperialisme.

Moest dit, uit een rechtvaardigheidsoogpunt, reeds anders zijn indien de strijd, die aan de Dnjeper gevoerd wordt, 't overige Europa niet rechtstreeks aanging, het krijgt nog te meer en te grooter beteekenis nu daar gevochten wordt tegen 't revolutionnair stelsel, dat zich tegen geheel West-Europa richt. West-Europa heeft zelfs den moed verloren om dit te durven erkennen. tegen 't militairisme is, wie in de toekomst hoopt door een volkerenbond perk aan 't militairisme te kunnen stellen, wie 't imperialisme als een doorloopende bedreiging van den vrede beschouwt, wie tegen 't imperialisme protesteeren wil, wie voor 't eigen land en 't eigen volk wenscht mee te werken om 't Bolsjewisme buiten de eigen grenzen te houden, die heeft hulde te brengen aan hetgeen Polen voor de algemeene zaak doet, die heeft niet betweterig na te pluizen of Polen bij zijn grooten strijd wellicht ook eens iets doet, waarvan men op grooten afstand 't nut of de noodzakelijkheid niet inziet, maar die heeft Polen den moreelen steun te bieden, waardoor het gesterkt kan worden in zijn moeilijken strijd. En dit is dan al het minste, waarop Polen aanspraak kan maken. Het is niet billijk, niet redelijk en niet verstandig aan Polen ook anderen hulp te onthouden. Tegenover drijvers, als de Bolsjewiki zijn, geldt dat wie niet tegen hen durft ingaan, op zijn beurt door hen aangevallen zal worden; vele mogendheden ondervinden dit nu reeds. Het is een groot Europeesch belang Polen in zijn verdedigenden strijd te steunen door financieelen en materieelen hulp; die hulp zal slechts zijn een medeverdediging van het eigen belang van elk der betrokken staten zelf. Om dit in een praktisch resultaat om te zetten, is 't in de eerste plaats noodig dat geen onzaakkundige belemmering, in welken vorm ook, meer plaats vinde van de Poolsche krachtsinspanning. Voorts zal overleg gepleegd en gezocht moeten worden tusschen de Staten van West-Europa om, openlijk erkennende dat men den rooden vloed wenscht te keeren, samen uit te maken in hoever en op welke wijze daartoe met Polen meegewerkt kan worden. Op die wijze behoeft ook niet gevreesd te worden voor een verkeerde toepassing, het geldt slechts de erkenning dat Polen een taak vervult als w a c h t e r v o o r E u r o p a's r u s t en dat 't daarom redelijk is Polen de hulp te verleenen, noodig om zich op die post te handhaven.

Geen land behoort in deze eigenmachtig te handelen, maar van ieder land kan 't initiatief tot dit over-

leg uitgaan en hiermede mag niet getalmd worden, want Moskou spant alle krachten in tegen 't Poolsch-Oekrainsche front. Wat Nederland betreft, kan in het resultaat van zoodanig overleg meer waarborg voor zijn rust gelegen zijn, dan in een anti-revolutiewet, een bond tegen revolutie en de organisatie van burgerwachten hier te lande en in Indië.

Een congres van den Stillen Oceaan.

De Times bespreekt het plan, dat door een commissie, benoemd door den Nationalen raad voor wetenschappelijk en industrieel onderzoek in de Vereenigde Staten, is opgemaakt voor een „Wetenschappelijk pan-Pacifique-congres", dat in Augustus te Honolulu zal bijeenkomen. De geleerden van alle landen, wier belangen zich geheel of gedeeltelijk op de Pacifique concentreeren, zullen voor dit congres uitgenoodigd worden. Behalve de Vereenigde Staten, zijn Canada, Nieuw-Zeeland, Australië, de Philippijnen, China, Japan bepaald aangewezen om er deel aan te moeten nemen, maar het programma is geheel in Amerika opgesteld.

In zijn commentaar op dit Amerikaansche initiatief drukt de Times de hoop uit, dat de deelen van 't Britsche rijk, die tot het gebied van den Stillen Oceaan behooren, tijdig de noodige gegevens zullen krijgen om een daadwerkelijk aandeel in het congres te kunnen nemen. Het blad ziet met genoegen, hoe Amerika zich uit zijn zelfgenoegzaamheid los maakt, om een ruim aandeel in de algemeene wereldbeweging te nemen, maar Engeland's belangstelling mag daarom niet verflauwen en 't congres te Honolulu zal zich bezighouden met vraagstukken die bijzonder interessant zijn voor het Britsche rijk.

Wat weet de Nederlandsche regeering van dit congres? Hoe zullen de Nederlandsche belangen in de Pacifique er tot hun recht komen?

't Mandaat over Armenië.

Bij de afwijzing van het mandaat over Armenië door den Volkenbond werd o.a. als reden opgegeven, dat die bond niet over de middelen in personen en financiën beschikt om aan de daarop rustende verplichtingen te kunnen voldoen. Voor zoover wij ons herinneren, werden toen echter geen cijfers genoemd om een begrip van die verplichtingen te bepalen.

De Amerikaansche senator Smoot heeft nu cijfers gegeven, die wel geschikt zijn om indruk te maken en dit dan blijkbaar ook reeds gedaan hebben, want de commissie voor buitenlandsche aangelegenheden uit den Amerikaanschen Senaat heeft met 11 tegen 4 stemmen het besluit genomen om den senaat te ontraden in te gaan op het voorstel van Wilson, waarin hij er op aandringt dat de Vereenigde Staten het mandaat zullen aanvaarden.

Volgens Smoot zouden het eerste jaar 59.000 man en 100 millioen dollar noodig zijn. Bovendien voelt de senaat er niets voor zich door Armenië in Europeesche politieke kwesties te verstrikken.

Zooals wij vroeger reeds opmerkten, staan de kansen voor het Soviët-mandaat nog het beste. De Bolsjewiki zullen daar hun taak wel met minder klaar spelen. Of zou Nederland er nog op belust zijn?

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING TER BENOEMING OF DETACHEERING VAN LEERAREN(ESSEN) VOOR HET MIDDELBAAR EN MIDDELBAAR-TECHNISCH ONDERWIJS IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor het middelbaar en middelbaar-technisch onderwijs in Nederlandsch-Indië kunnen ter benoeming in vasten dienst of ter detacheering voor den tijd van 4 jaren worden uitgezonden een aantal leeraren(essen) in:

a. wis- en natuurkunde;
b. Nederlandsche taal;
c. teekenen;
d. Fransch;
e. Duitsch;
f. Engelsch;
g. geschiedenis;
h. aardrijkskunde;
i. geschiedenis en aardrijkskunde;
j. plant- en dierkunde;
k. scheikunde;
l. staatswetenschappen.

Voorts kunnen op voormelden voet worden uit-zonden:

m. eenige civiel- of bouwkundig ingenieurs, en
n. een werktuigkundig ingenieur.

ad a. Voor leeraar in de wis- en natuurkunde kom[en] bij voorkeur in aanmerking doctoren en doctorandi [in] dat vak, zoomede bezitters van de akte K V of [van] K I met hoofdakte. Ook kunnen in aanmerking kome[n] officieren met onderwijservaring.

ad b. Voor leeraar in de Nederlandsche taal kom[en] in aanmerking doctoren en doctorandi in de Neder[-] landsche letteren, alsmede bezitters van de middelba[re] akte, terwijl desnoods ook candidaten in de letter[en] kunnen worden aangenomen.

ad c. Eenige der teekenleeraren moeten in het bez[it] zijn van de akte M e, anderen van de akte M g, terw[ijl] tevens enkele M a (M 1 + M 2) bezitters in aanmerki[ng] komen.

ad d, e en f. De leerkrachten voor vreemde tal[en] moeten in het bezit zijn van de akte B.

ad g, h en i. De aardrijkskunde- en geschieden[is-] leeraren moeten het middelbaar diploma bezitten.

ad j. Voor leeraar in de plant- en dierkunde kome[n] in de eerste plaats in aanmerking doctoren of doct[o-] randi in dat vak en voorts bezitters van de akte K IV.

ad k. Bij voorkeur doctoren of doctorandi, terw[ijl] ook een enkele technoloog kan worden aangenomen.

ad l. De leeraren in de staatswetenschappen moet[en] in het bezit zijn van de middelbare akten staatsinrich[-] ting, staathuishoudkunde en boekhouden en van tw[ee] dier akten.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrag[e] van f 2250.—;

b. vrije overtocht naar Indië in de 1ste klasse c.[q.] ook voor het wettig gezin;

c. een wachtgeld ten bedrage van f 250.— (tweehon[-] derd vijftig gulden) 's maands voor hen die bij hunn[e] aanneming in betrekking zijn, ingaande met den d[ag] van ontslag uit hunne betrekking;

d. eene voorloopige bezoldiging van f 250.— (twee[-] honderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met de[n] dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot de[n] dag waarop de dienstbezoldiging volgens de deswe[ge] bestaande bepalingen in Indië ingaat;

e. voor den voor vasten dienst uit te zenden leeraa[r] indien hij gehuwd is, uitkeering van het bedrag va[n] ééne maand aanvangsbezoldiging, als tegemoetkomin[g] in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aa[n] het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambte[-] naren in Nederlandsch-Indië;

f. voor den te detacheeren leeraar, indien hij gehuw[d] is, wordt de tegemoetkoming van uitrusting verhoog[d] met eene maand aanvangsbezoldiging;

g. voor den te detacheeren leeraar na afloop van de[ze] detacheering vrije overtocht naar Nederland op den voet vermeld onder b;

h. de bij aanvullingsbegrooting voorgestelde nieuwe bezoldigingsregeling, aan welke terugwerkende kracht verleend wordt tot 1 Januari 1920, luidt als volgt:

Aanvangsbezoldiging f 450.— (vierhonderd vijftig gulden) 's maands; na 1 jaar f 525.— (vijfhonderd vij[f] en twintig gulden), na 3 jaar f 600.— (zeshonderd gul[-] den) en na 5 jaar f 700.— (zevenhonderd gulden); na 8 jaar f 800.— (achthonderd gulden); na 11 jaar f 900.— (negenhonderd gulden); na 14 jaar f 1000.— (duizend gulden); na 17 jaar f 1100.— (elfhonderd gulden) 's maands.

Zij, die voor uitzending in vasten dienst of voor deta[-] cheering op den boven aangegeven voet in aanmerking wenschen te komen, moeten zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld verzoekschrift tot de 9e afdeeling (Per[-] soneele Zaken, Burgerlijke dienst) van het Departe[-] ment van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1°. hunne bewijzen van bekwaamheid;
2°. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In de verzoekschriften moeten de gegadigden den dag en het jaar hunner geboorte mededeelen, alsook of zij al dan niet zijn gehuwd en het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 17 Mei 1920, No. 94.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeelerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.

B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht. - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 25. Donderdag 17 Juni 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

—o—

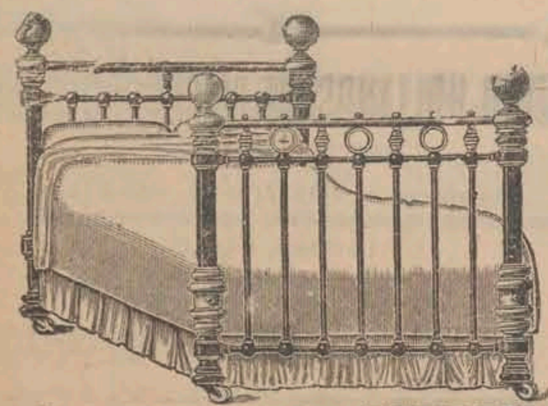
(Slot).

Wij zijn eindelijk gekomen aan het slot onzer uiteenzettingen. Ze namen veel plaats in beslag, vorderden tijd om er kennis van te nemen. Toch was het noodig, dat zij eenigszins uitvoerig gegeven werden, omdat „Oost en West" haar doel en streven, doch vooral hetgeen de Vereeniging reeds deed en doet, nog te weinig bekend zijn. Indien ooit, dan heeft vooral in deze tijden „Oost en West" reden van bestaan. Wij vierden den 3en Mei het 20-jarig jubileum onzer Vereeniging. Al ondervond en ondervindt ook zij de weeën en naweeën van den oorlog en de ontwrichting der moraal, zij werkte, bleef werken en gordt zich aan om met vernieuwden moed

en kracht op den ingeslagen weg voort te gaan.

„Het Koloniaal Belang is een algemeen Nederlandsch Belang!" was het woord van den stichter van „Oost en West", van wijlen kolonel van Zuylen. Helaas wordt dit door den Nederlander te weinig ingezien, te weinig beseft. En *ieder* Nederlander *moet* belang stellen in Indië, waar de zorg voor de ontwikkeling van een reusachtig koloniaal bezit, voor wat de „Oost" betreft ¼ van den aardomtrek geme-

ten over den evenaar, voor wat de „West" aangaat, meer dan 4 maal het oppervlak van Nederland zelve, aan Nederland is toevertrouwd.

„Indië verloren, rampspoed geboren"! zoowel voor de Indiën als Nederland.

„Oost en West" beoogt het voortdurend versterken van den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië, beijvert zich in deze tijden in de eerste plaats dien band te behouden.

Waar het Koloniale Belang dus in *alle* opzichten wordt gediend door de Vereeniging „Oost en West", *moet* deze Vereeniging gesteund worden, moreel en materieel. Moreel door toe te treden als begunstiger of lid, materieel door hiervoor eene jaarlijksche bijdrage of contributie af te dragen.

Daarom treedt toe als lid of begunstiger van „Oost en West", het eerste tegen eene bijdrage van *ten minste f* 5.— 's jaars, waarvoor men gratis het Koloniaal Weekblad ontvangt, het tweede tegen eene jaarlijksche bijdrage van ten minste *f* 1.— als uiting van sympathie met het streven.

De Vereeniging „Oost en West" kan slechts met macht en kracht werken, als velen, zeer velen als leden en begunstigers achter haar staan.

Daarom Nederlanders en Indiërs, allen die belang stelt in Indië, vereenigt U, sluit U aan bij „Oost en West"!

„Eendracht maakt Macht"!

A. J. GOOSZEN.

Het „Institut Colonial International".

Het „Institut Colonial International" heeft op den 24sten en 25sten Mei j.l. te Brussel vergaderd. Sedert 1913, in welk jaar het te Londen onder voorzitterschap van Lord Reay bijeen geweest is, had het geen teeken van leven meer gegeven. De oorlog had uit den aard der zaak ook dit Internationaal Instituut belet zijne werkzaamheden voort te zetten. De ijverige Secretaris-Generaal, de heer Camille Janssen, heeft echter aanstonds toen de vrede gesloten was, de zaak weer aangevat en hij is er in geslaagd het Instituut te doen herleven.

In een der zalen van het Palais des Académies te Brussel werd op 24 Mei j.l. door den waarnemend minister van Koloniën, den heer van der Velde, de vergadering van het Instituut geopend. De Minister heette in een welsprekende rede de leden welkom en voegde aan zijnen welkomstgroet eenige beschouwingen toe over de toestanden in de Belgische Congo. Hij wees op de groote mortaliteit onder de bevolking in de Congo; een ernstig onderzoek zou tot maatregelen tot verbetering moeten leiden.

De Belgische Senator en oud-minister, Baron Descamps, nam het voorzitterschap op zich en na den Minister voor zijne woorden te hebben bedankt en eenige huishoudelijke zaken aan de vergadering te hebben voorgelegd stelde Baron Descamps aan de orde eenige onderwerpen waarover reeds in 1913 rapporten waren uitgebracht, maar die toen niet in behandeling konden komen.

Een zeer belangrijk betoog werd geleverd door den Belgischen geneeskundige, Dr. Dryepondt, over de acclimatisatie van Europeanen in de tropen. Hij gaf daarbij ook zijne meening over de hygiënische toestanden, niet slechts in de Belgische Congo, maar eveneens in andere koloniën. De sterftecijfers, welke hij vermeldde, waren zooals hij uitdrukkelijk releveerde voor Java in vergelijking met andere koloniën gunstig; hij deed uitkomen, dat vooral in de laatste jaren in dit opzicht op Java vooruitgang viel te constateeren. Het betoog gaf tot eenige discussie aanleiding, maar het vraagstuk der acclimatisatie is voor het grootste deel van zuiver medischen aard, zoodat de discussie over het onderwerp, dat aan de orde was, geen breede afmetingen aannam.

Langen tijd werd stilgestaan bij eene vraag, waarover Mr. Abendanon reeds in 1913 een rapport had uitgebracht. Die vraag betrof de medewerking der inlanders aan het bestuur en de administratie der koloniën. Mr. Abendanon, die met de heeren Fock en Professor van Vollenhoven de Nederlanden ter vergadering vertegenwoordigde, lichtte op eene interessante wijze zijn rapport nader toe en de discussie, die op de toelichting volgde, was van groot belang. De Engelsche bestuursorganisatie in Britsch-Indië werd uitvoerig door een der Engelsche leden besproken en van Nederlandsche zijde is toen behandeld de positie van onzen Volksraad in Nederlandsch-Indië en zijn de plannen behandeld, die bij ons ten aanzien van de bestuurs-reorganisatie bestaan. De Fransche koloniale specialiteit, de heer Chailley, die het bekende boek over Java heeft geschreven, mengde zich in de discussie; hij toonde zich goed op de hoogte, ook van den tegenwoordigen toestand in ons Indië en hield een sympathiek pleidooi over onze koloniale politiek.

Eindelijk is ook een in 1913 verschenen rapport over het koloniaal onderwijs in België, Frankrijk en Nederland, dat door den Franschen hoogleeraar Henri Froidevaux was opgemaakt, in behandeling gekomen.

Het is duidelijk, dat de vergadering wat de behandeling der verschillende vraagstukken betreft niet die beteekenis kon hebben, die de vorige vergaderingen hadden. Immers het waren alleen verouderde rapporten, die als basis der discussie dienden. De tijd voor eene goede voorbereiding der vergadering had ontbroken en er was dus geen gelegenheid geweest om de rapporten bij te werken en nieuwe vraagstuken aan de orde te stellen. Het volgende jaar zal de vergadering van het Instituut te Parijs worden gehouden en het zal dan een beter voorbereide vergadering zijn. Maar toch was het van groote beteekenis, dat de koloniale specialiteiten uit de verschillende landen weder bijeen waren en met elkander over koloniale onderwerpen van gedachten konden wisselen. Men had elkander in 7 jaren niet ontmoet en het is zooveel waard, dat men weer eens hoort hoe bekwame mannen uit andere landen denken. Natuurlijk zijn de toestanden in de verschillende koloniën zeer uiteenloopend, maar dit neemt niet weg, dat men altijd kan leeren uit hetgeen in andere koloniën zich voordoet, terwijl ook de ervaring elders opgedaan en de meeningen, die naar aanleiding daarvan uitgesproken worden, van belang zijn.

De stemming ter vergadering was zeer aangenaam en de verhouding zeer hartelijk. De vergadering te Brussel heeft het groote nut gehad, dat men elkander weer gevonden heeft. Laat ons hopen, dat de vergadering te Parijs weder zal leiden tot een krachtige opleving en tot grooter bloei van het Instituut.

D. FOCK.

Overzicht der Haagsche Missieweek.

Door J. van Haaften.

Toen ik in de nummers 23 en 24 van dit blad mijn artikel over het zendingswerk in China schreef, had ik niet gedacht dat ik zoo kort daarna wederom over de missie de pen zou voeren. De Haagsche Missieweek geeft er echter aanleiding toe.

Zooals men wellicht weet, verstaat men onder de Haagsche Missieweek de Missietentoonstelling, welke in 't Kurhaus alhier is gehouden en waar vertoond werden inzendingen uit alle landen waar de Nederlandsche Katholieke Missiën arbeiden. Die inzendingen, waaronder zeer bijzondere, bestonden uit voorwerpen door de inwoners dier landen vervaardigd of wel door hen gevonden en dienden ter illustratie van hun zeden en gewoonten.

Het Comité voor deze Missietentoonstelling heeft, om de belangstelling voor het Missiewezen op te wekken, een zeer goed middel gekozen, want al kijkende

naar de voor het meerendeel interessante tentoongestelde voorwerpen, waarbij de paters-explicateurs van alles en nog wat vertelden omtrent de zeden en gewoonten van het volk, werd natuurlijk niet vergeten van tijd tot tijd een kijkje te geven op het Missiewerk en werd er zoodoende de belangstelling voor opgewekt.

De tentoonstelling zelf was uit een land- en volkenkundig oogpunt alleen al het bezichtigen overwaard, hoeveel te meer voor hen, die belang stelden in het Missiewerk.

Ook uit onze eigen Koloniën was er een interessante inzending, v.n. door de Java-missies, waar vooral de paters Jezuïten werken, ingezonden. Bij deze inzending had men opgehangen het portret van wijlen den Aalmoezenier van het O.-I. leger op Atjeh, den bij alle Indische militairen van Land- en Zeemacht, die hem destijds op Atjeh hebben gekend, zoo geëerden Pastoor Verbraak.

Het deed mij goed de beeltenis van dien man, die zich een eerezuil heeft opgericht in de harten van allen, die hem op Atjeh hebben gekend, daar aan te treffen.

Hoewel deze priester geen fanatiek propagandist van het woord was, is hij er door zijn voorbeeld een van de daad geweest, want waar hij immer blijk gaf, zoowel te velde als in het vredesgarnizoen, van de grootst mogelijke opofferingsgezindheid en hoogste naastenliefde, daar heeft hij door dat zóó hooge voorbeeld propageerend voor zijn kerk gewerkt.

De lezer vergeve mij deze eenigszins lange uitweiding over Pastoor Verbraak, maar waar 't een man betreft, die ik zoo hoog heb geacht, daar was het mij een behoefte uiting te geven aan mijn gevoel.

Behalve de Java-missies treft men nog inzendingen uit China aan van de paters Franciscanen. Bij deze ook zeer interessante inzending was de paterexplicateur gekleed in Chineesch costuum. Zooals ik ook mededeelde in mijn stuk over 't Zendingswerk in China (K. W. 24), kleeden zich vele Katholieke priesters in China naar 's lands wijs. **Deze** priester droeg nog wel een mandarijnencostuum en een van de vijfde orde. De mandarijnen in China zijn n.l. verdeeld in 7 klassen en zijn kenbaar aan de kleur van den glazen knop of knoop op 't hoofddeksel. De 1e en 2e graad zijn n.l. twee kleuren van rood, de 3e en 4e graad zijn twee kleuren van blauw, de 5e en 6e graad zijn twee kleuren van wit en de zevende of laagste graad wordt kenbaar gemaakt door een gouden knop. Eigenaardig is het wel, dat hier de gouden knop de laagste rang voorstelt. Onwillekeurig zou men hebben gedacht, dat dit de hoogste zou zijn. In China is echter gewoonlijk alles juist andersom als men denkt dat het wezen zal. Heel dikwijls heeft men 't daar bij het rechte eind als men doet juist tegenovergesteld als men denkt dat het wezen zal.

Behalve hun Chineesche inzendingen exposeerden de paters Franciscanen voorwerpen van hunne missiën in Brazilië. Dan had men er nog de St. Joseph missie, die werkt in Engelsch-Indië, Nieuw-Zeeland, Noord-Borneo, de Philippijnen en Midden-Afrika, de paters van het H. Hart, die in Nieuw Guinea werken en daarenboven nog tal van andere orden, die in verschillende werelddeelen hun grootsche arbeid verrichten.

Zooals ik reeds zeide, was het geheel als tentoonstelling alleen al een bezichtiging overwaard en dat het publiek er ook zoo over dacht, getuigde het immer zeer drukke bezoek.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Indië en Amerika.

Te New York is opgericht een Nederlandsche Kamer van Koophandel ter bevordering van den handel tusschen Nederland, Amerika, Ned. Oost- en West-Indië, wat de *Sum. Post* aanleiding geeft nogmaals te wijzen op de wenschelijkheid eener rechtstreeksche scheepvaartverbinding tusschen Nederland, West- en Oost-Indië via het Panama-kanaal. Alleen door vereeniging van àlle handelsbelangen, welke reeds bestaan en kunnen ontstaan tusschen Amerika eenerzijds en Nederland met zijne beide Indiën anderzijds, kunnen deze op de beste wijze worden gediend, waarbij het blad vooral ook het oog heeft op de voordeelen, welke onze West uit deze nieuwe verbinding op den duur zal kunnen trekken.

Schr. is natuurlijk niet blind voor het feit, dat zich reeds eene vaart tusschen Oost-Indië en Amerika heeft ontwikkeld, de vaart van Indië op San Francisco. Voor den afzet onzer Indische producten moge de Westkust van Amerika een uitstekend terrein zijn, daartegenover staat echter, dat Indië de meeste nijverheidsproducten van Amerika, in 't bizonder machinerieën, uit de Oostelijke en Zuid-Oostelijke staten van Noord-Amerika moet betrekken. Een rechtstreeksche verbinding met New-Orleans en New-York verdient deswege de voorkeur, vooral als daar het voordeel bij komt eener verbinding tusschen Paramaribo, Curaçao en Ned. Indië. De West-Indische mail onderhoudt reeds een geregeld verkeer tusschen Amsterdam, New York en Paramaribo. Wordt aan deze lijn vastgeknoopt eene andere, van Paramaribo, over Curaçao, door het Panama-kanaal naar Ned.-Indië, dan kunnen onze Indische producten rechtstreeks te New-York worden aangebracht met uitschakeling van het dure overlandvervoer van Amerika's Oostkust naar San Francisco.

Het vervoer tusschen Nederland en New-York, Nederland en de West, New York en de West, Nederland en Oost-Indië, West-Indië en Oost-Indië (inclusief het overbrengen van werkkrachten naar Suriname en het repatriëeren van deze werklieden), ten slotte het vervoer tusschen New-York en Oost-Indië,... dit alles zal ongetwijfeld voldoende lading en retourlading opleveren om een geregelde vaart loonend te maken. En het groote voordeel zal dan zijn verkregen eener rechtstreeksche verbinding tusschen Nederland en zijne beide Indiën, met Noord-Amerika als tusschenschakel!

Politiek Economische Bond.

Op een propagandavergadering van den P. E. B. te Semarang hield de heer den Hollander een uitvoerige rede ter uiteenzetting van wezen en doel van den Bond. Wij ontleenen aan *de Loc.* daaromtrent o.m.: De roering in de inlandsche wereld van den laatsten tijd is Westersch in leuze, opzet en optreden, ze mist een voedingsbron, mist stuwkracht, is uiterlijk vertoon. De P. E. B. nu beschouwt als zijn eerste taak de onverwijlde alzijdige bestrijding van den kwaden revolutiedroes. Tegenover rassentegenstelling plaatst en bewerkt de bond rassen-samenwerking en geleidelijke rassen-gelijkstelling.

De leuze van den P. E. B. is de goede beinvloeding der economische vakbeweging. Ook erkent de Bond als een vitaal belang de sociale taak van het grootbedrijf, dat naast zijn egoisme het altruisme moet stellen in den vorm van de gewilde opheffing der andere bevolkings-groepen. Een opvoedende functie moet dus aan het grootkapitaal worden toegevoegd, de aanvaarding van een directen socialen plicht. De P. E. B. tracht fundamenteele arbeidsrechten te scheppen door organisatie en samenwerking.

Spreker bracht in verband hiermede de stakingen ter sprake. Het woord staken ligt in den mond bestorven van alles, wat in de verpolitiekte vakbeweging hier leider heet te zijn. Dat wijst op een volslagen gemis aan inzicht in de waarde der staking als weermiddel; wordt zulk een middel te vaak en te ondoordacht aangewend, dan verliest het zijn trefkracht; het wijst tevens op een tekort aan verantwoordelijkheidsbesef.

Door goede beinvloeding van de vakbeweging vertrouwt de Bond de beste kans op alzijdige lotsverbetering te verzekeren. De P. E. B. wil volkswelzijn en volksgeluk in alle bevolkingslagen; op het gebied der arbeidsverhoudingen en arbeidswetgeving zal de sociale taak van den Bond in de eerste plaats liggen.

De Bond erkent de gegrondheid en rechtmatigheid van den arbeid, als sociaal element: op gunstiger levensvoorwaarden, op betere ontwikkelingskansen, op wettelijke bescherming van zijn rechten, die omvatten een loon-minimum, een regeling van den werktijd, ouderdomsverzekering of pensioen, een ongevallenverzekering, arbitrage.

Hierbij wees spr. op de volgende moeilijkheden. 1. Komt de verbetering inderdaad den koelie ten goede? De eerste zorg moet zijn, dat die hem inderdaad in handen komt en niet aan den strijkstok blijft hangen. 2. De Oostersche opvatting van de arbeidsnoodzaak, waarbij het gevaar schuilt in den arbeider zelf, wiens werklust taant naarmate het loon stijgt. Een moeilijke taak daarin verandering te brengen. 3. De neiging tot verpanding van bezittingen en de voorschotkwestie.

De P. E. B. wil de primitieve inlandsche gemeenschap tot eigen leven wekken, in verband waarmede de Bond allereerst de onderwijskwestie aan de orde stelde.

Ten slotte deed spreker een beroep op moreelen en vooral ook materieelen steun voor den P. E. B., waarna de heer Engelenberg de tot dusverre op suikerfabrieken en elders tot stand gekomen eigen inlandsche organisaties aan een beschouwing onderwierp, onder opwekking werk te maken van de vakorganisatie op ondernemingen en fabrieken als een schakel tusschen administrateur en werkvolk.

In verband met een door *De Beweging* gepubliceerde circulaire van het Suikersyndicaat, wees spr. er op, dat het onjuist is te zeggen, dat de P. E. B. voor dat syndicaat zou werken; die circulaire (opwekkend tot steun aan den P. E. B.) is niet van den P. E. B. uitgegaan en spreker kreeg er eerst na de publicatie kennis van, weet ook niet, waarom ze als „geheim" was rondgezonden.

Bij het debat bleek, dat de P. E. B. uniformiteit der ondernemingsorganisatie nastreeft, waartoe een schema is opgesteld. De Bond stuurt er zijn voorlichters op uit, ten einde de bevolking tot bedoelde economische organisatie te brengen en verzoekt den bedrijfsleider een welwillende houding tegenover het bondsinitiatief aan te nemen. De bedrijfsleider kan een organisatie bijv. door een renteloos voorschot als bedrijfskapitaal helpen.

De heer den Hollander legde ten slotte nog den nadruk er op, dat in verband met de beteekenis van de actie van den P. E. B. een groot aantal en een hooge kwaliteit der Eur. en Inl. bondsleden noodig zijn, en er op te wijzen, aan de hand van Soerjopranoto's circulaire, aan de werkgevers, dat Soerjopranoto inbindt; voor een deel reeds het gevolg van de actie van den P. E. B. Tevens wees spr. op een paar artikelen in de *Java Bode*, waarin de zuivering der inlandsche beweging bepleit werd, en dat dit in de *Java Bode* geschiedde, wijst op kentering in zekere kringen ten opzichte van de inlandsche beweging.

De P. F. B. und kein Ende.

Dank zij ook de Regeeringsverklaring, zegt de *Java Bode*, trekt de P(ersoneel) F(abrieks) B(ond) aller aandacht. Het oordeel over dezen bond is niet gunstig. Vooral de revolutionnaire bedoelingen van de leiders dier organisatie worden in het schelste licht gezet.

Reeds vroeger betoogde het blad, dat aan het drijven van revolutionnaire leiders spoedig een einde kan worden gemaakt, wanneer bestaande grieven zoo spoedig mogelijk worden weggenomen, wanneer de belangstelling van den werkgever uitgaat naar het wel en wee van den werknemer. Uitvoerig wordt aangehaald het voorbeeld van den administrateur van Kanigoro in Madioen, die o.a. de loonen opvoerde, een grievencommissie benoemde, waarin de toekangs enz. vertegenwoordigd waren door eigen gekozen lieden en zorgde voor distributie van rijst en kleeren beneden den inkoopsprijs.

Ook het nummer van „*de Suikerbond*" is voor een deel gewijd aan den P. F. B. en aan het standpunt door den Bond tegenover deze Inlandsche organisatie in te nemen. De heer Burger zegt daarin o.m.: Kan onomstootelijk vastgesteld worden, dat de beweging een politiek-revolutionnair karakter heeft, dan heeft o.i. de Bond voor de vaststelling van zijn gedragslijn geen andere keuze dan strijd met den P. F. B. op leven en dood. De Bond heeft zich uitdrukkelijk zijn volkomen vrijheid van handelen voorbehouden. Hebben wij slechts verzekeringen van te vagen en algemeenen aard, dan zal onze houding eene van strikte neutraliteit zijn. Formeel zijn wij feitelijk nog voortdurend daarop aangewezen.

Ook de heer Vijlbrief bespreekt in „*de Suikerbond*" in het artikel: „de inlandsche beweging, de employé en de Suikerbond" de houding der werkgevers tegenover den P. F. B. Ten slotte stelt hij de vraag: „wat gedaan moet worden" en antwoordt daarop:

Men geve den Inlander volledige vrijheid van zich in den P. F. B. te organiseeren. De P. F. B. en de Vakcentrale worden erkend en bona fide behandeld. In gemeenschappelijk overleg met de leiders tracht de werkgever datgene te doen, wat door beide partijen als redelijk kan worden aanvaard. Onredelijke eischen worden rustig, maar beslist afgewezen en een mogelijk conflict worde uitgevochten, maar dan tot het bittere einde. Men neme de geschiedenis als richtsnoer en late zich door den schijn van het oogenblik niet bedriegen.

Dit is het eenvoudige recept, beproefd gebleken en in waarde overtreffend alle kwakzalversmiddelen, om de Inlandsche vakactie te brengen in de juiste banen. Deze tactiek stoot de leiders en hunne volgelingen niet af, drijft niet, door wantrouwen bezield, de Inlanders te hoop en dringt ze niet op het revolutionnaire pad. Deze methode leert beide partijen, het Kapitaal en den Arbeid, wat men aan elkander heeft.

De *Java Bode* besluit: Inderdaad, dat zijn de juiste middelen, op de toepassing waarvan wij voortdurend hebben aangedrongen. Daarom kan het onderzoek, thans op last der Regeering ingesteld, zeer veel ten goede uitwerken.

Het toerisme in Indië.

Aan een correspondentie uit Soerabaja aan *de Loc.* ontleenen wij o.a.:

Java heeft zooveel dat de toeristen trekt. Zoowel de prachtig mooie natuur als de oudheden der Hindoe's zijn voor toeristen zeer zeker bezienswaardige dingen. En de vreemdeling, die hier aankomt, staat vrijwel hulpeloos te kijken, want vreemdelingenbureaux, zooals in Europa worden aangetroffen, vindt hij hier niet.

De heer Hermann, fotograaf van Toendjoengan, heeft thans opgericht een „Java Toerist Bureau", gevestigd te Toendjoengan No. 38, met een bijkantoor in het sanatorium te Tosari. Ook te Sydney in Australië en te Frisco zijn bijkantoren, waardoor Australiërs en Amerikanen reeds in eigen land betrouwbare inlichtingen omtrent ons schoon Insulinde kunnen verkrijgen. Het ligt in het voornemen van den heer Hermann over geheel Oost-Azië moderne toeristenbureaux te openen en eerstdaags gaat hij voor dat doel op reis naar Singapore; doch te Soerabaja blijft het hoofdkantoor gevestigd. Ook zal het bureau over eenigen tijd een eigen orgaan en eenige nieuwe gidsen over Java uitgeven. Dat hierdoor het toeristenverkeer in Indië zal toenemen, lijdt geen twijfel.

De marmerfabriek Wadjak.

In het Zuiden van de afdeeling Toeloengagoeng, in de dessa Wadjak, ligt de eenige marmerfabriek van Indië, toebehoorende aan de N. V. Marmoyo en sedert eenige jaren in exploitatie, lezen wij o.a. in het *Bat. Nwsbl.* Deze marmerconcessie omvat een zeer groot gedeelte van het zuidergebergte in dit deel van de afdeeling Toeloengagoeng. De geheele heuvelreeks bestaat uit gesteenten, marmer en kalk.

Na een beschrijving van de wijze waarop de marmerblokken uit de groeven gezaagd worden en verder in de fabriek verwerkt worden, beschrijft de cor-

respondent de modelkamer. Hier konden wij ons overtuigen van de schoonheid van een tegelvloer en bewonderden wij tevens een lambrizeering van geelgrijs bruine kleur, omlijst door een rand van iets donkerder kleur, welke als geheel een rijken en eleganten indruk maakte. Verder zagen we prachtige voetstukken voor beelden of bloempotten, tafelbladen, inktstellen, aschbakjes, enz., alles door Javaansche werklieden vervaardigd, hetgeen de bruikbaarheid van den Javaan voor deze kunst-industrie voor ons ten duidelijkste demonstreerde. Bij de oprichting der fabriek werd een Italiaansch marmerbewerker aangenomen, die echter op den duur minder beviel. Na eenige opleiding werden de Javanen met hun aangeboren geduld al zeer spoedig tot zeer kundige marmerbewerkers opgeleid. Bestellingen overal van Java stroomen binnen en men komt handen te kort om alles binnen den kortst mogelijken tijd af te leveren.

Betreffende deze marmergroeve kunnen we mede deelen, dat geologen hebben berekend, dat deze de rijkste der tot nu toe bekende der wereld is. Bij een jaarlijksche verwerking van 5000 M³. marmer, zou deze groeve in nog geen twee eeuwen kunnen worden uitgeput.

Het vervoer van het afgewerkte product gaat thans nog per grobak tot Toeloengagoeng. Zoodra de tramlijn tot Tjampoerdarak in exploitatie komt, wordt het transport gemakkelijker. Misschien zal de S.S. genegen zijn de marmerfabriek middels een zijlijntje met Tjampoerdarak te verbinden.

N. I. Schaakbond.

De *Pr. Bode* geeft een verslag van de wedstrijden van den N.-I. Schaakbond, gehouden te Bandoeng. De wedstrijden werden besloten met het traditioneele bondsdiner en dit wederom door een zeer geanimeerden „Blitzwedstrijd", waaraan 32 spelers deelnamen. Hiermede eindigde het zesde Congres van den Bond.

UIT DE INDISCHE PERS.

De particuliere Inlandsche-Hollandsche school „Arbeid Adelt" te Padang (Westkust van Sumatra). Er bestaat onder dezen naam eene particuliere Inlandsche school ter hoofdplaats Padang, waar de Nederlandsche taal onderwezen wordt en waar het schoolgeld ƒ 1.25 per maand bedraagt.

Hoewel deze school pas sedert September 1919 is opgericht, zoo bedraagt het aantal leerlingen, dat nu de school bezoekt, reeds 300, hetgeen, volgens mededeeling van Datoe Bangkit in de *Soenting Malajoe* van 27 Februari 1920, moet worden toegeschreven aan de vlugge en uitstekende wijze waarop de kennis van de Nederlandsche taal aan de leerlingen wordt bijgebracht.

In 6 maanden tijds zou op deze school evenveel Nederlandsch worden geleerd als in twee jaren tijds op de andere scholen.

De school „Arbeid Adelt" is gelegen in de Balai Tempoeroeng (Ranah) en wordt, behalve door de kinderen van deze wijk, bezocht door de jeugd van de wijken Mata Ayer, Rawang, Pasar Moedik Ranah, Ganting, enz.

Aan het hoofd er van staat mevrouw Gassiaux-Schmidgaal, geboren te Garoet (Preanger Regentschappen), die te Buitenzorg haar opleiding ontving en te Batavia het zoogenaamde klein-ambtenaarsexamen aflegde.

Daarna vertrok zij met haar vader, die bij den Staatsspoor werkzaam was, naar de Westkust van Sumatra en huwde weldra met den heer Gassiaux.

Na hare scheiding van dezen wilde zij in haar eigen levensonderhoud voorzien en trachtte dit te doen door de oprichting van eene particuliere school, alwaar de Nederlandsche taal op het leerplan zou staan.

Met vergunning van het Bestuur opende zij in de kampong Terandam deze school, na eerst als ondergeschikte aan een avondschool les te hebben gegeven.

Het aantal leerlingen in het kleine gebouw bedroeg oorspronkelijk tien en is thans tot 300 gestegen, eerst in de grootere woning, welke op de Alang Lawas was gelegen en daarna in het groote huis in de kampong Baroe (kampong Nias), dat aan een Arabier toebehoort.

Deze, ziende dat de zaak bloeide, liet spoedig een nog grootere woning oprichten voor de school, waarvoor ƒ 45.— per maand huur moest worden betaald, een bedrag dat voor een groot gedeelte beslag legde op de inkomsten, welke werden genoten.

Want onder de talrijke leerlingen waren verscheidene gratis-leerlingen, voorts waren 6 hulponderwijzers aan de school verbonden, terwijl het schoolhoofd de moeilijkste te regeeren jongens bij zich aan huis nam om bijzonder toezicht op hen te houden, ter voorkoming dat zij later bandieten werden.

Hoewel de Arabier met deze moeilijkheden zeer goed bekend was, wilde hij van vermindering van huurprijs niet weten en waren de lasten, die het schoolhoofd had te dragen, derhalve niet gering, zoodat zij wel verplicht was te verhuizen naar de Balai Tempoeroeng (Ranah), waar ƒ 25.— wordt betaald.

De eigenaar van deze woning heeft echter op zich genomen het schoolgebouw te bewaken en schoon te houden, zoodat daarvoor geen loon behoeft te worden uitgetrokken, terwijl hij voor de avondlessen in „licht" voorzag.

Dit was een belangrijke geldelijke besparing.

De Arabier, hierdoor in zijne belangen geschaad, diende daarop tegen het schoolhoofd eene schuldvordering in van ƒ 135.— en wilde beslag laten leggen op het schoolonderwijs-materiaal, om zoodoende het onderwijs te beletten, doch gelukkig wist de eigenaar van het schoolgebouw, door betaling, de verwikkelingen te ondervangen, met het gevolg dat het onderwijs kon worden voortgezet.

Hiermede waren de moeilijkheden voor het schoolhoofd echter niet afgeloopen.

Tien dagen nadat de betrokken inspecteur de school had bezocht, verscheen er in de *Sumatra Bode* een in de Nederlandsche taal geschreven artikel, waarin het onderwijs op de school „Arbeid Adelt" werd geprezen en lof werd gebracht aan het schoolhoofd voor hare energie.

Dit schijnt een concurrent, die vele leerlingen aan de school „Arbeid Adelt" had moeten afstaan, te hebben ontstemd, met het gevolg, dat hij in datzelfde blad een tegenartikel schreef en er een fellen, scherpen pennestrijd tusschen partijen ontstond.

Datoe Bangkit blijft zich echter aansluiten bij hen, die hulde brengen aan het energieke vrouwelijke schoolhoofd en hoopt dat de Maleijers van de Westkust van Sumatra haar werk zullen steunen, zoo noodig ook met geld.

Misschien, zegt hij, is er werk te doen voor eene vereeniging, die een liefdadigheidsmarkt voor deze school op het getouw weet te zetten, want het is in aller belang dat de school „Arbeid Adelt" wordt gehandhaafd.

De toestanden in het Stadsverband ter hoofdplaats Soerabaja. In de *Pewarta Soerabaija* van 13 Februari 1920 wordt daarover weer geklaagd en wordt twijfel uitgesproken of die instelling wel een oord van genezing is voor de zieken, die dáár herstelling trachten te vinden van hunne kwalen.

De grieven, welke men opsomt, zijn:

1°. vuile rijstborden;

2°. vuile badgelegenheid;

In de kuipen kan men somtijds oude gebruikte verbanden en overblijfselen van de rijst aantreffen.

3°. vuile kleeding en onvoldoende verwisseling van kleeding;

4°. vuile kribben, die van ongedierte (wandluizen) krioelen;

5°. geen regelmatige verstrekking van medicijnen door hen, die met de klaarmaking daarvan zijn belast;

6°. onzindelijke privaten;

7°. het benutten van de werkkracht der zieken, als borden reinigen, enz., hetgeen hen vermoeit en hunne genezing nu juist niet bevordert.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een eigenaardige belastingaanslag te Batavia. In de *Perniagaän* van 9 Maart 1920 wordt een beeld gegeven van de eigenaardige wijze waarop de aanslag in de Gemeentebelasting te Batavia plaats heeft gehad en die dan ook aan de inwoners van die plaats tot ernstige klachten aanleiding heeft gegeven.

Het heeft er veel van dat men in zeer vele gevallen er maar een gat in heeft geslagen bij de bepaling van de hoegrootheid van iemands geldelijken welstand, terwijl het merkwaardige van het geval is, dat, als men zich bij den controleur van de Belastingen beklaagde en er op wees dat het bedrag van den aanslag van de Gemeentebelasting grooter was dan dat van de Regeerings-inkomstenbelasting, men dan ten antwoord kreeg dat de Gouvernementsaanslag niet deugde.

Doch wat is intusschen gebleken?

In No. 83 van het Gemeenteblad kan men eene opgave vinden van de namen van de personen, wier bedrag van den aanslag der Gemeentebelasting over het jaar 1919 voor een belangrijk deel is verminderd, hetgeen dan toch in elk geval op een te hoogen aanslag wijst.

In die opgave komen zeker vele kleine bedragen voor, doch de aanslag van den heer R. W. E. Dalrijmple werd met de aanzienlijke som van f 15.143.93 verminderd, hetgeen wijst op eene onnauwkeurige behandeling van belastingzaken, die zeker aan velen zal opvallen.

Dat er dus vele klachten moesten binnenkomen, spreekt van zelf.

Ten einde te weten te komen, hoe groot het inkomen van een belastingschuldig gemeentenaar is, is het raadplegen van de officieele belastingbescheiden niet voldoende.

De Gemeente schijnt echter het werk van de bestaande commissies niet te vertrouwen en luistert niet naar de inlichtingen, die de belastinghebbenden zelf verstrekken.

Zij ziet in de belastingschuldigen ondeugende rakkers, die alles trachten te verzwijgen, teneinde een hoogen aanslag te voorkomen en zoekt dientengevolge hare inlichtingen elders, bij vrienden en bekenden, die belangstelling hebben voor de belangen der Gemeente.

Vooral tracht zij gegevens te verkrijgen bij buurgenooten van den belastingschuldige.

En als de Gemeente nu maar het gemiddelde nam van de geldelijke inlichtingen, welke zij heeft verkregen, dan zou de aanslag misschien nog wel billijk kunnen zijn, maar zij neemt gewoonlijk de hoogste gegevens, die misschien juist kunnen zijn, doch die ook wel het gevolg kunnen zijn van naijverige bedoelingen van den berichtgever, die den tegenstander een hak wil zetten.

Een der ingezetenen, op Kramat woonachtig, werd b.v. aangeslagen voor f 12.000.— berekend naar zijn inkomen en toen hij zich daarover beklaagde bij den controleur, verklaarde deze dat de door hem verkregen inlichtingen dien aanslag wettigden, aangezien hij in het afgeloopen jaar meer dan 3 ton gouds had verdiend.

Hoe deze belastingambtenaar aan die inlichtingen kwam, weigerde hij te vertellen en al kon de belastingschuldige ook aantoonen dat hij nog geen f 100.000.— bezat, toch bleef de controleur beweren dat hij zich niet vergiste.

Het eenige wat hem overbleef te doen was het indienen van een rekest aan den Gemeenteraad, met verzoek om vermindering van den aanslag.

Wordt deze toegestaan en heeft men inmiddels het bedrag van den aanslag voldaan, dat op het biljet is aangegeven, dan wordt bij de uitkeering van het te veel betaalde geen rente betaald, terwijl sommige belastingschuldigen ook nog de pleitbezorgerskosten hebben te voldoen, wanneer zij voor deze zaak een advocaat in den arm hebben genomen.

Vele zakendoende Chineezen toch beredderen deze zaken niet zelf, doch roepen de hulp in van een pleitbezorger.

Het is op deze wijze, zegt de schrijver van het artikel, dat de in hunne beurs geknepen belasti[ng]schuldigen, tot genoegen van de Gemeente-ambte[na]ren, in hun bestaan worden bemoeilijkt.

De toestand van de zijdemarkt in China. De uitvo[er] van Chineesche zijde, geschikt voor de vervaardigi[ng] van zijden stoffen, was tijdens den oorlog bijzond[er] traag en betaalde men daarvoor per pikol van 13[3] pond de som van 400 tail.

Nu de scheepvaart geleidelijk haar vroegeren om[vang] herneemt, is die uitvoer wederom toegenom[en] en wordt voor diezelfde hoeveelheid 1000 tail be[taald], voor zijde van superieure kwaliteit.

In Japan zijn de prijzen van zijde tegenwoord[ig] bijzonder laag, doch niettemin schijnen Fransche[n] en Amerikanen aan de kwaliteit van de Chineesch[e] zijden de voorkeur te geven, hetgeen blijkt uit de be[langrijke] bestellingen, welke de Fransche en Ameri[kaansche] fabrieken hebben gedaan.

Vooral Lyon kocht veel Chineesche zijde.

In het midden van de maand Juli 1919 had he[t] Fransche schip „Nera" eene lading in van 4800 ba[len] zijde ter waarde van 3.850.000 tail, terwijl he[t] zich laat aanzien dat, als meerdere schepen kome[n], de zijdemarkt in China zich niet alleen geheel za[l] herstellen, doch dat zij nog grooter omvang zal aa[n]nemen dan vóór den oorlog het geval was.

Volgens de handelsrapporten van Spanje, Itali[ë], Frankrijk en Syrië zal de oogst van zijdeworme[n] slechts iets meer zijn dan vroeger, doch de kwalite[it] van de zijde is beter.

The Merchants Guild of Soochow and Hanko[w] heeft de handelaren in zijde van naam bijeenge[roepen] met het doel het denkbeeld te bespreken ee[n] rekest aan de Regeering in te dienen en haar te ve[r]zoeken aan generaal Ansemoij(?) te verbieden, de[]pôts van zijdewormen op te richten.

Wanneer de prijs der zijdewormen, welke voor he[t] buitenland zijn bestemd, dezelfde blijft van thans, dan zullen de wevers daarvan niet alleen nadeel on[d]ervinden, doch raakt China den zijdehandel kwij[t]. (*Perniagaän* van 11 Maart 1920).

De Duitsche handel in China. Tal van Duitscher[s] hebben aan de Chineesche autoriteiten in de verschillende havenplaatsen van China vergunning gevraagd, Chineesche goederen te mogen uitvoeren, welke verzoeken in eene conferentie van Chineesche ambtenaren, in overleg met het Departement van financiën, in overweging zijn genomen, aangezien men in China daarin voordeel voor het land zag.

Er is echter bepaald, dat de Duitschers bij den uitvoer het tarief hebben te volgen, dat door den laatsten Keizer is vastgesteld.

En, aangezien op dit oogenblik geen handelstractaat tusschen China en Duitschland bestaat, moeten de Duitschers de navolgende regeling in acht nemen:

1e. Bij den invoer van Duitsche goederen in China moet het douanetarief worden gevolgd, dat de Regeering zal vaststellen en niet het bestaande tarief.

2e. Bij doorvoer van Duitsche goederen naar de binnenlanden van China moeten tolrechten aan de Chineesche kooplieden worden betaald. Duitsche certificaten mogen niet worden achtergehouden.

3e. Aan de Duitschers, die goederen in de binnenlanden van China koopen, zullen geen drie duplicaat-certificaten worden verstrekt.

4e. Het vervoer van Duitsche goederen, welke in China zijn vervaardigd is verboden.

5e. Duitsche agenten worden niet in de binnenlanden toegelaten. (*Perniagaän* van 11 Maart 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Juni-afl. opent met een artikel van den hoofdredacteur den hr. E. A. A. van Heekeren, getiteld: De G.-G. en de inlandsche volksbeweging. Naar aanleiding van critiek in de Indische pers op zijn gebruikelijk jaaroverzicht (zie Ind. Gids van Febr. j.l.) zet de hr. v. H. nogmaals zijn standpunt uiteen. — De hr. A. E. Sitsen, arts in Soerabaja, artikelt over „Geneeskundig hooger onderwijs in Indië"; hoofdzakelijk bevat dit opstel eene wederlegging van het door prof. Boeke op het 2e Koloniaal Onderwijs Congres over deze

materie in het midden gebrachte. — „De Indische landbouwstatistiek, hoe zij was en hoe ze worden moet" is de titel eener bijdrage van den hr. A. M. P. A. Scheltema. De schr. bestrijdt hierin den hr. Schmülling, die aan hetzelfde onderwerp eenige beschouwingen heeft gewijd, doch volgens den hr. Sch. „blijken geeft deze materie in het geheel niet te beheerschen, en in zijn ellenlange artikelen zooveel kaf geeft, om in zijn bloemrijke taal te spreken, dat men het koren met een lantaarntje moet zoeken." — De hr. G. A. M. Meijer, oud-assistent-resident, bespreekt „Een bestuursambtenaar, die veel voor den Inlander deed", n.l. den oud-resident F. Fokkens. Schr. hoopt door zijn bijdrage anderen op te wekken om het verdienstelijke werk van vroegere B.B.-ambtenaren aan het licht te brengen, opdat de verkeerde indruk, die zich bij het Hollandsche publiek gevestigd heeft omtrent den arbeid dier landsdienaren, zich wijzige en verandere in een gunstige, zooals zij in alle opzichten verdienen.

Overigens bevat deze afl. de gewone rubrieken: Revue van brochures; Koloniale literatuur; Wetenschap en Industrie; Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Weekblad voor Indië.

In No. 3 van den 17en jaarg. een geïll. artikel over de N. V. de Ned.-Ind. Scheepswerf te Soerabaja. — Verder een opstel, eveneens met ill., naar aanleiding der opening van het Jongenshuis te Soekaboemi (zie vorig Kol. Weekblad).

No. 4 bevat o.m. een bijdrage van den hoofdredacteur, den hr. J. Verboom, over de Indische huishuurordonnantie, „in dezen abnormalen tijd...... een belachelijk anachronisme, een levend lijk, dat in geen enkel opzicht de Indische maatschappij van nut is, integendeel, haar last en schade berokkent."

De Reflector.

Het 1 Mei-Nr. geeft onder het opschrift „Klein-woningbouw te Bandoeng" eenige foto's met bijschrift, waaruit blijkt, dat door de gemeente Bandoeng het vraagstuk der volkshuisvesting flink onderhanden genomen wordt. — De hr. D. van Mullem beschrijft een porceleinen gedenkbordje, een sieraad van Chineesche keramiek, afkomstig, blijkens de daarop aangebrachte wapenschilden, van den G.-G. P. A. van der Parra (1761—1175).

Het schiereiland Kapauer op West-Nieuw-Guinea.

Zendeling D. C. A. Bout schrijft over dit op West-Nieuw-Guinea liggend landschap, in het Juni-Nr. van het maandblad der vier samenwerkende Zendingscorporaties, bijzonderheden, inzonderheid op maatschappelijk gebied, welke voor velen absoluut nieuw zullen zijn; als men den tweeden druk van de Encyclopaedie van Ned.-Indië raadpleegt (Deel II, 1918, blz. 270), dan vindt men onder het hoofd „Kapauer" eenige nietszeggende regels en daarmee is het uit. We nemen dan ook de vrijheid, hetgeen zendeling Bout mededeelt, hieronder onverkort te laten volgen.

Het zendingsveld Kapauer is schaarsch bevolkt. Uren kan men in de bergen loopen zonder een huis aan te treffen, dorpen zoekt men er tevergeefs. Dorpen liggen er alleen langs de kust en hun bewoners zijn onder Ceramschen en Goramschen invloed tot den Islam overgegaan. Worden op andere deelen van Nieuw-Guinea de Papoea's bestuurd door hun familiehoofden, op Kapauer zijn de hoofden belast met het bestuur over eenige stammen. Zoo zijn er zeven miniatuurrijkjes, over elk waarvan een hoofd is aangesteld, die den titel draagt van radja.

Kapauer is een rijk nootmuscaatland. Jaarlijks worden er duizenden pikols uitgevoerd. Dit bracht een groote schaar van vreemdelingen in het land. De oudste handelsrelaties hebben hier de Gorammers en Cerammers, na hen kwamen de Boegineezen en Macassaren en toen er geregeld verkeer kwam, zetten ook Arabieren en Chineezen zich neer. De meesten hunner hebben den pelgrimstocht naar Mekka gedaan en zijn propagandisten voor den Mohammedaanschen godsdienst. Al deze rassen bereizen het land en hun intrigeeren blijft niet zonder invloed op den Kapauer. Waar de Radja's oorspronkelijk handelaars waren of nog zijn, daar hebben zij er belang bij, dat het volk zoo dom mogelijk gehouden worde.

Doordat de Papoea van Kapauer bezittingen heeft, is het den handelaar mogelijk voorschot te geven. Op deze wijze verzekeren zij zich een zeker monopolie over de opbrengst van boomgaarden. Het kwam wel eens voor dat een Papoea in stilte de opbrengst aan anderen verkocht. De handelaar weet er echter wel raad op om dit in het vervolg te voorkomen. Hij plaatst een sasi (of kera kera) voor den boomgaard. Hierin volgt hij de adat van den Kapauer. Het is een verbodsteeken, meestal bestaande uit een stok met een droog klapperblad er aan. Niet het voorwerp, maar de er bij uitgesproken oordeelen maken den schuldenaar bevreesd. De schuldeischer kan er zeker van zijn, dat de Papoea nu niet het hart heeft de opbrengst aan anderen te verkoopen.

In 1912 is het volk van Kapauer geregistreerd en onlangs is men er weder mede begonnen. Het bleek, dat in enkele gebieden 25 pCt. van de belastingbetalende mannen gestorven waren; 10 pCt. hiervan kan men op rekening zetten van de Spaansche griep, maar dat neemt niet weg, dat het sterftecijfer toch zeer hoog is. Voorts bevond men, dat op iedere 100 weerbare mannen 80 vrouwen zijn. En dat van de 100 huwelijken 75 kinderen hebben. Sporadisch treft men huwelijken aan met meer dan twee kinderen.

Het zedelijk peil der bevolking is zeer laag; onder de jeugd moet de onzedelijkheid grenzeloos zijn. Vele mannen zijn al op gevorderden leeftijd voor ze huwen en nemen dan een kind-vrouwtje, dat nog geen gelegenheid heeft gehad om tot ontwikkeling te komen. De bruidschat varieert van ƒ 500.— tot ƒ 1000.—.

Zedelijke opheffing is misschien nog mogelijk. Deze is echter niet te verwachten van de Mohammedaansche overheerschers; zij slaan de pogingen in deze met machteloosheid. Ook het dobbelspel brengt hier groote ellende. Als er geen groote kentering komt, is het volk van Kapauer ten doode opgeschreven, met rassche schreden sterft het uit.

Maandbl. der vier samenwerkende Zendingscorporaties.

Behalve boven afgedrukt stukje, bevat het Juni-Nr. o.m. nog bijzonderheden over het leven van den oud-zendeling Marie Johannes van Baarda (met portret), en het vervolg van Mr. J. W. Flieringa's Reisherinneringen uit Ned.-Indië; schr. behandelt thans den Boeroenees en zijn godsdienst.

Teysmannia.

De 1e afl. van jaarg. 1920 opent met een levensbeschrijving van den hr. F. W. J. Westendorp († 3 Maart 1920, in leven Gouvernements-pomoloog). Schrijver dezer necrologie is de hr. J. E. van der Stok; de hr. J. Sibinga Mulder voegt er enkele waardeerende woorden aan toe, waaruit blijkt welk een groot verlies het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel door het verscheiden van den hr. Westendorp heeft geleden. — De hr. J. J. Smith vervolgt zijn aanteekeningen over orchideeën. — Een derde artikel handelt over oliepalmcultuur op Sumatra en is ontleend aan een officieel rapport van Dr. N. R. Pekelharing.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 10: Toradja's, door N. (met mooie afb. van een Toradja'sche slavin en een Toradja-dorp in Zuid-Oost-Celebes). — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaartm. „Nederland" — „Rotterdamsche Lloyd"), door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Patrouilleleven, door M. A. van der Lijke. VIII. Verzet. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

We ontvingen gelijkertijd de Jan-, Febr.-Maart- en de April-afl. van dit tijdschrift, en noteeren uit den inhoud het volgende:

Jan.-afl.: In memoriam. B. D. H. Tellegen, door H. Bellers. — Het kappen van scheepsbouwhoutwerken in de djatibosschen, door G. W. van Neyenhoff. — Voorloopig onderzoek van een aantasting van levenden djati door Xyleborus Destruens Bldfd (met afb.), door L. Kalshoven. — Een algemeen ingenieurscongres in Ned.-Indië, door E. H. B. B.

Febr.-Maart-afl.: Notulen van de 10e Alg. Verg. der Ver. van Ambt. bij het Boschwezen in N.-I., door J. H. Becking. — Enkele opmerkingen naar aanleiding van het praeadvies van F. H. Endert: De wetenschappelijke botanische houttechnische exploratie in de Buitengewesten, door Dr. J. Ph. Pfeiffer. Met aanteekeningen van F. H. Endert. — Verband tusschen microscopische structuur en technische eigenschappen van het hout, door Dr. den Berger. — Verzending van djatihout uit Siam naar Batavia en Japan (uit het Koloniaal Archief), door E. H. B. Brascamp. — Abnormaal hooge prijzen van djatihout, door E. H. B. Brascamp.

April-afl.: Chronologisch register der meest voorkomende voorschriften voor den dienst van het Boschwezen in Ned.-Indië (vervolg), door E. H. B. Brascamp. — Reorganisatie van den Dienst van het Boschwezen (officieel rapport). — Een houtvester op Djoewana in 1675 (uit het Koloniaal Archief), door E. H. B. Brascamp. — De resident van Japara D. van der Straten reist over Rembang en Blora naar Panolan,

om de djatibosschen aldaar te bezichtigen in Nov. 1665 (uit het Koloniaal Archief), door E. H. B. Brascamp. — Nota betreffende de bescherming der in stand te houden wildhoutbosschen in het gebergte tegen boschbranden, inzonderheid door boschtechnische maatregelen, door C. R. S. Ritsema van Eck. — Stijging van wildhoutprijzen in de Buitengewesten.

De Volken van Nederlandsch-Indië.

Bij de Uitg.-Maatsch. „Elsevier" te Amsterdam is verschenen de eerste afl. van een werk, getiteld:

De volken van Nederlandsch-Indië. In monographieën door deskundigen onder leiding van Prof. J. C. van Eerde. Geïllustreerd met ruim 500 groote en kleinere afbeeldingen van photographieën, twee prenten in kleuren en twee groote ethnographische kaarten.

We begroeten de verschijning van dit schitterend standaardwerk — de eerste afl. legt er reeds getuigenis van af — met groote sympathie. Ontegenzeggelijk is er over de verschillende volksstammen, die den uitgestrekten Indischen Archipel bewonen, heel veel geschreven, maar de literatuur is zoo verspreid, dat het de grootste moeite kost haar te beheerschen, zoo dit al mogelijk is. Dat aan dit bezwaar thans op zulk een uitnemende wijze wordt tegemoet gekomen verdient allen lof. De beschrijving der verschillende monographieën (die te zamen twee klocke boekdeelen zullen vormen) is toevertrouwd aan deskundige handen; de hoofdleiding berust bij Prof. van Eerde, die op ethnographisch gebied als de autoriteit bij uitnemendheid moet worden beschouwd. En overigens, men oordeele zelf, door inzage te nemen van de juist verschenen eerste aflevering, bevattende een Inleiding van Prof. v. E., benevens het eerste gedeelte van „Het volk van Atjèh, door H. T. Damsté."

De West-Indische Gids.

De Mei-afl. van dit maandschrift bevat de volgende opstellen: Sporen van voorhistorische bewoners van Suriname (met afb.), door J. W. Gonggrijp. — De toekomst van Suriname als suikerland, door Tj. Pyttersen. — De Zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname, 1738—1816, door H. Weiss. — De Curaçaosche begrooting voor 1920, door Mr. B. de Gaay Fortman. — De stichting van de Portugeesch Joodsche Gemeente en Synagoge in Suriname, door Mr. R. Bijlsma. — Uit de Pers. — Bibliographie.

Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde.

Inhoud van Deel 59, afl. 3: Een offerfeest bij den Nagehstam op Flores, door Jhr. B. C. M. M. van Suchtelen. — Beitrage zum Malayischen Wörterbuch, von Dr. von Zach. — De hygiëne, de ziekten en de geneeskunst der Baliërs, door P. de Kat Angelino. — Bijdrage tot de bibliographie van de huidige godsdienstige beweging ter Sumatra's Westkust, door Dr. B. Schrieke. — Jirnnoddhara. Mededeeling van Dr. F. D. K. Bosch.

Vragen van den Dag.

In de Juni-afl. een kort artikel van Ds. N. Vos: Waarom Eduard Douwes Dekker naar Indië ging. Het eenvoudige antwoord van schr. luidt: omdat zijn ouders met hem geen weg meer wisten. — Dezelfde schr. heeft het in een volgend opstelletje over Pieter Douwes Dekker; hij besluit dat Eduard in de beoordeeling van broer Piet erg onbillijk is geweest.

Buiten.

De hr. Joh. F. Snelleman publiceert in Nr. 23 van „Buiten" een interessant opstel over bronswerk van Broenei, met mooie afbeeldingen van stukken, welke in het historische museum te Bern aanwezig zijn. Schr. geeft een duidelijke uiteenzetting van de wijze, waarop die fraaie voorwerpen worden vervaardigd.

De Indische Mercuur.

Behalve de vaste rubrieken: Cultuurberichten, kleine mededeelingen, enz., bevat No. 24 van de „Ind. Merc." de volgende bijdragen: Oogstcijfers van Cubasuikerfabrieken, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — 78 Preanger-houtsoorten. Beschrijving, afbeelding en determinatie-tabel, door H. Beekman, besproken door Prof. A. te Wechel. — Oliepalmcultuur op Noord-Sumatra (ontleend aan het rapport van Dr. N. R. Pekelharing). — In de rubriek Personalia levensbijzonderheden van den hr. W. H. Th. Harloff († 5 Juni te 's-Gravenhage) en Dr. E. B. Kielstra († 4 Juni te 's-Gravenhage).

Nationale Staatkundige Gids.

Het Nr. van dezer artikelt over noodzakelijke loonsverhoogingen in Indië. Toegegeven wordt, dat in het algemeen het loon van den Javaanschen arbeider in den tegenwoordigen tijd — vooral in verband met de hooge rijstprijzen — onvoldoende is, doch de wijze waarop het Gouvernement hierin tracht te voorzien, het uitoefenen van dwang op de particuliere ondernemingen, lijkt schr. minder aanbevelenswaardig.

De Java-Post.

Onder den geruchtmakenden titel: „De ethische richting als moordenares op Zuid-Nieuw-Guinea" schrijft Pr. P. Vertenten in No. 19 van „De Java-Post" een artikel dat neerkomt op zijn herhaalde klacht: De bevolking van Zuid-Nieuw-Guinea gaat haar ondergang tegemoet, sterft uit, wanneer het Gouvernement geen doeltreffende maatregelen neemt. Maar...... „de lieve ethische richting staat in den weg, men mag niet dwingen, de persoonlijke vrijheid niet besnoeien!"

In hetzelfde Nr. indrukken over katholieke ziekenverpleging in Suriname en op Curaçao.

Suriname.

Aan „Het Vaderland" van 7 Juni ontleenen wij het volgende:

„De heer G. J. Staal, de Gouverneur van Suriname, die sedert eenige maanden in ons land vertoeft, zal den 23sten dezer met het ss. Van Rensselaer naar de kolonie terugkeeren.

Zooals men weet, was de heer Staal hier voor ambtelijk werk, maar ook om te trachten, medewerking van particulieren te krijgen in zijn streven de kolonie vooruit te brengen.

Wij hadden heden een onderhoud met den heer Staal, die ons omtrent de resultaten van zijn ambtelijke besprekingen uit den aard der zaak geen inlichtingen kon verschaffen. Te zijner tijd zullen deze wel aan den dag treden door wat de Minister van Koloniën aan de Regeering zal voorstellen.

Wat het tweede gedeelte van zijn bemoeiingen betreft, de Gouverneur kon met voldoening constateeren, dat eenige vertegenwoordigers van het Studie-Syndicaat hun bereidwilligheid hebben getoond om in alles mede te werken. Speciaal wat gedaan wordt om aan het landbouwbedrijf de zoo noodige uitbreiding te geven, stemt hoopvol.

Met veel genoegen wees de Gouverneur er op, dat het menschen van beteekenis zijn, vertegenwoordigers van belangrijke lichamen, die vermoedelijk binnenkort nieuwe relatiën zullen gaan aanknoopen in Suriname. Ook hierover kon de heer Staal nog geen nadere verklaringen verstrekken.

Suriname — zoo vernamen wij in ons onderhoud — heeft dringend behoefte aan een samenwerking van wetenschap, kapitaal en arbeidskrachten.

De kolonie telt slechts 106.000 zielen en daaronder zijn veel te weinig arbeiders om de georganiseerde bedrijven gaande te houden.

Het tekort aan werknemers is gelukkig aan het minderen. De Britsch-Indische emigratie eerst en thans de Javaansche geeft een vrij bevredigenden aanvoer. Europeesche werklui zijn in Suriname niet goed bruikbaar, voor zoover het landarbeid betreft, wèl om leiding te geven.

Een vergelijking met het naburige Engelsch Guyana is niet goed te trekken. De bevolking is daar immers driemaal grooter. Klimatologisch is de toestand gelijk. Ook in onze kolonie is de bodem rijk en uitstekend voor bewerking geschikt. Wanneer de ontbrekende handen, waarop de grond wacht, aanwezig zijn, dan zal er ook voor Suriname een beter tijd komen.

Van overheidswege staat men niet stil. Aan het Landbouwdepartement is een plantkundige en een landbouwscheikundige verbonden; deze ambtenaren, gesteund door hun staf, geven tal van inlichtingen op dit terrein, waarvan de geheele kolonie de vruchten zal plukken. Men is er op bedacht om van overheidswege aan deze voorlichting uitbreiding te geven.

Wij hopen, dat het vele werk, tijdens zijn verblijf in het Moederland, door den heer Staal in het belang der kolonie verricht, goede gevolgen moge hebben.

De uitvoer heeft, ondanks de belemmeringen, die handel, industrie en landbouw in den weg staan, het vorig jaar *f* 9.457.000.— bedragen.

Wanneer de hulp, waarop Suriname wacht, inderdaad verleend wordt, dan gelooven wij, dat voor deze kolonie betere tijden in aantocht zijn.

Een man als gouverneur Staal, die zoo'n hooge opvatting van zijn niet gemakkelijke taak heeft, lijkt ons wel de geschikte persoon om de komst er van te bespoedigen en van Suriname een bloeiende kolonie te maken."

* * *

Onder het hoofd „*Goede vooruitzichten*" schrijft „*De Surinamer*" van 11 April o.m.:

„Prof. Grutterink heeft per ss. Berenice de kolonie wederom verlaten. De onderzoekingen naar ijzererts, welke hij alhier gedaan heeft, wettigen de hoop, dat de industrie in Suriname een nieuwe vlucht nemen zal. Zelfs bestaat het uitzicht, dat de spoorlijn, welke destijds aan de goudindustrie in spe haar ontstaan te danken gehad heeft, maar een groote teleurstelling opleverde, thans door de exploitatie van ijzererts rendabel worden zal. De mogelijkheid is zelfs niet uitgesloten, dat de nieuwe maatschappij het voorstel doen zal de spoorlijn van de kolonie geheel over te nemen en voor eigen rekening te exploiteeren.

Het Fransche consortium, dat het oog op Suriname geslagen heeft om op landbouwgebied hier werkzaam te zijn door de oprichting eener suikercentrale, staat zeer goed aangeschreven. De ingenieur, die door hen uitgezonden werd om onderzoekingen alhier in te stellen en thans wederom is vertrokken, heeft de beste indrukken van onze kolonie medegenomen."

* * *

Op de onlangs gehouden jaarlijksche algemeene vergadering van de Guyana Goud Placer Cy. werden eenige mededeelingen gedaan over het met de combinatie Friedrich Krupp A. G. c.s. gesloten contract en over de opgerichte Eerste Surinaamsche IJzererts Maatschappij, waarop de koninklijke bewilliging is aangevraagd.

Aangaande den stand van de onderzoekingen van de ijzerertsmassa's werd medegedeeld, dat dit onderzoek tot aan het vertrek van dr. Durrer (van de Verein. van de Deutsche Eisenhüttenleute) zoover was gevorderd, dat, toen was vastgesteld, dat over een gedeelte van den Donderbariberg het ijzererts geheel aan den dag treedt. De lengte van dit gedeelte is pl.m. 1400 M., terwijl de breedte pl.m. 600 M. bedraagt. Toen dr. Durrer 14 April j.l. uit Suriname vertrok, was men op alle hoofdsnijpunten tot op 5 M. diepte gekomen zonder dat men door de ijzerertslaag heen was en stond het dus voorloopig vast, dat de inhoud van het gedeelte, waar het ijzererts direct aan den dag treedt, mag worden aangenomen op rond 12 millioen ton. Op deze diepte is de bergassessor Diesterweg begonnen mijnen te leggen, teneinde de werkelijke dikte van de lagen vast te stellen.

Het voorloopig onderzoek heeft tot dusverre bevredigende resultaten opgeleverd; een juiste waardebepaling kan eerst plaats hebben, nadat het geheele onderzoek is afgeloopen; zoodra dit geschied is, zal hiervan nader mededeeling worden gedaan.

Op een vraag van een der aandeelhouders of de ijzerertsmassa's gunstig voor de exploitatie waren gelegen, werd geantwoord, dat van zeer competente zijde is medegedeeld, dat de ligging van Suriname als ertsland zeer gunstig is, terwijl verder het voorloopig onderzoek heeft uitgewezen, dat het transport van den Donderbariberg naar de Saramacca-rivier geen moeilijkheden zal opleveren.

* * *

De Juni-aflevering van „*Neerlandia*" schrijft:

„De verwachting in het vorige jaarverslag uitgesproken, dat deze Groep thans weer een werkzaam deel van ons Verbond mocht worden genoemd, is verwezenlijkt. Zij werd na jarenlange sluimering — de ontbinding in Nov. '13 is terecht door het Hoofdbestuur nooit als wettig erkend — weder tot nieuw leven gewekt. De terugkeer van den heer Oudschans Dentz in de kolonie is daar zeker niet vreemd aan. Ons Hoofdbestuurslid, de heer J. S. C. Kasteleyn, wist als leider van het Suriname-Studie-Syndicaat zijn bezoek aan Suriname dienstbaar te maken aan de herinrichting der Groep en na beider redevoeringen in een drukbezochte Juni-vergadering te Paramaribo, waarin de beteekenis van het A. N. V. werd uiteengezet en gepleit voor een goede verstandhouding en samenwerking tusschen kolonie en moederland, werd een bestuur gekozen, dat sedert met ijver aan het werk is getogen. De medewerking en steun van Z.Exc. Gouverneur Staal worde met dankbaarheid vermeld.

Sedert werd door letterkundige en geschiedkundige lezingen, door de vertooning van de rolprent „Zegetocht van H. M. de Koningin", een rondzendbrief aan de leden, nieuwe verbinding met de Boeken-Commissie, herstel der koloniale boekerij, belangstelling in de afstammelingen der Hollandsche kolonisten, het nut eener inrichting als het A. N. V. ook voor de kolonie aangetoond. Zelfs het volksuniversiteitsbeginsel is er doorgedrongen en vond uiting in den Studiekring met zijn wetenschappelijke cursussen.

Het aantal leden der Groep, dat na de herinrichting ongeveer 60 bedroeg, werd meer dan verdubbeld. Als afgevaardigden van de Groep in het Hoofdbestuur bleven gehandhaafd de heeren Mr. Dr. C. F. Schoch, de oprichter der Groep in 1902, en Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weiler. Eerstgenoemde bracht de laatste maanden van 1919 in de kolonie door en had in dien tijd herhaaldelijk aanraking met het Groepsbestuur."

* * *

De heer Fred. Oudschans Dentz besluit een overzicht over den economischen toestand van Suriname in „*In- en Uitvoer*" van 9 Juni aldus:

„Wat zal de toekomst brengen voor onze Kolonie?

De *bauxietindustrie* zal zich ongetwijfeld krachtig ontwikkelen en het door de Sur. Bauxiet-Mij. gestichte plaatsje Moengoe nog van beteekenis worden.

Haar mededingster, de Nederlandsch-Noorsche Maatschappij, zal den berg *Rorac* exploiteeren.

Over het ijzererts is men hoopvol gestemd en te hopen is het, dat de onderzoekingen, voor de firma W. Muller en Co. gedaan door Prof. Grutterink, die juist naar het moederland is teruggekeerd, tot een gunstig resultaat leiden.

Ook lezen wij reeds van een door de Guyana Goud Placer gesloten contract met de firma Krupp te Essen voor de levering van ijzererts, welke in groote hoeveelheden zijn aangetroffen in den Donderbariberg.

Een Fransch consortium schijnt een suikercentrale te willen stichten.

Nu mag gevraagd worden naar de Nederlandsche kapitalisten, nadat de voorstellen van het Suriname-Studie-Syndicaat bekend zullen zijn geworden. Zullen die het bevolkingsvraagstuk ter hand nemen?

Ten slotte zal misschien nog de zoo gesmade Lawaspoor, de „sprong in het duister", de spoor die niet rendeert, door de onderzoekingen die hebben geleid tot het vinden van belangrijke ertslagen in het binnenland, van beteekenis worden. Het was toch de spoorlijn, met het eenvoudig telefoonlijntje er langs — zeide Prof. Gruttering geestig op een afscheidsmaaltijd ten gouvernementshuize — die hem in de gelegenheid had gesteld, aan zijn opdracht in zoo korten tijd te voldoen."

Curaçao.

Betalen.

Het ontwerp tot wijziging van de inkomstenbelasting, dat wij aankondigden in ons nummer van 27 Mei l.l. stuit in den Kolonialen Raad nog al niet op veel tegenstand. Men kon echter niet nalaten de opmerking even te plaatsen, dat het om het evenwicht tusschen inkomsten en uitgaven te herstellen niet voldoende zal zijn om de inkomsten te vermeerderen, maar ook bij de uitgaven rekening is te houden met den nood der Koloniale kas. De aanvangsgrens der belastbare inkomens wenschte men blijkens het V: V. te verhoogen van *f* 600 op *f* 900 à *f* 1000. Men beriep zich hiertoe op de moeilijkheden verbonden aan het innen van de onbelangrijke sommetjes, die door de lagere inkomens worden opgebracht, waartegenover een lid wees op de opvoedende kracht, die in belasting der lagere inkomens ligt. Het zou niet ongewenscht zijn, als de administratie van financiën hierin aanleiding vond, eens een en ander mee te deelen omtrent dit punt. Al was het alleen maar uit „educatief oogpunt".

Gebrek aan werkvolk.

Onder dit opschrift schrijft de „Amigoe di Curaçao":

Curaçao wordt in versneld tempo leeggepompt. Al het werkvolk vloeit weg naar den vreemde.

Nu weer doet „The Barahona Company" een oproep om werkkrachten en het staat te verwachten, dat op zulke voordeelige voorwaarden zeer velen aan dien oproep zullen beantwoorden. Voor Kanaalwerken, voor het maken van betonconstructies en het leggen van spoorrails worden gevraagd arbeiders tegen 1,5 dollar daags, opzichters voor nog 25 pCt. hooger loon, timmerlieden voor 2 tot 3,5 dls. daags, vrij dokter en verpleging in geval van ziekte, alles voor een contract van 8 maanden met vrije heen- en terugreis, terwijl het loon reeds ingaat op den dag van vertrek hier.

Zulke loonen verdient geen enkele werkman hier in onze kolonie. Er is hier ook geen enkele werkgever, die bij mogelijkheid zulke loonen k a n uitkeeren.

Gisteren is reeds de eerste bezending van 60 werklieden voor deze Maatschappij naar Sto. Domingo vertrokken. Nog meerderen zullen volgen.

De tram.

De motortram van de Emmabrug naar Schaarloo rijdt niet meer. Oorzaken van gebrek aan materieel hebben den concessionaris tot tijdelijke stopzetting van den dienst gedwongen en nu zou hij door het Gouvernement overeenkomstig de concessievoorwaarden beboet zijn, in die mate zelfs, dat hij veiligheidshalve maar de concessie er aan gegeven zou hebben. Aldus begrijpen wij uit een stukje in de „Amigoe di Curaçao". De menschen zullen het gezellige trammetje missen.

Curacaosche Handelmaatschappij.

Aan het verslag ontleenen wij:

„De uitkomsten van de werkzaamheden onzer Maatschappij in het afgeloopen boekjaar zijn gunstig te noemen; hoofdzakelijk werd dit resultaat verkregen door onze overzeesche vestingen.

Het scheepvaartbedrijf op Curaçao met onze eigen zeilschepen leverde wederom goede resultaten op. Voor de beëindiging van den Europeeschen oorlog konden de importzaken van het Hoofdkantoor zich herstellen, terwijl de exportzaken, hoewel nog aan vele belemmeringen onderhevig, zich gaandeweg konden verbeteren.

Ten einde op Curaçao over een goedgelegen terrein te beschikken om daarop een kantoorgebouw te kunnen zetten, heeft onze Maatschappij twee perceelen aan de Handelskade te Willemstad aangekocht.

Uit de winst gemaakt voor ons Bijkantoor Curaçao werd *f* 9000.— afgeschreven op de aandeelen in het zeilschip „Frisia". Aangezien het zeilschip „Hollandia" in begin 1920 tot bevredigenden prijs verkocht is, was er geen aanleiding tot verdere afschrijving.

De Heer Casp. Peereboom heeft den wensch te kennen gegeven als Directeur af te treden."

Een stuk geschiedenis.

De „Amigoe di Curaçao" deelt mee, dat het 11 Juli a.s. vijftig jaren geleden zal zijn, dat de Dominicanen hunnen arbeid in de kolonie begonnen. Op dien dag zette Monseigneur Van Ewijk met drie ordebroeders voet aan wal, nadat twee jaren vroeger de kolonie aan de zorgen dezer orde officieel was toevertrouwd. Ook zonder blinde bewondering te koesteren voor het werk dezer Missie kan men erkennen, dat hare arbeid gezegend is geweest en in menig opzicht der kolonie tot zegen gestrekt heeft. In hare archieven zal een schat van kennis liggen voor de kennis ook der economische geschiedenis van de kolonie. Voor eenige jaren heeft de heer Dahlhaus ook daaruit geput, toen hij zijn geschiedkundig overzicht van het bijzonder onderwijs schreef. Het zou velen niet ongevallig zijn, wanneer de kerk in dit jubileum aanleiding mocht vinden, bijv. in een gedenkboek wereldkundig te maken de geschiedenis der Missie in de afgeloopen halve eeuw, voor zoover deze voor openbaarmaking vatbaar en geschikt is.

Maansverduistering.

De totale maansverduistering van 2 Mei l.l. was bij heldere onbewolkte lucht op Curaçao goed waarneembaar, zooals „La Cruz" meedeelt.

Levensmiddelen.

„Boletin Comercial" geeft onderstaand vergelijkend staatje van den prijs van verschillende eerste levensbehoeften in 1914 en 1920:

	1914	1920	
vleesch	*f* 0.30	*f* 0.55	per pond,
rijst	0.15	„ 0.40	„ „ ,
maismeel	„ 0.10	„ 0.30	„ liter,
melk	„ 0.30	„ 0.70	„ „ ,
eieren	„ 0.04	„ 0.12½	„ stuk,
suiker	„ 0.15	„ 0.60	„ pond,
koffie	„ 0.35	„ 0.75	„ „ ,
aardappelen	„ 0.08	„ 0.25	„ „ ,
thee	„ 0.25	„ 0.50	„ ¼pond,
sodabeschuit	„ 1.75	„ 4.50	„ blik,
kookolie	„ 2.—	6.50	„ „ ,

Vele artikelen zijn wel enorm in prijs gestegen, maar verscheidene als vleesch, koffie en thee kunnen van vergelijking met de Hollandsche prijzen wel doorstaan. Ook herinneren wij ons in droge tijden vóór den oorlog voor eieren wel *f* 0.15 en voor melk *f* 0.75 te hebben betaald.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Onderkoning van Indië over 't Turksche vredesverdrag.

Een extra uitgave van de officieele „Gazette of India" bevatte de volgende uiteenzetting betreffende de aan Turkije gestelde vredesvoorwaarden, door den onderkoning van Indië, sir Chelmsford tot het mohamedaansche volk van Indië gericht.

Heden zijn de beslissingen wereldkundig gemaakt van den Oppersten raad der geallieerden betreffende de vredesvoorwaarden voor Turkije. Zij zijn genomen na de meest zorgvuldige en nauwgezette beschouwing van de voorstellen der muselmannen uit alle landen en ik kan u de verzekering geven dat de opperste raad, alvorens tot het genomen besluit te komen, alle mogelijke aandacht geschonken heeft aan de opmerkingen, welke uitgegaan zijn van de mohamedaansche onderdanen van Zijne Majesteit in Indië.

Mijn regeering wil, met een samenvatting van de vredesvoorwaarden, een mededeeling doen uitgaan, ter toelichting van de voornaamste beslissingen en de redenen er toe. Die beslissingen zijn in volle overeenstemming met de hooge beginselen, toegepast in het vredes-

verdrag met alle andere mogendheden, die in oorlog zijn geweest met Groot Brittannië en zijne geallieerden. Toch bevatten zij bepalingen die, naar ik vrees, pijnlijk voor alle muzelmannen zullen moeten zijn. Het lange uitstel, waardoor uwe bezorgdheid over meer dan een jaar gerekt is, heeft mij met leedwezen voor uw zaak vervuld, al is 't onvermijdelijk geweest, en thans in uw uur van beproeving is 't mij een behoefte u een woord van aanmoediging en medegevoel te doen toekomen, dat u, naar ik vertrouw, moge opbeuren.

In de dagen van nood voor het Rijk hebt gij op schitterende wijze geantwoord op den oproep van uw koning en uw land en zoo hebt gij veel bijgedragen tot den zege van de idealen van rechtvaardigheid en menschelijkheid, waarvoor de geallieerden streden. Het Rijk, waarvan gij een deel uitmaakt, is nu vast gevestigd op deze idealen, en een groote toekomst van staatkundigen vooruitgang en stoffelijken welvaart is binnen het bereik van de Indische moslemen gebracht, die onder Britsch bestuur de meest volledige godsdienstvrijheid hebben genoten.

Vóór den laatsten rampspoedigen oorlog heeft Groot-Brittannië altijd de nauwste vriendschapsbanden met Turkije onderhouden en ik ben overtuigd, dat, met het sluiten van dit nieuwe verdrag, de vriendschap spoedig weer zal herleven en dat een herboren Turkije sterk in hoop en kracht, in de toekomst, als voorheen, een steunpilaar voor het islamitisch geloof zal worden. Die overtuiging zal, hoop ik, u sterken om de vredesvoorwaarden met berusting, moed en kracht te aanvaarden en uw trouw aan de kroon zuiver en onbevlekt te houden, zooals deze gedurende zoo vele generaties gebleven is.

Deze oproep tot de mohamedaansche bevolking werd besloten met het gebruikelijke: God save the King-Emperor.

De proclamatie is door de Indische pers zeer verschillend beoordeeld. In soms breedvoerige beschouwingen wordt ze eenerzijds begroet als een poging om uitbarsting van de zeer ontvlambare gemoederen te voorkomen, anderzijds veroordeeld als een poging tot vergoelijken van hetgeen men niet te vergoelijken acht. Deze laatste zienswijze is misschien nog 't beste vertolkt in een zinsnede van de Zemindar, die aldus luidt: „De onderkoning heeft beleediging toegevoegd aan onrecht, waar hij bij het rechtvaardigen van de vredesvoorwaarden van de muzelmannen vraagt, deze te aanvaarden met passende berusting en sterkte. Dit zijn zij niet in staat te doen.

Ontvolking van Kongo.

De commissie, die, volgens wettelijke instelling, tot taak heeft den gezondheidstoestand in Kongo na te gaan en de moreele en materieele levensomstandigheden der inlanders te verbeteren, heeft rapport uitgebracht over de laatste 7 jaren. De bevolking is sinds 1912 zoowat tot op de helft afgenomen ten gevolge van de reusachtige afmetingen die de slaapziekte, nekkramp en typhus aangenomen hebben. Ook de toenemende immoraliteit vormt een belangrijke oorzaak van den achteruitgang van het bevolkingscijfer. De inlanders zijn in de laatste jaren meer en meer naar de voornaamste bevolkingscentra gegaan, zoodat de dorpen veelal leeg loopen en de landbouw achteruit gaat.

Wanklanken tusschen Geallieerden.

Hoewel niet juist te zeggen is in hoever zij, die zich in den grooten strijd tegen het Duitsche drijven aangesloten, nog als geallieerden te beschouwen zijn of zich zelf onderling als zoodanig beschouwen, is er in menig opzicht toch nog een staatkundig samengaan, althans van de in den Oppersten Raad vertegenwoordigde mogendheden, waardoor de entente nog een daadwerkelijke instelling is. Maar daar staan gebeurtenissen en handelingen tegenover, die er eenerzijds met zekerheid op wijzen, dat enkelen van de eenmaal nauw verbondenen zich los van de alliancie beschouwen, en die anderzijds aangeven dat de vriendschap eenigszins wankel wordt tusschen de volken, wier staatslieden in San Remo en in Spa nog vriendschappelijk samen komen.

Hebben wij van het eerste der hier vermelde symptomen nu en dan al aanwijzingen gegeven, een journalistischen oorlog, die thans door Fransche bladen contra Engelsche en Italiaansche bladen gevoerd moet worden, geeft ons aanleiding voor het andere verschijnsel aandacht te vragen.

De Fransche pers spant zich krachtig in om de overtuiging te verspreiden, dat Frankrijk er niet weer bovenop kan komen zonder veel nauwere samenwerking met zijne koloniën dan voorheen het geval is geweest, en zonder dat de productie van de koloniën veel hooger opgevoerd zal worden dan ooit 't geval is geweest, maar doordien Frankrijk zich in honderd richtingen gebonden heeft en zich herhaaldelijk nieuwe lasten op de schouders laadt, kan 't de middelen niet aanwijzen noodig voor die herleving door en met de koloniën en onthoudt en ontrukt 't aan moederland en koloniën de onmisbare werkkrachten, om deze ten dienste van 't legerbestuur te stellen, onthoudt 't tevens aan de koloniën den intellectueelen, sanitairen en financieelen steun, waaraan deze meer dan ooit behoefte hebben. Het is niet prettig dit zelf te voelen, en nog minder prettig er op gewezen te worden door Duitschers, die daarbij voor hun voormalig gebied de vraag stellen, of de vervangende protector beter is dan de weggejaagde, maar alleronprettigst is het vooral op de tekortkomingen gewezen te worden door hen, die mede verantwoordelijk zijn voor de uitbreiding van den Franschen invloed in Afrika.

In de Africa Italiana van April 1920 doet Giacomo Buonomo dit van Italiaansche zijde. In de West Africa van 8 Mei is Pickering Jones en in de Gazette de Lausanne van 27 Mei Charles Vellay aan 't woord om de bekwaamheid van Frankrijk als koloniebeheerder in twijfel te trekken. De eerste schreeft o.a.: „als het gezond verstand den voorrang mag hebben, is de teruggavé van het Duitsche gebied niet te vermijden, en wij, Italianen, moeten hopen dat de dag nabij is waarop de Duitsche koloniën aan haar eersten bezitter zullen terugkeeren. De schrijver geeft dit weliswaar als zijn eigen persoonlijke meening en 't zou ook evengoed op Groot Brittannië als op Frankrijk kunnen slaan, maar de opname in 't orgaan van de Société Africana d'Italia, en het verband waarin het gebracht wordt met de Fransch-Italiaansche onderhandelingen, maken het begrijpelijk dat de Fransche bladen er met booze protesten tegen ingaan, terwijl de Britsche pers zich de zaak niet aantrekt.

De Engelsche revue West Africa gaf een interview weer met Pickering Jones, niet de eerste de beste! Jones is voorzitter van den Bond van West Afrika-handelslieden te Liverpool, die onlangs voorzat bij de werkzaamheden van de Fransch-Britsche conferentie te Londen, waaraan een imponeerende delegatie van de Union coloniale française en uitgezochte vertegenwoordigers van den Fr. West-Afrikaanschen handel hebben deelgenomen. Jones stelde zich de vraag, of het verleden van Frankrijk voldoende waarborgen gaf voor een goede naleving van de plichten, die 't uitgestrekte Afrikaansche gebied het opleggen. Hij stelde op den voorgrond, dat hij een francophile is, die in den Franschman veel bewondert, maar met dit al geeft hij hem toch geen attest van bekwamen kolonisator.

Vooreerst is Frankrijk er nog niet toe gekomen zijne West-Afrikaansche koloniën te beschouwen als een ter ontwikkeling en opvoeding toevertrouwd gebied, maar meer als een bron van rijkdom voor 't moederland. Dit onderwerp in bijzonderheden uitwerkende, laakt Jones ook ten stelligste de voortgezette aanwerving van zwarte troepen, die hij een aanslag noemt op de heilige rechten der zwarte bevolking.

Een ander punt, waarover hij de Fransche koloniale politiek aanvalt, is het ontnemen van gronden aan de inboorlingen en de toewijzing ervan aan concessionarissen, hetgeen op groote schaal toegepast is in Fransch Kongo.

Verder worden de differentieele rechten, het bevoorrechtend octrooi voor Fransche handelslui en scheepvaartdirectiën en den naijver op alle vreemde mededinging, als een politieke fout besproken.

Uiterst scherp is de Fransche pers hiertegen ingegaan. F. Jourdier vat de conclusie van een lang artikel in La Dépêche Coloniale van 1 Juni ongeveer aldus samen: Engeland wil Frankrijk het mandaat over de voormalige Duitsche koloniën afhandig maken. Laten wij nu de eindregeling van de mandatenkwestie over Togo en Kameroen eischen. Engeland heeft de toewijzing mede onderteekend, het zou wel de eerste keer in zijn geschiedenis zijn dat het het gegeven woord niet eerbiedigde!

Intusschen had de African World al een steentje bijgedragen om 't pleidooi van Jones te versterken.

Volgens Vellay in de Gazette de Lausanne zou 't vraagstuk van den afstand door Frankrijk van zijne koloniën, om zoo van zijn groote oorlogsschuld af te komen, openlijk besproken worden in Amerika en Engeland. De Fransche pers komt hier tegen op: het vraagstuk bestaat voor Frankrijk zelfs niet en is er dus niet.

Zooals de toenadering tusschen hen, die fel tegenover elkander gestaan hebben, van zelf weer komt, door hetgeen zij van elkander noodig hebben, komt de concurrentieverwijdering ook weer tusschen hen, die samen streden, door hetgeen zij elkander benijden.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

Het dagelijksch bestuur uit het Hoofdbestuur deelt hierbij mede, dat na afloop van de alg. jaarl. vergadering te Haarlem op Dinsdag 6 Juli 1920, waarvoor de agenda zal verschijnen in de Nos. Koloniaal Weekblad 26 en 27, voor de leden met hunne dames gelegenheid zal bestaan om à ƒ 5.— per persoon deel te nemen aan eene gemeenschappelijke *uitgebreide rijsttafel*, des namiddags te 6 ure in de op Indische wijze versierde bovenzaal van de societeit „Vereeniging" aldaar.

Het menu voor dezen maaltijd wordt hierbij afgedrukt.

Het afd. Bestuur van de afd. Haarlem heeft gemeend, ondanks de hooge kosten, voor deze rijsttafel aan de deelnemers niet meer dan ƒ 5.— in rekening te moeten brengen.

Zij, die daarvan wenschen gebruik te maken, worden uitgenoodigd zulks met gelijktijdige overmaking van het kostende vóór 27 Juni a.s. te doen weten aan den Secretaris afdeeling Haarlem, Groote Houtstraat 93.

Koempoelan "Oost en West".
Haarlem 6 Juni 1920, di Roema bola
SLAMAT DATENG.

Atoeran Makanan.

Tjap-Tjae.

Nassi.

Kerri Djawa-Sajoer-Loddeh.
Ikan Goreng.
Ajam-Smoor-Djawa-Ajan besengek.
Sesaté Babie Toesoek.
Dendeng ragi. — Seroendeng.
Frekedel bakar.
Sambel goreng Petéh-Sambel goreng boontjes.
Sambel goreng oedang bassa. Sambel Atie Ajam.
Sambel goreng tomaten. Sambel Badjak.
Sambel Ketimoen.
Sambel Oelek.
Gado-Gado.
Daging rendang Padang.
Kroepoek Oedang. — Kroepoek Ikan.
Telor Mata Sapi. — Bawan djagoeng.
Atjar Bawang. — Atjar Gendaria.

Kwee Lappies (Spekkoek).
Pisang Goreng.
Manitj Sanampoer.
Koppie.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Tijdelijk landrechter (alleen gepensionneerde bestuursambtenaren of oud-hoofdofficieren O.-I. leger).

Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte M a, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
1 civiel- of bouwkundig ingenieur.
1 werktuigkundig ingenieur.

Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculosebestrijding.

1 microbioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

12 ongehuwde apothekersbedienden.

4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan 3 chemici en 1 technisch bacterioloog).

1 instrumentmaker artsenschool Soerabaja.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Technisch ambtenaar.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Civiel-ingenieur;
Opzichter;
Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Scheikundig ingenieur bij het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij het mijnwezen.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur;
Werktuigkundig ingenieur;
Ingenieur voor het signaalwezen;
31 gegradueerde ambtenaren;
17 opzichters werkplaats.
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.
Een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur;
Electro-technisch ambtenaar 1ste kl.;
Electro-technisch ambtenaar 2de kl.;
Telefoonopzichters 2de klasse;
Adspirant electro-technisch ambtenaar;
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse;
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse;
Adspirant-radio-technisch ambtenaar;
Radio-telegrafisten 2de klasse.
Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.
Adjunct-Gouvernements-accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse;
Adspirant-commissaris van politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 Juni 1920, No. 104).

AMBTENAREN VOOR DE BEOEFENING VAN DE INDISCHE TALEN.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat er dit jaar weer gelegenheid bestaat om verscheidene jongelieden aan de Rijksuniversiteit te Leiden in opleiding te nemen voor het doctoraat in de taal- en letterkunde van den Oost-Indischen Archipel of voor dat in de Semitische letterkunde, ten einde na voltooiing van hunne opleiding in Nederlandsch-Indië te worden benoemd tot ambtenaar voor de beoefening van de Indische talen of in een anderen met hunne opleiding verband houdenden werkkring.

Voor opleiding kunnen zich aanmelden Nederlandsche onderdanen, die met goeden uitslag hebben afgelegd het eindexamen van een gymnasium of in het bezit zijn van het Staatsdiploma A, zoomede zij, die nog niet in het bezit zijn van een tot de academische examens toegang gevend diploma, doch dit vóór den aanvang van den aanstaanden academischen leergang hopen te verwerven.

Ook vrouwelijke candidaten komen in aanmerking.

Zij, die in opleiding genomen worden, zullen voor den duur der studie, doch hoogstens gedurende zeven jaren, eene toelage genieten, naar reden van ƒ 1000 * (een duizend gulden) 's jaars.

Zij zullen zich moeten verbinden om de opleidingsgelden, vermeerderd met tien ten honderd, terug te betalen, o.a. ingeval zij, om welke reden ook, alleen uitgezonderd het geval van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van den Minister), hunne bestemming voor den dienst in Nederlandsch-Indië niet mochten, kunnen of willen volgen of indien zij niet binnen den door den Minister bepaalden tijd hunne opleiding voltooien.

De aanvangsbezoldiging van de ambtenaren voor de beoefening van de Indische talen bedraagt ƒ 400 (vierhonderd gulden) 's maands met twee tweejaarlijksche en vier driejaarlijksche verhoogingen van honderd gulden (éénhonderd gulden) 's maands tot een maximum van ƒ 1000 (een duizend gulden) 's maands.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk ééne maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven.

Bij bevordering, door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal. De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een bedrag afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Aan de uitzending wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, c.q. ook voor het wettig gezin, als passagier der 1ste klasse;

b. eene tegemoetkoming voor uitrusting ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden), welke thans in verband met de duurte met 50 pCt. is verhoogd;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië;

d. voor gehuwden uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor opleiding in aanmerking wenschen te komen, behooren vóór 1 Juli 1920 een aan den Minister van Koloniën gericht gezegeld adres te zenden aan de 9e afdeeling (K 72 No. 5) van het Departement van Koloniën, onder overlegging van eene korte beschrijving van opleiding en levensloop.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 26 Mei 1920, No. 100).

*) Eene verhooging van de toelage tot f 1200.— 's jaars, zoomede toekenning van vergoeding van betaalde collegegelden, is in overweging.

AMBTENAREN VOOR DE AFDEELING CONTROLE EN STATISTIEK VAN DEN ADMINISTRATIEVEN DIENST DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN IN NEDERL.-INDIE.

Voor genoemde afdeeling, welke o.m. omvat:

a. de controle op de ingediende verantwoordingsstukken betreffende het geldelijk beheer in zijn vollen omvang van alle stations en halten der Staatsspoor- en tramwegen op Java;

b. de verrekening met de particuliere spoor- en tramweg-maatschappijen;

c. de statistiek betreffende het vervoer, het personeel en andere daarvoor in aanmerking komende onderwerpen;

d. de kaartjes drukkerij;

worden gevraagd een drietal spoorwegambtenaren, waarvan de oudste en meest bekwame bestemd zal worden om te goeder tijd het hoofd der controle te vervangen, terwijl de beide anderen bestemd zijn om onder eerstgenoemden ambtenaar werkzaam te zijn.

De oudste van de uit te zenden ambtenaren moet zijn een krachtige persoonlijkheid, die ruime praktijk heeft op het gebied van controlezaken, niet ouder is dan 40 jaar en ten minste eene ontwikkeling bezit als iemand die met goed gevolg eene H.B.S. met 5-jarigen cursus heeft afgeloopen.

De beide andere ambtenaren moeten praktijk op het gebied van controle-zaken hebben, niet ouder dan 30 jaar zijn en eene goede opleiding hebben genoten.

De bezoldiging bedraagt:

voor den oudsten ambtenaar f 475 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands bij gebleken geschiktheid en goede plichtsbetrachting, terwijl, indien daartoe aanleiding bestaat in verband met zeer bijzondere ervaring, al dadelijk één verhooging kan worden toegekend;

voor de beide andere ambtenaren f 350 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen van f 50 's maands en bij gebleken geschiktheid benoeming tot adjunct-inspecteur op eene bezoldiging van f 475 tot f 675 's maands, welke laatste bezoldiging wordt bereikt door 2 driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening, c.q. ook voor het wettig gezin, voor den oudsten ambtenaar in de 1ste klasse, voor de beide andere ambtenaren in de 2e kl.;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van f 2250 voor alle ambtenaren;

c. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping tot dien, waarop de dienstbezoldiging ingaat en bedragende f 250 's maands voor den oudsten ambtenaar en f 200 's maands voor de beide andere ambtenaren;

d. voor alle ambtenaren, indien zij gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage, aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 16 Juni a.s. bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9e Afdeeling, K. 1, No. 1, van dat Departement, onder overlegging van:

a. diploma's en andere bewijsstukken, dat zij voldoen aan bovengenoemde eischen;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de datum en plaats van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en c.qq. het aantal zijner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 27 Mei 1920 No. 101).

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributieverhoogingen, op peil gebrachte contributies en Abonnementen, sedert Mei 1920.

Begunstigers.

per jaar.

Nederlandsche Koloniale Petroleum-Maatschappij te Rotterdam ...... f 100.—
Hudig en Veder te Rotterdam ...... „ 100.—
Van Nievelt, Goudriaan en Co. te Rotterdam „ 100.—
R. S. Stokvis en Zonen te Rotterdam ...... „ 100.—
Solleveld, van der Meer en T. H. van Hattums Stoomvaart Maatschappij te R'dam ... „ 100
Koninklijke Weefgoederenfabriek v.h. C. T. Stork en Co. te Hengelo ...... „ 100
Hengelosche electrische en mechanische apparatenfabriek te Hengelo ...... „ 100
Hengelosche Bontweverij te Hengelo ...... „ 100
Machinefabriek Gebr. Stork en Co. te Hengelo „ 100
G. J. van Heek en Zonen te Enschedé ...... „ 100
J. J. A. van Meel te Rotterdam ...... „ 50
Kuyper, van Dam en Smeer te Rotterdam ... „ 50
Firma H. Lasonder te Groenlo ...... „ 25
Firma Edw. Ainsworth en Co. te Groenlo ... „ 25
Kandjeng Goesti Pangeran Hadipati Anom Hamangkoe Negoro Soedibjo Radja Poetra Narendra Mataram, Kroonprins van Djocdjakarta Adiningrat ...... „ 25
Gift in één
Boutmy en Co. te Rotterdam ...... „ 100

Nieuwe leden.

per jaar

G. Reerink Jzn. te Lochem ...... f 10
De dames Tan, Utrecht ...... „ 6
M. A. Evers, Curaçao ...... „ 5
Dr. M. C. Goedhart, Curaçao ...... „ 5
Mej. M. C. Slothouwer, Curaçao ...... „ 5
H. J. Vooren, Curaçao ...... „ 5
H. A. Haas, Menado ...... „ 5
A. van Loon, Hees ...... „ 5
F. H. A. van der Brugh, den Haag ...... „ 5
Jhr. E. B. J. Elias, Hoek van Holland ...... „ 5
J. Vogt, Paramaribo ...... „ 5
P. H. Markies, Delft ...... „ 5
S. A. Samuels, Amsterdam ...... „ 5
M. F. Heringa, Groenlo ...... „ 5
J. H. Bosch, den Haag ...... „ 5
Baron J. A. H. L. Melvill van Carnbee, Haag „ 5
F. J. P. Sachse, den Haag ...... „ 5
W. Beijer, Amsterdam ...... „ 5
E. Scheeffer, Deventer ...... „ 5

Contributieverhoogingen.

J. A. Smidt, Krawang ...... van f 2.50 op f 10

Op peil gebrachte contributies.

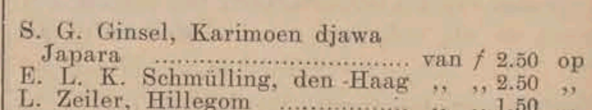
S. G. Ginsel, Karimoen djawa Japara ...... van f 2.50 op f 5
E. L. K. Schmülling, den Haag „ „ 2.50 „ „ 5
L. Zeiler, Hillegom ...... „ „ 1.50 „ „ 5
B. A. Dijkman, Utrecht ...... „ „ 2.50 „ „ 5
L. A. Jordaan Leiden ...... „ „ 2.50 „ „ 5

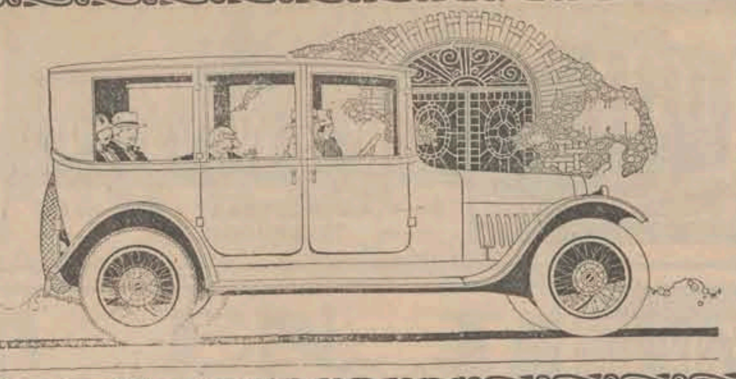
Abonnementen.

Het Zeemanshuis, Curaçao ...... f 5
Societeit „Eensgezindheid", Hengelo ...... „ 5
Hotel „Stad Lochem, Lochem ...... „ 5
Café „Rondeel", Rotterdam ...... „ 5
„Zuid-Hollandsche Koffiehuis", Rotterdam „ 5
Hotel „Maas", Rotterdam ...... „ 5
Hotel café-restaurant „de Halve Maan", Hengelo ...... „ 5
Hotel „de Graaff", Enschedé ...... „ 5
Hotel „de Nieuwe Kroon", Apeldoorn ...... „ 5
Hotel-restaurant „Heeslust", Hees ...... „ 5
„Oud Berg en Dal", Nijmegen ...... „ 5
„Groot Berg en Dal", Nijmegen ...... „ 5
Hotel restaurant „de Moriaan", Deventer ... „ 5
Societeit „de Hereeniging", Deventer ...... „ 5
Groote Societeit, Deventer ...... „ 5
Studenten sociëteit „Placet Hic Requiescere Musis", Utrecht ...... „ 5
Hotel des Indes, den Haag ...... „ 5

Erratum.

In het Kol. Weekblad No. 21 van 20 Mei j.l. staat onder de „begunstigers": Firma Dikkens en Co. te Hengelo f 50.—, dit moet zijn: Firma Dikkers en Co. te Hengelo f 50.—.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeelerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman. Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.

B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

N°. 26. Donderdag 24 Juni 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Ingekomen bij den Penningmeester van het Hoofdbestuur voor de Jan Pietersz. Coen Stichting:

Van den Heer R. Zuijderhoff .... ƒ 10.—
Van den Heer G. H. Loth, Technisch Student te Delft .... „ 2.50

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Dinsdag 6 Juli 1920*, ten 2 u. n.m., in de Sociëteit „Vereeniging" te Haarlem.

Agenda:

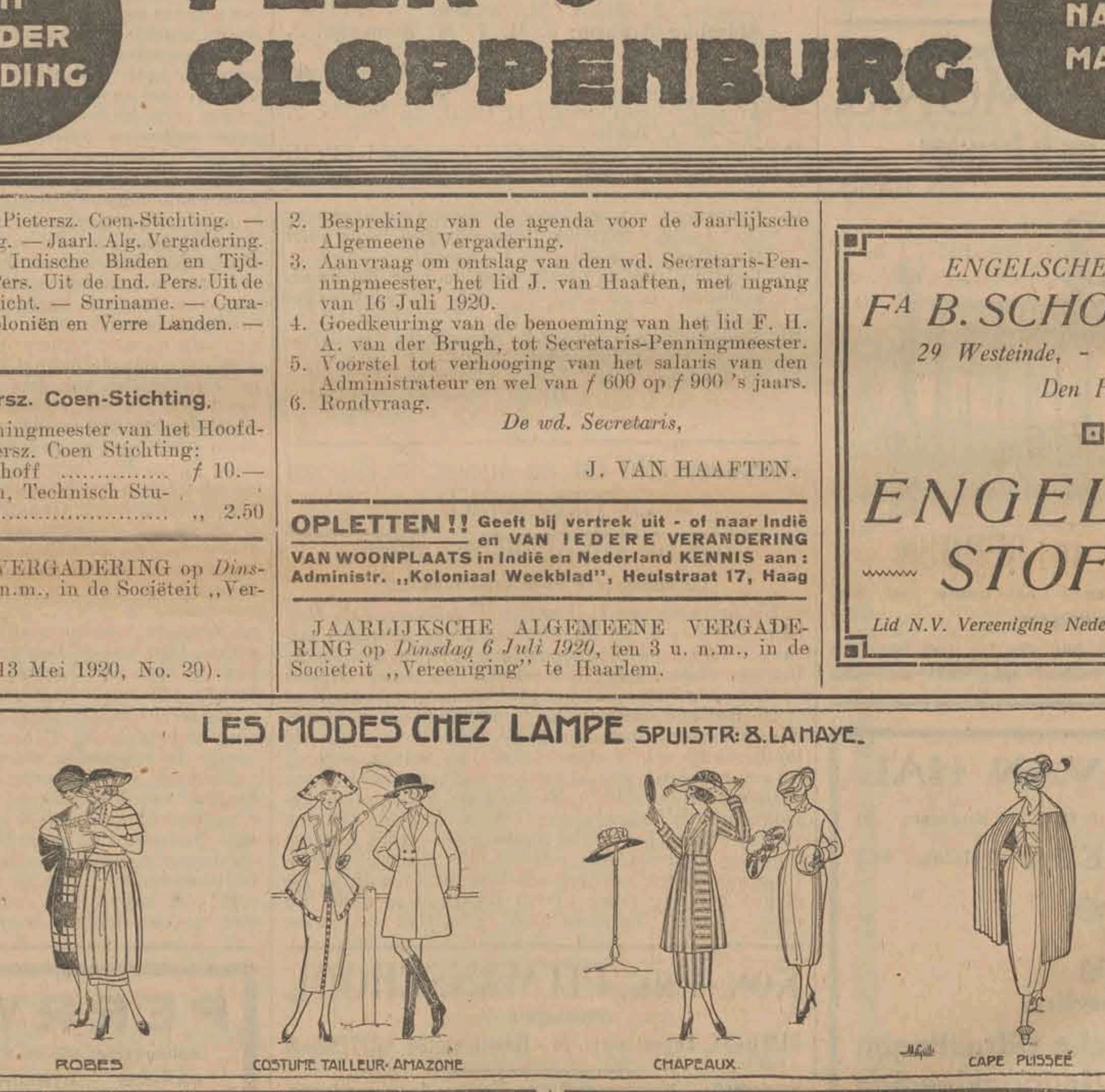
1. Notulen. (Zie K. W: 13 Mei 1920, No. 20).
2. Bespreking van de agenda voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering.
3. Aanvraag om ontslag van den wd. Secretaris-Penningmeester, het lid J. van Haaften, met ingang van 16 Juli 1920.
4. Goedkeuring van de benoeming van het lid F. H. A. van der Brugh, tot Secretaris-Penningmeester.
5. Voorstel tot verhooging van het salaris van den Administrateur en wel van ƒ 600 op ƒ 900 's jaars.
6. Rondvraag.

De wd. Secretaris,

J. VAN HAAFTEN.

OPLETTEN!! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Haag

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Dinsdag 6 Juli 1920*, ten 3 u. n.m., in de Societeit „Vereeniging" te Haarlem.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K. W. 24 Juli 1919 No. 30).
3. Jaarverslag over 1919 van het Hoofdbestuur. (Zie K. W. 24 Juni 1920, No. 26).
4. Idem van de Commissie voor West-Indië. (Zie K. W. 26 Februari 1920, No. 9).
5. Idem van de Studie-Commissie. (Zie K. W. 25 Maart 1920, No. 13).
6. Idem van de Inlichtingendienst. (Zie K. W. 10 Juni 1920, No. 24).
7. Wijziging Huishoudelijk Reglement in verband met de plaats gehad hebbende Statuten-wijziging).
8. Rekening en verantwoording over het geldelijk beheer over het jaar 1919. (Zie K. W. 24 Juni 1920, No. 26).
9. Begrooting voor het jaar 1920. (Zie K. W. 24 Juni 1920, No. 26).
10. Voorstel tot verhooging van het salaris van den Administrateur, van *f* 600 op *f* 900 's jaars.
11. Benoeming van de Commissie tot onderzoek van de rekening en verantwoording over het jaar 1920.
12. Voorziening in 6 vacatures in het Hoofdbestuur, ontstaan door:
    a. periodiek aftreden van de leden: R. Zuijderhoff, onder-voorzitter, mevrouw M. ten Bosch Bosscher (den Haag), H. J. M. Baumann (Arnhem), F. Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn), C. de Vries (Amsterdam) welke laatste zich niet meer herkiesbaar stelt.
    b. Wegens bedanken van den Voorzitter, het lid C. R. Bakhuizen van den Brink.

    Door het Hoofdbestuur gestelde candidaten:
    Voorzitter: 1. Mr. W. Zonneveld. 2. L. A. Bakhuis.
    Afdeeling Den Haag: 1. Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher. 2. Mej. C. M. Bouman.
    Afdeeling Arnhem: 1. H. J. M. Baumann. 2. H. Kerremans.
    Afdeeling Apeldoorn: 1. F. Gerdes Oosterbeek. 2. G. Koldewijn.
    Afdeeling Amsterdam: 1. C. H. L. Baelde. 2. Mr. H. J. Boelen.
13. Goedkeuring van de benoeming van het lid F. H. A. van der Brugh, tot Secretaris-Penningmeester.
14. Benoeming van een Hoofdvertegenwoordiger voor Oost-Indië, daarvoor voorgedragen door het Hoofdbestuur, het lid A. J. Gooszen.
15. Bepaling van de plaats waar de jaarlijksche algemeene vergadering in 1921 zal worden gehouden.
16. Mededeelingen omtrent commissiën, instellingen en werkzaamheden.
17. Rondvraag.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De lessen der Russische revolutie.

Uit het werk van L. Trotzky: *L'avénement du Bolchevisme* is o.a. de les te putten, dat „l'union faisant la force" een der eerste eischen is om met succès het krachtige wapen, dat eerzuchtige leiders vinden *in de groote massa* van het proletariaat, te bestrijden.

In Rusland vereenigde de boerenstand zich met den werkmansstand. In bijna alle landen zijn de landbouwers echter conservatief van nature, wijl zij bij een revolutie weinig kunnen winnen, veel kunnen verliezen. Maar zelfs in Rusland zou het intellect gemakkelijk de overwinning hebben kunnen behalen over de domme kracht der massa, wanneer het niet zoo hopeloos verdeeld was geweest. De Russische revolutie was in den aanvang een bourgeois-revolutie. De slappe houding dezer kleine bourgeoisie, welke nu eens te groote concessie naar links, dan weer naar rechts deed en daardoor overal wantrouwen zaaide, was oorzaak van den val der regeering. De actie der extremisten was geniaal eenvoudig en volmaakt vol-doende om in no time het gezag te usurpeeren. Be-halve naar het wapen der staking op uitgebreide schaal, ondermijnden zij de discipline in het leger. Tevens droegen zij zorg de beschikking te krijgen over het noodige oorlogsmateriaal, door in de magazijnen van oorlog aan het extremistische element verknochte krachten binnen te smokkelen en wisten zij diezelfde krachten tusschen het spoor-, telegraaf- en telefoonpersoneel te duwen.

De heer *J. G. Boon*, schrijver van dit hoofdartikel in het *Soer. Hbl.*, zegt vervolgens o.a.: De afdeeling B is in Indië doende geweest al deze Bolsjewistische middeltjes toe te passen ter bereiking van haar doel, hetgeen wijst op een grondig onderwijs hun gegeven door de Europeesche leiders in Indië, wier rol van zulk een funesten aard is geweest, dat het niet te begrijpen is, dat de Regeering zóó lang tolerant tegen hen is opgetreden.

Het gouvernement zou dit „laissez faire, laissez aller-systeem" toepassen, om te goeder tijd te kunnen demonstreeren, dat men een anderen maatstaf aan moet leggen in politiek en economisch volmaakt onmondige landen, als koloniale bezittingen zijn, dan in Westersche. Doch zulk een politiek heeft het gevaar, dat eenmaal ontketende volksdriften wel tot smeuling zijn terug te brengen, maar dat zij bij het minste voedsel aan den brand gegeven, weer oplaaien. Niets wijst echter op zulk een Machiavellisch streven der Regeering. Buitenzorg gelooft, dat de economische en politieke opheffing van Indië niet zonder schokken kan gaan en, de botsingen aanvaardend, is het slechts bedacht op het verzachten en verzwakken daarvan.

Den gouverneur-generaal beschouwt het Soer. Hbl. als den vertegenwoordiger van den uitersten vleugel der reactie en Z.E. ziet hierin goed, wanneer zij het woord reactie juist interpreteeren wil.

De economische actie, thans van inlandsche zijde gevoerd, heeft niet alleen den politieken ondergrond om zoo snel mogelijk — d.w.z. *voortijdig* — los te komen van de Nederlandsche voogdij, zij maakt die actie *volkomen ondergeschikt* aan de politieke, die in zuiver bolsjewistische richting gaat.

Voor de houding van de Regeering zijn echter verzachtende omstandigheden. De particuliere industrie en de particuliere landbouw hebben gedurende de oorlogsjaren te veel verwaarloosd de belangen van het proletariaat in hun dienst. De stijging der prijzen van de eerste levensbehoeften zouden hen, afgezien van de grove winsten door hen gemaakt, reeds hebben moeten brengen tot een verhooging der loonen van de werknemers, hoeveel te meer drong dan niet de noodzakelijkheid tot verbetering der levensomstandigheden van den inlander, waar enorme uitkeeringen aan aandeelhouders konden worden gedaan en reserveeringen konden worden gemaakt van kolossalen omvang voor eventueel komende minder gunstige jaren. De Regeering meende, dat zij den strijd moest laten uitvechten tusschen arbeid en kapitaal. Een te Westersch standpunt. Zij had beter gedaan tijdig en *snel* in te grijpen, en b.v. op het gebied van suiker veel eerder minimumloonen moeten vaststellen en eveneens op het gebied van den grondhuur doortastender moeten optreden. Het was rationeel geweest zelfs de bestaande grondhuurcontracten te annuleeren in verband met de grootere waarde der sawah's. Dan had de Regeering de leiding genomen en had zij deze niet behoeven over te laten aan volksleiders van verdacht allooi.

Verder bespreekt schr. de houding van de Regeering tegenover den P(ersoneel) F(abrieks) B(ond) inzake de erkenning door de directeuren en administrateurs van cultuurondernemingen en door het bestuur van het Suikersyndicaat. Uit Weltevreden werd bericht: „Rechtskundige kringen alhier achten, dat Nederland's toetreding tot den Volkerenbond noodwendig een beduidende wijziging van de arbeidstoestanden in Indië veroorzaakt, aangezien het recht van organisatie der werknemers in den ruimsten zin verplichtend is gesteld; het wordt zelfs niet

onwaarschijnlijk geacht, dat de poenale sanctie automatisch plotseling zal moeten worden afgeschaft." Het komt schr. niet onwaarschijnlijk voor, dat deze meening van zeer hooge rechtskundige zijde geïnspireerd is geworden, om de noodzakelijkheid te demonstreeren voor den werkgever in het algemeen, dien in het suikerbedrijf in het bijzonder, om de richting te volgen, waaraan men zich niet zal kunnen onttrekken, wanneer de Volkerenbond tot volle geboorte is gekomen en Nederland daarin is opgenomen. In het Vredesverdrag staat o.a.: „Om tegemoet te komen aan de landen waar het klimaat òf onvolmaakte industrieele ontwikkeling, òf andere bijzondere omstandigheden, de arbeidsvoorwaarden aanmerkelijk doen verschillen van die, welke elders aanwezig zijn, moet de commissie met dit verschil rekening houden bij het opstellen van een conventie." Hierbij behoudt de Volkerenbond den zoo hoog noodigen slag om den arm, waar het geldt gebieden van de ontwikkeling als onze Oost.

Al spreekt uit de jongste circulaire van den P. F. B. een verzoenende geest, die geheel in strijd is met dien, welke de Bond bij zijn oprichting ademde, toch kan de eenmaal gemaakte ongunstige indruk niet weggenomen worden. De indruk, dat de g e e s t dezer vereeniging revolutionnair op het bolsjewistische af is, kan een handig in elkaar gezette circulaire van den een of anderen weinig scrupuleus aangelegden rechtsgeleerde niet wegnemen. De S. I. heeft ons geleerd den wassen neus in de statuten van inlandsche vereenigingen te herkennen. Het inlandsche volk is evenmin rijp voor het treden in organisaties zoo als de S. I. is en de P. F. B. verwacht te worden, als het is om een zelfstandige natie te vormen. In het intellect der massa vindt men geen tegenwicht tegen dat der leidende elementen. „*Bossisme*" overheerscht onmiddellijk, zoodra de massa zich aaneensluitend stelt onder de enkele daarvoor in aanmerking komende leiders; uitbuiting van het geheel ten voordeele van den enkeling is er het gevolg van, anarchie de resultante van alle, zelfs van de oogenschijnlijk onschuldige componenten. De souvereiniteit, waarnaar de leiders streven en die zij zeer snel usurpeeren, eerst in den beperkten kring van het vereenigingsleven, later als alles naar hun wenschen gaat, in een staatsverband; de souvereiniteit van enkele honderden die, het einddoel bereikt, niet zullen schromen zich onafzetbaar te verklaren en later hun posten erfelijk, om te eindigen gelijk de aristocraten van alle eeuwen, met alle macht zich toe te eigenen en niemands rechten te eerbiedigen, ziedaar waarheen de Javaansche volksmassa, onder oogluikend toezien van de huidige Regeering, wordt gestuwd.

De leiders in Indië missen bijna zonder uitzondering den zedelijken grond, waarop vertrouwen van anderen wortelen kan.

De heer Boon besluit: Laat de Regeering toch gedenken Chesney's woorden, waar deze kenner van Britsch-Indische toestanden zegt: „Between an irremovable government and an individed implacable opposition, allowed the freest opportunities of expression, the situation must eventually grow serious."

Gaat ons gouvernement door met rustig toe te laten, dat al zijn maatregelen — zelfs die, waarop de inlandsche oppositie in den Volksraad en de unaniem in de oppositie verkeerende inlandsche pers aandrong, waartoe wij slechts behoeven te denken aan die der voedselvoorziening — worden uitgelegd als gaande tegen het volksbelang en als genomen ter eigen verrijking, blijft het bevorderen het zich ontwikkelen en organiseeren van de massa tegen het buitenlandsche kapitaal, wat geen andere bedoeling heeft dan het organiseeren van het geheele Javaansche volk tegen het overheerschend ras — wanneer hoorde men ooit van een inlandsche vereeniging tegen den van inlandsche zijde gedreven woeker? — blijft het zich afzijdig houden in dezen strijd, dus van ras tegen ras, dan zal het niet kunnen nalaten of: *the situation must eventually grow serious*. Want hoe laks het kapitaal ook is in Indië en hoe weinig eensgezind, toch zal het er dan toe moeten komen dat ook dit zich organiseert. Twee machten zullen dan in botsing komen, waarvan het eene: ras tegenover ras stellende, met hetzelfde wapen zal bestreden worden, hard tegen hard. Van onbewegelijk toezien kan dan geen sprake meer zijn, want dan zal het gaan om het handhaven van het Nederlandsche gezag.

Neen, nòch den werkgever, nòch den werknemer de volle gelegenheid gelaten hun geschillen onderling uit te vechten, maar zelf krachtig ingegrepen om een eind te maken aan de misstanden, welke eventueel aan het kapitaal te wijten zijn en aan den anderen kant, om een eind te maken aan den valschen koers, waarin de inlandsche leiders het Indische schip van staat pogen te stuwen, en welke uit moeten loopen op een te pletter loopen van het vaartuig op de levensgevaarlijke politieke klippen, verborgen onder het „smooth water" van economische belangen.

Het economisch belang van indische vulkanen.

Aan een prae-advies in de *Java Bode* van Dr. G. L. L. Kemmerling, tijdelijk geoloog bij 's Lands Mijndiensten, ontleenen wij o.a.: De economische bloei van Ned.-Indië is grootendeels te danken aan de vele vulkanen. Zij bevorderen den regenneerslag aanzienlijk. Zoowel voor vlakte- als bergcultures zijn zij geschikt. In hoofdzaak zijn zij opgebouwd uit losse vulkanische producten (asch, lapilli en bommen); de erodeerende kracht, die het atmosferisch water hierop uitoefent, is derhalve buitengewoon groot. In den regentijd wordt dit losse vulkanische materiaal medegevoerd, waardoor de vruchtbare, de vulkanen omringende hoog- en laagvlakten ontstonden. Deze geweldige erosie is echter nadeelig voor den groeibodem der cultures.

De snelle verweering der vulkanische terreinen tot een vruchtbaren groeibodem is evenals de intensieve erosie het gevolg van de klasmatische natuur der vulkanische producten.

Lavastroomen en andere stollingsgesteenten moeten eerst het vergruizingsproces doormaken, voordat ze in dezelfde verweeringscondities geraken als de klasmatische producten.

Zwavel in den vorm van kristal en vooral sedimentzwavel werd in meerdere vulkaankraters aangetoond. Op welke manier kan deze zwavel zoo goedkoop mogelijk gedolven worden en hoe kan men te groote transportkosten ontgaan? Hoe zou men een winning van de producten: aluin, kaoling, gips en andere zouten op grootere schaal kunnen mogelijk maken? Kiezelsinter is een product, dat in meerdere solfatarenvelden en om vele warme bronnen in vrij groote hoeveelheid aangetroffen werd. Gezien de zuiverheid van het product en het hooge kiezelzuurgehalte, zou men deze kiezelsinter gebruiken kunnen voor de vervaardiging van vuurvasten kiezelsteen. Obsidiaan, puimsteen en peksteen zijn vulkanische producten die overwegend bestaan uit vulkanisch glas en die door hun hoog kiezelzuurgehalte bijzonder geschikt zijn voor de glasfabricatie. Puimsteen kan verwerkt worden tot bouwmateriaal en andere huishoudelijke doeleinden. Tras is als metselspecie te bezigen. Alle vulkanische uitwerpselen (vaste) bevatten een zeker gehalte aan magneet-, titaan- en chroomijzererts; door verweering en secundaire concentratie vooral langs de kust, ontstaan dusdanige opstroopingen van dit erts, dat eventueel exploitatie mogelijk wordt. Op vele plaatsen wordt zuil- of plaatvormig gestold lava gewonnen als bouwsteen, verhardingsmateriaal, enz.

Een gedetailleerd geologisch onderzoek van de vulkanen van onzen archipel zal zeer zeker ten goede komen aan de in Ned.-Indië op te richten industrieën. Vele producten, die thans van buiten aangevoerd worden, zullen later blijken ter plaatse gedolven te kunnen worden.

Kunst, een Regeeringszaak.

De in Indië geboren jonge violist Frits Hintze krijgt een subsidie van de Regeering om naar Europa te gaan, ten einde aldaar zijn muzikale studiën te voltooien. Een ieder zal zich over deze geste verheugen. *(Bat. Nwbl.)*

Handelsrelaties met het buitenland.

Aangemoedigd door het groote succes in binnen-

en buitenland, zal de uitgever van *Holland's East India* en *Les Indes Hollandaises* binnenkort er toe overgaan de oplaag van beide tijdschriften te verdrievoudigen, hetgeen zeer zeker aan Ned.-Indië en aan adverteerders ten goede zal komen. Buitendien zullen in het vervolg regeerings-communiqués, voor het buitenland, daarin worden opgenomen.

Door de bekende assurantiefirma Sluyters en Co. te Medan zal tegelijk met de opening van de Jaarbeurs, de uitgifte worden begonnen van een Engelsch maandblad: *Sluyters' monthly East Indian Magazine*, waarvan het doel zal zijn propaganda in de z.g. Far East voor Ned.-Indië. Enkele departementen zullen geregeld hunne voor het doel van belang zijnde statistieken inzenden. *(Sum. Post.)*

Inkoop van particuliere kolen door den Staat.

De Staat, die zelf de Poeloe Laut-, Boekit Assem- en Ombilinkolenontginningen exploiteert, koopt thans 30 à 36.000 ton Koeteikolen van de Oost-Borneo Mij. à *f* 12.50 per ton ten behoeve der S.S.

(N. v. d. D.)

UIT DE INDISCHE PERS.

„De bedevaart naar Mekka." Het aantal personen, dat dit jaar ter bedevaart naar Mekka is vertrokken, is belangrijk grooter dan in het afgeloopen jaar, zegt de *Straits Times*, hoofdzakelijk ten gevolge van de opheffing der moeilijkheden, welke tijdens den oorlog te Singapore werden ondervonden.

Onlangs vertrokken van dáár twee groote stoomschepen, n.l. de Thesus en de Telamond van de Blue Funnelline naar Djeddah, volgeladen met bedevaartgangers naar Mekka.

Sedert December 1919 werden aan een 420-tal personen te Soerabaja reispassen naar Mekka verstrekt, waarvan een gedeelte de voorkeur gaf aan het reizen per Thesus en Telamond dan te wachten op een Nederlandschen stoomer.

Het Inlandsch Bestuur op Java moedigt die reizen niet aan.

Het vreest, dat de nieuwelingen in Arabië gebrek aan voedingsmiddelen zullen hebben, terwijl het Nederlandsch-Indisch bankpapier tegen behoorlijken prijs moeilijk tegen Arabisch bankpapier in te wisselen is.

Uitvoer van goud en rijst, waarmede men vroeger de pelgrims hielp, is thans nog verboden.

Al deze moeilijkheden voor de bedevaartgangers hebben, volgens mededeeling in de *Pewarta Soerabaja* van 18 Februari 1920, aanleiding gegeven, dat van inlandsche zijde eene vereeniging in het leven is geroepen, welke ten doel heeft de geloofsgenooten op de hoogte te brengen en te houden van die moeilijkheden en hen aan te sporen alles goed te overwegen, alvorens de reis te aanvaarden. Zij doet dat, omdat zij weet hoe die bedevaartgangers in Arabië de slachtoffers zijn van vele Arabische bedriegers, terwijl bij het nemen van plaatsbewijzen voor de reis uit Indië, zij door eigen lands- en geloofsgenooten plaatselijk worden afgezet.

De reizigers weten dikwijls niet, dat zij ook plaatsbewijzen kunnen nemen aan boord van de schepen.

En wanneer zij te Singapore aankomen is het nog een graadje erger.

Wel is waar zijn er Nederlandsche consuls op de verschillende plaatsen, die de schepen aandoen, doch zij schijnen niet in staat te zijn de bestaande kwade praktijken den kop in te drukken.

De opschudding, welke de Sarikat Islam in Ned.-Indië heeft teweeg gebracht. Dat bij lange na niet alle personen instemmen met de wijze van werken van de leiders der Sarikat Islam, moge blijken uit hetgeen in de *Perniagaän* van 15 Maart 1920 over dit onderwerp wordt geschreven en waaraan het navolgende is ontleend:

Het oorspronkelijk doel van de Sarikat Islam is een handelsdoel geweest. Zij heette dan ook de Sarikat Dagang Islam, waarvan de leiders al lang hun rol hebben uitgespeeld.

De vervangers betraden het politiek terrein, waren felle strijders en hadden dikwijls het geldelijk eig belang op het oog.

Sommigen hunner konden 3 vrouwen onderhoud leefden er goed van en bewogen zich per auto, d aan de moeilijkheden van den kleinen man, die z door de leiding liet opwinden, werd niet gedacht.

Waren de hartstochten van het domme volk ee maal opgewekt en leidde de volksbeweging niet t arrestatie van de leiders, die zich gewoonlijk verb gen, dan werden deze laatsten al overmoediger, e al tengevolge van de toegevendheid van het Bestuu

En dat beteekende bij hen gewoonlijk zwakte.

De leiders wisten bovendien het volk wijs te m ken, dat de Sultan van Turkije de volksbewegi steunde en dat de Japansche Regeering bereid w wapens te leveren.

Het volk geloofde er aan, niet wetende in welk moeilijken toestand deze vorst zelf verkeerde, teng volge van de verwikkelingen met de Westersche M gendheden.

Die leiders waren eigenlijk ondeugende kindere wien men vergat met de rottan straf toe te dien en die op die wijze hunne actie konden voortzett en al maar op werkstakingen aanstuurden.

En dan vraagt men zich onwillekeurig af: hebb de plaats gehad hebbende werkstakingen zooveel gu stigs opgeleverd?

Volgens de meening van velen brachten zij alle voordeel aan de leiders en nam het volk er alleen de aan uit vrees voor erger.

Het einde was gewoonlijk, dat het werkvolk to tot den werkgever moest terugkeeren en dezen sme ken om weder in dienst te worden genomen.

Het ziet nu ook wel in, dat een werkstaking ee scherp wapen is, doch dat zij met kennis van zak moet worden geleid.

Gelukkig treedt de Regeering nu ook wat kracht ger op en heeft de inspecteur van den pandhuisdien te Soerabaja van het hoofdbureau te Batavia telegr fisch de opdracht ontvangen om aan het pandhui personeel te Soerabaja, dat in eene vergadering ee motie had aangenomen, zij tot staking zoude ove gaan, bij aldien de te Tjepoe ontslagen beambte niet weder in dienst werden genomen, mede te de len, dat het ontslag wegens ontrouwe plichtsbetrac ting werd gehandhaafd en dat op dezelfde wijze te hunnen opzichte zou worden gehandeld, als zij to staking overgingen.

Onzindelijkheid in de wagens van de Kediri Stoom tram Maatschappij. In de *Kedirische Courant* klaag een correspondent over de schandelijke onzindelijk heid in de wagens van de Kediri Stoomtram Maat schappij, waarin men een ondragelijke stank waar neemt, niettegenstaande het reistarief hoog is.

In de IIIe klasse kan men zien, hoe de reiziger trachten het ongedierte van zich af te houden, ter wijl men ze steeds hoort zuchten.

De banken zitten vol met wandluizen en ook an dere insecten maken het niet aangenaam voor de reizigers.

De wagens der IIde klasse zijn er al niet beter aan toe.

De correspondent vindt, dat de Maatschappij het den reizigers wel wat aangenamer kan maken.

(Perniagaän, 16 Maart 1920.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„De ingevoerde vereenvoudigde spelling en schrijf wijze in China." De heer H. C. Reijnolds deelt in het Maandblad „Asia" het een en ander mede met be trekking tot de nieuwe spelregeling, welke in Groot- China in het leven is geroepen.

Er heeft, zegt hij, in China een groote geschied kundige gebeurtenis plaats gehad en dat is, dat in dit groote en uitgestrekte land een nieuw a-b-c is inge voerd, dat gemakkelijk door het geheele Chineesche volk kan worden begrepen.

Het geheele Chineesche volk zal dus weldra kunnen lezen en schrijven, eene kunst, die op dit oogenblik nog slechts voor een zeer klein gedeelte van het volk is weggelegd.

Er is thans een weg aangegeven, waarlangs de wetenschap kan komen onder het bereik van het geheele volk en dat dit volk zich daarover zal verbazen, is aan geen twijfel onderhevig.

Het kennisnemen van de kunst van lezen en schrijven zal in de toekomst voor den Chinees dus even gemakkelijk zijn als voor den Westerling.

Wanneer een Chinees thans op een der hooge scholen in China in zijn eindexamen slaagt, dan is hij bekend met de bestaande 40.000 schrijfbeelden, terwijl hij in de toekomst met een 4000-tal woorden zal kunnen volstaan.

Voor het leeren van die schrijfbeelden had de leerling 5 à 6 jaar noodig, terwijl op de Christenscholen het alphabet in één maand tijds kan worden geleerd.

Van de 400.000.000 zielen in China kunnen slechts 5 pCt. lezen en 2 pCt. alleen schrijven.

Doch, nu de nieuwe regeling in het leven is geroepen, denkt de heer Reijnolds dat binnen 10 jaar tijds verreweg het grootste gedeelte van het volk zal kunnen lezen en schrijven, waardoor een geheel andere toestand in China zal ontstaan en dit land zich kan opwerken tot het intellectueele peil van de Westersche landen.

Japan als erfgenaam van Duitschland in China. In de *Perniagaän* van 12 Maart 1920 is eene vertaling opgenomen van het door den heer J. Timmons in de China Express gepubliceerde verhaal over de vroegere Duitsche vestiging Tsingtao en wat dáár, sedert de plaats door de Japanners is bezet, is gewijzigd.

Deze door de Duitschers gemaakte stad is geheel in modernen zin gebouwd en mooier dan de steden Tokio, Yokohama, Osaka en Kobe in Japan.

Ook verkeert de haven in beteren toestand dan in eenige havenplaats in Japan.

Achter het gebied van Tsingtao strekt zich de provincie Shantung met hare gedeeltelijk vlakke en gezonde bergterreinen uit, die belangrijke producten voor de wereldmarkt leveren.

Aan de Oostzijde treft men de onder de namen Yan Ho en Shu-Ho bekende vlakke terreinen aan, waardoor gelijknamige rivieren stroomen, welke in de golf van Pechili en de Gele Zee uitmonden, terwijl aan de Westzijde langs de Gele rivier de stad Tsinanfu is gelegen, welke ongeveer 300.000 inwoners telt.

Te Tsingtao hebben de Duitschers een haven van den eersten rang gemaakt, voorzien van dokken en van beton vervaardigde opslagloodsen, terwijl er een prachtige spoorwegverbinding is aangelegd.

Tal van goed voorziene winkels, welke om de haven gelegen waren, gaven gelegenheid alles te koopen wat men noodig had.

Loodsen voor het werkvolk en tal van op de baai uitziende hotels gaven een onderdak aan allen die met de haven iets hadden uit te staan.

De wegen zijn breed en geasphalteerd, waarlangs huizen van twee en drie verdiepingen zijn gebouwd.

Op een der kleinere heuvels stond het Duitsche Regeeringsgebouw, waarop thans de Japansche vlag waait, terwijl op een der andere heuvels een station voor draadlooze telegrafie is opgericht.

Het huis van den vroegeren Duitschen Gouverneur-Generaal is thans bewoond door den Japanschen Generaal Yui en achter die woning is de belangrijke Japansche legermacht in kazernes gelegerd.

Op alle beschikbare terreinen en langs de wegen hebben de Duitschers vruchtboomen geplant, terwijl zij aan de Oostzijde een fraai park hebben aangelegd, waarin vele verschillende soorten van boomen en struiken voorkomen.

Hoewel de Chineezen en Japanners, die zich in de straten bewegen, door hunne eigen kleederdracht een eigenaardig cachet aan de plaats geven, zoo is de algemeene indruk, welke de plaats maakt, toch beslist Europeesch.

Het zielental bedraagt ruim 60.000, waarvan 40.000 Chineezen, 20.000 Japanners en ongeveer 300 Europeanen.

Tijdens de aanwezigheid van den heer Timmons waren er nog een 250-tal Duitschers. Zij loopen daar, naar het den indruk maakt, als dakloozen rond, doch beschikken over vrij veel geld.

De vroegere Duitsche winkels zijn gesloten.

Zeer viel het op, dat enkele dezer Duitschers zich op de wegen laten volgen door Duitsche politiehonden, die van muilbanden zijn voorzien en die de eigenaardigheid hebben, dat zij de aanwezigheid van Japanners niet kunnen verdragen en dezen aanvallen.

De Japanners te Tsingtaoe exploiteeren hoofdzakelijk theehuizen.

De Kok-Bin-Hak-Haw-school te Patekoon (Batavia). Het ligt in de bedoeling van de Chineezen, om te Batavia een nieuwe school op te richten, alwaar het Mandarijn- en het Hokkian-Chineesch op het leerplan zal worden gebracht.

Verder zal er in één of twee Westersche talen onderwijs worden gegeven.

Deze beweging is ontstaan tengevolge van den grooten toeloop op de andere Chineesche scholen.

Naast het vereenigingsgebouw van de Tjong-Hoa-Hwe-Kwan te Patekoan zullen links en rechts verschillende kleine woningen worden weggebroken, die aan de vereeniging toebehooren en zal men een nieuw huis bouwen, waarin de Kok-Bin-Hak-Hauw-school zal worden ondergebracht.

In de vergadering van de Hok-Kian-Hwee-Koan-Vereeniging, die 7 Maart 1920 werd gehouden, is eene commissie benoemd, die door inzameling van gelden zal trachten uitvoering te geven aan het plan.

Staande de vergadering werd voor nagenoeg *f* 14.000 ingeteekend. (Perniagaän, 13 Maart 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

In- en Uitvoer.

In het Nr. van 16 dezer eene beschouwing van v. L. „De kolenvoorziening van Ned.-Indië". Wanneer we de door schr. opgegeven productiecijfers vergelijken met de invoercijfers, dan ziet men dat de tijd nadert daarop Ned.-Indië ruimschoots in eigen behoefte zal kunnen voorzien, terwijl speciaal de Boekit Asem-steenkolenmijnen de vereischte cokeskolen, gascokes en eerste soort bunkerkolen zullen kunnen verstrekken.

De Reflector.

Het Nr. van 8 Mei bevat een redactioneel artikel over het veel besproken politiek beleid van den landvoogd van Limburg Stirum; schr. oordeelt, dat een ontijdig heengaan van den Gouv.-Gen. (men weet, dat sommige organen in Indië daarop hebben aangedrongen) een schok teweeg zou brengen in de Inlandsche maatschappij. „Naast een Van Deventer heeft hij zich in de harten der Javanen een blijvende plaats weten te verzekeren." — Verder wordt in dit Nr. o.m. het portret (met bijschrift) gegeven van den hr. K. F. W. Frayenhoven, jubileerend ambtenaar S. S. te Bandoeng.

In het Nr. van 15 Mei schrijft K. over Batavia „een halve eeuw geleden". — Een andere historische bijdrage, van Glanor, is getiteld: Een wandeling langs het Molenvliet naar Panah-Abang. — Ook vindt men in hetzelfde Nr. een reeks heel mooie kiekjes van het Ingenieurs-congres te Batavia.

Locale Belangen.

Een afzonderlijke bijlage van afl. 19—20 (7e jaarg.) van dit orgaan, bevat het prae-advies, uitgebracht voor het tiende decentralisatie-congres, gehouden 2 en 24 Mei j.l. te Bandoeng door ir. Th. Karsten, over Indischen Stedenbouw"; een lijvig document.

De Ingenieur.

De hr. Ch. van Spall geeft in No. 25 een levensbeschrijving [1]) (met portret) van ir. D. Drost (overleden te 's-Gravenhage, 9 Mei j.l.); o.a. als ontwerper eener drinkwaterleiding voor Batavia heeft de hr. D. zich bijzonder verdienstelijk gemaakt. — De hr. M. bespreekt in den breede het adres aan den Gouv.-Generaal in zake bezoldiging van ingenieurs in Staatsdienst in Nederl.-Indië.

Mededeeling Planters Comité.

Mededeeling No. 8 van de Deli Planters Vereeniging (Planters Comité), bevat een overzicht van verschillende adviezen in zake de afschaffing der poenale sanctie. Zonder partij-kiezing geeft het geschrift de verschillende standpunten welke worden ingenomen ten opzichte van dit veel besproken vraagstuk, met de bedoeling om hen, die in de kwestie belang stellen, in staat te

1) Ook opgenomen in het Juni-Nr. van „Water", Maandblad voor Nederland en Koloniën.

stellen daarvan eenigszins op de hoogte te komen en anderen, die er een diepere studie van willen maken, den weg te vergemakkelijken.

Weekblad voor Indië.

Onder het opschrift „Een bloeiend bedrijf", geeft „Willy" in No. 5 van het Weekblad voor Indië eene geïllustreerde beschrijving van Bagan Si Api Api (op de Oostkust van Sumatra) en van het visscherijbedrijf, waaraan deze plaats haar welvaart dankt. Zooals men weet is — blijkens hier te lande ontvangen telegrammen — sedert het plaatsje door een hevigen brand geteisterd en daardoor grootendeels vernield.

Wederopbouw.

In de April-afl. van dit aan de Jong-Javanen-beweging gewijd maandschrift bevat een artikel over de Javaansche toonkunst in de toekomst. — De hr. Soemarsono wijdt een ernstige bespreking aan het mooie werk van mevr. W. Fruin-Mees: Geschiedenis van Java, dl. I. — Verder in deze afl. nog een diepzinne beschouwing van Sm. over overheerschers en overheerschten, getiteld „Belichting".

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 11: Toradja's (vervolg), door N. — De Chineesche beweging in Nederl.-Indië, door A. le Clercq. — Jachttocht naar Likoepang, Minahassa, door K. J. Kuipers. — Persbericht der West-Indische kamer. Krullotengenezing (ziekte der cacao in Suriname). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Nederlandsch-Indisch Rubbertijdschrift.

Uit den inhoud van 5e jaarg. No. 4: De toekomst van onze bergcultures, door van Warmeloo. — Ned.-Indische vereeniging voor den rubberhandel. Jaarverslag 1919. — De fabricage van kunstmatige rubber in Duitschland tijdens den oorlog. — Overzicht der Hevea-ziekten in 1919. — Eerste wetenschappelijke bijeenkomst der Indische landbouwtechnici (te Wageningen).

Zendingsperiodieken.

Onze Missiën in Oost en West. 3e Jrg. afl. 4. De Indische Missie-vereeniging in 1920, door M. J. D. Claessens. — De Katholieke Missie van Nederl.-Indië in ons Parlement, door M. J. D. Claessens. — Apostolisch Vicariaat van Curaçao. Een bekeering en haar gevolgen (overgang van een meisje van het Protestantsch naar het Katholieke geloof in 1844), door C. J. Zwijsen. — Apostolische Prefectuur der Kleine Soenda-eilanden. Brief van Mgr. P. C. Noyen. — De Roomsch-Katholieke Missie bij de oermenschen van Nederlandsch Zuid Nieuw-Guinea, door Mgr. M. J. D. Claessens.

De Rijnsche Zending. Juni 1920. Heerlijke vooruitgang der Nieuw Guinea-zending (vervolg en slot).

Orgaan der Nederl. Zendingsvereeniging. 1 Juni 1920. Jaarverslag van het Zendingshospitaal „Immanuel" over het jaar 1919 (wordt vervolgd).

Hindia Poetra.

In het Mei-Nr. zijn opgenomen de volgende voordrachten (gehouden op de Conferentie van 12—15 April op het kasteel Hardenbroek). Het onderwijs in Nederl.-Indië, door Z. Stokvis. — De staatkundige ontwikkeling van Indië in de laatste twintig jaren, door Mr. A. M. Joekes. — Organisatie van den medischen arbeid te Semarang, door Mevr. Stokvis-Cohen Stuart.

„Hadi Poestaka".

In bovengenoemd Nr. van „Hindia Poetra" lezen we: Door den heer Noto Soeroto, Valkenboschkade 626, den Haag, is opgericht een Indonesische boekhandel en uitgeversmaatschappij, genaamd „Hadi Poestaka". Het ligt in de bedoeling van den oprichter om, bij goeden gang van zaken, deze firma naderhand in Indonesië zelf te doen zetelen met een Indonesiër aan het hoofd, terwijl de zaak in Amsterdam(?) een filiaal wordt van de hoofdfirma in Indonesië. Ook wordt door den oprichter beoogd van deze firma, naar bevind van omstandigheden, eventueel een „N. V." te maken, waar landgenooten, die zich aangetrokken gevoelen voor den boekhandel en uitgeverij, voor hun werklust en hun geld emplooi zullen kunnen vinden.

Waar op dit oogenblik een dergelijke onderneming nog niet bestaat — in het Moederland worden alle bekende boekhandel- en uitgeversfirma's gedreven met vreemd geld en door vreemde krachten — meent de oprichter met zijn daad een terrein te hebben geopend, waarop zijn landgenooten hun solidariteit kunnen aan den dag leggen.

Het Nederlandsche Zeewezen.

De hr. S. Kalff besluit in het Nr. van 16 Juni zijn stuk „Eene komische Oostinjereis" (Mr. A. van Overbeke: Geestige en vermakelijke reysbeschrijving naar Oost-Indië enz., Amsterdam, 1672).

Blaadje van de Centrale Kas.

In het Nr. van 15 April vindt men onder andere korte bijdragen, eene beschouwing van den hr. W. L. Me... man over het nut van passer- en waroengbank.

Jaarverslag voedselvoorziening Batavia.

Ter drukkerij „De Verwachting" te Batavia is verschenen het verslag over het jaar 1919 van het hoofdkantoor voor de voedselvoorziening te Batavia, opgemaakt door den controleur P. R. W. van Gesseler Verschuir. Dit rijk geïllustreerd verslag bevat zeer interessante mededeelingen over de rijst-distributiemaatregelen te Batavia. Merkwaardig vooral is het volgende: Niettegenstaande de rijstprijzen op de open markt schommelen tusschen f 30 en f 40 de pikoel, kon aan de bevolking in de residentie Batavia de rijst worden geleverd tegen ongeveer f 11 de pikoel en werd bovendien nog een bedrijfswinst gemaakt van f 779.505.07.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 45: Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning (zie ook No. 46). — Groot cultures in de Molukken, door G. Dorker van Heel (critiek op eene publicatie van den landbouwleeraar A. J. Koens). — De rubrieken cultuur en landbouwberichten bevatten o.a.: Cacao, door S. W. Hoekstra. — De tabakshandel in 1919. — Vertrek van den hr. W. van der Haas uit Deli. — De Indische productenmarkt.

Id. No. 46. Over de bereiding van zwavelzure kinine en hare geschiedenis op Java en in Britsch-Indië, door P. van Leersum. — De theeproductie van Britsch-Indië. — Voedselvoorziening. — De auto die het land omploegt. — Arbeidsinspectie voor Java.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van afl. 1 (jaarg. V): Varkensteelt in Suriname, door J. J. Leys. — Inzouten van spek en vleesch, door J. J. Leys. — Bananeboomen als veevoeder. — Nieuwe proefvelden, door J. J. Leys. — Rijstproductie der kolonie Suriname in 1919. — Voor school en huis: De papaja, door E. J. Vinken.

Mork's Magazijn.

In de afl. van Juni vraagt de redacteur Van Son met een geïllustreerd opstel aandacht voor Suriname.

Indisch Militair Tijdschrift.

De April-afl. bevat o.m.: De Fransche gemengde ... koloniale brigade in het gevecht bij Neufchateau op den 22en Aug. 1914, door G. Th. Slothouber. — Het nieuwe recht van beklag, door P. J. Stigter. — De schietoefeningen der Infanterie, door H. C. Creutz Lechleitner. — Het fort bij Spijkerboor als strafinrichting. — De waarde van het Roode leger.

Der Tropenpflanzer.

Prof. Dr. P. Preuss schrijft in de Mei-Juni afl. een verhandeling: „Ueber die Bewerkung von Kokospalmen". Het bijblad (Band XX, Nr. 3) bevat een studie van Dr. H. Morstatt: „Die Herzfäule der Kokospalmen. Eine pflanzenpathologische Studie" (met ill.).

A pioneer of New Guinea.

Verschenen is een tweede druk (vermeerderd met een voorwoord door Ch. M. Robinson) van: A pioneer of New Guinea, the story of Albert Alexander Maclaren, by. E. Rogers. Het aardig geïllustreerd boek geeft niet alleen een levensbeschrijving van den missionaris Maclaren en zijn succesvollen arbeid onder de Papoea's, maar ook een interessant overzicht van land en volk in een hoofdstuk, getiteld: „The wonder of New Guinea".

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 25: Oogstcijfers van Cuba (vervolg), door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De suikerindustrie in Queensland, door M. W. Etty. — De buitenlandsche handel van China. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Publicaties van den hr. S. Kalff.

Alsnog zij de aandacht gevestigd op een tweetal publicaties van den hr. S. Kalff, n.l. „Indische hanegevechten" (in „Buiten", jaarg. 1920, bl. 198 vgg.) en „Een Hollandsch kerkhof in Japan" (n.l. te Inassamachi), in Elsevier's Maandschr. dl. 59, bl. 225 vgg.

The Dutch East Indian Archipelago.

No. 35 (Vol. II) bevat tal van korte bijdragen, o.a. over de volgende onderwerpen: The Chinese in the D.

E. Indies. — The future of Palembang. — The textile industry of the Lampong districts. — Christianity and the Timor natives.

Holland's East India.

No. 5 (van Vol. I) brengt een mooi geillustreerd opstel over „The Jonkhoff tractor train". — Verder een eveneens geill. bijdrage „The Post, Telegraph and Telephone Service in Holl. E. I. during 1918. — Ten slotte het vervolg van „Steel industry in Central Celebes."

Tegen het alcoholgevaar in Ned.-Indië.

De Nationale Commissie tegen het alcoholisme (omvattend een tiental vereenigingen) heeft een gedrukte circulaire (in de Hollandsche en Maleische taal) aan de leden van den Volksraad toegezonden, waarin hun medewerking wordt ingeroepen voor het verkrijgen van een algemeen alcoholverbod voor de geheele inlandsche bevolking. Wijzende op de rampen en gevaren van het alcoholisme in Europeesche landen, vermeenen de samenstellers dezer circulaire, dat Ned.-Indië nog niet dermate door het alcoholkwaad overheerscht is dat een verbod moeilijk doorvoerbaar zou wezen. „Toch wachte men niet te lang. Alle stemmen, welke uit Indie tot hier doordringen, roepen ons toe, dat het alcoholgebruik zich wel langzaam, doch met dreigende zekerheid, terrein gaat veroveren in de levensgewoonten der Indonesiërs."

De Nieuwe Amsterdammer.

No. 284 (van 12 Juni) bevat een ontboezeming van den hr. van den Eeckhout „Bij het graf van Dipo Negoro op Ambon" (met afbeelding). In zijn verheerlijking van de nagedachtenis van den „opstandeling", die de oorzaak was van den Java-oorlog van 1825—30, gaat schr. zoover, dat hij verschillende onjuistheden neerschrijft, afgezien van het genoegen dat hij er blijkbaar in schept zelfs H. M. de Koningin niet te willen ontzien. Onjuist is bijv. des heeren van den Eekhout's meening, dat de naam van Dipo Negoro niet zou voorkomen in Nederlandsche encyclopaedieën; zoowel in die van Winkler Prins als in de bekende Indische van Nijhoff-Brill vindt men een korte levensbeschrijving. Dus naar den naam van „dengene, die in een grooten volksoorlog zijn vaderlandschen grond bijna ontwrong aan den toen van angst bevenden Nederlandschen overheerscher" (zooals de hr. v. d. E. het uitdrukt) behoeft in de Nederlandsche literatuur heusch niet gezocht te worden! Om nog een enkele keus te doen uit het voor het grijpen liggend materiaal, willen we slechts wijzen op de prachtige karakterstudie van den heer P. H. van der Kemp: Dipanegara, eene geschiedkundige Hamlet-type (met portret) in Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië dl. 46 (1896), bl. 281—433.

Suriname.

In de rede, waarmede de wd. Gouverneur op 11 Mei de zitting der Koloniale Staten opende, lezen wij:

„Het aantal arbeidskrachten nam in het afgeloopen jaar aanzienlijk toe door een gestadigen aanvoer van Oost-Indische immigranten. Dank zij de medewerking der Nederlandsch-Indische regeering en de hervatting van het scheepvaartverkeer konden in 1919 worden aangevoerd 2119 immigranten, terwijl in 1920 tot heden reeds 2104 immigranten in de kolonie kwamen. Een geregelde aanvoer voor het vervolg mag thans zoo goed als verzekerd worden beschouwd."

Dit is voor Suriname een zaak van het uiterste gewicht. Zonder vermeerdering van de in de kolonie aanwezige arbeidskrachten zijn nieuwe ondernemingen niet mogelijk, en alleen nieuwe ondernemingen kunnen de kolonie opheffen uit haar kwijnenden toestand.

Aan de mem. van antw. van den gouverneur op het voorl. verslag door de Kol. Staten uitgebracht in zake het ontwerp-begrooting 1921 ontleenen wij het volgende:

De vooruitzichten der werving op Java zijn voor Suriname sedert eenigen tijd zeer gunstig geworden en de gelegenheid tot rechtstreekschen aanvoer is zoo regelmatig en menigvuldig, dat verwacht moet worden dat er veel meer immigranten zullen kunnen worden aangevoerd dan de cultuurondernemingen voor hare jaarlijksche aanvulling noodig hebben. Deze omstandigheid zal echter in geen geval mogen leiden tot beperking van den aanvoer. Veeleer zal, voor zoover de groote landbouw door uitbreiding van zijne ondernemingen niet van deze gunstige gelegenheid kan profiteeren, de ter zake bestaande wetgeving zoodanig moeten gewijzigd, dat de Javaansche immigranten ook elders dan op „plantages en gronden" kunnen worden te werk gesteld.

Onderhandelingen worden gevoerd met een beroeps- en met het grootste particulier werfkantoor op Java, voor het bijeenbrengen, huisvesten en verschepen van voor Suriname bestemde arbeiders, welke niet onwaarschijnlijk tot een aanmerkelijke besparing van onkosten zullen leiden. Beide kantoren zijn bereid een veeljarige overeenkomst aan te gaan en bieden uitzending van elk verlangd aantal, zelfs van 10.000 's jaars.

Den hoofdtolk voor de Hindostansche taal Sital Persad en een Britsch-Indischen klerk van het immigratie-departement, die terugkeerende Britsch-Indiërs naar hun land begeleidden, werd een toelage toegekend, wijl zij op zich hebben genomen gedurende hun verblijf in Indië propaganda te maken voor een vrije emigratie van gezinnen naar Suriname. Genoemde ambtenaren, bijgestaan door eenige met het transport vertrokken, in Suriname nogal op den voorgrond tredende Britsch-Indiërs, zullen zich tot die inlandsche leden van de Imperial Legislative Council wenden, die het emigratievraagstuk naar Britsch-Guyana bestudeeren, om de aandacht te vestigen op Suriname als een land bij uitstek geschikt voor een kolonisatie met Britsch-Indiërs."

* * *

Eenigen tijd geleden schreven wij dat wij de weigering van den wd. Gouverneur om de uitgifte in concessie van Rorac uit te stellen niet konden goedkeuren.

In bovengenoemde Memorie van Antwoord lezen we nu het volgende:

„De ondergeteekende betreurt het dat de Staten ook thans nog onaangenaam gestemd zijn omtrent zijne handelwijze ten aanzien van de Rorac-concessie. Zij zien daarbij over het hoofd, dat de ondergeteekende veel meer reden heeft om zich ernstig gegriefd te voelen over de wijze, waarop de Staten tegenover hem gehandeld hebben door een t e g e n hem gerichte motie in openbare behandeling te nemen zonder hem van den inhoud vooraf kennis te geven of hem uitdrukkelijk te verzoeken, zich bij die behandeling te doen vertegenwoordigen en door na aanneming dier motie tegen zijn beleid gerichte telegrammen aan Minister en Tweede Kamer te zenden. Waar hij van zijn kant het hem Woensdag 4 Februari door den Voorzitter der Staten gedaan verzoek om uitstel zijner beslissing terstond had ingewilligd — dat wil zeggen tot Maandag 9 Februari — ten einde aan de Staten gelegenheid te geven de belangen der kolonie bij hem voor te staan, verkeerde hij in de overtuiging, dat de ingediende motie moest dienen om hem het oordeel der Staten over de concessieverleening mede te deelen. Hij verwachtte dus dat de motie t o t en niet t e g e n hem gericht zou zijn.

Dat de ondergeteekende niet wilde toezeggen om met zijne beslissing te wachten tot een ingediend voorstel tot wijziging der Bauxietverordening door de Staten zou zijn behandeld, kan toch moeilijk verwondering baren, waar hij op den spoed dier behandeling niet den minsten invloed kan uitoefenen.

Hadden de Staten zich, zooals de ondergeteekende na het op Woensdag 4 Februari door den Voorzitter gedaan verzoek om uitstel mocht verwachten, tot hem gericht met hunne bezwaren tegen de uitgifte der concessie en daarbij hem verzocht om naar aanleiding hiervan met den Minister nader overleg te openen, dan zoude ondergeteekende dit verzoek niet hebben geweigerd, maar toen de Staten door het verzenden der telegrammen eene tegenover hem zeer onwelwillende houding hadden aangenomen, was er voor hem geen aanleiding meer om

zich niet te stellen op het z. i. juiste standpunt, dat niet Minister of Tweede Kamer, maar alleen de Gouverneur heeft te beslissen over het verleenen van concessiën volgens de Bauxietverordening''......

Wij achten dit antwoord onbevredigend en de toon had ook wat minder uit de hoogte kunnen zijn.

De Staten hebben uitstel van de uitgifte der concessie gewenscht en hadden zij gerealiseerd dat de Gouverneur daartoe niet ongenegen was, zoo zij zich tot h e m gewend hadden, dan hadden zij dit zonder twijfel gedaan. Hun houding moge niet geheel correct zijn geweest, maar waar er verschil van opvatting bestond over het antwoord op de vraag of de concessie werd verleend volgens de g e w o n e voorwaarden der Bauxietverordening, had de wd. Gouverneur geen beslissing m o g e n nemen, die aan de Regeering den weg afsneed om van hare zienswijze ten deze te doen blijken. Geheel uitgesloten was toch de mogelijkheid niet, dat de Regeering de zienswijze der Staten deelde. Dat de wd. Gouverneur zich door de Staten gegriefd achtte, was zeker geen voldoend motief voor zijne beslissing, waarvan nog niet zoo vaststaat dat ze in het belang der kolonie is.

* * *

De Surinaamsche bladen van eind April geven uitvoerige verslagen en beschouwingen over de ,,hongerbetooging'' der landsdienaren, die bewijst hoe hoog de nood gestegen was, zoo hoog dat het denkbeeld van staking bij sommigen is opgekomen. In een voortreffelijk hoofdartikel in ,,Op den Uitkijk'' van 1 Mei wordt het middel — staking — onderzocht en op goede gronden afgewezen.

De nood der tijden heeft den geest in Suriname snel doen veranderen. Het is te hopen dat onverwijlde a f d o e n d e verbetering de kalmte in de gemoederen zal doen terugkeeren. Reeds te lang is de bezoldiging der ambtenaren volstrekt onvoldoende geweest, ook vóór den oorlog. Dat velen nu gebrek lijden zal, bij den hoogen prijs van alle levensbehoeften, niemand verwonderen.

,,Armoede de wereld uit — dat zullen wij niet meer beleven'' — aldus de schrijver van den weekbrief in ,,Op den Uitkijk'' van 24 April — ,,Maar armoede, geleden door Staatsdienaren, die 't werk leveren, dat van hen geëischt mag worden, dàt is een anachronisme, dat is niet meer van dezen tijd en dat moge ook uit Suriname verdwijnen.''

* * *

In denzelfden weekbrief dit bericht:

,,Misschien, dat op 't oogenblik dat je dit leest, Suriname de aandacht vraagt in Parijs en wel door 'n tentoonstelling van den heer Jauneau. In de ,,Salon des Humoristes'' heeft de expositie plaats, de zeer bekende ,,Salon'', waar hoofdgoden Steinlen, Willette, Forain het publiek hun werk laten zien. Dat zal wel de eerste maal zijn, dat wij op die wijze in de Franse hoofdstad voor den dag komen.

Van de heer Jauneau wordt binnen enkele maanden, ook in Parijs, een album uitgegeven, getiteld: ,,Les Antilles et le Pays de Surinam''.

Volgens een ons uit Suriname toegezonden prospectus zal het album 50 lithographieën en teekeningen bevatten. Eenige daarvan kan men vinden in ,,Eigen Haard'' van 29 Mei, met bijschrift van Jan van de West.

* * *

Men deelt aan ,,De West'' van 11 Mei mede, dat het voornemen bestaat om een laboratorium te openen, waarin men goedkoop onderzoekingen kan laten doen naar bepaalde ziekten. Nadere bijzonderheden later.

Curaçao.

De Begrooting in den Kolonialen Raad.

Zaterdag 8 Mei l.l. is in 5½ uur de begrooting be-handeld en aangenomen. De notulen hebben wij nu niet ontvangen, zoodat wij op de persverslagen moeten afgaan en mogelijk later nog op de zaak terug komen. Bij de algemeene beschouwingen is van alles ter sprake gekomen: de financieele toestand, kies-recht, landbouw, de afscheiding der Bovenwindsche eilanden, scheiding van kerk en staat, enz.

De volgende amendementen tot vermindering der begrooting werden aangenomen:

f 15.000.— onderhoud van de verpleegden in het krankzinnigengesticht;

f 10.000.— arbeidsloon voor den reinigingsdienst;

f 12.500.— verpleging van onvermogenden;

f 50.000.— nieuw post- en telegraafkantoor.

Ook werden afgestemd de posten voor een nieuw huis van bewaring, voor het bouwen van twee paviljoens bij het krankzinnigengesticht, aanleg van telefoon voor dokterswoningen enz. in de buitendistricten, bouw op Aruba van eene woning voor doorreizende ambtenaren.

De nieuwe Onderwijs-verordening.

De bedoeling hiervan is niet geheel duidelijk. In November of December is deze voordracht ingediend. De Gouverneur legde er toen den nadruk op, dat hiermee geen ,,gelijkstelling'' werd bedoeld. Inmiddels bedoelde men dat blijkbaar in Holland wel, de wettelijke bezwaren, die in het Regeeringsreglement mochten liggen, zijn weggeruimd en de heer Van Vuuren heeft op spoedige uitvoering aangedrongen. Komt het zoover, dan zal de thans in behandeling zijnde verordening weer gewijzigd moeten worden en wel op een punt, dat ook blijkens het Voorloopig Verslag nog steeds aanleiding tot strijd geeft in de kolonie.

Eerst nu is dit Voorloopig Verslag verschenen, en dat waar de Koloniale Raad het in den regel niet zoo volhandig heeft, dat kan gezegd worden, dat hiervoor eerder nog geen tijd geweest is. Intusschen kan niet ontkend worden, dat de Raad het geheele onderwerp goed onder de knie heeft, en meer dan een onderdeel nu eens ter dege en principieel onder de oogen gezien heeft. Zoo heeft het lange uitstel aan de behandeling geen kwaad gedaan.

Uit den aard der zaak kunnen wij niet het geheele verslag afdrukken; volstaan wij daarom met het voornaamste.

Over de *hooge kosten van het onderwijs*, het openbaar onderwijs wel te verstaan, leest men:

,,Zal het openbaar onderwijs, vooral het uitgebreid lager onderwijs in de kolonie uit den aard der zaak altijd betrekkelijk veel kosten, omdat de klassen veelal klein zijn, de leerkrachten, die in Nederland worden aangeworven, steeds hoogere eischen stellen en nog al druk gebruik maken van het recht op verlof, die kosten worden nog opgedreven door de zucht om de verbetering van het onderwijs bovenal te zoeken in de bevoegdheden der onderwijzers en door het stelsel om voor elke klasse een onderwijzer te plaatsen, ook al telt de klasse maar een paar leerlingen.

Sommige leden achtten het dan ook hoog tijd om met dergelijke dure stelsels te breken, die alleen in theorie schoon klinken, maar in de praktijk dikwijls falen.

De weelde van hoofdakte-bezitters of hoofdonderwijzers mag een kolonie met zoo beperkte geldmiddelen als Curaçao zich alleen veroorloven voor de allerhoogste klassen der M.U.L.O.-scholen. Aan uitgebreide bevoegdheden heeft de onderwijzer, die voor de lagere klassen staat, toch niets.''

Het spreekt van zelf, dat andere leden èn in akten van bekwaamheid èn in het plaatsen van een onderwijzer voor elke klasse wel een waarborg voor goede resultaten zagen.

Over de belangrijke kwestie *het Hollandsch voertaal* zijn beschouwingen gegeven, die veelal onderstrepen hetgeen wij opmerkten in ons blad van Jan. l.l.

„Eenige leden, die over het algemeen wel iets voor het stelsel van het ontwerp gevoelden, achtten het ideaal, dat daaraan ten grondslag ligt, n.l. de taal van het Moederland te brengen onder het volk, onbereikbaar. Zou het met moeite en kosten zelfs gelukken het zoover te brengen, dat het opkomend geslacht bij het verlaten der schoolbanken het Hollandsch voldoende machtig is om zich daarin mondeling en schriftelijk verstaanbaar uit te drukken, daarmede zou nog niets bereikt zijn. Het Papiamentsch toch is de taal, waarin het volk denkt en die het, zoodra niet uit het schoollokaal, bijna uitsluitend hoort spreken en moet spreken. De enkele uren per dag gedurende de enkele jaren, die het kind op de school doorbrengt, kunnen geen voldoenden invloed uitoefenen om eenige veranderingen in den tegenwoordigen toestand te brengen. De meeste kinderen zullen de aangeleerde taal binnen een jaar toch weder vergeten zijn. De strijd, zooals trouwens elke strijd tegen volkstalen, blijft een hopelooze strijd, waaraan men maar liever geen tonnen gelds moest gaan besteden."

Over de voorgestelde subsidieregeling verneemt men de volgende opmerking, die voor menigeen verrassend nieuw zullen zijn:

„Eenige leden betoogden, dat het standpunt, waarop langzamerhand de voornaamste landen der wereld zich stellen, n.l. dat de Overheid alleen het openbaar onderwijs heeft te bekostigen, ook h.i. het juiste standpunt is. Wie geen genoegen neemt met de Gouvernements-inrichtingen, die voor allen toegankelijk zijn en waar ieders godsdienstige gevoelens worden ontzien, die zij vrij om eigen scholen op te richten, maar bekostige die ook zelf geheel.
......Subsidieering van het bijzonder onderwijs beteekent hier: Protestanten, Israëlieten en vrijzinnige Roomsch-Katholieken dwingen bij te dragen in de kosten van een onderwijs, dat hoofdzakelijk als propaganda voor de Roomsch-Katholieke Kerk is bedoeld."

Kappeyne redivivus! Hebben de leden, hier aan het woord, wel eens gehoord van den schoolstrijd in het moederland? mag men vragen. En leidt het stelsel, dat de heeren willen, niet tot den toestand, dat wie eigen scholen wil, ook nog eens als belastingbetalend burger bijdragen mag voor het onderwijs van zijns buurmans zoon, die op de staatsschool gaat? In het moederland heeft men dit ingezien, en het is de eer van de „vrijzinnigheid" van alle gading, dit ten slotte rondweg te hebben erkend. Wij merken dit alleen maar even op naar aanleiding van bovenstaande opmerking, die ons *in het algemeen* geen krachtig argument voorkomt.

Even onjuist lijkt ons het standpunt van hen, die de voorgestelde regeling verdedigden en meenden, dat bij de vaststelling van de maatstaf volgens welke de subsidie moet worden uitgekeerd, niet mag gevraagd worden, wat de Missie uitgeeft, maar alleen: „hoeveel het Gouvernement zou moeten uitgeven voor de diensten, welke de Missie op onderwijsgebied presteert." Dit zou tot zeer bedenkelijke consequenties leiden, die ook het Bestuur wel niet zal willen aanvaarden.

Principieel lijkt ons de overweging waard de vraag die eenige leden stelden: „of de kolonie wel langer mag voortgaan met het subsidieeren van het U.L.O. Het regeeringsreglement spreekt alleen van de Overheidszorg en steun voor het brengen van de *allereerste kundigheden* onder het bereik van het volk door *lager* onderwijs. Nu kan men bij het U.L.O. toch zeker niet meer spreken van de *allereerste kundigheden*, zelfs al zou men dat onderwijs als het lager onderwijs in den zin van art. 180 van het Regeeringsreglement willen beschouwen."

Uit de beschouwingen bij de artikelen brengen wij een drietal opmerkingen naar voren.

„Verscheidene leden hadden bezwaar tegen de vakken „landbouwkunde". Naar hunne meening zullen die vakken slechts oppervlakkig kunnen worden onderwezen, zoodat de leerlingen er weinig aan zullen hebben, waarom zij er op aandrongen die vakken te laten vervallen en de uren, die daaraan zouden worden besteed voor nuttiger vakken te gebruiken."

En van eene in te voeren hoofdakte heet het:

„Men had ernstige bezwaren tegen het laten verwerven in de kolonie van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres. Kan die akte in de kolonie worden verworven, dan zal (zullen?) na eenigen tijd de examens door hier geëxamineerden worden afgenomen en dan kan het niet anders of het peil zal langzamerhand dalen."

Daargelaten of onder de in het moederland geëxamineerden bekwame examinatoren zullen zijn.

Tegen de invoering van *leerplicht* had men twee bezwaren:

„Eenige leden...... waren van oordeel, dat zoolang er slechts op enkele plaatsen openbare scholen zijn, men de leerplicht niet mag invoeren, daar anders kinderen, wier ouders hen niet naar een confessioneele school willen zenden, gedwongen kunnen zijn die scholen te bezoeken......
De leden, die tegen art. 135 waren, wezen er op, dat, wanneer de verbodsbepaling hierin bedoeld werd ingevoerd, in verschillende gezinnen grooten nood kon ontstaan, b.v. in die, van welke de kostwinners geëmigreerd zijn."

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Het Hunter-rapport.

Zooals men weet hadden de klachten en beschuldigingen, uitgebracht naar aanleiding van de toepassing der in Punjab afgekondigde oorlogswet, en in 't bijzonder, het optreden van de troepen, op bevel van generaal Dyer te Amritsar, geleid tot de benoeming van een commissie, die onder voorzitterschap van lord Hunter een uitgebreid onderzoek instelde. Het uitvoerige rapport dier commissie heeft in de Engelsche pers aanleiding tot scherp commentaar gegeven en de mail heeft nu ook de beschouwingen van de Britsch-Indische bladen gebracht. Hoewel de beoordeelingen ook daar uiteen loopen van de veel vergoelijkende tot de schande- en wraakroepende toe, meenen wij toch een algemeenen indruk te kunnen weergeven, al zullen degenen, die, niet tevreden met de ontheffing van generaal Dyer uit zijn commando, op de terugroeping van den onderkoning lord Chelmsford aandringen, zich in onze samenvatting wel niet duidelijk genoeg weerspiegeld vinden.

Tracht men de vele kwesties en kwestietjes in enkele hoofdpunten te groepeeren, dan kan men deze — met the Times of India — in twee vragen samenbrengen. De eerste is: was de afkondiging van de oorlogswet in Punjab noodig en zoo ja, is zij dan niet te lang toegepast? De tweede: zijn de maatregelen, tot herstel en verzekering van de orde in Amitsar genomen, te verantwoorden?

Ten opzichte van de eerste vraag staan de Britsche leden der commissie (die daarin de meerderheid vormden) lijnrecht tegenover de Indiërs, medeleden. Het bestaan van een georganiseerde samenzwering om 't Britsche gezag omver te werpen is niet vastgesteld, maar de meerderheid is van oordeel, dat de aanwijzingen zoo stellig waren, dat het moeilijk en zelfs niet raadzaam was langer met 't afkondigen van de oorlogswet te wachten. De minderheid acht die afkondiging niet gerechtvaardigd en de voortzetting geheel overbodig. De regeering in de kolonie en die in 't moederland hebben zich aan de zijde van de meerderheid gesteld. De bladen, die dit standpunt deelen, zeggen dat het inzicht der minderheid getuigt van een onvoldoend begrip van de verantwoordelijkheid der autoriteiten en een onvoldoende ondervinding van den bestuurstaak. De vele bewijzen van broeiende onrust, die zich o.m. uitte door meerdere op Engelsche mannen en vrouwen gepleegde moorden, verwoestingen van Britsche gebouwen en vernielingen van gemeenschapsmiddelen. Door uitbreken van den oorlog met Afghanistan, maakte de Punjab tot communicatielijn voor de operatiën, zoodat toen niet aan 't opheffen van de eenmaal afgekondigde oorlogswet mocht worden gedacht.

Die instemming met de noodzakelijkheid van de afkondiging en voortzetting sluit echter nog geen goedkeuring in van de wijze waarop de maatregel toegepast is. Niemand was met de toepassing van dien bijzonderen maatregel, onder de moeilijke omstandigheden die zich in de Punjab voordeden, vertrouwd. Zelfs dat gedeelte der pers, dat hierop een zacht oordeel vraagt voor hen, die met de toepassing belast zijn geweest, komt echter op tegen het uitspreken van veroordeelingen, die er niet op gericht waren te voorkomen of te straffen, maar om te k r e n k e n. Het comité was eenstemmig van oordeel, dat de toepassing van de oorlogswet in Punjab bedorven is, door misbruik van macht en door onverantwoordelijke, wederrechtelijke handelingen. De Br.-Indische regeering ging hiermede ac-

coord. De regeering in 't moederland deelt dezelfde opvatting, maar doet uitkomen dat het verkeerde beiderzijds slechts door enkelen is bedreven. Niettegenstaande het goede gedrag der meerderheid, hebben eenige landsdienaren in Punjab vergeten, dat zij de oorlogswet hadden toe te passen n i e t om de bevolking van een tijdelijk bezet vijandelijk land te bedwingen, maar w è l om spoedig recht te doen over hen, die den vrede verstoorden van een deel van 't volk, dat uit loyale onderdanen van den Koning-Keizer bestaat.

Het heftigst heeft de openbare verontwaardiging zich uitgesproken over het gebeurde te Amritsar, waarover allen, die een stem in het rapport, of over de daarin gegeven conclusies gehad hebben, 't in hunne afkeuring en veroordeeling dan ook eens zijn. Zeker heeft generaal Dyer bij zijn aankomst in Jhallianwallah Bagh zich in zeer moeilijke omstandigheden bevonden, maar bij zijn optreden bij de openluchtmeeting is hij alle perken van waardigheid en beleid te buiten gegaan. Hij was overtuigd van 't revolutionnaire karakter van de meeting en oordeelde 't gewenscht ze met kracht uiteen te drijven. De vraag, of dit zonder gebruik van de vuurwapens had kunnen geschieden, behoefde, naar 't inzicht van den generaal, niet den doorslag te geven, evenmin die, op welk oogenblik 't wapengeweld voldoende was om de menigte als uiteen gedreven te beschouwen. Moet kracht toegepast worden, dan moet zij krachtig doorwerken; er is alsdan geen grooter wreedheid dan met te zwakke kracht op te treden; dit wreekt zich steeds door meer krachtsinspanning en meer verlies van menschenlevens te vergen. Door deze leer gedreven liet hij de geweren langer inwerken en doorwerken dan noodig was om de menigte uiteen te doen gaan en hij verklaarde zelfs dat er nog meer menschenlevens mee gemoeid zouden zijn geweest, als hij machinegeweren of meer troepen ter beschikking had gehad.

Het Hunter-comité noemt die opvatting een grove dwaling; de bedoeling om zoo een afdoende moreele uitwerking te verkrijgen door geheel Punjab is een totaal verkeerde; 't deelt zijne meening niet dat generaal Dyer zoodoende een opstand voorkomen heeft zooals die van 1857. Noemt de Indische regeering zijne handelwijze niet te verdedigen, het Ministerie van Koloniën in Londen stelt tegenover de opvatting van den generaal juist die, dat het prestige van de Britsche overheid moet worden opgehouden met gebruik van de minst noodige macht. Sterk wordt ook zijne nalatigheid veroordeeld in 't treffen van eenigen maatregel tot hulpverleening aan de gewonden en stervenden. Zijn geheele optreden maakt 't onmogelijk hem langer de verantwoordelijkheid te laten dragen aan zijn rang en positie verbonden. Hiermede is de generaal veroordeeld, al heeft hij naar aanleiding van dit rapport gevraagd zich nog nader te mogen verantwoorden, en al vinden anderen ook dat de veroordeeling niet ver genoeg reikt.

Wij voegen hieraan toe, dat van meer dan een zijde ook gewezen wordt op het groote aandeel der verantwoordelijkheid, dat voor rekening moet komen van de leiders der woelingen, die, wetende dat de oorlogswet afgekondigd was, voortgingen met de massa tot verzet op te zetten en haar zoo hebben blootgesteld aan de daartegen door de overheid te nemen maatregelen, terwijl zij tevens die overheid prikkelden tot krachtig ingrijpen.

Het zwarte leger onder Fransche vlag.

Tijdens den oorlog werd de eenige negerafgevaardigde in de Fransche Volksvertegenwoordiging, de d é p u t é d u S é n é g a l Diagne, belast met de algemeene leiding der zwarte werving in Afrika. Na het sluiten van den vrede met Duitschland, bleef hij als „commissaire général des troupes noires" in functie. Hij ijvert sedert, niet minder dan generaal Mangin, voor het op de been houden van die troepen. Daarin ziet hij 't eenige middel om Frankrijk de taak te laten vervullen, die 't op zich genomen heeft in Europa, Azië en Afrika (en hierin kan hij gelijk hebben), zonder dat zulks, binnen bepaalde perken gehouden, aan de behoefte aan werkkrachten in de koloniën ernstig afbreuk behoeft te doen (hierin heeft hij, dunkt ons, geen gelijk); hij vraagt zich niet af in hoever Frankrijk wijs deed door zooveel hooi op zijn vork te nemen, maar hij vindt daarin ook niets bedenkelijks. Frankrijk heeft een plaats in den voorsten rang in te nemen en daarvoor zijn krachten noodig, evengoed soldaten als arbeiders.

Het juiste midden acht hij bereikt met de volgende cijfers, die door hem gegeven worden in een artikel in le Dépêche Coloniale van 13 en 14 Juni en die waarschijnlijk beschouwd kunnen worden als de definitief voor te stellen totalen.

Van Fransch West-Afrika worden voorloopig 12.000 man per jaar gevraagd. Door verbeterde hygiënische en steunmaatregelen zal dit geleidelijk tot een maximum van 20.000 opgevoerd worden, in 1926 te bereiken. In Fransch Oost-Afrika zal dit „slechts" 6000 worden (was het niet één der grieven tegen 't Duitsche kolonisatiestelsel, dat het de bevolking militairiseerde?). Madagascar zal 4000 recruten per jaar geven. Indochina komt er af met 12.000 man, die voor 5 jaren onder de wapenen zullen komen, terwijl de Afrikaansche contingenten maar 3 jaren zullen dienen. Over het geheel gerekend wordt het 33.000 man per jaar om te beginnen, en 42.000 als 't stelsel in volle werking is, daaronder zijn dan niet begrepen zij die reeds dienen en zij die vrijwillig over hun tijd blijven doordienen. Door 't totaal der afwezigen op doorloopend 150.000 te stellen zal men niet ver van de waarheid af zijn. En 't onttrekken van zooveel mannen in de beste jaren van hun leven aan hun werk zou geen afbreuk doen aan de productiviteit der koloniën!?

Ned. Zuid-Afrikaansche Vereeniging.

Er klonk een prettige toon, die weldadig aandoet, uit de rede waarmede prof. dr. J. W. Pont, als voorzitter, de jaarlijksche vergadering opende van de Ned. Zuid-Afrik. vereeniging. Hij maakte de eerste reis van een schip van de Holland—Zuid-Afrikalijn mee en bevond dat de stille, onbaatzuchtige arbeid, door de Nederlanders ginds verricht, niet te vergeefs is geweest. De arbeid, nu 39 jaren geleden begonnen, moet met kracht worden voortgezet. Professor Pont heeft een sterk ontwikkelde zelfstandigheid en een sterk zelfbewustzijn bij de Afrikaanders opgemerkt. Het jonge volk maakt een gistingsproces door. De koloniale Engelschman staat ten achter bij den Brit. Stellenbosch, met zijn studenten, blijft het centrum van een strijd om de taal. Het plan bestaat ook in Pretoria een Nederlandsche universiteit te vestigen, naast de Engelsche te Johannesburg. Naast de taal, spreken de kunstuitingen van het zelfbewustzijn, er is ook een opbloei van de nationale bouwkunst.

Naast deze verschijnselen is in Z.-A. een strijd om economische zelfstandigheid ontbrand. Onder toejuiching maakte de spr. gewag van de 10 beurzen van 50 P. St. door de Handelsschool te Rotterdam voor Zuid-Afrikaanders beschikbaar gesteld. De mannen uit de practijk dienen met jongelui, die hier komen, verbindingen aan te knoopen. De Hollandsche geest moet wakker worden; er is veel verwaarloosd. In den Oranje-Vrijstaat ligt een terrein open, waarop hier nog nooit het oog is gevestigd. De nieuwe stoomvaartlijn met Zuid-Afrika, die zooveel ondernemingsgeest toont, is bereid de studenten kosteloos naar Nederland over te brengen. Zij zal in Zuid-Afrika ook eigen kantoren vestigen.

De Nederlanders moeten in Zuid-Afrika hun eigen taal spreken, zoo den natuurlijken band openbarende die tusschen ons land en Zuid-Afrika bestaat, en die sterker zal zijn dan elken kunstmatig bij te brengen band.

Nu de toekomst van Zuid-Afrika verblijdend is, moet de Ned. Zuid-Afr. vereeniging haar arbeid krachtig en blijmoedig voortzetten.

Uit het jaarveslag halen wij nog de mededeeling aan, dat het jongste tijdperk zich kenmerkt door een groote toeneming van aanvragen om studiebeurzen en een vermeerdering van het aantal Zuid-Afrikaansche studenten.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het dagelijksch bestuur uit het Hoofdbestuur deelt hierbij mede, dat na afloop van de alg. jaarl. vergadering te Haarlem op Dinsdag 6 Juli 1920, waarvoor de agenda zal verschijnen in de Nos. 26 en 27 van het Kol. Weekblad, voor de leden met hunne dames gelegenheid zal bestaan om à f 5.— per persoon deel te nemen aan eene gemeenschappelijke *uitgebreide rijsttafel*, des namiddags te 6 ure in de op Indische wijze versierde bovenzaal van de societeit „Vereeniging" aldaar.

Het menu voor dezen maaltijd wordt hierbij afgedrukt.

Het afd. Bestuur van de afd. Haarlem heeft gemeend, ondanks de hooge kosten, voor deze rijsttafel aan de deelnemers niet meer dan f 5.— in rekening te moeten brengen.

Zij, die daarvan wenschen gebruik te maken, worden uitgenoodigd zulks met gelijktijdige overmaking

van het kostende vóór 27 Juni a.s. te doen weten aan den Secretaris afdeeling Haarlem, Groote Houtstraat 93.

Koempoelan "Oost en West".
Haarlem 6 Juni 1920, di Roema bola
SLAMAT DATANG.

Atoeran Makanan.

Tjap-Tjae.

Nassi.

Kerri Djawa-Sajoer-Loddeh.
Ikan Goreng.
Ajam-Smoor-Djawa-Ajan besengek.
Sesaté Babie Toesoek.
Dendeng ragi. — Seroendeng.
Frekedel bakar.
Sambel goreng Petéh-Sambel goreng boontjes.
Sambel goreng oedang bassa. Sambel Atie Ajam.
Sambel goreng tomaten. Sambel Badjak.
Sambel Ketimoen.
Sambel Oelek.
Gado-Gado.
Daging rendang Padang.
Kroepoek Oedang. — Kroepoek Ikan.
Telor Mata Sapi. — Bawan djagoeng.
Atjar Bawang. — Atjar Gendaria.

Kwee Lappies (Spekkoek).
Pisang Goreng.
Manisan Djampoes.
Koppie.

JAARVERSLAG VAN HET HOOFDBESTUUR OVER 1919.

1. Algemeene toestand.

De belemmerende toestanden voor den vooruitgang der Vereeniging in 1918 bleven ook voor 1919 grootendeels voortduren, al was eenige verlichting merkbaar. Dit is van invloed geweest op onze werkzaamheden, echter er werd gedaan wat er gedaan k o n worden, hetgeen uit het navolgende kan blijken.

Met dankbaarheid wordt wederom gewezen op den milden steun van de Regeering, die ons niet alleen wederom de jaarlijksche subsidie van ƒ 3000.— schonk, doch ook de noodige fondsen beschikbaar stelde voor den gedelegeerde der Studie-Commissie en om het Tehuis voor Nederlandsch-Indische bediënden in Nederland, „Persinggahan", naar behooren te exploiteeren.

2. Leden.

Het aantal leden bedroeg op 31 December 2685, zoodat dit met 238 vooruitging. Meer vooruitgang heeft nog steeds plaats.

3. Hoofdbestuur.

In de jaarlijksche algemeene vergadering van 5 Juli, te Deventer gehouden, werden de navolgende leden van het Hoofdbestuur, die ingevolge artikel 11, Huishoudelijk Reglement, aan de beurt van aftreden waren, herkozen. Tot voorzitter, de heer C. R. Bakhuizen van den Brink; tot secretaris-penningmeester, de heer E. F. Grooss; tot leden, de heeren H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt en Z. G. P. Marcella; terwijl in de plaats van de leden F. C. Lekkerkerker (Studenten-afdeeling, Leiden), mevr. J. E. van Oeveren-van Schaik (Utrecht) en H. W. Scheuer (Leiden), die zich niet herkiesbaar hadden gesteld, werden gekozen: de heer H. J. Hoekstra, mej. J. van der Schuyt en de heer J. A. van Hamel.

Door het ontslag nemen van den heer E. F. Grooss, werd in October met het waarnemen van de betrekking van secretaris-penningmeester belast de heer A. J. Gooszen.

Het Hoofdbestuur was op 31 December samengesteld als op Bijlage A aangegeven.

4. Afdeelingen.

In het aantal kwam geen verandering.

Voor de veranderingen in de besturen en verdere bijzonderheden zij verwezen naar hare in het „Koloniaal Weekblad" opgenomen verslagen. [1])

5. Vergaderingen.

De wekelijksche vergaderingen van het Dagelijksch Bestuur hadden geregeld plaats. Hoofdbestuursvergaderingen werden gehouden op 26 April, 4 Juli en 8 November. Voor het daar verhandelde zij verwezen naar de in het „Koloniaal Weekblad" bekend gestelde notulen [2]).

De jaarlijksche algemeene vergadering had plaats op 5 Juli te Deventer. Voor het aldaar behandelde zij wederom verwezen naar het „Koloniaal Weekblad" van 24 Juli d.a.v., No. 44.

6 Stichtingen, Commissiën en Fondsen.

Den 3en Mei 1919 kon worden overgegaan tot het openen van het Tehuis voor Nederlandsch-Indische bediënden in Nederland, „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage. Voor de samenstelling van de Commissie van Beheer en Directie zij verwezen naar het Jaarverslag onzer Vereeniging over 1918, „Koloniaal Weekblad" van 12 Juni 1919, No. 24.

De Vereeniging heeft thans de navolgende stichtingen, commissiën en fondsen:

a. Inlichtingsdienst;
b. Studie-Commissie;
c. Commissie voor West-Indië;
d. Propaganda-Commissie;
e. Commissie tot bevordering der Nederl. Oost- en West-Indische nijverheid, kunstnijverheid en huisvlijt;
f. Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad;
g. Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen.

Voor den stand van deze instellingen en hare werkzaamheden zij verwezen naar de betrekkelijke in het „Koloniaal Weekblad" gepubliceerde verslagen [3]) en het hier nog navolgende.

Door de Propaganda-Commissie werd nog geen verslag uitgebracht, omdat deze nog te kort werkte. Voor het resultaat op haar advies bereikt, wordt echter verwezen naar de vele banken, maatschappijen, ondernemingen en instellingen, welke met meer of minder belangrijke jaarlijksche bijdragen als begunstigers toetraden en de wijziging in den inhoud en indeeling van het Koloniaal Weekblad.

De exploitatie van het Orgaan der Vereeniging: „Het Koloniaal Weekblad" was, hoewel door de nieuwe gezondere prijzen van verzekering met een belangrijk tekort gesloten werd, bevredigend. Dit was in de eerste plaats wederom te danken aan onzen ijverigen verzorger van de advertenties, den heer J. Hamme. De medewerking der afdeelingen werd in deze ook ingeroepen, doch, behoudens een enkele uitzondering, nog zonder gevolg.

Gebroken werd met het reeds in het begin van het jaar verrekenen van de nog in en over dat jaar doorloopende advertentie-contracten, waarvan het gevolg was, dat feitelijk steeds een deficit bestond. Het hierdoor in de exploitatie ontstane tekort van ƒ 3741.44 kon gedekt worden door een legaat, groot ƒ 4000.—, ons nagelaten door den heer Holterman, waarover hierna. Uit de exploitatie over 1920 zal dit bedrag, dank zij de belangrijke toename der advertentie-contracten, terug gewonnen en het legaat rentegevend belegd kunnen worden.

Het contract met den uitgever werd gewijzigd, zoodat kwartaalsgewijze verrekening der geplaatste advertenties exploitatiekosten en provisie plaats vindt, terwijl van de winst de helft aan hem, de andere helft aan de Vereeniging komt, tegen respectievelijk 60 pCt. en 40 pCt. vroeger.

De redactie blijft er op bedacht het blad steeds belangwekkender te maken. Haar pogingen worden meer en meer beloond door het toezenden van bijdragen, hetgeen voor haar een bewijs mag zijn van verhoogde belangstelling. Van congressen, jaarbeurzen, Indische weken en belangrijke vergaderingen werden korte verslagen gegeven. Hier zij weder dank gebracht aan hare trouwe medewerkers.

Het „Koloniaal Weekblad" is thans het eenige in Nederland verschijnende blad, dat wekelijks een volledig overzicht geeft van hetgeen in eigen en vreemde koloniën en van het voornaamste wat op koloniaal gebied in Nederland voorvalt. Voor de advertentie-rubriek wordt er naar gestreefd deze eene betrouwbare vraag-

---

1) Nijmegen 1-4-'20 No. 14.
2) 29-5-'19 No. 22; 24-7-'19 No. 30; 20-10-'19 No. 47.
3) 26-2-'20 No. 9. Studie-Commissie 25-3 '20. No. 13. Persinggahan.

baak te doen zijn voor hen die uit de Indiën naar Nederland komen, zoowel als voor hen, die in Nederland zijn. Wat den vorm en inhoud betreft, werd aan de wenschen daaromtrent door enkelen, ook door de Propaganda-Commissie, uitgesproken voor zooveel mogelijk tegemoet gekomen.

7. Verdere werkzaamheden.

a. Van de inzendingen op de in 1916 door het Hoofdbestuur uitgeschreven prijsvraag voor een Indisch tooneelstuk werd de eerste prijs toegekend aan mevr. M. C. Kooij-van Zeggelen. Na in overleg getreden te zijn met den heer Rooyaards, de N. V. Hofstadtooneel en de Koninklijke Vereeniging „Nederlandsch Tooneel", werd door deze laatste bericht, dat zij gaarne bereid was het tooneelspel te doen opvoeren. Door omstandigheden kwam het in het speelseizoen 1919—'20 hiertoe niet. Op deze aangelegenheid blijft de aandacht gevestigd

b. Den 3en Mei had de feëstelijke opening plaats van het Tehuis voor Nederlandsch-Indische bedienden „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, Telefoon No. 248, Scheveningen. Hier kunnen Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen, hulp en raad vinden. Tot den Directeur, den heer F. de Munnik, kunnen Nederlandsch-Indische bedienden, die met eene familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking veranderen willen en ook degenen, die Nederlandsch-Indische bedienden zoeken, zich wenden. Hoe deze stichting reeds in het eerste halfjaar van haar bestaan aan hare bestemming voldeed, werd reeds bekend gesteld in het „Koloniaal Weekblad" van 27 November 1919, No. 48.

Door welwillende bemiddeling der Directies der Stoomvaart Maatschappij „Nederland", „Rotterdamsche Lloyd" en „Koninklijke West-Indische Maildienst" werden op de mailbooten en de verblijven der bedienden kaarten aangeslagen om hun aandacht op „Persinggahan" te vestigen.

c. Voor de 4e Nederlandsche Jaarbeurs werden wederom pogingen aangewend om onze koloniën daar beter vertegenwoordigd te doen zijn. Hiertoe trad de West-Indische Commissie in correspondentie met de Gouverneurs van Suriname en Curaçao. De daarop ontvangen antwoorden zijn weergegeven in het „Koloniaal Weekblad" van 20 November 1919, No. 47, onder „Onze Koloniën op de Nederlandsche Jaarbeurs".

Aangeteekend wordt, dat nog eene bezending monsters van houtsoorten, koffie, cacao, olie- en vezelstoffen en gedroogde bacoven door Suriname werd opgezonden, te laat echter om op de Jaarbeurs dienst te doen. Op de 5e Nederlandsche Jaarbeurs kan deze bezending, zoonoodig aangevuld, goede diensten bewijzen.

In het bureau Handelsinlichtingen vanwege het Departement van Koloniën, waren ter verspreiding en ter kennismaking met onze Vereeniging nummers van het „Koloniaal Weekblad" en exemplaren van het propagandablaadje aanwezig.

d. Bij de Kloetramp verleende de Vereeniging hare tusschenkomst, om bij leden en begunstigers giften in te zamelen om den nood in de geteisterde streken te verlichten en het leed der door den slag getroffenen te verzachten. Door onze bemiddeling kan hiervoor een bedrag van ongeveer ƒ 1750.— en door de afdeeling Haarlem rechtstreeks ƒ 3270.— aan de Kloet-Commissie worden overgemaakt.

e. Ter verbreiding van de kennis in Nederland omtrent onze Koloniën werden door de afdeelingen wederom lezingen en voordrachten georganiseerd, terwijl, in samenwerking met het „Comité voor Indische Lezingen en Leergangen", op verschillende plaatsen, waar die afdeelingen gevestigd zijn, goedgeslaagde leergangen voor Nederlandsche onderwijzers werden gehouden.

In de kleine reizende verzameling van koloniale werken en uitgaven van het „Comité" voornoemd, zijn de werkjes en brochures door „Oost en West" uitgegeven en een gebonden jaargang van het „Koloniaal Weekblad" aanwezig.

Onze Vereeniging wordt door den onder-voorzitter, den heer Zuijderhoff, in dat Comité vertegenwoordigd.

De afdeeling Amsterdam gaf bovendien eene Javaanschen kunstavond en de afdeeling Apeldoorn ter herdenking van het 300-jarig bestaan van Batavia een luisterrijk feest.

Op initiatief van de dames mevr. Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs, mevr. Limburg-Kooy en de heeren P. J. Heesterman en J. A. Ochtman, beide laatsten van de Studenten-afdeeling Leiden, wer-

den ook te Breda, 's-Hertogenbosch, Bergen op Zo[om] en Leeuwarden filmavonden georganiseerd, waard[oor] vooral in de drie eerstgenoemde plaatsen verschille[nde] leden tot „Oost en West" toetraden.

f. Eene ruime verspreiding van de brochures o[n]... serie: „Staats- en Particuliere betrekkingen in Ne[der]landsch-Indië" onder de inrichtingen van onder[wijs] hier te lande, had evenals vorige jaren ook nu pla[ats].

Een tweede verbeterde druk van de brochure: ... Ingenieur in Nederlandsch-Indië" is verschenen, ... wijl een herdruk van: „Een boekje over Onze O... voor hen, die er niet geweest zijn", staat te versch[ij]nen. Aangezien de Maatschappij tot Nut van 't Al[ge]meen ditmaal in deze niet meeging, zal deze bijgewer[k]te en herziene uitgave door onze Vereeniging all[een] bewerkstelligd worden.

Een herdruk van de brochure: „De rechterlijke a[m]tenaar in Nederladsch Indië" zal in bewerking word[en] genomen.

g. Als gedelegeerde der Studie-Commissie trad de heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gr[a]venhage, Telefoon No. 1514, Scheveningen. Deze h[e]... zoekt en onderhoudt de aanraking met de hier te la[nde] Nederlandsch-Indische jongelieden en is hun raads- vertrouwensman. Hij bepaalde zich niet slechts tot ... vanwege de Regeering of particuliere instellingen ... gezonden jongelieden, doch zocht ook vele andere Nederland studeerende jongelieden uit Oost- en We[st-] Indië, ook Chineesche en Amboineesche, op en ste... hen met raad en daad.

Ouders en voogden, welke toezicht op hunne in N[e]derland studeerende kinderen of pupillen wensch... jongelieden, die bij aankomst in Nederland inlichtin[gen] wenschen voor onderdak, enz., enz., zelfs van boo[rd] afgehaald zouden willen worden, kunnen zich tot h... wenden.

Door welwillende bemiddeling wederom der Direct... der Stoomvaartmaatschappijen: „Nederland", „Ro[t]terdamsche Lloyd", „Koninklijke West-Indische ma[il]dienst" en „Koninklijke Hollandsche Lloyd" werd[en] kaarten op de publiekmakers der 1e, 2e en 3e kla[sse] der mailbooten aangeslagen, waardoor de aandacht v... jongelieden en anderen wordt gevestigd op het op... Leestafels dier klassen ter lezing en raadpleging l... gende „Koloniaal Weekblad" wordt gevestigd, waa[r] zij op de voorlaatste bladzijde naar den heer Hieti[nk] verwezen en op diens hulp opmerkzaam gemaakt w[or]den.

h. Met het Koloniaal Instiuut wordt samengewer[kt]. Films worden voor de filmavonden beschikbaar ... steld, terwijl over en weer uitwisseling van uitga[ven] plaats vindt, welke laatste in onze leeszaal ter le[zing] aanwezig zijn.

i. Ook met den Volksraad te Weltevreden kwam[en] wij in verbinding en ontvangen voor hetzelfde doel ... Handelingen, enz. van dien Raad.

j. Het Departement van Koloniën zendt ons:

de Mededeelingen van het Bureau voor de Bestuu[rs]zaken der Buitenbezittingen, bewerkt door het En[cy]clopaedisch Bureau;

de Verslagen van het Volkscredietwezen;

de Verslagen betreffende den dienst der Opiumreg[ie];

de Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation;

de Regenwaarnemingen in Ned.-Indië;

de Jaarboeken van het Dep. van Landbouw, Nijv[er]heid en Handel in Ned.-Indië, enz.

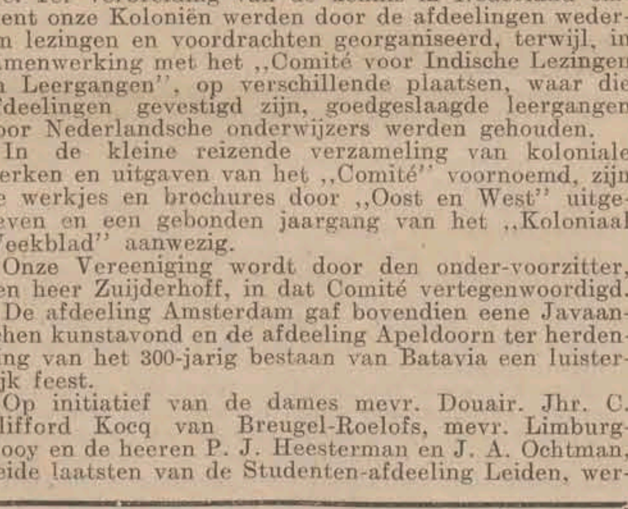
k. De leeszaal in het gebouw Heulstraat 17 werd ... der deskundig beheer gesteld en door kains en kun[st]voorwerpen uit „Boeatan" eenigermate Indisch de[co]ratief ingericht. Wij mogen onze leeszaal thans een h... voorziene noemen.

Uitdrukkelijk wordt er echter op gewezen, dat h... geen bibliotheek is en wij ons ook hier niet op stre[ng] wetenschappelijk gebied bewegen, doch, in den ge[est] van ons Orgaan: „het Koloniaal Weekblad", geven ... actueele, dagelijksch voorkomende, hetgeen men in e... bibliotheek niet zoo zeer vinden zal. Wij vullen ook hi[er] eene leemte aan.

l. Met de West-Indische Kamer werkt de Vereeniging samen. Prof. J. A. Grutterink, lid onzer West-Indische commissie, vertegenwoordigt ons in deze instelling.

m. Verder werkte de Vereeniging samen met het „Ko[]loniaal Onderwijscongres", het „Comité voor Kol[o]niale Historische Studiën", het „Voorbereidend Com[ité] voor een Centraal Bureau voor Beroepskeuze", h... „Bureau Inlichtingendienst van het Departement v[an] Koloniën", de „afdeeling Landverhuizing van het D[e]partement van Landbouw", enz.

n. Nadat in 1917 reeds eene poging was aangewen[d] om in het belang van de bij Nederlandsch-Indische z[a]ken geinteresseerde inwoners van 's-Gravenhage te k[o]men tot aanvulling eener aldaar toen bestaande v[aca]ture door een notaris, die ook met de Nederlandsch-In[]dische wetgeving en toestanden volkomen op de hoog[te]

was, werd deze poging herhaald, toen bekend werd, dat er weder vacatures waren en een persoon, die zoowel Nederlandsch-Indisch als Nederlandsch candidaat-notaris was, beschikbaar was. Het gevolg is nu geweest, dat de heer H. G. C. Dénis, Laan van Meerdervoort 278, 's-Gravenhage, die voor de vervulling eener vacature in aanmerking kwam, tot notaris benoemd werd.

o. Herhaalde malen werd de geldelijke steun der Vereeniging ingeroepen door studeerenden of in nood verkeerenden. Hoewel door gebrek aan fondsen aan deze verzoeken niet rechtstreeks kon worden voldaan, werd waar mogelijk bemiddeling verleend om in dien nood te voorzien.

Aan de Kartinischool te Buitenzorg, waarvoor in het „Koloniaal Weekblad" eene inschrijving werd geopend, werd door de Vereeniging zelve ƒ 100 bijgedragen. Ook ter leniging van den nood, ontstaan door de „Kloet-ramp", werd ƒ 100 afgedragen.

p. Op verschillende congressen, vergaderingen, bijeenkomsten en de Jaarbeurs werd de vereeniging door leden van het Dagelijksch Bestuur of van de afdeelingen vertegenwoordigd. Zooveel mogelijk werd van het verhandelde een overzicht gegeven in het „Koloniaal Weekblad".

q. De financieele toestand der Vereeniging kan blijken uit het bij dit verslag aangeboden geldelijke verantwoording, waaruit wederom duidelijk wordt, dat wat het Hoodbestuur uit de geinde contributiën toevalt, niet in verhouding staat tot het totaal der exploitatiekosten.

Eene verhooging der contributies voor nieuwe leden tot ten minste ƒ 5.— werd voorgesteld, waarvan 60 pCt. ten bate van het Hoofdbestuur zal komen. Pogingen om de oude leden, die niet verplicht zijn deze contributie te betalen, te bewegen om hunne contributies op peil, d.i. op ƒ 5.— te brengen, hadden vooral bij de onder de afdeelingen ressorteerende leden, hoewel deze toch buiten het „Koloniaal Weekblad" nog jaarlijks hunne filmavonden en lezingen hebben, niet het zoo zeer gewenschte resultaat. Hoewel velen, den nood der Vereeniging inziende en doordrongen van het besef dat „Oost en West" ware het slechts om onze belangstelling in Indië den Indiërs daadwerkelijk te toonen moet blijven bestaan, daartoe overgingen, anderen hunne contributie naar beste krachten verhoogden, bleven nog velen, zeer velen, in deze ten achter. Indien echter de verhoogde bedragen niet reeds over 1920 nog door de afdeelingen worden geïnd, komt deze vermeerdering eerst in **1922**, bij de verrekening over 1921, aan de kas van het Hoofdbestuur ten goede. Dat het aantal nieuwe leden toenam en nog steeds toeneemt, is te danken aan de krachtige propaganda, uitgaande van de zijde van het Dagelijksch Bestuur.

Van medewerken van de leden zelve om het aantal leden uit te breiden en individueel propaganda te maken voor „Oost en West", dat er naar streeft den band tusschen Moederland en zijne Koloniën en bezittingen te versterken, thans zelfs in de eerste plaats dien band te doen blijven bestaan, werd weinig bespeurd. Men beseft blijkbaar nog niet voldoende, dat het niet genoeg is zelve lid te zijn of als lid toe te treden, doch waar dit ging en gaat uit sympathie voor ons streven, uit belangstelling voor de Indiën, men ook moet medewerken om het aantal der leden te vergrooten. Als lid kan men toetreden tegen eene jaarlijksche bijdrage van ten minste ƒ 5.—, waarvoor men het „Koloniaal Weekblad" — dat per nummer per jaar aan het Hoodbestuur ƒ 6.50 kost — gratis ontvangt; als begunstiger, als uiting van sympathie met ons streven, tegen eene jaarlijksche bijdrage van tenminste ƒ 1.—.

De Vereeniging „Oost en West" kan slechts met macht en kracht werken en aan haar doel beantwoorden als velen, zeer velen als leden en begustigers achter haar staan. Om haar doel te bereiken heeft de Vereeniging naast moreelen, materialen steun noodig.

Ten slotte een woord van oprechte en innige hulde aan de nagedachtenis van den heer A. D. Holterman, oud-leeraar M. O. in Ned.-Indië, die ons een legaat van ƒ 4000.— vrij van rechten en kosten naliet. Ware zulks niet het geval geweest, de toestand der Vereeniging zou meer dan zorgelijk zijn geweest. Hij is geweest een redder in nood!

Verder werd door het Hoofdbestuur ook op advies der Propaganda-Commissie, besloten zich om steun te wenden tot machtige handelslichamen, scheepvaartmaatschappijen, cultuurondernemingen, instellingen en hooggeplaatste en invloedrijke personen op elk gebied, om hen op onzen nood te wijzen en hulp in te roepen, ten einde tot krachtige actie in staat te zijn.

Bijna alle aangezochten verleenden dezen steun en traden met meer of minder belangrijke bijdragen als begunstiger der Vereeniging toe. Ook hen zij hiervoor welgemeenden dank gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Exploitatie-Rekening 1919.

Debet.

1919.		
Jan. 3. Ondersteuningsfonds		ƒ 100.—
Effecten-koersverlies		„ 534.50
Meubilair (20 pct. afschrijving)		„ 79.75
Propaganda		„ 450.62
Onkosten:		
Salarissen	ƒ 1400.—	
Huishuur	„ 138.25	
Kantoorbehoeften	„ 220.22	
Schrijfloon	„ 47.70	
Porti	„ 79.40^{5}	
Reiskosten	„ 394.94^{5}	
Receptiekosten	„ 44.15	
Gas en waterleiding	„ 59.63	
Telefoon	„ 216.16^{5}	
Brandstoffen	„ 167.37^{5}	
Inning contributies	„ 80.57^{5}	
Diversen	„ 330.03^{5}	
		„ 3178.45
Koloniaal Weekblad:		
Uitgever	ƒ 11500.—	
Provisie	„ 5412.93	
Reiskosten [1])	„ 1055.50	
Honoraria	„ 2053.—	
Diversen	„ 556.21	
		„ 20577.64
Leestafel		„ 68.05
Lidmaatschappen		„ 72.90
Inlichtingendienst		„ 1192.15
Studie-commissie		„ 50.55
West-Indische commissie		„ 49.20
Tehuis v. Inlanders		„ 7500.—
Voordeelig saldo		„ 1474.19
		ƒ 35328.—

1) Hieronder is begrepen spoorabonnement 1920, ad ƒ 563.— zoodat het voordeelig saldo eigenlijk ƒ 2037.19 is.

Credit.

1919.		
Juni 30. Regeerings-subsidie (Tehuis v. Inl.)		ƒ 7500.—
Aug. 31. Idem (Vereeniging)		„ 3000.—
Dec. 31. Legaat Holterman		„ 4000.—
Dec. 31. Contributies		„ 3842.—
Dec. 31. Interest		„ 141.10
Dec. 31. Koloniaal Weekblad: [2])		
Abonnementen	ƒ 76.30	
Advertentie-contracten	„ 16075.10	
Losse advertenties	„ 693.50	
		„ 16844.90
		ƒ 35328.—

's-Gravenhage, 31 December 1919.
S. E. en O.

GROOSS.

2) Het groote nadeelige saldo van het Kol. Weekblad is te wijten aan de reorganisatie van de exploitatie waardoor deze op gezonder basis berust.

Balans opgemaakt per 31 December 1919.

Debet.

Cassa		ƒ 159.64^{5}
Effecten:		
ƒ 3600.— 3 pCt. N.W.S. à $51\frac{3}{4}$	ƒ 1863.—	
4/m. rente à 3 pCt.	„ 36.—	
ƒ 800.— $2\frac{1}{2}$ pCt. N.W.S. à $47\frac{1}{8}$	„ 377.—	
6/m. rente à $2\frac{1}{2}$ pCt.	„ 10.—	
		„ 2286.—
Rijkspostspaarbank:		
Saldo		„ 305.25
Ned.-Ind. Handelsbank:		
Saldo deposito		„ 2385.20
Postchèque en Girodienst:		
Saldo		„ 2596.53^{5}
Leden en afdeelingen:		
Achterstallige contributie		„ 1033.50
Meubilair:		
Inventaris		„ 319.01
Debiteuren		„ 1912.56
		ƒ 10997.70

Credit.		
Geldleening		f 625.—
Ondersteuningsfonds		,, 353.09[5]
Uitgever Kol. Weekblad		,, 664.33
Kapitaal		,, 9355.27[5]
		f 10997.70

Begrooting 1920.

Ontvangsten.		
Regeeringssubsidie (Vereeniging)		f 3000.—
Id. (Tehuis voor Ned. Ind. Bedienden)		,, 10500.—
Id. (Studie-commissie)		,, 3000.—
Contributies		,, 5000.—
Bijdragen begunstigers		,, 4000.—
Interest		,, 150.—
Koloniaal Weekblad:		
Advertentie-contracten	f 32000.—	
Losse advertenties	,, 500.—	
Abonnementen	,, 500.—	
		,, 33000.—
Inlichtingendienst		,, 550.—
Huishuur		,, 450.—
		f 59650.—

Uitgaven.		
Propaganda		f 1250.—
Onkosten:		
Salarissen	f 1844.—	
Huishuur	,, 950.—	
Kantoorbehoeften	,, 300.—	
Schrijfloon	,, 250.—	
Porti	,, 150.—	
Reiskosten	,, 600.—	
Receptiekosten	,, 75.—	
Gas- en waterleiding	,, 100.—	
Telefoon	,, 250.—	
Brandstoffen	,, 200.—	
Innen contributies	,, 500.—	
Diversen	,, 300.—	
		,, 5519.—
Hoofdvertegenwoordiging Oost-Indië:		
Salarissen	f 1200.—	
Schrijfloon	,, 600.—	
Kantoorbeh. en drukloon	,, 150.—	
Porti	,, 100.—	
Diversen (1e aanschaffing)	,, 450.—	
		,, 2500.—
Koloniaal Weekblad:		
Uitgever drukloon	f 13000.—	
Uitgever aandeel winst	,, 4060.—	
Provisie colporteur	,, 10800.—	
Reiskosten colporteur	,, 600.—	
Honoraria	,, 3650.—	
Salaris administrateur	,, 600.—	
Diversen	,, 150.—	
		,, 32940.—
Leestafel		,, 200.—
Lidmaatschappen		,, 200.—
Inlichtingendienst		,, 3000.—
Ondersteuningsfonds		,, 100.—
Studie-Commissie		,, 3050.—
Indische commissie		,, 50.—
Propaganda-commissie		,, 100.—
Tehuis voor Ned. Ind. bedienden		,, 10500.—
Onvoorziene uitgaven		,, 241.—
		f 59650.—

Den Haag, 31 December 1919.

GOOSZEN,
wd. Penningmeester.

's-Gravenhage, 20 Juni 1920.

Aan
de Vereeniging „Oost en West", alhier.

Naar aanleiding van de opdracht, ons verstrekt in de jaarvergadering van 1919, heeft onze Commissie zich onledig gehouden met het onderzoek van de Administratie en de bescheiden, overgelegd door Uwen Secretaris-Penningmeester over het jaar 1919.

Het is ons aangenaam omtrent onze bevinding goed getuigenis te kunnen afleggen; alles werd na behoorlijke verificatie in de beste orde bevonden.

Zoodat wij U mogen aanbevelen de balans per ultimo December 1919 goed te keuren en mitsdien het Hoofdbestuur voor zijn gestie te acquitteeren en te déchargeeren.

Bij ons onderzoek werden wij ter zijde gestaan door den afgetreden Secretaris-Penningmeester. Het lid J. Bordes kon wegens vertrek naar Nederlandsch Indië niet tegenwoordig zijn.

Wij brengen hulde aan de wijze waarop de administratie werd gevoerd en bijgehouden en uiten den wensch dat zulks in de toekomst ook het geval zal mogen zijn.

De Verificatie Commissie,
(get.) J. A. SOETENS.
(get.) J. L. VAN GENNEP.

BIJLAGE A. **Hoofdbestuur einde 1919.**

NAMEN.	FUNCTIËN.	WOONPLAATS.	Jaar van aftreden.	AANTEEKENINGEN.
C. R. Bakhuizen van den Brink.	Voorzitter.	's-Gravenhage.	1922	Dagelijksch Bestuur.
R. Zuijderhoff.	Onder-Voorzitter.	„	1920	
H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt.	Plaatsvervangend Secr.-Penningm.	„	1922	
A. J. Gooszen.	Waarnemend Secr.-Penningm.	„	1922	
H. J. M. Baumann.	Lid.	Arnhem.	1920	
Mevr. ten Bosch—Bosscher.	„	's-Gravenhage.	1920	
J. P. Th. J. Brondgeest.	„	Haarlem.	1921	
J. H. Calmeijer.	„	Apeldoorn.	1921	
Mevr. Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel—Roelofs.	„	Breda.	1921	
T. Gerdes Oosterbeek.	„	Apeldoorn.	1920	
J. A. van Hamel.	„	Leiden.	1922	
H. J. Hoekstra.	„	„	1922	Studenten-Afd.
F. E. Luitjes.	„	Nijmegen.	1921	
Z. G. Ph. Marcella.	„	Rotterdam.	1922	
Mr. Dr. C. F. Schoch.	„	Amsterdam.	1921	
Mej. J. van der Schuyt.	„	Utrecht.	1922	
H. F. Tillema.	„	Groningen.	1921	
C. de Vries.	„	Amsterdam.	1920	
[illegible]	„	[illegible]	[illegible]	

Van de Afdeeling Amsterdam:

BESTUURSVERGADERING op *Vrijdag 25 Juni 1920* 's middags 4 uur in het American-Hotel.

Agenda.

Bestuursregeling
Bespreking wintercampagne.
Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", **Heulstraat 17** en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 27. Donderdag 1 Juli 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: De Ind. Volksraad in de Ned. Juristen-Vereeniging besproken. — De monsterkamer in het Departement van Koloniën. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. — Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

De Indische Volksraad in de Nederl. Juristen-Vereeniging besproken.

Het is zeker een zeer verblijdend teeken van toenemende belangstelling in Indische aangelegenheden, dat op de Jaarlijksche Vergadering der Ned. Juristenvereeniging, dezer dagen te Maastricht gehouden, de inrichting van den Indischen Volksraad een onderwerp van hoogst ernstige bespreking uitmaakte, gelijk uit het volgende verslag, aan het „Algemeen Handelsblad" ontleend, blijkt:

Aan de orde is het onderwerp:

„Vooropstellende, dat op uitbreiding van de autonomie onzer Koloniën moet worden aangestuurd, wordt gevraagd of, en zoo ja op welke wijze verandering behoort te worden gebracht in de samenstelling en werkkring van den Indischen Volksraad."

Praeadviezen waren hierover uitgebracht door den heer H. Carpentier Alting en prof. mr. C. van Vollenhoven.

De heer Carpentier Alting komt tot de volgende slotsom:

a. De Volksraad vervult een zeer nuttige, doch voorloopige rol in de staatkundige ontwikkeling van Indië.

b. Ofschoon de wetgever heeft bedoeld, aan den Volksraad slechts een adviseerend karakter te geven, gedragen de leden zich, als ware de Volksraad een parlement; een gedragslijn, waarin de Regeering hen

volgt, hetgeen wijst op zekere halfslachtigheid van het college.

c. Gedeeltelijk is dit een gevolg van het den Volksraad toegekend voorwaardelijk budgetrecht, deels ook van de inrichting en werkwijze maar ook van het representatief karakter van het college.

d. Die halfslachtigheid kan alleen worden weggenomen, door den Volksraad meer bevoegdheden en rechten te geven.

e. De toekenning van meer rechten aan den Volksraad komt neer op het schenken van wetgevende bevoegdheid.

f. Die bevoegdheid kan evenwel eerst worden verleend als Indië, althans een groot deel daarvan, zal zijn verdeeld in autonome gewesten, te zamen een verband vormende, dat zijn orgaan vinde in den Volksraad......

In afwachting daarvan wordt het volgende aanbevolen:

g. De leden van den Volksraad behooren zich te onthouden van bespreking van de gezindheid en neigingen der Regeering (niet het zakelijk beleid), althans de Regeering onthoude zich van beantwoording daarvan.

h. Landsdienaren behooren in den Volksraad niet thuis; worden zij tot lid verkozen, dan volge hunne op nonactiviteitsstelling.

i. Aanwijzing van bepaalde onderwerpen, waarover de Volksraad moet worden geraadpleegd (behalve de begrooting en de rekening), is ongewenscht.

j. De Volksraad worde daarentegen ruimschoots in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van wetsontwerpen ten einde, desverkiezende, zich daarover te kunnen uitspreken.

k. Het aantal leden van den Volksraad bedrage 49, waarvan (behalve de voorzitter, die door de Kroon wordt benoemd), de helft worde verkozen en de helft door de Regeering benoemd en wel telkens voor de helft uit inlanders en uit niet-inlanders.

l. Het inlandsch deel van den Volksraad besta zooveel mogelijk uit leden van al de meer ontwikkelde volkeren van den Archipel, tot bevordering van het besef van saamhoorigheid en verder telle de Volksraad inlandsche en niet-inlandsche deskundigen op velerlei gebied.

m. Het bestaande verkiezingsstelsel blijve voorshands gehandhaafd.

n. De vrouw worde toegelaten in den Volksraad en in alle lagere raden, opdat zij ook het actief kiesrecht voor den Volksraad deelachtig worde.

Aan het praeadvies van mr. C. van Vollenhoven ontleenen wij het volgende:

a. Het is gewenscht om voor de controleerende bevoegdheid van den Volksraad eenige wetsaanvulling te vragen. De artt. 105 en 106 van het regeeringsreglement Suriname, desnoods gewijzigd naar art. 94 Grondwet, verdienen te worden overgenomen.

b. De Volksraad moet het recht hebben om te kunnen besluiten tot een bepaald onderzoek door een commissie, waarvan de leider en enkele leden uit zijn midden zijn aangewezen; de landvoogd moet alsdan verplicht zijn om de commissie verder samen te stellen en haar de voor de uitvoering van dat onderzoek benoodigde inlichtingen te verschaffen. (Enquêterecht.)

c. De Volksraad moet medezeggenschap over de begrooting hebben.

d. Het is gewenscht, dat de Volksraad advies in enkele bestuurszaken geeft, alsmede in enkele politie- en justitiezaken.

e. Bepaald worde, dat bij Volksraadordonnantie geregeld zullen worden; alle door den landvoogd te regelen onderwerpen, waarvoor de behoefte aan regeling bij Volksraadordonnantie blijkt te bestaan.

Een ordonnantie, waartoe de Volksraad heeft meegewerkt, zal niet buiten den Volksraad om mogen gewijzigd of ingetrokken worden.

f. Wanneer aan den Volksraad het recht van medewerken is toegezegd, mag door stille regeling in Den Haag deze medewerking niet worden ontdoken.

Regeling van een onderwerp bij Volksraadordonnantie sluit de Koninklijke bevelen van art. 20 Regeeringsreglement of de speciale medewerking van de Kroon in den vorm van voorafgaande machtiging (den Raad van State gehoord) of van nadere goedkeuring (den Raad van State gehoord) niet uit.

De Kroon zal een Volksraadordonnantie op zij mogen zetten, door vernietiging wegens strijd met de wet of met het algemeen belang.

g. Ten onrechte heeft men voor Indië meer dan eens het bestuursdilemma gesteld als een keus tusschen òf het parlementaire stelsel uit de Nederlandsche staatsinrichting òf behoud van het nu bestaande.

Wil men Indië en den Volksraad een dienst bewijzen, dan mag men het Haagsche model niet zonder meer copieeren. Noodig is een stevige en deskundige regeering en nauwe samenwerking tusschen den Volksraad en die regeering.

De Volksraad krijge het recht om den landvoogd te verzoeken een departementshoofd na het tijdstip van aftreding niet wederom te benoemen; de landvoogd hebbe zich naar dat verzoek te gedragen. (Revocatierecht.)

Het is wenschelijk, dat de regeeringsvorm van een Gouverneur-Generaal in Rade worde hersteld.

h. Uitbreiding van het aantal leden van den Volksraad tot een maximum van zestig leden is wenschelijk.

Toevoeging van een Eerste Kamer heeft alsnog geen zin.

i. Het is aan te bevelen om het kiescollege te behouden; wel is eenige verruiming aan te bevelen.

j. De voorzitter van den Volksraad worde door den landvoogd aangewezen uit de leden.

Het bestuur had de volgende vraagpunten gesteld:

1. Moet getrapt kiesrecht voor het te verkiezen deel van den Volksraad worden gehandhaafd?

Moet er op aangestuurd worden, dat:

2. ook de vrouw in den Volksraad worde toegelaten?

3. de feitelijk door den Volksraad uitgeoefende contrôle een wettelijken grondslag ontvange?

Zoo ja, dan in den zin van:
a. hare loutere erkenning;
b. hare beperking?

4. de Volksraad invloed verkrijge op het beleid der Indische Regeering:
a. op de wijze van het parlementaire stelsel;
b. door periodieke overweging der homogeniteit tusschen die Regeering en den Volksraad?

5. de Volksraad mede-wetgever worde voor een deel der regelingen, tot dusverre bij wege van ordonnantie vastgesteld?

Zoo ja, dan in geen geval voordat Indië zal zijn verdeeld in autonome gewesten?

6. de Volksraad, al dan niet onder contrôle der moederlandsche wetgevende macht, recht van beslissing krijge over de Indische begrooting?

Zoo ja, over:
a. een deel der Indische begrooting;
b. de geheele Indische begrooting?

Debat.

Prof. Mr. Ph. Kleintjes uit Groningen voerde daarna het woord. Spreker meende, dat de practische kwaliteiten vooral van het laatste praeadvies van nut zullen zijn. Dit praeadvies is zeer vooruitstrevend. Het praeadvies van den heer Carpentier Alting is minder vooruitstrevend. Hier gluurt de hoofdambtenaar om den hoek. Deze praeadviseur wil niets weten van het toekennen van wetgevende bevoegdheden aan den Volksraad. Spreker kan zich hier absoluut niet mee vereenigen. Reeds bij de bespreking ontkende hij de instelling van den Volksraad. In 1916 werd er ernstig over gedacht om den Volksraad wetgevende bevoegdheid te geven. Dit stuitte op groote moeilijkheden, toch was het consequenter geweest. Nu krijgt men een onbevredigenden toestand. Bij de behandeling van het advies op ordonnantiën, gevraagd aan den Volksraad, gaat men op dezelfde wijze te werk als bij ons bij de besprekingen in de Staten-Generaal, en waarom al dit werk, als men niet zeker is, dat dit advies gevolgd wordt?

Overgaande tot de bespreking van den Raad van Indië, een college van 5 personen, waarvan nog geen inlander lid kan zijn, noch een particulier, zegt spreker, dat eenzijdigheid het gevolg moet zijn. De Volksraad daarentegen, waarvan 20 niet-Europeanen

lid zijn, waar allerlei belangengroepen zijn vertegenwoordigd, zal een veel ruimer inzicht in zaken hebben. Toekennen van wetgevende bevoegdheid kan nu reeds geschieden. Dit zal wel moeite geven, zoowel ten aanzien van de machtsverschuiving in Indië, als omdat de Volksraad een groot deel van het jaar aanwezig moet zijn.

Ten aanzien van het tweede bezwaar zegt spreker, dat de Volksraad hieraan niet kan ontkomen. Veel zou hieraan tegemoet gekomen kunnen worden door ruime vergoeding van rijkswege. De Volksraad moet dan ook hebben het recht van initiatief en medezeggenschap op de begrooting, alleen al, omdat de Volksraad veel beter dan de Staten-Generaal op de hoogte is van Indië.

Het enquêterecht besprekend, zegt spreker, dat bij ons in het moederland in de praktijk gekomen is de Staatscommissie met dwingend gezag. Aan den Volksraad zou ook enquêterecht moeten worden toegestaan met dwingend gezag. Spreker kan, in tegenstelling met den heer Carpentier Alting, niet inzien, dat dit geen waarde zou hebben, omdat het niet objectief zou zijn. Het interpellatierecht moet ook toegekend worden.

Spreker meent af te moeten raden om iets in reglementen of wetten voor te schrijven over de verantwoordelijkheid der leden van den Volksraad. De samenstelling van den Volksraad geeft moeilijkheden. De verhouding der leden wordt niet aangegeven. Wanneer alles, zoo juist besproken, wordt toegekend, moet de Gouverneur-Generaal het recht van ontbinding hebben. Dit recht van ontbinding werkt uitstekend preventief.

Is het twee kamerstelsel gewenscht? Spreker voelt niets voor twee gelijkgerechtigde Kamers en voor de instelling van een Hoogerhuis in Indië ontbreekt nog het materiaal. Spreker eindigt met te wijzen naar de vooruitstrevende veranderingen, die Engeland ten aanzien van zijn koloniën neemt en dringt er met klem op aan, dat ook ons land in die richting werke.

Spreker acht stemming der vraagpunten, gezien het weinig aantal leden, niet wenschelijk.

(Wordt vervolgd.)

De monsterkamer in het Departement van Koloniën.

Wat wellicht weinigen zullen weten en waarvan, en, naar mij gebleken is, ook de meeste belanghebbenden onkundig zijn, is dat er zich aan het Departement van Koloniën een Monsterkamer bevindt, alwaar monsters van voortbrengselen van allerlei aard, v.n. echter op cultuurgebied, worden tentoongesteld.

Het doel van deze Kamer is door zulk een tentoonstelling meer bekendheid te geven aan wat de Nederlandsche Overzeesche gewesten voortbrengen en daardoor den handel er in met het Moederland te bevorderen.

Voorwaar een hoogst nuttige instelling, die echter nog nuttiger zou werken dan zij reeds doet, indien er meer bekendheid aan werd gegeven; want wat heeft men aan een dergelijke tentoonstelling, keurig opgesteld en even keurig geïnventariseerd, indien men niet weet, dat zij er is.

Doel van dit schrijven is dan ook, er, vooral voor belanghebbenden, de zoo noodige bekendheid aan te geven, want slechts daardoor kan zij haar doel, het bevorderen n.l. van de Oost en West-Indische nijverheid en industrie, bereiken.

Wel tracht men die bekendheid te bevorderen door jaarlijks een gedeelte er van, in een speciaal daarvoor ingericht paviljoen ten toon te stellen op de Utrechtsche jaarbeurs, alwaar dan de Chef der Monsterkamer, de adjunct-Commies bij het Departement van Koloniën de Heer W. van der Werff als vertegenwoordiger van dat Departement optreedt en tevens aldaar alle mogelijke, voor handel en industrie dienstige inlichtingen verstrekt.

Daar ik het niet van belang ontbloot acht, dat belanghebbenden precies weten wat aldaar wordt tentoongesteld, laat ik hier onder volgen een inventaris er van, mij door vriendelijke tusschenkomst van den Heer. van der Worff verstrekt, waarbij ik tevens de mededeeling voeg, dat al wat op de Utrechtsche Jaarbeurs wordt tentoongesteld, voor het meerendeel te vinden is in die Monsterkamer en dat èn de vertegenwoordiger ter Jaarbeurs èn de Chef van de Monsterkamer één en dezelfde persoon is, zoodat mocht men inlichtingen wenschen of monsters willen zien, men daarmede niet behoeft te wachten tot de Utrechtsche Jaarbeurs wederom haar intrede heeft gedaan.

* * *

Kort overzicht van de monsterverzameling Oost- en West-Indische producten, verzorgd wordende door de 4e afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

a. Nederlandsch-Indië.

Verschillende soorten van thee, koffie en cacao, tapioca-wortel en de verschillende tapioca-producten (gaplek, meel, sifting, pearl, seeds en flake), rijst, sago, arrowroot, mais, verschillende soorten van rietsuiker, witte- en zwarte peper, kruidnagelen, kaneel-darat, Spaansche peper, verschillende soorten van foeli, vanielje, nootmuskaat, cassave-ampas, molastelin, molascuit, katjang boengkil, beendermeel, kokoskoeken, kapokpitten, boengkil, versch. soorten sesamzaad, sesamolie, talgnoten, sojapitten, soja-olie, tengkawangvet, kanari-olie, katoenpittenzaad, kapokpitten-olie, boterolie, kemirinoten, kemiri-olie, chenopodium-olie, copra, klapper-olie, grondnoten, grondnoten-olie, ricinuspitten, ricinus-olie, hevea-zaden- hevea-olie, lemongrass-olie, citronella-olie, kajoepoetih-olie, akarwangi, vetiver-olie, sandelhout, sandelhout-olie, indigo, drakenbloed, anotazaden, Java- en Sumatratabak, pinangnoten, mangrovebast koelit-bakau, -tengar en -tenggoeli, tannadine, tinerts, joodkoper, cocagruis, cocabladeren, kina-bast, versch. kininezouten, gom-damar, gom-copal, gom-benzoë, verschillende soorten van kapok en katoen, ruwe petroleum met de versch. derivaten, arèn- en sisal-vezel, Java-jute (hibiscus cannabinus), verschillende houtsoorten, waaronder Java-teak, ressak-, lagan-, ijzer- en ebbenhout, bamboe- en pandan-hoeden, parelmoer- en andere schelpen, verschill. soorten rotan.

b. Suriname.

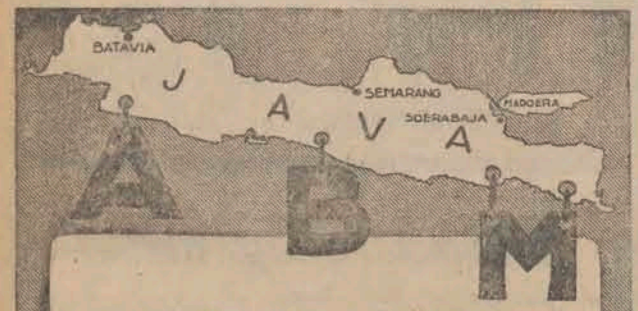
Copra, cocosolie, palmolie, copaïva-balsem, ricinus-olie, Perubalsem, sesam-zaad en sesam-olie, cassave gaplek, gomma, maismeel, koffie, cacao, gedroogde bananen (bacoven), bananenmeel, suiker, mangrovebast, lokushars, roekoezaden, versch. soorten rijst, quassia amara, vischlijm, sisal- en malachra-vezels, versch. houtsoorten, waaronder groenhart-, bolleterie- en letterhout.

c. Curaçao.

Zout (afkomstig resp. van Curaçao, Bonaire en St. Martin), gouderts, phosphorzure kalk, geitenmest, grondnoten, Curaçao-likeur, wol, aloë en aloë-hars, dividivi, citroenschillen, phosphorzure kalk, bauxiet, geitenvellen en een uitgebreide verzameling Curaçaosche stroohoeden.

De 4e Afdeeling beschikt voorts over een groot aantal foto's betreffende de cultures, de nijverheid, den handel, de scheepvaart, het mijnwezen, de maatschappelijke samenleving enz. van de Nederlandsche Koloniën, terwijl een aantal duidelijke graphieken een denkbeeld geven van de productiekracht onzer koloniën.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur
J. VAN HAAFTEN.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Internationale positie van koloniale bezittingen.

Kort en kernachtig gaf de bekende Amerikaansche marineschrijver Alfred Mahan ruim twintig jaren geleden de beteekenis van koloniën weer met de volgende opmerking: „Ships, colonies, commerce, mean to a European nation of to-day just what our vast, half improved, heavily tariffed territory means to us. They mean to those nations room to expand, land wherewith to portion off the sons and daughters that cannot find living space at home, widespread political and international influence." De beteekenis van koloniën heeft echter, waar het gaat om koloniale bezittingen, een uitbreiding noodig, vooral na den oorlog. Er is een enorm tekort te constateeren aan verschillende producten; de koloniale bezittingen kunnen en *moeten* Europa, zoowel als Amerika, te hulp komen, om in die tekorten te voorzien. Slechts dan, wanneer de koloniale bezittingen in staat zijn met eigen krachten den vollen schat in haren bodem verborgen naar de behoeften der wereld op te delven, zullen deze landen met het monopolie of semi-monopolie genoegen kunnen nemen.

De heer *J. G. Boon*, schrijver van dit hoofdartikel in het *Soer. Hbl.*, gewaagt vervolgens van de plannen der Ver. Staten om, wanneer onze regeering er mede kan instemmen, eenige honderden millioenen dollars in Sumatra te steken, voornamelijk in de rubbercultuur. Daartoe is een enorme uitbreiding van het spoorwegnet noodig, niet alleen voor den afvoer der producten, maar vooral ook om het arbeidersvraagstuk radicaal op te lossen door een uitgebreide transmigratie in de hand te werken. Schr. beschrijft het gevaar, gelegen in een in handen geven van het Sumatraansche spoorwegnet aan Amerikaansche handelsmagnaten en zegt vervolgens: „Het zou van onze zijde een verkeerde staatkunde zijn ons uit te schakelen als „safe-link" in de strategische keten die het Britsche empire vormt van Suez tot Australië toe, en dit zou geschieden, wanneer Amerikaansch kapitaal invloed kreeg op het Sumatraansche spoorwegnet, d.w.z. om zijn uitmondingen, de Sumatraansche havens. Maar niettemin zit er in de Amerikaansche plannen een perspectief, dat door ons zelven ernstig kan worden in de oogen gezien. In stede van de lapmiddelen, aangewend om Java's bevolking economisch op te heffen, wat thans reeds op onoverkomelijke moeilijkheden stuit, omdat de vermeerdering der bevolking geen compensatie kan vinden in overtollig land, dienen wij hooger te klimmen en een wijderen horizon te omvatten. Transmigratie naar de buitenbezittingen, en uit den aard der zaak komt Sumatra daarvoor het eerst in aanmerking, moet Java ontlasten van zijn bevolkings-teveel en Sumatra door een voortdurende toestrooming van emigranten de eerste plaats verzekeren in den archipel, waarop het in alle mogelijke opzichten recht heeft.

Thans drijft Java en met dit eiland geheel Indië op de suiker, momenteel een nog stevig drijfmiddel, maar waarvan aanwijzingen zijn, dat het door verschillende omstandigheden binnen betrekkelijk korten tijd zijn drijfcapaciteit zal verliezen.

De kostprijs van de suiker gaat in stijgende lijn. De klimmende eischen, niet alleen van den inlandschen, maar ook van den Europeeschen werknemer, die soms gezonde gematigdheid uit het oog verliezen, de vermeerdering der toekomstige grondhuren, de groote duurte der benoodigde materialen in vergelijking met vóór den oorlog, dit alles zal den kostprijs zóódanig opvoeren, dat wanneer de Europeesche bietsuiker weer op de markt komt, zelfs aangenomen, dat ook daarvan de kostprijs noemenswaard zal zijn gestegen, het de vraag zal zijn of het kapitaal zal blijven hechten aan een bedrijf, dat het zonder groote schade voor zich zelf zal kunnen opgeven, omdat het eenige wat het daardoor verliest een fabrieksgebouw is van, in verhouding tot het kapitaal, luttele waarde. En gouvernement èn werknemer mogen dit alles wel bedenken, waar zij bezig zijn door hun verlangens, zich soms aandikkend tot eischen, de grenzen te buiten gaan, welke een heldere blik op de toekomst hun moest stellen.

Het zou niet de eerste maal zijn, dat men bedacht op momenteel gewin, kippen slachtte, die gouden eieren leggen.

Waar wil de regeering het geld voor haar huishouding vandaan halen, wanneer de reusachtige inkomsten van de suiker haar ontvallen? Hoe wil zij de nooden lenigen van de onrustbarend groeiende bevolking, wanneer deze zal zijn aangewezen op de inkomsten der rijstvelden?

Java is het land van het verleden, en de opleving van het oogenblik is een kunstmatige. Zij is te danken aan een kamfer-injectie dit eiland door den oorlog en zijn gevolgen gegeven. Sumatra is het land van de naaste toekomst, welke reeds wortelt in het heden, Borneo dat van een nog niet afzienbare verdere. Daarom, regeering van Ned.-Indië, de groote sche taak snel en afdoende aangepakt, welke U wacht op dit eiland. Amerika, dat voor zijn rubber zich los wil maken van andere landen, snakt er naar zijn kapitalen op groote schaal te beleggen in Sumatraanschen grond. Stel het daartoe in de gelegenheid door een krachtig en bliksemsnel aanvatten van het spoorwegverkeersvraagstuk op dat eiland. Het hoofdnet door de staat geëxploiteerd, de voedingslijnen overgelaten aan het particuliere, desnoods Amerikaansche initiatief. De gemakkelijke verkeersmogelijkheid, gevoegd bij de hooge loonen, die de rubbercultuur, vooral als zij in Amerikaansche handen komt op Sumatra zal betalen, zal langs natuurlijken weg de dringende problemen: ontvolking van Java, bevolking van Sumatra, oplossen."

De heer Boon besluit: „De tijd dringt. Sumatra moet voor kapitaalsbelegging gereed zijn, op het oogenblik, dat Java is gedraineerd. Wil Amerika dan „invest her money" in den Sumatraanschen bodem, die met woekerrente zal terugbetalen, wat er in ingestoken, dan zal het een vreugdevolle ontvangst in deze koloniën te beurt vallen, omdat *alle* kapitaal hier welkom is als het eenige middel om land en volk economisch en daardoor ook politiek vooruit te stuwen."

Het tekort aan personeel in Indië.

Aan het hoofdartikel „*De monsterrol van 't staatsschip*" in de *Loc.* ontleenen wij o.m.: De directeur van justitie heeft besloten — moeten besluiten — om voorloopig geen buitenlandsch verlof toe te staan aan rechterlijke ambtenaren, die op 10-jarigen en langeren dienst kunnen wijzen. Er is „nijpend" tekort aan personeel bij de rechterlijke macht. Lapmiddelen moeten worden toegepast om de rechtspraak gaande te houden. De achterstand is verregaand. De preventieve hechtenissen duren vaak maanden lang. De „aangehouden" ambtenaren dienen uiteraard niet met frisschen lust. Zij achten zich teleurgesteld, geschaad in hun persoonlijke belangen, verongelijkt.

Een ander geval. Ter Handelsconferentie te Jogja werd meegedeeld, dat blijkens inlichting van den hoofdinspecteur der douane, ons uiterst verouderd tarief van invoerrechten niet kon worden herzien, omdat het daartoe ontbreekt aan kundig personeel. Handel en nijverheid zoeken nieuwe banen. De regeering remt met een tarief uit *Anno Dazumal*.

Men vrage het na bij a l l e diensten: Waarom is deze regeling nog steeds verouderd? Waarom wordt dit plan niet uitgevoerd? Waarom wil deze zaak niet vlotten? Waarom die achterstand? Waarom dat uitstel?

Het antwoord. We hebben er de menschen niet voor. We zitten overkropt. Alles wacht op meer personeel. Het gebrek is...... nijpend.

Het gezegde dat stilstand achteruitgang is, klinkt voor dezen tijd te zwak. Stilstand is erger dan achteruitgang. Het is zelfvernietiging. Het eerst heeft men dat wel in den particulieren handel begrepen. Ook daar heerschte verontrustend gebrek aan personeel. Maar men heeft gezorgd dat het er kwam. Men

heeft het *overal vandaan gehaald en er zwaar voor betaald*.

Is daartoe ook het gouvernement van Ned.-Indië bereid? Van de Duitsche krijgsgevangenen, die terugkeerden uit Japan, heeft de Indische regeering zich een deel ten behoeve van de veldpolitie verzekerd. En ook elders tracht Indië krachten te werven, laatstelijk in Skandinavië en in Zwitserland.

Er is dan een begin van werving voor den Indischen dienst in het buitenland. Wil onze regeering nu ook aan dien anderen onvoorwaardelijken eisch van zware betaling voldoen?

Het blad acht zich hieromtrent onvoldoende ingelicht en weet niet welke vooruitzichten b.v. bij de buitenlandsche propaganda zijn gesteld. Maar wel weet het, dat de regeering vrijwel over de heele linie ten achter is in de bezoldiging, dat nog altijd in vakblad en vakbond op hooger salarieering moet worden gehamerd, dat nood-adressen van het lager en laagste personeel de regeering moeten opjagen om het salaris op te voeren tot het allernoodzakelijkst minimum. Hieruit valt niet te besluiten tot de gezindheid der regeering, om den toestand te aanvaarden zooals hij nu eenmaal is en er zich op in te richten in plaats van er aan te gronde te gaan.

Schr. vervolgt:

„Men heeft nu allengs de beschikking over een keur van ontwerpen voor bezoldigingsstelsels en de beteekenis der keuze wordt niet door het blad onderschat. Maar welk *stelsel* men ook kieze — *het eenig juiste is ten slotte dat, hetwelk den staat van ruim en goed personeel voorziet*. En dat kan slechts het stelsel zijn, dat met den stand van de wereldarbeidsmarkt rekening houdt. Wij leven immers in den door alle partijen erkenden „overgangstoestand", waarin Indië's eigen instellingen van onderwijs het land nog niet van voldoende werkkrachten kunnen voorzien en de invoer van krachten niet kan worden gemist. Welnu, hoe men dan de lokpremie dier duur te betalen krachten ook noeme — tropentoelage, conjunctuurpremie of anderszins — aan de betaling zal men niet ontkomen, wil men er beschikking over erlangen en...... *blijven* erlangen. En dan mag de Ind. regeering zich wel terdege rekenschap geven van de salarisstijgingen, welke tijdens den oorlog hebben plaats gevonden in het moederland; zij zal daarboven moeten blijven om Nederlandsche krachten naar de koloniën te trekken. Men moge volkomen instemmen met hetgeen Mr. van de Sande Bakhuijsen, onze consul-generaal te Singapore, aan Nederlandsche studenten over Holland's grootsche taak in Indië heeft gezegd en over het prachtig werk, dat er voor Nederlandsche jongelui in de tropen voor het land en voor henzelven valt te verrichten; maar men mag niet vergen dat die jongelieden, gehoor gevend aan den idealistischen roep, materieel in minder gunstige omstandigheden dan elders zouden komen te verkeeren. Indien men het vergde, zou men bedrogen uitkomen. De wereld wordt nu eenmaal niet enkel door idealisme geregeerd."

Het blad besluit: „De officieele arbeidsbeurzen, welke het Kamerlid De Muralt zich heeft gedacht — arbeidsbeurzen in Indië en in Nederland — kunnen, mits niet op ambtelijken maar op particulieren leest geschoeid, mits vlot en betrouwbaar werkend, veel bijdragen tot de oplossing van het personeelsvraagstuk in de kolonie. Zij kunnen echter alleen dan blijvende baat bieden, wanneer al wat zij voorspiegelen aan werknemers, van welke gading en richting dan ook, in de praktijk van het koloniale leven bevestiging vindt.

Niet alleen ter arbeidsbeurs moet de Indische regeering zich als een royaal en loyaal werkgever gebaren — maar ook, ja, vooràl: later, in het werk.

Het Indische staatsschip moet er een worden, waarmee elk die kunde en energie heeft gaarne in zee wil gaan. Alleen dat waarborgt een volledige bemanning."

De stroom van Inlandsche studeerenden naar Europa.

Men schrijft aan de *Pr. Bode* o.a.: De heeren Besar, Sastromoeljono en Singgih zullen in Juni 1920 naar Holland vertrekken ter voortzetting, op eigen kosten, van hunne studie in de rechten.

Eveneens vertrekken dit jaar voor hunne studiën naar Europa, de jongelieden: Soeratin voor bouwkundig ingenieur te Zürich, Satmoko voor den handel (accountant) en Soewito voor veearts.

In Juni 1921 volgen de heeren: Z. Arifin, Notosoebagio, Gondokoesoemo, Soemardi, Soebroto, Soewono en Soedjoko voor mr. in de rechten.

Aan de heeren Soeratman uit Soerabaja en Nindito uit Pekalongan is door de S.S. een beurs aangeboden ter voortzetting hunner studiën in Duitschland. De eerste heeft bedoeld aanbod aangenomen en is genegen om na afloop zijner studie zich ten dienste van de S.S. te stellen. De heer Nindito is voornemens om zijn studie voor 't accountants-diploma in Nederland voort te zetten.

Invoer van vuurwapens.

Uit een rondschrijven van de regeering aan de hoofden van gewestelijk bestuur gezonden en opgenomen o.a. in het *Bat. Nwbl.*, blijkt, dat tot dusver steeds ontheffing is verleend van het tijdelijk verbod tot invoer in Ned.-Indië van vuurwapens, buskruit en munitie anders dan voor 's lands dienst, in gevallen dat door particulieren vergunning werd gevraagd tot invoer van als bagage reeds in Indië aangebrachte vuurwapens. Hierdoor wordt echter een vrij groot aantal automatische vuurwapens ingevoerd, die superieur zijn aan de Indische leger-bewapening.

Het komt den Gouverneur-Generaal daarom gewenscht voor ten deze een andere gedragslijn te volgen en den invoer van automatische vuurwapens in den vervolge tot groote uitzonderingen te beperken.

Zoodra de nieuwe beginselen op het stuk van wapeninvoer voldoende bekend kunnen worden geacht, zal met het volgen van de nieuwe gedragslijn een aanvang worden gemaakt.

UIT DE INDISCHE PERS.

„De veiligheid in het Kedirische." De regeling van de veld- en cultuurpolitie in het Kedirische verkeert nog steeds in een onzeker stadium en dat leidt tot het gevolg, dat men op de desapolitie in den ouden vorm blijft aangewezen, zóó schrijft men van uit Kediri in de *Perniagaän* van 17 Maart 1920, daaraan toevoegende, dat het politietoezicht op die wijze uitgeoefend gebrekkig blijft, en ook niet anders dan onvolmaakt kan zijn, in aanmerking genomen de groote afstanden tusschen de dorpen onderling en de daartusschen gelegen vlakten.

De Sarikat Islam te Ngandjoek en de Djowo Dipo-vereeniging zijn dientengevolge met elkander te rade gegaan en in de overtuiging verkeerende dat het Europeesch gezag de desa's niet vrij kan houden van kwaad volk, hebben zij maar besloten op hun manier de taak van het Europeesch Bestuur over te nemen.

Zij doen dat door rondes te laten loopen in de desa's, die zich daarbij niet alleen tevreden stellen met het vatten van de daders, doch, wanneer dit noodig en nuttig is, ze ook doodslaan. Dat eigen rechter spelen is nu wel geen fraaie regeling en is het ideaal zeker niet nabij, doch praktisch helpt het wel, althans in de afgeloopen maand was het in het Kedirische vrij rustig, zoodat vermoed wordt dat òf de roovers zich met genoegen in de gevangenissen hebben laten opnemen, omdat men er goede voeding krijgt en matigen arbeid presteert, òf dat zij een anderen werkkring hebben gezocht en zich hebben verplaatst.

En waar te Ngandjoek, volgens den schrijver, zulke gunstige resultaten zijn verkregen, daar zal dit op andere plaatsen zeker ook wel het geval kunnen zijn.

Wel is waar is de eensgezindheid van de dorpsbewoners niet altijd van de beste en het eene dorp vertrouwt lang niet altijd het andere, doch als de onderdistrictshoofden hun best doen en het volk weten te overtuigen van het goede dat er in de patrouilleering zit, dan is het in het geheel niet onmogelijk dat men het hoofd steunt en op succes zal kunnen wijzen.

De schrijver drukt zich zelfs nog veel sterker uit en is van meening dat als het onderdistrictshoofd

daarin niet slaagt, dit voor hem het bewijs is, dat deze met het slechte volk in verstandhouding staat en daarmede heult.

Verandering van toestanden. De Soerabaijasche politie heeft op den grooten weg te Kapasan hulp moeten verleenen aan een inlander, die plotseling ineenzakte. Hij werd naar het Stadsverband vervoerd.

Te Kaliasin meldde zich een zieke inlander op het politiebureau en deed het verzoek geneeskundig te worden behandeld.

In vroegeren tijd zouden de armsten onder de armen er niet aan gedacht hebben om de medische hulp in de ziekeninrichtingen in te roepen, doch de tijden zijn veranderd en volgens de *Pewarta Soerabaija* van 27 Februari 1920 zijn er vele teekenen die er op wijzen, dat de kleine man meer vertrouwen in de Westersche geneeskundige behandeling gaat stellen dan vroeger.

Een wethouder voor de Inlandsche zaken en dorpen ter hoofdplaats Bandoeng. Ten einde de burgemeesters van de verschillende gemeenten in Ned.-Indië te doen bijstaan en hun taak te verlichten, is door de Regeering het onderwerp der instelling van het wethouderschap bij die gemeenten aanhangig gemaakt en aan deze hun gevoelen gevraagd.

De personen, die van inlandsche zijde in de zitting van den gemeenteraad te Bandoeng van 17 Maart 1920 over deze aangelegenheid het woord hebben gevoerd, zijn, volgens de *Neratja* van 20 Maart 1920, geweest de heeren Darna Koesoema en Soebroto, doch voornamelijk de eerste, die, na er op gewezen te hebben dat de behandeling van de Europeesche belangen en de Inlandsche belangen nog altijd niet op gelijken voet geschiedt, van meening was dat te Bandoeng niet 2, zooals het voorstel was, doch 3 wethouders moesten worden aangesteld, n.l.: 1 voor het geldelijk beheer (financiën), 1 voor openbare werken en 1 voor de Inlandsche zaken en dorpen.

En dit laatste hoofdzakelijk met het oog op de toekomst, als wanneer het oogenblik zal zijn aangebroken dat de desa's in de gemeente Bandoeng, die nu nog onder het Binnenlandsch Bestuur ressorteeren, aan de gemeente zullen worden overgedragen.

Zulk een wethouderschap is te meer noodig, opdat mogelijk misverstand, tengevolge van een verkeerd begrijpen der Inlandsche belangen, worde vóórkomen, eene zaak, die van groot belang moet worden geacht, waar de praktijk heeft geleerd voor welke gevaren men komt te staan, als de bestaande toestanden niet worden overzien en zulke nieuwe regelingen door een deel der inlanders nog niet terstond kunnen worden opgenomen en verwerkt.

Ware het verplicht kiesrecht aan de Inlanders geschonken of als de gemeenteraad van Bandoeng anders ware samengesteld, zóódanig dat de stem van het volk daarin sterker werd gehoord, kortom wanneer deze raad geen stek was van den Europeeschen boom, dan zou men het misschien zonder dezen derden wethouder wel kunnen stellen.

De heer Soebroto sprak deze denkbeelden tegen en was er van overtuigd dat de geringe invloed van de Inlandsche leden in den gemeenteraad te Bandoeng te wijten was aan de leden zelf, die de noodige vrijmoedigheid misten om hunne bezwaren voor te brengen.

Verder verweet hij aan de politieke vereenigingen gebrek aan actie inzake de propaganda en in het streven om het Inlandsche element nader tot de gemeente te brengen.

Hij zag het dadelijk nut van de aanstelling van een derden wethouder in de gegeven omstandigheden niet in, omdat de Inlandsche belangen hem niet omvangrijk en dringend genoeg voorkwamen.

Aldus stonden in den Gemeenteraad de meeningen van 2 deskundige leden inzake het boven aangegeven onderwerp tegenover elkander.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Enkele beschouwingen over de viering van het Chineesche Nieuwjaar. Er zijn nog steeds vele Chineezen in Ned.-Indië, die van eene viering van het Chineesche Nieuwjaar, op den 1en Januari van het nieuwe jaar, zooals die thans in de Chineesche Republiek plaats heeft, niets willen weten.

De Chineesche Pers, waartoe ook de *Pewarta Soerabaija* behoort, is daartegen reeds eenige malen opgekomen en heeft van conservatieve zijde tal van verwijten moeten hooren, doch dat komt er minder op aan, zegt zij in haar nummer van 28 Februari 1920, aangezien de Redactie dergelijke aangelegenheid niet uit eigenbelang, doch uit het oogpunt van het algemeen bespreekt.

De Redactie weet wel, dat de conservatieven bedenkelijk het hoofd schudden en dat de hoofdplaats Soerabaija één van de centra's is, waar men zich gaarne aan de oude gebruiken vasthoudt.

Doch de berichten, die uit Batavia komen, de hoofdplaats van Ned.-Indië, waar de meest halfbloed Chineezen wonen wijzen, in verband met de viering van de pasar malem, eenige dagen vóór het Nieuwjaar, er toch ook op dat men ook dáár nog gaarne vasthoudt aan de oude maandindeeling van het jaar en aan de oude regeling de voorkeur geeft.

De *Sin-Po* en de *Perniagaän* weten als leiders van de moderne beweging er natuurlijk alles van hoe de Nieuwjaarsviering in Groot-China op den eersten Januari van elk jaar moet geschieden, doch het is wel jammer dat deze bladen de lezers niet voldoende hieromtrent inlichten en hen niet er toe aansporen de regelingen van het Chineesch bestuur te Peking op te volgen. Het eigenaardige gevolg van zulk een toestand is, dat in Ned.-Indië nu tweemaal het Chineesch Nieuwjaar wordt gevierd, hetgeen wel door niemand zal worden goedgekeurd.

Een dergelijke stand van zaken bestaat evenwel in Groot-China zelf ook, want ook dáár laten bij lange na niet al de bevolkingsdeelen zich aan de nieuwe regeling gelegen liggen en stellen deze deelen zich evenals in Ned.-Indië, op een verschillend standpunt.

Zelfs zij, die na de uitvaardiging van het bevel dit toejuichten en hartstochtelijke voorstanders van de nieuwe regeling waren, zijn geleidelijk teruggekrabbeld en volgen nu hun eigen wil. Zij vieren het Nieuwjaarsfeest op de wijze, zooals hun goeddunkt en gewoonlijk op de oude wijze.

Het komt den schrijver voor, dat er voor de Chineezen ter hoofdplaats Soerabaija wel iets beschamends is bij het beschouwen van den tegenwoordigen toestand.

Het optreden van den Majoor-Chinees ter plaatse toch, die van het nieuwe voorschrift kennis heeft gegeven aan de autoriteiten en van dezen de gebruikelijke vergunning tot het afsteken van vuurwerk op den 1en Januari heeft verkregen, terwijl de vergunning op den vroegeren Nieuwjaarsdag is ingetrokken, komt dientengevolge wel in een bijzonder licht.

En als de schrijver zich niet vergist, dan zou men uit de maaltijden, welke op den Nieuwjaarsdag, volgens de oude regeling werden gegeven, wel moeten opmaken, dat er verschillende toonaangevende Chineezen zijn te Soerabaija, die den vroegeren toestand willen handhaven.

Deze conservatieven doen dat, omdat zij het verkeerd vinden dat aan hun eeuwenouden godsdienst wordt getornd.

Zij brengen dit onderwerp zóódoende over op godsdienstig terrein, doch, volgens den schrijver ten onrechte, aangezien men niet mag aannemen dat al de Chineesche Grooten, die in Groot-China het Nieuwjaarsfeest vieren op de oude wijze, hun godsdienst geweld zouden aandoen of verzaken.

Wat den schrijver betreft, deze heeft op den jongsten Nieuwjaarsdag in zijne gebeden den wensch geuit, dat op dit misschien schijnbaar weinig gewichtige punt spoedig overeenstemming bij de Chineezen van Ned.-Indië zal worden verkregen.

De Zondagsrust in de Chineesche winkels. Ter hoofdplaats Soerabaija hebben de Chineesche handelaren in hunne winkels de Zondagsrust reeds geruimen tijd geleden ingevoerd, hoofdzakelijk om aan het hun ondergeschikt personeel een vrijen dag te geven en zoo-

doende tevens te toonen dat zij met hun tijd weten mede te gaan.

Te Modjokerto is dat door Soerabaija gegeven voorbeeld spoedig gevolgd en thans is er te Malang, volgens mededeeling in de *Pewarta Soerabaija* van 1 Maart 1920, eene beweging gaande om hetzelfde te doen.

De heer Tan Kok Tjo heeft onder de Chineesche handelaren dáár ter plaatse een lijst laten circuleeren, waarbij instemming met het denkbeeld wordt gevraagd, doch slechts voor een gedeelte van den Zondag, n.l. van 's morgens 7 uur tot 's middags geopend en daarna algeheele sluiting.

Dit voorstel heeft de instemming van vele Malangsche Chineesche handelaren niet kunnen verwerven, doch niettemin stelden de voorstanders zich toch voor om den 7en Maart 1920 met de regeling te beginnen.

Het is nu maar te hopen, zegt de schrijver, dat het ondergeschikt personeel dezen nieuwen toestand zal begrijpen en geeft hij dit den raad dezen vrijen Zondagmiddag goed te besteden en zich niet op te houden met het schadelijke hazardspel of met slechte vrouwen.

Vooral het hazardspel vraagt vele slachtoffers, meer in het bijzonder onder de rekeningloopers, die de hun toevertrouwde gelden niet spoedig opbergen.

Onbescheiden optreden van een hoofdagent der politie te Soerabaija. Op den morgen van den 2en Maart 1920, wandelde een Chinees op den weg naar Panggoeng en hoewel hij op zijde van den weg ging, ontving hij plotseling een schop van een hoofdagent van politie.

Hij sprak dezen op behoorlijke wijze daarover aan, doch het antwoord daarop was een slag op zijn borst.

Gelukkig kwamen tal van personen, die van het geval getuigen waren, tusschen beiden en wisten zij den hoofdagent in bedwang te houden.

Een klacht werd ter bevoegder plaatse ingediend en de heer Han Tee Kiauw zal gaarne als hoofdgetuige optreden.

Hoevele malen zijn dergelijke handelingen in de Chineesche bladen al niet bekend gemaakt, doch niettemin komt in het optreden der politie tegenover de Chineezen maar geen verandering.

Beter dan vergaderingen met moties en protesten, zal het zijn als de Chinees de ontvangen klappen persoonlijk met rente teruggeeft.

Is het recht aan zijne zijde, dan zij de Chinees moedig.

Durft hij dit niet aan, laat hij zich dan als een koebeest met een ring door zijn neus, door anderen laten rondleiden.

(,,Pewarta Soerabaija'', 2 Maart 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Opleiding van Indische ambtenaren.

Ter Algemeene Landsdrukkerij te 's-Gravenhage is verschenen het Verslag van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische rechterlijke ambtenaren en van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische bestuursambtenaren (het laatste met drie Bijlagen).

Eerstgenoemde commissie is van meening, dat niet aan één der Rijksuniversiteiten het monopolie van de nieuwe speciaal op de beoefening van het Indische recht gerichte studie bij eenige wettelijke bepalingen moet worden toegekend.

Zij vestigt de aandacht op de wenschelijkheid om het onderwijs in de rechtswetenschap aan de inlandsche rechtsschool op een hooger wetenschappelijk peil te brengen, opdat deze inrichting in de toekomst beter dan tot nog toe het geval is, zal kunnen voorzien in de steeds in omvang toenemende behoefte aan rechterlijke ambtenaren.

De commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische bestuursambtenaren heeft een examenprogram ontworpen, volgens hetwelk wordt geëischt het afleggen van een candidaats- en een doctoraal examen, berekend op een studie van onderscheidenlijk twee en drie jaar in de faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte; deze examens, door het afleggen waarvan men den titel van candidaat en doctorandus in de ,,Staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen Archipel'' zal verkrijgen, kunnen desgewenscht worden gevolgd door de promotie in een der beide faculteiten naar keuze van den doctorandus, doch slechts op proefschrift.

Nieuwe instrumenten voor Javaansche muziek.

Op verzoek van Raden Mas Ario Soorjo Poetro zijn door den vioolbouwer dr. van Leeuwen, alhier, strijkinstrumenten gebouwd van geheel bijzondere constructie, ten gebruike in het Indische orchest (gamelan), ter vervanging van het eenige daarin voorkomende strijkinstrument, de rebab. De nieuwe rebabs (viool-, alt- en cello-rebab), door van Leeuwen gebouwd, hebben de snarenbespanning en vorm der Europeesche strijkinstrumenten, doch passen zich, wat klanktimbre betreft, geheel bij den klank van de andere Oostersche instrumenten aan, hetgeen onze Europeesche instrumenten qua klanktype niet doen. In verband met het nieuwe noten- en sleutelschrift voor het vijf- en zeventonige Indische stelsel, door Raden Soorjo Poetro ontworpen en vastgesteld, openen deze nieuwe instrumenten de gelegenheid, de Indische muzikale kunst in nieuwe banen te leiden, met behoud der karakteristiek van de Indische muziek. Teneinde deze nieuwe rebabs in breederen kring bekend te doen worden, zal begin Juli, in Pulchri Studio, een Indische kunstavond gegeven worden in tegenwoordigheid van den kroonprins van Djokjakarta. (Haagsche Ct.)

Indisch Genootschap.

Verschenen is het verslag der vergadering van het Indisch Genootschap van 26 Maart j.l., waarin de hr. J. S. C. Kasteleijn sprak over Suriname's toekomst. De voordracht is vermeerderd met een aantal graphische voorstellingen, hoofdzakelijk vergelijkingsmateriaal tusschen Suriname en de Engelsche kolonie Demerara.

De Waterstaatsingenieur.

Uit den inhoud der Maart-afl.: Wegconstructie in Indische steden voor wegen met doorgaand en zwaar verkeer, door ir. C. G. la Fontaine. — Een studie over het inlandsche waterschapswezen (Soebakwezen) op Bali en Lombok. (Naar aanleiding van hetgeen over dit onderwerp is geschreven in Adatrechtbundel XV, Bali en Lombok). — Een beschouwing over het Zuid-Balische Soebakwezen en zijn verwording in verband met de voorgenomen vorming van waterschappen in Ned.-Indië, door ir. P. L. E. Happé. — Assaineering van lage kuststrooken, door Dr. Swellengrebel. — Assaineering van Sibolga, door Redactie.

Locale Belangen.

In het vorige Kol. Weekbl. werd reeds gewezen op Mededeeling No. 40 (Bijlage van ,,Locale Belangen''), waarin een praeadvies van den ir. Th. Karsten over Indischen stedenbouw; sedert ontvingen we Mededeeling No. 39, bevattende een praeadvies (uitgebracht voor het 10e Decentralisatie-congres te Bandoeng) van den hr. S. A. Reitsma: De voedselvoorziening en de taak der Locale Raden. De door den hr. R. uitgegeven adviezen inzake distributie van eerste levensbehoeften lijken ons buitengewoon practisch; trouwens tijdens zijn verlof in Holland in den oorlogstijd, heeft schr. als directeur van het brandstoffendistributie-bureau Haarlem en Omstreken alle gelegenheid gehad de voor- en nadeelen (vooral de laatste) van ingrijpen der overheid te leeren kennen.

Handelsberichten.

Het Nr. van 24 Juni bevat een vervolg van het beredeneerd overzicht van den productiehandel op Java gedurende het eerste kwartaal van 1920. — Verder onder het hoofd Curaçao, economische gegevens over die kolonie, marktprijzen over April en scheepvaartcijfers over Januari—Maart.

Marineblad.

De luit.-kol. Inf. O.-I. L. Sachse schrijft in afl. 3 van het Marineblad een opstel over: ,,Het korps Mariniers. Een defensiebelang.'' (Schr. betoogt, dat een sterk contingent Europeesche vrijwilligers, met het oog op revolutionnaire woelingen, thans meer dan ooit noodzakelijk is in Indië; hiervoor is z.i. het korps Mariniers als het ware aangewezen). — De hr. J. Bosma bespreekt de reeds in de vorige afl. aanhangig gemaakte kwestie: Het gezin mee naar Indië.

Ned. Indisch Rubbertijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van de 15 Mei-afl.: De Assistenten-regeling ter Oostkust van Sumatra. — De toekomst van de rubber-industrie. — De rubber-industrie in Australië. — Waarom ik uit den Cultuurbond trad, door J. Z. van Dijck. — Iets over de oliepalm-cultuur in Ned.-Indië. — Onderzoekingen over het zetmeel van Hevea-Brasiliensis. — De rubbermarkt in 1919 en 1920.

Weekblad voor Indië.

In het Nr. van 16 Mei vervolgt de hoofdredacteur zijne critische beschouwingen over de Indische huishuur-ordonnantie. — Verder vindt men in hetzelfde Nr. een geïllustreerde bijdrage van J. V., naar aanleiding van het 50-jarig jubileum der Stoomvaartmaatschappij „Nederland" en een uit de Java-Post overgenomen artikel van Pr. P. Vertenten: De ethische richting als moordenares op Zuid-Nieuw-Guinea.

Sint-Claverbond.

Inhoud van het Juni-Nr.: H. Vormsel te Mendoet. — Een begrafenis op zee, door J. Engbers. — Onze jongens, door A. van Mieghem (met ill.). — Uit het verleden der Wereld-Missie. 5. Leven van de zalig verklaarde Atjehsche martelaren, door A. Kortenhorst z.g. Portugeesch gezantschap naar Atjeh (in 1638). Gevangenneming en doodvonnis. — Uit het heden der Wereld-Missie, door J. van Rijckevorsel.

The Inport and Export Trader.

No. 6 van Vol. II van dit maandblad bevat een artikel: The possibilities and present position of Surinam (geput uit het veelbesproken rapport van het Suriname-Studie-Syndicaat).

Eene uitgaaf van het Bataksch Instituut.

Bij S. C. van Doesburgh te Leiden is verschenen, als No. 19 der uitgaven van het Bataksch Instituut, een geschrift van 40 blz. (prijs ƒ 1.—, en voor leden ƒ 0.60), getiteld: De uitbreiding van ons gezag in de Bataklanden, door W. H. M. Schadee, met een voorrede van M. Joustra, archivaris van het Batak-Instituut. Het werkje bestaat uit eenige paragrafen uit het nog niet gepubliceerde derde deel van het groote werk van den hr. Schadee „geschiedenis van Sumatra's Oostkust", van welk deel het niet zeker is, dat het ooit in druk zal verschijnen. Achtereenvolgens geeft schr. een aaneengeschakeld verhaal van de voornaamste gebeurtenissen (in verband met de daadwerkelijke vestiging van het Nederlandsche gezag) in de navolgende landstreken: Tapanoeli — Deli — de Karo- en Bataklanden — de oostelijke Simeloengoensche rijkjes — de bovenlanden van Asahan — de bovenstreken van Bila.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 12: Toradja's (vervolg), door N. — Herinneringen uit Zuid-Celebes, door H. Craandijk. — Jachttocht naar Likoepang, Minahassa (vervolg), door K. J. Kuipers. — De Nako-eilanden (ten westen van Sumatra), door W. B. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

The National Geographic Magazine.

In het Januari-Nr. van dit in Washington verschijnend maandschrift een uitvoerig artikel van M. A. Hall: By motor through the East Coast and Batak Highlands of Sumatra, met buitengewoon interessante illustraties naar door den schr. genomen foto's. In de Januari-afl. wordt het artikel niet beëindigd, maar in de Februari-Maart- of April-afl. vindt men nog niet de voortzetting.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van Nr. 26: De suikerindustrie in Queensland (vervolg), door Dr. M. W. Etty. — Onderzoekingen van Bobilioff over de vorming van het melksap en het verband tusschen de anatomische structuur en de latexproductie bij Hevea, door Dr. W. H. Arisz. — Internationale vereeniging voor de Rubber-cultuur in Ned.-Indië (overzicht van het jaarverslag over 1919). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen enz., zoomede een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente rubber-literatuur.

Bananenboomen als veevoeder.

In bovengenoemd Ind. Merc.-Nr. lezen we: In deze tijden van voedselschaarschte, zoowel voor mensch als dier, wordt gepleit voor het gebruiken van bananenstammen en bladeren als veevoeder, voornamelijk in den drogen tijd. In de omstreken van Mysore (Voor-Indië) heeft men dit voedingsmiddel reeds toegepast en nergens heeft het vee er eenigen hinder van ondervonden. Buffels waren er spoedig aan gewend en ossen konden, na hun afkeer voor 't hun nog vreemde voedsel overwonnen te hebben, per dag een hoeveelheid van 20 K.G. tot zich nemen.

Wenschelijk zou het wezen, indien men ook in Suriname kon slagen bananenvoer als veevoeder aan te wenden. Dat koeien er niet afkeerig van zijn, blijkt uit het feit, dat wanneer deze dieren in een bananenveld terechtkomen, er althans van de jonge boomen niet veel overblijft. Ten einde het vee aan het nieuwe voederartikel te wennen, zou 't aanbeveling verdienen de stammen in dunne schijven te snijden en die schijven in een behoorlijke hoeveelheid rijst, zemelen of boonenmeel de beesten voor te zetten. Slaagde deze voederproef, men kon meer afwisseling brengen in de rantsoenen, de onoogelijke bananenbedden met de rottende stammen verdwenen en de waarde van een bananenplant zou er zeker met 5 procent door rijzen.

De Tropische Natuur.

Inhoud van afl. 5 (Mei 1920): Een zeldzame en merkwaardige Papilio (Papilio paradoxus Z. S.), door S. Leefmans (met ill.). — Een fietstocht in het Bantamsche (beschrijving der aangetroffen flora), door M. E. J. — Nog eens Spizaëtus limnaëtus (roofvogel), door Edw. Jacobson. — Iets over den gewonen Bacha (Spilornis Bacha daud.) (roofvogel), door Sody.

Almanak van het Missiehuis te Tilburg.

In den Almanak van 1922 schrijft Pr. P. Vertenten de gezellige causeur, een van vele illustraties voorzien artikel „Naar Klein- en Groot Kei", twee eilanden in den Oostelijken Indischen Archipel, waar de Katholieke missie met zooveel susces werkzaam is.

Jaarverslag Inspectie landelijke inkomsten.

We vestigen alsnog op het in 1919 (bij de Javasche Boekhandel en Drukkerij te Batavia) verschenen jaarverslag van de inspectie der landelijke inkomsten in Ned.-Indië over 1916—'17 en 1918. Aan het verslag gaat een waardeerend woord vooraf, gewijd aan de nagedachtenis van den adjunct-inspecteur A. A. J. Sweep (met portret).

De Kroniek.

De Juni-afl. bevat een mooi geïllustreerd en uit volkenkundig oogpunt belangrijk artikel: Reizen in Ned. Oost-Indië. Van uit Celebes' Oosterstreken.

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Handleiding ten dienste van de Inlandsche Bestuursambtenaren. No. 28/O. Militaire Zaken. I. Uitgave van het Departement van Binnenlandsch Bestuur. (Batavia, G. Kolff en Co.), Hollandsche en Maleische tekst, ƒ 0.50.

Een belangrijk plaatwerk over Javaansche Wajang, door A. Lafeber Jr. (Babaddipoen Pandawa-Kaangit dening J. Kats laen Tjakradibrata, Drukkerij Papyrus, Weltevreden). (De Loods. 20 Mei 1920).

Brieven uit Midden-Java, door Ratu Langie. (De Amsterdammer, 15 Mei 1920).

Het congres van Indië Weerbaar te Bandoeng, door W. J. M. Linden. (De Amsterdammer, 12 Juni 1920).

Een waterleiding voor Padang, door H. F. Tillema. (Tijdschrift voor Sociale Hygiëne. Juni 1920).

Evacueeren van patiënten uit en naar Indië, door H. van Barneveld. (Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde. 29 Mei 1920).

Suriname.

De wnd. Gouverneur heeft den Kol. Staten ter goedkeuring aangeboden een verordening op de veilingen van landbouwprodukten en dergelijke artikelen te Paramaribo.

In de Memorie van Toelichting lezen wij:

Reeds door Gouverneur Staal is herhaaldelijk overleg gepleegd met het Landbouwdepartement op welke wijze men tegemoet zoude kunnen komen aan de klachten der producenten, dat zij niet voldoende betaling voor hunne landbouwvoortbrengselen ontvangen en van de consumenten, dat zij daarvoor te veel moeten betalen, omdat de tusschenhandel ongeëvenredigde winsten maakt.

Het Gouv. meent, dat in dezen toestand verbetering zal kunnen komen, indien elken ochtend te Paramaribo aan den Waterkant openbare veilingen worden gehouden van landbouwprodukten, visch, wild, gevogelte en eieren, waar de door de landbouwers aangevoerde produkten onmiddellijk na aankomst worden geveild in zoo kleine partijtjes, dat markt- en huisvrouwen in de gelegenheid zijn, als het ware rechtstreeks van den producent te koopen.

Elke partij moet zoo klein mogelijk zijn, crediet wordt niet gegeven en de landbouwer kan na de veiling onmiddellijk betaling ontvangen.

Waar deze veilingen in de open lucht plaats vin-

den en de marktpolitie voldoende toezicht kan uitoefenen, kan de aanwezigheid van een notaris daarbij veilig worden gemist. Wijziging van die verordening, of vaststelling van een nieuwe verordening, houdende een bijzondere regeling van de onderwerpelijke aangelegenheid, is dus noodig om de bedoelde veilingen mogelijk te maken.

Het is echter niet gewenscht het houden der hier bedoelde verkoopingen geheel vrij te laten; daarom wordt voorgesteld te bepalen, dat zij kunnen geschieden door daartoe door den Proc.-Generaal toegelaten personen. Als zoodanig zullen dan in de eerste plaats in aanmerking komen te Paramaribo gevestigde auctionairs, van wier medewerking de Gouv. zich bereids heeft verzekerd.

Wanneer dezen, als vendumeesters toegelaten, zich tot het houden van de voorgestelde veilingen vereenigen, zal de veiling elken ochtend kunnen worden gehouden.

Het ligt in de bedoeling van den Gouv., dat van gouvernementswege een afrastering zal worden gemaakt, waar de veiling zal geschieden. Overigens blijft de zaak geheel overgelaten aan particulieren.

* * *

Blijkens hun ter zake uitgebracht eindverslag, gaan de koloniale staten accoord met het door het bestuur ingediend voorstel, om de bevoegdheid van het bestuur te verruimen, wat betreft de toelating en uitzetting van ongewenschte elementen.

Tot dusverre heeft het bestuur slechts de bevoegdheid om den toegang te weigeren of uit te zetten personen, wier aanwezigheid gevaar oplevert voor de „rust” in de kolonie. Het kan echter voorkomen, dat, een oplichter bijvoorbeeld, zijn praktijken uitoefent ten nadeele der kolonie, zonder dat men kan zeggen, dat hij gevaar oplevert voor verstoring der orde.

Daarom heeft het bestuur thans voorgesteld, om de bevoegdheid te verkrijgen, zoowel bij toelating als uitzetting, het verblijf alhier te ontzeggen in alle gevallen, waarin dat verblijf met het oog op het algemeen belang niet wenschelijk wordt geacht.

De uitzetting zal kunnen geschieden op bevel van den gouverneur, den raad van bestuur gehoord.

Van het voorstel tot wijziging van de verordening betreffende toelating, uitzetting enz., hebben de staten gebruik gemaakt om de aandacht te vestigen op de wenschelijkheid van de volgende wijziging:

„Een ingezetene van de kolonie, die langer dan een jaar buitenslands vertoeft, wordt geacht niet meer gevestigd te zijn in Suriname (tenzij hij ambtenaar is met verlof). Die termijn van een jaar wordt te kort geacht en zou nadeel kunnen berokkenen aan hen, die, hier geboren en getogen, meer dan een jaar buiten de kolonie vertoeven. De staten stellen daarom voor dien termijn uit te breiden tot drie jaar.

* * *

Uit „De West” van 21 Mei:

Het eerste nummer is verschenen van „Onze Gids”, orgaan van de Christelijke Onderwijzers Vereeniging Broederschap. Hoofdredacteur de heer A. M. F. Oostburg, medeleden der redactie, de heeren J. J. Leijs, E. A. J. Themen, J. Heilbron en J. R. Jahin. Het blad verschijnt maandelijks.

In het voorwoord zegt de redactie, dat reeds lang de behoefte werd gevoeld aan een orgaan, waarin in het bijzonder de Christelijke onderwijsbeginselen behandeld worden en dat dienen kan om het gevoel voor het Christelijk onderwijs te versterken.

* * *

„De Surinamer” meldt, dat het Onderwijzers Genootschap besloten heeft, den duurtetoeslag te aanvaarden, onder protest, dat deze het tot stand komen van de algemeene salarisherziening, met ingang van 1 Januari 1920 niet in den weg staat. Le leden zullen van den bijslag één procent storten in de strijdkas van het Genootschap.

* * *

Uit „De West” van 25 Mei:

De Heer J. A. Liems, landbouwleeraar, schrijft ons:

De vereeniging van kleine-landbouwers begint eenigszins vasten vorm aan te nemen.

In de Saramaca, waar de eerste besprekingen plaats hadden, hebben de Creolen besloten zich te vereenigen.

In de Cottica zijn Creolen, Britsch-Indiërs en Javanen het eens, dat de Vereeniging er moet komen. Daar is besloten om in de maand Juni een algemeene vergadering te houden ter bespreking der statuten.

De oprichtingsdag zal zijn 1 Juli (Emanicipatiedag).

In de Boven-Suriname is de algemeene vergadering om de vereeniging op te richten, bepaald op 29 Mei a.s.

Jammer dat de Britsch-Indiërs het nog niet geheel eens zijn. Tegenwerking wordt ondervonden van de in de districten gevestigde opkoopers onder hen.

De Creolen, die thans het nut van vereeniging inzien, zijn besloten zich desnoods zonder de Britsch-Indiërs toch te vereenigen.

Als eerste punt op het program staat: het aanstellen van één algemeen Agent te Paramaribo voor het behartigen hunner levensbehoeften, gereedschappen enz.

* * *

Naar wij vernemen worden onderhandelingen gevoerd over aankoop van den zaagmolen Van 't Hoogerhuys door de Surinaamsche Bauxite Maatschappij.

Deze maatschappij zou het voornemen hebben, ter plaatse waar zich de zaagmolen bevindt, een flinken steiger te bouwen aan de rivier.

Vermoedelijk zal de heer W. van 't Hoogerhuys directeur blijven van de fabriek.

* * *

Suikerplantages.

De kolonie heeft onlangs bezoek gehad van twee heeren uit Demerary, die onderhandelingen wenschten te openen over den aankoop van suikerplantages in Suriname. De afgevaardigden van het Demerary's syndicaat waren de heeren Percy C. Wight en John Fernandes. De eerste is een bekend auctionair, het tweede lid van de firma Smith Bros en Co.

Wij vernemen, dat de heeren een half millioen hebben geboden voor de pl. Alliance, welk aanbod is afgeslagen. Alliance produceert ongeveer 1500 ton suiker per jaar.

* * *

De heer G. L. Gonggrijp, oud-resident van Rembang, heeft eenige maanden in Suriname vertoefd. Vóór zijn vertrek is hij door den redacteur van „De West” (zie het numer van 30 April) geïnterviewd.

De heer Gonggrijp verklaarde allerminst spijt te hebben van zijn uitstapje. Het klimaat vindt hij heerlijk, den omgang prettig en liefst zou hij elk jaar den winter in Europa willen ontvluchten om dien tijd in Suriname door te brengen.

Wat betreft de toekomst der Kolonie meent de heer Gonggrijp dat de bevolking beschikt over meerdere goede troeven in het economisch spel. Dit wil nog niet zeggen, dat hij het spel zal winnen, want ook een goed spel kan worden verloren.

De vruchtbare bodem en het prachtige klimaat, zijn in dat spel als het ware spadille en manille. De regenval is zeer gunstig verdeeld en men heeft in Suriname niet te kampen met die langdurige periodes van absolute droogte, zooals men die kent in Midden- en Oost-Java.

De landbouw heeft daardoor in Suriname betere kansen dan op Java.

De heer Gonggrijp was getroffen door het rijke polderland in de kolonie, dat de vergelijking kan doorstaan met de beste gedeelten van Nederland, de Betuwe bijvoorbeeld.

Wij kunnen uit het zeer interessante onderhoud niet meer overnemen. Alleen nog dit: Op de vraag, hoe zijn indruk was van de Javanen in Suriname,

antwoordde de heer Gonggrijp, dat die den indruk geven gelukkig te leven op de plantages. Zij zijn goedlachs en altijd even vroolijk. Hij had verscheidenen gesproken, die in het algemeen tevreden waren over hun leven en de behandeling, die zij genieten. Wel klagen zij vaak over de duurte van allerlei artikelen, een algemeene klacht trouwens tegenwoordig. De Heer Gonggrijp meent, dat men een nuttig werk zou doen door van de immigrantenschepen gebruik te maken om rechtstreeks sommige artikelen voor de Javanen aan te voeren.

„Wat heb ik hier veel goede menschen en veel hartelijkheid ontmoet! — aldus het slot van het onderhoud —. Veel brave, flinke werkers. Voor één ding moet de Surinamer oppassen. Hij moet, bij zijn wenschen, de verhoudingen niet uit het oog verliezen.

De kolonie is klein en men kan het niet in alle opzichten zoo inrichten als in een grooten staat. Door onderling samenwerken en vooral door medewerken kan men toch veel bereiken en vooral niet alles van het Gouvernement verwachten.

Hij vond het jammer, dat het Gouvernement door veel hulp, invoer van rijst en bloem en vleesch, te veel geholpen heeft. Kon men de Surinamers gedurende de oorlogsjaren door den zuren appel laten heenbijten, dan waren ze nu verder geweest."

* * *

De heer de Jonge — Tweede Kamer — heeft aan den Minister van Koloniën de volgende vraag gedaan:

„Is het den minister bekend, dat de ambtenaren in de kolonie Suriname nog steeds op een behoorlijke regeling hunner salarissen wachten, en dat ondervoeding en diepe ellende in de gezinnen enkele der gevolgen van dezen ongeregelden toestand zijn?

Zijn spoedig maatregelen tot billijke verhooging dier salarissen te wachten?"

* * *

Ter beschikking gesteld van den Gouverneur van Suriname E. Snellen, rijkstuinbouwconsulent, 's Hertogenbosch, ten einde gedurende het hem te verleenen verlof voor vijf jaren, met stilstand van jaarwedde, belast te worden met de waarneming van de betrekking van directeur van den landbouw in die kolonie.

* * *

De gouverneur van Suriname, de heer Staal, die ongeveer een half jaar hier te lande ter regeling van ambtelijke aangelegenheden vertoefd heeft, is 23 Juni van Amsterdam, met het s.s. „Van Rensselaar" der K W. I. M., naar de kolonie teruggekeerd.

Curaçao.

De opening van den Kolonialen Raad.

Gouverneur Helfrich, die zich ook door zijn eenvoud en toegankelijkheid bemind weet te maken, laat blijkbaar niettemin recht wedervaren aan de eischen van het decorum zijner hooge waardigheid. Door de aanwezigheid van de leden der rechterlijke macht, den Kapitein-commandant van het garnizoen en de hoofdambtenaren, die evenals de leden van den Raad van Bestuur officieel uitgenoodigd waren, droeg de opening van den Kolonialen Raad op 11 Mei j.l. meer nog dan anders het karakter van een plechtigheid. In overeenstemming met het cachet van den Gouverneur, die in vorm en inhoud uitstak boven meer dan een van hare voorgangsters in het jongste verleden. Ter wille van de plaatsruimte moeten wij ons bepalen tot het vermelden van het voornaamste. Allereerst werd gewezen op het toenemende scheepvaartverkeer in verband met de ontwikkeling van Zuid-Amerika, in het bijzonder van Columbia en Venezuela, waardoor de haven van Willemstad in beteekenis won, niet alleen als transito-haven, maar ook als bunkerstation van kolen en olie. Ten bewijze hiervan werden de cijfers over 1913 en 1919 vergeleken.

„Liepen in 1913 1486 schepen met 1.967.988 M³ netto inhoud Willemstad binnen, in 1919 werd de haven bezocht door 1677 schepen, met 1.529.6.. M³. inhoud, zij het met een geringer tonnenmaat.

„Werd in 1913 ingevoerd voor een totaal bedrag van f 5.326.162, in 1919 steeg de invoer tot f 9.049.444, terwijl de uitvoer over die jaren respectievelijk bedroeg f 2.305.432 en f 5.412.47.. Onder dit laatste bedrag is begrepen een som van f 230.000, zijnde de waarde van het residu gebunkerd door stoomschepen met bestemming naar Nederland."

Anders dan de Minister onlangs (zie K. W. van 29 April 1920) schijnt de Gouverneur de kwestie der verbinding van Beneden- en Bovenwindsche eilanden nog niet opgelost te achten. Immers wordt meegedeeld, dat met het Opperbestuur nader van gedachten gewisseld is „om middels stoomverbinding verbetering te brengen in de nog zoo hoogst gebrekkige communicatie tusschen het hoofdeiland en de Bovenwindsche eilanden."

Van de verschillende industrieën worden de volgende cijfers gegeven over het tijdvak April 1919-April 1920. Door de Curaçaosche petroleum-maatschappij werden uitgevoerd: 21.228 ton ter waarde van f 634.657.—; door de Mijnmaatschappij Curaçao 31.180.640 K.G. fosfaat ter waarde van f 804.664.—; de Eerste Sisal Maatschappij kwam tot uitvoer van haar product tot een totaal van 22.652 K.G. sisalvezel ter waarde van f 8.233.— De Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen te St. Eustatius werkte met een bevredigend resultaat en voerde o.a. 13.700 K.G. sisalvezel uit ter waarde van f 6.560.—.

De Bovenwindsche vezel schijnt dus kostbaarder te zijn.

Naast deze moedgevende, op vooruitgang wijzende, gunstige factoren noemde de Gouverneur vele donkere zijden van het economisch leven der kolonie:

„De buitengewoon droge weersgesteldheid deed op de Benedenwindsche eilanden den maisoogst mislukken en gebrek aan water ontstaan.

Het wegtrekken van de mannelijke bevolking in zonderheid naar de suikerplantages in Cuba, verlokt door de hooge loonen, tengevolge waarvan tal van werkkrachten aan de industrie en de plantages werden onttrokken, de geringe afzet van het zout, de groote sterfte onder den veestapel, ziekte onder de dividiviboomen, al deze factoren hebben een stand van zaken geschapen, die verre van rooskleurig is, den werkgever voornamelijk bij het z.g. groot-landbouwbedrijf, niet minder het Bestuur zeer vele zorgen baart.

Een nog ongunstiger beeld geeft ons de toestand van de Bovenwindsche eilanden te zien, zooals mij op mijn recente reis is gebleken; een sterk economische teruggang door gebrek aan kapitaal, en niet minder ook daar door een exodus naar Santo Domingo en naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika."

Aangekondigd wordt dan eene „wenschelijkheidsbegrooting" met maatregelen, die naar de beslist meening van den Gouverneur „alleen in den huidigen toestand verbetering zullen kunnen brengen".

Ten slotte vermeldt de Gouverneur eenige in het afgeloopen jaar genomen maatregelen. Naast de voedselvoorziening is de watervoorziening een voorwerp van zorg geworden. Inderdaad schijnt de toestand, wat deze laatste betreft, zeer zorgvol te zijn. In een particulier schrijven wordt ons een prijs genoemd voor „awaduschi 50 cent pa un bleki". Dat is ongekend. Intusschen meldt de „Amigoe" van 29 Mei l.l., dat na een voor Mei ongekend zware regenbui, waarbij in de stad ongeveer 50 m.M. viel, de prijs van regenwater tot 6 cent per blik daalde.

Gelijk te verwachten was, schijnt het Gouvernement niet geslaagd te zijn in het vinden van dwangmaatregelen tegen emigranten, die hun financieele

verplichtingen tegenover hun achtergelaten betrekkingen verwaarloozen.

Het kan aan ons liggen, maar wij hebben ons na lezing en herlezing van deze rede niet kunnen onttrekken aan den indruk, dat het in mineur gestelde gedeelte het sterkst sprekende is. Misschien komt dit ook hierdoor, dat weinig positiefs aangekondigd wordt voor het nieuwe zittingsjaar. Dat over herreorganisatie van de politie gedacht wordt, dat een mijnbouwkundige dienst er komen zal, de onderwijsverordening herzien wordt, dit alles wisten wij reeds. Omtrent hetgeen wij niet weten, de plannen tot economische verheffing der kolonie, wordt geen woord losgelaten. „Voz di pueblo" meent, te hebben hooren spreken van een wenschelijkheidsverordening van een millioen gulden. Dat is niet kinderachtig. Intusschen, nu wij niets weten, blijft afwachten de boodschap. En dat doen wij in hoopvolle spanning en in vertrouwen op het beleid van den Gouverneur, die met zooveel enthousiasme een jaar geleden zijn moeilijke bestuurstaak heeft aanvaard, en eerst nu kan beginnen te toonen, wie hij is en wat hij wil voor de kolonie.

* * *

Het antwoord van den Minister van Koloniën op de in ons nummer van 10 Juni l.l. vermelde vragen luidt, voor zoover Curaçao betreft:

Voordat volledige uitvoering kan worden gegeven aan het in de wetten van 26 Maart (St.bl. nos. 130 en 131) nedergelegd beginsel van bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs, zal de in Curaçao bestaande regeling betreffende de ondersteuning van eerstgenoemd onderwijs, in overeenstemming moeten worden gebracht met dat beginsel, gelijk het in het moederland uitgewerkt zal worden. De Minister zal zooveel mogelijk bevorderen, dat de daartoe vereischte herziening van de betrokken verordeningen — welke ter hand genomen zal worden zoodra de aanhangige Lager-onderwijswet door de Tweede Kamer zal zijn aangenomen en de tekst daarvan in de beide koloniën bekend zal zijn — zóó tijdig tot stand komt, dat aan de nieuwe regeling nog in den loop van dit jaar een begin van uitvoering kan worden gegeven.

Intusschen is reeds overleg geopend met den gouverneur om op den grondslag van de bestaande regeling de gelijkstelling van de bezoldigingen te doen verwezelijken.

De daarvoor benoodigde credieten zullen, zoodra de bedragen bekend zijn, worden aangevraagd.

Het ligt in de bedoeling het verkrijgen van aanspraak op die uitkeeringen te verbinden aan de vervulling van overeenkomstige voorwaarden als ten aanzien van gelijke voorziening in het ontwerp-Lager onderwijswet bedongen worden.

Mocht het blijken, dat de bovenbedoelde herziening van de verordening niet binnenkort tot stand zal kunnen worden gebracht, dan is de Minister bereid te overwegen de verleening van geldelijken steun aan het bijzonder onderwijs in de kolonie op den grondslag van het ten deze en de voormelde wetten vervat beginsel.

* * *

Personalia.

Het vertrek van den kapitein der Infanterie O. I. L. W. F. van der Hoff naar Oost-Indië is nader bepaald op 3 Juni a.s.

De heer mr. F. G. Schalkwijk, bestemd om benoemd te worden tot tijdelijk lid van het Hof van Justitie in de kolonie is 23 Juni l.l. met het s.s. „Rensselaer" derwaarts vertrokken.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Roering in Belgisch Kongo.

België staat nu, evenals zijn entente-genooten, voor groote moeilijkheden in zijne kolonie; zij zijn echter van een anderen aard. In Kongo heeft onder de Belgische ambtenaren een staking gedreigd tengevolge van de levensduurte. Er was duurtetoeslag gegeven tot 400 fr. in de maand, maar op 10 April kwam een eisch in van 600 fr. per maand met terugwerkende kracht vanaf 1 Januari. De regeering in 't moederland had den gouverneur-generaal volmacht gegeven om de kwestie te regelen. Hoe deze dit gedaan heeft weten wij niet precies; was er eerst een bericht dat de staking uitgebroken was, nu wordt dit weer betwijfeld. De G.-G. deed per circulaire een beroep op het personeel om hen op de gevolgen te wijzen. Hij legde vooral nadruk op het gevaarlijke voorbeeld aan de inboorlingen gegeven, waarvan het algemeene koloniale belang, maar ook het persoonlijke belang der ambtenaren bedenkelijke nadeelen kan ondervinden. Om het gevaar te beseffen behoeft men slechts te bedenken, dat wij één tegen duizend zijn, schreef hij o.a. Een gevaarlijke ontboezeming van een autoriteit, juist in deze omstandigheden, dunkt ons. De overwinning van een inlandsche vakvereenigingsbeweging zou voor ons, Belgen, een ware nederlaag beteekenen, heette het verder. Het verkeerde van een ambtenaarsstaking klemt in een kolonie nog te meer, omdat de ambtenaar daar, behalve bureauman, veelal tevens bestuurder is, ook de factor door den G.-G. van Kongo bijeengebracht is niet zonder beteekenis, maar het wil ons toch voorkomen dat dit niet het hoogste en beste is wat met een staking dreigend ambtenaarskorps voor te houden is.

Juist was de Belgische Minister van Koloniën Franck op weg naar Kongo, om zich goed op de hoogte te stellen van de behoeften van 't oude en van 't nieuwe pas verkregen, vroeger Duitsche gebied. De waarn. Minister van Koloniën van der Velde vroeg telegrafisch inlichtingen aan den G.-G., vreezende dat minister Franck nog voor nieuwe stakingen zou komen te staan. De G.-G. deelde die vrees niet. Maar een telegram van Franck van 22 Juni uit Oemangi leerde anders. Er is inderdaad een staking van de inlanders uitgebroken te Leopoldville, Kinshasa, Lukolela en Elisabetha. Alle maatregelen om de orde te bewaren waren genomen, maar het gevaar bleef dreigend.

De rede, waarmede van der Velde dit alles ter kennis van de Belgische Kamer bracht, eindigt met de verklaring, dat het bestaan van de kolonie op het spel staat. Inderdaad, staking van de inlanders zal wel zooiets zijn als oproer. Waren dan tevens de Europeesche ambtenaren in staking, dan zou de toestand wel bedenkelijk genoemd moeten worden. Gelukkig is, na een korte pooze van groote spanning, reeds wat ontspanning gekomen. Vermoedelijk is de ambtenaarsstaking toch nog voorkomen, waardoor het verzet van de inlanders dan, hoewel toch ernstig, zich veel minder dreigend laat aanzien dan wanneer de organen van 't Europeesche bestuur en beheer ook tegelijkertijd aan hun plicht en roeping ontrouw zouden geworden zijn.

Minister Franck is een bekwaam staatsman en aan zijne hoedanigheid als Minister kan hij een gezag en macht ontleenen, die hem, beter nog dan een G.-G., in staat kunnen stellen flink en doortastend te handelen. Is het gebeurde een slechte verwelkoming in de kolonie, omgekeerd moet zijne aankomst aldaar juist in dit kritieke oogenblik aan België een groote mate van gerustheid geven.

China tegenover het gulle aanbod van Japan.

Het kan in den omgang der staten blijkbaar al even moeilijk zijn om een goede bedoeling te doen waardeeren als dit in den persoonlijken omgang vaak het geval is. Toen Japan als oorlogspartij tegen Duitschland optrad, was het de algemeene opvatting, dat het het Duitsche pachtgebied van Kiao Tsjou in China begeerde. Alle twijfel dienaangaande werd opgeheven, toen het zich met kracht van wapenen van de versterkte plaats meester maakte en daarna weinig of geen aandeel meer nam aan de groote worsteling. Japan zelf heeft echter meermalen verzekerd, dat het de bedoeling niet had om zich daar blijvend in de plaats van Duitschland te stellen, zelfs nadat het zich bij de vredesbepalingen alle rechten en belangen, die Duitschland vroeger in Sjantoeng bezat, liet overdragen. Het wilde, zeide het, China weer in volle rechten herstellen. De algemeene opinie heeft dit keer eens ongelijk gehad. Zoodra de rechten van Japan, door het inwerking treden van het vredestractaat in Januari, definitief waren vastgelegd, ontving de Japansche gezant te Peking opdracht aan de Chineesche regeering mede te deelen: 1e. dat de Japansche regeering onderhandelingen over die kwestie wenschte te openen; 2e. dat de Japansche regeering de troepen wenschte terug te trekken, die den spoorweg van Sjantoeng bewaken, zoodra de Chineesche regeering een politiemacht zou geven te hunner aflossing. Drie maanden verstreken: geen antwoord. Den 26en April kreeg de Japansche gezant last op bespoediging van de behandeling aan te dringen. Den 22en Mei zond

de Chineesche regeering verzoek om uitstel, maar daarbij liet zij toch al duidelijk uitkomen, dat zij geenszins enthousiast is over het Japansche aanzoek. China onderteekende het vredestractaat niet en voelde zich niet geroepen over de kwestie rechtstreeks met Japan te onderhandelen. Het volk in China was zelfs verontwaardigd over de aanmatiging van Japan om zich als rechthebbende te beschouwen. China wilde wel een behoorlijke organisatie maken ter vervanging van de Japansche troepen langs de lijn Kiao Tsjou naar Tsinanfoe, maar dit heeft niets te maken met de teruggaaf van Kiau Tsjou.

Nu heeft de Japansche regeering een nota tot de Chineesche gericht om opnieuw op overweging der zaak aan te dringen.

De Japansche regeering zegt daarin zoo ongeveer: zoek toch geen arglistige bedoelingen in ons aanbod, wij zijn eenvoudig voornemens zoo spoedig mogelijk een billijke en rechtvaardige regeling van de kwestie te verkrijgen. De Chineesche regeering heeft vroeger zelf toestemming gegeven om de rechten en belangen over te dragen, zoodat zij rechtens van Duitschland in 't bezit van Japan zijn gekomen. De weigering van de Chineesche regeering om 't vredestractaat te teekenen kan die rechten niet aantasten. Japan heeft bij de onderhandelingen te Parijs de toezegging gedaan over de teruggave van die rechten, belangen en van het erfpachtgebied met China in overleg te treden. Het wil zich nu van die belofte kwijten. Het is wel teleurgesteld door het talmen en door het wantrouwen van China. Japan blijft bereid ten allen tijde voorstellen van de Chineesche regeering voor onderhandelingen in overweging te nemen. Het wil ook zijn bewakingstroepen langs de spoorlijn terugtrekken, vóórdat de onderhandelingen beginnen, indien een Chineesch politiekorps wordt ingesteld, in staat om voor de gemeenschappelijke belangen te waken.

Vreest China terecht een adder in 't gras, als 't Japan's rechten erkent door daarover in onderhandeling te treden? Op ons maakte het Japansche aanbod den indruk van ten volle loyaal te zijn. Japan heeft den Westerschen mededinger uit de Japansche omgeving willen verdrijven; dit is gelukt. Nu ambieert het zelf dit stuk van China niet.

Onredelijk en ondankbaar West-Europa.

West-Europa heeft zijn zin gekregen. Door de onthouding aan Polen van hetgeen het onvermijdelijk noodig had om zich, met Oekraine, tegen de roode legers te handhaven, heeft de boycot, in Engeland uitgesproken voor het vervoeren over zee van munitie naar Polen, de Bolsjewiki in staat gesteld een gedeelte van Oekraine te hernemen en zetelen zij weer in de oude hoofdstad Kiew. Zijn zij daardoor al in conflict gekomen met het beginsel van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren, waarvoor dezelfde arbeiders, die aan de Oekraine de noodige wapens voor zijne verdediging onthouden, beweren veel te voelen, de Bolsjewiki zijn geenszins voornemens het hierbij te laten. In de „Isviezta" van Moskou geeft Radek heftige artikelen tegen Polen. Polen moet verwoest worden, het roode Rusland der Soviët kan niet in buurmanschap leven met een wit Polen. Het Bolsjewistische stelsel zal niet verzekerd zijn, vóórdat de Soviët van Warschau op de puinhoopen van den tegenwoordigen Poolschen staat zal zijn opgetrokken.

Zegt men: „Radek is Rusland nog niet", dan zou dit een verkeerde waardeering zijn, Radek geeft ten deze het gevoelen van de Soviët weer; was zijn opvatting tegenstrijdig aan die der Russische leiders, dan zou hij haar niet in een reeks van artikelen kunnen publiceeren.

Wordt Rusland nu ook geboycot door de Britsche arbeiders? Integendeel, de Soviët mag in haar vrijheid van bewegen niet belemmerd worden, zelfs voor zoover hij daarvan misbruik maakt om de vrijheid en onafhankelijkheid van andere landen te niet te doen.

Ook nu blijft West-Europa als onverschillig voor het lot van Polen toekijken. Na hetgeen wij hierover een 3-tal weken geleden schreven, willen wij niet in herhaling vervallen, wij vreezen echter dat West-Europa eenmaal met spijt zal moeten erkennen, dat het kortzichtig is geweest bij zijn ondankbare en onredelijke houding ten opzichte van Polen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Dinsdag 6 Juli 1920*, ten 2 u. n.m., in de Sociëteit „Vereeniging" te Haarlem.

Agenda:

1. Notulen. (Zie K. W. 13 Mei 1920, No. 20).
2. Bespreking van de agenda voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering.
3. Aanvraag om ontslag van den wd. Secretaris-Penningmeester, het lid J. van Haaften, met ingang van 16 Juli 1920.
4. Goedkeuring van de benoeming van het lid F. A. van der Brugh, tot Secretaris-Penningmeester.
5. Voorstel tot verhooging van het salaris van de Administrateur en wel van *f* 600 op *f* 900 's jaars.
6. Rondvraag.

De wd. Secretaris,

J. VAN HAAFTEN.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING op *Dinsdag 6 Juli 1920*, ten 3 u. n.m., in Societeit „Vereeniging" te Haarlem.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K. W. 24 Juli 1919 No. 30).
3. Jaarverslag over 1919 van het Hoofdbestuur. (Zie K. W. 24 Juni 1920, No. 26).
4. Idem van de Commissie voor West-Indië. (Zie K. W. 26 Februari 1920, No. 9).
5. Idem van de Studie-Commissie. (Zie K. W. Maart 1920, No. 13).
6. Idem van de Inlichtingendienst. (Zie K. W. Juni 1920, No. 24).
7. Wijziging Huishoudelijk Reglement in verband met de plaats gehad hebbende Statuten-wijziging).
8. Rekening en verantwoording over het geldelijk beheer over het jaar 1919. (Zie K. W. 24 Juni 1920, No. 26).
9. Begrooting voor het jaar 1920. (Zie K. W. Juni 1920, No. 26).
10. Voorstel tot verhooging van het salaris van de Administrateur, van *f* 600 op *f* 900 's jaars.
11. Benoeming van de Commissie tot onderzoek van de rekening en verantwoording over het jaar 1920.
12. Voorziening in 6 vacatures in het Hoofdbestuur ontstaan door:
    a. periodiek aftreden van de leden: R. Zuijderhoff, onder-voorzitter, mevrouw M. ten Bosch Bosscher (den Haag), H. J. M. Baumann (Arnhem), F. Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn), C. de Vries (Amsterdam) welke laatste zich niet meer herkiesbaar stelt.
    b. Wegens bedanken van den Voorzitter, het lid C. R. Bakhuizen van den Brink.

    Door het Hoofdbestuur gestelde candidaten:
    Voorzitter: 1. Mr. W. Sonneveld. 2. L. A. Ba huis.
    Onder-Voorzitter: 1. R. Zuijderhoff. 2. H. W. Scheuer.
    Afdeeling Den Haag: 1. Mevrouw M. ten Bosch Bosscher. 2. Mej. C. M. Bouman.
    Afdeeling Arnhem: 1. H. J. M. Baumann. H. Kerremans.
    Afdeeling Apeldoorn: 1. F. Gerdes Oosterbeek 2. G. Koldewijn.
    Afdeeling Amsterdam: 1. C. H. L. Baelde. Mr. H. J. Boelen.
13. Goedkeuring van de benoeming van het lid F. A. van der Brugh, tot Secretaris-Penningmeester.
14. Benoeming van een Hoofdvertegenwoordiger voor Oost-Indië, daarvoor voorgedragen door het Hoofdbestuur, het lid A. J. Gooszen.
15. Bepaling van de plaats waar de jaarlijksche algemeene vergadering in 1921 zal worden gehouden.
16. Mededeelingen omtrent commissiën, instellingen en werkzaamheden.
17. Rondvraag.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Van den Bibliothecaris van het Koloniaal Instituut:

Ik heb de eer U, namens het Bestuur van het „Greshoff's Rumphiusfonds" mede te deelen, dat het in 1902 uitgegeven

RUMPHIUS-GEDENKBOEK, 1702—1902

thans tegen een gereduceerden prijs van ƒ 5.—, zegge: „vijf gulden" verkrijgbaar is, mits rechtstreeks besteld bij de Bibliotheek van het Koloniaal Instituut, Plantage Middenlaan 15, Amsterdam.

Dit prachtwerk, rijk geïllustreerd, door deskundigen samengesteld en voorzien van eene zeer uitvoerige bibliographie, steelt op bijzondere wijze de groote beteekenis van Rumphius, den Plinius Indicus, in het licht.

Dit gedenkboek is van groote waarde voor allen, die belangstellen in het Indisch natuuronderzoek.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

CANDIDAAT-AMBTENAREN VOOR CHINEESCHE ZAKEN.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat dit jaar 2 personen in opleiding kunnen worden genomen voor de betrekking van ambtenaar voor Chineesche zaken in Nederlandsch-Indië.

Voor opleiding komen slechts in aanmerking Nederlandsche onderdanen, die hebben voldaan aan een der examens ter verkrijging van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene universiteit of de Technische Hoogeschool, of aan het eindexamen van eene daarvoor naar het oordeel van genoemden Minister in aanmerking komende handelsschool, dan wel van wie op andere wijze op grond van hunne opleiding en (of) wetenschappelijke werkzaamheid geschiktheid voor hun lateren werkkring wordt verwacht.

De duur van de opleiding is 5 jaren, waarvan 2 jaren aan de Rijksuniversiteit te Leiden en 3 jaren in China.

Zij die in opleiding worden genomen, dragen gedurende hun studietijd in Europa den naam van „candidaat-ambtenaar voor Chineesche zaken" en genieten alsdan eene toelage naar reden van ƒ 1000 's jaars. *)

Zij zullen zich moeten verbinden om de opleidingsgelden, vermeerderd met tien ten honderd, terug te betalen, o.a. ingeval zij, om welke reden ook, alleen uitgezonderd het geval van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van den Minister), hunne bestemming voor den dienst in Nederlandsch-Indië niet mochten kunnen of willen volgen, of indien zij niet binnen den door den Minister bepaalden tijd hunne opleiding voltooien.

Na beëindiging der studie in Europa worden de daartoe geschikt geachte candidaat-ambtenaren ter beschikking gesteld van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, die hen benoemt tot adspirant-ambtenaar voor Chineesche zaken en opdraagt zich ter voltooiing van hunne studie naar China te begeven.

Aan bovenbedoelde benoeming is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de eerste klasse — e.q. met wettig gezin — van Nederland naar China en van daar naar Nederlandsch-Indië;

b. eene bezoldiging van ƒ 200 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar China;

c. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrage van ƒ 1500;

d. een voorschot van ƒ 400 op de in Nederlandsch-Indië te verdienen bezoldiging, terug te betalen in door den Gouverneur-Generaal te bepalen termijnen, zulks voor den aankoop van boeken;

e. gedurende het verblijf in China eene door den Gouverneur-Generaal te bepalen toelage, zoowel wegens dure levenswijze, als ter bezoldiging van Chineesche leermeesters;

f. wanneer belanghebbenden gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Na voltooide opleiding worden de adspirant-ambtenaren voor Chineesche zaken, bij gebleken geschiktheid, door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië benoemd tot ambtenaar voor Chineesche zaken, op eene bezoldiging van ƒ 300 's maands, met drie tweejaarlijksche en daarna drie driejaarlijksche verhoogingen, elk van ƒ 100 's maands, tot een maximum van ƒ 900 's maands.

Zij, die voor opleiding in aanmerking wenschen te komen, behooren onder overlegging van eene korte beschrijving van opleiding en levensloop vóór 1 Juli 1920, een tot den Minister van Koloniën gericht gezegeld verzoekschrift in te zenden aan de 9e afdeeling van het Departement van Koloniën (Kamer 72, No. 5.).

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant
van 15 Juni 1920, No. 114.)

*) Het ligt in de bedoeling, de toelage te verhoogen tot f 1200 's jaars en eene vergoeding toe te kennen voor betaalde collegegelden.

STUDIETOELAGEN CANDIDAAT-INDISCHE RECHTERLIJKE AMBTENAREN.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat het voornemen bestaat om aan een aantal jongelieden, die in de rechtswetenschap studeeren, of met de studie een aanvang zouden wenschen te maken en die zich voor den dienst in Nederlandsch-Indië willen verbinden, op den voet van het Koninklijk besluit van 18 Januari 1915 No. 21 (Indisch Staatsblad No. 737), eene studietoelage toe te kennen, ten einde zich voor den Indischen rechterlijken dienst te bekwamen.

Zij, die als candidaat-Indisch rechterlijk ambtenaar zijn aangewezen, worden, na den graad van doctor in de rechtswetenschap te hebben verkregen en na voldaan te hebben aan het faculteitsexamen of aan het Indologisch examen, onderscheidenlijk bedoeld bij de artikelen 24 en 24bis van het Koninklijk besluit van 27 April 1877 (Nederlandsch Staatsblad No. 87), zooals dit luidt ingevolge de artikelen III en IV van het Koninklijk besluit van 23 Februari 1916 (Nederlandsch Staatsblad No. 79), ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesteld, ten einde daar te lande te worden geplaatst in rechterlijke betrekkingen.

De toelage bedraagt ƒ 1000 *) 's jaars en kan gedurende 4 of 5 jaar worden genoten, welke tijdvakken evenwel in bijzondere gevallen met ten hoogste 1 jaar kunnen worden verlengd.

Gegadigden zullen vóór 1 September 1920 een gezegeld verzoekschrift moeten richten aan den Minister van Koloniën, welk verzoekschrift moet worden toegezonden aan den voorzitter der commissie tot voorbereiding van de aanwijzing van candidaat-Indische rechterlijke ambtenaren, prof. mr. dr. J. Oppenheim, Jan van Nassaustraat 87, den Haag. Op aangeteekende stukken te vermelden: „Bijkantoor Balistraat."

In het verzoekschrift zullen een of meer personen moeten worden opgegeven, die bereid zijn omtrent gedrag en karakter van den gegadigde inlichtingen te verstrekken, terwijl daarbij tevens moet worden overgelegd het getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene universiteit, dan wel, indien men reeds in het bezit daarvan is, het diploma van het met goed gevolg afgelegd candidaatsexamen in de rechten.

Zij, die de rechtsstudie nog moeten beginnen, gelieven tevens op te geven, welke inrichting van middelbaar of voorbereidend hooger onderwijs zij hebben afgeloopen.

(Nederlandsche Staatscourant van
18 en 19 Juli 1920, No. 117).

UITZENDING VAN TWEE BOUWKUNDIGE OPZICHTERS VOOR DEN DIENST DER ZOUTREGIE IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor den dienst der zoutregie in Nederlandsch-Indië worden gevraagd twee bouwkundige opzichters.

In aanmerking komen zij die in het bezit zijn van een door de Maatschappij tot bevordering der bouwkunst uitgereikt getuigschrift van bouwkundig opzichter dan wel van een met genoemd getuigschrift gelijkwaardig te achten diploma.

De uit te zenden opzichters zullen worden aangesteld tot burgerlijk ambtenaar en eene bezoldiging genieten van ƒ 200 (tweehonderd gulden) 's maands met 4 driejaarlijksche verhoogingen elk van ƒ 50 's maands tot een maximum van ƒ 400 (vierhonderd gulden) 's maands zoomede vrije woning of bij gemis daarvan eene vergoeding van ƒ 40 's maands.

Candidaten die reeds opzichterspractijk bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, die dan berekend wordt door de minimum bezoldiging te vermeerderen met zoovele periodieke verhoogingen als evenredig is aan het aantal jaren gedurende welke men practisch werkzaam is geweest na het behalen van bovenbedoeld getuigschrift van bouwkundig opzichter.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld adres te wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst K. 72) van het Departement van Koloniën onder overlegging van:

a. hun diploma;

*) Eene verhooging van de toelage tot f 1200 's jaars, zoomede toekenning van vergoeding van betaalde collegegelden, is in overweging.

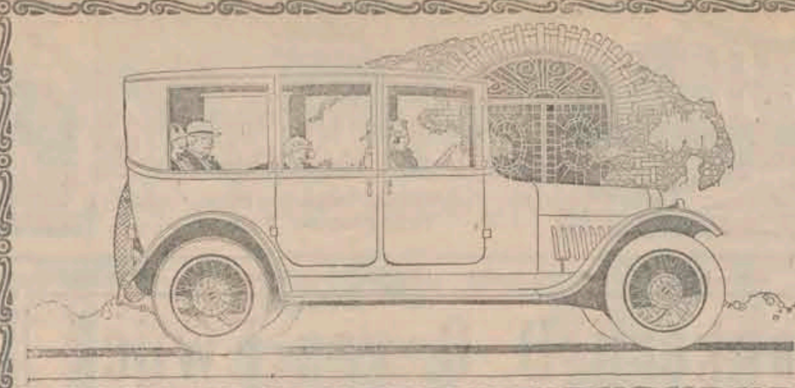
b. eene beschrijving van hun opleiding en levensloop.
In het adres moet worden vermeld waar en wanneer de candidaat geboren is, of hij al dan niet gehuwd is en c.q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor gouvernementsrekening als passagier der 2e klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;
b. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);
c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150 's maands ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië;
d. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

(Nederlandsche Staatscourant van 21 Juni 1920, No. 118).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 28. Donderdag 8 Juli 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Ingekomen bij den Penningmeester van het Hoofdbestuur voor de Jan Pietersz. Coen Stichting:
Van Mevr. Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs .... *f* 30.—

EEN SUCCES.

De Algemeene Vergadering der Vereeniging op 6 dezer te Haarlem gehouden, was een buitengewoon succes, mede door den bizonder goed geslaagden rijsttafel-maaltijd, waarmede deze besloten werd. Een kleine honderd gasten zaten aan, goede gedachten aan Indië wijdende.

De afdeeling Haarlem heeft er alle eer van!

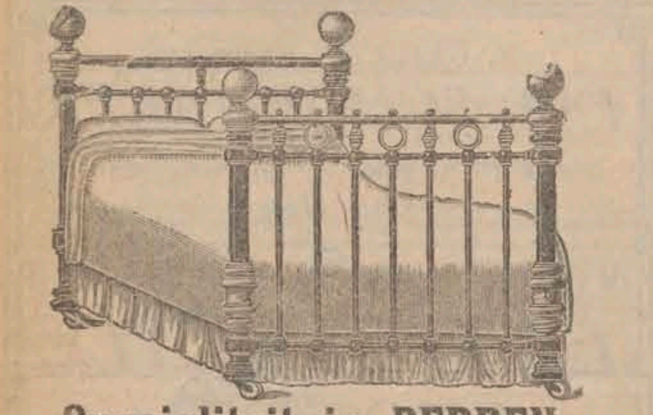
De Indische Volksraad in de Nederl. Juristen-Vereeniging besproken.

(*Slot.*)

De tweede spreker, Mr. A. M. Joekes uit Den Haag, begint met de vooropstelling, dat het een buitengewoon gelukkige gedachte is geweest om op deze jubileum-vergadering het staatsverband van Indië te

behandelen. Het onderwerp, gesteld door het bestuur der Juristenvereeniging, geeft te kiezen tusschen uitbreiding der ambtenarenregeering of uitbreiding in de samenstelling en werkkring van den Indischen Volksraad. De heer Carpentier Alting zegt wel, dat de huidige toestand halfslachtig is, maar wenscht toch nog geen uitbreiding. Spreker is van meening, dat de huidige toestand niet kan blijven. Anders

krijgt men een niet te voorkomen conflict tusschen regeering en Volksraad. De heer Carpentier Alting wil eerst geven autonomie aan de onderdeelen en wil wachten tot Indië rijp is voor een parlementair stelsel.

Spreker acht het niet juist, dat Indië eerst rijp moet zijn om een parlementair stelsel te krijgen. Indië stelle zelf zijn begrooting vast en men geve het wetgevende bevoegdheid.

De tweede praeadviseur wenscht de hoofden der departementen op te nemen in het regeeringscollege. Die oplossing lijkt spreker niet juist. De hoofden zijn deskundige menschen, die aan het hoofd van verschillende takken van dienst staan, en het is niet wenschelijk die afhankelijk te maken van het wisselend staatkundige inzicht van den Volksraad. Spreker sluit zich aan bij den tweeden prae-adviseur wat betreft het medezeggenschap van den Volksraad in het bestuur, dus ook toekenning van het recht van initiatief en het recht van enquête.

Vooral dit laatste is voor Indië van groot belang. Men kan wel degelijk het recht van enquête geven alvorens het parlementaire stelsel is ingevoerd.

Een zeer lastige vraag is hoe dien Volksraad in te stellen. Vooralsnog zullen bij getrapte verkiezingen de leden van dien Raad moeten worden aangewezen. Spreker acht het bezwaarlijk, dat dan aan de leden van de gewestelijke raden gelijke medezeggenschap wordt toegekend.

Wat betreft de positie van de vrouw zegt spreker, dat men haar geen stemrecht mag geven op gronden door den heer Carpentier Alting voorgesteld. Wij mogen niet door stelsels van staatkundige bepalingen het drijven van den orthodoxen Islam trachten te bestrijden.

De voorzitter geeft daarna het woord aan Dr. Koningsberger, oud-voorzitter van den Volksraad. Spreker zegt met eenigen schroom te spreken als niet-jurist in een vergadering van juristen. Hij betuigt zijn groote erkentelijkheid, dat dit onderwerp hier ter sprake is gebracht. De heer Carpentier Alting kent den Volksraad van den beginne af; deze praeadviseur is in Indië om zijn adviezen zeer gezien en heeft meer dan dertigjarige ervaring. Naar zijn advies mag zeker wel geluisterd worden. En toch heeft dit praeadvies spreker niet bevredigd. Er is te veel een geest van afwachten en berusten. Dit past niet meer in onzen tijd. Spreker wil niet overhaasten en wanneer men hem zou vragen: „acht gij Indië rijp voor een geheel zelfstandige regeering?" dan zou hij neen moeten zeggen. Maar tijdige maatregelen moeten genomen worden.

Welke die maatregelen kunnen zijn geeft het praeadvies van prof. Van Vollenhoven aan. Dit advies was spreker in vele opzichten een openbaring. Dit is wat Indië noodig heeft en verlangt. Een bijzondere verdienste van dit advies is, dat Indië niet staat voor een regeeringsdilemma: een keus tusschen òf het parlementaire stelsel uit de Nederlandsche regeering, òf het behoud van het nu bestaande. Maar de grootste verdienste is, dat het advies een oplossing geeft. Met de voorgestelde regeling van het recht van enquête kan spreker zich volkomen vereenigen.

Wat betreft het medezeggingschap van de begrooting voelt spreker het meest voor de derde oplossing. Praeadviseur doet aan de hand, dat men voor de geheele begrooting landvoogd plus Volksraad tot souvereine beslissers maken zal, doch der wetgevende macht in Den Haag een recht van contrôle kan geven in dezer voege, dat zij gelegenheid krijgt bij een enkel wetsontwerp herbehandeling te gelasten van bepaalde, aangenomen of verworpen posten; de nadere beslissing van landvoogd plus Volksraad is dan definitief. Met dit laatste stelsel dient dan echter gepaard te gaan een opsomming van die inkomsten en uitgaven, die op geen enkele begrooting ontbreken mogen (in den geest van art. 205 Gemeentewet), en de plicht van de wetgevende macht om zoo noodig zelf deze vereischte posten op de begrooting te brengen met bindend gevolg (zie art. 212 Gemeentewet). In den aanhef van elke wet, de begrooting rakende, zou de in Indië voorloopig vastgestelde begrooting met dagteekeni[ng] en verwijzing naar „Javasche Courant" of „Staat[s]blad" moeten worden genoemd.

De oplossing der samenstelling van den Volk[s]raad ligt volgens spreker ook in de richting, d[ie] prof. Van Vollenhoven aangeeft. Bij de regeerin[g] zal een dezer dagen ingediend worden het versl[ag] van de „Hervormingscommissie". Dit rapport [is] zeer uitvoerig en zeer vooruitstrevend. Maar [zal] Indië op de behandeling kunnen wachten? Of [zal] het ook hier zijn „deliberante senatu saguntu[m] periit"? Indië kan niet wachten: hervorming, d[ie] te laat komt, is mislukte hervorming.

Mr. C. W. de Vries, Den Haag, komt daar[na] aan het woord. Hij stelt de vraag: „Staat de Ind[i]sche Volksraad in het midden der staatkundi[ge] belangstelling in Indië? Is deze het laatste to[e]vluchtsoord, als bij ons de Koningin? Kom[en] klachten van individueel geschonden recht, wa[n]neer men niet meer weet waar te gaan, bij d[e] Volksraad? Zal, vraagt spreker zich af, de Juri[s]tenvereeniging verklaren kunnen, dat het parl[e]mentaire stelsel voor Indië moet worden ingesteld? Spreker acht het oninvoerbaar.

Daarna voert mr. C. J. H. Schepel, uit Utrecht het woord. Hij is wel geen deskundige, maar mee[nt] toch, goed voorgelicht, hierover te mogen deba[t]teeren. Er zijn hier eigenlijk geen twee praeadvi[e]zen, maar er is ook nog een derde hoewel officieu[s] den Gouverneur-Generaal die voor ingrijpende he[r]vorming is, in de richting door mr. C. van Vollen[-]hoven aangegeven. Men heeft den Indische[n] Volksraad van den beginne af onrecht gedaan. De[n] Raad was veel te voorloopig, en had veel te wein[ig] bevoegdheden. Het toewijzen van meer wetgeven[de] bevoegdheden heeft met het parlementaire stels[el] totaal niets te maken, zegt spreker. Dit ziet me[n] toch heel duidelijk als men Indië vergelijkt me[t] Suriname of Curaçao.

De Volksraad is voor de wetgevende bevoegd[-]heid veel meer aangewezen dan de Raad van Indi[ë.] Ten aanzien van de begrooting heeft de Volksraa[d] meer invloed; die moet overeenkomstig het gevoe[-]len van den Volksraad worden vastgesteld. Spreke[r] acht het noodzakelijk om de reeds genoemde rech[-]ten toe te kennen als het enquete-recht, gelijk doo[r] mr. Van Vollenhoven voorgesteld; het recht va[n] initiatief, enz.

De moeilijkste quaestie is deze: welk stelsel in [te] voeren? Een parlementair stelsel kan men nie[t] invoeren: dat moet groeien. Spreker zou niet zoove[r] willen gaan als prof. Van Vollenhoven in zij[n] praeadvies ten aanzien van de samenstelling van de[r] regeering gaat. Het lijkt spreker beter om af te wachten, hoe de Volksraad zich na de toekenning van al de besproken rechten ontwikkelt. De positie van den Gouverneur-Generaal is ook van groot belang.

Om twee uur heropent de voorzitter de vergade[-]ring. Deze namiddagzitting wordt bijgewoond door den Commissaris der Koningin voor Limburg, mr. Van Hovell van Westerflier.

In het bestuur werden gekozen mr. Ph. Klein[-]tjes te Groningen, mr. J. Kosters te 's-Gravenhage en mr. J. A. Reynen te Maastricht.

Mr. C. Van Vollenhoven wil beginnen met eenige minder voorname punten. Ten eerste de positie van de vrouw. Het tweede betreft de meening van den heer Carpentier Alting, dat de Indonesische vrouw al in het openbare leven treedt. Het systeem van Engelsch-Indië moet niet nagebootst worden. Spreker gelooft, dat hij nogal voorzichtig is geweest in de maatregelen door hem voorgesteld. Het recht van ontbinding heeft spreker niet willen invoeren, juist om de te verre consequenties. De positie van den Minister van Koloniën zou daardoor bedreigd kunnen worden. Men moet voor alles bereiken, dat samenwerking tusschen de verschillende regeeringslichamen wordt verzekerd. Spreker is het volkomen eens met alle sprekers, dat het parlementair[e]

stelsel niet kan worden gemaakt, maar moet groeien, doch dat sluit niet uit, dat men den Volksraad het deel van het parlementaire stelsel, dat hij thans noodig heeft, reeds kan geven.

Daarna antwoordde de praeadviseur met eenige woorden den heer Joekes. Hij meende, dat zij beiden een gelijk standpunt innamen; het leek alleen maar verschillend, omdat van een ander uitgangspunt werd uitgegaan. Spreker kan niet nalaten te constateeren, dat, hoewel er verschillen zijn, er veel overeenstemming is tusschen zijn advies en dat van den heer Alting. Doen wij niet verkeerd om aan Indië den maatstaf aan te leggen van onze Nederlandsche regeering, zoolang die daar niet kan worden toegepast? Moet het dan maar in zijn ouden toestand gelaten worden? De opvatting van den heer Carpentier Alting heeft achter zich de meening van den huidigen Minister van Koloniën terwijl de zijne, zooals reeds gezegd is, door de opvatting van den Gouverneur-Generaal wordt gesteund. Gevraagd is: hoort dit onderwerp wel in de Nederlandsche Juristenvereeniging thuis? Zeer zeker volgens art. 1 der statuten.

Spreker eindigt met de hoop uit te spreken, dat, wanneer de vergadering straks hierover haar stem moet geven, door hare beslissing te kennen geve, dat zij aan Indië de helpende hand wil toesteken.

Daarna krijgt de tweede praeadviseur, de heer Carpentier Alting, het woord. Spreker zegt, dat in Indië nog het oude Compagnies Bestuur doorwerkt. De resident wordt geacht te zijn de vertegenwoordiger van den Gouverneur-Generaal, maar is technisch niet in staat om het bestuur te voeren. Hij heeft daarom deskundigen naast zich. Dit is niet meer houdbaar. Er is decentralisatie naar beneden noodig. De bevolking moet meewerken. Er moet autonomie komen in kleinere kringen. De Volksraad bleek bij zijn instelling al onmiddellijk meerderjarig te zijn. Dit is voor een groot deel te danken aan de opvattingen, dienaangaande van den Gouverneur-Generaal. Spreker is van meening, dat de Volksraad op het oogenblik met zijn bevoegdheden tevreden is. Hij is niet zoo bevreesd, dat de Regeering de adviezen van den Volksraad opzij zal leggen. Spreker acht het niet wenschelijk om al de concessies, die de Regeering nu aan den Volksraad geeft, in een wet vast te leggen. Hierdoor zou de verhouding tusschen Regeering en Volksraad lijden, omdat de Volksraad thans nog geen wetgevend gezag heeft. En om wetgevend gezag aan den Volksraad te geven, daartegen zou de praeadviseur bezwaar hebben, omdat de Volksraad niet geheel Indië vertegenwoordigt, en de niet-vertegenwoordigde landen geregeerd zouden worden door vreemde vertegenwoordigers.

Alvorens den Volksraad meer bevoegdheid te geven, moet onze bestuursorganisatie gewijzigd worden. Hoe zal men nu komen tot aanwijzing van vertegenwoordigers van verschillende nog niet in den Volksraad vertegenwoordigde deelen? Op het oogenblik houdt de Volksraad zich nog voornamelijk op met westelijke belangen. Straks zal hij over vele andere belangen te oordeelen hebben, waarover hij geen juist inzicht kan hebben. Daarbij zal, wanneer men den werkkring van den Volksraad uitbreidt, deze overbelast worden. De Volksraad moet ontlast worden van allerlei kleinere belangen. In den vorm, dien de Volksraad thans heeft, kan hij alleen optreden als adviseur. Moet de Volksraad het recht van contrôle hebben? Dit kan alleen, volgens spreker, wanneer de Volksraad de vertegenwoordiging van geheel Indië is. Spreker zegt, dat het bezwaar van het revocatierecht is, dat hierdoor een keuze van een departementshoofd, door den Gouverneur-Generaal gedaan, afgekeurd kan worden door den Volksraad. Dit acht spreker niet geschikt, zoolang de Volksraad nog niet geheel Indië vertegenwoordigt. De heer Carpentier Alting zegt, dat hij er gansch en al niet voor is om een afwachtende houding aan te nemen; alleen op sommige punten wijkt hij af van den mede-praeadviseur.

Over het enquêterecht zegt spreker nog, dat het zeer moeilijk is om een enquête te laten instellen door personen, die niet het vertrouwen hebben van de plaatselijke bevolking. Spreker geeft daarna nog eenige inlichtingen over de Indische en de Europeesche vrouw in Indië. In vele opzichten, is het openbare leven van de vrouw veel grooter dan men hier in Nederland denkt. Wat doet Nederland voor Indië? vraagt spreker ten slotte.

Nederland is niet alleen verplicht Indië economisch te helpen, maar is verplicht het ook moreel te steunen. Daarom wenscht de praeadviseur de Nederlandsche Juristenvereeniging geluk, dat zij dit onderwerp hier behandeld heeft.

Alvorens tot stemming over de vraagpunten over te gaan krijgt dr. K o n i n g s b e r g e r het woord. Spreker beantwoordt de vraag van mr. De Vries en zegt, dat de Volksraad inderdaad het toevluchtsoord is geworden van personen, die hun recht zoeken. Het voorstel om de stemming geheel achterwege te laten, omdat vele aanwezigen niet-deskundigen waren, meende het bestuur te moeten verwerpen, omdat dit in Indië het denkbeeld van onverschilligheid zou kunnen wekken.

De voorzitter stelde de vergadering drie vragen: wenscht de vergadering stemming over de vraagstukken, als gesteld; wenscht zij geheel geen stemming; of wenscht zij stemming tusschen twee moties, door elk der beide praeadviseurs opgesteld?

De twee eerste vragen werden door de leden ontkennend beantwoord; de laatste bevestigend. De motie van prof. C. van Vollenhoven luidt aldus:

De Nederlandsche Juristenvereeniging, gelezen de praeadviezen en gehoord de debatten over samenstelling en werking van den Indischen Volksraad, spreekt als haar overtuiging uit, dat een eenigszins beduidende hervorming van Indië niet denkbaar is zonder aanzienlijke uitbreiding van de bevoegdheden van den Volksraad, noch ook zonder ongerepte erkenning van de feitelijk door dat collega uitgeoefende contrôle; acht het geraden het bestaande stelsel van getrapt kiesrecht voorloopig te handhaven, onder geleidelijke en natuurlijke uitbreiding van het aantal leden van het kiescollege en van het aantal gekozenen in het kiescollege; acht het geraden den Volksraad tot wetgever te maken voor een deel der tegenwoordige ordonnanties en hem medezeggenschap te geven over den definitieven inhoud der Indische Begrooting; acht het ongeraden dit een en ander uit te stellen tot na de invoering van groote autonome gewesten; en gaat over tot de orde van den dag."

De motie van den heer Carpentier Alting is als volgt:

„Gezien etc., gehoord etc., spreekt als haar overtuiging uit, dat de Volksraad zoo spoedig mogelijk in ruime mate medezeggenschap erlange, doch dat daaraan dient vooraf te gaan een reorganisatie van Indië, welke mogelijk maakt den Volksraad te vervormen in een ware volksvertegenwoordiging."

Bij stemming blijkt dat vijftien personen voor de motie van den heer Van Vollenhoven en zeven voor die van den heer Carpentier Alting zijn.

De voorzitter brengt den praeadviseurs den dank der vergadering over voor hun doorwerkte praeadviezen.

De suppletoire Indische Begrooting.

——o——

De teerling is geworpen! In een reces-stemming heeft de Tweede Kamer de wetsontwerpen 480 en 490, waarbij zoo groote personeele belangen betrokken waren, aangenomen. De minister van Koloniën had wel zéér gemakkelijk spel, vooral met 490, dat op den laatsten dag, op het allerlaatste moment in behandeling kwam. Bij de behandeling van de nieuwe militaire bezoldigingen en pensioenen voerde alleen Dr. Scheurer het woord... en dat had hij heusch beter kunnen nalaten. Niet bij de menschen, wien het aanging, was verwarring ontstaan omtrent strek-

king en inhoud dier beide ontwerpen, zooals hij beweerde, maar uit de door hem gehouden algemeene beschouwingen blijkt, dat hij zich niet voldoende in de zaak had ingewerkt, zeker niet in het rapport commissie-Kroesen.

In algemeenen zin heeft een minister van Koloniën in personeele aangelegenheden al heel weinig gegronde kritiek te vreezen van de zijde der Kamer, daar de leden van Indië al bijster weinig afweten en zeker geen tijd en gelegenheid hebben om zich in personeele zaken in te werken. Ik ben altijd meer tegen- dan voorstander geweest van z.g. Indische specialiteiten in de Kamer, maar bij de behandeling van deze zaken is mij maar al te zeer gebleken, dat ze noodig kunnen zijn, vooral als afgeweken wordt van de Indische adviezen. Dat men bij de behandeling van de pensioenen, No. 480, het antwoord van den minister, „dat de voorgestelde regeling zal plaats moeten maken voor een andere, waarbij z o o v e e l m o g e l ij k de onregelmatigheden, die men nu niet kon ontgaan, zullen worden voorkomen" — dat men dat antwoord voor zoeten koek aannam is wel 't toppunt. Waarom niet ineens met een voorstel zonder onregelmatigheden, een deugdelijk afdoend voorstel voor den dag gekomen? Hoe lang speelt men reeds en zal men nog spelen met de duurste belangen van een sedert menschenheugenis op alle mogelijke wijzen te kort gedaan Indisch leger? Dat als onregelmatig erkend voorstel had moeten worden teruggewezen en indiening verzocht van een tot 1 Januari 1920 terugwerkende regeling zonder onregelmatigheden. Waarom dit lapmiddel aanvaard?

Dat de heer Albarda een motie indiende om o.m. de posten betreffende de regentschapsraden uit te stellen, laat zich verklaren. De S.D.A.P.-fractie wordt vanuit Indië goed voorgelicht en wil blijkbaar eerst het rapport der herzieningscommissie onder de oogen zien. Deze motie was natuurlijk koren op den molen van Dr. Scheurer, wiens partijgenoot in den volksraad, de heer Bergmeijer, niet bijster veel voelt voor gemengde regentschapsraden. Hij beriep zich daarbij op den heer Ritsema van Eck, den man van de tweeledige autonomie, van het dualisme, en die de rassengroepeering in stede van de opkomende belangengroepeering blijkbaar wenscht te accentueeren. De minister nam den memoriepost na weinig pourparlers heel goedmoedig terug.

Bij de behandeling van de verhooging der pensioenen, de reeds toegekende, van officieren en minderen nam de minister het amendement-Scheurer c.s. over, om aan alle gepensionneerden 40 pCt. toe te kennen, in stede van 33⅓ pCt. boven de ƒ 2.000.—. Prachtig! het standpunt is m.i. juist en blijkens zijn antwoord stond de minister in beginsel geheel aan de zijde der heeren Scheurer c.s. Zijn bezwaren waren ten deele van practischen aard, ook van financieelen aard. Van financieelen aard......! Och arme, dat half millioen meer kan Indië, meer speciaal de suiker, thee, petroleum e.t.q. met hunne exorbitante dividenden, heusch nog wel dragen. En als de minister het Scheurer c.s.-beginsel reeds vóór de indiening van het ontwerp deelachtig was, had het voorstel anders moeten luiden. Gelijke verhooging voor allen! Zooals het ontwerp daar lag, had de minister voor de pensioenen beneden de ƒ 2.000.— na een amendement consequent een hooger procent dan 40 moeten verdedigen, temeer, waar hij zelf verklaarde, dat de toestand voor de heele kleine pensioenen zéér nijpend is.

Laten minister en Kamer evenwel niet denken, dat de Indische militaire gepensionneerden met die 40 pCt. verhooging zijn ingenomen. Verre van dat! Zeker, een kinderhand is gauw gevuld en er zijn altijd menschen, die voor alles waardeering kunnen vinden. Uitgeknepen citroenen, zegt men, kunnen niet spreken, daarmede te kennen willende geven, dat gepensionneerden geen recht van spreken meer hebben. Dit hebben de oud-Indische militairen, wier belangen vóór 1920 steeds met voeten werden getreden, echter wel. Zij hebben de pacificatie der buitengewesten verricht op een voorbeeldige wijze. Duizenden hunner kameraden liggen op de slagvelden begraven.

Die vermoeienissen, die ontberingen werden geleden, die gevaren getrotseerd door een fuselier voor 'n zakgeld van 33 tot 45 centen per dag. Schatrijk keerden die menschen allen in patria terug, dat kunt U begrijpen. De gagementen voor 12 jaren Indischen dienst waren voor een fuselier ƒ 200 's jaars, sergeant ƒ 260.— en adjudant-onder-officier ƒ 320.— Als een kat in een vreemd pakhuis, hun ambacht verleerd, komen of kwamen die menschen hier terug. De rest laat zich begrijpen! Dienstjaren boven de ... werden niet beloond, jongelingsjaren evenmin. Zoo ken ik iemand, die 40 (zegge en schrijve: veertig) jaren van ± 1865 tot ± 1905 in Indië diende, waarvan 30 jaren als adjudant-onderofficier en die daarvoor ƒ 480.— gagement 's jaars kreeg. Wat kolossale belooning, vindt U niet? Hij en meerderen van zijn slag worden met de rest nu afgescheept met 40 pCt. verhooging, in stede van aan hen (proportioneel) toe te kennen het voor het Indische leger nader voor te stellen pensioen. Deze verhooging had men voorloopig moeten toekennen en bij definitieve regeling der militaire pensioenen den volksraad moeten vragen of het de bedoeling is, die pensioenen van terugwerkende kracht te verklaren voor de oud-strijders van vóór 1920.

Het antwoord zou niet twijfelachtig geweest zijn, daarvan houd ik me verzekerd. Met Hollandsche regelingen heeft Indië n i e t s uit te staan, dat men zulks toch begrijpe.

Misschien zal deze zaak nog eenmaal in den Indischen volksraad aan de orde komen en dan hoop ik ginds in Indië de belangen van mijn oud-strijdmakkers naar behooren te behartigen. Hoe eerder de Tweede Kamer zich niet meer met de Indische duiten en aangelegenheden zal bemoeien, hoe liever het mij is.

Hiermede neem ik afscheid van redactie en lezers van „Oost en West". Ik keer binnenkort naar Indië terug. Het ga U wel!

S. J. AAIJ.

Losse Opmerkingen.

XXIII

De vorige maand vertrok een onzer laatst aangeworven leden, de heer Baginda Dahlan Abdoellah per S.S. Bali naar...... Mekka.

Het is zeker een unicum, in de wetenschappelijke wereld, dat een leeraar aan de Leidsche universiteit (in Maleisch) de bedevaart naar Mekka verricht en dat een Oosterling van uit Holland daarheen gaat! De Leidsche professoren, vooral die in de Oostersche talen en alles wat daarmede samenhangt, islam, etc., zien deze godsdienstige studie-reis met belangstelling verrichten en, na zijn terugkeer, zullen de colleges van „hadji" Abdoellah er zeker niet minder interessant op worden.

Niettegenstaande het exceptioneele van het geval, weigerde de stoomvaartmaatschappij Rotterdamsche Lloyd hem de overtocht naar Port Said... hij moest en zou betalen tot aan Batavia!...... Zelfs nadat de tusschenkomst van den directeur persoonlijk was ingeroepen, bleef deze maatschappij op haar standpunt staan.

De stoomvaartmaatschappij Nederland toonde zich in deze iets ruimer van opvatting en — na voorspraak van de wetenschappelijke wereld, bij monde van een der professoren — kreeg Abdoellah op het laatste nippertje nog een plaatsje op de „Bali", zonder volle passage naar Batavia te moeten betalen. (Van „Koloniën", van „Buitenl. Zaken" en van „Leiden" ontving hij alle medewerking!)

Dit détail is daarom de moeite van het vermelden waard, omdat de van nature minder „zakelijk" en meer „behulpzaam" aangelegde Oosterling deze „geste" van een groote scheepvaartmaatschappij...

die toch zoo reusachtig belang heeft bij Indië en bij scheepsladingen vol met bedevaartgangers...... niet bepaald waardeerend herdenkt. Hetgeen der andere zijde, die dergelijke waardeering niet in klinkende munt kan omzetten, vermoedelijk steenkoud zal laten.

En toch vind ik dit voorval jammer.........

* * *

Vele leden van Oost en West zullen zich vermoedelijk nog herinneren den sympathieken en in de wetenschappelijke wereld zeer hoog getaxeerden Dr. R. Tumbelaka, Minahasser, assistent te Utrecht in de psychiatrie.

Ik herinner me op vergaderingen van de Indische Vereeniging eenige malen afkeurende beschouwingen te hebben gehoord over de onvoldoende medewerking vanwege het dep. van Koloniën om dezen medicus op behoorlijke voorwaarden naar Indië uit te zenden.

Het is dan eindelijk verleden jaar gelukt!......

En ziet...... nauwelijks is Tumbelaka in Indië, of......... hij krijgt van de Japansche Regeering het aanbod om „professor" te worden in de psychiatrie aan de universiteit te Tokio. Hetgeen voor de extremisten in de nationale beweging een welkome aanleiding was tot het treffen van vergelijkingen, die niet ten gunste van Nederland uitvielen!

Van Japan, tusschen twee haakjes opgemerkt, een handige manier om de sympathiën in de Minahassa op Japansch spoor te leiden...... trouwens de ter zake achter de coulissen gekeken hebbenden weten reeds lang, dat Japan bijzonder veel prijs stelt op vriendschap met de Minahassers (op wier bajonetpunten het Nederlandsche gezag in Indië berust......... zooals in militaire kringen heel dikwijls wordt gefluisterd); wat niet wegneemt, dat zuiver wetenschappelijke motieven niettemin de hoofdreden van deze belangstelling kunnen geweest zijn!

Intusschen, de heer Tumbelaka sloeg dit professoraat af, omdat een aanvaarding daarvan zou beteekenen, dat hij met Nederland voor goed heeft gebroken.

De *Java-bode*, deze weigering vermeldende, hoopt, dat Nederland zijne weigering op prijs weet te stellen!

* * *

Nu ik tóch over Japan bezig ben, mag hier zeker wel eens herinnerd worden aan de buitengewone blijken van vriendschappelijke gezindheid, in den laatsten tijd in en buiten het Japansche parlement voor Nederland, en speciaal voor het strategisch zoo gunstig gelegen Nederlandsch-Indië, gedemonstreerd.

Ieder Nederlander en ieder vijand van „oorlog" zal deze vriendschap natuurlijk op de juiste waarde schatten en zich hoogelijkst verheugen in dezen machtigen „sobat"......... te meer, waar wij gedurende den afgeloopen grooten oorlog met vertrouwen de behendigheid van de Nederlandsche diplomatie hebben leeren kennen, die met iedereen puike vrienden bleef, zonder zich echter zóódanig te laten omhelzen, dat „vastzitten" er het gevolg van werd. Het beeld is niet bepaald fraai, maar vermoedelijk daarom des te duidelijker.

Want dat er in Oost Azië iets broeit...... zal den aandachtigen lezer van de Aziatische en Amerikaansche oorlogsbudgetten enz. enz. niet ontgaan zijn! En de houding, die Amerika en de Amerikanen ook na den oordog blijven aannemen tegen *coloured people*, draagt er niet toe bij om in Japan de vredes-idee ingang te doen vinden!

Bij het laatste bezoek van Japansche oorlogsschepen aan Indische havens werden o.a. de Japansche schepelingen van rijkswege onthaald op een reisje naar Buitenzorg. Een internationale hoffelijkheid, vermoedelijk voortspruitend uit de behoefte aan wederzijdsche appreciatie......... waaruit in geen geval de gevolgtrekking te maken, dat de Nederlandsche regeering géén prijs stelt op appreciatie van de zijde van de *eigen* schepelingen, van wie 99 percent nimmer iets van het binnenland van Java te zien kregen (het etablissement te Malang uitgezonderd).

* * *

In verband met dit Japansche uitstapje naar 's Lands plantentuin op Nederlandsche kosten, trof ik in de „N. S. Ct." de volgende beschouwing aan:

> Een vorig jaar werd door bemiddeling van kolonel Gooszen, een aantal onder-officieren op gouv. kosten in de gelegenheid gesteld een suikerfabriek in werking te zien, welk uitstapje uitstekend in den smaak viel.
>
> Men klaagt in Nederland in Regeeringskringen over de weinige kennis en belangstelling van het volk voor onze koloniën, doch ligt hier nu niet een weg, om die kennis en belangstelling onder het volk te vermeerderen van Gouvernementswege?
>
> Veel zullen dergelijke uitstapjes niet kosten, want in vele gevallen is er in den omtrek van de bezienswaardigheid een garnizoen gelegen, welks gastvrijheid kan worden ingeroepen.
>
> Het is trouwens opmerkelijk, hoe weinig het mindere personeel op de vloot weet van land en volk, terwijl toch een gedeelte van hun diensttijd hier wordt doorgebracht.

Deze beschouwing kan precies omgedraaid worden ten opzichte van de Indische schepelingen van onze beide groote stoomvaartmaatschappijen.

Deze, ten getale van eenige duizenden, bezoeken periodiek onze beide havens, zien in doorsnee niets anders dan den viezen zelfkant van Zeedijk en Schiedamschen dijk en verspreiden in Indië de zonderlingste en allerverheffendste verhalen omtrent Westersche beschaving, etc., etc.; welke verhalen, als komende uit monden van menschen, die het weten kunnen, gretig worden aangehoord en... aangedikt.

Wat zouden de scheepvaartmaatschappijen (want hier is het particulier initiatief aangewezen, omdat dit géén Regeeringsschepelingen zijn) een reusachtigen steen kunnen bijdragen tot het aankweeken van wat méér kennis en waardeering voor het Westen... indien zij er toe konden besluiten om den Indischen en Chineeschen schepelingen hunner stoomers periodiek wat van mooi Nederland te laten zien.

Die maatschappijen hebben personeel genoeg om als geleider te fungeeren en van de spoorwegmaatschappijen (althans zeer zeker van de Nederlandsche Staatsspoor) zullen zij ongetwijfeld daarbij de noodige faciliteiten genieten.

Er zal Nederland toch zeker wel „iets" gelegen liggen aan de meening, die een deel van het Indische proletariaat koestert ten opzichte van Nederland?.........

Is dit niet iets voor „Oost en West" om als promotor op te treden?

* * *

Vorenstaande beschouwing geldt, en in niet mindere mate, ook voor de hier aanwezige studenten van Indischen bloede, met dat verschil, dat dezen meerendeels door eigen gebrek aan belangstelling nagenoeg niets van Nederland zien!

Ik sprak in Indië meerdere malen met Indiërs, die in Holland studeerden en het trof mij altijd, dat — de uitzonderingen niet te na gesproken — de kennis van het Westen, van de Westersche beschaving, de cultuur, landbouw, veeteelt, nijverheid, enz., enz. voornamelijk geconcentreerd was in de Haagsche en Amsterdamsche kroegen, mitsgaders hunne bezoeksters en bezoekers!

En ook *dit* is te betreuren, want ook *hier* gaan prachtgelegenheden voorbij om onder de Oostersche (intellectueele) wereld wat meer waardeering voor ons eigen land te verspreiden.

Fietstochten naar Friesland, naar Limburg, enz. kosten „en club" heusch niet meer dan de dagelijksche consumpties op de „boulevards" van Scheveningen! Evenmin het bezoeken van fabrieken, haven-

werken, landbouwbedrijven, etc., etc. En zoowel van de zijde van particulieren, als ook van de zijde van onze Vereeniging „Oost en West" met de door heel Nederland verspreide leden, zal daarbij ongetwijfeld de noodige hulp en voorlichting gegeven worden, indien zulks gewenscht wordt! Het dagelijksch bestuur, met hetwelk ik deze aangelegenheid besprak, bevestigde dit volkomen.

Ligt het niet op den weg van het „Indonesisch Verbond van Studeerenden" om in deze het initiatief te nemen?

Wie van de congressisten van 19—22 Juli a.s. te Lunteren, wil hier een balletje over opwerpen?

H. J. VERMEER.

Den Haag, 4 Juli 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Werkstakingen en de Strafwet.

In het „Soer. Hbld." treffen wij een zeer belangrijk artikel aan over de strafbedreiging tegen werkstakingen. De heer A. doet daarin allereerst uitkomen, dat in de op 1 Jan. 1918 afgeschafte strafwetgeving artikelen voorkwamen, welke ruimschoots voldoende waren om werkstakingen te verhinderen. Bij art. 341—343 werd de samenspanning van werklieden strafbaar gesteld om tegelijkertijd het werk te doen ophouden, het werk in een fabriek of werkplaats te verbieden, of te beletten, dat andere werklieden er heen gaan of er blijven vóór of na zekere uren, en in het algemeen om den arbeid te schorsen, te beletten of in prijs te doen stijgen. Bovendien bedreigde art. 75—83 van dat wetboek straffen tegen de openbare ambtenaren, die in gemeen overleg besluiten hun ontslag te nemen, wanneer dit tot doel of gevolg heeft, de schorsing of stremming der rechtsbedeeling of van eenigen anderen openbaren dienst.

Dit alles is als met tooverslag veranderd bij de invoering in 1918 van het Strafwetboek voor Ned.-Indië, een zoo goed als getrouwe copie van het Nederlandsche Strafwetboek De bovengemelde artikelen van het oude Strafwetboek zijn vervallen; men treft in het nieuwe Strafwetboek geen overeenkomstig artikel aan. Ook ontbreken hierin de artikelen 358bis, ter en quater, naar aanleiding der spoorwegstaking in 1903 in het Nederlandsche Strafwetboek ingevoerd. Schr. acht deze omissie een gevolg van een advies van den vroegeren hoofdinspecteur der S. S., den heer Damme, die meende, dat vrees voor politieke stakingen van het spoorwegpersoneel onder de sedert veranderde omstandigheden, geen reden van bestaan meer heeft. Verder, dat economische stakingen door andere middelen dan strafbedreiging moeten worden voorkomen en dat de vrijheidsbeperkingen, welke in dergelijke maatregelen liggen opgesloten, zouden kunnen leiden tot een geest van ontevredenheid, die ongunstig zou werken op de ontwikkeling van een gezond vereenigingsleven.

Schr. gaat na of deze argumenten van 1913 nog hun kracht hebben behouden. Vrees voor politieke stakingen heeft nog reden van bestaan en niemand zal willen ontkennen, dat het wenschelijk is, dat de positie van den ambtenaar zoodanig zij, dat er geen reden voor hem bestaat tot een staking over te gaan ten einde zijn economische positie te verbeteren.

Aangenomen, dat staking van den arbeid een recht is, dat den werknemers tegenover den werkgever toekomt, zij is een onbetwistbaar onrecht, wanneer zij geschiedt binnen den termijn, waarvoor de werknemer zich heeft verbonden, wanneer zij ontaardt in weigering van de vervulling eener verplichting, welke de arbeidsovereenkomst hem oplegt en niets van hem wordt gevraagd dan dat, waartoe hij is gehouden. Legt de werknemer onder die omstandigheden het werk neder, dan is dit niets anders dan een

wederrechtelijke contractbreuk, een onrechtmatig daad.

De vrees, dat de in de stakingsartikelen opgeslot liggende vrijheidsbeperking zou leiden tot een gee van ontevredenheid en ongunstig zou werken op d ontwikkeling van een gezond vereenigingsleven, hersenschimmig gebleken. Zelfs zonder dat de st kingswetten in de Indische strafwetgeving zijn op genomen, is de ontevredenheid onder de ambtenar steeds toegenomen.

En wat het vereenigingsleven in Indië betreft, d is een totale mislukking gebleken. De enkele hier o Java bestaande inlandsche vakvereenigingen hebbe zich nimmer ten doel gesteld hun leden economis of moreel op te heffen, doch zijn grootendeels ont aard in geheime vereenigingen, die geen ander do nastreven dan om haat en ontevredenheid te zaai dan wel om het bestaande gezag omver te werpen.

Het artikel eindigt met de conclusie, dat het gee betoog behoeft, dat de regeering, in deze tijde waarin het welzijn van de particuliere industrieën cultures — de kurk waarop Indië drijft — dagelij wordt bedreigd door onverantwoordelijke volksm leiders, zeer zeker bevoegd, en zelfs verplicht is, o tegen het uitlokken van ongemotiveerde stakinge zonder eenigen economischen ondergrond, met ee strafbepaling te reageeren. Wèl zal daartegen kun nen worden aangevoerd, dat het toepassen van d strafbepaling, bij het uitbreken van een staking fe telijk onmogelijk zal zijn, omdat een strafvervolgin tegen honderden onmogelijk is, doch daartegen ka worden aangevoerd, dat dergelijke strafbepalinge een heilzame preventieve werking kunnen uitoefene waarbij dan nog bovendien dit komt, dat het in he openbaar opruien tot staking tot een strafbaar fe zal worden gestempeld.

Politiek en Indische studenten.

Aan een hoofdartikel in de *Java Bode* van de heer Kandou ontleenen wij o.m.: De he Stokvis, inspecteur van het M. O., thans m verlof in Europa, heeft zijn open brief besproke welke hij verleden jaar aan de Indische studenten i Nederland richtte. In bedoelden brief ried hij d studenten van Indonesische origine aan zich niet o politiek terrein te bewegen, maar met spoed hun st die te voleindigen, ten einde aldus hun vaderlan op de verschillende gebieden vlugger van dienst kunnen zijn. De heer Stokvis is van meening, dat d Indische studenten te veel bemoeienis hebben me „dingen", die buiten de sfeer van hun studie liggen dat deze studie daardoor min of meer verwaarloos wordt, terwijl Indië hun krachten toch zeer va noode heeft. Het is voornamelijk het „doen" aa politiek, dat de heer Stokvis critiseert. Het is voor namelijk ook dit punt, waar de heer Kandou met de heer Stokvis van meening verschilt.

De geestelijke opleving onder de inheemsche be volking, welke opleving door de regeering als een verblijdend verschijnsel wordt geconstateerd, danken wij aan eenige studeerenden, die aan politiek „de den", die ruim tien jaren geleden den gedenkwaar digen stoot gaven tot de oprichting van B. O. N dien hebben studeerenden herhaaldelijk door hun initiatief verschillende andere nationale stroomin gen aan zich verplicht, daar zij er de geestelijk vaders van zijn. Hun namen zijn nauw gekoppeld aa de verschillende politieke stroomingen. Hen uit schakelen zou beteekenen, deze stroomingen aan merkelijk remmen, zoo niet erger.

Hun rol is in den loop der jaren er niet minder belangrijk om geworden. Integendeel, nu meer dan ooit klemt de noodzaak, dat zij de tallooze *onontwikkelde* z.g. volksleiders gaan substitueeren in de na tionale beweging. De rol van den Indischen studee rende in de Indische politiek kan niet anders dan belangrijk zijn, gezien het geringe aantal intellec tueelen dat Indië vooralsnog bezit. Hem die rol te ontnemen, zou beteekenen hem beletten zijn natio nale *plicht* te vervullen.

Schr. wil hiermede niet zeggen, dat de vakken van studie nu op het tweede plan moeten worden gesteld. Integendeel, zij dienen in de eerste plaats de aan-

dacht te hebben, doch het luttele aantal Indische intellectueelen maakt het tot zijn nationale plicht, dat de Indische student zijn bemoeienis ook uitstrekt tot de politiek, wil het hem althans ter harte gaan, dat de nationale stroomingen van zijn vaderland niet geleid worden in de beddingen van ongeluk en verderf.

De Nationaal-Indische partij.

Op een drukbezochte vergadering van de N(ationaal)-I(ndische) P(artij) ontvouwde de heer Vierhout, het nieuwbenoemde Volksraadslid, zijn politiek program — zooals wij o.a. uit de *Sum. Post* in het hoofdartikel „*de Oostkust en de Volksraad*" lezen — en dat hierop neerkomt, dat de Volksraad wordt verkozen op de basis van algemeen kiesrecht met verantwoordelijke departementshoofden, terwijl de positie van den algemeenen regeeringsgemachtigde ongeveer moet zijn als die van den premier.

De band met Nederland moet bestendigd blijven.

Aan den Volksraad moet de gelegenheid worden geboden de begrooting in de Kamers te doen verdedigen.

Spr. oordeelde, dat het Nederlandsche volk en de huidige, Indische regeering van goeden wille zijn om Indië tot zelfstandigheid te leiden. Bij unificatie der rechtspraak moeten allen voor de wet gelijk zijn. De heer Vierhout verklaarde zich een tegenstander van de militie, zoolang het volk niet meerdere zeggingschap heeft, een tegenstander van het Staatssocialisme op de basis der vrijzinnig-democratische partij. Spr. is voor een spoedige invoering eener arbeidswetgeving, in verband waarmede hij de laatste publicatie van het Suikersyndicaat in het *Archief* scherp veroordeelde.

De heer Vierhout werd luide toegejuicht.

Tijdens het debat deelde de voorzitter der N. I. P. mede, dat jhr. De Muralt bereid was ook een spreekbeurt te vervullen; in een schrijven heeft de heer de Muralt uiteengezet, dat in Indië een reusachtige, sociale achterstand bestaat.

De Europeesche vrouw in de binnenlanden.

In de *Sum. Post* beschrijft *Bios* in het artikel „*Naar Bagan Si Api Api*" den geweldigen brand, die daar gewoed heeft. Hij kwam in de gelegenheid een kijk te krijgen op het leven en den arbeid van vele ambtenaren in het hartje der binnenlanden en schrijft daarover vol bewondering.

Maar, voegt Bios er aan toe, dat zoovele bestuursambtenaren 't leven in de rimboe kunnen volhouden, er niet onder doorgaan, is niet voor 't minst te danken aan den steun, dien zij veelal van hunne echtgenooten ondervinden. 't Wil wat zeggen, als Europeesche vrouw jaren achtereen te verblijven in streken, waar alles in 't eigen, eenzame huis moet worden gevonden en de man bovendien soms nog dagen lang op tournée gaat, waar bij ziekten wijd in den omtrek geen geneeskundige hulp is te vinden, waar het leven geheel en al uit het eigen innerlijk moet worden opgebouwd.

En dan nog voortdurend opgewekt te blijven om den man den moed niet te ontnemen, om zijn bestaan zoo zonnig mogelijk te maken...... zie, daar behoort méér dan moed toe, daar zijn een rotsvaste liefde en een groot idealisme voor noodig. En die vindt ge dan ook op de eenzame, vooruitgeschoven posten van het Nederlandsche gezag, in de veelal primitieve, maar toch zoo'n weldadige warmte uitstralende woningen van den bestuursambtenaar.

De vele Indische stadsvrouwtjes, die haar echtgenooten in den steek laten, zoodra het uitgaande leven voor haar de attractie verloren heeft en zij naar iets nieuws verlangen, of wanneer kwalen of vermeende kwalen haar naar een rustkuur in 't koude Westen doen verlangen, moesten zich deze kranige Hollandsche vrouwen in 't binnenland eens wat meer tot voorbeeld stellen. Misschien zouden ze dan leeren beseffen, dat er in dit leven nog iets hoogers en beters bestaat dan het jagen naar genoegens en 't uitvinden van nieuwe attracties: de opoffering voor, het opgaan in den zwaren arbeid van den man in de tropen!

Excursie der Natuurhistorische Vereeniging.

De afdeeling Batavia der Ned. Ind. Natuurhistorische Vereeniging hield een excursie naar een der koraal-eilanden in de baai van Batavia. Drie stoombooten brachten het talrijke gezelschap van Priok over een heerlijk kalm zeetje naar het eiland Edam. Hier werden allereerst de schatten der zee bewonderd en verzameld. Sierlijke, levende bloemkoralen ontplooiden zich in een glas met zeewater, zeekomkommers werden door anderen aangebracht en kropen er langzaam tusschen rond. Bonte vischjes werden met schepnetten gevangen en heremietkrabbetjes kropen met hun geleende schelpen overal over het strand. Natuurlijk was het niet mogelijk, dit alles te verzamelen en daarbij zelf droog te blijven. Anderen hielden zich meer met de landflora bezig en bewonderden de rose kelken van de strand-ipomaea en de niet minder fraaie vlinderbloemen van de Canavallia, die evenals de Ipomaea in lange slierten over het strand kruipt. Op sommige plaatsen stonden de mangrove's in groot aantal op hunne steltwortels langs het strand.

Vele andere merkwaardige planten werden bekeken. In de N. V. is een ieder, die belang stelt in de levende natuur, welkom. De secretaresse, mevr. Engles-Julies, woont Waterlooplein 15. *(Java-Bode).*

Tekort aan geneesheeren.

Er bestaat te Semarang thans een sterk tekort aan geneesheeren, althans aan dokters, waarin het publiek vertrouwen stelt. Nemen we den toestand van het oogenblik, dan blijkt het overgroote deel der zieken tot den patiëntenkring van twee of drie doktoren te behooren, voor een stad als Semarang een verkeerde toestand, waarin verbetering behoort te komen. Er is te S. nog stellig plaats voor een drietal artsen, die het publieke vertrouwen door hun kunde en persoonlijkheid weten te winnen.

Vermoedelijk zal dokter Koenraads, vroeger te Klaten, zich te S. komen vestigen, terwijl mevrouw Baars practijk gaat uitoefenen. *(Loc.)*

UIT DE INDISCHE PERS.

„De papiermoeilijkheid in Ned.-Indië". In de *Neratja* van 20 Maart 1920 wordt er eens op gewezen, met welke moeilijkheden de administraties van de verschillende Inlandsche couranten in Ned.-Indië te kampen hebben, ter zake van de papierleverantie.

De prijzen van het papier zijn natuurlijk zeer gerezen, doch dit bezwaar is wel te ondervangen.

Een andere zaak wordt het voor de administraties. wanneer het artikel niet meer te krijgen zal zijn.

Met het gewone courantenpapier is dit reeds voor een groot deel het geval en het courantenpapier, dat voor bewaring niet in aanmerking komt, heeft reeds alle mogelijke kleuren aangenomen.

Zoo gelijkt het papier, waarop de „Oetoesan Hindia" uitgegeven wordt, wel op gedroogd pisangblad en het papier van de „Kaoem Moeda" verschilt daarvan niet veel.

De administratie van de *Neratja* beschikt gelukkig nog over eene kleine hoeveelheid bruikbaar courantenpapier, doch men vrage daarbij niet naar den prijs, welke daarvoor betaald is geworden, n.l. tijdens den oorlog tienmaal den prijs en thans tweemaal den prijs van vóór den oorlog.

Met betrekking tot dezen papiernood schrijft de heer A. H. Wignjadisastra in de *Kaoem Moeda* het navolgende:

In de korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel van 19 Februari 1920 kan men de mededeeling vinden, dat de papierfabrikanten in Japan in eene vergadering hebben besloten de papierprijzen met 10 pCt. te verhoogen. Deze vergadering, die op 22 December 1919 te Tokio werd gehouden, kwam tot deze eindbeslissing in verband met de stijging der loonen.

Doch aangezien, volgens den schrijver, de bedrijfskosten in Japan niet zooveel zijn verhoogd, meent hij deze papierprijsstijging meer te moeten zoeken bij de importeurs van papier uit den vreemde, die naar een te groot winstbejag streven.

Het courantenpapier is dientengevolge met 9 yen gestegen.

Dat papier is dus wel bereikbaar voor de Inlandsche couranten, doch tegen zeer hoogen prijs.

In de Korte Berichten van 26 Februari 1920 kan men lezen, dat Amerika voor één jaar tijds den papieruitvoer wil bemoeilijken, zoodat het betrekken van dat artikel uit dat land zonder twijfel moeilijk zal zijn, terwijl tot overmaat van ramp de handelaren te Batavia hebben bericht, dat Noorwegen alleen „en gros" aan Engeland levert.

Engeland voerde vóór den oorlog papier uit naar Java, doch is nu zelf op het buitenland aangewezen.

Onmogelijk is het natuurlijk niet dat men, door dergelijke berichten uit te strooien, verhooging van de papierprijzen beoogt.

De *Kaoem Moeda* zal dus voorloopig voortgaan haar courant te drukken op papier dat veel op gedroogd pisangblad gelijkt.

De stand van zaken op Java met betrekking tot de papierleverantie is derhalve:

Geen papierfabriek op Java.

Dúúr papier in Japan.

Moeilijke leverantie uit Amerika.

En wat doet Nederland, vraagt de schrijver?

„Uit de Regentenwereld." Aan de *Neratja* van 22 Maart 1920 werd het navolgende ontleend:

Volgens ontvangen bericht zal de heer Raden Toemenggoeng Wira Nata, Regent van Tjiandjoer, in die functie worden overgeplaatst naar Bandoeng, hetgeen aan de inlandsche bevolking van die plaats zeker aangenaam zal zijn en haar dankbaar zal stemmen, in aanmerking genomen dat zij steeds verlangend naar die benoeming heeft uitgezien.

Moeharam, aldus is de naam van den aanstaanden Regent van Bandoeng, hoort in de Preanger niet thuis, doch is in het Regentshuis geen onbekende.

Zijn vader, een vroegere Regent van Bandoeng, was destijds bij het volk zeer gezien en de populariteit, welke Raden Toemenggoeng Wira Nata geniet, dankt hij aan zijn persoon zelf. Voor zijne meerderen is hij hoffelijk en eerbiedig en voor de lager geplaatsten is hij de welwillendheid zelve, waardoor zijn omgang met pryaij's en particulieren altijd zulk een gemakkelijk karakter draagt.

Het gerucht loopt, dat de zetel van het Regentschap van Tjandjoer naar Soekaboemie zal worden verplaatst en het regentschap zal worden opgeheven.

De Patih van Tjandjoer is tijdelijk met het bestuur belast, hetgeen wel met die opheffing in verband zal staan.

Hoe het evenwel zij, in elk geval zal een nieuwe Regent voor één der beide plaatsen moeten worden aangewezen.

Rechten op die functie, tengevolge van afstamming, kan niemand doen gelden en de Regeering zal dus uit de Inlandsche ambtenaarswereld een keuze moeten doen en daarbij rekening moeten houden met het beginsel van de ontvoogding, dat in vollen gang is en reeds den Regentschapsraad in het leven heeft geroepen.

Men zal derhalve moeten omzien naar een jonge, intellectueele kracht, die in staat zal zijn de hooge inlandsche functie op zich te nemen en als zóódanig wordt in de buitenwereld de Patih van Batavia als candidaat voor de nieuwe betrekking genoemd.

Volgens den schrijver, zal de Regeering moeilijk een beter landsdienaar vinden dan Patih Raden Moemad Achmad, wiens bestuurstalenten en belangstelling voor het onderwijs duidelijk aan den dag zijn getreden.

Ontslagen uit de gevangenis. De heer Mohamad Joenoes, hoofdredacteur van het Inlandsche blad de *Benih Mardika* te Medan en vroeger medewerker van de *Neratja* te Batavia, is den 10en Maart 1920 uit de gevangenis op eerstgenoemde plaats ontslagen en op vrije voeten gesteld.

Zooals bekend, was hij wegens een persdelict door den rechter te Medan tot 3 maanden gevangenisstraf veroordeeld.

Op den dag van deze invrijheidstelling verscheen de *Benih Mardika* op blauw papier, welke kleur „de hoop" voorstelde.

Het was eene attentie, welke door de Redactie van het blad aan Mohamad Joenoes werd bewezen en had bovendien de bedoeling te laten uitkomen, dat men nog veel hoopt en verwacht van den hoofdredacteur in het belang van het volk en dat hij den band tusschen leiders en geleiden zal weten te versterken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over de mieren in Ned.-Indië. In de *Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po* van 23 Maart 1920 wordt het een en ander medegedeeld over de mieren in Ned.-Indië, waaraan het navolgende is ontleend:

Het aantal mieren, dat in Ned.-Indië voorkomt, is zeer aanzienlijk en het is zeer moeilijk voor de niet-deskundigen om daarbij de verschillende soorten te onderkennen.

De bekende roode mier wordt in de bosschen aangetroffen en maakt er nesten in en boven den bodem, welke soms verscheidene meters omvang hebben.

De wegen, welke daarnaar toe leiden, zijn eveneens zeer smal en bijzonder geschikt om de vreemde en kleine dieren, welke zich daar langs bewegen, aan te vallen en te dooden.

Deze roode boschmier doet zoodoende nuttig werk, daar zij tal van schadelijke insecten onschadelijk maakt.

De kleine roode en zwarte tuinmier komen in verschillende soorten voor en zijn in zoover gevaarlijk, doordien zij de schadelijke bacillen van de bladeren medenemen en die in andere lichamen overbrengen.

Het zijn de bladluizen, die zich aan de vernieling van de mieren weten te onttrekken, doordien zij een zoete stof uit hun lichaam afscheiden, welke door de mieren gaarne wordt opgenomen.

De kleine roode mier, die Pharomier wordt genoemd, komt bijzonder veel voor en zou uit Zuid-Amerika zijn overgebracht.

In Europa kan zij niet leven.

In Indië daarentegen zijn de levensvoorwaarden, vooral in warme huizen en in groote centra, zeer gunstig. Hebben ze zich eenmaal in een huis genesteld, dan is het zeer moeilijk ze er uit verwijderd te houden en de levensmiddelen in huis te beschermen.

Zelfs vrij groote stukken vleesch heeft men door deze mieren naar de nesten zien vervoeren.

De kleine zwarte mier leeft ook veel in de huizen, doch geeft aan de bewoners niet die beslommeringen als de kleine roode mier.

In het mierennest komen slechts enkele vrouwelijke elementen voor. Men kan ze door de grootte van de andere gemakkelijk onderscheiden. Ze blijven in het nest en worden dan door de andere mieren bewaakt en gevoed.

Ook voor de larven, die uit de talrijke eieren te voorschijn treden, wordt gezorgd. Nadat deze larven van huid hebben verwisseld, worden zij mieren.

In een bepaald gedeelte van het jaargetijde vliegen de gevleugelde mannetjes en wijfjes uit, om zich met soortgenooten uit andere nesten te vermengen.

Zoodra die vermenging heeft plaats gehad, sterft het mannetje, terwijl het wijfje de vleugels laat vallen, hetzij door ze zelf af te bijten, hetzij dit door de andere mieren geschiedt.

Zoolang het wijfje leeft, gaat het voort met eieren te leggen.

De mieren staan niet alleen dikwijls vijandig tegenover de soortgenooten in andere nesten, doch in de nesten heerscht ook dikwijls oneenigheid, die tot gevechten aanleiding geeft.

„Wat Batavia noodig heeft. Volgens bericht, voorkomende in de *Straits Times* en overgenomen in de *Perniagaän* van 23 Maart 1920, is te Singapore een klein syndicaat gevormd met het doel dáár ter plaatse een auto-omnibus in het leven te roepen voor het vervoer van passagiers op de voornaamste wegen. Elke omnibus zal 17 personen kunnen bevatten, terwijl voor elken afstand van 1 mijl vier cent zal moeten worden betaald.

Ford-auto's ter zwaarte van 1 ton zullen in ge-

bruik worden genomen, terwijl men hoopt binnen 4 maanden 20 auto's in gebruik te kunnen stellen.

Gebrek aan rijtuigen is de reden, waarom te Singapore dit syndicaat tot stand is gekomen en aangezien datzelfde gebrek ook te Batavia bestaat, is het rationeel, dat men ook dáár tracht het Singapoorsche voorbeeld te volgen.

Bovendien is de stoomtram steeds overladen of defect en de electrische tram heeft geen voldoende plaats voor de personen die vervoerd moeten worden. Een ieder heeft zich daarvan wel kunnen overtuigen.

In overweging wordt gegeven om tijdens de drukke uren, d.i. 's morgens, 's middags en 's avonds, om de tien minuten een autobus te laten loopen vanaf het Stadhuisplein naar de Harmonie en van dáár naar Koningsplein, Kampong Djati, Nieuw-Gondangdia, Menteng en verder naar Salemba en Meester-Cornelis

Deze reizigers kunnen daarna in de stoomtram en de electrische tram overstappen, echter zonder dat het tarief wordt verhoogd.

Is zulk een dienst in het leven geroepen, dan kan worden beoordeeld op welke wijze dit autovervoer met voordeel kan worden uitgebreid.

Zulk een autovervoer zal zeker in een lang gevoelde behoefte voorzien, terwijl men bevrijd wordt van de actie van een Stoomtramdirectie, die meer het geldelijk eigenbelang dan het belang van het publiek beoogt.

Bovendien wordt het aantal huurwagens, sado's, Deelemankarren en ebro's steeds minder en de inlandsche koetsiers eischen al maar meer hoogere vrachtprijzen, waartoe zij trouwens wel verplicht zijn, in aanmerking genomen dat de rijstprijzen en andere levensmiddelen, de grondstoffen en loonen te Batavia en elders in Indië zoo zijn gestegen.

Een paar maanden geleden liep het gerucht, dat te Batavia eene Maatschappij zou zijn gevormd met een werkkapitaal van twee ton gouds om een autodienst in het leven te roepen.

Deze tijding werd vooral door hen, die over geen rijtuigen beschikken, met groote vreugde vernomen, want het zijn deze personen, die dagelijks veel moeite hebben met het verkrijgen van huurrijtuigen.

Het is daarom jammer dat dit bericht zich niet heeft bevestigd, want de schrijver is van meening, dat wat te Singapore levensvatbaarheid heeft, ook te Batavia kan slagen.

Zou er geen particulier persoon te Batavia zijn, die deze zaak zou willen aanpakken, vraagt de schrijver?

En als deze niet aanwezig is, zou de Gemeente dan daarin geen aanleiding kunnen vinden om zulk een autodienst in het leven te roepen?

Dit zou werkelijk in het publiek belang zijn en misschien voor de Stoomtramdirectie eene aanleiding zijn om alvast wat in te toomen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

In het Nr. van 3 Juli schrijft de hr. R. A. van Sandick over het Algemeen Ingenieurs-Congres te Batavia van 8—15 Mei 1920; behalve een korte inleiding bevat het stuk een résumé van de rede van Z.Exc. den Gouverneur-Generaal, de rede van den hr. van Sandick zelf, die het Instituut van Ingenieurs hier te lande vertegenwoordigt; verder hetgeen de afgevaardigde van het Gouv. der Philippijnen, José Paez, bij de opening van het Congres gezegd heeft.

Nationale Staatkundige Gids.

Het Nr. van 24 Juni bevat eene beschouwing „Sociale wetgeving voor Indië". — In het volgend Nr. een artikel over de werkwijze der Arbeidsinspectie in Indië. Schr. vraagt zich af of deze wel goed geregeld is, als het mogelijk is dat (volgens de jongste mailberichten) een tolk van dien dienst zijn positie zoozeer kan vergeten, dat hij, koelieloodsen rondgaande om te vragen of er ook klachten waren, bij het vernemen van klachten over slaan door assistenten, niet onduidelijk te verstaan gaf, dat men dan daartegen maar in verzet moest komen. Als arbeidsinspectie en planters en hunne organisaties samenwerken, behoeven dergelijke dingen niet voor te komen.

De Amsterdammer.

Onder het opschrift „Indische causerieën. III. Van taal, taalvorming en taalverwording", geeft Mr. H. G. Koster (in het Nr. van 26 Juni) een beschouwing over het zoogenaamd Koloniaal Nederlandsch.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van deel 60, afl. 2: Verslag van het wetenschappelijk gedeelte der vergaderingen van de afdeeling Sumatra's Oostkust der Vereeniging tot bevordering der geneeskundige wetenschappen. — Proeven ter immuniseering tegen pest, door P. C. Flu. — Clonorchiosis hepatis, cirrhosis parasitaria en typische groei van het galgangepitheel, door Dr. J. Mebius. — De nitrosoindolreactie, door J. Groenewege. — De reactie van Sachs-Georgi bij framboesia tropica, door Dr. O. L. E. de Raadt. — Seralogische diagnostiek der syphilis met behulp van de reactie van Sachs en Georgi, door Dr. J. A. de Nooy.

De Banier.

In het Nr. van 28 Mei is opgenomen het eerste gedeelte van het belangrijke artikel van zendeling E. J. van den Berg: „De Parhoedamdambeweging (ontleend aan „Mededeelingen van het N. Z. G."). — Verder vindt men er een tweetal kiekjes in van het Jongenshuis te Soekaboemi, welke eenigszins een indruk geven van deze uitnemende inrichting.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootsch.

Dr. H. J. Lulofs besluit in No. 4 zijn geleerde verhandeling: Taprobane's verrijzing op de oude wereldkaart. Eerste berichten over Ceylon, tot den tijd van Ptolemaeus, ± 130 n. Chr. Besluitende zegt schr.: „Wij willen hopen dat deze studie, gewijd aan het klassieke verleden van een der juweelen, uit onzen kolonialen kroon in 1815 gerukt omdat het verpand moest worden, bij de lezers van dit tijdschrift eenige belangstelling moge vinden, ook al schijnt onze veelbewogen tijd in verschillende wetenschappen minder lust meer te hebben zich te verdiepen in wat de oudheid leeren kan......"

De hr. W. O. J. Nieuwenkamp beschrijft een vijfdaagsche tocht naar het binnenland van Soemba (met drie teekeningen, waarvan er twee hoogst merkwaardige grafmonumenten vertoonen).

Onder het opschrift „Gegevens betreffende de onderafdeeling West-Ceram" publiceert Prof. J. C. van Eerde eenige passages uit een „Voor den dienst" gedrukte nota van den hr. F. J. P. Sachse, welke passages betrekking hebben op de ontwikkelingsmogelijkheid van de Inlandsche bevolking van Ceram en hare economische toestanden.

In de rubriek Litteratuur o.a. een bespreking van de eerste afl. van „De volken van Nederlandsch-Indië" en A. Berthelot: Ueber den Ursprung des Totemismus. — De rubriek „Mededeelingen" bevat o.m. een artikel van den hr. Witkamp „Kjökkenmöddiger", d. z. schelpenheuvels, ter Oostkust van Sumatra.

Vereeniging „Koloniaal Instituut".

Verschenen is het verslag van het jaar 1919 der vereeniging „Koloniaal Instituut" te Amsterdam. Dit boekwerk van niet minder dan 137 bladzijden druks bevat zooveel interessante mededeelingen, dat het niet mogelijk is in een kort bestek er een overzicht van te geven. We bevelen de lezing met warmte aan, want inderdaad men moet bewonderen de groote werkkracht, welke van het instituut en zijn verschillende afdeelingen uitgaat. Speciale aandacht willen we toch vestigen op een als Bijlage VIII afgedrukte afzonderlijke nota over het cocosvezel-vraagstuk in Nederlandsch-Indië.

De Gids.

Onder den titel: Op zee, geeft Augusta de Wit in het Juli-Nr. van „De Gids" een tweetal korte schetsjes, n.l. „In de baai van Ternate" en „Op de Nieuw-Guineesche kust".

Geologisch overzicht van Java en Madoera.

Als afzonderlijke overdruk uit de „Waterstaatsingenieur" van 1919, No. 11, is eindelijk hier te lande aangekomen de studie van dr. G. J. N. Hengeveld: Geologisch overzicht van Java en Madoera (met een groote geologische kaart en eenige platen). Daar de atlas met geologische kaarten van Verbeek en Fennema geheel is uitverkocht (en in sommige opzichten ook verouderd), zal deze uitgave in een leemte voorzien.

De West-Indische Gids.

Inhoud van de Juni-afl.: Een vreemdelingen-laboratorium voor biologisch onderzoek in Suriname, door G. Stahel (met aan het slot een opgave van boeken en tijdschriften ten bate van biologen die Suriname wenschen te bezoeken). — Een Surinaamsche Gouverneursfamilie, door S. Kalff (n.l. Aerssen van Sommelsdyck).

— De Indiaan en de letterkunde, door Dr. H. F. C. ten Kate (bespreking en résumé van J. Rodway: „In Guiana wilds; a study of two women"). — De zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname 1738—1816, door H. Weiss (vervolg). — De jeugd van Juriaen François Friderici, Gouverneur-Generaal van Suriname, door Mr. R. Bijlsma. — De R. K. Missie in Suriname, door W. D. H. Baron van Asbeck. — Bibliographie.

Cultura.

In het Juni-Nr. vervolgt de hr. P. C. van der Wolk zijn zeer lezenswaardige beschouwing: Tropen-romantiek (geschiedenis van onze nootmuskaat-cultuur). Schr. geeft blijken van groote belezenheid op historisch gebied; dat zijn welversneden pen niet weinig gekruid en gepeperd is (men leze b.v. zijn opvattingen over Coen in verband met Banda), zal men den over specerij-eilanden schrijvende gaarne willen vergeven.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 27: De arbeidswetgeving ter Oostkust van Sumatra, door H. J. Bool. — Oogstcijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Tarief van uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

Ricinus communis op Java.

De cultuur van Ricinus communis op Java neemt regelmatig toe. Tot dusverre werd de olie vrijwel uitsluitend door de inlanders voor de batikindustrie gebruikt, maar gedurende den oorlog is de export langzamerhand toegenomen en is gebleken dat de plant zich uitstekend laat kweeken onder de kapokboomen, die bijna geen bladeren hebben. De opbrengst per acre zal, volgens Drug and Chemical Markets van 2 Juni, ongeveer 30 dollars bedragen, zoodat de inboorlingen aan kakop ricinuszaad, tegen de tegenwoordige prijzen, per acre ongeveer 70 dollars zouden kunnen maken.

Rijstcultuur in Noord-Amerika.

Vanwege het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel is verschenen een rapport van den hr. M. B. Smits (landbouwkundig ambtenaar) over „De rijstcultuur in Noord-Amerika, met behulp van mechanischen aard." Deze studie is het resultaat van een reis naar Californië, de Missisippivallei, Zuid-West Louisiana en Texas, met het doel de in die landen toegepaste cultuurmethoden in den rijstbouw en de daarvoor gebruikte werktuigen na te gaan, en overigens òf en in hoeverre hiervan in Ned.-Indië gebruik ware te maken bij de invoering van rijstbouw als grootcultuur.

De hr. Sibinga Mulder, directeur van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, schrijft o.m. in een Voorwoord, dat met de door den hr. Smits meegebrachte machines in Palembang proeven zullen worden genomen welke, indien ze gelukken, den stoot kunnen geven tot oplossing der kwestie van het vraagstuk der voedselvoorziening door middel van een groot rijstbedrijf met mechanischen arbeid in Ned.-Indië.

Technisch Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Het in het voorjaar van 1918 opgerichte „Militair Technisch Tijdschrift" (uitgave van C. Harms Tiepen te 's-Gravenhage) is van uiterlijk en van naam veranderd en verschijnt thans onder den titel:

Technisch tijdschrift voor Ned.-Indië. Gewijd aan de techniek van belang voor onze koloniën in het algemeen en de defensie in het bijzonder. Hoofdredactie: K. E. Oudendijk. Redacteuren: B. ten Broeke Hoekstra, C. G. van Dusseldorp, P. W. Scharro, A. Vosmaer en H. L. Mauer.

In de de vorige maand verschenen eerste afl., die zoowel wat druk, papiersoort als illustreering een degelijken indruk maakt, licht de Redactie haar standpunt toe en hoopt zoowel in de koloniën als in het moederland veel belangstelling en steun te mogen ondervinden. Uit den inhoud noteeren we: Spoorweg-geschut, door J. T. Bierman. — Materiaalbeproeving, door A. Vosmaer. — Ventilatie van spoorwegcoupé's, door S. Snuiff. — Vervaardigen van zuigers voor motoren, door Ch. M. van Eugen. — De Tilling-Stevens vrachtauto, door J. Tendeloo.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 47 bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Nog iets over Mimosa Invisa, door Van Uffelen. — Hennequen (Agave fourc Roydes), door S. — Causerieën

over natuurwetenschap (vervolg), door H. van Meur... — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen vindt men o.a.: Rijstcultuur met behulp van mechanische beweegkracht (bespreking van bovengenoemd rapport van den hr. M. B. Smits). — Selectie bij rubber en koffie. Lezing gehouden door Dr. W. Bally. — De fabricatie van kunstmatige rubber in Duitschland tijdens den oorlog.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 13: Toradja's (vervolg), door N. — Herinneringen uit Bali, door H. Craandijk. — Over het stamwezen in Oost-Indië. III. Exogamie, endogamie en hetaenisme, door L. — Patrouille-leven. IX. Mystificatie? door M. A. van der Lyke. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Advies van de Technisch-Onderwijs-Commissie.

Blijkens de jongste mailberichten, is in druk verschenen het advies van de technisch-onderwijs-commissie betreffende opleiding in Indië tot civiel-, bouwkundig-, werktuigkundig- en scheikundig ingenieur. Het advies is vergezeld van twee minderheidsnota's.

De commissie is tot een 6-tal conclusiën gekomen, waarvan de eerste drie luiden:

1. Aan de nog altijd wassende behoeften aan hooggeschoolde technici voor deze gewesten, dan alleen te gemoet gekomen worden door de instelling hier te lande van een gesplitste ingenieursopleiding.

2. De huidige omstandigheden dwingen er toe, reeds dadelijk aan te vangen met de vorming van civiele-, bouwkundige-, werktuigkundige- en scheikundige ingenieurs.

3. Die opleiding moet, rekening houdend met Indische toestanden, bestaan uit twee gedeelten: een onderbouw met vierjarigen leergang, waarbij het onderwijs in schoolschen vorm gegeven, dieper en verder gaat dan bij de in Nederland bestaande middelbaar technische scholen met driejarigen cursus mogelijk is, en een bovenbouw van twee jaren, waarin de studenten, onder deskundige leiding, meer zelfstandig arbeiden.

Neerlandia.

In de rubriek „Oost-Indië van de Juli-afl. houdt v. L. een causerietje naar aanleiding van het rapport inzake het onderwijs in de kennis van de Nederlandsche koloniën op de scholen in Nederland. — Verder wordt — onder het opschrift „Verzuimd Suriname" — de aandacht gevestigd op het rapport van het Suriname Studie-Syndicaat. — De hr. C. J. Krijt brengt verslag uit over het jaar 1919 van de groep Ned. Antillen van het Alg. Nederl. Verbond.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Opgave van eenige onderwerpen, welke in deel 79 (1920) worden behandeld: Het bergklimaat van Java, door Dr. C. Braak. — Over grooten regenval op 5 en 6 Februari 1919 in het stroomgebied van de Tjiliwoeng, door Dr. J. Boerema. — De Kloet van een geomorfologisch standpunt beschouwd, door Dr. B. G. Escher. — Vulkanische verschijnselen en aardbevingen in den Oost-Indischen Archipel waargenomen gedurende het jaar 1918. — Over aardmagnetische waarnemingen te Batavia en Buitenzorg verricht gedurende het jaar 1915.

* * *

Onder kolonialen en kettinggangers. Leven en werken van Zendeling J. J. Wijnveldt, door P. de Zeeuw. (Groningen, E. Venema. f 0.90).

Trennung und Annäherung, Aus der Geschichte der höllandischen Mission, von T. Rauws. (Alg. Missions Zeitschrift, April 1920).

Een Indische Artillerie-werkplaats, door S. Kalff. (Artilleristisch Tijdschrift, Juli 1920).

Over de suikerproductie van Java in 1919. (De Suikerindustrie, Juni 1920).

Beschrijving van den omvang der toepassing van de waterkracht in Ned.-Indië. (Nederlandsch Fabrikaat, 20 Juni 1920).

Handleiding tot berekening en vaststelling van minimum grondprijzen, samengesteld door de Agrarische Inspectie. (Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië, Mei 1920).

Suriname.

Naar men weet, schrijft „De West", is ook op de plantages geleidelijk in de laatste jaren het arbeidsloon verhoogd.

Wij vernemen, dat er stappen worden gedaan

door de landbouwvereenigingen om nu ook officieel het tarief te doen verhoogen. Het minimum-dagloon voor immigranten, dat thans voor mannen 60 en voor vrouwen 40 cent bedraagt, zou dan bij de wet worden gesteld op 75 en 55 cent.

* * *

„De Plantagegids" no. 13 (Mei 1920) schrijft:

„Niet kunnende bogen op eenige bescherming van overheidswege, zal de A. P. B. de verbetering der positie zijner leden (opzichters zoowel directeuren) zelf ter hand moeten nemen en zal dan ook in den loop der volgende maand voor zoover noodig, een krachtige, maar op billijkheid gegronde actie, beginnen."

* * *

Uit hetzelfde nummer van „De Plantagegids":

„Naar het zich verluidt, hebben de opzichters van Mariënburg en Zoelen een schrijven gericht tot de hoofddirectie der Ned. Handel Maatschappij te Amsterdam, met verzoek hun salarissen te willen verbeteren,

Kwaad kan dit niet. Maar overbodig is het schrijven waarschijnlijk, zegt het blad.

Het is ons bekend, dat de heer Welle, die thans in Europa vertoeft voor besprekingen van allerlei aard, bovenaan zijn programma heeft: grondige salarisherziening voor het personeel."

* * *

Over de mailverbinding met Nederland schrijft „De West" van 1 Juni:

„Deze verbinding laat zoowat alles te wenschen over. Gelukkig lezen wij in het zoo juist verschenen jaarverslag van den Kon. West-Ind. Maildienst:

„De directie streeft er naar, zoo spoedig mogelijk tot een geregeld vaarplan voor de verschillende lijnen terug te keeren."

Het is te hopen, dat die belofte spoedig wordt vervuld.

De Commissie van het Studie-Syndicaat slaat, als in zoovele andere zaken, o.i. den spijker op den kop, waar zij in haar rapport o.m. schrijft:

„Bij de beoordeeling der nieuwe plannen, die deze stoomvaart-maatschappij schijnt te hebben, zal de regeering wel in aanmerking willen nemen, dat een geregelde en directe verbinding met het moederland een factor van belang is om het gevoel van saamhoorigheid van Suriname met Nederland in stand te houden en meer te ontwikkelen.

Wanneer de bevolking moet ervaren, dat de stoomvaart-maatschappij haar land slechts als een station zonder beteekenis voor de route beschouwt, dan zal de ervaring niet gunstig werken voor den band met Nederland."

* * *

„De West" van 4 Juni schrijft:

„Verschillende teekenen wijzen op een herleving van den ondernemingsgeest voor Surinaamsche zaken.

Volgens gerucht heeft de heer J. S. C. Kasteleyn het initiatief genomen voor de oprichting van een groote koffie-onderneming in Suriname. Daarin mag, dunkt ons, een aanwijzing worden gezien, dat de heer Kasteleyn — die, naar men zegt, hier spoedig zal terugkeeren — vertrouwen heeft in de medewerking van regeeringszijde voor de maatregelen, die noodig worden geacht voor den opbouw van Suriname.

Ook van andere zijde heeft men daarin vertrouwen. Na lang aarzelen, heeft de Cultuur Onderneming Sorgvliet besloten haar onderneming in Suriname belangrijk uit te breiden. De plantage, die nu 640 akkers in cultuur heeft, zal worden uitgebreid tot duizend akkers, in koffie. Met die uitbreiding is reeds begonnen. Deze plantage zal dan de grootste koffieplantage zijn in de kolonie en met een oppervlakte van ongeveer 500 bouws de vergelijking kunnen doorstaan met ondernemingen van middelmatige grootte op Java.

Er zijn meerdere aanwijzingen van herlevende ondernemingsgeest. Zoo vernemen wij, dat ook plannen bestaan voor de oprichting van een modern ingerichte leerlooierij.

* * *

In „den brief van de week" in „Op de Uitkijk" van 29 Mei schrijft V a n H a k o b T a k over de vraag, waarom zoovele jongelieden uit Suriname wegtrekken:

„Ja, waarom? Het antwoord zou voor hier heel wat langer zijn dan de vraag.

Omdat elders de diensten beter worden betaald? Zou 't alleen zijn dit puur-materieele en zouden banden van bloedverwantschap en gehechtheid aan dit mooie land niets gelden?

Of zou 't ook zijn, omdat hier zoo vaak miskenning is en juist, omdat men niet langer machteloos wenscht toe te zien, hoe veel, dat anders kan zijn, wordt gelaten of gebracht in ongewenste staat. Omdat men niet w i l geloven, dat Nederland werkelik niet in staat zou zijn, wanneer het met een heilig begeren bezield was, van deze kolonie te maken, wat het wezen kon?

De exodus duurt. En straks zal 't land misschien bijna leeg zijn van eigen zonen en het Nederlandse bestuur zal gaan over vreemdelingen, die zullen bebezetten en bezitten wat eenmaal was in Nederlandse hand."

* * *

In verband met het voorgaande willen wij hier wijzen op hetgeen Minister I d e n b u r g blijkens vel 145, Handelingen Eerste Kamer 1918/19, zeide:

......„In dit verband mag ik ook nog eens mondeling zeggen, dat bij mij allerminst het streven bestaat om de goede betrekkingen in de West-Indische koloniën bij voorkeur door Nederlanders te doen bezetten. Ik weet wel, er is over dat punt in officieele schrifturen verschil van gevoelen geweest. Er is natuurlijk iets voor te zeggen, om ambtenaren uit Nederland uit te zenden.

Men zegt: als in zoo'n kleine kolonie de voornaamste plaatsen lang door dezelfde personen bezet blijven, dan groeien zij zoo vast, dat zij op het laatst niet meer te bewegen zijn. Maar aan den anderen kant kan men ook zeggen: indien men de betere plaatsen, die toch al niet zoo bijster goed zijn, uitsluitend reserveert voor menschen uit het moederland, welk vooruitzicht opent men dan voor de kinderen des lands? Dwingt men ze dan niet zich naar andere streken te begeven en zich daar een bestaan te verzekeren? Het komt mij voor, dat in het algemeen een land het recht heeft om bestuurd te worden, om gediend te worden, door ambtenaren, die uit het land zelf voortkomen. Maar natuurlijk, wanneer bepaalde eischen moeten worden gesteld, kan het noodig zijn personen uit het moederland uit te zenden. Er kunnen ook omstandigheden zijn, waaronder het op een bepaald oogenblik wenschelijk is om niet een kind des lands, een ingezetene te nemen, maar iemand uit het moederland."

De Vereeniging van Bureau-Ambtenaren in Suriname, had — naar aanleiding van een uitlating destijds van minister Pleijte in de Tweede Kamer — verleden jaar door bemiddeling van den gouverneur verzocht te mogen vernemen, wat ter zake de opvatting is van het opperbestuur.

Zij heeft bij brief van den wrn. Gouverneur van 5 Maart j.l. antwoord bekomen, dat Minister de Graaff zich te dier zake aansluit aan het standpunt door zijn onmiddellijken voorganger, den heer Idenburg, ingenomen.

Dit is ook het standpunt van Gouverneur Staal.

In dezen brief lezen wij verder:

„Evenals voorheen zal derhalve ten opzichte van zoodanige uitzending geen vaste op een bepaald beginsel steunende gedragslijn worden gevolgd, doch zal in elk bijzonder geval tusschen Minister en Gouverneur overleg plaats hebben over de vraag of een openvallende betrekking op dat oogenblik door een

geschikte inheemsche kracht kan worden vervuld, dan wel of uitzending van een ambtenaar uit Nederland voor die betrekking de voorkeur verdient."

Tegen dezen gang van zaken is o.i. niets in te brengen, als het maar steeds gelukt bij uitzending op een „geschikte kracht" de hand te leggen.

* * *

Aan het „Verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handelmaatschappij en haar handelingen in het boekjaar 1919", ontleenen wij, via de „Nieuwe Rotterd. Crt.", het volgende:

Wat Suriname betreft, meldt het verslag: In de 37ste campagne (1 Sept. 1918—31 Aug. 1919) werden op de suikerfabriek „Mariënburg" der Mij. vermalen 39.358 tons (v. j. 60.279) riet, afkomstig van 2559½ (v. j. 2944½) akkers, gevende derhalve een gemiddeld rendement van 15.377 (v. j. 20.47) tons riet per akker. Deze leverden op 3579 tons (v. j. 5920) suiker. Hiervan werden verscheept naar New York 1625 tons (v. j. 4043), naar Fransch-Guyana 276 tons en naar Amsterdam 50 tons, terwijl voor plaatselijk verbruik gefabriceerd werden 1464 (v. j. 1877) tons. De opbrengst per ton suiker bedroeg *f* 259.70 (v. j. *f* 203.93). De cacao-aanplant gaf een product van 6353 K.G. (v. j. 18.354). Gedurende het verslagjaar stonden onze agenten bovendien in verbinding met 1 suikeronderneming, 1 cacao-plantage en 2 koffie-plantages.

De winst- en verliesrekening vermeldt aan baten van het agentschap in Suriname *f* 274.866 (v. j. *f* 523.065).

* * *

„De West" schrijft over het rapport der commissie van het Suriname Studie Syndicaat o.m.:

„Het met veel zaakkennis geschreven rapport heeft o.i. groote waarde, niet het minst als vraagbaak voor hen, die zich voor de cultures interesseeren. In de kolonie zijn tot dusverre slechts een tachtig exemplaren ontvangen. Het is zeker wenschelijk, dat het rapport in den handel, hier en in Nederland, verkrijgbaar wordt gesteld. Het geeft in gecomprimeerden vorm een objectief overzicht van de meeste Surinaamsche vraagstukken.

Niet in alle opzichten was natuurlijk de Commissie deskundig. Even veel waarde als wij hechten aan haar oordeel in zake cultures, even weinig gewicht legt voor ons in de schaal hetgeen zij zegt over de goudindustrie. Trouwens de Commissie matigt zich hier geen eigen oordeel aan doch geeft de meening terug van belanghebbenden in die industrie.

Buitengewoon belangwekkend zijn de beschouwingen van de Commissie over de organisatie van het Landbouw Departement, waarvan zij, naar Indisch model, een Departement van Landbouw, Handel en Nijverheid wil maken. Deze aangelegenheid is voor een landbouwende kolonie als de onze van bijzonder gewicht. Het plan schijnt ons knap in elkander gezet, maar om het tot zijn recht te doen komen is een organiseerend genie noodig. Is de heer Snellen — die als a.s. directeur van het departement wordt gedoodverfd — zulk een organisator? Wij weten het niet. Wij weten alleen, dat hij een voortvarend man is, met groote werkkracht. En gezien het belangrijk aandeel, dat hij, als secretaris stellig heeft gehad in de samenstelling van het rapport — mag men veronderstellen, dat hij zich rekenschap heeft gegeven van de mogelijkheid om het plan in de praktijk te verwezelijken.

Moge het der Commissie gegeven zijn, om de zware taak die zij op haar schouders heeft genomen, tot een goed einde te brengen, in het belang van kolonie en Moederland, en in het belang van Neerland's naam als koloniale mogendheid."

* * *

In het vorige nummer van „Het Koloniaal Weekblad" is in de rubriek „Literatuur-overzicht" melding gemaakt van de verschijning in druk van de lezing door den heer J. S. C. Kasteleyn op 26 Mrt. in het Indisch Genootschap gehouden.

Na het overzicht dat wij in ons nummer van April over deze buitengewoon belangrijke lezing gaven, behoeven wij daar niet op terug te komen. Wij spraken toen den wensch uit, dat de sprekende graphische voorstellingen en leerzame tabellen hier of daar vastgelegd zouden worden. Aan dezen wensch is voldaan. Ze zijn in het verslag der vergadering afgedrukt.

* * *

De heer Van Kol heeft tot den minister van Koloniën de volgende vraag gericht:

Blijkens de Surinaamsche bladen ondervinden de Koloniale Staten moeilijkheden bij de tijdelijke voorziening in de vacature van griffier bij hun college, ontstaan door het aan den heer Fernandes verleend buitenlandsch verlof, welke moeilijkheden het gevolg zijn van de salarisregeling voor dat ambt alhier getroffen, in strijd met de wenschen en inzichten van dat lichaam en heeft de wd. gouverneur telegrafisch machtiging aan de regeering gevraagd om door een toelage boven het bij de begrooting vastgesteld minimum-salaris de aanwijzing van een geschikte kracht te bevorderen.

Zou de minister kunnen mededeelen, of en in hoeverre voldaan is aan het verzoek van den wd. gouverneur en of het niet billijk en wenschelijk is de regeling van het salaris van hun personeel geheel aan het oordeel van de Staten over te laten?

* * *

Ook de bladen in Suriname hebben, noodgedwongen, tot verhooging van den abonnementsprijs moeten besluiten.

* * *

Ten slotte een vraag aan wien het in Suriname aangaat?

Verdient het geen overweging den heuvel op „Tapibo" aan de Para-rivier, mijnbouwkundig te onderzoeken? Wij hebben den ± 20 M. hoogen heuvel meermalen bezocht. Prof. K. Martin maakt er in zijn „West-Indische Skizzen", Leiden 1887, bl. 19/20, in het kort melding van.

Curaçao.

Omtrent de te stichten openbare leeszaal en boekerij te Willemstad waarvan sprake is in ons nummer van April j.l. vernemen wij het volgende:

De Commissie van Beheer is ijverig bezig met de voorbereidende werkzaamheden, die vooral daardoor groot zijn, omdat het nog onzeker is, waar de instelling voorloopig zal worden ondergebracht en er dus op verhuizing gerekend moet worden. Er wordt getracht een zoo groot mogelijken voorraad boeken bijeen te brengen, zoowel voor een wetenschappelijke (studie)boekerij als voor een uitleenboekerij, waarbij ook gedacht wordt aan behoefte voor goede kinderlectuur, vooral Nederlandsche.

Voor de wetenschappelijke boekerij werd reeds de boekerij van het Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap in bruikleen ontvangen, terwijl over een belangrijk deel van de boekerij van den Gouverneur, van de Gouvernements-Secretarie en van de Inspectie van het Onderwijs kan worden beschikt. Bovendien zijn belangrijke boeken toegezegd door het Indisch Genootschap te 's-Gravenhage. Voor de uitleenboekerij werd reeds door de Boekencommissie van het A. N. V. een kist boeken gezonden. Het bestuur der Groep Antillen van het A. N. V. (welke groep het initiatief tot de stichting der boekerij en leeszaal heeft genomen) droeg, daartoe gemachtigd door de Algemeene Vergadering, een geschenk van Nederlandsche boeken van den Heer S. Duwaer te Maracaibo aan de boekerij over, opdat de boekerij een zooveel mogelijk Nederlandsch karakter zal kunnen dragen. Daarmede zal natuurlijk ook wel bij het aanschaffen van nieuwe boeken rekening worden gehouden, maar geschenken, als die van den Heer Duwaer, een Nederlander in den vreemde, zullen op prijs

gesteld worden en mogen zeer zeker, niet alleen bij leden van het A. N. V., maar ook bij leden en begunstigers van Oost en West navolging vinden. Wie volgt? —

* * *

Op de jongste vergadering van de Groep Nederlandsche Antillen van het N. A. V. had de verkiezing plaats van 3 bestuursleden.

De reglementswijzigingen in den geest van het in April 1918 door de Alg. Verg. aangeonmen beginsel: „Het bestuur wordt uit en door de leden gekozen'', brachten ook mede candidaatstelling door de leden. Op den vastgestelden datum waren echter door de leden geen candidaten gesteld, zoodat het bestuur voor de drie opengevallen plaatsen zes candidaten stelde, dus onder nadere goedkeuring van het aantal leden, dat zou stemmen, feitelijk zichzelf aanvulde.

Bij opening van de stembus bleek, dat slechts 109 van de bijna 240 leden gebruik gemaakt hadden van het in 1919 verkregen recht hun stem uit te brengen op de candidaten hunner keuze. De uitslag der stemopname was, dat gekozen waren de heeren Menkman, Jos. C. Henriquez en Bodenburg Helmund.

De jonge Vereeniging Huisvlijt, op initiatief van wijlen mevr. Helfrich opgericht om de huisvlijt in de kolonie in verschillende richtingen te bevorderen, mag zich in de voortdurende belangstelling van het publiek verheugen en dat zoowel door een geregelden afzet van haar artikelen als door toename van het aantal begunstigers. Door een omzet van *f* 800.— tot *f* 1400.— per maand is de vereeniging in staat hun, die huisvlijtartikelen vervaardigen, onmiddellijk die artikelen af te koopen. De risico voor den verkoop is dan voor de vereeniging, de werksters — het is hoofdzakelijk het vrouwelijk geslacht, dat, in verscheidene lagen der bevolking, van verschillenden leeftijd en op meerdere eilanden — deelen aan het eind van het jaar in de gemaakte winst. Tot heden is hoofdzakelijk werk gemaakt van verkoop ter plaatse. Van de aanwezigheid van een paar ledenoprichtsters in Nederland zal gebruik gemaakt worden, om zich ook daar afzet te verzekeren.

De financieele uitkomsten, in het eerste vereenigingsjaar (October—31 December 1919) verkregen, geven hoop op toenemenden bloei. Er werd een zuivere winst van *f* 290.82½ gemaakt, bij een omzet van *f* 3300.—.

Er wordt overwogen het verkooplokaal uit te breiden. Misschien dat in afzienbaren tijd daardoor vele andere plannen, die bij het Alg. Ned. Verbond en bij de Vereeniging tot bevordering van het Vreemdelingenverkeer bestaan, in vervulling kunnen komen. Wij hopen, dat er samenwerking in dezen verkregen wordt en dat niet door versnippering van krachten verloren gaat, wat met een weinig goeden wil tot bloei van Curaçao, tot bekendheid van de kolonie in het moederland en in het buitenland kan strekken.

De energieke Gouverneur Helfrich heeft, naar wij vernemen, reeds wenken in die richting gegeven, terwijl ons uit goede bron wordt gemeld, dat de Vereeniging Nederland in den vreemde de oogen op Curaçao gericht heeft, nu niet juist, omdat die Vereeniging onze kolonie als buitenland beschouwt, maar daar, op Nederlandsch grondgebied, het buitenland bereiken kan, terwijl de kolonie het moederland in velerlei wijzen als nimmer voorheen zal leeren kennen en, willen we hopen, waardeeren.

* * *

Aan de wekelijksche „Handelsberichten'' en de laatste mailverslagen ontleenen wij de mededeeling, dat het wegtrekken der arbeiders zoowel op de beneden- als op de bovenwindsche eilanden aanhoudt.

In verband met de staking in het havenbedrijf in Holland kwamen in Maart slechts 2 schepen uit Amsterdam aan, beide in ballast en in April geen enkel.

Het blijkt helaas meermalen, dat voor de booten van de Colon. lijn der K. W. I. M. op Curaçao niet genoeg lading te verkrijgen is.

Het vooruitzicht van de verdubbeling van den accijns op het gedistilleerd bracht in April l.l. *f* 140.000.— in de koloniale kas door invoer van rum en jenever.

Ook op de Bovenwindsche eilanden was de regenval gering. Toch staat de landbouw daar er beter voor dan op de Benedenwindsche eilanden.

* * *

Aan „La Cruz'' wordt van Aruba geschreven, dat een jongen aldaar een Fransch en een Italiaansch muntstuk ter waarde van *f* 2.50 gevonden heeft, die meer dan honderd jaren oud zijn. „Wie weet'', zegt de correspondent, „of daar niet veel van die geldstukken begraven zijn in den tijd, toen de Franschen hier waren. Er is hier ook een plaats, die „Rooi Francès'' genoemd wordt.''

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Java-China-Japanlijn.

De raad van bestuur der Java-China-Japanlijn te Amsterdam noemt in zijn verslag over 1919 de resultaten weer zeer bevredigend. Voor het laatst komt de huur der gerequireerde schepen daaronder voor. In de vaart van Java op China en Japan was het suikervervoer levendig; het ladingaanbod was somwijlen zoo groot, dat alleen door charteren de plotselinge aandrang van lading kon worden verwerkt. De uitvoer van Japan naar Indië ging achteruit, doordien importeurs op Java nog groote voorraden hadden en doordien men er op rekende, dat de invoer van industrie-artikelen uit Europa weer sterk zou opleven, hetgeen niet ten volle verwezenlijkt is. Ook de uitvoer van China naar Indië liep terug, hetgeen voornamelijk wordt toegeschreven aan de moeilijkheid van zaken doen bij de hooge zilverkoersen.

De Japansche concurrentie in Oost-Azië bleef merkbaar en daarnaast begint de Amerikaansche vlag zich een plaats te vermeesteren. Toch kon de geregelde vierwekelijksche Java-Pacificlijn hersteld worden en deze wordt met 6 schepen bevaren, waarvan 2 van de S. Mij Nederland en 2 van de Rotterdamsche Lloyd. De meeste schepen konden rechtstreeks met een volle lading van Ned.-Indië naar San Francisco vertrekken. Voor de retourlading uit Amerika is het bedrijf in vrij groote mate afhankelijk van den aanvoer per spoorweg uit de industriecentra der Oostelijke staten naar San Francisco, omdat 't onmiddellijke achterland niet rijk aan uitvoerproducten is.

Het verkrijgen van de noodige stookolie te Balik Papan en Tarakan levert toenemende moeilijkheden op, zelfs bij betaling van hooge prijzen. De mogelijkheid bestaat zelfs, dat de maatschappij noodgedwongen moet terugkeeren tot het stoken van kolen. Geschiedt dit dan zou de overtocht Ned. Indië—San Francisco niet meer in eens kunnen worden volbracht, doch een Japansche bunkerhaven moeten worden aangedaan.

Door de uitbreiding der rechtstreeksche relaties van Indië met China, Japan en de Westkust van de Vereenigde Staten is het zwaartepunt van het bedrijf naar Java verplaatst. Het hoofdagentschap zal dan ook 1 Januari 1921 van Hongkong naar Batavia worden overgebracht, te Hongkong blijft echter een eigen kantoor bestaan.

Verwijzen wij voor de interessante cijfers naar het verslag zelve, een paar gegevens meenen wij nog aan 't hier voorafgaande te moeten toevoegen. Het havenetablissement der Mij. te Makassar kwam gereed. De aanbesteding voor dat te Tandjong Priok had in 1920 plaats. Van de „reserve voor diverse belangen'', *f* 12.352.360 bedragende, zal circa *f* 5.000.000 voor O. W. belasting over 1918 in Nederland en *f* 1.500.000 voor idem in Indië beschikbaar blijven. Aan aandeelhouders wordt 25 pct. dividend uitgekeerd.

Palestina onder Britsch mandaat.

Groot Brittannië houdt zich groot als mandaat-houder over Palestina. Het heeft door de aanwijzing van Sir Herbert Samuel, een Jood, tot gouverneur, duidelijk uitgesproken, dat het inderdaad Zion tot het land wenscht te maken, waar de Joden hun „thuis'' kunnen vinden, maar het heeft toch tevens maatregelen getrof-

fen, die de Arabieren en de Christenen moeten verzoenen met de bemoediging van de kinderen Israëls. Bij dit alles spreekt Brittannië echter uit, dat het er geen eigen belangen nastreeft. Lord Curzon heeft zich hierover ook weer in 't Hoogerhuis uitgelaten. Engeland volgt, door zijn bemoeienis met Palestina, een historische, traditioneele roeping, het heeft in dit land geen financieele belangen,de regeering is overtuigd in den geest van 't Britsche volk te handelen, voor wien het waken over de heilige graven een godsdienstige en een gevoelskwestie is. Bij de jongste verovering van het land door generaal Allenby, vond hij het in verwaarloosden en verarmden toestand. Het land is niet tot zijne volle ontwikkeling gekomen, er is gebrek aan bevolking. Onder een goed bestuur kan dit alles anders worden.

Onder het, door den Volkerenbond toevertrouwde mandaat wil de Britsche regeering een commissie er voor laten zorgen, dat het eigendom en de contrôle over de heilige plaatsen toevertrouwd zullen worden aan daarvoor uitverkorenen, die de verschillende godsdiensten, welke erbij betrokken zijn, vertegenwoordigen. Men hoopt de rechten van de niet-Joodsche meerderheid der bevolking te verzekeren door de instelling van een eigen burgerlijk bestuur, èn door het bewind over de geheele bevolking van Palestina te doen uitvoeren door Groot-Brittannië als mandataris van den Volkenbond en dus niet door een overheid der Joodsche minderheid.

De emigratie naar Palestina moet op 't juiste midden gehouden worden, werkkrachten om de ontwikkeling van 't land te bevorderen zullen welkom zijn: overmatige massa immigratie moet worden gekeerd, zoowel van Joden als van anderen.

Het gerucht, verspreid om stemming tegen de nieuwe regeling te maken, volgens hetwelk bezittingen van niet Joodsche landeigenaars zouden worden onteigend om de Joden aan grond te helpen, heeft geen reden van bestaan. Dit zou geheel ingaan tegen den wil om de beleiders van verschillende godsdiensten in vrede samen te laten leven.

Beurzen voor Zuid-Afrikaanders.

De pas gevormde Afrikaansch-Hollandsche studiecommissie maakt in de bladen in Z.-Afrika een oproeping openbaar voor liefhebbers voor de zes beurzen, die zij beschikbaar stelt voor jonge Afrikaanders, die aan een der Nederlandsche universiteiten willen studeeren. Zij zullen hunne studie op 1 October hier te lande beginnen.

Landbouwwerktuigen uit Canada.

Om een voorbeeld te geven van de voorraden, die voor den ruilhandel gereed zijn, als de gewone vredesbeweging de internationale ruiling weer op gang gebracht zal hebben, nemen wij hier een opsomming over van landbouwgereedschappen, die Canada dit jaar beschikbaar kan stellen: 117.000 eggen, 70.000 ploegen, 35.000 maaimachines, 15.000 kerfmessen, 11.000 zaaimachines, 30.000 oogstmachines, 36.000 machinale harken, 20.000 wagens, 10.000 hooimachines.

Mededeelingen.

Van de N.V. „Boeatan":

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders der N. V. „Boeatan" op *Donderdag 15 Juli*, ten n.m. 4½ u., in de lokalen der Vennootschap, Heulstraat 19, 's-Gravenhage.

Agenda:

Jaarverslag.
Financieele verantwoording.
Benoeming Verificatie-Commissie.
Verkiezing Raad van Beheer.

DE RAAD VAN BEHEER.

Van het Koloniaal Instituut, afd. Handelsmuseum:

INLICHTINGSDIENST VOOR WERKZOEKENDEN BIJ DE KOLONIALE CULTURES.

Gedurende het eerste halfjaar van 1920 werden op het spreekuur van den leider (Dinsdag en Donderdag van 10—4 uur in Plantage Middenlaan 15) aan 149 bezoekers inlichtingen verstrekt, welke mede er toe geleid hebben, dat 25 er van bij de koloniale cultures aangesteld werden.

In 293 gevallen werd schriftelijk om raad gevraagd; 133 daarvan waren afkomstig uit het buitenland.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VAN EEN BACTERIOLOOG VOO BODEMONDERZOEKINGEN, ENZ. TEN BEHOE VAN DEN BURGERLIJKEN GENEESKUNDIGEN DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Ned landsch-Indië kan worden geplaatst een bacteriolo met academische opleiding, die bekend is met de vra stukken ten opzichte van de reinigingsprocessen in d bodem, faecaalafvoer en waterreinigingssystemen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook vo het wettig gezin, in de eerste klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten te bedrage van ƒ 5000 (vijf duizend gulden);

c. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitke ring van het bedrag van eene maand ambtsbezoldigi als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde hu welijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfon voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maand ingaande met den dag van inscheping naar Neder Indië en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbez diging ingaat.

De bezoldiging in Indië zal na aanneming der su pletoire Indische begrooting bedragen ƒ 400 's maand met 6 verhoogingen elk van ƒ 100 's maands, waarv de eerste na 1 jaar en de overige telkens na 3 jar dienst.

Gegadigden, die reeds ervaring bezitten, kunnen dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekom bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamhe na het behalen van het diploma binnen de keerkring voor vol en die buiten de keerkringen voor de he medetellen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indisch dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzo vanwege het Departement van Koloniën.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen komen, moeten zich vóór 1 Augustus a.s. bij verzoe schrift, dat aan het Departement van Koloniën mo worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling va dat Departement (K. 28, No. 2), onder overlegging van

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datu van geboorte worden vermeld, zoomede of men gehuw is en c.q. het aantal kinderen.

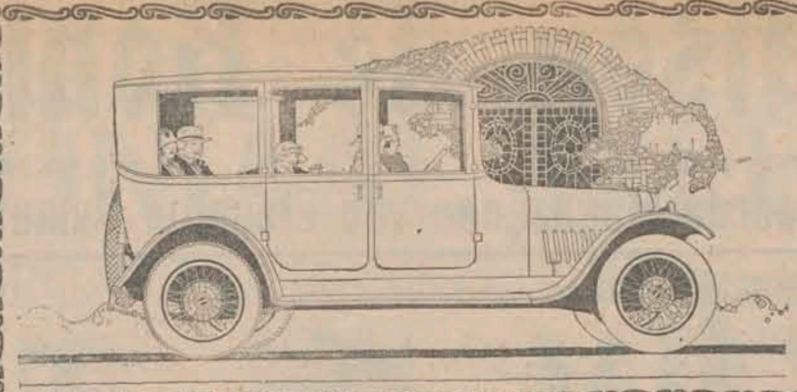
De bezoldiging van in vasten dienst benoemde ambte naren is onderworpen aan eene korting van 2 ten hon derd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en va 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het We duwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste in diensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstge noemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging, en wel in een of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door ge huwden tweemaal het bedrag der verhooging over één maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd me een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, enz. staat de hier bedoelde ambtenaar gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch Indië.

De uit te zenden bacterioloog is verplicht de in ver band met zijne uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden wegens tege moetkoming in de kosten van uitrusting, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hem ter zake voormeld, middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van ge noten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stel len), onverwijld in 's lands kas terug te storten, inge val hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moed willig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ont staan (ter beoordeeling van de Regeering), de werk zaamheden, waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aan vaardt, dan wel binnen 5 jaren na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 28 Juni 1920 No. 123).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de **Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17** en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de **navolgende** werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 157,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken vóór:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen **wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der** Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 29. Donderdag 15 Juli 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Een verzoek om Steun.

—o—

Met het oog op het bijzondere van het geval en waar het hier daarenboven een jongmensch betreft, die steun verdient, heeft ondergeteekende gemeend, dat er wellicht onder de lezers van het K. W. personen zijn, in staat en genegen om hulp te bieden.

Het gaat hier n.l. om een jongmensch, wien goede referentiën ten dienste staan, in het bezit van einddiploma H. B. S. en ten deele van een Landbouwschool, die gaarne naar Indië zou terugkeeren, aldaar ook reeds een werkkring heeft gevonden en aangenomen is op een Rubber-onderneming op Sumatra, maar... — en hier zit hem de moeilijkheid — aan die werkkring is geen vrije overtocht verbonden, in zooverre, dat de passagekosten wel door de Maatschappij worden terugbetaald, maar alleen dan, wanneer hij er 5 jaar in dienst is geweest. Het bewuste jongmensch had gedacht die passage-gelden gemakkelijk hier of daar te kunnen opnemen, hetgeen hem echter tot nu toe niet gelukt is.

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Haag

Mochten zich menschenvrienden het lot van dit jongmensch willen aantrekken, dan heeft zich de heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76 te Scheveningen, bereid verklaard daaromtrent alle gewenschte inlichtingen te verschaffen.

De wd. Secretaris „Oost en West",
J. VAN HAAFTEN.

Secretaris van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Bij het in Mei j.l. om particuliere redenen ontslag nemen van den heer A. J. Gooszen, die in de 9 maanden, dat hij Secretaris der Vereeniging was, daarvoor bijzonder veel heeft gedaan, werd ondergeteekende door het Hoofdbestuur met de waarneming der betrekking van Secretaris-Penningmeester belast, totdat deze benoeming door de jaarlijksche Algemeene Vergadering zou zijn bekrachtigd.

Die bekrachtiging is er tot mijn groote spijt niet aan gegeven kunnen worden, omdat ik vóór dien gemeend heb mijn ontslag te moeten vragen en wel omdat sedert de aanvaarding van mijn ambt opgekomen particuliere omstandigheden, waardoor ik minder tijd beschikbaar had, mij daartoe noopte.

Het doet mij zeer leed uit het bestuur van een Vereeniging te moeten treden, waarvan het doel en streven mij zoo in alle opzichten sympathiek is, ook doet het mij leed, omdat de betrekking mij in vele opzichten aantrok. Die betrekking is er echter een, die, wil men haar naar behooren vervullen, den ganschen mensch eischt, en waar ik dat, in de eerste tijden althans niet kan, heb ik gemeend te moeten heengaan, na bij het Dagelijksch bestuur en de Algemeene Vergadering een opvolger te hebben voorgedragen, aan wien ik met vol vertrouwen de belangen van de Vereeniging, die mij lief is, kan overdragen.

Die opvolger, de gep. Officier van Administratie 1e klasse K. M., F. H. A. van der Brugh, met wien ik in der tijd, toen ik nog de zeeën bevoer, vele jaren heb gediend, heb ik met vol vertrouwen durven aanbevelen, omdat hij een man is, die niet alleen administratieve kwaliteiten bezit, maar die ook over literaire talenten, voor het Secretaris-ambt van zooveel waarde, beschikt.

Ik hoop ten zeerste, dat hij evenals ik, wederom alle medewerking zal ondervinden, waaronder niet het minst die van het Dagelijksch Bestuur, waarmede ik bijzonder prettig heb samengewerkt en dat het hem moge gelukken „Oost en West" te steunen in haar meer en meer krachtig voorwaarts gaan.

Wat mijzelf aangaat, in zoover als mijn krachten strekken, zal ik steeds bereid gevonden worden, tot dat schoone doel te helpen, waar ik kan.

De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Haarlem's Dag.

Hoewel in het „Koloniaal Weekblad", no. 28, reeds met een enkel woord werd melding gemaakt van Haarlem's Dag, onder het motto „Een Succes", acht ik echter een meer uitvoerige bespreking daarvan, gezien de groote toewijding en zorg, noodig tot het doen slagen van zulk een dag, hier zeker op haar plaats.

Wellicht zullen lezers, die den zesden Juli j.l. niet naar Haarlem togen, vragen: wat voor soort dag Haarlem's dag wel is geweest?

Zulken vragers zou ik willen antwoorden, dat waar in ons weekblad zulk een dag als een bijzondere wordt aangegeven, deze natuurlijk voor onze Vereeniging in het bijzonder van belang is geweest.

Op dien dag toch werden na afloop van de te Haarlem in de Sociëteit „De Vereeniging" gehouden Algemeene vergadering, de leden van „Oost en West" in de gelegenheid gesteld met elkander aldaar kennis te maken, of wel te ontmoeten.

Waar echter onze Vereeniging er een is v.n. werkende op Koloniaal gebied, daar was het van het Afdeelingsbestuur te Haarlem een bijzonder aardige gedachte, om die kennismaking of wel ontmoeting te vergemakkelijken, door de „Oost en West"-leden, die zich daarvoor hadden opgegeven, te vereenigen aan een uitstekend toebereide rijsttafel.

Om verder aan die rijsttafel, waaraan een klein honderd personen aanzaten, zooveel mogelijk een Indisch cachet te verleenen, was daartoe de groote eetzaal der „Vereeniging" geheel op Indische wijze versierd, ook pasten in dit kader de tafelbedienden, daar dit Javanen der Stoomvaart Mij „Rotterdamsche Lloyd" waren, die de nette Indische bediendenkleeding dier Maatschappij droegen. Dit alles te samen voerde mij althans in gedachten van tijd tot tijd terug naar het schoone land der palmen, soms ook weer, deed het mij geheel denken aan de gezellige eetzaal van een groot mailschip.

Hoe het zij, alles werkte samen om het feest zoo gezellig mogelijk te maken, en dat zulk een feest door geen enkele wanklank werd verstoord, zal wel voor een groot deel te danken zijn geweest aan de met zooveel zorg gekozen tafelschikking, die zoo was, dat waar men ook zag of keek, men niets opmerkte dan harmonie en vroolijkheid.

Hulde en driewerf hulde aan hen, die zich zooveel moeite gaven voor hun medeleden, voorzeker in de eerste plaats aan Voorzitter en Secretaris der afdeeling „Haarlem", de heeren Brondgeest en Wagenaar Reisiger, van wie het sympathieke plan is uitgegaan en waarbij zij, v.n. wat de versiering der zaal aangaat op zóó meesterlijke wijze door hunne echtgenooten werden bijgestaan. Ook mag een woord van lof niet worden onthouden aan Mevrouw Van Maren—Vosmaer, die zich bereid verklaard had de zorgen voor de rijsttafel op zich te nemen en die zich van die taak op uitnemende wijze kweet.

Behalve het feit, dat de deelnemende leden van „Oost en West" een hoogst prettigen avond doorbrachten, geloof ik te mogen constateeren, dat zulk een feest propagandeerend werkt voor de Vereeniging in het algemeen, onwillekeurig toch wordt door de deelnemers dat feest hier en daar ter sprake gebracht en al vertellend over de genoegens er gesmaakt, wordt ook de aanleiding er toe vermeld en op deze wijze wordt de Vereeniging in ruimer kring bekend.

Dat sommige leden er evenzoo over dachten, bleek mij, doordat eenige leden mij dien avond al opgave deden van nieuw geworven leden, ook werd den leden er aan tafel eenige malen aan herinnerd, dat het hier geen gewoon feest gold, maar wezen de toespraken er op, dat het samenzijn zijn oorsprong vond in de Vereeniging „Oost en West". Waar deze Vereeniging verschillende malen werd herdacht, daar maakte Mevrouw Douair. Clifford Kocq van Breugel van de gelegenheid gebruik om ook de Jan Pieterszn Coenstichting te gedenken. Aan het dessert werd n.l. door HEd. voorgesteld om een Indische vrucht, een papaja, ten voordeele dezer stichting bij opbod te verkoopen.

Het behoeft geen betoog, dat de edelmoedige verkoopster, ten slotte na genereusen wedstrijd, zich de vrucht voor *f* 30 zag toegewezen.

Aan haar zij namens de Jan Pieterszn Coenstichting een hartelijk woord van dank hier gewijd.

Ten slotte vraagt de propagandist nog voor een oogenblik het woord, en wel om aan alle deelnemers van het zoo prettige feest te verzoeken, om den opzet van het feest geheel te doen slagen. Die opzet was toch ten deele om onze Vereeniging in wijder kring bekend te maken, en waar 't Afdeelingsbestuur te Haarlem op zóó schitterende wijze het initiatief er toe nam, daar kan het dat bestuur niet anders dan aangenaam zijn, dat men door daden toont, dat het ook in deze goed heeft gezien en dat het feest te Haarlem de aanleiding is geworden, dat vele Nederlanders en Nederlandsch-Indiërs worden opgewekt zich te vereenigen en zich aan te sluiten bij de Vereeniging „Oost en West".

Namens het Dag. bestuur uit het Hoofdbestuur.
De wd. Secretaris,
J. VAN HAAFTEN.

Naar Oost-Indië, medio 1920.

—o—

(Voorbereiding.)

'k Ben voornemens in eene reeks schetsjes zooveel mogelijk objectief weer te geven, voornamelijk wat vóór en tijdens de reis en verder bij aankomst en eerste verblijf in Indië, anders is en werd dan het vroeger was, à governo van hen, die in deze tijden den overtocht zullen te maken hebben.

's Is precies dertig jaar geleden, dat ik van Rotterdam uitvoer als medegeleider van een detachement „kolonialen", zooals men toen nog onze landgenooten geliefde te betitelen, die den durf en de lust hadden om voor eenige jaren dienst te nemen bij het Indische leger en andere ervaringen op te doen, dan van achter moeders pappot en bekeken door den Nederlandschen bril. De stoomer was de Batavier, een schip van 1800 ton, een achttal hutten 1e klas achteruit, en daarboven een kleine campagne. Later werd dit schip vergroot, door er een stuk in 't midden tusschen te lasschen en werd het verdoopt. 't Bleef echter een groote sloep, in vergelijking met de „Insulinde" van 12.000 ton waarmede we de reis nu maken. En dan 't comfort aan boord, toen en nu, dat is niet te vergelijken, zijnde als 't ware twee ongelijkmatige grootheden.

Toen 't mij bekend werd, dat ik weder naar Indië zou gaan en gaarne zekerheid wilde hebben omtrent den datum van vertrek, wendde ik me voor passage tot de agenten der beide stoomvaartmaatschappijen in Den Haag. Bij die der „Nederland" was het: „omtrent vertrek kan geen zekerheid gegeven worden. U komt op de lijst en zult dan later nadere mededeeling ontvangen"; bij die der Rotterdamsche Lloyd: „op de „Insulinde" is nog plaats, vertrek eind Mei." Dáár boekte ik voorloopig en ontving een paar dagen later de mededeeling, dat ik een couchette in een 2-persoonshut der 1e klasse had, doch men nog moeite zou doen voor een éénpersoonshut. Op mijn leeftijd z'n hut te moeten deelen met een jeugdigen krijgsmakker of ambtenaar ter beschikking, is, hoe kameraadschappelijk men ook gezind moge wezen, toch minstens genomen minder geriefelijk. Echter, na daarop gewezen te hebben, geviel het, dat me een éénpersoonshut op 't opperdek werd toegewezen. Luchtig dus, geen zeetjes te verwachten, maar wel 's middags een stoeiende en schreeuwende kinderschaar boven je hoofd, die juist de z.g. rusturen benutten om hun vrijheidszin, zonder toezicht van ouderen, ruim baan te geven en uit te vieren. Dit 's een euvel, dat schijnt te moeten blijven bestaan, alle strenge ouders en Directeuren ten spijt.

Nu de passage verzekerd, nu de uitrusting, waarvoor *f* 1500.— werd toegestaan, later met 50 pCt. tot *f* 2250.— verhoogd, voor gehuwden bovendien met éene maand Indisch activiteitstraktement voor de echtgenoote (kinderen tellen niet mee). Op 't oog een heel bedrag, vergeleken met de *f* 1000.— van vroeger. Echter in deze tijden veel te weinig, aangezien die toelage voor eerste uitrusting niet alleen in lijfgoederen en dergelijke behoort te worden omgezet, doch ook zou moeten dienen voor de eerste huiselijke inrichting in Indië, wil men daar niet beginnen met op de beer, of middels op voorschot — wat feitelijk 't zelfde is — in te koopen. Maar nu gevalt het, dat de toelage eerst ruim een maand vóór 't vertrek der boot wordt uitbetaald, en als gepensionneerde, dus „nouveau pauvre", heeft men geen crediet. 't Heet: „boter bij de visch", de Regeering vertrouwt blijkens die late uitbetaling de zaak niet, aanvaardt geen risico. Waarom dan wel de particulier, de leverancier? Voor de uitrusting konden we ons dus bepalen tot 't opmaken van een lijstje, 't inwinnen van nadere inlichtingen en informeeren van prijzen. Toen geviel het nog, dat de scheepvaartstaking intrad, de booten werden „opgebotteld" en toen de „Insulinde" zou moeten vertrekken, eerst nog 6 andere booten moesten voorgaan, zoodat 't vertrek werd instede van eind Mei, begin Juli. Daarbij kwam nog, dat ook weer als een gevolg van de staking de prijzen belangrijk opliepen. Betaalde men vroeger voor een wit pak van goede kwaliteit *f* 9.50, nu was dat *f* 35.— voor een van minder kwaliteit. Pyama's vroeger *f* 3.90, nu *f* 12.50; beddelakens vroeger *f* 6.— à *f* 9.—, nu *f* 21.—; tafellakens, katoen-damast, vroeger *f* 3.90, nu *f* 14.—, and so on. Gevolg: „toelage voor eerste uitrusting onvoldoende, zelfs voor het aanschaffen van het noodige uit Nederland mede te brengen, laat staan dan voor eerste inrichting in Indië." Men zegt, neem zoo min mogelijk mede (dat *moet* men van zelf wel), in Indië is 't goedkooper door import van uit Japan en Amerika.

Maar waar men toch als rechtgeaard Nederlander het liefst bij z'n eigen landgenooten ter markt behoort te gaan, ook om der Statuten van „Oost en West" getrouw te blijven, zal men dit eerst plaatselijk moeten onderzoeken en nagaan, kan men het er niet op aan laten komen. Het heden van heden wisselt bij den dag, verschilt te zeer van 't verleden.

Eindelijk nadert de datum van 't vertrek, 't geld voor de uitrusting en de uitrusting zelve waren er, zij 't dan ook gedeeltelijk en niet volgens den eersten opzet. 't Gold nu het opzenden der bagage, geschift in „niet voor de reis", voor 't „bagageruim" — waartoe men elken werkdag in den voormiddag, uitgezonderd in de havenplaatsen, toegang heeft — en die „voor de hut". Ook de stoel voor 't dek, als men er tenminste aan boord geen huurt à raison van *f* 6.— voor de geheele reis. De bagage moet voor de booten van de Rotterdamsche Lloyd reeds 7 dagen vóór 't vertrek van de boot in de loods „Java" aan de Lloydkade te Rotterdam aanwezig zijn, hetgeen dus beteekent een afzenden van die bagage een 10 à 14 dagen van te voren en een gedurende dien tijd aangewezen zijn op een minimum van reisbagage. De booten vertrekken op den aangegeven datum om 11 uur v.m. van voornoemde kade, maar waar gebleken is, dat de Spoorwegmaatschappijen dikwijls de ingeschreven bagage niet met den trein vervoeren, waarmede de passagiers meegaan, moet men zich niet per allerlaatste gelegenheid daarheen begeven, vooral niet omdat men om half elf aan boord moet zijn. Voor alle zekerheid vertrok ik dan ook reeds Vrijdag en overnachtte in een hotel te Rotterdam. Aan te bevelen zijn de hotels Coomans en Allard, zie onze advertentierubriek.

Voor de reis heeft iedere passagier een buitenlandsche pas noodig, voorzien van een fotografie. Ter bekoming van een pas heeft men zich te wenden tot den Burgemeester van de gemeente van inwoning, die ook de op den pas te plaatsen handteekening van den passagier legimiteert. Ambtenaren en officieren, die gedurende een tijdelijk verblijf in Nederland, niet in een bevolkingsregister werden ingeschreven, hebben zich ter bekoming van nadere inlichtingen te wenden tot den heer Chef der 9e Afdeeling van het Departement van Koloniën. De passen moeten *uiterlijk* 7 dagen voor 't vertrek der boot aan de Stoomvaart-Directie worden opgezonden.

Om in de tusschenhavens aan wal te mogen gaan, moet de pas nog geviseerd worden door den Engelschen Consul-Generaal; immers er is nog steeds geen vrede! Voor het verkrijgen van dat visum verleenen de Directies haar tusschenkomst. Aan boord komende ontvangt men de pas terug.

Al deze regelingen, de bagage en passen betreffende, leveren groote moeilijkheden op voor in 't buitenland vertoevende personen, doch m'n ervaring in Nederland is, dat men als inwoner eener stad in die stad behoort te verblijven om steeds ter beschikking van allerlei autoriteiten te zijn en als Nederlander zeker nog binnen de landspalen heeft te vertoeven. Vlotheid en internationalisatie is tot de bureaucratie nog niet doorgedrongen.

Tot de laatste administratieve regelingen voor het vertrek nog te verrichten, behoort het voldoen der verschuldigde belastingen en het aanvragen van ontheffing voor de niet meer verschuldigde belastingen. Op de aanslagbiljetten staat aangegeven hoe te handelen. Echter niet op de voorloopige aanslagbiljetten, op verzoek uitgereikt vóór de vaststelling van het betrekkelijk kohier. Daarom voor ontheffing van Rijksbelastingen zich te wenden tot den betrokken

Inspecteur, voor de Gemeentelijke belasting tot den Gemeente-ontvanger.

Ten slotte volgt nog de uitschrijving uit het bevolkingsregister der woonplaats. Een der laatste dagen vóór het vertrek moeten daarvoor de legitimatiekaart en de daarop ontvangen en nog resteerende brood-, suiker- en brandstofkaarten worden aangeboden aan den ambtenaar van den Burgerlijken Stand of de Directie van het Distributiebedrijf.

Eerst dan kan men zeggen klaar te zijn en kan men een zucht van verlichting slaken van al die administratieve rompslomp af te zijn. 't Is wel een bewijs, dat in Nederland „time" nog geen „money" is, ieder schijnt die er te over te hebben om die op „bureaux" en in „files" te verdoen. En dat in een land, waar een opperman ƒ100.— per week verdient!

Iets wat niet noodzakelijk, doch ten zeerste aan te bevelen is, is de verzekering van leven, lijf en goederen. Ik verzekerde me tegen ongevallen, welke den dood of geheele invaliditeit ten gevolge zouden hebben voor ƒ 10.000.—, voor gedeeltelijke invaliditeit ƒ 5000.—, mijn bagage voor ƒ 5000.— en voor 10 dagen verblijf in een noodhaven à ƒ 25.— per dag voor ƒ 250.—, de eerste verzekeringen ook bij molest-oorlogsrisico — immers er drijven nog steeds mijnen en een onontplofte torpedo is ook niet gevaarloos — en betaalde daarvoor ƒ 62.60. De polissen achter te laten en te stellen in handen van een gemachtigde. Gaat met het veege lijf de polis te loor, dan zou geen uitkeering plaats vinden.

(Wordt vervolgd.)

A. J. G.

Het groote verlangen . . .

Het ras der echte tani's sterft van lieverlede uit...

Kromo is geen bescheiden landman meer, die zijn grond bebouwt en tevreden is. Kromo is mijnheer geworden, heeft naamkaartjes met er op vermeld, dat hij pennelikker is, hij heeft de sawah den rug toegekeerd en houdt het oog verlangend op de schrijftafel gericht.

Er ligt iets tragisch in dit verschijnsel, in deze „opkomst" van Kromo. De landbouwer heeft zoetjes aan afgedaan: de bureauman, het klerkje, de schrijver in 't particuliere of bij het gouvernement, witgejast en hoog-gekraagd, is de nieuwe god, waarvoor Kromo-uit-de-dessa knielt. Hij vergeet er den hartewensch van zijn vader voor, laatste telg van een landbouwersgeslacht, straks vergeet hij zijn vader-zelf, zijn moeder, de rechten en vreugde van z'n ouders.

Kromo wil pennelikker zijn en voor een schrijftafel zitten. De landbouw wordt hem minderwaardig: als er voedselnood is, springen de regeering en het particulier initiatief wel bij. De dessa is ouderwetsch; de stad heeft haar bureaux en groote kantoren. Het vergaat thans duizenden dorpsfamilies van Java's platteland als de oude families van het landelijke Tempelhof, bij Berlijn, waarvan het levensdrama zoo treffend in Clara Viebig's „Buiten de Stadpoorten" werd beschreven. Berlijn slokte 't land der boeren op en greep in de ziel der landelijke families. Zij konden er ondanks haar ingeroeste tradities niet tegen op. 't Geslacht verloopt als dat der Badekows en Lietzows, de hoeve wordt een ruïne, het kantoor in de stad, het paleis van hun droomen.

Duizenden Kromo's, zonen van brave landbouwers, droomen zoo en verlangen...... Het ras der tani's sterft uit, het ras der bleeke kantoorklerkjes en der inlandsche bureaucraten neemt ontzettend snel toe. Het is wel eens anders geweest en de hemel geve, dat het weer anders zal worden.

Er zijn er, die dit „groote verlangen" emancipatie noemen of evolutie; wellicht heeft men nooit in tragischer dwaling verkeerd.

De Annamieten in Cochin-China bijvoorbeeld, hebben dezelfde „evolutie" doorgemaakt, ettelijke jaren geleden. Thans lezen wij in „La Tribune indigène", dat het „schrijftafeldom" leelijk in discrediet is geraakt bij de inlandsche jeugd. De stand die zich aan de schrijftafel in de kantoren en de bureaux ontwikkelt, is niet meer — men ziet, het is daar ginds juist andersom — de eerste maatschappelijke klasse, waartoe iemand behooren wil. De jongelui, die het onderwijs genoten hebben aan de lagere scholen, keeren weer naar hun ouders terug om landbouwer te zijn, die geleerd heeft betere cultuurmethoden toe te passen. Hij wil niet meer naar de bureaux, nog liever gaat hij in den handel, maar in 't ambtenarendom wenscht hij niet ingelijfd te worden. In Cochin-China wordt het steeds moeilijker inlandsche beambten te krijgen. Zelfs een groot deel van het corps inlandsche ambtenaren stelt pogingen in het werk om den administratieven dienst te verlaten en weer in het landelijke emplooi te vinden.

Op Java is het anders. Hier bestormt de inlandsche jeugd de bureaux; de bruine rond-de-cuirs vormen een „stand" en men stelt er een eer in daartoe te behooren. De inlandsche bureaumannen zijn georganiseerd: ze eischen: ze dreigen: ze staken.

Alle energie en intelligentie verslapt in bureaucratische milieux.

N'importe, de recruteering van inlandsche bureaucraatjes heeft hier plaats op enorme schaal. De energie van een goed deel van het volk wordt intusschen misbruikt en rijke hulpbronnen blijven onaangeroerd.

Men constateert hier een maatschappelijk verschijnsel, dat een ernstig en gevaarlijk karakter aanneemt. Gisteren nog volgde de zoon met den patjol den vader naar de sawah en de laatste was gelukkig en de eerste tevreden. Vandaag reeds keert de zoon den vader den rug toe en gaat met zijn vulpen ter stad......

Het ras der echte tani's sterft op Java, eeuwen lang het land van den landbouw, van lieverlede uit; les „gratteurs de papier" beheerschen thans de linie in den strijd om het leven.

In Cochin-China constateert „La Tribune indigène" het omgekeerde en spreekt van „un état d'esprit nouveau", welke slechts reden tot verheugenis geeft.

Van onze Indische inlandsche gemeenschap kan dit niet worden gezegd. Hier groeit het groote verlangen...... maar in plaats van gedroomde levensvreugd komt armoe, als het land onbebouwd blijft en de zoon van den tani aan de schrijftafel troont.

J. KONING.

Losse Opmerkingen.

XXIV.

Vele gepensionneerden zullen de beschouwingen van den heer Aay in het vorige nummer met instemming gelezen hebben; vooral waar hij een lans brak voor de mindere militairen en waar hij demonstreerde, hoe dergelijke levenskwesties in de Tweede Kamer zoo tusschen een slokje koffie en een hapje brood op een reces-zitting er door gejaagd worden.

Gisteren sprak ik een gegageerd Indisch militair, die dus 40 pCt. of wel 200 gulden toeslag krijgt. Hij zat nog steeds reikhalzend uit te zien naar het mandaat voor de helft (ƒ 100), welke mandaten door de gepensionneerde officieren en ambtenaren reeds lang zijn geïncasseerd!

Waarom nu niet éérst diegenen geholpen, die deze aalmoes het dringendst noodig hadden?... of op z'n minst gelijktijdig?

Want per slot van rekening is en blijft die 40 pCt. feitelijk een aalmoes, afgebedeld door de actie van gepensionneerden, en bij wijze van gunst toegestaan. Al is die aalmoes b.v. voor gepensionneerde luitenant-generaals (die van ƒ 9000 op ƒ 12.600 springen) niet gering!

De vereeniging „Bendor" heeft in deze aangelegenheid een buitengewone activiteit ontwikkeld.

waarvoor haar alle hulde! Kamerleden werden bewerkt, rekesten werden rondgestrooid, kortom, alles, wat gedaan kon worden, is gedaan.

En die vereeniging verdient zeker den steun van alle uitgeknepen citroenen niet alleen, maar vooral ook van de actief dienenden, zoolang tenminste die kwestie van pensioensverhooging niet op een afdoende wijze is geregeld bij wet!

Dat de thans actief dienenden toch niet vergeten mogen, dat zij eenmaal evenéens tot de uitgeknepen citroenen behooren!

Dat zij zich spiegelen aan het huidige gescharrel met de pensioenen van de „reeds gepensionneerden" ....dat zij toch begrijpen, dat b.v. in 1950, wanneer zij ook op hun laatste beenen rondloopen, de boter misschien *f* 50 per pond kost, een overhemd strijken een riks en een schoenveter *f* 1.75.

We staan tegnwoordig voor niets meer!

Feitelijk behoort de actie voor pensioensverbetering der „oudjes" tehuis in de vakvereenigingen der actief-dienenden. Want die behartigen de belangen van zichzelf en hunne gezinnen niet voldoende meer, waneer zij uitsluitend strijden en werken voor verbetering van de tegenwoordige salarissen en pensioenen. Zij moeten óók denken aan de tijden, dat „bij hen, over hen en zonder hen" beslist zal worden over hunne „door de omstandigheden te gering geworden verouderde pensioensbedragen", die alsdan wederom met lapmiddelen, bij wijze van gunst zoo en-passant eventjes zullen worden verhoogd, nadat intusschen het grootste gedeelte hunner zijn hebben en houden heeft moeten verpanden of verkoopen van armoede!

Ik bedoel hiermede voornamelijk diegenen, die door ouderdom of ziekte niet meer in staat waren er wat bij te verdienen. Zij deden indertijd even goed hun werk als de tegenwoordige titularissen en...... waar zij indertijd met het gouvernement een contract aangingen voor een salaris overeenkomstig rang en stand en werk plus een daaraan verbonden pensioen, dat een zekere mate van welstand garandeert na gedanen arbeid...... daar komt m.i. dat gouvernement niet behoorlijk zijn verplichtingen na, wanneer het de tegenwoordige actief-dienenden wegens de duurte hoogere pensioenen in uitzicht stelt, dan nóódig zijn, en de oudjes afscheept met een duurtetoeslag of onvoldoende verhooging.

Het wil mij voorkomen, dat de actief-dienenden in deze aangelegenheid niet ver genoeg in de toekomst zien; tot hun eigen schade in diezelfde toekomst!

Zij behooren aan te dringen op een regeling, waardoor de periodiek terugkeerende debatten en smeekpartijen over en voor verhoogingen, al of niet met terugwerkende kracht, eens en voor al onnoodig worden.

Wanneer de tegenwoordige wetgever voor een ambt X een pensioen van Y gulden noodig oordeelt, en wanneer de kennis, het te presteeren werk en het aanzien van dat ambt in den loop der jaren niet veranderd is, dan spreekt het toch van zelf, dat de persoon, die in dat ambt X een jaar of twintig geleden gepensionneerd werd, eveneens dat pensioen van Y gulden behoeft of op den voet, waarop hij indertijd het contract met het gouvernement sloot, als gepensionneerde zijn dood te kunnen afwachten.

De dure huishouding van den staat zit 'm niet in de verhooging van de pensioenen (d.w.z. het op gelijk peil brengen) der reeds gepensionneerden, wier aantal door sterfte steeds afneemt!

En de beschouwingen, die luiden: „de staat heeft iemand pensioen toegekend en dus met hem afgerekend", en dùs behoeft met de tijdsomstandigheden geen rekening gehouden te worden dan alleen bij wijze van gunst en na speciaal daarvoor uitgelokte discussies van op reces gaande parlementen... lijken mij niet van hoog gehalte.

H. J. VERMEER.

Den Haag, 11 Juli 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De arbeid van de Herzienings-Commissie.

Den 20en December 1918 werd de „Commissie tot herziening van de grondslagen der staatsinrichting van Ned.-Indië" te Batavia geïnstalleerd. De arbeid van de Herzieningscommissie is thans ten einde gebracht.

De *Loc.* verneemt, dat de beide meerderheids- en minderheidsnota's van zeer verstrekkenden aard zijn.

Unaniem was de Commissie van oordeel, dat voor een behoorlijke en daardoor ook vlugge afdoening van zaken noodzakelijk is, dat de zetel van regeering en wetgeving van Nederland naar Indië verplaatst worde, al acht de meerderheid der leden het daarnaast toch nog gewenscht om de Nederlandsche wetgevende macht de bevoegdheid tot ingrijpen te laten.

De Commissie stelde zich vierkant tegenover de meening van prof. Van Vollenhoven, dat de behandeling van Indische aangelegenheden in Nederland door de Nederlandsche objectiviteit zou winnen. Het bewijs daarvoor, meende men, is niet te leveren; wèl dat voor het in Nederland chronisch heerschende gebrek aan belangstelling voor Indië en de onbekendheid met dit land van de zoogenaamde „Indische Kamerspecialiteiten".

Het denkbeeld van den Ned.-Indischen Vrijzinnigen Bond, die als opperste contrôleraad een dusgenaamde „Rijksraad" voorstond, werd daarbij op practische gronden verworpen.

In het kort dus: Indië door Indië-zelf bestuurd, terwijl Nederland de contrôle behoudt. Het spreekt vanzelf, dat de functies en verantwoordelijkheid van gouverneur-generaal, departementshoofden en Volksraad in verband daarmede sterk uitgebreid behooren te worden.

Naar de Loc. meent, heeft de *Java-Bode* reeds gemeld, dat het voorstel der Herzieningscommissie luidt om den Raad van Indië om te zetten in een uitgebreider regeeringscollege, waarvan de gouverneur-generaal en de verschillende departementshoofden ambtshalve respectievelijk voorzitter en leden zijn. Toch werd het ongewenscht geoordeeld dor de meerderheid der commissie, om de departementshoofden, al dragen zij grooter verantwoordelijkheid, hetzelfde lot te doen ondergaan van de Nederlandsche ministers, voor het geval zij — de directeuren — een andere meening zijn toegedaan dan die der in het vertegenwoordigende college de lakens uitdeelende meerderheidspartij, namelijk om tot aftreden te worden gedwongen. Men was van oordeel, dat zulks hier tot onmogelijke toestanden aanleiding zou kunnen geven, vooral omdat ook in politiek opzicht van regeeringswege vooralsnog leiding moet uitgaan.

Vervolgens valt het gemakkelijk te begrijpen, zegt het blad, dat de tegenwoordige bescheiden functie en zeggingsmacht van den gouverneur-generaal allerminst in het nieuwe kader passen. Het initiatief voor de instelling van deze Herzieningscommissie is er om duidelijk te demonstreeren, dat een regeering, die onmiddellijk op enkele critieke oogenblikken een college als de Volksraad beantwoorden *moet*, doch voor het antwoord eerst instructies van Binnenhof en Plein heeft af te wachten, een onding is.

Ten slotte kan de *Loc.* mededeelen, dat de naam „Volksraad" voor het nieuw gedachte wetgevende college omgezet werd in „Landsstaten"; een college, dat men zich samengesteld heeft gedacht uit waarschijnlijk ongeveer tachtig leden, die direct door de bevolking gekozen worden naar een meer uitgebreid kiesstelsel, maar van wie er een zeker aantal door de regeering zal worden benoemd.

Stemmen uit de Inl. bestuurswereld.

De *Java Bode* bevat eenige uitvoerige hoofdartikelen van *Soetardjo* onder bovenstaanden titel.

De schr. geeft o.a. een overzicht van de geestelijke ontwikkeling van den Inl. ambtenaar.

Reeds sedert ongeveer 40 jaren is de behoefte gevoeld om, vooral voor de hoogere rangen, de Inlandsche ambtenaren te recruteeren uit theoretisch onderlegde en geestelijk ontwikkelde jongelieden. De in 1878 opgerichte drie Hoofdenscholen op Java waren bestemd deze krachten te leveren. Twintig jaren later, toen het bleek, dat deze scholen, als vakschool bedoeld, niet aan haar doel konden beantwoorden, werden ze gereorganiseerd en kregen den naam Opleidingsschool van Inlandsche ambtenaren, of verkort O s v i a. De behoefte aan geestelijk ontwikkelde Inlandsche ambtenaren bleek zoo groot, dat het aantal Osvia's van drie op zes gebracht werd, met later als sluitstuk de Bestuursschool te Weltevreden, aanvankelijk bestemd voor opleiding tot Adjunct-Regent.

Ook nu nog schijnt de behoefte aan Inlandsche ambtenaren nog niet te zijn bevredigd, want een reorganisatie der opleidingsscholen met verhooging van het onderwijspeil is in aantocht, met het noodzakelijk gevolg, dat de Bestuursschool zal omgezet worden in een Bestuursacademie.

Schr. toont dan aan in hoeverre de „behoefte" om de Inlandsche ambtenaren een hoogere ontwikkeling deelachtig te laten worden, door de Inlandsche ambtenaren zelf, door het volk, door de hoogere bestuurshoofden en door de Regeering gevoeld wordt.

Het *Nieuws v. d. Dag* acht schrijvers betoog op meerdere plaatsen onwelwillend, maar niet onjuist. Er is inderdaad door zeer vele laatdunkende, arrogante ambtenaren — de goeden niet te na gesproken — er maar op los ge-printah'd, in de overtuiging van eigen voortreffelijkheid en almacht. Dat valt niet te ontkennen. En de bedreiging, door welke de Javaan „er onder" werd gehouden, is geenszins een fictie.

Iets heel anders acht het *N. v. d. D.* het, waar de schr. het reeds eenige malen door hem gebruikte en niet geheel onjuiste beeld van de bedreiging met den knuppel loslaat, en gaat spreken van „toegebrachte wonden". Het blad protesteert tegen de absoluut valsche voorstelling, als zou het Javaansche volk o p z e t t e l ij k gekweld zijn door ons bestuur, met het doel om het leed toe te brengen.

Het eerste door den schr. gebruikte beeld was vrijwel juist. Er is gedreigd met den „knuppel", uit luiheid, uit gemakzucht, uit heerschzucht ook, en de aldus bedreigden zijn inderdaad gehouden in een toestand van onderworpenheid, die niet geschikt was om hun karakter als mensch te verhoogen. Maar tusschen de altijd tot op zekere hoogte passieve „bedreiging" en het zéér actieve „toebrengen van wonden" is een zeer groot qualitatief verschil. Het is hier geen zaak van meer of minder; het k a r a k t e r van het door de Nederlanders gevoerde bewind wordt hier, door dit beeld, o p z e t t e l ij k in een verkeerd daglicht geplaatst.

Want welke fouten ons bestuur van de laatste 50 jaren ook mogen hebben aangekleefd, de beschuldiging dat het er op gericht zou zijn geweest om den Javaan te kwetsen en te benadeelen, mogen wij met volkomen oprechtheid terugwijzen.

Intusschen neemt het blad er acte van, dat ook deze blijkbaar ontwikkelde Javaan e r k e n t, dat de z.g. volksleiders, meermalen uit e i g e n b e l a n g, den strijd voeren met o n z u i v e r e middelen en dikwijls t e n o n r e c h t e beweren, dat zij het volksbelang behartigen.

Het *Nieuws* besluit: Dat is een zeer voornaam ding. Want met de z.g. inlandsche opleving, inlandsche beweging, of hoe men het verder noemen wil, komen wij wel in het rechte spoor, mits slechts de „leiders" er van op hunne juiste waarde worden geschat. Het zijn de „leiders", die het dengenen, die bedoelde „beweging" welgezind zijn, moeilijk maken om daadwerkelijk uiting te geven aan hunne denkbeelden, om die te verwezenlijken.

Uit Atjeh.

Aan een corr. uit Kota Radja aan de *Sum. Post* ontleenen wij o.a.: Vele officieren-postcommandanten blijken de capaciteiten te bezitten om met het Atjehsche volk om te gaan. Zij getroosten zich de moeite de Atjehsche taal te spreken, en doen al om het volk tot zich te trekken. Enkelen hebben het timmeren en andere vakken geleerd om dit volk te kunnen leeren. Enkelen geven zich zelfs heel en al aan het volk. Hun huis is dan ook de inval voor de kampongbevolking, en de omgang deze kenmerkt zich door een aangenamen, vertrwelijken toon. Hulde aan deze mannen, die daar gezien en in stilte arbeiden aan de volkswelva en aan de opheffing van het Atjehsche volk. D mannen, diep in de binnenlanden, leeren daar Atjeher, die zichzelf zeer zeker bewust is, dat thans den Hollander ernst is om hem te ontwiklen, hem op te heffen, hem economisch sterker maken, zoodat hij zich spoedig zal kunnen herstel van de hem toegebrachte slagen. Typeerend is verder, dat onder de officieren meer democratis begrippen en daden vallen waar te nemen, dan der de ambtenaren.

Wanneer een ieder zich nu beijvert het vertrou van den Atjeher terug te krijgen, en men voo arbeidt aan de volkswelvaart, en zich niet alleen bl staart op belangen van enkele hoofden ter wille politiek, dan kan het niet anders of Atjeh met vruchtbare streken zal eens de trots zijn van Hland's werken en kunnen. Het Atjehsche volk zich zelf bewust, durft zich thans nog niet te ge zooals het is, doch heeft men eens het vertrou van het volk en is dit volk er van overtuigd, men het goede er mede voor heeft, dan kan het anders of de band tusschen Hollander en Atjeher een hechte zijn. Men is gelukkig op den goeden w Er bestaan reeds vele volksscholen, en duizenden jehsche kinderen bezoeken deze scholen; en wann deze kinderen straks tot mannen zijn opgegroeid, men bij hen niet meer dien haat zien, welke bij oudere generaties valt te bespeuren, en zoo zal nieuwere generatie beter zijn dan de vorige, tot h van land en volk.

„Slavernij".

In het kort Verslag van de jaarvergadering Vereeniging van Waterstaatsingenieurs komt voor: „En daarom noemt spreker het toekennen toelagen aan studenten, die zich verbinden 5 jaar Gouvernement te dienen, een toestand van slavernij

Het *N. v. d. D.* vindt die uitlating s c h a d e l ij k. Het schrijft: Is het s l a v e r n ij, waneer men iemand met goede hersens, doch die d gebrek aan fondsen misschien heel wat minder m worden, in de gelegenheid stelt om het ingenieu diploma te halen?

Is het s l a v e r n ij, wanneer het Gouvernement dat daarvoor handen vol geld uitgeeft, ook wat plzier van de op zijn kosten gekweekte „bibit" hebben?

Moeten die lieden niet eeuwig dankbaar zijn, het Gouvernement hen in de gelegenheid stelde, eervolle positie in de maatschappij te verwerven

Hoevelen zijn er niet onder, die zonder de toegen, nooit hadden kunnen doorstudeeren!?

Wat stond het vroegere geslacht in zijne optingen toch oneindig veel hooger! En zij waren toch zooveel slechter aan toe! Het is pas een twint jaar geleden, dat vele ambtenaren (die toen n t u u r l ij k geheel op eigen kosten studeerden), eigen kosten naar Indië kwamen en — met het gro ambtenaarsdiploma in den zak — een baantje bij bureaux kregen op de toelage van *f* 30.— 's maand

En nu? De ingenieurs, officieren van gezondhe enz., enz., studeeren op 's Lands kosten, krijgen flinke gratificatie voor uitrusting, een toelage vo hunne storting aan het Weduwen- en Weezenfond reizen op 's Lands kosten 1ste klasse naar Indi en dan spreekt men van s l a v e r n ij!

Als iemand dat zoo losweg beweert, haalt men schouders op, maar het is hier gezegd in een vergdering van gezag, en dat, zonder protest uit te loken. 't Is schandelijk!

Wat óók schandelijk is, velen van die „slaven die zonder Gouvernements-steun n o o i t d e p

...sitie hadden kunnen bereiken, die zij nu bekleeden, geneeren zich niet hun dienstverband eenvoudig te verbreken, zoodra zij in het particuliere een hoogere bezoldiging kunnen krijgen (en dat is, met het tegenwoordige gebrek aan arbeidskrachten, niet moeilijk). In hunne beklagenswaardige opvattingen hebben zij natuurlijk geen begrip van eenige moreele verplichting om voor al het genotene vijf jaar dienst te presteeren. En onder die contractverbrekers zijn er dan nog (en hensch niet enkelen), die zoo weinig eergevoel hebben, dat zij het Gouvernement *niet eens terugbetalen*, hetgeen aan hunne opleiding en uitzending ten koste is gelegd. Het Gouvernement heeft aan deze gelden nog een paar ton te vorderen.

Tegenover het in de vergadering gebezigde woord „slavernij" stelt het blad hier het woord „oplichterij".

Passage-tarieven.

De *Loc.* ontving een tarievenboekje van het toeristenbureau van Burns Philp & Co. Ltd., waarin het de aandacht trok, dat de Britsche lijnen — in tegenstelling met de Nederlandsche — thans weder afzonderlijke en billijke prijzen voor retourbiljetten berekenen. Zoo kost enkele reis van Sydney naar Engeland via het Panamakanaal 1e klasse in een twee persoonshut 86 p.st., heen en terug 129 p.st., 2e klasse 73 en 110. Omgerekend tegen den koers van den dag komt men tot heel wat lagere tarieven dan de Nederlandsche maildiensten vragen en ook tegen de volle oude valuta, blijkt de Nederlandsche dienst de hoogste noteering te voeren. *(Java Bode).*

UIT DE INDISCHE PERS.

Verhooging van den landhuurprijs op Java. In de openbare vergadering, welke den 3en Maart 1920 te Tjoekir, Djombang, werd gehouden en waarin dit onderwerp werd aangeroerd, sprak de heer Prawiroardjo, voorzitter van de V. S. T. P.-vereeniging, blijkens het in de *Pewarta Soerabaija* van 4 Maart 1920 opgenomen verslag, onder meer het navolgende:

In vroegere tijden, toen van eene plaatsing van vreemd kapitaal in Ned.-Indië nog geen sprake was, had de Inlander het goed en waren hem de rechten op zijne sawah's en ladangs gewaarborgd.

De grond bracht hem voldoende op om zich behoorlijk te voeden en er schoot van de inkomsten genoeg over om zich en zijn gezin te kleeden.

Bijna nimmer was er voedselgebrek zooals in den tegenwoordigen tijd.

Toen evenwel de suikerduivel zijn staf zwaaide en de winstgevende landbouwondernemingen met den dag vermeerderden en hunne winsten voor het grootste gedeelte in Nederland verteerden, zoodat Indië daarvan zoo goed als geen profijt trok, toen lag de voedselvoorziening van den kleinen landbouwer tegen den grond en trad de armoede in.

De landbouwer werd gedwongen muffe Saigon- en onsmakelijke Rangonrijst te eten, wilde hij althans voorkomen dat hij en zijn gezin honger leden.

En, tijdens den grooten oorlog, kwam ook die rijst niet onder zijn bereik, want daarvoor moest 3 à 4 maal den vroegeren prijs worden betaald, met het gevolg dat de kleine man zich met allerlei onsmakelijk en goedkoop goed tevreden moest stellen en geleidelijk in een meer ongunstigen toestand kwam te verkeeren.

De spreker spoorde om die reden zijne broeders aan om de in hun bezit zijnde rijstgronden niet anders dan tegen zeer hoogen prijs aan het kapitaal te verhuren.

Hoevele malen toch heeft de vertegenwoordiger van deze vereeniging in den Volksraad een krachtig protest laten hooren, met het doel gedaan te krijgen dat de uitgestrektheid van de suikerterreinen werd ingekrompen en die van de voedingsmiddelen uitgebreid, doch de invloed van het kapitaal was te sterk en het Gezag daartegenover te zwak, zoodat er van eenige vermindering van suikeraanplant nooit iets gekomen is.

Nu staan de kapitalisten sterk en zij zijn scherpzinnig. Dit is voldoende bekend. Zij weten de politiek zoo goed te sturen in de richting, welke in hun belang is.

De loerah's in de dessa's ontvangen veel klinkende belangstelling van de zijde der suikerfabrieken, opdat zij hun invloed op het volk zullen gebruiken en dit zullen dwingen hunne gronden voor den suikeraanplant af te staan.

En de heeren loerah's, die veel met het hazardspel verliezen en die gaarne met vrouwen op royale wijze willen leven, kunnen dit geld best gebruiken en stellen de vriendschap met den suikerfabrikant op hoogen prijs.

Deze vriendschap is evenwel niet in het belang van den kleinen man, die er door wordt uitgebuit.

Een der assistent-wedono's heeft o.m. een schuld van ƒ 10.000.— aan één der suikerfabrieken en het aanwezige gehoor in de vergadering kon daaruit zijn eigen conclusies trekken.

Er zijn in Ned.-Indië nog te weinig lagere scholen om den kleinen landbouwer intellectueel te ontwikkelen. Hij staat dientengevolge nog zóó zwak tegenover den krachtigen geldman en bezit geen wapen om zich tegen dezen te weer te stellen.

En als éénling kan van hem geen kracht uitgaan en daarom moeten de gezamenlijke landbouwers zich vereenigen tot een vakbond, op den voet, zooals de Centrale Vakvereeniging te Djocja heeft gedaan en waarvan reeds vele inlanders het nut hebben ingezien.

De bestaande bewegingen onder de inlanders zijn nog lang niet krachtig genoeg.

Het kapitaal is in het geheel nog niet angstig voor die actie.

Onlangs b.v. was er een staking uitgebroken op de suikerfabriek „Tjoekir", doch het gelukte den administrateur der fabriek zeer goed werkvolk van de suikerfabriek Tegowangi te betrekken.

Partieele staking is derhalve niet voldoende. Er moet algemeene staking zijn, opdat de kapitalist het onderspit delve en gedwongen worde zich naar den wil van den werkman te schikken (handgeklap).

De toestanden zijn voor den kleinen man op dit oogenblik zeer slecht op Java.

Er is voedselschaarschte en de armoede van de massa neemt toe.

De kinderhandel is daarvan één der gevolgen.

Was de prijs vroeger ƒ 0.25 voor één kind, thans vraagt men ƒ 2.50 en dat stemt tot groote droefheid.

Het is jammer het te zeggen, maar hoewel de bestaande vereenigingen krachtig en goed bij kas zijn, zoo zijn de besturen dikwijls slap uit vrees.

Ook speelt het eigenbelang bij de bestuursleden een groote rol.

Het uitreiken van de gouden ster aan den Regent van Djombang (Soerabaija). In den morgen van den 8en Maart 1920, ten ongeveer 9 ure, kwam de Resident van Soerabaija te Djombang aan, met het doel aan den Regent Adipati Ario Soersaningrat de gouden ster uit te reiken, welke onderscheiding hem door de Indische Regeering was verleend.

Bij aankomst in de Regentswoning werd een eeresaluut gegeven van 3 kanonschoten, terwijl al de verzamelde inlandsche ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur en de Adipati zelf ook, gekleed waren in het hofcostuum van Soerakarta.

Nadat de Resident het versiersel op de borst van den Regent had gespeld, liet hij in zijne rede uitkomen de groote verdiensten van den Regent, welke tot het verleenen van de onderscheiding aanleiding had gegeven en niet het minst op den ijver, welke de Regent gedurende zoovele jaren had ten toon gespreid.

Daarna werd de Regent door den assistent-resident, de Europeesche ambtenaren en de heeren suikerfabrikanten gecomplimenteerd.

Des avonds vereenigde de Regent zijne ondergeschikte hoofden in zijn huis tot een dansfeest, waarop ook de Chineesche officieren en wijkmeesters tegenwoordig waren.

Vele Regenten uit den omtrek gaven op dezen avond mede blijk van belangstelling, door dit feest met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

Alle mannelijke aanwezigen droegen de witte jas en namen plaats op stoelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Waar blijft toch de Java-rijst? Deze vraag wordt in de *Perniagaän* van 25 Maart 1920 gesteld en daarbij medegedeeld dat als men haar doet aan daartoe bevoegde personen, men ten antwoord krijgt, dat er geen Java-rijst meer is en het eerste voedingsmiddel van elders moet worden aangevoerd.

Voor deze Rangoonrijst betaalt het bestuur in de haven van Tandjong Priok ƒ 32.60 per zak, terwijl ze verkocht wordt voor ƒ 27.— per zak van 160 kattis, d.i. ongeveer ƒ 15.— per picol van 100 kattis.

Dat is in elk geval toch veel billijker prijs dan die welke in de Preanger of in Bantam moet worden betaald.

Nadat de rijstdistributieregeling door het bestuur was ingevoerd, heeft men zoo goed als geen Java-rijst meer kunnen machtig worden en moest men zich met het vreemde product tevreden stellen.

Een jaar later kocht de Regeering de padi op bij den kleinen man; er werd rijst gestampt, doch uitgevoerd werd er niets en daarom vraagt men nogmaals waar of het inheemsche product toch blijft.

Wel zegt men, dat dit product opgebruikt is, doch door wien en wie waren de mogelijke koopers?

De vraag is tot op zekere hoogte wel degelijk van belang, want de gouvernementsrijst wordt niet gezeefd en gelijkt meer op verzamelde restanten, welke hoogstens alleen nog goed zijn voor het bereiden van rijstepap en van nasi-tim, met het gevolg dat al heeft men volop van dit product in huis, men daardoor nog geen gevulde maag heeft.

Het groote ziektecijfer onder het volk wordt daardoor wellicht verklaard.

In elk geval is de weerstand van een slecht gevoed lichaam, ingeval van ziekte, zeer gering.

De besturende ambtenaren van zekeren rang eten tegenwoordig geen rijst meer, zegt de schijver.

Zij eten aardappelen en weten dus niet hoe de gouvernementsrijst smaakt.

Het zou evenwel nuttig zijn wanneer het bestuur medeleefde met het volk en zich niet opsloot binnen de 4 muren van de bureaux, waarin wel veel gewerkt wordt doch welke arbeid nuttiger daarbuiten zoude zijn besteed.

Misschien zou de gestelde vraag dan kunnen worden beantwoord.

Tot heden was dit niet mogelijk.

Indische Specialiteiten in Nederland. De rede, welke het lid van de Eerste Kamer, prof. mr. Van den Berg, heeft gehouden bij gelegenheid van de behandeling der Indische Begrooting voor het jaar 1920, is in zijn geheel opgenomen in de *Perniagaän* van 25 Maart 1920 en heeft in het nummer van den volgenden dag van datzelfde blad aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

Reeds herhaaldelijk heeft de Redactie hare lezers gewezen op de steeds toenemende belangstelling, welke in Nederland aan den dag werd gelegd bij de behandeling van de Indische zaken en hoe verschillende leden van de Eerste en Tweede Kamer zich moeite gaven en den beschikbaren tijd besteedden om op de hoogte van Indische toestanden te komen.

Zij gebruikten daarvoor de Nederlandsche nieuwsbladen, waarvan ongelukkiger wijze negen van de tien niet op de hoogte zijn van de détails der toestanden en derhalve wel tal van scheeve voorstellingen moesten geven.

Sommige der genoemde leden raadpleegden ook de Indische pers, doch voorzagen zich dan van die nieuwsbladen, welke het dichtst stonden bij hunne partij in Nederland en met de op deze wijze vergaarde kennis, welke op een onzuiveren basis werd verkregen, brachten de heeren in de vergaderzaal tal van onderwerpen naar voren, welke hen als Indische specialiteit moesten doen leeren kennen, doch waarvan het begin en het einde dier onderwerpen door hen niet altijd werd begrepen.

Het was of zij het gonggeluid hoorden, doch het gamelangspel misten.

En zoo was het ook met de rede van prof. van den Berg.

Duizenden kilometers van Ned.-Indië verwijderd, geeft hij niettemin beschouwingen over Indis[che] zaken, die moeten aantoonen dat hij deze beter [be]grijpt en doorziet dan de menschen ter plaatse.

Aan de mogelijkheid dat hij de zaken ziet d[oor] beslagen brilleglazen wordt niet gedacht, integ[en]deel hij kent de zaken van A tot Z.

Had prof. Van den Berg bijv. eens willen wa[ch]ten, totdat het verslag van den landraad te Ga[roet] en Tasik Melaja, inzake het Tji Kareme-complot [en] dat van de afdeeling B der Sarikat Islam, ware v[er]schenen, dan zou hij zeker zijne rede niet hebb[en] uitgesproken en zich gevrijwaard hebben voor [het] verwijt, dat hij zich zelf op de schouders heeft [ge]legd.

Staat dat complot dan niet in verband met de [po]litiek of is het eene samenzwering zonder zin?

Ja, wanneer men geloof hecht aan hetgeen [de] volksmisleiders gelieven voor te brengen, zooals o[ok] met den padiverkoop heeft plaats gehad.

Doch het onderzoek van den Landraad heeft [ten] duidelijkste aangetoond hoe de zaak van het dist[rict] Lebes een deel vormde van de beweging van Afd[ee]ling B.

Het heette dat deze beweging alleen voorkwam [in] de Preanger, doch had zij dan geen vertakking[en] elders?

De geheime bedoelingen dezer beweging zijn d[oor] het Landraadonderzoek plotseling ontdekt en do[or]dien alles terstond werd onderdrukt, is de beweg[ing] er in geslaagd den indruk te wekken of zij alleen [in] de Preanger voorkwam, doch ware het bestuur n[iet] terstond krachtdadig opgetreden, dan zou men [ge]hebben gezien aan welke gevaren men zou zijn blo[ot]gesteld geweest en hoevele slachtoffers zouden [zijn] gevallen.

Dat is geheel iets anders dan waarin Prof. van d[en] Berg gelooft, die van meening is dat de beweg[ing] alleen uitbreiding van godsdienstigen invloed [be]oogde en niet het doel had het Gezag omver [te] werpen.

Ware Prof. van den Berg voorzitter van d[en] Landraad geweest en had hij het onderzoek v[an] Hadji Gadjali, Hadji Soleman en Hadji Ismaël m[oe]ten leiden, dan zouden waarschijnlijk de uitkomst[en] meer in overeenstemming zijn geweest met de verkl[a]ringen van Abdoel Moeis, Hadji August Salim [en] Dr. Hazeu.

Doch gelukkig was het onderzoek in handen v[an] Mr. Janssens, die alle geheimen heeft ontdekt [en] aan het licht gebracht.

Zelfs de gladde heer Tjokroaminoto heeft daarteg[en] niets kunnen inbrengen.

Ten slotte bespreekt de schrijver de vraag of [de] Sarikat Islam geen gevaar oplevert voor het Ned[er]landsch Gezag in Ned.-Indië en komt dan tot de sl[ot]som dat al zal het voor de revolutionnaire par[tij] moeilijk zijn millioenen zielen voor hunne gedach[ten] in beweging te brengen, waar een groot deel hunn[er] gehecht is aan het Gezag, het stelselmatig dagelijk[s] influenceeren van de volksleiders op den langen du[ur] op de massa toch een slechte uitwerking moet heb[]ben en wel degelijk in de toekomst onaangenam[e] verrassingen kan brengen.

Gelukkig heeft de Regeering door hare houdin[g] ten opzichte van de Sarikat Islam te wijzigen, e[r]kend dat zij zich vroeger heeft vergist.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Sedert het vorig overzicht werd zooveel literatu[ur] ontvangen, dat ditmaal — in hoofdzaak althans — wordt volstaan met eene opgave van titels.

Verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handel-Maatschappij

en hare handelingen in het boekjaar 1919. (De bl[z.] 35—47 bevatten een economisch overzicht van Ne[d.] Oost-Indië over het jaar 1919).

Teysmannia.

Inhoud van afl. 2, jaarg. 1920: De gezondheidsto[e]stand van onze cultuurgewassen in het afgeloopen jaa[r] door Dr. C. J. J. van Hall. — Amerika en de kato[en], door ir. M. L. Utermark Jr. — De voedselopname b[ij] gerst, door Dr. E. A. Gäumann. — Mogelijkheden [...]

Nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Ned.-Indië, door Dr. A. W. K. de Jong. — Nutramine, door De Jong. — Het koelen bij de bereiding van aetherische oliën, door De Jong. — Grondbewerking, door van Uffelen. — Vragen en antwoorden. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Indologenblad. 6 Juli 1920.

Hoe de bevolking van Siak zich groepeerde, door D. H. B. — De nationale studentenorganisatie, de centrale commissies van studiebelangen en de federaties van studenten, door B.

Nederl.-Indië. Oud en Nieuw. Juli 1920.

Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, door Noto Soeroto (met portret). — De groote moskee te Koeta-Radja (met 8 foto's en een plattegrond), door J. Kreemer. — „Voorwerpen" en „rubbings" als museum- en studiemateriaal, door J. A. Loebèr Jr. — Uit het reisjournaal der Nederlandsche ambassade naar den koning van Ashantee (1836—1837).

Commercial Holland.

Het Juni-Nr. bevat o.a.: Memorandum in connection with the creation of Belawan as great sea-port and the position which it will occupy, together with Sabang, in navigation (with illustrations). — The Dutch Ocean shipping trade, by C. H. K. Borghardt. — Sumatra's East Coast as cultural country, by C. J. Dixon (with illustrations). — Dutch Guiana, a field of enterprice for the Netherlands, by J. Barkley Percival (with some notes on the present situation in the Colony) (with illustrations).

Eigen Haard.

In het Nr. van 3 dezer een artikel van Gesine Andreae over de in Deli gehouden feesten ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Deli-Maatschappij.

Vragen des Tijds.

Mr. G. J. Fabius schrijft in het Juli-Nr. eene verhandeling: „Suriname en het Studie-Syndicaat". Als wij ons niet vergissen is het hier voor de eerste maal dat, naast veel waardeering, ook critiek wordt geoefend op het veelbesproken rapport van het Suriname-Studie-Syndicaat (Kasteleijn c.s.).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 48 van den 4en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke verhandelingen: De cocosnoot en haar olie (met een voorwoord ter behartiging tot „Kromo"), door Si Pengoeroes. — De groot-cultuur in de Buitenbezittingen, door L. — Voor repatrieerende planters, door van Uffelen. — Uit veld en desa (III. Slechte padiproducties), door Dessaman. — Eenige beschouwingen naar aanleiding van het artikel van den heer P. van Leersum over de bereiding van zwavelzure kinine en hare geschiedenis op Java en in Britsch-Indië, door J. van den Bos. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten bevatten o.a.: Rubber in 1919. — In memoriam, F. W. J. van Westendorp (ontleend aan „Teysmannia"). — De economische waarde van de handelsstatistiek. — De pepermarkt te Batavia gedurende 1919.

No. 49. Oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Landbouwzaken van Zuid-Sumatra, door R. B. — Bevolkingsrubber in de residentie Palembang, door D. J. G. van Setten. — Cultuur- en landbouwberichten: Groote olieslagerijen in Ned. Oost-Indië. — Oliefabrieken in Europa, door F. van Peski. — Ploegdemonstraties met den Fordson-tractor.

De Reflector.

In No. 21 het slot van „Batavia, een halve eeuw geleden." — Een reeks foto's van de Oud-Batavia-feesten en het slot der historische bijdrage over Oud-Batavia van Glanor, getiteld: Een wandeling langs het Molenvliet naar Tanah-Abang.

Onze Eeuw.

Prof. J. C. van Eerde herdenkt in het Juli-Nr. de groote verdiensten van wijlen Dr. E. B. Kielstra. Schr. legt vooral den nadruk op hetgeen Dr. K. als Indische historieschrijver heeft gedaan.

Archief Suikerindustrie in Ned.-Indië.

In afl. 9 van den loopenden jaargang publiceert de hr. W. C. Dickhoff een opgave van de met suikerriet beplante oppervlakte van Java en van de suikerproducties der verschillende residenties, oogstjaar 1919. — Afl. 16 (van April) bevat eene belangrijke beschouwing: Eenige opmerkingen in verband met de plannen voor een wettelijke vaststelling van minimumloonen voor den veldarbeid in de suikerindustrie.

Ned.-Ind. Bladen voor Diergeneeskunde en Dierenteelt.

Inhoud van afl. 1 deel XXXII. Verbetering en aanmoediging der paardenfokkerij in Boni (met ill.). — Nog enkele aanteekeningen bij het artikel „Uit de practijk", door Dr. A. van der Laan. — Een vaatbewoner van varkens, door Dr. H. J. Smit. — Echinococcosis in Ned.-Indië, door Dr. H. J. Smit. — Een en ander over de voeding onzer legerpaarden, door W. van der Burg (vervolg). — Historische nota over het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, door J. K. H. de Roo van Alderwerelt (vervolg). — In memoriam F. C. de la Chambre (gouvernements-veearts, overleden 27 Dec. 1919 te Madras, tijdens een opdracht om vee aan te koopen ten behoeve van de Ned.-Indische Regeering).

Geschiedenis van Ned.-Indië.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen een tweede, veel vermeerderde herdruk van: Korte geschiedenis van Ned.-Indië van de vroegste tijden af, voor de hoogste klassen der lagere scholen, Mulo en middelbaar onderwijs, door Carelse. (Prijs f 1.25).

Weekblad voor Indië.

Uit den inhoud van No. 7: De man der toekomst, door L. B. M. Lammers (een betoog dat de hr. Colijn de geschikte man zou zijn om den Gouv.-Gen. van Limburg Stirum te vervangen). — Het Weekblad voor Indië en de Vrijmetselarij. — „De Nederland". 13 Mei 1870—13 Mei 1920, door G. J. D. — Constant van de Wall (Ned.-Ind. componist) in Nizza.

No. 8: „Insulinde's" emancipatie, door Paedeia.

De Indische Mercuur.

In No. 28 schrijft Jhr. J. C. Reigersberg Versluys een belangwekkend artikel over „Brandstoffennood en brandstoffenpolitiek in Indië." Schr. constateert dat, evenals zoovele andere economische aangelegenheden, de oorlog ook het brandstoffenvraagstuk in Indië scherp naar voren heeft gebracht. In dit land, dat niet alleen in en op zijn eigen bodem overvloedige goed ontginbare brandstofvoorraden bevat, maar zelfs reeds grootere hoeveelheden brandstof voortbrengt dan het voor eigen gebruik behoeft, heeft men thans met een nijpenden brandstoffennood te kampen. De schr. zet dit uitvoerig uiteen om dan tot de volgende samenvatting van de Gouvernements-brandstoffenpolitiek te komen: „voorkomen dat anderen produceeren en zelf veel overwegen, doch niet handelen."

Overigens bevat genoemd Nr.: Oogsteijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Burma en China over 1919. — Verder de gewone wekelijksche rubrieken, zoomede een overzicht van publicaties over vezelstoffen, aetherische oliën, enz., uitgaande van het Kol. Instituut (afdeeling Handelsmuseum).

Ned. Indisch Rubbertijdschrift. 1 Juni.

Javanen-import in Zuid-West-Preanger. — Arbeidsinspectie voor Java. — Mono- en Bi-kabelbanen als Indische industrie, door W. G. ten Houte de Lange Jr. — Vlekken op sheets in verband met het gebruik van sulfiet en bisulfiet. — Engelsche belangstelling voor Indische rubberondernemingen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 14: Toradja's (vervolg), door N. — Luchtverkeer in Ned.-Indië, door H. Walaardt Sacré. — Over het stamwezen in Oost-Indië. V. Het ontstaan en de verbreiding der exogamie, door L. — Een en ander over de taak der overheid in Indië (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige en liefdadige doeleinden alzoo opbrengt.

Weder een nieuw Indisch Tijdschrift.

Verschenen is het eerste nummer van een nieuw maandelijksch periodiek, getiteld: Sluyter's monthly East-Indian Magazine. De inhoud van dit fraai geïllustreerd en lijvig nummer bestaat uit de volgende bijdragen. To the reader. — The Botanical gardens, by Dr. W. Docters van Leeuwen. — Bandoeng, the mountain-city of the Preanger. — Tobacco growing in the Dutch East Indies, by R. W. Kaak. — How Holland manages her Colonies, by Jonkheer Joh. Loudon. — The tea culture in the Netherlands Indies, by O. van Vuuren. — In Sumatra's mountain-districts. — The Government cinchona estate in the Preanger Regencies, by Dr. G. J. M. Kerbosch. — The Netherlands East-Indies, economical and geografical, by L. van Vuuren. — The experimental station for tea at Buitenzorg, by Ch. Bernard. — Some notes regarding the Dutch East, by J. Z. van Dyck.

Handelingen der Nederlandsche Juristen-Vereeniging.

50e jaargang 1920. 1e Stuk: Vooropstellende dat op

uitbreiding van de autonomie onzer koloniën moet worden aangestuurd, wordt gevraagd of, en zoo ja, op welke wijze verandering behoort te worden gebracht in de samenstelling en werkkring van den Indischen Volksraad. Prae-advies van den heer H. Carpentier Alting. — Idem. 2e stuk. Prae-advies over hetzelfde onderwerp van Prof. Mr. C. van Vollenhoven.

Koloniale Studiën. Febr. 1920.

O. P. Besseling †. — Nederlandsch-Indische Havenraden, door W. Cool. — Het Balische huwelijksrecht, door P. de Kat Angelino. — Van Vollenhoven's jongste agrarisch geschrift, door Mr. G. J. Nolst Trenité. — Jaarverslag 1918—1919 der Javasche Bank en de hanteering van Indië's financiën, door E. Helfferich. — Gouvernementskeuring van wildhout en een informatiebureau voor wildhoutexploitanten, door J. C. Lamster. — Persoverzicht (Belangstelling van vreemd kapitaal voor Ned.-Indië. — Een leerstoel voor koloniale economie). — Kroniek (De grondslagen onzer agrarische wetgeving. — De poenale sanctie).

Idem, April 1920. Eenige Indische muntquaesties, door Mr. J. Westerman Holstijn. — Het Balische huwelijksrecht, door P. de Kat Angelino (vervolg). — Lichamelijke opvoeding en onderwijshervorming in Ned.-Indië, door Dr. G. J. Nieuwenhuis. — De belastingplannen der Regeering, in verband met de positie der suikerindustrie op Java, door L. de Bree. — Het grondhuurvraagstuk op Java, door H. Carpentier Alting. — Persoverzicht. (Staatkundige hervormingen in Britsch-Indië. — De Indonesiër en zijn grond). — Kroniek. (De zelfbestuursordonnantie. — Duurtebestrijding).

* * *

Beknopte Maleische spraakkunst op den grondslag der spraakleer van H. C. Klinkert Sr., samengesteld door A. H. J. G. Walbeehm. (Leiden, E. J. Brill, 1920. f 2.—).

Wijzigingen en aanvullingen betreffende de voorschriften der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 1920).

Het Inlandsch bestuur en zijn reorganisatie in Ned.-Indië. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit te Leiden, door J. H. Heslinga. ('s-Gravenhage, Drukkerij „Transvalia". 1920).

Klimaat en gestel. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden op 30 Juni 1920, door G. J. W. Koolemans Beynen. (Leiden, J. J. Groen en Zoon. 1920).

Inleiding in het Maleisch, zooals dat in Indië dagelijks wordt gesproken, voorafgegaan door een vluchtigen blik op de Indische maatschappij. Een handboekje tot zelfonderricht voor wie zich in Indië willen gaan vestigen, door P. van der Meulen. Vijfde druk. (Amsterdam, N. V. Johannes Müller. 1920. f 2.40).

De Vraagbaak. Almanak voor Suriname, 1920. (Paramaribo, H. van Ommeren. 1920).

Rapport van de Madoera-Commissie, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van 5 Maart 1919, No. 35. (Weltevreden, Landsdrukkerij. 1920). (Doel der Commissie: Het instellen van een onderzoek naar den loonstandaard bij den zoutaanmaak der bevolking op Madoera en naar de maatregelen, welke met betrekking tot de bij dat bedrijf bestaande arbeidsverhoudingen zullen moeten worden genomen om den geregelden zoutaanmaak te verzekeren).

Suriname.

In de Juli-aflevering van de „*Vragen des Tijds*" een artikel van Mr. G. J. Fabius, getiteld: „*Suriname en het Studie-Syndicaat*". Hij die vlot geschreven, in hooge mate suggestieve beschouwingen over Suriname wil lezen, neme dit geschrift ter hand. Hier is een man aan het woord, die de kolonie uit eigen aanschouwing kent en die — hoewel hij reeds vele jaren de kolonie heeft verlaten — is blijven voelen voor haar wel en wee, wat niet gezegd kan worden van alle oud-Surinaamsche ambtenaren.

Wij zouden lust gevoelen het geheele artikel hier te doen overdrukken. Edoch, het beslaat 22 bladzijden van het tijdschrift. En dan de auteurswet. Wij zullen ons dus moeten bepalen tot eenige grepen:

„Heeft Suriname te klagen over gebrek aan belangstelling van de zijde van het moederland?

Het wordt dikwijls gezegd door inwoners der kolonie en door Hollanders, die Suriname kennen en het een warm hart toedragen. Moet de belangstelling beoordeeld worden naar hetgeen de gemiddelde Nederlander van Suriname weet, dan hebben deze lieden ongetwijfeld gelijk. Maar wat weet een doorsnee-Amsterdammer, wiens gezichtskring zich veelal tot het een of andere stadsgedeelte beperkt, bijvoorbeeld van Schiermonnikoog? Wanneer evenwel de bewoners van dat vriendelijke eiland op grond daarvan aan Amsterdam gebrek aan belangstelling verweten, zouden zij toch zeker niet billijk zijn. Een weinig zelfoverschatting zou hun niet vreemd wezen. Schiermonnikoog kan te Amsterdam niet zoo belangrijk gevonden worden als het zich zelf vindt en het belang van Suriname dringt niet door tot het gros van de bewoners van het moederland. De toestand zou niet anders zijn, wanneer het moederland een andere staat was!"

Een opmerking moet ons hier van het hart. Zeker mag de belangstelling niet gemeten worden naar hetgeen de gemiddelde Nederlander van Suriname weet. Wij hebben er in dit weekblad meermalen op gewezen, dat de gemiddelde Nederlander van eigen land niet zoo heel veel weet. Maar lees even deze aanhaling uit een artikel van den oud-Gouverneur Baron van Asbeck in de „*Economisch-Statistische Berichten*" van 21 April j.l.:

„Den 3den Maart j.l. stelde het [Suriname Studie-Syndicaat] de Ministers, de Staatsraden en de Volksvertegenwoordigers, tezamen ongeveer 175 genoodigden, in de gelegenheid te 's-Gravenhage in het Hotel de Twee Steden te vernemen, welke de ervaringen en welke de conclusiën van de Studiecommissie waren. $2\frac{1}{2}$ pCt. der genoodigden was aanwezig. Gelukkig laat de commissie zich daardoor niet ontmoedigen. Zij heeft alleen even gerild bij de aanraking met die „ijskoude onverschilligheid", die 32 jaren geleden al geconstateerd werd door P. M. Netscher."

Het Koloniaal Weekblad van 29 April, deze woorden overnemende, merkte daarbij op: „Deze houding is meer dan ergerlijk. Ze is schandalig. En dat zijn de menschen die te beslissen hebben over het wel en wee der kolonie. Heeft men het in Suriname niet aan het rechte eind, wanneer men daar niet veel verwacht van de belangstelling der Staten-Generaal? In het nummer van 16 Januari j.l. schreef „*De West*": „De Kamer is niet competent om de aangelegenheden der kolonie te beoordeelen." Aan de heeren wordt een gelegenheid geboden om van die aangelegenheden iets te vernemen en zij blijven weg."

Behooren zij — mogen wij vragen — tot de gemiddelde Nederlanders, die het recht hebben weinig van Suriname te weten en er weinig belang in te stellen?

En nog iets: Nederland zou Nederland blijven al bestond Schiermonnikoog niet, maar zou Nederland zonder zijn koloniën in de rij der mogendheden dezelfde plaats innemen als nu? Zeer zeker niet, en dat voelt men in de koloniën.

* * *

Helder zet Mr. Fabius uiteen, waarom de Nederlandsche geldmarkt niet veel voelt voor beleggingen in Suriname. Hij wijst daarbij op de vele mislukkingen van grootscheepsche plannen, waaraan veel geld wordt ten koste gelegd.

„Ten slotte vermeerdert de mislukking van de plannen het aantal vijanden van de kolonie met de teleurgestelde ontwerpers, uitvoerders, enz., hetgeen voor de hardnekkige optimisten een gereede aanleiding is om de autoriteit van deze lieden te loochenen en nieuwe pogingen in het werk te stellen voor de verwezenlijking van nieuwe plannen, door nieuwe personen en...... met nieuw geld.

Mag men aan de Surinamers euvel duiden, dat zij in de toekomst van hun land gelooven en dat zij den moed niet opgeven om er van te maken wat zij kunnen? Stellig en zeker niet! De schuld ligt alleen bij de verantwoordelijke Hollanders, die zich door

groote ideeën het hoofd op hol laten brengen, den moed missen om de consequenties te trekken uit opgedane ervaringen, uit ijdelheid verlangen zich in korten tijd een eerezuil te stichten, in zelfoverschatting meenen den natuurlijken loop van zaken tè kunnen veranderen of door gebrek aan inzicht mistasten. Suriname wordt daardoor een vivisectie-object voor haar politieke dokters. De Koloniale Staten moeten het ontgelden, wanneer zij daartoe niet met de meeste snelheid medewerken en bijvoorbeeld bezwaren maken tegen verhooging van de belastingen, die dan toch door de door hen vertegenwoordigde bevolking moeten worden opgebracht. Dat die Staten over het algemeen een zeer redelijk en welwillend college vormen, dat zijn groote taak met ijver en belangloos vervult en veel minder achterstand heeft dan bijv. de Staten-Generaal hier te lande, wordt door de bestuurders, die niet zoo heel veel van hun korten ambtstijd kunnen verliezen, dikwijls vergeten.

Wij mogen niet uit het oog verliezen dat, wanneer wij hier te lande in korten tijd zooveel allesomvattende reorganisatieplannen te slikken hadden gekregen als Suriname, ook bij ons geen staatsman het rechte spoor meer zou weten en dat ook onze financiën er waarschijnlijk treurig aan toe zouden zijn, wanneer wij, zooals in de kolonie, tezelfder tijd een reeks van groote werken hadden ondernomen, waarvan de gezamenlijke kosten het jaarlijksch budget verschillende malen overtroffen...... vooral wanneer het succes daarbij meestal was uitgebleven.''

Wij stellen ons voor in ons volgend nummer terug te komen op de vele interessante beschouwingen van Mr. Fabius. Het slot van het artikel willen wij echter nu reeds overschrijven:

,,De moeitevolle en nuttige arbeid van den heer Kasteleijn en de zijnen moet nu eens niet gevolgd worden door min of meer ingewikkelde, doch in ieder geval nuttelooze wetsvoorstellen of andere Regeeringsmaatregelen van hetzelfde gehalte. Nederland verwacht van de groote Indische cultuurondernemingen, zooals de Handelsvereeniging Amsterdam en andere, dat zij hun groote ervaringen aan Suriname dienstbaar zullen maken en een klein gedeelte van hun enorme reserves in Surinaamsche ondernemingen zullen beleggen, aldus het voorbeeld volgende hun reeds in 1867 door de Nederlandsche Handel-Maatschappij gegeven. Zij zullen daardoor een vaderlandslievende daad verrichten en verliezen zullen zij, blijkens het rapport van het Studie-Syndicaat, daardoor niet behoeven te lijden.''

Curaçao.

Bestuursgemachtigden.

,,Gemachtigden van het bestuur'', aldus worden in den regel genoemd zij, die de bestuursvoorstellen in den Kolonialen Raad verdedigen. Het is niet overbodig de zaak eens zuiver te stellen en er de aandacht op te vestigen, dat deze personen gemachtigden zijn van den Gouverneur, die volgens het R.r. over des Gouverneurs voorstellen een raadgevende stem uitbrengen.

De praktijk heeft ertoe geleid, dat de Gouverneur van zijn recht om zelf de vergaderingen van den Raad bij te wonen, geen gebruik maakt. Vóór 1901 was de Gouverneur voorzitter van het anders samengestelde college, doch in dat jaar heeft men het Surinaamsche stelsel gevolgd, waarbij vooral ,,de waardigheid des Gouverneurs'' richtsnoer schijnt geweest te zijn.

Het is ons meermalen voorgekomen, dat deze loop der gebeurtenissen te betreuren is. Alleen bij technische kwesties voldoet het optreden der gemachtigden, maar telkens als het gaat om principieele zaken, als iets, het algemeen bestuursbeleid rakende, om dit zoo nu eens te noemen, ter sprake komt, is de afwezigheid van den Gouverneur een duidelijk voelbaar gemis. Niet alsof de Gouverneur van zijn bestuur verantwoording zou schuldig zijn aan den Raad, maar in tal van gevallen worden punten in het debat gebracht en vragen gesteld, die de gemachtigden niet kunnen en mogen beantwoorden. Immers, ze zijn geen v e r t e g e n w o o r d i g e r van den Gouverneur, gelijk deze is van de Koningin, maar gemachtigde, en in zijn M. v. A. op art. 85bis heeft de Minister van Koloniën het destijds uitdrukkelijk gezegd: ,,Een vertegenwoordiger kan veelal naar eigen goedvinden handelen, terwijl een gemachtigde niets kan doen wat zijn last te buiten gaat''. Juist daarin zit de moeilijkheid. Als het debat even buiten de in de gewisselde stukken aangeroerde zaken gaat, strekt het mandaat van den gemachtigde niet meer. Verleden jaar bepaalde de begrootingsdiscussie zich bijna uitsluitend tot de motie-Winkel, en ook dit jaar behoorde veel van wat bij de algemeene beschouwingen werd opgemerkt, niet tot de bevoegdheid der gemachtigden. Niettemin kan men niet beweren, dat de Raad daarbij zijn bevoegdheid is te buiten gegaan.

Wij hadden eenige verwachting, dat Gouverneur Helfrich, die een ,,democratisch'' man genoemd wordt, met deze gewoonte, die toch ook met ,,waardigheid'' weinig te maken heeft, zou hebben gebroken en althans bij de behandeling der begrooting zelf de zitting zou hebben bijgewoond. De zaak zelf zou dit ten goede gekomen zijn. Nu deed zich daartegenover een weinig toe te juichen incident voor. Een gemachtigde voor den openbaren gezondheidsdienst ontbrak. De ondervoorzitter van den Raad, die als waarnemend directeur van dezen tak van dienst de aangewezen persoon voor gemachtigde was, nam als raadslid aan de beraadslagingen deel, verzekerde een en andermaal, dat men dit wel onderscheiden moest, maar kon — hetgeen begrijpelijk is — moeilijk voorkomen, dat zijn instemming met des Gouverneurs voorstellen het karakter nam van een verdediging der aanvallen op den directeur van den gezondheidsdienst.

Een nieuw bewijs, dat het systeem van gemachtigden toch eigenlijk niet deugt.

Petroleum.

Aan het Jaarverslag over 1919 der *Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië* ontleenen wij het volgende over Curaçao:

,,Evenals gedurende het voorafgaande jaar, konden in 1919, tengevolge van gebrek aan vervoermiddelen, slechts geringe hoeveelheden Venezolaansche olie worden aangevoerd en verwerkt. Maatregelen werden echter genomen tot uitbreiding van de tegenwoordige vloot en verwacht mag worden, dat in de tweede helft van het loopende jaar een geregelde aanvoer naar de fabriek verzekerd is.

De behoefte aan olieproducten der Kolonie worden voor verreweg het grootste deel door ons gedekt. Belangrijke contracten voor bunkerolie werden afgesloten. De export naar omliggende markten wordt krachtig ontwikkeld.

Het kapitaal der Curaçaosche Petroleum-Mij. werd in 1919 vergroot tot ƒ 7.500.000.—.''

De middelen.

Het gaat goed met de koloniale schatkist. In het eerste kwartaal hebben de belastingen bijna honderdduizend gulden en de inkomsten van onderscheiden aard niet minder dan honderdzeventigduizend gulden meer opgebracht dan in het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar. Het zijn vooral het invoerrecht, de accijns op gedistilleerd, de buitengewone inkomstenbelasting, het uitvoerrecht en ,,alle andere ontvangsten'', die tot deze gunstige cijfers hebben aanleiding gegeven. Ook de loodsgelden zijn belangrijk toegenomen.

De Dokters-vacature op Saba.

In de dokters-vacature op Saba is voorzien door de overplaatsing van dokter D. L. Ellis daarheen.

Aanwinsten Handschriften.

Het Verslag der Koninklijke Bibliotheek te Den Haag over 1919 vermeldt onder ,,Aanwinsten Handschriften'': ,,Verzameling van historische, genea-

logische, taalkundige en geologische gegevens, drukwerken, enz. benevens manuscript-artikelen en registers, betrekking hebbende op Nederlandsch West-Indië. Bijeengebracht, respectievelijk geschreven door J. H. J. Hamelberg, ambtenaar te Curaçao". Geschonken door de weduwe.

Ook voor Curaçao?

De raad van toezicht van het „Hervormingsfonds Pembarocan", dat tot doel heeft allen christelijken arbeid te steunen, die de opheffing en ontwikkeling van de jeugd en jongelingschap in Nederlandsch-Indië, Suriname, Curaçao beoogt, is thans als volgt samengesteld: Dr. P. E. Barbas, prof. dr. H. Bavinck, dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, ds. W. Breukelaar, dr. J. W .Gunning, ds. M. Lindeborn, jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman jr., H. W. van Marde jr., ds. W. W. Meijnen, E. van Ouwenaller, prof. dr. J. W. Pont, ds. J. Rauws, ds. A. J. Roozemeyer, dr. H. G. Rutgers, ds. H. C. Ruys, dr. Th. Ruys jr., mr. dr. C. F. Schoch, prof. dr. J. R. Slotenmaker de Bruine, mr. C. K. Vinke, dr. J. Weener en L. J. van Wijk.

Men zal met ons hier noode missen iemand, die geacht kan worden de kolonie Curaçao te vertegenwoordigen.

Aanvragen tot steun behooren schriftelijk te worden ingediend bij den secretaris (dr. Th. Ruys jr., Bloemendaal) onder overlegging van voldoende gegevens ter beoordeeling van den financieelen toestand der steunvragende instelling of vereeniging van een nauwkeurige omschrijving van het doel, waarvoor onderstand wordt gevraagd. Vereenigingen zijn verplicht haar statuten en reglementen mede over te leggen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Kongo-toestanden.

Een correspondentie uit Brussel van 30 Juni in het Algem. Handelsblad bespreekt de Kongo-aangelegenheden. Zij geeft geen opgewekt beeld van den heerschenden toestand, al is de benauwdheid ook eenigszins weg genomen, die België gedurende korten tijd bekneld heeft, toen de waarnemende minister van koloniën Vandervelde, uit een telegram van den werkelijken minister van koloniën, Franck, die op reis is in Kongo, had opgemaakt, dat deze daar tegenover een staking stond van de Europeesche ambtenaren en van de zwarte arbeiders tegelijk. Nog vóórdat dit opgehelderd was, vaardigde de Koloniale Raad te Brussel het besluit uit, dat het blanke personeel der kolonie niet het recht heeft om te staken, maar gaf die raad toch tevens aan de regeering het advies om dadelijk aandacht te schenken aan de moeilijke positie, waarin de ambtenaren verkeeren. Uit de opheldering bleek, dat de ambtenaarsstaking reeds voorbij was en slechts 48 uren geduurd had. De negerstaking stond er niet mee in verband; ook deze was intusschen beëindigd, door verbetering van de loonen, in verhouding tot de levensduurte.

Het stakingsmiddel is intusschen toegepast. Is het zwarte personeel aangestoken door 't voorbeeld van het blanke?

Het Europeesche personeel had een syndicaat gevormd om in verweer te kunnen komen tegen de hardheid, willekeur en onrechtvaardigheid, waarvan het den gouverneur-generaal beschuldigde. Daar kwam de dure tijd bij, die in Kongo te meer drukt door de ongunstige waardeverhouding van de frank tot het pond sterling. Minister Franck schijnt op de wenschen van de ambtenaren niet te zijn ingegaan. De staking duurde slechts 2 dagen; de ambtenaren hebben 't gevaar ingezien van 't daardoor aan de inlanders gegeven voorbeeld. Wij hebben hierover een paar weken geleden reeds 't een en ander medegedeeld. In hoever de staking tot dadelijke resultaten heeft geleid blijkt niet; van Brussel uit is, zooals wij zagen, tot tegemoetkoming aangespoord

De staking van de inlandsche arbeiders was ingezet met een bedreiging daartoe, hierop was aan 't personeel der kolonie toegegeven. Maar de arbeiders bij particuliere ondernemingen, die hun looneisch niet ingewilligd hadden gekregen, legden 't werk neer. De beteekenis, die overblijft ligt vooral in het bewustzijn der negers, hoe samengaan vruchten afwerpt om hun zin door te drijven. De zin bij de regeering schijnt nu groot om voortaan aan redelijke verlangens te gemoet te komen, zonder dat staking of bedreiging daartoe zullen zijn aangewend, maar de ondervinding in Europa in de laatste jaren opgedaan heeft geleerd hoe moeilijk dit kan worden.

De correspondent van 't Algem. Hbl. wijst er op dat ook overigens de toestand in de Belgische kolonie verre van rooskleurig is. De begrooting voor 1920 sluit met een tekort van ruim 21.100.000 fr.; daarin zijn de oorlogsuitgaven nog niet begrepen, die 't moederland voor zijne rekening genomen heeft. Het zal nog heel lang duren aleer België financieel eenig voordeel uit zijne Afrikaansche bezittingen zal halen, intusschen moet het zich troosten met het volbrengen van zijn ethische roeping. Hoe moeilijk het is die roeping te verzoenen met den wensch om toch ook van den fiscus eenige tegemoetkoming in de kosten der kolonie te vragen, blijkt uit de gevolgde alcoholpolitiek. Tot 191[illegible] was de verkoop van alcohol aan de inboorlingen volstrekt verboden, nu is de verkoop van dranken met „zwak" alcoholgehalte toegestaan; van het daarop te heffen recht wordt 300.000 fr. per jaar verwacht.

Een ander bedenkelijk punt, in die correspondentie aangevoerd, betreft de opeisching van arbeid ten algemeene nutte. Dat is een soort van dwangarbeid, die aan officieele slavernij doet denken. De parlementaire commissie uit de Kamer is hiertegen krachtig opgekomen. Zij meent, dat de heerschende wetten het middel aan de hand doen om die onmenschelijke praktijken te keer te gaan. Ware het anders dan dient de wet dringend te worden herzien, zegt zij.

Alles samen genomen is 't wel verklaarbaar dat er momenteel weinig opgewektheid bestaat bij Europeaan en bij Inlander, over hetgeen Kongo aan België en België aan Kongo biedt.

Kenia.

Nooit van gehoord! Gij zult er voortaan wèl van hooren. Maar 't is toch ook geen nieuwe naam. Reeds op vrij oude kaarten vindt men hem vermeld voor het hooge gebergte, dat in Oost-Afrika vrijwel op den evenaar een gebied van eeuwigen sneeuw heeft, evenals Nederlandsch Nieuw-Guinea dit aan 't andere uiteinde van den Indischen Oceaan ook vertoont.

De hoogste top der Kenia, een uitgedoofde vulkaan, is een gletschergebied op ruim 17000 voet hoog. Hij domineerde het Britsche protectoraat van Oost-Afrika, dat voortaan een „kolonie" zal zijn. Het lijkt tegen den geest van den tijd in te gaan de lossere banden van een protectoraat te vervangen door een inlijving door de Britsche kroon. Daar de protector geen bezitter is, zou de volkenrechtelijke vraag zelfs zijn op te werpen, in hoever de protector dit eigenmachtig vermag te doen. Voordat er een Volkerenbond bestond was geen organisatie aan te wijzen, die zich met een dergelijke vraag kon bemoeien. Een mogendheid maakte zich tot protector, maakte zich tot „moederland" van een kolonie, aanvaardde een protectoraat om later het in bescherming genomen gebied tot overzeesche bezitting te maken, de andere mogendheden hadden slechts toe te zien. Maar nu er een volkerenbond is, zou men meenen, dat de inlijving van een protectoraat bij het gebied van hem, die protector was, niet buiten de bemoeienis van dien bond zou staan; door die daad toch wordt een bevolking, of zij zulks wenscht of niet, en zonder dat zij gehoord is, in een nieuwe, andere en meer afhankelijke staatkundige positie gebracht en verandert zij van nationaliteit. Hoe het zij, de omstandigheden zijn er niet naar dat iemand Groot-Brittannië op de vingers zal tikken. De Volkerenbond allerminst. Die heeft bij de eerste vraag, waarvoor zijn bemoeienis ingeroepen werd, de twist tusschen Perzië en Soviet-Rusland, immers al voor moeilijkheden gestaan dat de verzoeker wèl, doch Rusland niet bij den bond aangesloten was en de hooge uitverkorenen wisten dan ook geen andere oplossing aan te geven, dan Perzië aan te raden nog maar eens met de Soviët te gaan praten. En dit is, zonderling verloop! er op uitgedraaid, dat Servië zich onder Britsch protectoraat is gaan stellen. Wie zou dan nu voor het negerland in Oost-Afrika moeten optreden tegen zijn voormaligen protector? Het is zelfs zeer goed mogelijk dat de zwarte bevolking het onderscheid tusschen protectoraat en kolonie ternauwernood begrijpt, of voor zoover zij dit wèl doet, niet veel tegen de verandering heeft; toch blijft de principieele kwestie dan haar volle waarde behouden, indien de bevolking van hare instemming niet heeft kunnen doen blijken. De nieuwe bestuursvorm, die Britsch Oost-Afrika nu eerst tot Britsch gebied gemaakt heeft, onder den naam van kolonie Kenia, zal dus wel geen aanleiding worden tot een ter verantwoording roepen van Engeland door eenige mo-

gendheid of organisatie, tenzij de agitators in Britsch-Indië er munt uit zullen slaan voor hunne propaganda tegen de Britsche overheersching.

De „Times", de nieuw geschapen verhouding besprekende, zegt dat het protectoraat voor een land met overwegend inlandsche bevolking groote voordeelen heeft, b.v. doordien dan allerlei inlandsche gebruiken kunnen voortbestaan, die in een kolonie als strijdig met de Britsche wetten, niet toelaatbaar meer zijn.

Neemt de blanke bevolking toe, dan is, volgens 't blad, de bestuursvorm van een kolonie beter, omdat dan de blanke kolonisten Britsch onderdaan worden, het land zich in financieel opzicht gemakkelijker kan bewegen en de kolonisten meer medezeggenschap kunnen krijgen in bestuurszaken.

Men ziet hieruit, dat de bedoeling geenszins zoo onbeduidend is alsof het maar om een woordenkeuze ging, de groote voordeelen, die het protectoraat aan de inlandsche bevolking toedenkt, moeten terzijde gezet worden, ten bate van de blanke kolonisten.

Indien de inheemsche bevolking dit wel eens heel goed ging begrijpen, dan zou er nog wel een verzet tegen kunnen ontstaan, en dan —? dan zouden de rebellen van Kenia getemd moeten worden.

En dan nog iets; zullen andere landen onder Britsch protectoraat, zooals thans Perzië ook is, zich niet de vraag stellen, of hun ook het voorrecht te wachten staat eenmaal een Britsche kolonie te mogen worden?

De herbossching van Marokko.

De geschiedenis van Curaçao indachtig, kan het bericht der herbossching van een gedeelte van Marokko voor ons van bijzonder belang zijn. Het initiatief hiervoor is genomen door generaal Bertrand, commandant van de „région de Fez". In 1919 zijn 292.630 olijfboomen, 301.387 vijgenplanten, 7637 fruitboomen geplant in de omgeving van Hayiouna, Beni Sadden, Ouergha en Sefroe.

Ook in de buitenwijken van Fez zijn dergelijke proeven genomen, met 293.387 vijgenplanten, 115.436 olijfboomen en 13.874 fruitboomen.

De resultaten zijn nog niet bekend, maar de aandacht zij al gevestigd op de proeven, die zelfs voor zoover zij niet, of niet geheel aan de verwachtingen zullen voldoen, toch leerrijk zullen zijn.

Interessante cijfers over Rusland.

Volgens Russische opgaaf is de invoer van automobielen in Rusland in de jaren 1914, 1915 en 1916 totaal 16.365 geweest, terwijl toen 11.592 motorrijwielen binnenkwamen. In „Ekonomischeskaja Shisn" van 30 Januari j.l. staat, dat op 1 Januari 1919 geheel Rusland slechts ongeveer 10.000 automobielen en 3000 motorrijwielen bezat. Om een vergelijking te maken, wordt daarnaast vermeld, dat in 't begin van 1914 Duitschland 73.000 auto's en 23.000 motorrijwielen, Frankrijk 98.000 auto's, Oostenrijk-Hongarije 20.000 auto's telden.

Begin 1919 was de helft der Russische auto's in reparatie en slechts een derde in gebruik, terwijl in normale omstandigheden ongeveer 70 pCt. loopt. Het meerendeel (42 pCt.) bevond zich in 't gouvernement Moskow, dan volgde (26.6 pCt.) 't gouvernement Petersburg; 't overschietende was al bitter weinig voor het geheele groote rijk. Naar hare bestemming waren ruim 4000 voor personenvervoer, ruim 4000 lastwagens, 300 voor ziekenvervoer, ruim 1000 voor andere doeleinden. Het meerendeel was ter beschikking van het Volkscommissariaat voor het leger, ook de overige waren in staats- of stadsdienst. Tezelfdertijd bestonden er 116 automobielfabrieken, die echter geen nieuwe machines maakten, maar wel de herstelling, ook met aanmaak van onderdeelen, verzorgden, zoowel voor auto's als voor rijwielen. Hiervan waren er 39 in Moskow, 39 in Petersburg, 5 in Samara, de overige — die echter geen groote onderdeelen vervaardigden — waren over 't rijk verspreid.

Mededeelingen.

Van het Comité voor Ind. Lezingen en Leergangen:

KOLONIALE GEOGRAFISCHE VACANTIECURSUS.

Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen heeft het voornemen, een driedaagschen kolonialen vacantiecursus voor leeraren in de aardrijkskunde in te stellen, welke in de a.s. Kerstvacantie zal worden gehouden in het gebouw van de afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut te Amsterdam. De bedoeling is, de nieuwere gegevens omtrent onze Nederlandsche Koloniën door voordracht en demonstratie onder het bereik te brengen van de leeraren in de aardrijkskunde aan gymnasia, middelbare scholen, kweek- en normaalscholen, zoomede van studenten in de aardrijkskunde. De cursus wordt voorbereid door eene commissie, bestaande uit de heeren Prof. J. C. van Eerde, voorzitter; C. Lekkerkerker, R. Schuiling, G. Trouw en Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Secretaris.

Het programma en de voorwaarden voor deelneming zullen later bekend gemaakt worden.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

ONDERWIJZERS IN DE HOUT- EN IJZERBEWERKING BIJ DE OPENBARE TECHNISCHE SCHOLEN IN NEDERLANDSCH-INDIE..

Voor het practisch onderwijs bij de openbare technische scholen in Nederlandsch-Indië kunnen worden uitgezonden een aantal onderwijzers in de hout- en ijzerbewerking.

Ingeval door den begrootingswetgever de aangevraagde gelden worden toegestaan, zal de bezoldiging van 1 Januari 1920 af als volgt worden vastgesteld.

Aanvangsbezoldiging ƒ 250 's maands, na 1 jaar dienst ƒ 300, na 3 jaar ƒ 350, na 5 jaar ƒ 400, na 7 jaar ƒ 450, na 9 jaar ƒ 525, na 12 jaar ƒ 600 en na 15 jaar ƒ 675 per maand.

Nederlandsche diensttijd bij het ambachtsonderwijs zal tot een maximum van 15 jaren, tellende voor 7½ Indische jaren, voor de toekenning van periodieke verhoogingen in rekening worden gebracht. Derhalve zal bijv. een onderwijzer met 6 jaren dienst bij het ambachtsonderwijs ƒ 350 als aanvangsbezoldiging worden toegekend.

Voor het bezit van een meestersdiploma zal bij de vaststelling der bezoldiging één Indisch jaar meer dan de werkelijke diensttijd worden vergolden.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië ook voor wettig gezin in de tweede klasse. Indien de uit te zenden candidaat in het bezit is van een middelbaar diploma, vrije overtocht in de eerste klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten van ƒ 1500;

c. eeene voorloopige bezoldiging van ƒ 150, ƒ 200 of ƒ 250 's maands, al naar gelang de activiteitsbezoldiging ƒ 250, ƒ 300 of ƒ 400 zal bedragen. Deze voorloopige bezoldiging gaat in met den dag van inscheping tot dien, waarop de dienstbezoldiging ingaat;

d. de dienstbezoldiging gaat in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard;

e. voor alle ambtenaren, indien zij gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage, aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Na 20 jaren Indischen dienst wordt recht op pensioen verkregen. Nederlandsche dienstjaren kunnen daarbij voor de helft in rekening worden gebracht.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Verder is bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering is bovendien ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal te voldoen.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 16 Juli a.s. bij ongezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeeling, K. 21, Nieuwe Gebouw van dat Departement, onder overlegging van:

a. eventueele diploma's en andere bewijsstukken;
b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de datum en plaats van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in

te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

De uit te zenden onderwijzers zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere reden dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering) de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 29 Juli 1920 No. 124).

UITZENDING VAN EEN BACTERIOLOOG VOOR BODEMONDERZOEKINGEN, ENZ. TEN BEHOEVE VAN DEN BURGERLIJKEN GENEESKUNDIGEN DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIë.

Bij den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch-Indië kan worden geplaatst een bacterioloog met academische opleiding, die bekend is met de vraagstukken ten opzichte van de reinigingsprocessen in den bodem, faecaalafvoer en waterreinigingssystemen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de eerste klasse;

b. een tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 5000 (vijf duizend gulden);

c. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. een voorloopige bezolding van f 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging in Indië zal na aanneming der suppletoire Indische begrooting bedragen f 400 's maands, met 6 verhoogingen elk van f 100 's maands, waarvan de eerste na 1 jaar en de overige telkens na 3 jaren dienst.

Gegadigden, die reeds ervaring bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezolding bekomen, bij de berekening waarvan de jaren van werkzaamheid na het behalen van het diploma binnen de keerkringen voor vol en die buiten de keerkringen voor de helft medetellen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek, vanwege het Departement van Koloniën.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 Augustus a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9e afdeeling van dat Departement (K. 28, no. 2), onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld, zoomede of men gehuwd is en c.q. het aantal kinderen.

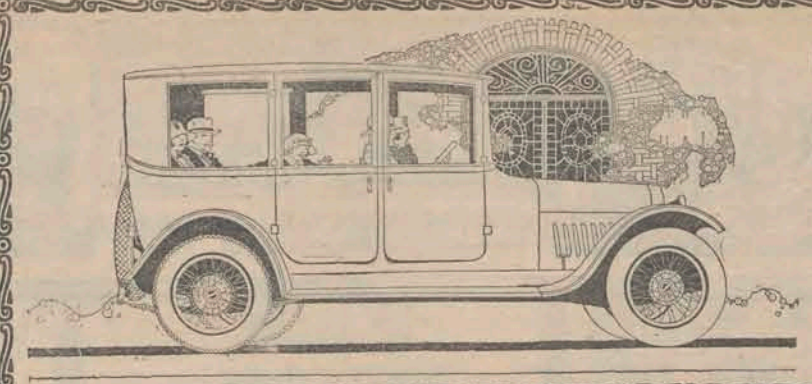
De bezoldiging van in vasten dienst benoemde ambtenaren is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve v laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maan en door ongehuwden een maand bezoldiging, en in eens of, met bijberekening van rente ad 5 honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche mijnen. Bij huwelijk eene maand bezolding, te doen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij be dering door gehuwden tweemaal het bedrag der hooging over éene maand, door ongehuwden maal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verho met een percentage, afhangende van de leeftij van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent lof enz. staat de hier bedoelde ambtenaar gelijk de overige burgerlijke landsdienaren in Ned landsch-Indië.

De uit te zenden bacterioloog is verplicht de verband met zijn uitzending voor den Indisch dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten hoeve van zijn gezin van landswege voldane gel wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusti overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede andere aan hem ter zake voormeld, middellijk onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (m uitzondering van genoten bezoldiging en hetg daarmede gelijk te stellen is), onverwijld in 's la kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den h aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië v trekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaa gebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beo deeling der Regeering), de werkzaamheden, waar hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel bi nen 5 jaren na zijn aankomst in Nederlandsch-In uit 's lands dienst wordt ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant van 28 Juni 1920 No. 123.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", **Heulstraat** 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 30. Donderdag 22 Juli 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Afscheidswoorden.

Zeer Geachte Medeleden.

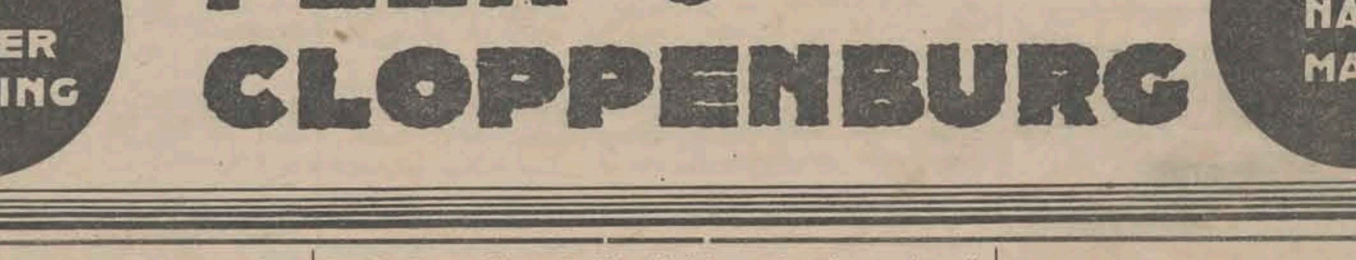
Het doet mij meer leed dan ik uitspreken kan, dat ik deze laatste vergadering, waar ik als uw Voorzitter had gehoopt te kunnen optreden, door ongesteldheid niet kan bijwonen.

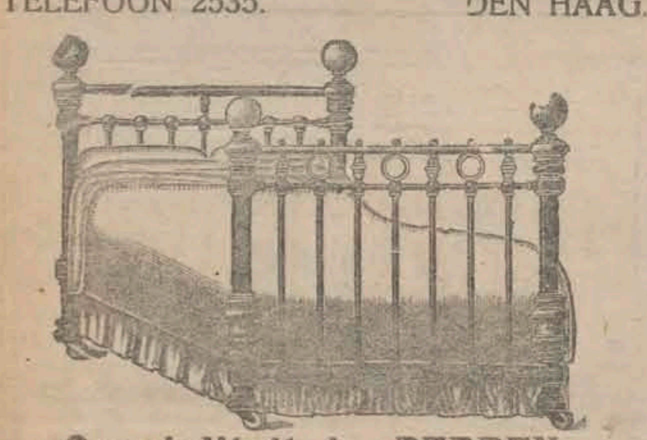
Ik ben nu verplicht, schriftelijk van u afscheid te nemen en u mijn grooten dank te betuigen voor de mij gedurende zoo vele jaren betoonde welwillendheid. Door die welwillendheid werd mijn taak mij zeer vergemakkelijkt.

De Vereeniging met zooveel vertrouwen door het echtpaar „van Zuylen", 21 jaar geleden in het leven geroepen, is opgekweekt onder de gevoelens van dankbaarheid van velen, die het bekoorlijke van Indië, het verrukkelijke van Indië's klimaat en natuur, het goede, het beminnelijke van het Indische

OPLETTEN!! Geeft bij vertrek uit - of naar Indië en VAN IEDERE VERANDERING VAN WOONPLAATS in Indië en Nederland KENNIS aan: Administr. „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Haag

volkskarakter hadden leeren kennen. Weliswaar had de aangeboren trek des menschen naar den geboortegrond, hadden familiebanden hem teruggevoerd naar het vaderland, maar hun geest, hunne gedachten bleven leven in de lieflijke herinneringen aan de schoone dagen, doorleefd in de landen van eeuwige zon en der immer bloeiende natuur. Die band in hun hart vastgelegd tusschen het Oosten en het Westen, kon niet weer worden geslaakt; en het

verlangen botte uit, om hun landgenooten te getuigen van de pracht, van het rijke leven dat gloedvol uitschitterde daar, waar aan gindsche zijde van den Oceaan Neerland's vlag geëerbiedigd werd, om hun te spreken van de edele roeping, die hun was opgelegd door het goddelijk verbond, ontstaan en gerijpt tusschen het volk in het Oosten en dat in het Westen van Groot Nederland, een verbond waarin ten slotte het zielsverlangen is opgewekt om saâm te groeien tot één volk, in onderdeelen als die van provinciën onderscheiden, maar in een vereenigd streven elkander steunend en sterkend als leden van één lichaam.

Het is ongeveer 12 jaar, met een tusschenjaar, waarin de heeren Rost van Tonningen en Mr. van Gennep de leiding der Vereeniging hebben waargenomen, dat ik voorzitter geweest ben van uw Vereeniging.

Ik nam die taak op mij in het besef, dat haar grondbeginselen de gedachte inhielden: „Kennis is Liefde", liefde welke ontstaat door elkander te kennen, elkander te leeren begrijpen, een begrijpen, dat alle misverstand behoort weg te nemen.

Meer algemeen klinkt de heerschende spreuk: „Kennis is macht". Ook die is zoodanig uit te leggen, dat de macht liefde kan uitmaken; maar averechts zal de uitkomst zijn, als men kennis beperkt tot de beteekenis om kundigheden voor zich zelven te verwerven, ten einde voor eigen genot het meeste van de aardsche goederen deelachtig te kunnen worden. Wat beleefden wij de laatste jaren? Dat kennis gebruikt, ja misbruikt is, om wapenen te smeden voor helsche machten, voor machten die wat schoon en edel is tot vernietiging brengen, onverbiddelijk haat en nijd, boosaardig wantrouwen, al wat des duivels is, zaaien in 's menschen harte.

Dit zou ons bang te moede maken. Maar neen, wij leden van „Oost en West" willen niet versagen. Wij willen ons vaandel hoog houden, en daarin de zinspreuk blijven voeren: Kennis is liefde!

Wij mogen in het afgeloopen jaar wijzen op groote toeneming van belangstellenden in onze Vereeniging. Ons ledental is aanzienlijk toegenomen, waardoor ook voor onze financiën een gunstiger uitzicht is geopend, dank zij in het bijzonder den buitengewonen ijver van onzen gewezen Secretaris, den Heer Gooszen, die, meen ik, in dat opzicht den wensch van onze propaganda-commissie — mag ik het zeggen? — zelfs overtroffen heeft. Wij zijn hem daar dankbaar voor. Het doet het Hoofdbestuur en het Dagelijksch bestuur leed, zijn kracht in hun midden te moeten missen, maar verliezen doet de Vereeniging hem niet, zijn werkkracht blijft voor de Vereeniging behouden; want hij zal voor haar blijven werken in Indië, waar hij zich opnieuw gaat vestigen.

En, geachte leden, als wij letten op hetgeen het jaarverslag aangeteekend heeft, in 't bijzonder op de stichting van Persinggahan, het tehuis van Ned.-Indische bedienden, verder op het tehuis van Inlandsche studeerenden, waarvoor de Regeering reeds een plan ontworpen heeft, op velerlei andere onderwijs-inrichtingen, die in overweging of in aanleg zijn, Van Deventerscholen, technische hoogeschool, op de Jan Pieterszoon Coen-stichting, al is dat niet enkel het werk onzer Vereeniging, het ligt toch in de richting van het streven onzer Vereeniging, dat ons dus tot dankbaarheid stemmen moet, vooral ook aan de Regeering, die zoo krachtig wil bijdragen tot toenadering, tot versterking van den broederband, door o.m. den weg te effenen om de gewenschte kennis aan te brengen.

Nu ik de voorzitterstaak overdraag aan andere handen, naar ik hoop aan een kracht die dichter staat bij het tegenwoordig Indië dan ik, die daar reeds vele jaren van verwijderd sta, moge ik den wensch uitspreken, mijne leden, houdt in uwe overleggingen en besprekingen, houdt in uwe handelingen, met zelfverloochening, niet ijdel op macht, de spreuk voor oogen:

Kennis is Liefde!

Moge over de wereld spoedig de goddelijke [illegible] schap der naastenliefde alom overheerschen in [illegible] en Oost, in Noord en Zuid.

Rijswijk, 6 Juli '20.

C. R. BAKHUIZEN VAN DEN BRI[illegible]

(Op de Algemeene Vergadering te Haarlem [illegible] den wd. Voorzitter voorgelezen).

Vervanging van het Secretariaat-Penningmeesterschap

Zooals bekend, vertrok den 3en dezer de heer J. Gooszen, wd. Secretaris-Penningmeester, naar O[illegible] Indië om aldaar, naast het door hem te beklee[illegible] ambt, de functie van Hoofdvertegenwoordiger [illegible] Oost en West te aanvaarden. Het is overbodig [illegible] herhaling te treden van de alom erkende verdien[illegible] van dien heer ten opzichte der Vereeniging; [illegible] zijn ijver en toewijding voor de hem toevertrou[illegible] belangen in warmer Nederland gouden vruchten [illegible] werpen!

Bij besluit van de op 6 dezer te Haarlem geh[illegible] den Algemeene Vergadering werd de door het da[illegible] lijksch bestuur voorgedragen benoeming van [illegible] ondergeteekende tot Secretaris-Penningmeester go[illegible] gekeurd en bekrachtigd. Gedurende het interreg[illegible] van den afgetredene tot den met 16 Juli optre[illegible] den titularis zijn de werkzaamheden, verbonden [illegible] het Secretariaat en Penningmeesterschap op de m[illegible] loffelijke wijze vervuld geworden door den heer [illegible] van Haaften, aanvankelijk tot opvolger van den h[illegible] Gooszen bestemd. Zeer tot diens leedwezen — m[illegible] ook tot dat van het Bestuur — heeft de heer v[illegible] Haaften evenwel gemeend zijn arbeid in andere h[illegible] den te moeten overdragen. De redenen daartoe [illegible] goeddeels onafhankelijk van zijn wil — eerbiedig[illegible] de, zij den heer van Haaften openlijk een woord v[illegible] dank toegebracht voor de wijze waarop hij in een [illegible] altijd lastig — overgangstijdperk den goeden g[illegible] van zaken heeft verzekerd.

Zou met deze vermelding van de in den jong[illegible] tijd plaats gehad hebbende mutatie in het Secre[illegible] riaat-Penningmeesterschap van Oost en West kun[illegible] worden volstaan, een enkel woord van den opge[illegible] den functionnaris dient hieraan toch te worden v[illegible] geknoopt. Het is dit: Door het vertrouwen der V[illegible] eeniging tot zijn huidige functie benoemd, hoopt [illegible] zich die waardig te maken door naar de mate zij[illegible] krachten de belangen van Oost en West te beha[illegible] gen en te bevorderen.

F. H. A. VAN DER BRUGH.

Een geurige kop Thee.

Wanneer men in Den Haag, moe van 't winke[illegible] of wandelen, verlangt naar een kop thee, dan kan [illegible] verlangen worden bevredigd, o zeker! De vraag [illegible] maar: op welke wijze? Stelt men in dit opzicht ho[illegible] eischen, welnu dan zij hierbij medegedeeld, dat [illegible] beste adres daarvoor zonder eenigen twijfel is: „Bo[illegible] tan" in de Heulstraat 19.

Bij Boeatan, in het Centrum van de stad, drin[illegible] men in de gezellig ingerichte theesalon een kop ov[illegible] heerlijke, geurige, onvervalschte, echte thee à rai[illegible] van ƒ 0,20.

Wenscht men een pakje mee naar huis te nem[illegible] dan is de prijs ƒ 1,05 per half pond.

Vóór of na het theedrinken heeft men gelegenhe[illegible] in de toonlocalen van Boeatan de collectie Oost- [illegible] West-Indische kunstnijverheid en huisvlijtartikel[illegible] te bezichtigen en desgewenscht te koopen, daar [illegible] zich o.a. bizonder eigenen tot gelegenheidsgesch[illegible] ken.

Van „Persinggahan".

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Indische Bedienden van de Vereeniging „Oost en West", v. Boetzelaerlaan 2, Den Haag, Tel. Schev. 248).

—o—

VERSLAG OVER 1919.

Persinggahan is het eerste officieele Tehuis voor hier te lande vertoevende Ned.-Ind. bedienden. Ofschoon het meerendeel hunner een goede behandeling van de zijde van hunne meesters ondervond, en hulpvaardige menschen, zooals mevr. M. ten Bosch-Bosscher te 's-Gravenhage, steeds klaar stonden om zich het lot van aan zich zelf overgelaten Indische bedienden aan te trekken, bleek meer en meer dat een officieele inrichting, waar deze — ver van hun land verblijvende — personen met raad en daad zouden kunnen worden bijgestaan, geen overbodige weelde genoemd zou kunnen worden. Verwondering behoeft het daarom niet te baren, dat de Vereeniging Oost en West reeds sedert jaren de oprichting van een zoodanig Tehuis beoogde. Daar hare geldmiddelen echter niet toelieten het plan ten uitvoer te leggen, wendde zij zich ten slotte voor deze aangelegenheid tot den Minister van Koloniën, die haar in overweging gaf ter zake overleg te plegen met den heer G. J. Oudemans, aan wien van Regeeringswege de behartiging van de belangen der Inlanders in Nederland was opgedragen.

Bij het overleg, dat daarop den 25sten Juni 1917 plaats had en waaraan van de zijde van Oost en West werd deelgenomen door mevr. ten Bosch-Bosscher, en de heeren Ch. R. Bakhuizen van den Brink, R. Zuijderhoff, E. F. Groosz en Prof, C. W. Weijs, deelde de heer Oudemans mede, dat hij reeds, voor dat hij van het plan van de vereeniging Oost en West had kennis genomen, aan den Minister van Koloniën had voorgesteld voor de inrichting van een Tehuis voor Ned.-Ind. bedienden gelden op de Indische begrooting voor 1918 aan te vragen, en stelde hij, in verband daarmede de vraag, of de vereeniging Oost en West eventueel bereid was het beheer over die instelling op zich te nemen. Op deze vraag werd een bevestigend antwoord gegeven. Bij die gelegenheid deelde de heer Oudemans tevens mede, dat het hem gelukt was in den heer F. de Munnik, gewezen zendeling, een geschikt persoon te vinden, die bereid was de directie van het Tehuis te aanvaarden, daarin bijgestaan door zijn echtgenoote.

Bij de Indische begrooting voor 1918 werden daarop door den Minister van Koloniën de voor de inrichting en exploitatie van de instelling benoodigde gelden aangevraagd. Nadat deze waren toegestaan, werd door de Vereeniging Oost en West eene commissie in het leven geroepen, waaraan het algemeen beheer van het Tehuis werd opgedragen. In deze commissie, welke den 23sten Juli 1918 werd geïnstalleerd, werden benoemd de heeren R. Zuijderhoff, H. V. Baron Bentinck en G. Hennus, onderscheidenlijk tot voorzitter,, ondervoorzitter en penningmeester, en mevr. D. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarseveen en Dr. G. A. Rademaker tot gewone leden, terwijl als vertegenwoordiger van de Regeering met adviseerende stem daarin zitting nam de heer G. J. Oudemans.

Op voorstel van de commissie werd door de vereeniging Oost en West aan mevrouw M. ten Bosch-Bosscher het eere-voorzitsterschap van de commissie aangeboden en zulks als blijk van waardeering voor alles wat zij gedurende een lange reeks van jaren had gedaan in het belang van de in Nederland vertoevende Ned.-Ind. bedienden. Voorts werd op voorstel van de commissie de heer F. de Munnik tot Directeur van het Tehuis benoemd. Beide benoemingen werden aangenomen.

In de eerste plaats had de commissie uit te zien naar een behoorlijke woning voor het Tehuis, hetgeen geen gemakkelijke taak bleek te zijn. Na veel zoeken viel haar keuze op het perceel van Boetzelaerlaan 2, dat met eenige verbouwing en verbetering wel geschikt was te maken, zoodat het ruimte zou bieden, behalve voor een kantoor van den Directeur en een recreatiezaal, om 15 bediënden te herbergen en den Directeur met zijn gezin te huisvesten. Dit huis moest worden gekocht.

Aangezien daarvoor geen gelden waren uitgetrokken, stond de commissie voor een moeilijk vraagstuk, dat op de volgende wijze tot oplossing is gebracht. Het perceel is aangekocht door het Weduwen- en Weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië en zal in eigendom overgaan aan Ned.-Indië tegen vergoeding van de betaalde koopsom met inbegrip van de bijkomende verbouwingskosten en een rente van 5 pCt. 's jaars gedurende de afbetaling, welke in 20 gelijke jaarlijksche termijnen van *f* 2300.— zal geschieden.

Ten einde de verbouwing en inrichting vlot te doen verloopen, werd door de Commissie van Beheer benoemd een sub-commissie voor de verbouwing en inrichting, bestaande uit mevrouw Raedt van Oldenbarnevelt, Dr. Rademaker en den Directeur.

Ofschoon het geheele werk op 28 Januari 1919 nog lang niet was voltooid, kon de Directeur toch reeds op dien datum het voor hem bestemde gedeelte van het perceel betrekken.

Het mag zeker wel als een bijzonderheid vermeld worden, dat reeds op den 2den dag van het verblijf van den Directeur in het Tehuis een dringende aanvraag kwam om een baboe op te nemen.

Daarop was niet gerekend. Dit was echter geen verhindering haar dadelijk op te nemen; ja, het was een reden tot blijdschap, dat al zoo spoedig van het Tehuis gebruik werd gemaakt. Sedert de komst van die eerste baboe is het Tehuis geen dag zonder inlandsche logé's geweest.

In April kon de sub-commissie voor de verbouwing en inrichting mededeelen, dat het Tehuis gereed was om officieel geopend te worden. In de beneden slaapkamers waren 2 bedden voor mannelijke bedienden, en boven, op de kamers voor baboe's bestemd, stonden 3 bedden. Voorloopig dacht men daaraan genoeg te hebben

Op de commissievergadering van 5 April 1919 werd de sub-commissie voor verbouwing en inrichting door den voorzitter dank gezegd voor den ijver en de toewijding waarmede zij zich van de haar toevertrouwde taak gekweten had. Op die vergadering werd ook de naam voor het Tehuis vastgesteld, n.l. „Persinggahan", het zuiver Maleische woord voor het in Ned.-Indië, onder Europeanen meer bekende woord „Pasanggrahan".

De officieele feestelijke opening had, onder veel belangstelling, plaats op Zaterdag 3 Mei daaraanvolgende. Onder de aanwezigen werden opgemerkt de heeren Dr. E. Moresco, vertegenwoordiger van den Minister van Koloniën, Mr. D. Fock, voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal, en Mr. J. A. N. Patijn, burgemeester van 's-Gravenhage.

Nadat de voorzitter van de vereeniging „Oost en West", de heer Bakhuizen van den Brink, de openingsrede had uitgesproken, vertolkte de heer Moresco de wenschen van den Minister van Koloniën, waarna de heer Zuyderhoff, voorzitter van de Commissie van Beheer, dank betuigde voor de moedgevende wenschen en beloften voor het nieuwe Tehuis geuit.

Bij de opening waren 3 baboe's in het Tehuis gehuisvest en op 30 December werd No. 46 in het register van opgenomen bedienden ingeschreven. 38 hadden er op 31 December het Tehuis reeds weder verlaten, zoodat op het einde van het jaar 8 bedienden huisvesting genoten.

Het aantal inwonenden was aan groote afwisseling onderhevig. Het kleinste aantal, sedert de opening, dat tegelijk een onderkomen vond, was 3 en het grootste 12.

Er moesten daarom al spoedig na de opening meer bedden worden aangeschaft.

Verreweg het grootste gedeelte van de bedienden werd in het Tehuis opgenomen op verzoek en voor rekening (*f* 2.— per dag) van de familie, waarmede de reis naar Holland was gemaakt. De overigen waren dakloozen. Voor hen vooral was het Tehuis een groote uitkomst.

Van de gelegenheid om in de recreatiezaal den vrijen tijd door te brengen werd door in 's-Gravenhage in dienst zijnde bedienden ruim gebruik gemaakt. De eerste weken liep het niet druk, maar het duurde niet lang of er waren 's avonds een 15 tot 20 gasten aanwezig. Koffie en thee werd kosteloos verstrekt en de gasten, die 's middags aanwezig waren, wat vooral des Zondags nog al eens voorkwam, aten vanzelf „een bordje rijst" mee. Zoo leerden de inlandsche bedienden Persinggahan beschouwen als hun Tehuis, waar zij altijd welkom waren. En wanneer zij hun wenschen of bezwaren wilden kenbaar maken, wisten zij, dat bij den Directeur of zijne echtgenoote ten allen tijde een open oor te vinden was.

Behalve ter mededeeling van meer intieme aangelegenheden, kwamen de bedienden ook naar het Tehuis om zich bij den Directeur aan te melden voor de terugreis naar Indië. Zoo werkte Persinggahan ook als arbeidsbeurs. Het aantal aanbiedingen, zoowel persoonlijke als schriftelijke, bedroeg van af de opening tot ult. Dec. 137; terwijl er in dien tijd 194 aanvragen om een bediende binnen kwamen. De aanbiedingen waren, op een enkele uitzondering na, alleen voor de reis naar Indië; de aanvragen daarentegen kwamen veelal van dames, die gaarne een baboe wilde huren om hier te lande dienst te doen als dienstbode. De vraag naar zeebaboe's was, vooral in het laatst van het jaar, veel geringer dan het aanbod en het duurde daarom soms eenigen tijd voordat een familie voor de terugreis ge-

vonden was. De baboe's, die bereid en in staat waren in Nederland als „noodhulp" dienst te doen. vonden echter spoedig een tijdelijke betrekking. Aanbiedingen en aanvragen werden in den regel naar volgorde behandeld. In dringende gevallen moest echter wel eens een uitzondering worden gemaakt.

Voor ziekten, enkele lichte ongesteldheden niet medegerekend, bleef Persinggahan gelukkig gespaard.

De Commissie van Beheer hield in dit eerste tijdperk 6 vergaderingen en het Dagelijksch Bestuur, dat uitgeoefend wordt door den Voorzitter der Commissie en twee harer leden, was elke maand 1 maal in vergadering bijeen ter controleering der administratie en afdoening van loopende zaken.

Uit dit overzicht moge blijken, dat „Persinggahan" beantwoordt aan het doel waarmede het is opgericht. En daar de ontwikkeling in dit korte tijdperk van 8 maanden grooter is geweest dan waarop bij de tot stand koming gerekend werd, mag zeker de conclusie worden getrokken, dat het Tehuis voorziet in een behoefte, die grooter was dan zelfs door de oprichters werd vermoed.

R. ZUYDERHOFF, Voorzitter.
F. DE MUNNIK, Secretaris.

Eerste Exploitatie-rekening van „Persinggahan", loopende van Juli 1918 tot ulto Dec. 1919.

Debet.

Aan	
Gebouw overdrachtskosten	*f* 490.—
Verbouwing	„ 6665.69
Inrichting	„ 12130.92[5]
Bedrijfskosten	„ 3100.34[5]
Tractementen	„ 4041.64[5]
Saldo	„ 99.72[5]
	f 26528.33

Credit.

Per	
Subsidie	*f* 20000.—
Interest	„ 99.33
Vergoeding voor logies	„ 1281.—
Wed. en Weezenfonds voor verbouwing	„ 5148.—
	f 26528.33

Balans.

Aan	
Ned. Handel Mij.	*f* 3679.09
Meubilair	p. m.
	f 3679.09
Per	
Diverse crediteuren	*f* 3579.36[5]
Exploitatierekening	„ 99.72[5]
	f 3679.09

S. E. en O.
Den Haag, Maart 1920.

R. ZUYDERHOFF.
F. DE MUNNIK.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Machtsvertoon . . . .

„Het vertoon van de oorlogsvlag elke twee of drie jaren in de groote havenplaatsen kan het Hollandsche gezag wel degelijk baten. Want de openbare meening in Ned.-Indië wordt gevormd in de groote kustplaatsen en vandaar binnenwaarts gedreven." Aldus het oordeel van enkele Kamerleden in de afdeelingen.

Naar aanleiding hiervan zegt de „Sum. Post": Dus zijn deze Kamerleden voor den afbouw van de beide beruchte kruisers, welke onzen beschavingsarbeid in den archipel zullen moeten helpen schragen. Wij willen hopen, dat deze kostelijke woorden in de openbare zitting van de Tweede Kamer herhaald zullen worden. Dan weten we ten minste, wie in den jare 1920 nog met dergelijke principes in zijn hoofd rondloopt. Beschavingsarbeid in één adem genoemd met kanonnen en kruisers. En gelóófd, dat de Inlander zich thans nog zal vergapen aan kleinen kruiser in een der havens van Priok of S rabaya, terwijl hij er, zoo hij wil, dagelijks grootere ziet verschijnen. in werkelijkheid en op witte doek, dat ook in de binnenlanden trilt en dessaman de geweldige dreadnoughts van onze vrien den Japan, Engeland en Amerika laat zien.

't Idee is werkelijk kostelijk van primitivit Alsof 't zoo uit de historiebladen van J. P. C is geknipt. Een poging tot demonstratie van H land's macht ter zee. Met twee lichte kruise sloepjes, vergeleken bij de geweldige bakbeest die onze buren er op na houden. De oorlogsvlag de Indische wateren om de bevolking in de kra van ons gezag te doen gelooven...... neen maar, heeren in Den Haag hebben bepaald weer eens bl ken gegeven, volkomen op de hoogte te zijn.

Als ze hun zin nu maar niet krijgen. Want 't niet wáár, dat Indië kruisers noodig heeft om d beschavingsarbeid te voleinden. Holland heeft kr sers noodig om Indië eventueel te verdedigen. I kan. Maar laat 't dan ook worden gezegd. En la Holland die indrukwekkende scheepkens dan zelf betalen. En niet Indië met de kosten belast

Wat wij hier in Indië noodig hebben om rus te kunnen voortwerken en in 't belang van dit v en land werkzaam te kunnen zijn, is niet de oorlo vlag op 't water, ook niet te land, maar is 't ge noodig om scholen te bouwen, goede woningen, h vens, spoorwegen, om de verschrikkelijke ziekte die de volkskracht ondermijnen, te bestrijden, om rechtspraak op het vereischte peil te brengen, goede politie, desnoods een politie-leger op de be te houden, ten einde de veiligheid van have en go te verzekeren, een sociale wetgeving in 't leven roepen, enz.

Op d i e n beschavingsarbeid behoort ons gezag rusten. En niet op de vlag van een kruiser!

Het Ingenieurs-Congres.

Alle bladen geven uitvoerig weer de verslag van het Ingenieurscongres te Batavia. Ook „Loc.".

Het geldt hier een primeur voor Indië, zegt he blad o.a., die door de heele internationale tech nische wereld zal worden erkend. Het is het e e s t e internationale ingenieurscongres, dat in he A z i ë wordt gehouden, het eerste officieele rende vous der mannen van de techniek in „de nieuw landen".

De ingenieurs zijn de opbouwers. In de door oor log geteisterde oude wereld zijn zij de geroepen her stellers, die het bedrijfsleven weder in zijn voeg hebben te zetten. In de nieuwe landen, die aan he begin staan van een niet te schatten ontwikkeling zijn zij de opbouwers van nieuwe economische con structies, die bij zullen dragen tot herstel van het g stoorde wereldevenwicht. In een tijdperk dat pro ductie en productenverspreiding een levenskwest van de menschheid is, behooren de ingenieurs tot redders van het ontredderde, de bronboorders va nieuwe waarden.

„De hulpmiddelen en voortbrengingskracht va het land te versterken, ten einde zijn economisch positie stevig te bevestigen", zoo gaf de landvoog in zijn toespraak tot de congressisten het streven weer van het Nederlandsche bestuur in Indië. Ei ingenieur Damme wees als congres-voorzitter op toenemende sociale beteekenis der taak van den in genieur, die bij al wat hij schept een voorstelling moet hebben van het tempo, waarin zich het maat schappelijk leven wijzigt.

Welnu, deze mannen, van wier kunde en inzicht in komende jaren tot heil der menschheid steeds meer zal worden gevergd, in congres bijeen te weten ter verruiming van hun technischen blik en verdie ping van hun sociaal besef, schenkt het gevoel, dat Indië op dit gebied zijn tijd begrijpt. De komst eener uitgebreide afvaardiging van het bestuur der Filip pijnen vormt daarvan een erkenning ook van buiten af. En Batavia, „Koninginne van het Oosten",

heeft dan ook terecht het eerste Aziatische ingenieurscongres geestdriftig begroet.

Boedi Oetomo.

Op de jongste algemeene vergadering van B(oedi) O(etomo) heeft deze partij te beslissen gehad over de vraag in hoeverre zij zich wil aansluiten bij de politieke concentratie. Uit het omstandig verslag in de Pers, blijkt dat Boedi Oetomo slechts te vinden is voor een gescheiden samengaan met een verbond van uiterst linkschen, waarvan het den revolutionnairen tendenz vermoedt, al meent het dien nog niet te kunnen bewijzen. Het „getrennt marschieren, vereint schlagen" schijnt Boedi Oetomo de juiste houding toe.

En inderdaad, zegt de „Loc." Wordt Boedi Oetomo door zijn sentiment vanzelf gedreven in de richting der uiterste linkerzijde — de „sini"-partij, zooals dat in het koloniaal politiek jargon is gaan heeten — het verstand der meer ontwikkelden, waaruit deze partij grootendeels bestaat, waarschuwt tegen een te innige vereenzelviging met een groep, die enkel sentiment tot richtsnoer neemt. Zoo wil B. O. dan ook slechts een voorwaardelijk toetreden, uitdrukkelijk vooropstellend behoud van eigen wezen, afwijzend al wat niet past in zijn eigen parlementair program, opeischend behoud van eigen zelfstandigheid in den Volksraad.

Aan dit besluit ging vooraf een debat, waarin de motieven voor deze slechts voorwaardelijke toetreding werden neergelegd. De meening der meerderheid laat zich misschien het beste samentrekken in deze uitspraak van den voorzitter van het hoofdbestuur: „de weg naar ontwikkeling en vrijheid staat open door middel van de scholen en de locale raden." Dat is dus de evolutionnaire weg.

Men kan verwachten, dat door de politieke concentratie geen voorwaardelijke toetreding zal worden aanvaard. Aan deze vrijheidlievende zijde pleegt men sterk te werken met de categorische imperatief. Maar dit zal B. O. dan niet schaden. Het zal zijn krachtig vooruitstrevende politiek zelfstandig kunnen voortzetten en winnen aan sterkte en gezag naar mate het meer toont te bezitten een eigen, aan zich zelf helder, politiek karakter. Het zijn op den duur niet de meeloopers, die zich in de politiek het best weten te doen gelden, doch zij die rustig en zelfbewust voortgaan op een eigen weg.

De opoffering.

Het „N. v. d. D." vernam, dat het afdeelingsbestuur te Weltevreden van het I(ndo) E(ropeesch) V(erbond) van het Incassokantoor...... 358 kwitanties onbetaald had terug ontvangen. De eerste maal reeds 358 kwitanties onbetaald geretourneerd!......... Misschien is het nog een succes, dat niet àlle kwitanties onbetaald bleven merkt het blad op, want er zijn ter plaatse wellicht meer dan 400 leden. Maar hoe het zij: het begin is weinig bemoedigend.

Dit bericht verwondert de „Java Bode" in geenen deele. Het blad schrijft: Wie de oorzaken wil opsporen heeft het bedroevende feit te constateeren, dat de Indo-Europeaan niet de opoffering kent.

Weer kunnen wij te rade gaan bij de moderne vakorganisaties, ook die van Nederland, waar jaren lang de arbeider zijn contributie betaalde, zonder dat hij de resultaten van zijn lidmaatschap zag. Hij kende het altruïsme, het zich geven voor anderen, zonder direct aan zich zelf te denken. Hij contribueerde voor de toekomst, voor een betere maatschappij, zij het niet voor hem, dan voor zijn kinderen.

De Indo-Europeaan, evenals de Inlander, kent nog niet het zich geven voor het algemeen belang. Het Individualisme doet in Indië veel kwaad.

Wij zien het bij de pogingen om coöperaties op te richten, wij zien het ook weder bij het I. E. V. Het gevoel tot de groote massa te behooren, welke tot plicht heeft zich zelf een betere toekomst te verschaffen, ontbreekt. De groote drang, om de toekomst zelf te maken, is niet aanwezig. Men wil dat enkele voormannen er voor zorgen, maar zelf de hand aan den ploeg slaan doet men niet. De zoo vaak verguisde arbeider heeft door zijn organisaties het beste bewijs gegeven wat samenwerking vermag.

Ook het „N. v. d. D." citeert bovenstaand betoog en voegt er aan toe: Hoezeer het ons spijt, wij kunnen tegen deze woorden niets aanvoeren! Het blad heeft volkomen gelijk! Juist waar het geldt het I. E. V. — door deze Redactie in het leven geroepen — doet de zaak ons leed. Maar kunnen wellicht de woorden van de J. B. hier iets ten goede uitwerken? Wij deden in den loop der jaren zoo vaak een beroep op de Hiergeborenen in verband met het saamhoorigheidsgevoel, en helaas: steeds zonder eenig succes. Zij allen, de Indo's, willen niet inzien, welke belangen hier op het spel staan. Niet voor ons, d o c h u i t s l u i t e n d v o o r h e n! Wellicht dat de woorden van de J. B. eenig effect sorteeren. Doch wij blijven vreezen!......

Port-Saïd en Colombo.

Het is wellicht niet ondienstig, aldus het „Soer. Hbl.", passagiers nog eens op het hart te drukken, vooral voorzichtig te zijn, indien zij te Colombo of Port-Saïd aan wal gaan, zich niet in te laten met allerlei z.g. gidsen en kleine kooplieden, die het den passagiers zoo lastig kunnen maken. Weliswaar is de toestand te Port-Saïd gelijk wij onlangs meldden, sedert het verblijf der Australische troepen veel verbeterd, doch naar wij thans in de „Times of Ceylon" lezen is de toestand te Colombo nog altijd minder veilig. Zoo werd eenige dagen geleden weder een passagier van een stoomschip gemolesteerd.

Naar aanleiding hiervan schrijft de „Times": Onze stad heeft, jammer genoeg, een slechte reputatie ter zake en het is aan de politie-autoriteiten om iets te doen ten einde de schaamtelooze exploitatie van vreemdelingen langs de hoofdwegen, telkens wanner een passagiersschip in de haven ligt, te voorkomen. Handlangers van tokohouders en een zekere groep van ricshaw-trekkers meenen met alle menschen van boord vrij spel te hebben, een oordeel, waaraan de doorsnee-passagier met een verwonderlijke lichtgeloovigheid beantwoordt.

Geen Zending in Bantam.

Aan O. E. van der Brug, zendeling-leeraar in dienst van de Nederlandsche Zendingsvereeniging te Rotterdam, is toelating verleend tot uitoefening van zijn dienstwerk in de residentiën Batavia, Preanger en Cheribon, onder mededeeling *dat tegen die toelating bezwaar bestaat wat betreft de residentie Bantam. (Bat. Nwsbl.)*

UIT DE INDISCHE PERS.

„Luchtzuivering". In de *Neratja* van 1 April 1920 kan men de mededeeling vinden, dat de voorzitter van de centrale Sarikat Islam, de heer Tjokroaminoto namens deze vereeniging eene klacht heeft ingediend bij den Procureur-Generaal van het Hooggerechtshof in Ned.-Indië, waarin de intriges zijn bekend gesteld, welke de verschillende inlandsche autoriteiten, vanaf de loerahs tot aan den Regent van Garoet, in de bekende strafzaak van de afdeeling B der Sarikat Islam, op touw hebben gezet.

In die klacht worden alle personen met name genoemd en tevens omschreven de handelingen, waaraan zij zich hebben schuldig gemaakt en welke door den adressant worden gekwalificeerd als te zijn „verboden" en „vuil".

De rechter heeft dus nu deze zaak in handen en als hij zijn taak ernstig en onpartijdig opvat, dan kan hij de al te vuile lucht in de Garoetsche ambtenaarswereld zuiveren niet alleen, doch ook de Sarikat Islam zuiveren van de blaam, welke op haar geworpen is.

Het Binnenlandsch Bestuur zegt, dat het onderzoek in de zaak van de Afdeeling B der Sarikat Islam heeft aangetoond dat dit eene geheime vereeniging is, welke ten doel heeft de omverwerping van het Nederlandsche Gezag in Ned.-Indië en dat de actie van deze geheime vereeniging wordt gesteund door de leiders van de Centrale Sarikat Islam.

Doch de buitenwereld heeft reeds genoeg van de

Garoetsche komedie, welke moet aantoonen, dat de Sarikat Islam eene vereeniging van schavuiten is, welke een gevaar oplevert voor de rust en orde in Ned.-Indië en dus het algemeen belang schaadt.

En, om nu waar te maken dat dit niet zoo is, daarvoor is de klacht aan de bevoegde autoriteit ingediend.

De Sarikat Islam is nu als beschuldiger opgetreden en heeft in de klacht met bewijzen gestaafd op welke wijze de Regent van Garoet met zijne ondergeschikte bestuursambtenaren in de afdeeling B-zaak met bedreigingen is opgetreden en door misbruik van gezag valsche getuigenverklaringen heeft weten te verkrijgen.

Dit geschiedde door onwettige aanhoudingen in en buiten de gevangenis, vergezeld van het in de boeien slaan, zoomede door het toebrengen van lichamelijk leed of door het kwetsen van de menschen tengevolge van het bezigen van ruwe taal. Ook had het aanjagen van vrees plaats.

Dit alles is in de officieele klacht op zulk eene duidelijke wijze aangetoond, dat het aannemen van eene stilzwijgende houding onmogelijk is geworden en dat de rechter niet kan verklaren dat het administratief gezag heeft aangetoond, dat van al hetgeen is voorgebracht geen woord waar is, zooals o.m. in de Nederlandsche nieuwsbladen is gedaan in den vorm van het opnemen der Aneta-berichten.

De schrijver van dit artikel kan het haast niet aannemen dat de rechter deze klacht zou willen doodzwijgen en wijst de lezers op de omstandigheid, dat de klacht nog niet lang geleden is ingediend en de rechter zich nog niet openlijk kon verklaren.

Bovendien, vóór dat de klacht bij het Openbaar Ministerie werd ingediend, heeft de heer Tjokroaminota op de onderwerpen, waarvan hier sprake is, in den Volksraad reeds de aandacht gevestigd.

De schrijver van dit artikel is van meening, dat de persoon van den heer Tjokroaminoto in zijne aanklacht oprecht is.

En het is wegens die oprechtheid, dat hij het uitschreeuwt, dat hij als getuige de gelegenheid hoopt te hebben den rechter te toonen en toe te lichten, hoe deze zaak van de afdeeling B in elkander zit en hoe hij de Sarikat Islam wil schoonwasschen van al de leugenachtige aantijgingen, waarvan zij het voorwerp is geweest.

De schrijver, als lid van de Sarikat Islam niet alleen, doch de geheele Inlandsche wereld, vraagt en eischt de bekendstelling van de geheele werkelijke waarheid, welke alleen in staat is de vuile lucht te zuiveren en de vraag te beantwoorden of de Sarikat Islam al dan niet eene slechte vereeniging is.

Aan den rechter staat het thans het antwoord op die vraag te geven.

Wil hij dat kunnen doen, dan zal, naar schrijver's meening, de regent van Garoet, zóólang als het onderzoek van de klacht duurt, zijn Regentschap moeten verlaten.

Want, zóó lang de loerah's hun „Radja" in zijn Regentschap zien, zóó lang is alles mogelijk.

Uit oprechtheid en in het belang van de zaak, doet de schrijver daartoe het eerbiedig verzoek aan hen, die het aangaat.

De kleur van de Sarikat Islam zij aan het geheele Inlandsche volk bekend.

Bezwaren, welke bij de belastinginning op Java worden ondervonden. Ganten Seta schrijft in de *Neratja* van 1 April 1920, met betrekking tot de actie van de Sarikat Islam op Java, het navolgende:

Nog niet zoo heel lang geleden had in een der bestuursdistricten van de afdeeling Tegal een vergadering van dessahoofden plaats.

De tjarik en de assistent-wedono's waren aanwezig, terwijl de controleur later ook verscheen en toen het onderwerp van den achterstand der belastingen besprak.

Als reden daarvan gaf één der loerah's op de tegenwerking van de zijde der Sarikat Islam.

De loerah verklaarde, dat de leden van deze vereeniging weigerden te betalen en de personen, die met de inning waren belast, uitfloten, als zij om betaling vroegen.

De assistent-wedono sprak van het in den weg leggen van moeielijkheden van de zijde der Sarikat Islam.

De controleur, het niet onmogelijk achtende, dat men van de zijde der Inlandsche hoofden de vereeniging in een kwaad licht wilde stellen, verlangde nadere opheldering en toen deelde één der tjariks als oorzaak van den achterstand mede, dat de Sarikat Islam reeds een rekest aan het Europeesch Bestuur had ingediend, met verzoek om de bestaande belastingregeling, die voor de bevolking te bezwarend bleek te zijn, in milderen zin te wijzigen en dat daarop nog geen antwoord was ontvangen.

Op de vraag van den controleur, hoe lang het was geleden, dat het rekest werd ingediend, antwoordde de tjarik 2 jaren.

De stemming van den controleur, welke in het begin van de vergadering niet van de beste was, wijzigde zich na deze mededeeling, welke door hem werd begrepen, hetgeen tot het gevolg had, dat de vrijmoedige houding van dezen tjarik door het bestuur niet werd beschouwd als eene overmoedige daad, zooals zoo dikwijls plaats heeft, hoewel de gegeven aanwijzingen tal van malen het bestuur voor onvoorzichtige beslissingen hebben behoed.

Die vrijmoedige verklaringen van de hoofden zijn ook zóó dringend noodig om de overdreven rapporten van de hoofden der fabrieken te neutraliseeren.

Wanneer bijv. eenig suikerriet is gestolen, dan wordt dit feit al spoedig opgeblazen tot diefstal op eene uitgestrektheid van verscheidene baoe's.

Wanneer er gebrek is aan water op eene uitgestrektheid van 2 baoe's, wordt deze in het rapport van den administrateur al spoedig tot 20 baoe's uitgebreid.

En op die wijze geraken het volk en de hoofden in de war.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Buitenlandsche opvoeding." In de maand Maart 1920 is per s.s. „Van Rees" van Tandjong Priok naar Singapore vertrokken de heer Tjoa-Tjin-Som met bestemming naar Londen, alwaar hij zijne studies en opvoeding wil voltooien.

Dit jonge mensch is 21 jaar oud en de vijfde zoon van den heer Tjoa-San-Tjat, handelaar te Tjitjoeroeh (Preanger).

Hij begon zijne Engelsche lessen in het jaar 1908 op de Methodistenschool te Buitenzorg en vertrok, toen hij de IVde klasse had afgeloopen, in 1913 naar Singapore, alwaar hij den cursus op het Raffles-instituut zou volgen.

In 1914 brak evenwel de Europeesche oorlog uit en aangezien de vader de toestanden te Singapore toenmaals niet vertrouwde, riep hij hem terug, om hem in 1915 weder derwaarts te zenden.

In de laatste helft van 1919 slaagde hij in het eindexamen van genoemd instituut en keerde toen naar de ouderlijke woning terug.

Thans zal hij te Londen de universiteit bezoeken. *(Perniagaän 29 Maart 1920).*

Voorloopige regeling van de Shantung-zaak. De *Perniagaän* van 31 Maart 1920 meldt, dat het Chineesche Centraal Gouvernement een telegram heeft ontvangen van Dr. Wellington Koo, Chineesch Minister te Washington, thans hoofd van de Chineesche delegatie te Parijs, waarin deze te kennen geeft, dat het vredestractaat ten aanzien van de Shantung-zaak zal worden gewijzigd en dat dit door het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden is aangenomen.

Volgens hetzelfde bericht heeft dit onderwerp de belangstelling van de geheele wereld en verzocht hij aan de Regeering om aan den heer Jang, Chineesch zaakgelastigde te Washington, op te dragen de publieke opinie in de Vereenigde Staten van Amerika voor te lichten en deze voor zich te winnen.

De Chineesche Regeering heeft zich met de beschouwingen van den heer Wellington Koo vereenigd en tevens de beschikking genomen dat zij zich niet meer zal laten beïnvloeden door telegrammen uit de provinciën, aangezien de inhoud daarvan telkens met elkander in strijd is.

De regeling der voedselvoorziening in Ned.-Indië. In de *Pewarta Soerabaija van* 3 April 1920 geeft de overzichtschrijver als zijne meening te kennen, dat in theorie de oprichting van een Raad, die de voedselvoorziening in Ned.-Indië in handen neemt, eene schoone zaak is, welke met groote helderheid in het blad „De Taak" door den heer Kiewiet de Jong en in den Volksraad door den ingenieur Cramer is uiteengezet.

Hoewel de loffelijke bedoeling van die instelling is het levensbestaan van alle inwoners in Ned.-Indië te verlichten en hongersnood te voorkomen, zoo twijfelt de schrijver toch aan de praktische uitvoerbaarheid daarvan, aangezien de groote menigte in deze aangelegenheid niet eenstemmig denkt.

Ten einde dit te begrijpen, moet de menigte eerst weten op welk eene wijze zulk een Raad is samengesteld.

Worden daarvoor bijv. alleen Volksraadsleden aangewezen, dan is de massa zeer zeker daartegen gekant, in aanmerking genomen de omstandigheid dat zij de bewering, als zoude de Volksraad het volk vertegenwoordigen, niet aanvaardt.

De in de laatste maanden door den Volksraad genomen beslissingen bevestigen deze meening.

Het lijdt geen twijfel of er zijn Volksraadsleden die hun taak plichtmatig opvatten, doch van allen kan dat niet worden gezegd.

Bovendien heeft de Volksvertegenwoordiging in Nederland ook nog medezeggingschap bij de beslissingen van den Volksraad, hetgeen niet zou moeten kunnen gebeuren.

Benoemt men in den Raad van de voedselvoorziening alleen of hoofdzakelijk landsdienaren, dan gaat het volk daarmede zeker niet accoord.

Dit wil den Raad zien samengesteld uit gekozen leden van de verschillende vereenigingen, welke geleidelijk in Ned.-Indië zijn in het leven geroepen.

Of de Regeering echter een op zulke wijze gevormden Raad zou willen erkennen, is eene vraag, welke niet zoo gemakkelijk is te beantwoorden.

Volgens schrijver's persoonlijke meening wordt de behoefte aan een Raad van de voedselvoorziening niet bepaald gevoeld, om reden zulk een Raad, aangenomen dat hij er was, toch slechts een adviseerend lichaam zou zijn.

Tegen een afwijzende beslissing van de Regeering zou zulk een Raad niets kunnen doen.

Een Raad zonder uitvoerende macht heeft, volgens den schrijver, geen reden van bestaan en is praktisch zonder eenige waarde, als de Regeering vasthoudt aan de adviezen van de betrokken departementschef en hare andere eigen adviseurs.

Iets geheel anders zou de toestand worden, wanneer aan zulk een Raad voor de voedselvoorziening eigen bevoegdheden werden toegekend.

Het denkbeeld der socialisten van een economischen Raad was eigenlijk al dood voor dat het geboren werd en behoeft ook niet in praktijk te worden gebracht, wanneer de Gemeenteraden maar hun plicht begrijpen en goed opvatten, zonder aanzien des persoons en zonder te letten op huidskleur, afkomst en eigenbelang.

Waar door allen belasting wordt betaald, geve men allen ook gelijke rechten.

In de praktijk is het op het oogenblik nog verre van dien toestand af en daarom is schrijver's meening dat de regeling der voedselvoorziening moet worden overgelaten aan de bestaande Indische politieke vereenigingen.

De herzieningscommissie. Volgens denzelfden schrijver heeft de herzieningscommissie in haar voorstel aan de Regeering in overweging gegeven den Raad van Indië op te heffen en gaat hij daarmede geheel accoord. Niet alleen dat op die wijze een belangrijke som gelds ter beschikking komt die voor andere doeleinden kan worden besteed, doch het werk der directeuren van de departementen zal veel beter tot zijn recht komen.

De maatregel sluit trouwens geheel aan bij de praktijk, aangezien de Raden van Indië, vóórdat zij hunne adviezen indienen, toch bij de departementchefs inlichtingen inwinnen.

Hoevele malen de Raad van Indië de Regeering voor het begaan van fouten heeft behoed, meldt de schrijver niet.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Orgaan van de Vereeniging „Indië Weerbaar".

No. 6 van den 2en jaargang (de datum van verschijning wordt niet gemeld) bevat o.a.: Een grootsch werk (de Radio-verbinding Indië—Holland), door J. Feith. — Herdenking van de Lombok-expeditie (1894—1919). — Ned. Oost-Indië dient zichzelf in Indisch-nationalen zin te verdedigen onder leiding van het moederland, door Paideia. — Herleving van de „Pasar-Gambir" te Batavia, door H. E. Steinmetz. — Uit het leven van een Indisch Generaal (J. Penning Nieuwland, 1795—1858), door C. V.

Publicaties van het Ned. Indisch Landbouw-Syndicaat.

In afl. VIII van den loopenden jaargang vindt men interessante gegevens over een door de Malangsche Landbouwvereeniging gehouden enquête, gehouden met het doel een juist beeld te krijgen van de economische en politieke toestanden op de bij die vereeniging aangesloten landbouwondernemingen. — In afl. IX (als Bijlage 3) de tekst eener voordracht van den heer T. Ottolander over „De verhouding van de Erfpacht tot het werkvolk".

Mededeelingen van den Burgerl. Geneesk. Dienst.

Inhoud van deel VIII, anno 1919: Onderzoekingen over de immuniteit van kippen tegenover pest, door P. C. Flu. — Proeven ter immuniseering tegen pest, door P. C. Flu. — De nitroco-indolreactie, door J. Groenewege. — Id. van deel IX: Twee onderwerpen uit de Malariaepidemiologie, door W. Schüffner. — Rapport over proeven nopens de ontwikkeling van malariaparasieten in eenige Anophelinen, door Dr. N. H. Swellengrebel. — Malariabestrijding bij de inlandsche bevolking door middel van chininisatie, door Dr. J. T. Terburgh. — Aanvulling op de beschrijving van larven van Ned.-Ind. Anophelinen, door Dr. N. H. Swellengrebel en J. M. H. Swellengrebel-de Graaf.

Mededeelingen.

In het 2e stuk van dl. 64 der „Mededeelingen" (Tijdschrift voor Zendingswetenschap) vervolgen Dr. A. C. Kruijt en diens zoon J. Kruijt hun uit geographisch oogpunt belangrijk opstel: Een reis door het westelijk deel van Midden-Celebes. — Jkvr. H. B. de la Bassecour-Caan vervolgt haar mededeelingen over zendeling Willem Luyke; thans vermeldt schr. zijne verrichtingen op Haroekoe en Ambon. — Over de organisatie der Christen-Gemeenten op Oost-Java schrijft zendeling C. W. Nortier. — Zendeling M. van der Klift publiceert een opstel over Mekongga (officieele naam Kolaka), een streek op Zuid-Oost-Celebes, waarvan men, voor dat de zending er zich vestigde, heel weinig afwist. — Overigens de gewone rubrieken: Uit de Javaansch-Maleische pers. — Belangrijke verschijnselen op Zendingsgebied. — Literatuur.

Het Indische Leven.

Onder het opschrift „Uit Marind-land", geeft Pr. P. Vertenten in No. 41 van het Indisch Leven een interessant kijkje op het leven der Marindineezen (of Kaja's-Kaja's) van Zuid-Nieuw-Guinea. De schr. geeft er eenige illustraties bij van zeer karakteristieke Papoea-koppen, door hem zelf geteekend. Ook in de Java-Post van 28 Mei vindt men een dergelijke bijdrage van Pr. Vertenten, getiteld: Merauke. Zij en wij.

De Reflector.

In No. 22 een hoofdartikel: „Een opmerkelijke rede van den heer Colijn" getiteld, waarin de schr. doet uitkomen, dat een eventueele benoeming van den heer C. tot Gouv.-Gen. niet in het belang van Indië zou zijn.

In No. 23 schrijft M. M. over het Indische drukpersreglement, door hem genoemd een antiquiteit op het gebied van wetgeving.

Een nieuw periodiek op cultuurgebied.

Van het Algemeen Proefstation voor Thee te Buitenzorg ontvingen we ,aldus de Deli Ct., het eerste nummer van een tijdschrift dat bedoelt te zijn eenzelfde uitgave als Quarterly Journal van de Britsch-Indische Theeondernemers. Opgenomen zullen worden verslagen en rapporten, resultaten van enquêtes, verslagen over door het personeel van het Theeproefstation gehouden voordrachten, discussies over actueele onderwerpen, enz., alles in nauw verband staande met de theecultuur.

Na een inleiding van den directeur van het proefstation, dr. Ch. Bernard, worden enkele artikelen over het plukken der thee, het teeren van snoeiwonden,

kalkbemesting, enz. opgenomen; voorts is er een rubriek ziekten en plagen, van de hand van dr. Bernard, diverse aanteekeningen, referaten, enz.

Enkele der artikelen zijn geïllustreerd met zeer scherpe foto's.

Mededeelingen van het Proefstation voor Thee.

No. LXVII bevat een tweetal geïll. bijdragen over een voor de theecultuur schadelijk insect, n.l. Over de bloemknopwants van de thee, door Dr. W. Roepke en Over de theezaadwants, door Dr. Ch. Bernard.

De Indische Gids.

De Juli-afl. opent met een artikel van den heer A. Franssen Herderschée over de klappercultuur als middel tot bevordering van de welvaart der bevolking. Het doel is meer belangstelling op te wekken voor genoemde cultuur, speciaal als volkscultuur, het aanbrengen van verbeteringen in de bestaande methoden, zoomede er uitbreiding aan te geven om zoodoende den inlander tot grooter welvaart te brengen. — De hr. P. J. Zürcher Jr. behandelt een interessant vraagstuk, n.l. of Indië ,,groote mannen'' heeft. Spr. laat de tegenwoordige ,,voormannen'' de revue passeeren, om dan te besluiten, dat zich onder het Indische volk van heden wel knappe koppen, maar geen groote mannen bevinden. Vermoedelijk zullen eerst onze kinds-kinderen ervan kunnen spreken, meent schr. — Dr. H. F. C. ten Kate publiceert eenige losse bladen uit een oud reisverhaal (van 1905) met betrekking op Ceylon. — Overigens de gewone maandelijksche rubrieken, in een waarvan een (aan het Handelsbl. ontleende) necrologie van Dr. E. B. Kielstra.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 15: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XIX. Christoffel van Swol (met portret), door N. — De geest onder en jegens de bevolking van Ned.-Indië, door A. le Clercq. — Postenleven, door F. J. van der Lijke-Prins. VI. Een Bonisch vischfeest.— Verder zeer mooie afbeeldingen, welke evenwel op den tekst geen betrekking hebben.

De Vulkanen van Flores.

In het Zeitschrift für Vulkanologie (Band V) een mooie studie (met kaarten en plaatjes), getiteld: Einige Notizen über die Vulkane auf der Insel Flores (Nied. Ost-Indien), door J. J. Pannekoek van Rheden. Schr. bevond zich op genoemd eiland in de jaren 1910—'11, voor het verrichten van mijnbouwkundige onderzoekingen (tinerts).

Anthropos.

We ontvingen weder een aflevering van het uitmuntend geredigeerde tijdschrift ,,Anthropos'' (uitgave van Pr. W. Schmidt te St. Gabriël-Mödling bij Weenen). Deze afl. (Heft 5—6 van Band XII—XIII) is gedateerd Sept.—Dec. 1917—'18, maar eerst nu verschenen. Een tweetal bijdragen uit den rijken inhoud vragen onze aandacht, n.l.: Das tägliche Leben der Papua, von Pr. Fritz Vormann en Das Problem des Totemismus. Eine Diskussion über die Natur des Totemismus und die Methode einer Erforschung. 15. Die Psychologie des Totemismus, von Dr. Richard Thurnwald.

Weekblad voor Indië.

In het Nr. van 6 Juni vervolgt G. J. D. zijne beschouwingen over het Algemeen Ingenieurs Congres (Batavia 8—15 Mei 1920). — Verder korte bijzonderheden over een Britsch-Indische commissie, die een studie komt maken over de suikerindustrie op Java, om in eigen land daarmede voordeel te doen; ontegenzeggelijk is er voor die commissie heel veel te leeren, want wel is waar zijn in Britsch-Indië ongeveer 1.200.000 acres met suikerriet beplant, maar het rijpe riet heeft nauwelijks de dikte van een sigaar en een lengte stellig van nog geen twee voet.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Het Nr. van 11 Juni bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Causerieën over natuurwetenschap (vervolg), door H. van Meurs. — Crotalaria Usaramoensis (een groenbemester), door F. W. R. — Arbeid op Java en in de Buitengewesten, door Dr. R. Broersma. — Proeftapping 2-jarige boompjes, selectie en contra-selectie, door C. M. Hamaker. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten o.a.: Eenige mededeelingen omtrent Lemongras-olie. — Beveiliging tegen inbraak en brand op ondernemingen. — Kasregister voor de bergcultures.

Sint-Claverbond.

Het Juli-Nr. opent met een levensbeschrijving door Pr. W. C. van den Heuvel van Pastoor H. van Meerwijck (Directeur van het St. Vincentiusgesticht te Buitenzorg en aldaar overleden 18 Sept. 1919). — Pr. H. J. J. Jansen schrijft over het bezoek van Z.Exc. den Gouv.-Gen. aan de Minahassa in October van het vorig jaar. — Verder noteeren we uit dit nummer: Uit het verleden der Wereld-Missie. 5. Leven van de zalig verklaarde Atjehsche martelaren, door A. Kortenhorst, z.g. Hoofdstuk XVII.

De Ingenieur.

De ir. A. van der Ham schrijft in Nr. 29 eene verhandeling over een cokesoven-installatie voor de Ombilinmijnen te Sawah-Loento, een voor Ned.-Indië nieuwe industrie. — Verder bevat hetzelfde nummer een opstel van ir. J. Th. Gerlings: ,,Een spoorweg in Noord-West-Borneo'', naar aanleiding van het onlangs verschenen geschrift: Verslag eener spoorwegverkenning in Noord-West-Borneo, door J. C. F. van Sandick en V. J. van Marle.

De Waterstaats-Ingenieur.

Behalve eenige zuiver technische bijdragen bevat het April-Nr. nog een opstel van ir. F. W. Th. van Oordt: Belangstelling van Nederland in de nooden van Indië, waarin de oorzaken van het groote verloop onder de ingenieurs in 's Lands diensten worden aangewezen. — Onder ,,ingezonden'' schrijft dezelfde over bezoldiging van ingenieurs in tijdelijken Staatsdienst en H. Birkel Smith over uitrustingskosten voor buitenlandsche ingenieurs.

Orang Peladang.

De hr. B. Alkema besluit in het Juni-Nr. zijne beschouwing over ,,Zondagsrust in de cultures''. — De hr. W. H. van der Eijken brengt verslag uit eener in Den Haag gehouden raadsvergadering van het Indonesisch Verbond van Studeerenden.

De Banier.

In het Nr. van 11 Juni het slot van het (aan ,,Mededeelingen'' ontleende) belangrijke en deskundige artikel van zendeling E. J. van den Berg: De Parhoedamdambeweging in de Bataklanden. — Een ander interessant en vrij uitvoerig artikel, onderteekend F. G., is getiteld: ,,Waarvan leeft de Inlander'', eene poging om te komen tot het inzicht van de inkomsten van den gewonen dessaman.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Het Nr. van 16 dezer bevat een korte beschrijving van het gewest Djambi (met kaartje), blijkbaar van iemand die met de plaatselijke toestanden van den allerlaatsten tijd bijzonder goed op de hoogte is. De banale uitdrukking aan het slot dat de Europeesche bevolking van de hoofdplaats ,,steeds de grootste ruzie onderling heeft'', lijkt ons kwetsend voor het geringe aantal aldaar gevestigde Europeanen en had de schr. o.i. beter in de pen kunnen houden, ook omdat ze de waarde van zijn stuk niet verhoogt.

Onder kolonialen en ketting-gangers.

We vestigen alsnog de aandacht op het in 1919 (bij E. Venema te Groningen) verschenen boekje van P. de Zeeuw J.Gzn.: Onder kolonialen en kettinggangers. Leven en arbeid van zendeling J. J. Wijnveldt (met portretten, andere illustraties en een kaartje), waarin de schr. het welbestede leven schetst van den in den titel genoemden zendeling, die o.a. als veldprediker de Lombok-expeditie heeft medegemaakt en daarna heeft gearbeid onder de dwangarbeiders te Sawah-Loento (Sumatra's Westkust).

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 29: Kroniek van de voortbrenging en de verdeeling van de suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs (vervolg). — De opbrengst van den Cuba-suikeroogst van 1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Burma en China over 1919 (vervolg). — De plantage-rubber in Suriname gedurende 1919. — Kultuurberichten, zoomede de overige geregelde rubrieken.

Picturesque Netherlands East-Indies.

No. 7 van Vol. I bevat twee mooi geïllustreerde artikelen: From Sindanglaya to Garoet en From Bandoeng to Garoet. — No. 8 beschrijft Bandoeng en ,,Water-power in Netherlands East-India''. Alles voor toeristen om te watertanden!

Een Indisch periodiek te Londen.

In Juni is het eerste nummer verschenen van een maandschrift ,,published by the British Chamber for the Netherlands East-Indies'' te Londen, hetwelk zich uitsluitend ten doel stelt de belangstelling voor Indische nijverheid, handel en cultures aan te wakkeren.

De eerste nrs. (ook het Juli-Nr. heeft reeds het licht gezien) bevatten verschillende korte bijdragen op dit gebied.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van het Mei-Nr.: De ondersteuning van Infanterie en de bevelvoering in het licht van ons voorloopig gevechtsvoorschrift voor de Bereden Artillerie, door K. F. E. Gerth van Wijk. — Een belangrijke beslissing ten aanzien van het beklagrecht door het Hoog Militair Gerechtshof genomen, door Mr. P. A. F. Blom. — Een en ander over de Japansche weermacht gedurende het jaar 1919. — Het communistisch gevaar in het Oosten. — Verplichte krijgsdienst in de Straits Settlements.

* * *

Ten besluite nog eenige titels.

Mevr. K. M. J. Catenius-van der Meijden. Huiselijke dineetjes en partijtjes. Decors, vormen, enz., menu's en recepten voor dergelijke dineetjes (zoowel voor Holland als voor Indië). (Batavia, G. Kolff en Co., f 1.50).

Dr. A. A. Fokker. Kitab-tjonto-soerat-Melajoe. Maleisch brievenboek en woordenlijst, enz., enz. 4e druk, vermeerderd en verbeterd. (Leiden, E. J. Brill. f 2.50).

Oom Henri. De geschiedenis van Boentoeng en andere verhalen uit het werkelijke dierenleven in Indië voor jongens van 8 tot 12 jaar. (Batavia, G. Kolff & Co. f 1.25).

J. Sidoewa. Maleisch in het dagelijksch leven. Nieuwe methode om in zeer korten tijd laag-Maleisch te spreken en te verstaan. 2e druk. (Amsterdam, J. T. Swartsenburg. f 0.90).

Vorstenlandsche agitatie. (Nationale Staatkundige Gids. 15 Juli 1920).

United States Rubber plantations on island of Sumatra the largest in the world. A great industry only ten years old. (The United States Rubber Export News, July '20).

De Kaap de Goede Hoop van 1803 tot 1806, door J. R. J. Ph. Cambier. (Onze vloot, 1920, blz. 65).

Recente ontwikkeling van het arbeidersvraagstuk in Ned. Oost-Indië, door P. Endt. (Economisch-Statistische Berichten, 1920, blz. 465).

Waarom Multatuli ontslag nam, door K. Vos. (Tijdspiegel, 1920, I, blz. 405).

Resultaten malariaonderzoek te Tegal, door H. F. Tillema. (Tijdschr. voor Sociale Hygiëne, 1920, blz. 95).

Onderzoekingen over mikrofilariën van mensch en hond in Suriname, door C. Bonne. (Tijdschr. voor vergelijkende Geneeskunde. Dl. V (1919—'20), blz. 194).

Het radio-ontvangstation voor Indische signalen op de Blaricummer Meent, door P. C. Tolk. (Radio-Nieuws 1920, blz. 163).

Geneeskundige en hygiënische verzorging op en om suikerfabrieken, door Prof. J. J. van Loghem. (Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië. Juni '20).

Suriname.

In „Het Koloniaal Weekblad" hebben wij meer dan eens betoogd, dat men het aantal buiten echt geboren kinderen in Suriname niet als maatstaf mag gebruiken van de „zedelijkheid" in die kolonie.

Ziehier wat Mr. G. J. Fabius — op wiens artikel in de „Vragen des tijds" van deze maand wij in ons vorig nummer de aandacht vestigden — hieromtrent te zeggen heeft, in verband met de vraag of de Surinaamsche bevolking voldoet aan de eischen, die voor de economische ontwikkeling van het land noodig zijn:

„Van den natuurlijken bevolkingsaanwas door geboorte heeft men bij de eigenlijke Surinaamsche bevolking weinig te verwachten. Vooral van kerkelijke zijde wordt dat dikwijls verklaard uit haar onzedelijkheid en uit het groote percentage van de buitenechtelijke geboorten als gevolg daarvan. Deze verklaring is echter even onjuist als zij voor de hand schijnt te liggen. Er bestaat in Suriname geen enkele reden, waarom de bevolking ook door natuurlijke geboorten niet zou kunnen aangroeien. Zulke geboorten worden als een volkomen normaal iets beschouwd; schande is er niet aan verbonden; de maatschappelijke en financieele toestand van de ongehuwde moeder is over het algemeen niet slechter dan die van de gehuwde; men pleegt dan ook voor zijn buitenechtelijke kinderen even goed, of even slecht als men wil, te zorgen als voor wat men in Suriname „getrouwde" kinderen noemt.

Onzedelijkheid is daaraan volkomen vreemd. Een groot deel van de Surinaamsche vrouwen worden geen „trouwmisie" (gehuwde vrouw) om dezelfde reden waarom bijv. de vrouw van een boerenarbeider zich geen „Mevrouw" laat noemen. Een zekere angst om zich te laten rukken uit het verband, waarin men thuis behoort; een zekere schroom om zich iets aan te matigen wat alleen aan den hoogeren stand der blanken en daarmede overeenkomenden voegt; gezonde vrees voor excentriciteit en loffelijke bescheidenheid dus!

Want het huwelijk behoort nu eenmaal niet tot de zeden van de Surinaamsche bevolking. Goed beschouwd is voor haar niet de natuurlijke geboorte, maar het huwelijk on-z e d e-lijk.

De oorzaak van dezen voor argelooze Europeesche hersenen volkomen onbegrijpelijken toestand, kan voor een gedeelte toegeschreven worden aan den invloed van de slavernij, die geen huwelijken tusschen slaven kende. Eigenlijk ligt zij echter nog veel dieper. De vrijgemaakte slaven zouden ook in dit opzicht niet geschroomd hebben hun vroegere meesters na te bootsen, wanneer hun instinct hen daarvan niet weerhouden had. Want de tegenzin tegen de Europeesche huwelijkswetgeving vloeit zeer natuurlijk voort uit de matriarchale opvattingen, die de Aethiopiërs omtrent de paring der geslachten hebben. En waarom zouden wij nu de gevolgen daarvan bij de Surinamers uitroeien en kunstmatig door onze patriarchale inzettingen vervangen? Moeten wij niet eerder betreuren, dat ook onze eigen beschaving niet van matriarchale toestanden afstamt? Wij zouden dan zeker minder last hebben van ongelukkige verbintenissen, de vrouwenbeweging zou onnoodig zijn, het probleem van onechte kinderen zou niet bestaan. Meer vrijheid, meer waarheid, meer blijheid zou ons deel zijn: minder nerose, meer gezondheid, grooter kracht!

De matriarchale opvattingen kunnen dus nooit een verklaring zijn van het onvoldoende overschot der geboorten; eerder geven zij aan dat verschijnsel een nog ernstiger karakter, dan het oppervlakkig gezien reeds heeft. Wat dan wèl de oorzaak er van is, is niet zoo met één woord te zeggen. De gemakkelijke levensomstandigheden en de zorgelooze aard van de bevolking sluiten iedere gedachte aan berekening uit. Eerder heeft men te denken aan een soort van degeneratie-verschijnsel, dat een gevolg kan zijn van langdurige climatologische invloeden. Speciaal de malaria heeft dan daarbij zeker een groote rol gespeeld. En zulke invloeden zullen natuurlijk niet alleen de vruchtbaarheid van de bevolking, maar ook haar energie, haar karakter en dus haar geschiktheid voor economische verheffing van het land, verminderd hebben."...

* * *

De heer J. Barkley Percival te Paramaribo, die gewoonlijk in Amerikaansche periodieken, welke hier moeilijk bereikbaar zijn, reclame maakt voor Suriname, heeft den weg gevonden naar het maandblad „Commercial Holland". In het nummer van Juni komt van zijn hand een geïllustreerd artikel voor, getiteld: „Dutch Guiana a field of entreprise for the Netherlands". With some notes on the present situation in the Colony.

De heer Percival is een onverbeterlijke optimist. Hij meent het goed met de kolonie, maar het is de vraag of een iets meer nuchtere voorstelling van den stand van zaken aan de kolonie niet meer ten goede zou komen. Wekt hij geen verwachtingen op, waarop bijna zeker teleurstelling moet volgen? En zet niet iedere teleurstelling van ondernemers de kolonie een stap achteruit?

Lees b.v. dezen zin:

„Dutch Guiana is rich in minerals of nearly all kinds; the forest is full of the greatest variety of tropical woods; oils and gums, tonca beans, can be advantageously collected; balata and a host of bush products too innumerable to mention; the soil is known to be most fertile for all kinds of agricultural pursuits; sugar, coffee, cocoa, bananas, rice, coconuts, rubber, in fact anything of a tropical nature will grow succesfully."

Schaadt zulke overdrijving niet aan de reclame, die goed bedoeld is?

* * *

Aan de „Nieuwe Rotterd. Courant" van 9 en 12 Juli ontleenen wij de volgden berichten, waarmede men in Suriname zijn voordeel kan doen:

„Aan het gebruik van petroleum en dergelijke stoffen, om de in het water levende larven, als ziekte verwekkend agens, te dooden, kleeft het groote nadeel, dat het middel schadelijk voor de visschen is en het water voor het vee ondrinkbaar en voor huiselijk gebruik ongeschikt maakt. In de nu verschenen Comps. Rendus der Fransche Akad. der Wetensch., deelt E. Roubaud mede, te hebben onderzocht of het niet mogelijk was een middel te vinden, dat aan het gestelde doel beantwoordt, doch het water zelf niet besmet. Hij meent, dat het in den handel verkrijgbare trioxemethyl (formaline) poeder, daaraan geheel voldoet. Het gebruik daarvan, berust op de normale voedingswijze van de Anopheleslarve: dit insect leeft aan de oppervlakte van het water en haalt, door de snelle en trillende bewegingen van zijn kaaksprieten, kleine drijvende deeltjes als voedsel naar zich toe. 't Is R. gelukt, om A. maculipennis-larven van af het oogenblik, dat zij het ei verlaten, in het leven te houden, door van tijd tot tijd de sporenbuisjes van een microscopische alg (Protococcus) op het water uit te strooien, deze en dergelijke poederachtige stoffen worden allen door de larven verorberd. Het formalinepoeder doodt de Anopheles larven onverbiddelijk; na verloop van 5 à 20 minuten worden hun bewegingen gaandeweg minder, met kleine schokkende bewegingen trachten ze nog te zwemmen, maar het einde is de dood. Het effect is afhankelijk van de hoeveelheden, die ze binnen krijgen; zij, die zwak zijn aangetast en oogenschijnlijk hun normale bewegelijkheid behouden, raken ten slotte toch uitgeput. Opmerkelijk is het, dat formaline alleen voor de Anopheles-larven noodlottig is. Culex-larven, die hun voedsel niet aan het wateroppervlak zoeken, en alle overige moerasbewoners, zoowel gewervelde als ongewervelde, ondervinden er geen last van. De specifieke werking van de formaline, op de hiervoren beschreven wijze aangewend, gelijkt treffend op die, welke de chinine op de organismen, die bij malariakoortsen in de roode bloedlichaampjes zweven, uitoefent. Soortgelijke behandeling is ook in het dagelijksch leven toe te passen: waterbassins b.v. zou men op gezette tijden met formalinepoeder moeten bestrooien, om het uitkomen van de mannelijke anopheles te beletten. Per vierkante meter is een kwart gram voldoende. Het verdient aanbeveling de formaline op de warmste uren van den dag uit te strooien, de larven zijn dan het drukste in de weer om voedsel te zoeken."

* * *

„Uit naam van den Amerikaanschen gezondheidsdienst maakt generaal Hugh S. Cumming bekend, dat de gunstige uitkomsten, die op Hawai bij de behandeling van melaatschen met chaulmoogra-olie bereikt was, prikkelden tot voortzetting van het onderzoek. Ten slotte bereidde men het ethyl-ester uit de chaulmoogra-olie en de 48 leprozen, die ruim een jaar op het station te Kolibri behandeld zijn, zijn in October 1919 als genezen ontslagen en zijn tot dusver vrij van de ziekte gebleven. Men zal er nu ook de melaatschen in de kolonie te Molokai mee gaan behandelen. De gewezen patiënten waren door een bijzondere commissie nauwkeurig onderzocht, voor

men hun toestond zich onder de burgerij weer te bewegen. De openbare gezondheidsdienst bl[illegible] alle gevallen controleeren en neemt elke maand fo[illegible]grafieën."

Curaçao.

De Koloniale Raad.

De Koloniale Raad heeft aangenomen eene wij[illegible]ging van het reglement op *de Curaçaosche ba[nk]* waarbij aan de directie der bank de bevoegdheid [illegible] gegeven in bijzondere gevallen het bankbiljetten kapitaal te verhoogen, mits voor het hoogere [be]drag (boven anderhalf millioen) *volledige* dekk[ing] in munt of muntmateriaal aanwezig is. De bedoeli[ng] is, zooveel mogelijk grof zilver aan de circulatie [te] onttrekken tot de nieuwe munt uit Nederland o[nt]vangen is.

Aan de *Amigoe (de Curaçaosche Courant* sch[ijnt] eenige mails achter te zijn) ontleenen wij nog, [dat] in de zitting van 8 Juni l.l. door den voorzitter [een] brief van den Gouverneur werd voorgelezen, waar[in] de Gouverneur ter kennis van den Raad bracht, [dat] hij van den Minister van Koloniën het volgende [te]legram heeft ontvangen:

„Zal fondsen aanvragen gelijkstelling salaris b[i]zondere onderwijzers openbare aanvangend pr[imo] Januari laatstleden.

Onderscheiding gehuwden ongehuwden analo[og] alinea 2 art. 26 bis en 3 quinquies lager onderw[ijs]wet 19 staatsblad 493. Sein bedrag uitkeering bo[ven]dat toegestaan loopende begrooting."

Na voorlezing van dit telegram stelde de Vo[or]zitter voor om deze depêche ter griffie van den Ra[ad] te deponeeren en den Gouverneur dank te betuig[en] voor deze mededeeling.

Hiertoe werd besloten.

In dezelfde zitting werd ook kennis genomen v[an] het schrijven van den Gouverneur aan den Ra[ad]:

„Met belangstelling heeft de ondergeteeken[de] kennis genomen van het, bij de mondelinge beha[n]deling der begrooting voor het dienstjaar 1921, [op] Zaterdag 8 Mei l.l. ter sprake gebrachte betreffen[de] het stelsel van verkiezing voor den Kolonialen Ra[ad] en het onderwerp van financieele decentralisatie.

„Ondergeteekende zou het zeer op prijs stelle[n], indien die onderwerpen, die reeds vaak een punt v[an] discussies hebben uitgemaakt, door Uwen Raad n[a]der in studie werden genomen, terwijl hij zich d[aar]aanbevolen houdt te zijner tijd Uw zienswijze na[der] te vernemen.

„Hij zou gaarne zien, dat Uw Raad dit verzo[ek] zoo ruim mogelijk opvatte en zijn advies niet alle[en] uitbracht over de financieele decentralisatie, zoow[el] voor wat betreft de groepen van eilanden als eiland[s]gewijze, maar ook de kwestie van het budget-rec[ht] nader onder de oogen zou willen zien. Daarbij z[ou] ondergeteekende Uwe beschouwingen gaarne [te]gemoet over de samenstelling van den Raad, vo[or] wat betreft het aantal leden, vertegenwoordigin[g] der eilanden, de benoembaarheid der leden en even[tueel] tueel de eischen waaraan verbonden moet worden o[m] het kiesrecht uit te oefenen."

De Voorzitter stelde na de lezing dezer depêche voor, deze in comité-generaal te behandelen.

Aldus werd besloten.

Emigratie naar San Domingo.

In verband met hetgeen wij in ons nummer va[n] 22 April l.l. meedeelden, ontleent de *Amigoe di Cu[raçao]* aan eenen brief van den Nederlandschen vice-consul te San Pedro de Mácoris het volgende, na [te] hebben meegedeeld, dat uit dit schrijven blijkt, dat de „decreten van het Amerikaansch Militair Bestuur op St. Domingo geen verandering gebracht hebben in den reeds bestaanden toestand van de immigranten."

De Dominikaansche wetten immers verbieden i[n] zijn geheel de introductie van negers, immigranten, terwijl deze wetten slechts het vrije verkeer belem[meren] onder (zonder?) vastgestelde condities.

„De suikerplantages kunnen als naar gewoonte

toestemming vragen aan het *Departement van Immigratie en Landbouw* om een zeker aantal werklui van de Kleine Antillen naar hier (St. Domingo) te brengen, verantwoordelijk blijvende voor hen gedurende hun verblijf alhier, moetende zij zich weer inschepen na verloop van het tijdstip uitgedrukt in de toestemming.

„Iedereen die hier wil komen moet eerst toestemming vragen en $ 50 op zak hebben en gezond zijn.

„De reden voor deze nieuwe wetten zijn, dat er in de laatste tijden een groote menigte negers van allerlei oorsprong hier *zonder toestemming* enz. binnenkwamen en dat er verschillende stakingen plaats hadden op de plantages, hetgeen door het Gouvernement niet met goede oogen werd aangezien.

„De werklieden, die hier zijn, kunnen toestemming verkrijgen om hier te blijven, mits zij nooit in aanraking met de politie zijn geweest en ook nooit voor het Gerechtshof voor een of andere misdaad veroordeeld werden.

„Ik heb verscheidene aanvragen gedaan voor menschen, van wie ik weet, dat zij van uitstekend gedrag zijn en altijd hebben zij toestemming gekregen."

Korte Berichten.

De Nederlander verantwoordt als bij haar ingekomen „voor Oostenrijk" een bedrag van ƒ 108.—, holl. van de leden der dameskrans „Hosa Semma" te Oranjestad (Aruba).

De *Curaçaosche Handelmaatschappij* heeft haar uitgegeven maatschappelijk kapitaal van 4 op 5 millioen gulden gebracht. Aan het prospectus der uitgifte (à 125 %) ontleenen wij, dat in April van dit jaar een bijkantoor te Antwerpen geopend is. „Door de beëindiging van den Europeeschen oorlog", wordt verder gezegd, „konden de importzaken van het Hoofdkantoor zich herstellen, terwijl de exportzaken zich meer en meer uitbreiden, en het is te voorzien dat deze uitbreiding zich zal bestendigen."

De *Amigoe di Curaçao* meldt de oprichting te Curaçao van de *Handelmaatschappij voor West-Indië en Zuid-Amerika* met een kapitaal van 1 millioen gulden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Spelen met vuur.

De geallieerden hebben de gewoonte, als de overwonnenen aarzelen aan een gestelden eisch te voldoen, een bedreiging in het geding te brengen, waardoor zij zich zelf met evenveel nadeel bedreigen als hunne tegenpartij. Voegde Emir Feisoel zich niet naar hun inzicht ten opzichte van Syrië, dan wachtte hem een veldtocht. Hij heeft zich niet gevoegd; over den veldtocht, die ingezet is, kan Frankrijk nog wel eens spijt krijgen. Bij de aarzeling van de Duitschers te Spa kwam de bedreiging met een militaire bezetting van 't Roergebied, die, ware zij verwezenlijkt, den rooden vloed op, door de Entente zelf zeker niet gewenschte wijze, zou hebben kunnen versterken. En in 't antwoord aan Turkije gegeven, naar aanleiding van de door de Turksche regeering geopperde bezwaren tegen 't voorgestelde vredesverdrag, wordt weer een dusdanige bedreiging geopperd. De geallieerden willen niet hooren van de wijzigingen, die de Porte voorstelt betreffende Thracië, Smyrna en de Syrische grens van Armenië; weigert Turkije den vrede te teekenen en toont het zich niet in staat zijn gezag in Klein-Azië te herstellen, dan zouden de geallieerden er toe gebracht kunnen worden de schikking betreffende Konstantinopel in dien zin te herzien, dat de Turken eens en voor altijd uit Europa gezet zullen worden. Tot den 27en Juli is hun tijd gelaten om te teekenen.

Afgezien van de vraag of deze bedreiging tot het door de geallieerden gewenschte resultaat zal leiden, zal zij zeker weer een storm van verontwaardiging doen losbreken onder die mahomedanen, die in groot aantal in verzet zijn gekomen tegen de verwijdering van den khalief uit Konstantinopel, uit Stamboel, om hem te verplichten, als uitgeworpene buiten Europa een standplaats te zoeken. Het herhaaldelijk naar voren brengen van deze kwestie, om ze na krachtige protesten weer terug te trekken, doch ze, nadat de protesten dan bedaard zijn, weer naar voren te schuiven, moet het vertrouwen in de goede bedoeling schokken moet ook koren zijn op den molen van hen, die de agitatie tegen de Britsche en Fransche overheersching in mohamedaansche landen willen gaande houden. De geallieerden zullen wel merken, dat zij door het gebruik van dergelijke bangmakers op zeer bedenkelijke wijze met vuur spelen. Het is zelfs niet onwaarschijnlijk dat de strijdlust der gekleurde troepen, welke onder Fransche vlag in Cilicië en Syrië moeten optreden, erdoor beïnvloed zal worden.

Tunis vooruit!

Tunis wenscht een leening te sluiten van 274 millioen francs. De Resident-generaal in Tunis, E. Flandin, heeft gelegenheid gehad de noodzakelijkheid hiervan uiteen te zetten voor de commissie „de l'Algérie, des colonies et des protectorats", die het ontwerp voor de Fransche Kamer te onderzoeken heeft. Wij ontleenen hier eenige bijzonderheden aan zijne mededeelingen en beschouwingen.

Het ontwerp onderscheidt twee groepen van uitgaven. Tot de eerste behooren, die welke reeds een deel van de leening van 1912 vormden, dat toen echter niet is gerealiseerd. Daarvan zijn 50 millioen over, maar de werken, waarvoor zij bestemd waren en die niet uitgevoerd werden, aanleg van spoorwegen en aanschaffing van rollend materiaal, vergen nu een aanvulling van beschikbare fondsen met 141 millioen.

Maar daarnaast heeft de noodzakelijkheid van andere werken, w.o. er zijn van de grootste urgentie, zich opgedrongen. Deze vormen de tweede groep. De leening moet daarvoor nog eens 133 millioen bezorgen. Hiertoe worden gerekend: een tweede telegraafkabel naar 't moederland, groote wegen, afwateringswerken, electrische verbindingen, scholen, toename der Fransche bevolking, vakonderwijs, weldadigheidsinstellingen en hulpverleening.

Het telegraafverkeer ondervindt hinderlijke vertraging. De uitgave voor den kabel zal met 't moederland moeten worden gedeeld. Voor 't wegennet heeft tot nu toe geen vast plan bestaan. Het verkeer van Tunis met Algiers moet uit nationaal, economisch en defensieoogpunt belangrijk worden verbeterd. Tunis is vroeger vruchtbaarder geweest dan thans, het moet door een goede waterverdeeling weer in voortbrenging winnen. Ook door andere middelen moet de vruchtbaarheid worden verhoogd. 10 millioen zijn bestemd voor den aanleg van electrische instellingen en geleidingen. 5 millioen zijn uitgetrokken voor den aanbouw van goedkoope woningen. Voor de scholen, vooral vakscholen, wordt 12 millioen berekend; voor hospitalen, moederverpleging, afzondering van krankzinnigen, voorbehoedmiddelen tegen ziekten en andere gezondheidsmaatregelen is een som van 15 millioen vermeld.

Volgens Etienne Flandin kan de kolonie gemakkelijk de hieraan verbonden lasten dragen. De inkomsten hebben de uitgaven altijd verre overtroffen. Het gevraagde geld wil het vermogen vergrooten, niet een ongunstigen toestand likwideeren.

Met den Franschen slag.

Bij decreet van 8 Juli 1919 werd de invoer van uit den v r e e m d e komende alcohols in alle Fransche koloniën verboden. De Fransche administratie werd er op gewezen, dat zij daarbij de bepalingen over het hoofd had gezien van de Fransch-Engelsche overeenkomst van 14 Juni 1898, waarbij voor het gebied van de Niger is bepaald, dat geen differentieele rechten buitenlandschen invoer mag achterstellen bij Franschen invoer, zoodat verbod voor den eerste, bij toelaten van den laatste niet toelaatbaar is. Men had dit in Parijs inderdaad over 't hoofd gezien; het decreet van 8 Juli 1919 was voor de Ivoorkust en Dahomey niet te handhaven. Hoe de zaak in 't reine te brengen? Den invoer weer vrijstellen voor allen? Den invoer verbieden voor allen? Er werd een voorstel gedaan, om den invoer toe te laten voor 't gebruik der Europeanen, doch te verbieden voor den alcohol in den handel. De regeering verving het decreet van 8 Juli 1919 door een van 23 Maart 1920; dit verbiedt den invoer weer van v r e e m d e alcohols, doch sluit de Ivoorkust en Dahomey van het invoerverbod uit. Dat is, zegt la Dépêche Coloniale van 7 Juli, eerbiedigen van de overeenkomst van 1898, maar het is het verrichten van een slechte daad jegens de inboorlingen dier twee kolonies. Want zoodra dit besluit bekend was, kwamen schepen volgeladen met alcohol, v o o r n a m e l i j k u i t N e d e r l a n d, het vergif weer in groote hoeveelheden aan de inboorlingen brengen, die 't langzamerhand ontwend waren. De ontstane toestand heeft de Kamer van Koophandel in Dahomey er toe gebracht, uit een menschlievend oogpunt, aan te dringen op een algemeen verbod van invoer van handelsalcohol, zoowel van Fransche als van

vreemde herkomst. Zal de Fransche regeering hiervoor oor hebben?

Als men zich herinnert, dat onlangs de bestrijding van 't opiumgebruik in andere Fransche koloniën aangevochten werd, omdat de schatkist de opiumbijdragen niet missen kan, is het te betwijfelen of de administratie ten opzichte van 't alcoholgebruik een hooger standpunt zal innemen. Uit een ethisch beginsel is er geen verschil of er Hollandsche of Fransche alcohol gedronken wordt; voor den fiscus en de Fransche nijverheid bestaat hierin wèl verschil. Intusschen strekt het de Kamer van Koophandel te Dahomey tot eer, dat zij de aan den handel in alcohols verbonden voordeelen wil prijs geven om tot een algeheel verbod te komen, dat dan voor alle koloniën zou moeten gelden.

Herinnert 't doen der Fransche regeering in deze weer aan het vermaarde „met den Franschen slag", dit komt nog eens nader in de gedachte, nu de Regeering aan de Fransche Kamer een wetsontwerp heeft voorgelegd, om het decreet van 8 Juli 1919 te ratificeeren, en nu de heer E. Néron, door de douane-commissie tot rapporteur daarover benoemd, den 25en Juni zijn rapport aan de Kamer overgelegd heeft, niettegenstaande dit decreet niet meer bestaat, vervangen als 't is door dat van 23 Maart 1920.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

CONCEPT-NOTULEN VAN DE HOOFDBESTUURS-VERGADERING VAN DINSDAG 6 JULI 1920.

Aanwezig de leden: R. Zuijderhoff, Onder-voorzitter, H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt ('s-Gravenhage), J. P. T. J. Brondgeest (Haarlem), H. J. M. Baumann (Arnhem), Mevrouw de Dour. Clifford Kocq van Breugel-Roelofs (Breda), J. A. van Hamel (Leiden), F. E. Luitjes (Nijmegen), Z. G. H. Marcella (Rotterdam), Mejuffrouw J. van der Schuijt (Utrecht), Mr. Dr. C. F. Schoch (Amsterdam), C. de Vries (Amsterdam), en J. van Haaften, wd. Secretaris.

Afwezig met kennisgeving de leden: C. R. Bakhuizen van den Brink, Voorzitter, mevrouw M. ten Bosch-Bosscher ('s-Gravenhage), T. Gerdes Oosterbeek (Apeldoorn), en H. F. Tillema (Groningen) en Dr. D. D. Zeijlstra (Deventer).

Afwezig zonder kennisgave: J. H. Calmeijer (Apeldoorn) en H. J. Hoekstra (Studenten-afd.)

De wd. Voorzitter opent ten 2 uur n.m. de vergadering met een woord van welkom aan de aanwezige leden en deelt tevens mede, dat de Voorzitter hem heeft verzocht ter kennis van het H. B. te brengen, hoezeer het hem leed doet, deze vergadering, de laatste waarin hij als voorzitter zou zijn opgetreden, daarin door ongesteldheid verhinderd, niet te kunnen bijwonen. De wd. Voorzitter deelt mede van den Voorzitter een afscheidsbrief — gericht aan het Hoofdbestuur en de Algemeene Vergadering — te hebben ontvangen, welk schrijven hij zich voorstelt, teneinde tweemaal lezen te voorkomen, in de op deze vergadering volgende Algemeene Vergadering ter kennis van de leden te brengen. De wd. Voorzitter stelt daarop het H.B. voor, om aan de Alg. Verg. in overweging te geven den afgetreden Voorzitter bij acclamatie tot Eere-voorzitter te benoemen. (Daverend applaus en instemming).

I. Notulen.

Overgaande tot de agenda, vraagt de Voorzitter of een der leden iets op of aan te merken heeft naar aanleiding der vorige op 24 April j.l. gehouden vergadering, welke notulen al reeds werden bekend gemaakt in het Koloniaal Weekblad van 13 Mei 1920, No. 20. Zulks niet het geval zijnde worden deze goedgekeurd en gearresteerd.

II. Bespreking van de agenda voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering.

Naar aanleiding van deze agenda (zie K. W. No. 26 en 27) deelt de Voorzitter mede, dat het jaarverslag van „Persinggahan" niet in die agenda wordt genoemd, omdat dit verslag, dat daartoe niet tijdig genoeg inkwam, nog niet is opgenomen geworden in het Koloniaal Weekblad. De Secretaris heeft het echter ontvangen en bij zich en stelt den Voorzitter voor, het in de Algemeene Vergadering te doen voorlezen. Hiertoe wordt besloten.

Na eenige discussie vereenigt zich het H.B. met de agenda voor de Algemeene Vergadering.

Alvorens echter over te gaan tot behandeling van punt III, meent de Voorzitter, dat bij dit punt een woord van oprechten dank aan het aftredende Hoofdbestuurslid G. de Vries, die zich niet meer herkies[...] heeft willen stellen, hier zeer op zijn plaats is. De[...] de Vries toch is lange jaren Hoofdbestuurslid ge[...] en heeft in die jaren de belangen van „Oost en W[...] zooveel mogelijk behartigd; ook heeft hij dat geda[...] het Afdeelingsbestuur van Amsterdam, waarin hij [...] een zeer gewaardeerd lid was. De Voorzitter dankt [...] nogmaals voor zijn vele diensten en hoopt dat het [...] in alle opzichten wel moge gaan. (Applaus).

De heer de Vries dankt daarop den Voorzitter en Hoofdbestuur in eenige gevoelvolle bewoordingen.

III. Aanvraag om ontslag van den wd. Secre[...] Penningmeester, het lid J. van Haaften, met in[...] van 16 Juli 1920.

Bij dit punt deelt de Voorzitter mede, dat er [...] laatsten tijd wel veel verwisseling is in het Secre[...] Penningmeesterschap. De heer van Haaften, de te[...] woordige titularis, heeft echter door particuliere [...] standigheden, ontstaan na het aanvaarden van [...] ambt, veel minder tijd beschikbaar dan voorheen, hoewel hij het Secretarisambt alleen wel zou ku[...] waarnemen, heeft hij gemeend, dat wanneer iemand [...] vonden kon worden die beide functies tegelijk zou [...] nen waarnemen, dit voor de Vereeniging beter [...] In de maanden dat hij het Secretaris-Penningmee[...] schap heeft waargenomen, heeft het dagelijksch be[...] hem leeren kennen als een zeer goed Secretaris-[...] ningmeester; ook eert de Voorzitter het in hem, [...] hij het belang van de Vereeniging heeft gesteld b[...] persoonlijk belang.

De Voorzitter stelt voor hem dank te brengen [...] hetgeen hij voor de Vereeniging heeft gedaan en [...] hoop uit te spreken, dat, al gaat hij nu de Vereeni[...] verlaten, hij er zijn krachten aan zal willen geven, [...] dien dat noodig mocht blijken. (Applaus).

De heer van Haaften dankt in enkele gevoel[...] woorden en geeft de verzekering dat de Vereeni[...] wier doel en streven zijn volle sympathie heeft, [...] allen tijde op hem kan rekenen.

IV. Bij punt 4 geeft de Voorzitter het woord [...] den wd. Secretaris, die den nieuwen titularis bij het [...] gelijksch Bestuur heeft aanbevolen.

De heer van Haaften deelt daarop mede, dat [...] hij besloten had af te treden, hij op verzoek van [...] Dagelijksch Bestuur onder zijn kennissen heeft r[...] gekeken naar iemand, dien hij geschikt achtte b[...] functiën te vervullen.

Dien persoon meent hij gevonden te hebben in den d[...] hem voorgedragene, den heer F. H. A. van der Bru[...] oud-officier van Administratie 1e klasse K. N. M. [...] is iemand, met wien hij jaren lang te zamen heeft [...] diend en iemand die het groote voordeel heeft n[...] administratieve er ook de voor het Secretarisambt [...] noodige literaire talenten op na te houden. Van [...] laatste heeft hij blijk gegeven, doordat hij redact[...] oprichter is geweest van het blad „De Bandelier" [...] hij is thans nog redacteur van het blad „Bendor". [...] vol vertrouwen durft hij den heer van der Brugh a[...] bevelen.

De door het Dagelijksch Bestuur gedane benoem[...] wordt daarop door het Hoofdbestuur goedgekeurd.

V. Voorstel tot verhooging van het salaris van d[...] Administrateur en wel van ƒ 600.— op ƒ 900.— 's ja[...]

Bij dit voorstel deelt de Voorzitter mede, dat met [...] oog op de vele werkzaamheden aan het Administrat[...] schap verbonden, het Dagelijksch Bestuur heeft [...] meend, dat het salaris in geenen deele in overeenst[...] ming is met de werkzaamheden. Uit den aard der za[...] is ƒ 900. —nog niet veel, maar het is zaak voorzich[...] te werk te gaan. De Voorzitter deelt echter mede, [...] deze voorgestelde verhooging zeer goed uit de inko[...] sten kan worden bestreden.

Na eenige discussie vereenigt zich het Hoofdbestu[...] met deze verhooging.

VI. Rondvraag.

Bij dit punt brengt het lid Luitjes (Nijmegen) [...] sprake het feit, dat o.m. bij de afdeeling Nijmegen do[...] den heer Gooszen zijn aangebracht verschillende hote[...] en Café's als abonné's op het Koloniaal Weekbla[...] Onze Vereeniging kent echter geen abonné's en het er[...] ste is, dat van deze abonné's geen 40 pCt. wordt a[...] gedragen aan de afdeelingen.

De Voorzitter antwoordt hierop, dat deze instelli[...] gen geen lid kunnen worden omdat zij niet altijd recht[...] persoonlijkheid bezitten. Wat echter die 40 pCt. aan[...] gaat, al jaren lang ontvingen die instellingen het K[...] loniaal Weekblad en had dus de afdeeling Nijmegen [...] gelegenheid te over gehad ze voor hun abonnement [...] doen betalen; had men dat gedaan, dan had men o[...] die 40 pCt. gehad.

Vervolgens wordt door den wd. Secretaris de za[...]

nader toegelicht. Deze deelt mede, dat de vorige secretaris zich persoonlijk naar de verschillende gérants dier hotels, restaurants enz. heeft begeven en hen heeft gewezen op het feit dat hunne instellingen al jaren lang het Koloniaal Weekblad om niet ontvingen en hun heeft gevraagd of het nu eens geen tijd werd dat zij ervoor gingen betalen. Bijna allen hadden zich daartoe bereid verklaard. Waar het hier dus aangaat abonnementen die door de diligentie van het H.B. zijn aangebracht, zou het zijns inziens toch wel wat ver gedreven zijn, als ook daarvan de 40 pCt. aan de afdeeling moest worden betaald. Alle leden, op het lid Luitjes na, vereenigden zich met het standpunt van Voorzitter en Secretaris.

Hierna niemand meer iets ter tafel hebbende te brengen, sluit de Voorzitter de vergadering.

De wd. Secretaris,
VAN HAAFTEN.

CONCEPT-NOTULEN VAN DE JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING VAN DE VEREENIGING „OOST EN WEST" OP 6 JULI 1920 TE HAARLEM.

Vertegenwoordigd zijn de afdeelingen Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht, terwijl van de afdeelingen Apeldoorn, Deventer, Groningen, de Studentenafdeeling Leiden en de Middelb. Landbouwschool geen vertegenwoordigers aanwezig zijn.

Opening.

Om 3 uur opent de waarnemend voorzitter de heer R. Zuijderhoff de vergadering met den aanwezigen het welkom toe te roepen. Spreker deelt mede, dat de voorzitter de heer C. R. Bakhuizen van den Brink, die wegens ongesteldheid is verhinderd deze vergadering te leiden, als voorzitter heeft bedankt, daar hij meent zijn plaats aan een jongere kracht te moeten afstaan, die dichter bij het tegenwoordige Indië staat dan hij. Spreker geeft zijn leedwezen te kennen over dit besluit van den sympathieken voorzitter, die de vereeniging gedurende een 12-tal jaren op de meest eervolle wijze heeft geleid en brengt hem hulde voor hetgeen hij gedurende deze lange reeks van jaren voor Oost en West heeft gedaan. Hij leest daarna een uitvoerigen afscheidsbrief voor van den scheidenden voorzitter. (Opgenomen K. W. van 22 Juli 1920, No. 30).

Na voorlezing wordt de heer Bakhuizen van den Brink bij acclamatie benoemd tot eere-voorzitter der vereeniging, welk besluit hem staande de vergadering telegrafisch wordt medegedeeld.

Notulen.

Vervolgens komen de verschillende punten van de agenda aan de orde.

Daar niemand het woord verlangt over de notulen van de Algemeene Vergadering, in 1919 te Deventer gehouden, waarvan het concept is te vinden in het K. W. van 24 Juni 1919 No. 30 en over die in Januari te Utrecht gehouden, worden deze vastgesteld.

Jaarverslag.

Hierna leest de secretaris, de heer J. van Haaften, op verzoek van den voorzitter, het jaarverslag voor (opgenomen in het K. W. van 24 Juni 1920, No. 26). Naar aanleiding hiervan maakt de afgevaardigde van Amsterdam de opmerking, dat volgens het verslag het K. W. aan het bestuur / 6.50 per lid kost, terwijl men het nadeelige saldo van / 3000 deelende door het aantal leden, 2586, (tot een bedrag komt van / 1.16. Na beantwoording door den voorzitter, wordt het jaarverslag goedgekeurd.

Verslagen verschillende commissies.

Daar geen der aanwezigen voorlezing verlangt van de verslagen van de Commissie van West-Indië, de Studie-Commissie, de Inlichtingendienst, zie resp. K. W. van 25 Febr. 1920 No. 9, 25 Maart 1920 No. 13 en 1 Juni 1920 No. 24), worden deze onveranderd goedgekeurd.

Niet als punt op de agenda vermeld staat het verslag van het Tehuis voor Nederl.- Indische bedienden „Persinggahan" over 1919, dat binnenkwam na het opmaken der agenda. De secretaris leest dit verslag voor. (Zie K. W. van 22 Juli 1920, No. 30).

Daar niemand der aanwezigen iets te vragen of op te merken heeft, wordt ook dit verslag vastgesteld.

Wijziging Huishoudelijk Reglement.

Het Hoofdbestuur wordt gemachtigd in het H. R. de wijzigingen aan te brengen, die noodig zijn geworden door de jongste Statutenwijziging.

Rekening en verantwoording over het geldelijk beheer over 1920. (K. W. 24 Juni 1920, No. 26).

De voorzitter brengt dank aan de Verificatie-Commissie voor haar arbeid. Daar niemand het woord over dit punt verlangt, wordt de rekening en verantwoording goedgekeurd.

Begrooting 1920. (K. W. 24 Juni 1920, No. 26).

Naar aanleiding hiervan vraagt de afgevaardigde van Amsterdam, waarom in verband met het volgende punt van de agenda (voorstel tot verhooging van het salaris van den Administrateur van / 600.— op / 900.— 's jaars) geen / 900.— in plaats van / 600.— op de begrooting is geplaatst, daar deze verhooging toch ongetwijfeld wordt goedgekeurd. De begrooting was evenwel al opgemaakt, voordat dit punt op de agenda werd geplaatst. Nu door toename van het aantal leden de financieele toestand aanzienlijk verbeterd is, durfde het bestuur deze verhooging met gerustheid voorstellen.

Nog vestigt genoemde afgevaardigde de aandacht op het volgende. De colporteur ontvangt / 10800.— provisie en / 600.— vergoeding van reiskosten. Daar staat tegenover een opbrengst aan advertentiën door zijn toedoen van / 32.000.—, zoodat hij ongeveer 33⅓ pCt. ontvangt van hetgeen hij aanbrengt. Dit vindt deze afgevaardigde te hoog. Bij informatie is hem 20 pCt. genoemd. Hij geeft aan het hoofdbestuur in overweging bij advertentiebureaux naar deze aangelegenheid te informeeren. De heer van Haaften zegt, dat hem na informatie gebleken is, dat men bij groote lichamen 34 tot 40 pCt. betaalt. Zeker, men kan ook tegen lagere provisie terecht, maar dan krijgt men minderwaardige krachten. De colporteur is een eerste kracht en spreker raadt daarom aan, niet op zijn loon te beknibbelen.

Niemand meer het woord verlangende, wordt de begrooting goedgekeurd.

Verhooging salaris administrateur.

Het salaris wordt van / 600.— op / 900.— gebracht.

Benoeming Verificatie-Commissie.

In deze commissie worden benoemd de heeren J. A. Soetens, E. T. Grooss en J. van Haaften.

Verkiezing Hoofdbestuur.

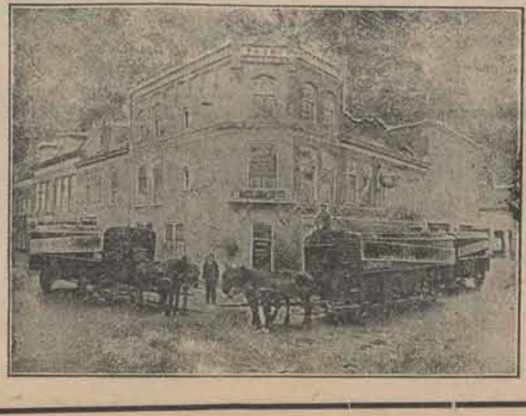
Alvorens tot verkiezing over te gaan, brengt de voorzitter dank aan den heer De Vries, die zich niet meer beschikbaar stelt, voor hetgeen hij gedurende vele jaren als secretaris in het belang der vereeniging heeft gedaan. Spreker verzoekt mevrouw Nijenhuis en den heeren Petit en Boes het stembureau te vormen. Het aantal uitgebrachte stemmen bedraagt 36, n.l. Amsterdam 5, Arnhem 3, Breda 3, Den Haag 6, Haarlem 5, Leiden 8, Nijmegen 3, Rotterdam 4, Utrecht 5. (De afd. Apeldoorn, de studentenafd. Leiden, Deventer, Groningen en de Middelb. Landbouwschool zijn niet vertegenwoordigd, terwijl het dubieus is of de waarnemende voorzitter al of niet 1 stem heeft en daarom niet meestemt. De uitslag der stemming is, dat zijn gekozen met algemeene stemmen: tot voorzitter de heer Mr. W. Sonneveld, tot ondervoorzitter de heer R. Zuijderhoff, tot leden mevr. ten Bosch Bosscher, de heer F. Gerdes Oosterbeek, C. H. L. Baelde en H. J. M. Bauman met 30 stemmen, terwijl de heeren Kerremans en Boelen ieder 3 stemmen verwierven. De aanwezige leden namen hun benoeming aan, terwijl de overigen van hunne verkiezing in kennis zullen worden gesteld.

Benoeming Secretaris-Penningmeester.

Bij het vertrek van den heer A. J. Gooszen naar Indië heeft het hoofdbestuur den heer van Haaften benoemd tot secretaris-penningmeester. Tijdsgebrek belet dezen echter de dubbele functie van secretaris-penningmeester te blijven waarnemen, wel die van secretaris alleen, maar hij vindt het meer in het belang der vereeniging, wanneer beide functies in één hand blijven. De voorzitter brengt den heer van Haaften dank voor zijn arbeid. Deze beveelt den heer F. H. A. van de Brugh warm aan. Na deze aanbeveling wordt de heer van de Brugh benoemd.

Benoeming hoofdvertegenwoordiger voor Oost-Indië.

Hiertoe wordt benoemd de heer A. J. Gooszen. De voorzitter memoreert diens groote verdiensten voor de vereeniging en stelt de vergadering voor hem van deze plaats hulde te brengen, waarmee de aanwezigen door applaus instemmen.

De heer Brondgeest vraagt hierop het woord en stelt voor den heer Gooszen ook schriftelijk dank te brengen voor zijn zeldzame activiteit. De vergadering betuigt hiermede instemming.

Plaats waar de Algemeene Vergadering in 1921 gehouden zal worden.

Hiervoor wordt Rotterdam aangewezen.

Rondvraag.

Bij de rondvraag vraagt een der leden of de officieele Indische berichten betreffende benoemingen, enz. niet in het K. W. opgenomen kunnen worden. Hiervoor zouden nieuwe kolommen noodig zijn, wat om financieele redenen niet gaat. De raad, door een der leden gegeven om het te vinden, door minder wit in de kolommen te laten, is niet aanbevelenswaardig, daar dit de duidelijkheid zeer zal schaden.

Daarna komt de kwestie ter sprake of het niet wenschelijk is dat de leden van Oost en West bij Kamerverkiezingen stemmen op een candidaat der vereeniging, die dan in het Parlement voor de belangen van Indië op kan komen. De voorzitter antwoordt hierop, dat dit een onderwerp van veel discussie en geschrijf is geweest en het resultaat nihil. Hij vindt het ook verkeerd; wij hebben hier een Hollandsch Parlement en men houdt hier in Nederland rekening met de Nederlandsche politiek.

In overweging zal worden genomen, het door de vereeniging bekroonde tooneelspel van mevr. Kooy van Zeggelen te laten drukken, wanneer het dezen winter niet opgevoerd wordt.

Niemand meer het woord verlangende, sluit de voorzitter om 5 uur de vergadering.

Begunstigers, nieuwe Leden en Contributieverhoogingen, op peil gebrachte contributies en Abonnementen, sedert Juni 1920.

Begunstigers.

	per jaar.
Koninklijke Maatschappij „de Schelde" te Vlissingen	f 100.—
Amsterdamsche Chininefabriek, Bandoengsche Kininefabriek, Nederlandsche Kininefabriek te Amsterdam	„ 100.—

Nieuwe leden.

	per jaar.
F. W. P. Winkel, Curaçao	f 5.—
D. A. van der Wedden, Haarlem	„ 5.—
A. van Linden Tol, Haarlem	„ 5.—
Mej. A. K. van Walcheren, Haarlem	„ 5.—
F. E. van der Staaij, Breda	„ 5.—
A. J. Gooszen, Vlissingen	„ 5.—
M. J. Harts, Vlissingen	„ 5.—
H. C. Beijerman, Vlissingen	„ 5.—
J. J. van der Jagt, Vlissingen	„ 5.—
F. E. Bretschneider, Vlissingen	„ 5.—
J. W. A. Muller, Vlissingen	„ 5.—
Jos. van Raalte, Vlissingen	„ 5.—
J. G. van Niftrik, Vlissingen	„ 5.—
A. E. Dudok van Heel, Vlissingen	„ 5.—
M. J. Stofkoper, Vlissingen	„ 5.—
W. H. van Wieringhen Borski, Vlissingen	„ 5.—
Dr. J. C. Kindermann, Middelburg	„ 5.—
K. G. A. Muller, Middelburg	„ 5.—
F. H. Umbgrove, Middelburg	„ 5.—
O. Oppenheim, Haarlem	„ 5.—
Dr. van Amson, Suriname	„ 5.—
A. van Pelt, Malang	„ 5.—
F. Kosman, den Haag	„ 5.—
P. F. Laging Tobias, den Haag	„ 5.—
Mevr. Kampf, Breda	„ 5.—
Dutry van Haeften, Breda	„ 5.—
A. A. de Bruyn, Breda	„ 5.—
J. A. Köhler, Breda	„ 5.—
J. W. Jansen, Breda	„ 5.—
W. C. Gobius, Haarlem	„ 5.—
C. A. W. Pauw, Haarlem	„ 5.—
M. Binger, Haarlem	„ 5.—
L. C. Bouricius, Haarlem	„ 5.—
A. P. Lieuwens, Haarlem	„ 5.—
M. A. van der Lijken, Haarlem	„ 5.—
F. J. Schepp, Suriname	„ 5.—
C. J. M. Kramer, den Helder	„ 5.—
Diran, Riouw	„ 5.—
Mevr. F. de Wetstein Pfister, Driebergen	„ 5.—
Mevr. V. Derx, Driebergen	„ 5.—
Mevr. C. Mitterberger-Pfister, Driebergen	„ 5.—
Mevr. Defais-van Dijck, den Haag	„ 5.—
D. J. Sanders, Haarlem	„ 5.—
J. Oei, Haarlem	„ 5.—
J. A. van Beugen Bik, Haarlem	„ 5.—
Chr. Versteegh, Haarlem	„ 5.—
H. Adelink, Haarlem	„ 5.—
Mevr. A. C. Bouvy-Heerebingh, Zandvoort	„ 5.—
Mevr. M. C. Kruyt-Bouvy, Zandvoort	„ 5.—
J. P. de Vries, Soerabaja	„ 5.—
H. de Vries Franken, Batavia	„ 5.—
G. H. Sijtsma, Soerabaia	„ 5.—
J. J. H. Truyen, Weltevreden	„ 5.—
G. E. le Rütte, Weltevreden	„ 5.—
D. Roelfsema, Rotterdam	„ 5.—
H. C. M. Pernis, Weltevreden	„ 5.—
M. F. Onnen, Soerabaja	„ 5.—
J. C. R. Moorman, Bandjar	„ 5.—
F. L. W. Libourel, Bandoeng	„ 5.—
F. F. R. Heide, Buitenzorg	„ 5.—
A. Burggraaf, Soerabaia,	„ 5.—
L. G. Brouwer, Weltevreden	„ 5.—
P. A. G. Asselbergs, Semarang	„ 5.—
C. A. Th. Luckmann, Singapore	„ 5.—
Mevr. A. W. Mulder-ten Have, Haarlem	„ 5.—
F. 't Sas, Breda	„ 5.—
W. Rijken, den Haag	„ 5.—
Th. J. G. Locher (St.afd.), Leiden	5.—

Contributieverhoogingen.

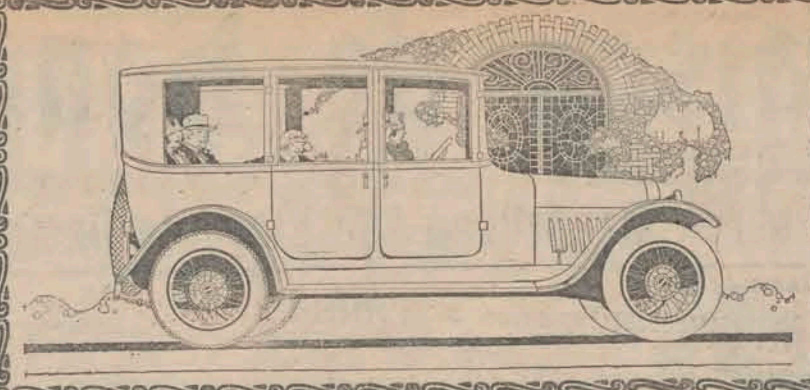
		per jaar
N. Christiaans, den Haag	van f 3.—	op f 6.—
J. E. Montel, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 4.—
L. J. Schoon, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 3.—
H. F. Chateau, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 3.—

Op peil gebrachte contributies.

		per jaar
B. M. Goslings, Den Haag	van f 2.—	op f 5.—
A. J. Reijnvaan, Velp	„ „ 3.50	„ „ 5.—
W. N. S. Arntz, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 5.—
H. Ahrens, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 5.—
E. R. de Vries, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 5.—
Dr. N. E. Henriquez, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 5.—
C. K. Kessler, Suriname	„ „ 2.50	„ „ 5.—
A. H. de Boer, Scheveningen	„ „ 2.50	„ „ 5.—
W. Elenbaas, den Haag	„ „ 2.50	„ „ 5.—
W. J. Rahder, den Haag	„ „ 2.50	„ „ 5.—
Mej. A. Coninck Liefsting, den Haag	„ „ 2.50	„ „ 5.—
J. Rottier, Leeuwarden	„ „ 2.50	„ „ 5.—
A. F. van Beek, Oegstgeest	„ „ 2.50	„ „ 5.—
E. A. Zeijlinga, Weltevreden	„ „ 2.50	„ „ 5.—

Abonnementen.

Hotel „Dennenoord", Ginneken	f 5.—
Hotel „de Kroon", Breda	„ 5.—
Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Breda	„ 5.—
Bibliotheek Koninklijke Militaire Academie, Breda	„ 5.—
Leeszaal Kadetten Koninklijke Militaire Academie, Breda	„ 5.—
Societeit „Unitas", Vlissingen	„ 5.—
Hotel „Albion", Vlissingen	„ 5.—
Hotel „De Abdij", Middelburg	„ 5.—
Grand Hotel „Lange Delft", Middelburg	„ 5.—
Café Restaurant „de Zon", Middelburg	„ 5.—
Hotel de la Promenade, Scheveningen	„ 5.—
Café Neuf, Leiden	„ 5.—
Café-Restaurant „de Harmonie", Leiden	„ 5.—
Maison Chic, Breda	„ 5.—
Hôtel Weimar, Rotterdam	„ 5.—

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Nº. 31. Donderdag 29 Juli 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Bij het Dag. Bestuur der Ver. „Oost en West" is nog ingekomen voor deze nuttige stichting:
Van N. N. te Rijswijk .... ƒ 15.—
Wie volgt?

Indonesische Avond.

Pulchri Studio.

Zaterdagavond 10 Juli werd in Pulchri Studio in Den Haag een Indonesische avond gegeven ter demonstratie van nieuw werk voor het Javaansche orchest.

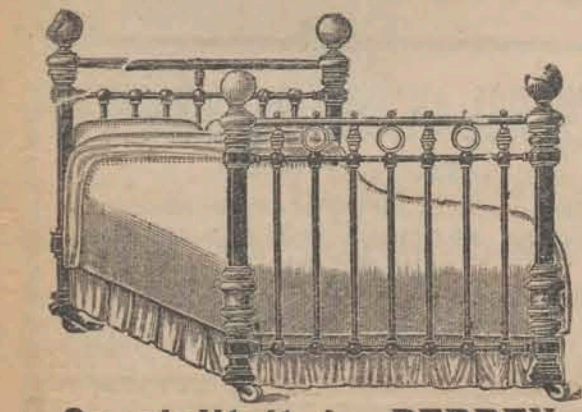
Het geldt hier niet het Javaansche orchest als zoodanig uit zijn verband te rukken of de bestaande instrumenten door Europeesche te vervangen, integendeel, het doel is het Javaansche orchest zijn eigenaardig karakter te doen behouden, doch het een grooter veld van uitdrukkingsvermogen te scheppen.

Het was inzonderheid de bestaande rebab, die als eenige vertegenwoordiger der strijkinstrumenten, de plaats van den éénling in het orchest innam en was

door den kleinen toon slechts in staat bij zeer aanzienlijke pianissimi zich te doen hooren. Bovendien is het geluid niet altijd even nobel en daar het instrument slechts 2 snaren bezit, de speelruimte zeer beperkt.

Het was daarom, dat Raden Mas Ario Soorjo Poetro, de man, die voor het Indische orchest een nieuw notenschrift samenstelde, zich wendde tot Dr. van

Leeuwen, den vioolbouwer, uit den Haag, bekend door de oplossing die hij reeds voor een 10-tal jaren gaf, aan de tot dien tijd onbekende methode, waardoor de oude Italiaansche meesters in staat waren hun volle, weeke en goeddragende tooninstrumenten te vervaardigen (17de en 18de eeuw).

De vraag was of van Leeuwen in staat zou zijn instrumenten te vervaardigen, die het klanktimbre hadden van de rebab, doch de Europeesche besnaring en Europeesche speelwijze bezaten.

Dit nu was geen gemakkelijke opgave, daar in de eerste plaats het Indisch orchest haar klanktimbre moest behouden.

Ten slotte bouwde van Leeuwen voor het Indisch orchest een nieuw rebab-quartet, hetwelk dezen avond zoowel met de gamelan te saam als solo ten gehoore gebracht werd.

Het gaat hier dus niet om de gamelan te ver-Europiseeren, integendeel juist zorg te dragen, dat het Europeesche orchest niet verder in Indië de origineele volksmuziek verdringt, doch aan deze laatste gelegenheid te bieden met de evolutie in de kunst mede te gaan in haar typische klank, doch in verfijnden vorm.

Hiertegen is ook het streven van R. M. A. Soorjo Poetro, ten einde met het notenschrift in staat te zijn het gemoedsleven der Oosterlingen in ruimeren zin tot uitdrukking te brengen.

Is met het voorgaande het voornaamste doel van den avond aangegeven — des Pudels Kern — de bijeenkomst zelve kenmerkte zich als eene zeer geslaagde poging tot kennisneming, e.q. hernieuwing, van oude en nieuwe Javaansche muziek, zooals deze vocaal en instrumentaal, en ook in aanschouwelijke voordracht door Dr. van Leeuwen vertolkt werd. Het was een succesvolle avond en dat in weerwil van een tropische hitte in de met Indische kunstattributen kwistig versierde zalen van Pulchri. Groot was het aantal belangstellenden, dat na ieder nummer van het program den executanten met luid applaus bijval schonk. Een Javaansche dans, zeer in stijl, besloot dezen, voor het gemengd publiek van blank en bruin, geanimeerden en leerrijken avond.

Prijsvraag van het Koloniaal Instituut voor 1921.

De *Raad van Beheer* van het *Koloniaal Instituut* te Amsterdam looft zijn *gouden eerepenning* en een bedrag van ƒ 500.— (vijfhonderd gulden) uit voor het beste, de bekroning waardig gekeurde, geschrift over: *De ontwikkeling der fabrieksnijverheid in Ned.-Indië in de laatste jaren en haar huidige stand*, dat voldoet aan de eischen, die in de onderstaande toelichting nader zijn omschreven.

Toelichting.

Over het vraagstuk der industrialisatie van Ned. Oost-Indië zijn in den laatsten tijd verschillende belangrijke publicaties verschenen. Hier zij verwezen naar H. H. van Kol: „De ontwikkeling der Groot-industrie in Japan", 1916 en naar het vele, wat naar aanleiding daarvan is geschreven, naar Mr. H. 's Jacob: „Fabrieksnijverheid voor Ned.-Indië", Indische Gids 1916, blz. 401; naar A. Meeuwesen: „Indrukken op industrieel gebied in Ned.-Indië, Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid 1916, blz. 375 en 454; naar de verhandelingen van dr. E. C. J. Mohr, in „Korte Berichten van Landbouw, Nijverheid en Handel" 1915 en 1916; naar de diverse „Mededeelingen der Commissie tot ontwikkeling der Fabrieksnijverheid in Ned.-Indië"; naar J. C. van Reigersberg Versluys: „Industrialisatie van Ned. Oost-Indië", Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid 1919, blz. 50; naar G. Gonggrijp: „De industrialiseering van Ned.-Indië als vraagstuk van algemeene economische politiek", Ind. Mercuur 1919 blz. 927.

In al deze publicaties is in hoofdzaak sprake van de toekomstige mogelijkheden, die zoowel voor inlandsche als voor Europeesche fabrieksnijverheid voor onze Ned. Oost-Indische Koloniën zijn aan te wijzen.

De *Raad van Beheer* van het Koloniaal Instituut meent nu, dat het wenschelijk is, eene uiteenzetting te bezitten van den tegenwoordigen toestand op dit gebied en vooral ook eene beschouwing over den ontwikkelingsgang, die de industrie in Ned.-Indië in de laatste jaren heeft te zien gegeven. Wel zijn in de hierboven genoemde verhandelingen gegevens voor

Feuilleton.

Raden Ario Majang Koro.

Men kan zeggen, dat, in 't algemeen, mannen van beteekenis, zoolang zij functionneeren, laat ons zeggen, zoolang zij leven, waardeering vinden voor hetgeen zij hebben verricht, ja zelfs, dat hun vaak daarvoor, op overdreven wijze, hulde wordt gebracht. Maar hebben zij eenmaal afgedaan, dan verdwijnen zij veelal plotseling uit het gezichts- en gedachtenoreool van den tot dusverre belangstellenden medeburger. Het is alsof achter hen, weliswaar op eerbiedige wijze, een deur wordt afgesloten, voor goed vaak. Daarvoor is natuurlijk een reden aanwezig; het is practisch ondoenlijk om langen tijd te blijven stilstaan bij niet wereldschokkende gebeurtenissen. Maar toch wil het mij voorkomen, dat het, om zoo eens uit te drukken, niet billijk is. En daarom meen ik goed te doen, de kranige figuur van R. A. Majang Koro nog even voor het voetlicht te brengen, want, inderdaad, hij was een man.

Een korte, stevige en goed geproportionneerde gestalte en daarop een vierkant hoofd met intelligente uitdrukking in de oogen, het sterk grijzende haar aan beide zijden van het hoofd naar voren gekamd, zooals men dat bij oud-militairen gaarne ziet, een bijna nog zwarten knevel onder den krachtigen neus, zoo heb ik hem gekend, dezen veteraan van de oude garde, onzen kranigen oud-commandant van het korps Banisan te Bangkalan. Toen ik aldaar kwam als Instructeur van het korps, was een van mijne eerste bezoeken voor dezen dapperen oud-strijder, die toen reeds den 80-jarigen leeftijd moest hebben bereikt. Hoewel hij bij ons, officieren van het O.-I. leger, algemeen bij name bekend was, had ik hem tot mijne komst ter plaatse nog nooit gezien, zoodat ik zeer verlangend was deze belangwekkende persoonlijkheid te leeren kennen. Ik wist hoe ik ontvangen zou worden en daarom ging ik, in groot tenue gekleed, op 't bepaalde uur mijn vooraf aangekondigd bezoek afleggen. En daar stond hij in de gesloten voorgalerij van zijn hoogst eenvoudige woning, eveneens gekleed in groot tenue van de reeds verouderde kolonelsuniform, de kepi met breeden gouden band en de witte handschoenen naast zich op tafel, trotsch en fier op zijn rang, zijn naam, en op de talrijke onderscheidingsteekenen, die hem gedurende zijn langen diensttijd waren verleend. En trotsch mocht hij zijn op zijn rang, hij, de eenvoudige Madoerees, die als Inlandsch fuselier bij het leger in dienst was getreden, als sergeant de gelederen had verlaten, om vervolgens bij het korps Barisan te Bangkalan als onder-officier te worden ingelijfd. Geleerd was hij niet, maar het heldere gezonde verstand, dat hij in groote mate bezat, zijn scherpe militaire blik, zijn ferm karakter, maar bovenal de bewonderingswaardige moed, dien hij bij verschillende gelegenheden en onder moeielijke omstandigheden had aan den dag gelegd, waren de redenen, waarom hij snel opklom en na betrekkelijk korten diensttijd tot commandant van het korps werd benoemd met den rang van majoor.

Op zijn naam, want, niet behoorende tot Inlandsche aristocratie, die in de eerste plaats, krachtens

zulk een studie te vinden, terwijl ook uit verschillende publicaties van de afdeeling Nijverheid van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië (Verslagen omtrent Handel, Nijverheid en Landbouw van Ned.-Indië, Gegevens betreffende de nijverheid in Ned.-Indië, Adresboek van de Ned.-Indische Nijverheid, Jaarboeken van Ned.-Indië) veel materiaal daarvoor is te putten, maar eene kritische verwerking van deze verspreide gegevens tot één geheel ontbreekt. Ook is nadere aanvulling in vele opzichten noodig.

Terwijl in het verlangde geschrift zal moeten gestreefd worden naar volledigheid in de beschrijving, zal toch het zwaartepunt gelegd moeten worden in beschouwingen over de oorzaken, die er toe geleid hebben, dat sommige bedrijven in de laatste jaren tot grooten bloei kwamen, terwijl dit voor andere niet het geval was, en voor weder andere teleurstelling werd ondervonden.

Bedrijven, die reeds sedert een groot aantal jaren een belangrijke beteekenis bezitten — men denke aan de suiker-, thee-, tabak- en rubberindustrie en ook aan de grootere mijnbouwbedrijven — en waarover dan ook reeds goede literatuur bestaat, moeten niet nogmaals beschreven worden, maar slechts in zooverre besproken als noodig is, om het verlangde beeld van den huidigen stand der fabrieksnijverheid te completeeren.

Het is niet de bedoeling, dat de huisindustrie in Ned.-Indië zal worden behandeld, maar wèl zullen ook kleine inlandsche zoowel als Europeesche fabriekmatige bedrijven beschouwd moeten worden. Onder fabriekmatige bedrijven zouden daarbij verstaan kunnen worden: zulke, die met minstens vijf personen in fabrieken of werkplaatsen worden beoefend.

In het voorafgaande ligt opgesloten, dat niet gewenscht wordt een nieuwe uiteenzetting van nog bestaande mogelijkheden. Dit neemt echter geenszins weg, dat beschouwingen over een al of niet te verwachten verdere ontwikkeling der besproken industrieën, of van daarbij aansluitende bedrijven, welkom zullen wezen.

Het geschrift mag een omvang hebben van hoogstens 320 bladzijden (20 vellen) druk, de bladzijde berekend op ongeveer 35 regels (8°).

De beoordeelingsraad bestaat uit de Commissie van Bijstand voor den aan het Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut verbonden Voorlichtingsdienst, welke Commissie is samengesteld uit de heeren: Prof. Dr. F. A. F. C. Went, voorzitter; Dr. L. Ph. le Cosquino de Bussy, secretaris; M. H. T. Bury, Mr. J. C. A. Everwijn, Prof. Dr. G. van Iterson Jr., D. F. W. van Roes, Prof. Dr. P. van Romburgh en Prof. Ir. I. P. de Vooys, Leden.

Deze raad brengt praeadvies uit, waarna de *Raad van Beheer* van het Koloniaal Instituut beslist.

De uitgave van het bekroonde werk zal geschieden op kosten van het Koloniaal Instituut. De voordeelen dier uitgave komen aan dit Instituut ten goede. De mededingers in de prijsvraag, wier antwoorden niet zijn bekroond, blijven vrij om die te doen uitgeven.

De antwoorden moeten ultimo December 1921 zijn ontvangen door den Directeur der Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam (Plantage Middenlaan 17). Zij moeten gesteld zijn in de Nederlandsche of de Maleische taal en met de schrijfmachine of duidelijk leesbare hand geschreven, aan één zijde van het papier. Op de eerste bladzijde moeten zij voorzien zijn van een kenspreuk, die mede voorkomt op de buitenzijde van een bijgevoegden briefomslag, welke ingesloten den naam en de woonplaats van den inzender bevat. Aan alle inzenders zullen hunne geschriften vrachtvrij naar het mede op de enveloppe op te geven correspondentie-adres worden toegezonden, vergezeld van het verslag van den beoordeelingsraad, dat de niet bekroonde beantwoordingen alleen aanduidt bij hare kenspreuken.

Verdere inlichtingen betreffende de strekking van deze prijsvraag verschaft op verzoek de heer Dr. L. P. de Bussy, directeur der Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

De Raad van Beheer voornoemd,
H. F. R. HUBRECHT,
Voorzitter.
TH. DELPRAT,
wd. Secretaris.

---

traditie en gewoonterecht, in aanmerking komt of vermeent te komen voor den hoogsten militairen rang, werd deze zoon van, althans niet aanzienlijke, ouders, door zijne verdienste en bekwaamheid begiftigd met den titel „Raden Ario", die rechtens toekomt aan de zoons van een Pangéran, en die niet dan in bijzondere gevallen wordt verleend, en nu mogen de aristocraten van den bloede, van de gemeenschap, waartoe hij behoorde, in zekeren zin den nieuwen titularis niet geheel als „ebenbürtig" beschouwd hebben, het was dan toch „de Regeering". die deze onderscheiding had verleend aan dezen „anaq njang paling di tjinta olèh Kandjeng Gouvernement."

Op zijne onderscheidingsteekenen, want wegens moed, beleid en trouw bij zoovele gelegenheden betoond, was hij benoemd tot Ridder M. W. O. 4e klasse en Officier van de Oranje Nassau Orde en begiftigd met den eere-sabel, de zilveren medaille voor moed en trouw en eene eervolle vermelding en indien men daarbij voegt, de gouden Atjeh-medaille, het Kruis voor bel. Kr. verv. het Lombokkruis en de talrijke bewijzen van langdurigen trouwen dienst, dan mag voorzeker van hem worden getuigd, dat hij stond in het voorste gelid van de verdienstelijke landsdienaren en dat erkende de Regeering nog eens, toen hij wegens hoogen leeftijd genoopt was afstand te doen van den inmiddels bereikten luitenant-kolonels-rang, om eene welverdiende rust te gaan genieten. Bij zijn eervol ontslag uit den militairen dienst werd R. A. Majang Koro bevorderd tot den kolonelsrang en werd hem als pensioen toegekend het laatst genoten activiteits-tractement.

Niet dat dit rijkdom beteekende voor den in den dienst vergrijsden dienaar, want, behalve dat het salaris van een toenmaligen Barisan-commandant niet hoog was, heeft, zooals bekend zal zijn, elk Inlandsche Groote bovendien de moreele verplichting aan minder of slecht door de fortuin bedeelde familieleden financieëlen steun te verleenen; maar toch, afgescheiden van dit servituut, om het zoo eens te noemen, dat zwaar kan drukken, doch waarmede uit den aard van de zaak geen rekening valt te houden, was door dat royale besluit van onze Regeering aan hem een onbezorgden ouden dag verzekerd.

Als ambteloos burger heeft hij nog een 5-tal jaren op de hem eigen bescheiden wijze, gezien en geëerbiedigd door allen, te Bangkalan geleefd, in de nabijheid van het Barisankampement, zoodat hij dagelijks het tromgeroffel en trompetgeschal kon hooren van de troepen, die hij zoo langen tijd had gecommandeerd en nooit werd verzuimd hem bij bijzondere gelegenheden uit te noodigen die te vereeren met zijn tegenwoordigheid, eene uitnoodiging, waaraan hij steeds voldeed, totdat ook hij werd opgeroepen om te verschijnen voor het aangezicht van „Toekan Sroe Seklyan Alam."

De belangstelling was groot, toen het bericht van zijn overlijden werd vernomen. Men kan gerust zeggen, dat nagenoeg geheel Bangkalan aanwezig was om hem de laatste eer te bewijzen en zijn stoffelijk overschot te begeleiden naar het eenvoudige graf, dat hij zelf had aangewezen, en daar klonk ook, voor hem voor de laatste maal, tromgeroffel en trompetgeschal.

Een marmeren steen met inscriptie, in 't kort vermeldende wie hij was, en aangeboden door het geheele Barisankorps, wijst de plaats aan waar een dapper soldaat met een trouw en edelmoedig hart ligt begraven.

L. R. v. O.

Losse Opmerkingen.

XXV.

Wanneer men zoo eens met Hollanders spreekt over de Indische cultures, dan treft het, dat heel dikwijls en heel veel gedacht wordt aan de „assistenten-moorden" en dat het leven eens cultuurmans uiterst gevaarlijk wordt geacht.

Die indruk is gevestigd door de periodiek terugkeerende telegrammen en berichten over aanslagen, die door de groote Hollandsche pers meestal zonder commentaar worden gepubliceerd.

In deze aangelegenheid valt hetzelfde verschijnsel te constateeren als ik indertijd (in No. XXI) deed ten aanzien van de rietbranden, n.l. een groot quantum overdrijving.

Aan publicaties in de „Planter", het orgaan der Delische assistenten en in de „Sumatra-Post", ontleen ik het volgende staatje, dat eenige zeer leerzame cijfers geeft:

Jaar.	Aantal Javaansche Koelies.	Aantal Chineesche Koelies.	Totaal.	Aantal Aanslagen.
1913	79.714	53.617	133.331	41
1914	84.745	52.566	137.311	32
1915	87.392	44.661	132.053	26
1916	89.646	42.350	131.996	24
1917	101.246	42.097	143.343	32
1918	120.980	32.209	153.189	35
1919	134.782	27.715	162.447	13

Terwijl dus het aantal koelies op Deli sterk toeneemt, neemt het aantal aanslagen af! En dat niettegenstaande de pers daaraan méér aandacht besteedt dan vroeger en dus aangenomen mag worden, dat de „in den doofpot gestopte" feiten tot nihil zijn gereduceerd.

Het Delische assistenten-orgaan, dat het weten kan, teekent daarbij onder andere aan:

„Ongetwijfeld is een deel der aanslagen te boeken op rekening van „den klap" en waar nu, tengevolge der lang niet malsche vonnissen, vele assistenten huiverig zijn geworden van het eigen-rechter spelen, is daarmede ook een van de aanleidingen, die de attaques in het leven roepen, ten deele weggenomen."

En hoe de „Java"-planter over dit vraagstuk denkt, moge blijken uit een gedicht van den bekenden suikerdichter Jan Visser in den „Suikerbond", het orgaan der suiker-employé's, waaruit ik eenige coupletten citeer:

Suikerboeren hier op Java!
Houdt je suikerhoofden koel!
Met wat tact en met wat doorzicht
Bereik je soms een heelen boel.
Kromo werd ten slotte wakker
Kromo is niet meer de man,
Dien je als in vroeger jaren
Voor zijn pantat trappen kan.

Kromo is niet meer de lummel
Die het liefste wordt geknecht,
En die voor een oplababbel
Hurkend „Trima Kassi" zegt.
Kromo heeft nu idealen
In zijn harden bruinen kop,
Kromo heeft te vast geslapen,
Kromo staat humeurig op.

Kromo was een domme orang
Maar wat Kromo nog niet wist,
Leert hem thans de P. F. B. wel
Of ik heb me zwaar vergist.
Maar ik vraag U in gemoede:
„Is het niet ons eigen schuld?
„Trokken wij geen zwaren wissel
„Op zijn lammeren-geduld?

Suikerboeren hier op Java!
Zorgt dat gij den Tijdgeest vat!
Want strooit Kromo thans geen rozen
Op het Suikerboeren-pad,
Daarom is het nog niet noodig
Dat ge in de doeries trapt,
Als ge niet te „ouderwetsch zijt"
Maar den nieuwen tijdgeest snapt.

Laat Uw zenuwen geen baas zijn,
Houdt uw tuinstok in bedwang,
Houdt Uw handen in de zakken,
Niemand noemt U daarom bang.
Houdt controle op Uw voeten,
Maar... als gij 't geluk soms snapt
Om dien Burink te ontmoeten,
Geef Hem Dan Een Reuzentrap!!!

Twee uitingen dus, uit de twee tot oordeelen het best bevoegde milieu's, die merkwaardig overeenstemmen met hetgeen ik ter zake opmerkte in dit blad van 10 Juli 1919, waar ik — mede naar aanleiding van gesprekken aan boord met oudere assistenten — betoogde, dat die aanslagen maar al te dikwijls hun oorzaak vinden in het gedrag der assistenten zelven.

* * *

Wanneer men intusschen de cijfers van bovenvermeld staatje aandachtig bestudeert, dan treft het:

1. dat de verhouding tusschen het aantal Javanen en Chineezen zich steeds wijzigt, n.l. dat er steeds minder Chineezen en steeds meer Javaansche koelies in Deli komen.

   Voortborduurende op de zoogenaamde politieke „verwildering" van Java zoude dus het aantal aanslagen moeten toenemen, instede van afnemen!

2. dat in 1913 op de 137.311 koelies 41 aanslagen voorkwamen of op de tienduizend koelies...... 3 en in 1919 op de 162.447 koelies slechts 13 aanslagen, of 8 op de honderdduizend.

3. dat dus de kansen voor een assistent om vermoord te worden, al buitengewoon gering zijn, beslist veel geringer dan de kansen om hier in Holland door auto's, motorfietsen, stakingsrelletjes en dergelijke te „sneuvelen"......

4. dat in het algemeen de „geest" op de ondernemingen aanmerkelijk verbeterd is en nog verbetert.

Daarbij zijn verschillende gunstige invloeden werkzaam geweest, zooals de betere werving op Java, de aanvoer van vrije arbeiders en de Javanen-kolonisatie op de ondernemingen.

Maar vooral de mentaliteit van administrateurs en assistenten heeft een wijziging ten goede ondergaan. Evenmin als iemand onzer, zijn zij ontkomen aan de voortschrijding en doorwerking van de begrippen en opvattingen van onzen tijd.

Wij durven aan te nemen, dat de op de ondernemingen de rechtvaardigheid toeneemt en de willekeur afneemt en dat in de eerste plaats daardoor het aantal aanslagen op assistenten geleidelijk vermindert!

Aan het praatje, dat de politieke bewustwording der massa zoo'n ongustigen invloed heeft op de arbeidstoestanden in de cultures, zal toch met deze cijfers voor oogen wel geen waarde meer worden gehecht.

Integendeel: die politieke bewustwording vermindert de excessen!

Den Haag, 18 Juli 1920.

H. J. VERMEER.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Indische „troonrede".

Met een uitvoerige rede heeft de gouverneur-generaal het nieuwe werkjaar van den Volksraad ingeluid, schrijft d. V. in „de Loc." o.m. De lijnen van het bewind in Indië worden, althans officieel, in 't moederland uitgezet, wat tot een zekere vaagheid in de Indische „troonrede" moet leiden.

Over 't geheel genomen leeft in het staatsstuk een geest van beslistheid en zuiver waardeeren van den toestand, leidend tot een gematigd, beter, een gereserveerd optimisme, wat de naaste toekomst aangaat.

Vastgesteld worden het voortbestaan en klimmen van de duurte; en het daarbij gevoegde: „nog immer niet door algemeene en evenredige loonstijging gevolgd" moge der regeering zelve als vermaan in de ooren klinken. Indien de rede dan ook wanbetaling laakt, kan nooit het verwijt uitblijven, dat het gouvernement zelf niet wist vóór te gaan en daarvan met den dag meer de nadeelen ondervindt. Ongetwijfeld mede om die nadeelen te knotten, wordt in de rede het moederland de zware eisch gesteld zonen en dochteren af te staan in met Indië's ontwikkeling groeiende getale. Een dergelijk beroep zonder méér kan weinig resultaat hebben, bijvoorbeeld beschouwd in het licht van het feit, dat nà de onderwijzers, nu ook al de ingenieurs hun medewerking aan de werving voor Indië gaan onttrekken.

De economische opleving stemt tot tevredenheid.

Geen bijzonderheden worden gegeven inzake het werk van de „Herzienings-Commissie."

Met nadruk wordt het in discrediet geraken van de S. I. in 't openbaar vastgesteld. De S. I. dan in haar geheel genomen. En de suiker-onrust gaf aanleiding tot de ernstige en stellig niet overbodige waarschuwing, dat „wien verzet tegen misstanden slechts dekmantel is voor aanstoken tot revolutionnaire woelingen" de hand van de overheid treft. De economische actie, blijkt uit de rede nog eens duidelijk, heeft haar grif recht van bestaan, want, en dàt stelde de landvoogd tegelijkertijd vast, nog verre van algemeen is gedaan wat geboden is tot verhelping van onbehoorlijke arbeidsvoorwaarden, speciaal op suikerfabrieken. Doch de beweging tegen een minder menschwaardig bestaan sta los van door enkele leiders tot eigen glorie gewild revolutionnair avontuur.

Dat het der regeering ernst is met haar woord: wie den strijd tegen de overheid aanbindt kent dus het lot, dat hem wacht, blijkt heden op demonstratieve wijze door de ordonnantie, waarbij voor de residentie Soerakarta het recht van vergadering tijdelijk beperkt wordt in verband met de onrust in het Klatensche, waarover in het proces Douwes Dekker reeds een en ander gebleken is. De actie van de Nat. Ind. Partij is evenwel door den landvoogd in zijn rede niet afzonderlijk gesignaleerd.

De financieële paragraaf is verblijdend: op de grootste winsten de zwaarste lasten en geen nieuwe leening.

Voedselvoorziening, ontvoogding inlandsch bestuur, de Vorstenlandsche reorganisatie, heerendiensten, gezondheidstoestand (waarbij in 't bijzonder de pest-epedemie in Kedoe genoemd wordt), justitie, onderwijs, leger en vloot, vormden naar traditie onderwerp voor mededeelingen en beschouwingen, welke geen nadere belichting behoeven; de aan de Kloetramp gewijde woorden doen wat koelzakelijk aan temidden van zoovele passages, waarin de taal van het hart die van het verstand tot wel aandoenden stijl bracht.

Het slotwoord des landvoogds werd tot een peroratie, welke een ieder ter harte moge nemen, en tegelijk tot een treffend getuigenis van de wijze, waarop de hoogste dienaar van den lande zijn taak ziet. Zou iemand ontkennen ,dat we in den huidigen tijd meer dan ooit hier frissche, blijmoedige werkers van noode hebben voor den velen opbouwenden arbeid, welke te verrichten valt? En dat bij het vervullen van die taak geen moeheid en gedruktheid nadeeligen invloed mogen oefenen, wie zou een andere meening willen uiten? „H e t o p t i m i s m e e n h e t v e r t r o u w e n i n e i g e n k u n n e n, d a t o n m i s b a a r i s o m w e l s l a g e n t e v e r z e k e r e n", zietdaar wat geschreven moet staan in de banier van hen, die van „a a n p a k k e n" weten.

Mogen de woorden, waarmede de gouverneur-gene raal zijn rede ditmaal besloot, tevens de leidraad vormen voor hen, die geroepen zijn het belang van Indië in de komende Volksraadsdagen terdege te behartigen.

De Oorzaak.

De „Java Bode" fulmineerde tegen de 358 leden van het I(ndo) E(uropeesch) V(erbond), die verzuimden hun contributie te betalen en concludeerde, dat de Indo-Europeaan niet als de Nederlandsche arbeider altruïstisch gevoelt, de gewenschte opoffering mist.

Is deze opvatting juist? vraagt de „Sum. Post." Het blad meent van niet. Het zoekt de oorzaak elders, en wel in het onnatuurlijk karakter van het I.-E. Verbond dat geen eenheid van maatschappelijke belangen, maar een eenheid van — mogen wij 't zeggen? — van kleur is. Het herbergt — het blad wees er reeds dikwijls op — slechts het Indo-Europeesch element, niet omdat dit gezamenlijke belangen te behartigen heeft, maar enkel en alleen omdat het uit eenzelfde gemengd huwelijk ontsproten is.

Dat is de „band". Een andere bestaat niet. En met dien band denkt men een heterogene groep van staatsburgers, die in maatschappelijk opzicht allerminst bijeenbehooren, aan elkaar te kunnen vasthouden. 't Zal niet gaan. 't Loopt mis.

Slechts wie gelijke belangen te behartigen hebben, kunnen een hechte organisatie vormen. Maar hoe wil een vereeniging, die maatschappelijk-geslaagden en maatschappelijk-mislukten, dan wel maatschappelijk-worstelenden onder haar leden telt, met vrucht werkzaam zijn? Welk gezamenlijk belang hebben de opper-officier en de nederige klerk? En tòch werden beide categorieën in het I.-E. Verbond vereenigd.

Dat het niets positiefs weet te bereiken, behoeft dan ook allerminst te verwonderen. Het tegendeel slechts zou een wonder moeten heeten. En dat als een rechtstreeks gevolg van deze impotentie een groot percentage de hand op den zak houdt, geen contributie wil offeren, is al evenzeer verklaarbaar. Wie smijt met graagte zijn goed geld naar kwaad geld?

In dit verschijnsel een gebrek aan altruïsme, aan opofferingsgezindheid bij den Indo-Europeaan te zien, is dwaas. De Indo-Europeaan is niet minder altruïstisch dan de arbeider in Holland. Hij is, naar de Indische Partij en later Insulinde geleerd heeft, wel degelijk tot opoffering bereid. Als hem maar een zuiver ideaal voor oogen staat. Als hij maar weet, met welk d o e l de opoffering van hem wordt gevraagd.

Welnu, dat ideaal, dat doel is bij het I.-E. Verbond zoek. Het is er nooit geweest. En het zal er nooit komen. Dààr zit 'm de oorzaak van die onbetaalde kwitanties. En n i e t in het meer-egoïstisch karakter van den Indo-Europeaan!

Gescheiden of Vereend?

Naar aanleiding van het verslag in de „Deli Crt." betreffende een bijeenkomst, waar dr. A. A. L. Rutgers de vraag stelde, of de Gereformeerden op politiek gebied een taak hebben te vervullen, antwoordt de „Sum. Post" bevestigend.

Zij j u i s t, naar het blad meent. Maar n i e t kan het blad inzien, dat deze overtuiging tot een afscheiding in een Christelijk-ethische partij, gelijk betoogd wordt, behoeft te leiden.

Wij hier, vervolgt schr. o.m., kennen gelukkig geen antithese, tenzij een geïmporteerde en dus eene

van verdacht makelij. Wij hebben gelukkig geen schoolstrijd, die ginds in 't moederland tot zooveel tweedracht en een onnatuurlijke afscheiding op politiek gebied heeft geleid. De kleinheid, waarvan de politiek der moederlandsche vrijzinnigen tegenover de confessioneelen doortrokken was, kennen wij hier niet. Liberalen, vrijzinnig-democraten, ook sociaaldemocraten, althans zij, die in Holland tot een dier partijen behoorden, leeren hier ruimer zien en denken, en denken er niet aan, zich bijvoorbeeld hier tegen de Christelijke scholen te verzetten. Dr. Rutgers zal 't ons moeten toegeven, dat speciaal Medan zich jegens de Christelijke school alhier op een ruim standpunt geplaatst heeft. Zoowel voor als na de opening.

Zoo is er meer. Vindt de zending alleen verdedigers onder de confessioneelen? Wij weten wel beter. Ons blad b.v. heeft zich immer een overtuigd voorstander van de zending getoond.

Ziehier enkele theoretische argumenten. Er zijn ook practische te noemen. Men zie naar den Volksraad, waarin de Indische politiek zich gaat kristalliseeren. Loopt daar de scheidingslijn, splitsend rechts en links, tusschen geloovigen en paganisten — om die heerlijke qualificatie nog eens te mogen gebruiken? Immers neen. De heer Bergmeijer bevindt zich zeer dikwijls in 't gezelschap van links, en links staat dikwijls aan zijn zijde, wanneer 't gaat om zaken, die in het moederland onmiddellijk der antithese nieuw leven zouden geven.

Een ander voorbeeld. De heer Idenburg is een man van anti-revolutionnaire huize, maar zijn politiek tegenover Indië was van zóó'n ruime strekking, dat hij bijna steeds den steun van links mocht ondervinden. Ook hier!

Hoe ging 't met mr. Pleyte, een vrijzinnig democraat. Hij, véél minder dan Idenburg, kon op de linkerzijde bouwen. Waarom? Omdat zijn politiek program ten aanzien van Indië veel meer in 't teeken van 't behoud stond. Terwijl zijn voorganger den Volksraad ruime bevoegdheid wilde geven, hield h ij vast aan 't uitsluitend adviseerend karakter ervan.

Wat blijkt daaruit? Daar blijkt uit, dat op 't terrein van de Indische politiek de Hollandsche indeeling niet deugt. Voor ons kan de Hollandsche antithese niet gelden. H i e r loopt de scheidingslijn tusschen behoud en democratie. En wie zich hier van harte aan de linkerzijde schaart, weet vele mannen, die in 't moederland tot rechts behooren, aan zijn zijde. Voor Idenburg is plaats in een ethische partij. Voor Colijn ook? Immers neen. En toch behooren zij in 't moederland tot een en dezelfde partij, ja zijn ze er beiden de voormannen van!

Het blad besluit: Laten we hier in Indië op politiek gebied toch niet gescheiden, maar vereend optrekken. Vereend in zooverre dat wat krachtens de algemeene overtuiging bijeenhoort, ook bijeenblijft. En wij voor ons weten bij ervaring, dat dan velen van rechts op de baan der Indische politiek van harte met de vooruitstrevenden van links zullen meeloopen en optrekken!

UIT DE INDISCHE PERS.

„Een en ander over de Koeboes." Hoewel de Sumatraan geleidelijk in het wereldverkeer wordt opgenomen en deelneemt aan de evolutie, welke de geheele wereld doormaakt en terwijl de Palembanger de kunst verstaat om zich gemakkelijk bij den vreemden koopman aan te sluiten, zoo is er toch nog een volksgroep op het eiland Sumatra, die stelselmatig in haar uitsluitende houding blijft volharden en weigert onder den invloed te komen van de Westersche beweging.

Het is de bevolkingsgroep der Koeboes, die niet opmerkt dat de lucht, welke zij inademt, aan het veranderen is en die maar steeds de olifantstanden blijft inruilen tegen het voorwerp van ijzer en staal, dat aan den rand van den rivieroever door den handelaar wordt neergelegd.

Men weet nog niet zoo heel veel af van de sta[m]men der Mamak's, Loeboe's, Koeboe's, Sakai's en a[n]dere, hetgeen de *Soenting Malaijoe* in haar numm[er] van 26 Maart 1920 aanleiding heeft gegeven ie[ts] van die bevolkingsgroep te zeggen en waaraan h[et] navolgende is ontleend:

Een hoofdeigenschap der Koeboes is dat zij besl[ist] weigeren aanraking te zoeken met andere mensche[n]rassen en meer in het bijzonder met Palembangers, die hen, tijdens de overheersching van het Javaa[n]sche Rijk „Madjapait", de bosschen hebben inge[jaagd.]

Zij wonen daar verspreid en trekken rond, in ve[r]band met den vruchtenoogst.

Voor zoover bekend, zijn de Koeboes thans gesign[a]leerd in de stroomgebieden van de Djambi- en Moe[si]rivieren, groote Indische stroomen, die door de bree[de] moeilijke communicatie met elkander geven en o[orzaak] oorzaak zijn dat de grenzen van de Koeboe-gebiede[n] nu worden aangewezen door de Tambesi en de B[a]tanghari (Djambirivier) rivieren ten Noorden, d[e] Rawas- en Moesirivieren ten Zuiden en door het ze[e]strand ten Oosten.

In het Westen, n.l. in de Padangsche Bovenlanden treft men een vroegere Koeboevestiging aan in he[t] district der VII Kota's.

Naarmate de vreemde handelaar in de binnenlan[den] doordrong, trokken de Koeboes al meer in d[e] bosschen terug, hun levensbestaan vindende in de[n] landbouw en in het bijzonder in de rijstcultuur o[p] droge velden, waar dit mogelijk is, of in de lager[e] riviergedeelten, waar vooral in het Oosten en Westen vele moerassen zijn en de stammen in de delta's ver[plicht] plicht zijn verblijf te houden.

Het is naar de namen der rivieren dat de Koeboe[-] stammen genoemd worden, n.l. Koeboe Kloempang, een zijtak van de Lemoeroesrivier in de Rawasstre[ek] (bovenlanden van Palembang), de Koeboe Lalang, de Koeboe Toenggal, de Koeboe Bajat, de Koeboe Leka (Banjoeasin — Benedenlanden van Palembang).

Een Koeboestam, die zich afgescheiden heeft en in het Sekajoegebied leeft (midden Palembang), draagt den naam van Koeboe Alas.

De Koeboes, die in de bosschen van Kepahiang le[]ven (Bovenlanden van Palembang) zijn zoo afgezon[]derd, dat men zegt dat zij nog nooit vreemdelingen, zelfs geen Maleier, hebben ontmoet.

Het aantal Koeboes wordt geschat op een 5000-tal, waarvan ongeveer 900 in de Rawas.

De taal, welke de Koeboes spreken, is gewoonlijk die van de nabijgelegen plaatsen.

Zoo spreken de Koeboes. die ten Noorden van de hoofdplaats Palembang wonen, het Palembang-Maleisch.

Die zich aan de Bahar ophouden, hebben evenwel een eigen taal.

Van eigenlijke woningen der Koeboes kan men nog niet spreken.

Zij wonen in de primitiefste pondoks op een vloer, die 3 à 4 decimeter van den bodem verwijderd is, terwijl het dak vervaardigd is van gevouwen bladeren. De geheele huisinventaris bestaat slechts uit een paar messen en wat gevlochten manden.

Het terrein, dat de pondok omgeeft, is beplant met pisangboomen, eenige wilde tjampedaks en enkele andere soorten vruchtboomen.

De bewoners geven een sterke lucht van zich af en zijn onzindelijk tengevolge van de schurft, welke zij dikwijls van de dieren, als bijv. van de honden, overnemen. Zij zijn krachtige woudloopers.

Aan het hoofd van de familiegemeenschap staat een Dipati met zijne poenggawas, hetgeen op Maleische invloeden wijst.

Nauwkeurige mededeelingen met betrekking tot hun godsdienstige begrippen heeft men nog niet.

Er is natuurlijk eene vereering van geesten, welke afneemt naarmate de invloed van den Islam toeneemt.

De Bahar Koeboes zijn reeds tot den Islam bekeerd en de jongelieden zijn allen besneden.

Bij het sluiten van een huwelijk verwisselen de jong-verloofden bij de Doerian Dahoen en Loeboe

Bentiala Koeboes van ringen; de Bahar Koeboes volgen zooveel mogelijk de Palembangsche gebruiken.

De man betaalt de bruidschat en neemt zijne vrouw mede. Zij mag niet in het huis harer ouders verblijven.

In den regel onderhoudt de Koeboe slechts één vrouw; die van de Rawas hebben er echter wel eens vier.

De lijken worden somtijds in de woningen achtergelaten en trekt de familie naar elders, als de woonplaats niet goed blijkt te zijn; anderen begraven de overleden personen.

Vrouw en kinderen zijn bij de Koeboes de erfgenamen van overleden ouders. Voor het geval er geen kinderen zijn, neemt de eerste vinder weg wat van zijn gading is.

De Koeboes, die op niet al te verren afstand van zekere centra leven, leggen droge velden aan, waarop zij rijst, djagong, pisangs, enz. planten. Deze velden zijn echter geen vaste woonplaatsen. Men trekt telkens heen en weer.

Behalve met deze vruchten, voedt de Koeboe zich met slangen, ratten, enz.

In het vangen van vogels zijn zij zeer behendig, terwijl zij, die aan de oevers der rivieren wonen, zich met het vangen van visch bezighouden.

Voor gevaren, die aan het vatten of bestrijden van dieren verbonden zijn, is de Koeboe onverschillig.

De boschproducten, welke de Koeboe verzamelt en die hij voor zijn ruilhandel noodig heeft, zijn: damar (hars), getah (rubber), honing en soms olifantstanden. De eigenaar legt die artikelen aan den boschrand of op den rivieroever neder en verschuilt zich daarna.

De Maleische handelaar neemt de voorwerpen weg en legt er zout, messen, manufacturen, enz. voor in de plaats. De winstmakerij en de misleidingen, die daarbij plaats hebben zijn enorm en leiden herhaaldelijk tot twisten, waarin zich ook de hoofden mengen.

De Koeboe is een krachtig natuurmensch van groot postuur, wiens huid vele litteekenen vertoont tengevolge van de doornen der gewassen in de bosschen, die ernstig kunnen wonden.

De Koeboevrouw van den Baharstam heeft dikwijls een blanke gelaatskleur.

Aan de opvoeding der kinderen wordt niets gedaan. Het achterlaten van kinderen met eenige voeding is geen zeldzaam verschijnsel.

Geen wonder dat de Palembanger met geringschatting op den Koeboe neerziet.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een Amerikaansch oordeel over de politiek der Japansche Regeering in China. Professor Deweij, hoogleeraar aan de Columbia Universiteit in Amerika, die thans in China verblijf houdt, schrijft uit Peking, naar aanleiding van het optreden der Japanners in Shantung, dat hun actie geleidelijk het karakter aanneemt van eene groote roofpartij, die nog ruwer is dan de Duitschers deden bij de annexatie van Kiautsjau.

Deze roofpolitiek van de Japansche Regeering kan zij ten uitvoer brengen, omdat zij beschikt over den steun van het leger en over de noodige spoorwegverbinding, terwijl de Japansche autoriteiten stelselmatig iederen invloed weren van personen, die neiging mochten gevoelen zich in die aangelegenheid te mengen.

Japan zegt wel dat het er niet aan denkt om het grondgebied te vergrooten ten koste van China, doch wanneer men de daden objectief beschouwt, zoo kan men niet anders zeggen, dan dat het Japansche optreden eene vuile zaak is, dat niet met de actie van andere landen kan worden vergeleken en zich doet kennen als een staatkunde van hooghartigheid en zelfzucht.

Het is nog niet zoo lang geleden, dat de Japansche Premier, de heer Hara, met betrekking tot de Shantung-zaak het een en ander mededeelde in het openbaar en toen verklaarde, dat de economische inzichten van President Wilson helder waren en het juiste midden hielden.

Deze verklaring gaf den hoogleeraar aanleiding tot de ontboezeming, dat het hem zeer speet president Wilson zoo slecht op de hoogte was van de fouten, die Japan ten aanzien van China begaat.

(*Perniagaän* van 13 April 1920).

Een afstammeling van den Chineeschen Profeet Khong-Hoe-Tjoe. Burggraaf Kung Lin Yi, die in den afgeloopen winter overleed, was een afstammeling van den Chineeschen Profeet Khong Hoe Tjoe. Hij stierf zonder mannelijke nakomelingen na te laten, met het gevolg, dat de Chineesche Regeering thans zal hebben te beslissen aan wien van de familie Kung zij den titel van Burggraaf kan toekennen.

De *Peking Daily News* komt thans met het bericht, dat na het overlijden van Burggraaf Kung Lin Yi een zijner bijvrouwen het leven heeft geschonken aan een zoon en dat de familie aan de Chineesche Regeering daarvan kennis heeft gegeven, zoodat zij thans in staat is deze aangelegenheid te regelen.

(*Perniagaän* van 12 April 1920.)

Uitbreiding van den Chineeschen invloed in Tibet. Tengevolge van de ijverige bemoeiingen en het beleid van den Chineeschen Generaal Chang Kuang Chien, Tuchun van de provincie Kansu, zijn de betrekkingen tusschen China en den Dalai Lama van Lhassa (Tibet) thans zóódanig verbeterd, dat deze zijne trouw aan China heeft toegezegd.

De Generaal heeft de Chineesche Regeering op de hoogte gebracht en haar verzocht een Regeeringsafgevaardigde naar Tibet te zenden, wiens taak het moet zijn de vele tusschen China en Tibet bestaande misverstanden uit den weg te ruimen en de Chineesch begrippen ingang te doen vinden.

De Regeering is daarop ingegaan en hoopt dat de trouw van Tibet proefhoudend zal blijken te zijn.

(*Perniagaän*, 12 April 1920).

Japansche prostituées. Volgens bericht, voorkomende in *The Japan Weekly Chronicle*, denkt de Japansche Regeering er over om de Japansche prostituées en in de eerste plaats de Japansche dansvrouwen uit Singapore en van de eilanden in de Stille Zuidzee, terug te roepen. Hun aantal wordt voorloopig geschat op 2000.

Deze maatregel zou het gevolg zijn van de handelsrapporten, waaruit zou blijken, dat de Japansche handel in het buitenland bezwaren ondervindt, doordien het publiek zich afkeerig toont aanrakingen te zoeken met personen uit een land, waar de prostitutie zulk een op den voorgrond komende positie inneemt, waarvoor tal van Japanners zich schamen. (*Perniagaän*, 14 April 1920).

Japansche oorlogsschepen in de haven van Tandjong Priok. Het Japansch eskader, bestaande uit de oorlogsschepen ,,Nishin'' en ,,Toxxo'', ankerde in den middag van den 19den April 1920 in de haven van Tandjong Priok.

Het doel der reis was het versterken van de vriendschapsbanden tusschen Japan en Nederland.

Den 19en April zouden de schepen naar Semarang vertrekken om op den 24en van die maand Makassar te bezoeken.

Verder werden op 22 April 1920 de Japansche oorlogsschepen ,,Azuma'' en ,,Tokiwa'' van Colombo te Tandjong Priok verwacht met het doel dáár tot den 26en April te verblijven.

Beide schepen zijn kruisers van oud model.

Van deze schepen is de ,,Tokiwa'' het oudste (22 jaren) en de ,,Tono'' het jongste (12 jaren).

De stalen kruiser ,,Nishin'' is van het jaar 1902 en groot 7800 ton en vóór den oorlog van Italië gekocht.

Commandant van het eerste eskader is de Schout bij Nacht Yoskida op de ,,Nishin'' en Vice-Admiraal Horinchi, commandant van het 2e eskader, op de ,,Tokiwa''.

Met het oog op het heerschen der pest had de bemanning geen vergunning aan land te gaan.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud der Juli-afl.: Herinnering aan Karang-Asem (landschap op Bali), door C. de Wit. — Indrukken

van Suriname (Naar de plantage „Rust en Werk"), door Gonggrijp Sr. — De Volksraad in de Nederlandsche Juristen-Vereeniging, door Gonggrijp Jr. (Bespreking der praeadviezen van de H.H. van Vollenhoven en Carpentier Alting over samenstelling en werkkring van den Indischen Volksraad). — Posthouders, opzieners en gezaghebbers onder de Oost-Indische Compagnie, door S. Kalff. — De verslagen der commissies voor de hervorming van de opleiding van Indische Bestuursambtenaren en van Indische Rechterlijke ambtenaren, door G. — Kroniek, door Tertius (Regeeringsbeleid. — De conferenties met de bestuurshoofden der Buitengewesten. — Dr. E. B. Kielstra enz.) — Koloniale literatuur. — Mededeelingen.

De West-Indische Gids.

No. 3 van den 2en jaargang bevat een tweetal bijdragen, nl. van Tj. Pyttersen, getiteld „Nieuwe wegen", voornamelijk handelend over het gebrek aan werkkrachten bij de cultures in Suriname en hoe daarin door mechanische middelen kan worden voorzien. In de tweede schrijft G. J. van Grol over „Economische arbeid op Sint Eustatius van gouvernementswege in de jaren 1903—1908" (Slot volgt). — In de rubriek Boekbespreking een uitvoerig overzicht van een interessant geschrift: Iets over de Boschnegers in de Boven-Marowijne, door W. Fr. van Lier.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

In de afl. van 15 Juli bespreekt het lid der studiecommissie van het Suriname Studie Syndicaat de opmerkingen van prof. mr. J. C. Kielstra naar aanleiding van het Rapport van genoemde commissie. Prof. K. handhaaft in een naschrift zijn meening dat het Rapport in sommige opzichten te optimistisch is gesteld. — Prof. dr. H. Blink geeft een overzicht der officieele en niet-officieele jaarboeken van verschillende landen als hulpmiddelen bij de economisch-geographische studie en voor de practijk. Bij de opsomming der jaarboeken die op Oost-Indië betrekking hebben, missen we o.a. het zoo belangrijke jaarverslag van den topographischen dienst in Ned.-Indië, de jaarlijksche statistiek van den handel, de in- en uitvoerrechten en de scheepvaart in Ned.-Indië, het jaarboek van het Departement van den Landbouw in Ned.-Indië en de jaaroverzichten van den handel in koloniale producten, uitgegeven door J. H. de Bussy te Amsterdam.

In- en Uitvoer.

Het Nr. van 21 dezer bevat een artikel: Rijstcultuur als grootbedrijf in Ned.-Indië, waarin de aandacht gevestigd wordt op de proeven welke — als gevolg eener reis van den landbouwleeraar M. B. Smits in Noord-Amerika — in het Palembangsche zullen worden genomen met mechanische grondbewerking voor de cultuur van rijst. — Verder vindt men in hetzelfde Nr. eene beschouwing over potroleum en petroleum-derivaten, door Dr. F. H. van Leent.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 16: Toradja's (vervolg), door N. — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaart Mij. „Nederland". — „Rotterdamsche Lloyd"), door H. Ch. G. J. van der Mandere (vervolg). — Koloniale school voor meisjes en vrouwen, door W. A. L. Ros-Vrijman. (Op initiatief van mevr. van Deventer gestichte vereeniging, welke zich ten doel stelt, door middel van verschillende cursussen de jonge meisjes en vrouwen voor te bereiden op haar leven in de tropen, waarbij in de eerste plaats gedacht is aan de jonge echtgenooten van ambtenaren B.B., officieren en employé's der handelmaatschappijen en plantages). — Koloniale geografische vacantiecursus. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg). — Verder mooie, op Ceylon betrekking hebbende platen.

De Indische Mercuur.

No. 30 maakt melding van een door het Koloniaal Instituut uitgeschreven prijsvraag. Onderwerp: De ontwikkeling der fabrieksnijverheid in Ned.-Indië in de laatste jaren en haar huidige stand. De Raad van Beheer looft een gouden eerepenning, benevens een bedrag van ƒ 500.— uit voor het beste, de bekroning waardig gekeurde antwoord. De voorwaarden vindt men in genoemd Mercuur-Nr. opgenomen, terwijl de directeur der Afd. Handelsmuseum van het Kol. Inst. te Amsterdam, Dr. L. B. de Bussy, desgewenscht nadere inlichtingen verstrekt. — Overigens bevat No. 30: Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Selectie- en zaadtuinen voor rijst en andere eenjarige inlandsche landbouwgewassen, door J. J. Paerels. — Java en Sumatra-thee gedurende 1919. — De suiker-

productie der verschillende residenties oogstjaar 19.. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een opgaaf van recente literatuur over zgn. groote cultures.

The Holland's Import and Export Trader.

In No. 7 van Vol. II (19 Juli) een stukje, getiteld „Mora wood in Surinam", waarin o.m. melding wordt gemaakt van een Nederlandsch syndicaat, welke deze houtsoort in het groot zal gaan exploiteeren. De W... Indische Encyclopaedie (het prachtige werk dat n... teleurstelt als men het noodig heeft), van Mora ... wijzend naar Dimorphandra Excelsa, vermeldt: ... zeer groote, mooie boom, waarvan het hout vo... namelijk voor dwarsliggers gebruikt wordt. Komt meest voor in het westelijke deel van Suriname. ... Britsch Guiana wordt het veel gebruikt; zeer aan... volen voor scheepsbouw. — In hetzelfde Nr. gege... over „The production of Robusta coffee in the N... East Indies".

Weekblad van Indië.

Het Nr. van 13 Juni bevat het slot van G. J. D.'s ...schouwingen over het Algemeen Ingenieurs Cong... van 8—15 Mei gehouden te Batavia. — Verder o.a. ... geillustreerd stukje van H. Marchand: De aviatie ... Oost-Indië.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 51: Algemeene p...tenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Eenige ...merkingen uit de practijk, door v. U. — Uit de ... dessa, door Dessaman (IV .Velddiefstallen zijn o.m. ... het belang der riet- en andere groot-cultures). — ...fiedrooghuis systeem-Recourt, door C. F. B. — De ...brieken cultuur- en landbouwberichten uit andere ...den bevatten o.a.: Onze Indische cultures in 1919 ... hare vooruitzichten voor 1920 (V. suiker). — Pla... dige oliën in China. — De rubbermarkt in Engela... durende 1919. — Papier uit hout en looischors. — ... zakkenfabrikatie in Ned.-Indië mogelijk?

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

De hr. E. H. B. Brascamp geeft in de Mei-afl. ... levensbeschrijving van Dr. S. H. Koorders (ove... Nov. 1919 in de ziekeninrichting Tjikini te Welt... den). In uitvoerige bijzonderheden schetst schr... leven en de werken van Dr. K., wiens groote ver... sten bestonden in het onderzoeken en beschrijven ... flora van Ned.-Indië. De studie van den hr. B. ... bijna de geheele afl., waaruit we overigens nog n... ren: De beteekenis van het djatibrandhout voor ... bedrijf der Staatsspoor- en Tramwegen op Java. — ... een mislukte houtvendutie (te Tjepoe).

De Reflector.

In No. 24 het eerste gedeelte van een artikel: ...sationeele drukpersvervolgingen in Indië, door K... Verder het portret (met bijschrift) van den „beruc... opperstakerskoning Raden Mas Soerjopranoto". — ... slotte o.m. kiekjes (eveneens met bijschrift) van ... Inlandsch modern tooneelspel.

Hindia Poetra.

De heeren Marsadi en Soetomo geven in het Juni... van Hindia Poetra hunne indrukken van de Indi... congresdagen op het Kasteel Hardenbroek. — O... „de nieuwe koloniale politiek" (invoering der reg... schapsraden) schrijft de hr. Wink. — Verder overz... ten van voordrachten door Mr. Fromberg over de C... neezen en het nationaliteitsbeginsel en A. G. de Br... over Chineesche emigratie naar Deli.

Tijdschrift voor Indische Geneeskundigen.

In No. 3 van jaarg. 1920 wordt het denkbeeld ge... perd en warm aanbevolen om tot de invoering over ... gaan van hospitaalschepen in den Indischen Archip... in dit opzicht zijn de Amerikanen in de Philippijnen ... ons ver vooruit. Een deel van de taak dier schepen ... ook kunnen zijn het bezoeken van geisoleerd liggende ... eilanden. — De overige inhoud van genoemd Nr. is ... speciaal om er in dit blad melding van te kunnen ... maken.

Locale Belangen.

Afl 19 en 20 van den 7en jaarg. bevatten besch... wingen over de instelling van wethouders in het ... stuur der Indische gemeenten, door den burgemeester ... van Semarang, den hr. D. de Iong, aangeboden ... den door hem voorgezeten Raad. — In de rubriek ... centraliana worden verder twee eveneens belangrijke ... onderwerpen uitvoerig behandeld, nl.: de instelling ... van een gemeentelijk abattoir te Semarang en de op... fing van zelfstandige dessa's in diezelfde gemeente.

Algemeen Register op de Mindere-Welvaart uitgaven.

Ofschoon er reeds een afzonderlijk register [1]) bestond op de talrijke en volumineuse uitgaven der zgn. „Mindere Welvaartscommissie" (getiteld: Alfabetisch Register op de welvaartsedita 1904—1914. Batavia, Ruygrok en Co. 1919) is thans een dergelijk werk verschenen, bewerkt door den hr. H. E. Steinmetz, leider van het onderzoek. De titel er van luidt: Mindere Inl. welvaart op Java en Madoera. Alfabetisch compendium van de alg. edita der centrale commissie (welvaarts-commissie) voor 't oorzaken- en verbeteringsonderzoek (welvaarts-onderzoek). Gedrukt en uitgegeven voor rekening van 't Gouvernement van Ned.-Indië. Dit lijvige boekwerk van ruim 650 blz. druks is verkrijgbaar à f 1.— bij „Volkslectuur" te Weltevreden.

Rechtspraak en rechtsliteratuur.

Bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage is verschenen het door Mr. A. S. Hirsch bewerkte tweede vervolg (1910—1919) der „Verzameling van Nederlandsch-Indische rechtspraak en rechtsliteratuur", bewerkt door Mr. J. Duparc. De prijs van dit 428 blz. tellende geschrift is maar eventjes f 18.—.

De Java-Post.

De hr. W. Hellings schrijft in het Nr. van 11 Juni een vrij uitvoerig opstel over artikel 123 van het Regeerings Reglement. Het artikel is aldus geformuleerd: De Christen-leeraars, priesters of zendelingen moeten voorzien zijn van eene door of namens den Gouverneur-Generaal te verleenen bijzondere toelating om hun dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van Ned.-Indië te mogen verrichten. Wanneer die toelating schadelijk wordt bevonden, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan zij door den Gouverneur-Generaal worden ingetrokken. Schr. is van meening, dat dit artikel der zending vele en noodelooze belemmeringen in den weg legt en in dezen vorm niet meer tot onzen tijd behoort; hij besluit: „Als we aanschouwen, hoe over Java, Sumatra, Celebes, over geheel Ned.-Indië, vrij rondzwerven allerhande individuën van Europeesche en Oosterschen bloede en propaganda maken voor verderfelijke en afschuwelijke leeringen, dan is de handhaving van Art. 123 daarbij wonderlijk in tegenspraak en ergerlijk in de hoogste mate."

In hetzelfde Nr. wordt melding gemaakt van de oprichting van een dagblad door de vereeniging „Boedi Oetomo", onder leiding van Raden Soetojo. Het blad verschijnt in het Nederlandsch, Javaansch en Maleisch. De Java-Post neemt een en ander uit de Inleiding van het eerste nummer over.

Statistiek der Rechtsbedeeling.

Bij F. B. Smits te Weltevreden is verschenen de „Statistiek der rechtsbedeeling in Ned.-Indië over het jaar 1907". Aan de Inleiding [2]) is het navolgende ontleend. Nadat in 1914 de statistiek der rechtsbedeeling in Ned.-Indië over 1909 was verschenen, welke, zooals uit het voorbericht daarvan blijkt, op last der Regeering met voorloopige terzijde stelling van de statistieken over 1907 en 1908, in behandeling was genomen, zagen in hetzelfde jaar ook de statistieken over de jaren 1910 en 1911 het licht. Aangezien intusschen de gegevens over 1907 minder actueel waren geworden, werd er de voorkeur aan gegeven deze voorloopig te laten rusten en eerst over te gaan tot de publicatie der statistiek over 1908. Laatstbedoelde statistiek werd in 1915 uigegeven.

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift.

Uit den inhoud der 15 Juni-afl.: Levende arbeidskrachten en de machine in dienst van het landbouwbedrijf in Indië, door prof. dr. A. van Bijlert. — Kolonisatie (overzicht eener lezing van den hr. H. Craandijk). — Bruine binnenbast-schaaf. — De rubberindustrie, hare ontwikkeling en hare grondstoffen, door A. van Rossum. — Onderzoekingen over verschillende coagulatiemiddelen. — De vooruitzichten van den rubberhandel. — Rubber op het Maleische Schiereiland.

Handelsberichten.

In het Nr. van 15 dezer gegevens over boschvoorkomen in Oost-Celebes. Naast de djatibosschen, vindt men er in de wildhoutbosschen vele nuttige timmerhoutsoorten, die door den dienst van het boschwezen reeds een vaste plaats op de Indische houtmarkt hebben veroverd en voor de landschappen Boeton en Kendari een schat vertegenwoordigen, welke dienen kan om land en volk krachtig vooruit te brengen op den weg der beschaving. — Verder een overzicht van de door den wd. Gouverneur van Suriname uitgesproken rede bij de opening der Koloniale Staten.

Onder het opschrift „Nederlandsch Indië gedurende 1919" bevat het Nr. van 22 dezer een overzicht van de door den Gouverneur-Generaal uitgesproken rede bij de opening van den Volksraad op 18 Mei j.l.

[1]) Afgezien van het door den hr. C. J. Hasselman samengestelde „Algemeen overzicht van de uitkomsten van het welvaart-onderzoek, gehouden op Java en Madoera in 1904—1905". ('s Gravenhage, M. Nijhoff, 1914).

[2]) Zooals die is gewijzigd door een los ingevoegd verbeterblad.

Bijdragen over Nieuw-Guinea.

Mitteilungen aus den Deutschen Schutzgebieten. Band 32. Kreuz und Querzüge in Kaiser-Wilhelmsland (Deutsch Neuguinea), während des Weltkrieges. Febr. 1914 bis Nov. 1918, von Hauptmann H. Detzner (mit Karte).

The Journal of the Royal Anthropol. Institute. Vol. XLIX. Juli-Dec. 1919. Stonework and goldfields in British New Guinea, bij E. W. P. Chinnery (with plate). — The languages of Northern Papua, bv. S. H. Ray. — Some personal experiences in British New Guinea, by W. M. Strong.

Man. A monthly Record of Anthropol. Science. Juli 1920. Kula; the circulating exhange of valuables in the Archipelagoes of Eastern New Guinea, by B. Malinowski (with ill. and map).

Suriname.

Wij ontleenen via de „N .R. Ct." het volgende verslag aan „De West":

„Bij de viering van het 75 jarig feest der Boerenkolonisten heeft de heer H. J. Loon, voorzitter, een toespraak gehouden, waarin hij een historische schets gaf, waarna de heer J. J. Leys in een uitgewerkte rede den toestand besprak, vroeger en thans. Hij kwam tot de slotsom, dat de kolonisten alle reden hadden om feest te vieren. Voor de toekomst der kolonisatie achtte hij het een bemoedigend feit, dat onlangs twee jonge afstammelingen der boeren naar Nederland zijn vertrokken, waar zij zich vertrouwd zullen kunnen maken met het gebruik van moderne landbouwgereedschappen en wellicht banden zullen aanknoopen die leiden zullen tot het uitkomen van nieuwe kolonisten. In weerwil van alle critiek, blijft spreker vertrouwen stellen in de toekomst dezer kolonisatie. Van groot belang achtte hij een verdere ontwikkeling van het vereenigingsleven onder de boeren en de algemeene opleving die te verwachten is van de uitvoering der plannen van het Suriname Studie Syndicaat, een opleving die ook ten goede zal komen aan de boeren. De toekomst achtte spreker — meer nog dan voor den grooten landbouw — weggelegd voor den kleinen en middenstandslandbouw. De vraag die bij de komende ontwikkeling de boeren zich ernstig behooren te stellen, is deze: zullen wij voorgaan, of zullen wij volgen?

De gouverneur, daarna het woord voerend, onderschreef de opwekking ten aanzien van het vereenigingsleven onder de boeren en verklaarde, dat het gouvernement, als blijk van sympathie een bedrag van f 600 beschikbaar stelde voor verbetering van de loozing der terreinen gelegen ten Noorden en ten Zuiden van den Kassabaholo, westelijk van de gronden Hermitage en Uitvlugt.

Spreker betreurde, dat de heer R. A. Tammenga, de eenig overlevende van de boeren die 75 jaar geleden uitkwamen, door ongesteldheid niet aanwezig kon zijn. De heer Tammenga is nu 82 jaar.

Na het officieel gedeelte, werd tot vier uur 's middags opgewekt feest gevierd op de boerderij.

Bij de receptie des avonds, gehouden door het A.N.V., werd o.m. medegedeeld, dat op initiatief van den heer Leys het Verbond besloten had om een zilveren gedenkpenning aan te bieden aan alle boerengezinnen.

Aan de ééne zijde vertoont zij een zittende vrouwenfiguur, de welvaart voorstellende met een bundel graan en een hoorn des overvloeds vol fruit. Naast haar een ploeg en andere landbouwgereedschappen. Op den achtergrond ziet men een zaaienden boer op zijn akker, in het verschiet een weiland met vee en een Hollandsch dorpje met kerktoren en windmolen.

Daarboven staat geschreven: zaai en hoop op zegen.

Aan de keerzijde staat te lezen:

,,Ter herinnering aan de vestiging der Nederlandsche kolonisten in Suriname. Aangeboden door het Alg. Ned. Verbond. 1845— 20 Juni— 1920".

Dit is het geschenk. aldus sprak mr. Eekhout tot de boeren, dat het Verbond u aanbiedt, met de bede: dat God inderdaad uw zaaien moge zegenen.

Spreker eindigde met de volgende woorden:

Zoo mogen wij constateeren, dat op dezen feestdag voor u, Hollandsche boeren, gij niet meer alleen staat, zooals zoo vaak in de jaren, die achter u liggen, doch dat gij thans uw feest viert te midden van de burgerij der hoofdstad, terwijl deze tot het welslagen van dat feest daadwerkelijk heeft bijgedragen.

Laat deze eendrachtige samenwerking een voorteeken zijn voor de komende 25 jaren. Versterkt u onderling tot een krachtige groep in onze maatschappij en laat die groep weer samenwerken met de andere bestanddeelen van onze samenleving aan den opbloei van Suriname.

Toen het applaus, dat op deze rede volgde, eenigszins bedaarde, trad de waarnemend gouverneur naar voren om persoonlijk de herinneringsmedaille uit te reiken aan de boeren. De eerste medaille spelde Zijne Excellentie op de borst van den heer A. Loor, als de oudst aanwezige der boeren.

De gouverneur noemde het een gelukkige gedachte om dit feest te vieren, en zeide, dat in weerwil van veel beproeving en ellende, de Hollandsche geestkracht en vitaliteit hebben gezegevierd, waarvan deze nakomelingen der oorspronkelijke kolonisten de getuigen zijn. Spreker hoopte, dat de boeren, die in Suriname geschiedenis hebben, ook zullen toonen een toekomst te hebben en mede te gaan met hun tijd. (Applaus.)

* * *

Er worden stappen gedaan om te komen tot de oprichting van een Chineesche Vereeniging te Paramaribo, die o.m. ten doel zal hebben om studiebeurzen te verschaffen aan Chineesche jongelieden van aanleg.

Er zal verbinding worden gezocht met gelijksoortige vereenigingen in het buitenland, bijv. de Vereeniging van Chineezen in den Haag, de Indische Missie-vereeniging, enz.

* * *

Een zevental districtsgeneesheeren hebben in de Surinaamsche pers een protest doen hooren tegen het geringschattende oordeel, dat de heer Schenk, oud-chef van den militairen geneeskundigen dienst en oud-geneeskundig inspecteur in Suriname, blijkens het rapport van het S. S. S., over den arbeid der districtsgeneesheeren, wat betreft de geneeskundige behandeling der arbeiders op de landbouwondernemingen heeft geveld.

Met hetgeen deze geneesheeeren den heer Schenk ten laste leggen kan deze het stellen!

* * *

Wij ontleenen aan ,,De Surinamer" het volgende:

De wnd. Gouverneur heeft aan de Kol. Staten ter goedkeuring aangeboden eene verordening tot aanvulling van de verordening van 11 Juni 1920 tot verhooging der Surinaamsche pensioenen.

In de Memorie van Toelichting zegt de wd. gouverneur: Omtrent de verordening van 11 Juni 1920 tot verhooging van de Surinaamsche pensioenen moest, in verband met de daarmede gepaard gaande uitgaven, vooraf overleg gepleegd worden met het Opperbestuur.

Op 7 dezer gewerd den gouverneur telegrafisch de beslissing van Zijne Excellentie den minister van koloniën, dat aan de verordening uitvoering kan worden gegeven, echter onder voorbehoud, dat de verhooging van het pensioen, in afwachting van de beslissing van den wetgever ten aanzien van de te vragen goedkeuring van de met die verhooging gemoeide uitgaven, voorloopig als voorschot zal worden uitbetaald onder beding van terugbetaling, wanneer onverhoopt

de bedoelde goedkeuring van de uitgaven mocht w den geweigerd.

De strekking van dit voorbehoud is, naar de G verneur meent, duidelijk en behoeft geen nadere lichting.

Voorts is het, als gevolg van bedoeld overleg, n dig de onderwerpelijke verordening aan te vullen eene bepaling, dat het verhoogde pensioen het ma mum van f 4000 's jaars niet te boven zal gaan. voor de Nederlandsche pensioenen is dit maxim gesteld.

* * *

De ,,New Paramaribo Times" verneemt dat Fransche combinatie, die in Suriname vertegenw digd wordt door den heer A. F. C. Curiel, een heeft gedaan van f 1.200.000 voor de plantages terloo en Hazard in Nickerie, welk bod door de e naars is afgeslagen.

Eveneens zou zijn afgeslagen een bod van f 780. op de plantage Alliance. De eigenaar dezer plant is bereid de onderneming te verkoopen voor één lioen gulden.

Besprekingen zijn er ook gevoerd, eveneens d den heer Curiel namens het Fransche syndicaat, den aankoop der cacao- en koffieplantage Spieri hoek. De gemachtigde zou erover schrijven Europa.

* * *

Op de vragen door den heer de Jonge in de T de Kamer gedaan betreffende verhooging van salarissen der ambtenaren in de kolonie Surina luidt het antwoord van den minister van koloni

,,Inderdaad is een algemeene herziening van salarissen der landsdienaren in Suriname in die k nie voorbereid.

Eerst zeer onlangs hebben de resultaten van arbeid van een in November 1919 door den Gou neur benoemde Commissie van Voorlichting bet kelijk het ontwerp van een nieuwe regeling dier s rissen, enz. den ondergeteekende volledig bere Gouverneur Staal, die op 23 Juni ll. naar de kol terugkeerde, heeft daardoor geen gelegenheid ge hier te lande omtrent de gedane voorstellen zijn ning te doen kennen, doch zal, naar hij den onde teekende mededeelde, zoo spoedig mogelijk na komst in de kolonie deze aangelegenheid ter h nemen.

In afwachting van hetgeen te dezer zake def tief zal worden beslist — en uit het vorenstaa moge blijken, dat de ondergeteekende geen en mededeeling of toezegging kan doen met betrekk tot het tijdstip, waarop de nieuwe salarisregeling werking zal kunnen worden gebracht —, werd d duurtebijslagen zooveel mogelijk tegemoet gekom aan de moeilijkheden, waarin de landsdienaren (w onder ten deze mede begrepen zijn de onderwij bij het bijzonder onderwijs en, in 1920, tevens leeraren bij kerkgenootschappen, voor zoover die de koloniale kas ondersteuning ontvangen) zijn men te verkeeren door de stijging van prijzen, wijl verder in het begin van dit jaar aan en ten hoeve van het actief dienende personeel een uit ring in eens ten bedrage van een maand salaris w gegeven.

Dat ondervoeding en diepe ellende in de gezin der ambtenaren enkele der gevolgen zouden zijn het nog niet definitief regelen van de salarisver dingen bij de Surinaamsche ambtenaren kan de dergeteekende niet als juist aanvaarden, met er ning overigens van het feit, dat de druk der tij mede voor den ambtenaarsstand in de kolonie in langrijke mate voelbaar is."

* * *

De Minister van Koloniën heeft aan de Twe Kamer inlichtingen verstrekt op twee adressen de Koloniale Staten van Suriname betreffende de gifte van bauxietconcessies. Die inlichtingen word verstrekt door aanbieding van een afschrift van e

ota door den Minister overgelegd aan de Eerste amer ingevolge toezegging op 27 Mei j.l.

In de ,,N. R. Crt." van 24 Juli, Avondblad C., nden wij den korten inhoud van de nota. Zoolang geen kennis hebben genomen van de nota in haar heel kunnen wij onze meening niet zeggen omtrent verstrekte inlichtigen.

Voorshands blijven wij bij onze meening dat de oloniale Staten het in deze zaak aan het rechte nd gehad hebben.

* * *

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat van n gouverneur van Suriname het telegrafisch bect is ontvangen dat hij op 15 dezer het bestuur er de kolonie weder heeft aanvaard.

Curaçao.

De Wenschelijkheids-begrooting.

Het toegezegde ontwerp is verschenen ten beloope n een bedrag van *f* 640.580.—

In het bijzonder trekken de aandacht de volgende sten:

f 202.400.— voor ,,nieuwe werken", waaronder 0.000.— voor wegverbetering van het Molenplein, 18.000.— voor aanschaffing van een motorboot or Willemstad, *f* 50.000.— voor een motorsleepot op Aruba, *f* 48.000.— voor een nieuwen steiger de reede van Cralendijk op Bonaire;

f 42.500.— voor waterverschaffing op Aruba en naire;

f 16.500.— rentelooze voorschotten voor de strooedennijverheid;

f 291.000.— voor voorschotten en andere buitenwone uitgaven tot bevordering van landbouw, eteelt en zoutbedrijf. Onder landbouw wordt bepen de ooft- en groententeelt en cultures, terwijl teelt van voedergewassen onder veeteelt wordt racht. De m. v. t. deelt mee als de stellige overiging van den gouverneur, ,,dat de eigenlijke ndbouw op de Benedenwindsche eilanden door den rigen regenval geen toekomst heeft en dus weinig niets in zijn belang gedaan kan worden.

Bovendien wordt o.a. nog *f* 52.000.— aangevraagd or de verbetering van de Paardenbaai op Aruba.

Begrijpen wij de zaak goed, dan ligt het zwaartent van de verbetering van den economischen toend in de bovengenoemde aanvrage van *f* 291.000.-, onderdeel is van een over drie jaren te verdeelen noodigd bedrag van *f* 573.000.—.

Om het belang van de zaak stellen wij ons voor, dit en het volgend nummer de m. v. t. op dit stuk te drukken.

Op de bovenvermelde aanhaling laat de steller der morie volgen:

,,De klimaatsgesteldheid is te ongunstig; zelfs or toepassing van het drooglandbouwstelsel (dry ming), in den eigenlijken zin van het woord is de enval hier te gering gebleken.

Daarentegen kan het volgens ondergeteekende en twijfel lijden, dat in die gedeelten der genoemde nden, waar over grondwater in voldoende hoeelheid te beschikken valt, het bewerken van voedvoor een veestapel, die de bevolking van de voornste producten der veehouderij, melk en vleesch, ar vooral het eerste, geregeld en ruim voorzien n, zeer goed uitvoerbaar is.

Het is een bekende agrarische grondstelling, dat de voor den eigenlijken landbouw te droge klien, waar tegelijker tijd de voorraad water te geg is om bevloeiing op ruime schaal toe te passen, n op de veeteelt en het verbouwen van veevoederwassen aangewezen is. Die stelling nu geldt voor Benedenwindsche eilanden in vollen omvang. Om reden dient op de Benedenwindsche eilanden de rdering van de veeteelt met den aankleve daarn, n.l. het verbouwen van veevoedergewassen, de lle aandacht van het Bestuur te hebben.

Er zijn teekenen die er op wijzen, dat het inzicht, dat er voor den veestapel ook buiten den regentijd voer gekweekt moet worden zich ook baan begint te breken bij den plantersstand en dat men tot de erkenning komt, dat de van oudsher overgeleverde wijze van uitoefening van het landbouwbedrijf, waarbij de verbouw van kleine mais de spil was, waarom de voedselvoorziening van mensch en dier draaide, haar beteekenis verloren en reeds grootendeels afgedaan heeft.

Zonder in eene nadere ontleding te willen treden van de oorzaken, die tot de aftakeling van het oude systeem hebben geleid, zij het ondergeteekende toch veroorloofd op twee daarvan te wijzen, die daarbij vooral haar invloed hebben uitgeoefend. De eerste is de vermindering van de oppervlakte, die jaarlijks met sorghum beplant wordt; de tweede is de omstandigheid, dat de vergrooting van de melkopbrengst per koe steeds meer als een factor van belang gevoeld wordt.

Aangaande het eerste punt zal men zich, bij gebrek aan eene behoorlijke statistiek moeten vergenoegen met de verklaringen van de belanghebbenden zelf en die verklaringen luiden eenstemmig, dat de sorhgumbouw achteruit gaat en dat men verwacht, dat dit in de toekomst in nog hooger mate het geval zal zijn. Een van de voornaamste redenen van dien achteruitgang is wel, dat oogstmislukking zoo veelvuldig optreedt, dat alleen met de vroegere zeer goedkoope werkkrachten de gemiddelde onkosten goed te maken waren. Bovendien is er in de laatste jaren in den planttijd gebrek aan werkvolk. Terwijl de goede jaren vroeger voor meer dan een jaar voer moesten opleveren, wilde men steeds van het eene jaar op het andere voorraad hebben, zoo slaagt men er door dat gebrek aan werkvolk tegenwoordig niet meer in om oogsten van zulken omvang binnen te halen.

Betreffende het boven in de tweede plaats genoemde punt valt nog op te merken, dat het houden van een beter slag melkvee ook hoogere eischen aan de voeding stelt en dat dus ook om die reden naar een andere, zekerder bron van ruw voedsel voor het melkvee uitgezien moet worden .

Om kort te gaan, de planter, die jaar in, jaar uit zijn vee behoorlijk onderhouden wil, ziet zich genoopt naar eene andere wijze van voorziening in de behoefte aan veevoeder om te zien.

Een algeheele ommekeer van het bedrijf staat dus voor de deur; van terugkeer naar den ouden toestand van buitengewoon goedkoope en overvloedige werkkrachten en zeer ruime, soms voor jaren strekkende maisoogsten, kan geen sprake meer zijn.

Naar de opvatting van ondergeteekende zal die ommekeer zelfs zoo ver gaan, dat het houden van runderen zich gedeeltelijk naar andere terreinen dan waarop het nu nog geschiedt, verplaatsen zal. Vele gronden, waar tot dusver op de ouderwetsche wijze zoo goed en zoo kwaad als het gaat, melkvee gehouden wordt, zullen niet de voorwaarden bieden om het op de nieuwe leest geschoeide bedrijf voort te zetten.

De eenige uitkomst voor de rundveehouders op de Benedenwindsche eilanden onder de nieuwe economische verhoudingen ligt in het intensief aankweeken van ruw voedsel (al of niet gepaard met dat van krachtvoederstoffen). Dit kan op tweeërlei wijze geschieden: door toepassing van bevloeiing en door aanplant in het groot van doornlooze cactus. De veestapel zal daarbij een vermindering moeten ondergaan, omdat het zich laat aanzien, dat het kweeken van voedergewassen niet in een omvang zal kunnen geschieden, dat evenredig is met de voedselbehoefte van de kudden, die thans gehouden worden. De vermindering van het aantal stuks vee dient echter gepaard te gaan met eene verbetering van het veeslag, wat melkgift betreft. De gemiddelde inheemsche koe is niet in staat een betere voeding behoorlijk in melk om te zetten. De totale melkopbrengst behoeft daardoor geenszins achteruit te gaan, maar is zelfs, ondanks de vermindering van den veestapel, voor vergrooting vatbaar.

De veehouder staat dus voor het feit, dat er vrij

plotseling groote geldelijke offers van hem geëischt worden om zijn bedrijf aan de nieuwe omstandigheden aan te passen. In normale tijden zou zich die ommekeer geleidelijk ontwikkeld hebben. De groote wereldcrisis, die ook op de kleine Curaçaosche samenleving haar terugslag in menig opzicht krachtig heeft doen gevoelen, heeft het tempo van die omwenteling zoodanig versneld, dat het thans voor den veehouder een kwestie is van ,,to be or not to be".

Overweegt men nu, dat de meer moderne gang van het bedrijf een veel grooter kapitaal eischt dan de vroeger gevolgde methode en dat aanleg van bevloeiingswerken onvermijdelijk gepaard moet gaan met grondige verbetering van het veeras, dan vertrouwt ondergeteekende, dat de Koloniale Raad zijn gevoelen zal deelen, dat de plantersstand financieel niet opgewassen is tegen de eischen die de bovengeschetste veranderingen in het bedrijf aan zijn draagkracht stellen. Waar ondergeteekende — en naar hij hoopt ook de Koloniale Raad — het in stand blijven van den melkveestapel en van de grootveehouderij in verschillend opzicht een groot economisch belang acht voor de gemeenschap, oordeelt hij het alleszins billijk om hooge bedragen aan te vragen ten einde op afdoende wijze te kunnen helpen".

(Wordt vervolgd.)

De afscheidingsbeweging op de Bovenwindsche eilanden.

De pogingen om meer aanhangers te winnen voor de afscheidingsbeweging op de Bovenwindsche eilanden, worden nog steeds met kracht voortgezet. Vooral de heer J. C. Waymouth schijnt de ijverige propagandist voor die ideeën te zijn. Misschien omdat in den laatsten tijd zijn pers in het ongereede is geraakt en hij tijdelijk de uitgave van zijn blaadje St. Martin, Day by Day heeft moeten staken, heeft hij nu den pelgrimstaf ter hand genomen en een bezoek gebracht aan Saba. Ook bezocht hij Saint Eustatius te zamen met den heer Nisbeth. Op beide eilanden werd in de openbare school een meeting belegd, die geopend werd met het zingen van het Wien Neerlandsch Bloed. Op Statius werd door den spreker eerst heftig van leer getrokken tegen het bestuur van den vorigen gezaghebber van Grol. Daarna werd aan de aanwezigen gevraagd, door handopsteken te kennen te geven of zij er vóór waren dat de Bovenwindsche Eilanden zich van Curaçao zouden afscheiden en onder een eigen gouverneur, direct van Holland afhankelijk, zouden wenschen te komen. Geen enkel der aanwezigen stak zijn hand omhoog. Daarna werd hun gevraagd door handopsteken te kennen te geven of zij daar tegen waren. En onmiddellijk gingen alle handen de hoogte in. De meesten der aanwezigen verlieten daarna onmiddellijk de zaal. Deze vergadering heeft ongeveer 14 dagen geleden plaats gehad. Ongeveer 8 dagen te voren had de heer Waymouth ook op Saba eenzelfde échec geleden.

Niemand der aanwezigen verklaarde zich vóór zijn plannen. Een leelijk fiasco. Alleen op St. Martin schijnt de heer W. dus eenigen aanhang te hebben.

,,Amigoe di Curaçao".

Voedselvoorziening.

Hierover schrijft hetzelfde blad:

,,Het schijnt, dat er nu een bevredigende oplossing is gevonden in de kwestie van de voedselvoorziening.

De kooplieden zullen nu de eerste maal een dubbele bestelling meel in Amerika doen, waarvan de helft geschiedt met voorschot van het gouvernement. Bij aankomst wordt deze helft gedeponeerd in de opslagplaatsen van het gouvernement. Bij elke volgende bestelling wordt deze voorraad tegen de nieuw aangekomen verwisseld, zoodat deze voorraad altijd versch blijft en ons eiland in geval van stremming der scheepvaart e.a. voor langer tijd dan anders het geval zou zijn van voedsel kan voorzien worden.

De kooplieden hebben hun woord gegeven zich aan deze regeling te houden.

Wij zouden willen voorstellen eerst alle oude voorraad van meel, die mogelijk nog in de opslagplaats van het Gouvernement in voorraad ligt, op te ruim[en] en die bewaarplaats eens degelijk uit te rook[en]. Meermalen toch werd de klacht vernomen en hebben nog in de laatste dagen bewijzen er van on[der] de oogen gehad, dat het meel door een menigte goeroe-goeroe was aangetast."

Van Vreemde Koloniën en Verre Land[en]

Verkeerde resultaten.

Wij stellen ons volstrekt niet voor over een mate helderziendheid te beschikken, die uitmunt boven die den gemiddelden beoordeelaar van 's werelds verlo[op]. Het is zelfs juist omdat wij meenen in onze opmerk[in]gen veelal niets anders te doen dan de opvatting den gemiddelden toeschouwer bij 's werelds gebeu[rtenissen] weer te geven, dat wij willen wijzen op 't opvalle[nd] verschijnsel, dat de groote mannen, die in sterke m[ate] het verloop der hedendaagsche geschiedenis te beinvl[oe]den hebben, niet zien kunnen, willen of durven door den eenvoudigen waarnemer en opmerker als vermijdelijk wordt voorspeld. Zoo was het niet in vennatuurlijke gave van waarzeggen, dat wij er wezen, hoe de gedragslijn der West Europeesche gendheden ten opzichte van Polen West Europa in benauwdheid kon brengen voor het Bolsjewikische vaar. Die benauwdheid is nu ten volle beseft en voeld; de noodige maatregelen, om het dreigend ge[vaar] alsnog te keeren, moeten nu misschien van veel gro[oter] omvang worden, dan zij bij tijdige toepassing had[den] kunnen blijven. De wijze, waarop te Spa het Duits[che] gemoed opnieuw gekrenkt is, en waarop de mijnw[er]kers, door bezetting van 't Roergebied bedreigd, tot ellendig bestaan gedoemd werden, heeft de Bolsjew[iki]sche propaganda in Duitschland vergemakkelijkt, ter[wijl] de voorhoede van 't Bolsjewikische leger in Polen Duitsche grens naderde. Ook dit, door de buitenstaand[ers] als onafwijsbaar beschouwde gevolg, hebben de op[per]ste staatslieden blijkbaar niet verwacht, of zij heb[ben] als zij 't wel verwachtten, de verschrikkelijke ver[ant]woordelijkheid er van in al hare gevolgen aanva[ard]. Er moet nu nog beraadslaagd worden hoe de ontst[ane] ellende te verhelpen, hoe 't nabije gevaar af te wer[en], terwijl dit alles voorkomen had kunnen worden.

De oplossing is in hooge mate afhankelijk van 't meenen der Soviët, onder wier bescherming juist 3e Internationale te Petersburg bijeen is, die de wer[eld] revolutie op communistischen grondslag tot hoofd[mo]tief heeft.

Wij zien de rol niet over het hoofd, die de arbeid[ers]organisaties vervuld hebben, door haar boycot van [Po]len en haar invloed daardoor op de houding der sta[ats]lieden. Het besluit van de Engelsche vakvereeniging[en] om geen oorlogsmaterieel voor Polen te versche[pen], terwijl zij de Russische actie in de hand werkten, be[teekende] de leiding aan de z.g.n. leidende staatslieden ont[ne]men. Dit heeft school gemaakt. In een oogenbl[ik] waarop elk uitstel in de aan Polen te brengen h[ulp] niet alleen over het toekomstig lot van dit land slissend kon zijn, maar ook van diepe en vèringrijpe[nde] beteekenis kon worden voor geheel de wereldgesch[ie]denis, namen de havenarbeiders van Neufahrwa[sser] (Dantzig) de beslissing over aan Polen te brengen st[eun] in handen, door te weigeren oorlogstuig voor Po[len] bestemd te lossen. Wij zien dit niet over het hoofd, constateeren het daarentegen als een nader vermoe[den] voor het onvermogen van hen, die zich als opperste [lei]ders van de internationale verhoudingen opwerpen. kans op dit inmengen van een macht, welke, zon[der] daartoe geroepen te zijn, zonder mandaat, zonder m[id]delen om zich goed op de hoogte te stellen, zonder antwoordelijkheid voor de gevolgen, door haar wil gril de beslissingen van de verantwoordelijke sta[ats]lieden dwarsboomt of zelfs onuitvoerbaar maakt, kans hierop is ook alweer door den man in de str[aat] vooruit gezien, besproken en aangewezen, maar den Oppersten Raad schijnen de door iedereen vo[orziene] omstandigheden, telkens weer onvoorziene standigheden te zijn.

Zal, wat de Engelsche havenarbeiders bij verras[sing] konden doen, nu ook weer door die van Neufahrwa[sser] met gelijk succes kunnen worden volbracht, en voortaan elke transportorganisatie, hoe eenzijdig, partijdig, hoe willekeurig, hoe grillig ook, macht h[eb]ben boven hen, die voor het staatsbeleid verantwo[or]delijk zijn? Zal die macht in de handen der Soviët geen kolossale kracht zijn, bij 't voeren der vred[es]onderhandelingen, waartoe zij zich, volgens de laa[tste] berichten, bereid verklaard heeft?

De berichten, die tot ons komen over de gebeur[te]nissen in het rijk der Arabieren, bevestigen even[eens]

het ons niet moeilijk gevallen is daarvoor als pro- op te treden. De vorige week voorspelden wij, dat krijk niet veel genoegen zou beleven van zijn on- eming in Cilicië en Syrië. Het leek eerst alsof ge- al Gouraud kon seinen: ik kwam, zag en overwon. voorwaarden van 't door hem gestelde ultimatum den, naar bericht werd, al heel spoedig aangeno- door emir Feisal, de tot heerscher over Syrië uit- epen zoon van koning Hoessein, de kort geleden de geallieerden nieuwbakken vorst van Hedzjas. De voorwaarden van 't ultimatum waren streng; zij tten o.a. de erkenning van Frankrijk's mandaat Syrië, het vrije gebruik van den spoorweg Rejak- ppo, de dadelijke bezetting door de Franschen van ppo en de wachtposten tusschen die plaats en k. Ongeveer tegelijkertijd meldde de telegraaf, dat, eerwil van den wapenstilstand, toch aan weers- en van die spoorlijn krijgsverrichtingen plaats von- en dat de Franschen zich gereed maakten tot een ming van Aleppo en Damascus. Dit vond spoedig stiging. Daar emir Feisal niet tijdig de noodige zen had gegeven, dat het hem met den wapenstil- d ernst was, rukten de Fransche troepen in de ing van Damascus en Aleppo op. De strijd is daar ollen gang. Damascus is reeds door de Franschen t; maar 't verzet der Arabieren is op afmatten en utten gericht.

oning Hoessein van Hedzjas is over het optreden Franschen uiterst verbolgen. Damascus behoort tot gedeelte, dat hem door de geallieerden als konink- is toegezegd, toen zij zijn hulp tegen Turkije inrie- n. Hij is mede-onderteekenaar van het Volkenbonds- drag. Bestaat verschil over aanspraken op Damas- , dan kan elke partij zich om arbitrage tot den Vol- bond wenden volgens art. 15. Of art. 11 zou van passing kunnen zijn, wanneer een lid een mede- erteekenaar den oorlog aandoet? Als 't waar is, dat r Feisal zich om bemiddeling tot den Volkenbond cht heeft, zou hij, als koning van Syrië, daar niet cht zijn, want als zoodanig is hij niet erkend; heeft het echter namens zijn vader, den koning van Hedz- gedaan, dan is het wel terecht geschied.

ooraanstaande mannen in de beweging voor den vol- bond hebben hunne teleurstelling reeds uitgespro- over den aanval der Franschen, daarbij is er op ezen, dat deze actie ook in strijd is met de bepa- g, die over de mandaten in Klein-Azië handelt, in 't onder met het beginsel, volgens hetwelk de manda- is gekozen moet worden met inachtneming van de schen der betrokken bevolking. Het optreden is zoo moeilijk te rijmen met den geest der overeen- st in November 1918 door Frankrijk en Groot Brit- nië aangegaan, waarbij uitgedrukt is, dat de Ara- en recht hebben op een onafhankelijke regeering.

ngelsche bladen weten hieraan toe te voegen, dat yd George voor deze terechtwijzingen niet doof is. zien daarin voor de entente weer een opkomende eersbui, die niet spoedig voorbij zal trekken.

m de moeilijkheden en de spanning tusschen koning ssein en de mogendheden, die hem ten troon ver- en, nog wat aan te wakkeren, heeft Moestafa Ke- , leider van de groote verzetspartij in Turkije, aan Sultan te Konstantinopel doen weten, dat deze, en hij het vredesverdrag met de geallieerden tee- t, afgezet zal worden verklaard, en dat de titel van alif dan zal overgaan op den koning van Hedzjas. Teekent de Sultan niet, dan zetten de geallieerden uit Europa; teekent hij wel, dan zweren de moha- danen hem af als khalif. Prettige situatie voor den ltan — maar ook voor de Fransche en Britsche staats- den, die al meer en meer verward geraken in hun n mahomedanen-politiek.

Ierland in Indië.

„La Dépêche Coloniale" van 6 Juli bevat een opmer- lijk bericht. Toen den 27en Juni het Iersche nieuws Joelloendoer, in Punjab, ontvangen werd, ontstond levendige woeling onder de Iersche manschappen een compagnie van het regiment Connaught Ran- s, bij het lezen van de brieven, waarin vrienden en dverwanten hun mededeeling deden van de laat- gebeurtenissen in Ierland.

De compagnie liet hare wapens in den steek, leverde munitiën in, en, zonder aan den eerbied voor de ficieren overigens te kort te doen, drukten de man- ppen hun spijt uit verder hun dienst niet te kun verrichten, in verband met de onderdrukking waar- hun landsbroeders de slachtoffers zijn. Aangezien, t het blad, geen onkrijgstuchtelijke daden begaan den, bepaalden de autoriteiten er zich toe de mui- lingen naar een afgezonderd kamp te doen overbren- n, waar zij onder toezicht van Engelsche soldaten rden gesteld.

Dergelijke incidenten kwamen eveneens te Solon, een ander garnizoen in Punjab, voor. Maar daar leverden de Iersche soldaten de wapens en munitiën niet in, doch trachtten integendeel 't arsenaal binnen te dringen. De wacht verzette zich hiertegen, waardoor 2 der muitelingen gedood en 1 gewond werden. De schuldigen werden in arrest gesteld.

Hoe de zaak ten slotte afgedaan is, vermeldt het bericht niet.

Via Japan.

De „Javabode" bericht, dat de Indische regeering een telegram kreeg van den Ned. gezant te Tokio, waarin ernstig gewaarschuwd wordt tegen 't reizen via Japan naar Nederland, indien de passage van Japan naar Amerika niet vooruit is geboekt. Het is bijna onmogelijk plaats te krijgen op stoomers zonder verscheidene maanden te wachten, terwijl een langdurig verblijf in Japan zeer kostbaar is.

Ingeroeste misbruiken in Sind.

Een rapport van vier omvangrijke deelen geeft de bevinding en de adviezen van de commissie, die door de regeering te Bombay belast is geweest met 't uitbrengen van een rapport over de in Sind bestaande gebruiken: rasai, lapo en chher, die zoo vast ingeroest zijn, dat uitroeiing uiterst moeilijk voorkomt. Laat ons trachten, in een kort bestek, een denkbeeld te geven van de zaak waarom 't gaat. De gebruiken bestonden al toen de Engelschen het bestuur in Sind in handen namen. R a s a i is kostelooze heffing door de besturende ambtenaren van verschillende benoodigdheden van de landeigenaars of zemimbars. De ambtenaren belast met de belastingheffingen verhoogen hun inkomen door een deel van de opbrengst van het land voor zich te berekenen; dit heet l a p o, hetgeen een „handvol" beteekent. Bovendien bestond het gebruik voor ambtenaren van kosteloozen arbeid voor algemeene of persoonlijke diensten, d.i. c h h e r. Hoewel zij op een oud gebruik berusten, vormden deze gewoonten toch sedert lang een grief van de bevolking, en de druk ervan is te meer toegenomen met de uitbreiding van de bestuursbemoeienis en van 't aantal reizende, op tournée zijnde ambtenaren. Zoo maakt 't rapport gewag van de rasai voor „assistant and deputy collectors, and collectors in the revenue department, the assistant and executive engineers in the public works departments, the divisional forest officers in the forest department and the district superintendents of police in the police department."

Beweerd wordt, dat alleen de hooggeplaatste ambtenaren hetgeen zij kregen betaalden en dan is 't nog de vraag of die betaling bij den leverancier kwam, dan wel bij een bediende of ondergeschikt ambtenaar bleef hangen. Vooral door de prijsstijging der levensmiddelen is het te verklaren, dat die toestand ten slotte onhoudbaar werd.

Het misbruik van l a p o geldt een heffing van 3 tot 6 percent op de grondbelasting, maar wordt ook van irrigatiegelden en andere dergelijke belastingen geheven, soms meermalen door verschillende ambtenaren. Dit komt niet alleen voor in Sind. Het schijnt, volgens 't rapport, een algemeen verspreid euvel te zijn, dat ambtenaren, met 't beheer van irrigatiewerken belast, daar voordeel van trekken, maar in Sind beschouwen de t a p a d a r s die inkomsten als een rechtmatige aanvulling van hunne te lage bezoldiging. De royale manier van leven, die menig tapadar zich na zijne pensionneering kon veroorloven, wettigt echter 't vermoeden, dat die aanvulling zeer ruim genomen is.

De c h h e r is, volgens de commissie, 't minst ernstige van de misbruiken, het is overdreven voorgesteld, het drukt minder. Op zichzelf beschouwd, zou het geen aanleiding tot een onderzoek behoeven te worden, maar 't krijgt meer beteekenis in verband met de twee andere lasten.

De aanbevolen remediën ter verhelping zullen hun tegenvallen, die een genezend zalfje verwachtten, waardoor de kwaal onmiddellijk zou kunnen verdwijnen. Reeds eerder zijn pogingen ter bestrijding gedaan, in 1902 wees de Regeering te Bombay op 't afkeurenswaardige van rasai en lapo; er zijn ook ambtenaren geweest die er tegen opkwamen, zonder veel succes echter. De commissie nu is van oordeel dat rasai, behalve in het gewillig laten voortbestaan van een historisch genoemd gebruik, ook een reden van bestaan vindt in de afzondering van de provincie en in de gebrekkige gemeenschaps- en vervoermiddelen en logeergelegenheid. De oplossing ligt dan in verbetering van de gemeenschap, van logeergelegenheid en van aanschaffingen ter plaatse waar de ambtenaar komt. Voor lapo wordt genezing gezocht in verhooging van het peil van het personeel. Wordt dit in aantal verminderd, maar krijgt het een betere betaling, dan zal 't gerecruteerd kunnen worden uit hen, die op een hoogeren trap van

ontwikkeling staan. Een andere opvatting meent, dat de werkkring van den lageren belastingambtenaar zich over een te uitgebreid gebied uitstrekt, waardoor hij daadwerkelijk zijn ambt niet nauwgezet kan vervullen. Hierbij past dan een inkrimping van het werkveld. Voor deze kwalen, zoowel als voor chher, beschouwt de commissie verhooging van den ontwikkelingsstandaard, ook opvoeding van de openbare meening, waartoe stelselmatige openbaarmaking kan meewerken, als de beste remedie. Reeds wijst het gevolg van 't optreden der commissie in deze richting. De kolonisten van Punjab in Jamrao weigeren ronduit lapo te betalen; hun voorbeeld zal wel verder navolging vinden.

The Times of India beveelt de regeering aan krachtig tegen de erkende misbruiken in te gaan en niet te wachten totdat de drang van de publieke opinie hiertoe nader zal verplichten.

Het wil ons voorkomen, dat wat Sind vertoont, een kwaal is, die in mindere of meerdere mate een wereld kwaal is. Het verschil dat in dit opzicht 't eene land vergeleken bij 't andere, en in eenzelfde land de eene tijd vergeleken bij den anderen aanbiedt, geeft aanwijzingen dat de commissie gelijk kan hebben in haar aanbeveling tot verheffing van 't peil van ambtenaren en publieke opinie, maar de Regeering die spoedige resultaten wil bereiken zal toch ook tot maatregelen moeten overgaan, welke den wil toonen om de misbruiken strafbaar te stellen.

Mededeelingen.

Van de West-Indische Kamer:

SPREEKUUR NEDERLANDSCH WEST-INDIE.

De heer *E. Snellen*, directeur v. d. Landbouw, te Paramaribo, houdt op verzoek der West-Indische Kamer een spreekuur 29 Juli 2—4 uur in het Bureau voor Handelsinlichtingen Oudebrug 16, Amsterdam. Schriftelijke vragen kunnen worden ingezonden aan voornoemde Kamer.

West-Indische Kamer.

Van het Informatie-bureau: (Heulstraat 17, Den Haag).

COMMIEZEN-REDACTEUR VOOR 's LANDS DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot commies-redacteur bij de Algemeene Secretarie, of bij een der Departementen van Algemeen Bestuur in Nederlandsch-Indië, is de uitzending noodig van eenige ervaren ambtenaren.

Voor uitzending kunnen in aanmerking komen ambtenaren in Nederlandschen Staats-, provincialen- of gemeentedienst, die algemeen ontwikkeld zijn en bewezen hebben den aanleg te bezitten om zich van veelsoortige zaken van administratieven aard spoedig op de hoogte te stellen en die in de behandeling daarvan een meer dan gewoon inzicht hebben getoond.

Aan de betrekking van commies-redacteur is verbonden eene bezoldiging van f 300 (driehonderd gulden) 's maands, met twee tweejaarlijksche verhoogingen van f 100 (eenhonderd gulden) 's maands, zoodat de hoogste bezoldiging bedraagt f 500 (vijfhonderd gulden) 's maands.

Naar gelang van bekwaamheid of ervaring en diensttijd hier te lande zal de toekenning van één of van beide verhoogingen reeds dadelijk bij de indiensttreding kunnen geschieden.

Bij toekenning van eene bezoldiging van f 500 's maands voeren de commiezen-redacteur den titel van adjunct-referendaris.

De uit te zenden ambtenaren zullen bij gebleken geschiktheid benoembaar zijn tot referendaris administrateur en secretaris bij de departementen van burgerlijk bestuur en de algemeene secretarie daaronder begrepen de betrekkingen van algem[eene] secretaris en gouvernements-secretaris — ook in[dien] zij niet voldoen aan de daarvoor bij het Konink[lijk] besluit van 11 Maart 1907 (Nederlandsch Staatsbl[ad] No. 71, Indisch Staatsblad No. 230) gestelde eisch[en] van benoembaarheid.

Benoeming tot referendaris geschiedt bij geschi[kt]heid uiterlijk in het zesde jaar. Bij medetelling [van] Nederlandschen diensttijd voor verhoogingen wo[rdt] het zesde jaar geacht in te gaan een jaar na het [be]reiken van eene bezoldiging van f 500 's maands.

Aan de betrekking van referendaris is verbond[en] eene bezoldiging van f 600 (zeshonderd gulden) [per] maand, welke na drie jaren dienst in dien rang wo[rdt] verhoogd tot f 700 (zevenhonderd gulden) 's maand[s], aan die van administrateur eene bezoldiging [van] f 700 (zevenhonderd gulden) 's maands met drie dr[ie]jaarlijksche verhoogingen van f 100 (eenhonderd gulden) 's maands, tot ten hoogste f 1000 (een du[i]zend gulden) 's maands.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht in de 1ste klasse, ook voor [het] wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitr[us]ting en eerste inrichting ten bedrage van f 22[50] (twee duizend tweehonderd en vijftig gulden);

c. voor gehuwden uitkeering van eene maa[nd] ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de v[er]plichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het W[e]duwen- en Weezenfonds voor Europeesche burg[er]lijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met d[en] dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot di[en] waarop de ambtsbezoldiging ingaat, en bedragen[de] f 200 (tweehonderd gulden) 's maands, of f 250 (tw[ee]honderd vijftig gulden) 's maands, al naar gel[ang] eene bezoldiging van f 300 dan wel f 400 of f 5[00] 's maands wordt toegekend.

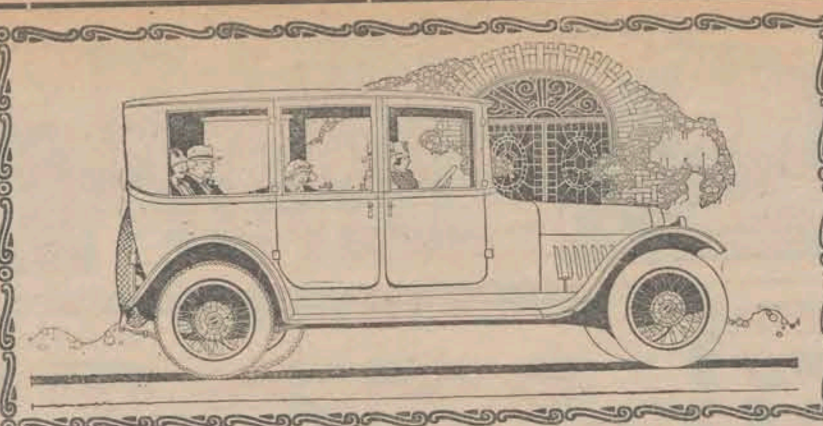
De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met d[en] eersten der maand volgende op die waarin de beno[e]ming door den Gouverneur-Generaal van Neder[landsch]-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking [zal] zijn aanvaard.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wensch[en] te komen, behooren zich vóór 1 September a.s. bij verzoekschrift (te adresseeren aan de 9de afdee[ling] van het Departement), te wenden tot het De[partement] van Koloniën, onder overlegging van ee[ne] korte omschrijving van genoten onderwijs en leven[s]loop, hunne examen-getuigschriften (in het bijzon[der] der voor zoover de examens verband houden met de[n] werkkring van administratief ambtenaar, als de di[]ploma's doctoraat, rechts- en staatswetenschap, M. O. voor Staatsinrichting en Staathuishoudkunde, can[]didaat-gemeente-secretaris, enz.) en de hun daarbij uitgereikte cijferlijsten, zoomede eene omschrijvin[g] van de thans door hen verrichte werkzaamheden.

In het adres moet worden gemeld plaats en datum van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en het aan[]tal en de leeftijd zijner kinderen.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie [tot] schifting van gegadigden voor den Indischen ka[n]toordienst is belast met het onderzoek naar de ge[]schiktheid van de gegadigden.

(Nederlandsche Staatscourant van 19 Juli 1920 No. 138).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 32. Donderdag 5 Augustus 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Indië in Nederland. *)

(Onuitgegeven dagboeken van een „Oud-Gast".)

1.

De boot meerde aan de Lloydkade. Goddank! Behouden aangekomen in het dierbre Vaderland!

*) Wanneer deze rubriek in den smaak valt van onze lezers, en wanneer medewerking wordt ondervonden in den vorm van bijdragen en gegevens, zal ze geregeld worden voortgezet. — Red.-Com.

Familie en bekenden hokten reikhalzend *buiten*, tegen het hek van de bagageloods, omstuwd door de Rotterdamsche straatjeugd, mèt of zonder fietsen en manden!

Schoonvader en schoonmama, mitsgaders schoonzus en schoonbroer, vallen tusschen twee vrachtkarren en drie taxi's hun zoonlief om den hals en omhelzen

daarna „kritisch" hun geliefde, nog onbekende, schoondochter, 'n aardige brunette!

Stem van achter een slagersmand:

„Sjech! die hait sjeker niks anders as oorlogsbrood gevraite!"

2.

Drie en een kwart meter daarnaast wordt een gepensionneerd hoofdambtenaar gecomplimenteerd door een groep bekenden, al tandakkende tusschen valiezen en boengkoesans. Mevrouw 'n weinig „getint".

„En waar gaat u zich vestigen, mevrouwtje?"
„O, m'n man zegt: hij moet eerst voor zaken op reis...... en dan ga *ik* zoolang naar Artis!"

3.

Op zoek naar „gemeubileerde kamers".
De zaak is *bijna* beklonken; ik moet voor alles zèlf zorgen: schoenpoetsen, theezetten, bed afhalen, enz., enz. De huisjuffrouw zal alléén het bed „opmaken" en de vloer „aanstoffen".
Enfin...... alles went!
Zoo terloops vraag ik: „Hebt u ook een badgelegenheid in huis?"
Antwoord (wijdbeens en met rollende oogen, handen in de zij):
„O!! bent u van *die* krach? Nee, dan mot u erges anders weze! Ik heb laas óók zoo'n vuilekerd gehad, die zich elke dag baaie wou! Daar mot 'k niks van hebbe!"

4.

Een oude vriend, te doen hebbend met m'n ervaring ten deze, offreerde me onder een bittertje drie kaartjes voor de badinrichting, Heiligenweg, te Amsterdam! Voor 'n koopje! Nog vóór oorlogsprijs!
Ik natuurlijk hoogst dankbaar!
Bij thuiskomst de kaartjes bestudeerende, bemerkte ik dat ze genummerd waren: 8, 9 en 10; afgestempeld 16 Januari 1917...... en dat er op gedrukt stond:
Geldig tot ultimo 1919.
Tableau!!
En...... die sobat had zich dus 7 maal gebaad in 3 jaar tijds.
Dat gáát nog, hoewel hij die *tien* couponnetjes toch regelmatigheidshalve in *drie* jaar had moeten opgebruiken!
Die Amsterdamsche badinrichting bòft toch maar...... en geeft blijk van z'n Pappenheimer goed te kennen!
Drie jaar vòor tien couponnetjes......

OPMERKER.

Het Gedenkboek der Maatschappij „Nederland".

1870—1920.

Zooals veelal bij de viering van een lustrum te doen gebruikelijk is, heeft ook de Directie der Mij. „Nederland" bij de herdenking van haar 50-jarig bestaan een gedenkboek het licht doen zien. Het zal wel volkomen overbodig zijn te constateeren, dat vorm en inhoud beide aan de hoogste eischen, welke men aan een dergelijk werk kan stellen, beantwoorden, de laatste samengesteld door den heer Dr. M. G. de Boer, privaat-docent aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam.

Op de voorpagina het portret van Z.K.H. Prins Hendrik der Nederlanden, broeder van wijlen Z.M. Koning Willem III, de man, die van den aanvang af de maatschappij met raad en daad ter zijde heeft gestaan, die zijn werkkracht en steun, in verschillend opzicht, der Maatschappij geschonken heeft en die tot aan zijn overlijden in 1879 Eere-Voorzitter was. Diens naamgenoot van heden, de gemaal van H.M. de Koningin bekleedt thans het Beschermheerschap der Maatschappij, welke zich verheugen mag in de hooge auspiciën van het Huis van Oranje. Vervolgens de welgeslaagde photo's van de heeren Jan Boissevain, mede-oprichter en Directeur van 1870 tot aan zijn dood in 1904 en van Jhr. L. P. D. Op ten Noort, aanvankelijk Inspecteur, daarna Directeur, vervolgens Commissaris en thans President-Commissaris. Het gedenkboek bevat achtereenvolgens de navolgende hoofdstukken, verlucht met afbeeldingen, grafieken, plannen en onderdeelen van plannen:

Algemeene geschiedenis der Maatschappij.
De Vloot.
Passagiersvervoer.
Goederenvervoer.
Etablissementen.
Geldmiddelen.
Organisatie.
Leden v.d. Raad van Bestuur en Commissarissen.

Het spreekt van zelf, dat de inhoud van een gedenkboek als dit, loopende over een tijdperk van jaren, alleen hoofdzaken vermeldt; ware dit niet zoo, welk een omvang zou het werk dan niet genomen hebben? Het is dan ook het moeilijke probleem, waar voor de samensteller zich geplaatst zag, om in compacten vorm hoofd- en nevenzaken aldus te vermelden, dat beide tot hun recht kwamen en het geheel een duidelijk overzicht gaf van de gansche organisatie, een probleem, dat op zeer gelukkige wijze opgelost geworden. De uiteraard korte bespreking dezer plaatse laat, wegens de belangrijkheid van al behandelde stof, niet toe, dat uit dit gedenkboek hier en daar een greep gedaan wordt, dat ware zeer onraadzaam. Wat niet uitsluit, dat we er toch iets uit willen citeeren, omdat hetgeen nu volgt ook uit het hart der leden van de Vereeniging „Oost en West" gegrepen is. Het zijn deze woorden uit het voorwoord: „Mogen zoowel ons land „als onze mooie koloniën de moeilijke tijden van „heden glansrijk te boven komen en mogen wij „krachtige werkzame volkeren blijven met steeds „toenemende beschaving. Zoowel Moederland als „koloniën hebben een krachtige scheepvaart noodig „— moge onze Maatschappij zich voortdurend blijven ontwikkelen, ten einde aan steeds hoogere „eischen te kunnen voldoen."

En uit het slotwoord: „Moge de Maatschappij „voortdurend den steun der aandeelhouders genieten. „Mogen Commissarissen en Directie voortgaan met „gelijke zelfopoffering de belangen waar te nemen „hun toevertrouwd. Moge de Maatschappij, haar „naam waardig, de eer van haar vlag en de Hol„landsche trouw hooghouden, tot zegen van ons land „en van onze Oost-Indische bezittingen."

Zoo zij het.

Erratum.

In het Feuilleton van het „Kol. Weekblad" van 29 Juli 1920, No. 31 zijn twee zinstorende touten in geslopen: *oreool* behoort te zijn *areaal*, Toe*k*an Sroe Sekl*y*an alam behoort te zijn Toe*h*an Sroe Sekl*i*an alam.

Pensioenfondsen voor koloniale landsdienaren.

Zijn de pensioenen hier te lande geregeld bij de Wet, die der koloniale landsdienaren zijn bij Koninklijk Besluit vastgesteld en worden betaald uit de Indische financiën, die gescheiden zijn van de financiën in Nederland, waarvoor daaruit, volgens veler meening, geen verplichtingen voor den Nederlandschen Staat voortvloeien.

Het is een oude grief, waartegen reeds sedert langen tijd stemmen zijn opgegaan, welke zich nog telkens doen hooren.

Het is de gepens. Resident van Madoera, de heer F. Fokkens, die, vóór eenige jaren al, naar een afdoend middel gezocht heeft om aan dezen misstand een einde te maken. Hij meende die gevonden te hebben in de oprichting van een pensioenbond (1915) uit welks midden destijds een Commissie werd samengesteld om de garantie der pensioenen voor de Indische landsdienaren onder de oogen te zien. Het resultaat van den arbeid dezer Commissie was de oprichting van een of meer pensioenfondsen, waartoe een rekest aan H. M. de Koningin werd ingediend met verzoek de spoedige oprichting daarvan te willen bevorderen, daarbij in het midden latende of één fonds zou worden tot stand gebracht voor alle Indische landsdienaren, dan wel afzonderlijke fondsen voor militaire en civiele, deze laat-

ste eventueel te splitsen in fondsen van Europeesche en van Indische landsdienaren.

De wijze, waarop een dergelijk fonds zou kunnen worden tot stand gebracht, werd in het verzoekschrift ampel omschreven. Dit was de eerste stap om tot een waarborg voor de Indische pensioenen te komen, en inderdaad werden bij de Wet van 25 Mei 1918 (Stbl. No. 480) de gevraagde pensioenfondsen opgericht voor die Eur. en Inl. burgerlijke en militaire landsdienaren evenwel, die na 1 Januari 1907 in dienst zijn getreden, of zullen treden.

Uitbreiding der in het leven geroepen fondsen ten behoeve van de gepensionneerden en de voor 1 Jan. 1917 in dienst gekomen landsdienaren, noodig zijnde, werden hiertoe stappen gedaan, welke afstuitten op de groote kosten. In een audiëntie bij den toenmaligen Minister van Koloniën, aangevraagd en verkregen door den heer Fokkens voornoemd en den voorzitter van „Bendor", den gep. generaal-majoor Wijckerheld Bisdom, betoogde eerstgenoemde, dat zonder een leening aan te gaan, welke die hooge kosten zouden moeten dekken, het vereischte bedrag zou kunnen worden verkregen door h e t i n t o e p a s s i n g b r e n g e n v a n h e t b e g i n s e l, w a a r o p d e l e v e n s v e r z e k e r i n g m a a t s c h a p p ij e n t o t d e u i t k e e r i n g v a n j a a r l ij k s c h e l ij f r e n t e n k o m e n, met het gevolg, dat door hem een nota, waarin hij zijn denkbeeld uitwerkte, werd ingediend, welke beantwoord werd met de mededeeling, dat geen aanleiding was kunnen gevonden worden om die nota tot grondslag te nemen van de verdere behandeling dezer aangelegenheid.

Met dit ministrieel antwoord kon de Algem. Vergadering van den Pensioenbond van 8 November 1919 zich niet vereenigen, weshalve besloten werd zich te wenden tot de Tweede Kamer met een rekest-Januari l.l., waarin de zaak in den breede werd uitgezet en ten slotte verzocht om deze voor alle vóór 1 Januari 1917 benoemde Indische landsdienaren en gepensionneerden, zoowel E u r o p e e s c h e als I n l a n d s c h e, zoo gewichtige aangelegenheid te willen ter hand nemen, opdat zij een waarborg mogen verkrijgen voor de uitbetaling hunner pensioenen o n d e r a l l e o m s t a n d i g h e d e n, hetzij in den vorm van een fonds (fondsen), dan wel van een wet, waarin verklaard wordt, dat de Staat der Nederlanden die uitbetaling onder alle omstandigheden waarborgt. De Commissie voor de verzoekschriften heeft hierop der Tweede Kamer geadviseerd het adres neder te leggen ter griffie, ter inzage van de leden, daar overwogen dient te worden of het mogelijk is de reeds bestaande pensioenfondsen te laten gelden voor alle gepensionneerden. Voorloopig afwachten is nu het parool.

Het vorenstaande bevat een uittreksel uit een van de hand van den heer Fokkens bovengenoemd, voorzitter van den Pensioenbond van Indische Ambtenaren, verschenen vlugschrift (overgedrukt uit het „Koloniaal Tijdschrift") van Mei l.l. onder het opschrift: „Een dringend belang voor Indische Landsdienaren en Gepensionneerden."

Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen. *)

Den 11en Maart 1920 werd ten huize van Mevrouw van Deventer—Maas te 's-Gravenhage, op initiatief van een voor dat doel ingesteld voorloopig Comité, besloten tot oprichting van een vereeniging, die tot taak heeft, de stichting en instandhouding van „een Koloniale School voor meisjes en vrouwen", te 's-Gravenhage.

Het plan voor deze school is ontstaan uit den arbeid van mejuffrouw L. Hellemans, die gedurende enkele jaren als verpleegster moedercursussen had georganiseerd. Bij uitbreiding van deze cursussen met eenige z.g. tropische moedercursussen, bleek de belangstelling daarvoor zóó groot, dat binnen korten tijd 75 pCt. van haar leerlingen daartoe behoorden. Een duidelijk bewijs dus voor de groote behoefte aan voorbereiding voor meisjes en vrouwen, die zich naar de Koloniën begeven. Dit werk, door zuster Hellemans geheel op eigen initiatief en zonder steun ondernomen, kon op den duur niet op deze wijze door haar worden voortgezet. De financieele zijde van het vraagstuk en de kwestie van geschikte lokaliteiten vroegen dringend om oplossing. Zij besloot toen een Commissie te vormen, waaraan zij haar plan voorlegde en wendde zich tevens tot verschillende autoriteiten en vooraanstaande personen op Koloniaal gebied.

Uit de samenwerking van die personen ontstond, in overleg met zuster Hellemans, het plan voor een school.

De bedoeling van de jonge vereeniging is om op deze school door middel van verschillende cursussen de jonge meisjes en vrouwen voor te bereiden op haar leven in de tropen. Hierbij is in de eerste plaats gedacht aan de jonge echtgenooten van de ambtenaren bij het B.B., van de officieren en van de employé's der handelsmaatschappijen en plantages. Het is voor deze jonge vrouwen, die vaak zoo hopeloos onvoorbereid haar soms zeer zware en ernstige taak gaan aanvaarden, zeker niet overbodig, dat er in het moederland een poging gedaan wordt om haar die zoo hoog noodige voorbereiding te verschaffen. Het is zeker niet te verwonderen, dat zij in het vreemde land, ver van verwanten en vrienden (soms bijna uitsluitend op inlanders aangewezen) fouten begaan in haar gezinsleven, die voor de gezondheid, of het leven der haren onherstelbaar zijn. Het leven in de tropen stelt geheel andere eischen aan de kennis der huisvrouw en moeder in verband met zuigelingenverzorging, kraamverpleging, hygiëne, voeding en huiselijke ziekenverzorging dan hier in Holland. Menig ongelukkig afgeloopen ziektegeval of ongeval zou een ander verloop hebben gehad, indien de betrokken huisvrouw beter op de hoogte ware geweest van de eerste beginselen der bovenomschreven kundigheden.

Te meer is dit het geval, waar men in de binnenlanden vaak uren ver verwijderd is van een plaats, waar goede deskundige hulp te verkrijgen is en er juist, in verband met het klimaat en deszelfs eigenaardigheden, zeer veel afhangt van het eerste ingrijpen.

Een weinig meer kennis van kraamvrouwenverzorging zou menige met verlof in patria terugkeerende vrouw een ernstige gynaecologische operatie hebben bespaard. Ook het meestal totaal onbekend zijn met taal- en volkenkunde maakt het leven van menig jong vrouwtje onnoodig moeilijker. Het gezinsleven zal er stellig ook op vooruitgaan, wanneer de vrouw door voorbereiding beter tegen haar taak is opgewassen. Het is vooral in de tropen van niet te onderschatten belang, wanneer de vrouw in staat is haar echtgenoot een milieu te scheppen, dat hem de vele moeilijkheden van zijn werkkring vergoedt. Als hij het niet in zijn huis kan vinden, dan rest hem weinig anders dan de soos. Vandaar dat zooveel jongemannen huiverig zijn Europeesche vrouwen naar de binnenlanden te laten uitkomen; het gevolg is een sterk bloeiend concubinaat met alle daaraan verbonden minderwaardige gevolgen. Ook voor het betere verband tusschen de Europeanen en de Inlandsche bevolking is het van groot belang of de vrouw voorbereid is op haar omgang met de Inlanders en of zij in staat is hen te helpen. Wij denken hierbij in het bijzonder aan de controleursvrouwen, die nu stellig onvoldoende zijn voorbereid.

Het Bestuur der Vereeniging heeft zich reeds gewend tot Z.E. den Minister van Koloniën om een jaarlijksche subsidie tot instandhouding der school en tot de bij Indië betrokken maatschappijen om financieelen steun. Juist voor deze maatschappijen zal het werk der school van groote waarde zijn, daar het voor de werkkracht harer employé's van beteekenen-

*) Overgenomen uit het tijdschrift „Indië".
Red.-Com.

den invloed is, van welk gehalte hun gezinsleven is en of hun vrouwen tegen het Indische leven zijn opgewassen.

Reeds werden ons (ook van particuliere zijde) belangrijke toezeggingen gedaan, maar nog lang niet voldoende. Wij wenden ons tot allen, die er belang bij hebben, dat het Europeesche leven in Indië op hooger peil wordt gebracht, om krachtigen financieelen steun. Het moet niet langer kunnen voorkomen, dat wij jonge meisjes (soms nog bijna kinderen) naar Indië uitzenden, totaal onvoorbereid op de haar aldaar wachtende vaak groote moeilijkheden. Dit is, om geen scherper woord te gebruiken, onverantwoordelijk tegenover haar zelf en haar gezinnen.

In het programma der school zullen worden opgenomen: moedercursussen en leergangen over de beginselen der hygiëne, de voeding, de huiselijke ziekenverzorgen, taal-, land- en volkenkunde en verder al die bijzonderheden, die de practijk geleerd heeft dat een vrouw voor haar leven in de tropen moet weten.

Het Koloniaal Instituut heeft ons steun toegezegd in den vorm van leerkrachten en reeds heeft het Bestuur het oog gevestigd op personen, die den arbeid in de school met succes zouden kunnen uitvoeren. Indien het benoodigde kapitaal (*f* 60.000.—) bijeen is, kan tot den aankoop van een geschikt huis worden overgegaan en aan de verwezelijking der plannen worden begonnen.

Wie helpt ons dit mooie, nuttige werk tot stand te brengen? Zendt dan uw gaven op ruime, op goed Indische wijze aan de penningmeesteresse der Vereeniging: Mevrouw M. Stibbe, Sweelinckstraat 126, Den Haag.

W. A. L. ROS—VRIJMAN,
Presidente der Vereeniging
„Koloniale School voor meisjes en vrouwen'
te 's-Gravenhage.

Den Haag, 1 Juli 1920.

Nieuw Magazijn.

De aandacht wordt gevestigd op de opening van „Maison Balkanique", aan dat bekende oude grachtje, vlak bij Bosch en Dierentuin, vis à vis de autogarage „Mercedes".

Dit in alle opzichten naar de eischen des tijds ingerichte magazijn verkoopt uitsluitend geïmporteerde sigaretten, Havana- en Hollandsche sigaren.

Bij het binnentreden wordt de bezoeker aanstonds getroffen door de doelmatige en door properheid uitblinkende installatie, welke inderdaad „first class" mag heeten — een novum op dit gebied.

Voegen we hieraan toe dat de eigenaar, de heer G. H. Paré, die zijn inrichting naar eigen plan heeft ontworpen, tevens gezorgd heeft voor een gelegenheid tot keuring der verschillende merken, dan kan verdere aanbeveling gevoegelijk achterwege blijven.

Men brenge een bezoek en overtuige zich.

Alle bestellingen „franco huis".

Financieel Verslag „Boeatan" 1919.

Nota van Toelichting.

Winst- en verliesrekening. Het nadeelig saldo op 31 December 1919 bedraagt *f* 2554.58, dat met de nadeelige saldi sedert 1913 ad *f* 9388.29^5, een totaal uitmaakt van *f* 11.942.87^5, waarmede de vennootschap hoofdzakelijk sedert de oorlogsjaren is achteruitgegaan.

Het bedrag van den omzet, waaromtrent wordt verwezen naar Bijlage B, B^1, was *f* 3083.25 (*f* 1511.— E/R. en *f* 1572.25 consignaties), dus iets meer dan de verkoop in 1918;

tegen *f* 3011.27^5 (*f* 2093.42^5 E/R. en *f* 917 cons.) in 1918;

tegen *f* 3354.43 (*f* 2659.13 E/R. en *f* 655 cons.) in 1917;

tegen *f* 4771.28 (*f* 3980.35 E/R en *f* 790 cons.) in 1916;

tegen *f* 3615.52^5 (*f* 2811.42^5 E/R. en *f* 804 cons.) in 1915;

tegen *f* 4246.81^5 (*f* 3483.82^5 E/R en *f* 762 cons.) in 1914;

tegen *f* 7688.62^5 (*f* 5702.49^5 E/R. en *f* 1986 cons.) in 1913;

tegen *f* 9486.76^5 (*f* 7256.32 E/R en *f* 2230.4 cons.) in 1912.

Blijkens de balans, Bijl. A, beliep de onkostenrekening *f* 3836.15^5, tegen *f* 3706.69 in 1918, *f* 3446.40^5 in 1917, *f* 3314.58^5 in 1916, *f* 3286.22 in 1915, *f* 3548.74^5 in 1914, *f* 3560.80 in 1913 en *f* 3589.89^5 in 1912, zijnde ongeveer 124^5, 120, 10 69, 90^8, 83^5, 46^3 en 37^8 percent van den omzet. Bovendien ondergingen de fondsen der Vennootschap eene vermindering van *f* 456.49. Deze vermindering is met de specificatie der onkosten aangegeven in de Balans (Kolom 5). De geleidelijke stijging van het onkosten-percentage is zoowel het gevolg van hooger huur, hooger salaris en meerdere kosten van licht, brandstof, water enz. als van de vermindering van den omzet.

De waarde van de winkelgoederen bedroeg blijkens de balans op 31 December 1919 *f* 5583.94.

Er werd een winst gemaakt van *f* 550.75, tegen *f* 529.42^5 in 1918, *f* 982.52^5 in 1917, *f* 1770.23 in 1916, *f* 1744.55 in 1915, *f* 723.11 in 1914, *f* 3229.55 in 1913 en *f* 3142.28 in 1912.

Op commissierekening werd een voordeelig saldo verkregen van *f* 520.75^5, voortspruitende uit den verkoop in commissie van goederen van verschillende consignatarissen.

Gedurende 1919 werd door de vennootschap aangekocht verschillend koperwerk enz., door een particulier uit Oost-Indië medegebracht en waarvoor een bedrag van *f* 780.— betaald werd. De vroegere aanvoer van artikelen door correspondenten in Oost-Indië werd nog niet hervat wegens de zeer hooge vrachtprijzen, waardoor de voorwerpen bijna onverkoopbaar duur worden. In vroegere jaren hadden aankoopen plaats tot de navolgende bedragen, n.l. 1918 *f* 769.80, 1917 *f* 348.49, 1916 *f* 452.80, 1915 *f* 579.55, 1914 *f* 1331.90, 1913 *f* 3156.51 en 1912 *f* 3540.50.

Aan rente kon over 1919 worden gekweekt een som van *f* 566.56, tegen *f* 439.15 in 1918, *f* 450.6 in 1917, *f* 377.01 in 1916, *f* 411.03 in 1915, *f* 405.6 in 1914, *f* 330.22 in 1913 en *f* 226.92 in 1912.

Bijlage C. geeft de bedragen aan, door de Vennootschap nog schuldig aan verschillende consignatarissen ad *f* 1539.80^5; afrekening zal geleidelijk plaats hebben.

Op beleggingen, bijlage D, is een nadeelig koersverschil te constateeren van *f* 456.49.

De hoofden Inventaris en Publicaties gaan ook thans voor *f* 1.— op nieuwe rekening over.

Het saldo in kas op 31 December 1919 bedroeg *f* 281.02^5, overeenkomende met het kasboek op dien datum; dat boek is met de aanwezige effecten aan de Commissie van onderzoek vertoond.

Door diverse correspondenten is aan de Vennootschap hetzelfde bedrag verschuldigd als op 31 December 1918.

De rekening met de Heeren Scheurleer en Zoonen alhier, sluit met een bedrag in ons voordeel van *f* 417.23 (Bijlage E).

Van de in commissie gegeven goederen is *f* 165.15 op nieuwe rekening overgebracht.

Het kapitaal der Vennootschap bleef ongewijzigd op *f* 30.000.—.

Een en ander samenvattende mag de financieele toestand der Vennootschap niet bemoedigend genoemd worden. Krachtige maatregelen zullen noodig zijn, om daarin verbetering te brengen.

's-Gravenhage, 10 Juli 1920.

Voor den Raad van Beheer:

G. VAN BERESTEIJN—TROMP, Presidente.
W. N. M. HUART, Thesaurier.

Nagezien en accoord bevonden,
Den Haag, 14 Juli 1920.
v. BENNEKOM.
H. L. LEVERT.

Balans per 31 December 1919.

1	Aandeelen in portefeuille	*f*	4200.—
4	Beleggingen	,,	8030.96
7	Diverse correspondenten	,,	942.12^5
9	Goederen in commissie	,,	165.15
12	Inventaris	,,	1.—
17	Publicatiën	,,	1.—
18	Scheurleer en Zoonen	,,	417.23
25	Kassa	,,	281.02^5
48	Winkelgoederen	,,	5583.94
58	Verlies saldo	,,	11942.87^5
		f	31565.30^5

13	Kapitaal	*f*	30000.—
54	Diverse consignatarissen	,,	1539.80^5
49	Crediteuren	,,	25.50
		f	31565.30^5

Verlies- en Winstrekening over 1919.

31	Onkosten	*f*	3836.15^5
2	Koersverlies op effecten	,,	456.49
		f	4292.64^5

48	Verkoop van winkelgoederen	*f*	550.75
5	Commissie	,,	520.75^5
49	Interest	,,	566.56
19	Subsidie	,,	100.—
	Verlies	,,	2554.58
		f	4292.64^5

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

„Indië Weerbaar".

De heer J. G. Boon bespreekt in het „Soer. Hbl." de zienswijze van generaal Snijders, gewezen opperbevelhebber van het Nederlandsche leger gedurende den mobilisatietijd, uitgedrukt in diens lezing voor de Verg. „Indië Weerbaar" te Bandoeng.

„Het Nederlandsche volk heeft niets geleerd", betoogt generaal Snijders o.a.

Wanneer men op 70-jarigen leeftijd tot die conclusie is gekomen, zegt Schr. o.m., en dan nog hoopt een steentje te kunnen bijdragen, dat tot verbetering der psyche van ons volk kan voeren, dan is het brengen van een eerbiedig saluut aan den grijzen Nederlandschen generaal een dankbaar aanvaarde plicht. Waar echter de generaal in zijn verbeelding ziet een machtigen Nederlandschen Statenbond met 45 millioen zielen, Nederland en Ned.-Indië, beide zelfstandig en zelfbesturend in eigen inwendige aangelegenheden, doch onder de souvereiniteit van het Oranjehuis nauw vereenigd en verbonden in zaken van buitenlandsche- en economische politiek; verbonden ook door een eeuwenoude samenhoorigheid en een daaruit gegroeide innige belangengemeenschap; machtig door rijkdom en welvaart, door den invloed van zijn geest en cultuur; geëerd en geëerbiedigd om de uitkomst van zijn imposanten beschavingsarbeid, om zijn vrijheid en de vrijzinnigheid zijner instellingen en beginselen, daar jaagt hij een onzes inziens onbereikbaar ideaal na, omdat die Statenbond uit zulke heterogene bestanddeelen zou bestaan, dat zelfs de oude Oostenrijksche monarchie er een homogeen lichaam bij zou gelijken. Maar zelfs al ware de stichting van zulk een bond een mogelijkheid, dan zou zij kosten een aantal jaren, zóó groot, dat moeilijk verwacht kan worden, dat ons de tijd zal worden gelaten tot die stichting.

Men moge idealist zijn — en o.i. telt de wereld er nog te weinig — men moet zijn idealen een reëelen ondergrond geven, wil het idealisme in de toekomst vruchtdragend kunnen zijn.

Over de verdediging van Indië sprekend, zegt gen. Sn.: „Het onbereikbare van een verdediging van geheel Indië inziende, heeft men indertijd gemeend zich tot die van Java alleen te moeten bepalen. Maar ook dit gaat het vermogen der tot dusver beschikbare krachten verre te boven, gegeven de groote uitgestrektheid van dit eiland, zijn voor de verdediging ongunstigen langwerpig smallen vorm, het groot aantal, voor den vijand bruikbare anker- en landingsplaatsen en havens.

In vroegeren tijd kon intussen de gedachte alleen Java te verdedigen, recht van bestaan hebben. Maar heden niet meer.

Naar gelang de economische ontwikkeling der overige eilanden voortschrijdt — en gelukkig zijn wij in dit opzicht op den goeden weg — naar die mate wordt het minder toelaatbaar die gedeelten van ons gebied onverdedigd prijs te geven aan den eerste den beste, die ze nemen wil. Dat verbiedt onze nationale waardigheid; dat zou noodlottig zijn voor ons staatkundig prestige tegenover de Indische volken; dat zou zijn verzaking van onzen plicht tegenover de wakkere ondernemers, die hun geld en hun krachten geven, om ons Indisch Rijk op te heffen tot bloei, welvaart en beschaving. Maar bovendien zou de inbezitneming van den archipel buiten Java leiden tot een economische- en strategische isoleering van dit eiland zelf, waardoor dit weldra zonder strijd, den vijand als een rijpe vrucht in den schoot zou vallen. Want Java is onmachtig gedurende noemenswaardigen tijd zelfstandig economisch te leven."

Volkomen juist en geheel in de lijn van wat wij reeds jarenlang prediken, merkt de heer Boon o.m. op. Z.Exc. ziet den toestand, waarin zoowel Nederland als Indië kunnen, zullen komen, zeer goed in, wanneer hij zegt: „Stel: een der groote zeemogendheden aan den Indischen- of den Grooten Oceaan verzet zich tegen een bondsbeslissing en verklaart den oorlog aan een ander rijk.

Zij voorziet, dat de tegen haar uit te zenden bondsstrijdmacht om geografische- of strategische redenen haar doortocht zal nemen door den Ned.-Indischen archipel. Nu mag men toch niet aannemen, dat bedoelde zeemogendheid zal blijven afwachten, totdat die doortocht volbracht zal zijn? Zij zal integendeel den tijd, gedurende welken die bondsmacht wordt gevormd, samengetrokken en tegen haar afgezonden (wat alles nog geschieden moet, nadat de Volkenbond heeft besloten op te treden; zie Art. 16, 2e al. V. B. Statuut), benutten om — wetende, dat Ned.-Indië dien doortocht zal toelaten en bevorderen (Art. 16, 3e al. als voren) en dus geen beroep op onzijdigheid kan doen — zich op den weg der bondsmacht — de door ons gebied vast te leggen, vlootsteunpunten en hulpbases te bezetten, steenkolen- en oliedepôts, herstellingswerkplaatsen, stapelplaatsen van voorraden in het bezit te nemen. Zoo krijgt Indië een oorlog in zijn gebied onverhoeds en uit de eerste hand, terwijl het bij zijn verweer voorloopig uit-

sluitend op eigen kracht zal zijn aangewezen. Gegeven het onverminderd en nog dagelijks aan den dag tredend imperialisme der groote mogendheden, haar expansiebehoeften en onderlingen naijver, zal men moeten erkennen, dat voor Ned.-Indië het oorlogsgevaar door de instelling van- en Nederland's toetreding tot den Volkenbond vermeerderd is. Datzelfde geldt voor Nederland, gelegen in een strategisch brandpunt te midden van onderling vijandige of op elkander naijverige groote mogendheden."

Maar wat voor ons geldt, slaat op elke natie, vervolgt de heer Boon; en aangezien het meest waarschijnlijke geval is, dat een zwakkere door een sterkere natie zal aangegrepen worden en zij het er niet op mag laten aankomen, dat haar gebied gevioleerd, verwoest en uitgeput wordt vóór het tijdstip, dat hulp van den Volkenbond nadert, zal hij zich tegen het meest voor de hand liggende gevaar reeds wapenen door in het kader van den Volkenbond, zich aan te sluiten bij andere naties, welker belangen in groote lijnen en in dat opzicht met de hare samengaan. Zoo kunnen wij ons geen door Duitschland aangevallen Frankrijk denken, zonder dat Engeland het bijspringt en evenmin kunnen wij ons een aangevallen Nederland denken of een aangevallen Indië, zonder dat het Engelsche imperium voor ons in de bres springt. Wil zulk een hulp echter effectief en tijdig kunnen werken, dan dienen de verdedigingsstelsels dier naties in elkaar te grijpen. Had België een verbond met Frankrijk gehad, dan was het niet onmogelijk geweest, dat — bij behoorlijke krachtsinspanning van e.g. land — de Duitsche invasie aan de Maas reeds was gekeerd geworden. Ongetwijfeld was dan aan ons land het lot ten deel gevallen, dat België in '14 beschoren is geweest. Reeds vóór den oorlog had het daarom op onzen weg gelegen een krachtige flankdekking te vormen van den zuidelijken buurstaat.

Schr. sluit zich dan ook geheel aan bij het betoog van den heer J. C. C. Tonnet, waar deze de defensiestelsels van Nederland en zijn koloniën besprak. Hem acht Schr. een optimist, die zijn idealen een stevigen ondergrond geeft. De verwezenlijking van het ideaal van gen. Sn. — de mogelijkheid er nog buiten gelaten — ligt in een zóó verre toekomst, nog verder dan die van een economisch weerbaar Indië, dat het van een juist politiek- en militair inzicht getuigt, om zich ook in dien langen tusschentijd tegen alle gebeurlijkheden te wapenen. Alleen — de generaal is het volmaakt met Schr. eens — kunnen wij niets; opgenomen in een bond van staten die althans voorloopig belangen-gemeenschap hebben, kunnen wij veel.

De heer Boon besluit: Hoe goed bedoeld de redevoering van generaal Snijders dan ook moge zijn, zij heeft Ned-Indië niet gegeven wat het er van mocht verwachten. Z. Ex. vulle haar aan en trede in een debat, dat wij aan de hand van vroegere voorstellen door ons gedaan en kort geleden ook in Nederland naar voren geschoven door Tonnet, bij dezen openen.

„Indië zal behouden blijven of verloren gaan door een beslissenden zeeslag, die niet dóór ons, maar ook niet zonder ons geleverd zal worden. En al zal misschien de Nederlandsche vlag niet blijven waaien in den archipel, zij zal dit wèl te Aden, te Melbourne, te Kaapstad, d.w.z. voor Indië, en van daaruit desnoods zal Nederland heroveren, wat eventueel voorloopig verloren mocht zijn gegaan."

Ziehier een mannelijke verklaring, welk in duidelijkheid en eenvoud bijna die nabij komt, door Clémenceau gedurende den oorlog geuit: Ik zal vechten voor, ik zal vechten in, ik zal vechten achter Parijs.

„Tonnet's woorden, generaal Snijders, hebben bij ons gezond nuchter oordeelende Indische Nederlanders gepakt. Daaraan hadden zij houvast; dat hebben zij niet gevonden in Uw door hen begrepen, maar niet onderschreven ideaal van den groot-Nederlandschen statenbond, welks toekomstbeeld zich voor hen in het oneindige verliest.

Filmkeuring.

In verband met het in werking treden der bi[o]coop-ordonnantie, zullen alle films in 't vervolg d[oor] een centrale commissie te Batavia voor hun ver[too]ning in den archipel gekeurd moeten worden. (Loc.)

Studiebeurzen Technische Hoogeschool.

De opening der T. H. te Bandoeng brengt de noo[d]zakelijkheid mede om voor de studie van die inri[ch]ting van onbemiddelde jongelieden van goeden aa[n]leg, beurzen beschikbaar te stellen. Het ligt volge[ns] de begrooting voor 1921 in de bedoeling om vo[or] studie aan inrichtingen van hooger onderwijs [in] Nederland geen beurzen meer toe te kennen op de[n] voet van het Kon. Besl. in Ind. Stbl. 1918 No. 74 voor die studieinrichtingen, waartoe Indische inste[l]lingen van hooger onderwijs de gelegenheid biede[n] (voorshands dus alleen voor de studie van civielin[ge]nieur). De beurzen zullen ten hoogste *f* 800 be[]dragen. Voor 1921 wordt gerekend op 3 beurzen gedurende het eerste en 6, gedurende het twee[de] halfjaar. (Loc.)

Een studiebank.

Het „Bat. Nwsbl." schrijft o.m. dat men tha[ns] gereed gekomen is met de jarenlange voorbereidin[g] van de plannen om, op initiatief van den heer Klu[s]man, te geraken tot de oprichting van een Studi[e]bank, welke ten doel heeft het verschaffen van fond[]sen aan studeerende personen, die daarvoor in d[e] termen vallen, waarbij niet wordt gelet op kunn[e] ouderdom, godsdienst of landaard.

Men gaat hierbij niet uit van het bekende ide[e] van vrije studie, dat mogelijk wordt gemaakt doo[r] studie-beurzen en studie-fondsen. Neen de Studiebank beoogt, zooals de naam zulks reed[s] uitdrukt, de noodige gelden te verschaffen aan jon[ge]lui om zich in een bepaalde richting te ontwikke[]len, doch onder conditie, dat zij die gelden leenen van de „Bank" om na genoten opleiding de ver[]strekte fondsen geleidelijk terug te geven.

De jongelui betalen dus inderdaad hun eige[n] studie; zoodra zij zich dank zij de opleiding een goede positie hebben weten te verschaffen en de voorgeschoten gelden hebben gerestitueerd, zijn zij niemand dank verschuldigd en hebben zij aan nie[]mand eenige verplichting. Men krijgt het geld niet, men leent het, op uiteraard allergunstig[e] condities.

De heer Klusman, de geestelijke vader van deze plannen, heeft als goed handelsman redeneerend, ge[]zegd: evengoed als wij crediet verschaffen aan Chi[]neezen, evenzoo geven wij nu crediet aan jongelui, die door gebrek aan middelen hun studies niet kun[]nen voortzetten.

De rente krijgt de handel terug in den vorm van goed-opgeleide krachten, welke bij het bestaande personeels-gebrek in Indië ons allen goed te stade zullen komen.

De bronnen van inkomsten der Vereeniging zijn: Contributies, vrijwillige bijdragen, erfenissen, lega[]ten, schenkingen en alle andere gewettigde midde[]len.

De Studiebank leent onder de voorwaarden en in den vorm door het bestuur voor elk geval in het bijzonder vast te stellen, geld uit aan hen, die zulks, naar het oordeel van het bestuur, behoeven ter voortzetting en voltooiing van studies. Dezulken blijven tegenover de Studiebank debiteur, totdat het geleende bedrag, vermeerderd met een kleine rente voor administratiekosten, aan de Vereeniging zal zijn terugbetaald. In de meeste gevallen zal die terugbetaling successievelijk in payementen geschie[]den, nadat de afgestudeerden zich een positie in de maatschappij zullen hebben verworven.

UIT DE INDISCHE PERS.

De installatie van den Regent van Bandoeng. Zaterdagavond, den 10en April 1920, was er ten Regentshuize te Tjiandjoer eene afscheidsreceptie van den

vertrekkenden Regent, die in die functie te Bandoeng is benoemd en waarvan tal van personen gebruik maakten een afscheidsgroet te brengen aan dit inlandsche bestuurshoofd en zijne familie, die de sympathie genieten van allen, waarmede zij in aanraking komen.

De Chineesche ingezetenen boden daarbij den Regent een herinneringsgeschenk aan.

Maandag, den 12en April, had het vertrek naar Bandoeng plaats. Een duizendtal personen deden daarbij uitgeleide en de locomotief van den trein was met bloemen versierd.

Ter hoofdplaats Bandoeng aangekomen, trok de Regent bij zijne moeder in om zich des middags ten 12 ure naar de Regentswoning te begeven. De Resident en alle ambtenaren, wier aanwezigheid voor de installatie noodzakelijk was, waren dáár verzameld, zoomede een groot aantal belangstellenden, waaronder vele Nederlanders en Chineezen.

Alle officieele personen, waaronder de Legercommandant, de aanwezige generaals, de burgemeester, de inlandsche prijaji's, enz. waren in vol ornaat.

De Regent had plaats genomen in het midden.

Rechts van dezen zaten de Resident en de Legercommandant; links de burgemeester, de assistent-resident, enz.

Nadat de secretaris der Residentie het benoemingsbesluit had voorgelezen, hield de Resident een toespraak, welke door den Regent werd beantwoord.

Daarna had de beëediging plaats en werd de champagnewijn rondgediend. (Djawa Tengah 14 April 1920).

Critick op de berichten, welke het „Aneta"-bureau telegrafisch naar Nederland zendt. Het „Aneta"-Bureau heeft onlangs naar Nederland geseind dat Raden Rachmad, de jongere broeder van Sosrokardono, door de politie was in hechtenis gesteld, aangezien hij op de som van *f* 3500 beslag had gelegd, teneinde daaruit de kosten van de reis naar Nederland van Alimin te bestrijden.

Het Beheer van de Neratja heeft, naar aanleiding van dit bericht, een onderzoek ingesteld en bevonden dat dit bericht geheel en al op fantasie berust, het daarbij betreurende dat het Aneta-Bureau er blijkbaar behagen in schept om berichten, die op de Inlanders betrekking hebben, steeds in slechten zin aan te dikken.

Ook de redactie van de *Djawa Tengah* betreurt in haar nummer van 4 Mei 1920 deze eigenschap van het Aneta-Bureau en verklaart, dat ook zij de ervaring heeft opgedaan dat dit Bureau herhaaldelijk zulke verkeerde voorstellingen van zaken geeft.

Dat is misschien nu wel niet zoo zeer te wijten aan het Aneta-Bureau zelf dan wel aan den rapporteerenden correspondent, die meer objectief zal moeten zijn.

Van onderwijzer tot politieman. Ganden Seta schrijft in de *Neratja* van 20 April 1920, dat op den 23en van die maand de 1ste Inlandsche onderwijzer op de Hollandsch-Indische school aldaar, de heer M. Djajengminardo, zijne functie zou neerleggen om eene betrekking bij de politie te aanvaarden en voor dat doel te Batavia een cursus voor opziener van de politie zou volgen.

Met ingang van 1 Mei 1920 zou hij alvast tot adspirant-politie-opziener te Tegal worden benoemd en als zóódanig worden bezoldigd met *f* 200.— per maand, plus *f* 25.— per maand huishuur, verder *f* 10.— per maand reisgeld en *f* 20.— per maand toeslag of te zamen *f* 255.— per maand.

In de maand Augustus begint te Batavia de cursus en na een afgelegd gunstig examen volgt dan de definitieve benoeming tot politie-opziener 2e klas op *f* 250.— per maand plus de emolumenten.

Het lijkt oppervlakkig vreemd dat een onderwijsman tot politieman wordt benoemd en dat hij gekozen werd uit de vele inlandsche mede-sollicitanten.

Doch voor de collega's-onderwijzers is deze overgang een gunstig teeken, waaruit blijkt, dat de Inlandsche onderwijzers in Ned.-Indië bij een anderen tak van dienst kunnen overgaan, als dit in het belang van den dienst nuttig wordt geacht en zij dus niet ten allen tijde op den dienst bij het Inlandsch onderwijs zijn aangewezen.

Deze benoeming is dan ook met vreugde in de Inlandsche onderwijzerswereld begroet, want zij maakt een einde aan de algemeen verspreide meening dat men, eenmaal bij het Inlandsch onderwijs in dienst getreden zijnde, daar niet uit kan komen.

Het is nu maar te hopen, dat de heer Djajengminardo zijne talenten bij den politiedienst zal kunnen toonen en dat hij het corps Inlandsche onderwijzers geen oneer zal aandoen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De redenen van de beweging der studenten in China.

Deze zijn volgens mededeeling, voorkomende in de *Djawa Tengah* van Mei 1920, niet alleen gelegen in het oprecht verlangen om van de Chineesche Republiek eene werkelijk vrije Republiek te maken, doch ook om er op aan te sturen dat de Chineesche Regeering algeheele openbaarheid geeft aan het Chineesche volk van al de geheime tractaten, overeenkomsten en nota's, welke zij met Japan heeft gesloten.

Ten aanzien van dit laatste punt bestaat er geen verschil tusschen de partijen in China, die allen van meening zijn dat, zoolang China onder Japanschen invloed staat en de bestaande verhoudingen tusschen China en Japan aan het volk onbekend zijn, er van eene oplossing van de binnenlandsche geschillen geen sprake kan zijn.

China moet weten wat onder China wordt verstaan en of het de bedoeling van Japan is om het Russisch aandeel in de Chinese Eastern Spoorweg over te nemen.

Ook moet het Chineesche volk kennis nemen van de mogelijkheid, of de Chineesche Regeering het uit den oorlog met Rusland verkregen gebied zal gaan verdeelen om als onderpand te dienen voor geleende gelden.

Het zijn de Chineesche studenten, die zich tot taak hebben gesteld openbaarheid van de Regeering uit te lokken en zij worden tot zulk eene actie wel gedwongen, omdat de andere elementen het stilzwijgen bewaren, w.o. ook het oude Parlement, dat te lang eene veel te zwakke houding in deze heeft aangenomen en bewijzen te over heeft gegeven, dat het geen steun is voor tal van Chineesche Bevolkingsgroepen.

Bovendien maken de Chineesche nieuwsbladen melding van een optreden der Chineesche Regeering tegen de Chineesche studentenbonden en bevat de *Peking Press* zelfs de circulaire, welke door het Bureau van Politie te Peking aan het Departement van Buitenlandsche Zaken is gezonden.

Daarin wordt o.m. gezegd, dat het ten duidelijkste is gebleken dat de te Shanghai aanwezige studentenbond, waarvan de statuten in de *Shanghai Press* zijn bekend gemaakt, deze per circulaire aan de andere studentenvereenigingen in China hebben gezonden, met verzoek om hulp en steun.

De circulaire, welke voor Peking was bestemd, werd aldaar door het Bureau van Politie aangehouden, aangezien het volgens de artikelen 8 en 12 van het Reglement van Politie aan de studenten verboden is zich met de daadwerkelijke politiek in te laten.

De Politie in China vindt, dat de daaraan bestede tijd beter in het belang van de studie kan worden benut. Zij ziet bij die meening evenwel over het hoofd, dat de vroeger gehouden demonstraties van de studenten hoofdzakelijk waren gericht tegen de houding van de Diplomatie.

De Chineesche Regeering heeft altijd hoop gehad, dat onderlinge scheiding en verdeeldheid van zelf een einde zouden maken aan de studentenbewegingen, doch nu die zaken een geheel andere richting zijn uitgegaan dan verondersteld en gehoopt werd, is door het Ministerie van Onderwijs, op voorstel van het Bureau van Politie te Peking, aan den civielen Gouverneur van Kangso en den militairen Commandant van Shanghai de instructie gegeven om met alle beschikbare middelen en met kracht alle bewegingen van de studenten den kop in te drukken en de bestaande voorschriften met klem te handhaven.

Intusschen is op 14 April 1920 te Peking het on-

derzoek van 40 studenten begonnen, die aan de vroegere opstootjes hebben deelgenomen.

Op dienzelfden dag boden een 600-tal studenten zich aan voor hetzelfde onderzoek en verzochten zelfs in voorloopig arrest te worden gesteld, aangezien zij meenden ook schuldig te zijn.

De rechterlijke autoriteit heeft naar aanleiding hiervan eene circulaire uitgegeven, waarin bekend wordt gemaakt dat in dergelijke verzoeken niet kon worden getreden.

De gehouden Fancy-fair te Kediri. De *Pewarta Soerabaija* van 14 April 1920 maakt melding van een op den avond van den 9en dier maand ter hoofdplaats Kediri gehouden Fancy-fair in de Societeit „Brantas", waarvan de opbrengst moest dienen voor een Wees- en Armhuis ter plaatse.

De Chineesche gemeente toonde voor deze liefdadigheidsvoorstelling groote belangstelling en zeker niet het minst de Majoor-Chinees-titulair, de heer Djie Thaij Hien, die op dien avond een eethuis exploiteerde, waarin hij werd bijgestaan door zijne echtgenoote en dochters.

De uitkomsten van deze fancy-fair, welke slechts één avond duurde, waren bevredigend.

Er werd ƒ 10.000.— geïnd, waarvan ƒ 3000.— werd ontvangen uit het Eethuis.

Hetgeen door de Bar, de Restauratie van den Resident en de warong van den Regent, waar men allerhande goed toebereide spijzen kon krijgen, moest worden gestort, daarvan was het juiste bedrag niet bekend.

Aan den Majoor-Chinees-titulair van Kediri wiidt de berichtgever een woord van hulde en dank voor al zijne bemoeiingen en zijn liefdadigheidszin, in de hoop dat hij de belangen van zijn landgenooten niet zal vergeten.

De Chineezen toch kunnen best ook geld gebruiken en de Tjiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging ter plaatse zeer zeker, want als deze geldelijk niet wordt gesteund, kan zij hare matten wel oprollen.

Ook in andere zaken zal men gaarne den Majoor-Chinees in beweging zien komen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Macedoniër.

In het Aug.-Nr. van dit Zendingstijdschrift vervolgt Ds. D. Pol zijn lezenswaardige beschouwingen over het land en de bewoners van Midden-Java ten Zuiden". — Ds. H. Dijkstra geeft een overzicht van een dezer dagen verschenen boekje van de hand van Ds. M. Lindenborn, waarin de zendeling J. L. Zegers (te Indramajoe in de jaren 1870—1890) uit zijn dagboek geteekend wordt. — Verder wordt o.m. in de rubriek „Uit mijn Camera" van Ds. Dijkstra de aandacht gevestigd op een 4-tal nieuwe uitgaven van de Ned. Zendingsvereeniging, n.l.: I. Het bewerken van den Zendingsbodem, door zendeling H. van der Klift op Z.-O.-Celebes (ƒ 0.25). — II. Karon. De kleine verschoppeling, door J. H. Blinde (ƒ 0.25). — III. Allah Akbar, door M. Lindenborn (ƒ 0.25) en IV. het boven reeds genoemde boekje over zendeling Zegers (ƒ 0.60).

Lichtstralen op den Akker der Wereld.

Afl. III van jaarg. 1920 is gewijd aan de nagedachtenis van Christiaan Albers (geb. 1837, overl. 17 Febr. 1920 te Zeist), zendeling der Nederl. Zendingsvereeniging. Schr. is zendeling J. H. Blinde.

Annalen Missiehuis Tilburg.

Pr. J. Yernaux vertelt in het Aug.-Nr. het een en ander over het Missiewerk op de Kei-eilanden. — Onder het opschrift „Schetsen uit Tanimbar" deelt Pr. P. Drabbe eigenaardige bizonderheden mede over het verhuizen van heele kampongs; niet alleen de roerende, maar ook de onroerende goederen met de huizen incluis worden daarbij medegenomen. Echt Amerikaansch, met het verschil, dat zoo'n verhuizing wat heel lang, soms wel een jaar duurt. Dat komt — zegt Pr. Drabbe — omdat de Tanimbarees één dag werkt en er dan zes rust, en bovendien op dien éénen werkdag ook nog meer rust dan werkt!

Neerlandia.

In de Aug.-afl. een artikeltje van den hr. Fr. Oudschans Dentz „De Hollandsche boeren in Suriname. Een herdenkingsdag." — Verder de maandelijksche Indische causerie van Ds. van Lingen, die het thans hoofdzakelijk heeft over Bandoeng, „de villastad op de hoogvlakte".

Maleische grammatica.

Als uitgave van de Kon. Militaire Academie te Breda is verschenen de vierde, gewijzigde druk van „Maleische taal. Overzicht van de grammatica, door Prof. C. Spat, hoogleeraar aan de Kon. Mil. Ac."

Nationale Staatkundige Gids.

Onder het opschrift „De economische politiek der Indische Regeering", bevat het 29 Juli-Nr. van dit weekblad eene beschouwing naar aanleiding der benoeming eener commissie die in opdracht kreeg onderzoekingen in te stellen betreffende den toestand der coöperatie in Indië.

Assaineering van Sibolga.

Bij Albrecht en Co. te Weltevreden is verschenen een boekwerk, waarvan de uitvoerige titel luidt: „Departement der Burgerlijke Openbare Werken. Mededeelingen en Rapporten. Afdeeling G. Werken in het belang van de gezondheid 1919. No. IV. Assaineering van Sibolga, door H. G. Nieuwenhuis, architect van den Waterstaat." Dit, ook door illustreering hoogst belangrijk geschrift bevat vele interessante en waardevolle gegevens; vooral op het gebied der malariabestrijding vermeldt het bijzonderheden, waardoor het rapport (de schrijver was tevens uitvoerder der assaineeringswerken), voor de in de tropen op het gebied van volksgezondheid werkzame technici vooral van waarde zal zijn. De hoofdstukken I en II, resp. getiteld: „Eenige mededeelingen over Sibolga en de beteekenis dier plaats" en „Klimaat, ligging en plaatsbeschrijving", vullen in menig opzicht de bestaande beschrijvingen aan.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 17: Makassaren, door H. C. (met afbeelding van een Makassaarschen bediende die, gewapend met lans en dolk, een nog al oorlogzuchtigen indruk maakt). — Het volgende artikel handelt over Bandoeng, de stad welke zich zoo verbazend snel ontwikkelt; fraaie illustraties zijn aan de beschrijving toegevoegd. — Verder vindt men in deze afl. het eerste gedeelte der rede, uitgesproken door den hr. Engelenberg, ter gelegenheid der „Indië Weerbaar"-vergadering te Bandoeng op 24 Mei j.l. — Ten slotte een leerrijk stukje: Posteneleven, door F. J. van der Lijke Prins. VII. Onze bedienden (wordt vervolgd).

Die katholischen Missionen.

In de Juli-afl. een artikel van G. Lehmacher S. J. over Celebes, dat een algemeenen indruk geeft van land en volk; blijkbaar heeft de schr. van deugdelijke bronnen gebruikt voor zijne beschrijving.

Commercial Holland.

De hr. J. J. Paerels schrijft in No. 21 een interessant, geïllustreerd artikel: Nutmeg and clove culture in the East Indies. — De hr. C. J. Dixon houdt eene beschouwing (eveneens met illustraties), getiteld: The east coast of Sumatra and its cultivation", voornamelijk handelend over de rubbercultuur in dat gewest.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 31: Prijs van geraffineerde suiker in den kleinhandel voor gewoon gebruik in verschillende landen op 1 Juli 1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Over de wenschelijkheid van de instelling eener medische arbeidsinspectie in Ned.-Indië, door Dr. W. J. Bais (Betoog dat de tegenwoordige ambtenaren van de arbeidsinspectie op hygiënisch en medisch gebied de noodige speciale kennis missen, om ten volle voor hun taak berekend te zijn). — Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië over 1918, besproken door Dr. J. C. Koningsberger. — Vereeniging ter bevordering van landbouw en nijverheid „Djember". (Overzicht uit het jaarverslag over 1919). — Koloniale Staten van Suriname (openingsrede waarn. Gouverneur). — Uitvoer van Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen enz., benevens een opgave van literatuur over rubber.

In- en Uitvoer.

No. 30 bevat een opstel over de wereldproductie en -consumptie van rubber. We ontleenen er de mededeeling aan dat van al de grondstoffen, door de moderne industrie gebruikt, ruwe rubber wellicht de eenige is, die in de oorlogsjaren niet in prijs is opgeloopen; de rubberprijzen waren in 1919 zelfs aanmerkelijk lager dan in 1913. Toch is het verbruik in zeer sterke mate toegenomen; in 1919 werd over de geheele wereld bijna driemaal zooveel verbruikt als in 1913.

Sluyter's monthly East Indian Magazine.

No. 2 van dit nieuwe Indische, te Batavia verschijnend maandschrift is, wat inhoud (tekst zoowel als illustratie) betreft, even belangwekkend als het 1e Nr. Inhoudsopgave: The Engineering Congress at Batavia by van der Kop. — Singapore, the Lion-city of Malacca. — The cultivation of cocoa on the plantation „Bodeg" (in Soerakarta), by J. G. van der Held. — The buildings of the Educational Department at Weltevreden. — A visit tot one of Java's crater regions, by J. Karow. — Excavations of Hindu-Javanese antiquities at Panataran, by Dr. F. D. K. Bosch. — The first Netherlands Indian Annual fair at Bandoeng. May 17th. June 5th 1920, by L. van Vuuren. — Toba lake, a touristical and geological sketch, by Dr. J. Zwierzycki. — Two views from Bali. — The timber trade in Netherlands India, by J. J. Menger. — Rainfall and cultures in Netherlands India, by Dr. E. C. Jul. Mohr.

Het Missiewerk.

No. 1 van den 2en jaarg. bevat o.a. de volgende bijdragen: Celebes' nieuwe Apostolische prefectuur, door Mgr. Dr. G. J. Vesters (met portret). — Indië en de Indische missies. Het zilveren priesterfeest van Mgr. M. G. Vuylsteke, apostolisch-vicaris van Curaçao, door P. J. Verlet. — Gouden jubilé der Dominicaansche Missie op Curaçao.

De Tropische Natuur.

Inhoud van afl. 6, jaarg. 1920: Porpita, door Dr. H. C. Delsman. — Een interessante gast van Aristolochia (Papilio aristolochiae Fabr.), door S. Leefmans. — Van Rafflesia en Amorphophallus, door J. C. van der Meer Mohr. — Een fietstocht in het Bantamsche, door M. E. J. — Excursie van de afdeeling Batavia naar Soenter, door M. E. Engles-Julius (al deze bijdragen met afbeeldingen).

Het Nederlandsche Zeewezen.

No. 15 (van 1 Aug.) bevat een beschrijving van de haven van Makassar, benevens eenige statistische cijfers omtrent de havenbeweging, havengelden, enz. Behalve eenige toepasselijke plaatjes, een duidelijke voorstelling van de haven.

Zendingstijdschrift „De Opwekker".

Hoofdzakelijke inhoud der Juni-afl.: Inlandsche kerk en uitlandsche zending op het zendingsterrein. — De schoolarbeid van het Ned. Zendelinggenootschap in de Minahassa. — Onze vooruitzichten als wij niet meer in de zending kunnen arbeiden, door J. Metz. — Hongerlijdende zendelingen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 52 van den vierden jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Bij het portret (n.l. van den hr. P. van Leersum), door C. F. B. — Algemeene Plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — Causerieën over natuurwetenschap (vervolg), door H. van Meurs. — Harmsen's vondst (met betrekking op de Bruine binnenbastziekte), door C. M. Hamaker. — Canavallia Lineata. De groenbemester voor gronden tot 1500 voet boven zee, door H. Veen Sr. — Zuiggasmotoren, door M. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten bevatten o.a.: Een gouden tabaksjaar. — Welke waarde hebben de practische ervaring en het wetenschappelijk onderzoek voor den tropischen landbouw en hoe moet de onderlinge verhouding zijn? Voordracht door W. J. Garretsen. — Voordracht over bevordering der volksgezondheid op een door cultuurondernemingen, gehouden door Dr. Ch. W. F. Winckel.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud van jaarg. 4, No. 5: Over de oorsprong van het melksap van Hevea Brasiliensis op grond van proeven met geringde boomen, door Dr. W. Bobilioff. — Enkele gegevens over de hernieuwing van den bast bij Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — Latex en rubber van individueele boomen. I. Methodiek, door Dr. O. de Vries.

Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde.

In No. 4 van jaarg. 1920 (tweede helft) schrijft Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan een artikel „Over de penis-staafjes der Inlanders van den Indischen Archipel".

Handleiding Inl. Bestuursambtenaren.

Van het seriewerk: Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera (uitgave van het Departement van Binnenlandsch Bestuur) is verschenen No. 17, getiteld: Sereh-ordonnantie, fabrieken-ordonnantie en eenige bepalingen betreffende het particuliere landbouwbedrijf (Hollandsche en Maleische tekst).

De Java-Post.

Pr. Vertenten, de gezellige causeur, schrijft in het Nr. van 25 Juni een interessant artikel over de kangoeroes (door de Kaja-kaja's s a h a m genoemd), die in grooten getale in Zuid-Nieuw-Guinea in het wild voorkomen. — In hetzelfde Nr. het eerste gedeelte eener beschouwing: Art. 123 en de Islam", welke als volgt wordt ingeleid: „Teneinde den tegenstanders van Christelijke penetratie in Indië het arbeidsvermogen te besparen, dat zij verliezen door wijzigingen van art. 123 R.R. met beroep op den Mohammedaanschen aard der Javaansche bevolking te bestrijden, is het misschien nuttig een kleinen vliegtocht over de islamitische wereld te organiseeren en eens gade te slaan hoe in andere gewesten over de positie van den Katholieken priester te midden eener Mohammedaansche samenleving gedacht wordt."

Suriname.

Eenige maanden geleden werd een ontwerp-verordening door de Koloniale Staten goedgekeurd, strekkende tot verhooging der pensioenen met 20 pCt.

Onder het hoofd *„Een dilemma"* schrijft „De West" van 25 Juni daaromtrent het volgende:

„De verordening werd tot dusverre niet afgekondigd, omdat de regeering alsnog een aanvulling noodig achtte. Zij wenschte aan de verhooging het voorbehoud te verbinden, dat de verhooging het pensioen voor de ambtenaren niet mocht doen stijgen boven *f* 4000, en voor hun weduwen en weezen niet boven *f* 2000.

Deze aanvulling is nu goedgekeurd door de Koloniale Staten en de verordening is daarna met bekwamen spoed afgekondigd, zoodat de gepensionneerden nu in het genot kunnen treden van de lang beloofde 20 percent verhooging. Veel is dit niet. Vooral voor de kleinere pensioenen (men heeft er die nog geen honderd gulden per jaar bedragen) is de tegemoetkoming weinig afdoende.

De aanneming van het ontwerp beteekende geenszins, dat de Koloniale Staten met den inhoud sympathiseerden. Men deed het, omdat men voelde de uitkeering van de 20 percent verhooging niet te mogen ophouden, en in de hoop dat te zijner tijd een nadere regeling zal worden getroffen, meer in overeenstemming met billijke eischen.

De heer Westra wees er op, dat in Nederland het maximum pensioen tot kort geleden bedroeg *f* 3000 en onlangs gebracht is op *f* 4000, een verhooging dus met 33 percent. In Suriname bedroeg het maximum *f* 3500. De verhooging tot *f* 4000 beteekent dus een vermeerdering met slechts 14 percent. In Indië kan het pensioen stijgen tot *f* 9000, voor leden van den Raad van Indië zelfs tot *f* 12.000.

Suriname wordt dus weder stiefmoederlijk behandeld. Spreker vreesde, dat deze staat van zaken den lust om naar Suriname te gaan, die toch reeds niet groot is in Nederland, nog minder zou doen worden.

De door den Minister voorgestelde beperking tot *f* 4000 beteekent voor de loopende begrooting een besparing van ongeveer *f* 1200, daar er slechts een zestal gepensionneerden zijn, die in de termen zouden vallen om *f* 200 meer te krijgen dan het thans gestelde maximum. De beperking geeft dus geen belangrijke besparing.

Is die beperking ongewenscht, nog onbillijker is het, dat, waar in Nederland de verhooging 40 percent bedraagt en in Indië wel niet minder zal worden, de verhooging voor Suriname te laten op 20 percent.

De gedelegeerde van het bestuur, de heer van de Stadt, gaf toe, dat die 20 percent verhoogd behoorde te worden tot bijvoorbeeld 40 percent. Het bestuur zou gaarne het voorstel daartoe doen. Doch de Minister stelt den eisch, dat de verhoogingen boven 20 percent door de kolonie zelve moeten worden opgebracht. Daarmede zouden een 60 à 70 duizend gulden gemoeid zijn en het bestuur ziet geen kans voorloopig om daartoe de noodige belastingvoorstellen te doen. Het is reeds moeilijk genoeg om de verschillen-

de belastingverhoogingen voor te bereiden, die nog in den loop van dit jaar een kwart millioen moeten opbrengen, zijnde het aandeel der kolonie in den duurtetoeslag aan de Landsdienaren. Zoodra het bestuur kans ziet de middelen te vinden voor verdere verhooging der pensioenen, zal het niet nalaten de noodige stappen daarvoor te doen.

De heer Huizinga was van oordeel, dat men zich niet mocht neerleggen bij dezen ongewenschten staat van zaken. Straks zal men maatregelen nemen om de kolonie tot ontwikkeling te brengen. De leiding daarvan zal moeten worden toevertrouwd aan menschen die ten volle voor die taak berekend zijn, wil men niet weder vervallen in de teleurstellingen van het verleden. Het is echter geen goede politiek, geschikt om eerste klasse krachten hierheen te lokken, wanneer men tractementen en pensioenen in Suriname ongunstiger stelt dan elders. Spreker is het eens met een artikel, onlangs verschenen in Onze Berichten, waarin gezegd wordt, dat de eenige weg om in Suriname op den duur te kunnen beschikken over goede krachten, is rekening te houden met de arbeidsmarkt.

Overbodig te zeggen, dat wij ons geheel aansluiten aan de woorden van den heer Huizinga.

Het dilemna, dat zich bij deze verordening voordeed, zal in de toekomst meermalen zich voordoen, bijvoorbeeld bij de algemeene salarisherziening, die, volgens belofte, moet ingaan met 1 Januari 1920.

De middelen der kolonie bewegen zich in de stijgende lijn en zullen ongetwijfeld — nu eindelijk de toestanden zich weer eenigszins normaliseeren — in de toekomst belangrijk stijgen. De kolonie is echter hoegenaamd niet in staat om het hoofd te bieden aan allerlei uitgaven, die door de nieuwe tijdsomstandigheden noodzakelijk zijn geworden. Men zal voortgaan de belastingen te verhoogen, zooals de laatste jaren reeds geregeld geschiedde, doch ook die verhooging zal ons waarschijnlijk niet in staat stellen om voorloopig ook maar een derde — zooals het stelsel van den minister schijnt te zijn — bij te dragen in de plotseling onvermijdelijk geworden aanzienlijke uitzetting der uitgaven, die trouwens in geen enkel land dadelijk uit de gewone middelen kunnen worden gedekt.

Wat moet nu geschieden?

Moet men noodzakelijke maatregelen — waaronder wij ook rekenen de verzekering van een billijk pensioen — uitstellen tot de kolonie in staat is het, overigens zeer billijk gesteld aandeel bij te dragen, of moet men uitgaan van het standpunt, dat maatregelen, om de draagkracht van de kolonie te verhoogen, behooren vooraf te gaan?

Wij verdedigen de laatste opvatting. Wij zijn het eens met het Studie Syndicaat, dat de zuinigheidspolitiek geen kans opent op het financieel onafhankelijk worden van de kolonie. Uit die opvatting vloeit voort, dat men zich voorshands blijft tevreden stellen met datgene wat de kolonie kan bijdragen, en voorts al die maatregelen neemt, waarvan op goede gronden mag worden verwacht, dat zij de kolonie zullen opheffen uit haren staat van verval."

* * *

Baron van Asbeck eindigt in de „*Econ. Statistische Berichten*" van 28 Juni een bespreking van des heeren Kasteleyn's belangwekkende voordracht over Suriname's toekomst in het Indisch Genootschap op 26 Maart van dit jaar, met deze woorden:

„Aan de Studie-commissie is verweten, dat zij in haar critiek op ons bestuur over Suriname onbillijk is. Laten wij aannemen, dat dit juist is en wij niet te kort schoten, ook niet op dit eene punt de bevolkingsvermeerdering, door de studie-commissie voorgestaan als onmisbaar vereischte voor de ontwikkeling van de kolonie tot eene financieel onafhankelijke gemeenschap. Bij alle verschil van meening over onze bestuursgestie, staan wij dan toch tegenover het onloochenbare feit, dat er op het punt van bevolkingsvermeerdering minder werd gedaan dan door

onze buren. Hoeveel te grooter wordt dan nie kans op effect van de maatregelen, waartoe do Studie-commissie wordt geraden. Want aan het onrechte misprezen bestuur wordt de gelegen geopend, naar reden van de ruimere middelen, over de studie-commissie het de beschikking wil ven, op grooter schaal de resultaten te bereiken, de bestrijders van hare critiek als zoovele eeret nen stellen tegenover Demerara's grooteren spoed. Suriname zal niet alleen kunnen wedijv met Demarara, maar het zeker slaan. Suriname meer dan teregt."

* * *

In „*Neerlandia*" van Augustus een artikel den heer Fred. Oudschans Dentz over den her kingsdag van „De Hollandsche Boeren in Sur me". (Zie ons vorig nummer).

* * *

Uit de *Nieuwe Rotterd. Courant* van 30 J Avondblad B, knippen wij het volgende bericht:

De Vereeniging van Chr. Onderwijzers Broe schap in Suriname, bestaande deels uit onderwij werkzaam aan de scholen der Moravische broe dus aan Chr. scholen, deels aan openbare scho zoekt — naar L(eys) uit Paramaribo in zijn B uit de West in De School met den Bijbel schrijft thans aansluiting bij de Vereeniging van Chr. derw. in Nederland. Broederschap (de vereenig vierde 2 jaar geleden haar 25-jarig jubileum) h nu een eigen orgaan gekregen, een maandbla Onze Gids.

* * *

„*Handelsberichten*" van 29 Juli geeft een o zicht van de waarde in guldens der voornaamste a kelen, welke gedurende de laatste 5 jaren uit Ne land in Suriname werden ingevoerd. Wij ne daaruit over de totaalcijfers en daaronder de tot cijfers van den geheelen invoer:

Totaal uit	1915	1916	1917	1918	191[illegible]
Nederland	2.122.000	1.876.000	557.000	19.000	1.21[illegible]
Tot. invoer	5.445.000	5.911.000	7.645.000	6.157.000	8.94[illegible]

Curaçao.

De wenschelijkheidsbegrooting.

II.

Het zij ondergeteekende vergund hier nog op groot economisch voordeel te wijzen, dat met rendabél bedrijf van de groote plantages sam hangt. De nieuwe wijze van exploiteeren bre mede dat elke plantage een aantal vaste en goed taalde werklieden in dienst heeft te houden, zoo zulks op de weinige plantages, waar thans re intensief wordt gewerkt, al het geval is. Een ge andere toestand dus dan de tegenwoordige, waar de meeste plantages de eigenlijke veehouderij slech weinigen arbeid vordert en alleen in den plant een aantal losse arbeiders werk vindt. Het inten bedrijf zal dus vooreerst een zekere stabiliteit br gen in de verhouding tusschen werkgever en arb der, terwijl het aantal personen, dat gestadig arb op de plantages vindt, naar verhouding zal stijge De landarbeider kan dus met den nieuwen toesta niet anders dan gebaat zijn.

Hoewel men de meening kan zijn toegedaan, d de emigratie ook in de toekomst zal blijven voort staan, er is evenwel grond om te veronderstellen dat er te eeniger tijd een einde aan zal komen een vermindering ervan zal optreden, zooals het bij vorige emigratieneigingen voorgekomen is dat gewijzigde omstandigheden de menschen we zullen dwingen in hun eigen woonplaats een besta te zoeken. Dan zal het een geluk zijn, wanneer vo velen hunner daartoe de gelegenheid open zal sta

doordat zij meer dan nu op de plantage werk kunnen vinden.

Ondergeteekende maakt zich geenszins de illusie, dat met een beter productief maken van de plantages en andere daarvoor in aanmerking komende gronden — iets waarvan in de toekomst nog veel te verwachten is — landbouw en veeteelt ooit aan alle handen onder de buitenbevolking werk zullen kunnen verschaffen. Daartoe is trouwens zelfs het handels- en havenverkeer evenmin in staat gebleken, getuige het feit, dat de groote verlevendiging van het havenbedrijf na het einde van den wereldoorlog de emigratie niet heeft kunnen stuiten.

Maar wel acht hij zich verplicht om met alle macht naar die verbeteringen te streven, waarvan èn voor het oogenblik èn voor de toekomst baat voor groote groepen der bevolking te verwachten is.

Anderzijds gevoelt ondergeteekende zwaar de plicht op hem rusten om te zorgen, dat de gelden, die voor verbetering van den economischen toestand zullen worden uitgegeven, geheel aan de bestemde doeleinden ten goede zullen komen. Hij geeft den Kolonialen Raad de verzekering, dat het zijn streven zal zijn om alleen dààr te helpen en te steunen wààr hij meent, dat die steun en hulp op haar juiste plaats zijn en de vruchten zullen dragen, die er redelijkerwijze van verwacht kunnen worden.

Er valt niet te ontkennen, dat bij de eerste pogingen — pogingen, — die echter nauwelijks 15 jaar oud zijn — om landbouw en veeteelt te bevorderen, wel eens misgetast is en men in andere gevallen niet steeds dadelijk de goede richting heeft kunnen vinden. Naar mate de ondervinding voortschrijdt, wordt de kans op misslagen geringer; de weg, dien men in te slaan heeft, teekent zich steeds duidelijker af.

Trouwens, zoolang er geen zekere sleur in een bedrijf bestaat, wat met de veeteelt in de kolonie ongetwijfeld het geval was, kost het ontzaggelijk veel inspanning om eenige verbetering door te voeren. Nu de omstandigheden dwingen om met die sleur te breken is het welslagen van de plannen in hoogere mate verzekerd dan zulks bij vroegere gelegenheden het geval kon zijn.

Wat de verschaffing van molens en putten aan den kleinen man, die, zooals den Kolonialen Raad bekend is, van ooft- en groenteteelt zijn werk maakt, betreft, heeft ondergeteekende vooral het oog op het productief maken van vele grondjes, waaruit de huurders thans, met den besten wil, niet halen kunnen, wat er van te trekken valt, omdat zij óf een put óf, wat vaker voorkomt, een windmolen missen. Ook hier zal ondergeteekende zich spiegelen aan de vroeger gemaakte fouten en waarborgen treffen, dat van de verschafte middelen werkelijk het gebruik gemaakt wordt, waarvoor zij bestemd zijn, bijv. door den huurder slechts zoolang op den bouwgrond te laten wonen, als hij het terrein naar redelijke eischen benut.

De nieuwe sisalcultuur heeft den steun van het gouvernement reeds op ruime wijze ondervonden. De aloëcultuur vraagt in de gewijzigde economische omstandigheden opnieuw de aandacht van het bestuur. **Zij mag terecht de kurk genoemd worden,** waarop Aruba thans drijft, nu goud- en fosfaatmaatschappijen haar werkzaamheden gestaakt hebben, de laatste voor goed, de eerste tijdelijk. Ook op Bonaire vraagt de aloëcultuur om uitbreiding.

Om den economischen toestand van den kleinen man te bevorderen is uitbreiding van het domein noodzakelijk. Deze uitbreiding nu beoogt niet zoozeer de vermeerdering van landbouwgrondjes, maar wel die van woningterreinen in de buurt van de stad en dan voor den landbouw minder geschikte gronden, die als gemeente weiden voor het kleine vee van de huurders van gouvernementsgronden kunnen dienen.

Er wonen thans vele geregeld in de stad arbeidende personen ver buiten. Men mag aannemen, dat velen hunner zich liever metterwoon dichter bij de stad zouden vestigen, wanneer zij daartoe een geschikte gelegenheid vonden. Voor het gezinsleven en de zedelijkheid zou dit ver te verkiezen zijn boven den toestand, dat de getrouwde mannen en huisvaders den meesten tijd van het jaar van hun gezin gescheiden leven.

De grondjes, voor den bouw van een woning bestemd, behoeven slechts enkele aren groot te zijn.

Op nieuwe woningterreinen zullen putten gegraven moeten worden, zoo zij die niet of niet in voldoend aantal bezitten. Voorts zal het aantal putten op reeds bestaande gouvernementshuurgronden uitgebreid moeten worden.

Vele complexen van gouvernementsgronden bezitten geen voldoenden weidegrond voor de beesten, die de huurders er mogen houden. Het verdient aanbeveling om hun het houden van eenig kleinvee gemakkelijk te maken en tevens omliggende plantages van hinder te ontlasten door zulke complexen van meer weidegrond te voorzien. Waar zulks mogelijk is, zal getracht worden die gemeene weiden af te rasteren. Ondergeteekende meent daardoor ook eenigermate te kunnen bijdragen om de veediefstallen binnen engere grenzen te brengen. In dit verband kan ook worden medegedeeld, dat er tusschen Z.E. den Minister van Koloniën en den ondergeteekende overleg gaande is om te geraken tot een grondige verbetering van de politie. Wanneer eenmaal die verbetering tot stand zal zijn gekomen, zullen ook hierdoor bedoelde diefstallen ongetwijfeld afnemen.

Ondergeteekende stelt zich voor aan de planters en huurders van gouvernementsgronden, die daarvoor in aanmerking komen, hulp te verleenen in den vorm van voorschotten, tegen redelijken, zakelijken waarborg, en onder zoo voordeelig mogelijke voorwaarden, bijv. voor de eerste jaren — het ontwikkelingstijdperk van het bedrijf — r e n t e l o o s en de volgende jaren tegen een matigen rentevoet, voor het graven van putten, het aanschaffen en opzetten van molens, kortom het aanleggen van bevloeiingswerken in den ruimsten zin des woords, voor het behoorlijk omrasteren van in intensieve cultuur te brengen terreinen, voor het aanschaffen van practische landbouwgereedschappen en het aankoopen van buitenlandsch fokvee. Door een commissie, die daarvoor zal worden benoemd, zal voor elk geval worden bepaald, welke waarborg zal kunnen worden geëischt en onder welke voorwaarden het voorschot kan worden verleend.

Ook voor de verbetering van het zoutbedrijf c.a., waartoe de belanghebbenden over kapitaal moeten kunnen beschikken, zal het noodige moeten worden verricht. Zoo zullen bijv. op St. Martin, waar die industrie voor de bevolking van veel belang is, gelden moeten worden toegestaan o.a. voor:

aanleg van een werkspoor voor het verbeteren van het zoutladen;

fabricage van tafelzout en het verstrekken van een voorschot voor het aanschaffen van een schoener tot het vervoeren van zout.

Voor de verbetering van het zoutbedrijf op de benedenwindsche eilanden worden thans geen gelden aangevraagd, aangezien het niet waarschijnlijk is, dat er op deze eilanden, onder de tegenwoordige omstandigheden veel voor die verbetering zal kunnen worden gedaan. De aandacht van het Bestuur blijft echter ook op deze belangen gevestigd.

Hoeveel al de voorgenomen maatregelen en verbeteringen zullen kosten valt, zooals van zelf spreekt, niet met zekerheid te zeggen. Verwacht wordt echter, dat met een bedrag van *f* 573.000 voldoende zal kunnen worden gedaan. Dit bedrag, dat voor een belangrijk deel aan voorschotten zal worden uitgegeven, zal na verloop van eenige jaren weder gedeeltelijk worden terugontvangen, terwijl tegenover dat deel der te doene uitgaven, dat niet terugontvangen wordt, bijv. die voor uitbreiding van het domein tot het verkrijgen van woningterreinen en weidegronden en voor het graven van putten op gouvernementsgronden, — behalve de opbrengst wegens het verhuren van die terreinen, — in verband met de verbetering van den algemeenen economischen toe-

stand, die van deze maatregel verwacht wordt, veel indirecte voordeelen staan."

Het bovenstaande bedrag wordt aldus over drie jaren verdeeld:

1920	f 291.000.—
1921	- 242.000.—
1922	- 40.000.—
	f 573.000.—

Treurig!

De heer J. M. Henriquez is belast met de waarneming van het consulaat der Nederlanden te Maracaïbo. Met den heer Henriquez moet in de Engelsche taal gecorrespondeerd worden.

Het bankbiljetten-kapitaal.

„De Nieuwe Rotterdamsche Courant" wil in haar nummer van 23 Juli l.l. meedeelen, dat het bankbiljetten-kapitaal van de Curaçaosche bank is uitgebreid. Zij doet dit in dezen vorm, na de motieven voor wijziging der verordening, door den Gouverneur aan den Kolonialen Raad voorgesteld, weergegeven te hebben.

„In verband daarmee, heeft de gouverneur van Suriname het volgende lid aan de bovenbedoelde verordening toegevoegd: „De directie is bevoegd in bijzondere omstandigheden het bankbiljetten-kapitaal te verhoogen, mits voor dit hoogere bedrag volledige dekking in munt of muntmateriaal aanwezig is."

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een veelbelovend programma voor Palestina.

De „N. R. Ct." van 29 Juli bevat een correspondentie uit Jeruzalem, die een uitvoerige beschrijving geeft van de installatie van den nieuwen gouverneur-generaal, Sir Herbert Samuel, op 7 Juli. In die correspondentie neemt het program der politiek, die de Palestijnsche regeering onder Britsch mandaat, voornemens is te volgen, het grootste deel is, en daaraan komt dan ook zeker onder de gebeurtenissen van dien dag de hoofdplaats toe. In hoever het voor verwezenlijking vatbaar zal wezen, in hoever de eerste Joodsche stedehouder zelf en in hoever zijn opvolgers bij machte zullen blijken den stroom in de aangeduide richting te leiden, daarvoor kunnen slechts wenschen en verwachtingen uitgesproken worden, maar ieder zal moeten erkennen, dat Groot Brittannië Palestina niet in twijfel laat omtrent zijn bedoelingen, dat het aan de bevolking dadelijk een inzicht geeft in de groote lijnen der voorgenomen politiek, dat het op die wijze vertrouwen geeft en vraagt voor de onderlinge samenwerking.

Reeds in de boodschap van George V, die Sir Herbert, tot inzet der plechtigheid, aan de bevolking overbracht, werd de grondgedachte uitgedrukt, waarvan het programma de uitvoerige ontwikkeling is. „Ik herinner mij met trots", aldus de koning, „het belangrijke aandeel, dat mijn troepen onder het bevel van veldmaarschalk Lord Allenby hebben genomen, aan de bevrijding van uw land van de Turksche heerschappij en het zal mij inderdaad verheugen, als ik en mijn volk u de zegeningen kunnen brengen van een verstandig en wijs beheer. Ik wil u verzekeren, dat de mandataire mogendheid volkomen onpartijdig zal zijn en het is de wensch mijner regeering, dat de rechten van alle rassen en godsdiensten, die gij vertegenwoordigt, gewaarborgd zullen blijven...... Gij zijt u er van bewust, dat de geallieerde en geassocieerde mogendheden besloten hebben, dat maatregelen zullen worden genomen, tot de geleidelijke vestiging van een nationale woonplaats voor het Joodsche volk in Palestina. Deze maatregelen zullen in geenen deele afbreuk doen aan de burgerlijke en godsdienstige rechten der geheele bevolking van Palestina en haar welvaart niet belemmeren."

Dan zette de gouverneur-generaal de uitwerking dier beginselen breed uiteen, wij kunnen zijn rede hier slechts weergeven in opsomming van korte punten. Vrijheid en gelijkheid voor alle godsdiensten. Gelijk recht voor ieder bewoner van 't land. Krachtige handhaving van de orde. Onderdrukking van omkoopbaarheid. Billijke belastingen. Bevordering van de economische ontwikkeling en vermeerdering van de welvaart. Groot Brittannië verlangt geen voorrechten voor zich zelf. De belastingen worden ten behoeve der bevolking besteed. Bij den landsdienst aanstelling volgens geschiktheid en gedrag, zonder onderscheid van godsdienst. De hooge rangen zullen hoofdzakelijk door Engelsche ambtenaren bezet worden, totdat een toenemend aantal Palestijnen volkomen voor hun taak berekend, geschikt zullen zijn een grooter aandeel in de leiding der administratie op zich te nemen. Eerlijkheid en onomkoopbaarheid der beambten is een eerste voorwaarde voor goede administratie. Een raad van advies zal den G.G. ter zijde staan. Hoofdzakelijk uit officieele personen bestaande, zullen er echter ook een tiental onofficieele leden in benoemd worden. De ontwerpen van belangrijke verordeningen en 't jaarlijksche budget zullen hem om advies worden voorgelegd. Vertrouwd wordt, dat dit het begin zal worden tot de evolutie naar zelf-regeering. Een commissie zal alle vraagstukken regelen der verschillende godsdienstige instellingen, de voorzitter ervan zal door den raad van den volkenbond benoemd worden.

De vestiging van een Joodsche nationale woonplaats zal de ontwikkeling van 't land zeer ten goede komen. Verkoop van land en landonderhandelingen zullen aan zekere beperkingen onderworpen worden, om landspeculatie te verhinderen. Een commissie, waarin Joden, Mohamedanen en Christenen vertrouwen kunnen hebben, heeft te waken, dat geen onrecht geschiedt ten opzichte van de tegenwoordige bebouwers, vetweiders en eigenaren.

Een kadastrale regeling zal de eigendomsgrenzen vastleggen en zoo geleidelijk een voortdurende bron van twisten en processen wegnemen. Spoedige oprichting van banken moet 't verkrijgen van crediet op langen termijn mogelijk maken. De spoorwegen zullen door de civiele administratie worden overgenomen. 't Aantal moet uitgebreid worden. Evenzoo moet het wegennet, alsmede 't aantal telegraaf- en telefoonverbindingen verbeterd en uitgebreid worden. Te Haifa moet een haven aangelegd worden. Moerassen zijn droog te leggen.

Deze kostbare ondernemingen kunnen niet alle dadelijk aangepakt worden. Zoodra omtrent de status van 't land een afdoend besluit zal zijn genomen, hoopt de G.-G. een leening aan te gaan, die een krachtig begin mogelijk zal maken. Overigens zal de bemiddeling van particuliere ondernemingen geenszins worden versmaad.

De openbare gezondheidsdienst zal een ruim werkveld vinden, vooral voor uitroeiing van de malaria. Het departement voor opvoeding moet op ontwikkeling van de geheele bevolking bedacht zijn.

Historische gebouwen eerbiedigen. Archaeologisch onderzoek bevorderen. Stelselmatige uitbouw der steden. Onoogelijke reclames verbieden. Bezoek van pelgrims en reizigers aan 't Heilige land vergemakkelijken.

Immigratie in verhouding tot de mogelijkheid van arbeid en huisvesting.

Tot zoover de opsomming van punten uit het toekomstprogram.

Een zeer ruim verleende amnestie getuigde dadelijk van den geest van verzoening en verdraagzaamheid, maar de G.-G. waarschuwde bij 't verleenen ervan, dat daaruit niet tot straffeloosheid bij herhaling mocht worden geconcludeerd.

Werd zoo de uitvoering van het programma met een sympathieke daad ingezet, de G.-G. vond als slot voor zijn rede een variant van de verschillende godsdiensten stoelende op éénzelfden wortel: „Ik bid, dat de zegeningen van den Almachtigen God, voor wien Mohamedanen, Christenen en Joden neerknielen in gelijken eerbied, moge rusten op deze vergadering en op de bevolking van dit land."

Daags na de installatie in Jeruzalem werd dezelfde plechtigheid in Haifa herhaald voor Noord-Palestina.

Syrië en Damaskus.

Den 23en Juli rukten de Franschen Aleppo binnen; generaal La Motte kon berichten, dat de bevolking hen met vreugde begroet heeft. Den 25en deden de Fransche troepen hun blijde intrede te Damaskus. Een nieuwe regeering had zich gevormd, om aan het bestuur van Emir Feisoel een einde te maken en de Franschen als verlossers te kunnen begroeten. Namens den opperbevelhebber generaal Gouraud kon generaal Goybet een proclamatie uitgeven, o.m. luidende: Emir Feisoel, die zijn land aan den rand van den afgrond heeft gebracht, heeft opgehouden te regeeren; een oorlogsschatting van 10 millioen (frs.?), bestemd voor het herstel van de schade, die veroorzaakt is door den strijd van benden in de westelijke zone; de algemeene ontwapening zal onmiddellijk beginnen; er zal worden overgegaan tot inkrimping van het leger, dat zal worden hervormd in een politiemacht; al het oorlogstuig zal aan de Fransche autoriteiten worden overgeleverd; de voornaamste schuldigen zullen voor den krijgsraad worden gebracht. Die voorwaarden zijn door de nieuwe regeering aanvaard.

Emir Feisoel, door allen verlaten (zegt 't telegram uit Parijs), heeft gevraagd om met zijn gezin het land te mogen verlaten.

Zijn vader Hoessein, koning van Hedzjas, schijnt intusschen zijn zoon nog niet in den steek te laten. Hij heeft, naar verzekerd wordt, zijn lidmaatschap van den Volkenbond opgezegd. Dit zal wel met een tweeledige bedoeling zijn geschied. Vooreerst zal hij, met velen, wel 't inzicht deelen, dat de leiding van den Volkenbond momenteel in handen is van den oppersten gezantenraad, die weer vrijwel geheel beheerscht wordt door Engeland en Frankrijk, de mogendheden, die hem juist Damaskus ontnemen, dat hem als provincie van Hedzjas door henzelf was toegezegd, zoodat hij van een beroep op den Volkenbond niets te verwachten heeft. Anderzijds zal hij protest willen aanteekenen tegen deze dubbelhartige handelwijze van de mogendheden, die den Arabieren bescherming van hunne onafhankelijkheid hadden toegezegd en die als eerste daad van contact de bewoners van Damaskus van 't onafhankelijke Arabierenrijk afscheuren. De zwarte koning Hoessein wil niet langer samen zitten in een Volkenbond met de blanke broeders met een dubbele tong. Wie is in deze de meester in politieke zedelijkheid? Als eenmaal de geschiedenis van de Volkenbond geschreven wordt, zal aan dit feit vermoedelijk bijzondere aandacht gewijd worden, dit te meer in verband ook met een soortgelijke houding van Frankrijk tegenover Zwitserland in de kwestie der Savooische zone.

Men kan op de politiek van Emir Feisoel, die, de aanspraken van Frankrijk op 't Syrische mandaat kennende, een beweging wist in werking te stellen om zichzelf tot koning van Syrië te doen uitroepen, veel afdingen, maar indien 't juist is, dat de Britsche vertegenwoordiger aan Hoessein onder meer toegezegd heeft, dat Damaskus zou behooren tot het Arabische rijk, waarover hij, als koning van Hedzjas, het bestuur zou krijgen, dan valt er niets af te dingen op de verbolgenheid van Hoessein over het willekeurig terzijde zetten over die toezegging, nu de geallieerden zijn hulp niet meer noodig meenen te hebben.

Thans is juist te San Sebastian de achtste bijeenkomst samen van den Volkenbondsraad. Onder de belangrijke punten, die op het program staan, neemt het volgende de eerste plaats in: „verbreking van alle financieele en commercieele of andere betrekkingen met iederen staat, die lid is van den Volkenbond en die zijn toevlucht zal hebben genomen tot den oorlog in strijd met de bij het Volkenbondsverdrag aangegane verplichtingen." Daar dit besluit nog te nemen is, heeft het natuurlijk geen kracht ten opzichte van den oorlog, die Frankrijk tegen het medelid in den Volkenbond Hedzjas al heeft ingezet, maar in de stelling ligt toch een veroordeeling opgesloten van dien oorlog. De moreele beteekenis van een wet ligt buiten hare formuleering.

Meent de Fransche regeering, dat zij de practische moeilijkheden van dit gedeelte der Syrische kwestie, dank zij het kordaat optreden van hare donkere troepen onder opperbevel van generaal Gouraud, overwonnen heeft, dan kon zij zich hierin nog wel eens vergissen. Aan het blijvende van het gemakkelijke succes van generaal Gouraud valt 't ons moeilijk te gelooven. Het ligt zoo heelemaal niet in 't karakter van de Arabieren om zich zonder strijd van beteekenis gewonnen te geven. De geschiedenis van de door Europeanen met hen gevoerde oorlogen heeft overal geleerd, dat zij meesters zijn in 't rekken van den strijd. Zij kunnen in een gevecht de strijdkrachten niet bijeenbrengen waarover de Europeesche bevelhebbers beschikken, het plaatselijk succes komt daardoor meestal aan de blanke leiders. Daarentegen winnen de inheemsche krijgers het bij de lang gerekte guerrilla op den duur door afmatting van de aanvallers. Alleen een stelselmatig doorgevoerde veroveringsoorlog kan daartegen de eindelijke overwinning brengen. Doorgaans begint de aanvaller met alleen op militaire successen bedacht te zijn; in dit stadium koopt hij heel dure lauweren. Uit dit stadium is het b.v. de Italianen nooit gelukt zich los te maken in Tripolis en de Spanjaarden zitten er nog steeds in in Noord-Marokko. In Algiers heeft maarschalk Budgauld, in Marokko generaal Lyautey de Franschen er wèl uit geholpen. „Au combat, il faut se préoccuper moins de l'enlèvement de la position que du marché qu'on y établira le lendemain; car lorsqu'on pense au marché, on n'enlève pas la position de la même façon." In deze stelling uit „Lettres du Tonkin et de Madagascar", 't onlangs verschenen werk van generaal Lyautey, ligt het beginsel der wijsheid, die generaal van Heutsz ook in Atjeh in toepassing wist te brengen en die dus niet alleen geldt voor den oorlog tegen Arabieren, maar die met de oplossing tevens de groote moeilijkheid aangeeft voor elken veroveringstevens bevredigingsoorlog met een betrekkelijk kleine troepenmacht in een uitgestrekt gebied, waar de weermacht niet wordt gevormd door ettelijke regimenten of divisiën, maar door 't volk zelf. Generaal Gouraud zal in Damaskus en Noord-Syrië wel geen andere ondervinding opdoen. De maatregelen, na de behaalde voordeelen aan Damaskus opgelegd, geven zeker wel aan, dat de opperbevelhebber verder ziet dan het momenteele succes, maar of hij in voldoende mate gedacht heeft aan de markt, die morgen gehouden moet worden, of zijn blik wèl reikt over het geheel te beheerschen gebied en of hij er op rekent en er op berekend is een langgerekten bevredigingsstrijd te moeten voeren, als hij Feisoel en Hoessein meent slechts de keuze te kunnen laten tusschen: „meegaan of heengaan", dat is te betwijfelen, nu de berichten een toon van groote overwinning aanslaan.

Likwidatie van Duitsch bezit in de nieuwe Britsche koloniën.

Als een bericht uit Berlijn juist is, zullen alle Duitschers, die zich in 't voormalige Duitsche gebied van Oost-Afrika, Kameroen en Togo, dat thans onder Engelsche vlag is gekomen, bevinden, naar huis gezonden worden. Gedurende zekeren tijd zullen zich daar geen Duitschers mogen vestigen. Hun eigendom zal er onteigend en verkocht worden en mag niet dóór Duitschers aangekocht worden.

De Amerikaansche handelsvloot.

Al houden de Vereenigde Staten van Amerika zich sedert den terugkeer hunner troepen uit Frankrijk bij voorkeur buiten de netelige internationale politieke geschilpunten, toch zijn zij geenszins onverschillig voor de wijze, waarop de toekomst zich aan 't zetten is en zelfs bereiden zij de taak en rol, die Amerika daarin is toe te denken, heel bedachtzaam voor. Sterk afstekend bij de beschouwingen en betrachtingen waarvan de Fransche pers overstroomt, om op de noodzakelijkheid te wijzen van meer practische opvattingen bij de Fransche mannen van zaken, en ook bij de opoffering van millioenen en milliarden voor den op tien punten door de Franschen nog voortgezetten oorlog, komen de Amerikanen tot daden en feiten, die hen voor de toekomst een kolossale kracht beloven en vormen zij verweermiddelen, welke aan de economische kracht groote ontwikkeling willen verzekeren. Zoo zullen 1400 handelsschepen, van 9 tot 12 duizend ton, in korten tijd van stapel loopen; 't is te voorzien, dat in 1922 Noord-Amerika de grootste handelsvloot van alle zeevarende landen zal bezitten.

Tot bescherming van die vloot heeft, naar wij vermeld vinden, het Congres te Washington verscheidene maatregelen goedgekeurd, waarvan een door de concurrenten in 't buitenland reeds op allesbehalve welkome wijze begroet is: het weder in werking treden van een verhoogde heffing voor de vreemde vlag.

Zou deze maatregel voor Nederland en voor Nederlandsch-Indië geenszins zonder beteekenis zijn, afgescheiden hiervan zou hij toch ook te betreuren zijn als ingaande tegen de vrijhandelsidee en de internationale verbroedering. Acht Amerika de eigen middelen niet machtig genoeg om de vrije concurrentie aan te durven en deze aan de wereld in ruil voor „de heele wereld één vrijhaven" aan te bieden?

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de heeren: S. P. M. Beunders, Rotterdam, Graaf Florisstraat 24a; K.E. van Griethuysen, Vlissingen, Badhuisstraat 76boven; Th. de Jongh van Arkel, Den Haag, v. Boetzelaerlaan 69; H. Koolhoven, Den Haag, v. Beuningenstraat 17; C. J. Sauveur, Den Haag, leeraar H. B. S. 5-j. cursus Stadhouderslaan; Dr. A. Schillings, Rotterdam, Bibliothecaris van het Leeskabinet; M. Spoor, Den Haag, Obrechtstraat 503; Dr. A. Zijp, Rotterdam, Oostzeedijk 14a; allen als leeraar bij het Middelbaar onderwijs;

W. J. J. Jenny, Utrecht, Wittevrouwensingel 15; K. Kostelijk, de Krim bij Gramsbergen; K. J. Quast, Siddeburen bij Slochteren; allen als Ned. Hervormd predikant;

de Dames: E. Limberg, Den Haag, v. Blankenburgstraat 143; C. A. Müller, Arnhem, gemeente ziekenhuis; G. N. S. van de Pol, Den Haag, v. Blankenburgstraat 143; allen als verpleegster 1e klasse bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst;

N. Grimijser, Den Haag, gemeente ziekenhuis (Tapijtweg); H. V. Philippi, Utrecht, Rijkskliniekqn; beiden als verpleegster 1e klasse bij de militaire hospitalen;

de Heeren: H. M. Th. A. Bor, militair hospitaal, Utrecht, als tandarts;

J. H. L. Carstens, Bloemgracht 103II, Amsterdam, als commissaris 2e klasse bij de algemeene politie;

S. Drievoet, Kemperstraat 17E, Den Haag, als hoofdagent 2e klasse bij de algemeene politie;

Mr. L. A. Gastmann, Prins Mauritslaan 82, Den Haag, als ambtenaar bij den bureaudienst;

J. de Kuyper, Obrechtstraat 170, Den Haag, als landrechter;

J. de Moes, Landbouwstraat D 38, Schagen, als adspirant-electrotechnisch ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst;

Dr. S. van Valkenburg, Graudvillard Gruijere, Zürich, als aardrijkskundig burgerlijk ambtenaar bij den Topographischen Dienst;

B. W. Witzand, Molleruslaan 9, Apeldoorn, als tijdelijk bouwkundig teekenaar.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:
Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).
Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.
Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).
Tijdelijk landrechter (alleen gepensionneerde bestuursambtenaren of oud-hoofdofficieren O.-I. leger).
Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Ma, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
1 civiel- of bouwkundig ingenieur.
1 werktuigkundig ingenieur.
Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaya.
Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculosebestrijding.
1 bodembacterioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
12 ongehuwde apothekersbedienden.
4 natuurwetenschappelijke ambtenaren (waarvan chemici en 1 technisch bacterioloog).
1 instrumentmaker artsenschool Soerabaya.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger voor de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerl. veeartsenijkundigen dienst.
Ingenieur voor de landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).
Waterbouwkundig- en electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.
Technisch ambtenaar.
Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.
Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
Civiel-ingenieur; opzichter; tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.
Scheikundig ingenieur bij het Departement v. Landbouw, Nijverheid en Handel.
Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.
Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).
Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
2 bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregie.
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij het mijnwezen.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur; werktuigkundig ingenieur; ingenieur voor het signaalwezen; 31 gegradueerde ambtenaren; 17 opzichters werkplaats.
Technicus voor electro-zwakstroom (tijdelijk verband).
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaya.
Een vakkundige voor de leerlooierij bij het gevangeniswezen.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur; electro-technisch ambtenaar 1ste kl.; electro-technisch ambtenaar 2de kl.; telefoonopzichters 2de klasse; adsp.-electro-technisch ambtenaar; instrumentmaker 1ste en 2de klasse; radio-technisch ambtenaar 2de klasse; adspirant-radio-technisch ambtenaar; radia-telegrafisten 2de klasse.
Onderwijzer bij het openb. Europeesch lager onderwijs.
Onderwijzers in de houtbewerking.
Onderwijzers in de ijzerbewerking.
Adjunct-Gouvernements-accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.
Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 Juli 1920, no. 126).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 33. Donderdag 12 Augustus 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Uit het Verslag van de Vereeniging „Kartinifonds" over het jaar 1919.

De ontwikkeling van het onderwijs aan Inlandsche meisjes in Ned.-Indië had ook in 1919 bevredigenden vooruitgang.

In ons vorige jaarverslag konden wij reeds melding maken van de eerste steenlegging en de ingebruikneming van de door de Van Deventervereeniging voor West-Java opgerichte normaalschool te Bandoeng, die, evenals de door de Regeering in het vorige jaar opgerichte normaalscholen, Inlandsche meisjes zal opleiden tot onderwijzeres bij het Inlandsch onderwijs.

Op 24 Juli van het verslagjaar heeft de officieele opening der school plaats gehad in tegenwoordigheid van Gravin van Limburg Stirum en onder groote belangstelling van de zijde zoowel van Europeesche als van Inlandsche autoriteiten.

Als eene belangrijke gebeurtenis voor het onderwijs in het algemeen in Indië is te noemen het feit, dat een tweetal groote gemeenten, Batavia en Semarang, besloten tot de oprichting van gemeentewege van Hollandsch-Inlandsche en Hollandsch-Chineesche scholen.

In het verslagjaar had te Semarang de opening der eerste gemeentelijke Hollandsch-Inlandsche school plaats.

Men mag verwachten, dat de aanvatting van de

onderwijstaak door de gemeenten — die daarvoor van het Land subsidie ontvangen op denzelfden voet als particulieren — zal leiden tot eene zeer gewenschte uitbreiding van de onderwijsgelegenheid in de steden.

Ook van de zijde der Regeering is een stap gedaan op het gebied der decentralisatie van de onderwijszorg door de overdracht aan de gemeentebesturen van het benoemingsrecht van de leden der commissies van toezicht voor de lagere scholen.

Op 14 December heeft te Semarang de tweede bijeenkomst plaats gehad van afgevaardigden van bij het Algemeen Secretariaat aangesloten vereenigingen. Aanwezig waren vertegenwoordigers der Kartinischolen te Buitenzorg, Batavia, Cheribon, Madioen, Rembang, Semarang en van de Vereeniging tot bevordering van neutraal lager onderwijs aan Inlanders te Solo.

Deze bijeenkomst, de „tweede Kartinidag", werd geleid door den heer B. Volkers, die tevens als leider van het Algemeen Secretariaat werd aangewezen.

Van belang waren vooral de besprekingen betreffende de inrichting van voorklassen op de Kartinischolen en de toepassing van den door het Gouvernement gestelden eisch, dat tot de gesubsidieerde Hollandsch-Inlandsche scholen in de eerste plaats kinderen van aanzienlijken en meer gegoeden moeten worden toegelaten.

De vergadering achtte de inrichting van voorklassen om tweeërlei reden wenschelijk.

In de eerste plaats wordt er door bereikt, dat de leerlingen, voordat zij in de eerste klasse komen, eenig Hollandsch leeren, zoodat in die klassen dadelijk met het eigenlijke onderwijs kan worden begonnen en niet, zooals thans, eerst een gedeelte van het jaar moet worden besteed om het Hollandsch, waarin het onderwijs wordt gegeven, te leeren verstaan.

Bovendien kan de voorklasse dienen om sele[ctie] toe te passen, door alleen de geschikten tot de eer[ste] klasse toe te laten.

Thans moet volgens de regelen der subsidie-ord[on]nantie de selectie plaats hebben door den voorr[ang] te geven aan kinderen van aanzienlijken en m[eer] gegoeden.

Ten aanzien van de toepassing van dezen eis[ch,] die overigens door het schooltoezicht ruim wordt [op]gevat, was de vergadering van oordeel, dat reken[ing] is te houden met de vraag of ter plaatse, waar [de] school gevestigd is, onder de Inlandsche bevolk[ing] het verschil in standen een groote rol speelt.

In Batavia b.v., waar maar weinig aanzienlij[ke] geslachten gevestigd zijn, worden op de Kartinisch[olen] de leerlingen toegelaten zonder aanzien des persoo[ns].

In Buitenzorg daarentegen heeft men in de laat[ste] jaren slechts kinderen van meer gegoede ouders [toe]gelaten en daarmee goede resultaten bereikt, zoo[wel] wat de vermindering van het schoolverzuim betr[eft] als ten aanzien van de medewerking der ouders.

Voorstellen van eene der aangesloten vereenig[in]gen om eene gelijkvormige bezoldigingsregeling [vast] te stellen voor de onderwijskrachten der aangeslo[ten] scholen en in het algemeen een nauweren band [tu]schen de besturen der Kartinischolen te schepp[en,] vonden in de vergadering geen instemming. Na[]noeg algemeen was men van oordeel, dat het w[en]schelijk is, dat de aangesloten vereenigingen h[aar] zelfstandigheid behouden.

De voorzitter deed in de vergadering enkele me[de]deelingen omtrent de verschillende Kartinischol[en,] waar de vooruitgang in het afgeloopen jaar weder[om] tot dankbaarheid stemt, en gaf een kort overzi[cht] van hetgeen in het afgeloopen jaar in het bela[ng] van het onderwijs aan Inlandsche meisjes is g[...]

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

Vertrek: SOUTHAMPTON.

's Morgens half 10 een taxi met impériale voor 't hotel. De grootere bagage bovenop, de kleinere binnenin — 't was in totaal toch nog 9 stuks! — en naar de Lloydkade. De Voorzitter van de afdeeling Rotterdam ging met me mede. Aan de Lloydkade, voor de goederenloods, de verschillende vehikels en file, tot voor een open deur, waar de bagage werd afgegeven en met krijt voorzien van nummer der klasse en hut. Afgerekend met den chauffeur; eventjes *f* 8.— en dan nog fooi! Strenge contrôle bij den ingang, doch 't passage-biljet hief alle bezwaren op. Aan de loopplank weer contrôle. Eindelijk aan boord; naar de hut om eens poolshoogte te nemen. Een gedeelte van de juist afgegeven bagage lag er al, was er dus reeds eerder dan ik. 'k Beklaagde dan ook de passagiers, die allerlei suit-cases, sluitmanden en city-bags persoonlijk medegenomen hadden! Op 't promenade-dek verscheiden menschen. Doch niet alleen passagiers. Blijkbaar zijn er ook met de bepalingen, dat aan boord geen uitgeleide gedaan mag worden, evenals met le ciel...... des accomodements. Enkele bekende gezichten doken uit de massa op, 't verlicht het gevoel van eenzaamheid en verlatenheid, dat ons toch bekruipt op zoo'n moment, waar men zooveel familie, vrienden en kennissen moet achterlaten, al vindt men elders weer nieuwe aanrakingen. 't Is de band, die ons toch altijd hecht aan 't dierbaar Vaderland en zich dan doet gevoelen. Op de kade, op de aangrenzende werven, in kleine bootjes op de wateren, tal van menschen, een kleurige schaar, om den vertrekkenden uitgeleide te doen, een laatst vaarwel toe te roepen of toe te wuiven, 't vertrek van den schoonen stoomer te zien en bij te wonen. Eindelijk één stoot op de stoomfluit, [een] laatste heildronk, een handdruk en 'k was allee[n.] Daarna 2 stooten om de plakkers tot haast aan [te] manen en bij 3 stooten de loopplank weg, de tross[en] los. Twee sleepbootjes trekken 't schip met den k[op] van den wal, dwars op den stroom, tot de wendin[g] volbracht was en 't schip met eigen kracht, stroo[m] mee, de rivier afzakte. Van den wal een laatst g[e]juich, tot de menschenschaar in een ineengesmolt[en] massa overging, zelfs met een kijker niet meer in[]dividueel te onderscheiden. De stoombootjes en m[o]torbootjes bleven ons omzwermen, een gansche [da]messchaar: de Johanna, Cor, Alida, Emma, Hel[ena] en Diana merkte ik op. Ze gaven het niet op e[n] bleven ons langen tijd getrouw.

Maar wat een verschil met voor 30 jaren!. Zeke[r,] toen reeds was Feijenoord er en op den rechteroe[ver] óók machtige werven en établissementen, maar [nu] aan weerszijden op de oevers, vooral den rechteroever, [] alles aaneen gebouwd, ingerijd. Delfshaven [en] Schiedam, één geworden met Rotterdam.

Te Schiedam, waar ik eenige mijner jongensjar[en] doorbracht, 't oude Hoofd aan de Haven niet me[er] te vinden, alles een heterogene massa. Welk ee[n] vooruitgang, welk een kapitaal werd daar vastgeleg[d] en welk een kapitaal moet er verdiend worden, N[e]derland hoe dan ook ten voordeel.

Vlaardingen, Hoek van Holland, schoven ons voor[]bij: In de verte de blonde duinen, nu grauwachtig paars, aan den horizon de silhouetten der torens van Delft en den Haag. Treintjes en trams 't landschap belevende.

De gong voor de lunch stoort me, we moeten zor[]gen voor den inwendigen mensch. De zee is kalm en spiegelglad, alle passagiers zijn aan tafel, over en weer werd reeds met enkelen kennis gemaakt. Vóór den avondmaaltijd zullen de vaste plaatsen aan de tafels en tafeltjes in de eetzaal, zooveel mogelijk naar keuze en in onderling overleg vastgesteld wor[]den en van die keuze hangt dikwerf voor 't verdere verloop van de reis veel af!

Met genoegen merkte ik op, dat de maaltijden aan boord, hoewel nog copieus, belangrijk vereenvoudigd werden. Bij de lunch een bordje soep of 'n kop bouil[lon,]

schied. Den inhoud dezer mededeelingen vindt men bij de verslagen der verschillende Kartinischolen vermeld.

In de Bestuursvergadering van dienzelfden datum werden de aftredende leden van den Raad van Beheer, de heeren Gerlings en Hannema bij acclamatie herkozen.

Daar Mejuffrouw De Graeff den wensch had te kennen gegeven om als secretaresse af te treden, benoemde de vergadering op voorstel van den Raad van Beheer tot haren opvolger Mr. Dr. A. M. Joekes.

Verslag van de werkzaamheden der Vereeniging „Max Havelaar Fonds" gedurende het jaar 1919.

(Over 1917 en 1918 zijn geen gedrukte verslagen verschenen.)

——o——

INLEIDING.

Naar aanleiding van de omstandigheid, dat het thans nagenoeg tien jaar is geleden, dat het Max Havelaar Fonds werd opgericht, en door de verkregen samenwerking met andere vereenigingen — waarover hieronder nader — de vereeniging een nieuwe periode tegemoet gaat, doen wij aan het verslag over het afgeloopen jaar het volgende overzicht voorafgaan.

De vereeniging werd in 1910 opgericht bij gelegenheid van de herdenking der verschijning voor vijftig jaren van den Max Havelaar.

De artikelen 3 en 4 der statuten luiden:

Art. 3. De Vereeniging stelt zich ten doel de bevordering van de stoffelijke en geestelijke verheffing der Inlanders van Ned. Oost-Indië.

Art. 4. De vereeniging tracht dit doel te bereiken:

a. door het verleenen van steun aan Inlanders van goeden aanleg;

b. door het bevorderen van de oprichting van scholen en andere instellingen van wetenschap, kunst en nijverheid, ten behoeve van de inlandsche bevolking;

c. door het uitgeven of door het aanmoedigen van het uitgeven van geschriften strekkende om de belangen der Inlanders te behartigen;

d. door tegemoetkomen in nooden der Inlanders ontstaan door buitengewone rampen of onheilen;

e. door alle wettige middelen, die bevorderlijk kunnen zijn aan het door de vereeniging beoogde doel.

Een en ander hetzij alleen, hetzij in samenwerking met andere instellingen, lichamen of personen.

Als vaste regel is aangenomen, dat alleen dan financieele steun wordt verleend, wanneer de bewijzen aanwezig zijn, dat ook van de zijde der ouders, verwanten of vrienden der studeerenden een geregelde steun verstrekt wordt, terwijl tevens als beginsel wordt aangenomen, dat deze financieele steun slechts verleend wordt in den vorm van renteloze studievoorschotten aan jongelieden, die in Nederland studeeren. Het Bestuur behoudt zich echter voor, na goed volbrachte studie het genotene geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden.

Het ligt in de bedoeling van het Bestuur het verleenen van steun zooveel mogelijk te bepalen tot gevallen, waarin gestreefd wordt naar het verkrijgen van bekwaamheden, waarvoor de studie-gelegenheid in Indië ontbreekt.

Sedert 1912 verleende de Regeering eene subsidie van *f* 1000.— 's jaars.

Tot dusver werd door het Fonds subsidie verleend aan 10 Indiërs; waarvan 6 de door hen begeerde diploma's behaalden en 3 hunne studies staakten,

---

lon, één gang of voorgerecht, dan een vischschotel met salade of de hoofdschotel, beschuitjes met kaas, vruchten en koffie. Aan 't diner soep, twee gangen, gevolgelte met compote, pudding of dessert, fruit en koffie na. 's Zondags en 's Woensdags ijs! Het pousje bij de koffie verviel. 't Begin van drooglegen? Wie weet! Aan 't ontbijt geen warme voorschotels meer; wel kan men havermout bekomen, spiegeleieren met of zonder ham, maar overigens heerlijk v e r s c h brood en luxe broodjes, dit der bakkerswet ten spijt. Ruime sorteering van bijspijzen, worst, rookvleesch, ham, kaas en jam. Naar keuze staan koffie en chocolade. Zondags krentenbrood en om 11 uur eene verfrissching. Andere dagen niet.

Zondagmorgen voeren we langs 't Zuiden van Engeland naar Southampton. Op de reede van Spithead verscheiden Duitsche oorlogsschepen, op allerlei manieren gecamoufleerd, een sombere, toch nog dreigende klomp oud roest. Op de kust van Southampton verscheiden Engelsche mijnenvegers, tal van koopvaarders en jachten. Aan de overzijde 't eiland Wight. Jammer, dat het weer regenachtig, mistig en mieserig is, 't belooft een vervelenden Zondag aan boord. Om die verveling, de vloek eener lange zeereis, de bron van allerlei onaangenaamheden, te verdrijven, construeerde zich eene Ontspannings-Commissie „Insulinde", die zal trachten leven in de brouwerij te brengen, voor afwisseling te zorgen en met medewerking van sub-commissies en der passagiers zelven de reis tot eene aangename te maken. Mogen de goede wil, 't weer en de stemming daartoe medewerken! Hierover later.

We vernamen, dat we te Southampton een 3-tal dagen zouden liggen, om lading in te nemen, o.a. de buizen voor de waterleiding voor Magelang, maar 't werd Woensdagmiddag na middernacht vóór we vertrokken. De beperking van 't aantal werkuren en het hooger loon schijnen ook in Engeland geleid te hebben tot een minimum prestatie bij een maximum aan loon. Dan dat levendige lossen en laden aan boord van de Paketvaartstoomers, en d a t met z.g. „indische en luie" inlanders! Wel een verschil of zou ook dáár verandering zijn ingetreden? Dat moet ik nog beleven en zien.

Aan de lunch maakte de Administrateur bekend, dat er bij voldoende deelname gelegenheid zou zijn, tot het maken van tochten naar en van Wight, naar Bournemouth en zelfs naar Londen. Als 't weer zich nu maar ten goede wil schikken!

Den volgenden dag geen regen, zelfs nu en dan een zonnestraaltje, maar overigens 'n grauwe, grijze atmosfeer. Toch er op uit naar Wight. Groote chars à bancs brachten 't talrijke gezelschap naar de Royal Pin, dàar over op de bootjes naar Cowes en Lyds, langs de schilderachtige Noordkust van 't eiland.

Bij Lyds wachtten de noodige auto's, die ons langs de badplaatsen op de Westkust naar Venthnor brachten, waar geluncht werd, maar ook de hemelsluizen opengezet. De tocht van Benthnor dwars door 't eiland over Newport naar Cowes, van daar per boot naar boord terug, was dan ook een mislukking, nat en koud. Een bezoek aan Carisbrook Castle, bij New Port, dateerende van 1100, hoe interessant ook uit een geschiedkundig oogpunt, Karel I was er gevangen, kon daar geen verandering in brengen. We waren blij aan boord terug te zijn. Maar toch kunnen zulke tochtjes zeer aangenaam en leerzaam zijn, 't is maar de kwestie van veine! En voor *f* 18.— is men, de lunch inbegrepen, de man.

Den volgenden morgen weer regen. Geen tocht naar Bournemouth. 'k Benijdde degenen, die naar Londen gegaan waren, dàar is tenminste bij elke weersgesteldheid afleiding te vinden. 's Middags klaarde het òp en maakten we nader kennis met de stad. De Highstreet met goed voorziene winkels en prijzen belangrijk minder dan in Nederland. Interessante oude gebouwen, poorten en muren. Echter geen gelegenheid om buiten op een bordes of terras het gewoel en gedoe eens gade te slaan. Voor verfrissching is men aangewezen op sombere ruimten, achter een banketbakkerswinkel, waar men kan tea'n. Veel minder dan bij Lensvelt, Krul, Bakker, enz. Mooie parken, maar geen gelegenheid, buiten zittende, van 't groen en de wandelaars te genieten. 's Avonds na 't diner naar een musichall, 'n variété als Scala, Flora en dergelijke. Om half elf uit. 't Was er warm, dus een koele dronk, geen kans: na 10 uur 's avonds is de stad drooggelegd. In één ren naar

zoodat ons nog slechts één pupil overblijft, die ijverig werkt, met goede verwachting, dat hij binnen een bepaalden tijd zijne studie voltooid zal hebben.

Intusschen moet helaas worden geconstateerd, dat de toestand der financiën van het Max Havelaar Fonds ons groote zorg baart. Tot 1 Januari 1920 werd aan studievoorschotten verstrekt eene som van *f* 13849.89, waarop is terugbetaald een bedrag van *f* 2125.— en afgeschreven als pro memoriepost een bedrag van *f* 3620.89, terwijl het aantal contribueerende leden door afschrijving, bedanken en overlijden werd teruggebracht tot 38 met een totaal aan jaarlijksche bijdragen van slechts *f* 197.50.

Sinds kort werd op initiatief van de Studie-Commissie der Vereeniging ,,Oost en West'' samenwerking verkregen met de andere vereenigingen, die zich ten doel stellen aan Indische jongelieden, die hier te lande studeeren, steun te verleenen, m.n. de Tjandi-Stichting en de Ned. Indische Voorschot- en Studiekas, door de instelling van een ,,Centraal Comité'', samengesteld uit vertegenwoordigers der genoemde vereenigingen en het Max Havelaar Fonds.

Op verzoek der Vereeniging ,,Oost en West'' werd tevens door de Indische Regeering eene commissie ingesteld, onder voorzitterschap van Dr. Hoesein Djajadiningrat, welke commissie tot taak heeft voorlichting te verstrekken omtrent de studie in Nederland en zoowel de Regeering als particulieren van raad te dienen ten aanzien van de candidaten, die zich voor deze studie aanmelden.

Tevens is de heer J. C. Hietink, die van Regeeringswege is belast met de behartiging der belangen van de hier te lande studeerende Indische jongelieden, die eene toelage van het Gouvernement genieten, aan het Centraal Comité toegevoegd om het Comité betreffende jongelieden, die steun behoe[ven] voor te lichten.

Op deze wijze is eene samenwerking tusschen verschillende vereenigingen gewaarborgd en beter dan vroeger het geval was, worden nagegaan welke jongelieden voor het ontvangen van steun in aanmerking komen.

Wij gaan dan ook het tweede decennium van bestaan onzer vereeniging tegemoet in de hoop, ons de noodige middelen ter beschikking zullen worden gesteld om in samenwerking met de bovengenoemde vereenigingen, de aanvulling van het aantal hooger geschoolde Inlandsche werkkrachten krachtig te kunnen bevorderen.

VERSLAG.

Gedurende dit vereenigingsjaar werd door onze Vereeniging financieele steun verleend aan een Inlandsch geneesheer, die hier te lande gekomen was om het Nederlandsche artsdiploma te verwerven.

Tevens werd dit jaar verder financieele steun verleend aan den reeds in ons vorig verslag genoemden inlander, die voor een praktijkdiploma boekhouden studeert en deze toelage, in verband met de duurdere tijden, eenigermate verhoogd.

Bij het opmaken van dit verslag was deze pupil nog niet afgestudeerd.

Andere verzoeken om steun kwamen in het jaar 1919 niet in.

Een oud-pupil, die regelmatig zijn renteloos studievoorschot terugbetaalde, moest tengevolge van ziekte en in verband met de duurdere tijden dit jaar voorloopig zijne terugbetaling staken; een der andere oud-pupillen verzocht ons eene andere regeling voor terugbetaling van zijn studievoorschot te ontwerpen.

boord, want daar sluit de bar om 11 uur. Net vóór 11 aan boord, maar met het oog op de weinige gasten was ook daar de bar reeds gesloten, zou lauw water het eenige geweest zijn, ware het niet, dat de hofmeester ons ter wille was en nog koele dranken verstrekte, waarna de sluiting van de bar onherroepelijk was; van naplakken en napraten dus weinig sprake.

's Woensdags geen zekerheid omtrent vertrek, dus geen lange tocht. 't Weer wisselvallig. Een tochtje naar de ruïnen van Netley Abbey, een der zoovele in Engeland, echter toch mogelijk en zeer interessant! 't Bleek later, dat het vertrek eerst tegen middernacht zou zijn, maar, gezien de ervaringen van den vorigen avond, geen lust er nog eens op uit te gaan.

Donderdags in 't kanaal een stijve bries en 't grootste gedeelte der passagiers zeeziek. Vrijdag opklarend en Zaterdag mooi weer, zoodat zelfs besloten werd tot een dansavond. Het orgel aan stuurboord beheerscht slechts een deel van 't dek, een gramophoon en een harmonica deden zich op andere plaatsen hooren, maar door 't in elkaar vloeien der muziek, herinnerende aan een schiettent op de kermis, kwam van 't eigenlijke dansen, steps natuurlijk, niet veel terecht. Hoe moet het gaan met het gecostumeerd bal, dat op 't program staat?

't Weer blijft zich goed houden. De befaamde en beruchte Golf van Biscaye gepasseerd met kalme zee. Kaap Finisterre in zicht. 't Geeft een gevoel van rust en veiligheid de stralenbundels der kustlichten weer te zien en op te vangen, waar men vroeger zonder deze landmerken, als 't ware in den blinde z'n weg moest zoeken.

En dan de zee weer vol leven. Overal duiken ze om ons op de rookpluimen, masten, schoorsteenen en lichten van mee- en tegenliggende stoomers. Een koortsachtige haast om de overal ontstane tekorten aan te vullen, te voldoen aan de nijpende vraag en behoefte.

Gibraltar in den laten avond gepasseerd, den volgenden morgen de Afrikaansche kust aan stuurboord, kalme zee, warm! In 't bagageruim de witte pakken opgeduikeld. Aan 't diner blijft het toilet deftig. De dames in gowns de heeren in smoking jacket. 'k Gaf geen gevolg aan den raad van kapitein Vermeer in z'n ,,Losse opmerkingen'' om eenige pakken kaki en groen te doen verven, ook om de kostens wille. Trouwens het waschgeld aan boord *f* 0,35 voor een witte jas en *f* 0,30 voor een broek is goedkoop, waar men in Den Haag *f* 1.— per stuk dus *f* 2.— voor één pak berekent! De consumptie aan boord is ongeveer „Hollandsch'' tarief: *f* 2,50 voor een flesch gewone Médoc, 'n glas port *f* 0,40, sherry *f* 0.35, een bittertje *f* 0.20, een groot glas vatbier *f* 0,30, bessensap *f* 0,25, kwast *f* 0,20. Ook al een gevolg van de depreciatie van 't geld.

'k Vestigde de aandacht op onze vereeniging en had succes. Een 35-tal nieuwe leden en begunstigers traden toe, toen zij begrepen, wat ,,Oost en West'' eigenlijk is, wat het beoogt en reeds doet. Stelden onze leden hun licht niet te zeer onder een korenmaat, doch deden het naar hier toe uitschijnen, vergenoegden zij er zich niet mede slechts zelve lid te zijn, doch werkten zij ook naar buiten in 't belang voor Nederland, in 't belang van onze Koloniën, van zich zelve, het ledental zou belangrijk toenemen. De Nederlander, de Indiër, moet gaan inzien en beseffen, dat het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang en dat dat belang in alle opzichten wordt gediend door onze Vereeniging. Deze dan ook steun verdient!

16—7—'20. (Wordt vervolgd.)

A. J. G

Tot mijn leedwezen moet ik nog een treurig incident vermelden. Ter hoogte van de kust van Algiers wierp zich 's morgens de slager, na zich in de badkamer ontkleed en de deur gesloten te hebben, door de patrijspoort over boord, zonder dat dit door iemand werd bemerkt. In een achtergelaten briefje vroeg hij zijnen ouders vergiffenis voor z'n daad, waarvoor de aanleiding in 't duister ligt. 'n Droevig en treurig eind van een jong leven!

daar hij op de overeengekomen wijze van terugbetaling uit extra verdiensten boven zijn salaris door de duurdere tijden niet tot geregelde terugbetaling kon komen; door ons bestuur is eene andere regeling ontworpen, waarover thans nog nader overleg gepleegd wordt.

De financieele positie onzer vereeniging is, zooals uit de bijgevoegde Rekening en Verantwoording over 1919 en de Balans per 31 December 1919 blijkt, niet direct ongunstig, doch het contribueerend aantal leden is door overlijden en bedanken tot 38 ingekrompen; uitbreiding van het ledental is dan ook dringend noodzakelijk; de wijze om hiertoe te geraken maakt een punt van ernstige overweging bij het bestuur uit.

Door de instelling van het Centraal Comité voor de behartiging der belangen van in Nederland studeerende Indiërs, waarin ook onze vereeniging vertegenwoordigd is, vertrouwen wij, dat het werk onzer vereeniging meer en beter tot zijn recht zal komen.

Ten slotte zij nog vermeld, dat bij het opmaken van dit verslag aan een thans afgestudeerd oudpupil onzer vereeniging passage- en uitrustingskosten als renteloos voorschot werd verstrekt en er twee aanvragen om steun van hier studeerende Indiërs binnen kwamen, waaromtrent nog beslissingen moeten worden genomen.

's-Gravenhage, 28 Januari 1920.

Namens het Bestuur der Vereeniging „Max Havelaar Fonds":
A. M. JOEKES, *Voorzitter.*
J. H. DIJKMAN, *Secr.-Penningm.*

Balans per 31 December 1919.

Kas		ƒ 47.72
Kassier		„ 1928.07
Contributie-quitanties		„ 212.50
Subsidie en intrest		„ 1016.87
Studievoorschotten	ƒ 11724.89	
Afgeschreven op reserve	„ 3620.89	
		„ 8104.—
		ƒ 11309.16
Kapitaal		ƒ 5704.24
Reserve voor afschrijving	ƒ 4389.89	
Bijgeboekt over 1919	„ 1215.03	
		„ 5604.92
		ƒ 11309.16

Verlies en Winstrekening 1919.

Onkosten	ƒ 25.58
Saldo overgeboekt op reserve voor afschrijvingen	„ 1205.03
	ƒ 1240.61
Intrest	ƒ 43.11
Jaarlijksche bijdragen en subsidie	„ 1197.50
	ƒ 1240.61

's-Gravenhage, Januari 1920.
J. H. DIJKMAN, *Penningmeester.*

Gezien en accoord bevonden.
's-Gravenhage, 28 Mei 1920.
Namens het Bestuur:
A. M. JOEKES, *Voorzitter.*
J. H. DIJKMAN, *Secretaris.*

Nagezien en accoord bevonden:
's-Gravenhage, Juni 1920.
De Financieele Commissie der Vereeniging „Max Havelaar Fonds",
BAKHUIZEN VAN DEN BRINK.
P. J. VAN HOUTEN.
H. LOUDON.

Ingezonden.

Rubriek (?): „Indië in Nederland". *

Aan de Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad, Heerengracht 7 te 's-Gravenhage.

Of deze rubriek in den smaak valt van de lezers (essen) van het Koloniaal Weekblad? Ik hoop van niet. Wat is 't jammer, dat er plaatsruimte wordt afgestaan voor zulke laagbijdegrondsche aardigheden, als 't nog geestigheden genoemd kunnen worden. En dat bij de tegenwoordige papierduurte!

De geestigheid? van de kamerverhuurster, die iemand, die elken dag baden wil, een „vuilekerd" noemt, is *„zoo oud als de weg van Rome"*.

De meening dat iemand, die zich niet dikwijls baadt in een badinrichting, zich maar enkele keeren per jaar de weelde van een bad veroorloven zou en dus onzindelijk op 't lichaam moet zijn, gaat ook niet op.

Menschen uit den gegoeden stand, die niet een bad met geyser enz. in huis kunnen hebben en voor wie het *te duur* is, *telkens* naar een badinrichting te gaan, hebben thuis een flinke, groote, zinken badkuip, schuinafloopend en waarin het geheele lichaam rusten kan; ik kan den vorm niet beter vergelijken dan bij dien van een ouderwetsche krulslede.

Men zeept zich in, gaat in 't water en sponst of spoelt zich af.

Doet men in Indië in de badkamers ooit anders, dan zich inzeepen en afspoelen? In mijn tijd niet!

Utrecht, 9 Augustus 1920.

J. E. VAN OEVEREN VAN SCHAIK.

*) Als proef werd in dezen „komkommertijd" de ons voorgestelde „nieuwe rubriek" (?), om de lezers ook eens te doen lachen, in ons vorig nummer opgenomen. Van verschillende kanten werden er echter bedenkingen tegen geopperd, in den geest van bovenstaand „ingezonden schrijven", terwijl slechts ééne bijdrage inkwam, een al even o u d e aardigheid. Aangezien dus dezé proef gebleken is n i e t in den smaak onzer lezers te vallen, zal ze n i e t worden voortgezet.

Red.-Comm.

's-Gravenhage, 6 Aug. 1920.

Geachte Redactie.

In den 3 October-optocht te Leiden, op 4 October a.s., zullen de Indologische studenten voorstellen N.O.I. Plannen bestaan, om te vormen twee groepen, n.l.:

I. Een groep hoofden uit de verschillende deelen van onzen Archipel, elk met een volgeling.
II. De tocht van een Javaanschen bruidegom naar het huis zijner bruid.

We zouden graag deze groep schitterend doen slagen en van vele zijden is ons reeds medewerking toegezegd.

We komen nu tot U, met het verzoek, in het Koloniaal Weekblad een oproep te plaatsen en aan de leden van de vereeniging „Oost en West" te vragen, in hun bezit zijnde voorwerpen welwillend in bruikleen af te staan (doeken, sarongs, enz.). We hopen ook veel uit het museum te Leiden te krijgen. Correspondentie is te richten aan den voorzitter der regelingscommissie.

Hopende, dat ons verzoek ingewilligd moge worden en velen zullen medewerken tot het welslagen der plannen, teeken ik

Hoogachtend,
Uw dw. dr.
F. C. LEEUWENDAL Jr.,
Copernicusstraat 62,
Voorzitter der Regelingscommissie.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het plan—De Muralt.

Naar aanleiding van het pleidooi van den heer De Muralt om te komen tot de oprichting van arbeidsbureaux voor de Indische werkgevers en werknemers schrijft V. E. in de „Sum. Post" o.m.: Ieder, die weet, hoe groot het tekort is aan personeel in alle takken van gouvernementsdienst, zal het duidelijk zijn, dat als er Ned. beroepsofficieren vrij komen, deze in verband met hun reeds voor pensioen geldende jaren, het eenvoudigste en het liefste bij het gouvernement in dienst zullen komen.

Als algemeen doel wordt aangegeven om aan het nijpend tekort aan personeel in particuliere zaken, ondernemingen en handel, industrie en in de cultures tegemoet te komen. Is er werkelijk in het particuliere een groot tekort aan personeel? Hoe is het oordeel van de directies daarover?

Van werkelijk gebrek hoorden wij niets; wel hebben wij uit goede bron vernomen, dat personen, die in Holland aangezocht werden om naar Indië te gaan, in verband met de hoogere salarissen in Holland, er thans niet aan denken, op de oude voorwaarden naar Indië te komen. Natuurlijk gaat niemand weg van zijn huis en familie en omgeving, weg uit de Hollandsche Maatschappij, zonder dat hij het vooruitzicht heeft 1½ à 2 maal zooveel te verdienen als in het moederland; dat is nu eenmaal de maatstaf, die men in Holland aanneemt voor de hoegrootheid van de vergoeding voor het gaan naar Indië.

Er is slechts één manier om aan het nijpend gebrek tegemoet te komen en die is, dat de directies hun onderhebbenden behoorlijk betalen. In Deli heeft men dit vrijwel altijd ingezien; een tijd lang leek het, dat men wilde trachten den loonstandaard te drukken; echter uit de onlangs gepubliceerde nieuwe wedderegelingen blijkt, dat men weder het oude spoor volgt en inziet, dat het belang van den werkgever het meebrengt om goed te betalen.

Aangezien hier de werkgever dit inziet, behoeft hij geen duur bureau met duur personeel, om zijn werkkracht tot hem te trekken.

En wat zal het bureau kunnen uitrichten om de salarissen te drukken, want het schijnt wel van huis uit de bedoeling te zijn om door verhooging van het aanbod, den loonstandaard laag te houden; niets natuurlijk, want zoodra dit blijkt, zullen alle vakvereenigingen in Indië zich met alle kracht daartegen verzetten; en een ieder kan thans zien, dat in het algemeen de werkgever gedwongen is om aan billijke eischen van de vakvereeniging te voldoen.

Welnu, dan is het eenvoudiger, dat de werkgever daarmede begint en dan kan hij de kosten van de bureaux besparen; voor den toekomstigen leider van dit bureau, die een zeer hoog salaris moet hebben en in 10 jaar pensioen moet hebben verdiend, zal dan een ander baantje gecreëerd moeten worden.

Trouwens de heer De Muralt schrijft: „De bureaux hebben zich te houden buiten alle conflicten of anderszins, die kunnen ontstaan tusschen personeel-bonden en werkgevers" en vlak daaronder: „Zij zullen er voor hebben te waken, dat die bonden niet op eventueel ongeoorloofde wijze de werving voor Indië bemoeilijken." De groote vraag is nu, wie zal dit beoordeelen? Deze beoordeeling is immers de grond van alle conflicten.

De kolonie heeft er belang bij, dat thans niet op deze wijze, maar door het opleiden van personeel in Indië zelf in 't tekort wordt voorzien. Waarom kunnen in Indië geen bestuursacademies, handelsscholen, landbouwscholen enz. worden opgericht? Waarom kan het aantal H. B. S.-sen niet uitgebreid worden?

De betaling bij het gouvernement is de oorza dat het gouvernement daarvoor geen personeel k krijgen. Tot voor kort werd deze slechte betal eenigszins gecompenseerd door de goede pensioen die in vergelijking met Holland, reeds op jeugdig leeftijd werden genoten. De invloed daarvan is ech veel verminderd.

Resumeerende komt V. E. ten slotte tot de c clusie, dat het nijpend tekort alleen verdwijnen k doordat ten eerste het gouvernement behoorlijke sa rissen betaalt; dan moet en kan het zorgen voor go opleiding in Indië zelf. Ook voor de particulieren alléén een behoorlijk loon het tekort aan werkkra kunnen voorkomen, als het ten minste thans best wat eenigszins betwijfeld wordt.

De oprichting van bureaux, is in verband hier niet noodig en heeft alleen tengevolge, dat een ka taal van 1,5 millioen nutteloos wordt uitgegeven een nieuwe bron voor conflicten wordt geschapen.

De Indische begrooting.

Aan een der Richtlijnen uit de „Loc. „Becijferde Staatsbemoeieni ontleenen wij o.m.: Wij hebben ook bij vroegere legenheden betoogd, dat de Indische regeering voortdurend op uit moet zijn om voor de toekom nieuwe middelen te scheppen om aan de steeds kle mender eischen, te stellen aan de staatsbemoeien tegemoet te komen. Er zou alle aanleiding zijn een afzonderlijk bureau van louter erkend kundig energieke en vooruitziende mannen te stichten, voortdurend nieuwe bronnen voor den staat zou h ben op te sporgen en practische plannen tot werk lijke „uitbreiding en verdieping" van de staatsb moeienis had uit te werken.

De financieele vooruitzichten zijn nu voor 19 wel hoopvoller dan aanvankelijk was voorzien, ma dit dankt de staat dan ook vooral aan de „hoog co junctuur", waarin zich de Javasuiker, ten gevolg van de abnormale tijdsomstandigheden thans op wereldmarkt verheugt: immers wordt de opbreng der suikerbelasting, behoorend tot de 120 millioe geraamde producten belastingen, alleen op niet mi der dan 108 millioen getaxeerd. Nu wordt wel do het reserveeren van een deel der productenbelasti gen en door het bezigen van een ander deel, hetwel dan feitelijk als „buitengewone ontvangsten" word beschouwd, tot dekking van buitengewone uitgaven wat men noemt een „solide" begrootingspolitiek b tracht. En ook blijkt men te willen voorkomen, d het wellicht voorbijgaand karakter der gunstige u komsten door optimisten uit het oog wordt verloren Niet valt echter te ontkennen, dat de inkomsten v den staat van Ned.-Indië danig behooren te worden versterkt, alvorens men met volle zekerheid en volle oprechtheid van gunstige uitkomsten mag g wagen. Want hoe zou de begrooting er komen uit zien, wanneer eens alle tractementen van het Indisch ambtenaar korps, thans meerendeels onvoldoende bijgewerkt op het peil van den dag zouden worden gebracht Door slechts op ongenoegzame wijze de ambtenaar tractementen te verhoogen, kan de begrootingsont werper met zulke oogenschijnlijk gunstige resultaten voor het voetlicht treden. Bracht hij de salarissen o het juiste peil, dan zou hij de 50 millioen, welke than voor dekking van de vermoedelijk nader nog voor te stellen buitengewone uitgaven moeten die nen, zeker geheel en al noodig hebben gehad vo dekking van gewone uitgaven. En dan zou men zich met eenige bezorgdheid moeten afvragen, waar toch die 50 millioen wel vandaan moeten ko men, wanneer er elders ter wereld weder evenveel suiker als vroeger wordt geplant.

Zoo spoedig mogelijk zal dan ook gebroken moeten worden met de avontuurlijke politiek, die thans ten aanzien van de Indische financiën wordt gevolgd, en een nieuwe politiek zal moeten worden ingeluid, vol gens welke de staat, zich verzekerend van het gro toekomend aandeel in de winsten, door het ge kapitaal gemaakt, toch vooral in ontplooiing va

eigen initiatief, in wekking en aanmoediging van inheemsch volksinitiatief de middelen zoekt om de financiën van het land duurzaam op hechten grondslag te vestigen.

Frambosia-bestrijding.

De Geneeskundige Dienst heeft in meerdere gewesten met verrassend goede resultaten de frambosia-bestrijding ter hand genomen door inspuiting met Salversan.

„Mataram" beschrijft hoe dit thans in Djokja geschiedt en zegt o.a.: Dezelfde inlandsche patiënten van de vorige week, maar welk een verschil. De open wonden waren geheeld, of zouden het binnen weinige dagen zijn. De zweren, welke over het geheele lichaam hadden gezeten, waren afgevallen of reeds droog, zoodat ze op het punt stonden te verdwijnen. 't Was wonderbaarlijk.

Maar...... de behandeling is duur; voor een volwassen persoon *f* 6.50 en dat bedrag zal niet ieder kunnen opbrengen, omdat ze door ziekte niet in staat tot werken zijnde, verarmden. Behoudens een enkele behoorden dit keer de patiënten, die wij zagen, tot de armsten van het volk, die gratis worden behandeld.

Er moet genezing zijn voor allen; ieder heeft recht op een gezond lichaam, wanneer daartoe de mogelijkheid bestaat, en dat mag niet afhankelijk zijn van een paar luttele guldens.

Het blad besluit: Komt, heeren suikerfabrikanten, gij die millioenen wint door den arbeid van de bevolking, toont dat gij hart hebt voor datzelfde volk, tast in de beurs, opdat het mogelijk worde, dat die ingekankerde ellendige volksziekte in het Djokjasche verdwijnt. Hier is goed werk voor u te doen tot heil van het arme volk in de dessa.

Zult gij dan achterblijven?

Serimpi dansen.

Spoedig zal bij het bureau van de Volkslectuur een werk van mevrouw Van Helsdingen—Schroevers verschijnen over de Serimpi-dansen in den kraton te Solo. Van den Soenan heeft mevr. V. H. verlof gekregen om de studiën in den kraton en de vrouwenverblijven te maken. Het belooft een zeer interessant werk te worden. („Java Bode".)

Exploratie van Centraal-Borneo.

De heer Burlingham, die een expeditie voor de exploitatie van Centraal-Borneo leidde, deelde zijne wederwaardigheden aan het „Soer. Hbl." mede. Wij ontleenen er o.a. aan: De heer B. is een bergbeklimmer van wereldvermaardheid en bereikte met zijn Alpen-filming in Europa een hoogte als nog door niemand vóór hem.

De expeditie naar Borneo drong circa 550 mijlen diep in het binnenland door en slaagde er in vele van de vreemde en zonderlinge gebruiken en gewoonten der Dajaks te „filmen". Onder weg werd men bestolen door de koelies, die in geroofde cano's er van door gingen. De expeditie kwam terug tijdens de grootste overstrooming, welke het Barito-bekken sedert 30 jaren getroffen heeft. Overal stonden de kampongs onder water en waren de huizen ingestort, terwijl de bevolking in troepen op vlotten ronddreef. Men hoorde niets van ongelukken, doordat de Dajaks buitengewoon goede varenslui zijn. Geheel Moeara Tewe stond onder water, de gouvernementsambtenaren waren gevlucht op het gouvernementsvaartuig „Voorwaarts", de tokohouders en inlandsche bevolking hielden verblijf op de daken hunner woningen.

Zeer interessante voorvallen maakte de heer B. mede, terwijl hij onder de Dajaks in het binnenland leefde. Hij sliep in hun hutten en mocht het genoegen smaken zeer belangwekkende cinematographische opnemingen te maken; o.a. van een Dajaksche bruiloft, waarbij op wreede wijze eenige dieren werden gedood. Voor het welzijn en geluk van het jonge paar besmeerden de Dajaksche hoofden zich met het bloed der gedoode slachtoffers. Dit huwelijksfeest werd gevolgd door een feest en een bal masqué.

Ook nam hij pictures van een Dajaksche doopplechtigheid, waarbij de oudste vrouw der kampong te water ging en rijst in de rivier wierp om de booze geesten te bannen. Tegelijkertijd hield zij een hard gekookt ei op de punt van een stuk suikerriet. Na de petemoei van het kind volgden twee poedelnaakte Dajaksche vrouwen („which will have to be censored before showing in America") en daarna de moeder, die haar drie dagen oude baby droeg, wiens voorhoofd om de booze geesten te verdrijven, met een soort deeg en kalk was ingewreven. Het wicht werd vijf minuten lang in het modderige rivierwater gebaad, zoodat het, wanneer het een Europeesche baby was geweest, reeds lang aan longontsteking zou zijn gestorven.

Borneo is den heer Burlingham zoo goed bevallen, dat hij naar New-York terugkeert om een nieuwe Borneo-expeditie voor te bereiden.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Arabische Beweging. Kjai Reksoepoijo te Djocjocarta heeft in de *Islam Bergerak* het een en ander omtrent dit onderwerp ten beste gegeven, hetwelk op verzoek van de lezers der *Neratja* in dat blad van 20 April 1920 is opgenomen.

Hetgeen de schrijver daarin mededeelt heeft niet de bedoeling om iets slechts of onaangenaams te zeggen, doch alleen om weer te geven hetgeen hij persoonlijk heeft waargenomen en dan vestigt hij in de eerste plaats de aandacht op de gebeurtenissen, welke in Arabië hebben plaats gehad, die tot de uitkomst hebben geleid dat dáár een Koninkrijk en een Khalifaat in het leven zijn geroepen.

Het is algemeen bekend, dat vóór het uitbreken van den grooten oorlog, door de Westersche Mogendheden, die Mohamedaansche onderdanen onder hun gezag hebben, al het mogelijke in het werk is gesteld om de destijds bestaande eenheid van den Islam te breken.

Het waren meer in het bijzonder Engelschen, Franschen en Russen, die met scherpzinnigheid en misschien ook wel met listigheid het Pan-Islamisme trachtten te drukken en de eenheid van den Islam poogden te verzwakken.

De Franschen lieten daarbij hun invloed gelden in Marokko en toonden den stamhoofden in dat land geleidelijk aan, dat alleen één hunner Saids als afstammend van den Profeet, het recht had voor de betrekking van khalif in aanmerking te komen, eene beweging, welke gesteund zou zijn door de Christenen in Syrië en Egypte.

Deze Fransche bemoeiingen dateeren reeds van vóór den grooten oorlog en waren destijds herhaaldelijk het onderwerp van de gesprekken, welke tusschen den schrijver en Said Mohamad bin Agil en diens volgeling Sjech Awad Saidan te Singapoer werden gevoerd.

Deze beide Arabieren zijn thans zeer welgestelde lieden en danken hunne vooruitspringende positie voornamelijk aan het Engelsche Bestuur, dat hunne krachten gebruikte om in den Islam verdeeldheid te brengen.

Zij zullen zeker bereid zijn deze verklaringen te bevestigen aan hen, die in het onderwerp belangstellen.

De schriftelijke mededeelingen, welke de schrijver van zijne Singapoersche vrienden heeft ontvangen, maken verder melding van nog een persoon, die onder Engelschen invloed, trachtte in aanmerking te komen voor de functie van Khalif.

Zijn naam was Aga Khan, een zeer welgesteld man, uit Hindoestan afkomstig en van den stam der Saids.

De berichtgevers zeggen daarbij, dat deze candidatuur door de plaatselijke besturen te Singapore, Penang en elders werd gesteund, zelfs door middel van publicatie in de plaatselijke nieuwsbladen.

Sjech Awad Saidan vertaalde die stukken, daaraan gegevens toevoegende, die de strekking hadden aan te toonen, dat het Khalifaatschap moest komen in handen van Aga Khan.

Volgens berichten zouden deze stukken zijn aan-

geplakt aan de muren van de verschillende Mohamedaansche kerken te Singapore.

De heeren Awad bin Saidan en Mohamad bin Agil bevinden zich thans op Java in het belang der propaganda voor een Arabisch Khalifaat.

Zij ondervinden daarbij veel steun van de zijde der Saids, o.m. van Said Mohamad bin Abdoel Rahman bin Shahab en Said Ali bin Ahmad bin Shahab, beiden wonende te Batavia.

Ook te Soerabaja voelen tal van andere Saids voor deze beweging, aangezien zij van meening zijn, dat alles wat den Mohamedaanschen godsdienst regardeert, van Arabië moet uitgaan, al is het ook dat dit land door vreemden wordt overheerscht.

De schrijver acht het een gelukkig verschijnsel en is den hemel dankbaar, dat het Indische volk deze beweging niet volgt en zich daaraan weinig laat gelegen liggen.

Wel schijnt het, dat de voorzitter van de Centrale Sarikat Islam, de heer Tjokroaminoto, onder den invloed van de Saids, d.i. zooals de schrijver zegt van de Anti-Islamieten, is geraakt, want van eenige werkzaamheid in het belang van den ouden Islam bleek nimmer iets en maakt hij op die wijze van den geloovigen Mohamedaan in het oog van den Europeaan eene bespotting.

Zoowel in Hindoestan als in Egypte, alsmede in de andere Mohamedaansche landen, zijn de Mohamedanen thans in beweging gekomen.

Ter hoofdplaats Batavia neemt men eveneens een kleine beweging waar, doch alleen daar ter plaatse.

Aangezien de leiders dier beweging zelf niet al te best op de hoogte zijn van hun godsdienst, kan men hun die actie niet al te kwalijk nemen.

Deze leiders voelen niet Mohamedaansch en begrijpen dan ook niet, dat als een deel van den Islam geweld wordt aangedaan, dit door de andere deelen wordt gevoeld.

In de „Oetoesan Hindia" van 2 Maart 1920 wordt eene beschrijving gegeven van de Mohamedaansche beweging, zooals die in Bombay heeft plaats gehad en waarbij besloten werd verscheidene afgevaardigden naar Europa te zenden, die in opdracht hadden daar de Mohamedaansche belangen te behartigen.

De schrijver „Si Miskin" vraagt daarin wanneer zulk een beweging in Indië op touw zal worden gezet, doch Kjai Reksoepoyo hoopt, dat daaraan geen gevolg zal worden gegeven, omdat de leiders in Indië niet alleen de Mohamedaansche zaak niet begrijpen, doch ook omdat zij geheel aan den leiband loopen van de Saids en aannemen, wat deze gelieven te zeggen als zijnde Gods woord.

Tal van Javaansche pryajis doen daaraan mede en weet men thans niet, hoe het eigenlijk met den Islam staat.

Geinspireerd door Said Mohamad bin Agil, is het hoofdzakelijk Sjech Awad Saidin, die de onwetende menigte tracht te bewerken en haar tot het Anti-Islamisme tracht over te halen.

Met de Europeanen zijn het dus de Arabieren, die de eenheid van den Islam breken en medewerken aan de verdeeling daarvan. Zij vinden daarbij steun van de zijde van Sjerif Feissal als Vorst van Syrië en diens broeder Abdullah als hoofd van Irak, die beiden onder den invloed van de Westersche Mogendheden staan. *)

In een der moskeeën te Batavia is tijdens eene Vrijdagsche godsdienstoefening, door den voorganger van het gebed, op verzoek van een der Saids gebeden voor Sjerif Hoesin Al Hassimiah, in de hoop dat aan hem het Khalifaatschap van Arabië moge worden opgedragen.

Toen den Iman gevraagd werd, hoe hij er toe kwam dit te doen, antwoordde hij, dat dit op last van Said Habib was geschied, doch wie deze persoon was, werd niet nader omschreven.

Uit het hier vermelde kan blijken, dat de oorzaak van het lot, dat den Islam thans treft, ten deele moet worden gezocht bij de leiders van den Islam zelf.

*) Volgens de jongste berichten in de nieuwsbladen, is door de Franschen alweder verandering in dien toestand gebracht.

Moge echter de oude eenheid overwinnen en in slagen alle geloovigen, ook die op Java, bijeen te houden.

Want het Javaansche volk, dat er materieel en intellectueel zwak voor staat, zal, als het ook zijn godsdienst, d.i. zijn zedelijk goed verliest, geen minste kracht meer kunnen ontwikkelen en misschien zijn godsdienst bewarende, zich nog eenmaal in de bosschen van Java moeten terugtrekken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Beschouwing over de critiek van de Redactie der „Sin-Po" op het bestuur der Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging te Batavia. (Li-Po van 24 April 1920). Herhaaldelijk en met de noodige kracht en vree aanjaging is de Redactie van de *Sin-Po* in haar blad voor den dag gekomen met beschouwingen over de te Batavia bestaande Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging, waarin het Bestuur werd gehekeld over de wijze van optreden met betrekking tot de Chineesche en Engelsche scholen dier Vereeniging en scherpe critiek werd uitgeoefend op het Engelsche onderwijs, dat veel meer dan het Chineesche onderwijs op den voorgrond trad, sedert de leiding van het eerste aan een Amerikaan werd toevertrouwd.

In de *Sin-Po* van 10 Maart 1920 werd onder het opschrift: de Tjong Hoa Hwee Koan of de Tjong Hoa boedak (slaaf) Amerika Koan, o.m. gezegd, dat het algemeen bekend is dat de studie van de Chineesche taal in Ned.-Indië in hoofdzaak door de Tjong Hoa Hwee Kwan ter hoofdplaats Batavia ter hand genomen en geleid, met het gevolg dat de naam dier Vereeniging ver buiten de grenzen werd verspreid.

In Groot-China beschouwde men deze Vereeniging als de bakermat van het Chineesch-nationalisme in Ned.-Indië, dat, tijdens de revolutie in China werd gesteund door tal van bekwame Chineezen, die dáár als vijanden van het Gezag werden beschouwd en naar Java overkwamen. Het waren deze personen, die door het geven van onderwijs in de Chineesche taal het werk der Chineesche actie schraagden.

Op die wijze ontstond de Chineesche Beweging in Ned.-Indië en ontwaakte het Chineesche nationaliteitsgevoel, dat reeds zoolang had gesluimerd.

Voorts wisten de Chineezen geleidelijk zich te ontrukken aan de bindende en vernederende voorschriften van het Nederlandsch-Indische Passen- en Wijkenstelsel.

De schrijver van het artikel in de *Li-Po* voegt hieraan nog toe, dat, in navolging van de vereeniging te Batavia, op tal van plaatsen in Ned.-Indië afdeelingen van de vereeniging zijn opgericht, die aan tal van Chineesche jongelieden de gelegenheid hebben gegeven goed onderricht te ontvangen.

De leer van den grooten Profeet Khong Hoe Tjoe werd onder het bereik van de Chineezen gebracht en heeft veel goeds verspreid, terwijl het solidariteitsgevoel en de nationale gedachte door deze vereenigingen in het leven werden geroepen, met het gevolg dat de Chineesche Regeering zich thans ook aan de belangen van de Ned.-Ind. Chineezen laat gelegen liggen.

Bovendien wordt, sedert de Chineesche Beweging in actie trad, de Chinees door den vreemdeling beter geëerbiedigd dan vroeger en stelt de Nederlandsche Regeering belang in het lot der Chineezen door de oprichting van tal van Hollandsch-Chineesche scholen.

Waar op zulke resultaten kan worden gewezen, past, naar schrijver's meening, geen smalen op den arbeid der Chineesche besturen, die met opoffering van zooveel arbeid en geld de Chineesche zaak hebben gediend.

De Redactie van de *Sin-Po* ziet dit onderwerp blijkbaar anders in en zegt in hare critiek, dat het publiek zich vergist, wanneer het in de veronderstelling verkeert dat de Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging, die nu 22 jaren lang bestaat, sedert haar ontstaan is vooruitgegaan.

Naar schrijver's meening is dit pessimistische oordeel een gevolg van het feit, dat het Engelsche taal-

onderwijs op de Chineesche scholen op beter uitkomsten kan wijzen dan het onderwijs in de Chineesche taal.

De onderwijzers op de Chineesche school hebben dit ter kennis gebracht van de besturen der Vereeniging en hunne bezwaren daarover te kennen gegeven, terwijl de Redactie van de *Sin-Po* zich daarvoor partij heeft gesteld, meenende zoodoende het nationaliteitsgevoel der Chineezen te bevorderen.

Doch de Redactie vergeet daarbij dat de wijzigingen, welke op de scholen in het onderwijs in de Engelsche taal zijn gebracht, niet ten doel hebben het onderwijs in de Chineesche taal als minderwaardig te beschouwen, doch meer om de Chineesche jeugd gelegenheid te geven zich beter op de hoogte te stellen van de Westersche evolutie.

Zulk een verhoogde kennis van de Engelsche taal kan niet anders dan de groote Chineesche zaak ten goede komen en de schrijver kiest daarbij tot voorbeeld Japan, dat, zonder eigen taal te verzaken, niet het minst door de kennis van de Engelsche taal zich naar boven heeft gewerkt.

Het bestuur der Tjong Hoa Hwee Koan Vereeniging kan ten deze geen blaam treffen, hetgeen trouwens ook de meening schijnt te zijn van de meeste leden, die het Chineesche hart en het Chineesche bloed, tengevolge van de kennis der Engelsche taal, niet zullen verzaken.

Als voorbeeld haalt de schrijver onder meer aan den heer Lie-Teng-Hwi, die thans in Shanghai verblijf houdt. Hij is van Batavia afkomstig, aldaar dus welbekend en spreekt de Engelsche taal beter dan de Chineesche taal.

Niemand zal hem verdenken van onder vreemde invloeden te staan, waar hij zooveel deed in het belang van de saamhoorigheid en de ontwikkeling van het nationaliteitsgevoel der Chineezen. In Shanghai wordt hij dan ook beschouwd als een der nationale Chineesche leiders.

En zoo zijn er zoovele Chineezen die in hetzelfde geval verkeeren.

De Chineesche ouders en het Chineesche publiek behoeven zich dus niet ongerust te maken over de actie der Chineesche besturen van de Tjong Hoa Hwee Koan Vereenigingen, ter zake van de wijzigingen, welke in het onderwijs der Engelsche taal op de Chineesche scholen zijn aangebracht.

Integendeel, men aanvaarde die veranderingen met groote vreugde en volge de goede voorbeelden, door zoovele anderen reeds gegeven, o.a. door den bekenden Chineeschen leider Dr. Sun-Yat-Sen, die de Engelsche taal geheel en al machtig is.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Jaarboek van Nederlandsch-Indië.

Bij Kolff en Co. te Weltevreden is verschenen de tweede uitgave van het Jaarboek van Nederlandsch-Indië (samengesteld bij de afd. Handel van het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg). Deze tweede uitgave verschilt in menig opzicht van de eerste, welke in 1916 het licht zag. Het kort historisch overzicht, dat in de eerste aan verschillende onderwerpen was toegevoegd, is thans òf sterk bekort, òf geheel weggelaten. Ook is met zoo weinig mogelijk cijfermateriaal gewerkt, hetgeen evenwel aan de leesbaarheid zeer ten goede is gekomen; bovendien kan men verschillende statistische gegevens in andere officieele publicaties vinden. Uit de navolgende verkorte opgave kan men zich een idée vormen van den rijken inhoud van het werk, dat met zijn vele, heel mooie illustraties, een prettigen indruk maakt. I. Korte algemeene beschrijving van Ned.-Indië. — II. Bestuurs- en rechtswezen. — III. Openbare geldmiddelen en belastingen. — IV. Bank- en muntwezen. — V. Onderwijs. — VI. Gezondheidsmaatregelen. — VII. Gouvernementsmonopolies. — VIII. Landbouw, cultures, boschwezen. — IX. Nijverheid. — X. Mijnwezen. — XI. Handel. — XII. Verkeerswezen. — XIII. Nederl.-Indische havens (dit onderwerp is zeer uitvoerig behandeld, vergeleken bij de andere). — XIV. Diversen. In dit laatste hoofdstuk wordt o.m. een overzicht gegeven van de in Indië verschijnende couranten; een opgave van andere periodieken (tijdschriften, enz.) zou meer welkom zijn geweest, omdat, nu de Regeerings-Almanak die nuttige lijst heeft laten vervallen twee jaren geleden (de couranten hebben gelukkig in dat lot niet gedeeld), niemand in ons land kan weten welke tijdschriften er in Indië uitkomen. De nietszeggende passage in het Jaarboek (blz. 268) dat in Indië een belangrijk aantal, als regel eens per maand verschijnende tijdschriften van vakkundigen en anderen aard, benevens een zeker aantal bonds- en vereenigingsorganen worden uitgegeven, had men o.i. beter kunnen weglaten, want dat wisten we al lang.

Mededeelingen Deli Proefstation.

No. X van de tweede serie van dit periodiek bevat een drietal opstellen, alle geschreven door den hr. J. A. Honing, n.l.: Kruisingsproeven met Deli-tabak. — Selectie-proeven met Deli-tabak. — De makelaarsbeoordeeling te Amsterdam van een deel der selectietabak van oogst 1918.

De Ingenieur.

In het Nr. van 7 dezer wijdt H. een kort levensbericht aan den hoofdingenieur J. Koomans, overl. 1 Aug. 1920 te 's-Gravenhage. De hr. K., geb. 25 Maart 1872, studeerde aan de Polytechnische school te Delft en werd in 1896 benoemd tot ingenieur 3e kl. bij het Mijnwezen; na verschillende rangen doorloopen te hebben, volgde zijne benoeming tot chef van exploitatie van den Sumatra-Staatsspoorweg en de Ombilinmijnen. Later werd hem opgedragen zich naar Australië te begeven, teneinde zich op de hoogte te stellen van de ontwikkeling van de ijzerindustrie daar te lande en ter zake verslag uit te brengen; in het volgende jaar (1919) ontving ir. K. de opdracht naar Europa en Noord-Amerika te gaan, ten einde de bestaande plannen ter bevordering eener ijzerindustrie in Indië verder te bestudeeren en uit te werken. De hem opgedragen taak heeft ir. K. niet mogen volvoeren.

Orgaan Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Inhoud der Mei-afl.: Een nieuw arbeidsveld voor de N.-I. O. V., door F. Treffers (actie verbetering der positie van gepensioneerde officieren). — Nogmaals het Weduwen- en Weezenfonds, door J. W. E. de Ruiter. — Nog eens Nederlandsch-Indië en Oost-Afrika, door H. de Vries (handelt over de verdediging van Indië tegen een buitenlandschen vijand). — De bezoldiging bij de zeemacht. — Jaarverslag 1919 der N.-I. O. V. — Nogmaals het dienstvak der militaire administratie, door H. A. J. Willemse e.a. — Het criterium voor de keuze der in de Officiersvereeniging, c.q. het orgaan, eventueel te behandelen politieke onderwerpen, door Paideia. — Onze zustervereenigingen van het Nederlandsche leger, door S. — Enz.

De Reflector.

In het Nr. van 19 Juni besluit K. zijn artikel: ,,Sensationeele drukpersvervolgingen in Indië.'' — Het Nr. van 26 Juni bevat eene beschouwing ,,naar aanleiding van de door Raden Oetoyo en Mr. Hirsch in den Volksraad gehouden rede'', waarin de particuliere suikerindustrie ter sprake wordt gebracht. — ,,Glanor'' schrijft in hetzelfde Nr. een opstel ,,Rampspoedig Batavia in 1811'' (overgave van het eiland aan de Engelschen).

Pangéran Noto Dirodjo.

Bij de boekhandel- en uitgevers-mij. ,,Hadi Poestaka'' te Amsterdam is verschenen een beknopt, maar zeer interessant geschriftje: Levensschets van Pangéran Ario Noto Dirodjo, door S. Surjaningrat. Met portret. Zoon van Pakoe Alam V, heeft deze hoogbegaafde Javaan een groot gedeelte van zijn leven gewijd aan de belangen van de onderdanen van het Pakoe Alam'sche gedeelte der Javaansche Vorstenlanden. Maar ook daarbuiten vervulde deze intellectueele edelman verschillende functies in vele vereenigingen van humanitair-socialen aard op zoodanige wijze, dat zijn overlijden (op 22 Mei 1917) in breede kringen werd betreurd. De eischen van zijn tijd begrijpende, deed P. A. Noto Dirodjo aan zijn kinderen eveneens een Westersche opvoeding geven, die allen het voetspoor van hun vader drukken (de medicus Noto Koeworo, de dichter Noto Soeroto, de eerste Javaansche ingenieur Noto Diningrat, de eerste Javaansche jurist Mr. Gondowinoto). De hier te lande vertoevende R. M. A. Soorjo Poetro, de toonkunstenaar, wiens streven er op gericht is de Javaansche muziek te verheffen, is een broeder van Noto Dirodjo. Deze weinige, uit het werkje van Suryaringrat geputte bijzonderheden, moge een aansporing zijn om er nader kennis mede te maken.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 32: Oogstcijfers van Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De voortbrengselen van den grond, behalve die er op groeien. Lezing gehouden door

Dr. E. C. J. Mohr (met uitsluiting van ertsen, petroleum en kolen behandelt dr. M. de voortbrengselen van den bodem, welke in het algemeen nijverheidsproducten kunnen worden genoemd, als klei, kalk, gips, enz.). — Departement van Landbouw der Vereenigde Staten. — Ned.-Indische Vereeniging voor den Rubberhandel. — De overzeesche handel na den oorlog (de handel van Celebes in 1919). — Kultuurberichten. (De te verwachten rubberschaarschte). — Kleine mededeelingen. — Arbeidsverhoudingen en de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

De Banier.

Uit den inhoud van No. 27: Over Goeroe-djemaât (inlandsche Gemeentehelpers), door A. Hueting (ontleend aan „Mededeelingen"). — De Indische beweging (wordt vervolgd). — Het recht der minderheden (handelt over het vakvereenigingsleven in Indië). — Taalbederf en taalbehoud, door P. van der Bijl.

Publicaties van het Ned. Ind. Landbouw Syndicaat.

In afl. X van den 12en jaarg. worden o.a. de volgende onderwerpen behandeld. Over de vorming van het melksap van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff Sr. — Bastonderzoek en productieopnamen, in verband met uitdunning in oude tuinen, door C. A. Gehlsen. — Bruine binnenbast-ziekte, door J. R. Harmsen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 18. Toradja's (vervolg), door N. — De „Indië-Weerbaar"-vergadering te Bandoeng (vervolg der rede van den hr. Engelenberg). — De cholera in Boeddhi, door C. O. van der Plas. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg: de Pitrah).

Het Indische Leven.

Bij een fraai portret van den hr. P. van Leersum, geeft No. 45 van „Het Indische Leven" het volgende bijschrift. Per s.s. Medan vertrok korten tijd geleden naar Europa de heer P. van Leersum, bekende persoonlijkheid op kinagebied in deze gewesten en tot 1915 directeur der gouvernem. kina-onderneming te Tjinjiroean. Vanaf 1892 bekleedde hij deze belangrijke betrekking en deed veel voor de ontwikkeling van de kinacultuur op Java. Zijn vertrek naar Europa heeft onder meer ten doel het verrichten van het noodige voor de stichting eener groote kininefabriek bij Bandoeng, waar de extractie van het alcaloid zal geschieden volgens een nieuw, door hem uitgevonden procédé. Promotor is een machtig Japansch concern, met een kapitaal van *f* 5.000.000, dat zich zeer interesseert voor zijne uitvinding. Zijne terugkomst zal van zijnen gezondheidstoestand afhangen, staat die zulks niet toe. dan zal hij in Europa uitzien naar een bedrijfsleider voor de nieuwe onderneming, anders neemt hij zelf de leiding op zich. De hr. van Leersum heeft tevens zitting in het Bestuur van een zestal groote kina-ondernemingen in deze gewesten, door welke zijn advies zeer op prijs wordt gesteld.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 3 van jaarg. 1920: Coprabereiding op Ceylon, door Dr. A. J. Kluijver en Iso Reksohadiprodjo (naar aanleiding eener aan schr. door het Kol. Instituut te Amsterdam in samenwerking met de Ind. Regeering gegeven opdracht ter bestudeering van het klappervezel-vraagstuk). — Aanteekeningen over orchideeën (vervolg), door J. J. Smith. — Cacaokanker, door Dr .C. J. J. van Hall. — De Java-coca, door A. W. K. de Jong. — Carbolineum ter bestrijding van ziekten en plagen in onze gewassen, door Dr. C. J. J. van Hall. — Schaduw-, sier- en laanboomen (vervolg), door H. J. Wigman Jr. — Boekbespreking (De rijstcultuur in Noord-Amerika met behulp van mechanischen arbeid, door J. J. Smith, besproken door K. van der Veer. — Encyclopaedie van Ned.-Indië, dl. III, critisch besproken door K. van der Veer).

Cultura.

De hr. P. C. van der Wolk vervolgt in de Juli-Aug.-afl. onder het opschrift „Tropen-romantiek" zijn zeer lezenswaardige beschouwing over de geschiedenis der nootmuskaat-cultuur in de Molukken. Het zijn inderdaad beschamende bladzijden, waarin de schr. onze voorouders aan den kaak stelt om hun bloedige politiek, nadat ook zij den geur der specerijen in den neus hadden gekregen!

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

De Aug.-afl. bevat slechts één bijdrage, n.l. „De Batoer op Bali". Bladen uit het dagboek van W. O. J. Nieuwenkamp, de schilder-teekenaar, die van 2—13 October 1918 ten derde male een bezoek bracht aan dien merkwaardigen vulkaan. De beschrijving is interessant, maar meer nog zijn het de talrijke reproducties van eigen teekeningen van den auteur.

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Statistiek van de scheepvaart in Nederlandsch-Indië over het jaar 1919. Samengesteld bij het Hoofdbureau van Scheepvaart. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Algemeen Verslag van het onderwijs in Nederlandsch-Indië over 1918. I. Tekst. II. Staten en tabellen, 2 dln. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Grafzerken in en op Suriname, door F. Oudschans Dentz. (De Navorscher, 1920, blz. 29).

A. van As †. — Mr. G. J. Grashuis †. — Uit het binnenland van Timor, door F. H. van de Wetering. (Orgaan Ned. Zendingsver., Aug. 1920).

Bijbelvertaling op Talaud. — De Christen-gemeente op Madioen, door R. S. J. Prawinotenojo. — Nieuw-Guinea een zelfstandige residentie. — J. H. Letteboer 1895—10 Juli 1920 (met portret). (Maandblad der Samenwerkende Zendingscorporaties, Aug. 1920).

Over de penis-staafjes der inlanders van den Indischen Archipel, door Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan (Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde, 1920, 2e helft No. 4).

Suriname.

Het antwoord van den Minister van Koloniën op de vragen van den heer van Kol, inzake regeling van het salaris van West-Indische ambtenaren door de Koloniale Staten luidt:

De tijdelijke voorziening in de betrekking van griffier der Koloniale Staten, verband houdende met het in Maart l.l. voor den tijd van één jaar verleend buitenlandsch verlof aan den griffier, den heer S. J. Fernandes, is inderdaad met moeilijkheden gepaard gegaan.

Deze sproten hoofdzakelijk voort uit de ongeneigdheid van den commies ter griffie van de Staten — den door het Reglement van Orde van de Staten aangewezen vervanger van den griffier bij ziekte, afwezigheid of andere verhindering van dezen — om nu het eene ambtsvervulling van zekeren duur betreft, zich op de ter begrooting vastgestelde aanvangswedde voor den griffier daarvoor beschikbaar te stellen, terwijl nadien eene door den voorzitter der Staten gedane oproeping van sollicitanten voor de tijdelijke waarneming van de betrekking, op even bedoeld salaris, geen gunstige uitkomst heeft opgeleverd.

De waarnemend Gouverneur, mr. L. J. Rietberg heeft daarop, uit hoofde van den hem reeds aanstonds bij het ontstaan van de vacature te kennen gegeven wensch der Staten om aan dien commies in verband met de hem op te dragen waarneming een bijzondere toelage, boven zijne bezoldiging als commies, in uitzicht te stellen, langs telegrafischen weg een gedachtenwisseling met den ondergeteekende geopend, dit laatste met het oog op de omstandigheid, dat door de verlangde regeling aan den tijdelijken titularis hoogere inkomsten zouden worden toegezegd dan de jaarwedde van den griffier zelfs in maximum bedraagt.

Vóórdat echter het telegram, de zienswijze van den ondergeteekende te dezer zake bevattende, den landvoogd bereikt had, is mr. Rietberg — een stremming in de afhandeling van de toen bij de Koloniale Staten in overweging zijnde ontwerp-begrooting voor 1921 duchtende — ertoe overgegaan de hoogerbedoelde toelage voor den commies ter griffie toe te zeggen, waarop diens benoeming tot tijdelijk griffier van de Staten is gevolgd.

De commies ter griffie van de Koloniale Staten neemt door dezen samenloop van omstandigheden thans de functiën van den griffier tijdelijk waar, onder genot van belangrijk hooger inkomsten dan hem bij definitieve benoeming tot griffier zouden mogen zijn toegelegd.

Ten aanzien van de vraag of het billijk en wenschelijk is, de regeling van het salaris van het personeel ter griffie van de Staten geheel aan het oordeel van het college over te laten, moge de ondergeteekende verwijzen naar de bepaling van artikel 38, eerste lid, van het Surinaamsch regeeringsreglement, waarbij de regeling der bezoldigingen van de koloniale landsdienaren, voor zoover deze niet door den Koning aan zich is voorbehouden of bij algemeene verordeningen geschied is, aan den Gouverneur is opgedragen. In verband hiermede valt nog op te merken, dat de indertijd door Gouverneur Lely in eene bij de Koloniale Staten aanhangig gemaakte ontwerp-verordening voorgestelde regeling van de jaarwedde van den griffier der Staten niet de instemming van het college heeft kunnen verwerven en deswege niet tot stand is gekomen.

De ondergeteekende is voorts van meening, dat de Koloniale Staten, bij het uitoefenen van het recht om hun griffier te benoemen en evenzeer bij benoeming van het verdere griffie-personeel, alsook bij opdrachten van tijdelijke functiën ter griffie, in de eerste plaats rekening hebben te houden met de ter zake van de bezoldiging van de titularissen beschikbaar gestelde begrootingskredieten in het bijzonder wanneer, zooals ten aanzien van de wedde van den griffier het geval is, de begrootingswetgever bepaalde bezoldigingsgrenzen heeft vastgesteld en deze, bij herhaling, heeft bevestigd.

* * *

De Nieuwe Rotterd. Courant van 5 Augustus, Avondblad B, bevat het volgende bericht:

„Ten gevolge van een geschil over de subsidieering van Britsche passagierslijnen heeft de Royal Mail Company den dienst tusschen Engeland en de Westindiën gestaakt. Honderden menschen, die naar Engeland wilden gaan, zijn dientengevolge in West-Indië gestrand en hebben geen middel om te reizen dan met Amerikaansche of Hollandsche schepen, op welke laatste alle plaatsen reeds tot einde November door Nederlandsche passagiers besproken zijn."

Deze voortreffelijke dienst dagteekent reeds van 1840 en zal zeer gemist worden, niet alleen in de Britsch West-Indische koloniën, maar ook in Suriname, dat nu een goede verbinding met Europa armer wordt, terwijl de verbinding door de Koninkl. W.-I. Mail nog veel te wenschen overlaat. Het is te hopen en te verwachten dat de Britsch W.-I. koloniën in het strijdperk zullen treden voor deze oude, beproefde verbinding.

* * *

Onder „*kantoorpraat*" lezen wij in de „*Haagsche Post*" van 7 Augustus:

„De schaarschte aan brandstof in Fransch-Guyana heeft geleid tot het maken van de noodige toebereidselen tot het in dienst stellen van twee vrachtvliegmachines voor het verkeer tusschen bedoelde kolonie en Engelsch Guyana, teneinde Cayenne van bepaalde goederen te voorzien en ten minste in dit opzicht niet geheel en al afhankelijk te zijn van het vervoer te water."

Wordt het geen tijd om bij Paramaribo een vliegterrein in gereedheid te brengen en in overleg te treden met de ondernemers van genoemden vliegdienst om Paramaribo aan te doen? Vindt het bestuur der kolonie daartoe „geen termen", zijn er dan geen particulieren ondernemend genoeg om zich er voor te spannen? Zoo heel veel behoeft het in gereedheid brengen van een vliegterrein niet te kosten.

* * *

De „*negerkunst*" doet in den laatsten tijd opgeld. In 1915 verscheen in de „Verlag der weissen Bücher" te Leipzig Carl Einstein's „*Negerplastik*" met 119 afbeeldingen. Van dit geschrift gaf R. N. Roland Holst in het maandblad „*Wendingen*", jaargang 1, No. 2, 20 Februari 1918, eene uitvoerige bespreking.

In het vorige jaar verscheen te Parijs „*L'Art nègre et l'art océanien*", par H. Clouzot en A. Level en met 1 Augustus heeft het Museum voor Kunstnijverheid te Haarlem een tentoonstelling geopend van kunst van onbeschaafde volken, waaronder negerkunst.

De heer A. J. Resink, die de inleidingsrede hield, eindigde een artikel in „*De Nieuwe Amsterdammer*" van 7 Augustus aldus:

„Laten zij, die weten wat de beschaving in deze fase der kultuurgeschiedenis waard is, met ontzag en eerbied deze argelooze kunst ontvangen, opdat de ziel der onbeschaafde volken, die daar, vèr om ons heen, in de wildernissen der natuur sterven aan het kruis van deze beschaving, tot ons kan spreken van een heerlijkheid, die *wij* verloren hebben, toen wij beschaafd werden."

* * *

De heer H. van Waveren, te Hillegom, is ter beschikking gesteld van den gouverneur van Suriname, ten einde voorloopig voor den tijd van 5 jaren, ingaande met den dag van vertrek uit Nederland naar die kolonie, te worden belast met de waarneming van de betrekking van landbouwleeraar in die kolonie.
(St.ct.)

Curaçao.

Nederlanderschap.

Ons trof in *Neerlandia* de volgende klacht, ter sprake gebracht in eene vergadering van het A.N.V. op Curaçao:

„Het betrof een meisje, geboren op St. Eustatius uit een Nederlandsche moeder, die eenige jaren oud zijnde, bij het huwelijk van haar moeder door den vader, die Duitscher van geboorte, doordat hij in het Ned. Oost-Indische leger dienst genomen had, erkend werd, waardoor zij de nationaliteit van den vader — in dit geval geen — verkreeg, thans geen pas kan krijgen om de kolonie te verlaten, daar zij op geen enkele wijze volgens de wet op het Nederlanderschap als Nederlandsch onderdaan kan worden aangemerkt. Spreker zegt, dat dit geen alleenstaand geval is, maar dat het meermalen voor zal komen, juist met kinderen van militairen. Hij vraagt of zoo'n regeling niet hard is, als men daartegenover plaatst, *dat een op Curaçao geboren kind, waarvan vader en moeder onbekend zijn, dus beiden vreemdelingen kunnen zijn, als Nederlander wordt aangemerkt.* Ten slotte meent spreker, dat het op den weg van het A.N.V. ligt te bevoegder plaatse te pleiten voor zoodanige wijziging van de wet op het Nederlanderschap, dat in dergelijke gevallen het kind de nationaliteit der moeder behoudt of naturalisatie gemakkelijker gemaakt wordt, want spreker voegde er aan toe: de onvermogende vader kan in zoo'n geval geen naturalisatie vragen.

De vergadering betuigt haar instemming met het gesprokene en aan het bestuur werd opgedragen deze aangelegenheid bij het Hoofdbestuur ter sprake te brengen."

Wij laten in het midden of een wetswijziging, als overwogen, gewenscht is. Het door ons onderstreepte achten wij echter niet juist. Het territorialiteitsbeginsel geldt, voor zoover wij weten, in de koloniën niet.

Het is ook nog de vraag, of het kind niet-Nederlander is. Wanneer de Nederlandsche moeder het vóór haar huwelijk erkend heeft, heeft het volgens de laatste rechtspraak den staat van Nederlander niet verloren ten gevolge van de latere erkenning door een niet-Nederlandschen vader. Intusschen bevat de klacht, zooals die medegedeeld is, daarover geen voldoende gegevens. Het schijnt echter op Curaçao nog al eens voor te komen, dat erkenning door de moeder niet plaats vindt. Eenige jaren geleden hebben wij, als wij ons wel herinneren, eens iets in de *Amigoe* gelezen over de werkzaamheid van de voogdijraden in Suriname in dit opzicht. Worden ook in Curaçao de moeders op haren plicht ten deze gewezen?

Kamer van Koophandel en Nijverheid.

Aan het jaarverslag der Kamer over 1919 ontleenen wij het volgende:

Bij brief van 16 Augustus 1919 zond de Gouverneur om bericht en raad aan de Kamer een request van Koopmansklerken alhier, waarbij dezen verzochten het daarheen te leiden, dat de handelshuizen alhier niet mogen worden geopend op Zon- en erkende feestdagen.

„De Kamer deelde den Gouverneur mede, dat zij de billijkheid erkent van het verzoek in gemeld request uitgedrukt, maar aan de andere zijde de moeilijkheid inziet om een wettelijke regeling te treffen op dit stuk. Dit laatste in verband met de bijzondere toestanden, die op het eiland heerschen op handels- en scheepvaartgebied.

Waar echter in het onderhavige verzoekschrift gewezen wordt op het feit, dat ook de patroons de billijkheid van het verzoek erkennen, zou het naar de meening van de Kamer wellicht mogelijk zijn om door onderling overleg tusschen patroons en geemployeerden een bevredigende regeling tot stand te brengen."

Een voorstel om op Curaçao een proef met lederbereiding te nemen werd der Kamer door den Gouverneur om bericht en raad toegezonden.

Dit stuk ging vergezeld van andere bescheiden op analoge verzoeken betrekking hebbende, waarvan de voornaamste zijn: 1°. een request om een renteloos voorschot om eene leerlooierij behoorlijk te kunnen inrichten en 2°. een verzoek om een voorschot uit de koloniale kas ten behoeve van eene onderneming voor de vervaardiging van portlandcement dakpannen."

„De Kamer deelde als hare meening aan den Gouverneur mede, dat indien werkelijk de leerlooierij op Curaçao zulk een winstgevend bedrijf is als door requestranten aangegeven — hetgeen voorshands ook de meening van de Kamer is — een dusdanige onderneming wel steeds bij particulieren voldoende fondsen kan bekomen tot voortzetting, eventueel zelfs oprichting van zulk een bedrijf; verder, dat de Kamer in het algemeen principieele bezwaren heeft om particuliere ondernemingen door gouvernements-subsidie te steunen, vooral waar het over groote sommen loopt."

Uitvoercijfers.

La Cruz van 23 Juni 1920 geeft de volgende cijfers over het eerste kwartaal:

	Totaal	Steen-kolen	Stroo-hoeden	Aloë	Divi-divi.	Mest	Zout
1916	f 668.608	f 249.955	f 96.222	f 83.987	f 7.520	f 4.045	f 10.914
1917	„ 885.116	„ 512.110	„ 97.997	„ 17.023	„ 18.725	„ 6.992	„ 24.110
1918	„ 875.292	„ 346.203	„ 75.409	„ 37.611	„ 29.893	„ 31.416	„ 25.950
1919	„ 881.118	„ 293.773	„ 133.012	„ 5.715	„ 32.416	„ 25.377	„ 20.361
1920	„ 1.775.284	„ 666.455	„ 156.168	„ 39.104	„ 9.470	„ 28.210	„ 23.351

Van de voorlaatste rubriek schrijft het blad: Casta bon! Juist dezer dagen lazen wij nog eens het rapport-Went van 1902, en trof onze aandacht de volgende alinea: „In de eerste plaats zou de uitvoer van dierlijke mest moeten ophouden. Er wordt thans een groote hoeveelheid schapen- en geitenmest uitgevoerd, meestal naar de Engelsche koloniën Barbados en Grenada. Tot mijn verbazing hoorde ik door verschillende inwoners van Curaçao met een soort van trots gewagen van het voortdurend stijgen van dien mestuitvoer, terwijl veeleer een klacht gewettigd zou geweest zijn, omdat men het land verarmt door den uitvoer van dierlijke mest, terwijl de genoemde Engelsche koloniën daardoor verrijkt worden."

De *Amigoe di Curaçao* schrijft over de dividivicijfers van het eerste kwartaal 1920:

Aruba	97 ton	f 8.730.—
Bonaire	186 ton	„ 740.—
	283 ton	f 9.470.— (zie boven)

Die opgave van Bonaire is natuurlijk foutief. Immers terwijl Aruba 90 fl. per ton noteert, zou Bonaire niet meer dan 4 fl. per ton besommen. Dat is al te dwaas. Wij vermoeden dat de waarde van Bonaire zal moeten zijn f 16.740 in plaats van 740."

En over geitenvellen:

„Terwijl nog niet lang geleden de geitenvel[...] hier tot 2.50 zelfs 3 fl. per K.G. verkocht werd[...] daalde de vorige week de prijs plotseling tot 0[...] per KG.

De *Curaçaosche Handelsbond* noteerde deze w[...] in zijn prijslijst in de *Cur. Ct.* nog steeds 3 fl. [...] K.G. De betrouwbaarheid van die lijst wint d[...] niet mee."

Intusschen zijn het laatstgenoemde cijfers, [...] men overgenomen ziet in de *Handelsberichten* [...] het Ministerie van Landbouw.

Verbetering.

In het vorige nummer moet het opschrift bo[...] het laatste bericht, „Het bankbiljetten-kapita[...] vervallen. De lezer zal hebben opgemerkt, dat [...] bericht „treurig" is als het voorgaande en daar[...] onder hetzelfde bovenschrift behoort gelezen [...] worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Lande[...]

Z.-A. landen.

Wij ontleenen hier eenige mededeelingen aan [...] verslag over 1919 door de commissie voor den Ned[...]landsch—Zuid-Afrikaanschen Handel uitgebracht [...] den Minister van Landbouw, Nijverheid en Hand[...] Nederland nam in de rij der naar Z.-A. uitvoere[...] landen de elfde plaats in. De uitvoer van Nederla[...] naar Z.-A. liep van 371.394 P. St. in 1918 terug [...] 209.936 P. St. in 1919, het laagste cijfer dat aan [...] commissie voor onzen uitvoer naar Z.-A. bekend [...] Bedroeg de invoer uit Z.-A. in Nederland in 1913 slec[...] 20.698 P. St., en werd daarvoor in de statistiek van [...] jaren 1917 en 1918 zelfs geen cijfer vermeld, in 19[...] steeg deze tot 298.262 P. St. Hierdoor nam Nederla[...] te dezen opzicht de achtste plaats in.

Uit Ned.-Indië ontving Z.-A. voor een waarde v[...] 509.887 P. St., tegen 324.581 P. St. in 1918. Uit Z.-[...] werd voor 10.750 P. St. naar Indië vervoerd, teg[...] 14.927 P. St. in 1918.

De belangstelling is intusschen stijgende. De bez[...]ken van im- en exporteurs uit Z.-A. waren veelvuld[...] Een delegatie uit de Z.-A. handelswereld werd in N[...]derland hartelijk ontvangen. De totstandkoming d[...] directe stoomvaartverbinding zal zeker krachtig [...] goede meewerken. Door den invloed van den oorl[...] is de uitvoermogelijkheid van Z.-A. belangrijk toegen[...]men; de totaal-uitvoer vermeerderde van 33 millio[...] P. St. in 1918 tot 52 millioen P. St. in 1919. De nijv[...]heid nam toe; dit kan voor de Ned. exportindustr[...] in sommige opzichten een verlies beteekenen, b.v. vo[...] de kaasproductie. De regeering van de Z.-A. Un[...] werkt de ontwikkeling van de eigen nijverheid in [...] hand; zij tracht ook het aantal der industrieën uit [...] breiden, opdat 't land voor zijn bronnen van bestaa[...] niet hoofdzakelijk op den mijnbouw aangewezen [...] zijn. Men schat tegenwoordig de waarde der jaarlijk[...]sche productie van den landbouw op circa 50 millio[...] P. St., die van de mijnen eveneens op circa 50 millio[...] P. St., die van handel en nijverheid op circa 85 mi[...]lioen. De oorlogsschuld der Unie bedroeg 30 millio[...] P. St.

De regeering wenscht de handelsbetrekkingen me[...] overzeesche landen tot meer ontwikkeling te brengen[...] Hiertoe worden trade commissioners in over[...]zeesche handelscentra aangesteld; ook de vermeerder[...] de belangstelling van het office of the trad[...] commissioner te Londen voor Midden-Europ[...] en Nederland wijst hierop.

Het rapport wijst voorts op de toenemende coöpera[...]tie op landbouwgebied en op 't belang, dat de Ned[...] industrie erbij heeft goede relaties met de coöperatieve[...] vereenigingen te scheppen.

De Z.-A. handelshuizen komen in den laatsten tijd [...] beter op de hoogte van hetgeen waartoe Nederland op [...] industrieel- en handelsgebied in staat is, en zij toonen[...] veelal genegenheid met Nederland zaken te doen.

Hoe met Feisoel?

Emir Feisoel was zóó onder den indruk der Fransche[...] overwinningen in Damascus en Aleppo, dat hij, ge[...]drukt door de algemeen te zijnen opzichte betoonde[...] onverschilligheid verzocht had het land te mogen ver[...]laten. Daarna wist de pers mede te deelen, dat hij [...] naar papa, Hoessein, koning van Hedzjas, op re[...] was gegaan, maar volgens een ander bericht zou hij [...] overtocht naar Londen genomen hebben, omdat [...] toch nog iets met de Britsche regeering te vereffene[...]

meende te hebben. Intusschen is hij nog in de havenplaats Haïfa. De tegenstrijdigheid der berichten bleef niet tot zijn persoon beperkt. In Damascus braken uitgestrekte branden uit, die niet aan toeval of ongeluk geweten worden. Onder de „onverschillige" bevolking uitte zich zeer spoedig ontstemming over de bejegening, die emir Feisoel te beurt was gevallen, en de ontevredenheid richtte zich niet alleen tegen Frankrijk, maar in niet mindere mate ook tegen Engeland. De motieven zijn die, welke wij de vorige week aanhaalden. Al te spoedig blijkt hoe de Franschen zich zooals wij verwachtten, weer met een schijnsucces hebben blijde gemaakt.

Te gelijkertijd kregen de Engelschen in Mesopotamië eenige harde noten te kraken. 't Bericht over geleden verliezen bij Hilla stelde deze eerst als van weinig beteekenis voor, 't groeide echter aan tot 300 gesneuvelden van het Manchestersch regiment. Een nieuwe divisie zal uit Indië naar Mesopotamië gaan.

Hier een land dat ellende geeft ohne Ende, daar **een** vorst die ellende geeft ohne Ende; als wij dien vorst eens aan dat land, en dat land aan dien vorst gaven, zou dat niet de verlossing uit de ellende kunnen worden? De oplossing zou naïef lijken, maar, volgens de Engelsche bladen, is zij als ernst bij heusche staatslieden opgekomen.

Het Britsche kabinet zou een voorstel in behandeling hebben om een nieuw koninkrijk Mesopotamië te stichten, en Feisoel zou, als troost voor den verloren troon van Syrië, dien van den nieuwen staat krijgen.

Mesopotamië wordt hierin vermoedelijk niet gekend en dit nu laat dan dadelijk weer nieuwe verwikkelingen voorzien, want door de notabelen van Irak was emir Abdoellah, jongere broeder van Feisoel, uitgenoodigd om de leiding over Mesopotamië in handen te nemen. The Times, deze kwestie besprekende, verzekert wel geruststellend, dat Abdoellah voor 't koningschap weinig voelt en zich dus bij de verheffing van zijn broeder neerlegt en zelfs voegt the Times daar nog aan toe, dat de bewoners van Mesopotamië Feisoel gaarne tot koning zouden hebben, maar bij welken familieraad en bij welke volksstemming dit uitgemaakt is, moet 't blad onvermeld laten. Nu laten wij nog in 't midden of Feisoel zelf deze wijze van dankbetuiging voor de krachtige hulp door hem in den oorlog tegen Turkije betoond, erkentelijk zou aanvaarden, toch is deze vraag niet zonder belang en evenmin die, of de bevolking van Syrië zich dan goedschiks onder de Fransche suprematie zou schikken. Zeker wordt de grief van koning Hoessein over het bezetten van Damascus, dat hij tot het hem toegedachte Arabische Rijk rekent, er niet door weggenomen. Aan een ontevreden Hoessein en Feisoel, zou een ontevreden Abdoellah worden toegevoegd. De Arabieren zouden noch in Hedzjajs, noch in Syrië en Damascus, noch in Mesopotamië bevredigd worden. Het prestige van de entente in 't algemeen en van de mandaathouders hier in 't bijzonder wordt door een dergelijk politiek spel zeker niet verhoogd.

Uit het Intern. Socialistisch Congres te Genève.

Terwijl de beschouwingen, die buiten de S.D.A.P.-pers aan 't congres te Genève gewijd worden, meerendeels wijzen op 't gemis aan nieuwe, versche tonen, is toch, en is juist daardoor zelfs te meer bijzondere aandacht gegeven aan het optreden van „Mohamed Ali, de donker gebruinde, voorname Hindoe", en aan hetgeen hij in een interview aan een verslaggever van de Journal te Genève mededeelde.

Volgens de persoonsbeschrijving heeft hij een intelligenten kop, met zwarten ringbaard; hij draagt een gouden bril en een kolbak van wit astrakan, een gekleede jas van onberispelijken snit over een fantasievest, dan gouden horlogeketting, vingerringen en dasspeld met kostbare diamanten. Dit alles wint in beteekenis bij een vertegenwoordiger van Britsch Indië op een socialistisch congres, maar 't is toch niet het belangrijkste in zijn verschijning. Hij vond in 't feit, dat Zwitserland op 1 Augustus zijn nationalen feestdag vierde, aanleiding op te merken, dat 1 Augustus ook voor het rijk van den Hindoe een mijlpaal in de cultuurgeschiedenis zal worden. Vandaag (1 Augustus) begint in geheel Indië het lijdelijk verzet tegen de oppermacht van Groot Brittannië. Alle hooggeplaatste waardigheidsbekleeders en alle beambten van onzen landdienst, zullen vandaag de eerbetuigingen weigeren, die door Engeland werden voorgeschreven. Alle officieele arbeid wordt vandaag stil gelegd. Leger en politie weigeren elken gouvernementeelen dienst. Belastingen worden door het volk niet betaald.

Het doel van deze boycot is, te protesteeren tegen de verbrokkeling van het Ottomaansche rijk en steun te verleenen aan de eischen der Muselmannen, die het opperprimaat van het kalifaat, en de souvereiniteit der heilige Arabische gewesten vorderen.

Volgens den berichtgever twijfelt Mohamed Ali niet aan 't succes der beweging. Hij werkt reeds gedurende eenige jaren in deze richting. Tot de hooge personen, met wien hij er over heeft kunnen spreken, behoort ook Lloyd George, die er natuurlijk niemendal van wilde hooren. Maar, meende Mohamed Ali, eer wij zes maanden verder zijn, heeft Lloyd George zijn houding gewijzigd.

Hoewel de samenwerking van Mohamedaan en Hindoe in Britsch Indië bekend is, is er toch 't een en ander in dit bericht, zooals 't in de Nederl. bladen gegeven is, waardoor de veronderstelling gewekt wordt, dat de verslaggever de onderlinge verhoudingen niet goed heeft weten uiteen te houden. Ook is voor zoover tot nu toe gemeld, nog niets bekend van die algemeene boycot, zoodat, indien er geen misverstand bij den verslaggever heeft plaats gehad, bij Mohamed Ali de wensch wellicht vader van het geloof is geweest. Maar met dit al wordt daardoor de beteekenis van zijn optreden in Genève toch in geen geval geheel te niet gedaan. Het is weer een van de uitingen der kracht, die zich in Indië tot eene macht aan 't zetten is. Het getuigt van de samenwerking, die in Britsch Indië tusschen Hindoe en Mahomedaan verkregen is en die nu verder kracht en macht zoekt in internationale propaganda en vereeniging. Het heeft, met dreigend gebaar, het middel aangewezen, waardoor de tot nu toe overheerschte meerderheden in de kolonie zich in staat achten tegen de oppermacht in verzet te komen. Het heeft er op gewezen, dat zij, die zich als den Oppersten Raad beschouwen in 't politiek gericht van dezen tijd, niet alleen tegenover groot Rusland, tegenover klein Fiume, maar ook tegenover overwonnen Turkije onmachtig staan, als zij de nieuwe macht niet weten te beheerschen, waarin de volkswil zich nationaal en internationaal aan 't organiseeren is.

Zooals wij zeiden, hebben wij niets vernomen van de ambtelijke boycot, die volgens Mohamed Ali op 1 Aug. over geheel Britsch Indië zou hebben moeten werken, maar wel spreken sedert geruimen tijd andere teekenen duidelijk in denzelfden geest en 't komt ons niet onwaarschijnlijk voor, dat het uitstel aan Turkije verleend om de opgelegde, zeer zware en vernederende vredesvoorwaarden te onderteekenen, met dien geest rekening houdt. Mohamed Ali zou dan in zoover al vast gelijk hebben, dat Lloyd George reeds goed op weg is om zijn houding ten opzichte van de Porte te herzien.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het ligt in het voornemen der Vereeniging om, ten einde vooral bij de jeugd, de belangstelling voor onze koloniën aan te wakkeren, schrifturen — boekjesformaat — over verschillende onderwerpen op land- en volkenkundig gebied, in populair verhalenden toon geschreven, te doen verschijnen.

Wenken van diegenen onder de lezers van dit blad die het Bestuur hierin behulpzaam willen zijn, worden gaarne aanvaard.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VAN ONDERWIJZERS NAAR NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor het onderwijs in Nederlandsch-Indië kunnen onderwijzers, in het bezit van de hoofdakte, worden uitgezonden, in vasten dienst, dan wel tijdelijk voor den tijd van 4 jaar (kort dienstverband).

De bij aanvullingsbegrooting voorgestelde en reeds door de Tweede Kamer goedgekeurde nieuwe bezoldigingsregeling aan welke terugwerkende kracht wordt verleend tot 1 Januari 1920, luidt als volgt:

Aanvangsbezoldiging ƒ 250 's maands, na 1 jaar dienst ƒ 300 's maands, na 3 jaar ƒ 350 's maands, na 5 jaar ƒ 400 's maands, na 8 jaar ƒ 475 's maands, na 11 jaar ƒ 550 's maands, na 14 jaar ƒ 625 's maands en na 17 jaar ƒ 700 's maands. Bij benoeming tot onderwijzer 1ste klasse bedraagt de bezoldiging ƒ 50 's maands meer. Voor de berekening van de bezoldiging worden de dienstjaren bij het onderwijs hier te lande doorgebracht tot een maximum van 15 jaren voor de helft in rekening gebracht. De dienstbezoldiging gaat in met den eersten van de maand, volgende op die, waarin de betrekking in Indië wordt aanvaard.

Aan de uitzending is voorts verbonden:

vrije overtocht (c.q. ook voor het gezin) in de eerste klasse;

eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van / 1875 of / 2250, al naar gelang de maandelijksche bezoldiging in Indië / 250 of meer zal bedragen; deze tegemoetkoming wordt voor het bezit van bijakten met vaste bedragen verhoogd en wel met / 100 voor de akte Fransch en de akte voor de Maleische taal en de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië en / 75 voor andere akten, met uitzondering van die voor schoonschrijven en voor vrije- en orde-oefeningen der gymnastiek en met dien verstande, dat voor twee of meer akten in hetzelfde vak de verhooging slechts éénmaal wordt toegekend;

eene voorloopige bezoldiging ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de dienstbezoldiging in Indië ingaat van / 150, / 200 of / 250 's maands, al naar gelang de aanvangsbezoldiging in Indië / 250, / 300 tot / 350 of / 400 zal bedragen.

De bezoldiging van de voor vasten dienst uitgezonden onderwijzers is onderworpen aan eene korting van 2 ten 100 ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en 5 ten 100 voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding aan laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging verschuldigd, te voldoen in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten 100 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Ter voldoening daarvan wordt eene gratificatie uit 's lands kas verleend.

Bij huwelijk is door hen éene maand bezoldiging verschuldigd, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering, door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over éene maand, door ongehuwden eenmaal. De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhankelijk van de leeftijden van man en vrouw.

Na 20 jaar dienst wordt, indien de 45-jarige leeftijd is bereikt, recht op pensioen verkregen; Nederlandsche dienstjaren worden daarbij voor de helft in rekening gebracht.

Bij tijdelijke uitzending voor 4 jaar bestaat voor de betrokkenen mogelijkheid om in den loop of na afloop van dien termijn in vasten Indischen dienst te worden opgenomen (in dat geval zullen zij in de ranglijst geplaatst worden beneden dengene, die op het tijdstip van overgang de jongste in dienst is). Aan hen, die na afloop van hun tijdelijk dienstverband naar het moederland terugkeeren, zal, zoolang zij in Nederland niet herplaatst zijn, gedurende ten hoogste zes maanden een wachtgeld worden toegekend tot een bedrag gelijk aan dat, hetwelk zij hier te lande als bezoldiging zouden hebben genoten, indien zij in hunne vroegere betrekking werkzaam waren gebleven. Ingeval deze maatstaf ontbreekt, doordat belanghebbenden vóór hun vertrek naar Indië geen betrekking bij het onderwijs hier te lande bekleedden, zal hun een wachtgeld worden toegekend tot een door den Minister van Koloniën te bepalen bedrag.

Het vorenstaande geldt mede voor hen, die uit hoofde van ziels- of lichaamsgebreken voor den dienst in Nederlandsch-Indië ongeschikt worden verklaard en dientengevolge vóór den afloop van hun dienstverband hier te lande terugkeeren.

In voorbereiding is eene wettelijke regeling, w het mogelijk zal maken de Indische dienstjaren du te doen tellen voor Nederlandsch pensioen en dit p sioen met een bijzonderen bijslag ten laste van Indische geldmiddelen te verhoogen voor elk in In doorgebracht dienstjaar.

De uit te zenden onderwijzers zijn verplicht de verband met hunne uitzending aan hen of te hun behoeve, dan wel ten behoeve van hun gezin van la wege voldane gelden wegens tegemoetkoming in kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambte ren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdr overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede weg alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met zondering van genoten bezoldiging en hetgeen d mede is gelijk te stellen) onverwijld in 's Lands terug te storten, ingeval zij:

a. niet binnen een hun aan te wijzen termijn n Nederlandsch-Indië vertrekken;

b. de reis derwaarts moedwillig afbreken, of

c. om andere redenen dan welbewezen ziels- lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (beoordeeling van de Regeering), hetzij de werkza heden waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanv den, hetzij, wat aangaat de voor vasten dienst ui zenden onderwijzers binnen vijf jaren, wat aangaat tijdelijke onderwijzers binnen vier jaren na hunne a komst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst word ontslagen of van hun tijdelijk dienstverband word ontheven.

Vóór hun vertrek worden de uit te zenden ond wijzers onderworpen aan een geneeskundig onderzo

Zij die voor uitzending op den aangegeven voet, he in vasten dienst, hetzij voor tijdelijk, in aanmerk wenschen te komen, moeten zich bij ongezegeld v zoekschrift tot de 9e Afdeeling van het Departem van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1. hunne akten van bekwaamheid;
2. hunne geboorteakte;
3. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, gegeven door den burgemeester hunner woonplaats
4. een bewijs van voldoening aan de Militiewet, gegeven door den burgemeester der gemeente wa voor zij hebben geloot;
5. eene opgave van hun diensttijd bij het onderw hier te lande.

In de verzoekschriften moeten de gegadigden med deelen of zij al dan niet gehuwd zijn en het aantal den leeftijd hunner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 26 Juli 1920, no. 143).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Huishoudelijke- en Keuken-Artikelen.

Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

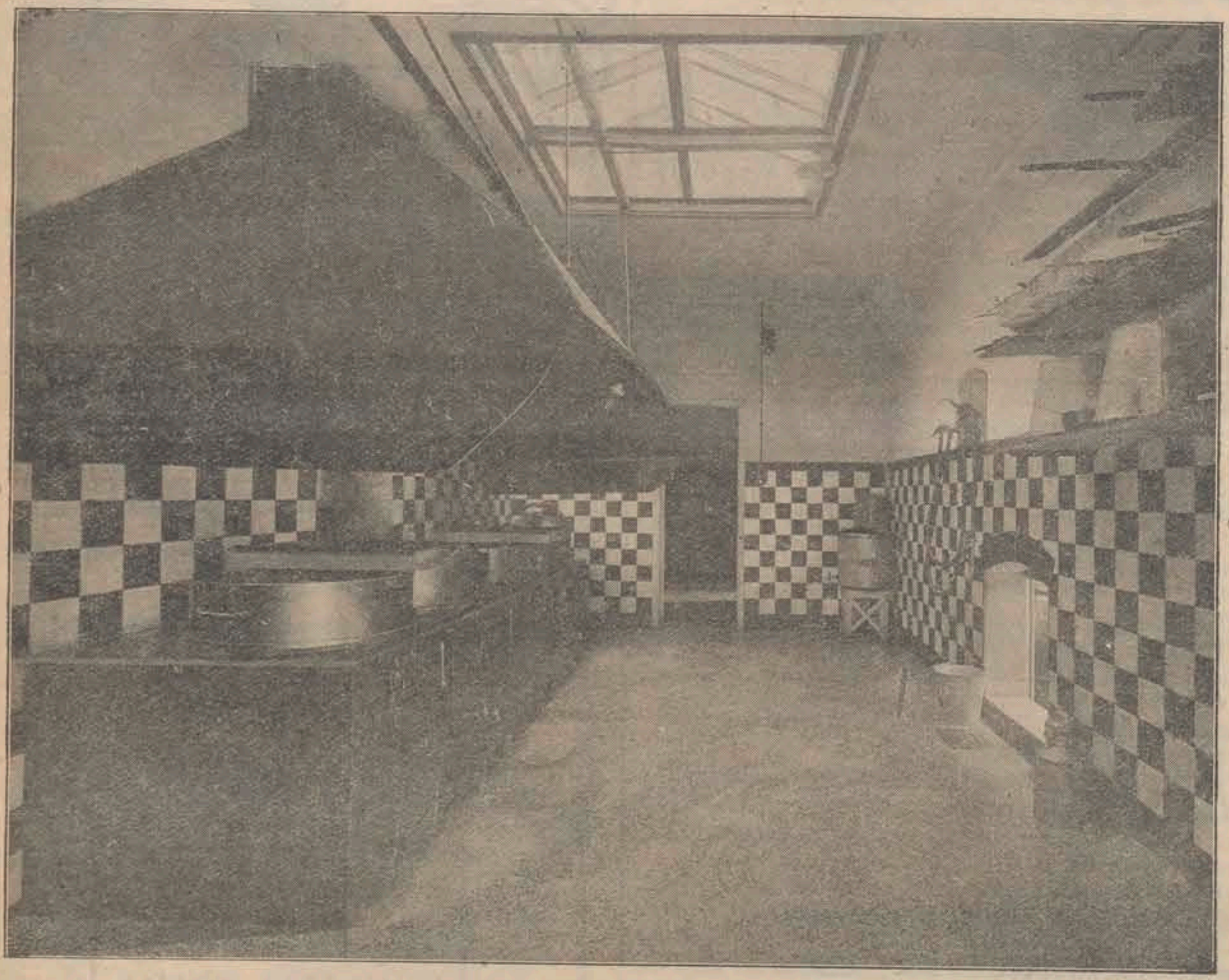
Baden en Geysers.

Gas- en Elec. Ornamenten

Haarden en Kachels.

Centrale Vischbakkerij D. C. van Ewijck

TREILERSTRAAT bij de Visschershaven - SCHEVENINGEN - Interc. Tel. Sch. 1050

Gebakken Schelvisch - Schol - Wijting - Kabeljauw - Tong Tarbot - Griet enz. 36

De visch wordt uitsluitend gebakken in de fijnste Delftsche Slaolie-Calvé. Talrijke tevredenheidsbetuigingen van de meest vooraanstaande families.
Deze inrichting is eenig in Nederland. - Geïllustreerde prijscourant gratis op aanvrage.

PENNOCK-COMPANY

Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed"

DEN HAAG
BANDOENG

EXPORT van AUTOMOBIEL- en KOETSWERK-ONDERDEELEN

Z——H——B

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ

DEN HAAG

Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Z——H——B

P. J. VEELO & ZNEN

DEN HAAG

Lange Houtstraat 15B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING 158

Behangerij Stoffeerderij

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

1

Uitzetten voor de Tropen

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het meubileeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*. 95

Verkrijgbaar: **6** pCt PANDBRIEVEN à 98 pCt.

Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f **22.314.200.**
Beleggingen per 1 Juli f **22.426.595.22½.**

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

No. 34. Donderdag 19 Augustus 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Denkbeelden en belangen.

Admirable effet des grandes associations humaines la marche incessante de l'homme vers le mieux. Ortolan.

Het is een alom bekend gevleugeld woord van een der grooten onder de Fransche schrijvers van den nieuweren tijd, dat de denkbeelden rusteloos voortgang hebben.

Aan dit ook zeer ware woord zou kunnen worden toegevoegd: en, al voortgaande, verwijden, verdiepen, tegelijkertijd samengestelder worden.

Het is die gestadige gang der denkbeelden, het is dat immer voortdurende proces van wijziging en loutering van inzicht, dat uiteindelijk leidt tot de on-

derkenning van die fundamenteele waarheden, buiten welke de mensch, wil hij dien naam waardig zijn, het niet kan stellen. Het is de eeuwige evolutie, de ontwikkeling, de ontplooiing van den menschelijken geest, welke tot revolutie — schoon deze somtijds aan zich dienstbaar makende — zich verhoudt als het durende tot het voorbijgaande. Het is de stijgende lijn naar het Goede!

Wordt dit door den weldenkenden intuïtief gevoeld en beseft hij, dat wie denkt overwint, hij mist niettemin zoo vaak de kracht om het Goede te doen overwinnen door het denken; dat is z'n zwakke stee, zijn tragedie, gelijk ze het is van de massa waarvan hij als enkeling een deel uitmaakt.

De stijgende lijn naar het Goede! Trots intervallen van waren en schijnbaren stilstand, in weerwil van achteruitgang zelfs — men denke aan den tijd dien wij beleven — altijd weer de stijging, ongeacht het beweeg van mensch en menschheid.

Het vorenstaande met een voorbeeld naar het leven aannemelijk trachtende te maken, moge dit ontleend worden aan de jongste geschiedenis van ons eigen land in zijne verhouding tot de koloniën, waar die lijn zoo duidelijk uitgestippeld ligt. Welk een wijziging, beter misschien geleidelijke ommekeer, in de ideeën van vóór vijftig jaar en nu, in de denkbeelden van een halve eeuw, een spanne tijds in den tijd — welk een sprong!

De koloniën, destijds wingewesten en als zoodanig algemeen beschouwd en behandeld, ze vormen thans een deel van het Rijk — men spreekt van Groot Nederland — daaraan met steeds nauwer toegehaalde banden verbonden. Toen, een batig slot-politiek, thans de ethische koers. Toen — het was in '66 — kon een senator in ons Parlement, bij de behandeling der Indische begrooting, zonder zweem van tegenspraak zeggen: „De begrooting moge bij de wet worden vastgesteld, de millioenen moeten wij toch houden," en een collega, nog wat krasser: „Wij zitten hier wel om de belangen van het Nederlandsche volk, maar volstrekt niet om die van de Javanen of van de Europeanen in Ned.-Indië te behartigen."

Thans...... maar genoeg — het is alles anders geworden. Bijna in alle geschriften, in alle redevoeringen over Oost en West in onzen tijd, hetzij deze laatsten gehouden worden in of buiten het Parlement, wordt uitgegaan van het standpunt, dat het bestuur van Nederland over de Indiën in de allereerste plaats moet gericht zijn op de ontwikkeling dier landen in maatschappelijken en politieken zin.

De zucht naar winstbejag en *deze* alleen, is niet meer — althans niet in de mate van weleer — richtsnoer aller daden; een verstard egoïsme heeft bij de Regeering en het denkende deel der natie plaats gemaakt voor medeleven en medevoelen, het altruïsme heeft veld gewonnen en, naast rechten, denkt men thans bovenal aan plichten.

Gelijk een rechtgeaard vader aan het geestelijk en stoffelijk welzijn van zijn kind alle zorgen besteedt, opdat het eenmaal, den mannelijken leeftijd bereikt hebbende, in staat zij op eigen beenen te staan, zoo ook wil het Nederland van de XXe eeuw zijn vaderlijke zorgen uitstrekken over hen, aan gindsche zij van den evenaar, die aan zijn zorgen zijn toevertrouwd. Aldus de huidige, van lieverlede ontstane en eenig juiste opvatting.

Het is nu eenmaal in het wereldbestel gericht, dat Nederland koloniën heeft in Oost en West, al drie eeuwen lang. Zullen ze voor ons behouden blijven en hoelang nog? Dit is de telkens weerkeerende vraag op veler lippen. Mag en kan het antwoord ders luiden dan: we zullen ze behouden zoo lang dat de kinderen mondig zijn, niet korter maar niet langer?

Wie meent, dat ijverzucht of andere beweegredenen van grootere natiën dan wij oorzaak zouden kunnen worden van ons verlies van Indië, onderschat de hechtheid van een eeuwenouden band, naar welke krachtiger worden nu, meer dan ooit, moet worden gestreefd. Die band bestaat; de tot mislukking gedoemde pogingen van enkele dwaalgeesten om dien te scheuren ten spijt; wil Indië hem *niet* verbreken — en bij het verwisselen van meester zal het geen baat vinden — dan is ook geen macht ter wereld, over welke middelen ze ook beschikt, daartoe in staat. Op het smeden van een onverbreekbaren band, waar Indië's mondigheid nog in 't verschiet ligt, komt het alleen aan, allereerst van dezen kant; evenals de vader de liefde moet winnen van zijn kind door de verstandige uitoefening zijner vaderlijke rechten en plichten, zoo ook heeft Nederland meer en meer de gehechtheid te winnen van de volken, welke nu eenmaal aan zijn leiding zijn toevertrouwd en die behoeven.

Daarin ligt Neerland's roeping.

Wanneer het dan daarop aankomt, op het steeds maar door versterken van den band tusschen Nederland en koloniën en omgekeerd, dan ook dringe ieder Nederlander zich van dat groote belang, waarin een geoorloofd eigenbelang, zoo niet voor hem, dan toch voor zijne nazaten verscholen ligt. Een materialistisch belang, een grooter ideëel belang! Wat en hoeveel ook op dit punt verzuimd is, het is nimmer te laat het goede te betrachten. De kennis van land en volk in Oost en West, te gering nog in alle lagen onzer vaderlandsche maatschappij, moet toenemen, op de eerste plaats bij de jeugd aan wie de naaste toekomst is. Men vange aan met haar denken te verruimen en het nog al te weinig toepasselijke onbekend maakt onbemind — na drie eeuwen kolonisatie! — moet op dit punt beteekenis verliezen en in stede daarvan aangekweekt die kennis die liefde is, het thema in de afscheidsrede van den onlangs afgetreden voorzitter, thans eere-voorzitter dezer vereeniging, welke vereeniging als eerste der vele middelen tot bereiking van haar doel: de versterking van den band tusschen Nederland en zijn koloniën en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, in haar program heeft opgenomen: het verspreiden van populaire kennis.

Daarom verdient zij steun in elken zin.

Eerst dan, wanneer kennis en daarmede begrip en inzicht rijpen, zal de in latenten staat verkeerende onderlinge waardeering en een gevoel van saamhoorigheid zich krachtig uiten en doen gelden. Die kant moet het uit. Nieuwe tijden, nieuwe denkbeelden, andere en hoogere belangen!

v. d. B.

Sumatra-Kroniek. *)

Een strootje wijst nu eenmaal hoe de wind waait. Zoo moet worden beoordeeld het eenvoudige bericht, volgens welk aan den landbouwleeraar te Palembang, den heer Van Suten, een belooning van *f* 1000 is toegekend als blijk van waardeering zijner voortvarendheid over het tijdvak November—Januari bij de voorbereiding van de vestiging der rijsthoeve in het Palembangsche.

Zulke blijken van waardeering komen in Indië zelden voor, ofschoon zij juist een integreerend deel van het bestuurssysteem moesten zijn — vooral in de buitengewesten — en strikt eerlijk en onbevangen toegepast. Want wèl wordt elke landsdienaar geacht zijn plicht te doen, dus ook voortvarend te zijn wanneer hem wordt opgedragen in een belangrijken noodstand te voorzien, maar dit is nog niet hetzelfde als het betrachten van den plicht, zooals de dienstpractijk wel afdoende leert. Wie niet voortvarend, integendeel schromelijk laks is, ontvangt geen cent minder salaris dan de ijverige. En er moet al héél wat gebeuren, eer er sprake komt van ontslag. Daarentegen staan de voortvarenden niet zelden aan harde bejegeningen en schade bloot, omdat Sint Burocratius wonderlijke opvattingen huldigt nopens plicht. Dat hij nu geen bezwaar maakte tegen een eerlijk douceurtje, toont genoegzaam hoe fel de voedselnood op Sumatra nijpt. Om erin te voorzien worden stimulansen aangewend.

Bij de wonderbaarlijk snelle ontwikkeling van Z.-Sumatra dreigt dan ook door voedselgebrek onberekenbare schade. De snel uit de kleeren groeiende knaap wil eerst en vooral eten, liefst volop en krachtig. En zonder dit zou zijn snelle wasdom een groot ongeluk kunnen worden.

* * *

Een uit zijn kleeren groeiende knaap, — zoo is inderdaad heel het zuidelijke, vooral het zuidwestelijke deel van Sumatra. 't Is nog maar weinige jaren geleden, dat heel dit reuzengebied veel weg had van een speelterrein voor levenslustige olifanten. Vooral de technische afdeeling van den telegraafdienst weet hiervan een boekje open te doen. Zoo iets teekende toch al zeer duidelijk een anti-diluviaanschen toestand. Wel is er hier en daar reeds een 40-tal jaren hard gewerkt — men denke slechts aan Moeara Enim en een paar goud-exploitaties, die allerlei schitterende ups en zielige downs beleefden. Maar hoe vaak is er onder het moeizame werken niet verzucht: „Hoe 'n rijke boel zou 't hier niet kunnen zijn als......" Ja, als er maar kolonisatie en verkeer kwamen, waardoor zelfs veel minder door de natuur begunstigde streken tot hoogen bloei zijn gebracht. Natuurlijk rijzen dan weer tal van andere moeilijkheden. Kolonisten moeten scholen hebben, kredietwezen, gezondheidsdienst, enz., enz. En begin maar eens met dit alles, zonder leidende hoofden en ijverige handen, zonder geld. Vooral: zonder een bestuur, dat tot handelen bevoegd is, dat geen vinger in de asch mag steken zonder eerst te vragen of 't wel geoorloofd is, om dan gewoonlijk tot antwoord te krijgen, dat „vooralsnog de noodzakelijkheid niet wordt ingezien," om dit of dat te ondernemen, of: „Er dient eerst overwogen, hoe in den financieelen dienst te voorzien." Zulk argument weegt — mits ernstig bedoeld! — wanneer het over tonnen gouds of millioenen gaat. Maar dat bijv. enkele honderden guldens in het laadje moeten blijven, ook al valt daarmee een prachtige toekomstige haven te redden, zulke economie kan men bewonderen aan de Poeloe-baai bij Buffelpunt, ten zuiden van Benkoelen. Daar is de mond van de Ayer Selebar dichtgeslibd, waardoor heel de baai dreigt te verzanden en binnenwaarts het bandjirpeil van jaar tot jaar verhoogt. Met een doorsteek in de smalle landtong verdwijnen al deze euvelen, maar binnenlandsch bestuur en burgerlijke openbare werken zullen hier nog jaren overleg moeten plegen. Intusschen wordt de baai, waaraan straks een 4 à 5 millioen ten koste gelegd moet worden (wanneer van daar een spoorweg naar Lahat zal worden gebouwd) hoe langer zoo slechter.

Dit kleine voorbeeld plaatst ons midden in het Zuid-Sumatraansche vraagstuk van den dag — na de voedselvoorziening dan: de spoorwegaanleg. Daarbij zijn Benkoelen en de Lampongs ten nauwste betrokken.

Benkoelen, dommelend en vervallend sinds de Engelschen het aan de Nederlanders teruggaven, is de drempel van een magazijn, waarin onder en boven den grond onberekenbare schatten opgehoopt liggen. Van daar uit is niet alleen eigen binnenland, maar zijn ook de mijnbouw- en landbouwstreken van het Palembangsche en Djambische het gemakkelijkst te bereiken. Zoo ondergaat de kota of hoofdplaats Benkoelen, niettegenstaande de Poeloebaai nog geheel buiten elken verkeersweg ligt en trouwens in haar tegenwoordigen toestand niet te gebruiken, ook de reede lastig, om niet te zeggen gevaarlijk is, toch reeds de voordeelige gevolgen van den ondernemingsgeest. Een 18- of 20-tal groote landbouwondernemingen zijn reeds in het zooeven genoemde gebied gevestigd, brengen dus aan de kust leven in de brou-

---

Hooggeachte Redactie-Commissie van O. en W.

De lezing van dit artikel in de Nieuwe Courant gaf mij aanleiding tot de vraag, of Oost en West zou kunnen bijdragen tot een snellere ontwikkeling van Tandjong-Karang in overeenstemming met zijn krachtige levenskiemen? Bijvoorbeeld, door de aandacht op de nieuwe hoofdstad en havenplaats in ruimeren kring te doen vestigen, wanneer daaraan eens een nieuwe naam kon verschaft worden, zooals indertijd aan de Emmahaven. We hebben trouwens al zoo vele namen met Tandjong aanvangende in Insulinde, wat slechts oorzaak tot verwarring kan stichten. Zou Juliana of Oranjestad in aanmerking kunnen komen?

Hoogachtend,

R.

Gaarne beantwoorden wij de eerste vraag van R. bevestigend, door overname van het artikel. Wat de verandering van naam betreft, dit zal, meenen wij, aan den invloed van plaatselijke opvattingen moeten worden overgelaten.

Red.-Comm.

werij. Benkoelen leeft nu reeds op, ofschoon niemand nog op voeten of vamen na weet, welke rol het in de naaste toekomst bij het spoorwegverkeer zal worden toebedeeld. Het schijnt zelfs levenskrachtiger dan Palembang met zijn overigens veel energieker inheemsche bevolking.

* * *

Benkoelen is prachtig gelegen ten opzichte van het binnenland, kan misschien nog een wereldhaven van groote beteekenis worden. De Lampongs zijn meer op Java aangewezen, ofschoon na uitwerking van de nog niet in alle groote bijzonderheden vaststaande spoorwegplannen, ook van daaruit het vervoer over Benkoelen kan plaats hebben. Voorloopig echter vormen zij een trait d'union tuschen Java en het overige Sumatra, bekomen als zoodanig te meer beteekenis, naarmate een geregeld en snel verkeer over land met de Oostkust en Atjeh mogelijk zal worden.

Maar een oppervlakkig bezien van de kaart maakt reeds duidelijk, hoe zulke spoorwegverbinding op zichzelf geen zin zou hebben, wanneer er niet allerlei vertakkingen bij kwamen. Hoe verder de aanleg vordert, des te meer dringt zich dan ook de moeilijke keuze op: Palembang of Benkoelen. Het eerste gewichtige knooppunt, Lahat — behoorend tot het Palembangsche, maar beter in verbinding met Benkoelen — wordt in deze dagen bereikt. Pas $2\frac{1}{2}$ jaar geleden moest het grootste deel van dit werk nog getraceerd worden. Thans moet hier echter van een verder bespreken van dit belangrijke werk worden afgezien, om nog slechts even een blik te kunnen slaan op de voorloopige exploitatie van het afgewerkte deel van den spoorweg in de Lampongs. Van zoo ontzaglijk belang voor de groeiende ondernemingen, maar ook voor de schatkist, omdat de opbrengst toch in zekere mate den reusachtigen aanlegkosten ten goede komt.

Er is reeds lang een geregelde dienst tot stand gekomen van Merak uit, het eindpunt van de staatsspoor in het Bantamsche, over Oosthaven, het station in het zuidelijkste deel der Lampongs, naar Tandjong-Karang, een nieuwe plaats door den spoorwegaanleg ontstaan, en gunstig gelegen voor de vele ondernemingen, die zich al meer naar het Oosten uitbreiden. Deze plaats, gezonder dan het oude, op korten afstand van daar liggende Telok-Betong — berucht wegens allerlei koortsen, gelijk bijna alle oude vestigingen van de kompagniemenschen — Tandjong-Karang dus, moet de hoofdplaats van de Lampongs worden. En zou dit reeds lang zijn, als de lui van het B.B., om de hemel mag weten welke reden, niet alles op haren en snaren hadden gezet ter handhaving van Telok-Betong als bestuurszetel. De nu afgetreden resident kreeg daartoe zelfs een Regeeringsbesluit los tot aanleg van een zijlijntje naar Telok-Betong in het baanvak Oosthaven—Tandjong-Karang. Intusschen ging men ook door met huizenbouw, voor rekening van B. O. W., èn als een machtig man van de kracht van den minder machtigen Van Suten, niet forsch ingrijpt, worden hier tonnen gouds letterlijk weggesmeten, waarschijnlijk door de bekende rivaliteit. B. B. is nu maal „het" gezag; S. S., B. O. W., P. T. T., G. B., zelfs das Militär hebben dit in alle besch denheid te erkennen. En doen dit ook veelal, soesah te voorkomen. Al te veel afbreuk zou in Lampongs aan zulke ideale verhouding gedaan den, wanneer er reden kwam om te onderstellen, een creatie van S. S. en getah-, peper-, vezel- andere boeren B. B. als gewestelijke hoofdplaats opgedrongen. Al dit volkje moet zoo kort mogel gehouden worden, anders springt het uit den ba wordt gevaarlijker nog dan een S. I.

* * *

Intusschen wil het „profane vulgus", eigenaa van kantoren, tokohouders e. t. q., wèl naar Tan jong-Karang verkassen. Sommigen zijn daarmee ree begonnen, maar de plaatselijke handelaars zien zi genoodzaakt in het moerassige muskietendorado blijven hokken en sukkelen, tot de Regeering te B tavia allen twijfel wegvaagt en Telok-Betong schra van de lijst der „hoofdsteden". Van dit moment zal geen toeannetje besaar het meer in zijn hoofd h len om daar een steen te laten metselen. Het ge daar verknoeid, had zoo schoon kunnen dienen te Tandjong-Karang, waar reeds een uitgebrei vestiging is van Javanen, een goede watervoorzienin te maken. Daar is wel een mooie bron, maar op buizen, die het kristalheldere water moeten distr bueeren, wordt reeds $4\frac{1}{2}$ jaar gewacht.

En de vele duizenden reizigers (het zijn er ge lukkig nog geen 50.000 per week, zooals in een vor nummer door een verschrijving is te verstaan geg ven, doch gedurende de campagne van den pep oogst) over het traject Merak—Oosthaven—Tan jong-Karang vice versa, alleen aangewezen op veerboot, die slechts tweemaal in de week, op Woen dag en Vrijdag, vaart in aansluiting met de trein op Java en Sumatra, deze massa wordt bij de pier bediend door één, zegge 1 inlandschen klerk voor de plaatskaartenverkoop. Andere „stationsdienst" (stations zijn slechts kleine houten hokjes à la Haa sche halletjes) is er, behalve dan een paar kanari vogels oftewel politiemannen, niet. Op de bootdage dan ook aan beide kanten van de Javazee een kluwe van om den voorrang ruzieënde en vechtende rei gers, diefachtige „helpers" en tegen elkaar dri gende drommen van aangekomenen en vertrekken den. De grootste oploopen in ònzen tijd van rantso neering waren, dáárbij vergeleken, vredige tooneel tjes. Deze toestand zal spoedig zijn eerste lustru hebben beleefd, maar van regeling tot dusver no geen sprake. Het is dan ook een goedkoope exploita tie, schitterend begin van den Zuid-Sumatraspoor weg, die, alles en alles bij elkaar wel een dikke 10 millioen zal kosten en een economische taak va ontzaglijke beteekenis te vervullen bekomt.

Zooals men hieruit ziet: de oude logge dwapzak Jan Salie heeft bij al het grootsche ondernemen in Zuid-Sumatra nog altijd heel wat in te brengen. W dit monster in Indië eindelijk den doodsteek zal we ten te geven, diens naam zal in de komende eeuwen groot blijven.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De opvolger van den Gouverneur-Generaal.

In een hoofdartikel in het „Soer. Hbl." keurt de heer J. G. Boon af de door den Bataviaschen handel op touw gezette beweging om den heer Houtsma, afgetreden president van de Factorij der Ned. Handel-Mij., benoemd te krijgen tot opvolger van den heer Van Limburg Stirum. Het ligt niet op den weg van een gedeelte van den handel om invloed uit te oefenen op de benoeming van een gouverneur-generaal. Iets anders zou het zijn, wanneer de geheele handel, liefst gesteund door de Eur. cultures, zich in een petitie tot H. M. de Koningin zou wenden, met het verzoek bij de keuze van den nieuwen dignitaris te willen letten op twee eigenschappen, welke men in Indië onmisbaar acht in een onderkoning: K a r a k t e r en g r o n d i g e k e n n i s v a n I n d i s c h e z a k e n.

Ofschoon man van karakter, mist de heer Houtsma die grondige kennis van zaken, evenals onze gezant te Tokio, ook genoemd als candidaat. Er zijn andere mannen te vinden, die vooral in de huidige omstandigheden, waar het Indische staatskarretje op derailleeren staat, hoogere rechten kunnen doen gelden. Zoo ergens, dan is in Oostersche landen het systeem van regeeren b ij-, de wijze van toepassing h o o f d-zaak, en op deze toepassing drukt het Opperbestuur in een kolonie zoodanig zijn stempel, dat bij de keuze van een G.-G. het vóór en tegen wel bijzonder dient overwogen te worden.

Bijzondere tijden hebben bijzondere mannen noodig. Dat werd in Nederland begrepen bij de benoeming van gen. Van Heutsz tot G.-G. Zoo deed Engeland, toen men door de ziekte van Sir Eldon Gorst, die Egypte in een toestand, anarchie nabijkomende, verlaten had, in 1911 Lord Kitchener benoemde tot Agent-General and Minister Plenipotentiary in Egypte.

Het was zeker wel de militaire reputatie, welke den doorslag gaf bij Kitchener's benoeming. Niets toch treft de Oostersche verbeelding zoozeer als krijgsroem en oorlogssucces. Geen beter bewijs voor deze stelling kan geleverd worden dan Kitchener's intocht in Caïro daarvoor gaf. Kitchener breidelde de meer en meer het hoofd opstekende anarchie; hij herstelde orde en rust; hij bracht Egypte economisch met reuzenschreden vooruit. Zijn grootste verdienste echter was, dat hij den Fellah, den Egyptischen tani, ontrukte aan den greep van den woeker, waarin deze gekneld lag. Hij begreep, dat slechts van de opheffing van dezen, die van het geheele land afhing. Zijn „Five Feddan Law" is een meesterstuk van Indische wetgeving.

Ook onze landvoogd wenscht den kleinen man in het algemeen, den tani in het bijzonder, vooruit te helpen. Maar hij richt zijn bescherming alleen tegen de uitbuiting door het Eur. kapitaal. Tegen de meer en meer verproletariseering van den tani door gewetenlooze landgenooten deed hij niets, en toch is bescherming tegen de eigen soort van veel meer gewicht.

Egypte ging onder Kitchener vooruit in een galoptempo, en waar Cromer indertijd gestaâg, rustig, diplomatisch voortschreed, daar is te constateeren, dat, zooals een Engelsch schrijver zegt: *Lord Kitchener announced his goal, went there in a motor-car, and knocked anyone down, who ventured to thrust himself in the way.*

Zulk een man heeft Indië thans noodig; een insider niet alleen op het gebied van kennis van de Oostersche-, speciaal Indische ziel. Zoo'n man moet te vinden zijn onder de huidige bestuursambtenaren, en is te vinden.

De heer Boon besluit: Nederland zal voortgaan ons hier ongewenschte krachten te zenden voor den Buitenzorgschen troon...... tot op het oogenblik, dat de urgentie zich machtig naar voren dringt om dezen te schragen. Dan zal men partij- en persoonlijke overwegingen op zijde schuiven, en angstig en haastig grijpen naar een man, die daartoe in staat wordt geacht. Het water moet Nederland aan de lippen komen, vóór het om een reddingsboei scheeuwt. Nog is het vergiftigingsproces van de inlandsche ziel niet zóó ver voortgeschreden, dat men zijn ziekte als gevaarlijk onderkent. Nog laat men onverantwoordelijke oproerkraaiers betrekkelijk vrij spel in hun ondermijning van ons gezag ten nadeele der bevolking; nog wordt niet ingegrepen tegen de inlandsche pers, die een groot aandeel heeft in de vergiftigingspoging; nog ziet men niet in, wat Kitchener begreep, dat „the immediate emancipation of the native Press is playing into the hands of the adventurous type of man, to whom Egypt (India!!) is a haven"; nog meent men, dat tegenover vakbewegingen der inlandsche bevolking en tegenover andere uitingen van oplevend bewustzijn, onthouding past, omdat die bewegingen, welke den groei veroorloven, u i t de bevolking moeten komen en niet onder scherp Europeesch toezicht dienen gesteld te worden, bevreesd als men is, dat kasplanten gekweekt worden; nog meent men de Indische beweging krachtig genoeg, om gegronde critiek te kunnen doorstaan en te kunnen accepteeren.

Men zende een onmondig kind, langen tijd onder nauwlettend toezicht gesteld, niet uit op avontuur, maar blijve het bij zijn rondzwervingen een geleide niet onthouden, dat het nog niet ontberen kan.

De verhouding van het niet aan overgrootheid, kwalitatief, noch kwantitatief, lijdende inlandsche intellect tot de totaal onontwikkelde massa is zóó treurig, dat het te veel stem geven aan dat intellect, alvorens die verhouding zich gunstig gewijzigd heeft, voeren moet tot bossisme, d.w.z. tot uitbuiting van het domme geheel door enkele éénoogigen.

Men stelt het tientallen van eeuwen aan den band van vreemde overheerschers geloopen hebbende inlandsche volk te veel op één lijn met ontwikkelde westersche volken; men meent, dat Indië in eenige tientallen van jaren doorloopen kan een ontwikkelingsperiode, waarvoor Europa tientallen van eeuwen noodig had en men gaat prat op het optimisme in die meening gelegen en bespot de zwartzieners.

In strijd met Kipling's oordeel „Oost is Oost en West is West", vraagt men zich af, of het gelijkteenen tusschen beide antiphora niet spoedig gesteld kan en dus dient gesteld te worden.

Méér dan een gewoon „persdelict".

Naar aanleiding van de arrestatie vaa den heer Douwes Dekker, nadat hij door den Raad van Justitie te Semarang was vrijgesproken in zake de Solosche opruiing merkt de „Loc." o.m. op. „Er zit in dezen gang van zaken iets, dat het rechtsgevoel niet bevredigt. Juist tegen personen als dezen internationalen onruststoker behoort geen vervolging te worden ingesteld, welke niet met bijna wiskundige zekerheid tot veroordeeling moet leiden. Tot vermijding ook van den indruk, dat zulk een vervolging maar zou worden geprobeerd om den vervolgde alvast bijwege van een langdurig voorloopig arrest onschadelijk te maken. Ook de schijn mag niet worden gewekt, als zou het ten aanzien van een dergelijke figuur nu niet zoo nauw met anders hooggehouden beginselen worden genomen. Dat zou schadelijk werken naar alle zijden, en elke vrijspraak, elk ontslag van rechtsvervolging als apotheose van een breed opgezet strafproces, waaruit de partijgenooten bovendien nog politieke reclame slaan, moet afbreuk doen aan hetgezag der rechterlijke macht. Het Sneevliet-proces moest dat toch genoegzaam hebben geleerd."

Het blad zou gelijk hebben, zegt het „N. v.d. D." o.a., wanneer inderdaad het in hechtenis stellen zóó maar geschiedde. De nieuwe vervolging is — naar „De Beweging" meldt — ingesteld, ter zake van het opzetten tot omverwerpen van het wettig gezag (Art. 188 W. v. S.), waartegen een straf wordt bedreigd van 15 jaren gevangenis...! Volgens de acte

van beschuldiging wordt de heer D. D. er van verdacht de schr. te zijn van een in „De Beweging" van 29 Nov./6 Dec. Ao Po opgenomen artikel. En daarin treffen wij o.m. de volgende zinsneden aan: „Welnu, dat is wat wij doen moeten. De regeering veranderen tot wat zij behoort te zijn. Zij behoort vóór alles te zijn een regeering van ons zelf. Daarom moeten wij steeds inniger de onzen er van overtuigen, dat deze regeering moet verdwijnen om plaats te maken voor een regeering van ons zelf. Met alle zedelijke middelen. Desnoods met onwettige middelen, wanneer de zedelijkheid buiten de wettelijkheid is komen te staan, gelijk hier in Indië het geval is .En onder de zedelijke middelen zijn die de zedelijkste, welke het snelst tot het doel voeren. Ons recht van revolutie is een zedelijk recht. En dat recht wordt niet beïnvloed door de wijze, waarop die revolutie tot stand zal komen. Hetzij langs den weg der geestelijke verovering van tegenstrevende ideologieën. Hetzij langs den weg van fysieke verovering der wetsmacht. Hetzij door de geestesrevolutie. Hetzij door den burgeroorlog." En verder: „En niet alleen zullen wij de vrees onderhouden. Neen, wij zullen ook bereid zijn om de bedreiging door de daad te doen volgen. Enkel dient het juiste oogenblik te worden afgewacht en naderbij gebracht.'

Wij vermoeden, zegt het „Nieuws", dat het O.M., met een boel meer menschen de meening koestert, aangaande de uitlatingen in „De Beweging", dat die *niet* van een „virtuose vaagheid" zijn, maar dat zij een rechtstreeksche en ondubbelzinnige aansporing bevatten om door onwettige middelen, door burgeroorlog en door in daden omgezette bedreigingen de Regeering te „veranderen". Wanneer het O. M. daarbij van oordeel is, dat niet noodwendig behoeft te worden gewacht tot de burgeroorlog er *is*, tot de bedreigingen, welke de eene week na de andere worden geuit, in daden omgezet zullen *zijn*, dan kunnen wij niet anders doen dan met deze opvatting onze instemming betuigen. Er is waarlijk lang genoeg lankmoedigheid betracht ten opzichte van de oproer-kraaiers!

Boedi Oetomo.

Het eerste Javaansch-nationale, in de Nederlandsche taal geredigeerde dagblad „Boedi Oetomo" is verschenen, tweestart de „Sum. Post". Wij kennen het doel, reeds vroeger omschreven. De nationalisten onder de Javanen zijn de voorlichting van een groot deel der Indisch-Europeesche pers moe. Zij verlangen een zuivere bespreking van de Indische vraagstukken in een zuivere atmosfeer. En daartoe is dit hun orgaan, uitgegeven in 3 talen, Hollandsch, Javaansch en Maleisch in 't leven geroepen. Het zal zijn kracht niet zoeken in insinuaties en verdachtmakingen. Het wil de Europeesche gemeenschap niet bespotten en omlaag trekken. Het wenscht zich op een hoog standpunt te stellen en vandaar af alles, wat Indië raakt, te bezien

De Javaan geeft hier den Hollander dus een les in beschaving, die zeker wel van pas is. Wie sommige Indisch-Europeesche bladen geregeld leest, vraagt zich af, of het peil van de Europeanen in Indië nog altijd niet boven dat van den Jordaan is gekomen. Vooral wanneer de Inlander moet worden getroffen, schroomt men niet de invectieven der achterbuurt te gebruiken.

Als het nieuwe orgaan daar eerlijk en gedurfd stelling tegen neemt en den Europeaan in Indië voortdurend weet te doordringen van de waarheid, dat er op de wereld ook nog iets anders dan de zoo hooggeroemde Westersche cultuur en Westersche beschaving bestaat — wel, dan heeft het zijn recht van bestaan reeds voldoende bewezen! „Boedi Oetomo", welkom in de rij der perszusteren!

De Fransche Vaas.

De wnd. burgemeester heeft den gemeenteraad van Semarang officieel medegedeeld, dat de Fransche regeering aan de gemeente Semarang haar dank heeft doen betuigen voor de ruime bijdragen, welke zij van de ingezetenen der gemeente gedurende de oorlogsjaren heeft mogen ontvangen ten behoeve v… liefdadige werken. De Fransche regeering is … zeerste getroffen door dit blijk van sympathie … heeft zich gedrongen gevoeld uit erkentelijkh… aan de gemeente een Sèvresvaas aan te bieden.

Voorgesteld wordt bedoeld geschenk te aanvaard… en aan de Fransche regeering den dank van de ge… meente Semarang over te brengen. (Loc.)

De Boroboedoer.

In de April-afl. van Scientific American schr… Francis Dickie een interessant artikel over den B… roboedoer, verlucht met fraaie foto's. Hij noemt da… in den Boroboedoer „een der reusachtigste en sch… terendste werken in de oudheid gewrocht." De Bo… boedoer vertegenwoordigt, volgens den schrijv… meer menschelijken arbeid en artistiek talent dan … Groote Pyramide. Toch heeft iedereen wel eens v… de groote Pyramide gehoord, doch practisch w… niemand iets van den Boroboedoer. Na een korte b… schrijving van het grootsche kunstwerk dringt … heer Dickie aan op het instellen van een vliegdien… waarin de Boroboedoer door duizenden globe-trott… zal worden bezocht. Aan het slot van zijn artik… oppert de schrijver de veronderstelling, dat de Bor… boedoer in de naaste toekomst even beroemd zal wo… den als de Groote Pyramide. (Soer. Hbld.)

UIT DE INDISCHE PERS.

Gemengde huwelijken. In het Maleische Vrouwe… blad, de *Soenting Malajoe*, van 7 Mei 1920 wor… door Pak Nosontara aan de Inlandsche bevolking … raad gegeven om zich niet al te spoedig en te g… makkelijk te vermengen met andere rassen.

Hij schrijft daaromtrent het navolgende:

Vroeger was het steeds de gewoonte, om, wanne… een jongman het voornemen had in het huwelijk … treden, het aanzoek daartoe in de familie te late… doen door den daarvoor aangewezen of een daarto… bevoegd persoon.

Vele lieden hadden echter bezwaren tegen zulk ee… huwelijk in de familie met het oog op de nakome… lingen en de gezondheid van dezen en gaven om di… reden de voorkeur aan een huwelijk buiten den fa… miliekring of den stam, in de hoop, dat, door ver… sterking van het bloed, een krachtig ras zou ont… staan.

Men onthield zich toenmaals liever van een hu… welijk dan dat men zich vermengde met een vreemd… ras.

De Javanen, Soendaneezen en Madoereezen trouwden dus met hunne landgenooten en als daar… van werd afgeweken, d.w.z. als een Javaan eene Ma… dureesche vrouw huwde, dan gaf dat feit aanleiding tot heel wat praatjes in den familiekring en somtijds ook wel tot geringschatting.

Het werd beschouwd als eene poging om uit het familieverband te treden.

Met de tijden zijn evenwel ook de zeden veran… derd en ziet men thans de verschillende rassen zich vermengen en de Javaansche vrouwen huwen zoowel met Madoereezen, Soendaneezen, Nederlanders, Chi… neezen, enz.

De huwelijken tusschen personen nu, die in Ned.-Indië aan een *verschillend recht* zijn on… derworpen, worden gemengde huwelijken genoemd, terwijl daarbij als hoofdbeginsel is aangenomen, dat de vrouw, die een gemengd huwelijk aangaat, staan… de huwelijk, publiek en privaatrechtelijk den staat van haren man volgt (artt. 1 en 2 van Indisch Staatsblad 1898 No. 158).

Behalve in de gevallen, vermeld bij art. 4 van ge… meld Staatsblad, behoudt de vrouw, die een gemengd huwelijk heeft aangegaan, ook na de ontbinding daarvan, den door of tengevolge van dat huwelijk verkregen staat (art. 3).

Volgens art. 4 verliest de vrouw van rechtswege den door of tengevolge van een gemengd huwelijk verkregen staat en daarmede de bevoegdheden en de verplichtingen, haar toekomende of op haar rusten… de krachtens het ingevolge dat huwelijk voor haar geldend recht, bijaldien zij na de ontbinding daar…

van hertrouwt met een man, die aan een ander recht onderworpen is dan dat van haren vorigen echtgenoot, dan wel binnen het jaar na die ontbinding een verklaring aflegt, dat zij tot haren oorspronkelijken staat wenscht terug te keeren.

Deze verklaring heeft van rechtswege ten gevolge dat de vrouw terugkeert tot het recht, waaraan zij onderworpen was vóórdat zij een gemengd huwelijk sloot.

De voltrekking van een gemengd huwelijk geschiedt volgens het voor den man geldende recht, behoudens de toestemming der aanstaande echtgenooten, welke steeds wordt vereischt.

Wanneer echter dit recht geen persoon vordert, door wien of te wiens overstaan het huwelijk voltrokken wordt, moet de voltrekking geschieden ten overstaan van het hoofd der ingezetenen van den landaard, waartoe de man behoort of diens wettigen vervanger, en, bij ontstentenis van zoodanig hoofd, ten overstaan van het hoofd van de wijk, het dorp of de kampong, waar het huwelijk voltrokken wordt.

Vordert het evengenoemde recht geene schriftelijke huwelijksakte, dan is hij, door wien of te wiens overstaan het huwelijk voltrokken wordt, verplicht om daarvan zoodanige akte op te maken, overeenkomstig een door den Gouverneur-Generaal vast te stellen model.

Indien de persoon niet kan schrijven, wordt de akte in geschrift gebracht door een door het Hoofd van Plaatselijk bestuur daartoe aangewezen persoon.

Wanneer de vrouw tot de Europeesche of daarmede gelijkgestelde bevolking behoort, is hij, door wien of te wiens overstaan het huwelijk voltrokken wordt, gehouden om de daarvan opgemaakte akte binnen één bij ordonnantie te bepalen termijn te zenden aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand in het ressort, waarin het huwelijk voltrokken is.

Deze akte wordt door genoemden Ambtenaar in een afzonderlijk daartoe bestemd register ingeschreven en bewaard (art. 6).

Een gemengd huwelijk kan niet worden voltrokken, tenzij vooraf blijkt, dat ten aanzien der vrouw, voor zoover haar persoon betreft, voldaan is aan de voorwaarden of vereischten van het voor haar geldend recht, wat betreft de hoedanigheden en voorwaarden, welke gevorderd worden om het huwelijk te kunnen aangaan, zoomede de formaliteiten, welke vóór de voltrekking daarvan moeten plaats hebben.

Verschil van godsdienst, landaard of afkomst kan nimmer als beletsel tegen het huwelijk gelden (art. 7).

De schrijver voegt hieraan toe, dat, al moge de regeling niet volmaakt zijn, dit laatste voorschrift toch wijst op het rechtvaardige beginsel, dat bij het maken van deze bepaling heeft voorgezeten, n.l. dat aan geen godsdienst en landaard de voorkeur wordt gegeven.

Verder het voor en tegen besprekende, wijst de schrijver zijne landgenooten op het feit, dat als onder deze bestaande wet eene Inlandsche vrouw met een Europeaan in gemengd huwelijk treedt, zij en de uit die verbintenis spruitende kinderen Europeaan worden en derhalve in een ander verband treden.

Dit sluit verwijdering van hare familieleden in zich en zij laadt zelfs den schijn op zich dat zij aan hare sexe- en rasgenooten den rug toekeert.

De kinderen, uit dit gemengd huwelijk geboren, zijn van gemengd bloed en behooren dus tot geen ras, want zij zijn geen ras-echt-Europeaan noch ras-echt-Inlander.

Huwt een Inlander eene Europeesche vrouw, dan treedt deze met hare kinderen in het Inlandsch verband en zijn de uitkomsten dezelfde als zooeven omschreven, hetgeen den schrijver aanleiding geeft zijnen landgenooten in overweging te geven zich te voren goed rekenschap te geven en goed te overwegen welke de gevolgen zijn, als men het nationaliteitsgevoel prijs geeft tengevolge van een gemengd huwelijk.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Nog bestaande eigenaardige Chineesche gebruiken. The Hague-Bogor schrijft in de *Tiong Hoa Wi Sien Po* van 26 April 1920, dat, naar zijne meening, verschillende Chineesche gebruiken geen reden van bestaan meer hebben in den tegenwoordigen tijd.

Zoo vraagt hij zich af, wat toch wel het nut kan zijn van de telkenjare op den 15en van de eerste maand van het jaar terugkeerende rondgang der Chineezen in de Chineesche vestiging te Buitenzorg, waarbij de Toa Pe Kong in optocht wordt rondgeleid?

Denkt men soms dat door het volharden in die oude gewoonten de eerbied voor de Chineezen wordt verhoogd?

En vermoedt men niet hoe de andere menschenrassen glimlachen, wanneer zij zien op welk eene wijze de Chineezen hun godsdienst vereeren?

Als de Toa Pe Kong zulk een rein wezen is, waarom moet hij dan telken jare rond worden gedragen in een onzindelijk milieu en moet daarbij met hulp van slaginstrumenten muziek worden gemaakt die door geen sterveling wordt begrepen?

Doch er zullen wellicht personen zijn die beweren, dat, als men dergelijke gebruiken afschaft, de Toa Pe Kong misschien van zijn toorn zal laten blijken en ongeluk zal aanbrengen, doch dan antwoordt de schrijver daarop, dat het dan toch in elk geval beter is die vereering te doen geschieden binnen den tempel, waar het rein moet en kan zijn. Men zal dan evenwel het tegenwoordige erf moeten schoonmaken, want het ruikt daar alleronaangenaamst en dan tevens tal van planken en boomtakken moeten opruimen.

Beter is het eens naar de manier van doen van de Europeanen te zien. Als deze in de kerk verschijnen dan zijn ze ten minste zindelijk op hun lichaam; ze maken geen rumoer en iedere week kunnen zij in de preek het een en ander hooren op godsdienstig gebied.

Kunnen wij dat goede voorbeeld niet volgen, vraagt de schrijver?

Laten wij die jaarlijksche optochten laten varen en de Toa Pe Kong in geen geval meer onder leiding van een Chineesch hoofd in statie rondvoeren en daarmede eerbied bewijzen aan een Regent tijdens diens officieele bevestiging, zooals nog niet zoo lang geleden heeft plaats gehad.

In de hoop dat aan deze verkeerde oude gebruiken spoedig een eind zal worden gemaakt, sluit de schrijver zijn artikel.

De moordenaar van Czar Nicolaas van Rusland. Onder de buitenlandsche berichten wordt in de *Perniagaän* van 19 April 1920, aan de hand van de gegevens van een correspondent van een der Europeesche groote nieuwsbladen medegedeeld, dat deze een bezoek bracht in de gevangenis te Warschau.

Bij den bouw van deze gevangenis heeft men het paviljoensysteem gevolgd, terwijl, tijdens de Regeering van den Czar, paviljoen No. 10 bestemd werd voor het achter slot en grendel zetten van politieke misdadigers.

De personen, die daarin werden opgeborgen, konden alle hoop op leven wel laten varen.

Werden zij uit het vertrek gelaten, dan was het uur van de executie aangebroken.

Deze geschiedde niet met hulp van een galg, doch had in een afzonderlijk vertrek plaats onder allerhande folteringen.

Op dit oogenblik is deze gevangenis onder beheer van de Poolsche autoriteiten, die haar eveneens benutten en waarin alle vijanden van den nieuwen staat worden opgeborgen, verder de Russische bolsjewiksche agenten en de Duitsche spionnen.

Onder de gevangen Russen behoorde eenigen tijd geleden de persoon van Posrednitski, bij wien men had ontdekt dat hij in het bezit was van een kleedingstuk van wijlen Czar Nicolaas van Rusland.

Deze Posrednitski was vóór het tijdstip, dat hij te Warschau gevangen werd genomen, geneesheer te Jekaterinenburg.

Reeds vanaf het jaar 1905, toen hij nog slechts 16 jaar oud was, sloot hij zich bij de socialistische

partij aan, liet zich terstond heftig gelden en trad somtijds zelfs als beul op.

Voor de samenleving als gevaarlijk beschouwd wordende, werd hij in arrest gesteld, doch wist uit de gevangenis te ontvluchten. Hij trad toen in dienst bij een geneesheer en benam dezen het leven, waarop hij, onder den naam van Dr. Scriabine, bij het Roode Kruis werkzaam was.

Tijdens de Russische Revolutie vertrok hij naar Moskou en ontving daar de opdracht om de Russische keizerlijke familie te bewaken, in welke functie hij deel nam aan den moord op den Czar.

Na deze tragedie trad hij als propagandist op voor de Bolsjewiki en nam hij Polen als terrein van actie.

Te Warschau was hij als officier in garnizoen, doch werd daar, op aanklacht van zijne vijanden, gearresteerd.

Volgens latere ontvangen berichten werd hij, wegens moord op den Czar, ter dood veroordeeld en dit vonnis geëxecuteerd.

Bataviaasche toestanden. Ter hoofdplaats Batavia blijft men steeds ontevreden gestemd over het beheer van de stoomtram.

Dit vóórwereldlijk instrument staakt van tijd tot tijd het werk vanwege het langdurig gebruik en gelijkt veel op een bejaarde vrouw die bijna niet meer loopen kan.

De Maatschappij verklaart de toestanden wel te begrijpen, doch zij wacht de beschikking af van den Gemeenteraad op haar verzoek om electrificeering.

Verder zijn de hooge prijzen van de grondstoffen en de tegenwoordige hooge loonen ook niet bevorderlijk aan de verbetering van de bestaande toestanden.

Dat de Bataviaasche werken traag worden afgedaan, kan o.m. duidelijk blijken uit den bouw van de brug te Kroekoet, welke maar niet opschiet.

In Amerika behandelt men dergelijke zaken op een geheel andere wijze, zegt de schrijver in de *Perniagaän* van 19 April 1920.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids. Aug. 1920.

Onder het opschrift: „Reorganisatie van het hooger onderwijs in Britsch-Indië," geeft Mr. J. H. Abendanon een leerrijk overzicht van een over dat onderwerp verschenen, uit niet minder dan vijf deelen bestaand, rapport. — De hr. P. J. Zürcher Jr. schrijft over de vereeniging „Djawa Dipo", welke beoogt afschaffing van het twee-talen-stelsel op Java. Naar men weet, wordt de Javaansche taal onderverdeeld in het laag-Javaansch, het Ngoko, dat gebezigd wordt door de hooger geplaatsten jegens den maatschappelijk mindere en het Kromo of hoog-Javaansch, dat omgekeerd door deze laatsten tot hun meerderen wordt gesproken. Het Ngoko is tevens de taal, die onder het volk wordt gebruikt en zelfs wordt onder de hooggeplaatsen onderling, als zij intiem zijn, Ngoko gesproken. Afgezien van het moreele argument, pleit voor de invoering van het één-talig-stelsel de omstandigheid, dat het twee-talige wordt geacht een belemmering te zijn voor het internationaal verkeer. Intusschen is men, zelfs van vooruitstrevende Javaansche zijde, het nog lang niet eens over deze kwestie; onder de tegenstanders bevindt zich bijv. de bekende Tjipto Mangoenkoesoemo. Er staat echter tegenover, dat de Sarikat Islam de idee van een één-talig-stelsel overnam en daardoor een reclame onder millioenen, den Islam belijdende Javanen maakte. De hr. Z. juicht het streven van „Djawa Dipo" toe. — Ten slotte publiceert Dr. H. F. C. ten Kate het eerste gedeelte eener bewerking van Marah Ellis Ryan's Indiaansche minnebrieven (Indian love letters). — Overigens de gewone rubrieken: Revue van brochures, Koloniale literatuur, Wetenschap en industrie, Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Het Indische Leven.

In No. 46 een korte beschrijving van de plaats Djambi en omgeving met eenige kiekjes, o.a. van de residents- en controleurswoningen. De volgende passage achten we merkwaardig genoeg om over te nemen: De Djambiërs hebben zich sedert de laatste 10 jaren hoofdzakelijk op de rubbercultuur toegelegd. In de plaats van prachtige zware oerbosschen met hun waardevolle houtsoorten, ziet men thans overal in Djambi en omstreken tot ver in het binnenland kreupele rubber-aanplantingen, onoordeelkundig aangelegd, verwaarloosd en ruïneus getapt. Van padivelden ziet men zoo goed als niets in de afdeeling Djambi; tusschen een jo[…] Hevea-aanplant ziet men nog wel eens enkele cass[…] en maïsplanten in 't diepste onkruid staan, dat is […] ook vrijwel alles, wat de Djambiër verbouwt aan [le]vensmiddelen.

Locale Belangen.

Ter voldoening aan de uitnoodiging van den Ge[…]telijken Raad van Semarang om in studie te nemen […] oprichting en instandhouding van ziekeninrichtin[gen] door het Gewest, is door de Commissie voor de Hyg[iëne] uit dien Raad, van welke commissie Dr. H. Ber[…] voorzitter is, een verslag uitgebracht, hetwelk in […] 21—22 van „Locale belangen" in extenso is opgeno[men].

Tectona. Deel XIII. Afl. 6.

Inhoud: Het bezoek van den gouverneur-gene[raal] J. P. Graaf van Limburg Stirum op 26—27 April […] aan de houtvesterijen Tjabak-Nanas-Pajaman en […] centrale stapelplaats Tjepoe. — De bedrijfsregeling […] djatibosschen op Java door definitieve inrichting. Pr[…] advies van H. Oosterling. — De houtbalans van Ja[va] door J. H. Becking. — Boekaankondiging (Dr. K. […] Dammerman, Landbouwdierkunde van Oost-Indië, d[…] Kalshoven. — Boomen als ooren, door G. Blokhuis). […] Korte mededeelingen: Houtvervoer per auto, door […] H. B. B. — Prijsstijging van het djatitimmerhout, […] geleid uit de gemiddelde opbrengst der groote ka[…]lingen op de centrale stapelplaats Tjepoe van Janu[ari] 1918—April 1920, door J. H. B.

De Java-Post.

Het Nr. van 9 Juli bevat een overzicht der rede do[or] ir. R. A. van Sandick, uitgesproken ter gelegenhe[id] der opening van de Technische Hoogeschool te Ba[n]doeng op 3 Juli j.l. — In hetzelfde Nr. wordt med[e]gedeeld dat daarna, in tegenwoordigheid der hoog[ste] autoriteiten, de eerste steenlegging geschiedde van h[et] nieuwe hospitaal Immanuel, en verder: Het nieu[we] hospitaal, dat aan den weg naar Bondjong Loa wor[dt] opgericht, belooft een waardig monument der liefd[e] voor Bandoeng te worden. Het geheel zal ruim tw[ee] en een halve ton kosten en plaats bieden voor 75 p[a]tiënten. Aan het hoofd zal komen te staan Dr. W. […] L. Dake, die zich aan deze schoone taak heeft gew[ijd] om daarin een dankbare levenstaak te vinden. Voo[r] zendeling J. Iken, die tien jaar geleden met den ar[…]beid begon, is het heden wel een groote dag van groo[te] voldoening. Van de buitenstaanders zijn er maar he[el] weinigen die weten, welk een reuzenarbeid er in h[et] oude hospitaal werd verricht en wat het hem heeft g[e]kost eer het zoo ver was, dat voor het nieuwe hospita[al] de eerste steen kon worden gelegd.

De Banier. 9 Juli 1920.

Vervolg van het aan „Mededeelingen" ontleend ar[…]tikel: Over de Goeroe djemaât (Gemeente-helpers). […] De Indische beweging (slot). — Eerste steenlegging Ze[…]dingshospitaal te Bandoeng (uitvoerig overzicht de[r] plechtigheid, waarop boven even de aandacht werd ge[…]vestigd). — Een nieuwe koers voor de zending op Java.

Cijfers over in- en uitvoerrechten.

De stijging van de ontvangsten van in- en uitvoe[r]rechten en accijnzen wijst op een krachtigen econom[i]schen vooruitgang van Indië. Men vergelijke de onder[…]staande, aan de Banier ontleende, afgeronde cijfers be[…]treffende Java en Madoera, loopende over de eerste 5 maanden van de jaren 1917, 1918, 1919 en 1920.

1917	f 10.184.000
1918	„ 9.950.000
1919	„ 14.004.000
1920	„ 19.460.000

Ook voor de buitengewesten doet zich hetzelfde gun[…]stige verschijnsel voor, naar de volgende cijfers op de[…] zelfde jaren betrekking hebbend, doch slechts over de eerste 4 maanden loopende, uitwijzen.

1917	f 3.896.000
1918	„ 3.260.000
1919	„ 4.695.000
1920	„ 7.310.000

Nederlandsch-Indisch Rubbertijdschrift.

Inhoud van No. 8 van den 5en jaarg. (1e halfjaar): Selectie van een zeer productief ras van Hevea, dat een groot weerstandsvermogen tegen Bruine Binnenbastziekte vertoont, door Dr. R. D. Rands. — De Bataviasche rubbermarkt in 1919. — De rubbercultuur in het Malangsche in 1919. — Coaguleeren in zinken bakjes. — Ned.-Indische caoutchoucfabriek (overzicht van het verslag over 1919). — In de advertentierubriek: De rubbercultuur op het Maleische schiereiland. — Cultures en handel ter Sumatra's Oostkust in 1919 (slot).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud der Juli-afl.: Het wortelstelsel van een drietal 8-jarige marcotten, door Dr. A. J. Ultée (met ill.). — Over een basttype voorkomend bij goede producenten, door Dr. W. Bobilioff. — Over het voorkomen van een roode laag in den bast, door Dr. W. Bobilioff. — De „helling der rekcurve'', door Dr. O. de Vries. — Mouldy rot, door W. Bally. — Voordrachten, gehouden op de algemeene vergadering van het Proefstation Midden-Java op 17 Mei te Semarang (Over tapsystemen).

Eigen Haard.

Het Nr. van 7 dezer geeft een foto, vanwege den hr. Wreksodingrat, regent van den Soesoehoenan van Solo ontvangen, welke merkwaardig is om de toelichting die de inzender er nevens doet gaan. Op den voorgrond zien wij de Hollandsche declamatrice Freddy Lado, die, onder begeleiding van het Indisch orkest van Solo het declamatorium „Bergliot'' heeft voorgedragen, waarvan de woorden van Björnson zijn en de muziek van Grieg is. De declamatrice draagt den tekst in Duitsche vertaling voor. „Is het niet opmerkelijk,'' aldus schrijft de inzender, „deze vertolking van Noorsche muziek en Noorschen geest door Javanen, een volk dat zóó zeer verschilt van het Noorsche in aard, natuur, cultuur, omgeving''. Blijkt er niet uit, dat het onderscheid tusschen mensch en mensch toch eigenlijk niet zoo groot is, dat diep in hun ziel alle menschen hetzelfde zijn, elkaar begrijpen en waardeeren kunnen en dat dus, wie weet, een wereldbroederschap der volkeren tòch niet tot de onmogelijkheden behoort? Deze Javanen, die een Hollandsche declamatrice begeleiden in een Noorsch declamatorium met Duitschen tekst — dit houdt een symbool in!''

Rechts op den voorgrond ziet men den Regent Wreksodiningrat; naast de declamatrice staat de dirigent, die den naam Reverger draagt. Zoo deze een Franschman mocht zijn, tot welke veronderstelling zijn naam aanleiding geeft, zou het internationaal karakter van deze artistieke voorstelling nog versterkt worden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 1 van den 5en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Afscheid (van den hoofdredacteur H. van Meurs). — Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — Causerieën over natuurwetenschap (vervolg), door H. van Meurs. — De politiek in de Soekaboemische Landbouwvereeniging, door H. van Warmelo. — Nogmaals koffiedrooghuizen, door Hagen, met naschrift door C. F. B. — Prijsvraag voor een Robusta-koffie-pulper (bedrag ƒ 3000.—). — Verder bevatten de rubrieken cultuur- en landbouwberichten, o.a.: De Kamfersituatie. — Copra en copra-olie in Ned.-Indië en de Philippijnen. — Over Kauri-kopal. — Voordracht over bevordering der volksgezondheid op en door cultuurondernemingen, door Dr. Ch. W. F. Winckel (slot).

De Indische Mercuur.

Inhoud van Nr. 33: Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De bietsuikerindustrie in Engeland, door M. W. Etty. — Over den oliepalm (eene monografie), door J. J. Paerels. — Rubber-Producenten Vereeniging (eerste verslagjaar 1918—'19). — De handel van Britsch-Indië van 1 April 1918 tot 31 Maart 1919 (ontleend aan een verslag van den hr. P. Maas, consul te Calcutta). — Economische toestand van Curaçao (ontleend aan het jaarverslag over 1919 der Kamer van Koophandel en Nijverheid op Curaçao). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, enz., zoomede een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, hout- en boschproducten, voedings- en voedermiddelen, enz.

Indië. Geïllustreerd weekblad.

Inhoud van afl. 19: Toradja's (vervolg), door N. — Iets over de padvindersbeweging in Ned. Oost-Indië, door Th. van Dort. — De „Indië-Weerbaar''-vergadering te Bandoeng (vervolg der door den hr. Engelenberg uitgesproken rede). — Postenleven, door F. J. van der Lijke-Prins. VII. Onze bedienden (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Een practische handleiding voor de Maleische taal.

Bij de Zuid-Hollandsche boek- en handelsdrukkerij te 's-Gravenhage is verschenen: Salamat djalan. Populaire handleiding voor de Maleische taal in de praktijk, door H. J. Vermeer, oud-kapitein O.-I. L., met voorwoord van Baginda Dahlan Abdoellah, leeraar in de Maleische taal a. d. Universiteit te Leiden.

De hr. Vermeer, voor de lezers van het Koloniaal Weekblad geen onbekende, heeft door de uitgave van dit werk gebroken met de bestaande, doorgaans intens vervelende, methoden om „in korten tijd Maleisch te verstaan en te leeren spreken.'' Voor zoover het door ons kan worden beoordeeld, achten wij deze handleiding buitengewoon practisch voor hen die naar Indië gaan en zich vooraf, d.w.z. gedurende de reis, eenigermate in de Maleische taal willen bekwamen. Ze is geheel daarop ingericht en bevat tevens tal van raadgevingen omtrent den omgang met „Indiërs'' bijv., waarbij de schr. een zeer vooruitstrevend standpunt inneemt. Overigens nemen we enkele passages uit het voorwoord van den hr. Abdoellah over, die o.i. beter dan iemand anders tot oordeelen bevoegd is. „Nadat ik tevens verschillende andere in omloop zijnde populaire Maleische leerboekjes met dit werkje vergeleek, aarzel ik geen oogenblik te verklaren, dat „Selamat djalan'' verreweg het beste Maleische leerboekje is voor hen, die niet in de gelegenheid zijn geweest in de Maleische taal wetenschappelijk onderricht te ontvangen. Bij het doorlezen van verschillende beschouwingen over beleefdheidsvormen, raadgevingen en kritiek op de door Westerlingen in mijn vaderland gebezigde taal, dacht ik bij mezelf, dat menig „oud-gast'' zich wellicht zal verwonderen over de zienswijze, die de schrijver ten beste geeft. Laat ik die oud-gasten geruststellen met de mededeeling, dat die zienswijze meestal een „onuitgesproken kritiek'' van menig ontwikkeld en ook minder ontwikkeld Indiër inhoudt. Wij, Oosterlingen, worden immers door den Westerling „vormelijk'' en „beleefd'' genoemd! Niets is natuurlijker, dan dat die vormelijkheid en beleefdheid ook tot uiting komt in onze taal; en wie de Maleische taal „behoorlijk'' tracht te spreken, die kan ik bij voorbaat de verzekering geven, dat hij van mijn vaderland en van mijne landgenooten een anderen, een aangenamer indruk zal krijgen, dan ik zou moeten opmaken uit den inhoud van veler dier populaire Maleische leerboekjes, welker taaltje ons bovendien vaak pijn in de ooren doet.''

De Loods.

In No. 20 (gedateerd 5 Aug.) en volgende Nrs. van dit weekblad publiceert de hr. Th. van Lelyveld een alleszins lezenswaardige beschouwing over „de kranke Indische nijverheid.''

De Beurs.

Het Nr. van 28 Juli geeft o.a. een artikel over de aanstaande positie onzer koloniën op de wereldmarkt.

Suriname.

Berichten uit „De West'' van Juni en Juli:

„De Koninklijke Paketvaart Maatschappij, te Amsterdam, heeft zich, onder bepaalde voorwaarden, bereid verklaard jongelieden uit West-Indië op te leiden tot stuurman of machinist.

De heer J. C. W. Brunings, wd. controleur der belastingen te Paramaribo, zal belangeloos zijne bemiddeling verleenen voor de uitzending van jongelieden die hiervoor in aanmerking komen.

De heer Brunings werd daartoe aangezocht door de Maatschappij, nadat een Surinamer, de heer J. J. Emanuels, zelf als hoofdmachinist in dienst der maatschappij, hare aandacht op deze aangelegenheid had gevestigd.''

* * *

„*Naar Curaçao.* Onlangs hebben wij medegedeeld, dat de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij een twaalftal personen aanvroeg voor stoker en olieman. Van de 170 personen die zich daarvoor hier ter stede aanboden (waaronder natuurlijk heel wat nonvaleurs) is een twaalftal uitgezocht, dat zeker een uitstekenden indruk zal maken in Curaçao.''

* * *

„De plantage Guadeloupe is door onderhandschen verkoop voor ƒ 37.500 overgegaan in het bezit van den heer Th. Waller q.q.

De bedoeling is om deze plantage om te zetten in een groote, moderne koffieonderneming. Guadeloupe heeft op dit oogenblik een kleinen aanplant, doch is duizend akkers groot.

Guadeloupe was het eigendom van een Britsch-Indiër, den heer Ramhulp, die het van contractarbei-

der gebracht heeft tot een welvarend grondbezitter in Suriname.

De heer Ramhulp heeft verleden week zelf weer een kleine plantage aangekocht, en wel de cacao- en koffie-plantage Rainville, voor de som van ƒ 15.000''.

* * *

,,Er heerscht nijpend gebrek aan geneesheeren in de kolonie. Men is daardoor verplicht geweest den heer C. J. L. Nunes (vroeger geneesheer in Suriname, thans op Curaçao), die op zijn doorreis naar Europa eenige weken hier vertoeft, te verzoeken zich in dien tijd te willen belasten met de functiën van stadsgeneesheer, hetwelk hij bereid was te doen.

Van de verschillende geneesheeren in Gouvernements dienst, vertrekken weldra voor studie naar Nederland de heeren Hering en Lichtveld en mej. Nassy, terwijl mej. Fernandes wegens huwelijk den dienst verlaat en de heer van Amson waarschijnlijk overgaat in dienst der Bauxite Co.

Met den geheelen dienst in Boven-Suriname, Chatillon incluis, is thans belast de geneesheer del Prado, gevestigd op Domburg.

De heer Jessurun, stadsgeneesheer, is vertrokken naar Coronie, om tijdelijk den heer van Amson te vervangen.''

* * *

,,Naar wij vernemen is de voormalige suikerplantage Sardam in Cottica, groot 1600 akkers, eigenaar de heer J. C. F. de la Parra, onderhands verkocht aan de heeren J. T. Reinders Folmer c.s.

In dezelfde buurt zijn de verlaten plantages Ephrata en Lemmerskamp, Munnikendam, oud Bellevue en de Goede Verwachting verkocht aan een andere combinatie, voor landbouwdoeleinden.''

* * *

Naar ,,De Plantersgids'' meldt, heeft een Amerikaansche combinatie terreinen gekocht in het Cottica district, om een groote suikerplantage aan te leggen.

* * *

De plantage Schoonoord in Demerary, groot duizend akkers, meerendeels in suikercultuur, is verkocht voor 960 duizend dollars.

* * *

Aan de Saramacca wordt reeds sedert eenigen tijd hout machinaal uitgesleept; De West verneemt nu, dat van verschillende zijden plannen bestaan om tractors aan te schaffen ten behoeve van den houtkap, en aldus het bedrijf in moderner banen te leiden.

* * *

Naar men uit Albina schrijft, belooft het groote houtkapbedrijf, dat de heer Haenen daar heeft aangevat, een groot succes te worden.

* * *

De Bauxite Maatschappij ondervindt groote moeilijkheden door de houtschaarschte in de kolonie. Een groote houtbestelling, in Demerary gedaan, bleek ook niet dadelijk uitgevoerd te kunnen worden. De bouw van arbeiderswoningen kan dientengevolge niet met den vereischten spoed plaats vinden waardoor de Maatschappij zich genoopt heeft gezien het Immigratie Departement te verzoeken de toewijzing van Javaansche arbeiders in minder snel tempo te doen plaats vinden. Er zouden met de volgende verschepingsgelegenheid 400 Javanen voor Moengo uitkomen. Waarschijnlijk zal de onderneming voorloopig daarvan 150 nemen, zoodat de overige beschikbaar zullen komen voor landbouwondernemingen.

* * *

De verordening, die het bestuur een ruimer bevoegdheid geeft in zake vestiging, toelating en uitzetting, is afgekondigd.

Iemand wiens aanwezigheid in de kolonie in het algemeen belang door den gouverneur niet wenschelijk wordt geacht, kan voortaan zonder vorm proces worden uitgezet. De gouverneur heeft al den raad van bestuur te hooren. Tot dusverre uitzetting eerst mogelijk als zoo'n persoon ge opleverde voor rust en orde.

* * *

In eene op Emancipatiedag gehouden bijeenk is besloten om een nieuw comité Volksbelang op richten. Het oude comité van dien naam, het zeven jaar geleden, eveneens op Emancipatie werd opgericht, is, zoo men weet, onlangs ont den.

* * *

Het bord, waarmede de marktvrouwen in opt naar den gouverneur trokken, vertolkte de erke lijkheid voor hetgeen gouverneur Staal deed tijd de voedselschaarschte. Het bevatte het volgende schrift:

Wi boen Granman kom baka;
A no potti moni na wi alla saka;
Ma di pina kom na Sranam,
A ben sorgoe foe wi alla njam.

Vertaling:

Onze goede Gouverneur is terug.
Geld gaf hij ons niet allen; [1])
Maar toen er nood heerschte,
Zorgde hij voor eten voor allen.

* * *

,,*Een tour de force*. Onlangs heeft zich het volg geval voorgedaan, dat wel de moeite der vermeld waard is. Een Indiaansche vrouw van naar schatt ruim dertig jaar, kwam per corjaal van Boven Su name om wild te verkoopen in de stad. In de corj zaten haar twee kinderen, waarvan het oudste e jongetje van zeven jaar.

Toen zij bij Meerzorg den oversteek deed naar stad, sloegen eenige golven in de boot, die het ran vaartuig dreigden te doen zinken. Het gevaar w groot, want de corjaal was gemaakt van een ho soort die niet drijft, zoodat men zich aan de corj niet meer zou kunnen vasthouden. Zonder zich e oogenblik te bedenken, sprong de moedige vrouw o boord. Knap zwemster, wist zij niet alleen zelve te redden, doch ook de boot in evenwicht houden, opdat niet meer water zou binnen slaan. kindertjes in de corjaal parelden inmiddels de b voort en zoo slaagde men er in behouden den wal bereiken.

De Indiaansche verloor bij dit alles geen oogenbl haar stoïcijnsche kalmte.''

* * *

,,Suriname'' van 29 Juni schrijft onder het hoo ,,*Asfalt in Suriname.*''

,,Wij ontleenen het volgende aan de ,,Daily Chr nicle'' van Demerara van 10 Juni dj. naar aanle ding van een interview van een harer verslaggever met professor Harrison.

Op een vraag van den verslaggever, wat de pr fessor dacht van de bewering dat er asfalt in Su name zou zijn ontdekt, zeide professor Harrison, d hij professor Grutterink op diens doorreis na Europa had gesproken en dat deze had gezegd, d het nu en dan wel verteld werd, gedurende de laa ste honderd jaar [2]) reeds, dat petroleum en ha producten in Suriname ontdekt waren, doch dat h nog nooit iemand tegen was gekomen die het gezie had. Prof. Harrisson verwees den verslaggever vo verdere inlichtingen naar het werk ,,the Econom Geology'' No. 4, pag. 308 van Juni 1916, dat daar omtrent inlichtingen geeft.

Volgens de ,,Economic Geology'' zijn er drie vind plaatsen in Suriname waar aanwijzingen zijn van pe troleum of aanverwante producten, namelijk aan de spoorweg op ongeveer 97 mijlen van Paramaribo

[1]) Dit doelt op den duurtetoeslag aan de landsdie naren.

[2]) Honderd jaar! Dat is wel wat ruim genomen. Red. Kol. Weekblad.

van de Marowijnerivier op een afstand van ongeveer 100 mijlen van Albina en tusschen de Surinamerivier en de spoor.

Te oordeelen evenwel naar den kleinen omvang van de deposits en het weinige wat bekend is omtrent de geologie van ons land zegt de „Economic Geology", dat het te verwonderen zal zijn indien in Suriname olievelden van eenig belang zullen gevonden worden en vreest dat een en ander zich zal blijven bepalen tot zeer kleine lokale deposits."

* * *

Op 18 Juni herdachten de Eerw. Soeurs te Nickerie den dag, waarop zij 25 jaar geleden te Nickerie de meisjesschool geopend hebben om onder de leuze: „immer mit Liebe, immer mit Gott", de zorg voor de intellectueele, godsdienstige en moreele ontwikkeling der vrouwelijke jeugd op zich te nemen.

Een damescomité had zich gevormd, teneinde de jubilaressen een stoffelijk blijk van waardeering op den feestdag aan te bieden.

Des avonds te kwart vóór zeven uur werd de goed geslaagde feestdag besloten met een plechtig Lof en feestpreek. Voor een stampvolle kerk hield de Hoogeerw. Pater Provicaris een gloedvolle en boeiende rede, waarin hij het gewicht van de taak der onderwijzers, de verplichting der ouders jegens het kind en de verhouding tusschen onderwijzer en ouders uiteenzette.

* * *

Wij maakten dezer dagen op de Koninklijke Bibliotheek kennis met „*The Encyclopaedia Americana*", die te New-York en Chicago wordt uitgegeven. Inderdaad een prachtwerk. Nieuwsgierig wat er over Suriname ten beste wordt gegeven, sloegen wij in deel 13 (1919), blz. 528, het hoofd „*Guiana*" op. De lectuur was een teleurstelling. De bewerkster van dit artikel komt zoo waar aan met de oude, reeds lang afdoend weerlegde bewering dat Lord Willoughby, ter eere van de „Earl of Surrey" aan de kolonie den naam „Surryham" zou hebben gegeven. Belangstellende lezers kunnen in „*De West-Indische Gids*" van November 1919 een artikel vinden, getiteld: „*De naam Suriname*".

Verder lezen wij in het bedoelde artikel: „The British crown bought the colony from the heirs of Lord Willoughby, but it passed into the hands of the Dutch about the time when Holland gave up the attempt to keep New Amsterdam, now New York."

Waar haalt de schrijfster dit van daan? Uit haar duim?

Curaçao.

De wenschelijkheidsbegrooting.

Er wordt wel spoed met deze zaak gemaakt. 10 Juni verscheen het ontwerp en reeds den 29sten dier maand het Voorloopig Verslag dat niet later dan 8 Juli door den Gouverneur beantwoord is. Over het algemeen is de ontvangst in den Kolonialen Raad niet ongunstig. Het zijn in hoofdzaak de kleinere posten, waartegen bezwaren worden ingebracht. De voorschotten, ten laste der hoedenindustrie te verleenen, vonden reeds een meerderheid, mits voor behoorlijke contrôle en waarborgen gezorgd werd. Gevraagd werd, hoe het stond met de indertijd voorgenomen uitzending van een persoon, die de regeling en inrichting der hoedenvlecht-nijverheid op coöperatieven grondslag zou voorbereiden.

De Gouverneur deelt in antwoord daarop mee, dat door hem aanstonds na zijn optreden op een spoedige uitzending aangedrongen is, tot dusver zonder resultaat. Wij meenen te weten, dat de persoon in kwestie nòg ten volle bereid is, zijn onderzoek ter plaatse te beginnen en dat het niet aan hem zal liggen, wanneer aan des Gouverneurs voornemen niet binnen korten tijd gevolg gegeven wordt.

De aanleg van een nieuwen steiger aan de reede van Kralendijk wordt verdedigd, o.m. met een beroep op de uitvoer-cijfers der laatste jaren, en wel voor

	1914	
dividivi	694.000 K.G.	607.000 K.G.
aloë	48.958 K.G.	77.781 K.G.
mest	2.461 ton	3.418 ton.

Van de landbouwuitgaven heet het in het V. V.:

„Met groote belangstelling hadden verschillende leden kennis genomen van de voornemens, welke het Bestuur koestert ten opzichte van de verbetering van den economischen toestand van de bevolking in de kolonie. Des te grooter was die belangstelling, omdat het hier geldt credieten tot opvoering van den landbouw in uitgebreiden zin op een geheel andere wijze, dan tot nu toe werd toegepast,een wijze, welke ook naar de meening dier leden, wel in staat is een eenigszins optimistisch standpunt te rechtvaardigen.

Waar het overal ter wereld een streven is om het gebrek aan werkvolk door machinale krachten te vervangen, is het, naar het oordeel van verscheidene leden, ernstig aanbevelenswaardig om „het algeheele ommekeer van het (landbouw) bedrijf" in ook dat opzicht in overeenstemming met den geest des tijds te doen plaats hebben.

Men wist van personen, plantage-eigenaren, die reeds nu met groot succes werken met kleine landbouwmachines."

Deze ontvangst is wel opmerkelijk. Alleen een lid schijnt bij de vrede oppositie te blijven volharden. En dat waar verleden jaar nog een amendement slaagde, waardoor de landbouwuitgaven op de begrooting belangrijk ingekrompen werden. Het is te begrijpen, dat de Gouverneur met dit veranderde standpunt van den Raad ingenomen is. Of dit te danken is aan des Gouverneur's uitvoerig pleidooi voor „de nieuwe richting", dan wel aan de gezondheid van den Raad om het Bestuur deze kans niet te onthouden, blijkt intusschen niet.

Aruba.

Op grond ook van particuliere mededeelingen vermoeden wij reeds eenigen tijd, dat er op Aruba het een of ander niet in den haak is. De „Amigoe" geeft nu een verslagje van een reis van den Gouverneur daarheen, o.a. met den Administrateur van financiën en deelt mee, dat volgens loopende geruchten de gezaghebber voornemens zou zijn, spoedig af te treden. En zes dagen later komt de officieele mededeeling, dat de heer Beaujou op grond van tienjarigen onafgebroken dienst in de kolonie verlof naar Nederland heeft gekregen. Dit valt samen met eenige andere verloven en overplaatsingen van op dit eiland dienst doende ambtenaren, zelfs met een ontslag, waaraan de gebruikelijke toevoegingen, dat het „op verzoek" en „eervol" wordt verleend ontbreken. „La Cruz" spreekt van een „algemeene ontevredenheid", die de Gouverneur voor een groot deel heeft kunnen wegschuiven.

Kleine Berichten.

De Gouverneur heeft een verordening ingediend, bedoelende de verhooging der pensioenen met 40 pct.

29 Juni l.l. heeft voor het eerst de haven van Curaçao aangedaan het ss. „Columbia" van de New-Orleans en South American Steamship Company, welke deze haven in haar vaarplan van New-Orleans, Guadeloupe, Martinique, Venezuelaansche havens, Curaçao, Colon en terug opgenomen heeft, gelijk de „Amigoe di Curaçao" weet mee te deelen.

Officier van gezondheid der 1e klasse J. H. M. Ellis, terug van gedetacheerd op Curaçao is in het genot gesteld van een jaar verlof wegens ziekte.

Blijkens een mededeeling in „De Curaçaosche courant" is opgericht de „Curaçaosche vereeniging van hoedenvlechters Arbeid Adelt", die werkzaam wil zijn „in voorbereiding van de oprichting eener Coöperatieve Vlechtnijverheid Vereeniging".

Volgens een bericht in de „Amigoe di Curaçao" heeft Mgr. Vuylsteke een onderzoek doen instellen

naar het aantal doofstommen in de parochies zijner kerk. Als gevolg daarvan zullen vier kinderen van Aruba naar Nederland worden gezonden om daar in het Doofstommen-instituut te St. Michiels-Gestel te leeren spreken en iets te leeren, waardoor zij later in hun onderhoud zullen kunnen voorzien.

Het Hoofd der Voedselvoorzieningsdienst op Curaçao heeft naar de „Amigoe" meedeelt, een publicatie uitgegeven, volgens welke er zal worden getracht, steeds een vaste voorraad van 270.000 K. G. maïsmeel te hebben, die telkens bij aankomst van een nieuwe zending zal worden vernieuwd. Ook in het vrije verkeer zal geen jongere aanvoer worden toegelaten, voor de opgeslagen reserve van het Gouvernement is uitverkocht.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een Nederlandsch mandaat over vreemde koloniën?

De Nederlandsche bladen hebben een mededeeling uit La Dépêche Coloniale overgenomen, die zeker bijzondere aandacht verdient. In het nummer van dat blad van 8 en 9 Augustus stond een correspondentie van Emile Thomas uit Saint Sébastien, gedagteekend 3 Augustus, met eenige mededeelingen over de regelen volgens welke, naar 't oordeel van den aldaar vergaderden Raad van den Volkerenbond, de koloniale mandaten zullen moeten worden toegewezen. Aan zijne reeds afgesloten correspondentie voegde de schrijver het volgende P.S. toe, dat wij hier in zijn oorspronkelijken vorm geven:

Nous croyons devoir signaler au sujet de ce qui précède une lettre par laquelle le ministre des affaires étrangères de Hollande a demandé à M. Léon Bourgeois son concours pour l'admission de la Hollande dans la commission des mandats: „Vous connaissez notre pays, dit M. de Karnebeek, vous connaissez nos traditions et les principes, qui nous inspirent et vous n'ignorez pas que nous faisons de notre mieux pour en réaliser l'application dans notre vaste empire colonial où notre régime s'inspire d'idées larges et honnêtes." Ce dodument a été versé aux débats.

De vraag dringt zich nu van zelf op: Wat is hiervan waar? Is de brief door minister van Karnebeek geschreven, dan moet 't verwondering baren, dat Nederland er als 't ware toevallig kennis van krijgt door een hier weinig gelezen Fransch blad. Berust de mededeeling op een verzinsel of een misverstand, waarom is er dan geen dementi voor gekomen?

De nieuwe kafferwet.

The New Statesman bespreekt de nieuwe wet voor de kaffers in Z.-Afrika; de uitvoerige beschouwingen hebben de strekking om het noodzakelijke, maar ook om 't doeltreffende van de daarin getroffen voorzieningen te bepleiten. Wij ontleenen hier enkele gedeelten aan het uitvoerige artikel.

De nieuwe wet is door het parlement van Z.-A. met voortvarendheid afgehandeld. Hare kracht ligt in hare beknoptheid en hare eenvoudigheid. Zij doet een permanente commissie instellen, onder voorzitterschap van den minister voor de inboorlingenzaken; die commissie zal belast zijn met het regelen van alle administratie of wetgeving, welke speciaal de kafferbevolking betreft. Worden hare aanwijzingen niet door den minister aanvaard, dan mag de commissie een beroep doen op het kabinet en in laatste instantie nog op het parlement.

Bovendien zal voor elke streek, waarvan de bewoners hoofdzakelijk aldaar geboren inboorlingen zijn, een plaatselijke raad worden ingesteld.

Eindelijk zal de gouverneur-generaal ook op advies van de commissie nu en dan vertegenwoordigers van de kafferbijeenkomsten samenroepen, om de gevoelens te vernemen van dat gedeelte der bevolking ten opzichte van den eenen of anderen maatregel.

De wet is er in 't parlement grif doorgegaan. Volgens the New Statesman is dit niet alleen te danken aan de uitstekende eigenschappen van de wet zelf, maar mede aan de uitnemende rede waarmede generaal Smuts haar verdedigde. Alles kwam hierop neer, het afnemend vertrouwen der kaffers te herwinnen. Overal heeft de blanke in Z.-A. het gezag over den zwarte zien tanen, terwijl de kaffers, het hoofd vol vreemde denkbeelden, wantrouwen jegens den blanke zijn gaan voelen. De wet wenscht hierin een keerpunt te brengen en een grondslag te bieden voor royale samenwerking, zonder samensmelting.

Engeland in Oost-Afrika.

Indien Lloyd George, die zich als de leider der groo[te] politiek beschouwt, zich afvraagt: „in hoever leid i[k] en in hoever word ik geleid?" zal 't hem niet gemak[ke]kelijk vallen zich hierop zelf een antwoord te geven. Teekenen de invloeden, die op den staatsman inwer[]ken, zich bij zijne houding ten opzichte der Poolsche en der Russische politiek heel sterk af, heeft hij te[n] opzichte der verschillende Turksche vraagstukken eigen wensch onder den invloed van medestanders en tegenstanders in ruime mate moeten temperen, heeft de uitslag van de verkiezingen in Z.-Afrika hem ge[]waarschuwd voor de noodzakelijkheid om ook das veel water in zijn wijn te doen, het laat zich aanzien dat aan de Britsche regeering nog weer elders een ge[]dragslijn voorgeschreven wordt, welke geenszins die is, welke zij zichzelf gekozen zou hebben, of reeds had. Wij doelen op hare houding tegenover de Britsch-In[]diërs in Oost-Afrika. Deze wenschen daar geheele ge[]lijkheid in rechten en plichten voor alle onderdanen van 't Britsche rijk, ongeacht of zij van Europeesche of Indische afkomst zijn; in de tot nu toe getroffen maatregelen zien zij een neiging tot bevoorrechting van den Brit boven den Indiër.

Onder de auspiciën van de Imperial Indian Citizenship Association en 7 andere In[]dische vereenigingen, werd den 13en Juli in de Excel[]siortheater te Bombay een in hoofdzaak aan deze kwestie gewijde meeting gehouden. Sir Chandavarkar trad als voorzitter op. De resoluties, die met alge[]meene stemmen onder groote geestdrift aangenomen werden, geven duidelijk aan dat de Britsch-Indiërs op steun van de Indische regeering rekenen ter bescher[]ming van hunne rechten, zoowel in 't gedeelte van Oost-Afrika dat vóór den oorlog reeds onder Britsche vlag stond, als in de aan Duitschland ontnomen ko[]lonie. In een kroonkolonie of protectoraat behooren alle Britsche onderdanen, van welk ras of welke kleur ook, onder gelijke wetten te staan. Ten dien opzichte mag in Oost-Afrika geen inch afgeweken worden. Sir Benjamin Robertson zal namens 't Britsch-Indische gouvernement een bespreking gaan voeren met de auto[]riteiten in Br. O.-Afrika; hiervan wordt veel verwacht, maar hoe de uitslag van deze besprekingen ook mo[]gen wezen, het wordt als een plicht van de Indische regeering beschouwd om de regeering in 't moederland en die in het protectoraat duidelijk te maken, dat er in deze zaak geen sprake mag zijn van een compromis. Gelijkheid voor 't verkrijgen en behouden van land, gelijkheid in vrijstellingen en ontheffingen, gelijke waarborg tegen deportatie, vrijwaring tegen ongelijk[]heid in eenige wet tot afzondering moet ieder Indiër verzekerd worden.

En in al die opzichten worden de rechten der Indiërs bedreigd geacht. In de naamsverandering van Britsch Oost-Afrika in „Kenia" wordt meer gezien dan een woordenkeuze. De bovenlanden toch wil de Britsche regeering maken tot de Kenia-kolonie, terwijl de laag[]landen als Kenia-protectoraat bestuurd zullen blijven; hierin ziet men het drijven van een wig tusschen de In[]diërs in het laagland en de verrukkelijke gebieden van 't hoogland. De regeering wordt gewaarschuwd het hier niet tot voldongen feiten te laten komen, die 't moei[]lijker zou wezen af te doen dan de nu bestaande.

Het is het vraagstuk der rassentegenstelling en het vraagstuk der rassengelijkheid, die zich in velerlei vorm ook op zooveel andere punten van den aardbol voordoen, nu het internationalisme veld wint en tege[]lijkertijd het nationalisme zich aan velen juist weer krachtiger opdringt; maar 't is door de directe drang van onderop als leider van de leidende staatkunde, eveneens een wereldverschijnsel van dezen tijd.

Saigon of Hongkong?

Van Fransche zijde wordt de hoop gekoesterd Saigon in plaats van Hongkong de groote rijstmarkt voor 't verre Oosten te zien worden. De Engelsche pers van Hongkong maakt zich ongerust over 't verloopen van de rijstmarkt. Sedert een viertal maanden koopt Ame[]rika, dat de groote afnemer was, geen rijst meer te Hongkong. Het krijgt deze van elders. Japan, even[]eens een afnemer van beteekenis, heeft door de crisis welke het zelf doormaakt en door de moeilijkheden, welke de geldelijke afrekeningen ondervinden, geen be[]stellingen gedaan. Dit is voor verschillende Chinee[]sche kooplui te Hongkong een gevoelige slag. Zij had[]den groote rijstvoorraden opgelegd en hadden daarbij nog gerekend op een verhooging van de prijzen.

Voor de toekomst wordt gevreesd, dat de koopers zich rechtstreeks met de verkoopers in verband zullen stellen, om de hooge tusschenwinsten, die de Hong[]kongsche exporteurs maakten, uit te sparen.

Dit doet de Courrier saigonnais de vraag

...werpen, of Saigon, de groote haven van Cochin-china, den rijstuitvoer niet zal kunnen bezorgen, in-stede van Hongkong.

Volgens de inlichtingen, welke een reporter van de Hongkong Weekly Press bezorgd heeft, is de voorkeur, die aan Hongkong gegeven wordt te danken aan de strenge keuring en controle. Elke zak wordt door een expert van de Kamer van Koophandel van Hongkong nagezien. De kooper weet welke waar hij voor zijn geld krijgt. Te Saigon gebeurt niets van dien aard.

De haven van Hongkong en de geheele wijze van zakendoen bieden gemakken, die gunstig uitsteken boven de toestanden in Saigon.

De vraag is nu door de Kamer van Koophandel en de Fransche autoriteiten te beantwoorden of zij er toe willen besluiten spoedig en op afdoende wijze te komen tot de oprichting van een handelsbeurs te Saigon, tot het instellen van deugdelijke experts, tot het scheppen van de handelsgemakken, waardoor de Fransche haven bij de Britsche achterstaat. Als de Amerikanen, Japanners en andere rijstafnemers zich weer van Saigon rijst gaan voorzien, moet Saigon hun gelijke waarborgen en faciliteiten aanbieden, anders zullen zij aan Hongkong voorkeur blijven geven, al is de rijst er wat duurder.

De Courrier saigonnais wijst, in dit verband, tevens op de methode van afkomst vervalsching, die in Hongkong, ten nadeele van de reputatie van Indochina, wordt toegepast, door de producten van dit land de wereld in te zenden als Singapour-peper, Hongkong-rijst, Maleische rubber.

De Russische vredesvoorwaarden.

Toen de voorwaarden bekend werden waarop Rusland beweerde vrede met Polen te willen sluiten, vonden velen hier te lande deze zeer gematigd. Wij hebben deze zienswijze moeilijk kunnen deelen. Wat men gevreesd had was: „Polen eerst Bolsjewikisch, daarna vrede"; wat de Soviët aanbood was: „Eerst vrede met Polen, daarna Polen Bolsjewikisch."

Er is misschien geen andere oplossing mogelijk, maar daarom mag de aangebodene toch niet als meer gematigd beschouwd worden dan de opgedrongene.

Mededeelingen.

Van het informatie-bureau: (Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de Heeren: A. Brand, Meppel, Havenstraat 6; J. Loots, Enschede, Wagelerstraat 14; beiden als onderwijzer 2e klasse bij het openbaar Europeesch Lager Onderwijs;

J. C. D. van den Bussche, Kleverlaan 83, Bloemendaal, als tijdelijk Inspecteur van Financiën 2e klasse bij den dienst der belastingen;

H. H. von Barany, Weimarstraat 89, Den Haag, als Gouvernements tandheelkundige;

J. Bes, Den Haag, Twentstraat 115; D. van den Ham, Helder, Achtergracht Z.Z. No. 15; C. Krouwel, Den Haag, Fahrenheitstraat 30; G. van de Wetering, Nijmegen, Regulierstraat 59; A. G. Zimmerman, Den Haag, Tasmanstraat 27; allen als hoofdagent 2e klasse bij de Algemeene Politie;

Th. G. Deuling, Rotterdam, Nicolaas Zasstraat 36; G. J. Evers, Arnhem, St. Anthonielaan 192; K. D. van der Harst, Delft, Oostsingel 15; K. T. Jonker, Rotterdam, Bergsingel 60a; Ch. R. M. Kelly, den Haag, Groot Hertoginnelaan 224; L. Parelvliet, Katwijk aan Zee, Parelvlietstraat 8; J. H. Veenendaal, Watergraafsmeer, Breedeweg 1; J. Ch. Winterwerp, Amsterdam, Amstel 302; A. Warnars, Amsterdam, Zocherstraat 83I; allen als candidaat-gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur;

de dames: K. P. Gorter, van Eeghenstraat 50, Amsterdam, als verpleegster 1e klasse bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst;

M. van Ingen, Zusterstraat 168, Den Haag, als verpleegster 1e klasse bij het krankzinnigenwezen;

de Heeren: P. J. Heesterman, Leiden, Hooglandsche Kerkgracht 10; E. Kedde, Leiden, Jan van Goyenkade 24; B. J. Kuik, Leiden, Hooge Woerd 136; N. J. L. M. Mussert, den Haag, Hobbemastraat 205; W. J. Muller, Utrecht, Zadelstraat 19; R. Meijers, Dordrecht, Bleijenburgstraat 8; R. Reinking, Leiden, Nieuwe Rijn 88; J. M. Vellinga, Utrecht, Koningslaan 4; J. W. J. van Zwol, Leiden, Aloëlaan 49; allen als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur;

J. Klaver, Schoten, Rijksstraatweg 451; C. J. Knoot, Hellevoetsluis, Glacisweg 60; beiden als boekhouder bij de Bankatinwinning;

Mr. A. A. Kroon, Nachtegaalstraat 47, Utrecht, als rechterlijk ambtenaar;

K. Muns, Stortenbekerstraat 98, den Haag, als adj.-gouvernements-accoutant bij den Gouvernements Accountantsdienst;

R. Wink, Weeryssingel 190B, Breda, als tijdelijk technisch ambtenaar bij den Dienst voor waterkracht en electriciteit;

S. J. van Wijhe, geneesheer-adsistent, Wilhelminagasthuis, Amsterdam, als Gouvernementsarts bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

WERKTUIGKUNDIGEN (MACHINISTEN) BIJ DE GOUVERNEMENTS-MARINE IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot leerling-werktuigkundige bij de Gouvernementsmarine in *Nederlandsch-Indië* kunnen derwaarts worden uitgezonden personen, die met goed gevolg hebben afgelegd het examen bedoeld in het bij Gouvernementsbesluit van 16 Maart 1920, No. 14 (*Indisch Staatsblad* no. 159) gevoegd programma, letter D, hetwelk hieronder is afgedrukt en tot het afleggen waarvan men zich kan aanmelden bij de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën, dan wel die met goed gevolg hebben afgelegd een examen overeenkomstig dat voorgeschreven voor het verkrijgen van een voorloopig machinistendiploma (*Nederlandsch Staatsblad* 1907, no. 354), of die in het bezit zijn van een einddiploma der Koningin Wilhelminaschool (afd. B) te Batavia, een einddiploma van den machinistencursus der burgeravondschool of der Koningin Emmaschool te Soerabaija of een einddiploma der Kweekschool voor machinisten te Amsterdam.

De bezoldigingen van de werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine zullen, als de ontwerp-begrooting voor 1921 wordt aangenomen, van 1 Januari van dat jaar af, als volgt worden vastgesteld:

De *leerling-werktuigkundigen* zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 150 's maands, welke door toekenning van 2 éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 230 's maands.

Deze aanvangsbezoldiging wordt reeds thans toegekend door eene toelage boven de tot dusver geldende bezoldiging;

de *derde-werktuigkundigen* zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 270 's maands, welke door toekenning van 2 éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 350 's maands;

de *tweede-werktuigkundigen* zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 400 's maands, welke door toekenning van 3 éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 50 's maands en eene tweejaarlijksche verhooging van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 590 's maands;

de *eerste-werktuigkundigen* zullen eene aanvangsbezolding ontvangen van ƒ 600 's maands, welke door toekenning van 4 éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 50 's maands kan stijgen tot ƒ 800 's maands; het bezit van diploma C geeft den eerste-werktuigkundigen recht op eene verhooging van ƒ 50 's maands; de 4 oudsten ontvangen ƒ 50 's maands boven de eindbezoldiging, zoodat deze voor hen, die het diploma C bezitten, ƒ 900 's maands bedraagt.

Allen genieten boven hunne bezoldiging eene voe-

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

dingstoelage van ƒ 50 (vijftig gulden) 's maands.

Voor de berekening van pensioenen, bijdragen daaraan, wachtgelden, non-activiteitstractementen, verlofstractementen en bijdragen aan en bedeelingen uit het Weduwen- en Weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt de bezoldiging met ƒ 100 verhoogd.

De gewone bijdrage aan de pensioenen bedraagt 2 ten 100; die aan het Weduwen- en Weezenfonds 5 ten 100 van de bezoldiging.

Bovendien is bij de eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden 2 maanden en door ongehuwden 1 maand bezoldiging, en wel in eens, of, met bijberekening van rente ad 5 ten 100 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk 1 maand bezoldiging, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze.

Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Aan de uitzending als leerling-werktuigkundige is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening als reiziger der 2de klasse;

b. eene tegemoetkoming voor uitrusting ten bedrage van ƒ 750 (zevenhonderd vijftig gulden), welk bedrag tijdelijk met 50 pCt. verhoogd is en dus ƒ 1125 bedraagt;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 125 (eenhonderd vijf en twintig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, waarop vóór het vertrek ééne maand voorschot kan worden uitgekeerd.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, zijn verplicht tot teruggave van alle gelden, welke aan hen of te hunnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van tegemoetkoming voor uitrusting en van overtocht, indien zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken, of anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaar na aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's Lands dienst worden ontslagen.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich bij ongezegeld adres wenden tot het Departement van Koloniën, 9e Afdeeling (K. 77, no. 1) onder overlegging van:

a. hun diploma's en/of getuigschriften;

b. eene korte beschrijving van hunne opleiding en hun levensloop.

In het adres moet worden vermeld of de gegadigde gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 3 Augustus 1920, no. 149).

Begunstigers, nieuwe Leden, Contributieverhoogingen en op peil gebrachte contributies sedert Juli 1920.

Begunstigers.

per jaar

Java Stores Ltd., Semarang .... ƒ 50.—

Nieuwe Leden.

J. E. Endert, Amsterdam .... ƒ 10.—
L. Buyskool, Weltevreden .... „ 10.—
M. J. Wasterval, Weltevreden .... „ 10.—
H. Jacobson, Batavia .... „ 10.—
Mr. C. W. Baron van Heeckeren, Salatiga .... „ 10.—
R. van Panthaleon Baron van Eck, Amsterdam .... „ 5.—
F. Dekker, Amsterdam .... „ 5.—
Ch. E. le Rütte, Weltevreden .... „ 5.—
H Bodewitz, Dalen .... „ 5.—
E. J. L. Lankenau, Rotterdam .... „ 5.—
Mas Hermen Kartowisastro, den Haag .... „ 5.—
J. P. C. Steenkamp, Ginneken .... „ 5.—
Mej. A. Hagers, Breda .... „ 5.—
H. G. Dumont, Voorburg .... „ 5.—
F. C. Bouman, Weltevreden .... „ 5.—
M. F. J. Cool, Batavia .... „ 5.—
A. van Gelder, Batavia .... „ 5.—
S. van Gelderen, Soerabaija .... „ 5.—
J. Haarsma, Weltevreden .... „ 5.—
H. H. Langelaan, Weltevreden .... „ 5.—
H. Mulder, Weltevreden .... „ 5.—
G. Pouderoyen, Batavia .... „ 5.—
W. van der Sluis, Weltevreden .... „ 5.—
J. A. W. Vetter, Soerabaija .... „ 5.—
D. W. Z. de Vries, Soerabaija .... „ 5.—
H. M. J Vrolijk, Batavia .... „ 5.—
G. van Beusekom, Padang .... „ 5.—
Jhr. H. G. A. Quarles van Ufford, Batavia „ 5.—
Dr. W. H. Arisz, Djember .... „ 5.—
J. Astgaard, Weltevreden .... „ 5.—
Dr. J. A. C. Maier, Weltevreden .... „ 5.—

Contributieverhoogingen.

Mr. R. Mees, Rotterdam .... van ƒ 1.50 op ƒ 10.—
J. de Booy, den Haag .... „ „ 3.— „ „ 6.—
Th. Boon van Ostade, Amsterdam „ „ 2.— „ „ 3.—

Op peil gebrachte contributies.

W. van der Burg, Makkum ...... „ „ 2.50 „ „ 5.—
S. Kamminga, Amsterdam ...... „ „ 2.50 „ „ 5.—
D. Schulman, Amsterdam ...... „ „ 3.— „ „ 5.—
Ver. Ned. Zeewezen, den Haag „ „ 2.50 „ „ 5.—
H. L. v. Amstel, Katwijk aan Zee „ „ 2.50 „ „ 5.—
W. de Vogel, den Haag .... „ „ 2.50 „ „ 5.—

Errata vorige opgave.

W. Rijken, den Haag moet zijn W. Rijkee, den Haag.
Th. J. G. Locher (St. Afd.), Leiden, ƒ 5.— moet zijn ƒ 2.50.

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 35. Donderdag 26 Augustus 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Bolsjewisme en Chineesch Nationalisme. *)

Op het besluit van den Raad van Drie, dat Japan in het wederrechtelijk bezit van Shantung liet, ging er onder de Chineezen een storm van verontwaardiging op. Studenten in Peking, Shanghai en elders zonden protesttelegrammen, hielden straatbetoogingen en proclameerden den boycott. Jong en oud, man en vrouw, koopman en riksha-koeli namen daaraan deel.

*) Voorgedragen bij mijn aftreden als president der Chineezen-vereeniging Chung Hwa Hui, op 1 Mei 1920.

De in Nederland studeerende Chineesche jongelieden, op 11 Mei 1919 in een Algemeene vergadering vereenigd, betuigden aan de Chin. vredesdelegatie te Parijs in den vorm van een protest hun leedwezen over de op de vredesconferentie genomen beslissing.

In Indië namen de Chineezen in navolging van het stamland hun eenige strijdmiddel ter hand, het

economische wapen, waarvoor reeds menig Europeesch handelshuis het hoofd heeft moeten bukken. Nu is het de Japansche handel waartegen de lange en bittere strijd wordt gevoerd. Op-en-neergaand, flikkerde hij weder heftig op, toen bekend werd, dat de Japanners in Foochow landden en een aanval pleegden op het leven der Chin. studenten der „Young Men's Christian Association".

Deze boycott der Japanners, die vooral gedurende

de oorlogsjaren in Indië de politiek der „pénétration pacifique" met succes hebben toegepast, was niet gemakkelijk, maar krachtig en sterk was de Chineesche massa-actie.

Deze strijd voor de eerbiediging van het souvereiniteitsrecht van het stamland bracht de middelen, die het proces der „economische aansluiting tusschen Indië en China" [1]) versnellen zullen. Er ontstond een „Kok Hwe Kongsie", die zich ten doel stelt den handel in Chineesche artikelen in Indië te bevorderen; de „Oversea Chinese Bank" te Singapore, met filialen te Batavia, Semarang en Soerabaya, de „Tiong Hwa Bank" te Soerabaya werden opgericht, alle met uitsluitend Chineesch kapitaal, terwijl door de Chineesche Handel Mij. te Batavia in overleg met vertegenwoordigers uit Soerabaya en Semarang aan China werd verzocht nieuwe scheepvaart- en handelstractaten met Nederland te sluiten.

Eén Chin. scheepvaart- en twee Chin. handelmaatschappijen staan te worden opgericht. En hiermede zal het denkbeeld, dat China's Cicero, de illustre Liang Chi Chao mij bij zijn bezoek aan de Leidsche Universiteit opperde, worden verwezenlijkt.

Welke houding neemt nu de Nederlandsche Regeering aan tegenover de anti-Japansche boycottbeweging?

Het bureau voor Chin. Zaken in Indië, met den heer Mouw aan het hoofd, heeft er kans toe gezien haar als een verkapt Bolsjewistische beweging voor te stellen. Voor wie de Chineezen niet sympathiek zijn, was deze zienswijze bijzonder welkom.

De maatregelen echter door de regeering genomen om dit vermeende gevaar den kop in te drukken zijn van dien aard, dat ik mij thans veroorloof, hieromtrent nader in finesses te treden.

Nog afgezien van de vraag, of men uit de ontdekking van Bolsjewistische propaganda-lectuur bij enkele Chineezen de conclusie mag trekken dat zij Bolsjewieken zijn, laat staan dan, dat de heele Chineesche boycott-beweging een Bolsjewistisch karakter draagt, zouden die krasse maatregelen den indruk kunnen maken van angstvallige voorzorgsmaatregelen om te voorkomen, dat de zoo vurig gewenschte toenadering van Nederland tot Japan wordt verstoord.

Of men hier te doen heeft met een verklaringswaan, die de uitingen van het Chin. nationalisme in overeenstemming tracht te brengen met gekoesterde waandenkbeelden, dan wel of het illusies zijn in het imperialistisch brein van een Nederlandschen experimentator, die in het microscopisch beeld, witte bloedlichaampjes van het Chin. nationalisme aanziet voor bacillen van het Bolsjewisme, ziedaar vragen, waarop ik U het antwoord schuldig moet blijven.

Overbekend is daarentegen het feit, dat er zulke enorme verschillen in de sociale verhoudingen bestaan tusschen China en het Westen, dat de twijfel gerechtvaardigd is, of de Chinees in het algemeen wel vatbaar is voor deze, uit de Fransche revolutie geborene en in 't milieu van klassenseparatie grootgebrachte beweging, gelijk men het Bolsjewisme mag noemen. Chang Chih-Tung, „the greatest viceroy of China" teekende dit verschil zoo scherp en juist:

„Although China is not wealthy and powerful as „the West, her people, of whatever condition, rich „or poor, high or low, all enjoy a perfect freedom „and a happy life. Not so all the inhabitants of „Western lands. Their governments may be strong, „but the lower classes of the people are miserable, „unhappy and maliciously wronged". [2])

Inderdaad. „These governments certainly cannot be compared with our China".

De Westersche maatschappij is een samenleving van onafhankelijke, op zich zelf aangewezen individuen, zij is een mechanisme; de Chineesche daarentegen een organisme, gelijkend op een groote familie, waarin elk individu zijn bepaalde plaats heeft en de één zijn verplichtingen tegenover den ander.

[1]) Oei Kiauw Pik: Wat wil, kan en mag Indonesië van Nederland verwachten?

[2]) Chang Chih-Tung: China's only hope, p. 41.

Plichten worden betracht tusschen vorst en mi... ter, vader en zoon, man en vrouw, ouderen broe... en jongeren broeder en in den omgang van vriend...

De Chin. staatsleer is evenwel niet louter theor... ook in het maatschappelijk leven openbaart zij ... en wel in het principe van wederzijdsch hulpbeto... In het clan- of dorpswezen behoeft de jongeling, ... capaciteiten bezit, zijne studies niet op te geven ... gebrek aan spaarpenningen; den behoeftigen zal ... bij een sterfgeval nooit ontbreken aan doodkist ... lijkkleederen; ja, zelfs de trouwlustige, wanneer ... bruidschat zijne financieele krachten te boven ga... kan op de hulp zijner dorpsgenooten rekenen.

„In China — schrijft Dr. J. J. M. de Groot ... „staat geen diepe ellende in het treurigste contr... „naast den meest buitensporigen overvloed; daar ... „niet aan den eenen kant honderden tot honger... „gedoemd, terwijl aan de andere zijde menig... „honderdmaal meer bezit dan voor zijn behoeft... „noodig is." [3])

Wanneer nu, zooals door meer dan één Weste... ling wordt geconstateerd, in China democratie ... aristocratie nooit een contrast zijn geweest als in h... Westen, dan is dit feit te danken aan denzelfd... Chin. geest van wederzijdsch hulpbetoon. Waar pr... letariaat en pauperisme zoo goed als onbestaanba... zijn, heeft het Bolsjewisme geen reden van bestaa...

Bovendien in het land van Mencius heeft het vo... het recht en zelfs den plicht een souverein van de... troon te stooten, indien deze niet met wijsheid r... geert en de belangen van het volk voor alles beha... tigt. Immers „het volk is het meest belangrijk... element, de geesten van het land en het graan h... tweede, de vorst het minste." [4])

En weer is het hetzelfde saamhoorigheids- en so... lidariteitsgevoel, dat Senator van Kol deed opmer... ken, dat geen land ter wereld zulk een krachtige... groeibodem voor de sociaal-democratie heeft als Chi... na. [5]) En de heer Borel voegde hieraan toe:

„China, bewoond door een volk, democratis... „van natuur, socialistisch bij instinct, vol liefd... „voor vrijheid en recht, kan aldus spoediger lang... „den weg der wetgeving en der coöperatieve gewo... „ten het socialistisch ideaal eener geëmancipeerd... „gemeenschap benaderen". [6])

In den mond van een Chinees zouden zulke woor... den voor Westersche ooren arrogant kunnen klinken... Maar wanneer mevrouw H. Roland Holst zelf er... kent, „dat de socialistische samenleving een nieuw... economisch-sociale maatschappij-orde is, die eve... min verwezenlijkt kan worden, eer een diepgaand... innerlijke verandering in den mensch is geschied... als eer een bepaalde hoogtegraad der techniek en de... kapitalistische concentratie bereikt is", [7]) dan ma... toch niet worden nagelaten er op te wijzen dat deze... de moreele grondslagen reeds vóór haar, vóór Engel... en vóór Marx, door Confucius zijn gelegd en wel ... voor zijn derde stadium, de Tha Thong.

Evenals de revolutionnaire socialisten de samen... werking van alle volken en alle rassen in één wereld... verbond willen, zoo predikte Confucius de leer de... groote gelijkheid, waarin alle menschen binnen de... vier hoeken der aarde broeders zullen zijn.

Meer dan 2000 jaren heeft aldus de confucianis... tische geest van vrede, recht en rechtvaardigheid het ... Chin. volkskarakter en het Chin. volksleven be... heerscht.

De beginselen van het Europeesch communisme ... zijn dan ook voor den Chinees niet meer nieuw; in... tegendeel zijn zij voor hem verouderd en in China ... overbodig. [8])

[3]) Dr. J. J. M. de Groot: Het Kongsiewezen van Borneo, p. 108.

[4]) Mencius: boek VII B. No. 14.

[5]) „Het Volk" van 22 Maart 1913.

[6]) H. Borel: de Chin. republiek, p. 33.

[7]) Mevr. Henriette Roland Holst—v. d. Schalk: De strijdmiddelen der sociale revolutie, p. 98.

[8]) Bij het afdrukken van dit artikel vond ik een be... vestiging voor deze stelling in een uitlating van ... John Jordan, den gewezen Engelschen gezant te Pe... king, die nu in Londen is aangekomen. Deze verklaar... de n.l. o.m.: „Er heerscht veel onrust in China, maar het bolsjewisme is vreemd aan China's geest".
Zie „Het Vaderland" van 6 Mei 1920.

Dit neemt echter niet weg, dat juist omdat beide doelstellingen parallel loopen — de middelen divergeeren weliswaar — er Chineezen zullen zijn, die met het Bolsjewisme sympathiseeren.

Sympathie, maar meer ook niet.

Want de Chinees blijve in de allereerste plaats gedenken een recente gebeurtenis, die door de Europeesche bladen is verzwegen, het feit, dat een Chineesche bootwerker in de haven van Tandjong Priok zonder vorm van proces in zee is geworpen. De Chinees herinnere zich de vernedering, die kort geleden een landgenoot op louter verdenking van een juweelendiefstal, zwaar geboeid voor het gerecht in Bangil heeft moeten verschijnen.

Zoolang nog zulke misstanden heerschen, en den Chineezen nog zooveel onrecht wordt aangedaan, behoort de Chinees, althans de ware Chinees, te staan in het teeken van het nationalisme.

Ik zeg „ware Chinees". Daartoe reken ik eenerzijds hem die zijne nationale sentimenten binnen de perken weet te houden en zich niet te buiten gaat aan een chauvinistisch drijven.

Maar ook bedoel ik hem, die zich niet schaamt over zijn gele huid en scheeve oogen, Goethe's woorden *) indachtig blijvend:

„Du bist am Ende — was du bist,
„Setzt dir Perrücken auf van Millionen Locken,
„Setz deinen Fuss auf ellenhohe Socken,
„Du bleibst doch immer was du bist."

OEI KIAUW PIK.

*) Goethe: Faust, deel I.

De Tooverfluit

(zooals gedemonstreerd in Pulchri Studio op 18, 20 en 21 Augustus 1920).

Zij die op bovenbedoelde demonstraties zoo vriendelijk waren mede te werken, vormden niet bepaald een homogeen gezelschap; zij kenden elkaar slechts enkele dagen, maar zij waren het er over eens, dat aan de sirene of tooverfluit eene betere plaats toekomt; zij hadden er niet op tegen als de wetenschap ook eens een bijdrage wilde geven tot de muzikale kunst, en tertio leek hun gewenscht met de vereeniging „Oost en West" samen te werken.

De Louis XV-zaal van Pulchri was dan ook op beide avonden gevuld met een publiek, dat zich voor Europeesche en Indonesische kunst, voor wetenschap en verwante onderwerpen interesseert, en een woord van dank past aan het Bestuur van Pulchri Studio en aan den Raad van Beheer van „Boeatan", de permanente Tentoonstelling van Oost- en West-Indische Kunst en Huisvlijt (Heulstraat 19, den Haag), die tal van kostbare voorwerpen belangeloos afstond voor het versieren van de op zichzelf reeds zoo fraaie zaal.

Voor een goede piano had de heer *v. Lith* belangeloos gezorgd; mevr. *Hendricx* en mevr. *van Meurs* alsmede de heer *Berendes Jr.* hebben ze bespeeld; mej. *van Lummel*, mevr. *Naber* en de heer *Gregor* namen den zang voor hun rekening en zoo is er heel wat muziek gemaakt en heeft het publiek zijn oordeel kunnen vormen omtrent de voor- en nadeelen van de tooverfluit in quaestie, want deze heeft zich bijna steeds doen hooren. Ten gehoore zijn gebracht volksliederen, stukken van *Beethoven, Mendelssohn, Sullivan* (The lost Chord), *Stephen Adams* (Holy City), *Pergolese* (Stabat Mater), *Mascagni, Gounod, Nicolai*, de Zauberflöte van Mozart......

Theorie, redeneering en dispuut werden zooveel mogelijk vermeden.

De nabetrachting, die thans van mij verzocht wordt, zal die drie dingen eveneens op den achtergrond laten. De naam van dit tijdschrift wijst voldoende aan uit welk oogpunt ik ditmaal de zaak beschouwen moet. Het karakteristieke van de demonstraties was: dat *Raden Mas Ario Soorjo Poetro* de tooverfluit onder zijne bescherming nam!

In een keurig verzorgd artikel over Javaansche muziek, waarin ook Javaansche composities van hemzelf zijn afgedrukt, heeft Raden M. A. S. P. kortgeleden gezegd, dat in de Javaansche muziek de slaginstrumenten te veel op den voorgrond treden en fluit en rebab daar niet tegen òp kunnen. Iets soortgelijks dus als met onze violen, die niet òp kunnen tegen de kracht van den modernen vleugel!

Vandaar dan, dat de kennismaking van den Raden met de tooverfluit een resultaat sorteerde, dat mijne verwachting verre overtrof. Het verbaasde mij geenszins dat hij, als zoo menig ander (in een tijd van enkele minuten slechts) er melodieën uit haalde; maar wel dat hij in de tooverfluit scheen *gevonden* te hebben, wat hij in zijn artikel gezegd had te *zoeken*, en dat dit — niet zoozeer door woorden als wel door daden — zoo vlug door hem erkend werd. Ik moest een asje maken speciaal ingericht voor de Javaansche muziek, of liever een asje net als het door mij gebruikte, maar met cirkeltjes op een andere *plaats;* en direct was de Raden aan het oefenen en aan het vergelijken van de *nieuwe* installatie met zijne *eeuwenoude* gamelan-instrumenten!

Hoe dat nu mogelijk is? zoo zal men vragen.

De zaak is deze. Ik heb een regelmatige beweging, dank zij een of anderen motor of zwaar vliegwiel. Daardoor loopt óók regelmatig een as van ± 20 c.M. lengte en toegespitst van vorm. Die as is veerend opgesteld, zoodat zelfs een dun draadje geen kans heeft te breken als men het spant om *deze* as en een *andere* as, ± 1 Meter daar vandaan (zoodat het een draad zonder eind vormt) en de aanrakingsplaatsen van draad en as *wijzigt*. Maar daar nu minstens één dezer assen een toegespitsten vorm heeft, krijgt de tweede as bij dat verschuiven van de aanrakingsplaats van het draadje een andere *snelheid.*

Daar die tweede as de as is van eene *sirene* met een draaischijfje van kleine afmetingen en minimale dikte (± 0.1 m.M.), gehoorzaamt de sirene zéér snel aan het draadje en geeft bij elke snelheidsverandering een anderen toon. Door geleidelijke verschuiving krijgt men een „toonspectrum", een opeenvolging van tonen dus, even geleidelijk in elkaar overgaand als de kleuren van den regenboog, van een *lichtspectrum*. Dat men met een prisma blauw en geel en rood en ander licht achtereenvolgens op het oog kan laten vallen is bekend, en zoo laten wij nu ook achtereenvolgens hooge tonen en lage tonen in het oor dringen met al de overgangen die er zijn. Er zijn in het zichtbare deel van het zonnespectrum oneindig veel kleuren of tinten: zoo zijn er ook tusschen diepste bastonen en hoogste orgeltonen oneindig veel meer dan de piano ons levert, maar de tooverfluit levert ze ons allemaal, net zooals het prisma dat doet voor het licht.

Door het draaien van een prisma kan men in een ver verwijderd oog allerlei kleuren werpen; staat het prisma stil, dan blijft de kleur die men ziet hetzelfde. Zoo kan men natuurlijk ook uit het bedoelde toonspectrum een toon kiezen en onbeperkten tijd doen voortduren als men het draadje maar op dezelfde plaats, *langs zichzelf*, laat rondloopen. En begrijpt men dit, dan wordt het duidelijk dat men een opeenvolging van tonen krijgt door eene opeenvolging van verplaatsingen van het draadje; dat men een toonladder krijgt door het draadje te doen loopen langs bepaalde cirkeltjes die men op een der assen kan trekken; dat men de Javaansche, de Europeesche toonladder kan doen hooren, met al de variaties die er nog van zijn (diatonisch, chromatisch, enz.).

Dat is dus het merkwaardige van de tooverfluit: *dat er een toonspectrum komt* en dat ze de meest ongewone muziek, mits deze niet *te* zeer allegro gaat, kan begeleiden. De hoogste en de laagste tonen komen voor den dag zonder dat men de afmeting van het instrument noemenswaard behoeft te wijzigen; de sterkte van die tonen is zoover mij bekend onbeperkt, want bij sterker blazen wordt de toon krachtiger, maar *detoneert niet;* en het timbre heeft men ook in zijn macht, zooals duidelijk is aangetoond

(vorm der gaten, grootte der gaten, vorm en grootte der klankkast).

Derhalve geven de demonstraties in Pulchri Studio ons het recht te accentueeren, dat de tooverfluit zich niet alleen prachtig leent om — o tegenstrijdigheid! — *a-capella* zang te *begeleiden*, maar ook om alle muziek, van Oost en van West, aan te vullen waar dat noodig mocht worden geacht.

Dat de door mij tentoongestelde *sirene met telwerk* aan den Raden van veel belang voorkwam met het oog op de wonderlijk-foutieve opvattingen van Europeesche geleerden ten aanzien van de Javaansche toonladder, worde nog even aangeroerd in verband met merkwaardige mededeelingen, mij gedaan door den heer *Boulan*, lector te Groningen, omtrent proeven van Prof. *Lalo* te Parijs en dergelijke.

De moeite aan de demonstratie verbonden acht ik dus rijkelijk beloond. Wat het Westen zal zeggen moet nog blijken, maar het Oosten heeft *geen wóórd* ten nadeele der tooverfluit gezegd. Integendeel.

Den Haag, 23 Aug. 1920.

Dr. H. A. NABER.

Koloniaal Landbouw-Museum te Deventer.

Het Bestuur van het Koloniaal Landbouwmuseum, bestaande uit de heeren: A. W. F. Idenburg, Eere-Voorzitter, P. H. van Groningen, Voorzitter, G. Alberts, Penningmeester, Dr. H. D. Tjeenk Willink, Secretaris, Mr. H. F. de Boer, Dr. J. C. Eringaard, W. J. Lugard, Th. van Voorthuysen en Dr. K. H. M. van der Zande, deelt in zijn onlangs verschenen Verslag over het jaar 1920 o.a. mede:

In strijd met de verwachting, uitgesproken in het verslag over het vorige jaar, bleven ook in 1919 de door de Regeering van Nederlandsch-Indië toegezegde aanvullingen der museumverzamelingen uit.

Het Bestuur hoopt evenwel, dat zijne herhaalde pogingen in 1920 met goeden uitslag bekroond zullen worden, daar deze aanvullingen voor het onderwijs aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool van groot belang zijn.

Kan met betrekking tot de schenkingen aan het Museum volstaan worden met eene verwijzing naar hetgeen daaromtrent in het verslag van den directeur vermeld wordt, eenige mededeelingen aangaande de verrichtingen van het Bestuur in verband met de stichting van het gebouw voor de leergangen voor bijzondere landbouwbedrijfstakken mogen hier zeker plaats vinden.

Op 1 November 1919 werd ingevolge machtiging der Algemeene vergadering de aanbesteding van het gebouw gehouden.

De bouwkosten, die oorspronkelijk geraamd waren op *f* 35.000.—, waren intusschen buitengewoon gestegen.

Het werk werd gegund aan den laagsten inschrijver, den heer W. Schulkes te Deventer, voor de som van *f* 49.143.—.

Slechts de groote medewerking, ondervonden van het Bestuur der Gemeente Deventer kon het mogelijk maken, ondanks de zoo sterk gestegen bouwkosten ,het voorgenomen plan uit te voeren.

Het toegezegde bouwvoorschot werd van *f*35.000.— tot *f* 50.000.— verhoogd.

De grond, waarop het gebouw staat, werd van de gemeente in eigendom verkregen voor de som van *f* 4548.60; zij verleende verder aan onze vereeniging eene jaarlijksche subsidie, gelijkstaande met het bedrag der annuïteit voor aflossing en rente, welke betaald zoude moeten worden, indien onze vereeniging dezen grond niet uit eigen middelen gekocht had, doch het bouwvoorschot met de koopsom verhoogd ware.

Hoewel het gebouw nog niet voltooid is, doet het reeds thans verwachten, dat het aan het doel zal beantwoorden.

Dank zij den steun ondervonden uit de kringen van den kolonialen landbouw, beschikt onze vereeniging over een bedrag van *f* 5961.03, waaruit de verdere uitgaven voor het gebouw bestreden kunnen worden.

De inrichting der les- en andere lokalen wordt bekostigd door de vereenigingen, welke de verschillende leergangen beheeren en leiden.

De taak van onze vereeniging blijft toch beperkt tot de bemoeiingen, noodig om de totstandkoming der bijzondere leergangen te verzekeren en het beschikbaar stellen van een gebouw, waarin deze worden gevestigd.

De bedragen voor rente en aflossing van het bouwvoorschot, onderhoud, enz. worden gevonden uit de huur, door de verschillende cursussen aan onze vereeniging te betalen.

In den loop van 1920 zal de Suikercursus naar het nieuwe gebouw worden overgebracht; op onbekrompen wijze heeft de Bond van Eigenaren van Suikerfabrieken in Nederl.-Indië voor de inrichting der leslokalen gezorgd.

Eveneens zal dat jaar de cursus voor de rubbercultuur worden geopend; op goede gronden mag verwacht worden, dat ook voor dezen cursus door de betrokken cultuurkringen de inrichting der leslokalen zal worden bekostigd.

Intusschen doet zich voortdurend sterker de behoefte gevoelen voor een specialen leergang voor hen die een werkkring zoeken bij de cultuur der olie- en vetleverende gewassen.

Het Bestuur is, voortgaande in de richting, waarin het zich tot nog toe bewoog, voornemens ook ten opzichte van dezen tak van het koloniale landbouwbedrijf, die zulk eene voorname rol gaat vervullen bij de voorziening in de behoefte der geheele wereld aan vetten, stappen te doen om door samenwerking van Regeering en betrokken kringen een bedrijfscursus tot stand te brengen.

Het rekent zich gelukkig aldus in aansluiting met de Middelbare Koloniale Landbouwschool, welke het algemeene landbouwvakonderwijs geeft, eene serie van bijzondere bedrijfscursussen tot stand te kunnen brengen, welke nergens anders gevonden wordt en blijk geeft van wat samenwerking tusschen wetenschap en practijk, tusschen Regeering en betrokken kringen vermag, wanneer de omstandigheden bevorderlijk zijn om die samenwerking te verkrijgen.

In het Bestuur hadden de volgende veranderingen plaats.

De heer H. W. Bunschoten, door het Dagelijksch Bestuur der Gemeente Deventer als bestuurslid aangewezen, vroeg ontslag in verband met zijn aftreden als wethouder en lid van den Gemeenteraad.

In zijne plaats werd de heer Dr. J. C. Eringaard, wethouder van Onderwijs, aangewezen.

De heer C. A. Goldenberg C.Azn., die vanaf de oprichting onzer vereeniging het penningmeesterschap bekleedde, gaf den wensch te kennen uit het Bestuur te treden en werd als penningmeester vervangen door het bestuurslid, den heer G. Alberts.

Een woord van dank moge hier gebracht worden voor hetgeen de heeren Bunschoten en Goldenberg voor onze vereeniging gedaan hebben.

De Algemeene vergadering zal te voorzien hebben in de vacatures, ontstaan door het tusschentijdsche bedanken van den heer Goldenberg, die echter einde 1920 volgens rooster afgetreden zoude zijn, en het aftreden van den heer P. H. van Groningen, die einde 1920 aan de beurt van aftreden is.

Hoewel het afgeloopen jaar niet in alle opzichten aan de gekoesterde verwachtingen met betrekking tot den groei der verzamelingen voldeed, meent het Bestuur met tevredenheid terug te mogen zien op hetgeen in dat tijdsverloop tot stand kwam.

Het brengt gaarne dank aan allen, die het steunden bij de uitvoering van zijne taak in de eerste plaats

aan de Regeering en de Gemeente Deventer, en blijft het Museum en zijne neveninstellingen aanbevelen in de belangstelling van hen, die betrokken zijn bij den landbouw in de Koloniën.

Aan het „Verslag van den Directeur", Dr. H. H. Zeijlstra, jaar 1920, ontleenen wij:

„Gedurende het verslagjaar is in de verschillende factoren, die remmend werken op de ontwikkeling van onze instelling, slechts weinig verandering ten goede gekomen. Wel bereiken ons thans weder geregeld de publicaties voor de boekerij, maar aanvullingen voor onze verzamelingen ontvingen wij nog niet rechtstreeks uit de Koloniën. Verwarming van de museumzaal bleef ook dit jaar beperkt tot bijzondere gelegenheden.

De verzamelingen bevinden zich in zeer goeden toestand.

Ten behoeve van de verschillende verzamelingen, de lantaarnplatenverzameling en de boekerij werden de gewone werkzaamheden verricht, in verband met onderhoud en uitbreiding.

Van 4—29 October is in het Museum eene tentoonstelling gehouden van schilderijen van den heer Jan Larij, te Hilversum. Deze kunstenaar heeft in het bijzonder de natuur van Java's hooglanden op het doek weergegeven. Hoezeer deze tentoonstelling den bezoeker boeide, bewezen de waardeerende beschouwingen in de plaatselijke pers, alsmede het niet onbelangrijke aantal werken, dat door Deventer ingezetenen werd aangekocht [1]).

Vanwege het Museum zijn in het verslagjaar de volgende lezingen met lichtbeelden gehouden: op 30 Januari door Prof. Mr. J. C. Kielstra, te Wageningen, over: De havens van Nederlandsch-Indië en hun achterland; op 11 April door den heer W. D. H. Baron van Asbeck, te Haarlem, over: Suriname; op 16 December door Prof. Dr. A. H. Blaauw, te Wageningen, over: Javasche bergen en tropische kleuren. Deze laatste voordracht werd bijzonder aantrekkelijk gemaakt door de projectie van kleurfoto's, volgens de methoden van Lumière en van Dufay door den spreker zelf in Indië vervaardigd.

Sedert den aanvang van het verslagjaar staat het Museum in verbinding met de vereeniging „Oost en West" en vormen zijne te Deventer en naaste omgeving gevestigde leden eene „Afdeeling Deventer". Dit was aanleiding, de Vereeniging uit te noodigen hare Algemeene vergadering te Deventer te houden; deze vergadering had plaats op 5 Juli, des namiddags. Daags te voren werd den hoofdbestuursleden en afgevaardigden officieel welkom geheeten door den heer Jhr. Mr. T. A. M. A. van Humalda van Eysinga, burgemeester van Deventer, waarna een gemeenschappelijke maaltijd gelegenheid bood tot kennismaking of versterking van reeds bestaande banden. De ochtend van 5 Juli was bestemd om een bezoek te brengen aan de koloniale instellingen te Deventer, waartoe men in het Koloniaal Landbouwmuseum bijeenkwam. Het is ondergeteekende, die het voorrecht heeft namens de afdeeling Deventer deel uit te maken van het Hoofdbestuur van „Oost en West", recht aangenaam geweest, te kunnen vaststellen, dat de bezoekers van hetgeen te Deventer is tot stand gebracht een zeer gunstigen indruk meenamen.

In 't verslagjaar werd te 's-Gravenhage gehouden de Tentoonstelling en het Congres voor de opvoeding van de Jeugd boven den leerplichtigen leeftijd (16 Juli—14 Augustus); deze Tentoonstelling bood wederom gelegenheid het Museum meer bekendheid te verschaffen. Eene inzending werd gereed gemaakt, welke een beeld kon geven van het Museum als geheel, terwijl daarnaast betreffende een enkel cultuurgewas: de kina, als voorbeeld, uitvoeriger demonstratie-materiaal tentoongesteld werd.

[1]) Gaarne betuigen wij nogmaals dank aan den heer Paul Bodifée, kunstschilder alhier, die ons welwillend ter beschikking stelde de donkergroene behangstof ter bekleeding der wanden, waartegen de schilderstukken zoo goed uitkwamen.

Op verzoek werden op de Tentoonstelling van Bijen, Bijenhoudersartikelen, en -producten te Amsterdam (26 Mei—1 Juni) ingezonden verscheidene wassoorten, honig, enz., uit onze koloniën afkomstig.

In verband met eene lezing, te Epe door ondergeteekende gehouden, werd in de „Eper Gemeentewoning" eene kleine tentoonstelling ingericht, aangevuld door de „Reizende Koloniale Boekenverzameling" van het Comité voor Indische Lezingen en leergangen, waarbij het Museum aangesloten is, en een aantal ethnographica van den heer J. Goedhuis, gezagvoerder der Kon. Paketvaart Mij., vormden een geheel, dat vele belangstellenden trok.

Aanwinsten van het Museum.

De productenverzameling onderging uitbreiding door de ontvangst van een aantal plantaardige wassoorten, als geschenk van het Laboratorium voor Technische Botanie te Delft, terwijl Dr. A. W. Nanninga te Deventer een fraai monster Hevea diamond smoked sheet, van de Rubber Cultuur Mij. „Amsterdam" afstond.

Mevr. J. van Grol—Meyers bracht bij haar terugkeer naar het moederland een aantal zaden en vruchten van St. Eustatius mede. In verband met de belangstelling, steeds voor onze instelling betoond, werd aan Mevr. Van Grol het donateurschap aangeboden.

De heer P. J. van Houten, te Voorburg, gaf aan het Museum een aantal insecten ten geschenke, verzameld door den heer Paul O. Stolz, oud-administrateur der ond. „Soerian". Zuid-Padangsche Bovenlanden, met de toezegging, dat deze voor rekening van den schenker gepraepareerd en gemonteerd zouden kunnen worden. In overleg met den heer Van Houten zijn de insecten in twee nette doozen, geplaatst in het dierkunde-leslokaal der M. K. L. S., waar zij de wanden sieren en bij het onderwijs onmiddellijk nuttig gebruikt worden.

De heer C. L. Becking, kapitein N. O.-I. leger, thans weder naar Indië teruggekeerd, schonk ons vóór zijn vertrek een drietal ethnografica, te weten: een fraaie Dajaksche hoed, een Dajaksch spijzendeksel, zooals deze op Bali gebruikt worden, benevens een kostbaar opengewerkt weefsel van Bali; van dit soort doeken, waarvan wij in de litteratuur nog geen beschrijving vonden, was ten vorige jare een exemplaar tijdelijk tentoongesteld in ons Museum op de Bali-tentoonstelling, door den heer Happé.

De heer J. J. Paerels, te Deventer, stond af een aantal koper-autotypieën naar foto's van het Museum.

De heer Jan Visser, te Deventer, schonk een 5-tal Javaansche landbouwwerktuigen van antiek model.

De verzameling lantaarnplaten werd uitgebreid, doordat van een groot aantal afbeeldingen uit het Handboek voor de Suikerrietcultuur de positieven werden vervaardigd door de firma Ivens en Co., voor rekening van de M. K. L. S. en de K. S. C.

Daarnaast was het Koloniaal Instituut zoo welwillend een groot aantal lantaarnplaten van zijne negatieven tegen zelfkosten voor ons Museum te doen vervaardigen. Door een en ander zijn gapingen in de — bij het onderwijs van zoo veelvuldig nut gebleken — verzameling aangevuld.

Evenals ten vorige jare ontvingen wij van een aantal lichamen en personen publicaties.

Het Museum bleek in het verslagjaar weder te kunnen voldoen aan zijne dubbele bestemming: in de eerste plaats ten dienste te staan van de koloniale onderwijsinrichtingen te Deventer, maar daarnaast nuttig werkzaam te zijn ter verbreiding van kennis van de Koloniën in ruimer kring. Zoowel door bezoek van klassen der M. K. L. S. aan het Museum als door uitleening der voorwerpen uit de verzamelingen ten gebruike in het leslokaal, kon het zijne eerste taak vervullen, terwijl zooveel mogelijk ook in de tweede richting gewerkt werd. De aansluiting van

het Museum bij het te Deventer gestichte „Instituut voor Volksontwikkeling" is hiervoor mede een bewijs.

Op den 2den Pinksterdag was het Museum des namiddags opengesteld, waarvan zeer velen gebruik maakten.

Gedurende de Larij-tentoonstelling was het Museum des Zondags eveneens toegankelijk; éénmaal uitsluitend voor leden, tweemaal voor het publiek.

Het wordt op vele scholen eene goede gewoonte, met de hoogste klasse vóór het ontslaan der leerlingen het Museum te bezoeken. Dit jaar kunnen wij weder melden de Rijkskweekschool en de Handelsschool te Deventer, de openbare lagere scholen C E, F, en I en de St. Bernardusschool, alhier, alsmede de lagere scholen te Heerde en te Wilp a/d Dijk.

De Directeur,
H. H. ZEIJLSTRA Fzn.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Redevoeringen in den Volksraad.

Aan de *Java Bode* ontleenen wij o.m.: Aanvankelijk bereiken weinige redevoeringen na de memorie van antwoord van de Regeering, een hoog peil. De compacte rede van den heer Vreede, de kalme speech van den regent van Japara, behooren tot de weinige uitzonderingen. Men betoogt te veel en men betoogt steeds hetzelfde. Het kan niet anders, waar iedereen voor zijn eigen parochie preekt en steeds en altijd weer hetzelfde deuntje blaast.

Tjipto was voor zijn doen al heel kalm hedenmorgen. Tjipto, die verzekerde dat hij in geen maanden vergaderingen had geleid, met uitzondering van een in een desa, voelt blijkbaar dat de Regeering op hem let en dat de mogelijkheid, dat hij weer eens zal worden geïnterneerd als hij te veel gekke en voor de bevolking gevaarlijke sprongen maakt, nog altijd bestaat.

De heer Kan heeft de politiek der Regeering tegenover de Chineesche bevolking aan critiek onderworpen, terwijl de financieele politiek der Regeering evenmin zijn goedkeuring kon verwerven.

De heer Hirsch heeft in een heldere rede de oorzaken aangegeven, waarom het Suikersyndicaat niet den P. F. B. wil erkennen. Dit is de opvatting, dat de P. F. B. revolutionnair is. Alleen vergat de heer Hirsch uit de daden van den Bond te bewijzen, dat deze organisatie inderdaad revolutionnair is.

De heer Abdoel Moeis floot het oude deuntje.

De heer Dr. Schmutzer heeft een nieuw plan van een toekomst-maatschappij gegeven, waarbij het liberalisme, dat alleen kijkt naar de materieele zijde van de maatschappij, er leelijk afkwam. Hij droomde zich een toekomststaat, idealistisch; maar...... de mensch, dat is het groote, het geweldigste probleem.

Uit de *Sum. Post* vernemen wij, dat de heer Bergmeijer den vorm van de memorie van antwoord waardeert, maar hij is van oordeel, dat die memorie door enkele vlekken wordt ontsierd. Hij wijst o.m. op de uitvlucht en het antwoord der Regeering inzake de benoeming-Van der Marel; dat antwoord vindt spreker geheel onbevredigend en de grief is in het geheel niet weggenomen.

Spr. geeft dan een korten terugblik, nu de Volksraad met deze zitting zijn laatste zittingsjaar is ingegaan. Hij wijst er op, dat bij de eerste verkiezing ongetwijfeld de *N.-I. Vrijzinnige Bond* een groot succes had te boeken. Die bond is nu zoo goed als ter zijde; hij heeft zich aan de politiek een indigestie gegeten; een bond, die van Bosscha tot Abdoel Moeis reikte, was te kameleontisch om in leven te kunnen blijven. Gelukkig, dat de Regeering boven de partijen staat, anders zou zij in den val van den N.-I. V. B. meegesleept kunnen zijn. Want de Regeering staat in het teeken der vrijzinnigheid.

Vervolgens komt spr. tot de *Sarikat Islam* en Verg. *Insulinde*. Spr. wijst op uitspraken van vroeger en nu van den heer Tjipto, die meer en meer bolsjewistische neigingen vertoont. Spr. citeert uit het artikel van D. D., waarvoor deze vervolgd wordt, waaruit blijkt, dat de N. I. P. zeer sterk van den goeden weg is afgeweken, den zuiver revolutionnairen kant uitgaat.

Wat nu de S. I. betreft, spr. herinnert aan een artikel van Abdoel Moeis in 1917, waarin uitspraken voorkomen, welke spr. zou kunnen onderschrijven. Vergelijkt men die uitspraken met hetgeen de S. I. te zien geeft, dan ziet men — denk aan afd. B. enz. — ook een sterke afwijking naar de revolutie.

Het spijt spr. daarom, dat ook Boedi Oetomo zich aangesloten heeft bij de revolutionnaire vakcentrale.

Spr. zegt, dat de *Regeering* wel wat optimistisch over al deze dingen denkt. In dat opzicht ziet de *Minister van Koloniën* naar spreker's meening beter. Spr. haalt verschillende uitspraken van den Minister ten bewijze aan. Wanneer aan de Regeering gevraagd wordt, wat zij doet tegen de revolutionnaire woelingen, dan luidt het antwoord, dat zij haar gezag zal weten te handhaven. Niemand twijfelt er aan, dat de Regeering daartoe in staat zal blijken, maar op den duur kan geen gezag alleen op de bajonet rusten. Spr. waarschuwt er tegen, dat b.v. volken als de Menadoneezen en de Amboineezen, die ons gezag steeds trouw zijn gebleven, nu ook reeds voor revolutionnaire denkbeelden bereikbaar zijn. De Regeering zal de zaken hier anders moeten bezien. Er behoeft geen pessimisme te zijn, maar de Regeering mag de oogen niet gesloten houden voor den ernst van den toestand van het oogenblik.

Het *Bat. Nwsbl.* acht het een voorrecht in extenso te kunnen weergeven de belangwekkende rede door R. M. T. Koesoemo Oetoyo, regent van Japara, in den Volksraad gehouden. Een rede, die zoowel den kenner van land en volk als den bestuurder teekent, een rede tevens, waarin zich de vriend des volks zich van zijn beste zijde toont.

Ook de interessante rede van den heer Djajadiningrat, regent van Semarang, is door dit blad in haar geheel opgenomen.

De *Java-Bode* geeft in een hoofdartikel van deze rede het gedeelte dat handelt over:

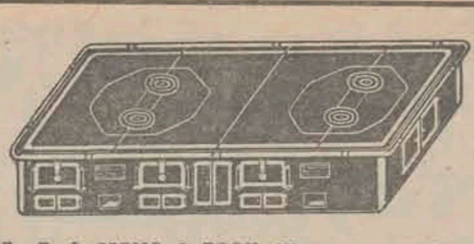
De Garoet-zaak en de geestelijke leiders.

Het is van beteekenis voor de rust en de orde in deze landen, dat deze zaak onder een ander licht wordt gezien dan het gewone, zegt het blad. De heer Djajadiningrat meende over de Garoetzaak te moeten spreken, omdat de ter zake geleverde beschouwingen en de hieruit getrokken conclusiën over het algemeen van weinig objectiviteit getuigen en veelal wrevel en verontwaardiging bevatten, hetzij in positieven, hetzij in negatieven zin.

In verband met deze kwestie leest men in de Memorie van Antwoord het volgende: „Een woord van waarschuwing tegen de pogingen om de nog bijtijds aan het licht gekomen afd. B.-samenzwering als onbeteekenend voor te stellen, schijnt niet overbodig. Wie er steeds op uit is te verbloemen, verontschuldigingen te zoeken voor wat van de zijde der Inlandsche volksleiders onoirbaars geschiedt, bewijst der volksbeweging waarlijk geen dienst".

Deze woorden onderschrijft de heer Dj. ten volle. Niet dat dergelijke samenzweringen direct gevaar voor de bestaande orde van zaken opleveren, want och, die instinctmatige oproerige geest met zijn plotselinge korte spanning zal in de verste verte niet bij machte zijn om het gevestigde gezag een duim breed te verzetten; hij is in aard en omvang te vergelijken met de pogingen der Fransche boeren onder Lodewijk XIV, om zich los te rukken uit de ketenen der feodale rechten.

Maar wat wel een belangrijke beteekenis heeft, is de nawerking daarvan. Immers, na dergelijke onwoelingen heerscht er steeds onrust, niet alleen on-

der de betrokken bevolking, doch ook bij het bestuur, onrust, die in den regel jaren voortduurt. De bevolking heeft daarbij dan een aanhoudend gevoel van angst en rechtsonzekerheid, terwijl het bestuur al hare bewegingen bij voortduring met wantrouwen en zenuwachtigheid gade slaat. Dit laatste leidt er wel eens toe, dat van bestuurswege maatregelen worden getrokken, die de bevolking nog meer verontrusten niet alleen, doch haar zelfs tot reactie prikkelen. Het onvermijdelijke gevolg hiervan is, dat de kloof tusschen regeerders en geregeerden steeds wijder en dieper wordt, hetgeen niet anders dan funesten invloed op de ontwikkeling van dit land en volk kan uitoefenen.

Het gebeurde in de Preanger is geen nieuwigheid; tal van analoge gevallen in de Indische geschiedenis zijn aan te wijzen. Het is te betreuren, maar, wie de mentaliteit der Mohammedaansche bevolking kennen en wie in de bestaande toestanden en verhoudingen in Indië dieper zijn doordgedrongen, zal het niet bevreemden.

Opmerkelijk is het dat in de Preanger-affaire de hoofdpersonen, die directen invloed op de menigte uitoefenen, weder Moh. godsdienstleeraars of schriftgeleerden zijn, terwijl het hoofdmotief van de samenzwering aan den godsdienst is ontleend. Immers „Kafir-harbi" was de spil, waar de geheele beweging om heen draaide. Geen ongewoon verschijnsel.

De eigenlijke geestelijke leiders der groote massa van de Moh. bevolking zijn haar schriftgeleerden, die in den regel tevens godsdienstleeraars zijn.

De heer Dj. bespreekt hierna uitvoerig de vele goede elementen onder hen en zegt vervolgens o.m.: Doch er zijn onder die schriftgeleerden ook personen, die zoo heb- en eerzuchtig zijn, dat zij ondanks alles, steeds voortgaan met elken drang naar evolutie in hun omgeving, die indruischt tegen hun persoonlijke belangen, te bestrijden. Helpen eerlijke middelen niet, wel nu, zij maken er geen gewetensbezwaar van om daarbij ook minder eerlijke toe te passen.

Hiertoe maken zij veelal misbruik van de domheid en lichtgeloovigheid der volksmassa. Grondig bekend zijnde met het gemoedsleven dezer massa, valt het hun niet moeilijk om die massa daarheen te leiden, waar zij wenschen. In een enkel niet begrepen economischen of politieken maatregel van bestuurswege, of in een simpel, doch niet-alledaagsch voorkomend natuurverschijnsel, vinden zij gemeenlijk, in bedoeld geval, reeds voldoende aanleiding om zekere voorspellingen of apokalyptische onthullingen der toekomst te doen, in verband waarmede de menigte zich gedwongen gevoelt om datgene te doen, wat hun het meeste voordeel afwerpt. Behalve het drukker dan gewoonlijk beoefenen van milddadigheid, kan het gevolg daarvan zijn, dat er bij het volk een drang ontstaat om in het bezit te zijn van amuletten of tooverspreuken, welk bezit hen tegen het aangekondigde, naderende onheil zou kunnen beschermen. Dat die Djimats alleen bij hen te verkrijgen zijn, die dat onheil kunnen overzien, spreekt wel van zelf.

Mede beschrijft spr. de personen die zich als geestelijke leiders hunner landgenooten hebben opgeworpen, met geen andere bedoeling dan de macht van den Islam in Indië uit te breiden, te bevestigen en hoog te houden. Het zijn veelal eerlijke en verstandige strijders, wier werken en streven doelbewust meer op de toekomst dan op het heden gebaseerd zijn. Enkelen onder hen hebben wellicht aspiraties om dien godsdienst niet alleen het maatschappelijke en individueele, doch ook het staatkundige leven zijner belijders te doen beheerschen, doch hun werkelijke denkbeelden en idealen in dat opzicht komen nog zeer weinig tot uiting.

In hoeverre is nu de groote volksmassa voor die leiding vatbaar? Deze massa is voor een zeer groot deel nog nagenoeg geheel verstoken van godsdienstonderwijs. Niettemin kan veilig aangenomen worden dat elke volwassen Moslim de kern van zijn geloof wel kent.

De schriftgeleerde staat tusschen Allah en hem, betoogt spr. o.m. Het is dus in het algemeen niet geheel zonder practische redenen, dat het volk hun zooveel eerbied en vereering bewijst, doch in de hoop, dat zij ten behoeve der vereerders, te gelegener tijd bij Allah tusschenbeide zullen komen en voorspraak zullen zijn om gunsten voor de betrokkenen te verkrijgen. Wie dàn ook meent te hebben wat iemand van zijn maatschappelijken stand van Allah begeeren kan, zal zijn goeroe wel hulde brengen, doch ook niet meer dan als aan een persoon, dien hij vreest en wel eens noodig kan hebben. Heeft hij behoefte aan zijn hulp, leiding of voorlichting, dan is hij voor hem een willoos instrument; dan is hij te allen tijde ten volle bereid om op zijn wenk leven en goed op te offeren, vaak zonder te weten waarom en waarvoor, of voor idealen die niet de zijne zijn.

Hoe de Inl. bevolking verder politiek denkt, betoogde spr. vroeger reeds. Dat denkbeeld is dan gebaseerd op hare godsdienstige overtuiging. Geen politieke richting zal haar kunnen bezielen, die niet rechtsstreeks of zijdelings aan dien godsdienst ontleend is. Dat de meer gemoderniseerde volksleiders dit inzien en dientengevolge hun politiek programma niet van godsdienstige elementen kunnen ontdoen, is hoezeer het ook in een land als Indië met zijne vele heterogene godsdiensten afkeurenswaardig is, begrijpelijk. Maar indien het juist is dat zij daartoe hun invloed trachten te ontleenen aan die baatzuchtige en egoistische categorie van geestelijken, hierboven geschetst, dan zijn er slechts twee conclusiën mogelijk: hunne actie n.l. moet hebben berust òf op de zucht tot het verkrijgen van eigen materieele voordeelen òf op totaal gemis aan de juiste kennis van de ware psyche der bevolking en van het waarachtige belang van dit land en volk. In beide gevallen zijn zij uiteraard niet waard om aan het hoofd te staan van een volksbeweging, die een eerlijken economischen en politieken strijd wenscht.

De heer Dj. besluit: Maar hoe het ook zij, in de rede van den Koning van Engeland ter inauguratie van een nieuwe grondwet voor Britsch-Indië las ik het volgende: „Met waardeering en genegenheid heb ik de steeds sterker wordende verlangens van Mijn Indisch volk naar vertegenwoordigende lichamen gadegeslagen. In het klein begonnen, is deze eerzucht staag beslag gaan leggen op de intellectueelen van het land. Langs grondwettelijke banen heeft zij haar weg vervolgd met ernst en moed. Zij heeft het discrediet overleefd, dat bij tijden en op bepaalde plaatsen, zich niet door de wet gebonden achtende lieden, er op trachten te werpen onder het mom van patriottisme...... de wensch tot politieke verantwoordelijkheid heeft zijn oorsprong bij den wortel van de Britsche gemeenschap met Indië. Hij is onvermijdelijk voortgekomen uit de dieper en breeder bestudeering der menschelijke gedachte en geschiedenis, die deze gemeenschap voor het volk van Indië heeft geopend. Zonder dit zou het werk der Britten in Indië onvolledig zijn."

Ondanks alles hoop en vertrouw ik dat die uitspraak ook zal gelden voor Nederland en ons Indië.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Boedi Oetomo". Op de in de maand Maart 1920 ter hoofdplaats Djocjacarta gehouden vergadering van de Vereeniging „Boedi Oetomo", waren ongeveer 150 personen aanwezig, waaronder de Resident Jonquière, de assistent-residenten van Hengel en Doornik, zoomede de heer Gerkens, ambtenaar op het kantoor voor Inlandsche zaken.

De vergadering werd geleid door den heer Raden Mas Poerjaningrat.

Tweede president was de heer Raden Mas Riogondhoatmodjo, terwijl als secretarissen fungeerden de heeren Raden Sastrowidjojo, translateur en de heer Sidastro.

Te 9 uur 's avonds werd de vergadering geopend.

Van de 73 afdeelingen waren 39 vertegenwoordigd, met het gevolg, dat de samenkomst voortgang kon hebben.

Nadat de 2 eerste onderwerpen van de agenda waren afgehandeld, kwam de vraag ter sprake of Boedi Oetomo zou toetreden tot de politieke con-

centratie, welk onderwerp werd ingeleid door den heer Dwidjosewojo.

Den 25en December 1919 had de Centrale concentratie opgehouden te bestaan en was zij vervangen door de politieke concentratie, waarvan het program uitvoerig door den inleider werd besproken.

Oorspronkelijk lag het in de bedoeling van Boedi Oetomo ten opzichte van de politieke concentratie, eene afwachtende houding aan te nemen, doch de gevoelens in het Hoofdbestuur waren ten dezen aanzien verdeeld.

Deze concentratie stelt zich ten doel zich tegen elke onderdrukking te verzetten en acht de instelling van een parlement voor Indië noodzakelijk.

Boedi Oetomo gaat hiermede wel accoord, doch kon zich niet vereenigen met hare politiek op het stuk van belastingen en enkele vraagstukken, die betrekking hebben op den arbeid.

Ook kon het Hoofdbestuur van Boedi Oetomo niet medegaan met de gedane voorstellen tot oprichting van afdeelingen van de politieke concentratie en het vormen van eene nieuwe fractie in de partij.

Boedi Oetomo stuurt n.l. in parlemetaire richting, terwijl de afdeelingen meer den revolutionnairen kant uitgaan en geheel zelfstandig willen blijven.

Een 12-tal personen kwam in debat en werden door den heer Dwidjosewojo beantwoord, die daarbij verwees naar den gang van zaken op de Filippijnen, alwaar de vrijmaking van het land zonder eenige revolutie had plaats gehad.

De heer Sastrowidjono vestigde de aandacht van het gehoor op zijne meening, dat van de instelling van een Parlement in Ned.-Indië eerst dan sprake kan zijn, wanneer het volk, na voldoende onderwijs te hebben ontvangen, daarvoor rijp is.

De deur daarvoor is reeds geopend, nu er gemeenteraden en andere colleges in het leven zijn geroepen.

Na de pauze had de stemming plaats en besloot men tot de politieke concentratie toe te treden, terwijl het bestuur van Boedi Oetomo gemachtigd werd, om, op den voet van het besprokene, met de concentratie eene overeenkomst aan te gaan.

De vergadering kon zich evenwel niet vereenigen met de verklaring van den heer Dwidjosewojo dat de afdeelingen op revolutie aanstuurden. Het bewijs daarvan was niet geleverd.

De heer Sastrowidjojo behandelde het onderwerp van de instelling der dessaraden en lichtte de door hem aangegeven punten toe. Deze punten waren:

1°. In alle dorpen moeten dessaraden zijn. Residenten en Regentenraden zullen dit hebben te bepalen.

2°. Deze dessaraden zullen moeten bestaan uit één voorzitter en door het volk gekozen leden.

3°. De tegenwoordige dessahoofden worden als voorzitter aangewezen. De latere worden door den Resident gekozen en bezoldigd naar gelang van de grootte der dessa.

4°. Kiesgerechtigden zijn alle mannen en vrouwen boven den leeftijd van 18 jaar en die minstens 3 jaren in het dorp hebben gewoond en daar eigendommen bezitten. Zieken en vroegere veroordeelden komen niet in aanmerking voor kiesgerechtigde.

5°. Het lidmaatschap is, behalve voor de uitgeslotenen, verplichtend.

150 personen kiezen 1 lid.

Het aantal leden van den dessaraad bedraagt minstens 7.

6°. Het lidmaatschap kan ook worden opgedragen aan vreemden, mits zij verkiesbaar zijn en bezittingen in de dessa hebben.

7°. Aan de dessaraden moeten bevoegdheden worden toegekend overeenkomstig de Inlandsche Gemeente-ordonnantie, hoofdstuk 6, regels 2, 3 en 4 en artikel 17.

De dessaraden moeten belastingen kunnen heffen en het recht hebben daarvoor ambtenaren aan te stellen.

8°. De taal, waarin gesproken wordt, zal zijn de taal der dessa.

Na nog eenige aangelegenheden te hebben behandeld, werd de vergadering gesloten. (Neratja 15 Mei 1920).

Partijdigheid van de Europeesche Pers. De heer Abdoel Moeis gaf op verzoek van het Aneta-bureau persberichten over den loop van de zaken tijdens de bekende afdeeling B-zaak van de Sarikat Islam. Het bureau verspreidde die berichten naar alle nieuwsbladen, doch niet naar de Europeesche, omdat ze, zooals in de *Neratja* van 15 Mei 1920 wordt gezegd, kwamen van den heer Abdoel Moeis. Waren diezelfde berichten door een Nederlander verzonden dan zouden ze zeker door de Europeesche pers zijn aangenomen, onverschillig of ze juist of niet juist waren.

Toch moet men niet vergeten dat de Nederlander als verslaggever van inlandsche samenkomsten, de taal dikwijls niet voldoende verstaat en telkens opheldering moet vragen over hetgeen gezegd wordt.

Het is dus niet te verwonderen, als er door zulke verslaggevers onnauwkeurigheden worden begaan.

De *Neratja* beschouwt dit optreden van de Europeesche pers als persoonlijk tegen den heer Abdoel Moeis gericht.

Maar komt het in de praktijk dan niet op de hoedanigheid van de berichten en niet op den persoon van den berichtgever aan, vraagt de schrijver?

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Chineesche politiek. In Noord-China treedt de militaire partij op dit oogenblik op den voorgrond, zegt de schrijver van het hoofdartikel, voorkomende in de *Perniagaän* van 21 April 1920, terwijl de China Press verklaart, dat de eenstemmigheid in het Kabinet te Peking meer en meer zoek raakt.

De Tuchun Chao Ti van de provincie Honan schijnt in de beweging het meest op den voorgrond te treden en daarbij ook wel succes te hebben.

Onder meer zou hij de verplaatsing van de legerafdeeling onder bevel van generaal Wu Kuang Hain uit Honan hebben bevolen en dezen tot legerhoofd van het aan de Yangtze grenzende gebied hebben aangesteld.

Verder heeft hij een bond gevormd onder den naam van den Bond van de acht Tuchuns en bestaande uit de generaals Chang Tso Lin, Sim Lieh Chen, Pao Kwei Ching, Tsao Kun, Li Shan, Cheng Kuang Yuan en Wang Chuan Yuan.

Zoodra deze handeling door de Anfu Club werd vernomen, trad zij als tegenpartij op en eischte het ontslag in den Ministerraad van Generaal Chao Ti als Tuchim van Honan.

De tegenstanders van deze Anfu Club, de generaals Tsa Kun en Chang Tso Lin, steunden den Minister-President, terwijl de partijgenooten van de Anfu Club weigerden in den Ministerraad te verschijnen, met het gevolg dat de minister-president hun kennis gaf dat hij de zaken wel zonder hen zou behandelen. Hij tracht thans tusschenpersonen te vinden, die er naar moeten streven dit geschil bij te leggen.

Bovengenoemde Anfu Club heeft opnieuw eene leening gesloten op de Japansche geldmarkt.

Het bedrag is 20 millioen dollar, waarvoor de inkomsten van den Peking-Hankowspoorweg zouden zijn verbonden.

De Chineesche vereenigingen te Shanghai zijn over deze transactie in het geheel niet te spreken en belegden talrijke protestmeetings, waarop besloten werd aan de vreemde gezanten te Peking kennis te geven van de weigering van het Chineesche volk die leening te aanvaarden, aangezien deze daad buiten bemoeienis van het Chineesche Parlement had plaats gehad.

Van zulke ingrijpende maatregelen kon eerst dan sprake zijn, wanneer de geschillen tusschen Noord- en Zuid-China waren opgelost.

Doch, zegt de *China Press*, deze ligt nog in een ver verschiet.

Het is de bedoeling van de Anfu Club om den Minister-President van het Kabinet te Peking te doen vallen en zelf het Regeeringsgezag in handen te nemen.

Reeds eenige maanden geleden liep het gerucht,

dat de Anfu Club verschillende Tuchuns in de provincies uit hunne functies wilde verwijderen en door militaire leden van de club had doen vervangen.

Voor Honan hadden zij daarvoor aangewezen generaal Wu Kwang Hin, die generaal Chao Ti moest vervangen.

Op het politiek program van de Anfu Club staat de directe regeling van de Shantungzaak met Japan in den zin van de verlangens der Japansche regeering.

De president van de Chineesche Republiek verzet zich er tegen wegens de volksstemming in China en aangezien hij zelf van Shantung afkomstig is.

Bovendien ridiculiseert de Anfu Club den president, hetgeen de afwikkeling der zaak ook al niet bevordert.

De Japansche gezant te Washington, de heer Shidehara, heeft aldaar in eene meeting van de Japan Society over deze Shantungzaak het woord gevoerd.

Het was voor de eerste maal, dat hij, na zijne benoeming, in het openbaar optrad en verklaarde, dat, al maakte het Chineesche volk over deze aangelegenheid ook nog zulk een misbaar, deze zaak toch zou blijven zooals zij was.

De Shantung-affaire was voor Amerika geen aanleiding tot het maken van moeielijkheden met Japan en de Chineesche staatslieden moesten dit onderwerp zelf afwikkelen.

Amerika en Europa begrepen de bedoelingen zeer goed van Japan, dat de open-deur-politiek in toepassing bracht.

Het zal aan de Anfu Club niet gemakkelijk vallen den president-minister van het kabinet te Peking te doen vallen, aangezien de president der Chineesche Republiek hem zijn vertrouwen en steun blijft schenken.

Bovendien is het tijdstip, bij de bestaande verdeeldheid in het kabinet, daarvoor niet gunstig.

Een deel der Ministers staakt den arbeid en vervangers zijn niet zoo gemakkelijk te vinden.

Onmogelijk is evenwel niet, dat de Anfu Club toch later haar doel zal bereiken, want stil zitten doet zij niet.

Op dit oogenblik is het in de provincie Honan, waar vroeger zoo dikwijls onrust heerschte, kalm.

De Tuchun Chao Ti beschikt over eenige militaire macht en zijn broeder, die bekend staat als een energiek, dapper soldaat, heeft het bevel over de troepen.

Voor het geval eerstgenoemde moet wijken en vervangen wordt door een lid van de Anfu Club, staan de Tuchuns in de provincie Yangtsze gereed om hem bij te springen.

Hebben zij daarbij geen succes, dan ligt het in de bedoeling om collectief ontslag uit den dienst te vragen.

Hoe de zaken verder loopen zullen, valt niet te gissen, doch het schijnt wel, dat de bekwaamheid van de leiders te wenschen overlaat.

Li Shun, Tuchun van de provincie Kiangsu, vroeger een der bekwaamste militaire leiders, heeft het vertrouwen verloren.

Zijn moed wordt telkens in verzoeking gebracht en dientengevolge bezorgt hij groote moeielijkheden.

Andere leiders zijn er op dit oogenblik niet.

Voor de leden van de Anfu Club is deze omstandigheid gunstig.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick publiceert in No. 34 de redevoeringen, welke zijn gehouden bij de sluiting van het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia (van 8—15 Mei j.l.). — Verder bespreekt de ir. M. Ypelaar, onder het opschrift „De irrigatie-dag- en nachtregeling in Ned.-Indië", het rapport van de hh. J. van der Marel en Ch. G. Cramer betreffende een algeheele doorvoering van het wadoekstelsel en een daarmede gepaard gaande afschaffing van de zoogenaamde dag- en nachtregeling (waarbij het bevloeiingswater overdag geheel of grootendeels aan de suikerriettuinen, en 's nachts aan de bevolkingsaanplantingen wordt verstrekt).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 34: Korte mededeelingen over suiker, door M. W. Etty. — De productenhandel op Java gedurende het eerste kwartaal van 1920. — De buitenlandsche handel van China. — Kultuurberichten (De grootcultuur in de Bataklanden. — Selectie bij rubber en koffie). — Kleine mededeelingen (De opening van de Indische Technische Hoogeschool te Bandoeng). — Verkeerswezen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

In de rubriek „Personalia" van het vorige Ind. Merc.-Nr. gaf Prof. P. van Romburgh een levensbeschrijving van den hr. P. van Leersum († 4 Aug. te Amsterdam), welke door ons over het hoofd werd gezien bij de vermelding van de inhoudsopgave. Het portret van den hr. v. L. vindt men (als los bijvoegsel) in het Nr. van 25 Juni van het Alg. Landb. Weekbl. v. Ned.-Indië, dat toen een zeer waardeerend artikel bevatte bij het vertrek naar Europa van den zoo onverwacht overledene.

Tijdschrift voor Economische Geographie.

Het Nr. van 15 Aug. bevat een artikel over jutecultuur- en -industrie in Britsch-Indië (naar aanleiding van een overzicht van den consul P. Staal), een vezelplant, waarvan o.a. de in Ned.-Indië bekende en in groote hoeveelheden ingevoerde goeni-zakken worden vervaardigd. — Verder schrijft de heer J. R. J. Ph. Cambier een opstel over de Nederlandsche schrijfwijze van vreemde aardrijkskundige namen, in het bijzonder plaatsnamen. — Onder het hoofd „Economische toestanden in Ned.-Indië in 1919" wordt nog overgenomen hetgeen het jongste jaarverslag van de Nederl. Handelmaatschappij daarover publiceerde.

Het Nederlandsche Zeewezen.

De hr. J. C.. Hale schrijft in het Nr. van 16 dezer een geïllustreerd opstel over de nieuwe havenwerken van Soerabaya, welke hunne voltooiing naderen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 20: Minangkabauers (vervolg), door N. — Indische brieven over „Planters lief en leed". door O. M. A. (vervolg: in de rubber en in de rijst). — De „Indië-Weerbaar"-vergadering te Bandoeng (rede van den heer Engelenberg) (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg: de Sedekah).

Locale Belangen.

De afl. van 1—16 Juni bevat gegevens over het tiende decentralisatiecongres (n.l. openingsrede, uitgesproken door den wd. voorzitter der vereeniging voor Locale Belangen, den hr. J. Gerritsen).

Bibliotheken en Leeszalen in Ned.-Indië.

Als uitgave van de Commissie voor de Volkslectuur in Weltevreden is verschenen een geschrift, getiteld: Een weg tot volksontwikkeling (Openbare bibliotheken en leeszalen). (Indonenische Drukkerij te Weltevreden). De bedoeling van dit boekje is belangstelling opwekken en medewerking inroepen, teneinde met vereende krachten over te gaan tot het oprichten van openbare bibliotheken met leeszalen in Indië. Hetgeen op dit gebied reeds is tot stand gebracht vindt men medegedeeld en afgebeeld op bl. 33—63.

Europeesche cultures in de Bataklanden.

Een buitenlandsch consortorium heeft het plan opgevat om in het Tapanoelische deel van de Bataklanden onder leiding van een bekenden Deli-planter erfpachtsgronden te openen en er groot-cultuur te drijven. Deze plannen ontmoeten echter hevigen tegenstand bij de bevolking, die, onder invloed van socialistische stroomingen, alles wat groot-cultuur is afkeurt en er zich tegen verzet. De Bataks zijn thans voor een groot deel georganiseerd in twee vereenigingen, die één zijn in haat tegen al wat vreemdeling en met name wat vreemde groot-cultuur is. Een Delische cultuur tegen den zin van de bevolking invoeren zal echter zeker aanleiding geven tot oneindige verwikkelingen en de cultuur van stapelproducten haar goeden naam doen verliezen. Men zoeke dus een tusschenweg en trachte de kracht en de bezittingen van de inlanders in hun eigen voordeel als tot algemeen productief belang bij de onderneming te interesseeren. (Men zie uitvoeriger over dit onderwerp het Alg. Landbouwweekblad voor Ned.-Indië, overgenomen in Ind. Merc. van 20 dezer).

Deutsche Wochenzeitung für die Niederlande.

Nr. 32 (van 7 dezer) bevat eene beschouwing van den

hr. E. L. K. Schmülling: ,,Die Arbeiterfrage im Plantagebetrieb ausserhalb Javas.''

Mededeelingen Kina-Proefstation.

Inhoud van No. VII, 1920: A. Verslag omtrent de werkzaamheden van het Gouvernements Kina-Proefstation gedurende 1918—1919. — B. Mijtaantastingen op kina, thee, enz. (vervolg op Mededeeling No. IV), door Dr. M. Kerbosch en Dr. Ch. Bernard (met ill.).

Archief Suikerindustrie in Ned.-Indië.

Afl. 22 van jaarg. 1920 bevat een rapport van Prof. J. J. van Loghem over geneeskundige en hygiënische verzorging op en om suikerfabrieken (zie ook het daarmee verband houdende in afl. 24).

Economisch Statistische Berichten.

In No. 238 schrijft W. D. H. baron van Asbeck over Suriname's toekomst (naar aanleiding der voordracht van den hr. J. S. C. Kasteleyn in het Indisch Genootschap op 26 Maart j.l.). — In No. 240 (met vervolg in 241) een beschouwing van Mr. H. J. Bool, getiteld: De assistenten-regeling voor de Oostkust van Sumatra.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Aug.-afl.: West-Indische tentoonstelling, door J. F. Snelleman. — De zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname, 1738—1816, door H. Weiss (vervolg). — Economische arbeid op St. Eustatius van Gouvernementswege 1903—1918, door G. J. van Grol (slot). — Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba, door Mr. B. de Gaay Fortman. — Uit de pers. — Bibliographie.

Rapport Protestantsche Kerken.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen een zeer omvangrijk ,,Rapport van het Bestuur over de Protestantsche kerken in Ned.-Indië, betreffende de reorganisatie der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië''.

De Aarde en haar Volken.

Het Aug.-Nr. bevat een aardig geschreven en geïllustreerd opstel: Drie dagen door de wildernissen van Suriname, door W. K. M., blijkens den tekst een dame, die haar echtgenoot op een inspectiereis langs de spoorbaan gezelschap hield.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van 5e jaarg. No. 2, Juni 1920: Het wereldvoedseltekort, door J. J. Leys. — De traktor. — Verslag van eene reis naar Demerara ter bestudeering van machinale grondbewerking, door W. Arntz en Ths. Waller. — Onze veestapel, door J. J. Leys. — Van onze naburen (Rijstproductie). — Voor school en huis (Landbouwonderwijs op Indische scholen, enz.). — De nieuwe directeur van den landbouw (E. Snellen), door Red. — Rapport der Studie Commissie van het Suriname Studie-Syndicaat.

Jaaroverzichten koloniale producten.

Als afzonderlijke bijlage van ,,De Indische Mercuur'' van 13 dezer is verschenen (bij J. H. de Bussy te Amsterdam) de bekende publicatie: Jaaroverzichten van den handel in koloniale producten. Het zijn werkelijk belangrijke gegevens, welke betrekking hebben op het jaar 1919 en de volgende producten vermelden: suiker, koffie, thee, tabak, rubber, cacao, specerijen en andere kleine cultures.

Algemeen Landbouwweekblad.

No. 3 van den 5en jaargang bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: ,,Harmsen's vondst'' (ter zake bruine binnenbastziekte), door M. W. Heilbron. — Eenvoudig grondonderzoek, door van Uffelen. — Verslag van de cultuur van looibast leverende boomsoorten in het boschdistrict Bodjonegoro. — Mond- en klauwzeer, door J. F. C. Raabe. — Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen o.a.: Olie van de Lumbang in verf- en vernisindustrie. — Verbetering van den runderstapel. — Het tekort aan ploeg- en slachtvee. — De hr. T. Ottolander gehuldigd.

Het Indische Leven.

In No. 48 een kort stukje over de opening der Technische Hoogeschool te Bandoeng, met een tweetal mooie illustraties.

Indische delfstoffen.

No. 11 der Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen handelt over Magnesiet. (Mineralogie; voorkomen, ook in Ned.-Indië; gebruik; literatuur). Op een kaartje zijn de vindplaatsen in Indië aangegeven, n.l. Zuid-Oost-Celebes en Letti.

Spoorwegpolitiek in Zuid-Sumatra.

Onder het opschrift ,,Eerste Zuid-Sumatra Conferentie. Spoorwegpolitiek in Zuid-Sumatra'' is, bij G. Kolff en Co. te Batavia, een brochure verschenen waarin de schr., de hr. S. Upton, een pleidooi levert ten behoeve van een meer rationeel onderzoek van de betrekkelijke waarde van spoorwegbouw met Benkoelen als uitgangspunt, vergeleken met Lahat als uitgangspunt. Beschouwd van een algemeen (eerder dan van een departementaal) standpunt, komt hem spoorwegbouw van uit Benkoelen meer economisch voor en belooft zulks betere vooruitzichten voor spoedige inkomst en van ontwikkeling in het algemeen.

Geologische onderzoekingen.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen (als Mededeelingen en Rapporten van het Dep. der B. O. W., verschillende onderwerpen No. 1): ,,Geologische onderzoekingen ten behoeve van 's Lands Waterstaat-, gewestelijke- en gemeentewerken in Ned.-Indië, door Dr. G. J. N. Hengeveld. Deel II. 1916-1917''. In dit uitvoerig werk, verduidelijkt door tal van fraaie illustraties en kaarten, vermeldt schr. het geen door hem werd verricht op geologisch gebied ten behoeve van de irrigatie, van bruggen en wegen, van werken in belang van de gezondheid en voor woningbouw, op Java, en ook op Bali en Lombok.

Uitgaven van het Encyclopaedisch Bureau.

Van de ,,Mededeelingen van het Bureau voor de bestuurszaken der buitenvewesten, bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau'' zijn drie afleveringen verschenen, n.l. No. XX—XXII, belangrijke monographieën, waarop we gaarne de aandacht vestigen.

Eerstgenoemd Nr. behandelt het eiland Simaloer (Simeuloeë) en is samengesteld naar gegevens eener militaire memorie van den kapitein Ph. van der Linde (opgemaakt in 1913), aangevuld o.a. door den hr. Edw. Jacobson, die geruimen tijd op Simaloer vertoefde. De indeeling van het werk is als volgt. Eerst wordt een algemeen aardrijkskundig overzicht van het eiland (gelegen op de Westkust van Sumatra) gegeven; het volgende hoofdstuk bevat ethnographische bijzonderheden (waarbij tal van interessante afbeeldingen); het derde en laatste vermeldt de middelen van bestaan (eveneens met platen). Als bijlagen zijn o.a. opgenomen een vrij uitvoerige alfabetische woordenlijst van de talen van Simaloer, naar de gegevens van A. Bosselaer en G. D. E. J. Hotz, bewerkt door D. van Hinloopen Labberton, een beknopt overzicht van den huidigen stand der boschexploitatie op het eiland (door de Vereenigde Indische Bosch-Expl. Maatschappijen) en een literatuur-opgave met alfabetisch register. Bij vergelijking van een tweetal bijgevoegde kaarten, een oude (van ongeveer 1880) en een van lateren tijd, blijkt de groote vermeerdering onzer topografische kennis van het eiland.

Afl. XXI verplaatst ons naar een geheel ander gedeelte van den Indischen Archipel, naar de Schouten- en Padaido-eilanden, liggende ten Noorden van Nieuw Guinea voor de Geelvinkbaai (bestaande uit twee groote eilanden: Biak en Soepiori, waaromheen zich een groot aantal kleinere groepeeren). Het boek is grootendeels werk van den toenmaligen 1en luit.-adj. der inf. W. K. H. Feuilletau de Bruyn, aangevuld door den oud-kapitein A. Meyroos. Het eerste hoofdstuk bevat gegevens over de ligging enz. der eilanden, het tweede is gewijd aan de Papoea-bevolking (a. ethnografie, b. de Biaksche maatschappij, c. Eeredienst, d. verhouding tegenover het gouvernement). In dit hoofdstuk worden zeer belangrijke gegevens verstrekt, o.a. over de Roem serams (jongelingshuizen), over het Manoin-geloof (weerwolven), over totemisme enz. Het laatste hoofdstuk handelt over de middelen van bestaan. Daarna als bijlage een literatuurlijst, een chronologische opgave der bezoeken van Europeanen aan de beschreven eilanden gebracht en aan het slot een tweetal kaarten (een algemeene en een voorloopige geologische). Een aantal zeer interessante foto's verluchten dit belangwekkende geschrift.

Afl. XXII eindelijk bestaat uit een studie van Dr. B. G. Escher over atollen in den Ned. Oost-Indischen Archipel, de riffen in de groep der Toekang Besi-eilanden. In dit geschrift wordt de meening van hen die, tot voor korten tijd, van oordeel waren dat er onvoldoende gronden aanwezig zijn om in den Ned.-Indischen Archipel atollen (of barrière-riffen) te verwachten of aan te wijzen, volkomen weerlegd. De verschijning

[D]ezer studie zal voor Prof. Niermeyer, die het eerst [d]e aandacht vestigde op het voorkomen dezer rifvormingen, een groote voldoening zijn.

The Dutch East Indian Archipelago.

Het Nr. van 30 Juni bevat een aantal korte bijdragen, waarvan we slechts noemen die, getiteld: ,,The British India Committee in Java'' en ,,Relations between Japan and the Netherlands''.

„Hadi Poestaka".

(Saxenburgerstraat 34, Amsterdam).

Gaarne stellen wij onze lezers in kennis met het volgende, dat ons als ,,Prospectus'' werd toegezonden:

> *Lotos en Morgendauw*, door Noto Soeroto. Gedachten voor moeder en kind, geschreven in rythmisch proza; met drie penseelteekeningen van Jodjana en bandversiering van Soerjowinoto. (Prijs: ingenaaid *f* 2.25; gebonden *f* 3.75).

De dichter gaat voort met het geheele menschenleven in overeenstemming met eigen levenservaringen in beeld en zang om te scheppen. Dit bundeltje vormt een volgend stadium in den levensloop.

De dichter is gehuwd en zooals hij vroeger ons voorzong van zijn jeugd-herinneringen in ,,Melati-Knoppen'' en in ,,De Geur van Moeders Haarwrong'', van zijn liefdes-verrukkingen in ,,Fluisteringen'' en van zijn vergezichten op de toekomst van zijn vaderland in ,,Bloeme-Ketenen'', zoo zegt hij nu zijn rijpere gepeinzen als *grihastha* (huisvader) in deze rythmen uit.

Deze zangen zullen ongetwijfeld evenveel belangstelling wekken als de vorige.

Ter perse:

> *Açoka*, drama in vier bedrijven, door G. Gonggrijp.

Een gedeelte der oplage zal verschijnen in geellinnenband met omslagversiering van Soerjowinoto, waarvan het motief is ontleend aan het kapiteel van een Açoka-gedenkzuil.

De prijs zal nader vastgesteld worden.

De groote figuur van Açoka, een der merkwaardigste vorsten van het oude Indië, is door den heer Gonggrijp gekozen tot de hoofdpersoon van een in metrische verzen geschreven tooneelwerk, dat ongetwijfeld in breede kringen de aandacht zal trekken.

De worstelingen, die de ziel van den *tjakrawarti* (heldenkoning) hebben beheerscht, gaan in menig opzicht parallel aan de stroomingen van onzen tijd, zoodat de schrijver gelegenheid had op dichterlijke wijze zijn gedachten over het vraagstuk van oorlog en vrede in dit werk neer te leggen.

Al kan dus dit poëem op geenerlei wijze tendenzwerk voor de pacifistische idee genoemd worden, toch gaf het onderwerp, n.l. de groei van den oorlogsheld tot keizerlijken Boeddhist, den heer Gonggrijp aanleiding in Açoka idealen te beelden, die in dezen tijd veler harten vervullen.

Suriname.

Onder het hoofd ,,Gouverneur Staal terug'', schrijft ,,De Surinamer'' van 18 Juli:

,,De terugkomst van Gouverneur Staal, welke in den beginne ons de schoonste verwachtingen voor de toekomst der kolonie deed koesteren, heeft nu de meest treurige berichten medegebracht.

De meeste leden van het Suriname Studie-Syndicaat in Nederland hebben zich teruggetrokken, zoodat van de grootsche plannen, als uitgedrukt staan in het Rapport van de Studie-Commissie, niets komen zal. Alleen is het benoodigde bedrag van 8 millioen bij elkander gebracht, om eene koffie-onderneming van een 800 H.A. aan te leggen. De onvermoeide pogingen van den Gouverneur om ook nieuwe suikerondernemingen alhier te verkrijgen, stuitten af op het gebrek aan vertrouwen bij de geldschieters. Alleen zal de Nederlandsche Handelmaatschappij de fabrieken van Mariënburg vernieuwen, en de suikercultuur op meer moderne wijze ter hand nemen.

De Nederlandsche Regeering achtte het niet verantwoord op de door de Studie-Commissie voorgestelde wijze een crediet van 50 à 60 millioen in de kolonie te steken, daar de Nederlandsche bevolking reeds zoo zwaar door den belastingdruk wordt getroffen.

De groote landbouw zal echter eenigszins worden geholpen door vermindering van lasten. Voortaan zullen de ondernemingen voor elken arbeider 15 cent per werkdag aan het immigratiefonds te storten hebben als vergoeding voor alle immigratiekosten, welke door het Land zullen gedragen worden.

De dienstreis van den Gouverneur is dus helaas! eene bittere teleurstelling geweest voor Zijne Excellentie. Niet te verwonderen dan ook dat hij zijn ontslag reeds in Nederland aangeboden heeft. Alleen op verzoek van den Minister van Koloniën is Z.Exc. naar Suriname teruggekeerd om eenige aanhangige zaken af te wikkelen.

Met December zal Gouverneur Staal aftreden.

Evenwel mogen wij op een paar lichtpuntjes wijzen.

O.m. zal Paramaribo een soort gemeenteraad krijgen. Ook zullen wij eindelijk ons in een draadlooze mogen verheugen. Het wegenplan van het Bestuur is door de Regeering goedgekeurd, maar alleen inlandsche werkkrachten of die uit andere West-Indische koloniën mogen daartoe gebezigd worden.

Daartegen echter zal de e x p l o i t a t i e van de tramlijn boven Kwakoegron voorloopig worden gestaakt.

De salarisverhooging kan nog niet haar beslag krijgen, daar de dekking der onkosten, welke *f* 1.800.000 (onderwijs medegerekend) bedragen, nog niet verzekerd is.

Een groote ontnuchtering voor allen. Een groote teleurstelling voor Z.Exc. den Gouverneur, die het mogelijke en het onmogelijke gedaan heeft, om de welvaart van Suriname te verzekeren.

Zijn onvermoeide en onversaagde pogingen zijn niet mogen bekroond worden met een verblijdend succes.

Z.Exc. heeft echter den troost, dat hij al het mogelijke gedaan heeft. Waarvoor Suriname hem dankbaar zijn moet.

Wij wenschen Z.Ecx. dan ook van harte het welkom toe, en hopen, dat de weinige maanden, welke van zijn bestuur overblijven, evenwel nog vruchtbaar voor ons land zijn zullen.''

* * *

In het volgende nummer (22 Juli) deelt het blad op verzoek van den Gouverneur mede, dat Z.Exc. niet de verantwoordelijkheid aanvaardt voor de bovenstaande mededeelingen, die niet door den Gouverneur zijn gedaan, noch met zijn weten of voorkennis zijn gepubliceerd.

* * *

De teleurstelling voor de kolonie is zoo groot, dat wij ook hetgeen ,,De West'' dienaangaande schrijft, ter kennis van onze lezers willen brengen:

,,Wat men van terzijde verneemt, laat, helaas, geen twijfel, dat de uitkomsten teleurstellend zijn. Het schijnt, dat kort voor het vertrek van den Gouverneur, de toestand zich plotseling gewijzigd heeft ten nadeele van de kolonie. De voornaamste teleurstelling was wel, dat de leden van het Suikersyndicaat (een zelfstandige afdeeling van het Studiesyndicaat) zich terugtrokken......

Nu de kans op de oprichting van nieuwe suikerondernemingen voorloopig verkeken schijnt, zal de

immigratie niet kunnen voortgaan op de wijze als was voorgesteld. Daarmede vervalt de voornaamste grondslag van het plan, zooals dat was uitgewerkt door de Commissie van het Studie-syndicaat, die een aanvoer bepleitte van honderd duizend immigranten in tien jaren tijds.

Het terugtrekken van het Suiker-syndicaat is natuurlijk een leelijke streep door de rekening, maar behoeft geenszins te beteekenen, dat de kans op verdere ontwikkeling uitgesloten is, zij het ook dat dit voorhands niet zal gaan in zoo snel tempo als men verwacht had. Van zeer groot belang achten wij de medewerking, die de regeering heeft verleend, om den aanvoer van arbeiders niet alleen te bevorderen, maar ook de immigratie-kosten belangrijk te verminderen voor de landbouwondernemingen. Die ondernemingen zullen voortaan hebben te betalen 15 cent per werkdag dien de immigrant levert, waardoor een heel eind wordt tegemoet gekomen aan een der grootste bezwaren totdusverre voor de ontwikkeling van den landbouw. Het staat dan ook vast, dat verschillende bestaande ondernemingen, onder de gewijzigde voorwaarden, tot uitbreiding zullen overgaan, dat de Handel Maatschappij twee millioen bestemd heeft voor de moderniseering van hare suikerplantages Mariënburg en Zoelen, en dat er kans is, dat van de zijde van het Studie-syndicaat voorloopig zal worden begonnen met de stichting van een nieuwe koffie-onderneming in de kolonie. Eenige leden van het syndicaat hebben althans de toezegging gedaan, om bij commissarissen hunner maatschappijen de deelneming aan te bevelen in een op te richten koffieplantage van middelmatige grootte. De waarde van dit laatste schuilt niet zoozeer in de oprichting van die eene onderneming, doch in het feit, dat daardoor de betrokken groot-kapitalisten worden geïnteresseerd in de kolonie.

Er zijn dus ook lichtpunten, die niet over het hoofd moeten worden gezien en die — gevoegd bij de bedrijvigheid, welke op ander gebied wordt ontwikkeld, als de exploitatie van bauxiet, een krachtige uitbreiding van den houtkap, enz. — nog steeds goede kansen opleveren voor een verdere ontwikkeling van Suriname.

Het is wel jammer, dat — wegens het geringe vertier tot dusverre in de streek, die doorsneden wordt door den spoorweg — in overweging schijnt te zijn om den spoorweg in te korten tot Kwakoegron. Eer het echter zoo ver komt, hopen we, dat het gebleken zal zijn, dat in verband met de exploitatie van ijzererts, het in ieder geval wenschelijk is den spoorweg te behouden in het Mindrinettigebied. Het staat vast, dat ijzer-erts van goede kwaliteit in dit gebied voorkomt en de deskundigen hebben goede hoop, dat de aanwezige hoeveelheden een groot-exploitatie zullen rechtvaardigen.

Ook doet het ons genoegen te kunnen mededeelen, dat overeenstemming verkregen is tusschen het gouvernement en de Surinaamsche Bauxite Maatschappij in zake de oprichting te Paramaribo van een station voor draadlooze telegrafie.

Is er dus veel wat teleurstelt, er zijn daarnaast lichtpunten, die op verbetering wijzen."

* * *

Naar hetgeen ons h i e r ter oore is gekomen, zal de teleurstelling nog grooter zijn dan men in de kolonie meent: ook van de koffie-onderneming zou n.l. niets komen. Als dit gerucht juist is zou het in hooge mate te betreuren zijn. Eenmaal zal er een tijd komen, dat de kapitalisten, die nu weinig voelen voor ondernemingen in Suriname, berouw zullen hebben over hunne kortzichtigheid.

* * *

„De West" schrijft:

Professor A. W. Pulle, die meermalen onze kolonie bezocht en een werk in zakformaat over onze flora uitgaf, is per Prins Frederik Hendrik hier gearriveerd. Het doel is voortzetting van het floristisch onderzoek in Suriname, waartoe de heer Pulle eenige reizen naar het binnenland zal ondernemen met d houtvester J. W. Gonggrijp en den directeur v ons Proefstation, dr. G. Stahel. De heer Pulle twee maanden hier vertoeven.

* * *

In de Augustus-aflevering van „De Aarde en h Volken" een geïllustreerd artikel van W. K. „Drie dagen door de Wildernissen van Suriname Zoo heel veel van de wildernis heeft de lieve schr ster op haar spoorreisje heen en terug niet gezi maar toch verklaart ze boudweg, dat het Surinaa sche oerbosch geen dikke stammen heeft.

Een beetje echt vrouwelijk generaliseeren. Zij m maar de verslagen van de 7 expedities naar de binn landen er op na lezen, in het bijzonder het versl van de Saramacca-expeditie, of inlichtingen inw nen bij den houtvester.

Op een dorpje aan het eindpunt van den spoorw maakt de schrijfster kennis met een Boschneg Awitti genaamd en dan vertelt ze: „Awitti's lie ling was een nagenoeg blank negerkind met intell gente oogen, maar het blond haar volkomen neg achtig gekruld. Hij zal een jaar of vier geweest en liep volkomen naakt evenals zijn zesjarig blo zusje. De zwarte vrouw, die aan Awitti deze kinder schonk, was bij hem in groote eere. Zouden onze H landsche mannen ook zoo blij zijn, als hun vrou hen zoo duidelijk bedrogen had?"

Is de schrijfster niet wat heel voorbarig in h verdenking van Awitti's vrouw? Neen, zoo onnoo zijn de boschnegermannen niet. De schrijfster ond zoeke of de vrouw van Awitti of hij zelf misschien ve want is aan de familie van albino's, die Prof. Mar in zijn „West-Indische Skizzen", blz. 62/63 b schrijft. Deze familie woonde op het dorp Otobo aan de Boven-Suriname. De naam Awitti (hij blank) geeft reeds te denken. Wij hebben deze albin familie meermalen, ook te Paramaribo, gezien.

* * *

De heer Ketelaar heeft aan den Minister van K loniën gevraagd:

1. Is het den minister bekend, om welke reden de verhooging van de p e n s i o e n e n v o o r S r i n a m e op slechts twintig procent is vastgesteld terwijl voor Curaçao een verhooging van veertig pr cent aan den Kolonialen Raad is voorgesteld, wel licht nu reeds aangenomen?

Zoo ja, is de minister bereid, deze redenen med te deelen?

2. Is de minister niet van oordeel, dat nu de staat pensioenen en de pensioenen der Oost-Indisch ambtenaren met veertig procent verhoogd zijn, h billijk is, de West-Indische pensioenen met een g lijk bedrag te verhoogen?

3. Zoo ja, is de minister dan bereid, een verhoo ging in dien zin alsnog te bevorderen?

Curaçao.

De wenschelijkheidsbegrooting.

IV.

Reeds 14 Juli verscheen het Eindverslag van de Raad en 20 Juli d.a.v. had de openbare behandeling van het ontwerp plaats, waaraan niet meer dan leden deelnamen. Onder de afwezigen waren de beide rapporteurs en de heeren Gorsira, Mariero en Peus. Het Eindverslag liep over de volgende kwestie: In het 4de district van Curaçao, op Buitenbonk, zou aan eenige pachters van gouvernementsgrond, waar sinds geruimen tijd geen water meer verkrijgbaar was, zijn aangezegd in plaats van hunne grondjes andere aan te vragen; deze pachters zouden dit geweigerd hebben en daarop zou het Gouvernement met twee plantage-eigenaars een contract om water te leveren gesloten hebben à f 15.— per dag voor ieder. Afgezien van de kosten (f 900.— per maand, terwijl de pachtopbrengst op f 150.— per maand geschat werd), achten de aan het woord zijnde leden dit optreden

van het Gouvernement niet zonder bedenking. Zonder te willen treden op het terrein van het uitvoerend gezag vreesden eenige leden, dat het Bestuur ten deze een stap ondernomen heeft, die niet alleen het ontworpen plan tot economische verheffing van den kleinen landbouwer in gevaar brengt — immers tot medewerking onwillige pachters in hun verzet stijft — maar ook zeer bezwarend kan blijken voor de koloniale kas."

Bij monde van den bestuursgemachtigde, den administrateur van financiën, verklaarde het bestuur ietwat ontstemd te zijn, dat sommige leden zich in hun oordeel zoo lichtvaardig door losse en onbewezen geruchten hebben laten leiden." Aan den verslaggever der „Amigoe di Curaçao", waaraan wij dit ontleenen, is zeker een en ander van de weerlegging door dezen hoofdambtenaar ontgaan, want wij lezen in het verslag van diens woorden alleen een bevestiging en aanvulling. De ontruiming van het Buitenbosch was inderdaad voorgenomen. En dan wordt verder gezegd:

„Doch dat kan niet onmiddellijk geschieden. Die menschen hebben zich tegenover het Gouvernement in niets misdragen. Men kan ze dus maar zóó niet oppakken en ergens anders néérzetten. Nu heerscht daar op het oogenblik absoluut gebrek aan drinkwater, terwijl twee plantage-eigenaars weigerden het van hun putten te geven, tenzij tegen een vergoeding van *f* 15.— daags, zoodat het Gouv. wel gedwongen was in te grijpen, wilde het de menschen niet zien omkomen, te meer omdat het toch maar een tijdelijke maatregel is, daar die menschen toch binnenkort zullen verplaatst worden.

Bovendien wordt dat water niet om niet gegeven. Men zal trachten hen daarvoor een kleine vergoeding te laten betalen."

En over een klacht, dat ontruimingsvonnissen niet zouden worden tenuitvoergelegd, heet het:

„Wat de achterstallige huur- en belastingpenningen der domeingronden betreft, grijpt het Bestuur met krachtige hand in. Er is dien menschen reeds aangezegd, dat ze binnen 6 maanden alles moeten afbetaald hebben. Als bewijs daarvoor kan nog dienen, dat o.a. 13 Juli, dus daags vóór dagteekening van het eindverslag, iemand werd uitgezet, die reeds 4 jaar met betaling ten achter was."

Wij hebben een en ander maar eens gespatieerd. De landbouwkundige hield de volgende euphemistische retiospectieve beschouwing:

„Zoo kan men zeggen, dat wat vroeger tot nu toe voor den landbouw door het Gouv. is gedaan, niet zonder nut is geweest, maar wel degelijk ook zijn goede zijde heeft gehad, omdat het een voorbereiding is geweest, en men nu weet, welke fouten vermeden moeten worden voor hetgeen in de toekomst moet geschieden."

Bij amendement zijn de volgende posten verworpen: f 3.480.— tegemoetkoming in de kosten van vervoermiddelen aan bedienaren van den godsdienst; *f* 50.000.— voor verbetering van het houtbedrijf op St. Martin, waarmede bedoeld werd de aankoop van een schoener, niet toe te staan; *f* 3,600.— vergoeding van overtochtskosten van drie verpleegsters van het St. Elizabeths-gasthuis.

Het gouden feest der Dominicaners.

Reeds eenige weken geleden hebben wij op dit feest de aandacht gevestigd. Den 11den Juli l.l. is het in volle luister gevierd. Behalve de kerkelijke plechtigheden heeft er een receptie plaats gehad, waarbij de heer Mr. De la Fry Ellis, lid der feestcommissie, en eenige andere ingezetenen in tegenwoordigheid van den Heer Gouverneur en van een groote schare, woorden van gelukwensch en dank gesproken hebben. De Roomsche schooljeugd heeft een optocht gehouden en 's avonds is er een muziekuitvoering geweest. In Holland is een „Gedenk"boek verschenen, dat alles bevat, „wat er door de R. K. Missie voor het zielenheil en de beschaving van het Katholieke volk in die 50 jaren verricht werd."

Nederland—Venezuela.

Bij het herstel der diplomatieke betrekkingen tusschen ons land en Venezuela zijn de volgende telegrammen gewisseld, die de „Amigoe" vertaalt uit „El Nuevo diario", een te Caracas verschijnend dagblad:

CARACAS, 18 Juli 1920.

Aan Zijn Excellentie den Minister van Buitenlandsche Zaken,
Den Haag.

Ik heb de eer aan Uwe Exc. mede te deelen, dat het Congres den 11den Mei het Protocol heeft goedgekeurd, en maak van deze gelegenheid gebruik om aan Uwe Exc. mijn gelukwenschen en wenschen van de Regeering van Venezuela voor den voorspoed van Holland en het geluk van Hare Majesteit de Koningin aan te bieden.

Het is voor mij een waar genoegen aan Uwe Exc. de verzekering te geven van de sympathieke gevoelens van mijn Gouvernement voor den Heer Engelbracht, den waardigen gedelegeerde van Holland, wiens beleid al onze hoogachting verdiend heeft.

GIL BORGAS,
Minister van Buitenl. Zaken.

DEN HAAG, 2 Juli 1920.

Aan den Minister van Buitenlandsche Zaken van Venezuela,
Caracas.

Zeer aangenaam getroffen door de verzekering uwer wenschen voor Nederland en H.M. de Koningin heb ik de eer Uwe Exc. onzen dank aan te bieden voor deze uwe gelukwenschen. Uwe mededeeling, dat het Congres het Protocol heeft goedgekeurd, heeft mij verblijd en ook ik zal het aan de goedkeuring der Staten Generaal onderwerpen.

Met voldoening nam ik kennis van de waardeerende gevoelens der Regeering van Venezuela voor het optreden van den Heer Engelbracht en het aandeel, dat hij had in het herstellen der vriendschappelijke betrekkingen tusschen onze beide landen.

KARNEBEEK.
Minister van Buitenl. Zaken van Ned.

In verband hiermee plaatsen wij het bericht, dat te Den Haag is aangekomen de heer C. Zumita uit Caracas, belast met een speciale opdracht van de Regeering van Venezuela in verband met het herstel der diplomatieke betrekkingen. Ook is dezer dagen ingediend een wetsontwerp tot goedkeuring van het te dezer zake op Mei l.l. te Caracas gesloten verdrag.

Kleine Berichten.

„La Cruz" dringt aan op overheidsmaatregelen in den geest van de „huurcommissiewet" en de „huuropzeggingswet" in het moederland, om de huurders tegen de huiseigenaren te beschermen.

Volgens de „Amigoe di Curaçao" van 17 Juli l.l. zoekt het openbaar onderwijs in de kolonie thans ook leerkrachten te betrekken uit Suriname voor de eilanden buiten Curaçao. Gevraagd worden blijkens advertentie in het „Gouvernements-Advertentieblad" 3 onderwijzers of onderwijzeressen van den derden rang op salarissen van *f* 1400.— tot *f* 1800.—.

Het A. N. V., groep Antillen, heeft zich tot den kolonialen Raad gewend met verzoek te bepalen, dat de examens voor onderwijzer alleen in het Nederlandsch en niet ook in een vreemde taal kunnen plaats hebben.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een noodkreet uit Siberië.

„Zooeven teruggekeerd uit Siberië, waar ik sinds 1915 werkzaam ben geweest als Zweedsch afgevaardigde van 't Roode Kruis, acht ik 't mijn plicht u mede te deelen, hoe de toestand van de krijgsgevangenen in Siberië op dit oogenblik is," aldus richt Elsa Brandstroem, die in Juli in Zweden is teruggekeerd, zich tot het Internationale Roode Kruiscomité te Génève.

Dan geeft zij een schildering van 't lot der nog ongeveer 200.000 krijgsgevangenen en geïnterneerden, die in een allerellendigst bestaan den dood als verlosser afwachten, en voor wie deze verlossing met groote zekerheid, althans voor 't meerendeel hunner, in den aanstaanden winter te wachten is, als zij er niet tijdig vandaan worden gehaald. Schepen, schepen en nog eens schepen moeten worden gecharterd om hen te redden, zegt zij.

Wie moet hiertoe den stoot geven? De een wachte toch niet op den ander. Volkenbond? Roode Kruis? De regeeringen tot wier land de onschuldige verbannenen behooren? Men wachte niet op 't initiatief van een ander. Men wedijvere in initiatief. De Russische winter komt half October al in 't land. Waar 't hier een daad van groote menschelijkheid, van groote menschenliefde geldt, wachte zelfs de regeering en de natie, welke niet voor eigen landgenooten op te komen heeft, niet met zich een aandeel toe te kennen in dit reddingswerk van twee maal honderdduizend medemenschen. Ook de natiën moeten in initiatief wedijveren. Laat Nederland, zonder uitstel, na een zoo kort mogelijk overleg, twee à drie schepen zenden.

Er zijn bezwaren te overwinnen ja, maar er zijn 200.000 menschen te redden. Nederland heeft al veel gedaan om de ellende in den vreemde te lenigen; ja, maar er zijn 200.000 menschen te redden. Wie pakt aan? Wie roept op? Er zijn 200.000 menschen te redden!

Slecht nieuws over Mesopotamië.

Verontrustende berichten over het hardhandig en wrokuitend optreden van de Arabische bevolking in Mesopotamië tegenover het Britsche bestuur en de Britsche bezettingstroepen. Verontrustend te meer, omdat, ook volgens de opvatting van Engelschen, die de zaken onpartijdig durven bezien, er inderdaad aanleiding tot ontevredenheid bestaat, doch de Britsche regeering, inplaats van dit te erkennen en door wegneming der grieven naar verbetering te streven, de oplossing zoekt in onderdrukken door wapengeweld, waartoe reeds bataljons, al maar meer bataljons, uit Engelsch-Indië naar Mesopotamië opgecommandeerd zijn.

Een van anti-Britsche gezindheid zeker niet verdachte getuige als de Times schreef, dat het volstrekt niet te verwonderen is de Arabieren in opstand te zien komen tegen de wijze waarop de Engelschen in Mesopotamië de uitoefening van hun Volkenbondsmandaat hebben opgevat. Men heeft er een zeer uitgebreide en ingewikkelde administratie ingevoerd, zooals er over 50 jaar nog geen noodig zal wezen. In dat achterlijke land zijn honderden ambtenaren, zoowat de helft van 't bestuurspersoneel in geheel Britsch-Indië. De belastingen zijn veel zwaarder dan in Indië, niettegenstaande 't land al lang verarmd is. Terwijl men 't naar buiten deed voorkomen alsof de bevolking tevreden was, trok men er toch een leger samen zoo sterk als het halve Br.-Indische leger tijdens 't laatste jaar van den oorlog was. Toch bedraagt de bevolking van Mesopotamië niet meer dan 3 millioen zielen, tegenover 300 millioen in Indië. De regeering weet, schrijft de Times verder, blijkbaar maar één middel erop: meer troepen. Het eenige goede middel zou echter zijn een verandering van politiek. De Arabieren wenschen geen ingewikkelde bestuursinrichting. Gaat men op den ingeslagen weg voort, dan zal de begrooting voor dit jaar zeker 100 millioen P. St. aanwijzen alleen voor Perzië en Mesopotamië.

De kritieke dagen, die Engeland zelf tegemoet gaat, zijn voor een deel te wijten aan de geldverspillingen in verafgelegen landen. Met zulk een perspectief voor oogen, wordt het waanzinnig genoemd om een grootsch opgezetten veldtocht tegen de Arabieren te gaan ondernemen.

Een nieuwe koers.

Onder dit opschrift gaven de bladen het bericht van de benoeming van den Indiër lord Sinha tot gouverneur van de provincie Bihar en Orissa in Britsch-Indië. Bij de nieuwe koers, welke Groot Brittannië reeds eerder aan 't voorbereiden was, heeft Sinha al een vooraanstaande rol vervuld. Hij was een der vertegenwoordigers van Britsch-Indië in den Rijksraad, waarin de belangen van het geheele over alle werelddeelen verspreide Britsche rijk besproken werden, met vertegenwoordigers van de kroonkoloniën en Indië. Hij had zitting in de Vredesconferentie. Hij is de eerste Indiër die aan de regeeringstafel te Londen zitting heeft genomen en wel als ondersecretaris voor Indië, welk ambt hij thans nog bekleedt en waarin hij blijkbaar zoo goed voldoet, dat de regeering hem tot lid van den raad van den onderkoning in Indië wenscht te maken, functie, die verbonden is aan de hem nu toegewezen nieuwe waardigheid. Hij was ook het eerste Indische lid van het Hoogerhuis en kort geleden werd hij bovendien benoemd tot „Kings counsel".

De nieuwe koers is geschied in verband met de ... op het Indisch bestuur, aansluitende aan het bekende rapport van Montagu en Shelmford. De tegenwoordige gouverneurs van Bengalen, Madras en Bombay blijven aan, 5 nieuwe zijn benoemd, o.w. lord Sinha; de benoemingen gaan begin 1921 in.

Dit alles heeft voor Nederland thans meer dan gewone beteekenis, omdat ook voor ons koloniaal bestuur een ingrijpend hervormingsrapport aanhangig gemaakt. Bij de beoordeeling en behandeling daarvan verdient hetgeen in en voor Britsch-Indië gedaan wordt volle aandacht.

Wie geneigd mocht zijn uit het feit, dat de ... advocaat Sinha achtereenvolgens voor al de opgesomde ambten in aanmerking is gekomen, de gevolgtrekking te maken, dat hij een eenling is onder zijne landgenooten, zou dwalen. Hij is inderdaad een uitstekende figuur, maar in de Indische beweging, welke zich door de geheele kolonie op krachtige en practische wijze uit, treden velen op den voorgrond, uit welken ... keuze kan worden gedaan, waar aan de Indiers ... ruimer aandeel in het plaatselijk bestuur wordt gedacht.

De eerste Annamiet Fransch rechterlijk ambtenaar.

Wel sterk in tegenstelling met de waardeering, welke deze benoeming ondervindt van een Indiër in een zoo hooge betrekking, waarin hij vele Engelsche ambtenaren tot ondergeschikte zal krijgen, is de woordenvloed, welke losgebarsten is naar aanleiding van de benoeming van den heer Nguyen van Khiet, licencié en droit, geboren Annamiet, genaturaliseerd Franschman, tot juge suppléant te Vinh ... Annam. Juridische, politieke, gevoelsbeschouwingen worden met Fransche welsprekendheid en welbespraaktheid ten beste gegeven. Zijn de Annamieten er allen ... ingenomen, van Fransche zijde is dit geenszins al... meen. Enkele juichen dezen voorlooper naar de gelijkheid der rassen toe! Grooter is 't aantal van hen, ... er een stap naar de revolutie tegen 't Fransche gezag inzien. De bezadigden berusten er in, omdat er ... eenmaal gebrek aan Fransche liefhebbers voor de ... rijkelijk beloonde rechterlijke functiën in de koloniën is, en omdat de benoemde alle waarborgen biedt ... een waardig Fransch rechter te worden, maar zij ... gen erbij, dat het „natuurlijk" verkieselijk zou wezen ... slechts rasechte Franschen als magistraten over ... Annamieten te kunnen benoemen.

Dergelijke ontboezemingen doen te meer zonderling aan, omdat in Frankrijk reeds Annamieten tot de officiersschool van Saint Cyr en tot de politechnische school zijn toegelaten — in dit opzicht heeft Frankrijk 't Nederlandsche voorbeeld gevolgd — waardoor ... opvatting aanvaard is van den Franschman gecommandeerd door den Oosterling. Welk principieel bezwaar er dan bestaat tegen den Annamiet-rechter in Annam is ons niet duidelijk.

Syrië.

De zaken nemen daar den door iedereen, behalve door de Fransche overwinnaars zelf, verwachten loop. Emir Feisal is volstrekt niet als een machteloos ... slagene naar papa Hoesein, koning van Hedzjas, ... gaan, maar hij is op reis naar Europa om zich in Londen te gaan beklagen over de snoode behandeling, ... hij van den Franschen bevelhebber, generaal Gouraud ondervonden heeft. De Arabieren leggen zich ook niet ... gewillig neer bij den door de Franschen geschapen toestand. Het door Gouraud geïnstalleerde ministerie reisde Vrijdag l.l. van Damascus naar Derat. De trein werd bij Kherebet Ghazaley overvallen. De minister-president Droebi pasja en minister Abderhamamjoe... pasja werden vermoord. Er waren meer slachtoffers. Dat is de strijd zooals hij gevoerd zal worden!

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 36. Donderdag 2 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Vierde Congres

van het Indonesisch Verbond van Studeerenden op Maandag 23 en Donderdag 26 Augustus 1920 te Lunteren.

Te midden eener omgeving van heide en dennenbosch, op een kwartier afstand van het Geldersche dorpje Lunteren, nabij Ede, vereenigden zich op bovengenoemde dagen de Congresleden van het Indonesisch Verbond in het z.g. concentratiekamp, het conferentieterrein van den Zendingsstudieraad. Het kamp bestaat uit ettelijke, geheel van hout opgetrokken, verblijven, te zamen een soort van barakkendorp vormende en bestaande uit hoofdgebouw met vergader- en conversatiezaal (o, leelijk woord!), damessalon, besturs- en spreekkamers, eetzaalgebouw, alsmede vier logiesgebouwen met diverse kamers en kamertjes, welker inrichting van het hoogst noodige voorzien en derhalve voldoende is, t.w. bed met toebehooren, waschgerei, spiegel (in welke de aanblik niet ijdel maakte), tafel, stoelen enz. Op het dak van het hoofdgebouw een toren in duodecimo, waarin een klok om den aanvang der lezingen of andere bijeenkomsten en bloc aan te kondigen; dan wel het sein te geven voor ,,verzamelen'' van de somwijlen her en der verspreid zijnde kampeerenden. Rondom dat complex van huizingen, voor zoo ver het oog reikt, de bloeiende paarse heide, de groene dennen, en omhoog, de wit-blauwe (ditmaal met veel wit) luchtenkoepel — kortom, het Zomersche Veluwe-aspect met z'n jaar op jaar wederkeerende bekoorlijkheid.

De Opening van het Congres geschiedde Maandag-

avond 23 Augustus in tegenwoordigheid van den Kroonprins van Djocdjakarta. Vooraf de gemeenschappelijke disch, waaraan ook Z.H. deelnam; een vreedzaam eerste samenzijn van Congressisten en genoodigden, welk samenzijn al aanstonds uitermate bevorderlijk bleek te zijn aan die opgewekte stemming, welke te verwachten was van een gezelschap van meest jeugdige personen, die ook niet één enkel oogenblik langer dan strikt noodig, den breidel dulden van die soort van afgemetenheid, welke, in den aanvang althans, dergelijke bijeenkomsten pleegt te kenmerken.

Aan het einde van den disch een voorproef van de inderdaad uitnemend gebleken organisatie van het

Congres voor het Dagelijksch Bestuur, dat, bij monde van den Voorzitter, Mr. J. M. M. van Asch van Wyck, enkele zeer nuttige wenken en inlichtingen van huishoudelijken aard aangaf; regelen voor den goeden gang van zaken, welke dagelijks aan het einde van de maaltijden afgekondigd werden.

En zoo noodde dan, omstreeks 8 uur, het klokje van gehoorzaamheid op het hoofdgebouw, de aanwezigen tot de eerste lezing in de vergaderzaal. Na een toepasselijk, inleidend speechje van den Voorzitter nam Z.H. de Kroonprins van Djocdja het woord om, in zijn taal, in welgekozen termen, welke door een jeugdig Indonesiër in het Nederlandsch voortreffelijk werden vertolkt, uitdrukking te geven aan de gevoelens, welke Z.H. ten opzichte van het Verbond bezielde, een verheffende uiting tevens voor het welslagen van het Congres.

Onder luiden bijval der vergadering nam Z.H. daarna zijn zetel weder in en besteeg de heer P. A. J. Mooijen, voorzitter van den bond van Nederl.-Ind. Kunstkringen en adviseur der Indische Regeering voor de Balische Kunst, het spreekgestoelte om zijn voordracht te houden over „Hindoekunst, kultuur en Jong-Indië".

Het kan uiteraard de bedoeling niet zijn deze en alle hierop gevolgde lezingen hier in extenso af te drukken; de belangstellende lezer heeft ze, nagenoeg in haar geheel, in de groote dagbladen kunnen volgen. Volstaan moge worden met aan de hand van den Oproepingsbrief voor het Congres de overige behandelde onderwerpen te memoreeren:

Dinsdagmorgen 24 Aug.: „Het wezen van den Chinees" (toegelicht uit de Chineesche litteratuur) door den heer A. G. de Bruin, oud-ambtenaar voor de Chineesche Zaken;

Dinsdagavond: „Relegie en Kultuur", door de heeren R. M. A. Soërjo Poetro, Sim Ki Ay en Ir. A. H. van Assen;

Woensdagmorgen, 25 Aug.: „De Indische Volksraad" door den heer Dr. J. C. Koningsberger, oud-voorzitter van den Volksraad;

Woensdagavond: „Economische minderwaardigheid", door den heer G. Gonggrijp, lector aan d… Handels-Hoogeschool, en

Donderdagmorgen, 26 Aug.: „Straits Settleme… en federatieve regeeringsvorm van de Federat… Malay States", door den heer Mr. A. van de San… Bakhuijzen, vroeger Consul-Generaal te Singapo…

Dat van al deze lezingen moet worden gewa… als van op hoog peil staande gedachte-uitingen, … hem geen verwondering baren, die met de nam… der lezers bekend is; voegen we hieraan toe, dat d… waardeering evenzeer toepasselijk is op de lezi… van Dinsdagavond door 3 congresleden gehoude… die het zware onderwerp „Religie en Kultuur" … ieder op zijne wijze, voor hun rekening hadde… genomen. Ook het debat, waarvan telkens een ru… gebruik gemaakt werd, gaf, over 't algemeen, e… hoogen dunk van de degelijke onderlegdheid, … schranderheid, van den wijsgeerigen zin somtij… dezer jeugdige bondsleden en de nabetrachting… buiten de vergaderzaal gehouden, mogen als be… wijzen strekken voor het doorwerkend practisch … der voordrachten; de buitenstaander kwam onde… den indruk, dat het geestelijk voedsel hier toegedie… tot welzijn strekken moest van hen, die eerlang g… roepen worden tot den arbeid in kringen, waarin hu… invloed domineerend zal zijn en dientengevolge t… heil van Indië en Nederland beide, wijl dit congr… in het teeken stond van objectieve beschouwing d… zaak, van neiging tot willen begrijpen van openlijk… getuigenis van waardeering voor wederzijdsch stan… punt, wars van alle agressiviteit: Tot toenadering…

De middaguren, tusschen ochtend en avondlezing… werden vooral besteed aan sportieve geneugten, he… deze bestonden in wandelingen in de schoone lande… lijke omgeving of in de beoefening van behendig… heidsspelen, maar eerst in het late avonduur, na af… loop der lezing, uitte zich de jeugdige levenslust, al… de wijn, die „ter sponne" uitbarst. Dan werden d… muziekinstrumenten uit hun schuilplaats gehaald e… daverde het in de koele avondlucht van liederen va… hier en van overzee; dan verlustigden zich deze ver… tegenwoordigers der „spes patriae" van de beide halfronden in den oplaaienden gloed van een in alle…

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

Port-Saïd - Kanaal van Suez - Indische Oceaan.

III.

Zondagmorgen, 18 Juli. Port Saïd in zicht: om 7 uur gemeerd op de boeien. Na rapport aan den havendokter, communicatie van den wal met het schip toegelaten en de kooplieden aan boord, met hun struisveeren, halskettingen, snuisterijen, prentbriefkaarten, series postzegels voor verzamelaars, sigaretten, enz., enz. Daartusschen nog goochelaars, geldwisselaars en anderen van minder allooi.

'n Drukte van belang. De meeste passagiers staan echter klaar om naar den wal te gaan om inkoopen te doen, eens weer vasten wal onder de voeten te hebben, zich te amuseeren, maar toch voornamelijk om de vuile boel en de stof van 't kolenladen te ontkomen. 't Promenadedek geheel met zeilen afgesloten, raampjes en deuren der hutten op slot; er heerscht reeds een temperatuur, die de transpiratie aan alle kanten doet uitbreken. 't Wachten is op de officieren van de passencontrôle, die eindelijk om 8 uur verschijnen. Toen de passagiers met gongslag opgetrommeld en bijeengedreven in het rooksalon, waar die operatie vlug van stapel liep. Moesten in Southampton sigaren en alle alcoholhoudende vloeistoffen, zelfs odeurs, worden ingeleverd, hier was deze formaliteit niet noodig.

Met 'n zucht van verlichting de valreep af, waar de passen weer werden ingezien, en in de bootjes. Geen gepingel over den prijs, die wordt aan 't ha… venkantoor geïnd en bedroeg een kwartje pe… persoon. Wel bedelde de veerman onder de vaart om *baksjisch*, maar in de opgeruimde stemming deerde dat niet en voer hij er wel bij. Aan 't passenkantoor wéér passencontrôle, echter geen visitatie; wat toch zou men hier van boord invoeren? Bij den uitgang een bende rumoerige, Arabische gidsen, hun diensten aanbiedende, hun identiteitsplaten en -banden toonende. We hadden tot 1 uur den tijd. Van een tocht naar Kaïro en van daaruit naar de pyramiden kon door den korten tijd van oponthoud geen sprake zijn. Voor de 7e keer door 't Kanaal en nimmer die kans gehad, dat is wel pech!

Ik moest eerst naar de agenten der stoomvaartmaatschappijen „Rotterdamsche Lloyd" en „Nederland", om den gang van het op de leestafels der *housebound* booten ter raadpleging en lezing neerleggen van het Koloniaal Weekblad na te gaan, om er over te kunnen rapporteeren. Toen naar 't postkantoor ter verzending der aangeteekende brieven. Aan boord kon men op zee bij den administrateur en in de brievenbussen z'n brieven posten met Hollandsche postzegels, buitenlandsch tarief; aanteekenen is echter niet mogelijk, dat kan alleen in de havenplaatsen. Telegrafeeren door middel van het Marconistation aan boord per radiogram is bijna steeds mogelijk. Met de huiswaarts varende, ons passeerende booten der beide maatschappijen hadden we telkenmale reeds lang van te voren en nog lang daarna verbinding. Radiobrieven werden echter dan niet toegelaten.

Na afloop der zaken een vehikel gehuurd, 't meeste overeenkomst hebbende met een Soerabayasche „kossong". De *coachman* beweerde geen tarief te hebben, maar een policeman in de buurt deed dat stuk toch te voorschijn komen. Echter voor 2 sh…

[..]ontstoken kampvuur, telkenmale opnieuw gevoed door takkebosschen, die knetterend in den vuurpoel [..]len... totdat, moeder natuur haar rechten deed [..]lden en men, vermoeid naar lichaam en geest, de [..]ersteden opzocht.

En zoo brak dan de Donderdag van scheiden aan en keerde ieder terug naar zijnen of haren kring (er waren ook eenige dames ten congresse ter completeering van een goed geheel), doch niet zoo als men gekomen was, maar rijker aan geest en gemoed in de verzekerdheid, dat dit Congres volkomen had beantwoord aan zijn doel, dat in den Oproepingsbrief van het Dagelijksch Bestuur aldus werd omschreven: „onderlinge kennismaking en onderling verstaan van de verschillende studie-richtingen en rassen."

Het moge den vertegenwoordiger der Vereeniging „Oost en West" geoorloofd zijn te constateeren, dat het 4de Indonesische Congres heeft bijgedragen tot versterking van den band tusschen Oost en West, het doel waarnaar onze Vereeniging streeft.

v. d. B.

Losse Opmerkingen.

XXVI.

Dezer dagen, gedurende een van die heerlijk, malsche, frissche en verkwikkende vaderlandsche Augustus-regenbuitjes...... willende schuilen, schoot mij plotseling te binnen, dat „Oost en West" in de Heulstraat (Den Haag) een thee-salon heeft, achter de Indische tentoonstelling!

Een bezoek aan dit thee-salon zal niemand betreuren, want het draagt een zeer intiem-gezellig karakter en de thee, die er geschonken wordt, is overheerlijk èn... goedkoop. Men kan onmiddellijk van de in den smaak vallende thee een „pak" koopen en medenemen en ik hoorde, dat binnen korten tijd er weer allerlei Indische „manisans" zullen verkrijgbaar zijn; hetgeen door de gebrekkige communicatie tijdens en na den oorlog in de war was geloopen.

Ik schrijf het toe aan onbekendheid met dit gezellige salon, op zoo'n gunstig punt in het centrum der stad gelegen, dat het nog zoo weinig bezocht wordt. Wie er ééns een proef neemt, komt er beslist méér!

Het spreekt vanzelf, dat men bij zoo'n bezoek tevens een kijkje neemt in den winkel „Boeatan", waar men zich bij een groote Kling waant op Pasar Baroe, met dit onderscheid, dat de fraaie kunstvoorwerpen er met eleganten smaak zijn geëtaleerd en hoofdzakelijk producten van Oost- en West-Indische kunstnijverheid en huisvlijt omvatten.

En bovendien met dit aanmerkelijke verschil, dat men hier weet, dat men niet wordt afgezet of bedrogen, maar integendeel beslist minder betaalt dan de meeste dier voorwerpen „momenteel" in Indië kosten in de groote steden.

Dat de bediening èn in de nijverheidsafdeeling èn in het thee-salon aan beschaafde en bekwame handen is toevertrouwd, behoeft wel geen afzonderlijke vermelding.

Een bezoek aan de Heulstraat 19 is werkelijk „loonend".

* * *

In het laatste hier ontvangen nummer van het Orgaan der Nederlandsch-Indische Officiersvereeniging zag ik met instemming een hoofdartikel van den kapitein F. Treffers over hetzelfde onderwerp, dat door mij in No. XXIV dezer Opmerkingen was aangeroerd, n.l. dat het wenschelijk is, dat de actief-dienenden bij hun actie voor lotsverbetering toch vooral niet vergeten, dat zij te eeniger tijd zelf óók tot de gepensionneerden behooren, etc., etc., zoomede de billijkheid van een automatische herziening der pensioenen ,wanneer de tractementen gewijzigd worden.

De slot-alinea's van dat artikel, omvattende een résumé van des schrijvers betoog, citeer ik hier woordelijk:

„Wat is een pensioen?

„Een pensioen is een soort betalingsvorm na afloop van den actieven dienst, voor te min ontvangen in-

6 p. per uur, als daarbij voorgeschreven, deed de man het niet en kon zelfs de politie hem daar niet toe dwingen. Voor 4 shillings per uur en een fooi in 't vooruitzicht was hij genegen en reed daarna ook stipt à l'heure, d.i. een gangetje iets meer dan stap. Nu, 'k had den tijd aan mezelf en kon daardoor zelfs nog beter observeeren. Uit de drukke winkelstraten naar 't strand en 't Casino. Op de barre, blakende strandvlakte tentenkampen voor Australische en Aziatische troepen. Alles uit, alleen tent- en kampwachten aanwezig. In 't Casino een koelen dronk op een luchtig zitje met vergezicht over zee. Toen door 't Arabisch kamp, bij avond zoo fantastisch en schilderachtig, nu vuil, armoedig en vervallen. Voor den bouw der huizen, of liever krotten, wordt en werd druk gebruik gemaakt van pak- en petroleumkisten en platgeslagen petroleumblikken. 't Was als in Ned.-Indië in de achterbuurten der groote steden. De versnaperingen op straat zwart van vliegen. Een trage arm- of waaierzwaai deed soms een zwerm als een rookwolk opvliegen, waarna de vieze beesten hun aanval hervatten.

De huizen van ontucht, met allerlei wijdsche namen in reuzenletters op de muren, in een groep bijeen, als 't ware een afzonderlijke buurt vormende. Enkele verlepte, slaperige vrouwspersonen bij den ingang, mat, schier onverschillig lonkende. Vieze kerels op de trede van 't rijtuig springende, met obscène gebaren en rad gefluister genietingen als der houri's in 't paradijs in 't vooruitzicht stellende, tot een bezoek dier établissementen verlokkende. 'n Vuil, vies gedoe!

De moskee, 'n groot gebouw met minaret in Moorschen stijl. Tegen bezichtiging geen bezwaar. Over de schoenen werden groote sloffen van vezelstof aangeschoven. Slechts enkele geloovigen aanwezig, op matten genield of staande met gekruiste armen hunne devotie verrichtende. 't Inwendige kaal, slechts de preekstoel, hier in 't Westen, en een geheel buiten 't kader vallende Westersche, staande klok het uur aangevende. Zelfs de Koran werd getoond. Maar daarna vroeg de tempelwachter dan ook een shilling per persoon voor z'n moeite.

'n Mager klokgeklep. We naderen de Grieksche kerk. Ook daar een kijkje genomen. Een vrij groote schare reeds aanwezig, de dienst echter nog niet aangevangen.

Gelukkig voor ons, dat de „Engelsche" Zondag, die te Southampton zooveel verveling veroorzaakte, hier, in dit internationale centrum van verkeer, nog niet is ingevoerd. Van meerdere passagiersbooten waren de passagiers aan den wal. 't Was een levendig gedoe en de winkels deden goede zaken. Simon Artz werd als gewoonlijk overstroomd, maar ook hier waren de prijzen belangrijk gestegen. Ik bepaalde me daar dan ook tot het inslaan van wat sigaretten; 'n tropenhoed en wat snuisterijen werden elders gekocht.

Voor de café's en hotels luchtige galerijen met zonneschermen, uitlokkende tot 'n verfrisschenden dronk met 'n aardig kijkje op het straatgewoel. — Jammer, dat allerlei venters, schoenenpoetsers, goochelaars enz., de aandacht afleiden en vervelend opdringerig zijn, hoewel de politie dit zooveel mogelijk tegengaat. Port Said is bijna weer 't Port Said van vroeger. Ook de beruchte obscène foto's en „Fransche" kaartspelen worden weer op slinksche, geheimzinnige wijze aan den man gebracht. De politie treedt anders nog al flink op. 'k Zag verscheiden arrestaties, en hoewel de delinquent met vele gebaren en radde tong z'n onschuld betuigde, onvermurwbaar bleef 't hart van den sbirr, mee ging hij naar 't bureau. Is in den Haag een arrestatie of opbrengen een evenement, dat geheele buurten doet

komsten, welke door een particulier over gelegd worden om hem, nadat hij niet meer werkt, door middel van de rente een inkomen te verzekeren, evenredig aan de vroeger door hem aangewende werkkracht. De staat geeft ons niet een zoodanige betaling, dat wij daar van kunnen sparen om later te rentenieren, doch vergoedt ons dat in den vorm van een pensioen. Het kapitaal wordt dus behouden, de rente als het ware uitgekeerd. Zooals iemand, die veel en lang en hard gewerkt heeft in zijn leven, op zijn ouden dag ook meer gespaard zal kunnen hebben, dan iemand, die maar kort gewerkt heeft, zoo zal iemand, die den staat in een hooger bezoldigde betrekking heeft gediend en dus ook „gewichtiger diensten" heeft bewezen, hooger pensioen moeten genieten, dan iemand, die in lager rang diende. Het pensioen behoort dus in evenredigheid te staan tot het genoten activiteitstractement.

„Overwegende, dat een actie van een vereeniging van actief dienenden uitwerking kan hebben, terwijl van het optreden van gepensionneerden weinig is te verwachten, en wetende, dat het belang van gepensionneerden eens het belang van ons, actieven, zal worden, zou ik willen voorstellen, dat door de N. I. O. V. overwogen werd op welke wijze het euvel hersteld zou kunnen worden, dat de pensioenen bijlange niet voldoen aan den billijken eisch, dat zij steeds in overeenstemming moeten zijn, met den levensstandaard der gepensionneerden. Naar mijn meening is er slechts één afdoend middel en wel dit: het worde als een muur zoo vast gelegd, *dat de pensioenen steeds in een zekere en constante verhouding moeten staan tot de telkens geldende bezoldigingen der overeenkomstige rangen of betrekkingen*. Wijziging der tractementen heeft dus automatisch herziening van het inkomen der gepensionneerden ten gevolge.

Voor militaire tractementen heeft men nooit anders dan noode een vermeerdering van uitgaven toegestaan. Voor militaire pensioenen geschiedt dit natuurlijk niet met grooter gereedheid. Doch wanneer dit beginsel algemeen als grondslag werd aanvaard, zou voor onze pensioenen moeilijk een uitzondering kunnen worden gemaakt. Trouwens de nood dringt niet alleen bij de gepensionneerde militairen. Andere categorieën zullen denk ik met bovenstaand verlangen wel accoord kunnen gaan, en wij zouden bij ons streven ditmaal niet alleen staan.

„Aan de N.I.O.V. de eer het onderwerp te hebben ingeleid.

„Men bedenke: het geldt hier de belangen in een tijd, die vaak moeilijker blijkt, dan die van actieven dienst."

* * *

Het 15 Augustus-nummer van het Tijdschrift voor Ziekenverpleging (het Orgaan van den Ned. Bond voor Ziekenverpleging) bevat op een in het oog vallende plaats een schrijven van zuster A. Bakker, bij de Burgerlijke Geneeskundige Ziekeninrichting te Soerabaja, waarin een boekje wordt opengedaan over de ervaringen van nieuw-uitgezonden zusters bij aankomst in Indië.

Hoewel zij en haar collega (zuster v. d. Waarden) in November 1919 waren aangesteld en in April 1920 naar Indië vertrokken, wist men bij aankomst te Batavia niets van hun aanstelling. Geen enkel stuk was dienaangaande ontvangen, zoodat zij zèlf maar moesten zeggen, hoe en waar zij gewerkt hadden.

Op een salaris van *f* 175 per maand plus *f* 50 huishuur en 10 pCt. toeslag moesten zij bij aankomst op hun standplaats Soerabaja in een pension, het goedkoopste ad *f* 7.50 per dag; ver van 't ziekenhuis en met natuurlijk nog meerdere kosten, zooals wasch, etc., etc.

Voor kamers voor verpleegsters wordt in de Indische ziekenhuizen niet gezorgd (althans in de bestaande niet; bij den nieuwbouw wordt er, meen ik, op gerekend) en wegens de onmogelijkheid om van *f* 175 salaris *f* 7.50 per dag voor pension te betalen, werden beide zusters tijdelijk in het Militair Hospitaal ondergebracht.

Het artikel bevat voorts nog talrijke klachten over interne hospitaal-aangelegenheden en eindigt met een waarschuwing aan de zusters-vakgenooten om zich niet op zoo'n salaris te laten uitzenden.

Omtrent het Inlandsche personeel wordt opge-

uitloopen, zelfs tot volksoploopjes aanleiding geeft, hier keek men er nauwelijks naar en bleef z'n gang gaan.

Naar boord terug, de zeilen van 't promenadedek weer opgerold, de laatste handelaars hun waren inpakkende, trachtende nog een laatste koop af te sluiten tegen de helft à één derde van den eerst gevraagden prijs. 't Gemiddelde zal 't wel goed maken, tenzij zelfs in dien laatsten prijs nog winst zit, hetgeen zou wijzen op een vorige winst van meer dan 100 en 200 pCt.!

Alle geld is welkom, echter liefst Hollandsch, want de wisselaar houdt geen rekening met valuta en koersverschil en stelt de franc op *f* 0.50, de shilling op *f* 0.60, de piaster op *f* 0.12⁵. Men doet dus wel zich in Nederland van te voren te voorzien van wat Fransch zilvergeld, als men van 't koersverschil wil profiteeren.

Na de lunch voeren we 't Kanaal van Suez binnen. 't Zoeklicht en z'n machine waren aangebracht en opgesteld, aan stuur- en bakboord op het dek bij de winches, een paar vletjes, voor 't uitbrengen van de trossen, voor 't geval in 't Kanaal gemeerd moet worden. Een 8-tal groote stoomers liggen reeds hun beurt af te wachten, wij met de mail gaan echter voor. 't Kanaal is belangrijk verbreed en in 't Noordelijk gedeelte gedurende den oorlog van een steenglooiïng en een rijsbedding voorzien. 't Zuidelijk deel moet die operatie nog ondergaan.

Bij de brug te El Kantara, de overgang van den grooten woestijnweg, een groot verlaten kamp, met straten en vakken zich mijlen ver in de woestijn uitstrekkende. De operatiebasis voor de expeditie tegen Palestina! Reuzen hoeveelheden spoorwegmaterieel, motorfietsen, bouwmaterialen, zakken cement, bergen projectielen liggen hier opgestapeld te roesten. De loopgraven langs 't Kanaal waren opgeruimd. Rollen roestend prikkeldraad gaven nog de plaatsen aan, waar ze geweest waren.

De nachtvaart door 't Kanaal en de meren, fantastisch als immer, vooral, zooals nu bij donkeren nacht, zonder maan.

Den volgenden morgen Suez. Alles van boord, dat de groote reis niet verder meemaakt. Om 9 uur de Golf van Suez, met z'n dorre, woeste kusten, en daarna zooveel dagen in de Roode Zee. Kalm, doch de weinige wind van achter en dus smoorwarm. Des morgens koele dranken. Aan 't diner ijs en verder overal, zelfs in de thee, ijs. Dat kenden we in 1890 niet. Brachten we toen onze bultzakken aan dek, hier ging het niet; de ventilator in de hut moest het maar doen, deed dan ook z'n best, maar „warm" was het en bleef het. En 'n half fleschje Boldoot, vroeger *f* 1.—, nu *f* 3.50!

De warmte oefende ook invloed uit op de overigens toch reeds door de laatste wereldgebeurtenissen eenigszins ontwrichte mentaliteit der passagiers. De Ontspannings-Commissie Insulinde, de O. C. I., waarvan ik melding maakte, trad na de aangelegenheid in algemeenen zin geregeld en voor een financiëelen basis gezorgd te hebben, af en droeg haar bevoegdheid over op de sub-commissies voor de verschillende wedstrijden, concoursen, enz. Van centralisatie, decentralisatie, 't voorbeeld van Indië gevolgd. Wat zal 't geven?

We zijn nu in den Indischen Oceaan, met den Z.W. moesson schuin achter. De warmte is dragelijk, maar 't schip rolt door de baren; zoover het oog reikt, witte kopjes. Veel zeezieken, maar over 'n paar dagen Colombo en weer eenige uren vasten wal.

28-7-'20. A. J. G.

(Wordt vervolgd).

merkt, dat het wel heel goede eigenschappen heeft, maar beslist onbetrouwbaar is.

Zuster Bakker had zeker in Indië nog niet gehoord hoe talrijke van haar voorgangsters, na voor Rijks rekening vrije overtocht enz. genoten te hebben, bij aankomst dikwijls onmiddellijk hun contract verbraken en in particulieren dienst overgingen, het Rijk naar zijn duiten latende fluiten!......

Maar zij heeft inderdaad gelijk met haar klachten omtrent verschillende hospitaal-toestanden en omtrent die salarissen.

De Burgerlijke Geneeskundige Dienst heeft zich in de laatste jaren zoo enorm uitgebreid, dat het personeelsvraagstuk en de financieele positie-regelingen daarmede geen gelijken tred hebben gehouden.

Er wordt bij die tak van dienst hard gewerkt, maar het gouvernement moet dan ook medewerken inzake behoorlijke salarissen van het uitgezonden personeel.

Wel zal de B. G. D. het oogenblik zegenen, dat het Inlandsche verplegingspersoneel voldoende sterk en geoefend is om de geimporteerde krachten overbodig te maken; maar zoolang deze nog zoo hoog noodig zijn, is het uitzenden van Europeesche dames-verpleegsters op *f* 175 salaris eenvoudig een onmogelijke toestand, die zich moet wreken in het wegblijven van sollicitanten.

H. J. VERMEER.

Den Haag, 30 Augustus 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Regeering en de suikerindustrie.

Aan de „Java Bode" ontleenen wij o.m.: De Regeering vindt in Indië den strijd, die reeds lang in Europa wordt gestreden. En als steeds worden van beide groepen de verwijten tot haar gericht.

De suikerindustrie en de suikerorganen hebben getracht een geweldige stemming tegen de Regeering te maken wegens haar houding tegenover den P. F. B. en de suikerindustrie. De Regeering heeft op de verwijtingen, tegen haar gericht in de dagbladen en in den Volksraad, geantwoord met een uitvoerige rede, waarin zij de t e k o r t k o m i n g e n van de suikerindustrie in een helder licht plaatste, waarin zij volkomen aantoonde, wat de oorzaak was, dat de P. F. B. zulk een succes kon hebben. De Regeering heeft daarbij meer dan een schrijven aangehaald van residenten, waaruit blijkt, op welk een egoïstisch, voor de rust en orde gevaarlijk standpunt s o m m i g e suikerfabrikanten zich hebben geplaatst.

De heer M u u r l i n g, de Regeeringsgemachtigde, zeide in den Volksraad o.m.:

„Het verwijt van den heer C r a m e r, dat de Regeering te laat ingegrepen heeft, is in strijd met de feiten. De Regeering heeft de werkgevers bij de suikerindustrie niet alleen in het openbaar, maar bij elke mogelijke gelegenheid gewezen op de m o r e e l e v e r p l i c h t i n g tegenover hun werknemers. Deze waarschuwingen werden geheel in den wind geslagen. De Regeering, de noodzaak gevoelend om juiste gegevens te verkrijgen, heeft de suiker-enquête-commissie ingesteld. Tot voorzitter werd benoemd een lid van den Volksraad met voldoenden vrijen tijd, tot lid o.a. Tjokroaminoto. Een jaar is nu verstreken zonder noemenswaardig resultaat, waarom de Regeering nu de zaak in eigen handen heeft genomen door als voorzitter een actief dienend hoofdambtenaar te benoemen en hem een bepaalden termijn te stellen. Dit onderzoek kan tevens leiden tot het verschaffen van bemiddeling, waar verschil van meening mocht bestaan, maar deze bemiddeling is zonder dringende bevoegdheid.

De bevindingen van het onderzoek in algemeenen zin zijn de volgende: Toen het onderzoek werd ingesteld, waren verschillende werkgevers juist overgegaan tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden mede onder den drang van vrees voor de actie der P.F.B. De goeden niet te na gesproken (Koloniale Bank, de Hr. Schmutzer, die toont de door hem verkondigde beginselen in praktijk te brengen, en anderen) hebben de meeste werkgevers sterken aandrang van buiten noodig geacht om tot billijke verbeteringen te komen. De aandrang der Regeering bleek daartoe dikwerf niet sterk gneoeg; het is een niet weg te redeneeren feit, in het credit van den P.F.B., dat verschillende werkgevers eindelijk tot verbetering overgingen. Bij het onderzoek bleek echter, dat lang niet overal in voldoende mate verbeterd was. De houding der werkgevers tegenover de bestuursbemiddeling is zeer verschillend geweest; enkelen bleven weerbarstig, anderen waren uiterst coulant. Op een fabriek was de betaling g e h e e l o n v o l d o e n d e. Door het bestuur uitgeoefende aandrang tot verbetering vond botte afwijzing. Eerst door een staking is de werkgever toen voldoende murw gemaakt om aan de matige wenschen van het bestuur te voldoen. Dit eene voorbeeld zou als uitzonderingsgeval kunnen worden voorgesteld. De Regeering betwijfelt echter of de stemming der werkgevers inderdaad voldoende is veranderd. Vroeger gold het beginsel om den produktieprijs per pikol zoo laag mogelijk te houden; thans is volgens het oordeel van een kopstuk van de industrie dit standpunt verlaten en is ingezien, dat een goede gezindheid van de werknemers onder de bevolking een zeer voorname factor vormt.

De Regeering zou het ten zeerste toejuichen als dit inzicht in alle kringen baan zal hebben gebroken, maar betwijfelt zulks. En wel naar aanleiding van een schrijven van den resident van Djokja dd. 7 Juni l.l. Op een gehouden vergadering van belanghebbenden en de afdeeling van het syndicaat werd het door den resident voorgestelde uniforme arbeidscontract verworpen op grond van de overwegingen, dat het thans niet noodig werd geacht die groote concessies te doen, aangezien reeds vele fabrieken op Java zonder eenige stoornis in hun bedrijf werkten, en de invloed van den P. F. B. en vooral van Soerjopranoto zoodanig aan het tanen was, dat men vermeende er best zonder dergelijke waarborgen te kunnen komen. De resident heeft van de invoering van een dergelijk contract echter niet afgezien; en volgens de laatste berichten is er meer kans, dat de werkgevers het zullen aanvaarden. Een verblijdend bericht dus!

De heer Muurling gelooft, dat uit het voorgaande duidelijk blijkt, dat niet een enkele uitzondering, maar meerdere werkgevers in de suiker niet voldoende doordrongen zijn van hun sociale plicht en slechts zoover gaan in het toestaan van verbeteringen, als zij door omstandigheden gedwongen worden.

Vervolgens zegt de hr. M., dat, daar de Regeering nog niet over de gegevens beschikt, waarop maatregelen tot dwingend wettelijk optreden inzake arbeidsvoorwaarden kunnen worden gegrond, en buitendien het overleg over dergelijke maatregelen tijd kost, bij de gebleken houding van een deel der werkgevers de P. F. B. ongetwijfeld een factor is, die ten goede werkt. Zit aan dien bond ook een kwade zijde? Mr. Hirsch beantwoordt deze vraag stellig bevestigend *), de Regeering heeft in de M. v. A. verklaard nog geen antwoord te kunnen geven.

Mr. Hirsch baseert zich ter verdediging zijner zienswijze op de volgende redeneering: de P. F. B. is aangesloten bij de Vakcentrale, zijn leider Soerjopranoto is ook een kopstuk van de Vakcentrale en het karakter dier Centrale is staatsgevaarlijk, zooals blijkt uit hetgeen van extremistische zijde wordt geschreven over de oprichtingsvergadering.

In deze bewijsschakel zit menige fout. Ten eerste is het zeer twijfelachtig of de bron, waaruit Mr. H. put, wel zuiver is, of het „V r ij e w o o r d" niet meer schrijft, zooals de extremisten de Vakcentrale

*) Zie Soer. Hbl. d.d. 21 Juni, 4e blad „Het Suikersyndicaat in den Volksraad". (Red. K. W.)

willen zien, dan zooals zij is. Kalmer menschen, zooals de heer Cramer, die de oprichtingsvergadering bijwoonde, hebben daaromtrent een ander inzicht. Haar karakter zal voor de Regeering eerst uit haar gedragingen vast te stellen zijn.

Maar gesteld voor het oogenblik, dat Mr. H. juist ziet, is dan aansluiting bij de Vakcentrale ook een bewijs van de revolutionnaire gezindheid der vereeniging. Ook de Inlandsche Onderwijzers Bond is aangesloten bij de Vakcentrale en ter vereeniging vertegenwoordigd door Dwidjo Sewojo, op wiens gelaat klimmende verbazing te lezen was, toen Mr. H. zijn bewijsvoering leverde.

Maar buitendien, waarom uit een zoo troebele bron, als het „Vrije Woord" is, geput, wanneer de P. F. B. uit zijn handelingen kan worden beoordeeld? Deze handelingen, voor zoover der Regeering bekend, geven tot dusver geen recht de P. F. B. tot een revolutionnaire vereeniging te verklaren. Welke ook de gevoelens en intenties van Soerjopranoto mogen zijn — de Regeering spreekt zich daarover niet uit — de handelingen van den P. F. B. geven der Overheid tot nu toe geen aanleiding dien Bond revolutionnaire neigingen aan te wrijven. Ook de Hr. 's J a c o b bleek hiertoe nog niet bereid.

De tot nu toe door den P. F. B. g e s t e l d e e i s c h e n z ij n over het algemeen n i e t o n m a t i g. Verschillende stakingen zijn tegen uitdrukkelijk advies van Soerjopranoto uitgebroken; als voorbeeld noemt de heer M. P o p p o h. De waarschuwing in de M. v. A. aan de leiders, dat zij bij hun propaganda moeten bedenken, dat zij de menschen niet steeds in de hand kunnen houden, was gebaseerd op feiten. Zoo de veel aandacht getrokken hebbende en in den Volksraad ter sprake gebrachte staking op K a l i b a g o r. De arbeidsvoorwaarden daar waren goed, niettemin brak staking uit.

Uitvoerig beschrijft de Hr. M. deze staking, volgens de inlichtingen van den Resident van Banjoemas. De Regeering kan in het daarin geschetste verloop niet anders zien dan een allergewoonst arbeidsconflict.

Uit een schrijven dd. 27 April van een ander Hoofd van Gewest. Bestuur citeert de Hr. M. o.m.:

„Over het algemeen zijn de koelieloonen nog niet evenredig aan de prijzen van de eerste levensbehoeften van den Inlander. Deze prijzen zijn minstens verdubbeld, zoo niet meer, terwijl de inkomsten van den koelie uit zijn arbeidsloonen, ook met inachtneming van de grootste zuinigheid, hem niet in staat stellen zich het noodige te verschaffen voor het levensonderhoud van zijn gezin." „Eerst sedert de laatste maanden begint men de loonen hier en daar tot die hoogte — (een stijging van 50 pCt.) — op te voeren. Men overtuige zich slechts tegen het etensuur in de woning van zoo'n arbeider van hetgeen de pot schaft, om terstond te erkennen, dat het voedsel onvoldoende en vaak minderwaardig is. Het is onder die omstandigheden niet te verwonderen, dat het weerstandsvermogen en de spierkracht en de energie en wilskracht, die daarmede gepaard gaan, belangrijk afnemen bij een groot deel van het Javaansche volk en daar schrijf ik het ook aan toe, dat tegenwoordig over mindere arbeidsprestatie geklaagd wordt om dat de menschen bij taakwerk ook niet voldoende verdienen kunnen."

De toenemende criminaliteit wijst ook op de minder goede economische toestanden, vervolgt de hr. Muurling o.m. Maar gesteld nu eens, dat Mr. Hirsch gelijk heeft, dat Soerjopranoto revolutionnaire doeleinden nastreeft, dan is er toch een afdoend middel hem te ontmaskeren. Voer goede arbeidsvoorwaarden in, vermijd andere geschilpunten te veroorzaken en zie dan wat hij doet. Bij verschillende Hoofden van Gewestelijk Bestuur is het plan gerezen dezen maatstaf bij Soerjopranoto en P. F. B. aan te leggen; zij stuitten echter daarbij op het bezwaar, dat in de weigering van erkenning van den P. F. B. de aanleiding en verontschuldiging liggen van nieuwe conflicten. De toetssteen is aldus onbruikbaar gemaakt door het Suikersyndicaat zelf.

Wanneer dit nu eens verder de politiek aan de Regeering overliet; tot nu toe is de suiker op dit haar vreemde gebied niet gelukkig geweest. De Regeeringsorganen onderhandelen met de V. S. T. P., waaraan Semaoen en Bergsma voormannen zijn, waarom zou de suiker niet met den P. F. B. en Soerjopranoto kunnen spreken als zulks noodig is?

Mr. Hirsch ziet in deze vergelijking eenig verschil; hij wijst er namelijk op, dat de Regeering de macht heeft op een gegeven oogenblik te zeggen: tot hiertoe en niet verder! Maar dezelfde macht heeft ook de Regeering ten opzichte van Soerjopranoto. De Regeering erkende reeds dat de suikerindustrie een zoo belangrijke factor in het economische leven van Java vormt, dat zij verplicht is ontwrichting daarvan te voorkomen. Waar de werkgever door veronachtzaming van zijn sociale plicht dreigt deze ontwrichting te bewerken, is de Regeering bereid op te treden. Is er nu eenigerlei aanleiding te onderstellen, dat zij dit n i e t zou doen als het gevaar van de andere zijde dreigde? vraagt de Hr. Muurling ten slotte.

Verkiesbaarheid tot Volksraadslid.

Naar het „Bat. Hbld." van betrouwbare zijde wordt medegedeeld, had de landvoogd het voornemen den heer J. G. B o o n, hoofdredacteur van het „Soer. Hbl." te benoemen tot Volksraadslid. De Alg. Secretaris wees er den landvoogd op, dat de heer Boon tot gevangenisstraf veroordeeld was geweest en daarom ingevolge de wet niet tot Volksraadslid mocht worden benoemd.

Het is deze vicieuse wetsbepaling, waarop het „Bat. Hbld." nu de aandacht wil vestigen en welke ook naar het inzien van de „Sum. Post" en andere bladen niet spoedig genoeg kan worden ingetrokken.

De overweging van den landvoogd was, dat e l k e staatkundige partij gelegenheid moet krijgen zich in den Volksraad vrijelijk te uiten. Op de kiezers rust de plicht hiervoor te zorgen. Schieten zij hierin te kort, dan ligt het op den weg van den landvoogd, die algemeene vertegenwoordiging te bewerkstelligen door middel van zijn benoemingsrecht.

Deze liberale opvatting van den landvoogd komt het „Bat. Hbld." voor alleszins juist te zijn. A l l e staatkundige partijen moeten, zoo veel mogelijk naar hare numerieke onderlinge verhouding, in den Volksraad vertegenwoordigd zijn, en daarom zou de benoeming van den heer Boon a l s c o n s e r v a t i e f een zeer gelukkige zijn geweest.

De heer Boon onderging gevangenisstraf, omdat in het door hem geredigeerde „Soer. Hbl." een schepenbeweging was gepubliceerd in de dagen, dat zulk een publicatie als bijzonder staatsgevaarlijk werd beschouwd.

Om deze reden mag hij nu geen zitting nemen in den Volksraad, waarin hij naar de volkomen juiste opvatting van den landvoogd zitting behoort te hebben. De Indische strafwet laat het toe, onze Volksraads-ordonnantie in het onderwerpelijke geval precies op dezelfde leest als de Nederlandsche grondwet te schoeien.

Dat er dan zoo spoedig mogelijk op dezelfde leest geschoeid worde! besluit het blad. Het schoeisel, waarop Insulinde nu loopen moet, wringt en belemmert haren gang waarlijk al genoeg. Het is onverstandig dien gang onnoodig meer te belemmeren.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Inlanders en de Gemeenteraad. Het Indo-Europeesch Verbond, dat er geen prijs op stelt zich met het Inlandsch element in Ned.-Indië te verbinden en zich ook van de vereeniging „Insulinde" of de „Nationale Indische Partij" heeft afgescheiden, schreef onlangs in een van zijne schrifturen de navolgende zinnen:

„Aangezien ons streven zeer intiem de Gemeen-
„teraadsbelangen raakt, moeten wij ons voor den
„Raad gaan interesseeren.

„Geen enkel lid van de afdeeling Batavia mag in

„de kiezerslijst ontbreken.

„Wij kunnen en zullen een macht vormen in deze „Gemeente, waarmede rekening zal moeten worden „gehouden.

„Wanneer wij eendrachtig samengaan, zal er een „tijd komen, dat de Gemeenteraad door ons zal wor- „den gevormd."

Het lezen dezer zinnen gaf M. Z. aanleiding tot ernstige overdenking, welke hij aan de redactie van „Neratja" heeft medegedeeld en die daarin aanleiding heeft gevonden haar als hoofdartikel te plaatsen in het nummer van 17 Mei 1920. Daaraan is het navolgende ontleend:

Het is zeer gemakkelijk, zegt de schrijver, voor het bestuur van het Indo-Europeesch Verbond, om zulk een taal te voeren, waar alle leden van de vereeniging zijn opgenomen in de kiezerslijsten, doch voor het inlandsch element is zoo iets nog niet mogelijk, in aanmerking genomen de omstandigheid, dat slechts enkele intellectueele Inlanders als kiezer voor den Gemeenteraad worden toegelaten.

En de Regeering ziet dit met een zeker welgevallen aan.

Er loopen evenwel geruchten, dat de herzieningscommissie het verzoek zal doen om het aantal Inlandsche kiezers uit te breiden, doch veel verwachting heeft de schrijver van dat streven niet.

In elk geval zal daarmede wel geruimen tijd zijn gemoeid, want de behandeling der Indische zaken is gewoonlijk als volgt:

van Batavia naar Buitenzorg;
van Buitenzorg naar Batavia;
van Batavia naar Buitenzorg;
van Buitenzorg naar den Haag;
van Koloniën naar de IIde Kamer S. G.;
van de IIde Kamer S. G. naar Koloniën;
van Koloniën naar de Ie Kamer S. G.;
van de Ie Kamer S. G. naar Koloniën;
van Koloniën naar H. M. de Koningin;
van H. M. de Koningin naar Koloniën;
en van Koloniën naar Buitenzorg, waar dan verder het geschikte oogenblik voor de verdere behandeling der zaak moet worden afgewacht.

Volgens ontvangen inlichtingen waren voor het jaar 1920 slechts 200 inlanders op de kiezerslijsten voor den Gemeenteraad gebracht. Dat wijst, volgens schrijver, op het feit, dat men bij gezaghebbenden van meening is, dat de eigenschappen van het Inlandsche volk nog niet van dien aard zijn, dat daaraan nu reeds geheel zelfbestuur kan worden toegekend en dat het dus voorloopig althans een ondergeschikte rol zal moeten spelen.

Het is wel te betreuren, dat er bij de 200 kiesgerechtigde inlanders niet altijd die belangstelling voor de algemeene zaak bestaat, welke wenschelijk en noodzakelijk is.

Door schrijver verzocht zijnde verschillende onderwerpen te komen bespreken, gaven slechts 2 daaraan gevolg. Anderen verklaarden, dat zij alleen zouden komen, wanneer zij door een auto werden afgehaald.

Weder anderen gaven te kennen, dat de algemeene zaak hunne belangstelling niet meer had, omdat hunne brieven niet meer werden beantwoord.

Het spreekt van zelf, dat als van Inlandsche zijde zoo weinig belangstelling voor het kiesrecht aan den dag wordt gelegd, dit door de tegenpartij (reactionnaire partij) gretig zal worden aangegrepen om als wapen te dienen voor hare bewering, dat het tijdstip voor de uitbreiding van het kiesrecht voor Inlanders nog niet is aangebroken en dat de Inlander voorshands nog maar moet blijven een kwart-mensch.

Ook is die geringe belangstelling schadelijk voor het geval er een streven bij hooger autoriteit zou bestaan om eventueel algemeen kiesrecht toe te staan en aan Ned.-Indië een Parlement te schenken.

In Nederland zegt men dat de volksvertegenwoordiging moet worden gedragen door het volk.

De bedoeling daarvan is, dat het volk zijne vertegenwoordigers zal eeren en controle op hen zal uitoefenen, ter voorkoming dat zij te veel het eigenbelang zullen dienen.

Willen wij zelfbestuur uitoefenen, dan zullen wij dat moeten leeren om gereed te zijn tegen den tijd, dat een Parlement in het leven wordt geroepen.

De Volksraad en de Gemeenteraad geven daartoe de gelegenheid.

De nieuwe Regent van Toeban (Rembang). Bij gouvernementsbesluit van 12 Mei 1920 is tot Regent van Toeban benoemd de heer Raden Pringgodigdo, Patih aldaar. Hij is een bloedverwant van wijlen den Regent Toemenggoeng Pringgowinoto, die in de maand October van het vorige jaar overleed.

De nieuw benoemde Regent is afkomstig uit Kediri en zoon van Raden Pringgokoesoema, gewezen djaksa bij den landraad te Ngandjoek.

Raden Pringgodigdo is een afstammeling van wijlen Raden Kartodigdo, die destijds met de Nederlandsche strijdmacht tegen de Padris ter Westkust van Sumatra ten strijde trok en als belooning daarvoor den titel van luitenant ontving.

Verder is hij een kleinzoon van wijlen den Patih van Blitar, van wien 3 zonen en 2 kleinkinderen als Regenten werden geplaatst.

De Raden Ajoe van den nieuwbenoemden Regent is de oudste dochter van den tegenwoordigen Patih van Rembang Raden Pandji Notomidjojo.

In het jaar 1895 slaagde Raden Pringgodigdo voor het eindexamen van de hoofdenschool te Probolinggo, werd daarna schrijver in het district Toeban, vervolgens mantri politie te Lasem, daarna assistent-wedono te Soember, alwaar hij eene tevredenheidsbetuiging ontving wegens zijne bemoeienissen ter bestrijding van de cholera.

Na 11 jaren dienst werd hij benoemd tot wedono van de afdeeling Bodjonegoro, waarop in October 1915 de aanstelling tot Patih van Toeban volgde.

Moge zijn bestuur strekken tot heil van de Inlandsche bevolking.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Nogmaals het onderwijs in de Engelsche taal op de Chineesche scholen van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging. Werd in het Koloniaal Weekblad van 12 Augustus 1920 reeds het een en ander medegedeeld over de bestaande deining in de Chineesche Gemeente, ter zake van de verandering, welke door het bestuur van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging werd gebracht in het onderwijs in de Engelsche taal op de scholen dier Vereeniging, in het bijblad van de *Perniagaän* van 21 April 1920 worden met betrekking tot dit onderwerp eenige aanvullende gegevens verstrekt, waaraan het volgende is ontleend.

De ontstemming bij de leeraren in de Mandarijnsche taal op die scholen is ontstaan doordien zij zich als achtergesteld gevoelden, sedert het bestuur van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging meer belangstelling toonde voor de Engelsche taal dan voor de Chineesche taal en een Amerikaan als leeraar aanstelde.

In dat feit vonden zij voldoende aanleiding om de collega's te inspireeren en hen te bewegen ontslag uit hunne betrekking te vragen.

De Redactie van de *Sin Po* greep die gelegenheid aan om de tolk te zijn der grieven van de Chineesche leeraren en het beleid van het bestuur van de Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging in kwaden zin te critiseeren.

Een deel van de leeraren werd gedwongen eene verklaring te teekenen, waarbij zij ontslag vroegen uit de betrekking en welke later weer moest worden ingetrokken uit vrees voor de gevolgen.

Zij, die volhardden bij hun verzoek, traden 1 April 1920 af, doch de anderen konden hunne functiën blijven vervullen.

De werklooze leeraren stookten nu de scholieren op tegen de Vereeniging en verspreidden daarover allerlei leugenachtige berichten, in de hoop dat zij de scholen zouden verlaten.

Dit is niet gelukt, omdat zoowel de leerlingen als de ouders inzagen dat de door het bestuur der Vereeniging aangebrachte verandering in het Engelsche taalonderwijs in het belang werd gedaan van de ontwikkeling der Chineesche jeugd.

Doch de leeraren bleven allerhande slechte geruchten verspreiden en verklaarden aan het publiek, dat het bestuur der Vereeniging het geheele beheer van de school had overgedragen aan Amerikaansche leeraren van de Methodistische Missie, met het doel de leerlingen tot het Christendom te bekeeren en dat het benutten van de werkkrachten van Christen leeraren op de Chineesche scholen niet te pas kwam.

Nu wisten de ouders der leerlingen en ook het Chineesche publiek zeer goed, dat de Amerikaansche Christen leeraren reeds verscheidene jaren op de Chineesche scholen werkzaam waren om onderwijs te geven in de Engelsche taal.

Hunne bezoldiging wordt voor de helft betaald uit de kas der Tjong Hoa Hwee Kwan Vereeniging en de andere helft door de Methodistische Missie. Deze toestand bestaat, omdat de geheele bezoldiging op rekening van de Vereeniging te groote eischen zou stellen aan hare kas.

Deze Methodistische Missie, zegt de schrijver, verleent die hulp om den leerlingen gelegenheid te geven de Engelsche taal te leeren, doch niet met het doel om propaganda te maken voor het Christelijk Geloof.

In de ter zake tusschen beide partijen gesloten overeenkomst is o.m. bepaald, dat geen Bijbel of boeken van bepaalde Christelijke richting op de scholen mogen worden gebruikt.

De Redactie van de *Sin Po* deed derhalve beslist verkeerd om zich in deze aangelegenheid partij te stellen. Zij leed dientengevolge door eigen schuld een échec.

De afgevaardigden der Chineezen in Ned.-Indië in China. In hetzelfde nummer van de *Perniagaän* wordt melding gemaakt van een in de Straits Times voorkomend bericht, dat de afgevaardigden van de Chineezen in Ned.-Indië, die op dit oogenblik in China verblijf houden, door den President der Chineesche Republiek in audiëntie zijn ontvangen.

Het doel der zending was aan de Chineesche Regeering te verzoeken het daarheen te leiden, dat de op 30 Maart 1919 tusschen Nederland en China gesloten overeenkomst zou worden verbroken.

Zooals bekend, bestaat de commissie uit de navolgende personen:

Him Lie (Soerabaya), Han Hie Kie (Semarang) en Oeij Soan Yoe (Batavia), die daartoe door de gezamenlijke Chineezen in Ned.-Indië zijn aangewezen en van behoorlijke schriftelijke machtigingen zijn voorzien.

De heer Lauw Tieng Bie van Weltevreden in Amerika. In het Tijdschrift *The Punch* van 8 Januari 1920 wordt, volgens de *Perniagaän* van 22 April d.a.v., medegedeeld, dat in het Waldorf-Astoria Hotel te New York een maaltijd is gegeven, waaraan de leiders en de agenten van de Autofabriek Chelmers deelnamen.

Verder zaten aan tafel de heer Lauw Tieng Bie, Chef van de U. M. I. A. te Weltevreden en van de Soekaboemische Snelpersdrukkerij te Soekaboemi, alsmede de heeren van de Pers.

De *New York Times* wijdde aan de komst van den heer LauwTieng Bie ¼ kolom druks, waarin o.m. vermeld wordt, dat hij op verzoek van de aanwezigen aan tafel het woord heeft gevoerd en toen de gelegenheid gehad heeft te zeggen, hoe weinig de Amerikanen met de toestanden op Java bekend waren, daarbij eenige voorbeelden van onkunde aanhalende. Sommigen toch meenden dat Java bij Japan lag, terwijl anderen meenden dat daarmede Zuid-Amerika werd bedoeld.

Vervolgens gaf hij eene uiteenzetting van de verschillende cultures op Java ,meer in het bijzonder van de koffie, welk product in Amerika een zeer gewild handelsartikel is.

Deze rede, welke door een 500-tal personen werd aangehoord, werd met handgeklap begroet.

Met betrekking tot de Chelmers autofabrieken kan hier nog worden bekend gesteld, dat in de laatste vier jaren jaarlijks 2000 auto's op Java werden

aangevoerd, behalve nog de andere merken, als Fords, die „Cheap Henry" worden genoemd.

Dit zijn prachtige resultaten, zegt de berichtgever.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Statistieken over rubber, koffie en thee.

Als uitgave van de „Handelsvereeniging te Medan" is verschenen eene „Opgave omtrent aanplant, produceerenden aanplant, oogst en verscheping van rubber, koffie en thee der ondernemingen in het Gouv. Oostkust van Sumatra, in de Afd. Oostkust van Atjeh en in de Residentie Tapanoeli, gedurende de maanden Juli t/m en met Dec. 1919".

Verslag Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat.

De aandacht zij gevestigd op het belangrijke elfde jaarverslag (loopende over het jaar 1919) van het Nederlandsch-Indisch Landbouw Syndicaat. Het wordt voorafgegaan door een fraai portret van den hr. Ottolander, wiens groote verdiensten ten opzichte van den landbouw en de cultures in het algemeen en van het Syndicaat in het bijzonder, in enkele woorden worden herdacht.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 21: Minangkabauers (vervolg), door N. — S. A. Reitsma, de eerste burgemeester van Bandoeng (met portret), door N. — Indische brieven over „Planters lief en leed", door O. M. A. (slot: In de suiker en de tabak). — Om de kruidnagelen, door W. Bredée. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt. (Vervolg van de Sedekah's).

Gedenkboek Dominikaner Missie op Curacao.

Door den schrijver der rubriek „Curaçao" in dit weekblad, werd reeds eenige malen de aandacht gevestigd op het gouden jubileum der Dominikaners op Curaçao, dat met groote luister aldaar is gevierd. Het fraai uitgevoerde gedenkboek, dat hier te lande is uitgekomen (bij de N. V. Centrale Drukkerij te Nijmegen), is getiteld: „Gouden jubileum der Dominikaner Missie op Curaçao W .I. 1870—1920. Ter dankbare herinnering door eenige missionarissen bewerkt". Behalve inleiding enz. bevat dit boek een beknopt historisch overzicht van de Missie vóór 1870 en daarna een uitvoerige beschrijving van hetgeen na dien tijd door de Dominikaners is verricht, niet alleen wat parochiezorgen betreft, maar vooral ook op het gebied van onderwijs, liefdadigheid en sociaal werk. Fraaie illustraties, portretten en eenige kaartjes verluchten den tekst.

Toeristenverkeer in Nederlandsch-Indië.

De vereeniging Toeristenverkeer in den Nederlandsch-Indischen Archipel heeft haar verslag over 1919 gepubliceerd. Gedurende het verslagjaar is het vreemdelingenverkeer in geringe mate toegenomen. Ook uit Nederland kwamen verscheidene pleizierreizigers naar Indië, ten einde kennis te maken met de Nederlandsche bezittingen in het verre Oosten. Het totaal aantal toeristen bedroeg in 1919 2323, tegenover bijv. 1511 in 1918, 742 in 1917, doch 5579 in 1913. Na de beëindiging van den oorlog werd de reclamecampagne wederom met kracht ter hand genomen. Gedurende het verslagjaar werden de volgende reclames gratis verspreid: 4300 Come to Java, 125 Reclameplaten, 2100 Tourist time tables for the railways, 3500 Plans of Batavia, 1800 Plans of Soerabaya, 890 Gidsen Oost- en West-Java, Padang, enz., 659 wandelkaarten van verschillende plaatsen, 3000 portefeuilles voor het tijdschrift, 21.000 ex. Picturesque Netherland East Indies.

Lezing over den arbeid der Evang. Broedergemeente.

Als uitgave der groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond is verschenen (bij H. B. Heyde te Paramaribo) den tekst eener door den hr. S. Beck op 10 Juni voor de leden van genoemde groep gehouden voordracht, getiteld: Uit den maatschappelijken arbeid van de Zending der Evangelische Broedergemeente in Suriname, in 't bijzonder met betrekking tot de opvoeding van de mannelijke rijpere jeugd.

Zendingstijdschrift „De Opwekker".

Het eerst thans door ons ontvangen Mei-Nr. bevat o.m. een drietal levensbeschrijvingen, waarop alsnog de aandacht wordt gevestigd: n.l. 1. Een jubileum 1880 A. de Haan 1920 (met portret). — 2. In memoriam Jacobus Henricus Meerwaldt, 1854—1920. — 3. In memoriam Izaak Engelbert de Vries, Hulpprediker te Mokdale (Rotti).

In de Juli-afl. o.a. de volgende bijdragen: In memoriam Arend van As, 1886—1920, door J. v. d. W. — De Islam, zijn waarde en onwaarde, door Ds. E. M.

Zwemer. — Indië en het Evangelie. — De Ned. Herv. Kerk en de Zendelingen.

De Indische Mercuur.

Van den inhoud van No. 35 wordt slechts genoemd een bespreking van het nieuwe jaarboek van Ned.-Indië, door Dr. J. C. Koningsberger en een overzicht van het jaarverslag over 1919 der Malangsche Landbouwvereeniging. — Een los bijvoegsel bevat de belangrijke lezing van den oud-minister Prof. M. W. F. Treub over den economischen toestand in Nederland en Koloniën, gehouden in het vorig jaar, ter gelegenheid van de Nederlandsche Week te Stockholm.

Teysmannia.

Inhoud van afl. 4, jaarg. 31: De zonnebloem (Helianthus), door H. J. Wigman Jr. (met ill.). — Derris (een plant waarvan de wortels een bijzonder werkzaam vischvergif leveren) als insecticide, door Dr. C. J. J. van Hall. — Sierheesters, door J. J. Smith. — Mogelijkheden op nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Ned.-Indië (Santal-olie — Sereh-oliën), door Dr. A. W. K. de Jong. — Sprokkelingen op landbouwgebied (Schadelijke insecten in Britsch-Indië. — Oorlogsgassen als middel om plagen te verdelgen. — Wat men met verbeterde kultuurmethoden bereiken kan).

Holland's Import and Export Trader.

In het Nr. van 23 Aug. een korte, geïllustreerde bijdrage over de „Oil palm plantations in the Netherlands East Indies". — Verder: Rice growing on a large scale in the Netherlands Indies. — The coal supply of the Netherlands East Indies. — The production of balata in Surinam.

Mededeeling Dep. van Landbouw in Suriname.

Mededeeling No. 16 handelt over „bestrijding van den cacaothrips door bespuiting met kalkmelk", samengesteld door den entomoloog A. Reyne.

Handelsberichten.

No. 702 bevat gegevens over de Lematang-kolenvelden, ontleend aan de verhandeling over dat onderwerp, welke onlangs als No. 10 der verslagen en mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen is verschenen. — In hetzelfde Nr. wordt nog medegedeeld, dat in het 15 Augustus-Nr. van „Export" (Organ des Centralvereins für Handelsgeographie u.s.w.) eenige gegevens zijn opgenomen betreffende Nederlandsch-Indië als handelsland.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der Juni-afl.: Indische militaire strafwetgeving. Het wetboek van militair strafrecht en het reglement van krijgstucht (vervolg), door Mr. P. A. F. Blom. — De veldtocht in Duitsch Oost-Afrika, door A. M. W. van Renesse. — Het voorontwerp op het invoeren van dienstplicht onder de Inlanders en met dezen gelijkgestelden in den Volksraad (vervolg). — Marechaussée, door F. P. A. van Gheel Gildemeester. — Het seinen met spiegel, door F. E. Thomson. — Eenige mededeelingen omtrent het Duitsche vliegwezen gedurende den oorlog.

De Ingenieur.

Gaf het Nr. van 21 Aug. van de Ingenieur een kort bericht over de opening van de Indische Technische Hoogeschool te Bandoeng, het daaropvolgend Nr. 35 bevat in extenso de daarbij gehouden redevoeringen door den ir. R. A. van Sandick en Prof. ir. J. Klopper. — Verder bevat genoemd Nr. onder het opschrift „Luchtverkeerdienst voor Ned.-Indië" een overzicht van de plannen inzake de oprichting van een luchtverkeerdienst voor algemeene en commercieele doeleinden in Ned.-Indië, met concessie en steun van het Gouvernement en deelneming van het Ned.-Indische kapitaal. Deze plannen zijn in een den 18en Juni gehouden bijeenkomst van een twintigtal vooraanstaande personen uit de handelswereld te Batavia, door Generaal Snijders uiteengezet. — Ten slotte bevat meergenoemd Nr. een resumé eener voordracht van ir. A. Groothoff (gehouden in een vergadering der afd. Ned.-Indië van het Kon. Instituut van Ingenieurs te Batavia), getiteld: „Verrichtingen en verwachtingen op het gebied van waterkracht in Ned.-Indië".

Het Indische Leven.

Uit den inhoud van No. 49 noemen we de volgende korte bijdragen: De vorstelijke dansen aan het Keizerlijk Hof op Java, door B. v. H. S.; en: De vacantie-kolonie te Salatiga (met ill.).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud van No. 6, jaarg. IV: De spontane coagulatie van Hevea-latex onder afsluiting van de lucht, in tegenwoordigheid van kalkzouten, door ir. W. Spoon. — Eenige verdere gegevens over spontane coagulatie, door O. de Vries en W. Spoon.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 4 van den 5en jaarg. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen: Ontwikkelingsmogelijkheden van het eiland Ceram, door G. L. Tichelman (overzicht van een opstel van Dr. L. Rutten in Tijdschr. Aardr. Genootschap, vermeerderd met eigen beschouwingen). — Mond- en klauwzeer (vervolg), door J. F. C. Raabe. — De Crossley-zuiggasmotor en de Agavecultuur, door Van Uffelen. — Uit de praktijk: Brieven van Bob (critische bespreking eener circulaire van den Cultuurbond over verzoek van salarisverhooging met 100 pCt.). — Slecht gedroogde en vochtig geworden kinabast, door H. Z. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen o.m.: De dwergklapperboom op Malakka. — Uit de Laharstreken van Srengat. — Een vergelijking (tusschen den arbeid op Java en in de Buitengewesten), door Dr. R. Broersma. — Mededeeling van den heer Coster over bestrijding van den Bruinen Binnenbast op de onderneming „Goenoeng Passang". — Mededeeling van Dr. Ultée over het wortelstelsel van Marcotten. — De planter en zijn werkvolk, door C. M. Hamaker. — 15 jaren rubbercultuur, door C. M. Hamaker.

Mededeelingen van de Ned.-Ind. Vereen. „De Orchidée".

De 2e afl. van den 3en jaargang opent met een korte beschrijving van de Phajus Blumei, waarbij een zeer fraai uitgevoerde foto. — Dan volgt als antwoord op een vraag in de vorige afl. gedaan, een stukje over de Calanthe, terwijl het grootste gedeelte verder wordt ingenomen door de vertaling van het artikel: „kruisen, zaaien en zaailingen", uit het beroemde werk van C. H. Curtis „Orchids for every one". — De afl. wordt besloten met eene mededeeling over kruisbevruchting van Vanda teres en Joachim, terwijl als laatste onderwerp een bespreking volgt van verschillende orchideeën, die in vroegere afl. zijn afgebeeld en behandeld, dit laatste artikel door een kweeker, dus van belang voor amateurs. — Eindelijk niet te vergeten een artikel van J. J. Smith over Thunias, overgedrukt uit „Teysmannia".

* * *

Ten slotte een opgave van titels:

Ueber die malaiischen Adats, von Josef Kohler (Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft, XXXVI, Heft 3).

Over de Goeroe djemaât (Inlandsche Gemeentehelpers). — Stemmingen onder de Inlandsche bevolking. (De Banier, 23 Juli 1920).

Tanimbareesche uiteterij, door H. Geurtjens. (De Java-Post, 23 Juli 1920). — Lichamelijke opvoeding en onderwijshervorming in Ned.-Indië. (Id. 30 Juli '20).

Ceram-adnotaties (mededeelingen over de Alfoersche bevolking). (Weekblad voor Indië, 18 Juli '20).

Het Bandoengsche Technicum (met ill.). (De Reflector, 17 Juli '20).

„Vrij Indië", door W. Lubberink. (Nieuwe Tijd, jaarg. 1920, bl. 443). — Koloniale politiek, door S. J. Rutgers. (Id. bl. 449).

Het Simeloengoen centraal hospitaal te Pematang Siantar (Sum. Oostkust), door W. J. Bais. (Ziekenhuis, jaarg. 11, bl. 53).

Het Nederlandsch-Indisch tooneel (Tooneelgezelschap C. L. Veerhoff), door J. Fabricius. (Tooneel, jaarg. 6, bl. 18).

Lijst der in Ned.-Indië gevonden Anophelinen, door N. H. Swellengrebel en J. M. H. Swellengrebel-de Graaf. (Tijdschrift voor Entomologie, 1920, bl. 96).

Causerie over de pharmacie op Curaçao, door P. Vierhout. (Pharmaceutisch weekbl. 1920, bl. 759).

De omvang van de toepassing der waterkracht in Ned.-Indië, door J. S. Lzn. (Nederlandsch Fabrikaat, 20 Juni 1920).

Max Havelaar. Ein Gedenkblatt für Multatuli (Eduard Douwes Dekker, geboren 1820), von H. Würz. (Deutsche Revue, Mei en Juni 1920).

Bij Multatuli's eeuwgetij, door L. Landry. (De Kroniek, Juli en Aug. 1920). — Reizen en trekken in Oost-Indië. Op expeditie in West-Ceram. (Id. Aug. '20).

De toestand in de beide hospitalen te Batavia in 1768, door A. K. A. Gijsberti Hodenpijl (Nederl. Tijdschr. voor Geneeskunde, 17 Juli 1920). — De voorziening in

het gebrek aan geneeskundigen in onze koloniën, door J. G. Detmers (Id.). — Penisstaafjes, door A. Kropveld (critiek op een reeds in deze rubriek vermeld opstel van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan). (Id. 7 Aug.). (Antwoord van Dr. Kl. de Zw.). (Id. 14 Aug.).

Suriname.

De Gouverneur heeft het volgend schrijven tot den voorzitter der Koloniale Staten gericht:

,,1. De ondergeteekende heeft de eer U HoogEd. Gestrenge mede te deelen, dat zijne besprekingen met den Minister van Koloniën hebben geleid tot het besluit de exploitatie van den kolonialen spoorweg te beperken.

2. Als gevolg van dit besluit heeft hij de volgende beslissingen genomen:

a. met 1 Januari 1921 wordt de geregelde dienst van personen- en goederenvervoer beperkt tot het vervoer tusschen Paramaribo en Kwakoegron;

b. zoo spoedig mogelijk na dat tijdstip wordt aangevangen met het opbreken van den bovenbouw van het traject Kabelstation-Dam en van de daarbij behoorende gebouwen;

c. nadat dit werk voltooid zal zijn, wordt de kabelverbinding buiten gebruik gesteld. Omtrent de bestemming van de werken voor die verbinding kan nog geene beslissing genomen worden;

d. weg en werken tusschen Kwakoegron en Kabelstation worden in afwachting van eene beslissing aangaande de ontginning van ijzererts in de nabijheid van dat baanvak, in bruikbaren staat gehouden. Het ligt in de bedoeling om, indien op 1 Juli 1921 omtrent de ontginning nog geen zekerheid is verkregen, de verder te nemen maatregelen nader te overwegen;

e. met het beschikbaar komend materieel zal naar omstandigheden worden gehandeld ten meesten voordeele van den lande;

f. omtrent het personeel zal eerst beslist worden naar gelang van de omstandigheden, welke zullen gelden op de tijdstippen waarop het — geleidelijk — vrijkomt.''

Dat deze afbraak in Suriname verzet zou ontmoeten, was te verwachten. Het besluit doet ons denken aan dat der stopzetting van de bacoven-cultuur en wij gelooven, dat men tot het nemen daarvan geen ongeschikter tijd had kunnen kiezen. Zal de oud-gouverneur-generaal L e l y dit alles zoo maar langs zich heen laten gaan? Is de zaak voldoende onderzocht? Moet aan zulk een ver-strekkend besluit niet vooraf gaan een onderzoek door een commissie, samengesteld uit een bekwaam accountant, een knap zakenman en een ervaren spoorwegingenieur? Zijn a l l e middelen beproefd om het tekort op de exploitatie naar beneden te drukken?

Den dag na de ontvangst van den brief van den Gouverneur werd de volgende motie in de Koloniale Staten behandeld:

,,De Koloniale Staten,

kennis genomen hebbende van het besluit om met 1 Januari 1920 de exploitatie van den kolonialen spoorweg te beperken tot het vervoer van personen en goederen tusschen Paramaribo en Kwakoegron, en voorts over te gaan tot het opbreken van den bovenbouw van het traject Kabelstation tot Dam en van de daarbij behoorende gebouwen;

overwegende, dat door een dergelijken maatregel de voortzetting van de in die streek ondernomen wordende bedrijven onmogelijk zal worden gemaakt en aan duizenden arbeiders en hun gezinnen het middel van bestaan worden ontnomen;

overwegende, dat als gevolg daarvan de opbrengst van de daarmede in verband staande middelen belangrijk zal dalen;

overwegende dat bovendien de kolonie in het algemeen een onherstelbaar nadeel zal worden berokkend door de belemmering van verdere ontwikkeling der boschbedrijven in die streken en het voor altijd verijdelen van de thans bestaande vooruitzichten eener machinale grondbewerking van goudhoudende terreinen aan de boven Sarakreek.

Spreken de wenschelijkheid uit, dat de gouver in nader overleg zal treden met den minister koloniën en het daarheen zal willen leiden, dat worden gehandhaafd de exploitatie van den spo weg zooals zij thans geschiedt en wel van Para ribo tot het eindstation Dam;

en gaan over tot de orde van den dag''.

* * *

Onder het hoofd ,,*Een onwaardig besluit*'' schr ,,De West'' van 3 Augustus:

,,Het ,,besluit'' om den kolonialen spoorweg in krimpen tot Kwakoegron, is o.i. het Moederland waardig. Wordt dit besluit werkelijk uitgevoerd, heeft Nederland zijn laatste greintje zelfrespect koloniale mogendheid verspeeld. Reeds het vorm van een dergelijk plan is genoeg om onzen naam discrediet te brengen.

De koloniale spoorweg in Suriname is nimmer doeld als een winstgevende onderneming. Men hoo te door dien spoorweg bij te dragen tot de ontwik ling van 't land. En al is men daarin tot zekere hoog teleurgesteld, geheel zonder nut is de spoorweg zek niet geweest. Stellig heeft hij bijgedragen tot groote ontwikkeling der balata industrie in de late jaren. En het is zeer de vraag, of het huidig go bedrijf in de Sarakreek kan voortbestaan, zond spoorweg. In ieder geval is het niet oirbaar, om, wa bij de inrichting van bestaande bedrijven rekening gehouden met de aanwezigheid van dit verkeersmi del, thans aan het bedrijf dezen grondslag te on nemen.

Merkwaardig is ook in hooge mate, dat zulk e gewichtig besluit wordt medegedeeld zonder eenig toelichting. Men zou dan toch gaarne vernemen, w de overwegingen zijn geweest en welke besparing men daardoor hoopt te verkrijgen. Zoo ook of m rekening heeft gehouden met de verliezen, die koloniale kas zal lijden, indien bestaande bedrijve moeten worden ingekrompen, of hun voortbesta geheel onmogelijk wordt.

Nederland heeft zoo pas de kolonie voor vijf jar vrijgesteld van de verplichting tot betaling van ren en aflossing van de spoorwegleening. Men had m gen verwachten, dat voor het minst die termijn zo worden afgewacht, alvorens verdere beslissing worden genomen.

De spoorweg is een belangrijke schadepost vo de kolonie. Maar in hoeverre zal dit verbeteren, in dien de spoor wordt ingekrompen tot Kwakoegron

In het grootste bedrag (de rente en aflossing brengt het geen verandering, al zou men den gehee len spoorweg weder opbreken. De inkrimping ka dus slechts beoogen het tekort op exploitatie en on derhoud wat minder te maken.

Rekent men nu, dat exploitatie en onderhoud va den spoorweg ongeveer drie ton per jaar kosten, te genover een opbrengst aan passage en vrachtgelde van ongeveer de helft daarvan, dan zou het tota tekort anderhalf ton per jaar zijn. Hoeveel zal di tekort minder worden als de spoorweg wordt inge krompen tot Kwakoegron? Wij betwijfelen of he daardoor zelfs maar op de helft zal worden gebracht Tegenover dit twijfelachtig voordeel staan groot nadeelen: het ongemak voor particulieren, de kans op inkrimping, ja vernietiging van bestaande bedrij ven met daaruit voortvloeiende indirecte nadeelen voor de koloniale kas, de extra uitgaven vooral de eerste jaren wegens het op wachtgeld stellen van overbodig spoorpersoneel (voor een groot deel pas gepromoveerd tot pensioengerechtigde ambtenaren), en — als laatste maar niet minste — het nadeel, dat verdere ontwikkeling vrijwel buitengesloten wordt van de streek, die men van haar voornaamste ver keersmiddel wil berooven.

Dat dit laatste bezwaar niet van belang ontbloot is, blijkt uit het feit, dat in het ,,besluit'' tot in krimping van den spoorweg voorbehoud wordt ge maakt ten aanzien van het gedeelte tusschen Kwa koegron en Guyana Goud Placer, met het oog op de kansen van een groot-exploitatie van ijzererts.

[...]eld, dat die exploitatie tot stand komt, dan is de spoorweg onmisbaar voor het ertsvervoer. Maar als men nu reeds eenige jaren geleden besloten had den spoorweg in te krimpen tot Dam *), zou men dan nu niet leelijk op zijn neus kijken? Of zou men, ter wille van de ijzererts-exploitatie dan opnieuw een spoorweg bouwen? Dat zou met recht gekkenwerk mogen heeten.

Juist met dit feit voor oogen, had men mogen bedenken, dat het een gevaarlijke politiek is, om een spoorweg te bouwen en daarna weder af te breken, met de kans onherstelbaar nadeel toe te brengen aan de toekomstige ontwikkeling van een streek. En neemt men ten slotte zoo'n besluit, dan moet men onbetwistbaar kunnen aantoonen, dat daaruit aanmerkelijke positieve besparingen zullen voortvloeien.

Het gaat nu niet om de vraag, of het wenschelijk was den spoorweg te bouwen. Misschien hadden zij die destijds aanbevolen om den bouw te eindigen bij den Brownsweg, gelijk. Maar nu die uitgaaf geschied is, en de daaruit voortvloeiende uitgaven voor rente en aflossing niet meer ongedaan zijn te maken, is de eenige vraag: is het gerechtvaardigd, dat uit de publieke middelen een bedrag van anderhalve ton jaarlijks bijgepast wordt voor exploitatie en onderhoud van dit verkeersmiddel? Die vraag beantwoorden wij voor ons bevestigend. Even goed als een paar ton per jaar wordt bijgepast voor het verkeer in de kuststreek door middel van vaartuigen, evenzeer is het verantwoord bij te passen voor het verkeer met het binnenland. Acht het opperbestuur dit bedrag te hoog, dan is inkrimping wel het uiterste middel om aan dit bezwaar tegemoet te komen. Het zou in de rede liggen om dan in de eerste plaats te denken aan versterking van de spoorweginkomsten, door verhooging der tarieven. Een verdubbeling van de tarieven zou zeker een aanzienlijk offer eischen van particulieren, doch dit offer zou o.i. niet te zwaar zijn, als dit het eenige middel is om den spoorweg te behouden. Het tekort op exploitatie en onderhoud zou daardoor geheel of grootendeels verdwijnen en wat er dan nog eventueel zou moeten worden bijgepast, is zeker dubbel en dwars gerechtvaardigd met het oog op de indirecte voordeelen, welke een dergelijk verkeersmiddel medebrengt.

Hoe wij dan ook de zaak bezien, wij kunnen ons het besluit tot inkrimping niet verklargen, afgescheiden nog van de overweging, dat een koloniale mogendheid, die tot zulk een maatregel overgaat, zichzelf een klap in het aangezicht geeft..."

* * *

In het blad „Suriname" een serie artikelen van een inzender ter bestrijding van den afbraak-maatregel. De schrijver verklaart, dat het stuk van de spoor, waarop de dienst gestaakt zal worden, het eenige betalende gedeelte is „indien men daarbij de indirecte inkomsten voor de Gouv. kas voegt, voortspruitende uit Goud- en Balataproduktie in het Hinterland......"

„Door den dienst van Gros naar Dam op te heffen — aldus deze schrijver — zou een vermindering van exploitatie-verlies ontstaan van nog geen 35.000 gulden en nu is de vraag, mag zulk een beuzelachtig verlies, dat buitendien slechts schijnbaar is, in aanmerking komen, waar het hier de ontwikkeling van een reusachtig braakliggend hinterland betreft, dat Nederland op zich nam te ontwikkelen."

Het blijkt niet hoe de schrijver tot het cijfer van f 35.000 gekomen is; maar is het juist dan geeft het zeker te denken.

Wij blijven hopen, dat het afbrekingsbesluit niet het laatste woord is in deze aangelegenheid.

* * *

„De West" van 28 Juli schrijft:

„Terwijl velen in Suriname geneigd zijn, om — nu het suikersyndicaat zich heeft teruggetrokken — den moed dadelijk te verliezen, is dit niet het geval bij de heeren Kasteleyn en Kluvers van het Studiesyndicaat. Deze heeren zetten onvermoeid de pogingen voort om het kapitaal te interesseeren voor de kolonie.

Ook van andere zijde houdt men het oog gericht op de kolonie. Onlangs hebben wij medegedeeld, dat een syndicaat uit Demerary pogingen deed om suikerplantages te koopen in Suriname. De eerste onderhandelingen zijn mislukt, doch dezer dagen zijn weder nieuwe onderhandelingen aangeknoopt, waarbij het bod op de plantages verhoogd is. Voor plantages als Alliance en Rust en Werk wordt nu meer dan een millioen geboden, zonder dat de eigenaars nochtans neiging toonen tot verkoop over te gaan. Algemeen is men van oordeel, dat in de eerste tien jaren dit bedrijf schitterende resultaten moet opleveren."

* * *

Onder den naam „Société générale de cultures et d'industrie tropicales' is te Brussel een maatschappij opgericht, die Suriname tot haar arbeidsveld heeft gekozen. „De West" van 30 Juli deelt mede, dat een twaalftal afgevaardigden dezer maatschappij in Suriname zijn aangekomen, deels met hun gezinnen. De Directeur, de heer Emmanuel Muller, verklaarde aan den redacteur van „De West", dat de maatschappij voorloopig het karakter van een prospectie-onderneming draagt. Men wil eens rondkijken om na te gaan of er zaken zijn te doen. Landbouw staat daarbij op den voorgrond. Voedingsmiddelen, als rijst en mais hebben de bijzondere belangstelling. Onder de uitgekomen heeren bevinden zich een geoloog en een landbouwkundige. Het syndicaat is reeds begonnen met terrein voor landbouwdoeleinden aan te vragen aan den spoorweg naar Para.

De heer Muller en ook eenige zijner helpers zijn jaren lang werkzaam geweest in Belgisch Congo.

*) Bedoeld zal zijn Kwakoegron. — Red. Kol. Weekbl.

Curaçao.

Na Aruba St. Martin?

„La Cruz" van 21 Juli l.l. heeft een bericht over een uittocht van de Bovenwindsche eilanden naar de Vereenigde Staten van Amerika. Er zijn daar eenige ontevreden elementen, zegt het blad, die niet tevreden zijn met hetgeen reeds voor St. Martin is gedaan in de uitzending van een gezaghebber, rechtstreeks uit Holland, ten opzichte van de rechtspraak en in hetgeen nog ter verbetering wordt voorbereid. Men verwachtte daar in begin Augustus den Gouverneur per „Frederik Hendrik".

„Voz di Pueblo" van 15 Juli heeft een correspondentie uit St. Martin, waarin weer geklaagd wordt over de ondergeschikte positie van den nieuwen gezaghebber.

Uit de vaartlijsten is gebleken, dat het genoemde stoomschip inderdaad St. Martin heeft aangedaan.

Pensioentoeslag.

De heer Ketelaar heeft aan den minister van koloniën gevraagd:

1. Is het den minister bekend, om welke redenen de verhooging van de pensioenen voor Suriname op slechts twintig procent is vastgesteld, terwijl voor Curaçao een verhooging van veertig procent aan den Kolonialen Raad is voorgesteld, wellicht nu reeds aangenomen?

Zoo ja, is de minister bereid, deze redenen mede te deelen?

2. Is de minister niet van oordeel, dat nu de staatspensioenen en de pensioenen der Oost-Indische ambtenaren met veertig procent verhoogd zijn, het billijk is, de West-Indische pensioenen met een gelijk bedrag te verhoogen?

3. Zoo ja, is de minister dan bereid, een verhooging in dien zin alsnog te bevorderen?

Personalia.

Bij Kon. besluit van 4 Aug. is, met betrekking van

het Kon. besluit van 29 Juli 1919, de heer mr. J. A. Schagen van Leeuwen van en met 12 September 1919 ter beschikking gesteld van den gouverneur van Curaçao, ten einde met de waarneming van het ambt van lid van het hof van justitie aldaar te worden belast.

— Bij Kon. besluit is het aan den ingenieur 3de klasse van den Rijkswaterstaat Ph. van der Breggen verleend buitenlandsch verlof tot uiterlijk 1 Januari 1921 verlengd.

Met de „Prins Frederik Hendrik" is in Holland aangekomen de heer C. K. Kessler, oud-hoofd der Hendrikschool op Curaçao.

Aan den heer C. C. Debrot is, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend, als consul der Nederlanden te Puerto-Cabello, en buiten bezwaar van 's lands schatkist is de heer M. S. Salas als zoodanig benoemd.

Aan laatstgenoemden heer kan in de Ned. taal geschreven worden.

Het ressort omvat van dat consulaat de staten Carabobo, Zaza, Yaracny en Zamara, benevens de havenplaats Tucacas en omgeving.

De waarneming van het vice-consulaat der Nederlanden te Cindad Bolivar (Venezuela) is opgedragen aan den heer J. Perret, aan wien in de Nederlandsche taal geschreven kan worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De nieuwe positie van Egypte.

De eerste berichten, die melding maakten van 't eindelijk verkregen resultaat der onderhandelingen, die voor Engeland door lord Milner en voor Egypte door Saäd pasja Zagloel gevoerd zijn, spraken van de erkenning van Egypte's onafhankelijkheid. De nadere toelichtingen hebben echter duidelijk gemaakt dat daarop, althans naar de gebruikelijke opvatting van 't begrip onafhankelijk, nog al wat af te dingen is. De nieuwe verhouding zou beter weer te geven zijn, door de uitdrukking suzereiniteit, maar ook deze past er weer niet geheel bij; hiervoor zal Groot-Brittannië te veel bemoeienis met de inwendige aangelegenheden van Egypte behouden, terwijl het recht van Egypte, om eigen vertegenwoordigers in 't buitenland te benoemen, met de suzereiniteit ook anderzijds niet ten volle strookt.

Engeland zal Egypte tegen een aanval van buiten beschermen. Het behoudt een bevoorrechte positie in 't Nijlgebied. In geval van oorlog mogen Britsche troepen over Egyptisch grondgebied. Een Engelsch garnizoen blijft in de streek van 't Suezkanaal, vermoedelijk te Kantara. Egypte mag eigen gezanten hebben, maar voorloopig alleen in landen waar het handelsbelangen heeft, in andere landen vertegenwoordigt Engeland het. Het mag geen verdragen aangaan, die tegen de Engelsche politiek ingaan. De capitulaties worden afgeschaft, maar de Britsche hooge commissaris houdt het recht van veto voor uitspraken betreffende vreemdelingen. De Engelsche raadslieden, die aan de departementen van algemeen bestuur een domineerenden invloed hebben, verdwijnen, maar een Engelsch hoog ambtenaar krijgt de leiding van de commissie voor de openbare schuld.

Met dit al is de stap van protectoraat tot de nieuwe verhouding zeker een stap in de richting van mindere afhankelijkheid. Is het ook een bevestiging van het losmaken van den Khedive van den Sultan van Turkije, tevens is het, zonder twijfel, toch ook een tegemoetkomen aan het drijven van de jong-Egyptische partij, die, eerst gesmaad en vervolgd, nu hare wenschen deels bevredigd ziet.

Lord Milner schroomt niet op deze wijze de hoop op succes aan te moedigen bij de nationalistische bewegingen, die zich in andere deelen van 't Britsche Rijk duidelijk uiten.

De Engelsche bemoeienis is Egypte op onmiskenbare wijze ten goede gekomen. De financieele en economische toestand is versterkt, er is meer orde in de zaken gekomen, groote werken van algemeen nut zijn vooral den landbouw ten goede gekomen. Toch is 't Britsche bestuur bij 't volk niet bemind. Egypte wil vrij worden, voor de ontwikkeling van 't volk heeft de vreemde overheersching niet genoeg gedaan, de afstand van inboorling tot vreemdeling is tergend groot gebleken. Bij deze stemming is 't nog geenszins zeker dat de nieuwe regeling, die door 't Britsche parlement en door de Egyptische nationale vergadering bekrachtigd moet worden, op de instemming van de nati[onalisten] en van de nationale vergadering mag reke[nen]. Hunne leuze was: alles of niets.

Een aanvoerders ziel.
De gouverneur-generaal van Vollenhoven.

René Legrand, administrateur des colonies, die dens den oorlog aan de zijde van kapitein van Vol[len]hoven gestreden heeft, heeft de brieven en circul[aires] van den zoo betreurden gouverneur-generaal in volume samengebracht. Generaal Messimy, die Vollenhoven als medewerker gekend heeft, schreef het boek een voorwoord, dat het soldatenleven van vereerden aanvoerder weergeeft. Daar dit in de pêche Coloniale van 17—21 Augustus opgenomen hebben wij gelegenheid er eenige bijzonderheden aan ontleenen, vóórdat wij met 't werk van Legrand kennis maken.

Wij hebben eerder reeds aanleiding gevonden deze rubriek, onze bewondering uit te spreken voor geen onze landgenoot als koloniaal bestuurder in Fr[an]schen dienst gedaan heeft; ook gaven wij de woor[den] weer, waarin kolonel Modat, commandant van het [re]giment Marokkaansche koloniale infanterie, zijne gedachtenis eerde, en waarin hij o.a. schreef: „A[...] cer au rang des Bayard et des La Tour d'Auvergne à citer en exemple aux générations futures ayant l'un des plus brillants parmi les plus braves." Ter[wijl] het ons toen een behoefte was onze bewondering te [voe]gen bij die, welke hem van Fransche zijde ten [deel] viel, drukten wij ook ons leedwezen uit, dat steeds [na]gelaten werd te vermelden, dat van Vollenho[ven] Nederlander van geboorte was. En in de eeregroet, de oud-minister Messimy nu aan den gevallen brengt, treffen wij dezelfde tekortkoming aan, al er een paar zinsneden aan te wijzen, waarin de le[zer] die het weet, wel aangestipt kan vinden, dat zijn bloed stortte voor het door hem gekozen vad[er]land.

Van Vollenhoven werd den 21 Juli 1877 te Rotterd[am] geboren. Zijn grootvader was de bekende Rotterd[am]sche burgemeester Joost van Vollenhoven. Zijn va[der] J. J. van Vollenhoven, gehuwd met H. A. Pluyg[ers] vestigde zich met zijn gezin nabij Algiers, waar ouders thans nog te Birmandreis leven. De zoon vol[gde] eerst het onderwijs in Algiers, later de Hoogeschool [te] Parijs, waar hij promoveerde over „Le fellah al[gé]rien". Hij bezocht ook de école coloniale.

Heeft van Vollenhoven zich dus van gansch[er] harte Franschman gevoeld, toch is hij van zijn Ned[er]landerschap niet geheel vervreemd geweest. Hij kw[am] nu en dan in ons land, waar hij nauwe familierela[ties] had, hij trad in 't Indisch genootschap eens als spr[e]ker op, hij bleef aandacht schenken aan de geschrift[en] in onze taal en was een bewonderaar van Multat[uli]. Wij hebben dus recht iets van den trots mee te voel[en] door het echt Nederlandsche bloed dat bij zijn [...] Nederlandschen naam past en misschien ook door [de] invloed, die de studie van onze koloniale toestand[en] en geschriften kan hebben gehad juist op een geni[ale] beoordeelaar, die ze op een afstand waarnam, opna[m] en verwerkte.

Generaal Messimy wijst op de zeer bijzondere waar[de] der beoordeeling van den commandant van het re[gi]ment, dat zelf „le plus glorieux des régiments de l'ar[]mée française" was; om daarin zóó uit te munte[n] moet hij wel zeer buitengewone daden hebben verricht.

Messimy had reeds in 1911 de talenten van van Vol[]lenhoven leeren bewonderen als medewerker aan [het] departement van koloniën. Aan algemeene ontwikke[]ling en kennis, paarde hij de gave 't Engelsch, Duitsch en Nederlandsch even goed te spreken als te schrijven. Maar de oorlog deed de hoog uitstekende eigenschap[]pen toch pas ten volle tot haar recht komen.

De inlijving van den gouverneur-generaal ad interim als sergeant-vrijwilliger in 't koloniale regiment, deed in April 1915 menigeen glimlachen. Zijn gedrag in [den] strijd, de heldhaftigheid waarmede hij daarin vol[]hardde na 2 wonden opgedaan te hebben, deden hem spoedig algemeene bewondering oogsten.

Na deelgenomen te hebben aan de harde gevechten bij Ieperen, werd hij in Mei 1915 op het slagveld tot 2e luitenant bevorderd. In September werd hij tegenover Arras, bij Vailly ernstig aan de dij gewond door een granaatscherf, maar hij bleef zijn sectie aanvoeren tot na afloop van het gevecht. Eerste eervolle vermelding.

In September 1916 droeg hij veel bij tot de successen door de zesde brigade Jagers bij de Somme bevochten. Altijd opgewekt, onverschillig voor ontbering en ver[]moeienis, kende hij geen behoefte aan slaap en rust. In diezelfde maand kreeg hij, op den avond der innam[e] van Bouchavesnes, een ernstige armwond. Eerst na nog 24 uren zijn dienst doorgezet te hebben, kwam hij in de ambulance.

In de lente van 1917 had van Vollenhoven zich bereid verklaard, toe te geven aan de dringende uitnoodiging van den toenmaligen minister Maginot, en aan de aansporing van Messimy, om den hoogen post te aanvaarden van gouverneur-generaal van Fransch West-Afrika. Zijn benoeming stond vast, maar was nog niet officieel afgekondigd, toen de brigade, waarhij hij dienst deed, in Champagne voor het fort Brimont lag. Tot den aanval op dit fort was besloten. Een der groote hindernissen kon daarbij gelegen zijn in de draadversperring, die, volgens inlichtingen, in 't te overschrijden kanaal onder de wateroppervlakte zou zijn aangebracht; verkenningen, om hierover zekerheid te verkrijgen, waren, door mitrailleurvuur van den overkant, op niets uitgeloopen. Van Vollenhoven besloot de verkenning te doen, 's nachts zwom hij door het kanaal en hij wist alle gewenschte gegevens aan zijn chef te bezorgen — daarna vertrok de gouverneur-generaal naar zijn hoogen post.

Wij hebben in 't Kolon. Weekblad indertijd de omstandigheden medegedeeld, die hem noopten dit ambt, waarin hij zich dadelijk weer als een chef met uitstekende eigenschappen deed kennen, na een half jaar prijs te geven, om opnieuw naar 't slagveld terug te keeren.

In Januari 1918 werd hij weer ingedeeld bij het Marokkaansche regiment koloniale infanterie en kreeg hij 't commando over een compagnie. De compagnie onderscheidde zich onder zijn leiding en voorbeeld bij verschillende gelegenheden. Toen het regiment in Juli van stelling moest veranderen, kreeg zijn bataljon den last een aanval onder de ongunstigste omstandigheden uit te voeren nabij Parcy-Tigny. Het wist zich prachtig van de opgedragen taak te kwijten. Bij 't terugwerpen van den vijand over meer dan 7 K.M., werden vele kanonnen, mitrailleuses genomen, vele krijgsgevangenen gemaakt, maar te midden van de overwinningsvreugde en de apothese, kwam de dood van den door allen beminden, vereerden aanvoerder. Zwaar gewond bij Longpont, overleed hij den 20en Juli in de ambulance.

Naast de bewijzen van vereering, die aan dezen Nederlander-Franschman reeds gegeven zijn, wil, lezen wij elders, een commissie, die zich daarvoor speciaal gevormd heeft, een standbeeld voor hem doen oprichten in Dakar. Zou daarop ook met een enkel woord vermeld worden, welk land dezen man, met uitnemende aanvoerdersziel, aan Frankrijk gegeven heeft?

De G.-G. van Kongo te Brussel?

In een van zijne dagelijksche menus propos, in la Dépêche coloniale, steekt Broussard den draak met de voorgenomen verplaatsing van den zetel van den gouverneur-generaal van Belgisch Kongo van Boma naar Brussel. Het beproefde beginsel der decentralisatie trouw doorgevoerd en gevoegd bij het lastige van de te groote nabijheid van de hoogste autoriteit bij het te beheerschen gebied, bracht de gezaghebbende mannen van Katanga tot het voorstel om het bestuurshoofd met zijne bureaux buiten Afrika te bannen. Hoe verder van de kolonie, zooveel te beter zijn hare behoeften te overzien, zooveel te vrijer staat de landvoogd van de ongewenschte lastige invloeden. Broussard voorziet, als logisch gevolg hiervan, een verplaatsing van den troon van koning Albert naar Stanley-Pool. Zelfs meent hij dat Frankrijk niet achter mag blijven, om in hetzelfde voordeel te deelen en beveelt hij het overbrengen van het hoofd der republiek en zijne ministerieele departementen naar Ouadougou aan.

Waar de oude pneus blijven.

De Nouvelles d'Alger vertellen van eene nieuwe toepassing van de afgedankte pneus. De Kabylen vervangen hunne sandalen door stukken van voormalige buitenbanden, op voetafmeting afgesneden. Ook de met spijkers beslagen pneus zijn zeer in trek. Het is er zelfs een marktartikel geworden. Mooi is 't niet, maar 't schijnt best te voldoen.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING GOUVERNEMENTS-ACCOUNTANT EN ADJUNCT-GOUVERNEMENTS-ACCOUNTANT NAAR NEDERLANDSCH-INDIE.

Gegadigden worden opgeroepen voor de betrekking van Gouvernements-accountant en adjunct-Gouvernements-accountant in Nederlandsch-Indië.

Voor eerstgenoemde betrekking komen in aanmerking zij, die in het bezit zijn van het accountantsdiploma van een der accountantsvereenigingen of van het aanvullingsdiploma in de rekeningwetenschap van de Nederlandsche Handelshoogeschool, ten minste zes jaar na het verwerven van het diploma als accountant werkzaam geweest en den leeftijd van 35 jaar nog niet hebben overschreden.

De bezoldiging bedraagt ƒ 600 (zeshonderd gulden) 's maands met 2 tweejaarlijksche en 2 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100, alzoo een maximum van ƒ 1000 (een duizend gulden) 's maands.

In overweging is verhooging van het maximum tot ƒ 1200 (een duizend tweehonderd gulden) 's maands, met dien verstande, dat, zoodra eene bezoldiging van ƒ 1000 's maands gedurende drie jaren is genoten, beoordeeld zal worden in hoeverre de betrokkene voor verdere verhooging in aanmerking kan komen.

Voor adjunct-Gouvernements-accountant komen in aanmerking zij, die den leeftijd van 23 jaar nog niet hebben overschreden, in het bezit zijn van een diploma hoogere burgerschool vijfjarigen cursus of handelsschool en van een diploma boekhouden en tevens practische ervaring in het boekhouden hebben opgedaan.

De bezoldiging bedraagt ƒ 250 's maands met een tweejaarlijksche verhooging van ƒ 50 (vijftig gulden) en twee driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 alzoo een maximum van ƒ 500 's maands.

Aan hen, die den leeftijd van 23 jaar hebben overschreden, kan, indien hunne ervaring daartoe aanleiding geeft, reeds dadelijk eene bezoldigingsverhooging worden toegekend.

Zij, die voor deze betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, onder opgave van vroegeren en tegenwoordigen werkkring en van hun geboortedatum bij ongezegeld adres te wenden tot de 9de Afdeeling van het Departement van Koloniën, Kamer 72, no. 2, en daarbij over te leggen afschriften van diploma's en bewijs of bewijzen van practische ervaring.

In het adres moet worden vermeld of de gegadigde gehuwd is en c.q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

voor de Gouvernements-accountants:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 2750 (twee duizend zevenhonderd en vijftig gulden);

b. overtocht als landsreiziger der eerste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de ambtsbezoldiging ingaat;

voor de adjunct-Gouvernements-accountants:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten, wisselende naar gelang van de toe te kennen bezoldiging, tusschen ƒ 1875 (een duizend achthonderd vijf en zeventig gulden) en ƒ 2250 (twee duizend tweehonderd en vijftig gulden);

b. overtocht als landsreiziger der 2de klasse, casu quo ook voor het wettig gezin, dan wel der 1ste klasse, indien de te benoemen persoon in het bezit is van een diploma middelbaar onderwijs;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) of ƒ 200 (tweehonderd gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

Indien de uit te zenden accountant of adjunct-accountant gehuwd is, wordt bovendien uitgekeerd het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz. staat de uit te zenden ambtenaar gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederlandsche Staatscourant van 23 en 24 Juli 1920, no. 142.)

LEDEN VAN DE WEES- EN BOEDELKAMERS IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Ter benoeming tot lid van de Wees- en Boedelkamers

in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van een zestal candidaten-notaris.

Aan die betrekking is verbonden eene aanvangsbezoldiging van ƒ 500 's maands. Indien tijdens een proeftijd de geschiktheid is gebleken, volgt plaatsing bij een der groote kamers op eene bezoldiging van ƒ 600 tot ƒ 800 's maands.

Aan de uitzending naar Nederlandsch-Indië is voorts verbonden:

a. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting van ƒ 2250;

b. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Indië en voortdurende tot den datum, waarop daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat, van ƒ 250 's maands;

c. overtocht voor Landsrekening als reiziger der 1ste klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

d. voor gehuwden uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten 100 ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en 5 ten 100 voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen ten behoeve van laatstgenoemd fonds door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging en wel in eens of met bijberekening van rente van 5 ten 100 's jaars in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij verzoekschrift (dat gericht moet zijn aan de 9e afdeeling, Personeele Zaken, burgerlijke dienst) te wenden tot het Departement van Koloniën.

Bij hunne verzoekschriften moeten de gegadigden overleggen:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van hun opleiding en levensloop.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van de lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie tot schifting van gegadigden voor den Indischen kantoordienst is belast met het onderzoek naar de geschiktheid van de gegadigden.

(Extr. Nederlandsche Staatscourant
van 17 Aug. 1920, no. 159).

UITZENDING VAN GENIE-OFFICIEREN EN GEPENSIONNEERDE GENIE-OFFICIEREN VOOR HET MIDDELBAAR TECHNISCH ONDERWIJS IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter benoeming tot leeraar in de bouwkundige vakken aan de middelbare technische scholen op Java kunnen worden uitgezonden eenige genie-officieren of gepensionneerde genie-officieren.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 2250;

b. vrije overtocht naar Indië in de 1ste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

c. een wachtgeld ten bedrage van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands voor hen, die bij hunne aanneming in betrekking zijn, ingaande met den dag van ontslag uit hunne betrekking;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de dienstbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat;

e. indien de uit te zenden leeraar gehuwd is, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

De bij aanvullingsbegrooting voorgestelde en door den begrootingswetgever reeds goedgekeurde nieuwe bezoldigingsregeling, aan welke terugwerkende kracht verleend wordt tot 1 Januari 1920, luidt als volgt:

Aanvangsbezoldiging ƒ 450 (vierhonderd vijftig gulden 's maands), na 1 jaar ƒ 525 (vijfhonderd vijf en twintig gulden), na 3 jaar ƒ 600 (zeshonderd gulden) en na 5 jaar ƒ 700 (zevenhonderd gulden), na 8 jaar ƒ 800 (achthonderd gulden), na 11 jaar ƒ 900 (negenhonderd gulden), na 14 jaar ƒ 1000 (duizend gulden), na 17 jaar ƒ 1100 (elfhonderd gulden) 's maands.

De uit te zenden leeraren worden vóór hun vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of zij lichamelijk geschikt zijn voor den Indischen dienst.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz., staan de voor vasten dienst uit te zenden leeraren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

Zij, die voor uitzending op den boven aangegeven voet in aanmerking wenschen te komen, moeten zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld verzoekschrift tot de 9e afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke dienst) van het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In de verzoekschriften moeten de gegadigden den dag en het jaar hunner geboorte mededeelen, alsook of zij al dan niet zijn gehuwd en het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

(Extr. Nederlandsche Staatscourant
van 20 en 21 Aug. 1920, no. 162).

N.B. Volledige exemplaren zijn op aanvraag gratis verkrijgbaar bij het Informatie-bureau, Heulstraat 17.

UITZENDING VAN EEN INSTRUMENTMAKER TEN BEHOEVE VAN DE NEDERLANDSCH-INDISCHE ARTSENSCHOOL TE SOERABAIJA.

Ten behoeve van de Nederlandsch-Indische artsenschool te Soerabaija kan worden uitgezonden een instrumentmaker, die tevens werkzaam moet zijn voor de centrale burgerlijke ziekeninrichting en het gewestelijk geneeskundig laboratorium aldaar en die in staat moet zijn tot het herstellen van instrumenten, het aanmaken van eenvoudige werktuigen en het glasblazen.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië, ook voor het wettig gezin, in de tweede klasse;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ten minste ƒ 1875 (een duizend achthonderd vijf en zeventig gulden);

c. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ten minste ƒ 150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en voortdurende tot dien, waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging in Indië bedraagt ƒ 250 's maands met 6 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 's maands.

Gegadigden, die reeds ervaring bezitten, kunnen dadelijk een hoogere aanvangsbezoldiging bekomen.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten dag der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 September bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (K. 28 no. 2) van dat Departement, onder overlegging van een beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moet worden vermeld de plaats en de datum van geboorte, zoomede of hij gehuwd is en c.q. het aantal kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant
van 11 Augustus 1920, no. 155).

N.B. Losse exemplaren van de Staatscourant zijn gratis verkrijgbaar bij het Informatie-bureau, Heulstraat 17.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 37. Donderdag 9 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel B. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Indologische Leergang van het Koloniaal Instituut. — Leergangen Volksuniversiteit. — Propagandatocht naar Vlissingen. — Persoverzicht. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

Indologische Leergang van het Koloniaal Instituut.

Verschenen is het programma voor den achtsten Indologischen leergang der afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, welke zal worden gehouden van 13 Sept.—11 Dec. 1920. De hoofdzakelijke inhoud laten we hieronder volgen.

Door het Koloniaal Instituut is een Indologische leergang ingericht ten dienste van hen, die eenige kennis wenschen op te doen omtrent Nederlandsch-Indië in verband met een toekomstige werkkring daar te lande of in verband me den wensch om te worden opgeleid in enkele vakken van wetenschap, welke op Nederlandsch-Indië betrekking hebben.

Deze leergang kan bezocht worden door personen van verschillenden leeftijd en met uiteenloopende vooropleiding, staande het ter beoordeeling van den, met de leiding belasten, hoogleeraar-directeur der afdeeling Volkenkunde of iemand in staat geacht kan worden den leergang te volgen. In de eerste plaats is gedacht aan het bijbrengen van eenige kennis omtrent Nederlandsch-Indië aan hen, die bestemd zijn om te worden tewerkgesteld bij Indische ondernemingen van handel, landbouw en nijverheid, maar ook andere belangstellenden zullen den leergang kunnen volgen. Het is bekend, dat hoe langer hoe meer de wenschelijkheid blijkt om eenigszins onderlegd omtrent plaatselijke toestanden en verhoudingen een werkkring in de koloniën te aanvaarden. Van regeeringswege is er herhaaldelijk de nadruk op gelegd, dat de opleiding der assistenten op de ondernemingen van landbouw en nijverheid te wenschen overlaat en dat een juiste wijze van optreden tegen de Oostersche werklieden noodig maakt het bezitten van eenige kennis omtrent den aard en de zeden der arbeiders en omtrent de voorschriften der arbeids-

wetgeving en van het arbeidscontract. Vooral in den tegenwoordigen tijd, nu bij Inlanders en Vreemde Oosterlingen het gevoel van eigenwaarde hoe langer hoe meer ontwaakt, is het meer dan ooit wenschelijk, dat eene oordeelkundige aanraking tusschen Westerling en Oosterling plaats vindt. In het algemeen kan worden gezegd, dat het thans voor ieder, die een kolonialen werkkring bekleedt, noodzakelijk is zoo goed mogelijk bekend te wezen met land en volk, en met de bestuursvoorschriften van de kolonie, waarin men werkzaam is.

Het is dan ook een verblijdend verschijnsel, dat de instelling van den leergang groote instemming heeft gevonden bij vele besturen der voornaamste handels- en cultuurondernemingen, die van de gezindheid hebben doen blijken om, voor een werkkring in Indië bestemde, jongelieden den Indologischen leergang te doen vol-

gen. Van de zijde der genoemde ondernemingen is het een groot voordeel genoemd, dat een jongmensch, in Nederland voor zijn Indischen werkkring voorbereid, naar Nederlandsch-Indië vertrekt, zoodat hij daar, eenigszins met land en volk vertrouwd, aankomt en later gemakkelijk op den verkregen grondslag kan voortbouwen. De voor het volgen van den driemaandelijkschen leergang bestede tijd en de financiëele steun, die sommige jongelieden daarvoor wellicht noodig zullen hebben, zouden in Indië ruimschoots rentegevend blijken te zijn, omdat een grondslag zou zijn gelegd voor een goede aanraking met Inlanders en Vreemde Oosterlingen.

Zij beseffen verder, dat de Indische bestuursambtenaren, wier medewerking met de Europeesche ondernemers zoo nuttig is voor de ontwikkeling van Indië's hulpbronnen, terecht kunnen verwachten, dat die ondernemers voortaan alleen zullen laten uitkomen behoorlijk voorbereide jongelieden, zoodat misverstanden en botsingen met hun vaak treurige gevolgen zooveel mogelijk worden voorkomen.

De Indologische leergang wordt tweemaal 's jaars, voorloopig in het gebouw Keizersgracht 690 te Amsterdam, gehouden, zoowel van midden Maart tot midden Juni als van midden September tot midden December.

Voor de zeven, tot nu toe gehouden, Indologische leergangen waren er 426 ingeschrevenen (o. w. 42 dames), van wie 285 voor den geheelen leergang. Bovendien voor één of meer vakken 141 ingeschrevenen, in dier voege, dat de lessen in Volkenkunde van den Indischen Archipel zijn gevolgd door 382, in Maleisch door 382, in Tropische Gezondheidsleer door 300, in Koloniaal-maatschappelijke toestanden door 297, in Koloniale Voortbrengselen door 295, in Aardrijkskunde van Ned.-Indië door 291 en in Staatsinstellingen door 288 leerlingen.

Van de 426 ingeschrevenen waren bestemd voor een werkkring bij ondernemingen van landbouw, handel en bankwezen in Ned.-Indië 210; artsen 80; officieren 65; van verschillende beroepen 71.

Blijkens den rooster wordt dagelijks gedurende twee lesuren onderricht gegeven, terwijl tevens de nadruk wordt gelegd op eigen studie onder leiding van het onderwijzend personeel en op het bezoeken van musea en koloniale instellingen.

Aan het einde van elken leergang wordt aan de daarvoor in aanmerking komende leerlingen door den hoogleeraar-directeur der Afdeeling Volkenkunde een getuigschrift uitgereikt, ten bewijze d tazij den leergang met voldoenden of wel met goeden of zeer goeden uitslag hebben gevolgd.

Het onderwijs omvat de navolgende leervakken, waarin dus per driemaandelijkschen leergang ongeveer 26 voordrachten per leervak worden gegeven:

1. Inleiding tot de Volkenkunde van den Indischen Archipel.
2. Inleiding tot de Aardrijkskunde van Nederlandsch-Indië.
3. Eenige kennis van het Maleisch.
4. Eenige kennis van koloniaal-maatschappelijke toestanden.
5. Inleiding tot de Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië.

Bovendien worden per driemaandelijkschen leergang voordrachten gehouden over elk der volgende onderwerpen:

a. Tropische gezondheidsleer;
b. Koloniale Voortbrengselen;
c. Zoonoodig voordrachten over andere koloniale onderwerpen.

Er zal gelegenheid bestaan voor het volgen van de voordrachten over enkele der genoemde onderwerpen, doch slechts het met voldoenden of goeden uitslag volgen van den volledigen leergang kan aanleiding zijn tot het verkrijgen van het hoogergenoemde getuigschrift.

De achtste leergang wordt geopend op Maandag 13 September 1920.

Men kan zich voor den leergang laten inschrijven ten kantore van de Afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, Keizersgracht 690 te Amsterdam, tegen storting van ƒ 25.—. Voor het volgen van afzonderlijke leervakken wordt ƒ 5.— per leervak gestort.

Leergangen Volksuniversiteit.

In de lijst der leergangen van de Volksuniversiteit voor het aanstaande winterseizoen te 's-Gravenhage, troffen ons de volgende belangrijke onderwerpen met betrekking tot Nederlandsch-Indië:

De voornaamste volken van Sumatra en Westl. eilanden, M. Joustra, archivaris van het Batak Instituut te Leiden.

Inleiding, algemeen overzicht dier volken; hun aantal, woonplaats, groote verschillen in beschavingstoestanden. De Atjehers. — De Niassers. — De Bataks. — De Minangkabauers. — De Zuid-Sumatraansche volken.

Dinsdag 8 uur, elke week. Aanvang 5 October. 10 lessen.

De beteekenis van het Christendom voor de Animistische stammen, Dr. J. W. Gunning, Zendingsdirector te Oegstgeest.

1. Animisme. — 2. Invloed van het animisme op gezin, maatschappij en staat. — 3—8. Pogingen tot Evangelisatie: a. Compagniestijd, b. N. Guinea, c. Minahassa, d. Midden Celebes. — 9—10. Conclusies: a. maatschappelijke en politieke gevolgen der Evangelisatie, b. algemeene geestelijke en speciaal godsdienstige gevolgen der Evangelisatie.

Zatermiddag 3 uur, elke week. Aanvang 9 October. 10 lessen.

Petroleum, C. W. A. van Bergen, chef van den inwendigen dienst bij de Bataafsche Petroleum Mij. te 's-Gravenhage.

1. Geschiedenis. Mijnrechten. Maatschappijen. Opsporing. 2. Exploitatie (het boren, het pompen). — 3. Transport van ruwe olie. Verwerking van ruwe olie tot producten. — Onderzoekingsmethoden. Verpakking. Verscheping. Verkoop. — 5. Bijproducten. Het aanwenden van petroleumproducten. Algemeene statistische gegevens.

Donderdag 8 uur, elke week. Aanvang 13 Januari. 5 lessen. Toegelicht met lichtbeelden en preparaten.

Deze leergang wordt gehouden in het gebouw der Bataafsche Petroleum Mij., Carel van Bylandtlaan 30.

De Inlandsche beweging in Indië, J. E. Stokvis, oud-hoofdredacteur van de „Locomotief" te 's-Gravenhage.

1. Inleiding. — 2. Boedi Oetomo. — 3. Sarekat Islam. — 4. Indische Partij. — 5. Onderlinge verhouding. — 6. De houding der Regeering. — 7. Karakter. — 8. Ontwikkeling der beweging. — 9. Optreden en invloed. — 10. Vooruitzichten.

Maandag 8 uur, elke week. Aanvang 10 Januari. 10 lessen.

De zalen, waar de leergangen gegeven worden, zullen nader worden bekend gemaakt.

De leergangen vangen aan precies op het aangegeven uur; de deuren worden gesloten zoodra de leiders hun lessen hebben aangevangen.

Wijziging van den treinenloop kan oorzaak zijn, dat het aanvangsuur van enkele leergangen eventueel iets moet worden vervroegd; den deelnemers wordt dan daarvan tijdig bericht gezonden.

Het lesgeld voor ieder leergangnummer is voor alle afdeelingen gelijk. Er zijn drie tarieven van lesgeld.

1e klasse ƒ 5.—
2e klasse „ 3.50
3e klasse „ 2.—

Voor leergangen van zes lessen of minder wordt de helft van dit tarief berekend.

Ieder deelnemer kiest zelf, naar gelang van zijne financieele draagkracht, de klasse, waarin hij meent bij te behooren. Aangezien de kosten der leergangen bij lange na niet gedekt worden door de opbrengst der lesgelden, wordt iedere hoorder beleefd verzocht, nauwgezet te overwegen in welke klasse hij behoort. Deze regeling der tarieven is uitsluitend gemaakt ten einde allen, die voorlichting zoeken, tot het volgen der lessen in staat te stellen.

Personen beneden 18 jaren worden niet tot de lessen toegelaten.

Leden van arbeiders-vakvereenigingen, aangesloten bij de Volksuniversiteit, betalen na vertoon van hun bewijs van lidmaatschap, een verminderd lesgeld.

Toegangskaarten worden afgegeven na invulling der statistiekkaart.

De toegangskaarten zijn strikt persoonlijk en moeten telkens bij den ingang van het leslokaal worden

getoond. Slechts door den eigenaar geteekende kaarten zijn geldig. In geval van ongeoorloofd gebruik eener kaart wordt deze ongeldig verklaard, zonder dat eenige restitutie van betaalde gelden plaats vindt. De houder kan bovendien voor korteren of langeren tijd van het recht tot het verkrijgen van toegangskaarten worden uitgesloten.

Toegangskaarten zijn vanaf 15 September te verkrijgen uitsluitend aan het Secretariaat: Hooge Nieuwstraat 4a (geopend van 's morgens 9.30 tot 12.30 uur en 's namiddags van 2 tot 4.30 uur. Zaterdag alleen van 9.30 tot 12.30 uur).

Propagandatocht naar Vlissingen

op 18 en 19 Augustus l.l. door Douairière W. C. Clifford Kocq van Breugel en de Heer L. Visser uit Breda.

Na de tochten naar Tilburg, 's-Hertogenbosch en Bergen op Zoom hebben wij gemeend ook Zeeland met het doel en streven van de Ver. Oost en West meer bekend te moeten maken. Te dien einde hielden wij voorstellingen (twee matinées en twee soirées) in het Bellamy-bioscooptheater, met de Indische kunstfilms van het Koloniaal Instituut en de door de Ver. „Nederland in den Vreemde" gracieuselijk voor dit doel afgestane 4 series harer mooie Indische films.

Reeds het proefdraaien, voor de Vlissingsche Courant als repetitie-matinée aangegeven, was een succes. Tegen zeer laag entrée werd den schoolkinderen deze matinée aangeboden, die daarvan in ruime mate met hun geleiders gebruik maakten. Het woelige, jeugdige publiek zat als muisjes zoo stil te luisteren naar de uitlegging, die de heer Visser gaf van de beelden op het doek. Spreker, die jarenlang aan het onderwijs in Indië verbonden is geweest, deed dit op keurige, zeer duidelijke wijze.

Vertoond werden: een reis langs den Tjiliwong, Batavia, Soerabaya, Djocjacarta, het Batikken, het Weven der Inlandsche vrouwen, verschillende cultures, als Paddi, Rubber, Koffie, enz. Mahomedaansche gebruiken, de Viering van den Gerebeg Moeloed met den schitterenden optocht der Edelen en ontvangst bij den Soesoehoenam van Djocdjocarta, de dansen der Serimpies en meerdere andere interessante films. Dit alles trok ook in Vlissingen weder onverdeelde belangstelling. Vooral de matinée (op 19 Aug.) aan het geheele garnizoen van Land- en Zeemacht tegen overeengekomen laag entrée, deed prettig aan. Het was mij een genot, om aan al die jonge landsverdedigers en hunne vrouwen en meisjes in mijn voorwoord er op te wijzen, van hoe groot belang het voor alle Nederlanders is, om meer deze kennis te vergaren, omtrent alles, wat daarginds in dat groote eilandenrijk aan den anderen kant van den oceaan, in „Groot-Nederland" gebeurt en welke rijke producten uit die kolonies betrokken worden. Maar al te gering is tot heden de belangstelling hier te lande voor de Groote Oost; onbegrijpelijk van een volk, dat reeds eeuwen lang de tweede koloniale mogendheid in Europa is. Hoe grootsch dit tropenland is, werd op uitstekende wijze op het doek gedemonstreerd.

Na er op gewezen te hebben, hoe wenschelijk en noodig het is, om den band tusschen Nederland en Ned.-Indië hechter te maken, o.a. door het uitzenden van bekwame werkers in alle branches: technici, doctoren, onderwijskrachten, ingenieurs, archeologen en planters, enz., enz., ten einde den rijken bodem, de schatten van mineralen en plantaardigen aard te ontginnen en met westersche krachten het ontwakende Oosten te helpen en te steunen in zijn drang naar ontplooiing en ontvoogding. Ik wekte de aanwezigen op, om, indien zij in de gelegenheid kwamen om hun toekomstige levenstaak in de koloniën te kunnen vinden, zij die gelegenheid niet moesten laten voorbijgaan, maar goedsmoeds trekken naar dat land van schitterenden zonneschijn en prachtige natuurtafereelen, die zij straks op het doek aan zich voorbij zouden zien trekken, door onzen bekwamen secretaris, den heer Visser, met een verklarend woord verduidelijkt. Het mocht mij gelukken aan het eind mijner toespraak het enthousiasme bij mijn toehoorders op te wekken, want op geestdriftige wijze werd een driewerf hoera op onze hooge Landsvrouwe aangeheven en ook op mijn verzoek met mij staande het Wilhelmus gezongen. Ook aan het begin der eerste soirée liet ik een inleidend woord hooren en de goedbezette zaal werd met enthousiasme bezield en uitte deze gevoelens op echt vaderlandsche wijze, evenals de militairen den middag te voren.

Door het stormweer en den stroomenden regen lieten velen zich weerhouden om op de 2de soirée te komen, erg jammer, daar deze een vervolg van de vorige was. Jammer voor den heer Visser, onzen wakkeren medewerker, jammer voor de Vereenigingskas, die hierdoor een déficit opleverde.

Gelukkig hebben wij wel eens andere, meer gunstige ervaringen opgedaan, daarom zullen wij ons niet laten ontmoedigen, doch hopen ook op beter financieel succes een volgenden keer.

Douair. W. C. CLIFFORD VAN BREUGEL—ROELOFS,
Presidente der Afdeeling Breda.

Persoverzicht.

In „Het Vaderland" van 1 dezer lezen wij omtrent

Een Europeesche militie in de gewesten buiten Java.

Men is besloten ook in de buitengewesten de Europeesche militie in te voeren. Tal van streken zijn geheel van troepen ontbloot en op een totale troepensterkte buiten die van c.a. 10.000 man is een versterking met 4500 man niet onbelangrijk te achten.

Die versterking zal na 13 jaren vermoedelijk zijn te bereiken, waarbij werd uitgegaan van een jaarlijksche toeneming met 4½ pCt. der Europeesche bevolking in de buitengewesten. Na bedoelde 13 jaren zal elk jaar een geoefende klasse naar den landstorm overgaan.

Kan men dus in het algemeen de instelling eener Europeesche militie voor de buitengewesten als een landsbelang beschouwen, vooral met het oog op het bewaren van orde en rust, voor Sumatra heeft zij de meeste beteekenis. Niet minder dan 2800 man van de geheele sterkte vullen dat eiland en omliggende eilanden.

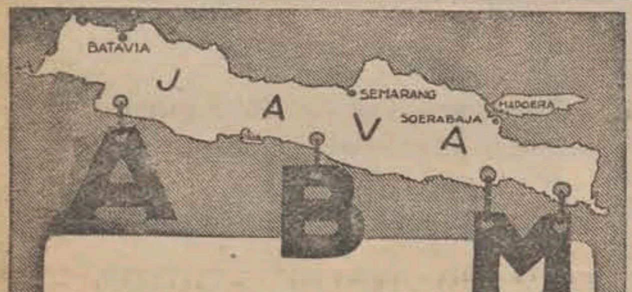
Voor Sumatra's Oostkust zal zelfs een deel der militie tot strijder-wielrijders worden afgericht, naast de militie-infanterie-afdeelingen (met marechausseekarabijn en dito klewang) en mitrailleurs. De bijzondere positie die Poeloe Weh en Amboina voor de verdediging van Indië innemen, zullen maken, dat voor die eilanden ook gerekend is op de opleiding van artilleristen.

Van zelf dat het gering aantal Europeanen in menig deel van den Archipel voor eerste oefening niet zonder bezwaren is.

Men ziet zich dan ook genoodzaakt voor die oefening de menschen elders samen te trekken.

Gemeld vinden we voor plaats van oefening: Medan voor Atjeh en Sumatra's Oostkust; Fort de Kock voor Tapanoeli en Sumatra's Westkust; Buitenzorg voor de Lampongs, Billiton en West-Borneo; Amboina voor Amboina, Ternate en Nieuw-Guinee; Malang voor Timor, Bali en Lombok en Z. en O. Borneo. Ten slotte Makassar en Celebes en Onderhoorigheden, en Menado voor Menado. Overigens is voor Benkoelen, Palembang, Djambi, Riouw, Banka ter zake nog geen beslissing genomen.

Nog zij vermeld, dat de gewone bemoeiingen met de Europeesche militie opgedragen zullen worden aan de gewestelijke en plaatselijke commandanten en anders aan de commandanten der divisies gewapende politie, alsmede aan de aanwezige officieren van gezondheid. Het streven is geweest de militie zoo goedkoop mogelijk te houden, waarmede de nog resteerende schutterijen te Padang en Makassar zullen

worden geheven, zoodra de inlijving heeft plaats gevonden. Die te Amboina, Saparoea, Ternate en Menado, grootendeels bestaande uit Inlandsche burgers, blijven voorloopig bestaan.

De opkomst voor eerste oefening zal plaats hebben in Maart 1922 voor 8½ maand.

* * *

De „Nieuwe Courant" meldt over de

Spoorwegaanleg op Sumatra.

Uitgebreide plannen bestaan er op dit gebied. Ruim 2700 K.M. nieuwe lijnen vinden we in de Mededeelingen (1) opgesomd.

Daaronder: een lijn van Sibolga naar Padangsidempoean en verlenging daarvan naar Penjaboengan en verbinding met den Deli-spoorweg en met Pakanbaroe. De lijn Sibolga—Padangsidempoean is reeds in aanleg.

Bovenbedoelde verbinding met den Deli-spoorweg wordt thans gedacht langs den zeer grooten omweg over Kota Pinang. De onmogelijkheid om de verbinding van de Oost- met de Westkust via het Tobameer te bewerkstelligen, moet thans vast staan.

Het heet, dat de terreinmoeilijkheden aan het Tobameer de lijn enorm kostbaar zouden maken. Doch ook zal het nieuwe verbindingstraject, voor zoover ons bekend, door streken voeren, welke vele buitengewone werken voor den spoorwegaanleg zullen vereischen.

Zoo in Zuid-Assahan wegens de talrijke bovenrivieren, die overbrugd zullen moeten worden; de lage en drassige terreinen in het te doorsnijden binnenland van de landschappen Bilea en Kota Pinang. Terwijl de bovenstreken van dit laatste landschap als 't ware één heuvelland zijn.

Dit heuvelland schijnt men te willen omgaan. Van Kota Pinang, de residentie eertijds van den Iang di Pertoean, toch is de spoorweg Zuidwaarts gedacht naar Rasau. Zoodat men reeds daar Padang Lawas zal binnendringen om, denken we, den loop van de Baroewen opwaarts volgende, de lijn door te trekken via Goenoeng Toea naar Padangsidempoean.

Het traject Kota Pinang—Rasau, een afstand van 5 à 6 uur gaans, zal deels door uitgestrekte wouden, deels door woestijnen met alangs leiden.

Het zou voor deze streken een uitkomst zijn, wanneer een spoorweg dat binnenland kwam openen. We weten niet veel meer van het landschap Kota Pinang dan uit het reisverhaal van controleur Larive, dateerende van 1872. Zou het er thans beter zijn gesteld en de sympathieke bovenlandsche bevolking de meerdere belangstelling van het Gouvernement genieten, waarom zij in haar nooden en angsten voor vijandige naburen voor bijna een halve eeuw zoo dringend vroeg?

* * *

Commandant Umbgrove.

De nieuwe commandant der zeemacht, schout bij nacht W. J. G. Umbgrove, heeft bij de aanvaarding van het bevel over de Zeemacht in Nederlandsch-Indië een dagorder uitgegeven, waaraan het volgende is ontleend:

„Het is U allen bekend, dat de Marine in een hoogst droevigen staat verkeert.

Buitengewoon groote moeilijkheden gedurende de mobilisatiejaren met den aanbouw ondervonden, opvaren van het te geringe materieel waaraan niet was te ontkomen, omdat de neutraliteit gehandhaafd moest worden, overgroote inspanning van het personeel, gebrek aan waardeering voor de buitengewone plichtsbetrachting en toewijding van dat personeel, dat alles heeft — het kon wel anders — aanleiding gegeven tot een hevige reactie, die de oorzaak is geworden van een groot verloop.

Toen maatregelen tot herstel, zoowel op materieel als personeelsgebied, zich langer lieten wachten dan gewenscht was en verwacht werd, openbaarde zich een groote moedeloosheid en werd de uittrede van het personeel onrustbarend; het gebrek aan werkkrachten in de burgermaatschappij en de steeds stijgende loonstandaard maakten het uittreden gemakkelijk.

Het kan op dezen voet niet doorgaan; het gebrek aan officieren is reeds zoo buitengewoon nijpend, de maatregelen beraamd om tot betere toestanden te komen niet uitgevoerd konden worden.

Dit alles is U in hoofdtrekken bekend.

De reden waarom ik U dit droevig beeld nog eens voorhoud is, dat ik de overtuiging heb, dat wij op het laagste punt zijn aangekomen, mits dat Gij als het levende deel der Zeemacht op Uwen post blijft en verdere afbrokkeling voorkomt.

De gronden, waarop deze mijne vaste overtuiging berust, zijn:

De minister van Marine heeft mij voor mijn vertrek de meest stellige verzekering gegeven, dat de regeering er niet aan denkt de marine te liquideeren en dat zij verder afbreken van de Marine met kracht zal tegengaan. De moeilijke financieele omstandigheden, waarin de regeering verkeert, de noodtoestand, waarin de Marine zich bevindt, maken het noodzakelijk met een niet te groot maar afgerond plan te beginnen, dat een degelijke grondslag zal zijn voor verderen uitbouw.

Verder kan ik verklaren, dat de komende Marine zal worden opgebouwd op een militair juiste basis. De in Nederland reeds aan het werk getogen vlootcommissie zal op korten termijn werken, omdat er geen verschil van meening is omtrent het thans mogelijke en noodige.

Verschillende verbeteringen den laatsten tijd in de levensomstandigheden van het personeel aangebracht, wijzen op de ernstige aandacht aan dit punt gewijd en maken een uittreding om deze reden niet meer noodzakelijk.

Een land als Nederland, met zijn groot eilandenrijk in deze gewesten, kan niet buiten een behoorlijke zeemacht. De regeering is hiervan doordrongen en de publieke opinie in Indië meer dan in Holland erkent de noodzakelijkheid, terwijl er in Holland kenteekenen zijn, die op eene kentering ten goede wijzen. Maar alle pogingen zijn gedoemd om te mislukken, wanneer — en dit geldt in de eerste plaats de officieren, waarvan men mag verwachten, dat zij op hun post zouden blijven en die helaas het hardst zijn weggeloopen — er geen paal en perk wordt gesteld aan het verloop. Blijft dit zoo doorgaan, dan zijn wij het, die liquideeren en zal de ondergang te wijten zijn aan kleinmoedigheid, gebrek aan liefde en toewijding van het personeel en in de eerste plaats van de officieren, hoewel erkend moet worden, dat er vele redenen zijn, waaruit die stemming onder het personeel verklaard kan worden.

Hoewel de toestand voor het oogenblik allerbedroevendst is, heb ik, die mijn heele leven aan de Marine heb gegeven, gemeend ernstig in mijn plicht tekort te schieten, als ik het bevel over de zeemacht in Nederlandsch-Indië niet had aanvaard.

Op U allen, die toch uit liefde de Marineloopbaan hebt gekozen en in de eerste plaats geldt dit weer de officieren, doe ik een zeer dringend en krachtig beroep, volgt mijn voorbeeld, blijft op Uw post, verlaat onze Marine niet in Hare uiterst moeilijke omstandigheden, helpt mede aan den bouw, steunt de regeering; doet Gij dit niet, dan wordt herstel vrijwel onmogelijk."

* * *

De Java-Bode schrijft omtrent het aftreden van den Gouverneur-Generaal:

Naar aanleiding van de onjuiste berichten in de laatste dagen verspreid omtrent het vertrekken met verlof naar Nederland van den Gouverneur-Generaal, kunnen wij mededeelen, dat de Landvoogd het voornemen heeft in de maand Februari 1921 zijn hoog ambt neer te leggen en naar Europa te vertrekken.

[1]) Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang (Afgesloten 1 Jan. 1920), Landsdrukkerij. Weltevreden 1920.

De huidige koers in Indië.

L. F. Schrijft in „Het Volk":

Schijnbaar om den tegenwoordigen Landvoogd in N.-I. te verdedigen, maar inderdaad met het doel om hem naar beneden te halen, daar men liefst zoo spoedig mogelijk van hem verlost wil zijn en hoopt op een man met een ijzeren vuist, is het „Handelsblad" van 25 Mei j.l. een twistgeschrijf begonnen met „De Sumatra Post" (redacteur Vierhout) te Medan.

Laatstgenoemd blad had de meening geuit, dat de Gouverneur-Generaal geheel op de hoogte geweest was van de stroomingen in de Inlandsche wereld en voorzien had de feiten, als die van Koedoes en Garoet, zich wel moesten voordoen.

Neen, zegt het „Handelsblad", zoo'n synicus is de man, die te Buitenzorg zetelt, niet. Woordelijk schrijft hij verder:

„Wij denken in dit opzicht beter van graaf van Limburg Stirum, wiens „schander en wijs" beleid wij meenen te moeten toeschrijven aan gemis van het juiste inzicht, ten gevolge van onkunde en de groote fout voor een op zoo hoogen post geplaatst man, om de adviezen, die hem bereiken, en de raadslieden, die hem omringen, niet op hunne juiste waarde te kunnen schatten".

Ja, ja, het „Handelsblad" denkt veel beter van graaf van Limburg Stirum. Het is, in een paar woorden gezegd, volgens het „Handelsblad" geen cynicus, maar een prul. En geloof maar, dat ze hem allang hadden weggekeken, als ze een goed plaatsvervanger voor hem hadden, als b.v. olie-Colijn niet in de olie zat.

Wij voor ons evenwel gelooven, dat de „Sumatra Post" het niet zoo erg mis had, al dwepen we in geen enkel opzicht met den huidigen Gouverneur-Generaal, die sedert November 1918 heelemaal omgedraaid is. Zeer stellig wist men ook voor dien tijd wel hoe het met de Inlandsche beweging stond en als men er niet tegen inging, was het om dezelfde reden, waarom men in November 1918 hier niemand vervolgde. Men dorst niet.

Eerst na dien heeft men moed gevat en schreef een, nu van het hoogste kollege uitmakend lid, tevens vertrouweling van den Gouverneur-Generaal:

„Abdoelmoeis en Tjokroaminoto......" doen zich voor als de edeldenkende, goed en bloed daarvoor overhebbende verdedigers van den vertrapten Javaan, maar zij zijn voor ¾ niet anders dan zelfzuchtige, verwaten haters van den Hollander, van den rijkere, van het gezag, tot zij zelf dit gezag in handen hebben. En let dan eens op wat er gaat gebeuren.

Het zal niet zoo heel lang duren, of het gezicht op dergelijke beminde discipelen van Rinkes en Hazeu, op dergelijke godsvrienden in den Volksraad, — zal door een beetje krijtlicht den Rembrandtieken luister verliezen, welke „helden", „brave soldaten im Befreiungskriege der Menschheit", tot dusver omstraalt.

Men ziet het, zij, die dagelijks het oor van den landvoogd hadden, wisten, of meenden althans wel te weten, hoe de zaken stonden en men kan moeielijk aannemen, dat zij hun chef niet op hun manier hebben ingelicht.

Maar ook niet, dat deze voor hun inlichtingen doof bleef, want reeds lang te voren had de door hen zoozeer gehate Rinkes afgedaan en werd Dr. Hazeu het leven hoe langer hoe moeilijker gemaakt, tot ook de laatste strijdensmoede het bijltje er bij neer gelegd heeft.

Waar deze hoogstaande man, die steeds flink opgekomen is voor de rechten der Inlanders en wiens heengaan evenals dat van Snouck Hurgronje, een ramp voor Indië moet genoemd worden, reeds in Nederland is aangekomen, mogen we hopen, dat spoedig een tip althans van den sluier, die dit heengaan bedekt, zal opgelicht worden en het Nederlandsche volk kennis zal kunnen nemen van de intriges, die het hebben bewerkt.

Goed zal het evenwel zijn reeds nu een paar staaltjes van de ondervonden tegenwerking te vermelden.

Uitdrukkelijk zij tevoren vermeld, dat ze niet van Dr. Hazeu vernomen zijn, maar niettemin volkomen vertrouwbaar. Op z'n dagelijksche fietstochten, o.a. langs het land Struiswijk (een der vroeger met opgezetenen en al aan particulieren verkochte stukken van het staatsdomein), vernam dr. Hazeu herhaaldelijk klachten over het opdrijven der belastingen, die de opgezetenen, nu niet aan den Staat, maar aan den landheer, moesten opbrengen.

Hij meldt dit aan den betrokken bestuursambtenaar, maar het wordt ontkend. Daarop wendt hij zich tot den resident van Batavia, de Roo de la Faille, die het met z'n vriend van der Marel (nu resident van Cheribon) zoogenaamd onderzoekt, maar ook ontkent. „De heffingen zouden overeenkomen met een register in 1917 aangelegd."

Dr. Hazeu vraagt nu van de betrokkenen de belastingboekjes en toont daarmee aan, dat b.v. belastingen van *f* 5 op *f* 25, van *f* 6 op *f* 30 en van *f* 12 op *f* 50 à *f* 60 gebracht zijn. Hij zendt nu die boekjes aan resident de Roo (nu Raad van Indië) op en deze moet nu verklaren, dat het zooeven genoemde register van 1917, waarmee die heffingen zouden overeenstemmen, niet bestond!!

Men had het vergeten aan te leggen! Maar toch, de landheer moest meer verponding betalen, dus was het billijk, dat de hooge belasting door de opgezetenen betaald werd. Barbertje moest toch hangen, dr. Hazeu werd met een kluitje in 't riet gestuurd en sloeg natuurlijk een figuur als modder tegenover de uitgezogen Inlanders.

In een ander geval kwam het dr. Hazeu ter oore, dat een der kontroleurs in de Preanger regentschappen Inlandsche meisjes benaderde en de meisjesscholen daardoor leegliepen.

Hij geeft den afdeelingschef hier kennis van, maar, 't wordt eentonig, deze ontkent.

De zaak wordt met hetzelfde gevolg bij den resident voorgebracht. Nu noemt Hazeu gevallen met name.

Er volgde nu een kwasi-onderzoek en de assistent-resident kwam te weten, dat een nichtje van de vrouw van den regent bij Hazeu, als huisgenoot, opgevoed werd.

En natuurlijk werd die vrouw (de raden ajoe van den regent) nu bewerkt en moest die een brief schrijven, dat het niet waar was.

Dr. Hazeu liet het er evenwel niet bij. Hij brengt nadere bewijzen. En de kontroleur werd gestraft?

Neen, hij werd bevorderd tot gewestelijk sekretaris!

Is het èn voor Hazeu èn voor een bevolking, die haar dochter ten prooi ziet vallen aan lieden, wier handeling wordt gestraft met...... bevordering, niet om dol te worden en worden gevallen als Garoet en de haat, dien men ons algemeen toedraagt, hier niet door verklaard?

En als een bewijs, dat Hazeu reeds lang bij den Gouverneur-Generaal had afgedaan en deze zijn handelingen niet door het adviseurs-bureau, maar van kapitalistischen kant liet beheerschen, moge gelden het benoemingsbesluit van kapitein Muurling tot regeeringsgemachtigde en woordvoerder bij den Volksraad.

Daar deze benoeming algemeen, althans door de eenigszins vooruitstrevenden, werd afgekeurd, ging dr. Hazeu, zeer tegen zijn zin, maar terecht meenende zulks aan den goeden gang van zaken verplicht te zijn, op audiëntie om den landvoogd op het ongewenschte van die, toen nog a.s. benoeming te wijzen.

Uiterst koel werd hem evenwel medegedeeld, dat de benoeming vaststond en ook hier werden z'n goede bedoelingen en werkelijke diensten, die hij den lande wilde bewijzen, geheel misduid.

Is het dan, vragen we ten slotte, wonder, dat hij er eindelijk de brui van gegeven heeft, waar zijn stem, nu reaktie vooral ook in Indië troef is, toch die des roepende in de woestijn is en zou blijven?

Maar is het tevens, waar duidelijk blijkt, onder welke reactionaire invloeden de Gouverneur-Generaal staat en hoe schandalig slechts ingebrachte klachten worden onderzocht en behandeld, niet meer dan tijd, dat men overga tot het benoemen van koloniale in-

specteurs, die onafhankelijk van Indische invloeden, Kamers en Volksraad, kunnen rapporteeren hoe de toestand is en wat die vereischt?

Laat een enquête-commissie hier dr. Hazeu eens over hooren en laat dien eens gelegenheid gegeven worden, niet gebonden door een ambtseed, zich geheel te uiten.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De opening van de Ind. Techn. H. S.

De opening der Technische Hoogeschool te Bandoeng, op 3 Juli j.l., zegt de „Loc." o.m., vormt een feit van beslissende beteekenis voor heel Indië. Beslissend in tweeërlei zin.

Ten eerste omdat, zoo ooit, nu het oogenblik is aangebroken voor Indië om op eigen terrein de wetenschappelijke krachten te kweeken, noodig voor zijn onstuimige ontwikkeling in maatschappelijken, economischen en technischen zin. „*Indië*" — zei de rector-magnificus der T. H. S., prof. ir. Klopper, bij de opening, „*Indië roept om werkers, die in zijn stoffelijke nooden kunnen voorzien......*" Die roep zal krachtiger klinken met de jaren en er zal een oogenblik komen — misschien is het al heel dicht bij — dat moederland noch buitenland meer de hoogere technische krachten kunnen leveren om in Indië te doen wat noodzakelijk moet worden gedaan. Zelfproductie van zulke krachten is dan een zaak van leven of dood.

Maar ten tweede is ook dáárom het feit van heden beslissend, omdat nu staat te bewijzen of Indië inderdaad en metterdaad bij geboden gelegenheid ook op kan leveren wat zoo gaarne wordt verwacht. Het blad wil daaraan niet twijfelen, maar ziet toch terdege in, dat het ook in dezen zin om een levenszaak gaat. Het hooger onderwijs aan Indonesiërs, tot dusver gegeven ver van hun ouderlijke stee, heeft menige teleurstelling gebracht, welke het waarlijk niet noodig is te verbloemen. Maar nu gaat dan blijken, of een werkelijk bevredigend deel der inheemsche bevolking van Insulinde geneigd en geschikt is tot hooger onderwijs, noodig om op het peil van den tijd deel te nemen aan de leiding van 's lands ontwikkeling. Geen twijfelzucht verzwakke den ernst van deze proef, maar geen onverschilligheid ook doeme haar tot mislukking. Men heeft te beseffen, dat het nu geldt de gegrondheid van een luid klinkend verlangen met de eigen daad te bewijzen.

Niet onder betere voorteekenen kon de drempel tot de Indische Hoogeschool worden overschreden, dan thans is geschied. Indië staat als 't ware te wachten op de krachten, die door de eerste hoogere opleiding in het land zelf zullen worden afgeleverd. Deze eerste studie is er dus al dadelijk een met een duidelijk en belovend verschiet. De kranige nestor Ir. Van Sandick noemde het „een teeken des tijds, dat de eerste stap tot universitair-academisch onderwijs in Indië gaat in de richting der ingenieurswetenschappen". Het is de almachtige praktijk, die het juist zoo heeft beschikt, dat het eerste Indische hooger onderwijs geen krachten gaat leveren, die met den doctoralen bul in de portefeuille maar moeten zien of de maatschappij nu ook hun inspanning practisch waardeert, doch *hooger onderlegden, die terstond gelegenheid zullen vinden om onder loonende voorwaarden hun wetenschap dienstbaar te maken aan de praktijk.*

En tevens heeft prof. ir. Klopper kunnen getuigen, dat de directeur van onderwijs, onder wiens patronaat het universitaire onderwijs in Indië wordt ingeleid, een hooge opvatting van dit onderwijs en zijn beteekenis voor Indië koestert. De Ind. regeering is trouwens het heugelijk particulier initiatief op dit gebied met warmte tegemoet getreden en het was stellig geen fraze, toen de landvoogd, de T. H. S. openend, den stichters eere bracht door hun werk te noemen „een goede daad van Nederlanders, dubb[…] te waardeeren omdat zij anderen ten voetspoor k[…] dienen op een door ons nog te zeldzaam betred[…] pad." Men mag gelooven, dat de Ind. regeering m[…] hart en ziel genegen staat tegenover deze belangrijk[…] gebeurtenis op het terrein van den geest.

Het blad besluit: Zoo zijn de gegevens voor wel[…] slagen dan ten volle aanwezig. Aan Jong Indië tha[…] om dit welslagen duurzaam te verzekeren.

Het Europeesch onderwijs in Indië.

Het „Soer. Hbl." bevat een open brief aan d[…] Eur. ouders in Indië, welke brief een ernstige aa[…] klacht bevat tegen de door de Regeering gevolg[…] onderwijs-politiek. Ook het „N. v. d. D." we[…] reeds herhaalde malen op de groote onbillijkheid[…] welke aan die politiek ten grondslag ligt en op h[…] groote gevaar, dat daardoor voor het Eur. onderw[…] in Ned. Indië dreigt.

De inzender in het „Soer. Hbl." schrijft o.a.[…] Zich blindstarend op het, in hare oogen zoo grootsch[…] ideaal, van een al-omvattend onderwijs aan de Inland[…]sche bevolkingsgroepen, onttrekt de Regeering steeds[…] meer leerkrachten aan de Eur. school, waarbij [...] zich nog niet bepaalt tot een keuze uit de midd[…]matige krachten, maar onverantwoordelijk de be[…] en meest ervaren onderwijzers weghaalt, voor wie h[…] werk aan de Holl.-Inl. wordt aannemelijk gema[…] door het toekennen van een ongemotiveerde toelag[…] Niettegenstaande het tekort aan onderwijzerd per[…]neel steeds nijpender wordt, b l ij f t de Regeering[…] voortgaan met het onttrekken van Eur. onderwijze[…] en onderwijzeressen aan hunne oorspronkelijke [...]stemming.

De briefschrijver wijst verder op het feit, dat [...] krachtig is geprotesteerd toen het onderwijs op [...] H. B. S. te Soerabaya in het gedrang kwam, ma[…] hij dringt er op aan, dat uit heel Indië een prote[…] moet opgaan van alle Eur. ouders, om de lager[…] school, het fundament waar alle voortgezet onderw[…] op is gegrondvest, voor verval te behoeden.

Uitvoerig geeft schr. voorbeelden der heerschende[…] wantoestanden en wijst hij er op, dat, als er geen ve[…]andering komt, de tijd niet ver meer af is, *dat [...] Europeesche ouders hunne kinderen weer op ze[…] jeugdigen leeftijd van zich af moeten zenden, om [...] in Holland school te laten gaan.*

Dit moet in ieder geval worden voorkomen, ze[…] schr. ten slotte, en daarom worden de ouders in g[…] heel Indië opgewekt om ouder-vergaderingen te h[…] leggen en te protesteeren tegen de huidige onderw[…] politiek.

De Jaarbeurs.

Het bestuur van de Jaarbeurs schrijft aan „[…] Loc." o.m.: Is in Holland de steden-naijver betre[…]fende de vestiging der Jaarbeurs geheel op den a[…]tergrond geraakt, in Indië is men nog niet zoo v[…] Niettegenstaande ieder begrijpt, dat de oprichting[…] van particuliere Jaarbeurzen tot onnoodige en ong[…]wenschte versnippering van geld en energie leide[…] moet, hoort men toch spreken van plannen tot o[…]richting van een Jaarbeurs in Soerabaya, van mon[…]sterkamers voor bepaalde goederen in Batavia, He[…] werd zelfs gesproken van permanente exposities. [...] heeft er iets van weg, alsof men dergelijke zeer ve[…] omvattende organisatorische instituten zoo maar e[…] uit den grond stampen kan!

De fair in Bandoeng mag in ieder opzicht als ge[…]slaagd worden beschouwd. Er gaat een circulaire[…] onder de deelnemers rond, die straks in ronde cijfer[…] de resultaten van de eerste beurs zal aantoonen. Mi[…]dellijk wordt dit welslagen echter reeds bewezen do[…] de vele aanvragen voor ruimte op de tweede Jaar[…]beurs en — wat meer zegt — doordat verschillende[…] firma's besloten grooter standplaats aan te vragen[…]

Reeds werd van verschillende zijden aangedrongen[…] op de inrichting van permanente monsterkamers[…] welke aangelegenheid in de a.s. bestuursvergadering[…] in behandeling zal komen. Verschillende aanvra[…]gen daaromtrent, o o k u i t h e t m o e d e r[…]l a n d, zijn reeds binnengekomen. Zou men uit h[…]

verloop van de eerste Ned. Ind. Jaarbeurs dus reeds kunnen begrijpen, dat de standplaats Bandoeng nog niet zoo slecht gekozen is, ook uit anderen hoofde valt het streven af te keuren dergenen, die deze plannenmakerijen tot het houden van jaarbeurzen enz., elders in Indië lanceerden, want meer is het toch niet. Ten eerste is het een dwaasheid tegenover de reeds bestaande van alle zijde gesteunde organisatie, ten tweede tegenover de regeering, die door haar financieele hulp getoond heeft met de Jaarbeurs te sympathiseeren en ten derde vanwege de tonnen, die reeds in verschillende gebouwen zijn vastgelegd, terwijl nog buiten bespreking gelaten wordt het reeds bestaande contact met zeventien buitenlandsche jaarbeurzen, enz.

Ten slotte is er nog een belangrijk vraagstuk en wel dat van de leiding en van het personeel. Het gebrek aan menschen, die zich geheel aan de organisatie van een dergelijke veel omvattende taak kunnen wijden is een factor van niet geringe beteekenis. Organisatoren loopen er in Indië nu eenmaal niet rond, terwijl ook de personeelsschaarschte, die bij de eerste Jaarbeurs reeds zulk een belangrijke rol heeft gespeeld, gezien het chronisch gebrek aan goede werkkrachten, een groot bezwaar oplevert.

En ten slotte, wat doet het er eigenlijk toe, nu de Jaarbeurs te Bandoeng is geplaatst. Juist de vestiging aldaar biedt enorme voordeelen, die geen enkele stad kan aanbieden. Zoowel centrale ligging in een goed klimaat als constante vestiging mogen in het stadium, waarin de jaarbeurs-organisatie zich thans bevindt, nooit worden toegelaten.

Handel en industrie moeten zich aanpassen aan de gedachte, dat ze eenmaal per jaar naar die stad trekken om daar te zien hetgeen Indië op verschillend gebied reeds presteert en nog presteeren kan. Die gedachte moet zich geleidelijk aan in de hoofden van betrokkenen vastzetten en dus als het ware ingroeien zoo goed als men elk jaar vacantie neemt. Dan kan het jaarbeurs-instituut bloeien tot heil van heel Indië.

Albino's.

De heer Zentgraaff schrijft aan het „Soer. Hbl." in een zijner interessante „R e i s b r i e v e n" uit Celebes: Het is opmerkelijk zooveel albino's men in enkele streken van de Minahassa ziet. Vooral in het meergebied-Tondano, Kakas-Rembokken- en in het Tomohonsche ziet men ze in veel grooter aantal dan elders in Indië. Zij, die beweren, dat het physiek van de bewoners der Minahassa geleidelijk achteruitgaat — vooral omdat een groot aantal der gezondste jongelui als militair, gewapend politiedienaar of voor den dienst der K. P. M. jaarlijks het land verlaat — vinden in zoover hierin een bevestiging hunner meening, dat het veel voorkomen van albino's in de Minahassa door de medici als een degeneratie-verschijnsel wordt beschouwd.

Intusschen deelde een medicus den heer Z. mede, dat hij het veelvuldig voorkomen van albino's in de eerste plaats weet aan het huwen in den te engen familiekring. Huwelijken tusschen volle neven en nichten zouden herhaaldelijk voorkomen; in tal van families kwam niet voldoende bloed.

Men noemde den heer Z .een sterk voorbeeld hiervan; het geldt een zeer bekende familie: Deze familie heeft vroeger reeds in te engen kring gehuwd; de opgave gaat echter niet verder terug dan tot den grootvader van het huidige geslacht. Deze, A te noemen, had twee zonen, B en C. B huwde met een vreemde vrouw, C met een vrouw uit een familie, waarin krankzinnigheid was voorgekomen. De twee kinderen, die C bij deze vrouw won, waren meisjes. Een van haar huwde met een zoon van B (dus volle neef en nicht). Zij schonk haar man twee zonen, van wie de eene albino was, de andere niet. Zij zelf (dus de moeder) stierf krankzinnig; haar zuster — de andere dochter van C — leeft nog, doch is geesteskrank.

Aldus het den heer Z. gegeven voorbeeld. Er zijn een paar andere families, die sinds geruimen tijd zeer veel onder elkaar huwen; herhaaldelijk een der W.'s met een K., en één der K.'s met een W. Beide families zijn ten nauwste met elkaar verbonden. In deze twee families moeten betrekkelijk veel albino's voorkomen.

In het district Kakas-Rembokken vindt men niet minder dan 36 albino's, doch dit haalt nog niet bij het aantal daarvan in Tomohon. Men schat het aantal albino's daar zelfs op circa 150. In een familie aldaar hebben vader en moeder beiden lichtblauwe oogen en een zeer blanke huid, doch zijn overigens zeer normaal; hun 5 kinderen echter zijn allen albino's.

Schr. werden nog tal van voorbeelden genoemd, hij meende zich als leek te moeten bepalen tot de verklaring, welke hij van medische zijde ontving over het opmerkelijke verschijnsel, dat zeker de aandacht zal hebben getrokken van reizigers in deze streken. Men voegde hieraan nog de mededeeling toe, dat het huwen in een zeer beperkten kring, dikwijls binnen de grenzen van twee of drie families blijvend, vooral ten doel had de versnippering van het familiebezit te voorkomen.

De giften der Stoomv.-Mij. „Nederland".

Ter gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan heeft de Stoomv. Mij. „Nederland" *f* 50.000.— uitgetrokken voor giften aan liefdadigheidsinstellingen. Naar het „Soer. Hbl." verneemt, zijn door haar agentschap in Indië de volgende giften uitbetaald, t.w.: de Ziekenverpleging „Ngemplak" *f* 5.000.—; het Resident Schippersfonds *f* 2.500.—; het Protestantsche Meisjesweeshuis *f* 1.000.—; de Jongens-Weesinrichting *f* 1.000.—; het Katholieke Meisjesweeshuis *f* 1.000.—; het Roomsch-Katholiek Ziekenhuis *f* 1.000.—; „Charitas" *f* 1.000.—; „Pro Juventute" *f* 1.000.—; Pa van der Steur *f* 1.000.— en de Roemer Visscher-Vereeniging *f* 750.— of totaal *f* 15.250.—.

UIT DE INDISCHE PERS.

De opleiding van de Inlanders aan de Technische Hoogeschool in Ned.-Indië. In de *Neratja* van 27 Mei 1920 beschouwt M. Z. het uitgebreid en belangrijk praeadvies, dat door de Technische Onderwijscommissie met betrekking tot de opleiding in Ned.-Indië van Civiel-, Bouwkundig-, Werktuigkundig- en Scheikundig Ingenieur is uitgebracht.

Daaruit blijkt, dat het in de bedoeling ligt in Ned.-Indië de Technische Hoogeschool op te richten op den voet van de Delftsche Technische Hoogeschool in Nederland en waarop alleen worden toegelaten zij, die in het bezit zijn van het einddiploma eener Hoogere Burgerschool.

Nu hebben van af het jaar 1908 tot en met 1919 604 jongelieden dat diploma behaald, w.o. 508 Europeanen, 38 Inlanders en 48 Chineezen.

Verder waren van de jongelieden 11 van den leeftijd van 16 tot 17 jaar, 80 van 17 tot 18 jaar, 144 van 18 tot 19 jaar, 165 van 19 tot 20 jaar, 108 van 20 tot 21 jaar en 96 boven de 21 jaar.

Deze gegevens wijzen aan, dat de Inlanders nu juist niet zulk een groot profijt trekken van de Hoogere Burgerscholen, niettegenstaande dat onderwijsinstituut nu reeds 40 jaren in Ned.-Indië bestaat.

De Inlanders vestigen thans meer hunne aandacht op de Hollandsch-Indische scholen met een cursus van 7 jaren en aansluitende aan de Mulo-scholen met een cursus van 4 jaren met voorbereidingsklasse en ten slotte op de Algemeene Middelbare School van 3 jaren, waarvan het diploma gelijkwaardig is aan dat van een 5-jarige Hoogere Burgerschool.

De uitkomsten, welke deze Algemeene Middelbare School heeft opgeleverd, zijn nog niet bekend, doch wat men wel weet is, dat de jongelieden, die het diploma dezer school halen, boven den 18-jarigen leeftijd zijn.

En nu is de meening van de deskundigen, dat deze leeftijd te hoog is om nog de ingenieursstudie te volgen.

Uit bovenstaande opgave heeft men ook kunnen opmerken, dat van de 604 afgestudeerde jongelieden het aantal van 508 Europeanen bewijst, dat de Hoo-

gere Burgerschool voor het grootste gedeelte Nederlanders aflevert. De ouders dier leerlingen zullen zonder twijfel de voorkeur geven aan een ingenieursopleiding in Nederland.

Wanneer men nu van de geslaagde Inlanders de te oude en de onvermogenden afzondert, dan kan het aantal Inlandsche jongelieden, die de Indische Technische Hoogeschool zullen bezoeken, stellig niet groot zijn, terwijl men wel als zeker kan aannemen dat het eventueel aantal geslaagden het bestaande gebrek aan Ingenieurs in Ned.-Indië wel niet zullen verhelpen.

Ned.-Indië zal derhalve, voorloopig althans, nog wel aangewezen zijn op technische hulp uit Nederland en daarom is de Technische Onderwijscommissie van meening, dat de Delftsche opleiding niet geschikt is voor Ned-Indië.

Hier zij nog aan toegevoegd, dat het aantal leerlingen op de Muloscholen in Ned.-Indië bijna 1800 bedraagt. Daarvan betalen 35 pCt. geen schoolgeld, terwijl zij gratis leermiddelen ontvangen. Voorts ontvangen 510 leerlingen eene maandelijksche toelage van ƒ 30.

Op de Algemeene Middelbare School, afdeeling B, te Djocjacarta, betalen 28 van de 45 leerlingen geen schoolgeld en ontvangen ƒ 50 per maand toelage.

Volgens het oordeel van den schrijver kan men, met deze gegevens in de hand, opmaken, dat deze school hoofdzakelijk wordt bezocht door kinderen uit den pryajistand, waarvan de ouders er prijs op stellen hunne kinderen intellectueel te ontwikkelen.

De rijke Inlandsche handelaar ziet het belang van zulk eene ontwikkeling voor zijne kinderen nog niet in.

Nu de Hoogere Burgerschool niet voldoende jongelieden kan leveren voor de Technische Hoogeschool in Ned.-Indië, wil men trachten de leerlingen te betrekken van andere scholen, waar het leerplan aanstuurt op de ingenieursopleiding en welke scholen zoo spoedig mogelijk moeten worden opgericht.

Deze Ingenieursscholen moeten in 2 klassen worden verdeeld, n.l. waar een (lagere) cursus wordt gevolgd van 4 jaren en een waar een (hoogere) cursus wordt gevolgd van 2 jaren.

Op de eerste scholen zouden de technische wetenschappen iets uitgebreider worden geleerd dan op de 3-jarige technische scholen in Nederland, terwijl op de laatstgemelde scholen het onderwijs meer uitgebreid en geheel vrij zoude zijn.

Op de eerste scholen zouden zonder examens worden toegelaten zij, die in het bezit zijn van een einddiploma eener Muloschool of Hoogere Burgerschool met 3-jarigen cursus, mits de verkregen cijfers in de wiskunde voldoende zijn, of die van de 3de in de 4de klasse van een H.B.S. met 5-jarigen cursus zijn overgegaan en eveneens met voldoende cijfers in de wiskunde. Ook zouden zonder examen worden toegelaten de jongelieden, die in het bezit zijn van een einddiploma van de Koningin Wilhelminaschool en de daarmede gelijkgestelde instellingen.

Van alle anderen zou een toelatingsexamen worden afgenomen.

De leerlingen, in het bezit van het einddiploma eener H.B.S. met 5-jarigen cursus en van de Algemeene Middelbare School, zouden terstond in de 2e klasse van de Lagere Ingenieursschool kunnen worden geplaatst, mits zij voldoende cijfers hebben in de wiskunde of in werktuigkunde, hand- en lijnteekenen.

Zij, die deze lagere Ingenieursschool afloopen, ontvangen het diploma A. Deze worden op de hoogere Ingenieursschool toegelaten. Daar wordt meer gelet op het vak dat gespecialiseerd wordt en op de algemeene ontwikkeling.

Zij, die in het eindexamen slagen, ontvangen het diploma B.

Het is niet noodig dat beide scholen in hetzelfde schoolgebouw komen. De hoogere school kan, als het tijdstip daar is, de latere Technische Hoogeschool te Bandoeng worden.

De schrijver gaat geheel accoord met de voorstellen der Technische Onderwijscommissie, die een weg naar hooger aanwijzen aan de opzichters met een diplo en die zeker den ijver der leerlingen van de Koning Wilhelminaschool en van de daarmede gelijkgestel instellingen zullen prikkelen.

Doch of de Inlanders op den leeftijd van 18 jar niet het een en ander zullen hebben op te halen, vergelijking met de Hollandsche jongelui van di leeftijd, staat nog te bezien en het is om die re dat de schrijver zich tot de deskundige autoriteit in Ned.-Indië heeft gericht met de vraag of het ge aanbeveling verdient om een voorbereidende klas voor de Hollandsch-Indische scholen in het leven roepen.

Met het oog op de noodzakelijke dubbele tal kennis, het gebrek aan onderwijspersoneel en het b zwaar dat er bestaat om de kinderen reeds op 5-jar gen leeftijd de school te laten bezoeken, is het den beeld misschien practisch moeilijk uitvoerbaar.

De schrijver verzoekt evenwel zijnen landgenoot om het denkbeeld in ernstige overweging te nem

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Aaneensluiting van Engeland en China". In *Perniagaän* van 23 April 1920 wordt medegedeel dat de professor in de werktuigkunde Middlet Smith van de Hongkong Universiteit, in de Lond School of Oriental Studies eene lezing heeft gehou den over de moderne industrie in China en die g legenheid heeft benut om de wenschelijkheid aan toonen van een samengaan van Engeland en Chin zoowel op politiek als op economisch gebied.

Hij wees daarbij in de eerste plaats op den voo uitgang in China tengevolge van het beoefenen d Westersche wetenschappen, hetgeen hij met groo vreugde constateerde.

China zou daarvan de vruchten plukken, wanne het, onder goede leiding, evenals in de Westersch Staten, zijne industrie zou kunnen ontwikkelen.

Spreker prees de oude Chineesche gebruiken e het karakter van het Chineesche volk en twijfelde geen oogenblik aan of het zoogenaamde „Gele Ge vaar", zoowel op politiek als op militair gebied, b stond alleen in het hoofd van den gewezen Keize van Duitschland.

Het is geheel en al overbodig om in Europa ve ontrustend te spreken over China, als zoude m dáár, zoodra het zich intellectueel ontwikkeld heeft wapens willen smeden en de millioenen Chineeze willen opjagen tegen de Europeanen.

Het Chineesche optreden stuurt sedert eeuwen aa op rust, waarvan Europa partij moet trekken, om g zamenlijk met China zijne industrie te ontwikkelen.

Zoo min als op staatkundig gebied bestaat er ee Chineesch economisch gevaar en dat zal zoo blijven wanneer China op de hoogte blijft van de modern wetenschap.

Spreker heeft de Chineesche studenten als ijverig opgewekte menschen leeren kennen, die steeds be reid zijn de wenken van hunne leeraren op te volgen en wien het rumoerige van het Angelsaksische ra (Engeland) ontbreekt.

De Engelsche machines en de Engelsche machinis treden thans geheel op den voorgrond.

Het zijn de stoommachines, de spoorwegen, de ka toenspinnerijen, de dynamo's, de telegrafen, enz. die den tegenwoordigen technischen en economischen vooruitgang beheerschen.

Het zou voor de geheele wereld van groot belang zijn als het Angelsaksische ras zich bij het Chinee sche ras zou kunnen aansluiten.

Dit is mogelijk, nu Chinees en Angelsakser zich wederzijds veel beter verstaan dan 50 jaren geleden elkander's mentaliteit beter begrijpen en dientenge volge zeer goed samen kunnen werken.

Wel is waar kan de Chinees nog geen bedrijfs leider zijn, doch hij stuurt daarop aan ten einde ta van economische en politieke bezwaren te kunnen ondervangen.

Men zegt algemeen dat het Chineesche volk vijan dig staat tegenover den oorlog, zoolang het te eten heeft, doch om over voldoende goede levensmiddelen

te beschikken moet men vermogend zijn en daarvoor moet men productieven arbeid leveren.

Dezen arbeid met de Engelschen te leveren is het streven van een in China opgerichte club, welke door Engeland wordt gesteund en welke vereeniging ten doel heeft beide landen economisch sterker te maken.

In Engeland is veel opgehoopte energie aanwezig, die benut wordt voor het vervaardigen van voorwerpen, welke naar buiten kunnen worden uitgevoerd. De daarop behaalde winst moet voor een groot deel dienen om de Engelsche staatsschuld te betalen.

Engeland kan veel vuurwerk, whisky en tal van andere gewilde zaken in Afrika en China verkoopen, doch het zal zich ook toeleggen op den uitvoer van meer nuttige zaken en b.v. ook machines leveren, die China wederom kan gebruiken voor de ontwikkeling van den bodem. Dit te doen in overleg met Engeland en met hulp van de Westersche wetenschap moet het streven van China zijn.

Het is onnoodig te verklaren dat Engeland China vooruit kan brengen zonder hulp van het Chineesche volk, doch spreker achtte zich toch verplicht te wijzen op de noodzakelijkheid voor dat volk, om de producten van China's bodem zelf te ontwikkelen, hetgeen tot heden, tengevolge van de bestaande verwikkelingen tusschen Noord- en Zuid-China niet voldoende heeft plaats gehad.

De Chinees wordt geen roover, als hij voldoende inkomen geniet, doch om dit te bereiken, moet hij den bodem ontwikkelen.

Wanneer men slechts $^1/_{10}$ van de bestaande mijnen oordeelkundig bewerkt, dan kan dit reeds leiden tot verbetering van de bestaande landwegen, spoorwegen, havens, enz., hetgeen tien maal meer resultaten oplevert dan het geharrewar in China van thans.

Spreker memoreerde verder dat hij reeds 7 jaren lang de Chineesche jeugd op de Hoogeschool had onderwezen en dat hij al meer en meer den ijver en de geschiktheid der leerlingen om te leeren bewonderde, terwijl het zijne overtuiging was dat deze Hoogeschool te Hongkong, ook met het oog op de ligging in China, de beste gelegenheid was om zich op de hoogte te stellen van de Westersche wetenschappen.

Noch Amerika noch Europa kunnen op zulke goede resultaten wijzen, evenmin als Japan en spreker richtte dientengevolge het verzoek tot de Chineesche ouders om hunne kinderen niet buitenslands te zenden voor de opvoeding, waar een goede Engelsche opleiding bij de hand lag.

Deze eindopleiding gaf een beschaving, welke voor geen Westersche behoeft onder te doen, terwijl de Chineesche jeugd het voordeel genoot dat het stamverband niet behoefde te worden prijsgegeven. Zij, die gehecht waren aan de goede oude Chineesche gewoonten met de ouder-vereering, konden daarmede blijven voortgaan.

De industrieele vooruitgang van China kan men voornamelijk waarnemen in de steden Hongkong, Shanghai, Hankow en Tientsin.

Het is op die plaatsen waar het Chineesche intellect tot zijn recht komt.

Vooral valt het werk van den Chineeschen werktuigkundige op.

Tijdens den grooten oorlog bouwde men reeds schepen van grooter capaciteit dan in Canada en Australië en de in de steden aanwezige fabrieken wijzen op een grooten vooruitgang, vooral in de katoenindustrie, die een belangrijke concurrent van Engeland schijnt te zullen worden.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Neerlandia.

In de Sept.-afl. een artikel van den hr. Oudschans Dentz over „Het Nederlanderschap in Suriname", eene uiteenzetting van de oorzaak dat een groot deel der bevolking van die kolonie van het Nederlanderschap is uitgesloten en aangeduid wordt met „Surinamers". — Verder, als vervolg van een artikel over den herdenkingsdag der Hollandsche boeren in Suriname, een uittreksel van de feestrede, uitgesproken door Mr. J. J. W. Eckhout, voorzitter der groep Suriname van het Alg. Ned. Verbond. — Ten slotte een causerie van Ds. L. van Lingen over Oost-Indische dingen van den dag.

Ned.-Indië. Oud en Nieuw.

De Sept.-afl. opent met het fraaie portret van Z. M. Ario Praboe Soerjodilogo, den 7en vorst van het Pakoe Alamsche Rijk in Jogjakarta. De redactie voegt er levensbijzonderheden aan toe. — De hr. Bijl de Vroe schrijft over het bergmeer Telaga Patenggang op Java, verlucht met zeer fraaie foto's. — Volgt een aan „De dierenwereld van Insulinde, door J. H. van Balen" ontleende beschrijving van den koningstijger (Felis tigris), welke in den Indischen Archipel alleen voorkomt op Java, Bali en Sumatra; ook hierbij mooie afbeeldingen. — De afl. wordt besloten met een (eveneens geïllustreerd) artikel van den hr. J. W. van Nouhuys, directeur van het Ethnogr. Museum te Rotterdam: Geen Indonesische „Batik-techniek" op „bladwerk". De schr. neemt hierbij stelling tegen de opvattingen van Prof. Loebèr. — Dan nog eene bespreking der eerste afl. van het in Calcutta verschijnende tijdschrift „Rupam", dat ook voor de Hindoe-kunst van Java veel belooft.

Mededeelingen onderwerpen van algemeen belang.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen een sedert 4 jaren, door velen op prijs gestelde officieele periodieke publicatie: „Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang" (afgesloten 1 Januari 1920). Uit de onderwerpen welke er in behandeld worden een keus doende, vermelden we de volgende hoofdstukken: Stroomingen onder de Inlandsche bevolking. — Artikel III van het Reg. Reglt. (over het recht van vereenigen en vergaderen door de bevolking). — Plaatselijke onlusten in Solo, Kediri, Toli-Toli. — Beteugeling van pers-excessen. — Decentralisatie. — Hooger onderwijs. — Heerendiensten. — Particuliere landerijen. — Inlandsche nijverheid. — Kloetramp. — Voedselvoorziening. — Woningnood. — Assistentenregeling voor Deli.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 36: De rentabiliteit eener kinaonderneming, door Prof. Dr. A. H. Berkhout. — Verslag van de „Handelsvereeniging te Batavia" over 1919. — De overzeesche handel na den oorlog (Handel tusschen Japan en Nederl.-Indië). — Kultuurberichten (Terugkoop Tjikandi Oedik). — Kina-belangen. — De rubbercultuur in het Malangsche in 1919. — Aankoop particulier land Tjikandi-Ilir. — Kleine mededeelingen (Conferentie van bestuursleden der Handelsvereenigingen op Java. Enz.). — Industrieele mededeelingen (Waterkrachtwerken in Ned.-Indië). — Arbeidsverhoudingen (De arbeidscommissie in Ned.-Indië). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Muntwezen en circulatie-banken in Ned.-Indië.

Onder dezen titel is van de hand van Mr. G. Vissering, den bekenden schrijver over het muntvraagstuk in Indië, bij J. H. de Bussy te Amsterdam, een werk verschenen, met tal van toepasselijke illustraties. Het doel dezer studie is om de bouwstoffen te leveren voor een advies over de wenschelijkheid om thans al dan niet tot een scheiding van het muntwezen tusschen moederland en koloniën te komen. Ter beantwoording van deze vraag geeft de hr. Vissering niet alleen een overzicht over de munt-toestanden, doch vat ook in het oog de werkkring en de kracht van de Indische circulatiebank en in het algemeen de economische positie onzer Oost-Indische koloniën, zoodat hier dus heel wat meer dan een bloot overzicht der geschiedenis van het muntwezen gegeven wordt. De conclusie van den heer V. luidt, dat alle ernstige bezwaren, vroeger tegen eene scheiding van muntwezen tusschen onze Oost-Indische koloniën en het moederland bestaande, thans zijn verdwenen en de tijd rijp is voor eene definitieve beslissing.

Pandecten van het Adatrecht.

De door het Koloniaal Instituut te Amsterdam reeds uitgegeven vier bundels „Pandecten van het adatrecht", is thans met No. 5 vermeerderd, handelend over het erfrecht der inheemsche bevolking van den Nederlandschen Archipel, voor zooverre daarvan in de betrekkelijke gedrukte literatuur melding is gemaakt. Deze bundel, verschenen als Mededeeling No. IV van het Kol. Instituut (Afd. Volkenkunde No. 2) bij J. H. de Bussy te Amsterdam, is bewerkt door Mrs. I. J. Bloem, M. Haisma, H. M. Kits van Heyningen, F. M. J. Holdert, P. Lugt, J. E. Mulder, V. W. Ch. Ploegman, Th. Rijnenburg en T. Volker.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 22: Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. XX. Hendrik Swaardekroon, door N. — Insu-

linde's hoogste vulkaantop (de piek van Korintji), door D. B (met interessante foto's). — Vreemdelingenverkeer in Ned.-Indië (ontleend aan het twaalfde jaarverslag der vereeniging Toeristenverkeer te Batavia). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg van „de Sedekah's").

In- en Uitvoer.

Publiceerde Dr. H. C. Prinsen Geerligs in No. 32 van het weekblad „In- en Uitvoer" een artikel over den prijs van de suiker in het algemeen, in No. 35 (van 1 Sept.) beschrijft hij de positie van de suiker in Nederland. — Verder in laatstgenoemd Nr. nog gegevens over de Engelschen handel met Nederland en Koloniën in de eerste helft van 1920.

De Reflector.

No. 27 bevat eenige korte bijdragen, welke vooral door de bijbehoorende illustreering vermelding verdienen, n.l.: Het afscheid van Mr. Bisschop (als burgemeester van Batavia). — Het meer Kaboejoetan (op Java). — Pasar-Malam te Madioen, op 16—19 Juni 1920. — De schoonheid van Bali. — In No. 30 o.m. een artikel over bijgeloof bij de Dajaks.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 2 van den 5en jrg.: Een woord ten afscheid aan den hr. Van Meurs (als redacteur van het weekbl.). — Causerieën over natuurwetenschap (vervolg), door H. van Meurs. — De koffiecultuur op Bali, door v. H. — Kleingeld op de ondernemingen, door d. K. — Kinabelangen, door C. F. B. — Prae-advies van Dr. M. Kerbosch omtrent de mogelijkheid der bereiding van zwavelzure kinine door of vanwege de bastproducenten. — De rubrieken landbouw- en cultuurberichten uit andere bladen bevatten: Nieuwe sawahterreinen. — Een tekort aan arbeiders. — De prijzen van groot en klein vee. — Het onderzoek van de physiologie van de Hevea in het belang van de praktijk, door Dr. W. Bobilioff.

Weekblad voor Indië.

In No. 13 een de aandacht verdienend (geïllustreerd) artikel over de Kangean-eilanden (bij Madoera); schr. is het met den controleur Beynon, die in hetzelfde weekblad reeds eerder over die eilandengroep en haar bevolking schreef, dat Kangean een prachtterrein is voor het particulier initiatief, wanneer duizenden bouws gronds zullen zijn uitgegeven in erfpacht.

Orgaan der N.-I. Officiersvereeniging.

Uit den inhoud der vereenigde afl. 6 en 7 (Juni en Juli 1920): In memoriam J. Groenhof (kapitein der Artillerie). — Het verslag van de Commissie tot herziening der bezoldiging van het militair personeel der Indische landmacht, door J. C. A. Bannink (overgenomen uit „De Indische Gids"). — Het dienstvak der Militaire administratie, door M. — Veldversterkingskunst, door F. Treffers. — Het congres van „Indië Weerbaar". Enz.

Sluyter's monthly East Indian Magazine.

De derde afl. van dit nieuwe maandschrift (gedateerd Aug. 1920) is, wat tekst en illustratie betreft, al even belangwekkend als de beide vorige. Ze bevat o.m.: Ores and mining in the Dutch East Indies, by A. Chs. D. Bothe. — Rubber growing in East-Java, by Dr. P. Arens. — Architecture in the Minangkabau districts of Sumatra, by Dr. R. Broersma. — Tandjong-Priok, the entrance gate to the Garden of the East, by van der Kop. — Dutch New Guinea, by S. Koperberg. — The opening of the first University in the Dutch East Indies, by J. L. van Dijck. — The principalities of Djocjakarta and Soerakarta, by A. Planter. — The 50th. Anniversary of the „Stoomvaart Maatschappij Nederland", 1870—1920.

De West-Indische Gids.

De September-afl. bevat een belangrijke beschouwing van den hr. J. F. Snelleman over Chineesche immigranten in Suriname. — Voorts het slot van het artikel: De Zending der Herrnhutters onder de Indianen in Berbice en Suriname, 1738—1816, door H. Weiss. — In de rubriek „Uit de pers" bijzonderheden over het feest der boeren-kolonisten in Suriname.

Tectona. Boschbouwkundig tijdschrift.

In de Juli-afl. worden o.m. de volgende onderwerpen behandeld: De reorganisatie van den Dienst van het Boschwezen, door H. Bellers en H. ten Oever. — Contract met den Soesoehoenan betreffende de houtbosschen van Maart 1709, door E. M. B. Brascamp.

* * *

Ten besluite eene opgave van titels van recente pu- blicaties.

Statistisch overzicht der behandelde zieken van het Ned.-Indisch leger en van de Koloniale Reserve te Nijmegen over het jaar 1917. (Bewerkt door het Centraal Bureau voor de Statistiek). ('s-Gravenhage, Gebr. Belinfante).

Penkrassen van den Boro-boedoer (met afb.), door A. Alting von Geusau-Bartelink. (Eigen Haard, Sept. '20).

Onze koloniën en Grondwetsherziening. (Nation... Staatkundige Gids, 2 Sept. '20).

Decentralisatie in andere banen, door J. F. H. Later. (Locale Belangen, 8e jaarg., afl. 1).

Kennis van het Javaansch (voor de Assistenten de cultures) overbodig? Waarom de vakbeweging Indië niet deugt. (De Planter, 31 Juli '20).

Eenige opmerkingen over de keuze van het electrische stroomsysteem voor electrische tractie van hoofdspoorwegen, in het bijzonder voor Ned.-Indië, door Golliez. (De Ingenieur, 4 Sept. '20).

Overzicht van de productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920. (Korte Berichten en 29 Juli '20).

Handelsomzet van Ned.-Indië gedurende de jaren 1917—1919. — Curaçao gedurende 1919 (Handelsberichten, 2 Sept. '20).

De voorstellen tot wijziging onzer studie, door B. Hoe de bevolking van Siak zich groepeerde (vervolg) (Indologenblad, 25 9ug. '20).

De export van Java en Madoera in 1919, door J. E. Graat. — Ontstaan en beteekenis der Koninklijke Petroleum-Maatschappij. (Handel en Bedrijf, 13e jaarg., No. 14).

Dorpscomité's voor het adviseeren van leenings-aanvragen, door J. H. van Dranen, met Naschrift van H. Boeke. (Blaadje van de Centrale Kas, 15 Juni '20). — Credietverband op gewassen, door J. H. Boeke. Kaartsystemen. (Id. 15 Juli '20).

Poenale Sanctie. The law governing contracts w... coolies in Holland's East India, II. — Javanese cur... sities (with ill.). (Holland's East India. Vol. I, No. ...

Stroomingen onder de Inlandsche bevolking (vervolg) (De Banier, 30 Juli '20).

Kiekjes van de Tanimbar-eilanden, door Pr. J. ...gers. (Annalen van het Missiehuis te Tilburg, Sept. '20).

Onze zendelingen op Boeroe. — In en om het zendingsbureau (te Oegstgeest). (Maandbl. der samenwerkende Zendingscorporaties, Sept. '20).

Suriname.

Onder den verschen indruk van de teleurstelling die de terugtrekking van het Suriname Studie-Syndicaat in de kolonie heeft veroorzaakt, schrijft „... de Uitkijk" van 24 Juli, onder het hoofd „Rook... een hoofdartikel, waaraan wij het volgende ont- leenen:

......„Nog vóór het rapport hier in druk was verschenen, was Gouverneur Staal naar Nederland vertrokken......"

„Hier wachtte men met ongeduld. Wij hoorden van de samenkomst op het ministerie, waar met minister de Graaff en de heer Staal ook de laatste vier oud-Gouverneurs aanwezig waren. Suriname was aan de orde, de zaak van de kolonie was in ernstig beraad. 't Was niet meer de vraag, wàt er moest gedaan worden — dat was een keer te meer duidelijk uiteengezet — 't was slechts de kwestie, of men wilde. Of Nederland bereid was de vele millioenen te verstrekken ineens, die anders bij enkelen werden gevoteerd zonder zichtbaar resultaat, of men groote politiek zou willen voeren, in plaats van klein gedoe. 't Was immers: „nu of nooit!"

Laten wij niet te lang dralen en 't zij in eens gezegd, 't schijnt te zijn: „nooit!"

Gouverneur Staal keerde terug, als wilde hij zelf de tijding brengen, dat zijn zending, zijn pogen 't is mislukt. Dit woord wil ons moeilijk uit de pen, de vervluchtiging van zooveel hoop, de vervaging

van zooveel illusie, maar het is niettemin het juiste; alles wijst daarop.

Wij kunnen in optimisme dan trachten op de lichtpunten de aandacht te concentreren, wij kunnen ons verheugen, dat eindelik een draadloze telegraaf de verbinding met het moederland zal verbeteren, wij kunnen van een gemeenteraad de nog problematieke voordelen breed uitmeten — dat zijn de kleine dingen, klein bij het grote, waarop wij — wel twijfelend — hadden gehoopt. Dáárvan komt niets .

De minister schijnt bij de Kamers niet te willen aankloppen om de inderdaad machtige som, die voor de herleving van de Kolonie wordt nodig geacht. De man, die het betrekkelijke departement van de „grote koloniale mogendheid" bestuurt, vreest een weigering of wenst misschien zelfs niet te vragen!"

Uit het slot van het artikel nog deze aanhaling:

„Voor Nederland is deze hele zaak allertreurigst — 't is nu openlik beleden onmacht. Rijke kolonies besturen is geen verdienste, noodlijdende gewesten ophelpen uit hun verval, dat strekt tot eer aan een koloniale mogendheid.

Maar het n o n p o s s u m u s is nu gesproken. En geen draadloze en geen „wegen-politiek" en geen stadsbestuur vermogen dit alles te vergoeden, noch te bedekken voor wie de dingen dieper tracht te beschouwen. De Gouverneur gáát: nogmaals, dat is het criterium"........

* * *

Als aanvulling van zijn onlangs verschenen rapport is door het Suriname Studie-Syndicaat een hoogst belangrijk geschrift van de hand van den heer T j. P y t t e r s e n uitgegeven, getiteld: „Suriname's herleving op nieuwe basis".

Bij de toezending van het manuscript aan het Studie-Syndicaat, schreef de heer Pyttersen, oud-administrateur van suikerfabrieken:

„Wij leven in een overgangstijd op het gebied der koloniale cultures. De groote voordeelen van het drijven van velerlei cultuur- en andere ondernemingen in streken, waar men tot heden de beschikking had over een overvloed van werkkrachten enz., komen onder den drang van den tegenwoordigen tijdgeest te vervallen, kunnen wellicht omslaan in nadeelen, welke mogelijk zullen leiden tot uitzien door ondernemers naar streken met gunstiger factoren.

Uitgezonderd de werkkrachten, biedt Suriname zeer gunstige factoren en groote mogelijkheden: het gebrek aan vele en goedkoope werkkrachten, gepaard aan de onzekerheid s t e e d s over voldoende arbeidskrachten te kunnen beschikken, heeft echter sedert de laatste eeuw de belangstelling voor deze eens zoo rijke kolonie doen verdwijnen .

De snelle ontwikkeling eener industrie, welke machines en werktuigen produceert, in staat een groot deel der ook in de cultures noodige levende werkkracht te vervangen, waardoor, voor zoover Suriname betreft, ondernemers zeer veel minder afhankelijk worden van aanvoer van vreemde arbeidskrachten met de zekerheid, dat het thans zoo noodige percentage levende kracht regelmatig zal afnemen, doet ons Suriname in een nieuw licht zien.

Ik heb mijn denkbeelden in eenige korte opstellen voorkomende in de West-Indische Gids van Maart, Mei en Juli van dit jaar, resp. onder den titel „De waarde van Suriname", „De Toekomst van Suriname als Suikerland", en „Nieuwe wegen" uiteengezet, terwijl ik U hierbij aanbied een artikel „Suriname's herleving op nieuwe basis".

Mijn denkbeelden zijn m.i. gezond, zij wijzen echter een nieuwen, een anderen dan den tot heden gevolgden weg aan en zullen daarom in den beginne weinig gedeeld worden, hetgeen echter geen reden is om te wanhopen.

Bij doorzetten zullen wij met vereende krachten ten slotte binnen afzienbaren tijd van Suriname wederom maken: een waardevol Nederlandsch bezit op gezonde basis".

Onze ruimte gedoogt niet een overzicht te geven van den rijken inhoud van dit geschrift. Die de bovengenoemde artikelen in De West-Indische Gids heeft gelezen, kent de denkbeelden van den heer Pyttersen, die inderdaad een nieuw licht werpen op de waarde van Suriname.

Het lage polderland van Suriname met zijn taaie klei is — althans voorhands — niet geschikt voor de aanwending van levende kracht sparende landbouwmachines. Daarom moet gezocht worden naar hooger gelegen en lichteren grond.

In het begin van de kolonisatie van Suriname waren die hoogere gronden in cultuur.

Waarom ze verlaten zijn?

De heer Pyttersen zet dat uiteen in een interessant historisch onderzoek en toont tevens aan, dat de oorzaken, die tot het opgeven van de cultures in die hooger gelegen landen geleid hebben, thans niet meer bestaan.

Het laatste hoofdstuk van het geschrift heet: Een „Departement van Opbouw":

„Suriname is het best te vergelijken met een faillieten boedel, waar niemand wil helpen met nieuw geld, omdat men geen vertrouwen meer in de zaken heeft zoolang deze op de oude basis moeten worden gedreven.

Want wat tot heden is voorgesteld, is geplaatst op die oude basis, levende kracht.

Het land is indertijd van zeer groote beteekenis geworden, toen beschikt werd over voldoende arbeidskrachten — slaven.

Het middel, waarmede men thans een opleving tracht te bereiken is wederom levende kracht, welke in de toekomst op lastiger voorwaarden zal zijn te verkrijgen.

Dit schrikt de ondernemers af, er moet veel geld in de zaken en men is niet gerust over de noodige werkprestatie.

Het Departement van Opbouw zal nieuwe wegen moeten aanleggen, waarlangs de ontwikkeling van het land zal moeten worden geleid en langs welke tevens het vertrouwen van ondernemers in de kolonie zal moeten worden teruggevonden!!......

......„*Niet levende kracht alleen, maar een samengaan er van met mechanische kracht, met het vooropgezette doel het percentage dier laatste kracht regelmatig te doen stijgen, is de oplossing van de Surinaamsche puzzle.*

Het toepassen van mechanische kracht zal tevens tot gevolg hebben, dat meer dan thans inheemsche werkkrachten zullen kunnen worden benut, dat er werk voor die menschen zal zijn, waardoor door hen kan worden getoond of er werkelijk iets in hen zit.

Mechanische kracht, cane farming, verhooging van het gezinsleven, goede loonen, een practisch middel om het peil naar boven te halen; beter dan al dat gepraat over stemrecht, beschikkingsrecht en dergelijke als middelen om opleving van het land te bereiken"......

Ten slotte nog deze aanhaling:

„Onze groote jongere Indische maatschappijen zullen zich voor de kolonie moeten gaan interesseeren, daar er onder de oudere slechts weinige zijn, welke de kracht hebben iets groots, iets nieuws te presteeren; zij beheeren meer, en dikwijls op zeer goede wijze, hetgeen door groote, meer energieke voorgangers werd opgebouwd."

En wij voegen er bij: Die belangstelling moet spoedig komen, anders nemen vreemdelingen de plaats in.

De beschouwingen van den heer Pyttersen zullen zonder twijfel de grootste belangstelling in Suriname wekken.

Laten allen, die daar terreinkennis hebben, den heer Pyttersen — Frankenslag 331, Den Haag — inlichten waar de hooge, lichte gronden, die hij bedoelt, liggen. Zoo bevorderen zij de herleving van Suriname op nieuwe basis.

En Koloniaal Bestuur en Regeering? Wie zou er aan durven twijfelen, dat zij aan de denkbeelden van den heer Pyttersen alle aandacht zullen wijden...... en inmiddels de afbrekingsplannen van den spoorweg opgeven.

* * *

Bij Kon. besluit van 28 Augustus is aan den heer I. da Costa, op zijn verzoek, met ingang van 1 dezer, eervol ontslag verleend als president van het hof van justitie in de kolonie Suriname, onder dankbetuiging voor de langdurige trouwe diensten door hem aan den lande bewezen, en is, met ingang van 1 dezer, benoemd tot president van het hof van justitie in de kolonie Suriname mr. L. J. Rietberg, thans lid van dat hof.

Hoewel wij den heer da Costa zijn welverdiende rust gaarne gunnen, betreuren wij het, dat de leiding van het hof van justitie niet meer in zijn bekwame hand zal zijn.

Hij heeft zijn geboorteland met eere gediend.

Curaçao.

Uitkeering in eens.

Met verwondering en weinig instemming hebben wij kennis genomen van het voorstel, bij den Kolonialen Raad ingediend, om „aan de landsdienaren, die het meest van allen den druk der huidige levensomstandigheden gevoelen, een tegemoetkoming voor eens te geven." De Gouverneur begrijpt daaronder de gehuwde landsdienaren met een geringer inkomen dan f 2000.— en de ongehuwde met f 300.— tot f 1000.—. Voor deze personen wordt voorgesteld een „tegemoetkoming" van één maand salaris tot een maximum van f 100.—.

Wij kunnen hierin niet anders zien dan een zeer onvoldoend lapmiddel, dat de gewenschte salarisverhooging niet en althans niet in de gewenschte richting bevordert.

Armwezen.

De Gouverneur heeft een ontwerp-verordening ingediend ter regeling „van het toezigt over het armwezen en de noodige voorzieningen daaromtrent", zulks ter uitvoering van art. 183, lid 2 R. r. De voorschriften, hier voorgesteld, zegt de M. v. t., zijn in ruime mate ontleend aan de Nederlandsche Armenwet. Voor verkrijging van samenwerking en algemeen toezicht wordt een armenraad op Curaçao noodig geacht. Over het algemeen gevoelen wij niet zoo heel veel voor deze naar Nederlandsch model gegoten koloniale regelingen; wij hopen echter, dat het den Armenraad, wanneer die er komt, gegeven mag zijn meer overeenkomstig zijn moederlandsche collega's te arbeiden dan dit met de Curaçaosche voogdijraden het geval is.

Onbillijk.

Onder het opschrift:

Afscheiding Niet, Afgezworen.

bevat „Voz di Pueblo" van 2 Augustus l.l. een bijdrage van de landraden Waymouth en Richardson op St. Martin, waarvan de inhoud blijkbaar bedoelt het omgekeerde aan te toonen van hetgeen men blijkens dit opschrift zou verwachten en wel, dat de afscheidingsbeweging op de bovenwindsche beweging niet afgezworen is. Afgedrukt zijn daarbij de notulen van de vergadering van den Raad van politie op St. Martin, bevattende een adres door dien Raad op voorstel van bovengenoemde landraden aan den Gouverneur van Curaçao gezonden.

Deze zaak voor ditmaal latende wat zij is, protesteeren wij ernstig tegen de insinuatie aan ons adres, vervat in het stuk van de schrijvers, als gezegd wordt: „We do not think it necessary to say, that Dr. Kraus and his colleagues in the First and Second Chambers who are fighting our cause, are far better informed than those who furnish the Weekblad, with such items as that which appealed in its columns so late as March this year, under the Caption: „De Begrooting in de Eerste Kamer."

Hoe onbillijk, om het nu maar weer eens heel zacht te zeggen, dit verwijt is, blijkt uit het onderstaande.

In ons blad van 12 Februari 1920 ontleenden wij aan de „Amigoe di Curaçao" en aan „De Vrijmoedige" een verslag van het bezoek van den Gouverneur op St. Martin, waarbij de leider der afscheidsbeweging zou verklaard hebben niet langer op een afscheiding der bovenwinsche eilanden uit het verband met Curaçao en onderhoorigheden te willen aandringen. En in ons nummer van 4 Maart d.a.v., toen het aangehaalde verslag in de uit de Kolonie ontvangen bladen nog op geenerlei wijze tegengesproken was, schreven wij in het aangehaalde artikel, dat de heer Kraus niet scheen te weten, dat de afscheidingsbeweging reeds weer afgezworen was. Eerst 22 April l.l. konden wij aan „Voz" ontleenen de weergave van een artikel in „Day by Day", waarin in door vage, door ons gespatieerde termen, tegen het verslag in de „Amigoe" opgekomen wordt: „Na eerst te hebben laten doorschemeren, dat het door den „Amigoe" uitgesproken vertrouwen, dat Gouverneur Helfrich bij zijn dienstreis de zaak door zijn goed beleid zal weten bijeen te houden, den correspondent wel parten gespeeld zal hebben en hem woorden heeft doen hooren, die niet gebezigd zijn, betoogt het blad, dat de heer W. bovendien 't niet in zijn macht heeft een actie van de massa der bevolking te doen ophouden, welke actie belichaamd is in een adres geteekend door meer dan 450 personen." Aan het slot van dit artikel vermeldden wij, hoe het komt, dat wij de juistheid van deze weergave van het „Day by Day"-artikel, waarin notabene aan onze redactie een vraag gesteld werd, voor rekening van „Voz di Pueblo" moesten laten.

Dat eerst nu, 31 Augustus, de eerste uitdrukkelijke tegenspraak van het „Amigoe"-verslag onder die oogen komt, zal men minder onze schuld moeten achten dan die van hen, welke het oorbaar achten onze redactie in een adem te noemen met „those who seek to bolster of a falschood". Voor het oogenblik qualificeeren wij ook dit niet nader.

Kleine Berichten.

De Gouverneur heeft een „Economische Commissie" ingesteld onder voorzitterschap van den heer Prakken. Wat de taak dezer commissie zal zijn, blijkt niet uit de in de „Curaçaosche courant" opgenomen bekendmaking. Elders in dat blad worden echter door deze commissie opgeroepen personen, die gronden voor uitbreiding van het domein wenschen te verkoopen, terwijl ook zij, die in aanmerking wenschen te komen voor een voorschot tot het graven van putten, het aanleggen van irrigatiewerken, veeverbetering, ooftbouw, groenteteelt enz. worden uitgenoodigd, zich tot de Commissie te wenden.

Aan den heer L. W. van Eps is op zijn verzoek eervol ontslag als onderwijzer verleend.

3 Aug. l.l. is de Gouverneur met den administrateur van financiën en den inspecteur van het onderwijs naar de bovenwindsche eilanden vertrokken.

Volgens de „Amigoe" heeft de Protestantsche gemeente in de Breedestraat op Osiabanda voor ongeveer f 7000.— een lapje grond gekocht, om daar een Protestantsche kerk te bouwen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De verkiezingen in Transvaal.

De uitslag der verkiezingen voor den Provincialen Raad in Transvaal hebben het succes uitgebreid, dat de Nationalisten, de partij die, onder de algemeene leiding van Hertzog, op een onafhankelijk Zuid Afrika aanstuurt, bij de stemming voor den Volksraad in Maart j.l. behaald hadden. De nu gehouden verkiezingen brachten van de Zuid-Afrikaansche partij (d.i. die onder leiding van Smuts) 10, van de Nationalisten 21, van de Unionisten 6, van de Arbeiderspartij 11 leden, benevens 1 onafhankelijke in den Provincialen Raad, die de Transvaalsche volksvertegenwoordigeing is. Bij de verkiezingen voor den Volksraad der Unie van Maart brachten dezelfde partijen voor de Transvaal respectievelijk 19, 12, 5, 12 en 1 gekozene in dit regeeringslichaam. De Nationalisten, die in Transvaal onder leiding van Tieleman Roos werken, zijn dus in minder dan een half jaar 9 zetels vooruitgegaan, terwijl de Z. A. P. er evenveel achteruitging. De cijfers kunnen inderdaad

als maatstaf ter vergelijking dienen voor de Transvaal, aangezien de kiezers voor Volksraad en Provincialen raad dezelfden zijn en de partijgroepeeringen bij den strijd ook ongewijzigd bleven.

Egypte nog niet tevreden.

Bij de vermelding van het verleenen der beperkte onafhankelijkheid aan Egypte maakten wij de opmerking, dat 't nog zeer de vraag bleef of de nationalisten, die voor „alles of niets" ijveren, daarmede vrede zouden hebben. Inderdaad blijkt zulks al niet 't geval te zijn. De Egyptische associatie te Parijs heeft althans bekend gemaakt, dat de strijd voor de ware en volkomen onafhankelijkheid zal worden voortgezet, omdat de toestand, die, als resultaat van 't overleg tusschen Lord Milner en Zagloel pasja, zou worden geschapen, het Britsche protectoraat in vermomden vorm zou laten voortbestaan.

Ook uit Egypte zelf gaan stemmen van dezelfde strekking op.

De afdoening der Duitsche zaken in het Britsch-Afrikaansch mandaatgebied.

Het Britsche departement van buitenlandsche zaken heeft den Duitschen zaakgelastigde te Londen de beslissing doen kennen ter zake van den terugkeer der Duitschers uit het voormalige Schutzgebiet O.-Afrika en van de likwidatie der Duitsche eigendommen aldaar.

Aan de gegevens, die de Deutsche Kolonialzeitung van 14 Augustus hierover verstrekt, is het volgende ontleend:

1. Alle Duitschers, die zich nog in 't gebied bevinden, worden naar hun vaderland teruggebracht. Volgens een telegram, door een firma van haar vertegenwoordiger in Daressalam ontvangen, zou het vertrek uiterlijk half Augustus plaats vinden.

2. Geen Duitscher zal voorloopig in de kolonie mogen komen. In exceptional cases kan de bestuurder der kolonie uitzonderingen toestaan. Enkele Duitschers, die zich naar Tanganyikaland wenschen te begeven, moeten hiertoe een verzoek richten aan den Chief Secretary to the administration te Daressalam, nogmaals wordt dit beperkt tot „in the most exceptional cases."

3. Alle estates, die aan vijandelijke personen behoord hebben, worden gelikwideerd. Voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om te voorkomen, dat zij weer in Duitsche handen zullen komen.

De beschikking van de Britsche regeering strekt zich ook uit over het gebied van Kameroen en Togo, waarvoor het volgende geldt.

1. De vraag over het vertrek van Duitsche onderhoorigen behoeft hier geen oplossing meer, aangezien deze niet meer in dit gebied aanwezig zijn.

2. Het ligt niet in de bedoeling voortaan weer Duitschers in dit gebied toe te laten. De gouverneur van Nigeria en de Goudkust kan uitzonderingen toestaan.

3. Het eigendom van Duitschers zal onteigend en verkocht worden. De plaatselijke autoriteit heeft echter de bevoegdheid, met toestemming van den Staatssecretaris voor de koloniën, voor particular individuals uitzonderingen te maken, indien hiervoor zeer bijzondere redenen bestaan.

De D. Kolonialzeitung teekent hierbij aan, dat voor 't oogenblik geen mogelijkheid bestaat om verdere stappen te ondernemen, om de Engelsche regeering er toe te brengen het ingenomen standpunt te wijzigen.

Op zoek naar nieuwe wijsheid.

Het is alsof België toonen wil hoe een regeering het best zonder regeerders stellen kan. Terwijl de minister van koloniën Franck nog niet terug is van zijn bezoek aan Kongo, heeft minister Hijmans de portefeuille van buitenlandsche zaken neergelegd en gaat minister v. d. Velden met zijn vriend Huijsmans, den Vlaamschen socialistischen leider, een lange reis naar Georgië maken. Dit alles in denzelfden tijd dat het koningspaar op reis naar Brazilië tijgt. Daar verwacht wordt dat 't kabinet-Delacroix in October zal aftreden, kunnen de door Franck volbrachte en door v. d. Velden pas ingezette reizen aan het regeeringsbeleid wel niet meer ten goede komen, tenzij vaststaat, dat zij in de nieuwe kabinetscombinatie zeker een plaats zullen krijgen.

Of kan, hetgeen Franck persoonlijk gezien en gehoord heeft, toch nog nuttig zijn bij het vinden van een oplossing voor de salarismoeilijkheden door de Kongo-ambtenaren opgeworpen? Deze vergen 100 percent verhooging op de eerste 5000 fr. salaris, 50 percent op de tweede-, 35 percent op de derde- en 25 percent op de vierde 5000 fr.

In Georgië gaan de socialistische leiders den staat der zaken opnemen, omdat daar de socialistische theorieën, naar beweerd wordt, in de practijk zuiverder worden toegepast dan elders mogelijk is. In den daar nieuw gevormden staat kan dit geschieden zonder vertroebeling met ingeroeste toestanden.

Wordt door hen onpartijdig, zonder vooroordeel, waargenomen en geconcludeerd, wordt dan eerlijk weergegeven wat daaruit te leeren is en in hoever dit ook elders van waarde kan wezen, dan kan de reis niet alleen België, maar geheel de wereld ten goede komen, al wordt geen der leden van 't reisgezelschap minister.

Hetgeen men nu uit Frankrijk hoort, waar 2 communisten, uit Rusland teruggekeerd, alles wat de Soviët doen in blinden ijver verheerlijken, geeft echter geen groote verwachting van de objectiviteit van dergelijke zendingen. Zooals die voorlichters West-Europa verwijten vast te zitten, te vast te zitten aan zijn verleden, zitten zij zelf ook vast, te vast aan hun propagandistisch verleden. Zij kunnen niet vrij en onbevangen oordeelen en spreken.

Ook zij hun, naast de studie van Georgië, die van den Australischen statenbond aanbevolen, waar sedert jaren de Arbeiderspartij aan 't roer is, die in haar streven de sociaal-democratische denkbeelden zeer nabij komt, doch die in de practijk weer geenszins weet te voldoen aan de wenschen der vooruitstrevende elementen in die groote kolonie, en die, ten opzichte der Australische inboorlingen, zelfs een uitroeiingspolitiek toepast, waardoor het eenvoudigste begrip van democratie met voeten wordt getreden.

Wij zijn schijnbaar een beetje afgedwaald, maar in werkelijkheid zijn wij toch gebleven bij hetgeen de Belgische ministers zoekend doet reizen naar Kongo en Georgië: een nieuwe leer bij de nieuwe toestanden.

Gewraakte toestanden in Noord-Borneo.

Verwijten over misstanden in Britsche koloniën, die wel aan de regeering gesignaleerd, maar niet door haar bedwongen worden, komen ook van elders.

De Engelsche vereeniging tegen de slavernij en tot bescherming van de inlanders heeft een protest tot lord Milner gericht tegen schandalen, die, volgens haar bewering, in Noord-Borneo heerschen. Zoowel ambtenaren als particulieren zouden schuldig zijn aan 't inpalmen van grond van inboorlingen om rubberplantages aan te leggen, begraafplaatsen zijn vernield als men den grond uit een speculatief oogpunt in gebruik wenschte te nemen. Er wordt een stelsel van voorschotten toegepast, dat er onvermijdelijk toe moet leiden de betrokken inlanders in schuld te wikkelen, en dat is ook juist wat er mee beoogd wordt, daar dan een groote macht over de schuldenaars verkregen wordt.

De vereeniging verklaart, dat hare zegslieden zich ter beschikking van de regeering houden, als deze er meer van weten wil, maar de regeering geeft geenerlei aanwijzing van nader ingelicht te willen worden.

Van haar zijde verzekert de British North Borneo Company, die, volgens overeenkomst met het gouvernement, het bestuur der zaken in handen heeft, dat ingrijpende hervormingen ingevoerd worden en de staatssecretaris voor de koloniën, lord Milner, schijnt zich op 't standpunt te stellen, dat deze aangelegenheid uitsluitend den concessionaris aangaat.

Revolutie in Boechara.

Volgens een bericht uit Moskou, en dat dus met de noodige reserves aanvaard moet worden, is in Boechara een Bolsjewikische revolutie uitgebroken. De opstandelingen hebben de oude vesting van denzelfden naam ingenomen. Boechara is een deel van Turkestan, waar reeds een Soviëtmacht den baas speelt. Deze heeft nu hulp verleend aan de roode broeders in Boechara. Navorschingen zouden aan 't licht hebben gebracht, dat Engelsche agenten den emir van Boechara opstookten om een aanval te doen op de Soviëtmacht in Turkestan; dit is nu echter omgekeerd uitgekomen. De opruiing van de Engelschen is, volgens het bericht, voor goed door het geestdriftige volk gebroken door de bestorming van het sterke bolwerk in Centraal Azië.

Mogelijk is 't; de Russische Soviët heeft een afleiding noodig van hare tegenspoeden tegen Polen en generaal Wrangel. Zij kan deze op die wijze met de daad of door een bericht gezocht hebben.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de heeren P. A. Beem, Rotterdam, Boezemsingel 190a; H. J. van Gijn, Voorburg, Koninginnelaan 43; A. Remmelswaal, den Haag, Cartesiusstraat 219; A.

Thijsse, den Haag, Zorgvlietstraat 26; J. A. Visser, den Haag, van Osstraat 37; C. W. van Velzen, den Haag, Reitzstraat 287; allen als hoofdagent 2e klasse bij de Algemeene Politie;

O. Belzer, Obrechtstraat 19bis, Utrecht, als commissaris 2e klasse bij de Algemeene Politie;

J. Middelkoop, Burgemeester van Beesd; H. J. van Renesse, den Haag, Kranenburgweg 21; C. Rientsma, Leiden, Wasstraat 6; T. van der Schilden, Aalsmeer, klerk ter Gemeentesecretarie van Amsterdam; D. Veenman, den Haag, Regentesselaan 129; allen als commies-redacteur;

H. W. Dubbeldam, Oude Singel 192, Leiden; J. A. Lacomblé, Rapenburg 44, Leiden; beiden als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur;

H. Hahmann, Düsseldorf, Bongardstrasse 6 II; A. J. Nieuwenhuijs, Utrecht, Kraanstraat 16; beiden als candidaat-gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur;

S. Kromsigt, Mauritsstraat 8, Amsterdam, als leeraar bij het Middelbaar Onderwijs;

L. J. M. van Kalmthout, Ploegstraat 347, Vught, als adjunct-Gouvernements-accountant;

G. W. Roelofs, p/a. J. H. Wijgh, Lindengracht 186, Amsterdam, als opzichter voor de Landsgebouwen.

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIE VAN PERSONEEL VOOR DEN DIENST DER STAATSSPOOR- EN -TRAWWEGEN.

Voor gemelden dienst worden gevraagd:

a. 102 bouwkundige opzichters;
b. 8 beheerders van groote stations;
c. 10 onderbeheerders van groote stations;
d. 10 treindienstleiders;
e. 1 opzichter-werkplaats gereedschapsmaker.

Nopens de eischen van benoembaarheid, aan welke genoemde ambtenaren moeten voldoen, hunne bezoldiging en hunne verdere positie gelden onderscheidenlijk de volgende regels:

a. Zij, die in het bezit zijn van een eindgetuigschrift van de Middelbare Technische School te Amsterdam, Dordrecht of Utrecht en daarna nog niet practisch zijn werkzaam geweest, genieten als opzichter 2de klasse eene aanvangswedde van ƒ 175 's maands, terwijl voor elke 2 jaar volwaardige practijk na het bereiken van het 21ste levensjaar, ƒ 25 's maands daarboven wordt toegekend. Hebben zij 9 jaren volwaardige practijk, dan kan uitzending plaats hebben als opzichter 1ste klasse op ƒ 300 's maands; voor elke 3 jaren meer practijk wordt alsdan ƒ 50 meer salaris berekend tot ten hoogste ƒ 450 's maands. Met 19 jaren practijk is voor bedoelde personen uitzending mogelijk ter benoeming tot bouwkundige op eene bezoldiging van ƒ 475 's maands, welke wedde voor elke 3 jaren meer practijk wordt verhoogd met ƒ 100 's maands, tot ten hoogste ƒ 675 's maands.

Voor bezitters van een getuigschirft van opzichter bij den Rijkswaterstaat in Nederland, waterbouwkundig opzichter van den Bond van waterbouwkundige ambtenaren in Zeeland, opzichter der fortificatiën in Nederland, bouwkundig opzichter van de Maatschappij ter bevordering van bouwkunst in Nederland, opzichter bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen in Nederland of van een daarmede gelijkwaardig getuigschrift, is de aanvangswedde ƒ 150, de verdere regeling als hiervoren aangegeven.

Voor hen, die in het bezit zijn van lagere getuigschriften, dan wel geen examen hebben afgelegd, is, indien zij minstens 3 jaar practijk na het bereiken van het 21ste levensjaar hebben, de aanvangsbezoldiging ƒ 125 's maands, de verdere regeling als hierboven vermeld.

Bevordering tot opzichter 1ste klasse heeft plaats bij gebleken geschiktheid en na slagen in het voorgeschreven dienstexamen, waarvan de genoemde getuigschriften gedeeltelijk vrijstelling verleenen, na 3 jaren dienst op eene bezoldiging van ƒ 250 's maands.

Voor bevordering tot bouwkundige wordt geen examen vereischt.

Uitzending heeft alleen plaats van personen, die niet ouder zijn dan 40 jaar en op grond van bovenstaande regels aanspraak kunnen maken op eene aanvangswedde voor zoover betreft de gehuwden van ƒ ... 's maands en de ongehuwden van ƒ 200 's maands.

Recht op vrije woning, of bij gemis daarvan op huurvergoeding, bestaat nog slechts voor een enkele groep van het bij den aanleg geplaatste personeel; zij, wien eene dienstwoning is aangewezen, betalen daarvoor 15 pct. van hunne maandelijksche bezoldiging met een maximum, dat voor elke woningklasse is vastgesteld.

b. Voor beheerder van een groot station komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 40 en 45 jaar, die dienst hebben gedaan als stationschef der 2de of der 1ste klasse bij de spoorwegen in Nederland. De bezoldiging bedraagt ƒ 475 's maands met 2 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 's maands, alzoo tot ƒ 675 's maands.

c. Voor onderbeheerder van een groot station komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 30 en ... jaar, die dienst hebben gedaan als stationscommies bij de spoorwegen in Nederland. De bezoldiging bedraagt ƒ 150 's maands met 2 éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 en 5 driejaarlijksche van ƒ 50 's maands, alzoo tot ƒ 450 's maands.

d. Voor treindienstleider komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 30 en 40 jaar, die dienst hebben gedaan als stationsopzichter of stationsassistent ... een groot station. De wedde is dezelfde als die voor onderbeheerders onder c omschreven.

Aan gegadigden voor de betrekkingen omschreven onder b, c en d, kunnen in verband met hunne ervaring dadelijk verhoogingen worden toegekend.

e. Voor opzichter-werkplaats gereedschapsmaker komen in aanmerking personen tusschen ongeveer 20 en 35 jaar, die als gereedschapsmaker werkzaam zijn geweest in een groot bedrijf. De bezoldiging bedraagt ƒ 200 à ƒ 450 's maands.

Wijders worden toegekend overwerkgelden wegens buiten de vastgestelde werkuren verrichten arbeid, buitengewone belooningen en premiën voor buitengewonen ijver, voor betoonde onverschrokkenheid in gevaar of bij ongevallen, voor goede dienstbetrachting en voor alle andere aan den lande bewezen diensten, die geacht kunnen worden geleid te hebben tot besparing van uitgaven of vermeerdering van inkomsten.

Voorstellen zijn in behandeling om in verband met de duurte alle Indische wedden te verhoogen; inmiddels worden verhoogde duurtetoeslagen gegeven, waarvan binnenkort de bedragen worden bekend gemaakt.

De uitzending voor de betrekkingen genoemd onder a en e heeft plaats voor vasten dienst, die voor de ambten b c en d bij voorkeur voor tijdelijken dienst en wel voor 5 jaren.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

1. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening, c.q. ook voor het wettig gezin, in de eerste of in de tweede klasse, alsmede voor hen, die voor tijdelijken dienst worden uitgezonden, vrije overtocht op denzelfden voet binnen 1 jaar na de ontheffing van de werkzaamstelling, tenzij die ontheffing de verplichting medebrengt om gelden terug te storten;

2. eene vergoeding voor uitrustingskosten, bedragende voor de opzichters, onderbeheerders en treindienstleiders ƒ 1500 en voor stationsbeheerders ƒ 2...;

3. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping en eindigende met dien waarop de ambtswedde ingaat, ten bedrage van ƒ 150 's maands bij eene aanvangsbezoldiging van ƒ 200 tot beneden ƒ 3.. 's maands; ƒ 200 's maands, indien deze bedraagt ƒ 3.. tot beneden ƒ 400 's maands en ƒ 250, bij eene aanvangsbezoldiging van ƒ 400 's maands of meer;

4. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging, welke voor de voor den vasten dienst uitgezondenen is eene tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdragen aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië en door hen, die voor tijdelijken dienst worden uitgezonden, wordt genoten als verhooging van de onder 2 bedoelde tegemoetkoming.

Gegadigden behooren zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld verzoekschrift te wenden tot de 9de afdeeling van het Departement van Koloniën (K. 31 I) onder overlegging van:

a. diploma's en andere bewijsstukken, dat zij voldoen aan bovengenoemde eischen;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld dag en plaats van geboorte, c.q. ook van de echtgenoote en de kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 Augustus 1920, no. 154).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedelegeerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519. Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent**, porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz; II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4 uur** (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrift, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht — N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

No. 38 Donderdag 16 September 1920. 20e Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

Van deze door de Directie van den Landbouw van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel in 1912 opgerichte school is verschenen het Programma van het Onderwijs voor het Schooljaar 1920—1921.

In het artikel over den Indologischen Leergang in het nummer van 9 September (Kol. Weekblad No. 37) staat: „Van regeeringswege is er herhaaldelijk de nadruk op gelegd, dat de opleiding der assistenten op de ondernemingen van landbouw en nijverheid te wenschen overlaat", waaruit op te maken valt dat nergens getracht wordt een voldoende opleiding te geven. Uit het programma nu zal blijken dat dit aan de Midd. Kol. Landbouwschool wordt nagestreefd, die door het Nederl. Departement van L. N. en H. is gesticht, uitsluitend om werkkrachten voor de kulturen te vormen.

Aan de „Algemeene Opmerkingen" uit het programma wordt het volgende ontleend:

De Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer is bestemd voor hen, die zich, na enkele jaren voorbereidend hooger, middelbaar of meer uitgebreid lager onderwijs te hebben genoten, voor de landbouwpractijk in de tropen en in het bizonder in de koloniën van het Rijk wenschen voor te bereiden. Het onderwijs is ingericht naar de behoeften van den tropischen landbouw, terwijl zoowel de algemeene ontwikkeling als de vakopleiding van den leerling wordt beoogd.

Practische oefeningen in het kweeken, snoeien, enten, enz. in den tuin en in de warme kassen van de school, in het landmeten, in de hout- en metaalbewerking, in werkzaamheden in de laboratoria voor scheikunde, natuurkunde en natuurlijke historie nemen naast het theoretische onderricht een belangrijke plaats op het onderwijsprogramma in. Verder verdient het ten zeerste aanbeveling dat de leerlingen gedurende de vacanties practisch werkzaam zijn, hetzij in een land- of tuinbouwbedrijf, meer in het bijzonder een boomkweekerij, hetzij in een machinefabriek.

De school geeft geen opleiding voor een bepaalde cultuur, maar voor de uitoefening van den tropischen

landbouw in het algemeen. Zij, die het einddiploma behaald hebben, zullen zich in de practijk in Indië voor de speciale cultures nog moeten bekwamen, maar bezitten, om dit te doen, een goede basis. Voor de leerlingen, die een betrekking bij de suikercultuur of bij de rubbercultuur wenschen te verkrijgen, bestaat echter gelegenheid, om na het einddiploma van de school te hebben verkregen, hunne voorbereiding te voltooien aan den Kolonialen Suikercursus of aan den Rubbercursus.

Wanneer de leerlingen op een leeftijd van 16 à 17 jaren op school komen, kunnen zij, 19 à 20 jaren oud, het einddiploma behalen. Het is zeer gewenscht, dat zij daarna langeren tijd in Europa werkzaam zijn, b.v. in het landbouwbedrijf of in een machinefabriek, om dan op een leeftijd van 21 jaren naar Indië te vertrekken. Een vertrek op jeugdiger leeftijd is niet aan te bevelen.

Het voornemen bestaat om de candidaten, die in het bezit zijn van het diploma B. voor M.U.L.O. of van het einddiploma eener H. B. School 3-j. c. of het bewijs hebben, te zijn overgegaan van de 3e naar de 4e klasse van een H.B.S. 5-j. c., *geheel* en die overgegaan zijn van de 3e naar de 4e klasse van een gymnasium *gedeeltelijk* *) vrij te stellen van het toelatingsexamen, zoowel wanneer zij afkomstig zijn van een zoodanige school in Nederland als in Oost- of West-Indië. Alleen in bijzondere gevallen zal een examen worden afgenomen (art. 53, 54 en 55 van het Huishoudelijk Reglement). De ouders, voogden of verzorgers van de candidaten dienen dezen op te geven bij den directeur der school vóór den *eersten Juli* met vermelding van het onderwijs, dat de candidaat het laatst genoten heeft en aanvrage om vrijstelling van examen, indien daarop aanspraak ge- maakt kan worden (art. 52—57 H. R.) en ver- onder vermelding van den naam en de voornaam van den candidaat voluit, van den datum, het ja- en de plaats van geboorte en van het adres, benev- den naam en het adres van den vader, de moeder voogd(es). Het examen wordt afgenomen in het m- den van de maand Juli. Bij de aangifte moet verm- worden in welke van de twee talen, Fransch Duitsch, de leerling het onderwijs zal volgen. N- voor de school, noch voor de later te vervullen be- trekking kan van een bepaalde voorkeur voor een d- beide talen sprake zijn. De lessen nemen een aa- vang den tweeden Dinsdag in de maand Septem- om half negen.

Het schoolgeld bedraagt ƒ 60.— per jaar en m- in zijn geheel betaald worden bij den Ontvanger d- Registratie te Deventer, of bij een der Rijksbeta- meesters. De voor deze storting ontvangen quitant- moet bij den directeur van de school, tegen inwis- ling van een ontvangbewijs, worden ingeleverd vo- dat de leerling de lessen mag bijwonen (art. 63 H. R.). Het geld kan ook gestort worden bij elk wille- keurig postkantoor op postrekening No. 1 (de reke- ning van de Rijksschatkist). De datum van de stor- ting moet aan den directeur der school worden med- gedeeld.

Belanghebbenden worden opmerkzaam gemaakt dat van Rijkswege onder door den Minister van L. N. en H. vast te stellen voorwaarden aan eenige o- of minvermogende jongelieden van goeden aanl- toelagen kunnen worden verleend tot een bedrag v- ten hoogste ƒ 500.— per jaar voor ieder, ten ein- hen in staat te stellen het onderwijs aan de school volgen. Zij, die voor een dezer toelagen in aanm- king wenschen te komen, moeten zich schriftelij- aanmelden bij den directeur der school, bij wien n- dere inlichtingen kunnen worden verkregen.

*) Deze laatste candidaten zullen nog bewijzen moeten geven van eenige oefening in het handteekenen en van eenige kennis van de natuurkunde en van het Engelsch.

Feuilleton.

Samenspraak. *)

—o—

Er viel dien dag de eerste regen. De boengoerboomen, die al wekenlang schel, maar wezenloos en redeloos hadden staan bloeien, als paarsche en rose fakkels op korten steel, als vuren, brandende midden in een helderen zonneschijn, waar ze niet bovenuit, waar ze niet tegenop kunnen schijnen, en die door hun vlammen heenschijnt als door water, — de boengoers waren in het stille nevellicht van dien avond zwarte rechte vazen, en de kruinen daarboven gigan-teske, reuklooze ruikers. Een verre rose, bijna als perzik-, als appelbloesem zoo teeder, maar rooder; en heel rood ook was het lila van de dichtbije, wier staande trossen zeer groote seringepluimen leken.

Overal, tusschen alle boomen en struiken, openden en sloten zich verschieten en diepten, die daar in de zonneklaarte niet geweest waren. De regen weefde tikkel-ruischend zijn blauwende floersen, om het licht te zeven, en om in de verte tonige fonds te spannen achter die schilderijen van bloemboomen.

Ik reed door den milden, malschen avond, en had voor het allereerst de gewaarwording, dat een Westersch mensch hier in dit land niet alleen werken, maar ook leven kan.

Tusschen de rijen koningspalmen van den oprit, met hun vederbossen als fraaie plumeaux, en hun ondereind, dat er uitziet als zorgvuldig rondgeslepen hardsteen, draaide mijn karretje het erf op en naar het paviljoen.

„Avond! — Karretje gesnapt? — Ze willen anders nooit in den regen. Heb je ze noodig dan zijn ze er niet. Of ze willen geen Europeaan rijen." (Dat is de suikerplanter, die logeert hier).

„Och", (zeg ik), „je kunt het zoo treffen. Ik er al in toen de bui begon. Vanmorgen kon ik geen krijgen. Eerst was er een, die moest naar hu- toe om te slapen. Ik geloof, het was waar. Hij den nacht hebben doorgereden. Zijn lantaarns bran- den nog. Nummero twee zijn paard had honger. Mis- schien was dat óók wel waar. Ik zag hem tenminste een dot gras koopen van een grassnijder."

„Komaan" (zegt hij), „U moet ze maar gaan ge- looven ook! Meneertje, wat bent u nog groen! Gisteren wou ik op het nippertje den trein halen. had me verlaat. Ik zit al in een sado, en daar wil de vent alleen maar den ànderen kant uit rijen. heb 'm toch in zijn rug gestompt!"

„Waar hebben jullie het over?", vraagt het soci- listje van den vorigen keer; en doet zijn druipende paraplule toe.

„Over de brani van de koetsiers tegenwoordig."

„Allemaal werk van de Sarikat B!" spot de ander.

„Nee, moet je hooren. Dinges wou laatst den kant van Meester op, maar de sadokerel naar de beneden- stad. Je weet hoe pootig die is. Hij klimt er in, pakt met allebei zijn handen een wiel beet: Let eens op vent, wie stèrker is, die biek van jou, of ik! Nou en hij won het. Als ze heelemaal niets meer weten, be- weren ze, dat ze besteld zijn door een meneer. Dan zeg ik altijd: Zeker! Natuurlijk! Die meneer, dat ben i k. Had je dat nog niet gesnapt? Ik heb je ge- telegrafeerd. Zoomaar door de lucht. — Pft! zonder draad!"

„Die heele onwilligheid, die onhebbelijkheid tegen Europeanen, daarvoor hebben ze reden genoeg", zegt de ander; „ze worden nog net zoo betaald als vóór den oorlog. Ze rijden liever Chineezen, of Arabieren, of Inlanders, zeg je. Waarom? Omdat die beter be- talen dan wij, of de Inlanders van d'r armoe al niet slechter."

„Daar heb je de bolsjewieksche auto óók", knort de man van de suiker, terwijl die van de levensverze- kering het erf oprijdt. — „Als ze maar niet weer gaan politiseeren", denk ik in mezelf. Dan komt er van het schaken alweer niets. Maar het is al mis

(Overgenomen uit de „N. R. Crt.").
Red. Corr.

Om teleurstelling te voorkomen wordt aanbevolen, dat de leerlingen vóór hun komst op school medisch worden onderzocht, om vast te stellen of men verwachten kan, dat zij later voor een verblijf in de tropen physiek geschikt zullen zijn.

Indien er eenige twijfel bestaat, zal het gewenscht zijn dat de leerling zich na verloop van tijd opnieuw laat onderzoeken en onderwijl maatregelen treft om te trachten zijn gezondheidstoestand blijvend te verbeteren.

Bij den aanvang van den cursus stort iedere leerling bij den directeur een bedrag van ƒ 10.—. Bij het verlaten van de school wordt dit bedrag aan ouders of voogden terugbetaald, na aftrek van vergoeding voor hetgeen door den leerling in laboratoria, werkplaatsen, enz. is gebroken, beschadigd of in het ongereede gebracht.

Voordat de leerling tot de lessen kan worden toegelaten heeft hij een vaccine-bewijs over te leggen.

De directeur geeft inlichtingen bij het verkrijgen voor de leerlingen van huisvesting bij families te Deventer.

De Koloniale Suikercursus te Deventer, waarvan de oprichting mogelijk is gemaakt door het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Nederlandsch-Indië, is alleen toegankelijk voor hen, die het einddiploma van de Middelbare Koloniale Landbouwschool kunnen overleggen. De cursus geeft een opleiding voor hen, die een betrekking bij de suikercultuur wenschen te krijgen.

De cursus is gesplitst in een voorcursus van 4 weken, die in de maand September gegeven wordt en een hoofdcursus van begin Januari tot half Juli. Gedurende de tusschenliggende maanden October, November en December dienen de leerlingen zooveel mogelijk werkzaam te zijn in een beetwortelsuikerfabriek.

Nadere inlichtingen worden verstrekt door den directeur van de Landbouwschool en door den leider van den Suikercursus, den heer H. van Nouhuijs.

Voor hen, die een werkkring bij de Rubbercultuur wenschen te zoeken, is een cursus opgericht met steun van de Internationale Vereeniging van Rubberplanters in Nederlandsch-Indië. Om tot dezen cursus toegelaten te worden, moet men in het bezit zijn van het einddiploma van de Middelbare Koloniale Landbouwschool en van het bewijs, dat men 2 maanden in een machinefabriek practisch gewerkt heeft. De cursus duurt van ongeveer 1 November tot het einde van de maand December.

Het programma behelst voorts een aantal belangrijke mededeelingen, welke hier aan de hand der „Inhoudsopgave" volgen: Commissie van Toezicht, Personeel, Lijst der lessen, Omschrijving van het onderwijs, Lijst der te gebruiken leermiddelen, Uittreksel uit het Reglement, Eischen van toelating, Huishoudelijk Reglement, Overzicht van het schooljaar (1919—1920), Mededeelingen aangaande oudleerlingen.

Volks-Universiteit te Rotterdam.

13 September l.l. zijn de inschrijvingen voor het cursusjaar 1920/1921 opengesteld.

Uit de prospectus stippen wij het volgende aan:

Vóór de Kerstvacantie.

Afd. A.B. (No. 1, pag. 16).

De wereldgodsdiensten: Boeddhisme, Mohammedanisme en Christendom. Dr. G. A. van den Bergh van Eijsinga, predikant te Santpoort.

Het ligt niet in de bedoeling van den docent om in zoo beperkten tijd deze drie wereldgodsdiensten uitvoerig te behandelen. Slechts wil hij het begrip

---

„Mooi gaat het in Europa", daagt hij uit. „De Bolsjewieks aan het winnen. Eind van de heele beschaving."

„Het einde van de Westersche beschaving, zegt U? Als u eens liever b e g i n zei!" reageert de ander dadelijk. „Dan had U tenminste kans. E i n d van de beschaving...... dat zijn de zes millioen dooden van den oorlog.

Alles beter, dan een systeem met zulke resultaten. Het Bolsjewisme kan nog een eerlijke illusie zijn. De Westersche beschaving niet meer. Waarom, dacht u, dat zooveel artisten bolsjewieksche liefhebberijen hebben? Ja, u hoeft mij niet aan te kijken. I k ben geen artist en geen Chiliast. Ik heb het geloof niet. Hadden we het geloof, dan worden we immers allemaal Bolsjewiek. Maar ik kom wel zonder illusies toe."

„Des te beter", zegt zijn tegenstander, die van zulke filosofieën niet bijster is gediend. „We kunnen hier in Indië de Bolsjewieken ook missen. Tegen dat ze Holland veroveren, zetten wij hier Indië op zijn eigen pooten. Met een Bolsjewistisch Holland gaan wij niet mee."

„Als de pooten van Indië dan maar niet op jouw eksteroogen trappen", zegt het socialistje. „Als jullie planters het voor het zeggen krijgt, dan wordt me dat hier een mooi regime. Tweede verbeterde editie van de Compagnie zeker. Of misschien van het Cultuurstelsel? Verplichte arbeid in jullie bedrijf!'

„Wanneer er zoo iets gebeurde", komt de gastheer de ethische paedagoog uit den hoek, waarin ik hem tot nu toe vergeten had, „dan moet er hier dadelijk een democratisch bewind ingevoerd worden".

„Democratie in Indië", vraag ik, „wat is dat? — Algemeen kiesrecht voor de Inlanders? en de Buitenbezittingen ook?" maar ik krijg van niemand antwoord.

„Voor mijn part zullen we hier democratisch worden", betoogt de planter, „als we dan maar niet vergeten, wat Lulofs zegt, dat je den Inlander niet met je kunt gelijkstellen, en dan toch beschermen als een stiefkind. Als hij dezelfde rechten krijgen moet als de Europeaan, dan moet de Europeaan dezelfde rechten op den grond kunnen krijgen als een Inlander."

„Wat hadden jullie dan gauw alle Inlandsche boeren onteigend," zegt de ethicus, en de socialist zegt: „Wie je niet als werkkrachten noodig hebt, die mag naar de steden trekken. Je hebt gelijk. Binnen twintig jaar is er hier een Westersche groot-industrie en die kan niet bestaan zonder een arbeidersproletariaat. Maar vraag maar niet, wat voor revolutionaire massa dat beduidt, een tropisch boerenvolk, van zijn land verdreven en de fabriek ingedrongen."

„Ja", verzucht de ethicus, „de Westersche fabrieksstad overgeplant naar de tropen, dat moet de hel op aarde zijn!"

„Zij zullen er niet van bederven, van de stad. Nou ja. Ze worden nog driemaal zoo brani. Maar ze bewegen er tenminste hun hersens. Ze merken, dat er nog wat anders is dan rijst, baadjes, strootjes en dobbelen."

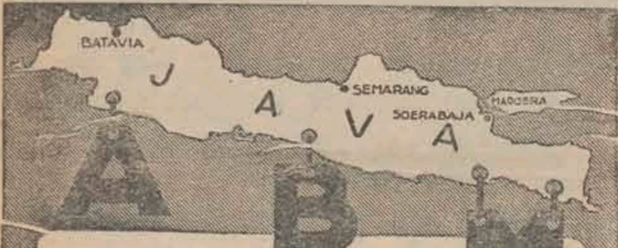
„Ik begrijp je", hoont het socialistje. „Het gerenommeerde kapitalistische patent: Eerst behoeftes opwekken, en dan, er zoo slecht mogelijk aan voldoen. Ransel je je hond, dan bijt hij tegenwoordig. Je kunt je zweep wel beter gebruiken. Je bindt er een worst aan, en hangt die voor zijn neus. Dan holt hij aldoor er achteraan. Krijgen doet hij hem niet. Maar jullie profiteert van zijn ijver."

„Hijzelf ook, zou ik zeggen. Wou jij den Javaan voeden met zijn onderwetschen rijstbouw alleen?"

„Neen, zeker niet. Java kan de landbouwnijverheid niet missen. En binnenkort de Westersche fabrieksnijverheid evenmin. Het land is te zwaar bevolkt. Het ontkomt niet aan industrialiseering. Maar vin je dat een pretje? Dacht je, dat het volk er gelukkiger op wordt? Later — ja; door het socialisme......"

Er valt een stilte, als een zwarte leegte; een donkere watervlakte, waar het knerpende snerpen van een aardkrekel op bovendrijft.

Maar de gastheer, verheugd, dat hij er een speld, een stokje tusschen kan steken, zegt schielijk: „Nou, hoe is het, willen jullie een partijtje?"

„wereldgodsdienst" ontwikkelen aan de hand van deze geestelijke verschijnselen. Nu het Boeddhisme in Europa, het Mohammedanisme in Indië onder de Christenen propaganda maakt, is de vraag naar de onderlinge verhouding van deze drie godsdiensten van actueel belang. Begrippen als Pessimisme en Optimisme, Gezag en Vrijheid, Bovennatuurlijkheid, Geestelijkheid, Persoonlijkheid, Pantheïsme, enz. komen hierbij ter sprake.

Ter lezing wordt aanbevolen: Groote Godsdiensten, uitgave Hollandia Drukkerij, Baarn. Serie I, No. 6: Het Boeddhisme, Prof. Dr. J. S. Speyer. Serie II, No. 6: De Islam, Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje. (Beide aanwezig in de Gemeente-Bibliotheek, van Hogendorpsplein 8).

Leergang van 12 voordrachten. Elken Woensdagavond om 8 uur. Aanvang 6 October. Gehoorzaal Gebouw Poseidon, Westzeedijk 52.

Afd. A.B. (No. 8, pag. 18).

Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, Prof. C. Spat, Hoogleeraar aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda.

(Vervolgcursus 2e jaar; deze leergang kan echter tevens gevolgd worden door toehoorders, die niet op den vorigen cursus ingeschreven waren).

Eenige onderwerpen, welke behooren tot de geestelijke cultuur: talen en schriften, litteratuur, tooneel, muziek; te verdeelen over 5 voordrachten.

Godsdienst: dynamisme, fetisisme, animisme en spiritisme, 7 voordrachten.

Leergang van 12 voordrachten. Elken Woensdagavond om 8 uur. Aanvang 6 October. Handels-Hoogeschool, Pieter de Hooghweg.

Na de Kerstvacantie.

Afd. A (No. 21, pag. 10).

„De Koloniale politiek der Europeesche Mogendheden en van Noord-Amerika in haar verleden, heden en toekomst." Prof. Dr. H. T. Colenbrander, hoogleeraar te Leiden.

Onderscheiding der begrippen volksplanting, exploitatiekolonie en protectoraat. De koloniën der oudheid. Koloniale politiek der 16e, 17e en 18e eeuw Portugeezen, Spanjaarden, Nederlanders, Engelschen, Franschen. De Noord-Amerikaansche koloniën van Engeland en haar onafhankelijkheid. Onafhankelijkheid der Spaansche koloniën in Amerika en van Brazilië. Nieuwere Amerikaansche vraagstukken. Vernieuwing der Engelsche koloniale politiek; Canada; hervorming der Engelsche O.-I. Compagnie; de Engelschen op Java. De Engelsche zelfbesturende koloniën der negentiende eeuw; het Britsche wereldrijk. Nieuwere geschiedenis van Britsch Indië. Nederlandsche koloniale politiek der 19e en van het begin der 20e eeuw; Oost-Indië; Suriname. Nieuwere koloniale geschiedenis van Frankrijk. De verdeeling van Afrika; de Engelschen, Franschen, Duitschers, Italianen, Belgen in dat werelddeel. Oost-Azië en de Stille Oceaan; Rusland in Azië; Noord-Amerika als koloniale mogendheid. Perzië en het Turksche Rijk. De wereldoorlog. Het mandaatstelsel. Blik op de toekomst.

Leergang van 12 voordrachten.

Elken Vrijdagavond om 7.45 uur. Aanvang 28 Januari, Gebouw Poseidon, Westzeedijk 52.

De duur der voordrachten is 5 à 6 kwartier. Na afloop van iedere voordracht ontvangt de toehoorder een kort overzicht van het behandelde: Syllabus.

Afdeeling A. is in beginsel bestemd voor hen die alleen lager onderwijs ontvangen hebben, of zich met dezen, wat den te volgen cursus betreft, gelijk stellen. Afdeeling AB. o o k voor meer ontwikkelden.

Toegangskaarten zijn vanaf 13 September te verkrijgen aan het Secretariaat der Volksuniversiteit, Leuvehaven O. Z. 74, geopend van 9—5 uur. Zaterdags 9—12.30 uur. Tel. 13461, waar men tevens een ieder gaarne omtrent aard en bedoeling der V. U. voorlicht.

De lesgelden bedragen per cursus:

Afd. A en AB 1e klasse ƒ 3.50
2e klasse ƒ 2.—
3e klasse ƒ 1.50

Ieder deelnemer beslist zelf naar gelang van zijn financieele draagkracht, in welke klasse hij zich moet aangeven.

Voor arbeiders en personen, die daarmede maatschappelijk zijn gelijk te stellen is (zulks geheel ter beoordeeling van het Bestuur) het cursusgeld voor de derde klasse (Afd. A en AB) teruggebracht tot ƒ 0.75.

De inschrijving blijft, voor zoover de plaatsruimte dit toelaat, geopend tot den dag van aanvang der leergangen.

Ten einde teleurstelling te voorkomen, geve ieder belangstellend lid van „Oost en West" zich onmiddellijk op.

Rotterdam, Sept. 1920. KEES VAN HOEK.

Losse Opmerkingen.

XXVII.

In het artikel over den Indologischen Leergang van het Koloniaal Instituut (te Amsterdam) in het vorige nummer, trof mij de volgende zinsnede:

> Van regeeringswege is er herhaaldelijk de nadruk op gelegd, dat de opleiding der assistenten op de ondernemingen van landbouw en nijverheid te wenschen overlaat en dat een juiste wijze van optreden tegen de Oostersche werklieden noodig maakt het bezitten van eenige kennis omtrent den aard en de zeden der arbeiders en omtrent de voorschriften der arbeidswetgeving en van het arbeiderscontract
>
> Vooral in den tegenwoordigen tijd, nu bij Inlanders en Vreemde Oosterlingen het gevoel van eigenwaarde hoe langer hoe meer ontwaakt, is het meer dan ooit wenschelijk, dat een oordeelkundige aanraking tusschen Westerling en Oosterling plaats vindt. In het algemeen kan gezegd worden, dat het thans voor ieder, die een kolonialen werkkring bekleedt, noodzakelijk is zoo goed mogelijk bekend te wezen met land en volk, en met de bestuursvoorschriften van de kolonie, waarin men werkzaam is.

Hoewel de Maleische taal in deze alinea's vergeten is, besliste de praktijk, het publiek, in deze ten gunste daarvan, intuïtief begrijpende, dat deze dan toch zeker wel allereérst genoemd mag worden onder de noodzakelijke kennis!

In de zeven leergangen, die reeds gehouden werden, volgden van de 426 ingeschrevenen er 382 de cursussen in Maleisch; het hoogste getal; wat overigens w e i n i g is voor een stad als Amsterdam gedurende z e v e n leergangen van twee maal drie maanden per jaar. Men denke maar eens aan het getal passagiers, dat de Nederlandsche mailbooten en stoomers per maand naar Indië brengt en hoe betrekkelijk weinigen hunner iets van den Oost af weten!

Het is in dit verband wellicht interessant eens te vernemen, hoe een intellectueel Oosterling over deze kwestie denkt, waartoe ik een gedeelte zal citeeren uit een reisbrief in „De Telegraaf" van 25 Juli j.l. van de hand van Bgd. Dahlan Abdoellah, die — zooals de lezers van dit blad reeds weten — op het oogenblik in Mekka zit en hoogstwaarschijnlijk reeds het praedicaat „hadji" mag voeren!

„Er is een tijd geweest — aldus de heer Abdoellah — dat Nederland naar Indië de zoogenaamde „kolonialen" uitzond, d.w.z. personen uit alle klassen en standen, die geen tittel of jota van Indië afwisten en daar het land en het volk gingen bestudeeren, beschaven, opheffen en behandelen; dit laatste in den zin van „handel drijven"... Eenige voorbereiding voor hun taak was over het algemeen niet noodig; het ging zóó ook wel; alleen moet men niet vragen: hoe? En de sporen van die beschaving-brengers zijn maar al te duidelijk merkbaar in het taaltje, waarvan Europeaan en Indiër zich in den dagelijkschen omgang, vooral op de kustplaatsen, bedienen.

Tegenwoordig geeft het gouvernement aan zijne

ambtenaren en officieren een speciale tropische opleiding, d.w.z. leeren deze één of meer Oostersche talen en bestudeeren zij de Indische Land- en Volkenkunde, zoodat zij bij aankomst in Indië ten minste niet als een kat in een vreemd pakhuis staan en ook een basis hebben om op door te werken.

Niet alle ambtenaren hebben echter die voor-opleiding; talrijke groepen worden nog steeds zoo uit het veen op een boot gezet, zooals b.v. verscheidene doktoren, verplegers, verpleegsters, administratieve ambtenaren, politie-beambten, postmenschen en dergelijke! En in Jan Oost komt alles dan wel weer op z'n pootjes terecht. In den regel krijgen die bij aankomst in Indië een kleine voor-opleiding.

Anders is het gesteld met de uitzending van personen door particuliere instellingen en ondernemingen. Daar gaat het nog precies toe als driehonderd jaar geleden; men wordt uitgezonden zonder dikwijls te weten waar Batavia of waar Padang ligt! Ik maakte ten minste hier aan boord met enkelen dezer soort kennis."

„Wanneer die menschen in Priok aankomen, kennen ze geen stom woord van de taal die daar gesproken wordt, met het onvermijdelijk gevolg, dat allerlei misverstanden en onaangenaamheden voorkomen en dat de wederzijdsche appreciatie (van blank en bruin n.l.) meestal zeer veel te wenschen overlaat. En waar die dames en heeren hunne taalstudiën putten uit bevelende gesprekken met huis- en tuinbedienden, koetsiers en broodrondbrengers, daar blijven hun de beschaafde vormen en spreekwijzen volkomen onbekend en blijven zij hun heele verder leven aan Indiërs van beschaving door hun taal aanstoot geven.

„Ik zou het niet geloofd hebben, indien ik indertijd niet met eigen oogen een schrijven van een der grootste Indische particuliere nijverheidsinstellingen gelezen had, waarin niets minder betoogd werd, dan dat er aan eenig voorbereidend tropisch onderwijs (talen, enz.) voor de uitzending harer employé's naar Indië geen behoefte bestaat! Diezelfde maatschappij stuurt haar employé's naar Zuid-Amerika wel naar de Berlitzschool om Spaansch te leeren; maar eenig Maleisch vóór de uitzending naar het land, waar Maleisch de gangbare taal is, wordt overbodig geacht. Dat leeren ze vanzelf wel, denkt de directie...... en zoo denken bijna alle directies! Een glas ijswater is gauw in het Maleisch geleerd en een „bevel" om het „vlug" te brengen evenzeer!

En zoo wordt in Nederland reeds bij de uitzending de kiem gelegd van de minachting voor en de geringschatting van de Indiërs en hun taal, welke geringschatting en minachting in Indië zelf al spoedig overslaat tot zelfoverschatting en superioriteitswaan, een van de grootste grieven, die de Oosterling over het algemeen tegen den Westerling koestert."

Tot zoover hadji Abdoellah, die de fout niet bepaald vriendelijk, maar daarom des te duidelijker, aanwijst.

Ik ken personen, die twintig en meer jaren in Indië in verantwoordelijke betrekkingen hebben doorgebracht en... niet in staat zijn om een eenvoudig berichtje in een Maleische krant de ontcijferen!

Niet enkelen, maar tientallen! Het klinkt wellicht ongelóóflijk, doch laat een ieder eens de proef op de som nemen en onder zijn Indische kennissen een onderzoek instellen in dezen geest! Hij komt tot de meest beschamende resultaten! (oud-ambtenaren en anderen, die uit den aard hunner werkkring de taal hebben m o e t e n leeren, natuurlijk uitgezonderd).

En mede is mijne ervaring van de laatste maanden, dat juist d i e oud-gasten aan jeugdige, naar Indië vertrekkende personen, heel dikwijls o n t r a d e n om vóór hun vertrek zich behoorlijk te prepareeren, door een tijdje les te nemen in 't Maleisch. „Dat leeren ze vanzelf wel", zeggen zij mèt de directies van ondernemingen etc., die de waarde van kennis van Maleische omgangstaal op betreurenswaardige wijze onderschatten en miskennen.

In hetzelfde vorige nummer zijn overgenomen de onderwerpen in de lijst van leergangen van de Haagsche Volksuniversiteit, die betrekking hebben op Nederlandsch-Indië.

De Maleische taal komt daarop niet voor!... En hoevelen, die binnenkort een werkkring in Indië gaan vervullen zouden daarvan wellicht hebben willen profiteeren; vooral, indien zij van bevoegde zijde gewezen werden op het groote nut daarvan, zooals de regeering dat zoo duidelijk en juist hierboven betoogde!

Is dit niet een mooi onderwerp ter uitwerking voor „Oost en West"? Geheel in de lijn van haar program? Mij dunkt, dat hier op zeer praktische wijze gewerkt zou kunnen worden aan de versterking van den band tusschen Indië en het moederland!

H. J. VERMEER.

Den Haag, 13 Sept. 1920.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Inlanderpolitiek der Regeering.

De heer K o e s o e m o O e t o y o, de bekende regent van Japara, sprak in den Volksraad een belangwekkende rede uit, in extenso opgenomen door het „Bat. Nwbl.". Spr. zegt o.m.: Toen de Regeering in Haar antwoord op de Algemeene Beschouwingen liet verklaren, dat Zij „de innerlijke kracht" der volkeren van de Buitengewesten „hoogelijk bewondert", toen deed, wellicht, de jalouzie de vraag bij mij rijzen: „Is het dan een ander menschenras dan waartoe ook wij Javanen behooren, dat op de Buitengewesten zulk een innerlijke kracht te aanschouwen geeft?"

En als het antwoord dan ontkennend luidt moet alsdan het schrille contrast niet worden toegeschreven aan de omstandigheden, inzonderheid het al te vaderlijke bestuur, in het genot waarvan wij hier op Java eeuwenlang zijn gesteld? Op de Buitengewesten, in tegenstelling met Java: geen machtig vorstenbestuur, dat wel de desa hare autonomie liet, maar overigens niet veel deed voor het land, dan op het gebied van kunst en literatuur;

Op de Buitengewesten, in lateren tijd geen contingentenstelsel der O.-I. Compagnie, dat de bevolking dwong bepaalde gewassen te planten en om niet of tegen geringen prijs te leveren;

Op de Buitengewesten nog later geen cultuurstelsel dan op enkele enclaves in een onmetelijk groot gebied;

nauwelijks zouden drukkende heerendiensten intensief worden ingevoerd, toen met de instelling van den Volksraad een milder tijd aanbrak, die deze diensten als immoreel ter zijde deed schuiven;

en last but not least: de geheele koloniale periode door, geen intensief „vaderlijk" bestuur, dat wel ten volle is geslaagd in zijn taak om den buik van een ieder gevuld te krijgen, maar aan den anderen kant ook alle energie en elk initiatief doodt!

Vervolgens toont spr. uitvoerig aan, hoe een vaderlijk bestuurssysteem op Java de bestaande agrarische politiek deed geboren worden en hoe de energieke Inlander aan tegenwerking blootstaat; hij wijst er op, dat het n.z.m. vooral deze algemeene tegenwerking is geweest, die den energieken derden stand, bestaande uit welgestelde handelaren, nijvere industrieelen en gezeten landbouwers, zoo vlot heeft doen stroomen om de vaan der Sarikat Islam.

De heer Oetoyo vervolgt: Aanvankelijk keerde deze vereeniging zich tot den onmiddellijken vaderlijken vader der bevolking, het Inl. Bestuur. Toen dit geen tegenkanting bleek te voorschijn te roepen, daarentegen juist met een algemeen bravo-geroep werd begroet, keerde men zich ook tegen den vaderlijken vader in tweede instantie, n.l. het Europeesch Bestuur. De derde kluif, die daarop volgt, t.w. „het zondige kapitaal", bleek wat taaier, en trachtte men

murw te krijgen door andere organisaties als de P. F. B., later wellicht gevolgd door den K. B. T. B., den bond van arbeiders en landbouwers.

Wie daarna aan de beurt komt, vervolgt spr., durf ik niet voorspellen. Ik vrees echter, dat als de Inlanderpolitiek: „de buik gevuld, maar ook niets meer" in alle gestrengheid blijft gehandhaafd, de wrevel zich ten slotte zal keeren tegen Haar, die men meent — terecht of ten onrechte — dat Zij die politiek voorschrijft, de Regeering.

't Is wel een opmerkelijk verschijnsel, dat de lieden, die tot de Afd. B. der S. I. zijn toegetreden, als de courantenberichten waarheid bevatten, juist tot het welgestelde gedeelte der I n l. b e v o l k i n g behooren.

Gelukkig echter meen ik teekenen te hebben waargenomen, die er op wijzen, dat althans déze Regeering liberaler beginselen is toegedaan. In haar antwoord op de algemeene beschouwingen van onzen Raad toch, laat Zij verklaren, dat voor „ieder individu de mogelijkheid tot volle ontwikkeling dient geschapen en hij recht (heeft) op erkenning zijner persoonlijkheid". En verder: „Even goed als de Indische maatschappij de kapitalistische periode door moet, alvorens rijpheid tot wellicht beteren vorm te erlangen, evenzeer moet de Indische staat de periode van individualisme door". Voorts ook nog dit: „Willen deze volkeren ooit geschikt worden zich zelf te besturen, dan dient allereerst het individualisme ontwikkeld." „Hiernaar tracht de Regeering; vandaar het verzet, dat Hare politiek vindt bij diegenen, wier belang dat niet is, een verzet, dat nog wel zal groeien en niet uitsluitend tot Europeesche kringen bepaald zal blijven."

Heb ik den dieperen zin van deze stoute, van zelfbewustheid getuigende woorden goed gevat, dan komt het hierop neer, dat, ter ontwikkeling van de individualiteit, aan het individu geen belemmeringen worden in den weg gelegd, noch onder het devies „sociaal belang", noch onder het mom van „vaderlijke zorg". Met de door mij gesignaleerde Inlanderpolitiek: „de buik gevuld, maar ook niets meer" is het alsdan gedaan.

Slaagt de Regeering er in, al hare ambtenaren, hoog en laag, van dit schoone beginsel te doordringen — als de volgende Regeeringen het ook zijn toegedaan, twijfel ik er geen oogenblik aan — dan zullen de gevolgen voor de bewoners dezer landen zegenrijk zijn.

Dan zal na verloop van tijd een krachtige landbouwersstand ontstaan, die door zijn kracht in staat is zijn zonen de beste opvoeding op landbouwgebied te geven en de productie der akkers, middels de meest moderne hulpmiddelen, tot het maximum op te voeren. Door het bestaan van een krachtigen Inlandschen landbouwersstand zal vanzelf een groep van welvarende Inl. nijverheidsondernemers geboren worden, die op haar beurt, in samenwerking met den Inl. landbouw, het ontstaan mogelijk zal maken van een bloeienden handel en wellicht, als de toestanden zulks noodzakelijk maken, ook van een bedrijvige Inl. scheepvaart, die de verbinding met de alsdan reeds tot vollen bloei geraakte landen van overzee zullen onderhouden.

Ondernemende zonen van Java, voor wie het leven bij moeders pappot te eng is geworden, zullen het land uitzwermen als koene zeevaarders of stoute landverhuizers, om op hun beurt weer andere eilanden tot opbloei te helpen brengen.

Ik weet wel, besluit de heer Oetoyo, dat dit alles toekomstmuziek is. Maar van de nazaten van Modjopait, kan ik niet gelooven, dat zij niet, evengoed als hun voorouders van weleer, in staat zouden zijn zeeën te bevaren en woeste landstreken te koloniseeren... als men hen maar niet bekneld houdt onder het regime: „alles moogt ge zijn, maar daarbij tevens landbouwer", ten einde belasting te betalen en loonarbeid te verrichten.

De politiek van het Dep. van Landbouw.

De heer B e r g m e y e r heeft in den Volksraad gezegd, dat donkere wolken zich boven het hoofd van den directeur van landbouw hebben samengepakt, doch de bliksem is te vroeg ingeslagen. Toen in de dagbladen het bericht verscheen, dat de I. S. D. P. een motie van afkeuring zou voorstellen, haastte men zich dit tegen te spreken. De heer B. constateert, dat dank zij de politiek van het departement van landbouw, Ned.-Indië in zake den algemeenen toestand hemelhoog staat boven andere landen. Spr. verwijt de oppositie, dat zij den directeur coûte que coûte wil wegwerken. (Soer. Hbl.)

De nieuwe politie-opzieners.

Uit het „N. v. d. D." vernemen wij, dat de met het s.s. „Djambi" in Indië aangekomen nieuwe politie-opzieners, zich tot den minister hebben gewend met een klacht. Deze betrof echter niet de kwaliteit van het eten, de legering of het bedienend personeel; dit was alles in orde geweest. Doch o.m. klaagde men over het te gering aantal privaten, het gebrek aan een wasch- en strijkinrichting, onvoldoende zorg voor zieken-verpleging, het ontbreken van een leeszaal — (N. B. Zelfs de „Patria" heeft voor de eerste klasse geen afzonderlijke leeszaal) — het ontbreken van een koel-inrichting, het slachten van vee aan boord — (beide gevallen niet gegrond, dan wel schrikkelijk overdreven) — enz.

De menschen m o e s t e n naar Indië; op de gewone booten was voorloopig geen plaats, dus moest een vrachtboot tot passagiersschip worden verbouwd. T ij d e l ij k natuurlijk! Te verlangen, dat de inrichting volmaakt gelijk zou zijn aan die op een passagiersschip, is onredelijk.

Intusschen zijn de opzieners met hunne gezinnen in Indië. Laten wij hopen, vervolgt het blad, dat hun nieuwe werkkring hun zal bevallen. Van de belangstelling hunner chefs kunnen zij verzekerd zijn. Daarvan hebben die trouwens reeds blijk gegeven, doordat bij de aankomst van het schip de hoofdcommissaris, de directeur en de onder-directeur van de politie-school en meerdere andere politie-autoriteiten aanwezig waren, terwijl de ontvangst in het politie-school-kampement inderdaad n i e t s te wenschen overliet.

Het blad wijst de betrokken requestranten er op, dat het verzoekschrift noodeloos lang is gemaakt, door in dat stuk meerdere klachten op te nemen, die òf volkomen ongemotiveerd, òf schrikkelijk overdreven zijn. Het heeft bijv. geen zin om er bij den Minister over te klagen, dat het in de Roode Zee zoo warm was, dat velen aan dek zijn gaan slapen. Dat gebeurt op iedere mailboot. Zij hadden zich u i t s l u i t e n d moeten bepalen tot het voorbrengen van bezwaren ter zake van ongerechtigheden, welke door doeltreffende maatregelen der Stoomvaart Mij., dan wel door de scheepsbemanning hadden kunnen worden verholpen. Door nu te gaan „kankeren" over alles en nog wat, doen zij zich zelf geen goed en nemen zij al bij voorbaat hunne chefs tegen zich in. Immers, hoe kan het anders, of dezen moeten gaan zeggen: „Wat hebben wij aan zulke lui, die over ieder wissewasje klagen en mopperen?

Het blad besluit: Het verdient intusschen wel te worden vermeld, dat van den kant der Commissarissen en Asp. dito's, die met de „Djambi" werden overgebracht, een c o n t r a-r e q u e s t is ingediend, waarin wordt geconstateerd, dat de verpleging etc. aan boord niets te wenschen overliet . . .

De Russische Opera.

De corr. van de „Loc." schrijft uit Batavia, dat het een heksentoer is om aan een plaats te komen voor een voorstelling van deze Russische opera. De bedienden worden tegen hooge belooning reeds des avonds er op uitgezonden om zich en queue op te stellen voor het loket, om er den volgenden morgen bijtijds bij te zijn. Avond aan avond wordt een nieuwe opera gegeven, wat de manier schijnt te zijn om geen vermindering in de animo te brengen.

Vermoedelijk is die overgroote mate van belangstelling te danken aan de groote zeldzaamheid van opera's in Indië, waarbij komt, dat hier over het al-

gemeen gesproken, een goede troep voor het voetlicht komt. De troep haalt het den eenen keer niet bij den anderen, zoodat men de meest-uiteenloopende oordeelvellingen verneemt. Dit houdt verband met het al of niet optreden van de sterren. Een reizend gezelschap als dit heeft niet te veel sterren van de eerste grootte, zoodat zuinig gebruik aan te bevelen is.

Is dit alles nu echter geen vingerwijzing voor de mannen van geld en invloed en kunstzin? vraagt Schr. Komt men zoo langzamerhand niet tot de overtuiging, dat een dergelijke trek naar opera's en operettes kostelijke interest moet afwerpen voor degenen, die een paar ton willen wagen? Voor degenen, die het zullen durven bestaan, te pogen een vaste opera- of operette-troep in Indië te doen nestelen? Men zou als de zaken goed marcheerden, ook nog aan een vast tooneelgezelschap kunnen gaan denken.

Zuster Germana.

Wie kent Zuster Germana niet, die kortgeleden aan boord van de „Tabanan" Indië verliet, afscheid nemend van het land, dat haar dierbaar is geworden als een tweede geboortegrond, en dat ze nu voor onbepaalden tijd verlaten moet, wellicht voor goed. Aldus lezen wij o.m. in een ingezonden artikel in het „Magelangsche Nbl.", overgenomen door de „Loc.", die onlangs haar met waardeering herdacht.

Veel heeft ze voor Indië gedaan. Ze heeft het onderwijs krachten geschonken, goed, degelijk onderricht, getraind en toegerust met uitnemende theoretische en practische kennis. Daar, waar vóór haar komst in Indië, nu 33 jaar geleden, en ook in het begin van haar verblijf alhier, het religieuse onderwijs niet veel beduidde, daar heeft haar voorbeeldelooze arbeid weten te bereiken, dat het nu gerekend mag worden in de eerste rangen te staan, zoowel het Lager-, als het Normaal-onderwijs.

Met onnavolgbaren ijver en blijvende wilskracht heeft zij, in heel korten tijd, datgene bewerkstelligd, waar nu geheel Indië over spreekt. waar één roep van bewondering over gaat, juist om het groote, het enorme er van. Zij heeft met de oprichting van haar pensionaat vele Indische meisjes opgeleid tot uitmuntende onderwijzeressen, goede echtgenooten later, en goede moeders, levend naar de beginselen, die zuster Germana haar leerde. Daardoor is zij in alle opzichten een steun geweest voor de maatschappij en, was zij wel eens streng, dan beoogde zij daarmede slechts het heil en 't geluk harer leerlingen.

Veel heeft zij reeds bereikt, veel meer kan zij nog in de toekomst bereiken, als zij terugkeert.

Schr. doet een beroep op alle leerlingen en oudleerlingen, alsmede op hare ouders, dat zij allen zich schriftelijk zullen wenden tot de Eerwaarde Moeder Valisca te Heythuyzen, Roermond, teneinde van H.E.W. te verkrijgen, dat zij aan Indië vergoedt, wat het nu verliest, door na een tijdelijke afwezigheid die vrouw terug te zenden, haast onmisbaar voor allen in Indië.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Banjoewangi" (eiland Java). Het duurt nu reeds maanden lang, zegt de medewerker Trisoelo in de *Neratja* van 25 Mei 1920, dat men niet bij tientallen, maar wel bij honderdtallen ouden van dagen en jonge menschen van beide geslachten, afkomstig uit de residenties Kedoe, Djocjacarta, Kediri (Midden-Java) naar Banjoewangi ziet trekken, met het doel zich dáár definitief te vestigen.

De meesten hunner stappen bij de spoorhalte Rogodjampi uit den sneltrein en begeven zich van dáár regelrecht naar het onderdistrict Tjloering, omdat in die streek nog aanzienlijke terreinen voor den kleinen man beschikbaar liggen.

Deze gronden zijn n.l. nog niet in erfpacht uitgegeven.

De kleine man kan er dus gemakkelijk een huisje zetten en de terreinen voor rijstvelden gebruiken.

De afstand tusschen Rogodjampi tot Tjloering bedraagt 13 paal.

Men kan zich op laatstgemelde plaats voldoende van levensmiddelen voorzien en dan, als men in het bezit is van eenig geld, de reis per dogkar vervolgen.

Zij, die geen geld hebben, sluiten zich bij elkander aan en zetten dan, onder moeilijke omstandigheden, de reis voort.

Het zijn hoofdzakelijk deze groepen van personen, welke men dagelijks op de wegen naar Banjoewangi kan waarnemen.

De mannen ziet men hun hebben en houden op het hoofd dragen, de vrouwen dragen de met voedsel gevulde manden op den rug en de kinderen van 4 jaar en daarboven loopen mede.

Men krijgt werkelijk medelijden met die groepen, als men ze op die wijze ziet voortmarcheeren.

De oorzaken, welke deze menschen nopen Midden-Java te verlaten, zijn in hoofdzaak dat zij in het nauw gebracht worden, tengevolge van slechte levensvoorwaarden, als dure rijst, te gering loon in de fabrieken, geringe opbrengst der rijstvelden, enz. Ten einde raad en hopeloos zijnde, verkoopen zij dan maar hetgeen zij nog bezitten tegen elken prijs en trekken met hetgeen aan goed en geld overgebleven is naar Banjoewangi.

Zoodra zij daar aankomen, verwijst men hen gewoonlijk naar de dessa's Kebaman, Kradenan, Tampo en Djadjak, omdat daar nog de meeste boschgronden zijn en zij tegen betrekkelijk geringen prijs nog een stukje grond kunnen koopen voor den bouw van een woning.

Zóólang nog geen vergunning is gegeven om de boschgronden te ontginnen, werken de groepen bij reeds aanwezigen tegen loon, n.l. tegen de helft of een derde van de opbrengst, terwijl als de vergunning tot ontginning verleend is, de arbeid voor zich zelf begint.

De uitgestrektheid grond, welke aan de nieuwelingen wordt gegeven, bedraagt gewoonlijk $\frac{1}{4}$ bahoe voor rijstveld en erf.

Het aantal personen, die op dit oogenblik in de hoofdgeldkohieren van bovengenoemde dessa's zijn aangeslagen, loopt van 700 tot 800.

Zulk een aantal heeft natuurlijk invloed op de voedselvoorziening in Banjoewangi.

De commissie, die deze aangelegenheid regelt, heeft de hoeveelheid rijst, welke dagelijks aan één persoon wordt verstrekt, berekend op 0.4 katti, doch dit moge voldoende zijn voor de hoogere maatschappelijke lagen, voor den werkenden landbouwer is die hoeveelheid beslist niet voldoende. Hij kan daarvoor geen behoorlijken arbeid leveren en zal de 0.4 katti dus op 0.8 katti of nog beter op 1 katti moeten worden gebracht.

Door de Regeering is voor den opkoop van padi bepaald, dat elke bahoe sawah eene hoeveelheid van 3.60 (10 pCt.) moet leveren.

Hare berekening was aldus: De uitgestrektheid van de afdeeling Banjoewangi is 42.000 bahoe sawah. Elke bahoe sawah kan 35 picol rijst voortbrengen of 1.470.000 picol. Daarvan is 10 pCt. voor de Regeering = 147.000 picol of voor de bevolking 1.323.000 picol.

De autoriteit vindt die hoeveelheid voldoende, doch in werkelijkheid is zij dat niet; de autoriteit houdt er geen rekening mede dat de Inlander, behalve voor zich zelf, toch ook rijst moet hebben voor het onthaal van gasten, voor het geven van feesten en voor andere gelegenheden, terwijl men ook rekening moet houden met mogelijke misoogsten.

Moge, zegt de schrijver, het volk van Banjoewangi weldra over voldoende rijst beschikken en anders uit andere streken van Java worden geholpen.

De Islamsche Beweging in Ned.-Indië. In de *Neratja* van 25 Mei 1920 wordt medegedeeld, dat, volgens bericht, voorkomende in de *Oetoesan Hindia* op 16 Mei 1920, ter hoofdplaats Djocjacarta eene algemeene vergadering is gehouden van de vereeniging „Moehammadijah", waarbij de voorzitter en verscheidene bestuursleden van de Centrale Sarikat Islam tegenwoordig waren.

Uit de gehouden beraadslagingen bleek hoe noodzakelijk het was om stelling te nemen tegenover de vredesvoorwaarden, welke te Parijs aan Turkije wa-

ren opgelegd en die het duidelijk bewijs opleverden, op welke wijze Engeland zich voorstelde aan den Islam en het kalifaat te Constantinopel een einde te maken.

Door die actie te Parijs betrad men het terrein van den Islam, hetgeen door de belijders van dien godsdienst onmogelijk kon worden aanvaard, aangezien het toelaten van die hinderlijke inmenging voor den Islam de verdelging zou beteekenen.

Dientengevolge werd in de vergadering een motie aangenomen, waarbij tegen die inmenging werd geprotesteerd, met verzoek aan het Nederlandsch Bestuur, dat over een 40.000.000 Mohamedanen het gezag voert, dit protest ter kennis te brengen van de bevoegde autoriteiten te Parijs.

Voorts werd besloten den steun in te roepen van alle Mohamedaansche vereenigingen in geheel Ned.-Indië.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Fransch-Chineesche Universiteit te Lyon. De Chineesche Regeering heeft met den heer Painlevé de regeling van de Fransch-Chineesche universiteit besproken, welke hoogeschool zich moet aansluiten aan die te Parijs.

De heer Painlevé had er op aangedrongen, dat de President der Chineesche Republiek een schrijven zou richten aan zijn ambtgenoot in Frankrijk, waarin werd gewezen op de noodzakelijkheid om den invloed van de Westersche beschaving in China uit te breiden en den band, die reeds lang tusschen beide landen bestond, te versterken. Van Fransche zijde was alle mogelijke steun en hulp toegezegd en nu wordt uit Parijs bericht, dat de bedoelde hoogeschool te Lyon zal worden opgericht.

De Fransche Minister van Oorlog heeft daarvoor de gebouwen te Sainte Irene aangewezen. Deze 5 gebouwen verkeeren in goeden staat, terwijl de stad Lyon zal zorgen voor de noodige veranderingen.

Binnen korten tijd kunnen de studenten worden toegelaten.

De leeraren, die te Parijs onderwijs geven in de Chineesche taal, hebben aan deze nieuwe universiteit reeds een bezoek gebracht en zijn vol lof over de inrichting van de instelling.

(Perniagaän, 26 April 1920.)

De lepralijders te Bekasie (Batavia). De heer Han Keng Bie, eigenaar en directeur van het land Karang-tjongok, heeft eene belangrijke som gelds beschikbaar gesteld om de kosten van de medicijnen te bestrijden voor de bewoners van zijn land, die aan melaatschheid lijden.

De mandoers hebben last gekregen om elken Donderdagmorgen de lijders te brengen op het kantoor van den Wedono te Bekasie, doch, niettegenstaande de goede bedoelingen van den milden gever, is een groot gedeelte van de lepralijders uit vrees gevlucht.

Slechts een 70 personen komen op en worden dan, in tegenwoordigheid van den landheer, door een Europeesch geneesheer behandeld. Hij wordt bijgestaan door een helper van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst en een Inlandsch arts van Meester-Cornelis.

Onder deze lijders is één persoon, wiens manieren veel doen denken aan die van een aap en die dientengevolge een gevaar van besmetting oplevert voor de omgeving.

De lijders worden ingespoten met een nieuw medicijn, waarvoor *f* 3.50 per persoon wordt betaald.

Verder wordt hun voor dien dag een klein voedinggeld toegekend.

Mogen velen het menschlievende voorbeeld van den heer Han Keng Bie volgen, zegt de schrijver in de „Perniagaän" van 26 April 1920.

De Chineesche handel in Ned.-Indië. De heer Tjoa Ia Hoei schrijft uit Nanking aan de redactie van de „Perniagaän" (nummer van 28 April 1920) over den Chineeschen handel in Ned.-Indië het navolgende:

Deze handel bestaat nu reeds ruim 300 jaren, doch men kan helaas niet zeggen, dat die handel in dien tijd veel is vooruitgegaan. De Chineesche handelaar gelijkt nog altijd op een „slaaf" van den vreemdeling.

De Ned.-Indische Chineesche handelsman is eigenlijk slechts een helper of liever een tusschenpersoon bij het koopen en verkoopen van artikelen van vreemden oorsprong, hoofdzakelijk omdat de Chinees zijn eigen producten niet uit China uitvoert. *)

Doch de schrijver ziet niet in waarom die toestand zoo moet blijven en de Chineesche handelsman niet zelf ook de handelsleiding in handen zou kunnen nemen, zooals andere Oostersche volken doen.

Hij kan de verzekering geven, dat, wanneer door den Chineeschen handel in Ned.-Indië geen paal en perk wordt gesteld aan de actie van den Westerschen handel, waardoor de Chinees meer en meer in het gedrang komt, dat die Chineesche handel binnen 10 jaren tijds in de grootste moeilijkheden zal komen. De Ned.-Indische handel is thans hoofdzakelijk in handen van Japan, Amerika, Nederland en Engeland. **)

Wil de Chineesche handel aan dien handel deel nemen, dan zal hij zijne aandacht moeten vestigen op de oprichting van Import- en Exporthuizen, het in het leven roepen van eigen stoomvaartverbindingen, bankinstellingen en assurantiekantoren.

Op die wijze kan hij onafhankelijk werken en zullen rijke inkomsten het loon zijn voor hen, die als leiders optreden.

De Chineesche handel heeft een goed voorbeeld in den Japanschen handel, die steeds in omvang toeneemt en waarvan men reeds vele kantoren in Ned.-Indië kan aantreffen.

Te Singapore bestaat een museum van Japansche handelsgoederen, waar men kan kennis nemen van de artikelen, die Malesia kan gebruiken, doch het is niet alleen in Malesia dat de Japansche handel zich heeft uitgebreid.

Ook op China, Noord- en Zuid-Amerika, Hawaai, wordt handel gedreven.

De oogen van de Chineezen op de Philippijnen, in Amerika en Engelsch Indië gaan thans open.

Zij richten katoenspinnerijen en sigarenfabrieken op, hebben hun eigen banken, Import- en Exporthuizen en de schrijver vertrouwt en hoopt, dat zijne landgenooten in Ned.-Indië dat voorbeeld zullen volgen.

Om te kunnen slagen moeten zij echter eerst goed de markten bestudeeren en nauwkeurig op de hoogte zijn van hetgeen een land, eene provincie of eene stad noodig heeft.

Daarna kunnen maatschappijen worden gevormd, fabrieken opgericht en het aantal winkels worden uitgebreid.

Deze laatste moeten niet alleen zijn gevuld met levensmiddelen, welke, als de Europeaan ze niet koopt, de Chineezen in groote moeilijkheden brengen.

De aandacht moet ook op de groote stapelproducten, als rubber, suiker, enz. worden gevestigd, waardoor de Chineesche handel invloed kan uitoefenen op de marktprijzen en niet meer afhankelijk zal zijn van de Europeesche markt.

En wanneer eigen Chineesche stoomschepen de stapelproducten kunnen vervoeren naar de verschillende landen over zee, dan zullen tal van moeilijkheden, welke de Chineesche handel thans ondervindt, worden opgelost.

*) Er is thans een ernstige beweging bij de Chineezen in Ned.-Indië gaande om Chineesche producten op te koopen en die op de Indische markt te brengen.

**) De vroegere Duitsche handel is uitgeschakeld.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Sept.-afl. opent met het eerste gedeelte eener beschouwing van den heer E. L. K. Schmülling: Het arbeidsvraagstuk op de groot-landbouwondernemingen buiten Java, beschouwd aan de hand van het Verslag der Arbeidsinspectie over '17 en '18. — De hr. P. J. Zürcher Jr. de vraag stellend „Wanneer is Indië rijp voor zelfstandigheid", beantwoordt haar: Zoodra de Regeering voldaan heeft aan haar plicht om de breede

...gen der bevolking door onderwijs op te heffen. Zoolang dit niet wordt ingezien en dus deze eerste plicht van Nederland aan Indië niet wordt ingelost, lijkt het ons praematuur om, ten opzichte van dat land, van eenige zelfstandigheid te spreken. — Onder het opschrift „Eene Christelijke stichting op Java" bespreekt de hr. S. Kalff de uiterste wilsbeschikking van den Raad van Indië Cornelis Chastelein in 1714, waardoor aan de thans nog bestaande Inlandsche Christengemeente Depok (bij Batavia) het leven werd gegeven. — Dr. Herman ten Kate vervolgt zijne bewerking van Sarah Ellis Ryan's Indiaansche minnebrieven. — Overigens de gewone maandelijksche rubrieken.

Cultura.

In het Sept.-Nr. een geïllustreerde bijdrage van den hr. M. Flohil, waarin schr. een overzicht geeft van hetgeen op het gebied van mechanische grondbewerking op Java is bereikt, in verband met de toepassing op de suikerrietcultuur. — De hr. P. C. van der Wolk vervolgt zijn historische beschouwing: „Tropen-romantiek (geschiedenis van onze nootmuskaat-cultuur)." Voorwaar beschamende bladzijden uit onze koloniale geschiedenis!

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick geeft in No. 37 weer bijzonderheden over het door hem bijgewoonde Algemeen Ingenieurs Congres te Batavia van 8—15 Mei j.l., thans met afbeeldingen van groepen van deelnemers.

De Waterstaats Ingenieur.

In het Mei-Nr. behandelt ir. C. A. E. van Leeuwen het rioleeringsvraagstuk in Ned.-Indië; tal van platen en foto's verduidelijken den tekst. — Ir. G. J. Dijkerman schrijft een artikel: Is djatihout bestand tegen paalworm? (met afb.). — Verder o.m.: De waterstaatsdienst en de locale raden. — Verslag van de excursie naar de prise d'eau te Pamerajan op 12 Mei 1920. — Het tekort aan Nederlandsche ingenieurs in Indië. — Ingenieurs uit Duitschland.

Weekblad voor Indië.

Het Nr. van 25 Juli bevat een geïllustreerd artikel van S. M. over een tochtje naar den top van den Lawoe, met als uitgangspunt Karangpandan. — Een vriendelijk woord wordt gewijd aan den chef der recherche te Soerabaya, den commissaris van politie 1e kl. P. C. Topsvoort (met portret). — Dan nog o.a. een geïll. stukje: De vacantie-kolonie te Salatiga.

Het Indische Leven.

De hr. J. L. van Dijck beschrijft in het Nr. van 3 Juli een eenvoudige manier om boomschors door kloppen geschikt te maken voor omslagen van gebundelde stukken, zooals hij die van een eenvoudigen dessa-man in Garoet heeft afgezien; zeer duidelijke illustraties zijn aan den tekst toegevoegd. — Verder vindt men in hetzelfde Nr. een tweetal reproducties van Indische schilderijen van den bekenden schilder W. Imandt te Magelang.

De Reflector.

In No. 31 worden waardeerende woorden gewijd aan de nagedachtenis van den hr. Mas Aboekassan Atmodirono, architect bij de B. O. W., Ridder in de Orde van Oranje Nassau, lid van den Volksraad, oud-voorzitter van Boedi Oetomo, stichter van de Inlandsche ambtenarenvereeniging Mangoen Hardjo, enz. Het artikeltje (waarbij het portret van den overledene) eindigt: Met Mas Atmodirono is een voorganger uit de Javaansche samenleving heengegaan, die wars van alle geschreeuw en geschetter, zijn eigen weg volgde, zonder omzien, steeds het oog gericht op de belangen en de opheffing van het volk, zijn volk, waaruit hij was geboren, waarvoor hij zijn lang leven heeft gearbeid, meer dan de groote massa vermoedt. — In hetzelfde Nr. wordt nog door woord en beeld het feit vereeuwigd dat op 19 Augustus 1920 de eerste Javaan, n.l. de assistent-wedono Raden Mas Ario Poornomo Hadiningrat, een vliegtochtje heeft medegemaakt met den beroemden vliegenier Poulet.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 5: Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — De vooruitgang van de cultures in Deli, door Dr. R. Broersma. — De politiek in de Soekaboemische Landbouwvereeniging, door H. J. van Holst Pellekaan. — De Crossley-zuiggasmotor en de Agave-cultuur, door M. — De rubrieken landbouw- en cultuurberichten uit andere bladen bevatten o.a.: De grondnotencultuur en hare beteekenis. — De sojaboonen als voedingsstof. — Iets over klappers en coprah. — Ontwerp arbeidsovereenkomst.

Jaarboek van het Mijnwezen.

We ontvingen den 46en jaargang (1917) van het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië. Het eerste (algemeene) gedeelte bevat de mededeelingen den dienst betreffende, terwijl het tweede de navolgende Verhandelingen inhoudt: De aardbeving van Bali op 21 Januari 1917, door den tijdelijken geoloog bij het mijnwezen Dr. G. L. L. Kemmerling (met 17 foto's en 3 kaarten). Deze zeer uitvoerige monographie vormt het eerste gedeelte der „Verhandelingen"; het tweede bevat de volgende bijdragen: De tektoniek van de westelijke helft van den Oost-Indischen Archipel. Met een kaart in 4 bladen en één tekstkaartje, door den tijd. geoloog bij het mijnwezen ir. L. J. C. van Es. — Geologisch overzicht van het oostelijk gedeelte van den Oost-Indischen Archipel: stratigrafie, tektoniek, vulkanisme. Met een kaart in 4 bladen en 16 foto's, door den oud-ingenieur bij het mijnwezen Dr. ir. H. A. Brouwer.

De Tropische Natuur.

In het Juni-Nr. een interessant geïllustreerd artikel van Dr. W. Docters van Leeuwen, getiteld: Naar den top van den Singalang bij Fort de Kock. — Verder het vervolg van H. C. Delsman's beschouwing over „Porpita" (polypen). — In de rubriek korte mededeelingen o.a. eene opgave van Natuurmonumenten in Ned.-Indië, waarbij we lezen dat Indië nu geheel vooraan staat in de rij van de tropische landen, waar wetenschappelijke en aesthetisch merkwaardige terreingedeelten onder staatsbescherming zijn gebracht. Vooral met het Lorentz Natuurmonument op Nieuw-Guinea kan geen enkel ander reserve-terrein in de tropen op één lijn gesteld worden wat wetenschappelijke beteekenis en grootte betreft. Van groote beteekenis voor de wetenschap is ook het reserveeren van de verschillende vindplaatsen van de grootste bloem der aarde, de Rafflesia — die van ¾ tot 1 M. middellijn kan hebben — omdat deze bloem nergens anders ter wereld voorkomt dan in Indië, op de Philippijnen en misschien in Japan.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 37: De voedselvoorziening in Nederlandsch-Indië, door Prof. Dr. A. van Bijlert (naar aanleiding der vanwege de „Vereeniging van Koloniaal Maatschappelijke Vraagstukken" uitgegeven publicaties over dit onderwerp). — Bericht omtrent de Gouvernements Kina-Onderneming over het eerste kwartaal 1920. — In- en uitvoer der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera over Jan.—Maart 1920. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten (Djambi gedurende 1919. — De tegenwoordige ontginningskosten van rubberondernemingen). — Kleine mededeelingen (Het Ned.-Indisch Nijverheids-Syndicaat). — Het verkeerswezen in Indië in 1919. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

Tropenhygiene.

Bij de Javasche Boekhandel en Drukkerij te Batavia is verschenen een tweede, verbeterde en vermeerderde druk van „Tropenhygiëne, populaire voordrachten, door P. C. Flu, Arts. Gebruikt als leiddraad bij het onderwijs aan de Bestuursschool te Weltevreden". (Prijs ƒ 7.50).

Vragen van den Dag.

In het Sept.-Nr. een artikel van den hr. B. van Gelder: De vestiging der eerste Nederlandsch-Indische Gemeente in Batavia. Hoe vreemd het ook moge klinken, eerst in den laatsten tijd is zulk een gemeente gesticht; in tegenstelling tot West-Indië (en Brazilië), waar zoovele Joodsche kolonisten zich in den loop der eeuwen hebben gevestigd, heeft zulks in Oost-Indië nimmer plaats gevonden. Eerst na 1875, toen de stoomvaart en het wereldverkeer een grooten voortgang maakten, vestigden zich ook in O.-I. meer en meer particuliere Joden, die de behoeften aan nauwe aansluiting beginnen te voelen.

Indisch Tijdschrift voor het Recht.

We ontvingen eerst thans een drietal afl. van jaarg. 1919 van het Indisch Tijdschrift van het Recht; daar dit periodiek hier te lande betrekkelijk weinig wordt verspreid, geven we alsnog de titels der daarin voorkomende verhandelingen.

Afl. 1—3 (in één bundel): 1e. Debat-avond van den kring Batavia der Ned.-Indische Juristenvereeniging (Onderwerp: De wenschelijkheid ook schriftelijke gedingvoering voor de Indische rechterlijke instellingen (Residentiegerechten en Landsraden) mogelijk te maken). — Lichte misdrijven, door Mr. E. Hesselink. — Artikel 313 Inlandsch Reglement en Art. 176 Strafvor-

dering, door Mr. M. A. G. Harthoorn. — Onmogelijkheid van berechting, door Mr. H. van Wageningen.

Afl. 4—16 (in één bundel): De Nederlandsch-Indische politie en hare leiding, door Mr. A. Neytzell de Wilde. — Partij in het proces, door Mr. Dr. M. A .G. Harthoorn.

Afl. 6—8 (id.): De nieuwe regeling van den privaatrechtelijken toestand en van den burgerlijken stand der Chineezen, door Mr. F. J. H. Cowan. — Het arbeidsveld der Ned.-Indische Juristenvereeniging, door Mr. A. J. G Maclaine Pont. — Opleiding tot Landraadsvoorzitter, door Mr. H. van Wageningen.

Der Tropenpflanzer.

In de Juli—Sept.-afl. van dit maandschrift een geïllustreerd artikel van Dr. K. Ludwig over paddestoelen op cacaoboomen en cacaoverjonging. — Prof. Dr. P. Preuss schrijft over de rentabiliteit van Ficus elastica. — Verder een kortere bijdrage over het zuivelbedrijf als onderdeel van de koloniale veeteelt, door Prof. Dr. A. Golf.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 23: Toradja's (vervolg), door N. — Iets over Indische schilderkunst, door S. Kalff. — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Holland's East India.

No. 7 van Vol. I bevat o.m. de volgende bijdragen: Australia—Holland's East India. — Benkoelen-coaling station (with illustrations). — Java tea in Australia. — A permanent industrial fair.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud van de Sept.-afl.: Dirk Telchuijs †, door M. B. van der Jagt. — Decentralisatie van den dienst van het Boschwezen in Ned. Oost-Indië, door J. Ch. van Schouwenburg. — Beschaving en klimaat, door G. Gonggrijp. — Zoutinkoopprijzen, door Ch. O. van der Plas. — Javaansche hoofdambtenaren, door S. Kalff. — De visscherij en de vischhandel in den Kangean- en Sapoedi-Archipel, door Ch. O. van der Plas. — Koloniale literatuur, door G. v. d. V. — Kroniek, door Interim.

Monographie over den Cocospalm.

Bij Scheltema en Holkema's Boekhandel te Amsterdam is verschenen de tweede, veel vermeerderde druk van het standaardwerk van Dr. F. W. T. Hunger: Cocos nucifera. Handboek voor de kennis van den cocospalm in Nederlandsch-Indië, zijne geschiedenis, beschrijving, cultuur en producten. Met 92 platen, waarvan 9 in kleuren, 2 kaarten en 34 tekstfiguren. De in 1916 verschenen eerste druk van dit omvangrijke boek is indertijd door verschillende deskundigen zoo gunstig beoordeeld, dat een woord van aanbeveling om ook met den inhoud van den nieuwen druk kennis te maken stellig overbodig is. Typografisch is het werk schitterend uitgevoerd, doch de prijs van een gebonden exemplaar bedraagt dan ook niet minder dan ƒ 46.—.

* * *

Ten slotte nog eenige titels:

Een dringend belang voor Indische landsdienaren en gepensionneerden, door F. Fokkens. (Overgedrukt uit het Koloniaal Tijdschrift en uitgegeven vanwege den Pensioenbond van Indische ambtenaren).

De afzet van Ned.-Indische boengkils. — Zeepfabricatie in Ned.-Indië. (In- en Uitvoer, 8 Sept. '20).

Door de wildernissen van Borneo, door Mgr. E. Dunn. (Annalen van het Missiehuis te Roosendaal, Sept '20).

L'Islam aux Indes Néerlandaises, par A. Cabaton. (Revue du Monde Muselman, Juin '20).

De taak en de toekomst van het Nederl. gezag in Indië. (Nationale Staatkundige Gids, 9 Sept. '20).

Bestuur en Zending. — Stroomingen onder de Inlandsche bevolking (vervolg). (De Banier, 6 Aug. '20).

Singapore en Sir Stamford Raffles, door A. Wright. (Uit het Engelsch). (Wetenschappelijke Bladen, 1920, dl. III, bl. 1).

„Vrij Indië". Een oorlogserfenis, door W. Lubberink. (Nieuwe Tijd, 1920, bl. 443). — Koloniale politiek, door S. Rutgers. (Id. bl. 449).

Suriname.

Door den Geneeskundigen Dienst in Suriname een waarschuwing aangeplakt, betrekking hebben op het Typhusgevaar. Daarin leest men o.m.: „Ro venters, wier waren blootgesteld zijn aan besmetti door vliegen, moet men verbieden bij de scholen venten — en den kinderen ten strengste verbied die waren te koopen."

Naar aanleiding hiervan schrijft Van Hak op in zijn weekbrief in „Op de Uitkijk" van 31 Ju

„Wie is „men"? Toch de Overheid? en daar maakt de Geneeskundige Dienst een deel uit. eenige jaren geleden schreef ik je over deze kwe en onlangs weer. Maar nog altijd worden de lek nijen ongedekt aan de schooljeugd verlokkend v gehouden. Dinsdag zat op 'n stoep, twee huizen mij af, 'n vrouw met 'n bak zoetigheid, waa schoolkinderen en vliegen even belust bleken. Te het huis, waarvoor zij zat, was n.b. aangeplakt papiertje met: „Besmettelijke ziekte Typhu Fraaier kon 't moeilik. Ik waagde het de dame overweging te geven een andere zitplaats uit te k zen, waaraan gelukkig is gevolg gegeven. Het res taat had net zo goed kunnen zijn een regen scheldwoorden, dat ik het bestond mij in te laten hare negotie en de plaats, waar zij dezelve wen uit te oefenen.

Nu de Overheid waarschuwt, zal de Overheid m schien ingrijpen."

Ja, het krachtig handhaven van hygiënische vo schriften moeten wij nog leeren. De Amerika pakken zulke zaken flinker aan en bereiken dan resultaten. Lees b.v. dit uitknipsel uit de „Nieu Rotterdamsche Courant" van 7 September, Ochte blad A:

„Het Equadorsch Persbureau meldde den 4 dezer uit Guyaquil, dat de directie van den gezo beidsdienst officieel aankondigt, dat, tengevolge het werk, door de Rockefellerstichting, onder toez van dr. Miguel F. Connor, verricht, de ge koorts volkomen is verdwenen uit Guyaquil de andere steden aan de Equatorsche kust. Dient gevolge is het ontsmetten van de schepen, die Gu quil aandoen, en zijn alle beperkende sanitaire m regelen tegen reizigers, die te Guyaquil enz. kom te Panama opgeheven."

* * *

„De West" van 20 Juli schrijft:

„Wij vernemen, dat Gouverneur Staal, op doorreis, te Georgetown werd uitgenoodigd een avo door te brengen bij de onlangs daar opgerichte Su naamsche club, welke uitnoodiging Zijne Excell tie aannam.

In verband met de meening, die hier vee heerscht, dat het overal ter wereld beter zou zijn d in Suriname, is het wel opmerkelijk, dat een sprekers bij het bezoek van den Gouverneur v klaarde, dat de nood die hij in Demerara had le ren kennen, heel wat erger was dan wat hij ooit zijn geboorteland had ondervonden."

* * *

In het nummer van 23 Juli nog dit:

„De Argosy geeft een uitgebreid verslag van h bezoek door Gouverneur Staal in Demerara gebra aan de club van Surinamers.

De Gouverneur was vergezeld van zijn adjuda kapitein van der Zee. Bij aankomst en vertrek v Zijne Excellentie werd het Nederlandsche Volksl gespeeld. De zaal was keurig versierd met vlagg en groen. De Voorzitter van de Club, de heer L. Emanuels, hield een toespraak, waarin hij de ver kering gaf, dat de leden van de club warm blo voelen voor hun geboorteland en de beste wensch koesterden voor de welvaart van Suriname. De G verneur antwoordde in hartelijke bewoordingen, hoop uitsprekend, dat de Surinamers, die nu h land verlaten, daar te zijner tijd zullen terugkee en sprak de hoop uit, dat het hun goed mocht ga

Toen daags daarna de Gouverneur vertrok per Koningin Wilhelmina, gaf het strijkorkest van de Club op den steiger eenige stukken ten afscheid."

* * *

In hetzelfde blad lezen wij:

„Georges Jauneau. Onze bekende karakter-teekenaar heeft een contract gesloten met den grooten uitgever Ollendorf te Parijs, om eenige werken van den schrijver Claude Farrère (auteur van L'homme qui assassina, Les Petites Alliées, enz.) te illustreeren.

Per deel ontvangt George Jauneau tien duizend franken. Aangezien Farrère ongeveer tien boeken schreef, kan men nagaan hoe het werk van onzen Franschen stadgenoot gewaardeerd wordt.

In „Eigen Haard" zijn ook eenige van zijn teekeningen, types van Suriname en een gezicht op den waterkant.

Het plan van Jauneau is, bij zijn aankomst te Parijs een groote tentoonstelling te houden van teekeningen „du Pays de Suriname". Reeds zijn enkele geëxposeerd en onmiddellijk verkocht.

Volgens de kritieken, wordt Jauneau op gelijke lijn gesteld met den Deenschen schilder Albert Enystrom.

George Jauneau blijft nog korten tijd in ons midden."

* * *

Op vragen van den heer Ketelaar, betreffende de verhooging van de West-Indische pensioenen, luidt het antwoord van den minister van koloniën:

Toen hier te lande een verhooging van de pensioenen ten laste van het rijk bij de wetgevende macht aanhangig was gemaakt, heeft de ondergeteekende aan de Gouverneurs van Suriname en Curaçao in overweging gegeven in die koloniën het treffen van een overeenkomstigen maatregel te bevorderen ten aanzien van de reeds verleende en krachtens de bestaande voorschriften nog toe te kennen koloniale pensioenen.

Nadat een daarop door den waarnemend Gouverneur van Suriname aan de Koloniale Staten aangeboden en door het college goedgekeurde verordening tot verhooging van evenbedoelde pensioenen met twintig ten honderd aan het oordeel van het opperbestuur was onderworpen, stelde de landvoogd aan den ondergeteekende telegrafisch de vraag of de pensioenverhooging in de kolonie op veertig ten honderd kon worden gebracht, overeenkomstig de inmiddels hier te lande, ten aanzien van de Staatspensioenen, getroffen regeling.

Mijn antwoord op de vraag luidde, dat, indien een verhooging als reeds in de kolonie was verordend, niet voldoende mocht worden geacht en voor de hoogere uitgaven dekking kon worden gevonden, mijnerzijds geen bezwaar zou bestaan tegen een verder gaande verhooging der pensioenen tot uiterlijk veertig ten honderd.

Eenzelfde mededeeling werd aan den gouverneur van Curaçao gedaan.

De ondergeteekende ontving daarop het bericht, dat de verhooging der Surinaamsche pensioenen op twintig ten honderd gehandhaafd werd. Nader deelde de waarnemend gouverneur mr. L. J. Rietberg mede, dat de toestand der koloniale geldmiddelen het niet mogelijk doet zijn om de uitgaven voor een verdere verhooging der pensioenen uit eigen bronnen van inkomst te vinden, waar het nu reeds alle inspanning kosten zal om een deel der voor het loopende jaar toegekende duurtebijslagen aan landsdienaren, enz., uit belastingverhooging te verkrijgen.

In de kolonie Curaçao werd het door den ondergeteekende gesteld beding ten aanzien van de verhooging der pensioenen tot veertig ten honderd aanvaard. De desbetreffende ontwerp-verordening is onlangs door den Kolonialen Raad goedgekeurd.

Nader overleg is met den gouverneur van Suriname geopend omtrent hetgeen in deze aangelegenheid nog zal moeten worden gedaan.

Curaçao.

De middelen.

Het geld stroomt binnen. De staat, die de opbrengst der middelen over het 2de kwartaal van 1920 vergelijkt met die over het overeenkomende tijdvak van 1920 wijst een vermeerdering aan van *f* 280.000. Wat de belastingen betreft zijn de totalen gelijk. Tegenover een belangrijke vermeerdering van het invoerrecht en den accijns op gedistilleerd, wijn en bier, staat een even groote vermindering van de opbrengst van de inkomstenbelasting en het successierecht. De vermeerdering is uitsluitend te danken aan de geheimzinnige factoren, die samengevat worden in „alle andere ontvangsten". Wij zouden hiervan wel eens graag wat meer willen weten.

D. Haasnoot. †

De bladen hebben het overlijden in Hamburg gemeld van kapitein D. Haasnoot, gezagvoerder van de „Jan van Nassau". Kapitein Haasnoot was ook op Curaçao geen onbekende en gaarne gezien om zijn beminnelijkheid. Na jarenlang op de zoogenaamde „vruchtenbooten der K. W. I. M. gevaren te hebben, commandeerde hij in 1914, kort na het uitbreken van den oorlog de „Commewyne, die destijds in de hoofdlijn voer. Wij herinneren aan het volgende incident, dat toen heeft plaats gehad, en waaraan veel aandacht geschonken werd in den eersten tijd van den oorlog, toen men zich nog de vraag stelde, of zekere handelingen uit volkenrechtelijk oogpunt toelaatbaar waren. Op dit geval, meenen wij, doelt ook prof. De Louter in zijn rede „De handel der neutralen", waarin op bldz. 31 gesproken wordt van een Nederlandsch schip in de West-Indische wateren, dat ternauwernood aan groote gevaren ontsnapte, ondanks de volkomen goede trouw van den scheepskapitein.

Op een reis van New-York naar Porto Columbia en terug werd den kapitein in laatstgenoemde haven gevraagd, een 32 passagiers mee te nemen. Daar de K. W. I. M. haar gezagvoerders opdracht gegeven had, geen militairen als passagiers mee te nemen, vroeg kapitein Haasnoot, toen hij hoorde, dat het Duitschers waren, of het geen militairen waren. Op verzekering van het tegendeel werden de passagiers meegenomen, maar den tweeden dag aan boord ontpopten zij zich als een militair détachement onder officieel commando van één hunner. Het waren Duitsche marine-reservisten, hoofdzakelijk afkomstig van het ook op Curaçao niet onbekende s.s. „Virginia" der H. A. P. A. G. Kapitein Haasnoot, bevreesd voor confiscatie van zijn schip, veranderde daarop van koers en ging naar Haïti, om te trachten daar zijn passagiers te debarkeeren. Te Port au Prince was dit bijna gelukt, doch een toestemming in dien zin van de autoriteiten werd eenige uren later ingetrokken, mogelijk tengevolge van het optreden van den Duitschen gezant, dien kapitein Haasnoot met zijn voornemen in kennis gesteld had. Na vijf dagen verloren te hebben, vertrok de „Commewyne" onverrichterzake van Haïti met de reservisten en werd op het volgende gedeelte der reis naar New-York door een Engelsch oorlogsschip aangehouden. De aan boord gekomen Engelsche zeeofficieren namen de 32 „passagiers" mee en lieten het schip ongemoeid.

De Bovenwindsche eilanden.

I

De heer Nunes, dokter op St. Martin N. G., heeft, met verlof uit Suriname zijnde, eene rede gehouden over de drie Nederlandsche bovenwindsche eilanden voor het Algemeen Nederlandsch Verbond. Volgens het verslag in „De Surinamer" willen wij onzen lezers daarvan een en ander mededeelen. Beginnen wij met wat deze oog- en oorgetuige meedeelt van de a f s c h e i d i n g s b e w e g i n g en de grieven der bovenwinders.

„De bevolking was van meening, dat het verval dezer eilanden te wijten was aan Curaçao, dat de Bo-

venwinden steeds stiefmoederlijk behandelde. Zij had bovendien een menigte grieven tegen dit hoofdbestuur en toen de bewoners van St. Martin vernamen, dat men in Holland voor de reparatie iets gevoelde, opende zij de groote campagne „Los van Curaçao".

In een groote volksvergadering, waarbij de heer Waymouth, de redacteur van „The day by day", en nu ook Landraad, tot leider gekozen werd, werden de grieven besproken en werd er besloten, de Koningin, alsook de Minister van Koloniën met een rekest te naderen, waarin zij hunne grieven zouden neerzetten en vragen zouden niet langer door Curaçao bestuurd te worden, doch direct door Holland.

Kort daarna kwam de Gouverneur van Curaçao met zijn staf hoofdambtenaren de Bovenwinden inspecteeren.

Het is ongetwijfeld waar, dat de Gouverneur toen door zijn democratische optreding, door zijn enorme activiteit en energie den eerbied, de liefde en de harten, zoowel van de bevolking, als van de ambtenaren gewonnen heeft.

Ik dacht toen, dat de Gouverneur de woorden door Julius Cesar geuit na zijne overwinning op Pontus, het Veni, vidi, vici, kon nazeggen.

Nadat de verslaggever van de „Amigoe die Curaçao" echter verslag had uitgebracht van de inspectiereis en beweerde, dat er nu zeker een eind aan de Los van Curaçao beweging gekomen was, kwamen in „The day by day" lange artikelen hiertegen en begon men te St. Martin nieuwe propaganda voor de scheiding te maken.

Het eerste rekest dat reeds honderden onderteekenaars had kon echter niet opgezonden worden, doordien enkele der grieven opgeheven waren en er dus verandering in de redactie moest komen.

Kort voor mijn vertrek rouleerde een tweede rekest, doch zal van het verzenden hiervan niet veel komen, daar Saba en St. Eustatius openlijk verklaard hebben, dat zij niets van de Los van Curaçao beweging willen afweten. Ik ben er echter overtuigd van, dat de bewoners van St. Martin ook tot andere inzichten komen zullen, wanneer de Gouverneur de burgerij bij zijn a.s. bezoek zal mededeelen, wat hij zooal op de wenschelijkheidsbegrooting voor de Bovenwinden geplaatst heeft.

Men zal Zijne Excellentie dan leeren waardeeren en zal men eerlijk moeten bekennen, dat niet alleen de belangen der Benedenwindsche eilanden, doch ook die der Bovenwinden door hem zeer behartigd worden".

Kleine Berichten.

Volgens berichten in de „Amigoe di Curaçao" zijn eerst op Curaçao en later ook op Aruba de mazelen uitgebroken.

De Vereenigde Protestantsche Gemeente te Curaçao heeft van de benoodigde ƒ 50.000 voor den bouw van een nieuwe kerk op Otrabanda, met inbegrip van een gift van de Koningin, ruim ƒ 18.000 ontvangen. (N. R. Crt.)

De „Nieuwe Rotterdamsche Courant" deelt mee, dat aan ds. W. van den Brink om gezondheidsredenen eervol ontslag als predikant bij de Vereenigde Protestantsche gemeente op Curaçao is verleend. Dit bericht zal menigeen uit de kolonie, die op den terugkeer van ds. van den Brink had gehoopt, teleur stellen. Na eenige jaren op Aruba — en, naar wij vernemen, ook op Bonaire — gediend te hebben is deze predikant in 1906 op Curaçao gekomen, en heeft dus met inbegrip van verloftijd gedurende ongeveer dertien jaren de protestantsche gemeente op bezielende wijze geleid.

1e Luitenant der Infanterie O.-I. Leger H. A. Kraaijenbrink, gedetacheerd bij de landmacht op Curaçao, is 8 September l.l. met de „Van Rensselaer" daarheen vertrokken.

Naar wij vernemen zal mevrouw Van Breemen-Kruyt hoofd der Koningin Wilhelmina-school, thans met verlof in Holland, niet naar kolonie terugkeeren.

Op 15 Augustus l.l. vierde Mgr. Vuylst apostolisch vicaris van Curaçao, zijn zilveren pr terfeest.

Aan de „Amigoe di Curaçao" van 7 Augu l.l. ontleenen wij de volgende berichten:

El Nuevo Diario van Carácas bericht op gezag „La Nacion" van Buenos Aires, dat de heer W. G. d'Artillac Brill, die gedurende vele jaren zaak lastigde was van Holland in de Republiek Arg tinië, nu door zijn gouvernement benoemd is Gezant in Venezuela. Met de Hollandsche stoom Limburgia zou hij weer naar zijn vaderland te keeren, vergezeld van zijn echtgenoote, mevr. Richelet de d'Artillac Brill.

De nieuwe Zaakgelastigde van Nederland Argentinië de heer Jacob Berendrecht heeft zijn geloofsbrieven aan den President van Argen overhandigd.

Eenige maanden geleden verscheen er een op alhier tot werving van werkvolk voor de Baraho Comp. op Santo Domingo.

Vergissen wij ons niet, dan zijn er minsten partijen van ± 60 arbeiders daarheen vertrokk De vooruitzichten waren meer dan gunstig, de be ten schitterend.

Doch treurige berichten hebben wij dezer da vernomen over den toestand dier werklieden.

Bij het kappen der bosschen, het graven van ka len en den aanleg van wegen, en het opslaan loodsen en woningen, waarvoor zij gebruikt werd zijn verreweg de meesten door moeraskoortsen (ma ria) aangetast. De geneeskundige behandel schijnt veel te wenschen over te laten.

Wel wordt hun aspirine en chinine toegedie doch voor 't overige moeten zij zelf voor hun vo sel zorgen, en in de nabijgelegen stad laten koop Een groot getal is min of meer ziek en reeds daar teruggekeerd, die al hun spaarpenning tijdens hun ziekte aan versterkend voedsel hebb uitgegeven.

Niet alleen de beide motorwagens van de Cu çaosche tram zijn verkocht, doch naar wij verne zullen ook de rails spoedig opgebroken worden eveneens naar La Guayra verscheept worden.

Hadden wij nu maar een vaste auto-omnib dienst daarvoor in de plaats.

„La Cruz" deelt mee, dat de Gouvernementsco missie voor de salarisherziening der ambtenaren haren arbeid gereed is, en hare voorstellen aan d Gouverneur heeft ingezonden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Lande

Stroomingen in Britsch-Indië.

Nu wij de Britsch Indische bladen ontvangen hebb tot en met die van 21 Augustus, kan vastgesteld word dat de in Genève beweerde algemeene verzetsuiting Indiërs in Britschen dienst er niet geweest is. Ind daad was bij dat bericht de wensch weer voor de d gehouden, zooals wij bij de vermelding reeds als wa schijnlijk aangaven. Dat die wensch bij velen besta en dat er in die richting ook geijverd wordt, is int schen toch duidelijk gedemonstreerd. Den 18en Aug tus heeft in Bombay een meeting plaats gehad Mahomedanen, om over het vraagstuk van „geen menwerking" te beraadslagen.

Moulvi Hakim Fazle Rahim uit Delhi was voorzitte Deze zeide, dat de uitdrukking „non-co-operation hoewel zij Engelsch luidt en nieuw lijkt, een oud d beeld weergeeft, dat door den Profeet zelf gepre is. Het door den koran reeds geleerde beginsel is in practijk echter niet toegepast. De Mahomedanen h ben de gevolgen van deze verzaking te dragen g Alleen door de voorschriften van den islam na te le kunnen zij tot eendracht komen en een machtig worden.

Moulvi Nazir Hoesein stelde een motie voor, waarin verontwaardigd geprotesteerd wordt tegen het Turksche vredesverdrag, dat Zijne Majesteit de Khalif-ul-Moslemin tot onderteekenen gedwongen is geworden en waarin alle muzelmannen opgeroepen worden tot eene omvangrijke agitatie daartegen. Bij de verdediging van deze motie wees de voorsteller er op, dat Duitschland alle Duitsche landen terugkreeg, terwijl aan Turkije groote stukken ontnomen zijn.

De motie werd onder algemeene instemming aangenomen.

Daarna verdedigde Hakim Salim een motie, die verontwaardiging uitdrukte over de dwangpolitiek, door de autoriteiten in Sind toegepast ten opzichte van hen, die voor het Khalifat ijveren. Hij zeide, dat de gevangenneming van Pir Mahboeb Shah en andere ijveraars groote moeilijkheden voor de regeering zullen doen ontstaan.

Ook deze motie werd aangenomen, waarna Moelvi Syed Ismail Ghaznavi 'n resolutie stelde, die eveneens instemming vond, en waarbij het offeren van koeien vervangen wordt door dat van geiten. Ligt hierin een toenadering tot de Hindoes, in de volgende motie ligt een begin van uitvoering van de maatregelen in de eerst aangenomen beslissing aangegeven.

Door Nazir Hoesein verdedigd, drukt zij het besluit uit om een sub-comité te benoemen, om een afvaardiging samen te stellen uit eerbiedwaardige en invloedrijke personen, die de dragers van Britsche titels in Bombay zullen aansporen daarvan afstand te doen, en die de muzelmannen er toe zullen brengen personen te boycotten, welke zich tot dien afstand niet genegen zouden toonen.

Moulvi Moslem Velloori, welke deze motie ondersteunde, verklaarde hen, die de vijandige houding tegenover den Islam steunen, tot vijanden ervan. Hij haalde voorbeelden aan van gruwelen op mohamedanen begaan. De oorlog heette geen geloofsstrijd te zijn, maar hij was omgezet in een kruistocht tegen den islam. Het is de plicht van elken muzelman voor de redding van de heilige plaatsen zijn leven te willen offeren.

Nadat deze motie aangenomen was, werd zelfs een oproep gedaan om ook Engelsche goederen te boycotten, maar daaromtrent werd geen resolutie geformuleerd.

De meeting werd besloten met een gebed voor het heil van den Sultan van Turkije en den Emir van Afghanistan.

Zonder de beteekenis van dergelijke meetings en van hare besluiten te willen verkleinen, moeten wij aan dit overzicht van het aldaar verhandelde toch toevoegen, dat zij geenszins de uiting zijn van eene door alle moslemin in Britsch-Indië gehuldigde opvatting. Een groote groep, waarvan Sir Narayan Chandavarkar de voornaamste woordvoerder is, ontleent aan gita, koran èn bijbel de leer der co-operatie als groot beginsel van alle godsdiensten. Voor de politiek wijzen deze voorstanders der samenwerking op de reorganisatieplannen van de Britsche regeering, welke, door co-operatie, ook thans weer vooruitzicht op belangrijke hervormingen biedt.

Een Fransch-Engelsch spoorwegplan voor Azië.

Van Fransche zijde is 't initiatief genomen om den sedert lang door Engeland gekoesterden wensch, van een overlandverbinding tusschen Europa en Indië, met voortzetting naar 't verdere oosten, te verwezenlijken. Daarin is, dat spreekt wel van zelf, de Bagdadlijn, waarop zooveel begeerlijke oogen gericht zijn geweest, opgenomen. Het geheele plan laat de doorloopende verbinding Siam, Burmah, Indië en Perzië doorsnijden, in Mesopotamië wordt aansluiting aan de Bagdadlijn verkregen, die naar Konstantinopel voert. Een zijlijn moet naar Syrië gaan, aansluitende aan een scheepvaartlijn over de Middellandsche zee. Moet zoo de verbinding van Azië in westelijke richting met Europa verkregen, en speciaal met Frankrijk en Engeland verzekerd worden, ook in oostelijke richting wordt nog verder gestreefd. Annam en Tongkin zullen met Siam en Burmah onderling verbonden worden, waarvoor twee lijnen in aanmerking komen; een geheel nieuwe door N.-Siam, of een meer zuidelijke met gebruikmaking van de reeds bestaande lijnen over Mulmein, Raheng en Khorat. Deze laatste dwars door Azië wordt vooral in Fransche kringen veel belangrijker geacht dan de Siberische spoorweg.

Door de gemeenschappelijke politieke en militaire belangen, die een dergelijke lijn voor Engeland en Frankrijk heeft, moet de beteekenis van deze nieuwe verbintenis nog meer op politiek dan op algemeen verkeersgebied worden gezocht.

Bij alles worden strategische beschouwingen naar voren gebracht door de staatkundige leiders, die toch niet ophouden te verzekeren, dat zij voor den hechten vrede werken en die vertrouwen op den Volkerenbond beweren te hebben! Afgescheiden hiervan, een prachtig plan, een kloeke onderneming!

Een referendum voor Frankrijk in Mauritius.

Wij hebben indertijd melding gemaakt van de beweging, die op Mauritius in 't leven is geroepen, om deze kolonie, die vroeger onder Fransche vlag gestaan heeft, weer van Britsch Fransch te doen worden. Het was moeilijk na te gaan in hoever zij inderdaad aanhangers had. De leider Dr. Curé schijnt overtuigd te wezen, dat hun aantal groot genoeg is om er een soort van referendum over te laten houden. In Januari 1921 moeten verkiezingen voor den wetgevenden raad plaats vinden, en nu heeft hij zijn candidatuur laten stellen, teneinde de Fransch gezinden gelegenheid te geven zich uit te spreken. Hij heeft zelf een manifest uitgevaardigd, waarin hij o.a. zegt: „Mauriciërs, laten wij ons vereenigen om de driekleur, die zoo bij uitstek roemrijke vlag, welke de Franschman uit Frankrijk, de Annamiet, de Algerijnsche muzelman, de zwarte Afrikaan met eenzelfde diepe liefde omringt, bereid hun leven er voor te offeren, die vlag, welke de vrijheid door de wereld voert, met uitsluiting van een geest van overheersching of uitroeiing.

Nieuw-Caledonië ook.

De kolonie Nieuw-Caledonië ondervindt dezelfde moeilijkheden, waardoor vele deelen van de wereld gedrukt zijn, de budgetuitgaven voor 1920 zijn zeer toegenomen, vooral door de verhoogde tractementen der ambtenaren en de douane-ontvangsten zijn daarentegen verminderd.

Om in dien tegenslag te voorzien, heeft de algemeene raad der kolonie o.m. een verhooging ingevoerd van de in- en uitgaande rechten, waarbij de voor Frankrijk en het meerendeel zijner koloniën bestaande regeling tot voorbeeld is genomen. De, bij decreet goedgekeurde, heffing legt 20 centimes op elk pak, op elke ton, op elke kub. M., op elken kop van een levend of dood dier.

Draadlooze verbinding van Frankrijk met zijne Afrikaansche koloniën.

Het verbreken van de onderzeesche kabel van Dakar naar Conakry, waarvoor het herstel geruimen tijd op zich zal laten wachten, brengt een groote belemmering in de gemeenschap tusschen Frankrijk en zijne koloniën in West- en Midden-Afrika, alsook tusschen die twee koloniën onderling.

Dit heeft 't denkbeeld, om hierin te voorzien door draadlooze telegrafie, doen opperen, en ook reeds tot een begin van uitvoering doen brengen.

Het groote radio-station te Lyon zou, volgens een plan dat van veel ruimere strekking is, met verschillende stations in de koloniën een dienst openen. Hierop vooruitloopende heeft het bestuur van den post- en telegraafdienst nu reeds de verbinding weten te regelen van Frankrijk met Senegal en Equatoriaal Afrika. Deze is reeds in werking gesteld; de radio-telegrammen, van Lyon uitgaande, worden te Rufisque (Fr. O. Afr.) en te Brazzaville (Fr. M. Afr.) in ontvangst genomen.

Per woord kost een telegram voor een der kantoren in West-Afrika van 1 fr. tot 1 fr. 60, in Midden-Afrika van 2 fr. 75 tot 3 fr. 70, naar gelang de zône waar binnen 't kantoor gelegen is.

Drankbestrijding.

Bij besluit van den luitenant-gouverneur van Fransch Guinea is het verkoopen van alcohol en alcoholhoudende dranken in de bestuurskringen Mamoé, Pita en Labé geheel verboden.

Uittocht uit Tanger.

De bevolking van Tanger neemt in den laatsten tijd sterk in aantal af. Zij wordt thans op ± 40.000 zielen gesteld. In Mei, Juni en Juli emigreerden 1141 inwoners naar 't Fransche protectoraat van Marokko; dit aantal is toenemend. Er is een druk vervoer over zee van Tanger naar Casablanca, meerendeels van arbeiders en kleinhandelaars, die in de door velen begeerde en door niemand beheerde, in de door velen betwiste en daardoor door niemand verzorgde stad, geen middel van bestaan meer vinden.

Het Panamakanaal 1919—20.

Wij ontleenen het volgende aan een mededeeling uit New York aan de N. R. Ct.

Blijkens het jaarverslag, dat tot ultimo Juni '20 loopt, is 't verkeer door 't Panamakanaal drukker geweest dan in eenig vooraf gegane jaar. 't Aantal handelsschepen beliep 2478 tegen 2025 in 1918/'19. De gezamenlijke tonnenmaat was 8.545.653, tegen 6.131.575 in 't vorige jaar. Bovendien voeren 266 schepen in Amerikaanschen regeeringsdienst door het kanaal. De fis-

cale ontvangsten worden op ± 8.800.000 doll. geraamd, de totale uitgaven ± 6.560.000 doll. Ofschoon het voordeelig saldo van ruim 2 millioen doll. veel gunstiger is dan de resultaten der vorige jaren, die geleidelijk een tekort van 4.619.000 doll. op de exploitatie deden ontstaan, vormt de balanswinst vooralsnog een zeer gering percentage van 't tot dusver door de regeering der Ver. Staten aan het kanaal en bijbehooren ten koste gelegde bedrag.

Mexiko.

Zou Mexico weer een tijdperk van rust te gemoet mogen gaan? De stand van zaken laat er zich gunstiger aanzien dan in vele jaren het geval is geweest. Carranza heeft 't onderste uit de kan willen hebben, het lid sloeg hem niet alleen op den neus, het kostte hem zijn positie en zijn leven. Toen de termijn van zijn presidentschap verstreken was, hoopte hij zijn invloed te behouden door een onbeduidend partijgenoot te doen verkiezen. De opstand joeg hem weg; na een kort verweer werd Carranza op de vlucht vermoord. Generaal Obregon, die de leiding in handen had genomen, had dit uiterste niet gewenscht, maar het heeft de verdere afwikkeling van de zaken toch wel vereenvoudigd.

Obregon gaf een bewijs van tact door zich niet dadelijk als voorloopig president te doen aannemen. Hiervoor liet hij de la Huerta (d.i. niet dezelfde als de dictator Huerta, die met de Ver. Staten overhoop gelegen heeft) aanwijzen, in afwachting van de verkiezingen, die geheel overeenkomstig de bepalingen van de grondwet zouden gehouden worden. Na inderdaad de leiding reeds gevoerd te hebben sedert de verdwijning van Carranza, zal hij deze, na zijne installatie op 1 December a.s., als officieel daartoe gekozene in handen houden. Hij heeft zoo ook de gevoeligheid van Noord Amerika ontzien, dat altijd gekant is geweest tegen het presidium van dictators, die zich zelf opwierpen met terzijde zetting van de Mexicaansche grondwet. De Ver. St. verlangen eigenlijk naar een goede verstandhouding met den buurstaat, maar deze maakte dit altijd lastig door vervelende gevoeligheden op te wekken.

Hieraan had meermalen de beruchte Villa, met zijn bende, die soms tot een leger aangroeide, schuld. Deze verontrustte Mexico zelf ook herhaaldelijk, ja vrijwel doorloopend, en nu treft Obregon 't, dat Villa juist zijn leven van roover-generaal heeft opgegeven en zich met zijn volgelingen onderworpen heeft.

De Mexicaansche regeering acht zelf hierdoor de rust in het land niet verzekerd en haar gebied niet van bandieten gezuiverd, zij heeft 40.000 geweren aangekocht in Engeland en Duitschland om 't leger, dat gereorganiseerd wordt, uit te rusten en een stelselmatige campagne tegen de rooverbenden te voeren.

Mag de Mexicaan nog geenszins gerust zijn over de veiligheid van persoon en goed in zijn land, en mag hij het revolutionnair gewoel nog niet als bedaard beschouwen, toch staan de kansen op verbetering, zooals wij reeds zeiden, buitengewoon gunstig, indien Obregon inderdaad de krachtige en tevens scherpzinnige staatsman en leider zal blijken te zijn, waarvoor hij, volgens de overheerschende meening, gehouden wordt.

Gedwongen arbeid in Britsch O.-Afrika.

In 't Hoogerhuis heeft burggraaf Bryce een vraag aan de Britsche regeering gericht betreffende den verplichten arbeid der inboorlingen in de Br. bezittingen van O.-Afrika. Wordt de gedwongen arbeid voor openbare werken gevergd, dan kan, meende Bryce, tegen misbruiken worden gewaakt, maar hij vindt ook toepassing door particulieren en dan ontbreekt voorschrift en bescherming van de overheid, waardoor de toestand dikwijls dien van slavernij nabij komt.

De minister, lord Milner, antwoordde, dat de moeilijkheid hierin ligt een midden te vinden tusschen het laten luieren van den inlander, die in niets doen of in kwaad doen zijn leven slijt, en het anderzijds toepassen van afkeurenswaardige middelen of maatregelen om hem tot arbeid te dwingen. Om dit midden te benaderen is het toepassen van den gedwongen arbeid in een zeer beperkte mate toegestaan in O.-Afrika en Oeganda en dan nog als uitzonderingsmaatregel, voor het gouvernements vervoerwezen, voor den aanleg en 't onderhoud van spoorwegen en andere wegen. Daarbij is nog bepaald, dat niemand meer dan 60 dagen per jaar voor den verplichten arbeid mag worden aangewezen, als hij ook ander werk verricht. De staatssecretaris voor de koloniën voegde hieraan toe, dat hij tegen elke uitbreiding van den gedwongen arbeid is. Elke andere reden om van den gedwongen arbeid gebruik te maken is onwettig, en kan dus de goedkeuring van de regeering niet verwerven.

Wij lezen in 't verslag echter niet of het bestaan van de bedekte slavernij, zooals deze door Bryce aangegeven werd, door Milner ontkend is, noch ook in hoever de regeering daartegen wenscht op te treden voor zoover als zij inderdaad bestaat.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Bekendmaking.

De standplaats van den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, is: SRAGEN, res. Soerakarta, eiland Java.

Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe Abonnementen en op peil gebrachte contributies sedert Aug. 1920.

Begunstigers.

	per jaar
Singkep Tin Maatschappij, den Haag	f 100
Semarang Joana Stoomtram Maatschappij, den Haag	„ 100
De Deli Courant, den Haag	„ 50
Industrieele Mij. „Palembang", den Haag	„ 50
Ned.-Indische Industrie, Soerabaija	„ 50
	in één[illegible]
Handel Maatschappij „Montan", den Haag	„ 100
Handel Maatschappij „Wassenaar", den Haag	„ 75

Nieuwe Leden.

J. W. Gonggrijp, Paramaribo	f 5
G. A. Menalda, Baarn	„ 5
I. Deen, Amsterdam	„ 5
J. Dorst, Halsteren	„ 5
W. H. Heil, Singapore	„ 5
Mevr. Desmet—Bellamy, Vlissingen	„ 5
A. W. A. Jacometti, Haarlem	„ 5
N. A. Taylor Kraai, Semarang	„ 5
B. Muller, Boentok (O.-I.)	„ 5
A. van Haalen, Nijmegen	„ [illegible]

Nieuwe Abonnementen.

Hoogere Krijgsschool, den Haag	f 5
Hotel Duinoord, den Haag	„ 5
Societeit „de Club", den Haag	„ 5
Toeman en Bros, Rotterdam	„ 5
Oranje-Societeit, den Haag	„ [illegible]

Op peil gebrachte contributies.

Mr. P. J. C. Brune, Kampen	van	f 3.—	op	f 5
F. R. Reijnders Folmer, Suriname	„	„ 2.50	„	„ 5
A. A. Jongh, Hoorn	„	„ 2.50	„	„ 5
E. M. Kunkels, Delft	„	„ 2.50	„	„ 5
Dr. H. J. Lulofs, Gorinchem	„	„ 2.50	„	„ 5
D. W. de Monchy, Hengelo	„	„ 2.50	„	„ 5
C. A. Potter, Bergen op Zoom	„	„ 2.50	„	„ [illegible]
Mevrouw Schorer geb. Dijckmeester, den Helder	„	„ 2.50	„	„ 5
W. Vetter, Deventer	„	„ 2.50	„	„ [illegible]
Mevr. N. Hioolen geb. Mac Leod, Middelburg	„	„ 2.50	„	„ 5
A. Harkema, Hooghalen	„	„ 2.50	„	„ 5
R. F. Heyning, Delft	„	„ 2.50	„	„ 5
J. B. van Heutsz, Bussum	„	„ 2.50	„	„ 5
B. J. Onderwater, Utrecht	„	„ 2.50	„	„ 5
Mevr. Manuel, Utrecht	„	„ 2.50	„	„ 5
F. H. K. Brodhaag, Pontianak	„	„ 2.50	„	„ 5
A. H. Nooij van den Kol, de Rijp	„	„ 2.—	„	„ 5
G. Jannink, Enschedé	„	„ 1.50	„	„ 5
Mr. J. B. Sölner, Zutfen	„	„ 1.50	„	„ [illegible]
Corn. J. F. Thieme, Wijk bij Duurstede	„	„ 1.50	„	„ 5
H. Dijkstra, Delft	„	„ 1.50	„	„ 5
L. J. C. van Es, Delft	„	„ 1.50	„	„ [illegible]

No. 39. Donderdag 23 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Ontvangen ƒ 52.24 (twee en vijftig gulden vier en twintig centen) als bijdrage voor de „Jan Pieterszoon Coenstichting" van de afdeeling Breda.

Opmerking over Opmerkingen.

—o—

Met volkomen instemming No. XXVII in het Kol. Wbl. gelezen hebbende, wens ik een steentje bij te dragen om het grote nadeel van gebrek aan kennis van de omgangstaal in Indië in het licht te stellen. Misschien, dat een enkele Directie en ook nog wel een ander dan begint te gevoelen vóór hetgeen door de Heren Abdoellah en Vermeer werd betoogd.

Mijne ervarigen dateren wel is waar van jaren terug, maar de toestand schijnt op dit gebied nog niet zoveel te zijn verbeterd.

Het was te Kota Radja. De Kratonwacht werd 's nachts door een officier gekommandeerd. Een of ander straatrelletje gaf de wachtkommandant in een buitenwijk aanleiding om een inlandsch soldaat naar de Kratonwacht te zenden om assistentie. De boodschapper kwam onverrichterzake terug: hij had zich aan de Toewan Commantan niet verstaanbaar kunnen maken en deze had het blijkbaar niet nodig gevonden om door een minder onwetende dan hij zelf de boodschap te doen vertalen.

Een ander geval: de dokter op een buitenpost was inderdaad vol ijver voor zijn vak, een conciëntieus medicus. Op een middag komt een Inlander zijn hulp inroepen voor een lichamelijke stoornis, die hij met veel woorden, maar — dit moet ik zeggen — nu niet al te duidelijk omschreef. Het geval was niet zeer ernstig en de dokter zou hem een flesje obat meegeven met gebruiksaanwijzing: Kastor-olie. Ik was er toevallig bij en maakte de dokter met alle bescheidenheid en reserve, die zulk een delikaat geval nodig maakt, er op attent, dat hij zich waarschijnlijk vergiste. „De man is......" enfin, dat doet er nu niet toe. Daar de dokter een conciëntieus medicus was, nam hij het niet kwalik, dat ik mij er mede bemoeide, vroeg nader en...... paste een andere geneeswijze toe.

Wat moet er in het gemoed van dien medicus zijn omgegaan, toen hij een leek moest verzoeken met

ATTENTIE! **Gij die lid zijt van „Oost en West" en derhalve instemt met doel en streven der Vereeniging, wilt ook anderen in Uwen kring voor het lidmaatschap opwekken. Doet dit b.v. door na lezing hun dit nummer toe te zenden met Uwe bizondere verwijzing naar de voorlaatste pagina.**

hem mede te gaan om een krankzinnige in de cel te bezoeken, omdat hij uit vragen en anwoorden een diagnose wilde maken — doch de patiënt niet kon verstaan?

Een ander toneel speelt bij een militair gerechtelik onderzoek. De verdachte is ondervraagd en „gehoord". De kapitein, voorzitter der commissie zegt, nadat de verdachte is weggebracht: „Nu heren, de zaak is nog al eenvoudig: hij bekent". Het oudste lid kon het daarmede niet geheel eens zijn, de man wordt weer voorgebracht en op de pertinente vraag of hij het gedaan had of niet, komt het enigszins verwonderde antwoord: „Ti—dah, toewan!"

En dan die auditeur-militair, die in een krijgsraad in hoogst eenvoudig, hakkelend kazerne-maleis twee veroordeelden hun doodvonnis aanzegde! Het was... aandoenlik!

Minder aandoenlik dan wel gênant voor hem, wien het niet ontging, was het stellen van de „gewone vragen" bij een andere zitting, toen de president de verdachte vroeg wanneer hij was geboren en daarbij het plastiese maleise woord gebruikte, waarmee men in de omgangstaal gewoonlik het ter wereld komen van een medemens aanduidt, waarop de eenvoudige beklaagde, fuselier, antwoordde met het daarvoor in nettere kringen gebruikelijke Arabiese woord.

Ik zou nog kunnen wijzen op de tegenstelling tussen de „rede", waarmede een korps-commandant het feest van het z.g. inlandsche nieuwe jaar in zijn kazerne opende en het vloeiende antwoord, dat daarop gegeven werd door de oudste inlandsche onderofficier: en op nog zoveel andere gevallen, waarin de moeilikheid om zich behoorlik in de landstaal uit te drukken het gezag, het prestige, de belangen van de dienst benadeelde, al kwamen deze gevolgen ook niet aan het licht, dank zij de aangeboren wel-opgevoedheid en beschaving van de inlander.

J. F. SCHMöLE.

Feuilleton.

Naar Indië.

Medio 1920.

COLOMBO. — PADANG.

IV.

Eindelijk kwam er een einde aan den langen trek door den Indischen Oceaan, echter verkort en gebroken door allerlei behendigheids- en speelconcoursen, dansjes en zelfs een zeer geanimeerd bal masqué en costumé en kwamen we in den morgen van den 30en Juli aan te Colombo; 'n kalme zee, zoodat het woeste breken der golven op de breakwater gemist werd en ook dat gevoel van rust en veiligheid bij 't gaan liggen in de havenkom. Immers binnen of buiten, 't maakte geen verschil!

Weer passencontrôle, vlug en vlot verloopende en toen met de steamlaunch, waarvoor men aan boord tickets, voor heen en terug à ƒ 0.60, kon krijgen, naar den wal.

Boekjes op de leestafel van 't Grand Oriental Hotel hadden de passagiers reeds op de hoogte gesteld van de verschillende uitstapjes, die gemaakt konden worden, met opgave van duur en duurte, maar hoewel Kandy bezocht kon worden en men eerst om 6 uur n.m. naar boord terug behoefde, bleven allen bij honk, te meer daar er groote Hindoefeesten waren ter eere van een incarnatie of reïncarnatie van Siwa en er dus te Colombo zelve veel te zien viel. Op de pier bij den „gepatenteerd geldwisselaar" eerst gangbare munt gewisseld: ƒ 100 tegen 85 roepias, de koers dus ongeveer ƒ 1.20. Geldwisselen in de stad, zelfs aan de kas in de hotels is gevaarlijk en nadeelig. Men berekende er de roepia tegen ƒ 1.50 zelfs ƒ 1.60 en vergiste zich steeds in z'n eigen voordeel.

De winkels goed voorzien van sieraden, goud, zilver en edelgesteenten, kristallen en geslepen gl..., vlechtwerken, diverse weefsels, snuisterijen ... ivoor, hoorn, schildpad, enz. Alles als vroeger, ma... oneindig veel duurder. We bezochten een tempel, wa... de feestelijkheden in vollen gang waren. 'n Schild...achtig schouwspel al die Clingaleezen in feestdos, ... slanke vrouwen ooren, neus en armen zwaar met g... den sieraden getooid, de nauwsluitende witte lijfj... kleurige sarongs en sjawls en die donkere, gloedvo... en toch ondoorgrondelijk diepe oogen. Voor een ... altaar werden offers gebracht, enkele klappers ... sierlijke mandjes van jonge klapperbladeren. De ... werd stuk geslagen, het water voor 't altaar geplen... in een omheinde kuil, waaromheen een modder... brei ontstaan was. Rondom allerlei versnaperingen ... gebak, aardewerk, prenten, vlechtwerk, enz. uitge...stald. Goochelaars en acrobaten aan 't werk. Ru...sche schommels, waar, op stoelen aan de uiteinde... van een draaiend kruis bevestigd, men verticaal, ... stede van horizontaal, als in een mallemolen, rond... gedraaid en gezwaaid werd Een stel olifanten, in ... hoek van het terrein, werd rijkelijk met suikerr... bedeeld. De grootste maakte allerlei kunsten teg... 'n fooi aan z'n wachter of kornak. Men kon er zi... ook laten tatoueeren. 't Viel me op, dat vele der daa... voor uitgestalde patronen, weelderige Europeesch... vrouwen in Eva's toilet, *na* den val, voorstelden, te...wijl de Parsee-vrouwen rank en slank zijn. Vele ma...nen hadden de borst van 't ontbloote bovenlijf ... oker besmeerd, anderen een drietal verticale of hori...zontale gele en roode strepen op 't voorhoofd. 'k Ko... niet ontwaren wat het beteekende.

Achter den tempel werd binnen een ommuurd... ruimte in een 6-tal groote metalen potten 't een ... ander gekookt; wat en voor wie, kon ik ook niet ... weten komen. De distributie zou om 3 uur plaats... vinden.

We gingen daarna met een auto naar het hotel op den Mount Savinia om dáár te lunchen. 'n Aardige...

Uit de Nederl. Pers.

Indië's veiligheid.

„Het Vaderland" schrijft o.m.:

„Wat er in de jongste zitting van den Volks... bij de behandeling van de oorlogsbegrooting is ... zegd, getuigde van zoo weinig vertrouwen in het I... dische leger, dat men zich afvraagt waar het er m... heen moet. We hebben noch een goed politie-, no... een goed defensie-leger, zeide het militaire lid, ... heer Oppermann. En de legercommandant beaa... dit met de woorden: voor politie-leger is ons le... te groot; voor veldleger te klein en niet behoorl... toegerust.

Wat weerhoudt het opperbestuur zich over de to... komst van het leger uit te spreken, waarop uit ... dië — naar het zeggen van den leger-commandant ... herhaaldelijk is aangedrongen? Vermoedelijk ... vraagstuk van de invoering van een Inlandsche m... litie. Voor een spoedige invoering van die mili... pleitte in den Volksraad de heer Oppermann, en ... hij er op volgen: Hoe eerder zij ingevoerd wor... hoe eerder men het beroepsleger kan afschaff... Waarmede de toestand in dat leger geteekend is.

Het scheelt weinig of van de officieren kan w... den gezegd, dat zij ontmoedigd zijn. Kan het ... anders bij zooveel onzekerheid voor hun toekom... bij de zekerheid, dat alle opoffering vergeefsch is? ... inschuiving van reserve-officieren zou ook al wei... bevrediging geven, die, naar het oordeel van ge... raal Rietschoten, niet gelijkwaardig zijn aan de b... roeps-officieren. Die inschuiving zou eerder de ... van de beroepsofficieren hebben verzwaard, hetg... wel eenige toelichting vereischt.

En dan de geest onder de onderofficieren en ... deren? Daarvan, meende de heer Oppermann, is d... Regeering voldoende op de hoogte. Het zijn ... laatsten tijd voornamelijk de Amboineesche mili... ren, die van zich doen spreken. Waaraan niet wei... de omstandigheid schijnt bij te dragen, dat de A...

[Amboin]eezen met de andere inheemsche rassen thans [over] één kam worden geschoren. Met hun bevoor[re]chte positie is het dus uit en blijft het uit. Van het [prin]cipe der gelijkheid kan niet worden afgeweken, [ve]rklaarde de legercommandant. Maar gewoonlijk [ka]n worden aangenomen, dat de verwende Amboineesche militairen zich niet gemakkelijk bij die, in hun [oo]gen niet gerechtvaardigde, gelijkstelling zullen [ne]erleggen. Die gelijkstelling moge geheel zijn gelegen in het karakter der thans gevolgde politiek, [betr]eurd moet het toch worden, dat daarmede aan [de] gezindheid jegens ons bestuur van de aan ons ge[hecht]e het meest verknochte bevolkingsgroepen, een [m]eer of minder gevoelige klap wordt toegebracht. [O]ver deze uitkomst bestaat bij ons geen twijfel, goede [so]ldaten zijn en blijven de Amboineezen, maar in [hu]n ijdelheid een lastig volkje.

Zoo zal, alles in alles, de nalatenschap van den [he]idigen leger-commandant door diens opvolger met [ge]mengde gevoelens worden aanvaard. Geruchten [bl]ijven loopen, dat generaal Rietschoten aan heen[g]aan denkt. Nu wordt generaal Dijkstra voor het [h]ooge commando als de meest in aanmerking ko[m]ende genoemd. Als wanneer kolonel Pabst tot ge[ne]raal zou worden bevorderd. Dat zou dan zijn in [tw]ee-en-een-half jaar sedert diens bevordering tot [lu]itenant-kolonel. Deze buitengewone promotie van [d]en heer Pabst en zijn lidmaatschap van den eersten Volksraad stempelen hem als den komenden man [v]oor het leger-commando na generaal Dijkstra. Het [z]al toch wel een vereischte worden voor het leger[co]mmando, dat de adspirant als lid van de volksver[te]genwoordiging is werkzaam geweest.

„De Standaard" driestart met hetzelfde onder[w]erp in de Tweede Kamer:

„Het is weer opmerkelijk, dat tegen de supple[t]oire begrooting voor Indië verzet rees van sociaal[de]mocratische zijde, voornamelijk om den post betreffende de veldpolitie, een post, zoo zeer noodig tot bewaring van de goede orde in onze koloniën en tot steun van ons gezag.

Van revolutionnaire zijde in ons land ondervindt alles, wat ons gezag in Indië schaden kan, instemming en steun. Menschen, die hun best doen er verwildering te brengen en de inlander tegen ons bewind op te stoken, hebben onder de sociaal-democraten hun pleitbezorgers, maar aan het wettig gezag moet alles onthouden worden wat het kracht kan geven om zich te handhaven.

De heer Scheurer wees er met ernst op, hoe de minder gunstige veiligheidstoestand op het platteland van Java en Madoera uitbreiding van het politiewezen tot een onafwijsbaren eisch maakt.

Het feit, dat onder aanvoering van den heer Albarda de sociaal-democraten in bond met de communisten den post voor de politie trachtten af te voeren, toont weer duidelijk, aan welke zijde het alleen te doen is om verstoring en ondermijning. Als tegen woelgeesten in Indië weer krachtiger wordt opgetreden, wordt dit reactie genoemd, alsof de actie dier woelgeesten niet vooral in Indië namelooze ellende voor de Indische bevolking en voor de Europeanen in Indië na zich zou sleepen.

Als in een onzer gemeenteraden een of meer communisten belanden, is gewoonlijk een vast punt op hun programma verzet tegen elke uitgave voor de politie. Het is consequent, want zij willen geen orde en gezag.

Aan deze vertooning deed ons het voorstel-Albarda in de Kamer denken.

Het kon natuurlijk geen succes hebben. Maar was het ook voornamelijk voor de tribune bedoeld?

[..]t, door een vrij smalle straat met aan weerszijden [w]inkels en schilderachtige huizen en huisjes. Van [h]et Mount Savinia een schitterend uitzicht op zee! [Ee]n Tiffin voor 3 roepias, 'n flesch „licht lager", [bro]uwed in Holland voor 2 roepias. De autotocht van 2 uur, 't wachten inbegrepen, kostte 15 roepias. Men [do]et wel de auto's te nemen door bemiddeling van den portier van het Grand Oriental Hotel en dáár bij [te]rugkomst af te rekenen. Men heeft er vaste prijzen, [ter]wijl de „autosnorders" er allerlei vilmethoden op [na] houden. Voor kleinere tochtjes is het aardiger [ri]ksja's te nemen, echter steeds naar het tarief te [vr]agen en 't nummer te onthouden of op te teekenen. [P]olitie en rechtspraak gaan te Colombo streng en [sn]el. Een der passagiers werd z'n horloge ontfutseld. [H]ij kon den dief grijpen en overgeven aan de politie. ['s] Middags was er „police-court" en de delinquent [kr]eeg 6 maanden hard labour om hem te leeren 's an[der]en eigendom te eerbiedigen.

Naar boord terug. 't Kolen laden afgeloopen, maar [toc]h allen nog vuil en bestoven. Om 7 uur zouden we [we]gvaren, maar door eene reparatie aan de machine [we]rd het den volgenden morgen vroeg. En dan te [li]ggen in die havenkom, de lichten aan den wal te [zie]n sparkelen en lokken en door de onzekerheid niet [da]arheen te kunnen gaan. 't Was een temptatie.

Aan boord is ook een detachement militairen, Europeanen en West-Indiërs, Curacaoërs in alle tin[ten] van roet-zwart tot licht-matbruin. Waar de bezet[ting]stroepen voor West-Indië worden getrokken uit [he]t Indische leger, kunnen de West-Indiërs bij dat [le]ger een verband van 6 jaren aangaan, met de ver[pl]ichting 3 jaar daarvan in Oost-Indië te dienen. Een [we]lkome aanvulling, waar het animo der Nederlan[d]ers om bij het Indische leger te dienen zeer veel te [w]enschen overlaat en de werving niet het noodige [co]ntingent opleverde. Ik hoorde verluiden, dat thans [sle]chts Europeanen als kader en om opgeleid te wor[de]n tot kader, naar Indië gaan. Hoe dat Europeesche [ele]ment tegenover het Indische zal staan, hoe het [da]t zal leeren begrijpen en doorgronden, om zeker te zijn van hun zaak en hun commando, is me een raadsel. Evenwel, daar zulks van hooger hand beschikt is geworden en men de verantwoordelijkheid er voor heeft aanvaard, past het te berusten.

Het frappeerde mij, dat onder m'n mede-passagiers, oud-gasten, schier allen welgemoed van een verblijf in patria terugkomende, wel slechts één roep uitging over de overgroote duurte in Nederland en de aldaar in praktijk gebrachte methodes om de argelooze Indiërs op de kortste en meest grondige wijze van hun spaarpenningen en verlofstraktementen te ontlasten, doch men niet besefte, wat in dat land tijdens den oorlog en in den vollen distributietijd voor nood en gebrek werd geleden. Wel werd het ook in Indië duurder, doch men kon van al wat het land opleverde volop bekomen. Dat wij aangewezen waren op twee deciliters melk, een ration boter zóó klein, dat men te kiezen had, òf er z'n boterham zeer dun mee te smeren, òf het aan te wenden voor het braden van de 2 ons vleesch per week, als dat ten minste verkrijgbaar was, — anders werd men maar noodgedwongen vegetariër — en dan het kleinste broodrantsoen van Europa, 200 gram per dag — net het gewicht van 10 brieven — en dan nog van wel de slechtste kwaliteit. Men heeft het niet aan en in den lijve gevoeld, het niet zelve mee- en doorgemaakt en kan het zich niet voorstellen, daar men het in Indië goed had, dat er elders gebrek geleden werd. Hoe zal nu de vergelijking zijn? Hierover later, na verkenning ter plaatse.

In den morgen van den 4en Augustus — 2 Augustus, de verjaardag van H. M. de Koningin Moeder, werd aan de lunch met een glas champagne, een heildronk aan den kapitein en een spontaan welgemeend Wilhelmus van Nassaue herdacht — kwamen we in de Indische territoriale wateren: Indië was bereikt! We voeren Straat Siberoet, tusschen de Batoe- en Mentawei-eilanden in, passeerden het eenzame licht op Poeloe Bodjo, tot tegen den middag de Ophir en de Merapi met hun trawanten boven de kim verre-

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Recht van kritiek van den Volksraad.

Telkens wordt het als een schromelijke staatkundige dwaling voorgesteld, wanneer de Volksraad zich verstout tot afkeuring van regeeringsbeleid. Naar aanleiding hiervan schrijft „de Loc." o.m.: Omdat de Volksraad nog geen volledige parlementaire bevoegdheid bezit, zou hij gebonden zijn in zijn recht van kritiek......? Maar hiermee wordt dan de aard van dit college toch ten eenenmale miskend.

Adviseerend college — zeker. Ook de Raad van Indië is adviseerend college, maar hoe breed is het staatsrechtelijk onderscheid. De Volksraad werd reeds bij de behandeling van het wetsontwerp, dat de scheppende artikelen aan het Regeeringsreglement moest toevoegen, herhaaldelijk in ons Nederlandsch parlement „een eenigermate vertegenwoordigend lichaam" genoemd; een college dus, niet van enkel om hun bekwaamheden gekozen adviseurs, doch die, zij het nog slechts „eenigermate", de bevolking van Indië zouden vermogen te vertegenwoordigen. Te vertegenwoordigen in het openbaar. Want vooral ook die openbaarheid onderscheidt den Volksraad van elk ander college van advies. Die openbaarheid waarborgt de noodzakelijke wisselwerking tusschen vertegenwoordigend college en de gemeenschap, die het te vertegenwoordigen heeft. Die openbaarheid levert tegelijk een tegenwicht tegen onverantwoordelijke kritiek. Want niet alleen biedt zij het publiek een contrôlemiddel op de wijze waarop de Volksraad zich kwijt van zijn taak, maar de openbaarheid staat anderzijds ook der regeering ten dienste en schenkt haar gelegenheid om met haar wederwoord elk woord dat de Volksraad spreekt, te achterhalen. Waarbij het Volksraadsreglement haar zelfs het voorrecht geeft van [het] laatste woord; immers: de regeeringsgemachtig[den] erlangen dit „wanneer en zoo dikwijls zij dit ve[r]langen", terwijl het voor de leden aan beperking[en] gebonden is.

Neen, de Volksraad is heel wat meer dan „advi[see]rend college". Hij is bovenal controleerend, en [hij is] wel degelijk een parlement-in-groei. Al in den [aan]zet. De gouverneur-generaal, die op 18 Mei 1918 [de] leden van den Volksraad plechtig installeerde, h[eeft] juist begrip voor de beteekenis van dit college [ge]toond, toen hij sprak van de „thans gelegde gro[nd]slagen voor Indië's eigen staatkundig leven" en [ver]klaarde hoe de Volksraad was geroepen om „me[de te] werken aan de behartiging van de belangen van N[ed.-] Indië." Nog duidelijker gaf hij blijk te beseff[en] dat de Volksraad hoogere beteekenis heeft dan [die] van een adviescollege, toen hij zeide dat de reg[ee]ring nu voortaan in staat was gesteld „rechtstr[eeks] en openlijk van haar voornemens en van de over[we]gingen waarop haar voorstellen berusten kond [te] doen, rekenschap te geven van ha[ar] beleid.

En men lette nu ook eens op een wellicht na[u]welijks opgemerkt en schijnbaar onbeduidend, ma[ar] inderdaad niet onbeteekenend verschil in termino[lo]gie in het Regeeringsreglement daar waar dit d[en] Raad van Indië en den Volksraad behandelt. [De] regeering vraagt het advies van den R. v. [I.,] het oordeel van den Volksraad. De leden v[an] den R. v. I. hebben bij eede of belofte te verkla[ren] dat zij de welvaart van Indië zullen bevor[de]ren, die van den Volksraad dat zij het welz[ijn] der kolonie naar vermogen zullen voorstaan. [In] beide gevallen is ruimer de grens getrokken voor [de] leden van den Volksraad.

Te weinig wordt acht geslagen op de alinea, w[elke] als aanhangsel van art. 131 R.R. haast is weggel[e]gen: „De Volksraad kan de belangen van Ned.-In[dië] en zijne ingezetenen voorstaan bij den Koning.

zen. 'n Pracht zonsondergang, de Sanggaliang en Marapi rozerood tintende, de kraters duidelijk afteekenende, als 't ware een Alpengloeien. Voor de baren een verrassing en openbaring, dat ook ons Indië mooi is en schitterende momenten heeft.

't Was donker, toen we de Emmahaven inliepen, het schoone, pakkende, van die invaart werd gemist. 't Was 9 uur voor we gemeerd lagen, de eerste verwelkoming plaats vond, de eerste passagiers van boord gingen. Velen der ouderen naar den wal, enkelen naar Padang, doch de meesten om eens een kijkje te nemen op den eersten Indischen passar. Pisang in overvloed, maar duur, een dubbeltje per stuk. Oude klappers voor ƒ 0.20 voor klappa moeda verkocht, toch met graagte genuttigd, de „melk" gedronken. Een flesch koud Amstelbier ƒ 1.25.—. Goedkoop was hier de indruk niet.

Den volgenden morgen naar Padang, ook al om 't kolenladen te ontloopen, doch voornamelijk om werkzaam te zijn voor „Oost en West". Vóór 't geheel vernieuwde station auto's en sado's bij de vleet. Steeds te vragen naar het tarief en is dat er niet, of wil men er niet aan voldoen, zich te wenden tot den politiepost aldaar. Voor een auto voor 4 personen betaalt men tot Padang ƒ 5.—, voor een sado ƒ 1.—, doch met den trein is men er voor ƒ 0.30, echter ten koste van een vuil pak.

Padang, niet veel veranderd. Het Atjeh-Hotel verdwenen, geabsorbeerd door het Oranje-Hotel, waar de verbouw en vergrooting nog in vollen gang is. Het Koloniaal Weekblad gedeponeerd op de leestafels der societeit en hotels, toen naar de Moeara. Een 6-tal Padangsche firma's traden als begunstigers toe. Nieuwe leden werden aangeworven. De heer D. van Schreven, oud-officier, directeur der Padangsche Spaarbank, secretaris der Societeit „de Eendracht", gaf me waardevolle inlichtingen en werd bereid gevonden als correspondent voor onze Vereeniging op te treden. Met vol vertrouwen rekenen we op zijne energieke medewerking en zien vol verwachting de resultaten van z'n propaganda tegemoet.

Na een bezoek aan de Soos en een matige lu[nch] van ƒ 2.50 in een der hotels, naar boord terug [en] om ruim 3 uur los van den wal en op weg na[ar] Batavia.

De algemeene indruk van de passagiers was, [dat] Padang een mooie, ruime stad is, de vuurtoren [van] de Emmahaven, de Apenberg aan de Moeara, [ver]heugden zich in een druk bezoek, de apen hadden [een] goeden dag. Eén familie bezocht zelfs met een a[uto] Fort de Kock. 'n Gewaagd experiment, gezien a[l de] pech en pannes, 't welk echter goed verliep.

En nu naar Java, de Grootvorstin dier landen, [die] als een gordel van smaragd, zich sling'ren om [den] evenaar en als Nederlandsch bezit een trots en [de] zorg behooren te zijn van elken welgezinden Ned[er]lander.

(Wordt vervolgd). A. J. G.

We verzuimden nog melding te maken van [het] feit, dat aan boord, eigener initiatief, door den h[eer] G. H. Sijtsma, makelaar te Soerabaja, in de nam[id]daguren een cursus werd gehouden in het Maleis[ch,] welke cursus door schier alle „baren" aan boord da[nk]baar werd bijgewoond. Als leidraad deed bij dit o[n]derricht uitnemenden dienst het boekje „Sela[mat] Djalan", populaire handleiding voor de Maleis[che] taal in de practijk, van den heer H. J. Vermeer, o[ud-] kapitein O.-I. L., waarbij de heer Bgd. D. Abdoell[ah,] leeraar in de Mal. taal aan de universiteit te Leid[en,] talrijke nuttige wenken gaf. Het werkje werd [ge]drukt ter Zuid-Hollandsche Boek- en Handelsdru[k]kerij te 's-Gravenhage en is in den handel voor ƒ2 [...] verkrijgbaar. Niet alleen orang baroe zullen wat [aan] dat boek hebben, maar ook oud-gasten, die hun M[a]leisch eens willen ophalen en zeker degenen, [die] hun Maleisch willen verbeteren. Want aan het [be]hoorlijk bezigen dier taal door de meeste oud-gast[en] ontbreekt nog zeer veel! G.

de Staten-Generaal en bij den Gouverneur-Generaal." Dit recht van petitie is almede in uitoefening ondenkbaar zonder een volledige vrijheid van critiek. Na dit uitvoerig te hebben toegelicht, vervolgt het blad:

De zaak is, dat ook het staatsrecht een levend ding is, meestal al verder in zijn groei dan de gedrukte letter zou doen vermoeden. En zulk een groei valt eenvoudig niet te stuiten. De behoudzuchtige kan hem bejammeren en met den vinger bij de letter betoogen dat het zoo nooit was bedoeld, staatkundig leven laat zich in zijn ontwikkeling niet duurzaam in formules dwingen. Het is alweder de gouverneur-generaal geweest, die, nog voordat de Volksraad zijn arbeid begonnen was, deze natuurlijke ontwikkeling voorzag, toen hij sprak: „Evenals het individu, hoezeer door anderen en de omstandigheden beïnvloed, ten slotte den drang van eigen leven onontkoombaar volgt, zoo zal ook de Volksraad tot eigen lot, tot eigen leven groeien, in het organisme der staatsgemeenschap met de ontwikkeling dier gemeenschap zelve zich ontplooien." De komende jaren zullen ons doen zien „een door zoeken en tasten langzamerhand zich afteekenende grenslijn" tusschen de bemoeienis der Staten-Generaal en die van den Volksraad......" Niet waar, dit is juist wat ook inderdaad de korte jaren van het bestaan van den Volksraad, sneller misschien dan ook de landvoogd het vermoedde, hebben gebracht.

Het blad besluit: Het is niet voor het eerst, dat wij er op wijzen hoe de Volksraad niet beter dan door tot de grenzen toe gebruik te maken van de bevoegdheden, welke hem zijn verleend, kan beantwoorden aan de bedoeling van den wetgever, die, hem scheppend als adviseerend èn controleerend college, tegelijk hem toedacht de ontwikkeling tot een werkelijk parlement.

Tot die ontwikkeling is de hanteering van de openbare kritiek, door de persoonlijke onschendbaarheid der leden wettelijk bevorderd, een onontbeerlijk middel. Kritiek, die door haar ernst en kundigheid gezag verwerft. Maar tevens onbevangen en vrij, in overeenstemming met hetgeen van een ook slechts „eenigermate" vertegenwoordigend lichaam wordt verwacht. Kritiek van dien aard, dat in vervulling gaat de landvoogdelijke verwachting: „Het woord van den Volksraad moge door de hooge opvatting van zijn taak worden de stem des volks, tot uiting gebracht door de van hun verantwoordelijkheid bewuste leden van dit tot medewerking aan de staatstaak geroepen lichaam." Zoo zij het.

Opmerkingen over „Autonomie voor Indië".

De heer *v. L.* bespreekt in het „Soer. Hbl." het hoofdartikel van den heer *Roep* „*Autonomie voor Indië*". Hij schrijft o.m.: Het eindoordeel over alle nieuwe wetsbepalingen en de begrooting aan Nederland onttrekken, ter neutraliseering van het gevaar, dat dreigt van de mentaliteit der Nederlandsche massa, beteekent o.i. niet anders dan het leggen van de moreele verantwoordelijkheid voor de geleidelijke ontwikkeling van land en volk in de handen van een over het algemeen onverschillig Europeesch element, van politieke Strebers en van zgn. inlandsche voormannen, wier streven gericht is op het onmiddellijk verbreken van de staatsrechtelijke verhoudingen tusschen Nederland en Indië.

Het daarin schuilend gevaar is grooter dan dat, hetwelk dreigt van de bemoeienis der Tweede Kamer met het Indische bestuur, ongeacht de mentaliteit van de Nederlandsche massa, welke, naar onze meening, geleidelijk verbeteren zal. Het gevaar der ondeskundige bemoeienis behoort zooveel mogelijk te worden geneutraliseerd en het eenig doeltreffende middel daarvoor achten wij het verdedigen in de Tweede Kamer van de beslissing in Indië ten aanzien van nieuwe wetsbepalingen en de begrooting, genomen door afgevaardigden van de Indische volksvertegenwoordiging. De Indische begrooting en de nieuwe wetsbepalingen moeten in de Tweede Kamer met Indië's vertegenwoordigers worden behandeld, waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel der Kamerleden zal worden geprikkeld en meerdere zekerheid wordt verkregen voor een eerlijke behartiging van de Indische belangen.

Wij zullen deze suggestie niet nader uitwerken voor het oogenblik. Het heeft geen zin thans vooruit te loopen op het rapport en de voorstellen van de Herzieningscommissie, welke binnenkort worden gepubliceerd. Die voorstellen zullen ongetwijfeld een solieden grondslag vormen voor practische besprekingen en tot deze zijn gepubliceerd, achten wij een afdalen in details ten aanzien van de Indische bestuurshervorming praematuur. Het door den heer Roep aan de orde gestelde groote principe: Indië baas in eigen huis *met* uitschakeling van de Nederlandsche contrôle, viel daarbuiten. Het kwam ons daarom gewenscht voor reeds thans als onze meening te geven, dat een zoo vèr doorgevoerde autonomie tot ontwrichting zal leiden, een ontwrichting, welke niet is te ondervangen door een binnen verstandige grenzen toegekend kies- en vertegenwoordigingsstelsel; want zoolang geen competente medewerking van de bevolking in de koloniale regeering is te verwachten, zal de toepassing van het regeeringsstelsel berusten bij het uiteraard egoïstische Europeesche element, politieke Strebers en bureaucratische ambtenarij. Uitschakeling van de macht der Kamer en uitbreiding van de macht kan geen ruil zijn, waarmede Indië geluk zou zijn te wenschen.

Het intellectueel en politiek besef van het Indische volk verkeert nog in de eerste evolutionnaire fase en laat de zoo vèrdoorgevoerde autonomie, als waarvan de heer Roep zich voorstander toont, ongeacht het gevaar, dat in de bemoeienis van de Tweede Kamer schuilt, niet toe, maakt deze vooralsnog ongewenscht.

Tuberculose in de Minahassa.

De heer *Zentgraaff* beschrijft in het „Soer. Hbl." in een zijner „Reisbrieven" uit Celebes, hoe het volk in de Minahassa in bijzondere mate bezocht wordt door dien ontzettenden vijand: de tuberculose.

O.a. bracht de heer Z. te Sonder een kort bezoek in de ziekeninrichting van de Hervormde gemeente aldaar, opgericht door het Nederlandsch Zendinggenootschap. Mej. Land, die den indruk maakt een practische vrouw te zijn, met toewijding arbeidend aan het werk der dienende liefde, liet ons, aldus de heer Z. o.m. een en ander zien. In het ziekenhuis vindt men lijders aan allerlei ziekten, van verschillenden leeftijd en van beider geslacht. Wij hoorden hier het een en ander over de ontzettende verwoestingen door de tuberculose aangericht. Van de 100 patiënten, die in de polikliniek hulp komen vragen, schat men, dat er 25 of 30 tuberculoselijders bij zijn. Er zijn families, waar de een na den ander aan deze ziekte ten grave daalt, gevolg van samenwoning, huwelijken met lijders aan tuberculose en van zeer gemakkelijk overgebrachte besmetting.

Wij zagen nog geen afzonderlijke afdeelingen voor de lijders aan deze ziekte, veel minder afzonderlijke hospitalen. Toch zal het dien kant uit moeten; een systematische bestrijding dezer ziekte, die het karakter draagt eener volksplaag, mag niet langer achterwege blijven. In uitstel schuilt gevaar; het werk moet spoedig en op ruime schaal worden ingezet.

Naar ik hoor, is juist dezer dagen door den resident een z.g. tuberculose-commissie benoemd, die de hangende kwestie nader onder de oogen zal zien. Men zou op de uitgaven voor het onderwijs zeer veel kunnen bezuinigen; indien het aldus vrijkomende geld werd besteed aan de bestrijding der tuberculose, zou men dit een zegen voor het volk der Minahassa kunnen noemen.

Een sterrenwacht.

Naar de „Pr. Bode" verneemt, bestaan er plannen tot oprichting van een sterrenwacht op den Tangkoeban Prahoe bij Lembang. Deze sterrenwacht zal de grootste worden van het zuidelijk halfrond, grooter dan die te Kaapstad of Sydney. Natuurlijk wanneer de plannen tot uitvoering komen. De oprichting zal moeten geschieden door het gouvernement met

particulieren steun. De heer K. A. R. Bosscha, die tot dit grootsche plan een krachtigen stoot heeft gegeven, is bereid voor het doel een grooten kijker aan te bieden van zeven meter brandpunts-afstand. Deze promotor staat, ter bevordering der zaak, reeds in verbinding met onzen geleerden sterrenkundige in Nederland, prof. J. C. Kapteyn, directeur van het sterrenkundig laboratorium te Groningen en de hoogleeraren W. de Sitter en Hertzsprung, resp. directeur en onderdirecteur van de sterrenwacht te Leiden.

De Vliegdienst in Indië.

Bij de Indische vlieg-afdeeling zijn thans 8 leerlingen in opleiding, allen officieren, waarvan twee bestemd voor de Marine. De 36 toestellen, het vorig jaar in Engeland besteld, zijn alle in Indië gearriveerd. Het zijn 12 Havilands en 24 Avro's. De laatste dienen als leermachines. Ongeveer de helft van deze vliegmachines is gemonteerd en in gebruik gesteld. De vliegdienst heeft groot gebrek aan technisch personeel. (Corr. uit Bandoeng aan „de Loc.")

De tweede Jaarbeurs.

Naar aanleiding van de besprekingen door het bestuur der jaarbeurs-vereeniging te Bandoeng gehouden, deelt „de Loc." mede, dat de tweede jaarbeurs in September 1921 zal worden gehouden. Openingsdatum zal zijn de 12de of 19de dier maand, op een Zaterdag. Hiermede vermijdt men dus dat de jaarbeurs samenvalt met de suikercampagne, wat als een voornaam bezwaar tegen de eerste beurs naar voren werd gebracht.

UIT DE INDISCHE PERS.

De vliegdienst in Ned.-Indië. Vrijdag 21 Mei 1920 zou, bij goede weersgesteldheid, 's morgens een postvliegtuig van Tandjong Priok naar Tandjong Pandan (eiland Billiton) en terug vertrekken.

Met het oog op de beperkte ruimte was voor de particuliere brieven niet meer dan 15 kilogram zwaarte toegestaan en voor de dienstbrieven 5 kilogram, terwijl aangeteekende brieven en stukken niet konden worden aangenomen.

De bestaande voorschriften met betrekking tot de lengte en breedte der brieven bleven gehandhaafd.

Zij, die van deze postverzending gebruik wenschten te maken, moesten daarvan doen blijken door op de brieven te schrijven: „Per vliegtuig".

De brieven moesten worden afgeleverd op het grootpostkantoor te Weltevreden, aan het loket „Inlichtingen", hetgeen geschieden kon van 's morgens 7 tot 's avonds 6 uur.

De brieven, welke in de gewone brievenbussen waren geworpen, of die op andere kantoren waren bezorgd, kwamen voor eene verzending per postvliegtuig niet in aanmerking.

Wanneer de brieven voldoende gefrankeerd zijn, worden geen meerdere kosten in rekening gebracht.

Bedraagt het gewicht meer dan 15 kilogram, dan heeft de verzending per gewone post plaats.

De verzending heeft plaats voor risico van den afzender.

Kan een vliegtuig tengevolge van slechte weersgesteldheid niet vertrekken, dan heeft het vertrek den volgenden dag plaats.

Op vlieggebied gaat Ned.-Indië dus met den tijd mede. (Neratja 19 Mei 1920).

Onze bedevaartgangers in Arabië. Den 19en en 20en April 1920 zijn de van Mekka in karavaan naar Djeddah vertrokken Ned.-Indische pelgrims ter laatstgemelde plaats aangekomen, met bestemming voor Medina, ten einde aldáár hunne grafbezoeken af te leggen. Zij deden de reis naar Djeddah per stoomschip naar Yambo en van dáár per kameel naar Medina.

Deze reis over zee is reeds een gewoonte geworden voor de pelgrims en zal ook wel zóó blijven, zóólang het Gouvernement van de Hedjaz de Bedoewinen niet in bedwang kan houden en weet te vóórkomen dat deze stammen den pelgrims bezwaren in den weg leggen.

Onze pelgrims hebben nu reeds 2 maal die nieuwe reisroute gevolgd, zonder dat moeilijkheden werd ondervonden.

Het is mogelijk en te hopen, dat de besprekingen van de Hedjaz Regeering met de Bedoewinenstammen tot zulk een resultaat zullen leiden, dat de re van Mekka naar Medina wederom per kameel z kunnen worden gedaan, zooals vroeger steeds pla vond. (Neratja, 22 Mei 1920).

„Sjam". Onder de lezers en lezeressen van *Oetoesan Melajoe* zijn zeer zeker vele personen, d niet goed weten of misschien zijn vergeten, wat o der het woord „Sjam", dat in inlandsche gespre ken nog al eens wordt gebezigd, moet worden ve staan en daarom deelt de redactie van dat blad het nummer van 12 Juni 1920 mede, dat met d woord wordt bedoeld „Syrië", dat thans in zulk e hooge mate de belangstelling geniet van de Weste sche Mogendheden bij de regeling van de zaken m het Turksche Rijk.

Het is de landstreek, welke is gelegen ten Zuide van de Zwarte Zee, ten Oosten van de Middellan sche Zee, ten Noorden van Arabië en ten Westen va Armenië en Mesopotamië, terwijl zij tot die lande behoort, welke op de oudste geschiedenis kan wijzen

Eeuwen lang, vóór dat het Romeinsche Rijk o het hoogste punt van zijn macht stond, speelden zi hier de belangrijkste wereldgebeurtenissen af, hoofd zakelijk in de hoofdplaats Damascus (bij de inlan ders bekend als Damsjik), waar ook vrouwen kon den regeeren en van waaruit de bevelen gingen na Babylon (later Bagdad), Mesopotamië, Armenië e Klein Azië.

Vóór dat de profeet Mohamad als geestelijk leide van het volk optrad en een nieuwen godsdienst sticht te, dreef hij handel in het land van Sjam, waarva het gezag toenmaals nog toongevend was.

Regeeringloosheid in Bagdad was de oorzaak da het land eerst bij het gebied van Djanggiskan wer ingelijfd en later onder de bevelen kwam van de Sultan van Turkije.

Het was Sultan Saladin, die in de 15de eeuw zijn gebied met de Hedjaz (Mekka en Medina) en Arme nië wist uit te breiden.

Gedurende 400 à 500 jaren zijn die landen onder Turksche heerschappij gebleven Eerst thans is het met hulp van de Westersche mogendheden aa Arabië gelukt zich zelfstandig te verklaren.

Of die nieuwe regeling proefhoudend zal zijn, za de tijd moeten leeren.

Neemt men in aanmerking, dat de toestanden dezer landen, waarvan hier sprake is, reeds sedert eeuwen sterk aan het wijzigen zijn, dan moet men wel to de gevolgtrekking komen, dat ook de nieuwe rege ling slechts een overgang naar andere teekent.

Bespaarde gelden. Te Poerwadadi op Java bestaat een IIe klas Inlandsche school, welke, naar men zegt, door een 200-tal leerlingen wordt bezocht.

Het grootste gedeelte der leerlingen spaart gelden, welke in spaarpotten worden gedaan en die in be waring worden genomen door den onderwijzer.

Tijdens de jongste openbare les ontving een deel der leerlingen de spaarpotten terug, doch een ander deel moest maar wachten tot het volgende jaar.

In den nacht van 18 Mei 1920 werd het schoolge bouw door personen bezocht en daarin alles omver gehaald.

Staat die handeling misschien in verband met de achtergehouden gelden? vraagt de berichtgever in de „Neratja" van 29 Mei 1920.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Rijstverstrekking te Batavia. In de vergadering van den Gemeenteraad van Batavia van 29 April 1920 werd o.m. het voorstel van het lid Schotman behan deld, hetwelk de strekking had gratis rijst te ver strekken aan de armsten onder de armen ter hoofd plaats Batavia.

De overzichtschrijver van de „Perniagaän" schrijft over die aangelegenheid in het nummer van dat blad van 1 Mei 1920 het navolgende:

Volgens de door den Patih van Batavia verstrekte

[Vol]gevens is het aantal werkelijk behoeftigen aldaar 256, n.l. 145 Mohamedanen en 111 Arabieren.

Van deze personen weet men met zekerheid dat zij niet in staat zijn rijst te koopen.

Een bedrag van ƒ 10000 werd daarvoor toegestaan door den Gemeenteraad, eene daad, die zeker den hoogsten lof verdient en ook zeer op prijs wordt gesteld, doch het zal natuurlijk iederen lezer opvallen, dat onder die 256 zeer behoeftigen geen enkele Chinees is begrepen.

De schrijver vraagt zich dientengevolge af of de Patih van Batavia misschien voor deze gelegenheid zijn oogen heeft toegeknepen en doof is gebleven voor de belangen van de arme Chineezen ter plaatse.

Deze autoriteit zal toch wel weten, dat er te Batavia tal van Chineezen zijn, die in zóódanigen noodtoestand verkeeren, dat zij geen rijst kunnen koopen, waar hij elken nacht zich kan overtuigen hoevele Chineezen op de tafels van de waronghouders te Glodok of onder de boomen van het Chineesche kongsiehuis doorbrengen?

Behooren die lieden dan niet tot die armen, die in aanmerking moeten worden gebracht voor de door den Gemeenteraad aan de Mohamedaansche armen bewezen gunst?

Wekt het dan niet de verbazing op, dat het Chineesche lid in den Gemeenteraad, de heer Lea Sak Hie, niet de aandacht van het College vestigde op de Bataviaasche armen van het Chineesche ras?

De schrijver is van meening, dat wanneer aan de vreemde rassen hulp wordt verleend, dat dan de Chineezen ook „r e c h t" hebben op zulk een materieelen steun, waar de Chineezen toch ook geldelijke bijdragen leveren aan het gemeente-beheer en zonder twijfel niet het minste deel.

Door te handelen zooals de Gemeenteraad op het rapport van den Patih te Batavia deed, krijgt men de overtuiging, dat de Chinees door het gezag als stiefkind wordt behandeld.

Al zijn de Chineezen nu misschien geen onderdanen van de Nederlandsche Regeering, dan zijn ze toch in elk geval flink betalende gasten, wier arbeid op prijs moet worden gesteld.

Het is op grond daarvan, dat de Chineesche gemeente te Batavia hoopt en vertrouwt op de hulp en de welwillendheid van het lid in den Gemeenteraad, den heer Lea Sak Hie, dat hij dit onderwerp in een volgende zitting van den Raad zal voorbrengen en dan tevens de aandacht zal vestigen op de partijdigheid van den Patih te Batavia, die in zijn rapport alleen heeft gedacht aan zijne geloofsgenooten en daarbij vergat, dat ook de behoeftige Chinees „recht" heeft op hulp en steun van overheidswege.

En aan den Voorzitter van den Gemeenteraad zal het zeker niet moeielijk vallen te begrijpen, dat er in Ned.-Indië nog zoo iets bestaat als een bevolkingsgroep, welke Chineezen wordt genoemd en dat die groep niet voorkomt in het rapport van den Patih van Batavia.

Zich dit herinnerende, zou hij dezen Inlandschen ambtenaar kunnen toespreken en hem kunnen wijzen op zijne partijdigheid door de geloofsgenooten te bevoordeelen en van de andere groepen geen nota te nemen, hoewel zij toch inwoners van Ned.-Indië zijn.

Zou de heer Lea Sak Hie misschien beschaamd zijn in het openbaar te verklaren in welken toestand een deel zijner landgenooten verkeert?

Doch wie zou hen dan moeten helpen? Zich zelf helpen kunnen zij niet en om den steun te vragen van anderen, daarvoor zijn ze te beschaamd.

Waar is hier de oplossing te vinden? vraagt de schrijver.

Bagan Api-Api (Oostkust van Sumatra). Onlangs heeft men in de nieuwsbladen kunnen lezen, dat een ernstige brand in de groote Chineesche visschersvestiging te Bagan Api Api een geldelijke schade van ongeveer 2 millioen gulden heeft toegebracht.

Aangezien de meeste lezers van de „Perniagaän" niet op de hoogte zijn van de beteekenis dier plaats in Ned.-Indië, wordt in het nummer van 4 Mei 1920 in dat blad het een en ander omtrent die plaats medegedeeld, waaraan het navolgende is ontleend:

Bagan Api-Api ligt aan de monding van de groote Rokan rivier, welke in de straat van Malakka uitmondt en administratief behoort tot de assistent-residentie Benkalis van de Residentie Oostkust van Sumatra.

Het is eene vestiging van ongeveer 9000 Chineesche visschers.

Zij wonen dáár in vrij regelmatig geplaatste paalwoningen, die ten deele voor opslagplaatsen, ten deele als verblijfplaats voor het gezin worden gebruikt.

Slechts enkele huizen zijn van planken vervaardigd.

Wanneer er dus brand ontstaat, is het duidelijk dat het vuur er veel voedsel vindt.

Alleen de woning van het Chineesche hoofd is van steen gemaakt op neuten van beton en zou een halve ton gouds hebben gekost.

De handel is van vrij grooten omvang. Er zijn vele toko's en theehuizen en de vischvangst levert voldoende inkomsten aan de visschers op om zich aan te schaffen hetgeen zij noodig hebben.

Verder is er een belangrijke hout- en varkenshandel, die, tengevolge van de regelmatige stoomgemeenschap tusschen Bagan Api Api en Belawan Deli en Singapore behoorlijk tot zijn recht komt.

Aan gedroogde visch wordt jaarlijks uitgevoerd van 20 tot 25 millioen kilogram;

aan de bekende trasie van 1 tot 1½ millioen kilogram;

gezouten garnalen van 1 tot 1½ millioen kilogram;
garnalenhuiden van 2 tot 2½ millioen kilogram;
alles ter waarde van een 4 à 5 millioen gulden.

De hoeveelheid zout, welke ten behoeve van de bereiding wordt ingevoerd, bedraagt 18 millioen kilogram.

Java betrekt voor $^3/_5$ gedeelte van de productie, terwijl $^2/_5$ in hoofdzaak terecht komt op de markten te Singapore en Hongkong.

De schubben der visschen, vermengd met de restanten en zwart zout, leveren de meststof voor de landbouwondernemingen in de Lampongsche districten en op het eiland Banka.

De garnalenvisscherij heeft plaats zoowel met netten als met fuiken, die men op tot grooten afstand in zee kan waarnemen.

Dagelijks gaan de visschersbooten derwaarts om de gevangen dieren te halen, hetgeen een druk verkeer geeft.

Met ingang van 1 April 1920 heeft de zoutpacht, die in handen van Chineezen was, opgehouden te bestaan.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

De ir. R. A. van Sandick schrijft in No. 38 een artikel: Een mechanisch rijstbedrijf in Ned.-Indië. Als uitgangspunt nemend het geschrift van den hr. M. B. Smits: „De rijstcultuur in Noord-Amerika met behulp van mechanischen arbeid", waarin ook ter sprake komt de van Regeeringswege te nemen proeven in het Palembangsche, deelt de hr. van Sandick nog mede, dat van particuliere zijde ook ernstige plannen bestaan tot oprichting van een mechanisch rijstbedrijf over te gaan. Het eene, in het Gouv. Atjèh en Onderhoorigheden in de afd. Langsa, wordt voorbereid door de Algemeene Vereeniging van rubberfabrikanten ter Oostkust van Sumatra (Avros); het omvat een uitgestrektheid van niet minder dan 57.000 H.A.; het andere door de Deliplantersvereeniging (D. P. V.) in Asahan. Schr. meent dat deze proefnemingen van groote beteekenis kunnen worden voor de voedselvoorziening van de inheemsche bevolking en een geheele revolutie kunnen beteekenen in den aanleg van irrigatiewerken, die juist in dezen tijd voor de buitengewesten zooveel beteekenis verkrijgt. — Verder geeft dezelfde auteur een uitvoerig overzicht van de plechtige opening der Indische Technische Hoogeschool op 3 Juli j.l.; bij dit laatste artikel toepasselijke illustraties.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 6: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — De groenbemester Vigna Olygosperma, door H. van Warmelo. — Zoeklichten over den omtrek (III. Australië), door D. N. — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten

uit andere bladen o.m.: Cocosnoten in Mexico. — De landbouw der Philippijnen in 1919. — De Oliepalmcultuur. — Plantersvereenigingen. — Ontwerp arbeidsovereenkomst voor administrateurs in de bergcultures op Java.

No. 7. Prijsvraag (voor denkbeelden en voorstellen voor de uitbreiding van het tegenwoordig gebruik of voor het aanmoedigen van nieuwe gebruiksdoeleinden van rubber, uitgeschreven door de „Rubber Grower's Association"). — Preventieve maatregelen met het doel het optreden van plantenziekten te voorkomen, door Van Uffelen. — Uit veld en dessa. V. De padi-oogst en opkoop en het gebrek aan opkoopplaatsen, door Dessaman — Keuze van gebruiksdieren (trek- en ploegvee), door J. F. C. Raabe. — De politiek in de Soekaboemische Landbouwvereeniging, door H. van Warmelo. — Kultuur- en landbouwberichten: Het ontstaan van den humusbodem en zijn beteekenis voor het plantenkleed. Vrij vertaald naar R. H. Francé. — Overzicht van den productenhandel op Java, gedurende het eerste halfjaar van 1920.

De heer T. Ottolander in den Volksraad.

In bovengenoemd Nr. van het Alg. Landb. weekbl. van N.-I. een entrefilet van de redactie naar aanleiding der benoeming van den bekenden planter op Java, den hr. Teun Ottolander, tot lid van den Volksraad. Schr. juicht het toe, dat het ledental van den Volksraad vermeerderd is met een planter, die zoowel van de nooden en behoeften der cultures zelve, als van die der inlandsche werkkrachten in die cultures eene jarenlange ervaring heeft. „Beter dan wie ook van zijn collega's heeft Ottolander zich aan de veranderde tijdsomstandigheden weten aan te passen. Hij is niet in zijn verleden blijven staan, maar medegegaan met zijn tijd. En zoo kan hij gevoegelijk gerekend worden tot de meest verlichte en meest vrijzinnige planters van Java, die zijn ideeën ten aanzien van den Inlandschen werknemer niet slechts verkondigt, maar ook in toepassing brengt."

Commercial Holland.

De hr. C. J. Dixon, oud-planter in Deli, schrijft in het Aug.-Nr. een artikel over „the labour question on Sumatra's East-Coast". — Prof. Dr. A. H. Berkhout publiceert een geïllustreerde verhandeling, getiteld: „Suriname timber".

Hindia Poetra.

Het Juli-Nr. bevat een overzicht van het 4e Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden (gehouden te Lunteren van 23—26 Aug. j.l.), geschreven door den hr. Pandoe Soeradhiningrat. — De hr. M. van Dijk schrijft over den Volksraad en zijne bevoegdheid; over de samenstelling in de toekomst ontwerpt hij een eigenaardig plan, zeggende: Men verdeele Indonesië in eenige groote gebiedsdeelen, zooveel mogelijk naar de overeenkomende bevolkingsgroepen, bijv. Java, Sumatra, Celebes, Borneo, de kleine Soenda-eilanden, de Groote Oost en Nieuw-Guinea. In elk van deze deelen komt een parlement, terwijl daarboven de Volksraad het Opper-Parlement voor geheel Indonesië worde, hetwelk de algemeene leiding van zaken houdt en tevens over die onderwerpen beslist, die van algemeen belang zijn voor geheel Indië. De leden van het Opper-Parlement worden gekozen door de verschillende departementen. Daardoor zal men dan in dien toekomstigen Volksraad meer, zoo niet geheel, een verdeeling krijgen naar de verschillende volkeren dan naar politieke partijen. — Verder geeft dit Nr. het eerste gedeelte van een voordracht van Ds. H. A. van Andel te Solo, over de cultureele beteekenis van de zending.

Olie uit rubberzaden.

De vraag, in hoeverre het aanbeveling zou verdienen op groote schaal rubberzaden op de rubberplantages te verzamelen en deze te verwerken op olie, is in den laatsten tijd herhaaldelijk ter sprake gekomen. In verband met de groote rubber-aanplantingen in Indië is deze vraag ook voor Nederland van belang te achten. Een uitvoerige studie hierover is opgenomen in het „Bulletin of the Imperial Institute", waarin aan de hand van verschillende onderzoekingen besproken wordt de waarde van Para-rubber-zaad als bron van olie en het gebruik van het residu als veevoeder, de moeilijkheden, die bij verzamelen en bewerken te overwinnen zouden zijn, kostprijzen, enz. Het weekblad Oliën en Vetten geeft uit het artikel de volgende conclusies, waartoe de schrijver komt:

1. Para-rubberzaad bevat 20 pCt. en meer olie; de aan de lucht gedroogde pitten ongeveer 45 pCt.

2. De olie zou (in Groot-Britannië) een gereede markt vinden tegen een prijs, niet lager dan tweederde v… cien van lijnolie.

3. De koeken, overblijvende na uitpersen van het … pelde zaad, zijn in voedingswaarde en verteerbaarhe… te vergelijken met lijnkoek en katoenzaadkoek en … len gemakkelijk afzet vinden als veevoeder.

4. De mogelijkheid van verwerking van het zaad … olieslagerijen hangt grootendeels af van de kosten … verzameling van het zaad op de plantages.

5. Betrouwbare gegevens omtrent de opbrengst … zaad per acre en per jaar en kosten van verzamel… zijn nog niet beschikbaar, maar gezien de groote … gestrektheid, met rubberboomen beplant, staat … vast, dat groote hoeveelheden zaad verkregen kunn… worden.

6. De olie en de koeken zouden bereid kunnen word… in een centrale fabriek in het land van herkomst … men zou de droge pitten ter bewerking naar Engela… kunnen verschepen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 24: Toradja's (vervolg). — De „Jo… han de Witt' (het nieuwste dubbelschroefmailschip … Stoomvaart-Maatschappij „Nederland", door … Joustra (met ill.). — De „Johan de Witt" en onze … schiedenis, door M. J. (met ill.). — Wat de Javaans… Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige … liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Verslag Commissie herziening Staatsinrichting van Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Batavia is verschenen … „Verslag van de Commissie tot herziening van … Staatsinrichting van Ned.-Indië, ingesteld bij Gouver… nementsbesluit van den 17en December 1918, No. 1… Dit lijvige boekwerk is reeds in verschillende Indische bladen besproken, waarom dezerzijds wordt volstaan met er op te wijzen, dat deze belangrijke publicatie thans ook hier te lande is te raadplegen.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Het Nr. van 16 dezer bevat een artikel over de waterbeweging bij de uitbarsting van de Krakatau op 26-27 Aug. 1883. Het boeiend verhaal van deze ramp door den hr. R. A. van Sandick: „In het rijk van Vul… kaan; de uitbarsting van de Krakatau en hare gevol… gen", ligt er aan ten grondslag.

Het Indische Leven.

In het Nr. van 14 Aug. een geïllustreerd artikel over de „Eerste Ned.-Indische Triplex-Kistenfabriek (Di… rectie von Nordheim te Batavia), welke fabriek is ge… legen te midden van het Lampongsche oerwoud op een afstand van 23 K.M. van Tandjong Karang en aan 1… contractanten en 100 vrije lieden werk verschaft.

De Reflector.

Op de volgende bijdragen in Nr. 32 wordt de aandacht gevestigd: Sawah Loento (door den Staat geëxploi… teerde steenkolenmijnen). — Korintji (met ill.). — Een praatje over sirih. — In Nr. 33: Bandoeng's burge… meester. — Een bantengjacht op Java (met ill.). — De kunstschilder Eland (met portret). — Solosche feesten (met ill.).

Publicaties Ned. Indisch Landbouw-Syndicaat.

In afl. XII van den 12den jaargang worden o.m. de volgende onderwerpen behandeld: Sanitaire water… voorziening voor bergcultuur-ondernemingen. Lezing van den hr. A. Galjema Verheul. — Mededeelingen over de conferentie te Djocja (enkele opmerkingen over de anatomie en selectie van Hevea, door Dr. Bobilioff).

P. van Leersum. †

In het Alg. Landb. weekbld. van N.-I. (Nr. van 1… Aug.) schrijft de hr. C. F. Balsem: Weinig vermoedde… wij, toen we 25 Juni j.l. ons begeleidend woord voor de beeltenis van den Heer P. van Leersum in Nr. 52 van het Alg. Landb. weekbld. schreven, dat dit portret het laatste zou zijn, waarvoor hij zitten zou, en dat de dood hem reeds zoo spoedig zou wegrukken van de zijnen en van de kinacultuur op Java. Wel wisten wij, dat hij lijdende was en dat van het oordeel van zijn broeder, den bekenden professor in de geneeskunde te Amster… dam, zoude afhangen, of Java hem nog zou zien weder… keeren. Het heeft niet zoo mogen zijn. Op 4 Aug. j.l. overleed hij, ten huize van zijnen broeder. En de plan… nen, die hij nog had voor de toekomst in het belang van de cultuur, die hem lief was, zullen onuitgevoerd blijven.

Na al, wat wij over den heer van Leersum in ons blad en in „Het Indische Leven" publiceerden, is het voor ons overbodig hier nog een exposé te geven van zijn leven en streven, en over hetgeen hij deed voor de kina… cultuur. We bepalen ons daarom tot een welgemeend…

woord van deelneming tot degenen, die hij achterliet en spreken de overtuiging uit, dat wie met en onder hem werkten voor het doel, dat het doel zijns levens was, hem niet zullen vergeten.

Verslag van den Dienst der Arbeidsinspectie.

Bij den Boekhandel Visser en Co. te Weltevreden is verschenen het ,,Verslag van den Dienst der Arbeidsinspectie in Ned.-Indië over het jaar 1919 (zesde verslag)." Het eerste hoofdstuk bevat een Inleiding, het tweede handelt over werving van Inlanders ten behoeve van ondernemingen, het 3e treedt in bijzonderheden over de ondernemingen in het Gouvernement Oostkust van Sumatra, het vierde tot negende schrijft over die in de Res. Z.- en O.-afd. van Borneo, Gouv. Atjèh en Onderh., Res. Tapanoeli, Benkoelen, Palembang en Riouw. Verder een aantal Bijlagen en aan het slot talrijke illustraties.

Kon. Akademie van Wetenschappen.

Het 3e stuk van het 4e deel der vijfde reeks Verslagen en Mededeelingen Kon. Akademie van Wetenschappen (Afdeeling Letterkunde) bevat een studie van Dr. N. Adriani, getiteld: Indonesische priestertaal. De door schr. gegeven voorstelling is, wat de bijzonderheden betreft, ontleend aan die van het Toradja-volk van Midden-Celebes; in hoofdzaak is ze echter terug te vinden bij alle animistisch denkende volken van Ned.-Indië.

In het eerste gedeelte van dl. XXVIII der Verslagen van de vergadering der Wis- en Natuurkundige Afdeeling eene verhandeling van Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff en Dr. M. Weber over ,,Het verband tusschen den plistoceenen ijstijd en het ontstaan der Soendazee (Java- en Zuid-Chineesche zee) en de invloed daarvan op de verspreiding der koraalriffen en op de land- en zoetwater-fauna (met kaarten).

Het 2e stuk van hetzelfde deel bevat ,,Kristallisatie en resorptie in het Magma van den vulkaan Roeang (Sangir-eil.), door H. A. Brouwer."

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over het jaar 1919. Deel IIa. (Java en Madoera). Samengesteld bij het Hoofdkantoor der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Departement van Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch-Indië. Opiumfabriek. Jaarverslag over 1918. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Untersuchungen über den Einfluss von Kokoskuchen und Kokosbruch sowie von steigenden Gaben derselben auf Menge und Zusammensetzung der Milch, zusammengestelt und berichtet von Dr. F. Honcamp. (Berlin, P. Parey).

Storm van 's-Gravensande, zijn werk en zijn leven. Uit zijne brieven opgebouwd door J. A. J. de Villiers. Met een kaart en facsimiles. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff). Deze studie is van groot belang voor de kennis der voormalige Ned. West-Indische koloniën (thans Britsch Guiana) Essequebo, Demerary en Berbice.

Verslag van den president van de Javasche Bank en van den Raad van Commissarissen over het 92e boekjaar 1919—1920. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verslag betreffende den Gouvernements Pandhuisdienst (in Ned.-Indië) over het jaar 1919. Deel I. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verslag van de grondbewerkingsproeven in 1919. — Verband tusschen slijmziekte en mozaiekziekte (der tabak), door J. van Dijk. (Mededeelingen van het Deli Proefstation. Tweede serie No. XI).

Over het uitvloeien van de latex bij het tappen van Heven, door Dr. W. H. Arisz. (Mededeelingen van het Besoekisch Proefstation, Rubberserie No. 15).

Missie in Suriname. Brief van Pr. F. Morssink. Bezoek aan den zwarten Koning der wouden (wordt vervolgd). (De Volksmissionaris, 15 Sept. 1920).

,,Vrij Indië" (slot), door W. Lubberink. (De Nieuwe Tijd, 1920, bl. 501).

Bij Multatuli's eeuwgetij, door L. Landry (vervolg). (De Kroniek, VI, bl. 185).

Suriname.

De uit Suriname ontvangen bladen gaan voort, tegen het opbreken van een deel van den spoorweg te schrijven.

Uit een ingezonden artikel in ,,Suriname" van 17 Augustus blijkt, dat de Moravische Broedergemeente een schrijven tot de Koloniale Staten heeft gericht, waarbij haar ernstige bedenking tegen het plan ,,stopzetten en opbreken" wordt uiteengezet en aan de Staten dringend om hulp verzocht wordt ten einde het dreigende onheil af te wenden.

* * *

Door het lid van de Tweede Kamer, den heer De Jonge, is tot den Minister van Koloniën de volgende vraag gericht:

Is de eenige grond, waarop tot beperking der exploitatie van den kolonialen spoorweg in Suriname is besloten, deze, dat die exploitatie tot nog toe geldelijk nadeel opleverde?

Ligt het binnen de bevoegdheid van den gouverneur om, waar deze, blijkens zijn mededeeling van eind Juli j.l. aan de Koloniale Staten aldaar, met den minister overleg tot beperking der voornoemde exploitatie heeft gepleegd, niet slechts de beperking maar ook zelfs de opbreking te gelasten van den bovenbouw van het traject Kabelstation—Dam en van de daarbij behoorende gebouwen, zoo spoedig mogelijk na 1 Januari 1921?

Acht de minister deze maatregelen niet hoogst gevaarlijk voor de goud- en balata-industrieën en de bosch-exploitatie in Suriname?

* * *

In ,,Het Volk" van 16 September lezen we onder het hoofd ,,Zuinigheid en wijsheid. De koloniale spoorweg in Suriname":

,,Ons Kamerlid De Jonge schrijft ons:

,,Koloniën" is aan de schoonmaak. Na de bekende weelderige inrichting van de vertrekken voor den voorganger van dezen bewindsman en van die van den sekretaris-generaal, waarop zelfs de ,,Nieuwe Courant" en de Rekenkamer aanmerking maakten, moet zuinigheid betracht worden. De beruchte Nederlandsche zuinigheid, bedriegster der wijsheid.

De ongelukkige Lawa-spoor in Suriname moet het ontgelden. Er is veel op aan te merken, inderdaad. Hij wordt slecht geëxploiteerd. In mijn artikel over Suriname noemde ik onlangs de slechte resultaten, zooals het rapport van 't S(uriname) S(tudie) S(yndikaat) deze opsomt. Maar dit wil nog niet zeggen, dat de regeering het recht of den plicht heeft deze eenige spoorverbinding met goudvelden, wouden, enz. te vernietigen. Het heet natuurlijk dat zij ,,geen goed geld naar kwaad geld wil gooien", maar het is haar taak om van een slecht geleide zaak, die een levenskwestie is voor een land en de bewoners, een goed geleide te maken.

Volgens ,,De Vraagbaak", een soort Staats-almanak voor deze kolonie, uitgegeven door onzen partijgenoot van Ommeren, beraamt de spoorweg, langs 49 stations en stopplaatsen, 173 K.M.

De gouverneur, pas in de kolonie teruggekeerd, heeft nu, op een desbetreffend verzoek om inlichtingen, aan de Koloniale Staten medegedeeld, dat hij, in overleg met den minister, de exploitatie wil beperken; en dat hiertoe, zoo spoedig mogelijk na 1 Januari a.s., het traject van de laatste 40 kilometer langs stations zal worden opgebroken! Het vermoeden bestaat, dat deze aanslag op de goud- en balata-industrieën voor Suriname, mitsgaders de bosch-exploitatie, wordt gepleegd om den landbouw arbeidskrachten toe te voegen. Wij zullen afwachten, wat de minister op dezerzijds gestelde vragen zal antwoorden."

* * *

,,De West" schrijft:

De Nederlandsche Handel Maatschappij heeft een prachtig voorbeeld gegeven wat betreft de bezoldiging van haar personeel, (behalve het winkelpersoneel op Mariënburg). De directie heeft goed gevonden om opslag te geven aan opzichters en verder personeel, bedragende 30 tot 50 procent van het thans genoten salaris, welke verhooging terugwerkende kracht heeft tot 1 Januari van dit jaar.

Dank zij den buitengewonen bloei van het suikerbedrijf, kan deze industrie meer voor haar personeel doen dan ondernemingen van anderen aard. Het is echter te hopen, dat, voor zoover dit mogelijk is, ook in andere bedrijven verbetering zal worden gebracht in de soms nog treurige bezoldigingen.

* * *

,,Het Onderwijs'', orgaan van het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap, zou, wegens stijgende drukkosten, voortaan slechts eenmaal per maand moeten verschijnen, inplaats van om de veertien dagen. De leden hebben echter dit gevaar afgewend, door zich bereid te verklaren een leesgeld van *f* 1,50 per jaar te betalen (tot dusverre kregen de leden het blad gratis). ,,Het Onderwijs'' zal dus elke veertien dagen blijven verschijnen.

* * *

De eerste geregeld verschijnende Britsch-Indische krant in de kolonie, is niet levensvatbaar gebleken. De eigenaar deelt mede, dat de uitgifte wordt gestaakt, wegens gebrek aan medewerking en voldoende lezers. In de kolonie zelve blijken nog geen honderd exemplaren te kunnen worden geplaatst.

* * *

Aan ,,Suriname'' van 13 Augustus ontleenen wij de volgende mededeeling van den agent te Paramaribo van den K. W. I. Maildienst:

,,Tusschen Suriname en Holland en omgekeerd zal er een veertiendaagsche dienst geopend worden, d.w.z. iedere 14 dagen vertrekt een schip naar Suriname en aanvangende met het s.s. ,,Nickerie'' in September, zal er ook iedere 14 dagen een schip van Suriname naar Holland vertrekken. De dienst zal zoodanig worden geregeld, dat eenmaal per maand een passagiersschip van en naar Holland vaart, hetwelk 14 dagen later door een vrachtschip wordt gevolgd.

De passagiersschepen loopen, van Holland komende, niet verder door dan tot Curaçao en keeren van daar via Paramaribo terug naar Holland.

De van Holland komende vrachtschepen gaan door naar New-York en keeren eenmaal per maand van daar via Paramaribo naar Holland terug, zoodat een maandelijksche verbinding van en naar New-York gegeven wordt''.

* * *

Uit hetzelfde blad knippen wij het volgende bericht:

,,In Demerara worden onderhandelingen gevoerd, de suikerplantage Alliance in een Naamlooze Vennootschap aldaar in te brengen.

De reis van den stadsagent l.l. naar Demerara stond hiermee in verband.''

* * *

,,Suriname'' van 17 Augustus heeft een belangrijk ingezonden stuk, onder het hoofd ,,Chicle''.

Deze stof wordt verkregen van het melksap van den z.g. wilden sapotille-boom, die in het wild in Centraal Amerika, Mexico, Guatemala, enz. groeit en in den laatsten tijd ook in Zuid-Amerika is ontdekt en wel in Venezuela, in de Orinoco-streek.

Het artikel wordt in de Vereenigde Staten gebruikt voor de vervaardiging van chewing gum.

Naar de meening van den houtvester, den heer J. W. Gonggrijp, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat chicle ook in Suriname zou kunnen verkregen worden. Reeds in 1913 had hij in de Patric Savanna gom verzameld die naar zijn meening veel op chicle geleek.

Naar de schrijver verneemt heeft de heer Lashley, geïnteresseerd in de balata-exploitatie in Nickerie, voor eigen rekening en risico een expeditie uitgerust naar de binnenlanden om onderzoek te doen naar de aanwezigheid van chicle-produceerende boomen, als die in Venezuela voorkomen. Een Venezuelaan, met de leiding van deze zaak belast, bericht den boom gevonden te hebben en heeft monsters van de gom meegebracht, die op het bureau van de schrijver voor belangstellenden ter inzage liggen.

Ook in Britsch-Guiana zou een dergelijke expeditie volkomen geslaagd zijn.

De expeditie keerde in Georgetown terug met 250 K.G. chicle. De boomen zijn over zoo'n groote oppervlakte gevonden, dat jaarlijks 90.000 K.G. chicle gewonnen zullen kunnen worden.

De balata-ondernemers zullen zeker niet nalaten aan deze zaak hun volle aandacht te wijden.

* * *

In de ,,Nieuwe Rotterd. Courant'' van 9 September vinden wij het verslag van een lezing in het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem gehouden door den heer J. C. de Josselin de Jong, directeur van landbouw te Livingstone (N. Rhodesia) over ,,Ervaringen van het leven, de gewoonten en de kunst der negerstammen in Noord-Rhodesia gedurende een meer dan dertigjarig verblijf in Centraal Afrika''.

Wij ontleenen daaraan de volgende mededeeling, omdat dergelijke ervaring in vroegeren en lateren tijd ook in Suriname is opgedaan: ,,De negers beschikken over wonderlijke middelen, die wij blanken gaarne willen kennen, doch die voor ons helaas verborgen blijven. Spr. verhaalt van een volkomen genezing van een melaatsche, een oud man, door een tooverdokter, doch wat men, ook thans nog, doet om dezen tot spreken te krijgen hoe dan toch deze genezing geschiedde, de man volhardt in een onverbreekbaar zwijgen''.

* * *

De heer J. R. C. Gonggrijp, lid der Koloniale Staten, zal, om gezondheidsredenen, per s.s. Nickerie naar Nederland vertrekken.

* * *

De heer F. E. Spirlet, gepensionneerd majoor der infanterie van het Nederlandsch-Indische Leger, wegens beëindiging van zijn dienstverband, op zijn verzoek, eervol ontheven van de waarneming van de betrekking van hoofd van den opnemingsdienst in Suriname, met betuiging van waardeering voor hetgeen hij tot stand gebracht heeft.

Curaçao.

De middelen.

De Curaçaosche Courant geeft nog de volgende vergelijkende cijfers van de opbrengst der middelen in de eerste halfjaren van 1918, 1919 en 1920 en de halve raming voor laatstgenoemd jaar.

	1e Halfjaar 1918	1e Halfjaar 1919	1e Halfjaar 1920	De helft der raming voor 1920
Belastingen . .	f 246.108.88	f 405.870.34½	f 502.893.71	f 369.068.—
Inkomsten van anderen aard .	f 140.354.92	f 151.246.90	f 608.131.59½	f 164.772.—
	f 386.463.80	f 557.117.24½	f 1.111.025.30½	f 533.837.—

Bedenkelijk.

De notulen der vergadering van den Raad, waarin de ,,wenschelijkheidsbegrooting'' behandeld is, geven nog wel eenige aanleiding tot opmerkingen, die wij aan de verslagen der bladen niet ontleend hebben. De Raad had in de stukken gevraagd naar de betaling der huurpenningen van de landsgrondjes. Deze vraag heeft den administrateur van financiën als bestuursgemachtigde aanleiding gegeven tot de volgende ontboezeming:

,,Wat het innen van de huurpenningen betreft, meen ik te kunnen wijzen op den belangrijken achterstand, die bestond bij de aanvaarding van het bestuur door dezen Gouverneur in *alle* belastingen en *bij bijna alle categorieën van ingezetenen.* Met krachtige hand is ingegrepen......''

Onaannemelijk?

Bij dezelfde gelegenheid verklaarde de bestuursgemachtigde een amendement tot schrapping der voorgestelde uitgave ter tegemoetkoming in de kos-

...en van vervoermiddelen voor bedienaren van den godsdienst voor „onaannemelijk".

Welke beteekenis moet of kan aan eene dergelijke verklaring gehecht worden? Bij een parlementair regeeringsstelsel bedoelt men daarbij, dat de betrokken minister de verantwoordelijkheid voor de gevolgen, aan aanneming van het amendement verbonden, meent niet te kunnen dragen, en dus, wanneer desniettegenstaande het amendement wordt aangenomen, het wetsontwerp door hem wordt ingetrokken of de Minister-voorsteller heengaat.

Hier gebeurde noch het een noch het ander. En terecht. Maar wat heeft de bestuursgemachtigde dan toch met zijne verklaring „namens het bestuur" wel willen zeggen? Toch niet, dat de post, op het aan den minister aan te bieden ontwerp, evenwel zou worden voorgedragen?

In ieder geval schijnt het gelukkig, dat de Raad voor het dreigement niet gezwicht is, hoe men ook over het amendement zelf denken moge.

De Bovenwindsche eilanden.

II.

Over het klimaat zei de heer Nunes in zijne rede: De regenval op de 3 eilanden is zeer verschillend. In 1916 is er b.v. te St. Martin 1399.6 m.M. regen gevallen, terwijl in 1917 slechts 777.5 m.M. viel of ruim 40 pCt. minder dan het vorig jaar.

Het kan soms maanden lang droog blijven en daarna weer gedurende weken iederen dag regenen. De regenbuien duren over het algemeen kort en kunnen bovendien heel plaatselijk wezen.

Doordien Saba heel hooge bergen bezit, worden de wolken beter vastgehouden en valt er daar meer regen. Het gebeurt daar veel, dat de wolken door de Bottom, meer door de Windwardside trekken en is het dan zeer kil en wordt alles vochtig.

Oranjestad te St. Eustatius is 130 voet en de Bottom te Saba al op 960 voeten boven den zeespiegel gelegen, terwijl Philipsburg te St. Martin op een zandbank gebouwd is.

Het is dus licht te begrijpen, dat Philipsburg steeds warmer moet wezen. De maximum temperatuur te St. Martin gedurende 1917 bedroeg 96° F., terwijl ze in 1918 en 1919 95° bedroeg. De minimum temperatuur gedurende diezelfde jaren schommelde tusschen 60 en 67° F.

De avonden te Saba kunnen zeer koud wezen en is men dan verplicht, vooral zij die in de Windwardside wonen, zich met een, ja soms met 2 dekens te dekken.

In de maanden Juni tot en met October is het te St. Martin vooral ondragelijk warm. De nachten zelf koelen dan niet af en gebeurt het veel, dat men 's morgens geheel onverkwikt zijn bed uitstapt, daar het zoo warm geweest is, dat men niet heeft kunnen slapen, of zich moe gezweet heeft.

Deze maanden, het z.g. orkaanseizoen, zijn voor de bewoners der Bovenwindsche eilanden een zeer bange tijd.

Tegen 15 Juli worden door de huisbazen timmerlui gezonden, die moeten nagaan of wel alle ijzeren haken, dwarslatten aan de ramen en deuren en anders wel in orde zijn, zoodat de huizen bij een eventueele orkaan goed kunnen worden afgesloten. In Augustus en September, de meest gevreesde maanden, worden de niet al te groote schoeners niet in de Groote Baai ten anker gelegd, doch worden zij in het binnenmeer the Oyster pond in veiligheid gebracht.

Over het onderwijs zegt spr. o.m.:

Op alle 3 eilanden heeft men openbare en bijzondere scholen.

Van St. Eustatius en Saba is het mij niet zeker bekend, doch bedragen de uitgaven van het onderwijs te St. Martin de helft van de jaarlijksche begrooting van dit eiland. De begrooting bedraagt jaarlijks 80—100.000 gulden, dus circa *f* 140.000 enkel voor het onderwijs.

De vruchten van het onderwijs zoekt men echter tevergeefs. De leest, waarop het onderwijs geschoeid is, is geheel foutief. Het is namelijk reeds tientallen van jaren, dat er bij G. B. bepaald is, dat op de scholen alles in het Hollandsch onderwezen zal worden, terwijl het Engelsch als vreemde taal beschouwd zal worden.

Mijne hoorders, ik ben lid van het Alg. Neerlandsch Verbond, ik ben zelf vertegenwoordiger te St. Martin, ik voel heel veel voor deze vereeniging, doch ik moet eerlijk zijn en zeggen, dat dit systeem verkeerd geweest is. Geweest is, zeg ik, omdat er nu door den nieuwen Gouverneur eindelijk verandering zal gebracht worden.

Waar de kinderen thuis niet anders dan Engelsch hooren praten en spreken, waar zij van hun prilste jeugd af niet van naar Holland gaan weten, doch hooren en zien, dat vrienden en familieleden naar Amerika trekken, waar de opkomende jongens en meisjes brieven van papa ontvangen, die in Amerika werkt of op een Amerikaansche boot vaart en dus in het Engelsch geschreven is, waar blanken en zwarten naar bed gaan, droomen en opstaan met het idee van naar New-York te gaan, waar deze 3 kleine eilandjes geheel omsloten worden door een in hoofdzaak Engelsch sprekende natie, moeten wij dan zoo koppig blijven en ons toch, omdat wij Nederlanders zijn, vasthouden aan de verkeerde beginselen?

Het verkeerde hiervan is door den Gouverneur nu eindelijk ingezien en is thans bepaald, doch niet in werking getreden, dat het Engelsch hoofdzakelijk onderwezen zal worden en het Hollandsch als vreemde taal.

Kleine Berichten.

Het antwoord op de in ons nummer van 2 dezer opgenomen vragen van den heer Ketelaar vindt men in ons blad van verleden week onder *Suriname.*

Aan de *Amigoe di Curaçao* van 14 Augustus l.l. ontleenen wij onderstaande berichten.

De toestellen voor het *draadloos station op St. Martin* zijn aangekomen. Binnen een paar maanden dus hopen wij meer in directe verbinding te komen met onze Bovenwindsche eilanden, hetgeen vooral voor het Gouvernement van veel belang en van groot practisch nut zal zijn.

Met dezelfde gelegenheid is eindelijk de lantaarn voor de *vuurtoren op Aruba* aangekomen. Reeds een jaar vóór den oorlog is deze vuurtoren op het Noordwest-punt van het eiland opgetrokken.

Met de *Beatriz*, een nieuwe Arubiaansche schoener, is op Aruba aangekomen de heer Rodriguez, agent van immigratie op Cuba, met 206 teruggekeerde werklieden, die gelukkig ook heel veel greenbacks meebrachten.

Ook de *Amades* bracht 70 werklieden van daar terug, die veel geld hebben overgespaard. Ook wordt binnenkort nog de *Chaparra* van Cuba met een groot aantal werklieden op Aruba terugverwacht. Als er nu maar spoedig overvloedige regen valt, kunnen die mannetjes direct nuttig werk doen met akkers te beplanten. De middelen ontbreken hun nu zeker niet.

Volgens een later bericht, zijn 17 Augustus van Curaçao weer 75 werklieden naar Cuba vertrokken.

Na een paar iets meer dan smoorheete dagen heeft het eindelijk in den nacht van Maandag op Dinsdag van 3 tot 6 uur flink geregend en niet alleen in de stad, doch, zooals wij vernamen, in de buitendistricten. Het weer blijft broeiend heet. Het is te hopen, dat er spoedig nog meer zulke gezegende buitjes vallen.

Van de *mazelen* heet het in de *Amigoe* van 21 Augustus l.l., dat op Pietermaai deze ziekte nog steeds voortduurt. De Roomsche scholen bleven nog gesloten, op de Emmaschool waren van de 110 leerlingen 80 afwezig.

Ook op Otrabanda nemen de gevallen nu elken dag in aantal voortdurend toe, zoodat het wel te verwachten is, dat binnen korten tijd hier de scholen eveneens zullen moeten gesloten worden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

De onderkoning van Indië over de vragen van den dag.

Bij de opening van de zitting van de Imperial legislative council te Simla heeft lord Chelmsford een rede gehouden, waarin hij alle brandende kwestiën aan de beurt stelde. Wij vatten eenige der voornaamste punten hier kort samen.

De beweging van „non-coöperation", waarover wij in het nummer van de vorige week spraken, noemde de onderkoning het dwaaste van alle dwaze ontwerpen; hij vertrouwde dat het gezond verstand van het volk en de tegenkanting van alle gematigden een niet te verbreken slagboom zouden vormen om den verderen voortgang ervan te weerhouden.

Wat den handel betreft wees Z.Exc. erop, dat de invoer, sedert het sluiten van den wapenstilstand, in den wereldoorlog, gestadig toegenomen is. Door invloeden, die te verwachten waren, heeft een reactie den uitvoer doen dalen, vele tijdelijk gesloten wereldleverantiën zijn weer geopend en hebben hunne mededinging hervat, terwijl het credietwezen bezwaarlijk te overkomen moeilijkheden opwierp. Aan de Britsche vertegenwoordigers ter Brusselsche conferentie werd opgedragen, na te gaan in hoever een afvoer te vinden is, speciaal naar Midden-Europa, voor de groote voorraden, die in Britsch-Indië nog opgelegd zijn van 't seizoen 1919—'20. De regeling van voldoende krediet-faciliteiten is een belangrijk en moeilijk onderdeel hiervan.

De beperking van den in- en uitvoer van edele metalen, welke tijdens den oorlog moest worden toegepast, kon geheel opgeheven worden en dit is den handel weer ten goede gekomen. De geldpositie verbeterde in verband hiermede aanzienlijk, de hoeveelheid papieren geld in omgang kon zeer aanzienlijk ingekrompen worden — van 185 crores op 31 Januari tot 153 crores in Juni.

Ten aanzien van het emigratievraagstuk bracht lord Chelmsford het beginsel in herinnering door de Imperial war conference aangenomen, dit is, dat elk land, ook Indië, het recht moet behouden te beslissen welke personen het als „blijvende" immigranten wenscht toe te laten, doch dat daarentegen de toelating moet worden vergemakkelijkt van vrouwen van reeds in 't land gevestigde personen, alsook van toeristen, studenten, zaakmannen en andere tijdelijke bezoekers. Hierdoor wordt echter niet altoos voorzien in de verhoudingen voor die streken, waar reeds een groot aantal vreemdelingen woont, zooals in Zuid-Afrika voor de Indiërs het geval is.

De Asiatic enquiry commission was reeds zeven maanden met haar onderzoek bezig, de landvoogd wilde niet vooruit loopen op haar rapport, maar hij meende toch te kunnen zeggen, dat de stemming, welke in Zuid-Afrika tegen de Indiërs heerscht, en die zich zelfs bedient van de uitdrukking: „het Indisch gevaar", voor een groot deel te wijten is aan de bewering van propagandistische ijveraars, dat de blanke bevolking in Zuid-Afrika en speciaal in Transvaal gevaar loopt door de Indiërs verdrongen te worden. De voorzitter der A. E. commission, Sir Benjamin Robertson, heeft zich tot bijzondere taak gesteld omtrent deze opvatting het volle licht te doen schijnen, hare ongegrondheid zal in 't te verwachten rapport zeker aangetoond worden. De onderkoning gelooft dat dit rapport ook overigens den grondslag zal kunnen geven voor een vredelievende oplossing der kwestie.

In verband hiermede is ook aandacht te schenken aan den maatregel, welke de regeering van Zuid-Afrika, buiten bemoeienis van de Britsch-Indische regeering, getroffen heeft, om vrijwilligen terugkeer van Indiërs uit Zuid-Afrika naar hun land te bevorderen. De Br.-Indische regeering heeft bij die van Zuid-Afrika uitdrukkelijk er op aangedrongen, dat die maatregel uitsluitend toepassing mag vinden om terugkeer, die geheel uit vrijen wil geschiedt, te steunen. Onder dit voorbehoud heeft zij de gouvernementen van Madras, Bombay en Bengalen aangeschreven om repatrieerenden bij hun wedervestiging behulpzaam te zijn.

Over het vraagstuk der positie van Indiërs in Oost-Afrika kon lord Chelmsford niet veel bevredigends zeggen. Alle officieele verklaringen wijzen erop dat men in de nieuwe kolonie Kenia aan de Indiërs een andere en minder gunstige positie toedenkt dan aan onderdanen van de overige deelen van 't Britsche rijk. De regeering van Br.-Indië is hiertegen op gekomen, zij zal dit blijven doen, zij overweegt welke hiertoe de beste middelen kunnen zijn.

De verhouding, waarin Indiërs zich geplaatst vinden in Tanganyika, heeft eveneens tot uitingen van ontevredenheid aanleiding gegeven, de landvoogd meent echter, dat het mandaat door den Volkerenbond aan 't Britsche rijk verleend, voor deze aangelegenheid [illegible] rechten der Indiërs voldoende waarborgt.

Uit Britsch Guyana en Fiji zijn twee deputaties ov[illegible] gekomen om de emigratie naar deze koloniën wee[illegible] openen. Een daartoe ingesteld comité heeft zeker[illegible] verkregen, dat de positie der emigranten er volkom[illegible] gelijk zal zijn aan die van elke klasse van Brits[illegible] onderdanen. Nu wordt een commissie aangewezen [illegible] ter plaatse al 't noodige te gaan regelen.

Daarna kwamen onderwerpen van geheel ander[illegible] aard aan de orde. De oprichting van een departem[illegible] van bedrijven, die haar beslag nog niet gekregen he[illegible] Wel zijn provinciale bijeenkomsten van chefs van [illegible]dustriedepartementen gehouden, de bedoeling is, voor[illegible] aan ook vertegenwoordigers van de particuliere nijv[illegible]heid aan de beraadslagingen te laten deelnemen.

Met het oog op de nieuwe internationale verplicht[illegible]gen moet Indië voeling houden met hetgeen elders [illegible] beurt. Op de „labour-conference" te Washington [illegible] Indië vertegenwoordigd als een zelfstandig lid, kra[illegible]tens zijn lidmaatschap van den Volkenbond. De [illegible] Ind. vertegenwoordigers bevonden zich daar in e[illegible] moeilijke positie, doordien slechts weinigen van hu[illegible] mede-afgevaardigden een duidelijk begrip hadden [illegible] de bijzondere behoeften en omstandigheden en [illegible] soms dwars daar tegen in wilde gaan. Het was mo[illegible]lijk bepalingen te doen aannemen, die dit verhielp[illegible] De vertegenwoordiging voelde overigens, dat er t[illegible]standen in Indië bestaan, welke niet meer te verd[illegible]gen zijn.

Voor het handels- en mijnwezen zijn nieuwe we[illegible]lijke regelingen in bewerking. De onderkoning dur[illegible] de verwachting uitspreken, Indië een plaats te [illegible] innemen onder de 8 leidende handelsstaten van de [illegible]reld, die zitting hebben te nemen in het besture[illegible] lichaam van 't Intern. arbeids-bureau. Om dit te [illegible]reiken moet Br. Ind. aan inwendig arbeidsvermo[illegible] winnen, wie hiertoe wil medewerken heeft de stak[illegible]gen en uitsluitingen tot een minimum terug te breng[illegible]

Er is meermalen bij de regeering aangedrongen op [illegible] uitvaardigen van wettelijke voorschriften, om de t[illegible]ten en geschillen in de arbeidsverhoudingen te beh[illegible]schen. Op 't voorbeeld van Engeland wijzende (de g[illegible]schillen tusschen het bestuur van den Mijnwerkersb[illegible] en de regeering hebben sedert een wending genom[illegible] die 't twijfelachtig maakt of de onderkoning van In[illegible] de Indische arbeiders thans nog wel daarop als na[illegible]genswaardig voorbeeld zou wijzen), zeide hij dat [illegible] betere middelen zijn om oneenigheid uit den weg [illegible] ruimen en om staking te „voorkomen".

In de groot-industrie is 't contact tusschen werkg[illegible]ver en werknemer dikwijls te gering. Als de arbeid[illegible] vraagt, wat hij in den duren tijd voor zijn onderh[illegible] noodig heeft, beschouwt de werkgever dit veelal [illegible] een te hoogen eisch. Ook zijn verlangen om een aand[illegible] in de belangstelling voor hetgeen hij mede helpt vo[illegible] brengen, wordt te dikwijls verkeerd opgevat.

De bemiddeling van een Werk-comité kan hier[illegible] ten goede werken. Het kan aan hen, die arbeiders [illegible] dienst hebben, gegevens verschaffen omtrent de be[illegible]hoeften hunner menschen en aan de werknemers gel[illegible]genheid geven die wenschen kenbaar te maken. He[illegible] dit denkbeeld reeds hier en daar ingang gevonden, [illegible] landvoogd is voornemens meer dergelijke comité's, [illegible] der bestuurs-toezicht, in werking te doen komen. [illegible] hebben niet alleen de welvaart der arbeiders zelf [illegible] bevorderen, maar ook die van vrouwen en kinderen, [illegible] zoodat de opvoeding van laatstbedoelden zelfs [illegible] voorname factor van hunne bemoeienis moet uitmak[illegible]

Bij de bespreking van de legeraangelegenheden dru[illegible]te de onderkoning zijn leedwezen uit over 't trage v[illegible]loop der repatrieering van de troependeelen, die a[illegible] den strijd overzee deelgenomen hebben. 't Gebrek a[illegible] scheepsgelegenheid is wel de voornaamste oorzaak [illegible]van.

De afdeelingen te velde zijn sterker gebleven, d[illegible] verwacht was, de positie in Mesopotamië heeft hierto[illegible] verplicht. Lord Chelmsford is van oordeel, dat de tro[illegible]pen, die buiten Br. Indië gebruikt worden, spoedig to[illegible] de normale sterkte moeten worden teruggebracht.

De verdeeling van land als belooning van soldaten [illegible] voor in den oorlog bewezen diensten of als pensioen [illegible] werd eerst niet doorgevoerd, omdat het zoo moeilijk [illegible] bleek een opgave te krijgen van degenen, die voor e[illegible] toekenning van land in aanmerking behoorden te k[illegible]men. Toch is nader besloten tot een begin van uitvo[illegible]ring over te gaan en zoo zal aan een 3000-tal officieren [illegible] en militairen van lageren rang in October a.s. e[illegible] waardevol stuk land toegewezen zijn, nabij het Lower [illegible] Bari Doab kanaal, waar voor een officier op 50- e[illegible] voor een oudstrijder van lageren rang op 25 acres ge[illegible]rekend is.

Sedert 1852 heeft de Br. Ind. regeering zich 17 maa[illegible]

plicht geacht tegen de Mashoeds op te rukken en is nu, naar men hoopt voor den laatsten keer ge-rd. Centraal Waziristan zal door de Br. troepen bezet blijven, groote wegen zullen in het land worden aangelegd. De bezetting zal er voor onbepaalden tijd blijven. De bevolking moge hierdoor een betere opvoeding tot rust en welvaart krijgen, dan haar bij haar bestaan uit rooverij en plundering ten deel was.

De verhouding tot Afghanistan bleef van vriendschappelijken aard. In April kwam een Afgh. delegatie naar Indië om over alle aanhangige kwestiën te beraadslagen. Van Britsch Ind. zijde geschiedde dit door een vertegenwoordiging onder presidium van Mr. Dobbs, eerst in 't laatst van Juli waren de besprekingen geëindigd. De voorstellen, die als 't resultaat der conferentiën zijn opgemaakt, mogen den grondslag aangeven voor een voortdurende goede verstandhouding.

Koning's vertegenwoordiger in Indië zeide een open oog te hebben voor de symptomen van tijdelijk abnormale- en van zich nieuw zettende toestanden, maar hetgeen in en buiten de pers gezegd is om die verschijnselen als een bijzonder gevaar voor Br. Ind. voor te stellen, maakt op hem niet veel indruk, omdat hij dat alles elders precies zoo ziet gebeuren. De toestanden zijn in Br. I. in menig opzicht zelfs veel beter dan in andere landen.

Wij moeten, zeide hij in 't slot zijner rede, allen het geloof hebben in de onbeperkte mogelijkheden van dit groote land, als wij dat geloof hebben, dan moeten wij ook goede hoop koesteren voor het komende, dat zijn eerste vrucht al vindt in de nieuwe constitutie. Maar boven geloof en hoop staat liefde; liefde is wat thans vóór alles noodig is. Zonder haar hebben onze handelingen geen waarde. Met haar kunnen wij de toekomst tegemoet treden, zeker dat onze pogingen niet te vergeefs zullen worden aangewend.

Pasmunt in Guinea.

In Fransch W. Afrika heeft men in 't gebrek aan klein geld voorzien, door postzegels op karton te plakken en van een speciaal stempel te voorzien, waardoor zij officieel tot betaalmiddel aangewezen zijn.

Generaal Maritz.

Generaal de Wet doet in „de Burger" een beroep op zijne mede-Afrikaanders om geld bijeen te brengen voor generaal Marie Maritz, die nog altijd niet in Z. Afrika mag terugkeeren en in den vreemde gebrek lijdt. Gen. de Wet opende de inschrijving met 25 pd.st.; „de Burger" had al spoedig 160 pd.st. bijeen, de Helpmekaar vereeniging deed er 200 pd.st. bij. De Wet schrijft o.a.:

„Die geschiedenis van Manie Maritz tijdens die Driejarige oorlog is bij die volk goed bekend, en die sukses van gen. Smuts se krijgsoperaties in die Kaapprovincie is groteliks aan hom te danke.

Daar bestaat wel verskil van mening oor die standpunt deur hom ingeneem in 1914 tijdens die opstand, maar wat ook al die sienswijze mag wees, staan dit as 'n onomstotelike feit, dat Manie Maritz se enige oogmerk was om sy land en volk te dien.

Vir hom is nog geen opoffering te groot gewees nie waar dit die belange geld van sy vaderland. Hij het sij volk trou gedien, en verkeer vandag in nood en dit sal sy 'n skandvlek op ons nageslag rus as ons nie dadelijk daadwerkelike hulp betoon nie.

Mesopotamië.

Officieel wordt een algemeene verbetering in de houding der stammen ten opzichte van 't Britsche bestuur gemeld. Behalve in Samawah en in enkele op zich zelf staande gevallen elders, blijken de ontevreden inlanders grootendeels naar hunne haardsteden teruggekeerd te zijn.

Het ministerie van Indië legt er, in een mededeeling, nadruk op dat de eerste taak van Sir Percy Cox, den nieuwen hoogen commissaris voor Mesopotamië, zal zijn, om daar een Arabischen staat te stichten, zoodra de omstandigheden dit veroorloven. Dit wijst op verbeterd inzicht; tot nu toe werd veel militair machtsvertoon tot steun van 't onevenredig breed uitgezet bestuursvertoon als nummer één beschouwd. De groote vraag is nu maar of aan de Arabieren ook het geloof kan worden bijgebracht, dat wat Engeland hun wil geven overeenstemt met hetgeen zij wenschen. Dit zal niet zoo heel gemakkelijk gaan, daar de Mohamedaansche propaganda juist tegen dit geloof ingaat en zij in verleden en heden tal van voorbeelden voor het grijpen vindt om haar wantrouwen te staven.

De eerste hooge commissaris voor Indië te Londen.

De onlangs aangenomen wet op de bestuursinrichting van Engelsch-Indië voorzag in de benoeming door de Engelsch-Indische regeering van een hoogen commissaris te Londen, wiens positie en functies gaandeweg aan die van de hooge commissarissen van de zelfbesturende gewesten gelijk zouden worden. De Indische regeering heeft nu Sir William Meyer, oud-lid van den uitvoerenden raad van den Onderkoning, tot den eersten hoogen commissaris voor Indië te Londen benoemd.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Voor den dienst in Nederlandsch-Indië zijn bestemd:

de Heeren: G. Abelsma, Leeuwarden, p/a. Regenten Old Burgerweeshuis; A. H. Alfrink, Utrecht, Breedstraat 12; C. Blok, Loenen a/d. Vecht; D. Bennink, Scharloo (Brielle); P. J. Frénay, den Haag, Daendelsstraat 72; W. L. Houttuin, Bergen aan Zee (N.-H.), Station; J. Kooyman, West-Terschelling, Willem Barendskade; C. J. Nieuwmeyer, Santpoort, Jan Gijzenstraat; J. W. Swarthof, Amsterdam, Vaartstraat 6a; R. Troost, Zeist, Voorheuvel 64; J. M. Tobias, Amsterdam, 1e van Swindenstraat 115; A. C. Weddepohl, Amsterdam, Hobbemakade 24; allen als 3e officier bij de Gouvernements-Marine;

Mejuffrouw A. Felix, Heerenveen, onderwijzeres; de heeren: A. Antheunisse, Middelburg, Kinderdijk P 90; P. H. Berlijn, Utrecht, Kruisdwarsstraat 49bis; A. Goudswaard, Zwartewaal; H. A. Kroeders, Leiden, Aloëlaan 43; D. van de Linde, Wolfertsdijk; R. Lokhorst, Wormerveer; H. P. van Minnen, Vondelstraat 56; J. H. P. Th. Nuhoff, Amsterdam, Allard Piersonstraat 19 I; J. W. Postma, Utrecht, Lijsterstraat 19bis; A. C. Spijkerman, Waalwijk; W. C. Stenstra, Schiedam, Hooikade 2; F. P. N. Salden, Sittard; J. H. Westra, Westerbork (Dr.); eerstgenoemde als onderwijzeres, de anderen allen als onderwijzer bij het Openbaar Europeesch Lager onderwijs;

de heeren: W. Th. van Beek, Loosduinen, Emmastraat 8; D. Maayen, den Haag, Hoefkade 1118; J. Ontijd, Zuilen (bij Utrecht), Westinghousestraat 74; A. van Zwet, den Haag, Moreelsestraat 4; H. J. A. Vermijs, den Haag, Weimarstraat 194; de vier eerstgenoemden als hoofdagent 2e klasse en laatstgenoemde als adspirant-commissaris van politie bij de Algemeene Politie;

Th. J. van Diepen, Ursem, Ambtenaar ter Secretarie en Directeur van het Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf; B. de Vries, Groningen, adj.-controleur bij de controle der Gemeentebelastingen; beiden als commies-redacteur;

J. Wierda, Leeuwarden, Spoorstraat 128, als commies-redacteur in tijdelijken dienst met den titel van adjunct-referendaris;

Mr. J. N. Heslinga, Buys Ballotstraat 94, den Haag, als leeraar in de rechtswetenschappen aan een der scholen tot opleiding van Inlandsche ambtenaren;

J. A. J. Metz, Plantageweg 98a, Rotterdam, als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur;

H. Richter, Vischmarkt 10bis, Utrecht, als adspirant-verificateur bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen;

Dr. E. A. F. Schoevers, Almelo, Zwanebloemstraat 46; de dames: A. van Kempen, Dordrecht, Wijnstraat 71; L. J. A. Vlaanderen, Dordrecht, Wijnstraat 71; eerstgenoemde als leeraar en laatstgenoemden als leerares bij het Middelbaar Onderwijs;

W. N. P. M. van Keulen, Hildegardisstraat 15, Rotterdam, als verpleegster 1e klasse bij het Krankzinnigenwezen;

R. Stapff, den Haag, Regentesselaan 131; J. M. van Vliet, Groningen, Academisch Ziekenhuis; Z. T. Wessels, Groningen, Academisch Ziekenhuis, allen als verpleegster 1e klasse bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2e lid, der Hooger onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de Departementen van Onderwijs en Justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Ma, e en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.

Voor het middelbaar technisch onderwijs:

1 civiel- of bouwkundig ingenieur, 1 werktuigkundig ingenieur.

Gepensionneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.

1 bodembacterioloog bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

12 ongehuwde apothekersbedienden.

1 instrumentmaker artsenschool Soerabaya.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Candidaten-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Technisch ambtenaar.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Civiel-ingenieur,
Opzichter,

Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).

2 Bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregie.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij 's lands mijndiensten.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen in tijdelijken dienst:

Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen,
Gegradueerde ambtenaren,
18 Opzichters werkplaats,
102 Bouwkundige opzichters,
8 Beheerders van groote stations,
10 Onderbeheerders van groote stations,
10 Treindienstleiders.

Technicus voor electro-zwakstroom (tijdelijk verband).

Houtvesters.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaya.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Telefoonopzichters 2de klasse,
Adspirant-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar,
Radio-telegrafisten 2de klasse.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Onderwijzers in de houtbewerking.
Onderwijzers in de ijzerbewerking.

Gouvernements-Accountant.
Adjunct-Gouvernements-Accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.

3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 September 1920, no. 169).

UITZENDING VAN EEN SCHEIKUNDIG INGENIEUR TEN BEHOEVE VAN 's LANDS MIJNDIENSTEN IN NEDERL.-INDIE.

Ten behoeve van 's lands mijndiensten in Nederlandsch-Indië kan in tijdelijken dienst worden uitgezonden een scheikundig ingenieur, deskundige op het gebied van destillatie van kolen.

De aanvangsbezoldiging bedraagt ƒ 400 's maands met verhoogingen na 1 en 3 jaren van ƒ 50 's maands. Bij eventueelen overgang in vasten dienst wordt een bezoldiging genoten gelijk aan die van ingenieurs in vasten dienst met een zelfde aantal dienstjaren.

Voor hen die reeds ingenieurspractijk bezitten, kan de aanvangsbezoldiging al dadelijk verhoogd worden met zoovele periodieke verhoogingen als evenredig is aan het aantal jaren ingenieurspractijk. Ingenieurspractijk in Europa zal voor de helft en die in de tropen in haar geheel medetellen, terwijl aanverwante practijk in Europa voor ¼ en aanverwante practijk in de tropen voor de helft in rekening zal worden gebracht.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting ten bedrage van ƒ 2250 (twee duizend tweehonderd vijftig gulden), welke som, indien de betrokkene gehuwd vertrekt, wordt verhoogd met het bedrag van een maand aanvangsbezoldiging;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 200 's maands ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De uit te zenden ingenieur is verplicht de in verband met zijne uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden, wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hem ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziekte of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt, dan wel binnen 5 jaar na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 October a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke dienst) van dat Departement (K. 28, no. 3), onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en de datum van geboorte.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 9 September 1920, no. 175).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janestr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.

B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

Terwijl Gij rust, werken Uw advertenties voor U ....

No. 40. Donderdag 30 September 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Een woord tot opwekking voor het lidmaatschap van „Oost en West".

Belangstelling in de publieke zaak, de zaak van het Volk in zijn geheel, behoorde nimmer tot de eigenschappen van de bewoners dezer landen — ze is het nog niet!

In dit opzicht komen we, vergeleken bij andere landen — Engeland vooraan — in het achterste gelid te staan. Ieder onzer, die zijn neus even over de grens gestoken heeft, ervaart dit aanstonds, mocht hij het niet reeds al te goed weten.

Dit tekort aan visie — van de zijde der weldenkenden en bevoegden wel te verstaan — dit tekort aan medeleven met zijn landgenooten in het groote gebeuren, wreekt zich altijd, gelijk de Muze der Historie dan ook zoo menigmaal moest boekstaven — We zijn laks en onverschillig voor die problemen, bij welke ons volksbestaan ten nauwste betrokken is.

Niemand minder dan die groote Vaderlander Jan de Witt, zeide het al in zijn tijd, in bewoordingen als deze ongeveer: „dat men ten onzent het gevaar eerst aan den lijve moet voelen, dat het water tot de lippen komen moet, alvorens men er aan denkt zich tegen de „perikelen" te keeren."

Is hier, sedert dien, zooveel veranderd?

Aan ware belangstelling in de publieke, in de nationale zaak, ligt een opbouwende gedachte ten grondslag, in tegenstelling met de belangstelling, welke zich uit in een afbrekende, onmeedoogenloos neerhalende critiek, in slooperswerk zonder meer. Aan de eerste ontbreekt het juist evenveel als we van de laatste — gelijk ten tijde van de Witt — kunnen missen.

ATTENTIE! **Hebt gij gevolg gegeven aan het tot U gerichte verzoek in het vorige Nummer, op deze zelfde plaats, om, na lezing, het nummer toe te zenden aan iemand uit Uwen kring van wien gij weet dat hij nog geen lid is? Zoo niet, wilt er dan ditmaal gevolg aan geven s.v.p.**

Ware dit niet zoo, deze regels, geschreven met het doel om op te wekken voor het lidmaatschap onzer Vereeniging, welke een nationaal belang bij uitnemendheid voorstaat, zouden overbodig zijn. Ze zijn het niet, helaas, want, wat hiervoren in 't algemeen werd opgemerkt, geldt evenzeer in 't bijzonder. Op het dezer dagen gehouden Weerbaarheidscongres nog, is, als een algemeen bekend feit, gememoreerd, dat de Vereenigingen hier te lande, welke een nationaal

doel beoogen, over het algemeen een kwijnend bestaan voeren. En al kan nu met voldoening gezegd worden, dat „Oost en West" dan tot de uitzonderingen behoort, haar bestuur is er niettemin ten allen tijde op bedacht het ledental op peil te doen blijven niet alleen, maar tot „hooger peil" op te voeren. Aan die traditie getrouw, staat hier dan, als een der middelen daartoe, dit woord tot opwekking om zich aán te sluiten.

Het zou een van weinig smaak getuigende herhaling van bekende zaken worden, indien, bij wijze van reclame, een gedetailleerde opsomming zou volgen van hetgeen „Oost en West" is en doet, dit is trouwens in elk No. van het Orgaan vermeld; doel en streven mag bij den ontwikkelden landgenoot nu wel als bekend verondersteld worden.

Veeleer moge nogmaals gewezen worden — frappez toujours! — op het inderdaad groote nationale belang, dat door „Oost en West" behartigd wordt, een belang, dat maar al te zeer onderschat wordt: t.w. de versterking van den band met de koloniën. Hoezeer dit noodig is — ook andere vereenigingen bewegen zich op dit gebied — behoeft wel niet te worden aangetoond, volstaan worde met de niet te stoute bewering, dat het verlies van de koloniën, ons kan te staan komen op het verlies van ons onafhankelijk volksbestaan.

Wanneer men wel eens spreekt van Groot-Nederland en daaronder dan natuurlijk de koloniën inbegrijpt, dan weet men, dat de band, welken men zich denkt, een staatkundige band is; want de Indiën zijn wel een deel van den Staat, maar vormen geen deel van het grondgebied. En het koloniaal bestuur beoogt, volgens de moderne opvattingen, de opleiding der Volken, waarover het gesteld is, tot zelfbestuur.

Onze verhouding tot de koloniën, aldus geformuleerd, zou wijzen op een voor Nederland verwijderd belang; intusschen gevoelt men dat „des Pudels Kern" hiermede niet is aangeraakt. Immers, er is meer; er bestaat een nauwe aanraking, schier op alle gebied, meer dan drie eeuwen reeds, tusschen ons kleine landje en die uitgestrekte eilandenreeks aan gene zijde van den evenaar, een aanraking, welke in den loop der tijden steeds aan kracht gewonnen heeft.

Wat zoo langen tijd aan onze hoede was toevertrouwd, moet, getrouw aan de grootsche roeping, welke Nederland te vervullen heeft gekregen, behouden blijven met inspanning van alle krachten, totdat het tijdstip daar is, waarop Indië zelfstandig zijn weg kan gaan. Maar dan ook met alle krachten! Onze laksheid moet plaats maken voor de bewustwording, dat ook voor een volk het leven een strijd is, maar een strijd, waarin de overwinning — kan het zijn — moet worden bevochten met andere dan met blanke wapenen.

Wil Nederland voor onafzienbaren tijd blijven wat het is, dan dient het alle middelen aan te wenden, welke in dien strijd noodig zijn voor zijn bestaan, dat zoozeer is samengevlochten met het lot der koloniën.

De Vereeniging „Oost en West" draagt haar steentje daartoe bij. Treedt dus in onze gelederen, gij die nog geen lid zijt; kan het niet zijn uit roeping, doe het dan uit plichtsgevoel, gedachtig aan de woorden van den dichter van Faust:

> Was du ererbt von deinen Vätern hast,
> Eswirb es um es zu besitzen.

De Koloniale Vacantie-cursus voor Geografen.

—o—

Van 27 tot en met 29 December zal in het gebouw van de afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut een van het Comité voor Indische lezingen en leergangen — bij welk Comité de Vereeniging „Oost en West" is aangesloten — uitgaande koloniale vacantie-cursus voor geografen worden gehouden.

Het denkbeeld daartoe is uitgegaan van den heer R. Schuiling, leeraar aan het Gymnasium en de H. B. S. te Deventer, die hier te lande om de twee jaren, in de Paaschweek, een vacantie-cursus voor geografen houdt. Een aantal leeraren en leeraressen in de geografie — maximum 30, maar het aantal aangiften is steeds grooter — komen dan bijeen om onder leiding van de meest bevoegde deskundigen een drietal dagen waarnemingen op geologisch, economisch en sociologisch gebied te doen, waarna daarvan een uitvoerig verslag wordt opgemaakt.

Het feit, dat van dezen cursus een buitengewoon gunstige invloed uitgaat, bracht den heer Schuiling er toe, iets dergelijks ook voor onze koloniën voor te stellen. Zijn plannen hieromtrent nader uitwerkende vonden deze gereeden ingang bij het Comité voor Indische lezingen en leergangen, met het gevolg, dat dit Comité zich in verbinding stelde met het Koloniaal Instituut, welk overleg er toe leidde, dat thans op de in dezen aanhef genoemde data, een koloniale vacantie-cursus voor geografen te Amsterdam zal worden gehouden.

Het programma luidt:

PROGRAMMA.

Maandag 27 December 1920, des namiddags te 2 uur: Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff, Hoogleeraar te Delft: „*Hoe ontstaan eilanden?*" (in het bijzonder met betrekking tot onze Koloniën).

Dinsdag 28 December 1920, des morgens te 10 uur: C. Lekkerkerker, Archivaris van het Bali-Instituut te Scheveningen: „*De economische vlucht van Ned. Indië in de laatste jaren; haar omvang, richting, oorzaken en gevolgen*";
des namiddags te 2 uur: Demonstratie in het gebouw der Afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut door den Directeur Prof. J. C. van Eerde.

Woensdag 29 December 1920, des morgens te 10 uur: J. Kreemer, Archivaris van het Atjèh-Instituut te 's-Gravenhage: „*Een en ander aangaande den Atjèhschen volksgeest*";
des namiddags te 2 uur: Bezoek onder deskundige geleide aan eene der beide instellingen:
a. het laboratorium van de Afd. Tropische Hygiëne van het Koloniaal Instituut;
b. het Scheepvaarthuis.

De deelneming is opengesteld voor Leeraren in de aardrijkskunde aan inrichtingen voor voorbereidend hooger, voor middelbaar onderwijs, en tot opleiding van Onderwijzers(-essen), benevens voor Studenten in de aardrijkskunde. Van de deelnemers zal een bijdrage van *f* 3.— geheven worden.

Elke deelnemer ontvangt na afloop van den cursus kosteloos een geschrift, aangevende de hoofdlijnen van de voordrachten, alsmede de daarbij eventueel behoorende tabellen en cijfers.

Aangifte, met vermelding van de betrekking welke men bij het onderwijs vervult, schriftelijk vóór 15 October e.k. bij den laatst ondergeteekende.

Prof. J. C. VAN EERDE, *Voorzitter.*
C. LEKKERKERKER.
R. SCHUILING.
G. TROUW.
Dr. H. H. ZEIJLSTRA, Fzn., *Secretaris*
Zwolscheweg 65, Deventer.

Ongetwijfeld zullen velen zich voor dezen eersten kolonialen vacantie-cursus voor geografen aanmelden, immers, behalve de aangekondigde onderwerpen, is de wijze, waarop de leerstof — ten deele met behulp van aanschouwelijke voorstellingen — zal worden toegediend, in hooge mate aantrekkelijk, terwijl het tijdstip, waarop de cursus zal plaats vinden, zeer goed gekozen is.

Zal deze leerzame cursus allereerst ten goede komen aan de onderwijskrachten, die er aan deelnemen, het spreekt wel van zelf, dat zijn heilzame invloed zich zal doen gevoelen in den ruimen kring onzer vaderlandsche jeugd, bij welke de vermeerdering harer kennis tevens grootere belangstelling in

onze koloniën zal opwekken. Aan die belangstelling ontbreekt nog veel, te veel, niet slechts bij de jeugd, maar bij het geheele Nederlandsche Volk, waarmede het in dit opzicht gesteld is als met den eenling, die zoo vaak zijn eigen belang niet-, of voorbij-ziet.

Elke poging om daarin verandering te brengen verdient dan ook te worden toegejuicht, aangemoedigd en gesteund, en het is dan ook om die reden, dat de Vereeniging „Oost en West" met groote voldoening van den te houden cursus in haar Orgaan gewag maakt.

Zoo wordt dan wederom een stap gedaan in de goede richting; moge nog vele hierop volgen!

Indische Leergang voor Officieren der Kon. Milit. Academie.

—o—

Ook aan de Kon. Mil. Academie te Breda zal een specialen Indischen leergang worden gehouden. Als sprekers zijn daarvoor ingeschreven:

Prof. Dr. H. A. Brouwer, Hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool, Rijswijk (Z.-H.), Oranjelaan 87.

H. Carpentier Alting, Oud-Directeur van het Departement van Binnenlandsch Bestuur, 's-Gravenhage, Riouwstraat 124.

H. A. Crámer, Kapitein van den Generalen Staf N.-I. L., Leeraar aan de Hoogere Krijgsschool, 's-Gravenhage, Wattstraat 14.

Ir. Th. F. A. Delprat, Oud-Hoofdingenieur bij den dienst der Staatsspoorwegen en Chef van den dienst der kolenontginning in Ned.-Indië, Amsterdam, Paulus Potterstraat 24.

L. E. Dom van Rombeek, Chef van de Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst bij het Departement van Koloniën, 's-Gravenhage, Willemstraat 54.

J. J. L. Duijvendak, Lector aan de Rijks-Universiteit te Leiden, Leiden, Wasstraat 33.

Pater Jos. F. A. Frencken S. J., Oud-Missionaris, Maastricht, Tongersche straat 53.

G. Gonggrijp, Lector aan de Nederlandsche Handels-Hoogeschool, 's-Gravenhage, van Bleiswijkstraat 143.

Dr. J. W. Gunning, Zendings-Director, Oegstgeest.

Dr. H. C. Prinsen Geerligs, Directeur van het filiaal in Nederland van de vereeniging „Het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie", Amsterdam, Wanningstraat 17.

Prof. C. Spat, Leeraar aan de Koninklijke Militaire Academie, Breda, Baronielaan 45.

Prof. D. G. Stibbe, Leeraar aan de Ned.-Indische Bestuurs-Academie, 's-Gravenhage, Sweelinckstraat 126.

De lijst der spreekbeurten eindigt:

Maandag 4 Oct., nam. 2 uur. Gunning: De Zending in Ned.-Indië.

Dinsdag 5 Oct., voorm. 10.30 uur. Stibbe: Koloniale politiek. Nam. 2 uur. Stibbe: Koloniale politiek.

Woensdag 6 Oct., voorm. 10.30 uur. Cramer: Militaire exploratie.

Donderdag 7 Oct., voorm. 10.30 uur. Gonggrijp Economische veranderingen. Nam. 2 uur. Frencken. De R. K. Missie in Ned.-Indië.

Vrijdag 8 Oct., voorm. 10.30 uur. Gonggrijp: Economische veranderingen. Nam. 2 uur. Duijvendak: De Chineezen in Ned.-Indië.

Zaterdag 9 Oct., voorm. 10.30 uur. Stibbe: Koloniale politiek.

Maandag 11 Oct., voorm. 10.30 uur. Brouwer: Vulcanisme. Nam. 2 uur. Prinsen Geerligs: De economische beteekenis van de groote cultures.

Dinsdag 12 Oct., voorm. 10.30 uur. Stibbe: Koloniale politiek. Nam. 2 uur. Stibbe: Koloniale politiek.

Woensdag 13 Oct., voorm. 10.30 uur. Cramer: Militaire exploratie.

Donderdag 14 Oct., voorm. 10.30 uur. Delprat: De economische beteekenis van de winning van mineralen. Nam. 2 uur. Dom van Rombeek: De desahuishouding.

Vrijdag 15 Oct., voorm. 10.30 uur. Spat: Godsdienstige stroomingen onder de inlandsche bevolking. Nam. 2 uur. Carpentier Alting: Ontvoogding van het Inlandsch bestuur.

Zaterdag 16 Oct., voorm. 10.30 uur. Stibbe: Koloniale politiek.

De lezingen worden gehouden in de bovenzaal van het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Groote Markt, Breda.

Verslag van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische Rechterlijke Ambtenaren.

—o—

Aan
Hunne Excellentiën den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en den Minister van Koloniën.

Bij gemeenschappelijke beschikking van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en den Minister van Koloniën van 18 September 1919, 5de afdeeling, no. 46, werd ingesteld een commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische rechterlijke ambtenaren en haar opgedragen om te dienen van raad en voorlichting nopens de vraag of het aanbeveling verdient om naast de tegenwoordige opleiding van juristen, aan een of meer der universiteiten de gelegenheid in het leven te roepen om na een speciaal op de beoefening van het Indische recht gerichte studie een academisch getuigschrift te behalen, hetwelk ook voor hen die in het bezit zijn van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eind-examen van de hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus (of van een daarmede wettelijk gelijkstaand examen) zonder aanvullend staatsexamen bereikbaar is en waaraan voor het bekleeden van betrekkingen in Nederlandsch-Indië dezelfde rechten zouden zijn te verbinden als aan den tegenwoordigen graad van doctor in de rechtswetenschap met het zgn. faculteits-diploma; voorts bij bevestigende beantwoording van deze vraag een studie- en examenprogramma te ontwerpen voor de bedoelde opleiding en voorstellen te doen omtrent hetgeen haar met betrekking tot die opleiding in het bijzonder en tot de opleiding van ambtenaren voor de Indische rechterlijke macht in het algemeen noodig of wenschelijk mocht voorkomen.

Bij dezelfde beschikking werden in deze commissie benoemd:

tot lid en voorzitter Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden;

tot leden:

Prof. Mr. G. André de la Porte, Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden;

Mr. W. Boekhoudt, oud-Raadsheer in het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië, lid van het Hoog Militair Gerechtshof te Utrecht;

Prof. Mr. Ph. Kleintjes, Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Groningen; en

Prof. Mr. C. van Vollenhoven, Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden.

Van wege den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en den Minister van Koloniën installeerde de Voorzitter de commissie op 8 November 1919 in de vergaderzaal van het Departement van Koloniën. De commissie heeft zich onmiddellijk na haar installatie aan de haar gedane opdracht gezet. Zij heeft de eer aan Uwe Excellentiën het volgende verslag harer beraadslagingen aan te bieden.

Thans is het universitaire onderwijs, dat tot het doctoraat in de rechtswetenschap leidt, enkel gericht op de beoefening van Nederlandsch recht, terwijl voor hen, die in Indische rechterlijke betrekkingen den

Lande willen gaan dienen, aan deze opleiding een aanvullingsstudie is verbonden, die afgesloten wordt door het faculteits- of door het indologisch examen, vermeld bij de artikelen 24 en 24bis van het Academisch Statuut. Aanbevelenswaard komt het der commissie voor aan hen, die een juridische loopbaan in Indië willen volgen, de gelegenheid te bieden zich daartoe door eén van den aanvang af geheel op Indië gerichte rechtsgeleerde studie te bekwamen. Door een dergelijke opleiding kan de rechtskennis, die voor een behoorlijke vervulling van de rechterlijke taak in Indië noodig is, beter verzorgd worden dan door de thans bestaande voor enkel Nederlandsche behoeften en toestanden ingerichte rechtsopleiding, die wel achterna wordt aangevuld met het oog op specifiek Indische toestanden, doch voor de practijk te kort schiet in het bijbrengen van de noodige kennis van het in die kolonie toe te passen recht.

Deze geheel op Indië gerichte rechtsgeleerde studie, zoude bij de inwerkingtreding van het nieuwe tweede lid van art. 133 der Hooger Onderwijswet, opgenomen in het thans bij de Eerste Kamer aanhangige wetsontwerp (Bijlagen Handelingen Tweede Kamer 1919/1920, 57, 10), niet enkel openstaan voor hen, die thans tot het afleggen van examens in de faculteit der rechtsgeleerdheid worden toegelaten, maar ook voor degenen, die in het bezit zijn van een in Nederland verworven diploma van het eindexamen eener hoogere burgerschool. De ruime redactie van bedoelde bepaling opent voor al deze categorieën de deur voor de hier te behandelen rechtsstudie.

Door het bij de wet van 11 Januari 1919, „Nederlandsche Staatscourant" no. 19, volledig gelijkstellen van de getuigschriften van met goed gevolg afgelegd eindexamen eener hoogere bugerschool in Nederlandsch-Indië en van de algemeene middelbare school, afdeeling B, aldaar met de diploma's van een hoogere burgerschool in Nederland, zullen ook jongelieden, die in Indië deze schoolopleiding hebben gehad, tot de bedoelde rechtsstudie worden toegelaten.

Het ligt naar de meening der commissie voor de hand, dat deze nieuwe rechtsgeleerde studie zich ook zal moeten aansluiten aan de afdeelingen A^{I} (oostersch-letterkundige) en A^{II} (westersch-klassieke) der algemeene middelbare school. Nu aan het diploma van de wis- en natuurkundige afdeeling der algemeene middelbare school dit recht van toegang tot deze Indische rechtsstudie zal worden verleend, zal het niet kunnen onthouden worden aan de getuigschriften van de letterkundig-historische afdeelingen dier richting. Bovendien, de verschillende afdeelingen van deze tot het hooger onderwijs voorbereidende school, zijn als gelijkwaardige vertakkingen te beschouwen. Zij geven elk op haar eigen wijze een algemeene vorming, die voorbereidt tot zelfstandige beoefening der wetenschappen. Zij die een tekort mochten hebben in bepaalde, voor hun universitaire studie noodzakelijke, kennis zullen zelf de middelen moeten vinden, waardoor zij dit te weinig kunnen completeeren. Zij zullen hebben bij te werken hetgeen aan hun kennis nog ontbreekt. Evenmin als voor de oud-leerlingen van de hoogere burgerschool zal de faculteit voor hen, ~~die~~ een der afdeelingen van de algemeene middelbare school hebben afgeloopen, candidaats- of doctoraal-examen behoeven te verlichten.

Naar aanleiding van het bovenstaande meent de commissie bij Uwe Excellentiën er op te moeten aandringen het noodige te verrichten tot wijziging en aanvulling van de hooger genoemde wet van 11 Jan. 1919, in dien zin, dat de einddiploma's der A-afdeelingen van de algemeene middelbare school gelijk worden gesteld met die van het gymnasium of de hoogere burgerschool.

Bij het zoeken naar den practischen vorm, waarin het denkbeeld, dat hier voorgestaan wordt, verwezenlijkt kan wordt, stuit men op de moeilijkheid, dat aan deze rechtsstudie, die reeds verzwaard wordt door het bestaan van meervoudigheid van recht, uiteraard de beoefening van een of meer inlandsche talen en van de volkenkunde van den Oost-Indischen archipel dient verbonden te worden. De commissie moest dus, om deze omvangrijke studie niet te overladen, hetgeen aan de degelijkheid daarvan in den weg zoude staan, een doelmatige keuze doen uit de vakken, die voor een rechtsopleiding als hier bedoeld in aanmerking komen, en heeft zich daarbij laten leiden door de gedachte, dat vooral met de behoefte van de practijk rekening moest worden gehouden.

Bij de inrichting der examens is zij te rade gegaan met den wensch deze te vereenvoudigen. Zij stelt voor, ten aanzien van diverse takken te volstaan met het afleggen van tentamina voor de betrokken hoogleeraren, hetwelk bij slagen niet-examinatie in die vakken ten gevolge zal hebben. Door het aanvaarden van dit stelsel is niet meer een parate kennis in velerlei vakken op één oogenblik noodig. De student zal door het afleggen van tentamens zijn volle aandacht niet meer op die materies hebben te vestigen, waardoor het eigenlijke examen verlicht wordt.

Verder meende de commissie, dat het aanbeveling verdiende de studie ook buiten de examenstof in de hand te werken. Met het oog daarop stelt zij als eisch, dat de student, alvorens tot het candidaatsexamen te worden toegelaten, gedurende één jaar college heeft gevolgd in een studievak, dat geheel valt buiten de examenstof. Door hierbij de keuze van het studievak niet te begrenzen wordt den student te dien aanzien de grootst denkbare vrijheid gelaten. Zoo wordt hem ruimschoots de gelegenheid geboden tot vrije studie geheel naar eigen inzicht en aanleg.

Ten slotte vond de commissie het alleszins noodig, dat de candidaat, alvorens tot het doctoraal-examen te worden toegelaten zich gedurende één jaar met goed gevolg op een werkcollege of op anderen voet practisch geoefend heeft in een der vakken van de rechtsgeleerde faculteit. Hierbij is het voornamelijk te doen den student tot zelfstandigen arbeid te brengen. Op al deze onderwerpen wordt hieronder nader teruggekomen.

Daar wij van oordeel zijn, dat deze studie van het recht van den Oost-Indischen archipel parallel moet loopen met de thans bestaande studie voor het doctoraat in de rechtswetenschap, hebben wij de te behandelen studiestof gesplitst in twee groepen die afgesloten worden onderscheidenlijk door een candidaats- en door een doctoraal-examen. Elk dezer examens is af te leggen voor een commissie uit de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en wijsbegeerte.

Het volgende schema van examens bieden wij hierbij voor de bovenbedoelde rechtsgeleerde studie aan, hetwelk, behoudens enkele afwijkingen op ondergeschikte punten, overeenkomt met het schema, dat door de 1ste afdeeling van den Onderwijsraad werd uitgewerkt voor de examens in de juridische faculteit betreffende groep B (Recht van den Oost-Indischen archipel) en aan het oordeel der rechtsgeleerde faculteiten werd onderworpen.

I. Candidaatsexamen (in den regel af te leggen na het tweede studiejaar).

1. De hoofdtrekken van het Germaansche privaatrecht en van zijn ontwikkeling; — òf: de hoofdtrekken van het Romeische privaatrecht en van zijn ontwikkeling; — elk van beide, benevens die gedeelten van het hedendaagsche Nederlandsch-Indische privaatrecht, die geheel of grootendeels aan het Germaansche, resp. het Romeinsche recht, zijn ontleend. De student heeft de keuze, doch mag ook beide kiezen.

2. Het staatsrecht van Nederlandsch-Indië.

3. Encyclopaedisch overzicht van het recht en van de geschiedenis der rechtswetenschap.

4. De vergelijkende volkenkunde van den Oost-Indischen archipel.

Van voldoende kennis in de vakken 1 en 2 moet blijken op het examen zelf. Van voldoende kennis in de vakken 3 en 4 kan blijken door een verklaring van de door de betrokken faculteit aangewezen hoogleeraar, die aan zijn verklaring een tentamen laat voorafgaan. Is de verklaring verkregen, dan wordt

vak niet geëxamineerd. De student echter heeft keus om hetzij deze verklaring te vragen, hetzij rechtstreeks of na weigering van de verklaring onderwerpen aan het examen ook in deze vakken.

Om tot het candidaats-examen te worden toegelaten moet de student het bewijs overleggen, dat hij gedurende één jaar (aan welke universiteit of in welke faculteit ook) college heeft gevolgd in een studievak, dat geheel valt buiten de examenstof van zijn eigen studie. Bij twijfel, of een vak daarbuiten valt, beslissen de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte. Ingeval iemand buiten de universiteit studeert, treedt voor dezen toch die van gelijkwaardige lectuur in de plaats, ter beoordeeling van de juridische faculteit.

Als de gewone juris candidati het hier volgende doctoraal-examen wenschen te doen, regelen de vereenigde faculteiten de daartoe onmisbare aanvulling, die echter in geen geval verder mag gaan dan de candidaatsvakken 2 en 4, en zoo weinig mogelijk bezwarend moet zijn.

II. Doctoraal-examen (in den regel af te leggen na drie jaren verdere studie).

1 en 2. Als hoofdvakken:

a. het burgerlijk recht van Nederlandsch-Indië, het adatprivaatrecht der Indonesiërs en der Chineezen daaronder begrepen;

b. het strafrecht van Nederlandsch-Indië.

3 en 4. Als verplichte bijvakken:

a. rechterlijke inrichting, handelsrecht, burgerlijk procesrecht en strafprocesrecht van Nederlandsch-Indië;

b. de Javaansche taal.

5. Als vrij bijvak een der dertien volgende vakken, ter keuze van den candidaat:

a. Romeinsch recht of Germaansch recht, indien niet reeds gekozen voor het candidaats-examen;

b. het staatsrecht van Nederland

c. het administratierecht van Nederlandsch-Indië;

d. eenig óordeel van buitenlandsch koloniaal recht;

e. het volkenrecht of het internationaal privaatrecht;

f. de wijsbegeerte des rechts;

g. de grondbeginselen der staathuishoudkunde (welk vak vervalt als keuzevak voor het juris candidati) of der tropische staathuishoudkunde;

h. een andere Indonesische taal dan de verplichte;

i de instellingen van den Islam;

j. de oudheidkunde van Nederlandsch-Indië;

k. de geschiedenis van Nederlandsch-Indië;

l. de vergelijkende koloniale geschiedenis;

m. de wijsbegeerte.

Van voldoende kennis in de vakken 1 en 2 met uitzondering van adatprivaatrecht moet blijken op het examen zelf. Van voldoende kennis in de vakken 3, 4 en 5 (welke vakken zoo min mogelijk moeten worden opgedreven) alsmede in adatprivaatrecht, tentamen als boven.

Om tot het doctoraal-examen te worden toegelaten moet de candidaat het bewijs overleggen, dat hij gedurende één jaar (aan welke universiteit dan ook) zich met goed gevolg op een werkcollege of op anderen voet practisch geoefend heeft in een der vakken van de rechtsgeleerde faculteit. Voor hen, die buiten de universiteit studeeren, treedt voor dezen tisch een zooveel mogelijk gelijkwaardige in de plaats, ter beoordeeling van de juridische faculteit.

(Wordt vervolgd).

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Indië weerbaar.

Generaal Snijders verkondigde te Soerabaya, als president der moederlandsche vereeniging „Ons Leger", zijn denkbeelden omtrent een weerbaar Indië. Zijn optreden aldaar is verlevendigd door een debat met den heer J. C. Boon, den hoofdredacteur van het „Soer. Hbl.", die zijn bekende opvattingen omtrent de noodzakelijkheid van een Nederlandsche oriënteering in Britsche richting stelde tegenover de meening van den afgetreden opperbevelhebber, dat Nederland ook in de toekomst zich van militaire aansluiting met een andere mogendheid moet onthouden. *)

Hetgeen te Soerabaya te berde is gebracht, geeft de „Loc." aanleiding tot enkele niet-militaire kantteekeningen, waaraan wij o.m. ontleenen:

In zijn voordracht heeft Schr. het meest aangetrokken generaal Snijders' krachtige ontrading van eenig militair verbond met een groote mogendheid. Aansluiting bij anderen achtte hij verderfelijk en nutteloos. De facto zou zulk een aansluiting ten doel hebben de veiligheid van een anderen staat te verhoogen. Die andere staat zou zijn hulp aan ons duur verkoopen, zoodat wij ons wellicht maatregelen moeten laten welgevallen, die ons onwaardig zijn.

Het denkbeeld van den heer Boon om ons lot geheel in handen van Engeland te stellen, leek Schr. trouwens bijzonder zwak verdedigd. De heer Boon had eerst in een lange verhandeling over „seapower" Engeland geteekend als den wereld-eik, waarom Nederland zich als een klimop zal moeten slingeren, wil het kunnen gedijen. „Een kleine natie als de onze, voor haar levensbestaan aangewezen op de zeeën, en volmaakt weerloos, waar het gaat den strijd aan te binden met den heerscher der zeeën, kan slechts één weg betreden in zijn politiek en deze is Groot-Brittannië steunen in zijn heerschappij ter zee." Maar onlogisch en zwak volgt hierop het pleidooi tot aansluiting bij Engeland in het belang van Indië's defensie:

„Geen natie bouwt een vloot van zulk een sterkte als de Amerikaansche, of zij heeft er mede ten doel verdediging van handelsbelangen en uitbreiding daarvan desnoods door geweld. Het verzwakte Europa heeft als afzetgebied der producten van nijverheid van zijn waarde verloren, andere werelddeelen, met name Oost-Azië, met zijn rijke hulpbronnen aan grondstoffen, die het in ruil kan geven, en zijn reusachtige bevolking, heeft in waarde gewonnen."

„Het is daarom zeker — en de deskundigen zijn het daarover vrijwel unaniem eens — dat de naaste groote oorlog gestreden zal worden in den Pacific en zal handelen om de heerschappij in dezen."

„Voor dien strijd wapent zich nu reeds in stilte Albion, het zal zijn verbond met Japan vernieuwen, omdat het dit noodig heeft, het zal daartoe desnoods offers anderszins brengen en anderdeels rust zich Japan voor dien strijd uit. Het heeft te kiezen met Engeland tegen Amerika, of met Amerika tegen Engeland. Ofschoon nog niet zeker, gelooven wij, dat het land van de Rijzende Zon e. g. bondgenootschap zal prefereeren."

„Aan welke zijde het zich ook schaart, het heeft begrepen, dat in dien oorlog Ned.-Indië, dank zijn strategische ligging, een voorname rol zal spelen. De verrassend hartelijke wijze, waarop onze vloot in de Japansche havens ontvangen is geworden onlangs, bewijst, dat Japan ons op zijn zijde wil hebben, hetzij als derde tegen Engeland, hetzij als derde tegen Amerika".

„Wij hebben thans te kiezen, aan welke zijde wij zullen staan, om tijdig aan de machtsmiddelen van dien bondgenoot de onze te kunnen aanpassen".

Nu zegt de heer Boon aan het slot van zijn betoog wel, dat hij op 't oogenblik niet à outrance strijd wil voeren voor het betreden van één dier wegen, — maar zijn heele betoog was één kreet tot aansluiting bij Engeland. Maar ook aannemende, dat de heer Boon ten slotte Nederland nog vrij in zijn keuze wil laten — dat het moet kiezen, staat voor hem vast. Een keuze, die de heer Boon niet gemakkelijker maakt met zijn militair-politieke consideratiën. Immers: Amerika, de uit het Westen uit den grond verrezen zeemogendheid, zal Engeland's marine wellicht spoedig overtreffen en Japan is zelf nog onzeker bij welke der beide grootste zeemogendheden

*) Zie de „Loc." d.d. 16 Juli 2e bl. en „Soer. Hbl." d.d. 15 Juli 3e en 4e bl. (Red. K. W.)

het zich zal aansluiten, maar het wil in elk geval Ned.-Indië gaarne aan zijn zijde hebben. Puzzle: hoe moet Nederland handelen? Had het nu maar zekerheid, dat Japan zich aan den kant van Amerika schaarde, dan zou het zich veilig kunnen achten aan Japansch-Amerikaansche zij. Voegt Japan zich bij Engeland, dan blijft 't nog onzeker of zelfs die combinatie op den duur Amerika met diens machtige hulpmiddelen kan weerstaan; maar wanneer Engeland en Japan dan maar snel toesloegen, zouden Nederland en Indië in Engelsch-Japansch gezelschap veilig zijn. Neem nu echter de mogelijkheid, dat Japan in schijn de bondgenoot is van Engeland, maar als 't er op aan komt een Italiaanschen draai neemt — ja, wat dan? Japan is een sfinx, gezeten op een wip. . . . Voor den Nederlandschen klimop is de keuze van den eik, waarom hij zich zal gelieven te ranken, uiterst riskant.

Uit de fabel van La Fontaine van den aarden en den ijzeren pot, weet men hoe de ,,pot de fer'' aan den ,,pot de terre'' beloofde:

> Si quelque matière dure
> Vous menace d'aventure,
> Entre deux je passerai.

Maar ach, hoe anders verging het den aarden pot, toen ze samen ,,clopin clopant'', aan den kuier togen:

> ......il n'eut pas fait cent pas
> Que par son compagnon il fut mis en éclats,
> Sans qu'il eut lieu de se plaindre.

De goede La Fontaine had, gelooft Schr., geen politieke of militaire autoriteit — maar zijn waarschuwing: ,,ne nous associons qu'avec nos égaux'' doet vermoeden, dat hij toch ook wel eens historie had bestudeerd.

Gelukkig behoeven wij van onze nuchter denkende leidende staatslieden voorhands geen gewaagd avontuur als een speculatief samengaan met den politieken ijzeren pot te vreezen.

Blijkt de Volkenbond niet van zins of in staat om onze kolonie voor agressie te behoeden, dan moeten wij maar zelf zien, hoe wij er ons met eigen krachten door kunnen slaan. Dat versterking van onze zeemacht — en van onze luchtmacht, meent Schr. met ondeskundige bescheidenheid — daartoe voor een eilandenrijk noodig is, voelt ook de niet-militaire Nederlander.

Dit te doen ligt voor onze hand. Vermogen wij, doende, wat wij kunnen, ons nochtans niet te handhaven — het zij dan zoo. Beter zelfstandig onder te gaan dan te vegeteeren als klimop om welken eik dan ook.

De Javaansche landbouwer in Sumatra's Oostkust.

Aan het hoofdartikel ,,De Wondeplek'' in de ,,Sum. Post'' ontleenen wij o.m.: De Javaansche landbouwer, dien iedereen in Sumatra's Oostkust aan het werk wil hebben, staat op een hooger beschavingsniveau dan de inheemsche bevolking. Het is de oude beschaving, waarin het Javaansche volk is gegroeid, die van het oude rijk Modjopait; iedere Javaan, die wat nadenkt, weet een kleinkind daarvan te zijn. Tot in zijn binnenste weet en voelt hij, niet de mindere in geestelijke beschaving van den Europeaan te zijn, slechts de zwakkere in wil en energie. Zijn streven is niet gericht op rijkdom en onrust, maar op genoegelijkheid en rust.

Ons streven naar rijkdom en (of) macht is hem persoonlijk ten eenenmale vreemd, zijn mentaliteit is niet gelijk de onze. Omdat deze anders is, veroordeelen velen hem bij voorbaat. Dat is niet rechtvaardig.

De doorsneê-Javaan voelt er niets voor meer geld te verdienen dan hij voor zijn eenvoudig bestaan strikt noodig heeft, indien hem dat meer dan een greintje inspanning kost. Omdat hij geld nog niet naar behooren weet te besteden. Bij intuïtie gevoelt hij zeer goed, dat de prullen, die hij voor dat meer verdiende geld koopen zal, ernstig en volhardend aangewende werkkracht niet waard zijn. Bovendien is vermoeidheid voor hem zoowat gelijk aan ongesteldheid, d.w.z. zich niet lekker gevoelen. Hij is alzoo geworden door den rijkdom van zijn vruchtba[ar] land en het tropische klimaat.

Op Java, zijn geboorteland, wordt tegenwoordig ook gesukkeld met onvoldoende werkvolk. En h[et] zou het op Sum.'s Oostkust worden, indien de p[oe]nale sanctie werd afgeschaft [...] de planters op vrije lieden aangewezen zouden zijn. Wij zullen ons moeten schikken naar de mentaliteit van den doorsneê-Javaan.

De fout van het meerendeel der planters alhier is dat zij absoluut niet op de hoogte zijn van de denkbeelden van den doorsneê-Javaan. Op zijn Westersch gaan ze slechts uit van de materieele zijde, omdat [zij] zelf zoo gevoelen.

Een administrateur, die zijn nieuw geopende onderneming aan bezoekers laat zien, wijst met tr[ots] op de pondok-loodsen, keukens, waterputten, en[z.] In zijn oogen is dat alles prachtig en in zijn so[ort] bijna volmaakt. Voor grootsch opgezette, uiterst kostbare en modern ingerichte hospitalen voelt [de] groote massa der Javanen niets of althans zeer w[einig]. Wij Europeanen vinden het prachtig en [de] hoofdzaak. Het is een uitgemaakte zaak, dat op Ja[va] geen man of vrouw zou willen wonen in kazerne-pon[]doks. Schr. was in vroeger jaren op Java assistent op een afdeeling waar de woningen van het werkvolk ver van de rivier lagen, doch voorzien van voldoende waterputten; niet voordat de woningen aan de rivier gebouwd waren kreeg hij werkvolk

Voor iemand, die de Javaansche taal ten volle [ma]staat, moet het opvallen, dat de taal, gebezigd d[oor] de bewoners van de ondernemingspondoks, ruw [en] grof is. Een dergelijke taal hoort men niet in de Ja[]vaansche desa.

Dit alles wijst op een leemte in het systeem: [De] Javaan is van huis uit niet ruw en schaamteloos, [de Ja]vaansche vrouw is van nature zedig en ingetogen. Wat wil men verwachten van de kinderen als [de] ouders tuig geworden zijn?

De toestand, zooals nu, is vrijwel hopeloos. De fu[n]damenten van het gebouw der cultures zijn verke[erd] gelegd; het gebouw, voor het uiterlijk zeer scho[on] opgetrokken, is in werkelijkheid zeer zwak.

Een nieuw systeem stelt schr. zich o.m. als vol[gt] voor: Allerwege op de ondernemingen moeten c[ur]sussen geopend worden tot het aanleeren van [de] Javaansche taal. Het zal niet meer mogen voorkomen dat planters, die tientallen van jaren met Javanen omgegaan zijn, slechts eenige woorden van [die] taal kunnen stamelen. Bemerken de Javanen, dat [de] heeren Javaansch leeren, dan vinden ze dat e[en] bewijs van intellect. De Javaan is van nature gew[il]lig; slechts elementen, die in stilte tegenwerken [en] hem opstoken tegen de planters, maken van hem d[at] lui, veeleischend en onbeschoft wezen. Javanen, [die] zich steeds uitdrukken in de Maleische taal, blij[ven] geen Javanen meer, maar nemen ook de over[ige] eigenschappen van de Maleiers aan, zoodra ze vr[ije] lieden zijn geworden. En laten de Maleiers go[ede] menschen zijn, bruikbare werklieden voor den [ge]regelden gang van zaken van cultuurondernemingen zijn ze niet.

Het begin der oplossing van het vraagstuk, h[oe] Sumatra's Oostkust blijvend van goed werkvolk vo[or]zien wordt, ligt wel degelijk in de kennis van [de] Javaansche taal, waardoor men door den rijkdom v[an] uitdrukkingswijze en woorden. in het zieleleven v[an] den Javaan moet dringen. Deze rijkdom der ta[al] schrikt velen af. Het is nu eenmaal een taal, v[er] staande boven het brabbel-Maleisch van de tuin[en]; 't is zelfs een moeilijke taal, die met inspanning geleerd moet worden. Dit zal dus wel de voornaamste reden van tegenstand zijn.

Is de kennis van de Javaansche taal onder [de] planters voldoende ingeburgerd, dan zullen de Ja[va]nen hunne goede eischenschappen niet verliezen; [zij] zullen dan de taal en de allures van hun volk beho[u]den. Indien verder bij het werven, zoolang het [...] nog duurt, de hand worde gehouden aan het [...] dat de vrouwen nu niet per sé van het laagste all[oo] behoeven te zijn en prostitué's zooveel mogelijk [...]

erd worden, dan zou dat een zegen voor de toe-mst zijn.

Wat de heeren planters aangaat, zal eenige selectie automatisch plaats hebben. Wie onvoldoende chaving of zelfbedwang bezit, zal niet meer in kader passen. Het zal dan het optreden worden, als op Java in de cultures geëischt wordt. Ieder-, die innerlijk minder beschaving bezit dan het beterde werkvolk, kan geen invloed ten goede oefenen of voldoende werkprestatie verwachten.

De assistent moet, hoewel den noodigen afstand dend tusschen zich en zijn werkvolk, toch belang llen in zijn menschen buiten den werktijd. Java-n zijn gevoelsmenschen. Hunne gesprekken met ropeanen zijn, overigens goed bedoeld, wat for-el, draaierig en langdradig volgens onze opvat-gen.

Wij moeten den Javaan steeds terecht wijzen, zoo-a hij tegen de adat handelt of andere woorden dan de hooge taal gebruikt. Anders vervallen wij der in den tegenwoordigen toestand, die slechts et handhaving der poenale sanctie mogelijk is. Bij n Javaan is het al net als bij ons: geef hem een ger, dan neemt hij de heele hand.

Zoomin als bij ons, is het bij den Javaan voldoende ch slechts te bekommeren om gaarkeukens, wonin-n en hospitalen. Iedereen, die denkt, dat dit vol-ende is, kan gerust tot de geestelijk-afgestorvenen orden gerekend. De schijnbare opvatting, dat ver-rlijking aangekweekt moet worden, ten einde en beter onder den duim te houden, moet ver-ijnen, zooals in Europa reeds lang het geval is. plaats van voort te gaan op het oude pad, moeten euwe wegen betreden worden. Laten wij verstan-g zijn en zelf als gids optreden. Anders moeten wij gen en dat zal ons niet meevallen. De leiding oet bij ons blijven; de Javaan van heden is een dere dan uit den ouden planterstijd, en het is pas n begin.

De taal en denkbeelden van den Javaanschen rkman staan hoog genoeg, om hem deze in den emde niet te ontnemen door onkunde en gemak-cht.

UIT DE INDISCHE PERS.

I.

Het Congres van de Inlandsche Hulponderwijzers.

Dit Congres had plaats op Zondag 23 Mei 1920, in t gebouw van de Mangkoe Negoro Societeit te Solo, s morgens ten 9 ure. Het werd bijgewoond door de gevaardigden van de Inlandsche Hulponderwijzers-reeniging, van de Pers en het bestuur, zoomede or 53 afgevaardigden van de 75 afdeelingen.

Het aantal belangstellenden was gering.

Aan het in de *Neratja* van 31 Mei 1920 voorko-nde verslag van dit Congres werd het navolgende tleend:

De heer H. Soetadi opende de samenkomst met ne rede, waarin hij het doel van het Congres uit-zette en daarbij in het bijzonder de aandacht stigde op den plicht van het bestuur, om kennis geven van zijn gewijzigde actie met betrekking t de aansluiting bij de Vakcentrale en andere vak-nden, zoomede tot de politieke vereenigingen.

Nadat het verslag van het vorige Congres op rzoek van den voorzitter door den secretaris was orgelezen en goedgekeurd, kreeg de ondervoorzit-r, de heer Warjosoedarmo, het woord en consta-erde met groote vreugde de vermeerdering van het ntal afdeelingen der vereeniging, hetwelk thans 75 bedraagt, met 2000 leden, waaruit men de ge-volgtrekking mocht maken dat het nut van samen-rking door de Inlandsche Hulponderwijzers werd grepen en men er mede instemde, dat de vereeni-ng als vakbond zich had aan te sluiten bij de reeds staande vakbonden in Ned.-Indië.

Verder wees spreker nadrukkelijk op het streven n de Hulponderwijzersvereeniging om de alge-ene belangen van het Inlandsch onderwijs te die-n en dit zoo vruchtdragend mogelijk te doen zijn, door op gematigde wijze de leemten ter kennis te brengen bij de bevoegde autoriteiten en hen te bewegen de noodige verbeteringen aan te brengen.

Zulk eene houding aan te nemen is verplichtend voor de leden der vereeniging, waar het bekend is dat hun wel en wee van de autoriteiten afhangt, terwijl aansluiting en samenwerking met andere vakbonden, die in dezelfde conditie verkeerden, aanbeveling verdiende, ten einde meer kracht te kunnen ontplooien. Doch om dit te kunnen doen, moet de vereeniging zich geldelijk sterker maken.

Tot het Inlandsch onderwijs zelve komende, bekende de spreker dat dit nog verre van volmaakt was.

In de dessascholen leeren de kinderen nu wel lezen, schrijven en rekenen, doch daarmede kan geen opvoeding worden voltooid en het einde is gewoonlijk dan nog dat de leerlingen van de school gaan als arbeiders, die een overmoedige houding aannemen.

Gedurende een 3-tal jaren hebben de jongelieden niets aan den landbouwarbeid gedaan en na het verlaten der school nemen zij ongaarne meer de patjol ter hand, omdat zij kunnen lezen en schrijven.

Op sommige plaatsen gaan de dessascholen achteruit en wordt dan wel eens aan den Inlander verweten dat hij geen voldoende belangstelling heeft voor het Inlandsch onderwijs.

Doch dit is ten onrechte.

De reden dat sommige dessascholen minder worden bezocht ligt in het uitzwermen der ouders van de leerlingen, wanneer de levensomstandigheden hun te moeilijk worden.

Op grootere plaatsen als Solo en Djocja, waar de levensomstandigheden niet zóó zwaar drukken, kan men behoorlijk bezoek van de dessascholen constateeren.

Het onderwijs op de Inlandsche IIde klas-scholen is natuurlijk uitgebreider dan op de dessascholen, doch ook dáár kan men bij het verlaten der school van geen bepaalde voltooide opvoeding spreken.

De leerlingen zijn alleen geschikt voor kleine bedrijven en worden gewoonlijk mandoer, schrijver, enz.

Op de Hollandsch-Indische school wordt de Nederlandsche taal geleerd en komen de leerlingen na het afwerken van het leerplan in een geheel andere conditie, doch helaas in zulk een toestand, dat men ze als helpers van het Europeesche kapitaal moet beschouwen.

Al is hun inkomen wel is waar iets beter dan van de anderen, feitelijk komt de toestand van deze drie categoriën van personen toch hierop neer, dat zij kleine arbeiders zijn, die tegen te lagen prijs hun arbeidsprestatie verkoopen.

Spreker verwijst hierbij naar de toestanden op onderwijsgebied in Amerika, waar alle Europeesche kinderen gelijke kans hebben op het verkrijgen van een voltooide opvoeding.

Bij de toelating van de Inlandsche kinderen op de Hollandsch-Inlandsche scholen, wordt echter onderscheid gemaakt tusschen de verschillende bevolkingsgroepen en zijn de kinderen van de Inlandsche Hoofden in het voordeel.

Dit moge misschien niet de wensch zijn van het Europeesch Bestuur, doch de feitelijke toestand is toch zóódanig, dat het bezoeken van die school voor vele Inlanders een onbereikbaar ideaal is.

Het is te hopen, zegt de spreker, dat deze gebreken zoo spoedig mogelijk zullen verdwijnen, waarmede natuurlijk eene behoorlijke bezoldiging van de Inlandsche Hulponderwijzers in verband staat en samen behoort te gaan.

Want alleen bij een behoorlijk inkomen kan een correcte gedachtengang van den Hulponderwijzer volgen.

Nadat de verschillende afdeelingen eenstemmig de actie van het bestuur der vereeniging hadden goedgekeurd, vroeg een vertegenwoordiger van een der afdeelingen inlichtingen met betrekking tot de gedragslijn, welke het bestuur op politiek gebied denkt te volgen en meer in het bijzonder hoe het staat tegenover de Revolutie-idee, waarop de voorzitter te kennen gaf, dat hij daarop geen bepaald uitsluitsel kon geven, doch dat de vereeniging in het algemeen zich aansloot bij de bezadigde houding,

welke, op politiek gebied, in den regel door de vereeniging „Boedi Oetomo" wordt aangenomen.

Het onderwerp zou echter door een comité uit de vereeniging op een volgend congres kunnen worden voorgebracht.

Ten 1 ure 's namiddags sloot de voorzitter de vergadering, onder mededeeling dat deze den volgenden dag zou worden voortgezet ter bespreking van de verschillende onderwerpen.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„De Japansche politiek." In verband met het bezoek dat het Nederlandsch eskader van oorlogsschepen onlangs aan Japan heeft gebracht, behandelt de wekelijksche overzichtschrijver van de *Perniagaän*, in het nummer van 22 Mei 1920, het onderwerp der Japansche politiek in het Oosten, welke over het algemeen, naar zijne meening, het karakter draagt van een schaamtelooze grijpzucht.

Wel is waar deed Japan pogingen om van den Volkenbond gedaan te krijgen erkenning van gelijkheid van alle menschenrassen en trad het, oppervlakkig beschouwd, als voorvechter en verdediger van de zwakken op, doch die houding was slechts schijnbaar en had alleen ten doel het eigenbelang te dienen.

Zooals bekend, laat Australië geen Japanners in het land toe en is de stemming tusschen Amerikanen en Japanners in Amerika vijandig, hetgeen aan de Japansche Regeering, in verband met de sterke bevolking van Japan, ook op de omliggende eilanden, groote zorg baart.

Het verzoek om gelijkstelling van alle menschenrassen nu had geen ander doel dan om langs een zijweg te bereiken dat de Japanners in Amerika en in Australië zouden worden toegelaten op den voet, zooals aan de andere nationaliteiten wordt toegestaan.

Japan heeft die volksverplaatsing dringend noodig; doch zij wordt in Amerika en Australië niet begeerd, omdat overal waar de Japanners zich vestigen, de eigenlijke bevolking in moeilijkheden geraakt.

De Japansche ambachtsman toch werkt tegen veel billijker prijs dan zijn Westersche lotgenoot en waar hij dezen het brood uit den mond neemt, daar is het bestuur wel genoodzaakt de toelating in het land aan de Japanners te ontzeggen.

Deze gedragslijn kan zoowel in Amerika als in Australië worden volgehouden, omdat men zich in die landen voldoende weerkrachtig en paraat gevoelt.

De verhouding van China tegenover Japan is geheel anders.

China doorziet Japan's bedoelingen zeer goed en hoewel de Japansche Regeering, naar het heet, de zwakken wil beschermen, zoo hebben zoowel China als Korea ondervonden, wat dergelijke verklaringen beteekenen.

De komst der Nederlandsche oorlogsschepen in Japan was voor de Japansche Regeering eene schoone aanleiding om de vroeger bestaan hebbende vriendschapsbanden wat op te halen.

Groot eerbetoon had plaats bij de aankomst der schepen, aan toespraken en loftuitingen was geen gebrek, hetgeen bij de verklaring dat de Nederlanders de oudste bekenden waren van de Japanners in het Oosten, moest dienen om den in de laatste jaren bestaanden naijver tusschen deze twee volken op te heffen en deze in vriendschap om te zetten.

Nu behoeft het militairistische Japan geen groote vrees te koesteren voor Nederland, doch waar Japan zeer goed waarneemt dat Europa met zekere bezorgdheid de machtsontwikkeling van Japan gadeslaat en de Japansche Regeering zichzelve verre van schuldvrij gevoelt, in verband met de aanzienlijke gebiedsuitbreiding in Azië in de laatste jaren, dáár is het verklaarbaar dat die Regeering langs ethischen weg de vriendschap van Nederland zoekt en op die wijze wil trachten geleidelijk hare bevolking naar Ned.-Indië te loozen.

Voor den Aziaat is het jammer dat men in het Oosten met zulk een krachtig Rijk te doen heeft.

Ware de mentaliteit van het Japansche volk tegenover de andere Aziaten niet zoo grof, deze zouden niets liever wenschen dan zich bij de Japanners aan te sluiten en de politieke gedachte van Azië voor de Aziaten tot uitvoering te brengen.

Doch, zooals de omstandigheden tegenwoordig zijn, kan dat niet, waar de Aziaten allen bevreesd zijn voor een Japanschen knauw.

Het gevolg daarvan is, dat Japan thans vrij wel geïsoleerd staat en het tegen den Westerling eenmaal zal moeten afleggen.

Hoe geheel anders zou de toestand zijn, wanneer Japan van het rooverspelen zou willen afzien, wanneer het de geestelijke leider zou willen zijn van de onwetende Aziatische volksstammen en het daarheen zou kunnen leiden dat al die stammen broederlijk aan elkander zouden zijn verbonden en kunnen samenwerken.

Zulk een eensgezindheid zou tot verarming van Europa kunnen leiden.

Hetgeen men thans waarneemt in China is juist het tegenovergestelde.

Noord- en Zuid-China staan gewapend tegenover elkander en elke partij streeft er naar haar wil aan de tegenpartij op te dringen, hetgeen niet anders dan tot een zwak China kan leiden.

Het schijnt den schrijver toe dat Nederland niet zoo bijzonder op de Japansche vriendschap is gesteld, doch dat het ook geen vijand van Japan wil zijn.

Nederland doet dus juist hetzelfde zooals de Chineezen van de hoofdplaatsen in Ned.-Indië optreden tegenover de boeaija's (losloopende schavuiten), dat wil zeggen, dat zij die personen van nabij wel kennen, doch ze stilletjes laten voor wat ze zijn.

En die houding is voor Nederland de beste.

De hoofdplaats Batavia 1864—1920. Door de redactie van het *Nieuws van den Dag* is onlangs een bundel teekeningen uitgegeven, welke betrekking hebben op de hoofdplaats Batavia in het jaar 1864. Zij zijn van de hand van wijlen den heer C. Deeleman.

Men kan daarin de vroegere „Uitkijk" bij de Vischpasser zien, verder de oude Stadsherberg, de societeit Harmonie enz.

Wanneer men nu eene vergelijking maakt tusschen het verleden en het heden, dan komt men wel tot de conclusie, dat Batavia in de laatste 36 jaren nog niet zoo bijzonder veel veranderd is.

Het societeitsgebouw „de Harmonie" is nog altijd zooals het toenmaals was.

Het besproeien der wegen in den omtrek van de firma Oger frères geschiedt evenals vroeger nog steeds met een paar emmertjes.

De toestanden in de Europeesche wijken mogen overigens wat verbeterd zijn, die in de Chineesche wijken en in de Inlandsche kampongs verschillen niet veel met die in de vorige eeuwen.

De wegen gelijken veel op karbouwenpaden, de goten zijn overvuld met vuil en ruiken nog altijd even kwalijk als vroeger.

De lampen voor de straatverlichting behooren in een museum thuis en van eene verlichting 's nachts kan men in het geheel niet spreken.

De bruggen zijn gebrekkig en zonder leuningen enz., enz.

De berichtgever Si Meong zegt in de *Perniagaän* van 25 Mei 1920, dat hij het bovenstaande zonder het minste schaamtegevoel neerschrijft, aangezien het geluk hem nog niet is te beurt gevallen tot lid van den Bataviaanschen Gemeenteraad te worden benoemd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

In No. 39 het vervolg der beschouwingen van ir. B. A. van Sandick over het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia (8—15 Mei 1920). In behandeling worden genomen de discussies naar aanleiding der preadviezen over havenbeheer, door ir. W. Cool, het instituut der vrijhavens, door F. L. Pannekoek en verbinding van kusthavens door spoorweg of stoomvaart, door M. C. Koning. (Eerste sectie: Verkeerswegen, onderafdeeling havens).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van deel 60, afl. 3: Verslag van het wetenschappelijk gedeelte der vergaderingen van de afdeeling Batavia en van de afdeeling Soerabaja. — Verslag over de werkzaamheden aan het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden, gedurende het jaar 1919. — Beschrijving van de resultaten waartoe enkele dienstreizen voerden. Onderzoek der prise d'eau van Cheribon, door P. C. Flu. — Onderzoek naar de bacteriologische graad van zuiverheid van het water uit het meer Tjisaroea bij Sindanglaja, door P. C. Flu. — Onderzoek naar den levensduur van Stegomyia fasciata bij lage temperaturen, door P. C. Flu. — Over het bloedsuikergehalte tijdens de reis Holland-Indië, door Dr. H. Schut, — De diagnostiek van malaria uit het leucocytaire bloedbeeld, door W. A. Kop. — Uit het hospitaal van de onderneming Simaloer (Sinabang) der Vereenigde Indische Bosch Exploitatie Maatschappijen, door Dr. J. A. Voorthuis.

Het met vorengenoemde afl. verzonden Bijblad bevat het verslag over het jaar 1918 van den Dienst der Pestbestrijding in N.-I.

Het Indische Leven.

Het Nr. van 21 Aug. bevat het portret, met waardeerend bijschrift, van den gezagvoerder van het s.s. „Insulinde", kapitein T. Bakker, die in Sept. zijn laatste reis naar Holland zal doen. Sedert 1888 in dienst bij de firma Ruys en Co., later de Rotterdamsche Lloyd, heeft de heer B., geleidelijk van 4en stuurman opklimmend tot kapitein, zoo'n onafzienbare rij van personen naar en van Indië overgebracht, dat men veilig zeggen kan: iedereen kent kapitein Bakker. — Verder vraagt de aandacht in dit Nr. een bijdrage van Pr. Vertenten, waarin hij een viertal Kaja-kaja-typen beschrijft, vergezeld van reproducties van buitengewoon karakteristieke, door den schr. zelf vervaardigde teekeningen. — Een derde artikel van belang is getiteld: „Onder politie-toezicht"; de schr. wijst in het belang van de vele millioenen in Indië, die onbewust van het gevaar „op een vulkaan dansen", op de wenschelijkheid der instelling van een geregelden vulkaankundigen waarnemingsdienst. „Een land als Nederland, dat aan de spits der beschaafde natiën marcheert, mag dit belangrijk onderdeel van haar koloniaal bestuur niet langer verwaarloozen, zooals ze tot nu toe heeft gedaan."

Weekblad voor Indië.

In No. 19 een geïllustreerd artikeltje over de watervallen van Senggoeroeh en Tjobanrondo op Java. — Onder het opschrift „Naklanken van het Ingenieurscongres", publiceert D. N. eenige Philippijnsche persstemmen, waaruit blijkt dat de Philippijnsche ingenieurs, die het congres bezochten, al heel weinig van de werkelijke toestanden in Indië hebben begrepen. Zoo leest men bijv. in een artikel van den hr. Kalaw (onderdirecteur van B. B.) „De Nederlandsche autoriteiten moedigen ook het onderwijs en de beoefening van Inlandsche dialecten en muziek aan, hetgeen geschied is, naar ik meen, op initiatief van de Inlanders. In het begin stichtten de Inlanders deze scholen voor hun kinderen, maar later werd het gouvernement gevraagd ze te subsidieeren. Deze scholen worden bezocht door kinderen, die tengevolge van hun armoede geen hoogere kunnen bezoeken. Er zijn ook scholen voor rijke kinderen."

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 8: Bijdrage tot de kennis van de Oliepalmcultuur, door Dr. R. Broersma. — Het om-den-anderen-dag tappen, door H. van Warmelo. — Nieuwe banen, door L. (eene uitvoerige beschouwing over de wenschelijkheid om de buitengewesten meer productief te maken middels Europeeschen groot-landbouw en cultures). — De overerving der kleuren bij onze huisdieren, door J. F. C. Raabe. — Coöperatieve toko's, door H. van Blommestein. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Het phosphorzuurvraagstuk. — Oliehoudende zaden en noten in Guatemala. — De wereldrubberproductie. — De wondeplek (handelt over de poenale sanctie). — Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920 (slot). — Mobilisatie tot vrijen arbeid.

De volken van Nederlandsch-Indië.

Sedert de aankondiging in dit weekblad van de eerste afl. van „De volken van Nederlandsch-Indië, in monographieën door deskundigen, uitgegeven onder leiding van Prof. J. C. van Eerde", zijn verschenen afl. 2, 3—4 en 5—6. In afl. 2 besluit de hr. Damsté zijne beschrijving der Atjèhers, en maakt de hr. J. J. Kreemer een aanvang met „de bewoners van de Gajo- en Alaslanden". Afl. 3—4 bevat het slot en het eerste gedeelte

van „De Bataks", door M. Joustra. Afl. 5—6 besluit en van denzelfden auteur: De Minangkabausche Maleiers, naar gegevens van Amaroellah galar Soetan Mangkoeto, benevens het eerste gedeelte der beschrijving van de „Zuid-Soematraansche Maleiers", door G. F. de Bruijn Kops. Talrijk en fraai zijn de illustraties.

Holland's Import and Export Trader.

In No. 9 van Vol. II een korte bijdrage over gambier in Ned.-Indië en over den in- en uitvoer in 1919.

Ned. Indisch Rubbertijdschrift.

Inhoud van No. 11: Het wortelstelsel van marcotten, door Dr. Ultée. — De productie van Guayule rubber. — Een nieuw vulcanisatie-proces. — Eenige gegevens over spontane coagulatie. — De rubber-situatie. — De rubberfabricatie op de Westkust der Vereenigde Staten.

Een nieuw tijdschrift „De Camera".

In dank ontvingen wij het eerste Nr. van „De Camera", een populair phototechnisch maandblad voor amateur-photografen in Ned.-Indië, dat in 12 afleveringen per jaar zal verschijnen. Het periodiek bevat verschillende nuttige mededeelingen voor hen die zich in de kunst der photographie bekwamen, een rubriek „Wenken voor de practijk", verder berichten uit andere tijdschriften en een vragenbus. Waar in de laatste jaren meer en meer liefhebbers voor het photographeeren komen opdagen, komt het ons voor, dat dit nieuwe tijdschrift zich wel in een groot aantal lezers zal mogen verheugen. Men kan zich abonneeren bij de Administratie van „De Camera", Batavia. (Alg. Landb. weekbl. v. N.-I.).

De Indische Mercuur.

Uit den inhoud van No. 39: Een wild cacaobosch aan de Mamaboen-kreek (Boven Coppename), door Gerold Stahel (met afbeeldingen). — Een stukje suiker-psychologie. — Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (De Merapi. — Economische toestand van Curaçao). — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Koloniale Studiën.

De eerste bl. van de Juni-afl. bevat het portret van Mr. J. Gerritzen, van Mei 1916—Juni '20, voorzitter van de Vereeniging voor Studie van Koloniaal Maatschappelijke Vraagstukken. — De hr. J. S. Brandts Buys publiceert een belangrijke verhandeling over het onderzoek der Javaansche en daarmee verwante muziek. — Dr. J. J. Nieuwenhuis geeft het tweede gedeelte zijner beschouwing over lichamelijke opvoeding en onderwijshervorming in Ned.-Indië. — Het volgend opstel is getiteld: Eenige beschouwingen over de „White Australia policy", door P. E. Teppema. — Overigens de rubrieken Persoverzicht (Organisatie van een Economischen Raad). — Kroniek (De poenale sanctie). — Boekbespreking (Ned.-Indische havens).

Uit het Bataksche volksleven.

Nu de zendeling Schröder een zoo interessante reis naar de Bataklanden gemaakt heeft, waarvan hij het verhaal in „de Wartburg" ons geeft, is het wellicht niet zonder aantrekkelijkheid voor onze lezers, als wij hier wat mededeelen over een en ander uit het Bataksche volksleven. Dr. Warneck, de onlangs benoemde ephorus der Batakzending, die al sedert eenigen tijd op de plaats zijner bestemming is aangekomen, deelt het volgende mede over processen en eeden bij de Bataks.

De Bataks houden hartstochtelijk veel van procedeeren. Ze zitten halve dagen lang te redeneeren en de een houdt een al langer en mooier rede dan onze redenaars in het parlement. Steeds opgewondener worden de gemoederen en steeds vinniger klinkt woord en wederwoord. Heel veel levert het ten slotte niet op, want eene overheid, die eindelijk finaal beslist: zoo is het en daarmee basta, bestaat niet. Zoo wordt over een gestolen varken of een twijfelachtig stuk land vaak maanden lang geredeneerd, tot het eindelijk nog veelal tot oorlog en bloedvergieten komt. Niets heerlijker kent de Batak dan dit eindelooze vechten met en over woorden, waarbij ieder zijn sluwheid en zijn welsprekendheid kan laten uitkomen. Zoo ziet men vaak in de dorpen, onder schaduwrijke boomen, groepen van raadsvergaderingen, aanvankelijk ernstig en plechtig, later opgewonden en luid schreeuwend, als zouden ze in het volgend oogenblik op elkander losslaan. Menigmaal gelukt het een verstandig hoofd de zaak bij te leggen. Het uiterste middel is de eed. Men bedient zich daartoe van een kikvorsch, die met één poot aan een stok wordt gebonden, zoodat hij in de lucht zweeft. De eedzweerder raakt het touw aan en verklaart:

„hoor mij grootvader God, zooals deze kikvorsch, zoo mogen mijne zonen en dochters en al mijn goed en have ellendig verdelgd worden, als alles wat ik zeg niet waar is." En dan wordt de arme kikker op den grond gesmakt, zoodat hij sterft.

Het bovenstaande ontleenen we aan No. 3 van het zendingsperiodiek „Een vaste Burg is onze God", waarin nog enkele andere grepen uit het Bataksche volksleven worden gedaan.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 25: De Boetonneezen, door N. — De S.S.-pasanggrahans, door M. E. Reitsma-Brutel de la Rivière. — Opstand, door C. O. van der Plas. — Si Datas, de Bataksche Beethoven, door Johan Koning. — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Indisch Militair Tijdschrift.

De Juli-Aug. afl. bevat o.m. de navolgende opstellen: Indische militaire strafwetgeving. Het wetboek van militair strafrecht en de wet op de krijgstucht (vervolg), door P. A. F. Blom. — De verpleging der „Schutztruppen" in Duitsch Oost-Afrika gedurende den oorlog, door A. M. W. van Renesse. — Eenige beschouwingen omtrent den opmarsch van de 7de Fransche divisie op 22 Aug. 1914 enz., door v. H. — Vluchtige indrukken van een Engelsche bergbatterij, door M. A. S. — Verliezen van eenige Duitsche infanteriekorpsen gedurende den wereldoorlog. — 's Lands defensie in den Volksraad.

Onze koloniale Missies.

Onder dezen titel is als uitgave van de Indische Missievereeniging een landkaart verschenen (107 bij 145 cM.), samengesteld door J. Kleyntjens en P. Tarcisius. Zij omvat het geheele Nederlandsche bezit in Oost- en West-Indië, ingedeeld volgens bepaalde kleuren in de verschillende Apostolische Vicariaten en Prefecturen. Alle hoofdstaties zijn op de kaart opgenomen, terwijl nog onderscheid gemaakt wordt tusschen staties hoofdzakelijk onder Europeanen en die onder Inlanders. Door een enkel letterteeken wordt tevens aangegeven, waar schoolbroeders of zusters verblijven en waar scholen, hospitalen, weeshuizen en stichtingen voor melaatschen onder het bestuur der missie staan. (Bestelbaar bij G. F. Théonville te Leiden; prijs *f* 2.50).

Tijdschrift voor Economische Geographie.

In de afl. van 15 Sept. een artikel: Suriname als suikerland in 't verleden en de toekomst (bewerkt naar een over dit onderwerp verschenen beschouwing van den hr. Tj. Pyttersen in „De West-Indische Gids" van Mei j.l.) — Verder vraagt onze aandacht een bijdrage (met redactioneel onderschrift) van J. J. R. „De bioscoop in dienst van de economisch-geographische voorlichting". — In de rubriek Bibliographie een overzicht van eenige recente publicaties over de toekomst der oliepalmen in Sumatra's Oostkust.

* * *

Ten besluite de navolgende titels:

Handleiding ten behoeve van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera (Hollandsche en Maleische tekst). No. 40. De mijnwetgeving in Nederlandsch-Indië. Uitgave van het Departement van Binnenl. Bestuur. (Batavia, Albrecht en Co.).

Indische bestuurshervorming, door L. H. J. Kiewiet de Jonge. (Batavia—Leiden, G. Kolff en Co.).

Crimineele Statistiek van Nederlandsch-Indië over het jaar 1915. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen.

Gedenkboek der Stoomvaart Maatschappij Nederland. 1870—1920. Samengesteld door Dr. M. G. de Boer. Met portretten, platen, enz. (Amsterdam, uitgever of drukker niet vermeld).

Come to Java. Information for travellers. (With two maps and ill.). Trips in the isle of Java, with notes on the climate, railways, steamer services, hotels, places of interest for tourists, etc. Issued by the Official Tourist Bureau. Weltevreden. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Suriname.

Onder het hoofd „Een gewaagde stap" schrijft „De Surinamer" van 8 Augustus:

„Zooals de Gouverneur den Kolonialen Staten heeft medegedeeld, is ten gevolge van eene bespreking van Gouverneur Staal met den Minister van Koloniën besloten de spoorlijn van Kabelstation tot Dam op te breken en de exploitatie boven Kwakoegron stop te zetten.

Wij noemen dezen stap gewaagd.

Indien de kwestie had moeten geopperd worden over de wenschelijkheid van den aanleg eener spoorlijn boven Kabel, dan zou het ons niet bevreemd hebben, dat Gouverneur en Minister dat plan verworpen hadden.

Maar nu de lijn er eenmaal is, staan de zaken geheel anders. Om tot het opbreken eener bestaande lijn over te gaan, moet het naar onze meening vaststaan, dat zij ook in de toekomst niet alleen niet rendabel, maar ook volstrekt doelloos zijn zal.

De rentabiliteit der exploitatie alleen mag o.i. niet den doorslag geven, noch als genoegzame reden gelden om de lijn op te breken.

Wanneer de belangen der kolonie de handhaving der spoorlijn vragen, dan mag het financieele deficit van eenige tienduizenden guldens niet als bezwaar worden aangemerkt. Want die ontbrekende som in dezen tak van dienst wordt dan weer goed gemaakt door inkomsten, welke verkregen worden door de ontwikkeling van andere bestaansbronnen in de kolonie.

Het is dan eene verkeerde politiek de industrie der kolonie tegen te werken, omdat het departement der Kol. Spoorwegen zelf met schade werkt.

Die politiek is ook volkomen in strijd met de politiek, welke het bestuur voert in andere takken van nijverheid, m. n. van den grooten landbouw. Voor het welzijn van het groote landbouw-bedrijf hebben bestuur en regeering wel honderdduizenden over. De regeling dat voor elken nieuwen immigrant sedert 1 Januari 1920 slechts voor 15 cent per werkdag aan het Immigratiefonds behoeft te worden betaald, geeft voor onze bewering het meest doorslaande bewijs.

De goedgunstige regeling is gemaakt om den grooten landbouw te helpen er bovenop te komen. En toch staat het volstrekt niet boven allen twijfel verheven, dat de groote landbouw nu er bovenop komen, en een bloeiende tak van welvaart voor de kolonie worden zal.

Maar de regeling is uitgegaan van de veronderstelling, dat daartoe de mogelijkheid bestaat.

Moet de rentabiliteit als maatstaf voor het recht van bestaan gelden, waarom dan het geldverslindende Slootwijk niet geliquideerd? En toch wordt daaraan niet gedacht.

Wat gebeurt echter bij deze beoordeeling van het recht van bestaan der spoorlijn?

Men vraagt alleen naar hare rentabiliteit. Men ziet geheel over het hoofd de voordeelen, welke de spoorlijn reeds thans oplevert, en in de toekomst nog opleveren kan.

Zulks is ons inziens niet te verantwoorden. Om de opbreking der spoorlijn te rechtvaardigen, moet het vaststaan dat zij doelloos is, en de onkosten geenszins rechtvaardigt.

Welnu, zulks is geenszins het geval.

En daarenboven moet men eerst nog onderzoeken of er geen middelen bestaan om de onkosten beter te dekken, door hoogere tarieven in te voeren.

Zulks schijnt ook niet te zijn geschied. Want aan eene verdubbeling, ja meer, der tarieven, zou door alle belanghebbenden de voorkeur worden gegeven boven de opbreking der spoorlijn.

Is nu het bestaan der spoorlijn boven Kwakoegron geheel doelloos, en zal zij redelijkerwijze doelloos zijn in de toekomst?

Niemand zal kunnen beweren, dat de exploitatie boven Kwakoegron op het oogenblik doelloos is.

Het jaarlijksche vervoer per Kol. Spoorwegen strekt daartoe ten bewijze. En nu verwarre men niet de economische zijde met de financieele; men make geen gevolgtrekking: de spoorlijn boven Kwakoegron rendeert niet, derhalve is zij doelloos.

Neen, eene andere gevolgtrekking is meer rationeel, namelijk de volgende: De mijnindustrie

hebben groot voordeel van de spoorlijn. Deze industrieën werken mede tot de welvaart der kolonie. Derhalve moeten zij van bestuurswege worden gesteund, desnoods door subsidie bij wijze van bijbetaling voor het spoorwegverkeer. Dit voor den tegenwoordigen toestand.

En voor de toekomst?

Wij veroorloven ons, het bestuur en de regeering de volgende vraag te stellen:

Zijn bestuur en regeering zoo vast er van overtuigd, dat de binnenlanden van Suriname reddeloos verloren streken zijn? dat er geen toekomst voor Suriname bestaat? M.a.w., dat Suriname een failliete boedel is?

Alleen een bevestigend antwoord, maar een antwoord, dat steunt op zekere gegevens, zou den stap van bestuur en regeering rechtvaardigen".

* * *

De „Nieuwe Rotterd. Courant" van 23 September, Avondblad C, heeft een hoofdartikel onder het hoofd „Spoorweg-afbraak in Suriname", waarvan het slot luidt:

„Wij meenen, dat deze wensch [uitgedrukt in de motie der Koloniale Staten] volkomen gerechtvaardigd is, en dat althans niet tot uitvoering van het besluit mag worden overgegaan, voordat de Kamers in de gelegenheid zijn geweest zich daarover uit te spreken.

Voor zoover ons bekend, is het mijnbouwkundig onderzoek naar de mogelijkheid tot ontginning van ijzerertsen, dat ook naar het oordeel der studiecommissie in ieder geval vooraf dient te gaan aan eene beslissing over de voortzetting der exploitatie van den geheelen spoorweg, nog niet beëindigd.

Ook indien de uitslag van dat onderzoek van dien aard mocht zijn, dat in de naaste toekomst een loonende exploitatie niet te verwachten zou zijn, dan ware dit op zichzelf nog geen voldoende grond voor de regeering, om den spoorweg ten deele af te breken, daarmede de mogelijkheid prijs gevende van toekomstige ontwikkeling van het betrokken gebied, en de thans in dat gebied gevestigde menschen en belangen aan eigen lot overlatende.

Alleen indien mocht blijken, dat de kosten, jaarlijks aan de exploitatie besteed, niet evenredig zijn aan het belang tot bevordering van de ontwikkeling van het Lawa-gebied 1) mag worden besloten tot den uitersten maatregel: den spoorweg ten deele af te breken.

Wij vertrouwen, dat de Tweede Kamer, nu haar de gelegenheid tot overleg over den maatregel niet werd geboden, deze gelegenheid zelf zal weten te scheppen, en dat zij daarbij tevens zal wijzen op het onwenschelijke, dat een dergelijk besluit werd genomen zonder voorafgaand overleg met de Koloniale Staten en de Staten-Generaal".

* * *

Ook na de uitvoerige nota van den Minister van Koloniën is de Rorac-historie ons niet geheel helder geworden en zien wij niet in dat met de genomen beslissing ook het belang van de kolonie is gediend.

Artikelen over deze kwestie vindt men in de „Delftsche Courant" van 21 September en in de „Leeuwarder Courant" van 26 September, onder het hoofd „Een Surinaamsch zaakje". Beide — gelijkluidende — artikelen eindigen met deze conclusie:

„De concessie is verleend door den waarnemenden Gouverneur.

Gouverneur Staal zou denkelijk anders hebben beslist, als hij zelf had kunnen beslissen.

Het blijkt niet of de tegenwoordige Minister het eens is met den een of den ander.

Mr. Rietberg beschuldigt de Staten van achterbaksheid en verdachtmaking.

[1]) Dit is een lapsus. Zoo ver loopt de spoorweg niet.
Redactie Koloniaal Weekblad.

De Staten meenen, dat Mr. Rietberg niet het belang der kolonie voldoende heeft behartigd".

De vraag, die zich hier opdringt is, hoe de schrijver weet dat Gouverneur Staal denkelijk anders zou hebben beslist.

In „De Telegraaf" van 22 September, Avondblad, komt ook „Van Overzee" op de Rorac-kwestie terug, naar aanleiding van de nota van den Minister van Koloniën.

* * *

Naar „De Surinamer" van 19 Augustus mededeelt, heeft de Royal Mail, die een geregelden dienst onderhoudt tusschen Engeland en de Britsch West-Indische Koloniën, de vaart tijdelijk stopgezet. Daarmede is ook aan Suriname een verkeersmiddel ontvallen en dit zal te meer gevoeld worden, nu de Kon. W. I. Mail slechts om de vier weken een passagiersstoomer laat varen.

* * *

Uit hetzelfde blad knippen wij het volgende bericht:

„De alhier gevestigde Engelsche onderdanen hebben zich per rekest tot den Gouverneur gewend om een kol. stoomer te charteren voor een excursiereis naar Demerara om het bezoek van den prins of Wales aan die kolonie bij te wonen.

De prins wordt op 25 Augustus e.k. verwacht. De kon. stoomer zal op zijn vroegst in Demerara aankomen op denzelfden datum, doch vermoedelijk eenige uren na aankomst van den prins. Indien er geen kon. stoomer beschikbaar is, dan zou men aan het verlangen der Engelschen tegemoet kunnen komen door het vertrek van de boot te vervroegen".

Bedoeld zal wel zijn een deel dier onderdanen. De Britsch-Indische immigranten zijn n.l. ook Engelsche onderdanen.

* * *

Op 12 Augustus hebben de Eerw. Soeurs van Roosendaal den dag herdacht, waarop zij 25 jaar geleden op Coronie aankwamen om het onderwijs der vrouwelijke jeugd op zich te nemen. Een beschrijving van het feest geeft „De Surinamer" van 15 Augustus.

* * *

De heer De Jonge heeft aan den minister van koloniën de volgende schriftelijke vragen gesteld:

„Wil de minister mededeelen, of binnenkort wijzigingsvoorstellen omtrent de regeling der pensioenen in de koloniën, met name in Suriname, zijn te wachten naar aanleiding van de rapporten van prof. van Geer?

Is de minister van zins alsdan de bezwarende, thans bestaande bepalingen te doen vervallen, b.v. die, waardoor stortingen gedurende ziekteverloven niet voor de pensioenberekening meetellen; en overigens in de nieuwe regeling verhooging der pensioenbedragen tot stand te brengen, met terugwerkende kracht vanaf 1 Januari van dit jaar?

Zou het geen aanbeveling verdienen om in afwachting hiervan de stortingen, die tot nu toe voor de betrokkenen verloren gingen, in den vorm van toeslag op het pensioen hun ten goede te doen komen?

Wil de minister mededeelen, hoe de financieele toestand van het Surinaamsche pensioenfonds op dit oogenblik is en hoeveel deelgerechtigden er zijn?

Acht de minister het niet noodzakelijk, dat jaarlijks een verslag van dit fonds wordt openbaar gemaakt?"

Wat betreft het niet meer bestaande pensioenfonds verwijzen wij den heer De Jonge naar de „Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië", blz. 555.

* * *

De West-Indische Kamer te Amsterdam ontving van den heer van Dien, plantage-bezitter te Paramaribo, een fraai monster bereide Suriname-Liberia-koffie, voor belanghebbenden bij den koffie-

handel ter inzage op het Secretariaat, Oudebrugsteeg 16.

Curaçao.

De Bovenwindsche eilanden.

III.

Deelen wij ten slotte mee, hetgeen dokter Nunes over den landbouw verhaalde:

De voornaamste artikelen, die op Saba verbouwd en verscheept worden, zijn: Aardappelen (de z.g. Irish potato), uien en sjalotten. Alhoewel de Bottom al 960 voeten boven den zeespiegel gelegen is en het daar dus al aardig koel is, willen de aardappelen er niet gedijen. Aardappelen worden daarom dan ook hoofdzakelijk in de Windwardside en Hellsgate verbouwd.

De uitvoer heeft plaats naar St. Martin, St. Eustatius en St. Kitts. Is de oogst een rijke geweest, dan wordt er ook naar Curaçao verscheept.

Verder wordt nog door een Mijnheer Simmons limoensap en gepekelde limoentjes uitgevoerd, doch heeft dit niet veel te beteekenen.

Op St. Eustatius wordt er voornamelijk Yams en zoete aardappelen verbouwd en uitgevoerd.

St. Martin voert absoluut geen landbouwproducten uit. De groote plantage-eigenaars houden zich hoofdzakelijk bezig met de veeteelt en het is weer de kleine landbouwer, de neger, die zorgt, dat er wat aardvruchten, groenten en vruchten verkrijgbaar zijn.

Op St. Eustatius en St. Martin houdt men zich in hoofdzaak bezig met de katoenteelt.

Daar echter de katoenplant zeer teer is en de oogst geheel afhangt van wind ên weer, planten de enkele grondbezitters zoo goed als geen katoen. Het is weer de kleine man, die deze risico aanvaardt en het reuzendeel van de katoen, die uitgevoerd wordt, verbouwt.

De meeste groote plantage-eigenaars hebben een kruidenierswinkel in de stad en worden door hen aan de kleine landbouwers levensmiddelen en anders op rekening gegeven, onder de voorwaarde, dat de oogst aan hen verkocht zal worden.

Bij de levering wordt dan afgerekend. Is er tegenslag geweest, dan heeft de opkooper absoluut geen verlies, daar dan het saldo-bedrag schuldig gebleven wordt en dit dan het volgend jaar afgerekend wordt.

Dat de opkoopers er zoo nu en dan toch tegen aanloopen is ongetwijfeld waar, doch is deze risico niets vergeleken bij de mislukking van den oogst, indien zij in het groot geplant hadden.

De arbeiders zijn niet met den marktprijs bekend en wordt de opkoopprijs door de opkoopers vastgesteld.

Het mes snijdt hier aan twee kanten, namelijk winst op de geleverde levensmiddelen en winst op de katoen.

De arbeiders, die geen voorschot noodig hebben, zijn toch verplicht aan hen de katoen te verkoopen, daar zij den weg van verschepen niet kennen.

Eerst op St. Eustatius en nu ook te St. Martin heeft het Gouvernement zich voor deze zaak geïnteresseerd.

De kleine landbouwers krijgen van het Gouvernement geen gelden, noch levensmiddelen in voorschot, doch geeft het Gouvernement hun, als de oogst binnen is en de katoen aan den Gezaghebber is afgeleverd, hetzelfde bedrag per K.G. als zij van de opkoopers krijgen kunnen. Het Gouvernement zorgt dan voor het ontzaden, verdere bewerking en voor de verscheping en den verkoop en wordt na aftrek van de onkosten en het reeds voorgeschotene aan de landbouwers het saldo-bedrag uitgekeerd.

Hierdoor krijgen zij dan de volle waarde voor hunne katoen.

Velen zijn echter verplicht om bij de opkoopers aan te kloppen om crediet en voorschot, daar de financieele toestanden het niet toelaten, dat zij wachten tot de oogst binnen is. Hierdoor krijgen de opkoopers toch nog het reuzendeel der verbouwde katoen in handen.

Op St. Martin zijn er 3 fabrieken voor het ontzaden van katoen en wel alle particuliere eigendommen en in het Fransche gedeelte gelegen. Op St. Eustatius heeft het Gouvernement een eigen fabriek, terwijl er binnenkort ook een op St. Martin geplaatst zal worden.

Op St. Martin en St. Eustatius wordt hoofdzakelijk Sea Island, d.i. de beste soort katoen verbouwd. Verder heeft men Short Cotton en een tusschensoort de z.g. High breed cotton.

De uitvoer van katoen te St. Martin is als volgt geweest:

1914	13621 K.G.
1915	12320 „
1916	9510 „
1917	6768 „
1918	27940 „
1919	36340 „
1920 Jan., Febr., Mrt. en tot 10 Apr.	20821 „

De cijfers geven absoluut niet de juiste hoeveelheid katoen aan, die ter plaatse verbouwd wordt, daar er jaarlijks aardig wat katoen opgekocht wordt van St. Barths, een Fransch eiland in de buurt gelegen.

Nog andere onderwerpen heeft de spreker aangeroerd: de samenstelling en den aard der bevolking, de samenstelling van het bestuur, de zoutwinning op St. Martin, de visscherij op Saba en St. Eustatius, veeteelt en scheepvaart, immigratie, gezondheidstoestand.

De bovenwindsche eilanden zijn tegenwoordig wel in trek. De „West-Indische Gids" gaf eenige maanden geleden de beschouwingen van den heer Prakken en onlangs 'n bijdrage van den oud-gezaghebber Van Grol over St. Eustatius. Het A. N. V. of de heer Nunes zou ongetwijfeld velen verplichten, wanneer deze rede, die den indruk van deskundigheid en degelijkheid draagt, door een hunner werd uitgegeven.

* * *

„Handelsberichten" meldt:

De handelsbetrekkingen tusschen Nederland en de kolonie Curaçao, welke gedurende den oorlog voor een groot deel haar beteekenis verloren hadden, zijn na dien tijd weer aanmerkelijk verbeterd, hetgeen moge blijken uit het ondervolgende staatje:

Waarde van den uitvoer naar Nederland.

1913	f 19.700.—
1914	„ 42.700.—
1915	„ 69.000.—
1916	„ 92.000.—
1917	„ 3.000.—
1918	nihil
1919	„ 341.000.—

Waarde van den invoer uit Nederland.

1913	f 535.000.—
1914	„ 468.000.—
1915	„ 461.000.—
1916	„ 422.000.—
1917	„ 90.000.—
1918	„ 12.000.—
1919	„ 358.000.—

Als uitvoerartikelen naar Nederland in 1919 worden genoemd: aloëhars, caret, dividivi, stroohoeden, huiden, kantwerk, olie-residu, olie-gasoline, oranjeschillen, oud-metaal, schapenvellen, sisalvezel en wol; als invoer-artikelen uit Nederland in hetzelfde jaar: aardappelen, aardewerk, bier, boonen, boter, drogerijen, gedistilleerd, kaas, likeuren, lucifers, manufacturen, margarine, machinerieën, meubelen, rijst, rijwielen, schoenen, sigaren, thee, verduurzaamde levensmiddelen en verfwaren.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Japan—Amerika ter zee.

De „Naval and military record", een Engelsch technisch tijdschrift, zette in een interessant artikel den mededingenden ijver der Amerikanen en Japanners uiteen, om zich een sterke oorlogsvloot te bezorgen. Heeft de vloot der V. S. reeds zoodanige sterkte verkregen, dat Groot Brittannië zijn meesterschap over de zeeën daardoor bedreigd ziet, het Britsch-Japansche verdrag zet aan deze bondgenooten zoodanige kracht bij, dat zij geen van beiden ongerust behoeven te wezen, maar toch ligt er een niet te miskennen beteekenis in 't feit, dat Gr. Britt. om die geruststelling te krijgen, niet meer alleen op eigen kracht kan bouwen.

In den aanvang van dit jaar beschikte de Am. vloot in den Stillen Oceaan over 8 dreadnoughts, 6 gepantserde pre-dreadnoughts, 7 kruisers, 108 destroyers, 14 onderzeeërs en 49 auxiliaire schepen, totaal 192 bodems, die ± 790.000 ton verplaatsten, zonder de onderzeeërs mee te rekenen.

De doorvaart van deze vloot door 't Kanaal van Panama was een groote gebeurtenis. Deze demonstreerde de mogelijkheid om een sterke scheepsmacht in korten tijd van den eenen oceaan naar den anderen over te brengen. Zij maakte de V. S. in eens tot een gewapende mogendheid in den Stillen Oceaan. Wel ontbreken daar de vlootbasis en het arsenaal, die als steunpunt en veiligheidshaven onmisbaar zijn, maar hieraan wordt gewerkt en juist door 't kanaal van Panama is deels in 't gemis hiervan te voorzien.

Na het vertrek der vermelde scheepsmacht uit den Atlantischen oceaan, voerden daar nog 10 dreadnoughts, 5 gep. pre-dreadnoughts, 4 kruisers, 107 destroyers, 16 onderzeeërs en vele auxiliaire oorlogsschepen, tot een totaal van ± 681.700 t., de sterren en strepenvlag.

De 2 vloten lijken in samenstelling veel op elkander. Zij kunnen als elkanders reserve worden beschouwd. Zij kunnen ook tot een formidabel geheel vereenigd worden. Oefeningen moeten haar voorbereiden op zelfstandig optreden, op het steunen van elkander en op samenwerken.

Zelfs in 't geval dat de beide vlootdeelen zich op den verst denkbaren afstand van elkander bevinden, kunnen zij, volgens de Am. berekening, in 14 dagen hunne vereeniging bewerkstelligen.

Vergelijkt men de sterkte van de Japansche vloot met die van N. A., dan is de tegenstelling zeer groot.

	V. S.	Japan
dreadnoughts	18	5
pre-dreadnoughts	11	7
slagkruisers	—	4
kruisers	11	7
destroyers	215	70
onderzeeërs	30	20

Door de afwerking der schepen, tot welker aanbouw besloten is, wordt de verhouding wel eenigszins anders.

In aanbouw:	V. S.	Japan
gepantserde groote schepen	11	4
zware kruisers	6	8
lichte kruisers	10	34
destroyers	12	77
onderzeeërs	67	80

Japan zoekt zijn kracht dus meer in de kleine dan in de groote schepen.

Het artikel in de „Naval and military record" oordeelt gunstig over deze zienswijze. De Jap. vloot zal de Am. wel niet in de Am. wateren gaan opzoeken; komt de Am. naar Japan, dan heeft dit in zijn lichte kruisers en onderzeeërs een geducht middel tot verweer. 't Naderen van de Jap. kusten zal door het mijnengevaar reeds gewaagd zijn, de lichte kruisers kunnen dan krachtig zelfs tegen grootere schepen optreden.

Als bondgenoot van Groot Brittannië zou de samenstelling van de Japansche vloot weer naar eenigszins anderen maatstaf moeten worden beoordeeld.

Gelukkig is de stemming van Japan ten opzichte van ons land en daardoor ook ten opzichte van de Ned.-Ind. koloniën zoo verbeterd, dat wij bij 't lezen van de samenstelling der vloot, niet aan direct dreigend gevaar behoeven te denken, maar de staatkunde is grillig en daarom doen wij toch goed een open oog te houden voor hetgeen de groote mogendheden in den Stillen Oceaan noodig vinden voor hare veiligheid te doen, ook wat zij ook voor andere doeleinden kunnen bestemmen.

Oost Afrika—Britsch Indië.

In beginsel is besloten om een Handelscommissaris voor Br. Oost Afrika te benoemen, de regeering hoopt door diens beleid de moeilijkheden af te leiden, die het vraagstuk der Britsch Indiërs opwerpt.

„The Times of India" juicht den maatregel toe. Britsch Indië is de aangewezen tusschenschakel voor de handelsgemeenschap van O. Afr. met het overige deel van de wereld, als de handelscommissaris een bekwaam, kundig en onpartijdig man is, kan zijn optreden veel bijdragen om de twee koloniën in een gewenschte verhouding te brengen. Maar heel veel vertrouwen op een goede keuze van den persoon schijnt het blad niet te hebben. Het tractement van den dignitaris zal zoo hoog moeten worden, dat een goed zakenman er voor te vinden zal wezen. Het ware type van den zakenman is echter veel beter af in zijne zaken; het slechte type, de mislukte of half-mislukte handelsman, is ten volle onbruikbaar. Een vergelijking van een bekwaam ambtenaar zelfs met een tweederangs zakenman, is niet mogelijk. Zal men er toe overgaan den nieuwen titularis zooveel hooger te salarieeren dan andere hooge ambtenaren? Daar zal men bezwaar tegen hebben. Doet men 't niet, dan zal geen bekwaam zakenman zich voor 't ambt laten vinden.

Islam—Bolsjewisme.

The Times meldt, dat Enver pacha, op voorstel van Lenin en Trotzky, benoemd werd tot opperbevelhebber van de Bolsjewikische legers, die naar Br.-Indië op weg zijn. Hij kreeg daardoor de algemeene leiding over de troepen in de Kaukasus, Perzië, Afghanistan en Turkestan.

Men ziet in deze benoeming, behalve een waardeering van Enver's talenten, ook de bedoeling om Groot-Brittannië nader aan te sporen spoedig vrede met Rusland te sluiten.

Enver pacha is de ziel van de nationalistische beweging in Turkije, zijn reis via Duitschland naar Moskou beteekent niet dat hij den strijd in 't Turksche gebied opgeeft. De stoute zet om, alle bespieding ten spijt, die reis te durven en te kunnen uitvoeren, zal hem in de moslimsche wereld vermoedelijk zelfs als een nieuw heldenstuk aangerekend worden.

In 't Turksche gebied heeft Moestafa Kemal de leiding. Deze blijft ook met Moskou in verbinding. Bolsjewiki en moslims zijn hierom echter nog geenszins volgelingen van eenzelfde of van elkanders leer geworden. Hunne belangen gaan momenteel in enkele opzichten samen, zij zijn blijde bij elkander steun te vinden tegen de entente, in 't bijzonder tegen Engeland en Frankrijk. Of de Soviët strijdt om de kapitalistische maatschappij in een bolsjewikische om te zetten, terwijl de strijd van Moestafa Kemal meer doet denken aan den heiligen oorlog tegen de kaffiroverheersching, dit verschil cijfert men voorloopig weg, het zal later uit te zoeken zijn. Rusland helpt de moslims in Turkije. De vereenigde mohamedaansche legers, die zich tegen Engeland in Indië wenden, dragen naast de nationalistische ook de sovietvlag mee.

Bij die samenwerking zijn de hoofdleiders zich van de bestaande verschillen echter ten volle bewust. De sjeichs van de theologische school te El Azhar bij Kairo hebben in een fetvah uiteengezet waarom de Islam nooit het bolsjewisme zal kunnen goedkeuren en aannemen, de beginselen van den dwalenden Dr. K. Marx worden daarin ten stelligste veroordeeld. Moestafa Kemal werkt samen vertrouwende den mahomedaan toch vrij te houden van bolsjewikische beïnvloeding.

Op het onlangs te Moskou gehouden jaarcongres der 3e Internationale is ronduit gezegd, dat de bolsjewikische propaganda in elken vorm moet worden voortgezet op 't Balkanschiereiland en in den Levant, voorloopig om den geallieerden zooveel mogelijk afbreuk te doen, maar toch ook in 't vertrouwen het bolsjewisme daar ingang te doen vinden, zooal niet dadelijk, dan toch als inzet voor later.

Feitelijk streven zij dus samen naar een succes, dat zij elkander niet gunnen, en streeft elk hunner weer naar een uitslag, die lijnrecht ingaat tegen die welke de ander beoogt.

Ook in de hier gezochte oplossing ligt dus weer de kiem voor nieuwe verwikkelingen, terwijl zij groote emoties voor de naaste toekomst bevat, die kort zijn samen te vatten als een botsing van de samenwerkende bolsjewisme en islam uit 't Oosten met de bestaande kapitalistische christelijke staten-organisatie van 't Westen.

Pasgeld voor de Fransche koloniën.

In zijn zitting van 31 Juli nam het Fransche parlement een wet aan, waarbij allen koloniën klein geld in nikkelbrons wordt toegewezen van 5, 10 en 25 centimes. De stukjes, met een gat in 't midden, ter duidelijke onderscheiding van ander geld, mogen tot een bedrag van 25 millioen francs in omloop gebracht worden.

Hiermede zal nog slechts voor een gedeelte worden voorzien in den nood, die zich in de koloniën, welke hetzelfde muntstelsel hebben als 't moederland, overal doet gevoelen.

Goud in Fransch Guyana.

In „La Dépêche Coloniale" van 16 September vestigt Germain Dorré nogmaals, en nu aan de hand van een artikel door den afgevaardigde voor Guyana in de Kamer, Jean Galmot, in „La Guyane" geschreven, de aandacht op den goudrijkdom van de kolonie. De vertegenwoordiger van dit Fransche gebied in de volksvertegenwoordiging laat zich o.a. aldus uit: „Guyana, de mooiste tuin van ons koloniaal gebied, bezit het rijkste goudmijngebied van de wereld. Geen goudland kan daarmede vergeleken worden. De beddingen van de Maroni, de Approuage en de Oyapoc overtreffen Californië. De goudaders van Sinnamary zijn sedert 20 jaren reeds erkend als mededingers van de Transvaalsche mijnen. Guyana kan en moet ons dadelijk e e n m i l l i a r d a a n g o u d p e r j a a r geven. Wij koopen nu goud in den vreemde voor 10.000 fr. per K.G. tegen 3300 fr. vóór den oorlog. Guyana biedt dit goud aan, de gouddelvers vragen aan Frankrijk om hun de hand te reiken."

De tegenwoordige toestand bevordert de ontginning echter in geenen deele. Deze heeft in 't algemeen met zeer primitieve hulpmiddelen plaats. Volgens gegevens van Merlet dwalen een 35.000-tal goudzoekers, uit alle landen afkomstig, in de bosschen, hopende de placer te vinden, die hen in korten tijd rijk zal maken. Voorzien van eenvoudige gereedschappen wroeten zij onvermoeid in de rivierbeddingen. Vinden zij de bron voor hun rijkdom niet, dan brengt het goudwasschen hun toch een ruime winst op, maar ten koste van groote vermoeienissen en ontberingen.

Zondert men enkele maatschappijen uit, dan kan gezegd worden dat de nijverheid nergens het terrein ontgint in verhouding van datgeen wat er van te verwachten is. De gemeenschap van de binnenlanden, waar 't goud gevonden wordt, met de buitenwereld is beperkt tot de rivieren, waarover het vervoer met inlandsche prauwen plaats vindt. Tegen stroom op besteden de prauwen 30 à 40 dagen van de kust tot de placers. Een spoorverbinding laat nog steeds op zich wachten. Intusschen verdient het mooie initiatief van overste Dutertre vermelding: de instelling van een vliegtuigdienst tusschen St. Laurent du Maroni en de groote placers in 't binnenland, waardoor de verst afgelegen grens in minder dan 2 uren te bereiken is. Deze dienst kan, hoe welkom ook, echter nooit voorzien in den aanvoer van de vele benoodigdheden, waarvoor een spoorbaan onmisbaar is.

Dorré dringt aan op de vorming van groote maatschappijen van onderzoek en ontginning, omdat door het uitzenden van modern materieel en van ingenieurs, het bedrijf en het vervoer spoedig in overeenstemming zullen worden gebracht met de resultaten, welke, volgens de aangehaalde schrijvers, eigenlijk boven allen twijfel verheven zijn.

In den loop van de beschouwingen wordt nog gezegd, dat het vraagstuk van de noodige arbeidskrachten zich zelf oplost als het goudonderzoek de verwachtingen bevestigt, door de aantrekkingskracht, die dan van het land zal uitgaan.

Al hetgeen hier aangevoerd en opgemerkt wordt heeft voor Nederland, als buurman van Frankrijk, in Zuid-Amerika, bijzondere beteekenis. Het lot toegedacht aan het rapport der Suriname-commissie laat echter geen hoop dat Nederland in deze aan Frankrijk het voorbeeld zal geven. Veeleer is de eenige hoop, die hun, welke geloof behouden in Nederl. Guyana als goudland, nog rest Frankrijk ons een voorbeeld te zien geven ter navolging.

Mislukte poging.

Het heeft zoo niet mogen zijn. De poging om de twee partijen, die in Zuid-Afrika tegenover elkander staan, tot overeenstemming te brengen is op niets uitgeloopen. Alleen is de illusie van hen, die daaraan nog geloofden, nu voor goed verdwenen.

Op het congres te Bloemfontein verzette de Zuid-Afrikaansche Partij, onder leiding van minister Malan, zich tegen iedere erkenning van de onafhankelijkheid, gegrond op afscheiding van 't Britsche rijk. De Nationalisten bleven, onder leiding van Tielman Roos, juist onverzettelijk op dit punt. Waarom dan bijeen te komen? De Nationalisten hadden hoop een compromis te vinden, door de motie waarin uitgedrukt was, dat het recht tot afscheiding van 't Britsche rijk erkend wordt, doch eerst rijp voor uitvoering zal worden geacht, als het gebaseerd zal blijken te zijn op den breeden grondslag van den volkswil. De Z.-A. P. noemde die motie kortzichtig en vaag. Het gelukte niet een anderen vorm voor een compromis te vinden.

Mededeelingen.

Van de Volksuniversiteit te 's-Gravenhage:

Uwe aandacht wordt gevestigd op den leergang *De beteekenis van het Christendom voor de Animistische Staten*, Dr. J. W. Gunning, Zendingsdirecteur te Oegstgeest.

1. Animisme. — 2. Invloed van het Animisme op gezin, maatschappij en staat. — 3—8. Pogingen tot Evangelisatie: *a.* Compagniestijd, *b.* N. Guinea, *c.* Minahassa, *d.* Midden-Celebes. — 9—10. Conclusies, *a.* maatschappelijke en politieke gevolgen der Evangelisatie, *b.* algemeene geestelijke en speciaal godsdienstige gevolgen der Evangelisatie.

Zaterdagmiddag 3 uur, elke week. Aanvang 9 October. 10 lessen.

Inschrijving tot en met 2 October geopend.

A. ROEST CROLLIUS,
Secretaris.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VAN EEN LEERAAR IN DE PATHOLOGISCHE ANATOMIE AAN DE SCHOOL TOT OPLEIDING VAN INDISCHE ARTSEN TE WELTEVREDEN.

Voor den Indischen dienst is de uitzending noodig van een geneeskundige, die geschikt en bekwaam is om voor den tijd van drie jaren te worden werkzaam gesteld als leeraar in de pathologische anatomie aan de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor lands rekening in de eerste klasse, c.q. ook voor het gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van f 3000;

c. indien de uit te zenden leeraar gehuwd is, uitkeering van het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging, als verhooging van die tegemoetkoming;

d. eene voorloopige bezoldiging van f 250 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en voortdurende totdat daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat.

Aan de bovenbedoelde betrekking is verbonden eene bezoldiging van f 600 's maands, met vier driejaarlijksche verhoogingen van f 100 's maands tot een maximum van f 1000 's maands. Met verkregen ervaring kan bij de vaststelling der aanvangsbezoldiging rekening worden gehouden.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een van wege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 October a.s. bij een op gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de afdeeling van dat Departement (K. 28, No. 2), onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld.

De uit te zenden geneesheer is verplicht de in verband met zijne uitzending voor den Indischen dienst aan hem of te zijnen behoeve dan wel ten behoeve van zijn gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hem ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval hij niet binnen den hem aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekt, de reis derwaarts moedwillig afbreekt of om andere redenen dan welbewezen ziekte of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden waarvoor hij wordt uitgezonden, niet aanvaardt dan wel binnen drie jaren na zijne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst wordt ontslagen.

Nederlandsche Staatscourant
van 21 September 1920, No. 183).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Janstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 41. Donderdag 7 October 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel B. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Een nieuwe verrassing van „Oost en West".

Het Haarlemsche afdeelingsbestuur van de Vereeniging „Oost en West", dat al zoo vaak de leden verraste op iets buitengewoons en steeds uitziet naar middelen om de talrijke daar en in den omtrek wonende Indischen tot elkander te brengen, heeft weder iets nieuws bedacht.

Het doel is ditmaal niet enkel meer toenadering te bewerken onder hen, die in Indië zijn geweest, het is er nu vooral om te doen ons wat nader bekend te maken met het intieme leven onder onze landgenooten in dat tropenland en zoodoende Nederland en Insulinde meer tot elkander te brengen.

Hoevelen zijn er niet onder ons, die in Indië langen of korten tijd hebben door gebracht en daarvan de aangenaamste herinneringen behouden; hoevelen ook, die daar ginds familie of vrienden hebben. En wie is er niet, die graag wat meer wil weten van dat heerlijk Indonesië, dat bij Nederland behoort als de eene hand bij de andere!

Er zijn verschillende middelen om belangstelling te wekken: door periodieken, lezingen en voordrachten, Indische dansen en muziek, door levende beelden, ja zelfs door een rijsttafel. Op al die manieren werkt „Oost en West", echter niet steeds met het succes, dat ervan verwacht wordt. De vereeniging kan nog veel meer doen ,doch dan moet zij meer leden hebben, evenveel duizendtallen als zij er nu honderdtallen telt.

De wijze waarop zij deze keer propaganda wil maken is nieuw in zoover, dat de vereeniging zich op dit terrein nog niet bewogen heeft. Zij wil het nu met het Tooneel probeeren. Er komt iets, dat nieuw is ook in ander opzicht, maar daarover straks.

Indische stukken trekken veel publiek. Hiervan moet partij getrokken, hoe meer hoe beter; want het tooneel biedt een prachtige gelegenheid om het Indische leven aanschouwelijker voor te stellen. Het is echter niet altijd belangstelling of kunstzin, waardoor de menschen worden aangetrokken; een groot deel van het publiek gaat vooral wanneer personen en toestanden die, als type genomen, vrij wel tot het verleden behooren, belachelijk worden gemaakt, als er krom gesproken wordt, „lekker, ja", als het

leven er ruw en ongegeneerd wordt voorgesteld. Hoe dikker 't er op ligt, hoe leuker velen het vinden.

Wij moeten met onze Indische stukken eene anderen kant uit, zonder ook in die richting te ver te gaan, geen parodieën, geen sprookjes, maar werkelijkheid.

Laten wij na deze, eigenlijk veel te lange inleiding, vertellen wat het plan is:

Op Woensdag 27 October a.s. zullen er in de Haarlemsche Stadsschouwburg op het Wilsonplein twee premières van Mevrouw Kooy—van Zeggelen gespeeld worden.

Onder hen, die ons Indië doen kennen, bekleedt Mevrouw Kooy een voorname plaats. Frits Lapidoth schreef van haar: „Mevrouw Kooy heeft veel gevoel, maar is niet sentimenteel. Zij heeft een eigen tint in haar zachten humor, die geen luiden lach wekt, maar even, een droef glimlachje. Haar haat is niet fel maar echt en haar toon treft den Indischen ploert, dus nooit den inboorling. Zij stelt den inlander niet boven de wet en verheelt zijn ondeugden allerminst; maar zij heeft er een bijna verontschuldigende verklaring voor".

Zij, die zulke ontroerend mooie dingen over Indië geschreven heeft en in zoo menig boek getoond heeft Indië te kennen en lief te hebben, zal nu op het tooneel in een paar grepen uit het leven ons voeren naar een kleine plaats in de tropen, waar...... maar neen, de inhoud van de stukken vertellen wij niet. Ook de namen der medewerkenden willen wij liever niet verklappen. Genoeg dat het geheel staat onder eene spelleiding, die het beste doet verwachten.

Ongetwijfeld zullen zeer velen, niet alleen uit Haarlem e. o., zich opmaken om deze opvoering bij te wonen. Wij meenen daarom goed te doen, op dit evenement tijdig de aandacht te vestigen.

Het batig overschot van de voorstelling, welke ook voor niet-leden van „Oost en West" toegankelijk zal zijn, zal worden afgedragen aan het Kartinifonds, de bekende Indische schoolvereeniging.

De toegangsbewijzen en de gelegenheid voor plaatsbespreking zullen nader worden bekend gemaakt. Leden van de vereeniging genieten belangrijke reductie. Opgaven voor het lidmaatschap (contributie *f* 5 's jaars) worden ingewacht bij den secretaris van het afdeelingsbestuur van „Oost en West" te Haarlem, Groote Houtstraat 93. (Kantoor Weekblad „Indië").

De Bestuurswisseling.

—o—

De aanstaande bestuurswisseling te Buitenzorg kan door „Oost en West" niet anders dan toegejuicht worden, waar Mr. Fock als oud-Hoofdbestuurslid der Vereeniging, steeds in haar streven bleef belangstellen.

Over het algemeen heeft de nieuw-benoemde Gouv.-Generaal een goede pers.

„Het Handelsblad" schrijft o.m.:

„Wij stellen op den voorgrond, dat deze benoeming niet alleen den heer Fock eert, maar ook de regeering, welke iemand op den troon van Buitenzorg bracht, die niet van haar politieke richting is. Zoo behoort het en zoo moge het blijven. En voorts meenen wij Indië te mogen gelukwenschen met het feit, dat het, in dezen moeilijken tijd, een even krachtig als voortvarend man tot landvoogd krijgt. Een krachtige hand en een vaste wil zijn daar thans zeker even noodig als een vooruitziende blik en een vooruitstrevende geest."

„De Standaard" merkt op:

„Hij is geen man van rechts. In hoever hij den geestelijken ondergrond der staatkundige en maatschappelijke verschijnselen juist onderkent en de beteekenis der geestelijke krachten op sociaal en politiek gebied juist waardeert, weten wij niet. Wij weten slechts, dat hij ze anders ziet dan wij. En wij verheelen niet, dat wij betreuren, dat het bestuur over Indië, dat van 1906 tot 1916 gevoerd is door een Gouverneur-Generaal, die van harte onze beginselen is toegedaan, en dat daarna was toevertrouwd aan een Landvoogd, die herhaaldelijk heeft getoond politiek dicht bij ons te staan, nu weder zal worden gelegd in handen van een staatsman, die leeft uit de beginselen der linkerzijde. Wij nemen aan, dat dit noodig was. Het Kabinet heeft ongetwijfeld goede redenen voor zijn keuze."

En ten slotte:

„Het feit aanvaardend, dat de Regeering in eigen kring niet een zoo geschikt man als den heer Fock voor dit gewichtig ambt beschikbaar vond, zien wij hem met sympathie de teugels van het bewind in handen nemen en bidden wij, dat God zijn bestuur voor onze schoone kolonie tot zegen stelle."

De „Nieuwe Rott. Crt." vraagt: Wat belooft de benoeming van den nieuwen landvoogd voor Indië?

„De economische maatregelen, door hem in 1910 aangegeven — irrigatie, emigratie, kolonisatie — kunnen als richtsnoer niet meer dienen, omdat zij deels gemeengoed geworden zijn, anderdeels niet slaan op de eischen, die het economisch leven van thans stelt.

Als minister heeft de heer Fock een krachtige uitbreiding van het inlandsch onderwijs, de z.g. tweede klasse-scholen, voorgestaan en ten deele ten uitvoer doen brengen. Men zal zich herinneren, dat wij tegen de rechtshervormingen, die de heer Fock als minister tot stand wilde brengen, nog al eens in verzet zijn moeten komen.

Tijdens zijn Kamerlidmaatschap heeft hij zich meermalen uitgesproken voor beperking van de macht der algemeene secretarie en voor overdracht van werkzaamheden van het departement der burgerlijke openbare werken aan de locale raden. Het vorige jaar heeft het zeer de aandacht getrokken, dat de heer Fock bij de behandeling van de Indische begrooting den voorzittersstoel heeft verlaten, om eenige critische beschouwingen aan de gedragslijn der Indische regeering te wijden ten aanzien van de voorbereiding van een hervorming der Indische bestuursinstellingen en van de voorgenomen inkrimping van het suikerareaal.

Groote lijnen echter voor de bestuurstaak in Indië heeft de heer Fock nimmer aangegeven. Het is daarom bezwaarlijk, te zeggen, wat de nieuwe landvoogd Indië brengen zal."

Het blad spreekt den wensch uit, dat ook de nieuwe gouverneur-generaal bij rechtstreeksche aanraking met de nieuwe wenschen en denkbeelden, die in de laatste jaren in Indië zijn ontstaan, tot het inzicht zal komen, dat in menig opzicht slechts bij een snel tempo van staatkundigen vooruitgang met de ontwikkeling der toestanden in Indië gelijke tred kan worden gehouden.

Onder die voorwaarde kan de nieuwe bestuursperiode voor Indië goeds brengen."

„Zeker zal niemand er aan twijfelen", meent „De Nederlander", of de regeering deed een zeer gelukkige keus in den heer Fock.

„Zoowel in de Kamer als daarbuiten, heeft hij onafgebroken voor het heil van Indië geijverd, en hij volgde daarbij de wegen, die in de laatste tientallen van jaren door politici van onderscheiden richting werden goed geacht.

De heer Fock heeft bovendien met de bestuurstaak als Gouverneur van de West kennis gemaakt, en onze de heugenis van zijn bestuur in die kolonie is een zeer gelukkige."

Het blad gelooft dus, dat Insulinde met zijn nieuwen Gouverneur geluk te wenschen is, mede omdat de heer Fock als man van de daad bekend is, en Indië thans zulk een krachtig man meer dan ooit behoeft.

Wijzende op het verlies, dat de Volksvertegenwoordiging lijdt door de benoeming van mr. Fock, beoogt de „Nieuwe Crt.", dat daartegenover staat de overweging, dat de heer Fock als geen ander die eigenschappen in zich vereenigt, welke voor de vervulling van 't ambt van Gouverneur-Generaal onmisbaar moeten worden geacht.

„Een jarenlang verblijf op Java heeft hem in de gelegenheid gesteld, om den volksaard der Indo-

...iërs, waarvan de verre Westerling zich zelfs uit de meest nauwkeurige beschrijving nooit een volkomen juiste voorstelling schijnt te kunnen maken, grondig te leeren kennen.

Bekendheid met de geschiedenis van onze koloniale politiek, waarin hij zelve, als Minister van Koloniën, een schakel heeft gevormd, zal hem weerhouden van een bestuursbeleid, waarin aan de leerstellingen van Westersche politieke dogmatiek de vervulling van den eisch der geleidelijke ontwikkeling van volk en volksinstellingen wordt opgeofferd."

De beteekenis van Dr. Tagore's optreden.

Het korte bezoek, dat Dr. Rabindranath Tagore aan ons land bracht, is ten einde.

Zijn verschijnen lijkt nu een droom.

Op verschillende plaatsen heeft hij gesproken, op de hem eigene, kalm-bezadigde, maar daarniet minder bezielde, wijze. De dichter, wijsgeer, paedagoog, van wien Dr. Fred. van Eede in de jongste Groene Amsterdammer zegt: „Alles is bij hem in volkomen harmonie: geest, taal, stem, uiterlijk, gebaren en kleeding. Overal heeft een dichte schare van bewonderaars hem met aandacht gevolgd, en toch zou men uit de meeste courantenverslagen moeten opmaken, dat zijn optreden niet die uitwerking heeft gehad, welke hij zelf en zijn medestanders er van hoopten: toenadering teweeg te brengen tusschen het Oosten en het Westen door het besef, dat het Westen niet alleen kennis, handelsgeest, machinerieën en dergelijke, maar bovenal menschelijke persoonlijkheid, hart en ziel aan het Oosten moet brengen, om elkander wederkeerig te leeren kennen en waardeeren.

Een waardiger pleitbezorger zou toch zeker moeilijk te vinden zijn. Maar zijn de groote lagen van ons volk wel rijp voor deze opvatting?

De volgende zinsneden troffen ons ook uit het verslag in „Het Vaderland" van den 5en dezer van zijn jongste optreden in Antwerpen:

„Hij brengt de boodschap uit het Indisch woud, dat den mensch tot vrede stemt, aan het Westersche volk langs de zee, die een evangelie van strijd leert. Hij spreekt over de drie manieren, waarop de Indiërs de dingen beschouwen: Eerste phase: het eenvoudige feit, dat de dingen bestaan. Tweede: het feit, dat we de relaties tusschen de dingen kennen. Derde: het feit, dat we ons verheugen in alle dingen, d.i. de religie van liefde. De Indiërs kennen en gebruiken de dingen niet alleen, maar zij begrijpen ze en beseffen wat hen er mee verbindt.

„Het rythme was vooral fel, waar teksten in de oorspronkelijke taal werden voorgedragen. Mede daardoor bleef zijn verschijning een vreemde verschijning en maakten we in onzen geest een voorbehoud, als we hoorden betreuren hoe in Hamlet, in Othello en zelfs in Romeo en Julia de natuur nauwelijks is toegelaten, terwijl bij de groote Indiërs het menschelijk leven en het kosmisch leven van de wereld elkaar doordringen. Wij hebben met de natuur een anderen strijd te voeren dan Tagore's landgenooten. Ook de leer van Christus kon slechts onder een hemelsch klimaat geboren worden. Wat natuurlijk niet wil zeggen, dat van zulke leer geen veredelende invloed kan uitgaan op het heele menschdom."

Eigenaardig is, dat de schoone denkbeelden van den bedaagden zanger juist bij de jongeren 't meest weerklank vinden, getuige o.a. het volgende, eveneens ontleend aan hetzelfde verslag:

„Namens de „Jeugd-fractie" van het Vlaamsche Front werd aan Rabindranath Tagore de volgende brief overhandigd (we vertalen uit het Engelsch):

„Namens de jonge Vlamingen heeten wij u welkom bij uw aankomst in ons vaderland.

„Onze hulde omvat den grooten dichter en den grooten opvoeder. Door de prachtige majesteit van uw zangen heen, tusschen de bloesems van uw verzen, werden we diep getroffen door uw verheven opvatting van alle menschelijke dingen. In deze onschoone, materialistische periode straalt van uw verschijning de ethische reinheid van een nieuw tijdperk voor ons uit. Wij begroeten u, pionier van de schitterende toekomst, die de volledige ontluiking van alle mogelijkheden brengen moet aan individu en gemeenschap in de betere universeele orde, die we allen vurig betrachten."

Dergelijke uitingen geven goede hoop.

Verslag van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische Rechterlijke Ambtenaren.

(Vervolg).

Naar aanleiding van dit schema welks inhoud in het Academisch Statuut thuis behoort, meent de commissie het volgende ter verduidelijking te moeten opmerken.

Ad candidaats-examen.

1. De uitdrukking „hoofdtrekken" is hier gebezigd om vooral te doen uitkomen, dat hier een behandeling van het Germaansche of het Romeinsche recht in bijzonderheden — noch voor het geheel, noch voor een bepaald onderdeel — op haar plaats is. De commissie beoogt met het opnemen van deze leerstof in den aanvang der rechtsstudie den student de gelegenheid te verschaffen een inzicht te verkrijgen in een rechtssysteem en in de historische ontwikkeling van een der hier genoemde rechten.

Daar de student een duidelijker beeld van de beteekenis van Germaansche of Romeinsche rechtsopvattingen zal krijgen, wanneer hij de daaruit ontsproten of daaraan ontleende rechtsinstellingen of rechtsverhoudingen in het hedendaagsch privaatrecht voor zich ziet, hebben wij gemeend in het schema aan de omschrijving dezer vakken het volgende te moeten bijvoegen: „benevens die gedeelten van het hedendaagsche Nederlandsch-Indische privaatrecht, die geheel of grootendeels aan het Germaansche resp. het Romeinsche recht zijn ontleend". Een dusdanige behandeling van deze voor den beginneling in de rechtsstudie vreemde materie zal eerder bij hem belangstelling opwekken en die studie aantrekkelijker maken, dan wanneer deze vakken zonder die aanknooping aan het hedendaagsche recht worden gedoceerd. De practijk zal dan zelf uitwijzen hoever in deze richting door den docent kan worden gegaan.

2. Het staatsrecht van Nederlandsch-Indië is als leer- en examenvak in den aanvang der studie geplaatst en niet als studievak voor het doctoraalexamen bewaard. Het toch reeds ruim voorziene doctoraalexamen nog te verzwaren met dit vak kwam ons bedenkelijk voor. Wij hebben bij de rangschikking der studiestof die onderdeelen van het recht, waarmede de Indische rechterlijke ambtenaar in de practijk meer in het bijzonder te doen krijgt — materieel en formeel privaat- en strafrecht —, bij het doctoraalexamen gebracht. In verband hiermede bleef voor het Nederlandsch-Indische staatsrecht enkel een plaats bij het candidaatsexamen over.

Het staatsrecht van Suriname en Curaçao en het administratiefrecht van Nederlandsch-Indië zijn met opzet weggelaten om de stof niet te verzwaren.

3. Met het encyclopaedisch overzicht van het recht en van de geschiedenis der rechtswetenschap beoogt de commissie den student op het wijde veld zijner studie wegwijs te maken, hem inzicht te geven in den samenhang der verschillende onderdeelen der juridische vakstudie en hem in te leiden in de geschiedenis der wetenschap, waarin hij gaat studeeren.

4. Voor den toekomstigen kolonialen rechterlijken ambtenaar is de kennis van de vergelijkende volkenkunde van den Oost-Indischen archipel onmisbaar. Vandaar, dat wij dit vak hebben opgenomen, en om dezelfde reden als het Nederlandsch-Indische staatsrecht bij het candidaatsexamen. Het vak is aldus, in navolging van art. 24bis van het Academisch Statuut (Indologisch examen) aangeduid, om fel te doen uitkomen, dat daarbij geen onderwijs moet gegeven worden in aardrijkskunde.

De grondbeginselen van de staatshuishoudkunde, volgens het Academisch Statuut examenwerk van het candidaatsexamen in de rechten, zijn hier als leervak niet vermeld. Het komt der commissie voor, dat voor de opleiding van rechtsgeleerden de studie van de economie, hoewel nuttig, niet onontbeerlijk is. Het opnemen van deze stof te dezer plaatse zoude de studie naar haar meening te veel verzwaren. Zij die prijs stellen op de beoefening van de economie kunnen dit vak als keuzevak voor het doctoraalexamen nemen. In verband hiermede zij herinnerd, dat onder de vakken van het candidaatsexamen in het hedendaagsch Romeinsch-Hollandsch recht de economie niet voorkomt.

Ter vereenvoudiging van de academische examens behoeven enkele vakken zoowel bij het candidaats- als bij het doctoraal examen niet te worden geëxamineerd en kan volstaan worden met een tentamen. Mocht een student, om welke reden dan ook, bezwaren hebben tegen het afleggen van een tentamen, of in zijn tentamen niet zijn geslaagd en meenen deze afwijzing te moeten toeschrijven aan te zwaar gestelde eischen of aan andere min gepaste oorzaken, dan mag hem het recht zich aan het examen in het betreffende vak te onderwerpen niet onthouden worden. Het tentamen zelf is bij gebreke van bijzitters of toehoorders bij het afleggen daarvan niet te controleeren en daarom moet den student dit middel om zijn doel te bereiken toegekend worden. Het verleenen van deze bevoegdheid kan ook den betrokken hoogleeraar slechts aangenaam zijn.

Door den eisch te stellen, dat degene die zich aan het candidaatsexamen wil onderwerpen gedurende één jaar het college heeft gevolgd in een studievak, dat geheel valt buiten de examenstof van zijn eigen studie, hoopt de commissie den lust tot studie in een zoodanig vak, waartoe de student zich voelt aangetrokken, op te wekken. Bij gebreke van deze bepaling zal, gelijk de practijk thans maar al te duidelijk doet zien, slechts bij hooge uitzondering van de gelegenheid, die de universiteit zoo ruimschoots biedt, om de kennis buiten de eigenlijke examenkring te verruimen, gebruikt worden gemaakt. Hoevelen zijn er niet. die na beëindiging van hun universitaire studies er spijt van hebben gehad niet te hebben geprofiteerd van onderwijs in vakken, waarheen hun belangstelling in den studententijd uitging.

De eisch kan niet te zwaar zijn, daar de student kan volstaan met de bijwoning van een college, dat slechts een of twee uur in de week wordt gegeven.

Ad doctoraalexamen.

Bij het doctoraalexamen is de leerstof ingedeeld in hoofdvakken, verplichte bijvakken en vrije bijvakken.

Terwijl de hoofdvakken, bestaande uit materieel privaat- en strafrecht, wel geen toelichting behoeven, meent de commissie naar aanleiding van het woord „adatrecht'' te moeten verwijzen naar de Onderwijswet, zooals deze 16 December 1919 door de Tweede Kamer is aangenomen. In bedoeld art. 78 wordt het adatrecht omschreven als „de onder de inlanders en de vreemde oosterlingen van Nederlandsch-Indië geldende met hunne godsdiensten en gewoonten samenhangende rechtsregelen''.

Ten aanzien van de verplichte bijvakken acht de commissie het noodig een paar opmerkingen te maken.

De eerste betreft de vraag, of naast het handelsrecht niet het boekhouden moest worden genoemd, daar eenig inzicht in dit vak door den jurist in de practijk — men denke onder meer aan boekenonderzoek bij faillissement en intellectueele valschheid in geschrifte — van groot belang is. Nog onlangs bij de behandeling van de wijziging der wet op het Middelbaar Onderwijs in de Tweede Kamer heeft de afgevaardigde Prof. Mr. M. A. C. Visser van IJzendoorn er op gewezen dat kennis van boekhouden voor den jurist van hooge waarde is. (Handelingen 1919/1920 blz. 718). Nu deze vraag zich voordoet bij de opleiding van de studenten in het Nederlandsch recht en het der commissie voorkomt, dat de beantwoording in denzelfden zin dient te geschieden, als bij de op handen zijnde wijziging van het Academisch Statuut te dien aanzien zal plaats hebben, kan hier volstaan worden met te verwijzen naar de dan voor de studie van het Nederlandsch recht te geven oplossing.

Mocht tot het opnemen van dit vak worden besloten, dan zoude de examineerende commissie uit de vereenigde faculteiten het overleggen van een bewijs kunnen bevorderen, dat de examinandus in de grondbeginselen van het boekhouden voldoende onderlegd is, af te geven door een (niet-academisch) docent in het boekhouden.

De andere opmerking betreft het verplicht stellen van het Javaansch. Het zal wellicht bevreemding wekken, dat hier niet naast de Javaansche taal de Maleische taal is genoemd, of deze niet in de plaats van de eerstgenoemde taal is gesteld. Waarom het Maleisch, de taal die voor geheel Indië van belang is, ten deze achtergesteld bij het Javaansch, hetwelk toch nagenoeg enkel in Midden-Java gesproken wordt? De reden, dat de commissie niet beide talen als een verplicht bijvak heeft opgenomen, is hierin gelegen, dat deze vereeniging het reeds rijk voorziene examenprogramma te veel zoude verzwaren. Dat het Maleisch moest wijken voor het Javaansch vond zijn grond in de overweging, dat het Maleisch, waarvan de Europeesche maatschappij en dus ook de rechterlijke ambtenaar, zich bedient, in Indië gemakkelijk is aan te leeren zonder wetenschappelijke voorbereiding in de beoefening dier taal zelve, terwijl dit met het Javaansch geenszins het geval is. Uit het oogpunt van litteratuur en beschavingsgeschiedenis beschouwd, overtreft het Javaansch in belangrijkheid alle andere Archipeltalen zeer verre. Terwijl het Maleisch de moedertaal van een kleine minderheid Indonesische bevolking is, wordt het Javaansch door ongeveer de helft dier bevolking gesproken. Eindelijk vergemakkelijkt bekendheid met de Javaansche taal in hooge mate het aanleeren van verschillende andere Indonesische talen, zooals het Madoereesch, het Balineesch, het Soendaasch, het Bataksch enz. Zij die het op prijs zouden stellen ook in het Maleisch wetenschappelijk te worden onderlegd kunnen deze taal als vrij bijvak kiezen.

Met opzicht tot de vrije bijvakken veroorloven wij ons ten aanzien van „m. wijsbegeerte'' op te merken, dat met dit vak geenszins wordt bedoeld de wijsbegeerte in haar ganschen omvang, maar een der takken van dezen tak van wetenschap, als bijv. de logica, de zielkunde, de geschiedenis der wijsbegeerte.

Legt de examinandus in meer dan één vrij bijvak met goed gevolg tentamen of examen af, dan zal daarvan aanteekening geschieden op het doctoraal diploma. De vermelding dier bijvakken zal dan bij de rangschikking van de a.s. rechterlijke ambtenaren van invloed kunnen zijn.

Onder het aan het einde van het schema voorkomende woord „werkcollege'' is te verstaan een instituutsoefening of practicum, op welk college de student in het bijzonder met zelfstandigen juridischen arbeid wordt vertrouwd gemaakt. Hem worden daarbij verzamelingen van wetten en van vonnissen en rechtsgeleerde werken alsmede periodieken ter beschikking gesteld, om met gebruikmaking van dit materieel onder leiding van den hoogleeraar rechtswetenschappelijk werk te verrichten. Naar aanleiding van den gestelden eisch om op een zoodanig werkcollege gedurende een bepaalden tijd zich met goed gevolg practisch te hebben geoefend vestigen wij de aandacht op de omstandigheid, dat deze practische oefeningen bij gebreke aan daarvoor geschikte inrichtingen nog niet aan alle universiteiten kunnen worden gehouden.

Met het oog op de voorgestelde inrichting van het doctoraalexamen, waarbij slechts in een paar vakken zal worden geëxamineerd — in de meeste vakken zal met een tentamen worden volstaan — doet zich de vraag voor, of dit doctoraalexamen in twee gedeelten dient te worden afgelegd, en, zoo ja, welk

het tijdsverloop behoort te zijn, dat tusschen beide gedeelten kan worden toegestaan. Naar onze meening zal voor de beantwoording dezelfde beslissing moeten volgen als bij de op handen zijnde herziening van het Academisch Statuut zal worden genomen ten aanzien van de studie van het Nederlandsch recht.

Evenzoo zal de kwestie, of de bevoegdheden (effectus civilis) verbonden moeten worden aan het doctoraalexamen dan wel aan de promotie, en, in het laatste geval, of de promotie enkel op proefschrift kan geschieden dan wel ook toelaatbaar is op stellingen, in dien zin een oplossing dienen te vinden, dat voor de studie van het recht van den Oost-Indischen archipel dezelfde regels moeten gelden als voor de studie van het Nederlandsche recht.

In het systeem van eenheid van doctoraat in elke faculteit zal de bekroning van de hier besproken studie zijn het doctoraat in de rechtsgeleerdheid.

De commissie wenscht met grooten nadruk uw aandacht te vestigen op de wenschelijkheid, dat het diploma, waaraan bij deze studie de effectus civilis voor rechterlijke betrekkingen en ambten in Indië is verbonden, den bezitter ook den toegang moet openen tot de magistratuur en balie in Nederland. Hoewel deze opleiding speciaal gericht is op Indië, dient er toch zorgvuldig tegen gewaakt te worden, dat de hier besproken studie als een in vergelijking met de studie van het Nederlandsche recht minderwaardig zoude worden beschouwd. Dit zoude inderdaad het geval zijn, wanneer aan het diploma voor Nederland geen effectus civilis was verbonden. De gedachte, dat deze studie slechts een bijzonder karakter zoude hebben, slechts van waarde zoude zijn voor Indië, zoude afschrikkend werken en haar tot een tweede-rangsstudie stempelen. Tot een dergelijke beperkte bevoegdheidstoekenning bestaat echter geen reden, immers in de beginselen van het Westersch-Europeesch wetboekenrecht hebben zij die deze Indische richting kozen, zich evenzeer bekwaamd als hun medestudenten, die de Nederlandsche richting volgden. Alleen zullen zij, die het staatsrecht van Nederland niet als vrij bijvak voor het doctoraalexamen kozen, van dit deel van het publiek recht minder op de hoogte zijn. Doch deze leemte is in de practijk voor een jurist met universitaire opleiding gemakkelijk aan te vullen en mag naar het oordeel der commissie geen beletsel zijn tot het toekennen van den effectus civilis in Nederland.

Wel zal dan een ongelijkheid bestaan doordat het Nederlandsche rechtsdiploma geen toegang verschaft tot de Indische rechterlijke macht en balie, terwijl het Indische rechtsdiploma dit wèl doet tot de Nederlandsche magistratuur en balie, maar deze ongelijkheid wordt verklaard en tevens gerechtvaardigd door de omstandigheid, dat de specifiek Indische toestanden kennis van Indisch recht en van een Indonesische taal vereischen.

Ook zoude het kunnen voorkomen, dat jongelieden in het bezit van het einddiploma van de hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus hier te lande de Indische rechtsstudie zouden kiezen, om langs dezen weg toegang tot de magistratuur en balie in Nederland te verkrijgen. Afgezien van het feit, dat met het oog op de algemeene wetenschappelijk-juridische vorming een dergelijke opleiding voor de practijk in Nederland aangewezen juristen geenszins afkeurenswaardig zoude zijn, meent de commissie, dat deze wijze van handelen in de werkelijkheid slechts bij hooge uitzondering zal voorkomen.

De mogelijkheid moet blijven bestaan, dat een Nederlandsch jurist, na aanvullende studie, benoembaar is voor rechterlijke betrekkingen in Indië. Een zuiver Nederlandsche rechtsstudie hebbende gevolgd ligt het voor de hand, dat bij het Indische doctoraalexamen zal hebben af te leggen in die vakken, welke Indisch recht betreffen, in dien zin dat alleen wordt gevraagd naar wat daarin afwijkt van het in Nederland geldende recht en verder in de Javaansche taal, terwijl hij bovendien van voldoende kennis van de candidaatsvakken het Indisch staatsrecht en de vergelijkende volkenkunde van den Oost-Indischen archipel zal moeten blijken door het afleggen van een tentamen voor den betrokken hoogleeraar. Het betreft hier slechts een aanvullingsexamen van beperkten omvang, hetwelk niet zwaarder zal zijn dan het faculteitsexamen van thans.

In verband met de nieuwe op Indië gerichte rechtsstudie is de commissie van oordeel, dat het wenschelijk is, met intrekking van art. 141 lid 2 der Hoogeronderwijswet, het faculteitsexamen, hetwelk een aan de practijk niet voldoende aanpassende rechtsstudie verschaft en het indologisch examen af te schaffen. Zoo daartoe mocht worden overgegaan, zal een overgangsbepaling moeten worden opgenomen betreffende den tijd, gedurende welken het faculteits- en het indologisch examen nog kunnen worden afgelegd. Dit tijdvak zoude op ten hoogste twee jaren na het in werking treden van het nieuwe stelsel kunnen worden gesteld. Blijft echter bedoeld art. 141 lid 2 in stand, dan zal met het oog daarop het faculteitsexamen voor den vorm moeten blijven gehandhaafd en kunnen de Indische wetboeken ook niet in de plaats treden van het Indische staatsrecht

De commissie is van meening, dat niet aan één der rijks-universiteiten het monopolie dezer speciaal op de beoefening van het Indische recht gerichte studie bij eenige wettelijke bepaling moet worden toegekend. Daar de hier bedoelde opleiding de aanwezigheid van hoogleeraren voor het onderwijs in Indisch recht, volkenkunde en Indonesische talen vereischt, zal deze omstandigheid de regeering er van zelf toe brengen bij een doelmatige bezetting der leerstoelen deze opleiding feitelijk aan één universiteit toe te vertrouwen. Het is hiermede gesteld als met de studie der Semitische letterkunde, die feitelijk thans alleen te Leiden volledig verzorgd is, hoewel geen enkele bepaling het monopolie dezer studie aan de daar gevestigde universiteit toekent. Hoewel een enkel speciaal in de studie van het recht van den Oost-Indischen archipel behoorend vak aan een andere universiteit dan de Leidsche wordt gedoceerd, zal toch feitelijk deze universiteit door de voor deze studie volledige bezetting der leerstoelen de aangewezen leerschool worden. Hierbij zij er op gewezen, dat het niet in de bedoeling der commissie ligt, de studenten, die het nieuwe studieplan zullen volgen, te verwijzen naar de colleges in Nederlandsch materieel en formeel privaat- en strafrecht en verder naar andere colleges, waar enkel de afwijkingen voor Indië worden behandeld, maar hun onderwijs te doen geven rechtstreeks in het Nederlandsch-Indisch recht.

Ten slotte zij het der commissie vergund hier de aandacht te vestigen op de wenschelijkheid om het onderwijs in de rechtswetenschap aan de inlandsche rechtsschool op een hooger wetenschappelijk peil te brengen, opdat deze inrichting in de toekomst beter dan thans het geval is, zal kunnen voorzien in de steeds in omvang toenemende behoefte aan rechterlijke ambtenaren. Gelijk het medisch onderwijs, aanvankelijk gegeven in de dokter-djawaschool, zich allengs ontwikkeld en de hoogte bereikt heeft, die het nu inneemt op de scholen tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden en te Soerabaja, zoo zal ook voor de verbetering van het rechtskundig onderwijs het noodige moeten worden verricht. Het onderwijs aan de inlandsche rechtsschool zal ook moeten omvatten hetgeen hierboven als nummer 1 en 4 onder de vakken voor het candidaats-examen is gebracht, terwijl uitbreiding gegeven zal dienen te worden aan het onderwijs in het Burgerlijk recht van Nederlandsch-Indië, het adatprivaatrecht der Indonesiërs en der Chineezen daaronder begrepen, het burgerlijk procesrecht en de rechterlijke inrichting. Met het oog op het nijpend gebrek aan rechterlijke ambtenaren is deze voorziening urgent te achten.

Hiermede gekomen aan het einde van haar verslag, heeft de commissie de eer Uwe Excellentiën in overweging te geven dit rapport onverwijld te doen openbaar maken, opdat, in verband met de aanhangige wijziging van het Academisch Statuut, belang-

hebbenden zich tijdig over de hier behandelde aangelegenheid kunnen uitspreken.

C. SNOUCK HURGRONJE.
C. VAN VOLLENHOVEN.
G. ANDRE DE LA PORTE.
W. BOEKHOUDT.
PH. KLEINTJES.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Nederland of Indië.

In het uitermate belangwekkende *rapport der Herzieningscommissie*, opgenomen in alle groote bladen, wordt uiteraard ook breedvoerig de vraag behandeld, wat de verhouding van Nederland tot Indië moet zijn. Daarbij wordt op bijzonder kernachtige en duidelijke wijze weergegeven, wat de groote bezwaren zijn van de behandeling van Indische aangelegenheden onder voortdurende leiding van Nederland uit.

De opmerkingen van de commissie, zegt de „Deli Crt.", zijn van veel verdere strekking dan alleen ten aanzien van de wetgeving en de Regeering, zij komen tot uiting in welhaast elke maatschappij of handelszaak, die in Indië beheerd, van uit Nederland haar hoogste leiding moet ontvangen. Het is het oude conflict, dat de heer Zeilinga in zijn jongste jaarverslag van de Javasche Bank behandelde, waarvan de heer Houtsma en zooveel anderen het slachtoffer werden en dat een voortdurende bron van strijd is tusschen de vertegenwoordigers der maatschappijen hier ter plaatse en de directies in Nederland.

En zoo goed als thans in de Regeering, zal dit vraagstuk omtrent de zeggenschap zich ook in particuliere handels- en cultuurlichamen hoe langer hoe meer toespitsen en de oorzaak blijven van veel geschillen en veel moeilijkheden, totdat een juist milieu gevonden wordt, dat met die moeilijkheden rekening houdt en ze oplost.

Juist om het groote en zoo algemeen mogelijke belang volgt hier, wat de Herzieningscommissie opsomt als de groote bezwaren tegen voortdurende leiding uit Nederland.

Ten eerste bestaat altijd de mogelijkheid, dat daarbij overwegende aandacht zal worden geschonken aan specifiek Nederlandsche belangen, die zich van nabij op sterk sprekende wijze doen gelden en dat zelfs, wanneer zulks niet het geval is, in Indië het vermoeden zal bestaan, dat het beleid in dit opzicht gebreken vertoont en het belang van Indië wordt achtergesteld bij dat van Nederland.

Ten tweede zullen in Nederland de behoeften van Indië zoo goed als altijd minder duidelijk worden beseft dan in het land zelf waar zij zijn ontstaan, terwijl ook in de meeste gevallen ginds minder goed zal worden ingezien, in welke richting stappen dienen te worden gedaan om in die behoeften te voorzien.

Ten derde is het gevolg van een voortdurende leiding van Nederland uit, dat de afdoening van tal van urgente Indische zaken op uiterst hinderlijke wijze wordt vertraagd.

Ze waren bedoeld ten aanzien van Regeering en landsregeling, maar het zou geen kwaad kunnen, wanneer deze woorden, gulden woorden van helder inzicht en juiste definieering, eens opgehangen werden op de directiekantoren van alle Indische maatschappijen met een hoofdzetel in Nederland.

Suiker-zaken.

Een feit van bijzondere beteekenis, aldus lezen wij o.m. in een correspondentie uit Midden-Java aan het „Bat. Nwsbl.", is de oprichting van den bond van werkgevers in de suikerindustrie, in wezen niets anders dan eene organisatie — geweldig in opzet en afmetingen — der geheele Java-suikerindustrie, een concentratie, zich in de eerste plaats richtend tegen de andere organisaties, die zich in de afgeloopen maanden tegenover de werkgevers in de suiker stelden: Fabrieksbond en Suikerbond.

Het strijdbare karakter der jongste organisatie komt vooral tot uiting in de bepaling, dat, indien een lid der vereeniging schade lijdt, als gevolg van door de vereeniging getroffen maatregelen, die schade over alle leden zal worden omgeslagen. Met andere woorden: partieele aanvallen op de werkgevers zijn voor den vervolge uitgesloten; elke actie vindt dadelijk de geheele industrie tegenover zich.

Men stelt macht tegenover macht, organisatie tegenover organisatie. Of neen: men stelt w e r k e l ij k e tegenover v e r m e e n d e macht.

Het is voor ieder, die in suikerstreken aanraking heeft met de suikermannen, een voldongen feit, dat een eventueele staking een verpletterende nederlaag voor den Suikerbond zou zijn geworden, omdat zij — uitzonderingen daargelaten — slechts de jongeren onder de employé's in beweging zou hebben gebracht; onder de ouderen was de stemming heel anders. Mannen met *f* 20- of *f* 30.000 plus procenten — in Midden Java — staken n i e t om een *f* 100 per jaar meer.

Er wordt natuurlijk niet aan gedacht terug te komen op de pas afgedwongen salarisverhooging. Wel daarentegen is te verwachten, dat — zoolang althans de suiker door te lage prijzen niet in een noodconditie komt te staan — geleidelijk, zeer geleidelijk voor de prachtige financieele voorwaarden eener positie in de suiker slechts de allerbesten zullen worden benoemd. Als een boekhouder, salaris plus procenten, per jaar een mille of 15, zelfs 20, toucheert, dan krijgt men voor dit geld, en nog voor minder, de bolleboozen in dit vak. De minder onderlegden zullen gestadig afvallen en door meer ontwikkelden worden vervangen; dit is trouwens een logisch gevolg der huidige omstandigheden. De werkgever heeft het recht voor zijn geld het beste te nemen, dat te krijgen is.

Wat de tuin-employé's enz. betreft, het zou schr. niet verwonderen indien op verschillende ondernemingen hun aantal langzamerhand wat zou worden ingekrompen door vergrooting der taak van de overigen. Ook hier zal het zijn dat de besten aanblijven, de minderen het afleggen. Zoo acht schr., in 't algemeen gesproken, de „overwinning" van den suikerbond een gevaar voor de zwakkere broeders in de industrie.

Het nieuwe lichaam zal zeker niet vervallen in fouten als door de bekende dictators-commissie met haar klasse-indeeling werden begaan. Om dit te voorkomen zal in Statuten en Huishoudelijk Reglement een ruime plaats worden toegekend aan de mannen der practijk, die een Raad van Advies vormen en die in alle belangrijke aangelegenheden zullen worden gehoord. Reeds werden aangezocht om in dien Adviesraad zitting te nemen de heeren v. d. Linde, Bosch en Julsinga.

Een ander feit van beteekenis is de door Soerjopranoto en Tjokroaminoto op touw gezette nieuwe staking, die 15 Augustus zou uitbreken. De corr. vindt dat de looneisch in de daartoe uitgegeven circulaire een zeer vreemden indruk maakt. Hier en daar is hij buitensporig hoog en er zal dan ook wel wat af kunnen. Bovendien, hij gaat uit van de communistische Vakcentrale, meer speciaal van de dochter, de P. F. B. Schr. heeft het nog geen half jaar geleden elders gezegd: na elke loonsverhooging zal de P. F. B. met nieuwe eischen komen. Het gaat bij haar niet om de redelijkheid doch om politieke winst, om deining, om opzweeping der massa. Ergo: nooit en nimmer eenige relatie met den P. F. B.

Doch als men deze kon uitschakelen, als de gestelde eischen uitgingen van een'ge zuivere vakorganisatie, dan moet men erkennen, dat ze — althans bij de huidige situatie in de suikerindustrie — voor een deel niet onbillijk zijn. Waar pas de 100 pCt. eisch der Europ. employé's is ingewilligd, ligt het voor de hand, dat ook de Inlanders om groote verhooging aankomen. Iedereen denkt: het kan er wel af bij de huidige prijzen.

In een latere correspondentie toont schr. met cijfers aan, dat het met de criminaliteit in de Vorstenlanden momenteel heel goed gaat, althans oneindig beter dan in 1918 en 1919. Het verschil is opvallend.

Uitbreiding der cultuurbewaking en een goede aanwending van de gewapende politie zijn de oorzaken der gunstige wijziging.

Het Europeesche Onderwijs.

Te Soerabaja heeft men op den oproep van den voorzitter van het N.I.O.G. vergaderd over den toestand bij het Eur. lager onderwijs in Indië. Als een stortvloed zijn daar *de tekortkomingen van dit onderwijs* over de hoofden der aanwezigen, maar als een ernstige beschuldiging aan het adres der Regeering uitgestort. Met talrijke voorbeelden werd er terecht gezegd, *dat de toestand van het Eur. onderwijs ten hemel schreiend is*, niet alleen in Soerabaja, waar scholen zijn, die met 2, 3 of 4 leerkrachten in plaats van met 7 moeten worden gaande gehouden, doch ook en in nog veel erger mate buiten Soerabaja.

Na een krachtige propaganda van den voorzitter van de vergadering voor een groote verhooging der onderwijzerssalarissen, werd een comité van actie benoemd.

De „Deli Crt.", het bovenstaande o.m. meldend, vreest, dat dit Soerabajasche comité van actie de ontwrichting van het Eur. onderwijs niet kan tegenhouden. Van alle kanten dient de Regeering in Indië en in Nederland te worden voorgehouden, dag in dag uit, dat het zoo niet langer gaat, *dat de Europeesche bevolking een goede school eischt voor haar kinderen.* Verhooging der salarissen is een der middelen, maar dat alleen kan de ontwrichting ook niet tegenhouden. Bij de aanstelling der onderwijzers en bij den gang van het gansche onderwijs is een zeer bijzondere zorg en bemoeienis der Regeering noodig om het onderwijs te doen zijn wat het moet zijn.

En zoolang dat niet geschiedt, zullen we nog donkere dagen beleven voor de ontwikkeling van het Europeesche kind in Indië.

Bestuursambtenaren op de Buitenbezittingen.

Aan het slot zijner 37 lezenswaardige „Reisbrieven" in het „*Soer. Hbl.*" schrijft de heer Zentgraaff: Wanneer ons van de omzwervingen dezer tien weken een sterke herinnering is bijgebleven, dan is het die van het leven en den arbeid der bestuursambtenaren op de buitenbezittingen.

De bijzonder „bevoorrechten" in den zin, dien Java-menschen daaraan toekennen, zitten te Makasser, Menado, Amboina en Ternate, de bevolkingscentra in het Oostelijk deel van den Archipel.

Daar zijn lagere scholen, meestal zelfs Mulo-scholen; daar zijn medici, en daar heeft men althans enkele voorrechten der bewoonde wereld. Hoewel... Ternate en Amboina...... heel veel zaaks is het niet, wat grootestads-kwesties betreft.

Het overgroote deel der ambtenaren zit in bijna onbekende plaatsen of in het eenzame binnenland; het mist vrijwel alles, wat wij als voorrechten der beschaving beschouwen. Soms doktert men zelf, soms helpt men nog de bevolking in de primitieve geneeskundige voorziening. Men weet niets van een goed stuk muziek, van veel, wat het leven verinnigt en verfraait. Men teert op de herinneringen van voorheen en wacht op het komende verlof, dat weer de gelegenheid zal brengen om opnieuw te genieten. Eenzaam gaat het leven voorbij en *het is slechts de grondige vervulling der werktaak, die den man behoedt voor ondergang.*

En toch, bij vrijwel alle ambtenaren, met wie wij op Celebes, de Molukken, enz., kennis maakten, constateerden wij *groote liefde voor het werk*, dat in opgewektheid des gemoeds werd verricht. Dikwijls zou men de afgelegen en eenzame standplaats niet willen ruilen voor een door anderen veelbegeerde op Java, omdat *in vele streken op de buitenbezittingen gelegenheid is voor mooien arbeid en voor het bereiken van resultaten*, waartoe men op het oude en afgewerkte Java geen kans meer heeft.

Ondanks deze schoone zijde van het werk in oorden, welke zich nog leenen tot snelle opvoering naar hooger niveau, blijven daar de groote bezwaren: de isoleering, de vervreemding van het grootere leven, en bovenal: de scheiding van kinderen, dikwijls zelfs reeds noodig voor de lagere school, die op de eigen standplaats ontbreekt. Dit alles brengt in het leven dier ambtenaren factoren van zelfverloochening, op Java vrijwel geheel uitgeschakeld.

Het groote publiek weet nog zoo weinig van de buitenbezittingen en van het leven en streven dergenen, die daar het Hollandsch gezag vertegenwoordigen en handhaven. Nu en dan, doch vooral bij bloedige incidenten, is er een opflikkering van belangstelling, doch overigens lekt er zoo weinig naar buiten uit van het mooie werk, dat daar in stilte en afzondering wordt verricht.

Wij kennen de buitenbezittingen sinds een lange reeks van jaren en het is ons immer aangenaam de kennis met een in beteekenis zoo krachtig groeiend deel van het Hollandsche bezit te hernieuwen. Wij richten tot ieder de aansporing: ga zelf eens zien; zweer niet immer bij Java alleen, doch neem althans een vluchtigen kijk in deze interessante streken.

Ieder die dit deed en zich kon overtuigen van den geleidelijken groei dier streken, zal met ons instemmen, wanneer wij hier uiting geven aan ons gevoel van eerbied en bewondering voor de zeer talrijken, die onder dikwijls hoogst ongunstige omstandigheden en met opoffering van veel, daar arbeiden aan de intensiveering van het Hollandsche gezag, aan de uitbreiding der beschaving en aan de materiëele opheffing van het volk.

Hulde aan de B.B.-ambtenaren op de buitenbezittingen!

UIT DE INDISCHE PERS.

II (Slot).

Het Congres van de Inlandsche hulponderwijzers. II (Slot). Op Maandag 24 Mei 1920 vergaderde het congres ten huize van den voorzitter der Hulponderwijzers Vereeniging, den heer H. Soetadi in de kampong Kawatan (hoofdplaats Solo), waar alle congresgenooten van den vorigen dag weder waren verzameld, behalve één vertegenwoordiger van één der afdeelingen, die huiswaarts was gekeerd.

Thans werd de slechte maatschappelijke positie van den Inlandschen hulponderwijzer besproken en had de voorzitter gelegenheid aan de vergadering mede te deelen, dat hij het onderwerp van hunne tractementsverhooging op het Departement van Onderwijs had voorgebracht, doch toen ten antwoord had gekregen, dat die positie zeer voldoende was, hetgeen o.m. daaruit bleek, dat de toeloop voldoende was.

Toch weet men zeer goed, dat de Inlandsche hulponderwijzers alleen die functie aanvaarden uit gebrek aan beter.

Verder werd er op aangedrongen bij de onderwijzers om in samenwerking met andere vereenigingen te trachten het onderwijs op de inlandsche IIde klas scholen te verbeteren en wel zóódanig, dat door een beter aansluitonderwijs de leerlingen bij het verlaten der school een meer volledige opvoeding ontvangen en hun aandacht ook blijven schenken aan den landbouw, die thans wordt verwaarloosd.

De aandacht van het Hoofdbestuur bleef dan ook gevestigd op de oprichting van landbouw- en handelsscholen, waardoor de leerlingen, ook buiten de ambachtscholen, een behoorlijke plaatsing zouden kunnen vinden.

In samenwerking met den Kweekschoolbond, zou misschien iets nuttigs kunnen worden bereikt.

De vertegenwoordiger van dien Bond aanvaardde die samenwerking en hoopte, dat de hulponderwijzers niet zouden verzaken hunne leerlingen aan te sporen de onderwijsinstellingen van landbouw en ambachtschool te bezoeken, waar men voor allerlei betrekkingen kan worden opgeleid.

De vertegenwoordiger van de Normaalschool te Solo, de heer Prawiroatmodjo, wees op de herhalingscholen in Europa, waarna de heer Darmowijoto de aansluiting van de Hulponderwijzers Vereeniging met de Vakcentrale bepleitte.

Wel was die aansluiting voor hem persoonlijk niet van dadelijk belang, doch de aanwezigen moesten niet vergeten, dat zij de beginselen van de Vakcen-

trale aan de leerlingen konden onderwijzen en inprenten.

Zoo zouden zij hunne leerlingen kunnen wijzen op het streven van de Vakcentrale, om het kapitaal òf te vernietigen òf in handen te brengen van het volk, waar dit opgehoopte kapitaal in handen van enkelen, hun gedachtengang vertroebelt en het leven van den kleinen man verkort.

De Vakcentrale wenscht ook de belangen der Inlandsche hulponderwijzers te behartigen en werd de aansluiting dientengevolge aanbevolen, waartoe door het congres werd besloten.

De voorzitter bracht vervolgens nog het bestaande rasverschil ter sprake, dat naar zijne meening zoo spoedig mogelijk moest verdwijnen.

De vergadering, van meening zijnde, dat geen enkel belang daardoor zou worden geschaad, sloot zich bij de meening van den voorzitter aan.

In de vergadering van 25 Mei 1920 werd ten slotte het program behandeld, hetwelk het Hoofdbestuur van de Inlandsche Hulponderwijzers Vereeniging zich voorstelt uit te voeren en dat hierop neerkomt:

Ie. Verzoek aan de bevoegde autoriteiten om aansluiting van de Hollandsch-Inlandsche school aan de Inlandsche school IIe klasse met een cursus van 3 jaren en plaatsing van de kennis van de Nederlandsche taal op het leerplan;

IIe. Gelijkstelling van het reisreglement van de Inlandsche Hulponderwijzers met de reisreglementen van standgenooten.

IIIe. Het schrijven van de Javaansche taal met Latijnsche karakterteekens aan de leerlingen in de IIIde klasse.

Dit onderwerp lokte veel discussie uit met het oog op de mogelijkheid, dat de belangstelling voor de Javaansche taal zou verminderen.

De Soendasche afdeeling drukte zelfs den wensch uit, dat de vroegere 18 Javaansche letterteekens wederom de tegenwoordige Latijnsche letterteekens zouden vervangen.

Volgens den verslaggever veroorzaakte deze aangelegenheid zelfs eenige ontstemming tusschen de Soendasche onderwijzers en hunne collega's van Midden-Java, die van meening waren, dat door het gebruiken van de Latijnsche letterteekens bij het Soenda'sch schrift, de onderwijzers tekort deden aan het Javaansch belang.

Het Hoofdbestuur gaf in verband hiermede te kennen, dat het voorshands aanbeveling verdiende om het Javaansch letterschrift bij te brengen aan de Soendasche leerlingen op de inlandsche scholen IIde klasse, te beginnen met hen, die in de IIde klasse waren geplaatst.

IVe. Het Hoofdbestuur zal er naar streven, dat de dessascholen het eigendom worden van de dessa onder controle van de dessa-raden.

De onderwijzer blijve evenwel ressorteeren onder het Departement van Onderwijs.

Deze regeling verdient aanbeveling ter voorkoming dat de financieële lasten te zwaar zouden worden voor de dorpsbewoners.

De andere voorstellen, welke in behandeling kwamen golden meer huishoudelijke aangelegenheden der Vereeniging.

Ten slotte werd het Hoofdbestuur gemachtigd propaganda te voeren op het eiland Sumatra, waarvan de kosten zouden worden bestreden ten deele uit de kas van het Hoofdb. stuur, ten deele uit de kas van de Sumatraansche afdeeling der Vereeniging.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Oproerige bewegingen bij de studenten in China. De „Perniagaän" van 27 Mei 1920, bevat verschillende berichten, welke wijzen op een zekere deining in de Chineesche studentenwereld in China.

Zoo deelt de correspondent van de „China-Express" mede, dat een drietal studenten te Haùchoufú eenige kisten met goederen wilden onderzoeken, welke door bemiddeling van de China-Express-Company waren aangebracht.

Nadat hun dit was verboden en zij hieraan niet voldeden, werden zij weggejaagd en liepen daarbij wonden op aan het hoofd, welke door een bijl werd toegebracht.

De studenten schoolden daarop samen, hielden den Chef van den winkel op straat aan, besmeerden zijn gelaat met verf en brachten hem naar den Magistraat.

In de straten werden echter de samenscholingen verboden.

Een zoon van den heer Chen-Lù-Chang, een der militaire toonaangevers ter plaatse, vergezeld van verscheidene kameraden, ging vervolgens in de toko van den heer Ta-Ting-Jang en vroeg daar, zoogenaamd spelenderwijs, of er Japansche goederen in den winkel waren.

Toen zij daarop een ruw afwijzend antwoord ontvingen, schoolden de studenten weer samen, sloegen in de toko alles kort en klein, vernielden de deuren en ramen, en verbrandden een belangrijke hoeveelheid handelsgoederen.

Toen in een der pakhuizen van de buskruitfabriek te Kiangnan een lezing werd gehouden voor de studenten en arbeiders, werden zij daaruit — zonder reden, zegt de schrijver — door de militaire macht weggejaagd.

De arbeiders beschermden de studenten en staakten nog dienzelfden avond den arbeid.

Kolonel Shen, adjudant van den Defence Commissioner, beweert, dat het de bedoeling der studenten was met geweld het pakhuis binnen te dringen en dat hun dit door de militaire wacht werd belet.

De staking der arbeiders begon op 23 April 1920 en werd gesteund door de Chineesche waronghouders van Shanghai.

Des avonds hielden de studenten een demonstratie en wilden oprukken naar het pakhuis, doch dit werd hun door de militaire macht en de politie belet.

De studenten schoolden daarop samen voor de ijzerfabriek van de Nicholas Tan Ironworks en spoorden met luide stem de arbeiders aan het werk te staken, hetgeen met groot gejuich werd beantwoord.

Volgens bericht zou het werkvolk van de staalfabrieken en van de dokken zich daarbij aansluiten.

De electrische tram te Shanghai stond stil en het Wajang gebouw werd gesloten.

Het Centraal Gouvernement heeft bevelen uitgevaardigd om deze bewegingen den kop in te drukken, terwijl den 24sten April de krijgswet in Shanghai werd afgekondigd.

Niettemin poogden de studenten toch in het openbaar te demonstreeren, hetgeen hun evenwel werd belet.

In de Nieuwsbladen werd het aantal van 80 gewonden gemeld.

Men noemt daarin den heer Mr. Sùng Hung-Yi als de leider dezer bewegingen.

Hij is een toonaangevend leider van de Zuidelijke partij in China, die niet alleen de studenten als instrumenten gebruikt, doch ook hun aantal sterk aanvult met betaald slecht volk.

Dit laatste ontvangt 30 cent per persoon en per dag.

De bedoeling dezer bewegingen was om studenten en arbeiders in botsing te brengen met de militaire macht en de politie en op die wijze de Revolutie uit te lokken.

Een bemind Schoolhoofd. Een der leerlingen van de Hollandsch-Chineesche kweekschool te Meester-Cornelis, brengt in de Pernigaän van 28 Mei 1920, een woord van lof en dank aan het hoofd dier instelling, den heer R. C. Draaisma, die, wegens gezondheidsredenen, zijn functie heeft moeten neerleggen.

Die hulde geldt eveneens zijne echtgenoote, want ook zij wist met beleid haar man te steunen en door het toonen van belangstelling in het bestaan der leerlingen, hun genegenheid te winnen.

De zieken werden bezocht en de ouders op de hoogte gebracht van den stand van zaken hunner kinderen, terwijl voor goed toebereide voeding werd gezorgd.

Er waren onder de leerlingen velen, die moeite hadden de lessen te volgen, doch dan werd hun door den heer Draaisma moed ingesproken en er op gewezen, dat het verkeerd was half op den weg te blijven staan.

De groote maatschappij had toch ook hunne werkkracht noodig.

Niettemin staakten gedurende de 3 laatste jaren een 6-tal leerlingen de studies. De heer Draaisma eerbiedigde de Chineesche gewoonten en gebruiken en wist ze op waarde te schatten.

Zoo was hij er op tegen, dat de mannelijke en vrouwelijke leerlingen door elkander gemengd de lessen volgden, en in dat opzicht week hij van de Europeesche gebruiken af.

Hij bleef er evenwel op aansturen, dat de leerlingen zich zouden beschouwen als te behooren tot één familie.

Toen de leerlingen aan den heer Draaisma mededeelden, dat zij er prijs op zouden stellen, wanneer het Mandarijn-Chineesch op de school werd geleerd, deed hij terstond een gunstig voorstel aan den Directeur van Onderwijs toekomen, die daarop gunstig beschikte.

Het Mandarijn-Chineesch wordt dus op deze kweekschool onderwezen, en dat is het werk van den heer Draaisma.

Het heengaan van dezen Directeur is voor de Hollandsch-Chineesche school te Meester Cornelis een groot verlies en het is in hooge mate te betreuren, dat hij gedwongen is geworden zijne functie neer te leggen.

Waar de Nederlander in de Chineesche en Inlandsche Pers dikwijls wordt gehoond, daar doet het aangenaam aan van tijd tot tijd een woord van waardeering te lezen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Panorama.

Het Nr. van 29 Sept. bevat als voorplaat een inderdaad schitterend (nog nimmer gereproduceerd) portret van den hier te lande vertoevenden kroonprins van Jogjakarta, en levensbijzonderheden, ontleend aan het tijdschrift „Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw”. — Verder brengt hetzelfde Nr., bij zeer fraaie foto's, „Iets over Jogjakarta”.

De Ingenieur.

In Nr. 40 vervolgt ir. R. A. van Sandick zijn overzicht van de onderwerpen, welke op het Algemeen Ingenieurscongres van 8—10 Mei j.l., te Batavia, zijn behandeld. N.I. Eerste Sectie. Verkeerswegen, onderafd. Havens, praeadviseurs: ir. J. A. van Santwijk en ir. J. J. Baggelaar (slot), en onderafdeeling Spoorwegen, praeadviseurs ir. W. H. Tromp en ir. J. C. F. van Sandick.

De Indische Mercuur.

Nr. opent met een grondige bespreking door G. M. Boissevain van het nieuwe standaardwerk van Mr. G. Vissering: Muntwezen en circulatiebanken in Ned.-Indië. — Mr. S. J. Bergsma wijdt een beschouwing aan de voorgestelde nieuwe of verhoogde Indische belastingen, tot een totaal bedrag van ruim 182 millioen gulden. — Verder het vervolg van „Economischen toestand van Curaçao” en de gewone rubrieken: Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, enz. — Een los bijvoegsel bevat het portret van den nieuw-benoemden Gouv.-Gen., Mr. D. Fock.

Mededeelingen. Tijdschrift voor Zendingswetenschap.

Inhoud van deel 64, 3e stuk: Een reis door het westelijke deel van Midden-Celebes, door Dr. A. C. Kruyt en J. Kruyt. — Ons onderwijs in Deli. Toespraak gehouden op de jaarvergadering van het Ned. Zend. Gen. op 13 Juli 1920, door G. Smit. — Aan de Mohammedanen ook, door A. Hueting. Schrijver betoogt, dat, als de Zending in geheel gemohammedaniseerde landen als Java niet vruchteloos werkt, in de Molukken zij evenzeer kans van slagen zal hebben onder de aldaar wonende Mohammedanen. „Dat men bij arbeid onder hen op gemakkelijke overwinningen rekenen moet, geloof ik niet; wel dat men zich op heel wat meer vijandschap moet voorbereiden. Doch dit mag ons niet terughouden, al was het alleen ter wille onzer toegebrachte Christenen en der nog toe te brengen heidenen”). — Mekongga (Kolaka), door H. van der Klift (slot). — Een paar volksverhalen van Timor, door H. Krayer van Aalst. — Een mensch als „Persilihi”, door J. H. Neumann (tot goed begrip van wat hiermede bedoeld wordt leze men de bijdrage van den hr. M. Joustra in Meded. Ned. Zend. Gen., jaarg. 1902). — Uit de Javaansch-Maleische pers (I. Godsdienst en maatschappelijke toestanden. II. Onderwijs. III. Vrouwenbeweging). — Belangrijke verschijnselen op zendingsgebied.

Annalen van het Missiehuis te Tilburg.

In het Nr. van 1 Oct. weder eenige kiekjes met bijschrift, van de Tanimbar-eilanden, welke een idee geven van den toestand aldaar, van de missionarissen, hun arbeid en ook van den vooruitgang van het Missiewerk.

Weekblad voor Indië.

Het Nr. van 22 Aug. bevat o.m. een aan de Locomotief ontleende beschrijving van Dr. G. L. L. Kemmerling, den „vulcanen-dokter” over de jongste verhoogde werking van den Merapi, met enkele niet zeer duidelijke kiekjes; veel beter geslaagde reproductiën over hetzelfde onderwerp vindt men in het 28 Aug.-Nr. van „Het Indische Leven”.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in Nr. 9: Nogmaals Javathee in Amerika, door C. F. B. — Een veelbewogen jaar in de tabaksteelt van Deli, door Dr. R. Broersma. — Napeet = pisang, door P. Vertenten (mededeelingen over de cultuur enz. van pisang door de Kaja-kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea). — Uit veld en dessa, VI. De voeding in de dessa, door Dessaman. — Mond- en klauwzeer, door J. F. C. Raabe. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Eenige gevens over spontane coagulatie. — De rubbersituatie. — Balatawinning in Britsch-Guiana. — Mobilisatie tot vrijen arbeid (slot), door Dr. R. Broersma.

Sluyter's monthly East Indian Magazine.

Inhoud van afl. 4: K. A. R. Bosscha, a life-time of strenuous work, crowned bij ultimate succes, by Van der Kop (with portrait). — The cultivation of the cocoanut and oilpalm, by Spectator (with illustrations). — The native community in Java; admirable relics of social organisation, by F. A. H. A. Later (with ill.). — The experimental Station at Mid Java, by Dr. W. Bally (with ill.). — The new flora in the isle of Krakatau, by Dr. W. Docters van Leeuwen (with ill.). — Educating the masses. Good books for a million-population, still in its infancy as to its intellectual development, by Journalist (with ill.) [beschouwing over de werkzaamheden van de „Commissie voor de Volkslectuur”, onder leiding van Dr. D. A. Rinkes]. — The glory of Java's South Coast (with ill.). — Preparatory University education in Netherlands India, by Th. Thomas (with portrait of the author).

De Reflector.

In het Nr. van 21 Aug. een artikel „Een Douwes Dekkersch” drukpersdelict in 1885 A. D., waarin herinnerd wordt aan het proces van den journalist Daum, die in genoemd jaar veroordeeld werd wegens het schrijven van een artikel, waarin blijk werd gegeven van volslagen gemis aan eerbied en ontzag en de strekking hebben kon om op te zetten tot minachting van de Regeering van Ned.-Indië. — Verder wordt een geïllustreerd opstel gewijd aan het aanhangige proces-Douwes Dekker. — Ten slotte heel mooie afbeeldingen (met korte beschrijving) van het bezoek van den Gouverneur-Generaal aan West-Borneo.

Woordenlijst taal van West-Ceram.

Als uitgave van het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden is verschenen een „Woordenlijst van de omgangstaal in West-Ceran (Ceram), ten behoeve van ambtenaren en officieren, samengesteld door A. M. Sierevelt, 1e Luitenant der Inf.”

Deze, ter plaatse vervaardigde, vrij uitvoerige opgave, behoort bij de in het vorig jaar „voor den dienst” verspreide „Gegevens uit de nota betreffende de onderafdeeling West-Ceram”, samengesteld door F. J. P. Sachse. De Chef van het Encyclopaedisch Bureau deelt in een Voorbericht mede, dat, het het oog op een later samen te stellen verbeterde en meer uitgebreide woordenlijst, het ten zeerste zal worden op prijs gesteld, indien bovenbedoelde ambtenaren en officieren het werkje, voorzien van hun opmerkingen en aanteekeningen, willen terugzenden. Ofschoon die vraag dus direct slechts gericht is aan een zeer beperkt aantal personen, gelooven we toch in den geest van den hr. Van Vuuren te handelen als we mededeelen, dat bedoelde woordenlijst is te raadplegen in de Koloniale Bibliotheek te 's-Gravenhage. Wellicht, dat ambtenaren en officieren, die voorheen op Ceram hun standplaats hadden, zich eveneens voor het onderwerp interesseeren en hun opmerkingen ten beste kunnen geven.

Katholieke week te Djokjakarta.

Van 4—7 Juni is te Djocja een zoogenaamd „Sociale week" gehouden, waaraan ongeveer 50 katholieken, bijna allen Javanen, hebben deelgenomen. Volgens een bericht in het jongste Nr. van „Sint Claverbond", mag de „week" prachtig geslaagd genoemd worden. Het plan, dat reeds te voren door verschillende katholieke Javanen was gekoesterd, en dat vooral in de laatste dagen druk was besproken, om namelijk te komen tot de oprichting van een Katholieke Javaansche partij, nam bij gelegenheid van deze „week" een vasteren vorm aan. Iedereen voelde: Er moet een Kath. Javaansche partij komen en wel spoedig. Men moet zich vereenigen om zich krachtig te kunnen verzetten tegen den bolsjewistischen geest, die het Javaansche volk wordt opgedrongen.

In hetzelfde Nr. van „St. Claverbond" vindt men o.a. het slot van Pr. A. Kortenhorst z.g. „Leven van de zalig verklaarde Atjehsche martelaren".

Nationale, staatkundige Gids.

Onder het opschrift „Op den goeden weg", in het Nr. van 30 September j.l., een artikel naar aanleiding der officieele publicatie „Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang." De Schr. juicht deze publicatie ten zeerste toe, doch met enkele beschouwingen der Regeering kan hij zich niet vereenigen. Zoo komt het hem bijv. voor, dat de mededeeling: de geest der m a s s a bleek meer dan vroeger vatbaar voor revolutionnaire propaganda, te pessimistisch is, en hij stelt daar tegenover: De werkelijke groote massa, ook op Java, blijft nog in den tegenwoordigen tijd onberoerd door hetgeen de volksleiders zeggen. Zij leeft haar eenvoudig bestaan voort in hare dorpen en revolutionnaire propaganda maakt haar niet wakker. Eén middel slechts zou er zijn om die massa in beweging te brengen en dat zou zijn als men haar tot den heiligen oorlog kon roepen . . . . Wanneer men hier dus van de „massa" gesproken vindt, zal men de uitdrukking cum grano salis moeten opvatten. Het gaat hier niet zoo zeer om het geheele Javaansche volk als wel om de massa in enkele steden en centra van industrie...... Maar de werkelijke massa, de inlandsche volkeren buiten die centra, daar is de mogelijkheid van resultaat van welke propaganda ook, niet groot.

De West-Indische Gids.

Inhoud der October-afl.: Vroegere rijzingen van den bodem in Nederlandsch West-Indië, door Prof. Dr. K. Martin. — Suriname en de oorzaken van de achterlijkheid dezer Nederlandsche kolonie, door F. Greiner. — De annotatiën van Gouverneur Jan Nepveu op Herlein's beschrijving van Suriname, door Mr. R. Bijlsma. — Vreemdelingen? (een bijdrage, tot welke zonderlinge conclusies de op Curaçao geldende wet op het Nederlanderschap kan leiden), door Mr. B. de Gooy Fortman. — Bibliographie.

Handelsberichten.

Het Nr. van 30 Sept. publiceert een overzicht van den productenhandel op Java, gedurende het eerste halfjaar van 1920 (I. Algemeen Overzicht). — Verder o.a. gegevens over de handelsbeweging van de havens Makassar en Belawan gedurende Mei 1920.

De Aarde en haar Volken.

Het Sept.-Nr. van dit maandblad bevat het eerste gedeelte van een mooi geïllustreerde bijdrage: In Britsch Nieuw-Guinea, ontleend aan een bij Seely te Londen verschenen boekwerk „Unexplored New-Guinea", van de hand van W. N. Beaver, resident van Britsch Nieuw-Guinea. De schrijver sneuvelde in 1917 in het Polygoonbosch (Vlaanderen) en Dr. A. C. Haddon, bekend geograaf, verzorgde de uitgave en schreef een inleiding, daarin wijzend op de belangrijke diensten, die Beaver zijn land bewees, door zijn beleidvol bestuur van genoemde kolonie. Als volkenkundige besteedde Beaver ruimschoots aandacht aan de bevolking der onder zijn bestuur staande districten en zijn geschrift over dit, nagenoeg nog onbekende, gedeelte van het land der Papoea's, is van buitengewone beteekenis voor de kennis van de zeden der primitieve bevolking van Nieuw-Guinea met haar zoo verschillende stammen en groepen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 26 heeft den volgenden inhoud: Boetonneezen (vervolg), door N. — De landraad op Java (met ill.), door Mr. H. M. B. ter Haar Romenij. — De S.S.-pasanggrahans (herstellingsoorden door de Staatsspoorwegen opgericht), door M. E. Reitsma-Brutel de la Rivière (slot). — Het offer (Indische schets), door C. O. van der Plas. — Indië in het a.s. winterseizoen (opgave van verschillende voordrachten over Indië). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbren[gt] (vervolg). — Boekbespreking (Selamat Djalan, door H. J. Vermeer, beoordeeld door M. Joustra).

Internationales Archiv für Ethnographie.

In Nr. 1 en 2 van deel XXV voortzetting der verhan[deling] van Dr. I. P. B. de Josselin de Jong, getiteld: The praecolumbian and early postcolumbian aborigin[al] population of Aruba, Curaçao and Bonaire.

Dictaat Volkenkunde van Ned.-Indië.

Door de Koninklijke Militaire Academie te Breda is in druk uitgegeven het dictaat van den docent, die in het vak volkenkunde van Ned.-Indië les geeft. Het is een zeer leerzaam geschrift, dat in beknopten vorm en aangenamen schrijftrant veel wetenswaardigs over het genoemde onderwerp vermelt en bovendien rijk geïllustreerd is. We meenen geen onbescheidenheid te begaan door den naam van den schrijver (die niet op het titelblad voorkomt) te noemen, n.l. Prof. C. Spat. Wat w[ij] op den titel staat en een beletsel is om dit werkje de volle verspreiding te verschaffen, welke het o.i. ten volle verdient, is, dat het „uitsluitend ten dienste van het militair onderwijs" in druk is uitgegeven.

Holland's East India.

Nr. 8 vol. 1 bevat een korte bedrage over de Lem[a]tang kolenvelden (met ill.) en o.m. een opgave van in den handel gebruikte termen (foreign trade terms) met verklaring der afkortingen.

Een nieuw Indisch Thee-tijdschrift.

Onder den titel van „De Thee, Korte aanteekeningen van het Algemeen Proefstation voor Thee" is een nieuw tijdschrift in Ned.-Indië opgericht. In een Inlei[ding] bij de eerste aflevering, geschreven door Dr. C. Bernard, wordt de bedoeling dezer nieuwe publicatie, die een plaats naast de bekende „Mededeelingen" van genoemd Proefstation inneemt, uiteengezet. In de Ind. Mercuur van 17 Sept. bespreekt Prof. Dr. P. van Rom[bur]gh den inhoud nader, welken hij interessant en rijk aan verscheidenheid noemt.

* * *

Ten besluite nog enkele titels:

Decentralisatie in andere banen, door J. F. H. A. Later (Locale Belangen, 16 Juli 1920).

Nickerie (in Suriname) aan het verengelschen (Neerlandia, Oct. '20).

Britis-Borneo Petroleum Syndicate Ltd. Borneo position reviewed (The British North Borneo Herald, 16 Aug. '20).

Jaarverslag over de Poeloe-Laoet steenkolen-ontginning, gedurende het jaar 1918 (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Verslag van de Ombilinmijnen over het jaar 19[18] (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Verslag van de Zoutverpakking op Madoera over het jaar 1918 (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Justitiëele Statistiek van Nederlandsch-Indië over het jaar 1915; en over het jaar 1916 (Weltevreden, N. V. Drukkerij „'t Kasteel van Aemstel").

Het zure bibitrot bij het suikerriet, door C. A. H. von Wolzogen Kühr (Mededeelingen van het Proefstation voor Java Suikerindustrie, Nr. 3). — Beschrijving der soorten van het suikerriet, door G. Bremer (Id. Nr. 4). — Over oxaalzuur in suikerriet en over rietwas (Id. Nr. 5).

Suriname.

Het is een verblijdend verschijnsel dat de groote bladen niet onverschillig blijven bij de voorgenomen afbraak van den spoorweg in Suriname.

In ons vorig nummer haalden wij de conclusie aan, waartoe de „Nieuwe Rotterdamsche Courant" in een hoofdartikel, aan het onderwerp gewijd, was gekomen. Hier laten wij volgen het slot van een artikel in „Het Algemeen Handelsblad" van 30 Sept.:

„De spoorweg in Suriname heeft niet aan de groote verwachtingen beantwoord. Maar kan men eigenlijk wel van een fair chance spreken, die hij als bevorderaar van boschexploitatie en mijnbouw zou hebben gehad? In 1912 voltooid, in een tijd dus dat de belangstelling voor Suriname bij het kapitaal vrijwel tot het nulpunt was gedaald, kon de spoorweg ook in de vijf jaar van den wereldoorlog

niet aan zijn doel als chemin de fer de pénétration beantwoorden. Het kapitaal had zich toen wel voor wat anders dan voor werken des vredes te interesseeren. Na den oorlog kwam echter vernieuwde belangstelling, ook en vooral voor den mijnbouw in de kolonie. Moet men nu die belangstelling door een bekrompen spoorwegpolitiek den kop indrukken?

Gedenk de mislukking der bacoven-cultuur, geef den spoorweg in Suriname een fair chance; dat is ons advies, zoolang niet meer deugdelijke gronden dan het verlies van enkele tienduizenden guldens 's jaars en een ietwat hoogere uitgave in eens voor materiaal-vernieuwingen voor het genomen besluit kunnen worden aangevoerd".

* * *

Ons koloniaal beleid doet dikwijls vreemde dingen. Op het oogenblik dat in de naburige Britsche kolonie het gaslicht vervangen wordt door het voor de tropen zoo geschikte electrische licht, gaan wij over tot het bouwen van een gasfabriek te Paramaribo.

Wij beginnen een bacove-cultuur met gouvernementssteun, maar zetten die stop zonder voldoenden grond.

Wij gaan de Britsche en Fransche naburen voor in het aanleggen van een spoor naar het binnenland en op het oogenblik dat die naburen er op aandringen ons voorbeeld te volgen, nemen wij sans gêne het besluit den spoorweg af te breken.

In de ,,Times Empire Supplement" — overgenomen in de ,,Argosy" van 27 Juni — schrijft de oud-gouverneur van Britsch Guiana, Sir Walter Egerton:

,,The problem of the development of British East Africa was solved by the construction of the Uganda railway. That of British Guiana can only be effected in the same way by a railway to the Brazilian frontier. The first section of a line to the Amazon at Manaos giving rapid and easy access to the upper Amazon is beyond the power of the small population of the colony. It would cost fully £ 3000000 and would hardly pay working expenses for the first ten years but there can be little doubt that it would ultimately lead to the development of the hinterland and justify our occupation of this Magnificent Province".

In een artikel van Germain Dorré onder het hoofd ,,Les placers de la Guyane", in ,,La Dépêche Coloniale et Maritime" van 16 September lezen wij:

,,L'aviation commerciale pourra certes dans les débuts jouer un rôle efficace dans la mise en valeur de la Guyane. Cependant nous pouvons déclarer qu'une voie ferrée, reliant les principeaux placers entre eux jusqu'à la côte, permettra les transports de matérial lourd. Il est donc acquis, que le rail est en Guyane un facteur essentiel de sa vitalité économique."

Is het niet het best het afbrekingsbesluit in te trekken, waarmede — zooals het zooeven aangehaalde artikel van het ,,Handelsblad" zegt — ,,op bedenkelijke wijze wordt ingegrepen in wat des wetgevers is, die alleen ongedaan kan maken, waartoe hij eens besloot."

Wij hopen in ons volgend nummer op deze afbraakkwestie terug te komen.

* * *

Bij het aftreden van den heer J. da Costa, als President van het Hof van Justitie in Suriname, schrijven de Surinaamsche bladen hoogst waardeerende artikelen. Zoo het blad ,,Suriname" van 7 September, ,,De Surinamer" van 9 September. Het stuk in ,,De West" van 7 September laten wij hier volgen:

,,Zaterdag heeft mr. L. J. Rietberg, benoemd tot President van het Hof van Justitie, zijn nieuwe functien aanvaard. De installatie vond — zooals de laatste jaren gebruikelijk — plaats zonder eenig ceremonieel. Geen woord van welkom aan den nieuwbenoemde, geen afscheidswoord tot den heengaanden president.

Toch is deze presidentswisseling een gebeurtenis die de gemeenschap geenszins onverschillig laat.

In de eerste plaats een gelukwensch aan mr. Rietberg, die, naar wij hopen, het hem toevertrouwde hooge ambt met eere zal vervullen.

De taak om de opengevallen plaats van den heer Da Costa in te nemen, is zeker niet gemakkelijk. De heer da Costa is 44 jaren in de Surinaamsche magistratuur werkzaam geweest. Aan enorme ervaring, paarde hij een ongemeene wetskennis. Zijn stalen geheugen liet hem zelden of nooit in den steek. Hoe hebben wij hem vaak bewonderd, als hij de behandeling leidde van de meest ingewikkelde zaken en alle details daarvan volkomen bleek te beheerschen. Man van strenge plichtsbetrachting, taaie werker, was hij in elk opzicht een voorbeeld voor anderen en genoot hij in hooge mate het vertrouwen van de bevolking. Zijn gemoedelijke eenvoud maakte, dat ieder onbeschroomd den president kon naderen.

Met leedwezen ziet men hem heengaan, maar het was zijn wensch,om, na harden arbeid, thans rust te genieten. Een aangename levensavond wordt hem van harte gegund.

Het koninklijk besluit, waarin hem op zijn verzoek eervol ontslag wordt verleend, brengt den heer da Costa dank ,,voor zijn langdurige en trouwe diensten aan den Lande bewezen." Die woorden zijn geen ijdele klank, en die vormelijke dankbetuiging krijgt zeker meer dan gewone beteekenis door de gelijktijdige bevordering van den heer da Costa tot commandeur in de Orde van Oranje Nassau, een zeldzame, doch in dit geval zeker ten volle verdiende onderscheiding."

* * *

Uit hetzelfde blad knippen wij het volgende:

,,Suriname is een beroerd land!

Het wordt zoo vaak gedachteloos gezegd.

Ook de Javanen, die eenige maanden geleden met de Madioen terugkeerden naar hun land, zeiden dit.

Bij hun aankomst op Java hadden zij een heele klachtenlijst tegen Suriname. Hun landslieden, die zich daar in het depot voor Suriname bevonden, riepen zij toe: Gaat niet naar Suriname!

Maar wat gebeurde?

Enkele weken later, toen de Madioen weer zou vertrekken naar Suriname, kwamen verscheidene der teruggekeerde Javanen uit eigen beweging zich aanmelden om weder mede te gaan naar Suriname. Het leven was hun bitter tegengevallen. De duurte, die zoo erg vonden in Suriname, was niet in vergelijking van wat zij ondervonden in hun eigen land.

Niet minder dan 46 Javanen sloten — ternauwernood een week teruggekeerd in hun geboorteland — een nieuw contract om weer te gaan naar het...... beroerde land!

Dit geval staat niet op zichzelf. Van de Britsch-Indiërs, die eenige maanden geleden terugkeerden naar hun land, waren velen zóó onder den indruk van de gewijzigde toestanden in Britsch-Indië, dat zij liefst onmiddellijk waren teruggekeerd naar Suriname.

Er schijnt dus toch wel iets goeds te zijn in Suriname."

* * *

,,De Surinamer" van 2 September schrijft:

,,Met genoegen kunnen we met besliste zekerheid melden, dat binnen zeer korten tijd Suriname verrijkt zal zijn met een draadlooze. De besprekingen tusschen het Gouvernement en de Surinaamsche Bauxiete Co. zijn reeds zóó ver gevorderd, dat er alleen nog maar kwestie is omtrent de plaats. Men moest wachten op de komst van den heer Snellen, die ook in deze zaak zal geraadpleegd worden, daar de draadlooze zal komen in de buurt van den Cultuurtuin.

Op Moengo zal natuurlijk ook een installatie geplaatst worden. Die van de stad komt geheel ten dienste van het publiek. Spoedig zullen wij dus verbinding hebben met de draadlooze van Curaçao en zal de Bauxiete comp. ons Gouvernement voor zijn."

* * *

De heer Alex Schenkel, oud-Surinaamsch ambte-

naar, die naar Nederland gekomen is om zich aan het tooneel te wijden, schrijft — zie ,,Suriname'' van 24 Augustus — dat Jan Fabricius het plan heeft opgevat in December met zijn vrouw en zoon naar Suriname te gaan. Hij wil heel graag de West-Indische koloniën zien, en zou, indien dat kon, in Paramaribo eenige zijner stukken voordragen.

* * *

,,Suriname'' van 31 Augustus schrijft:

,,Onze landgenooten, de heeren Albert Rellum en C. Tjon A Man, slaagden in Engeland voor het theoretisch artsexamen, de eerste in Glasgow, de laatste in Londen. Beide heeren doen in October a.s. het practisch gedeelte van het artsexamen (final examination).''

* * *

De Minister van Koloniën heeft nader op de vragen van den heer Ketelaar betreffende de verhooging van de West-Indische pensioenen geantwoord:

Het nader overleg met den Gouverneur van Suriname geeft den ondergeteekende aanleiding te bevorderen, dat bedoelde pensioensverhooging, te rekenen van 1 Januari 1920, mede ten aanzien van evengenoemde kolonie, van twintig ten honderd op veertig ten honderd zal worden gebracht.

Bij een eerlang in te dienen wetsontwerp tot nadere verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het loopende jaar, zal de ondergeteekende de voor die verhooging noodige fondsen aanvragen.

Curaçao.

De reis van den Gouverneur naar de bovenwindsche eilanden.

In zeker opzicht zijn de reizen van gouverneur Helfrich naar de ,,onderhoorige'' eilanden niet gelukkig. Na een bezoek aan Aruba verdween de gezaghebber van dat eiland, en thans blijkt waar, wat reeds eenigen tijd vermoed werd, dat de gezaghebber der bovenwindsche eilanden heengaat. Overigens bestaat er wellicht geen overeenkomst tusschen beide gebeurtenissen. Het ontslag van den heer Tymstra, na slechts ruim één jaar dienst, heeft iets tragisch. Het blijkt meer en meer, dat Z.H.E.G. zich bemind had weten te maken en met de bevolking wist om te gaan op een als thans gewenschte ,,democratische'' wijze. Men herinnert zich de ontvangst in de kolonie. De heer Nuyens was reeds heengegaan en Gouverneur Helfrich nog niet opgetreden, toen de heer Tymstra te Willemstad landde. Dezelfde boot, die hem daar gebracht had, nam hem weer mee, regelrecht naar de bovenwindsche eilanden, waar geen der autoriteiten van zijn komst op de hoogte was, zooals ,,De Vrijmoedige'' destijds in een correspondentie van St. Martin wist mee te deelen. En het duurde eenige maanden vóór de bedoeling, met de veranderde bestuursinrichting beoogd, kenbaar gemaakt werd. Het is ons niet bekend, hoe de heer Tymstra stond tegenover de afscheidingsbeweging op St. Martin, maar het zou niet te verwonderen zijn, wanneer de regeling der positie van den bovenwindschen gezaghebber een ambitieus mensch slechts matige voldoening bleek te schenken. Hoe het zij — het vertrek van den heer Tymstra achten wij een groot verlies, en wij deelen de nieuwsgierigheid der bovenwindsche eilanders omtrent zijnen opvolger.

Het optreden der afscheidingsmannen heeft althans dit bereikt, dat de bovenwindsche eilanden over de tong gaan. Het is niet twijfelachtig, of het zwaartepunt der belangstelling van ons West-Indische eilandenbezit ligt in de laatste maanden boven den wind. Reeds het feit van deze tweede reis van Gouverneur Helfrich daarheen, wijst daarop. Geen zijner voorgangers maakte het zoo druk en den laatsten tijd was de klad heelemaal er in gekomen. Het spreekt vanzelf, dat behalve de plaatselijke economische vraagstukken in engeren zin, vooral ter sprake moesten komen de afscheidings-plannen'' en de financieele decentralisatie. Alleen de ,,Amigoe di Curaçao'' geeft nog maar een verslag van de reis en daaraan zullen wij een en ander ontleenen. Komen ons later andere mededeelingen onder de oogen, dan bestaat er wellicht aanleiding hierop terug te komen.

Vooreerst lezen wij, dat de gezagvoerder van de ,,Prins Frederik Hendrik'', die, zooals onze lezers weten, den Gouverneur naar St. Martin bracht, daar mee aan wal ging, ten einde zich op de hoogte te stellen van de gesteldheid der reede in verband met de plannen van de K. W. I. M. met haar Columbia-lijn, die vermoedelijk dit eiland maandelijks zal aandoen. Is dit misschien het restant der ,,Paketvaartplannen'', die zoo grootsche verwachtingen in het leven hebben geroepen?

Den dag na aankomst boden de beide landraden namens een zeven(?)-tal ingezetenen den Gouverneur een request aan de Koningin aan, waarin de onderteekenaars, zijnde mannelijke en vrouwelijke inwoners van het eiland, aandrongen op meerdere zelfstandigheid en rechtstreeksch bestuur uit het Moederland voor de drie eilanden.

,,De volgende dagen moest de Gouverneur wijden aan velerlei besprekingen, die gedeeltelijk de bekende afscheidingsplannen raakten. Op een openbare vergadering besprak Z. Exc. de financieele decentralisatie voor elk der eilanden van de kolonie, waarbij Landraden, kooplieden, ambtenaren en verdere ingezetenen in de gelegenheid waren hun meening daarover uit te spreken, waarbij, zooals van zelf sprak, de afscheidingsbeweging opnieuw ter sprake kwam en de Heer Waymouth gelegenheid had een door hem ontworpen schema van zelfbestuur te ontwikkelen.

In het algemeen vond dit schema weinig bijval. *Hoe* meerdere zelfstandigheid in verband met financieele decentralisatie verleend zou kunnen worden was een vraag, waaromtrent de aanwezigen zich niet gemakkelijk konden verstaan, zoodat de verschillende meeningen den Gouverneur later schriftelijk zullen worden aangeboden.''

Men ziet, dat het de practische vraag gold, die ook wij in het K. W. hebben opgeworpen. Het aantrekkelijke, voor het hoofdeiland in de afscheiding gelegen, is de losmaking der geldelijke banden, het sympathieke, dat ook ons in de beweging aantrekt, is de drang naar een rechtstreekschen band met het moederland, en wij begrijpen volkomen, als met de benedenwindsche eilanden weinig geestelijke eenheid overigens gevoeld wordt door een bevolking, die in aard, taal en geschiedenis zoo belangrijk verschilt. Maar de moeilijkheid een oplossing van het financieele vraagstuk te vinden, komt ons vooralsnog onoverkomelijk voor. En daarbij komt, dat Gouverneur Helfrich toch werkelijk het zijne doet om de belangstelling van het koloniaal bestuur daadwerkelijk te toonen.

Op Saba bleek duidelijk, zegt het verslag, uit een bespreking met de landraden en de verschillende ingezetenen, dat men daar geheel afkeerig was van de afscheidingsbeweging, terwijl ook van de financieele decentralisatie niet veel voordeel verwacht werd. En op St. Eustatius, het is reeds bekend, was het niet anders. Op een muur, vlak bij de gezaghebberswoning, stond nog met groote letters: ,,Down with St. Martin, Curaçao for us''.

De landbouw bleek de gevolgen te ondervinden van de droogte. De administrateur van financiën hield besprekingen omtrent het crediet- en geldvraagstuk, ging zelfs naar St. Kitts, en de inspecteur van het onderwijs bezocht de scholen en overlegde over de reorganisatie van het onderwijs, waarbij leerplicht en verbod van kinderarbeid ter sprake kwamen.

Wat den economischen toestand betreft, bevat het ,,Amigoe''-verslag weinig lichtpunten. De sisal op St. Eustatius, lezen wij nog, stond er goed voor.

Heengegaan.

In ons blad van 4 Maart l.l. legden wij vast een mededeeling van den heer Van Kol in de Eerste Kamer, dat de heer Dr. Waterman, hoofd van den gezondheidsdienst, voor de kolonie niet zou verloren gaan. Het blijkt thans anders. ,,De Curaçaosche Courant'' van 3 Sept. l.l. deelt mee, dat de heer dr.

Dr. Waterman eervol van den openbaren gezondheidsdienst in de kolonie is ontheven. Wie op de hoogte is van hetgeen dr. Waterman tijdens zijn verblijf in Curaçao heeft tot stand gebracht, zal beseffen, dat de kolonie hierdoor een zwaar verlies lijdt. Werkzaam op een terrein vol ongelukkige misstanden, waarvoor ook in latere jaren nog maar al te dikwijls de oogen gesloten werden, heeft dr. Waterman aanstonds gevoeld, dat krachtig moest worden opgetreden. En hij heeft dit gedaan op een wijze, waardoor de zaak het best gediend is geweest. Welken steun hij persoonlijk daarbij genoten heeft van mevrouw Waterman is eenigszins bekend geworden door hetgeen zij zelf ten nutte der kolonie in het openbaar gedaan heeft. Er is door dit echtpaar een arbeid begonnen, waarvan misschien eerst toekomende geslachten de volle vruchten plukken zullen, maar dat hun desâlniettemin aanstonds aanspraak geeft op den warmen dank en de erkentelijkheid der kolonie.

Scheepvaart.

„Handelsberichten" geeft nog onderstaande vergelijkende cijfers van de op Curaçao in de eerste halfjaren van 1919 en 1920 ingeklaarde schepen:

	Stoomschepen. Aantal.	Stoomschepen. Inh. in M3 netto	Zeilschepen. Aantal.	Zeilschepen. Inh. in M3 netto
1e Halfjaar 1919 . . .	174	594.680	570	92.298
„ 1920 . . .	271	1.053.212	534	101.074

„De Curaçaosche Courant" vult tot Augustus deze cijfers aldus aan:

Jan./Aug. 1919	238	811.987	885	124.836
Jan./Aug. 1920	358	1.431.835	702	140.511

Dienst K. W. I. M. Amsterdam-Suriname-Curaçao.

De dienst tusschen Suriname en Holland en omgekeerd door de K. W. I. M. wordt een veertiendaagsche, d.w.z. iedere 14 dagen vertrekt uit Holland een schip naar Suriname en ook zal iedere 14 dagen een schip van Suriname naar Holland vertrekken. De dienst zal zoodanig worden geregeld, dat éénmaal per maand een passagiersschip van en naar Holland vaart, hetwelk 14 dagen later door een vrachtschip wordt gevolgd.

De passagiersschepen loopen, van Holland komende, niet verder door dan tot Curaçao en keeren vandaar via Paramaribo terug naar Holland.

De van Holland komende vrachtschepen gaan door naar New York (éénmaal per maand) en keeren vandaar via Paramaribo naar Holland terug, zoodat een maandelijksche verbinding van en naar New York gegeven wordt. (Amigoe di Curaçao.)

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De leveranciers van Java.

Deel IIa van de Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over 1919 geeft weer interessante cijfers. De cijferreeksen bevatten, voor wie er zich even in verdiept, zóó treffende aanwijzingen, dat zij volstrekt geen droge lectuur vormen.

De goederen, die tot een bedrag van ruim 423 millioen guldens, door particulieren op Java ingevoerd zijn, teekenen de concurrentie, die zich tusschen de oude producenten en de nieuwe ontwikkelt en de toenemende cijfers van den Japanschen, Amerikaanschen en Australischen invoer, gunnen de phantasie vrijen spel. Dit is zeker niet in mindere mate het geval voor wie zich wil verdiepen in de bijzonderheden der uitvoertabellen, die over een totaal van 1.397.885.529 guldens loopen en die de bestemming der van Java verscheepte goederen zeer ver volgen. Zoo worden b.v. voor de suiker alleen al meer dan 60 landen of havens van bestemming aangegeven. Uit het invoeroverzicht geven wij hiernaast eenige cijfers, die ons òf op zich zelf, òf om de onderlinge vergelijking der betrokken producerende landen belangwekkend voorkomen, maar wie meer wil zoeken vindt er in menigte, die niet minder de aandacht waard zijn.

LAND VAN HERKOMST.	Automobielen.		Bier.		Blik in bladen.		Natuurboter.		Kunstboter.		Bereide Cacao.		Opgem. Dameshoeden.		Kleederen.		Lucifers.		Gecond. Melk.		Saigon Rijst.		Siam Rijst.		Spoorwegmater. (rollend).		Gezouten of gedroogde Visch.	
	Stuks.	waarde in guldens.	L.	W. i. g.	K. G.	W. i. g.	K. G.	W. i. g.	K. G.	W. i. g.		W. i. g.		W. i. g.		W. i. g.	Gros doosjes.	W. i. g.	K. G.	W. i. g.	K. G.	W. i. g.	K. G.	W. i. g.		W. i. g.	K. G.	W. i. g.
NEDERLAND	14	51.660	846.684	647.715	27.636	22.385	159.738	290.723	35.964	63.656	—	590.070	—	16.692	—	736.643	71.058	83.493	110.140	161.161	—	—	—	—	—	762.972	—	—
GROOT BRITTANNIË	—	—	193.012	185.249	7.407.109	5.999.758	—	—	—	—	—	46.057	—	13.353	—	801.241	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23.523	(Br. Indië) 7.410	1.593
FRANKRIJK	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.354	—	4.372	—	77.406	—	—	—	—	(Indo-China) 2.205.100	418.969	—	—	—	—	—	—
ITALIË	6	22.140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ZWEDEN	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	765.887	889.917	—	—	—	—	—	—	—	2.395	—	—
CANADA	86	350.835	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V. S. v. N. AMERIKA	2.924	11.735.395	1.499.015	1.051.077	1.293.367	1.047.627	—	—	—	—	—	350.244	—	2.428	—	355.591	—	—	1.185.922	1.363.810	—	—	—	—	—	4.059.739	—	—
SINGAPORE	30	110.700	11.767	8.237	5.001	4.051	5.472	9.959	767	1.358	—	6.060	—	1.692	—	121.513	106.926	125.638	211.446	243.168	2.865.950	544.531	9.191.570	1.712.198	—	14.894	36.614.536	7.872.12[illegible]
SIAM	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.510.686	1.427.080	—	—	—	—
HONGKONG	4	14.760	3.477	2.434	—	—	—	—	—	—	—	1.787	—	—	—	254.141	30.397	35.716	215.598	247.938	—	—	—	—	—	—	61.455	18.21[illegible]
JAPAN	—	—	2.493.033	1.748.280	2.280	1.847	—	—	3.433	6.076	—	14.372	—	2.858	—	2.164.134	2.997.801	3.522.416	64.463	74.132	—	—	—	—	—	5.390	30.855	6.63[illegible]
PHILIPPIJNEN	—	—	2.870	2.009	55.238	44.743	—	—	—	—	—	—	—	1.804	—	3.897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
AUSTRALIË	—	—	114.878	75.401	—	—	1.972.566	3.605.582	—	—	—	57.557	—	2.044	—	56.549	—	—	1.496.689	1.721.192	—	—	—	—	—	55.638	—	—
VAN ELDERS	27	103.415	782	687	112	91	2.497	4.689	831	1.471	—	2.695	—	381	—	19.075	5.457	6.412	881	1.013	890	169	3.442	654	—	10.110	32.591	7.00[illegible]

Australische vlootplannen.

In 't Huis van afgevaardigden te Melbourne heeft de eerste minister van den Australischen Statenbond Hughes, over de verdedigingspolitiek van de regeering gesproken. Hij stelde het behoud van Australië voor de Europeanen als alles overheerschende eisch voorop. De verantwoordelijkheid van Austr. is toegenomen door zijn zelfstandig lidmaatschap van den Volkenbond. Het heeft het mandaat aanvaard over de vroegere Duitsche bezittingen in de Austr. zone. De verdediging van de nieuwe gebieden in de Stille Zuidzee werpen een ernstig en moeilijk vraagstuk op. De nationale veiligheid van het gemeenebest legt de verplichting op om een aandeel te aanvaarden in de verantwoordelijkheid van het geheele Britsche rijk op marinegebied. Hughes hoopt op een plan voor een rijksvloot, waartoe alle dominions zullen bijdragen, waardoor alle sterk zullen worden ook voor hunne nationale veiligheid. Slagschepen zijn nog steeds te beschouwen als 't hoofdbestanddeel van de vloot, die met de verdediging ter zee belast zal worden, maar de omstandigheden dwingen Austr. voor 't oogenblik om op lichte kruisers en kleinere schepen te steunen.

De luchtstrijdkrachten worden in gereedheid gebracht onder toezicht van een raad, waarin leger en vloot vereenigd zijn. 600.000 p. st. zou worden beschikbaar gesteld, alleen voor de aviatiek echter met inbegrip van burgerlijke- en handelsafdeelingen.

Stelden wij in ons nummer van de vorige week Japan en N. Amerika in hun vlootstreven tegenover elkander en lieten wij daarbij uitkomen, dat het Britsch-Japansche bondgenootschap daarbij een factor van beteekenis uitmaakt, klanken als de Austr. premier hier laat hooren, wijzen er op, dat het vertrouwen en de verwachting op de hechtheid van de Japansch-Britsche vriendschap toch volstrekt niet zoo vaststaat, of de Austr. kroonkolonie vindt 't toch noodzakelijk zich heel groote offers op te leggen om het behoud van Australië voor de Europeanen te verzekeren. Zij denkt daarbij niet aan een mogelijk verweer tegen de V. S., maar stellig uitsluitend, of althans in de allereerste plaats, tegen 't Rijk der opgaande zon.

Minister Franck en Kongo.

Bij zijn terugkeer uit Kongo in Antwerpen is de Belgische minister van koloniën ontvangen haast alsof hij een ontdekkingsreiziger was, die in nieuwe landen doorgedrongen was. Voor den Belg is inderdaad iemand, die Kongo doorkruist heeft, zelfs als dit geschied is met alle gemakken een minister bereid, een man tegen wien wordt opgezien als tegen een bijzonder ondernemende, halswagende, stoutmoedige baanbreker. Een Belg kan er zich nog maar niet indenken, dat wij Nederlanders naar de binnenlanden van Sumatra, Borneo of Celebes vertrekken, met 't voornemen daar onafgebroken 6 à 10 jaren te blijven, zonder dit als een heldhaftige prestatie te beschouwen; en niet geloovend schudt hij 't hoofd, bij de verzekering, dat er elke week tientallen van Nederlandsche vrouwen naar Indië vertrekken, die ook voor 6 à 10 jaren van hun familie afscheid nemen en waarvan velen weten dat zij ook 't leven in de binnenlanden tegemoet gaan. Ieder, die naar Kongo vertrekt, wordt nog als een held of als een avonturier beschouwd en over de vrouw, die besluit er heen te gaan, wordt meer verwondering geuit, dan over een zuster, die den kloostersluier aanneemt.

Juist door deze opvatting heeft de volbrachte reis het gezag van minister Franck in Kongozaken zeer verhoogd: hij is er zelf gaan zien, hij weet er dus alles van!

Het trof dus al heel ongelukkig, dat het eerste wat hij te verklaren kreeg was, of hij wel als minister zou aanblijven, en dat hij gemeend heeft daarop ontkennend te moeten antwoorden. De liberale leden in het kabinet treden er om partij-overwegingen uit, Hijmans vond hiertoe reeds een aanleiding. Janson heeft zijn voorbeeld al gevolgd. Franck wil niet achterblij... Eerst verluidde het, dat hij een toezegging om lo... verbetering, aan de ambtenaren in Kongo gedaan, he... in te lossen en deze eerst wilde afdoen, maar di... blijkbaar slechts een gerucht geweest, want de blad... geven nu zijn ontslag-aanvrage als een uitgemaakt... zaak. Toch komt het zeer waarschijnlijk voor, dat h... zich zal laten vinden om weer zitting te nemen in he... na 's Konings terugkomst uit Brazilië, nieuw te vorme... kabinet.

Hetgeen hij over den toestand in de groote midd... Afrikaansche kolonie aan journalisten gezegd heeft, ... volstrekt niet rooskleurig. De staking onder de Eur... peesche ambtenaren is op zich zelf van beteekenis ge... weest, en zij heeft de gekleurde arbeiders al te gema... kelijk tot navolging aangezet. Het is de wil der rege... ring om 't stakingsrecht voor de ambtenaren in Kong... niet te erkennen, vernemen wij, maar hoe de regeerin... zich daartegenover zal stellen, vernemen wij niet. D... maal is de beweging, die nog niet geheel geëindigd ... bezworen door de door den minister in 't vooruitzic... gestelde positie-verbetering. Op het oogenblik zijn n... 80 van de 380 blanke agenten van den spoorweg v... Katanga in staking. Sluimert hier de stakingsgeest n... en kan deze elk oogenblik weer ten volle ontwaken ... zonder dat vervangingspersoneel beschikbaar is, bij d... zwarte arbeiders was de toestand, toen de minister d... kolonie verliet, nog geenszins gekalmeerd.

Er hebben stakingen plaats gehad bij de meeste in... dustrieele en handelsondernemingen, de beweging sloe... ook over op de negers, die aan de rivier en de ver... schillende havens werken, op de olieslagerijen en te... slotte op den spoorweg Leo-Matadi, waar de zwarte... zelfs roode vlaggen op de treinen aanbrachten. Zoowe... in dienst voor particulieren als voor het gouvernement... werd dus gestaakt. De leiders, die de beweging hadde... aangesticht, zijn naar de binnenlanden verbannen. I... hoever maatregelen genomen zijn om de aanleiding d... ontevredenheid weg te nemen, vinden wij niet vermeld... Bij de Union minière was de staking, door invloed... uit Zuid Afrika, nog algemeen. De beheerders zoude... de zwarten tot de ondergeschikste baantjes willen be... perken, tegenover die opvatting staat de regeering ech... ter volkomen vijandig, hetgeen reeds op verbetering... van inzicht wijst.

De heer Franck zou geen Belgisch minister zijn, a... bij het donkere tafereel ten slotte niet onder het eff... van Bengaalsch vuur gesteld had. Wanneer de onver... mijdelijke hervormingen ingevoerd worden, hygiënisch... maatregelen voor de bevolking genomen worden en he... noodige geld voor den inzet gegeven wordt, zal Belg... in Kongo het mooiste koloniale rijk ter wereld vinde...

Wanneer...... wanneer er geen stakingen meer kome... zal alles goed gaan; stakingen schijnen echter niet ... voorkomen, omdat alles niet goed gaat en niet dadelij... goed kan gaan.

Laat ons hopen dat minister Franck aan de Belgi... sche regeering een ontwikkelingsplan weet voor te le... gen, waarin een uitweg wordt aangewezen uit het do... hof, waarin zijne aan eenige journalisten gegeven ver... klaringen ons hebben geleid.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 42. Donderdag 14 October 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Bijdrage van de Vereeniging „Oost en West" aan de J. P. Coenstichting *f* 100.—.

Propaganda voor Indië.

Toen men, in het begin dezer maand, in de bladen kon lezen, dat de nieuwe landvoogd in een onderhoud, hetwelk hij aan de vertegenwoordigers van de pers toestand, den nadruk legde op de noodzakelijkheid eener hier te lande te voeren krachtige propaganda voor Indië, heeft zulks weinig bevreemding kunnen wekken; want het is een uitgemaakte zaak, dat bij de bestaande geringe belangstelling voor de koloniën, die propaganda noodig is. Dat, niettemin, een autoriteit als mr. Fock, dit nog eens zegt en herhaalt, kan niet anders dan ten goede werken. Toch geeft het feit, op zichzelf, te denken en onwillekeurig stelt men zich de vraag: Indien die belangstelling er *nu* nog niet is, zal ze dan wel *ooit* komen?

Vooropgesteld zij, dat die propaganda noodig is, maar daarnaast zal de beantwoording dezer vraag in bevestigenden dan wel in ontkennenden zin afhan-

ATTENTIE! **Gij die lid zijt van „Oost en West" en derhalve instemt met doel en streven der Vereeniging, wilt ook anderen in Uwen kring voor het lidmaatschap opwekken. Doet dit b.v. door na lezing hun dit nummer toe te zenden met Uwe bizondere verwijzing naar de voorlaatste pagina.**

gen van het temperament van den vrager, zal ze bepaald worden ook door den kijk, welken hij op het Nederlandsche volkskarakter heeft.

Een bekend Engelsch staatsman en schrijver van de 17e eeuw, die hier een tijd lang gezant was — Sir William Temple — heeft een schets van ons volkskarakter gegeven zoo juist als zelden een vreemdeling dit gedaan heeft. Hij zegt o.m. ook dit: dat men ten onzent de neiging bezit om, ten koste van de groote dingen, te veel aandacht te schenken aan de kleine. Wie dat oordeel toetst aan ons verleden en heden, komt tot de slotsom, dat die uitspraak de waarheid volkomen weergeeft. Ze strekt tevens tot bewijs hoe geringe verandering het karakter van een volk ondergaat al heeft er, als bij ons, in den loop der tijden een doorstrooming van vreemd bloed plaats gehad als bij geen ander Europeesch volk misschien. Immers, het is bekend, het karakter van een volk wordt gevormd door andere factoren, klimaat, ligging, e. d.

Niet, dat wij om de groote zaken ons niet zouden bekommeren, maar dat wij neiging hebben de kleine te veel te laten voorgaan, aan deze meer gewicht hechten en er langer bij stilstaan dan noodig en nuttig is. Schuilt daarin een gevaar — en de bewijzen zijn voorhanden — dan ook behoort het streven van de overheid en, in 't algemeen, van leidende organen, gericht te zijn op het tegengaan er van, wat zeer wel doenlijk is, omdat het hier niet zoozeer betreft een fundamenteelen karaktertrek dan wel een tekort aan inzicht voor verhoudingen, een euvel, dat verholpen kan worden.

Eerst het groote, daarna het kleine. Daarom dient onafgebroken de groote trom geroerd voor wat een vitaal volksbelang uitmaakt, daarom een onafgebroken propaganda voor Indië, ten einde de belangstelling, waaraan het zoozeer ontbreekt en welke hoog noodig is, op te wekken. Want we zijn hardleersch.

Volgens het verslag in de „Nieuwe Courant" van 1 dezer, liet de heer Fock zich over de te voeren propaganda aldus uit:

„Er is in Indië groot personeel-gebrek, ook op onderwijsgebied; maar daarnaast hebben wij ingenieurs, ambtenaren, leden voor de rechterlijke macht en artsen noodig. Er zijn hier aan het verwerven dier krachten zeer groote moeilijkheden verbonden, vooral, omdat de loonen hier te lande zeer sterk gestegen zijn en dus de aantrekkelijkheid voor het aannemen van een positie in Indië alleen vergroot kan worden door zeer sterke verbetering der loonen. Maar daarnaast zal hier te lande veel meer moeten worden gedaan voor de propaganda voor Indië. Het is juist het gebrek aan kennis omtrent Indië en de toestanden daar te lande, die van zoo grooten invloed zijn op de geringe animo voor het aanvaarden van Indische betrekkingen. Een intensieve propaganda dus in ons land, vooral ook op de scholen, zal hierin een machtig steunende factor kunnen zijn. En daarnaast zal men tal van middelen moeten aangrijpen om de belangstelling voor ons schoone Insulinde te doen groeien."

Het personeelgebrek bevestigt hetgeen hiervoren werd aangestipt omtrent de waardeering van groote en kleine zaken, het bewijst, dat men bij ontegenzeggelijk betere materieele omstandigheden en betere vooruitzichten, om van andere voordeelen maar te zwijgen, niet kan scheiden van het kleine kringetje in het kleine land en de reden hiervan schijnt voor een goed deel te schuilen in het gebrek aan kennis omtrent Indië en de toestanden aldaar.

Van een propaganda op de scholen is des heeren Fock's verwachting — en die van velen met hem — hoog gespannen; moge diens zienswijze den Ministers van Koloniën en van Onderwijs aanleiding geven dit onderwerp nader onder de oogen te zien. De opmerking moge hier gemaakt worden, dat wellicht veel profijt zou kunnen worden getrokken van de hier te lande vertoevende Indische onderwijzers(essen) met verlof of gepensionneerd. Door eigen aanschouwing met Indië bekend, kan hun onderricht een grooten voorsprong geven.

De propaganda voor Indië is in de laatste jaren stellig uitgebreid in verschillenden vorm en op verschillend gebied; iets anders is of de belangstelling voor Indië daarmede gelijken tred gehouden heeft. Hoe dan ook, op den ingeslagen weg dient met frisschen tred te worden voortgeschreden, men mag niet versagen, de aanhouder wint en bij aanhoudende propaganda zal het peil van belangstelling toch moeten stijgen.

De aanhouder wint — aldus zou gekenschetst kunnen worden het op propaganda gebaseerd streven der Vereeniging „Oost en West", welker devies immer luidt: Het koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang. Wie daarvan mede overtuigd is, maar nog niet daadwerkelijk deelneemt aan het versterken van den band tusschen Nederland en de koloniën, sluite zich aan bij een vereeniging, welke met het toenemen van haar ledental meer kracht zal kunnen ontwikkelen en meer zal kunnen voeren eene intensieve propaganda voor Indië.

v. d. B.

Verslag van de Commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische Bestuurs-Ambtenaren.

Aan
Hunne Excellentiën de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Koloniën.

De commissie voor de hervorming van de opleiding van Indische bestuursambtenaren, ingesteld bij gemeenschappelijke beschikking van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en den fungeerenden Minister van Koloniën van 1 September 1919, heeft de eer Uwe Excellentiën bij deze haar verslag aan te bieden.

In de eerste plaats is ons opgedragen een studie- en examenprogramma te ontwerpen voor eene wetenschappelijke opleiding aan een of meer der universiteiten van bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië, welke rechtstreeks openstaat voor hen, die in het bezit zijn van een getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen der gymnasia of der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, of van een daarmede, wettelijk gelijkstaand examen en waarbij de benoembaarheid ontleend wordt aan een afgelegd (doctoraal- of Staats-) examen.

Het ter voldoening aan deze opdracht te ontwerpen programma voor de studie, welke naar onze meening voor de opleiding der aanstaande Nederlandsch-Indische bestuursambtenaren dient te worden voorgeschreven, is als bijlage A bij dit verslag gevoegd.

Volgens dat programma wordt geëischt het afleggen van een candidaats- en een doctoraal-examen, berekend op een studie van onderscheidenlijk twee en drie jaren in de faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte; deze examens, door het afleggen waarvan men den titel van candidaat en doctorandus in de „Staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen Archipel" zal verkrijgen, kunnen desgewenscht worden gevolgd door de promotie in een der beide faculteiten naar keuze van den doctorandus. Ook wanneer die keuze valt op de faculteit der rechtsgeleerdheid zal de promotie slechts op een proefschrift kunnen geschieden. De benoembaarheid tot Landsbetrekkingen wordt ontleend aan het met gunstig gevolg afgelegd doctoraal examen.

Bij het ontwerpen van het studieplan is aangenomen, dat de tegenwoordige instelling van het candidaat-ambtenaarschap behouden blijft en dat dus alleen candidaat-ambtenaren, die in het doctoraal examen geslaagd zijn en aan de verder te stellen voorwaarden (waaronder de noodige bedrevenheid in het paardrijden) voldoen, aanspraak hebben op een plaatsing bij den bestuursdienst.

Overeenkomstig de bewoordingen der ons verstrekte opdracht [1]) is voorts aangenomen, dat tot het candidaats-examen worden toegelaten allen, die

[1]) Als bijlage B bij dit verslag gevoegd.

hetzij het eindexamen der gymnasia of der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, hetzij een daarmede wettelijk gelijkgesteld examen [2]), hetzij het zoogenaamde Staatsexamen, bedoeld in artikel 12 der Hoogeronderwijswet, hebben afgelegd. De hiervoor noodige aanvulling van artikel 133 van genoemde wet is bereids opgenomen in art. XXIbis van het thans bij de Eerste Kamer aanhangige wetsontwerp No. 57 (Zitting 1919—1920).

Bij de keuze der studievakken is rekening gehouden met de grondgedachte van het request [3]), op 25 Maart 1918 door een aantal oud-Indische bestuursambtenaren tot de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Koloniën gericht en waarmede de bij de opleiding tot Indisch ambtenaar betrokken hoogleeraren aan de Rijksuniversiteit te Leiden hunne instemming betuigden, namelijk om aan de opleiding zuiverder karakter van hooger onderwijs te geven door haar te richten op ruime ontwikkeling van den geest en op opwekking van den lust tot zelfstandige voortzetting der studie, doch bij de keuze der onderwijsvakken in de eerste plaats het oog te richten op die, welke voor de toekomstige loopbaan der candidaats-ambtenaren van het meeste belang zijn. In overeenstemming met die grondgedachte dient naar onze meening gebroken te worden met het tot dusver gevolgde stelsel om de studie rechtstreeks en uitsluitend te richten op de practijk van den ambtenaarswerkkring en daartoe alle in dien werkkring te pas komende kundigheden voor zooveel mogelijk op te nemen onder de vakken van een voor allen gelijk examen, waarvoor men zich in korter tijd had te bekwamen, dan voor eene volledige academische studie als normaal gold.

Het al te nauwe verband met de practijk loslatend, zal de studie meer op de algemeene vorming en ontwikkeling van den wetenschappelijken zin gericht en in duur verlengd moeten worden; wat de studievakken betreft zullen eenerzijds de Inlandsche talen, anderzijds de staatswetenschap op den voorgrond dienen te staan.

Dit stelsel is aldus uitgewerkt, dat tweeërlei studiegang is ontworpen, aan te duiden als A en B; bij de eerste richting worden de litteraire vakken in een tweejarige studie voor het candidaats-, de juridische in een driejarige studie voor het doctoraal-examen beoefend; bij de tweede richting is het omgekeerde het geval. Aldus wordt, zonder aan het wetenschappelijk karakter der studie afbreuk te doen, zekere ruimte gelaten aan individueelen aanleg en voorkeur. Hiertoe wordt mede bijgedragen door de gemaakte onderscheiding tusschen hoofd- en bijvakken, en tusschen verplichte en keuzevakken.

Voor het doctoraal examen A moet als hoofdvak hetzij de staathuishoudkunde, hetzij het staatsrecht worden gekozen; verplichte bijvakken zijn het niet als hoofdvak gekozene dezer twee vakken, zoomede de hoofdtrekken van het Nederlandsch-Indisch privaat- en strafrecht. Voorts moet nog één bijvak gekozen worden.

Voor het doctoraal examen B wordt één hoofdvak en één verplicht bijvak gekozen, beide gevormd door een der inheemsche talen van den Archipel. Daarbij komen dan twee gekozen bijvakken.

Gaarne zou de commissie nog meer vrijheid van keuze hebben gelaten door voor het doctoraal-examen A, evenals voor het doctoraal examen B, naast het verplichte hoofdvak en twee gekozen bijvakken slechts één enkel verplicht bijvak op te nemen (namelijk het niet tot hoofdvak gekozene der twee vakken staathuishoudkunde en staatsrecht) doch de overweging, dat het om verschillende redenen wenschelijk is, dat de Indische bestuursambtenaar eenige kennis bezit van de hoofdtrekken van het Nederlandsch-Indisch burgerlijk-, handels- en strafrecht, heeft er toe geleid ook dit vak verplicht te stellen, zij het als bijvak.

Teneinde aan de bekende bezwaren tegen overmatigen examendwang zooveel mogelijk tegemoet te komen, is in het door ons ontworpen programma voor de doctorale examens alleen voor het hoofdvak en het verplichte bijvak (voor programma A; één der beide verplichte bijvakken) de eisch gesteld, dat op het examen zelf moet blijken van voldoende kennis, terwijl voor de overige vakken kan worden volstaan met de overlegging van een verklaring van den hoogleeraar. Ook bij de candidaats-examens wordt voor een aantal vakken met zulk een verklaring genoegen genomen.

Als waarborg tegen eenzijdigheid wordt voorts verlangd, dat tijdens de studie voor het candidaatsexamen, gedurende een jaar college wordt gevolgd in een geheel buiten de examenstof vallend vak, terwijl de studie voor het doctoraal met practische oefeningen gepaard dient te gaan.

Bij de keuze tusschen de studierichtingen A en B, welke na de aanwijzing tot candidaat-ambtenaar dient te geschieden, zal eenige voorlichting nuttig zijn: deze zou aan de aangewezenen kunnen worden verstrekt door een commissie uit de beide faculteiten.

De doctorandi in de staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen archipel zullen naar de bedoeling van de ons gegeven opdracht benoembaar zijn tot de betrekkingen bij den bestuurdsdienst, waartoe het tegenwoordige eindexamen van den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst toegang geeft.

Of aan het afleggen van het doctoraal examen nog meerdere bevoegdheden verbonden dienen te worden, kan hier onbesproken blijven; alleen meenen wij er de aandacht op te moeten vestigen dat het om aan de ambtenaren ook op lateren leeftijd meerdere vrijheid van behoepskeuze te waarborgen, noodzakelijk zal zijn, aan degenen onder hen, die zich mochten willen onderwerpen aan het mogelijk in te stellen doctoraal examen in het recht van den Oost-Indischen archipel, zooveel mogelijk vrijstelling te verleenen voor de vakken waarin zij reeds examen hebben afgelegd.

Het tweede punt onzer opdracht betreft de vraag of het wenschelijk en mogelijk is, met opheffing van de Nederlandsch-Indische bestuursacademie, de hoogere vorming van bestuursambtenaren, die de examens voor den Indischen administratieven dienst hebben afgelegd of daarvan vrijstelling hebben bekomen, zoover noodig gewijzigd over te brengen naar de universiteit.

Te dezen aanzien zijn wij van oordeel, dat bij invoering van de door ons ontworpen studieregeling de opleiding van bestuursambtenaren aan alle redelijke eischen zal voldoen en aan een hoogere vorming, als bedoeld in afdeeling B van het besluit op de Indische bestuursopleiding, geen behoefte bestaat.

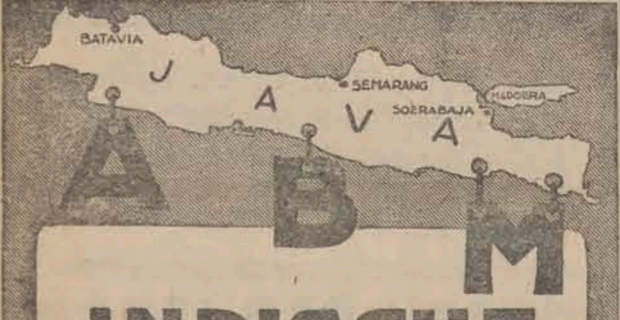
Ook voor de thans reeds in dienst zijnde ambtenaren behoeft die hoogere opleiding niet gehandhaafd te worden, indien hun gelegenheid wordt gegeven om, zonder het candidaatsexamen te hebben gedaan, te worden toegelaten tot het doctoraal examen (A of B, naar ieders keuze) in de staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen archipel. Eene ten hoogste tweejarige studie zal daartoe voor hen voldoende zijn.

Ten einde aan de volgens de tegenwoordige regeling opgeleide ambtenaren, die voor eene aanwijzing aan de Nederlandsche Bestuursacademie in aanmerking zouden kunnen komen, onder gelijke voorwaarden gelegenheid te geven om hunne kennis aan te vullen, zou nog gedurende tien jaren nadat het eindexamen voor den administratieven dienst voor de laatste maal is afgenomen, jaarlijks een aantal ambtenaren kunnen worden aangewezen voor een tweejarige studie voor het doctoraal examen in de

---

[2]) Vgl. de wet van 11 Januari 1919 (Staatsblad No. 39) betreffende de gelijkstelling van het eindexamen der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus en der algemeene middelbare scholen, afdeeling B, in Nederl.-Indië, met het eindexamen der hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus hier te lande. Voor de gelijkstelling van het eindexamen der A-afdeelingen van de algemeene middelbare scholen zal alsnog eene voorziening getroffen moeten worden.

[3]) Als bijlage C bij dit verslag gevoegd.

staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen archipel onder genot van gelijke voordeelen als tevoren aan de aanwijzing voor de Bestuursacademie verbonden waren. Ook een vergunning om zich aan die studie te wijden, in de plaats tredende van en onder dezelfde voorwaarden als de toelating als toehoorder tot de Bestursacademie, moet gedurende denzelfden tijd verleend kunnen worden. De hier genoemde normale termijn van 2 jaar zou bij bijzondere beschikking van den Minister van Koloniën met één jaar verlengd kunnen worden voor hen, die de studie niet in dien tijd met succes beëindigen; aan de aangewezenen zou gedurende het 3de jaar echter niet meer de voor de beide eerste jaren verleende toelage boven het verlofstractement dienen te worden uitgekeerd.

Ten aanzien van in de 3de plaats aan ons oordeel onderworpen regeling van den overgang van den ouden tot den nieuwen toestand moet er in de eerste plaats de aandacht op worden gevestigd dat de voorziening in de aanvulling van het korps bestuursambtenaren gedurende eenige jaren nadeel zal ondervinden van de verlenging van den duur der studie van 3 tot 5 jaar. Dientengevolge zal, welke regeling omtrent den overgang ook getroffen wordt, het aantal afgestudeerden dat anders in 3 jaren beschikbaar zou komen, over 5 jaren verdeeld worden.

Het komt ons gewenscht voor aan hen, die de studie volgens de oude regeling nog niet voor het grootste gedeelte volbracht hebben op het oogenblik dat de nieuwe regeling in werking treedt, de keuze te laten tusschen de oude en de nieuwe examens.

Neemt men aan, dat de nieuwe regeling vóór 1 September 1920 wordt vastgesteld en dat derhalve met den aanvang van het academiejaar 1920/1921 met de colleges daarop kan worden gerekend, dan zou de overgang als volgt kunnen worden geregeld. Komt de regeling eerst na 1 September 1920 tot stand, dan dienen alle hiervolgende jaartallen met 1 te worden verhoogd (dus 1919 wordt 1920 enz.).

De candidaat-ambtenaren, die in 1919 zijn aangewezen en die derhalve in 1920 het voorbereidend examen voor den administratieven dienst moeten doen, verklaren na het afleggen van dat examen en zoodra de nieuwe regeling is vastgesteld, of zij de oude regeling wenschen te blijven volgen en derhalve in 1922 het eindexamen voor den administratieven dienst afleggen, of wel hunne studie onder de nieuwe regeling willen voortzetten. In het laatste geval doen zijn in 1921 het candidaats- en in 1924 het doctoraal examen in de staatswetenschap en taalkunde van den Oost-Indischen archipel.

Ook de in 1920 aangewezenen zouden nog, zoodra de nieuwe regeling is vastgesteld, kunnen kiezen tusschen deze regeling (waarna zij in 1922 candidaats- en in 1925 doctoraal examen doen) en de oude volgens welke zij het voorbereidend en het eindexamen voor den administratieven dienst onderscheidenlijk in 1921 en 1923 afleggen.

De in 1921 aan te wijzen candidaat-ambtenaren kunnen allen de nieuwe regeling volgen.

Voor hen, die de studie in den normalen tijd volbrengen zullen de oude examens dus voor het laatst in 1921 (voorbereidend) en 1923 (eindexamen) worden afgenomen; de nieuwe voor het eerst in 1921 (candidaats) en in 1924 (doctoraal). De gelegenheid om de oude examens af te leggen zal echter voor de candidaat-ambtenaren, die vergunning hebben verkregen om een examen te herhalen of uit te stellen nog een tweetal jaren langer open moeten blijven.

Mochten zich reeds vóór 1924 candidaten aanmelden voor het afleggen van het doctoraal examen, dan bestaat er uiteraard mede geen bezwaar, daartoe gelegenheid te geven.

Bij de keuze tusschen de oude en de nieuwe regeling zou voorlichting kunnen worden gegeven door eene commissie uit de vereenigde faculteiten. Welk gedeelte der candidaat-ambtenaren de oude, en welk gedeelte de nieuwe richting zal kiezen valt niet te ramen. Neemt men om de gedachte te bepalen dat zoowel de in 1919 als de in 1920 aangewezenen voor tweederden de nieuwe en voor éénderde de oude regeling volgen, dan zal men (den studietijd voor allen op den normalen duur stellend) naar Indië kunnen uitzenden:

in 1922: 1/3 der candidaat-ambtenaren van 1919,
„ 1923: 1/3 „ „ „ „ 1920,
„ 1924: 2/3 „ „ „ „ 1919,
„ 1925: 2/3 „ „ „ „ 1920,
„ 1926: alle „ „ „ „ 1921.

Daar de vóór 1919 aangewezen candidaat-ambtenaren niet allen in of vóór 1921, het eind-examen zullen hebben afgelegd, zal men in 1922 en 1923 ook nog een aantal van deze studenten kunnen uitzenden, die in die jaren het eindexamen voor den administratieven dienst afleggen. Eveneens zal men in 1924 en 1925 nog een aantal geslaagden in dit examen kunnen uitzenden, die de studie niet binnen 3 jaar volbrachten en die dus aan de contingenten uitgezondenen 1922 en 1923 ontbraken.

Voor de candidaat-ambtenaren, die zich voorbereiden om na het afleggen van een doctoraal examen in de rechts- of staatswetenschap of de taal- en letterkunde van den Oost-Indischen archipel de benoembaarheid voor den Indischen dienst te verwerven door aflegging van het z.g. Indologisch examen, bedoeld in artikel 24bis van het Academisch Statuut (Ned. Staatsblad 1916, No. 79), behoeft naar onze meening geen bijzondere overgangsregeling te worden gemaakt. Zij kunnen de aangevangen studie op de gewone wijze beëindigen.

Ten aanzien van de Bestuursacademie kan de overgang in dien zin worden geregeld, dat (uitgaande van de boven aangegeven data van vaststelling en inwerkingtreding der nieuwe regeling) in 1920 voor het laatst een aanwijzing voor de studie plaats heeft.

De eerste aanwijzing van in dienst zijnde ambtenaren voor de studie voor het doctoraal examen kan dan wellicht reeds in 1921 — zoo dit niet mogelijk is, in 1922 — plaats hebben.

Meenende met het bovenstaande aan de ons verstrekte opdracht te hebben voldaan, veroorloven wij ons ten slotte Uwe Excellentiën in overweging te geven, dit rapport met de bijlagen zoo spoedig mogelijk openbaar te maken, ten einde deskundigen en belanghebbenden (onder deze laatsten vestigen wij in het bijzonder de aandacht op de Vereeniging van Ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur te 's-Gravenhage en de Indologen Vereeniging te Leiden) in de gelegenheid te stellen daarvan kennis te nemen.

De Commissie,

C. SNOUCK HURGRONJE.
G. ANDRE DE LA PORTE.
G. J. A. VAN BERCKEL.
G. F. DE BRUYN KOPS.
C. J. HASSELMAN.
F. A. LIEFRINCK.
E. MORESCO.
F. P. SOLLEWIJN GELPKE.
C. VAN VOLLENHOVEN.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Inlandsche Vakcentrale.

De Vakcentrale blijft werken in de lijn bij haar oprichting uitgezet getrokken, schrijft de „Loc.". De vergadering, den 1en Augustus te Semarang gehouden in tegenwoordigheid der kopstukken van de beweging, heeft voldingend bewezen, dat onze diagnose van stonde af aan juist is geweest. Herhaaldelijk werd er het streven naar massa-actie, het drijven van politiek, het propageeren van de communistische beginselen op den voorgrond gesteld, en in dit verband werd het plan van een algemeene staking aangeroerd. De actie der communistische partij in Rusland werd

Indisch ambtenaar, zeker aanzien geniet in den ambtenaarsstand.

Voor hem was zulk eene arrestatie, als welke heeft plaats gehad, zeer grievend en dit te meer waar een ieder weet, dat hij reeds oud en ziekelijk is, zoodat van ontvluchting geen sprake kon zijn.

Het feit heeft echter plaats gehad, doch tot eer van het Bestuur strekt het niet.

Mogen spoedig beter tijden aanbreken, zegt de correspondent.

Over den naam „Sumatra". Volgens mededeeling, voorkomende in de „Soenting Malayoe" van 2 Juli 1920, is het eiland Sumatra bij de inlanders bekend onder 3 namen, n.l. „Poeloe Emas (Goudeiland), Poelau Andalas en Poelau Pertja."

Over den oorsprong van den naam Sumatra bestaan drie lezingen.

De eerste is die dat de naam is afgeleid van „Samoedra", waaronder Noord-Sumatra of Atjeh werd verstaan en welk woord „groote mier" beteekent.

De tweede is die dat de naam is afgeleid van het Hindoesche woord „Seinoëdera", dat „zee" beteekent.

En de derde is die, dat de Portugeezen den naam Sumatra aan het eiland hebben gegeven, toen zij op hunne tochten vóór het eiland komende, door windkentering van koers moesten veranderen.

Voor onze Indische bedevaartgangers. In de „Oetoesan Melayoe" van 17 Juni 1920 is 't in de „Neratja" voorkomende bericht overgenomen, dat in de maand April van dit jaar, door de Arabische Regeeringen voorzieningen zijn genomen in het belang van onze Indische bedevaartgangers, ten einde hen zoo goed mogelijk te vrijwaren tegen afpersingen van de zijde der Sjecks.

Zoo is o.m. bevolen, dat in elke woning van den Sjeck, waarin bedevaartgangers verblijf houden, op een duidelijk zichtbare plaats, een tarief moet worden opgehangen, waarin de geldelijke verplichtingen van den bedevaartganger zijn omschreven.

Dit tarief is zoowel in de Arabische als de Maleische taal opgemaakt.

De jeugdige Sjecks mogen geen fooien meer aan de Hadji's vragen, doch wel aannemen, als ze geheel vrijwillig worden gegeven.

De jeugdige Sjecks, die de Hadjis bij de grafbezoeken in Mekka en Djeddah begeleiden, mogen de bedevaartgangers niet dwingen geld op de graven neer te leggen.

Willen de Hadji's vrijwillig iets geven, dan mag dit niet meer zijn dan ƒ 1.— per persoon.

Het neerleggen van geld op de graven blijft evenwel verboden en als de Hadji het toch doet, dan is de begeleidende Sjeck verplicht dit terug te geven.

De bewakers der graven zijn daartoe eveneens verplicht.

Bij het vertrek van de bedevaartgangers naar Djeddah, zullen daar ter plaatse twee Moefaties (controleurs) aanwezig zijn en den Hadji's afvragen of zij grieven hebben en niet te veel hebben moeten afdragen.

De regeling van deze aangelegenheid is, volgens de „Oetoesan Melayoe", wel een zeer schoone zaak, doch aan de correcte uitvoering daarvan in de praktijk, wordt wel een beetje getwijfeld.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De antipathie tegen de Japanners in Azië. De heer Frazler Húnt, een Amerikaansch journalist van zekeren naam, heeft onlangs Japan, Korea en Siberië bezocht en van die reis verslag uitgebracht, dat in de „Chicago Tribune" is opgenomen en waaruit in de „Perniagaän" van 3 Juni 1920 het navolgende wordt medegedeeld.

Wanneer Japan zich niet tijdig uit Siberië terugtrekt, dan zal het niet alleen op den langen duur in een ernstig conflict geraken met Rusland, doch kunnen verwikkelingen met het revolutionnaire Korea niet uitblijven en staat een oorlog met China voor de deur.

Nog nooit was de oorlogsstemming in geheel Azië zoo duidelijk als op dit oogenblik en China wacht slechts het gunstige oogenblik af om Japan te lijf te gaan; daarbij gesteund door Rusland en Korea.

De Siberische revolutionnairen verklaarden persoonlijk aan den correspondent, dat het geen twijfel lijdt of Japan ontvangt binnen een niet al te langen tijd een ultimatum van de zijde van Rusland, waarin gevraagd zal worden of de Japansche Regeering bij haar imperialistische houding blijft volharden of op den oorlog aanstuurt.

De Regeering te Wladivostock houdt zich gereed voor de mobilisatie van haar troepenmacht, welke gevormd is uit landbouwers en werklieden, die op verschillende belangrijke plaatsen in garnizoen zullen worden gelegd.

Het gaat met de bezetting van Siberië door Japan niet goed.

Overal waar de Japanners met de vreemdelingen in aanraking komen, wekken zij de antipathie van dezen op en Rusland heeft, sedert de komst der Japanners in Siberië, in de maand Augustus 1918, in het geheel geen vertrouwen meer in hen.

In de Siberische dorpen kan geen Rus het juk van den Japanner verdragen en de Russen verklaarden dan ook, dat zij liever dood zijn dan Siberië in het bezit te zien van de Japanners.

De haat bij de Russen tegen de Japanners is zelfs zóó sterk, dat zij de binnenlandsche moeilijkheden, waarin Rusland verkeert, bijna geheel vergeten en aangezien de Russen vermoeden, dat Rusland zich definitief in Siberië wil handhaven, is er een groote beweging gaande.

Het groote publiek is natuurlijk niet op de hoogte van de politieke gedragslijn, welke de militaire partij in Japan volgen zal, doch mag men de mededeelingen van zekere daartoe bevoegde personen gelooven, dan krijgt Rusland Japan niet meer uit Siberië anders dan met geweld.

Deze militaire partij weet zeer goed de ongunstige stemming, welke tegen Japan is gericht, want zij heeft die kunnen waarnemen tijdens de onlangs plaats gehad hebbende revolutionnaire woelingen te Wladivostock en dat maakt, dat zij bij de toepassing van haar politieke beginselen op twee gedachten hinkt en telkens twijfelt.

Zij is op de hoogte van het feit, dat zij bij een agressief optreden tegen Rusland, zal stooten op grootere volksmassa's dan die, welke zij zelf op de been kan brengen en dat een groot deel van het Japansche leger zal worden gescheiden en moeilijk de gemeenschap zal kunnen onderhouden met de operatiebasis.

Verder luiden de berichten uit Japan, dat het Japansche volk de inmenging in de Siberische aangelegenheden ongaarne ziet en dat het alleen de Minister van Oorlog in Japan is, die in het Kabinet zijn wil doorzet.

De Liberale Partij in Japan is ook al in actie getreden en heeft de terugtrekking van de troepenmacht uit Siberië verzocht, met het gevolg, dat er een wrijving met de Militaire Partij is ontstaan.

Doch deze heeft nu eenmaal haar zinnen er op gezet om de democratische bevelen, die uit Rusland naar Siberië komen, zooveel mogelijk tegen te houden.

Op welke wijze zij dat wèl moet doen, weten de officieren niet en daarom werken zij met een legermacht, die de Liberale partij daarentegen niet in actie wil zien treden.

Er zijn in Japan personen, die gelooven, dat Japan zich wel uit Siberië zal terugtrekken, doch dan zoo mogelijk beslag zal leggen op de Chineesche Eastern Spoorweg, die den afstand tusschen Wladivostock en Mantsjoerije belangrijk verkort.

Deze spoorwegverbinding is voor Japan van de hoogste waarde.

De Japansche Regeering zal nu wel het bericht verspreiden, dat zij doende is China te behoeden voor Bolsjewistische invloeden, die uit Siberië komen, doch het ware eerlijker, en dientengevolge beter, om er openlijk voor uit te komen en te verklaren, dat het doel is Zuid-Mantsjoerije bezet te houden.

De Regeering der Vereenigde Staten, die de Japansche bedoelingen natuurlijk zeer goed begrijpt, zond om die reden destijds een militaire expeditie

naar Siberië, zoogenaamd om de Tsjecho-Slowaken bij te staan, doch in werkelijkheid om een tegenwicht te vormen tegen Japan in die streken.

Die zaak is wel is waar afgeloopen, doch dat Amerika een oog in het zeil houdt, is aan geen twijfel onderhevig.

Een Chineesch internaat voor jonge meisjes te Batavia. De Tan Sang Ong Vereeniging, dat is de aaneensluiting van alle personen, die tot den Tan-stam behooren, heeft te Batavia een loffelijk voorbeeld gegeven door aan de Chineesche meisjes gelegenheid te geven zich intellectueel te ontwikkelen. Zij heeft een stuk grond ter beschikking gesteld van de Chineesche School en dientengevolge de gelegenheid gegeven dit gebouw voor een internaat voor Chineesche meisjes in te richten, alwaar een Chineesche opvoeding kan worden gegeven.

Tevens lag het in de bedoeling, om daarin ook Chineesche weeskinderen op te nemen.

Dat deze steun van de Tan Sang Ong Vereeniging met groote vreugde wordt aanvaard en ten zeerste wordt gewaardeerd, spreekt vanzelf.

Aangezien voor een menschlievend werk, als waarvan hier sprake is, nog al veel geld noodig is, hoopt men, dat ook de Chineesche ingezetenen van elders zullen willen samenwerken en geldelijke bijdragen willen zenden voor een aangelegenheid, die voor de Chineezen in Ned.-Indië van groot nut is.

(Perniagaän van 3 Juli 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De October-aflevering van „De Indische Gids" brengt ons in de eerste plaats het slot van het artikel van den heer E. L. K. Schmülling over „Het arbeidsvraagstuk op de Groot-Landbouwondernemingen buiten Java aan de hand van het Verslag der Arbeidsinspectie over '17 en '18."

De schrijver komt tot de conclusie, dat wij thans een tijd tegemoet gaan, waarin de jaartotalen der emigratie zich in snelle stijging gaan bewegen naar een vast en blijvend getal van 6 cijfers en dat vooral ook het getal terugverhuizers of zelfs terugkeerenden, op zijn minst betrekkelijk vermindert.

„Het Stakings-euvel" is het onderwerp, dat de heer P. J. Zürcher Jr. thans in een kort stuk bespreekt. De schrijver is de meening toegedaan, dat de staking in de suikerindustrie door de werkgevers is geprovoceerd, die zich vijandig bleven toonen tegenover een stakingsleiding, die slechts naar lotsverbetering streeft van de groote massa.

Deze huivering van den werkgever om te breken met het verouderde stelsel, draagt de kiem tot een revolutionnairen geest in zich. Dit moet vooral niet worden voorbij gezien. En nu men eenmaal van werkgeverszijde dien geest heeft gekweekt, nu beroept men zich er op, dat men een stakingsleiding, die „politieke oogmerken heeft", niet onderhandeld zal worden. En toch komt die politiek van Inlandsche zijde op niets anders neer dan op het streven naar lotsverbetering van de massa, die, als zij over een behoorlijk inkomen beschikt, op tijd haar „strootje" kan rooken en aan de gebruikelijke genoegens kan deelnemen, werkelijk geen andere ambities heeft en zich, als zij zich eenmaal maar werkelijk „senang" gevoelt, niet als werktuig zal laten gebruiken om de leiders politieke voorrechten te doen verkrijgen, indien zij daar ooit naar mochten hebben gestreefd.

In Groot-Benkoelen, een rede, oorspronkelijk bestemd voor een vergadering van belanghebbenden, zet de schr., de heer S. Upton, uiteen, dat de verkeerspolitiek der regeering niet in het belang is van het gewest Benkoelen. Hij stelt voor een deputatie aan den G.-G te zenden met het eerbiedig verzoek onmiddellijk de regeering een onderzoek voor te stellen naar de toestanden op het gebied van land-, zoowel als zee-transport, ten einde de huidige toestanden verbeterd te krijgen.

Indien het onderzoek door deskundigen wordt geleid, en met bekwamen spoed ten einde gebracht, kan men z.i. het resultaat rustig afwachten.

Van dr. Herman ten Kate's bewerking van de Indiaansche Minnebrieven door Marah Ellis Ryan treffen wij het slot aan.

Overigens bevat ook deze aflevering van de I. G. de gewone rubrieken.

Beata van Helsdingen—Schoevers. †

In het Weekblad voor Indië (No. 21) wijdt de hoofdredacteur J. Verboom een waardeerend artikel (met portret) aan de nagedachtenis van Mevr. Beata van Helsdingen—Schoevers. We veroorloven ons een fragment te laten volgen. „. . . .Beteekent zoo haar dood voor hare vrienden en kennissen veel leed wat moeilijk te verkroppen is voor onze Indische samenleving, die toch reeds zoo arm is aan menschen, welke voor iets anders nog voelen dan voor hunnen dagelijkschen sleurarbeid, beteekent haar heengaan een verlies, dat moeilijk — zoo niet onmogelijk — te herstellen is. Zij was een van die in deze tropische landen zoo zeldzame vrouwen, die niet slechts zich weten los te maken bijwijlen van het gewone en alledaagsche, die niet slechts bereid zijn heur tijd te geven aan dingen, die uit het oogpunt der „wereld" beschouwd, al heel weinig winste opleveren — maar die tevens warme belangstelling, ja, warme liefde hebben voor alles, wat deze landen eens luister en heerlijkheid verleende en die onvermoeid medearbeiden aan den opbloei, de oplaaiing van een nieuwen tijd, een tijd van Indische kunst en Indische beschaving, die voor het Westen niet zal behoeven onder te doen.....

De lezingen, die zij op verschillende plaatsen hield over de Indische dichters Tagore en Noto Soeroto — haar studiën over de Indische danskunst, die ze vastlegde in een boek over de Serimpi's, dat zij nog juist voor haar dood mocht voltooien, zijn voldoende bewijzen, hoe gaarne deze superieure vrouw zich verdiepte in 't glorierijk verleden der Javaansche middeleeuwen, waarvan ons nog zoovele onvergelijkelijk-schoone fragmenten bleven. Haar plaats zal, wat dit betreft, niet gauw weer door een ander worden ingenomen; haar verloren te hebben weegt daarom dubbel zwaar..."

De Hollandsche Revue.

De heer Frans Netscher heeft als redacteur van de „Hollandsche Revue" een hulp gekregen in den in Indië werkzaam geweest zijnden journalist Johan Koning. De pas verschenen aflevering brengt een karakterschets met portret van den oud-gezagvoerder H. G. J. Uilkens.

(N. R. Crt.)

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Oct.-aflevering opent met het fraaie portret van den rijksbestuurder van Soerakarta, Raden Adipati Djojo Nagoro, terwijl de redactie een en ander over zijn waardigheid mededeelt. — Verder een rijk geïllustreerd artikel: Bezoek van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië aan Bali. Uit het dagboek van Jkvr. D. v. Schmidt auf Altenstadt. — In de rubriek boekbespreking een beoordeeling van het werk van K. With: „Java. Brahmanistische, Buddhistische und eigenlebige Architektur und Plastik auf Java", door Prof. Dr. N. J. Krom; en een overzicht van den inhoud van Dr. Hunger's handboek voor de kennis van den cocospalm in Ned.-Indië (2e druk).

Handelsberichten.

De rubriek „Berichten van het Ministerie van Koloniën" in het No. van 7 dezer, vangt aan met de volgende mededeeling: Blijkens van het Bestuur der „Vereeniging Ned.-Indische Jaarbeurs" ontvangen bericht, zal van 19 September 1921 tot en met 9 October d.a.v. te Bandoeng wederom een jaarbeurs worden gehouden. Deze tweede Jaarbeurs zal hetzelfde karakter dragen als de met zoo goeden uitslag bekroonde eerste beurs. Bovendien ligt het in het voornemen van het Bestuur der Jaarbeursvereeniging om in 1921 ook nog een automobielen-tentoonstelling te houden. Ter vaststelling van het meest daarvoor geschikte tijdstip is een enquête ingesteld, bij de verschillende in Ned.-Indië gevestigde importeurs.

Zoodra omtrent het bovenstaande nadere gegevens zullen zijn ontvangen, zal daaraan in deze rubriek mededeeling worden gedaan.

Verder vindt men in hetzelfde Nr. het vervolg van „Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920".

De Waterstaatsingenieur.

In Nr. 6 van jaarg. 1920 een bijdrage van ir. M. J. Rotteveel: Het irrigatie vraagstuk ter Oostkust van Sumatra. Na eenige algemeene beschouwingen geeft ir. R. een beschrijving van het zgn. Asahanplan (opgemaakt door ir. J. van Tubergen) en van de irrigatie in Simeloengoen, opgemaakt door ir. F. W. Th. van Oordt). — Van de overige bijdragen noemen we nog: De motorische beweegkracht in dienst der Burgerl. Openb. Werken, door ir. W. G. Beekman. — Bepaling van den ladingscoëfficiënt van de modderlading a/b. slibzuiger „Java" te Belawan, door ir. J. I. de Jongh. — Werken in 't belang der gezondheid (opmerkingen betreffende

door den voorzitter Semaoen daarbij uitdrukkelijk als voorbeeld genoemd.

Met meer ernst dan tot dusver zal de regeering dan ook op de actie van dergelijke organisaties hebben toe te zien, en zij zal zich niet kunnen bepalen tot indrukwekkend vertoon van macht ter openbare vergadering. De actie, dezer dagen ingezet onder het S.S.-personeel, waarvan toevallig Bergsma, de penningmeester der Vakcentrale, de leider is, moge haar in verband met het den 1en Aug. gesprokene, te denken geven.

Nu kan de regeering natuurlijk opnieuw in den Volksraad verklaren, dat dit alles tot nu toe maar woorden zijn en dat men de Vakcentrale alleen mag beoordeelen naar haar daden. Maar de daden van een organisatie, welke zich ter bereiking van haar doel van de massa hoopt te bedienen, worden immers natuurlijkerwijze door woorden ingeleid. Juist het woord is, in de aanvankelijke ontwikkeling van zulk een organisatie de daad, de eerste in een opklimmend bedoelde reeks.

Wij kunnen overigens kort zijn over deze samenkomst, bedoeld blijkbaar om in schoone apotheose Vakcentrale, S.-I. en P. F. B. te verbroederen, doch als zoodanig mislukt. Wel heeft Tjokroaminoto, voor 't eerst naar wij meenen, ten overstaan van zijn volgelingen verklaard: „Ook ik ben communist", maar Soerjopranoto heeft met ondubbelzinnige duidelijkheid te verstaan gegeven, dat hij zich door de Semarangsche dictatuur niet laat gezeggen en men heeft ten slotte wat moeten schipperen met het verdeelen van het hoofdbestuur over Jogja en Semarang. De „stakingskoning" Soerjopranoto is vice-president en heeft den secretaris bij zich in de Sultansstad, maar Semaoen staat zijn presidium niet af en de penningen blijven onder Bergsma's berusting te Semarang. Zoodat de Vakcentrale onder dagelijksch toezicht blijft van de communistische partij.

Het opschrift „g e e n p l i c h t e n", dat ter vergadering dienen moest om de aanwezigen zedelijk en maatschappelijk hooger op te voeren, is dus voorloopig weder in veilige en beproefde handen.

Ook het „Soer. Hbl." neemt met volle instemming het betoog van de „Loc." over. Aan het slot van een entrefilet zegt het blad: Het behoeft zeker geen betoog, dat de werkgevers de Vakcentrale, noch de in haar georganiseerde arbeidersbonden kunnen erkennen. Zelfs al zou de actie van den P. F. B. zich uitsluitend bepalen tot het strijden voor de verbetering der arbeidsvoorwaarden voor de inlanders in de suikerindustrie, dan nòg wettigt de aansluiting van dezen bond bij de communistische Vakcentrale de niet-erkenning door de werkgevers. Het bestuur van de Vakcentrale toch zal, indien z.i. het gunstige oogenblik is gekomen, den P. F. B. in dienst stellen van zijn streven, de vernietiging van het kapitalisme, een streven, waarmede Soerjopranoto zich volkomen vereenigt, hetgeen blijkt uit de aanvaarding van zijn verkiezing tot vice-president van deze, voor de rust en orde gevaarlijke organisatie.

Wij kunnen slechts hopen dat de regeering eindelijk het onzinnige van haar politiek ten aanzien van de inlandsche vakactie zal inzien, doch vertrouwen dat het Suikersyndicaat voet bij stuk zal houden. De leiders van den Java-Suiker Werkgevers Bond kunnen kracht putten uit de verzekering, dat allen, die de hooghouding van het gezag als eersten en voornaamsten eisch aan het Indische bestuursbeleid stellen, de niet-erkenning van den P. F. B. door deze werkgevers-organisatie als volkomen gerechtvaardigd onderschrijven.

Beschouwingen over Ned.-Indië in 1919.

In het jaarverslag van de Ned. Handel Mij. wordt in de gewone beschouwing over Ned.-Indië o.m. gezegd, dat ook in Indië wel teleurstelling werd ondervonden in de verwachtingen betreffende terugkeer tot normale toestanden, doch een groote verbetering voor handel, verkeer, cultures en industrie bleef niet uit. De opgeheven belemmeringen, gepaard aan een groote vraag naar koloniale voortbrengselen, hebben betere resultaten bewerkstelligd dan in 1918.

Na vermelding van de jongste Indische leening wordt opgemerkt, dat het streven naar de snelst mogelijke ontwikkeling van Indië en de groeiende zorg om de Inlandsche maatschappij voor de ontplooiing van haar eigen krachten doeltreffend te outilleeren, drijven de uitgaven de Indische begrooting sterk omhoog, waarvoor nieuwe belastingen werden voorgesteld.

Melding wordt gemaakt van de voorstellen tot unificatie der inkomstenbelasting, van de vergaderingen van den Volksraad, de instelling der Regentschappen, de landelijke en plaatselijke decentralisatie, de militie, de instelling van landgerechten, de vaststelling der assitentenregeling, de schatting der bevolking, afschaffing van heerendiensten, gezondheidstoestand, de duurte en de gevolgen daarvan, de Garoet-affaire, de verleende vrijheid van vereeniging en vergadering, de opkomende vakbeweging, de werkstakingen, die nog geen ernstigen invloed hadden op de economische toestanden, uitbreiding van spoorlijnen, enz., enz.

Nog worden de afzonderlijke cultures besproken, zoowel van Europeeschen als van Inlandschen landbouw, waarbij de rijstvoorziening in het kort wordt behandeld.

Eveneens worden in het kort de uitvoerhandel, de scheepvaart en de invoerhandel behandeld.

Melding wordt gemaakt van de uitbreiding der industrie en plannen tot oprichting van papier-, textiel-, lucifers-, glas- en aardewerkfabrieken, een cocaïne-, jodium- en een spiritusfabriek. (Deli-Ct.)

Naar aanleiding van de voorspelling van de Ned. Handel Mij., dat de Indische producten op den duur weder tot de oude markt terug zouden keeren, welke verwachting niet te gewaagd zal blijken te zijn geweest, schrijft de „Java Bode" — in haar hoofdartikel „D e p r e s s i e" het jaarverslag besprekend — o.m.:

Wij hopen, dat die voorspelling niet in vervulling zal gaan. Indië heeft, ten gevolge van den oorlog, zich een eigen markt van zijn producten geschapen, Er is geen enkele reden om Indië die markt te ontnemen. Ook in dat opzicht heeft Indië reeds een eigen weg gevonden. Het moge voor Nederland wellicht onvoordeeliger zijn om de Indische producten in Nederland op de wereldmarkt te brengen, Indië heeft er te veel voordeelen van — niet alleen in financieel opzicht — om de eigen markt te behouden.

Over *den algemeenen economischen toestand* in Indië schrijft de heer Zeilinga in het jaarverslag van de Javasche Bank, opgenomen in de „Deli Ct.":

Het spreekt van zelf, dat door de opleving van zaken de speculatie in Ned.-Indië in bijna alle producten zeer toenam, en tengevolge van die speculatie moesten bij een plotselinge daling der prijzen meermalen kunstmiddelen worden aangewend om een sterke daling te voorkomen, ten einde handelaren en speculanten voor een ondergang te behoeden en daarmede eveneens de marktpositie te redden.

In suiker waren het eenmaal zelfs de geraamde plannen om verdere daling van prijzen te voorkomen, die de markt weder in een stijgende richting brachten.

In koffie werden meermalen tijdelijke trusten gevormd, die de marktpositie ophielden. Groote sommen werden door speculanten verdiend.

Algemeen werden in hooge mate de gevolgen ondervonden van de stijgende prijzen van producten. De Inlander ontving voor zijn product meer dan vroeger, de Europeesche cultures evenzoo. Er werd en wordt ook thans nog veel geld in producten van het land verdiend, maar ook de levenskosten stegen enorm, in hoofdzaak door de duurdere prijzen van de eerste voedingsmiddelen in vergelijking met vroeger. Artikelen van dagelijksch gebruik, als eieren, kippen, klappers, enz. zijn in vele gevallen in vergelijking met voor den oorlog met 100 pCt. en meer gestegen en er deed zich dan ook in Ned.-Indië, evenals over de geheele wereld, het feit voor, dat de duurdere levensomstandigheden een verhooging noodig maakten van de prijzen, die voor de werkkrachten op elk gebied betaald moeten worden. Handel, industrie

en cultures waren alle wel genoodzaakt hoogere betaling voor den arbeid te geven, of een dusdanige regeling te maken, dat het voedsel tot vroegere prijzen kon worden verkregen.

Daarbij kwam dikwijls zeer sterk uit, dat de betaling zoowel van Europeanen als Inlanders in de lagere rangen, de toets der critiek eigenlijk niet kon doorstaan en men heeft er zich over verwonderd, dat de geringe betaling nog zoo lang heeft kunnen bestaan.

Hoogere loonen echter brengen de welvaart niet, omdat het verdiende loon gewoonlijk weder even snel moet worden uitgegeven.

De economische toestand van Ned.-Indië blijft echter in algemeenen zin gezond. De verdiensten in Ned.-Indië waren over het algemeen zeer ruim en de koopkracht ook van den Inlander vrij groot, vooral in die streken, waar, in vergelijking met vroeger, dubbele en driedubbele prijzen werden gemaakt voor de Inlandsche producten, als coprah en andere voedingsmiddelen. Waar de Inlander echter zijn eigen voedsel niet verbouwt of geen product van zijn landbouw had om te verkoopen, speciaal wanneer hij buiten den eigenlijken landbouw staat, had hij het zwaar te verantwoorden; want de verhoogde verdiensten door handenarbeid waren veelal zelfs niet voldoende om op te wegen tegen de zoo sterk verhoogde voedselprijzen.

Het ziekenverpleegstersvraagstuk van Indië.

S u n i t r a m schrijft in een hoofdartikel in de „Loc." o.m.: Alom verrijzen in Indië de zieken-inrichtingen. Neutrale, confessioneel-protestantsche, roomsch-katholieke, particuliere; met subsidie en zonder subsidie en op sommige plaatsen, als te Jogja b.v., ontbrandt zelfs al strijd over de vraag, wie recht heeft op ziekenhuisbouw en daarvoor te ontvangen steun, de gereformeerden of de roomschen.

En het gouvernement blijft niet achter, maar bouwt zijn ziekenhuizen op de hoofdplaatsen op zoo grootsche schaal en uit zoo ruime beurs — (Weltevreden en Semarang) — dat het een genoegen is daarop te letten. De gewesten zitten niet stil. De Preanger staat aan de spits. Semarang maakt plannen van vèrstrekkende beteekenis.

Er is een enorme vooruitgang! Met deze ontwikkeling hangt natuurlijk ten nauwste samen *het vraagstuk van het verplegend personeel*. Want bij den huidigen stand van zaken op het gebied van ziekenzorg kan en mag niet meer volstaan worden met ongeschoolde hulp. Men eischt terecht opgeleide, gediplomeerde verplegenden.

De vraag overtreft verre het aanbod.

Het feit, dat de Gewestelijke Raad van de Preanger verpleegsters oproept voor haar ziekenhuizen op een salaris van *f* 250 à *f* 500 's maands, spreekt ook een niet mis te vatten taal! Even goed als het verpleegster-honorarium van *f* 10 daags en alles vrij!

Personeelsgebrek bij den Topografischen Dienst.

Het „Soer. Hbl." wijst in een voor den Topografischen dienst zeer waardeerend entrefilet, met nadruk er op, dat ook deze dienst op zeer knellende wijze aan personeelsgebrek lijdt. Aan het slot ontleenen wij: Er bestaan nu plannen om de opengevallen officiersplaatsen bij de triangulatie te doen innemen door een aantal *Duitsche ex-zeeofficieren.* Zonder bedenking is dit plan niet. De werkkring bij de triangulatie in de buitengewesten geeft gelegenheid tot een zeer nauw contact met de bevolking. In den jongsten oorlog is wel gebleken, dat vooral Duitschers een dergelijk contact niet altijd alleen en uitsluitend gebruiken ten bate van het Nederlandsche gouvernement. Het gegeven leent zich voor verdere uitwerking, welke het blad hier echter overbodig acht. Het lijkt het blad dan ook twijfelachtig of, hoezeer de goede bedoeling gewaardeerd moet worden, het middel in dit geval niet erger dan de kwaal zal blijken te zijn.

De positie van de Chineesche vrouw.

De „Java Bode" maakt melding van den zelf-

moord van een Chineesch meisje, dat op Mang[illegible] Besar (Batavia) zich door het hart schoot. Dat is, [illegible] korten tijd, het derde Chineesche meisje, dat [illegible] eind maakt aan haar leven, omdat zij weigerde [illegible] trouwen met den man, die door de ouders voor [illegible] was uitgezocht.

Het eerste meisje maakte door ophanging een [illegible] aan haar leven, het tweede nam vergift in, het de[illegible] schoot zich dood.

Eeinige jaren geleden hebben wij — gaat het bl[illegible] voort — een kort artikel gewijd aan de positie [illegible] de Chineesche vrouw, en er op gewezen, dat [illegible] ontwikkelde Chineesche meisjes gedwongen word[illegible] tot een huwelijk met den eersten den besten [illegible] door de ouders gekozen, terwijl zij niet beslis[illegible] mogen.

Wanneer zal ook in de Chineesche wereld het [illegible] grip doordringen, dat de vrouw vrij moet zijn [illegible] haar keuze?

UIT DE INDISCHE PERS.

Een opvallende arrestatie. In de „Neratja" van [illegible] Mei 1920 bespreekt de correspondent H. R. van [illegible] blad de plotselinge in hechtenisstelling van M. Soet[illegible] dirdjo, een gewezen assistent-wedono.

Hij is reeds op hoogen leeftijd en bij de bevolki[illegible] van Bantam wel bekend.

Zijn woonplaats is de dessa Karagilan (Serang[illegible]

Den 10en Mei 1920 werd hij 's morgens ten 7 [illegible] door den assistent-wedono van Karagilan, verge[illegible] van 12 gewapende politiemannen, in de boeien [illegible] slagen en naar Serang gebracht.

De oorzaak, die tot deze arrestatie aanleiding g[illegible] zou gelegen zijn in het feit, dat hij verdacht w[illegible] van deel te hebben genomen aan den in de maa[illegible] Maart 1920 plaats gehad hebbenden brand in [illegible] gouvernementsrijstschuur van Karagilan, waar[illegible] een hoeveelheid padi van ongeveer 100 picol verlo[illegible] ging.

Als eerste dader werd gevat de inlander Moham[illegible] Nawawi van Karagilan, doch bij het onderzoek do[illegible] den assistent-wedono van die plaats, bevestigd do[illegible] de 2 verklaringen van de personen Tahir en Saleh[illegible] zou gebleken zijn, dat M. Soetadirdjo in dien bra[illegible] betrokken zou zijn geweest.

Het is niet de bedoeling van den schrijver de zaa[illegible] zelve te bespreken, doch wel meent hij te moete[illegible] opkomen tegen de wijze, waarop de assistent-wedo[illegible] van Karagilan is opgetreden, meer in het bijzond[illegible] ten aanzien van M. Soetadirdjo, door hem zoo sp[illegible] dig in de boeien te doen slaan.

De Instructie van de prijajis toch, schrijft in gev[illegible] van misdrijf onderzoek voor, dat zulk een voorloop[illegible] onderzoek met geduld, dus op bezadigde wijze [illegible] plaats vinden en dat de beschuldigde tegelijk met d[illegible] stukken van voorloopig onderzoek zal worden opge[illegible] zonden.

Ook staat in het Inlandsch Reglement voorge[illegible] schreven, dat, wanneer de beklaagde zich aan be[illegible] paalde misdrijven heeft schuldig gemaakt, waarop [illegible] in het wetboek van Strafrecht voor Inlanders be[illegible] paalde straffen zijn vastgesteld, hij eerst, na gehoord [illegible] te zijn, met de noodige bescheiden naar de bevoegd[illegible] autoriteit mag worden opgezonden, terwijl de Regent [illegible] van alles op de hoogte moet worden gesteld.

De assistent-wedono van Karagilan is ten dezen [illegible] aanzien in gebreke gebleven en dat zal er wel to[illegible] hebben bijgedragen, dat M. Soetadirdjo ter hoofd[illegible] plaats Serang op vrije voeten werd gesteld en naar [illegible] zijn dessa werd teruggezonden.

Het publiek kan uit dit optreden wederom zien [illegible] hoe het in de praktijk bij voorloopige arrestaties, te[illegible] gevolge van gebrekkige kennis van bepalingen bij [illegible] de politie-autoriteiten, dikwijls toegaat.

Het kan in de praktijk natuurlijk wel voorkomen, [illegible] dat men, ter voorkoming van erger, terstond tot in[illegible] hechtenisstelling moet overgaan, doch dan heeft [illegible] men gewoonlijk te doen met bepaalde misdadigers.

Doch dat is M. Soetadirdja niet. Integendeel, hij [illegible] is een persoonlijkheid, die geëerd is in zijn familie[illegible] kring en bij zijn dorpsgenooten en die, als oud-in[illegible]

De militairen, die niettegenstaande het smalen op de toenmalige militaire politie, toch nog bij de *herorganisatie* een flink contingent van de politie bleven vormen, gaan nu terug naar het garnizoen, omdat zij daar beter betaald worden. En waarlijk, hoe kan men verwachten, dat er geschikte ordebewaarders gevonden kunnen worden, die van *f* 700 per jaar, dat is nog geen twee gulden per dag, moeten bestaan. En rekent men den duurtetoeslag zelfs op 50 pCt. van het inkomen, dan komt er toch nog maar 1 gulden bij, in totaal dus drie, zegge drie gulden per dag. Dit nota bene voor een man, die wellicht een gezin heeft, en met niet al te groote tusschenpoozen, de nachtwacht moet betrekken, waarvoor extra kosten voor behoorlijke voeding niet achterwege kunnen blijven.

Tengevolge van de gesignaleerde omstandigheden is het aantal manschappen, thans bij de politie dienstdoende, zoo belangrijk afgenomen, dat het de vraag is of de overgeblevenen nog wel in staat zijn den dienst gaande te houden, totdat er gegadigden zich aanmelden. Zijn onze inlichtingen juist, dan zijn er verschillende politieposten, waarvan de bezetting uit twee man bestaat.

Wanneer dit waar is, en wij hebben geen reden om aan de betrouwbaarheid van onzen zegsman te twijfelen, dan zal men ons toch wel toegeven, dat de toestand slecht, **zeer slecht is.**

Wij volstaan met het verzoek aan het Bestuur om ten spoedigste maatregelen te nemen, dat wij althans een deugdelijken politiedienst kunnen bezitten. De belastingbetalers mogen toch wel verwachten, dat hun eigendommen beschermd worden door een goede politie, waarvan de manschappen een menschwaardig bestaan hebben!

* * *

De „Amigoe" weet mee te deelen, dat concessie is aangevraagd voor een autobusdienst naar de buitendistricten en in de stad.

Tot de geridderden van 31 Aug. l.l. behoort ook de Zeer Eerw. Pater L. A. M. J. Jansen, die bevorderd is tot officier in de Oranje-Nassau-orde. De „Amigoe" brengt dit in verband met het feest der Dominicanermissie. Pater Jansen is n.l., volgens dit blad, de oudste missionaris in levens- en dienstjaren der paters, in de kolonie werkzaam.

De Koloniale Raad heeft o.m. gelden toegestaan voor de opleiding van Curaçaosche jongelieden aan de geneeskundige school te Paramaribo.

Volgens een bericht in de „Amigoe" van 28 Aug. l.l. zijn tot November alle plaatsen naar New-York op de K. W. I. M. en Red. D.-booten bezet.

Aan hetzelfde blad van 4 September l.l. ontleenen wij nog de beide onderstaande berichten:

Suiker.

De vorige week kwam hier plotseling het bericht, dat op de Markt te New-York de prijs van de suiker van 23 dollarcent tot 8 dlc. gedaald was.

De reden van die plotselinge daling moet volgens sommigen hierin gezocht worden, dat Duitschland een enorme hoeveelheid beetwortelsuiker tegen lagen prijs op de markt geworpen heeft en dat Japan zijn suiker reeds tot in de landen aan de Middellandsche Zee aflevert, natuurlijk eveneens tegen veel lageren prijs dan de wereldmarkt in den laatsten tijd aangaf.

Afgezien natuurlijk van de particuliere belangen der suikerlords, wier woekerwinsten nu wel een einde nemen, kunnen wij ons niet anders dan verheugen over dat terugkeeren der suikermarkt tot meer normale verhoudingen.

Den arme en den burgerman zal die prijsdaling zeker ten hoogste welkom zijn.

Naar wij vernemen, zijn hier in de stad de detailprijzen der suiker in de laatste dagen met ongeveer 20 cts. per pond gedaald.

Voor Curaçao kan deze daling ook wel tot gevolg hebben, dat de reuzenloonen, die op Cuba aan de werklieden in de rietvelden in de laatste twee jaren werden uitbetaald, eveneens aanmerkelijk zullen gekortwiekt worden, wat evenzeer de terugkeer van zeer vele Curaçaoenaars van daar ten gevolge kan hebben of dat de trek naar Cuba van onze eilanden ten minste aanmerkelijk bekoeld wordt.

Strooheeden.

Voor onze arme hoedenvlechtsters is het tegenwoordig een ongekende tijd. Sinds verscheidene weken staat de prijs der staplehats vrij hoog en hooger dan ze sinds jaren genoteerd stond. Nu staan zij reeds voor 6 fl. per dozijn geprijsd. Dat beteekent nog wel niet, dat iedere koopman voor elke ordinaire hoed 50 cts. betaalt. Maar toch wel, dat men voor een *redelijk goed* gevlochten ordinairen hoed bij *sommige* opkoopers allicht dien prijs bedingen kan. Het vlechten van fijne hoeden raakt bij sommige vlechtsters bij zulk een stand der markt wel meer op den achtergrond, vooral omdat het niet gemakkelijk is voor een dragelijken prijs eerste klas stroo machtig te worden. Bij den tegenwoordigen duren prijs der levensmiddelen is deze prijsstijging der staplehats een ware uitkomst. Het is te hopen, dat deze prijzen nog lang mogen standhouden.

Opgehelderd?

De *Amigoe* ontleent aan de *Maasbode* het volgende bericht:

„In de op 6 Juli j.l. gehouden jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders werd de balans goedgekeurd en de heer H. J. Cornelius Cohen als commissaris herkozen. Verder werd besloten tegen de Exploitatie-Mij. van Zoutmeren op het eiland St. Martin, die tot dusverre de exploitatie uitoefende, dusdanige maatregelen te nemen, welke de directie oirbaar zal achten, om haar te dwingen, hare verplichtingen tegenover de Mij. tot Zoutwinning na te komen."

En vervolgt dan: „Erg duidelijk is dit bericht niet. De „Exploitatie-Maatschappij van zoutwerken op het eiland St. Martin" dateert van 1868, die de concessie overnam van den heer Perrinon, oud-gouverneur van Martinique. Welke de Maatschappij van Zoutwinning is en van welk jaar deze dagteekent, kunnen wij niet beslissen. Misschien is dit de naam van de firma L. A. van Romondt's Sons van 1907."

Kan het volgende onze collega inlichten?

De *Maatschappij tot Zoutwinning op het eiland St. Martin* is opgericht in 1859. *Zij* is houdster der concessie door de Fransche regeering verleend aan de firma A. F. Perrinon et Comp. en van die door de Nederlandsche regeering verleend aan den heer F. A. Perrinon, terwijl de *Exploitatie-Maatschappij van Zoutmeren op het eiland St. Martin*, opgericht in 1868, ten doel heeft het exploiteeren der zoutmeren van eerstgenoemde *Maatschappij tot Zoutwinning op het eiland St. Martin*.

Van de „Exploitatie-Maatschappij" zijn, zooals onlangs in den Kolonialen Raad werd meegedeeld, in 1907 alle aandeelen in handen van de firma L. A. van Romondt en Sons gekomen. Het bericht in de *Maasbode* zal nu wel niet meer onduidelijk zijn. Aan dividend keerde de „Exploitatie-Maatschappij" uit sedert 1872, 1876 en 1877 telkens 6 pCt., 1883 5 pCt., 1884 4 pCt., 1885 en 1886 3 pCt., 1887 en 1888 6 pCt., overigens nihil.

* * *

Ingediend is een wetsontwerp tot voorziening in het kastekort van den Curacaoschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1920 tot en met 1922.

Het bedrag, tot hetwelk de minister van financiën bevoegd was, bij het openen van credieten aan zijn ambtgenoot van koloniën, ten behoeve van de kolonie Curaçao, het tegoed van die kolonie in 's Rijks schatkist te boven te gaan, bedraagt *f* 500.000.

Het is gebleken, dat dit bedrag niet alleen voor het loopende jaar, waarin reeds overschrijding daarvan heeft plaats gehad, doch ook voor de eerstvolgende jaren, waarin belangrijke uitgaven worden verwacht, niet toereikend zal zijn. Met het oog hierop komt het

geraden voor, het bedrag van een half millioen gulden voor het loopende en de beide volgende jaren te verhoogen tot *f* 2.000.000. *(N. R. Ct.)*

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Reorganisatie van den Franschen oppersten raad der koloniën.

De Fr. minister van koloniën, Albert Sarraut, heeft een wetsontwerp tot hervorming van den oppersten raad der koloniën aangeboden, waarvan hij groote verwachtingen heeft.

Bij decreet van 19 October 1883 werd een raad van dien naam ingesteld bij het toenmalige ministerie van marine en koloniën. 't Was een adviseerend lichaam, samengesteld uit mannen in wier ervaring of kennis groot vertrouwen werd gesteld. Tot 1886 voldeed de raad aan zijn roeping, nadien werd hij echter niet meer samengeroepen. Wel werden wijzigingen in de organisatie gebracht, werden leden benoemd, werd hun aantal zelfs uitgebreid, maar de raad vergaderde niet meer. In 1896 werd een permanente commissie uit den raad gevormd, die enkele keeren zitting hield, maar die dit na 1897 ook geheel naliet. Intusschen kiezen die Fr. koloniën, welke geen afgevaardigde in de Fr. Kamer hebben, trouw hun vertegenwoordiger in den raad en benoemt de regeering even trouw 't aantal leden, dat zij daarvoor aan te wijzen heeft. Niet minder dan 146 leden hebben zitting in dit koloniale orgaan, dat sedert 34 jaren niet meer functionneert.

Van de redenen, die opgegeven worden voor dit stilliggen, vermelden wij, de moeilijkheid om zooveel personen, die 't lidmaatschap als een bijbaantje beschouwen, bijeen te doen komen. Zelfs van de kleinere commissie bleek 't vervullen van een taak, die omvangrijke studie vergt, te veel verwacht. Het losmaken van 't Departement van Koloniën van dat van Marine, riep een goed georganiseerde staatsinstelling in 't leven, die zich best in staat achtte over de aangelegenheden van 't zich juist in dezen tijd uitbreidend koloniaal gebied en de daarmede verband houdende vraagstukken, te oordeelen, zonder 't advies van den kolonialen raad noodig te vragen. De decentralisatie bracht 't beleid en de gelegenheid tot adviseeren grootendeels naar de koloniale besturen zelf over. Het Parlement voelde ook de behoefte aan adviezen van een specialen kolonialen raad niet. Het gaf nu zelf meer aandacht aan hetgeen in de koloniën voorvalt, het kreeg door de commissies, die de begrooting en de financiën te behandelen hadden, en door de verslagen der rapporteurs over wetsvoorstellen, genoeg gegevens, om naar een aanvulling voor den oppersten kolonialen raad niet meer te verlangen.

En toch ondervonden zoowel 't Departement van Koloniën als andere Departementen de behoefte wel aan adviezen van buiten het departement staande personen, die als speciale kenners gelden van een speciaal koloniale aangelegenheid of van het bijzonder koloniaal belang, dat in een zaak kan gelegen zijn. Die behoefte leidde er toe commissies of comité's te benoemen, wier aantal alleen voor 't departement van Koloniën, momenteel het veertigtal nadert. Daar verschillende van die commissiën en comité's weer samenwerking zoeken, bestaat er zoo iets als een werkende raad van losse onderdeelen, naast den werkeloozen oppersten raad.

Minister Sarraut is de meening toegedaan, dat als de opperste raad zelf bewezen heeft in zijn tegenwoordige samenstelling geen reden van bestaan meer te hebben, hierin nog niet opgesloten ligt, dat er in Frankrijk geen plaats meer zou zijn voor een hervormden kolonialen raad. Integendeel, hij wil die hooge instelling behouden en haar laten berusten op deze twee beginselen: a. noodzakelijkheid om de continuïteit te verzekeren van de inzichten betreffende de algemeene leiding en betreffende de wijze om de innerlijke waarde van het koloniaal gebied tot haar recht te doen komen; b. noodzakelijkheid om een vruchtbaar en doorloopend contact te onderhouden tusschen de Fransche gedachte en het koloniale leven.

Deze beginselen uitwerkende, zegt de toelichting bij 't wetsontwerp o.a.: De bevestiging van een reusachtig koloniaal gebied, verspreid over alle deelen van de aarde, met vèrgaande ethnische, geografische en politieke verscheidenheid der samenstellende landen, legt aan 't Departement van Koloniën een reeks vraagstukken voor, op staatkundig, krijgskundig, economisch, juridisch, financieel, administratief, sociaal gebied, waarbij het hoofd van het Departement, hoe bekwaam ook, niet kan nalaten den raad in te winnen van personen, die als deskundigen gelden in de betrokken kwesties.

Ook moet het bestaan van een orgaan, dat deze vraagstukken tot onderwerp van voortgezetten arbeid maakt tot aan hun oplossing toe, een gewenscht correctief zijn tegen het afbreken van gedane inspanning of het verloren laten gaan van op touw gezette ontwerpen, zooals te vaak het geval is door mutatiën in de regeering.

Tot nu toe bestaat er voor 't Departement van Koloniën geen organisme, dat door de grillige ministers-afwisseling heen voor vastheid van politiek zorgde, dat een voortgezet koloniaal beginsel in het geheel der ontwerpen en der verwezenlijking tot zijn recht deed komen. De onderdeelen van het departement werken te veel op fragmentarische gegevens uit de koloniën, die hun zelf onbekend zijn.

Aan dit laatste euvel is onlangs al tegemoet gekomen door de vroegere geografische afdeelingen samen te brengen in één directie der politieke aangelegenheden, centrum van waarneming en centrum van beleid voor 't koloniale beginsel. Maar om het den optredenden minister nog te vergemakkelijken spoedig op de hoogte van zijn taak te zijn en in de getrokken lijn voort te werken, kan een opperste koloniale raad hem omtrent de bestaande werkelijkheid, la réalité coloniale, inlichtingen verschaffen, welke die van de directie der politieke zaken op gelukkige wijze aanvullen.

Bovendien, en vooral, moet het als een te waardeeren aanvulling gelden, van hetgeen de economische afdeeling van het departement presteeren kan, wanneer een orgaan beschikbaar is, dat raad kan geven betreffende de meest practische wijze om de rijkdommen van het koloniale gebied tot hun recht te doen komen.

Hierbij dringt het vraagstuk, hoe de koloniën mee kunnen werken tot de economische en financieele opheffing van Frankrijk sterk naar voren.

Eindelijk meldt ook de vraag zich aan, betreffende de omzetting of herziening van de te oude en te bekrompene administratieve wetgeving, die de ontwikkeling overeenkomstig den modernen vooruitgang dikwijls meer belemmert dan bevordert. De aanpassing van de koloniale wetgeving aan de évolutie-eischen vergt de samenwerking met bestuurders, die het koloniale leven hebben meegemaakt, van uitnemende rechtsgeleerden. Dit kan 't werk niet wezen van ministerieele bureaux, de taak worde toevertrouwd aan een comité van uitgezochte juristen, koloniale administrateurs en vertegenwoordigers der groote staatsadministratiën.

In zijne uiteenzetting brengt de minister de vraagstukken, waarover adviezen van den oppersten koloniale raad ingewonnen zullen worden in drie categoriën samen: politieke-, economische vragen, en die van administratieven, juridischen of financieelen aard.

In overeenstemming hiermede zal de conseil supérieur des colonies uit drie van elkander onafhankelijke afdeelingen bestaan.

a. Le haut-conseil colonial beweegt zich op 't gebied der kwestiën betreffende de souvereiniteit en de algemeene politiek, zooals deze ontstaan door de grondwet, de veiligheid en de ontwikkeling van 't Fr. koloniaal gebied. Door deze bestemming en zijne samenstelling, uit de oud-ministers van koloniën en de oud-gouverneur-generaals, beantwoordt hij aan de gedachte der continuiteit.

b. Le conseil économique des colonies moet het contact bevorderen tusschen de koloniale productie en de markt in 't moederland. Hij zal worden samengesteld uit practische mannen, die naam hebben als kolonist, handelsman, voorzitter van een Kamer van Koophandel, industrieel, landbouwkundige, ingenieur, financier, reeder, schrijver, vertegenwoordiger van een koloniale vereeniging, enz.

De instelling, waardoor de koloniën bij de nu bestaande regeling vertegenwoordigers kiezen in den Oppersten kol. raad, wordt overgenomen in de nieuwe organisatie. Het mandaat zonder beteekenis, moet er echter een worden van groote waarde.

Tijdelijke vertegenwoordigers van de departementen kunnen aan den raad worden toegevoegd. De economische raad zal in 6 afzonderlijke secties worden verdeeld.

c. Le conseil de législation coloniale. Over de taak en de samenstelling van dezen raad is boven reeds 't een en ander gezegd. De door de koloniën gekozen vertegenwoordigers in de conseil supérieur des colonies hebben ook zitting in deze afdeeling, waarvoor de departementen van justitie en financiën, de Raad van staten en de Rekenkamer ook tijdelijke vertegenwoordigers kunnen aanwijzen.

De opperste raad wordt een zuiver adviseerend lichaam, hij ontneemt in geen enkel opzicht iets aan de verantwoordelijkheid van den minister tegenover de

tervoorziening, naar aanleiding van het Decentra-tie-verslag 1918—'19), door ir. F. W. Th. van Oordt. — Technisch onderwijscommissie (handelt over 't advies de bij Gouv. besluit van 6 Maart 1918 ingestelde commissie). — Karang als onderlaag voor wegen, door B. G. Escher.

Zendingsperiodieken.

Maandblad der samenwerkende Zendingscorporaties. Oct. 1920: Ziekenverzorging Tentana (Posso), door H. Zuppinger. — De onheilen den Kloet. — Indruk van een Voorgangers-conventie op Oost-Java, door J. M. S. Baljon. — In en het Zendingsbureau. — Op bezoek bij de familie ...nebier in Bolaäng-Mongondou, door A. J. C. ...cht. — Reisherinneringen uit Ned.-Indië, door Mr. W. Flieringa (vervolg: West-Nieuw-Guinea).

De Macedoniër. 1920. Nr. 9—10: Midden-... ten Zuiden. Het land en zijn bewoners (vervolg), door D. Pol. — De Zending op de catechisatie, door J. Wielinga. — Christelijke Javaansche literatuur, door W. Breukelaar.

Orgaan der Nederlandsche Zendingsvereeniging. Oct. 1920, Arend van As ...—1920, door J. van de Weg. — Eerste-steenlegging ...dingshospitaal te Bandoeng.

De Tropische Natuur.

Het Augustus-Nr. bevat een interessant, geïllustreerd artikel over de op Java voorkomende Datura's (de grootbloemige Ketjoeboengsoorten, die door haar groote, witte, neerhangende, sterk geurende bloemen zoo de aandacht van een ieder trekken en door ...r groot aantal zulk een bekoring aan het landschap ...en). — Prof. Dr. W. Roepke geeft, in aansluiting ...een artikel van den hr. Schroo, bijzonderheden uit het leven der koembangs (houtbijen). — De hr. C. Klees schrijft over „Tijgervallen, wilde honden en nog wat". Verder nog korte mededeelingen over „enaties" (abnormale aanhangsels aan bladeren en bladachtige ...delen); onderling hulpbetoon in de vogelwereld, enz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 27: Boetonneezen (vervolg), door N. — Pangoensèn (toevluchtsoord), liefdadigheids-inrichting van Mej. M. Jansz in het district Tajoe der residentie Semarang, door Mr. J. H. Abendanon. — Congres te Lunteren (n.l. het 4e congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden), door Pandoe ...radhiningrat. — Postenleven, door F. J. van der ...ke—Prins. VIII. Rijkssieraden. — Om de kruid... ...gelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

De Reflector.

Het Nr. van 28 Aug. wijdt een geïllustreerd artikel aan het bezoek van den landvoogd aan Sumatra's West-kust. — Eveneens is geïllusteerd het uit historisch oogpunt interessant opstel: Oud-Bantam en Serang met ...me bezienswaardigheden.

Het Nederlandsche Zeewezen.

In Nr. 16 van dit tijdschrift kwam een artikel voor over de nieuwe havenwerken van Soerabaya, doch het was zonder illustreering eenigszins moeilijk zich een voorstelling van den omvang dier werken te maken. Dit bezwaar wordt nu opgeheven in No. 19, dat een ...i beeld in vogelvlucht geeft, benevens een plattegrond, naar een teekening in het bezit van de Hollandsche Aannemings-Maatschappij.

Kalender voor Indië in woord en beeld.

De firma L. J. C. Boucher te 's-Gravenhage heeft ...ds reeds haar wandkalender voor 1921 het licht ...en zien. Op het stemmige, dof-groene schild is in goud de titel gedrukt, benevens, daaronder, een figuur uit de Javaansche wajang. De bladen, 26 in getal, bevatten zeer fraaie afbeeldingen van volkstypen, natuurgezichten en andere op Indië betrekking hebbende voorstellingen, voorzien van ... onderschriften, welke juist genoeg zeggen om ... overgeslagen te worden bij het bezichtigen der plaatjes. De eigenlijke kalender, gedrukt op zeer ste... papier, voldoet o.i. meer aan zijn bestemming dan vorige uitgaven; thans zijn er op aangegeven niet alleen de Christelijke-, maar ook de Chineesche- en ...landsche feestdagen. Bij onze aankondiging van den kalender voor 1920, wezen we op de onvolkomenheid in dit opzicht; dat er thans aan is tegemoetgekomen is een bewijs, dat de samensteller deze leemte mede heeft ingezien. We wenschen den uitgever van dezen ...lijken wandkalender een ruim debiet toe, niettegen-

staande de prijs eenigermate is verhoogd (wat is niet duurder geworden!) en thans gesteld op ƒ 3.50.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van Nr. 41: Overzicht over de klappervezel-nijverheid op Ceylon en aan de Malabarkust en vergelijking der daarbij bestaande toestanden met die in Ned.-Indië. Voordracht, gehouden in het Koloniaal Instituut, door Dr. A. J. Kluyver. — Magnesiet (overzicht van Nr. 11 der Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en haar toepassingen), door v. R. — Kedirische Landbouw-Vereeniging (uit het jaarverslag over 1919). — Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920 (vervolg). — Kultuurberichten. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kleine mededeelingen. — Opgave van rubber-literatuur door de afd. Handel van het Koloniaal Instituut.

Jan Pietersz. Coen.

Bij Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage is verschenen het tweede deel van „Jan Pietersz. Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië."

Bevatte het eerste deel de brieven van Coen aan zijn Meesters in het vaderland, in het tweede worden de brieven en andere uitgaande stukken door Coen in zijn hoedanigheid van president der loge te Bantam en directeur-generaal, en vervolgens van gouverneur-generaal, naar verschillende kartieren van Indië gericht tot 31 December 1620, voor zoover zij in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage voorkomen. Van het oorspronkelijk voornemen, in dit deel de uitgaande stukken tot Coen's vertrek uit Indië in 1623 op te nemen, moest door Dr. Colenbrander worden afgezien; het zou te omvangrijk zijn geworden, en telt thans reeds 816 bladzijden. Aan een overzicht of bespreking durven we ons niet wagen; om eenigszins te voldoen aan den eisch: den lezer zelfs maar een oppervlakkig denkbeeld te geven van den rijken inhoud, zou de ons toegestane plaatsruimte verre moeten worden overschreden.

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

De nieuwe Gouverneur-Generaal (Nationale-Staatkundige Gids, 7 Oct. 1920).

Stroomingen onder de Inlandsche bevolking (slot). — Eenige opmerkingen over gemeente-financiën (slot), (De Banier, 3 Sept. '20).

Over industrialisatie van Ned.-Indië (De Beurs, 29 Sept. '20).

Papua (British New Guinea). Annual report for the year 1918—'19 (Brisbane, 1920).

Sarong and checked woven goods (with illustrations), by D. van Lookeren van Campagne. — The island Bali and its inhabitants (with ill.), by Ch. F. H. Dumont, (Commercial Holland, Sept. '20).

Uit onze omgeving. Leesboek voor Surinaamsche scholen, door H. J. Jacobs en J. W. Lobato. Geïllustreerd door J. Sühl. Zesde leerjaar. (Groningen, J. B. Wolters, 1920).

Algemeen Ingenieurscongres te Batavia, 8—15 Mei 1920 (vervolg), door ir. R. A. van Sandick (De Ingenieur, 9 Oct. '20).

Over verbreiding en bestrijding van eenige ziekten onder de arbeiders in de tropen (Koloniaal Instituut, Mededeeling Nr. XIII. Afd. Tropische Hygiëne. Nr. 8). (Amsterdam, J. H. de Bussy, 1920).

Handleiding ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera. Uitgave van het Departement van Binnenlandsch Bestuur. Nr. 27. Landbouwstatistiek en voedselvoorziening (Hollandsche en Maleische tekst). (Batavia, 1920).

Sumatra's Westkust in beeld. Nr. 1. Uitgave van het Encyclopaedisch Bureau. (Weltevreden, 1920).

Catalogus van leermiddelen ten behoeve van de openbare Europeesche en Hollandsch-Inlandsche scholen en van de Mulo-afdeelingen der Alg. Middelbare School in Ned.-Indië. (Weltevreden, 1920).

Suriname.

In de zitting van de Koloniale Staten van 1 September j.l. heeft het lid, de heer W. Kraan, een met

algemeene stemmen aangenomen motie ingediend, waarbij tot de Staten Generaal het verzoek wordt gericht hare bemiddeling te willen verleenen ter voorkoming van de uitvoering van het besluit tot gedeeltelijke afbreking van den spoorweg, dat de Koloniale Staten in strijd achten met het belang der kolonie.

In de motie wordt o.m. gezegd, dat de Koloniale Staten hun bevreemding uitspreken, dat een zoo gewichtig besluit wordt genomen, zonder dat de wetgevende macht, die de credieten voor den spoorwegbouw toestond, in de gelegenheid wordt gesteld zich ter zake te doen hooren.

Wij vestigen er de aandacht op, dat ook volgens het in ons vorig nummer aangehaalde artikel uit het *Handelsblad* door het afbrekingsbesluit „op bedenkelijke wijze wordt ingegrepen in wat des wetgevers is, die alleen ongedaan kan maken, waartoe hij eens besloot."

Onze ruimte gedoogt niet al de overwegingen van de motie hier over te nemen.

Op grond van die overwegingen vertrouwen de Staten, dat de Staten Generaal met hen van oordeel zullen zijn, dat het een weinig verheffende politiek is — een politiek Nederland onwaardig — om een spoorweg te bouwen en daarna weer af te breken en dat in ieder geval de proef dient te worden genomen, of de besparing die men door inkrimping beoogt te bereiken, niet te verkrijgen is door een verhooging van het vracht-passagierstarief.

Het zoo even genoemde artikel in het *Handelsblad* concludeerde: „Geef den spoorweg in Suriname een fair chance; dat is ons advies, zoolang niet meer deugdelijke gronden dan het verlies van enkele tienduizenden guldens 's jaars en een ietwat hoogere uitgave in eens voor materiaal-vernieuwingen voor het genomen besluit kunnen worden aangevoerd."

Om het eindpunt van den spoorweg te bereiken is over de Suriname-rivier een kabelbaan aangebracht. Te onderzoeken ware of de vervanging van de kabelbaan door een vaste brug de exploitatie niet zou vereenvoudigen en goedkooper maken.

* * *

Onder „kantoorpraat" in de *Haagsche Post* van 25 September de volgende mededeeling:

„Eenige New-Yorksche bladen berichten dat een vertegenwoordiger der Zweedsche papierbranche met de Braziliaansche regeering onderhandelt over de oprichting van een papierfabriek in den staat Parana, welke naar beweerd wordt een grooten rijkdom aan grondstoffen voor de papierfabricatie oplevert. Als voorwaarde wordt o.a. gesteld, dat de noodige machines vrij van invoerrechten uit Zweden zullen mogen worden ingevoerd."

Verdient het geen overweging ook in Suriname onderzoek te doen naar het voorkomen van grondstoffen voor papierfabrikatie? Zou dit niet op den weg liggen van onze papierfabrikanten?

De buitensporige papierprijzen wettigen zulk een onderzoek.

* * *

In hetzelfde blad een artikel „*Gratis kracht*", waarin wij het volgende lezen:

„Minder bekend zijn de ebbe-en-vloed-installaties, die eveneens het arbeidsvermogen van plaats van het water in turbines in een meer bruikbare energie omzetten. Het idee is van de Hollanders, die in 1636 een primitieven vloedmolen bij Brooklyn bouwden. Zij hadden een bekken met sluisdeuren voorzien, welke zich automatisch bij vloed openden en bij ebbe sloten."......

Naar aanleiding hiervan sloegen wij in de „*Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië*" het artikel „*Waterwerk*" op, waarin wij interessante mededeelingen over het onderwerp vonden.

In den aanvang der suikercultuur in Suriname werden de molens gedreven door ossen, paarden of muilezels. Naarmate de landen aan de benedenrivieren met haar krachtigen vloed en eb in cultuur kwamen, begon men meer en meer gebruik te maken van waterkracht. In 1677 werd door de Gecommitteerde Raden van de Staten van Zeeland aan Abraham Christiaens een octrooi verleend voor den tijd van 9 achtereenvolgende jaren „tot het alleen maken en stellen van Wint- en Watermolens mitsgaders handmolens in de colonie van Suriname om met deselve te konnen malen het riet waarinne het Suycker wast."

De aanleg van een „waterwerk" eischte een stelsel van breede kanalen, waarin het rivierwater bij vloed werd ingelaten door de inneemsluis, welke gesloten werd, wanneer het water zijn hoogsten stand had bereikt. Dit aldus geschutte water stroomde bij eb door een nauwe, gemetselde goot en bracht een groot onderslagrad, met een doorsnede van 36—39 voet, in beweging, dat op zijn beurt door een stelsel van kamraderen den molen deed draaien.

Er werd alleen bij springvloed gemalen; naar gelang van de ligging der plantage liep de molen langer of korter. Een goed opgesteld en gunstig gelegen waterwerk kon 9 à 10 dagen achtereen malen, n.l. vier dagen vóór, op den dag van en vier à vijf dagen na volle of nieuwe maan; gewoonlijk was de duur iets korter.

Pogingen om de watermolens te verbeteren zijn niet uitgebleven. Reeds onder het bestuur van Gouverneur van Scharphuizen (1689—1696) werd aan den timmerman Jean Pierhattief voor 20 jaren octrooi verleend voor het maken van „soodanige waterwercken als hij jegenswoordigh op Waterlandt (een plantage van den Gouverneur) onder handen heeft, gelijck mede die wercken die met ebb en vloet connen maalen." Die zulk 'n werk wilde oprichten moest aan Pierhattief 150 gulden betalen en 300 carolus guldens voor een werk dat met vloed en eb kon malen.

De watermolens zijn in Suriname lang in gebruik gebleven; in 1832 waren er nog 70, in 1860 een 30-tal.

Curaçao.

Politie.

Onder dit opschrift schrijft „Voz di Pueblo":

Eenė oproeping door den heer Procureur-Generaal naar de betrekking van politieagent tweede klasse met een salaris van ƒ 700.— 's jaars plus een duurtetoeslag voor dit jaar, heeft onze aandacht getrokken, en van geachte zijde werden wij er op gewezen, dat het zoetjes aan een onhoudbare toestand wordt bij de politie. Wij willen ons nu niet verdiepen of en in hoeverre de „reorganisatie" van de politie, die laatstelijk heeft plaats gehad, bevrediging gegeven heeft. Ieder weet, dat de reorganisatie een persoonlijk stokpaardje was, dat bereden moest worden om van de voorafgaande reorganisatie, de militaire politie, af te komen.

De *her*reorganisatie dan, als wij de laatste regeling zoo mogen noemen, heeft alleen tengevolge gehad verandering van naam, maar in wezen bleef de zaak gelijk. Nu werd wel de post van Commandant van de brigade marechaussées bij die nieuwe regeling veranderd in Commissaris van Politie, en daarmede ging gepaard een vermeerdering van het traktement en van het aantal sterretjes op den uniformkraag van den titularis; enkele veranderingen van titels en misschien ook van salarissen hebben nog plaats gehad, maar daarbij is het ook gebleven.

De politie was en bleef slecht en nu wordt dit ook grif toegegeven door het Bestuur, dat tevoren tegenover den Kolonialen Raad steeds ontkend heeft, dat er iets haperde aan den politiedienst, die in gemoede door iedereen werd aangezien als de slechtste organisatie die er bestond, of nog bestaat.

Het volhouden door het vorige bestuur, dat de politie goed was, was natuurlijk een rem tegen alle verbeteringen en werkte in meerdere gevallen zeer nadeelig op de minder conscientieuse manschappen, die eenvoudig hun eigen weg volgden, rekenende ten slotte toch op de verdediging van den kant van de superieuren.

Nu dit bestuur erkent, dat het moeilijk erger kan, nu zijn wij natuurlijk op den goeden weg naar verbetering, maar helaas, nu doen er zich omstandigheden voor, die de verbetering moeilijk maken.

…er. Hieruit volgt, dat de minister ook niet aan 't …es van den Raad gebonden kan zijn.

Minister Sarraut wil, door zijn ontwerp, ook de deur …en kier zetten om den inlanders gelegenheid te geven …r koloniale aangelegenheden een woord mee te gaan …ken. In den oppersten raad zullen „des représ…tants indigènes, dûment quali…s, des populations autochtones de …s grandes possessions d'outremer" …ppelsgewijze toegelaten kunnen worden.

Voor zoover de leden van den Oppersten raad niet …n gekozen voor een der koloniën, of niet door hun …ger of tegenwoordig ambt wettelijk tot deelneming …oepen zijn, worden zij door den minister van kolo…n benoemd; deze wijst ook de voorzitters en onder…rzitters der afdeelingen en sectiën aan.

Aan den tekst van het decreet, evenals aan de inlei…de beschouwingen, opgenomen in „La Dépêche colo…le" van 30 Sept., meenen wij hier nog slechts een …r gegevens te moeten ontleenen, al komen er nog …ere interessante bijzonderheden in voor, die wel een …ere kennismaking waard zijn.

Eén afgevaardigde naar den Oppersten K. R. wordt …kozen door elk der volgende Fr. koloniën of protec…raten: Guinea; Ivoorkust; Dahomey; Boven Senegal …ger met Boven Volta; Equatoriaal Afrika; Madagas…r (Oost); Madagascar (West); Comoren; Nieuw-Cale…nië; Oceanië; St. Pierre et Miquelon; Cambodja; …nam; Tonkin.

Wij herinneren er aan, dat de andere Fr. koloniën …gevaardigden naar de Kamer kiezen, welke als zoo…nig ook zitting hebben in den O. K. R. Algerië, Tunis …n Marokko zijn geen koloniën, zij vallen geheel buiten …en opzet, Algerië ressorteert onder Binnenlandsche-, …nis en Marokko ressorteeren onder Buitenlandsche …ken.

De voor den O. K. R. te kiezen afgevaardigden zullen …r 4 jaren zitting krijgen. Zij zullen de geldelijke ver…ding ontvangen, welke hun toegewezen kan worden …r de kolonie of het protectoraat, door hen vertegen…ordigd.

Kiezers zijn: De Fr. burgers boven 21 jaar, die min…ns 6 maanden in de kolonie wonen.

Maatregelen zijn aangegeven, waardoor 't geheel …rkeloos blijven van den raad onmogelijk wordt ge…akt. Of hij overigens beantwoorden zal aan de breed…gemeten verwachtingen, zal moeten blijken. Door…ns wordt het mee blijven besturen van hen, die hun …el verlaten hadden, doch die hetgeen zij gedaan of …orgesteld hebben, als 't beste blijven beschouwen, …t als een waarborg voor spoedige evolutie beschouwd. …ijt het verschil in vertegenwoordiging tusschen oude …loniën, nieuwe koloniën, Algerië, Tunis, Marokko te …rdedigen? Door het op een kier zetten van de deur …r inlandsche medewerking, wordt wèl aangegeven, …t een klank van elders tot Parijs doorgedrongen is, …ar wordt zoo wel het verlangen getoond om aan dien …ank op gulle wijze gehoor te verleenen? Spreekt uit …e beperking van 't kiesrecht tot de Fransche burgers …et de taal van den grooten hervormer, waarvoor mi…ster Sarraut zich, zooals enkele zijner uitdrukkingen …en vermoeden, gaarne zou willen doen houden?

Ambitions allemandes.

De voorzitter van de Deutsche Kolonialgesellschaft …itz, voormalig gouverneur van Duitsch Z. W.-Afrika, …in de aflevering van 20 Sept. van de „Deutsche Kolo…alzeitung" opgekomen tegen beschouwingen, welke …e vice-president van de koloniale groep van Fransche …merleden, Henri Lorin in „la Dépêche coloniale" …n beste heeft gegeven, onder bovenstaand opschrift. …et gedeelte der hatelijkheden van algemeenen aard …nder nadere vermelding voorbijgaande, stippen wij …er echter eenige stellig uitgedrukte beschuldigingen …n verkeerde voorstelling aan, die, naar 't ons voor…omt, de heer Lorin niet stilzwijgend mag ter zijde …ggen.

Lorin heeft voor de stad Windhoek een blanke bevol…ing van 400 inwoners vermeld. Volgens Seitz had Wind…oek in 1914 niet 400, maar 1300 blanke bewoners, meest …uitschers. Het „Schutzgebiet" had niet, zooals de …e schrijver opgegeven heeft, een burgerbevolking van …oogstens 4000 Duitschers en 1000 Engelschen, Boeren …n Portugeezen, maar 13000 blanken, w.o. bijna 2000, …ie geen Duitschers waren. De militaire bezetting telde, …olgens Lorin, 15000 man met 500 officieren. Inderdaad …edroeg zij 1800 man met 70 officieren. Seitz spreekt …egen, dat van D. zijde beproefd is een opstand in …uid-Angola en in de oude Boerenstaten te doen ont…aan. In Z. Angola is geen opstand geweest, de Boeren …jn in verzet gekomen door hun haat tegen Engeland. De schr. neemt aan, dat Lorin dupe is geworden van …erkeerde voorlichting en daar de motiveering van 't artikel in l. D. C. staat of valt met de waarde der aangebrachte cijfers, hoopt hij, dat de waarheid ervan nader aan de werkelijkheid getoetst zal worden.

Ten slotte wraakt hij de opvatting, door Lorin verkondigd, dat de overname van 't mandaat over Z.-W. Afrika door de Z.-Afrikaansche Unie niet anders zou beteekenen dan een inlijving bij die Unie, en dat dit evenzoo 't geval zal zijn voor 't mandaat van Frankrijk over Kameroen en Togo. Die opvatting is in strijd met het verdrag van Versailles, dat onder het mandaat iets geheel anders dan een inlijving verstaat, ja zelfs een tegenstelling daarvan bedoelt.

Van der Velde over Georgië.

Als voorlooper op het rapport, dat de Brouckère uitwerkt in opdracht van minister Wouters d'Oplinter en van 't meer uitvoerige verslag, dat deze met van der Velde en Huysmans, zeker aan hun partij zullen uitbrengen, over hun reis naar Georgië, heeft minister van der Velde aan vertegenwoordigers van de pers indrukken over land en toestanden medegedeeld. Door de regeering der jonge Kaukasus-republiek uitgenoodigd, werd de afvaardiging van Belgische socialisten op de meest voorkomende wijze ontvangen. Het is wel treffend dadelijk melding te vinden van de benoeming der afgevaardigden tot „eereburgers" van Batoem. Er was vreugde in 't land over 't afwerpen van het Russisch juk en over bevrijding van de Bolsjewistische ellende.

De minister verwacht als resultaat der reis: erkenning van Georgië door de regeeringen der andere staten, te beginnen met België, Frankrijk en Engeland. Voorts is de noodzakelijkheid gebleken van economische en handelsbetrekkingen tusschen België en Georgië.

't Is ons niet bekend, waarom Georgië juist Fransche en Belgische relaties gezocht heeft; uit de korte mededeeling blijkt óók niet waarom speciaal betrekkingen met België noodzakelijk zijn. Zouden socialisten even gevoelig voor 'n eereburgerschap zijn als een kapitalistisch hoogwaardigheidsbekleeder? Zouden zij, met hun internationalen kijk op de dingen, het belang der natie, waartoe zij behooren, even sterk naar voren brengen als de afgevaardigden van den ouden stempel?

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

OPZICHTERS VOOR DEN WATERSTAAT EN DE BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN EN VOOR DE LANDSGEBOUWEN IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië kunnen worden gesteld:

a. om benoemd te worden tot opzichter bij den Waterstaat en 's Lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië, personen, die met voldoenden uitslag het examen hebben afgelegd voor technisch ambtenaar bij den Rijkswaterstaat in Nederland;

b. om benoemd te worden tot opzichter voor de Landsgebouwen in Nederlandsch-Indië, personen, die in het bezit zijn van een door de Maatschappij tot bevordering der bouwkunst uitgereikt diploma van bouwkundig opzichter.

In tijdelijken dienst kunnen voor bedoelde betrekkingen ook worden uitgezonden, personen, in het bezit van een diploma van eene middelbare technische school.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, mogen niet jonger zijn dan 23 jaar en behooren zich bij ongezegeld adres te wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van hunne opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld, waar en wanneer de candidaat geboren is, of hij al dan niet gehuwd is en c.q. het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der 2de klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene vergoeding voor uitrustingskosten, ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië;

d. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uit-

keering van het bedrag van ééne maand aanvangsbezoldiging, voor hen, die in vasten dienst worden uitgezonden, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijkscontributie aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor hen, die in tijdelijken dienst uitgezonden worden, als verhooging van de tegemoetkoming in de uitrustingskosten.

De uit te zenden opzichters zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden, wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting en tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van Landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's Lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels-of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaar na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's Lands dienst worden ontslagen.

De bezoldiging van een opzichter bij den Waterstaat en 's Lands burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië bedraagt ƒ 200 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen, elk van ƒ 50 's maands, met dien verstande, dat aan de opzichters, die in het bezit zijn van het getuigschrift van architect, tegelijk met de toekenning van de vierde verhooging, of zooveel tijd daarna als dat getuigschrift zal zijn behaald, eene extra verhooging van ƒ 25 's maands wordt toegekend. Die opzichters kunnen dus als zoodanig eene maximum bezoldiging bereiken van ƒ 475 's maands.

Candidaten, die reeds opzichterspraktijk bezitten, kunnen al dadelijk eene hoogere aanvangsbezoldiging bekomen, die dan berekend wordt door de minimum bezoldiging te vermeerderen met zooveel periodieke verhoogingen als evenredig is aan het aantal jaren, gedurende welke men practisch werkzaam is geweest na het behalen van het getuigschrift van opzichter bij den Rijkswaterstaat, dan wel dat van bouwkundig opzichter, uitgereikt door de Maatschappij tot bevordering der bouwkunst te Amsterdam.

De opzichters zullen den titel voeren van opzichter 3de, 2de en 1ste klasse ,bij eene bezoldiging onderscheidenlijk van ƒ 200 en ƒ 250, ƒ 300 en ƒ 350, ƒ 400 en ƒ 450 's maands.

In verband met de bijzondere tijdsomstandigheden wordt thans in Indië boven de bezoldiging een duurtetoeslag toegekend.

Het programma van het aanvullingsexamen, waaraan een opzichter moet voldoen om benoembaar te worden tot architect bij den waterstaat en de burgerlijke openbare werken in Nederlandsch-Indië, is opgenomen in ,,Indisch Staatsblad'' 1919, No. 111.

Het programma van het examen voor architect voor de landsgebouwen is opgenomen in ,,Indisch Staatsblad'' 1919, No. 644.

Bij gebleken goeden ijver en geschiktheid bestaat de mogelijkheid, dat vrijstelling wordt verleend van de bepaling, volgens welke de opzichters 5 jaar als zoodanig moeten hebben gediend, om tot het examen voor architect te worden toegelaten.

De architecten genieten eene bezoldiging van ƒ 475 's maands, met 2 drie-jaarlijksche verhoogingen, elk van ƒ 100 's maands.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 en 2 Oct. 1920, No. 191.)

Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe Abonnementen en op peil gebrachte contributies, sedert Sept. 1920.

Begunstigers.

per jaar.

Bataafsche Petroleum Maatschappij, den Haag ƒ 250.—
Oost-Java Rubber Maatschappij, Rotterdam ,,
Padangsche Handelmaatschappij, Padang ... ,,
Haacke en Co., Padang ,,
Maatschappij t. v. d. z. v. van Houten, Stefan en Co., Padang ,,
Quittner en Winkelman, Padang ,,
Gebroeders Vett, Padang ,,
Handels Compagnie v.h. Dirckse en Co., Menado ,,
N.V. Handel Maatschappij Wolzak en Meischke, Weltevreden ,,
N.V. Maatschappij tot Exploitatie der landen Soekaradja, Tjiloear en 5/6 Tanah Baroe, den Haag ,,
N.V. Cultuur Maatschappij ,,Langsee'', den Haag ,,

Nieuwe leden.

F. K. H. Zaalberg, Weltevreden ƒ
J. Haremaker, Voorburg ,,
Mejuffr. A. P. M. Hamerster, den Haag ,,
W. H. Bakker, Arnhem ,,
J. B. H. Soodt, den Haag ,,
M. J. Doppenberg, den Haag ,,
P. A. Uhlenbeck, den Haag ,,
Dr. E. H. van Hasselt, Middelburg ,,
A. Kolthoff, den Haag ,,
I. J. L. Kluit, den Haag ,,
H. W. K. van Ingen, Beverwijk ,,
J. W. J. van Zwol, Velp ,,
D. van Schreven, Padang ,,
D. J. C. van Reenen, Padang ,,
J. M. Giliam, Padang ,,
G. J. Aalbers, Weltevreden ,,
G. Jöbsis, Weltevreden ,,
L. P. J. Vermeulen, Weltevreden ,,
Mr. A. A. Galestin, Weltevreden ,,
N. P. van der Stok, Weltevreden ,,
G. G. P. de Reuver, Weltevreden ,,
L. F. van Gent, Weltevreden ,,
J. Swartjes, Weltevreden ,,
F. C. W. G. L. S. Holzschuler von Harlach, Weltevreden ,,
Mr. L. W. H. de Leeuw, Weltevreden ,,
J. G. C. Gaster, Weltevreden ,,
A. G. Bauer, Paramaribo ,,
J. H. Zeiler, Den Haag ,,
A. Tuyter, Utrecht ,,
H. Bekink, den Haag ,,
G. J. G. van Enst, den Haag ,,
D. H. Engelberts, Rijswijk (Z.-H.) ,,
Mej. W. Mekern, Haarlem ,,
Mevr. van Bremen-Huber, Haarlem ,,
C. J. Flikkenschild, den Haag ,,
Mevr. van Bremen-Huber, Haarlem ,,
Th. C. Rappard, den Haag ,,
W. H. Douglas, Suriname ,,

Nieuwe abonnementen.

Societeit de Eendracht, Padang ƒ
Oranjéhotel, Padang ,,
Hotel Central, Padang ,,
West-Sumatra Hotel, Padang ,,

Op peil gebrachte contributies.

Mevr. de Graaf-van der Moore, den Haag van ƒ 2.50 op ƒ 5.—
Mevr. Hamming-van Waardenburg, den Haag ,, ,, 2.50 ,, ,, 5.—
W. F. Burlage Sr., den Haag ... ,, ,, 2.— ,,

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f $0.01\frac{1}{2}$;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04\frac{1}{2}$ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* $0.01\frac{1}{2}$.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

N°. 43. Donderdag 21 October 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel B. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Bericht.

Een lid der Vereeniging verzocht het Bestuur der Vereeniging zich in verbinding te willen stellen met de Directie van het Postkantoor te dezer stede om, mede ten gerieve van vele anderen, in de Haagsche bladen opname te verkrijgen der mailsluitingen, zoomals zulks ook geschiedt in de voornaamste Amsterdamsche dagbladen. Termen aanwezig zijnde om aan dat verzoek gevolg te geven, wendde de Secretaris zich schriftelijk tot den Directeur van het Postkantoor en ontving hij het volgende antwoord:

„dat vrij geregeld verzending naar N. O.-Indië plaats heeft, om beurten via Amsterdam en Rotterdam, per zeepost.

ATTENTIE! Hebt gij gevolg gegeven aan het tot U gerichte verzoek in het vorige Nummer, op deze zelfde plaats, om, na lezing, het nummer toe te zenden aan iemand uit Uwen kring van wien gij weet dat hij nog geen lid is? Zoo niet, wilt er dan ditmaal gevolg aan geven s.v.p.

Zoodra het vertrek der booten bekend is, wordt steeds door middel van de Avondpost, Haagsche Courant, De Nederlander, De Nieuwe Courant en Het Vaderland van de laatste buslichting mededeeling gedaan.

Voorts heeft verzending plaats per Engelsche mail via Marseille, waarvan de laatste buslichting voor de hoofdzending is vastgesteld des Dinsdags, te 12 uur

's nachts; voor de nazending, waarin uitsluitend brieven en briefkaarten worden opgenomen, Woensdag eveneens te 12 uur 's nachts. Voor aangeteekende zendingen te 8 uur 's avonds.

Mede wordt in genoemde bladen kennis gegeven van de verzendingen naar Noord- en Zuid-Amerika en West-Indië per scheepsgelegenheid van uit Amsterdam of Rotterdam.

De fd. Directeur,
(w.g.) COOPMANS.

Een boekje over Onze Oost

voor hen, die er niet geweest zijn.

Nadat gedurende een jaar ongeveer de voorraad van bovengenoemd boekje was uitgeput, terwijl er steeds groote vraag naar bestond, mocht de vereeniging „Oost en West" er in slagen, met goedvinden van de oorspronkelijke schrijvers, den Heer B. J. Visscher, oud-Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs en nog niet lang geleden uit Indië teruggekeerd, over te halen, om het boekje te herzien. Slechts wat verouderd was, is veranderd en omtrent het onderwijs het een en ander medegedeeld, terwijl op mijn verzoek enkele bladzijden gewijd zijn aan den huidigen levensstandaard in Indië, omdat het publiek die vraag telkens stelt.

Het boekje, dat aan een groote behoefte voldoet, is thans voor *f* 0.50 per exemplaar bij *het Informatie-bureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag*, verkrijgbaar; aan porto dient nog *f* 0.03 bijgevoegd te worden, indien het schriftelijk besteld wordt.

De secretaris van het Informatie-bureau
J. L. VAN GENNEP.

Indische Kunstavond.

Op Woensdagavond 27 dezer zullen in de Stadsschouwburg te Haarlem worden opgevoerd twee één-acters van mevrouw Kooy-van Zeggelen, getiteld „Mama" en „Kampement-Idylle", onder leiding van mejuffrouw Wessels, met medewerking o.a. van de dames van Hees en Teensma, door welke laatste dame vóór de pauze Indische liederen zullen worden gezongen.

Van de beide één-acters, voor de eerste maal gespeeld, zal slechts ééne uitvoering plaats hebben.

Toegangsprijzen voor de hoogste rangen *f* 3.—; parterre *f* 2.— en amphitheater *f* 1.—. Leden van „Oost en West" genieten 50 pCt. reductie.

Opvoedingsarbeid ten behoeve van de armere Europeesche bevolking in Ned.-Indië.

In de ruime, vriendelijke salons van mevrouw van Kessler-de Lange, luisterde j.l. Woensdag 13 October een uitgezocht gezelschap, waaronder zich de nieuw benoemde landvoogd van Ned.-Indië bevond, naar dàt wat twee menschen te zeggen hadden, twee harde werkers in onze koloniën. Deze waren mej. Caroline Gunning, wijkzuster te Batavia en Mr. F. van Walsem, regeeringsinspecteur voor tucht- en opvoedingswezen in Ned.-Indië.

Wie de twee „sprekers" daar zag staan in hun verzorgde avondkleeding, te midden van deze weelderige, verfijnde omgeving, waar door de gastvrouw op zoo alleraangenaamste manier de „honneurs" werden waargenomen, ach, hem moest, als hij zuster Gunning en mr. van Walsum ooit te midden van hun werk in Indië had gezien, wel het schrille contrast opvallen! Hier de luxe, de gezetenheid van den Nederlandschen burger en aristocraat, daar over-zee de koloniën, onze koloniën, met hun luxe misschien, hun overdaad, maar ook met hun diepe, zwarte ellende, met hun armoede, hun stoffelijke en vooral geestelijke armoede. Het proletariaat in Indië, de arme Europeaan, dus: het eigenlijke resultaat van onze Westersche mentaliteit, dat was het onderwerp van beide sprekers, en wanneer de moreele verantwoording ten opzichte van deze half Nederlandsche half Javaansche bevolking, slechts een oogenblik doorvoeld is door de dames en heeren, die zelven we-der hun invloed kunnen doen gelden in breeder kring, dan mogen zuster Gunning en Mr. van Walsem waarschijnlijk een succes boekstaven, dat hun groot werk in Indië ten goede zal komen.

Eigenlijk is het moeielijk weer te geven, wat Caroline Gunning ons vertelde, want in dit weergegeven woord ontbreekt de bezieling, die uit haar eenvoudige, als van zelf voortvloeiende rede sprak, de bezieling, die in haar oogen lag, de bezieling, die haar stil aandachtig gehoor wel moet doortrild hebben en 't was me soms of ik onder haar spreken in het licht van deze weelderige salon, het bruine, dikwijls verachte, meestal onbegrepen Indokind naast haar zag staan, het kind met de groote donkere oogen, dat haar hand vasthield... want het is grootendeels over kinderen geweest dat zuster Gunning ons sprak.

Toen zuster van Gheel-Gildemeester (wier vader Ds. van Gheel Gildemeester, dezen avond had ingeleid) zes jaren vóór de komst van zuster Gunning te Batavia, haar werk der wijkverpleging begon, heeft het „kind" van zelf sprekend dadelijk haar aandacht gevraagd. Hoewel haar woning er niet op was ingericht, werd deze een toevluchtsoord voor menig verwaarloosde jongen of meisje en allengs kreeg zuster Gildemeester zooveel pleegkinderen, dat er naar een ander onderdak moest worden omgezien.

Zoo verrees in het landelijke Depok haar „kinderhuis". Zoo verrees later door de samenwerking met zuster Gunning, het „Jongenshuis" te Soekaboemi, waarvan aan het hoofd staat de uitnemende paedagoog P. Kuylman.

Dat „Jongenshuis", zoo dringend noodig, volgens spreekster, werd gebouwd, ontworpen, voorbereid zonder het zoo noodige geld, maar de noodige moed was er wel, de durf was er wel en zoo kwam er binnen niet al te langen tijd een som bijeen van 37000 gulden, door eenige dappere wijkzusters op haar reis door Java te saam gebracht en op de ontwerp-begrooting werd tot hun aller verrassing een post uitgetrokken voor den bouw van het jongenshuis tot een bedrag gelijk aan de helft der te maken onkosten.

Ziedaar van twee zijden de zoo gewenschte hulp. Toch zijn de zorgen niet verdwenen. Er ontbreken nog 50.000 gulden.

Zullen deze 50.000 door milde handen in Nederland verschaft worden? Het is te hopen, het is te verwachten, na het warme pleidooi van zuster Gunning, die eigenlijk niet vroeg. Zij zeide het alleen maar, dat er nog 50.000 ontbraken en zij vertelde ons van „haar" jongens; laat ons bedenken dat „haar" jongens de toekomstige overgroote Europeesche bevolking van Ned.-Indië is, een loot van eigen stam, die waarlijk maar al te lang door Nederland is verwaarloosd!

De spreekster was sober met haar voorbeelden. Een enkel beeld van een driejarige hummel, door de moeder aan een kennis gegeven en van daar weer verhuisd naar een andere vriendin, die het weer graag kwijt wilde zijn, een hoopje verwaarloozing, dat terecht kwam bij zuster Gunning en dadelijk zijn armpjes om haar hals sloeg en zich mee liet dragen, ontroerde alle aanwezigen en verwachting, dat waarlijk dit werk een dankbaar werk zou worden, sprak uit het feit, dat de jongens uit het jongenshuis voor de helft, midden in hun vacantietijd naar het huis terugkeerden, omdat zij het in „de kampong niets prettig meer vonden."

Bij dit innerlijke werk, zoo sterk aan de wijkverpleging verbonden, met zulk een warme liefde en godsvrucht door de zusters Gildemeester en Gunning sedert de laatste twaalf jaren ter hand genomen, sluit van zelf dat van Mr. van Walsem aan, die van regeeringswege werd aangesteld, de opvoeding van het verwaarloosde of misdadig aangelegde Europeesche

kind in Ned.-Indië krachtiger aan te vatten.

Mr. van Walsem vertelde het zoo heel eenvoudig weg, welke maatregelen er binnen een tijdsverloop van vijf jaren door de regeering zijn genomen. Als wij nu hooren, dat hij door de algemeene gezindheid in staat werd gesteld in 1916 de Vereeniging Pro Juventute op te richten, waardoor een doorgangshuis te Batavia, een meisjesgesticht te Soerabaja en Medan ontstonden, een Observatiehuis spoedig te Semarang zal verrijzen, dat er door regeeringsbemoeiing in 1918 een lands opvoedingsgesticht te Semarang ontstond, er een subsidie-regeling in bewerking is genomen voor het z.g. „regeeringskind", dat naast deze regeeringsbemoeiing allerwege particulier initiatief op het terrein van de opvoeding der verwaarloosde Indische jeugd begint te werken, als wij dit alles overzien, kunnen wij veilig bevestigen, dat hier „the right man on the right place" is gevonden. De voordracht van Mr. van Walsem gaf zoo geen gelegenheid tot ontroeringsmomenten als die van zuster Gunning had gedaan; de bescheidenheid van den spreker, die het geheel tot een soort overzichtelijk verslag had te zamen gebouwd, belette op het oogenblik zelf een spontane warme sympathiebetuiging, waarop hij zeker wel volgens alle hoorders recht had, want dat veelomvattende sociale werk, dat daar in ons Indië langzamerhand zijn draden spint over Java en Sumatra, wij kunnen het gerust zeggen, de uiteinden van deze draden liggen in de hand van Mr. van Walsem, die noode Indië voor een tijd verliet. De spreker wees ons op de leemte, die er onstaat in zijn werk, door het nog steeds ontbreken der kinderwetten. Slechts gedeeltelijk werden deze sedert 1 Januari 1918 in Indië van toepassing verklaard, n.l. daar, waar het betreft den maatregel: verpleegde kinderen aan ouders terug te geven of aan de regeering ter beschikking te stellen. Zoodra de Kinderwetten zooals zij in Nederland van toepassing zijn, ook in Indië zullen zijn ingevoerd, zal een lichaam als Pro Juventute krachtiger kunnen ingrijpen en zal het zoo veelomvattende werk der opvoeding loonender worden.

De regeering steunt thans reeds door subsidies aan de particuliere opvoedingsgestichten, zooveel mogelijk het Pro Juventute-werk, ook de reeds vroeger bestaande inrichtingen, door den spreker met waardeering vermeld, als de Katholieke en Protestante weeshuizen, de bekende „Pa van der Steur-inrichting", worden financieel door de regeering gesteund. Regeering en particulieren zijn overtuigd, dat er aan de opheffing van den Indo-Europeaan krachtig dient gewerkt te worden, wil Nederland zijn moreele verantwoording bevredigen, die het tegenover Indië heeft. Daarvoor is geld noodig, maar daarvoor zijn in de eerste plaats „menschen" noodig, menschen met een hart, met een ziel, menschen, die opvoeders zijn.

„Geef ons paedagogen!" dit was Mr. van Walsem's dringend betoog. „Stuur paedagogen naar Indië!" vroeg Caroline Gunning ons. Ja, menschen, krachten, die uit liefde voor het werk, daar hun terrein willen zoeken, menschen, zooals zuster Gunning en Mr. van Walsem, die heeft Indië thans in onzen tijd van gisting dringend noodig en een bespreking als deze in een patricisch huis, waar 'n talrijk gezelschap bijeen is, grootendeels behoorend tot oud-Indiërs, zij moet de harten warmer doen kloppen, z' moet niet zonder invloed kunnen blijven voor het groote, goede werk.

Mr. van Rappard betuigde zijn groote sympathie met het gesprokene en beloofde van harte zijn steun in de gewenschte richting. Mr. Abendanon sprak van zijn vreugde en ontroering, gewekt door de twee sprekers en ontlokte nog door vragen eenige meer bijzondere beschrijvingen van zuster Gunnings werk. Ook anderen deden vragen, waarna Ds. van Gheel Gildemeester de beide sprekers dankte voor het belangrijke, dat zij hadden medegedeeld.

Zal van dezen zoo gratievol aangeboden avond niet alleen de herinnering blijven, maar ook een daad uitgaan?*)

M. C. KOOIJ v. ZEGGELEN.

*) Het adres van Mr. van Walsem is: Zeist, Boschlaan 16.

Giften voor het „Jongenhuis" kunnen worden gezonden aan: Mej. C. Gunning, Hooge Noorderweg 8, Hilversum.

Red.-Comm.

Een nieuw Museum.

Binnenkort zal te Amsterdam geopend worden het

MUSEUM PETRUCCI

(Nederlandsch Museum voor Oost-Aziatische kunst).

De stichting van dit Museum is te danken aan den geldelijken steun van verschillende kunstbeschermers en vereerders van wijlen Raphaël Petrucci en wordt voorloopig gevestigd in perceel Keizersgracht 496, te Amsterdam.

De bedoeling van dit Museum is niet alleen een „Tentoonstellingsgebouw" te zijn, maar te werken in den geest van Petrucci, wiens verzameling Oost-Aziatische Kunst de kern vormt van de aanwezige en de nog bij elkaar te brengen kunstwerken.

De stichting hoopt een centrum te worden voor al diegenen, die de kennis willen bevorderen omtrent, of studie willen maken van het leven, den godsdienst, de kunst en de wijsbegeerte van de Oost-Aziatische volken.

De bedoeling wordt gedragen door het besef, dat, ondanks de verscheidenheid van Oosterling en Westerling, in beider cultuur een worstelen is om tot een wereldbeschouwing te komen, waarin èn Oostersch èn Westersch denken tot hoogere Eénheid samenvloeien.

Vooralsnog kan die uiting alleen worden voorbereid door het contact van Westersch en Oostersch denken te vergemakkelijken.

De stichting tracht haar bedoeling te verwerkelijken door het houden van permanente en tijdelijke tentoonstellingen, cursussen en lezingen, het uitgeven van boek- en plaatwerken en een periodiek.

Aan het Museum is een bibliotheek en leeszaal verbonden.

De stichting zoekt samenwerking met personen, vereenigingen en instellingen, wier streven min of meer verwant is aan het door haar gestelde doel en mag zich reeds verheugen in de sympathie-betuiging en toezegging tot medewerking van vele binnen- en buitenlandsche personen, vereenigingen en instellingen.

De datum van de officieele opening zal later worden medegedeeld.

Tot Directeur is benoemd de heer A. Vecht.

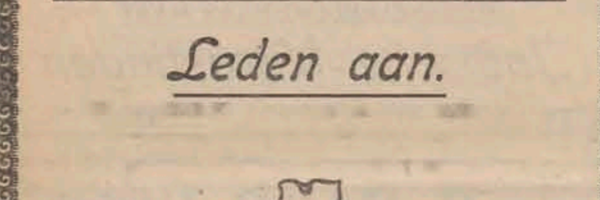
Ingezonden Stukken.

Verlofgangers en Onderwijs.

Hoe dikwijls hooren we verlofgangers met schoolgaande kinderen niet klagen over de moeilijkheden, die ze ondervinden om hun kinderen onderwijs te verschaffen, dat aansluit bij de Indische school. Vooral zij, die maar met een kort verlof van 8 à 10 maanden hier te lande zijn.

Ten eerste eindigt in Indië 't leerjaar begin Juni en begint 't nieuwe einde Juni, terwijl dit in Holland in 't begin en op 't einde Augustus valt. Ten tweede verliezen de leerlingen minstens 2 maal 6 weken onderwijs bij 't gaan uit en 't terugkomen in Indië en nu nemen we nog aan, dat ze direct plaatsing kunnen vinden in de klasse, waarin ze thuis behooren. Ten derde verschilt het onderwijs in Indië en Holland eenigszins en heeft de Indische school 7 klassen en de Hollandsche 6. In de 1ste, 2de en 3de klasse, waarin slechts 't elementair lees-, reken- en schrijfonderwijs gegeven wordt, is dit verschil niet noemenswaard, doch in de hoogere klassen volgt men in Indië andere boeken voor 't Taalonderwijs, 't Fransch en de Aardrijkskunde.

't Heeft ons daarom verbaasd, dat hier in Den Haag, waar toch een zoo groot aantal verlofgangers hun verlof doorbrengen, geen school of inrichting bestaat, geheel op Indischen leest geschoeid. Dan zouden de leerlingen slechts die 6 weken van hun reis moeten inhalen.

In Indië teruggekeerd, kunnen ze dan weer zonder veel moeite invallen in de klasse, die ze verlaten hebben of waarin ze zouden zitten, indien ze in Indië gebleven waren.

Zooals men weet volgen de Indische Gouvernementsscholen eenzelfden leergang en dezelfde boeken, wat een groot voordeel is bij de vele overplaatsingen van ambtenaren daar te lande.

't Is hier in Holland alleen te doen om de parate kennis van Taal, Rekenen, Aardrijkskunde en Fransch. Bijvakken als schrijven, zang, teekenen, geschiedenis, natuurkennis, kunnen zonder veel schade achterwege blijven of facultatief gegeven worden.

Aan zoo'n school of inrichting zou een ervaren Indisch onderwijzer aan 't hoofd moeten staan, die geheel op de hoogte is en blijft van de Indische school.

Ook zou zoo'n school niet, zooals de Hollandsche hier, van 9—12 en van 2—4 geopend behoeven te blijven. Zeer gevoeglijk zouden eenige middagen kunnen worden vrij gegeven, daar 't doel moet zijn in de hoofdvakken gelijk te blijven met de Indische school. Dan kunnen de leerlingen ook meer genieten van 't verlof, vooral als zij veel uitgaan met ouders of familieleden. Er is voor hen zooveel nieuws te zien en te hooren en bij een eenigszins doelmatige leiding „leeren" ze dan oneindig veel meer dan op de schoolbanken. In Indië teruggekeerd, zijn ze in algemeene ontwikkeling heel wat vooruitgegaan, terwijl de parate kennis voor de Indische school niet heeft geleden.

Bij ondervinding weet ik, dat drie leerlingen respectievelijk uit de 2de, 4de en 6de klasse eener Indische school, die 's morgens privaatles krijgen van een gepensionneerd Indisch onderwijzer, zonder eenige moeite, de leerstof van de Indische school verwerken en 's middags geheel vrij zijn.

Dit is echter voor de ouders heel wat kostbaarder, dan wanneer dezen hun kinderen voor een 5 à 6 maanden een Hollandsche school hadden laten bezoeken. Doch ze hebben de zekerheid, dat hun kinderen bij hun terugkomst in Indië weer in de klasse kunnen komen, waarin ze thuis behooren.

Wanneer die kosten echter verdeeld worden over meerdere personen en er een lokaal of groote kamer voor disponibel was, zouden verscheidene ouders er mee gebaat zijn.

Mochten er ouders zijn, die 't met bovenstaande beschouwing eens zijn, en iets naders dienaangaande wenschen te weten, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie van Oost en West, 7 Heerengracht, Den Haag.

D. H. E.

Koloniale School voor Meisjes en Vrouwen te 's-Gravenhage.

Geachte Redactie,

Vergun mij eenige ruimte in uw veelgelezen blad teneinde het volgende onder de aandacht van uw lezers te brengen.

Gedurende de afgeloopen weken werd ons land vereerd door het bezoek van dr. Rabindranath Tagore, die hier zijn werken kwam voordragen en lezingen gaf over „the meeting between the East en the West". Vele duizenden hebben zijn voordrachten aangehoord en overal waren de zalen te klein om het gehoor te bevatten.

Naar ik vernam, waren de bijdragen voor dr. Tagore's opvoedkundig werk hier in Nederland zóó bevredigend, dat hij er waarschijnlijk een beurs van kan stichten, waaruit een Nederlandsch student aan zijn inrichting kan studeeren.

Intellectueel Nederland voelt dus blijkbaar voor het samenkomen van het Oosten en het Westen, zooals dr. Tagore het met zooveel gloed, schoonheid en overtuiging aanbeval.

Dit geeft mij het vertrouwen om hier eens te wijzen op een Nederlandsche instelling, die staat geboren te worden en die voor een groot deel ook ten doel heeft om in onze eigen koloniën „the meeting between the East and the West" op practische wijze te bevorderen en mogelijk te maken. Ik bedoel de „Koloniale school voor meisjes en vrouwen". Den 11en Maart 1920 werd voor dit doel een vereeniging gesticht onder denzelfden naam; den 11en October e.k. zal door het bestuur dier vereeniging een propaganda-commissie worden geïnstalleerd, met het doel verdere middelen te beramen. tot het bijeenbrengen van de noodige gelden voor deze nuttige instelling. Het doel der school zal zijn om, door middel van verschillende leergangen, meisjes en vrouwen voor te bereiden op haar leven in de tropen. Hierbij is in de eerste plaats gedacht aan de jonge echtgenooten van de ambtenaren bij het B.B., officieren en employé's der handelmaatschappijen en plantages. Het is voor deze jonge vrouwen, die zoo hopeloos onvoorbereid haar soms zeer zware en ernstige taak aanvaarden, zeker niet overbodig om haar die zoo hoog noodige voorbereiding te verschaffen, in verband met zuigelingenverzorging, kraamvrouw-verpleging, hygiëne en voeding, waaraan in de tropen geheel andere eischen worden gesteld dan in Holland. En ten slotte eischt haar toekomstige omgang met, en invloed op den Inlander, eveneens ernstige voorbereiding, terwijl de invloed, die van een dergelijke, opleiding later op haar gezinsleven kan uitgaan, van niet geringe waarde kan zijn voor het heil van de Europeesche samenleving in onze tropen.

Het moet niet langer kunnen voorkomen, dat wij jonge meisjes (soms nog bijna kinderen) naar Indië uitzenden, totaal onvoorbereid op de haar wachtende, vaak groote moeilijkheden. Dit is, om geen scherper woord te gebruiken, onverantwoordelijk.

Reeds werden door enkele maatschappijen en particulieren, belangrijke financieele toezeggingen gedaan, maar zij zijn nog lang niet voldoende. De noodige stappen voor het verkrijgen van subsidie werden reeds door het bestuur genomen, onze propaganda-commissie staat op het punt haar arbeid aan te vangen. Toont nu allen, gij landgenooten, die in zoo grooten getale opgetrokken zijt naar dr. Tangore's lezingen, om uit zijn mond te hooren het nut en de noodzakelijkheid van het samenkomen van Oost en West, dat het u ernst is en zendt nu voor deze Nederlandsche opvoedkundige instelling, die wij hopen te stichten ten dienste van onze Nederlandsche Koloniën, uw gaven op een ruime onbekrompen wijze als gij het den sympathieken vreemdeling deed.

Het adres van de penningmeesteresse der vereeniging is: Mevrouw M. Stibbe—Knoch, Sweelinckstraat 1[illegible], Den Haag.

U dankend voor de verleende ruimte.

Hoogachtend,

Uw dw.

W. A. L. ROS—VRIJMAN,

Presidente der vereeniging „Koloniale school voor meisjes en vrouwen" te 's-Gravenhage.

Den Haag, 1 October 1920.

Amsterdam, 15 Oct. '20.

Mijnheer de Redacteur,

Op den Dam te Amsterdam staat al jaren een groot terrein braak. Dit terrein is uitstekend geschikt om daarop te bouwen het Koloniaal Instituut of Overzee Instituut, waarin zullen worden gevestigd monsterkamers van al wat Oost en West voortbrengt in den ruimsten zin van het woord en waar inlichtingen zullen worden verstrekt door deskundigen over alles en alles aan allen, die daaraan behoefte hebben.

Dit instituut, dat den Nederlandschen Handel in hooge mate zal bevorderen, behoort thuis te Amsterdam en in het Centrum. De Dam is daarvoor de aangewezen plaats. Ieder, die den Dam passeert en daarbij zijn velen die van buiten komen, moeten in het Gebouw, dat daar moet komen te staan, de hartader zien van den Nederlandschen Handel. De nieuwe handelsgeest noopt Amsterdam, het Damterrein, daarvoor te bestemmen. Waarom doet Amsterdam dat niet?

Hoogachtend,

H. Th. ROLANDUS.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het rapport der Herzienings-Commissie.

Twee hoofdbeginselen hebben de Commissie tot herziening van de staatsinrichting van Ned.-Indië geleid:

Overbrenging van het zwaartepunt van bestuur en wetgeving in Indische aangelegenheden naar Indië en

Krachtige uitbreiding van de medezeggenschap der bevolking.

In een harer *Richtlijnen* gaat de „Loc." na welke *algemeene beteekenis* h.i. aan het rapport moet worden toegekend. Het blad zegt o.m.:

Het ontwerpen van een nieuwe staatsinrichting voor Indië is niet alleen uitgegaan van enkel Indisch initiatief, doch is ook door een zuiver Indische commissie ten uitvoer gelegd. Het is bekend, dat de tegenwoordige Minister van Koloniën alles behalve vriendschappelijk staat tegenover dit In-

Indisch initiatief, te minder, daar hijzelf nog een proeve van — zij het dan fragmentarische — bestuurshervorming in portefeuille heeft. Bevreemdend ware het evenmin, wanneer ook in zekere politieke kringen hier in Nederland bedenking zou worden geopperd tegen een herziening van de Indische staatsinrichting op grondslag van een louter Indisch rapport, ook al zou dit te eeniger tijd de volle sanctie van een Nederlandschen Minister van Koloniën verwerven. Vooral in behoudenden staatkundigen kring zal men dezen gang van zaken abnormaal heeten.

Niets was juist normaler in de gegeven tijdsomstandigheden dan dit Indisch initiatief. Men weet dat het spruit uit de November-dagen van 1918, toen te midden van de najaarszitting van den Volksraad in het eerste jaar van zijn samenkomst, uit 't Nederland een vonk oversprong, die een schok deed varen door de gemoederen van allen, die intens het ontluikend staatkundig leven van Indië gadesloegen en als 't ware opeens hun besef verhelderde omtrent de verhouding tusschen moederland en kolonie, tusschen koloniale regeering en koloniale bevolking. Het was een duidelijk psychologisch moment in de geschiedenis van Indië en met juist beleid is daarvan door den landvoogd gebruik gemaakt om uit de onderscheidene groepen en partijen der bevolking een commissie te vormen, welke hem in den vorm van bepaalde voorstellen de tot dusver vaag en incidenteel geuite staatkundige verlangens, levende in de Indische maatschappij, zou voorleggen.

Zoo gaf reeds de benoeming van deze commissie bevrediging op een oogenblik dat in eenigerlei vorm bevrediging *moest* worden gegeven. Men wist nu de zaak in goede handen en had de voldoening dat, hoe er ten slotte ook zou worden beslist, althans geen onwetendheid kon worden voorgewend omtrent de eigen wenschen van Indië.

En is het, ook afgescheiden van deze natuurlijke ontwikkeling van zaken, niet ook tevens billijk en juist, dat het initiatief in Indië uitgaat van Indië zelf? Volmondig is bij herhaling in het Nederlandsche parlement erkend dat er iets anders gevonden moest worden op de behandeling van de Indische zaken. Men voelt zich minder dan ooit daartoe bevoegd en beseft dat het feitelijk geen zin heeft het werk van den Volksraad nog eens, en minder ter-zake-kundig, over te doen. Stemmen uit het Nederlandsche parlement klonken samen met Indische stemmen. In Nederland erkenning van onvermogen. In Indië wrevel over te eng toegemeten bevoegdheid en klimmend verlangen naar ruimeren zeggenschap in eigen zaak. Maar behoorde het voorstel om dit alles anders te maken dan ook niet uit te gaan van I n d i ë?

Het rapport der Herzienings Commissie is dus in groote lijn te beschouwen als het vastgelegde en welomschreven verlangen naar een meer eigen-Indisch staatsbestel, waarbinnen de Indische maatschappij zich in staatsrechterlijken zin vrij zal kunnen ontwikkelen. Als zoodanig is het eigenlijk het politieke program der in Indië overheerschende openbare meening.

Bij nadere bestudeering van het werk der herzieningscommissie blijkt hoezeer het door de kenbaarmaking ook van de afwijkende meeningen, neergelegd in tien minderheids nota's, aan innerlijke waarde won. Men heeft nu naast elkander verschillende stelsels en onderdeelen van stelsels, die elk op zich zelf den neerslag van een gedachte vormen. Daaruit zal ten slotte een keuze zijn te doen.

Een der minderheidsnota's, die van den heer R i t s e m a v a n E c k, welke in beginsel lijnrecht staat tegenover het meerderheidsbeginsel, dat ook dat van de „Loc." is, en die een richting vertegenwoordigt, die het blad wel kan betreuren, doch niet kan miskennen, had zeker in het rapport niet mogen ontbreken. Hij immers — en vooral in Nederland heeft hij invloedrijke medestanders — ziet Indië als een „nationaliteitenstaat", die naar federatieven grondslag moet worden bestuurd, en hij ziet den Volksraad nauwelijks in staat om zijn tegenwoordige taak van adviseerend college richtig te vervullen. Nu is het de innige wensch van de „Loc." dat Indië gespaard blijve voor een herziening van zijn staatsinrichting volgens de beginselen van den heer Ritsema van Eck,, maar het blad acht het juist daarom beter, dat zijn gedachten in uitgewerkten vorm zijn opgenomen in het rapport dan dat ze er uit waren weggebleven. Men heeft nu de beide scherp van elkander onderscheiden stelsels tegenover elkaar en weet nu nauwkeurig wat beide partijen willen. Het eigenaardige geval heeft zich hierbij voorgedaan, dat in het rapport op verschillende punten het stelsel Carpentier Alting (om het te noemen naar den voorzitter en woordvoerder der commissie) en het stelsel Ritsema van Eck min of meer polemisch tegenover elkander worden verdedigd. Ook dit, hoewel wat vreemd in een dergelijk stuk, heeft zijn waarde.

De heer R. v. E. heeft de meening uitgesproken, dat het commissoriale werk zich kenmerkt door het domineeren van de staatsrechterlijke theorie boven de staatkundige realiteit. De „Loc." kan dit volstrekt niet met hem eens zijn en gelooft dat de Commissie er in het algemeen juist in geslaagd is een stelsel op te bouwen, dat zich aansluit bij de werkelijke verhoudingen. Zij is h.i. minder gelukkig geweest ten aanzien van de oplossing van het vraagstuk hoe de Indische regeering in de toekomst zal moeten zijn ingericht. Doch daarover nader. Zij heeft zich gericht naar een andere realiteit dan den heer R. v. E. voor oogen staat. Zij nam als realiteit aan wat er leeft aan gezonde staatkundige verlangens in de Indische maatschappij. Zij aanvaardde als realiteit niet alleen de zichtbare dingen en verhoudingen, doch ook de geestelijke. Maar dit heeft juist haar arbeid gestempeld tot een document des tijds. Het rapport staat in het teeken der volle actualiteit en het is daarom een stuk, dat niet zonder schade ter zijde kan worden gelegd.

Kapitaal en arbeid.

Aan een Haagsche Correspondentie aan het „Soer. Hbld." ontleenen wij o.m.:

Ter algemeene vergadering van de Holland-Amerika-lijn werd ter sprake gebracht het systeem: Winstdeeling, in den vorm van het beschikbaar stellen van certificaten van aandeelen, ten bate der arbeiders. De president-directeur der Mij. voelde er blijkbaar niet veel voor, de president-commissaris meer, en deze zegde overweging van 't denkbeeld toe.

De correspondent besprak deze zaak met een uitnemend economisch-financier. Hij acht niet langer houdbaar de verdeeling van bedrijfskapitaal, enkel in groote aandeelen, bereikbaar alleen voor weinige, groote geldbezitters. Breng het kapitaal, zei hij, ook onder bereik van den kleinen man en houdt op met de bevoorrechting van reeds-aandeelhouders bij uitbreiding van kapitaal. Engeland kan tot voorbeeld strekken, waar in vele groote ondernemingen zelfs pound Sterling-aandeelen worden uitgegeven. In Nederland en in Indië schakelt men stelselmatig den kleinen bezitter uit van deelneming in goede winstgevende ondernemingen; een enkele maal daalt men af tot aandeelen van 100 gld., minder nooit.

Poogt Jan en alleman belang te doen stellen in „het kapitaal", door er ook de kleine beurzen in te betrekken; de zegsman van den corr. is ervan overtuigd, dat de vijandschap tegen het kapitaal, dat nu eenmaal onmisbaar is geworden, zal luwen en wellicht op den duur geheel zal verdwijnen. Bezwaren van administratieven aard mogen niet den doorslag geven; zij zijn, waar zoo groote belangen op het spel staan, te boven te komen.

Indien men in Indië voor den kleinen man de mogelijkheid openstelde om op deze wijze te worden geïnteresseerd in de suikerfabriek, waarin hij „toekangt" of waaraan hij zijn grond in huur afstaat, waarvan de enorme winsten thans onder betrekkelijk weinigen worden verdeeld, dan gelooft de correspondent, dat het opstoken van z.g. volksleiders om het bedrijf onmogelijk te maken door stakingen of opdrijving van grondhuur, geen succes meer zal kunnen hebben. Want aan den kleinen aandeelhouder zal de fabriek voortaan ook voor een deel toebehooren.

Maakt elk en een ieder in zekeren zin kapitalist en met den strijd tegen „het kapitaal" zal het uit zijn.

Een loffelijke maatregel.

Naar het „Bat. Nwsbl." verneemt, zal het perceel Nr. I van Tuin du Bus, het laatst bewoond door een majoor der Infanterie, door de Regeering bij wijze van proef worden ingericht als pension voor uit Holland uitgezonden officieren en c.q. hunne gezinnen.

Waar het, in verband met den heerschenden woningnood te Weltevreden, meestal moeilijk is, om dadelijk een geschikt verblijf te vinden, heeft de Regeering het wenschelijk geoordeeld de uitgezonden officieren hierin zooveel mogelijk tegemoet te komen door hun onmiddellijk na hun aankomst, voorloopig onderdak te verschaffen in de voormalige majoorswoning, waarna zij zonder overhaasting naar een vaste woning kunnen uitzien.

Of voor het geval deze proefmaatregel slaagt, ook voor andere uitgezonden gouvernements-ambtenaren op dezelfde wijze zal worden zorg gedragen, meldde de berichtgever niet.

Snel recht.

In een hoofdartikel „*Snel Recht*", hoofdzakelijk aan de auto-terreur gewijd, citeert de „Java Bode" uit het „N. v. d. D." een verhaal van een te Colombo bestolen passagier van de Insulinde. Vóór de Insulinde Colombo verliet was de dief veroordeeld tot zes maanden hard labour. . . .!!

Het blad voegt hieraan toe: Het instituut der landgerechten in Ned.-Indië bedoelde mede een goede stap in de richting van snelle rechtspleging te zijn — (zie St. 1917 no. 323) — maar de practijk voert nog lang niet tot het beoogde doel.

Snel recht alleen is goed recht. Moge Ned.-Indië ook nog eenmaal een snelle rechtspraak verwerven!

De psyche van den Javaan en wij.

Aan dit hoofdartikel in de „Sum. Post" ontleenen wij o.m.; Wij leven in Indië in een overgangstijdperk, en het ware ten zeerste te wenschen, dat allen van ons dit niet slechts gevoelden, doch er zich ook naar gedroegen. De laconieke opmerking, dat alles wel terecht zal komen, helpt ons niet; er zal door ons veel gedaan en veel nagelaten moeten worden. *Gedaan*, door den Javaan te toonen, dat wij ook geestelijk zijn meerderen kunnen zijn: *nagelaten*, waar wij moreele minderwaardigheid laten blijken.

Het is zoo jammer, dat de Javaan zoo weinig van een godsdienst bij ons merkt; het openlijk belijden ervan zou ons prestige ten zeerste versterken.

De bioscoop-films moeten in Indië veel strenger gekeurd worden dan in Nederland, omdat ze een beeld heeten te geven van de Westersche toestanden en beschaving. Wat moet de Javaan ervan denken, als hij ziet, dat moorden, aanrandingen, roofpartijen, vrouwenroof in de bioscopen op het projectiedoek aan de orde van den dag zijn? Spreek daar maar eens de politie over. Of wanneer op vendutie's van Europeesche inboedels obscure foto's of platen, welke niets met kunst uit te staan hebben, verkocht worden tegelijk met de meest schaamtelooze aardigheden?

UIT DE INDISCHE PERS.

De veeprijzen op Java. Ten einde te weten te komen hoeveel de prijzen van het vee gedurende de laatste jaren zijn gestegen, heeft een medewerker van de „Locomotief" de groote veemarkt van Toeloeng-Aloeng bezocht en daarvan verslag uitgebracht, hetwelk in de „Perniagaän" van 10 Juni 1920 is opgenomen en waaraan het navolgende is ontleend:

Op de markt waren aanwezig ongeveer 300 koebeesten en 50 stuks karbouwen.

Er was gelegenheid te over voor de koopers om eene keuze te doen, doch de prijzen waren zóó hoog, dat men huiverig was transacties af te sluiten.

De veehandelaren van Madura, Modjokerto, Djombang, Ponorogo, Madioen en nog van tal van andere plaatsen, weten in den tegenwoordigen tijd zeer goed hoe zij deze zaken in hun belang moeten behartigen

en zijn alvast begonnen 50 pCt. op de gewone Oos[t]-Javaprijzen op te leggen.

Verder hebben zij het zoover weten te brengen, da[t] zij feitelijk het monopolie van den veehandelaar i[n] Oost-Java in handen hebben.

Zoodra een handelaar met zijn vee op de mar[kt] komt, zijn dé groothandelaren er bij en sluiten [het] het vee in een omheind terrein op, met het gevolg dat de verkooper en kooper niet kunnen loven en bie[den], doch verplicht zijn zich tot den groot-handela[ar] te vervoegen.

De werkelijke eigenaar mag zijn mond houden.

Het is geen wonder, dat de veehandel op de[ze] wijze gedreven, geheel in handen is van groothande[laren], die met het vee van de eene markt naar de andere trekken en den prijs hoog houden.

De winst, die zoodoende gemaakt wordt, is wel be[lang]rijk voor den werkelijken eigenaar, doch oo[k] voor den groothandelaar, die voor zijne bemoeienis eene zekere belooning geniet, die natuurlijk weer op het publiek wordt verhaald.

In de 2 laatste jaren zijn de veeprijzen ongeveer 100 pCt. gestegen.

Terwijl de prijzen voor koebeesten vroeger van ƒ 40 tot ƒ 80 varieerden, moet men thans ƒ 80 tot ƒ 140 per stuk betalen.

Voor slachtvee wordt die som ook op de suiker-fabrieken betaald.

Waar zulke hooge prijzen voor het vee moeten worden voldaan, daar komen de slachterijen natuurlijk in het gedrang en het zal er wel toe moeten komen, dat de slachters hun bedrijf òf zullen moeten inkrimpen òf staken.

Want de prijzen der natte huiden zijn met 25 pCt. gedaald en om die schadepost goed te maken, wordt op den verkoopsprijs van het vleesch zooveel gelegd, dat de kleine man die som niet betalen kan en van het nuttigen van vleesch verstoken blijft.

Deze slachterijen zijn nu voornamelijk in handen van de handelaren in huiden, die voorschotten ver[strekken] aan de slachters, tegen levering van de huid[en] der geslachte dieren.

Bij het terugbetalen van die voorschotten worden dikwijls moeilijkheden ondervonden, die verband houden met de veeprijzen.

De prijzen van het kleine vee als van geiten, zijn sedert de laatste 2 jaren gestegen met 200 pCt.

Die van schapen is gebleven van ƒ 6.—ƒ 10 per stuk, omdat de huid niet meer gewild is.

De prijs van de geiten variëert thans van ƒ 18 tot ƒ 30 per stuk.

Voor de hüid wordt ƒ 5 tot ƒ 8 betaald en het vleesch wordt meer op prijs gesteld dan dat van de schapen.

Voor de veehandelaren in Oost-Java is de tegenwoordige tijd een tijd van geldelijken voorspoed.

De Sentonobeweging in het district Adiredjo Kro[ja] van de Afdeeling Tjilatap (Java). „Sentono" is de naam van eene vereeniging van Javaansche inge[ze]tenen in het district Adiredjo Kroja, die te veel aan politiek in slechten zin deed, haat en tweedracht zaaide en, onder meer, niet minder beoogde dan de Europeanen, Chineezen en alle andere vreemdelingen uit Oost-Java weg te jagen.

In de dessa Sidoredjo heeft men daaraan ook reeds een begin van uitvoering gegeven.

Een 100-tal gewapende leden van Sentono, aangemoedigd door de leiders, eischten van de Chineezen in gemeld dorp overgave van al hun handelsgoederen en het verlaten hunner woningen, doch gelukkig kwam een met een Winchester buks gewapende Europeaan, gesteund door de dessapolitie, te hulp, met het gevolg, dat de geheele gewapende bende, met achterlating van een gewonde, aftrok.

Het tegenwoordige aantal leden der vereeniging bedraagt ongeveer 400.

Het gedrag dezer personen wordt thans ernstig onderzocht door het districtshoofd van Adiredjo, Wedono Raden Djojokoesoemo, kleinzoon van wijlen Raden Adipati Tjokronegoro, eerste Regent van Poerworedjo.

Sedert het gebeurde in Sidoredjo zijn de leden

...n de vereeniging wat bezadigder geworden, doch niettemin blijven zij een zekeren invloed uitoefenen doordien zij de jongelieden beneden den leeftijd van ... jaar er op wijzen, dat zij zich hebben te beschouwen als werkelijk vrije onderdanen.

Het is door de tentoongespreide tact van den beschaafden Wedono Djojo Koesoemo gelukt de leiders van de vereeniging in een kalmer stemming te brengen dan vroeger het geval was, door hen er op te wijzen, dat de gevolgde wijze van handelen niet de ...de was en dat men die dus moest laten varen.

Het gevolg van dien invloed is geweest, dat „Sen...no" in een coöperatieve vereeniging is omgezet met een bedrijfskapitaal van *f* 15000 en dat geldelijke steun wordt verleend aan personen, die zich met den handel willen bezig houden.

En thans kunnen ook Chineezen als lid der vereeniging worden aangenomen.

Het is aan de beleidvolle actie van den Wedono van Adiredjo te danken, dat de vroegere vijandige stemming van een zekere volksgroep zich gewijzigd heeft en omgezet is in een handelsgenootschap welke den leden een behoorlijk levensbestaan waarborgt en misschien ook nog wel zekeren welstand bezorgt.

(„Perniagaän", 10 Juni 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Chineesche Vereeniging „Ngo-Hong-Lauw". Er bestaat te Batavia een Chineesche muziekvereeniging onder den naam van Ngo Hong Laúw, welke, volgens mededeeling, voorkomende in de „Perniagaän" van 5 Juli 1920, thans in moeilijke omstandigheden verkeert.

In verband daarmede zijn de leden dier Vereeniging bij advertentie uitgenoodigd tegenwoordig te zijn op de Algemeene Vergadering, welke werd uitgeschreven op Zondag 11 Juli 1920, in het Vereenigingsgebouw in Gang Tjemara, des morgens ten 11 ure.

Op de agenda waren de navolgende onderwerpen gebracht:

I. De rekening en verantwoording der gelden over het jaar 1919.
II. Het treffen van voorzieningen tot het aangaan van een leening.
III. Voortzetting of ontbinding der Vereeniging.
IV. Ingeval van voortzetting, keuze van een nieuw bestuur.
V. Hetgeen verder zou worden voorgebracht.

Men vertrouwde op een talrijke opkomst, waar aan de mededeeling was toegevoegd, dat de vergadering, ook al regende het, toch voortgang zou hebben.

Het is nu ruim 2 jaren geleden, dat deze vereeniging werd opgericht.

Zij had ten doel de kennis van het Chineesch muziekspel te bevorderen, nu het bleek, dat het aantal kundige personen, die zooveel muzikaal genot aan het Chineesch publiek schonken, sterk begon te verminderen.

Door tijdig de kennis van het bespelen der muziekinstrumenten aan de jongeren bij te brengen, hoopte men niet alleen de Chineesche muziek te bewaren voor ondergang, doch haar ook vooruit te brengen.

Dit laatste schijnt helaas gedurende het bestaan der Vereeniging niet te hebben plaats gehad en is thans door de vergadering van 11 Juli 1920 het onderwerp op de Agenda gebracht of de Vereeniging al dan niet zou worden ontbonden.

Het zou jammer zijn, wanneer tot dit laatste zou moeten worden overgegaan, zegt de berichtgever in de „Perniagaän" van 21 Juni 1920, waar het hem bekend is dat zooveel ijver en toewijding door de werkende leden werden ten toon gespreid en de muziekuitvoeringen ruimschoots de gemaakte kosten dekten.

Ook bestaat geen vrees, dat de Vereeniging de geldelijke verplichtingen niet zal nakomen.

De berichtgever hoopt dan ook, dat men de zaken op de vergadering zou weten te schikken.

De aankoop van suikerfabrieken op Java door Japanners. Het is het ernstig streven van de Japanners om door koop eigenaar te worden van de suikerfabrieken op Java en deze door kostbare nieuwe fabrieken te vervangen. Europeesche agenten werken daarvoor ook in Nederland.

Behalve verschillende suikerfabrieken in de Vorstenlanden, w.o. de groote fabriek „Gadaran" heeft de Japansche Suikervereeniging thans op nog 3 suikerfabrieken beslag gelegd, welke zijn gelegen in het gebied van Klaten.

Deze fabrieken zijn „Damangan" en Sragoe voor 1,5 millioen gulden en Djongrangan voor 11 ton gouds.

Hoe de Japanners zulke hooge sommen voor die fabrieken hebben durven betalen, wordt niet goed begrepen, waar onlangs een Nederlandsch Syndicaat voor Djonrangan niet meer durfde geven dan *f* 600.000.—.

De drie gekochte fabrieken zullen tot één groote fabriek worden vereenigd, terwijl de uitgestrektheid van het plantterrein 3000 bouws zal bedragen.

De centrale fabriek wordt in de nabijheid van Klaten opgericht, achter het station, waarvoor het terrein reeds is aangewezen.

De Japanners maken dus wel spoed met de zaak.

De fabriek Djongrangan behoorde aan den heer Bervoets, die, naar men zegt, in het verkoopcontract heeft doen bepalen, dat hij in zijn woning, waarin hij zoovele jaren heeft geleefd, zal kunnen blijven wonen.

De heer Bervoets is blijkbaar gehecht aan zijn woning en schijnt zich moeilijk daarvan te kunnen scheiden; doch of zijn voortdurend verblijf op het land practisch uitvoerbaar zal zijn, zal de toekomst moeten leeren. (*Perniagaän 26 Juni 1920*)

Het opiumverbod in de provincie Kansu (Groot-China). Mr. Wang Hú, wien door het Centraal Goevernement in China is opgedragen persoonlijk en plaatselijk een onderzoek in te stellen in de provincie Kansu naar de werking en uitkomsten van het Anti-opium-Reglement, heeft in zijn rapport aan de Regeering op geen al te beste resultaten kunnen wijzen en tot zijn groot leedwezen moeten constateeren, dat het opiumgebruik onder de Chineesche ambtenaren nog een vrij grooten omvang heeft aangenomen.

Onder de 30 à 40 procent van de ambtenaren die aan het opiumgebruik verslaafd zijn behooren zelfs de hoogste landsdienaren en magistraatspersonen.

Wil het Centraal-Gouvernement zijn wil met betrekking tot het Anti-opium-Reglement werkelijk doen eerbiedigen, dan zullen, volgens de meening van den heer Wang Hú, krachtiger verbodsbepalingen moeten worden uitgevaardigd dan die, welke thans het Reglement beheerschen.

Het zal tegen de overtredende ambtenaren strafvervolgingen moeten instellen, wegens overtreding van het Anti-opium-Reglement en dezen ingeval van wel-bewezen schuld, streng moeten straffen en uit den dienst moeten verwijderen.

(*Perniagaän 29 Juni 1920.*)

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Mercuur.

Inhoud van Nr. 42: Een hygiënisch geneeskundige inspectie voor de suikerindustrie (Overzicht eener publicatie van Prof. J. J. van Loghem). — Een vreemdelingen laboratorium in Suriname, door Prof. dr. F. A. F. C. Went (naar aanleiding eener publicatie in de West-Indische Gids van Juni j.l.). — Wijze van berekening der invoerrechten in Ned.-Indië. — Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920 (slot). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen en de overige vaste rubrieken, zoomede van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) een uitvoerige opgave van recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

De Ingenieur.

Nr. 42 bevat den tekst eener voordracht van ir. C. G. J. Vreedenburgh over de chemische afvoermeting bij den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië. — Verder het vervolg der beschouwingen van ir. R. A. van Sandick, naar aanleiding van het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia, 8—15 Mei j.l. — In Nr. 41 nog een tweetal bijdragen van de irs. J. F. van Naerssen en J. van Tubergen over „Een mecha-

nisch rijstbedrijf in Ned.-Indië", waarop in het vorig overzicht werd verzuimd de aandacht te vestigen.

De Java-Post.

Pastoor P. Vertenten vertelt in Nr. 37 van de varkensjacht bij de Kaja-kaja's op Zuid-Nieuw-Guinea. Schr. noemt deze jachtpartijen een prachtige sportpraestatie, zij harden de spieren van héél het lijf: loopen, springen, zwemmen, trekken, duwen, klimmen, slaan, alles komt er bij te pas. Veel Westersche sport noemt hij eenzijdig en kinderachtig vergeleken bij een varkensjacht der Kaja-kaja's. Ook behoort er moed toe met boog en pijl, lans en i w a op het krachtig everzwijn te jagen. We geven den schr. even zelf het woord. De i w a is een raketvormig gebogen rotan. Tusschen de twee uiteinden (handvat) is een pijl vastgesnoerd, waarvan het eind iets boven het handvat uitsteekt en die door een slag met de vuist of vlakke hand naar beneden gaat. De dapperste mannen en jongelingen hanteeren de i w a. Als een varken door vuur of klopjacht opgejaagd wordt, volgt het liefst een voetpad of een pad door hem zelf in de wildernis gebroken. Op die wegen en paden wachten de dappersten de opgejaagde dieren op. De bedoeling is het dier tegen te houden, door het de iwa over den kop te duwen en met één slag den pijl in zijn achterhoofd te drijven. Kan men het beest niet heel en al tegenhouden, het wordt toch in zijn vaart gestuit. . . . Is een varken aangeschoten en zit het in het nauw, dan is het een grimmige vijand. Honden scheurt het den buik open met de sterke scherpe slagtanden. Zelf heb ik in Okaba mijn vriend M i z verbonden, die een wond in den bil had zeker acht centimeter diep en meer dan tien centimeter lang. Hij had daarenboven nog wonden aan arm, handen en hoofd. M i z was in tweegevecht geweest met een wild varken op eenigen afstand van de andere jagers. Hij was leelijk toegetakeld, maar. . . had overwonnen. . . .

Een varkensstaart, een varkenstand, een pezerik zijn hier zooveel als medailles van beleid en moed! Bij verloving krijgt het meisje bij wijze van „byou" een varkensstaart van den geliefde! Maar in alles komt de knoei en nu...... zijn er veel jongelui die pronken met een gestroopten, gedroogden en rood geverfden s a p i-staart!

In- en Uitvoer.

In het Nr. van 13 Oct. een artikel over fosforzure kalk in de kolonie Curaçao, aldus aanvangend: Zooals bekend, wordt fosfaat of fosforzure kalk in ruwen toestand, omgezet in superfosfaat, als meststof gebruikt. In verband met de groote wereldbehoefte aan kunstmeststoffen, komt het wel van belang voor, op deze plaats het een en ander mede te deelen omtrent het voorkomen van fosforzure kalk in de kolonie Curaçao, en wel bepaaldelijk op de Benedenwindsche eilanden.

Bijdragen voor vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde.

Onder andere opstellen bevatten afl. 1—2 van het 7e deel der 5e reeks van genoemd tijdschrift een bijdrage van den hr. S. Kalff over het leven van een verdienstelijk Compagniesdienaar, Isaac de St. Martin. Hij bracht het tot hooge ambten, maar zijn voornaamste verdiensten zijn van wetenschappelijken aard; hij was taalkundige en natuurkundige en stond tal van gegevens af aan Reede van Drakenstein en Rumphius voor hun beroemde botanische werken.

Departement van den Landbouw in Suriname.

Vanwege dit lichaam zijn de volgende publicaties verschenen:

1. Meteorologische waarnemingen, gedaan op de meteorologische stations in de koloniën Suriname en Curaçao in het jaar 1916.
2. Id. in het jaar 1917.
3. Het verslag der werkzaamheden van het Departement over het jaar 1919, ingeleid door den tijdelijken directeur J. J. Leys (De blz. 55—61 bevatten een verslag van den Landbouwkundige voor de kolonie Curaçao).

De Reflector.

Nr. 36 opent met een artikel „Verlofgangers en onderwijs", waarin o.a. gewezen wordt op de geringe uniformiteit op de Hollandsche scholen. „Ieder verlofganger dient voorbereid te zijn op vaak bitteren strijd, welke hij in Holland heeft te voeren met het „Onderwijs", als hem het belang van zijn kind na aan het hart ligt". Verder noemen we uit den inhoud van hetzelfde Nr.: De installatie van Batavia's burgemeester (Mr. Meyroos). — De overgave van het legercommando (door luit.-gen. C. H. van Rietschoten aan gen.-maj. G. K. Dijkstra). — Het bezoek van den landvoogd aan Sumatra's Westkust.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 28: Makassaren (vervolg), door N. — De nieuwe gouverneur-generaal (Mr. D. Fock), door N. — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaarm. „Nederland". — „Rotterdamsche Lloyd") door H. Chr. G. J. van der Mandere (vervolg). — De kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — De Merapi in werking. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Netherlands Indies Review.

Het Sept. Nr. van dit Londensche maandschrift is weer zeer belangrijk. Reeds aanstonds op de eerste bladzijde, wordt een dringend beroep op den Engelschen handel gedaan om — evenals de Amerikaansche — alle krachten in te spannen voor het aanknoopen en uitbreiden van handelsbetrekkingen met Ned.-Indië. „Laat ons Ned.-Indië overstroomen met Britsche prospectussen in het Engelsch, Nederlandsch en Maleisch. Laat onze Oostersche reizigers hun reis van Engelsch Indië naar China te Singapore afbreken en een maand of twee in Oost-Indië doorbrengen. En laat hen die reizen, mannen van 't juiste soort zijn, menschen die de mentaliteit van andere naties verstaan, verdraagzaam en geduldig zijn."

Over motortransport en over de rubbermarkt bevat het nummer weer veel wetenswaardigs. Aan de Engelsche rijwielfabrikanten wordt voorgehouden, dat er in Indië thans groote vraag naar rijwielen is en dat het gewenscht is, de rijwielen voor Indië geheel zwart te lakken, althans alles te vermijden, wat in het klimaat daar gemakkelijk roest.

Het is een zeer lezenswaardig tijdschrift. Een portret van den heer Colijn, met vrij uitvoerig onderschrift, is in genoemd Nr. mede opgenomen. (Ontleend aan een bespreking in het Oct. Nr. van het Technisch Tijdschrift voor Ned.-Indië).

Publicaties van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Meermalen werd er reeds opgewezen, dat 't toch jammer is, dat de redactie dezer publicaties geen inhoudsopgave bij de verschillende afleveringen voegt; welke meestentijds zeer belangrijke onderwerpen, voordrachten, enz. worden behandeld, vallen niet in het oog, verscholen als ze zijn tusschen den tekst. Dezelfde opmerking geldt ook weer voor de afl. XIV en XV van den loopenden jaargang. In eerstgenoemde vindt men bijv. een voordracht van Dr. Bobilioff, getiteld „Het onderzoek over de physiologie van de Hevea en het belang van de practijk"; van den heer T. Ott... lander: „De verhouding van de erfpacht tot het werk-volk. Toelichting en bespreking van eenige stellingen" en „Goedkoope verkrijgbaarstelling van levensbehoeften voor onze werklieden"; verder een voordracht van Dr. Ultée over „Het wortelgestel der marcotten van Hevea". — In afl. XV een voordracht van Dr. Eyk... over hygiënische watervoorziening op de ondernemingen; van den hr. S. Leefmans „Voorloopige mededeelingen omtrent Koffiebessenboeboek"; voorts een causerie van den hr. Hagen, getiteld: Over koffie-drooghuizen".

Eigen Haard.

Het Nr. van 16 dezer bevat een afbeelding van het paleis van den Sultan van Deli, waarbij een artikel van Gesine Andreae, dat een aardig idee geeft van den bestuurder van dat rijk, die zijn aanzien heeft te danken uitsluitend aan de Europeesche tabakscultuur.

Orang Peladang.

In het Nr. van Sept. vindt men een schema (met toelichting) voor salarissen van Europeesch personeel van suikerondernemingen op Java, den 11en Juni 1920 vastgesteld na overleg tusschen werkgevers en werknemers. — Verder een aan „Ceres" ontleend opstel over 't leven van den suikerchemist in Ned.-Indië (wordt vervolgd). — Dan nog een ingezonden stuk, getiteld: „Hollandsch idee over Indische politieke toestanden", onderteekend C. H. Neumann, S. F. Pangka, waarin de schr. der Regeering laksheid verwijt in haar optreden tegen de Indische Volks(mis)leiders, en te keer gaat tegen de politieke rede, welke Prof. Mr. L. W. C. van den Berg onlangs in de Eerste Kamer heeft gehouden. Hij noemt het „belachelijk, of liever treurig, om te lezen hoe Prof. van den Berg over den politieken toestand in Indië bazelt". In het nijdige stukje meent schr., dat Prof. v. d. B., „als ik mij niet vergis", ingenieur of H. B. S.-leeraar is geweest in Indië. Belachelijk is dit niet, maar het wekt toch een glimlach op!

Teysmannia.

Inhoud van afl. 5, jaarg. 31: Mimosa invisa (een weinig bekende en weinig gewaardeerde groenbemester), door Dr. C. J. J. van Hall (met ill.). — Padi. I. Rijstbouw als algemeene volkscultuur, door K. van der Veer. — Chenopodium-olie, door Dr. H. Wirth. — Tuinbouwwerktuigen in Indië, door Van Uffelen. — Boekbespreking (Mededeelingen van het Encyclopaedisch Bureau. XX. Simaloer. XXI. Schouten en Padaido-eilanden, door K. van der Veer). — Sprokkelingen op landbouwgebied (Tropische gewassen voor de Europeesche tafel. — Nieuwe gegevens over de Surinaamsche krullotenziekte en haar bestrijding. — Zaadontsmetting door droge hitte. — Het zure bibitrot van het suikerriet. Enz.).

Cultura.

In het Oct.-Nr. vervolgt de hr. P. C. van der Wolk zijn verhandeling: Tropenromantiek (Geschiedenis van onze nootmuskaat-cultuur). Onbarmhartig geeselt schr. ook in dit vervolg weer de handelspolitiek van gouverneur-generaal Coen, die o.a. op Banda leidde tot een beestachtigen gerechtelijken moord, waarmede op Banda de naam der Nederlandsche natie en van het Specerij-Christendom met een schier onuitwischbare bloedvlek is beklad''.

Het Indische Leven.

Nr. 4 van den 2en jaarg. bevat een geïllustreerd artikel van den hr. A. van Mameren JWz. over een ,,interessant bedrijf'', hetwelk in de Centrale Gevangenis te Pekalongan wordt uitgeoefend, n.l. het vervaardigen van vloerkleeden, loopers, tapijtjes en voetenvegers van cocosvezels. — Als voorplaat vindt men nog het portret van Dr. P. C. Tilu, Surinamer van geboorte, thans Directeur van het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in Nr. 10: Ondernemings-Credietbanken, door d. K. — Een Landbouwschool, een model-bedrijf, of een combinatie van beide?, door Van Uffelen. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: De waardeering der Arbeidsinspectie voor vrije emigratie en werving, door Dr. R. Broersma. — Rijst, suiker, zout. — Het kwikende ,,ngidjoe''-systeem voor den klein-landbouwer. — Arbeidsinspectie.

Nr. 11: De vorming en het doel van Hevea latex, door Dr. H. L. H. Zakrzecki. — Tuberculose bij dieren, door Dr. J. F. C. Raabe. — Rubber-kostprijs, door v. B. — Brandstoffennood en brandstoffenpolitiek in Ned.-Indië, door Oud-gediende. — Cultuur- en Landbouwberichten: Gebrek aan werkvolk. Aanbeveling van het ,,om den anderen dag'' tappen. Enz.

* * *

Ten besluite nog eenige titels:

De vorming van beroeps- en verlofsofficieren voor het Indische leger, door F. Kroon (Orgaan der Ind. Krijgskundige Vereeniging, Nr. 62).

Hoe kan van de komende Hooger-Onderwijsinrichtingen het grootste nut voor Ned.-Indië uitgaan? (De Banier, 10 Sept. 1920).

Aanvulling en herstelling van draagbare wapenen in Indië, door R. N. Haremaker (Technisch tijdschrift voor Ned.-Indië, Oct. '20).

Overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste halfjaar van 1920 (slot). (Handelsberichten, 14 Oct. '20).

De gomziekte van het suikerriet, hare oorzaak en hare bestrijding, door G. Wilbrink (Archief voor de Suikerindustrie in N. I., 1920 Nr. 33).

Practical tropical sanitation. A pocket book for sanitary inspectors in the tropics, by E. P. Minett (London, 1920).

Culture et préparation de la vanille, par Ch. Chalot. Avec la collaboration de U. Bernard (Paris, '20).

Taalfamiliën en rechtsfamiliën, door Prof. Mr. C. van Vollenhoven (Overgedrukt uit het Jaarboek der Kon. Akademie van Wetenschappen voor 1920).

Opgave van en contrôle op de aanwending van credieten, door J. H. Boeke. — Nogmaals dorpscomité's voor het adviseeren van leeningsaanvragen en de bedrijfszekerheid der Afdeelingsbanken (Blaadje van de Centrale Kas, 15 Aug. '20).

Suriname.

De *Nieuwe Rotterd. Courant* van 13 October, ochtendblad A, ontleent aan de *Java-Bode* het volgende bericht:

,,Bij de regeering was ingekomen een verzoek van een persoon, die in Suriname het examen voor landmeter had afgelegd, om hier te lande werkzaam te mogen zijn als gouvernementslandmeter met vrijstelling van het daartoe gevorderd examen.

Zooals bekend, worden dergelijke landmeters hier aangesteld voor die gewesten, waar het eigendomskadaster nog niet is ingevoerd en benoemd door den directeur van binnenlandsch bestuur, voor zoover daaraan een toelage ten laste van den lande is verbonden en overigens door de hoofden van gewestelijk bestuur altijd op advies van het hoofd van den kadastralen dienst.

Aan het hoogerbedoeld verzoek is slechts gedeeltelijk gevolg gegeven. Aan den belanghebbende is namelijk medegedeeld, dat thans de bepalingen in Staatsblad no. 128 van 1919, aangevuld zijn in dien zin, dat aan personen, die het landmetersexamen voor de kolonie Suriname hebben afgelegd, vrijstelling wordt verleend van het gedeelte A van het programma in genoemd Staatsblad, zoodat zij de gedeelten B en C hebben af te leggen, omdat het Surinaamsche examen niet gelijkwaardig kan worden geacht met het in Indië gevorderd examen.

De hoofden van gewestelijk bestuur zijn met deze beslissing in kennis gesteld.''

* * *

Op de vragen van het Tweede Kamerlid de Jonge betreffende de beperking der exploitatie van den kolonialen spoorweg in Suriname luidt het antwoord van den minister van Koloniën als volgt:

,,1e. Dat bij de eenige maanden geleden hier te lande gehouden besprekingen van den minister met den gouverneur van Suriname tot overeenstemming werd gekomen ten aanzien van de wenschelijkheid om tot inkrimping van het spoorwegbedrijf in die kolonie te geraken, hield niet in de eerste plaats verband met de omstandigheid, dat de exploitatie van den Lawaspoorweg tot nu toe belangrijke tekorten opleverde. Inzonderheid deed zich de overweging daarbij gelden, dat spoedig zeer aanzienlijke kapitaalsuitgaven — eenige millioenen — zullen worden vereischt alleen reeds voor vernieuwingen van den bovenbouw der baan, welke uitgaven op geen andere wijze zijn te beperken dan door enkele baanvakken, waarop het goederen- en personenvervoer van geen noemenswaardige beteekenis is en die te dezen aanzien ook geen redelijke verwachtingen wettigen, uit de exploitatie te nemen.

2e. De gouverneur stelt zich op het standpunt, dat de voor de exploitatie van den spoorweg bij de begrooting toegestane credieten het bestuur niet binden ten aanzien van den aan die exploitatie te geven omvang, noch ook een beletsel vormen voor de uitvoering van verder noodig geachte maatregelen wanneer zich overigens geen wettelijke bepalingen daartegen verzetten.

3e. De vraag of uitvoering van de voorgenomen maatregelen niet hoogst gevaarlijk moet worden geacht voor de goud- en balata-industrieën en voor de boschexploitatie in Suriname, meent de minister ontkennend te moeten beantwoorden.

De in de door den spoorweg doorsneden landstreek uitgeoefende bedrijven zullen dientengevolge, wat aangaat kosten en snelheid van vervoer, den voorsprong missen, dien zij in vergelijking met de elders gedreven overeenkomstige bedrijven thans bezitten. Evenzeer echter als dit het geval was in den tijd vóór den aanleg van den spoorweg, zullen ook de goud- en de balatabedrijven in de eerstbedoelde streek zich allengs weder aanpassen aan een toestand op vervoergebied, waarbij ander dan railstransport op den voorgrond treedt en dit te meer omdat, in tegenstelling met den vroegeren toestand, het in exploitatie blijvend gedeelte van den spoorweg bij voortduring daarbij zal kunnen worden benut, afgescheiden nog van

de mogelijkheid, dat door verbetering van het riviertransport wellicht op minder kostbare wijze aan de belangen van die bedrijven nader tegemoet kan worden gekomen.''

De vernieuwingen aan den bovenbouw van den spoorweg zouden ,,eenige millioenen'' vorderen.

Zou een nadere opneming door een ervaren spoorwegingenieur geen aanbeveling verdienen eer men tot de afbraak overgaat? En waarom den boel afbreken? Wat moet men met de afbraak aanvangen? Verkoopen? Zou de opbrengst niet minder bedragen dan de kosten van het afbreken? Alles laten liggen met een minimum van onderhoud, om te voorkomen, dat de baan in een minimum van tijd in bosch opgroeit, is o.i. de beste politiek als men meent, dat de exploitatie *moet* stopgezet worden.

Wij hoorden de meening opperen, dat de baan zou kunnen vervormd worden tot een weg geschikt voor het vervoer met vrachtauto's, maar het wil ons voorkomen dat aanleg en onderhoud nog heel wat duurder zou zijn dan die van een spoorbaan.

Overigens heeft het terugkeeren tot vroegere vervoermiddelen bij de onrust en gejaagdheid, die zich ook in Suriname openbaren, misschien een kalmeerenden invloed. Wie weet wat men hier te lande zou bereiken, als men terugkeerde tot trekschuit en diligence.

* * *

Blijkens kennisgeving van den Minister van Buitenlandsche Zaken is voor belanghebbenden op 14 en 15 October te spreken geweest de consul der Nederlanden in algemeenen dienst, de heer W. G. C. d'Artillact Brill, thans hier te lande vertoevende en die werkzaam zal worden gesteld bij de gouverneurs van Curaçao en Suriname, ten einde de Nederlandsche en Nederlandsch-West-Indische handels- en scheepvaart belangen in den West-Indischen Archipel te bestudeeren.

Bedriegen wij ons niet dan is het denkbeeld van de aanstelling van zulk een ambtenaar het eerst geopperd door het lid van de Tweede Kamer den heer Knobel.

* * *

Op vragen van den heer de Jonge betreffende wijziging van de pensioenreglementen van Suriname en Curaçao, restitutie van stortingen in den vorm van pensioen, den financieelen toestand van het Surinaamsche pensioenfonds en het jaarlijks openbaar maken van een verslag van dit fonds, heeft de minister van koloniën geantwoord:

,,1. Aan de gouverneurs van Suriname en Caraçao werd laatstelijk op 6 September j.l. een schrijven gezonden nopens de punten, waarop de pensioenreglementen van de beide koloniën behooren te worden gewijzigd en aangevuld.

Te verwachten is, dat zij binnenkort daartoe strekkende verordeningen zullen vaststellen.

Verder is de oprichting van een pensioenfonds voor de ambtenaren in Suriname en Curaçao en voor de weduwen en weezen dier ambtenaren in voorbereiding.

Bij de hiervoren bedoelde wijziging van de reglementen zal vermoedelijk worden bepaald, dat in den vervolge over tijdvakken, die niet voor pensioen medetellen, geen pensioenkorting wordt toegepast, waaruit volgt, dat gedurende den tijd, met buitenlandsch verlof doorgebracht, die niet als diensttijd in aanmerking komt, niet zal worden bijgedragen voor eigen pensioen.

Zooals bekend, worden de pensioenen in het algemeen verhoogd met 40 pct., gerekend van 1 Januari 1920.

In antwoord op de vraag, hoe de financieele toestand van het Surinaamsch pensioenfonds op dit oogenblik is, diene dat, zooals ook in het rapport en advies van prof. dr. P. van Geer (1ste gedeelte, hoofdstuk 1, par. 1) vermeld is, er geen pensioenfonds meer bestaat, waaruit de Surinaamsche pensioenen worden betaald.

De in het pensioenreglement bedoelde kortingen worden onder de middelen der kolonie opgenomen, terwijl de pensioenen worden verleend ten laste van de koloniale kas.

Voor zoover bij mijn departement bekend, bedroeg op 1 Juli 1920 het aantal pensioengerechtigde burgerlijke ambtenaren in de kolonie Suriname 597, waaronder 60 vrouwen, het aantal gepensionneerde ambtenaren 279, w.o. 5 vrouwen, het aantal zonder pensioen ontslagen ambtenaren, die aanspraak op pensioen hebben behouden voor hun na te laten betrekkingen, 3.

Verder bedroeg het aantal gepensionneerde weduwen 281 en het aantal gepensionneerde volle weezen 10.

Het ligt in de bedoeling om, zoodra het hiervoren aangegeven nieuwe pensioenfonds is opgericht jaarlijks een verslag en vijfjaarlijks een wetenschappelijke balans omtrent het fonds openbaar te maken.

* * *

In de *Nieuwe Rotterd. Courant* van 13 October een uitvoerige, interessante correspondentie over Haagsche straatnamen. Het vinden van geschikte namen voor straten en pleinen schijnt op heel wat bezwaren te stuiten. Wij hebben hier een Oost-Indische wijk, ook een Suriname- en een Paramaribostraat. Waarom niet een West-Indische wijk? Is er geen wethouder of raadslid te vinden, die zich ontfermt over onze West-Indische Koloniën? Er zijn daar tal van welluidende en korte namen te vinden. Wij noemen er slechts eenigen: Paraweg, Marowijnestraat, Curaçaoplein, Arubastraat, Bonairestraat, Statiastraat, St. Martinstraat of Plein, Sabastraat.

Onze kapitalisten voelen niet veel voor de West, omdat er geen kapitalen verdiend worden, maar onze Gemeenteraadsleden zijn toch niet allen kapitalisten. Die West-Indische koloniën hebben in onze koloniale geschiedenis geen onbelangrijke rol gespeeld en toch kent menig Kamerlid niet eens de namen van al die koloniën!

Curaçao.

Venezuela.

In de ,,West India Committee Circular'' van 1 en 15 April 1920 lezen we, dat 23 Februari j.l. op Barbados de tweede bijeenkomst werd gehouden van de Associated West Indian Chambers of Commerce, waarbij door de vertegenwoordigers van de Kamers van Koophandel van Barbados, Georgetown (Br. Guiana), Trinidad, Jamaica, Grenada, British Honduras, Dominica, Antigua, St. Lucia, St. Kitts, St .Vincent en Montserrat o.m. een motie werd aangenomen tegen de ook voor onze kolonie Curaçao geldende, door Venezuela geheven 30 pct. additioneele rechten. Daar de diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela weldra hersteld zullen worden, tengevolge waarvan de mogelijkheid niet buitengesloten is dat deze kwestie ook door de Nederlandsche regeering onder de oogen wordt gezien laten we de motie der Eng. Westindische K. v. K. hier volgen:

,,That this Association records its grave disappointment and regret at the long-continued indifference of the Imperial Government with regard to the imposition by the Government of Venezuela of the 30 percent differential duty upon produce and merchandise imported into the Republic from the British West Indian Colonies, admittedly in violation of existing treaties, and expresses the hope that the negotiations now in progress between the Imperial Government and the Government of Venezuela will result in the abrogation of this serious restriction on the legitimate trade of these colonies''.

* * *

Volgens ,,La Cruz'' noemt men Gouverneur Helfrich op de Bovenwindsche eilanden ,,the great little man''.

Nederlandschap.

De klacht, die wij in ons nummer van 12 Augus-

l.l. aan „Neerlandia" ontleenden, heeft ook elders de aandacht getrokken. „De West-Indische Gids" bevat onder het opschrift „Vreemdelingen?" eene bijdrage over dit onderwerp van de hand van mr. B. de Gaay Fortman, waarin de laatste jurisprudentie van den Hoogen Raad wordt meegedeeld krachtens welke de eens verkregen staat van Nederlander in het genoemde geval niet zou zijn verloren. Ook wordt gewezen op de taak der Voogdijraden in dit opzicht. Als wij ons eene opmerking mogen veroorloven, dan is het deze, dat het beginsel in art. 1 der wet op het Nederlanderschap neergelegd, beter genoemd wordt „afstammings beginsel", als behoorende met het territorialiteitsbeginsel tot het nationaliteitsbeginsel.

Amerikaansch?

„De Curaçaosche Courant" bevat in haar officieel gedeelte een soort advertentie van den volgenden inhoud van:..... de Curaçaosche bank:

Een goede kans.

Ieder heeft in zijn leven enkele goede kansen.
Een goede kans te laten voorbij gaan zonder ervan te profiteeren is een stap achteruit.
Thans heeft U kans goedkoop geld naar Holland te zenden door tusschenkomst van de Curaçaosche bank.
Do it now.

Een tegenhanger.

Verleden maand wezen wij op het bedenkelijk verschijnsel, dat „bij bijna alle categorieën van ingezetenen" belangrijke achterstand in alle belastingen bestond, toen Gouverneur Helfrich het bewind aanvaardde. Maar dat is ook een aanklacht tegen het vorig bestuur, dat het zoover komen liet.

Erger nog is, wat een inzender uit Aruba in de „Amigoe" schrijft, n.l. dat de aanslagen in de inkomstenbelasting aldaar zoo laag zijn uitgevallen. De schrijver zelf met een inkomen van meer den f 3000.— is naar f 1400.— aangeslagen. Waarom ook geen eigen aangifte?

Eindelijk.

Naar wij vernemen, zal binnenkort uitvoering worden gegeven aan het voornemen om een onzer consulaire ambtenaren in algemeenen dienst uit te zenden naar West-Indië om daar werkzaam te zijn bij de gouverneurs van Curaçao en Suriname en om een studie te maken van onze economische handels- en scheepvaartbelangen en van onze consulaire vertegenwoordiging in de landen in en om de Amerikaansche Middelzee. (N. R. Crt.)

Volgens een nader bericht is de hier bedoelde ambtenaar de heer D'Artillact Brill.

* * *

Op Curaçao is overleden de heer M. C. J. van Leeuwen, hoofd der Emmaschool, indertijd schoolopziener.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

„Non-coöperation" in Britsch Indië.

Het nationaal Indisch congres, dat den 8en September l.l. te Calcutta geopend werd, heeft als meest kenmerkend feit, het besluit tot „non-coöperation" genomen. Daarin ligt de weigering opgesloten om mede te werken aan de toepassing der hervormingen, die door de „Government of Indian act", ook wel de Montagu-Chelmsford wet genoemd, tot stand moeten komen.

De beslissing, met ruim twee derden der uitgebrachte stemmen, op de druk bezochte vergadering genomen, stuit op een zeer sterke oppositie, die flink openlijk voor haar tegenwerking durft en wil uitkomen. Alle te nemen bestuursmaatregelen zullen dadelijk tegenover dien onwil en dat verzet komen te staan. Bij de verkiezingen van alle op de nieuwe leest te schoeien raden, zal de nationalistische partij hare orders uitgeven.

De Engelsche bladen betreuren alle deze beweging nu er juist medewerking gevraagd en verwacht was, voor de invoering van bestuurshervormingen, die gericht zijn op de geleidelijke ontwikkeling van Indië tot zelfbestuur, maar zij oordeelen nog al verschillend over de beteekenis, die aan de Calcutta-resolutie te hechten is.

De Westminster Gazette meent, dat de uitgebrachte stemming een uiting is van de verbittering door de onderdrukking der Pundjap-troebelen gewekt, alsook van de agitatie, die blijft bestaan, over het vraagstuk van het kalifaat en over de positie der Indiërs in Afrika.

Daily News hecht veel waarde aan de oppositie, die in de vergadering een sterke minderheid had; het is bekend, dat onder de nationalisten veel extremisten voorkomen. Ook door de nieuwe wetten zelf zijn denkbeelden gewekt, die tot nu toe slapende bleven, het blad acht 't begrijpelijk, dat agitateurs daarvan partij weten te trekken, om onrijpe geestdrift te verwekken. Daar in eenige deelen van 't Britsch Indische rijk onderdrukking van wanordelijkheden noodig is, maakt dit het die agitateurs nog gemakkelijker om de onwetende massa tot verkeerd inzicht te brengen, waarbij Ierland gaarne te pas wordt gebracht om Engeland in discrediet te brengen en tevens als voorbeeld om dadelijke invoering van zelfbestuur te eischen. De verschillen tusschen Ierland en Indië, met zijn 95 pCt. ongeletterden en zijn gemis aan volksvertegenwoordiging worden daarbij niet in aanmerking gebracht.

De Times ziet in de beslissing van het Calcutta-congres meer een nieuwe aanwijzing voor de meesleepende welsprekendheid van Mr. Gandhi, dan een verontrustende uitspraak van den volkswensch. Volgens het groote blad heeft meer dan de helft van de op 't congres ingeschrevene afgevaardigden zich van stemming onthouden, zoodat de gepubliceerde meerderheid geenszins de groote beteekenis heeft, die de non-coöperateurs daaraan willen geven.

Heeft de regeering rekening te houden met de verkregen meerderheid, de nationalisten zullen zelf ook ten volle rekening hebben te houden met de minderheid en met de talrijke onthoudingen.

Een nieuwe hooge functie.

Sedert 1 October zetelt in Londen een „High Commissioner for India in the United Kingdom." Hierdoor heeft Indië een speciale vertegenwoordiger gekregen, die geleidelijk al 't werk zal overnemen dat tot nu toe verricht wordt door de „India Office" voor de Indische regeering en dat 't karakter heeft van zaken waarnemen, vrij van elk politiek- of bestuurskarakter.

Volgens dit besluit, waardoor de werkzaamheden naar het gewenschte resultaat zullen worden geleid, houdt de Hooge commissaris, die ondergeschikt is aan de Indische regeering, toezicht op de groote afdeeling der voorraden van de India Office en de in verband daarmede werkende afrekeningssectie en de „Indian students' branch." Hij krijgt 't oppertoezicht op de Indische handelscommissie, die reeds in Londen werkzaam is. Zijn deze aangelegenheden op bevredigende wijze in gang, dan zal de minister van koloniën, in overleg met de regeering in Indië, welke werkzaamheden verder zullen zijn over te dragen, b.v. de betaling van verlofstractementen en pensioenen.

De aanstelling van den H. C. geschiedt door den gouverneur-generaal van Indië in Rade, met goedkeuring van den minister van koloniën in Rade. Zoo is Sir William Meijer, gewezen lid van uitvoerenden raad in Britsch Indië, voor 't eerst tot die hooge functie geroepen. Als secretaris is hem een Indiër, de heer T. W. Bhore, toegevoegd. Voor 't overige gaat 't personeel over dat voor dezelfde taak bij de Indian Office werkzaam was, maar nieuw personeel zal, op voorstel van den Hoogen Commissaris, door de Indische regeering aangesteld worden.

Zooals bekend bestaat een dergelijke functie reeds voor den Australischen statenbond, die door Fisher, als Hooge Commissaris te Londen vertegenwoordigd is.

Terwijl Groot Brittannië eenerzijds er op bedacht is aan de koloniën meer zelfstandigheid te bezorgen, zorgt 't anderzijds tijdig de koloniën aanhalings- en inhakingspunten in 't moederland te doen krijgen, waardoor de wederkeerige belangen vereenzelvigd blijven of worden.

Met vermeerdering van zelfstandigheid kan vermindering van den afstand gepaard gaan. Begrijpen wij 't goed, dan wordt de Indische koloniale toekomstpolitiek hierop gericht.

Het bezetten van Oeëzzan en Sjesjoean.

Nadat de bevrediging van Marokko reeds sedert meer dan tien jaren groote krachtsinspanning van Frankrijk vraagt, is het gebied van Oeëzzan, na een uitgebreide politieke voorbereiding, nu eerst bezet.

Naast de bewondering, die generaal Lyautey, als resident-generaal van Marokko, van vele zijden te beurt gevallen is, en die hem nog door velen betoond wordt voor zijn beleidvol, stelselmatig doordringen in

geheel Fransch-Marokko, uit het bekende Fransche ongeduld zich nu en dan toch ook over den langzamen gang van zaken en de groote offers in geld en in menschen, die de pénétration blijft vergen. Eenige malen heeft de ondervonden kritiek of tegenwerking den resident-generaal reeds tot het voornemen gebracht van heen te gaan; onlangs had dit besluit zelfs zeer vasten vorm aangenomen, maar weer is Lyautey er op teruggekomen, nadat hem de verzekering is gegeven, dat de regeering de voorstellen inwilligt, door hem voor zijn voortgezette actie en ten bate van zijn medewerkend personeel gedaan.

Het is voor Frankrijk als een geluk te beschouwen, dat in zijn stelsel volhard wordt. Wij hebben meermalen de gelegenheid gehad erop te wijzen, dat daarin de eenige manier ligt om een groot woelig gebied te pacificeeren. Het is het stelsel, waardoor generaal de Kock een einde wist te maken aan den Java-oorlog, waardoor maarschalk Bugeaud Algerië wist te bevredigen en waardoor generaal van Heutz den Atjeh-oorlog wist te doen eindigen. Geleidelijk vooruit, elk bedwongen gedeelte dadelijk onder bestuur brengen en verder in bedwang houden, overal toonen, dat de occupator rust en orde wil, ten bate van de bevolking zelf.

Wie 't anders beproeft, blijft aan 't probeeren en dat kost veel, veel meer, zonder een blijvend resultaat te geven. Men kan door één flinken, krachtigen stoot soms zóó imponeeren, dat het gewilde succes dadelijk verkregen wordt; een poging hiertoe is dus begrijpelijk en kan aan te bevelen zijn, maar waar dit resultaat niet bereikt is, doch een toestand van algemeen volksverzet ontstaan is, is met onsamenhangende stooten en gemoedelijke overreding niets meer te verkrijgen. In Marokko werd tegenstelling van de twee stelsels duidelijk gedemonstreerd. Wel duurt de Fransche inspanning, die met de expeditie van Chaoeia in 1908 begon, lang, maar zij nadert stelselmatig en zeker 't einddoel en de nu uitgevoerde zet is bijna zonder vechten volbracht. Daarnaast zijn in 't nevenliggende gedeelte van Marokko de Spanjaarden al langer bezig. Zij behaalden jaar in jaar uit overwinningen, die kort daarna weer te niet gedaan werden, en doordien 't land niet geleidelijk gepacificeerd is, was men zoodoende niet veel verder dan bij 't begin. Naar beweerd wordt, zou door den invloed van generaal Lyautey de Spaansche regeering nu ook tot beter inzicht gekomen zijn, en zou zij ook een strijd- en bevredigingsplan hebben, dat zich aan 't Fransche spiegelt, zich daarbij aansluit, en zóó, door samenwerking, ook tevens meer hechtheid belooft aan het Fransche beleid. De Franschen hadden dikwijls last van over de Spaansche grens uitwijkende leiders en benden, die daar weer rustig op adem konden komen.

De jongste expeditie ter bezetting van Oeëzzan stond onder bevel van generaal Poeymirau. Hij beschikte over een sterke macht, ongeveer 11.000 man, meest Senegaleezen, met een zeer goede uitrusting aan artillerie en vliegtuigen.

Het resultaat der voorbereidingen op strategisch-, tactisch- en politiek gebied beantwoordde aan de verwachtingen. Den 18en September werd de beweging ingezet, uit de reeds eerder bezette streek, den 1en October hield de generaal zijn intocht in de hoofdplaats Oeëzzan. Gevochten is er weinig. De cherifs van de beide geslachten, die elkander in dit gebied doorloopend den voorrang betwistten, waren tegenwoordig bij de aan generaal Poeymirau gebrachte hulde, alleen het hoofd van het geslacht, dat momenteel niet aan 't roer stond,- Oeld Hamani zelf, was voortvluchtig en had de wijk genomen naar 't gebergte.

Tegelijkertijd hebben de Spanjaarden een krijgstocht volbracht, die hun in het bezit heeft gebracht van de voor de mohammedanen heilige stad Sjesjoean, nog nimmer door een Europeaan of christen betreden. Alles wijst er op, dat hier ter weerszijden van de Spaansch-Fransche grens in gemeenschappelijk overleg opgetreden is. En 't behaalde dubbele succes schijnt wel aanmoedigend. Als de Spanjaarden nu ook maar overtuigd zijn en blijven van de noodzakelijkheid tot het onverpoosd volharden in een stelsel van goed bezetten en goed besturen, wij zeggen goed besturen, van 't gebied, waar de Spaansche vlag geplant is. Ook dan zal Marokko nog veel geduld, geld en inspanning kosten, maar toch is het de kortste en minst kostbare weg.

Moge het waar zijn.

De zenuwachtigheid, waarin Noord-Amerika door de verkiezingsbedrijvigheid verkeert, doet eenige politieke vraagstukken scherper stellen of althans scherper uitspreken, dan in gewone tijden noodig, of nuttig, of gewenscht geacht zou worden. Dit is ook het geval met de verhouding van de V.S. tot de Japanners, die vooral in 't westen van Amerika, waar de Japansche kolonisten in groot aantal verblijven, en waar de mededinging op den Stillen Oceaan rechtstreeks gevoeld wordt, tot een punt van propaganda gemaakt is. Vermoedelijk zouden zij, die hun bliksem richten tegen de gematigde elementen, zelf terugschrikken voor de gevolgen van een oorlog, maar door hun aanprijzen van verscherpte toelatingsvoorwaarden en van nog scherper middelen om de Japansche mededinging van zeevaart en handel te handycappen, dan onlangs reeds door de Amerikaansche regeering genomen zijn, prikkelen en plagen zij de Japanners toch op een wijze, die kwaad bloed zet, en die de Japanners, zelfs in de verkiezingsatmosfeer, toch moeilijk voor zoete koek kunnen opnemen.

Het is te hopen, dat burggraaf Hajasji, de Japansche gezant te Londen, als vertolker van de opvatting van de Japansche regeering mag worden beschouwd, bij hetgeen hij in een interview, verleend aan een vertegenwoordiger van „Daily Telegraph", heeft verklaard. Hij vertrouwt, dat de spanning tusschen Washington en Tokio door de staatslieden van beide landen zal worden weggenomen. Hij denkt in de verste verte niet aan een breuk of aan een oorlog. Hij betreurde echter de actie van niet verantwoordelijke publicisten aan beide zijden, die de spanning in het leven riepen en gaande houden. Ook in verband met den ongunstigen toestand van de financieele hulpbronnen, verklaarde hij een oorlog eenvoudig voor een onmogelijkheid.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

ERRATA.

Maandstaat October is verzuimd op te nemen als Begunstiger:

Padangsche Handelscompagnie te Padang per jaar .... f 20.—

Nieuw-lid F. K. H. Zaalberg te Weltevreden, contributie niet f 10.— maar per jaar ... f 20.—

Van de Ned. Afd. der N.-I. Mij. v. Nijverh. en Landb.:

OPENBARE VERGADERING op *Zaterdag 30 October 1920*, 's avonds 8 uur, te 's-Gravenhage, café „Hollandais", Groenmarkt 23, bovenzaal.

Onderwerp: **Het vraagstuk van de invoering van een klappervezelnijverheid in Nederlandsch-Indië.**

Inleider: de heer Dr. A. J. Kluyver scheikundig ingenieur.

De Voorzitter:
Prof. C. W. WEYS.

De Secretaris:
H. I. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.

Toegang vrij, ook voor niet-leden.

Van de Vereeniging „Moederland en Koloniën":

VERGADERING op *Donderdag 28 Oct. 1920*, 's avonds 8 uur in „Pulchri Studio", Lange Voorhout, Den Haag.

Inleiding van den heer R. S. Casajangan Soripada over: **De Associatie-gedachte in de Nederlandsche Koloniale Politiek.**

I. Inleiding.
II. Vreemde overheersching in Indonesië.
III. Exploitatie-politiek.
IV. Ethische-politiek.
V. Associatie-politiek.
VI. Voorstel (doorvoering der Associatie-politiek).

Voor introductie wende men zich tot den secretaris Mr. J. van Kuyk, Stadhoudersplein 93, Den Haag.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIE VAN PERSONEEL VOOR DEN DIENST DER STAATSSPOOR- EN TRAMWEGEN.

Voor gemelden dienst worden gevraagd:

a. 5 machinisten;

b. 10 automonteurs.

Voor machinist komen in aanmerking personen, die zoodanig ervaring hebben verworven bij spoor- of tramwegen. Zij genieten eene bezoldiging van ƒ 125 of 150 's maands (al naar gelang de afgelegde examens), met verhoogingen van ƒ 25 's maands om de 2 jaren, totdat ƒ 250 's maands is bereikt. Daarna hebben zij uitzicht op benoeming tot opzichter-machinist op eene wedde van ƒ 350 's maands met 2 drie-jaarlijksche verhoogingen van ƒ 50 's maands.

Voor automonteur komen in aanmerking personen, die geruimen tijd eene personen- en vrachtauto hebben bestuurd en in staat zijn verschillende herstellingen te verrichten. Zij genieten ƒ 150 's maands, met 5 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 40 's maands tot ten hoogste ƒ350 's maands.

Aan gegadigden voor bovengenoemde ambten kunnen op grond van verkregen ervaring dadelijk één of meer weddeverhoogingen worden toegekend.

Uitzending heeft alleen plaats van personen, die niet ouder zijn dan 40 jaar en aanspraak kunnen maken op eene aanvangswedde, voor zoover betreft de gehuwden van ƒ 300 's maands en de ongehuwden van ƒ 200 's maands.

Boven de genoemde wedden wordt voorshands genoten een duurtebijslag, bedragende:

van de eerste ƒ 50 bezoldiging een bijslag van 60 %;
van de volgende ƒ 50 bezoldiging een bijslag van 50 %;
van de volgende ƒ 100 bezoldiging een bijslag van 35 %;
van de volgende ƒ 200 bezoldiging een bijslag van 20 %;
van de volgende ƒ 200 bezoldiging een bijslag van 10 %;

Wijders worden toegekend buitengewone belooningen of premiën voor buitengewonen ijver, voor betoonde onverschrokkenheid in gevaar of bij ongevallen, voor goede dienstbetrachting en voor alle andere aan den lande bewezen diensten, die geacht kunnen worden geleid te hebben tot besparing van uitgaven of vermeerdering van inkomsten. De uitzendingen geschieden bij voorkeur voor vasten dienst.

Aan de uitzending naar Indië is verbonden:

1. Overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening, c.q. ook voor het wettig gezin, in te tweede klasse, alsmede voor hen, die voor tijdelijken dienst worden uitgezonden, vrije overtocht, terug op denzelfden voet, binnen 1 jaar na de ontheffing van de werkaanstelling, tenzij die ontheffing de verplichting mede brengt om gelden terug te storten;

2. eene vergoeding voor uitrustingskosten van ƒ 500;

3. eene voorloopige bezolding van den dag van inscheping tot dien, waarop de ambtswedde ingaat, bedragende ƒ 150 's maands, bij eene aanvangsbezoldiging van ƒ 200 tot beneden ƒ 300 's maands bij eene wedde van ƒ 300 tot beneden ƒ 400 's maands;

4. indien de uit te zenden personen gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van éene maand aanvangsbezoldiging, welke voor de voor vasten dienst uitgezondenen is eene tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdragen aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië, en voor hen, die voor tijdelijken dienst worden uitgezonden, wordt genoten als verhooging van de onder 2°. bedoelde tegemoetkoming.

De ambtswedde gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard. Gegadigden behooren zich zoo spoedig mogelijk bij gezegeld verzoekschrift te wenden tot de 9de afdeeling van het Departement van Koloniën (K 31n°. I), onder overlegging van:

a. diploma's en andere bewijsstukken, dat zij voldoen aan bovengenoemde eischen;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld dag en plaats van geboorte, c.q. ook van de echtgenoote en de kinderen.

Door een vanwege het Departement in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 28 Sept. 1920, no. 188).

INGENIEURS VOOR DEN DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Ter plaatsing, zoowel in vasten als in tijdelijken Nederlandsch-Indischen dienst, worden gevraagd civiel- en bouwkundige ingenieurs voor den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken, civiel- en werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen, waterbouwkundige en electrotechnische ingenieurs voor den dienst voor waterkracht en electriciteit, ingenieurs voor den post-, telegraaf- en telefoondienst, bij voorkeur met Delftsch diploma en anders met een daaraan gelijkwaardig diploma.

De werktuigkundige ingenieurs voor de Staatsspoorwegen en de waterbouwkundige en electrotechnische ingenieurs voor den dienst voor waterkracht en electriciteit moeten in het bezit zijn van het diploma, bedoeld bij art. 118 der Hoogeronderwijswet (Staatsblad 1905, No. 181).

Voor den post-, telegraaf- en telefoondienst komen in aanmerking de ondervolgende personen, die niet ouder dan 27 jaar mogen zijn:

1°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde electrotechnische ingenieurs;

2°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs, in het bezit van eene aanteekening voor electrotechniek volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad No. 227);

3°. aan eene buitenlandsche hoogeschool of universiteit gediplomeerde electrotechnische ingenieurs of werktuigkundig electrotechnische ingenieurs;

4°. aan de Technische Hoogeschool te Delft gediplomeerde civiel- of werktuigkundige ingenieurs;

5°. officieren en gewezen officieren van 's Rijks zeemacht, opgeleid aan het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, en officieren en gewezen officieren van het wapen der genie van 's Rijks landmacht of het leger in Nederlandsch-Indië, opgeleid aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda, voor zoover genoemde officieren voldoende ervaring op het gebied der electrotechniek in het algemeen en in het bijzonder ten opzichte der zwakstroomtechniek bezitten.

Voorts kunnen aangenomen worden buitenlanders, in het bezit van een aan eene buitenlandsche hoogeschool of universiteit verworven ingenieursdiploma, met dien verstande, dat zij niet in vasten, maar in tijdelijken dienst geplaatst worden.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich bij gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, te wenden tot de 9de afdeeling (Personeele Zaken, burgerlijke dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. hun diploma en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet worden vermeld de datum en de plaats der geboorte, of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon lichamelijk geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor landsrekening in de 1ste klasse, c.q. ook van het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting ten bedrage van / 6250 (zes duizend tweehonderd vijftig gulden), onder welk bedrag eene extra premie van / 4000 (vier duizend gulden) is begrepen, en voor hen, die een buitenlandsch diploma bezitten, eene tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting van / 2250 (twee duizend tweehonderd vijftig gulden);

c. voor gehuwden, die in vasten dienst geplaatst worden, uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederl.-Indië;

d. voor gehuwden, die in tijdelijken dienst geplaatst worden, verhooging van het bedrag der tegemoetkoming in de kosten voor uitrusting met het bedrag van eene maand ambtsbezoldiging;

e. eene voorloopige bezoldiging van / 200 (tweehonderd gulden) of / 250 (tweehonderd vijftig gulden) per maand, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat.

De bezoldiging bedraagt / 350—/ 1000 's maands, in dier voege, dat na 1, 2 en 4 jaar verhoogingen van / 50 en verder om de 3 jaren verhoogingen van / 100 's maands worden toegekend, zoodat het maximum van / 1000 na 19 jaar werkelijken dienst bereikt zal zijn.

Bovendien wordt thans een duurtebijslag toegekend ten bedrage van:

/ 120	's maands bij eene bezoldiging van	/ 350	's maands
/ 130	,, ,, ,, ,, ,,	/ 400	,,
/ 135	,, ,, ,, ,, ,,	/ 450	,,
/ 140	,, ,, ,, ,, ,,	/ 500	,,
/ 150	,, ,, ,, ,, ,,	/ 600	,,
/ 155	,, ,, ,, ,, ,,	/ 700	,,
/ 160	,, ,, ,, ,, ,,	/ 800	,,

en hooger, een en ander zonder splitsing in gezins- en niet-gezinshoofden.

Zij, die in alle opzichten geschikt worden geacht voor den hoofdingenieursrang, kunnen na 16 jaren werkelijken dienst als ingenieur worden bevorderd tot genoemden rang, waaraan eene bezoldiging is verbonden van / 1000 (één duizend gulden) 's maands, met 2 driejaarlijksche verhoogingen, onderscheidenlijk van / 200 en / 150 's maands, terwijl zij, die na zoodanigen diensttijd den rang van hoofdingenieur niet deelachtig worden, blijven doordienen als ingenieur op de boven aangegeven bezoldiging.

Bij uitzending in tijdelijken dienst bedraagt de bezoldiging / 400 's maands, met na 1 en 3 jaren verhoogingen van / 50 's maands. Bij eventueelen overgang in vasten dienst wordt eene bezoldiging genoten, gelijk aan die van ingenieurs in vasten dienst met een zelfde aantal dienstjaren.

Voor hen, die reeds ingenieurspractijk bezitten, kan de aanvangsbezoldiging al dadelijk verhoogd worden met zoovele regelmatige weddeverhoogingen als evenredig is aan het aantal jaren ingenieurspraktijk.

Ingenieurspraktijk buiten de keerkringen zal voor 5/10 en aanverwante practijk buiten de keerkringen voor 5/20 medetellen.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz., staan de voor vasten dienst uit te zenden ingenieurs gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië, welke bepalingen echter — met uitzondering nochtans van die op de binnenlandsche verloven — niet toepasselijk zijn op hen, die in tijdelijken dienst worden geplaatst.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die, waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederlandsche Staatscourant van 8 en 9 October 1920 No. 195).

ACCOUNTANTS EN ADJUNCT-ACCOUNTANTS VOOR DEN DIENST DER BELASTINGEN IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor den dienst der belastingen in Nederlandsch-Indië worden ten spoedigste gevraagd accountants en adjunct-accountants, ten einde daar te lande voorloopig voor den tijd van drie jaren te worden geplaatst, met mogelijkheid van overgang in vasten dienst bij gebleken geschiktheid en instelling op vasten voet van den belastingaccountantsdienst.

De accountants moeten in het bezit zijn van het diploma eener vereeniging, dat naar het oordeel van den Minister van Koloniën voldoende waarborgen van kundigheid biedt, terwijl van de adjunct-accountants wordt gevorderd, behalve algemeene ontwikkeling, het bezit van de akte M. O. boekhouden of een daarmede gelijkwaardig diploma.

Gegadigden moeten op practische ervaring kunnen wijzen en den leeftijd van 25 jaar bereikt hebben.

Naar gelang van ervaring en leeftijd zal de bezoldiging van de accountants bedragen / 800 tot / 1100 per maand en die van de adjunct-accountants / 600 tot / 8[illegible] 's maands.

Bovendien zal hun, in afwachting van de totstandkoming van eene algemeene herziening van de traktementen in Nederlandsch-Indië, een duurtebijslag worden toegekend, bedragende bij eene maandelijksche bezoldiging van:

/ 600	/ 150 's maands
/ 700	/ 155 's maands
/ 800 en hooger	/ 160 's maands

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Landsrekening in de eerste klasse c.q. ook voor het wettig gezin, en na afloop van de te[illegible] werkstelling recht op overtocht terug op denzelfden voet, binnen één jaar na afloop van het verband;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting bedragende bij eene maandelijksche bezoldiging van

/ 600—/ 800	/ 3000
/ 900	/ 3500
/ 1000 en / 1100	/ 4000,

welke tegemoetkoming voor gehuwden wordt verhoogd met het bedrag van ééne maand dienstbezoldiging;

c. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping, ten bedrage van / 300 's maands, bij een activiteitstraktement van / 600 en / 700 's maands en / 400 's maands bij eene activiteitsbezoldiging van / [illegible] 's maands en hooger.

Gegadigden zullen zich uitdrukkelijk moeten verbinden om gedurende den tijd van drie jaren als (adjunct-) accountant bij den dienst der belastingen in Nederlandsch-Indië te dienen.

Geen uitzending heeft plaats, alvorens gebleken is van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Gegadigden gelieven hunne ongezegelde verzoekschriften, aan den Minister van Koloniën gericht, met uitvoerige inlichtingen en onder overlegging van getuigschriften, vóór 27 October 1920 bij de 2de afdeeling (Geldwezen en Belastingen) van het Departement van Koloniën in te dienen.

(Nederlandsche Staatscourant van 11 October 1920, No. 197).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk). Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geemployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

LIJST VAN Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
- S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
- B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
- Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
- H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 44. Donderdag 28 October 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

OPROEPING.

—o—

Personen, genegen in het winter-seizoen 1919—1920 LEZINGEN of VOORDRACHTEN te houden over INDISCHE ONDERWERPEN, worden uitgenoodigd hiervan mededeeling te doen aan den Secretaris der Vereeniging „OOST EN WEST", Heulstraat 17, Den Haag, met bekendstelling van de te behandelen onderwerpen.

Namens het Hoofdbestuur,
De Secretaris,
F. H. A. VAN DER BRUGH.

Vereeniging van Ind. Verlofgangers.

—o—

Men meldt aan het Haagsche Aneta-kantoor:

Zaterdag j.l. werd in de groote zaal van het café „Hollandais" een druk bezochte vergadering van bovengenoemde vereeniging gehouden.

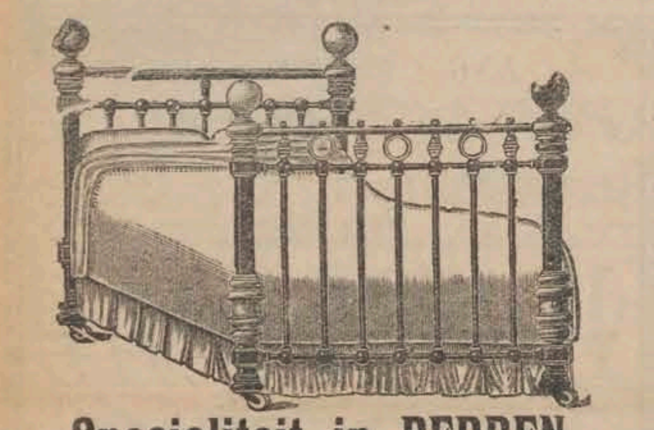
Na behandeling der binnengekomen en uitgegane stukken werd overgegaan tot bespreking van het Bestuursvoorstel: „Duurtetoeslag voor kinderen beneden 18 jaar". Na uitvoerige besprekingen, waarbij tal van leden de leeftijdsgrens tot 21 jaar wenschten te verhoogen, werd het bestuursvoorstel met groote meerderheid aangenomen.

Met het oog op de misère door tal van verlofgangers geleden werd unaniem besloten zich tot de Re-

geering te wenden met het verzoek het verlofstractement te berekenen over het Indische tractement plus duurtebijslag.

Talrijk waren de voorgebrachte klachten over de behandeling aan boord en de wijze van passagebespreking. De verwaarloozing van de belangen der passagiers heeft langzamerhand dusdanige afmetingen aangenomen, dat door de vergadering het Bestuur werd opgedragen:

a. Den Minister van Koloniën te verzoeken in overeenstemming met het bestuur eene regeling te treffen voor den terugkeer naar Indië en indien de beide gecontracteerde scheepvaartmaatschappijen hierin niet willen treden, alle abtenaren het recht te geven, met andere lijnen de reis te aanvaarden.

b. Den Minister van Koloniën te verzoeken het Bestuur in de gelegenheid te stellen een onderzoek in te stellen op mogelijk te charteren vrachtschepen voor passagiersvervoer, waarvan de tijdelijke inrichting voor passagierstransport in alle opzichten minderwaardig was.

Over Land en Volk van Suriname.

In het laatst der vorige week heeft de oud-gouverneur van Suriname, baron W. D. H. van Asbeck, een voordracht gehouden voor de leden van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam, welke door lichtbeelden werd verduidelijkt. De „N. R. Ct." van 24 dezer geeft van die voordracht het volgende overzicht:

Hoe weinig bekend Suriname zelfs in Nederland is, illustreerde de heer van Asbeck door te vertellen, dat Hollandsche postzegelverzamelaars brieven richtten aan den Nederlandschen consul te Paramaribo, ook wel „te Suriname", die hem dan als gouverneur werden aangeboden door den postdienst, omdat deze er geen raad mede wist.

Suriname noemde hij een landbouw-kolonie bij uitnemendheid. Hij gaf een overzicht van de geschiedenis der slavernij en de gevolgen van haar afschaffing, die tot gebrek aan werkkrachten leidde. Eer daarin voorzien werd door immigratie, had de economische toestand reeds zoodanig geleden, dat dit nu, 55 jaren later, nog gevoeld wordt.

Na te hebben aangetoond hoe naast den grooten landbouw, d.i. de plantage-aanbouw van den slaventijd, de kleine landbouw ontstond, d.i. de bebouwing van kleine perceelen door de oorspronkelijke bewoners, die als plantage-arbeiders niet meer wilden arbeiden, en door vrije immigranten, die na overeenkomst van hun eerste contract niet tot vernieuwing overgingen, gaf spreker een overzicht van de verschillende cultures, waaronder Liberia-koffie een belangrijke plaats inneemt, voor zoover betreft de plantage-landbouw. De kleine landbouw voorziet in hoofdzaak in de behoeften van de dagelijksche markt, vooral aan rijst, bananen en cassave; in de latere jaren werd rijst ook uitvoerproduct.

Spr. wees vervolgens op de heterogene bevolking: op de Indianen als de oorspronkelijke bewoners; de later als slaven aangevoerde Afrikaansche negers en hun afstammelingen, de kleurlingen, thans beiden begrepen in den naam: Surinamers; de Chineezen, de Britsch-Indiërs en de Javanen, de z.g. immigranten; en op de Hollandsche boeren, in het midden der 19e eeuw aangevoerd, dien het tamelijk wel gegaan is, zoodat zij onlangs hunnen aankomst in de kolonie, 75 jaar geleden, feestelijk herdachten. Het talrijkst zijn de Surinamers; daarna volgen de Britsch-Indiërs en Javanen. De eigenaardigheden dezer beide laatsten en hun verschil in geschiktheid voor den landbouw, werden in het kort geteekend. Met de Britsch-Indische immigratie is het thans gedaan.

Een der groote tekortkomingen is het geringe aantal immigreerende vrouwen, 40 pCt. der mannen. Voorts zijn ook groote fouten in het regeeringsbeleid aan te wijzen, bijv. ten aanzien van de instelling van een landbouw-departement, waartoe eerst in het begin dezer eeuw werd overgegaan en dat eerst in 1919 behoorlijk bezet werd.

Gewezen werd op de neiging van de kleurlingen om in „de stad", Paramaribo, te wonen, waardoor

Feuilleton.

Uit het graf verrezen. *)

De desa P., in de afdeeling Toeban, residentie Rembang, ligt aan den rand van een vrij uitgestrekt djati-bosch, bevolkt met een talrijken stoet apen, die dikwerf een bezoek komen brengen aan de badplaats nabij de desa P., waar zij nu en dan van de badgasten vruchten en andere versnaperingen weten machtig te worden. De grappen, die deze dieren vertoonen, zijn zeer vermakelijk, ofschoon zij, door hunne vermetelheid, 't den badgasten soms lastig genoeg kunnen maken.

Op zekeren dag treedt een jonge Javaansche schoone, met grasbloemen in 't rijke, langs de schouders golvende haar gestoken, uit het bosch. Zij is slank van leest en, voor eene Javaansche vrouw, zeer blank van vel. Haar gelaat teekent niet de minste uitdrukking. Een beeld gelijk, met hare groote zwarte oogen recht voor zich uitstarende, richt zij hare schreden langzaam naar de badplaats, waar 't heldere bronwater met kracht uit den steenachtigen grond opborrelt. Zij heeft grooten dorst. Met behoedzaamheid gaat zij de steenen trapjes af, bukt zich voorover en slurpt met lange teugen het frissche water op, dat haar gelaat als een spiegel terugkaatst. Daarna wascht zij hare met stof bedekte voeten en klimt weder naar boven. Met onbepaalden blik staart zij een oogenblik in 't rond, toen zij, op een kleinen afstand, een goed gekleeden Javaan de naburige desa ziet ingaan.

Deze man was Krâmâ di Wirja, hoofd dier desa. Hij was bij den wedana op rapport geweest en nu op weg naar huis, toen die vreemde verschijning uit 't bosch zijne aandacht trok. Een schoone, jonge vrouw, zonder eenig geleide, uit 't bosch komende, met langzamen tred, en dan die strakke blik. Hij kon op dien afstand niet goed zien, of zij aan hare bovenlip 't kenmerk droeg van de bruid van Kjaï Simâ te zijn.[1] In elk geval was 't een vreemdsoortig wezen; misschien wel een woudgeest. Hij had stil gestaan, om haar uit de bron te zien drinken; maar, toen hij bemerkte, dat zij hem in 't oog kreeg, was hij angstig geworden en de desa in geloopen.

De vreemde vrouw volgde hem op den voet en zoo kwam zij bij Krâmâ binnen, een oogenblik, nadat hij te huis gekomen was. Hij had nog geen gelegenheid gehad, om aan zijne huisgenooten zijne ontmoeting mede te deelen.

Men kan zich de verbazing en den angst van 't desahoofd voorstellen, toen hij de schoone onbekende binnen zijne woning zag. Zijn huisgenooten keken mede verwonderd op, doch die verwondering nam vooral toe, bij 't zien van den angst op 't gelaat van het desahoofd.

De maaltijd was juist gereed en ieder wachtte

*) Ontleend aan het Jaarboek voor 1891 der Indologische Vereeniging.

[1]) Kjaï Simâ is een der benamingen voor een tijger, woordelijk beteekent 't in eerbiedwaardigen zin: „de oude Heer Tijger". Een Javaan, die zich in een bosch bevindt waar tijgers zijn, noemt niet gaarne het ondier bij zijn naam, maar zegt liever van hem sprekende: de Kjaï, de oude Heer. Enkele menschen missen 't gleufje aan de bovenlip, vlak onder den neus: de Javanen zeggen van deze lieden, dat zij verwant aan, of wel een incarnatie van, de tijgers zijn.

Vooral wanneer men zoodanig persoon in een bosch ontmoet, heeft men voor hem veel ontzag.

...e een bevolking heeft van meer dan ⅓ der bewoners van de kolonie; daarbij werd aangegeven hoe in de naburige Engelsche kolonie, Demerara, de kleurling veel minder in aanzien is dan bij ons, waar hooge ambtenaarsposten door hen worden bekleed, terwijl men hen in Demerara alleen in de laagste rangen aantreft. Daarentegen is de decentralisatie in Demerara reeds vrij ver gevorderd en wordt daar reeds lang in kleine kringen zelfbestuur gevonden, terwijl wij eerst thans de eerste stappen in die richting doen; voor de vorming van het volkskarakter is dit verschil van groote beteekenis. Wel is waar zijn er voor de vorming van gemeentebesturen weinig plaatsen in Suriname aan te wijzen, maar voor de instelling van waterschappen zijn de omstandigheden gunstig. Voor de uitgifte van kleine landbouwperceelen worden toch persoonlijk door het gouvernement plantages aangekocht en elke plantage is een polder.

Verschil van belang in de politiek der beide regeeringen werd volgens spr. ook gevonden in de opvatting der immigratie, toen de slavernij afgeschaft werd. Engeland voerde sedert dien in Demerara 3900 arbeiders per jaar in, wij in Suriname 930. Nu ziet men in beide koloniën de lijn van de uitvoerwaarde der landbouwproducten stijgen, naar reden van de toeneming der bevolking. Het resultaat is, dat Demerara zich weldra zelf ging bedruipen, Suriname zoo goed als onafgebroken subsidie noodig had. In een rapport, uitgebracht door drie deskundigen, de heeren J. C. S. Kasteleyn, oud-hoofdadministrateur der Amsterdam-Deli Compagnie, B. J. Kluvers, oud-superintendent van de Handelsvereeniging Amsterdam, en E Snellen, landbouwkundig-ingenieur, na een lang bezoek, belangeloos aan Suriname gebracht, komen zij tot het besluit, dat het nog niet te laat is om de fout te herstellen; dat een thans krachtig aangepakte immigratie ons in een tiental jaren even ver brengen kan als Demerara. Maar zij die aan de uitspraak twijfelen zijn aan de winnende hand.

Spreker gaf daarna een overzicht van andere factoren van ontwikkeling en welvaart dan de landbouw; van de bosch-ontginning, waarin het balatabedrijf begrepen is; de hoedenvlechtnijverheid, waartoe aankweeking van een goede geïmporteerde palmsoort plaats heeft; de goud-industrie; de bauxietontginning (aluminium-productie), enz., waarvoor geschikte handen worden gevonden onder de eigenlijke Surinamers, de negers en kleurlingen. Hij gaf daarbij eenige cijfers om de toeneming te demonstreeren van schoolbezoek, van gediplomeerde leerkrachten, van het geboorte-overschot, van ontvangen en verzonden brieven, enz., sedert de afschaffing van de slavernij. Het meest spreken zeker de cijfers van den uitvoer van landbouwproducten van 1905 tot 1915, van 26 ton aangegroeid tot 49 ton; van den geheelen uitvoer, die toenam van *f* 4.750.000 tot *f* 7.000.000; van de middelen en inkomsten, die in 1867 ruim 7 ton bedroegen en voor 1920 geraamd zijn op ruim 4 millioen.

Naar sprekers meening kon men met zulke cijfers voor oogen niet bij de pakken gaan neerzitten of over verkoop praten, nog daargelaten, dat wij als koloniale mogendheid geen bewijs van impotentie mogen geven door een wanhoopsdaad als verkoop. Maar dan ook getoond dat wij bij machte zijn van Suriname weer te maken wat het vroeger was, een bloeiende landbouwkolonie. Er broeit op dit oogenblik onder een deel der bevolking een pro-Amerikaansche geest. Maar laten wij niet vergeten, welke plaats de neger in de Vereenigde Staten inneemt. Overgang tot de vlag der sterren en strepen zou den moreelen ondergang van den Surinamer beteekenen, terwijl wij juist willen bereiken, dat hij een steeds groeiend deel krijgt in het bestuur en de ontwikkeling van zijn moederland.

Het Indonesisch element in de Hindoe-Javaansche kunst.

—o—

Met bovenstaand onderwerp is Prof. Dr. N. J. Krom, uit Leiden, verleden week te Wageningen opgetreden. De „N. R. Ct." van 20 dezer bevatte van

...chts de tehuiskomst van den heer des huizes af, om ...te zitten. De witte rijst dampte in den met pisang ...blad belegden bakoel en de daarbij behoorende toespijzen zagen er recht smakelijk uit.

De vreemdelinge had blijkbaar veel honger, want, zonder een woord te spreken, ging zij aanzitten, waschte zich de vingers in den koperen bokor en begon haar maal. Krâmâ stoot zijne vrouw aan en geeft haar door gebaren, dat zij de vreemde zal bedienen, waaraan door haar wordt voldaan. De vreemde ziet niet op, maar eet met zeer veel smaak en zelfs zeer gulzig, terwijl zij, als een geboren prinses, zich laat bedienen. Na haar honger te hebben gestild, gaat zij op een balé-balé liggen en valt spoedig in slaap.

Dat alles had in de diepste stilte plaats gehad; niemand had een woord durven uiten.

Toen de schoone onbekende ingeslapen was, ging men eindelijk zelf aanzitten en vertelde het desahoofd op fluisterenden toon, waar en hoe hij haar, even te voren, voor 't eerst had gezien. Dat verhaal, in verband met hare vreemde houding en sprakeloosheid, bracht allen tot de overtuiging, dat men te doen had met een bovennatuurlijk wezen.

Na den maaltijd werd de modin (dorpspriester) ontboden, die, na het verhaal te hebben aangehoord en de slapende vreemdelinge in oogenschouw te hebben genomen, als zijn gevoelen te kennen gaf, dat 't niet anders dan een p o e t r i [2]) kon zijn. Men had reeds kunnen zien, dat zij niet het kenmerk droeg van verwantschap met den Kjaï Simâ.

Inmiddels was het uur voor de nachtrust geslagen en volgde de een na den ander de roepstem der natuur. Evenwel bleef steeds één van allen bij de poetri de wacht houden, die zeer rustig bleef doorslapen.

In den vroegen morgen werd zij wakker, richtte zich op, wreef zich de oogen uit en bleef kalm op de balé-balé zitten.

Krâmâ, die weinig geslapen had, maar daarentegen veel nagedacht over 't geen hij gezien had, begreep, dat hij de onbekende, die toch eigenlijk de allures had van een gewoon mensch, eindelijk diende toe te spreken. Hij moest immers van 't voorgevallene kennis geven aan den wedânâ.

Toen de schaduwen van den nacht voorbij waren, had hij ook meer moed gekregen. Hij naderde dus de vreemde vrouw en waagde 't haar te vragen, waar zij heen ging, haar naam, geboorteplaats, enz.; doch op geen enkele dier vragen kreeg hij eenig antwoord. De onbekende hield den blik onbewegelijk op den grond gevestigd.

Krâmâ werd ten laatste ongeduldig en zijn eerbied voor de gewaande poetri verminderde zeer sterk.

„Als ge mij niet zeggen wilt, wie ge zijt en wat uwe plannen zijn, dan moet ik u bij den wedânâ brengen."

Geen antwoord.

Na iets genuttigd te hebben, kleedt het desahoofd zich aan en gaat, vergezeld van den modin en een p a n a k a w a n (bediende), op weg naar het districtshoofd, terwijl de onbekende, op zijn verzoek, zonder de minste tegenstreving, vóór hen uitgaat.

Bij den wedânâ aangekomen, wordt zij door dezen ondervraagd, doch zonder eenig resultaat. De schoone onbekende blijft in hare rol van doofstomme.

De wedânâ begrijpt niets van de zaak en geleidt haar zelf naar den regent. Hier had men alweder dezelfde vertooning. De regent is evenwel getroffen door hare schoone vormen en, als zij even hare oogen schuchter naar hem opslaat, dan heeft hij een vreemde gewaarwording, die hij niet kan verklaren. Hij laat den djaksa roepen en vraagt diens gevoelen. Deze stelt voor, de vrouw bij den assitent-resident te bren-

[2]) P o e t r i beteekent eigenlijk een prinses, maar ook een bovennatuurlijk vrouwelijk wezen, eene f e e.

die voordracht een verslag, hetwelk wij ook gaarne ter kennis onzer lezers brengen.

Spr. begon met een uiteenzetting van het gemengde karakter der Hindoe-Javaansche cultuur en verklaarde dit uit de eigenaardige wijze, waarop het Hindoeïsme heeft ingewerkt op de oorspronkelijke Indonesische bevolking. Wanneer wij met deze cultuur kennis maken, is zij reeds tot een eenheid samengegroeid, die treft door de harmonische versmelting der beide elementen. Bij de kunst is het juist zoo; ook daar krijgt men een eenheid te zien, waarbij men kan constateeren, dat de systematische opzet der monumenten aan het Hindoeïsme is ontleend, doch zich in de ornamentatie vooral de kunstzin van den Indonesiër openbaart. Gaat men het verdere verloop dezer beschaving na, dan valt de aandacht op het feit, dat zij gaandeweg van karakter gaat veranderen en het Indonesische bestanddeel op den voorgrond treedt tegenover het Hindoeïstische. In dit javaniseerings-proces heeft ook weder de kunst gedeeld; en dit komt te meer uit, doordat tengevolge van verschillende omstandigheden wij eensdeels de klassieke Hindoeïstische kunst van Java uit de achtste en negende eeuw over hebben, anderdeels de latere, in Indonesische richting ontwikkelde kunst der dertiende en veertiende eeuw, doch hetgeen daartusschen heeft gelegen, verloren is gegaan. Zoodoende staan beide groepen duidelijk tegenover elkaar. In zekeren zin is het loslaten der Hindoeïstische principes een nadeel geweest, doch daartegenover staat, dat dit het eenige middel was om het nationale karakter der kunst te handhaven.

Nadat ook de verhouding tusschen kunst en godsdienst was besproken, vertoonde spr. eenige lichtbeelden, die een indruk gaven van den aard der klassieke Hindoe-Javaansche kunst. Vooral werd daarbij de nadruk gelegd op de harmonische samenwerking tusschen architectuur en ornementatie.

Na de pauze werd de aandacht gewijd aan de veranderingen, die bij de latere kunst blijken te zijn ingetreden; de synthetische aanleg van het Hindoeïsme is teloor gegaan tegenover de neiging van den Indonesiër om zich op het detail te richten. Met een voorbeeld uit de litteratuur werd aangetoond, dat de maatschappij tot in de hoogste kringen Indonesisch is geworden, en de verschijnselen op godsdienstig gebied bevestigen dat. In de kunst is de samenhang tusschen den bouwkundigen opzet en de versiering der monumenten losgelaten en gaat het ornament de hoofdrol spelen, terwijl bij de toepassing er van op de onderdeelen der gebouwen hoe langer hoe minder rekening wordt gehouden met het geheel. De tempelcomplexen vallen uiteen in afzonderlijke stukken, die elk hun eigen stijl hebben; bij de reliefcompositie treedt het enkele tafereel in tegenstelling tot het doorloopende verhaal op den voorgrond, en heeft het epische voor het romantische plaats gemaakt.

Ook deze verschijnselen werden door lichtbeelden verduidelijkt, waarna spr. er in een slotwoord op wees, dat ondanks alle veranderingen de Hindoe-Javaansche kunst, wanneer wij haar van het begin tot het eind overzien, als nationale kunstuiting toch weder een eenheid vormt.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De looneischen van den P. F. B.

Soerjopranoto, de leider van den P. F. B., bedreigde den Javasuiker Werkgeversbond met een staking van 72000 inlandsche werknemers, zoo niet aan de door den bond gestelde looneischen voldaan werd.

In een correspondentie uit Pekalongan aan het *Soer Hbl.* lezen wij o.m. dat de looneischen eenvoudig bespottelijk zijn en allen redelijken grondslag missen.

Soerjopranoto deelde ergens als zijn meening mede dat, waar het dagloon van een havenarbeider (koelie blanda) in Amsterdam gebracht zou worden op *f* 8.— (ingewilligd is *f* 6.40), de werklieden in

gen, waartoe dan ook wordt besloten.

Dan wat gebeurt èr.

De djaksa was juist bezig met het instrueeren van allerlei zaken, waarbij verscheidene desahoofden en anderen tegenwoordig moesten zijn, die op dat oogenblik zich verzameld hadden onder den grooten waringinboom.

Het verhaal van het desahoofd van P., Krâmâ di Wirjà, was al spoedig aan deze personen bekend geworden en geen wonder, dat allen de vreemde, schoone jonkvrouw gingen in oogenschouw nemen.

Daar schiet op eens uit hun midden een bejaarde vrouw te voorschijn met den uitroep: „*O Allah, anakkoe wis oerip manèh!*" („O God, mijn kind, zij is weer opgestaan!")

Men maakt ruimte en de oude vrouw liefkoost de schoone onbekende met blijkbare opgetogenheid, telkens roepende:

„O, mijn kind, zijt ge weer teruggekomen? Wat doet gij hier; waarom zijt gij niet terstond bij mij gekomen? Kom ga mede!"

Maar het meisje verwaardigt zich ter nauwernood, hare moeder aan te zien. Zij blijft koud en ongevoelig voor hare liefkozingen, gelijk een beeld van steen.

Niemand begreep iets van den aandoenlijken uitval der oude vrouw, behalve het hoofd der desa, waar de vrouw thuis behoorde, en een paar desagenooten, die mede daarbij tegenwoordig waren. Deze staarden elkaar met verbazing aan.

„Mbok Aminah" — klonk toen de stem van den djaksa, — „gij schijnt dat meisje te kennen. Wie is zij en van waar komt zij?"

„Zij is mijn dochter Aminah."

„Maar mensch, gij hebt immers slechts één eigen kind gehad en dat is drie jaren geleden gestorven; hoe kan dit uw kind zijn?"

„Ja, ik heb ook maar één kind gehad en dat is deze Aminah. Zij was tien maanden na haar huwelijk bevallen; maar stierf terstond na de geboorte van 't kind. De doekoen (Javaansche doctores) had wel gezegd, dat we goed op dat kind moesten passen, daar de moeder zeker zou terug komen, om het te halen. En waarlijk nu is zij terug gekomen. Ja, mijn kind, wij hebben goed op den kleinen jongen gepast; kom maar mee, dan kunt ge hem zelf zien."

Niemand twijfelde meer. Allen waren overtuigd, dat Aminah uit het graf was verrezen en dààr voor hen zat. Van dààr die vreemde glans in de oogen; van dààr die sprakeloosheid. Niemand kon een gevoel van angstigen eerbied voor dat bovennatuurlijke wezen bedwingen.

Toch begreep de djaksa, dat de zaak moest worden onderzocht; en gemakkelijker kon 't wel niet, daar behalve het desahoofd, een paar anderen harer desagenooten tegenwoordig waren. Allen verklaarden, op afvrage van den djaksa, ten stelligste, dat zij dezelfde Aminah, die zij thans voor zich zagen, een drietal jaren geleden hadden zien en helpen begraven.

Ook de regent geloofde aan de wederopstanding en had aan Mbok Aminah wel terstond vergunning willen geven, om hare dochter mede te nemen; maar vond de zaak zóó interessant, dat hij den djaksa last gaf, haar bij den assistent-resident voor te brengen. Hij was verlangend te vernemen, wat die daarvan wel zeggen zou.

En zóó kwam de djaksa met al de in de zaak betrokken personen bij mij, gevolgd door tal van nieuwsgierigen.

Mbok Aminah zat plat op den grond (silâ) en had haar gewaande dochter in den schoot genomen.

Na het verhaal van den djaksa te hebben aangehoord en de bevestiging der waarheid op alle punten uit den mond der getuigen te hebben vernomen, moest ik beginnen met de arme moeder teleur te stellen, door haar te verzekeren, dat hier bepaald aan

Indië met niet minder behoefden te worden afgescheept dan ƒ 0.80.

Bij dergelijke opvattingen wordt geheel en al over het hoofd gezien dat de arbeidsprestaties in Holland en Indië bij lange na niet gelijk zijn, en dat trouwens door allerlei omstandigheden niet kunnen zijn. Om in het havenbedrijf te blijven: een havenarbeider is geoefend, een koelie in Indië niet; eerstgenoemde verzet per keer zeker 4 malen zooveel als laatstgenoemde en verricht hetzelfde werk zeker 3 maal zoo vlug, zoodat van een havenarbeider gerust gezegd kan worden, dat hij 10 à 12 malen zooveel arbeid verricht als een Inlandsche transportarbeider. Men moet dat te Amsterdam eens zien om verbaasd te staan! Doch indien hij slechts 5 maal zooveel presteerde, dan is die meerdere arbeid van veel grootere waarde, omdat eerstens de arbeiders elkaar niet in den weg loopen en in de tweede plaats een boot daardoor in zeer korten tijd wordt leeggedragen, iets wat de stoomvaartmaatschappijen groote bedragen aan liggeld uitspaart, terwijl het zoo spoedig mogelijk gereed zijn van de boot voor het innemen van een nieuwe lading voor haar evenzeer van zeer groote waarde is. Haar eigenbelang brengt derhalve met zich mede dat zij haar transportpersoneel ruim betalen. De koeliearbeid in deze streken vertegenwoordigt hiertegenover een waarde van hoogstens 40 à 50 cent per dag.

Zooals het in het havenbedrijf gaat, vindt men het ook in andere takken van landbouw, nijverheid en handel; men treft in Nederland overal geschoold personeel, hier niet. Bovendien stelt het klimaat in Europa veel hoogere eischen aan kleeding, voeding en huisvesting, zoodat ook daarom de niet-intellectueele arbeid in Nederland hooger betaald zal moeten worden dan in Indië.

Een loon van ƒ 0.80 per dag of ƒ 24.— in de maand voor koeliearbeid is onevenredig hoog; een tuinjongen in particulieren dienst krijgt te Pekalongan ƒ 12 's maands en de ervaring leert dat hij zich daarmede in den tegenwoordigen tijd redden kan; een minimum-loon van ƒ 0.50 voor fabrieksarbeiders kan zeker voldoende geacht worden voor dergelijk ongeschoold personeel, dat bovendien voor een groot deel nog neveninkomsten uit sawahs heeft. Verder is het verkeerd om de looneischen over één kam te scheren; de minimum levensvoorwaarden zijn in alle deelen van het gewest niet hetzelfde, laat staan over geheel Java. Voor een baas toekang-besi (smid) wordt geëischt ƒ 150 tot ƒ 250; goed geschoolde ontwikkelde lui beginnen tegenwoordig in Holland op ƒ 3000 's jaars en volgens de tegenwoordige markenwaarde ad ca. 10 cent betaalt men in Duitschland 15.000 tot 25000 mark aan ervaren ingenieurs.

Meer behoeft er van de looneischen van den P. F. B. niet gezegd te worden; het is, volgens den corr., voldoende om de onzinnigheid er van aan te toonen.

Het ultimatum van den P. F. B. ingetrokken.

De werkgevers in de suiker hebben het ultimatum van den P. F. B. verworpen; de P. F. B. heeft het ultimatum ingetrokken en de algemeene staking afgelast.

In een harer „Interrupties": *De Misrekening* zegt de *Loc.* hierover o.m.: Het is de meest smadelijke nederlaag, die na het hooge woord der *communistische* regisseurs kon worden geleden. Een aftocht zonder krijgseer.

Het gebeurde is van niet te schatten gewicht. Heel de communistische bent, die de Vakcentrale beheerscht — medeleiders-achter-de-schermen als Baars en Dekker incluis — staat nu voor den Inlandschen arbeidersstand te kijk als een groep onverantwoordelijke stokers, wien het *a b c* van de vakbeweging ontgaat en die meenen met woorden en nog eens woorden de dingen naar hun hand te kunnen zetten, een groep op de volksbeweging parasiteerende onrustwekkers, steeds bereid om heden de woorden in te slikken, die zij gisteren spraken, actie voerend op louter avontuur.

Het hoofdbestuur van den P. F. B., in de kluisters van de Vakcentrale, heeft met deze misrekening stellig veel van zijn reeds kwijnenden invloed onder het fabriekspersoneel ingeboet. Wat de correspondent van de *Loc.* te Pekalongan in zijn in hetzelfde num-

---

een misverstand moest gedacht worden, wellicht door een toevallig treffende gelijkenis, want dat deze jonge vrouw onmogelijk hare overleden dochter kon zijn.

Zij protesteerde sterk daartegen.

„Zoudt gij nog de plaats kunnen terugvinden", — vroeg ik, — „waar gij, drie jaren geleden, uwe dochter hebt begraven?"

„Zeker, want mijn man heeft het hoofd- en 't voeteneind van grafpaaltjes voorzien."

„En als 't bij onderzoek blijkt, dat het gebeente der afgestorvene daarin nog aanwezig is, gelooft gij dan nog, dat dit meisje uw dochter is?"

„Neen; maar ik ben zeker, dat het graf ledig moet zijn."

Het onderzoek droeg ik op aan 't desahoofd, vergezeld van vier getuigen, terwijl, in afwachting, de vrouw behoorlijk werd verpleegd en Mbok Aminah haar steeds bleef vergezellen.

Toen ik met den djaksa alleen was, vroeg ik hem, of hij geloofde aan de opstanding van dat meisje.

„Waarom zou ik niet?" — was zijn antwoord — „maar ik stel u voor, haar hier te houden, daar hare tegenwoordigheid in de desa ongetwijfeld aanleiding zou geven tot allerlei verkeerde praktijken."

Ik zelf had het meisje ook in hare moedertaal toegesproken en haar enkele vragen gedaan, die zij evenmin beantwoord had als de andere. Maar ik had haar nauwkeurig nagegaan en de onbestemde blik vooral, waarmede zij nu en dan om zich heen zag, bracht mij spoedig tot de overtuiging, dat ik met eene ongelukkige krankzinnige te doen had, die waarschijnlijk was verdwaald geraakt en, door hare toevallige gelijkenis met Aminah, de aandacht der arme moeder had getrokken.

„Ja djaksa", — zeide ik, — „dat geloof ik zeker ook, maar ik heb de overtuiging, dat dit meisje niet na drie jaren uit het graf kan verrezen zijn en dus ook niet de dochter is van Mbok Aminaho. Zoodra het desahoofd terug is, maak mij dan terstond met het resultaat van zijn onderzoek bekend."

Den volgenden morgen kwam de djaksa met het desahoofd c. s. bij mij met de verklaring, dat het gebeente van Aminah nog in zijn geheel in 't graf aanwezig was.

Zonder Mbok Aminah te verbieden, langer bij de onbekende te blijven, besloot ik natuurlijk de laatste aan te houden en verzocht ik den regent, om in alle districten naar de herkomst van het geheimzinnige meisje een onderzoek te doen instellen.

Niet lang duurde het, of 't raadsel werd opgelost. Samirah, — zóó heette de schoone onbekende, — was krankzinnig of idioot. Zij was de dochter van een welgezeten landbouwer in de desa R., gelegen aan den anderen kant van het bosch, waaraan ook de desa P. lag.

Op zekeren dag, tegen het vallen van den avond, was zij het bosch ingeloopen en verdwaald. En zóó was zij, den verkeerden kant uitloopende, in de desa P. gekomen. Haar sprakeloosheid was geen natuurlijk gebrek, doch zij zweeg immer, omdat zij niet wilde spreken.

Toen de beide ouders, vergezeld van enkele getuigen, haar kwamen afhalen en Mbok Aminoah zag, dat Samirah, hoe koud ook, toch een kreet van vreugde uitte bij het wederzien harer ouders, toen eerst begreep zij, dat hare dochter niet was teruggekomen en dat een toevallige gelijkenis en de herinnering aan de voorspelling van de doekoen haar op een dwaalspoor hadden gebracht.

—o—

mer geplaatste beschouwingen meedeelt omtrent de verhouding tusschen personeel en leiders, gaat zeker ook voor andere suikerstreken op; het zijn niet de arbeiders, die hun leiders dringen tot het organiseeren van stakingen, doch het zijn de leiders, de consuls van het type Hadisoebroto (die zelfs niet schromen tot brandstichting op te ruien), van wie de actie tot het verwekken van onrust is uitgegaan. Het onder invloed der Vakcentrale ontijdig uitgesproken dreigement der algemeene staking, dat haastig weer moest worden ingetrokken, zal het gezag van het P. F. B.-bestuur niet verhoogen. En wat te betreuren valt: de ontwikkeling van den bond tot bona fide-vakvereeniging is hiermede ernstig in gevaar gebracht.

Voor de Inlandsche Vakbeweging op Java is het gebeurde een nuttige les. Zij kan er uit leeren dat evenals in de internationale diplomatie het woord slechts in zooverre kracht heeft, als het door de werkelijke macht van wie het uitspreekt, wordt gedekt. Zij kan er tevens uit leeren wie zij in den vervolge als kwade raadgevers zal hebben te beschouwen. Het blad vreest dat zij nog niet genoeg oordeel des onderscheids en zelfbewustzijn bezit om deze les in haar consequentie te durven aanvaarden. Die consequentie zou immers zijn dat de kwade pleitbezorgers zonder vorm van proces werden uitgeworpen.

Steun voor den Landbouw.

In een uitvoerig artikel in het *Bat. Nbl.* bepleit een medewerker steun van Regeeringswege aan den landbouw, om Indië voor zijn voedselvoorziening onafhankelijk te maken van het buitenland. Hieruit blijkt dat Indië door intensiever grondbewerking, bemesting en zaadselectie de opbrengst van den bodem tot voldoende hoogte kan opvoeren om zich zelf te bedruipen. Daarvoor moet — het spreekt vanzelf — de Regeering steun verleenen. Steun voor aankoop van ploegvee, dat noodig is voor een diepe grondbewerking, steun zoo mogelijk voor machinale grondbewerking, steun voor aankoop van meststoffen, steun door zaadselectie in handen van zaadkweekstations van den Landbouwdienst, waarvan de landbouwer zijn zaaizaad betrekt, enz.

De Inlandsche landbouwer is klein grondbezitter, heeft geen geld, besluit schr.; hij moet dus op crediet werken en is verder bevreesd om veel geld in zijn aanplant te steken, omdat wanneer de oogsttijd aanbreekt en hij de duurdere grondbewerking en de dure kunstmeststoffen van zijn opbrengst moet betalen, voor hem niets meer over blijft. De oude manier van ploegen en grondbewerking verzekeren hem vast en zeker een meer of mindere padi-opbrengst.

Wil het Gouvernement door uitbreiding van Inlandsche landbouw-onderwijzers den wetenschappelijken landbouw meer ingang bij den Inlandschen landbouwer doen vinden, dan moet tevens met zijn geringe financieele draagkracht rekening gehouden worden. Wellicht zullen z.g. *Landbouw-credietbanken* in deze richting van groot nut kunnen zijn.

Het voedselvraagstuk kan voor Indië opgelost worden, mits men rekening houdt met de geringe financieele draagkracht van de Inlandsche bevolking.

De poenale sanctie.

In het verslag van den dienst der Arbeidsinspectie in Ned.-Indië lezen wij in de *Java-Bode*, betreffende het Gouvernement Oostkust van Sumatra: In het verslagjaar is veel aandacht geschonken aan het poenale-sanctie-vraagstuk. Bij de behandeling van deze kwestie bleek herhaaldelijk dat de planters van meening waren dat binnen een vooraf vastgestelden termijn de dwang- en strafbepalingen met betrekking tot alle werkovereenkomsten uit de Koelie-ordonnantie zouden worden verwijderd, m.a.w. de Koelieordonnantie zoude worden afgeschaft.

Dit misverstand schijnt te zijn ontstaan doordat bij de dezerzijdsche gegeven beschouwingen nopens de wijze waarop geleidelijk tot de geheele afschaffing van de poenale sanctie kan worden besloten, *bij wijze van voorbeeld* bepaalde periodes zijn genoemd, binnen welke de elkaar opvolgende partieele maatregelen zouden kunnen worden getroffen, *voorzoover telkens mocht gebleken zijn*, dat de toestand op dit gebied, ontstaan tengevolge van een plaats geh[...] hebbende gedeeltelijke beperking ten aanzien van [...] toepassing van de Koelie-ordonnantie, een verder[...] inkrimping van de poenale sanctie zonder gevaar voor de cultures toelaat. De bedoeling van de Regeering is niet de poenale sanctie plotseling af te schaffen, d.w.z. zonder meer te doen bepalen, dat alle koeliecontracten binnen een thans vast te stellen termijn moeten zijn afgeschaft, doch om daartoe te geraken *geleidelijk* door middel van een reeks elkaar opvolgende partieele maatregelen. De eerste stap [...] wel moeten zijn om de straf- en dwangbepalingen met betrekking tot de reëngagementscontracten in [...] trekken. Om, gelijk de planters het wenschen, het voormeld doel te bereiken door middel van een gewijzigde Koelie-ordonnantie in dezen zin, dat de band tusschen werkgever en werknemer losser wordt, is niet mogelijk.

De strafbedreiging tegen weigering om den verplichten arbeid te verrichten, naast de bevoegdheid van den beheerder om den arbeider, die zich op een werkdag zonder geldige reden niet op de onderneming bevindt, met den sterken arm daarheen te doen terugkeeren, is de quintessens van de Koelie-ordonnantie. Zoolang die dwangmiddelen in een arbeidsverordening voorkomen, is die verordening een Koelie-ordonnantie, terwijl juist de bedoeling is de Koelie-ordonnantie af te schaffen. Een werkgever, die zijn eigen belang weet te behartigen, zal re[...] thans, met het oog op de voorgenomen afschaffing van de poenale sanctie, aan zijn contractkoelies, [...] thans aan de arbeiders met reëngagementscontracten, meerdere rechten toekennen dan die, welke de arbeider in de Koelie-ordonnantie zijn gegeven, o[...] zoodoende te leeren met vrije arbeiders om te gaan. Het een en ander is evenwel niet gebeurd. Ten aanzien van de arbeiderskwestie bleef de toestand in het verslagjaar ongewijzigd. Immigratie van vrije arbeiders, die in het gewest als zoodanig, dus ook als vrije arbeiders, te werk worden gesteld, had zoo goed als niet plaats. Met de China-werving, de laukeh-werving, de eigen werving en de beroepswerving beoogden de planters den aanvoer van contractkoelies.

De Javaansche taal voor den assistent.

Wij ontleenen aan de *Sum. Post* o.m.:

F. brengt in een uitvoerig artikel „Het initiatief der werkgevers. De Javaansche taal voor den assistent" in de *Planter* hulde aan den heer Krediet voor diens nemen van initiatief tot het wijzen op de aanstaande groote veranderingen in de toestanden in de cultuurtuinen, wanneer de Poenale Sanctie zal zijn afgeschaft. Een dusdanig initiatief, als genomen door den assistentenbond, had eerder mogen worden verwacht van de zijde der superieuren dan van den kant der assistenten, zegt Schr.

Meer dan voldoende is er op gewezen, waarom juist het Javaansch de taal moet zijn voor de kebons *); en duidelijk is er op geattendeerd, dat er in de toekomst andere eigenschappen in den assistent (dan tot nog toe gangbare) zullen worden geëischt om een brevet van geschiktheid uit te reiken. Bij één der grootste werkgevers ter O. K. S., n.l. de Holl.-Amerik. Plantage Mij., bestaat reeds sedert een geruimen tijd de zeer te waardeeren bepaling, dat den assistent een niet onbelangrijke gratificatie wordt uitgekeerd, indien hij voldoende de Javaansche taal machtig is, om haar te spreken en te verstaan ten dienste van zijn werk. Deze werkgeefster heeft zich reeds gesteld op het juiste standpunt door F. omschreven; van haar is dus wèl het initiatief uitgegaan, zooveel als mogelijk de maatregelen te treffen om wèl met de gewenschte wapenen de toekomst tegemoet te zien.

Een kunst-photo.

In het *Indisch Leven* troffen wij, aldus de *J.B.*, als bijlage een photo aan van een oude Nènèh, genomen door den heer van der Weide en cliché en druk van Albrecht en Co. Het is een prachtige, artistieke

*) Zie o.a. het Kol. Weekblad d.d. 30 Sept. '20. (Red. K. W.)

...p, èn photo èn uitvoering zijn een bewijs, dat deze ...Indië gemaakte photografieën tegenwoordig met ...beste Europeesche kunst-photo's kunnen wed-...eren.

Het illustratie-kantoor.

Aan den ambtenaar ter beschikking van den Dir. ...B. B. G. J. van Eijbergen is in het in Indië op ...richten illustratie-kantoor, waaraan een *filmbe-...rijf* zal worden verbonden, opgedragen zich over ...erika naar Europa te begeven, teneinde zich in ...genoemd werelddeel, alsook in Frankrijk, Enge-...nd, Duitschland en Zweden, geheel op de hoogte te ...llen van de nieuwste hulpmiddelen en methoden, ...ke bij het filmbedrijf worden toegepast. Tevens ...l de heer v. E. de noodige toestellen en andere ...dzakelijke hulpmiddelen ten behoeve van het ...stratie-kantoor aanschaffen. *(Sum. Post)*

UIT DE INDISCHE PERS.

Uitbetaling van getuigengelden in strafzaken aan Inlanders. In de ,,*Sri Djojobojo*'' komt een der mede-...kers op tegen de bestaande regeling, met betrek-...g tot de uitkeering van getuigengelden in straf-...ken aan Inlanders.

Per paal wordt dezen, zoo ook aan de met hen ...lijk gestelden, de belangrijke som van ƒ 0.05 uit-...keerd, zoodra n.l. de afstand van 8 paal door den ...tuige is afgelegd.

Beneden de 8 paal wordt dus niets uitgekeerd en ...arboven, als bijv. 10 paal is afgelegd, de som van (2+2)×0.05 of ƒ 0.20 betaald.

Een tuinopzichter, die somtijds 8 maal in de ...aand als getuige voor den rechter moet verschij-...en en nog geen afstand van 8 paal per keer heeft ...gelegd, ontvangt derhalve geen enkele schadever-...eding voor de gemaakte onkosten, welke hij onder-...g in de warong maakt en dikwijls wel moet maken.

Nu is het eigenaardige van het geval dat alle ...ppe koppen, zoowel in Nederland als in Ned.-Indië, het er over eens zijn, dat die regeling onbil-...lijk is en dat er toch geen verandering ten goede in ...rdt gebracht, met het gevolg dat de animo om ...ertredingen en misdrijven ter kennisse te brengen ...n de bevoegde autoriteit, niet bijzonder groot is. (*Perniagaän*, 24 Juni 1920).

„De Indische zilverbon van vijftig cent.'' De zil-...rbon van ƒ 0.50, welke in Ned.-Indië in omloop ...is, volgens den medewerker van de *Perniagaän*, ...blijkens het medegedeelde in dat blad van 29 Juni 1920, niet alleen van slecht papier vervaardigd, ...och voor het gebruik ook te klein.

Transpireerende handen en een kleine regenb... ...aken het papier harig, slibberig en vuil en toch is ...t groote publiek verplicht dat wettig betaalmiddel ...e aanvaarden om er inkoopen mede te doen in de ...warongs of op de passers.

Waar de waronghouders en de verkoopers op de ...markten echter verlangen de zilverbons eerst te wis-...len, alvorens zij de verlangde goederen en waren ...everen, daar is het duidelijk, dat de massa dikwijls ...n groote moeilijkheden komt.

Dat de kleine man tegen het gebruik van deze ...bons dan ook in opstand komt, is voor den schrijver ...duidelijk, doch minder verklaarbaar is voor hem het ...feit, dat de gouvernementsambtenaren, bij het ge-...bruik van dit papier geld, eveneens zulke moeilijk-...heden in den weg leggen.

Wanneer men op een der gouvernements betaal-...kantoren komt, dan betaalt de ambtenaar met de ...grootste vreugde zoovele zilverbons van ƒ 0.50 uit ...als hij verkiest, doch, wanneer omgekeerd het pu-...bliek bijv. met 200 bons tegelijk betaalt, dan maakt ...dezelfde ambtenaar, die dat bundeltje na mag tel-...len, allerhande bezwaren of wel hij weigert ze in ...ontvangst te nemen.

Aan de spoorwegstations kan men steeds het ge-...mopper van het reizend publiek bij het nemen van ...plaatskaarten hooren; zelfs hebben er ernstige woor-...denwisselingen plaats met den amb...naar, die de ...plaatskaarten afgeeft.

De kleine man begrijpt de houding van het Gouvernement niet, zegt de schrijver.

Wat wil de Regeering eigenlijk? vraagt hij.

Wil zij de zilverbons zooveel mogelijk uitgeven en zoo min mogelijk in ontvangst nemen?

Doch zou de schuld hier misschien ook liggen bij de betrokken ambtenaren, die er weinig genoegen in scheppen om al de ontvangen bons na te tellen?

Waar het nooit in de bedoeling kan liggen van de Regeering om het publiek onnoodig moeilijkheden te bezorgen, daar moet men er wel toe besluiten de schuld op de ambtenaren te werpen.

Het publiek vraagt om die reden, dat de Regeering hare ambtenaren van de noodige bevelen zal voorzien en er bij hen op zal aandringen, bij de uitbetaling van de zilverbons van geen ontstemming te doen blijken of zure gezichten te trekken.

Voor het geval dit niet mogelijk is, zal het beter zijn de zilverbons in te trekken.

De installatie van den Regent van Toeban (Rembang). Den 25en Mei 1920 had de installatie plaats van den bij gouvernementsbesluit van den 12den dier maand benoemden Regent van Toeban, Raden T. Pringgodigdo, nadat door hem op dien dag den voorgeschreven eed in handen van den Resident Lindhout was afgelegd.

De plechtigheid had plaats in tegenwoordigheid van de Europeesche en Inlandsche ambtenaren, waarvan enkele met hunne echtgenooten, alsmede van de Chineesche en Arabische officieren in de afdeeling.

Het Regentshuis was in reparatie, met het gevolg, dat van het Inlandsche Societeitsgebouw gebruik werd gemaakt, dat tijdelijk als Regentswoning is ingericht.

Feestelijkheden konden met het oog op de Vastenmaand niet plaats hebben, doch deze zullen worden gegeven op 10 Juni 1920 en volgende dagen.

Den 19en Juni zou een dansavond worden gegeven, waarop behalve de Europeesche ingezetenen van Toeban, zijn genoodigd de Resident van Rembang, de Regenten van Rembang, Blora, Bodjonegoro, de controleurs en Inlandsche ambtenaren en hoofden van de Afdeeling, alsmede de controleur van Salatiga.

Tijdens de avondreceptie zal een groot vuurwerk worden afgestoken, dat door de Chineesche vrienden van Toeban den Regent is aangeboden.

De Chineezen van Kediri zouden eveneens op het feest tegenwoordig zijn, terwijl de Arabieren hulde zouden bewijzen aan den nieuwen Toenmenggoeng.

De Inlandsche ambtenaren geven een wajangvoorstelling, begeleid door muziek en zang, terwijl de Europeesche en Inlandsche leerlingen op de lagere scholen, behalve door het houden van voordrachten, met eene tooneelvoorstelling den avond zullen opluisteren.

De wijze waarop men van deze installatie werk heeft gemaakt, is wel het beste bewijs hoevele vrienden deze Regent onder oud en jong heeft.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Brand in het Stoomschip ,,Maetsuijcker'' van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij. Een paar uur later dan verwacht werd, kwam op 27 Juni 1920, ten ongeveer half twaalf uur vóórmiddags, het Stoomschip ,,Maetsuijcker'' met het Stoomschip ,,Singapore'' naast zich, ter reede van Soerabaya.

Reeds van verre was het zichtbaar, dat een brand het schip had geteisterd en wel op zoodanige wijze, dat het achterschip tot aan de kommandobrug ernstig was beschadigd.

De passagiers waren echter, hoewel zij veel van hun bagage hadden verloren, in vrij opgewekte stemming, nu zij wisten, dat een veilige haven was bereikt.

Bij aankomst van het schip was de Gezagvoerder van de ,,Maetsuijcker'' natuurlijk een belangrijk voorwerp voor de aanwezige journalisten, doch daar hij den Agent der Maatschappij en den onderhavenmeester het eerst te woord had te staan

en verlangend was de aan boord gekomen familieleden te ontmoeten, heeft men zijn licht, met betrekking tot het ontstaan en het verloop der ramp, moeten opsteken bij het ondergeschikte personeel van het stoomschip.

Dit verklaarde, blijkens het medegedeelde in de Perniagaän van 1 Juli 1920, het navolgende:

Den 22sten Juni 1920, des namiddags ten 2 ure, voer de „Maetsuijcker" op een afstand van 3 uur zeilens van Laboean Hadji in de straat Alas, nabij Poeloe Pandjang (Bali), toen plotseling het geroep van „brand" zich aan boord verspreidde en het schip binnen korten tijd in lichte laaie stond.

Aangezien de lading van het schip uit een belangrijke hoeveelheid paarden en karbouwen bestond, werd terstond begonnen het droge gras, dat tot voedsel moest dienen, overboord te werpen en de pompen in de machinekamer in werking te stellen.

De machinekamer was weldra geheel en al gevuld met rook, met het gevolg, dat niemand meer iets zien kon en geen bevelen meer konden worden opgevolgd.

De machines en pompen bleven echter doorwerken, doch verminderden geleidelijk van kracht, totdat ten ten half drie ure 's namiddags de beweging ophield en men ten 3 ure het vuur meester was.

Het bleek toen, dat 194 paarden waren verbrand.

Gedeeltelijk lagen de cadavers op de dekken, hetgeen belette, dat de dekplanken vuur vatten.

Nadat de brand had opgehouden, werd de machine weer in beweging gezet en naar Laboean Hadji opgestoomd zonder kompas, zonder stuurmachine en zonder kaarten.

Ten half elf ure 's morgens van den 23sten Juni 1920, werd Laboean Hadji bereikt en kwamen de assistent-resident, de controleur en de plaatselijke geneesheer aan boord.

Van de passagiers waren verscheidene personen licht gewond.

Eerst den volgenden Vrijdag, des avonds ten 8 uur, vertrok de „Maetsuijcker" met het stoomschip „Singapore" vóórop, naar Soerabaya, alwaar het den 27sten Juni 1920 ten anker kwam.

Het in brand geraken van de deksloepen was de oorzaak, dat een 9-tal passagiers waaronder een zoon van een Indischen onderwijzer, in zee sprongen, ten einde zich aan een mogelijke verbranding te onttrekken.

Wat er van hen geworden is, was niet bekend, doch onwaarschijnlijk is het niet, dat zij zich door naar het eiland Poeloe Pandjang te zwemmen, hebben kunnen redden.

Van het schip werden de commandabrug. de vertrekken van den Gezagvoerder en van den tweeden officier geheel door het vuur vernield.

Het kantoor werd gedeeltelijk beschadigd, terwijl de kombuizen geheel en al uitbrandden.

De 1ste klasse salon was aan de dekzijde geheel geopend, terwijl de plafonds in de hutten overal gaten vertoonden.

Overal was de verf beschadigd. Voor de passagiers zijn het moeilijke oogenblikken geweest.

Onder de namen van de 1ste en 2de klasse passagiers werden geen Inlanders en Chineezen aangetroffen.

Het vuur in de 1ste klasse salon werd het eerst opgemerkt door mejuffrouw van Es, Directrice van de Muloschool te Madioen.

Daarna verspreidde de tijding zich onder de andere eerste en tweede klasse passagiers, die zich op het achterdek verzamelden.

Onder de dekpassagiers ontstond groote onrust, vooral onder de weenende kinderen, terwijl het angstgeschreeuw der paarden de stemming nog verergerde.

Een 20-tal Inlanders sprong te water, anderen gebruikten de te water gelaten sloepen doch van personen, die daarbij het leven lieten, werd niets vernomen.

Volgens later ontvangen gegevens kwamen 4 kinderen om en zijn 8 dekpassagiers vermist, waaronder één gewapend politiedienaar met de wapens.

Nadat de brand gebluscht was, was de voedselvoorziening aan boord natuurlijk vrij gebrekkig.

Eerst te Laboean Hadji ontving men de noodige voeding van het stoomschip „Riemsdijk" welke daarna niets meer te wenschen overliet.

De reuk, welke de lijken van de verbrande paarden verspreidde, was ondragelijk.

Eén der paarden leefde nog, doch moest worden doodgeschoten, ten einde het lijden te doen eindigen.

De 133 stuks karbouwen, die op het middendek stonden, konden worden gered.

Als oorzaak van den brand wordt genoemd het in het droge gras gooien van een brandende sigaret.

De omvang van de geleden materieele schade is nog niet vast te stellen.

Het geheele achterdek zal moeten worden vernieuwd, waarvoor het stoomschip de „Maetsuijcker" in het droogdok te Soerabaya is opgenomen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

In het Nr. van 23 dezer eenige opmerkingen van ir. J. H. Levert, naar aanleiding van in vorige Nrs. verschenen stukken over een „mechanisch rijstbedrijf in Ned.-Indië". — Verder het vervolg der beschouwingen van ir. R. A. van Sandick over het Algemeene Ingenieurscongres te Batavia van 8—15 Mei j.l. — Ten slotte het navolgende entrefilet van den hoofdredacteur, ir. van Sandick:

Buitenlandsche ingenieurs in Ned.-Ind. Staatsdienst.

In antwoord op schriftelijke vragen door het lid der Tweede Kamer ir. J. W. Albarda op 18 Augustus 1920 gericht tot den minister van koloniën, over de voorziening in de behoefte aan ingenieurs voor den staatsdienst in Nederlandsch-Indië, heeft de minister op 2[illegible] September een mededeeling gedaan o.a. omtrent een noodmaatregel, namelijk de aanneming van buitenlandsche ingenieurs en hij heeft ter griffie overgelegd een overzicht van de sedert 1 Januari 1920 aangenomen ingenieurs.

Het is ons niet duidelijk, waarom dat overzicht door den minister niet in het openbaar is medegedeeld.

Wij hebben van onze zijde een poging gedaan om een dergelijke opgaaf samen te stellen, waartoe wij konden beschikken over de geregelde wekelijksche opgaven in De Ingenieur, in de rubriek Personalia, overgenomen uit de Staatscourant. Van het resultaat zijn we echter een weinig geschrikt.

Ingenieurs, aangenomen voor den staatsdienst in Nederlandsch-Indië van 1 Januari 1920—20 October 1920, uitgezonden uit:

Diensttak.	Nederland.	Buitenland.	Totaal.
Waterstaat	6	20	26
Staatsspoorwegen	3	19	22
Waterkracht en electriciteit	2	2	4
Post-, telegraaf- en telefoondienst	—	2	2
Mijndiensten	1	2	3
Totaal	12	45	57

Sommigen van de buitenlandsche ingenieurs, in vroeger tijd in dienst getreden, bleken sieraden te zijn voor het ingenieurscorps.

Bovendien leert de ervaring, dat Indië een bijna even groot assimilatievermogen bezit als de Vereenigde Staen van Amerika. Velen van de buitenlandsche ingenieurs zijn goede landslieden van ons geworden. Maar daarbij moet gezegd worden, dat zij tot dusverre ver in de minderheid waren tegenover Nederlanders. In de naaste toekomst echter zal die verhooging omgekeerd zijn.

Moge daarom de toegezegde verbetering van de dienstvoorwaarden der ingenieurs in staatsdienst niet slechts in ernstige overweging, doch spoedig een feit zijn.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De Aug. afl. opent met het portret van den tot hoogleeraar te Wageningen benoemden houtvester H. A. J. M. Beekman, met kort bijschrift

houtvester Wind. — Verder bevat zij de volgende oorspronkelijke bijdragen: Vereenvoudiging der houtboekhouding voor beheerseenheden, die niet naar een C. S. afvoeren, door C. L. M. Tuinsma. — De aanleg van culturen van Rasamala (Altinga excelsa) en andere wildhoutsoorten in Tjiwidej, door A. Kortz. — Bestudeering van de Javaansche boschflora, door G. Blokhuis. — In de rubriek referaten en vertalingen worden o.m. de navolgende onderwerpen behandeld: Over lateriet op Java en elders, door E. H. B. Brascamp. — Selectie zeer gewenscht, door E. H. B .B. — Cheribon in den goeden ouden tijd, door E. H. B. B. — Ten slotte een levensbericht van K. F. K. Wirth (overl. 11 Mei '20), door van Diggelen.

Locale Belangen.

De hr. J. J. G. E. Rückert schrijft in afl. 4 van den 1en jaarg. een artikel: „Pestgevaar en zijn indirecte gevolgen". Schr. treedt in bijzonderheden over de maatregelen, welke in 1916, toen de pest in Semarang haar intrede deed, aldaar zijn genomen en voor een niet gering deel bestaande in de verbetering der huisvesting van inlandsche bevolkingsgroepen. Hij hoopt, dat Batavia met het Semarangsche voorbeeld voor oogen, het dreigend pestgevaar met vertrouwen tegemoet zal gaan en zoodanig aanpakken, dat zoo mogelijk op nog betere resultaten kan gewezen worden.[1]) — In dezelfde afl. nog een aan de „Locomotief" ontleend artikel „Overplaatsing van Burgemeesters", naar aanleiding der benoeming van Mr. Meyroos tot burgemeester van Batavia, tot nu toe die functie te Semarang bekleedend.

Hindia Poetra.

Nr. 8 van den 2en jaarg. van het orgaan van het Indonesisch Verbond van Studeerenden „Hindia Poetra" bevat o.a.: De cultureele beteekenis van de Zending (slot). — De Jong-Javanen-beweging. Voordracht van den hr. Soebardjo. — Verslag van het Indonesisch Congres te Lunteren 23—26 Aug. 1920 (hierin o.m. Hindoekunst en -kultuur en Jong-Indië, door P. A. Koojen).

Een nieuwe bundel zangen van Noto Soeroto.

Als uitgave van „Hadi Poestaka", boekhandel en uitgevers-maatschappij te Amsterdam, is verschenen: Lotos en Morgendauw, door Noto Soeroto. Gedachten voor moeder en kind; geschreven in rythmisch proza; met drie penseelteekeningen van Jojaha en bandversiering van Soerjowinoto.

De dichter Noto Soerto gaat voort met het geheele menschenleven in overeenstemming met eigen levenservaringen in beeld en zang om te scheppen. Dit bundeltje vormt een volgend stadium in den levensloop. De dichter is gehuwd en zooals hij vroeger ons voorzong van zijn jeugdherinneringen in „Melati-knoppen" en in „De geur van Moeders haarwrong", van zijn liefdesverrukkingen in „Fluisteringen" en van zijn verge-zichten op de toekomst van zijn vaderland in „Bloemeketenen", zoo zegt hij nu zijn rijpere gepeinzen als Grihastha (huisvader) uit. Deze zangen zullen ongetwijfeld even veel belangstelling wekken als de vorige. (De prijs is ingenaaid ƒ 2.25, gebonden ƒ 3.75).

Een mooi werk over tropische vlinders.

Bij R. T. S. te London E. C. (4 Bouverie street) verscheen: Beautiful butterflies of the tropics; how to collect them, by A. Twidle. De op mooi, glanzend, papier gedrukte tekst is in populairen (althans niet streng-wetenschappelijken) vorm gehouden (voor zoover hij betrekking heeft op den Indischen Archipel is voornamelijk het werk van den natuuronderzoeker Wallace als bron gebruikt). Doch hoe 't ook zij, de waarde van dit werk wordt niet weinig verhoogd door de schitterende platen in kleurendruk, die meer dan eenige beschrijving een indruk geven van den kleurenrijkdom der tropische vlindersoorten. Een andere verdienste is, dat het, ook in mooien band gebonden, boek slechts ƒ 7.80 kost.

Marineblad.

Het Nr. van 20 dezer bevat een beschouwing van den Luit. ter zee 1e kl. P. Post Uiterweer, getiteld: De onderzeeboot, het vliegtuig en de verdediging van Ned. Indië". — De hr. D. Vreede geeft een korte beschrijving van den vliegtocht Priok-Deli (hoofdzakelijk het gebezigde materiaal betreffend).

Orgaan van de Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Inhoud der Aug. afl.: Wormstekig, door H. B. — Het (z.g.) Katholieke Defensie-Rapport, door F. Treffers. — Eenheidstransportmateriaal bij den geneeskundigen dient te velde, door H. L. Roelfsma. — De oorlogsbegrooting in den Volksraad. — Brieven uit het moederland, door een Verlofganger. — De verloven bij het dienstvak der militaire administratie. — Iets over de Ned.-Ind. Off. Ver., door du Croo, met naschrift van H. B.

[1]) Welke maatregelen de Bataviasche pestbestrijdings-dienst reeds genomen heeft blijkt uit een geïllustreerd artikel in het 11 Sept. Nr. van „Het Indische Leven".

De vestiging van het Nederlandsche gezag in den Indischen Archipel.

Onder dezen titel is — als Nr. 5 der Serie „Volksuniversiteits-Bibliotheek" — een geschrift verschenen[1]) van de hand van wijlen Dr. E. B. Kielstra. Welke bedoeling bij den bekwamen schrijver heeft voorgezeten om dit boek uit te geven, blijkt uit zijn voorbericht, dat we — mede uit piëteit tegenover hem, wiens welbesteed leven grootendeels was gewijd aan de geschiedenis en de economische belangen van Indië — in zijn geheel hier laten volgen:

„Met de samenstelling van dit werkje is niet beoogd, het aantal boekjes over de Indische geschiedenis met één te vermeerderen, maar wèl, den Nederlandschen lezer een overzicht aan te bieden van de wijze, waarop ons Indische rijk is ontstaan; van de redenen, die tot onze vestiging in verschillende streken van den Archipel hebben geleid.

Wàt hebben de Nederlanders in Indië gedaan? Wie deze vraag zoo onpartijdig mogelijk wil beantwoorden, kan de namen der personen, die, ten goede of ten kwade, een rol speelden, achterwege laten; en dit schijnt in een geschrift als dit te meer aan te bevelen, omdat de waardeering der personen nog al eens belangrijk uiteenloopt. Laat ons liever uitgaan van de stelling, dat bedoelde personen, in den regel althans, de opvattingen, den geest van hun tijd vertegenwoordigden.

Alleen bij hooge uitzondering, wanneer dat voor de duidelijkheid of ter vermijding van noodeloozen omhaal wenschelijk bleek, zal men dus een naam genoemd vinden; de eenvoud der voorstelling kon m.i. daardoor slechts winnen.

Men bedenke dit: ik schreef het boekje niet voor geschiedvorschers, maar voor leeken, wier belangstelling in onze Indische nederzettingen misschien wel in theorie, maar in de practijk nog te kort schiet."

Wat in dit Voorbericht het meest in het oog springt is dat Dr. Kielstra de geschiedenis der vestiging in Indië heeft geschreven, zonder zelfs de namen der grondvesters te noemen; in hoeverre deze volstrekt nieuwe methode van geschiedschrijving de instemming van deskundigen zal verwerven, wagen wij niet te gissen.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van Nr. 43: Uitbreiding van de suikerindustrie op Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — A Practical guide to coco-nut planting, besproken door Prof. Dr. P. van Romburgh. — Deli-Planters Vereeniging (overzicht van het jaarverslag over 1919—'20). — Tijdelijke overproductie van rubber. — Handel en scheepvaart van China in 1919. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen; zoomede o.m. een uitvoerige opgave van nieuwe literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, gommen en harsen, looistoffen, hout- en boschproducten, genees-, genotmiddelen en drogerijen.

Weekblad voor Indië.

In het Nr. van 12 Sept. het portret, met waardeerend bijschrift, van het nieuwste Volksraadlid, Willem Manuel Pandengsoleng Moçodonpis, zelbestuurder (radja) van Manganitoe (Sangi-eilanden, Res. Menado). — Verder een uitvoerig schrijven van „Oud Kangeanner", die zich niet vereenigen kan met de strekking van een artikel over den Kangean-Archipel, door controleur Beynon, die daarin blijken zou hebben gegeven van groote zelfingenomenheid.

Nr. 24 bevat o.a. geïllustreerde bijzonderheden over „Een lusthof in de bergen", n.l. het hotel Nongkodjadjar in het Tenggergebergte; zoomede over het eerste sanatorium voor tuberculose in Indië: het Sanatorium Patjet in de Preanger.

Onze Stem.

Te Weltevreden (administratie-adres Gang Chaulan 54) is verschenen het eerste Nr. van een periodiek: Onze Stem, orgaan van het Indo-Europeesch verbond. Het blad bevat o.a. een inleidend woord van den redacteur, den heer W. van Dijck, een artikel over het Hooger Onderwijs van Mr. Thomas, een kunstover-

[1]) Haarlem, Erven F. Bohn, (f 2.50 geb.).

zicht van den heer H. van de Wall en een In Memoriam voor wijlen den hr. Pesch.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 29: Arowakken, door N. (met afb.). — De vaart van Nederland op Oost-Indië (Stoomvaart-mij. „Nederland" — „Rotterdamsche Lloyd"), door H. Ch. G. J. van der Mandere (slot). — Over het stamwezen in Oost-Indië, door C. Lekkerkerker (V. Eleuterogamie of endogamie). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Uitgaven van het Bataviaasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen.

1. Korte gids voor de Archaeologische verzameling van het Bataviasch Genootschap, enz. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Deze geïllustreerde gids bestaat uit drie gedeelten, respect. handelend over de steenen beelden, de beschreven steenen en de bronzen voorwerpen in het Museum.

2. Gids voor den bezoeker van de ethnographische verzameling, door H. J. E. F. Schwartz. Zaal A. Sumatra, Java en de omliggende eilanden (Weltevreden, Typ. „Evolutie").

3. Gids voor den bezoeker. Zaal B. Bali en Lombok (eveneens samengesteld door den hr. Schwartz). Met platen. (Batavia, Drukkerij Ruygrok en Co.)

4. Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde. Deel LIX, Afl. 4.

Inhoud: Jan Pietersz. Coen. Bescheiden omtrent zijn bedrijf in Indië, verzameld door Dr. H. T. Colenbrander. Uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. Deel I ('s-Gravenhage, M. Nijhoff). Kritisch besproken door Dr. F. de Haan. — Fetwa van den Moefti voor Egypte over het Bolsjewisme, door E. Gobée. — Tanimbareesche weverij, door H. Geurtjens (met platen). — De Batoe-Toelis bij Buitenzorg, door R. Ng. Poerbatjaraka.

5. Verslag over het vierde kwartaal 1919 van den Oudheidkundigen Dienst in Ned.-Indië.

Behalve een overzicht van de werkzaamheden in het belang der instandhouding van monumenten, enz., bevat dit verslag nog een tweetal afzonderlijke opstellen, nl.: De vorsten der derde Trawoelan-oorkonde, door Prof. Dr. N. J. Krom; en: De veroveraar van Dharmawangça's kraton, door P. V. van Stein Callenfels.

De eerste bibliotheek en bibliothecaris te Batavia.

In het eerste verslag van het bibliotheekwezen in Indië is een merkwaardig stuk opgenomen, hetwelk wij interessant genoeg achten om het geheel over te nemen.

Verscheidene jaren vóór 1643 werd reeds gewag gemaakt van de „Bibliotheque", waarmede „de kercke" te Batavia „is versien".

In de kerkelijke vergadering van 29 December 1642 toonde Ds. van Breen aan een oude kerkeboek, waaruit meerder acten „voorbedachtelijq en de moedwillig aldaar uitgescheurt te wesen". Door eene commissie uit deze vergadering werd de Gouverneur-Generaal van dit feit in kennis gesteld. Weinige dagen daarna werd in een vergadering medegedeeld, dat de Gouverneur-Generaal gelast had, „datter 2 personen sullen werden gecommitteert, te weten een predicant en een polityck om de boecken der bibliotheke in order te stellen", Ds. van Breen en monsr. Vlaemingh.

Drie en een halve maand later werd den predikant van Breen een door hem en Monsr. Vloemingh samengestelde „cataloge van de boecken van de biliotheek der kercke van Batavia overgelegd". Tevens werd door den eerste voorgesteld om een bibliothecaris aan te stellen om de boeken in goede orde te houden. Van dit voornemen werd de Gouverneur-Generaal verwittigd, die daarna gelastte, dat een der leden van den Kerkeraad hiervoor benoemd zou worden. Ds. Abraham Fierenius werd 17 April 1643 tot bibliothecaris benoemd.

Eene instructie „waernaer beyde den bibliothecarius ende de andere broeders des kerckenraedts haer sullen hebben te reguleren" bleek toen noodig; de samenstelling daarvan werd aan Ds. Rogerius en Ds. van Breen opgedragen.

Er werden ook boeken in bruikleen gegeven. Als van Breen in 1643 op het punt „van vertrekken naar Tayouan verzocht dat hem eenige boecken die tweemael in de bibliotheque bevonden werden voor zijn particulier mochten geworden als oock ten dienste van de kerck en de scholen in Taywan, eenige psalmboecken ende schoolboecken". Dit werd toegestaan onder voorwaarde dat hij de boeken te zijner tijd zou teruggeven, zooals ze hem waren verstrekt. Ook de dubbelden der psalm- en schoolboeken mochten volgen. „Wat aengaet de boecken tot sijn gebruick uit de bibliotheque te Batavia, vint d'Ed. Kerckenraedt goet hem eenige die tweemaal aldaar werden gevonden, te vergunnen op conditie ofte restitutie te sijnentijt ofte derwaers hij henen trekt deselve te brengen ende te setten in een plaats daertoe bequaem om van andere die se nodich souden mogen hebben overgelevert te kunnen worden. Doch en sullen aen Ds. Simon van Breen, voormelt om de quade consequentie geene geworden die maer eens in de bibliotheca sijn".

Nog eenige bijzonderheden willen wij hieraan toevoegen betreffende de eerste jaren van het bestaan der boekerij. Reeds in het jaar 1624 vroeg de kerckeraad aan den Gouverneur-Generaal last te geven de onnoodige boeken, welke aan de bibliotheek behoorden, van de ziekentroosters, die naar het Vaderland vertrokken, of aan land dienst deden terug te vorderen, ten einde die in de „bibliotheque te brengen ten nodigen gebruijck.". Ook verzocht hij de boeken uit Middelburg aangekomen en die in het pakhuis lagen te mogen ligten, dat geredelijk werd toegestaan. Aan het verzoek het noodige te willen laten doen om te voorkomen dat de kooplieden de kisten met boeken openden en eenige daaruit achterhielden, werd door den Gouverneur-Generaal gehoor gegeven. Uitbreiding der boekerij geschiedde van tijd tot tijd door aankoop, hetgeen blijkt uit de kerkelijke resolutie van 23 April 1626. „De boecken van Ds. Jacobs Zoleny die in zijn sterfhuys niet vercocht consten werden, heeft de kercke voor 100 gulden aen haer genomen, welck gelt sal betaelt werden van 't geene tot opbouwinge van een nieuwe kerck vergadert is". Ds. Bootsman rapporteerde in de vergadering van den 25en November 1641, dat de Gouverneur-Generaal had toegestaan, dat de boeken ten dienst van de kerk uit de bibliotheek van Ds. Carlier voor 160 realen gekocht, uit de penningen van de commissie zouden worden betaald.

W. G.

* * *

Ten besluite de volgende titels:

Vereeniging tot bevordering van het bibliotheekwezen in Nederl.-Indië. Batavia. Eerste verslag 1916-1920 (Weltevreden, Boekhandel Visser en Co.)

De beschaving op Bali (met ill.) (De Katholieke Missiën. Oct. '20).

Verslag van het Deli Proefstation over 1 Juli 1919-30 Juni 1920, door Dr. B. T. Palm. (Mededeelingen van het Deli Proefstation. 2e Serie, No. XII).

Bij het portret van Dr. Hj. Jensen. — De Lanasziekte en hare bestrijding, door Hj. Jensen. (Proefstation voor Vorstenlandsche Tabak. Mededeeling No. 38.) — Bestrijding van Phytophthora Nicotianae in de Vorstenlanden, door Dr. A. d'Agremond (Id. No. 39).

Opening der eerste Javaansche meisjesschool te Djokja, door Zuster F. — Bezoek van Z. E. den Gouverneur-Generaal aan de Minahassa, door H. J. J. Jansen. (St. Claverbond, Oct. '20).

Tax proposals for the Netherlands East Indies (Holland's Import and Export Trader, Oct. '20).

Suriname.

Bij Kon. Besluit is aan den heer G. J. Staal, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als gouverneur van Suriname, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezen gewichtige diensten, onder bepaling, dat het eervol ontslag zal ingaan met den dag in de maand December 1920, waarop hij zijn ambt zal hebben overgegeven aan zijn opvolger, dan wel het dagelijksch beleid van zaken zal hebben opgedragen aan den persoon, die volgens artikel 26 van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Suriname als waarnemend gouverneur zal moeten optreden.

Het oordeel over het bestuursbeleid van den heer Staal is zeer verschillend. O.i. wordt er niet genoeg aandacht aan gewijd dat deze gouverneur in een zeer moeilijk tijdperk het bestuur over de kolonie heeft gevoerd. De taak den honger uit het land te houden nam alle aandacht in beslag en de tijdsomstandigheden waren zeer ongunstig voor het beramen en uitvoeren van ver strekkende, opbouwende maatregelen. De daad van den gouverneur vóór zijn vertrek naar de kolonie — de vorming van het Suriname

die Syndicaat — heeft niet de gevolgen gehad, men er algemeen van verwachtte, maar dat is de schuld van den gouverneur, noch van de ders van de Studie Commissie van het Syndicaat, van de Nederlandsche kapitalisten, wier kortzichtigheid alle goede voorstellen van de Studie commissie in duigen heeft gegooid. Amerikaansche ondernemingsgeest zal nu moeten doen, hetgeen men verwacht van den Nederlandschen. Het is te hopen dat Regeering en Bestuur alles zullen doen de Amerikanen binnen te halen en dat aan het vreemde kapitaal geen belemmeringen in den weg zullen gelegd worden, nu het Nederlandsche kapitaal niet bereid is te doen wat het behoort te doen.

* * *

In ,,De Telegraaf'' van 20 October een artikel ,,Het *einde van den Lawaspoorweg?*'', onderteekend Van Overzee, waarvan de strekking is de afbraak te ontraden. De conclusie is: ,,Wij willen aannemen, dat dit besluit van den Minister op onjuiste inlichtingen gebaseerd werd en dat het alsnog voor rectificatie vatbaar is. Wij kunnen niet gelooven, dat het ,,Moederland'' den systematischen ondergang van Suriname beoogt''.

Aan hetzelfde onderwerp wijdt het ,,Algemeen Handelsblad'' een artikel. In zijn antwoord op de vragen van den heer De Jonge — zie ons vorig nummer — zeide de Minister:

,,De Gouverneur stelt zich op het standpunt, dat de voor de exploitatie van den spoorweg bij de begrooting toegestane credieten het bestuur niet binden ten aanzien van den aan die exploitatie te geven omvang, noch ook een beletsel vormen voor de uitvoering van verder noodig geachte maatregelen, wanneer zich overigens geen wettelijke bepalingen daartegen verzetten''.

Hierbij merkt het Handelsblad op: ,,Door het besluit, om na 1 Januari 1921 zoo spoedig mogelijk te beginnen met het opbreken van het baanvak Kabelstation—Dam en met de afbraak daarna van het Kabelstation, wordt gehandeld tegen de *wet*, die bepaalt dat er is een spoorweg van *Paramaribo tot Dam*, dat er is een *Kabelbaan* over de Surinamerivier. Wij kunnen ons niet begrijpen, dat de Minister zulk een standpunt niet krachtig verwierp.''

Wij willen hierbij nog het volgende opmerken. Geen gebruik maken van een voor de exploitatie toegestaan crediet is niet hetzelfde als afbreken van een deel van den spoorweg. Heeft de Gouverneur zulk een onbeperkte macht, *dan moet die hem onmiddellijk ontnomen* worden. Heeft hier een Minister de macht zoo maar een stuk van de staatsspoorwegen te doen afbreken, zonder goedkeuring van de Staten Generaal?

Wij herinneren ons een ander geval van onbeperkte macht van den Gouverneur. Onder den weidschen naam ,,Koloniaal Museum'' bestond te Paramaribo een verzameling ethnologica, zoologica, gesteenten, enz., zooals men die in vele kleine plaatsen vindt. Het gebouw, waarin de verzameling — in vele jaren bijeen gebracht — zich bevond, was totaal ongeschikt, maar de collectie bevatte de kiem voor een museum. Onder de ethnologica bevonden zich tal van zeldzame stukken; ook onder de zoologica. De opgezette vogels, die niet behoorlijk achter glas geplaatst konden worden, zagen er natuurlijk verwaarloosd uit. Of dit de aanleiding was, weten wij niet, maar op een goeden dag verscheen er een besluit van den Gouverneur waarbij het ,,Koloniaal Museum'' werd opgeheven en last werd gegeven de voorwerpen onder de scholen te verdeelen. Lezer, stel U voor dat een burgemeester van een kleine plaats het in zijn hoofd kreeg zulk een gemeentelijke verzameling op te heffen en de voorwerpen te verdeelen!

Wordt aan dergelijke Russische macht van den Gouverneur geen einde gemaakt dan leest men op een goeden dag dat de kostbare koloniale bibliotheek te Paramaribo is opgeheven en dat de boeken aan de kruideniers zijn uitgedeeld om er zakjes en peperhuisjes van te maken.

Wij hopen dat de Staten Generaal tijd zullen vinden om de zaak van den spoorweg grondig te behandelen. De kolonie heeft daar recht op!

Met het Handelsblad achten wij het gewenscht ,,dat het besluit van den Gouverneur van Suriname ten spoedigste ongedaan wordt gemaakt, en dat aangezien elk ongunstig oordeel over het nut van den Suriname-Spoorweg voor de ontwikkeling der kolonie thans voorbarig is, de spoorwegexploitatie in haar vollen omgang wordt gehandhaafd, met de daaraan verbonden consequenties.''

* * *

De Bond van Surinamers in Nederland: in vergadering bijeen in het ,,Paleis voor Volksvlijt'' te Amsterdam op Zondag 17 October 1920;

gehoord de mededeelingen van het Bondsbestuur omtrent het lange uitblijven van een billijke regeling van het salaris der ambtenaren in de kolonie Suriname;

overwegende, dat sedert 1914 niet anders gedaan is dan den Surinaamschen ambtenaren een duurtetoeslag gegeven, welke toeslag over 1920 ten hoogste 50 pCt. van het salaris van 1914 bedraagt, en dit, niettegenstaande de levensstandaard in die kolonie met meer dan 150 procent gestegen is;

draagt het Bestuur van den Bond op met kracht aan te dringen bij de hooge Regeering om zoo spoedig mogelijk in den deerniswaardigen toestand der ambtenaren in Suriname verbetering te brengen;

besluit deze motie ter kennis te brengen van den Minister van Koloniën, de Staten Generaal, den Gouverneur van Suriname en de Koloniale Staten, en haar in de pers te publiceeren.

* * *

In onze Berichten bespreekt Z. de inlichtingen door den Minister van Koloniën aan het Kamerlid De Jong verstrekt in zake de ambtelijke salarisherziening voor Suriname, waarbij de Minister verklaarde, dat hij niet als juist aanvaardde de bewering, dat ondervoeding en diepe ellende in de gezinnen der ambtenaren heerschte.

De schrijver vraagt, of ondervoeding en ellende niet noodwendig het gevolg moeten zijn, als men een inkomen heeft van vijftig guldens in de maand, zij het verhoogd met de vorstelijke toelage van 50 pCt.? Kan een man daarvan zichzelven en gezin huisvesten, kleeden en voeden?

Weet men wel — vraagt hij — welk een verderfelijken invloed het op het humeur van den man heeft, wanneer hij op het einde der maand staat voor de problemen als: hoe de gemaakte schulden te betalen; hoe in de komende maand ,er door te rollen''? Is er geen ellende waar man, vrouw en kinderen zich moeten behelpen met een of twee kamertjes van nog geen 4 bij 3 meter en wanneer zij niet kunnen beschikken over voldoende lijfskleeren en beddegoed......

In hetzelfde nommer leest men:

,,Indien de salarisregeling niet binnen korten tijd wordt ingevoerd en Surinaamsche landsdienaren niet worden geholpen aan een redelijk bestaan in hun geboorteland, zouden wij geneigd zijn hen aan te sporen in Indië hun geluk te gaan beproeven.

,,Die er tot nu toe heengingen, zijn niet teleurgesteld teruggekeerd.''

* * *

Zaterdagavond — 23 October — heeft voor het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap, Baron van Asbeck, oud-Gouverneur van Suriname, te Amsterdam een lezing gehouden over het onderwerp: *,,Suriname — Land — Volk — Verwachtingen''*. De zeer interessante lezing was opgeluisterd met lichtbeelden. (Zie het overzicht op bl. 2 hiervóór).

* * *

Bij Kon. Besluit van 18 dezer is benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau de heer A. A. Heckers, hoofd der Oranjeschool te Paramaribo.

Wij wenschen den heer Heckers hartelijk geluk met deze welverdiende onderscheiding.

Curaçao.

De Bovenwindsche eilanden.

Wij ontvangen nog het onderstaande verslag van de reis van den Gouverneur.

Dinsdag den 3en Augustus om 6 uur n.m. vertrok Z.E. de Gouverneur O. L. Helfrich met gezelschap, bestaande uit den 1en luitenant-dajudant M. A. Evers, den administrateur vaa financiën, A. B. J. Prakken en den inspecteur van het onderwijs M. Meerdink aan boord van het s.s. „Prins Frederik Hendrik" van de K. W. I. M. voor een inspectiereis naar de Bovenwindsche eilanden.

Naar men ons mededeelt, was de reis zeer voorspoedig en gezellig. Daartoe werkte het weder, de mede-reizigers, die bijna allen uit Suriname afkomstig waren, onder welke de heer Kesler, vroeger hoofd der Hendriksschool op Curaçao, en kapitein van der Borden met zijne officieren mede.

Vrijdagmorgen, den 6en Augustus, bij het krieken van den dag, werd voor de baai, waaraan Philipsburg ligt, het anker uitgeworpen. De gezaghebber der Bovenwindsche eilanden kwam aan boord en na het ontbijt begaf de Gouverneur zich met gezelschap onder de tonen van het Nederlandsche Volkslied, gespeeld door eenige Surinaamsche jongelui, van boord. Een commissie, bestaande uit de Landraden de heeren Waymouth en Richardson en eenige ambtenaren, heetten den Gouverneur welkom en geleidden hem naar de gezaghebberswoning. Aan de landingspier juichte menigeen den Landvoogd hartelijk toe, van verscheidene woningen wapperde de driekleur.

De kapitein van de „Frederik Hendrik" ging mede aan wal, teneinde zich op de hoogte te stellen van de gesteldheid van de reede, in verband met de plannen van de K. W. I. M. wat betreft de Columbialijn, die vermoedelijk St. Maarten maandelijks zal aandoen. Hij stelde zich ter plaatse met eenige kooplieden, vermoedelijke verschepers, in verbinding. De „Frederik Hendrik" verliet des namiddags de reede om via Porto Rico de reis naar het moederland voort te zetten.

's Middags hield de Gouverneur een vergadering met gezaghebber en landraden om de financieele decentralisatie-plannen in groote trekken uiteen te zetten.

Zaterdagmorgen boden de beide landraden, uit naam van een zevental ingezetenen, den Gouverneur een rekest aan H. M. de Koningin aan, waarin de onderteekenaars, zijnde mannelijke en vrouwelijke inwoners van *St. Maarten*, op meerdere zelfstandigheid voor en rechtstreeksch bestuur uit het moederland van de *drie Bovenwindsche eilanden* aandringen. Dien dag en den volgenden werden hoofdzakelijk besteed aan besprekingen met den gezaghebber, teneinde allerlei hangende kwesties af te doen.

Maandag, den 9en Augustus, bezocht de Gouverneur met gezaghebber en administrateur van financiën de Gouvernements-plantage Belvedere, waar besprekingen gehouden werden met den onlangs uit Nederland aangekomen hulp-landbouwkundige den heer van der Plaats. Daarna een rit door een groot deel van het Nederlandsche en Fransche gedeelte van het eiland, waar de landbouw wordt uitgeoefend. Duidelijk bleek, dat de droogte ook hier haar invloed tot groot nadeel van den landbouw al maanden lang deed gelden. Op het eiland begon dan ook reeds gebrek aan drinkwater te komen, groenten en vruchten waren niet verkrijgbaar, wat ook gedeeltelijk een gevolg is van de uitbreiding van de katoen-cultuur op gronden, die vroeger voor aardappelen, bataten, jams, bananen, groenten, enz., werden gebruikt.

De volgende dagen moest de Gouverneur wijden aan velerlei besprekingen, die gedeeltelijk de bekende afscheidingsplannen raakten. Op een openbare vergadering besprak Z. E. de financieele decentralisatie voor elk der eilanden van de koolnie, waarbij landraden, kooplieden, ambtenaren en verdere ingezetenen in de gelegenheid waren hun meening daarover uit te spreken, waarbij, zooals vanzelf spreekt, de afscheidingsbeweging opnieuw ter sprake kwam en de heer Waymouth gelegenheid had een door hem ontworpen schema van zelfbestuur te ontwikkelen.

In het algemeen vond dit schema weinig bijval. Hoe meerdere zelfstandigheid in verband met financieele decentralisatie verleend zou kunnen worden was een vraag, waaromtrent de aanwezigen zich niet gemakkelijk konden verstaan, zoodat de verschillende meeningen van den Gouverneur later schriftelijk zullen worden aangeboden.

Donderdag bezocht Z. E. de openbare school en de bijzondere zusterschool te Philipsburg, terwijl Vrijdagmorgen aan de ingezetenen audiëntie werd verleend. Dien avond werd een druk bezochte receptie gehouden.

Zaterdagmorgen hield de administrateur van financiën, die in den loop der week de kantoren geverifieerd had en met eenige kooplieden besprekingen over het munt- en credietvraagstuk gehouden had, een openbare vergadering met den Raad van Politie, bijgewoond door een groot aantal belanghebbende kooplieden, waarbij van gedachten werd gewisseld over nieuw in te voeren belastingen en speciaal over mogelijke opheffing van de accijns op gedistilleerd in verband met het Fransche gedeelte van het eiland, alsmede over de maten en gewichten en de maatregelen tot economische opheffing van het eiland. In een vergadering van den Raad van Politie op Zaterdagmiddag besprak de inspecteur van het onderwijs de reorganisatie van het onderwijs op het eiland. De Raad van Politie kon zich vereenigen met de voorgestelde verandering van schooltijden, met de noodzakelijkheid leerplicht en verbod van kinderarbeid gedurende de schooluren in te voeren, waarbij straf zoo spoedig mogelijk wordt opgelegd aan ouders of verzorgers, die in hun plichten tegenover hun kinderen te kort schieten. De wenschelijkheid om eenige der buitenscholen op anderen voet in te richten, opdat de oudere leerlingen in de stad onderwijs kunnen genieten, waardoor de uitgaven voor het nieuwe schoolgebouw meer gewettigd worden en die school aan hoogere eischen kan voldoen, werd door den Raad van Politie erkend.

In den loop der week had de Inspecteur alle scholen van het eiland geinspecteerd. Op de buitenscholen werd in alle klassen mondeling en in de hoogste klasse ook schriftelijk onderzoek gedaan naar de vorderingen der leerlingen, in de scholen in de stad werd in meerdere klassen schriftelijk werk opgegeven.

Zondag den 15en Augustus hield de Gouverneur nog eenige besprekingen, terwijl 's middags de Raad van Politie vergaderde. Wij vernamen, dat de Raad van Politie den Gouverneur verzocht heeft, met de petitie aan de Koningin over de afscheiding te willen handelen, zooals Z. E. in verband met de daarin voorkomende grieven wenschelijk acht.

Des avonds te negen uur begaf de Gouverneur zich met gezelschap aan boord van de Gouvernements paket-schoener „Estelle", die om twaalf uur des nachts bij vrij gunstigen wind koers zette naar Saba.

(Slot volgt).

Oud-president Castro.

Blijkens een telegram uit Willemstad, op Curaçao, is ex-president Castro in Venezuela weer ten tooneele verschenen. Honderden menschen in Venezuela zijn gevangen genomen. Het heet, dat alle partijhoofden in Venezuela zich hebben verbonden om den huidigen president, generaal Gomez, ten val te brengen. Deze vroeg in een proclamatie den steun van het geheele land tegen Castro. *(N. R. Ct.)*

Koloniale Raad.

De Koloniale Raad heeft aangenomen een ontwerp-verordening, regelende de verantwoording van de ter Wees-, onbeheerde en desolate boedelkamer op Curaçao, berust hebbende fondsen. Dientengevolge is een bedrag van ƒ 130.000.— aan niet-opvorderbare gelden in de koloniale kas gevloeid.

Het ontwerp der onderwijsverordening, dat wij destijds bespraken en nog steeds niet in den Raad behandeld is, heeft de Gouverneur ingetrokken. Zeker ter vervanging door een ander ontwerp, waarbij de „financiëele gelijkstelling" gehuldigd wordt.

Mazelen.

De *Amigoe* deelt mee, dat op Otrabanda de mazelen zich uitbreiden. Honderden kinderen, zelfs enkele groote menschen, lijden aan deze ziekte. De scholen zijn nog geopend.

Crisis in den Handel.

El *Boletin Comercial* berichtte Woensdag, dat er in de havenstad Barranquilla (Colombia) volgens de plaatselijke bladen een geweldige crisis heerscht in den handel. Enorme aankoopen en bestellingen schijnen er gedaan te zijn in Amerika en nu de vloed van wissels los komt, weet men geen raad om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Dergelijke berichten kwamen ons eveneens van Venezuela ten oore.

Verschillende huizen hebben hun betalingen reeds gestaakt of staan op springen. Men verkoopt wissels en verlangt zelfs geen 90 dagen zicht maar is zelfs tevreden met betaling over 9 maanden, ja over een jaar.

De koopmansgoederen liggen in reusachtige massa's opgestapeld in de magazijnen, zelfs bij de douane, en worden tegen elken prijs verkocht, zoodat wat vroeger nooit gebeurd is koopmansgoederen, manufacturen enz. zelfs goedkooper verkocht worden dan hier op Curaçao.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat ook ons eiland den terugslag van dien abnormalen toestand zal ondervinden. *(Amigoe di Curaçao.)*

De Koloniale spaarbank.

Wij ontvingen het jaarverslag van de Koloniale Postspaarbank over 1919. Het trok onze aandacht, dat aan de debetzijde de waarde der effecten staat geboekt naar de aankoopwaarde, niettegenstaande daarop een zeer belangrijk koersverlies is geleden, veel te groot, dan dat dit uit het reservefonds zou kunnen gedekt worden.

Kleine Berichten.

Tot commissaris is benoemd de heer Jhr. Mr. B. J. de Jonge, directeur der Bataafsche Petroleum Maatschappij.

18 September is naar *La Cruz* meedeelt, voor het eerst sedert den oorlog een Duitsche boot binnengekomen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

„Non-coöperation" in Britsch Indië.

In verband met hetgeen wij over dit verschijnsel in de vorige aflevering van het K. W. hebben medegedeeld, maken wij nu gewag van berichten in de Engelsche bladen over toenemende uitingen van 't verlangen naar onafhankelijkheid. De tegenwerking en de ontevredenheid over de hervormingen op wetgevend- en bestuursgebied uiten zich vooral door een stelselmatige weigering om deel te nemen aan de verkiezingen voor de wetgevende raden in de districten, die door de nieuwe bepalingen zijn ingevoerd. De beweging is ook overgeslagen naar Ceylon, waar een congres van nationalisten evenzoo besloten heeft niet aan de verkiezingen deel te nemen.

De studenten van de mahomedaansche Aligarh universiteit hebben zich bij de protestbeweging aangesloten.

Hoewel de non-coöperation politiek zich rechtstreeks niet met stakingen inlaat, werkt de opgewekte verzetskoorts toch vermoedelijk ook wel mee om de stakingen op verschillende plaatsen in aantal en omvang te doen toenemen. In Calcutta is pas een staking van havenarbeiders geëindigd, doch een van trambeambten weer begonnen. In Bombay heeft 't personeel van post en tram ook het werk neergelegd. In Madras staakt 't personeel der weverijen.

De hoofdleider van de politieke woeling, Ghandi, maakt een propagandatocht door Midden- en Boven-Indië, die zijne aanhangers tot een triomftocht weten te maken. Hij verklaart dat zelfregeering voor Engelsch Indië binnen 't jaar verkregen zou worden, indien het volk God vreesde en de politiek toepaste van niet mede te werken aan het bestuur zooals 't is, of nu opgezet wordt.

Emigratie; misschien iets voor Suriname.

De groote stroom van emgiranten uit Italië is tijdens den oorlog tot stilstand gekomen. De Italianen maakten zich wijs, dat, na de groote overwinning het verlaten van hun land om elders een bestaan te zoeken, voor niemand meer noodig zou wezen. Die illusie is aan 't verbleeken. Zij, die inzien dat Italië binnen kort niet meer zal kunnen beantwoorden aan deze opgewekte verwachting, beginnen beschouwingen te geven over 't nut der emigratie. De stroom zal wel weer komen, als weleer. Zou Nederland er geen belang bij hebben, deze deels naar Suriname te leiden, vóórdat hij zich weer, als van ouds gericht zal hebben op Afrika, Frankrijk en de Vereenigde Staten? De immigratie zou een gecombineerde moeten worden met Oostenrijkers, Duitschers, Hongaren, e.a.

Slachtoffers van kannibalen.

Uit Britsch Nieuw Guinea is te Brisbane bericht ontvangen, dat twee blanken en tien inlanders vermist worden, die, op jacht naar paradijsvogels, waarschijnlijk door de inboorlingen bij de Fly-river afgemaakt en opgegeten zijn.

Chineesche jagers, die op onderzoek gingen, kwamen bij een dorp waarvan de bewoners, bij hunne nadering op de vlucht sloegen. De Chineezen vonden met bloed bevlekte aanteekenboekjes, foto's en kleeren en beenderen, waaronder een kaak met geplombeerde tanden. Er blijft dus weinig twijfel over, dat de vermisten het slachtoffer van menscheneters zijn geworden.

Zoo nu en dan komen dergelijke feiten ter kennis van de buitenwereld. Een twintigtal jaren geleden trof enkele leden van de bemanning van een Nederlandsch schip hetzelfde lot op de kust van Ned. Nieuw Guinea. Wie zich, zonder een voldoend sterk geleide onder de kanibalen waagt, weet welk lot hem te wachten kan staan, wie dit er op waagt om paradijsvogels machtig te worden, moet de verantwoordelijkheid aanvaarden. Maar iets anders is of 't kannibalisme nog toelaatbaar is in onzen tijd, waarin wie bezitter of protector is van een kolonie, zich voor de toestanden in die kolonie verantwoordelijk voelt. Deze vraag moet ontkennend beantwoord worden en daarom is te overwegen hoe dat gebruik uit te roeien is. 't Gaat daarbij dus niet om 't gebrek aan eerbied aan 't blanke ras betoond, door ook 't blanke menschenvleesch tot spijs van zwarte broeders te maken. Waar 't gebruik bestaat, vallen zeker honderden inwoners van 't land zelf als offers ervan.

Er worden strooptochten voor uitgevoerd, naburige dorpen leven er om en er door in herhaalde onderlinge wraakuitoefening.

Zooals het aan het Europeesche gezag in andere deelen van den Indischen en van den Australischen archipel gelukt is aan dit menschonteerende gebruik een einde te maken, moge de bemoeienis van de Australische- of Britsche regeering ook meer er op gericht zijn het

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

kannibalisme bij de Fly-river te doen ophouden, dan op een bestraffing van de zondige kampoeng, omdat deze nu eens toevallig blank vleesch te slachten kreeg.

Het zwarte garnizoen in het bezette gebied van Duitschland.

In het Kol. Wkbl. van 3 Juni bespraken wij de beteekenis van dezen maatregel, daartoe vooral aangespoord door de actie van Morel, die een boekdeel kon publiceeren over de gruwelen door Fransche zwarte troepen in 't bezette gebied bedreven, gruwelen, die vooral Duitsche vrouwen en meisjes tot slachtoffer maakten. Wij bepleitten toen de noodzakelijkheid en 't goede recht van buitenlanders om zich met deze zaak te bemoeien, die geenszins een speciaal Fransche aangelegenheid is, maar eene die het geheele menschdom aangaat. Onze stem mocht niet ver genoeg reiken om weerklank te vinden.

Thans heeft de ,,Nederlandsche vrouwenbond tot verhooging van het zedelijke bewustzijn'' een kreet om hulp in de dagbladen geplaatst, naar aanleiding van hetgeen de brochure ,,Farbige Franzosen am Rhein, ein Notschrei Deutscher Frauen'' te lezen heeft gegeven. Die kreet luidt in zijn slotzin aldus: ,,Geheel onder den indruk van wat er zoo nabij onze grenzen geleden wordt en waar tegenover wij, vrouwen, machteloos staan, wil thans de Vrouwenbond tot verh. v. h. zed. bewustzijn het initiatief nemen om de bemiddeling van den V o l k e n b o n d in dezen te verzoeken en roepen wij daartoe alle vrouwenvereenigingen van Nederland op, van elke richting en kleur om adhaesiebewijzen in te zenden aan het adres van de secretaresse mevrouw Weerts, ten Hovestraat 54 's-Hage, waartoe de gelegenheid gesteld blijft tot 1 November e.k. Langer willen wij niet wachten, daar de zaak haast heeft en hoe eerder ons protest weerklinkt, hoe beter.''

Wij juichen dit initiatief gaarne toe, de Volkenbond lijkt ons inderdaad het lichaam om in deze op te treden. Maar waarom zijn alleen vrouwenvereenigingen opgeroepen om adhaesie te betuigen? Indien de uitspattingen voornamelijk vrouwen en meisjes tot offers kiezen, dan is deze zaak daarom toch nog geenszins eene van uitsluitend vrouwenbelang, die alleen de vrouw aangaat en waartegen alleen de vrouw te protesteeren heeft.

Naar Marokko?

Victor Cambon, bekend Fransch ingenieur en economist, heeft voor het Kon. Instit. van ingenieurs in den Haag, een voordracht over Marokko gehouden, waarin hij een ruime uiteenzetting gaf van de verwachtingen, die men op velerlei gebied, van Marokko kan koesteren. De grond is buitengewoon vruchtbaar, de waterverdeeling kan de gunstige voorwaarden voor den landbouw nog vermeerderen. Granen, peulvruchten, olijven, beetwortel, suikerriet, hennep, katoen, vruchtboomen, geneeskundige planten, openen schitterende vooruitzichten voor den planter en voor den industrieel. In eenige streken wijzen uitgestrekte weilanden op een toekomst voor de veefokkerij en de daarmede in verband staande handelsmogelijkheden, a. d. z. voor wol, huiden. De groote houtrijkdom wacht op stelselmatige ontginning van het boschwezen.

De oorlogsmoeilijkheden ten spijt ontwikkelde zich in Marokko een belangrijke Europeesche nijverheid. Deze breidt zich met den dag uit, de meelfabrieken, oliefabrieken, zagerijen, ook de hotels nemen toe. Voor raffinaderijen, brouwerijen, spinnerijen, lakenfabrieken zijn de plannen gereed.

Sporen van erts van ijzer, koper, lood, antimoon, zink, zilver zijn aangewezen. Het bestuur van het protectoraat is pas begonnen met de ontginning van de enorme phosphaatvelden, die eenig zijn in de wereld.

Waar Victor Cambon op de noodzakelijkheid van den aanleg van havens, of althans op de voltooiing van die van Casablanca wees, wierp hij een benijdenden blik op de installaties van Rotterdam en Amsterdam. Daarnaast vergt de verbetering van de gemeenschapsmiddelen, voornamelijk door den aanleg van spoorwegen, spoedige voorziening.

Bij de eischen, die de watervoorziening stelt van de minder goed bedeelde streken en bij het nut, dat van het water als bron van kracht, te trekken is, wees hij op het aandeel dat de Nederlandsche ingenieur in de ontwikkeling van het zoo betrekkelijk dicht bij ons gelegen Afrikaansche land kan krijgen.

Hij wees er ook op, dat de douanerechten en vestigingsmogelijkheden de kansen voor allen gelijk maken, waardoor niet alleen de Nederlandsche ingenieur, maar ook ondernemende personen op 't gebied van cultuur, veefokkerij en handel er een toekomst kunnen vinden.

Intusschen is de toeloop daarheen momenteel zoo groot, dat de huisvesting en de duurte er groote moeilijkheden opwerpen, zoodat inwinnen van voorlichting onvermijdelijk is, wil men teleurstelling voorkomen bij 't eventueel vormen van plannen.

van Vollenhoven Nederlander.

De ,,Temps'' geeft een bespreking van het werk ,,Une âme de chef'', door ons reeds aangekondigd in het K. W. van 2 September, waarin René Legrand de brieven en circulaires heeft samengebracht, door den zoo betreurden oud-gouverneur-generaal van Fransch West Afrika van Vollenhoven uitgevaardigd. Wij wezen er toen — en niet voor den eersten keer — op, dat de Franschen bij hunne vereering van den, als kapitein op het slagveld gevallen uitmuntenden aanvoerder, er maar niet toe kunnen komen Nederland als zijn geboorteland te vermelden. Werd in alle vorige levensberichten daarover heen gegleden, de ,,Temps'' doet nu di stap, die hem tot Franschman van geboorte moet maken, uit deze bron puttend, zal dit tot historie worden. Daarom willen wij, jaloersch op zijn Nederlanderschap, nog eens kort aanhalen uit hetgeen wij 2 maanden geleden uitvoerig schreven: ,,Van Vollenhoven werd den 21 Juli 1877 te Rotterdam geboren. Zijn grootvader was de bekende Rotterdamsche burgemeester Joost van Vollenhoven. Zijn vader J. J. van Vollenhoven, gehuwd met H. A. Pluygers, vestigde zich met zijn gezin nabij Algiers, waar de ouders thans nog te Birmandreis leven.

Wij besloten onze mededeeling toen met deze vraag: ,,Naast de bewijzen van vereering, die aan dezen Nederlandschen Franschman reeds gegeven zijn, wil een commissie een standbeeld voor hem doen oprichten in Dakar. Zou daarop ook met een enkel woord vermeld worden, welk land dezen man, met uitnemende aanvoerdersziel, aan Frankrijk gegeven heeft?''

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het **INFORMATIE-BUREAU** van de **Vereeniging „Oost en West"**, **Heulstraat 17** en de Firma **MARTINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de **navolgende werkjes verkrijgbaar:**

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk) Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f $0.01^1/_2$ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* $0.01^1/_2$.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 45. Donderdag 4 November 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VOORLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Oproeping. — Een verblijdend verschijnsel. Feuilleton. — Vijfde Ned. Jaarbeurs. — De Klappervezel-nijverheid in Indië. — Vóór 50 jaar. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Med.

OPROEPING.

—o—

Personen, genegen in het winter-seizoen 1920—1921 LEZINGEN of VOORDRACHTEN te houden over INDISCHE ONDERWERPEN, worden uitgenoodigd hiervan mededeeling te doen aan den Secretaris der Vereeniging „OOST EN WEST", Heulstraat 17, Den Haag, met bekendstelling van de te behandelen onderwerpen.

Namens het Hoofdbestuur,

De Secretaris,
F. H. A. VAN DER BRUGH.

Een verblijdend verschijnsel.

—o—

Het is zeker een verblijdend verschijnsel, dat in de laatste tijden meer en meer op tooneelgebied ten onzent, stukken gegeven worden aan het leven in

DE AANDACHT wordt gevestigd op art. 2 van het Huish. Regl., luidende:
„Wie in den loop van het jaar als lid of lid-begunstiger „wordt aangenomen, is de volle contributie over dat „jaar verschuldigd, met dien verstande, dat de contri-„butie van dengene, die eerst na 1 October als lid of „lid-begunstiger wordt aangenomen, tevens geldt voor „het eerstvolgende jaar".

Ned.-Indië ontleend, waarin niet alleen de minder goede, maar ook op de beste zijden van dat leven, de aantrekkelijke eigenaardigheden van land en volk, daar ginds op artistieke wijze belicht worden. Dit zal op den duur natuurlijk er toe bijdragen Indië en Nederland door wederkeerig beter begrijpen nader

tot elkander te brengen.

Van een onlangs te 's-Gravenhage gegeven uitvoering, die ook door de Haagsche pers gunstig werd beoordeeld, ontvingen wij het volgende verslag:

VERPLANTE BLOEM.

De hier ter stede welbekende tooneelvereeniging K. E. A. N. gaf op Maandagavond, 1 Nov., in het Verkade-theater de eerste opvoering van dit tooneelstuk, nader omschreven als: Spel van eerzucht uit de Indische samenleving in 3 bedrijven, door Gerard J. Vaandrager, onder wiens leiding ook de regie stond.

Het gegeven is niet ongewoon. Een gezin, man, vrouw en twee kinderen, zoon en dochter. De man, waarnd. Directeur van de Hollandsche Handelsvereeniging te Batavia, bezat voorheen een behoorlijke — zij het meer bescheidene — positie in Nederland, in Amsterdam, vanwaar hij met familie naar Indië vertrok om de zoo even genoemde betrekking, welke hij aan zijn capaciteiten te danken had, te aanvaarden.

Leefde het gezin in Nederland tevreden — geen wolkje aan de lucht — in Indië gekomen, begon de huwelijkshemel allengs te betrekken. Zucht om vooruit te komen, om eer te behalen, om naam en geld te maken — uitsluitend voor de kinderen, zoogenaamd — ziedaar de drijfveeren voor een rusteloos en energiek gevoerd zakenleven, dat, als te begrijpen, aan het familieleven afbreuk moest doen. Zulk een leven, onder de tropen, voert tot nervositeit, hetgeen bij den aanvang van het eerste bedrijf reeds gedemonstreerd wordt in een gesprek, dat Frank van Kerkhoven, de waarnd. Directeur, met den broeder van zijn vrouw, Dr. Lansing, voert.

Het leven naar buiten op het eerste, dat van het gezin op een nevenplan, verbroken evenwicht met de daaraan verbonden misère van een, onder dezen toestand gebukt gaande, straks kwijnende vrouw, van verwaarloozing van haar en de kinderen voor wie toezicht, juist in de Indische samenleving, gebiedend noodig is.

Bleef het nu daar nog bij — de toestand is al erg genoeg — maar, tot overmaat van ramp komt een ander in den gezinskring zich indringen, een vrouw, die aan Frank het vuur na aan de schenen legt, een vrouw, die zijn liefde opeischt voor haar en voor haar alleen, die het palliatief stelt — alles of niets, die hem tot scheiden dwingen wil.

Als nu de nood 't hoogst is, is de redding 't meest nabij. De dokter, Frank's zwager, moet er weer aan te pas komen. Hij ziet kans het echtpaar tot kalm nadenken te brengen en tot de overtuiging, dat, niet het minst in het belang der kinderen, toenadering noodzakelijk is. En terugkeer naar Holland, waar men gelukkig was, wordt het parool.

Het beter ik in Frank zegevierde, juist op 't moment dat de kwestie hem door een tusschenpersoon een schitterende positie in uitzicht stelt. Hij slaat af, hij zal met vrouw en kinderen weer naar Nederland terugkeeren om daar terug te vinden wat hij in Indië, maar niet door Indië, verloor, een gelukkig huiselijk leven.

Dit is de korte inhoud van het stuk met goeden tendenz.

De „Verplante Bloem", een ietwat gewrongen benaming, die misschien ook niet geheel juist is, werd met den geëigenden maatstaf gemeten, zeer goed gespeeld, door enkelen voortreffelijk zelfs. Costuums en décors waren welverzorgd en in het aanbrengen van de locale kleur is men zeer gelukkig geweest.

Na elk bedrijf werd braaf geklapt en toen, bij het einde, de auteur ten tooneele verscheen, mocht hij van de spelers zoowel als van het publiek een welverdiende ovatie ontvangen. Bebloemd en bekranst, zoodat alleen het hoofd zichtbaar was, zoo stond de auteur daar toen de gordijn sloot.

Mocht dit tooneelstuk des auteurs eersteling zijn, dan mag ervan gezegd worden, dat zijn coup d'essai er wezen mag.

v. d. B.

Uit de Stadséditie der „Opr. Haarl. Courant" van Donderdag 28 October '20 nemen wij over:

EEN INDISCHE KUNSTAVOND.

„Mama" en „Kampements-idylle" van mevrouw M. C. Kooy-Van Zeggelen. Stadsschouwburg.

De Indische avonden van „Oost en West" hebben hier een goeden naam. Ze houden bij de „Indische gemeente" de herinnering aan het verre land levendig, en wellicht wekken ze ook in een enkele, die daar onbekend is, het verlangen om zelf te gaan zien. Maar wat ook het resultaat moge zijn, die avonden toonen in elk geval, dat het bestuur van de Haarlemsche afdeeling leeft.

Op den avond van gisteren kon weer wat nieuws worden gebracht: twee schetsen van Mevrouw Kooy-van Zeggelen, voor de opvoering waarvan de medewerking verkregen was van eenige dilettanten, meerendeels leden van de Haarlemsche Tooneelclub, en van Mevrouw Van Hees—Amsel.

Deze laatste actrice is geen onbekende voor hen, die de Indische stukken van Fabricius hebben gezien. Het was dan ook begrijpelijk, dat zij in de dramatische schets „Mama", waarin zij de rol van

Feuilleton.

Naar het dal van Kedoe. *)

De breedkronige tamarindelanen van Djokja zijn nog door morgennevelen verwaasd. Een voorwereldlijke tentwagen, met vier wilde paarden bespannen, voert ons met ongelooflijke snelheid over de breede, onafzienbare wegen. Hoog op den bok gezeten, houdt de koetsier in de tengere handen alle leidsels der paarden; op een plankje achter den wagen staat een man met een lange zweep; telkens springt hij van 't bankje, snelt de rennende paarden vooruit, om 't voorspan met zweepslagen en vervaarlijke kreten op te hitsen.

De stadslanen voeren naar den heirweg door een weelderig landschap van sappig groene rijstvelden, suikerrietlanden en maïsakkers, naar wijde horizonten met wazig blauwe bergsilhouetten, breedruggige gevaarten, waaruit de toppen van den Merapi en van den Sindoro opkomen. Langs den weg het gewone verkeer van inlanders; hier in de Vorstenlanden toch anders dan in de landelijke streken van West- en van Oost-Java. Opvallender tegenstelling hier in rang en stand; schrijnender verschil tusschen rijk en arm, tusschen hoog geëerden en de miserabel onderkomenen. Aanzienlijken van geboorte, zich onderscheidend door ranke gestalten en fijne gelaatstrekken en door 't hun boven 't hoofd gedragen zonnescherm; het arme volk deerniswaardiger hier dan men het ergens heeft aanschouwd, vooral in de haveloosheid der vrouwen, die als krom gevouwen onder zware vrachten, in haar vervuilde indigo-blauwe baadjes, zonder tooi of opschik, zonder kleur of bevalligheid, de armzalige lastdieren schijnen van haar eigen volk.

De dessa Moentilan wordt bereikt, waar markt wordt gehouden; de paarden worden uitgespannen. De plaats is druk bevolkt, vol stil bewogen leven in kleurige tooneelen; de lucht doortrokken van onwelriekend scherpe marktgeuren.

Onbewegelijk zitten de jonge vrouwen voor haar koopwaren, 't bovenlijf recht op de kruislings gevouwen beenen, waarvan de lijnen zichtbaar afgeteekend zijn onder de donkerkleurige sarongs; kuisch, immaterieel zitten zij daar als bronzen beelden. Voor een jong matje met sigaren- en sigarettenkokers zit een jong meisje; zij prijst haar waar niet aan; de waren zijn te koop voor wie ze nemen wil. Links van 't matje

*) Fragment uit een opstel van C. M. Vissering in „Onze Eeuw".

Javaansche huishoudster vervult, voor de toeschouwers de groote attractie was. Zij heeft dit stukje dan ook vrijwel van den ondergang gered.

Het geeft weer eens de bekende geschiedenis van een inlandsche vrouw, die 't moest verdragen, dat de Hollander, die haar tot de moeder van zijn kinderen maakte, op zekeren dag met die kinderen naar Holland vertrekt en haar, omdat ze toch maar een inlandsche is, aan den dijk zet. Daarbij moet dan natuurlijk de plotselinge verschijning van een jeugdvriendin van den man het pijnlijke van de situatie voor „mama" verergeren.

Het is alles maar even vluchtig aangegeven, maar dat neemt niet weg, dat men — en deze bedoeling van de schrijfster kwam door het uitnemende spel van mevrouw Van Hees wel tot haar recht — toch even het schrijnende voelt van deze nog steeds toegepaste beschavingsmethode.

De overige medespelenden — behalve mej. W. Wessels, die als Mary Marcel, de jeugdvriendin, heel goed spel gaf — stonden niet sterk in hun schoenen. Den heer Landzaat, den tabaksplanter, ging hetgeen hij zei, wat te veel langs zijn kleeren; terwijl de „kinderen" — maar daar heeft de schrijfster grootendeels schuld aan — door hun opzettelijk gebroken spreken, de opzettelijkheid van het geheele geval te sterk accentueerden. Overigens hebben zij, de dames W. Onland, J. Wentholt en H. Bouvy en de heeren J. Reintjes van Veerssen en H. van den Bosch Jr., zich met eere van hun taak gekweten.

Wij kregen een welgeslaagde voorgalerij van een Indisch huis te zien, waarin het spel zich afspeelde. Voordat het tweede stukje ten tooneele werd gebracht, zong mej. C. H. Teensma, begeleid door mej. Diete Blooker, eenige Inlandsche liederen, waarmee zij zeer veel succes had.

In de „Kampementsidylle" geeft de schrijfster een kijkje op het leven van de officiersgezinnen in een klein Indisch kampement met zijn achterklap, zijn oogen-dienarij en zijn vrouwen-regeering.

Een jong luitenantsvrouwtje, pas uit Holland, waagt het een mooier costuum te dragen dan de vrouw van den overste en ze vermeet zich om dien overste, als hij, haar alleen bezoekend, brutaal wordt, het huis uit te jagen. Dat wordt natuurlijk gestraft met overplaatsing van den luitenant.

Zoo was het vroeger algemeen, zoo zal 't nu in kleine plaatsen in Indië nog wel zijn.

De schrijfster heeft haar personen heel goed geteekend, en geestig heeft zij hier ingevlochten de verschijning van „het hoofd om den hoek", de luitenantsvrouw met haar zes kinderen, die nooit haar huis uitkomt, maar alles ziet en alles weet en die de praatjes uitstrooit of aandikt.

De gelukkige schikking van twee aan elkaar grenzende officierswoningen maakte het mogelijk, dat we in de zaal telkens weer „het hoofd om den hoek" zagen kijken als 't iets te vertellen of te vragen had.

Mej. Wessels speelde met talent dit „hoofd" en deed de draagster er van tot een werkelijk levend wezen worden, zooals ze in de Indische samenleving niet zeldzaam zijn.

Mej. Boogaard gaf heel goed het jonge, onbedreven vrouwtje, dat de gevaren van het afstraffen van een overste en het „de oogen uitsteken' van diens vrouw nog niet beseft.

Trouwens al de vrouwelijke krachten in deze satyre gaven zeer verdienstelijk spel. Zoo mej. A. Serphos, als de vrouw van den overste, mevr. A. Janssens—Vriesendorp als de kapiteinsvrouw, mej. C. Smit en Mevr. S. Vriesendorp—v. Alphen als luitenantsvrouwen en mej. W. Onland als de inlandsche huishoudster van den onder-luitenant.

De heeren waren over het algemeen minder sterk in hun rol. De heer D. Vriesendorp had als luitenant Van Reede zich wat meer kunnen geven, terwijl de heer J. Lieftinck, die wel sympathiek spel gaf, veel te jong was voor een kapitein.

De Heeren B. de Kanter, J. D. Rutgers van der Loeff en W. Landzaat waren goed in hun rol, onderscheidenlijk van den overste, den dokter en den postbode.

Dit stukje werd over het geheel vlot gespeeld, zoodat het er onmiddellijk inging. Het werd een succes, dat zich uitsprak in een aanhoudend applaus en een bloemenhulde, waarin ook de schrijfster deelde.

Aan mej. Wessels, die de spelleiding had, is dit succes stellig mede voor een groot deel te danken.

De zaal was goed bezet, het publiek dankbaar en verheugd, zoodat de schrijfster en het bestuur van „Oost en West" tevreden kunnen zijn.

M. N.

Vijfde Nederlandsche Jaarbeurs.

Aan het prospectus (internationaal) der 5e Ned. Jaarbeurs van 6—16 September 1921 te Utrecht, wordt het volgende ontleend:

In tegenstelling met de eerste vier Jaarbeurzen sedert 1917 in Nederland gehouden, die een nationaal karakter droegen in dien zin, dat uitsluitend Nederl. fabrikaten en producten ter verhandeling werden

---

hurkt een jonge man. De jongen geeft geen aandacht aan 't mooie meisje, vraagt niet, dingt niet, blijft rustig naast haar neergehurkt, neemt steeds andere kokers in de hand; zoekt eindelijk de bij elkander passende deelen van doos en deksel uit den voorraad op. 't Meisje kijkt eens naar de lucht, eens naar de voorbijgangers, nu rechts, dan links; bij toeval werpt zij soms een blik op haar klant. Een stille hofmakerij waarin de betrokkenen elkander volkomen negeeren, doch volkomen begrijpen. De jonkman heeft eindelijk vier stuks op een rijtje gelegd; de twee hoesjes met roode streepjes; hij schuift ze in elkaar, de twee sigarettenkokers verdwijnen in zijn baadje. Hij haalt dan langzaam cent voor cent uit zijn gordel; als er zeventien koperstukken op 't matje liggen, staat hij op en verdwijnt zonder blik of groet. 't Meisje neemt het geld, onbewegelijk in denzelfden stand laat zij het langzaam in haar zakje glijden.

Voor een stalletje met sirihbladeren en kalk zit een jonge vrouw. Zij heeft een kindje aan de borst; ook zij zit recht en onbewogen. Haar klandisie bestaat voornamelijk uit vrouwen; ook bij haar nemen de klanten de kalk en de sirihbladeren eenvoudig weg, leggen het geld daarvoor neer; de eenige beweging der koopvrouw is het wegnemen der penningen; 't kind blijft onverstoord drinken aan haar borst. Het leven schijnt op deze markt een rustkuur in het leven!

Voor den tentwagen zijn vier nieuwe paarden gespannen; zij zijn nog niet ingereden, daardoor onhandelbaar, 't steigerend voorspan met de beenen verward in de strengen, wendt zich telkens, om met het achterspan te vechten. De man met de zweep slaat verwoed de vechtende paarden op de neuzen, tot dat zij zich eindelijk wenden, met het ratelend voertuig, nu links, dan rechts van den weg voorwaarts zwieren, totdat plotseling een landweg wordt ingeslagen, leidend naar de dessa Mendoet.

Een landweg midden door de velden. Alle rumoer van den heirweg plotseling gesmoord; niets dan de stille bedrijvigheid van het Indisch landleven; op verre afstanden een landbouwer rustig achter den ploeg zijn karbouwen over het land leidend.

Voort rent het nu eindelijk tot kalmte gekomen vierspan in vollen draf naar het doel, al nader tot den krans van blauwende bergen in de onverbroken rust der zich weid spreidende vallei. Met onverminderde snelheid gaat het de dessa Mendoet door. Verscholen liggen de kleine kamponghuizen onder het lommer der bamboeboomen, in omheiningen van steen afkomstig van heilige tempels.

Spreekt er iets uit het aanzien der dingen, dat stemt tot hetgeen komen zal, of ontstaat die stemming innerlijk, bij de nadering van wat in wezen door geloofs- en godsdienstwijding door de eeuwen heen geheiligd is?

Adverteeren doet verkoopen.

toegelaten, zal deze Jaarbeurs opengesteld zijn voor buitenlandsche voortbrengselen. Het ligt in de bedoeling van het jaar 1922 af jaarlijks twee Jaarbeurzen te houden, één in het vóór- en één in het najaar.

De 5e Ned. Jaarbeurs wordt gehouden:

1e. in het nieuw gebouwde Jaarbeursgebouw aan het Vredenburg;

2e. in tijdelijke gebouwtjes en paviljoens op twee in elkanders onmiddellijke nabijheid liggende openbare pleinen binnen de stad Utrecht.

In het gebouw zullen nagenoeg alle groepen van industrie en landbouw, benevens ook d e k o l o n i ë n vertegenwoordigd zijn.

Detailverkoop ter beurze verboden.

Monsterkamers, halve monsterkamers, tafelvlakte en vierkante Meters grondvlak volgens aangegeven afmetingen.

Gelegenheid aan deelnemers om 14 dagen vóór de opening en 7 dagen na sluiting der beurs hunne stands in te richten en te ontruimen.

De inschrijving werd 1 October 1920 geopend; met de indeeling wordt op 21 April 1921 begonnen.

Huurbedrag monsterkamers, enz. is per 1 Februari 1921 in één termijn verschuldigd.

Ieder inschrijver ontvangt vóór 15 Februari bericht of zijn deelneming al dan niet is toegelaten.

De deelnemers worden in 16 groepen ondergebracht.

Vóór den aanvang der beurs zal een officieele catalogus verschijnen in vier talen.

Nederl. deelnemers ontvangen het tijdschrift „De Jaarbeurs".

Inlichtingen verstrekt het Secretariaat.

De Klappervezel-nijverheid in Indië.

—o—

In een der bovenzalen van het „Café Hollandais", te 's-Gravenhage, sprak Zaterdagavond 23 October voor de Ned.-Ind. Mij. van Nijverheid en Handel de heer J. A. Kluyver, scheikundig ingenieur uit Leiden, over het onderwerp: „De klappervezelnijverheid in Indië".

Spr. begon met een technische beschrijving dezer nijverheid en noemde als een der hoofd-personen, die zich met het vraagstuk der klappervezelindustrie in Ned.-Indië bezig hielden, de heer Labrijn. Vervolgens behandelde spr. den opbloei van deze industrie in de eigen koloniën en noemde tal van producten, als touwen, zakken, manden, netten, matten, enz. Spr. toonde een groot aantal dezer producten en gevlochten voorwerpen uit de klappervezelindustrie en illustreerde zijn interessante voordracht door een reeks illustraties.

Vóór 50 jaar.

Wenken voor hen, die destijds naar Indië vertrokken.

—o—

In een Algemeen Woordenboek van het Praktische leven in de stad en op het land, uitgegeven bij G. B. van Goor te Gouda in 1866, treft men onder het hoofd K o l o n i ë n o.m. deze, voor den hedendaagschen lezer eenigszins curieuse, wenken aan:

„Wie het besluit genomen heeft om zich naar onze koloniën te begeven, om zich aldaar neer te zetten, heeft tegenwoordig daartoe niet meer gelijk vroeger een p a s p o o r t en t w e e b o r g e n h i e r t e l a n d e noodig.

En t.a.p. Zoodra men in de haven van inscheping is aangekomen (bedoeld worden Amsterdam of Rotterdam Red.) zal men wel doen, reeds bij voorbaat, zoo 't wezen kan, de hut te bepalen, waarin men aan boord slapen zal. Door deze voorloopige inbezitneming vermijdt men alle misverstand, vergissing of geschil, dat er op het oogenblik der somwijlen overhaaste inscheping kan plaats hebben. Men moet niet verzuimen zich voor zijn gebruik aan boord te voorzien van een goeden matras met kussen en peluw, zonder een deken en eenige paren beddelakens niet te vergeten. Eenige hemden van gekleurd katoen zijn mede een noodig artikel voor den overtocht. Eindelijk, hoewel het niet de gewoonte is levensmiddelen voor zijn bijzonder gebruik met zich aan boord te nemen, zal men er zich toch wel bij bevinden als men zich van eenigen voorraad heeft voorzien, dien men in de hut onder zijn bereik houdt, zooals gedroogde pruimen, koekjes, chocolaad, citroenen, oranjes, suiker, enz.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Een opzienbarende benoeming.

Het *Katholieke Schoolblad van Ned.-Indië* laakt de Indische Regeering, en tal van bladen sluiten zich daar bij aan, over de benoeming van een communist tot directeur eener kweekschool. Het *Schoolblad* schrijft:

Regeering, het is misdadig de opvoeding van aanstaande onderwijzers toe te vertrouwen aan een erkend communist; misdadig tegenover den staat, die gij leidt en bestuurt; misdadig ten opzichte van het hoog gezag, waarvan gij de draagster en vertegenwoordigster zijt; misdadig tegenover het volk der toekomst, wier belangen u ook zijn toevertrouwd; misdadig tegenover de ouders, die vol vertrouwen de opvoeding hunner kinderen in uw handen legden, van wie gij eischt, op straffe van geen hulp bij de opvoeding, dat zij de opvoeding geheel en onvoorwaardelijk in uw handen leggen; misdadig tegenover de bijna-kinderen nog zelf, die ontvangen en opnemen wat gij ze geeft en niets of bijna niets anders dan dit gedurende de zes jaren, dat gij ze opvoedt, die — omdat gij U zelf tot opvoeder van die kinderen maakte — recht hebben, onweersprekelijk recht op het beste wat ge hebt, het hoogste wat ge kunt geven en die ge thans afscheept met het slechtste wat ge naar eigen bekentenis kunt geven, met datgene, waartegen men thans in Holland met instemming van geheel ons volk wetten uitvaardigt.

En verder: Zeg mij, gij, die de Regeering uitmaakt, durft gij de opvoeding van Uw kinderen toevertrouwen geheel en al en gedurende de 6 belangrijkste levensjaren, aan een erkend communist? Neen, niet waar? Welnu, met wat recht vertrouwt gij het kind van den Inlander dan wel aan zulk een toe? Waarom, met welk recht slaat gij den Inlander zoo laag aan, dat gij de opvoeding door de Inlandsche ouders zóó minderwaardig acht, dat gij de kinderen liever ter opvoeding geeft aan personen tegen wiens partijgenooten wetten moeten vervaardigd, gevangenissen worden gebouwd?

De talenkennis.

Ook buiten Deli, b.v. in Malakka, maakt men zich ongerust over de toekomst in verband met het arbeidersvraagstuk. Daar is nu dezer dagen een merkwaardig rapport verschenen over het arbeidsvraagstuk van The General Labour Comittee, een rapport dat in Indië niet ongelezen op zij mag worden gelegd en dat de *Deli Crt.* in een hoofdartikel „Het arbeidsvraagstuk", uitvoerig bespreekt.

O.a. lezen wij daarin, wat de *talenkennis* betreft, dat de commissie ten sterkste het voorstel van den Arbeidscontroleur steunt, dat beheerders en assistenten voldoende kennis der Inlandsche talen moeten hebben om gemakkelijk met de koelies te kunnen spreken, hen te helpen en bemiddelend op te treden in hun geschillen. Zij nemen aan dat inderdaad de meeste geschillen ontstaan uit misverstand door gebrek aan talenkennis.

In dit verband wordt zelfs voorgesteld om van de zijde der administraties voldoende kennis van een of meer Indische talen van de assistenten te eischen en zoo noodig bij gebreke daarvan te overwegen of zoo'n planter nog langer gehandhaafd kan blijven, terwijl wordt aanbevolen om alle faciliteiten en hulpmiddelen te verstrekken voor het aanleeren der talen door het Europeesch personeel. Voor de gewonne

Kennis daarvan stelt zij voor flinke gratificaties te geven, terwijl die kennis tevens als eisch gesteld dient te worden voor promotie. Om de mate van taalkennis te bepalen, ware een algemeen certificaat in te stellen van de Plantersvereeniging na een goed afgelegd examen.

De gemengde Compagnie.

De opheffing van de gemengde Compagnie in het Indische leger was een der grootste blunders, welke men, vooral met het oog op de niet bepaald onbewogen tijden in Indië, had kunnen begaan, schrijft de heer *J. G. Boon* o.m. in het *Soer. Hbl.* in een hoofdartikel „Verdeel en heersch."

De scheiding van de landaarden in deze tijden van gisting onder de inlandsche bevolking, waarin de communistische opruiers zich zelfs niet ontzien om den bijl te leggen aan de voornaamste wortels van het gezag: leger en vloot, heeft als gevolg gehad, dat de Indische officier en zijn kader *alle* voeling verloren hebben met hun troep, welk reusachtig nadeel nog vergroot is door de omstandigheid, dat de onderofficier, wonende in zijn knusse woning buiten het kampement, minder dan vroeger in innig contact met het huishoudentje der compagnie staat.

Dat huishoudentje vindt in het *inlandsche* kader vader en moeder en het draagt angstvallig zorg, dat het zijn vuile kleertjes binnenshuis wascht. Noch de Europeesche sergeant, noch de luitenant, noch de kapitein weet wat er in het inlandsche familietje leeft, noch wat er gist en broeit. Het gevaar, dat in die totale onwetendheid schuilt, werd duidelijk gedemonstreerd in de 50-er jaren van de vorige eeuw bij den opstand in Britsch-Indië en nog onlangs in den wereldoorlog bij de muiterij van een inlandsch regiment in Singapore. Maandenlang van tevoren werden de voorbereidselen getroffen voor een opstand, zonder dat het Europeesche kader er de minste lucht van had. De inlandsche soldaat vertoonde zijn zelfde onbewogen gelaat bij de exercities en bewees tot vlak vóór het kritiek oogenblik van de muiterij machinaal dezelfde honneurs, dezelfde hormat, denzelfden aangeleerden eerbied van vroeger. Leerrijk is zeker, dat bij den grooten militairen opstand in Britsch-Indië, eenzelfde blind vertrouwen van de Britsche officieren in hun inlandsche troepen bestond als thans veel in ons leger wordt waargenomen.

Er is geen les, die sneller vergeten wordt dan die der geschiedenis; dat toonden overtuigend generaal van Rietschoten en zijn raadgevers, toen zij overgingen tot het stichten van gescheiden compagnieën, die als clans, van elkaar gescheiden door waterdichte schotten, voortleven.

Werd de compagnies-commandant vroeger door den eenen landaard op de hoogte gehouden van de faits et gestes van den anderen, welke wederkeerig met naijverige oogen werden nagegaan, en was het daardoor onmogelijk, dat een verzet buiten de phase van lichte smeuling trad, dit wordt thans anders...... is reeds anders geworden. De baldadigheden en ongeregeldheden, den laatsten tijd waargenomen in de 2de militaire afdeeling op Java, met krachtige hand spoedig beteugeld, hebben aangetoond met, zouden wij zeggen, verbluffende duidelijkheid, dat alle voeling met de inlandsche troepen dreigt verloren te gaan...... dank de maatregelen, genomen onder generaal van Rietschoten. Schr. en de redacteur in Midden-Java, beiden volkomen op de hoogte van wat er op inlandsch militair gebied broeide, hebben zich wel gewacht gewag te maken van die troebelen, omdat slechts stilzwijgendheid den heeren inlandschen militairen kon brengen tot stommiteiten en dus tot het spelen in de kaart der autoriteiten. Schr. zal zich ook thans slechts bepalen tot een bloot vermelden van het feit, dat herhaaldelijk ongeregeldheden plaats vonden. Maar de heer *Boon* wenscht toch niet de gelegenheid te verzuimen, hier te vermelden, dat thans reeds *een groot deel der troepen officieren* volmaakt inziet den blunder, door het vorige legerbestuur begaan, met het opheffen van de gemengde compagnie.

Schr. raadt den nieuwen legercommandant, generaal Dijkstra, aan om eens een ernstig, onbevooroordeeld onderzoek te doen houden naar de gevolgen van de instelling der gescheiden compagnieën. Schr. kent Z.Exc. voldoende gezond oordeel toe, om na dat onderzoek de begane fout in te zien, en de mannelijkheid, om terug te treden op een verkeerd ingeslagen pad.

De heer Boon besluit: Al brengt het legerbestuur van den generaal Dijkstra niets anders tot stand dan het weder invoeren van de gemengde compagnie, dan kan hij met een voldaan hart over twee jaren afscheid nemen van het leger: „*Il aura mérité de la patrie.*"

Het reizen naar Indië.

Den laatsten tijd publiceerde het *N. v. d. D. voor N.-I.* nog al eens klachten van passagiers, die de bootreis van Rotterdam naar Indië maakten en het blad supprimeerde nog veel meer van dergelijke klaagliederen, welke het werden toegezonden, omdat zij òf schromelijk overdreven, dan wel van zeer ondergeschikt belang waren.

Dat de onaangenaamheden, welke de passagiers op onze Hollandsche booten ondervinden, schrijft het blad in een hoofdartikel o.m., slechts zeer nietig zijn in vergelijking met die, welke reizigers naar Indië, die met een buitenlandsche mail reizen, hebben te verduren, mag blijken uit het reisverhaal in het *N. v. d. D.* van een Indischman, die met de *Innsbrück*, een boot van de *Lloyd Triestino*, naar Java terugkeerde. Wij ontleenen er o.m. aan:

Van Amsterdam tot Milaan was geen restauratiewagen in de trein-formatie opgenomen, behoudens op een kort traject voor Straatsburg. De reizigers leden derhalve honger en dorst. Het optreden van het treinpersoneel liet zeer veel te wenschen over en men ondervond veel passen- en douane-misère. Wegens een staking werd het vertrek te Triëst uitgesteld. Bij 't embarquement te Venetië werd voor twee gondels 125 Lire geëischt, doch 75 Lire betaald. Met de kruiers dezelfde misère.

De accomodatie van de *Innsbrück*, waarmede een 60-tal Hollanders reisden, is zeer behoorlijk. De hutten zien er keurig uit; de verlichting is uitstekend en de bedden zijn zindelijk. Eetzaal, muziek- en rooksalon zijn ruim en gezellig, het promenade-dek biedt eveneens voldoende ruimte en badkamers en toiletten zijn er in voldoend aantal aanwezig.

Toch zijn er verschillende dingen tegen het reizen per *Lloyd Triestino*. De voornaamste daarvan zijn: het slechte eten, dat aan boord wordt verstrekt en de absolute onverschilligheid van het scheepspersoneel voor de belangen der passagiers. Het eten aan boord is ongenietbaar en van inferieure kwaliteit. Voor de Inlandsche bedienden der reizigers, voor wie *f* 264 vracht was verschuldigd, werd in het geheel niet gezorgd. Een homp brood en een kop zwarte koffie was alles wat de stakkerds kregen.

Een andere klacht gaat tegen de geneeskundige verzorging aan boord. De medicus oefende zijn practijk uit tegen een tarief van 5 shilling per visite. Voor de behandeling van een kindje, dat tengevolge van het slechte voedsel was ziek geworden, moest 4 pd. st. worden betaald!

Ten slotte ging het bij het debarkeeren als bij het embarkeeren. Niet de minste medewerking van de maatschappij. Te Penang moesten een tiental Delianen van boord. De menschen zijn van zes uur des avonds tot één uur 's nachts doende geweest om met hun bagage van boord te komen! Het agentschap had niet voor een prauw gezorgd.

Op grond van bovenstaande feiten raadt de verteller dan ook Indische reizigers af, om voorloopig met de Lloyd Triestino te reizen. De reis is duur, ongeriefelijk en geeft veel reden tot ergernis.

In de *Deli Crt.* lezen wij, dat het s.s. „Pilsna" van de Lloyd Triestino, den 20sten Augustus te Penang aangekomen, het record geslagen heeft op het gebied van cosmopolitische passagierslijsten. Niet minder dan 19 verschillende nationaliteiten zijn aan boord vertegenwoordigd, n.l. Engelschen, Italianen, Amerikanen, Zwitsers, Hollanders, Grieken, Russen, Uruguayanen, Noren, Hongaren, Chineezen, Duitschers, Serven, Tsjecho-Slovaken, Franschen, Polen, Zweden, Esthen en Joden. Een Volkenbond in het klein.

De Russische Opera.

Het *Bat. Nwbl.* bericht dat dit operagezelschap ook buiten Batavia overal schitterende zaken maakte; de netto-opbrengst bedroeg gemiddeld ƒ 3000 per avond.

Sumatra's Westkust in beeld.

De *Deli Crt.* ontving een exemplaar van een werkje van het Encyclopaedisch Bureau „Sumatra's Westkust in beeld." Een keurig werkje, schrijft zij, met keur van illustraties, dat inderdaad een prachtigen indruk geeft van dit belangrijke gewest der Westkust, met zijn oude cultuur, zijn nijvere Inlandsche bevolking, zijn welvaart, de schilderachtige kleederdrachten, de hooge beschavingstrap, en niet te vergeten, zijn overweldigend natuurschoon en eerbied afdwingende kunstwerken.

Waarlijk, wie dat boekske in handen krijgt, voelt de lust opkomen om onmiddellijk er een bezoek te brengen, een bezoek, dat blijkens de ingesloten kaart, als binnen korten tijd de weg rond het Tobameer voltooid zal zijn, een prachtige rit kan worden.

Ook werd door de Paketvaart-Mij. een duidelijke kaart van de Padangsche Bovenlanden uitgegeven.

De tijden veranderen.

In vroeger jaren bestond in Holland de loffelijke gewoonte om gedecoreerde Indische militairen, die in het moederland terugkeerden, met eerbetoon te ontvangen, schrijft het *N. v. d. D. v. N.-I.* o.m. 's Avonds een bericht in het *Rott. Nwsbl.*, enkele dagen later een portret in de *Wereldkroniek.*

Dat was de hulde van Nederland's eerste koopstad aan de Indische dapperen.

Men laat ze thans achterwege. De tijden zijn zoo veranderd!

Kort geleden arriveerde een onderluitenant in Holland. Een Ridder M. W. O. derde klasse, die ook eervol vermeld was.

Niemand keek naar hem om.

UIT DE INDISCHE PERS.

Een en ander over de sociale en economische toestanden van Japan. Kan men in de Inlandsche en Chineesche nieuwsbladen in Ned.-Indië herhaaldelijk de mededeeling vinden, dat de toestanden in Japan zich in de laatste jaren in opgaande lijn hebben bewogen, in de *Sinar Sumatra* van 12 Juli 1920 wordt, aan de hand van de gegevens van den heer Yukio Ozaki, lid van den Japanschen Rijksdag, de conclusie getrokken, dat, al mogen vele Japanners zich in zekeren economischen welstand verheugen, het grootste gedeelte van het Japansche volk toch in armoedige omstandigheden verkeert.

Volgens mededeeling van den heer Yukio Ozaki, hebben van de 56 millioen zielen slechts 1.500.000 het stemrecht.

Dit stemrecht komt alleen toe aan mannen boven de 25 jaar, die voor een bedrag van minstens 10 yen 's jaars in de belasting zijn aangeslagen. *)

Het grootste gedeelte van het volk vindt zijn bestaan in handenarbeid, die weinig loonend is.

3.700.788 Japansche families leven van den landbouw en 1.780.631 families van inkomsten, die met het landbouwbedrijf in verband staan.

Te samen maakt dit ongeveer 40 millioen zielen, die van den landbouw afhankelijk zijn.

Tengevolge van goede bemesting van den grond en van eene ernstige energieontwikkeling, is de aanwezige hoeveelheid plantaardig voedsel wel voldoende, doch aangezien de ladangs van alle families even groot in omvang zijn (n.l. 2½ acres) *) en de gezinnen dikwijls vrij talrijk zijn, is hetgeen een persoon dagelijks te eten krijgt, niet overvloedig.

Vleesch wordt zeer zeldzaam genuttigd. Het voedsel bestaat gewoonlijk uit rijst, groenten en van tijd tot tijd visch.

Waar de beschikbare gronden betrekkelijk geringen omvang hebben, bestaat er weinig gelegenheid tot het houden van veestapels of van andere di[...]

Drie families vereenigen zich dientengevolg[e] verzorgen gezamenlijk één paard of één buffel, wijl de familieleden, zoowel mannen als vrou[wen] verder het werk doen dat overal elders met mac[hines] wordt gedaan.

Zijn er loontrekkende arbeiders in dienst, da[n is] het dagloon van 9 tot 15 cent per uur, hetwelk s[...] de laatste jaren met 100 percent is gestegen, in [ver]band met den verhoogden levensstandaard is evenwel veel te gering om daarvan te leven, [en] die lieden hebben meestal behalve de ouders, nog andere familieleden te onderhouden.

Het werkvolk in de steden is er nog veel sle[chter] aan toe en verkeert in veel ongunstiger omstand[igheden] den dan het werkvolk in Europa en Amerika.

De fabrieken trekken veel volk uit de provi[ncie] tot zich, dat opgehoopt in niet te groote rui[mten] tegen zulk een laag loon moet werken, dat de [...] ten zich geen voldoende voedsel kunnen versch[affen] en eene behoorlijke woning kunnen huren.

Het aantal werkuren per dag in de fabriek[en is] over het algemeen 12 tot 16 uur en de hygiëni[sche] voorzieningen zijn gebrekkig, terwijl het too[zicht] daarop te wenschen overlaat. Van de 853.864 fab[rieks]arbeiders zijn 585.297 vrouwen en verder een g[root] aantal kinderen. Zestig percent daarvan zijn o[nder] de 20 jaar. Het contract dat zij met den fabri[kant] sluiten, maakt hen feitelijk tot slaven.

Zij worden binnen omheiningen opgesloten, [ont]vangen gebrekkig voedsel en zijn verplicht in o[nge]zonde vertrekken verblijf te houden, met het ge[volg] dat tuberculose een veel voorkomende ziekte is.

De officieele rapporten maken melding van [een] sterfte van 10 pCt. der werklieden aan longterin[g en] van 49 pCt. aan andere fabrieksziekten.

In de weverijen en spinnerijen is de sterfte o[...] veer 35 pCt.

De werfagenten houden in het geheel geen [reke]ning met den gezondheidstoestand van de wer[klie]den, met het gevolg, dat de werkgevers dikwijls [...] personen in hun dienst krijgen en deze hunne kw[aal] onder de gezonden verspreiden.

Van de 200.000 kinderen, die in de fabrieken [wer]ken, keeren geen 120.000 in de ouderlijke woning [te]rug en van hen die wel terug keeren, zijn velen [...]

De niet-teruggekeerden zwerven gewoonlijk [van] de eene fabriek naar de andere en worden da[n] prostitué.

In de laatste jaren hebben de Japansche inte[llec]tueelen zich veel moeite gegeven om in deze ge[brek]kige toestanden verbetering te brengen en ook [...] met eenig succes.

De fabrikanten laten zich iets meer gelegen [lig]gen aan het lot der fabrieksarbeiders en zware ar[beid] is voor kinderen beneden de 12 jaar van Regeeri[ngs]wege verboden.

Gewone arbeid is voor jongens beneden de 15 [jaar] evenmin toegestaan, doch voor de meisjes is het [...] verboden langer dan 12 uur per dag te werken.

Het resultaat is over het algemeen echter [on]gunstig. De algemeene gezondheidstoestand der [Ja]pansche fabrieksarbeiders is beslist gebrekkig.

Zelfmoord komt, vooral bij de jongeren in Ja[pan] opvallend veel voor.

In het afgeloopen jaar pleegden, volgens offic[ieele] gegevens, 241 jonge menschen beneden den lee[ftijd] van 16 jaar zelfmoord. Tusschen den leeftijd [van] 20 tot 30 jaar 3086 en tusschen den leeftijd va[n ...] tot 60 jaar 801.

Het niet-slagen in een examen is voor een Japa[nschen] student voldoende aanleiding om zelfmoord te ple[gen].

De waterval te Nikko, waarin men zich w[erpt,] schijnt voor dien zelfmoord de meest gesch[ikte] plaats te zijn en ofschoon van overheidswege p[oli]selijk politietoezicht wordt uitgeoefend, schijnt [men] toch de politie te kunnen ontwijken.

In het jaar 1912 althans vonden 248 personen [in] dien waterval den dood.

Merkwaardig is de mededeeling, dat Japans[che] ouders somtijds hunne kinderen het leven bene[men] als zij van school komen zonder prijs of zonder [...]

*) Op dit oogenblik is de waarde van 1 yen gelijk aan 15 gulden N. I. courant.

*) 1 Acre = 404 Meter in het vierkant.

ille en andere leerlingen die wel hebben behaald.

De arbeidersbeweging in Europa en Amerika heeft thans ook Japan bereikt.

Evenals in Europa is de levensstandaard meer dan pCt. gestegen en hebben tal van handelaren en directeuren zich ten koste van hunne medemenschen er verrijkt, hetgeen aan den arbeider een onaangenaam gevoel geeft en hem ontstemt.

Wel zijn de loonen ook verhoogd, doch niet in evenredigheid van de duurte.

De arbeidersvereeniging „Yuai Kai", welke in 1912 is opgericht, telt thans 30000 leden.

De Voorzitter, de heer Suzukui, heeft in 1914 Amerika bezocht en volgde daar de arbeidersbeweging.

Deze dient thans tot voorbeeld in Japan.

Op het gebied van liefdadigheid kan Japan de vergelijking met andere landen gerust doorstaan.

Vooral aan de blinden wordt veel belangstelling gewijd.

Op de 100.000 personen bedraagt het aantal blinden 141.

Hoewel de Boeddhistische godsdienst het gebruik van sterke dranken verbiedt, zoo wordt daarvan door de Japanners in stilte en in hunne eigen kringen meer misbruik gemaakt dan de vreemdeling wel vermoedt.

De hoeveelheid saka (Japansche arak, welke van rijst vervaardigd wordt), die jaarlijks wordt geproduceerd, bedraagt 160 millioen gallons (1 gallon = 4 Liter).

De daarvan geheven belasting is een aanzienlijke bron van inkomst voor de schatkist.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Chineesche Politiek. Uit het politiek overzicht, voorkomende in de *Perniagaän* van 5 Juli 1920, blijkt dat te Peking thans de groote vraag is of Generaal Tuan Chi Yai de functie van President van het kabinet zal aanvaarden en of hij dan de Regeering zal samenstellen met hulp van de leden der Anfuclub.

Er zijn echter drie voorname oorzaken, dat die aangelegenheid zoo traag wordt afgewikkeld en wel in de eerste plaats financieele redenen.

Het ligt zeker in de politieke lijn dier club, om de tegenstanders, zoo noodig, met kracht uit de Regeering te verwijderen, doch om een legermacht zonder betaling tegen de tegenpartij te laten vechten is geen gemakkelijke zaak en zal generaal Tuan Chi Yai dus geduld moeten uitoefenen en moeten wachten totdat hij over de noodige geldmiddelen kan beschikken.

Deze generaal heeft laten weten, dat hij van 5 tot 10 millioen dollar noodig heeft om de onderneming te beginnen en dat hij er niet in geslaagd is bij verschillende personen en instituten die som bijeen te brengen.

Wel zijn er door den Chineeschen agent pogingen aangewend om in Japan gelden op te nemen, doch tot op heden zonder succes.

Ook steunde het Departement van Communicatie de Anfuclub met 500.000 dollar, welk bedrag voor militaire doeleinden ter beschikking werd gesteld van Generaal Wu Kuang Hain in het Yangtzegebied.

Voorts ontving Generaal Chang Chung Chang te Honan voor datzelfde doel 20.000 dollars.

Doch deze bedragen zijn bij lange na niet voldoende om de zaak met goed gevolg te doen slagen en zal het dus een eerste plicht zijn om zich in te spannen voor het bijeenbrengen der gelden.

Een tweede oorzaak is, volgens den berichtgever, gelegen in de onvertrouwbaarheid van de leden der Anfuclub zelve.

Generaal Hsu zou met zijne troepen de steun zijn van Generaal Tuan Chi Yai, doch men twijfelt thans aan de trouw van dezen, sedert hij verschillende uitgevaardigde bevelen weigerde op te volgen.

Generaal Hsu heeft destijds zijne troepenmacht versterkt met roovers uit Mantsjoerije, die terstond tot soldaten werden gemaakt.

Zijn eigen aanhangers werden tot hoogere militaire functies geroepen, terwijl de lagere officieren uit deze gewezen roovers werden getrokken.

Verder zou Generaal Chang Tsu Lun, de tegenwoordige Tuchun van Moekden, een groote vijand zijn van Generaal Hsu, en de noodige voorzieningen hebben genomen om hem tegen te werken.

Zulk eene tegenwerking zou zeker niet de eerste zijn in de militaire wereld van China.

De derde oorzaak is het verspreiden van laster en het bezigen van listen door de partij van de Tuchuns (bestuurshoofden in de provinciën).

Deze Tuchuns voeren eene krachtige actie tegen de Anfuclub, onder leiding van den Generaal Chang Tso Lin, gesteund door den Generaal Tsao Kun, het hoofd der provincie Chihli, die reeds 2 zijner divisies naar Machang heeft gedirigeerd, welke plaats op slechts geringen afstand van Peking is gelegen.

Dat het eenmaal tot een vijandelijke ontmoeting met de troepen van de Anfuclub moet komen, is aan geen twijfel onderhevig.

Reeds zijn troepenverplaatsingen in de nieuwsbladen vermeld.

Djailolo of Tobelo (residentie Ternate). Volgens mededeeling in de *Perniagaän* van 9 Juli 1920, ligt het in het voornemen van de Regeering om de hoofdplaats Ternate te verleggen, aangezien die bestuursvestiging voor een Resident niet meer voldoet.

Niet alleen omdat er voor uitbreiding van de stad geen voldoende ruimte is, doch ook omdat de bevolking steeds wordt bedreigd met eene uitbarsting van den bij de hoofdplaats gelegen vulkaan.

Na de uitbarsting van het jaar 1907, kwam het denkbeeld van de bestuursverplaatsing van Ternate dan ook ernstig op den voorgrond en schijnt dit nu bepaalde vormen te hebben aangenomen, sedert het jongste bezoek van den Gouverneur-Generaal aan de Moluksche Eilanden, waarbij ook Ternate werd aangedaan.

Twee plaatsen komen voor de Residentsvestiging in aanmerking, n.l. Djailolo en Tobelo.

Op eerstgenoemde plaats is thans een controleur gevestigd, terwijl de Civiel Gezaghebber van Tobelo in het dorp Gameoengi woont.

Djailolo verdient in zooverre de voorkeur, omdat de plaats in de nabijheid van Ternate en Tidore ligt, er verder een telegraafkantoor aanwezig is en het plaatsje een fraaie nederzetting is.

Doch de kwestie der drinkwatervoorziening schijnt moeielijk op te lossen te zijn en de ankerplaats in de haven laat ook te wenschen over, aangezien zij open en bloot ligt voor winden uit verschillende richtingen.

Is de omgeving van Djailolo bergachtig, het terrein van Tobelo is daarentegen vlak.

Drinkbaar zoetwater is gemakkelijk te verkrijgen, de veiligheid der haven wordt door de scheepskapiteins geprezen en eene regelmatige scheepvaartverbinding met schepen van de Koninklijke Paketvaart Maatschappij ligt in het plan van deze machtige instelling.

Het is er gezond wonen te Tobelo en de grond is er vruchtbaar, omstandigheden, die de aanleiding zijn dat in de *Perniagaän* voor de plaats Tobelo een lans wordt gebroken.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Karbonkel-eiland.

In Nr. 2 van jaarg. 1919—'20 van „Die Katholischen Missionen" schrijft Pr. G. Schurhammer een in onze oogen merkwaardig artikel; aan de hand van onuitgegeven Spaansche bronnen uit de 16e eeuw (door hem met name genoemd) vertelt hij van een z.g.n. „Karbonkel-eiland" in den oostelijken Indischen Archipel, hetwelk zijn naam zou ontleenen aan de omstandigheid, dat de bewoners zich de eigenschappen van een soort kever ten nutte maakten om als lichtbron te dienen.

Een eenigszins gelijk verhaal vindt men bij Valentijn vermeld (Deel I, beschrijving der Molukken, bl. 37); alleen wordt daar de lichtgevende kracht aan slangen toegeschreven.

Ds. Valijntijn, die als man van zijn tijd, o.a. geloof hecht aan het bestaan van „meermannen" en „meerwijven", neemt echter hetgeen hem over die karbonkel-

slangen van inlandsche zijde wordt medegedeeld, niet maar zoo grif als waarheid aan. Het verdient niettemin aandacht, dat het verhaal over sterk lichtgevende dieren bij Valentijn zoowel als in de door Pr. Schurhammer vermelde bronnen, betrekking heeft op hetzelfde gedeelte van den Indischen Archipel.

We laten Ds. Valentijn, die zoo gezellig kan praten, zelf aan het woord: Die van de „T a l a u t z e e i l a n d e n. . . . weten zeer veel van een Oelar Ko mala of karbonkel slang (die zy zeggen, dat een karbonkel in zyn hoofd draagt, en altyd een uitmuntend, groot en zeer kennelijk licht van zig geeft) te spreken, die zy voorgeven a l m e d e v a n d a a r o p e e n n a b u r i g e i l a n d j e vooral bij nagt, gezien te hebben; dog waarschynelyk zal het op eenige toortzen of vuuren, van deze of gene inlander in 't bosch uitkomen.

Met een enkel woord moet ik hier egter byvoegen, dat ik zeker verstandig inlander in die Oostelijke gewesten, die ik 't zo wel als my zelven toevertrouw, heb hooren zeggen, dat hy zulken karbonkel, in 't hoofd van zulk een slang gevonden, by een van zyn vrienden in Amboina, toen nog levende, gezien, en daar ondervonden heeft, dat deze steen, in een donker vertrek een zeer groot licht van zich gaf. Toen hy 't my zeide, heb ik groote moeite gedaan, om denzelven door hem te bekomen, gelyk hy er ook uitdrukkelyk om uit geweest is; maar hy kwam met die slechte tyding wederom, dat deze vriend den steen by zekeren zwaren brand quyt geraakt, die anders tot myn dienst geweest, was. Ik heb dien man naderhand nog een fraaien stuiver geld daar voor laten bieden, dog hy bleef by zyn zeggen, dat hy hem niet had... Deze steen zou, na zyn zeggen, wel de groote van een klein hoender-ei en een donkere gedaante, na den zwarten trekkende, toen hy dien zag, gehad hebben.

Mudato.

De derde aflevering van het nieuwe tijdschrift „Mudato" (deze eigenaardige titel wordt gevormd door de beginletters der woorden **Mu**ziek, **da**ns en **to**oneel), het orgaan der vereeniging tot bestudeering van de muziek, de dans- en tooneelkunst van Oost- en West-Indië, bevat drie geïllustreerde opstellen, waarvan twee door den hr. Raden Mas Ario Soorjo Poetro zijn samengesteld. Het eerste, met vele interessante verduidelijkingen in noten, enz., behandelt het notenschrift voor Java's toonkunst. In het tweede geeft de hr. Soerjowinoto een beschrijving van gamelan-instrumenten (met afbeeldingen naar teekeningen van den schrijver). Het derde handelt over het Javaansche tooneel, speciaal het melodrama „Karto Wiyoogo". Als illustreering hierbij o.a. het portret van den schrijver Soorjo Poetro.

Oude woningen in de stad Batavia.

Onder dezen titel verscheen in 1898 een verhandeling in het Tijdschrift voor Indische Taal, Land- en Volkenkunde (uitgegeven door het Bat. Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen), geschreven door den hr. H. D. H. Bosboom. Deze, uit historisch oogpunt hoogstbelangrijke beschouwingen, zijn als afzonderlijk boekje overgedrukt en „aangeboden door het Internationaal Ingenieurs Congres, ter gelegenheid van de tocht door oud-Batavia, den 8en Mei 1920."

Gevaren voor de Java-Suikerindustrie.

Bij W. P. van Stockum en Joon te 's Hage is verschenen: „Binnenlandsche politiek en buitenlandsche concurrentie bedreigen het voorbestaan van de Java-Suikerindustrie, door H. F. K. Douglas." In deze lijvige brochure (ze telt 128 blz. druks) levert de schr. een gedocumenteerd betoog, dat het voortbestaan der suikerindustrie door de nieuwe Grondhuurordonnantie tezamen met invoering van nog te treffen nieuwe maatregelen op het gebied van irrigatie, loonstandaard, belastingen, enz. ernstig wordt bedreigd, aangezien daardoor de kostprijs (die reeds bedenkelijk den verkoopsprijs in 1914 naderde) sterk beïnvloed wordt. Hij hoopt, dat zijn geschrift er toe moge bijdragen, de inzichten van verkeerd ingelichten te verhelderen en vooral, aan het Gouvernement van Ned.-Indië te hebben duidelijk gemaakt: 1e. dat de suikerindustrie moet beschouwd worden als onmisbaar voor de welvaart van Indië als rijke bron van inkomsten, ook voor de bevolkin; en 2e. dat door den val der suikerindustrie talrijke andere industrieën en bedrijven daarbij medegesleept worden, terwijl andere van veel minder beteekenis zullen gaan worden.

De Ingenieur.

In het Nr. van 30 Oct. een artikel van ir. R. A. van Sandick: „Naaste uitbreiding van het Rijksspoorwegnet in Ned.-Indië", naar aanleiding van een in den Volksraad aangenomen begrootingspost voor de voorbereidende werkzaamheden van den aanleg van een aantal spoor- en tramlijnen op Java en de Buitenbezittingen. Schr. wijst o.a. op de groote moeilijkheden (als tekort aan personeel), welke de Regeering van Ned.-Indië heeft te overwinnen om te voldoen aan de in versnellende beweging voortschrijdende verkeerseischen van Ned.-Indië. — Dezelde auteur vervolgt in genoemd Nr. zijn beschouwingen over het Algemeen Ingenieurs Congres te Batavia van 8—15 Mei l.l. (besprekingen over burgerlijke en militaire bouwwerken, stedenbouw, wegen en bruggen.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van de Sept. afl.: De positie van den officier der Infanterie, in verband met de organisatie van dat wapen, door K. F. E. Gerth van Wijk. — Het voorontwerp op het invoeren van dienstplicht onder de Inlanders en met dezen gelijkgestelden in den Volksraad (vervolg), door P. — Nogmaals de artikelen 25 en 26 V.G.V.B.A., door Ch. E. Visser. — Een ernstig protest, door R. Posthumus. — De Compagnies-commandant [het meest beklagenswaardige wezen in het leger], door een C.Cdt.

De Banier.

Het Nr. van 1 Oct. bevat het eerste gedeelte eener beschouwing van Mr. van Helsdingen over „Het hooger onderwijs in Ned.-Indië (Inleiding voor het debat, gehouden op de openbare vergadering van den derden Partijdag der Christelijk Ethische Partij in Ned.-Indië).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in Nr. 12: Bestrijding van Helopeltis, door W. Canter Visscher. — Inlanders als geëmployeerden in de Groot-cultures, door Van Uffelen. — Kant-Teekeningen, door v. B. (over minder arbeidsprestatie van het werkvolk op cultuurondernemingen). — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Peachy's nieuw proces voor de vulcanisatie van rubber. — Ceylon en Indië als uitvoerlanden van cokosnootproducten. — De Chineesche productie en uitvoer van Sojaboonen, -olie en -koeken. — De Lumbang of „Aleurites" olie. — Het arbeidsvraagstuk in Malakka. — Een nieuwe cultuur in de Preanger Regentschappen. — Bericht omtrent de gouvernements Kinaonderneming over het tweede kwartaal 1920.

Koffie op den Kloet.

In bovengenoemd Nr. van het Landbouw Weekblad v. N.-I. lezen we het volgende bericht:

Koffie op den Kloet. Nooit werd aan hoopvolle verwachtingen meer de bodem ingeslagen...... Juichten de koffieplanters, toen zij na de eruptie, de koffieboomen zwaar zagen bloeien, en meende men, dat de asch waaronder de boomen bedolven waren geweest, geen schade hadden gedaan, nu weten ze wel beter. De oogsten zijn totaal mislukt. Ondernemingen van achthonderd bouw produceeren maar eenige honderden picols koffie. En het merkwaardigste is, dat die ondernemingen, welke weinig last van de asch hebben gehad, of die stukken aanplant van ondernemingen, waar weinig asch gevallen is, nog het beste dragen, al is de productie toch nog heel bescheiden. Den Kloetplanters zullen de eruptie en hare naweeën nog lang heugen, daar, door de overstroomingea gedurende den afgeloopen West-moesson, nog veel aanplant verloren is gegaan en, wat vroeger koffie, rubber, agave of cassave was, nu een wildernis is, overdekt met reuzensteenen.

Het Indische Leven.

Het Nr. van 25 Sept. wijdt een kort artikel (met ill.) aan de Gemeentelijke Ambachtsschool te Bandoeng. „Bandoeng, waar de eerste inrichting voor Hooger Onderwijs in Indië verrees, heeft ook getoond het belang in te zien van het alledaagsche technische onderwijs. Het is voornamelijk aan Burgemeester Coops te danken, dat daar een school tot stand kwam, die zich uitsluitend de vorming van degelijke inlandsche tukangs ten doel stelt". Verder, in aansluiting bij eenige afb. in het vorig nummer, nog twee foto's (met „kort bijschrift) „van vies, pest-gevaarlijk Oud-Batavia.

De Reflector.

In het Nr. 38 een redactioneel artikel: Pestbestrijding en volksgezondheid. — Verder een geïllustreerde bijdrage van „Deliaan" over de [thans weer geëindigde] staking bij de Deli Spoorweg Maatschappij.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 30: Arowakken (vervolg), door N. (met typische afbeelding van een jongen Arowak met gezichtsschildering en haarversiering). — Volksbibliotheken (ontleend aan de publicatie „Een weg tot

volksontwikkeling"). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg). — Een interessante afbeelding (zonder beschrijving) van het kratermeer Idjoe op het Idjèn-plateau.

Verhandelingen van het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap.

In de geologische serie van dit periodiek (Deel V, 3e stuk), een bijdrage van den hr. A. Tissot van Patot, getiteld „Aanteekeningen uit de Batakeilanden", waarin de uitkomsten worden medegedeeld van door den schr. verrichte waarnemingen op geologisch-morphologisch gebied in de streken ten westen van het Tobameer, verduidelijkt kaartjes en terreinschetsen.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw Syndicaat.

Afl. 16 van den 12en jaarg. bevat o.m. eenige beschouwingen over de verhouding van den planter tot het werkvolk op rubberondernemingen, ingeleid door den hr. C. M. Hamaker.

De Vrijzinnig Democraat.

De hr. E. L. K. Schmülling wijdt in het Nr. van 25 Sept. 'n zakelijke bespreking aan de aanhangig geworden nieuwe opleiding van Indische rechterlijke ambtenaren. — In het Nr. van 16 Oct. brengt dezelfde schr. eenige punten naar voren uit het eerbiedwaardige verslag van de „Commissie tot herziening van de Staatsinrichting van Ned.-Indië", hetwelk volgens den hr. Schm. bij den Vrijzinnig Democratischen Bond wel algeheele instemming zal vinden; „het moet het uit de ziel geschreven worden geacht en geheel met diens inzichten en overtuigingen inzake het koloniale beleid strooken."

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van afl. 4, dl. 60: Zilvervliesrijst of aan vitaminen rijke bijvoeding, door Prof. C. Eijkman. — Een geval van autochthone infectie, door Dr. J. A. de Nooy. — Formaldehyde als fixatiemiddel voor malaria-parasieten, door Dr. H. Ch. G. Tempelaar. — Onderzoekingen omtrent het urinezuur-gehalte van het bloed in de tropen, door C. D. de Langen en Dr. H. Schut. — Haematoporphyrinurie bij zwartwatersorts en chronische malaria, door C. D. de Langen. — Keuringscommissie en specialisten, door Dr. C. Winkler. — Nog eens de psychologische keuring, door Dr. P. Travaglino. — Een geval van lepra, door C. W. Bottema. — Ueber Meningococcensepsis, von Dr. H. Heinemann. — Psychopathische persoonlijkheden, door Dr. P. J. Stichter. — Beitrag zur chirurgischen Behandlung der Elephantiasis in den Tropen, von Dr. R. Lesk.

The Dutch East Indian Archipelago.

Van de verschillende kleine bijdragen, welke Nr. 41 bevat, wordt de aandacht gevestigd op de navolgende: Europeans in Java. — Coffeecultivation in Bali. — The manufacture of cocoanut oil. Nut oil better than copra-oil.

De Indische Mercuur.

Als eenig artikel bevat het 29 Oct. Nr. den tekst eener voordracht van Dr. A. J. Kluyver (gehouden in de Ned. Afd. der N. I. Mij. van Nijverh. en Landb.) over het vraagstuk van de invoering van een klappervezelnijverheid in Ned.-Indië. — Overigens de gewone rubrieken: De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, enz., benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van nieuwe literatuur over voedings- en voedermiddelen, economie, arbeids- en andere vraagstukken van sociaal belang, diversen.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Inhoud van 4e jaarg. Nr. 7: Verdere gegevens over den invloed van het tappen op latex en rubber, door Dr. O. de Vries. — Een en ander over chinosol, door Dr. W. Spoon. — Bastonderzoek en uitdunning. Resultaten, verkregen te Djasinga en enkele beschouwingen omtrent de toepassing van het bastonderzoek in de praktijk, door A. B. Rijks.

Indologenblad.

In Nr. 2 van den 12en jaarg. o.a.: De nieuwe landvoogd. — De salarissen der ambtenaren B.B. — 4e Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden te Lunteren, 23—26 Aug. 29, door H. I. V.

Suriname.

Wij moeten nog eens terugkomen op de kwestie van de afbraak van een deel van den spoorweg in Suriname. In zijn antwoord op de vragen van den heer De Jonge zeide de Minister van Koloniën o.m.:

„De Gouverneur stelt zich op het standpunt, dat de voor exploitatie van den spoorweg bij de begrooting toegestane credieten het bestuur niet binden ten aanzien van den aan de exploitatie te geven omvang, noch ook een beletsel vormen voor de uitvoering van verder noodig geachte maatregelen, wanneer zich overigens geen wettelijke bepalingen daartegen verzetten."

Wij hebben er op nagezien de verordening van 5 November 1902 „tot het aanleggen en exploiteeren van een spoorweg van Paramaribo naar het Lawagebied en het verrichten eener exploratie in het Lawagebied", welke verordening is goedgekeurd bij wet van 23 Juli 1903 (Stbl. No. 216).

Art. 1 der verordening luidt: „Voor rekening van de kolonie wordt een spoorweg aangelegd en door haar geëxploiteerd van Paramaribo naar het Lawagebied."

En art. 2: „De spoorwijdte, de richting, alsmede het begin- en het eindpunt van den in artikel 1 bedoelden spoorweg worden door den Gouverneur vastgesteld."

Art. 3 luidt: „Bij koloniale verordening wordt de exploitatie van den in artikel 1 bedoelden spoorweg geregeld."

Zooals men weet, is de spoorweg niet voortgezet tot het Lawa-gebied, maar eindigt hij bij Dam, „ergens bij een boom".

De Gouverneur grondt nu zijn bevoegdheid, om een deel van den spoorweg af te breken, vermoedelijk op artikel 2. Hij stelt het begin- en het eindpunt van den spoorweg vast. Maar de bedoeling kan geen andere zijn, dan dat de Gouverneur vaststelt, waar *te Paramaribo* de spoorweg aanvangt en waar hij *in het Lawagebied* eindigt.

Waar is anders de grens? Zou de Gouverneur bevoegd zijn den spoorweg b.v. bij Kwakoegron te doen beginnen, voorgevende dat dit punt van Paramaribo uit het water te bereiken is? Of zou hij den spoorweg kunnen doen eindigen bij Lelydorp of zelfs aan de Dominekreek? De wetgever staat een crediet toe voor exploitatie van den spoorweg tot Dam en de Gouverneur zou het in zijn macht hebben van den spoorweg een stadsbaan te maken?

Het is inderdaad dringend noodig, dat de Staten-Generaal deze kwestie ernstig onderzoeken.

* * *

Het „Surinaamsch Onderwijzers-Genootschap" heeft op 25 September op luisterrijke wijze zijn 25-jarig bestaan herdacht. Uit de rede van den Voorzitter, den heer C. M. de Vries, knippen wij het volgende:

„Aan dit jubileum is onafscheidelijk verbonden de naam van den oud-Gouverneur en oud-Minister van Koloniën, Jhr. Mr. T. A. J. Van Asch van Wijck. Gelijk U uit het historisch overzicht van het ontstaan onzer vereeniging is gebleken, heeft Jhr. T. A. J. van Asch van Wijck zich vereeuwigd in de annalen van het S. O. G.

Wij hebben gemeend van de prachtige gelegenheid, dat hier een Monument van hem aanwezig is, gebruik te moeten maken om aan zijn nagedachtenis de welverdiende hulde van het S. O. G. te brengen."

Jhr. Van Asch van Wijck is n.l. de man geweest die den stoot heeft gegeven tot de stichting van het Genootschap.

Na de feestrede nam de Gouverneur het woord om het Bestuur geluk te wenschen met het 25-jarig bestaan van het Genootschap, een feit van groote beteekenis: immers is een 25-jarig leven van een vereeniging in deze kolonie een unicum, gelijk in een der locale bladen dezer dagen werd vermeld.

Nadat de eerewijn was rondgediend trok men in optocht met flambouwen en muziek naar het borstbeeld van den Oud-Gouverneur Van Asch van Wijck, waar een prachtige bloemenkrans door den voorzitter namens het Genootschap werd neergelegd.

Bij de vele goede wenschen voor den bloei van het Genootschap voegen wij gaarne de onze.

* * *

Naar wij in „De West" van 28 September lezen, vierde de heer Heckers op 27 September zijn 50-jarig onderwijzers jubileum. Ontelbare burgers in de Surinaamsche maatschappij heeft hij helpen vormen en nog steeds gaat hij voort zijn zeldzame werkkracht te wijden aan het belang der jeugd.

Zooals wij in ons vorig nummer mededeelden, is de heer Heckers benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

* * *

Uit hetzelfde blad het volgende bericht:

„Voor de vervulling van de betrekking van ingenieur-agronoom heeft het Gouvernement op het oog de heer Terlaak, gediplomeerd opzichter bij de openbare werken in Nederlandsch-Indië.

De heer Terlaak, die thans met verlof in de Vereenigde Staten van Amerika vertoeft, heeft van die gelegenheid gebruik gemaakt om het ingenieursdiploma te behalen. Hij heeft zich speciaal toegelegd op irrigatiewerken, die tot zijn hoofdtaak zullen behooren in Suriname (irrigatie ten behoeve van den rijstbouw, enz.).

Ons Gouvernement is telegrafisch in overleg getreden met het Gouvernement van Indië, hetwelk toestemming moet verleenen voor de aanvaarding der betrekking in Suriname".

* * *

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp tot nadere verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1920.

De artikelen 87 en 90 worden verhoogd met *f* 9035 en *f* 74468 in verband met de uitvoering van de wetten van 26 Maart 1920, waarbij het beginsel van bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs mede voor de koloniën Suriname en Curaçao werd aanvaard.

Het ligt in de bedoeling om bij de aanvulling van de koloniale verordening van 2 Januari 1904, mede het bijzonder uitgebreid lager onderwijs, op den voet van gelijkheid met het openbaar onderwijs van dien aard, voor subsidieering van landswege in aanmerking te brengen en ten aanzien van het aantal leerkrachten op bijzondere scholen, die op ondersteuning uit de koloniale kas aanspraak hebben, eene nadere regeling te treffen, teneinde ook hierbij tot gelijkstelling inzake het aantal der op de overeenkomstige openbare scholen werkzame onderwijskrachten te komen.

De Minister doet thans het voorstel om tot verhooging van de op artikel 179 (Pensioenen van burgerlijke landsdienaren) en op artikel 180 (Pensioenen van weduwen en kinderen van overleden burgerlijke landsdienaren) aanvankelijk uitgetrokken bedragen met onderscheidenlijk rond *f* 101.000 en rond *f* 61.500 over te gaan, waardoor uitvoering zal kunnen worden gegeven aan de in de kolonie voorbereid wordende verhooging van de pensioenen met veertig ten honderd, gerekend van 1 Januari 1920.

Het is noodig gebleken, om ook in het loopende jaar door toekenning van duurtebijslagen zooveel mogelijk tegemoet te komen aan de moeilijkheden, waarin de landsdienaren — onder wie ten deze mede zijn begrepen de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en de leeraren bij de kerkgenootschappen, voorzoover die uit de koloniale kas ondersteuning ontvangen — door stijging van de prijzen der algemeene levensbenoodigdheden zijn komen verkeeren.

Te dezer zake wordt bij het nieuwe artikel 182 bis een bedrag van rond *f* 770.000 op de begrooting gebracht.

* * *

Naar de bladen vernemen heeft de Overzeesch Hardhout-Import Mij. eenige belangrijke conces[...] voor houtaankap in Suriname overgenomen. [...] Ministerie van Koloniën zegde steun toe voor [...] eventueele uitbreiding der concessieterreinen.

* * *

In de laatst verschenen aflevering van het „[...] *derlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis*" ([...] we Serie, deel XVI, afl. 1, 1920) een artikel [...] den heer Fred. Oudschans Dentz over „*De Bete[...] nis van „Jan Compon*", met een naschrift van [...] A. Eekhof.

Mogen wij er de aandacht van Dr. Eekhof op [...] tigen, dat over J a n C o m p o n uitvoerig ge[...] deld wordt door A. B. Ellis in zijn boeken „[...] *Tshi speaking peoples of the Gold Coast of [...] Africa, their religion, manners, customs, laws, [...] guage, etc.*, London 1882, blz. 24—30 en „*The [...] ba-speaking peoples of the Slave Coast of Africa*, London 1894, blz. 35—38 en 285?

Curaçao.

De Bovenwindsche eilanden.

II.

In den vroegen morgen van den 16den lag [...] „Estelle" voor de Fortbaai op Saba ten anker. [...] branding was niet sterk, zoodat het landen gema[...] lijk. Viel. Voordat de tocht naar de Bottom werd [...] vaard, nam de Gouverneur met Gezaghebber en [...] nemend Ontvanger de voor kort nieuw-gebouw[...] vergaarbak tusschen de rotsen op die baai op. [...] oude bak was door neergestorte rotsblokken [...] nield. Het water van de zoogenaamde „Spring[...] plaatse, wordt door een buis naar die bak geleid [...] is voor de bevolking van een groot deel van het eil[...] een der weinige plaatsen, waar in tijden van droo[...] als dit jaar drink- en waschwater kan worden [...] haald.

De tocht bergopwaarts werd door bijna ieder[...] te voet afgelegd, de ontvangst te Bottom was har[...] lijk en spoedig konden de werkzaamheden beginn[...]

Behalve door de onderwerpen, die ook op and[...] eilanden besproken zijn geworden, werd reeds [...] eersten dag de Gouverneur in beslag genomen [...] het vraagstuk der voedselvoorziening, daar er [...] geen meel meer op het eiland aanwezig was, ged[...] telijk tengevolge van een uitvoerverbod op St. Kitt[...] Besloten werd den kapitein van de tijdelijk dien[...] doende mailboot, Robert C. Harris, op te drag[...] een deel van de laadruimte voor Saba te bestemme[...] wanneer meel uitgevoerd mocht worden. Tevens [...] de Administrateur van Financiën zoo spoedig mo[...] lijk na aankomst op St. Eustatius, per „Estelle" n[...] St. Kitts gaan, om zoo mogelijk nadere regeling [...] te treffen. Gelukkig bracht de „Harris" reeds V[...] dagmorgen 75 zakken meel van St. Kitts aan, j[...] toen de Gouverneur het eiland verliet.

De Gouverneur begaf zich Dinsdag naar Hellsg[...] waar een Gouvernementsregenbak gebouwd werd [...] naar de zwavelmijnen en keerde over Windward[...] en St. Johns terug.

Woensdagavond hield Z.E. een vrij druk bezoc[...] receptie en Donderdagmorgen verleende [...] audiëntie.

Uit de gehouden besprekingen met de Landra[...] en met verschillende ingezetenen bleek duidelijk [...] dat men op Saba geheel afkeerig is van de afsch[...] dingsbeweging van St. Maarten, terwijl ook van [...] financieele decentralisatie niet veel voordeel [...] wacht werd.

In verband met de noodzakelijkheid, dat de „E[...] telle" zoo spoedig mogelijk eerst naar St. Kitts e[...] dan naar Curaçao kon vertrekken, werd reeds Vrijdag [...] den 20n Augustus de reis naar St. Eustatius aa[...] vaard.

Na een verfrisschend zeereisje van een uur of [...] bracht de „Estelle" het reisgezelschap op de re[...]

St. Eustatius. Om drie uur in den middag werd ...land; ambtenaren en ingezetenen ontvingen den Gouverneur hartelijk. Toen de Gouverneur met allen, die hem aan de baai op de „wharf' hadden opgewacht, langs het kronkelpad het bovendorp had bereikt, maakte het gezelschap kennis met uitingen omtrent de afscheiding onder St. Martin. Op een muurvlak bij de Gezaghebberswoning stond nog met groote krijtletters: „Down with S. Martin, Curaçao for us”.

Op dit eiland waren dezelfde onderwerpen te behandelen en werden gelijksoortige besprekingen gehouden. Ten gevolge van de lange droogte ook hier watergebrek. Als men ziet, hoe bij vele kleinere huizen groote regenbakken liggen, verscheidene groote huizen geen goten hebben, dan vraagt men zich af of hier wel alles gedaan wordt om het kostbare hemelwater op te vangen en te bewaren. Vele regenbakken zouden hersteld kunnen worden, maar de eigenaars zien daarvan de noodzakelijkheid niet in blijkbaar, waarvan het gevolg is, dat de bevolking naar de baai moet gaan om daar uit de putten water te halen en dat er om Gouvernementsregenbakken gevraagd wordt. De Taylorput, waaruit voorheen van Gouvernementswege in het bovendorp water werd verstrekt, ligt ook ongebruikt, de windmolen, die het water moet oppompen, ligt op den grond, de motor, die eenige jaren geleden besteld is om regelmatige waterverschaffing te verkrijgen, is door den oorlog eerst kortgeleden aangekomen, doch de personen om die te stellen en te drijven ontbreken. Er is een begin gemaakt met een reinigingsdienst, spoedig zal die bij keur geregeld worden.

Op den dag van aankomst op St. Eustatius vertrok de administrateur van Financiën naar St. Kitts, ten einde de reeds vroeger gemelde voorzieningen te treffen en enkele zaken met de Royal Bank of Canada te regelen. Te St. Kitts bleek al spoedig, dat geen meel aanwezig en de aanvoer zeer beperkt was. Daar de administrateur van het eiland te Nevis was, hadden de besprekingen niet het gewenschte gevolg, al werd medewerking toegezegd.

De Gezaghebber der Bovenwindsche eilanden, die den Gouverneur op zijn reis naar Saba en St. Eustatius vergezelde, vertrok in verband met zijn gezondheidstoestand en ter bespoediging van het vertrek van de „Estelle” naar Curaçao, in den avond van den 21sten Augustus naar St. Maarten.

Dien morgen had de Gouverneur audiëntie gehouden, Woensdagavond gaf Z.E. receptie.

Zondag, den 22sten Augustus bezocht de Gouverneur te paard de verschillende Gouvernementsgronden en de landerijen van de Eerste Cultuurmaatschappij Nederlandsche Antillen. Niettegenstaande de droogte stond de sisal er goed voor. De suiker ... geleden, wat ook op St. Kitts het geval was. Katoen kon ook op de Gouvernements- en particuliere gronden niet geplant worden.

Donderdag, den 26sten, maakte Z.E. een tocht naar de Quill, den krater van den ongeveer 600 Meter hoogen bergtop van het eiland, aan wier zuidelijke en westelijke helling het grootste deel der bouwgronden ligt.

De Administrateur van Financiën en de Inspecteur van het Onderwijs verrichtten op Saba en St. Eustatius hun gewone werkzaamheden.

Tot 29 Augustus moest het gezelschap wachten op het s.s. „Agamemnon”, dat van St. Domingo verwacht werd om Z.E. naar Curaçao terug te brengen. Daardoor kon ten tweeden male op Vrijdagavond genoten worden van de muziek in het Fort Oranje. Eenige maanden geleden is een muziekkorps opgericht. De Statianen houden van muziek. Natuurlijk werd den Gouverneur een serenade gebracht. Zoowel de verbeteringen in en om het fort aangebracht — een viertal steenen banken werden op den fortmuur gebouwd, nieuwe beplanting is beproefd — als de plannen om het Wilhelminaplein in een park te veranderen, een leeszaal te openen en clublokaal te stichten wijzen op vooruitgang op sociaal gebied. Die pogingen verdienen aller steun.

Hoewel het weder tijdens het verlof op de Bovenwindsche eilanden eenige malen scheen te zullen veranderen en hoopvol naar de langverwachte regen werd uitgezien, was het telkens weer een teleurstelling als de donkere regenwolken na eenige minuten stof- of plasregen weer uiteendreven.

Juist op den morgen van het vertrek was de Quill in duistere nevelwolken gehuld en toen het gezelschap zich aan boord begaf, barstte de eerste flinke bui los, die naar wij hopen door meer gevolgd zal zijn.

De thuisreis was zeer voorspoedig, doch het vertrek te laat geweest om nog vóór Koninginnedag op Curaçao te zijn. Kort voor het afsteken van het vuurwerk op 31 Augustus kwam de „Agamemnon” de haven binnen, zoodat het slot der feestelijkheden nog kon worden meegemaakt.

Havenwerken op Sint Martin.

De Minister van Koloniën heeft aan de Tweede Kamer ter inzage van de leden doen toekomen een exemplaar van het door den ingenieur F. S. Langemeyer uitgebrachte verslag betreffende het door hem ingestelde onderzoek naar de mogelijkheid van den aanleg van havenwerken in de Groote baai op St. Martin (Nederlandsch gedeelte).

Kleine Berichten.

„Handelsberichten” geeft de volgende cijfers ter vergelijking met de in 1920 tot 7 Augustus verscheepte 39.562.000 K. G. phosphorzure kalk, afkomstig van de mijnen der mijnbouwmaatschappij „Curaçao”:

1913	6.285.000 K.G.
1914	15.431.000 „
1915	31.308.000 „
1916	14.468.000 „
1917	3.582.000 „
1918	nihil „
1919	10.052.000 „

* * *

De in ons vorig nummer genoemde commissarisbenoeming betreft de Hollandsche Bank voor West-Indië.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Italië in Tripolitanië.

Camille Fidel is door de Fransche ministeriën van buitenlandsche zaken en van koloniën belast met een zending ter bestudeering van de mogelijkheid tot invoer van grondstoffen uit de Fr. koloniën in Italië, en van de politieke en economische toestanden in Tripolitanië. Aan een door hem uit Tripolis aan la Dépêche coloniale gericht schrijven, ontleenen wij hier 't een en ander.

Onlangs heeft het overlijden van het hoofd van Misoerata, Ramadan Cheteni, de Italianen bevrijd van hun grootsten tegenstander. Onderhandelingen zijn aangeknoopt met diens broeder over 't vrijlaten van 150 Italiaansche gevangenen, die nog in Misoerata aangehouden zijn. Wordt hierdoor de hoop gekoesterd den strijd in 't oostelijk gebied te zien bedaren, tevens wordt weer melding gemaakt van een hervatting van de vijandelijkheden in 't westen, waar de volgelingen van Khalifa ben Asker en die van Fkem elkander weer te lijf gaan. De nieuwe opvatting van de Italiaansche regeering is een tegenstelling met die, welke aan de vorige zoo slecht bekomen is en welke uit de onderlinge twisten der stamhoofden voordeel trachtte te trekken, door er zich in te mengen. Het bestuur blijft nu er buiten en legt zich de stipste neutraliteit op, het is overtuigd op die wijze het spoedigst tot de pacificatie te kunnen komen.

Alle militaire posten in 't binnenland zijn ingetrokken. Behalve de sterke militaire bezetting van Tripolis, zijn alleen nog de posten Zoeara, Homs en Azizia behouden. Misschien zullen de stammen de Italianen daar met rust laten. Misschien? want dit ligt eigenlijk in 't geheel niet in den aard der betrokken hoofden. Maar als de Ital. zich de illusie maken, dat zij op deze wijze rust onder de stammen in 't binnenland zullen brengen, of dat de Ital. invloed daar ooit vasten voet zal krijgen, dan hebben zij nog weinig geleerd

gedurende hunne negenjarige kolonisatieproef. Italië is momenteel tevreden met de staatkundige erkenning van zijn meesterschap door de Europ. mogendheden, daarom houdt 't de kust bezet.

Aan Tripolitanië is zelf-bestuur toegezegd. Om dit te verwezenlijken zullen in den aanvang van 1921 verkiezingen voor een Volksvertegenwoordiging plaats hebben. De inlanders, die als Ital. onderdanen erkend zijn, en de Italianen, die minstens 3 jaren in de kolonie wonen, zijn kiezer. De voorzitter van het parlement zal een muselman moeten zijn. Daar de bevolking uit ongeveer 60000 Tripolitanen, 10000 Europeanen en 16000 Israëlieten bestaat, en daar de inlanders veelal achterlijk zijn in ontwikkeling, terwijl de hoofden er niet tegen op zien sterken invloed op de ondergeschikten uit te oefenen, is van den uitslag der verkiezingen geen democratisch gestemd parlement te verwachten, en zal deze nieuwigheid ook wel niet bijdragen tot de onderlinge verzoening der stammen.

Het verlangen om zich in niets aan de bevolking op te dringen, maar Tripolitanië uitsluitend door een *pénétration économique*, zonder politieke overheersching, te winnen, gaat zóó ver dat in Rome het voorstel reeds aan de orde is om de bestaande Italiaansch-Arabische scholen af te schaffen, en te vervangen door zuiver-Arabische scholen, waar 't Italiaansch alleen in de hoogere klassen onderwezen zal worden.

Besluit C. Fidel zijn brief met goede wenschen voor 't welslagen van den tegenwoordigen Ital. gouverneur L. Mercatelli, in zijne zoo dapper aanvaarde *tâche redoutable* en met een herinnering aan de nabuurschap met de Fransche koloniën in Noord-Afrika, wat daarbij vermoedelijk tusschen de regels gedacht is, heeft de redactie van *la Dépêche coloniale* den lezer echter al medegedeeld vóórdat hij den brief inzag. In vette letters toch staat daar boven: „Ongunstige omstandigheden verplichten Italië in zijne middellandsche zee kolonie een politiek van niet-inmengen en van gedeeltelijk prijsgeven toe te passen, welke niet zonder gevaar is voor zijne souvereiniteit.”

Tarieven-oorlog tot 't uiterste.

Naar aanleiding van de aankondiging van een vermindering van de vrachttarieven door de Fransche stoomvaartmaatschappijen op de groote vaart, zond admiraal Benson, voorzitter van de Amerikaansche Shipping Board, een aansporing aan de Amer. maatschappijen om hare exploitatie-uitgaven zoo in te krimpen, dat zij tegen die Fransche mededinging kunnen opbieden.

Vreezen de Fransche bladen een strijd in die richting tot het uiterste, de buitenstaander zal niet zonder genoegen zien dat er zoo kans ontstaat op vermindering van de vrachttarieven.

Immigratie gevreesd.

Evenals in de Vereenigde Staten wordt in Canada druk geijverd tegen het gele gevaar. Heeft de strijd in deze Britsche kroonkolonie gevoerd tegen de Britsch-Indische immigratie aan Engeland al veel *soesah* bezorgd, de veldtocht nu tegen Japansche landverhuizing op touw gezet, kan nieuwe moeilijkheden in 't leven roepen. Uit Toronto is aan de Times bericht gezonden van een plan voor een Japansche nederzetting in Noord-Ontario, naar 't model van die welke reeds in Brazilië en Mexico bestaan. De Canadeesche bladen beschouwen dit als een dreigend gevaar. De ruzie tusschen zwart en blank is al meer dan genoeg, moet die met geel daar nu nog bij komen? Voor de landen, die geen gebrek aan werkkrachten hebben, is die houding te verklaren, de mededinging en de rassentegenstelling doen onaangenaamheden in 't verschiet opdoemen, waartegenover geen belang van beteekenis op weegt.

Hedzjas—Engeland.

Koning Hoessein van Hedzjas betreurde eenige misverstanden ontstaan tusschen de regeering van zijn nieuw Arabisch rijk en de Britsche regeering, waardoor de verhouding eenigszins gespannen was. Om de desbetreffende boodschap van Hedzjas naar Londen over te brengen, zond hij prins Habib Lohfalleh *per vliegtuig* naar Lloyd George. De tocht is gelukkig volbracht, mogen de te voeren besprekingen 'n even gelukkigen uitslag hebben.

Het celibaat als strijdmiddel.

Heeft Ghandi, de voornaamste agitator voor de non-coöperation-beweging in Britsch-Indië al veel van zijn volgelingen gevergd, toen hij hun vroeg geen openbare betrekkingen aan te nemen en zich niet voor een openbaar ambt te laten kiezen, daar de Indiërs veelal erg tuk zijn op een officieel baantje, hij heeft k... zijn aanhang sterk te zien verminderen als 't waar ... dat hij nu ook voor een vrijgezellenbeweging pleit. ... zou hierdoor den groei van de bevolking willen te... houden totdat Indië vrij is. Dat is een stelsel ... een dweper, maar voor de massa en voor langen ... is 't niet aannemelijk. 't Roeit bovendien zijn aanh... uit en spaart de anderen. De Britsch-Indische rege... ring zal waarschijnlijk niet ongaarne zien dat Gh... tot dergelijke uitersten gaat, die geheel indruisch... tegen de innerlijke gevoelens der menigte.

100 vliegmachines voor Britsch Indië.

De Indische regeering heeft van die in het moeder... land 100 aeroplanes gekregen. Als men de verdeeling ... verneemt, is 't alsof de gelukkige ontvangster met ... groote aantal niet goed raad geweten heeft. Eenige ... zijn aangeboden en aangenomen door de lokale rege... ringen. Andere zijn gegeven aan regeerende inland... sche vorsten. 20 Avros zijn aan den militairen lucht... dienst overgedragen, als oefenmaterieel.

De overschietende zouden worden aangeboden a... de Aero-club en aan gewezen officieren van den vlieg... dienst, die in Indië wonen, alsook aan andere p... sonen of maatschappijen, die zich op de beoefening v... de aviatiek toeleggen.

De machines worden vrij afgeleverd te Karachi. ... eenige voorwaarde bij het geschenk is, dat wie ... vliegtuig krijgt, het zelf moet gebruiken voor demon... stratie of instructie en het niet aan derden mag ... koopen.

Zij zijn van twee bekende types. De Haviland-type ... dat al beproefd werd voor den luchtdienst Karachi-... Bombay. De „Avro”-tweedekker is de standaard-oefen... machine van de Royal Air Force.

De keuze van een onderkoning.

Een merkwaardige vergadering!

Op uitnoodiging van de Zoroastrian Brotherhood ... op den 3en October te Bombay een meeting gehouden ... aan bovenstaand onderwerp gewijd.

De advokaat K. T. Shah leidde de bespreking ... Hij stelde eenige beginselen voorop. Het eerste ... van was, dat bij de keuze van een onderkoning ... wensch van Indië als hoofdzaak moet worden ... schouwd. Voor de hoedanigheden, waaraan deze ho... ambtenaar te voldoen heeft, schijnt in 't verleden ... geen beginsel gegolden te hebben, tenzij misschien ... dat hoe minder hij van Indië wist, des te beter ... hij voor 't ambt geacht. Toch bleek herhaaldelijk ... veel tijd verloren ging voor de voorbereiding tot ... eigenlijke werkzaamheid. In de tegenwoordige ontwik... kelingsperiode zal de viceroy noch een man mogen ... die zich door zijne ondergeschikten bij de neus ... leiden, noch een man, die te veel weet om iets ... zijn ondergeschikten aan te nemen. De onderkoning ... moet een man zijn met een eigen wil. Hij moet ... nieuwe regeeringsmachine op sympathieke wijze ... 't in vooruitzicht gestelde doel leiden.

De spreker schonk zijn instemming aan het niet-... zetten van den voorzittersstoel door den onderkoning ... in den Wetgevenden Raad, daar de leden van dien ... zich in hun vrijheid van spreken belemmerd kunnen ... voelen als zij tegenover hem staan.

Hoewel Mr. Shah zelf niet veel waarde hecht ... de sociale positie bekleed door hem, die tot onder... koning benoemd wordt, meent hij toch dat deze, ... den eerbied, die ondergeschikten hem hebben te ... toonen, niet zonder beteekenis is.

Het volgende door den inleider gestelde axioma ... zegt, dat de Viceroy een blijvend belang in het ... moet hebben. *En dit is alleen het ...* *met Indiërs.* Hij is eerlijk overtuigd dat Engel... schen, uit den aard der zaak, niet op hun plaats ... in het hoogste ambt in Indië. De tijd is voorbij ... Engelschen hier noodig waren voor de hooge betrek... kingen. Het moet uit zijn met de tegenstelling ... Britsche belangen, rijksbelangen, Indische belangen ... In de toekomst moet alles op 't Indische belang ... richt zijn. Van een Engelschman is niet te verwachten ... dat hij een echte Indische kijk op de dingen heeft ... Het hemd is nader dan de rok. De keuze zal, volgens ... hem, te doen zijn uit Indiërs van hooge positie ... geboorte, of van uitmuntende eigenschappen. De on... derkoning moet aangewezen worden uit een klasse ... personen, die in aanmerking komen voor die hoog... waardigheid, volgens beslissing van de gecombineerde ... stemming door de Legislative councils in Indië. De ... keuze zelf zou geschieden door de beslissende auto... riteit in Engeland.

De volgende spreker, Mr. P. A. Wadia, kon ... instemmen met veel van hetgeen Shah gezegd had, ... maar hij beschouwde de Indiërs nog niet als rijp voor ... de leidende rol. Opvoeding daartoe is noodig.

Mr. H. P. Mody ging ten volle tegen den eersten spreker in. De keuze van den onderkoning moet niet beperkt worden tot Indiërs. Indië moet niet alleen van uit een Indisch oogpunt bestuurd worden. Het geheel moet zijn een zeer groote rijksfederatie. Inlandsche staten zou hij 't laatst aan de beurt stellen om een onderkoning te zoeken. De onderkoning moet niet alleen 't vertrouwen hebben van zijne indische onderdanen, maar eerbied afdwingen tot ver daarbuiten.

De voorzitter der vergadering, Sir Stanley Reed, gaf allen een lesje. De sprekers hadden er niet genoeg aandacht aan geschonken, dat de Indische constitutie zoo iemand als een „Viceroy" niet kent. De onderkoning heeft geen macht in Indië. Elke werkelijke regeeringsmacht gaat uit van den Gouverneur-Generaal in Rade. De onderkoning als zoodanig vertegenwoordigt den souverein en hij heeft slechts de uitvoerende macht, die de koning in de Britsche constitutie uitoefent. Wat de sprekers bedoeld hebben, slaat op hetgeen de viceroy als gouverneur-generaal moet zijn. Een ideaal G. G. is een, die, zonder te beproeven eenig departement zelf te besturen, de verschillende departementen tot een samenhangend lichaam vereenigt. Voor bekwaamheid tot onderkoning zou hij drie eigenschappen willen stellen, vooreerst hersenen, dan eerlijkheid, eindelijk voorstellingsvermogen. Door voorbeelden gaf hij aan hoe vroegere onderkoningen door tekort aan een dier eigenschappen gezondigd hebben. De gedachtenwisseling in de vergadering gevoerd was ten onrechte op de persoonlijkheid van den viceroy gericht geweest, zij had het karakter van de wetgevende en vertegenwoordigende vergadering moeten bespreken.

De Indiërs in de wetgevende vergadering moeten de toekomst van Indië richten, groeit hun invloed, dan zal de taak van den onderkoning automatisch mede veranderen, terwijl de daarvan wel te onderscheiden taak van den G. G. dan zal opgaan in de wetgevende vergadering.

Voor het stelsel door Mr. Shah aanbevolen, voor de helft verkiezing, voor de helft benoeming, is geen plaats in de constitutie. Ontwikkelt de kolonie zich ten volle tot zelfbestuur, dan zullen, aldus eindigde Sir Stanley, de functiën van den G. G., zooals gezegd, opgaan in den wetgevenden raad en dan zullen die van den viceroy vereenstemmen met die van den souverein, welke hij vertegenwoordigt.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Haarlem:

De Secretaris der afdeeling Haarlem van „Oost en West", bericht, dat de Indische kunstavond, gehouden op 27 October l.l. in de Stadsschouwburg aldaar, ten bate van de *Vereeniging Kartinifonds*, heeft opgeleverd een voordeelig saldo van *f* 215.93, welk bedrag door den secretaris voornoemd aan het Kartinifonds is afgedragen geworden.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

REFERENDARIS BIJ HET HOOFDBUREAU VAN DEN BURGERLIJKEN GENEESKUNDIGEN DIENST TE BATAVIA (Departement van Onderwijs en Eeredienst).

Ter benoeming tot referendaris bij het Hoofdbureau van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst te Batavia is de uitzending noodig van een zeer bekwaam en ervaren ambtenaar.

Naar uitzending kunnen slechts mededingen ambtenaren in Nederlandschen Staats-, provincialen- of gemeentedienst, die in het bezit zijn van een einddiploma der Hoogere Burger School met 5-jarigen cursus of van een gymnasium.

Aan de betrekking van referendaris is verbonden eene bezoldiging van *f* 600 (zes honderd gulden) 's maands, welke na drie jaren dienst in dien rang wordt verhoogd tot *f* 700 (zeven honderd gulden) 's maands. Ingevolge thans geldende Indische duurtebijslagregeling wordt op eene bezoldiging van *f* 600 's maands een bijslag van *f* 150 per maand uitgekeerd.

Na gebleken geschiktheid is t.z.t. bevordering tot hoogeren rang waarschijnlijk.

Op den uit te zenden ambtenaar zijn van toepsasing de voor burgerlijke landsdienaren geldende bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen, enz., ook zooals die later mochten worden gewijzigd of aangevuld.

Twintig jaren Indischen dienst geven aanspraak op pensioen. Het jaarlijksch pensioen bedraagt dan driemaal de hoogste maandelijksche bezoldiging gedurende 24 maanden genoten of gedurende 36 maanden genoten, al naar gelang die bezoldiging *f* 1000 of minder dan wel meer dan *f* 1000 heeft bedragen.

Onder zekere voorwaarden kan Nederlandsche Rijks- en gemeentedienst worden ingekocht voor Indisch pensioen (de inkoopsom bedraagt één procent van hetgeen in totaal aan bezoldiging is genoten). Die dienst komt dan eventueel voor de helft in aanmerking.

De bezoldiging in vasten dienst genoten is onderworpen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand bezoldiging te voldoen en wel in ééns, of, met bijberekening van rente ad 5 ptc. 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maaand bezoldiging, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over één maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden der echtgenooten.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht in de 1ste klasse, ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting en eerste inrichting ten bedrage van *f* 2250 (twee duizend twee honderd vijftig gulden);

c. voor het geval de uit te zenden ambtenaar gehuwd is eene uitkeering van eene maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en Weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot dien waarop de ambtsbezoldiging ingaat en bedragende *f* 250 (twee honderd vijftig gulden) 's maands.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard

Voorts wordt de aandacht van gegadigden er op gevestigd, dat zij op grond van het Koninklijk besluit van 22 Juni 1916 no. 12 (Staatsblad no. 289), de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst, aan hen of te hunnen behoeve, dan wel ten behoeve van hun gezin, van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoo mede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege voldane gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas zul-

len moeten terugstorten, ingeval zij niet binnen den hun aangewezen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken, of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling der Regeering), de werkzaamheden waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 14 November a.s. bij verzoekschrift (te adresseeren aan de 9de afdeeling B van het Departement) te wenden tot het Departement van Koloniën, onder overlegging van een korte omschrijving van genoten onderwijs en levensloop, hunne examen-getuigschriften (in het bijzonder voor zoover de examens verband houden met den werkkring van administratief ambtenaar, als de diploma's doctoraat, rechts- en staatswetenschap, M.O. voor Staatsinrichting en Staathuishoudkunde, candidaat-gemeente-secretaris, enz.) en de hun daarbij uitgereikte cijferlijsten, zoomede een omschrijving van de thans door hen verrichte werkzaamhedenen.

In het adres moet worden gemeld plaats en datum van geboorte, of de gegadigde gehuwd is en het aantal en de leeftijd zijner kinderen.

De te 's-Gravenhage zetelende commissie tot schifting van gegadigden voor den Indischen kantoordienst is belast met het onderzoek naar de geschiktheid van de gegadigden.

UITZENDING VOON DER NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger Onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.

Voor het middelb. techn. onderwijs: 1 civiel- of bouwkundig ingenieur; 1 werktuigkundig ingenieur.

Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.

1 leeraar in de pathologische anatomie voor de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.

12 ongehuwde apothekersbedienden.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Candidaat-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.

Waterbouwkundig- en electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:

Civiel-ingenieur, opzichter, opzichter voor de lands gebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).

2 Bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregie.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij 's lands mijndiensten.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen in tijdelijken dienst:

Civiel-ingenieur, Werktuigkundig ingenieur, Ingenieur voor het signaalwezen, Gegradueerde ambtenaren, 5 Machinisten, 10 Automonteurs, 18 Opzichters werkplaats, 107 Bouwkundige opzichters.

Idem (in tijdelijken dienst):

8 Beheerders van groote stations, 10 Treindienstleiders, Technicus voor electro-zwakstroom.

Scheikundig ingenieur ten behoeve van 's Lands mijndiensten.

Houtvesters.

Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:

Electrotechnisch ingenieur, Electro-technisch ambtenaar 1ste kl., Electro-technisch ambtenaar 2de kl., Telefoonopzichters 2de klasse, Adsp.-electro-technisch ambtenaar, Instrumentmaker 1ste en 2de klasse, Radio-technisch ambtenaar 2de kl., Adspirant-radio-technisch ambtenaar, Radio-telegrafisten 2de klasse.

Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.

Onderwijzer bij het meer uitgebreid lager onderwijs.

Gouvernements-accountant.

Adjunct-Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie:

Commissaris van politie 2de klasse, Adspirant-commissaris van politie.

3de officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 6 October 1920 No. 194).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

TUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West"; die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. COOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

N°. 46. Donderdag 11 November 1920. 20ste Jaargang.
Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Handelsbetrekkingen tusschen Groot-Nederland en Spanje.

Gedurende mijn jongste verblijf in Spanje (eerste helft van 1920) stelde ik mij o.m. tot taak na te gaan, welke redenen den handel tusschen ons Groot-Nederland en Spanje belemmeren.

Als zoodanig valt de aandacht in de eerste plaats op de moeilijkheid, welke Spaansche handelslieden ondervinden bij het verkrijgen van een Nederlandsch visum op hun passen.

Het staat n.l. den Nederlandschen consulaten niet vrij dit visum te verleenen, voordat zij daartoe gemachtigd zijn door het Nederlandsch Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

Dit geeft natuurlijk aanleiding tot veel en noodeloos oponthoud en schrikt ten slotte menigeen af.

OPLETTEN!! Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek uit Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen (Java).

De maatregel is ook buitengewoon vreemd en onbegrijpelijk, daar voormeld Ministerie onmogelijk kan beoordeelen, of eenig bepaald individu al dan niet in de termen valt om over de grens te worden toegelaten.

Deze beoordeeling is daarentegen wèl mogelijk bij consulaten in het land zelf.

Het ligt voor de hand, dat vanwege de Nederlandsche regeering algemeene voorschriften worden gegeven, waaraan de visum-aanvragers behooren te voldoen, doch het is verstandig de beoordeeling of dit voor ieder bijzonder persoon het geval is, aan de consulaten over te laten.

Toen in het voorjaar van 1920 de jaarbeurs te Utrecht zou worden gehouden, hebben de consulaten in Spanje zich veel moeite gegeven om dit ter kennis te brengen van bij den in- en uitvoer betrokken personen.

Het gevolg was, dat velen zich aanmeldden, doch weder terugtraden, toen met de visumverleening getalmd werd door het wachten op de machtiging uit Nederland.

Wanneer ernstig gestreefd werd naar uitbreiding van handelsbetrekkingen en met het oog hierop aan de Utrechtsche Jaarbeurs meer en meer een internationaal karakter wordt toegekend, zal op gepaste wijze het overkomen van handelsreizigers met hunne waren zijn aan te moedigen.

Uitsluiting van ongewenschte elementen is alleen mogelijk door de consulaire zorg, niet door tijdroovende onderzoekingen op eenig bureau in Nederland, die toch niet tot zekerheid kunnen leiden zonder voorlichting van de consulaten in het betrokken land.

Het voorafgaande ziet op het verkrijgen van medewerking der Spaansche handelsmenschen in het algemeen.

Voor het tot stand komen van bijzondere betrekkingen tusschen Nederlandsche en Spaansche kooplieden is het gewenscht, dat men zich uit Nederland en Ned.-Indië wendt tot het betrokken consulaat, en niet altijd tot het Consulaat-Generaal te Madrid.

Dit laatste heeft wel een uitgestrekt gebied (n.l. voor de provinciën Ciudad Real, Cuenca, Guadelajara, Madrid, Toledo, Avila, Segovia, Valladolid, Soria, Salamanca en Zamora), maar voor het overige deel van Spanje zijn nog een aantal andere consulaten en vice-consulaten, die zelfstandig werken. Men doet daarom goed, de bij het Weekblad „Handelsberichten" verschijnende lijst der Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren te raadplegen, wanneer buiten bovenvermelde provinciën inlichtingen verlangd worden.

Ook verdient aanbeveling om, waar inlichtingen van meer aanbelang noodig zijn, zich te wenden tot de bevoegde Kamer van Koophandel.

Wenscht men in het algemeen gegevens omtrent in- en uitvoer in Spanje, dan neme men ter hand de officieele statistiek, die maandelijks verschijnt (Resúmenes mensuales de la estadistice del comercio exterior de Espana), waarvan een exemplaar te vinden is in de bibliotheek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, en vermoedelijk ook elders.

Een zeer noodzakelijke maatregel wordt geacht, dat men uit Nederland en de Ned. koloniën veel reclame make voor de daar verkrijgbare waren, en zich meer moeite geve om op de hoogte te komen van de beste Spaansche uitvoer-artikelen.

Het oordeel is, dat de Nederlanders te zuinig zijn met uitgaven voor reclame, en nog meer met die voor het zenden van handelsreizigers, die het Spaansch machtig zijn en de toestanden in Spanje hebben leeren kennen. En eindelijk, dat zij zich stelselmatig onthouden van het aanstellen van handelsagenten, die en alles zelf willen doen, wat ten gevolge heeft, dat een grooter deel van den in- en uitvoer voor Nederland verloren gaat, dan anders het geval zou zijn.

Feuilleton.

Een Wapenfeest te Magelang.

De Correspondent van het „Bat. Nieuwsblad" schrijft 3 Sept. j.l. uit Midden Java:

„Het heden te Magelang gehouden Wapenfeest verdient ruimere bespreking dan als regel aan militaire feesten ten deel valt, zoowel door de overwegingen, waaruit het werd geboren, als door opzet en uitvoering.

Het feest is in velerlei opzicht een unicum, het is een geheel nieuwe en frissche figuur in 't oude borduursel en het getuigt van jonge en moderne opvattingen naast practischen zin.

Dit zal straks duidelijker in 't licht treden, als we de rede weergeven, waarmee generaal Schutstal van Woudenberg, commandant der 2e brigade, de feestelijkheden opende. Voor we daartoe overgaan, dienen we echter met een enkel woord melding te maken van hetgeen aan dit unique Wapenfeest voorafging. Bij de beschrijving van 't militaire schouwspel mag niet achterwege blijven eene korte opsomming van de niet-militaire feesten, welke voorafgingen aan eerstbedoelde, temeer, waar zoowel in het een als in het andere zoo duidelijk blijk werd gegeven van volledige samenwerking tusschen civiele en militaire autoriteiten, zooals trouwens te verwachten was, waar resident en generaal ten dezen het voorbeeld gaven.

Dus eerst een woord over de niet-militaire feesten, waaraan door Inlanders en Chineezen werd deelgenomen.

Dient al dadelijk te worden geconstateerd, dat het inlandsche publiek in deze dagen blijk gaf van groote offervaardigheid en vertrouwen wekkenden zin tot medewerking, waardoor het aanspraak heeft op een woord van hulde. Hieraan dient direct de opmerking te worden vastgeknoopt, dat de Chineesche gemeente in vrijwel alle opzichten een treurig figuur sloeg. Wij willen dit hier eens duidelijk zeggen: dat zij zich in deze dagen van weinig sympathieke zijde deed kennen. Natuurlijk is dit per saldo haar zaak, evenzeer is het de zaak der overigen met de aan den dag getreden Chineesche opvattingen rekening te houden waar en wanneer dit nuttig wordt geoordeeld.

Behalve het geld voor den optocht, bracht de Chineesche gemeente nog. . . . *f* 50 bijeen. Stel daar tegenover de Inlandsche gemeente, die met groote offervaardigheid zorgde voor een keurigen optocht, welke terecht veel belangstelling vond en waarin niet minder dan 8 desagroepen waren vertegenwoordigd, dan steekt de houding der Chineezen daarbij al zeer onaangenaam af.

Wat het overige betreft, zoowel de Europeesche burgerij als de officieren, brachten heel aardige bijdragen bijeen voor de verschillende feesten, terwijl eenige Djokjasche suikerlui *f* 1000 gaven. De firma Wolff te Semarang gaf diverse prijzen, de limonadefabriek „Midden-Java" gaf goedkoope dranken, en zoo kreeg men heel aardige resultaten.

In den optocht werden de prijzen als volgt verdeeld: 1e prijs desa Pandjang; 2e prijs desa Redjowinangoen; 3e prijs desa Kemiriredjo.

Aan de wedstrijden in touwtrekken en estafetteloop namen elf desa's deel; vermelding verdient, dat leerlingen der Osvia met veel succes als commissarissen van orde optraden. Bij de vermelding der volksfeesten dient te worden gememoreerd, dat de heeren Mr. Westra en Weitkamp zich daarvoor bijzondere moeite gaven.

Wat de soos betreft, het bestuur schijnt zich niet op voldoende wijze rekenschap te hebben gegeven van de medewerking, welke een zoodanige inrichting in dagen als de hier besprokene heeft te bieden door beschikbaarstelling van localiteit als anderszins en in binnenplaatsen veelal onmisbare hulp, bij welker verleening men het gebenedijde reglement, mitsgaders de. . . (allen die dezen zullen zien en hooren lezen: Saluut!). . . . ledenlijst wel voor een enkelen dag terzijde kan leggen.

Ten slotte memoreeren we nog even, dat inlandsche deelnemers aan diverse wedstrijden, blijk gaven van zekere ingenomenheid met militaire kleeding en regelingen, waardoor, ook aan het burgerlijke deel der feesten, zeker militair cachet werd gegeven.

panje wordt n.l. geregeld bezocht door vreemde delsreizigers, hoofdzakelijk Fransche, Engelsche, itsche en Amerikaansche. Deze trachten niet alleen t te vinden voor hunne waren, doch zoeken tevens chikte vertegenwoordigers, die, in het land gegd zijnde, een blijvend verband vormen met het enland. Op die wijze had vooral de Duitsche del een belangrijke plaats weten in te nemen. En door den oorlogstoestand deze plaats voor een t deel verloren is gegaan, heeft de Nederlande handel een breed veld van arbeid, indien slechts dig en op oordeelkundige wijze te werk wordt gen.

ij het Consulaat-Generaal te Madrid worden jaars tusschen de 300 en 400 brieven ontvangen van erlandsche fabrikanten en kooplieden, die inngen wenschen omtrent in- en uitvoerartikelen, r zelden of nooit vindt men in die brieven het langen uitgedrukt om in verbinding te komen met e agenten.

e heer J. Soto Maldonado, die sinds een groot al jaren aan het hoofd staat van het Consulaateraal, en zich hiervoor geheel belangeloos groote panning getroost, meende niet genoeg er op te en aandringen, dat Nederlanders en Spanjaar, bij handel en nijverheid betrokken, zich krachaaneensluiten ten bate van beide landen. Hij get veel voor de pogingen tot toenadering, maar zullen, naar zijn oordeel, eerst dan blijvende fdoende resultaten hebben, indien ook handel en erheid in de beide landen elkander de hand rei, en het totstandkomen van directe stoomvaarten bevorderen.

e juistheid van deze zienswijze behoeft wel geen ichting, en het is vooral met het oog hierop, dat ondergeteekende gemeend heeft het voorafgaande op schrift te moeten brengen.

Ten slotte wordt nog in overweging gegeven om in Madrid, Barcelona, Bilbao en Malaga (het centrum, de oostkust, de noordkust en de zuidkust) Nederlandsche monsterkamers in te richten, waar steeds de nieuwste producten van Nederland, van Ned.-Indië, van Suriname en Curaçao, op het gebied van landbouw, mijnbouw en nijverheid te bezichtigen zijn, met aanduidingen van de adressen, waar inlichtingen omtrent prijs en levering te verkrijgen zijn.

Komen dergelijke monsterkamers tot stand, dan is het tevens aangewezen, daarin goede kaarten van moederland en koloniën op te hangen, benevens graphische voorstellingen op verschillend gebied.

Het is wel merkwaardig, dat op de consulaten van Nederland in Spanje, meestal goede kaarten van ons land en zijn koloniën ontbreken.

Een goede gelegenheid tot stichting van de eerste monsterkamer biedt de in April 1921, te Madrid, door de Vereeniging ,,Nederland in den Vreemde'' te houden Nederlandsche Week aan, indien het voornemen verwezenlijkt wordt, die week te doen gepaard gaan met een keuze-tentoonstelling. Aan deze laatste ware dan een blijvend karakter toe te kennen, nadat voor gemeenschappelijke rekening van handelaren en fabrikanten een goede lokaliteit verkregen is op een der drukke verkeerswegen. In deze ruimte zou tevens zijn in te richten een leestafel met Nederlandsche en Koloniale couranten, tijdschriften en boekwerken. Van zelf komt men er toe die leestafel niet alleen voor landgenooten, maar ook voor vreemden toegankelijk te maken door te zorgen voor vertalingen.

Ook verdient aanbeveling aan de monsterkamer te verbinden: het houden van voordrachten, liefst in

---

n nu het wapenfeest.

link bezette tribunes, later op den morgen tjokop de wegen om het terrein een dichte massa , derhalve volop belangstelling. Wij merkten Pangeran Hangabei en een broeder van den an, als vertegenwoordigers van den Soloschen bestuurder, verder een paar planters, welke als egenwoordigers van een groep belangstellenden de suikerindustrie zijn te beschouwen. Verder uit elang de resident en diverse ambtenaren. Een t aantal dames bracht gezellige afwisseling in egelmaat der uniformen. Overigens een rustig etje.

eneraal Schutstal plaatste zich direct na aankomst r de tribune en begon met een woord van dank de aanwezigen voor de bereidwilligheid, waarmee n de uitnoodiging gevolg hadden gegeven. Met kort woord wilde hij van 't doel van dit feest uitleg geven.

k zal u dit maar zeggen — anders zullen anderen zeggen — de aanleiding tot dit feeest is eenigsgelegen in een tikje ijdelheid. Daarover bestaat lijk geen excuus, toch ik ben er van overtuigd, de ouderen onder u mij die ijdelheid zullen vern.

k ga prat op mijn ondergeschikten zooals een r op zijn kinderen. Ik houd er van wat met hen euren en hen op hun voordeeligst te laten zien. ant het werd wel eens tijd dat het Indisch pu eens wat anders van het leger hoort dan stukn de krant over relletjes, klachten van soldaten, hten van onderofficieren en klachten van offin.

a nu kunnen wij wel daartegen gaan schrijven en zonden stukken aan de dagbladen zenden, doch zegt de groote hoop toch allicht: Men noemt n koe bont of er is een vlekje aan.

ames en heeren! Ik geloof dat het beste ingezonstuk zal zijn: wat mijn ondergeschikten met de ns zullen schrijven op dit groene veld.

e hoofdreden tot dit feest is echter: de wensch der en, dat een stem zou uitgaan van het leger om e en dank te brengen aan de vereeniging van ers die zooveel voor den soldaat deden en zooveel voor hem hebben gedaan.

Het werd tijd, dat een stem uit het leger uiting gaf aan dien dank en die hulde. Ik heb daarom speciaal de bestuursleden en de leden der legervereeniging uitgenoodigd om hun te laten zien, dat het leger dankbaar is voor wat gedaan werd.

Ik doe dit van deze plaats en ik hoop, dat de hier tegenwoordige voorzitter dit wel zal willen overbrengen aan het Hoofdbestuur.

Er is veel, dat de vereeniging zal willen doen. Ik releveer alleen het sympathieke plan der afd. Semarang tot stichting van een Indisch Bronbeek, en het andere plan der afdeeling Magelang tot krachtige ter harteneming van het onderwijs aan de militairen. Ik hoop, dat de Indische maatschappij beide pogingen krachtig zal willen steunen.

Ik wensch nu alleen nog eene oude traditie van het leger te volgen bij de herdenking van Haar, in wier naam wij het zwaard zullen trekken tegen wien — en wanneer — Zij zulks zal gelasten. Ik noodig u uit een drie-werf hoera aan te heffen op H. M. onze Koningin.

Driemaal donderde, na deze den militair uit het hart gegrepen rede, het algemeen hoera over 't plein.

Nu werd op vlotte wijze het programma afgewerkt; met een enkel woord brengen wij de verschillende nummers in herinnering.

Eerst het Wilhelmus, uitstekend gezongen door het gemengd koor onder mevr. Pasteur. Ook in de pauze gaf dit koor een paar liederen ten beste; de dirigente ontving bloemen van den generaal. Er is door de zangeressen en zangers blijkbaar flink geoefend.

Daarna werd gezongen door circa 800 schoolkinderen onder dr. Hazebroek, een veld van kleine, frisch gekleede figuurtjes, die hel en schel de vaderlandsche wijsjes deden hooren.

Intusschen kwam een telegram binnen met bericht omtrent de deelnemers aan den duurloop Djokja Magelang.

,,Europeesche groep; 9 deelnemers. Vertrokken ten 5.15 v.m.; Salam gepasseerd ten 7 uur 20. Geen uitvallers.

Amboneesche groep: 10 deelnemers; vertrokken

het Spaansch, over onderwerpen, die aan de Spanjaarden een goede kijk kunnen geven op Europeesch en tropisch Nederland.

De verwachting mag wel worden gekoesterd, dat ons voorbeeld zal worden gewaardeerd, niet alleen door het toonen van belangstelling, maar ook door navolging van Spaansche zijde in ons land.

Het gevolg zal zijn, dat over en weder bekendheid ontstaat van al hetgeen op gebied van landbouw, nijverheid en handel van belang is, en dat dus de wederkeerige in- en uitvoer der beide landen in groote mate zullen toenemen.

Mr. J .H. ABENDANON.

De „Indische Gids" over den nieuwen Gouverneur-Generaal.

De heer E. A. A. van Heekeren besluit zijn artikel over den nieuwen Gouverneur-Generaal in het November-nummer van de „Indische Gids" met de woorden:

„Vóór alles mogen we van den nieuwen landvoogd verwachten, dat hij er krachtig voor zal waken, dat de leiding in de ontwikkeling der koloniën in handen van den Nederlandschen wetgever blijft, totdat hierin op wettige wijze verandering zal zijn gebracht. In dit verband zij hier nog uit mr. Fock's rede van 3 April 1919 aangehaald, hetgeen hij in het midden bracht omtrent de in November 1918 door de Indische regeering uitgesproken meening, dat de Volksraad een ontwikkelingsproces doormaakt, waarvan de beginphase zich in een zeer snel tempo heeft voltrokken en dit College zich in de eerste zes maanden een positie heeft verworven, verre uitgaand boven den oorspronkelijken opzet. Hij zeide dan:

„Wat gaf aanleiding om op die wijze den Volksraad te verheffen boven de positie welke de wet hem toekent?...... Neen, mijnheer de voorzitter, wanneer de Indische Regeering verder zegt: „wij, Regeering en Volksraad, staan voor verschuivingen en bevoegdheden", dan bestaan die verschuivingen alleen in de phantasie van de Indische Regeering, want de eenige, die bevoegdheden verschuiven kan, is de Nederlandsche wetgevende macht, en de Nederlandsche wetgevende macht heeft met geen enkel woord van zulk een verschuiving gesproken. De Indische Regeering heeft door die mijns inziens zeer zonderlinge en onbegrijpelijke uitlatingen, verwachtingen opgewekt, die zij niet had mogen opwekken, omdat de tijden daarvoor nog niet rijp zijn, maar bovendien omdat zij daartoe de macht niet had".

Ook de nieuwe landvoogd wil, evenals zoovele zijner voorgangers, beperking van de bureaucratie in Indië, maar ook mr. Fock zal waarschijnlijk hierin niet slagen.

Van het grootste belang is het, dat mr. Fock onder volle erkenning van het goed recht der S. I. om langs wettelijken weg naar hervormingen te streven, wenscht, dat de regeering krachtig optrede tegen onwettige handelingen en uitspattingen. We mogen dus verwachten, dat opruiers niet voortdurend aan het woord gelaten zullen worden, om eerst na heel langen tijd tot de orde geroepen te worden. Ieder zal het kunnen onderschrijven, dat in een kolonie het gezag krachtig moet worden gehandhaafd en dat alleen Indië geleidelijk tot politieke zelfstandigheid

5.25; Salam gepasseerd 7.25. Geen uitvallers.

Inlandsche groep: 18 deelnemers; vertrokken 5.30; Salam gepasseerd 7.40. Geen uitvallers.

Oordeel: toestand goed over de 3 landaarden".

Vervolgens werden afgewerkt:

Staafoefeningen, uitgevoerd door 300 man onder luit. van Doorn.

Carousel gereden door militaire wielrijders onder luit. Mars. Een nummer dat, als alle prestaties der kranige wielrijders, veel belangstelling wekte.

Vervolgens marcheerde het gecombineerd Ambonsch fluitorchest onder leiding van twee Amb. sergeanten het veld op; de troep werd met applaus ontvangen. Hij stelde zich, na een lustig deuntje te hebben gefloten, vóór de tribune op, waarna eenige oefeningen met de fluit als staaf werden gegeven. Vervolgens weer 'n vroolijk wijsje, opstelling in W-vorm, waarna het Limburgsch volkslied wordt geblazen. Onder luid applaus rukt de leuke troep weer in.

Tjakalele-dansen. Een troep Alifoersche krijgers, ingesmeerd met iets dat hen zwart maakt in den superlatief.

Om de hoofden zwaaien slierten blaren; Overigens aan 't lichaam slechts een kort rood broekje. Een gewirwar van rondspringende gestalten, een geklikklak van zwaarden op schilden, begeleid door stimuleerende kreetjes. En alles springt en zwaait op de tonen van trom en aanjagende gongs en hakt en slaat met vreugd en toewijding terwijl nu en dan, als een schot valt, zóó blijde kreten opgaan als van een kannibalentroep, toen juist de hofmeester de mededeeling doet......: De zendeling is opgediend, messieurs!

Een immer zeer aardige vertooning.

Flèche-rijden door 64 ruiters onder luit. v. d. Willigen Gatsonides.

Ondanks vrij korte voorbereiding worden zeer mooie staaltjes van rijkunst en dressuur gegeven.

Na de pauze:

Carousselrijden onder luit. Treffers. De verschillende bewegingen worden vlot gereden, de diverse posities naar behooren ingenomen. Nu eens wiekend als een molen, dan weer oogenschijnlijk gewirwar van naar en door elkaar rijdende groepen waaruit zich verschillende figuren ontwikkelen, en de op dezen dag zeer gezochte letter W. maar immer handig en zonder eenig commando gereden, valt dit vertoon van ruiters en paarden als altijd bijzonder in den smaak. Een compliment voor instructeur en ruiters!

Zou het billijk zijn, geachten, indien ik geen melding maakte van den braven eskadronshond, een reuzegladakker met een oranje-strik om den nek en een staart als een plumeau, die ernstig en waardig alle oefeningen meedraafde, z'n „lolmeter" in gestage vreugdevolle zwaaibewegingen?

Het was één dier echt militaire honden die — van den weeromstuit — op den laatsten dag van „traktement" met den staart halfstok loopen, die 's morgens even naar de wacht tippelen, op de klok kijken en dan wachten tot „eten halen" wordt geblazen. Die 's morgens met de inkoopers naar de pasar gaan om te zien of daar wellicht een weinige „oesoes" of onbeheerde pens te naasten valt.

Deze canis draafde lustig mee, voor en naast de peerden, in vlotten stijl. Zijne prestaties zijn hier mede geboekstaafd.

Tenslotte de Colonne geweer, degen, sabel en karabijn met klewang onder leiding van den Amb. sergeant Patinaja. Een der meest pakkende nummers, onberispelijk uitgevoerd door militairen van diverse garnizoenen. Het geheel was een demonstratie voor de schermkunst, de handigheid in 't gebruik van wapens waaraan menig militair in het gevaarlijk moment van 't handgemeen z'n leven te danken had. Hier groeiden de bijvalsbetuigingen aan tot een sterke uiting van hulde.

Nadat eindelijk nog de slotapotheose had plaats gevonden en alle deelnemers zich hadden opgesteld in een reusachtige figuur van rood, wit en blauw waarnaast de oranje wimpel, was het programma afgewerkt .

Het geheele wapenfeest was een jubel van kracht en behendigheid, door methodisch onderricht en dressuur geperfectionneerd, opgevoerd tot een hooge uiting van wat de militair vermag te doen. Inderdaad, dit was een feest der wapenen, eene demonstratie van waartoe het leger in z'n diverse scha-

en economischen bloei gebracht kan worden als rust en orde niet voortdurend worden verstoord.

Men beschikte over dit koloniaal politieke program van mr. Fock, toen het bekend werd, dat hij tot zijn nieuwe hooge waardigheid geroepen werd. Mr. Fock heeft niet te klagen over een slechte pers, integendeel, schier algemeen werd de keus ten deze gelukkig genoemd. Men is begrijpelijkerwijs in de uiting van de tevredenheid wel eens te ver gegaan. Zoo werd ergens gezegd: dat de nieuwe landvoogd door zijn langdurig verblijf in Indië onze Oost door en door kent. Dat is „trop d'honneur"! Er is niemand, die geheel Indië door en door kent; er zijn wel eenigen, die een bepaalde streek met haar bevolking door en door kennen. Daarenboven is de advokatenpraktijk, op een der hoofdplaatsen van Java uitgeoefend, nu juist niet de leerschool die leidt tot het grondig leeren kennen van land en volk. Mr. Fock heeft echter, wat meer zegt, getoond, dat hij met Indië is blijven medeleven, dat hij zich op de hoogte is blijven stellen van de koloniale vraagstukken van den dag en van de veranderingen, die zich ginds voltrekken. Zijn ontwikkeling, zijn helder oordeel zijn waarborgen, dat hij daarin geslaagd is en zoo zal het wel blijken, dat hij tegenover het Indië van dezen tijd niet te vreemd staat, dat hij in waarheid in algemeenen zin de leiding van zaken ginds ter hand kan nemen.

We verwachten van mr. Fock's bewind, dat er in het beleid van de Indische regeering een vaste, consequent volgehouden richting zal komen, die we de laatste jaren daarin wel eens gemist hebben. *Het Volk* moge nu al jammeren, dat voor Indië de komst van G.-G. Fock beteekent een terugkeer tot de oude wijze van bewind, dat in stede van den staatsman met politieke onafhankelijkheid, die het eigen karakter kan uitleven, voor zoover hem dat bleef toegestaan, de politicus komt uit de school der oude koloniale staatrechterlijke verhoudingen, en dat de benoeming een teleurstelling is, inzonderheid voor de inheemsche wereld, wij meenen, dat uit niets is gebleken, dat mr. Fock niet met den tijd heeft medegeleefd, al zal de nieuwe landvoogd waarschijnlijk wel een eenigszins anderen koers sturen dan zijn voorganger.

Mr. Fock heeft reeds den vrij hoogen ouderdom van 62 jaren bereikt, en dit is zeker niet zonder bedenken. Hij wordt echter beschreven als iemand van een buitengewoon sterk gestel, die nog over zijn volle werkkracht beschikt. Dit geeft hoop, dat de nieuwe landvoogd de kracht zal hebben zijn moeilijke taak, die hij met zooveel vertrouwen tegemoet treedt, tot het einde toe te volbrengen, naar wij verwachten, Indië tot zegen."

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De rede van den Gouverneur-Generaal.

Aan het *Bat. Nieuwsbl.* ontleenen wij het volgende:

„Ter gelegenheid van het Openbaar Gehoor op 31 Augustus heeft de vice-president van den raad van Indië namens de aanwezigen volgenderwijze den landvoogd toegesproken.

Excellentie.

Voor de tweede maal geroepen tot de eervolle taak

---

keeringen en geledingen in staat is.

Het wekte, naar mij ook bij niet militairen bleek, allerwege een zeer sterken indruk; men voelt dat van demonstraties als deze niet alleen grooten invloed uitgaat, doch dat zij het leger meer populariseeren dan honderd redevoeringen.

Ons rest thans nog, den afloop van dit opmerkelijke Wapenfeest te vertellen.

Het publiek stelde zich buiten op, de generaal bij de militaire deelnemers. Daartoe behooren nu ook de deelnemers aan den duurloop, die in goede conditie en zonder uitvallers waren gearriveerd. Eene prachtprestatie, een der beste van deze mooien dag.

Dan neemt de generaal het woord:

„Ik zal heel kort zijn...... Ik wil u alleen vragen: Wat zegt gij van mijn ingezonden stuk? (Donderend gejubel en geroep van: prachtig). Ik heb een beroep gedaan op mijn kameraden en het resultaat is eenvoudig...

Stem uit de menigte: „Schitterend, schitterend!"

De generaal: „U haalt me het woord uit den mond: schitterend. Ik heb geen woorden genoeg om ieder te bedanken. Ik dank allen die mij hielpen".

Toen volgde eene uiting van enthousiasme als ik in mijn veeljarigen militairen dienst nimmer heb waargenomen. Men zag plotseling majoor Helb — die zich voor het heele feest bijzonder veel moeite gaf en letterlijk voor alles zorgde — met een lauwerkrans op de schouders, opgeheven door een aantal stevige handen en voortgedragen onder aanhoudend gejubel. De stemming groeide met de seconde; al wat er in het hart der militairen omging en woelde, dat brak zich plotseling baan door de omkluistering van militaire tucht, en eer hij het verhoeden kon was de generaal aangegrepen, opgeheven door een groep krachtige militairen, en werd hij op hun schouders rondgedragen terwijl het gejubel het karakter aannam eener ovatie. Deze spontane uiting, waarin het enthousiasme der militairen en de genegenheid voor hun chef culmineerden, duurde slechts een moment. Het ernstig tegenstreven van den generaal, dwong de mannen hun chef weer neer te zetten.

Maar voor mij, die een lange reeks van jaren deel uitmaakte van dit leger, staat deze uiting van enthousiasme oneindig hooger dan de opwinding van een moment; zij getuigt van een uitstekende militairen geest en van een vertrouwen in hun chef als ik nog nimmer waarnam.

Dat dit vertrouwen zoo zeldzaam tot uiting komt, lezers, is niet de schuld der mindere militairen die zoo gevoelig zijn voor recht en billijkheid en eerlijke belangstelling en waardeering, maar het is de schuld der chefs zelve. En het is eene aanklacht tegen het gebrek aan tact van zulke chefs, hun gemis aan eigenschappen van hoofd en hart waardoor zij niet in staat zijn het instrument dat zij in tijd van nood zullen hebben te hanteeren, te buigen en te vormen en om te zetten in een instrument met een ziel, dat in vertrouwende overgave enz. opgewekte toewijding meewerkt om zich te laten hanteeren. Het behoorde een rubriek in de conduitestaten te zijn: wordt hij gewaardeerd door den troep...... wat kan hij met z'n troep doen?

Zeg mij hoe de geest in den troep is en ik zal u zeggen hoe de chef is. Is die geest slecht, vreet gevaarlijke propaganda ernstig in, dan is dat eene ernstige beschuldiging aan het adres dier chefs, omdat dan blijkt dat zij zelfs niet in staat zijn de eenvoudige geesten en weinig gecompliceerde harten hunner minderen (ik spreek in 't algemeen) te vinden en te boeien, te doordringen van hun invloed ter voorkoming, dat de leege kamer door een ander wordt gestoffeerd. Dit alles is mogelijk met volle handhaving van strenge tucht en discipline.

Wij hebben geen generaals noodig van 't type van Zijne Opgeblazenheid, onophoudelijk besprenkelend met ongenaakbaarheid, menschen die slechts anti-stemmingen wekken en van hun troep niet meer weten te maken dan eene massa die zich noodgedwongen laat aanwenden, zonder ziel en zonder geestdrift. Het leger behoeft leiders met wat hart en gezond verstand en tact, mannen die in tijd van nood eene begeesterde massa weten te voeren naar hoogten, onbereikbaar voor in generaalsuniform gestoken theoretici.

---

namens de hier aanwezige ingezetenen van de hoofdplaats dezer gewesten bij het Openbaar Gehoor op den 31sten Augustus tot den Vertegenwoordiger in Ned.-Indië van onze Koningin het woord te voeren, nu wij ook dit jaar weer het niet genoeg te waardeeren voorrecht hebben Haren geboortedag feestelijk te mogen herdenken, breng ik — overtuigd de tolk van aller gevoelens te zijn — aan Uwe Excellentie de welgemeende wenschen over voor het geluk van onze geëerbiedigde Vorstin, van Haren Vorstelijken gemaal en geheel het Koninklijke Huis, wenschen welke ik samenvat in deze woorden:

De Voorzienigheid schenke Hare Majesteit veel zonneschijn op haar verder levenspad en late Haar nog lange jaren regeeren ten zegen van allen, die onder Haar scepter vereeningd zijn!

Wij doorleven een belangrijken en in menig opzicht moeilijken en zorgvollen tijd en ook in deze gewesten openbaren zich in de laatste jaren op allerlei gebied steeds meer nieuwe behoeften en wenschen en is een algemeen streven naar verandering en hervorming onmiskenbaar, een streven, waarbij aan de Regeering de moeilijke taak verblijft om na te gaan welke veranderingen bereikbaar en uitvoerbaar worden geacht.

Van harte hopen wij, dat onze Koningin en Hare raadsleden steeds de wijsheid en het beleid gegeven zijn om in de geschetste omstandigheden zoowel hier als in het Moederland het schip van Staat te sturen in goede richting en te brengen in veilige haven.

Het moge Uwe Excellentie behagen onze doorluchtige Souvereine mededeeling te doen van de hier uitgesproken innige wenschen en van de hernieuwde verzekering, dat het oude, maar nimmer verouderde „Oranje boven" ook in ons Tropisch Nederland nog onverzwakt voortleeft.

Ik heb gezegd.

De Gouverneur-Generaal beantwoordde deze toespraak met de volgende rede:

Het is mij een groot voorrecht nog eenmaal Uwe gelukwenschen op dezen heuglijken dag in ontvangst te nemen en aan onze geëerbiedigde Koningin aan te bieden. Het is een goed jaar voor Nederland geweest sedert wij den vorigen Koninginsverjaardag hier tezamen kwamen; zie ik goed, dan is Nederland gegroeid in aanzien en innerlijke kracht. Middenpunt in ons nationaal leven bleef voor de overgroote meerderheid des volks de Koningin, nevens wie wij al duidelijker de jeugdige figuur Harer Dochter onderscheiden. Aan Hare gaven als Vorstin parend, de eigenschappen, die wij in een moeder het hoogst schatten, schenkt Hare Majesteit aan Prinses Juliana aan liefde en zorg wat zij behoeft om op te groeien tot wat zij eenmaal moge zijn, de beste onzer. Daarvoor is ons volk der Koningin hartelijk dankbaar zooals het Haar gaarne dank weet voor al wat Zij doet en steunt ter verhooging der achting voor ons land. Hebt Gij niet als ik Mijne Heeren met nationale zelfvoldoening uit handen gelegd de staatsstukken uit Haren naam tijdens de gruweljaren tot verschillende regeeringen gericht, is het U niet goed geweest wanneer gij tot uiterst belangrijke, ja noodzakelijk humanitaire daden het initiatief door Hollanders zaagt genomen, zwol U niet even het hart bij het bericht, dat Holland weer een expeditie naar Spitsbergen uitrustte?

Ziet, het gaat alles zoo rustig toe bij ons, wij trekken niet veel aandacht, timmeren niet gaarne aan den weg, maar wanneer gij terugziet over het afgeloopen jaar, stemt mij dan toe, dat er veel is gebeurd, dat ons stof tot dankbaarheid biedt. Ik zie de schaduwplekken niet voorbij, het ontgaat mij allerminst, dat het in vele opzichten een belemmering is buiten de rij der groote mogendheden te staan en dat wij de geringheid van ons zielental ook hier in Indië ter dege als een nadeel gevoelen. Dat nadeel is slechts op één wijze goed te maken één naar verhouding nog grooter aantal der onzen moet zich Indië tot arbeidsveld kiezen. En dat geschiedde niet uit nooddruft, doch van harte gaarne, uit vrije verkiezing. Bestaat daarvoor niet alle aanleiding? Mijne Heeren, gij die dit land kent, zoudt gij aarzelen onze taak hier als aantrekkelijk in hooge mate te schilderen? Wat is die taak? Indië zoolang het hem noodig heeft te schenken den steun, onontbeerlijk om te verwerven en in te burgeren de beschaving en ontwikkeling, die het behoeft en ook verlangt. Het is ons wel bekend, dat er zijn, die verkondigen, dat Indië ons daarbij niet van noode heeft, doch dat zijn holle klanken, en wij mogen rekenen op de medewerking van elk ernstig werker aan Indië's opkomst, terwijl de groote, zich niet uitende massa, onbewust wellicht, gevoelt, dat wij voor haar bescherming nog onmisbaar zijn.

Ik meen, dat wij van onze taak naar behooren ons kwijten, het woord van Coen durf ik wijzigen, er is in Indië iets groots gewrocht. Mij, die van den archipel, van de majesteitelijke zoogenaamde buitenbezittingen meer zag dan de meerderheid ten deel valt, zij het vergund te verzekeren, dat daar allerwegen prachtig werk is tot stand gebracht en aangevat, het leeft er alom krachtig op, de gedachten snellen de mogelijkheden van het oogenblik vooruit. Slechts één belemmering doet zich voor, hier zooals elders, gebrek aan personeel. En ziet ons geestesoog ter hoogeschool te Bandoeng reeds een stoet studenten de poorten binnenstroomen, binnen enkele jaren het voorbeeld, daar gegeven, gevolgd door de stichting van rechtsgeleerde en geneeskundige faculteiten, Nederland's cultureele basis vraagt verbreeding, zullen wij bij machte blijven te voldoen aan alles wat van ons verlangd wordt.

Inmiddels wordt Indië een der belangrijkste gebieden van Nederlandsche cultuur en daarmee ontstaat tusschen beide landen een band krachtiger dan welke er geene is.

Het zijn zulke realiteiten en perspectieven waaraan zich steeds laven moet onze geest, ik wensch geen verontachtzaming van eveneens reëele moeilijkheden, geenszins, zij vereischen onze volle aandacht en zorg, doch ik zoude front gemaakt willen zien tegen den croque mort, die zelf niet boven de moeilijkheden kan uitkomen en daarom tracht anderen tot eigen benepenheid neer te halen. Wij, die zijn allen die werken om Indië vooruit te brengen, wij hebben van de toekomst alles te hopen, wij moeten ons weten te handhaven op de hoogte van onze taak, zoodat de menigte instinktmatig gevoelt, dat zij èn met rechtschapenheid èn met genegenheid bestuurd wordt; dan is er voor zwaartillendheid geen plaats. Vast is mijn vertrouwen in een gemeenschappelijke toekomst voor Indië en Nederland, een toekomst, waarin wij zullen blijven opzien tot een gemeenschappelijke Souvereine, dragend en verwezenlijkend wat er aan idealen bloeit in 't heilig noorden en aan den voet van statige vulkanen. Tot Haar gaan onze gedachten, voor Haar gaan onze zegebeden ook heden op.

Toen Z.E. had uitgesproken, gaf vice-president Swart het voorbeeld door een „Leve de Koningin" aan te heffen, waarmee de aanwezigen door een driewerf hoera geestdriftig instemden.

* * *

De *Java Bode* schrijft o.m.: Met heel zijn hart te dienen, met enthousiasme en met liefde de taak te vervullen, daarop zinspeelde ook de Landvoogd in zijn rede ten Paleize Rijswijk op den 31en Aug. j.l., toen hij er op wees dat er nog te weinig Nederlanders in Indië een arbeidsveld kiezen.

Er gaan velen naar Indië, maar niet allen komen hier uit innerlijken drang om te werken aan de grootsche taak, welke Nederland is opgelegd om Indië te brengen tot ontwikkeling en beschaving.

Indië bewust te maken dat het in de rij der volkeren een plicht heeft te vervullen, dat is de taak, welke Nederland moet volbrengen, doch nog niet heeft volbracht.

Maar die taak kan niet worden vervuld — ziedaar de ondergrond van de rede van den Gouverneur-Generaal — wanneer de Nederlanders in Indië niet werken met de liefde voor land en volk, wanneer zij niet

doordrongen zijn van het bewustzijn, dat hun arbeid dienen moet tot glorie van hun vorstin en vaderland.

Er zal later gelegenheid zijn de wijze te bespreken, waarop deze Gouverneur-Generaal zijn taak heeft vervuld. Nu mag reeds gezegd worden dat hij een voorbeeld was van trouwe plichtvervulling, waarbij hij altijd weer door de liefde voor vorstin en vaderland werd geleid.

Indië, als koloniaal bezit, toont ons een geweldigen materialistischen kant. Het zal later blijken dat het de grootste verdienste van Graaf van Limburg Stirum is geweest niet altijd en niet te veel naar dien kant te hebben gekeken, maar dat zijn werk meer gericht was op het meer idealistische streven, land en volk op te voeden, niet alleen in het belang van dit koloniale land en het koloniale volk, maar ook in dat van eigen volk en eigen vaderland.

De Toli-Tolizaak.

De *N. Soer. Crt.* publiceert een merkwaardig en belangwekkend schrijven van het Hoog Gerechtshof aan den Landvoogd omtrent de Toli-Toli zaak, motiveerende de gratie verleening aan de ter dood veroordeelden en de strafvermindering der anderen. De brief zegt o.a.: Ofschoon het college zich geenszins ontveinst den ernst der gepleegde feiten, welke een zeer strenge bestraffing eischt, meent het toch de tenuitvoerlegging van de doodstraf in dit geval te moeten ontraden, voornamelijk om twee redenen: eerstens heeft er geen behoorlijk gerechtelijk onderzoek plaats gehad en tweedens moet het gebeurde voor een groot deel ook a a n a n d e r e n dan de veroordeelden worden geweten. Daarbij zou men nog de vraag kunnen stellen of uit een politiek oogpunt bezien het wel aanbeveling verdient doodvonnissen te executeeren, wanneer met vrij groote zekerheid kan worden voorspeld, dat de ter dood gebrachten, zij het ook ten onrechte, door vele Mohamedanen zullen worden beschouwd als martelaren van het geloof.

Waar verder uit de beschuldiging blijkt dat tal van inwoners van Saloem Paga reeds jarenlang lid waren en de bevolking zoowel heerendienst als belasting drukkend vond — immers reeds vóór Abdoel Moeis' komst besloot men vermindering daarvan te vragen — had het bestuur, wanneer dit ten minste op de hoogte was, moeten voorzien dat de komst van den vice-president van de C.S.I. en de onder zijn leiding zeer kort voor de Poeasa gehouden algemeene vergadering, stellig onrust onder de bevolking zou verwekken. Men had dan ook van het bestuur mogen verwachten dat het Abdoel Moeis zou beletten zich naar Kampoeng Baroe te begeven, in welk geval wel kan aangenomen worden dat de geheele moordpartij niet zou hebben plaats gehad. Nu het bestuur niet heeft ingegrepen, maar Abdoel Moeis kalm zijn gang heeft laten gaan, draagt het ook de verantwoordelijkheid voor het gebeurde en acht het Hof het onbillijk de strafwet in haar volle zwaarte toe te passen op hen, die mede ten gevolge van de houding van het bestuur er toe gekomen zijn de afschuwelijke misdrijven te plegen.

De *Java Bode* acht het schrijven een zeer ernstige beschuldiging aan het adres van den toenmaligen resident. Het blad juicht het ten zeerste toe dat hier vermindering van straf wordt toegepast, daar de misdadigers toch eigenlijk slachtoffers zijn van ophitsing en opruiing. Maar of het bestuur kon beletten dat Abdoel Moeis de bewuste vergadering hield, *moet ten zeerste worden betwijfeld.*

In verband met het schrijven van het Hooggerechtshof aan den Landvoogd zou het, meent het blad, goed zijn dat het rapport van den heer Ziesel over deze zaak zoo spoedig mogelijk werd gepubliceerd.

De terugtocht van Soerjopranoto.

De correspondent van het *Bat. Nwbl.* te Djokja schrijft o.m.: Het is een vrij doorzichtige truc geweest, de bewering van Soerjopranoto, dat de algemeene staking niet doorgaat omdat de Regeering de leiders met arrestatie bedreigt. Natuurlijk verschuilt hij zich hier achter ten einde zijn figuur te redden. Het ligt voor de hand dat de Regeering er geen moment aan heeft gedacht eenigen leider der staking te bedreigen met arrest. Uit den aard der zaak heeft men in dit verband voor ,,de Regeering'' te lezen: het bestuur te Djokja, en dan in de allereerste plaats te denken aan den ass.-resident, hoofd van plaatselijk bestuur, tevens hulpofficier van justitie.

Uit inlandsche bron vernam de corr. dat Soerjopranoto inderdaad niet is bedreigd; wel zou men tegenover hem misschien *par manière de dire* eens hebben gezinspeeld op de mogelijkheid, dat het met Soerjopranoto slecht kon afloopen, dan wel schertsenderwijze op die kans hebben gezinspeeld.

Te bevoegder plaatse heeft de Corr. inlichting ingewonnen. Er is geen moment ernstig sprake geweest van een bedreiging van Soerjopranoto, welke bedreiging in strijd zou zijn geweest met de wet.

Of het nu verstandig was tegenover Soerjopranoto uitdrukkingen of zegswijzen te gebruiken, waaruit de gladde vogel kon zuigen: dat hij werd bedreigd (en aldus een middel vinden dat hem een eervolle retraite vóór de algemeene staking mogelijk maakte), is aan twijfel onderhevig. Vooral tegenover lieden als deze volksmenner is het beter zoo weinig mogelijk te zeggen en eventueel de klap met kracht te doen aankomen.

Ten slotte geeft de Corr. nog een enkele opmerking over Soerjopranoto.

Van verschillende zijden wordt met veel ophef verteld dat hij een allerdwaast figuur heeft geslagen; dat hij nu zijn invloed wel kwijt zal zijn en de fabrieksbond op apegapen ligt, enz. Men kan in dit opzicht niet voorzichtig genoeg zijn. De ervaring leert dat volksleiders op Java zich aan de zeldzaamste blunders kunnen te buiten gaan, zich de meest dwaze excessen kunnen veroorloven, zonder dat dit, althans op den duur, afbreuk doet aan hun invloed.

En zoo blijft Soerjopranoto ,,de'' man, de groote leider. En dat zal hij blijven, zoolang men hem niet in den kraag neemt en ergens op een eilandje in de Molukken deponeert. Doch eer we zóóver zijn, zullen er nog ettelijke duizenden arme drommels schade en leed door dezen volksleider moeten ondervinden.

Een sembah van een schildwacht.

Aan een correspondentie uit Midden Java aan het *Soer. Hbl.* ontleenen wij o.m.: Een geval, op zich zelf onbeteekenend en niet meer dan een geringe overtreding der militaire vormen, doch dat niettemin, geplaatst in meer algemeen verband en getoetst aan de huidige verhoudingen, aan belangrijkheid wint. Aldus zou de Corr. in 't kort zijn meening willen samenvatten over het zonderlinge gedrag van den Inlandschen cavalerist, die tijdens de Garebeg voor een korten tijd op post stond in de nabijheid van den Sultan.

Het feit is dit: deze cavalerist gaf, toen hij werd afgelost, niet het militair saluut, doch legde zijn karabijn neer, bracht de handen samen en ......maakte voor den Sultan de sembah!

Men begrijpt dat dit de aandacht trok van alle aanwezigen.

Militaire dressuur en voorschriften...... alles is in een moment vergeten en in de hersens van dezen Inlander woelde slechts dit eene begrip: eer uw sultan op Javaansche wijze.

Dit is de symbolische zijde van het geval, dat de echt Javaansche idee sterker was dan hetgeen de vreemdeling decreteerde. En in het maken van het deemoedige sembah-gebaar ligt de stilzwijgende onderwerping aan hem, wien dit gebaar geldt.

Het is een op zichzelf staand geval en men mag er daarom geen hypothese op bouwen. Hetgeen niet wegneemt dat het de ernstige aandacht verdient van hen, die geroepen zijn te oordeelen over verhoudingen en mogelijkheden, waarin het Javaansche element in dit leger een rol speelt of zou kunnen spelen.

Ontslag van employé's in de suiker.

De inwilliging van de looneischen der geëmployeerden door de suikereigenaren in Holland, schrijft het *Bat. Nwbl.* o.m., stond gelijk met de toediening eener vergulde pil met doodelijk venijn voor den Suikerbond. Immers: de eisch van één-klassebetaling naar den grondslag van eerste-klasse-waardeering *moest* uitloopen op aanneming, op den

duur, van uitsluitend eerste klasse geëmployeerden, — waaruit volgt dat de suiker, waarin zoo menige tweede-hands kracht een toevlucht vindt, langzamerhand voor deze *second hands* een gesloten markt zal worden. En waar de Suikerbond het juist van die *second hands* moet hebben, als vormende de meerderheid, welke het meest onder druk staat, liet het logisch gevolg zich niet langer raden. De juistheid van deze voorspelling, reeds vroeger door het blad gegeven, wordt nu indirect toegegeven in *De Suikerbond*, waarin de bonds-president Burger zelf klaagt over. . . . .

> de harde, koude toepassing van het pas verkregen salarisschema, waartoe enkelen reeds zijn overgegaan. Enkele geëmployeerden, wier salaris op grond van de bepalingen van het schema moest worden verhoogd met een flink bedrag, werden reeds o n t s l a g e n. . . . . omdat zij het nieuwe salaris niet waard zijn.

Precies! vervolgt het Bat. Nwbl. Dat is een *logisch* gevolg, wie eerste klas betaling vordert, moet eerste klas werk leveren. En nu moge de heer Burger daartegen in verzet komen in demagogische exultaties als: „scherp en schril" contrast en „harde koude toepassing". . . . maar dat logisch gevolg had door de bondsleiding *moeten zijn voorzien*. Dat niet voorzien teekent die leiding als kortzichtig en dom. Waarom wij nu reeds de voorspelling wagen: dat Burger's pompeuse overwinning straks zal eindigen in een smadelijke nederlaag. Om de heel eenvoudige reden, dat ook in de leiding van den Suikerbond de wet van vraag en aanbod zich ten volle gelden laat en, precies als bij Syndicaat tegenover Bond, leiden *moet* tot harde, koude toepassing. Deze: dat voor superieure betaling superieur werk gevorderd wordt.

De „ongediplomeerde" gezaghebbers.

In een hoofdartikel in de *Sum. Post* wordt de toestand beschreven van een categorie ambtenaren (de ongediplomeerde gezaghebbers), die werden aangesteld in een tijd, dat er geen diploma was te behalen; aan welke de minister van koloniën beloften deed, die nimmer zijn ingelost; die niet in de gelegenheid zijn geweest, alsnog een bestuursdiploma te verwerven; die in vele gevallen dienst doen, met dezelfde werkzaamheden en verantwoordelijkheid belast als die van een controleur B. B., en die thans, bij de nieuwe regeling in de aanvullingsbegrooting-1921 verre ten achter worden gesteld bij collega's, die intusschen het geluk hadden, in de categorie der „gediplomeerde" gezaghebbers te worden opgenomen, terwijl die promotie, aan geenerlei regel gebonden, louter een willekeurige keuze is geweest.

Uit 't artikel blijkt, dunkt Schr., duidelijk dat hier een onrecht valt te herstellen. 't Ligt op den weg van het Verbond van vereenigingen van landsdienaren om voor de rechten op te komen der hier besproken ambtenaren bij het B. B., op 't oogenblik ongeveer 50 in aantal, allen dienende in de buitenbezittingen.

Tegen muskieten-larven.

Een telegram uit Parijs aan de Straitsbladen meldt dat het instituut Pasteur een middel gevonden heeft om muskietenlarven te verdelgen. Volgens het telegram is thans ontdekt dat, indien formaline in poedervorm op het water gestrooid wordt, de larven spoedig vernietigd worden, zonder dat de visschen in het water er nadeel van ondervinden, terwijl het water als drank geen schade ondervindt. Een oplossing van formaline in water is sterk prikkelend en desinfecteerend, maar men hoopt dat de oplossing muskietenlarven zal vernietigen zonder schadelijk voor menschelijk gebruik te zijn. *(Soer. Hbl.)*.

Leeraren M. O.

De *Loc.* vernam van den heer Stokvis, den inspecteur M. O., dat 23 leeraren in Nederland zich aangemeld hadden voor den Indischen dienst.

UIT DE INDISCHE PERS.

Openbare Vergadering van de Sarikat Islam te Tjiandjoer (Preanger-Regentschappen, Java). Op Zondag 4 Juli 1920, had op de aloen-aloen (plein) te Tjiandjoer een openbare vergadering van de Sarikat Islam plaats, welke door ongeveer 500 personen werd bijgewoond.

De eerste spreker was de heer Sardjono, president van de Afdeeling Soekaboemi, die met kracht protesteerde tegen de zoo dikwijls geuite beschuldiging, als zoude de Vereeniging het er op aanleggen, de Nederlanders uit Ned.-Indië weg te jagen of ambtenaren te vermoorden.

Hij zeide verder, dat het thans de bedoeling der Vereeniging was, der Regeering te verzoeken het imperatief voorschrift in te trekken, waarbij bepaald was, dat een Mohammedaansch godsdienstleeraar niet meer dan 15 discipels mocht hebben.

De tweede spreker was de heer Sanoesi, die verschillende aangelegenheden besprak, welke een rem waren voor de ontplooiing der krachten van de Vereeniging, en haar ontwikkeling dus tegenhielden, waaronder de Afdeeling B.

Terstond begon de massa luidruchtig te worden en schreeuwde men, dat al werd de Sarikat Islam ook tegengewerkt, deze toch zou blijven bestaan, terwijl men dientengevolge juist krachtiger actie kon verwachten.

Vervolgens sprak spreker zijn leedwezen uit over het feit, dat aan de inlandsche jongelieden pas een plaats op de lagere scholen wordt gegund, wanneer aan alle aanvragen van de hoofden is voldaan. Daarna behandelde hij de positie der onderwijzers, de schoolgebouwen, enz.

Ook de leiders van de Sarikat Islam hadden de belangstelling van den spreker, die hen verweet, dat de dzakat-penningen*) niet altijd tot hun recht kwamen.

Kwamen die gelden behoorlijk terecht op de plaats waar zij zijn moesten, dan zouden de moeilijkheden voor den kleinen man heel wat minder zijn.

De geestelijken deden veel te weinig in het belang van den Mohammedaanschen godsdienst.

Had bijv. een der aanwezigen ooit gehoord van het beleggen van een samenkomst door een geestelijke, met het doel de belangen van den Mohammedaanschen godsdienst te bespreken?

„Nog nooit, nog nooit", riepen alle aanwezigen, waarop de spreker hen er aan herinnerde, dat zij tegen het einde der groote vasten toch wel een oproeping zouden krijgen om de pitra**) aan den geestelijke te voldoen.

Ook het Binnenlandsche Bestuur werd niet vergeten en memoreerde de spreker, dat de Resident in een zijner rapporten had verklaard, dat alleen de Regent van Garoet en de Wedono van Bandoeng geschikte landsdienaren waren.

Hij twijfelde er echter aan of de Wedono van Bandoeng wel ooit Regent van Tjiandjoer zou worden en beval hij de geloofsgenooten aan in hunne woningen te bidden voor een betere persoonlijkheid.

Spreker waarschuwde het gehoor voor de actie van den Economischen Bond, die alleen werkte in het belang van het Kapitaal.

De derde spreker was de heer Moektar van Soekaboemi, die de actie van de Sarikat Islam in verband met den Mohammedaanschen godsdienst besprak.

De eerste spreker, de heer Sardjono, sloot hierna ten half één uur de vergadering, na nog een woord van lof te hebben gebracht aan het doel en het werk van de Vereeniging „Soenda Dipa", die beoogt de Soendaneesche taal te vereenvoudigen.

Het lidmaatschap geeft recht op een insigne, ter waarde van *f* 1.75.

Wijlen Admodirono. Van Semarang is het telegrafisch bericht ontvangen, dat aldaar, op den leeftijd van 60 jaar, plotseling is overleden de heer Atmodi-

---

*) De Dzakat is een belasting in natura en bestaat in het jaarlijks na den rijstoogst afdragen van een zeker deel van het product aan den geestelijke, die ook voor de belangen der armen heeft te waken.

**) Pitra is het aandeel van den geestelijke in den oogst.

...no, van beroep architect, en Lid van den Volksraad.

In de Neratja van 24 Juli 1920 worden aan dezen persoon eenige woorden van lof gewijd, die, in het oog van de redactie, in elk geval een figuur is geworden in de Inlandsche maatschappij, waartoe hij behoorde en voor wier materieele en geestelijke belangen hij optrad.

Vanaf het begin van de Inlandsche beweging nam hij daaraan daadwerkelijk deel, en, hoewel hij herhaaldelijk door zijn tegenstanders werd belaagd, bleef hij zijn landgenooten voeren op den weg van den vooruitgang.

Als architect was hij het levend bewijs, dat de inlander in staat is de technische studie te volgen en zich kan bekwamen voor hoogere kennis, wanneer men hem maar in de daarvoor gunstige omstandigheden brengt.

De partijgenooten onder het Javaansche volk waren dan ook niet weinig trotsch op hun landgenoot en gebruikten zijn persoon dikwijls bij wijze van reclame. Hoewel de Redactie van de Neratja herhaaldelijk tot zijne tegenstanders behoorde en daarvan liet blijken in het openbaar, zoo wil zij den overledene toch geven de eer, welke hem toekomt en hem beschouwen als de intellectueel, die aan het volk groote diensten heeft bewezen en het den weg heeft aangewezen, waarop het zich met succes kan ontwikkelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Van Ned.-Indië naar Amerika. De heer L. Ch. H., een Chineesch reiziger, afkomstig uit Ned.-Indië, heeft, in gezelschap van den heer A. V. Klaus, een reis naar Amerika gemaakt en zijn indrukken medegedeeld in de Perniagaän van 22 Juli 1920.

De oversteek van China via Honolulu, zegt hij, had plaats bij kalme zee, terwijl één avond vóór de aankomst van het stoomschip in de haven van San Francisco, aan boord de gebruikelijke avondpartij plaats had, bestaande uit een diner, gevolgd door een concert en daarna dans.

Opgevallen was het hem, dat het aantal heeren in de rooksalon zeer aanzienlijk was en dat door hen veel alcoholische dranken werden genuttigd.

Het waren meestal Engelschen, die naar hun land terugkeerden en die, nu in Amerika geen sterke dranken meer mogen worden verkocht, zich vermoedelijk nog eens wilden schadeloosstellen voor de gedwongen onthouding, welke hun in Amerika zou worden opgelegd.

In de nabijheid van San Francisco werd reeds aangevlogd door talrijke zwermen zeevogels, die het schip volgden, terwijl men, bij het binnenstoomen kon genieten van de prachtige natuur.

Aan de rechterzijde van de baai merkt men terstond de militaire versterkingen op, zoomede exercerende soldaten, terwijl aan de linkerzijde groote gebouwen van de stad worden waargenomen, hetgeen een prachtig gezicht oplevert.

Zoodra het schip in zicht is, komt de geneesheer aan boord, terwijl na het ten anker komen, een Immigratie-commissie, bestaande uit ambtenaren en secretarissen, ten getale van 10 personen, zich onmiddellijk aan de eettafel van de salon neerzet, voor het onderzoek der passagiers.

Deze commissie verdeelt zich in drie afdeelingen, die ieder voor zich één tafel in beslag nemen. Aan de eerste tafel worden behandeld de zaken van de volbloed Amerikanen, aan de tweede die van hen die het Amerikaansch burgerrecht hebben verkregen en aan de derde die van de vreemdelingen. Iedereen wordt op zijn beurt ondervraagd en is verplicht zijn reisplan over te leggen.

Men informeert naar de hoeveelheid contant geld, dat men bij zich heeft, voor hoelang men zich in Amerika wil ophouden, enz., doch alles gaat er zeer beschaafd toe.

Na den afloop van dit onderzoek, begeven de passagiers zich naar de goederenloods aan den wal en vindt hun bagage alphabetisch gerangschikt, doch de douane-ambtenaar maakte het niemand lastig en bepaalde er zich alleen maar toe om de deksels van de koffers, kisten en manden even op te lichten en den inhoud met een enkel gebaar na te zien.

Het oogenblik was thans gekomen om afscheid te nemen van den heer Klaus, een gewezen onderwijzer, die den goeden raad gaf, om bij voorkomende moeilijkheden altijd de politie in den arm te nemen en waarvan terstond gebruik werd gemaakt.

Want toen aan een der politiemannen naar den weg naar het Lengkershim Hotel werd geinformeerd, kwam er op zijn roep onmiddellijk een persoon van dat Hotel de handbagage overnemen en begeleidde de reizigers per auto derwaarts.

Een kwartier uur later was ook de groote bagage, bestaande uit 15 collis aangebracht en had men zich spoedig in de kamers geinstalleerd.

Dit spoedige vervoer der goederen heeft plaats door de „Union Transfer Maatschappij", die met de Stoomvaartmaatschappijen in relatie staat.

De schrijver is vervolgens een en al in bewondering over de pracht, welke hij in San Francisco te zien kreeg en van de regelmaat en orde, waarmede alles plaats vindt, hetgeen toch nog iets anders is dan de wijze, waarop de vreemdeling te Tandjong Priok aan den wal stapt. De weg van den reiziger leidde natuurlijk in de eerste plaats naar de Chineesche vestiging, waarvan hij reeds zooveel had gehoord, toen hij nog in China vertoefde.

De afstand vanaf het Hotel was niet groot en ongeveer die van Patekoan naar Mangga Besar te Batavia.

De in de Chineesche stad aanwezige talrijke winkels behoorden meestal aan Kongfoe Chineezen, die zich meer speciaal met den kleinhandel bezig houden.

Daartusschen woonden enkele groothandelaren, waarvan één, blijkens het aanwezige merk, de houder was van een Chineesche restauratie, genaamd „Shanghai Lauw" en waar ook tal van Amerikanen en rijke personen aan tafel zaten.

Het bedienend personeel bestond geheel uit Chineezen, gekleed in open zwarte jas, waarbij verlakte schoenen en zijden kousen aan de voeten.

Onder de met groote Chineesche letterteekens aangekondigde aanwezige gerechten, vindt men in alle Chineesche restaurants een gerecht, hetwelk bekend is onder den naam van „Shop Susij", en dat ook bij de Amerikanen zeer goed bekend is.

Aan dat gerecht is het navolgende verhaal verbonden:

De vroegere Chineesche Minister van Buitenlandsche Zaken, tijdens de Sheng Dijnastie, de heer Lie Hong Tjang, moest destijds een bezoek brengen aan Amerika.

Hij nam op die reis zijn eigen kok mede, aangezien de Amerikaansche keuken hem niet paste.

Na zijn vertrek uit Amerika wilden de Amerikanen weten wat die diplomaat dan toch wel gegeten had en dit voedsel ook proeven, doch de restauranthouder maakte zich maar van de verzoeken af en noemde het gerecht „Tjap Tjaij", dat ook te Batavia welbekend is.

De Amerikanen lieten het gerecht vervaardigen, vonden de smaak voortreffelijk en sedert dien tijd is het bij de Amerikaansche families in gebruik gekomen, terwijl de gasten deze schotel als een tractatie beschouwen.

De woorden „Tjap Tjaij" schijnen voor de Amerikanen moeilijk uit te spreken te zijn en hebben zij er „Shop Susij" van gemaakt.

In het Chineesche Restaurant „Kiong Ho Lawi", dat grooter was dan het vorige, kon het zeer talrijke publiek genieten van prachtige orgelmuziek. Onder dit publiek waren Koreanen, Negers, Chineezen en Amerikanen.

Het hotel-leven wordt beschreven als te zijn uitmuntend en men kan er ook voor 1 dollar per nacht terecht. In de kamers zijn tal van gemakken, telefoon, enz., aanwezig en men ontvangt in het hotel alle mogelijke inlichtingen, die voor de reizigers van waarde zijn.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

De volken van Nederlandsch-Indië.

Van het onder leiding van Prof. J. C. van Eerde verschijnend werk: De volken van Nederlandsch-Indië, is uitgekomen afl. 7—8 (Amsterdam, Uitg. Mij. „Elsevier"). De inhoud bestaat uit het slot der bijdrage van den hr. G. F. de Bruyn Kops over de Zuid-Sumatraansche Maleiers, en het eerste gedeelte eener beschrijving van de Maleiers van de Oostkust van Sumatra, Riouw-Archipel en Westkust van Borneo, van denzelfden auteur. Verder beschouwt Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan de bevolking der eilanden ten Westen van Sumatra, meer speciaal van Nias, Mentawei en Enggano (vooral bij dit gedeelte bijzonder interessante afbeeldingen).

Geologische onderzoekingen in Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen deel III (met op het jaar 1918 betrekking hebbende gegevens) der „Geologische onderzoekingen ten behoeve van 's Lands Waterstaat-, Gewestelijke en Gemeentewerken in Ned.-Indië, door Dr. G. J. N. Hengeveld." De ondertitel dezer publicatie luidt: Mededeelingen en Rapporten van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken. Verschillende onderwerpen. No. 1.

Het is niet mogelijk in een kort bestek een idée te geven van den rijken inhoud van dit, met tal van illustraties en kaartjes verlucht boekwerk. De onderzoekingen van Dr. Hengeveld hebben betrekking op irrigatie, aanleg van bruggen en wegen, het havenwezen en werken in het belang van de gezondheid. Een hoofdstuk diversen bevat o.a. een beschrijving van in de afd. Palang-Lawas (res. Tapanoeli) voorkomende bruinkolen, bouwmaterialen en nuttige mineralen.

In- en Uitvoer.

In Nr. 44 (van 3 dezer) een artikel van den hr. F. van Peski, oud-hoofdadministrateur der Batjan Archipel Mij, waarin schr. er op wijst, dat de tegenwoordige capaciteit der olieafbrieken in Ned.-Indië reeds zoo groot is, dat de productie aan copra van onzen Archipel nauwelijks voldoende is om de fabrieken het geheele jaar op volle capaciteit te laten werken. Hij zou hieraan tegemoet willen komen door het verwerven van eigen cocosplantages voor de fabrieken (opkoopen van bestaande cocos-cultuurondernemingen, drijven van cocoscultuur in de buitenbezittingen, enz.). Ook op de wenschelijkheid van gemeenschappelijk samenwerken der fabrikanten legt schr. nadruk.

In hetzelfde Nr. een uitvoerig overzicht der officieele publicatie: Beplante uitgestrektheden in het grootlandbouwbedrijf in Ned.-Indië in 1919.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 31: Arowakken (vervolg), door N. (met plaat: een Hoofd der Indianen in Zuid-Guyana in groot ornaat). — Het eiland Deshima; hoe het was en wat het beteekend heeft (met 2 plattegronden, 4 afbeeldingen en 3 kaarten), door Veenstra Kuiper. — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg: bij echtscheiding).

Orang Peladang.

Het Nr. van 1 Nov. bevat het vervolg van „Het leven van den suikerchemist in Indië" (ontleend aan „Ceres"). — Indonesisch Congres te Lunteren, 23—26 Aug. 1920, door W. H. van der Eijken (slot). — Enkele mededeelingen over Indië van den hr. Besier, oud-landbouwer.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

De Nov. afl. bevat slechts een enkele Indische bijdrage, n.l. van den hr. W. O. J. Nieuwenkamp, die zijn reisindrukken van het eilandje Alor (in den Timor-Archipel) in dagboek-vorm beschrijft. Een viertal karakteristieke teekeningen van den schrijver verhoogen de waarde van het artikel belangrijk.

Neerlandia.

Behalve de gewone maandelijksche Oost-Indische causerie van Ds. Van Lingen, bevat het Nov. Nr. van „Neerlandia" een overzicht (door den hr. Fr. Oudschans Dentz) eener voordracht: Eenige grepen uit de geschiedenis der Joden in Suriname, gehouden door den hr. Hilfman voor de Groep Suriname van het Alg. Ned. Verbond (met toevoeging van een tweetal toepasselijke plaatjes). — Verder treffen we in genoemd Nr. eene zakelijke bespreking aan van het tijdschrift „De West-Indische Gids", onder teekend C. F. S.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van dl. 80, afl. 1: Verslag omtrent den toestand en de werkzaamheden der Kon. Natuurkundige Vereeniging in Ned.-Indië over het jaar 1919. — Pseudodatura nov. gen., door C. van Zijp. — Gesteenten van de Kelei (Berouw, Oost-Borneo), door Dr. B. G. Escher (met plaat en kaart). — De „Piek van Ternate". Een beklimming van de „Piek van Ternate" 28—29 Juli 1918, door Dr. G. L. L. Kemmerling (met platen en kaarten). — De waterstand van het Toba meer, door Dr. C. Braak. — Gemiddelde en maximale windsnelheden in Ned.-Indië, door Dr. C. Braak.

Weekblad voor Indië.

In Nr. 25 een verslag over de jongste Pasar-Malem te Soerabaya (met ill.), door J. van Balen. — P. Posma schrijft over „Mooi Makassar" (ook met ill.). — Verder: Antwoord op het ingezonden stuk van Oud-Kangeanner, door Du P.; en Ceram-adnotaties, door Merac.

Het Indische Leven.

Nr. 7 bevat het eerste gedeelte eener geïllustreerde beschrijving van oude huizen te Batavia, waaraan historische herinneringen zijn verbonden. Het is opvallend dat de schr. niet zeer waardeerend spreekt over het in 1898 door Luit.-Kol. Bosboom samengestelde overzicht van oude huizen te Batavia; „zijn werkje is de vrucht van een vluchtig bezoekje, zoodat de lezer er niet heel veel wijzer uit wordt", terwijl datzelfde geschrift nog zeer onlangs werd waardig gekeurd te worden herdrukt (zie het vorig Kol. Weekblad).

De Indische Gids.

De Nov. afl. opent met het portret van den benoemden Landvoogd, Mr. D. Fock, waarbij een artikel van den hoofdredacteur E. A. A. van Heekeren. — De hr. G. A. N. Scheltema de Heere schrijft over „Het oost-indische marine-departement". Volgens schr. hangt „deze eenig in de Oost daar zijnde instelling van dubbelen en daarmede van halfslachtigheid aan den Indischen vruchtenboom in overrijpheid. Overrijpheid is een toestand der vrucht, waarbij ontbinding reeds haar intrede heeft gedaan. Dan moet de gaardenier er vlug bij zijn ter voorkoming van bederf." — Het derde artikel, van Soenggoeh, is getiteld: „Een Assistent over het arbeidsvraagstuk in Deli". Schr. noemt o.m. de oorzaken van de herhaalde aanslagen op assistenten en vermeldt de middelen om ze te voorkomen. — Dr. J. de Hullu publiceert het in het Alg. Rijksarchief berustend rapport van Mr. Johan van Dam over den staat van zaken in Oost-Indië in 1666. In een Voorwoord zegt Dr. d. H. o.m.: Zooals van zelf spreekt zijn Van Dam's mededeelingen over Ambon en Banda het belangrijkste van al, die beide gouvernementen behoorden tot de rijkste bezittingen der Compagnie, en die kende hij uit eigen aanschouwing. Evenwel, ook wat hij van haar overige comptoiren in Indië vertelt, is de lezing waard. Welis-waar bevat het — Makassar, Batavia en de Kaap uitgezonderd — slechts kennis uit de tweede hand, maar in een regeeringscentrum als Batavia, waar de berichten uit al de buitencomptoiren samenliepen, vond iemand als Van Dam, die aldaar zoo lang gevestigd en in zoo hooge positie geplaatst was geweest, gelegenheid te over om inlichtingen te verkrijgen uit de beste bron. — Overigens de gewone maandelijke rubrieken.

De Aarde en haar Volken.

Nr. 11 van jaarg. 1920 bevat het slot der mededeelingen over de bevolking van Britsch Nieuw-Guinea, ontleend aan het Engelsche boek van W. N. Baever. Interessante illustreering verduidelijkt den tekst.

De West-Indische Gids.

Inhoud der November-afl.: Luchtvaart in Guyana, door Jhr. L. C. van Panhuys. — De grenzen van Suriname, door Dr. H. D. Benjamins. — De karteering van Suriname ten tijde van Gouverneur van Aerssen van Sommelsdijck, door Mr. R. Bijlsma. — Een man van de daad (W. C. Gorgas †), door Jhr. L. C. van Panhuys. — Boekbespreking (Mr. dr. K. H. Corporaal: De Internationaalrechterlijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela, 1816—1920, besproken door Prof. Mr. C. van Vollenhoven. — Gouden jubileum der Dominikaner missie op Curaçao 1870—1920, besproken door Mr. B. de Gaay Fortman). — Bibliographie.

De Indische Mercuur.

Uit den inhoud van Nr. 45: Mededeelingen van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, Nr. 9. De klapperboom in zijn veelvormigheid, door Dr. I. Boldingh (met 10 afb.). — Cocos nucifera, door Dr. F. W. T. Hunger, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Vereeniging voor Handel en Nijverheid in Suriname (overzicht van het eerste jaarverslag). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen. — Literatuur betreffende z.g.n. groote cultures.

De Ingenieur.

In Nr. 45 de tekst eener voordracht (vermeerderd met afb.) van den ir. M. H. Caron, over de goud- en zilvererertsen van Tambang Sawah. — Ir. R. A. van Sandick vervolgt zijn overzicht der beraadslagingen op het Alg. Ingenieurs-Congres te Batavia van 8—15 Mei l.l. 4e Sectie: Energieproducten en industrie. — Verder schrijft de hr. Van Sandick onder het opschrift:

Buitenlandsche ingenieurs in Nederlandschen Staatsdienst.

In ons No. 43 van 23 October 1920 gaven wij een staatje, aangevende de aantallen Nederlandsche en buitenlandsche ingenieurs, aangenomen en reeds uitgezonden voor den staatsdienst naar Ned.-Indië van af 1 Januari 1920 tot 20 October 1920. *) Tegenover 12 Nederlandsche stonden 45 buitenlandsche ingenieurs op een totaal van 57. Van dit resultaat, zeiden wij, zijn we een weinig geschrikt.

Intusschen moeten wij tot onze spijt mededeelen, dat deze cijfers nog een te gunstig denkbeeld geven. Wij gaven alleen het aantal van de aangenomen en reeds uitgezonden ingenieurs, doch daar naast staan 2o. zij die reeds zijn aangenomen, doch nog niet vertrokken, 3o. zij die nog worden aangenomen, indien zij geneeskundig goedgekeurd zijn en ten slotte 4o. zij, waarvan de uitzending nog in behandeling is. De totaalcijfers zien er nu veel afschrikwekkender uit.

Aan ingenieurs van den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst zijn n.l. voor het tijdvak van 1 Januari—30 September 1920:

	Nederlanders	buitenlanders
reeds vertrokken	9	21
reeds aangenomen doch nog niet vertrokken	15	23
en worden in dienst genomen indien zij geneeskundig zullen zijn goedgekeurd	—	33
in behandeling is de uitzending van	—	7 en verscheidenen
Totaal	24	84 en verscheidenen

De werving van ingenieurs voor Indië is echter geenszins afgeloopen. Want aan de behoefte is niet voldaan. De behoefte voor 1920 is nog 162, die voor 1921 is nog slechts onvolkomen bekend, doch is, volgens de bekende cijfers, reeds 40, altijd in de onderstelling dat er geen onvervulde wenschen van 1920 moeten worden overgenomen.

Het totaal van 108 (zie boven) is dus zeker minder dan de helft van de behoefte.

Men bedenke daarbij, dat al deze cijfers alleen aangeven de toeneming van vreemdelingen, van af 1 Jan. 1920. Maar er waren er reeds velen. Bovendien worden er in Indië zelf aangenomen. Er zijn thans sommige Regeeringsbureaux, waar men meer Duitsch hoort dan Nederlandsch. (De Scandinaviërs beginnen ook met Duitsch te spreken, al leeren zij spoedig Nederlandsch). We konden niet vermoeden, dat het zóó erg was.

Onze geringe schrik is geworden tot een hevigen schrik.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 13: Koelie-ordonnantie en Poenale Sanctie (Nota, opgesteld door jhr. de Muralt, lid der Tweede Kamer), door Dr. R. Broersma. — Beoordeeling van plantage-rubber en enkele daarin voorkomende gebreken, door Dr. O. de Vries. — De rubrieken Landbouw- en cultuurberichten bevatten o.m.: Het eerste probleem (handelt over het grootlandbedrijf). — Mechanisch ploegen. — Het behoud van de Bouwkruin. — Kepriesan versus schoonsnoei, door J. P. Smits. — Bestrijdingsmiddelen tegen Helopeltis, door H. Th. Stortenbeker.

Sluyter's Monthly East Indian Magazine.

De Oct.-afl. van dit maandschrift is evenals de vorige interessant, zoowel wat verscheidenheid van tekst als illustreering betreft. — De volgende onderwerpen worden er minder of meer uitvoerig in behandeld: The Industrialization of the Netherlands East Indies, by J. van der Waerden. — Relics of the past. Just a glimpse of famous Borobudur, by J. Karow. — The cultivation of pepper in the Dutch East Indies, by L. van Vuuren. — The opening of the new Laboratory at Tjibodas, by Dr. W. Docters van Leeuwen. — Semarang, future ocean-harbour, by H. G. Kakebeeke. — A remarkable specimen of Oriental architecture. — Technical education in the Dutch East Indies, by D. ter Laan. — The Goodyear Tyre and Rubber Company in Sumatra, by Dr. R. Broersma. — A land of the future. Reminiscences of a three years' stay in Central Celebes, by Dr. W. Kaudern. — The charms of Southern Borneo.

*) Overgenomen in „Kol. Weekbl." van 28 Oct. 1920.

Uit Zendingsperiodieken.

Het me 'akoi der To Laki en To Mekongga, door H. van der Klift (Orgaan der Ned. Zendingsvereeniging, Nov. 1920).

De zeven plagen van Tanimbarland, door Pr. J. Tubbing. — De prefectuur van Ned. Nieuw-Guinea verheven tot Apostolisch Vicariaat. Mgr. J. Aerts, Vicarius Apostolicus (Annalen van het Missiehuis te Tilburg, Nov. '20).

Wraakneming in de binnenlanden van Borneo, door P. Leontius. — Indië en de Indische missies. Missionarissen van Curaçao, door C. J. Zwijsen. (Het Missiewerk, Nov. 1920).

De Java-Post.

Pr. Vertenten wijdt in het Nr. van 24 Sept. een beschouwing aan de paradijsvogeljacht op Nieuw-Guinea; zeer de moeite waard er kennis van te nemen.

Holland's East India.

In No. 10 van Vol. I een vrij uitvoerig en geillustreerd opstel over de „Javanese railways". — Verder een korte bijdrage: „Java sugar prospects".

Suriname.

„De West" van 17 September schrijft: „Weder zijn een twaalftal jongelieden hier aangenomen als olieman en stoker voor de Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij. Zij zullen naar Curaçao vertrekken, zoodra bericht ontvangen is, dat het tankschip waarvoor zij bestemd zijn, aldaar is aangekomen.

Op deze wijze wordt tegemoet gekomen aan het bezwaar, dat de jongelieden, zoolang zij niet aan boord geplaatst zijn, op Curaçao aan wal moeten leven van een betrekkelijk gering maandsalaris. Het tankschip werd in de eerste helft van September op Curaçao verwacht. Het telegram vermeldende de aankomst, kan dus elken dag hier worden ontvangen. Binnenkort verwacht men nog drie tankschepen in Curaçao, waarna wederom nieuwe krachten van Suriname noodig zullen zijn.

Curaçao schijnt bestemd een belangrijk afzetgebied te worden voor Surinaamsche jongelieden. De Bataafsche Petroleum Maatschappij is van plan aldaar een fabriek op te richten voor het maken van blikken en kisten, waarvoor weder nieuwe krachten zullen noodig zijn.

De tot dusverre uit Suriname daarheen gezonden jongelieden, hebben goed voldaan. Drie hunner, die aanleg bleken te hebben voor de behandeling van motoren, zijn reeds bevorderd en genieten *f* 135.— salaris per maand, plus kost en andere voordeelen.

Ziet men eenerzijds met leedwezen al die flinke jongens wegtrekken naar elders, daar staat tegenover dat, zoolang er in de kolonie niet voldoende werkgelegenheid is voor zulke jongelieden, men op geenerlei wijze hen mag verhinderen elders hun geluk te zoeken."

* * *

Naar „De West" van 28 September verneemt is het de bedoeling van het Gouvernement, om van het Koninklijk Besluit betreffende de toekenning van studiebeurzen, in hoofdzaak gebruik te maken voor de uitzending van Surinaamsche ambtenaren, voor verdere opleiding in Nederland. Daar het steeds moeilijker wordt om ambtenaren voor den Surinaamschen dienst in Nederland te vinden, meent men, dat het belang van den dienst medebrengt dat jongelui die hun geschiktheid in den Gouvernementsdienst hebben getoond, in de gelegenheid worden gesteld om zich in Nederland verder te bekwamen en hun gezichtskring te verruimen. Bij die uitzending zullen zij zich als regel hebben te verbinden om een dienstverband in Suriname aan te gaan.

Tot dusverre is slechts één beurs toegekend, en wel

door den Minister in Nederland, aan een jongmensch, die in de gelegenheid wordt gesteld om verder te studeeren voor machinist.

Voorgesteld is voorts door den Gouverneur, om aan den heer E. Tubbergen een beurs toe te kennen, voor studie in Nederland, voor de hoofdakte, en aan een jongmensch in Nederland, Smit genaamd, voor studie als opzichter bij den Waterstaat. Een beslissing ten aanzien dezer twee beurzen is nog niet genomen.

In overweging is verder om voor te stellen een beurs toe te kennen voor de opleiding van een stuurman en een machinist in Nederland, bestemd voor den dienst der Koloniale Vaartuigen.

Dat zijn in het geheel vijf beurzen. Op de begrooting is slechts vijf duizend gulden voor studiebeurzen toegestaan, zoodat er verder dit jaar geen nieuwe beurzen zullen kunnen worden verleend.

* * *

Uit hetzelfde nummer van „De West" de volgende berichten:

In Nickerie organiseeren zich de Britsch-Indische landbouwers, om onafhankelijk te worden van opkoopers en pelmolens. In den van Drimmelenpolder zetten zij een eigen rijstpelmolen op. Het gebouw is gereed, de machinerieën worden binnenkort verwacht. Iedere kleinlandbouwer in den polder zal verplicht zijn een aandeel te nemen, om zoodoende belang te hebben tot levering zijner paddi aan den eigen pelmolen. Men zal een coöperatief bedrijf beginnen en trachten zoo spoedig mogelijk financieel onafhankelijk te worden van geldschieters onder oogstverband, zoodat, wanneer het product binnenkomt, men vrij zal zijn het te verkoopen aan den meestbiedende. De cultuur in Nickerie blijft zich gestadig uitbreiden. De cultuurbank werkt daartoe mede door credieten voor den kleinen landbouw beschikbaar te stellen.

* * *

Te Paramaribo overleed de heer Christiaan Magdalenus Themen, hoofd van de Nieuwe School, meer bekend als Themensschool. Deze school, met ruim 700 leerlingen, op dit oogenblik de grootste in de kolonie, werd van meetaf opgewerkt door den heer Themen, die in uitgebreiden kring zeer populair was. De overledene was slechts 44 jaar oud.

* * *

In den morgen van 26 September hebben drie bestuursleden van het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap een krans gelegd op het graf van den heer E. B. J. Luitink.

De heer E. A. Tubbergen sprak bij deze stille plechtigheid de volgende woorden:

„Aan E. B. J. Luitink! Ter huldiging uwer nagedachtenis, als eminent voorzitter en leider van het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap door een der moeilijkste perioden heen, leggen wij ter gelegenheid van het zilveren jubileum namens het gansche Genootschap dezen krans op uw graf neder, en geven hiermede het bewijs, dat wij weten te waardeeren, door te tijden heen, hen die met een warm hart tot ons komen."

De voorzitter, de heer C. M. de Vries, voegde hieraan toe:

„Zoo eeren wij de mannen, die tot ons komen, met ons medewerken en met ons medeleven en uitblinken."

* * *

„De West" van 5 Oct. schrijft:

„De onderhandelingen tusschen het Gouvernement en de Landbouwvereenigingen in zake de arbeidsloonen, hebben thans geleid tot een overeenkomst.

Het Gouvernement heeft zich vereenigd met het voorstel van de planters, n.l. dagloon voor mannen en vrouwen 80 en 60 cents, met levering van rijst aan de arbeiders voor 12 cent per pond — tot een maximum van 8 pond per arbeider per week — terwijl bovendien getracht zal worden verdere levensmiddelen en kleeren zoo goedkoop mogelijk te lever[en] door coöperatieven aankoop. Ook kan elk arbeid[er] beschikken over een kwart akker grond, voor eig[en] aanplant van voedingsmiddelen.

Zooals wij reeds een vorigen keer opmerkten, be[-] hoort er moed toe, om bij de tegenwoordige prijz[en] een dergelijke loonsverhooging aan te durven. W[ij] vernemen, dat meerdere plantages begonnen zijn — met het oog op de mogelijkheid, dat tijdelijk koff[ie] en cacao onverkoopbaar zullen worden — om koor[n] en rijst op flinke schaal aan te planten, zijnde art[i-] kelen die terstond verhandeld kunnen worden. O[p] die wijze hopen de ondernemingen, die geen reserv[e] kapitaal bezitten, de middelen te vinden om de plan[-] tages gaande te houden."

Curaçao.

Koloniale Raad.

Ingediend is een voorstel tot wijziging van de „Algemeene politiekeur", bedoelende o.a. het over[-] vragen door chauffeurs van stationeerende huurauto's te bestrijden.

Zooals wij vermeldden, is het ontwerp tot wijziging der onderwijsverordening teruggenomen, hetgeen in verband met de „gelijkstelling", gebracht werd. De Gouverneur deelt thans mee, dat met de nieuwe be[-] werking van het ingetrokken ontwerp vooralsnog niet kan worden begonnen, omdat de gegevens daartoe grootendeels ontbreken. In afwachting daarvan is nu een wijzigingsontwerp van de bestaande verordening ingediend, in hoofdzaak van technischen aard; de ondersteuning van het bijzonder onderwijs is daarbij gelaten, wat zij was.

Wat het schooltoezicht betreft, wil men de inspec[-] teur van het onderwijs voorzitter der Commissie van Onderwijs maken.

De Bovenwindsche eilanden.

Het *Utrechtsch Dagblad* van 10 Oct. l.l. bevat een ingezonden stuk van H. J. Cornelius Cohen over den toestand van West-Indië, waarin o.a. wordt mede[-] gedeeld, dat in 1918 door een ingenieur in Rijks[-] dienst op last van Minister Idenburg een onderzoek is ingesteld naar de toestanden op de eilanden en meer speciaal de Bovenwindsche. Van dit onderzoek is ons niets bekend en gaarne zullen wij daaromtrent iets hooren. Wel vernamen wij juist in dezen tijd, dat de decentralisatieplannen, waarover thans in de kolonie gesproken wordt, waaromtrent de Gouverneur het oordeel van den Kolonialen Raad gevraagd heeft en die ook op de laatste reis van den Gouverneur ter sprake gekomen zijn, reeds overwogen zijn onder Minister Idenburg in 1904.

Overigens deelt de schrijver eenige historische bij[-] zonderheden mee, voornamelijk van St. Martin, de tabaksindustrie, zoutwinning en suikercultuur op dit eiland, de afschaffing der slavernij (het voor slaven op St. Martin aanvankelijk vastgestelde bedrag van ƒ 30.— werd later tot ƒ 100.— verhoogd) en klaagt hij over de vergetelheid, waarin de Bovenwindsche eilanden geraakt zijn. Men liet er alles over een „be[-] windvoerders", die „zoogenaamd aldaar het Neder[-] landsch gezag hoog hielden." Daar de Nederlandsche Regeering zoo bitter weinig notitie van deze bezit[-] tingen nam, had de inheemsche bevolking en hadden vooral de leidende personen, zich het Bestuur afge[-] wend. De bevolking van St. Martin daalde van 900[0] tot 3500 (in 1850 was dit echter al niet meer dan omstreeks 3000). Onderwijs, rechtspraak, alles was verdwenen. Deze toestand heeft tot ongeveer 1914 ge[-] duurd. „Op herhaalden aandrang, voornamelijk van particulieren kant, heeft het Gouvernement dan toch eindelijk ingezien, dat het zoo niet langer kon en een bekwaam ingenieur naar die eilanden gezonden met een uitgebreide opdracht."

In het voorjaar, zegt de heer Cohen, zijn de rap[-] porten van den ingenieur, den gezaghebber der Bo[-] venwindsche eilanden en den Gouverneur, binnen[-] gekomen en hij heeft redenen om te vermoeden, „dat naar aanleiding van deze rapporten er veel meer licht is gekomen over al die toestanden daar en men een

roep zal doen op Handel en Nijverheid om daar wel goed te maken, wat jaren lang verzuimd is."
De schrijver is wel wat geheimzinnig en heeft ons nieuwsgierig gemaakt.

Noodig?

In de kolonie zijn aangekomen de luitenants Duller en H. A. Kraaijenbrink. Het aantal officieren wordt hiermede met één vermeerderd en teruggebracht op de vroegere sterkte", zegt de *Amigoe di Curaçao*. Wij kunnen niet zeggen, dat wij dit met veel instemming gelezen hebben, daar wij ons afvragen of in de jaren, toen één kapitein met drie officieren het officierskorps uitmaakte, niet afdoende gebleken is, dat dit eigenlijk heel best gaat wat de belangen van den dienst betreft.

Cuba.

La Cruz van 29 Sept. l.l. deelde mee, dat de daling van den suikerprijs op Cuba en goedkoopere werkkrachten volgens een gerucht aan de werving van werklieden op Curaçao, Aruba en Bonaire een einde zal maken. Volgens een bericht van 9 October in de *Amigoe di Curaçao* zijn echter weer een groot aantal Arubianen naar Cuba vertrokken.

Kleine Berichten.

Voz verbetert het door ons in ons nummer van 19 Aug. l.l. aan de *Amigoe* ontleende bericht omtrent de New-Orleans and South American S. S. Co. aldus, dat reeds eenige schepen dier maatschappij Curaçao hebben aangedaan, maar deze haven thans in het maandagsche vaartplan dier maatschappij is opgenomen.

Aan den heer Tymstra is bij zijn vertrek van de Bovenwindsche eilanden een adres overhandigd, waarin zijn heengaan betreurd wordt.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een vliegtocht Indië—Nederland.

Het is de vorige keer met den vliegtocht Nederland-Indië heelemaal misgeloopen. Eerst zou 't een wedvlucht worden. Daarna werd de mededinging tot de militaire vliegeniers beperkt. In een volgend stadium zou 't niet veel meer zijn, dan een vlucht met regeeringssteun. Ten slotte ging de aardigheid er voor iedereen vrijwel af, te meer daar de vlucht door Ross Smyth en zijn medegezellen, van Engeland naar Australië via Java volbracht, bij voorbaat aan den roem van een Soesterberg-Kalidjatitocht veel afbreuk deed. Men treurde dus niet al te zeer, toen Engeland niet genoeg medewerking verleende voor de organisatie van de vlucht over zijn koloniaal gebied, al vond men dat gemis aan voorgaandheid op zich zelf ook hinderlijk.

Nu bereiken ons gegevens over een nieuwe onderneming, dit ditmaal in tegenovergestelden zin van Java zal uitgaan om tot Soesterberg te reiken. Wij weten niet in hoever het plan nog geheel in de lucht hangt (of eigenlijk nog in het geheel niet in de lucht hangt) en wel nog slechts een ontwerp op papier is, maar zooals 't nu voorgesteld wordt, lijkt het ons den steun van de regeering zeker wel te verdienen, terwijl het dat van den handel reeds in ruime mate schijnt te hebben.

De promotor, de kapitein-vliegenier van het leger in Indië, W. Leendertz, wil dezen tocht niet beschouwd zien als een sportieve prestatie. De mogelijkheid van de uitvoering staat reeds voldoende vast door de vluchten, die de gebroeders Smyth, Parrer en Maa Intook volbracht hebben. Maar 't is nu zaak van dit bereikte resultaat de practische beteekenis aan te wijzen. De tocht zal zijn aandeel moeten bijdragen in het vraagstuk van het internationale groot-luchtverkeer. Voor economische verkenningstochten zijn andere eischen te stellen dan voor de vluchten, welke alleen gericht zijn op 't bereiken van een gesteld eindpunt. Zooveel mogelijk moet niets aan 't toeval en 't goed geluk overgelaten worden. De voorbereidende maatregelen, de verrichte waarnemingen, de te trekken conclusiën, vormen de hoofdzaak. Studie van klimatorische, geographische, topographische bijzonderheden krijgen een ruime strekking, die voor de uitvoering van den tocht zelf in die mate niet noodig zou zijn.

De verkenning zal worden ondernomen, zoodra de vereischte toestemmingen van de betrokken regeeringen zullen zijn verkregen. Zijn deze ver genoeg gevorderd, dan wordt het toestel in Europa aangekocht en naar Indië overgebracht.

Het toestel zal waarschijnlijk een Bristol Pulman driedekker zijn, viermotorenstelsel, dat 200 K.M. snelheid per uur kan ontwikkelen. Terwijl het 16 personen kan vervoeren, is 't voornemen van kapitein Leendertz zich slechts te doen vergezellen door een tweeden vliegenier en twee mecaniciens.

Voor den reistocht wordt het volgende plan aangegeven:

1e en 2e dag Kalidjati-Singapore	925 K.M.	6 vlieguren
3e naar Medan	600 ,,	4 ,,
4e en 5e. naar Rangaon (Br. I.)	1400 ,,	9 ,,
6e naar Calcutta	995 ,,	6 ,,
7e naar Allahabad	700 ,,	4½ ,,
8, t. m. 10e naar Delhi en Karachi	1400 ,,	9 ,,
11e naar Bender Abbas (Perzië)	960 ,,	6 ,,
12e naar Baora (Turkije)	830 ,,	5 ,,
13e naar Bagdad	425 ,,	3 ,,
14e en 15e naar Cairo (Egypte)	1150 ,,	7 ,,
16e naar Kreta (Griekenland)	700 ,,	4½ ,,
17e naar Otranto (Italië)	700 ,,	4½ ,,
18e naar Rome	500 ,,	3 ,,
19e naar Nizza (Frankrijk)	425 ,,	3 ,,
20e naar Parijs	625 ,,	4 ,,
21e naar Soesterberg	425 ,,	4 ,,

Totaal zonden dus ongeveer 12700 K.M. in 3 weken worden afgelegd. Gerekend is op een snelheid van 160 K.M. in 't uur. In de opgegeven dagen zijn rustdagen inbegrepen.

Bij 't vele dat nog voor te bereiden en te doen valt, zal er hard gewerkt moeten worden om de uitvoering in den zomer van 1921 te verzekeren.

Japan—Nederlandsch Indië.

Met groote vreugde verneemt Nederland alle bijzonderheden van de hartelijke ontvangst der Indische deputatie in Japan. Heeft Japan zich onlangs, bij 't bezoek der Nederlandsche zeelieden, reeds geuit op een wijze die voor volle oprechtheid geen twijfel overliet, die hartelijkheid is nu meer georganiseerd, meer in stelselmatig willen uitgedrukt.

De feestenreeks is schitterend, hetgeen vertoond en gezegd wordt duidt beiderzijds op de behoefte van nauwe aansluiting. Onze gezant Jhr. Mr. A. G. D. de Graaff, heeft zich dadelijk de juiste man op de juiste plaats in den juisten tijd getoond. Zoo geheel ter goeder gelegenheid, zeide hij, bij een noenmaal ten zijnen huize, dat het idee, dat de Japanners anders dan als vrienden naar ons Indië zouden gaan, van nu af voor altijd begraven behoorde te zijn.

Op een feest van de Japansche Zuidzee-vereeniging, zeide de directeur van de Taiwan Suiker Mij., de heer Yamamoto, in de deputatie het eerste teeken te begroeten van een weer herstellen van een bloeienden handel van Japan met Nederlandsch-Indië.

De president van de Kamer van Koophandel te Tokio, de heer Fujiyame, verzekerde, bij een door die Kamer aangeboden dejeuner, dat Nederland Japan ten onrechte van agressieve bedoelingen verdacht had, na de successen, die zijn leger en vloot hadden mogen behalen. Japan hoopt voortaan beschouwd te mogen worden als een verdediger van den vrede. In en voor den vrede wil Japan met N.-I. samenwerken. Hij stelde een wederbezoek van Japansche bankiers en zakenlieden aan Indië in 't vooruitzicht.

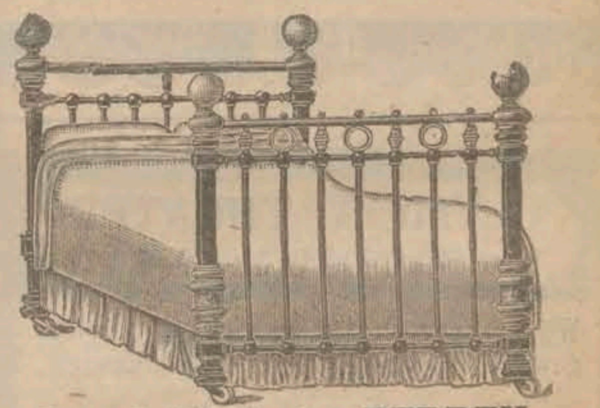
De heer Zeilinga, het bekwame hoofd van onze deputatie, vond gelegenheid te doen uitkomen, hoe voor samenwerking in de eerste plaats wederzijds begrijpen noodig is, in 't streven om dit te bereiken ligt de voornaamste beteekenis van de zending.

Een voorloopige bespreking over de beste wijze om Japansche handelsbureaux in onze Oost te vestigen, leidde tot het besluit om een conferentie te houden met de Japansch-Nederlandsche vereeniging, de Zuidzee-vereeniging en de Zuidzee-handelsvereeniging. De Zuidzee-vereeniging is voornemens binnenkort te Batavia een dochter-instelling te openen van het Japansch Handelsmuseum te Singapore.

In de vergadering in de Kamer van Koophandel bracht de heer Kerkhoven een cooperatie van de Japansche en Nederlandsche scheepvaartverbindingen in Azië ter sprake. Dr. de Vogel stelde voor monster tentoonstellingen van Japansche chemische en medische producten te organiseeren. Hij kan bij deze en andere gelegenheden ook de deelneming van Japan aan het in Augustus te Batavia te houden medisch congres voorbereiden. Dit congres voor het Oosten heeft, zooals bekend, de steun der regeering ,op de begrooting voor 1921 is er een vrij aanzienlijk bedrag voor uitgetrokken.

Bij de besprekingen in de Kamer van Koophandel te Tokio klaagde de heer Suzuki, vice-president van de Yokohama specie-bank, over de groote fluctuaties in

den wisselkoers tusschen Ned.-Indië en Japan, waardoor het zakendoen belemmering ondervindt.

De heer Zeilinga antwoordde, dat waar op het oogenblik Japans goudreserve Japan in staat stelt zijn buitenlandsche aankoopen te financieren zonder hulp van buiten, goed wederzijdsch begrip tusschen de circulatiebanken in Japan en Nederlandsch Indië noodig is. Dit begrip bestond reeds, maar was toegenomen door de persoonlijke kennismaking van de leiders. Maar de resultaten hiervan, wat betreft den wisselkoers, zouden pas merkbaar zijn, als de normale tijden terugkeeren en er overeenkomst bestaat van de schulden van alle landen in overeenstemming met den gouden standaard.

Hetgeen ons tot nu toe over de zending bereikt heeft, is, hoezeer in beknopten stijl vervat, voldoende om zekerheid te geven, dat zij goed en nuttig werk verricht.

Herinneren wij ons de spanning waarin Nederland kort vóór den grooten oorlog verkeerd heeft, spanning waarop de heer Fujiyame terecht heeft kunnen wijzen en die destijds niet alleen in Nederland bestond, dan is er wel een zeer groot verschil in geestesstemming tusschen hetgeen men toen vreesde en hetgeen nu gehoopt en verwacht wordt. Van uit dat oogpunt bezien, krijgen de vriendelijke klanken, die uit 't Rijk van de opgaande zon tot ons komen, nog een verhoogde beteekenis. Er ligt in deze toenadering misschien meer vredeswaarborg dan een Volkerenbond kan geven, of wil men liever, door deze toenadering en belangen associatie kan Nederland, als koloniale mogendheid, practische waarde gaan hechten aan de vredesvooruitzichten, die het gaarne in den Volkerenbond wil vinden.

Non-coöperation.

Heeft de in Britsch Indië opgezette beweging om de inlanders medewerking met de regeering te doen weigeren, o.a. door niet aan de verkiezingen te willen deelnemen, niet de algemeene instemming gevonden, die de leider Ghandi en zijne propagandistische volgelingen gehoopt hadden, toch heeft de beweging een omvang genomen, waarover de regeering geenszins gerust is.

In Bengalen en Madras heeft de beweging geen succes. In Behar en de centrale provinciën is de aanhang gering. De vrees bestaat echter, dat in Bombay velen zich van de verkiezingen zullen onthouden. De invloed van Ghandi is echter 't grootste in Punjab en in de Vereenigde Provinciën, omdat hij daar partij heeft weten te trekken van den wrok, overgebleven van de laatste onlusten, van de duurte der levensmiddelen en van de godsdienstige gezindheid, die zich tegen de christenen richt.

Maakt dit den toestand al zorgwekkend, de Britsch Indische regeering staat door de tijdsomstandigheden nog voor andere moeilijkheden, waarvoor geen dadelijke oplossing te vinden is, en die door haar ongunstig gestemde elementen tegen haar uitgebuit worden. Officieel is in dit verband gewezen op de economische gevolgen van den dalenden wisselkoers en van den tegenwoordigen toestand der circulatie-middelen, welke te wijten zijn aan het ontbreken van vraag naar de voornaamste Indische uitvoerartikelen. Hieronder lijdt de handeldrijvende wereld van Europeanen, die de zuil is waarop de positie van Engeland in Indië berust.

Geen prettig vooruitzicht voor Austen Chamberlain, de kanselier der schatkist, die als opvolger van lord Chelmsford op den troon van Britsch Indië schijnt bestemd te zijn.

Nieuwe partij-vorming in Z. Afrika.

Het is tot een fusie gekomen van de Unionistische- en de Zuid-Afrikaansche partijen. De nieuwe partij, die uit de te Bloemfontein gehouden besprekingen en genomen besluiten zal ontstaan, wil de huidige constitutie steunen en is gericht tegen de afscheidingspolitiek, dus tegen de „nationalisten". De onlangs, ook te Bloemfontein, in 't werk gestelde poging om een hereeniging te verkrijgen, waarin de nationalisten betrokken zouden zijn, is mislukt, zooals generaal Smuts verklaarde, doordien de aanhangers van Hertzog houden aan het motto: „Zuid Afrika een republiek", terwijl de Z. A. P. daar tegenover stelt: „Zuid Afrika een natie."

Deze partij zal nu samensmelten met de Unionisten, die mede te Bloemfontein in congres bijeen zijn geweest, waar hun leider, Sir Thomas Swart, hun wensch weergaf om den heiligen band, die de Unie aan het Britsche gemeenebest bindt, te handhaven.

Smuts verwacht van deze fusie het ontstaan van een sterke regeeringspartij, steunende op alle gematigden zonder rassenverschil, om Z. A. door de huidige kritieke tijden heen te helpen.

Een zaal van Vollenhoven.

Aan het voornemen om aan een college-zaal van de Koloniale school te Parijs den naam van onzen, in den oorlog als Fransch kapitein gevallen, landgenoot van Vollenhoven te verbinden, is dezer dagen uitvoering gegeven. Bij de onthulling van een gedenkplaat ter herinnering van de in den oorlog gevallen leerlingen en oud-leerlingen van de Koloniale school, heeft de minister van koloniën Serraut in 't bijzonder ook den oud-gouverneur generaal van Fransch West Afrika van Vollenhoven herdacht, als een der schitterendsten onder de dappersten, en opende hij, na deze plechtigheid de zaal der school, die aan zijne nagedachtenis gewijd blijft.

Koloniaal congres in Brussel.

Volgens een bericht in de „N. R. Ct." van 6 November zal medio December te Brussel een koloniaal congres worden gehouden, dat, als wij 't goed begrijpen, een uitsluitend Belgisch congres zal wezen. De koning is eere-voorzitter. Op de agenda der te bespreken onderwerpen komen o.a. de volgende voor: Het behoud en de ontwikkeling der bevolking; het vakonderwijs voor de negers; de opwekking van een koloniale geestesgesteldheid in België; verder vraagstukken op 't gebied van de politiek, het verkeerswezen en den landbouw; de middelen om de vestiging van Belgen in Congo aan te moedigen; de deelneming der kolonisten aan het bestuur der kolonie; de inboorlingenpolitiek en de samenwerking van Belgen en inboorlingen, de algemeene economie van de koloniale begrooting.

Mededeelingen.

Van de Redactie-Commissie:

Naar wij van de tooneelvereeniging K. E. A. V. vernemen, zal, gezien het groote succes van het Indische stuk van den heer Vaandrager „*Verplante Bloem*" er een tweede opvoering van plaats hebben op Maandag 15 dezer, in het Theater Verkade, Heerengracht, Den Haag, voor een ieder toegankelijk tegen gereduceerde schouwburgprijzen.

Gaarne vestigen wij hierop de aandacht onzer lezers.

Van de Commissie voor het afnemen van het Klein-ambtenaarsexamen.

KLEIN-NOTARISEXAMEN.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913, no. 130 (Staatsblad no. 54), ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artt. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand December 1920, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van f 30.— verschuldigd zal zijn.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 20 November a.s., met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. P. L. A. Collard, Boschlaan 16, Zeist), onder overlegging van een quitantie van storting bij een der Rijksbetaalmeesters.

's-Gravenhage, 4 November 1920.

Namens de Commissie,
De Voorzitter,
Mr. J. J. HAGEN.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het **INFORMATIE-BUREAU** van de **Vereeniging „Oost en West", Heulstraat** 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn **de navolgende werkjes verkrijgbaar:**

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 47. Donderdag 18 November 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel B. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

HOORT! . . .

„Ik heb nooit iets schooners gezien dan Nederlandsch-Indië"......

Ziehier de uitspraak van den 's levens tijdsduur levenden en daardoor jong blijvenden grooten Franschman Clémenceau, wiens indruk over Indië door de Haagsche Post (zie het No. van 13 dezer) gevraagd, aldus is weergegeven.

Een uitspraak, welke, als zoodanig, niet is die van den aestheticus, van den geboren schoonheidskenner, die het schoone in de schepping alom onderkent, hetzij hij — met sportsprongen — een natuurtafereel aan den Noordpool aanschouwt, of wel zich verlustigt in den aanblik der groene, malsche landouwen van ons vaderland in zomertijd, hetzij hij getuige is van een zonsopgang in den woestijn. Ze is die van den tourist, maar van een aan wiens woord, om redenen welke hier niet behoeven te worden uiteengezet, onbetwist hooge waarde moet worden toe-

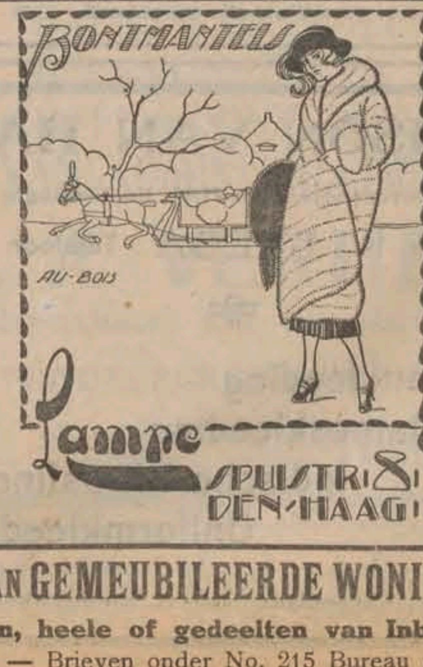
ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennissen die nog geen lid is van „Oost en West".

gekend, zij het dat zelfs meer bevoegden — een onder hen eigen landgenooten — dan dezen niet altijd zoo complaisanten Franschman, zich in gelijken zin over deze gewesten hebben geuit.

Geeft de vraag van de Haagsche Post blijk van eene van die zijde journalistieke „flair", gepaard aan gezonde opvatting van koopmanschap, het antwoord behoeft niet slechts haar en hare lezers ten goede te komen, maar kan ook een winste worden voor een onmetelijk grooteren kring, althans wan-

neer men, bij de woorden, tot het begrip dat ze bevatten, wil doordringen.

Maar dan ook op die voorwaarde, en die alleen, zoo niet, dan zal de juichtoon verstommen, zonder echo zijn, dan zullen die woorden blijken te zijn ijdele klanken ten spijt van hunne bedoeling, wijl bestemd om te worden vernomen en verstaan door een volk dat al sedert eeuwen, met nauwe banden, schier op elk levensgebied, verbonden is aan die landen van overzee.

Gelijk bij het werpen van een steen in 't water van te voren niet te berekenen valt de omvang van den cirkel, welke dientèngevolge aan het oppervlak zich vertoont, zoo ook is van zoodanig eene jubelende getuigenis — want meer dan eene exclamatie — de draagwijdte en diepte niet uit te meten.

Mogelijk — en 't is te hopen — dat ze de ware belangstelling voor Indië, welke hier te lande, naar het oordeel van meest bevoegden, feitelijk nagenoeg nihil is, doet ontwaken na langen doodslaap; de tijd die altijd antwoordt, al wordt het antwoord niet altijd verstaan, zal het leeren, maar in afwachting daarvan moge het Nederlandsche volk het zich nog eens voor gezegd houden dat die Oostersche parel aan Neerland's kroon de schoonste is onder de schoone.

In ons Indië, in Oost en West, ligt een arbeidsveld braak, waarin de kiemen liggen voor de schoonste gewassen, maar dat bij niet- of bij onvoldoende bewerking aan atrophie dreigt te niet te gaan, een arbeidsveld in geestelijk en stoffelijk opzicht. Er is daar een tekort aan werkkrachten, terwijl ze hier te over zijn; er zijn daar noodig ingenieurs, juristen, geneesheeren, onderwijskrachten, maar ook — bij de snelle ontwikkeling dier wetenschappen — technici en ambachtslieden. Daarom, ouders en voogden en gij allen aan wier zorgen de jeugd is toevertrouwd, indien gij, met hen, staat aan den tweesprong en de beslissing vallen moet naar welke richting gij uw kind of uw pupil voor zijn levensbestemming zult heenwijzen, bedenkt dan dat hij of zij een loonenden en nuttigen werkkring zullen vinden in de schoonste landen van het heelal — en 't is een vreemdeling die 't zegt, dus heeft hij een streepje voor — waar zij bovendien in 't verkeer met landgenooten een tweede vaderland vinden, zooals reeds zoovelen voor hen het daar gevonden hebben.

Laat ook, in deze tijden van nationale verslapping, uwe plichten van staatsburger gewicht in de schaal leggen en zijt indachtig aan de kloeke en ware woorden van den stichter dezer vereeniging: „Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

v. d. B.

Feuilleton.

Naar den Bromo.*)

De schrijftafeltjes in de modern ingerichte recreatiezaal van het hotel Nongko Djadjar nooden tot schrijven. Behaaglijk in een leeren fauteuil, zit ik voor een dier tafeltjes en laat onder het rooken van een heerlijke Wascana mijn gedachten terugdwalen tot mijn excursie, gisternacht in den helderen maneschijn.

Ik zag me zelf weer boven op het paard; bibberend, in een winterjas gehuld — een zalige nagedachtenis aan den Hollandschen winter, aan sneeuw en ijs; — had ik de teugels vast. Het paard dat me droeg was forsch, krachtig gespierd. Het bewoog zich voort met een losheid, de beste plekken uitzoekend op den stijlen bergweg om zijn pooten neder te zetten, zonder een moment te aarzelen, zonder zich te storen aan zijn bereider die zelf dacht te beste plaatsen aan te kunnen geven en steeds te vergeefs aan de teugels trok.

De koelies liepen achter me en bespraken de kansen van het weer voor den komenden dag.

Om één uur te paard gestegen, ging ik voort langs de door den regen glibberig geworden wegen, steeds hooger en hooger. Een excursie bij nacht geeft weinig stof tot navertellen, indien zoo'n tocht niet avontuurlijk is. En het avontuurlijke is niet uitgebleven. Ik voelde mij toen als de beroemd geworden Karl May, als Buffalo Bill, als...... zoovele andere stuiverromanshelden die, dit in tegenstelling met mij, het gevaar zochten.

*) Overgenomen uit de „Javabode".
Red. Comm.

Ik kwam door een schitterend tjemarabosch waar de nachtwind een frissche geur tot me bracht. De boomen staken trotsch hun kale stammen in de lucht. De maan gluurde, als in het oude kinderliedje, door de boomen. Het gaf me een heerlijke winterstemming waarbij ik terugdacht aan den tijd van sneeuwballen gooien en ander wintervermaak; aan den tijd dat ik ineengedoken voor de kachel luisterde naar het loeien van den wind.

Plotseling verbrak het gehinnik van een paard de stilte van dezen heerlijken maannacht, welke kort te voren nog, slechts werd verstoord door het blaffen van honden, het geklikklak van de paardenhoeven, het murmelen van een snelvlietend stroompje en het geklater van een waterval.

Voestappen naderden. Ik zag me in gedachten omringd door een vreemde horde Indianen, door vreesaanjagende Bedouinen, door ik-weet-niet-wat voor ondieren.

Mijn vrees was ongegrond, Vreedzaam kwamen aangestapt een man en een vrouw, de paarden aan den teugel. Arm in arm, druk keuvelend schrokken zij plotseling door mijn nabijheid. Na diverse plichtplegingen, voorstelling, kwam het uit dat we gedrieen op weg waren naar den Bromo. De heer en dame waren afgestapt om van de natuur te genieten, althans zoo zeiden ze. De onderwijzer, — want dat was mijn nieuwe metgezel — maakte zich gedurende de reis verdienstelijk door op bitterkoekjes te tracteeren, handschoenen te leenen, om de vijf minuten zijn vrouw te vragen of ze wel goed zat, etc.

Ver beneden ons doken kleine lichtjes op, „Tosari" zei een der gidsen. We bevonden ons nu op een hoogte van ongeveer 8000 voet. De koude deed zich dan ook danig gevoelen en ik stak meermalen mijn vingers in den mond.

Eindelijk bereikten we den Moengal.

Daar voor ons lag de Zandzee, overdekt door een zwaar kleed van witte wolken, waaruit Bromo en

Uit de Pers in Nederland.

In *De Telegraaf* van 13 dezer schrijft een bijzonder correspondent uit Medan over *De Oliepalmcultuur* o.a.:

„Het is merkwaardig, welk een animo er tegenwoordig bestaat voor deze nieuwe cultuur. Tot voor enkele jaren wist men in ons Indië eigenlijk niet, dat er cultuur gedreven kon worden met den palm, die men schier over geheel Indië verspreid vond in de tuinen om de huizen. Een paar jaar geleden echter begon een Belgische maatschappij het eerst kapitaal in een aanplant te beleggen. Aanvankelijk schonken anderen aan deze cultuur geen aandacht. Men vertrouwde het niet erg best en wilde eerst wel eens zien of er behoorlijke resultaten konden worden verkregen. Doch het proefstation der Algemeene Vereeniging van Rubberplanters ter Sumatra's Oostkust deed van zijn belangstelling blijken, door zich onledig te houden met de bestudeering van den palm en zijne eischen met betrekking tot den bodem. Toen de aandacht van dat proefstation door ruwe calculaties gevallen was op de zeer waarschijnlijk groote rentabiliteit van een cultuur van den oliepalm in het groot, is men de zaak wat nauwkeuriger gaan bezien. Verschillende tabaksmaatschappijen, die vroeger reeds groote lanen op hunne emplacementen

..dden beplant met dezen palm, gingen op aanspo..ng en met behulp van 't proefstation er toe over, ..gevens te verzamelen, die een beeld zouden moeten ..ven aan de vermoedelijke levensvatbaarheid van ..n aanplant in het groot.

Tot op heden zijn er reeds een dertigtal maatschap..pen (Hollandsch en Belgische), die een min of meer ..oote oppervlakte van dezen oliepalm (Eleaes Ge..nensis) hebben beplant. De groote vraag zit hierin ..f men wel voldoende product verkrijgt om de be..iding van olie zelf ter hand te nemen.

Het mag wel als uitgemaakt beschouwd worden, ..t kleine installaties moeilijk rendabel te maken ..n. Een groote installatie echter eischt veel pro..ct, waaruit volgt, dat men dus ook moet zorgen ..n aanplant te hebben, waarvan men veel product ..rwachten kan. Hoe groot nu precies een aanplant ..et zijn, valt natuurlijk niet te zeggen, maar wel ..nnen wij aannemen, dat een paar honderd H. A. ..t oliepalmen niet zooveel product kan opleveren, ..t een goed en loonend bedrijf kan worden opgezet. ..n zou dan, omdat men de kosten van een instal..tie van een modern ingerichte fabriek wil uit..paren — m o e t uitsparen — het product aan an..re fabrieken moeten verkoopen. En dan is men ..iet op den goeden weg. Het gaat er immers niet ..m of men van zijn product af kan komen, maar of ..en er een behoorlijke winst mee kan maken en ..arom is het absoluut te ontraden, deze cultuur ..n het klein te drijven.

Nu behoeft men daarvoor op Sumatra's Oostkust ..iet bang te zijn. Men is daar gewend alles betrek..lijk groot aan te pakken. Maar op Java denkt men ..r niet altijd zoo over, evenals in de F. M. S., waar ..ooral de Chineezen direct klaar staan het Euro..peesch kapitaal te volgen, maar dan op bescheidener ..chaal en op 'n gebrekkige manier. Daarvoor is o.i. ..ier bij de oliepalmcultuur geen gelegenheid en de ..eme planter zal zich aan deze cultuur niet spoedig ..agen.

Dit is voor het Europeesch kapitaal geruststellend. Men zal dan minder bevreesd behoeven te zijn, dat Chineezen en Inlanders er verwaarloosde aanplantingen op na houden, waarvan ziekten, die daarin gemakkelijker kunnen ontstaan, op de aanplantingen van goed onderhouden ondernemingen overslaan. Zooals men dat bij rubberondernemingen wel geconstateerd heeft. Er is echter nog 'n voorname factor, waardoor het kapitaal met meer gerustheid zich aan deze cultuur zal kunnen geven. Men heeft n.l. dit cultuurterrein reeds wetenschappelijk vóórbewerkt en moeilijkheden als afstanden, waarop de boomen van elkaar behooren te worden geplant (waarbij men bij de rubber, vooral in de eerste jaren, zooveel groote fouten heeft gemaakt) zijn practisch opgelost. Ook heeft men geen moeite met het verkrijgen van goed plantmateriaal, daar zaden van boomen van een goede variëteit in voldoende mate te krijgen zijn.

Het lijkt niet onwaarschijnlijk, dat binnen niet te langen tijd de geldmarkt in Holland, zoowel als in het buitenland, een beroep zal doen op de beurzen der geldmenschen, die zich voor deze cultuur interesseeren. Bij verschillende Hollandsche maatschappijen bestaan althans plannen om een groote uitbreiding te geven aan haar aanplantingen. De Société Internationale de Plantations et de Finance (Sipef) (een Belgisch-Hollandsche maatschappij) deed in het begin van dit jaar reeds van zich spreken en men ziet thans, dat dit concern de hand heeft weten te leggen op een complex van 14.000 H.A. zeer mooie gronden op Sumatra, welke men van plan schijnt te zijn geheel met den oliepalm te beplanten."

* * *

In hetzelfde blad lezen wij omtrent *De Indische Belastingwetten* o.m.:

,,Het Indisch budget heeft de laatste jaren steeds grooter tekorten getoond en het was te voorzien, dat drastische fiscale maatregelen zouden moeten genomen worden, om orde te scheppen in den deplora-

---

..atok oprezen. Een lichtgrijze rookkolom steeg uit ..n krater op en het geheel deed denken aan den ..ood van een geweldigen reus, die onder een dikke ..eken sluimerde.

Terwijl ik genoot van het goddelijk uitzicht, ..orde ik den onderwijzer zijn jonge vrouw de le..nde vertellen van den Batok; van den jongen God ..e in één nacht een groot stuk land moest ,,weg..cheppen" met een batok. Plots, als hij de laatste ..tok zand opgenomen heeft, begint zijn lastgever te ..raaien. De jonge God denkende dat de dag daar .., laat van schrik de batok uit zijn handen vallen. ,,Zie je", zei de onvermoeibare explicateur, ,,dat ..s de batok."

In het Oosten had zich een schitterend rood aan ..n horizont getooverd. De wolkenmassa in de ..ndzee trok op, en op een hoogte van 8200 voet, ..er het nuttigen van een smakelijk ontbijt, begon ..nderwijzer zijn echtgenoote te vertellen van de ..holastiek van Dominicaan Thomas van Aquino, ..t zelfs te vertellen wanneer de geleerde het eerste ..aglicht aanschouwd had en wanneer hij voor ..d de oogen had gesloten

En toen de groote lamp boven den bergrand ver..heen, en de zon de Batoktop in een gelig licht ..gezet, toen daalden wij in de Zandzee af en ..n op weg naar het doel onzer excursie, den Bromo. De onderwijzer, juist bezig zijn vrouw in de the..n van de zwaartekracht te onderrichten, viel, als ..een practisch voorbeeld te geven, van het paard. ..der ongelukken gingen we weer verder.

Eindelijk bereikten we den Bromo, langs een trap ..eenige honderden treden klommen we naar ..en.

Daar, voor ons, lag een afgrond, van angstwek..nde diepte. Daar gaapte een muil waarin het kook..n siste, waaruit, als stoom, witte zwavelgassen ..egen. Dampend lag daar een compacte massa zwavel, soms borrelend door de luchtbellen.

De onderwijzer die me reeds geruimen tijd tutoyeerde had er spoedig genoeg van en zei ,,Nu gaan we weer terug. En jij?" Ik vond het niet onverstandig ook mede te gaan en zoo aanvaardden we den terugtocht.

De schoolmeester reed voorop, telkens keek hij om en steriotiep maakte hij de opmerking: ,,Zeg ik rij toch niet te hard voor jullie, wel?"

Gelukkig hoorde hij niet hoe ik hem verwenschte; we reden n.l. in een allerellendigst sukkeldrafje.

Soms keek hij met een van durf stralend gelaat achter zich. Zijn paard had dan gegaloppeerd en hij was er niet afgevallen.

De terugtocht bij dag wàs wel zoo mooi als in den nacht.

Dan pas zag men hoe mooi de Oosthoek is. Peilloos diepe ravijnen lagen bezijden den weg. Ver onder ons lagen kleine sawahs waarop menschjes, klein als mieren, vlijtig werkzaam waren. Een bergstroom vloeide uit een spleet in den rotswand en bood een welkome drinkplaats voor de dorstige dieren.

Na afscheid genomen te hebben van mijn reisgenooten kwam ik weder in het hotel terug waar een heerlijk maal me wachtte.

Thans in de recreatie-zaal bekom ik van de vermoeienissen van de trip.

Zij die den Oosthoek niet kennen weten reeds lang dat er een hotel is, hoog in de bergen van waaruit zij de mooiste tochten kunnen maken, waar zij, indien zij dat willen, nieuwen moed kunnen opdoen om den strijd tegen de warmte vol te kunnen houden, en levenskracht kunnen vergaren te midden van de dennen en tjemara's, de rozen, in de Hollandsche lucht onder een Italiaanschen hemel.

AMA NESCIRI.

belen toestand van de Indische financiën. Dat daarbij op de suikerproducenten zou worden losgetrokken, lag voor de hand, reeds jarenlang is het suiker-„kapitaal" het doelwit van Indië's agitatoren, terwijl dezen met te meer kracht konden optreden, omdat de conjunctuur voor dit product inderdaad buitengewoon gunstig is en alle reden bestaat voor het Indisch gouvernement om zich een belangrijk deel dezer conjunctuurwinst toe te eigenen. Dit zou misschien ook van de zijde der ondernemingen niet op groote bezwaren behoeven te stuiten, omdat zij bij de huidige conjunctuur niet zulk een overwegend belang hebben, want nà de noodige extra bedrijfsversterkingen, moet het leeuwendeel der extra-winst tot uitkeering geraken, waarbij de ondernemingen als zoodanig niet in het bijzonder gebaat zijn, terwijl men toch in gemoede niet kan beweren, dat aandeelhouders jaarlijks 50 tot 100 pCt. dividend toekomt als risicodekking. De zeer groote winsten, die in zoo hooge mate de begeerte van den fiscus hebben opgewekt, veroorzaakten voor de onderneming als zoodanig groote nadeelen, omdat zij er toe leidden het bedrijf blijvend extra-lasten op te leggen, ten gevolge van tijdelijk extra-winsten. Maar ook dit zou misschien nog niet zoo ernstig zijn, indien de suikerproducenten niet vaak systematisch hun belangen door het gouvernement veronachtzaamd zagen. Men behoeft slechts een blik te werpen in de verslagen der Handelsvereeniging „Amsterdam", waarin jaar op jaar klachten worden geuit over gebrek aan medewerking, en erger, van het inlandsch bestuur. Indien dus, meenen wij, van de zijde van onze regeering er in Indië op werd aangedrongen de culturen op alle mogelijke wijze te bevorderen en alle maatregelen tot onbelemmerde bedrijfsuitoefening te waarborgen, dan zou men daarvoor ruimschoots een compensatie voor extra-lasten hebben gegeven. Vaak botsen tegen elkaar in, de oude compagnie-geest van vele kapitalisten, dat Indië en de inlanders er zijn om de Hollanders, als zij in Indië komen, binnen een paar jaar rijk te maken, en de onrijpe politiek van het gouvernement om aan de eischen van den tijd tegemoet te willen komen, door recalcitrant tegenover de bedrijven te zijn en vaak het onmogelijke er van te vergen.

De vraag of er reden bestaat om de cultures zoo zwaar te treffen als blijkens de voorgestelde belastingen in de bedoeling ligt, kan op tweeërlei wijze beantwoord worden. De steeds wassende uitgaven van het budget kunnen, evenmin als dat in het moederland en zijn gemeenten het geval blijkt te zijn, door bezuinigingen gekeerd worden; reeds werd in het voorloopig verslag op de bovenstaande belastingwetten de aandacht gevestigd op de 50 millioen, die het volgend jaar noodig zullen zijn voor de salarisherziening der ambtenaren, die men niet tegen kan houden, nu er toch al zulk een schaarschte aan personeel in Indië bestaat en de stijging der salarissen in de particuliere bedrijven, de goede krachten gemakkelijk weglokt. Niets ligt meer voor de hand, dan dat men dus poogt om de groote tekorten te dekken uit de natuurlijke rijkdommen van het land, die het zichtbaarst in de niet-inlandsche cultures gerealiseerd worden. Maar aan de andere zijde dringt zich de overweging op, dat die realisatie slechts mogelijk is, indien de bedrijven geschikt kunnen blijven kapitaal aan te trekken en een product tegen kostprijs voort te brengen, waarmede zij op de wereldmarkt concurreeren kunnen. Het lijkt twijfelachtig of de ontworpen belastingen wel voldoende rekening met een en ander houden.

* * *

In Economisch-Statistische Berichten schrijft A. V. over „De daling van den Suikerprijs" een uitvoerig artikel. De schrijver wijst er op, dat Cubasuiker in Februari 10 cent per lb. noteerde, in Mei tot 23.57 cent werd opgedreven, en thans tot 7.76 cent is gedaald. De geweldige prijsverheffing in het voorjaar was toe te schrijven aan een besluit der Cuba-planters, om met het oog op een vermindering der oogstraming hun prijzen successievelijk te verhoogen.

Tenslotte besloten zij hun restant-oogst niet beneden 24 cents te verkoopen, gelijkstaande met ongeveer ƒ 90 per picol, resp. ƒ 145 per 100 K.G., hetgeen het tienvoudige was van den prijs van vóór den oorlog en dus een hongersnood kon worden genoemd. Niet alleen was deze actie der Cuba-planters zeer onsympathiek, maar zij was ook dom, want de Amerikaansche importeurs en raffinadeurs voorzagen zich toen van groote kwantiteiten tot lagere prijzen in andere productielanden, vooral op Java.

Nadat op deze wijze de meest nijpende behoefte gedekt was, had men in Amerika Cuba niet meer zoo noodig. Men kocht verder alleen mondjesmaat bij; tengevolge der hooge prijzen verminderde consumptie, zoodat verkoopers, die suiker aan de markt brachten, met telkens lagere prijzen genoegen moesten nemen.

Het doet onder die omstandigheden eigenaardig aan, artikelen te lezen, waarin de Cubaplanters als de verdrukte onschuld worden voorgesteld, wien door de Amerikaansche raffinaderijen het vel over de ooren wordt gehaald. De plaats gevonden daling is gewettigd, doordien de enorme rijzing die eraan vooraf is gegaan, ongemotiveerd is geweest. Anderzijds is het echter een feit, dat de zichtbare voorraden aanmerkelijk kleiner zijn dan die der laatste twee jaren, terwijl de aanstaande wereldoogst, alhoewel iets grooter geraamd dan de laatste, toch niet meer zal opleveren dan noodig is voor een redelijke consumptie. De positie voor het artikel suiker mag derhalve als krachtig worden beschouwd, mits te hooge prijzen de consumptie niet tegenhouden.

Wat de Java-campagne betreft, meent de schrijver, dat het een fout van de V. I. S. P. is geweest, Superieur in te zetten op de hooge basis van ƒ 50. Voor een combinatie van verkoopers is het veel moeilijker dan voor afzonderlijke producenten, om den verkoopprijs geleidelijk te moeten verlagen, daar dit deprimeerend op de koopers werkt.

Welke ook de gunstige resultaten van de Vereeniging der Suikerproducenten op Java tot dusver mogen zijn geweest, voor 1921 zouden reeds vele millioenen picols tot omstreeks ƒ 40 aan solide koopers verkocht zijn geweest, indien ieder producent zelfstandig had kunnen handelen. Er schuilt een groot gevaar in 't gevoel van macht, dat onwillekeurig iedere groote combinatie bezielt: dit hebben de gecombineerde Cuba-planters onlangs ervaren.

De prijs van 7½ cent, waartoe Cuba-suiker dezer dagen verhandeld werd, staat gelijk met ongeveer ƒ 50 per 100 K.G. resp. ƒ 30 per picol. Ook op deze basis, besluit de schrijver zijn artikel, zijn aan de Java-suikercultuur nog zeer groote winsten verzekerd, zoodat er voorloopig geen onrust in suikerkringen behoeft te bestaan.

* * *

In de (groene) Amsterdammer heeft dr. J. C. Koningsberger een artikel over „*De Indische Volksraad*" geschreven, waarin deze oud-voorzitter van dit college o.m. zegt:

„De Volksraad is reeds dadelijk geworden tot een lichaam van groote beteekenis in de staatsinrichting van Nederlandsch-Indië. En wel om twee redenen.

Ten eerste lag er een uitgestrekt arbeidsterrein verscholen in hetgeen reeds dadelijk omtrent den Volksraad werd bepaald; inzonderheid leidt de behandeling der koloniale begrooting en het uitbrengen van advies daarover tot mogelijkheden zonder tal. Tweemaal 's jaars bestaat de gelegenheid het Regeeringsbeleid te bespreken, inlichtingen er over te vragen, en naar bevind van zaken, opgebrachte posten te wijzigen en nieuwe posten op te brengen. Voorts is het recht om de belangen van Nederlandsch-Indië en zijn bewoners voor te staan bij Kroon, Staten-Generaal en Landvoogd niet anders dan een recht van petitie, waardoor de Volksraad alle mogelijke onderwerpen binnen den kring van zijn bemoeiingen kan brengen.

De tweede reden ligt in het zelfbewustzijn en de cordaatheid, die van het eerste oogenblik het op-

den van den Volksraad hebben gekenmerkt, waarbij hij dadelijk de wegen gevolgd en de werkmethoden gekozen heeft, die bij formeele Parlementen gebruikelijk zijn. En zoowel tegenover eene Regeering, die daarop niet in alle deele verdacht was, als in een samenleving, welker verwachtingen allerminst hoog waren gespannen, heeft hij zich daardoor onmiddellijk en stormenderhand een positie weten te veroveren, waarvan noch wetgever, noch begiftigde, ooit had gedroomd. Een positie, waarin hij zich des te gemakkelijker heeft kunnen handhaven, omdat hem van de zijde van den eerste geen ernstige tegenstand, van die van den laatste uiteraard slechts krachtige ondersteun werd geboden. Een en ander ongetwijfeld als een gevolg van de omstandigheid, dat optreden en werkwijze van den Volksraad, behalve door de beide bovengenoemde eigenschappen, ook door een behoorlijke mate van degelijkheid werden gekenmerkt.

Was het oorspronkelijk de bedoeling, dat voorjaars- en najaarszitting samen niet meer dan een tiental weken in beslag zouden nemen, het bleek al spoedig, dat door die werkwijze de behandeling der begrooting alléén reeds een langeren duur vereischte. Waar voorts naast de begrooting allerlei andere aangelegenheden, deels door de Regeering, deels door de leden ter sprake gebracht, de aandacht vereischten, was de Volksraad in het eerste jaar van zijn bestaan niet minder dan vier, in het tweede jaar zelfs vijf maanden bijeen.

De leden van den Volksraad vormen een zeer heterogeen geheel. Onder de inlandsche leden zijn de meesten van Java afkomstig, doch ook Atjeh, Midden- en Zuid-Sumatra, Amboina en de Minahassa zijn vertegenwoordigd, terwijl naast mannen van vorstelijken bloede, anderen van zeer eenvoudigen huize een plaats vinden. Onder de Europeesche leden vindt men zoowel ambtenaren van hooger en lager rang, als invloedrijke personen op het gebied van landbouw, nijverheid en scheepvaart, en wederom anderen, die bepaalde richtingen op maatschappelijk of politiek gebied vertegenwoordigen. Eindelijk zijn er twee Chineesche leden en één Arabisch lid.

Bestond aanvankelijk eenige vrees, dat bij een zoo bonte samenstelling de onderlinge samenwerking en waardeering zou te wenschen overlaten, dat men elkander niet goed zou kunnen of willen begrijpen en dat, als gevolg van een en ander, de Volksraad minder goed aan zijn doel zou beantwoorden, de praktijk heeft aangetoond, dat deze vrees ten eenenmale ongegrond was. Vooral aan onderlinge waardeering, dien onmisbaren factor voor het bereiken van goede uitkomsten, heeft het tot heden niet ontbroken.

De Indische Regeering heeft den Volksraad in de gelegenheid gesteld het hoogste peil van ontwikkeling en invloed te bereiken, dat binnen de, door den wetgever gestelde grenzen, mogelijk was. Zij heeft daarbij steeds gestreefd naar samenwerking en voortdurend contact, het laatste o.a. door de vorming van de zoogenaamde Schakelcommissie, die is samengesteld uit de drie afdeelingsvoorzitters en de voormannen der verschillende partijen (samen acht personen), welke commissie ook buiten de zittingsperioden kan bijeenkomen met de Regeering, die zich op die bijeenkomsten meestal doet vertegenwoordigen, te allen tijde in gedachtenwisseling treedt en vooral nuttig werkt ten aanzien van de voorbereiding en de bespoediging der behandeling van nieuwe aangelegenheden. Verder heeft de Regeering zich bereid verklaard, schriftelijke vragen van de leden in ontvangst te nemen en, voor zooverre Haar dat mogelijk is, te beantwoorden, terwijl aan de leden verschillende faciliteiten, zooals vrij vervoer op de Staatsspoorwegen, werden verleend aan de leden, die, in verband met hun mandaat, zich plaatselijk van het een of ander op de hoogte wenschen te stellen.

De vergaderingen van den Volksraad worden bijgewoond door een daartoe aangewezen hoofdambtenaar, in den regel den betrokken Departementschef, die namens de Regeering toelichtingen verstrekt betreffende het onderwerp, dat in behandeling is. Betreffen die toelichtingen het algemeene regeeringsbeleid of andere zaken, die niet een bepaald Departement aangaan, dan worden zij gegeven door den „Regeeringsgemachtigde voor algemeene zaken", een nieuwen ambtenaar, wiens betrekking eerst ten vorige jare, en voorloopig tijdelijk, werd ingesteld.

De algemeene verwachting is, dat de Volksraad van steeds grooter beteekenis zal worden in de staatsorganisatie van Nederlandsch-Indië, dat hem steeds ruimer bevoegdheden zullen worden toegekend en dat hij ten slotte tot een formeel parlement zal uitgroeien. Over het tempo, waarin dit groeiproces zal plaats hebben, bestaat uit den aard der zaak veel verschil van inzicht.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De wereldoorlog van een Confucianistisch standpunt.

In de *Java-Bode* geeft de heer H. Borel een korte beschouwing over een brochure van dr. Lim Boon Keng, waarin deze den wereldoorlog beziet van een Confucianistisch standpunt.

Wij ontleenen er o.m. aan: Het kan zijn groote nut hebben den laatsten wereldoorlog eens te bekijken uit een ander standpunt dan het Westersche, dat meestal een politiek en materieel is, en dr. Lim's brochure geeft daartoe gelegenheid. Maar het onschatbare er van is dat in dezen Chineeschen literator Oost en West, die men onvereenigbaar dacht, vereenigd zijn.

De wereld zal voortdurend met oorlogen en bloedige catastrofes bedreigd blijven, zoolang politiek, zoolang ook economie en ethica gescheiden en zelfs tegenovergesteld blijven. Toen president Wilson dit voelde en uitte, deed hij, zooals dr. Lim aantoont, niets anders dan uitspreken, hetgeen eeuwen vóór Christus de grondslag was der Confucianistische filosofie.

Er liggen achter de groote wereldgebeurtenissen geheel andere dan economische of politieke oorzaken, al kennen wij deze geestelijke krachten niet in de empirische intellectueele wetenschap. Al hetgeen thans zoo nieuw schijnt in de idee van een Volkenbond, was reeds lang in de Confucianistische filosofie vooropgesteld. Immers, zooals dr. Lim terecht schrijft, „Confucianisme stelt twee groote principes voorop: ten eerste de Eenheid van het menschelijke ras en ten tweede de universeele validiteit van de wet van Rechtvaardigheid. Ware beschaving is daarom een geïncorporeerde Eenheid, alle naties omvattend, en den trouwen dienst vereischend van elk individu. Opdat echter zulk een opvatting van de moreele orde van de menschen-maatschappij verwerkelijkt kan worden, is het essentieel, dat ethische opvoeding universeel worde."

En ziehier, vervolgt de heer Borel, de wondeplek van het Europeesche onderwijs. Op onze Hoogere Burgerscholen en aan onze Universiteiten wordt de jeugd intellectueel getraind en de intellectueele energie tot de hoogste spanning opgevoerd om haar geschikt te maken voor een bitteren „struggle for life". Maar hoe te leven, ik bedoel inwendig, ethisch-moreel te *leven*, dat leert men u er niet. Met een volgepropt verstand staat het jongmensch, uit een ethisch-moreel oogpunt, hulpeloos in het leven; carrière maken, een positie veroveren, geld verdienen, dàt wordt het doel, meer niet, en zoolang dit aanhoudt, zal steeds de „rechtvaardigheid" in het gedrang komen.

„Ware beschaving", schrijft dr. Lim, „volgens Confucianisme, is de langzame, maar zekere realisatie van de goddelijke idealen van Recht en Waarheidsliefde in de menschelijke gemeenschap, het volmaken van het Koninkrijk van God op Aarde".

Beschaving bestaat niet in auto's, aëroplanes, spoorwegen, handel en industrie alleen, schrijft de

heer Borel. Men neme goed in zich op wat dr. Lim nog meer zegt:

„Het principe van het handhaven der onafhankelijkheid en integriteit van nationalisten is het eerste axioma van Confucianistische politiek. Confucianisten gelooven hieraan in spijt van actueele resultaten der geschiedenis, door het militairisme teweeg gebracht, *omdat zij gelooven dat er een moreele kracht is, het menschelijk noodlot vormende, dat de dingen ten slotte recht zal zetten. Apart van de voorbijgaande en schiftende betrekkingen van dingen en personen is er een Wet van Rechtvaardigheid, met betrekking waarop de menschelijke ziel geleid wordt op wegen, niet verklaarbaar door ons intellect,......* zoodat in volkomen vertrouwen op de triomf van Rechtvaardigheid de confucianist met gelijkmoedigheid de golven van opkomst en verval, die de opkomst en het ondergaan van naties in zich sluiten, kan gadeslaan, al den tijd wetende dat het leven geen ijdelheid is, en een roemrijke toekomst ons na den storm wacht."

Die Wet van Rechtvaardigheid nu, vervolgt de heer Borel, is zoo goed als onbekend in onze politiek en diplomatie. Zelfs na dezen wereldoorlog gaan politiek en diplomatie dóór met schipperen en knoeien en draaien en intrigueeren achter de schermen, alsof die Wet niet bestond.

De heer Borel behandelt de interessante brochure van dr. Lim Boon Keng slechts in hoofdzaak. Dr. Lim is in onze koloniën in Chineesche kringen zeer bekend, daar hij een der voormannen is geweest van de Jong Chineesche beweging in Ned.-Indië en den stoot heeft gegeven tot de organisatie van de Tieng Hwa Hwee Kwan scholen.

Ethiek in de cultures.

Het *Soer. Hbl.* geeft een relaas betreffende de pogingen van de suikerfabrieken Gesiekan en Gondang Lipoero — (administrateurs resp. de heeren Hofland en Schmutzer) — om den Inlandschen werkman te helpen.

Op Gesiekan werd gesticht de verg. „Mardi Rahardjo", die ten doel had de behartiging der geestelijke en stoffelijke belangen van de leden, in casu het werkvolk der onderneming. De administrateur gaf er de helft aan van zijn tijd, de werkkracht van zijn personeel; de directie gaf het geld.

Hij liet voor het volk een passar bouwen tot bevordering van den handel; hij stichtte een coöperatieve toko om de menschen aan goedkoope artikelen te helpen; hij liet een begin maken met de verbetering der woningen; hij liet goedkooper rijst distribueeren; hij liet lezingen houden, zorgde voor een vergaderlokaal, een spaarbank.

De in het groot ingekochte goederen van de Coöp. toko werden met een tikje verlies, door de onderneming gedragen, aan de bevolking verkocht. Men begon met de verbetering der woningen van 30 personen, met geen ander gevolg dan dat honderden hoogst ontevreden werden. Hij liet de rijst per wagon van elders komen en verkocht ze zoo goedkoop aan de bevolking, dat er een f 1000 per wagon op werd toegelegd, door de onderneming. Hij zorgde er voor dat de inleggers op de spaarbank twaalf procent van hun geld kregen. Bovenal: de loonen werden, vergeleken met 1919, met 100 % verhoogd; de betaling voor meerderen arbeid enz. werd met 80 % verhoogd.

Hij zorgde ook voor de geestelijke belangen door het doen houden van lezingen, en voor de lichamen, doordat hij tweemaal per week gratis polikliniek liet houden op Magoewo en Gesiekan, en salvarsan insloeg.

Zoo kreeg de bevolking alles: meer geld, goedkooper voedsel en kleeren, betere huizen, tot gratis schurftzalf en salvarsan; zij had slechts te accepteeren, te slikken. De bevolking behoefde niet goed te doen, zij behoefde zich slechts goed te laten doen. Het eenige wat dit deel van het ontwaakte èn van nieuwe ideeën zwangere Oosten werd gevraagd was: werk niet tegen.

Er werden tienduizenden guldens aan de uitvoering van al deze goede plannen besteed.

Natuurlijk waren er menschen, „ervaren", nuchtere collega's, die hun pikol bittere desillusies al hadden verwerkt, en die het hoofd schudden en voorspelden, dat het mis zou loopen......"

Natuurlijk zijn er, nu het misgeloopen is, nog veel meer, die altijd wel gedacht hadden dat het mis moest loopen...... Want het is inderdaad misgeloopen.

De Fabrieksbond wist in zeer korten tijd een massa leden te winnen en men stookt op tot staken... Geen sprake van medewerking, van verbetering van den geest... niets... niets. Waar de bevolking aan bijzonder goedkoope padi werd geholpen, werd ze aan de Chineesche opkoopers verkocht; de geneesheer constateerde dat sinds de verhooging der loonen, de venerische ziekten zich uitbreidden, dat het drankmisbruik toenam enz.

Het *N. v. d. D.* noemt dit allemaal feiten, die den man der realiteit niet verbazen, doch die op den idealist, den ethicus te goeder trouw hoogst ontnuchterend werken. Vooral waar hier geen ethiek werd gepleegd door bureaumenschen, doch door practici, die onder de gunstigste omstandigheden konden werken. . . . .

De *Deli Crt.* wijst er op dat het mogelijk is dat de proefneming verkeerd is opgezet, ondanks den practischen aard van de proefnemers of dat er een te veel aan ethiek is geproduceerd, waardoor de proef tot mislukking was voorbestemd. Een zieke kan geen stevige pot boerenkool of hutspot verdragen, waar een kalfscotelet met compôte hem zeer veel goed zou doen. Het blad wil door onbekendheid met de feiten en omstandigheden, niet beweren dat hier foutief gewerkt is, doch het wil waarschuwen tegen het gevaar van te generaliseeren, zoowel uit deze mislukte, als uit andere geheel of gedeeltelijk geslaagde proeven.

Maar vooral wil het blad er tegen waarschuwen om meer te verwachten van de „opheffing" van den Inlander dan redelijk is, gelet op zijn traditie, zijn omgeving en zijn ontwikkeling. En dat geldt niet alleen voor den Inlander, maar voor allen socialen arbeid, wáár ter wereld ook.

Alle overhaasting schaadt, dat blijkt uit de ervaringen van de laatste jaren in Europa, waar verhooging der loonen, vermindering van den arbeidsduur evenzeer drankmisbruik en de verspreiding van venerische ziekten in de hand hebben gewerkt.

Vraag naar de teleurstellingen, die nobele zielen als Van Marken, Karl Zeisz en Ernst Abbe ondervonden hebben in hun pogingen tot opheffing van den arbeider, maar let ook op de schoone resultaten, die zij geboekt hebben. Is niet van Van Marken, den practischen filantroop, het devies afkomstig: „Als wij de menschen behandelen alsof zij waren gelijk zij behoorden te zijn, dan brengen wij hen daarheen, waar zij te brengen zijn."

Het blad besluit: Het is natuurlijk te betreuren dat menschen als de heeren Hofland en Schmutzer zulke teleurstellingen hadden te ondervinden, meer nog voor de samenleving in het algemeen, dan voor hen persoonlijk. En wanneer zij inderdaad de menschen zijn, waarvan hun daden getuigen, dan zullen zij zeer gemakkelijk over die teleurstellingen heenkomen en in het eind toch bereiken wat zij zich voorstelden, zij het misschien op andere wijze en langs anderen weg. En zij zullen de voldoening smaken van pioniers en baanbrekers te zijn op een nog veel te weinig betreden gebied.

Wat zij betaald hebben, dat is het onvermijdelijke „leergeld".

Deli in deining.

Men moet zich rekenschap geven van de overheerschende beteekenis der Deli-Spoor voor het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra, om te beseffen wat een staking bij zulk een vervoeronderneming met zich brengt. De Deli Spoorweg Mij. is de machtige aanvoerster van materialen en levensmiddelen en de machtige afvoerster van de producten des lands, en van al wat wordt aan- en afgevoerd gaat verreweg

Het grootste deel over het traject, dat de hoofdstad Medan, knooppunt den honderden kilometers-lange lijnen, met de voornaamste havenplaats Belawan verbindt. Zoodat stopzetting van het goederenverkeer vooral een ophooping van goederen op de Medan—Belawan-lijn en haar beide eindpunten beteekent.

Stopzetting van het goederenvervoer beteekent echter eveneens onthouding van den toevoer van levensmiddelen aan uitgebreide nijverheidsgebieden met duizenden en duizenden Oostersche werklieden, voor een groot deel behoorende tot de heffe van hun volk. En uit dien hoofde kan een staking worden tot een onberekenbare ramp.

De staking is begonnen onder het ongeschoolde Inlandsche personeel: de spoorkoelies. En wel geheel onverhoeds. Ze heeft zich daarna met verontrustende snelheid meegedeeld aan het Inlandsch beambtenpersoneel, zoodat heel het bedrijf met Europeesch personeel moet worden gaande gehouden. De staking omvat ook den dienst der telefoon, een onderneming van de Deli Spoor, en hiermede is dus een in wezen zeker niet minder publieke dienst dan het verkeersbedrijf zelf, tot stilstand gebracht.

Het is zelfs de vraag of het in Deli bij de spoorstaking zal blijven. Men vreest dat straks de beweging naar de contractkoelies op de ondernemingen overslaat. Ook is er sprake van een sympathiestaking bij de Atjeh-tram. En wanneer het inderdaad zoover zou komen, is voor de Oostkust het leed niet te overzien.

Het bovenstaande, ontleend aan *De Loc.*, zal wellicht meer dan de telegrammen dit konden doen, een denkbeeld geven van de beteekenis der gebeurtenissen, die wij van hier uit de telegrammen volgden.

„Indische jongens" in de suiker.

Wij ontleenen o.m. aan een schrijven van den administrateur der Sf. Klampok (Banjoemas) aan zijne directie, opgenomen in *Onze Stem* en in *De Loc.*: Door sommigen is de meening toegedaan bij voorkeur tot aanneming van volbloed Europeanen over te gaan en worden deze dikwijls liefst uit Holland geïmporteerd. Dit is volgens mijn bescheiden meening een zeer verkeerd systeem en bovendien een gevaarlijke politiek. Door het aanstellen van zulke jongelui toch wordt de afstand tusschen Javaan en Europeaan steeds grooter, terwijl het wantrouwen en de rassenhaat er zeer door bevorderd wordt. Bovendien heeft men een grooteren vijand bijgekregen, n.l. de hier geboren Europeaan. De bloei van de verg. „Insulinde" heeft zijn ontstaan in hoofdzaak daaraan te danken, waardoor zij thans gloedrood is geworden.

De suikerindustrie is wel op een wetenschappelijke basis gebouwd, doch moet een ieder met mij instemmen dat de resultaten eener fabriek afhangen van den beheerder en zijne geëmployeerden. De resultaten van den aanplant hangen in hoofdzaak af van de wijze, waarop de persoon zich met het volk verstaat en van het respect, dat het volk voor den geëmployeerde heeft. Hiervoor moet hij zijn Inlandsche talen zuiver spreken en op de hoogte zijn van de adat. Iedere Indische jongen met gezond verstand en behoorlijke middelbare opleiding, voldoet aan de hoogste eischen, zoowel in de fabriek als in den aanplant.

Het geheele personeel van Klampok op drie na, bestaat uit Indische jongens van wie ¾ nooit in Holland zijn geweest. De hoofdmachinist en chef van het electrische bedrijf zijn absoluut praktijk-mannen en nooit in Holland geweest. Geheel verbrande electrische motoren (de fabriek wordt electrisch gedreven) worden hier hersteld. Op geen enkele fabriek met Europeesche gediplomeerde werkkrachten worden de herstellingswerken in zoo'n mate doorgevoerd als hier; dit wordt door technische bureaux erkend. Op Kalibagor, welke het hoogste rietproduct maakt van Java, zijn de tuingeëmployeerden echte Indische jongens.

Het komt dus hierop neer, dat wij de Indische jongens niet in een hoek moeten duwen, terwijl juist die jongens het meest tevreden zijn, omdat Java hun geboorteland is. De tegenwoordige geïmporteerde jongelui zijn vrijwel allen idealisten, die met de wonderbaarlijkste begrippen in Indië aan wal stappen, om steeds teleurstellingen te ondervinden. Velen worden zelfs revolutionnair door de groote desillusie, waarvan overschatting de oorzaak is. De sociaaldemocratische bewegingen zijn zuiver uit Holland en zijn dus zuiver geïmporteerd.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Westkust van Sumatra. Het jongste bezoek van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië naar de Westkust van Sumatra heeft aan de Redactie van de *Oetoesan Melaijoe* in haar nummer van 21 Juli 1920 eenige beschouwingen in de pen gegeven, waaraan het navolgende is ontleend.

Volgens de meening van die Redactie had deze reis eene belangrijke beteekenis, omdat daarin ook de Algemeene Politiek werd gemengd.

De steenkolenvoorziening toch is op dit oogenblik een wereldbelang en aangezien dat brandmateriaal te Sawah Loento aanwezig is en de Regeering de mijnen daar zelve exploiteert, was het duidelijk dat de Landvoogd, die een open oog heeft voor hetgeen ons in de toekomst te wachten staat, bij zijn bezoek aan Sawah Loento meer dan buitengewone belangstelling aan den dag legde.

Bij eene eventueele botsing tusschen Amerika en Japan, die algemeen in de toekomst wordt verwacht, kunnen die steenkolenmijnen misschien een groote rol spelen, wanneer Japan, dat over geen steenkolen van goede kwaliteit beschikt en niet in staat is Aziatische en Europeesche steenkolen machtig te worden, zijne belangstellende aandacht op de Sawah Loento-steenkolen vestigt.

Die Japansche belangstelling behoeft niet in de verbeelding onzerzijds te bestaan.

In het afgeloopen jaar deelde de *Oetoesan Melaijoe* onder anderen het een en ander mede over den Japanschen journalist, den heer B. Honiokari, van het Japansche nieuwsblad *Osaka Meainichi*, die van Japan te Singapore aankwam en toen via Palembang en Benkoelen de hoofdplaats Padang bezocht, alwaar hij de Redactie van de *Oetoesan Melaijoe* ontmoette en van haar inlichtingen met betrekking tot de geschiedenis van het land ontving. Na Padang bezocht hij de eilanden Java, Borneo, Celebes en Nieuw-Guinea en keerde van dáár naar Japan terug, in zijn rapport aan de Redactie van de *Osaka Mainichi* belangrijke gegevens verstrekkende over land en volk en verhoudingen in de streken, welke hij had bezocht.

Dat de toongevende leiders van de Japansche buitenlandsche politiek daarvan met de hoogste belangstelling hebben kennis genomen, spreekt van zelf.

Tijdens den grooten oorlog tusschen Rusland en Japan schijnt de Japansche Regeering er reeds over gedacht te hebben, om, wanneer het steenkolengebrek te nijpend werd, dit brandmateriaal te betrekken van Sawah Loento en door het zenden van Japansche werkkrachten de productie op te voeren.

De Nederlandsche Regeering had in verband daarmede het plan opgevat, om van uit Solok, via Tjoepak, Talang, Goegoek Soebang en Paoeh naar Telok Bajoer een tweede spoorwegverbinding aan te leggen met Sawah Loento, doch daarvan is niets gekomen, omdat het heette dat de Sawah Loento-steenkolen van veel minderwaardiger kwaliteit waren dan de Engelsche steenkolen.

Hetgeen niet wegneemt dat als Japan geen Engelsche steenkool, om welke reden dan ook, kan krijgen, het zeer gaarne genoegen zal nemen met de steenkolen van Sawah Loentosche kwaliteit.

De Redactie van de *Oetoesan Melaijoe* gebruikt deze gelegenheid om nog eens de aandacht te vestigen op het reeds vroeger door haar aangeprezen denkbeeld om Pagar Roejoeng aan te wijzen als zetel van den Gouverneur, bij aldien tot het in het leven roepen van een Gouvernement van Midden-Sumatra wordt besloten.

Zooals bekend, zou dat gouvernement de Westkust

van Sumatra en het Rijk van Siak omvatten en zouden dus West- en Oostkust tot één ressort vereenigd zijn.

Verzoek om oprichting van een hulppostkantoor te Indrapoera (Westkust van Sumatra). Indrapoera is een plaats ter Westkust van Sumatra met ongeveer 6500 zielen, waarvan 60 pCt. minstens steeds iets hebben uit te staan met de post, in den vorm van brievenverzending, postwissel- en telegrammen-verzending, het ontvangen van brieven, couranten, enz.

Vooral in de laatste 4 jaren is het brievenvervoer er aanzienlijk toegenomen, terwijl de leiding daarvan is toevertrouwd aan den Assistent-Demang ter plaatse, zonder dat hem eenig personeel als hulp is toegevoegd.

De praktijk wijst aan dat er inzake de expeditie van brieven en couranten vele onregelmatigheden en onnauwkeurigheden worden begaan.

Wil men een postpakket of een aangeteekenden brief verzenden, dan is het publiek verplicht een afstand van 17 paal door het bosch naar Tapan af te leggen, waaraan altijd min of meer gevaren verbonden zijn, tenzij men een voertuig wil bekostigen.

Ook bij het verzenden en ontvangen van telegrammen worden vele moeilijkheden ondervonden.

En waar de bevolking elk jaar, evenals overal elders, regelmatig hare belastingpenningen inbrengt, daar vindt de heer A. B. Adams, zooals hij in de *Oetoesan Melajoe* van 24 Juli 1920 schrijft, het billijk dat de Regeering de levensomstandigheden van de bewoners van Indrapoera niet onnoodig verzwaart.

Namens de geheele bevolking doet hij daarom het verzoek aan de bevoegde autoriteit om te Indrapoera een hulppostkantoor op te richten, ten kantore van den Assistent-Demang en een brievenbesteller aan te stellen.

Voor het geval dit verzoek niet voor inwilliging vatbaar mocht zijn, zou het aanbeveling verdienen den schrijver van den Assistent-Demang tot waarnemend hulppostcommies aan te stellen, doch onder genot van eene toelage.

Vermeerdering van het aantal brievenbussen zou ook op prijs worden gesteld.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Van Ned.-Indië naar Amerika". II. (Slot). De stad San Francisco is een der mooiste steden van de wereld.

Uitgebouwd op breed terrein, zijn de verkeerswegen ruim aangelegd en worden ze bovendien goed onderhouden.

Het autoverkeer is enorm en gaat den geheelen dag en nacht door.

Er zijn voldoende plaatsen aanwezig, waar men zich, in geval van oversteken op een der wegen, zich tegen het drukke vervoer kan beschermen.

Het zoeken naar een bepaalden weg is er niet moeilijk en bijna overal kan men voldoende inlichtingen ontvangen van de politiemannen, die op alle viersprongen geposteerd zijn en met hun gummistok het vervoer leiden.

De Marketstraat is van de verkeerswegen zeker wèl de drukste.

Links en rechts van dien weg treft men de trottoirs voor voetgangers aan, die zóó breed zijn, dat een tiental personen naast elkander daarop kunnen loopen.

Ter zijde van die trottoirs zijn autowegen aanwezig, waarop twee auto's elkander gemakkelijk kunnen passeeren, terwijl tusschen deze autowegen de afstand nog zoo groot is, dat er plaats is voor de trams, die langs 4 banen heen en terug rijden.

Ook dit tramverkeer gaat evenals het autoverkeer dag en nacht door.

Dat aan de chauffeurs en de politiemannen hooge eischen gesteld worden, spreekt van zelf.

Aangezien bij de trams de ondergrondsche geleiding is ingevoerd, bewegen de tramrijtuigen zich dus alleen op de rails.

De meeste huizen zijn tien verdiepingen hoog.

De handelaren verkoopen gewoonlijk alleen tegen vaste prijzen.

Bedelaars ontmoet men langs de wegen niet, doch wel kleine handelaren in papier, potlood, enz.

De kellners in de restaurants, de chauffeurs en de schoenenpoetsers, dragen knoopdassen en glimmende schoenen.

Niet alleen dat men op straat de schoenen kan laten poetsen, doch men kan er ook zijn kleeren laten afborstelen.

Tengevolge van de stakingen van het werkvolk zijn de prijzen van alle goederen, doch in het bijzonder die van de levensmiddelen en kleeding, zeer gestegen, hetgeen men trouwens ook kan waarnemen bij het zien naar de prijzen van de artikelen, welke in de winkelkasten zijn uitgestald.

Een heerencostuum, waarvoor men in Shanghai 25 dollar betaalt, kost te San Francisco minstens ... dollar.

En met de zijden stoffen is het nog veel erger.

Wel is waar zijn de loonen der werklieden verhoogd, doch bij lange na niet in evenredigheid van de prijzen der voedingsmiddelen en kleeding.

De opslagplaatsen van de goederen der winkeliers bevinden zich onder den grond en vóór den winkel, zoodat de voetgangers er over heen loopen.

Ook bezocht de reiziger een ondergrondsch café.

Opvallend is het loopen der Amerikanen op straat. Zij hebben allen en altijd haast, willen geen tijd verliezen en loopen dientengevolge in kleinen draf.

De Amerikanen zijn niet onhebbelijk.

Loopt een vreemdeling bij ongeluk tegen een Amerikan aan, dan zal dezen wel is waar hem niet uitschelden, maar eens een oogenblik omzien doet hij ook niet.

Doch dat is toch nog altijd geschikter dan de vloeken der Nederlanders op Java in hetzelfde geval.

Amerika is, zooals bekend, thans doende om zijn Marine te reorganiseeren.

De uitbreiding van de Vloot zal, volgens de Amerikaansche begrooting, in 10 jaren moeten plaats hebben en dan zal die maritieme macht de sterkste der wereld zijn.

Ten einde die vloot echter te kunnen bemannen, heeft het Marinebeheer op tal van plaatsen in de straten, advertenties laten aanplakken, waarin het publiek opgewekt wordt om, tegen zeer goede betaling, dienst te nemen als matroos of als militair.

Het lijdt, volgens den schrijver, geen twijfel of de Amerikaansche Regeering zal te gelegener tijd haar taak vervullen, zooals zij zich die heeft gedacht.

„Opstootje in de gevangenis te Ngandjoek (Java)". Op 6 Juli 1920, had er, volgens mededeeling in de Perniagaän van 12 Juli 1920, een opstootje plaats in de gevangenis te Ngandjoek.

De gevangenen en veroordeelden protesteerden tegen de voedselverstrekking, welke, volgens hun zeggen, beneden peil was en een mensch onwaardig.

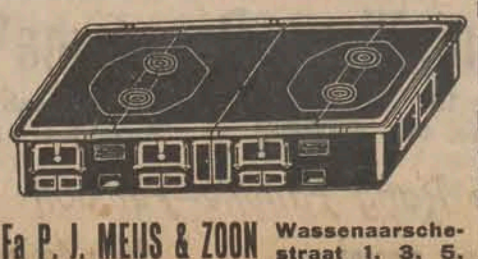
De rijst was vermengd met djagong, omdat het verstrekken van rijst, driemaal per dag, in de tegenwoordige omstandigheden niet mogelijk is.

Ook in andere gevangenissen had men tot dien maatregel zijn toevlucht moeten nemen en over het algemeen hadden de gevangenen daarmede genoegen genomen.

De gevangenen te Ngandjoek eischten evenwel verbeterde voeding, n.l. zuiver ongemengde rijst met vleesch of visch.

Hun werd echter te verstaan gegeven, dat aan dien eisch niet kon worden voldaan en dat, als zij met de verstrekte voeding niet tevreden waren, zij den broeksband om hun middel maar wat moesten toehalen.

Oorspronkelijk hadden enkele gevangenen het plan opgevat om, in navolging van de Ieren, de eet-kuur toe te passen, doch na eenigen honger te hebben geleden, begonnen ze er al heel spoedig genoeg van te krijgen, rumoer te maken en het wacht doend personeel in de gevangenis uit te schelden, hetgeen door de lotgenooten werd nagevolgd.

Er waren een 300-tal gevangenen aanwezig en het rumoer was dus niet gering. Wel trachtte de cipier hen van het nuttelooze der beweging te overtuigen, doch daar gingen de gevangenen niet op in.

Dientengevolge kwam er politieversterking van Kertosono en Kediri, doch niettemin begon men 's avonds ten 10 ure tegen de deuren te trappen en werden 2 der belhamers met de stokken bewerkt.

De leider van deze beweging was Si Soerjo, een der Afdeeling-Voorzitters van de Sarikat Islam, die, wegens onregelmatige handelingen, als opstokerij van het volk, tot 2 jaar dwangarbeid was veroordeeld.

Hij is thans naar de gevangenis te Soerabaya overgebracht, in afwachting van de aanwijzing der plaats, waar hij zijn straftijd zal moeten doorbrengen.

Gedurende zijn verblijf in de gevangenis te Ngandjoek, werden de gevangenen steeds meer onhandelbaar.

Eenigen hunner zullen de bewerking met de gummistok echter wel niet spoedig vergeten.

Thans is de rust hersteld.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

De November-afl. opent met het portret van den benoemden nieuwen landvoogd, Mr. D. Fock, waarbij een artikel, onderteekend P. B., dat in de eerste plaats Indië gelukwenscht met deze benoeming. Schr. zegt dat van Mr. Fock verwacht mag worden dat hij de publiekrechtelijke nalatenschap, het beheer van Insulinde's huishouding, blijmoedig zal aanvaarden, ongeacht de daaraan verbonden zware lasten; wel wetende dat daartegenover groote baten staan, al zijn deze niet alle op een wijze verworven, waarmede hij zich ten volle zou kunnen vereenigen. — De volgende bijdrage, van Raden Mas Noto Soeroto, bevat een beknopt geschiedkundig overzicht van het Sultanaat Jogjokarto. Hoofdstuk I. Inleiding: het Huis Mataram. — De hr. B. M. Goslings publiceert het eerste gedeelte eener verhandeling, getiteld: Scheringtechniek in Indische weefsels (evenals de vorige met mooie illustraties). — In de rubriek Boekbespreking geeft de hr. A. Lafeber Jr. een levendige bespreking van een geschrift over de Javaansche wajang. In zijn enthousiasme gaat schr. misschien wel wat te ver, als hij zegt dat „er stellig geen Javaan is, die geen wajangfiguren kan afbeelden".

De Ingenieur.

Ir. P. A. Roelofsen wijdt in No. 46 eene beschouwing (met tal van afbeeldingen) aan het Staatswaterkrachtwerk in het Tjatoerdal bij Madioen (Java). Zooals men weet heeft zich in den laatsten tijd in Ned.-Indië een nieuwe tak van technische bedrijvigheid ontwikkeld, ten doel hebbend het benutten van waterkracht; van het eerste werk dat met dit doel van staatswege gebouwd werd geeft ir. R. nu eene uitvoerige beschrijving. — Verder in hetzelfde Nr. het vervolg van ir. R. A. van Sandick's overzicht der besprekingen, gehouden op het Algemeen Ingenieurs Congres te Batavia van 8—15 dezer j.l. (Vierde sectie: Energieproductie en industrie, slot. — Vijfde sectie: Mijnbouw en geologie).

De Waterstaats-Ingenieur.

No. 7 van jaarg. 1920 bevat o.a.: Biologische reiniging in rottingskamers, door J. Groenewege. —Practische wenken in acht te nemen bij de toepassing van betonmanteling van houten palen tegen den paalworm, door ir. J. S. de Jongh. — Natuursteen, de exploitatie en toepassing hiervan in Ned.-Indië, door F. Biening.

Koloniaal Tijdschrift.

De November-afl. bevat de volgende bijdragen: Het wezen van den Chinees (toegelicht uit de Chineesche literatuur). Lezing, gehouden op het 4e Congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden, door A. C. de Bruin. — De visscherij en de vischhandel in den Kangean- en Sapoedi-Archipel (slot), door Ch. O. van der Plas. — Nogmaals het vergaan der „Evertsen" in 1619, door P. H. van der Kemp. — Rabindranath Tagore's denkbeelden over „Education", door Ch. O. van der Plas. — B. B.-herinneringen (Parta, een Soendaneesche Cartouche), door Oud B. B.-man. — Het artikel van den heer F. A. C. Halkema „Het schoone eiland in het Oosten" (Schrijven van den hr. J. Th. Mohl, die den hr. Halkema van plagiaat beschuldigt, met verweer van laatstgenoemde). — Kroniek, door Interim (De Garoetzaak berecht. — De scheidende en de nieuwe Landvoogd. — Het Hooggerechtshof en de Toli-Toli-zaak).

Uitgaven Zendingsbureau te Oegstgeest.

Onlangs zijn verschenen bij het Zendingsbureau te Oegstgeest: 1°. Korte schets van het Toradja-volk in Midden-Celebes, door Dr. N. Adriani; en 2°. Het babbelend water. Een Toradja'sch sprookje, door Mevr. M. Adriani—Gunning.

Na toezending van postwissel ad *f* 0.48 aan genoemd Bureau, worden beide boekjes franco thuis gezonden.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 14: Kina-enten, door D. J. Dibbetz. — Hoe moeten wij tappen? door J. van Baalen. — Reclame voor Java-thee in Amerika, door van Uffelen. — Mechanisch ontslijmen, wasschen en voordrogen in de koffiebereiding, door H. G. van Os. — Ingezonden stuk (over een mogelijke ontwikkeling van het eiland Ceram), door G. L. Tichelman. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten bevatten belangrijke artikelen, waarvan we noemen: Ontsluiting van Borneo. — P. van Leersum †, door P. van Romburgh. — Suiker uit de Palmyra-palm. — De beteekenis van Thomas Hancock voor de ontwikkeling der Rubberindustrie (1820—1920), door A. van Rossem. — Nieuwste Landhuur-historie (in de Vorstenlanden), door Zentgraaff.

De Reflector.

Het Nr. van 2 Oct. van dit Indische weekblad bevat reeds het portret van den nieuwen Gouverneur-Generaal, Mr. D. Fock. In het bijschrift onthoudt de redactie zich van een oordeel, ze spreekt alleen de hoop uit dat het bestuur van Mr. Fock evenzeer tot bloei moge strekken van Indië en zijn bewoners, als zulks het geval is geweest onder het bewind van Graaf van Limburg Stirum.

In hetzelfde Nr. een op het huwelijk van den Prang Wedono betrekking hebbende foto (met korte toelichting) en een geïllustreerde bijdrage naar aanleiding der opening van het nieuwe gebouw van de Opleidingsschool voor Inlandsche rechtskundigen te Weltevreden.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 46: Kroniek van de voortbrenging en de verdeeling van de suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs (vervolg). — Opbrengst van den Cuba suikeroogst van 1920, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Departement van Landbouw in Suriname. Verslag over het jaar 1919, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië (Rekest aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, inzake belastingverzwaring). — Kultuurberichten (Beperking der thee-productie. — Beperking van de rubber-productie). — Kleine mededeelingen. — De reorganisatie van het Theeproefstation te Buitenzorg, door H. van Warmelo. — Recente literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en -plagen, bodemvraagstukken en bemesting.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Het Nr. van 10 dezer bevat weder een vervolg van Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis' artikelenreeks over de Arowakken van Guyana, met interessante foto van een vischschietenden Indiaan. — Overigens in dit Nr. de volgende bijdragen: De Bandoengsche Ambachtsschool, door M. E. R. — Postenleven, door F. J. van der Lijke—Prins (IX. Volksfeesten en Bissoe's in Boni). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Hawaii (met bizonder mooie vrouwen-typen). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Alarm.

Van de bonden van oud-onderofficieren: Bandoeng en Omstreken en West-Java is een uitgave verschenen, getiteld: Alarm! van de hand van J. Apell, gepens. sergeant-majoor, waarin deze een krachtig pleidooi levert voor de oud-strijders, de mannen, die hun leven in de waagschaal hebben gesteld voor het vaderland, en die thans honger lijden wegens gebrek aan inkomsten. Het levensonderhoud is 2½ maal zoo duur als voor den oorlog en een verhooging van 40 pCt. beteekent niets, absoluut niets. Er zijn oud-strijders, Europeanen, van wie wij verwachten, dat zij zich als Europeanen zullen gedragen, die met de verhooging thans *f* 22.40 per maand zullen krijgen. Commentaar overbodig en het laat zich begrijpen, dat de oud-strijders met een dergelijke fooi niet tevreden zijn. Schrijver heeft echter te veel vertrouwen op het Nederlandsche volk, de Nederlandsche Regeering, dan dat hij be-

vreesd is dat de toestand zoo zal blijven. Er moet raad geschaft worden! (Deli Ct.)

Economisch-Statistische Berichten.

De plannen tot gedeeltelijke opbreking van den spoorweg in Suriname geven den hr. E. Heldring aanleiding om over de verkeerswegen aldaar te artikelen in het jongste Nr. van „Economisch-Statistische Berichten". Schr. noemt het bijna onbegrijpelijk dat Suriname nog heden ten dage een behoorlijk wegennet mist en velen nog steeds meenen dat de rivieren en het Saramaccakanaal verbindingswegen vormen, welke het verkeer te lande overbodig maken. — Afgescheiden van den spoorweg, roepen tal van streken van die kolonie om betere verbindingen te land, die onder een ander bewind z.i. al lang tot stand zouden zijn gebracht.

Lichtstralen op den Akker der Wereld.

No. IV en V van jaarg. 1920 bevat een interessante beschrijving (niet uitsluitend uit zendingsoogpunt) van zendeling D. C. A. Bout: Pioniersarbeid in het gebied van de Oninradja's op West-Nieuw-Guinea. Aardige plaatjes vergezellen den tekst.

Maandblad der samenwerkende Zendingscorporaties.

Uit den inhoud van het Nov.-Nr.: De kerk te Swaroe (Oost-Java), door S. S. de Vries. — Nederlandsche Zendingsschool (Het kostbare gebouw te Oegstgeest. — Zuinigheid. — Benoodigd kapitaal. — De opleiding van zendelingen). — Het ziekenhuis te Swaroe (Oost-Java), door S. S. de Vries.

Publicaties Ned.-Ind. Landbouw Syndicaat.

Afl. XVII van jaarg. 12 van bovengenoemde publicatie bevat als bijlage I den tekst eener voordracht van Dr. Ch. W. F. Winckel over bevordering der volksgezondheid op en door cultuurondernemingen. — Idem, als bijlage III, van den hr. A. J. Garretsen: Welke waarde hebben de practische ervaring en het wetenschappelijk onderzoek voor den tropischen landbouw en hoe moet de onderlinge verhouding zijn.

Teysmannia.

Inhoud van jaarg. 31, afl. 6: Padi. II. Droge en natte rijstbouw in primitieven vorm, door K. van der Veer. — Aanteekeningen over Orchideeën. IV. Het geslacht Coelogyne, door J. J. Smith. — Mogelijkheden op nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Ned.-Indië. (De Serehketels. — Papierfabricatie. — Het benutten van klapperdoppen), door A. W. K. de Jong. — Het opkweeken van boomvormen, door van Uffelen. — De invloed van het voortdurend te jong plukken der vruchten op de productiviteit van klapperboomen, door W. M. Gutteling. — In de rubriek Boekbespreking o.m. een critische bespreking eener brochure van den hr. G. Fischer, getiteld: Een papierfabriek te Palembang.

Rubberperiodieken.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. 4e Jaarg. Oct. 1920. Alg. gedeelte No. 11: Een Heveabastboor voor bastdiktemetingen en bastmonstername, door Dr. C. Heusser. — Beoordeeling van plantage-rubber en enkele daarin voorkomende fouten en gebreken, door Dr. O. de Vries. — Het gebruik van rubber voor bestrating, door ir. W. Spoon. — Over een nieuwe methode van vulcaniseeren, door ir. W. Spoon. — Technische gegevens over rubber uit het jaarverslag 1919—1920 van het Alg. Proefstation der A.V.R.O.S. — Aanteekeningen over de Hevea-cultuur in Cochin-China, door de R.

Ned.-Indisch Rubber Tijdschrift. 5e Jaarg. (2e halfjaar No. 2) Oct. 1920. — Beperking der rubberproductie. — Tappen om den anderen dag. — Beoordeeling van plantage-rubber en enkele daarin voorkomende fouten en gebreken, door Dr. O. de Vries. — Ontwerp Arbeidsovereenkomst voor Administrateurs. — De te verwachten rubberschaarschte. — Het toenemende auto-transport op Java. — De toekomstige rubberprijzen.

* * *

Ten besluite nog een opgave der titels van recente boeken en tijdschriftartikelen.

Die Forstwirtschaft in Niederländisch-Indien, von J. Nirschl. (Auslandswirtschaft in Einzeldarstellungen. Herausgegeben vom Auswärtigen Amt. Band 6).

The influence of animism on Islam. An account of populair superstitions, by S. M. Zwemer (New York, The Macmillan Company).

Through British Guiana to the Summit of Roraima, by Mrs. C. Clementi (London, T. Fischer Unwin).

Le pétrole, par Fr. Delaisi (La politique de la production). (Paris, Payot).

La politique de pétrole, par H. Bérenger. (Paris, La Renaissance).

Rapport van de Commissie inzake het onderwijs aan de kinderen van Aziaten, inzonderheid Britsch-Indiërs en Javanen in de kolonie Suriname. Uitgegeven door het Surinaamsch Onderwijzers Genootschap te Paramaribo. (Paramaribo, H. van Ommeren).

Vereeniging voor handel en nijverheid in Suriname. Eerste jaarverslag. 30 Oct. 1919—30 Juni 1920. (Paramaribo, J. H. Oliviera).

Het adatrecht van Madagaskar (in verband met het Indonesische adatrecht beschouwd), door Prof. Mr. C. van Vollenhoven. (Mededeelingen der Kon. Akademie van Wetensch. Afd. Letterkunde, Dl. 54, serie B). (Amsterdam, J. Müller).

The origins and ethnological significance of Indian boat designs (Memoirs of the Asiatic Society of Bengal. Vol. VII, No. 3) (met afbeeldingen, o.a. van vaartuigen op Boroboedoer-reliefs).

Gemeentelijke zelfbeperking, door G. de Raad (Locale Belangen, 16 Sept. 1920).

De nieuwe Indische belastingvoorstellen, door Mr. J. Gerritzen (Economisch-Statistische Berichten, 3 Nov. 1920).

Wereldproductie en -verbruik van cacao (In- en Uitvoer, 10 Nov. 1920).

Coconut pests and diseases in Papua, by J. T. Zimmer (Department of Agriculture, Territory of Papua. Bulletin No. 8).

Fabricage van kunstmeststoffen in Nederl.-Indië (Economisch Weekblad. No. 31, 1920).

De nieuwe juristen, door H. Fievez de Malines van Ginkel. — Het Indo Europeesch Verbond, door B. (De Java-Post. 1 Oct. 1920).

Credietverband op gewassen, door J. H. Boeke. — Minder gewenschte toestanden in ons bedrijf, door J. Rauws (Blaadje van de Centrale Kas. 15 Sept. 1920).

Schweinfurter groen en loodarsenaat, door Dr. B. T. Palm en B. Ph. M. de Groot (Deli-Proefstation te Medan. Vlugschrift No. 1).

De woningnood in Nederl.-Indië, door v. G. (Indisch Bouwkundig Tijdschrift. 1920, bl. 167 vgg.).

Zakelijke rechten op zelfbestuursgronden? door Mr. C. A. Wienecke (Rechtsgeleerd Magazijn, 1920, bl. 316 vgg.).

De gezondheidsdienst in Ned.-Indië, door J. Th. Terburgh Jr. (Tijdschr. voor Sociale Hygiëne. 1920, bl. 228 vgg.).

Pellagra in Suriname, door Dr. C. Bonne (Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde. 1920, dl. II, bl. 965 vgg.).

Suriname.

In de „*Economisch-Statistische Berichten*" van 10 November een artikeltje van E. Heldring over „*Verkeerswegen in Suriname*". De schrijver noemt de voorgenomen gedeeltelijke afbreking van den spoorweg een maatregel karakteristiek voor het gebrekkig en onstandvastig inzicht, hetwelk de economische politiek ten aanzien van deze kolonie geleid of niet geleid heeft.

De spoorweg werd indertijd aangelegd om eene goede verbinding met de binnenlandsche goudplacers daar te stellen. Het moge nu de vraag zijn of deze beweegreden zonder voorafgaande bevredigend verloopen exploratie der goudvelden de kostbare onderneming wettigde (schrijver was zelf destijds van meening, dat de spoorweg aangelegd moest worden) en de Surinaamsche goudwinning moge zóó weinig aan de verwachting beantwoord hebben, dat de lijn uit dien hoofde ten eenenmale onvoldoende inkomsten trok en jaarlijks veel geld aan de schatkist kostte, het bestuur zal zich bezwaarlijk afdoende kunnen verdedigen tegen het verwijt, dat het veel naliet, waardoor de spoorweg tot meerdere ontwikkeling der bovenlanden had kunnen strekken.

Het is haast onbegrijpelijk, dat Suriname nog heden ten dage een behoorlijk wegennet mist en velen

nog steeds meenen, dat de rivieren en het Saramacca-kanaal verbindingswegen vormen, welke het verkeer te land overbodig maken. Dit inzicht is z.i. zonder twijfel ook aanleiding geweest, dat men niet getracht heeft het nut en de rentabiliteit van den spoorweg door den aanleg van aansluitende of parallel loopende landwegen, te verhoogen. Het werd tot voor betrekkelijk korten tijd, nadat een halve eeuw ervaring met de heilzame uitwerking van landwegen op de ontwikkeling van het land in het naburige Britsch Guyana en een kortere, maar even leerrijke ondervinding in onze Oost waren opgedaan, als iets als vanzelf sprekend beschouwd, dat landwegen in Suriname overbodig waren. Men schijnt, aldus de heer H., thans eindelijk aanvechtingen te hebben, overstag te gaan en langzamerhand een net van bruikbare wegen voor karrenvervoer aan te leggen, doch daar „there is many a slip between the cup and the lip", mag hier misschien nog wel eens gezegd worden, dat een aanzienlijke vermeerdering van bevolking, door de studie-commissie van het Surinaamsch Studie Syndicaat terecht als vóór alles noodig voor den opbloei van het land geacht, niet te verwachten is, zoolang men het kleine zoowel als het groote landbouwbedrijf niet de gelegenheid geeft tot snelle en gemakkelijke communicatie en af- en aanvoer naar de hoofdstad of naar de meest nabijliggende laad- en losplaats aan de rivier, of aan den spoorweg. Het vervoer te water beperkt de ligging der plantages en „grondjes" tot den waterkant en maakt er in oeconomischen zin evenveel eilandjes van. Hoe voordeelig het vervoer te water voor grootere hoeveelheden goederen ook is, het is bij geringe hoeveelheden duurder dan de zelf gedragen of per as vervoerde last. Het is bovendien langzaam en afhankelijk van weer, wind en stroom en dus voor den kleinen man minder aanlokkelijk dan de landweg, inzonderheid, wanneer hij niet van huis uit waterlander is, zooals de Javaan en de Britsch-Indiër. Goede landwegen vergemakkelijken verplaatsing, vertier, verkeer, vestigingen en vergrooten het cultuurgebied.

De schr. wijst er op, dat zonder steun van een eenvoudig wegenstelsel de spoorweg als penetratiemiddel moet falen en even zeker noemt hij het, dat, afgescheiden van den spoorweg, er tal van streken van Suriname om betere verbindingen te land roepen en onder een ander bewind reeds lang bekomen zouden hebben. Wil men Suriname bevolken, dan moet men het eerst bewoonbaar maken. Het land is rijk genoeg om zonder andere kunstmiddelen dan van staatswege geleide en gesteunde immigratie omhoog gebracht te worden, mits men het niet het noodigste onthoude.

Wij mogen er hier op wijzen dat er in de omgeving van Lelydorp wel wegen zijn aangelegd, maar de grond schijnt daar voor verschillende culturen niet bijzonder geschikt.

* * *

Aan de „Surinamer" t/m. 8 Oct. ontleenen wij een en ander betreffende den gezondheidstoestand in Suriname. Daaruit blijkt weder, dat de toestand te Paramaribo nog steeds te wenschen laat. Tegenover eene verhouding van 133 geboorten en 80 sterfgevallen in de districten, treft men voor de maanden April, Mei, Juni en Juli te zamen te Paramaribo de verhouding 357: 375 aan. In dat tijdvak overtrof alleen in de maand Mei het geboortecijfer dat der sterfgevallen met eene verhouding van 102 tot 95. Opvallend is ook het groot aantal levenloos geborenen ter hoofdplaats, dat in genoemd tijdvak niet minder dan 50 bedroeg, terwijl voor de districten in Juni slechts 1 geval werd gemeld.

Hetzelfde blad meldt, dat dr. M. van Haeff, per s.s. „Commewijne" te Paramaribo aangekomen, aan het Roomsch-Katholiek ziekenhuis aldaar is verbonden.

* * *

In de vergadering van 1 Oct. j.l. namen de Kol. Staten de ontwerp-verordeningen aan, betrekking hebbende op: wijziging arbeidscontract, waardoor voorschotten, enz. in verrekening kunnen worden gebracht tot drie honderd gulden: redactieverbetering van het anchylostoom-ontwerp; uitbreiding van het aantal zilverbons.

Bij laatstgenoemd ontwerp deelde de gedelegeerde van den gouverneur, v. d. Stadt, mede, dat maatregelen genomen zijn om nog vóór het eind des jaars pasmunt uit Nederland te ontvangen. Wat de zilverbons aangaat, het gouvernement had tot tweemaal toe gevraagd om uitzending van zilver, doch de munt heeft het zóó druk, dat men verklaarde op zijn vroegst midden 1922 de kolonie te kunnen helpen aan het noodige zilver ter vervanging der bons.

* * *

Naar aanleiding van de lezing van Dr. J. D. Kayser op 10 November in het Hygiënisch Genootschap in den Haag over Melaatschheid en haar bestrijding, van welke lezing wij in „Het Vaderland" van 11 dezer een verslag vonden, vestigen wij de aandacht op de herhaalde berichten in de Surinaamsche bladen over genezingen door langdurige toediening van Chaulmoogra olie. In de laatst ontvangen bladen vonden wij weer melding gemaakt van twee genezingen. Ook in Amerikaansche bladen vonden wij meermalen berichten over genezingen door toepassing van genoemd middel, dat nu in een vorm wordt toegediend, dien de patiënten beter verdragen.

* * *

J a m e s R o d w a y, de bekende schrijver over de Guiana's, heeft onlangs den dag herdacht, waarop hij zich vijftig jaar geleden in Britsch Guiana vestigde. Van alle kanten ontving hij hartelijke blijken van belangstelling. In „*The Daily Argosy*" — een in Britsch Guiana verschijnend blad — van 14 September vonden wij een brief van den heer Fred. Oudschans Dentz te Paramaribo, een gelukwensch aan den jubilaris.

Zijn vereerders hebben nu een „Rodway Fund" gesticht.

In „De West-Indische Gids" van Juni 1920, blz. 96 schreef Dr. H. ten Kate. „Zijn vele belangrijke publicaties betreffende de bevolking, geschiedenis en aardrijkskunde van Britsch Guyana stempelen Rodway als een man van groot gezag. Vooral zijn studies over het leven van dieren en planten hebben groote waarde."

Nog steeds is Rodway ijverig werkzaam. Kort geleden hield hij in de zaal van de „Dutch Friendly Society" te Georgetown een lezing over Suriname in vroegeren tijd.

* * *

Bij J. B. Wolters is verschenen „*Uit onze omgeving. Leesboek voor Surinaamsche Scholen*", door Herm. J. Jacobs en Julius W. Lobato, geïllustreerd door Jan Sühl. Zesde leerjaar. Met dit vierde deeltje is de serie voor het voortgezet leesonderwijs compleet.

Bij de verschijning van de vorige deeltjes hebben wij er op gewezen, dat de schrijvers met de uitgave van deze boekjes een nuttig werk hebben verricht. Bij de keuze van de te behandelen onderwerpen zijn de schrijvers ook in dit deeltje gelukkig geslaagd. De locale kleur is overal behouden. Van de Indianen in het binnenland wordt, aan de hand van de reisverhalen van Franssen Herderschee en de Goeje, aardig wat meegedeeld. Ook het lesje „*Op den Hendriktop*" naar van Stockum's reisverslag, is goed gekozen.

Voor schrijvers en uitgever hopen we, dat de aardige boekjes op a l l e scholen in de kolonie gebruikt zullen worden. Er staat niets in dat ze ongeschikt zou maken voor leerlingen van de bijzondere scholen. Dit geldt ook van de bij denzelfden uitgever en van de hand derzelfde schrijvers zoo juist verschenen, met zorg bewerkte „*Taaloefeningen voor Surinaamsche scholen*", derde en vierde leerjaar.

Curaçao.

Niet duidelijk.

Er zijn in de politiek van die dingen, welke een gewoon mensch niet zoo aanstonds snappen kan. Zoo begrijpen wij niet, hoe het volgende te rijmen is.

Verleden jaar heeft de Koloniale Raad met algemeene stemmen verworpen een begrootingspost, bestemd om een hooger salaris dan het wettelijk vastgestelde of een toelage daarboven toe te kennen aan uit te zenden ambtenaren. In het begin van dit jaar verklaarde de Regeering — nog wel bij gelegenheid van een voorstel, om het traktement van den directeur van publieke werken maar even met *f* 5600.— te verhoogen —, dat zij meende zich voorloopig te mogen neerleggen bij deze beslissing. Dat leek op zichzelf reeds onbegrijpelijk. Wij lieten op de mededeeling daarvan aanstonds volgen, dat wij nog onlangs van uitzending op een bezoldiging boven de ,,organieke'' gehoord hadden. Het schijnt, dat dit niet onjuist geweest is, althans bij ontwerp tot wijziging van de Curaçaosche begrooting voor 1920 worden aangevraagd de volgende bedragen, welke boven de uitgetrokken bezoldigingen moesten worden toegekend:

f 3000.— voor een lid van het hof van justitie,
,, 3000.— voor den administrateur van financiën,
,, 500.— voor den hulplandbouwkundige,
,, 1000.— voor een machinist-werkbaas.

Hoe kan met dit nu noemen een zich neerleggen bij de beslissing van den Kolonialen Raad? En de onbillijkheid tegenover vroeger uitgezonden ambtenaren wordt op deze wijze bestendigd. Wanneer zal men eens behoorlijke bezoldigingen gaan geven?

Wij herinneren ons ook niet, maar het is niettemin mogelijk, dat deze zaak in den Kolonialen Raad is behandeld geweest.

Hoedenvlechtnijverheid.

Bij hetzelfde ontwerp, dus voor 1920 nog, wordt een bedrag van *f* 16.500.— aangevraagd voor rentelooze voorschotten, ter ontwikkeling van de stroohoedennijverheid.

In de M. v. T. wordt daarvan het volgende gezegd: ,,Met het oog op de stijgende vraag naar fijne hoeden is het gewenscht om door het verleenen van voorschotten ten behoeve van hoedenvlechtleergangen deze in staat te stellen aan de vlechters aanstonds na het voltooien van een fijnen hoed de waarde uit te keeren.

Van deze voorziening wordt verwacht, dat de vlechtsters, over het algemeen behoeftige menschen, zich meer op het vlechten van fijne hoeden zullen toeleggen en voorts, dat de tusschenhandel in voor de vlechtsters gunstigen zin zal worden beperkt.''

Hiervan is *f* 1500.— bestemd voor leerlingen en oud-leerlingen van den leergang op Pietermaai, terwijl de rest bestemd is voor stamkapitaal van een op Bonaire te stichten eerste coöperatieve hoedenvlechterij.

De Minister beweert, dat ,,van de in voorschot uitgegeven bedragen...... geldelijk verlies uitgesloten kan worden geacht''.

Financieele Gelijkstelling.

f 154.975.— wordt door de regeering, op voorstel van den Gouverneur, voorgesteld, te bestemmen voor ,,uitkeeringen ten behoeve van het daarvoor in de termen vallend bijzonder onderwijs... op den grondslag van de voor het onderwijzend personeel bij het openbaar onderwijs... vastgestelde bezoldigingen, zulks als ,,overgangsmaatregel'' ,,in afwachting van... de in werking treding van de herziene onderwijsverordening''.

Wij merken op, dat de herziening, die hierboven bedoeld zal zijn, waarschijnlijk het onlangs ingetrokken voorstel zal bedoelen. Hoe moet, in verband met het bovenstaande, vertrouwd worden het daarvoor in de plaats ingediende ontwerp, ,,waarbij alles wat betrekking heeft op de ondersteuning van het bijzonder onderwijs, ongewijzigd is gebleven'', gelijk de daarbij behoorende M. v. T. het zegt?

Huisvlijt.

Voor stamkapitaal van ,,Huisvlijt'' is bij hetzelfde wetsvoorstel *f* 5000.— uitgetrokken als renteloos voorschot, dat ,,vermoedelijk binnen niet al te langen tijd geleidelijk (zal) kunnen worden terugbetaald''.

* * *

Kapitein der Inf. O.-I. leger H. M. C. van Dijk is bij de kol.-reserve van gedetacheerd uit Curaçao teruggekeerd.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

The Bombay anti-non-co-operation committee.

Om duidelijk te doen uitkomen, dat men 't niet noodig zou hebben geacht speciaal voor samenwerking van de inlanders met de Britsche regeering te ijveren, ware 't niet dat de non-co-operation-beweging verplicht had tegen haar front te maken, heeft 't Bombay-comité het a n t i-n o n in haar naam, die tevens strijdleuze is, opgenomen. Het comité heeft een uitvoerig vlugschrift verspreid, opgemaakt door Sir Narayan Chandavarlcar. Wij ontleenen daaraan hier eenige opmerkingen; de mail-edition van the Times of India, van 23 October, geeft het in zijn geheel.

De voornaamste beweegredenen, die de voorvechters voor non-co-operation in hun oproep aan 't volk bijbrengen, zijn twee in aantal. De eerste is, dat het Indian National Congress in September te Kalcutta gehouden, zoowel 't beginsel als de toepassing van geen samenwerking heeft aangenomen, zoodat de eenheid van 't nationaal belang en de uitvoering van het congresbesluit, het tot de plicht van elken Indiër maken de beweging te steunen, zelfs als hij voor zich er geen heil in ziet. De tweede zegt dat, aangezien samenwerking met de regeering mislukt is, non-co-operation het eenige overgebleven middel is om Swaraj, of de volle maat van zelfbestuur te verkrijgen.

Bij 't eerste punt teekent het vlugschrift aan, dat van de 5814 ingeschreven afgevaardigden op 't congres slechts 2773 over deze aangelegenheid meestemden. Van deze stemden 1826 voor, 804 tegen. Meer dan 3000 stemden in 't geheel niet. De hieruit te trekken conclusie moet luiden, dat vele afgevaardigden, afgaande op Ghandi's verklaring, volgens welke het besluit niet bindend zou wezen voor hen, die niet zouden stemmen, de bijeenkomst verlaten hebben vóór 't tijdstip der stemming. Hierbij zij nog de verklaring gevoegd van Pandit Madan Mohan Malaviya, die het besluit gispte, als door een verkeerde wijze van stemmen en door andere groote onregelmatigheden verkregen.

Wat de eenheid in 't land betreft: hebben de leider van de non-co-operation-actie, en zijne volgelingen Swaraj gepredikt, op den grondslag van gewetens-vrijheid, democracy en levensvrijheid. Maar op het congres werden geenszins democratie en vrijheid toegepast.

Het congresbesluit is ook geen mandaat geweest, zooals reeds opgemerkt is, stelde Ghandi dit zelf uitdrukkelijk voorop. Als de nationale eenheid verkregen moet worden door den eisch tot blind volgen, zelfs als men anders denkt, dan wordt voor den Indiër de vrijheid van geweten en van denken verboden, waarom men beweert te strijden. Indië heeft eeuwen geleden en zwaar geboet door blind volgen. Ghandi preekt eigenlijk: gij zijt nu de slaven van de regeering, wordt voortaan onze slaven.

Hiermee komt men bij de tweede bovenvermelde beweegreden. Ghandi doet 't voorkomen op Swaraj spoedig, binnen een jaar, zegt hij, zou zijn in te voeren. Er is geen voorbeeld bekend van een volk, dat den weg tot den politieken heilstaat in enkele korte sprongen heeft afgelegd.

De Anti-non-co voelen zich even ernstige voorstanders van Swaraj als de non-co, maar zij waarschuwen tegen de verkeerde manier om dit te bereiken. Het doel moet wezen regeering van 't volk, door 't volk en voor 't volk. Dat stelsel wil niet weten van den despotischen dwang van één man, of deze koning of maharadja heet, noch ook van de autocratische macht van eenige klasse.

Het betoog zet dan uiteen dat de weg, door de Britsch Indische regeering in hare nieuwe wetten vastgelegd, meer waarborg geeft om Indië naar een geregeld zelfbestuur te leiden, dan een omverwerpen van al 't bestaande, met Mr. Ghandi als ordenaar van den chaos, waarin Indië dan onvermijdelijk moet vervallen.

Over de onthouding van zitting nemen in en stemmen voor de verschillene Raden, zegt het betoog, dat de non-co-operators trachten de onware voorstelling ingang te doen vinden, als zouden de co-operators zich gedwee willen voegen naar alles wat de regeering zegt en doet. Dat is heel ver bezijden de waarheid. Zij zoeken de co-operatie juist om hunne meeningen tot haar recht te kunnen doen komen. Zij propagandeeren deze overal waar zij de gelegenheid hiertoe kunnen vinden of maken. Ook den invloed, dien zij in de Raden kunnen krijgen, willen zij geenszins versmaden. Geven aanbeveling en overreding het gewilde resultaat niet, dan willen zij alle wapens blijven aanwenden, die wettig beschikbaar zijn om, dank zij de samenwerking, verbetering van inzicht bij de autoriteiten en bij het volk te doen ontstaan. Zoo moet, in volle besef van verantwoordelijkheid, veld gewonnen worden. Voorbeelden aan de geschiedenis ontleend leggen getuigenis af voor het bereikbare van groote uitkomsten met deze werkwijze.

Invloed uitoefenen op de menigte zonder verantwoordelijkheid te willen dragen is gemakkelijker dan een leidersrol te vervullen met een aandeel in de verantwoordelijkheid. Wat Ghandi preekt komt er op ...ak van zaken op neer, dat hij het aan zijne tegenstanders overlaat de moeilijkheden uit het gevaar te redden, terwijl hij hun daarbij nog wat tegenwerkt.

Op het gezond verstand en de bezadigdheid van het volk wordt een beroep gedaan, om niet te ijveren voor een zelfbestuur, onder despoten, die de menigte als een kudde schapen willen behandelen. D e s t r u c t i o n i s n o t c o n s t r u c t i o n.

Wij hebben in deze rubriek aan dit onderwerp meermalen een ruime plaats ingeruimd, omdat het voor Britsch-Indië een vraagstuk van groote momenteele belangstelling, maar ook met ver strekkende gevolgen kan worden. 't Wil ons voorkomen dat de hoofden koeler worden, zoodat het geloof aan een evolutie onder Britsche leiding sterker zal blijken dan het geloof in het heilaanbrengende van een non-co-operation-revolutie. De opgewekte agitatie heeft intusschen het goede gehad, dat het Britsche bestuur daardoor tot zekere hoogte nog tot meerdere voortvarendheid is aangezet. Zij heeft daarentegen het kwaad gebracht van een niet meer weg te nemen wantrouwen in de regeerings- en bestuurshervorming, die nu, in plaats van op aller medewerking te kunnen rekenen, door Ghandi en zijn aanhangers zal worden gedwarsboomd. Dit nadeel van tweespalt en tegenwerking lijkt ons veel grooter, dan de winst bij een regeering, die uit zichzelf vergaande plannen in de richting van Swaraj heeft opgezet en tot een begin van uitvoering gebracht heeft.

Dr. A. Yusuf Ali in Nederland.

Na Dr. Tagore Dr. Yusuf Ali. Beiden spreken ons over hun land, hun mooi Britsch Indië, beiden dragen de verwachting, dat nadere aansluiting van Oost en West de vredesstemming door verbroedering ten goede kan komen, beiden en samen zijn zij, voor wie den Indiër als oosterling achterlijk bij den westerling mocht beschouwen een openbaring, maar in hunne methode van doen staan zij niet dicht bij elkander. Tagore, de dichter-wijsgeer, die ons een priester schijnt. Yusuf Ali, de geleerde, die, veelheid van kennis uitstallend, ons een professor lijkt. Wat Tagore gaf was uit geen boek te halen, tenzij uit zijn eigen gedichten. Wat Yusuf Ali mededeelt kan, voor zoover het tot nu toe uitgesproken is, wie Britsch Indië bestudeerd heeft, bekend zijn. Maar 't zal daarom toch meerendeels voor velen van zijne hoorders nieuw zijn geweest, want 't aantal van hen, die veel over Britsch Indië lezen, zal in ons land zeker niet groot zijn. Tagore en Yusuf Ali vullen elkander aan, zelfs in hunne tegenstrijdigheid en de volgorde van hun optreden is daarvoor ook allergunstigst. Tagore heeft ons willen doen begrijpen den geest van zijn land en zijn volk; Yusuf Ali wil ons doen begrijpen wat het Britsche bestuur doet en ons een denkbeeld geven hoe Indië onder dit bestuur ontwikkelt.

De vereeniging Nederland-Engeland heeft te goeder tijd aan een behoefte weten te voldoen. Daar een beter begrijpen van Britsch Indië vanzelf ook insluit een beter begrijpen van Indië in het algemeen, kunnen de voordrachten ook haar nut hebben om de belangstelling voor onze eigen koloniën bij den Nederlander wat te verlevendigen. Zonderling misschien, dat dit uit den vreemde moet komen. Zonderling misschien? Het „niemand is profeet in zijn eigen land" is voor den Nederlander en in nog grooter mate voor de Nederlandsche vrouw, terecht geschreven.

Als een Javaan aankondigde over Nederlandsch-Indië te willen vertellen, wat de Britsch-Indische geleerde over zijn land heeft gedoceerd, zou de toeloop van het publiek vermoedelijk niet groot zijn. Vermoedelijk, want als die Javaan zich een professor toonde als Yusuf Ali, in Javaansche kleederdracht optrad en eerst in 't buitenland voor een reputatie gezorgd had, zou 't misschien ook gelukken. Probeerde een echte Nederlandsche professor, met een intieme roep van geleerdheid over onze koloniën het, dan zouden wij stellig aan zijn succes twijfelen. Dit is niet „zonderling", omdat 't nu eenmaal in onzen volksaard ligt, hoewel 't zeker een zonderlinge trek is in den aard van een volk, dat zoo veel reden heeft om zich zelf groot te mogen voelen.

Men ga naar Yusuf Ali, men profiteere daar van hetgeen en van de wijze waarop het gegeven wordt — en men doe daardoor 't verlangen op om ook van ons eigen Indië zooveel wetenswaardigs te mogen vernemen.

Weezenverzorging in Fransch Guyana.

In La Dépêche Coloniale van 29 October roemt J. F. Louis Merlet de wijsheid van Fransch Guyana, dat, instede van zich in onvruchtbare politiek te vermeien, zich uitsluitend aan de belangen van het land is gaan wijden.

Naast de vraagstukken op landbouw-, handels- en nijverheidsgebied hebben de sociale werken volle aandacht gekregen, zoowel van het bestuur als van de particulieren.

Voor een dezer instellingen vraagt hij dan bijzondere belangstelling „l'Orphelina et la crèche", door mevrouw Ed. Antier, met den steun van den gemeenteraad van Cayenne, gesticht.

Het doel is de oorlogsweezen en de kinderen zonder ouders uit de verwaarloozing te redden, waaraan vele ter prooi zijn. Door bemiddeling van den gouverneur der kolonie Lévêque heeft de stichtster zich in verbinding kunnen stellen met „l'Oeuvre des orphelins de la guerre" in 't moederland, en is in de kolonie zelf een comité van 40 dames gevormd, dat met de leidende commissie samenwerkt.

Voorwerpen voor noodzakelijke hulpverleening werden al dadelijk bijeen gebracht. Spoedig beschikte de commissie over 8000 fr., hetgeen niet veel was, maar de C o n s e i l g é n é r a l e van de kolonie trok 30.000 fr. en de stad Cayenne 6000 fr. voor het liefdadige doel uit.

De kinderbewaarplaats is sedert 15 Februari 1920 geopend, in een voormalige R. K. zusterinrichting. De instelling werkt met groote voortvarendheid, zoodat Merlet bij 't schrijven van zijn stukje melden kon, dat 75 weezen er in veiligheid waren en dit kan tot 100 worden uitgebreid.

Er was blijkbaar een groot aantal kinderen, van wier verzorging niemand zich iets aantrok. Deze worden nu verzorgd, elk kind leert t. z. t. een ambacht, de jongens worden bij voorkeur voor den landbouw bestemd. Alle burger- en militaire geneesheeren ter plaatse stellen hunne diensten gratis ter beschikking van het tehuis der weezen.

De vacantiën worden benut om de kinderen bij een practischen leermeester, wat van hun toekomstig ambacht en wat van 't gezinsleven te laten zien.

De interne dienst wordt verzorgd door drie zusters van liefde en leeken-personeel.

Mevrouw Autier, echtgenoote van den voorzitter der handelskamer in Cayenne, is naar Parijs gegaan om meer financiëelen steun te vinden voor hare stichting, die van een klein bedrag niet kan bestaan. Zij was bij hare eerste pogingen niet onfortuinlijk; de mededeelingen van Louis Merlet hadden ten doel verder versterking aan de fondsen te doen toevloeien.

De onbekende soldaat en de koloniën.

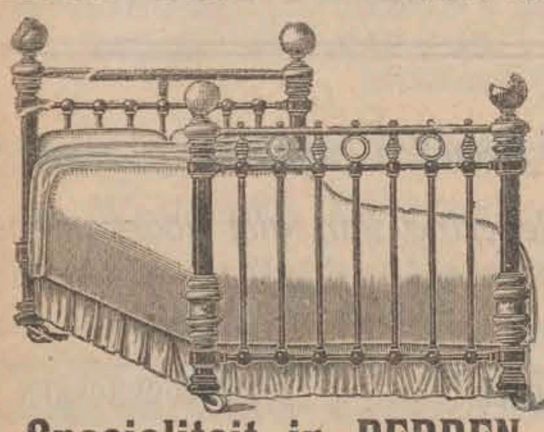
Bij de plechtigheid, die bij het vijftigjarige feest der Fransche Republiek gewijd was aan de triomfgedachte, gemengd aan de nagedachtenis der gevallenen, mocht 't aandeel, dat de koloniën in den grooten strijd gehad hebben, niet vergeten worden.

In den stoet, die het hart van Gambetta en het lijk van den onbekenden soldaat begeleid heeft naar 't Panthéon en de Arc de Triomphe, waren detachementen ingedeeld van koloniale troepen.

Délégaties van studenten en van leerlingen van de groote scholen, afkomstig uit de koloniën, hebben eveneens een plaats in den stoet gekregen.

Koloniale autoriteiten waren voor de plechtigheid in 't Panthéon uitgenoodigd.

In den namiddag van den feestdag namen afgevaardigden van de koloniale vereenigingen deel aan de manifestatie, die bij 't standbeeld van Jules Ferry, in de Tuileriën, georganiseerd was. In de daar gehouden redevoeringen werd ook het koloniale aandeel aan Frankrijks roem verheerlijkt. De minister van koloniën legde er een palmtak neer uit naam van l a P l u s g r a n d e F r a n c e.

Daarna is de minister naar Nogent sur Marne gegaan, waar een groote manifestatie was op touw gezet, in 't bijzonder gewijd aan de nagedachtenis van de gevallen koloniale strijders. Daar was in den Jardin Colonial reeds een gedenkteeken opgericht ter vereering van de dapperen, die uit de koloniën gekomen zijn om voor Frankrijk te strijden. Er is nu een indrukwekkend programma afgewikkeld, waarin rassen van alle kleuren wedijverden. In de Indochina tempel en in de Mohamedaansche moskee vonden godsdienstige plechtigheden plaats. Verder overal natuurlijk de gepaste verbroedering in goudenfeeststemming.

De regeering heeft er voor gezorgd, dat de koloniën zelf ook waardig in de herinneringsuitingen zullen deelen.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURS VERGADERING op *27 November e.k.* des namiddags ten 2 ure in het gebouw Laan van Meerdervoort 187 alhier.

A g e n d a:

I. Notulen. (Zie Kol. Weekblad No. 20 van 13 Mei 1920).
II. Bekrachtiging der benoeming als leden der Studie-Commissie van de Heeren Dr. L. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam en Dr. C. J. Vinkesteyn.
III. Exploitatie Koloniaal Weekblad.
IV. Aanstelling van een propagandist voor het wermen van leden c.q. begunstigers.
V. Mededeelingen.
VI. Rondvraag.

De Secretaris,

F. H. A. v. d. BRUGH.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).
Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.
Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).
Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.
1 civiel- of bouwkundig ingenieur voor het middelb. techn. onderwijs.
1 werktuigkundig ingenieur voor het middelb. techn. onderwijs.
Gepensionneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.
Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.
Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).
Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.
Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).
2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.
1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculose-bestrijding.
1 leeraar in de pathologische anatomie voor de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.
12 ongehuwde apothekersbedienden.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger voor de militaire hospitalen.
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Candidaten-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.
Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.
Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.
Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.
Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken:
Civiel-ingenieur,
Opzichter,
Opzichter voor de landsgebouwen.
Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.
Scheepsbouwkundig teekenaar.
Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen (met vakkennis).
Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen (met vakkennis).
Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen (met vakkennis).
2 Bouwkundige opzichters bij den dienst der zoutregie.
Adjunct-landmeter bij het kadaster.
Ingenieur bij 's lands mijndiensten.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen in tijdelijken dienst:
Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen,
Gegradueerde ambtenaren,
5 Machnisten,
10 Automonteurs,
18 Opzichters werkplaats,
107 Bouwkundige opzichters,
8 Beheerders van groote stations,
10 Onderbeheerders van groote stations,
10 Treindienstleiders,
Technicus voor electro-zwakstroom.
Scheikundig ingenieur ten behoeve van 's Lands mijndiensten.
Houtvesters.
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Telefoonopzichters 2de klasse,
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste en 2de klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar,
Radio-telegrafisten 2de klasse.
Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer bij het meer uitgebreid lager onderwijs.
Gouvernements-accountant.
Adjuct-Gouvernements-accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.
Hoofdagent der 2de klasse bij de algemeene politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 4 November 1920, No. 194).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. **Jongelieden,** welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de **Vereeniging „Oost en West", Heulstraat** 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn **de navolgende werkjes verkrijgbaar:**

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f $0.01^1/_2$ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* $0.01^1/_2$.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

Huishoudelijke- en Keuken-Artikelen.

Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

203

SPECIALITEIT
Handschoenen

GEBRs HEHENKAMP

Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers

34

Lange Voorhout 25

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag

180 .. **Telefoon 6225**

Riviera en Zwitserland

Geregelde Koeriersdiensten.
(visa versa).
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage 37
Arnhem Groningen Utrecht

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand, desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. 49 SOERABAIJA.
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

M. VISSER,
voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

1

Voor het Koude Jaargetijde brengen wij wederom **ALLES** in de bekende goede kwaliteiten . . . .

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15e :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING 158

Behangerij Stoffeerderij

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar 178

Kleermakerij „UNICUM"
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen 159
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a

zijn steeds voorzien van het Nieuwste op het gebied van
DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5
Goedkoopst adres voor het meubileeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te *Den Haag* en J. G. COSTER te *Winnipeg*. 95

Verkrijgbaar: **6** pCt PANDBRIEVEN à 98 pCt.
Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli **f 22.314.200.**
Beleggingen per 1 Juli **f 22.426.595.22½.**

Drukkerij ten Hagen
levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.

No. 48 Donderdag 25 November 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VOORLICHTINGENDIENST .... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Muntwezen en Circulatiebanken in Ned.-Indië. — Feuilleton. — Comité voor Ind. Lezingen en Leergangen. — Wetsontwerp tot ontginning van Aardolievelden in Ned.-Indië. — Generaal van Heutsz-Fonds. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Nieuwe uitgaven. — Suriname. — Curaçao. — Ingezonden. — Meded.

Muntwezen en Circulatiebanken in Nederlandsch-Indië.

—o—

In het onlangs bij de Bussy te Amsterdam verschenen zeer belangrijke, economische werk van Mr. Vissering, met bovenstaanden titel, wordt allereerst de vraag gesteld:

„Is het gewenscht om te komen tot een scheiding van het muntwezen van onze Oost-Indische koloniën en dat van het moederland?"

„Deze vraag brengt ons z.i. op een buitengewoon moeilijk terrein van ons geldwezen; de laatste jaren hebben iedereen duidelijk gemaakt hoe veelomvattend en hoe diep ingrijpend de muntvraagstukken zijn en op hoe vreeselijke wijze misstappen op dit gebied zich kunnen wreken.

DE AANDACHT wordt gevestigd op art. 2 van het Huish. Regl., luidende:
„Wie in den loop van het jaar als lid of lid-begunstiger „wordt aangenomen, is de volle contributie over dat „jaar verschuldigd, met dien verstande, dat de contri- „butie van dengene, die eerst na 1 October als lid of „lid-begunstiger wordt aangenomen, tevens geldt voor „het eerstvolgende jaar".

„Voor ons land is dit vraagstuk van zeer groot gewicht. Wij zelven, een natie van nog geen 7 millioen zielen, hebben op ons genomen de zorg voor het muntwezen van nog een vijftig millioen zielen, die leven in een zeer uitgebreid land, en wier gewoonten en maatschappelijke behoeften in vele op-

zichten sterk van de onze afwijken, terwijl ook de voortbrengingsmogelijkheden van die uitgestrekte tropische gebieden geheel anders zijn dan die van onze lage Noordelijke landen. Op dien grond reeds hebben onze muntvraagstukken een veel wijdere strekking dan vele andere landen, en zijn daarbij invloeden aan het werk, welke in andere landen ten eenenmale onbekend zijn."

Zooals de „Ind. Gids" van deze maand terecht opmerkte, is het doel van deze uitgave bepaaldelijk om de bouwstoffen te leveren voor een advies over de wenschelijkheid om thans al dan niet tot een scheiding van het muntwezen tusschen moederland en koloniën te komen. Ter beantwoording van deze vraag moet niet alleen een overzicht over de munttoestanden gegeven worden, doch moet ook de werkkring en de kracht van de Indische circulatiebank en in het algemeen de economische positie onzer Oost-Indische koloniën kortelijks in het oog gevat worden.

De schrijver laat voorafgaan een tot dusver niet gepubliceerd advies, dat hij in 1913 aan de regeering heeft uitgebracht en waarin stelling werd genomen tegen aandrang in die richting, welke o.a. in de Eerste Kamer op de regeering was uitgeoefend en die haar de benoeming van een Staatscommissie had doen toezeggen. In dit advies worde in het licht gesteld, dat destijds een scheiding zeer ongewenscht zou zijn geweest, omdat men voor teere quaesties zou zijn komen te staan ten aanzien van de vraag of Nederland dan wel Indië eventueele verliezen op het groote bezit aan zilveren munten zou hebben te dragen, omdat voorts maatregelen, die in geval van overweldiging der kolonie door een buitenlandsche mogendheid zouden zijn te nemen, niet door een staatscommissie besproken of gepubliceerd zouden kunnen worden, zonder tot groote ongerustheid aanleiding te geven, etc. De argumentatie in dit document is zoo klemmend, dat de regeering onder den invloed van dit betoog het instellen der toegezegde staatscommissie achterwege heeft gelaten.

In dit tot nu toe geheime document wees mr. Vissering er echter op, dat de vraag binnen een betrekkelijk klein aantal jaren een ander aspect zou kunnen verkrijgen, wanneer door de uitbreiding der cultures en van het muntgebied en door de werking van het in 1912 ingestelde zilverfonds het vraagstuk der zilvercirculatie een natuurlijke oplossing zou hebben gekregen, en het muntfonds aangegroeid zou zijn tot zulk een bedrag, dat Indië opgewassen zou zijn tegen de taak, een eigen Nederlandsch-Indische [illegible] roepij op haar nominale waarde te houden. In een beschouwing omtrent den tegenwoordigen toestand toont de schrijver vervolgens aan, dat de oorlog den loop der gebeurtenissen ook op dit gebied aanzienlijk heeft versneld. De zilverkwestie bestaat niet meer, nu ten gevolge van de groote rijzing in den zilverprijs zoo omvangrijke bedragen zilver ingesmolten en geëxporteerd zijn, dat in Indië een nijpend gebrek aan zilvergeld is ontstaan. De vraag, of Indië zelfstandig den stand van zijn wisselkoersen zal kunnen beheerschen, is volledig opgelost door de enorme expansie der cultures en de behoefte aan grondstoffen in de oude wereld, waardoor Indië's betalingsbalans buitengewoon gunstig is geworden. De scheiding, die vroeger een onderwerp van bespreking uitmaakte, heeft zich in werkelijkheid tijdens den oorlog reeds voltrokken door de onmogelijkheid van specieverschepingen, het in omloop komen van zilverbons in Nederland en in Indië, welke wederzijds slechts in het eigen land gangbaar zijn en door het op grond der zilver-hausse genomen besluit tot het aanmunten van zilver met lager gehalte, waardoor [illegible]

Feuilleton.

Een tocht naar den Kloet-krater

Mr. J. C. Hartjens te Malang schreef onlangs aan het „Soer. Hdsbl.":

Sinds de eruptie van 20 Mei 1919, was deze tocht de derde, dien ik naar den krater maakte. (7 September j.l.).

Den eersten tocht maakte ik in gezelschap van eenige administrateurs van bergcultuurondernemingen, op de hellingen van den Kloet gelegen, in de maand Juli 1919, dus niet lang na de eruptie.

Als uitgangspunt werd toen de onderneming „Soember Petoeng" gekozen en werkten wij ons door den lahar Goepit en hoogerop door den lahar Badak naar boven naar den „drempel" en konden afdalen tot op den bodem van het uitgeworpen meer, welke bodem vrijwel geheel droog was, zoodat wij hem in vrijwel alle richtingen doorkruisen konden.

Het water van eenige bronnen, dat hoofdzakelijk van de kali Konto-zijde (noordkant van den krater) in den kratertrechter geloosd werd, verdampte vrijwel spontaan door de groote hitte, welke toen nog onmiddellijk onder de oppervlakte van den meerbodem (verharde top van den magma prop) heerschte.

Mijn tweede tocht had plaats van uit de onderneming „Marga Molio": ik had het voorrecht dien tocht te maken in gezelschap van o.a. ir. Von Steiger, den mijningenieur, die met den bouw van den Kloet-tunnel belast werd.

De tocht was meer interessant en afwisselend dan die door de lahars, daar men over hooge ruggen blijft loopen, welke een vrij uitzicht veroorloven, terwijl men bijna voortdurend geweldig diepe ravijnen naast zich heeft.

Men heeft onder het stijgen naar alle zijden een vrij uitzicht, meer boven komende, zoowel in den lahar Goepit, als lahar Badak aan de rechterzijde, terwijl men links van zich eerst in het geweldig diepe ravijn van „Marga Molio" en hoogerop in dat van de Nobo kan zien. Eveneens heeft men, hooger komende, een schitterend gezicht achter zich, op de verschillende bergcultuur-ondernemingen beneden zich, daarachter, meer in de vlakte, op talloze fabrieken der Handelsver. „Amsterdam" en geheel op den achtergrond den Wilis.

Hoog boven krijgt men een vrij juisten kijk op het verloop der diverse lahars; in het Noorden kan men den loop van de kali Konto volgen, meer Noordwest den lahar Nobo, in het Zuidwesten den lahar Badak, met het splitsingspunt bij de onderneming „Tjandi-Sewoe", waar de laharstroom, na den dam te hebben doorgebroken, naar Blitar stroomde, waar de hoofdmassa zich door den lahar Badak naar de vlakte bewoog, haar bed steeds ruimer makend en ten slotte zich ombuigende en splitsende bij den Goenoeng Pegat (scheidingsberg), welke berg ook duidelijk van boven af te zien is.

Zelfs is ook een deel van den lahar poetih te zien, waar deze zich in de vlakte, bij Taloen, naar het Zuiden bewoog. Als breede, bruingrauwe linten kan men deze lahars tot aan den horizon volgen.

Van het administrateurshuis (op ongeveer 800 M. hoogte) van de onderneming „Marga Molio", bereikt men in ongeveer 1 uur het z.g.n. beneden-kamp, op circa 825 M. hoogte gelegen, na eerst de boventuinen der onderneming te zijn gepasseerd.

Op dezen tweeden tocht was er van een hoogte van ongeveer 900 M. af tot aan den krater, geen spoor van vegetatie meer overgebleven: alles was verbrand of zat dik onder zand of asch. De boventuinen van „Marga Molio" leken ten doode opgeschreven: vrijwel alle koffie en lamtoro was verbrand of gedeeltelijk bedolven onder de asch: een troosteloos aanblik der boventuinen van deze prachtige koffie-onderneming.

Het tracé van den weg naar den krater, door ir. Von Steiger gezocht, verdient een woord van lof: kalm stijgend en op het laatst steil afdalend, bereikt men zonder eenige moeite den „drempel" in hoogstens 1½ uur van uit het beneden kamp.

...wel in ons land als in Indië binnenkort nieuwe munten tot invoering zullen moeten komen. Voorts hebben de onttrekkingen van goud voor Nederlandsch-Indië tot een zoodanige vermindering aanleiding gegeven in het bedrag der door de Nederlandsche Bank gehouden gouden tientjes, dat de andere Indische vraag reeds sinds eenigen tijd alleen kon worden bevredigd door afgifte van buitenlandsche gouden munten. Er bestaat derhalve thans nog wel eenzelfde rekeningseenheid en waardemeter, doch de circulatie is in beide gebieden nagenoeg reeds gescheiden.

„In deze omstandigheden", aldus de schrijver, „is de Nederlandsche Bank tot een belangrijk besluit gekomen, met name om voor het oogenblik geen goud meer voor de koloniën af te staan. Zij is hiertoe geleid door de volgende overwegingen: De oorlog heeft den toestand in onze koloniën tegenover het moederland in die mate veranderd, dat de exporteerende kracht van de koloniën tegenover het moederland zeer belangrijk is toegenomen, zóó belangrijk zelfs, dat Nederland in op het oogenblik afzienbaren tijd niet meer in staat zou zijn om het verstoorde evenwicht tusschen in- en uitvoeren tusschen die beiden met goud-betalingen te herstellen. Betalingen met goud mogen slechts gebruikt worden om te trachten het evenwicht te herstellen, indien voorzien kan worden, dat dit herstel langs normalen weg, b.v. binnen den tijd van een seizoen, weder kan nagestreefd worden; kan men de mogelijkheid tot dit herstel binnen een dergelijken afzienbaren tijd niet ongeveer met zekerheid aannemen, dan bewijst zulks, dat nieuwe invloeden aan het werk zijn, zóó machtig, dat op den duur dat evenwicht door goudzendingen niet te verkrijgen zal zijn. In die omstandigheden is het een fout om goud ter beschikking te stellen, men zou daarmede slechts een kunstmatigen toestand scheppen, waardoor de werkelijke toestand verdoezeld zou worden. Die ongunstige toestand moet door meer krachtige maatregelen bestreden worden, in de eerste plaats door opwerking van den export naar, en door inperking van den import uit het andere gebied, dat agio boven ons land doet; de prikkels, om tot verbetering van dien toestand te geraken, gelegen in hoogere wisselkoersen voor den export en lagere voor den import, mogen tijdelijk niet buiten werking worden gesteld door het scheppen van een kunstmatig evenwicht door goudzending, welk kunstmatig ingrijpen toch niet op den duur zou zijn vol te houden. Zou dat tijdstip bereikt worden, waarop de goudafgifte zou moeten worden gestaakt door onmacht om de goudzendingen vol te houden, dan zou men niet meer staan slechts voor eenen achteruitgang in koers, maar voor een ineenstorting, een „collapse", zooals thans vele landen als waarschuwend voorbeeld hebben getoond; onze groote fout zou dan geweest zijn, dat wij door onze op den duur vergeefsche pogingen tot beheersching van den wisselkoers door goudafgiften, de natuurlijke middelen tot herstel zouden hebben tegengehouden. Wij zouden dan den ongunstigen toestand voor ons land slechts in de hand hebben gewerkt, in plaats van dezen te hebben bestreden. In dergelijke omstandigheden bewijst men dus niet een dienst aan het algemeen belang door goud-afgifte, doch slechts een ondienst".

Het „Alg. Hbl." wees er op, dat in het dezer dagen verschenen jaarverslag der Javasche Bank, waarin natuurlijk de kwestie eveneens is behandeld, op de groote nadeelen voor Nederland zelf gewezen wordt, die uit de goudweigering moeten voortvloeien, zooals het duurder worden van Indische producten hier te lande en uitschakeling van het Ne-

---

Men was toen (November 1919) nog niet zeer lang bezig met de werkzaamheden in verticale schacht, welke men begonnen was op ongeveer 36 M. boven het laagste punt van den meerbodem en waarbij men tot op circa 20 M. diepte met het graven gevorderd was bij gelegenheid van ons bezoek.

Met Ir. Von Steiger konden wij toen nog gedeeltelijk over den bodem van het meer wandelen en werden wij op veel bezienswaardigs op geologisch gebied opmerkzaam gemaakt.

Den laatsten (derden) tocht ondernam ik 6 Sept. j.l. wederom vanuit de onderneming „Marga Molio". Bij het stijgen door de boventuinen der onderneming, trof mij het eerst, hoe, door krachtig aanpakken van den administrateur der onderneming, van de bij mijn vorigen tocht op het oog af te schrijven verbranden aanplant, nog vrij veel was terecht gekomen. Door het op stump kappen der koffieboomen, de duchtige omwerking van de dikke aschlaag en de vroegere bouwkruin op de terrasjes der koffieboomen en het veelvuldig tusschenplanten van groenbemesters, als Tephrosia candida en Crotalaria usaramoensis, hadden zich vele boomen hersteld. Frissche jonge uitloopers met reeds vrij veel jong en gezond uitziend blad geven voor de toekomst nog goede hoop, dat van dit verbrande gedeelte nog vrij wat te redden valt.

De weg naar het beneden-kamp is ondertusschen verbreed en is reeds een zware Amerikaansche auto tot dicht bij het beneden-kamp gekomen; een laatste nog onvoldoende gestutte houten brug, schrikte de overmoedige motoristen eindelijk af.

Mijn tochtgenooten waren ditmaal drie leden van het zwakke geslacht; waar de oudste der dames, moeder van zes volwassen kinderen, grootendeels loopende, den geheelen tocht medemaakte en na aankomst nog niet over vermoeidheid klaagde, is dit geslacht nog zoo zwak niet, zooals veel „argelooze" mannen meenen!

Het intens troostelooze en daarom tegelijk imposante van den tweeden tocht was verminderd, doordat de ravijnen en ruggen reeds weer met eenige vegetatie bedekt waren. Van deze vegetatie domineerde verreweg de alang-alang, dat voor zijn bestaan al wel zeer weinig eischen stelt, waarnaast nog enkele andere grassen en struiken (sommige bloeiend, afgewisseld door balsemien, dat met haar frissche kleuren de „note gaie" in deze toch overigens nog troostelooze wildernis bracht.

In het beneden-kamp zag ik onderdeelen van den 60 P.K. Bronsmotor liggen, benevens den luchtcompressor (berekend op 7 atmosferen spanning), die bij den tunnelbouw, welke nu nog door handenarbeid plaats heeft, de boorhamers zullen moeten drijven.

Eveneens trof ik daar het 1,6 tons vliegwiel aan, welke opvoer naar den tunnel wel moeilijkheden met zich zal brengen.

Verder naar boven gaande trof mij, hoezeer sinds mijn laatsten tocht de geweldige zandmassa's in den lahar Badak door de veelvuldige regens zijn uitgespoeld, waardoor diepe beddingen van stroompjes in deze, na de uitbarsting vrij vlakke zandmassa's, zijn uitgeschuurd. Ziet men echter de enorme zandmassa's, welke in de lahars nog aanwezig zijn, dan kan men pas begrijpen, hoeveel jaren het nog moet duren voor deze naar beneden gespoeld zijn en bij bandjirs in den West moesson benedenstrooms geen last meer veroorzaken in de vlakte. (Na de laatste uitbarsting van den Kloet in 1901 heeft men vrijwel 15 jaren lang op deze wijze last nog last van de eruptie ondervonden, tot eindelijk sinds de laatste drie jaren, voor de laatste eruptie, een en ander tot stilstand scheen gekomen te zijn).

Vrij dicht bij het bovenkamp gekomen, ontdekten wij aan den overkant van den lahar Badak, in de diepte beneden ons, maar veilig boven het bandjirbed van den lahar, de tunnelopening, waar de tunnel aan de buitenzijde begint. Naast de tunnelopening ontwaarden wij een klein plateau, waarop spoedig de Brons-motor, benevens de luchtcompressor zullen komen te staan.

Het bovenkamp bestaat uit eenige verspreide en op ongelijke hoogte liggende woningen voor het personeel (genie-soldaten, enz.), werkzaam bij den tunnelbouw. Deze woningen liggen in deze eenzaamheid schilderachtig geprojecteerd tegen de geweldige, kale

derlandsch intermédiair in het handelsverkeer met Indië. Mr. Vissering erkent deze nadeelen volmondig, doch acht ze voor het oogenblik niet te ontgaan. In het verslag der Javasche Bank is er voorts op gewezen, dat de goudweigering het op peil houden der Indische metaaldekking zeer heeft bemoeilijkt. Dat het hiermede niet zulk een vaart heeft geloopen, blijkt intusschen uit een andere mededeeling in bedoeld verslag, blijkens welke het gelukt is *f* 63 millioen goud van elders te betrekken. Dit bevestigt inderdaad de opvatting, dat Indië, dank zij zijn gunstige belastingbalans, in staat is zich in de landen, waarheen zich zijn export thans voornamelijk richt, het noodige goud te verkrijgen, zonder verzwakking van den goudvoorraad in Nederland.

Ten aanzien van het Indische muntwezen bepleit Mr. Vissering thans een volkomen scheiding van het Nederlandsche en de invoering van een Indischen Roepy. Het slaan dezer muntstukken kan z.i. echter in Utrecht blijven geschieden. „De tijd is rijp voor een definitieve beslissing. Laten wij trachten thans hiertoe te komen".

Het werk is voorzien van keurig uitgevoerde illustraties op het gebied van munt- en penningkunde, de oude en nieuwe kantoren der Javasche Bank en is verdeeld in drie afdeelingen; de eerste geeft een historisch overzicht (I. De munt-toestanden welke aanleiding hebben gegeven tot de uitvaardiging der Indische Muntwet van 1859; II. De gevolgen van de Wet van 1854 en de wijze, waarop hare grondregelen werden toegepast; III. De toestanden ingevolge de groote dalingen in den zilverprijs sedert 1870 · IV. De aliengs toenemende kracht van de Javasche Bank (1875—1906); V. De opleving in onze koloniën na 1906). De tweede afdeeling geeft Munt-adviezen over afzonderlijke onderwerpen en de derde afdeeling behandelt het onderwerp, waarom dit werk eigenlijk geschreven werd: Het vraagstuk van de scheiding van het muntwezen.

Comité voor Indische Lezingen en Leergangen.

Aanvulling en verbetering van de sprekerslijst 1919.

Dr. W. van Bemmelen, te Haarlem, Emmastr. 28.
Voordrachten op het gebied van klimaat, vulkanisme, enz.

H. H. J. Doorman, te Amsterdam, Joh. Verhulststraat 22.
Voordrachten op het gebied van mijnbouw.

D. H. Engelberts, te Rijswijk, Wilhelminalaan 11.
Voor kinderen of jongelieden:
1. Hoe leven wij in Indië?
2. Een Djocja'sch hoffeest.
3. Tinwinning op Banka.
4. De Baai van Ambon en hare tuinen.
5. Een tocht naar het Diëng-gebergte.

B. M. Goslings, te Amsterdam, Keizersgracht 690.
1. Het weven in den Indischen Archipel.

Kees van Hoek, te Rotterdam, Nieuwe Binnenweg 63a.
Voordrachten van algemeenen aard voor jongelieden.

Mr. H. V. Hogerzeil, te Amsterdam, Valeriusstraat 203.
1. De Indische Scheepvaart.

rotsmassa's, den buitenkant van den krater vormende. Dit bovenkamp ligt op ongeveer 1350 M. hoogte. Van daaruit loopt men nog een vijftal minuten over een klein, smaller wordend rotsachtig pad naar boven en bevindt zich dan plotseling voor den kratermuil.

Bij onze bovenkomst troffen wij het niet; wij zaten in een dikken mist! Daar ik mij echter vast voorgenomen had, naar het steeds aanwassende meer af te dalen, daalde ik langs het bochtige en steile rotspaadje naar den „drempel" af (de dames vonden deze afdaling te „eng" en te „griezelig"). Van daaruit ging het in looppas den krater in, tot...... plotseling de mist optrok en het meer beneden mij te zien kwam. De aanblik was overweldigend!

Ik riep naar boven, dat ik het meer zag en den geheelen benedenkant van den krater; na eenige seconden hoorde ik van ver boven mij ook enthousiaste kreten, ten teeken, dat voor de dames het mistgordijn eveneens opgetrokken was. Zij, die den Kawah Idjen van aanschouwing kennen, kunnen beseffen, wat wij hier onder ons zagen. De geheele bodem van het meer was reeds eenige meters hoog door een intens groene watermassa bedekt, waarvan de kleur grillig contrasteerde met die der rotsen en zandlagen aan den binnenkant van den krater. De majestueuze „orgelpijpen" verhieven zich rechts boven mij in al haar pracht.

Al dalende, bereikte ik spoedig een „pondok", van waaruit de schacht naar beneden voert. Eenige geniesoldaten trof ik daar aan, terwijl de opzichter zich beneden in de schacht bevond, om toezicht op het werk te houden. Men is momenteel bezig om zware geteerde buizen met flensen, van op het oog „8 à 10" inwendige diameter, in de schacht af te laten zakken, welke op elkaar gezet worden er door een gereedliggenden afsluiter zullen afgesloten worden.

De werkzaamheden aan den kraterkant van den tunnel zullen n.l. gestaakt moeten worden, daar reeds ongeveer 6½ M. water in den tunnel staat. De bodem van den tunnel bevindt zich ongeveer 6 M. boven den bodem van den krater; er staat dus naar schatting 12 à 13 M. water in den krater ,een meer van nog betrekkelijk geringen omtrek vormende.

Deze natte Oost-moesson heeft den spiegel van het meer beduidend doen stijgen: de bronnen, welke haar water in den krater loozen (voornamelijk aan de Noord-westzijde), brengen ongeveer 216 liter water per seconde (overeenkomende met ongeveer 18.660 M³. per etmaal) in het meer, terwijl elke m.M. regenval dit debiet vermeerdert met ong. 1200 M³.

De eigenlijke tunnel, welke zijwaarts uit de schacht naar buiten verloopt, heeft pas een lengte van 16 M., doordat er nu water in staat, heeft men de werkzaamheden daar moeten stoppen, voor zoover het de verdere boring aan den kraterkant van den tunnel betreft.

Men boort ondertusschen aan de buitenzijde en is daar al 125 M. gevorderd van de ongeveer 1000 M., welke de tunnel lang moet worden. Hij zal een gering verval krijgen van, naar ik meen, 1 : 500, natuurlijk afloopend naar de buitenzijde van den krater, waar hij het water in den lahar Badak zal loozen.

Bij den bouw van den tunnel aan de buitenzijde van den krater, waaraan men momenteel met kracht bezig is, zal men gedeeltelijk door de geweldige andesietklomp (de z.g. „orgelpijpen") moeten heen boren. De technici ter plaatse hebben echter hoop, dat de contractie-spleten in deze harde andesietformatie, min of meer evenwijdig zullen verloopen met het verticale vlak, door de lengte-as van den tunnel, waardoor dit harde gesteente gemakkelijker splijtbaar zou zijn en dit zware werk aanmerkelijk verlicht zou worden.

Staat men daar als nietig mensch in die geweldige omgeving, dan beseft men eerst duidelijk, welk een reuzenwerk hier ondernomen wordt en onder welke moeilijke omstandigheden men in deze woestenij werkt.

Het meer dampte eenigszins en ik vernam dan ook, dat het koude water, dat door de bronnen er in gebracht wordt, door fumarolen, welke zich voornamelijk schuin onder het z.g. „kasteel" (hoogste top van den Kloet) en onder de „orgelpijpen" bevinden, verwarmd wordt tot momentheel gemiddeld ong. 50° C. Deze temperatuur-opmetingen geschieden steeds vlak onder den „pondok" in het meer en gaf de laatste opneming een temperatuur van 46° C.

J. Koning, te Wijk aan Zee, Villa „Maria".
Voordrachten over koloniale politiek, litteratuur sociaal leven in Indië.
1. Het kunstleven in Ned.-Indië gedurende de laatste jaren.
2. Een reis door Deli en een bezoek aan het Toba-meer.
3. De journalistiek in Indië.
Adresverandering: H. Michelsen, 's-Gravenhage, ...leistraat 8.
Te schrappen: Mr. D. A. Delprat, P. de Haan.
De volledige sprekerslijst is op aanvrage kosteloos bij den Secretaris van het Comité verkrijgbaar.
Deventer, November 1920.

De Secretaris,
H. H. ZEIJLSTRA Fzn.

Wetsontwerp tot ontginning van Aardolievelden in Ned.-Indië.

—o—

De Memorie van Toelichting herinnert er aan, dat minister de Waal Malefijt in 1910 een aanvulling op de Indische Mijnwet tot stand bracht om het mogelijk te maken, dat met particulieren, contracten werden aangegaan, waarbij dezen zich verbinden tot exploratie en de exploitatie van bepaalde streken of terreinen onder voorwaarden, die den Staat grootere voordeelen waarborgen dan haar zouden ten deel vallen, indien die streken of terreinen bij gewone vergunning tot het doen van opsporing of concessie tot mijnontginning worden uitgegeven.

Toen Minister Pleijte daarop in 1915 een wetsontwerp indiende ter bekoming van de machtiging van den wetgever om met de Bataafsche Petroleum-Mij. in dien voet een overeenkomst aan te gaan voor de opsporing en winning van petroleum in het ongeveer 1000 H.A. groot terrein in de residentie Djambi, werd dit ontwerp door de Tweede Kamer verworpen na een motie van de heeren Albarda en Mendels aangenomen, waarbij de wenschelijkheid van staatsexploitatie der petroleumterreinen in Djambi werd uitgesproken.

Bij de discussie over dit ontwerp was voorts door het Kamerlid De Meester een motie ingediend ten behoeve van de wenschelijkheid, om de opsporing en winning van petroleum in Djambi op te dragen aan een naamlooze vennootschap, in wier gestie het land, hetzij door deelneming in het maatschappelijk kapitaal, overwegenden invloed zou hebben. Deze motie werd ten gevolge van den loop der omstandigheden niet in stemming, doch gedurende de beraadslagingen bleek zij veler sympathie te hebben en ook Minister Pleijte vond daarin veel aantrekkelijks, waarop hij in 1917 een ander wetsontwerp, gaande in die richting, indiende. Over dit wetsontwerp werd onder dagteekening van 5 Maart 1918 een Voorloopig Verslag uitgebracht, dat de Minister van Koloniën bij zijn optreden nog onbeantwoord vond. En hij heeft aanleiding gevonden geen verdere stappen te doen tot bevordering van de totstandkoming van de in dat ontwerp omschreven regeling.

Bij de behandeling der bovenbedoelde wetsontwerpen stond de vraag voorop, of de ontginning van olievelden in Ned.-Indië al dan niet door den Staat moest te geschieden. De voorstanders van Staatsexploitatie blijken steeds van eenzelfde grondgedachte uit te gaan, t.w. dat het land bij toepassing van andere bedrijfsvormen slechts een gedeelte van de winst zou krijgen, terwijl de rest daarvan ten goede van het particuliere kapitaal en buiten Ned.-Indië zou komen, een en ander ten nadeele van de Indische gemeenschap. Stond het vast of bestond er in hooge mate van waarschijnlijkheid dat het land, zelf het bedrijf ter hand nemende, zoo al geen grootere, dan toch ongeveer gelijke winsten zou maken dan bij eenigen anderen vorm van exploitatie, dan zou daarin voorzeker een gewichtig argument gelegen zijn, om de verdere mogelijkheid van dien bedrijfsvorm gunstig beraad te nemen. Als eerste voorwaarde echter voor zoodanig resultaat moet gesteld worden, dat het Staatsbedrijf dan ook in staat zij onder alle omstandigheden een zelfstandige plaats in te nemen, niet alleen op de binnenlandsche, doch ook op de wereldmarkt.

Naar de besliste overtuiging van den Minister van Koloniën bestaan zoodanige waarborgen niet. Veeleer is het tegendeel het geval, hetgeen moet worden toegeschreven zoowel aan de onzekerheid, waarin elke nieuwe aardolie-onderneming verkeert omtrent den omvang, welke haar bedrijf zal kunnen verkrijgen, als aan het feit, dat zij, zoodra de bedrijfsresultaten eenigermate gaan beantwoorden aan de verwachtingen, over het debiet op de buitenlandsche markten zich tot de groote verkoopsorganisaties buiten de Koloniën zal moeten wenden, wijl de Staat zelf in de concurrentie met die machtige organisaties nooit de vrijheid van beweging zal kunnen ontwikkelen, welke aan het aldus toegerust particulier initiatief eigen is.

In het oliebedrijf speelt het vraagstuk van het vervoer en den afzet een groote rol. Alleen dan zal het mogelijk zijn voor al het gewonnen product den hoogsten prijs te maken, wanneer de uit de ruwe aardolie bereide producten op elk gewenscht tijdstip kunnen worden vervoerd naar de plaatsen in de wereld, waar op dat oogenblik de beste prijzen zijn te bedingen. De Staat zou daarvoor op al die plaatsen, zoowel in het binnen- als in het buitenland, over opslag- en distributie-inrichtingen moeten beschikken, alsmede over de voor het vervoer van aardolieproducten geschikte bijzondere vervoermiddelen. Behalve de materieele middelen worden bovendien nog in het binnen- en buitenland verkoopsorganisaties vereischt, zuivere handelslichamen, wier gestie in geen enkel opzicht door een verband tot den Staat mag worden belemmerd. Dat de Staat voor de ontwikkeling van een zoodanig bedrijf ongeschikt is, lijdt, zegt de Memorie van Toelichting, wel geen twijfel.

Als zoodanig valt te wijzen op het betoog, waarbij de instelling in den Indischen Archipel van een regie voor petroleum en andere uit ruwe aardolie te verkrijgen producten werd bepleit. Op deze wijze zou de Staat althans binnenslands zich kunstmatig een afzetgebied kunnen scheppen, waar alle concurrentie uitgesloten zou zijn. De voorstanders van dit denkbeeld zien daarbij al dadelijk over het hoofd, dat de Staat in Ned.-Indië voor lang reeds aan derden rechten heeft verleend, om de in den bodem aanwezige aardolie te winnen en dit onder de vigueur van wetten, die een vrije ontwikkeling van den mijnbouw trachten te waarborgen en te beveiligen.

Zooals de omstandigheden thans zijn, kan het land, naar het oordeel van den Minister, slechts dan uit de Djambi-terreinen geldelijke voordeelen behalen, welke inderdaad van beteekenis zijn tegenover de steeds hoogere financieele eischen, die aan het Gouvernement gesteld worden, wanneer besloten wordt tot een wijze van ontginning, waarbij hetzij met de Koninklijke Shell-groep, hetzij met de Standard Oil Company, wordt samengegaan.

Het ligt voor de hand om, in aansluiting aan de oorspronkelijke denkbeelden, in deze de keuze te vestigen op de Bataafsche Petroleum Maatschappij, die de in de nabijheid der Djambi-terreinen gelegen Palembangsche olievelden exploiteert en uit dien hoofde beter dan eenig ander lichaam toegerust is voor een zoo economisch mogelijke ontginning ook van de eerst bedoelde petroleumterreinen.

Het aangeboden ontwerp, dat bij den G.-G. en de door dezen geraadpleegde adviseurs in Indië instemming heeft gevonden, beoogt dan ook de oprichting van een naamlooze vennootschap, de Ned.-Indische Aardolie Maatschappij, welke ten doel heeft om een bedrijf op de bedoelde basis te voeren.

Het algemeen bestuur der vennootschap berust bij den Raad van Beheer, die tevens de Maatschappij in en buiten rechten vertegenwoordigen zal.

De Regeering zal door een en ander in den gang van zaken een zoodanige zeggenschap hebben, dat de onderneming, ofschoon naar den vorm een ge-

mengd bedrijf, in wezen het karakter van een Staatsbedrijf heeft.

Het ligt in de bedoeling, dat de rechtspersoon Ned.-Indië en de Bataafsche Petroleum-Maatschappij, aan welk lichaam tevens voor de eerste maal de directie der vennootschap zal worden opgedragen, elk voor de helft in het oprichtingskapitaal deelnemen. De Ned.-Indische Aardolie-Maatschappij zal derhalve belast worden met de exploitatie der aardolievelden in de residentie Djambi. De vrijheid voor het land om naderhand oliehoudende terreinen in Ned.-Indië rechtstreeks in eigen beheer te ontginnen, wanneer men te eeniger tijd, om welke redenen ook, daaraan de voorkeur zou willen geven, blijft dus geheel onverkort. Evenzeer zal de Regeering vrij blijven om, wanneer zij voor volgende exploitatiën den gemengden vorm blijft verkiezen, doch daartoe een samengaan, geheel of ten deele, met eenig ander lichaam mocht wenschen, naast de thans voorgestelde Aardolie-Maatschappij tot dat doel zoo noodig op soortgelijken grondslag een nieuwe maatschappij van dien aard tot stand te brengen.

Het aantal leden van den Raad van Beheer wordt bepaald op vijf, waarvan drie worden benoemd door den Minister van Koloniën en twee door de vergadering van houders van aandeelen B (andere dan die van het land). De leden worden benoemd telkens voor den tijd van vijf jaren.

Het dividend wordt tusschen den houder van de aandeelen A (in handen van de Regeering van Indië) en de gezamenlijke houders van aandeelen B (de overige aandeelhouders) verdeeld als volgt:

Zoolang het voordeelig saldo in totaal niet meer bedraagt dan 25 pCt. van het gestorte kapitaal, ontvangt het Rijk 60 pCt. en de gezamenlijke houders der aandeelen B 40 pCt. van het gezamenlijk dividend. Bedraagt het voordeelig saldo in totaal meer dan 25 pCt. over het gestorte kapitaal, dan ontvangen van het gezamenlijk dividend:

van de eerste 25 pCt. het Rijk 60 pCt., de B-aandeelen 40 pCt.;

van het meerdere tot en met 35 pCt. het Rijk 65 pCt., de B-aandeelen 35 pCt.;

van het meerdere tot en met 45 pCt. het Rijk 70 pCt., de B-aandeelen 30 pCt.;

van het meerdere tot en met 55 pCt. het Rijk 75 pCt., de B-aandeelen 25 pCt.;

van het meerdere boven 55 pCt. het Rijk 80 pCt., de B-aandeelen 20 pCt.;

met dien verstande, dat het Rijk nooit meer krijgt dan 70 pCt., de gezamenlijke houders der aandeelen B nooit minder dan 30 pCt. van het gezamenlijke dividend ontvangen.

Generaal van Heutsz-Fonds.

Te Amsterdam is dezer dagen de 15de jaarlijksche algemeene vergadering gehouden van de Vereeniging Het Generaal van Heutsz-Fonds, onder leiding van den heer J. A. Solkesz, die een jaarverslag over 1918 en 1919 aanbood.

Blijkens het verslag van het Alg. Afdeelingsbestuur in Ned.-Indië wordt aldaar voor 28 kinderen ondersteuning verleend. De steun hier te lande, welke zich in het vorig jaar bepaalde tot 113 kinderen, verminderde in het afgeloopen jaar met 13, vermeerderde met 15 kinderen, zoodat in 1919 115 kinderen werden ondersteund en opgevoed.

Uit het verslag van den secretaris, den heer C. Rossen bleek, dat buiten de genoemde vereenigingen ook met andere vereenigingen nuttig is samengewerkt. In Nederland is een bedrag van f 4918 uitgekeerd.

Bij de verkiezing van twee bestuursleden wegens periodieke aftreding van de heeren W. G. H. van Erp en C. Bossen, zijn deze herbenoemd.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het B. B. en de Toli Toli-zaak.

In het advies van het Hooggerechtshof betreffende de gratieering van de veroordeelden in de Toli-Toli-zaak wordt o.m. als argument aangevoerd, dat het Binnenlandsch Bestuur niet alles heeft gedaan om de ramp te voorkomen, door b.v. de reis van Abdoel Moeis te verbieden, en daardoor ook de verantwoordelijkheid voor het gebeurde draagt, zoodat het niet billijk is deze alleen op de veroordeelden te doen neerkomen.

Het Binnenlandsch Bestuur ziet in deze argumenteering een beschuldiging en een verwijt jegens het corps B. B. en de *Java Bode* vraagt dan ook of het Hof dit terrein voldoende verkend heeft, de middelen daarvoor bezeten heeft en ook rekening heeft gehouden met de moeilijkheden, waarmee het B. B. heeft in deze tijden, vooral in de Buitenbezittingen te strijden.

In verband daarmee rijzen, volgens de J. B., verschillende vragen, naar aanleiding van het advies van het Hof, vragen, waarop het B. B. recht heeft een antwoord te krijgen. Die vragen zijn:

„had het bestuur het recht Abdoel Moeis — een Volksraadslid nog wel — te verbieden, de buitenbezittingen te betreden? Had het het optreden van Abdoel Moeis waarlijk kunnen verbieden? Had het door dat verbod nog niet meer koren gebracht op den molen van dien volksmenner?"

Het blad beantwoordt de eerste twee vragen ontkennend en de laatste bevestigend. Bovendien zou de macht der S. I. grooter zijn geworden, wanneer het Bestuur niet had geëischt, dat de achterstallige heerendiensten moesten worden ingehaald. En het blad, dat geen voorstander is van de harde hand in de Buitenbezittingen, noch van de heerendiensten, is nochthans van meening, dat deze diensten eenmaal opgelegd, uitgevoerd moesten worden ook, of het gezag van den bestuursambtenaar zou ondermijnd zijn door de S. I. Inderdaad maakte Abdoel Moeis zich schuldig aan gezags-ondermijning, doch het Bestuur had niet de middelen om een „ongewenscht element", Volksraadslid tegelijkertijd, te weren.

Wel zegt, volgens het blad, het Hof terecht, dat de als slachtoffer gevallen controleur over te weinig macht beschikte. Inderdaad, zegt het blad ironisch, hoe dom van dien controleur, om te veel vertrouwen te stellen in een volk, voor wie hij een vader, een steun, een beschermer was......... Dom, dat hij niet inzag wat misleiding kon doen.

En dan concludeert het blad, dat de arme misleiden niet de eigenlijke schuldigen zijn en gratie verdiend hebben. De schuldigen, dat zijn zij, die achter de schermen blijven en desnoods krokodillentranen schreien bij den moord op een bestuursambtenaar.

De Regeering, die geen enkel verwijt tot het B. B. heeft kunnen richten, zal nu in den Volksraad dienen te verklaren of zij het eens is met de beschuldigingen en verwijten van ons hoogste rechtscollege.

De *Deli Crt.* voegt hieraan o.m. nog toe: Er is nog iets waarop de Java Bode niet gewezen heeft. Sedert het optreden en poseeren van de Regeering als een ethische, is er wat iemand ons eens kenschetste als „politieke angst" onder de bestuursambtenaren ontstaan. De Regeering is ethisch en zij verwacht dat de bestuursambtenaren ethisch optreden.

Nu, na de „affaires" der heerendiensten en opstanden is het geheele B. B. daarvan dan ook wel doordrongen, ook al werd de resident der Preanger niet ontslagen na het gebeurde te Tjimareme. Die politieke angst bemerkt ieder, die als toeschouwer van nabij met het bestuursbeleid in aanraking komt, en zij komt b.v. zeer duidelijk tot uiting in de houding van het B. B. in de staking, die kortgeleden bij de Deli Spoorweg Maatschappij uitbrak.

Adviseeren, boodschappen overbrengen en vooral

de vingers niet branden ziedaar de consequenties ervan. Vooral geen dwang, ook niet daar waar een zachte dwang vaderlijke plicht en liefde jegens de massa zou beteekenen.

Onder den indruk van die politieke angst kon het B. B. op Celebes niet anders handelen dan het deed. Als het optreden van Abdoel Moeis dient bestreden te worden, dan had de Regeering dat onomwonden dienen te zeggen. Nu heeft het, integendeel, het B. B. gesuggereerd, dat het die snoepreisjes van zijn „verlichte Inlandsche lievelingen" gaarne zag. Daarom kon van het B. B. niet anders verwacht worden, dan wat de Regeering zelf leeraarde, en daarom is het verwijt van het Hof hoogst onbillijk.

Als de Regeering die „politieke angst", die in de toekomst nog tot ernstige gevolgen zal leiden, wil wegnemen, dan haaste de Regeering zich haar houding te wijzigen.

Slechte diensten.

Wij ontleenen aan een hoofdartikel van *Blanda* in de *Sum. Post* o.m.:

De aansporingen tot Nederland's jonge mannen en jonge vrouwen om een werkkring in Indië te ambiëeren zijn in dezen tijd legio, zijn aan de orde van den dag. De Landvoogd deed het bij zijn jongste openingsrede in den Volksraad zoo: „Op verblijdende wijze blijkt uit de belegging van Nederlandsche penningen vertrouwen in Indië's toekomst, doch meer is vereischt, — allereerst het afstaan aan dit land van Nederlandsch's zonen en dochteren in met Indië's ontwikkeling groeienden getale".

De heer S. J. Aay commenteert thans in een Nederlandsch orgaan deze woorden aldus: „Zeer juist gesproken! Indië kan in dezen tijd van opleving een nagenoeg ongelimiteerd aantal hoogere werkkrachten gebruiken, en ik verwonder me erover, dat hier vele jonge mannen en vrouwen in middelmatig of slecht betaalde betrekkingen blijven lummelen, in plaats van weg te trekken naar het schoone Indië met zijn zoo goede en rijke toekomst voor allen, die werken willen en kunnen".

En als hij den G.-G. in zijn slotwoord hoort zeggen: „Indië heeft behoefte aan frissche, blijmoedige werkers, hier is geen verontschuldiging voor de moeheid, elders wellicht verklaarbaar. Het is opbouwende arbeid, die om vervulling vraagt, arbeid zoo aantrekkelijk, dat het een vreugde moet zijn zich daaraan te geven. Immuun tegen de besmetting van gedruktheid, die tot gelaten afwachten leidt, pakke aan wie in dit veel gezegend land arbeidt, met het optimisme en het vertrouwen in eigen kunnen, dat onmisbaar is om welslagen te verzekeren", dan voegt de heer Aay daaraan zijnerzijds weer toe:

„Zoo is het! Ook voor menschen, die bij hun vertrek naar Indië bezield zijn met andere gedachten als het in korten tijd geld, véél geld verdienen, is er in dit wondere tropenland schoon en edel werk te verrichten, op alle gebied. Ieder kan er iets van zijn gading vinden, als hij maar zoeken wil".

Er is méér noodig, vervolgt schr. o.m., dan enkel mooie woorden om onze jonge menschen naar Indië te krijgen. Dat is voor een goed deel de salaris-, dus een geldkwestie, gelijk onlangs op zoo treffend juiste wijze werd uiteengezet in een hoofdartikel in de „Loc." over het tekort aan personeel in Indië. Maar het is ook een kwestie van misverstand, de kwestie van de slechte diensten, door sommigen aan deze zaak, en daardoor aan moederland en kolonie, bewezen. De invloed hiervan werkt ongetwijfeld nog na, zooals ze in hun tijd sterk hun werk hebben gedaan. Schr. licht dit nader toe met voorbeelden o.a. uit de serie van „Pro en Contra", waarin in 1914 van een werkkring in Indië door Creusesol het voor en door Henri Borel het tegen werd besproken, en zegt dan o.a.: deze aftuiging heeft eigenlijk weinigen verwonderd. Waar het Contra werd toevertrouwd aan het oordeel van een man als de heer Borel, wist men wel vooruit dat er van het Pro niet veel zou overblijven. 't Was bekend, hoe hij over het leven in Indië dacht, en bovendien, hoe hij gewoon was met dikke woorden en schrille kleuren te werken en aan overdrijving zich schuldig te maken.

In 1914, toen er reeds wantoestanden wegens personeeltekort in Indië bestonden, schreef de heer Borel zijn contra, dat gepubliceerd werd in de Hollandsche organen en dus aan het adres van nieuwe krachten voor Indië, die nu met mooie woorden en wat al niet opgeporд moeten worden! Schr. schreef toen in de „Sum. Post", dat de heer Borel in 't algemeen weinig oog of gevoel moet hebben voor gezonde toestanden, om, die wantoestanden kennende, aan de verergering ervan willens en wetens te kunnen medewerken. Waarom heeft de heer Borel zelf Indië niet den rug toegekeerd? Alleen in dat geval zou zijn geschrijf zin en beteekenis hebben erlangd, en zou het belanghebbende publiek in Holland reden hebben gehad om aan zijn advies waarde toe te kennen. Wat was het geval met den heer Borel? Iedere maal, wanneer hij tegenover de weifelaars en de onvaste naturen in Holland weer zijn werk had gedaan, zagen we hem, na ommekomst van zijn verloftijd toch maar weer naar dat vermaledijde Indië terugkeeren.

't Kan niet worden ontkend, dat juist dat „gaan naar Indië" zulke treffende resultaten oplevert aan wereldwijsheid en karaktervorming. En dit moet dan ook, wat de heer Borel vergeet, en meerderen met hem, geboekt worden als een zeer voorname post op de creditzijde van het leven en werken in Indië.

Schr. besluit: Dit alles mocht, dunkt ons „nog wel eens herzegd worden, nu de aansporingen en opwekkingen van hierboven weer met de beste bedoelingen hun werk trachten te doen. De invloed van de heillooze tegen-propaganda werkt ongtwijfeld nog na, en daarmede dient dus rekening te worden gehouden. Had de heer Borel in de kwestie van Indië's personeelstekort een even werkzaam aandeel genomen als in de Indo-Chineesche kwestie, dan zou hij stellig ook op dat gebied naam hebben gemaakt. De Indo-Chineezen hebben veel meer dan Holland en Indië aan hem te danken. Den lof van beide landen mist hij. Het komt er nu inderdaad nog op aan, te niet te doen, wat hij indertijd verkorven heeft.

Reizen in Zwitserland.

De Loc. schrijft: Ten kantore van het Zwitsersche consulaat te Batavia heeft zich thans de Schweizerische Verkehrs-Zentrale te Zürich gevestigd en daar zullen aan belanghebbenden zeer gaarne informaties worden verstrekt, betreffende het reizen in Zwitserland en het verblijf in gezondheids-etablissementen, internaten, enz. Alle informaties worden gratis verstrekt. Tevens staan geïnteresseerden diverse prospectussen en brochures ter dispositie, welke eveneens gratis verkrijgbaar zijn.

Degene, die in Zwitserland wenscht te reizen, kan, indien gewenscht, een aanbevelingsschrijven bekomen voor de Schweizerische Verkehrs Zentrale te Zürich, waardoor aan den desbetreffenden persoon alle mogelijke hulp zal worden verleend, hetgeen het reizen zeer zal vergemakkelijken en veraangenamen. Alle aangevraagde inlichtingen en correspondentie te richten aan: „Office Suisse du Tourisme, p/a Schweizer Konsulat Batavia".

Een drijvende jaarbeurs voor Indië.

De *Deli Crt.* geeft een „reclame-middel" om belangstelling voor Indië te wekken: Laat Indië een drijvende tentoonstelling samenstellen, een soort jaarbeurs, die vergezeld van onze beste reclamemakers, eerst Nederland, maar daarna ook andere Europeesche landen en Amerika opzoekt, om de verre vrienden te dwingen kennis te nemen van onze omstandigheden, van onze behoeften en onze aanbiedingen.

Een flink schip gecharterd, of door onze scheepvaartmaatschappijen aangeboden, dat geladen met de producten van den Indischen bodem, met statistieken, die een blijk geven van de hier nog liggende mogelijkheden, met filmen, cijfers en propagandamateriaal naar Europa vaart. Een drijvende tentoon-

stelling, waar zakenmenschen inlichtingen en particulieren, spelenderwijs een indruk van en dus belangstelling voor Indië kunnen krijgen en die een bezoek brengt aan alle Nederlandsche havensteden, terwijl vandaar uit kleinere musea worden gevormd, die de provinciesteden rondtrekken, de scholen tot een bezoek uitnoodigen, desnoods vergezeld van een Javaansche dessa op de wijze zooals Hagenbeck en andere circussen dorpen van inboorlingen langs de Europeesche hoofdsteden geleid hebben.

Een roeiboot met glazen bodem.

In de lezenswaardige reisbrieven van Minnie uit Californië aan de *Java Bode* lezen wij o.a.:

Ook hebben we hier geprofiteerd van de groote roeiboot met glazen bodem om de zeeflora en fauna te bewonderen. *Bestaat deze practische uitvinding in onze Molukken wel?* In het midden van de boot is een soort houten bak met glazen bodem gebouwd en over den rand van dien bak zit men allen naar beneden te staren, onder een rondomsluitend gordijn, waardoor het buitenlicht niet hindert en alle concentratie op den zeebodem valt.

Dicht bij de kust blijvende wordt men dan zoo'n half uurtje rondgeroeid. Het was wel mooi, maar niet om over te roepen; de zeetuinen in onze Molukken moeten heel wat mooier zijn.

UIT DE INDISCHE PERS.

Het papier geld van *f* 0.50. In Ned.-Indië is thans papier geld van *f* 0.50 in omloop.

Iedereen, zegt de schrijver in de „Perniagaän" van 17 Augustus 1920, weet, dat dit papier van een leelijke kleur is, dat die kleur gemakkelijk verdwijnt en dat het spoedig scheurt.

In de praktijk bezorgt dit papier geld dan ook veel zorg aan de dessabewoners, vooral als het gescheurd is of als de deelen aan elkander geplakt zijn.

Daarbij komt nog, dat er tal van personen in de dessa aankomen, die het praatje rondstrooien dat dit papier geld niet meer gangbaar is.

De onwetende dessaman, die dit gelooft, doet uit vrees om alles te verliezen, het papier van de hand en neemt dan met *f* 0.30 genoegen.

Stelt het bestuur er prijs op om den dessaman tegen die praktijken te beschermen, dan zal het met eenigen spoed voorzieningen moeten nemen.

Men weet wel dat de defecte biljetten op de gouvernementskantoren tegen de volle waarde kunnen worden ingewisseld en dat de oude biljetten door betere zullen worden vervangen, doch de dessaman, die niet op de hoogte van deze zaken is en die niet in de gelegenheid is het oude papier op de gouvernementskantoren te brengen en in te wisselen, zal men toch op eenige wijze tegemoet moeten komen.

Het ware zeker niet ondienstig, wanneer aan den dessaman door de hoofden bekend werd gemaakt, dat, zoolang het nummer van het biljet zichtbaar is, dit laatste ten allen tijde zijn waarde behoudt en dat bij inwisseling daarop nooit geldelijke schade behoeft te worden geleden.

Nog beter zou het wellicht zijn, wanneer bepaalde vertrouwbare persoonen in de dorpen rondgingen en het papiergeld tegen klein zilvergeld inwisselden.

De dessa-bewoners zouden op die wijze worden geholpen, hetgeen, volgens den schrijver, hoogst noodzakelijk is.

Een ernstig ongeluk in de Straat van Bali. De inlandsche Gezagvoerder Pa Hasan van het inlandsche vaartuig Si Massoer, heeft te Banjoewangi gerapporteerd, dat hij, met zijn vaartuig door een zwaren Noorderstorm in de Straat van Bali werd overvallen en dat tengevolge daarvan één inlandsch matroos en 14 inlandsche passagiers het leven lieten, terwijl hij zelf met 2 inlandsche matrozen en 14 inlandsche passagiers met de grootste moeite het leven er af hebben gebracht.

Het was hun namelijk gelukt om in de nabijheid van de Gilimanoekbaai aan land te komen.

Met betrekking tot de wijze, waarop deze ramp heeft plaats gehad, deelde hij het navolgende mede.

Op Woensdag, den 11den Augustus 1920, verliet de Gezagvoerder de plaats Sendang op Noord-Bali.

Lading was niet ingenomen, doch er waren 43 mannelijke inlandsche werklieden aan boord, die naar de onderneming van den heer Vardon moesten worden overgebracht.

De bemanning van het vaartuig bestond uit 3 personen, met inbegrip van den Gezagvoerder.

Nadat het Stoomschip Sloet van de Beele en iets later het Stoomschip „Valk" 's morgens goed en wel waren gepasseerd, stak, 's namiddags ten 2 ure, een geweldige Noorderstorm op, vergezeld van kletterenden regen, die de zee in hevige beroering brachten, en tengevolge waarvan het vaartuig veel water maakte.

De groote mast brak en, tot overmaat van ramp, geraakte het vaartuig lek, terwijl het spoedig daarna kantelde.

De Gezagvoerder met één matroos en 14 opvarenden hielden met kracht de praoe vast, doch de anderen werden verplicht in zee te springen.

Van hen heeft men het laatst gezien, dat 2 hunner bamboestaken vasthielden.

Het vaartuig en de daaraan hangende mannen werden door stroom en wind langs de kust van Banjoewangi voortgedreven tot 's avonds 8 uur, op welk tijdstip de storm tot bedaren kwam.

Het vaartuig wist men toen gelukkig om te keeren en kon men daarmede, zoo goed en zoo kwaad als het ging, den wal bij Tandjong Pandean bereiken.

Van de andere personen werd sedert niets meer vernomen.

Van de 43 inlandsche passagiers bereikten slechts 14 den wal.

De schade, welke aan het vaartuig werd toegebracht, werd door den heer Vardon vergoed, doch of ook de belangen van de overlevenden werden behartigd, werd niet vermeld.

Het bezoek van den Gouverneur-Generaal en Mevrouw van Limburg Stirum aan Pladjoe (Palembang). Den 3den Augustus 1920 stoomden twee torpedobooten, die het stoomschip „Alting" begeleidden, de Moesirivier op naar Palembang.

Op laatstgenoemd stoomschip reisden de Gouverneur-Generaal en Mevrouw van Limburg Stirum met gevolg, die een bezoek brachten aan de Residentie Palembang.

Het bezoek aan Pladjoe, alwaar de petroleuminstallaties en établissementen van de „Koninklijke" zijn gelegen, had den volgenden dag plaats, terwijl de Resident van Palembang toen mede tot het gevolg van den Landvoogd behoorde.

De autoriteiten werden ontvangen door den Administrateur van de Bataafsche Petroleum Maatschappij en zijn ambtenaren, terwijl, nadat de fabrieken in oogenschouw waren genomen, de nabijgelegen kampongs werden bezocht, die op sommige plaatsen met eerepoorten waren versierd.

Onder hen, die hulde brachten, behoorden een 20-tal inlandsche schrijvers met hunne vrouwen.

Een jong inlandsch meisje overhandigde een schoone bloem aan Mevrouw van Limburg Stirum, terwijl een der schrijvers woorden van welkom sprak, welke op minzame wijze door den Landvoogd werden beantwoord.

Dit geschiedde in de Nederlandsche taal, doch de toespraak werd door den Resident van Palembang in de Maleische taal overgebracht.

Mevrouw van Limburg Stirum gaf vervolgens aan alle aanwezige inlandsche dames de hand en toonde een bijzondere belangstelling aan het meisje, dat de bloem had overhandigd.

De schrijverswoningen en die in de Europeesche wijk werden nog bezocht, waarna een oogenblik werd vertoefd in de Europeesche sociëteit „Unitas", waar versnaperingen werden rondgediend.

Des namiddags ten 3 ure keerde het hooge gezelschap naar de hoofdplaats Palembang terug, gevolgd door de voornaamste ambtenaren van de Bataafsche Petroleum Maatschappij.

(Neratja, 14 Augustus 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De passar malam te Soerabaya van 11 tot 20 September 1920. Er had zich ter hoofdplaats Soerabaya een Bestuur gevormd, dat zich ten doel stelde, de passar malam in dit jaar, van 11 tot 20 September, met opgewektheid te vieren en de opbrengst daarvan te doen strekken in het belang van verschillende Chineesche en andere vereenigingen ter hoofdplaats, t.l. 60 % voor de Tiong Hoa Hwee Kwan-Vereeniging;

15 % voor de Kiauw Tong Hak Hauw;
10 % voor de Tjien Boen Hak Hauw;
7½ % voor de Tong Bong Gee Kiok en
7½ % voor de Poetri Boedi Sedjati-Vereeniging.

De amusementen en attracties bestonden uit:

1. Het Bandongsch dames Strijkorkest.
2. De Angkloeng van Garoet.
3. de Srimpies van Solo.
4. De Tokkelmuziek van Mangkoenegoro.
5. De Balische Wajang.
6. Dajaksche schermutselingen.
7. De Bandoengsche Wajang.
8. De Pootechie (?) van Shanghai.
9. Solosche Tandakkers.
10. Sportoefeningen van de Gymnastiekvereenigingen.
11. De Chineesche Sportvereenigingen.
12. Muziek en padvinders van de Chineesche scholen.
13. Openlucht bioscoop.
14. Vuurwerk.
15. Topeng van Soerabaya.
16. Krontjong concours.
17. Honden tentoonstelling.
18. Bloemententoonstelling.
19. Fietsencorso.
20. Carnaval.

Er was dus voor afwisseling gezorgd.

Voor het Bloemencorso waren 3 gouden voorwerpen als prijzen uitgeloofd, zoomede 3 geldprijzen van f 200.—, f 50.— en f 75.—.

Voor het fietsencorso 3 gouden voorwerpen.

Voor het carnaval 4 gouden voorwerpen en 2 zilveren voorwerpen.

Voor het Krontjongconcours van de hoofdplaats 3 gouden voorwerpen en van het overig gedeelte van Java 3 gouden voorwerpen en 3 geldprijzen van f 200.—, f 150.— en f 75.—.

Voor de hondententoonstelling 6 prijzen.

De gevolgen van het boycotten der Japanners in Ned.-Indië door de Chineezen aldaar. Tengevolge van de boycotbeweging tegen de Japanners. zijn tal van Chineezen, die bij Japanners in dienst waren, in moeilijke omstandigheden geraakt, schrijft men in de „Perniagaän" van 14 Augustus 1920.

Niet alleen dat zij het werk staakten en dientengevolge zich zelven werkloos maakten, doch nieuw werk was moeilijk te vinden, zoodat zelfs in het gewoon dagelijksch levensonderhoud niet kon worden voorzien.

Voor de groote tokohouders, die, tengevolge van de boycot, geen handel wenschten te drijven met de Japanners, was deze beweging niet zoo ernstig.

Zij tastte de handelszaak niet belangrijk aan en de geldelijke welstand der Chineezen was voldoende krachtig. Doch voor den kleinen man en meer in het bijzonder voor den Chineeschen koelie, was de toestand veel bezwarender en het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat reeds enkelen hunner, noodgedwongen, tot hunne Japansche werkgevers teruggekeerd zijn.

Wanneer zij toch om hulp verzochten bij de Chineesche landgenooten, dan was het antwoord gewoonlijk, dat men van voldoende personeel was voorzien, terwijl de Europeanen verklaarden, dat er geen plaats was.

De Chineesche tokohouders, die wel steun wilden verleenen, waren echter niet genegen meer dan f 25 per maand als loon te geven, een bedrag, waarvan niemand in den tegenwoordigen tijd rond kan komen, terwijl de Japanner vroeger f 125.— gaf.

Ten slotte was hiervan het gevolg, dat het overgespaarde geld spoedig was verbruikt, de goederen in het pandhuis waren gebracht en dat de menschen in groote moeilijkheden verkeerden.

Terugkeer tot den Japanschen werkgever, die het loon intusschen van f 125 op f 150 per maand en de jaarlijksche gratificatie van 1 op 2½ pct. had gebracht, mag den Chineeschen werknemer dus zeker niet ten kwade worden geduid.

De schrijver gebruikt deze gelegenheid om eens het woord te richten tot de Chineesche groothandelaren en hen af te vragen, wat zij als werkgever denken te doen in het belang van den werknemer in dezen tijd, waarin zoowat iedereen het werk staakt, en beide categorieën vijandiger tegenover elkander staan dan ooit.

Het hoofddoel der Chineesche handelaren is het oppotten van geld, terwijl het schijnt, dat ze huiverig zijn om aan den werknemer eenig geldelijk voordeel te gunnen.

En toch moesten zij begrijpen, dat zij bij het vormen van dat groot-kapitaal in niet geringe mate afhankelijk zijn van de arbeidsprestatie van den koelie of werknemer.

Doch waar het eigen belang der Chineesche heeren een veel te groote rol speelt, en men geen open oog en oor heeft voor de sociale belangen van den werknemer, daar kunnen conflicten niet uitblijven.

Wat zouden de wederzijdsche belangen niet kunnen worden bevorderd, wanneer de werknemer bijv. in de gelegenheid werd gesteld om naar vermogen aandeelen te nemen in een fabriek, waar hij te werk is gesteld.

Wetende, dat door zijn arbeid en vlijt, ook hij jaarlijks de voordeelen daarvan zou genieten, zou de werkman er niet aan denken tot staking over te gaan.

Doch zoo ver is men nog lang niet.

De 4 suikerfabrieken van den Majoor Oei Tiong Ham zijn in een Naamlooze Vennootschap ingebracht voor een kapitaal van 40 millioen gulden met 400 aandeelen van f 100.000.—, waarvan 395 in handen zijn van den Majoor zelf.

Voor geen werknemer is onder die omstandigheden dus kans om zich geldelijk in de onderneming te interesseeren.

En zoo is het bij de meeste kapitalisten. Aaneensluiting is voor de Chineesche werknemers het eenige middel om verbetering in hun toestand te brengen, doch de daarvoor noodige leiders zijn niet aanwezig.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 15: Vooruitgang Hevea-cultuur. Selectie-Contraselectie, door C. M. Hamaker. — Hoe klopt dat? door J. van Baalen (handelt over de bruine binnenbastziekte der Hevea). — Het snoeien van thee in de Preanger, door Van Uffelen. — Het Landbouwcongres te Manilla, door D. N. — Uit veld en dessa (VII. Dessafeestjes), door Dessaman. De rest van den inhoud kunnen wij niet vermelden, daar in het door ons ontvangen ex. van No. 15 de blz. 336—346 dubbel voorkomen, terwijl het laatste gedeelte ontbreekt.

De Economist.

In het 15 Nov.-Nr. een bijdrage van Prof. Mr. J. C. Kielstra over „De open-deur-politiek in de Koloniën en vermeerdering der wereldproductie". Schr. zegt, dat men de economische achterlijkheid der inlandsche volken niet uit hun indolentie in laatste instantie kan verklaren. Deze zelve wortelt immers in dieper oorzaken, in de eerste plaats in de wijze van voortbrenging, welke in de inlandsche maatschappij overwegend nog staat in het teeken der zoogenaamd gesloten huishouding, waarbij identiteit bestaat tusschen voortbrenger en verbruiker. Verbetering kan eerst komen, wanneer het besef wordt gewekt van het belang eener indirecte boven de directe wijze van voortbrenging. Men moet dus bedacht zijn op de aanmoediging van het ruilverkeer met en binnen de koloniën. De weg die leidt tot vermeerdering der wereldproductie door ontplooiing van het volle productieve vermogen, dat nog in de koloniën schuilt, loopt over geleidelijke ontwikkeling van het handelsverkeer in die gebieden. Indien alle koloniseerende volken hun koloniën zich zoo spoedig mogelijk deden aanpassen aan de meer doelmatige productie-methoden van het Westen, indien zij daarmede de inlandsche be-

volking een prikkel van eigenbelang deden gevoelen om haar productief vermogen ten volle aan te wenden, dan zou daarvan nu al bij toepassing der open-deur-politiek een niet onbelangrijke vermeerdering der wereldproductie het gevolg kunnen zijn.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 33: Arowakken (vervolg), door N. (met afb. van in het gelaat getatoueerde Indianenmeisjes uit Zuid-Guyana). — Over het stamwezen in Oost-Indië. VI. Gezins- en familiewoningen, door L. (met fraaie illustreering). — Een Indische geschiedschrijver minder, door Johan Koning (Een lijkzang op het onlangs gestaakte ,,Weekblad voor Indië'', dat gedurende 16 jaren de belangrijkste gebeurtenissen in Indië vastlegde in woord en beeld). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohamedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

In- en Uitvoer.

Dr. H. C. Prinsen Geerligs wijdt in het Nr. van 17 dezer eene beschouwing aan den kokospalm (tevens eene bespreking inhoudend van het onlangs verschenen werk van Dr. F. W. T. Hunger: Cocosnucifera, Handleiding voor de kennis van den cocospalm in Ned.-Indië, enz., 2e druk). Aan die beschouwing ontleenen we de volgende gegevens omtrent een voornaam product van den kokospalm: de copra (d.i. de gedroogde kern van de kokosnoot).

In het jaar 1885 bedroeg de waarde van den copra-uitvoer uit Nederlandsch-Indië iets meer dan 300.000 gulden, terwijl zij in het jaar 1914 bijna 61 millioen gulden groot was. Door de groote stremming van het verkeer tengevolge van den oorlog werd de uitvoer van copra zeer bemoeilijkt, zelfs stond gedurende het grootste deel van 1919 de handel in copra van Ned.-Indië geheel stil, daar er geen scheepsruimte voor het artikel ter beschikking kon worden gesteld; eerst in September kwam er in dien toestand verbetering.

Als een direct gevolg van de groote opstapeling van copra, die niet kon worden afgevoerd, heeft men zich in Ned.-Indië gedurende de oorlogsjaren met kracht op de bereiding van copra-olie toegelegd. Thans bestaan er alleen op Java meer dan twintig oliefabrieken, zoowel kleine als groote, terwijl op de Buitenbezittingen die industrie op Sumatra, Borneo, Celebes en Bali eveneens op verschillende plaatsen wordt uitgeoefend. Op het einde van 1920 zal de capaciteit van al die fabrieken veilig op 400 millioen kilo olie worden aangenomen, waarvan het bedrag van copra-olie ongeveer 380 millioen kilo zal uitmaken. Om die hoeveelheid te kunnen verkrijgen, zal de industrie 600.000 tot 650.000 ton copra noodig hebben, welke hoeveelheid door Ned.-Indië in gunstige jaren zal kunnen worden geleverd.

Bedroeg in het jaar 1914 de uitvoer van copra-olie uit Ned.-Indië nog slechts 281.911 Liter, daar steeg zij in 1917 tot 30.665.226 en in 1918 tot 28.527.779 Liter.

De verzending der copra-olie geschiedt, behalve in houten vaten en in ijzeren drums, ook wel ,,in bulk'', d.w.z. ingepompt in een dubbelen wand van een schip, terwijl de N. V. Oliefabrieken Insulinde haar eigen tankschepen heeft.

Nu de oorlog voorbij is, behoeft er niet aan getwijfeld te worden of die handel in copra-olie uit Ned.-Indië zal een vaste plaats op de wereldmarkt blijven behouden. Of evenwel het hooge peil, tot waar de handel tijdens de oorlogsjaren is opgeklommen, op den duur bestendigd zal kunnen worden, moet voorloopig worden afgewacht.

Eenige uitvoerproducten van Ned.-Indië.

Verschenen is Publicatie No. 5, 1920, van de Afdeeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, handelend over: Uitvoerproducten van Ned.-Indië. 1. Kemiri-olie. 2. Balam- en Soenteipitten. 3. Drakenbloed. 4. Patchouli. Deze uitgave vormt een voortzetting van de serie productenbrochures, waarmede een aanvang werd gemaakt in 1916 door het geven van een werkje, getiteld: Producten van de Cassave en die vervolgd werd in 1919 met het publiceeren eener verhandeling over Sago- en Sagoproducten.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 47: Kroniek van de voortbrenging en de verdeeling van de suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs (vervolg). — Over verbreiding en bestrijding van eenige ziekten onder de arbeiders in de tropen, door Dr. W. J. Bais, besproken door Dr. C. H. L. Baelde. — Prospecting for oil and gras, by L. S. Panyity, besproken door Dr. L. Rutten. — Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam. (Overzicht over het jaar 1919, waarin korte mededeelingen over toestanden in Ned.-Indië, Suriname en Curaçao). — Kultuurberichten (Rijstcultuur als grootbedrijf in Ned.-Indië. — Rubberproductie. — Rubbercrisis). — Kleine mededeelingen (Ricinusboonen en Ricinisolie). — Arbeidsverhoudingen (Kolonisatie van Javaansche werklieden ter Oostkust van Sumatra, overzicht van een rapport van den hr. C. Lulofs). — Verder een uitvoerige literatuur-opgaaf van vetten, olieën en wassen.

Papierfabriek in Ned.-Indië.

Bovengenoemd Ind. Merc.-Nr. bevat, onder de rubriek ,,Industrieele mededeelingen'' het navolgende: In aansluiting met ons bericht betreffende ,,Papierfabricage in Ned.-Indië'', voorkomende in het nummer van 5 November j.l., kunnen we thans mededeelen, dat de oprichting van de eerste papierfabriek in Ned.-Indië binnen afzienbaren tijd te verwachten is.

Door den heer Van der Waerden, regeerings-gedelegeerde bij de commissie tot ontwikkeling van de fabrieksnijverheid, werden van uit Bandoeng onderzoekingstochten ondernomen door het Westelijk deel der Preanger, het Buitenzorgsche en de residentie Cheribon, teneinde te bepalen, wat de beste plaats zal zijn voor het neerzetten der fabriek. Eene beslissing is in deze nog niet genomen.

Het initiatief tot de oprichting gaat uit van de naamlooze vennootschap Papierfabriek ,,Gelderland'' te Nijmegen en de firma Rupe en Colenbrander te Indramajoe, die in combinatie de plannen zullen uitwerken.

Zooals we reeds eerder vermeldden, zal als grondstof rijststroo worden gebruikt, waarmee, blijkens de proeven in Holland genomen, uitstekende resultaten zijn verkregen. Het daarvan vervaardigde papier wordt den laatsten tijd reeds ter Landsdrukkerij te Weltevreden met succes gebruikt.

Hindia Poetra.

No. 9 van den 2en jaarg. van Hindia Poetra, het orgaan van het Indonesisch Verbond van Studeerenden, opent met een lang artikel ,,Gif en Tegengif'', waarin de schr. een scherp protest doet klinken tegen een artikel van den hr. Zegers de Beijl in de Nieuwe Courant van 14 Oct. j.l. We kunnen in een kort bestek geen overzicht geven van de kwestie waarom het gaat (de hr. Z de B. is blijkbaar wel wat erg conservatief in zijne opvattingen tegenover de Indische beweging en van de Indonesiërs, die hij met opzet ,,Inlanders'' noemt). Slechts het merkwaardige slot van het stuk in de ,,Hindia Poetra'' ruimen wij een plaatsje in.

Als ik mij niet vergis — zegt schr., doelende op den naam ,,Indonesië'' als verzamelzaam der eilanden in den Indischen Archipel — is de Duitsche wereldreiziger Adolf Bastian er mee begonnen en hebben wijlen prof. Kern, Neerland's grootste polyglot en prof. van Vollenhoven 't met kracht voortgezet. Indiërs kunnen wij niet genoemd worden, omdat de inboorlingen van Britsch-Indië er eerder recht op hebben. En nu is mijnheer Zegers de Beijl, een Inlander van Nederland, boos dat wij Indonesiërs worden genoemd. Hij wil den naam ,,Inlanders'' voor ons gehandhaafd zien, omdat 't veel prettiger is om uit te spreken. Hij kan nu beweren dat Indonesië geen eenheid is, enz., enz., maar op 't oogenblik is 't dat wel en er is geen reden om te veronderstellen dat de (federatieve) band niet kan blijven bestaan in de toekomst; evenals een Fries een Fries, een Hollander een Hollander is, maar beiden Nederlanders, zoo is ook een Javaan een Javaan, een Minahasser een Minahasser en beiden Indonesiërs. En de heer Zegers de Beijl moge zich ergeren of niet, wij adresseeren onze brieven naar Padang, Soerakarta, Menado, Amboina enz. en daaronder zal hij immer den onvergankelijken naam zien prijken: I n d o n e s i ë.

In hetzelfde Nr. nog het vervolg van ,,Verslag van het Indonesisch Congres te Lunteren 23—26 Aug. 1920''.

De Geest des Tijds.

Als ,,Varia'' schrijft S. K. A. in bovengenoemd Nr. van ,,Hindia Poetra'' het volgende: De Geest des Tijds. Uit het Koloniaal Weekblad ,,Oost en West'' 1919: ,,Europeesche persstemmen. Wat de Inlander zegt. Wat de Chinees vertelt.....''

Uit het Koloniaal Weekblad ,,Oost en West'' 1920: ,,Uit de Europeesche pers. Uit de Indische pers. Uit de Chineesche pers.'' (!)

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Uit den inhoud van de Sept.-afl.: Eenige aanteekeningen omtrent een brand in culturen van verschillende houtsoorten, door R. Wind. — Iets over boschweidegang in enkele staten der Ver. Staten van Noord-Amerika, door W. J. K. — De bosschen in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, door M. A. F. Dijkmans. — Uit den Congresindrukken, door H. Oosterling. — Uit den Volksraad.

* * *

De vele sedert het vorig overzicht ontvangen literatuur noopt tot bekorting en bloote afschrijving der navolgende titels:

Indische cultuur-almanak (met supplement: tijdschriften en boeken betreffende kolonialen landbouw en aanverwante vakken), samengesteld door Prof. Dr. A. H. Berkhout en Dr. H. C. Prinsen Geerligs. 35e jaarg. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Bali en Lombok. Overzicht der litteratuur omtrent deze eilanden tot einde 1919, door C. Lekkerkerker. Uitgave van het Bali-Instituut (Rijswijk, Blankwaardt en Schoonhoven). Aan dit werk hopen we in het volgend Nr. van het Kol. Weekblad eene korte bespreking te kunnen wijden.

Album van natuurmonumenten van Ned.-Indië, uitgegeven door de Nederlandsch-Indische Vereeniging tot Natuurbescherming. Onder redactie van Dr. S. H. Koorders. Serie I. Plaat 1—12, naar fotographische opnamen van Dr. F. C. von Faber en Dr. S. H. Koorders. Druk van G. Kolff en Co. te Batavia. (Dit plaatwerk verscheen wel is waar reeds in 1918, doch schijnt eerst thans hier te lande verkrijgbaar te zijn gesteld).

Aanteekeningen op het Notariaat, door Jhr. A. H. van der Does de Bye, notaris te Soerabaja. ('s-Gravenhage, Gebr. Belinfante).

Das Geschlechtsleben der Naturvölker, von H. Fehlinger. (Leipzig, C. Kabitzsch).

J. C. Sonneborn. Handleiding voor ambtenaren van den post-, telegraaf en telefoondienst in Nederl.-Indië. Deel I. Engelsch. Uitgegeven door het Hoofdbestuur van den Ned.-Ind. P.T.T.-dienst. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Jaarverslag van de winning, het vervoer en den verkoop van Banka-tin over het exploitatiejaar 1917. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Jaarlijksch verslag der school tot opleiding van Indische artsen (S.T.O.V.I.A.) te Weltevreden over het schooljaar 1918—1919. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Verslag van de grievencommissie, ingesteld bij beschikking van het hoofd van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst van 11 Juni 1919, No. 21458. 2 dln., waarvan 1 deel Bijlagen. (Batavia, Ruygrok en Co.).

Sumatra's Westkust in beeld. No. 1. Uitgave van het Encyclopaedisch Bureau. Met platen en kaarten.

Rapporten en verdere bescheiden betreffende de oprichting der Maatschappij tot exploitatie van de bronnen te Tiris, welke gevestigd zal worden te Soerabaja. (Soerabaja, E. Fuhri en Co.).

Landsdrukkerij. Verslag over 1919. [Departement van Gouvernementsbedrijven in Ned.-Indië]. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Voorloopige bedrijfs- (resultaten-) rekeningen over het jaar 1919 van de landsbedrijven en diensten, waarbij de handelsboekhouding ingevoerd is. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verslag omtrent handel, nijverheid en landbouw van Nederlandsch-Indië gedurende 1919. [Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. Publicatie van de Afd. Handel 1920. No. 3]. (Batavia, N. V. Uitgevers-Mij. „Papyrus").

Eindverslag van de Technische Onderwijs Commissie. Met 5 Bijlagen. (Weltevreden, N. V. Boekhandel Visser en Co.).

Het hooger onderwijs in Ned.-Indië (vervolg). — Medische kroniek (I). (De Banier, 8 Oct. '20).

Oude huizen te Batavia (slot), door v. L. (Het Indische Leven, 9 Oct. '20).

Oud-Bataviasche sprokkelingen (met ill.), door Glanor. — Over Indische oude munten (wordt vervolgd), door B. (De Reflector, 9 Oct. '20).

Algemeen Ingenieurscongres te Batavia 8—15 Mei 1920 (vervolg), door R. A. van Sandick. (De Ingenieur, 20 Nov. '20).

Lotgevallen van de Inlandsche steen- en pannenbakkerij met Regeeringshulp. (Nationale Staatkundige Gids, 11 Nov. '20).

Tropen-romantiek (geschiedenis van onze nootmuskaatcultuur, door P. C. van der Wolk (vervolg). (Cultura, Nov. '20).

Gemeentelijke zelfbeperking (vervolg), door G. de Raad. (Locale Belangen, 1 Oct. '20). Bijlage: Over Indiese stedebouw, door ir. Th. Karsten (herdruk).

Wijzigingen en aanvullingen betreffende de voorschriften der Protestantsche Kerken in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Reizen en trekken in Oost-Indië: Straat van Makassar (met ill.). (De Kroniek, 1920, bl. 221).

Overzicht van betrekkingen in Nederlandsch-Indië waarvoor met Landssteun wordt opgeleid. ('s-Gravenhage, Algemeene Landsdrukkerij).

Nieuwe Uitgaven.

Onder dit hoofd lezen wij in Het Vaderland:

De Vestiging van het Nederlandsch Gezag in den Indischen Archipel, door Dr. E. B. Kielstra. Haarlem, de Erven Bohn.

Dit werkje van wijlen dr. E. B. Kielstra was in druk gereed, aldus mr. R. E. Kielstra, toen mijn vader op 4 Juni 1920 kwam te overlijden. Het moge bij den lezer de nagedachtenis in eere doen blijven van den schrijver, die een zoo groot deel van zijn welbesteed leven aan de geschiedenis en de belangen van Indië heeft gewijd.

Bedoeld is met dit werkje, blijkens het voorbericht, den Nederlandschen lezer een overzicht aan te bieden van de wijze, waarop ons Indische rijk is ontstaan; van de redenen, die tot vestiging in verschillende streken van den Archipel hebben geleid. Het werd samengesteld voor leeken, wier belangstelling in onze Indische nederzettingen misschien wel in theorie bestaat, maar in de practijk nog te kort schiet.

De redactie van de Vereeniging Volksuniversiteitsbibliotheek deed een goed werk met voor de samenstelling ervan het initiatief te nemen. Gelijk reeds door haar tusschenkomst prof. J. C. van Eerde's Inleiding tot de Volkenkunde van Ned.-Indië verscheen. Nog zal over Indië van diezelfde zijde spoedig verschijnen een werkje van prof. dr. H. T. Colenbrander over de „Groote Mannen uit onze Koloniale Geschiedenis".

Suriname.

Als uitknipsel uit de „Nieuwe Courant" wordt ons het volgende toegezonden:

„De Engelsche regeering heeft de vergunning tot aanvoer van koelies uit Hindoestan weder ingetrokken, niet alleen wat Nederlandsch-, maar ook wat Fransch-Guyana betreft. Zoowel te Paramaribo als te Cayenne is men daarover in zak en asch. Maar de menschen stierven als muizen en het kon zoo niet langer. In Nederland beginnen nu stemmen op te gaan, die afschaffing vragen van de Koloniale Staten, aangezien er met dit lichaam niets aan te vangen is."

Heeft men een loopje met ons willen nemen met deze toezending? Wij begrijpen van het heele bericht niets. De aanvoer van immigranten uit Britsch Indië heeft immers reeds sedert geruimen tijd niet meer plaats.

De derde zin van het bericht volgt zonder nieuwen regel op den tweeden. Moet daaruit afgeleid worden, dat de Koloniale Staten schuld hebben aan het sterven van de menschen als muizen? Van die groote sterfte is ons uit de Surinaamsche bladen niets gebleken en van de stemmen, die in Nederland beginnen op te gaan, hebben we niets vernomen.

Moeten die Staten het weer ontgelden? Wanneer zal men toch die ongerechtvaardigde verwijten nalaten? Die hun geheele werkzaamheid heeft gevolgd zal moeten erkennen, dat zij niet slechter gearbeid hebben dan de Tweede Kamer of dan welke gemeenteraad ook.

* * *

In verband met het bovenstaande bericht, willen wij wijzen op een artikel in „The Daily Argosy" — een in Britsch Guyana verschijnend blad — van 15 September, onder het hoofd „*Proposed Colonisation Scheme for Surinam*", waarin mededeeling wordt

gedaan van pogingen om Britsch Indiërs naar Suriname te doen emigreeren.

Dr. Singh n.l., onder wiens leiding 1000 Britsch-Indiërs uit Suriname per „*Madioen*" naar hun vaderland zijn teruggekeerd, heeft te zamen met de heeren Sital Persad, hoofdtolk, en Hajari, tolk bij het immigratiedepartement in Suriname, gedurende zes weken in Britsch Indië rondgereisd met het doel de leidende mannen te hooren over de mogelijkheid eener emigratie naar Suriname. Zij wezen er op, dat het Surinaamsche Gouvernement genegen was te treden in alle redelijke voorwaarden, die de Britsch Indische regeering mocht stellen. In den beginne stuitten zij op eenige oppositie, maar zij slaagden er in de overtuiging te vestigen, dat de immigranten alles te winnen hadden bij een vestiging in Suriname, Demerary en de West-Indische eilanden. Dr. Singh was van meening, dat het kolonisatie-schema zoowel voor Demerary als voor Suriname succes zou hebben.

In hetzelfde blad vinden wij de mededeeling van den heer Bechu Lall, dat, toen hij in Juni Britsch-Indië verliet, 2000 Britsch Indiërs (teruggekeerde emigranten en anderen, die nooit in Demerary geweest waren) verlangden naar die kolonie te emigreeren om werk te zoeken. Het leven was in Britsch Indië zeer moeilijk.

* * *

In „De Surinamer" van 3 October vinden wij voorts een ingezonden stuk van den heer Hajari, onder het hoofd: „*Is een degelijke kolonisatie met Britsch-Indiërs mogelijk?*" De heer Hajari schrijft, dat iedere oud-emigrant, dien hij te Calcutta of elders gesproken had, den wensch te kennen had gegeven naar Suriname terug te keeren.

Schrijver eindigt zijne interessante beschouwingen met deze verzekering: „Honderden, ja duizenden staan klaar om zich naar hier te begeven. Het is aan het Bestuur om hiervan gebruik te maken en de kolonie aan arbeidzame kolonisten te helpen, kolonisten, die het fundament der volkswelvaart, den middenstandslandbouw, zullen helpen bevestigen."

* * *

Aan een brief van den heer L(eys) in „De Standaard" ontleenen wij het volgende:

„Op dit oogenblik zijn twee zoons van kolonisten in Nederland. Ze beoefenen practisch het landbouwbedrijf in Nijkerk. Ze zijn van plan twee jaar in Nederland te blijven en dan weer naar Suriname terug te keeren. Zoo is voor 't eerst na vijf en zeventig jaren weer een band gelegd tusschen de Nederlandsche kolonisten en het moederland.

Een krachtige prikkel om als kolonisten naar den vreemde te gaan is tegenwoordig, dunkt mij, niet aanwezig, ten minste lang niet in die mate als toen in '45 van den Brandhoff met een paar honderd boeren naar Surniame kwam of in '46 toen van Raalte met zijn landverhuizers naar Michigan trok. De landbouwers hebben het tegenwoordig niet zoo slecht in 't moederland om de ontberingen van het kolonistenleven zich te getroosten. Maar ik heb het oog op die groote massa jonge landbouwers, die, hoe hoog de loonen ook zijn, toch weinig toekomst hebben in 't landbouwbedrijf in 't moederland, omdat ze wel nooit over genoegzaam kapitaal zullen beschikken om zich als zelfstandig landbouwer te vestigen. Aan hen biedt Suriname een toekomst; ik hoop dat nader uiteen te zetten als ik het volgend jaar met verlof kom en ik hier en daar eens propaganda zal mogen maken voor een nieuwe kolonisatie. Tot zoolang dus laat ik dit onderwerp maar rusten. 't Zou mij echter genoegen doen als deze of gene, die ook belang stelt in onzen arbeidersstand en in Suriname, al vast den weg zou willen bereiden, opdat ik meer belangstelling moge ondervinden dan het Studie Syndicaat."

* * *

De Minister van Koloniën heeft aan de Tweede Kamer doen toekomen een nota van wijziging van het wetsontwerp tot nadere verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1920.

f 17.536 wordt gevraagd voor tijdelijke verhooging, wegens de duurte, van de bijdrage aan de Evangelische Broedergemeente en aan de R. K. gemeente voor weezenverpleging. Onder den drang der omstandigheden vooruitloopende op de beslissing van den Nederlandschen begrootingswetgever, heeft de Minister den gouverneur telegrafisch medegedeeld geen bezwaar te hebben tegen een dadelijke uitkeering van den toeslag.

Voor duurtebijslagen aan landsdienaren enz. is *f* 800,000 meer noodig (*f* 1,570,000).

Curaçao.

De wenschelijkheidsbegrooting.

Wij hebben eenige weken geleden uitvoerig medegedeeld, welke de plannen van den Gouverneur waren ter bevordering van de economische verheffing van de kolonie. In 1920 zou de uitvoering daarvan beginnen. De plannen waren echter nog niet gereed, toen de begrooting van dit jaar behandeld werd. Om nu echter toch het oordeel van den Kolonialen Raad te vernemen, had de Gouverneur een „wenschelijkheidsbegrooting" ontworpen en deze aan den Raad voorgelegd. Hoewel daarop verschillende uitgaven gebracht waren, die, zooals reeds vroeger gebleken was, de instemming van de meerderheid van het College niet hadden, heeft de Raad den Gouverneur blijkbaar een kans willen geven en de gelden gevoteerd.

Volgens een bericht in „Voz di pueblo" van 18 October l.l., zou de Gouverneur uit Nederland bericht ontvangen hebben, dat de Regeering „er voorloopig niet aan denkt, de wenschelijkheid, door den kolonialen Raad onlangs uitgesproken, ...werkelijkheid te doen worden.

Wij wachten met belangstelling hieromtrent een mededeeling van den Gouverneur aan den Raad af.

Ambtenaarssalarissen.

Onze bezwaren tegen een uitkeering in eens aan de ambtenaren, „die het meest van allen den druk der huidige levensomstandigheden gevoelen", en die wij aldus weergaven:

„Wij kunnen hierin niet anders zien dan een zeer onvoldoend lapmiddel dat de gewenschte salarisverhooging niet, en althans niet in de gewenschte richting, bevordert."

zou de „Amigoe di Curaçao" deelen, „wanneer er geen sprake was van een definitieve salarisregeling", en vervolgt dan:

„Met zekerheid weten wij, dat er reeds verscheidene maanden aan deze nieuwe regeling met kracht gewerkt wordt.

Dat de Commissie, met deze regeling belast, nog niet met haar arbeid gereeds is gekomen, bewijst alleen, dat haar taak veel omvangrijker en ingewikkelder is gebleken, dan de meesten kunnen vermoeden."

Een herziening van de salarissen der Gouvernementsambtenaren van Curaçao is niet zoo'n heksenwerk, dat men daarvan zeggen kan, dat men haar omvangrijkheid en ingewikkeldheid niet kan vermoeden. Er zijn nog andere mogelijkheden, dan de „Amigoe" veronderstelt, b.v., dat de commissie te weinig voortvarend is, of het werk heelemaal niet geschikt is, om commissioraal gedaan te worden. Intusschen meldde „La Crux" in Augustus, dat de Commissie haar voorstellen aan den Gouverneur had ingezonden. Twee maanden later zijn wij nog even wijs.

Echter zouden we op deze zaak niet teruggekomen zijn, als „Voz di pueblo" niet intusschen met de verbijsterende mededeeling gekomen was, dat het Gouvernement „zich in een rondschrijven tot de voornaamste firma's en maatschappijen gewend (heeft), om, alvorens ze menschen in dienst nemen, die bij 't Gouvernement geëmployeerd zijn, met 't Bestuur er over te spreken, met de bedoeling natuurlijk als 't Gouvernement zegt, ze niet te kunnen missen, zij er van afziet ze te engageeren."

Behalve dat het Gouvernement zijn personeel voor een groot gedeelte te laag bezoldigt, zou het nu dus

...g dezen druk op zijn ambtenaren gaan uitoefenen, ...m hen *desniettegenstaande* te behouden. Het is ...aast niet aan te nemen, dat dit bericht in dien vorm ...uist is.

Men heeft jarenlang de salarissen in de kolonie kunstmatig laag gehouden en aan het departement in Den Haag liep langen tijd een legende omtrent den levensstandaard in de kolonie, die zoo langzamerhand zelfs daar wel niet meer voor waar gehouden zal worden.

Ter toelichting van onze lezers in het moederland, willen wij eens even enkele bezoldigingen noemen, die vastgesteld zijn voor uit Holland uitgekomen krachten:

Gezagh. der Bovenw. eilanden	ƒ 7.000.—,
Lid van het hof van justitie	,, 4.000.— —ƒ 5.000.—,
Administrateur van financiën	,, 4.000.— —,, 5.000.—,
Inspecteur voor het onderwijs	,, 4.000.— —,, 5.000.—,
Hoofdonderwijzer 1ste rang	,, 3.000.— —,, 3.500.—,
Onderwijzer 1ste rang	,, 2.000.— —,, 2.500.—,
Landbouwkundige	,, 3.000.— —,, 3.500.—,
Directeur van den openbaren gezondheidsdienst	,, 6.000.— —,, 7.000.—,
Directeur van openbare werken	,, 7.000.—.

Dat zijn de *vastgestelde* salarissen, maar, zooals men weet, genieten verscheidene dezer ambtenaren heel wat meer. Wie heeft lust daarvoor uit te komen? Een volgend maal hopen wij eens een en ander van de andere bezoldigingen mee te deelen.

Suikercrisis op Cuba.

Hierover schrijft de ,,Amigoe'':

De geheel onverwachte daling van de suikerprijzen op de markt van New York nu enkele maanden geleden, heeft op Cuba, het grootste suiker-producerende land der wereld, tot een geweldige crisis aanleiding gegeven.

In het eerst verwachtte men, dat die lage prijzen zich onmogelijk lang zouden kunnen handhaven, en weer spoedig door een rijzing zouden gevolgd worden. In die verwachting is men bedrogen. Nu Duitschland en Japan hun beetwortelsuiker op de markt gebracht hebben tegen veel lageren prijs en ook de Javasuiker als mededinger in New York optreedt en daar reeds tegen 8 dicts per pond (met inbegrip van invoerrechten) wordt aangeboden, is er aan het monopolie der Cuba-suiker en daarmede aan de willekeurig hoogen prijs, misschien voor goed op de markt van New York een einde gemaakt.

Voor Cuba echter beteekent dit een debacle.

Verschillende suikerproducenten van Cuba waren naar het schijnt begonnen hun oogst van dit jaar achter te houden en weigerden ze deze tegen den bespottelijk lagen prijs uit te voeren, tevens met de bedoeling om bij het groote tekort aan suiker op de wereldmarkt pressie op de markt van New York uit te oefenen.

Nu echter Duitschland en Java hun suiker op de markt van New York gebracht hebben, zal die poging tot pressie wel zonder succes blijven.

Onder deze omstandigheden is het te begrijpen, dat de planters op Cuba, nog meer dan andere jaren, de aanzienlijke voorschotten, die de bankinstellingen van Habana bij het begin van den oogst aan hen verstrekken, niet missen kunnen. Doch van den anderen kant kunnen zij bij de tegenwoordige lage koersen ook veel geringere zekerheid stellen voor de prompte afbetaling van die voorgeschoten gelden.

Om de suikerindustrie in dien dringenden nood te helpen heeft generaal Menocal, President der Cubaansche Republiek, reeds beloofd den planters krachtige financieele hulp te bieden en schijnt voornemens van regeeringswege een Emissiebank op te richten om aan de suikerproducenten voorschotten op hun oogst te verleenen.

Tot zoover stonden de zaken geregeld of liever nog niet geregeld, toen op eens 8 dagen geleden de Amerikaansche Handels-Bank (El Banco Mercantil de los Est. Un.) aan de suikercentrales den eisch stelde om onverwijld de gegeven voorschotten terug te betalen. Uit vrees dat ook de andere Banken met denzelfden eisch voor den dag zouden komen, werd terstond door den Bond van planters en eigenaars van suikercentrales een vergadering belegd, om te beraadslagen welke maatregelen te nemen. Nu blijkt dat de Bankinstellingen reeds den terugslag voelen van deze crisis en hun uitgeleende gelden bij de planters niet meer veilig rekenen. Doch ook het groote publiek komt door den weeromstuit in actie. Een telegram van 9 October van Habana meldt, dat de Banco Internacional van Cuba haar betaling gestaakt heeft, hetgeen een geweldige paniek onder de inleggers bij al de andere banken van het eiland ten gevolge had. El Banco Español en El Banco Nacional hebben dien Zaterdag meer dan 10 millioen dollars terugbetaald aan cliënten, die hun gelden kwamen terugvorderen.

De President heeft nu, om de banken op de been te houden, tot denzelfden noodmaatregel zijn toevlucht genomen, die door de meeste oorlogvoerende landen in de eerste dagen van het uitbreken van den oorlog werd toegepast en een decreet van het Moratorium afgekondigd.

Dientengevolge zal de Beurs van Habana, zoolang de crisis duurt, gesloten blijven.

Geen wissels en chèques kunnen voorloopig tot 1 December meer ter betaling worden aangeboden of opgevorderd. Wie gelden bij de Banken in deposito heeft, kan daarvan niet meer dan 10 pCt. van het totaal bedrag ter uitbetaling opvorderen, behalve wanneer het dienen moet ter kwijting van invoerrechten of andere belastingen.

Het is te hopen dat hiermede de crisis bezworen is.

Ingezonden Stukken.

Aan de
Redactie van het ,,Koloniaal Weekblad''.

Met belangstelling nam ik kennis van het artikel over Dr. A. Yusuf Ali in Nederland, in de aflevering van 18 November 1920 van Uw weekblad verschenen en gaarne sluit ik mij aan bij Uwe daarin, ten aanzien van dezen vooraanstaanden Britsch-Indiër geuite waardeering.

Eene vraag, die zich echter opdringt is deze: of, waar Dr. Ali bij zijne lezingen omtrent Britsch-Indië ook p o l i t i e k e onderwerpen besprak, wij goed zullen doen ons geheel naar z ij n e inzichten te oriënteeren?

Volgens de N. Rott. Courant van 11 November 1920, Avondblad, zeide Dr. Ali in zijne den vorigen dag hier ter stede gehouden lezing:

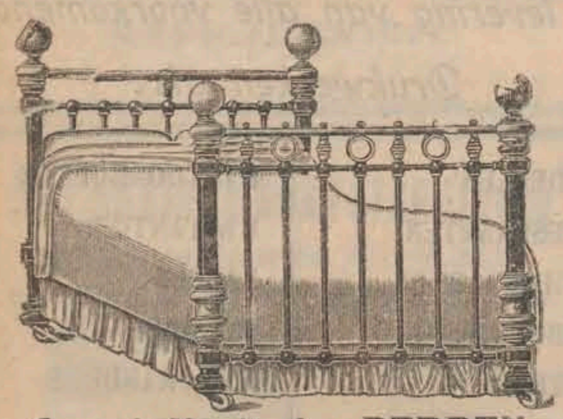
,,......Het Indische rijk is een uitgebreid geografisch ,,geheel en bestaat uit bijna twee millioen vierkante ,,mijlen. Bij de volkstelling van 1911 had het 315 mil- ,,lioen inwoners, het volgend jaar is er opnieuw een ,,telling en dan zal er wel blijken, dat het aantal tot ,,320 of 335 millioen is gestegen.

,,De 12 millioen zielen van Burmah uitgezonderd, ver- ,,toont deze bevolking een gemeenschappelijk karakter, ,,ondanks eene sterke verscheidenheid van typen, zij is ,,een eenheid in etnografisch, taalkundig, cultureel, ,,historisch, klimatologisch opzicht en in haar levens- ,,wijze. Ongeveer 30 pCt. van het grondgebied wordt ,,door zelfheerschende Indische vorsten bestuurd, die ,,hun gezag ontleenen aan gebeurtenissen van vóór — ,,doch niet lang voor — de vestiging van het Britsche ,,gezag. De bevolking dezer staten bedraagt ongeveer ,,22 pCt. van de totale bevolking van Indië......''

Toevallig bevat de November-aflevering 1920 van ,,The Nineteenth Century and After'' een artikel van Sir O Moore Creagh, oud-commandant van het leger in Britsch Indië, waarin deze generaal het navolgende schrijft:

,,.........Mr. Montague based his gift of Dominion sta- ,,tus to India on the pretext that its peoples possess a ,,sense of racial unity. Its population is made up of ,,forty different races speaking over one hundred and ,,forty distinct languages and following innumerable ,,inimical cults. Each of these cults indicates to a great ,,extent different racial or historical origins, confliting ,,ideals and disrupting social sentiments; within the ,,cults themselves there is not one...... without several ,,subdivisions, which are ever engaged in rivalry and ,,discord with each other. India is a land of many coun- ,,tries, in each of which polyglot communities, divided ,,into thousands of inimical groups are mixed up toge- ,,ther promiscuously like currants in a pudding.

,,To talk of nationality, national leaders, or national ,,public opinion is only to deceive the British public. ,,To talk of this human complex as a racial and cul- ,,tured unity is only done for propaganda purposes, but

„a propagandist cannot wipe away all the invasions, „migrations, war and masacres which for thirty centu- „ries have played havoc with the land and rendered „the unification of its population an idle dream......"

Is u het niet met mij eens, dat hier groote tegenstrijdigheid van inzichten bestaat, die eenige nadere verklaring voor den niet-deskundige in Britsch-Indische aangelegenheden behoeft?

Den Haag, 22 November 1920.

VAN ROMONDT.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

HOOFDBESTUURS VERGADERING op *27 November e.k.* des namiddags ten 2 ure in het gebouw Laan van Meerdervoort 187 alhier.

A g e n d a:

I. Notulen. (Zie Kol. Weekblad No. 20 van 13 Mei 1920).
II. Bekrachtiging der benoeming als leden der Studie-Commissie van de Heeren Dr. L. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam en Dr. C. J. Vinkesteyn.
III. Exploitatie Koloniaal Weekblad.
IV. Aanstelling van een propagandist voor het wermen van leden c.q. begunstigers.
V. Mededeelingen.
VI. Rondvraag.

De Secretaris,
F. H. A. v. d. BRUGH.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIE VAN STUURLIEDEN EN MACHINISTEN VOOR DEN DIENST DER BEBAKENING EN KUST-VERLICHTING.

Ten behoeve van den dienst der bebakening en kustverlichting in Nederlandsch-Indië is de uitzending noodig van:
twee tweede-stuurlieden;
vier derde-stuurlieden;
vier tweede-werktuigkundigen, en
vier derde-werktuigkundigen;
welke allen in tijdelijken dienst voor vijf jaar kunnen worden geplaatst.

Hunne bezoldiging zal, indien de ontwerp-Indische begrooting voor 1921 wordt aangenomen, van 1 Januari van dat jaar af als volgt zijn geregeld:

de tweede-stuurlieden zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 270 (tweehonderd zeventig gulden) 's maands, welke door toekenning van twee éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 350 (driehonderd vijftig gulden) 's maands;

de derde-stuurlieden zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands, welke door toekenning van twee éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 230 (tweehonderd dertig gulden) 's maands;

de tweede-werktuigkundigen zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 400 (vierhonderd gulden) 's maands, welke door toekenning van drie éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 50 's maands en één tweejaarlijksche verhooging van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 590 (vijfhonderd negentig gulden) 's maands;

de derde-werktuigkundigen zullen eene aanvangsbezoldiging ontvangen van ƒ 270 (tweehonderd zeventig gulden) 's maands, welke door toekenning van twee éénjaarlijksche verhoogingen van ƒ 40 's maands kan stijgen tot ƒ 350 (driehonderd vijftig gulden) 's maands.

Boven de bezoldiging wordt een duurtetoeslag genoten, zoomede eene voedingtoelage, welke normaal ƒ 65 doch thans tijdelijk ƒ 80 's maands bedraagt.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden éénе maand bezoldiging te voldoen en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk ééne maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven.

Bij bevordering, door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal. De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht in de tweede klasse casu quo met het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten, bedragende voor de derde-stuurlieden ƒ 750 (zevenhonderd vijftig gulden), voor de tweede-stuurlieden en de derde-werktuigkundigen ƒ 1250 (een duizend tweehonderd vijftig gulden) en voor de tweede-werktuigkundigen ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden), welke bedragen tijdelijk met 50 pCt. zijn verhoogd, en dus onderscheidenlijk ƒ 1125, ƒ 1875 en ƒ 2250 bedragen;

c. ingeval men gehuwd vertrekt, uitkeering van eene maand aanvangsbezoldiging als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage ten behoeve van het Weduwen- en weezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en bedragende voor de derde-stuurlieden ƒ 125 (eenhonderd vijf en twintig gulden) 's maands, voor de tweede-stuurlieden en voor de derde-werktuigkundigen ƒ 150 (eenhonderd vijftig gulden) 's maands en voor de tweede-werktuigkundigen ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, waarop vóór het vertrek uit Nederland eene maand voorschot kan worden uitgekeerd.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië worden gesteld, zijn verplicht om ingevolge het Koninklijk besluit van 22 Juni 1910 no. 12 (Staatsblad no. 289) de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden, wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen), onverwijld in 's lands kas terug te storten, in geval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen 5 jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich, bij ongezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën (9de Afdeeling B), onder overlegging van:

a. hunne diploma's en getuigschriften of aanbevelingen;

b. eene korte beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet de geboortedatum worden vermeld, voorts of de candidaat gehuwd is en casu quo het aantal zijner kinderen.

Door een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 11 November 1920, No. 220).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk) Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman. Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 49. Donderdag 2 December 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Wordt Lid van „Oost en West".

—o—

Wordt lid der Vereeniging welker streven het is den band tusschen Oost en West krachtiger te maken. Waarom? Welk belang of voordeel heb ik daar bij? Hoe mal ook, het zijn vragen die gedaan worden en op welke maar één antwoord is: Denkt na! Dan zal de slotsom deze zijn — er is geen andere denkbaar — dat die band er is, dat hij versterking be-

hoeft en dat het, zoo in stoffelijken als in anderen zin, èn uw belang èn uw voordeel en dat der uwen is, om dien band nauwer aan te halen.

Van een Engelschman het gevleugelde woord dat Oost en West elkander nimmer zullen naderen, van een Duitscher dit andere dichterwoord dat meer waarheid bevat en voor ons, Nederlanders, alle waarde heeft:

Orient und Occident
Sind nicht mehr zu trennen.

Wetsontwerp tot verhooging van de riddersoldijen.

In de Memorie van toelichting bij hun, den 22en Juli 1920, aan de Tweede Kamer aangeboden wetsontwerp ter verhooging van de soldij, die, voor militairen beneden den officiersrang, aan het kruis der Militaire Willemsorde verbonden is, verklaren de onderteekenende ministers van koloniën, oorlog en marine: een verhooging, vooral voor de laagste riddersoldijen, zeer zeker hoogst noodzakelijk. Zelfs zoo, dat zij een voorgenomen algeheele herziening van de geheele wet op de M. W. O. niet willen afwachten, maar de soldij-kwestie als urgent dadelijk wenschen af te doen. Bij de voorgestelde wijziging is het stelsel behouden, waarbij het bedrag der riddersoldij vastgesteld is overeenkomstig den in het leger bekleeden rang.

Blijkens het den 9en November j.l. verschenen Voorloopig verslag heeft de hoofdstrekking van het ontwerp in de sectiën der Kamer algemeene instemming gevonden, alleen schijnt men het niet ten volle te billijken, dat de verhooging voor de hoogere rangen minder zou worden, dan voor de lagere, want een vermeerdering van de aan de onderofficieren toegedachte verhooging wordt in overweging gegeven. Bovendien wordt de wensch weergegeven de laagste riddersoldij bepaald te zien op het bedrag, dat een broeder in de orde van den Nederlandschen Leeuw geniet.

Zooals de kwestie in het ontwerp en in het voorloopig verslag gesteld is, wordt zij eenvoudig tot een „verhooging" beperkt. Dat is m.i. te betreuren, omdat overwogen diende te worden in hoever het thans geldende stelsel, van „riddersoldij overeenkomstig den militairen rang", al dan niet reden van voortbestaan heeft. Volgens mijn zienswijze is dit stelsel volkomen billijk voor hen, die nog in militairen dienst zijn, maar behoort aan de ridders, die den dienst verlaten hebben, een voor allen gelijk bedrag te worden toegekend.

Door de wet, die in 1815 (30 April, St.bl. no. 33) de Militaire Willemsorde ingestelde, werd in artikel 8 aan de ridders 3e klasse, beneden den rang van officier, een toelage toegekend gelijk aan de soldij van den in het leger bekleeden rang op den dag der benoeming tot ridder, en aan de ridders 4e klasse de helft van dit bedrag. De toepassing van deze bepaling wierp zooveel bezwaren, moeilijkheden en onbillijkheden op, dat het artikel bij de wet van 29 April 1864 (St.bl. no. 33) gewijzigd is, zooals het thans nog luidt en zooals ik het hier, ietwat besnoeid, weergeef.

„Hij, die ter zake van eene uitstekende daad, door hem als militair te water of te lande beneden den rang van officier verrigt, tot Ridder van de vierde klasse der Militaire Willems-orde wordt benoemd, erlangt, van de dagteekening zijner benoeming, r i d d e r s o l d ij volgens den graad, bekleed op het oogenblik dat hij zich de ridderorde waardig heeft gemaakt.

„Het bedrag van de riddersoldij wordt vastgesteld zooals dit op den bij dit artikel gevoegden staat is aangewezen. Aan een benoeming tot Ridder van de derde klasse is het dubbele van de riddersoldij verbonden."

Graden.	Dienstdoende bij de zeemagt of het leger hier te lande.	Dienstdoende bij de zee- en landmagt in de overz. bezittingen.
Adjudant-onderofficier	f 200	f 230
Sergeant-majoor	,, 160	,, 190
Sergeant	,, 130	,, 140
Korporaal	,, 75	,, 80
Soldaat of matroos	,, 60	,, 65

Het wil mij voorkomen, dat zoowel de wetgever van 1815, als die van 1864 gezondigd hebben door in den

Feuilleton.

Op Manoeuvre.

„Milicien" schreef aan de „Preanger bode" eenige manoeuvre-indrukken, waaraan het volgende ontleend is:

T a s i k m a l a j a, 16 October 1920.

De regen, die al meer dan een week aanhoudt, is een ware handicap. Ze heeft de bivaks en de wegen doorweekt, de vroolijkheid sterk verminderd; ze heeft ook stremmingen veroorzaakt op de lijn Manondjaja—Maos, waardoor de troepen uit die buurt niet tot het gevechtsterrein kunnen doordringen. Naar voorloopige schatting moet de spoorlijn op niet minder dan zeven plaatsen hersteld worden.

De wegen staan niet minder dan een meter onder water, men ziet op sommige plaatsen slechts de toppen der struiken... alles door de bandjir, die herhaaldelijk in deze buurt haar vernielzucht botviert. Men heeft getracht door een vlugge her-indeeling aan deze onverwachte moeilijkheden het hoofd te bieden; morgen blijkt wel of dit gelukt.

Men behoeft daaraan niet te twijfelen; deze manoeuvres schijnen in goede handen. Allen vliegen, doen vlot hun werk en... men mag dat een wonder noemen!... er wordt weinig gekankerd.

De slaapplaatsen zijn over het geheel in orde. Slechts de genie zag zich een eenigszins havelooze loods toegewezen, aan alle kanten open en overigens ook zonder vloer. Dientengevolge zijn we dus naar elders getrokken en vonden we rust op enkele balken van een huis-in-aanbouw.

De volgende dag ... eerst de schetterende tonen van een reveille. Het regende weer — zuiver Westmoesson.

En daar begonnen we. Paardenspannen en een lange verbinding leggen tusschen Tasik en Manondjaja. Met vier tusschenstations liep de lijn rond het geheele gevechtsterrein. Er werd praktisch gewerkt; door van twee kanten tegelijk te beginnen, was men tegen twaalven gereed en wonder boven wonder was er dadelijk een goede gemeenschap.

Monterheid en een opgewekte geest zijn voor dit maal d e kenmerken.

Wel is waar heeft er door het wegblijven van de troepen uit Gombong een oogenblik verwarring geheerscht, doch de moeilijkheden, daardoor veroorzaakt, worden begrepen — en in dat geval klaagt onze Jan niet.

Reeds vanmiddag werd begonnen met den eersten slag. Uw oorlogscorrespondent zal U daarvan wel het zijne gezegd hebben. Ook morgen gaat men door. Dan zal tevens blijken of het wegblijven van een deel der troepen merkbaren invloed heeft op de voorgenomen wijze van werken.

Naar het zich laat aanzien, behoeft men daarvoor echter niet bevreesd te zijn. De goede zorgen voor invallers en de wijze, waarop in het algemeen wordt gewerkt, duiden er op, dat in den omtrek van deze plaats een frisscher, fröhlicher Krieg zal plaats vinden.

K a r o ë n, 16 October.

Het is een goede fee, die over deze machtvertoo-

[ridd]er uitsluitend den militair te zien, die het kruis [ver]dient, zooals hij op dat oogenblik is. En de ont[w]erpers van de wetswijziging, welke thans aanhangig [is] gemaakt, volharden in deze fout.

Ontvangt een soldaat een toelage van 60 of 65 [gu]lden in 't jaar, dan was dit zoo onaardig nog niet. [De] riddersoldij wordt in vier kwartaaltermijnen uit[g]ekeerd. En vier maal in 't jaar 15 à 16 pop in de [pa]lm van je hand, daar was nog wel wat mee te doen! [De] oude troupier-trant had dit al te vaak de be[k]ende bestemming. Maar zelfs voor den meer be[d]achtzame, die het in nuttige uitgaven wilde om[ze]tten, was het bedrag niet te versmaden, hoewel 't [vo]or onzen tijd toch stellig verbetering behoeft.

Het voorstel van de tegenwoordige regeering wil [da]arvoor in de plaats stellen, een uniform bedrag voor [hi]er te lande en voor de koloniën, van:

f 250	p.jr. voor den	adjudant-onderofficier
„ 225	„ „ „	sergeant-majoor
„ 180	„ „ „	sergeant
„ 140	„ „ „	korporaal
„ 120	„ „ „	soldaat of matroos.

Blijft de verkeerde regeling der u i t b e t a l i n g [p]er k w a r t a a l bestaan, dan vrees ik dat die [v]ermeerdering, terwijl zij aan de solieden onder de [be]voorrechten ten goede zal strekken, aan minder [s]olieden ten nadeele zal komen. Te gelijk met de toe[ke]nning der verhooging is 't daarom noodig in de [w]et uit te drukken, dat de riddersoldij aan hen, die [n]og in 't leger dienen, moet worden uitgekeerd tege[lij]k met — en op dezelfde wijze — als d e g e w o n e [s]o l d ij.

Let men uitsluitend op den nog in dienst zijnden [m]ilitair, of neemt men hem althans tot maatstaf, [d]an zijn de voorgestelde bedragen niet te laag. Op [gev]aar af van aangevochten te worden door hen, die [te]genwoordig een lotsverbetering nooit hoog genoeg [v]inden, waag ik het zelfs een afronding, die voor [en]kelen wat minder geeft, aan te bevelen. Aan het [ge]ringe verschil ligt geen financieele overweging ten [g]rondslag. De cijfers willen uitdrukken dat de ridder-soldij per dag berekend is èn als soldij uitgekeerd wordt. Zij zouden kunnen worden:

adj.-onderofficier	70 ct. p.d. (totaal p.j.	f 255,50)
sergeant-majoor	60 „ „ „ „	„ 219,—)
sergeant	50 „ „ „ „	„ 182,50)
korporaal	40 „ „ „ „	„ 146,—)
soldaat of matroos	30 „ „ „ „	„ 109,50)

Het g e w o n e tractement en de g e w o n e soldij van elk militair moeten voldoende zijn. Of en in hoever dit inderdaad het geval is, doet hier niet ter zake. Wie geen ridder van deM. W. O. is, moet in zijn rang behoorlijk kunnen bestaan. Hetgeen als riddersoldij daar bij komt moet dienen, zegt de Memorie van toelichting bij 't aanhangige wetsontwerp terecht, om de omstandigheden van den geridderde eenigszins te verbeteren; ik voeg daarbij, zoodat hij zijn ridderschap in eigen omgeving hoog kan houden. Alleen deze overweging billijkt een verschil in riddersoldij naar den rang van den geridderde. Aanmoediging tot heldhaftigheid, belooning voor betoonden moed, deze motieven zouden den rang niet tot maatstaf mogen nemen. Slechts door het verschil in waarde, dat een dubbeltje voor een soldaat en voor een sergeant heeft, is het te rechtvaardigen dat twee militairen met verschillenden rang een gelijk feit volbrengende, ja desnoods samen en onder gelijke verantwoordelijkheid een feit volvoerende, toch, bij benoeming tot ridder der M. W. O., met een verschillende toelage bedacht worden. Ik geloof, dat de door mij genoemde cijfers hoog genoeg zijn om aan die bedoeling te voldoen. Het bezwaar in het Voorloopig verslag uitgedrukt, dat de in 't ontwerp voorgestelde riddersoldijen voor de onderofficieren in verhouding minder zullen toenemen dan voor de soldaten, wordt door mijne afronding ietwat verminderd, maar het komt mij niet aanbevelenswaardig voor er verder aan toe te geven. De thans nog bestaande afstand van 65 (60) gl. tot 230 (200) gl. per jaar is eigenlijk te groot; een verbetering in de onderlinge verhouding der bedragen mag daarom op zich zelf niet als een grief tegen het ontwerp aangevoerd worden.

[...]ng de wacht houdt. Want — zag men ooit schoo[ne]r dag rijzen over deze hoogvlakte?... Er is geen [w]olkje aan de lucht, onze telefoonvlag wappert zelfs [n]ooit het zachte bergzefirtje, dat door de gelederen [w]aait.

Zoo is men vanmorgen in de koelte vertrokken. De [g]roote verbinding bleef en diende ditmaal hoofdzake[lij]k om er de leidingen van het front af te tappen. Alles functionneerde als nooit te voren. Vroolijkheid [e]n optimisme was op het gelaat der troepen. Men [tr]appelde naar het strijdtooneel, nam vlug stellingen [i]n en begon al vroeg te paffen.

De geheele bevolking liep te hoop — zoowel van Europeesche als van Inlandsche zijde was de belang[st]elling algemeen. In haar veelkleurige baadjes [lie]pen Preanger-rozen langs den grooten postweg. Ze waren angstig en lachten bij elken harden don[d]erslag die door de kanonnen werd voortgebracht.

Het was juist tusschen Tasik en Manondjaja, dat rood en blauw tot een treffen kwamen. De groote [w]eg leverde een gemakkelijke verbinding. Met auto's [e]n andere voertuigen spoedde ieder zich naar een [g]roote open ruimte, die een vrij volledig overzicht [op]leverde.

In korten tijd stonden daar een kleine duizend toe[s]chouwers lichtelijk-bevend van het ongekende [s]chouwspel te genieten. Ze gingen er geheel in op [e]n begrepen wel, dat het er leelijk uit zou zien, wanneer dit eens ernst werd. De bewoners van Tasik [b]eweren dan ook, dat juist om die reden in dezen [o]ntrek slag geleverd wordt.......

Tegen den middag keerde men, niet al te zeer ver[m]oeid, weer naar de oude plaatsen terug. Zoo ook de [k]ijkers, die blijkbaar zeer voldaan waren en heftig gesticuleerend vroegere herinneringen uit de oude doos te voorschijn haalden.

Zonderling genoeg: nauwelijks was de laatste man binnen of de regen stroomde weer met bakken uit de wolken, zoodat de versche troepen, die tegen vier uur uit Bandoeng arriveerden (waaronder 70 miliciens) niet beter wisten of er was te Tasik geen kans op droog weer. 't Werd nu een saaie beweging en alles hokte bijeen in de hulpcantine. Men besprak er de dingen van den dag, deed de manoeuvres, al boomende, nog een keer over.

Daar er morgen (Zondag) rust gehouden wordt, zijn er naplakkers in overvloed. En helaas! — weer de noodige klanten, die zigzaggende naar huis trekken.

Tijdens mijn diensttijd leerde ik zeer veel waardeeren, dat mij vroeger onbekend was. Jan Fuselier is bij nadere kennismaking de Hollandsche jongen van het goede — soms ruw, soms onbegrijpelijk koppig en ongewillig — maar altijd rond, eerlijk en open in den omgang. Ook moet er den laatsten tijd veel van het gehalte verbeterd zijn, zooals blijkt uit de onderofficieren, die ze voortbrengen. Doch helaas is nog altijd een zeker percentage alcoholisten overgebleven. Mannen, die bij elke toelage, bij elke extra-uitkeering, direct hun geld in jenever omzetten.

Overigens is dit hun zaak, doch het stemt je neerslachtig, wanneer een waggelende, naar drank riekende en wartaal-sprekende onderofficier je tegen het lijf loopt en zelfs dan nog probeert op een toon van gezag nonsensikale bevelen uit te brullen.

(Wordt vervolgd.)

Wel lijkt 't mij logisch de riddersoldij te doen toenemen, bij eventueele bevordering van een ridder tot een rang, waaraan een hoogere soldij verbonden is, hetgeen thans niet 't geval is en in 't aanhangige ontwerp ook niet is voorgesteld. Een gedecoreerde sergeant-majoor staat in en tegenover zijne omgeving precies gelijk of hij 't kruis in zijn tegenwoordigen, dan wel in een vorigen rang verdiend heeft, de motieven, welke er toe geleid hebben voor zijn rang een bepaalde riddersoldij uit te trekken, behooren voor beide gevallen even zwaar te wegen.

Alvorens van de riddersoldij van de nog in dienst zijnde militairen af te stappen, teeken ik even aan, dat na 1864 de rang van onderluitenant is ingevoerd bij het leger in Nederlandsch-Indië. De wet van 1864 heeft de gelegenheid geopend om bij koninklijk besluit iemands betrekking, voor wat de riddersoldij betreft, gelijk te stellen met die van een in den bijbehoorenden staat genoemden graad. Hiervan kon voor den onderluitenant gebruik worden gemaakt. Hij geniet, meen ik, dezelfde riddersoldij als een adjudant-onderofficier, maar aangezien hij toch geen ranggenoot van deze is, zou het meer correct zijn in de wet zijn rang te vermelden.

Ik kom nu eigenlijk eerst tot de bovenbedoelde begane fout. Deze ligt hierin, dat de hoegrootheid van de riddertoelage bepaald is naar een toestand, waarin niemand blijvend verkeert, en die zelfs voor de overgroote meerderheid der ridders maar van korten duur is.

Berekende men eens het aantal jaren door een Europeesch militair na zijne benoeming tot ridder M. W. O. in het leger doorgebracht, dan zou men zoowat tot z e s komen. En dit korte tijdsverloop is tot nu toe in alle regeeringsvoorstellen tot grondslag genomen; men heeft zich niet afgevraagd, of wat voor den militair, die in de gelederen dient, volle recht van bestaan heeft, ook recht van bestaan behoudt voor hem, die het leger verlaat.

Noch de gewezen militairen, die uit Indië naar Nederland terugkeeren, noch zij, die in Indië blijven, zijn, na het afleggen van het soldatenkleed, naar den in het leger bekleeden rang te klasseeren. Betrekkelijk velen hernieuwen hun eerste dienstverband niet en keeren dan z o n d e r eenig gagementsgeld of pensioen in de burger samenleving terug; onder hen zijn zoowel onderofficieren als soldaten. Bij verschil in 't aantal volbrachte dienstjaren, dat aanspraak op pensioen geeft, kan een lagere in rang, met meer dienstjaren, een hooger pensioen krijgen dan de drager van een hoogeren rang, die korter in 't leger bleef. Bij gelijken rang kunnen de pensioenbedragen ook uiteenloopen. Alle schakeeringen zijn aanwezig, van geen pensioen tot het pensioen, dat op zich zelf een eenvoudig burgerbestaan kan verschaffen, en in die schakeering loopen de vroeger bekleede rangen allergrilligst dooreen. Blijft hierdoor van de stelling, dat een dubbeltje een andere waarde heeft voor een soldaat dan voor een onderofficier, voor den „gewezen" militair vrijwel niets meer over, volgens de ondervinding gaat die stelling inderdaad ook verder heelemaal te loor. Terwijl een gewezen koloniale dienaar er spoedig in slaagt een mooien werkkring te vinden, is een ander blijde een baantje te vinden, dat hem meer om 't loon, dan om den werkkring toelacht, een derde probeert 't in Bronbeek, een vierde zoekt, na vergeefsch streven om elders terecht te komen, een der dorpen op, wijkplaatsen van oudgedienden, enz. Ook in dit opzicht is er groote schakeering, en ook in deze loopen de voormalige rangen grillig daardoor heen. Mocht men toch nog willen aannemen, dat, zeer in 't algemeen sprekende, de oud-soldaat er ongunstiger aan toe is dan de oud-onderofficier, dan zou de vraag zich opdringen, of het niet zaak ware, de schaal der toe te kennen riddersoldijen voor de gewezen militairen om te keeren, en dus aan de beter gestelden een lager bedrag toe te kennen dan aan hunne minder goed bedeelde mederidders. Wie een schaal naar deze opvatting mocht trachten samen te stellen, zou door de vele uitzonderingsgevallen echter bevestigd vinden, dat de vroegere militaire rangen bij den overgang van de gewezen Indische militairen in de burgermaatschappij zóó vervloeien, dat daarop geen stelsel te bouwen is.

Hetgeen ik hier in 't midden bracht voor de Europeesche ex-gedienden uit het leger in Indië, geldt evenzoo voor de inlandsche militairen, die den ridderslag ontvangen hebben. Mocht onverhoopt het leger in Nederland weer geroepen worden aan krijgsverrichtingen deel te nemen, dan zou alles wat ik opmerkte over het vervloeien van het rangverschil hier dubbel en dwars waar worden. Nadat zij, die bij landweer of landstorm hun dienst volbrachten, weer als vreedzame burgers den vroegeren werkkring hervatten, domineert het rangen-onderscheid der gewone samenleving hier heel gauw geheel de tijdelijke verhoudingen, die in 't leger geschept werden.

Uit dit alles concludeer ik tot gelijkstelling van de riddersoldij voor allen, die beneden den rang van officier de M. W. O. verdiend hebben en die niet meer in actieven militairen dienst zijn.

In den oorsprong der benoeming, in het feit waarvoor de onderscheiding verleend is, wordt geen verschil van waardeering gezocht, wie aan den eisch der statuten voldaan heeft is benoembaar, zonder meer. Het vaderland wil ook geen verschil leggen in de mate van beloonen, allen, die op gelijke wijze o n t m e r i t é d e l a p a t r i e, verdienen een gelijken prijs. Alleen de derde factor, die bij de toekenning mee te spreken heeft, „het hoog houden van de kenmerkende ridderonderscheiding", heeft een ongelijkheid gevraagd tusschen hen, die in het leger een rang bekleedden. Zoodra deze reden haar recht van invloed verliest wordt het volharden in haar toepassing, een onrecht, begaan aan de minst goed bedachten. Zoodra deze reden ophoudt te mogen gelden, moet de volkomen gelijkheid toegepast worden, die in beginsel een der grondslagen vormt van het instituut der M. W. O.

Wordt dit inzicht gedeeld, dan zal 't niet moeilijk vallen over de hoegrootheid der uniforme toelage tot overeenstemming te komen. Het bedrag behoeft geen nietsdoeners te scheppen, een poging hiertoe zou zelfs uit den booze zijn. De riddersoldij moet zoo worden, dat zij, zoowel voor den jongen man, die het leger verlaat zonder recht op pensioen verworven te hebben, als voor den kameraad, die met een klein pensioen den dienst verlaat, als voor den oud-gediende, die werkelijk oud gediend is, èn zoowel ook voor hem die in Nederland, als voor hem die in Indië verblijft, èn zoowel ook weer voor den Europeaan als voor den inlander, een zeer welkome verhooging van inkomsten geeft, passende bij de uiterlijke aanwijzing van den krijgsman, die, in ondergeschikten rang, te velde heeft uitgemunt. Het wil mij voorkomen, dat een riddergeld van 25 gulden in de maand met deze bedoeling overeenkomt. Meer is niet noodig, maar minder mag het zeker niet worden.

Thans ontvangt een „broeder" in de orde van den Nederlandschen Leeuw een jaargeld van 200 gulden; geridderd is hij niet. Bij de toewijzing van een jaargeld aan dien „broeder" zal wel ongeveer eenzelfde gedachtengang tot de bepaling van dit bedrag geleid hebben. 200 gld. destijds is zoowat 300 gld. volgens de tegenwoordige geldswaarde; er is dan ook, naar ik vernam, een voorstel in behandeling om de broeder-toelage tot dit bedrag te verhoogen. De ridder M. W. O. worde niet langer achtergesteld bij den broeder N. L.

Ook in een ander opzicht zal in de toekomst den ridder M. W. O. een voorrecht niet onthouden mogen worden, dat den broeder N. L. reeds lang toegekend is. De broeder weet, dat bij zijn overlijden de helft van zijn jaargeld op zijne weduwe overgaat. Weduwe-toelage bestaat voor de echtgenoote van den ridder M. W. O. niet. Over de noodzakelijkheid van dezen maatregel kan verschil van meening bestaan, maar nu de wetgever, door hetgeen hij voor de weduwen

...r broeders N. L. gedaan heeft, getoond heeft het beginsel te aanvaarden, ligt toepassing ervan voor de weduwen der ridders die toelage genoten hebben, zeker geheel in zijne lijn. Wanneer voor een zoo teer punt een verwachting gewekt is, dringt deze taai volhardend op genoegdoening aan. De wetgever verzuimde de nu bestaande gelegenheid niet om dezen lang gekoesterden wensch te bevredigen; natuurlijk zullen de weduwen van reeds overleden ridders ook in de bevoorrechting moeten deelen.

Sedert vele, vele jaren is het onvoldoende erkend van de thans bestaande regeling der riddersoldijen. Laat de regeering, nu zij de wijziging eindelijk aanhangig heeft gemaakt, naar een afdoende verbetering streven. Wat het aangeboden wetsontwerp aanbiedt, en wat het Voorloopig verslag daarbij vraagt, kan niet tot een bevredigende oplossing leiden. Om hiertoe wel te komen, veroorloof ik mij, zooals ik hier heb uiteengezet, de volgende wijzigingen aan te bevelen:

a. Verschil in grondslag tot berekening van de riddersoldij voor hen, die nog in het leger dienen, en voor hen, die het leger verlaten hebben.

b. Voor de sub a. eerstbedoelden blijve de riddersoldij berekend naar den rang, die zij in 't leger bekleeden (afgerond regeeringsvoorstel uitgedrukt in daggeld).

c. Bij bevordering tot een hoogeren rang, worde de riddersoldij overeenkomstig dien rang berekend.

d. De uitbetaling van de soldij vinde plaats met die van de gewone soldij en loope over evenveel dagen.

e. Voor allen, die niet meer in het leger dienen, worde de riddersoldij gelijk, en gesteld op 25 gulden per maand.

f. De weduwe van den ridder ontvange een maandgeld van 12,50 gulden.

Ten slotte: wat zal het kosten? De Memorie van Toelichting rekent op een verhooging van de loopende begrooting (terugwerkende kracht tot 1 Januari 1920) met *f* 34.500. Ik beschik niet over genoeg cijfers om een nauwkeurige berekening te maken, maar ik meen niet ver van de waarheid te komen, als ik dit bedrag, voor mijne voorstellen, in *f* 100.000 verander. Een belangrijk verschil, maar dank zij de consolidatie van ons gezag in Indië, komen benoemingen tot ridder M. W. O. bijna niet meer voor, zoodat dit bedrag geleidelijk zal afnemen en uitsterven. Laat men het gevraagde offer brengen als een blijde uiting bij dit zeker gelukkige verschijnsel.

GEORGE NYPELS.

Een Causerie over Ambon.

Voor een talrijk opgekomen publiek hield mevrouw D. Raedt van Oldenbarneveldt—Van Maarseveen Maandagavond 29 November in de Haagsche Diligentia-zaal een causerie over Ambon, daartoe aangezocht door het bestuur van het Genootschap „Oefening kweekt kennis".

Spreekster leidde de bijeenkomst in met de mededeeling dat, toen het bestuur van O. K. K. een beroep deed op hare bereidwilligheid om deze causerie te houden, zij daartoe gaarne genegen was, omdat zij op het eiland Ambon een vijftal gelukkige levensjaren heeft mogen doorbrengen, waardoor land en volk haar lief zijn geworden, maar ook omdat zij overtuigd is dat de Molukken — en vooral Ambon — zich in zoovele opzichten onderscheiden van het overige Indië. Dit aan te toonen en daarvoor tevens de belangstelling voor onze schoone overzeesche gewesten, inzonderheid voor deze zoo ver afgelegen eilanden op te wekken, is het doel dat spreekster zich gesteld heeft.

Nadat de zaal in duisternis gehuld was (merkwaardig hoe bij dergelijke vertooningen de aandacht dadelijk scherp gespannen wordt), ving mevrouw Raedt hare eigenlijke voordracht met lichtbeelden aan en kreeg men allereerst een topografische aanschouwing van Ambon en omgeving. Daarna Ambon de hoofdplaats, waarbij de fraaie opnamen van de poorten van het oude fort Victoria hier de aandacht trokken. Als vanzelf knoopte zich daaraan vast Ambon's historie welke, wat ons betreft, met de 17e eeuw aanvangt na den Portugeeschen tijd, uit welken nog tal van persoonsnamen en oude gedenkteekenen of brokstukken daarvan dateeren. En zoo passeerden achtereenvolgens de revue de beelden, welke de causerie — waarin het wetenschappelijke in populairen vorm tot zijn recht kwam — verduidelijkte.

Geschiedenis, zeden en gewoonten, ligging, klimaat, taal, volksontwikkeling, levenswijze, voortbrengselen, fauna en flora, kortom alles wat noodig was voor een volledigen indruk, kreeg een beurt en alle deze onderwerpen werden door spreekster min of meer uitvoerig in woord en beeld behandeld, terwijl aan het einde van den avond nog een „Ausflug" gemaakt werd naar Banda, de Aroe- en Tenimbereilanden, enz.

Met onverdeelde aandacht werd de causerie gevolgd; ze was dan ook niet slechts boeiend door de stof zelve en de wijze waarop deze doelmatig werd bewerkt ,maar vooral door de duidelijkheid van uitlegging, de practische wenken en vergelijkingen. Ze was in één woord leerrijk en heeft ongetwijfeld bij de toehoorders de kennis en daardoor de liefde tot Groot-Nederland vermeerderd.

Vóór op het podium een bizonder fraaie en zeldzame collectie ethnografica, welke, in de pauze, aller bewondering tot zich trok.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Nederlandsche belangstelling.

Aan de *Sum. Post* ontleenen wij: De Javabladen geven wederom staaltjes van verregaande onkunde in Nederland omtrent het Indische leven, de Indische aangelegenheden, het ware karakter der politieke stroomingen in Indië, enz. en verwijten het moederland voor de zooveelste maal gebrek aan belangstelling voor Indië.

De *Locomotief* wil het Nederlandsche volk daarover minder hard gevallen zien, omdat men in Holland, ondanks alle pogingen om de belangstelling aan te wakkeren en juistere begrippen te verspreiden, feitelijk zoo weinig z i e t en derhalve zoo weinig voelen kàn voor Indië. Hiermede bedoelt het blad, dat het juistere inzicht en de meerdere algemeene belangstelling niet gekweekt kunnen worden door droge ellenlange vertoogen, doch wel door artistieke en daardoor in het hart grijpende karakteriseerende beschrijvingen van land en volk. En zoo komt de Loc. er dan toe, de Nederlandsche pers uit te noodigen, schrijvers-journalisten als Brusse, Feenstra, Jan Feith naar Indië te zenden — „dan zouden de scherpe opmerkers, hun eerste eerlijke indrukken neerschrijvend in hun eigen levendigen trant, zeker talrijke gretig-benieuwde lezers vinden onder het Nederlandsch krantenlezend publiek."

Wij zouden de genoemde Nederlandsche collega's natuurlijk zeer gaarne hierheen zien komen, en zeer zeker valt er voor hunne pen iets te doen in Indië. Voor ons in Indië echter is het verschijnen van karakteristieke geschriften over Indië, in welken trant ook, niet de oplossing van het vraagstuk der onwetendheid en der lauwheid in Nederland. Die oplossing is alleen te zoeken in een dagelijksch contact en in het openbare woord. 't Is voor het Nederlandsche volk niet zoo precies noodig te weten, hoe men hier in Indië leeft en arbeidt, wat de Inlander nu eigenlijk voor een mensch is naar geest en ziel, maar 't is voor dat volk van 't grootste belang, voortdurend op de hoogte te zijn en te blijven van 'tgeen er in Indië g e b e u r t, gepropageerd, gedaan wordt, en daarvan op de hoogte te zijn, niet door subjec-

tieve correspondenties of beschouwingen, doch door een dagelijksch geestelijk contact, zoodat de Nederlander inderdaad dagelijks kan medeleven met Indië.

Het aanbrengen van dat dagelijksch contact nu is inderdaad de taak van de pers. En 't moet gezegd worden, dat de Nederlandsche pers daarin te kort is geschoten. In normale tijden vóór den oorlog gaven de enkele Indische dagbladen tezamen aan telegrafische berichtgeving uit Nederland jaarlijks belangrijk méér uit dan de tallooze Nederlandsche bladen met hun duizenden en duizenden abonné's voor telegrafische berichtgeving uit Indië. Dit is, dunkt ons, kenschetsend. Stel daartegenover een blad als de Times, dat zich dagelijks minstens een kolom laat seinen uit Britsch-Indië.

't Is in verband met het hier gezegde noodzakelijk, dat straks in het draadloos verkeer, rechtstreeks tusschen Nederland en Indië, een zeer laag perstelegrammentarief worde aangelegd. In 't algemeen is een goedkoope telegrafische berichtgeving — een zeer laag perstelegrammentarief — een politiek en economisch belang van den eersten rang, 'tgeen ook in Indië nog te weinig wordt ingezien.

Men moet elkander in Holland en in Indië dagelijks kunnen hooren, en dat kan men in onzen tijd alleen door de telegrafie. Wanneer men dagelijks de verschijnselen van het openbare en maatschappelijke leven uitwisselt, wordt vanzelf een groeiende belangstelling onderhouden en voor den Nederlander de prikkel om hier te komen medewerken, geboren.

De andere voorwaarde — het openbare woord — gaat thans in Indië meer en meer in vervulling.

Er moet minder geschreven worden over het „schoone Indië", over het „wonderland" en over de psyche van den Inlander. Indië is, wat natuurschoon betreft, volstrekt geen unicum, en wonderen zijn hier evenmin te vinden als elders. En bespiegelingen omtrent de psyche van den Inlander kunnen veilig buiten spel blijven, wijl geen Europeaan die psyche ooit kan begrijpen of kennen. Oude planters in de Java'sche Vorstenlanden, die meer dan 30 jaren dagelijks met den Javaan hadden omgegaan, verklaarden ons meermalen, dat zij feitelijk nog niets van de Javaansche psyche afwisten.

Met boeken- of artikelen schrijven komen we er niet. Slechts een intieme verkeerspolitiek kan den afstand tusschen Nederland en Indië nihileeren en hen beiden in staat stellen, werkelijk met elkander mede te leven.

Een prijsvraag van het Koloniaal Instituut.

Blijkens een aan de *Sum. Post* toegezonden overdruk uit de *Indische Mercuur*, heeft de Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut te Amsterdam een gouden eere-penning en een bedrag van *f* 500.— uitgeloofd voor het beste geschrift over de ontwikkeling der fabrieksnijverheid in Nederlandsch-Indië in de laatste jaren en haar huidigen stand.

In de toelichting wordt onder meer gezegd:

Over het vraagstuk der industrialisatie van Ned. Oost-Indië zijn in den laatsten tijd verschillende be langrijke publicaties verschenen. Hier zij verwezen naar H. H. van Kol, „De ontwikkeling der Groot-industrie in Japan", 1916 en naar het vele, wat naar aanleiding daarvan is geschreven; naar mr. H. 's Jacob „Fabrieksnijverheid voor Ned.-Indië", „De Indische Gids", 1910, blz. 401; naar A. Meeuwesen, „Indrukken op industrieel gebied in Ned.-Indië", Tijdschrift der Mij. van Nijverheid, 1916 blz. 375 en 454; naar de verhandelingen van dr. E. C. J. Mohr, in „Korte Berichten van Landbouw, Nijverheid en Handel" 1915 en 1916; naar de diverse Mededeelingen der Commissie voor Fabrieksnijverheid in Ned.-Indië; naar J. C. van Reigersberg Versluys, „Industrialisatie van Ned. Oost-Indië", Tijdschrift der Mij. van Nijverheid, 1919 blz. 50; naar G. Gonggrijp, „de Industrialiseering van Ned.-Indië als vraagstuk van algemeene economische politiek", „De Ind. Mercuur", 1919, blz. 927.

In al deze publicaties is in hoofdzaak sprake van de toekomstige mogelijkheden, die zoowel voor Inlandsche als voor Europeesche fabrieksnijverheid voor onze Ned.-Oost-Indische koloniën zijn aan te wijzen.

Het Koloniaal Instituut weet dus, tweestart de *Sum. Post* o.m., dat er reeds tal van geschriften over

Indië's industrialiseering bestaan. Het is evenwel van meening, dat die allen teveel aandacht aan de toekomstmogelijkheden besteden, te weinig op den huidigen stand van het industrialisatieproces letten.

Ten onrechte dan. Want speciaal het lijvige werk van jhr. Van Reigersberg Versluys behandelt uitvoerig den tegenwoordigen toestand en baseert daar de toekomstmogelijkheden op. Zooals trouwens ook in meerdere of mindere mate de andere rapporten.

Verder kent Indië zijn commissie voor de fabrieksnijverheid, waarvan ir. Van der Waerden de deskundige leider is.

Wat wil men nu nog meer aan litteratuur en voorlichting? 't Wil ons voorkomen, dat er nu al genoeg gestudeerd en gerapporteerd is en dat eindelijk wel eens tot een daad mag worden overgegaan.

Op welke wijze, zullen de deskundigen hebben uit te maken. En hebben zij ook reeds uitgemaakt, in zooverre hunnerzijds tallooze malen het voorstel is gedaan om het kwijnend deel der Inlandsche nijverheid door middel van financiëelen en anderen steun, wat steviger op de been te helpen.

Maar 't is bij adviseeren gebleven. Op een daad wacht Indië nog tevergeefs.

En 't zou het Kol. Instituut méér dank weten, wanneer het dáártoe op de een of andere wijze wist te drijven, dan nu het weer penningen en gelden uitlooft voor de samenstelling van een zooveelste geschrift, dat geen nieuws kan brengen, tenslotte als alle andere in de stoffige archieven van onze koloniale huishouding verdwijnen zal!

Studie en vooruitzichten van den ingenieur.

In de „Haagsche Brieven" in het *Soer. Hbl.* lezen wij o.m.: Dertig procent studeert te Delft niet af; zij zijn dus in zekeren zin mislukkingen, die eenige jaren hebben verknoeid en dan moeten zorgen elders een onderkomen te vinden. Delft telt dit jaar circa 2400 studenten, een onrustbarend aantal, van wie dus, volgens de statistiek, ruim 700 gaan afvallen na verloop van tijd, een getal, waarmede niet valt te spotten.

Ouders en andere opvoeders blijken niet ervan te zijn doordrongen, dat zonder uitgesproken aanleg voor wis-, natuur- en werktuigkunde, de studie te Delft beslist moet worden ontraden. Wil men, ondanks gebrek aan dien aanleg, jongelui toch technische studiën laten volgen, dan zende men ze naar een der middelbare technische scholen, waar het onderwijs bevattelijk is voor minder scherpe koppen.

Schr. meent dat jaren geleden een Delftsche rector-magnificus in zijn zgn. inaugureele rede op het euvel heeft gewezen; resultaat heeft de waarschuwing niet gehad en daarom heeft de Centrale commissie voor Studiebelangen aan de Technische Hoogeschool hare waarschuwende stem laten hooren. De waarschuwing is vervat in een geschriftje, getiteld: *Studie en Vooruitzichten van den Ingenieur* en is voor weinig geld bij den uitgever Waltman te Delft te krijgen.

Schr. acht het noodzakelijk dat men er in Indië ook kennis van neemt, want Indië levert ook zijn aandeel in het percentage der afvallers, hoewel het een opvallend en verheugend verschijnsel is, dat de H. B. S.-ers, die na afgelegd eindexamen op Java te Delft komen studeeren, in geen opzicht de mindere zijn van de abituriënten der Nederlandsche H. B. Scholen en Lycea.

De genoemde commissie stelt als eisch, voor vruchtbare Delftsche studie, behalve beslisten aanleg voor de reeds genoemde exacte vakken, een moreel en physiek goede gezondheid — Delft stelt aan lichaam en geest en ziel nu eenmaal hooge eischen. De dichte nabijheid van Den Haag is voor zwakke broeders funest — de sociëteit „de Phoenix", nu er alle hazardspel na de jongste calamiteit is verboden, geeft voldoende afleiding. Maar met aanleg voor wiskunde, enz. komt men er nog niet — er wordt ook geëischt interesse voor economie en handel, want uit de latere ingenieurs worden aan de grootste industrieele inrichtingen de bedrijfschefs gekozen.

Zijn deze voorwaarden bij den jongen man aan-

wezig, dan heeft de Delftsche ingenieur nog altijd een goede toekomst voor zich; de beroepen van civiel-, bouwkundig-, electrotechnisch- en mijningenieur, zijn voor de daarvoor geschikte personen zelfs zeer aanlokkelijk. In de vraag naar scheepsbouwkundige ingenieurs is stagnatie gekomen en het is vrijwel zeker dat dit zoo zal blijven. De markt is verder met technologen overvoerd, maar begaafde jonge mannen behoeven zich daardoor niet te laten afschrikken, de knappe scheikundige ingenieur zal altijd zijn weg kunnen vinden: zoowel in de dagelijks toenemende industrieën in Nederland als in het buitenland.

Ouders en opvoeders hebben groote voorzichtigheid te betrachten voor zij hun jongens of meisjes voor die zeer moeilijke studie te Delft bestemmen. Dat een jongmensch gaarne knutselt of liefhebberij vertoont voor machines, levert — de ervaring leert het — nog niet het bewijs op, dat hij voor de ingenieursstudie te Delft geschikt is. Heel anders is het bijv. bij een academische studie als de „rechten", die nog altijd voor honderden aantrekkelijkheid bevat. Met middelmatige geestesgaven is, zooals nog altijd die studie aan onze Hooge Scholen is ingericht, een doctorsbul in de rechten te veroveren. Wat geduld, een handigen repetitor en in een vijftal jaren maakt men in Holland een doctor in de rechten. En de vraag naar rechtsdoctoren is in Nederland zóó groot, dat er voor Indië weinig overschiet. In de magistratuur, op de provinciale- en gemeente-griffiën, op advocaten-kantoren, bij geldinstituten, in het assurantie-wezen, is de jonge meester in de rechten welkom.

Een prachtige gift.

De Bataafsche Petroleum Mij. schonk *f* 50.000.— aan de Koninklijke Luchtvaart Mij. voor Nederland en Koloniën. *(Deli Crt.)*

De pensioenen der oud-militairen.

Een adjudant-onderofficier van het Indische Leger met 20 dienstjaren, die gepensionneerd is vóór 1 Januari 1920 heeft, met inbegrip van de 40 pCt. toeslag, een pensioen van *f* 672.—. Een ranggenoot, die na 1 Januari 1920 na 20 dienstjaren wordt gepensionneerd, krijgt *f* 1600.—! Voor een sergeant-majoor zijn deze bedragen respectievelijk *f* 630.— en *f* 1400.—; voor een sergeant *f* 588.— en *f* 1200.—; voor een korporaal *f* 532.— en *f* 746 en voor een soldaat *f* 448.— en *f* 666.—.

Meer dan duizend oud-strijders, lezen wij in het N. v. d. D. o.m., hadden aan den oproep van het bestuur van den Bond van oud-onderofficieren „West Java" gehoor gegeven en zich te Weltevreden vereenigd om te protesteeren tegen het grievend onrecht, hun bij het vaststellen der nieuwe pensioenregeling aangedaan.

Van alle kanten waren ze komen opdagen en er waren veel ouden van dagen onder hen, de borst versierd met Willemsorden en andere eereteekenen, die getuigden dat zij in hun jeugd hun leven, het eenige wat zij bezaten, hadden op het spel gezet voor het grondvesten van het Nederlandsche Gezag in de verre Buiten-bezittingen, waardoor het der cultuurmaatschappijen mogelijk is geworden om zonder gevaar het land te ontginnen en hare ondernemingen te stichten.

Ter vergadering werd o.a. gezegd:

„Het verschil is inderdaad te groot en het is begrijpelijk, dat de oud-strijders, die de gevaren en ongeriefelijkheden van zoo menige expeditie hebben meegemaakt, die hun leven en gezondheid in de waagschaal hebben gesteld, die in de allereerste plaats verdienen, dat de Regeering zorgt, dat zij op hun ouden dag, als zij niet meer in staat zijn om te werken, niet ondergaan in bittere armoede, het is volkomen logisch, herhalen wij, dat zij zich gegriefd voelen over deze achteruitstelling." Een motie werd door de vergadering met algemeene stemmen aangenomen, waarin bij de Regeering er op aangedrongen wordt, dat naar den regel van recht en billijkheid de nieuwe pensioenregeling in overeenstemming met het aantal volbrachte dienstjaren, mede zal worden toegekend aan alle gewezen Indische militairen, die vóór 1 Januari 1920 onder toekenning van gagement of pensioen uit het leger zijn ontslagen.

Besloten werd deze motie ter kennis te brengen van de Regeeringen in Nederland en Ned.-Indië, de Tweede Kamer der Staten-Generaal en den Volksraad.

UIT DE INDISCHE PERS.

Eenige aanteekeningen met betrekking tot de „sago".

De sago is het hoofdvoedsel van de bevolking op de Moluksche eilanden. Wel is waar neemt de rijstcultuur dáár eenigszins in omvang toe en eet men er tegenwoordig meer rijst dan vroeger, doch de „papeda" blijft toch in elk geval het hoofdvoedsel.

Deze papeda wordt gemaakt van sagomeel, dat, met water gemengd, in een korf van bamboe wordt geschud, totdat de pap er uitvloeit en op een bord of in een blik wordt opgevangen.

Vervolgens wordt deze pap met kokend water behandeld, totdat zij tot eene soort stijfsel wordt omgezet en daarna met vischbouillon, vleesch enz. genuttigd.

In Ned.-Indië draagt de sago verschillende namen.

Ter hoofdplaats Batavia noemt men de sago „Kirai", of anders „Roembia".

De Makassaren en Boegineezen gebruiken respectievelijk de woorden Roembia en Roempia, hetgeen dus alleen slechts een verschil in één der letters geeft.

Op Java, waar de sagoe Ambon wordt verkocht, is ook de sagoe lempong of het sagobroodje, dat van zooveel nut is voor den Molukschen reiziger, wel bekend.

Om dit broodje te bereiden, wordt het sagomeel fijn gezeefd, vervolgens in de zon gedroogd en daarna met eenig water behandeld en in een te voren verwarmden aarden vorm verzameld.

De uit deze massa bereide broodjes zijn van verschillende grootte en verschillen dientengevolge ook in prijs. De gewone prijs is 1 cent per stuk. Tien van deze broodjes zijn voldoende voeding voor één dag en per volwassen persoon. Deze broodjes kunnen langer dan een jaar worden bewaard en zijn dan nog voor den Molukkenbewoner zeer goed eetbaar.

De reizigers in de Molukken nemen eene groote hoeveelheid van deze broodjes op reis mede en hebben dus met betrekking tot de voedselvoorziening weinig of geen moeite.

Een ander voedingsproduct van de sago is de „sagoe toetoepala". Dit is de gedroogde blanke sago. Het week gemaakte blanke sagomeel wordt in bladeren bewaard. Vermengd met klappermelk en met kanarinoot gekookt, verkrijgt men de bekende „bagea" of Ambonsche kanariekoekjes, die zeer gewild zijn bij het publiek en evenals de sagobroodjes maanden lang kunnen worden bewaard.

Als versnapering worden de bagea's zeer op prijs gesteld.

Deze sagovoeding is nog altijd dezelfde als die welke is beschreven door de bekende reizigers Marco Polo, Francis Drake, Magelhaen en ook door den bekenden geleerde Rumphius.

Er zijn verschillende soorten van sagoeboomen, welke men moet herkennen aan de vruchten en aan de stekels.

De volwassen sagoeboom bereikt eene hoogte van hoogstens 10 meter, d.i. iets hooger dan de gemiddelde klapperboom.

De schors van den sagoeboom is bij lange na niet zoo effen als die van den klapperboom.

De sagoeboom groeit in geheel Ned.-Indië, doch meer in het bijzonder in West-Borneo, Sumatra, Celebes, Riouw en Lingga-Archipel, in de Molukken en Nieuw-Guinea. Op het eiland Ceram treft men de meeste aaneengesloten complexen aan. Dat eiland voorziet dan ook de omliggende eilanden van sago en wordt om die reden de keuken van de Oeliassers genoemd.

Eenmaal per jaar gaat men van uit de Oeliassers naar Ceram toe om sago in te slaan voor een geheel jaar. Zij, die daartoe, om welke reden ook, niet in

staat zijn, koopen het product van de handelaren.

De meest gewilde sagoesoort groeit op het eiland Batjan (residentie Ternate).

Op West-Nieuw-Guinea zijn de uitgestrekste sagoebosschen.

De van daar gehaalde sagoe noemt men de sagoe Beroea, en als de tijd daar is om de sagoeboomen te bewerken, dan is er in die streek een belangrijke ophooping van volk.

Ook de sagoe van Riouw heeft een goeden naam.

De sagoe van Sumatra dient meer voor eigen gebruik; in elk geval is van uitvoer geen sprake.

In het jaar 1917 bedroeg de uitvoer van Nederlandsch-Indische sago naar de havens van de Straits-Settlements als volgt:-

	Ruwe Sago.	Sagomeel.
Singapore	166.746 picol	498.458 picol
Penang	—	—
Malakka	—	15 picol

en naar Laboean (Borneo) 7110 picol—30.319 picol of te zamen 175.856 picol en 525.787 picol.

Een sagoe-aanplant geeft weinig beslommeringen. De jonge spruiten ontstaan uit den boom zelven of zijn gegroeid uit zaad. Na 2 of 3 jaar kan men de eerstgemelde overplanten.

Ingeval van koop van zulke spruiten, betaalt men ƒ 0.25 per stuk.

Gaat men tot een bepaalden regelmatigen aanplant over, dan is het noodzakelijk dat een goed daarvoor geschikt terrein wordt uitgekozen.

Deze grond dient behoorlijk van alle boomen, struiken en wortels te worden gezuiverd, waarna alles moet worden verbrand.

Daarna plant men de jonge spruiten op een afstand van 5 meter van elkander of somtijds iets minder.

Bij het overplanten dient er voor gewaakt te worden dat de wortels van de jonge spruiten niet worden beschadigd, dat de aanaarding op zachte wijze plaats heeft en dat de spruit behoorlijk rechtop komt te staan.

Vroeger lieten de bewoners van de Molukken den verderen groei aan de mildheid van de natuur over, doch nu zij gezien hebben hoe de meelproductie bij behoorlijke verzorging toeneemt en hun geldelijken welstand verhoogt, heeft de sagoecultuur meer hunne daadwerkelijke belangstelling.

De terreinen, die voor de sagoecultuur moeten worden uitgekozen, moeten door en door „gezond" zijn en deze vindt men gewoonlijk aan de mondingen van de rivieren, welke in zee uitmonden en die onderhevig zijn aan eb en vloed.

Op die gronden kan men na 8 jaren de sago oogsten.

Wanneer de sagokloppers hun werk beginnen, dan weten zij uit bepaalde aanwijzingen reeds of de oogst ruim of voldoende zal zijn.

Zijn bijv. de bladeren van den boom vrij sterk wit gekleurd, dan is dat een teeken dat er vrij veel sagoe aanwezig is.

Is de bloesem opgezet, dan is het product van zóódanige kwaliteit, dat er minder zetmeel aanwezig is.

Vermoedelijk heeft men dan te lang met het kloppen gewacht.

De vijanden van de sagoe-aanplantingen zijn de wilde varkens, die ook gedurende den dag talrijke verwoestingen aanrichten.

Het aanplanten van sagoeboomen met vele stekels verdient daarom de meeste aanbeveling.

(Oetoesan Melaijoe van 7 Augustus 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Opening van de liefdadigheidsmarkt ter hoofdplaats Pasoeroean. Op Dinsdag 24 Augustus 1920, des middags ten 12 ure, werd de liefdadigheidsmarkt ter hoofdplaats Pasoeroean geopend.

In de daarvoor bestemde loods was het comité van regeling aanwezig en waren daarbij verder tegenwoordig de president van de Tiong Hoa Hwee Kwan Vereeniging, de heer Tan Hwaij Yong, de Resident van Pasoeroean, de heer Jordaan, de assistent-Resident, de heer Jasper, de Regent van Pasoeroean en tal van andere landsdienaren.

De Resident opende de markt met eene toespraak in de Maleische taal, die een bijzonder gunstigen indruk op het aanwezige publiek maakte, doordien hij het Chineesche element prees en woorden van waardeering over had voor het Chineesche onderwijs en voor de Chineesche bescheidenheid.

In hoofdzaak luidde die toespraak, volgens de mededeeling, voorkomende in de „Pewarta Soerabaja" van 26 Augustus 1920, aldus:

Mijnheer de President van de Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging, Dames en Heeren!

Het is voor mij eene aangename voldoening gevolg te geven aan de uitnoodiging van het Bestuur der Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging om heden deze weldadigheidsmarkt te openen en dank ik den president dier vereeniging wel zeer voor den door hem uitgebrachten welkomstgroet.

Het was niet alleen uit een gevoel van plicht, dat aan die uitnoodiging gevolg werd gegeven, doch ook uit gevoel van oprechte belangstelling voor de Chineezen, die in waarheid aanspraak mogen maken op waardeering en consideratie en zeker niet het minst het Bestuur der Tiong Hoa Hwee Kwan Vereeniging.

Spreker betreurde het wel, dat hij van het groote China slechts Hongkong had gezien, een stad waar men alle menschenrassen kon zien samenwonen, doch tijdens zijn langdurig verblijf in Japan had hij gelegenheid te over gehad om waar te nemen het vele goede dat in China tot stand was gebracht.

Die goede dunk werd nog versterkt, sedert spreker in Californië zijn vriend, den heer Kiang Kan Hu, vroeger hoogleeraar aan de Universiteit te Peking had leeren kennen.

Deze had een schitterende lezing over het onderwijs in China gehouden en aangezien spreker veronderstelde, dat velen onder het gehoor daarvan nog geen kennis hadden genomen, achtte hij het nuttig thans ter plaatse daaromtrent iets mede te deelen.

Het merkwaardige was zeker de bekendstelling van het feit, dat, terwijl Europa eenige eeuwen geleden op onderwijsgebied nog in onwetendheid verkeerde, in China, nu 2500 jaren geleden, reeds algemeen openbare en middelbare onderwijsinrichtingen bestonden, waarop aan jonge menschen van 8 tot 15 jaren onderwijs werd gegeven.

Die scholen waren over het geheele land verspreid.

Tijdens de Chon-dynastie, d.i. een duizendtal jaren vóór Christus geboorte, waren er een 350-tal gouvernements onderwijs instituten, terwijl tal van particuliere scholen door de Regeering werden gesubsidieerd.

In de Chineesche hoofdstad bestond toenmaals een hoogeschool, welke door 30000 studenten werd bezocht, uit alle lagen van de bevolking afkomstig.

Op het plein van het gebouw werden voordrachten gehouden.

Verder was er een school met den naam van Shun-Huan, die in zooverre van de andere scholen verschilde, dat er geen klassen waren.

In elk district trof men een dergelijke school aan, waarin op den 1sten en den 15en van elke maand onderwijs werd gegeven.

Ten slotte had men familie- en particuliere scholen.

Van de belooning aan de onderwijzers op die scholen sprak men als „daging kering" (= gedroogd vleesch), terwijl de leerlingen het te betalen schoolgeld noemden de minjak lampoe (= lampolie).

Hieruit blijkt dus, dat het onderwijs in China langen tijd voor Europa geregeld was en dat het verkeerd is met zekere geringschatting op het Chineesche volk neer te zien.

Wel is het karakter van den Chinees anders dan van den Westerling, doch dat wil niet zeggen, dat het minder is.

Zelfs is het niet onmogelijk, dat het karakter van den Westerling kan verbeteren, wanneer met vrucht de Chineesche filosofie wordt bestudeerd.

De Chinees komt het onderwijs na, hetgeen duidelijk blijkt uit de vijf letterteekens Shik-goeroe, Tien-Langgit, Tie-Boemi, China-Radja en Chun-Orang

toea, welke men op het tablet van elke Chineesche bidtafel kan aantreffen, terwijl hij den onderwijzer eerbiedigt.

En het is zonder twijfel die geest, welke de Chineezen in Ned.-Indië bezielde en die de aanleiding is geweest, dat zij te Pasoeroean deze liefdadigheidsmarkt hebben georganiseerd met het doel de opbrengst te doen strekken in het belang der Chineesche scholen.

Met den wensch dat deze opbrengst zou beantwoorden aan hetgeen men zich daarvan had voorgesteld werd de markt geopend.

Nadat deze toespraak met groot gejuich door alle aanwezigen was begroet, sprak de assistent-resident namens den Gemeenteraad van Pasoeroean om zijn dank te betuigen voor de gemaakte welwillende financieele regeling, waarbij was bepaald dat 10 pCt. van de opbrengst ter beschikking van de Gemeente zou worden gesteld, ten einde die te besteden in het belang van het armenhuis. Hij voegde daaraan zijne beste wenschen toe voor het bestuur der Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging ter plaatse en voor den vooruitgang der Chineezen in het algemeen.

De Regent van Pasoeroean dankte eveneens voor de milde beschikking dat 10 pCt. van de opbrengst ten goede zou komen aan de vereeniging Poetri Boedi Sedjati.

Ten slotte bracht de heer Tan Hway Yong, als president van de Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging, hulde en dank aan de sprekers voor de gesproken woorden en voor de betoonde daadwerkelijke belangstelling.

(Pewarta Soerabaya 26 Augustus 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Overzicht der literatuur van Bali en Lombok.

Als eerste afzonderlijke uitgave van het Bali-Instituut is verschenen een boekwerk, getiteld: Bali en Lombok. Overzicht der Litteratuur omtrent deze eilanden tot einde 1919, door C. Lekkerkerker, Archivaris van het Bali-Instituut. (Rijswijk, Blankwaardt en Schoonhoven).

Dit werk van niet minder dan 458 blz. gr. 8° druks, bevat — men mag gerust zeggen — letterlijk alles wat over de genoemde Kleine Soenda-eilanden, hetzij in afzonderlijk geschrift, hetzij in tijdschrift en periodiek, in den loop der tijden is geschreven. Daarbij heeft de schrijver zich niet bepaald tot de publicaties welke door hare titels onmiddellijk uitwijzen dat ze over Bali en Lombok handelen, maar bovendien heeft hij tal van geschriften geraadpleegd en vastgelegd, waarbij uit den titel niet valt af te leiden, dat ze ook gegevens over bedoelde eilanden bevatten. Een reuzenarbeid die eerbied afdwingt! De heer Lekkerkerker is nog verder gegaan en heeft, als hem dat wenschelijk scheen, het belangrijkste uit den inhoud van de vermelde bijdragen naar voren gebracht en daarmede grooten dienst bewezen aan toekomstige raadplegers van zijn werk. Zoodoende is het geschrift geworden veel meer dan een literatuur-opgaaf, het is een m o d e l-bibliographie van onschatbare waarde voor hen die willen weten wat tot ult. 1919 over Bali en Lombok is geschreven; en dat is verbazend veel!

De indeeling van het werk is zeer practisch. Na een voorafgaand, wetenswaardig, historisch overzicht van de ontwikkeling onzer kennis van Bali en Lombok, volgen de navolgende rubrieken: A. Afzonderlijke geschriften, alleen over Bali en Lombok. B. Artikelen over Bali en Lombok uit tijdschriften en andere periodieken. C. Gegevens uit boeken en tijdschriftartikelen, die niet uitsluitend over deze eilanden handelen. D. Staats- en Bijbladen van Ned.-Indië en gegevens uit de Javasche Courant. E. Land- en zeekaarten van Bali en Lombok. Ten besluite Registers (zaak-, personen- en woordregister).

De schrijver wil ons één opmerking ten goede houden; 't heeft ons n.l. eenigszins verwonderd dat hij met geen enkel woord in het Voorbericht melding maakt van zijn voornaamste bronnen. Ons respect voor zijn voortreffelijk werk zou niet minder groot zijn geweest, wanneer hij bijv. even had genoemd het Repertorium op de Koloniale literatuur als bron, welke hem mede in staat stelde zijne bibliographie te schrijven. Zonder dat Repertorium, dien wegwijzer in de omvangrijke literatuur onzer Koloniën, zou de samenstelling van een werk als dat van den heer Lekkerkerker o.i. zeer groote moeilijkheden opleveren.

Tijdschrift voor Geschiedenis.

In de 3e afl. van jaarg. 1920 schrijft Dr. E. T. Kuiper eene historische verhandeling getiteld: „Schouten en Le Maire”. Van de pogingen, om langs een anderen weg dan waarvan in het Octrooi der Vereenigde Oost-Indische Compagnie sprake was „beoosten de Cape Bonne Espérance ofte deur de Strate van Magellanes” de Indische landen te bereiken, pogingen zoowel vóór als na het tot stand komen van die Compagnie gedaan, is de tocht van Schouten en Le Maire de eenige, die geslaagd is. Ook andere van die pogingen hebben wel tot belangrijke ontdekkingen geleid, maar dat waren toch niet bedoelde en niet verwachte ontdekkingen. Het plan om dien nieuwen weg te zoeken is ongetwijfeld uitgegaan van Isaäc Le Maire, daarover loopt de kwestie niet welke het onderwerp der verhandeling uitmaakt, maar wel aan wien de eer der uitvoering toekomt.

Volgens Dr. K. zijn de geschiedschrijvers van onze oudste ontdekkingstochten onbillijk als ze die eer toekennen uitsluitend aan Isaäc's zoon, Jacob le Maire en over diens tochtgenoot Willem Cornelis Schouten verre van gunstig oordeelen. Aan de hand der indertijd over den tocht om Kaap Hoorn verschenen journalen, tracht Dr. K. die onbillijkheid aan te toonen.

Indologenblad.

Onder het opschrift „Leiden in gevaar?”, een artikel in No. 3 van het Indologenblad, naar aanleiding eener post op de Indische begrooting voor 1921, welke het mogelijk moet maken om een aantal gezaghebbers in te schuiven in de ranglijst van de controleurs der buitenbezittingen. De op deze post betrekking hebbende Memorie van Toelichting begint aldus: „Het is billijk en noodzakelijk de gediplomeerde gezaghebbers, voorzoover zij geschikt zijn voor onderafdeelingsbestuurder, zoowel wat titel als wat inkomsten betreft, gelijk te stellen met de controleurs”. In plaats van billijk noemt de schr. van het artikel dit voorstel hoogst onbillijk. Door dezen maatregel zal het peil van het corps B. B. dalen en de achting voor dat corps nog minder worden dan zij al is, en wat erger is, als men na een Mulo-opleiding en een paar jaar doorbrengen aan de bestuursschool te Batavia ook controleur kan worden, wie zal er dan nog de Leidsche opleiding kiezen, vooral waar die in de toekomst veel zwaarder zal worden, vraagt schr. Wordt de post ongewijzigd door de Tweede Kamer aangenomen, „dan zou dit opheffing van de Indologische leergang aan onze Universiteit beteekenen”, aldus het besluit.

In hetzelfde Nr. het vervolg van het overzicht der besprekingen, gehouden op het 4e congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden te Lunteren op 23—26 Augustus j.l.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 17: Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — Enkele opmer- van thee in Preanger”, door W. Winkel. — Het snoeien van thee in Preanger, door W. Winkel. — Het snoeien van thee in de Preanger (vervolg), door Van Uffelen. — Ondersteuningsfonds voor administrateurs en geëmployeerden van landbouwondernemingen in Ned.-Indië te Soerabaija. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Suriname's herleving, door Tj. Pyttersen. — De kolonisatie ter Sumatra's Oostkust (Bespreking van het „Verslag [1]) nopens de overwogen plannen en maatregelen betreffende de kolonisatie van Javaansche werklieden op de cultuurondernemingen ter Oostkust van Sumatra, in verband met de voorgenomen afschaffing van de zgn. poenale sanctie in de koelie-ordonnantie”). — De leiding van de veeteelt in Ned.-Indië. — De eerste steenlegging van den Wadoek „Tirtomarto”.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 34: Arowakken (vervolg), door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis (met plaat: Twee hoofden der Indianen uit Zuid-Guyana). — Hawaii (slot), door O. G. Thoden van Velzen. — Toba rijstland, door D. B. (met verschillende afb. van natte rijstvelden). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (slot). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Soendaneesche Taalcursus.

De redactie van het Alg. Landb. Weekbl. voor Ned.-Indië kondigt een boekwerk aan getiteld: De Soendaneesche Taalcursus. Door L. A. Lezer, met medewer-

[1] Hierbij de redactioneele aanteekening: Het verslag was einde Maart 1919 gereed, verdween in de bureaucratische loopgraven, waaruit het eerst in September 1920 weder te voorschijn kwam.

king van L. Borst en Ch. G. Verwer. De samensteller van het kloeke boekwerk heeft zijn, tot dusverre in afleveringen bij inteekening verkrijgbaar gestelden taalcursus samengevat in een flink deel, waardoor ook niet-deelnemers aan den cursus zich alsnog in het bezit kunnen stellen van den volledigen leergang. Het moet gezegd, de hr. Lezer heeft alle eer van zijn werk dat wij allen, die prijsstellen op het meesterschap van de meest zoetvloeiende taal van Java, van ganscher harte kunnen aanbevelen. Naast het standaardwerk van wijlen S. Coolsma, dat voor den niet specialen Orientalist hier en daar theoretisch wel wat te uitgebreid is, kunnen wij geen betere handleiding ter bestudeering en ter aanleering van de taal van West-Java. (Het boekwerk, keurig uitgevoerd, is in den Indischen boekhandel verkrijgbaar voor *f* 25.—).

Verspreide geschriften van Prof. Kern.

Van Prof. H. Kern's geschriften, welke indertijd in verschillende tijdschriften werden opgenomen en door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, ter eere van dien grooten taalgeleerde, worden verzameld en opnieuw uitgegeven, is thans (bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage) het n e g e n d e deel verschenen. Het bevat bijdragen tot de spraakkunst van het Oudjavaansch (slot) en diversen Oudjavaansch (eerste gedeelte).

De Aarde en haar Volken.

De Nov.-aflevering bevat het eerste gedeelte eener geïllustreerde bijdrage ,,Onder en met de Papoea's''. Voor deze bijdrage is geput uit een publicatie van den zendeling J. van Muijlwijk, welke een aangenaam leesbaar verhaal bevat van een tocht door West-Nieuw-Guinea, dat in veel opzichten een nieuw licht werpt op de levenswijze en gewoonten der bevolking van het doorreisde gebied.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 48: De opening van het nieuwe Laboratorium te Tjibodas. Met 4 afbeeldingen. (Dit Laboratorium is een huldeblijk van vele Nederlanders en buitenlandsche geleerden aan den wereldberoemden Lands Plantentuin te Buitenzorg. De plechtige opening geschiedde in tegenwoordigheid o.a. van den directeur van Landbouw, den heer J. Sibinga Mulder, die evenals vele genoodigden het woord voerde en, de daad bij het woord voegende, een keurige verzameling handboeken schonk). — Der Baumwollweltmarkt in seiner Entwicklung während des Krieges bis zum Friedensschlusz, von Dr. P. Koenig. — Begrooting van Ned.-Indië voor 1921. — Ontginning van aardolievelden in Ned.-Indië. — Vereeniging Centraal Rubberstation (overzicht jaarverslag 1919—'20). — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten (De suikercampagne op Java). — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. De afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut geeft weder recente literatuur, thans over aetherische oliën, hout- en boschproducten, voedings- en voedermiddelen, enz.

Een Fransche stem over Java.

De Information heeft een artikel over Java's hulpbronnen. Het blad schrijft: Java's hulpbronnen gaan verre boven wat in het algemeen zich op de hoogte achtende menschen meenen. Java heeft aanzienlijke bloeiende, goed gebouwde steden, den vreemdeling onbekend, en het net van wegen en spoorwegen neemt toe. De reiziger wordt getroffen door een overvloed van gerief en het moderne karakter van het materiaal en de inrichtingen. Men voelt ,dat het bewind van oudsher gevestigd is, en het land voor alle invloeden open staat. Op Java is voor Fransche ondernemingen veel meer te verdienen dan in de Britsche Maleische koloniën. Gesprekken met daar gevestigde Franschen of Hollanders en het dagelijks lezen van de drie of vier voornaamste bladen bewijzen het ongegronde van de meening, dat de Duitsche invloed daar zou overheerschen. Onder de Nederlanders is het Fransch haast even verspreid als het Engelsch. Men spreekt het Fransch minder, maar gebruikt het het liefst, als men de keus heeft. In de Javaansche pers bekleedt Frankrijk een grooter plaats dan in die van de Britsche Maleische staten of China. De Fransche producten bewaarden er hun ouden roem. Toch nemen de Franschen op Java een alleronbeduidendste plaats in.

Het artikel geeft dan aan, hoe de Fransche industrie daar kan ingrijpen, en eindigt aldus: Onafhankelijk van de lijnen, die de Messageries Maritimes denkt te stichten tusschen China, Nederlandsch-Indië en Australië, schijnt er plaats voor een lijn rechtstreeks op Nederlandsch-Indië. Het punt van afvaart zou Duinkerken kunnen zijn, en een belangrijke pleisterplaats Lissabon of Oporto. (N. R. Ct.)

Publicaties van het Ned. Indisch Landbouw Syndicaat

Afl. XVIII van den 12en jaarg. bevat de Notulen der Alg. Verg. van de Plantersvereeniging Semarang-Kedoe, gehouden op 27 Juli j.l. Men vindt er in o.m. als Bijlage A den tekst eener voordracht (met gedachtenwisseling) van den hr. D. Mac Gillavry, getiteld: Over de rijstvoorziening van Java, in het bijzonder die in het gewest Semarang en de omgeving van onze ondernemingen.

De Loods.

We vestigen alsnog de aandacht op eenige Indische bijdragen in het weekblad ,,De Loods'', n.l. in No. 27: De voedselvoorziening van Ned.-Indië, door W. Lubberink. — No. 28: De koloniale paragraaf in de troonrede, door W. Lubberink. — De nieuwe Gouverneur-Generaal, door P. van der Hem. — De nieuwe landvoogd van Ned.-Indië, door S. Kalff. — No. 29 en 30: Iets over de kleeding der Inlanders in onze koloniën, door Th. van Lelyveld.

Ned. Tijschrift voor Geneeskunde.

Ook in dit tijdschrift werden in den laatsten tijd bijdragen over Indië opgenomen, welke aan onze aandacht waren ontgaan [2]), als: Malaria-onderzoek in Ned.-Indië, door N. H. Swellengrebel. — Venerische aandoeningen bij de Marindineezen (jaarg. 1920, 2e helft No. 9). — De Raad van Justitie in Ned.-Indië en het verkoopen van geneeskundige praktijk, door Pinkhof (No. 10). — Pellagra in Suriname, door P. J. de Kock en C. Bonne (No. 11). — Brieven uit Deli, door N. J. A. F. Boerma (No. 11, 12 en 16).

* * *

Ten slotte vermelden we de volgende titels van tijdschriftartikelen en afzonderlijke geschriften.

De Associatie-gedachte in de Nederlandsche koloniale politiek. Lezing van den hr. R. S. Casajangan Soripada. (Vereeniging Moederland en Koloniën, 19e jaarg. 1920, No. III).

Algemeen Ingenieurscongres te Batavia, 8—15 Mei 1920, door R. A. van Sandick (vervolg). (De Ingenieur, No. 48, 1920).

Iets over het Raadslidmaatschap, door B. Th. Margadant. (Locale Belangen, 16 Oct. '20).

Nederlandsch-Indische Jaarbeurs 1921 (vervolg). (Handelsberichten, 25 Nov. '20).

Over het voorkomen van voor kultuurgewassen schadelijke bestanddeelen in bepaalde Keloet-aschlagen, door J. Th. White (Mededeelingen Laboratorium voor Agrogeologie en Grondonderzoek No. 6).

Het wortelrot der rijst, door Dr. B. T. Palm en Dr. S. C. J. Jochems. (Deli-proefstation te Medan. Vlugschrift No. 3).

Maand- en jaargemiddelden van den regenval voor 1977 waarnemingsplaatsen in Nederlandsch-Indië, volgens waarnemingen verricht in het tijdvak 1879—1917. Bewerkt en uitgegeven door het Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Weltevreden. (Weltevreden. Landsdrukkerij.)

Verslag van de Gouvernements vervoerdiensten te water over het jaar 1918. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Het spreek-Maleisch (Melajoe bitjara). De omgangstaal van den Westerling met den Oosterling in Ned.-Indië en omliggende landen, door Th. A. du Bosch. Dl. I. (Amersfoort, S. W. Melchior).

Economische gevolgtrekkingen, voortvloeiende uit een analyse van den djati-opstand en van het djatiboschbedrijf op Java. Proefschrift, door H. A. J. M. Beekman. (Wageningen, H. Veenmans).

Indische Plastik, von W. Cohn (Berlin, B. Cassirer). (Met talrijke platen, o.a. van Boroboedoer en Prambanan).

Die Ornamente der Natur- und Halbkulturvölker. Mit 61 Tafeln, von Dr. J. Lehmann. (Frankfurt a. M., J. Baer und Co.).

The ,,Royal Dutch'' (nl. de Kon. Mij. tot Expl. van Petroleumbronnen in N.-I.) and its history (with ill.) (Holland's Import and Export Trader, Nov. '20).

---

1) Onzen besten dank aan den Heer C. van de Velde, die ons in de gelegenheid stelde deze bijdragen en de hierboven genoemde in „De Loods" onder de aandacht van belangstellenden te brengen.

Suriname.

Aan het op 10 November hier te lande ontvangen en op 7 October te voren gedagteekende Surinaamsch mailverslag is het navolgende ontleend:

1. Gezondheidstoestand. Van den 1sten t.m. den [illegible]en September 1920 zijn bij den geneeskundigen dienst de volgende gevallen van besmettelijke ziekten aangegeven, t.w.: Typhus abdominalis 19, waarvan [illegible] met doodelijken afloop; en dysenterie 34, waarvan [illegible] met doodelijken afloop.

Het aantal yaws-, alsook het aantal malariagevallen is stationnair.

Van den districts-commissaris van Nickerie werd nog bericht ontvangen, dat aan de Boven-Nickerie, nabij de school te Ma Mère, 10 gevallen van dysenterie zijn voorgekomen, waarvan één met doodelijken afloop. De geneesheer te Paradise heeft maatregelen getroffen om verdere verspreiding der ziekte te voorkomen.

Gedurende de maand September 1920 werden ingeënt tegen typhus: voor de eerste maal 106 personen, voor de tweede maal 103 personen, voor de derde maal 79 personen.

De gezondheidstoestand in de kolonie is overigens niet onbevredigend.

2. Weersgesteldheid. Evenals in Augustus, werd in de maand September de droogte afgebroken door eenige flinke buien. Voor den landbouw, inzonderheid voor de rijstcultuur, was het weer dan ook niet ongunstig. De stand van het gewas is veel verbeterd en de oogst zal waarschijnlijk niet zoo gering zijn als aanvankelijk werd gevreesd.

Toen de droogte begin September aanhield begon het landbouwdepartement, na overleg met de landbouwers, de bevloeiing der rijstperceelen in den Saramaccapolder door middel van een centrifugaalpomp, gemonteerd aan de baggermachine van het Gouvernement. De kosten van deze bevloeiing worden geheel door de belanghebbende rijstbouwers gedragen.

De regenval bedroeg te Paramaribo in de maand September in 16 regendagen 139.5 m.M. (met een maximum van 76.0 op 10 September) tegen 168.1 m.M. in September 1919.

Te kabelstation bedroeg de regenval in Augustus 1920 176.2 m.M. (met een maximum van 35.1 op 20 Augustus) tegen 121.6 m.M. (met een maximum van 40.2 op den tweeden (in Augustus 1919.

De gemiddelde regenval te Paramaribo over Augustus bedraagt over het tijdvak 1899/1919 147.1 m.M.

3. Uitvoer. Hieronder volgt een overzicht van de maand Augustus 1920:

Balata 67.515½ K.G., cacao 162.672 K.G., goud 36.596 gram, hout (rond of vierk.) 67½ M^3., hout (bewerkt-planken) 54⁶ M^3., hout (singels) 23.150 stuks, koffie 72.050 K.G., koren 24.900 K.G., koolbeer 13.400 L., melasse 44.700 L., patates en andere aardvruchten 18.122 K.G., suiker eerste product 2.585 K.G.

4. Bauxietconcessies. Aan de Surinaamsche Bauxiet Maatschappij is voor 50 jaar concessie verleend tot ontginning van bauxiet op 5 perceelen tot een gezamenlijke oppervlakte van 73.286 H.A.

* * *

Onder het hoofd ,,*Naar de oplossing?*'' geeft ,,De West'' van 26 October verslag van een proefneming op Beekhuizen — bij Paramaribo — met tractors. Vier tractors waren daar in de weer. Op een weiland kon men met behulp van die tractors zien ploegen, eggen, zaaien, enz.

Dit geschiedde onder leiding van den heer van Waveren, de nieuw-benoemde landbouwleeraar, die een uitnemende aanwinst schijnt te zijn voor het Landbouwdepartement.

,,Sedert weken is de heer van Waveren met groote volharding bezig om na te gaan, welke werktuigen voor onzen bodem geschikt zijn, en hoe de toepassing moet geschieden. Het is merkwaardig om te zien, hoe onder zijn deskundige leiding allerlei bezwaren een voor een worden overwonnen. Het ligt hem soms aan een kleinigheid. Een verkeerd gesteld schroefje kan soms oorzaak zijn, dat het prachtigste landbouwwerktuig niet de gewenschte resultaten oplevert. Daarom is het een onschatbaar voorrecht als men de voorlichting heeft van iemand, die niet alleen theoretisch, maar ook praktisch voldoende kennis heeft.

De heer van Waveren is overtuigd, dat landbouwmachines hier kunnen worden toegepast, als in elk ander land ter wereld.''......

,,Het terrein, waar de demonstratie plaats vond, bestaat uit weiland met taai gras begroeid, vol gaten en hobbels, bezaaid met resten van stompen, dus zeker geen ideaal land voor ploegwerk. Dit terrein werd zonder al te groot bezwaar omgelegd met de schijf- en schaarploeg, waarna met een schijf-eg de omgewerkte graszoden werden doorgesneden. Daarna was de beurt aan den cultivator, om den omgewerkten grond verder los te werken, terwijl deze gelijktijdig werd fijn gemaakt door een tanden-eg, zoodat het land nu gereed was voor uitzaaiing, hetgeen eveneens machinaal geschiedde.''......

,,De proeven, die de firma Kersten op onbekrompen wijze neemt op Beekhuizen, zijn vooral van belang voor den kleinen landbouw, of liever voor éénjarige cultures. Voor staande cultures als cacao en koffie zal men de boven vermelde machinerieën niet kunnen gebruiken (wel andere). Op eenige suikerplantages begint men reeds met machines te werken. Wel moet men daarvoor verandering brengen in de richting der bedden, doch die moeite wordt dubbel en dwars vergoed door de enorme besparing van handenarbeid, die de toepassing van machines geeft.

De rijstcultuur is op die toepassing in het bijzonder aangewezen. In de uitgestrekte polders die wij bezitten, behoeft de aanschaffing van machines voor gemeenschappelijke rekening geen bezwaar op te leveren. Hetzelfde geldt voor de Hollandsche kolonisten bij Paramaribo, wier bedrijf niet weinig zou winnen bij vervanging van handenarbeid door machines.''

,,Behalve het werken met tractors werd onder leiding van den heer van Drent ook het ontwortelen van boomen getoond, door middel van een eenvoudig toestel. Drie boomen werden met succes omgetrokken.''

Tot zoover ,,De West''.

In verband met deze proeven verwijzen wij den belangstellenden lezer naar de artikelen van den heer Tj. Pyttersen in ,,De West-Indische Gids''.

* * *

In ,,De Standaard'' van 25 November een brief van den heer Leys, handelende over ,,*Kolonisatie van Suriname door Holl. Boeren*''. Het stuk is een bestrijding van een artikel van Prof. Mr. van Blom in ,,De West-Indische Gids'', 1e jaargang, afl. 5.

Het gaat om het al of niet ,,vernegeren'' van de Hollandsche Boeren in de kolonisatie van 1845.

,,Ik heb hier voor mij liggen — aldus de heer Leys — een lijst van de 51 gezinnen der Nederlandsche Boeren. Daaronder zijn er 7 zonder kinderen, daarvan zijn er weer drie, waarvan het ,,gezin'' bestaat slechts met één man. Trek ik deze zeven af van de een-en-vijftig, dan schieten er nog 44 over. Van deze vier-en-veertig zijn er vier, waarvan de man getrouwd is, of leeft met een Surinaamsche vrouw. Schiet over veertig. Van deze veertig is nog een gezin, waarvan de grootmoeder een Surinaamsche was, terwijl een Kolonist met een Engelsche Creoolvrouw getrouwd is. Alzoo acht-en-dertig gezinnen, die hun zuiver Nederlandsch karakter bewaard hebben, een gezin, dat weer aan het verhollandschen is en vijf, waarvan de vrouw van Etheopisch ras is.

Wie heeft nu gelijk? De Commissie van 1892 of ,,de oud-Kolonist'' (?), die beweert, dat het jonge

geslacht bedenkelijk vernegert en Prof. van Blom, die dit eveneens beweert in „de W.-I. Gids"? Daar is juist in den laatsten tijd een streven onder de Hollandsche Kolonisten om met vrouwen van Hollandschen afkomst te trouwen."

Interessant (ook steekhoudend?) is voorts hetgeen de heer L e y s schrijft over de vraag of „selectie" van de sterksten de verklaring is van het voortbestaan der Hollandsche kolonisten. Hij beantwoordt deze vraag ontkennend.

* * *

De „N. R. Crt." van 25 November deelt mede, dat er een speciaal nummer van de „Graphic" zal verschijnen, gewijd aan „Nederland en zijn Koloniën". B a r o n v a n A s b e c k, oud-Gouverneur van Suriname, zal een bijdrage leveren over „Nederlandsch West-Indië".

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Volkenbondmandaten.

Geen meesterschap voortaan van den leider en beschermheer over het achterlijke of hulpbehoevende volk, waarover hij door den Volkenbond als voogd zal worden aangesteld. Er is veredeling in de benaming; „bezitting" is al in onbruik geraakt om door „kolonie" vervangen te worden, zelfs waar feitelijk in 't geheel niet gekoloniseerd is. Mooier klonk alweer „protectoraat", dat een zelfstandig voortbestaan kon insluiten, te zwak echter om zich zelfstandig te verheffen, waarom 't dan onder de protectie van een tijdelijken meester „genomen" werd. Climax werd nog gevonden waar 't betrof de landen of volken over wier lot het Vredesverdrag te Versailles te beslissen had, en die niet rijp of niet sterk genoeg werden geacht voor zelfbestuur of zelfverdediging. Deze zouden eigenlijk niet toegewezen worden aan een mogendheid, maar een mogendheid zou een mandaat van den volkenbond krijgen om den onmondigen of zwakken op te leiden tot waardig, nuttig en eigenmachtig lid van de groote volkerengemeenschap. De veredeling in naam moge de erkenning insluiten van het bewustzijn, dat eigenlijk met de oude begrippen gebroken behoort te worden, maar in de bestuursmethoden is met de benaming geenszins steeds tegelijkertijd ook een overeenkomstige climax gelegd. Is er verbetering en veredeling hier of daar, dan komt die meer door den plaatselijken drang van onderop, dan door de in de nieuwe algemeene benamingen gelegde beteekenis van een mooiere verhouding. Men moet al heel fijn onderscheiden om 't verschil te vinden tusschen de „toepassing" van 't begrip kolonie, waar een inlandsche dynastie gehandhaafd blijft, en een protectoraat, zooals b.v. dat van Frankrijk over Marokko. Niet sterker zal de tegenstelling zijn tusschen het gedeelte van Kameroen dat Fransche kolonie werd en het gedeelte waarover Frankrijk daar mandataris van den Volkenbond geworden is. Ongeacht 't gewijzigde karakter van de machtsverhouding, blijft de neiging groot om het overzeesche gebied zooveel doenlijk te behandelen als een „bezitting", de protectie niet verder te doen strekken dan met 't „eigenbelang" van den overheerscher overeen te brengen is, en het „mandaat" als een pachtacte te beschouwen, waaruit zooveel mogelijk te halen is. Toevallig namen wij hier voorbeelden, die op Frankrijk betrekking hebben; de in de benamingen bedoelde verschillen gaan in de practijk onder andere vlag evenzeer vaak teloor. De Volkenbond heeft er van Duitschland reeds een protest tegen ontvangen, dat Frankrijk, Engeland en België hun mandaat over de voormalige Duitsche koloniën eenvoudig als bezit-titel beschouwen.

Egypte heeft zoo van zich afgebeten, dat Groot-Brittannië zich tevreden zal moeten stellen met een schaduw van opperleiding. Wat 't daar behoudt, als 't rapport der Millner-commissie in nationalistisch-Egyptischen geest omgezet wordt, komt hierop neer: geen plaats voor een anderen mededinger, en de kans in petto om bij gelegenheid weer meer invloed te herwinnen.

Over Syrië-Cilicië heeft Frankrijk 't mandaat weten te behouden, de pupil zit geknield in een hoekje met ezelsooren op, maar wordt alleen in bedwang gehouden door 's meesters dreigende roede.

Dat de mogendheid, die een mandaat aanvaardt, zich niet uitsluitend door ethische motieven laat leiden, maar minstens de kans ook verzekerd wil zien de kosten vergoed en de moeite beloond te krijgen, is bevestigd door de moeilijkheden ondervonden om mandaatliefhebbers te krijgen over de natiën, die, in benarde omstandigheden verkeerend, een offer van groote volkerenliefde vroegen. Het meest bekend voorbeeld hiervan levert Armenië.

Op Wilson, geestelijk vader van 't mandaten-instituut, werd een beroep gedaan om de Ver. Staten het mandaat te doen aanvaarden. Dank-je wel, zei de President, ik heb genoeg aan de eer van 't denkbeeld aan de hand gedaan te hebben. De Raad van den Volkenbond nam de Armenische kwestie in studie. Armenië, tot zeer verkleinde schaal teruggebracht, was als staat erkend. De Sowjetregeering bestookte het met Bolsjewistische propaganda en bedreigingen. De Kemalisten, vertegenwoordigers van de Groot-Turksche gedachte, bestookten het op oud Turkschen trant. Adzerbeidjan betwistte het, zooals buren in 't oosten dit plegen te doen, nog een gedeelte van 't reeds zeer besnoeide gebied. De Raad van den Volkenbond beraadslaagde en kwam tot de diepdoordachte beslissing, dat hij geen raad wist. De eerste Volkenbondsvergadering te Genève zou hare kracht ook aan dit vraagstuk beproeven. Lord Cecil en la Fontaine bepleitten 't benoemen van een commissie van 6 leden, die een advies zou uitbrengen. Viviani wilde er ook een Fransche noot doorheen doen klinken, men moest een mogendheid aanwijzen, die op zich zou nemen als bemiddelaar op te treden tusschen Armeniërs en Kemalisten. Tot 't een en tot 't ander is besloten. Zelfs schijnt Wilson nog eens aangezocht te zijn zich met die taak te belasten (opdracht die den demissionnairen president zeker niet aanvaarden zal), terwijl aan alle mogendheden, deelgenooten aan den Volkenbond officieel gevraagd is: wie schaft raad?

Bij zijn eerste poging tot practische politiek ondervindt de Volkenbond dadelijk de groote moeilijkheid in het karakteristieke van zijn wezen gelegen: hoe te handelen tegen onwil. Als een mandataris zich tot opperheer maakt instede van tot voogd; als voor een mandaat geen gegadigde te vinden is; als machtige partijen, die buiten het bondsverband staan, zich niet bereidverklaren om zoete broodjes te bakken; als gewapend wordt ingegaan tegen den Bondswil; hoe dan? Te Genève riep Viviani uit: Nu ziet men, hoe verkeerd 't is geweest 't voorstel van Frankrijk te verwerpen, om den bond over een gewapende macht te laten beschikken. Maar lord Cecil trok nog zeer in twijfel of de bond om de Bolsjewiki en Kemalisten te bedwingen iets aan een strijdmacht zou hebben, volgens de Bondswet zou daarvan immers alleen gebruik gemaakt kunnen worden door een beslissing met algemeene stemmen. Nu is er zelfs voor zaken, die, naar men meende, op sympathie konden rekenen, nog nooit eenparig tot het brengen van een offer besloten kunnen worden. Zou die overeenstemming dan te verkrijgen zijn voor een onderneming als een krijgstocht tegen alle krachten, die op Armenië los gelaten zijn? En, als één lid van den Volkenbond zich daartegen verzette, „hoe dan?" alweer tegenover dien onwil?

Het is ook zeer moeilijk denkbaar: de Volkenbond, middel tegen den oorlog, zelf voerende een oorlog tegen Sowjet Rusland en te gelijk nog in Klein-Azië en Mesopotamië. Een oorlog niet eerst in Siberië, daarna in de Krim, dan in Polen, vervolgens weer in de Krim en daar tusschen door nog tegen de Turksche nationalisten, niet aldus, want dan zou 't maar sukkelen blijven, zooals 't tot nu toe sukkelen is, daar het Roode leger dan beurtelings ook de Volkenbondsmacht weer zou kunnen verslaan op elk dier oorlogstooneelen. Maar een oorlog o p a l l e R u s s i s c h e f r o n t e n t e g e l ij k, met alle daaraan verbonden moeilijkheden tot doorzetten, doorzetten tot het bittere einde, want de Volkenbond zou niet mogen eindigen alvorens, door dien grooten monsteroorlog, den oorlog uitgeroeid te hebben. Misschien zijn er, die, om dien uitslag te bereiken, geen inzet te groot vinden, misschien zijn er, die daarom de tegenstrijdigheid zouden willen aanvaarden van den Vredesbond-oorlogspartij, maar of daarvoor een beslissing met algemeene stemmen in den Volkenbond zelf te verkrijgen zou wezen, dat verwacht wel niemand. Al had de Volkenbond nu een legermacht, dan zou de oplossing van de Armeensche kwestie dus toch nog niet verzekerd zijn.

Wat dan? Is er eenheid te brengen in de groote entente en in de kleine entente, en in deze samen en onderling, betreffende de tegen Rusland en de Turksche nationalisten te volgen politiek en strategie, dan worden alle andere kwesties nevenzaken, die van zelf tot oplossing zullen komen en hierbij kan de Volkenbond dan een taak te verrichten hebben.

Blijft men daarentegen accidenteel naar de oplossing der kleine kwestiën zoeken, een voor een, ieder en elk op zich zelf, dan zullen de groote en de kleine

Mogendheden onmachtig blijven een uitweg te vinden. Het heil van vele natiën hangt dan niet af van moreelen steun door den Volkerenbond toegezegd, of van een haar door dien bond toegewezen mandataris, maar veel meer van de macht, die het Sowjet-régime zal vermogen te ontwikkelen.

Waar is de man, die dit inzicht ingang zal doen vinden! Intusschen arm Armenië, arm Rusland, wellicht arm Polen, enz.

Verwachten wij voor de ontwikkeling van de gekleurde rassen en voor de bescherming van de verdrukte natiën dus vooralsnog niet veel van den Volkenbond, daarmede is niet gezegd, dat wij in zijn toekomst wanhopen. Hij moet de kinderziekten doormaken. Zonderling echter! Wie een voogd moest zijn, blijkt zelf een zuigeling te wezen. Wie een toonbeeld van kracht moest wezen, is een machtelooze.

Het Fransche koloniale budget voor 1921.

Het nieuwe in dit budget is de overheerschende som voor militaire uitgaven, voor de recruteering en 't onderhoud van de lichtingen, die 't leger van gekleurden in Europa moeten aflossen. Dit geeft den doorslag voor de toename van 't budget voor 1920 ad totaal 216 millioen fr. tot 262 millioen voor dat van 1921. Hiervan komen niet minder dan 223 millioen ten behoeve der militaire eischen. Togo en Kameroen krijgen een bezettingstroep. De koloniale verdediging vergt modern oorlogstuig en verbetering van de gemeenschapsmiddelen in de andere koloniën. Toch wordt op de sterkte van het leger in de koloniën bezuinigd, zooals dit staatje aangeeft:

	1914	1920	1921
Officieren	1911	1917	1746
Europeesche troepen	17238	16037	13533
Inlandsche troepen	42099	42142	41359
	61248	60096	56638

Met die bezuiniging zijn de daaraan verbonden uitgaven over 1921 toch 26 millioen fr. meer dan in 't loopende jaar, door de verhoogde tractementen, transport- en aankoopprijzen.

Het overige is feitelijk ten volle een uitgave ten bate van het moederland, resultaat van de voorstellen der commissie, onder presidium van generaal Mangin. De gezamenlijke koloniën in Afrika en Azië zullen jaarlijks 37000 recruten leveren. Voor de inlijving en eerste opleiding is een organisatie in elk der koloniën noodig, hiervoor worden nu 19 millioen fr. uitgetrokken. Deze som zal, als 't stelsel in volle werking is, jaarlijks tot 36 millioen stijgen.

De recruteering dient om in Europa en de Levant de volgende reeds bestaande korpsen op sterkte te houden: 10 senegaleesche regimenten, 2 madagascarsche infanterie-, 2 dito artillerie regimenten, 2 bataljons indochineesche tirailleurs, 1 detachement indochineesche automobilisten, waarbij in 1921 nog een 2 à 3 tal regimenten zullen komen.

Niet velen zullen Frankrijk gelukkig roemen met deze cijfers. Instede van een politiek van moederlijke verzorging van de koloniën, een beschikken over de inboorlingen en over de geldmiddelen dier koloniën ten behoeve van 't moederland. Om de bezettingsgril in uitgestrekte vreemde provinciën te kunnen doorvoeren, wordt aan de koloniën haar kracht ontnomen, en wordt zoo de toekomst èn voor 't moederland, èn voor de koloniën bedorven. Intusschen voeren andere landen een koloniale politiek, die èn moederland èn kolonie tracht te versterken. De einduitkomst kan bijna niet anders dan ten nadeele van Frankrijk komen. En als Frankrijk diezelfde som en diezelfde krachten aan zijn wederopbouw ten goede deed komen, dan zou 't zich sterker maken dan zijne mededingers in heden en toekomst.

Aan hen, die zich de illusie mochten hebben gemaakt, de gekleurde troepen spoedig uit Europa te zien verdwijnen, zal dit budget ook teleurstelling brengen. 37000 gekleurde recruten worden jaarlijks bestemd voor den dienst in Europa en in de Levant. De duur van den verplichten militairen dienst voor de Franschen zelf wordt bekort, het aantal blanke soldaten kan dus misschien verminderen, maar daar het effectief op gelijke sterkte blijft, geeft dit slechts vooruitzicht op vermeerdering der gekleurde „rustbewaarders."

Verplichte arbeid in Britsch-Afrika.

Volgens de wetsbepalingen van 1917 en 1919 is elk Afrikaansche inboorling beneden 50 jaren, gezond zijnde en zonder vaste werkzaamheid, verplicht zich beschikbaar te stellen voor bepaalden, door de Labour Board aangewezen, arbeid. Die arbeid is beperkt tot werken van openbaar nut. Zij die zestig dagen werk hebben volbracht voor de regeering of voor een particulier, zijn vrij gesteld van die werkplicht.

In een, in September verschenen, witboek, dat betrekking heeft op den handenarbeid in Oost-Afrika, gaf Milner, staatssecretaris voor de koloniën, aan dat er geen sprake van is dwangarbeid in te voeren, maar dat de noodzakelijkheid zich toch doet gevoelen om bij de inboorlingen op „werken" aan te dringen, met verplichting, zoo noodig, om te doen wat het gouvernement niet kan nalaten.

Hiertegen nu is de bisschop van Zanzibar, de rev. Frank Weston in een heftig protest opgekomen. In een brochure verklaart hij, dat door de geallieerden aan de Afrikanen vrijheid en bescherming is toegezegd. In tegenstelling daarmede wordt hun onder officieelen dwang arbeid opgelegd, ten bate van de blanken. Hij doet een beroep op de mannen en vrouwen van Groot-Brittannië om mede te werken tot het teniet doen van deze, z.i. immoreele wetten, die een gevaar voor 't rijk insluiten en afbreuk doen aan de goede trouw.

Zelfs indien 't juist ware dat de Afrikaner lui is, mocht dit nog geen reden zijn om een middel toe te passen, dat op zich zelf immoreel is. Maar een ondervinding van 22 jaren heeft den bisschop van Zanzibar de overtuiging gegeven, dat de Afrikaner geen luiaard is. De toepassing van het dwangstelsel grijpt dieper in 't leven in, dan de buitenstaander weet. De arbeid moet dikwijls ver van het dorp, waar de opgeroepenen wonen, verricht worden, die verwijdering sleept vele gevaren en gevolgen mee voor de mannen zelf en voor hun ras.

Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe Abonnementen, verhoogde en op peil gebrachte contributies, sedert Oct. 1920.

Begunstigers.

J. van Dooren en Dams, Tilburg ... f 20.—

Nieuwe leden.

A. J. N. Engelenberg, Bandoeng ... f 10.—
A. G. Horst, Semarang ... „ 10.—
F. W. Janssen, Semarang ... „ 10.—
M. J. Cornelius, Sragen ... „ 10.—
Pollet en Zonen, Tilburg ... „ 5.—
Thomas de Beer, Tilburg ... „ 5.—
W. Lesger, Haarlem ... „ 5.—
L. Hijmans, Haarlem ... „ 5.—
Mevr. Hijmans, Haarlem ... „ 5.—
J. Lotsy, Weltevreden ... „ 5.—
Ds. J. Rooker, Weltevreden ... „ 5.—
F. Berkeljon, Malang ... „ 5.—
C. J. Snijders, den Haag ... „ 5.—
Mr. C. A. Tjeenk Willink, Weltevreden ... „ 5.—
E. Biljardt, Weltevreden ... „ 5.—
Mr. A. H. Kindermann, Buitenzorg ... „ 5.—
Chr. W. M. van de Velde, Buitenzorg ... „ 5.—
H. J. Jansen Jr., Buitenzorg ... „ 5.—
C. P. J. Süverkropp, Wetlevreden ... „ 5.—
Jhr. J. de Serrière, Soekaboemi ... „ 5.—
P. Bajen, Soekaboemi ... „ 5.—
F. Kriebel, Soekaboemi ... „ 5.—
H. M. Plijnaar, Soekaboemi ... „ 5.—
G. Hermanides, Soekaboemi ... „ 5.—
L. A. M. Schoonheyt, Soekaboemi ... „ 5.—
W. R. Kamphout, Soekaboemi ... „ 5.—
J. van Hettinga Tromp, Bandoeng ... „ 5.—
J. van Goor, Bandoeng ... „ 5.—
A. J. A. Brandon Bravo, Bandoeng ... „ 5.—
H. G. de Jong, Bandoeng ... „ 5.—
G. Eilers, Bandoeng ... „ 5.—
D. C. A. Lugt Jr., Bandoeng ... „ 5.—
J. J. Avink, Bandoeng ... „ 5.—
P. J. Seelig, Bandoeng ... „ 5.—
J. de Jong, Bandoeng ... „ 5.—
P. Hessel, Soerabaya ... „ 5.—

C. J. Merens, Haarlem	,, 5.—
P. J. Gerke, Zandvoort	,, 5.—
F. Runtuwene, Koeala Kapoeas	,, 5.—
A. C. Busch, Haarlem	,, 5.—
J. W. Eerkens, Arnhem	,, 5.—
H. P. Deinum, Velp	,, 5.—
Mevr. Okhuyzen, Haarlem	,, 5.—
Mej. L. Nijpels, den Haag	,, 5.—
R. E. Peelen, den Haag	,, 5.—
Mevr. E. Onderwater, Heemstede	,, 5.—
Th. van Dissel, den Haag	,, 5.—
J. G. Scheurer, Ermelo	,, 5.—
Mevr. H. M. Zuur, Rotterdam	,, 5.—
C. Deykerhoff, den Haag	,, 5.—
A. E. Bombeke, Magelang	,, 5.—
P. J. J. Mertens, Poerwokerto	,, 5.—
D. Brouwer, Gedongan	,, 5.—
C. G. E. de Jong, Klaten	,, 5.—
C Salomonson, Amsterdam	,, 5.—
H. C. Douwes Dekker, Utrecht	,, 5.—
J. W. H. Roodenburg, Utrecht	,, 5.—
H. J. van der Veen, Leiden	,, 2.50
H. M. Wolf, Deventer	,, 2.50
E. M. Kruikemeier, Deventer	,, 2.50
B. L. Stibbe, Deventer	,, 2.50
S. F. Rohn, Zwolle	,, 2.50
J. B. Ten Broek, Deventer	,, 2.50
H. Kemper, Deventer	,, 2.50
J. van der Harst, den Haag	,, 2.50
F. W. G. Linck, Leiden	,, 2.50
C. J. Seegeler, Leiden	,, 2.50

Nieuwe abonnementen.

Hotel Riche, Tilburg	f 5.—
Java Hotel, Weltevreden	,, 5.—
Hotel Koningsplein, Weltevreden	,, 5.—
Societeit Buitenzorg, Buitenzorg	,, 5.—
Hotel du Chemin de Fer, Buitenzorg	,, 5.—
Hotel Bellevue, Buitenzorg	,, 5.—
Societeit Soekamanah, Soekaboemi	,, 5.—
Victoria Hotel, Soekaboemi	,, 5.—
Grand Hotel Selabatoe, Soekaboemi	,, 5.—
Societeit Concordia, Bandoeng	,, 5.—
Preanger Hotel, Bandoeng	,, 5.—
Hotel Homann, Bandoeng	,, 5.—

Verhoogde contributies.

Mevr. Boelhouwer-van der Meer, Benkoelen .... van f 2.50 op f 6.—

Op peil gebrachte contributies.

Th. Brondgeest, Haarlem	van f 2.50	op f 5.—
D. J. A. Vrijdag, Haarlem	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
Dr. H. F. Ferguson, Curaçao	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
P. D. Visser Scheveningen	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
H. Meerdink, Curaçao	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
H. Heeres, den Haag	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
S. K. Sybrandi Haarlem	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
Th. van Alebeek, Amsterdam	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
O. R. A. Michelsen, Haarlem	,, ,, 2.50	,, ,, 5.—
Mr. J. W. Kool, Haarlem	,, ,, 2.—	,, ,, 5.—

Mutaties van 24—30 Nov. 1920.

—o—

Nieuwe Leden:

H. J. Baning, Haarlem, Oranjekade 27, f 5.—.
F. Kaulbach, onder-administrateur s.f. „Modjo", te Sragèn (O.-I.), f 10.—.

Mevr. M. Kessler—de Lange, Haag, Bezuidenhout 73, f 5.—.
W. Hornemann, Arnhem, Paul Krugerstraat 14, f 5.—.
V. Dersjant, Kap. Topogr. Dienst, Djokdja Toegoe Koelon 15, f 5.—.
W. G. H. Teunissen, Schoolhoofd, Sragèn, f 5.—.
P. Slikkerveer, Rotterdam, Varkenoordsche Weg 72, f 5.—.

Afschrijven.

W. Bloemen, Amsterdam, Sarphatikade 17.
Mr. J. A. Jonkman (Stud. Afd.), Utrecht, Emmalaan 5.

Contributieverhooging.

P. Reinking, Kedirie, p/a. L. Reinking, van f 2.50 op f 5.—.

Adresveranderingen.

O. W. Veldhuyzen, Kap. Art., van: Oisterwijk Adjomane naar: Bandoeng, Dep. van Oorlog, f 5.—.
A. L. van Aanholt, Contr. B.B., van: Bandjer Masin naar: Boelongan (Z.- en O.-Afd. van Borneo).
Bibliotheek U.V.S.V. (Abonnement), Utrecht, van: Maliestraat 22 naar: Achter de St. Pieter 11.
A. de Waal Malefijt, van: Apeldoorn, Bloemenheuvellaan 2 naar, Soest, Veldweg 12, f 1.50.
G. H. Brandt, van: Oss (N.-Br.), Nieuwstraat 18 terug naar: Utrecht, Neude 12bis, f 5.—.
G. A. C. Heunks, van: Amersfoort, Schoutenstraat 28 naar Oss (N.-Br.), Nieuwstraat 18, f 5.—.
F. van Gulick, onderwijzer, van: Sragèn naar: Madioen.
P. W .Jonquiere, Ass.-Res., thans Resident van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Djocdjakarta.
H. J. L. Beck, Houtvester, van: Pager alem (Res. Palembang), naar: Palembang (hoofdplaats).
E. A. Zeilinga Czn., Contr. B.B., van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Buitenzorg, American Hotel.
A. H. Pinxter, Lt. Magazijnmeester O.-I., Nijmegen, van Groesbeekscheweg 43, naar: Nyhofstraat.
Dr. S. E. Boorsma, van: Katwijk aan Zee naar: Amsterdam, Joh. Verhulststraat 44, f 5.—.
M. W. Deerns, Haag, van: van Boetzelaerlaan 153 naar: Berberisstraat 84.
C. M. Buys, Contr. B.B., van: Boeloekomba (Celebes) naar: Sidenreng Rapang (Celebes).
B. J. Haga, Contr. B.B., van: Poeloe Toedjoe (Anambas-eilanden) naar: Bali.
C. Schultz, Kap. Inf., van: Koeta Radja naar: Meester Cornelis.

Nieuwe Begunstigers:

Jhr. L. C. Panhuys, Haag, Hooigracht 7, f 2.50 p. jaar.

OPLETTEN!! Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek uit Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen (Java).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. **Jongelieden,** welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR **NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan",** van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk) Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f $0.01^1/_2$ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman. Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f $0.04^1/_2$ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* $0.01^1/_2$.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

N°. 50 Donderdag 9 December 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

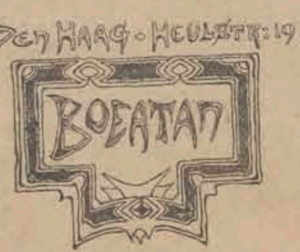
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VOORLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Tusschen St. Nicolaas en Kerstmis.

Het feest voor de kleinen is achter den rug; dat der grooten stevenen we, in duisternis en mist, met volle zeilen tegemoet. Van onze oostelijke naburen overgenomen, wint bij ons, onder volwassenen, de goede gewoonte gestadig veld om, bij gelegenheid van het Kerstfeest — dagen, bij uitnemendheid voor geschenken — aan familie, vrienden, kennissen een blijk van sympathie of waardeering te geven. Zich van een passend geschenk te voorzien, is allerminst een eenvoudige zaak, dat heeft St. Nicolaas wel bewezen. Eenerzijds embarras de choix en toch niet, wat men wenscht, aan den anderen kant een zoeken, maar tevergeefs, naar wat ongemeen, naar wat oorspronkelijk is, naar een geschenk, dat cachet heeft. Welnu, laat U den weg wijzen. Wat ge nergens, in geen enkel magazijn zult vinden, noch in Den Haag, noch in eenige andere plaats van ons land, ge vindt het in B o e a t a n. Daar vindt ge werkelijk iets zeer bijzonders; een met zorg uitgekozen collectie fraaie voorwerpen en rariteiten uit onzen Archipel, artikelen voor gebruik als wel voor versiering. Gaat

dan, in de stad zijnde, allereerst naar Boeatan; bezichtigt en bewondert de met smaak uitgestalde voorwerpen en doet uw keuze, waarin ge zeker slagen zult. En vergeet vooral niet, alvorens het lokaal te verlaten, de bij uitstek fraaie verzameling koperwerk, de waaiers, doozen en sigarettenkokers van echt schilpad en de zijden doeken van Palembang, welke pas ontvangen zijn, nauwkeurig in oogenschouw te nemen.

Kennis van de Koloniën.

Wie meenen mocht, dat de tijden voorbij zijn in welke men personen uit den z.g. beschaafden stand kon aantreffen, die van Indië zich een voorstelling maakten als van een land van „zwarten" met een gelijkenis aan de Moriaankoppen, die sommige onzer vaderlandsche tabakswinkels ontsieren, wie het ondenkbaar achten zou, dat een landgenoot, aanspraak makende op algemeene ontwikkeling, een denkbeeld hebben kon van Indië als van een land goed voor den verloren zoon, om te trachten in koffie, suiker of thee er bovenop te komen, wie een en ander in den tegenwoordigen tijd voor onbestaanbaar, althans hoogst overdreven, houdt, hij zou zich nog wel eens kunnen vergissen.

Want de verscheidenheid in de kringen, ook in die der z.g. „betere kringen" van ons landje, van differentiatie op alle gebied, is groot. Voorzeker, men ontmoet dergelijke lieden niet iederen dag en minder in de centra dan wel daarbuiten, maar ook in de groote steden zijn ze geen rara avis; het genus is niet uitgestorven.

Ware het anders, waren de kennis van- en de belangstelling in de Oost- en West-Indische koloniën te onzent gelijk deze behoorden te zijn, een vereeniging als Oost en West zou in dit opzicht weinig reden van bestaan hebben; daarentegen heeft ze die reeds hierom, dat de behoefte aan verspreiding van die kennis, en dan nog in populairen trant, dagelijks zich doet gevoelen, nu, evenzeer als twintig jaar geleden toen de vereeniging werd opgericht. De feiten spreken.

Over dit verschijnsel moge men denken als men wil, maar in een land waar opvoeding en onderwijs eer boven dan beneden algemeen Europeesch peil staan — al spreekt dit geen boekdeelen — in een land dat sedert eeuwen een belangensfeer met Indiën zich geschapen heeft, daar moet de oorzaak dezer dingen wel gezocht worden in de geestelijke gesteldheid zijner bewoners. Deze geestesgesteldheid, wisselende met de tijden, is niet gelijk aan die van de 17e eeuw, toen onze vlag op alle zeeën woei, en is — en gelukkig — ook niet die van de 18e en een groot deel der 19e eeuw. Misschien mag ze geschetst worden als een tusschensoort. Hoe 't zij, de rol welke wij in de 17e eeuw op het wereldtooneel vervulden is uitgespeeld, maar nog is Nederland de tweede koloniale mogendheid en als zoodanig, door den invloed welke het uitoefent en uitoefenen moet, een machtige Staat. Een Staat met een roemrijk verleden en van welks toekomst alleen dit gezegd kan worden dat het hedendaagsch geslacht er de bouwer van is.

Die bouw legt ons een dure plicht op, wijl wij rekening hebben te houden met verleden en toekomst beide. Verdwijne dan de nog al te koude onverschilligheid en onkunde van heden, om plaats te maken voor een medegevoelen voor de algemeene zaak welke de som van ieders persoonlijk belang uitmaakt. Het is niet voldoende er van doordrongen te zijn dat Indië Nederland noodig heeft en omgekeerd Nederland Indië, al zou het in dit laatste geval alleen maar zijn, wijl Indië ons geeft een heilzame verruiming van den geest welke dreigt beklemd te raken te midden der natuurlijke staketsels onzer polders en dijken, om van andere niet te gewagen. Met inspanning van alle krachten dient gestreefd te worden naar versterking van den bestaanden band en dit te moet

Feuilleton.

Op Manoeuvre.

(Slot.)

Ondanks m'n goede wil om aan alle dingen een lichtzijde te zoeken, is het me nooit gelukt de geringste sympathie voor dergelijke drankwagens te gevoelen. Ik denk hier onwillekeurig aan een vreemd type, dat in een der Tjimahische kampementen huist. De man is hoogstens veertig, doch ziet er als een goede zestiger uit. Men ziet den sergeant nooit nuchter, en tegen den avond neemt hij een zóó groote portie snaps tot zich, dat de muizenissen hem uit het hoofd verdwijnen en hij als een wezenlooze de gekste dingen doet.

De man loopt op zulke momenten allerlei verkeerde kamers binnen, schudt dan als een bezetene de bedden door elkaar, waarna hij plotseling ernstig naar een waschtafel rent en daarvan wel tweemaal achtereen de laden met een hevigen ruk open- en dichtschuift. Na deze manipulaties, die op een niet-ingewijde een zeer vreemden indruk maken, rolt de man hier of daar neer en wéét den volgenden dag van al het voorafgegane niets meer!......

Tasikmalaja, 17 Oct.

Oók Barisans en andere Inlandsche soldaten...... hebben een moeder. De laatste dagen werd ik daaraan duidelijk herinnerd, want reeds lang is het enkelen der broeders bekend, dat zich in dit huis een inktpot bevindt en de begeerigheid om naar huis te schrijven werd op dezen rustdag zóó groot, dat een paar de stoute schoenen aantrokken en zich met een groote enveloppe, voorzien van een postzegel, bij mij vervoegden met het schuchter verzoek voor hen naar huis te schrijven. Teneinde geen verkeerde berichten te sturen, vroeg ik hun mij slechts te willen dicteeren.

Ze zijn niet lang van stof. Een voorbeeld diene ter typeering; een Barisan schreef naar huis:

„Slamat beres! Beras mahal sekarang, gadji koerang tiada bisa simpan doewit, saja tinggal di kampong Tasikmalaja jang djaoeh sekali. Harap Majoor maoe kasi ini soerat sama Bakar poenja mamma

tabeh dan hormat
dari saja
BAKAR.

Ik weet niet of u het ook zoo ziet, doch er is iets roerends in den eenvoud van dezen analfabeet!

Met dit eene briefje typeert de jongen zijn geheele leven, dat slechts draait om de vraagstukken: „is de rijst duur en ben je gezond".

Wanneer zijn ouders die twee dingen maar weten, dan zijn ze gelukkig.

„Moet ik nog „toeloengan" voor je vragen?" — merkte ik aan, toen het briefje gereed was. Dit bleek een beleediging te zijn — want met zoo'n stelligheid wees de Barisan mijn verzoek af, dat ik spijt had over de vraag.

Anderen volgden — doch ik sla ze over. Vermeld slechts dat een muzikant uit Padang me vergastte op een levensgeschiedenis, die hem reeds acht jaar lang schijnt dwars te zitten. Hij had n.l. een goede betrekking als tolk in Siboga bij een meneer die in concubinaat leefde. Doch de baas was zoo jaloersch, dat hij zijn tolk bij den eersten glimlach tegen de menagère op staanden voet ontsloeg. Deze — teekende voor zes jaar — werd in een muziekkorps geplaatst, waar hij nu de Turksche trom zal hanteeren tot het pensioen is verdiend. Wel een zware straf voor een onnoozele „Smile"......

[..]mate onze positie ten opzichte van andere na[..] met den dag moeilijker wordt, gegeven de on[..]edigheid tusschen koloniën en moederland wat [..]reft de uitgestrektheid en het zielental van de [..]ste.

[..]m dit streven vruchtbaar te doen zijn is de alpha [..]mega: kennis. Uit kennis ontstaat belangstel[..], hieruit weer liefde die een kracht is en een [..]cht maakt.

[..] het „Vaderland" van 4 dezer komt een onnoo[..]berichtje het vertellen, dat in het volgende jaar [..]100-tal buitenlandsche ingenieurs in Indië ver[..] worden. Dat lezende heugt onwillekeurig het, [..]erband met Nederland, misschien nooit uitge[..]oken maar vermoedelijk wel gedachte woord van [..]marck, dat wij ons zelven wel annexeeren.

[..]at het Nederlandsche volk toch zich den slaap [..] de oogen wrijve!

[..]et orakel van Delphi profeteerde: „Ken u zel[..]"; die uitspraak moge ook voor een volk gelden. [..]kennis daartoe kan worden verkregen met vele [..]lpmiddelen. Maar vóór alles moet de wil er zijn. [..]ie er dan valt als een rijpe vrucht in den schoot [..] kennis die macht is en waardoor het Nederland[..]che volk één zal blijven met Indië.

v. d. B.

[O]ude Volkszangen van Midden-Flores.

[..]nder dezen titel komen in de November- en De[..]ber-aflevering van „Studiën", het bekende Ne[..]landsche Jezuieten-tijdschrift (Uitgave: Malm[..], Nijmegen) een interessante causerie voor van [..] aldaar gestationneerd missionaris: pater J. Se[..]nk S. J.

[..]Toen ik 7 jaar geleden (vanuit Maoemere aan [..] Noordkust. V. H.) ter uitbreiding van ons mis[..]veld het Dobogebergte bestegen had, stond ik [..] weinig verwonderd, daar, bij gelegenheid „eener bruiloft, eene uitvoering bij te wonen, een „soort openlucht-concert, dat al aanstonds mijne be„langstelling wekte door de regelmatigheid van den „zang en de welluidendheid der begeleidende gong„muziek. Ik was erg verlangend den tekst dezer „gezangen te bezitten, doch het zou nog jaren ge„duld kosten, voor ik er in kon slagen eenige num„mers uit dezen zoo rijken Liederschatz te verzame„len. Eindelijk liet een vriendelijk kamponghoofd, „de ziel der Dobo-sche zangvereeniging, zich over„halen om van tijd tot tijd eenige gezangen te reci„teeren, terwijl een inlandsche onderwijzer ze voor „mij opschreef. Hun dank ik ook de meeste der op„helderingen."

Aldus begint pater Sevink zijn opstel, door in enkele korte woorden het ontstaan ervan te schetsen; maar deze sobere inleiding zegt den lezer duidelijk genoeg, welk een moeite en arbeid het moet gekost hebben deze folklore, oorspronkelijk in een dialect van het Sikaneesch — dat aan 't uitsterven is en door velen al niet meer verstaan wordt — te verzamelen. Veelal kon slechts met de grootste moeite zin en verklaring van verschillende uitdrukkingen verkregen worden.

De inlander van Flores schijnt zeer muzikaal te zijn. „Zelfs vóór hij den kinderschoenen ontwassen „is, zingt en huppelt hij al mee bij de veelvuldige „feesten; met die feesten en gezangen is hij letterlijk „opgegroeid." De schr. heeft meermalen de scherpzinnigheid en juistheid bewonderd, waarmede de inlanders een eigenaardigheid opmerken en in beeldspraak weten te brengen; de zinrijke strophen, waardoor gewone dagelijksche gesprekken een eigenaardig passe-partout krijgen.

In verschillende legenden komen zeer duidelijke sporen van de oude Bijbelverhalen voor. De schepping der aarde, van den mensch: „Toen daalde de „Algoede Vader hierboven, door innige liefde be„wogen, onder het schokken en dreunen der aarde, „van den hemel neder. Hij sloeg zijn hakmes in den „grond en sneed er mooten aarde uit. Hij maakte er

[W]aren de bovenstaande regelen ter illustreering [..] den rustdag der minderen — de officieren heb[..] vandaag andere afwisseling. Behalve de ge[..]gens van de beide hotels in deze plaats, is er een [..]isbaan en een station, dat tot centraal amuse[..] werd verheven. Om dan niet te spreken van [..] wajang-partij ten Ass.-Residentshuize en den [..]bowl-avond, aangeboden door het soosbestuur. Er zat [..]mming in die bowl-partij. Men danste in de ruime [..]rgalerij, hield korte en vervelend-lange speeches, [..]aakte kennis met de „bloempjes", die helaas hier [..]et talrijk zijn — wat aan den anderen kant het [..]rdeel had dat er geen enkele als wall-flower be[..] te blijven zitten; — zoo ging de dag spoedig [..]orbij.

[..]at de hotels hier betreft — het mag een wonder [..]eten, dat hier nog geen trustprijzen worden ge[..]gd. Men is nog conservatief-billijk in de tarieven. [..] eigenaar is overigens geen onbekende in de [..]-wereld.

[..]en zal hem onmiddellijk herkennen, wanneer ik [..] aandacht richt op den scherpzinnigen bultenaar, [..]eals die in Querido's „Jordaan" filosofeerend aan [..] wordt voorgesteld.

[..]e actieve man heeft zelfs ons — niet-betalende [..]ste — vorstelijk onthaald en plaatste uit pure [..]derlandsliefde een geweldig langen vlaggestok [..]itten de deur, welks driekleurig dundoek thans [..]eurig in den regen bungelt.

[..]Regen, zware regen. . . . . Die de draden bezwaart [..] de telefoons onduidelijk maakt, — die de we[..] doorweekt, zoodat ze onbegaanbaar worden.

[S]inds gisterenmiddag is het geen moment meer [..]oog geweest. De laatste openingsdag voor de niet[..]redelen troepen zal ons dus heugen. Want, waar zelfs [..] groote weg in een poel heerschapen is, kan men [..] licht voorstellen hoe de binnenwegen er uitzien. [..]och stapten de muzikanten om half zes hier kalm de deur uit om zich voor den troep te stellen en onder het blazen van een valschklinkende marsch door de natgeregende instrumenten, naar het terrein te begeven.

Een deel der telefonisten gaat straks ook mee om lijnen naar „het front" aan te leggen. Ze zijn al even ongelukkig als de motorrijders, die door weer en wind van Tasik- naar Manondjaja rennen en de onplezierigste wegen moeten berijden.

Ook bij deze ordonnancen (uit Batavia) bevinden zich miliciens. Ze verrichten zwaar werk en wanneer men bedenkt, dat de „motor-duivels" zelfs geen bruikbaren mantel hebben om zich tegen den zwaren regen te wapenen, krijgt men onwillekeurig een beetje respect; wat nog vermeerderen zal, wanneer ik er bij voeg dat ook hun verdere uitrusting onvoldoende is.

Een paar voorbeelden slechts; zij hebben noodig voor de fiets: een pomp, een goeden schroevendraaier, bandensleutels; voor zichzelf: een waterdicht costuum (althans een regenjas!) en een goeden stofbril.

Deze dingen worden hun niet verstrekt. Wel de pomp en de stofbril, doch die zijn practisch niet bruikbaar. Doordat de dienst nog pas kort bestaat, zullen weldra voorstellen in dien geest gedaan worden. Het is natuurlijk niet de bedoeling den motorrijders onnoodig zware lasten op te leggen.

Zelfs bij dit triestige weer toont de bevolking een groote belangstelling. Geheel in de kleurige sarongs gewikkeld, hebben de kampongbewoners overal onder uitstekende daken en pisangbladeren postgevat om geen beweging van de soldaten te missen. Aan de nieuwsgierigheid, waarmee ze naar hèt einde informeeren te oordeelen, zullen ze echter blij zijn, wanneer al dat moois weer op den trein stapt!

„beenen en armen aan, en Riang zag Bangoer, „Adang hoorde Ewang."

Weer elders treffen wij het Zondeval-verhaal aan en we hooren God, „de Vader die hierboven vol bezorgdheid alles gadeslaat", vertoornd vragen: „O „Adang, o Ewang, wat hebt gij gedaan? Zijt ge „toch gaan eten van den verboden boom, wat ik „verbood op zware straffen?"

Bijzonder interessant is ook het Dobo'sche Zondvloedverhaal. Hierin komt voor de koperen ark van den Dobo'schen aartsvader. Pater Sevink heeft dat scheepje, dat, volgens het verhaal, met bemanning en al geheel in koper veranderd zou zijn, ook werkelijk gezien. De inlanders lieten de vreemdelingen er nooit bij toe, maar, zeide de man die den pater naar de heilige plek in 't bosch bracht, waar het verborgen was: „Ik heb 't u alleen laten zien, omdat ik reeds gehoord heb dat gij alleen komt om onze kinderen gelukkig te maken. Maar niemand laten wij het meer zien. En, Toewan, morgen is het scheepje hier niet meer, maar op een andere plaats verborgen!"

Het was een scheepje van ± 60—8—12 c.M. en nog zoo goed bewaard, dat mond- en kinderfiguren duidelijk te onderscheiden waren. Bij het voorzichtig afkrabben der aardlaag kwam de gele glans voor den dag. Een schets van dit scheepje is opgenomen in de „Berichten uit Nederlandsch Oost-Indië" voor de leden van den Sint Claverbond (jaarg. 1914, pag. 16).

Prachtig mooi en van een subliemen eenvoud is het lied van de minnende bruid.

Haar geliefde is gaan varen, naar het verre land der zonne-opkomst. Maar al is hij nog zoo ver, steeds zijn haar gedachten bij hem. Reeds 's morgens vroeg als de huisgenooten nog slapen en het land nog in donkerte gehuld is, vertolkt zij hem zingende de gevoelens van haar hart. Ze is innig verlangend naar zijn terugkomst, maar juist haar innige liefde doet 't haar begrijpen dat het zijn bestwil is naar 't verre en vreemde land te gaan en, waar zij hem niet bij zich kan hebben, zijn toch altijd haar gedachten bij den teerbeminden. Zonder hem kan zij niet leven en al is hij ver van haar verwijderd, toch blijft zij hem beminnen met al de kracht en de innigheid van haar nobele ziel.

En die intense liefde is zoo aandoenlijk mooi, zóó vol echt-Oostersche gratie uitgedrukt, dat ik niet kan nalaten eenige strophen hier over te nemen.

1. O beminde! De arang wild groeiend in het ravijn, zal nimmer ophouden zijn palmwijn te laten vloeien, de zoetschillige kokos op het plein bij het huis, betoont onze vriendschap, die nooit eindigt.

5. Kom, geliefde, kom, kom, dat wij eens samen sterven; gij wordt dan als het graf en ik word als de doode.

6. Wij beiden staan alleen op de wereld, wij behooren als de masthouders bij elkaar; wij zijn als twee raas saam verbonden, als één lijn van twee koorden gevlochten.

7. Ik smacht naar u, o eenzaam eiland, ik smacht zóó, dat de adem mij begeeft; ik verzucht naar u achter den ingang der zeestraat, verzuchtend slechts sla ik de hand op de borst.

8. Smachtend verbeid ik de gelukkige stonde, waarop met gunstigen wind, het vaartuig u in onze kampoengs aan wal zal zetten.

9. Ik smeek de windjeng u een voorspoedige reis landwaarts te geven, om dan samen in de kampoeng te gaan wonen.

10. Schoonste lief, nog toevende waar de zon opkomt, ik zal u zoeken, zoeken steeds, ik moet u bezitten, u alleen bezitten!

Welk een heerlijke blik wordt ons hier gegund in de volkspsyche. Het valt moeilijk te zeggen wat mooier is, wat prachtiger geteekend!

Zien we die treffende vergelijking: Gelijk de arengpalm die, als wilde hij niet door de menschen opgemerkt worden, in 't wild, in het ravijn groeit, maar toch weer iederen morgen de bamboe, aan zijn doorgesneden bloemkroon opgehangen, vult met zijn frisch-zoeten palmwijn; gelijk de „kloe-kokos" steeds zijn kostelijke noten schenkt; zooals die beder vriendschap met de menschen nooit eindigt, zoo ook kan hij steeds van haar onvergankelijke trouw, liefde en toewijding verzekerd zijn.

En gelijk een eilandje ver en verlaten van de kust kan liggen, zoo is hij verlaten van zijn dierbare, zij noemt hem „haar eenzaam eiland".

En smachtend van verlangen naar zijn behouden terugkeer in de kampong, bidt en smeekt zij de Wiridjeng (Virginem, de H. Maagd) en haar hart zal geen rust vinden voor zij hem, den teergeliefden aan haar boezem mag drukken: „Schoonste lief, nog toevende waar de zonne opkomt, ik zal u zoeken, zoeken steeds, ik moet u bezitten, u alleen bezitten".

Welk een onuitputtelijke schat is hier aangeboord. Niet alleen uit folklorisch oogpunt zal deze studie van het hoogste belang zijn, maar vooral zal zij den onvermoeiden navorschers groot geestelijk genot verschaffen, waar zij ons doet kennen in al zijn verblindende kleurenpracht, gepaard aan den subliemsten eenvoud, de edele trekken van het karakter en het zieleleven dier stoere bergbewoners. De ontzaglijke moeite, die uitteraard aan de beoefening van de land- en volkenkunde van de volkeren van onzen Archipel verbonden zijn, wordt dan wel rijkelijk beloond door de weelde en het genot, die het ontdekken van telkens nieuwe parels, bij den fijnvoelenden onderzoeker opwekt.

Dat zal ook wel de grootste belooning geweest zijn voor den schrijver dezer knappe studie, die daardoor tevens een vernieuwd bewijs gegeven heeft van de beschavingsinvloed van het christendom.

Zoo opgevat zal de ethnographische studie ook noodzakelijkerwijze leiden tot een beter begrijpen van blank en bruin, wanneer aldus de schatkamers van des Inlander's zieleleven voor ons opengaan.

R'dam, Dec. '20. KEES VAN HOEK.

Zendingsstudie-Raad.

1. Op de onlangs gehouden Jaarvergadering werden tot nieuwe bestuursleden benoemd: G. Baas, Secretaris van den Chr. Besturenbond te Amsterdam; Ds. Th. Dr. H. Kaajan, Geref. Pred. te Utrecht; Ds. Scharten, Luth. Pred. te Gouda; A. J. C. van Ulters, Directeur van den Boekhandel voor Inwendige Zending te 's-Gravenhage. Voorts werden benoemd: tot 1en Secretaris J. W. Gunning J.Hzn., tot 2en Secretaris-Penningmeester Ds. H. D. J. Boissevain en tot Adjunct-Secretaris (tevens Secretaris-Penningmeester voor de Conferenties) F. A. Baron van Lynden te Utrecht.

Het Dagelijksch Bestuur bestaat thans uit: den Voorzitter L. J. van Wijk, Secretaris van het Ned. Bijbel Genootschap te Amsterdam; den Vice-Voorzitter Ds. J. Krüger, Geref. Pred. te Maarssen; de beide Secretarissen voornoemd en Jonkvrouwe H. B. de la Bassecour Caan te 's-Gravenhage.

2. Voor 1921 zijn de volgende Zomer-Conferenties ontworpen: In Juni eene conferentie voor afgevaardigden uit arbeiderskringen, ter bespreking van de bevordering van Zendingsleven in die kringen, zoowel als van actie op de Zendingsvelden in verband met de opkomende sociale bewegingen. Van Maandag 25 Juli tot Zaterdag 13 Augustus drie conferenties op denzelfden voet als dezen zomer. Voorts van 15—20 Augustus een bijzondere conferentie voor leiders in jonge mannen- en jonge vrouwen organisaties, onder voorbehoud dat hiervoor voldoende medewerking der betrokken organisaties ondervonden wordt.

3. Van de gelegenheid tot aansluiting bij den Z.S.R. maakten reeds enkele organisaties gebruik. Volgens de nieuwe organisatie kunnen thans allerhande vereenigingen, commissies en andere organisaties zich bij den Z.S.R. aansluiten en een afge-

ardigde als lid in den Z.S.R. benoemen. De bedoeling hiervan is tot een organische vruchtbare samenwerking inzake Zendingsopvoeding te komen met alle lichamen die op de eene of andere wijze ter bevordering van het Zendingsleven in Nederland werkzaam zijn, opdat de Zendingsstudiebeweging zich geheel bij het bestaande kan aansluiten en daaraan dienstbaar wezen. Daarom hopen wij dat het gegeven voorbeeld spoedig door vele andere organisaties gevolgd zal worden, terwijl wij met allen nadruk deze zaak onder de aandacht van belanghebbenden brengen.

4. Voor de verhalen voor de vier Zendings-Zondagen voor de Zondagsscholen in 1921 (6 Maart, 5 Juni, 4 September en 4 December) worden wederom vertelpunten uitgegeven.

5. Er heeft zich een Onderwijzers-Zendingscommissie gevormd, met het doel Zendingsbelangstelling, -kennis en -liefde onder en door de Nederlandsche onderwijzers te bevorderen, door op te wekken de conferenties te Lunteren te bezoeken, het doen behandelen van Zendingsonderwerpen op vergaderingen van onderwijzers, Zendingsstudiekringen, literatuur verspreiden, het geven van inlichtingen en verspreiden van berichten. Voorzitter is de heer Joh. G. Meerwaldt Bzn., Poortstraat 20, Utrecht; Secretaris de heer G. Sleutel, Garenmarkt 15, Leiden.

6. Het conferentie-oord te Lunteren is reeds bijna voor den geheelen zomer en voorzomer van 1921 verhuurd, hetzij aan de eigen conferenties van den Z.S.R., hetzij aan anderen.

De 1e Secretaris Z.S.R.:

J. W. GUNNING J.Hzn.

Ingezonden Stukken.

Naar aanleiding van het schrijven in het Orgaan der Vereeniging „Oost en West" van 2 December 1920 (betreffende pensioenregeling), voel ik mij gedwongen eenige woorden te schrijven.

Als oud-onderofficier van het O.-I. leger, heb ik dit schrijven gelezen, en doet het niet alleen *mij*, maar honderden anderen met mij het genoegen te weten, dat de mannen, die reeds jaren geleden hun diensten in Ned.-Indië gedaan hebben, *nu niet* vergeten worden. Door ons te vereenigen trachtten wij ons doel te bereiken.

Doch een groote steun voor ons is die, van de *oud-officieren* van het *Indische leger*, die *ons hunne medewerking niet ontzeggen.*

Een Oud-Onderofficier.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De opvolger van den huidigen Gouverneur-Generaal.

De heer *J. G. Boon* schrijft in het *Soer Hbl.* o.m.: Vele eigenschappen om het ambt van Landvoogd goed te vervullen, bezit mr. Fock ongetwijfeld en zelfs deze abnormale tijden zullen voor hem geen belemmering opleveren om het gezag te handhaven, maar er valt zoo ontzaglijk veel goed te maken, wat bedorven is; het aanzien van het gezag heeft zoo ernstig geleden en de vraag mag wel even worden gesteld of mr. Fock, die de zestig reeds eenige jaren achter den rug heeft, physiek bestand zal zijn tegen de groote beslommeringen, die hem wachten.

„Blijmoedige werkers", zal hij, ondanks de fraseologie van zijn voorganger, hier niet vinden.

Laten wij hopen, dat hij 's Lands dienaren over het doode punt zal weten heen te helpen en zal bezielen met den lust en de ambitie, welke in de laatste jaren zijn verloren gegaan, tot heil van Indië. Wij denken dan zeker niet in de laatste plaats aan de inlandsche ambtenaren, wier gezag, met welwillend toezien der regeering, ernstig ondermijnd werd en wordt door onverantwoordelijke volksmenners, en een krachtigen stuw behoeft om niet in elkaar te zakken, het onze meeslepend in zijn val.

Laten wij hopen dat hij zal weten te weren uit de Indische schaapskooi, aan zijn zorgen toevertrouwd, de wolven van Bolshevistische zijde losgelaten op een tegen hare propaganda volmaakt weerlooze inlandsche kudde en met alle hem ten dienste staande machtsmiddelen zal vernietigen de schadelijke splijtzwammen, welke, getreden tusschen het bestuur dezer gewesten en de bevolking, op een onherstelbare klove aansturen.

Laten wij ten slotte hopen dat hij der volksopvoeding een gezonde basis zal weten te geven, zonder welke de toekomst der inlandsche bevolking, geknepen tusschen energieke, werkzame, bekwame, maar vaak niet al te scrupuleuze naties, er allerduisterst uitziet.

Laat hij het meer ontwikkelde deel der Inlandsche bevolking het zuiver politieke inzicht bijbrengen, dat zelfstandige naties niet aaneengesmeed worden, maar dat zij geleidelijk uitgroeien; dat het begrip Indische natie tot nog toe in een verre toekomst een onding is, het begrip „Indische nationaliteit" totaal geen zin heeft; dat een onafhankelijk Indië practisch neer zal komen op een overheerschen der buitenbezittingen door het volkrijke Java; dat — wil Java dit recht opeischen — het uit een beschavingsoogpunt dient te staan op eenzelfde niveau als Nederland, en dat, zoolang het zich niet tot die hoogte heeft opgewerkt, er geen sprake kan zijn van het overnemen van een recht, dat slechts ontleend wordt aan de hooge cultureele ontwikkeling van het kleine, energieke en schrandere volk aan de Noordzee; dat de verschillende rassen van dezen archipel een lange leerschool behoeven om in zich dàt tot stand te brengen, waarover westersche volken eeuwen en eeuwen deden, dat zij daartoe onze leiding niet kunnen ontberen, en dat alles, wat die leiding moeilijk of onmogelijk maakt, als in strijd met de ware belangen van het inlandsche volk veroordeeld, en dus uit een politiek oogpunt vernietigd moet worden.

Laat hij dàt deel doen begrijpen dat, om tot een meer verspreide geestelijke ontwikkeling te komen, in de allereerste plaats noodig is een verhoogde welstand, zonder welken de middelen, om die ontwikkeling bij te brengen, zullen ontbreken, en dat die verhoogde welstand van het geheel, de som vormt van de rijkdommen der individuen, welke rijkdommen slechts kunnen verkregen worden door gestadigen, onvermoeiden en juist aangewenden arbeid van den eenling.

Schr. besluit: Leert werken en leert sparen; ziedaar het wachtwoord, dat wij verwachten dat uitgegeven zal worden door den nieuwen landvoogd aan zijn Indische volk. Wee hem, die dit wachtwoord als niet uitgegeven zullen beschouwen.

De Bolsheviksche bedreiging.

Naar aanleiding van de Bolsheviksche bedreiging van het Oosten in het algemeen en Ned.-Indië in het bizonder schrijft de *Deli Crt.* o.m. dat er h.i. voor Ned.-Indië geen redenen tot ongerustheid bestaan. Insiders weten dat onze recherche in Indië voor dergelijke aangelegenheden goed georganiseerd is en over bronnen en gegevens beschikt, die het vrijwel onmogelijk maken, dat ernstige pogingen tot het verwekken van Bolsheviksche relletjes in Ned.-Indië of Britsch-Indië niet bijtijds in de gaten zullen loopen. Dat is trouwens wel een voordeel van Indië, dat er geen misdadige beweging op touw wordt gezet of er zitten menschen onder, die voor een paar centen hun mede-samenzweerders verraden en aan de galg brengen. Men kan nu verachting hebben voor dezulken, het zou toch onjuist zijn om er in het algemeen belang geen gebruik van te maken.

En het zou het blad dan ook zeer verwonderen, wanneer de politie niet beschikt over de volledige verslagen van de meest geheimzinnige bijeenkomsten. Schr. heeft bepaald reden om die verwondering te koesteren.

Daarbij komt nog, dat het de vraag is of de communisten in Ned.-Indië voldoende bekwaam zijn om hun propaganda verder te brengen door persoonlijke mededeeling. En waar dat het geval is, daar verliest de propaganda al voor een groot deel zijn gevaarlijk karakter.

Alles bijeen kan het blad, gewaarschuwd door de desbetreffende telegrammen, voorloopig de toekomst nog rustig tegemoet zien. Hoe vleiend ook voor onze bekendheid, de Russische belangstelling behoeft ons nog geen schrik in te boezemen.

Het Hooggerechtshof en de Toli-Toli zaak.

In een scherp hoofdartikel van het *Soer. Hbl.* van 27 Sept. wordt het bekende advies van het hooggerechtshof in zake de voor den moord in Toli-Toli opgelegde straffen nog eens onder handen genomen. De schrijver, blijkbaar een B. B.-man, zegt het *Bat. Nwsbl.*, toont helder aan, hoe het hof eensdeels met zich zelf in tegenspraak is, anderdeels de praktijk der rechtsbedeeling op de buitenbezittingen eenvoudig over boord werpt.

Het slot vooral is merkwaardig. Het B. B., zegt de schrijver, zal den handschoen opnemen en zijn eer weten te verdedigen. Uitmuntend.

Maar waarom niet met open vizier gestreden? En waar blijft de Vereeniging van B. B.-ambtenaren?

Het *N. v. d. D.* zegt o.m.: Ook het *Soer. Hbl.* schrijft in afkeurenden geest over den aanval van het Hooggerechtshof op het B. B. Het blad merkt terecht op dat de verantwoordelijkheid voor het gebeurde te Toli-Toli, welke het Hof op het Bestuur schuift, aan het verkeerde adres is gericht. Het Bestuur toch richt zich naar het van de Regeering uitgaande beleid.

Wekten wij op om het B. B. in deze moeilijke tijden te steunen, te beschermen tegen de tendens om altijd maar weer op het B. B. in te hakken, dat vooral in de buitenbezittingen met veel persoonlijke opoffering moet arbeiden, en maar al te vaak onzeker is van den moreelen en militairen steun der regeering, ook de heer Boon valt ons hierin bij.

De A. M. S. en de reorganisaties der H. B. S.

In de *Preanger Bode* vinden wij van de hand van den heer *F. W. Stapel* een duidelijke uiteenzetting van de plannen der reorganisatie van de H. B. S. in Indië. Schr. zegt o.m.:

Door de opening der Algemeene Middelbare Scholen is het voortgezet en voorbereidend-hooger-onderwijs in Ned.-Indië een geheel nieuw stadium ingetreden. Deze scholen leiden met een zesjarigen cursus (3 jaar M.U.L.O. en 3 jaar middelbaar) op voor een diploma, dat dezelfde rechten geeft als het einddiploma H. B. S. en voor een deel ook als het einddiploma gymnasium. De nieuwe opleiding duurt dus een jaar langer dan die aan de H. B. S., maar heeft daartegenover enkele niet te weerspreken voordeelen. Zoo kan de eerste helft dier opleiding, de drie jaar M.U.L.O., op verscheidene plaatsten in Indië gevolgd worden, waardoor vele ouders bespaard blijven voor het ernstige bezwaar, hun kinderen jong van huis te moeten zenden en ze aan anderen toe te vertrouwen. Verder kan de leerling aan het eind van het derde jaar een keuze doen tusschen de Wis- en Natuurkundige of de Westersch-Klassieke afdeeling, terwijl diegene, die niet verder kan of wil gaan, in het einddiploma M.U.L.O. een waarborg voor een behoorlijke broodwinning in Indië heeft.

Een groot bezwaar van de A. M. S. is echter dat, bij tusschentijds vertrek naar Europa, men daar geen aansluiting heeft op een correspondeerende inrichting; noch H. B. S., noch lyceum, noch gymnasium kunnen de leerlingen der A. M. S. overnemen. Waar echter de regeering zich de A. M. S. heeft gedacht als de school voor de z.g. blijvers, zal zij dit laatste bezwaar, als niet ter zake doende, voorbijgaan.

Er zijn echter, behalve „blijvers", ook „trekkers" in Indië, en van onderwijs politiek standpunt moeten daaronder gerekend worden *alle ambtenaren, oficieren en particulieren*, die op gezette tijden voor een jaar of langer naar Europa gaan. Zij hebben er recht op in Nederland een onderwijs-inrichting te vinden, die bij de Indische aansluit en omgekeerd. De regeering is zich daarvan volkomen bewust.

Beschouwt zij dus thans de A. M. S. als de meest aanbevelenswaardige vooropleiding voor hooger onderwijs voor diegenen, welke de geheele vooropleiding in Indië moeten volgen, dan ziet zij in de H. B. S. een school, wier eenig bestaansrecht is het geven van voorbereidend hooger onderwijs aan de kinderen der „trekkers".

Met dit doel voor oogen was het noodig dat de H. B. S., meer dan tot nu toe het geval was, zich naar de Hollandsche richtte. Het was een merkwaardige coïncidentie dat, terwijl men van Indië uit maatregelen nam de H. B. S.-en zoo nauw mogelijk bij de Hollandsche te doen aansluiten, men in het Moederland juist bezig was het H. B. S.-programma grondig te herzien.

Een nieuw leerplan werd in het afgeloopen jaar door den Onderwijsraad in Nederland opgemaakt. Het zag er minder overladen uit dan het oude en bracht ook in het eindexamen aanbevelenswaardige wijzingen aan. Het desbetreffend wetsvoorstel is 1 September 1920 in Nederland in werking getreden.

Niet alleen werd het Fransch afgeschaft als verplicht leervak op bepaalde scholen in Nederland, maar het geven van Fransche les op een Lagere School werd zelfs in de nieuwe wet verboden!

Op de Middelbaar-Onderwijs-conferentie in Indië van 11 en 12 September j.l. werd namens de regeering medegedeeld, dat ook in Indië reeds bij het a.s. toelatingsexamen het Fransch niet meer gevraagd zal worden.

Tot dusver was het Fransch een exameneisch in Indië, met het gevolg, dat praktisch alleen de z.g. eerste scholen konden opleiden voor het admissie-examen H. B. S. Nu het Fransch vervalt, kunnen ook 2e en 3e scholen, benevens Holl.-Chineesche scholen die opleiding ter hand nemen.

Indien nu de afschaffing van het Fransch de eenige verandering in de toelating was, zou dus het noodwendig gevolg zijn, dat het aantal candidaten voor H. B. S. veel grooter werd. Doch dit is geenszins de bedoeling der regeering, die zich immers de H. B. S. alleen als school voor de „trekkers" heeft gedacht. Tegenover de afschaffing van het Fransch zal dus zeker een verzwaring in de andere eischen komen.

De verandering in het leerplan der H. B. S. zelf bestaat hoofdzakelijk in een beperking der leerstof voor bepaalde vakken, terwijl bovendien in het 5de studiejaar enkele vakken facultatief zijn gesteld. De leerling moet uit die facultatieve vakken een keuze doen in overleg met den directeur der school. Zijn aanleg en toekomstige studierichting zullen daarbij den doorslag moeten geven.

De vermindering der leerstof leidde tot een verminderd aantal lesuren, die in de wet zijn vastgelegd. Voor Indië konden de getallen niet maar zoo worden overgenomen. In Nederland duurt elke les 50 minuten; in Indië, om klimatologische redenen 45 minuten, gevolgd door 5 minuten pauze. Bovendien is de dagverdeeling in Nederland gunstiger. In Indië vallen alle lessen tusschen 7 en 1 uur. Dit alles maakte voor Indië grooter totalen van lesuren noodig dan voor Nederland. De Middelbaar-Onderwijsconferentie heeft die totalen vastgesteld.

Bij de oude Indische regeling vergeleken is in de totalen nog een belangrijke vermindering te constateeren.

Ook in het eindexamen zijn belangrijke wijzigingen gebracht: het is geworden een combinatie van school- en staatsexamen.

Het aantal examenvakken is verminderd van 17 op 12, terwijl de oude indeeling in 5 groepen is vervallen. Elk vak wordt dus op zichzelf beoordeeld. Op het diploma wordt, behalve de behaalde cijfers, aangeteekend, welke facultatieve vakken de candidaat in het laatste studiejaar heeft gevolgd, maar in de facultatieve vakken wordt niet geëxamineerd.

Verder zal een candidaat alleen geëxamineerd

worden door die leeraren, waarvan hij in het 5de studiejaar les heeft gehad. Het examencijfer zal worden bepaald door den leeraar-examinator, in overleg met een door de regeering aan te wijzen deskundige, die wel het examen bijwoont, maar zelf geen vragen stelt.

Bij de bepaling van het cijfer wordt bovendien vrij veel invloed toegekend aan de rapportcijfers van het laatste studiejaar, die het examencijfer naar beide kanten zullen kunnen beïnvloeden.

Een nieuwigheid is verder, dat de commissie, indien zij omtrent één of meer vakken nog geen vast oordeel heeft, het mondeling examen, dat 2 dagen duurt, voor bepaalde candidaten met één dag kan verlengen.

De nieuwe eindexamen-regeling heeft stellig dit voordeel, dat zij, die het geheele laatste schooljaar behoorlijk werkten, minder blootgesteld zijn aan de wisselvalligheden van een examen, terwijl de „lijntrekkers", die speculeeren op hun „Schweineglück", beduidend mindere kansen hebben dan vroeger.

De serimpies gefotografeerd.

De Loc. vermeldt o.m. dat kort geleden, niet dan na heel veel moeite, de hofdanseressen van den soesoehoenan van Solo voor het eerst gefotografeerd zijn. Het fotografisch atelier Isken te Soerabaya ontving de vereerende opdracht deze foto's te nemen. De foto's zijn zeer goed geslaagd en de daarop voorkomende personen duidelijk te onderkennen. Ze worden geëxposeerd in het fotografisch atelier op Gemblangan, doch zijn niet in den handel. Het blad ziet niet in welk bezwaar er — na het optreden der hofdanseressen in het publiek — nog kan bestaan tegen het in den handel brengen van de foto's, die voor kunstliefhebbers een aanwinst zouden zijn.

UIT DE INDISCHE PERS.

„De Klingaleezen en het Onderwijs". Nu de evolutie in Ned.-Indië zich steeds uitbreidt, schijnen ook de Klingaleezen pogingen te doen om zich daarbij aan te sluiten

In de „Sinar Sumatra" van 17 Augustus 1920 schrijft men althans uit de hoofdplaats Padang, ter Westkust van Sumatra, dat de Klingaleezen zich nu ook aan het onderwijs willen laten gelegen liggen en scholen willen oprichten.

Tot nu toe is dit laatste nergens in Ned.-Indië geschied, noch voor de volbloed Klingaleesche kinderen noch voor de peranakans.

Men gevoelt het thans dat die scholen noodig zijn, want minstens ¾ gedeelte van die bevolkingsgroep kan lezen noch schrijven, doch om deze scholen opgericht te krijgen is nog lang geen eenvoudige zaak; in aanmerking genomen het feit, dat het zoo moeilijk is vast personeel te verkrijgen en te behouden.

De ouders der kinderen, die gewoonlijk er genoegen mede nemen als ze den Koran kunnen lezen en ze dan als halve geleerden beschouwen, werken ook al niet veel mede.

De wijze om met eenig succes werkzaam te zijn, zal wel bestaan in aaneensluiting en als men zich dan richt tot de bestaande Klingaleesche vereenigingen ter plaatse, dan is het niet onmogelijk dat alle hulp zal worden verleend.

Een autobusdienst. Nu het aantal voertuigen in Indië begint te verminderen en de vrachtprijzen stijgen, denken de huurkoetsiers, ook in verband met de hooge voederprijzen, er hard over om het wagenverhuurbedrijf er aan te geven.

Ter hoofdplaats Soerabaya doet het gebrek aan voertuigen zich al bijzonder sterk gevoelen, welke toestand door den Arabier, den heer Bin Alwi Assegaf, is begrepen en waarin hij aanleiding heeft gevonden om, met ingang van 15 Augustus 1920, voor eigen rekening een autobusdienst te openen.

Bij de Wolseley Palace en Velodromo zijn respectievelijk 6 en 4 auto's besteld. Deze zijn echter niet alleen bestemd voor de stad.

Van de 4 kleinere auto's zijn n.l. 2 bestemd voor de regelmatige communicatie met Grissee en de 2 andere met Sepandjang. Zij zullen niet voor de Europeesche reizigers beschikbaar zijn.

De groote auto's onderhouden de verbinding met Wonokromo via Sepandjang naar Tandjong Perak, waarvan ook de Europeanen gebruik kunnen maken.

Op de proefritten hebben de voertuigen goed voldaan.

In één der groote auto's is plaats voor 20 personen, terwijl op het achterbalcon nog plaats kan worden verkregen op een paar klapstoeltjes, zooals men die bij de electrische trams aantreft. Ook is er plaats voor kleine bagage.

Gedurende de ochtenduren zullen autobussen voor de schoolkinderen rijden en daarna kunnen de volwassen Europeanen er van gebruik maken.

Voor spoedvereischende gevallen staat er ten allen tijde een autobus op Goebeng bij het stadsstation gereed.

Hoogstwaarschijnlijk zullen goede zaken worden gemaakt.

Het bezoek van den Landvoogd aan de hoofdplaats Padang (Sumatra's Westkust). Het in de maand Augustus 1920 door den Gouverneur-Generaal aan de hoofdplaats Padang gebracht bezoek heeft aan den schrijver, die zich teekent „Rajat", de navolgende beschouwing in de „Oetoesan Melaijoe" van 12 Augustus 1920 in de pen gegeven.

De Landvoogd zal in de maand Maart 1921, na een bestuur van 5 jaren, naar Nederland terugkeeren en dit bestuur dus weldra moeten overgeven aan zijn opvolger Mr. Fock.

Volgens gewoonte werd die vacature reeds langen tijd te voren in de Nederlandsche bladen besproken en daarin als vervangers de namen van zekere personen genoemd, doch met de stem van het Inlandsche volk werd daarbij weinig of geen rekening gehouden.

En zoo is in de werkelijkheid dan ook de toestand.

Waar het aan het Inlandsche volk nog niet gegeven is invloed op de keuze van een Gouverneur-Generaal uit te oefenen, daar heeft het slechts de beslissing te aanvaarden, zooals die door de bevoegde autoriteit genomen wordt.

Voorloopig is daarin nog geen verandering te brengen en moet men wel het zwijgen er toe doen, doch gelukkig kan het feit worden geconstateerd dat de tijden veranderen.

In afwachting daarvan past het het Inlandsche volk niet om zorgeloos te zijn, nu de evolutie van dat volk zulk een uitbreiding aanneemt en dat onderwerp al de gedachten van den Landvoogd in beslag neemt, onverschillig welke persoon tot die hooge functie wordt geroepen.

De houding van het Inlandsche volk tot de Regeering staat in het nauwste verband tot de houding, welke de Gouverneur-Generaal aanneemt tegenover de evolutie, welke het Inlandsche volk doormaakt en dan is de schrijver van meening, dat men niet anders dan lof kan over hebben voor den Gouverneur-Generaal Van Limburg Stirum, die zulk een uitnemende opvatting had van zijne plichtsvervulling en zoo goed begreep wat het Inlandsche volk, uit het oogpunt van rechtvaardigheid, toekwam.

Met kracht en moed nam hij beslissing in de pandhuiszaak te Grissee en erkende hij het gelijk van den Inlandschen ambtenaar tegenover den Europeeschen ambtenaar.

Ook is het volk nog niet de beslissing vergeten inzake de zending van den Raad van Indië Liefrinck, die de klachten en grieven van het volk ter Sumatra's Westkust in ontvangst nam en bij de Regeering voorbracht.

Dit alles wijst op het feit, dat de Landvoogd stuurde in de richting van eene evolutie, die, evenals de sterkste overstrooming, niet meer te keeren is.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het verderf tegemoet. I. In de „Sinar Sumatra" van 16 Augutstus 1920, welk blad onder leiding staat van den Hoofdredacteur, den heer Liem Koen Hian, kan men de mededeeling vinden, dat drie Chineesche meisjes te Batavia zelfmoord hebben ge-

pleegd, doordien zij uitgehuwd zouden worden aan een man, dien zij niet kenden.

Deze tragische feiten hebben aan den persoon van L. K. H. aanleiding gegeven om in bovengenoemd blad onder den titel ,,Menoedjoe pada Katjelakaän'' (in de richting van het verderf) beschouwingen te geven, waaraan het navolgend is ontleend:

Deze 3 zelfmoorden hadden ook reeds de aandacht getrokken van enkele Nederlandsche bladen op Java, die zich afvroegen, hoe 't toch mogelijk was dat de Chineezen een dergelijk wanbegrip omtrent het huwelijk, als het dwingen van een meisje om met een haar onbekenden man te trouwen, er stellig een is, wilden toepassen op meisjes, die ontwikkeld heetten te zijn.

Die wanhoopsdaad — om geen andere kwalificatie te gebruiken — en die vraag gaven den schrijver de onderstaande regelen in de pen.

Hij wilde zich niet verdiepen in de vraag, wat hier eigenlijk met ontwikkeling wordt bedoeld, n.l. in hoeverre die drie betreurde zusters werkelijk ontwikkeld waren. Of zij over een einddiploma H.B.S. 5-j. c. of Handelsschool, dan wel over een lager onderwijsacte zonder meer — de hoogste diploma's, die die meisjes in Indië kunnen halen — beschikten, dan wel of de getoetste kennis om een materieel gunstige positie te kunnen veroveren, zonder meer, inderdaad een teeken van werkelijke ontwikkeling is.

De schrijver wil slechts pogen zijne lezers te overtuigen, dat de begrippen der Chineezen aangaande het huwelijk niet zoo monsterachtig, niet zoo barbaarsch zijn, als ze oppervlakkig beschouwd, wel schijnen.

Hij hoopt, dat het hem gelukken zal, die overtuiging te geven en daarmede de pogingen om de Chineezen in wanstaltige Europeanen te veranderen, zullen ophouden.

In tegenstelling met de methode om door het bijeenbrengen van de bouwstoffen het geheele gebouw aanschouwelijk te maken, begint de schrijver eerst het bestaan van het gebouw aannemelijk te maken, om daarna de samenstellende deelen te onderzoeken, voor zoover dat noodig is.

Met andere woorden, hij wil beginnen aan te toonen, dat de Chineezen eene beschaving hebben, om daarna het fundament dier beschaving op te sporen en op het gevaar te wijzen, dat die beschaving en de Chineezen bedreigt.

Hij acht dat aantoonen van de Chineesche beschaving noodig, waar het bestaan daarvan voor vele Westerlingen twijfelachtig is.

Hoort men den Engelschman William Basil van de Chineezen getuigen, dat, toen de Europeanen nog barbaren waren, de Chineezen ,,had long enjoyed a civilisation in some aspects higher than ours even at the present day'', aan den anderen kant worden de Chineezen gelukkig gemaakt met een ontdekking van den Nederlandschen sinoloog de Groot, dat de Chineezen in waarheid slechts ,,savages'' zijn, hoogstens ,,a semi-civilised people''.

Toetsing van de Chineesche beschaving aan een Westerschen maatstaf, lijkt den schrijver daarom gewenscht.

Het standpunt van den Amerikaanschen president Thomas Jefferson beschrijvende, zegt Bryce:

> ,,Jefferson's importance lies in the fact that ,,he became the representative not merely of ,,democracy but of local democracy, of the notion ,,that government is hardly wanted at all, that ,,the people are sure te go right if they are left ,,alone, that a country where each local body in ,,its own local area looks after the objects of ,,common concern, raising and administering ,,any such funds as are needed and is interfered ,,with as little as possible by any external ,,pover, comes nearest to the ideal of a truly ,,free people.''

Richt men nu het oog naar China en ziet men eens hoe daar de Regeeringsmachine ingericht was en nog is.

In zijn beschrijving over het dorpsleven in China, zegt de heer Leong Yaw Kok:

> ,,In its actual working China is a huge Re- ,,public within which are myriads of petty Re- ,,publics. For the village in China is an auto- ,,nomos unit.
>
> ,,Nominally it is governed by the Central ,,Government through a hierarchical series of ,,officials.
>
> ,,But actually with the exception of paying ,,a nominal land-tax and in a few other cases, ,,the village is as independent of the Central ,,Government as any British self-governing ,,colony is independent of the Imperial Go- ,,vernment.
>
> ,,The village in China is less governed than ,,any other in the world.
>
> ,,In China the Central Government plays but ,,an infinite pinally small part in the village ,,life.
>
> ,,The village has perfect freedom of industry ,,and trade, of religion and of everything that ,,concerns to government regulation and protec- ,,tion of the locality.
>
> ,,What ever may be required for its well- ,,being is supplied, not by Imperial Edicts of ,,any other kind of governmental interference ,,but by voluntary associations.
>
> ,,Thus police, education, public repairs of ,roads and canals, lighting and innummerable ,,an infinite sinally small part in the village- ,,themselves.''

Stellig was het naar aanleiding van dit feit, dat de heer Putnam Whale in 1917 schreef:

> ,,Wanneer men plotseling alle ambtenaren in ,,China in den bodem deed verdwijnen, zou het ,,raderwerk der Maatschappij rustig doorgaan, ,,zonder eenige afwijking te vertoonen. *)

(Wordt vervolgd.)

*) Aangehaald in de Bruijn's Chineezen ter Oostkust van Sumatra.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De volken van Nederlandsch-Indië.

Van het onder leiding van Prof. J. C. van Eerde verschijnend standaardwerk over de volken van Ned.-Indië is uitgekomen de dubbele afl. 9—10. Met deze afl. is het eerste deel compleet geworden; het bevat — behalve een Inleiding van Prof. v. E. — de volgende monographieën: Het volk van Atjèh, door H. T. Damsté. — De bewoners van de Gajo- en Alaslanden, door J. J. Kremer. — De Bataks, door M. Joustra. — De Minangkabausche Maleiers, naar gegevens van Amroellah Galar Soetan Mangkoeto, bewerkt door M. Joustra. — De Zuid-Soematraansche Maleiers, door G. F. de Bruijn Kops. —. De eilanden langs de Westkust van Soematra, door Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan. — De Maleiers, door G. F. de Bruijn Kops. — De binnenlandsche stammen van Borneo, door Prof. T. J. Bezemer. — De Makassaren en Boegineezen, door Joh. A. F. Schut. Al deze belangwekkende bijdragen zijn inderdaad schitterend geïllustreerd.

Handleiding Inl. Bestuursambtenaren.

Als uitgave van het Departement van Binnenlandsch Bestuur zijn van de serie ,,Handleiding ten dienste van de Inlandsche Bestuursambtenaren op Java en Madoera'' weder twee Nrs. verschenen, n.l. 35, handelend over het Volkscredietwezen en 46, waarin de Verpondingsbelasting wordt omschreven. Beide boekjes zijn in het Nederlandsch, waarnaast de Maleische vertaling, gedrukt. Als zoodanig kunnen zij ook aan hen, die de Maleische taal bestudeeren, goeden dienst bewijzen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 35: Arowakken (vervolg), door N. (met plaat: Jonge Indianenvrouw met mondtatouage als kauwster van alcoholica). — Martine Tonnet † (met portret en afb.), door Mevr. M. C. Kooy—van Zeggelen. (Een inderdaad voortreffelijke biographie, waarvan we de kennisneming ten zeerste aanbevelen aan hen, die als wij, Mej. Tonnet in haar leven en werken gekend hebben). — De stichting van Buitenzorg (door

(Gouverneur-Generaal Van Imhoff), 31 December 1748, door M. — Een tochtje naar het Mendjer-meer (een bergmeer in Kedoe), door Mr. H. M. B. ter Haar Romenij (met ill.). — Madoereesch bijgeloof. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 16: Bestrijding der „Bruine Binnenbast'', zooals die op de onderneming „Goenoeng Passang'' geschiedt, door J. van Baalen. — „Vriendschappelijke bijeenkomsten'' (van administrateurs van bergcultuurondernemingen in Djember en Banjoewangi), door A. J. C. Weber. — Versterkte theekisten, door M. — Een en ander over den landbouw in Amerika, door M. — De rubriek landbouw berichten uit Indische bladen bevat belangrijke onderwerpen, als: De leiding van de veeteelt in Nederlandsch-Indië. — De inkrimping van de rubberproductie. — Onze maten en gewichten. — Het Asahanplan. — De rubber. — Rede uitgesproken door den heer Sibinga Mulder, Directeur van Landbouw, ter gelegenheid van de inwijding van het nieuwe gebouw van het Centraal Rubberstation te Buitenzorg. — Idem door den heer de Voogt.

Neerlandia.

In de Dec.-afl. houdt Ds. van Lingen zijne maandelijksche Indische causerie; schrijver bespreekt thans de geringe belangstelling welke er in het algemeen bij jongelieden bestaat voor betrekkingen in Oost-Indië en wat er tegen te doen is; verder wijst hij op eenige beangstigende verschijnselen (nauwere aansluiting van Nederland met Japan; neiging tot samenwerken in het opbouwen van de Indische maatschappij door Chineezen).

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Uit den inhoud van de Sept.-afl.: De rijstcultuur in Noord-Amerika, in verband met de mechanische grondbewerking, ontleend aan een Rapport van M. B. Smits. — Naschrift van de Redactie. — Het arbeidersvraagstuk, door J. J. Leys. — Vereeniging voor den grooten landbouw in Suriname. Jaarverslag over het jaar 1919. — Een nieuwe landbouwleeraar in de kolonie (n.l. de heer van Waveren), door E. Snellen. — Theoretische economische beschouwingen over motortrekkers in het landbouwbedrijf. — Hoe men in Britsch-Indië de menschen voorlicht omtrent Suriname. — Mieren verdrijvende planten, door J. J. Leys. — De cacao thrips, door M. W. Braumuller. — Het arbeidersvraagstuk, door K. S.

Weekblad voor Indië.

No. 27 bevat het portret van den nieuwen gouverneur-generaal Mr. D. Fock, met als bijschrift eenige persstemmen; de redacteur onthoudt zich van een oordeel en wil liever daden afwachten. — Zendeling F. J. van Hasselt levert een belangwekkende, geïllustreerde bijdrage „Van Rimboe tot Residentszetel'' (geschiedenis van Manoekwari, hoofdplaats van het nieuwe gewest Nieuw-Guinea).

No. 28 brengt een geïllustreerd artikel van N., „Kendari en zijn schoone omgeving''.

No. 29 (tevens het laatste, volgens eene mededeeling van de Directie op de eerste bladzijde), heeft nog een stukje over Inlandsche meisjesscholen, door J. B. Sitanala en over „Mooi Makassar'', door P. Postma, beide geïllustreerd.

Sluyter's Monthly East Indian Magazine.

De Nov.-afl. van dit nieuwe maandschrift is even interessant als de vorige. Alle artikelen zijn fraai geïllustreerd en zeer lezenswaard. Ze opent met een beschrijving van de waterkrachtwerken in Ned.-Indië. De heer van der Kop schrijft een artikel over de moskee te Medan. — Tyra Kleen vermeldt bijzonderheden over de Stalactitt-Grotto's aan Java's Zuidkust en de eetbare vogelnestjes welke er gewonnen worden. — De hr. J. van Dyck vraagt weer aandacht voor Inlandsche nijverheidsproducten. — De hr. Ch. le Roux levert een bijdrage over land en volk van het eiland Flores. — De hr. S. Coperberg, eindelijk, geeft bijzonderheden over het huwelijk van den Prang Wedono met een dochter van den sultan van Jogjakarta.

Panorama.

De hr. J. Koning geeft in het Nr. van 1 dezer, naast mooie illustraties, een beschrijving van het prachtig gelegen hotel „Nougko Djadjar'' in het Tenggersche, dat vooral als rust- en herstellingsoord een gunstigen naam heeft.

Rubberperiodieken.

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift, 15 Oct. 1920: Mobilisatie tot vrijen arbeid, door Dr. R. Broersma (ontleend aan „De Locomotief''). — Inwijding van het nieuwe gebouw van het Centraal Rubberstation te Buitenzorg op 28 Sept. 1920. — De leeftijd van rubberboomen. — De toekomst der rubbercultuur. — Verdere gegevens over den invloed van het tappen op latex en rubber. — Tegenwoordige uitgaven voor het openen van rubberondernemingen. — De cultuur van den Oliepalm.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. Oct. 1920. Latex en rubber van individueele samenstelling van de latex en de eigenschappen van den rubber, door Dr. O. de Vries. — Over de correlatie tusschen de productie en het aantal rijen der melksapvaten in den bast van Hevea Brasiliensis, door Dr. W. Bobilioff. — Zaadselectie bij Hevea, door G. L. J. Holle.

De Ingenieur.

No. 49 bevat een geïllustreerde beschouwing van ir. A. Groothoff, getiteld: Eenige Indische ervaringen met hydrometrische instrumenten voor debietwaarnemingen in rivieren. — De ir. R. A. van Sandick vervolgt zijn artikelenreeks over het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia van 8—15 Mei j.l. — Verder nog een korte bijdrage: Electriciteitsvoorziening in Ned.-Indië. Naar aanleiding van het wetsontwerp betreffende de electriciteitsvoorziening van het land''.

De Waterstaatsingenieur.

Uit den inhoud van afl. 8, jaarg. 1920: Winden, regens en stormen, meerstand, strooming en verandering van de kustlijn van het Tobameer, in verband met het bouwen van aanlegplaatsen, door ir. E. Fels. — Het wegenvraagstuk in het gewest Preanger Regentschappen, door ir. M. de Wolff. — Wegencongres, door ir. F. W. Th. van Oordt. — De positie van de Afd. Stoomwezen aan het Departement der B.O.W., door ir. A. Korving. — Werving van ingenieurs voor den Indischen Waterstaat in de centrale landen. — Het woningvraagstuk, door Feldman. — Karang als onderlaag voor wegen, door ir. L. J. de Ven.

Hindia Poetra.

Behalve een stukje „Idealisme'', onderteekend Lwd, waarin de schr., naar het ons voorkomt, meer zegt dan hij verantwoorden kan, bevat No. 10 van „Hindia Poetra'' „Eenige opmerkingen naar aanleiding van het request van de Chineezen-Vereeniging „Chung Hwa Hui'', door Mr. M. van Dijk, zoomede het vervolg van het Verslag van het Indonesisch Congres te Lunteren, 23—26 Aug. 1920.

Handel en Bedrijf.

Het 1 Dec.-Nr. bevat het vervolg en slot der beschouwingen van den hr. H. Ch. G. J. van der Mandere over het ontstaan en de beteekenis der „Koninklijke Maatschappij tot exploitatie van Petroleumbronnen in Ned.-Indië''.

De Banier.

In No. 42 het slot van „Het hooger onderwijs in Ned.-Indië'', door C. C. van Helsdingen Jr. — Verder: Hervorming van het bestuursstelsel.

No. 43 bevat o.a.: Het opiumvraagstuk. — Opiumbestrijding. — Medische kroniek (vervolg). — De voorstellen der Herzieningscommissie.

De Java-Post.

Pr. P. Vertenten vertelt in Nr. 43 van een reis op de Koemberivier, in gezelschap van den bestuursassistent Ch. D. Pelamonia. Het is schr. opgevallen dat het doorreisde gebied zoo schaarsch bevolkt is en daarom: „niets is misleidender dan de kaart van Zuid-Nieuw-Guinea met die vele kleine letters, die dorpsnamen en die vele grootere, die volksstammen s c h ij n e n aan te geven''. De bezochte Papoeas typeerend, schrijft Pr. V. o.a.: „De binnenlanders hier smukken zich op als de kustbewoners, hun versierselen zijn dezelfde, alleen ziet men hier meer hoofdkransen van aigrettes. Alles hetzelfde, alleen zijn ze zoo mogelijk nog een graadje vetter en viezer, vuiler en muffer en...... nog ongerepter Kaja-kaja. Hier ziet men nog nekwervels dragen van verslagen vijanden en één man droeg heel gemoedelijk een menschelijk kinnebak aan zijn kalkkoker!''

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 49: Kostende prijs van suiker op Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De gomziekte van het suikerriet, hare oorzaak en hare bestrij-

ding, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Mededeelingen van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg. No. 10. Naar aanleiding van eene Mededeeling over Dwergklappers, door Dr. I. Boldingh. — Alg. Verg. van de Rubberplanters Vereeniging, gehouden op 17 Juli 1920 te Bandoeng. — De Overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen en overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van recente literatuur over economie, delfstoffen en metalen, nijverheid en brandstoffen, arbeidsvraagstukken, enz.

De West-Indische Gids.

De Dec.-afl. opent met het eerste gedeelte eener beschouwing van den hr. S. Muller van Voorst, getiteld „De middelen tot opheffing van Suriname uit zijn verval". — Jhr. L. C. van Panhuys bespreekt de mogelijkheid om de waterkracht der aanwezige watervallen en stroomversnellingen te benutten, zooals zulks in Ned. Oost-Indië geschiedt en in Britsch-Guyana is voorbereid. — Dr. C. Bonne schrijft interessante bijzonderheden over het Boschnegerschrift, uitgedacht door den boschneger Afaka uit het Marowijne-district. — Mr. R. Bijlsma wijdt eene beschouwing aan Alexander de Lavaux en zijne generale kaart van Suriname 1737 (met reproductie dier kaart naar een op witte zijde gedrukt exemplaar in de collectie van Jhr. J. W. Six van Vromade). — Ten slotte — behalve de vaste rubrieken — een rapport van den toenmaligen Chef der „Divisie West", J. C. van der Kemp, medegedeeld door Dr. J. de Hullu en door dezen getiteld: De algemeene toestand onzer West-Indische bezittingen in 1806.

* * *

Ten besluite de volgende titels:

Dictionary of colloquial Malay (Malay-English and English-Malay), by R. O. Winstedt. (Singapore, Kelly and Walsh).

Im Dämmer des Rimba. Sumatra's Urwald und Urmensch, von Wilhelm Volz. (Breslau, F. Hirt).

Het graf van den Soembing. Een Javaansche roman, door Mr. C. W. Wormser. (Kampen, J. H. Kok).

Verslag over het dienstjaar 1919, 7e boekjaar, van de Centrale Kas. (Batavia, Javasche Boekhandel en Drukkerij).

De economische toestand in Indië in het afgeloopen jaar. (Referaat van het verslag van den President der Javasche Bank over het boekjaar 1919—'20). (Economisch-Statistische Berichten, No. 245).

De Lampongsche districten gedurende het eerste halfjaar van 1920. (Korte Berichten, 10e Jaarg. No. 42).

Bali en Lombok.

—o—

Overzicht der litteratuur omtrent deze eilanden tot einde 1919. — Uitgave van het Bali-Instituut.

Onder de wetenschappelijke berichten in „Het Vaderland" van 7 dezer lezen wij:

Deze titel van het groote boekdeel, door het Bali-Instituut ons aangeboden, spreekt duidelijk van den enormen arbeid welke aan de samenstelling er van heeft ten grondslag gelegen. Een nadere kennismaking bevestigt die meening. Hier volgt een kleine opsomming.

Na een Kort Overzicht van de Ontwikkeling onzer Kennis van Bali en Lombok vindt men het eigenlijk overzicht, onderverdeeld in de rubrieken: A. Afzonderlijke geschriften alleen over Bali en Lombok, 75 artikelen; B. Artikelen over Bali en Lombok uit tijdschriften en andere periodieken, 526 artikelen; C. Gegevens over Bali en Lombok uit boeken en tijdschrift-artikelen, die niet uitsluitend over deze eilanden handelen, 207 artikelen. Daarop volgt rubriek D. Staats- en bijbladen van Ned.-Indië en gegevens uit de Javasche Courant met betrekking tot Bali en Lombok. En eindelijk rubriek E: Land- en zeekaarten van Bali en Lombok. Het geheel gevolgd door een zaken- en een personenregister. Benevens een register van eenige vreemde woorden met verklaring.

Van al die geschriften, artikelen en andere gegevens nu heeft de samensteller, de heer C. Lekkerkerker, archivaris van het Instituut, het essentieele geëxtraheerd en dat tot een gemakkelijk te raadplegen overzicht saamgebracht, van 414 bladzijden, veelal kleinen druk. Daarmede pogende te geven een verzameling van zoo volledig mogelijke gegevens betreffende de Baliërs.

We begrijpen het beroep van den samensteller voor zijn arbeid op hen, die het boek zullen gebruiken bij hun ambtelijke of wetenschappelijke bezigheden. Toch zal bij alle op- en aanmerkingen deze proeve van een litteratuuroverzicht, met zijn uittreksels van de artikelen van belang, een bezit van waarde blijken te zijn, vooral voor de bestuurs-ambtenaren op Bali en Lombok.

Suriname.

Mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, advocaat-generaal bij het gerechtshof te Arnhem, oud-burgemeester van die gemeente, is bij Koninklijk Besluit van 30 November benoemd tot gouverneur van Suriname, waarheen hij omstreeks einde Maart zal vertrekken.

De aftredende gouverneur Staal vertrekt ongeveer 10 dezer uit Suriname, na het bestuur der kolonie tijdelijk te hebben overgedragen aan den vice-president van den Raad van Bestuur, mr. Rietberg.

Omtrent den levensloop van den nieuw benoemden Gouverneur schrijft de „Arnhemsche Courant" van 1 December:

Mr. A. J. A. A. baron van Heemstra is 22 Juli 1871 te Vreeland geboren, waar zijn vader burgemeester was. Hij studeerde aan de Universiteit te Utrecht en promoveerde daar in de rechten op stellingen. Na zijn promotie was hij een tijdlang werkzaam op het Kantongerecht in het arrondissement Arnhem. In 1902 werd hij benoemd tot ambtenaar bij het O.M. bij het Kantongerecht te Roermond; in 1909 tot substituut-officier van Justitie bij de arrondissementsrechtbank te Maastricht. 16 Maart 1910 volgde zijn benoeming tot burgemeester van Arnhem, als hoedanig hij 2 Mei d.a.v. werd geïnstalleerd. In Januari 1920 vroeg mr. van Heemstra ontslag uit deze betrekking, dat hem met ingang van 1 April verleend werd, terwijl hij op dienzelfden datum benoemd werd tot advocaat-generaal bij het Gerechtshof te Arnhem.

Uit het zeer waardeerend artikel van de „Arnhemsche Courant" nog het volgende:

„De toestanden in de West-Indische koloniën zijn niet zeer rooskleurig; voor een man, die werken wil en kan, is daar ongetwijfeld veel te doen. En wie met moed op en vertrouwen in zijn werkkracht zoo'n taak aanvaardt, ook al telt hij de moeilijkheden niet gering, heeft al een eind gewonnen op den weg, die leidt naar een welslagen, dat eigen bevrediging schenkt. Wie den nieuwen gouverneur van Suriname kent, weet, dat hij zijn taak aanvaardt in het volle vertrouwen, dat hij werkzaam kan zijn in het belang van het land en het volk aan welks hoofd hij gesteld wordt. En aan zulke mannen heeft juist een kolonie als Suriname behoefte, waarbij dan nog komt, dat mr. van Heemstra door zijn tienjarig burgemeesterschap van een gemeente, die zich onder zijn bestuur heeft aangepast aan de eischen van een veelbewogen tijd, en die tijdens de oorlogsjaren voor zeer groote en onvoorziene moeilijkheden heeft gestaan, op het stuk van bestuursadministratie een ervaring heeft, die velen van zijn voorgangers misten en die het land, waarover hij het bestuur aanvaardt, niet anders dan ten goede kan komen.

Suriname en zijn bevolking mag gelukgewenscht worden met den nieuwbenoemden gouverneur."

In „Het Centrum" van 2 December een brief van den Arnhemschen correspondent over den nieuwbe-

...nden Gouverneur, waaruit wij het volgende ...ppen:

„Met een taaie, onverzettelijke energie heeft hij ...zijn magistraatsjaren, en met name in de zware ...sisjaren, zich voor de belangen van Arnhem te ...er gesteld.

Een geruime rustperiode was toen noodig, om zijn ...het algemeen belang opgeofferde krachten te herstellen.

De Arnhemsche Burgerij erkende, na afloop der ...orlogsjaren, zijn groote verdiensten, door ter herinnering aan Burgemeester van Heemstra in de hal ...n het Raadhuis een gedenksteen te doen metselen.

Inderdaad is de tijdkring van Van Heemstra's burgemeesterlijke werkzaamheid een periode van groote ...ortvarendheid geweest.

Initiatiefnemer van ruimen blik, stelde hij zich aan ...et hoofd van velerlei ondernemingen, en was een ...achtige stimulans op velerlei gebied.

Kunstminnaar, heeft hij ook het kunstleven sterk ...ngesteund. Hij was de „Urheber", althans de ...oote officieele kracht, van het magistrale Vaderlandsch-Historisch Volksfeest.

Geboren edelman, ook in het gewone leven man ...n aristocratie en distinctie, wist hij daaraan te ...binden een zeldzame jovialiteit, een welwillende ...neigdheid tegenover alles en iedereen. Met zijn ...n geest en bonhommie wist hij de Raadszittingen ...n een sfeer van gemoedelijkheid te houden"......

......„De kolonie Suriname, waarvoor een sterke ...gesteun uit het Moederland niet overbodig is, ...tvangt in baron van Heemstra een voortvarenden, ...rgieken bewindvoerder, die ongetwijfeld alle ...ak-liggende mogelijkheden in de kolonie zal op...en en benutten. Een Eersten Ambtenaar met ...rke hand.

Zijn vertrek derwaarts zal plaats hebben uiterlijk ...de Maart of begin April 1921"......

* * *

„De West" van 12 October schrijft:

Wat er van de plannen tot ijzerertsexploitatie wor...n zal, is totdusverre niet bekend.

Een der personen wier aanvragen om concessie ...verband met het onderzoek naar ijzer-erts waren ...gehouden, heeft zich onlangs weder tot den gouverneur gewend om een beslissing te mogen ver...nen.

Het nietszeggend antwoord luidde, dat bedoelde ...vragen waren aangehouden in verband met het ...derzoek naar ijzer-erts (wat de heele wereld reeds ...t) en dat vergunningen tot onderzoek in het thans ...loten gebied destijds waren verleend omdat er ...n nog geen sprake was van ijzer-erts (iets wat ook ...r reeds wist).

Daar men echter dergelijke aanvragen niet tot de ...igheid kan „aanhouden" dringen wij er nog...s op aan, dat ten minste aan hen die voorkeur...t bezitten uit hoofde eener verleende vergunning ...onderzoek, nu eindelijk de door hen gevraagde ...cessie wordt verleend. Eventueele ijzer-erts-ex...itanten zullen zich dan maar moeten aanpassen ...den toestand zooals die is.

* * *

De heer E. V. Conrad, goudindustrieel, verzoekt „De West" mede namens andere belanghebbenden, ...ernstig protest te plaatsen tegen de voorgenomen ...krimping van den spoorweg. Wordt die maatregel ...gepast, dan beteekent dit den ondergang van het ...dbedrijf aan de Sarakreek. Het is ondenkbaar, ...klaart deze deskundige ter plaatse, dat dit bedrijf, ...t zich met moeite staande houdt, zou kunnen ...rden voortgezet zonder verkeersmiddel. Van een ...tting der exploitatie onder de oude primitieve ...waarden, met een vervoer van menschen en goederen over de watervallen, kan z.i. onder de huidige omstandigheden geen sprake zijn.

In plaats van in te krimpen, zou het z.i. aanbeveling verdienen om den spoorweg door te trekken, daar tusschen het gebied der Sarakreek en het Lawagebied rijke goudhoudende terreinen gelegen zijn. Dit is de eenige streek waar de Mijnexploitatie van gouvernementswege destijds goede resultaten behaalde.

Wij gelooven niet, schrijft „De West", dat deze laatste wensch van den heer Conrad veel kans op verwezenlijking heeft. Prijzen van spoormateriaal zijn tot een krankzinnige hoogte gestegen. Wij meenen, dat het vooral die overweging is, die geleid heeft tot het, laat ons hopen v o o r l o o p i g besluit tot inkrimping. Rails bijvoorbeeld, kosten thans *f* 200 per staaf (van tien meter lengte). De vernieuwing van de rails alleen van den bestaanden spoorweg zou ettelijke millioenen kosten. Werkelijk een bedrag om van te schrikken. Wij kunnen ons echter niet voorstellen, dat een spoorweg, waarvan de aanleg begon in 1903, nu reeds in belangrijke mate railsvernieuwing zou noodig hebben. Vooral geldt dit voor het baanvak, dat men wil opbreken en dat slechts enkele keeren per week wordt bereden.

De toestand is bijzonder onbehagelijk voor de goudindustrieelen, die reeds terreinen geprospecteerd hebben voor het volgend jaar en niet weten of zij de toebereidselen voor verdere exploitatie moeten voortzetten.

* * *

„De West" van 29 October schrijft:

De Surinaamsche Bauxite Maatschappij werkte de laatste maanden met ongeveer 900 arbeiders op Moengo. Thans is een groot deel van dit personeel, en ook een deel van het kantoor personeel, ontslagen. Men zal vermoedelijk doorwerken met iets meer dan de helft van de oude sterkte. Onder de ontslagenen zijn ook timmerlieden.

Op onze navraag op het kantoor deelde de directie ons mede, dat gebleken was, dat men bezwaarlijk op den ouden voet kon doorwerken, in hoofdzaak wegens de onzekere aanvoeren uit de Vereenigde Staten. Men kan niet alle materieel verkrijgen wat men noodig heeft. Daar op het oogenblik bijna alle spoorwegen in Amerika in beslag worden genomen voor het vervoer van den oogst, zal vooreerst geen verbetering komen in den gewraakten toestand.

Daar komt bij, dat de toestand in Amerika altijd zeer onzeker is gedurende de presidentieele verkiezingen, terwijl allerlei werkstakingen een verlammenden invloed oefenen. De reusachtige kolenstaking in Engeland werkt onmiddellijk ongunstig terug op alle andere landen.

Ten slotte is er de groote daling der bauxietprijzen. Deze grondstof is op dit oogenblik nagenoeg onverkoopbaar, zoodat het weinig zin heeft om thans schepen uit te zenden ter afhaling van bauxiet.

Om al deze redenen is voorloopig besloten om in kalmer tempo het werk voort te zetten op Moengo.

De heer Engelhardt verklaarde ons, dat zoodra de toestanden zich wijzigen, de maatschappij gaarne het thans ontslagen personeel weder in dienst zal nemen.

* * *

„De West" van 5 October had zich pessimistisch uitgelaten over de vooruitzichten van de cacaocultuur in Suriname. In een volgend nummer komt Dr. Stahel tegen deze zienswijze op.

Is eens het tekort aan suiker door de hervatte suikerbietencultuur in Europa aangevuld en heeft zich Europa ook economisch weer eenigszins hersteld, dan bestaat er geen reden om aan onze goede vooruitzichten voor onze cacaocultuur te twijfelen, vooral wanneer de planters ook verder de cacaoziekten zorgvuldig bestrijden en niet nalaten, de slechte dragers in de oude velden door goede te vervangen en nieuwe

velden uitsluitend met veredeld plantmateriaal aan te leggen.

Op het oogenblik staan reeds een 200-tal veredelde boomen op de plantages en van de 1000 uitgeloopen oculaties, die op het oogenblik in den Cultuurtuin staan, zullen dit jaar nog een 600-tal op de plantages worden uitgeplant. De kweekbedden worden verder belangrijk uitgebreid, zoodat van 1922 af de Cultuurtuin op uitgebreide schaal veredeld plantmateriaal zal kunnen leveren.

Het zoude te betreuren zijn, wanneer het pessimistisch artikel in ,,De West'' van den 5en October het bij vele planters herlevende vertrouwen in de cacaocultuur weer zoude te niet doen.

Curaçao.

St. Eustatius.

De New-Yorksche correspondent van het ,,Algemeen Handelsblad'' doet mededeeling van een artikel in de ,,New York Herald'' over Holland. Daarin wordt blijk gegeven van de bekende waardeering voor de eerste begroeting, aan de Amerikaansche vlag gebracht, op St. Eustatius door den Gouverneur De Graeff.

,,Op den 16en November van het jaar 1776'', schrijft de ,,Herald'', ,,ontving de Amerikaansche vlag haar eersten groet buitenslands. Elf kanonschoten werden gelost, niet als eerbewijs of als blijk van de commercieele erkenning van een nieuwen staat en goeden klant, maar na(ar?) de verordening van een Gouverneur, die zijn geschiedenis wist en die de onafhankelijkheidsverklaring nauwkeurig had bestudeerd. En bevel gaf om de kanonnen der bastions van het fort Oranje ter begroeting af te vuren.''

Het ,,Handelsblad'', waaraan bovenstaande vertaling is ontleend, haalt verder uit het artikel aan, dat De Graeff na inzage van het afschrift der onafhankelijkheidsverklaring, hem door kapitein Robinson van de ,,Andrew Doria'' overhandigd, zou gezegd hebben, dat ,,deze Amerikanen om dezelfde redenen streden als die waarvoor zijn eigen voorvaderen in 1567 de wapenen tegen Spanje hadden opgenomen, n.l.: ,,geen belasting zonder toestemming''. En verder, dat ten gevolge van dit incident waarschijnlijk de helft van al de uit het buitenland ingevoerde oorlogsammunitie via St. Eustatius de opgestane Engelsche koloniën bereikte.

Tot zoover de ,,Herald''. Het is mogelijk, dat De Graeff's daad, die door de Amerikanen zoo hoog aangeslagen wordt, oorspronkelijk bedoeld is als een erkenning van de congres-vlag. Het is echter bekend, dat De Graeff, door de Directie der West-Indische Compagnie ter verantwoording geroepen, zich heeft trachten te redden door een verklaring, dat hij niet bedoeld had de onafhankelijkheid van Noord-Amerika te erkennen, daar hij het schip slechts als koopvaardij-schip begroet had, met 2 schoten minder dan het zelf gelost had. Over het aantal geloste schoten (13, 11 of 9) bestaat geen zekerheid. Het is echter niet te ontkennen, dat St. Eustatius aan de Amerikaansche zaak belangrijke diensten heeft bewezen.

Ambtenaren.

Ten vervolge op ons laatste artikel hierover eischt de billijkheid, dat wij meedeelen, dat de ,,Amigoe'' over den brief van den Gouverneur aan de voornaamste firma's en maatschappijen schrijft. Het blad ziet in het meegedeelde rondschrijven niet een indirect verbod aan de ambtenaren om den dienst te verlaten of eene poging om de handelsfirma's af te raden, die ambtenaren in dienst te nemen. Alleen zou de bedoeling zijn om in overleg met het Gouvernement den meest geschikten datum vast te stellen, waarop de overgang van den betrokken ambtenaar het best kan plaats hebben zonder den dienst te storen.

Het is mogelijk, dat de bedoeling zoo betrekkelijk onschuldig is, maar dan vragen wij ons af, waarom dit niet uitdrukkelijk vermeld wordt. Het is niet onmogelijk, dat het rondschrijven van den Gouverneur in dezen vorm voor verschillende ambtenaren eene belemmering wordt om hunnen financieelen toestand te verbeteren, eenvoudig, omdat men die soesa van overleg met het Gouvernement niet aanhalen wil.

Aan de beschouwingen van de ,,Amigoe'' over het rondschrijven ontleenen wij nog, dat het Gouvernement reeds gebrek aan personeel heeft, en stagnatie van den dienst het gevolg was. Het Gouvernement kan onmogelijk tegen particulieren opbieden en het salaris van één ambtenaar, om hem in dienst te houden, naar dezelfde evenredigheid verhoogen als door een particuliere firma is geboden. Het Gouvernement kan onmogelijk het salaris van den één verhoogen zonder daarbij ook de andere ambtenaren van gelijken rang en consekwent ook zelfs de anderen van nog hoogeren of lageren rang een evenredige verhooging toe te kennen.

Wij vragen slechts: wat is er verleden jaar met het salaris van den directeur van publieke werken gebeurd?

Scheepvaartbeweging.

Ingeklaard:

	Stoomschepen. Aantal.	Stoomschepen. Netto inhoud M3.	Zeilschepen. Aantal.	Zeilschepen. Netto inhoud M3.
Jan. t/m. Sept. 1920	411	1.617.671	797	167.797
" " " 1919	269	917.827	991	142.252

Armwezen.

Ingediend is een ontwerp-verordening tot regeling van het armwezen, als bedoeld in art. 183 R.r. In den Kolonialen Raad is dit ontwerp niet onverdeeld gunstig ontvangen. Men vreesde toeneming der bureaucratie, verslapping der particuliere liefdadigheid en verzwaring der lasten van de Koloniale kas.

Kleine Berichten.

De onlangs in Nederland aangenomen wijziging der strafbepalingen tegen dierenmishandeling zijn door den Gouverneur ook aan den Kolonialen Raad voorgesteld.

De heer J. W. Gonggrijp, houtvester in Suriname, heeft op 1 November, op uitnoodiging van den Gouverneur, te Willemstad een lezing gehouden over: ,,Wat kan inzake van Boschwezen in Curaçao gedaan worden?''

Gouverneur Helfrich heeft weer een bezoek gebracht aan Bonaire. Een afvaardiging verzocht om de benoeming van den waarnemenden gezaghebber, den heer De Haseth, tot gezaghebber. De Gouverneur heeft de Bonairianen echter moeten teleurstellen, want hoogstwaarschijnlijk zal de heer De Haseth tot gezaghebber van Aruba benoemd worden. Aldus deelt de ,,Amigoe'' mee, die daaraan toevoegt, dat de heer De Haseth reeds als zelfstandig bestuursman op verschillende plaatsen groote bewijzen van bekwaamheid heeft gegeven, terwijl Aruba zooveel grooter en meer bevolkt is en om verschillende redenen ook meer bestuursbekwaamheden vereischt dan Bonaire.

De heer W. G. E. D'Artillact Brill, consul der Nederlanden in algemeenen dienst, is bevorderd tot consul-generaal der Nederlanden in algemeenen dienst.

Volgens mededeeling van het Hoofdkantoor van de ,,Hollandsche Bank voor West-Indië'', te Amsterdam, bedroeg de afgiftekoers voor zichtwissel Curaçao op 3 November 1920 117,75.

Het Curaçaosche Weerbaarheidscorps is een onnatuurlijken dood gestorven en daarmee, naar de ,,Amigoe'' meedeelt, den weg gegaan van Padvinders, Sparta, Philharmonisch orkest.

Alweer is te Willemstad brand uitgebroken en wel op den berg van Otrabanda.

De prijs der gewone stroohoeden is eind October plotseling gedaald van 45 cent tot 30 cent per stuk, naar de ,,Amigoe'' meedeelt.

Het bureau voor voedselvoorziening is met ingang van 1 November opgeheven.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De een wil ze niet en de ander kan ze niet krijgen.

Zij volgen elkander in al klemmender wordende uitdrukking op, de verklaringen, dat de Vereenigde Staten voorloopig niet op immigratie gesteld is en een scherpe selectie wenscht toe te passen, voor zoover men den inwandel nog zal gedogen. Van particuliere zijde wordt in deze richting even volhardend geijverd als van regeeringswege.

De American Federation of labour voert krachtige actie om het getal van 2 millioen werkeloozen niet nog te doen vermeerderen. Gedurende den oorlog heeft de immigratie vrijwel stilgestaan, maar nu worden weer scheepsladingen aangevoerd. Het quarantaine station voor New York Ellis Island is voortdurend overvuld.

De van de federatie uitgegeven propaganda heeft wellicht meegewerkt tot de indiening van een wetsontwerp door den voorzitter van de commissie voor de immigratie uit het Huis van Afgevaardigden, hetwelk de strekking heeft de immigratie gedurende de eerstvolgende 2 jaren stop te zetten. Uitzondering wordt alleen aangenomen voor bloedverwanten van Amerikanen of in Amerika reeds gevestigde buitenlanders, die hun voornemen hebben te kennen gegeven om zich te laten naturaliseeren.

Wij vonden meermalen gelegenheid er op te wijzen, dat het bordje: ,,verboden toegang'' eveneens bij de havens van andere landen gesteld is, soms als absoluut verbod, soms als afweer alleen tegen de instuif van bepaalde nationaliteiten. Haast zou men geneigd zijn dit als een universeel verschijnsel van den tijd te beschouwen, ware het niet dat enkele landen een uitzondering maakten.

Zoo blijven Fransch en Nederlandsch Guyana om toestrooming van werkkrachten vragen en de laatste raad van den vertrekkenden gouverneur van Suriname, den heer Staal, is nog een handleiding ter oplossing van dit voor onze West onopgeloste vraagstuk.

Zou 't nu niet doenlijk en nuttig zijn, van den stroom, die overal op ,,verboden toegang'' stuit, een gedeelte te leiden naar Suriname? Wij weten wel, dat daar niet iedereen welkom en te gebruiken is, maar men blijve niet aan een bepaalden landaard houden en sluite evenmin een bepaalden landaard uit. Behalve krachten voor de cultures, kan aan honderden werk gegeven worden voor wegenaanleg, het punt dat naast en met ,,bevolking'' over de toekomst van de kolonie te beslissen heeft.

Het komt ons zeer waarschijnlijk voor, dat door immigratie van zeer uiteenloopende herkomst een gemengde bevolking van blijvers aan de kolonie kan worden gegeven, die dadelijk als hulp op de plantages en als wegenaanleggers werk kunnen vinden en die in de toekomst nederzettingen zullen geven langs de nieuwe wegen en geleidelijk naar 't hoogland in. Juist thans zijn blijvers te winnen.

België's koloniaal instituut.

De Deutsche Kolonialzeitung van 20 November bevat eenige mededeelingen over de Belgische voornemens met betrekking tot het brengen van een wakker koloniaal begrip in de bevolking, streven waarmede het, naar 't schijnt, nog niet best wil vlotten.

Na de regeling van de propaganda in de scholen, is de opening gevolgd van de Koloniale Hoogeschool te Antwerpen. Deze schepping van den onlangs uit Afrika teruggekeerde minister van koloniën Franck (die ook in 't nieuw gevormde kabinet dezelfde portefeuille heeft behouden), beschikt over ruime geldmiddelen. Volgens 't Duitsche blad heeft de minister 10 millioen francs er voor weten te krijgen uit het Amerikaansche fonds tot opheffing van het schoolwezen in België, zoodat hieruit alleen al zoowat 500.000 fr. per jaar toevloeien. Dan heeft de stad Antwerpen een terrein ter waarde van wel één millioen ter beschikking gesteld. De kosten der gebouwen, waaronder een internaat begrepen is, worden op 5 millioen fr. geschat. De jaarlijksche kosten worden op 800.000 fr. gesteld.

Het eerste succes is niet groot. De groote reclame heeft niet meer dan 14 leerlingen doen opkomen, voor wien 7 leeraren aangesteld zijn.

De uitgedrukte verwachting, dat hierin niet veel verbetering zal komen, laten wij voor rekening van D. K. Z., maar wij meenen, dat er wel waarheid kan liggen in de aan een Brusselsch blad ontleende opmerking, volgens welke de tegenwoordige jonge mannen op den leeftijd der studenten geen lust hebben in een internaat. Is 't waar dat de regeering niet handig geweest is bij de keuze der leeraren, dan zouden dit twee misgrepen vormen, die wel te herstellen zijn, maar 't Duitsche blad zoekt de reden der mislukking vooral in 't gemis aan koloniale geest bij 't Belgische volk.

van Vollenhoven.

De bladen hebben een korte aanhaling gegeven uit de rede, door minister Sarraut uit gesproken bij de onthulling van de gedenkplaat, die in de Ecole coloniale te Parijs geplaatst is, ter vereering van de nagedachtenis der in den strijd gevallen oud-leerlingen en leerlingen dier school. Wij meenen deze te moeten aanvullen met hetgeen de minister gezegd heeft over onzen landgenoot van Vollenhoven, zijn medewerker en vriend.

Hoe zou 't anders kunnen, zeide Sarraut, dan dat een dergelijk bestaan (de school van den oorlog) mannen moest smeden, die eer doen aan den man. Hoe zou 't anders kunnen, dan dat de buitengewone voorwaarden van een zoo energieke levensinspanning ook buitengewone menschenfiguren zouden doen ontstaan.

En dan denk ik aan u, Vollenhoven, de hoogst geschatte, de meest gewaardeerde, de trouwste mijner medewerkers, aan u mijn groote, mijn broederlijke Vollo.

Welke treffende herinneringen doen de gouden trekken, die in dit marmer gebijteld, den roem van uw naam doen schitteren, weer bij mij opkomen. Ik zie u weer daar op dat aantrekkelijke land van Azië, vol gezonde kracht en scheppende energie, de fransche stelling opwekkend door uw gloedvolle geestdrift, over den arbeid van allen het weergalooze licht van uw prachtig vernuft verspreidend. Ik doorleef weer uwe bezielde, helderziende, onvermoeide werkzaamheid, waarin het heldere, stelselmatige van de inspanning de stoutmoedige zetten van het eigen initiatief naar het gewilde einde leidde. Ik hoor de trilling van uwe stem overal rondom u de jeugdblijdschap van uw stralend optimisme brengen, ik hoor uw gullen lach, het vergeefsche geschreeuw overheerschen van hen, die uwe bewonderenswaardige persoonlijkheid aanvochten.

Groote aanvoerdersziel, die de volle waarde en de volle deugd van het voorbeeld heeft gekend, hebt gij u geheel, vurig en zonder berekening, gegeven aan het werk van kracht en vruchtbaarheid, daarbij, met kiesche schroomvalligheid in uw binnenste de te teedere gevoelens verbergende, die aan uw moed afbreuk zouden hebben kunnen doen, of die soms het geheime leiden van uwe hooge zelfverloochening zouden hebben kunnen laten raden.

Men heeft van u gezegd: ,,Een der meest uitblinkenden onder de dapperen''. De beste onder de besten, kan ik op mijn beurt verklaren, ik, die mijn leven blijvend vereerd acht door uwe vriendschap. ,,Aan volgende geslachten ten voorbeeld voor te houden''! Welke woorden zijn niet zwak bij dit lofschrift van de eervolle vermelding, waarmede de loopbaan besloten is, die zóó wonderbaarlijk rijk was, dat de ouden haar als door de

Goden begunstigd zouden hebben vereerd.

Jongelieden van deze school, wier roem hij is, hoe vele lessen zijn uit dat voorbeeld niet te trekken! Moge het u gegeven zijn, u, in den loop der mooie carrière, die gij gekozen hebt, te bezielen door een zoo verheven herinnering en moge in oogenblikken van beproeving of in de spannende uren van de twijfel de flinkheid van de door u te nemen besluiten op de hoogte komen van de deugden van dezen voorganger.

De Fransche beweging op Mauritius.

Eigenaardig toch, hoe men anderen blijft aanprijzen, waar men zelf niet van weten wil. Frankrijk voelt heel weinig voor een zelf beslissing van de bevolking van een provincie over hare nationaliteit, wanneer een uitslag te vreezen is, die tegen de Fransche inzichten of de Fransche belangen zou kunnen ingaan, maar sedert een deel van de bewoners van Mauritius, het voormalige Isle de France, een neiging toonen om de Britsche vlag door de Fransche driekleur te doen vervangen, kunnen zij maar niet begrijpen, wat Engeland tegen een volksstemming kan hebben.

Zij die de Fransche beweging leiden, voelden zich sterk genoeg, om bij de, op 11 Januari 1921 te houden verkiezingen met eigen candidaten uit te komen.

De campagne was begonnen, ook de pro-Fransche partij zette in de pers haar program en hare zienswijze uiteen. Maar de Britsche gouverneur, sir Hesketh Bell kwam hier een stokje voor steken. Hij verklaarde het openlijk uiten van sympathie voor Frankrijk als d i s l o y a l i s t, met bedreiging van zware straf en hij verbood de meetings, die in die richting wilden propagandeeren.

De Fransche bladen verwonderen zich hier te meer over, omdat, naar zij zeggen, sir Bell zelf verzekerd zou hebben, dat zelfs 30 pCt. der Fransch sprekende Mauritiërs vijandig zouden staan tegenover de terugkeer-beweging. Laat hij 't dan beproeven en bewijzen, maar dat durft en dat kan hij niet, roepen zij uit.

De Fransch-gezinden, onder leiding van de Boucherville, hebben een bezwaarschrift bij de regeering te Londen ingediend. Zij vertrouwen op het herkrijgen van hunne vrijheid tot spreken en handelen, zooals die in andere Britsche koloniën bestaat. Reeds is de stelling uitgesproken: Wil Engeland in den opgelegden dwang volharden, dan zal er een klein Ierland ontstaan in den Indischen Oceaan.

Engeland in Mesopotamië.

De minister voor Indië, Mr. Montagu, heeft in een speech de in Mesopotamië te volgen politiek uiteengezet. Nu Groot-Brittannië het mandaat over dit gebied aanvaard heeft, moet de opmarsch der expeditie vlug, zij 't zonder overhaasting, plaats vinden. Sir Percy Cox, die er als hooge commissaris optreedt, zal de belofte hebben te verwezenlijken om de Arabieren te helpen bij het instellen van een inheemsche regeering, die, te gelegenertijd, hare plaats in den Volkenbond zal kunnen innemen. Als voorloopige maatregel in die richting heeft hij reeds een raad van state ingesteld, in afwachting van de verkiezing van een het volk vertegenwoordigende regeering, die eens te beslissen zal krijgen over de wijze waarop het volk zichzelf zal kunnen uitspreken over den gewenschten regeeringsvorm.

Over de groote sterkte van 't bezettingsleger is veel geschreven, maar ook dat is een tijdelijke maatregel. Zij zal verminderen naargelang een Arabisch leger kan worden gerecruteerd.

De Turksche regeering werd als een onheil voor 't land beschouwd, de vredesbepalingen hebben de bedoeling Mesopotamië naar een betere toekomst te leiden. De hiervoor noodige middelen moeten toegepast worden. Dit wil Engeland doen, om het volk in staat te maken op eigen beenen te staan en zoowel een indringer als de binnenlandsche woeling te weerstaan.

De beschuldiging, dat de mandataris geen gebruik zou maken van de bekwaamheden, die reeds in 't volk beschikbaar zijn, wees Montagu af door de vermelding dat van 11829 personen in dienst bij het burgerlijke bestuur 8566 in 't land geboren zijn. Uit alles blijkt dat de minister de overtuiging wil vestigen van Groot-Brittannië's oprechte bedoeling om hier een mandaathouder te zijn, zonder direct eigenbelang.

Mutaties van 1—7 Dec. 1920.

—o—

Nieuwe Leden.

N. V. Indisch-Japansche Handel Maatschappij, Haag, Rijnstraat 7, / 5.—.
W. Kruyt, Adj.-Landmeter O.I., Haag, Bezuidenhout 209, / 5.—.
J. Slichtenbree, Administrateur Ond. Gebang Wedong O. L., Res. Soerakarta, / 5.—.
E. G. B. Louzada, Ing., Djocdja, Kroonprins allee, / 5.—.
Mr. W. B. R. Olt, Advocaat, Poerwasarie, Djocdja, / 5.—.
Mr. R. Verheyen, Voorzitter Landraad, Poerwasarie, Djocdja, / 5.—.
Mr. H. W. Pruyssen, Landrechter, Soerakarta, Villapark, / 5.—.
H. G. Bremer, Divisiecommandant Gew. Pol., Soerakarta, / 5.—.
J. Grader, Gew. Secretaris, Soerakarta, Villa Sans Souci, / 5.—.
Mr. O. O. Bergsma, Voorz. Landraad, Klaten, / 5.—.
H. van Doggenaar, Firma Resink en Co., Semarang, / 5.—.
M. Roeslan Atmohoesado, Gouv. Ind. Arts, Sragen, / 5.—.
W. F. Simon, Stationschef S.S., Sragen, / 5.—.
J. Th. van Mare, oud-Ritmeester O.-I., Haag, Reinkenstraat 76, / 10.—.
Mevr. J. A. Vosmaer, Haag, Reinkenstraat 76, / 10.—

Afschrijven.

D. Radersma, Ass.-Res., Haag, Antonie Duyckstraat 134 (reeds vroeger bedankt).
F. J. H. M. Bolsius, Contr. Pandhuisdienst, Pekalongan (overleden).
P. L. E. Vyselaar, Haag, Daendelsstraat 4 (overleden).

Contributieverhooging.

K. F. A. Zeiler, Kap. Inf. O.-I., van / 5.— op / 6.—

Nieuwe Abonnementen.

Societeit „de Vereeniging", Djocdjakarta, / 5.—.
Hotel Mataram, Djocdjakarta, / 5.—.
Hotel Toegoe, Djocdjakarta, / 5.—.
Grand Hotel, Djocdjakarta, / 5.—.
Societeit „de Harmonie", Soerakarta, / 5.—.
Hotel Russche, Soerakarta, / 5.—.
Hotel Slier, Soerakarta, / 5.—.
Hotel Dohne, Soerakarta, / 5.—.

Adresveranderingen.

W. H. E. Scheurer, Contr. B.B., van: Bandjer Masin naar: Haag, Beeklaan 516, / 2.50.
Dr. E. H. van Hasselt van: Middelburg, Brakstraat 259 naar: Haag, Huygenspark 45, / 5.—.
R. Eekhout, Haarlem, van: Oranjeplein 19 naar: Vredehofstraat 2.
M. Daniels, Onderluitenant, van: Bandoeng, Dep. van Oorlog, naar: Malang, Achterstraat 3.
L. Visser, Oud O.-I. ambt., van: Teteringen, Baronielaan 122bis, naar O.-I. (onbekend adres), / 2.50.
Mej. Th. A. van der Woude van: Breda, Baronielaan 122, naar: Zwitserland, Canton Vaud Gryon sur Bex, Pension Broyon, / 2.50.
J. B. H. Soodt van: Haag, Banstraat 18, naar: Deli, Pematang Siantar, / 5.—.
S. L. Vermeer, Haag, van: 2de Adelheidstraat 155, naar: Sleedoornstraat 52.
E. Vonck van: Doorn, Villa Houtrust naar: Haag, Stadhoudersplein 12, / 3.—.
K. F. A. Zeiler, Kap. Inf. O.-I., van: Koeta Radja naar: Soerakarta, / 6.—.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk) Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
Mr. H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 51. Donderdag 16 December 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel H. G. V. L. van Zuylen, 24 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West".
Een instelling van Algemeen nut.

—o—

Aldus door de Regeering aangemerkt en, als zoodanig, steun verleend, behartigende een nationaal belang van de hoogste orde, valt het te betreuren, dat nog zoo vele duizenden Nederlanders, die zich overigens beschouwd wenschen te zien als voorstanders van de algemeene zaak — en van wie dus anders mocht worden verwacht — zich afzijdig houden en niet tot deze Vereeniging, in den een of anderen vorm, toetreden.

Ook uit hoofde hunner rechtstreeksche of zijdelingsche relaties met de koloniën, die zij allen hebben, behoorden toch de namen der hier bedoelden in de registers van Oost en West voor te komen. Vooralsnog zou men ze te vergeefs zoeken.

ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennissen die nog geen lid is van „Oost en West".

Wat kan daar de reden van zijn, onbekendheid met het doel en streven der twintigjarige Vereeniging, de kosten aan het lidmaatschap verbonden — noch de eene, noch de andere — welke dan?

Liever dan te trachten deze vraag te beantwoorden, wordt hun nog eens, in kort beeld, een overzicht gegeven van hetgeen de Vereeniging beoogt, hoe ze haar doel tracht te bereiken en hoe ze werkt:

De Vereeniging „Oost en West" beoogt het voortdurend versterken van den band tusschen Nederland

en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië, en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

De Vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

1. het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Oost- en West-Indische bezittingen en koloniën;

2. het steunen van alles wat dienen kan om de welvaart in Oost- en West-Indië te bevorderen, bij name de ontwikkeling van de nijverheid, daaronder in het bijzonder ook begrepen de inlandsche kunstnijverheid;

3. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hun onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten, heeft en desverlangd het houden van toezicht over die kinderen;

4. het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen en zoo voorts, op verlangen van uit de Indiën komende personen;

6. het behulpzaam zijn van degenen, wier belangen de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van werkzaamheden;

7. het medewerken met andere vereenigingen, welke in dezelfde richting werken als de vereeniging Oost en West;

8. het aanwenden van andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

De vereeniging werkt door:

a. het uitgeven van het Koloniaal Weekblad, dat als Orgaan der Vereeniging wenscht te zijn een betrouwbaar raadsman, ook door zijn advertenties, voor allen die gaan naar of komen uit, dan wel hier te lande belang stellen in onze overzeesche bezittingen, Nederlanders als Indonesiërs. Het is ook een vertolker voor de in de Indiën heerschende gevoelens en verwachtingen, verband houdend met de evolutiën op maatschappelijk en economisch gebied, een overzicht gevend van de geschriften handelend over Indië, en van vreemde koloniën en verre landen. Verder inlichtingen verstrekkend over betrekkingen in 's lands en particulieren dienst. Het blad ligt ter lezing en raadpleging op de leestafels der Oost- en West-Indische mailbooten, der voornaamste sociëteiten, hotels, café's en leeszalen in Nederland, als in Oost- en West-Indië;

b. het uitgeven van een serie boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over, Staats- en Particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en vooruitzichten; (Zie pag. 15.)

c. een leeszaal in het Gebouw Heulstraat 17, geopend van 10 voorm. tot 4.30 n.m., waar ter raadpleging, lezing en inzage liggen de voornaamste Oost- en West-Indische week- en dagbladen en tijdschriften, periodieken en werkjes op koloniaal gebied;

d. een Commissie tot bevordering der Nederlandsch Oost-Indische Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt. In „Boeatan", Heulstraat 19, vindt men een permanente tentoonstelling van Indische voortbrengselen op dat gebied. Geopend van 10 v.m. tot 6 uur n.m. Tel. Haag no. 4695;

e. een Studie-Commissie, de leiding hebbende in het „Centraal Comité voor opleiding van Indische jongelieden" en in verbinding staande met de van Gouvernementswege te Batavia ingestelde: „Voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische Jongelieden in Nederland". Alle mogelijke inlichtingen betreffenden steun aan studeerenden worden verstrekt door den Heer G. J. Oudemans, Chef van het Bureau: Toezicht voor Studeerenden, Ministerie van Koloniën en den gedelegeerde der commissie, den Heer J. G. Hietink, van der Heimstraat 76, te 's Hage, Tel. no. 1514;

f. een Commissie voor West-Indië, voor West-Indische aangelegenheden op maatschappelijk en economisch gebied;

g. een Propaganda-Commissie, ten doel hebbende: de belangstelling in de koloniën te bevorderen door het houden of steunen van Koloniale Tentoonstellingen, het medewerken aan Jaarbeurzen en toetreding tot het lidmaatschap „Oost en West" aan te moedigen:

h. een Fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en instellingen, die aan steun behoefte hebben en in of voor Indië werken;

i. een Tehuis voor Nederlandsch-Indische bedienden, „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, te 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen, hulp en raad kunnen vinden. Directeur de Heer F. de Munnik, Tel. Scheveningen no. 248; (Een Tehuis voor Ind. Studenten wordt eerlang geopend.)

j. een Informatie-Bureau, ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederland of Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende o p e l k g e b i e d aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, Haag, Tel. no. 4519. Bureau-uren 10 tot 12 voorm. en 2.30 tot 4 nam.

De Vereeniging werkt samen met de „Centrale Nationale Commissie" en het „Centraal Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" en is lid van het „Algemeen Nederlandsch Verbond" en van het „Koloniaal Onderwijs Congres".

Afdeelingen der Vereeniging zijn gevestigd te Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.

In Nederlandsch-Indië.

(2e Semester 1920).

—o—

I. Entrée.

Na een afwezigheid van 6 jaar zette ik wederom voet aan wal te Tandjong Priok. Wat was er in dien betrekkelijk korten tijd veel veranderd, met reuzenschreden vooruitgegaan! Werkte elders helaas op zooveel, ook economisch, gebied de oorlogstijd vernietigend, in Indië heeft die tijd ontwikkelend, opbouwend, gewerkt.

't Was mij als een openbaring!

Hoe dikwerf ontmoet men in Nederland oud-gasten, die prat gaan op hun kennis van Indië, daar opgedaan tijdens een verblijf van 25, zelfs 50 jaar. Maar als men dien tijd doorbracht op een onderneming, of ondernemingen, suikerfabrieken, handelskantoren op de hoofdplaatsen, zelfs al zetelde men in een der zetels van St. Bureaucratius te Weltevreden, of Buitenzorg, dan leerde men Indië niet kennen. Men kreeg er een vagen indruk van, meer niet. En 't ergste is, dat men dien indruk bleef behouden; bleef staan op het standpunt van toen men Indië verliet, geen rekening hield met de daar geheerscht hebbende, en thans in volle kracht heerschende evolutie. Bij m'n vertrek kreeg ik verschillende vriendschappelijke raadgevingen, gegrond op verschillende ervaringen...... had ik er gevolg aan gegeven, hoe zou ik vastgeloopen zijn! Toch waren mijn raadgevers volkomen te goeder trouw, echter ze waren stil blijven staan, doof gebleven voor het teeken des tijds, blind voor de plaats gehad hebbende veranderingen. En zelfs aan het Departement van Koloniën stuit men op dergelijke adviseurs!

Gedurende mijn Indischen dienst van een kwart eeuw zwierf ik door den archipel van 't uiterste Westen naar 't uiterste Oosten, van Noord naar Zuid, ervoer in m'n portemonnaie, dat „pierre qui roule, n'amasse pas mousse", deed echter veel ervaringen op, zag veel, méér dan den buitenkant der dingen, die gewone reizigers, zelfs inspecteurs slechts zien, meende dus ook wat van Indië te weten, maar toch had nu ook de voeling, den juisten kijk op het leven verloren.

'k Zal thans trachten onzen lezers een schets van den huidigen toestand te geven, beginnende met de aankomst in Priok!

De haven is geheel veranderd. De vroegere hoofden zijn verdwenen en maakten plaats voor anderen, meer Westelijk en Oostelijk, de buitenhaven vormende. De Oostelijke komt uit bij de bekende badplaats Petit Trouville. De vroegere haven, nu 1ste binnenhaven, met haar kaden en loodsen, wordt geheel geoccupeerd door de Kon. Paketv. Mij. Oostelijk van die haven is de 2de binnenhaven, met nieuwe kaden en loodsen. Hier meren de andere stoomers, ook die der Rott. Lloyd en der Nederland, op vaste aanlegplaatsen. In de loodsen dier maatschappijen zijn luchtige wachtkamers met buffet, waar men rustig en onder een koelen dronk de aankomst der booten kan afwachten. Echter ook hier werkt de drang en het verlangen naar de aankomenden, de zucht om zoo spoedig mogelijk de geliefde of bekende gezichten te zien, zoodat lang vóór dat er gemeenschap met den wal is, de kade bedekt is met wuivende en roepende verwelkomenden. Gelukkig degene, die in Indië aankomt en een dergelijke begroeting te beurt valt. Sneu, pijnlijk zelfs, voor den [..]aar, die vol goeden moed en illusies besloot z'n beste krachten aan het hem tot nu toe onbekende en vreemde Indië te wijden en niemand vindt ter verwelkoming. Bevreemdend voor den globe-trotter, die Indië aandoet en ervaart, dat de phlegmatieke Hollander, zelfs in de tropische hitte, in de blakende zon op de kade, in extase kan komen! Weer Oostelijk van de 2de binnenhaven, de 3de van dezelfde capaciteit als de 1ste en de 2de, echter nog in aanbouw.

Over de kaden, langs de loodsen en pakhuizen, spoorbanen met en zonder loopende kranen. Ten W. van de terreinen der 1ste binnenhaven een kanaal en de Prauwenhaven voor 't vervoer te water, voornamelijk naar de Benedenstad, Batavia en Molenvliet. Het drijvend dok ligt ook in die buurt.

Bij aankomst der booten op de kade een heirleger van koelies der stoomvaartmaatschappijen, die der Holl. Lloyd in nette khakiepakken of uniformen, allen genummerd, gereed om de hutbagage over te brengen naar de douaneloodsen, tegenover de aanlegplaats. Nauw is de ontschepingstrap, aan een valreep doet men hier niet, goed bevestigd en open gesteld, of de koelies bestormen deze. De verlangende verwelkomers moeten maar wachten, staan zichzelf in den weg, tot ook deze stroom in den stoomer wordt opgenomen, er in verdwijnt en verspreidt. De zich dan afspelende tooneeltjes gaan we voorbij. Men heeft ruimschoots den tijd over en weer het belangrijkste te vragen en mede te deelen, vóór het zoover is, dat de bagage in de douaneloods gerangschikt staat en de visitatie, die zeer vluchtig en vlot, meest op goed vertrouwen, geschiedt, begint.

Aangezien het nieuwe station, meer in de nabijheid der haven, nog in aanbouw is, wordt het oude station nabij de Paketvaarthaven gebezigd. Men kan daar heen per sado of „ebro" gaan; maar die zijn er weinig. Auto's des te meer en wanneer men nu eenmaal zoo'n vehikel heeft, kan men beter voor f 7.50 zich met z'n bagage en verderen aanhang of nasleep naar Weltevreden laten brengen; niet over Batavia en Molenvliet, doch korter, langs 't kanaal en Goenoeng Sari.

De treinen doen Batavia en Kemajoran niet meer aan, gaan door naar het station Koningsplein, verder Buitenzorg, enz. Reist men per trein en wil men te Weltevreden logeeren, dan doet men wel aan voornoemd station af te stappen, omdat men daar over koelies en vervoermiddelen beschikt. De tijden, dat men geen Europeanen wilde rijden, zijn voorbij. Evenwel, de Europeaan moet er rekening mede houden, dat een ritje met een sado nu niet meer vijftien cents, doch een kwartje kost, met een „Ebro" of „Roko" f 0.40 à f 0.50, per uur f 1.50. Ook hier een gevolg van het dalen der valuta, waardoor de vroegere prijs verdubbelde, omdat ook de koetsier het dubbele van vroeger moet betalen voor kleeding, levensonderhoud en onderhoud van vehikel en paarden. En dàt wordt nog te veel vergeten, de eisch van den koetsier onbillijk te hoog bevonden, hetgeen zich dan dikwerf uit in het vocabulair van vroeger. Echter ook dit is uit! De Inlander heeft z'n waarden leeren inzien, daardoor een gevoel van eigen waarde gekregen en hoe gewillig ook, omdat z'n eigenbelang dat medebrengt, zich uitschelden, slaan zelfs, laat hij zich niet meer. Hij is dan hetzij zijn eigen rechter, of wel brengt hij de zaak voor den Landrechter en dan begint men z'n entrée in Indië, bij de thans gevolgde sommiere procedure, met boete, zelfs met een hechtenisstraf, hetgeen minder aangenaam is.

Wat nu de hotels betreft, doet men wel tijdig te voren van boord, middels den Administrateur, plaats te bespreken. Door den heerschenden woningnood, waarover later, zijn er in de hotels te veel vaste logées en daardoor dikwerf gebrek aan logiesruimte voor den gaanden en komenden man, vooral bij aankomst en vertrek van booten. Door het Hotel Staatsspoor, S.S., aan 't Koningsplein wordt in een behoefte voorzien. Het voornemen was er geen vaste logées op te nemen. Hoewel slechts voor den tijd van vijf jaar opgericht, waarover later, voldoet het aan den eisch en maakt een pomptueusen indruk. Echter ook dáár, als in de andere hotels, is het tarief voor 1 persoon per dag f 12.— en als men dan met vrouw en kinderen aankomt en beginnen moet f 24 à 36 per dag neer te leggen, en het Gouvernement geeft een voorloopig tractement van f 250, f 200, f 150, zelfs f 100, dan begint de nieuwkomeling, toch gewoonlijk geen kapitalist zijnde, met vast te loopen. Z'n illusies waren groot, z'n ambitie, z'n goede wil nog grooter, z'n eerste indruk van Indië overweldigend, en nu wordt hij vanaf het toppunt van z'n enthousiasme neergesmakt in een poel van materieele ellende, zóódanig, dat hij dit nimmer vergeten zal en den zwakkeren de lust bekruipt om per keerende boot terug te keeren. Zoo anders had men hem dat voorgespiegeld, zoo anders had hij zich dat voorgesteld.

Hoe dit zoo is? Wel 't is dat, waarover ik in den aanvang schreef, dat men in Holland, blijkbaar ook aan „höchster Stelle", geen idee heeft van de veranderde toestanden hier. In bijna ieder Kol. Wbl. vindt men onder de Mededeelingen van 't Informatie Bureau vragen uit de Nederlandsche Staatscourant, voor uitzending van personeel naar Indië, de eischen, de materieele vooruitzichten, de eerste uitrustingskosten worden bekend gesteld en dan volgt: „eene voorloopige bezoldiging, ingaande met den dag van inscheping", waarbij men in z'n besluit dan aangeteekend vindt „uit te betalen na aankomst in Ned. Indië". Hoe men z'n onkosten aan boord moet betalen? Wel, men kan op dat voorloopig tractement een maand voorschot vragen. Men krijgt dan in Indië na aankomst natuurlijk zooveel minder. Verder staat er: „en eindigende met dien, waarop de ambtswedde ingaat". Ook daar schuilt een adder in 't riet. Immers, de ambtswedde gaat in op den 1sten der maand, n a de aanvaarding der betrekking ter standplaats. Komt men dus in de eerste helft van een maand aan, dan krijgt men over die maand 't voorloopige tractement. Lukt het niet vóór den 1en der volgende maand ter standplaats te zijn, dan ook over de volgende maand weer de voorloopige bezoldiging. Het kan nu gebeuren, dat men 6 à 7 weken op een voorloopige bezoldiging is aangewezen, waarmede men er volstrekt niet komen kan. Dit zal m o e t e n veranderen en k a n veranderen, door te bepalen, dat de ambtenaren een voorloopige bezoldiging krijgen, waarvan een maand te betalen vóór den dag van vertrek der boot uit Nederland, de rest na aankomst in Nederlandsch-Indië; en ingang van het toegezegde of in vooruitzicht gestelde tractement van en met den dag van aankomst. Verder, dat gedurende het verblijf te Weltevreden of elders, in afwachting van vertrek naar de standplaats, de hotelkosten voor den betrokkene en zijn gezin — tegen overlegging van de rekening, zooals dit t h a n s reeds op reis plaats vindt — worden vergoed.

Valsche toestanden, zooals hiervoor omschreven, zullen dan niet meer voorkomen. De illusie en werk-

lust blijven bestaan, daar désillusie door materieele zorg en ellende worden voorkomen; dit Indië en den Lande ten goede. Gouverner, c'est prévoir.

St. Bureaucratius denk hier eens over, maar niet te lang, doch handel, om deze wantoestanden, ook in Uw eigen belang, te doen ophouden te bestaan.

A. J. G.

Rechtsopleiding zonder Latijn en zonder Romeinsch Recht.

In Batavia bestaat sinds 1919 eene school tot opleiding van Indische rechtskundigen, wier abiturienten zich ongeveer verhouden tot een Indisch rechterlijk ambtenaar als een technisch opzichter tot een ingenieur, een Indisch arts tot een arts. Hunne opleiding is geheel zonder Latijn, en zelfs zonder of met zeer geringe kennis van het Romeinsche recht. Nu kent de z.g. „wet-Limburg" sinds 1917 het recht tot promoveeren in genees-, wis- en natuurkunde en aanverwante wetenschappen ook toe aan hen, die de H.B.S. hebben doorloopen, terwijl dit vroeger alleen mogelijk was voor hen, die het eindexamen van het gymnasium of het z.g. Staatsexamen hadden gedaan.

Als zekere consequentie — ik laat daar bedoeld of niet, gewild of niet, toevallig of bewust — van deze feiten kan men naar het voorkomt een deel van den inhoud van het merkwaardige verslag beschouwen, dat aan de Ministers van Onderwijs en Koloniën, in het midden van Februari van 1920 is uitgebracht door een commissie van vijf leden met prof. Snouck Hurgronje als voorzitter, uit vier hoogleeraren en den bekenden oud-Indischen rechterlijken hoofdambtenaar Mr. Boekhoudt bestaande. Men kan de verwezenlijking der daarin aangegeven voorstellen omtrent de hervorming der opleiding van Indische rechterlijke ambtenaren wel aanmerken als een keerpunt in deze koloniale aangelegenheid. Niet alleen zal deze op Indië gerichte rechtsgeleerde studie bij de inwerkingtreding van het nieuwe tweede lid van art. 138 der Hoogere Onderwijswet ook open komen te staan voor degenen, die in het bezit zijn van een in Nederland verworven diploma van het eindexamen eener H. B. S., maar zullen doordien bij de wet van 11 Januari 1919 de getuigschriften van het met goed gevolg afgelegde eindexamen eener Indische H. B. S. en van de Indische algemeene middelbare school, afdeeling B. met het bovengenoemde diploma, zijn gelijkgesteld ook jongelieden, die in Indië aan deze onderwijsinrichtingen zijn opgeleid, tot de onderwerpelijke rechtsstudie worden toegelaten. Van de afdeelingen A1 en A2 dier middelbare school zal in verband hiermede die voor de Westersch-klassieke vorming wel geen practische beteekenis, die noemenswaard kan heeten, krijgen of van eenigen omvang worden, want er is thans bij te weinigen, die later in de rechten willen studeeren, nog reden om latijn te leeren en het getal Indische candidaten voor theologie en letteren is te gering om haar te rechtvaardigen.

Men ziet: *het Latijn is geen vereischte of voorwaarde meer.* Voor het na het tweede studiejaar af te leggen candidaatsexamen wordt verlangd: „de hoofdtrekken van het Germaansche privaatrecht of van het Romeinsche privaatrecht", echter met de interessante toevoeging: „of elk van beide, benevens de gedeelten van het hedendaagsche Ned. Ind. privaatrecht, die geheel of grootendeels aan het Germaansche, resp. Romeinsche recht zijn ontleend". „De student heeft de keuze, doch mag ook beide kiezen." Hieruit blijkt de *mogelijkheid eener opleiding zonder de sinds eeuwen als zware conditio sine qua non gegolden hebbende voorstudie van het Romeinsche recht* en zoo al, dan zal hierin naar het voorkomt onderricht worden òf in 't geheel zonder òf met de minimale kennis van het latijn, ongeveer overeenkomende met het z.g. „potjes-latijn" voor aanstaande geneeskundigen en apothekers. Hierop zouden althans kunnen wijzen de bewoordingen op blz. 6: „zij, die een tekort mochten hebben in bepaalde, voor hunne universitiaire studie noodzakelijke kennis, zullen zelf de middelen moeten vinden, waardoor zij dit te weinig kunnen completeeren" en het Staatsexamen is dus als voorwaarde der studie ter ziele, n.l. buiten koers gesteld.

Van belang kan voorts deze aanbeveling van een drietal nova op blz. 7 heeten; het eerste voortvloeiende uit de wenschelijkheid, „om ook de studie buiten de examenstof in de hand te werken." „..... Met het oog hierop stelt de commissie als eisch, dat de student, alvorens tot het candidaatsexamen te worden toegelaten, „gedurende één jaar college heeft gevolgd in een studievak, dat geheel valt buiten de examenstof......", in de tweede plaats „werd het alleszins noodig geacht, dat de candidaat, alvorens tot het doctoraal-examen te worden toegelaten, zich gedurende één jaar met goed gevolg op een werkcollege of op anderen voet practisch geoefend heeft in een der vakken van de rechtsgeleerde faculteit. Hierbij is het vooral te doen den student tot zelfstandigen arbeid te brengen......", dus het geldt de invoering van het Duitsche Seminari". Ten derde: de examens bestaan uit een candidaats- en een doctoraal-examen, „die elk moeten worden afgelegd voor een commissie uit de vereenigde faculteit der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte"; de medewerking dezer tweede faculteit is het gevolg van het feit, dat studievakken uit het wijde veld van de taal-, land-, oudheid- en volkenkunde in Indië, de Koloniale geschiedenis, de instellingen van den Islam, ook zijn opgenomen in het studieplan.

Voorts wordt het Staatsrecht van Indië als leeren examenvak voorgesteld in den aanvang der studie te worden geplaatst en niet als studievak voor het doctoraal-examen bewaard, terwijl aan de grondbeginselen der Economie, voor de opleiding der rechtsgeleerden „wel nuttig, maar niet onontbeerlijk geacht" wordende, een vrij ondergeschikte plaats als keuzevak voor het doctoraal-examen is toegekend. Ter vereenvoudiging van de academische examens wordt aanbevolen, om zoowel bij het candidaats- als het doctoraal-examen enkele vakken niet te examineeren en daarvoor te volstaan met een tentamen. Hiermee zij volstaan, wat de aanhalingen uit dit interessante verslag betreft, dat op zijn beurt stellig wel van invloed op de zoo hervorming- en verbetering-behoeftige rechtsopleiding in het algemeen zal zijn of reeds is. De vraag rijst n.l., of men thans de studie tot de staats- en maatschappij-wetenschappen hier te lande niet ook zal moeten openstellen voor niet-gymnasiasten, met inbegrip natuurlijk van het daaraan verbonden promotierecht; want voor die studie is het latijn dan toch stellig geheel overbodig, althans niet onvoorwaardelijk noodzakelijk.

Niet verzwegen mag echter worden het denkbeeld der commissie, dat zij het noodig en billijk acht, om reeds aan het doctoraal-examen op zich zelf, dus zonder promotie, den z.g. effectus civilus en dezen niet alleen voor Indië te verbinden, maar ook voor de Nederlandsche rechterlijke macht, teswijl in het omgekeerde geval een Nederlandsch jurist eerst na aanvullingsexamen van beperkten omvang, niet zwaarder dan het faculteitsexamen van thans, tot de Indische loopbaan kan worden toegelaten.

Overigens zal dit faculteitsexamen, „hetwelk een aan de practijk niet voldoende aanpassende rechtsstudie verschaft", en ook het indologische examen dus afgeschaft moeten worden, en daarna zal men even kunnen spreken van een scherp afgebakende, die langdurige studie voor Europeeschen tegenover die voor Indischen rechterlijken ambtenaar. Ter kenschetsing en motiveering dezer tweedeeling zij verwezen naar deze duidelijke bewoordingen, waarmede het rapport eenigszins bij wijze van enuntiatief op blz. 4 aanvangt: „Thans is 't universitaire onderwijs, dat tot 't doctoraat in de rechtswetenschap leidt, enkel gericht op de beoefening van Nederlandsch recht, terwijl voor hen, die in Indische rechterlijke betrekkingen den Lande willen gaan dienen,

deze opleiding een aanvullingsstudie is verbonden, die afgesloten wordt door het faculteits- of door indologische examen, vermeld bij de artikelen en 24 bis van het Academisch Statuut. Aanbevelenswaard komt het der commissie voor, aan hen, een juridische loopbaan in Indië willen volgen, gelegenheid te bieden zich daartoe *door een van aanvang af geheel op Indië gerichte rechtsgeleerde studie te bekwamen.* Door een dergelijke opleiding kan de rechtskennis, die voor een behoorlijke vervulling van de rechterlijke taak in Indië noodig beter verzorgd worden, dan door de thans bestaande, voor enkel Nederlandsche behoeften en toestanden ingerichte rechtsopleiding, die wel achteraf wordt aangevuld met het oog op specifiek Indische toestanden, doch voor de practijk te kort schiet in het bijbrengen van de noodige kennis van het in die kolonie toe te passen recht". Het monopolie voor die opleiding zou alleen Leiden bezitten; door de voor die studie volledige bezetting der leerstoelen is zij er de aangewezen leerschool voor.

Ten slotte rijzen de vragen: is het niet noodzakelijk, dat ook voor juristen, die niet in 's Lands dienst willen treden, een aanvullingsexamen worde ingesteld, op de zuiver Nederlandsche rechtsstudie? Komt de legislatieve en andere afwijkingen worden er voldoende en diepgaand genoeg voor geacht of kan de studie voor de Rechterlijke Macht volgens het nieuwe studieplan ook door dezen gevolgd worden met gelijke rechten als thans, dan wel zal deze ook voor hen verplichtend worden gesteld.

Op blz. 18 wordt aan het slot terecht en gelukkig gezegd, dat met het oog op het nijpend gebrek aan rechterlijke ambtenaren het wetenschappelijke peil der rechtsschool te Batavia moest worden verhoogd op ongeveer gelijke wijze als zulks reeds met zoo'n succes is gebeurd met de scholen tot opleiding van Indische (dus niet alleen „inlandsche") artsen te Weltevreden en Soerabaya. Heeft men daarbij gedacht aan hen, die slechts de rechtsschool zonder meer doorloopen zullen en in Staatsdienst gaan, of heeft men daarbij ook het oog gehad op hen, die daarna hetzij met of zonder dienst practijk met vrijstelling van het candidaatsexamen in de rechten, zich te Leiden voor het doctoraal examen bekwamen en dan eerst naar Indië terugkeeren voor de versterking van het corps der rechterlijke Macht of aan andere cathegoriën? Maar in elk geval zal er aan die rechtsschool ook grootere uitbreiding moeten worden gegeven, behalve in de leerstof, ook door vergrooting van het aantal studenten, want anders blijft het gebrek te chronisch en te nijpend.

E. S.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Mr. Fock's benoeming.

De verschillende bladen bevatten commentaren op de benoeming van mr. Fock tot Gouverneur-Generaal.

Zoo schrijft de *Javabode* o.m.:

Indië beleeft een roerigen tijd, wat geen verwondering behoeft te wekken. De geweldige stroom, welke geheel de wereld beroert, is ook Indië niet ongemerkt voorbij gegaan.

Partijen zijn ontstaan, partijen, die tegenover elkaar staan, omdat zij tegenovergestelde belangen hebben. Strijd kan alleen worden voorkomen, wanneer wij hier een regeerder hebben, die onpartijdig, eerlijk, onkreukbaar de toestanden beschouwt, niet slechts één richting uitziet, maar zoo hoog staat; dat hij alles kan overzien. Die niet is een regeerder voor één groep, van één partij, maar van alle.

Een oordeel over dezen nieuwen Gouverneur-Generaal uitspreken, is moeilijk.

Wij kunnen Indië dan alleen geluk wenschen met de benoeming van Mr. Fock, als hij het voorbeeld volgt van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal, als hij dezelfde nobele gezindheid toont tegenover de Inlandsche bevolking als Graaf van Limburg Stirum, als hij hetzelfde breede politieke inzicht heeft in het begrijpen en waardeeren van de strevingen van onze dagen als de Landvoogd van heden.

Indië heeft, wij herhalen wat wij zoo dikwerf hebben gezegd, een man noodig, onbetwistbaar noodig, die dezelfde richting gaat als de tegenwoordige bewindsman.

Zal Mr. Fock het voetspoor volgen, door Mr. Graaf van Limburg Stirum aangegeven?

Zoo ja, dan zullen wij gaarne Mr. Fock onzen steun geven bij den moeilijken arbeid, welke hem wacht.

De *Sum. Post* schreef nog vóór de benoeming officieel werd: 's Heeren Fock's kansen zijn stijgende, 't geen voor ons beteekent, dat dan de kansen van Indië dalende zijn. De heer Fock bleek nog niet zoo lang geleden van meening, dat de bevoegdheden van den Volksraad voorloopig nog niet behoefden te worden uitgebreid. Hoe zal hij zich dan ooit kunnen vereenigen met de grondbeginselen, nedergelegd in het rapport der herzieningscommissie, waarmede echter geheel Indië — uitgezonderd dan enkele belangengroepen — instemt? En wat moet er van die herziening zelve terecht komen, als tusschen Volksraad en Opperbestuur een landvoogd zal staan, die van meening is, dat men hier veel te ver gaat.

Wij onderstellen, dat Mr. Schumann op 't oogenblik in herhaalde conferenties met den Minister van Koloniën de voorstellen der Indische herzieningscommissie bespreekt, welke, zooals men weet, grootendeels van hem afkomstig zijn. Welke waarde is dan aan die besprekingen in Nederland te hechten, als men op 't zelfde oogenblik Mr. Fock hoort noemen als de aanstaande landvoogd?

We zien de politieke toekomst van Indië onder deze omstandigheden donker in.

Ten slotte de *Deli Crt.*, eveneens in een beschouwing, voorafgaande aan het definitieve benoemingsbericht: Wij blijven er bij, dat mr. Fock voor Indië, in dit tijdsgewricht een der beste candidaten is. Beter naar het ons voorkomt, dan die van een van Karnebeek, een Struycken e.t.q.

Kenner van Indië, koloniale specialiteit in het algemeen, man die weet wat hij wil, een krachtige figuur, wien geen beweging, welke ook, over het hoofd zal groeien, geboren leider, die de teugels krachtig voeren zal en zich door niemand van zijn plaats laat dringen, zoo staat mr. Fock voor ons. En daarbij dan een man, die ondanks zijn leeftijd zijn tijd verstaat en elke strooming recht laat wedervaren.

Dit blad brengt in herinnering zijn destijds gelanceerd voorstel, dat „de publieke opinie" in Indië zich krachtig voor een candidatuur-Fock zou uitspreken. De publieke opinie heeft gezwegen en desondanks is Fock benoemd.

De positie van den Infanterie-Officier in Indië.

In het *Soer. Hbl.* van 9 Oct. bespreekt M. het artikel van den kolonel Gerth van Wijk in het Ind. Mil. Tijdschrift over „De positie van den Infanterie-officier in verband met de organisatie van dat wapen." Hij schrijft o.m.:

In zijne beschouwingen toont kolonel G. v. W. overtuigend aan, dat de vooruitzichten van den Infanterie-officier zelfs niet aan redelijke eischen voldoen.

Het kan niet worden ontkend dat de verhoudingscijfers in de rangen bij de Infanterie buitengemeen ongunstig zijn. Practisch komen die verhoudingen daarop neer, dat een Infanterie-officier nog geen 5 pct. kans heeft om den kolonelsrang en ongeveer 2 pct. kans om den rang van generaal-majoor te bereiken.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat de aanvulling van het Infanterie-officierskorps dreigt spaak te loopen. De cijfers toonen dit duidelijk aan; bij het Wapen der Infanterie ontbreken thans een kleine 60 eerste luitenants en alle tweede luitenants!

Het aantal cadetten in het 2de studiejaar van de

Kon. Mil. Academie voor de Infanterie is gelijk aan dat voor de Artillerie en in het 1ste studiejaar zelfs kleiner, en dat, terwijl die verhouding zou moeten zijn 5 : 1.

Met kol. G. v. W. is schr. het dan ook volkomen eens, dat wanneer in dezen toestand niet snel en afdoende verbetering komt, het voor de Infanterie dreigt uit te loopen op een débâcle. Wat dit zeggen wil, zegt kol. G. v. W., springt vanzelf in het oog, wanneer men bedenkt dat de Infanterie in Indië het gezagsinstrument bij uitnemendheid is, het absoluut onmisbare element voor de verzekering van inwendige orde en rust over heel het uitgestrekte gebied van den N.-I. Archipel. Wij zouden, wat dit betreft, in Indië bij wijze van spreken àlles kunnen missen, behalve de Infanterie. Zonder Infanterie is het uit met het Nederlandsche gezag in Indië, ook zonder dat een buitenlandsche mogendheid een vinger naar het bezit daarvan uitstrekt. De voor de Infanterie bestede uitgaven zijn dan ook ten volle te beschouwen als uitgaven voor productieve doeleinden even zoo goed als de uitgaven voor de politie.

Wil men derhalve een débâcle voorkomen, dan *moet* de positie van den Infanterie-officier voldoende begeerlijk gemaakt worden. De komende salarisverbetering is reeds een flinke stap in de goede richting. doch ook de vooruitzichten, n.l. de kansen om verschillende rangen, tot en met de hoogste, te bereiken, moeten worden verbeterd.

Hoe de kol. G. v. W. zich een doeltreffende oplossing van het vraagstuk denkt, wordt in het Tijdschrift uitvoerig besproken. O.a. zal in Indië het regiment uit drie bataljons moeten bestaan onder commando van een *kolonel*.

M. hoopt, dat het artikel van den kolonel Gerth van Wijk ook onder de oogen komt van den *G.-G.* en van den *Minister van Koloniën.*

De heer *J. G. Boon,* hoofdredacteur van het Soer. Hbl., teekent hierbij aan: Met den kol. G. v. W. zijn wij volkomen eens, dat de bevorderingsvooruitzichten van den Infanterie-officier moeten worden verbeterd, doch zeer zeker niet op de wijze als door den geachten schrijver aangegeven. Een commando van 3 bataljons *is* geen kolonelscommando. Laat men toch bij de Infanterie niet den weg volgen als bij de Artillerie ingeslagen, om n.l. ter wille van de promotie een aantal hoofdofficiersbetrekkingen te creëeren, waarmede bereikt is, dat van de hoofdofficieren der Artillerie nagenoeg zonder uitzondering niemand een pàssenden werkkring bekleedt.

Beter dan het ingewikkelde stelsel door schrijver aanbevolen, achten wij het doen bevelen van gewestelijke militaire commando's, als Celebes, Timor, Palembang, enz. door kolonels, terwijl met het plaatsen of behouden van kolonels-brigadecommandanten te Malang, Magelang, Bandoeng en Mr. Cornelis, divisiegeneraals als afdeelingscommandanten geplaatst zouden moeten worden te Soerabaya en Batavia, commandeerende 2 brigades. De uitwerking van dit denkbeeld laten wij gaarne aan meer bevoegden over.

Ook de *Java Bode* van 8 Oct. wijdt een hoofdartikel aan dit stuk. Het is waarlijk geen eigenbelang, — zegt Schr., *G.*, aan het slot, — dat den kolonel dreef tot het schrijven van zijn artikel in het *I. M. T.* Van hem toch kan gezegd worden, dat hij *er is* en met of zonder de noodzakelijke verbeteringen zijn verdere carrière wel zal maken. Het artikel is ons uit het hart gegrepen en geeft uitmuntend weder, wat menig Infanterieofficier reeds zoo langen tijd met zich omdraagt.

Het mag kolonel G. v. W. als een niet geringe verdienste worden aangerekend, dat hij heeft gevoeld met zijn bekwame pen daaraan uiting te moeten geven, in de eerste plaats daarmede dienend het legerbelang en niet het minst dat zijner jongere kameraden.

De verlofganger als propagandist.

In verband met de werving ten behoeve van het Middelbaar Onderwijs, maakt het *Kath. Schoolblad* deze opmerkingen:

„Al die officieele wervingsmethoden zullen o.i. steeds een minimaal succes opleveren. Vooral waar er in Holland thans een tekort aan leerkrachten zoo bij het lager, als het middelbaar onderwijs bestaat.

„In Indië goede dienstvoorwaarden en niet te vergeten een pensioen, groot genoeg om na zijn diensttijd minstens als gelijke onder de vroegere standgenooten in Holland te kunnen leven. Dat trekt!

„Van niet minder belang is een ruim verlofstractement, dat eenige luxe permitteert. Voorheen was iedere verlofganger onbewust, ja tegen wil en dank, een propagandist voor den Indischen dienst. Er werd door zijn voormalige collega's tegen hem opgezien. Thans komt het voor en niet weinig, dat verlofgangers uit armoede zoo gauw mogelijk weer naar Indië terugkeeren. Dit is dan wel een leerkracht meer, doch beteekent meteen een verlies van zeker tien nieuwe.”

Dat is, gelooft *de Loc.*, de spijker op den kop raakt.

Een waardig woord.

Het bestuur der afd. Soerabaya van het N(ed.) I(nd.) O(nderw.) G(en.) stelt momenteel een enquête in naar het tekort aan leerkrachten op de scholen.

„Wat toch”, — zoo vraagt de redactie van het *Kath. Schoolblad van N. I.* zich af, — „is het d o e l dezer enquête?”

Had men hier te maken met belangeloozen ijver, met een actie om, na het tekort te hebben vastgesteld, zoo spoedig mogelijk daarin te voorzien, de enquête zou toe te juichen zijn. Dat is hier echter niet het geval. Zij doet de redactie zelfs denken aan een kort geleden ingesteld onderzoek omtrent ziekten en hare gevolgen onder het onderwijspersoneel en de meegebrachte kosten, enz.

„De argelooze lezer zou achter zoo iets zoeken een eerste stap tot b.v. een onderlinge ziekteverzekering. De bedoeling dier ziekte-enquête was echter niet anders, dan den Hollandschen collega een zoo schril mogelijk beeld voor oogen te draaien van de gevaren op hygiënisch terrein, welke hem in Indië bedreigen en hem van solliciteeren af te houden, m.a.w. den leerkrachtennood zoo mogelijk te vergrooten. Destructieve pogingen dus in embryo”.

Ook deze leerkrachten-enquête heeft, zooals het blad aantoont, een bijsmaak.

Zulk gedoe nu, acht de redactie terecht nutteloos. Het onderwijs wordt er niet mee uit de impasse gehaald, en het is bovendien gewild-antipathiek tegenover den Directeur van Onderwijs.

De redactie besluit dan met eene opwekking aan de onderwijzers-organisaties om, in stede van antipathieke en nuttelooze enquêtes te houden, zoo goed mogelijk aan het streven der Regeering mee te werken.

„We mogen, — zoo besluit zij, toch waarachtig ook wel eens goed voor oogen houden de belangen van Indië, en het aandeel, dat de onderwijzers-vereenigingen als zedelijke lichamen in de gemeenschap tot hun bevordering hebben bij te dragen.

In dit opzicht geeft de C(hrist.) O(nderw.) V(ereen.) een schitterend en voor velen beschamend voorbeeld. Van die zijde doet men niet anders dan de collega's in Holland opwekken om daadwerkelijk deel te nemen aan den beschavingsarbeid in Ned.-Indië.”

Tot zoover het *Kath. Schoolblad*, zegt het *N. v. d. D.* o.m. Dat is heel wat andere kost dan de N. I. O. G.-heeren geregeld opdisschen! — naar men ziet.

Deze s a b o t e e r e n, naar uit het vorenstaande weer eens afdoende blijkt; de C. O. V.-ers helpen b o u w e n. Verschil van b e g i n s e l, waaruit noodwendig verschil van a c t i e moet voortvloeien.

Het salaris van een boekhouder.

In een correspondentie uit de Vorstenlanden aan *de Loc.* lezen wij o.m.: Ik hoorde dezer dagen een boekhouder van een Vorstenlandsche Suikerfabriek zeggen: „Ook dit jaar mag er zijn; met mijn ¾ pCt. als aandeel in de winst, kan ik op een goede dertig mille aan procenten rekenen. Met mijn salaris van *f* 600 in de maand maakt dat een veertig mille aan totaal inkomsten voor 1920!”

UIT DE INDISCHE PERS.

De Maleische Volksalmanak voor het jaar 1921. De Commissie voor de Volkslectuur (Balai Poestaka) heeft bekend laten maken, dat een begin is gemaakt met de samenstelling van den Maleischen Volksalmanak voor het jaar 1921 en dat, als de bestellingen tijdig binnenkomen, men het exemplaar nog in de maand Januari 1921 kan ontvangen.

In verband met de verhoogde prijzen der grondstoffen en arbeidsloonen, moest de prijs van den Volksalmanak natuurlijk ook wel stijgen, doch is men in zooverre aan de belangen van het lezend Inlandsch publiek tegemoet gekomen, dat men den vroegeren prijs heeft behouden, doch het boek wat dunner heeft gemaakt.

De inhoud van den Almanak bevat beschrijvingen en verhandelingen van tal van wetenswaardige onderwerpen, waarin het publiek belang stelt en verschillende andere fraaie verhalen, zoodat dit publiek op onderhoudende wijze zijn kennis kan verrijken, hetgeen van groot nut is voor hen, die er prijs op stellen op de hoogte te komen en te blijven van de moderne beweging, welke het Inlandsche volk tegenwoordig doormaakt.

Er zijn verschillende afdeelingen, als:

a. een hoofdstuk over den werkkring van de vrouw;

b. een hoofdstuk over de geneeskunde en de doctoren;

c. een hoofdstuk over hetgeen een landbouwer moet weten, die een droog rijstveld gaat aanleggen;

d. een hoofdstuk inhoudende eene bloemlezing, enz., enz.

De Almanak is verder versierd met de navolgende foto's:

a. van H. M. de Koningin en van de Koninklijke familie;
b. van den Gouverneur-Generaal;
c. van den Sultan van Pontianak;
d. van twee inlanders;
e. van de Sultansgraven ter hoofdplaats Palembang;
f. van wijlen W. Iskandar;
g. van het Kramat Kanon te Batavia·
h. van Pangeran Mangkoe negara te Noezoelanden (Palembang);
i. van William Karintie;
j. van den heer Kho Tjien Sioe en anderen.

Een kaart van het eiland Sumatra en een wandalmanak zijn er bijgevoegd.

De prijs van dezen Volksalmanak is f 0.75 per stuk.

Zij, die eene bestelling doen van 10 stuks en deze vergezeld doet gaan van contant geld, ontvangen nog een kaart van het eiland Java.

Bedraagt de bestelling 25 stuks, onder dezelfde voorwaarden, dan ontvangt men 2 stuks kaarten van Java en geniet men 20 pct. korting.

Bij afname van 100 stuks ontvangt men 10 kaarten, geniet men 20 pct. korting en krijgt men bovendien nog een fraai boekwerk, een zilveren horloge met ketting of een ander voorwerp van waarde.

(„Neratja", 19 Augustus 1920).

Korintji (Midden-Sumatra). In de „Neratja" van ... Augustus 1920 wordt de noodzakelijkheid betoogd van den aanleg van een grooten weg naar Kirintji, het bergachtig landschap, dat gelegen is in Midden-Sumatra, tusschen de gewesten Djambi en de Westkust van Sumatra.

Het land is een door bergen omgeven hoogvlakte, waarvan de berg van Korintji (2305 M.) de voornaamste is, terwijl er het bekende meer van Korintji wordt aangetroffen, dat het natuurschoon van de geheele streek ten zeerste verhoogt.

De temperatuur is er gematigd en de bodem vruchtbaar.

Alle gegevens zijn aanwezig om van het landschap een gezondheidsoord te maken, waar de in de warmere streken aangetaste gezondheid van de Europeanen zich kan herstellen.

Het is ontzettend jammer, dat tot heden van het milde en gezonde klimaat in Korintji geen gebruik is kunnen worden gemaakt, hetgeen natuurlijk een gevolg is van het niet aanwezig zijn van een behoorlijken grooten weg.

Niet dan in geval van noodzakelijkheid, bezoeken reizigers die streken en is het land aan het groote publiek derhalve ook nog zoo goed als niet bekend.

De vermoeiden van lichaam en geest zouden er in werkelijkheid herstel kunnen vinden.

Wel is er een verbinding tusschen de Westkust van Sumatra en Korintjie, doch dat is meer een groot voetpad dat door de bosschen en over bergen leidt en met welke reis vele dagen zijn gemoeid.

Dat het land vruchtbaar is, is o.m. gebleken tijdens den jongsten rijstnood in Ned.-Indië.

Terwijl de prijs van de picol rijst elders wel tot f 70.— is opgeloopen, kon men die hoeveelheid in Korintjie voor f 3 à f 4 koopen.

De hoeveelheid rijst in Korintjie opgeschuurd, zou meer dan 100.000 picol bedragen, doch zij kon niet worden uitgevoerd, wegens de gebrekkige communicatie.

Langs den bestaanden weg toch kon van geen voertuigen worden gebruik gemaakt.

Wel kon het bestuur, tijdens den rijstnood, zich aan dit onderwerp laten gelegen liggen, doch het was zeer laat.

De bevolking van Korintjie is afkomstig van Menangkabau, zoowel uiterlijk als kleeding, taal en instellingen, uit alles kan men waarnemen den Menangkabauschen oorsprong.

Men treft er hetzelfde Soekoe-bestuur aan als in Menangkabau, de woningen zijn in denzelfden stijl gebouwd.

De bevolking is gezond, krachtig en ijverig.

Zij belijdt sedert een 50-tal jaren den Mohamedaanschen godsdienst.

Tal van Korintjiërs gaan jaarlijks ter bedevaart naar Mekka.

Er zijn reeds vele Mohamedaansche godsdienstleeraren in het land, die invloed uitoefenen en het hanenvechten en het dobbelspel aan de bevolking verbieden, waaraan zij vroeger was verslaafd.

En niet zonder succes.

Er zijn thans meer dan 23 dessascholen met ruim 4000 leerlingen.

De bevolking staat dit onderwijs op prijs.

De meeste inlandsche onderwijzers zijn van Sumatra's Wetskust afkomstig.

Het is te hopen, dat de Indische Regeering al haar aandacht aan het landschap Korintjie zal schenken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Het verderf tegemoet". II. Men ziet hieruit genoegzaam, dat in China sinds lang het ideaal is verwezenlijkt, hetwelk president Jefferson zich voorstelde en Jefferson was het product van de achttiende-eeuwsche Fransche beschaving, wier denkbeelden, door velen beschouwd als den grondslag eener nieuwe wereldvrede, het Westen tot nu toe nog niet geheel heeft kunnen verwezenlijken.

En hiermede is dus niet alleen bewezen dat de Chineezen inderdaad eene beschaving hebben, maar ook dat China het Westen in dit opzicht vooruit is en tevens de onjuistheid van de bewering van den Amerikaanschen Professor Sloane in een recent werk over de Westersche democratie, dat „no single „Oriënt state was able to devise the machinery of „democratic government."

Integendeel, beter dan elk land ter wereld, was China in staat geweest een ideaal democratisch systeem in praktijk te brengen, zonder politieke troebelen en burgeroorlogen, zonder revoluties, bloedvergieting en omverwerping van dynasties, waaraan de Europeesche geschiedenis zoo rijk is.

De naäperij van het Westen, veroorzaakt door het niet weerstand kunnen bieden aan het opdringerige Westen, heeft de huidige nachtmerrie van een Republiek met haar langen nasleep van troebelen en burgeroorlogen doen geboren worden.

Hoe is het Chineesche volk, het volk dat Professor de Groot in zijn standaardwerk „The religious System of China" a semi-civilised people noemt, in

staat zulk een verheven ideaal te verwezenlijken?

Het antwoord daarop geeft de „Taij Hak" of de Groote heer, waar het zegt, dat:

„the tranquility and happiness of the world „depends on lightly governed states.

„A rightly governed state necessitates well „educated families."

De „Lik", het Boek van den Ritus, door Dr. Logge in het Engelsch vertaald, geeft hetzelfde antwoord op die vraag. Zoo staat daarin geschreven:

„A wise man who governs the world with „his face to the South, takes part in which „mankind have to walk, i.e. the regulation „of the family as his starting point."

Het Chineesche volk kan dus zulk een ideaal verwezenlijken, omdat het een uitstekend familiesysteem heeft, zooals ook de Sinologen Parker en Josef W. Hall bevestigen.

Wat is nu de bron, die zulk een langdurig en krachtig leven aan dat familiesysteem heeft gegeven, vraagt de schrijver en het antwoord dat hij op die vraag geeft is het woord „Hao", dat gewoonlijk vertaald wordt als „kinderlijke piëteit".

Dit woord beteekent eigenlijk „een oude van dagen, steunende op een kind".

Wanneer dus de ouders van een meisje haar willen uithuwen, behoort zij als een echt Chineesch meisje hun onvoorwaardelijk te gehoorzamen uit liefde en vereering voor hen.

En wanneer de ouders hun dochter willen uithuwen om zich uit finantieele moeilijkheden te redden, behoort zij, als een echt Chineesch meisje, hun onvoorwaardelijk te gehoorzamen uit plichtsbesef, dat zij hen in hunne oude dagen moet steunen.

Zijn vorst te dienen zonder te letten op het doen, maar enkel op het dienen, is het toppunt van loyaliteit voor een onderdaan, zegt Chwang Tsze.

Welnu, den ouders te gehoorzamen zonder te letten op het doen, maar enkel op het gehoorzamen, is het toppunt van „Hao", van kinderlijke piëteit voor een kind.

Dit, dunkt mij, zegt de schrijver, is niet zoo'n monsterachtig, zoo'n barbaarsch begrip als de Westerlingen gewoonlijk denken.

Een Chineesch meisje, dat weigert te trouwen omdat zij haar aanstaanden echtgenoot niet kent, verwerpt dus in de eerste plaats de Chineesche „Hao", het voornaamste fundament der Chineesche beschaving en in de tweede plaats den absoluten en onvoorwaardelijken eisch op de puriteit der Chineesche vrouwen, waaraan ongetwijfeld een groot deel van de levenskracht der familie te danken is.

De eisch om den aanstaanden echtgenoot voor het huwelijk te leeren kennen, sluit in zich den eisch op vrijen omgang tusschen de beide sexen en die omgang brengt losse zeden met zich mede.

De geschiedenis van alle tijden is daar om te bewijzen, dat losse zeden de onfeilbare boden zijn van den ondergang.

Dus, het verwerpen van de „Hao" en den absoluten en onvoorwaardelijken eisch op de puriteit der vrouwen, moeten beslist tot den ondergang der Chineesche beschaving leiden en die ondergang beteekent, dat de Chineezen in Ned.-Indië geen moreele kracht meer zullen hebben om hen door het „Leven" te leiden, de moreele kracht, die gebleken is de meest nuttige te zijn.

Immers, terwijl de oude Egyptische, Grieksche en Romeinsche beschavingen reeds lang ten onder zijn gegaan en de Christelijke beschaving op het punt staat ook ten onder te gaan, bestaat de Chineesche beschaving nog tot den huidigen dag toe, jong en krachtig, onaangetast door den tand van tientallen eeuwen heen.

En dat eeuwigdurende en krachtige leven dankt zij aan haar levenselixer, „de Hao" en de puriteit der vrouwen.

Het Chineesche meisje, dat weigert te trouwen op grond dat zij haar aanstaanden echtgenoot niet kent, beseft dus niet wat zij doet, niettegenstaande haar ontwikkeld-zijn en geeft een onverstandig en noodlottig voorbeeld aan haar zusters, en wanneer het denkbeeld om slechts met den man harer keuze te trouwen, algemeen post vat in het brein der Chineesche meisjes, dan kan men vooruit zeggen dat de Chineezen in Ned.-Indië met groote vaart van de beschaving van hun land afdrijven en het verderf tegemoet gaan.

Daarom, hoe betreurenswaardig ook die zelfmoorden te Batavia op zichzelf zijn, toch zullen de landgenooten van den schrijver niet aarzelen offers te brengen, indien het behoud der beschaving die offers eischt. Dat behoud is geen offers te groot.

(Wordt vervolgd).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chin. pers.

Sedert eenigen tijd worden van wege het „Bureau voor de Volkslectuur" wekelijksche overzichten gegeven van de belangrijkste artikelen in Inlandsche en Maleisch-Chineesche nieuwsbladen. Deze uitgave, hoe volledig en belangrijk ook, had iets onsmakelijks, doordat de publicatie geschiedde op getypte folio vellen papier, welke dan op een of andere wijze werden vermenigvuldigd en daardoor somtijds zeer moeielijk te lezen waren. Blijkbaar heeft genoemd Bureau dit bezwaar ook gevoeld en is er thans aan tegemoet gekomen door deze overzichten in den vervolge in druk te laten verschijnen. Het eerste aldus uitgegeven Nr. (No. 43 van de geheele reeks) is een boekje van 46 blz. en getiteld:

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

De uitgave in den nieuwen vorm zal ongetwijfeld zeer veel nut kunnen stichten, mits aan deze gouvernementsuitgaaf meer bekendheid wordt gegeven dan tot nu toe het geval is geweest; eene ruime verspreiding aan de pers, bibliotheken en openbare leeszalen, ook in Nederland, kan o.i. slechts de moeite van de samenstelling loonen.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

De Dec. afl. opent met een vers in proza „Lotos en Morgendauw", ontleend aan den aldus getitelden nieuwen bundel van R. M. Noto Soeroto. — Verder het vervolg van B. M. Goslings' geillustreerde studie over scheringtechniek in Indische weefsels. Schr. vraagt thans vooral aandacht voor de weefsels van Soemba, „dat wonderland der weefkunst, vooral vermaard wegens de prachtige, daar vervaardigde ikatdoeken met hun kunstvol ornament van uitgespaarde, gestileerde mensch- en dierfiguren op een ondergrond in vlammende, fluweelige kleuren". — Ook het belangwekkend „Beknopt geschiedkundig overzicht van het Sultanaat Jogjakarta", geschetst door R. M. Noto Soeroto, wordt in deze afl. voortgezet. De in dit hoofdstuk voorkomende afbeeldingen zijn reproductiën naar foto's uit een verzameling van wijlen Mevr. S. H. A. E. van Benthem Jutting-Bosch.

De Ingenieur.

In No. 50 is in extenso opgenomen de rede van ir. P. J. Ott de Vries, over het wegenvraagstuk in Ned.-Indië, uitgesproken in de sluitingszitting van het Eerste Nederlandsche Wegencongres op 25 Sept. j.l. — De ir. R. A. van Sandick besluit zijn artikelenreeks over het Algemeen Ingenieurscongres te Batavia van 8—13 Mei j.l.

De Indische Gids.

De heer J. Koning behandelt in de Dec. afl. een belangrijk onderwerp: De positie van Turkije en de Islamsche beweging in Ned. Oost-Indië.

De schr. vestigt er de aandacht op, dat de beslissingen van den Oppersten Raad der geallieerde mogendheden met betrekking tot het sluiten van den vrede met Turkije door de Mohammedaansche bevolking van onze overzeesche gewesten met matige instemming zijn ontvangen. Hij vermeldt voorts het feit, dat in een vergadering te Jogjakarta van de vereeniging Moehamadijah men het noodzakelijk achtte stelling te nemen tegenover de vredesvoorwaarden, welke te Parijs aan Turkije zijn opgelegd. Er werd in genoemde vergadering een motie aangenomen, waarbij tegen die inmenging werd geprotesteerd, met verzoek aan het Nederlandsche Bestuur, „dat over een 40.000.000 Mohammedanen het gezag voert," dit protest ter kennis te brengen van de bevoegde autoriteiten te Parijs. Ten slotte werd besloten den steun in te roepen van alle Mohammedaansche Vereenigingen in geheel Nederlandsch-Indië.

Omtrent het lot van deze merkwaardige motie werd iets meer vernomen, evenmin van de voortgezette actie der Mohammedaansche Vereenigingen. Toch zal het de moeite waard zijn, dat in de Tweede Kamer eens de vraag aan den Minister van Koloniën wordt gesteld, op welke wijze het bestuur in Indië dan wel het opperbestuur in Nederland aan het protest der Mohammedanen aandacht heeft geschonken. Men is nu geneigd, — en het is van belang dat deze indruk wordt weggenomen —, aan te nemen, dat de regeering uit vrees voor internationale onaangenaamheden, het protest van haar Mohammedaansche onderdanen eenvoudigweg heeft gedeponeerd.

De vraag is ten slotte ook gerechtvaardigd wat in deze zeer voorname en uiterst delicate kwestie het advies is geweest van de adviseurs voor inlandsche zaken en of de Gouverneur-Generaal eenige poging in het werk heeft gesteld om de ontevredenen door een heldere en juiste uiteenzetting der kwestie van inzicht te doen veranderen. Dat dit laatste niet dadelijk is geschied, blijft in ieder geval te betreuren.

Als tweede bijdrage is in de afl. afgedrukt een „Memorandum van het besprokene ter vergadering van belanghebbenden bij handel, land- en mijnbouw in het gewest Benkoelen, op 15 Juli 1920, welk memorandum den Gouv.-Generaal bij zijn bezoek aan genoemd gewest werd aangeboden en door dezen — blijkens een mededeeling van den hoofdredacteur — zeer welwillend werd ontvangen. — In een bijdrage „Kolonisee-ren" geeft de hr. P. J. Zurcher Jr. de middelen aan, waardoor z.i. het aantal blijvers van Indië's Europeesche bevolking zou zijn te vermeerderen; tevens zou daardoor meer aan ontginning van woeste gronden in de Buitenbezittingen kunnen worden gedaan. — Verder in deze afl., behalve de vaste maandelijksche rubrieken, het slot van Mr. Johan van Dam's rapport over den staat van zaken in Oost-Indië in 1666, medegedeeld door Dr. J. de Hullu.

De Chineesche tempel te Cheribon.

Als No. II eener populair-wetenschappelijke serie geschriften van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen is een fraai geïllustreerd boekje verschenen, getiteld: Beschrijving van den Koan Iem-tempel Tiao-Kak-Sie te Cheribon, door J. L. J. F. Ezerman, adviseur voor Chineesche zaken.

Met de verschijning van dit geschrift is in de eerste plaats tegemoet gekomen aan een opmerking van den heer G. P. Rouffaer in den „Gids voor de Verzameling van Indonesische en Chineesche kunst te Leeuwarden", dat „een goed geschreven, geïllustreerd boekje door een deskundige over wat er in de Chineesche tempels, de klenteng's, ten onzent te zien is voor belangstellende Europeanen, niet-deskundigen, is en blijft een vrome wensch." Men mag er den heer Ezerman dankbaar voor zijn, dat hij aan dien wenk van den heer R. gevolg heeft gegeven en zijn keus heeft laten vallen op den ouden tempel te Cheribon, welke reeds voor 1658 moet zijn gebouwd.

Het Indische Leven.

No. 12 bevat een geïllustreerde beschrijving, door Sosrodhimedjo van een warme bron bij Pingit (westelijk van Banjoemas). Deze bron bevat zwavelhoudend water en is om haar geneeskrachtige eigenschappen tot ver in den omtrek vermaard. Uit de naburige afdeelingen komen dagelijks tal van inlanders de bron bezoeken, om er, door geregeld baden te nemen, genezing te zoeken voor allerlei huidziekten. Het is opvallend, zegt schr., hoe sommige huidziekten, als de meest verbreide „patèk (framboesia) en de kwaadaardigste zweren, waarvoor men alle hoop op genezing gemeenlijk reeds heeft opgegeven, er na enkele badkuren zienderoogen verdwijnen en ten slotte geheel genezen. Alleen...... de weg naar de bron loopt over zeer geaccidenteerd terrein en is zelfs voor gezonden bijna niet te bereiken. Schr. vraagt of hier geen een offervaardig menschenvriend met een welgevulde beurs zou kunnen bijspringen. — In hetzelfde no. bijzonderheden (met foto's) over een ramp in het Garoetsche, tengevolge van hevige regens op 22 Nov. j.l. — Verder o.m. het vervolg der „Legende van Loetoeng Kasaroeng".

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 36: Arowakken (vervolg), door N. Plaat (plaat: een vischschietende Indiaan in de wateren van Guyana). — Over het stamwezen in Oost-Indië, door C. Lekkerkerker. VII. De bruidschat. — Verhandeling (Indische schets), door C. O. van der Plas. — Bijzonder mooie afbeeldingen van volkstypen uit Sumatra, maken deze aflevering zeer leerzaam.

Mededeelingen Deli Proefstation.

In No. XIII der 2e Serie, vermeldt de hr. J. van Dijk de uitkomsten van regenwaarnemingen op Sumatra's Oostkust, in Atjeh en in Tapanoeli gedurende het jaar 1919.

Teysmannia.

Uit den inhoud van afl. 7: Aanteekeningen over orchideeën. V. Het geslacht Coelogyne (vervolg), door J. J. Smith. — Djarak (Ricinus communis L.) Eenige aanteekeningen over de cultuur van Ricinus communis en de bereiding en eigenschappen van ricinusolie, door M. van der Meer. — Padi. III. Droge en natte rijstbouw in primitieven vorm. b. Hoema-velden, door K. van der Veer (met ill.). — Erfelijkheid en weerstandsvermogen tegen ziekten (bij planten), door W. Bally. — Mogelijkheden op nijverheidsgebied met goede kansen van slagen voor Nederl.-Indië. Papierfabricatie, door Dr. A. W. K. de Jong. — Sprokkelingen op landbouwgebied. (De Lantana in Britsch-Indië. Enz.)

Vragen van den Dag.

De hr. E. L. K. Schmülling artikelt in de Dec.-afl. over „de(n) gaande(n) en de(n) komende(n) Landvoogd en de(n) inboorling". Van Gouv.-Gen. van Limburg Stirum zegt schr. o.a. „dat hij de eerste Landvoogd is geweest, die op groote en wijdverspreide deelen der inlandsche bevolking diepen indruk heeft gemaakt; tegen wien met eerbied en groot vertrouwen reeds is en nog wordt opgezien, en die voor zichzelven in de harten der landskinderen een monumentum aere perennius heeft opgericht". Waaraan dit is toe te schrijven? „In de van Limburg Stirum-periode is de „Colourline" grootelijks opgeheven door beëindiging van het rascriterium en daarvoor in de plaats getreden als het ware een panrassiale bekwaamheidslijn, zoodat minderwaardige Europeanen en Chineezen zich in eene levensspeelruimte moeten bewegen o n d e r, en de Inboorlingen, die het zich waardig maken, eene levenshoogte kunnen bereiken op verschillende hoogten b o v e n die lijn." Wat nu, in dit verband, den nieuw benoemden G. G. aangaat, men heeft de verwachting dat hij niet alleen reeds ter wille van de continuïteitshandhaving in het algemeen gesproken zich in de door G. G. van Limburg Stirum aangegeven banen zal moeten bewegen, maar hij heeft reeds een persoonlijke getuigenis gegeven, waaraan men kan toekennen het karakter van een credo als van een pronunciamento in woorden...... geuit in de Tweede Kamer bij de behandeling der Indische begrooting voor 1919, welke woorden aldus luiden: „De Regeering moet toonen, dat zij elke aanmatiging van den Europeaan tegenover den Inlander ten sterkste veroordeelt, dat zij geen bevoorrechting wil van den Europeaan boven den Inlander en dat, wanneer de heer Tjokroaminoto zegt, dat gestreefd moet worden naar rechtsgelijkheid en gelijkgerechtigheid, de Regeering daarmede ten vole instemt."

Hindia Poetra.

In het Nov.-Nr. eene bespreking van het verslag der „Herzieningscommissie"; zoomede het vervolg van het verslag van het Indonesisch Congres te Lunteren, 23—26 Aug. 1920.

De Tropische Natuur.

De Sept.-Oct. afl. bevatten voor liefhebbers van de Indische natuur weder verschillende interessante bijdragen in populairen vorm, de meeste met vele illustraties, als: Het melksterretje (Isotoma longiflóra Presl. fam. Campanulaceae), door B. — Een en ander over de verspreiding van vruchten en zaden (slot), door v. W. — Een excursie naar de Duizend-eilanden (ten noordwesten van Tandjong Priok), door Landrot. — Iets over mimicry (bij dieren), door Dr. K. W. Dammerman. — Waarnemingen in zake het drinken bij vlinders, door S. L. — Iets over den kantjil (dwerghert), door A. v. d. G.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 18: Te weinig toezicht (klacht over te weinig personeel bij den dienst der arbeidsinspectie), door R. B. — Zoeklichten over den omtrek (IV. Landbouw in de Philippijnen), door D. N. — Het behoud van de bouwkruin, door A. — In de rubriek Cultuur- en landbouwberichten o.a.: De rentabiliteit eener Kina-onderneming, door Prof. Dr. A. H. Berkhout. — De Javaan als arbeider in de Soendalanden. — De tegenwoordige ontginningskosten van Rubberondernemingen. — De poenale sanctie. — Excursie naar het Proefrijstbedrijf te Selatdjarang bij Palembang. — De leeftijd van rubberboomen. — De positie der Indische oliefabrieken. — Landbouwtoestanden en vooruitzichten op Sumatra.

De Banier.

Het Nr. van 5 Nov. bevat o.m.: Roomsch-Katholieke missie-actie op Java. — Ambon, door J. A. Soselisa (slot). — Medische kroniek (vervolg). — Oprichting anti-opium-vereeniging.

Nationale Staatkunde Gids.

In No. 134 een artikel: „Hervormingen in het koloniaal bestuur." Schr. bespreekt in afkeurenden zin den maatregel van G. G. van Limburg Stirum om een commissie te benoemen tot herziening van de grondslagen der staatsinrichting van Ned.-Indië, omdat het bekend was dat men in Nederland eveneens hervorming beoogde van het koloniale bestuur. „Het is daarom goed, dat niet al te lang na de indiening van het rapport der Indische herzieningscommissie (30 Juni 1920) de aanvrage om ontslag van den tegenwoordigen landvoogd moet zijn gedaan. Na hetgeen in 1918 is geschied, was de heer van Limburg Stirum, hoe goed zijn bedoelingen ook geweest zijn, niet meer de man om rustig de meer nuchtere, praktische hervormingen van het Indische bestuur te overwegen, die thans vanwege den Minister van Koloniën aanhangig zijn gemaakt."

In hetzelfde Nr. eene uitvoerige bespreking door Frits Lapidoth, van H. R. Roelfsema's roman: Heerschers over verre eilanden. De door den hr. R. geschetste typen van „heerschers" geven den recensent aanleiding boven zijn stuk de woorden: „Zijn er zoo?" te plaatsen.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 50: Berichten van de afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 4: Over het voorkomen van tras in Nederl.-Indië, door Dr. E. C. J. Mohr. — Bijdrage tot ontleding van het Inlandsch Landbouwbedrijf, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Popular oil gology, by V. Ziegler, besproken door Dr. L. Rutten. — Eene nieuwe suikerleverende plant, door P. G. — Suiker als oorzaak van Cuba's welvaart. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft weder een opgave van recente literatuur over rubber, suiker, tabak, thee, enz.

* * *

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de volgende publicaties:

Some experiences of a New Guinea Resident Magistrate, by captain C. A. W. Monckton. With 37 illustrations and a map (London, J. Lane).

Stukken betreffende de handelsbetrekkingen met Japan in het begin der negentiende eeuw, medegedeeld door Prof. Mr. N. W. Posthumus (in Economisch Historisch Jaarboek. Deel VI).

Aziatische politiek, door Mr. A. B. Cohen Stuart (Vragen des Tijds. Dec. '20).

The cultivation of Peruvian bark or Quinine in Java, by J. J. Paerels (with illustrations) (Commercial Holland, Nov. '20).

Het onderhoud der wegen in den Volksraad, door F. W. Th. van Oordt. — Ontwerp van wet tot hervorming van het bestuursstelsel in Ned.-Indië, met een memorie van toelichting, dd. 11 Sept. 1920 door den Gouv.-Gen. bij den Volksraad ingediend. Locale Belangen, 1 Nov. '20).

Notes on Dr. W. L. Abbott's second collection of birds from Simialur Island, Western Sumatra, by H. C. Oberholser (Proceedings of the United States National Museum, Vol. 55, 1920, bl. 473—498).

Suriname.

Ons nummer van 2 December bevatte het verslag van een proefneming met tractors onder leiding van den nieuwbenoemden landbouwleeraar, den heer van Waveren.

Wij meenen onzen lezers niet te mogen onthouden het verhaal van de lotgevallen, die ten slotte er toe geleid hebben den heer van Waveren een werkkring in Suriname te doen zoeken. Dat wij in Suriname zulk een goede kracht hebben gekregen danken wij...... aan de Sovjet regeering.

Wij ontleenen het verhaal aan de September-aflevering van het landbouwkundig tijdschrift „West-Indië".

Het is de nieuwe directeur van den landbouw, de heer E. Snellen, die het mededeelt:

„De heer van Waveren behoort tot de groote familie der bloembollenkweekers van dien naam, welke gevestigd is in Hillegom, verdeeld in verschillende firma's, welke alle groote zaken in dit artikel over de geheele wereld drijven.

Reeds jong werd de heer van Waveren naar het buitenland gezonden en volgde te Darmstadt de landbouwschool, kwam na afloop daarvan in zijns vaders zaak en bereisde Rusland tot verkoop van bollen. De daar aangeknoopte betrekkingen bezorgden hem na eenige jaren de aanstelling tot rentmeester op een groot landgoed nabij Moskou; doch enkele jaren later verliet hij die betrekking om tezamen met een grondbezitter de exploitatie van een grooter landgoed voor eigen rekening te gaan drijven.

Dit landgoed lag in het Tule-Gouvernement, een streek met een zomer van 5 maanden, waarin men gemiddeld een Surinaamsch klimaat geniet, en een winter van 7 maanden met temperaturen tot 32° R onder nul. Volgens van officieele zijde ontvangen mededeelingen is het den heer van Waveren gelukt dit landgoed, dat een uitgestrektheid had gekregen van 1700 H.A., gelijk aan 8000 akkers, tot model-bedrijf te maken voor landbouw, tuinbouw en vooral zaadteelt. Een uitgebreide veestapel, paarden, koeien, varkens en kippen was daar aanwezig, de beste landbouwmachines, electrisch gedreven, waren in het gebruik en de uitkomsten gaven gelegenheid te aankoop en exploitatie binnen eenige jaren te dekken.

Er zou voor den eigenaar zeker geen reden geweest zijn dit voor die streek ongekend model-bedrijf te verlaten. Wanneer niet de omwenteling in den regeeringsvorm gekomen was, die alle bezit in Rusland uit den booze achtte.

Op zekeren dag ontving de heer van Waveren de mededeeling, dat hij ontzet was uit zijn bezit en dat zijn landgoed met den geheelen inventaris in handen van den Staat, de Sovjet republiek, was overgegaan, dus z.g. „genationaliseerd". Om dit besluit goed duidelijk te maken werd de eigenaar met zijn zoon in de gevangenis gebracht.

Later begreep men van de ervaring van dezen landbouwkundige toch nog te kunnen genieten en gelastte de Overheid den heer van Waveren de landsdienaren te onderrichten in het beheer van een landgoed, hetgeen deze gedurende 1½ jaar heeft gedaan.

Toen in Mei 1920 de Nederlandsche regeering het stoomschip „de Lingestroom" naar Rusland zond om talrijke daar nog in armoede vertoevende landgenooten naar het vaderland terug te brengen, gelukte het den heer van Waveren ontslag te krijgen uit zijn eervolle functie en zich met zijn gezin bij de droeve tocht der Nederlanders aan te sluiten.

Fabrikanten, handelaars, grondeigenaars, meest allen eens zeer welgesteld, keerden beroofd van alle bezit, zonder eenig geld of have terug en moesten opnieuw gaan zoeken om zich een bestaan te verwerven. De heer van Waveren heeft dit nu in Suriname gevonden. Moge het hem gelukken zijn groote energie, kennis en ervaring dienstbaar te maken aan den landbouw in Suriname, dan zal die er wel bij varen en hem ongetwijfeld daar dankbaar voor zijn.

Moge hij persoonlijk ook de voldoening vinden in zijn werk, die allen hem zeker — op grond der ondervonden teleurstelling — van harte toewenschen."

* * *

In de memorie van toelichting deelt de Minister van Koloniën mede, dat hij deze begrooting, zooals zij na de behandeling in de Koloniale Staten door den waarnemenden gouverneur voorloopig is vastgesteld, bijna in haar geheel heeft overgenomen.

Niettemin vertoonen de eindcijfers van het wetsontwerp aanzienlijke verschillen met die van de voorloopige begrooting.

Van drie posten heeft de Minister de op de voorloopige begrooting uitgetrokken bedragen van uitgaven verminderd en wel ten einde:

1e. niet ten volle te doen overgaan tot de in de

voorloopige begrooting voorgestelde uitbreiding van politie;

2e. de aanstelling van een gymnastiekonderwijzer met middelbare bevoegdheid voorshands achterwege laten blijven;

3e. den aanleg van verharde voetpaden op vestigingsplaatsen in een minder snel tempo dan in de voorloopige begrooting was voorgesteld te doen plaats hebben.

Deze verminderingen betreffen tezamen een bedrag van *f* 22.200.

Daarentegen geeft de Minister naast enkele kleine noodzakelijke verhoogingen wegens om bijzondere redenen aan landsdienaren toegezegde inkomsten, eer aanzienlijke verhoogingen in overweging en rijks in verband met de in de kolonie toe te passen gelijkstelling van het bijzonder met het openbaar onderwijs, met de verhooging van de pensioenen, alsmede met het oog op eerlang te treffen nieuwe wedderegelingen.

De gezamenlijke verhoogingen in het wetsontwerp en in de voorloopige begrooting geraamde uitgaven, waartegenover een gezamenlijke vermindering van uitgaven van *f* 22.200 staat, bedragen *f* 1.809.980, waaronder begrepen zijn *f* 75.000 meer voor het bijzonder onderwijs; *f* 104.800 meer voor pensioenen en *f* 1.600.000 meer voor duurtebijslagen en wel voor een nieuwe wedderegeling als bovenbedoeld.

Tegenover de hoogere uitgaven mag worden verwacht een belangrijke versterking van de middelen, welke, in tegenstelling met de in de oorlogsjaren geheven tijdelijke opcenten op verschillende belastingen, een blijvend karakter zal dragen. Die versterking betreft: 1. een wijziging van de verordening op de inkomstenbelasting; 2. eene herziening van het tarief van invoerrechten. Volgens nadere mededeelingen van den landvoogd zullen evenbedoelde voorzieningen de koloniale middelen versterken met een raming onderscheidenlijk *f* 300.000 en *f* 100.000.

Bij de toelichting der artikelen deelt de Minister mede, dat hij meent, dat de geldelijke toestand van de kolonie ertoe noopt de aanschaffing van een nieuw stoomschip voor den zeedienst (waarvoor op de definitieve begrooting reeds *f* 500.000 was uitgetrokken) nog eenigen tijd uit te stellen.

* * *

Het „Algemeen Handelsblad" schrijft:

„De spoorweg in Suriname. Bij de ontwerp-begrooting voor Suriname voor 1921, door bij de Tweede Kamer ingediend, zijn de posten, die in de voorloopig vastgestelde begrooting voorkomende, voor de uitgaven ten behoeve van den spoorweg van Paramaribo tot aan Dam aan de Saramacca, gehandhaafd. Evenals voor het loopende jaar is voor dit doel een bedrag van *f* 270.000 in totaal uitgetrokken. De Minister heeft dus, zeer terecht, zijn sanctie onthouden aan den door gouverneur ... getroffen maatregel, waardoor verschillende belangen in de kolonie ernstig zouden zijn geschaad. Suriname behoudt zijn spoorweg, geheel intact. Zoo hoort het".

Moge het „Handelsblad" het aan het rechte eind hebben!

* * *

Met betrekking tot een suppletoire begrooting van Suriname voor 1920 vestigden enkele leden de aandacht op de vragen van het lid der Kamer De Jonge betreffende de pensioenen van ambtenaren in de koloniën Suriname en Curaçao; zij merkten op, dat geen antwoord is gegeven op de vraag, of het niet billijk zou zijn de storingen, die tot nu toe op de daarbij omschreven wijze voor de betrokkenen verloren gingen in den vorm van toeslag op het pensioen hun ten goede te doen komen. Zij waren van meening dat deze toeslag alsnog zou moeten worden berekend boven de thans voorgestelde verhooging van 40 pCt.

* * *

„De West" schrijft:

„De organisaties van Landsdienaren, wachtensmoede, hebben een telegram gestuurd aan de Tweede Kamer, met een dringend beroep om steun voor de zoo lang beloofde salarisherziening.

Een apart telegram is verzonden aan de Kamerleden v. Ossendorp, de Jonge en Ketelaar, om het verzoek aan de Kamer te willen ondersteunen.

Aan den Gouverneur is afschrift gezonden van het telegram.

Het is te hopen, dat nu eindelijk de Landsdienaren iets definitiefs zullen vernemen. Daar de salarisherziening zelve — om reden die wij meermalen hebben uiteengezet — onmogelijk binnen korten tijd kan tot stand komen — is o.i. de eenige uitweg een verhooging van den duurtebijslag met ingang van 1921.

Verder waren de organisaties van Landsdienaren voornemens om als er voor dien tijd geen bevredigend antwoord uit Nederland was ontvangen, den 10den November een groote betooging te houden."

* * *

Het verslag van de Surinaamsche Bank over 1919 is verschenen. Op de — als altijd — belangrijke economische beschouwingen komen wij terug.

* * *

Prof. P. C. Flu, directeur van het geneeskundig laboratorium te Weltevreden, benoemd tot hoogleeraar in de tropische hygiëne aan de Leidsche Universiteit, kan eerst in Mei van het volgend jaar hier te lande worden verwacht.

Curaçao.

De plannen van den Gouverneur.

Ofschoon uit de kolonie geen nadere berichten ons bereikt hebben, schijnt het wel juist te zijn, wat wij 25 Nov. l.l. aan „Voz di pueblo" ontleenden, dat de wenschelijkheidsbegrooting in het moederland bij de regeering geen instemming gevonden heeft. Aan de „N. R. Ct." ontleenen wij het volgende uit de M. v. t. op de bij de Tweede Kamer ingediende begrooting voor 1920:

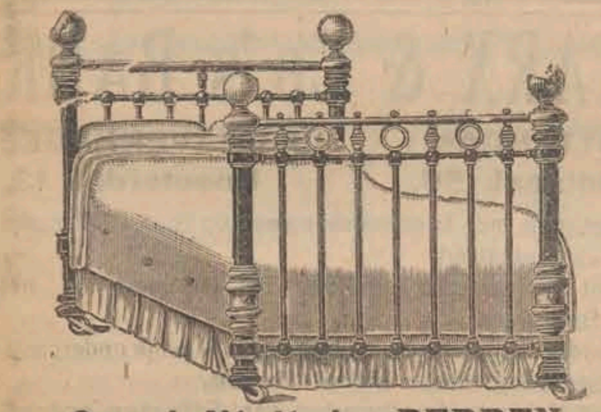
„De minister heeft slechts enkele posten uit deze wenschelijkheidsbegrooting overgenomen, omdat na de totstandkoming der aanvullingsbegrooting geen voldoende tijdsruimte beschikbaar zal zijn voor de uitvoering nog in dit jaar van de voorgenomen voorzieningen. De kredieten, welke de gouverneur voor de overige door hem wenschelijk geachte maatregelen heeft aangevraagd, heeft de minister, voor zoover hij zich met de voorstellen van den landvoogd heeft kunnen vereenigen, ten volle dan wel ten deele in het onderhavig wetsontwerp opgenomen. Voorts is in dit ontwerp rekening gehouden met de door den gouverneur bij een aanvullingsbegrooting voor 1921 aangevraagde nadere kredieten."

Dit bericht moet vóór den Gouverneur wel zeer teleurstellend zijn. En van de motiveering van 's Ministers beslissing — indien juist weergegeven — begrijpen wij niet veel. Omdat in 1920 de voorgenomen voorzieningen niet meer konden worden uitgevoerd, worden voor 1921 dezelfde posten niet aangevraagd? Wij schorten ons oordeel intusschen op, tot wij de officieele stukken voor ons hebben. Dan hopen wij ook op de rest terug te komen.

Droogte - regen.

Curaçao heeft weer een geweldige periode van droogte doorgemaakt. Af en toe hebben wij een en ander meegedeeld over den ellendigen toestand, die hiervan het gevolg is, o.a. in prijsstijging van drink- en putwater. Het schijnt, dat nu eindelijk de lang verbeide regen gekomen is. Op 1 November, even na den middag, is een overvloedige regenbui losgebarsten, naar de „Amigoe" meedeelt. In de stad werd een regenval van 27 m.M. geregistreerd. Den volgenden dag begon het eerst goed: de regenmeter

wees 43 m.M. aan. En zoo ging het eenige dagen door.

Epidemie.

De „Amigoe di Curaçao deelt mee, dat eind October op St. Eutatius een hevige epidemie uitgebroken is, waardoor ¼ gedeelte der bevolking is aangetast. Reeds zijn een 22 kinderen aan de ziekte bezweken. Volgens de laatste berichten, zijn in het geheel reeds 66 personen aan de ziekte gestorven. Sommigen vermoeden, dat hier van dysenterie sprake is, anderen noemen het cholerine.

„Het komt ons wel vreemd voor", schrijft het blad, „dat volgens verklaring van den Gouvernements-Geneeskundige deze ziekte niet van besmettelijken aard is, zoodat er door het Bestuur aldaar dan ook geen quarantaine-maatregelen zijn voorgeschreven."

Staking.

Er is deze week een staking uitgebroken onder de Curaçaosche werklui, die bezig zijn den nieuwen toren op te bouwen van ons draadloos station van het Riffort. Het schijnt, dat hen de broodkruimels beginnen te steken. Bij een dagloon van *f* 7, dat zij reeds hebben, vragen zij nog een opslag van *f* 2.

Voor zoover wij weten, zijn hun eischen nog niet ingewilligd. („A. d. C.")

Aruba.

„La Cruz" deelt mee, dat tot gezaghebber is benoemd de heer F. Quast.

Kleine Berichten.

De Hollandsche bank voor West-Indië heeft op Otrabanda een spaarbank geopend.

In October l.l. zijn 52 schoomschepen de haven van Willemstad binnengeloopen. „La Cruz" deelt mee, dat hiermee het record van 50 per maand is geslagen.

Volgens het laatste jaarverslag is bij de Spaar- en beleenbank, niettegenstaande 540 nieuwe boekjes zijn uitgegeven, ruim *f* 33.000.— meer opgevraagd dan ingelegd.

Naar wij indertijd meedeelden, is besloten een duurtetoeslag te geven aan ongehuwde ambtenaren, die niet meer dan *f* 1000.— en aan de gehuwden, die niet meer dan *f* 2000.— traktement hadden. Volgens „La Cruz" zijn velen bij de uitbetaling van deze maand extra teleurgesteld, omdat het Gouvernement bij berekening dezer salarissen de ontvangen duurtetoeslagen meegerekend had.

West-Indische Kamer.

Verschenen is het eerste jaarverslag over 1919. Het blijkt, dat de werkzaamheden van de Kamer zich hoofdzakelijk bepaalden tot het geven van inlichtingen. In hoeverre deze een gunstig gevolg hebben gehad wordt niet meegedeeld. De ontvangsten bedroegen *f* 585.—, het jaar sluit met een tekort van *f* 156.24. Gelukkig kon vermeld worden, dat sedert het ledental belangrijk uitgebreid is.

In de wel wat eenzijdig Surinaamsche samenstelling van het bestuur is verandering gebracht door de opneming van de heeren Mr. Nuyens, oud-gouverneur van Curaçao en G. J. van Grol, oud-gezaghebber van St. Eustatius.

Kalender.

Ook voor 1921 verschijnt van de W. I. Kamer weder de West-Indische Kalender.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Emigratie.

De superintendent voor emigratie van het Canadeesche departement van immigratie en kolonisatie te Londen heeft de volgende mededeeling doen toekomen aan den directeur van het informatiebureau der Nederlandsche vereeniging „Landverhuizing" in den Haag.

„Bij Regeeringsbesluit is bepaald, dat immigranten, behoorende tot de arbeidersklassen (geschoold of ongeschoold), bij aankomst in Canada tusschen 1 Januari 1921 en 31 Maart a.s. in het bezit moeten zijn van tenminste 250 dollar, bovendien van 125 dollar voor de in hun gezelschap reizende echtgenooten en voorts van 50 dollar voor ieder kind tusschen 5 en 18 jaar.

Bovenbedoelde tijdelijke bepalingen zijn niet van toepassing op hen, die eene speciale vergunning hebben om naar Canada te vertrekken en in het bezit zijn van de daarvoor benoodigde landingskaarten."

Wij willen aan deze speciale landverhuizingsaangelegenheid voor Canada een stukje toevoegen voor landverhuizers in 't algemeen van belang. Het bevat geen nieuw gezichtspunt, integendeel, het betreft een waarschuwing, die hare waarde heeft zoolang en waar de emigratie bestaat, maar die juist daarom eigenlijk nooit te vaak herhaald kan worden. Hetgeen wij er van bijbrengen is genomen uit een artikel: Auswanderungsschwindel in de Deutsche Kolonialzeitung van 20 November.

Veel gevaarlijker dan de inlichtings- en letterkundige Schwindler zijn, zegt de schrijver, de plaatsingsbureaux voor 't buitenland. Daar gaan veelal zij, die veiligen raad zoeken, heen, of die gewaarschuwd zijn om er maar niet op goed geluk op uit te trekken. Voor elk beroep zijn daar plaatsen beschikbaar. Bij onderzoek of bij ondervinding blijken de aangeboden stellingen veelal in 't geheel niet te bestaan. De plaatsbemiddelaars, die voor vrouwenbetrekkingen optreden, zijn de allergevaarlijkste. Zij weten in aanraking te komen met jonge meisjes en alleenstaande vrouwen, die eens over het trekken naar den vreemde gedacht hebben. Haar wordt het leven ginder in de mooiste kleuren afgeschilderd en verlokkend voorgesteld, en men breidt vooral de voordeelen breed uit over het eerbare bestaan, dat zij zich kunnen verschaffen, wanneer zij in een rijk gezin als opvoedster of huisvrouw werkzaam kunnen zijn. Deze tusschenpersonen zijn meestal volleerde kapte meisjeshandelaren, die de kunst verstaan hunne slachtoffers op geraffineerde wijze te bedotten.

Zooals wij zeiden, 't is helaas een oud en algemeen misbruik. Een vorige Indische mail bracht ons onder 't nieuws uit de gerechtszaal nog een paar voorbeelden van Javaansche meisjes door wervers opgepikt of ingepalmd, met dezelfde oogmerken als de hier gesignaleerde Duitsche slavinnenhandelaars. Men worde niet moede te waarschuwen. De rechter worde niet moede te straffen, gevoelig te straffen.

De voorraden bij 't Panamakanaal.

Velen meenen, dat 't Panamakanaal een interoceanische doorgang is zonder meer, merkt de Manchester Guardian op. Ten onrechte dan; het blad kreeg van professor Dr. Whitbeck een rapport over een verblijf van twee maanden in de kanaalstreek, waaruit blijkt, dat daar heel veel tot stand is gebracht, waarvan zelfs personen, die niet tot de oppervlakkige menigte behooren, zich geen denkbeeld vormen. Zoo bevinden zich aan de uitgangen ter weerszijden reusachtige kolenstations, wier aanleg 5 millioen dollar gekost heeft. Zij zijn voorzien van de meest moderne laad-inrichtingen. Voor de schepen, met petroleum als brandstof, zijn er depots aanwezig, die in 't vorige jaar 2.650.000 blikken opnamen. Een ijsfabriek heeft altijd ijs in voldoende hoeveelheid voor de schepen beschikbaar; 40.000 morgen onvruchtbare grond zijn in weiland herschapen; daar vinden 30.000 runderen voedsel. Een model slachterij, met inrichting om 't vleesch in koelte bewaren, voorziet in de voedselbehoefte van de doortrekkende schepen.

San Francisco en de handel met China.

Fransch Indochina heeft een attaché commercial in de Vereenigde Staten. Deze, de heer G. Giraud, heeft over bovenstaand onderwerp eenige beschouwingen gegeven, die, in 't kort weergegeven, op 't volgende neerkomen.

Binnenkort mag San Francisco de voordeelen verwachten van een der belangrijkste oplevingen in den handel, die de wereld gekend heeft. China biedt, met zijne 400 millioen onverzadigbare inwoners, het rijkste veld der aarde voor de ontwikkeling van nijverheid, handel en rijkdom. De mogelijkheden, die in dit opzicht al bestonden, gaan door twee gebeurtenissen van jonge dagteekening hare verwezenlijking tegemoet. De eerste is de onderteekening te Washington van 't contract, waardoor 't internationaal Chineesch consortium bezegeld is. De tweede is de beslissing van de verbonden Amerikaansche bankiers, om tot samenwerking te komen voor de ontwikkeling van den handel met 't buitenland.

De eerste zal de verwezenlijking veroorloven van een plan om de Chineesche belangen te doen behartigen door de toonaangevende financieele machten. De tweede

zal de noodige fondsen bezorgen voor een uitgebreiden handel tusschen de Vereenigde Staten en de 400 millioen Chineezen. De Stille Oceaan moet hierdoor in den tijd het middelpunt worden van den grootsten wereldhandel en de westkust van Amerika wordt dan de drukste verkeersstreek.

Steunend op het consortium zullen leeningen worden verstrekt voor den opbloei van China's nijverheid. De spoorwegen in Hoekoeang, de munthervorming en andere vraagstukken zullen tegelijk om volle aandacht vragen.

De leden van 't consortium hebben nog geen leening voor China gelanceerd; volgens Giraud, verwacht men dat de Vereenigde Staten een belangrijk deel zullen voorschieten van 't bedrag, hetwelk het consortium besloten heeft te willen leenen.

Tot zoover de groote verwachtingen van den Franschen handelsattaché; maar lazen wij niet reeds, dat men in China geenszins algemeen met de welwillendheid van de Amerikaansche geldvorsten ingenomen is? Er zouden nog Chineezen zijn, die op eigen krachten genoeg vertrouwen om uit de geldelijke zorgen te komen. Als deze opvatting de bovenhand krijgt, zou Giraud zijn voorstelling moeten herzien.

Joodsche vluchtelingen uit Anatolië.

Onlangs kwam een zwerm vluchtelingen uit Armenië te Bombay aan. Het waren ditmaal meerendeels Joden van alle leeftijden, vrouwen met zuigelingen, grijsaards, 112 Armenianen en 85 Perzen. Aan een correspondentie in de mail-editie van de „Indian Times" van November ontleenen wij de volgende bijzonderheden uit de door de vluchtelingen gedane verhalen. Allen waren Turksche onderdanen en woonden in of om Anatolië. Eenige maanden geleden overrompelden Russische Bolsjewiki de plaats en dreven er de Turken uit. De vertrekkende Bolsjewiki gaven de teugels van 't bewind aan hunne Armenische partijgenooten over en verlieten de stad. De nieuwe machthebbenden wierpen zich onmiddellijk op de Joden, honderden werden afgemaakt. Een oude man van 70 jaren, een architect, in goeden doen, zag al zijn familieleden, zijn vrouw en 8 kinderen om 't leven brengen; hem werd met een dolk een oog uitgestoken. Vele anderen deden dergelijke verhalen; ieder had 't verlies van familieleden te betreuren. Op de vlucht hadden zij vrijwel alles in de steek moeten laten en velen toonden de litteekens van schot- of steekwonden. Zij wisten Bagdad te bereiken, waar zij steun vonden bij hunne geloofsgenooten. Daarna na Basra gezonden, hielp de Britsche overheid hen voor den overtocht naar Bombay. De Zionist Association, benevens de opperrabijn en zijne helpers trekken zich nu hun lot aan. Men hoopt toestemming te verkrijgen om hen naar Palestina te laten gaan.

Volgens de laatste berichten hebben de Bolsjewiki thans gelegenheid gekregen, in overeenstemming met de Kemalisten, hun zegeningen aan geheel Armenië deelachtig te doen worden, terwijl Wilson goedaardig zijn voorstel ter bepaling van de Armeensche grenzen aan den Volkenbond heeft doen toekomen.

Rassen-verdraagzaamheid!

Heeft de Japansche regeering, naar beweerd wordt, ten slotte maar moeten berusten in de uitsluiting van Japanners van 't recht op grondbezit in Westelijk Amerika, maar komen vele Japanners daar tegen in verzet, blijft in Canada de agitatie tegen Japansche, Chineesche en Britsch-Indische immigratie voortbestaan; gaven de presidentsverkiezingen in de Vereenigde Staten weer eens de gelegenheid te demonstreeren hoe het met de verbroedering van blank en zwart onder de vlag der streepen en sterren staat; staat het met de verbroedering van Afrikaan en Kaffer niet veel beter en voelen deze beiden al evenmin voor de Britsch-Indische immigranten; wij vonden onlangs ook nog een mededeeling uit een zitting van de Wetgevende Kamer van Queensland, in 't democratisch gestemde Australië die een kijk geeft in de gemoedelijke stemming, die daar heerscht ten opzichte van anders gekleurden. De heer James Edmund kon onder toejuiching van zijn medeleden 't volgende verklaren, toen de toelating van Hindoes in Australië aan de orde was: Wij willen een blank Australië, dat is voor ons een evangelie. Engeland vergete niet dat de vlag een stuk doek is, het ras is daarentegen van vleesch en bloed; wil Engeland ons ras vervalschen, dan zouden wij de vlag moeten strijken." Van de Hindoe-toelating is afgezien.

Overigens is bekend, hoe de Australiër ook tegenover den oorspronkelijken bewoner van zijn land staat, hij is tegenover deze nog minder barmhartig. Weggedrongen in 't noordelijke deel, vergaat de oer-Australiër in tering en geslachtziekte, geschenken van den blanke, die meester geworden is in zijn land.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

CONCEPT-NOTULEN VAN DE HOOFDBESTUURSVERGADERING VAN ZATERDAG 27 NOVEMBER, DES NAMIDDAGS TEN 2 URE, LAAN VAN MEERDERVOORT 187.

Aanwezig de Leden: Mr. W. Sonneveld, Voorzitter, Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher, den Haag, Mejuffrouw J. van der Schuyt, Utrecht, H. J. A. Raedt van Oldenbarnevèld, den Haag, J. H. Calmeyer, Apeldoorn, Z. G. Ph. Marcella, Rotterdam, F. E. Luitjes, Nijmegen, J. P. Th. J. Brondgeest, Haarlem, J. A. van Hamel, Leiden, C. H. L. Baelde, Amsterdam en F. H. A. van der Brugh, Secretaris.

Afwezig met kennisgeving de Leden: Mr. Dr. C. F. Schoch, Amsterdam, H. J. M. Baumann, Arnhem, F. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn, Dr. H. H. Zijlstra, Deventer en R. Zuyderhoff, Onder-Voorzitter.

Afwezig zonder kennisgeving: Mevrouw de Douair. Jhr. H. C. Clifford Kock van Breugel-Roelofs, Breda, en H. J. Hoekstra, Leiden.

De Voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen hartelijk welkom, inzonderheid mevrouw ten Bosch-Bosscher, die haar gastvrije vertrekken ter beschikking heeft willen stellen voor deze bijeenkomst welke zij, ondanks hare ongesteldheid, uit sympathie voor „Oost en West" met hare tegenwoordigheid heeft willen vereeren. De Voorzitter stelt deze belangstelling op hoogen prijs en wenscht haar een spoedige beterschap toe, overtuigd hiermede ook het gevoelen der vergadering weer te geven.

Voor de eerste maal een Hoofdbestuursvergadering der Vereeniging leidende, meent de Voorzitter aan de behandeling der agenda een enkel persoonlijk woord te moeten doen voorafgaan. Niet zonder eenige aarzeling, zegt Z.H.E.G. er toe te zijn overgegaan om het voorzitterschap dezer Vereeniging te aanvaarden; is hij daartoe toch besloten, dan zijn het voornamelijk twee redenen welke den doorslag gegeven hebben. De eerste is, dat hij na terugkeer in het vaderland dankbaar blijft herdenken het land, in hetwelk het hem gegeven was een deel van zijn leven vruchtbaar werkzaam te zijn, een land dat met zoo innige banden aan Nederland verbonden is en waarvoor hier de belangstelling zoo bedroevend gering is. Toen nu een beroep werd gedaan op zijne medewerking om aan het hoofd te willen staan eener Vereeniging, welker hoofddoel het is om hierin verandering te brengen, om die belangstelling aan te wakkeren, heeft hij gemeend, nu arbeidslust en kracht hem nog zijn toebedeeld, dit beroep niet te moeten afwijzen. In de tweede plaats heeft hij gemeend zich beschikbaar te moeten stellen, omdat de betrekking van voorzitter door zeer weinigen geambieerd wordt en hij, door het aanbod niet te weigeren, de moeilijkheden voor de Vereeniging aan de keuze van een Voorzitter verbonden uit den weg kon ruimen. Spreker eindigt met den wensch, dat het hem gegeven moge zijn de Vereeniging tot hooger bloei te brengen en doet daarbij een beroep op den steun en de medewerking van zijn medeleden van het Hoofdbestuur, die hij daarbij niet kan ontberen. (Instemming).

Hierna wordt de Secretaris uitgenoodigd de notulen der vorige Hoofdbestuursvergadering van 24 April l.l. voor te lezen, welke daarna worden goedgekeurd en gearresteerd, onder opmerking evenwel van de heeren Brondgeest, Baelde en Luitjes, dat de laatste Hoofdbestuursvergadering heeft plaats gehad vóór de Algemeene Vergadering op 6 Juli l.l. en dat in deze notulen niet werd aangetroffen de mededeeling dat het salaris van den Hoofdbestuurder in Indië was vastgesteld geworden op ƒ 1200.— 's jaars. De Secretaris deelt mede, dat hij de notulen der vergadering op 6 Juli alsnog in schrift zal brengen, overeenkomstig het concept voorkomend in het Koloniaal Weekblad van 22 Juli l.l., No. 30.

Punt II der agenda: Bekrachtiging der benoeming als leden der Studie-commissie van de heeren Dr. L. W. Th. Baron van Boetzelaar van Dubbeldam, Dr. Vinkesteyn en Lumentut, Officier van Gezondheid 1e klasse met verlof. Na toelichting van den Voorzitter worden deze benoemingen bekrachtigd.

Punt III. Exploitatie Koloniaal Weekblad.

De Voorzitter leidt deze bespreking in met de mededeeling, dat de Vereeniging hiermede staat voor een hoogstbelangrijke beslissing. De Firma ten Hagen, die tot nu toe voor de exploitatie van het

Orgaan der Vereeniging in zijn huidigen vorm ƒ 13.000.- berekende, had zich genoodzaakt gezien het bedrag voor het volgend jaar te brengen op ƒ 18.000.—. Gelet op den finantieelen toestand der Vereeniging was het Dag. Bestuur niet genegen hierop in te gaan en deed het de Firma ten Hagen weten, dat, mocht zij dezen eisch onverzwakt handhaven, het Bestuur zich genoodzaakt zou zien zoodanige voorstellen aan de Hoofdbestuursvergadering voor te leggen als waartoe de nieuwe situatie zou nopen. Evenwel bleek de Firma ten Hagen tot een nadere bespreking, gelijk ook het Dag. Bestuur wenschte, gaarne bereid met dat gevolg, dat het gezamenlijk overleg, gehouden op 10 November 1920, tot het denkbeeld leidde om de geheele exploitatie van het Koloniaal Weekblad in handen te stellen van de Firma ten Hagen, waardoor geldelijke risico voor de Vereeniging zou vervallen. Dat denkbeeld, in beginsel door beide partijen aanvaard, is thans nog niet in concreten vorm verwezenlijkt, bijaldien de onderhandelingen omtrent enkele punten, welke contractueel zullen moeten worden vastgesteld, nog hangende zijn. De gedachtenwisseling uit des voorzitters mededeeling ontstaan, en waaraan voornamelijk mejuffrouw van der Schuyt en de heeren Brondgeest en Baelde deelnamen, had tot gevolg dat, waar de Voorzitter der vergadering nog instantelijk gevraagd had zich te willen uitspreken omtrent de te volgen gedragslijn, ingeval de nog hangende punten tot geen bevredigende oplossing zouden voeren, de heer Brondgeest voorstelde, het Dagelijksch Bestuur blanco volmacht te verleenen om naar bevind van zaken te handelen, een voorstel waarmede de overige leden onverdeeld hunne instemming betuigden.

Punt IV der agenda luidt: Aanstelling van een propagandist voor het werven van leden, c.q. begunstigers.

Bij dit punt zegt de voorzitter, dat, dank zij het geen in deze door den vorigen Secretaris-Penningmeester is verricht, het ledental en het aantal begunstigers aanmerkelijk is toegenomen; diens opvolger is eveneens in die richting met vrucht werkzaam geweest, doch waar de werkzaamheden verbonden aan het Secretaris-Penningmeesterschap der Vereeniging van dien omvang zijn, dat bij het vervullen van beide functies op den duur een dier beide bij de andere mogelijk zou moeten worden achtergesteld, besloot het Dagelijksch Bestuur om een afzonderlijk Propagandist aan de Vereeniging te verbinden, voorloopig als proef voor den tijd van drie maanden, alzoo te eindigen met ultimo Januari 1921. De Propagandist, de heer Zurhaar, ontvangt 40 pCt. provisie en vrije reiskosten. De vergadering hecht aan dezen voorloopigen maatregel hare goedkeuring.

Punt V. Mededeelingen.

Reeds gedurende den loop der besprekingen had de Voorzitter gelegenheid gevonden de vergadering in kennis te stellen met enkele punten van minder aanbelang; sedert de laatste Hoofdbestuursvergadering in den boezem van het Dagelijksch Bestuur behandeld, maar waarvan de vermelding niettemin dienstig werd geacht, zoodat thans overgegaan kan worden tot de rondvraag.

De heer Brondgeest verzoekt om vóór het uitschrijven der agenda van de Hoofdbestuurvergaring voortaan de Afdeelingen opgaaf te verzoeken van datgene, wat deze gaarne op de agenda ter behandeling zouden zien vermeld. Verder vroeg dat lid, hoe het staat met de indertijd aangekondigde Prijsvraag voor populaire geschriften van Indië. Er was toch een bijdrage ingezonden. De Secretaris antwoordt dat inderdaad een inzending geschied was door den heer Brondgeest Jr. die evenwel geen bericht van ontvangst gekregen had, omdat meerdere inzendingen ingewacht waren welke echter, helaas, achterwege zijn gebleven. En eindelijk geeft de heer Brondgeest zijn wensch te kennen dat de Vereeniging pogingen in het werk zal stellen om zich het praedicaat „Koninklijk" te zien verleend. De Voorzittter zegt overweging toe, en bespreking in het Dagelijksch Bestuur.

Niemand verder iets ter tafel te brengen hebbende, sluit de Voorzitter de vergadering, onder dankbetuiging nogmaals aan Mevr. ten Bosch voor de door haar verleende gastvrijheid en aan Mejuffrouw van der Schuyt en de heeren aanwezigen, voor hunne opkomst.

COMMISSIE VOOR WEST-INDIË.

VERGADERING op *Zaterdag 18 December 1920* om 2½ uur, in de Leeszaal van het Gebouw, Heulstraat 17, Den Haag.

Agenda:

I. Notulen.

II. Behandeling van het op de vorige vergadering aangehouden voorstel-de Gaaij-Fortman.

III. Behandeling van het vertrouwelijk rondschr... ven van den wd. Voorzitter.

IV. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris:

F. H. A. VAN DER BRUG...

Mutaties van 8—14 Dec. 1920.

Nieuwe Leden.

J. Hasper, Adj. Referendaris O.-I.D., Gouda, Gouw... ƒ 5.—.
W. J. J. Michielsen, Amsterdam, Oost-Einde 14, ƒ 5.—
P. A. Emanuel (Stud. Afd.), Leiden, Hooge Rijndijk ... ƒ 2.50.
C. C. Stael van Holstein van Vloten, Haag, Stadhouderslaan 74, ƒ 5.—.
H. van der Woerden, Rotterdam, Boesemsingel ... ƒ 5.—.
Openbare Leeszaal en Bibliotheek te Breda, Catharinastraat 11 (present-exemplaar).

Afschrijven.

B. C. Th. Derksen, Wulperveen, Voorthuyzen, ƒ 2...
H. J. van Munster, 's-Hertogenbosch, Fonteijnstraat ... ƒ 2.50.
C. D. Post, Bussum, Vlietlaan 14, ƒ 1.50.
Grand Café de Kroon, Amsterdam, Rembrandtplein ... (Abonnement), ƒ 5.—.
Mr. J. W. Barkey, Voorburg, Prins Albertlaan 1 (over... leden), ƒ 5.—.
J. F. Croockewit, Haag, Beeklaan 502 (zie nieuwe begunstigers), ƒ 5.—.
A. M. de Lange, Middelburg, Brakstraat 251, ƒ 5.—
K. Bouman, Delft, Vrouw Jutland 20, ƒ 7.50.
Dir. Societeit „Eensgezindheid", Hengelo (Abonnement), ƒ 5.—.

Nieuwe Begunstigers.

J. F. Croockewit, Haag, Beeklaan 502, ƒ 2.50.

Contributieverhoogingen.

K. F. A. Zeiler, Kap. Inf. O.-I., van ƒ 5.— op ƒ 6...
N. M. J. Richelle, oud-Majoor O.-I., Haag, Laan v. Meerdervoort 145, van ƒ 2.50 op ƒ 5.—.

Adresveranderingen.

T. Baukema, Contr. B.B.(?), van: Leiden, Breestraat 54, naar: Weltevreden, Dep. B.B. (afschrijven Stud. Afd.), ƒ 2.50.
C. J. de Bruijn, Lt.-Kol. Genie O.-I., van: Haag, Obrechtstraat 530, naar: Nice, Hotel O'Conn... ƒ 2.50.
B. J. Onderwater, van: Utrecht, Vaartschestraat ... naar: Haag, 2de Schuytstraat 278, ƒ 5.—.
F. Raaymakers, Oud-Ingr. S.S., van: Weltevreden, Hoofdbureau S.S., naar: Haag, Pijnboomstraat ... ƒ 2.50.
J. Oberman, Contr. B.B., van: Leiden, Rijnsburgerweg 42, naar Haag: Zoutmanstraat 62, ƒ 2.50.
P. Jongert, 1e Luit. Mil. Adm. O.-I., van: Hilversum, Rembrandtlaan 34, naar: Bandoeng, Dep. v. Oorlog, ƒ 5.—.
C. R. Bakhoven, van: 's-Hertogenbosch, Boschveldweg 76, naar: Heino (Overijsel), p/a. Wouda, Boomkwekerij ker, ƒ 5.—.
A. Versluys Jr., Groningen, van: Zuiderdiep 433, naar: Helpen, Brink 24, Helpman (Gr.), ƒ 5.—.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

...DIE-COMMISSIE. **Jongelieden,** welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, ...nz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Neder...land studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

...ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië ...f daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan ...personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

...UIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma ...TINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdags...) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

...- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
...- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
...in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
...-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Con...atielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
...ding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
...-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor ...an werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de ...ding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

...AVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
...en, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der ...eeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 52. Donderdag 23 December 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. B. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voordracht over Indië

door Ir. R. A. v. Sandick.

Voor een talrijk gehoor hield de heer van Sandick den 14den dezer in een openbare vergadering van den Economischen Bond — afdeeling Den Haag — zijn voordracht: a. De evolutie van Indië; b. Reisindrukken, toegelicht door kinematografische films.

Matig is de belangstelling hier te lande voor Indië, grove onkunde treft men nog meer aan. Aldus ongeveer, ving spreker zijn rede aan. Vermakelijk, zoo ze niet bedroevend waren, zijn de staaltjes dier onkunde. Het is gebeurd, dat op een gestelde vraag: Wat is Java? antwoorden zijn ingekomen, welke elke commentaar overbodig maken. Zoo luidde er een: Java is een koloniale mogendheid; een ander: Java is een eiland ten zuiden van ons land, enz. Hier ter stede evenwel, waar meer Indischgasten wonen dan elders in geheel Nederland, bestaat èn belangstelling èn kennis, wat niet te verwonderen is.

Schier bij een ieder, die eenmaal in Indië mocht vertoeven, bestaat de heimelijke wensch, dat land nog eens terug te zien. Hoe zou men er, na lange afwezigheid, staan te kijken! Het Ned.-Indië van voorheen is bij lange niet meer het Indië van heden en dat „voorheen" omvat geen lange reeks van jaren, want in een tijdperk van nog geen tien jaren, in de laatste zeven jaren, is Indië geheel en al veranderd, is het uit een eeuwenlangen slaap ontwaakt en thans klaar wakker. En deze verandering gaat in steeds sneller tempo.

Indië's evolutie is vierledig: bovenzinnelijk, politiek, economisch en materieel. Bovenzinnelijk, wijl het onderbewustzijn tot bewustheid kwam in die mate, dat de evolutie der denkbeelden de toestanden vooruitloopt en ze bijwijlen dreigt over te slaan in revolutie, waartegen echter het huidige bewind, onder den Gouverneur-Generaal v. Limburg Stirum, front maakte, zonder evenwel de vrije uiting der denkbeelden te knotten, zonder onderdrukking der ontkiemende gedachten.

Politiek: De decentralisatiewet van 1903 tot invoering der locale raden, der gemeenteraden, maar bovenal de instelling van den Volksraad in 1918, strekken ten bewijze van de evolutie op dit gebied, zoo ook de oprichting der Technische Hoogeschool te Bandoeng. Bij elk dezer onderwerpen hield spreker min of meer uitvoerige beschouwingen, behandelde hij voorts nog den staatsrechterlijken toestand, waarin de inheemsche (het woord „Inlandsche" is überhaupt uit den booze) en Chineesche bevolking zich bevindt, in tegenstelling met de Japanners in den Archipel, en besprak hij ook even de vereenigingen Boedi Oetomo en Sarikat Islam en haar leiders, die in den regel gespeend blijken te zijn aan een behoorlijk besef van geldelijke verantwoordelijkheid, waaronder die vereenigingen natuurlijk ten zeerste lijden.

Economisch vertoont Indië op dit oogenblik een beeld van inzinking zóó groot, dat de naaste toekomst groote zorg baart, en zulks ondanks de buitengewone ontwikkeling van het land na den oorlog. Gebrek aan personeel in alle takken van bedrijf is oorzaak, dat vele vreemde Europeanen zich er komen vestigen.

Meer dan op de besproken gebieden heeft de evolutie doorgewerkt op materieel gebied. Veel valt hierover te zeggen, doch spreker stelt zich voor zijn hoorders concrete beelden hiervan te geven aan de hand van films, welke na de pauze worden vertoond, t.w. de aankomst van een Nederlandsche mailboot te Tandjong Priok, een modern hotel, Buitenzorg en de plantentuin, de dansen van Serimpi's, het houtaankapbedrijf en de bergcultures.

„Oost is Oost", zoo eindigde spreker zijn belangwekkende rede, „en West is West — God behoede, dat het anders zou worden — maar beide moeten tot elkaar in vriendschap, vrede en goede verstandhouding komen; hun ontmoeting zal dan te vruchtbaarder zijn — die moet beide tot een heilig huwelijk leiden voor het altaar der menschelijkheid. Het is een woord van Rabindranath Tagore.

Dietsche Kunstavond.

Zaterdagavond 18 dezer gaf de Haagsche Afdeeling van het Alg. Ned. Verbond een „Dietsche kunstavond" voor haar leden, in Pulchri Studio. Het programma vermeldde: Landsbond der Dietsche trekvogels. Luit-zangavond van Mevrouw Margerete Wirth—Schmitt. Onbekende schoonste Oud-Nederlandsche Volksliederen, voor het eerst gezongen bij de echte luit (dubbelkoordige Theorbe); speelstukken voor luit uit Oud-Nederlandsche tabulaturen, enz., ingeleid door een lezing met lichtbeelden van Prof. Dr. H. Wirth, over geschiedenis van luit en luitspel en de beteekenis van ons herboren volksspeeltuig, met eigen opnamen uit musea en boekerijen van Europa.

Na een inleidend woord van den Voorzitter ving Prof. Wirth zijn lezing aan met de geschiedenis van de luit van de vroegste tijden af tot heden. Het oude snareninstrument, dat misschien nog een schoone toekomst heeft, wijl de beoefening daarvan in de laatste tijden weer populair wordt, vindt men reeds afgebeeld op oude Egyptische gedenkteekeningen, en was een lievelingsinstrument van de Arabieren, die het naar Europa, Spanje en Italië brachten. In de middeleeuwen was de luit wat nu de piano is in de huisgezinnen, totdat later, in de 17e en 18e eeuw, viool en piano haar verdrongen. De luit eigent zich in 't bijzonder voor het voordragen van volksliederen, hare tonen zijn zeer melodieus.

Aan de hand van talrijke, zeer fraaie lichtbeelden deed spreker zijn gehoor zien de vormveranderingen, welke de luit in den loop der eeuwen heeft ondergaan en besloot hij zijn belangwekkende voordracht, waarin hij menige historische beschouwing en opwekkende gedachte over Dietsche zeden en gewoonten, over onzen volksaard, over onze beteekenis als natie, enz., ten beste gaf met de vertooning van verschillende soorten van notenschrift voor de luit, in welker teeken, zooals de spreker zei, deze avond stond.

Na de pauze — „rust" zei de voorzitter — vertolkte Professor's echtgenoote eenige treffend schoone liederen op het schoonklinkende instrument. Het Koninklijk echtpaar, dat dit gedeelte van den avond met zijn tegenwoordigheid vereerde, betuigde, met het in grooten getale opgekomen publiek, herhaaldelijk instemming met het hooge kunstgenot.

Verjaardag van Pa v. d. Steur.

Aan het jongste nummer van *Onze Kleine Bode* ontleenen wij het volgende uit een brief van den heer v. d. Steur aan zijne afwezige kinderen:

Magelang, 11 Juli 1920.

De 55ste verjaardag van Papa is op alleraardigste wijze ingeluid door de kinderen.

10 Juli, des morgens om vier uur, hoorde ik al allerlei drukte en gestommel, soms een stoot op de hoorn en begreep ik wel wat er komen zou — ik bleef dus maar een beetje achter de schermen en deed maar net of ik sliep.

Het was nog geen vijf uur toen ik mijn kantoor ging openen, of daar viel de muziek in met haar vroolijke tonen en vriendelijke klanken, om met luiden groet uit koperen kelen mij te feliciteeren.

Daarna moest natuurlijk alles haar gewonen gang gaan. Zaterdagmorgen om half zes beginnen wij altijd met vuile sloopen en handdoeken in te nemen.

Dat is 's levens proza. Dan komt elk met die stukken in de hand, het nummer zichtbaar houdende. Ik heb de appèllijst naast mij, alles controleerende.

Daarna is het eten deelen, want de groote jongens moeten om zes uur aan het werk. Na het eten deelen ga ik weer naar het kantoor om ziekenbriefjes voor de scholen enz. in te schrijven, rijst te betalen en dergelijke.

Deze gang werd ditmaal onderbroken. De weg naar het kantoor was versperd, niet met prikkeldraad, maar door meer dan honderd meisjes, welke den toegang afsloten. Openden de jongens hun koperen kelen, de meisjes, zachter, bescheidener, naar haren aard, openden hunne lippen tot zingen van een lief, gevoelvol versje.

Na deze ovatie moest ik aan den arbeid, want de tiende is het hier altijd Kromoreceptie of wel pensioen uitbetalen aan de meer dan 1400 menschen, welke bij onze Hulpbank in betaling zijn.

Daar is niets aan te doen, dat is de dienst. Te midden van al het roepen van: Amat 21639, Amat 25178, Amat 30004, Bedjo 24127, Bedjo 48867, Djono 27247, enz. enz., werd ik telkens verrast door binnenkomende bloemstukken van tal van ingezetenen van allerlei stand en rang. Omstreeks half negen

kwamen er een paar oude jongens binnen, oud-verpleegden, die ik in 18 jaar niet had gezien en die toch even kwamen uit andere plaatsen om te feliciteeren. Zij moesten ook meteen weer vertrekken, want hun dienst, waterverdeeling bij de leiding, veroorloofde hun niet te blijven. Zij en wij hadden aan dit vluchtige bezoek weinig, want ik moest ook met het dienstwerk doorgaan, maar toch deed het even goed.

Willem L. was No. 10 van de eenmaal opgenomen kinderen, Alex H. No. 104 en nu ben ik tot No. 1897 met de opname. Dus het oude nest hadden zij al die jaren niet vergeten, al hebben ze de beschermende hand, den het brood verzamelenden Papa niet meer noodig, daar zij het ruim en breed verdienen.

Het regende den geheelen dag telegrammen, brieven, briefkaarten en reeds voordat de middagklok van eten sloeg, had ik 28 telegrammen. Eén ding bevreemdde mij, dat was dat er zoo verschillende blijken van belangstelling van buiten kwamen. Zoo kreeg ik voor mijn verjaren 100 K.G. thee uit de Preanger, 600 K.G. suiker van fabrieken en van de Handelsbank; uit Cheribon ƒ 150 per telegrafischen wissel; van de Europeesche ingezetenen uit Cheribon ƒ 115 per telegrafischen wissel; van de oud-pupillen te Soerabaija ƒ 100; van den heer B. uit Soekaboemi enz. enz. De suiker gezonden als „ijlgoed". Ik begreep dat er wat was. Later hoorde ik, dat de *pers* publiciteit aan mijn verjaardag had gegeven. Ik had er niets van gehoord of gelezen. Misschien dat ik de laatste weken te veel werk heb gehad om couranten in te zien, maar men heeft mij verteld, dat dit gebeurd was.

Onder de bloemstukken was één prachtig bloemstuk van de familie Chevalier uit Magelang en 600 fleschen limonade. In een allervriendelijkst schrijven vroeg de familie of zij de eer mocht hebben de limonadetraktatie aan de kinderen te verstrekken.

Ik had aan mevrouw Steenbergen ƒ 50 gegeven om voor de kinderen wat kippered herring te koopen als een lekker hapje bij den middagmaaltijd. Wel hebben wij onlangs, toen de Regeering onze subsidie verhoogde, den kinderen ook wat beter eten gegeven, dat was ook heusch noodig; maar een extra-traktatie is altijd welkom. Toen ik des middags in het kantoor klaar was om voor het eten te bellen en eerst als gewoonlijk des Zaterdags de vuile schoolkleeren van de jongens wilde gaan ophalen, zei men mij: „Neen Vadertje, gaat U nu maar naar de eetzaal, dat vuilgoed-ophalen is al klaar."

In de eetzaal stonden waarlijk op al de tafels — 30 in getal — bloemstukken: van het bestuur, van de ingezetenen, door oud-pupillen bij bloemisten besteld, enz. enz.

Toen zag ik ook het gesmeede complot. Een goed complot. Baas Gerrits, de schoenmaker; Hoeksema, thans milicien (monteur bij de Aniem); mevrouw Steenbergen, onze kleermaakster aan het jongenshuis; Dumas, een onzer oud-pupillen, thans procuratiehouder in een goede, degelijke zaak op Soerabaija — allen waren in de weer geweest en ik zag zulk een overvloed van heerlijk eten distribueeren, dat ik er met mijn hoofd niet bij kon waar dat alles van daan kwam. Maar dat dit niet van de ƒ 50 gedaan was, dit was mij zeer duidelijk. Op mijn vraag: „Maar hoe kan er zooveel zijn?" antwoordde mevrouw Steenbergen: „Ja, oudje, er is nog veel meer, wacht maar en de ƒ 50 krijgt U terug, koop er maar keper voor, want Uw zoontjes hebben altijd kapotte hemden en onderbroeken, omdat zij zoo wild zijn!"

Des middags hadden wij al de drukte van den Zaterdagmiddag, zooals in elk gezin: het groote verschooningsproces, waarnaar de oud-pupillen met lachende gezichten keken en natuurlijk dachten aan hun eigen tijd, toen ze probeerden Papa op post te zetten, als een broek of kiel weg was, die natuurlijk was vergeten als zij aan het baden waren in de leiding en in de mode Adams, dus zonder kleeren, hard wegliepen als ze Papa zagen komen en elkaar toeriepen: „Ister Papa".

Des avonds met den eten zag ik weer een nieuwe film: Brood met boter en gelei — en natuurlijk even als gewoonlijk Zaterdagsavonds — rijst met fricadel.

Ik dacht: dat is een nieuwe mop.

Wie eet er nu brood met boter en gelei in dezen duren tijd! En dan 600 kinderen! Maar andermaal hoorde ik: „Stil Papa. Van avond zal U alles hooren."

Onder het eten kwamen drie kapiteins binnenstappen, één met zijne echtgenoote, en na afloop zei Wim Dumas: „Pa, mij is opgedragen U hier aan de praat te houden, U mag daar nog niet komen." Dat duurde een poosje, toen onze Adolf Kreuger, sergeant-majoor, verscheen met de mededeeling, echt militair: „Pa, van hooger hand is mij opgedragen U te halen."

Goed, ik ga mee. De groote galerij van mijn kantoor was alleraardigst versierd, netjes, eenvoudig, smaakvol, keurig — allen stonden en toen ik kwam, vielen allen in met het zingen van:

Dat 's Heeren zegen op U daal'......

Mevrouw Steenbergen is een onzer oud-pupillen. Ongeveer 26 jaar geleden nam ik vier kinderen Steenbergen op, uit Wonosobo. De vader was overleden. Ik herinner mij nog, hoe zij aankwamen met de moeder. De Assistent-Resident van Cattenburch had zoo allervriendelijkst voor alles gezorgd. Een van dat viertal was toen een zuigeling, Hendrik. Nu zijn allen mannen en vrouwen. Laura Steenbergen is gehuwd geweest, maar zij heeft niet behoord onder degenen, welke na haar huwelijk kan zeggen: „De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen, een schoone erfenis is mij ten deel geworden." De banden des huwelijks waren niet met fluweel omwoeld. Het was voor haar een lijdens-periode. En eindelijk, toen de scheiding onvermijdelijk was geworden en een voldongen feit, heeft zij weer kranig haar eigen brood verdiend en onder meer ook tafels en diners helpen arrangeeren, waaraan Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal en diens echtgenoot aanzaten. Zij kwam dus niet weer uit gebrek en armoede thuis, maar met de besliste keuze des harten om hier te helpen met practisch werk. Zij is nu ruim een jaar hier en in dat jaar heeft zij zich vrijwel onmisbaar gemaakt voor het werk.

Mevrouw Steenbergen dan had de leiding op haar genomen om een feestje te organiseeren en heeft al de oude kinderen, die al lang van hier weg zijn en die zij bij kop en ooren kon pakken, aangespoord om wat te offeren voor Papa's verjaardag en heeft dit meesterlijk gedaan. De oudjes brachten ƒ 1230 bijeen en daarvan was alles betaald en kreeg Pa een heele garderobe, want zeide zij: „U koopt altijd maar nieuwe blokken goed voor de kinderen en dat houdt nooit op, maar om U zelf denkt U nooit. Dat gaat niet!"

„En nu, hier is een nieuw zwart pak, gekocht en betaald door uwe kinderen en gemaakt bij Saverkoul in Soerabaija, en hier zijn zes nieuwe witte pakken en sokken en boorden en een hoed."

En daar liggen nieuwe blokken keper en katoen voor sloopen en al zulke dingen voor de kinderen, en garen en kousenophouders enz., want anders is U weer kwaad, dat U zooveel krijgt en de kinderen niets. En alles hebben de kinderen betaald hoor, Oudje, en er is nog over voor koek, en morgen moet U op het portret met Moe, en de oude Moe van der Steur ook en wat oude jongens van het oude huis, enz. Dus, Vadertje, ouderwetsch feestvieren en alle verdriet vergeten. En nu mag U praten."

Het spreekt van zelf, dat Pa voor alles hartelijk bedankte en dat ik gaarne deed wat gevraagd was, het feestje dat onze gestichtskas niets kost, aannemen.

De avond ging onder zang, voordracht en het gebruik van versnaperingen om, en eer wij er aan dachten was het einde en tijd van sluiten.

De Zondagmorgenpreek van Pa was ook gewijd aan den verjaardag. Pa wees op de vergankelijkheid

van het snel heenvlietende leven. Op het kostbare van den tijd.

Pa sprak over de woorden uit Jacobus 4 : 14: „Want hoedanig is uw leven?"

Het is immers een damp, die voor een wijle tijds gezien wordt en daarna verdwijnt! Er zijn menschen, die zeggen, dat het leven alles is; anderen zeggen dat het leven niets is en de eeuwigheid alles is. Er zijn menschen die het leven beschouwen als een somber treurspel, een inleiding op de eeuwigheid. Het leven, zeggen sommige menschen, is een soort van sombere antichambre, waar de mensch moet wachten en zich tevreden stellen met nu en dan eens door de vensters te zien met het uitzicht op de eeuwigheid.

Pa gelooft dit niet. Beide beschouwingen deugen niet. Het zijn twee uitersten. Er is één klasse van hard werkende menschen, van denkende menschen, van nuttige leden van de maatschappij. Maar toch, zij begaan één fout, zij gaan zoo zorgvuldig met den tijd om, dat zij geen tijd hebben ooit aan de eeuwigheid te denken als den opvolger van het leven des tijds.

Er zijn ook andere menschen, luie, wereldsche, pretmakende menschen, die te zorgeloos met hun tijd omgaan om er ooit aan te denken dat deze een einde zal nemen. Zij hebben te veel tijd om aan tijd te denken, zóóveel zelfs, dat zij meenen, dat er wel altijd veel van zal zijn. Neen, kinderen, dat deugt niet. Elke verjaardag is een mijlpaal en Pa is nu bij paal 55. Veel palen zullen er niet meer komen. Misschien nog twintig, mogelijk meer, mogelijk minder, maar het einde komt vast en zeker. Het leven is iets groots, iets rijks, het is een kostbaar bezit. En het is tienduizend maal grooter door de gedachte dat het moet eindigen. Een der voornaamste redenen, *dat het leven zoo groot is*, is: *dat het zoo kort is.*

Kinderen, op dezen 55-jarigen verjaardag roept Pa het jelui toe: Verbeuzel, verzondig, verknoei je leven niet!

En nu kinderen, daar heb je in zeer verkorte trekken ook Papa zijn verjaardagspreek en nu eindigt Papa met dank aan allen, die meehielpen tot 't welslagen van dezen merkwaardigen 10den Juli.

Gods zegen zij met jelui allen.

Papa

J. VAN DER STEUR.

In hetzelfde blad lezen wij over een paar jonge dames te Amsterdam, die zich voorstellen door samenkomsten, met lichtbeelden, in wijderen kring bekendheid aan den arbeid van Joh. van der Steur te verschaffen. „Het is vreemd zoo betrekkelijk onbekend als dit schoone werk in ons land nog is — of liever gezegd, weer geworden is! Als de trom niet wordt geroerd, wordt men in onze drukke tijden zoo licht vergeten!

Waar v. d. Steur ook steeds nog met hart en ziel aan de militairen — *onze jongens in de Oost* — blijft wijden — in Militairen te Huis, in Hospitaal en Provoost, door boeken en correspondentie — zullen ook misschien opnieuw ouders worden gevonden, die gaarne iets bijdragen voor den arbeid van den *grooten vriend* hunner zoons, dienende in het Indische leger?" Zoo vraagt het Comité van Bijstand.

Wellicht, dat er onder de lezers van *Het Koloniaal Weekblad* ook gulhartigen zijn, die dit zoo nuttige menschlievende werk willen steunen.

Het adres van den Penningmeester is 17 Museumplein Amsterdam.

Verslag betreffende den dienst der Opiumregie over het jaar 1919.

—o—

Het verslag dat tengevolge eener werkstaking ter drukkerij Smits te Weltevreden eerst in October l.l. verschenen is en dientengevolge thans van het Departement van Koloniën ontvangen werd, ligt v... de leden van Oost en West op de leeszaal van h... vereenigingsgebouw, Heulstraat 17, ter kenneming.

Het verslag bevat de volgende hoofden: I. Gebie... der opiumregie. II. Wettelijke bepalingen, onder... verdeeld in *a.* Verbodsbepalingen, *b.* Andere bep... lingen. III. Debiet en opbrengst. IV. Djitjing... levering. V. Licenties. VI. Registratie. VII. Dep... en verkoopplaatsen. VIII. Verbruikplaatsen. IX... Beheer. X. Personeel. XI. Uren van openstelling der verkoopplaatsen. XII. Samenstelling, verp... king en vervoer van opium. XIII. Baten en lasten. XIV. Overtreding der regiebepalingen. XV. Bestr... ding van den sluikhandel ter zee. XVI. Andere b... zonderheden.

Het verslag is onderteekend door den hoofdinsp... teur, hoofd van den dienst der opiumregie, W. ... van Wettum.

De volgende bepalingen zijn er aan toegevoegd:

1. Maandcijfers betreffende het debiet en de bru... opbrengst der opiumregie in 1919.

2. Overzicht van het aantal licenten van versch... lenden aard in het gebied der opiumregie op h... einde van 1919.

3. Overzicht betreffende den stand der registra... op het einde van 1919 en op het einde van 1918.

4. Overzicht van de baten en lasten der opium... regie over het jaar 1919.

5. Statistiek betreffende de opiumaanhalingen ... het gebied der opiumregie over 1919.

6. Overzicht van den invoer van buiten Neder... landsch-Indië van ruw en bereid opium, morphine... praeparaten van opium, opium- of morphine-ho... dende of met opium of morphine vermengde va... stoffen en vochten, van cocaine a en b, cocaine ... alle andere stoffen, welke als vervangsel van mo... phine kunnen worden aangewend, zoomede van mo... phine-spuitjes (n.l. spuitjes of andere gereedschap... pen, bestemd voor het toedienen van onderhuidsche inspuitingen met morphine en dergelijke verdoove... de middelen) gedurende het jaar 1919.

Graphische voorstelling van het gemiddelde maanddebiet der opiumregie in elk gewest sede... de invoering der regie tot en met 1919.

Overzichtskaart van de op het einde van 1919 in de verschillende deelen van het gebied der opium... regie geldende bijzondere verbodsbepalingen ten aanzien van het bezit, den eigendom en het vervoer van regie-opium en regie-djitjing met *bijkaart*, aan... gevende de verboden kringen op Java en Madoera op het einde van 1919.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De raad van Indië.

De Raad van Indië is den laatsten tijd nogal over de tong gegaan. Enkele bladen verkondigden zelfs de door niets gevestigde meening, dat de leden van den huidigen Raad zouden weigeren om met den he... Fock als landvoogd samen te werken.

Van andere zijde heet het, dat mr. Creutzberg, de directeur van Onderwijs, reeds zijn benoeming in de zak gehad zou hebben, doch dat de nieuwe G.-G., die zich uitstekend op de hoogte heeft gehouden van het gebeuren en de personen in Indië, hem niet als raadsman wenscht.

In het *Bat. Nbld.* komt nu H. E. W., in navolging van mr. Westra, in het orgaan van den Economischen Bond, een pleidooi voeren voor het opnemen van niet-ambtenaren als leden van den Raad van Indië. Het Regeerings-Reglement eischt dat niet.

In No. 12 van het orgaan van den Pol. Econ. Bond vestigde Mr. Dr. Westra er in een artikel „Over de plaats van den Raad van Indië in het Staatsleven"

aandacht op, dat de wet slechts een bepaalden leeftijd en Nederlanderschap tot eisch stelt en derhalve ruimte laat voor de benoeming van particulieren, van welke bevoegdheid helaas in de practijk nooit gebruik gemaakt is. Prof. Kleintjes haalt in zijn staatsrechtelijke studie een uitspraak aan van minister Van Dedem, die een kwart eeuw geleden reeds verklaarde, dat een Raad van Indië, uitsluitend uit ambtenaren bestaande, niet berekend was voor haar taak.

Doch de Regeering is daarvoor doof gebleven en heeft het ambt steeds als een promotie voor bepaalde ambtenaren beschouwd. Te verwonderen is dat zeker. Waar, zooals in Indië, de particuliere landbouwnijverheid, industrie, scheepvaart en handel zulke groote belangen hebben, doet het op zijn minst vreemd aan, dat men in een college, dat den Gouverneur-Generaal van advies heeft te dienen, steeds ambtenaren benoemde, derhalve personen, die door hun opleiding en werkkring niet voldoende bekend kunnen zijn met handel en industrie en wat daarmede samenhangt en in ieder geval met andere oogen het werk van particulieren gadeslaan.

Nog vreemder is de uitsluiting als men bedenkt, dat de decentralisatie tot stand is gekomen dank zij den zich ontwikkelenden particulieren handel en nijverheid; en dat in onzen tijd waar men er hoe langer hoe meer op uit is om de ambtelijke elementen buiten gemeente en gewestelijke raden te houden!

Onze tijd, die in het teeken van samenwerking aan de bestuurstaak van de Indische burgers staat, eischt ook de erkenning van het particulier element. Is dan niet, nu er binnenkort zoovele vacatures in den Raad komen, voor de Regeering de tijd gekomen om in plaats van de eenzijdig ambtelijke voorlichting eens enige particulieren, vertegenwoordigers van handel, landbouwbedrijf en industrie, in het College op te nemen?

Dat doende zouden 's Raads adviezen in ruimte van blik winnen, er zou gehandeld worden in den geest van het Regeeringsreglement, in den geest van onzen tijd en er zou een schrede verder gedaan worden op den weg, dien wij op moeten: medewerking van de burgers aan de bestuurstaak.

De *Deli Crt.* acht dit een sympathiek denkbeeld, dat zeer zeker de overweging waard is. En wanneer van een landvoogd de verwezenlijking te verwachten is, dan is het van mr. Fock, die zelf niet uit ambtelijke kringen voortgekomen, voortdurend gefulmineerd heeft tegen de Indische bureaucratie, niet het minst tegen de belichaming daarvan in de Secretarie. Van Fock is te verwachten, dat hij zich in zijn adviezen niet zal bepalen tot ambtelijke voorlichters, doch die ook in ruime mate zal inwinnen bij particuliere deskundigen.

Of dat zeggen wil, dat hij reeds dadelijk zal overgaan tot het met voeten treden der traditie, dat de Raad van Indië de bekroning is voor den ambtelijken loopbaan, wagen wij niet te voorspellen. Dat het in de richting zou liggen van de herzieningsplannen-Carpentier Alting, is daarvoor een aanbeveling.

Ook de *Loc.* bespreekt in zijn interrupties H. C. K.'s pleidooi. O.m. zegt zij: Wij kunnen in een benoeming van particulieren in den Raad van Indië op zichzelf geen verbetering zien, zoolang dit college, volgens het bestek van ons geldend staatsrecht, blijft een in beslotenheid werkend lichaam. Mogelijk dat belangen van handel, scheepvaart en landbouw er door zouden zijn gediend. De waarborg, dat het algemeen belang er baat bij zou vinden, wordt gemist. En daarom alleen behoort het te gaan. Handel, scheepvaart en landbouw kunnen hun belangen langs al van wegen, sinds enkele jaren ook via den Volksraad, door eminente pleitbezorgers bij de landsregeering doen voortbrengen. Dat zij hun genoeg. De Raad van Indië behoort boven deze en andere belangen te staan. Alleen dan kan hij ze toetsen aan het algemeen belang, dat den doorslag geeft.

Wij zijn voorstanders van een herziening van de regelen, gesteld voor een college, dat in het geheim niet te schatten invloed oefent op den gang van zaken in dit land.

Maar wij zijn tegenstanders van elke verandering, die het hart niet raakt en van de vrijzinnigheid alleen heeft den uiterlijken schijn.

Arbeidsverhoudingen.

De *N. Soer. Crt.*, de arbeidsverhoudingen in Indië besprekend, verklaart zich tegen den klassestrijd, tegen verscherping van de economische tegenstellingen, maar ook tegen een ingrijpen van overheidswege. Want de overheid kan wel hare bemiddeling aanbieden, maar zij kan de twistende partijen moeilijk d w i n g e n hare uitspraak ook te aanvaarden.

En zeker is Indië hiervoor nog niet rijp. Er valt hier op het gebied van sociale wetgeving nog schier alles te doen; de inlandsche arbeider is hier nog volkomen onbeschermd — een gemis, waarover hij zich anders best heen weet te zetten en waarvoor hij zich schadeloos stelt door het plegen van sabotage — zooals ten opzichte van de suikerindustrie — door riettuinen in brand te steken.

Maar een dergelijk optreden leidt niet tot bevrediging; integendeel, het verscherpt een bestaand conflict, het wekt wrok en afkeer.

De hulp moet van den kant des werkgevers komen. Hij moet zich op het royale standpunt plaatsen, dat een goed werkman ook een goed loon waard is. De aandeelhouders van Indische ondernemingen en industrieën zijn verwend; zij rekenen op dividend-uitkeeringen zooals geen enkel bedrijf in Europa afwerpt. Tegenwoordig mogen de abnormale tijdsomstandigheden de oorzaak zijn der groote winsten, ook vroeger zijn de meeste Indische ondernemingen een zeer rendabel bedrijf gebleken,

Deze gunstige stand van zaken heeft het egoïsme, dat inderdaad een der minst aantrekkelijke eigenschappen is van het kapitaal, versterkt; de aandeelhouders hebben hun hooge dividenden als een recht leeren beschouwen, en zij kunnen zich er niet mede vereenigen, dat dit een paar procent lager gesteld zal worden, waardoor men in staat zou zijn, ook de werknemers — Europeanen zoowel als Inlanders — ruimer in de bedrijfswinsten te doen deelen.

Het is nog altijd niet tot het verstand van zekere directies doorgedrongen, dat wie streeft naar het behalen van de grootst mogelijke winst, zonder tot het doen van concessies ten behoeve van het personeel, dat voor een zaak wèrkt, bereid te zijn, roofbouw pleegt, zijn eigen bedrijf voorbedachtelijk zwak maakt, de fundamenten ervan ondermijnt.

Het blad erkent dus, schrijft de *Sum. Post*, dat het egoïsme een der minst aantrekkelijke eigenschappen van het kapitaal is. Wij zullen er nu maar geen theoretische beschouwing over de „noodwendigheid" van dit egoïsme aan vastknoopen, doch slechts vastleggen, wat het Soerabaijasche orgaan betoogt. Het is óók van meening, dat vele werkgevers niet bereid zijn om eigener beweging van hun star standpunt af te dalen. Het knoopt er zelfs een voorbeeld aan vast. Maar nochtans verwerpt het allen aandrang, alle inmenging van bovenaf.

Dan blijven er — zouden wij zeggen — nog maar twee mogelijkheden over: berusten in het bestaande en verkeerde, òf goedkeuring van den dwang van onderenop, dus van den klassestrijd. En waar de *N. Soer. Crt.* zich vijandig plaatst èn tegenover de economische uitbuiting èn tegenover den klassestrijd, verklaren wij niet te begrijpen hoe zij de dwingende kracht van den Staat uitschakelend, het arbeidsprobleem, dat ook haar ter harte gaat, tot oplossing wil brengen.

Arbeidsraden.

De Australische regeering heeft door de indiening van de Industrial Peace Bill voorzien in de oprichting van een raad van vertegenwoordigers der industrieën. De voorzitter van dezen raad wordt benoemd door den gouverneur-generaal; de raad zal voor de helft bestaan uit vertegenwoordigers der ondernemers en voór de andere helft uit vertegenwoordigers van de werk-

nemers. De raad bericht de regeering inzake bij de industrieën voorkomende geschillen. Bovendien worden voor elke industrie speciale scheidsgerechten ingesteld, welker besluiten rechtsgeldigheid bezitten.

Ons gewest, — schrijft de *Sum. Post*, — met zijn aaneengesloten complex van gelijksoortige cultuurondernemingen, leent zich bij uitstek voor eene sociale organisatie van den arbeid. Door de stichting van een Kamer van Arbeid voor onze cultuurnijverheid kan de cultuurraad een schitterend voorbeeld geven aan de Indische regeering en aan geheel Indië.

Sabang.

De Sabangsche correspondent van het *Soer Hbl.* wijst er in dat blad o.m. op, dat over het algemeen het scheepvaartverkeer in de havens van Sabang vermindert. Met name het aantal Engelsche schepen, dat anders binnenkwam, is aanmerkelijk gereduceerd. Iets wat voor de Sabangers een raadsel is, maar niettemin aan de Sabang Mij. een belangrijke schadepost bezorgt.

Ook maakt de corr. melding van het oprichten van een „Deutscher Klub”, die bijeenkomsten houdt in het Zeemanshuis van de M. A. de Ruytervereeniging en die tot stand gebracht is door de vele thans in Sabang vertoevende **Duitschers.**

Oorsprong en beteekenis der „Afdeeling B”.

Uit het verhoor van Sosrokardono, beklaagde in de „Afdeeling B” zaak, — opgenomen in een correspondentie aan de *Loc.* — blijkt, dat er nog een verklaring is van de beteekenis van „Afdeeling B”.

Hadji Ismael had bij de oprichting der Afd. B. aan Sosrokardono verklaard, dat deze naam aangenomen was ter onderscheiding van de gewone S. I. vereenigingen en dat „Afdeeling B” beteekende, dat die vereeniging speciaal ten doel had om het sub b genoemde uit het artikel der S. I. statuten — namelijk bescherming van den godsdienst — te behartigen.

Deze mededeeling ontlokte den landsraads-president den uitroep, dat hij deze verklaring nu voor het eerst hoorde.

Als we ons niet vergissen, zegt de corr., dan is deze verklaring voor de woorden „Afdeeling B” inderdaad iets nieuws en nog niet gegeven tijdens de verhooren, welke in de Preanger werden afgenomen. In ieder geval is zij aannemelijk genoeg om een eind te maken aan allerlei fantastische legendes omtrent oorsprong en beteekenis daarvan.

Olifantenjacht.

Men schrijft uit Palembang aan de *Pr. Bode:* Een bekend persoon van den aanleg S. S. in Sumatra, met name G. Schoen, heeft 't geluk gehad dezer dagen in het Palembangsche twee olifanten, w.o. één, een reus van een beest, neer te leggen. De slagtanden (ivoor) waren lang 1.40 meter, met een gewicht van pl.m. 24 KG.

Na zijn eerste schot kwam hij in groote moeilijkheid, daar de kudde niet van de plaats wilde gaan. Den volgenden dag zette hij de jacht voort en gelukte het den jager het aangeschoten beest te volgen. Na 5 uren de sporen te hebben gevolgd, zag hij het beest. Bekropen tot een afstand van pl.m. 15 Meter, viel het met een schot in den kop.

De eerste Indische papierfabriek.

De *Pr. Bode* verneemt, dat de oprichting der eerste papierfabriek in Ned.-Indië binnen afzienbaren tijd aanstaande is. De heer van der Waerden, regeerings-gedelegeerde bij de commissie ter ontwikkeling van de fabrieksnijverheid, ondernam daartoe in gezelschap van twee industriëelen onderzoekingstochten vanuit Bandoeng door het Westelijk deel der Preanger, het Buitenzorgsche en de residentie Cheribon, teneinde de plaats van de fabriek te bepalen. Een beslissing is ten deze nog niet genomen.

Het initiatief van de oprichting gaat uit van de N. V. Papierfabriek „G e l d e r l a n d” te Nijmegen en de firma Rupe en Colenbrander te Indramajoe, die in combinatie de plannen zullen uitwerken.

Als grondstof zal rijststroo worden gebruikt. Proeven in Holland genomen om dit tot wit papier te verwerken, hadden een uitstekend resultaat, en het is dit papier, dat den laatsten tijd ter Landsdrukkerij te Weltevreden is gebruikt en ook goed voldoet.

Een drijvende jaarbeurs.

In aansluiting met het artikel „Een drijvende Jaarbeurs voor Indië” in het Kol. Wkbl. dd. 25 Nov. vermelden wij wat de *Java-Bode* schrijft: Te New-York worden plannen gemaakt voor een reis om de wereld, ten einde den verkoop van Amerikaansche goederen op buitenlandsche markten te bevorderen. De *Von Steuben*, de vroegere Duitsche handels-raider *Kronprinz Wilhelm*, is voor 1.500.000 dollar voor deze onderneming aangekocht. Het schip, dat herdoopt zal worden in *United States*, zal een algeheele verandering ondergaan, want vertegenwoordigers van 700 handelshuizen zullen met hun monsterartikelen de reis meemaken. Het gezelschap zal 14 Januari uit New-York vertrekken om een bezoek te brengen aan Buenos Aires, Wellington, Melbourne, Sydney, Shanghai, Hongkong, Singapore, B a t a v i a, Rangoon, Calcutta, Colombo, Bombay en de Europeesche havens.

UIT DE INDISCHE PERS.

Roof in de Indische spoortreinen. De heer Soetan P. Boestami schrijft in de „Neratja” van 11 September 1920 over dit onderwerp het navolgende:

Herhaaldelijk wordt er in de nieuwsbladen melding gemaakt van kleine diefstallen, welke in de Ned.-Indische spoorwegen plaats hebben en waaraan niet altijd geloof wordt gehecht.

Op 9 September 1920 was hij evenwel getuige van zulk eene roofpartij in den trein, die 's morgens van Buitenzorg naar Mangaraj vertrok.

Twee reizigers n.l. waren plotseling hunne schoenen en sandalen kwijt. De eigenaren waren leerlingen van de Bataviasche Ambachtsschool, die die voorwerpen eenige dagen te voren als nieuw hadden gekocht. Zij hadden hunne beenen op de voorbank gelegd, toen 2 boeaija's plotseling in hunne vlucht, met de noodige vlugheid, de daaronder bewaarde schoenen en sandalen grepen en zich daarmede uit de voeten maakten.

Onwillekeurig vraagt men natuurlijk hoe zoo iets ongehoords mogelijk is, doch wanneer men weet dat de eerste ochtendtrein ten 4 uur 5 minuten van Buitenzorg vertrekt en de trein dan zoo goed als geheel niet verlicht is, dan wordt de zaak, zegt de schrijver, iets duidelijker.

Alle reizigers zitten naast elkander in het donker en dan zijn de omstandigheden voor de dieven vrij gunstig.

Natuurlijk gaven de bestolenen onmiddellijk kennis van het gebeurde aan den hoofdconducteur van den trein, doch deze kon, evenmin als de eigenaren, de dieven ontdekken, die zich onder de menigte vermengden.

Het onaangename in deze zaak was evenwel voor de beide bestolenen, dat toen zij te Mangaraj uit den trein stapten, zij nog door de andere medereizigers werden uitgelachen, niet het minst door het vrouwelijk element, dat er schik in scheen te hebben hoe de jonge lui, die keurig waren gekleed, het koopje hadden gesnapt en op kousen hunne bestemming moesten bereiken.

Nu is het wel waar, zegt de schrijver, dat de jongelieden eenigszins zorgeloos waren, doordien zij zich niet stoorden aan een kort te voren door een jongetje gegeven waarschuwing, dat er dieven in den trein waren, doch dat feit neemt toch niet weg dat toestanden als de beschrevene niet mogen voorkomen.

Waren de bestolenen personen geweest met minder berustbare neigingen, dan had deze diefstal in den trein aanleiding kunnen geven tot een groote vechtpartij, die het bestuur van den spoorwegdienst beter doet te vermijden.

Het zal de wagons behoorlijk moeten verlichten,

niet alleen in het belang van de reizigers doch ook dat van het controleerend dienstpersoneel, dat de kaartjes moet knippen en toezicht in den trein moet uitoefenen.

Want het is reeds veel voorgekomen dat slecht volk in den trein stapt, zonder dat het zich van plaatskaarten heeft voorzien.

Verlangt de treincontroleur daarna de passagekosten, dan wordt dezen eenig kopergeld getoond als teeken dat niet meer kan worden betaald, terwijl intusschen 3 à 4 haltes zijn gepasseerd.

Ook komt het voor dat als de controleur in het ...ker naar de passagebiljetten vraagt, de inlandsche reiziger zich als remmer opgeeft en als zoodanig vrij reizen heeft.

Het publiek zij dus gewaarschuwd en neme de grootste behoedzaamheid in acht, vooral in de treinen zonder lamplicht.

Familiebond Banjoewangi (F. B. B.). In de „Neratja" van 16 September 1920 wordt melding gemaakt van den in Banjoewangi (Java) opgerichten Familiebond, waarin alleen als leden kunnen worden opgenomen de nakomelingen van Adipati Danoeningrat en Raden Toemmenggoeng Pringgokoesoemo, beiden gewezen Regenten van de afdeeling Banjoewangi.

Aan de vereeniging is reeds van bestuurswege rechtspersoonlijkheid toegekend.

Op den jongsten Koninginnedag had een algemeene vergadering plaats ten huize van den heer Raden Soepardo di Rogodjampi en die werd geleid door den voorloopigen vice-president, den heer Mas Soedarsono, onderwijzer aan de vervolgschool te Kebalen, district Rogodjampi, afdeeling Banjoewangi.

Een 70-tal leden waren tegenwoordig. Na zijn dank te hebben uitgesproken aan de aanwezigen voor hunne komst en aan het Europeesche bestuur voor het verleenen der rechtspersoonlijkheid, deelde de leider aan de hand van de statuten en van het huishoudelijk reglement mede, dat het hoofddoel der vereeniging is het stichten van een studiefonds om de intelligente kinderen van de leden in staat te stellen het onderwijs te volgen op de instellingen als de Opleidingsschool, de Koningin Wilhelminaschool, de Hoogere Burgerschool, Muloscholen, enz. en de kosten daarvan uit de bondskas te bestrijden.

De inkomsten der vereeniging zouden bestaan uit:
Entréegeld ƒ 1.— per lid.
Contributie:
1°. van ambtenaren 1 pCt. van de bezoldiging;
2°. van particulieren 1 pCt. van hun inkomen.
Giften in eens:
1°. van ambtenaren 20 pCt. van de bezoldiging;
2°. van particulieren 20 pCt. van hun inkomen.
Donateurs zijn zij:
1°. die ƒ 50.— in eens betalen;
2°. die ƒ 1.— per maand betalen.

Het bestuur werd samengesteld als volgt:
Raden Hendroadiredjo, wedono van Asem Bagoes (Sitoebondo), beschermheer.
Raden Soepardo, particulier, voorzitter.
Mas Soedarsono, onderwijzer aan de school Kebalen, onder-voorzitter.
Raden Kertowinoto, onder-collecteur te Rogodjampi, penningmeester.
Raden Achimadbarhadji, particulier, secretaris.
Raden Aloewi, hulponderwijzer te Banjoewangi, 2e secretaris.
Mas Djokaldi, mandoer Irrigatie, hoofdcommissaris.

De commissarissen zijn:
Mas Aloewi, hulpschrijver te Rogodjampi.
Raden Abdoelsaloen, hulponderwijzer te Rogodjampi.
Raden Solaiman, agent Bank, Genteng.
Raden Hardjosepoetro, schrijver B. O. W., Banjoewangi.
Raden Troenoredjo.
Raden Abdoeldjalil, handelaar, te Rogodjampi, adviseur.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„Het verderf tegemoet." III. (Slot). De invoering van den Burgerlijken Stand voor de Chineezen heeft naast hare lichtzijden, ook hare schaduwzijde. En welk een schaduwzijde. De Chineesche beschaving, het Chineesche familiesysteem, worden in zijne twee voornaamste grondslagen, n.l. de „Hao" en de puriteit der vrouw geattakeerd.

Het aan de bepaling, dat bruid en bruidegom moeten verklaren dat zij genegen zijn met elkaar in het huwelijk te treden, ten grondslag liggende denkbeeld leert jongens en meisjes ideeën koesteren, die het verwerpen van de „Hao" en losse zeden tengevolge moeten hebben.

Levende van geslacht op geslacht in een vreemd land tusschen vreemde volken met eigen zeden en gewoonten en de taal hunner voorvaderen verwaarloozende, moeten de zeden en gewoonten der Indo-Chineezen niet zuiver meer zijn.

De geringschatting van den Europeaan in Ned.-Indië voor al wat Chinees is, zoo in woord en geschrift als in daad, de kunstmatig gekweekte hoogachting voor al wat Europeaan is, en ten slotte het Hollandsch onderwijs dragen het hunne er toe bij om de Indo-Chineezen het nabootsen van Europeanen als een ideaal te doen beschouwen.

En zoo ziet men een bevolkingsgroep verrijzen, de groep van Indo-Chineezen van deze generatie, die cultureel noch Chinees noch Europeaan noch Inlander is, eene vormlooze massa, vormloos, zoowel inals uitwendig, want ook de nabootsing is verre van volmaakt.

Bestendiging en toename in omvang van dezen toestand, moeten op den langen duur al verderfelijk zijn voor de groep niet alleen, maar voor de Maatschappij, de Indische Maatschappij, in het algemeen.

Het Chineesche meisje, dat de „Hao" en de puriteitsbegrippen van haar volk verwerpt, is een waar vertegenwoordigster van deze zich vooruitstrevend — vooruitstrevend naar den afgrond — noemende groep van Indo-Chineezen.

En, als ware het om dat verderf te bespoedigen en nog onvermijdelijker te maken, komt nog de Burgerlijke Stand voorschrijven, dat de Chineesche jongelieden en jonge meisjes vrij moeten zijn in de keuze van de wederhelft, hetgeen beteekent het verwerpen van de „Hao" en tot ondergang moet leiden.

Naar schrijver's meening is het noodzakelijk om wijziging te brengen in de voor de Chineezen geldende bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, in dier voege dat aan de Chineesche begrippen van „Hao" en puriteit, welker moreele waarde onschatbaar is, niet getornd wordt.

Wel is waar hebben de Chineezen als onderdanen van een militair zwak land niet het recht tegen de op hen toegepaste wetten bezwaren te opperen. Zij hebben òf te gehoorzamen òf hunne biezen te pakken, zooals verscheidene keeren Hollanders plachten aan te raden.

Doch men bedenke, dat het hier niet alleen om de belangen van de Indo-Chineezen gaat.

Indië heeft er groot belang bij, dat de moraal van de honderdduizenden zielen tellende Chineesche bevolking niet afwijkt van die, welke zij van hare voorouders erft, want, evenals alle kwaad, werkt de bedorven moraal besmettend op de omgeving, in casu, de Inlandsche bevolking.

Prijsvraag. Door de Redactie van de „Sin Po" te Batavia (het Chineesch Revolutionnaire blad) is de navolgende prijsvraag uitgeschreven:

1°. Wat beteekent het Chineesche Nationalisme voor de Chineezen in Ned.-Indië?
2°. Welke zijn de hinderpalen tusschen het Chineesch Nationalisme en het onderwijs dat in Ned.-Indië aan de Chineezen wordt gegeven?
3°. Hoedanig moet dat onderwijs opgevat?
4°. Hoedanig moet het onderwijs worden geregeld, opdat het goede uitkomsten oplevere?

Het met eigen handteekening geteekend antwoord op deze vragen mag 6 kolommen bevatten.

De prijs bedraagt *f* 500 en zal worden toegekend door een jury.

Het Anti-Al-Irsjad plakkaat. In de ,,Pewarta Soerabaya" van 24 Augustus 1920 wordt medegedeeld, dat ter hoofdplaats Soerabaya verschillende door den Radja van Hadramaùt geteekende rondzendbrieven door de plaatselijke politie in beslag zijn genomen en dat dientengevolge verscheidene Arabieren door den hoofdcommissaris van politie ten kantore zijn geroepen. Bij onderzoek bleek het slechts een geschrift te zijn, dat naar het kantoor van Arabische zaken te Weltevreden werd opgezonden en dat het werd gedrukt op de Drukkerij ,,Setia Oesaka" te Soerabaya, hetgeen door den heer Baradja, redacteur van de Al-Ikbald, werd bevestigd.

Deze laatste staat er op, dat de aangelegenheid op ernstige wijze door de autoriteiten zal worden onderzocht en tot klaarheid gebracht, aangezien het anders te vreezen is dat er eene ongunstige stemming zal ontstaan in de Arabische Gemeente.

Andere berichten melden nog ten deze, dat het geschrift geteekend is door Sultan Ghalib bin Awab Al Geeli en dat verschillende exemplaren werden aangeplakt op de muren in de Arabische vestiging ter hoofdplaats Soerabaya.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Toba-Bataksche huis.

Mededeeling No. XXIII van het Encyclopaedisch Bureau bevat eene beschrijving van het Toba-Bataksche huis, door controleur D. W. N. de Boer, verlucht met mooie foto's en teekeningen. Bij de beschouwing der platen wordt men getroffen door de hoogstaande bouw- en versieringskunst der Bataks, welke, zoowel bij de huizen als bij de daarmede overeenkomende sopo's (rijstbewaarplaatsen) tot uiting komt. Doch dit betreft alleen den buitenkant, want — zegt schr. — op blz. 16 van zijn geschrift: ,,Zoo aristocratisch van smaak en kunstzin en tegelijkertijd ook goed verzorgd, als het Bataksche huis er uitwendig kan uitzien, zoo'n intens onverschillige en verwaarloosde rommel is het van binnen."

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Van dit tijdschrift ontvingen we eerst nu de gecombineerde afl. 7—9 van jaarg. 1919 [1]), waarin de volgende verhandelingen zijn opgenomen: Eenige opmerkingen over de practijk van artikel 432 I. R. in civilibus, door H. van Wageningen. — Adat en adatrecht der veehouding op Madoera, door Mr. Idema. — Verhandeling van Mr. B. ter Haar, naar aanleiding van eenige voor de rechspraak in Ned.-Indië niet onbelangrijke beslissingen. — Eenheid van doctoraat, effectus civilis en de meester-titel en de promotie op stellingen in onze Staten-Generaal, door Mr. C. C. van Helsdingen Jr.

Deze laatste verhandeling is van gewicht, vooral wanneer men daarmede vergelijkt het kort geleden verschenen: Verslag van de Commissie tot hervorming van de Inlandsche rechtsschool (ingesteld bij G. B. van 4 Jan. 1919, No. 18) (Batavia, Drukkerij Verwachting), van welke commissie Mr. van Helsdingen secretaris was.

De Technische Hoogeschool te Bandoeng.

Uit de dagbladen heeft men reeds gedeeltelijk kunnen kennisnemen van de redevoeringen, welke zijn gehouden toen de Technische Hoogeschool te Bandoeng plechtig werd geopend. Thans kan men het gesprokene in extenso lezen in een typografisch fraai uitgevoerd geschrift (waarbij eenige illustraties), waarvan de titel luidt:

De Technische Hoogeschool te Bandoeng, stichting van het Koninklijk Instituut voor Hooger Technisch Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Geopend 3 Juli 1920 door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Het Indisch Vrijzinnig Weekblad herboren.

Het Vrijzinnig Weekblad, waarvan de staking der uitgave door velen, ook hier te lande, werd betreurd, is uit den doode herrezen.

*) Vermoedelijk zijn deze afl. echter kort geleden verschenen, want een der daarin voorkomende opstellen is gedateerd 10 Juli '20.

In het eerste nummer van de nieuwe serie wordt „... inleiding" o.m. gezegd:

„Opnieuw vangen wij den strijd aan tegen het drij... van reactionnairen en revolutionnairen. Als wellic... straks reactie troef wordt en de roekelooze propaga... der vijanden van het gezag weder aanwakkert, dan ... er te kampen zijn voor recht en rede. Een eerlij... onafhankelijk orgaan, dat maat weet te houden en ... offert aan waan of dogma, zal sterk staan in dien strij...

„Onze tegenstanders van uiterst links en uiter... rechts hebben te vroeg gejuicht.

„Zij waanden den N. I. V. B. reeds ter ziele, d... zullen bij de aanstaande verkiezing voor den Volksra... al dadelijk ervaren, hoe ijdel die waan was. Men ... ook in de toekomst rekening met ons hebben te houd... al gaat het niet van harte.

„Als vroeger zal ons orgaan in de eerste plaats dien... om het nieuwe Indië te helpen opbouwen, door vol... aandacht te schenken aan de politieke en economis... vraagstukken van den dag en een o.i. juiste oploss... daarvan te bevorderen. Een oplossing in democratisc... geest en gegrond op het vrijzinnige beginsel, dat ie... eerlijke overtuiging erkenning en eerbiediging ... vinden."

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 19: Het snoeien ... thee in de Preanger. (Repliek op het artikel van ... heer Winckel), door van Uffelen. — De vroeg in... lende Westmoesson (als gevolg van de uitbarsting ... den Merapi?), door D .N. — Kina-enten, door Dibb... — Ingezonden (naar aanleiding van de polemiek o... de leiding van de veeteelt in Ned.-Indië), door G. ... Vink. — De rubrieken cultuur- en landbouwbericht... uit andere bladen bevatten o.a.: De toekomst van S... riname. — Landbouwtoestanden en vooruitzichten ... Sumatra (vervolg), door Dr. N. R. Pekelharing. ... Bandoengsche kininefabriek (ontleend aan het j... verslag over 1919).

Ontginning van aardolievelden in Ned.-Indië.

In No. 258 van ,,Economisch-Statistische Bericht... bespreekt Dr. J. Rueb het onder dezen titel inged... wetsontwerp. Zooals men weet, beoogt dit ontwerp ... belangengemeenschap tusschen Staat en ,,Bataafsch... op voorwaarde, door welke aan het land een ... winstaandeel wordt verzekerd, terwijl een overwege... medezeggenschap in de leiding der onderneming aan ... Regeering deugdelijke waarborgen voor een goede ... hartiging harer belangen verschaft. Om verschill... redenen kan schr. zich niet met de strekking van ... ontwerp tot ontginning van aardoliën in Djambi (... om deze landstreek gaat het) vereenigen. En de Twe... Kamer èn Volksraad hebben zich voor Staatsexploit... uitgesproken, waarvan ook schr. voorstander is. Dr. ... spreekt dan ook de hoop uit dat de Kamer het ontw... zal verwerpen, echter op één voorwaarde: dat ze ... ook een middel vindt om te zorgen dat onmiddel... met Staatsexploitatie een aanvang wordt gemaakt. ... hebben ons inzake Djambi nu al lang genoeg g... meerd. Durft men dit niet aan, dan erkenne men ... ruiterlijk en trekke de consequentie. Deze is dat ... Djambi in concessie geeft aan de ,,Bataafsche"...... der den nieuwen concessionaris te hinderen met all... bepalingen van een overeenkomst, waarvan alleen ... papier resultaat verwacht kan worden".

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud van Dl. XIII, afl. 10: Het krimpen van ... djatistam, door doodringen, door H. E. Wolff ... Wulfing. — Bijdrage tot de kennis van den onre... matigen dikte-aanwas bij den djati, door J. Beu... en W. de Boer. — Indjoekpotjes systeem Moehadi (... ill.), door P. H. W. de Leeuw. — Gouvernement... keuring van wildhout en een informatiebureau v... wildhoutexploitanten, door J. H. B. — Voorlicht... inzake wildhout en het Boschproefstation, door Dr. ... L. G. den Berger. — Uit den Volksraad, door A. ... Noltée. — W. A. van der Haas. De gevolgen van ... dubbeltjes-politiek bij het Boschwezen in Ned.-Ind... besproken door E. H. B. Brascamp.

Maandbl. der vier samenwerkende Zendingscorporatie...

Uit den inhoud van de Dec.-afl. noteeren we ... volgende: De Hollandsche school te Kota Mobag... (hare geschiedenis en beteekenis), door A. van ... Endt. — Reisherinneringen uit Ned.-Indië, door ... J. W. Flieringa (vervolg: De radja's van West-Nieu... Guinea). — De Algemeene Zendings-Conferentie (... houden in Den Haag).

Het alcoholkwaad en zijn bestrijding.

Als uitgave van de Commissie voor de Volkslectuur (bij Albrecht en Co. te Weltevreden) verschenen een geschrift van den hr. J. Kats, getiteld: Het alcoholkwaad en zijn bestrijding, voornamelijk met het oog op Nederlandsch-Indië. (Hollandsche en Maleische tekst). Met de uitgave van dit zeer nuttige en leerzame werk van ruim 200 blz. druks beoogde schr. een tweeledig doel: het verschaft een beknopt overzicht van het alcoholvraagstuk — in het bijzonder met toepassing op Indië — ten dienste van allen, die zich daarvan op de hoogte willen stellen en het bevat tevens inlichtingen voor den Inlandschen onderwijzer, die dit onderwerp in zijne lessen wenscht ter sprake te brengen.

Notulen van het Bat. Gen. v. K. en W.

In afl. 4 van dl. 47 (1919) der Notulen van de Alg. en Directievergaderingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, zijn als Bijlagen eenige afzonderlijke opstellen opgenomen, waarop derzijds de aandacht wordt gevestigd, n.l. „Bij het portret van Prins Mangkoenegara IV" (met lijst van werken, door dezen samengesteld). — Nota van Mr. J. Kunst over de Sesando (Timoreesch muziekinstrument), (met ill.). — Bijzonderheden over de gambang (Balineesch muziekinstrument), door P. V. van Stein Callenfels (met ill.).

Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië.

Verschenen is het verslag over het eerste kwartaal 1920 (in royaler formaat uitgegeven dan zijn voorgangers). Behalve de gewone mededeelingen van den chef van dien dienst over de verrichte werkzaamheden, bevat het zeer belangrijke gegevens over een tengevolge der uitbarsting van den Kloet op 19 Mei 1919 te voorschijn gekomen ruïne van een heiligdom nabij Ponggok (res. Kediri), Tjandi Soembernanas genaamd. De hr. H. de Haan geeft de bouwkundige bijzonderheden en Dr. F. D. K. Bosch beschrijft het beeldhouwwerk, zooals zich een en ander na de ontgraving vertoonde. Talrijke illustraties verduidelijken den tekst. — Verder publiceert de hr. P. V. van Stein Callenfels historische gegevens uit Balische oorkonden. — Ten slotte: Eigenaardigheden van Hindoe-monumenten, door P. J. Perquin.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 51: Het gebruik van ... in suikerfabrieken, door W. J. Penard. — Simaloer (Simeuloeë), besproken door Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan. — Centraal Rubberproefstation te Buitenzorg. — In- en uitvoer van Java door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Literatuur over vezelstoffen, plantenziekten en bodemvraagstukken.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der Oct.-afl.: De 1e Gardebrigade. 18 Aug. 1870—11 Nov. 1914, door C. D. Lagerwerff. — Het voorontwerp op het invoeren van dienstplicht onder de Inlanders en met dezen gelijkgestelden in den Volksraad (slot). — Een en ander over militairen dienstplicht voor Inlanders in de Fransche koloniën, door C. Marcus.

Orgaan der Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Oct.-Nr.: Mededeelingen van het Hoofdbestuur. — Actie tegen de deprimeerende invloeden, welke het korps ten ondergang voeren, door kapitein Schulte. — Mededeelingen van het Departement van Oorlog, Verhooging van pensioenen, gagementen en onderstanden. — Zijn de bestaande (voorgestelde) duurtetoeslagen op tractementen en pensioenen voldoende? door Indisch verlofganger. — Het standpunt van Minister de Graaff ten aanzien van de militaire bezoldigingen. — Enz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 37: Arowakken (vervolg), door N. — Reisherinneringen. Nieuw-Guinea, door C. F. Kruisinga (met ill.). — Bivak-leven (in Celebes), door M. A. van der Lijke. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden jaarlijks opbrengt (vervolg).

* * *

Ten besluite een lange lijst van titels:

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 44, 1920. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Verslag betreffende de gemeente Medan over het jaar 1919 (met ill.). (Medan, Varekamp en Co.).

Verslag betreffende den dienst der opiumregie over het jaar 1919. (Weltevreden, F. B. Smits).

Verslag van de Handelsvereeniging te Soerabaija, opgericht 13 Dec. 1851, over het jaar 1919. (Soerabaija, H. van Ingen).

Uitkomsten van mijnbouwkundige onderzoekingen in een gedeelte van Midden-Celebes in de jaren 1911—1916, uit de verslagen samengesteld (met kaarten). (Verslagen en Mededeelingen betreffende Indische delfstoffen en hare toepassingen. No. 12).

Bepalingen en voorschriften omtrent den aanleg en het gebruik van electrische sterkstroomleidingen in Nederlandsch-Indië. (Mededeelingen van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit. No. 2).

Verslag omtrent de Gouvernements Kina-onderneming te Tjinjiroean (Bandoeng) over 1919. (Bandoeng, Visser en Co.).

Schapenteelt in Ned.-Indië. — Een internationaal theecongres in 1922 te Bandoeng. (Tijdschr. voor Economische Geographie, Dec. 1920).

De rupsenvraat in de tabakscultuur ter Oostkust van Sumatra, door Dr. E. Mjöberg. (Mededeelingen van het Deli-Proefstation te Medan. Tweede serie. No. XV).

Overzicht van de in- en uitvoeren te Belawan gedurende de maand Sept. 1920, met vergelijkenden totaalstaat over dezelfde maand van 1919. (De Handelsvereeniging te Medan. No. 9. 1920).

Handelsorganisatie in Nederl.-Indië, door J. G. Bendien. (Economisch-Statistische Berichten, 8 Dec. 1920).

Anti-Opium-campagne. (De Banier, No. 46).

Oude volkszangen van Midden-Flores, door J. Sevink. (Studiën, Godsdienst en Letteren. Jaarg. 1920, blz. 376 vgg.).

Een halo in de tropen, door S. W. Visser. (Hemel en Dampkring. Jaarg. 1920—'21, blz. 86 vgg.).

Ziekenverpleging in Indië, door N. Stokvis—Cohen Stuart. (Tijdschr. voor Ziekenverpleging. Jaarg. 1920, blz. 679 vgg.).

De samenstelling en de beteekenis van indexcijfers en hoe zij voor Ned.-Indië van beteekenis kunnen worden. (Mededeeling No. 1 van het Statistisch Bureau).

Mijnwormziekte (Ankylostomiasis). Met ill. (Korte Berichten van het Hoofdbureau van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst, No. 5).

Nieuw Adresboek van geheel Nederlandsch-Indië 1920, door Kleian. Met Aanhangsel: Burgerlijke Stand, 2 dln. (Batavia, Landsdrukkerij).

Medische kroniek (vervolg). — Rede van den heer Ottolander in den Volksraad. (De Banier. No. 47).

Tineke (Een verhaal uit het Indische kinderleven), door G. C. van der Horst van Doorn. (Gouda, G. B. van Goor Zonen).

Koloniaaltje, door M. C. Kooy-van Zeggelen. (Amsterdam, Scheltema en Holkema's Boekhandel).

De heilige gong, door Mr. C. W. Wormser. (Amsterdam, Drukkerij Jacob van Campen).

De technische vraagbaak voor Nederland en Koloniën. Een handboek, bevattende een verzameling van gegevens, wenken en prijsberekeningen op technisch en bouwkundig gebied, met een duizendtal figuren en ruim 500 tabellen. Derde, belangrijk vermeerderde en bijgewerkte druk. (Deventer, AE. E. Kluwer).

Dr. J. W. IJzerman (naar aanleiding van diens benoeming tot doctor honoris causa). (De Ingenieur, No. 51).

Suriname.

Aan de economische beschouwingen in het verslag over 1919 van de Surinaamsche Bank ontleenen wij het volgende:

Het jaar 1919 is voor de kolonie Suriname geweest het eerste jaar van een nieuwe periode in hare geschiedenis. Hoewel de oorlogsjaren voor de inwoners van de kolonie persoonlijk bij lange na niet zoo drukkend zijn geweest als voor ons, bewoners van Nederland, doorleefde men in dien tijd in de kolonie toch

eene periode van zeer abnormale omstandigheden. Alle verkeer met Europa, vóór dien het voornaamste verkeer, hield allengs geheel op. Alleen met Noord-Amerika bleef het scheepvaartverkeer, al was het soms zeer ongeregeld, behouden en zoo werd men langzamerhand geheel aangewezen op de Vereenigde Staten voor het betrekken van wat de koloniale bevolking noodig had.

Van aanvulling van de werkkrachten in de kolonie uit Britsch Indië of Java was geen sprake. Elk jaar liepen contracten met immigranten af, welke van de zijde dezer menschen voor een deel niet werden vernieuwd en de plantagedirecties moesten maar zorgen, door aanhuur van vrije werkkrachten of door inkrimping van den arbeid, met verwaarloozing van een gedeelte van den aanplant, of wel door inkrimping van de oppervlakte in cultuur, in den ontstanen nood te voorzien.

Daarbij kwam in den tijd van de voedselschaarschte de eisch van het koloniaal Bestuur, dat de ondernemingen ook op hunne terreinen levensmiddelen zouden doen aanplanten, wat slechts kon geschieden ten koste van de eigen cultuur, omdat het gering aantal werkkrachten nu ook nog voor dezen arbeid moest worden gebruikt.

Ook de goud- en balata-industrie gingen onder den toestand gebukt, omdat de prijzen der levensmiddelen en benoodigdheden zoo geweldig stegen en aan den anderen kant een groot deel der arbeiders, van Engelsche nationaliteit, naar hun eigen land terug gingen.

De productievooruitgang der laatste jaren begon daardoor in tempo te minderen, behalve dan ten aanzien van de rijstproductie. Men leefde nog wel, maar boven zijn kracht, of beter gezegd misschien, van zijne kracht. De koloniale maatschappij was ziek. Dit gold zeer bijzonder van den grooten landbouw, de cultuur-ondernemingen, waarop de kolonie — als echte landbouwkolonie — nu eenmaal als op een kurk drijft, en waarvan het overgroote deel der bevolking direct of indirect leeft. Dit is een vast feit, wat sommige betweters of illusionisten in den laatsten tijd in de kolonie daartegenover ook mogen aanvoeren, die dan de noodzakelijkheid van een middenstands-landbouw verdedigen, zonder te gevoelen, dat uit kleinen landbouw van zelf zich middenstandslandbouw ontwikkelt en zich in de kolonie dan ook reeds ontwikkeld heeft.

In 1919 trad in de toestanden weldra eenige verbetering in. De scheepvaartverbinding met Europa kwam weder tot stand, al was die nog zeer gebrekkig. Twaalf maal was er scheepsgelegenheid naar Amsterdam, waarvan 5 maal rechtstreeks en 7 maal via Curaçao en 17 maal naar New York tegen 9 maal in 1918.

Men kon nu weder goederen uit Europa betrekken, die over het algemeen van betere kwaliteit zijn, dan de Amerikaansche, in de kolonie aangevoerd, al bleven de prijzen natuurlijk nog zeer hoog.

De mogelijkheid ontstond weder om Javaansche immigranten uit Nederl.-Indië te verkrijgen.

De grootste emotie in de kolonie gaf echter de komst van de heeren van het Suriname Studie Syndicaat, de heeren J. S. C. Kasteleyn, B. J. Kluvers en E. Snellen. Het bezoek, reeds eenige jaren afgewacht, maar door de oorlogsomstandigheden uitgesteld, ware te vergelijken met het bezoek van den professor of den specialist van den opgegeven kranke.

Den 12en Maart kwam de commissie in de kolonie aan en den 17en Juni aanvaardde zij de terugreis.

Het jaar 1919 zal inderdaad in de geschiedenis voortleven als het jaar van het rapport van het Suriname Studie Syndicaat. Daarin zijn uitvoerig en juist aangegeven de fouten van het verleden, welke den tegenwoordigen toestand hebben veroorzaakt, terwijl ook de middelen zijn genoemd om uit de impasse te komen.

Van Regeeringswege zijn, nu bijna 60 jaar geleden, de werkkrachten aan de cultuurondernemingen ontnomen op zoodanige wijze, dat daardoor de voortdurende misère is ontstaan; de Regeering heeft sindsdien trachten te zorgen, 50 jaar lang, dat de noodige vrije werkkrachten in de kolonie werden ingevoerd; het ligt nu ook op den weg der Regeering om te zorgen, dat in de toekomst aan die ondernemingen, die terecht vertrouwd hebben op de voortdurende zorg der regeering, en op grond daarvan hun kapitaal in de kolonie bleven beleggen, de noodige werkkrachten in voldoende mate en op niet te bezwarende voorwaarden verzekerd blijven. Daarmede zijn slechts schijnbaar uitgaven ten bate van den grooten landbouw gemoeid. Deels direct, maar grootendeels indirect, komen die uitgaven voor de immigratie in 's lands kas met rente terug.

Niet alleen echter het arbeidersvraagstuk heeft op 't oogenblik een beslissing noodig; het bevolkingsvraagstuk in het algemeen eischt oplossing en in verband met de huidige Ned.-Indische toestanden kan het ten deze gaan om nu of nooit. Daarnaast is reeds sedert jaren een behoorlijke inrichting van het landbouwdepartement, voor deze bij uitstek landbouwkolonie, een niet te miskennen regeeringsplicht. Veel werd in die richting reeds verbeterd, maar men is nog niet waar men moet zijn.

Tegenover den eisch van „selfsupport" aan de kolonie te stellen voor haar huishouding in engeren zin, geve het moederland in eigen belang, aan dat nieuwe, vier maal grootere Nederland de gelegenheid om zich te ontwikkelen en de thans met onafzienbare bosschen bedekte vruchtbare terreinen om te zetten in vruchtdragende plantages en nederzettingen en houde daarover eigen toezicht en eigen zeggensrecht.

Men zegt wel, dat Nederlandsch-Indië al onze Nederlandsche krachten noodig heeft, maar die dat zeggen, passen in hun particulier leven een ander beginsel toe. Niemand zet alles op één kaart, als het eigen financieel beheer betreft en zoo doet Nederland wijs, naast zijn bezit in het Oosten, zijn kolonie in het Westen tot ontwikkeling te brengen.

Wanneer de Regeering het als ernstige waarschuwing van de rapporteurs wil aanvaarden, dat met kracht moet worden ingegrepen — ik heb reden aan te nemen dat de Regeering in die richting ook werkzaam wil zijn — en de Staten-Generaal mede willen werken om de grondslagen in de kolonie voor een gezonden economischen toestand vast te leggen, dan zullen de particulieren en hunne maatschappijen van zelve volgen en met hunne kapitalen wonderen verwekken.

* * *

„Het Vaderland" van 14 December (Avondblad) wijdt, onder het hoofd: „Een Nationaal Belang. Een zaak van Nationale Eer", een hoofdartikel aan Suriname, waaruit wij het volgende brokstuk knippen:

„......... „Irrigatie en drainagewerken, op flinke schaal, verbetering van water- en zoo noodig van landwegen, zullen ter hand genomen moeten worden. Ontmoette vroeger de aanleg van openbare werken haast onoverkomelijke geldelijke bezwaren, dit is thans zoo goed als bezworen. De machtige machine is daar om de bezwaren voor het grootste deel weg te nemen. Door één enkele hand bestuurd, verricht het, snel en uitmuntend, het werk van honderden handen. Hindernissen kent het niet, onweerstaanbaar dringt het overal door tot in de ongerepte wouden, het vervoert over onbegaanbare terreinen, en afstanden zijn voor haar geen factoren meer. Graaft zij eenerzijds kanalen en werpt zij waterkeeringen op, aan den landbouw biedt zij machtige hulp: zij ploegt, zaait, maait en oogst zelfs voor een deel, alweer door één enkele hand bestuurd. Het is hier slechts een kwestie van aanschaffing, van een kapitaalplaatsing, welke natuurlijk niet improductief mag heeten. Het is zeker wel het minst wat het

Nederland voor de Kolonie kan doen. De West-Indische Cultuurbank staat gereed met landbouw-crediet en bedrijfskapitaal. Uitgesloten achten wij het, dat de Staten-Generaal het daarvoor gevraagde kapitaal niet zou voteeren. Het komt hier slechts aan op het krachtige initiatief van het Plein."

* * *

Bij Kon. besluit van 15 dezer is aan mr. K. J. van Erpecum, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit zijn betrekking van griffier bij het kantongerecht te Dordrecht, met ingang van den dag van vertrek naar Suriname, ter aanvaarding van een rechterlijke betrekking in die kolonie.

Curaçao.

De verkeerde weg.

Zooals men weet, bepaalde de laatste duurtetoeslag zich tot de ambtenaren, die niet meer dan f 3000.— inkomen hadden. Den Gouverneur is nu gebleken, dat de ambtenaren, die meer dan f 3000.— inkomen hebben, in zeer ongunstige omstandigheden blijven verkeeren, zij het ook, dat de prijzen van eenige levensmiddelen zijn teruggeloopen. Evenmin zijn de ongehuwde ambtenaren aan den druk der tijden ontkomen. Mitsdien wordt voorgesteld eene uitkeering van een maand salaris voor de ambtenaren met maxima van f 100.— tot f 150.—. Hetgeen reeds genoten is, komt in mindering. Tevens is ditmaal uitdrukkelijk bepaald, dat als inkomen in aanmerking komt de geheele som, die uit de koloniale kas genoten wordt, dus ook ambtsbijslagen, vaste toelagen, enz.

Intusschen schijnt het te beginnen te dagen, waar de M. v. T. op de begrooting voor 1921 aan de Tweede Kamer meedeelt, dat de op de voorloopig vastgestelde begrooting uitgetrokken som van f 100.000.— voor verbetering van bezoldiging en duurtetoeslagen wellicht niet voldoende blijken zal voor de bestrijding der kosten, uit een en ander voortvloeiende.

Gezaghebber Bovenwindsche eilanden.

De *Amigoe* van 13 November l.l. deelt mee, dat tot gezaghebber der Bovenwindsche eilanden is benoemd de kapitein der Infanterie O.-I. L. J. van der Zee.

Wij vernemen omtrent den heer van der Zee, dat hij als 2e luitenant naar Oost-Indië gegaan is, en daar hoofdzakelijk geweest is in de buurt van Padang en Fort de Kock. Gedurende eenigen tijd is hij als 1e luitenant op de Mentawei-eilanden geweest, naar onze zegsman meent, als gezaghebber. Daarna met ziekteverlof in Holland gekomen gedurende den mobilisatietijd, is de benoemde commandant van een interneeringskamp van Belgen geweest, vervolgens naar Suriname vertrokken en daar benoemd tot adjudant van den Gouverneur. In het begin van dit jaar vertrok de heer van der Zee, inmiddels tot kapitein benoemd, over Amerika en Japan naar Oost-Indië. In Suriname was kapitein van der Zee bestuurslid van groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

De drijvende Jaarbeurs.

De heer van Roggen schrijft aan de *Curaçaosche Courant*:

Gedurende de thans achter ons liggende oorlogstoestand voor vele landen en speciaal voor Holland de invoer van vele artikelen geheel stil, zoodat we het moesten stellen zonder de voortbrengselen der buitenlandsche industrie. Dit was aanleiding dat men zich in het land zelf ging toeleggen op de vervaardiging van allerlei noodzakelijke voorwerpen, die men tot nog toe uit het buitenland betrokken had. Tallooze nieuwe industrieën zijn op die wijze ontstaan en de te Utrecht gehouden jaarbeurzen toonden aan de bezoekers de voortbrengselen ervan, waarbij al spoedig bleek dat deze, wat kwaliteit betreft, gerust de vergelijking met het buitenlandsche product konden doorstaan, zoodat alles gemakkelijk geplaatst kon worden. Nu echter na den oorlog de buitenlandsche artikelen ook weer worden ingevoerd, komt er dus een overschot en is het noodig daarvoor nieuwe markten te vinden.

Ten einde dit doel te bereiken, is blijkens de berichten in Nederlandsche bladen, in het moederland een vereeniging opgericht die zich voorstelt een stoomschip van 6100 ton, n.l. de Macedonia, in te richten tot drijvende jaarbeurs en daarmede verschillende belangrijke havens van Noord- en Zuid-Amerika te bezoeken. Een handelsorganisatie zal aan boord aanwezig zijn om alle gevraagde inlichtingen te verstrekken en te trachten orders af te sluiten.

Dit zal dus een pracht gelegenheid zijn om eens een indruk te krijgen wat handel en industrie van Holland thans vermogen. Hier gaat stambelang en handelsbelang hand in hand, want het is niet te ontkennen dat het juist in deze kolonie, waar men zoo gaarne bewonderend naar Amerika kijkt — ook al stuurt dat land ons vrijwel uitsluitend slecht verzorgde 3de rangs producten — geen kwaad kan voor de reputatie van Holland als eens getoond wordt waartoe het in staat is.

Wat blijkt echter uit de opgave der te bezoeken havens?

Dat New-York, Philadelphia, New-Orleans, Vera Cruz, Havana, Port of Spain, Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos Ayres bezocht worden, doch dat Curaçao zorgvuldig wordt overgeslagen.

Blijkbaar denkt men dat we hier er al alles van afweten, of wel men weet niet dat Curaçao nog altijd de invoerhaven is voor een groot gedeelte van Venezuela. Niet La Guayra, doch Curaçao voorziet Maracaibo met het achterland van importartikelen, en voorloopig zal dit nog zoo blijven. Daarom is het èn voor Holland èn voor Curaçao van belang, dat de drijvende jaarbeurs ons eiland bezocht, en waar daarmede ook ons stambelang bevorderd wordt, zou ik niet alleen aan de Kamer van Koophandel doch ook aan de plaatselijke afdeeling van het Algemeen Nederlandsch Verbond willen toeroepen: „Opgelet, er is werk voor u aan den winkel! Ons handels- en ons stambelang eischt, dat Curaçao niet gepasseerd worde door de drijvende jaarbeurs. Slaat daarom de handen ineen en tracht dit te voorkomen."

Aruba.

De *Amigoe di Curaçao* deelt mee, dat een nieuwe scheepswerf gebouwd is, waar reeds drie schepen op stapel staan.

Saint Martin.

Met de „Estelle", die vandaag (13 Nov.) naar St. Martin vertrekt, zullen ook de beide technici in dienst van de Telefunken-Mij., de ingenieur Karl Klemp en de torenbouwer Joh. Manthey, de reis meemaken, om de toestellen van het draadloos station van Saint Martin te gaan opstellen. Als alles goed gaat, kan verwacht worden dat misschien reeds Februari of Maart a.s. Saint Martin met ons draadloos station verbinding heeft. *(A. d. C.)*

Onze Draadlooze.

Donderdagmiddag (11 Nov.) vóór 12 uur had de eerste nieuwe toren van ons draadloos station zijn volle hoogte van 65 meter bereikt. Als bewijs dat de grootste hoogte bereikt was, wapperde de Hollandsche driekleur hoog van den top van den toren. De volgende week begint men met den anderen toren af te breken.

Als een bijzonderheid mag hierbij wel vermeld worden, dat dit belangrijke en gevaarlijke bouwwerk geheel en al door Curaçaosch werkvolk, onder leiding van den heer F. M. Kroon, is tot stand gebracht, waarvoor het zeker wel een extra pluimpje verdiend heeft. Niemand zou zeker gedacht hebben, dat onze Curaçaosche werklieden tot zulk een buitengewone arbeidsprestatie in staat waren.

De staking, waarvan wij in ons vorig nummer

spraken, is niet van dien omvang geweest als wij eerst vermoedden. *(A. d. C.)*

Emigratie.

Volgens de *Amigoe* zijn in October van Aruba weer ongeveer 500 werklieden naar Cuba vertrokken, om daar in de suikerrietvelden te gaan werken. Velen van hen waren eerst kort van daar teruggekeerd. Het zoolang uitblijven van den regen deed zoo velen besluiten weer op Cuba hun geluk te gaan beproeven.

Korte Berichten.

Op 25 Nov. l.l. bedroeg te Amsterdam de wisselkoers op Curaçao *f* 123.75.

De *Amigoe* deelt mee, dat dank zij den gevallen regen, de prijs van het regenwater van 30 op 5 cent per blik is gedaald.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Inwijding van de Britsch-Indische hervormingen.

Het heeft in de bedoeling gelegen den prins van Wales bij zijn aan Britsch-Indië te brengen bezoek de groote staatkundige hervorming te doen inwijden, die, door de verwezenlijking van het z.g.n. Montagu—Chelmsford-ontwerp, en daarmede verbandhoudende nieuwe instellingen, de kolonie het nieuwe tijdperk van meerdere zelfstandigheid moet doen intreden. De jonge, energieke man vergde echter te veel van zijn krachten. Op zijn reis naar Canada en door de Vereenigde Staten volgde de reis naar Australië. Daar werd hij ziek en moest hij den raad volgen om naar Europa terug te keeren. Er was zeker veel aantrekkelijks voor den aanstaanden keizer van Indië in gelegen, het middelpunt te kunnen zijn van de feestelijkheden, waarin velen den dageraad zien van een hooger en mooier bestaan voor het groote rijk in Zuid-Azië. Zijne rol is nu overgegaan op den hertog van Connaught, voor wien zij zeker niet zoo veel beteekenis heeft als voor den kroonprins, maar die haar overigens zonder twijfel op onberispelijke wijze zal vervullen; zijn verleden in verschillende hooge waardigheden, en speciaal als gouverneur-generaal van Canada, staat daar borg voor. De hertog is per oorlogschip Malaya uit Marseille vertrokken. Hij zal de Wetgevende Kamers te Madras, Calcutta en Bombay openen en te Delhi, de nieuw aangelegde hoofdstad, zoowel de Wetgevende Vergadering als de Centrale Raad van Indische vorsten.

De Doekhobors.

De Manchester Guardian bevat interessante bijzonderheden over een nederzetting van de Russische secte der Doekhobors in Canada. Een tiental jaren geleden verlieten leden van deze secte hun land bij de Zwarte Zee, omdat zij zich aan den militairen dienst wilden onttrekken. De Canadeesche regeering, destijds onder leiding van Laurier, stond hun uitgestrekte terreinen toe in 't district van Yorktoe, provincie Saskatchewan, met de bevoegdheid hun sectegebruiken vrij uit te oefenen. Zij leven in communisme; groepen en dorpen bewerken gemeenschappelijk den grond. De eerste tijden waren hard en moeilijk, maar stoere boeren en goede beheerders als zij waren, kwamen zij de ellende te boven. Zelfs verkregen zij een werkelijken welstand en een gemeenschappelijk kapitaal en genoten zij 't vertrouwen van credietbanken. Bij de uitbreiding, die zij aan hunne ondernemingen wilden geven, kwamen zij tot aankoop in de provincie Winnipeg. De naijver werd zoo opgewekt; de mededinging bracht hen in gewone handelszaken. Omgekeerd maakten bewoners van Saskatchewan, die niet tot hun secte behoorden, eenige van hunne gebruiken verdacht, in de hoop hun 't leven daar onmogelijk te maken en de door hen vruchtbaar gemaakte gronden zelf in bezit te krijgen.

Sedert hunne komst in Canada hebben de Doekhobors een hunner Peter Verigin als chef erkend. Toen zij te veel verveling ondervonden van de oorspronkelijke bewoners van Saskatchewan, besloten zij, op aansporing van Verigin, dit land te verlaten en een streek op te zoeken, waar zij met meer welwillendheid bejegend zouden worden. Maar intusschen had een aantal hunner de bekoring van 't individueel bezit leeren kennen, zij wenschten hun verworven land niet te verlaten en kregen nu zekere eigendomsrechten op de door hen ontgonnen velden.

Verigin en zijne volgelingen trokken verder we[...] naar Kootenay, in 't zuiden van Britsch Columbi[...] waar zij bestaande aanplantingen van vruchtboom[...] kochten. In de nabijgelegen stad Grand Forks richtt[...] zij een vruchtenconservenfabriek op, die een uitstek[...] den naam verworven heeft.

Zelfs in hun kapitalisme zijn de Doekhobors aanha[...]gers van 't communisme gebleven. Zij bewonen groo[...] gemeenschappelijke houten huizen, waarin de zal[...] voor de maaltijden en voor 't nachtverblijf ook vo[...] velen zijn ingericht. Bewijst de ontrouw der in Sask[...]chewan achtergeblevenen, dat geenszins allen met d[...] instelling tevreden zijn, naar 't oordeel van den schrij[...]ver in de Manchester Guardian kan de Co[...]lumbische samenleving in Kootenay in menig opzich[...] als voorbeeld dienen voor een goede verstandhoudin[...] der leden onderling en voor de tevredenheid der per[...]sonen zelf. Blijven zij vasthouden aan hun afkeer va[...] 't militairisme, de onafhankelijke groep te Saskatch[...]wan heeft ook zijn contingent, van ongeveer 80 man[...] geleverd voor het Canadeesche leger.

Soldaten kolonisatie in Oost-Afrika.

Geeft het voorgaande verhaal aan hoe een stoe[...] landbouwersgemeenschap zich met succes kan verpla[...]sen, als tegenstelling nemen wij hier een ander rel[...] op van een wederom mislukte proef tot het kunstma[...] bijeenbrengen van oud-soldaten, om deze tot een g[...]meenschap van landbouwers te maken. De Britsche re[...]geering ondernam deze poging nu in de onlangs [...] „Kenya" omgedoopte kolonie Oost-Afrika. Op ha[...] hoogvlakten heerscht een gematigd klimaat, de gra[...] van den Europeeschen landbouw, groenten en Eur[...]peesche vruchten groeien er best. De fokkerij van r[...]deren en schapen had er aanmoedigende resultaten [...] geleverd. Er was ook reeds een toeloop van Brits[...] kolonisten geweest. In 1914 was hun aantal zelfs [...] ongeveer 5000. Alles leek uitgezocht voor f a r m i n g; toch is de proef op een volslagen fiasco uitgeloop[...]

De regeering van de kolonie nam wel eenige vo[...]zorgen, maar de terreinen, dicht bij de spoorlijn va[...] Oeganda gelegen, waren reeds in 't bezit van beken[...] eigenaars. Nu werden maar perceelen voor de soldate[...]kolonisatie op de kaart uitgezocht, zonder rekening [...]houden met eigendomsrechten van inboorlingen, n[...] met de mogelijkheid tot gemeenschap. De versch aa[...]gekomen kolonisten zagen zich terreinen aangewe[...] op honderden kilometers van elken bruikbaren we[...] Togen zij daar toch heen, beladen met duur aang[...]kochte benoodigdheden van allerlei aard, en in de me[...]ning dadelijk aan den slag te kunnen gaan, dan st[...]pelden zich teleurstelling op teleurstelling. De me[...]ten bereikten het toegewezen punt zelfs niet en ke[...]den met hun gezin naar een der hoofdplaatsen Nairo[...] of Mombessa terug, daar de reeds overvoerde vraag [...] arbeid voor Europeanen nog meer belastende. Wi[...] 't doel wel bereikte, stond voor een hem door de in[...]boorlingen betwist land of voor een nog in bouwla[...] om te zetten streek, geheel onbekend met de eische[...] door land, volk en klimaat gesteld.

Of de proef hervat zal worden? Voorloopig kost [...] hoofdbrekens genoeg om de verkeerd geleiden o[...] andere wijze aan levensonderhoud te helpen.

Een eigenaardig voorval te Casablanca.

Tijdens een hevigen storm verliet de bemanning va[...] 't Spaansche zeilschip Venus, dat op de reede va[...] Casablanca voor anker lag, op bevel van den kapite[...] het schip. Met groote moeilijkheden slaagden allen [...] in van 't in nood verkeerende schip over te gaan [...] een stoomschip, dat hen naar Feilhala bracht.

De havencommandant, op de hoogte gesteld, onde[...]nam, met 30 inlandsche matrozen en een paar loodse[...] de poging om 't verlaten schip te bereiken, en [...] slaagde hierin, zij 't eerst na overwinning van ve[...] gevaren en bezwaren. De nacht werd aan boord do[...]gebracht, den volgenden dag werd 't zeilschip in kalm [...] water verplaatst. Volgens de bestaande bepalingen [...] kunnen de uitvoerders van dit stoute stuk zich nu al[...] eigenaars beschouwen van 't prijs gemaakte schip en [...] de lading, daar zij er 24 uren op hebben doorgebracht, zonder dat daartegen eenig verzet is aangeteekend o[...] eenige eisch van eigendom ingediend is.

De reeders zitten met 't geval te houden. Zij hebben zelfs 60000 fr. aangeboden om het prijsrecht af te koopen, maar 't is nog niet tot een vergelijk gekomen.

De verkiezingen op Mauritius.

Onlangs maakten wij melding van de beweging op Mauritius, het vroegere Ile de France, op touw gezet, om bij de in Januari 1921 te houden verkiezingen een

spraak te krijgen, in hoever er inderdaad een wensch staat om van Engelsch weer Fransch te worden. Wij meldden toen, hoe de gouverneur sir Hesketh Bell propaganda voor dit doel verboden en zelfs als dis-loyalist strafbaar gesteld had.

Een beroep op den minister van koloniën, lord Milner, gedaan, heeft tot herroeping van de door Bell getroffen maatregelen geleid. Mochten wettelijke voorschriften overtreden worden, dan zullen de overtreders volgens de wettelijke regels terecht kunnen staan, maar geen beletsel mag, zegt de minister, aan de vrije propaganda in den weg gelegd worden. Fair play voor allen bij de verkiezingen.

De uitslag van dien intergeallieerden strijd in een Britsche kolonie zal zeker door velen met nieuwsgierigheid worden afgewacht.

Naar aanleiding van de mandaten.

In het verdrag van Sèvres, waarbij de Turksche nalatenschap geregeld is, werd bepaald, dat de Opperste Raad der geallieerden de mandatarissen over de voormalige Turksche gebieden zou aanwijzen, terwijl die mandatarissen dan de door hen voor te stellen regelingen, voor de wijze van uitvoering hunner opdracht, aan den Volkenbond ter goedkeuring moeten onderwerpen. Frankrijk en Engeland hebben de voorstellen betreffende Syrië, Palestina en Mesopotamië, waar zij inmiddels de leiding der zaken reeds aanvaard hebben, niet onafhankelijk van elkander ingediend, integendeel, zij hebben er vrij lang over onderhandeld, maar zijn er dan ook ten slotte in geslaagd in overeenstemming ontwerp-bepalingen in te zenden. Deze gaan waarschijnlijk ter adviseering naar de permanente commissie voor de mandaten, bij welke ook de jaarlijksche verslagen van alle mandaathouders moeten worden ingediend.

Voor 't Britsche mandaat over Mesopotamië en 't Fransche over Syrië bevatten de voorstellen bepalingen, die over 't algemeen eenzelfde strekking hebben: invoering van een grondwet binnen enkele jaren, geen onderscheid in behandeling van mandataire en andere mogendheden, betreffende belastingen, handel en economische faciliteiten. Aanmoediging van de landstalen.

De mandataire mogendheden zullen gerechtigd zijn hun troepen in de mandaat-gebieden te legeren en controle uit te oefenen op de inheemsche legers, die echter alleen ter verdediging van 't eigen land gebezigd mogen worden. Voor Mesopotamië is de bedoeling uitgedrukt het tot onafhankelijkheid op te voeden en te ontwikkelen.

Voor 't Britsche mandaat over Palestina is de bedoeling uitgesproken van 't vormen van een tehuis voor het Joodsche volk, doch met waarborging van de rechten en belangen der verschillende nationaliteiten. Een commissie is belast met 't toezicht op de heilige plaatsen.

Ook uit een anderen hoek van de aarde komt interessant mandaat-nieuws. Zonder zijn eischen op te geven betreffende de rassengelijkheid in de verre Zuidzee, heeft Japan verklaard te willen berusten in de toewijzing van Samowa als mandaatgebied aan Nieuw Zeeland, van Duitsch Nieuw Guinea en andere eilanden bezuiden den evenaar aan Australië, terwijl Z. W. Afrika aan Zuid Afrika zal komen. Japan krijgt de vroegere Duitsche eilanden in de Zuidzee benoorden den evenaar (nieuwe buren voor ons in Indië). Zooals uit 't hier voorafgaande weten, moeten de mandatarissen de ontwerp-regeling aan den Oppersten Raad zenden. Deze Raad zal wel niet veel wijzigen in de in te dienen voorstellen, maar omgekeerd zullen deze wel met rekening houden met de te verwerven goedkeuring, en lijkt de heele behandeling der achterlijke koloniën een stuk van zaken vrijwel bij allen op een inlijving als eigen koloniaal gebied.

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2e lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Bureau-ambtenaar bij het Departement van Financiën.

Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in de aardrijkskunde.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in het Engelsch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
Leeraar in de geschiedenis.
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde.

1 civiel- of bouwkundig ingenieur bij het middelbaar technisch onderwijs.

1 werktuigkundig ingenieur bij het middelbaar technisch onderwijs.

Gepensionneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Onderwijzer in de hout- en ijzerbewerking voor de middelbaar technische scholen.

Leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

Psychiater bij het krankzinnigenwezen.

Klinisch onderlegd arts bij de tuberculose-bestrijding.

Leeraar in de pathologische anatomie bij de school tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.

Apothekersbedienden (ongehuwd).

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Verpleger voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.

Candidaat-notaris bij de Wees- en Boedelkamers.

Waterbouwkundig ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Electrotechnisch ingenieur voor Waterkracht en Electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken,
Civiel-ingenieur,
Opzichter,
Opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Scheepsbouwkundig teekenaar.

Opziener en onderopziener bij den algemeenen dienst van 's lands mijnwezen (met vakkennis).

Bouwkundig opzichter bij den dienst der zoutregie.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij 's lands mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Civiel-ingenieur,
Werktuigkundig ingenieur,
Ingenieur voor het signaalwezen,
Gegradueerde ambtenaren,

Machinist,
Automonteur,
Opzichter werkplaats voor afd. rijtuigbouw smederij, instrumentmakerij en gereedschapmakerij,
Bouwkundig opzichter.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Beheerder van groote stations,
Onderbeheerder van groote stations,
Treindienstleider,
Technicus voor electro-zwakstroom.
Scheikundig ingenieur ten behoeve van 's Lands mijndiensten.
Houtvesters.
Scheepsbouwkundig ingenieur bij het marine-etablissement te Soerabaja.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Electro-technisch ingenieur,
Electro-technisch ambtenaar 1ste klasse,
Electro-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
Instrumentmaker 1ste klasse,
Radio-technisch ambtenaar 2de klasse,
Adspirant-radio-technisch ambtenaar.
Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer bij het meer uitgebreid lager onderwijs.
Gouvernements-accountant.
Adjunct-Gouvernements-accountant.
Bij de algemeene politie:
Commissaris van politie 2de klasse,
Adspirant-commissaris van politie.
Hoofdagent der 2de klasse bij de algemeene politie.
3de-officieren en leerling-werktuigkundigen bij de Gouvernementsmarine in Ned.-Indië.
Stuurman en machinist bij den dienst der bebakening en kustverlichting.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling B van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1 December 1920, no. 234).

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Ontvangen van Mejuffr. J. J. Lagers te Utrecht .... ƒ 10.—

Mutaties van 15—21 Dec. 1920.

Nieuwe Leden.

C. Oltmans, gymnastiekleeraar, Amsterdam, Van Eeghenstraat 99, ƒ 5.—.
W. H. de Vassy, Fabr. Chef s.f. Modjo, Sragen, ƒ 10.—.
F. Hommes, s.f. Modjo, Sragen, ƒ 10.—.
J. Schuit, Superintendent ondern. Mangkoe Negara, Soerakarta (postbus 8), ƒ 10.—.
C. H. H. Kokke, Rijswijk (Z.-H.), Prins Hendriklaan 14, ƒ 5.—.
H. C. A. van Beek (Leeraar Kol. Land. School), Deventer, Smyrnastraat 98, ƒ 2.50.
F. C. Magendans (Leeraar Kol. Landb. School), Deventer, Haven 3, ƒ 2.50.
B. Schouten (Leeraar Kol. Landb. School), Deventer, Haven 3, ƒ 2.50.
L. Bär (Leeraar Kol. Landb. School), Deventer, Zwolscheweg 44, ƒ 2.50.
Ds. J. E. B. Blase, Predikant, Soerakarta, ƒ 5.—.
H. C. Creutz Lechleitner, Kap. Inf., Semarang, Tjepoe Djati ngalet, ƒ 5.—.
A. C. Vorkink, Dir. Solosche Electr. Mij., Soerakarta, ƒ 10.—.
B. B. de Boer, Adm. Proefstation O.-Java, Soerakarta, ƒ 5.—.
Ch. G. M. Perk, s.f. Tasik Madoe, Halte Kemirie, S. S. O. L., ƒ 5.—.
H. Merens, s.f. Tasik Madoe, Halte Kemirie, S. S. O. L., ƒ 5.—.
G. G. Hilling, s.f. Tasik Madoe, Halte Kemirie, S. S. O. L., ƒ 5.—.
E. S. Njio, Haag, Laan v. Meerdervoort 407, ƒ 5.—.

Afschrijven.

Mevr. J. M. Pynacker Hordyk, Haag, Nassauplein (overleden).
G. Eschauzier, Haag, Surinamestraat 13 (overleden).
Mej. L. J. E. Vivien Schyff, Haag, Stadhouderslaan (overleden).
Studenten Societeit Musna Fides (abonnement), Groningen.
A. J. F. van Weezel Errens (St. Afd.), Leiden, ...singel 33.
Ned. West-Indisch Land Syndicaat, Haarlem, Lakenkoopersstraat 2.
Mevr. Wed. J. W. Th. Cohen Stuart—Abendanon, Delft.

Contributieverhoogingen.

Mevr. Jut de Bourghelles geb. Vos, Sragen, s.f. Modjo, Sragen, van ƒ 2.50 op ƒ 10.—.
T. J. Bezemer, Wageningen, Arnhemsche straatweg, van ƒ 2.— op ƒ 5.—.
W. A. Stoltz, Arnhem, Zijp 13, van ƒ 1.50 op ƒ 2.50.

Adresveranderingen.

C. Ch. Berkholst, Opz. S.S., thans Techn. Hoofdkantoorchef S.S., van: Padang Pandjang naar: Bandoeng, Frederikslaan 13.
Mej. L. Dom, te Den Haag, van: Nassauplein 30 naar: Frankenslag 343.
R. Pas, Contr. B.B., van: Lamongan naar: Soerabaja, Simpang.
W. J. H. Schreinemachers, Ond. Opl. Sch. Inl. Ambt., van: Posterholt (L.) naar: Den Haag, Prinsenstr...
Mej. A. K. van Walcheren, Haarlem, van: Gasthuissingel 16rood naar: Bosch en Hovenstraat, hoek Vondelhofstraat. (Thans te adresseeren Mevr. Poolman-van Walcheren).
Oei Kiauw Pik (Stud. Afd.), Leiden, van: Breestraat naar: Oude Vest 33b.
Th. G. G. Valette, Leeraar H.B.S., Den Haag, van: Beeklaan 492 naar: Columbusstraat 89.
J. André de la Porte, Ing., Haag, van: Galvanistraat 69 naar: ten Hovestraat 84.
Mevr. E. de Meyer, van: Utrecht, Burgemeester Reigerstraat 64bis naar: Aerdenhout (Haarlem), bij den heer Krak, ƒ 2.50.
A. L. C. Beekman, Leeraar H.B.S., van: Weltevreden, Hotel des Indes, naar: Soerabaja, Hotel Sarkies.
G. O. V. Mallien, Contr. B.B., Weltevreden, van: Oud Gondanglia 49 naar: idem 16.
Ir. M. F. Onnen, Leeraar H.B.S., Semarang. Adres is: Semarang Karang Tengah.
Douair. Gravin P. van Heerdt tot Eversberg geb. Quarles van Ufford, Bloemendaal, van: Rustenburgerweg naar: Potgieterweg 13.

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek uit Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen (Java).

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

UIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven**, door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

No. 53. Donderdag 30 December 1920. 20ste Jaargang.

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 28, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de Jan Pietersz. Coen-Stichting.

Ontvangen van Mejuffr. J. J. Lagers te Utrecht .... *f* 10.—

Aan het Einde.

Aan het einde van het jaar als bij den aanvang: chaos, gevolg der catastrophe, welke de menschheid als een geesel treffen moest......... Behoudens weinig verschil.........: Niet meer die wanhopige ontreddering, maar eene waarin, naar gehoopt wordt, redding kan worden aangebracht en dat op grond van hetgeen, vooral in het afgeloopen jaar, reeds tot stand is gebracht.

Wel is het verschiet nog zeer duister en staat West-Europa een allerhevigste oeconomische crisis door te maken, maar te wanhopen behoeft men niet. Indien de beschaving van dit deel der aarde te gronde gaat, het zal zijn door haar gemis aan innerlijke waarde, aan moraliteit, en niet als gevolg van deze crisis, welke alleen als toetssteen zal kunnen dienen.

Deze derde jaarwisseling na den oorlog, ze is er eene met meer, met veel meer licht aan de duistere kim dan hare voorgangsters; moge het al meer gaan lichten!

ATTENTIE. Volgens art. 3 H. H. R. behoort opzegging van het lidmaatschap plaats te hebben schriftelijk vóór 15 December. Derhalve kunnen verzoeken tot afschrijving als lid der Vereeniging niet meer in behandeling worden genomen.

De Vereeniging Oost en West deed, evenals alle voorafgaande jaren sedert hare oprichting, met inbegrip der oorlogsjaren, ongestoord haar goed en nuttig werk. Ze deed wat ze vermocht te doen. Hare middelen laten vooralsnog niet toe om in het voetspoor te treden van die vermogende particulieren, welke blijkbaar in het buitenland en niet hier te lande worden aangetroffen, die ten bate van geslacht en nageslacht een instelling in 't leven roepen en daardoor iets blijvends tot stand brengen. De vruchten van haren arbeid zijn nu eenmaal evenredig aan den steun, welken zij ontvangt. Moge haar dan in het komende jaar dien steun rijkelijk worden geschonken, mogen velen zich aanmelden voor het lidmaat- of begunstigerschap dezer Vereeniging, welke zich het schoone doel voor oogen stelt: de voortdurende versterking van den band tusschen Nederland en de Koloniën in Oost- en West-Indië en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, en wel die van Oost- en West-Indië in het bijzonder.

v. d. B.

De Chineesche Nederzetting in Nederlandsch-Indië.

Als extra-nummer van „Chung Hwa Hui Tsa Chih”, Tijdschrift der Vereeniging „Chung Hwa Hui”, is verschenen het antwoord, onder bovenstaanden titel, op de door deze Vereeniging uitgeschreven prijsvraag aangaande dit onderwerp.

Schrijver is de heer Sim Ki Ay, die zijne verhandeling onder het motto: De deugd is de oorsprong, de bezittingen zijn het einde (Confucius), heeft opgedragen aan de Vereeniging voornoemd.

In zijn inleidend woord wijst S. er op, hoe ook door het jongste wereldgebeuren de geest van eigenwaarde en zelfbewustzijn in het Chineesche Volk, welks zonen veelal nog zoo miskend worden, sterker is doorgedrongen, en herdenkt hij dankbaar de vele Europeanen, die dat volk willen steunen en het recht en waarheid doen wedervaren.

Het zou te ver voeren een geschrift als dit, getuigend van groote kennis en diepe studie, op den voet te volgen, volstaan moge daarom worden met een overzicht van den inhoud, verdeeld in hoofdstukken met aan het hoofd een passend motto.

Het eerste hoofdstuk handelt over: De vestiging der Chineezen in Indonesië, dateerende de eerste nederzetting op Java van het begin der 7e eeuw, onder de vorsten der Thang dynastie. Zij zijn er gebleven tot op den huidigen dag en terecht noemt S. den Chinees, met zijn bijzonder aanpassingsvermogen, de beste kolonist ter wereld.

Het volgende hoofdstuk gaat over de nationale karaktertrekken, zeden en gebruiken. Als kenbron hiervoor het geloof in de Cosmische orde der dingen; uitvoerig beschrijft S. met licht en schaduw de eigenschappen van zijn volk. In het 3e hoofdstuk wordt de verhouding aangegeven van den Chinees in de Indonesische samenleving tot de andere bevolkingsgroepen, een verhouding welke, naar het oordeel van meest bevoegden, van de vroegste tijden af tot heden, een gunstige is. Tot hen van vroegeren en lateren tijd, wier meening in deze door S. wordt aangehaald, behooren machthebbers als Coen en Raffles, schrijvers als Veth, Kielstra, Prof. de Groot, de Bruin e.a., wijzende op de bekende domineerende eigenschap van het Mongoolsche ras, dat, na een verblijf van eeuwen te midden van een bonte verscheidenheid van rassen, zich als afzonderlijke groepen volkomen handhaaft.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de Staatsrechterlijke positie der Chineezen, in verband met hunne nationale opleving (de z.g. Chineesche beweging dateert van onzeveer 1900). Begrijpelijk komt hierin de bekende grief van achterstelling tot uiting op een wijze evenwel gespeend aan bitterheid, integendeel getuigend van een willen begrijpen en, waar mogelijk, waardeeren, ten bewijze waarvan S. aan het einde deze woorden van Longfellow citeert:

> All your strength is in your union,
> All your danger is in discord,
> Therefore be at peace henceforward
> And as brothers live together!

In zijn slotwoord betoogt S., na tal van daadzaken en feiten daarvoor te hebben opgesomd, dat voor een ieder de nationalistische, Chineesche beweging, in elk geval v e r k l a a r b a a r is, en verklaarbaar niet het minst voor den Hollander, van wien het mag gezegd worden, dat hij in Ierland, noch Amerika, noch Zuid-Afrika, noch Rusland, ooit zijne nationaliteit heeft verloochend.

Om dan aldus voort te gaan en te besluiten:

„Deze niet te onderdrukken nationaliteitsbewustwording geve echter geen aanleiding tot misvatting. De Chinees, in het volle besef van zijn waarde, zal met grooter energie dan ooit zich van zijn verplichtingen kwijten, welke hij aan zijn geboortegrond verschuldigd is; hij acht zich geroepen, in samenwerking met blank en bruin, een functie te vervullen in het algemeen streven, dat voeren zal naar Indonesië's onafhankelijk bestaan, zonder evenwel de bloedbanden te verbreken, die hem het levenslicht hebben doen aanschouwen.

Het ligt thans aan de Indische Regeering om gerechtigheid te doen geschieden, waar haar plicht zulks eischt, n'en déplaise reactionnair-imperialisten.

Door de daad make de Indische Regeering tot waarheid, hetgeen ze zoo vaak heeft kond gedaan, dat ze een afkeer heeft van rassenpolitiek. Ze beschame het vertrouwen niet, dat thans n ò g in haar wordt gesteld!

En ten slotte, wat betreft de verhouding van den Chinees tot andere bevolkingsgroepen: wie zich op een breed standpunt vermag te stellen, neemt geen aanstoot aan excessen, welke uitingen zijn van bekrompenheid, niet zelden bestaande in een aanmatigende houding door dezen of genen aangenomen, als gevolg van mislukte rassensuperioriteitswaan. De Chinees, die er op staat, dat men hem als zoodanig erkent, houde steeds meester K.-H'OENGS gulden spreuk voor oogen, dat onder werkelijk onwikkelden geen rasverschil bestaat.

De gebeurtenissen, die we rondom ons waarnemen, geven ons een sprankje hoop, dat de overbrugging der tusschen de volkeren bestaande kloven, de gelijkheid, waarvan Confusius gewaagde, geen utopie wezen zal. De groote internationale Brotherhood-beweging, de helaas nog onvolmaakte Volkerenbond, de uitloving der nobelprijzen aan degenen, die het meest tot de verbroedering der naties hebben bijgedragen, de Theosophische vereenigingen, de Christen-Studenten-Wereldfederatie, de internationaal-socialistische stroomingen, internationale Studenten-organisaties in Europa, de Asiatic-students society, het Indonesisch Verbond van Studeerenden in Nederland, etc., etc., het zijn altegader pogingen tot onderlinge toenadering, een streven naar eenheid en harmonie, de groote Harmonie der tijden, door China's onsterfelijke wijsgeeren uit lang vervlogen eeuwen reeds voorspeld, en die eenmaal ook Indonesië's deel moge zijn!”

Uit de Pers in Nederland.

In *Het Vaderland* schreef *W.* naar aanleiding van

Twee Moties,

in de najaarszitting van den Indischen Volksraad aangenomen: Een dezer moties, die reeds in dit blad werd toegelicht, betreft het voorstel omtrent de ontginning der aardolievelden in Djambi. De andere geeft een uitspraak omtrent de Indische

lastingvoorstellen, die ook in dit blad zijn besproken.

De eerste motie heeft vooral principieele beteekenis. Zij komt op tegen de rechtstreeksche indiening der Djambi-voorstellen bij de Staten-Generaal en dringt er op aan dat deze voorstellen alsnog voor advies bij den Volksraad zullen worden aanhangig gemaakt. De motie is in den Volksraad met groote meerderheid van stemmen aangenomen. Alleen de vertegenwoordiger der Christelijk-ethische partij, de heer Bergmeyer, de conservatieve vertegenwoordiger van het Binnenlandsch Bestuur, de heer van der Jagt en twee Chineesche leden stemden tegen. Alle Inlandsche leden en de Europeesche vertegenwoordigers der overige partijen, voor zoover aanwezig, gaven aan de motie hun stem.

Wij wezen er reeds op, dat het in deze motie vervatte verzoek volkomen redelijk is. Het voorstel betreft de beschikking over een belangrijk deel van de minerale rijkdommen van Indië en behoort daarom op zichzelf reeds in den Volksraad te worden behandeld. Bij het voorstel zijn niet alleen de belangen van de inwoners der streken betrokken, waar de olie zal worden gewonnen, ook de belangen der Indische consumenten zijn daarmede gemoeid. Tot nu toe zijn de belangen der Indische consumenten bij het uitgeven van aardolieconcessies steeds over het hoofd gezien. De gevolgen hiervan zijn niet uitgebleven. Men klaagt thans in het land, waar zooveel olie en olieproducten worden gewonnen en geëxploiteerd, over de hooge prijzen die de olie- en benzineverbruikers moeten betalen.

In de voorjaarszitting van den Volksraad is deze zaak ook ter sprake gebracht. Nu weer over een belangrijk deel van den Indischen olievoorraad zal worden beschikt, zal ook met het belang der Indische consumenten rekening moeten worden gehouden. Het advies van den Volksraad zal daartoe de juiste gelegenheid bieden.

Voor het hooren van den Volksraad pleit bovendien de financieele beteekenis van het voorstel. Het gaat daarbij, zooals wij de vorige week reeds opmerkten, niet alleen om de grootere of kleinere financieele voordeelen, aan het plan verbonden; het voorstel raakt het belangrijkste vraagstuk der Indische financieele politiek: de uitbreiding der gouvernementsondernemingen. Indië heeft voor zijne verdere ontwikkeling meerdere middelen dringend noodig. Het kan deze middelen niet in onbeperkte mate verkrijgen uit directe en indirecte belastingen. De draagkracht der Inlandsche bevolking is gering, het aantal Europeanen klein; terwijl aan het uitheemsch kapitaal, dat met het inheemsche voor de ontginning van Indië's bodem ontoereikend is, behoorlijke winsten moeten verzekerd blijven. Er moet dus naar andere bronnen van inkomsten worden gezocht, en deze zijn te vinden in de gouvernementsondernemingen, waarvan de gouvernements-rubber- en kina-ondernemingen en de steenkoolontginning voorbeelden zijn.

De motie betreffende de Indische belastingvoorstellen is van geheel anderen aard. De Volksraad heeft de oorspronkelijke Indische voorstellen behandeld, en al zijn daarin belangrijke wijzigingen gebracht, de Volksraad heeft zich over de hoofdlijnen uitgesproken. De motie is dan ook alleen een aanbeveling van de Indische voorstellen boven de Nederlandsche, een aanbeveling, die, gelijk in dit blad werd aangetoond, in verschillend opzicht juist is.

In de motie wordt in het bijzonder geprotesteerd tegen het tijdelijk karakter, dat aan de heffingen van de verschillende producten is gegeven. Ook wij gelooven, dat de productbelastingen een blijvende plaats in het Indisch belastingstelsel zullen moeten innemen. En wij verwachten niet, dat een betere heffing der versterkte inkomstenbelasting deze belastingen overbodig zal maken. Wij hebben deze verrichting steeds beschouwd als een gelegenheidsargument om de tijdelijke heffing te kunnen motiveeren. Zeker is er nog veel aan de wijze van heffing der Indische directe belastingen te verbeteren: de opbrengst der gemeentelijke inkomstenbelastingen in enkele groote steden heeft dit wel aangetoond. Maar men moet zich daarvan toch geen gouden bergen voorstellen.

Toch meenen wij, dat voorloopig met deze „tijdelijke" heffing kan worden volstaan. Verder uitstel der heffing moet worden voorkomen; de invoering is toch reeds te veel vertraagd. De practijk zal wel leeren, dat de belasting, op deze wijze van verschillende producten geheven, alleen theoretisch een aequivalent der extrawinstbelasting is, en dat de meerdere opbrengst niet zal kunnen worden gemist. Worden deze heffingen nu „tijdelijk" ingevoerd, dan kunnen zij over twee jaar door een definitieve regeling worden vervangen, waarbij met de ervaring, bij de heffing der tijdelijke belasting opgedaan, rekening kan worden gehouden. Thans de meest principieele wijziging, die in de Indische voorstellen is gebracht, aantasten, zou wellicht tot een voor de Indische schatkist zeer kostbaar uitstel der heffing kunnen leiden. In dit opzicht komt het ons niet aanbevelenswaardig voor, de motie te volgen. Intusschen hopen wij, dat zij wel tot verbetering der voorstellen zal leiden. De wenschelijkheid hiervan toonden wij reeds aan.

Wat de Djambi-voorstellen betreft, zou de beste oplossing zijn, dat het verzuim onmiddellijk werd hersteld. Dit kan aan de verstandhouding tusschen Plein en Hertogspark slechts ten goede komen."

De Indische Regeering en de Inlandsche Beweging.

Onder dezen titel schrijft *Het Vaderland* van 27 dezer in een hoofdartikel:

„Bij de behandeling der Indische begrooting heeft de heer de Muralt in eene rede, die wij met recht opzienbarend hebben genoemd, de houding der Indische regeering besproken tegenover de Inlandsche beweging in het algemeen en de Sarekat Islam in het bijzonder. In deze rede wordt niet alleen het beleid van den aftredenden Gouverneur-Generaal zeer scherp aangevallen, maar wordt bovendien eene reactionnaire politiek tegenover de Inlandsche beweging voorgestaan, die wij niet aarzelen verderfelijk te noemen. Het korte verblijf van den heer de Muralt in Indië moge hem vele ervaringen hebben gebracht, zijne rede over de volksbeweging en den aftredenden landvoogd geeft blijk van een gemis aan objectiviteit en inzicht, dat den heer de Muralt tot een gevaarlijk adviseur maakt."

Het blad komt tot het volgende besluit:

„Wat wij ten slotte in de rede van den heer de Muralt hebben gemist is het inzicht, dat de Inlandsche beweging noodig is voor den vooruitgang der inheemsche bevolking en dat revolutionnaire pogingen het best worden tegengegaan door verbetering van den economischen toestand en verhooging van het ontwikkelingspeil der bevolking. Wij tellen excessen niet licht en wenschen de deelnemers daaraan niet te ontzien. Maar wij zijn overtuigd, dat een ingrijpende verbetering van den economischen toestand en meerdere welvaart der bevolking de beste middelen zijn om aan revolutionnaire bewegingen elken voedingsbodem te ontnemen. In deze richting, veel meer dan in geweld tegen de Inlandsche beweging en haar leiders, is de bestrijding van ongewenschte stroomingen te zoeken. Een krachtige hervormingspolitiek, rechtvaardigheid jegens de inheemsche bevolking, zijn de beste waarborgen voor handhaving van het gezag.

In dezen geest vatte de aftredende landvoogd zijn taak op, en in dezen geest zal, zooals wij weten, de nieuwe gouverneur-generaal niet minder krachtig werkzaam zijn.

Dubbel is het daarom te betreuren, dat de indruk is gewekt, dat van den nieuwen gouverneur-generaal reactie is te verwachten speciaal ten aanzien van het beleid ten opzichte der Inlandsche beweging. Gelukkig mag uit de verklaring van den minister worden afgeleid, dat noch deze, noch de nieuwe gouverneur deze opvatting huldigt. De inheemsche bevolking

kan het optreden van den nieuwen landvoogd met vertrouwen tegemoet zien."

* * *

Over

De Indische Belastingwetten

merkt *De Telegraaf* o.m. op:

„De vraag of er reden bestaat om de cultures zoo zwaar te treffen als blijkens de voorgestelde belastingen in de bedoeling ligt, kan op tweeërlei wijze beantwoord worden. De steeds wassende uitgaven van het budget kunnen, evénmin als dat in het moederland en zijn gemeenten het geval blijkt te zijn, door bezuinigingen gekeerd worden; reeds werd in het voorloopig verslag op de bovenstaande belastingwetten de aandacht gevestigd op de 50 millioen, die het volgend jaar noodig zullen zijn voor de salarisherziening der ambtenaren, die men niet tegen kan houden, nu er toch al zulk een schaarschte aan personeel in Indië bestaat en de stijging der salarissen in de particuliere bedrijven, de goede krachten gemakkelijk weglokt. Niets ligt meer voor de hand dan dat men dus poogt om de groote tekorten te dekken uit de natuurlijke rijkdommen van het land, die het zichtbaarst in de niet-inlandsche cultures gerealiseerd worden. Maar aan de andere zijde dringt zich de overweging op, dat die realisatie slechts mogelijk is, indien de bedrijven geschikt kunnen blijven kapitaal aan te trekken en een product tegen kostprijs voort te brengen, waarmede zij op de wereldmarkt concurreeren kunnen. Het lijkt twijfelachtig, of de ontworpen belastingen wel voldoende rekening met een en ander houden."

* * *

Over hetzelfde onderwerp in *Economische Statistische Berichten* eene beschouwing van mr. J. Gerritzen, die er op wijst, dat bij de schatting der opbrengst van de productenbelastingen de *Memorie van Toelichting* uitgaat van hooge prijzen, terwijl thans de prijzen sterk zijn gedaald. Voor kostprijs van suiker neemt de regeering bovendien een bedrag aan van *f* 10 per picol, terwijl inderdaad die kostprijs door den verhoogden grondhuur en de enorme stijging der loonen, zoowel van de Europeesche als van de inlandsche geëmployeerden, volgens deskundigen zeker op *f* 13.75 mag worden aangenomen. In verband met deze factoren meent de schrijver de opbrengst der gezamenlijke bijzondere belastingen in 1921 op niet meer dan *f* 120 millioen te mogen ramen, tegen een schatting van *f* 144 millioen in de Memorie van Toelichting. Waar anderzijds de baten uit de oorlogswinstbelasting, die voor 1920 op *f* 50 millioen waren geraamd, zullen vervallen, zullen de nieuwe heffingen alleen dan voldoende zijn tot dekking der tekorten van den gewonen dienst, over 1920 en vorige jaren, indien de uitgaven van 1921 ongeveer gelijk blijven aan die van 1920. Op de basis van de voorloopige begrooting voor 1921, die door den Gouverneur-Generaal bij den Volksraad was ingediend, wordt het moeilijk, de in de bovenbedoelde Memorie van Toelichting voorkomende uitspraak, dat voor het oogenblik de financiëele vooruitzichten van Indië bevredigend zijn, te onderschrijven, te meer als men bedenkt, dat 1921 voor 's lands schatkist een zoo exceptioneel voordeelig jaar zal zijn, dat de kans, dat er later meer van dergelijke jaren zullen komen, waarlijk gering is.

* * *

„Bali en Lombok".

In de *Nieuwe Rott. Crt.* lezen wij over de uitgave van het Bali-Instituut:

De archivaris van dat Instituut, C. Lekkerkerker, heeft onder dezen titel een overzicht doen verschijnen *) van de litteratuur omtrent deze eilanden, bijgewerkt tot einde 1919. Het is een werk van ongeveer 450 bladz., met titels en inhoudsopgaven van boeken en artikels, en een uitvoerig personenregister, waaraan nog een woordregister is toegevoegd.

*) Bij Blankwaardt en Schoonhoven te Rijswijk (Z.-H.)

Lekkerkerker leidt deze eerste grootere uitgave van „het Bali Instituut" in met een voorbericht, waaraan het onderstaande is ontleend:

„Het was een eerste eisch van de decentraliseering en locale specialiseering der studie van Ons Indië door de „kleine instituten" beoogd, om te weten wat er over elk studiegebied was geschreven en wáár dit te vinden was.

Een vorbeeld, een standaard-model omtrent een literatuur-overzicht als dit ontbraken. Het boek moest handig van omvang en tot één deel beperkt blijven. Het moest een betrekkelijke volledigheid bezitten en van de artikelen van belang een uittreksel geven, in 't bijzonder van datgene, waar het om de een of andere reden „op aankwam".

Dit is gedaan omdat het in de meeste gevallen niet alleen ondoenlijk, maar ook onnoodig zal zijn, het geheele boek of artikel op te sporen, het werk uit een bibliotheek aan te vragen en na te lezen. Niet in het minst is hierbij gedacht aan de bestuursambtenaren op Bali en Lombok, die dikwijls noodig hebben te weten, wat over een bepaald onderwerp is geschreven, maar niet naar bibliotheken kunnen loopen. Voor werken en artikelen van gewicht en min of meer omvang als b.v. de studies van Liefrinck en van Eck, adatrecht-bundels e.d.g. was het opnemen van een uittreksel van betrekkelijke volledigheid natuurlijk onmogelijk, maar deze studies zijn in de omgeving der bestuursambtenaren van het gewest zeer zeker wel aanwezig. En overigens kan men uit een korte aanduiding van geest en inhoud van een werk weten, of het al of niet noodig zal zijn, dat te Batavia, den Haag, Leiden of Amsterdam aan te vragen."

Voorts deelt Lekkerkerker mede, door welke opvattingen hij zich heeft laten leiden bij de opmaking van zijn registers (zaak-registers, personen-register, woord-register).

Na de inleiding gaat aan de registers nog een Kort Overzicht vooraf van de ontwikkeling onzer kennis van Bali en Lombok.

Wij mogen, met het volste recht, belangstelling van het publiek vragen voor dit werk, een monument van werkzaamheid en nauwgezetheid, waardoor het Bali-Instituut en de heer Lekkerkerker zeer zeker velen aan zich hebben verplicht. Moge het de eerste zijn van een lange reeks van dergelijke nuttige publicaties.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De eerste barst.

Naar aanleiding van de ernstige beschuldigingen, welke *Darsono*, de leider van het extremistisch orgaan Sinar Hindia, naar het hoofd van de leiders der Centrale S. I. heeft geslingerd, (*Java Bode* 1[illegible] Oct. 1e blad), schrijft de heer *Vierhout* in de *Sum. Post* o.m.:

Ons interesseert meer de politieke zijde van het geschil. Het feit, dat de uiterst-linksche groep in de centrale S. I. tot den aanval is overgegaan, wijst er op, dat de scheuring in de groote Inlandsche organisatie nabij is.

't Verwondert ons niet. Reeds vele malen wezen wij op de heterogene elementen, welke in de S. I. zijn samengebracht. Men vindt er rijke hadji's en arme landbouwers. En die allen streden tot dusver onder één vlag, zaten naast elkaar op het podium in de vergaderzaal en zeiden gezamenlijk en ieder voor zich, dat zij voor de belangen van het volk, de groote massa, opkwamen.

't Was Sneevliet, die van den aanvang af tegen dit gevaarlijk, bedrieglijk dualisme in de S. I. [illegible]

zijde is getrokken. Zoowel in vergadering als in pers. Anderen hebben deze zijne critische taak overgenomen, Baars, Bergsma e.a. Men luisterde niet of nauwelijks naar hen, omdat zij, hoe onverdacht hun streven ook werd geacht, toch in elk geval behoorden tot het overheerschende ras. En de groote massa heeft geen al te groot vertrouwen in den raad van den Europeaan, zelfs niet wanneer deze dagelijks tracht geen ras-onderscheid te maken.

Zou, wat Sneevliet en den zijnen niet mocht gelukken, nu aan *Darsono* en *Semaoen* toebedeeld zijn? Zij beiden zijn Inlanders en hebben dus al *dit* direct op hun Europeesche voorgangers en leermeesters voor, dat zij niet a priori worden gewantrouwd. Darsono speciaal geniet zelfs een groot vertrouwen in breeden Inlandschen kring. En Semaoen kan veilig als de leider van de S. I. in en rondom Semarang worden beschouwd.

Wat zij thans ondernemen, heeft dus wel méér kans van slagen dan de vroegere poging tot een zuivere splitsing in de gelederen der S. I. Of zij hun doel zullen bereiken, staat niettemin te bezien.

Nog altijd heeft *Tjokro Aminoto* het oor van de massa. Wat hij zegt wordt veelal als een Evangelie beschouwd.

En de S. I. loslaten, overgaan in een andere vereeniging, zal Krómo (de kleine man) niet gauw doen. Het program van de S. I. is voor hem zoo iets als een tweede godsdienst geworden. De toevoeging „Islam" aan den naam heeft haar magische uitwerking nog niet verloren. En ook nu zou wel weer eens kunnen blijken, met hoe groote kennis van den aard der bevolking die toevoeging gekozen werd, en dat de groote zorg van Tjokro Aminoto voor de handhaving ervan niet voor niets is geweest.

De grootste Inlandsche vakvereeniging heeft zich al direct na 't verschijnen van de onthullingen van de extremisten afgekeerd. De *Fabrieksbond*, de bekende, overweegt thans opzegging van de samenwerking met de communistische groep in de Vakcentrale.

Het wil ons echter voorkomen, dat deze aangekondigde opzegging nog een andere oorzaak heeft dan de felle, tegen de leiders der S. I. gerichte actie van Darsono c.s. Men zal zich herinneren, dat een der argumenten van het Suiker-syndicaat tégen het erkennen van den Fabrieksbond altijd geweest is de nauwe relatie, welke hij met de *Vakcentrale* onderhield, wijl die Vakcentrale als communistisch te boek staat. Het is zelfs openlijk gezegd, dat wanneer de Fabrieksbond zich maar van die Vakcentrale wilde losmaken, hij wel op erkenning van de zijde der werkgevers kon rekenen.

Welnu, de Fabrieksbond, nog steeds niet erkend, is dan nu voornemens de Vakcentrale den rug toe te keeren. En dat voornemen wordt aangekondigd op 't moment, dat de leiders van het suiker-syndicaat met den gouverneur-generaal aan 't confereeren zijn over de mogelijkheid tot erkenning van die Inlandsche vakorganisatie. Is de coïncidentie niet wat heel frappant?

Maar bij deze belofte van beterschap is 't niet gebleven. De Fabrieksbond heeft nog een ander middel ter verkrijging van de erkenning te baat genomen. En wel het besluit om het *Suikersyndicaat* niet te erkennen. Daar ligt in opgesloten, dat de Fabrieksbond in den vervolge, wanneer er onder de werknemers ontevredenheid heerscht, niet langer zal trachten met de werkgevers in minnelijk overleg te treden, maar onmiddellijk tot de directe actie zal overgaan.

Belofte en bedreiging bereiken den landvoogd en de afgevaardigden van het syndicaat dus op 't moment, dat de Fabrieksbond een onderwerp van bespreking uitmaakt. Wie zal hier aan louter toeval kunnen denken?

Anderzijds wijst het voornemen tot afzwering van de Vakcentrale door een der grootste Inlandsche vakorganisaties er wel op, dat Darsono en de zijnen geen gemakkelijk spel zullen hebben. 't Is voor ons nog de vraag of zelfs degenen, die zich rechtstreeks bedrogen weten, namelijk de geregelde betalers van de S. I.-contributie, wel bereid zullen worden gevonden om aan den schoonmaak in eigen huis deel te nemen.

Maar dat de eerste barst in het S. I.-huis geslagen is, staat in ieder geval vast. En dat, zij 't dan misschien niet direct, een scheuring zal volgen, is zeker en geheel conform den logischen loop der massabeweging elders.

Men houdt op den duur tegengestelde belangengroepen niet kunstmatig bijeen. En als uit de ernstige beschuldigingen van Darsono iets duidelijk is geworden, dan is 't wel dit, dat de belangen van Tjokro Aminoto en zijn mede-bevoorrechte groep diametraal staan tegenover die van het *Inlandsche proletariaat!*

De *Java Bode* schrijft o.m.: Voor de vijanden van de Inlandsche beweging zal dit artikel van Darsono wel een welkome gelegenheid zijn om er op los te hakken. Naast de brochure van *Alimin: „Louteren wij ons"* zal het artikel van Darsono medewerken aan de zuivering der Inlandsche beweging. Een onderzoek naar de juistheid der beschuldigingen mag niet uitblijven. Elke poging om dit onderzoek te beletten zal een bewijs te meer zijn voor de gegrondheid van die beschuldigingen.

Wij hebben verder af te wachten of de sociaaldemocraten zóó eerlijk zijn mede te willen werken aan dit onderzoek.

In de *Java Bode* van 20 Oct. vinden wij Tjokroaminoto's voorloopig antwoord opgenomen.

Uit een der „Interrupties" in de *Loc.* *„S. I.-probleem"* vermelden wij nog o.m.:

Er heerscht een hoogst nerveuze stemming in en om de gelederen van den S. I. De Garoetzaak met heel haar nasleep van processen heeft niet alleen tot uitwerking gehad het hoofdbestuur, althans de voornaamste hoofdbestuurders, van deze Inlandsche organisatie onherstelbaar te compromitteeren, als zijnde betrokken bij het zoo dramatisch blootgelegde complot, maar ook heeft de Garoet-zaak er toe meegewerkt het gistingsproces, dat reeds bezig was zich in den S. I. te voltrekken, te versnellen. Dit proces gaat in de richting der geleidelijke verandering van den S. I. in een organisatie, welke met behulp van de vakbeweging streeft naar het bereiken van economische en...... politieke doelpunten.

Een kritiek als van Darsono op de gedragingen van een Tjokroaminoto valt te beschouwen als een duwtje, berekend om den president, wiens stoelvastheid den ongeduldigen wachters te kras wordt, zijn zetel wat vlugger te doen verlaten. Het gaat er om, onder welke leiding de S. I. nu weldra zal geraken en of hij heelemaal mee zal worden getrokken in het communistisch zog.

In dit licht gesteld, krijgen ook de berichten over het aanstaand congres en de verplaatsing van den zetel naar Jogja meer duidelijkheid.

Het is minder een louteringsproces, dat we gadeslaan, dan een strijd om de hegemonie tusschen volksleiders, die vooral „zich zelf zoeken".

De moraal.

In de benoeming van mr. Talma, directeur van Financiën, tot president van het Suikersyndicaat kan de *Loc.* geen reden tot eenig verwijt zien.

Een directeur van een departement van algemeen bestuur in Indië is niet een politieke figuur, belichaming van bepaalde programbeginselen, een partijvertegenwoordiger, die met zijn beginselen staat of valt. Hij is een hoofdambtenaar, die niet anders dan het woord van den landvoogd heeft te spreken, zoodra hij zich *qualitate qua* moet uiten. Hij is regeeringsvertegenwoordiger, niet minder, maar ook vooral niet meer.

Na te hebben betoogd, dat de heer T. een ambtenaar naar het gouvernementsideaal is geweest — knap, scherpzinnig, handig, — vervolgt het blad:

Het geviel nu zoo, dat hij directeur van financiën werd en goed regeeringsambtenaar, wist hij precies, wat er in die functie van hem werd verwacht. Hij had den fiscus te helpen aan een flink deel van de suikerwinst. Hij deed het, niet uit een of ander politiek beginsel, doch omdat hij dit als directeur van financiën hàd te doen. In het geldend staatsrecht is dit geheel normaal en ook onvermijdelijk.

De heer Vierhout bestrijdt dit standpunt uitvoerig in de *Sum. Post* en zegt dan ten slotte:

De ingrijpende belastingplannen, welke vooral de suikercultuur raken, z ij n niet los te maken van den heer Talma, zoo min het cardinale verschil tusschen de suiker- en de rijstpolitiek van de regeering los te maken is van den persoon van den heer Sibinga Mulder. En als dan zulk een sterk voor het profiteeren van den staat in de groote winsten van het grootkapitaal geporteerden hoofdambtenaar opeens overgaat naar 't kamp van dengene, dien hij tevorén in het hart heeft aangetast, dan is er o.i. wel degelijk reden voor een algemeene verwondering, welke *Java Bode* en *Sum. Post* gelijkelijk stelden: „Ook gij Brutus?"

Want 't gaat in deze in laatste instantie niet om de vraag of den heer Talma eenig verwijt kan worden gemaakt, of hij wel het recht had desgelijks te handelen, het gaat om de publieke moraal, welke hier in 't nauw dreigt te geraken. Die publieke moraal verlangt, dat een zoo hooggeplaatst ambtenaar als een directeur van een departement geheel losstaan van de belangen, welke met die van 't algemeen niet parallel gaan. En als dan telkens weer zoo een hooggeplaatst ambtenaar, nu eens een minister, dan weder een gouverneur-generaal of een lid van den Raad van Indië, tot die bizondere belangen afdaalt, dan wordt het vertrouwen, dat zij ter richtige vervulling van hun taak zoozeer van noode hebben, niet alleen geschokt, maar ook onthouden aan al degenen, die na hen komen.

Wij voor ons zouden dan ook zeer veel gevoelen voor een wet, welke al deze schokkende mutaties voor goed onmogelijk maakt. Al voegen wij er — conform het slotoordeel van de *Loc.* en met verwijzing naar de royale wijze, waarop de Britsche wet verdienstelijke ambtenaren beloont — ook onmiddellijk aan toe, dat anderzijds de Staat dan ook den plicht heeft om naar w e r k e l ij k e verdiensten en niet langer krachtens het uniform-tarief van Staatsblad no. zooveel te beloonen!

De eendaagsche verbinding Soerabaya—Batavia.

Het *Soer. Hbl.* weet te berichten, dat de inauguratie van de éendaagsche verbinding Soerabaya—Batavia thans definitief bepaald is op 1 Mei 1921. De Staatsspoor is dus in staat de belofte aan den Volksraad gedaan, gestand te doen, hetgeen schr. van het personeel van dezen dienst niet verwondert. De opzet van de nieuwe verbinding is zoodanig, dat het traject Soerabaya—Batavia *vice versa* in ongeveer 14 uren zal worden afgelegd. Het ligt in de bedoeling dezen bliksemtrein om ongeveer half zeven van Weltevreden te laten vertrekken, in welk geval de trein dus tegen half negen te Soerabaya arriveert, althans...... k à n arriveeren.

In dit verband stippen wij nog aan een gedeelte van wat de heer *Clodion* in zijn interessante artikelen over zijn reis door Java in *l'Eveil Economique* dd. 19 Sept. schrijft, mede in het *Soer. Hbl.* vermeld:

Op onze spoorwegen is Clodion jaloersch. De express, schrijft hij, die om kwart over zeven uit Buitenzorg vertrekt, brengt u in een klein uur te Weltevreden. Wij zouden onze treinen ook wel gaarne met deze snelheid zien rijden tusschen Hanoi en Haiphong; men zou dit traject dan in twee uurtjes kunnen afleggen.

De Soendaneesche Taalcursus door L. A. Lezer.

In de *Javabode* wordt „*De Soendaneesche Taalcursus*" (voor zelfonderricht) door *L. A. Lezer* een werk genoemd, dat gegronde kennis en groote uit-

gebreidheid verraadt en waarmede de Indische boekentafel een waardevol specimen rijker is geworden.

Ook de *Pr. Bode* acht het werk een rijkelijk gevarieerde en aantrekkelijke gids.

Een Inlandsch dichter herdacht.

Te Solo is opgericht een comité ter herdenking van wijlen Kjai Ronggowasito, in leven philosoof en dichter, die beroemd was om zijn boekwerken.

Het comité zamelt geld in voor de restauratie van het graf van den overledene, terwijl de overtollige gelden zullen worden aangewend ter dekking van de drukkosten der nog onuitgegeven werken van wijlen Kjai Ronggowasito. *(Java Bode).*

Lezing over Flores.

De heer Ch. C. F. M. le Roux, oud-officier van het N.-I. leger en leider der Opnemingen bij de B.O.W., hield voor de Katholieken van Batavia een lezing over het Land en Volk van Flores en de Missie op dat eiland. Deze lezing werd toegelicht door een *serie van honderd twintig* door hem zelf opgenomen *lichtbeelden.* *(Java Bode).*

„Man overboord".

In de *Pr. Bode* lezen wij o.m., dat op de *Goentoer* in den morgen van den 4en September het „Man overboord" klonk.

De stuurman wierp direct een boei in zee, de gezagvoerder vloog zijn hut uit en gaf oogenblikkelijk bevel: „Zwaai stuurboord. Stop de machine". Na drie minuten lag het schip vlak bij de plek des onheils stil. Niet minder dan acht boeien waren in dien tijd over boord gegooid, terwijl met bewonderenswaardige snelheid een boot te water werd gelaten. Er heerschte onder de passagiers een geweldige spanning. Na ongeveer een kwartier te hebben rondgeroeid werd de drenkelinge gevonden en veilig naar het schip teruggebracht.

UIT DE INDISCHE PERS.

Een woord van lof voor de Indische Regeering. Bij gouvernementsbesluit heeft de Regeering den Resident der Preanger Regentschappen gemachtigd om te beschikken over eene som van *f* 18.000, ten einde die te benutten in het belang van den sawahaanleg in het district Soekanegara (Tjiandjoer).

Dat is nu eens de goede weg, dien men in Ned.-Indië uit moet, zegt de schrijver in de „Neratja" van 15 September 1920, want dientengevolge stelt de Regeering den Javaan in de gelegenheid om te leven.

Wel staat het op papier geschreven dat de grond ter beschikking staat van den inlander, doch als hij niet in staat is dien grond te bewerken, dan is dat schoone recht slechts eene fictie.

Ook is dat recht fictief, wanneer de Javaan altijd bezwaren ondervindt, zoodra hij het verzoek doet om van den grond gebruik te maken.

En het was om die reden, dat dit onderwerp de vergaderingen van de Sarikat Islam in de Preanger Regentschappen bezig hield.

Hoe het zij, het bewijs is thans geleverd, zegt de schrijver, dat het bestuur in den zin van den volkswensch vooruit wil, hetgeen o.m. ook hieruit kan blijken, dat in verschillende districten van de Preanger Regentschappen de erfpachtsaanvragen zijn ingetrokken.

Zelfs de domeingrond om de woning van den Gouverneur-Generaal te Tjipanas is thans ter beschikking van de bevolking gesteld, ten einde die voor den sawahaanleg te benutten.

Dat is een goede tijding, die den weg opent voor Ned.-Indië om met zijn vruchtbaren bodem en zijn talrijke landbouwende bevolking weder een rijstland te worden, dat voor zijne voeding niet afhankelijk is van andere landen.

Nu evenwel het district Soekanegara met *f* 18.000 geholpen wordt, moet de Regeering daarbij niet blijven stilstaan, doch haren steun ook verder uit-

(gele)kken tot de districten Tjiandjioer, Patjet, Tjikalong en Tjibeber. Deze kunnen die geldelijke hulp zeer goed gebruiken.

De schrijver wekt de bevolking van die streken op het voorbeeld van Soekanegara te volgen en alle krachten in te spannen voor de oprichting van een Desah-Credietbank.

Belooning. Op 2 September 1920 had ter hoofdplaats Makassar, in het Osviagebouw een feest plaats ter eere van den heer Noeroeddin Daeng Magassing, leeraar in de Makassaarsche en Boegineesche talen aan die Instelling, aan wien, wegens langdurige trouw, door de Regeering de kleine gouden ster was toegekend.

Op het feest waren tegenwoordig de Gouverneur Spelling met zijne echtgenoote, de Resident, de Controleur, de Commissaris van Politie en tal van andere Europeesche, Inlandsche en Chineesche ambtenaren. Het gebouw was versierd en nadat alle aanwezigen den jubilaris hadden begroet, sprak de Gouverneur zijne rede uit, waarin hij duidelijk liet uitkomen, dat de onderscheiding hem van Regeeringswege was toegekend op grond van zijn verdienstelijk werk en niet op grond van zijn meer dan 30-jarigen diensttijd.

Die waardeering bestond niet alleen in bestuurskringen, doch ook daar buiten, want, zoowel in onderwijzers-, als in particuliere milieus werd, op onderwijsgebied de naam van Noeroeddin Daeng Mengassing met eere genoemd.

De Gouverneur hoopte dat de jubilaris nog lang zijn diensten ter beschikking van de Regeering zou stellen.

Na den Gouverneur sprak de Directeur der Osvia (Opleidingsschool voor inlandsche artsen), de heer J. Oets, den jubilaris toe. Hij prees diens arbeid, dankte hem daarvoor en bood hem, namens het personeel van de instelling, een gouden horloge met inscriptie aan als bewijs van hoogachting.

De heer Mohamad Saleh, afkomstig van Borneo leerling der VIde klasse, sprak in dienzelfden zin namens de van de Buitenbezittingen afkomstige leerlingen, daarbij eveneens een geschenk aanbiedende, ter herinnering aan dezen voor den jubilaris gewichtigen dag.

De heer Sahadat bracht in herinnering het door den jubilaris verrichte werk, toen zij nog te zamen aan dezelfde school werkzaam waren.

Toen werd de vereeniging Badji Minasa opgericht, welke rechtspersoonlijkheid verkreeg, terwijl de in verval verkeerende moskee te Goa door bemiddenis en samenwerking van den jubilaris geheel werd hersteld.

Ook de Gemeenteraad van Makassar en het bestuur van den Makassaarschen Voetbalbond lieten van hunne belangstelling blijken in den vorm van bloemenzendingen.

Ten slotte dankte de jubilaris allen voor de hem bewezen eer, terwijl hij hoopte dat hij zijne tegenwoordige functie nog vele jaren zou mogen uitoefenen. Hij voelde zich physiek nog krachtig. De betrekking van onderwijzer was hem lief geworden en hij hoopte nog veel te doen in het belang van de evolutie voor het volk.

Ten half 12 uur was de feestelijkheid afgeloopen. Des avonds werd door de leerlingen van de Osvia eene tooneelvoorstelling gegeven, welke door den Burgemeester van Makassar Dombrink, den Commissaris van Politie, Raden Mas Gondowinoto en tal van Europeesche en Inlandsche ambtenaren werd bijgewoond.

De humor, welke in het tooneelstuk ten beste werd gegeven, verschafte ook den buitenstaanders veel genoegen, meldt de schrijver. (Neratja 16 Sept. 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Voorheen en thans. Vroeger, nu zoovele jaren reeds geleden, schrijft H. S. in de „Perniagaän" van 6 September 1920, toen de speelpacht nog in handen was van den pachter, had deze niet alleen zijne etablissementen in de groote Indische steden, doch ook in de meeste kleine plaatsen, alwaar de inkomsten van hem en van de Regeering moesten worden verkregen.

Het spel was in de particuliere woningen verboden en de pachter zorgde door eene in zijn belang zijnde contrôle er wel voor, dat aan dat voorschrift de hand werd gehouden, waarbij hij door de Regeering als belanghebbende partij natuurlijk werd gesteund.

Dat de kleine politie uit dien toestand geldelijke voordeelen trok door de oogen te sluiten als er clandestien in de woningen werd gespeeld, was toenmaals algemeen bekend, maar toch kon men in het algemeen zeggen, dat er een rem bestond, die de zucht naar hazardspel temperde en dat er in het openbaar alleen in de woningen gedobbeld werd als er familie- en huiselijke feesten plaats hadden.

Op verzoek van belanghebbende werd dan voor een zeker aantal dagen eene vergunning tot het houden van hazardspelen tegen betaling uitgereikt.

Dat de pachter, die eene belangrijke pachtschat maandelijks aan de Regeering had af te dragen en uit zucht naar gewin het bezoek naar de speelloodsen aanmoedigde, sprak van zelf.

De Chineesche Wajang werd daarvoor gebruikt, met het doel toeschouwers te lokken en in de hoop, dat men zich dan wel tot het spel zou laten verleiden.

En al wisten die toeschouwers zeer goed welk een gevaar aan het dobbelspel was verbonden, niettemin waren de speellokalen steeds goed bezet en maakten velen gaarne gebruik van de kans om eens iets te winnen.

Voor de groote hoop waren de uitkomsten in den regel zeer teleurstellend en daaraan had de Regeering natuurlijk ook veel schuld. Dit werd door haar zeer goed begrepen en heeft dit — in verband met de andere misbruiken, welke de speelpacht aankleefden — tot afschaffing van het stelsel van de speelpacht geleid.

Het leek er in het begin naar, dat het nieuwe systeem goed werkte.

Er waren wel woningen, waarin ook nu nog gedobbeld werd, doch het aantal dobbelaars verminderde en het bedrag der sommen dat verspeeld werd, daalde sterk.

Ook waren de spelers meer personen, die wat te verdobbelen hadden, in tegenstelling met het vroegere pachtsysteem, waarbij de kleine man juist zooveel verloor.

Evenmin als een stuk wit goed in het gebruik die kleur behoudt, zoo kon de nieuw verkregen toestand proefhoudend blijken, vooral toen de Regeering geleidelijk het beheer van tal van inkomsten tot zich trok, welke vroeger in handen van de Chineezen waren geweest.

Het in handen nemen van het opiumbeheer, maakte vele Chineezen, die daarbij hun brood verdienden, broodeloos en dwong hen naar een andere broodwinning om te zien.

Evenzoo ging het met het vroegere personeel van de pandhuizenpacht.

En nu viel het op, dat de Regeering van de diensten van dat vrijkomende personeel, dat zoo geheel ingewijd was in die bedrijven, zoo goed als geen gebruik maakte.

De bedoeling van de afschaffing der opiumpacht was zoogenaamd om te trachten het opiumverbruik te doen verminderen, terwijl bij het overnemen van de pandhuispacht werd beoogd den kleinen man te helpen en hem bij het inbrengen van goederen in het pandhuis minder rente te doen betalen.

Dat ideale streven was natuurlijk uitmuntend en zou zeker door de bevolking van Ned.-Indië op den hoogsten prijs zijn gesteld, doch helaas wijst de praktijk op heel andere uitkomsten, zegt de schrijver.

Er zijn thans veel meer opiumkitten dan vroeger en de gelegenheid om opium te verkrijgen wordt aan het opiumschuivend publiek zoodoende zeer gemakkelijk gemaakt.

De rente, welke in de gouvernementspandhuizen wordt gemaakt, is van dien aard, dat voor een verpande waarde van ƒ 0.60 somtijds ƒ 1.— wordt gevraagd en voor eene waarde van ƒ 1.10 de som van ƒ 1.50.

Een dergelijk winstbejag is toch zeker niet in het belang van de bevolking.

De rijstverkoop is nu ook al in handen van de Regeering, met de bedoeling den kleinen man te beschermen tegen overvraging van den Chineeschen handelaar, toen deze nog over zekeren voorraad beschikte, doch het lijdt, volgens den schrijver, geen twijfel of de rijstprijzen op Java zouden thans reeds het vroegere peil hebben behaald, als de handel in dat artikel ware overgelaten aan de particulieren, terwijl de rijstprijzen op Java op dit oogenblik maar steeds hoog blijven.

De Regeering wil als handelaar optreden, doch de gewoonste handelsgebruiken brengt zij niet in toepassing.

De bevolking op Java heeft echter te berusten en kan niet anders.

De bezittenden onder hen, die hun kapitaal niet meer bij de pachten kunnen plaatsen bewegen zich nu in speculaties, die, tot op zekere hoogte, niet anders als dobbelpartijen op groote schaal zijn.

De speculaties gelden zoowel effecten als producten en tal van Chineesche handelaren hebben reeds de nadeelen van het zoogenaamde gokken ondervonden.

Terwijl vroeger het hazardspel van de gegoeden was beperkt tot de familiefeesten, dobbelt men, ten gevolge van de intrekking der pachten, thans in alles, een verschijnsel, dat zeker de aandacht verdient.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Rubbercultuur in Ned.-Indië.

„Der Tropenpflanzer" van Nov.—Dec. bevat een deskundige verhandeling van Dr. A. Jacob te Charlottenburg, over „Die Kautschukkultur von Niederländisch-Indien". In zijn inleiding wijst schr. op het groote verschil tusschen de Engelsche en de Hollandsche planters in de koloniën. De eerste is ook als planter speculant, terwijl de Hollander niets onvoorbereid onderneemt. Eerst toen op het Maleische schiereiland en Ceilon gebleken was dat de rubbercultuur een toekomst had, zijn de Hollanders er in Indië mede aangevangen. „Der vorsichtigen Hollander stürzte sich eben nicht Hals über Kopf in das Treiben des Rubber Booms; erst nachdem er durch das natürlich Zeit fordernde Studium der Anbaumöglichkeit die Ueberzeugnung gewonnen hatte, dass die Gewinnung von Pflanzungskautschuk in seinen Kolonien einen wirtschaftlichen Erfolg verspräche widmete er sich mit Energie auch dieser Kultur".

Een studie over Indische vlerkprauwen.

De bekende ethnograaf A. C. Haddon publiceert in het jongste Nr. van „The Journal of the Royal Anthropological Institute" een uitgewerkte studie over „The outriggers of Indonesian canoes", met veel afbeeldingen. In bijna alle gedeelten van den Indischen Archipel komen prauwen met „outriggers" — vlerken, zooals wij zeggen — voor; deze bestaan uit twee of meer dwarsliggers of uithouders, aan welker uiteinde, evenwijdig aan het vaartuig, balken, meestal van licht hout vervaardigd, verbonden zijn. Deze vlerken benadeelen de vaart slechts zeer weinig en behoeden het licht kantelende kustvaartuig beter tegen omslaan dan ballast.

De Indische Post.

Er is een proefnummer verschenen van een nieuw orgaan, getiteld „De Indische Post. Weekblad gewijd aan de belangen van Nederlandsch-Indië. Dit proefnummer is hier te lande gedrukt, maar de volgende Nrs. zullen in Indië worden uitgegeven, met medewerking van verschillende Indische en Nederlandsche bekende mannen en vrouwen. De richting welke het blad zal uitgaan, wordt door den hoofdredacteur Mr. L. J. Plemp van Duiveland in een voorwoord uiteengezet. We ontleenen er het volgende aan. „Geen bepaalde kleur zal ons weekblad voorstaan. Het zal kunnen worden gelezen in iederen kring, zonder ooit aanstoot te geven door het verkondigen van meeningen van een zekere richting. De politiek zal in ons blad slechts een ondergeschikte plaats bekleeden, de plaats welke haar, naar ons oordeel, in een Indisch weekblad toekomt, die eener interessante verschijning op maatschappelijk gebied, die wij objectief en zonder aanzien van partijen zullen beoordeelen."

De volgende bijdragen in het proefnr. hebben op Indië betrekking (de overige laten we onvermeld): De nieuwe Gouverneur-Generaal, door Mr. H. C. Dresselhuys (met portret). — Indisch politiek overzicht, door Mr. A. B. Cohen Stuart. — De komende bestuursperiode, door A. W. F. Idenburg. — Indische leeningspolitiek, door Mr. J. Gerritzen. — Het ambtenaarsvraagstuk, door Dr. E. Moresco. — De Javasuikerindustrie en hare organisatiën, door Mr. J. W. Ramaer. — Indische nachten, door Maurits Wagenvoort. — De eenheid der Maleische volken, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Scheepvaart op Nederlandsch-Indië, door J. B. van der Houven van Oordt. — Indië en de Nederlandsche metaalnijverheid, door C. F. Stork. — De Oost-Indische handel, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. — De Indische cultures, door L. J. van der Waals. — Het lepra-vraagstuk, door Prof. Dr. J. J. van Loghem.

Door Centraal Borneo.

Als resultaat eener wetenschappelijke onderzoekingsreis van den Noor C. Lumholtz is (te New-York, bij Ch. Scribner's Sons) een werk in 2 dln. verschenen, getiteld:

Through Central Borneo. An account of two years travel in the land of the head-hunters, between the years 1913 and 1917. With illustrations from photographs by the author and with map.

Omtrent den hr. Lumholtz en zijn reis ontleenen we enkele bijzonderheden, medegedeeld in de jongste afl. van het Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen. Daartoe in de gelegenheid gesteld door het Nederlandsche, het Britsche en het Noorsche Aardrijkskundig genootschap, zou de hr. L. een wetenschappelijke reis door Ned. Nieuw-Guinea doen, doch werd daarin verhinderd door het uitbreken van den wereldoorlog. Hij heeft toen zijn plan gewijzigd en twee jaren op Borneo doorgebracht. Eerst deed hij een tocht van negen maanden door Midden-Borneo en kwam daar in aanraking met de Penjabongs, Sapoetans en Penihings; hij maakte ook kennis met de schuwe, nomadische stammen, als de Poenans en de Boekats, die daar in het diepst van de wildernis leven. Hij voer in het Boeloenganische de Kajanrivier op tot Long Pipa en bestudeerde daar de Kajans en de Kenjas. In Zuid-Borneo bevoer de hr. L. de Katingan- en Samba-rivieren en bezocht aan de laatste den zeer belangwekkenden stam der Ot Danoms. Op den tocht door Midden-Borneo ging de ontdekkingsreiziger een zijtak van de Barito, de Boesang, op, trok de waterscheiding over ter hoogte van 425 meter, ging daarna de Kasao-rivier af waar de Sapoetans wonen en bereikte aldaar de Mahakam.

Sumatra in 1818.

Onder dezen titel is (bij Nijhoff te 's-Gravenhage) een nieuw werk van den hr. P. H. van der Kemp verschenen. Het is, evenals de vorige geschriften van de zgn. „Nijhoffreeks", naar oorspronkelijke stukken bewerkt en handelt uitsluitend over Raffles' invallen binnen ons gebied op Sumatra. Het is te hopen dat den hoogbejaarden schrijver de tijd gegeven zal worden zijn historische nasporingen over het Nederlandsch-Indisch bestuur van Aug. 1816—Jan. 1819 te kunnen voltooien, waarmede een hoogst belangrijke periode onzer koloniale geschiedenis wordt vastgelegd op uitnemende wijze.

Daar uit den aard der zaak het geven van een overzicht — hoe beknopt ook — van een werk als dit in een kort bestek onmogelijk is, bepalen we ons tot een opgave der verschillende hoofdstukken. Voorrede. — I. Algemeene omschrijving van Raffles' streven. — II. Raffles' eerste schriftelijk optreden tegen ons gezag op Sumatra. — III. Raffles' mislukte nederzettingen in de Lampongs Mei 1818—Mei 1819. — IV. Raffles' weigering tot overgave van Padang Mei 1818—Jan. 1819. — V. De verwijdering van Raffles' troepen uit het Palembangsche. — VI. Het door Raffles betwist recht op Billiton. — VII. Raffles' intriges behandeld in Nederland en Engeland.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van jaarg. 1920, afl. 5: Onderzoekingen over te Batavia bereide koolzuurhoudende dranken, door P. C. Flu. — Die Behandlung und Heilung der Lepra,

van P. G. Unna. — Resultaten van éénmalige inspuiting met een geconcentreerd typhus-vaccin, door E. Walch en G. B. Walch-Sorgdrager. — Bloedtransfusies, door Dr. P. A. C. H. Th. Scheffelaar Klots. — Encephalitis lethargica op Sinabang, door Dr. J. A. Voorthuis. — De waarde van de Wassermann'sche reactie — methode Sormani — van het bloed voor de practijk, door P. Broertjes. — Opmerking over de techniek der venepunctie, door P. Broertjes. — Zilvervliesrijst of aan vitamen rijke bijvoeding, door Prof. Dr. W. Schüffner. — Jaarverslag van de Landskoepokinrichting en het Instituut Pasteur te Weltevreden over het jaar 1918, door F. J. Noordhoek Hegt. — Enkele opmerkingen over aphasie als psychologisch verschijnsel, door Dr. P. J. Stigter.

Mededeelingen van den Burgerl. Geneesk. Dienst in Ned.-Indië.

Deel I van jaarg. 1920 bevat de volgende opstellen: Over het gebruik van klapperperskoek als eiwitrijk voedsel voor den mensch, door Dr. B. C. P. Jansen. — Over het vitamine-gehalte van extracten van rijstzemelen en over de methoden om dit te bepalen, door Dr. B. C. P. Jansen. — Het respiratorisch quotient van met geslepen rijst gevoede vogels, door B. C. P. Jansen en R. M. M. Mangkoewinoto. — Bakteriologische onderzoekingen over biologische reiniging, door J. Groenewege.

Deel II: De geneeskundige dienst bij de Kloetramp, door Dr. A. J. Salm. — Over chirurgische tuberculose en sporotrichose der inlanders, door Tj. Wieberdink. — De psychose van den inlander in verband met zijn karakter, door Dr. P. H. M. Travaglino. — De beteekenis van het leucocytenbeeld voor de differentieele diagnostiek lever-hyperaemie en tropisch lever-absces, door M. H. Neeb. — Een vereenvoudigde methode van registratie ten behoeve van het geneeskundig staatstoezicht in de tropen, door Dr. W. Th. de Vogel. — Enkele beschouwingen omtrent het gestel in de tropen, door C. D. de Langen.

Echo Continental.

Speciaal om de werkelijk fraaie kiekjes vestigen we de aandacht op een, als reclame bedoeld, artikeltje in het Dec.-Nr. van „Echo Continental" (een maandblad der Continental-Caoutchouc und Gutta Percha-Co. te Hannover): „In Niederländisch-Indien, von Hans Wagner, Batavia".

Journal Asiatique.

De hr. G. Ferrand, wiens studiën over de oude geschiedenis van het Oosten (ook van den Indischen Archipel) hem een goeden naam hebben bezorgd, publiceert in het Juli—Sept.-Nr. van het Journal Asiatique een opstel over „Poids, mesures en monnaies des mers du Sud aux XVIe et XVIIe siècles". De gegevens over de gebieden waar eertijds de Oost-Indische Compagnie haar invloed deed gelden, ontleent schr. aan een zeldzaam geschrift: Uytrekening van de goude en silvere munts waardye, inhout der maten en swaarte der gewigten, in de respective gewesten van Indien (gedrukt te Middelburg, anno 1691).

Jaarverslag van den Topographischen Dienst.

Bij de Topografische Inrichting te Batavia is verschenen Deel I van den 15en jaargang van het Jaarverslag van den Topografischen Dienst in Ned.-Indië. Het bevat het verslag der verrichtingen van dien tak van dienst over het jaar 1919, verduidelijkt door tal van kaarten. Vooraf gaan de portretten van de gewezen hoofden van den topografischen dienst, met korte vermelding hunner levensloop.

Het voor het groote publiek meer interessante deel II, waarin bijdragen van gemengden aard, zal later verschijnen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 38: Arowakken (met ill.), door N. (vervolg). — Géorges Clémenceau te Bandoeng 27—29 Oct. 1920), door S. (met ill.). — Rijstuitvoer uit Korintji. — Het Tenggergebergte, door J. Koning (met ill.). — Mama, Dramatische schets in één bedrijf uit de binnenlanden van Java, door M. C. Kooy—van Zeggelen. — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zooal opbrengt (vervolg).

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 52: Kostprijs van suiker op Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De suikeroogst op Cuba. — Schouten- en Padaido-eilanden (publicatie van het Encyclopaedisch Bureau), besproken door L. F. de Beaufort. — Kamers van Koophandel en de Handelsvereenigingen. — Spoorwegpolitiek in Zuid-Sumatra. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Recente literatuur over vetten, oliën en wassen.

* * *

Ten slotte eene opgave van titels:

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 45, 1920. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Java and Madura. (Handbooks prepared under the direction of the historical section of the foreign office. No. 82). (London).

Portuguese Timor. Handbooks enz. No. 80.

Sumatra. Handbooks enz. No. 83.

Verslag omtrent den dienst der Postspaarbank in Ned.-Indië over het jaar 1919. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Bestrijding van rupsenvraat in Deli-tabak. I. Effectieve bescherming van zaadbedden tegen vraat, door Dr. B. Palm en Dr. E. Mjöberg. (Deli-Proefstation te Medan. Vlugschrift No. 2).

Indische volksleiders. (Nationale Staatkundige Gids, 23 Dec. '20).

Banka en Onderhoorigheden gedurende het eerste halfjaar van 1920 (economische gegevens). (Korte Berichten, 18 Nov. '20).

Over de waterleiding van Soerabaija, door Dr. ir. J. Versluys. (Maandblad voor Nederland en Koloniën. Water, 15 Dec. '20).

De stand van het vraagstuk der weerbaarheid van Ned.-Indië, bezien uit een militair, zoowel als uit een economisch, financieel en intellectueel standpunt, door A. T. Winter. (Orgaan der Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, jaarg. 1920—'21, afl. 1).

Over de rubbercultuur van Java een artikel in „The India Rubber Journal" van 11 Dec. '20.

Een belangrijke reis (n.l. van den hr. Baginda Dahlan Abdoellah naar Mekka), door H. J. V. (Indologenblad, 23 Dec. '20).

Indische spruw een deficientieziekte, door C. Eelders. (Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde, jaarg. 1920, 2e Helft, No. 21).

Legende van Loetoeng Kasaroeng (vervolg), door Burga. — Legende van Pelantoengan, door Burga. (Het Indische Leven, 13 Nov. '20).

Doema (Een Kaja-kaja-type), door P. Vertenten (met ill.). (Het Indische Leven, 20 Nov. '20).

Birds collected by Dr. W. L. Abbott on various islands in the Java sea, by H. C. Oberholser. (Proceedings of the United States National Museum, Vol. 54, bl. 177. — Descriptions and notes on some Ichneumonflies from Java, by S. A. Rohwer). (Id. bl. 563).

Cocos nucifera (in Ned.-Indië). (Hollands Import and Export Trader, Dec. '20).

Suriname.

De laatst aangekomen mail heeft verblijdend nieuws gebracht.

Dd. 18 Nov. 1920 heeft de Gouverneur aan den Voorzitter der Kol. Staten het volgend schrijven gericht:

„1. De ondergeteekende heeft de eer U HoogEdelGestrenge mede te deelen, dat hij heeft goedgekeurd de na te noemen, door den Directeur van het departement van Openbare Werken vastgestelde, met ingang van 1 December 1920 in werking tredende tarieven voor het vervoer op den spoorweg, t.w.:

1. tarief voor het personenvervoer;
2. tarief van vrachtgoederen tusschen Paramaribo en Berlijn (Parazône);
3. tarief van vrachtgoederen tusschen Paramaribo en Dam (goudzône);
4. tarief per 10-tons gesloten en 12-tons open goederenwagens tusschen Paramaribo en Sectie O;

5. tarief voor wagenladingen in de goudzônes, zulks ter vervanging van de bij resolutie van 6 December 1911, No. 14, goedgekeurde overeenkomstige tarieven, zooals deze luiden na de daarin nader aangebrachte wijzigingen. Deze tarieven zullen worden opgenomen in het Gouvernements-Advertentieblad.

2. De vervoergelden worden hierdoor belangrijk verhoogd, vooral wat het personenvervoer betreft, ten aanzien waarvan het tarief ongeveer is verdubbeld.

3. Een procentsgewijze verhooging der bestaande tarieven is echter niet toegepast. Het nieuwe personentarief is, in tegenstelling met het bestaande, een Kilometer-tarief, met dien verstande echter, dat de prijs van den vervoerskilometer zuidwaarts een sterke progressie vertoont.

4. Zelfs wanneer het vervoer door deze belangrijke tariefsverhoogingen op den duur geen vermindering ondergaat, dan nog zullen de meerdere opbrengsten de directe uitgaven van het spoorwegbedrijf niet ten volle kunnen dekken, en zal dus een tekort blijven bestaan, zelfs zonder dat rekening wordt gehouden met afschrijvingen en rente.

5. De tariefsverhooging moge dus procentsgewijze zeer belangrijk zijn, zij zal het spoorwegbedrijf niet kunnen veranderen in een winstgevend bedrijf.

6. Een nog verder gaande verhooging komt hem voorhands niet raadzaam voor, omdat het niet onwaarschijnlijk is, dat de verhoogde tarieven wel van blijvenden invloed zullen blijken te zijn op het vervoer.

7. Bij de toepassing van de nieuwe tarieven zal kunnen blijken, welke inkomsten inderdaad zullen worden verkregen, met andere woorden: of werkelijk voldoende prijs gesteld wordt op dit vervoermiddel door hen, die er thans gebruik van plegen te maken, dat zij ook bij hooger tarief per spoor zullen reizen en vervoeren.

8. In verband met het voorafgaande heeft de ondergeteekende de uitvoering van zijne beslissing ten aanzien van het stopzetten der exploitatie op het baanvak Kwakoegron—Kabelstation te Uwer kennis gebracht bij schrijven van 30 Juli 1920 No. 2535, voorloopig opgeschort. Eveneens zal voorloopig niet worden overgegaan tot het opbreken van den spoorweg tusschen Kabelstation en Dam.

9. Het is zijn voornemen den spoorweg voorshands in ieder geval tot Kabelstation te doen exploiteeren. Of ook het baanvak Kabelstation—Dam voorloopig op den ouden voet in exploitatie kan worden gehouden, is nog in overweging. Een nadere mededeeling daaromtrent zal UHoogEdelGestrenge vermoedelijk binnenkort kunnen bereiken, waarbij het in de bedoeling ligt dan tevens nog eenige nadere inlichtingen over deze aangelegenheid te verstrekken.

10. De ondergeteekende moge UHoogEdelGestrenge verzoeken het vorenstaande wel ter kennis van de Koloniale Staten te willen brengen."

De Surinamers hebben nu te bewijzen dat zij prijs stellen op het behoud van hun spoorweg.

Voor den Gouverneur moet het een opluchting geweest zijn dat een zijner laatste daden niet is een daad van afbraak.

* * *

Aan ,,De West" ontleenen wij het volgende:

De gouverneur heeft — na verkregen machtiging van het opperbestuur — gisteren voorstellen ingediend bij de Koloniale Staten, waarbij op vrijgevige wijze wordt tegemoet gekomen aan den nood der landsdienaren.

Over 1920 zal een extra uitkeering aan de landsdienaren geschieden, welke ruim een half millioen zal kosten. Deze extra uitkeering komt geheel voor rekening van het Moederland.

Verder wordt voorgesteld om met ingang 1921 een verhoogden duurtetoeslag toe te kennen en wel zoodanig, dat het inkomen der landsdienaren gelijk wordt aan hetgeen zij over het loopend jaar genieten met inbegrip van de extra uitkeering die dezer dagen zal plaats vinden.

Ten slotte wordt voorgesteld om de storting voor pensioen te doen vervallen, en wel met ingang 1920. Hetgeen de ambtenaren het loopend jaar gestort hebben voor pensioen, zal worden terugbetaald.

Door de voorgestelde regeling worden de jaarlijksche uitgaven voor de traktementen met ongeveer anderhalf millioen gulden verhoogd. De Minister heeft als eisch gesteld, dat de helft van die verhooging door de kolonie zal worden betaald. Nemen de Koloniale Staten de thans ingediende voorstellen aan, dan beteekent dit, dat zij zich verbinden de belastingen in 1921 met driekwart millioen gulden te verhoogen. Het gouvernement meent dit bedrag te kunnen vinden door een herziening der invoerrechten en een verhooging der inkomstenbelasting. De daartoe strekkende ontwerpen zijn reeds ingediend bij de Koloniale Staten, Men raamt de hoogere inkomsten, daaruit te verkrijgen, op acht ton.

De ingediende voorstellen omvatten niet de eigenlijke salarisherziening, doch beoogen een regeling te treffen die financieel voor de landsdienaren op hetzelfde neerkomt. Men heeft er — wat wij voor ons zeer verstandig vinden — ten slotte toch van afgezien om af te dalen tot een herziening van traktement voor traktement, wat tot eindeloos geharrewar zou leiden.

De onderlinge verhouding der traktementen blijft in hoofdzaak zooals zij is, en de verhooging bestaat in een percentage, dat op de bestaande bezoldiging wordt gelegd.

Als vast traktement zal men — wanneer de betrekkelijke regeling zal zijn goedgekeurd door den wetgever in de kolonie en in Nederland — met ingang 1 Januari 1921 genieten het tegenwoordig traktement plus den bijslag die tot dusver werd toegekend. Daar echter erkend wordt, dat dit traktement en die bijslag niet voldoende zijn bij den huidigen levensstandaard (die erkenning blijkt uit de voorgestelde extra uitkeering over het loopend jaar) zal men boven het vaste traktement nog een toeslag genieten (welke gelijk is aan de extra uitkeering over 1920).

Daar echter de eigenlijke salarisherziening nog in geen maanden kan tot stand komen, zal men de toegedachte salarisverhooging voorloopig genieten in den vorm van duurtetoeslag.

Men krijgt dus met ingang 1921 tweeërlei bijslag:

I. dezelfden bijslag die tot nu toe werd genoten en die bestemd is te worden omgezet in een blijvende salarisverhooging;

II. een extra bijslag, die zal voortduren zoolang de omstandigheden dit noodig maken. Deze bijslag (die gelijk is aan de extra uitkeering welke alsnog zal geschieden over het loopend jaar) wordt van jaar tot jaar verlengd. Mocht de levensstandaard in de toekomst dalen, dan zal deze extra bijslag vervallen. Ook in Nederland is een dergelijk voorbehoud bij de salarisregeling gemaakt.

* * *

Een ontwerp is ingediend om de pensioenen met 40 percent te verhoogen.

Aanvankelijk had de Minister als eisch gesteld, dat, wilde men de Surinaamsche pensioenen verhoogen boven 20 percent, de middelen daartoe door de kolonie zelve moesten worden opgebracht. Dezen eisch heeft het Opperbestuur thans laten varen. De Minister zal de gelden noodig voor de verhooging tot 40 percent, bij den Nederlandschen wetgever aanvragen.

Het maximum pensioen blijft voorloopig ƒ 4000. Er wordt echter van gedachten gewisseld om het maximum te brengen op ƒ 4500.

De Gouverneur heeft voorts medegedeeld, dat een nieuwe regeling der pensioenen weldra zal worden ingediend. Door die nieuwe regeling zullen alle in

vasten dienst zijnde landsdienaren pensioengerechtigd worden. De storting voor pensioen vervalt (behalve de zoogenaamde storting voor verzekering.) Hetgeen de ambtenaren het loopend jaar voor pensioen hebben gestort, wordt terugbetaald (dit kan eerst geschieden na goedkeuring van het in te dienen ontwerp).

Of de storting voor pensioen voor goed vervalt, is nog niet beslist. Dit zal afhangen van hetgeen daaromtrent in Nederland wordt beslist. Wordt de storting blijvend afgeschaft voor de ambtenaren in Nederland, dan zullen de koloniën natuurlijk volgen.

De verhooging tot 40 percent zal niet gelden voor pensioenen die na het tot stand komen der definitieve salarisherziening worden verleend (waarbij het verhoogd salaris van invloed is op het bedrag van pensioen). Een en ander zal nader geregeld worden.

Zeker is echter, dat het in te dienen ontwerp zeer vrijgevige bepalingen zal bevatten.

De salarisherziening en het pensioenontwerp zal de Gouverneur nog voor zijn vertrek indienen.

* * *

West-Indische bladen maken melding van een emigratie-beweging onder de in Zuid-Afrika (Natal) gevestigde Britsch-Indiërs. Die Britsch-Indiërs, waaronder vele gezeten burgers, wenschen in een ander deel van de wereld zich te vestigen waar zij minder vijandschap ondervinden dan in Zuid-Afrika. Voor een eventueele emigratie op groote schaal, is ook het oog gevestigd op West-Indië. Ook Suriname is in dit verband genoemd.

Zou dit niet een prachtige gelegenheid zijn voor Suriname om een vrije immigratie in het leven te roepen van Britsch-Indische kolonisten, van eenigszins betere klasse dan de immigranten die tot dusverre voor de plantages uitkwamen? vraagt „De West".

* * *

Naar „De West" van 12 November verneemt is het toestel voor draadlooze telegraphie, bestemd voor de Bauxiet Maatschappij ontvangen.

* * *

In hetzelfde nummer lezen wij: Tot dusverre trokken Surinamers naar Curaçao. Weldra zal het omgekeerde gebeuren. De Koloniale Raad heeft gelden toegestaan voor de opleiding van eenige jongelieden tot geneesheer aan de Geneeskundige school te Paramaribo.

* * *

„De West" van 16 November schrijft: De concessie voor de oprichting van twee stations voor draadlooze telegraphie (Paramaribo en Moengo) aan de Bauxite Maatschappij, is verleend voor eigen gebruik. Dit sluit echter niet uit, dat de dienst later ook voor het publiek zal te gebruiken zijn.

Het station wordt te Paramaribo opgericht in den Cultuurtuin. De monteur, de heer Otto Ruckschusz, is tegelijk met het toestel, per Nickerie hier aangekomen. Men denkt dat de installatie in ongeveer 2 maanden voltooid zal zijn.

* * *

De Typografen Bond heeft zich gericht tot den Gouverneur, met verzoek bestellingen van drukwerken zooveel mogelijk in de kolonie te doen geschieden. Soms kunnen deze werken schijnbaar goedkooper uit een naburige kolonie worden betrokken, doch de Bond weet uit ervaring, dat in dergelijke gevallen het geleverd werk inferieur was aan dat van Suriname.

Waar door de geweldige prijsstijging van materialen, enz. het drukkersbedrijf een wezenlijke crisis doormaakt in de kolonie, spreekt requestrant de hoop uit, dat het Gouvernement, waar mogelijk, dit bedrijf zal steunen.

* * *

„De West" van 16 November schrijft:

De heer P. Tiffany, directeur van de Liberty Development Company, is in de kolonie teruggekeerd, vergezeld van 14 ingenieurs en technische werkkrachten. Naar men weet, is deze maatschappij bestemd om goud te baggeren in de Marowijne.

En in „Suriname" van 19 November lezen wij:

De S. S. Lake Narka die heden van New-York hier arriveerde bracht o.a. een groot aantal machinerieën aan, bestemd voor de exploitatie van den heer Tiffany, zoomede een motorboot van 85 voet lengte met een snelheid van 25 tot 30 mijlen in het uur.

Dit is de snelste boot die hier in den omtrek vaart.

* * *

Koloniale Staten. „De Surinamer" schrijft:

In de vergadering van 24 November bracht bij de rondvraag de heer Hering hulde aan den gouverneur voor al hetgeen deze heeft gedaan in het belang van de kolonie en de kinderen des lands. Hij keurde de afbrekende critiek die van zekere zijde gevoerd werd tegen gouverneur Staal af en sprak den wensch uit dat 't dezen landvoogd moge goed gaan en dat hij in het moederland de kolonie moge indachtig zijn.

De voorzitter sloot zich bij den heer Hering aan.

* * *

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat uit Suriname het telegrafisch bericht is ontvangen, dat de heer G. J. Staal op 16 dezer de kolonie heeft verlaten, en de heer mr. L. J. Rietberg, ondervoorzitter van den raad van bestuur, tijdelijk het bestuur heeft aanvaard. (Stct.)

Curaçao.

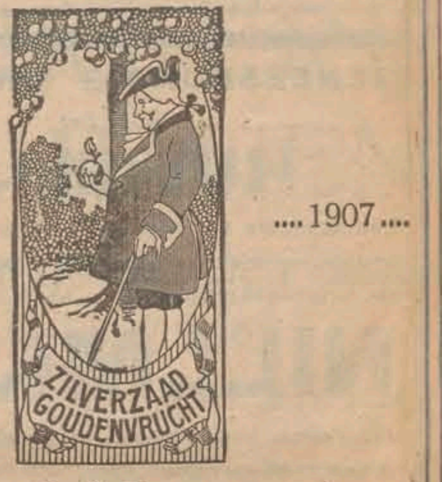
Nederland—Venezuela.

De Internationaalrechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela, 1816—1920, is het onderwerp van een proefschrift, waarop een half jaar geleden Mr. K. H. Corporaal promoveerde tot doctor in de staatswetenschappen. Lang lieten wij het werk op eene aankondiging wachten, maar de enorme omvang (672 bladz.) liet ons niet toe de lezing eerder te volbrengen.

Hier brengen wij eenige punten naar voren, die in nauw verband staan met de geschiedenis van Curaçao. Het juridische gedeelte moeten wij laten rusten. En als men de geschiedenis van den gezant De Reus en „Hou' en Trouw" uitzondert, staan schier alle verwikkelingen in verband met ons West-Indisch eilandenbezit. Curaçao is altijd een toevluchtsoord geweest voor de onderliggende partij in Venezuela en de handel met dat land is er eene belangrijke bron van inkomsten, ook in tijden van revolutionnaire woelingen.

De schrijver verdeelt de door hem behandelde eeuw in acht tijdvakken. Het eerste tijdvak (1816—1830) is ter oriënteering van beteekenis. Reeds onder Gouverneur Kikkert is men begonnen met eene uitzetting van Venezuelaansche uitgewekenen, toen nog om Spanje ter wille te zijn. In dezen tijd valt optreden van den Curaçaoenaar, generaal Brion, die voor de Nederlandsche vlag de handelsvoordeelen, aan de eerste erkenning der nieuwe vlag verbonden, heeft trachten te verkrijgen. Men kent de weigering met alle gevolgen daarvan, bestaande in het optreden der kaperschepen tegen onze koopvaardijschepen, evenals tegen die van andere mogendheden, in onze territoriale wateren zelfs. Dit heeft ons intusschen geen moeilijkheden van Spaansche zijde bespaard. In 1829 werd de onafhankelijkheid der opgestane koloniën erkend.

Daarna heeft vooral de binnenlandsche toestand

op de kust invloed gehad op de verwikkelingen, die eigenlijk niet van de lucht geweest zijn. Venezuela zegde het handelsverdrag op, wat Mr. Corporaal noemt „een blijvend nadeel voor Nederland”, waar wij tot op den huidigen dag (1920) de bezwaren van ondervinden. Men krijgt klachten over samenzweringen op Curaçao tegen Venezuela of voorziening van revolutionnairen van wapentuig, en onzerzijds over onrechtmatige handelingen tegenover Nederlandsche onderdanen.

Over de conventie van 1857 later nog eene opmerking.

De tallooze scheepvaartincidenten, ontstaan door aanhoudingen van Nederlandsche schepen, hebben den schrijver zelfs aanleiding gegeven het persoonsregister aan het slot van zijn werk ook van een scheepsnamenregister te voorzien.

In de tweede helft beginnen de moeilijkheden, waarin het Curaçaosche handelshuis, de firma J. A. Jermun en Zoon, zulk een belangrijk aandeel heeft gehad. Men kent ook de geschiedenis der beoogde uitzetting van generaal Guzucan Blanco onder Gouverneur De Rouville, ondanks de tegenkanting van den Kolonialen Raad en de verstrekkende gevolgen van Nederland's houding in deze zaak. Ons trof eene mededeeling op bladz. 332 over eene uit België verzonden brochure, waarin de Venezuelaansche eischen, in het bijzonder met betrekking tot de afzetting van Gouverneur Maguer, waren onderstreept. Zoo iemand ons hieromtrent nader kan inlichten, zullen wij gaarne hiervan iets hooren. In denzelfden tijd vallen de besprekingen over verkoop van Curaçao aan Venezuela, die het eerst in de Tweede Kamer schijnen gehouden te zijn; en vandaar Guzucan Blanco's begeerte schijnen te hebben opgewekt. Chumaceiro's brochure over dit onderwerp is bekend. Van 1881 dateert de heffing van het differentieel recht op de van de Antillen afkomstige goederen. Duidelijk wordt uiteengezet, hoe financieele overwegingen hier den doorslag gegeven hebben en het retorsiestandpunt tegenover Nederland en Engeland eigenlijk meer uit politieke overwegingen nu en dan naar voren gebracht is.

In het zevende tijdvak valt het optreden van president Castro en het conflict met Engeland, Duitschland en Italië, waarin Venezuela tijdelijk de Calvoleer moest prijsgeven.

De laatste zeventien jaren liggen nog versch in het geheugen. De maatregelen van Castro tegenover Curaçao zijn vele geweest: het additioneele recht werd in den scherpen vorm van '81 hersteld, de vaart op Venezuela werd aan alle schepen beneden 40 ton verboden, een jaar later nog verscherpt (1905) en ten slotte de uitzetting van den gezant De Reus, waardoor de diplomatieke betrekkingen afgebroken om dit tot nu toe te blijven. De maritieme repressaille van 1908 was mede aanleiding tot opstootjes in Caraças, de plundering van de apotheek van Thielen en den val van Castro. Daarvan was in hoofdzaak oorzaak geweest het decreet van 14 Mei 1908, waarbij bepaald was, dat de verscheping van uit Maracaïbo en andere gewestelijke havens afkomstige of daarheen bestemde goederen alleen te Puerto Cabello zou mogen geschieden, hetgeen den doorvoerhandel van Curaçao fnuikte. Onder Gomez werd dit decreet een half jaar later ingetrokken.

Kort na het verschijnen van dit werk werd den Staten-Generaal een wetsontwerp aangeboden tot goedkeuring van het op 11 Mei 1920 te Caracas gesloten verdrag tot herstel der diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela. De toepassing van het protocol van 20 Augustus 1894 (waarbij Nederland de verplichting op zich nam om met alle haar ten dienste staande middelen elke samenspanning, aanranding of andere handeling, strijdig met de openbare orde in Venezuela, afwijkende van de beginselen van de meest strikte „onzijdigheid” jegens de erkende regeering van dat land overeenkomstig de regelen naar het volkenrecht gesteld, te verhinderen, wordt bevestigd. De kwestie Thielen zal door den Venezuelaanschen rechter beslist worden met uitzicht op arbitrale beslissing in geval van „rechtsweigering of klaarblijkelijke onrechtvaardigheid.”

Na al het bovenstaande is het overbodig te wijzen op de groote beteekenis, die dit standaardwerk heeft niet alleen voor allen, die het uit een oogpunt van volkenrechtelijke studie ter hand nemen, maar ook voor hen, die zich toeleggen op de geschiedenis der kolonie. In zijn juridisch slothoofdstuk wijst de heer Corporaal uitdrukkelijk op de ligging van Curaçao, die het eiland met zijnen doorvoerhandel afhankelijk maakt van het tegenoverliggende vasteland van Zuid-Amerika, wat anderzijds weer reden tot naijver geeft.

Het boek zij onzen lezers ter bestudeering aanbevolen.

Sint Martin.

Aan eene correspondentie uit Philipsburg in de *Amigoe di Curaçao* ontleenen wij het volgende:

Na eene week zout te hebben gegaard is men den 29 September met den verderen oogst plotseling opgehouden. De aanleiding hiertoe was het volgende. Men had den gaarders meegedeeld dat de uitbetaling gedeeltelijk in Fransch of Engelsch geld of met bons zou geschieden; de bons zouden door al de kooplieden alhier aangenomen worden. Het arbeidersvolk heeft echter vlak af geweigerd iets anders voor zijn loon te ontvangen dan alleen ons eigen „Kroongeld”, d.i. Hollandsch geld. „Van Fransch of Engelsch geld,” zeggen de luitjes, „kan geen sprake zijn, want een jaar of twee geleden werd ons Fransch geld uitbetaald naar reden van 20 sous de franc en Engelsch geld naar reden van 27 sous de shilling, doch reeds een paar weken daarna werden wij verplicht, door de daling van den wisselkoers, levensmiddelen in ruil voor de franc en shilling tegen een waarde van 18 sous en 24 sous, respectievelijk over de toonbank der uitbetalers in ontvangst te nemen. Dat zal ons geen tweeden keer overkomen.”

„Wat de bons betreft,” zeggen zij, „ook al worden die door de kooplui alhier aangenomen, toch zijn zij een beletsel dat wij een vrij gebruik van ons zuur verdiend loon kunnen maken. Om die bons in te kunnen wisselen, zullen wij noodzakelijkerwijze onze levensmiddelen bij die 6 of 7 kooplieden alhier, volgens de door hen vastgestelde prijzen moeten koopen. Neen, wij laten ons niet in den val lokken. Hollandsch geld of geen werk.”

Sedert den 25 dezer heeft men het werk van het zoutgaren weer hervat, maar natuurlijk tegen betaling in Hollandsch geld.

Nadat de met een meerderheid van 5 stemmen herkozen landraad, de heer W. T. C. L. Netherwood voor de verkiezing bedankt had, op grond dat hij eene verkiezing door een 5-tal zijner familieleden niet beschouwde als de steun van het meerendeel der kiezers, hetgeen zeer eerlijk van dien heer was, werd er van bestuurswege bekend gemaakt, dat er een nieuwe verkiezing zou plaats vinden en de stembiljetten op behoorlijke wijze nogmaals uitgereikt zouden worden. Na verloop van den voorgeschreven tijd beliep het aantal stembiljetten, die afgehaald werden eene groote 0, zoodat er dientengevolge ook geen verkiezing plaats vond. Oorzaak ervan is wantrouwen, onverschilligheid, eigen- in plaats van algemeen belang, kortom, de moeilijkheid, om *the right man* te kunnen vinden, den man, die ten allen tijde en onder alle omstandigheden zaken van openbaar belang zal behartigen.

Inzake van algemeen belang behooren eigen- en familiebelangen op den achtergrond te treden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een land van beloften.

De gouverneur-generaal van Indochina, de heer Maurice Long, is voor eenigen tijd in Frankrijk. Kort na zijn

komst te Marseille heeft hij gelegenheid gevonden zijn indrukken en beschouwingen over de kolonie, die hij pas verlaten heeft, ten beste te geven. Wij ontleenen enige punten aan het artikel, dat La Dépêche Coloniale van 15 December daaraan heeft gewijd.

Indochina is het spiegelbeeld van Frankrijk in Azië. Het geeft aan het geheele Verre-Oosten een voorbeeld van orde. Het volhardt in den vooruitgang, zonder opschudding. De oprechtheid van de bevolking heeft zich geen minuut verloochend tijdens den oorlog.

De elite, die de traditioneele overheid is, treedt ons reeds nader. De stoutmoedige politiek van den minister, den heer Albert Sarraut, maakt de samenwerking met alle leiders van 't volk al nauwer.

Indochina is geen kolonie meer, welke van Parijs uit bestuurd wordt. 't Is een staat in opkomst, wiens tegenwoordig stelsel niet meer beantwoordt aan de behoeften der groote kringen, zoowel Fransche als inlandsche. Naast de locale raden is er plaats gekomen voor hoogere vertegenwoordigingen, met bevoegdheid tot oplossing der vraagstukken, die het publieke leven betreffen. De vereenigde 5 landen moeten worden voorbereid op de grootsche rol, die zij kunnen vervullen onder de in haar vertrouwen uit te oefenen voogdij van Frankrijk, waaraan zij onverbrekelijk verbonden zullen blijven.

De heer Long is vol lof voor den economischen toestand van het land onder zijn bestuur. Indochina voorziet niet alleen in eigen behoeften, maar zijn rijkdom neemt gestadig toe. Het totaal van zijn uitvoer en zijn invoer bedroeg in 1911 in ronde cijfers 500 millioen fr., in 1918 was dit 800 millioen en 't steeg in 1919 tot 1 milliard 800 millioen. De eerste semestre van 1920 gaf reeds 1 milliard 200 millioen aan. De uitvoer overtreft den invoer.

De zilveren piaster, die voor den oorlog een koers van 2 fr. 50 had, klom tot 17 fr. en is in de laatste maanden om en bij 10 fr. gebleven.

Met een belastingen-opbrengst van meer dan een half milliard per jaar, dekt de kolonie hare uitgaven en besteedt zij meer dan 80 millioen fr. aan nieuwe werken.

Zij vraagt van Frankrijk slechts mannen voor de leiding der werkzaamheden en technici, machineriën en werktuigen, die haar in staat stellen de eigen grondstoffen tot hare waarde te brengen. Zij vraagt echter geen geld en evenmin steun om hare leeningen te financieren.

Indochina kan een eigen leven leven, met zijne financiën en zijn crediet. Het vormt voor Frankrijk een steunpunt van groote economische en politieke beteekenis. Landbouw- en mijnrijkdommen kan 't in overvloed naar Europa zenden.

Indochina doet echter nog meer voor het moederland. De recruteering wordt geregeld van 40.000 man, als aandeel in de militaire verplichtingen, die Frankrijk in binnen- en buitenland te vervullen heeft. Frankrijk zal zijne erkentelijkheid kunnen toonen, door aan Indochina een bestuursstelsel te schenken op meer vrijzinnigen grondslag en meer in overeenstemming met zijne economische en financieele behoeften. Daar dit ook in 't belang van Frankrijk zelf zal wezen, heeft de gouverneur-generaal nog te meer de overtuiging, dat de daartoe door hem ingediende voorstellen spoedig tot hun recht zullen komen.

Gelukt dit, dan zal de landvoogd verheugd naar Indochina terugkeeren, om die voorstellen tot verwezenlijking te doen komen.

Spanje in Marokko.

De vreugde over het in Marokko behaalde succes, dat zijn toppunt vond in de vermeestering van de nog nimmer door een niet-Muzelman betreden stad Chechoean, is alweer aan 't tanen. Nog altijd is het geloof niet tot Spanje doorgedrongen, dat voor de bevrediging van een kolonie de stelselmatig doorgevoerde blijvende bezetting van 't geheele gebied noodig is, wanneer de bevolking zich niet door één krachtigen stoot zoo laat imponeeren, dat zij van alle verzet afziet.

Leek 't, alsof de Spanjaarden van den Franschen bevelhebber Lyautey eindelijk deze wijsheid geleerd hadden en handelden zij zelfs even in overleg en samenwerking met hunne Fransche buren, lang heeft het kalm overleg niet mogen zegevieren. Zoodra een groot succes behaald was, werd niet alleen de overwinning van Chechoean gevierd, maar beschouwden de Spanjaarden deze als de overwinning van geheel Marokko. Wat heeft men aan een overwinning, als met haar eigenlijk de moeilijkheden eerst recht beginnen?

In September besloot Spanje de militaire macht beschikbaar te stellen om een beslissenden slag aan den vervelenden Marokkaanschen tegenstander te brengen. Chechoean, de heilige stad der Mahomedanen, op ongeveer 60 K.M. ten zuiden van Tetoean, werd 't strategisch doel. Drie colonnes, elk onder een generaal, zouden uit Noord, Oost en West oprukken. Slechts één dezer, die, onder generaal Berenguer, Tetoean tot uitgangspunt had, bereikte Chechoean en vermeesterde, zonder veel moeite, de stad. De West colonne, onder generaal Barbera, stuitte op zoo sterken tegenstand, dat zij de verbinding niet kon bewerkstelligen. Wij vinden de redenen niet vermeld waarom de Oost colonne veilig op haar basis gebleven is.

Nu de vreugderoes voorbij is, zitten de Spanjaarden eigenlijk wat te houden met hun verovering. Voor de voorziening van Chechoean van allès wat de troepen noodig hebben, staat slechts een smalle doorgang, in 't moeilijke bergland, ter beschikking. Het terrein waardoor deze loopt, leent zich bijzonder goed voor overvalling van de transporten. In de week van 10 tot 17 November begon 't spel, toen hadden niet minder dan vier verrassingen plaats.

Ook de colonne Barbera heeft moeite om zich staande te houden tot waar zij vooruit gekomen is. Aarzelend wordt de vraag al gewaagd, of men zich wel zal kunnen handhaven op de vermeesterde punten. De onvindbare Rassouli begint weer een dreigende houding aan te nemen en zint blijkbaar op een wraakneming. Dat kan dan vele slachtoffers vragen en bij de nu door Spanje weer gevolgde politiek, van hard vooruitloopen zonder iets vast te houden, zullen de gevallen offers vrijwel nutteloos gebracht zijn.

Poolsch-Duitsche handelsrelatiën.

Onder de vredesklanken, die Kerstmis dit jaar deed luiden, was er een die o.i. meer aandacht verdiend had, dan hem door de Nederlandsche pers geschonken is. Bleef Polen tot nu toe gewild doof en blind voor elke vriendschappelijke toenadering tot Duitschland, de Poolsche minister van buitenlandsche zaken, prins Sapieha, heeft nu wel aan een correspondent van de, in Berlijn verschijnende, Voss. Ztg. een interview willen toestaan, waarin hij den weg aangewezen heeft tot een economische toenadering tusschen de twee landen. Veelal wordt een zoodanig interview meer uitgelokt dan toegestaan, ook dit is in aanmerking te nemen.

De minister wees op de beteekenis die Polen kan hebben voor Duitschland, doordien het tegenover de Duitsche uitvoerartikelen zijne landbouwproducten en zijn petroleum kan ruilen, alsook op het belang dat Duitschland en Rusland hebben bij een goede verstandhouding met Polen, als doorvoerland voor hunne handelswaren. Hij hield zich tegenover den correspondent, alsof Polen Duitschland eigenlijk niet noodig heeft, en zich, om uit de ongunstige economische toestanden van het oogenblik te komen, desgewenscht maar tot zijn hartelijke vrienden, de geallieerden behoeft te wenden, maar dit alles was slechts inleiding om tot het voornaamste te komen, dat ongeveer aldus is weergegeven:

,,Polen en Duitschland behoorden in de toekomst te handelen als twee kooplieden, die samen goede zaken willen doen, zonder achterdocht. Wij hebben reeds meer dan eens onzen goeden wil in die richting getoond, het is nu de taak van de Duitsche regeering om de onderhandelingen naar een economische entente te leiden. De heerschende toestand, dien ik bijna ,,een commercieelen oorlog'' kan noemen, is niet alleen schadelijk voor de twee landen, maar hij vermeerdert zelfs de economische moeilijkheden van heel Europa''.

Het doet nu weinig ter zake in hoever 't juist is, of Polen ook eerder reeds goeden wil in de aangewezen richting getoond heeft, hoofdzaak is, dat de minister van buitenlandsche zaken thans dien goeden wil heeft uitgesproken.

Voegt men dit bij de klanken, die uit Engeland en uit Amerika verluiden, van aanvang of genegenheid om de handelsrelatiën met Duitschland weer te doen opleven; en bedenkt men dat Polen, vooral wat zijn buitenlandsche politiek betreft, in sterke mate rekening houdt met de Parijsche wenschen, dan zal men inzien waarom, naar onze meening, in het door prins Sapieha verleende, of wellicht uitgelokte, interview een vèr strekkende beteekenis kan liggen. Het is niet onwaarschijnlijk, dat Polen en Frankrijk, als 't isolement van Duitschland toch verbroken wordt, de markt er niet vrij wenschen te laten voor de Amerikaansche en Britsche concurrenten op de wereldmarkt.

Duitsche waren in Britsch Indië.

De mail-editie van 4 December van The Times of India zegt, dat de Duitsche waren beginnen haar weg in Indië weer te vinden, zij 't niet in dezelfde mate als in Engeland. In de winkels wordt die waar gaarne gezien, daar het ,,made in Germany'' veelal

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

als een waarborg van goedkoop beschouwd wordt. Zoo is een vrij groot gedeelte van den messenvoorraad in de Bombaysche warenhuizen van Duitsch maaksel, althans de verkoopers beweren dit. De eigenaars der zaken in de vesting spreken echter beslist tegen, dat iets van de voorwerpen, die er uitgestald werden in afwachting van de Kerstmis, uit Duitschland afkomstig zou zijn. Ook zijn weer kleine hoeveelheden Duitsch bier aangevoerd, het zijn wel niet de soorten, welke vóór den oorlog zoo algemeen gewild waren, maar 't is dan toch Duitsch bier.

Armenië, overdaad van belangstelling, zonder daden.

Er is wel geen land, dat meer de belangstelling van de buitenwereld geniet en minder de noodige hulp ontvangt dan Armenië. Dit is weer en andermaal gedemonstreerd in de Volkenbondvergadering, die aan dit ongelukkige land heel veel aandacht gewijd heeft, maar heel weinig hulp verschaft heeft.

Een oogenblik leek 't ernst te worden. De vertegenwoordiger van de Roemeensche regeering deed het voorstel om een expeditiecorps van 40000 man naar Armenië te zenden, als Volkenbondsmacht. Het zou eindelijk een daad zijn geweest, maar, hoewel Armenië alleen door daden te redden is, lijkt 't ons toch niet te betreuren dat juist deze daad afgewezen is. Met die 40000 man zou een dapper aanvoerder een succesvollen tocht hebben kunnen volbrengen, maar de kans was groot dat daarna de strijd weer gevoerd zou worden op den ouderwetschen trant. In Armenië is een bezettingsleger voor jaren noodig, onder welks bescherming een geregelden inwendigen toestand wordt vastgelegd. Eerst nadat aan dien zoo te scheppen toestand eigen kracht tot verdediging zal gegeven zijn, in de oorlogzuchtige omgeving waarin Armenië nu eenmaal ligt, zal een zelfstandig Armenië op eigen beenen kunnen staan en zich met eigen vuisten de moeilijk te verzoenen Mohamedaansche vijanden van 't lijf kunnen houden.

Zal het advies ook in dien geest luiden, waarop Fritjof Nansen zinspeelde, toen hij erop aandrong dat de nieuwe commissie, die over Armenië te rapporteeren heeft, althans voor een deel uit de oude leden zal bestaan. Wij hebben, zeide hij, een plan althans in groote lijnen gereed, wij willen dit echter nu nog niet behandelen. Men heeft immers nog eenige hoop dat de bemoeienis van Morgenthau, die door Wilson aangewezen is om te trachten een oplossing in verzoenenden geest te vinden, den Armeenschen chaos zal ordenen, zonder krasse maatregelen.

Eenige hoop! Niettegenstaande de regeering van Armenië in Bolsjewikische handen gekomen is en alle overleg met 't buitenland onmogelijk gemaakt heeft door alle bestaande overeenkomsten te annuleeren. Niettegenstaande Kemal pacha zich tot redelijk overleg niet genegen toont en den Turkschen minister van oorlog, die op hem afgezonden was, naar verluidt, tot zijn eigen zaak heeft weten over te halen. Niettegenstaande de Kemalisten zoo juist een gezant te Moskou hebben benoemd. Niettegenstaande Frankrijk het in Cilicië blijkbaar ook al tegen de Turksche nationalisten opgeeft en Italië in Tripolis geen andere uitkomst vindt dan den Arabischen leiders meerendeels de vrije hand te laten.

Behalve het weer benoemen van een commissie voor de Armenische aangelegenheden, het afwijzen van het voorstel der expeditie van 40000 man en het laten rusten van het plan in groote lijnen, gaf de Volkerenbond nog meer bewijzen van diepe belangstelling voor dat arme land. Zoo werd 't verzoek van Armenië om als lid in den Volkerenbond opgenomen te worden afgewezen, omdat men het nog eenigen tijd de zegeningen der voogdij wenscht te gunnen. Een begrijpelijke beslissing, te meer nu een Bolsjewikisch régime er de plaats heeft ingenomen van de regeering die 't verzoek aan den Volkerenbond richtte. Dit belette echter niet het nemen van een andere beslissing, in meer positieven vorm, al mag op haar uitwerking vooralsnog niet veel vertrouwen gebouwd worden.

Het gold het voorstel om tot tegengaan van den handel in vrouwen en meisjes een commissie naar Armenië en Klein-Azië te zenden, om er een onderzoek in te stellen. Niet minder toch dan 20000 Armeensche vrouwen zouden als blanke slavinnen vastgehouden worden. Bij dit voorstel kwam de eerste vrouwelijke gedelegeerde op de Genève-vergadering aan 't woord. Mevrouw Henni Forchhammer, een Deensche, gaf de aanbeveling om het arbeidsveld der commissie niet tot Armenië en Klein-Azië te bepalen. Zij vond daarbij steun van den Perzischen afgevaardigde Zoka ed Dowleh, die op 't treurige lot wees van duizenden uit Perzië weggevoerde vrouwen, en dienovereenkomstig zal de commissie haar onderzoek uitstrekken over: Armenië, Klein-Azië, Turkije en aangrenzende gebieden." De formule is er, de commissie is er. Gegevens om een rapport te vullen zijn in overdaad bijeen te brengen. Zij zullen de, zich beschaafd noemende wereld, weer van afschuw doen rillen, maar wat zij vooralsnog ten goede zullen uitwerken zal wel heel luttel zijn. En of een commissie de ellende in de genoemde landen zal kunnen peilen is mede aan gerechtigde twijfel onderhevig. Het eenige goede dat van 't onderzoek te zeggen is, is dat het althans weer wat meewerkt in de richting van een gewilde verbetering, die, hoe langzaam dan ook, toch tegen het, het menschdom onteerende, kwaad ingaat.

Mutaties van 22—28 Dec. 1920.

—o—

Nieuwe Leden.

J. Oosterbaan, Breda, Wilhelminastraat, f 5.—.
W. G. Bosch, Med. Cand., Amsterdam, Prinsengracht 764boven, f 5.—.

Afschrijven.

P. Lugt, Onderwijzer, Weltevreden, Dep. van Ond. (overleden).
G. Munniks de Jongh, Den Haag, Laan van Nieuw Oost-Indië (overleden).
G. de la Valette, Oud-Rest., Den Haag, van Imhoffstraat 35.
Mej. C. E. Worthington, Amsterdam, de Genestetstraat.

Contributieverhooging.

P. J. Heesterman, Contr. B.B., Weltevreden, Dep. v. B.B., van f 2.50 op f 5.—.

Adresveranderingen.

H. J. Hoekstra, Contr. B.B., van: Sliedrecht B. B. naar: Weltevreden, Dep. B.B., f 2.50.
P. Schijf, Oud-Kol. Gen. Dienst, Den Haag, van: Stationlaan 61 naar: 2de Sweelinckstraat 121 (thans te adresseeren Mevr. de Wed. P. Schijf).
B. Th. Brondgeest Jr., Off. vlieger K. M., van: Heemstede, Heerenweg 199, naar: Den Helder, f 5.—.
Mevr. C. H. Koot—Lottering, Nieuw Helvoet, van: Tolpad 221 naar: Straatweg 309.
H. W. K. van Ingen, van: Beverwijk, Zeestraat 32, naar: Haarlem, Maria Stichting, Kamer No. 2, IIde kl., f 5.—.
G. C. W. F. Fikenscheer, Contr. B.B., van: Bandoeng naar: Tasik Melaja.
G. B. van Alste, Contr. B.B., van: Atjeh en Onderhoorigheden naar: Tamiang.
P. J. Heesterman, Contr. B.B., van: 's-Hertogenbosch, Zuid Willemsvaart 66, naar: Weltevreden, Dep. van B.B., f 5.—.

OPLETTEN!! **Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad", Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek uit Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen (Java).**

. KERNER & Co.

Opgericht 1890 te Soerabaya.

ATIONSWEG 78 DEN HAAG

pecialiteit in Indische Uitrustingen

Filialen te Batavia en Soerabaya 49

LE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

N.V. HOOGEWERFF, CHABOT & ISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461 121

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door Th. A. C. Comvalius. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn

= **„DUINOORD"** =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624 33

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek

„Theario"

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeeling

BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN 8

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051